ION NECULCE

OPERE

EDIȚII CRITICE

ION NECULCE

BIBLIOTECA
MĂNĂSTIRII PUTNA

OPERE

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
ȘI
O SAMĂ DE CUVINTE

Ediție critică și studiu introductiv
de
GABRIEL ȘTREMPEL

EDITURA MINERVA — BUCUREȘTI, 1982

Supracoperta: *Anton Slavnicu*

Toate drepturile rezervate Editurii Minerva

INTRODUCERE

Mărturisim de la bun început că am fost cuprinși de multe îndoieli și ezitări cînd, după colaționarea ultimei pagini de cronică, a trebuit să schițăm acest modest cuvînt de introducere în opera unui scriitor revendicat, cu egale drepturi, de istorici, literați și filologi. Bibliografia lucrărilor despre Neculce — interesante sau modeste — se cifrează la peste trei sute, mai multe decît cele consacrate lui Miron Costin [1]. Unele dintre acestea sînt semnate de personalități a căror amintire este încă vie, la mulți ani după ce sunetul cuvîntului lor s-a stins sub cupola sacră a Academiei [2]. Alte studii,

[1] O bibliografie utilă cercetării, chiar dacă nu este întocmită după toate regulile bibliografice, a alcătuit Dumitru Velciu sub titlul: *Bibliografia lui Ion Neculce (opera cronicarului și lucrările privitoare la viața și opera lui)*, publicată în *Limbă și literatură*, XII (1966), p. 503—536 (și extras). Cf. și C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, vol. 1/1973, p. 67—68.

[2] Amintim, în primul rînd, capitolul consacrat cronicarului de către N. Iorga, în *Istoria literaturii române în sec. al XVIII-lea* (1688—1821), vol. I, București, 1901, p. 236—272. Portretul moral schițat de N. Iorga este acela al unui bătrîn înțelept, cu frică de lege, care privește cu seninătate la trecutul lui și scrie o operă ce excelează prin spiritul obiectiv, o operă lipsită de patimă, de defăimări, sau lingușiri. N. Iorga scrie despre Neculce cu simpatie, aproape cu duioșie. Furat, probabil, de farmecul neasemuit al lecturii, marele istoric a trecut cu vederea conținutul contradictoriu al multor capitole și subiectivismul cronicarului. Nu mai puțin elogioase sînt paginile pe care i le rezervă Sextil Pușcariu în *Istoria literaturii române. Epoca veche*. Ediția a doua revăzută și întregită. Sibiu, 1930, p. 154—161. La fel de drept, de obiectiv, de iertător cu slăbiciunile altora îi apare și eruditului lingvist. Ca și pentru Iorga și pentru Sextil Pușcariu „cele mai strălucite pagini literare, în tot cursul literaturii noastre vechi, le-a scris Ion Neculce". N. Cartojan, care face în *Istoria literaturii române vechi*, vol. III, București, 1945, p. 189—197 o temeinică analiză literară a cronicii și o urmărire atentă a vieții cronicarului, nu se abate nici el, pe bună dreptate, de la portretul aureolat zugrăvit de predecesori. Își începe și el capitolul, ca și Sextil Pușcariu, cu sublinierea că Neculce „ocupă, prin resursele nesecate ale darului său de povestitor, locul cel mai de frunte pe linia ascendentă a cronicarilor moldoveni". Cartojan, nefiind istoric, este mai puțin (sau deloc) preocupat de conținutul

mai recente, aduc note și idei atît de originale, încît ne obligă să le îmbrățișăm, datorită veracității lor[3]. În sfîrșit, cei mai puțin numeroși, care au scos din lectura multor de documente o pagină de date necesare schițării frămîntatei vieți a scriitorului nu îngăduie nici aceștia să fie adăogate prea multe fraze în plus la ceea ce ei

---

cronicii, de caracterul obiectiv sau pătimaș al paginilor acesteia, de exactitatea afirmațiilor și de încondeierea pentru posteritate a unora din personajele prezente în opera sa. În sfîrșit George Călinescu, în *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, 1941, p. 28—30, atribuindu-i marelui povestitor calitățile excepționale pe care toți istoricii literari și toți cercetătorii, fără deosebire, i le-au recunoscut, observă totuși firea maliționsă a cronicarului și unele inconsecvențe în judecățile formulate asupra contemporanilor.

[3] În special doi sînt învățații care răstoarnă clișeele despre bunătatea, seninătatea, obiectivitatea, iertarea lui Neculce (care nu sînt întotdeauna atribute ale bătrîneții!), cu care am fost obișnuiți din școală, de la manualele lui Gh. Nedioglu și P. V. Haneș și pînă la cursurile universitare; este vorba de Șerban Cioculescu și Iorgu Iordan. Cel dintîi a dat o foarte originală orientare studiilor despre cronicar în articolul *La bicentenarul lui Neculce*, publicat în *Revista Fundațiilor*, XII (1945), serie nouă, nr. 2, p. 331—345 și republicat în volumul *Varietăți critice*, București, 1966, p. 70—85. La republicarea din *Varietăți critice* studiul a fost urmat de un al doilea, tot atît de incisiv la adresa cronicarului, intitulat *Ion Neculce și Cantacuzinii* (p. 86—92). Amîndouă ovesc, fără menajamente, în soclul statuar de obiectivitate, bunătate, credincioșenie, iubire de oameni, ridicat de predecesori, recunoscînd în același timp meritele literare ale povestitorului, pe care le amintește, dealtfel, numai în treacăt. S-ar părea totuși că decanul criticii noastre literare nu și-a temperat suficient condeiul cînd l-a suspectat de atîta răutate și lipsă de milă pe Neculce. Acesta a fost, într-adevăr, mîhnit de cîte i s-au întîmplat în viață, de lăcomia boierilor, de afronturile rudelor dinspre mamă, de decăderea Moldovei, de politica Brîncoveanului. Dar sentimentele de iertare nu-i lipsesc cu totul și sfîrșitul tragic al unora îl privește ca pe o întîmplare de care un om cuminte nu poate să se bucure.

Iorgu Iordan, care n-a cunoscut studiul lui Șerban Cioculescu (o mărturisește singur în Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*. Text stabilit, glosar, indice și studiu introductiv, ed. a II-a, revăzută, București, 1959, p. CXIII, nota), și deci n-a putut împărtăși, sau combate, punctele de vedere ale acestuia, întocmește un studiu introductiv de pe poziții științifice, cu o analiză temeinică a implicațiilor politice, economice și sociale din Moldova primei jumătăți a sec. XVIII. Personalitatea lui Neculce este tratată cu un entuziasm potolit, dar subliniindu-i-se toate calitățile de patriot, iubitor al pămîntului în care s-a născut, de om politic (și aici aduce critici lui G. Călinescu pentru lipsa de înțelegere față de limitatele cunoștințe de politică externă ale cronicarului). Sigur că unele aprecieri de ordin istoric, privind situația Moldovei din primele două decenii ale sec. XVIII, ar putea fi expuse

de mult au conturat [4]. Din aceste documente, păreri și interpretări, la care adăogăm *Letopisețul* său — inepuizabilă frescă a epocii — vom creiona, după puteri, destinul omului și rostul operei sale.

---

unei noi analize (să nu uităm că au trecut mai bine de 20 de ani de la apariția cărții). În schimb analiza literară la care supune opera cronicarului, precum și amplul studiu lingvistic (de aproape 30 de pagini) fac din *Introducerea* la ediția domniei sale cel mai complet studiu scris pînă astăzi despre Neculce. Între studiul lui Șerban Cioculescu, publicat în *Revista Fundațiilor*, și *Introducerea* lui Iorgu Iordan trebuie situat articolul lui Grigore Scorpan, în aceeași idee a corectării opticii despre cronicar, excelent scris, intitulat *Ion Neculce* și publicat în *Iașul nou*, II (1950), nr. 8, 59—71. Se cuvine să fie subliniate aici contribuțiile consacrate cronicarului de alte două personalități ale istoriei noastre literare. Este vorba de George Ivașcu și Alexandru Piru. Cel dintîi, transformă capitolul său de analiză istorico-literară din *Istoria literaturii române*, I, București, 1969, p. 269—279 într-un adevărat poem dedicat Saint-Simon-ului moldovan, cum îl numește pe primul autentic memorialist român. Pentru noi acestea rămîn printre cele mai frumoase pagini literare închinate lui Neculce. Mai reținute, bine documentate dar nu mai puțin admirative sînt paginile lui Al. Piru din *Istoria literaturii române*, vol. I, ed. II, Editura Academiei R. S. România, București 1970, p. 596—619, precum și cele din *Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830*, București, 1977, p. 318—348. În sfîrșit o lucrare meritorie rămîne *Introducere în opera lui Ion Neculce* de Valeriu Cristea, București, 1974, în care paginile *Letopisețului*, mai ales, sînt supuse unor observații analitice demne de reținut. Vom căuta să folosim lucrările amintite și vom adăoga la locul potrivit propriile însemnări, în așa fel încît cititorul să poată pricepe, pe cît posibil, de ce Ion Neculce a exercitat și exercită încă o fascinantă impresie asupra atîtor slujitori ai scrisului.

[4] Cel dintîi care îi schițează biografia, numai pe baza elementelor autobiografice din cronică, este M. Kogălniceanu, în *Letopisițile Țării Moldovii*, tom. I, Iași, 1852, p. XIX—XXII (capitolul de introducere intitulat: *Notițe biografică a cronicarilor Moldaviei*). Cercetările temeinice în fondurile de documente istorice încep de la I. Tanoviceanu, *Cîteva notiți biografice asupra cronicarului Ioan Neculce*, în *Arhiva*, Iași, II (1890—1891), nr. 6, p. 330—333; *Un document istoric*, în *Arhiva*, Iași, IV (1892—1893), nr. 7—8, p. 335—350 (este vorba de cunoscutul proces al lui Neculce pentru moșia Boian din anul 1720); *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni*, în *Analele Academiei Române*, mem. sect. ist., s. II, tom. XXVII (1905), p. 227—246 (și extras) și continuă cu: Iulian Marinescu, *Documente relative la Ioan Neculce*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, vol. IV, București, 1925, p. 1—104 (primele zece pagini sînt ocupate de o schiță biografică a cronicarului, întocmită după documente originale); Mihai Costăchescu, *Satul Prigorenii, cu trupurile sale Avrămenii și Rîtul* (schiță istorică), în *Ioan Neculce*, buletinul Muzeului municipal Iași, V (1925), p. 40—69 (și extras). Este un studiu fundamental cu privire la spița genealogică a lui Neculce. Interesante sînt și contribuțiile lui Sever Zotta

Neculce este ultimul mare cronicar al Moldovei. El continuă opera — năprasnic întreruptă — a lui Miron Costin, care, la rîndul său, o completase pe cea a lui Grigore Ureche. S-au mai interpus și altele: un Nicolae Costin, cîteva cronici anonime (din care unele au fost folosite și de Neculce), parte din opera lui Cantemir — aceea privitoare la români. Toate, fără excepție, cronici erudite sau compilații, folosesc un stil livresc, un stil căutat, foarte adesea artificial sub influența limbii latine, sau a celei neogrecești. Singură cronica lui Neculce este scrisă în limba grăită pe ogoarele Moldovei, în limba poveștilor populare, în limba prin care a fost transmisă înțelepciunea neamului din generație în generație.

Marii predecesori ai lui Neculce, inclusiv Nicolae Costin, au avut norocul să zugrăvească veacurile de aur ale Moldovei, să desprindă din letopisețele slave interne și din istoriografia vecinilor zilele de glorie ale voievozilor, despre care nu s-a putut spune că le-a ruginit vreodată spada în teacă. Neculce, în istoria sa de optzeci și doi de ani, nu găsește decît un singur voievod gata să se sacrifice pentru a pune stavilă decadenței și umilinței Moldovei: pe Dimitrie Cantemir. În rest el este martorul conștient și neputincios al scăderii

---

publicate în *Arhiva genealogică*, I (1912), p. 16 (cu privire la înrudirea sa cu Văcărești), p. 182—196: *Un proces verbal din 1742*, și II (1913), p. 127—138: *În jurul unui letopiseț*.

Un material documentar foarte prețios a fost dat de N. Iorga în volumele de *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, din care unele pagini au fost publicate de către I. Tanoviceanu, sau republicate de Iulian Marinescu: în vol. III, Buc., 1901, p. p. 31—45; în vol. V, Buc., 1903, p. 55, 93, 405—406, 410—411 și 592; în vol. VI, Buc., 1904, p. 98—99, 258, 261—263, 276, 291—292, 307, 345, 391, 395, 399, 405—407, 439, 569; în vol. XXII, Buc., 1913, p. 61—62, 237—238. În buletinul Muzeului municipal Iași, amintit mai sus, care poartă numele cronicarului, au apărut, prin grija lui M. Costăchescu, mai ales, numeroase documente neculcene: în nr. 3 (1923), p. 40—41, 82, 135—138, 151—152; în vol. IV (1924)), p. 4—5, 11, 31, 70; în vol. 5 (1925), în afara studiului și documentelor privitoare la Prigoreni, amintite mai sus, altele la p. 162—165, 324, 358; în vol. VI (1926—27), p. 92—93, 108, 290—292; în vol. VII (1928), p. 61, 322; în vol. VIII (1930), p. 175, 182, 240 și în ultimul volum, IX (1931), p. 11—12, 202, 272, 275, 279. În sfîrșit vom aminti contribuția istoricului Teodor Bălan (care a publicat un număr mare de documente, multe dispărute astăzi, inclusiv documente cu privire la cronicar și urmașii lui) în *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuți, 1937, p. 118—119, 123—124; în vol. IV, Cernăuți, 1938, p. 5, 15, 20—21, 66—67, 72, 73, 94, 104, 126—127, 140—142, 168—169, 184, 196—197, 212, 223; în vol. V, Cernăuți, 1939, p. 8—9, 47, 80—82, 105—106; vol. VI, Buc., 1942, p. 266—269, 412. Evident am amintit numai unele din colecțiile de documente (pe cele mai reprezentative) și pe cei mai autorizați cercetători ai arhivelor.

demnității domnești, al înlocuirii domnilor de țară cu domni străini trimiși de la Constantinopol, al incapacității acestora de-a apăra țara pînă și de incursiunile unor detașamente de leși sau de tătari ce nu treceau, foarte adesea, de cîteva zeci de oameni. Neculce este martorul dezagregării morale a societății moldovenești (este vorba, bineînțeles, de boierimea moldovenească, al cărei tipic reprezentant a rămas pînă la sfîrșitul zilelor sale), este martorul introducerii unor obiceiuri noi (și nu întotdeauna de ordin fiscal), contrare bunului-simț și spiritului său întru totul conservator. El este chemat să scrie istoria celei mai întunecate epoci din viața Moldovei, pe care n-a cunoscut-o numai din lecturi, sau din relatările bătrînilor, ci a trăit-o, în bună parte, zi de zi, umplîndu-și sufletul de amărăciunea pe care a lăsat-o, prin paginile *Letopisețului*, moștenire generațiilor de după el vreme de două sute și patruzeci de ani.

Neculce subliniază lipsa de unitate a boierilor divaniți, spiritul de intrigă și lăcomia fără margini a unora dintre ei. Avea s-o simtă el însuși, multă vreme după întoarcerea din pribegie. Îi înfierează, fără ocol, pe cei mai mulți dintre ei, străini sau neamuri, deopotrivă. Deplînge zilele de odinioară, cînd boierii erau mai uniți, mai puternici și „se puneau pentru țară".

Neculce nu se îndepărtează, totuși, de casta căreia îi aparține. Știa exact din ce viță se trage și nu puține vrăjmășii și-a creat, inclusiv în sînul micii boierimi, cu care nu înțelegea să stea la masa de taină a treburilor țării.

Cronicarul era un paraponisit. Din fragedă tinerețe și pînă la bătrînețe a cunoscut urcușuri și, mai ales, coborîșuri dintr-acelea care lasă urme adînci și-l acresc pe om.

Și totuși, în pofida tuturor încercărilor, care n-au ocolit nici pămîntul Moldovei — pe care l-a iubit, ca nimeni altul — și nici pe el ca om, produs al humei moldovenești, Neculce găsește adesea resurse optimiste și, mai ales, un umor nestăvilit, care îl face pe cititor să uite că în paginile cronicii sale este vorba de vremea Ducăivodă și de aceea a lui Dumitrașcu Cantacuzino.

Istoriografia moldovenească din veacul său urmează și ea spiritul decadent al vremii. Drept este că nici Grigore Ureche și nici Miron Costin n-au scris pagini de memorii, n-au fost martorii întîmplărilor relatate (ultimul a trăit abia 27 de ani din epoca pe care a descris-o, ceea ce este extrem de puțin). Nimic, în afară de îndemnul interior, nu i-a împins să scrie cronica Moldovei. Contemporanii lui Neculce scriu toți, sau aproape toți, din îndemnul sau porunca vreunui domnitor sau mare boier. *Cronica racoviteană-buhușească (1661—1705)*, pe care o va folosi și Neculce, este plină de osanale la adresa patronilor din ordinul cărora a fost scrisă. Vanitosul Nicolae

Mavrocordat se va sluji de mai multe condeie, însărcinate să-i ilustreze domniile din Țara Moldovei: Nicolae Costin, Axinte Uricariul; o cronică paralelă a domnilor Țării Românești și Moldovei a fost scrisă tot din îndemnul său, după cum Radu Popescu din Țara Românească tot sub oblăduirea sa își alcătuiește cronica. Nicolae Chiparissà scrie despre „victoriile" din 1716 ale lui Mihail Racoviță și Constantin Ipsilanti (viitorul hatman al lui Grigore Ghica din a doua domnie, cel cu piele de iepure la spate) asupra cătanelor ce veniseră în podghiaz pînă la Hlincea, lîngă Iași, Vasile Buhăescu, fostul cămăraș, scrie o istorie paralelă a Țărilor Române din porunca lui Constantin Mavrocordat. Cît privește pe Ghiculești, aceștia vor avea în Grigorie al II-lea Ghica pe un atent și stăruitor reprezentant pentru ilustrarea domniei lor. Din ordinul lui va fi scrisă *Cronica Ghiculeștilor (1695—1754)*, precum și redacția grecească a lui *Pseudo Alexandru Amiras*. De altfel partea privitoare la începutul domniei sale din ultima cronică *(Cronica anonimă a Moldovei 1661—1729)* ocupă aproape jumătate din întregul volum, ceea ce o definește ca pe o cronică oficială, ca pe o „producție de comandă", cum denumește D. Russo acest gen de creații [5].

Întrebarea se pune: fost-a Ion Neculce cronicarul oficial al vreunuia din cei nouă domni, care s-au perindat pe tronul Moldovei, de la a treia domnie a Ducăi-vodă celui bătrîn și pînă la Constantin Mavrocordat, sub care a trăit, fiind om în toată puterea cuvîntului? Sau, fost-a Ion Neculce cronicarul unei facțiuni boierești, legat de aceasta prin interese comune și ținut, ca atare, să-i laude faptele și mai ales, să-i justifice scăderile și mîncătoriile (ca să folosim cuvîntul său, atît de categoric, cînd este vorba de abuzuri)? Nu, hotărît nu! Ion Neculce s-a bucurat de aprecierile și bunăvoința Cantemireștilor și în special de a lui Dumitrașcu, pe care l-a urmat, în mod loial, dincolo de Nistru. Dar Neculce, scriind istoria lui Dimitrie Cantemir, scrie de fapt cea mai fierbinte pagină a memoriilor sale, în care măsurînd cu dreaptă cumpănă, spune tot, plăcut și mai ales neplăcut, despre tînărul și învățatul domn. La data cînd redactează Neculce aceste capitole ale cronicii, Cantemireștii erau morți de mult, sau, în orice caz, nu se mai punea problema întoarcerii vreunuia din ei pe tronul Moldovei. Neculce pătimise destul de pe urma lor și n-avea de ce să le poarte recunoștință veșnică. Putea să-și scrie *Letopisețul* cu obiectivitate, măcar din acest punct de vedere; n-avea cine să-l tragă la răspundere pentru judecățile aspre și nici să-l răsplătească pentru laudele nemeritate.

---

[5] Cf. D. Russo, *Cronica Ghiculeștilor (1695—1754)*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, vol. 2 (1916), p. 3.

Cît privește apartenența lui Neculce la vreo grupare boierească anume, aceasta este încă și mai mult exclusă. Schițînd biografia sa, în cele ce vor urma, vom observa, dimpotrivă, că el nu s-a dat în lături să-și exprime resentimentele față de cele mai apropiate rude, Cantacuzinii, necum să intre cu ei (și mai puțin cu alții, străini) în vreo înțelegere. Neculce este boier mare, feudal în toată ființa lui și susținător al intereselor clasei mari boierești. El exprimă punctul de vedere general al acestora, dar nu al unei grupări. Neculce nu este, nici pe departe, întru totul obiectiv, dar cronica lui este produsul exclusiv al observațiilor sale și al inimii sale. Nimeni nu i-a comandat-o și pentru nimeni n-a scris-o.

*

Materialul documentar cu privire la viața cronicarului este destul de bogat. El a fost utilizat, în general, corect de către cei — și nu puțini — care s-au apropiat cu interes de existența sa[6]. Dealtfel, cum aminteam mai sus, Neculce n-a fost zgîrcit nici în *Letopiseț* cu știrile despre viața lui, el fiind participant direct al evenimentelor descrise, pentru cea mai mare parte a cronicii. Mai greu de precizat au fost datele cu privire la ascendența sa dinspre tată, despre care el nu vorbește nicăieri. Și nu numai el, dar nici documentele istorice. Tîrziu, pe la 1740, un postelnic, Ștefan Ghindă, alcătuind o genealogie a sa, legată de aceea a lui Vasile Lupu, amintește de un om oarecare (al cărui nume nu-l precizează), care s-a însurat de două ori. Din prima căsătorie, cu o vară primară a domnului moldovean, a avut ca fecior pe marele postelnic Stamate, din vremea lui Vasile Lupu, și pe o fată, Arhonda, măritată cu Miron vameșul (bunica lui Ștefan Ghindă) și cunoscută în documente sub numele de Arhonda Mironeasa. Din a doua căsătorie — cu o femeie nenumită — i s-a născut *Neculce vistiernicul*.[7] Acest Neculce vistiernicul

[6] La numărul istoricilor menționați mai înainte îl adăogăm pe Dumitru Velciu, care, în afara bibliografiei amintite, a dat printre cele mai autorizate studii asupra vieții cronicarului, rezultat al folosirii critice a documentelor publicate, dar și al unor asidue cercetări personale. Amintim: *Neculce vistierul, tatăl cronicarului Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, XV (1967), p. 19—33; *„Iordăchioaia visternicească", bunica dinspre mamă a cronicarului Ion Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XVI (1967), nr. 3, p. 449—466 și, în sfîrșit, unica monografie scrisă pînă astăzi, *Ion Neculce*, București, ⟨1968⟩, Editura Tineretului, colecția „Oameni de seamă", 245 p. + 8 f. pl.

[7] „Să s⟨ă⟩ știe și aceasta c-au avut mo⟨a⟩șă-mea Arhonda și alt frate, pe Neculce vistiernic, tatul dumisale vornicul Ion, însă frate dintru tată, iar nu și de o mamă..." Documentul are cota Academiei V/26 și a fost publicat de N. Iorga în *Studii și documente...*, III, p. 31—33.

va fi tatăl cronicarului [8]. Care era originea acestui bunic, obscur, și cu ce se ocupa este greu de precizat. Se știe că unchiul său, postelnicul Stamate, fratele vitreg al tatălui, era numit Hiotul, ceea ce l-ar putea apropia de o origine grecească, insulară, a neamului său dinspre tată [9]. Dar înrudirea cronicarului, fie ea chiar mai îndepărtată, cu familia Hurmuzachi, de obîrșie macedoneană [10], precum și aversiunea sa față de greci, manifestată în tot cuprinsul cronicii, ar putea înclina spre o origine macedo-română a sa. În ce ne privește socotim a doua versiune probabilă. Oricum familia venise din sudul Dunării și preocupările ei erau, ca a celor mai mulți macedoneni și greci veniți în sec. XVI și XVII, îndreptate spre negoț. Îl vom întîlni pe tatăl cronicarului ocupîndu-se, alături de marele vistiernic Gheorghe Ursache, viitorul său cumnat, cu comerțul spre părțile nordice, în Polonia, după anul 1667 [11].

---

[8] Numeroasele confuzii pe care le-au comis cercetătorii, pînă în zilele noastre, între Neculce vistiernicul, tatăl adevărat al cronicarului, și Enache grămăticul, al doilea soț al Ecaterinei Cantacuzino, pot fi urmărite mai ales la I. Tanoviceanu, *Contribuțiuni...*, p. 15—16 și la M. Costăchescu în *Satul Prigorenii...*, p. 50—51 (ultimul distinge pe cei doi soți ai Ecaterinei — spre deosebire de Tanoviceanu — dar îi încurcă în final, atribuindu-i tatălui cronicarului calitățile de învățat „spudeos", pe care le avea în realitate Enache grămăticul), după care s-au luat aproape toți istoricii literari. Cel care a clarificat lucrurile a fost C. A. Stoide în recenzia la prima ediție a cronicii, publicată de Iorgu Iordan: *Cronica lui Ion Neculce. Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan*, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), p. 96—99. D. Velciu, în *Neculce vistierul...*, p. 19—21, lărgește problema și subliniază că, în pofida precizărilor lui C. A. Stoide, confuziile au persistat la unii istorici și critici literari, insuficient documentați.

[9] Cf. C. A. Stoide, *loc. cit.*, p. 99.

[10] Cf. Sever Zotta, *Documente*, în *Ioan Neculce*, IV (1924), p. 166—171. Vezi, a aceluiași, și *Genealogia familiei Hurmuzachi*, în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 9—10, p. 129—160 și II (1913) nr. 4—6, p. 80—83.

[11] Marele vistiernic Gheorghe Ursache era căsătorit, a treia oară, cu Maria, fata lui Iordache vistiernicul, devenind astfel cumnat cu tatăl lui Neculce. Nunta a avut loc în anul 1666. (Cf. I. C. Filitti, *Arhiva Gheorghe Grig. Cantacuzino*, București, 1919, p. XXVI.) Este vorba de același Ursache, pomenit de Neculce în a treia domnie a lui Duca-vodă, care a fost prigonit de domn, pentru firea lui dreaptă, dar și pentru că îl reclamase la Poartă pentru abuzurile lui fiscale. Drept răzbunare Duca-vodă a chemat în țară pe un negustor de la Liov, Alexandru Balaban, cu care Ursache avusese niște litigii pentru bani, l-a îndemnat să-l reclame pe marele vistiernic la Divan și a dat cîștig de cauză negustorului. Urmarea a fost că Ursache și-a pierdut averea și a fost supus bătăilor în fiecare zi, pînă a rămas olog. Înaintea procesului de la Iași, amintit de Neculce, a mai fost un proces între Balaban și Ursache în Polonia, la Stanislavow,

Tatăl lui Neculce, vistier al doilea, sau al treilea, slujbă mărunță pe care a obținut-o, probabil cu ajutorul fratelui său Stamate, este întîlnit în documente începînd cu anul 1660, cînd cumpără împreună cu Miron, pîrcălabul de Hotin, satul Drăgușani din ținutul Dorohoiului pe valea Podraghii, pe o sumă apreciabilă: 300 de galbeni [12]. El nu-și poate păstra însă proprietatea și nici alte pămînturi cumpărate de la niște rude ale lui Vasile Lupu (ca și Drăgușanii), din pricina dreptului de protimisis [13]. Această lege îi permite lui Gheorghe Ursache, căsătorit la acea dată cu o nepoată a lui Vasile Lupu, să răscumpere proprietățile, fiind rudă apropiată celor ce le vindeau și-l obligă pe vistiernicul Neculce să le cedeze [14].

Aproximativ peste zece ani (prin 1669—1670) vistiernicul se căsătorește, luînd de soție o Cantacuzină, pe Ecaterina (sau Catrina cum apare, mai ales, în documente), fiica marelui vistiernic Iordache Cantacuzino.

În cazul ascendenței dinspre mamă știrile nu se mai află sub semnul incertitudinii. Dimpotrivă. Un mare număr de documente și relatări de cronică (și nu numai ale lui Neculce) lasă cercetătorului posibilitatea alcătuirii unui foarte complex arbore genealogic, deosebit de complicat, care ni-l prezintă pe cronicar înrudit cu cele mai

---

încheiat la 3 august 1671, în care este implicat, pe lîngă alți negustori, și Neculce, tatăl cronicarului. (Cf. E. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. III, supl. 2, București, 1900, p. 202—203. Întreaga problemă pe larg tratată la D. Velciu, *Neculce vistierul*, p. 29—30.)

[12] Zapisul, redactat la Iași la 28 noiembrie 1660, are cota Bibliotecii Academiei R. S. România 11/CXXXII și a fost publicat de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce* sub nr. 3, p. 17—18.

[13] Dreptul de preemțiune, de întîietate (sau protimisis) se aplica în cazul vînzărilor de pămînturi și bunuri imobiliare de așa manieră încît ruda cea mai apropiată avea întîietate la cumpărături și putea răscumpăra, prin judecată, o proprietate vîndută unui străin sau unei rudenii îndepărtate (dincolo de gradul VII, corespunzător nepotului de văr al doilea). Cf. Valentin Al. Georgescu, *Preemțiunea în istoria dreptului românesc*, București, 1965, p. 12—13, 64—72.

[14] După întărirea colaborării negustorești cu Ursache, Neculce vistiernicul va putea să cumpere alte pămînturi și loc de casă în Iași de la aceleași rude comune, fără ca marele latifundiar să-i mai facă opoziție. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 19, doc. nr. 5 și p. 36—37, doc. nr. 10.

reprezentative familii boierești și cu majoritatea domnilor sub care a trăit [15].

Cantacuzinii din Moldova și Țara Românească și-au făcut apariția la nord de Dunăre, la curtea lui Radu Mihnea, pe la 1620. Acesta, în lunga lui stăpînire continuă în cele două țări (între 1611—1626) înghesuit de datorii, dar și din dorința de a pune rînduială în finanțele și economia țărilor, a favorizat pătrunderea în Principate a unui mare număr de negustori greci și oameni pricepuți în mînuirea banilor. Fenomenul a dus la mișcări anti-grecești în rîndul boierimii, dar fără rezultate practice [16]. Printre acești oameni au venit și cinci feciori ai lui Andronic Cantacuzino, boier influent la Constantinopol, feciorul vestitului dregător la Poartă, Mihai, poreclit Șeitanoglu. Andronic murise și el, decapitat ca și tatăl său, iar feciorii, proteguiți de Radu Mihnea s-au stabilit — în funcție de interesele acestuia — în Moldova patru, iar în Țara Românească unul, postelnicul Constantin (tată Stolnicului, lui Șerban Cantacuzino, lui Drăghici, spătarului Mihai și bunic, prin una din fete, Stanca, lui Constantin Brîncoveanu). Din cei patru feciori stabiliți în Moldova: Mihai (tatăl domnului Dumitrașcu Cantacuzino), Enache, Toma (a cărui fată Nastasia, a fost mamă domnului Mihail Racoviță) și Iordache, cel mai mic, pe noi ne interesează Iordache, a cărui fiică, Ecaterina va fi mama lui Ion Neculce.

Pe Iordache Cantacuzino îl găsim, după ocuparea unor dregătorii mai mărunte, (începînd cu anul 1632), mare vistiernic al lui Vasile Lupu, așadar îndeplinind sarcini ce necesitau deprinderi, moștenite, în cazul său, din tată în fiu [17].

Oameni de casă ai lui Vasile Lupu, Iordache și fratele său Toma (mare vornic al Țării de Sus) sînt asupriți cumplit de către

---

[15] Tot lui D. Velciu îi datorăm sistematizarea datelor privitoare la legăturile dintre Neculce și Cantacuzini în atît de densul studiu amintit, *Iordăchioaia visterniceasa*, și reluate în monografia despre cronicar. Cum într-un cuvînt de introducere nu pot fi prinse toate detaliile, ne vom mulțumi să amintim ceea ce ne apare esențial pentru cunoașterea implicațiilor pe care aceste rude le-au avut în viața cronicarului și cum sînt, unele, reflectate în opera sa.

[16] Cf. C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, partea I, București, 1942, p. 22—25. A se vedea și D. Russo, *Elenizmul în România*, în *Studii istorice greco-române*, t. II, București, 1939, p. 522—541.

[17] Între domn și Iordache vistiernicul erau și legături de rudenie. Erau căsătoriți amîndoi cu două surori: Tudosca și Catinca Bucioc. Știri despre Iordache Cantacuzino întîlnim sistematizate în monografia lui Constantin I. Andreescu și C. A. Stoide, *Ștefăniță Lupu, domn al Moldovei* (1659—1661), București, 1938, p. 103—108 (capitolul consacrat boierilor voievodului moldovean).

Gheorghe Ştefan [18]. După domnia acestuia, Iordache s-a bucurat de aprecierea urmaşilor săi în scaunul Moldovei [19]. În domnia lui Dabija-vodă, cu care se încuscrise (a căsătorit-o pe cea mai mare dintre fete cu feciorul vitreg al domnului, Lupaşcu Buhuş, rodul căsătoriei Dabijoaei cu marele vistiernic Dumitru Buhuş,) el deţinea demnitatea de mare spătar. Dar în primele luni ale anului 1664 Iordache moare [20].

Observam mai sus (la nota 17), că Iordache Cantacuzino a fost însurat cu Catinca Bucioc. Din această căsătorie, care nu ştim cînd s-a contractat şi cînd a luat sfîrşit [21] (probabil prin moartea Ecaterinei), a rezultat un fiu, Toderaşcu, fost mare vistiernic. În cea de a doua căsătorie a luat de nevastă pe Alexandra, fata cea

---

[18] Într-una din legendele din *O samă de cuvinte*, brodate în jurul domniei lui Gheorghe Ştefan, este povestită prinderea celor doi boieri, ameninţarea lor cu înecarea în apele Bistriţei, deposedarea de avere şi, în final, iertarea lor, în urma intervenţiei lui Constantin Şerban, domnul Ţării Româneşti.

[19] Cuvinte deosebit de elogioase are Miron Costin vorbind despre cei doi fraţi Cantacuzini. Cronicarul (care mărturiseşte că era „pururea în casă la Iordache vistiernicul" după întoarcerea din Polonia, pe la 1652—53), amintind de pericolul în care se aflau cei doi fraţi prinşi de Gheorghe Ştefan şi ţinuţi în sat la Buciuleşti, şi de intervenţia lui Constantin Şerban, conchide: „....ce oameni au fost aceşti doi, aicea în ţara aceasta, ales Iordache visternicul, fără scrisoarea mea credzu că va trăi numele lor în veci într-această ţară de pomenirea oamenilor, den om în om". (Cf. Miron Costin, *Opere*, ed. critică de P. P. Panaitescu, Bucureşti, 1958, p. 140 şi 169.)

[20] Neculce, zgîrcit în aprecieri, chiar cînd era vorba de rude foarte apropiate (nici nu pomeneşte, măcar, că-i era bunic!) are cuvinte de laudă la adresa lui, redate în primul capitol al *Letopiseţului*: „...Şi încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru maré şi n-au pestit vremé multă ş-au murit Iordachie spătarul, caré cu multă pofal⟨ă⟩ şi cu maré jelé dispré toţi pemintenii l-au îngropat înu Bărnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea taré pentru peminteni la domnie". (Cf. *ed. de faţă*, p. 198.)

[21] Cf. Iulian Marinescu, *Documente...*, p. 65. I. C. Filitti, *Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino*, p. XXV—XXVII. N. Iorga, *Studii şi documente...*, vol. V, Bucureşti, 1903, p. 581 (nota pentru doc. 179). Ştim doar că una din fetele lui Iordache din a doua căsătorie, Maria, s-a căsătorit la 1666 cu Gheorghe Ursache, marele vistiernic. A doua căsătorie a putut deci avea loc pe la 1644—1648. Vezi mai sus nota 11.

mai mică a lui Gavrilaș Mateiaș, fost mare logofăt sub Vasile Lupu și a soției acestuia Sîrbca [22].

Mateiaș era bucovinean și Alexandra a fost crescută în satele din jurul Cernăuților, unde părinții ei stăpîneau 82 de sate întregi, precum și alte proprietăți, adică aproape întregul nord al Bucovinei.

Din căsătoria Alexandrei, cunoscută în documente mai ales sub numele de Iordăchioaia, cu Iordache Cantacuzino s-au născut trei fete și un băiat: Safta, măritată cu Lupașcu Buhuș, Maria, căsătorită cu Gheorghe Ursache, (cum am menționat, ocupîndu-se de bunicul dinspre tată al cronicarului), Ecaterina (sau Catrina), căsătorită cu Neculce vistierul și Iordache, fost mare stolnic.

Imensa zestre a Alexandrei Mateiaș (rămăseseră numai trei frați) lipită la averea tot atîta de întinsă a lui Iordache Cantacuzino, la care s-a adăogat, în 1670, dania foarte mare a surorii Alexandrei, Ileana, rămasă văduvă și fără copii, precum și dispariția, în 1664, a marelui vistiernic, au scos în evidență energia remarcabilă pe care a cheltuit-o de-a lungul anilor Iordăchioaia, pentru buna administrare a moșiilor și așezarea celor patru copii. Pe una din fete numai, pe Catrina, s-ar părea, că măritînd-o după un vistier de al doilea, a comis o mezalianță. Unii istorici au explicat acest lucru pretinzînd că mama cronicarului ar fi fost mută [23]. Pe de altă parte, într-un document din 20 iunie 1728, la care ne vom mai referi, prin care sora vitregă a cronicarului, Sanda, se plînge de nedreptatea ce i-a făcut-o acesta și cumnatul său, Ștefan Luca, se subliniază că, aflînd maică-sa Catrina, „... mare *ceartă* au avut cu dumnealor, zicîndu-le căci n-au îngăduit ..." [24]. Mai multă greutate ni se pare însă că are Radu Greceanu, în *Viața lui Constantin Brîncoveanu*, unde, amin-

---

[22] Despre Gavrilaș Mateiaș să se vadă Constantin și Marcela Karadja, *Documentele moșiilor Cantacuzinești din Bucovina*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, X (1931), p. 5—77, unde este dat și un tablou genealogic la p. 20, precum și Dimitrie Dan, *Un manuscript slavon scris în 20 mai 1650 în satul Bărnova din Moldova*, în *Arhiva genealogică*, II, p. 35—38. Ultimile cercetări și o bibliografie foarte bogată la D. Velciu, *Iordăchioaia visterniceasa...*, p. 454—455.

[23] I. Tanoviceanu în *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...*, p. 16 (unde face însă confuzie de nume), precum și în arborele genealogic de la sfîrșitul studiului, unde familia Neculce este numită Mutu și Mutenco. Acolo, un nepot al cronicarului (fiul lui Alexandru) mort către 1801 este numit Vasile, zis și Mutu. Cf. și Aurora Ilieș, *Contribuții la biografia cronicarului Ion Neculce*, în *Anuarul de filologie*, Iași, tom. XV (1964), p. 165—168.

[24] Documentul la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 62, doc. 26. A se vedea și D. Velciu *Iordăchioaia visterniceasa...*, p. 461. Este de prisos să stăruim asupra contradicției: mutul nu se poate certa!

tind de Ion Neculce îl numește pe rînd: „Ioniță, marele spătar, feciorul Mutei, den viața și sămînța Cantacuzineștilor", „Ion Țăruș hatmanul" și „Ion spătarul, feciorul Mutii" [25].

În ceea ce ne privește înclinăm să credem că mama lui Neculce va fi avut un defect de vorbire și din pricina aceasta era tăcută, *stătea ca o mută*, vor fi zis contemporanii; sau, mai degrabă, că era o fire puțin comunicativă, o taciturnă, o femeie ursuză, pe care cei din jur, înciudați de caracterul închis, au poreclit-o „Muta".

Zestrea Catrinei era mare. Dintr-un document aflăm că aceasta se compunea din 21 de sate întregi, printre care și Prigorenii, vatra cronicarului, în afară de alte jumătăți și sferturi de sate, împrăștiate în județele: Cernăuți, Iași, Soroca, Dorohoi, Cîrligătura, Fălciu, Roman, Neamț [26].

Unicul copil care s-a născut din căsătoria vistiernicului Neculce cu Catrina Cantacuzino a fost Ion, viitorul hatman și cronicar. Data nașterii sale o deducem dintr-un splendid document, cu multe elemente autobiografice, din 10 iulie 1732, la care vom mai face apel, unde precizează că are 60 de ani [27]. Așadar anul nașterii sale este 1672. Venind pe lume el se așază pe ramurile groase ale unui arbore genealogic care îi cuprinde pe toți Cantacuzinii din Moldova și Țara Românească, pe Constantin Brîncoveanu, pe Mihail Racoviță, iar la periferie pe majoritatea marilor boieri ai țării.

Neculce vistiernicul n-avea să trăiască însă multă vreme după nașterea copilului. Nu știm cînd a murit și dacă sfîrșitul lui a fost năpraznic, sau a fost secerat de vreo boală. La 15 iunie 1679 Catrina era măritată a doua oară cu Enache grămăticul [28]. În ceea ce-l privește pe micul Ion, acesta a fost luat de Alexandra Iordăchioaia, la conacul său din Blăgești, în apropiere de Pașcani, unde a crescut. Sînt primele sale dureri, pe care bunică-sa, cu toată dragostea ce i-o fi arătat-o, n-a izbutit să i le risipească cu totul. La bătrînețe, în documentul din 1732, cînd își mărturisește vîrsta, pomenește cu

---

[25] Cf. Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brîncoveanu voevod (1688—1714)*. Studiu introductiv și ed. critică de Aurora Ilieș, București, 1970, p. 156, 185, și 230.

[26] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România, documente istorice CXX-60. Publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 33—34, doc. nr. 7.

[27] Cf. și Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 67, doc. nr. 29. Publicat de I. Tanoviceanu sub titlul: *Cîteva notițe biografice asupra cronicarului Ion Neculce*, în *Arhiva societății științifice și literare din Iași*, II (1890), nr. 6, p. 332.

[28] Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...*, p. 51. A se vedea și D. Velciu, *Un diac din secolul al XVII-lea: Enache grămăticul, cămăraș de ocnă, tatăl vitreg al cronicarului Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, XX (1969), p. 199—207.

tristețe de acele zile: „... vei ști, mărie-ta, că eu rămîind mic de părinți, *de tată*, am crescut în casa dumisale Iordăchio⟨a⟩e⟨i⟩ visternices⟨ăi⟩ cei bătrîne, care mi-au fost mie mo⟨a⟩șă..." [29].

Catrina n-a avut mai mult noroc nici cu al doilea bărbat. Enache, om practic, pe lîngă gospodărirea satelor primite de zestre, avea și o slujbă, modestă dacă o raportăm la marile dregătorii, dar aducătoare de venituri: era cămăraș de ocnă la Tîrgu Ocna. Acolo l-a surprins în 1686 o năvală a unor soldați polonezi, care au făcut mai multe omoruri — zice cronicarul — și l-au tăiat la o mînă și pe Enache grămăticul. Se pare că acolo și-a găsit și moartea. Rămasă văduvă, cu două fete mici (născute după 1680), una, Maria, măritată mai tîrziu cu Ștefan Luca, marele vistiernic al lui Dimitrie Cantemir și apropiat al cronicarului și a doua, Sanda, măritată în Țara Românească după un obscur (la început) căpitan de margine, Done, și amenințată, ca întreaga țară, de neîncetatele prădăciuni leșești, se refugiază cu maică-sa Iordăchioaia și cu fratele său (viitorul Iordache stolnicul) la neamurile numeroase și mari din Țara Românească. Era și timpul căci după incursiunile amintite Moldova este invadată de Ioan Sobieski, Polonia avînd dispută cu turcii mai ales din pricina cetății Camenița. Pătrunderea lui Sobieski este prinsă în *Letopiseț*, cu toate consecințele ei pentru Moldova: prădăciuni, omoruri, distrugeri de recolte, arderea satelor și conacelor boierești, inclusiv Prigorenii și celelalte proprietăți ale cronicarului [30].

La data refugierii în Țara Românească Ion Neculce avea 14 ani; vîrsta susceptibilităților dar și vîrsta la care, cei apropiați ar fi trebuit să se ocupe de pregătirea lui. Fără să intrăm în amănunte privitoare la istoria Țării Românești, dominată la acea vreme de Cantacuzini, vom aminti că în sînul marii familii frămîntările erau în toi. Neînțelegerile dintre Șerban Cantacuzino și frații săi, stolnicul și Mihai spătarul, la care vor lua parte și rudele colaterale cresc de așa manieră încît doi ani după ce rudele oropsite din Moldova se așează pe moșiile lor, probabil la stolnic, Șerban moare, în împrejurări suspecte, dacă este să-l credem pe nepotul său de vară primară, pe Neculce [31].

C. Brîncoveanu, urcat pe tron de cei din neamul lui, pe care îi slujea, de stolnic în primul rînd, continuă politica unchilor, împrăștiind familia lui Șerban Cantacuzino fără pic de milă, deși el trăise în casa lui și se bucurase de încrederea sa.

---

[29] Vezi nota 27.

[30] Cf. *ed. de față*, p. 310.—312.

[31] *Ibidem*, p. 321.

În această atmosferă întunecată Cantacuzinii munteni n-au fost preocupați de educația și instrucția feciorului Mutei, nepotul Iordăchioaiei. Mai mult, maniera în care cronicarul vorbește de neamul cantacuzinesc, în tot cuprinsul cronicii, ne face să bănuim că primirea lor în Țara Românească n-a fost din cele mai calde. Orgoliul Cantacuzinilor va fi căzut ca o insultă peste inimile cernite de moartea lui Enache grămăticul și de privațiunile impuse de o fugă pripită din fața unui pericol iminent[32].

Au stat totuși acolo patru ani, căci n-aveau încotro. Dar în cronica sa Neculce nu amintește nicăieri de zilele petrecute în Muntenia. Abia în 1732 în documentul din 10 iulie, de două ori folosit, pomenește de șederea lor „cu toată casa" în Țara Românească. Acolo a murit și bunica sa Iordăchioaia, departe de locurile nașterii sale, de Bucovina. Iar la întoarcere au găsit satul Blăgești — pentru care depune mărturie în sprijinul lui Iordache Cantacuzino-Pășcanul, împrăștiat[33]. Și nu numai Blăgeștii ci și alte multe moșii, de vreme ce, în același document Neculce subliniază că după moartea unchiului său, mătușă-sa a rămas săracă.

Am fi vrut să ne aliniem și noi istoricilor care au văzut în refugiul cronicarului în Țara Românească un cîștig substanțial sub raportul învățămîntului și educației[34]. Nu credem însă că învățatul stolnic s-a ocupat cîtuși de puțin de el. În tot ce a scris Neculce este mult talent înăscut (moștenirea bunicii sale), dar sînt puține cunoștințe ce se acumulează sistematic, într-un proces de instruire bine orientat. Sub raport literar cronica sa este o capodoperă; sub raport istoric însă este mult inferioară celei a Costineștilor. Nici măcar latinitatea limbii și a poporului român, nici măcar unitatea de neam a moldovenilor, muntenilor și ardelenilor nu sînt amintite vreodată, în ceea ce a scris. Pe acestea, cel puțin, le-ar fi putut reține

---

[32] Să se vadă cele două studii ale lui Șerban Cioculescu, amintite mai sus (nota 3), în care sînt magistral prinse raporturile cronicarului cu neamurile sale din Țara Românească precum și cauzele urii nesimulate, cu care îi urmărește pe Cantacuzini și pe Brîncoveanu pînă la moarte.

[33] Citām din documentul amintit; „...și i-am apucat pe cei o⟨a⟩mini tot în sat la Blăgești, stăpînindu-i Iordăchio⟨a⟩e visterniceasa. Și, la vre⟨mea⟩ mării-sale lui Cantimir-vodă, am fugit în Țara Munténiască de răul leșilor și am șidzut 4 ai cu toată casa noastră. Și acolo au murit mo⟨a⟩șe no⟨a⟩stră Iordăchio⟨a⟩e. Și noi, viind în țară înnapoi cu unchiu-miu Iordache stolnicul, ficeorul Iordăchio⟨a⟩e⟨i⟩ cei bătrîne, am găsit acel sat împrăștiet, neavînd cine-i stăpîni. Și după ce-am vinit i-am strîns iar pe toți și pe cii o⟨a⟩mini la un loc la sat la Blăgești..."

[34] Ne referim, în special, la părerile exprimate de Dumitru Velciu în monografia sa.

la această vîrstă de la stolnic, ca pe niște realități atît de viu și categoric exprimate de el, dacă stolnicul Constantin Cantacuzino i le-ar fi împărtășit. El le va descoperi mai tîrziu, în cronicele predecesorilor săi. Iar la data cînd și-a scris cronica ideea latinității și unității noastre de neam devenise axiomatică; secolul luminilor își întindea timid razele și asupra pămîntului românesc, trezind conștiințele și pregătind spiritele pentru înțelegerea vremilor ce aveau să vie.

În anul 1690 Ion Neculce și familia sa — mai puțin bunica Iordăchioaia — se înapoiază în Moldova, stabilindu-se, probabil, la Prigoreni. Cronicarul avea în jur de 18 ani, iar domn în Moldova era Constantin Cantemir. Incursiunile polonezilor nu încetaseră. Un an după întoarcerea la Prigoreni, Sobieski pătrunde din nou în Moldova, la instigațiile Brîncoveanului, pretinde Neculce[35]. Fără rezultate deosebite, fiindu-le și vremea potrivnică, se retrag, nu înainte ca plăieșii de la Cetatea Neamțului să-l înfrunte pe „viteazul rigă". Spre sfîrșitul domniei lui Constantin Cantemir, Neculce este martorul indirect al uciderii Costineștilor (Miron și Velicico hatmanul), domnul fiind instigat de Rusetești. Ne vom opri asupra acestui tragic moment, pe care l-a condamnat fără rezerve, în pofida relațiilor sale atît de strînse cu feciorii lui Constantin Cantemir, atunci cînd ne vom ocupa de cronică. Deocamdată, urmărindu-i pașii tinereții, îl găsim în 1693 pe cea dintîi treaptă a scării onorurilor, aceea de postelnicel, sub Constantin Duca cel tînăr, participînd la nunta domnului cu domnița Maria, fata Brîncoveanului. La acea căsătorie la care „boerim⟨ea⟩ a doo țării nuntiră 3 săptămîni", „și eu, Ion Neculce, vel-vornic, eram tînăr postelnic și mergeam cu alții postelnici împréun⟨ă⟩, cu toegeli a mîn⟨ă⟩, pe gios, înainte domnului"[36].

Aceasta nu-l împiedică însă pe cronicar să-l prezinte pe tînărul voievod de 17 ani — cum a și fost — unealtă docilă în mîinile boierilor munteni și jucărie în cele ale socrului său. Portretul în ansamblu al lui Duculeț, rezultat al observațiilor scriitorului din amîndouă domniile, este totuși printre cele mai obiectiv zugrăvite.

Cîțiva ani (între 1693—1699) n-avem date despre Neculce. Nici *Letopisețul* nu-i înregistrează prezența, în vreun fel. Abia în 1699, în timpul primei domnii a lui Antioh Cantemir, cu prilejul retrocedării Cameniței către polonezi (atît de amănunțit și cu atîta culoare de epocă prinsă), îl găsim vătaf de aprozi, cum singur scrie:

---

[35] Cf. *ed. de față*, p. 330.

[36] *Ibidem*, p. 355.

„Și atunce eram și eu, Ioan Neculcé, vel-vornic, pe acie vreme vătav de aprodzi" [37].

Anul 1700 va fi an bogat pentru cronicar. În primăvară fusese ridicat la rangul de mare agă, cum mărturisește, și însărcinat de domn cu grija lui Rafael Leszczynski, sol polonez în drum spre Țarigrad [38]. Interesante sînt, pentru moravurile vremii și pentru felul cum se respectau la noi anumite uzanțe protocoloare, însemnările de cronică ale lui Neculce despre acea vizită [39]. Ne întrebăm dacă nu cumva cunoștințe de limbă polonă, deprinse de la bunică-sa, Iordăchioaia, care bucovineancă fiind, putea foarte bine să știe leșește, l-au recomandat pe Neculce ca atașat pe lîngă persoana prea nobilului leah?! Și, pentru a nu mai reveni, în legătură cu pretinsa ignoranță a lui Neculce în materie de cunoaștere a limbilor străine vom spune că este de neconceput să se afirme că după o ședere de șapte ani în Polonia, cronicarul s-a înapoiat de acolo fără să știe limba acelei țări.

Tot în același an Neculce participă, foarte probabil, la căsătoria lui Dimitrie Cantemir cu domnița Casandra, fata lui Șerban Cantacuzino, care a avut loc la Iași, în împrejurări interesant reținute în *Letopiseț* [40]. Această căsătorie, contractată împotriva voinței lui Constantin Brîncovenau, a dus la înăsprirea și mai accentuată a raporturilor dintre Cantimirești și Brîncoveanu, în ciuda eforturilor pe care le făcuse Antioh Cantemir de a-l împăca pe influentul său vrăjmaș la Constantinopol. Astfel că la mijlocul lui septemvrie 1700 Brîncoveanu obține mazilirea lui Antioh Cantemir și înlocuirea lui cu fostul său ginere, Constantin Duca.

Aceasta-i dă prilejul lui Ion Neculce, ajuns *biv*-vel-agă (*fost* mare agă) să-și vadă mai mult de gospodărirea moșiilor și de viața sa particulară. În vara anului 1701 se căsătorește cu Maria, fata hatmanului Lupul Bogdan. Foaia de zestre semnată de socrul său, este datată 11 iulie: „Moșii, țigani, bucate ce-am dat fiilor noștri lui Ion aga și Mariii, să se știe" și cuprinde trei sate întregi și părți din alte patru, în afară de vii, țigani, stupi și vite [41]. Zestrea nu era

---

[37] *Ibidem*, p. 400

[38] Numirea a avut loc după 8 martie, căci la acea dată mai semnează în calitate de „vătav za aprozi", pe o lungă listă de țigani „Partea dumisali Ion vătav și cu a surorilor dumisali, fii dumisali Catrinii vist⟨iernicesii⟩. Vleato 7208⟨=1700⟩, martii 8". Documentul în colecțiile Academiei sub cota CXX-64.

[39] *Ibidem*, p. 406 Cf. și P. P. Panaitescu, *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930, p. 103 și 115.

[40] Cf. *ed. de față*, p. 398

[41] Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-68, documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 38—39, nr. 12.

foarte mare, dar adăogată la firea molcomă, se pare, a Mariei l-a mulțumit pe cronicar.

Socrul făcea și el parte dintre Cantemirești. Fire aprigă, din cîte grăiesc unele cronici [42], el era cumnat cu Antioh și Dimitrie Cantemir, cu a căror soră vitregă Ruxandra (sau Lupa, cum îi spune Neculce în cronică) era căsătorit. El i-a urmat lui Velicico Costin în funcția de hatman, în primăvara anului 1690, cînd Constantin Cantemir, mereu înfruntat în Divan de către Costinești, și mai ales de Velicico, pentru abuzurile nenumărate, hotărăște să-l înlocuiască.

Vrăjmaș lui Constantin Duca cel tînăr, fuge în Țara Românească (atunci cînd Duculeț încetează să dea ascultare sfaturilor muntenești), iar sub Mihail Racoviță, în prima domnie a acestuia, îl întîlnim mare vornic. Spre sfîrșitul domniei, cînd se zvonea de întoarcerea în scaun a doua oară a lui Antioh Cantemir (în primăvara anului 1705), Mihail Racoviță, știindu-l de casa Cantemireștilor, l-a invitat la o cafea și, pretinde Neculce, l-a otrăvit.

După această necesară digresiune legată de persoana socrului său, întorcîndu-ne la scriitorul nostru, îl întîlnim ocupîndu-se de unele chestiuni familiale, din care împărțirea proprietăților pe care le dețineau frații de la maică-sa Catrina, încă în viață, ne lasă un gust ușor amar. Într-adevăr un document [43] din 15 iulie 1702 redactat înaintea mitropolitului, înaintea lui Iordache Ruset și a unor rude foarte apropiate, ne confirmă această împărțire, făcută în dauna surorii sale mai mici Sanda [44]. Lui Ion Neculce care „n-au luat parte

---

[42] Pseudo Nicolae Costin, *Cronica Moldovii dintre anii 1661—1709*, în M. Kogălniceanu, *Letopisițe...*, II, p. 62.

[43] Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-69 și publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, sub nr. 13, p. 39—41.

[44] Aceasta se va plînge într-o „Însămnare pentru nedreptate ce am avut de către frate-mieu Ion hatmanul și de către cumnatumieu Ștefan Luca logofătul pentru moștenire frățască ci ni-au rămas de la răposații părinții noștri, cum arată în gios anume. Iunie 20, let 7236"(=1728). În documentul respectiv, de o mare valoare biografică (pomenit de noi mai sus, la nota 24) Sanda se plînge că a fost nedreptățită, dîndu-i-se proprietăți fragmentate, lipsind-o de bijuterii, ba pînă și de niște cărți grecești pe care le avea de la tată-său, Enache grămăticul, recunoscut de toți ca om învățat (spudéos). Vinovatul principal este fratele său Ion hatmanul, care le-a hotărît toate, împotriva îndemnurilor spre dreptate primite încă atunci, la împărțire, de la Iordache Ruset.

Această Sanda, căsătorită în 1707 în Țara Românească, cum am mai arătat, avea să devină bunica lui Ienăchiță Văcărescu. O fată a sa, Ecaterina, a fost măritată cu marele spătar, Ștefan Văcărescu, tatăl poetului și lingvistului, care a lăsat splendidul mesaj

ca noi nici din odoară, nici din alti cheltuele la nunțili sali" îi revin definitiv Prigorenii. Tot acum i se hotărăște și stăpînirea asupra Boianului, întinsă proprietate, în afară de numeroase altele.

Înlocuirea lui Duculeț cu Mihail Racoviță nu aduce nici o îmbunătățire în situația sa de boier mazil, deși domnul îi era văr de al doilea. În schimb, împreună cu Ștefan Luca, îl întîlnim ocupat cu procese pentru încălcări de moșii, sau martor la diverse vînzări de pămînt. Dar în primele luni ale anului 1705, îl găsim la Constantinopol, pregătind, cu noul domn Antioh Cantemir, detaliile plecării spre țară în a doua domnie, precum și procesul intentat lui Mihail Racoviță (înaintea plecării lui Antioh-vodă spre Iași) pentru niște bani luați ca bir și nedepuși la Poartă [45].

Întors în țară, probabil odată cu Antioh-vodă, este căftănit de acesta ca mare sulger. Dar moartea socrului său, Lupul Bogdan, sfetnicul de taină al lui Antioh Cantemir, întîmplată spre sfîrșitul anului 1705, despre care Neculce are cuvinte elogioase, numindu-l „cap întreg și cunoscător la giudețe și vrednicu la toate trebilé, cu-nțelepciuné" [46], îl obligă pe domn la mișcări în rîndul boierilor divaniți. În felul acesta Neculce ajunge printre cei mai apropiați ai voievodului: „Și pe mine, Ion Neculce, din sulgerie cea mari, m-am pus spătar mare" [47].

S-ar părea, după unele însemnări ale cronicii, că, cel puțin pentru perioada imediat următoare morții socrului său, Neculce, nu era întru totul mulțumit de domnia lui Antioh Cantemir, sau, mai degrabă, nu era mulțumit de încrederea, încă limitată, pe care i-o acorda domnul. Acesta avea ca sfetnici apropiați, din cuvîntul cărora nu ieșea, pe marele vistiernic Ilie Cantacuzino (văr bun cronicarului!) și pe grecul Panaiotache Morona. Amîndoi îl împingeau pe domn să pună tot felul de biruri grele pe țară, unele din ele atingîndu-i și pe boieri (cum era cornăritul, care se punea pe vitele destinate exportului). Și conchide Neculce, plin de duh: „Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ amîndoi acești doi boiari într-o firé, dup⟨ă⟩ cum să dzicé: «calul rîios găsește copaciul scorțos»: iuți, mîndri, mincinoși, fățarnici, giur⟨ă⟩tori pentru hiecé, amăgitori. Care, cît era Antiohi-

---

cunoscut, urmașilor săi Văcărești, Cf. Sever Zotta, *Comunicări mărunte* (Ion Neculce), în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 1, p. 16. Comunicarea a fost reluată de N. Iorga, *Originea moldovenească a lui Ienăchiță Văcărescu*, în *Analele Acad. Rom.*, mem. secț. ist., s. III, tom. X (1929), p. 345—351. Date interesante despre Done, soțul Sandei, la D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 77—78.

[45] Cf. *ed. de față*, p. 457

[46] Cf. *ed. de față*, p. 460

[47] *Ibidem*.

vodă de strașnic la mînie, că de multe ori la Divan cu buzduganul azvîrlie în oameni⟨i⟩ cei vinovați și taré și drept cunos⟨că⟩tor la giudecată, dar nu ținea mînie mult, și nu-l putea nime înto⟨a⟩rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesștii doi boïari, ce mai sus s-au pomenit îl întorses⟨ă⟩ pe Antiohi-vodă dé li să potrivie. Că mai toți domnii sint buni, numai să tîmplă de s⟨ă⟩ află de cestu fel de oameni de s⟨ă⟩ lepăscu mai lesné, mai la toții domnii de le strîc⟨ă⟩ firea ce bună..." [48]. De altfel nu peste multă vreme, în primăvara lui 1706, domnul îl prinde pe Ilie Cantacuzino cu acte de hiclenie și îl înlătură din slujbă.

Merită amintită și solia lui Neculce la nunta unuia din feciorii, lui Brîncoveanu, Dinu, cu o fată a vornicului Balș din Moldova. Dacă nunta, ce nu era domnească, ci crăiască, cum o numește cronicarul, a fost reușită, intervențiile sale pe lîngă domn, pentru destindere — ca să folosim un cuvînt la ordinea zilei — n-au fost fructuoase: Brîncoveanu a refuzat să trimită acasă boierii fugari, potrivnici lui Antioh Cantemir.

Un an mai tîrziu, în 1707, Neculce primește din partea domnului (plecat pentru lucrări de consolidare la cetatea Tighina, din porunca turcilor) dovada deplinei aprecieri: este designat, împreună cu alți trei boieri, drept caimacam, în absența sa. Se pare că aceasta a fost ultima lor întrevedere. Cîteva luni mai tîrziu Antioh-vodă, mazilit, era luat de la Tighina și dus la Țarigrad. El nu va mai reveni pe tronul Moldovei, iar Neculce va intra, nu peste mult, în vîltoarea ce-i fusese hărăzită de soarta, prea puțin îngăduitoare cu dînsul, de la leagăn și pînă la mormînt.

Toate aceste elemente biografice sînt desprinse, fără dificultate, din paginile cronicii, a cărei lectură nu poate fi de nimic egalată, pînă la proza lui Ion Ghica și Creangă.

Succesorul lui Antioh Cantemir a fost Mihail Racoviță, cu a doua domnie. Știindu-i pe pîrîșii săi la Constantinopol și pe boierii de casa lui Antioh-vodă, a luat măsuri, înainte de a intra în țară, să-i prindă pe toți. Printre ei erau Ilie Cantacuzino, vărul primar al lui Neculce (despre care acesta are în cronică cuvinte de batjocură, descriind prinderea lui, numai în cămașă, și tîrîrea pe ulițele Iașilor de către zapcii), Panaiotache Morona, care a fost sugrumat în odăile seimenilor și cronicarul însuși. Acesta a scăpat cu fuga în Țara Leșască, de unde s-a întors peste patru luni. „Ș-apoi mi-am făcut pacé, ș-amu vinit înapoi, la casa mea, și n-am avut despre nimé nice o névoie. Ș-am avut cinsté și căutaré în dzilé⟨le⟩ mării⟨i⟩-sali" [49].

---

[48] *Ibidem*, p. 461.

[49] *Ibidem*, p. 474

Cinste va fi avut, dar căutare nu, pentru că vărul său nu-i încredințează nici o boierie și nici o slujbă în tot timpul domniei. Aceasta n-a fost, de altfel, prea lungă; la mijlocul lui octomvrie 1709 el este înlocuit cu Nicolae Mavrocordat, cel care inaugurează domniile fanariote în Țările Române. Numirea acestuia nu schimbă prea mult situația cronicarului. Nu-l găsim, evident, boier de Divan. Retrăgîndu-se la moșiile sale din Bucovina, va fi fost găsit util să i se încredințeze abia slujba de staroste al ținutului Cernăuți, cum apare într-un document din 27 august 1710 [50]. În felul acesta nu era periculos nici pentru domnul care, părtaș „mojîcilor", nu s-a sfiit să-i bată pe marii boieri la șezut (Neculce folosește alt termen).

Dar nici domnia acestui auster, învățat și mai blînd voievod cu cei săraci n-a durat decît un an (între 17 noiembrie 1709 — 4 decembrie 1710).

În locul lui turcii l-au trimis pe Dimitrie Cantemir, cu mandat special să-l prindă pe Brîncoveanu. Poarta a avut o încredere deosebită în feciorul Exaporitului, cînd l-a numit domn în Moldova. Neculce precizează că era numit de marele vizir „slugă împărătească" și că i-a dat domnia fără bani (adică n-a cheltuit *oficial* nici o pungă pentru obținerea ei). Mai mare încredere avea însă în Dimitrie Cantemir, care-și petrecuse cea mai mare parte a vieții la Țarigrad. Cît de îndreptățită a fost această încredere și cîte implicații a avut domnia de nouă luni a lui Dumitrașcu Cantemir în viața lui Ion Neculce, vom căuta să arătăm în cele ce urmează.

Nu înainte însă de a ne opri un moment asupra unor stări de lucruri din Moldova ce se cer explicate, pentru a pricepe mai bine sensul politicii lui Dimitrie Cantemir, adeziunea lui Neculce (și cît anume de totală a fost) la această politică și consecințele ei. În fapt sîntem obligați cu o trecere în revistă a acestor fenomene, acuma, pentru că ne aflăm la cumpăna dintre cele două epoci distincte ale vieții sale, la care însuși capitolul despre domnia lui Dimitrie Cantemir și urmările ei, ne împinge. Acesta ocupă o cincime din întregul *Letopiseț* și poate fi considerat printre cele mai dramatice din întreaga noastră istoriografie veche.

La data cînd D. Cantemir vine, în mare grabă, pentru a doua oară, să ocupe tronul Moldovei, găsește o țară sleită economicește, cu o boierime divizată și ciudat stratificată și cu relații sociale de tip feudal înăsprite la culme. Starea economică, rezultat, în parte, al incursiunilor poloneze, tătărăști, austriace, care au robit și ars sate

[50] Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-81.

care au amenințat liniștea și siguranța gospodăriilor de-a lungul ultimilor patru decenii, era la limita ei de jos. La aceasta se adaogă — și nu în al doilea rînd — exploatarea turcească. Aprovizionarea Țarigradului, hrana armatei (părțile de început ale cronicii lui Neculce sînt pline de relatări privitoare la obligațiile domnilor de a trimite cantități uriașe de produse cerealiere, vite, lemne pentru poduri, mînă de lucru pentru acțiunile militare ale osmanlîilor), sumele considerabile de bani care se vărsau oficial și mai ales neoficial la Poartă, toate afectau în mod dezastruos viața economică a bietei Moldove.

Pe măsura creșterii eșecurilor militare ale turcilor, și acestea au fost catastrofale în această vreme, au crescut și pretențiile lor față de Țările Române. Imperiul lor s-a îngustat, sursele de aprovizionare au scăzut, iar monopolul asupra grînelor, vitelor, mierii produse la noi s-a înăsprit în așa fel, încît pătrunderea elementelor capitaliste a fost întîrziată cu aproape o sută de ani; prețurile fixate la Țarigrad pentru aceste bunuri, întotdeauna scăzute, au dus la sărăcirea țării. La toate acestea se adaogă și o slabă dezvoltare a economiei tîrgurilor și orașelor moldovenești, a breslelor și negustorilor.

Relațiile sociale talonează de aproape decadența economică. Talpa țării, țărănimea, este redusă la ultima expresie a sărăciei și a umilinței. În seama ei cade, în primul rînd, puzderia de sarcini economice amintite. Fiscalitatea veche bazată pe dijma în natură, este înlocuită aproape în întregime cu contribuția în bani, cu pecetluiturile și, mai tîrziu sferturile, de care este plină cronica lui Neculce. Vecinii, țăranii dependenți de marii proprietari, devin în așa măsură aserviți boierilor, încît pierd pînă și dreptul de a se muta de pe o moșie pe alta. Mai mult, boierul poate să-l mute, în funcție de interesele sale, de pe o proprietate pe alta, ceea ce îl apropie pe țăran sensibil de starea de sclavie.

Vechea boierime, dependentă de domn în veacurile de glorie ale Moldovei, a dispărut aproape în întregime. O nouă boierime, bazată pe slujbe la curte — mici la început, — pe slujbe plătite, sau provenind din boierimea mică ce avusese îndeletniciri ostășești, sau, în sfîrșit, provenind din specialiști în mînuirea finanțelor, se dezvoltă pe la începutul secolului XVII (așa cu fost Ruseteștii, Cantacuzinii pe care i-am urmărit în paginile de mai sus, Costineștii, Costăcheștii, Cantemireștii, familia Buhuș, Mateiaș etc.). Această boierime a concentrat în mîinile sale latifundii ce egalau ținuturi sau jumătăți de provincii istorice ale țării. Ea va exercita o puternică influență asupra domnilor, predecesori lui Dimitrie Cantemir, impunîndu-le întotdeauna voința și provocînd, după interese, mazilirea unora și

alegerea altora. Alăturea de ei trăia o mică boierime, în permanentă luptă pentru păstrarea micilor proprietăți, și care se angajează foarte adesea în oștile leșești sau rusești, fie pentru a obține bani necesari cumpărării de noi pământuri, fie pentru că erau certați cu domnii stăpînitori, sau cu marii boieri sfetnici ai acestora. Este interesant de observat că unele nume de boieri, care figurează în lista prezentată de către D. Cantemir lui Petru I, pentru a-l însoți în Rusia, le întîlnim, cu destui ani înainte, fie în conflict cu unii domni, fie slujind la leși și la ruși.

Dimitrie Cantemir cunoștea atotputernicia boierilor de țară. O observase la tatăl său (chiar dacă bătrînul domn încercase, spre stupefacția lui Neculce, să se sprijine la un moment dat pe mica boierime „pe mojici") și apoi la fratele său, Antioh voievod. A putut-o observa, la Constantinopol, în timpul numirii celorlalți domni, care trebuiau să conducă țara după „sfaturile" celor care le-au facilitat ascensiunea.

Împotriva acestei atotputernicii boierești se va ridica Dimitrie Cantemir. El este ultimul voievod care încearcă o întărire a autorității centrale, o limitare a puterii boierești și o reglementare a succesiunii la tron, în favoarea casei sale.

Cronica lui Ion Neculce, care pentru domnia lui D. Cantemir, cum spuneam mai sus, are valoare de memorii, redă detaliile numirii încă în capitolul consacrat primei domnii a lui Nicolae Mavrocordat. Rușii pregăteau o campanie împotriva turcilor, ca represalii la atacurile tătarilor din Ucraina, și acest lucru era cunoscut la Țarigrad. Nicolae Mavrocordat, fiind grec, nu le prezenta turcilor suficientă încredere și se cerea înlocuit. Pe de altă parte D. Cantemir ar fi dorit înlăturarea lui Brîncoveanu din Țara Românească, unde el se socotea îndreptățit să ocupe scaunul, ca ginere al fostului domn Șerban Cantacuzino. Aceste realități politice sînt ignorate însă în parte de Neculce, care pune obținerea firmanului de numire mai ales pe seama marei amiciții a lui Dimitrie Cantemir cu Daul Ismail-aga, apropiat al curții sultanului și capichihaia lui Devlet Ghirai, hanul Crîmului. Acest Ismail-efendi, căruia Cantemir îi cînta din tambură și pe care îl cinstea cu vin („că poate fi bea și vin!") a intervenit pentru el la han, iar acesta la sultan [51]. Neculce redă dialogul dintre Cantemir și marele vizir dinaintea plecării din Țarigrad, dialog pe care l-a deținut — dacă este autentic — de la domn. Prin el era reglementată prinderea lui C. Brîncoveanu și era subliniată promi-

[51] Cf. *ed. de față*, p. 509. O afirmă și N. Costin în *Domnia lui Nicolae Mavrocordat în Țara Moldovii*. Cf. M. Kogălncieanu, *Letopisițile...*, II, p. 99.

siunea făcută lui Cantemir de a domni, neschimbat, în Țara Românească.

Învestirea lui D. Cantemir se face în noiembrie 1710, cum însuși mărturisește în *Istoria imperiului otoman* [52], iar plecarea spre Iași în foarte mare grabă.

Ajuns în capitala Moldovei, a treia zi a „boerit boerii pre obicei". Numai că, contrar obiceiului altor domni, de a încredința puterea reală unor mari boieri, D. Cantemir înlătură din Divan pe Iordache Ruset și pe toți frații lui. Încredințează slujbele de conducere unor boieri mai puțin compromiși și mai de încredere, unor boieri mai tineri și mai docili. Printre aceștia doi, mai ales, vor juca un rol de seamă, legîndu-și viața de a tînărului domn: Ion Neculce, numit mare spătar și Ștefan Luca, viitorul mare vistiernic, cumnatul, cronicarului. Motive deja amintite: vechile legături cu Cantemireștii, inclusiv de rudenie, și aversiunea cronicarului față de Brîncoveanu explică totala adeziune a lui Neculce la politica voievodului; el devine primul sfetnic al acestuia, cum singur mărturisește în cronică: „Iar mai de crédință, și mai ales toate trebile domniei era după mine, Ioan Neculce vel-spatar" [53].

La data numirii sale ca domn intențiile de colaborare cu rușii erau de mult hotărîte. Se știe că D. Cantemir luase legătura cu contele Petre Tolstoi, trimisul lui Petru cel Mare la Țarigrad [54] față de care se angajase în acest sens. O confirmă și Nicolae Mavrocordat, în septemvrie 1711, în vremea cînd turcii încearcă să-și explice trădarea celui mai devotat dintre ghiauri, cum îl socoteau ei pe Cantemir [55]. Așa se justifică, de altfel, și încrederea constantă pe care a avut-o țarul în domnul moldovean, în ciuda numeroaselor reclamații primite din partea unor boieri și chiar a mitropolitului Ghedeon. Este locul să amintim aci că D. Cantemir, aflînd că hatmanul Antohie Jora îl vorbea de rău, în scrisorile confidențiale

---

[52] Vezi D. Cantemir, *The history of the growth and decay of the othman empire*, Londra, 1734, p. 451. Pentru tot ceea ce privește domnia lui D. Cantemir, inclusiv premisele războiului ruso-turc din 1711, să se vadă excelenta monografie a lui P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*, Editura Academiei R. P. R. București, 1958, 265 p., unde este dată și o bibliografie bogată. Încă utilă rămîne și cartea lui I. Minea *Despre Dimitrie Cantemir. Omul-scriitorul -domnitorul*. Iași, Editura Viața românească, 1926, 420 p.

[53] *Ed. de față*, p. 515

[54] O spune singur într-o scrisoare adresată țarului, tîrziu, în 1721. Cf. Ștefan Ciobanu, *Dimitrie Cantemir în Rusia*, în *Analele Acad. Rom.* mem. secț. lit., s. III, tom. II (1925), p. 496—497.

[55] Cf. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. XIV, partea 1, București, 1915, p. 447.

trimise țarului și căuta să-i nimicească prestigiul de care se bucura, l-a înlăturat din Divan, încredințînd răspunderea de conducător al armatei moldovenești lui Ion Neculce.

Referindu-se în cronică la adeziunea domnului și a majorității boierilor la politica rusească, Neculce o socotea ca pe o hotărîre generată de prezența trupelor rusești la graniță și de nesatisfacerea promisiunilor vizirului, inclusiv arestarea lui C. Brîncoveanu. Este probabil că hatmanul nu cunoștea planul domnului, sau, dacă îl cunoștea, l-a ocolit cu bună știință, date fiind consecințele pe care le-a suportat cronicarul după 1711. Dacă este să-l credem pe Neculce, acesta n-a aflat de intențiile domnului decît atunci cînd, primind de la vizir semnalul de arestare a Brîncoveanului, a ezitat să-i dea curs și a mărturisit singur că se aliază cu rușii. În acele pagini se dezvinovățește Neculce și de acuzațiile ce i s-au adus, precum că el l-ar fi îndemnat pe D. Cantemir să-i cheme pe ruși [56].

Se știe că între D. Cantemir și țar a fost încheiat un tratat în localitatea Luțk, din Volhinia, la 13 aprilie 1711, adică la mai puțin de două luni de la declararea războiului, și că trimisul domnului moldovean a fost vistiernicul Ștefan Luca. Nicolae Costin, în *Istoria domniei lui Nicolae Mavrocordat în Moldova*, precizează însă că, încă iarnă fiind „cînd se afla hanul în pradă, în Țara Moscului", D. Cantemir a trimis la Petru I pe căpitanul Pricopie cu cărți, în care se angaja să se unească cu moscalii, dacă aceștia vor coborî în jos. N. Costin, care era marele logofăt al lui D. Cantemir, menționează că domnul său „știindu-se el pre sine foarte a fi învățat, n-au socotit ca să întrebe sfat de boierii cei bătrîni"... cînd a făcut acel lucru [57].

Într-adevăr, D. Cantemir, cunoscînd punctul de vedere al marilor boieri și opoziția acestora, a redactat singur textul tratatului amintit, care a fost semnat de țar și de cancelarul său, cneazul Golovkin. Acest tratat [58] diferă sensibil de textul pe care îl dă Ion Neculce în cronică [59]. Fără să intrăm în amănunte [60] vom sublinia doar că textul autentic cuprinde, în cele 17 capitole, două idei fundamentale ale politicii lui D. Cantemir: stabilirea domniei ereditare în Moldova prin sine și urmașii săi și reducerea totală a puterii boie-

---

[56] Cf. *ed. de față*, p. 539—540.

[57] M. Kogălniceanu, *Letopisițile...*, II, p. 102.

[58] A fost publicat în românește de D. A. Sturdza, *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, vol. I, București, 1900, p. 15—18.

[59] Cf. *ed. de față*, p. 526—528.

[60] Pentru detalii se va consulta P. P. Panaitescu, *op. cit.*, capitolul *Alianța lui D. Cantemir cu Rusia*.

rești, mai exact instituirea unui absolutism, la modă atunci în întreaga Europă.

Cronicarul vorbește pe larg de opoziția pe care au făcut-o boierii domnului, cînd le-a fost prezentată forma tratatului, mult atenuată, din *Letopiseț* (în care marilor boieri li se recunoștea privilegii, pe care textul autentic, cum am amintit, dinpotrivă, le suprima), în legătură cu domnia ereditară a lui D. Cantemir [61]. Capul acestei opoziții a fost Iordache Ruset, care a plătit îndărătnicia cu doi ani de închisoare la Kiev, fiind arestat din ordinul țarului și luat, după Stănilești, în Rusia. Aceste discuții au avut loc în luna iunie, cînd armatele țarului pătrunseseră în Moldova și cînd, după destule ezitări și temeri, fusese stabilit contactul cu rușii.

Este de amintit că primele detașamente rusești, conduse de brigadirul Kropotov, au pătruns în Iași la 30 mai. Domnul le ieșise în întîmpinare la Prut, lăsînd tabăra moldovenească de la Cetățuia (unde era și doamna Casandra cu copiii, vreo șase, șapte, toți mici) în grija hatmanului Ion Neculce. Din această zi datează și proclamația lui D. Cantemir către țară, prin care dezvăluie tuturor locuitorilor noua stare de lucruri și cheamă toată lumea la oaste [62]. La 6 iunie grosul armatei condusă de feldmareșalul Șeremetiev trecuse și el Prutul și generalul este vizitat de domn și de hatmanul său. Abia acum temerile lui D. Cantemir, atît de atent înregistrate de Neculce, despre o posibilă defecțiune a planului său, prin intervenția turcilor, iau sfîrșit. La 24 iunie, pe neașteptate, Petru cel Mare sosește în Iași.

Martor al evenimentului Neculce descrie amănunțit această vizită, subliniază considerația deosebită și dragostea țarului pentru D. Cantemir, pomenește masa care a avut loc și schițează un veridic portret al împăratului rus. După trei zile de ședere, Petru cel Mare s-a înapoiat în tabără, nu înainte de a-l invita pe voievod și pe 15 boieri la banchetul pe care urma să-l dea de ziua lui (Sf. Apostoli Petru și Pavel). Ion Neculce n-a lipsit din grupul celor 15 boieri, care împreună cu mitropolitul Ghedeon, chemat să slujească liturghie pentru armată, l-au însoțit pe domn. El descrie cu amănunte pitorești scenele care au avut loc; printre ele focul armatei, tras din

---

[61] *Ed. de față*, p. 556—557. Lucrurile au avut loc după pătrunderea primelor detașamente rusești în Moldova și după ce Cantemir a dezvăluit planurile sale boierilor, care, cu excepția lui Iordache Ruset, au fost toți pentru alianța cu Rusia.

[62] Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 108. Pentru mișcările de trupe să se vadă *Jurnalul feldmareșalului B. P. Șeremetev despre campania de la Prut* (1711), publicat de C. Șerban, în *Relații româno-ruse în trecut, studii și conferințe*. București, 1957, p. 73—95.

toate armele prezente, a lăsat o impresie deosebită ca și vinul franțuzesc servit, care i-a făcut să nu mai știe cum au dormit în acea noapte nici domnul și nici boierii [63].

Acțiunile militare ale rușilor n-au fost, de data aceasta, bine pregătite. Petru cel Mare, încrezător în sprijinul polonez (care s-a dovedit inexistent), în aportul lui C. Brîncoveanu (care s-a dovedit o promisiune în deșert), în contingentele sîrbești și ale altor popoare balcanice (care n-au fost lăsate de Brîncoveanu să treacă prin Țara Românească) și în proviziile strînse de Cantemir și Brîncoveanu (inexistente și acestea), a venit cu o armată puțin numeroasă (cam *o cincime din efectivul turcesc*), *obosită* de *marșuri* îndelungate, fără artilerie suficientă și flămîndă. Mai mult, ascultînd sfaturile lui Toma Cantacuzino, fugit cu o mînă de oameni de la C. Brîncoveanu, a dislocat o parte a cavaleriei — cea mai bună — pe care a trimis-o sub comanda generalului Rönne să atace și să cucerească Brăila [64]. Neculce stăruie în cronică asupra acestei greșeli, făcută de țar și cu sfatul lui D. Cantemir, orbit de ura sa împotriva lui C. Brîncoveanu, susținînd că l-a îndemnat pe voievod să renunțe la acea măsură, periculoasă pentru desfășurarea ostilităților viitoare, dar că domnul n-a vrut să-l asculte.

Lucrurile au început să se precipite după ce turcii au trecut Dunărea, în număr considerabil, spune cronica. Armatele rusești și contingentele moldovenești, cu domnul și cu hatmanul Ion Neculce, n-au putut face față învăluirii turcești. Cronicarul, care descrie în detaliu acțiunile militare, vorbește și de îndărătnicia și suspiciunea rușilor („cum e hirea moscalilor, temătoare de vicleșug") care nu se consultau cu nimeni și care nu cunoșteau nici configurația terenului, cum n-o cunoștea nici D. Cantemir. Neculce se simte jignit ca hatman, că nu i se acordă mai multă atenție și-l vorbește de rău pe domn; acesta, „vădzîndu-s⟨ă⟩ în cinsté la moscali, să văznosisă și cu nime nu s⟨ă⟩ sfătuia" [65]. Sînt norii, albi deocamdată, ai relațiilor sale cu boierii, care vor căpăta însă întunecimi regretabile după ce vor părăsi, împreună, pămîntul Moldovei, luînd calea pribegiei.

După cîteva zile de ciocniri crîncene, împăratul Rusiei, dîndu-și seama că bătălia este pierdută, și pentru a se salva pe sine și pe

---

[63] Cf. *ed. de față*, p. 565. Banchetul a avut loc cu o zi mai devreme, la 28 iunie. El este pomenit și de N. Costin, care adaogă și alte detalii. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițile...*, II, p. 114.

[64] Pentru luarea cetății dunărene să se vadă C. Șerban, *Un episod al campaniei de la Prut: cucerirea Brăilei* (1711), în *Studii și materiale de istorie medie*, II (1957), p. 449—455.

[65] Cf. *ed. de față*, p. 568.

împărătească, îi cere lui Neculce să-l scoată din tabără, dacă găsește vreo modalitate. Cronicarul, înfățișîndu-i gravitatea deosebită a situației și riscul foarte mare, refuză să se angajeze într-o acțiune sortită eșecului [66]. Într-adevăr în luptele care au avut loc la Stănilești, în ținutul Fălciu, între 8—12 iulie 1711 (stil vechi), întreaga armată a fost înconjurată și rușii obligați să ceară un armistițiu și să semneze o pace puțin onorabilă pentru ei, dar foarte sănătoasă, dacă ne gîndim ce s-ar fi întîmplat dacă țarul ar fi fost prins, sau dacă regele Suediei, Carol al XII, de la Tighina, ar fi participat și el la acțiunile armate. Așa, datorită lăcomiei marelui vizir Mehmet Baltagi-pașa [67], Petru cel Mare s-a putut retrage cu armata, cu moldovenii și cu Dumitrașcu Cantemir, nestingherit, în Rusia. Cerîndu-l turcii pe voievodul moldovean, Petru I l-a ascuns într-o trăsură cu două roți — spune Neculce —, pretextînd că a dispărut din tabără încă la începerea ostilităților. Numai hatmanul și cu doi feciori din casă știau locul unde era ascuns domnul.

Urcînd tabăra în sus, pe apa Prutului, cînd au ajuns în dreptul Iașilor moldovenii s-au împrăștiat, care, încotro. D. Cantemir, întovărășit de vreo 200 de muscali, s-a repezit în oraș, de unde și-a luat familia și ceea ce a putut aduna din avutul său și peste două zile era din nou în tabără. Același lucru l-a făcut hatmanul Ion Neculce și o mînă de boieri devotați, de condiție mai modestă, care și-au legat soarta de aceea a domnului lor. Un număr apreciabil de oșteni moldoveni s-a atașat, de asemeni, acestui grup, îndreptîndu-se încet spre nord-est [68]. Mulți dintre ei, în frunte cu domnul, n-aveau să mai vadă pămîntul Moldovei.

Neculce dă lista celor 24 de boieri mai de seamă [69] (în frunte cu el) care au fost incluși într-un document prezentat țarului de către domn, după trecerea Nistrului, cu rugămintea ca să fie miluiți de acesta. Petru cel Mare le-a hotărît Harcovul ca loc de iernat. Spre acest oraș s-a îndreptat Neculce împreună cu familia sa și cu moldovenii, cu gîndul nemărturisit să se oprească la Kiev și să se înapoieze, mai apoi, în Moldova.

Într-adevăr, nu fără peripeții, au ajuns în capitala Ucrainei, unde urmau să se odihnească două săptămîni, după încercările prin care au trecut și de unde trebuiau să-și continue drumul. Cînd au

---

[66] Cf. *ed. de față*, p. 574.

[67] De o savoare nemaipomenită este povestirea în care sultanul pedepsește pe marele vizir și pe trimisul acestuia pentru lăcomia lor. Cf. *ed. de față*, p. 628—629.

[68] Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 116—117.

[69] La p. 601—602, *ed. de față*.

fost să plece mai departe, Neculce și alți boieri a refuzat să-l întovărășească pe D. Cantemir, hotărît să se întoarcă în pămîntul Moldovei. Cantemir a făcut uz de întreaga sa autoritate. Cu documentul de așezare în Rusia, semnat de țar, a cerut comandantului garnizoanei din Kiev escortă pentru toți opozanții, în frunte cu hatmanul Ion Neculce[70]. N-a rămas în Kiev decît vistiernicul Ștefan Luca. Acesta, venit mai tîrziu, și neinclus în lista lui D. Cantemir, se va putea înapoia, un an mai tîrziu, în Moldova, fugind. Teama ca nu cumva boierii să se întoarcă în țară și să unelteasca împotriva rușilor a fost explicația pe care domnul a dat-o acestei măsuri brutale[71], care a săpat o prăpastie între el și hatman. În realitate D. Cantemir — cum vom mai vedea — voia să-i aibă pe moldoveni lîngă sine, să se simtă domn stăpînitor și în exil. Ori spiritul de independență al lui Neculce, asociat cu dragostea sa pentru Moldova, de toți subliniată, nu se puteau împăca cu măsurile lui D. Cantemir. De aici înainte cronica lui Neculce este plină de critici la adresa domnului. Ajuns la Harcov, spune cronicarul, „Dumitrașco-vodă nu vrea să ție pre moldovéni cu dragosté, ca pre niște streini ce ș-au lăsat casele și s-au streinat de moșiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ție mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova... Să scîrbîia, și ușa îi ⟨era⟩ închisă, și nu lăsa pre moldovéni nicăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui"[72].

Dar încă în toamna anului 1711 D. Cantemir a înaintat țarului o suplică, prin care cerea să-i fie reglementată stăpînirea asupra Harcovului și a țării din jur, precum și asupra moldovenilor pe care îi avea cu sine. Împăratul a înaintat cererea sa senatului, iar acesta (în rîndul cărora D. Cantemir avea destui dușmani) a hotărît să i se dea lui Cantemir pămînturi întinse mai departe, înspre Moscova, de unde să nu poată lua legătura în vreun fel cu Țarigradul. Cît îi privește pe boierii și pe oștenii moldoveni care erau cu el, aceștia

---

[70] Cf. *ed. de față*, p. 608.

[71] Radu Greceanu în *Istoria domniei lui Constantin Brîncoveanu*, ed. A. Ilieș, relatează astfel, la p. 185, neînțelegerea de la Kiev: „Iar pre Ion hatmanul, carele nicidăcum nevrînd să să ducă cu el, ascunzîndu-se, umbla cercetîndu-l den casă în casă pren Chiov, să-l prinză. Și așa, aflîndu-l, supt vartă l-au pus și cu mare ocară l-au dus. Dă care lucru necuvios, nespusă turburare și ⟨s⟩gomot cu mintea lui cea proastă în toată cetatea au făcut, ca pe ticăloșii boiari, după a sa cumplită voe la supunere să-i aducă. Dă aceasta nu puțin s-au turburat și nacealnicii Chiovului, dar nimic ticăloșilor dă boiari nu putea să le osfintească, pentru că ocaz de la țarul avea cumplitul Cantimir..."

[72] Cf. *ed. de față*, p. 610.

să primească, la rîndul lor, pămînt tot acolo, dacă vor să rămînă pe lîngă D. Cantemir; cei ce nu vor vrea, să primească ucaz de înapoiere în țara lor.

În primăvara anului 1712 D. Cantemir s-a dus la Petersburg, refuzînd să-i ia și pe boieri cu el, cu gîndul ascuns — spune Neculce — că va obține de la Petru cel Mare dreptul de a-i reține pe boieri definitiv pe lîngă el. Neculce relatează (dar aserțiunea sa este dubioasă, de vreme ce nici un moldovean nu era cu domnul la Petersburg) că D. Cantemir i-a vorbit de rău țarului pe boieri, că aceștia sînt înclinați să se întoarcă la turci și că acestea au fost motivele pentru care i-a adus sub escortă de la Kiev. Dar împăratul plin de solicitudine „au răspuns lui Dumitrașco-vodă, mai vîrtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac⟨ă⟩ nu va să șadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voia, că nu mi-i rob" [73].

În urma acestei hotărîri D. Cantemir a fost obligat să-i lase pe boieri să-și hotărască fiecare statutul său. Pe al lui Neculce îl cunoaștem. Despărțirea de D. Cantemir, de familia domnului și de moldovenii care au rămas acolo, a fost dureroasă. Neculce pomenește de numeroasele promisiuni pe care i le-a făcut Dumitrașcu Cantemir, numai ca să-l determine să rămînă cu el. Dar motivele pe care le invocă hatmanul în ideea plecării sînt prea mari ca să-l mai poată opri. Unele, legate de atitudinea lui D. Cantemir, le-am amintit mai sus. Altele, cele mai numeroase, se refereau la stările de lucruri din Rusia, cu care hatmanul nu se putea deprinde: „Deci de viiața mea îmi era cum îmi era — adaogă el —, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar săldați să fie, iar la alte boiarii nu încap feciorii unora ca a cestora" [74]. Și, deasupra tuturora, dezrădăcinarea de pămîntul Moldovei, idee cu care el nu se putea împăca.

Plecînd din Harcov spre Kiev, a trebuit să facă față la altă opoziție, aceea a generalului Șeremetiev. Acesta, avînd feciorul ostatec la Țarigrad, spera într-o redeschidere a ostilităților cu turcii și la o recuperare a lui în eventualitatea unei victorii. Din această pricină nu lăsa nici un moldovean, fie el boier sau negustor, să se înapoieze acasă. A trebuit amenințarea Porții, care, prin feciorul său a intervenit la Șeremetiev și a obținut slobozenie pentru toți.

Încheindu-și în cronică relatarea șederii sale în Rusia, Neculce lasă o pagină de sfaturi boierilor moldoveni de felul cum trebuie să se poarte cu domnii. Oricum ar fi însă lucrurile, și orice s-ar întîmpla „cu domnul niciodată să nu pribegești, măcar cum ar hi, și

[73] *Ibidem*, p. 618.
[74] *Ibidem*, p. 619.

nu numai în țară străină, ce nici în Țarigrad cu dînsul să nu mergi, fiind tu moldovan... căci streinii caută numai pre domn să-l miluiască și să-l cinstească; iar pe boiarii ce sînt pribégi cu domnul, într-o nemic⟨ă⟩ sînt... Și apoi domnul să visadză că iaste tot putérnic, ca la țara lui, cînd este domn, și va să ție așea, ca s⟨ă⟩ năcăjască pre acei boiari și nu socotéște slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial⟨ă⟩ nu-i face...". Și încheie cu una dintre rarele sale comparații, pe care o va reproduce și la începutul celei de a doua domnii a lui Grigore Ghica: „Nădéjdea domnului iaste ca săninul ceriului și ca încetul mării; acmu iaste senin și să face nuor, acmu iaste marea lină și să face fortună" [75].

Pentru reconstituirea vieții lui Ion Neculce de după eliberarea sa din Rusia sîntem obligați să recurgem la alte informații decît cronica. Viața sa a fost prinsă în cronici numai în măsura în care aceasta avea implicații directe în viața domnilor, cu care foarte adesea era confundată istoria Țărilor Române. După plecarea de la Kiev și stabilirea în Polonia (nu știm unde anume, probabil în jurul Cameniței [76], în așteptarea unui act de iertare din partea Porții și a permisiunii de a intra în Moldova), Neculce nu mai vorbește despre sine. El reia istoria Moldovei de după Stănilești și pomenește boierii divaniți amestecați în evenimentele grele care au urmat; dar numai cînd și cînd amintește de soarta boierilor „fugiți la Moscu", a lui, mai ales, și a vistiernicului Ștefan Luca. Din fericire cîteva documente din anii 1712, 1718 și 1720 ne ajută, împeună cu unele aluzii din cronică, să urmărim anii de privațiuni și disperare ai cronicarului.

Retragerea rușilor, urmată de cumplite jafuri în sud din partea tătarilor, a necesitat intervenția marelui vizir pentru a opri țara de la risipire. Un vornic mare, Lupul Costache, din neamul cel urgisit al Gavrilițeștilor — cum îl numește Neculce — vrăjmaș al Cantemireștilor, s-a dus singur la Baltagi-pașa și i-a reproșat numirea lui D. Cantemir în scaun, fără asentimentul boierilor. În fața dovezilor de loialitate față de Poartă, marele vizir l-a numit caimacam împreună cu Macsut postelnicul. Amîndoi au început persecuțiile împotriva celor bănuiți de pactizare cu rușii, aruncîndu-i în închisori și jefuindu-le bunurile. Este ușor de înțeles ce s-a întîmplat pe întinsele moșii ale cronicarului. Unele au fost încălcate de răzeși și

---

[75] *Ibidem*, p. 620.

[76] Din localitatea Nejiboje în apropriere de Camenița, des amintită în cronica sa, este datată scrisoarea adresată la 27 noiembrie 1718 cancelarului rus Golovkin. Cf. Ștefan Ciobanu, *op. cit.*, p. 137–138.

mănăstiri. Prigorenii au fost luați, abuziv, de cumnatul său Ilie Catargiul, iar celelalte au trecut, mai apoi, în seama domniei.

Turcii n-au privit cu ochi buni abuzurile caimacamilor (la care se asociase și fostul hatman Antohie Jora) și l-au închis pe Lupul Costache și pe ceilalți la Varna o bucată de vreme (nu doi ani, cum spune Neculce). Dar, bucurîndu-se de sprijinul hanului tătărăsc și de cel al lui C. Brîncoveanu (iată încă un motiv de ură a lui Neculce față de domnul Țării Românești!), Lupul Costache se întoarce în Moldova, unde la 1 august 1712 i se confirmă stăpînirea asupra satului Boian, una din cele mai mari moșii ale lui Neculce și asupra jumătății din satul Bărboși, partea vistiernicului Ștefan Luca [77]. Cronicarul nu era de față și nu se putea apăra de învinuirile ce i se aduceau. O va face în 1720 la procesul pe care-l va avea cu urmașii Lupului, într-o splendidă apărare, asupra căreia vom reveni la vremea potrivită. Deocamdată reținem, după elementele documentului din 1720, că Lupul Costache nu i-a luat numai Boianul, ci și alte proprietăți „și încă i-au mai luat multe ce au mai aflat la casa dumisale la Prigoreni și di pe la alte sate, stupi și alte bucate și toată

---

[77] Documentul este dat în dublu exemplar — cu conținut aproape identic. Unul este semnat de mitropolitul Ghedeon, de episcopi și de întregul Divan, iar celălalt de către Nicolae Mavrocordat. Prin el cei doi boieri sînt acuzați că „cu sfatul lor ⟨D. Cantemir⟩ au fost umblat de au fost adus pre țariul moschicescu cu oști aicea în țară și au fost luat și bani de au făcut oaste de s-au fost rădicat asupra puternicului împărat; și, neputînd săvîrși lucrul, au pribegit cu totul în Țara Moschicească. Și, din pricina faptelor lor, au căzdut țara la mare pradă și robie și ardere... Ce apoi... numai dumnealui iubit fratele nostru Lupul vornicul... s-au dus cu capul a mînă la oastea turcească la... Mehmet-pașa ce să poreclia Baltagiul... și la... Dovlet Chiri hanul și au căzdut la picioarele lor... Pentru a lor faptă și hainlîc, ce au fost făcut asupra înpărății⟨i⟩, au căzdut dumnealui... și la închisoare la Varna... Care aceste toate răutățile a țării și a dumisale s-au tîmplat din faptele acelor boiari vicleni ce s-au dus cu moscalii, carii s-au pomenit mai sus. Deci, rămîindu-le moșiile, s-au luat în sama domniască, iar un sat, anume Boian, cu vecini și cu tot vinitul, de la ținutul Cernăuților, carele au fostu a lui Ion hatmanul și giumătate de sat Bărboșii... de la ținutul Fălciiului, carele au fostu a lui Ștefan Luca vistiernicul, am socotit noi cu toții și împreună cu prealuminat domnul nostru Ion Nicolae Alexandru voevoda și s-au dat fratelui nostru, dumisale Lupului vornicul, pentru acea multă slujbă ce-au făcut țării și pentru prada închisoare ce-au pătimit pentru faptele și îndemnările lor ce-au făcut rele, nu numai împotriva domniei, ce și asupra țării... Iară acei boeri vicleni, de ar vini cîndva în țară, să fie lipsiți în veci de aceste moșii, căci li-au pierdut în vicleșie..." Cf. Biblioteca Academiei LI-10 și 13. Documentul a fost publicat în ambele variante de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce*, p. 41—45.

pojijie casei... și viile de la Bezenghești, încă nu li-au lăsat să le lucredze alte rude și li-au pustiit..." [78].

Ștefan Luca se înapoiază mai repede, probabil prin 1713, „numai cu trupul, iar alt ce-au avut, tot au rămas acolo, în Chiov" [79] și după multe intervenții la N. Mavrocordat își obține proprietățile, luate cu japca de către Lupul Costache. Acesta aflînd că hatmanul Ion Neculce este la graniță și încearcă să obțină iertarea Porții și încuviințarea să intre în țară, a făcut totul ca să împiedice acest lucru „gîndindu-să că a peri în pămînt strein și-i va rămînea moșiile lui..." [80]. Cronicarul, obține totuși, de la N. Mavrocordat, care îi păstra, încă din prima domnie, o amintire plăcută, intervenția pentru iertarea lui de la doi pași (pașa de Hotin și cel de Tighina), precum și invitația de a-și trimite jupîneasa în țară. Intervenind însă în decemvrie 1715 trecerea lui N. Mavrocordat ca domn în Țara Românească, Lupul Costache n-a dat curs firmanelor, ascunzîndu-le. Cît privește pe soția hatmanului, spune același document, „au ședzut un an în țară, tăinuită... căci dumnialui Lupul vornicul... sta de dzi de noapte de-i făcea înpedecături și tulburări despre turci și despre alții ca să nu vie la pămîntul său..." [81].

S-a întîmplat însă un lucru care, în mod firesc, ar fi trebuit să precipite întoarcerea acasă a cronicarului și intrarea în toate drepturile sale. La plecarea lui Nicolae Mavrocordat din Iași, Lupul Costachi, impulsiv și lipsit de omenie, l-a insultat pe domn în mod gratuit. Acesta, fiind mazil, nu putea să ia atunci nici o măsură împotriva lui. Dar a promis mitropolitului Ghedeon că zilele Lupului sînt numărate [82]. Și, într-adevăr, spune Neculce, ajuns în Țara

---

[78] Cf. conceptul redactat, probabil, de cronicar, în anul 1720, drept poruncă a domnului Mihail Racoviță pentru restituirea Boianului, stăpînit de urmașii Lupului Costache, la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 48. Biblioteca Academiei R. S. România LI-27.

[79] Cf. al doilea concept, mult mai larg, din același an și în aceeași idee la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 52. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88.

[80] *Ibidem*, p. 53.

[81] Cf. primul concept, p. 48. În al doilea concept (p. 53) se spune: „și giupîne⟨a⟩sa dumisale, care cu poronca mării⟨i⟩-sale lui Neculai-vodă o triimisese în țară, ⟨au⟩ ședzut un an în păduri".

[82] În al doilea concept de hotărîre a domnului pentru restituirea moșiei Boian, din 1720, amintit mai sus, este povestit astfel incidentul: „...Și sfinție-sa părintele mitropolitul, chir Ghedeon, mărturisi înainte Divanului nostru că, cînd au vrut să purceagă mărie-sa Neculai-vodă în Țara Munteniască cu domnie, ș-au făcut molitvă de drum, după obicei, și s-au ispovedit, și cu mare ciudă s-au jăluit Neculai-vodă cătră mitropolitul pe Lupul vor⟨nicul⟩

Românească, în vara anului 1716 N. Mavrocordat l-a pîrît pe Lupul Costache vizirului Gin Ali (ucigașul lui C. Brîncoveanu), că întreține legături cu muscalii. Vizirul a trimis un capigiu la Mihail Racoviță cu poruncă să ridice pe marele vornic și să i-l aducă în tabără (căci erau pregătiri de război cu imperialii și vizirul era pe drum). Ajungîndu-l capigiul pe vizir pe cîmp, acesta a poruncit să-i taie capul, Lupului Costache, fără judecată. „Iar trupul lui au rămas neîngropat — spune cronica — de l-au mîncat pasirile" [83].

Din cauza înrăutățirii situației din țară, pricinuită de războaiele cu imperialii și pătrunderea cătanelor în Moldova [84], precum și de foamete și ciumă, domnul, deși era părtaș întoarcerii vărului său, n-a putut interveni la Poartă pentru obținerea firmanului de iertare. A mărturisit-o singur în același document din 1720 la care ne-am mai referit. Probabil că în 1719 Mihail Racoviță i-a obținut, în sfîrșit, firmanul respectiv [85]. Un an mai tîrziu se ține procesul pentru restituirea Boianului, în care Neculce se poate, în sfîrșit, apăra de toate acuzațiile și poate explica stările de lucruri din 1711, care n-au fost cauzate de el, dar pentru care pe nedrept a pribegit nouă ani de zile.

Aceste două concepte de documente, amîndouă redactate de către I. Neculce (o deducem din stilul atît de personal și din unele afirmații pe care le găsim aproape neschimbate și în cronică), trec în revistă evenimentele din anii 1710—1711 și atrag în hora legă-

---

dzicînd: Părinte, mare cinste și mult bine i-am făcut Lupului, iar el, în loc de mulțămită, după cum îi învățat, multă supărare, ocară, îmi face; pentru care să știi, sfinție-ta, că mă voi nevoi scurte să-i fie dzilele lui, și de la mine să-i fie piire". Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 58. Despre Lupul Costache să se vadă și studiul lui C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc*, în *Studii și articole de istorie*, VI (1964), p. 13—17, 30—33, 39—41, unde sînt adunate toate greșelile față de Mavrocordați și țară, ce au dus la pieirea sa. Că Lupul Costache era un om orgolios, fără măsură în vorbe, mai ales la beție, o spune și Neculce în capitolul consacrat celei de a doua domnii a lui Antioh Cantemir, cînd o masă domnească a fost turburată din pricina insultelor aduse domnului. Vezi *ed. de față*, p. 466.

[83] Cf. *ed. de față*, p. 656.

[84] Cum arată și Neculce vorbind de a treia domnie a lui Mihail Racoviță. Cf. *ed. de față*, p. 658—664.

[85] Două scrisori, una din 14 decembrie 1718 de la marele sulger Diamandi și alta din 2 iunie 1719 de la Nicolae Mavrocordat, adresate lui Neculce, îl încurajează și-i vorbesc de iminenta întoarcere în țară, pentru că toți sînt cu bunăvoință față de el. Cf. Iulian Marinescu *op. cit.*, p. 45 și 46 (doc. nr. 16 și 17).

turilor cu rușii pe aproape toți boierii care au semnat [86], alături de mitropolitul Ghedeon, cedarea Boianului vornicului Lupul Costache. Teama tuturor boierilor, inclusiv a mitropolitului [87], ca nu cumva Ion Neculce întorcîndu-se în țară, să dezvăluie adeziunea tuturor la politica rusească, a atîrnat și aceasta destul de greu în cumpăna opoziției făcută hatmanului, cînd a fost vorba de obținerea actului de clemență pentru fuga lui cu D. Cantemir.

„Deci dumnealor Ion hat⟨manul⟩ și Luca vist⟨iernicul⟩ — spune documentul — așea dederă samă că nu sînt ei harnici, sau stăpînul lor Dumitrașco-vodă, să ridice puterea împărății⟨i⟩ Moscului să vie asupra Porții turcești; că puterile împărătești nu cu mică sumă și cînd să rădică unul asupra altue, sau cu mici pricini... și s-au strîcat pace ce au avut turcii cu moscalii mai înainte cu vro 2—3 săptămîni ce au venit Dumitrașco-vodă în scaun... Așijdere c-ar hi fost sfetnic ai ⟨lui⟩ Dumitrașco-vodă de s-au închinat la Mosc, dumnealor dederă samă, cu frica lui Dumnedzău, cum că ei nu l-au sfătuit, nici l-au îndemnat să să închine, numai slugi au fost, n-au putut taina lui, după ce au vădzut-o să o vădiască... [88], nici au știut numai iei, ce au știut toată boiarime și au fost bucuroși muscalilor și greșiți Porții. Și mergînd Luca vist⟨iernicul⟩ cu cărți la împăratul Moscului au găsit acolo pe alții, mai înainte trimiși soli de boieri, fără știrea lui Dumitrașco-vodă ... Ș-au adus un vrav de cărți a boierilor ce au fost triimis la împăratul Moscului: a sfinții-sale părintelui mitropolitului, chir Ghedeon și a lui Antohi ⟨Jora⟩ hatman și a lui Savin banul, ș-a altor mulți, scriind cu feliuri de feliuri de înbunături deșerte, dzicînd că... poftește țara cum mai în grabă să triimită împărăția Moscului vro 10.000—15.000 de muscali să lovască Eșii, să prindă pe domn... Care mărturisind dumnealui Ion hat⟨manul⟩ și Luca vist⟨iernicul⟩ înainte Divanului, n-au putut tăgădui părintele mitropolitul înainte Divanului nostru ... Și dumnealui Lupul vor-

---

[86] Singurul boier care n-a vrut să semneze, și pentru adeziunea căruia a fost nevoie de intervenția domnului, a fost Nicolae Costin, pe atunci mare logofăt. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 56.

[87] În scrisoarea sulgerului Diamandi adresată lui Neculce la 14 decembrie 1718, prin care îl încurajează și îl ține la curent cu tot ce s-a întreprins pentru iertarea lui, pomenește și de mitropolitul Ghedeon, care i-a făcut lui Neculce în trecut opoziție („pesemne că cu svinția-sa mitropolitul ai can avut dumniata vrece pricină"), dar care acuma îi este și acesta binevoitor. Ghedeon n-a avut nici o neînțelegere cu Neculce. Singura lui teamă era ca nu cumva să fie acuzat de prea mult zel în sfințirea armatelor rusești din 28 iunie 1711...

[88] Aproape aceeași expresie în cronică. Cf. *ed. de față*, p. 539.

⟨nicul⟩ încă ... au luat bani de la Dumitrașco-vodă să cumpere zaharea... și au trimis limbă, tătar, la împăratul Moscului și au scris că are cîteva mii de oaste gata și va eși la Fălcii înainte. Cînd au început a trece viziriul Dunărea în ceastă parte, îndată au răpedzit la împăratul Moscului de i-au dat știre... Dacă au fost dumnealui drept Porții pentru ⟨ce⟩ au dat știre muscalilor că trec turcii Dunărea? ... Spătarul Costantin ⟨Costache⟩ încă au luat bani de la muscali, 3.000 ruble, să cumpere vite; și încă dumnealui mai cu dreptate au slujit muscalilor decît alții, că alții cîți bani au luat tot i-au mîncat, iar dumnealui dintr-acești 3.000 ruble, 2.000 li-au trimis înapoi. Tocma la Nistru au agiuns banii pe muscali... Și dumnealui vor⟨nicul⟩ Lupul acolea era față: pentru ce au lăsat de-a trimis banii înapoi, dacă au fost drept? ⟨De ce⟩ nu i-au dat viziriului?..."

Cît privește intervenția personală a Lupului Costache la marele vizir, nici aceasta nu este exactă. Adevărul — zice Neculce în document — este că a fost luat de capegi-basa și a fost dus la vizir și a vorbit acolo împotriva lor, cum a făcut la toate domniile trecute, cum a făcut și cu Nicolae Mavrocordat, care însă i-a scurtat zilele. Neculce amintește apoi, pe o pagină întreagă, toate abuzurile Lupului Costache din vremea cînd era caimacam, inclusiv luarea moșiilor sale, mai tîrziu, inclusiv abuzul făcut cu moșiile dintre Prut și Nistru, date tătarilor, fără să fie ale lui, numai ca să scape din închisoarea de la Varna. Și continuă documentul: „... Și răspundzînd aceste răspunsuri, dumnealui Ion hat⟨manul⟩ au strigat cu glas mare înainte noastră și a tot sfatul nostru, cu blăstăm au grăit, de-l va lua sfinție-sa părintele mitropolitul și cu toți boerii sfatului nostru asupra sufletelor lor, precum este numai el singur vinovat și iaste adevărat făcut ispisocul vor⟨nicului⟩ Lupului numai pe dînsul, și alții nici au fost bucuroși, nici au fost amestecați, nici sînt vinovați, atunce nu numai de Boian să fie el păgubaș, ce și de viiață să fie pierdut, de viu în foc să să dea.

Deci sfinție-sa părintele mitropolitul și cu toți boerii sfatului îndată cu glas mare au strigat ș-au mărturisit înainte noastră cum toți au fost vinovați și amestecați și bucuroși moscalilor și greșiți preluminatei Porți".

În urma acestei dramatice dezbateri Mihail Racoviță, scrie documentul, a dat uricele în mîinile mitropolitului, cerîndu-i să procedeze, el și sfatul domnesc, după cum le va porunci cugetul. „Și nici unul n-au putut să dzică ceva împotriva hatmanului Ion... Ce singur părintele mitropolitul, de bună voe lui au dat uricile în

mînule hat⟨manului⟩ Ion ca să-și ție moșiile; precum au ținut-o moșii și strămoșii lui, așea și el și ficiorii ficiorilor lui..." [89]

Am redat fragmentele semnificative din acest document, fundamental pentru istoria anului 1711, pentru că acestea sînt mai explicite decît oricare comentariu.

În plus ele aparțin sistemului de gîndire a cronicarului, sînt specifice temperamentului său, pe care-l intuim aprins, dramatic, dar în același timp cuminte, măsurat și drept. Documentul este opera lui. Acesta trădează o inteligență sclipitoare și o logică strînsă, de nimic alterată.

Ion Neculce își reia viața între ai săi și pe pămînturile sale. Ani de zile va avea procese pentru încălcări de moșii, fie cu vecinii, fie mai ales cu călugării mănăstirii Putna (tot vecini, dar mult mai dificili!) [90]. Vremurile fiind relativ liniștite Neculce a putut să facă și unele cumpărături, mai ales locuri de case în Iași [91].

Dar în timpul domniei lui Mihail Racoviță n-a participat sub nici o formă la viața publică. Și nici în primii ani de domnie ai lui Grigorie al II-lea Ghica [92]. Probabil că ar fi fost sortit să se ocupe în continuare de treburile personale, inclusiv de redactarea cronicii, dacă în vara anului 1730 nu s-ar fi petrecut o încercare de hainire

---

[89] Documentul la Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88. A fost publicat mai întîi în *Arhiva*, Iași, IV (1892—1893), nr. 7—8, 335—350, apoi de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 51—58. Un comentariu just la Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 134—139.

[90] Cu putnenii procesele începuseră încă din tinerețe. De data aceasta intervine pentru ei, cu amenințări, un fost mitropolit, Sava, într-o scrisoare din 22 iulie 1722, care nu l-a speriat însă pe cronicar. Cf. N. Iorga, *Un mitropolit în fața unui cronicar — mitropolitul Sava și Ion Neculce*, în *Bis. ort. rom.*, LVI (1938), nr. 11—12, p.715—718. În 1739 încă nu intervenise o soluționare în conflictul de o viață cu abuzivele fețe duhovnicești. La 14 mai din acel an Ion Neculce întocmește o lungă listă de documente și explicații în legătură cu sălișteа Ostrița, dependentă de Boian „pe care o fac călugării că este a lor" și cere domnului Grigorie al II-lea Ghica „să-i trimită hotarnici buni cu minte și cu frica lui Dumnezeu, ca să afle hotarul cel vechiu..." să puie semne și capăt acestui lung proces. (Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-123. Publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 75—80. Doc. nr. 34.) Este ultimul pe care îl cunoaștem relativ la conflictul său cu mănăstirea Putna.

[91] Cf. documentul din 7 iunie 1726 la Biblioteca Academiei R. S. România CXI-137, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 61, doc. 25.

[92] La 28 decembrie 1728, participînd ca martor la împărțeala între copii a averii surorii sale Maria, soția Lucăi vistiernicului, semnează ca biv ⟨fost⟩-hatman. Cf. Biblioteca Academiei R. S. România XIII-41, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 63—64, doc. nr. 27. La 13 noiembrie 1730 îl găsim tot „fost hatman".

din partea unor boieri, în frunte cu Iordache stolnicul, feciorul vechiului său vrăjmaș Lupul Costache. Acesta, uneltind înlocuirea domnului cu unul din boierii participanți la complot, a plătit — ca și tatăl său — cu capul, lipsa de omenie. Ceilalți au fost scoși din funcții și închiși. „Atuncea au pus pre Constantin Ruset vornic de Țara de Gios, iar pe mine Ioan Niculcé, biv-hatman, m-au pus vornic de Țara de Sus..." [93] Schimbarea a avut loc, probabil, cum se obișnuia, cu prilejul noului an, căci în februarie 1731 semnează în noua calitate de vel ⟨mare⟩-vornic [94].

Om apropiat de șasezeci de ani, cu o experiență de viață cum n-au avut mulți boieri moldoveni, Neculce nu se mai lasă amăgit de ceea ce vede în jurul său și nici nu-l găsim amestecat în probleme delicate ale domniei. Nici sub raportul sarcinilor vorniciei nu-l înregistrează documentele în mod deosebit. Numai cronica, relatînd foametea din anii 1731 și 1732 din partea de nord a Moldovei, cînd Grigore Ghica a luat măsuri de combatere a ei, ne lasă să presupunem că a fost ocupat cu organizarea transporturilor de grîne dinspre Fălciu și Chișinău, înspre regiunile înfometate [95].

În 27 decembrie 1731 Neculce se adresează sfatului boieresc, în frunte cu Antonie mitropolitul Sucevii, și obține de la acesta o mărturie (adică o confirmare) asupra tuturor proprietăților pe care le avea, pe baza documentelor prezentate. Era o măsură în plus de siguranță că, după moartea lui, nu vor fi contestate urmașilor drepturile de stăpînire asupra pămînturilor și viilor. Documentul este interesant și prin datele biografice pe care le acumulează, și, evident, pentru toponimia nordului Moldovei [96].

În toamna anului 1732 Grigore Ghica, însoțit de mitropolit și boierii mari, îi face vornicului său de Țara de Sus o vizită la Prigoreni. Era, fără îndoială, un act de cinstire din partea domnului, pe care Neculce îl reține în cronică [97]. După vizita la Prigoreni, domnul și suita, din care făcea parte și cronicarul, au vizitat o sumedenie de mănăstiri din nordul Moldovei, și moșii ale unor boieri, lucru puțin obișnuit în istoria noastră. Neculce reține această „excursie", ca pe o dovadă a preocupării domnului pentru starea mănăstirilor, a conacelor boierești și pentru regimul economic al moșiilor [98].

---

[93] Cf. *ed. de față*, p. 711.

[94] Cf. *Documente A. Locuri*, în *Ioan Neculce*, fascicola III (1923), p. 82, doc. XLIII.

[95] Cf. *ed. de față*, p. 713.

[96] Documentul se păstrează la Biblioteca Academiei R. S. România MCCCLXXXIV, f. 160^{v} și a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 65—67, doc. nr. 28.

[97] Cf. *ed. de față*, p. 716.

[98] *Ibidem*, p. 718.

Ar fi trebuit să sublinieze mai degrabă interesul voievodului pentru călătoria în sine, pentru partea turistică a turneului. În portretul pe care îl face lui Grigore Ghica, Neculce nu uită să redea înclinația domnului pentru „ieșiri la cîmp", pentru chefuri și veselii, la care invita întotdeauna și pe boieri [99]. De altfel de portretul acestuia, atît de contradictoriu schițat, vom mai avea prilejul să ne ocupăm. Deocamdată trebuia să înregistrăm că un an mai tîrziu Grigore Ghica este schimbat cu domnia în Țara Românească și înlocuit cu Constantin Mavrocordat. Schimbarea se face în aprilie, dar din noul Divan Neculce nu mai face parte. Domnia grea a lui Constantin Mavrocordat este descrisă ca atare, probabil, și pentru că domnul nu l-a reținut în sfatul domnesc.

Obișnuit cu soarta schimbătoare, la care de atîtea ori s-a referit în cronică, Neculce găsește cu ce să-și umple timpul. Povestea Moldovei trebuia continuată. Pe de altă parte familia sa nu era complet așezată. Printr-un act din 17 februarie 1734 Neculce îi întocmește Ilenii, unica fată, o foarte bogată zestre, la căsătoria ei cu marele pitar Costin Darie [100]. Este un document din cele mai interesante cu privire la inventarul unei gospodării boierești din veacul al XVIII-lea. Pe lîngă înșirarea tuturor moșiilor, viilor, țiganilor, vitelor de prăsilă, cailor, stupilor, sînt trecute bijuteriile, inventarul de îmbrăcăminte, de dormitor, de sufragerie, de bucătărie etc.

Prima domnie a lui Constantin Mavrocordat n-a durat decît pînă la 27 noiembrie 1735, cînd este înlocuit cu Grigore al II-lea Ghica, numit din nou. În greaua și relativ lunga domnie de șase ani a acestuia Neculce este numit iarăși mare vornic al Țării de Sus, pentru puțin timp. Dar vremurile nu mai erau cele de altădată și boieria mare pe care o deținea nu-l mai încîntă ca odinioară hătmănia, sub Dumitrașcu Cantemir. În această parte a cronicii, cu numeroase intervenții autografe, nemulțumirile sale umplu paginile și soarta tristă a Moldovei îi pricinuiește accente dureroase de milă și revoltă. Punîndu-se, probabil, de-a curmezișul politicii fiscale și practicilor abuzive ale domnului și înconjurimii sale grecești, Grigore Ghica

---

[99] *Ibidem*, p. 725

[100] Documentul, în colecțiile Bibliotecii Academiei R. S. România CXX-110, a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 68—69. Cf. și Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 154, unde se ocupă de ginerele cronicarului. Nu mai puțin interesantă este și lista autografă a lui Neculce de ceea ce a cheltuit la nunta fiicei sale, ce cuprinde patru pagini și care, după cîte știm, este inedită. Documentul, intitulat *Izvod de ce-⟨a⟩m cheltuit la nunta Ilenii*, se află în fondul de documente al Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota CXX-127.

îl înlocuiește din Divan la mai puțin de un an de la numire [101]. Este ultima demnitate pe care a deținut-o. Cronica nu înregistrează schimbarea survenită în viața lui, dar liber de orice obligație morală față de Grigore Ghica, îi prezintă domnia plină de abuzuri și lașități, fără menajamente.

La Prigoreni, unde obișnuia să locuiască atunci cînd nu era reținut la Iași, prin funcții, Neculce și-a revizuit și ținut la zi cronica, după anul 1736 și, probabil, a stat în jurul soției sale, pe care o bănuim suferindă; în ianuarie 1738 aceasta se stinge din viață, după o convietuire cu cronicarul de aproape patruzeci de ani. Într-un lung *Izvod de ce s-au cheltuit la moarte soțului ⟨sic⟩ mieu Marii⟨i⟩, să să știe*, datat 20 ianuarie 1738 [102], Neculce înregistrează cu o minuțiozitate mai greu de explicat, pe patru pagini dense, tot ce a cheltuit cu moarta, amintind toate pomenile pînă la jumătate de an. Deducem din document că soția sa a închis ochii la 19 ianuarie, într-o joi, pentru că un capitol al cheltuielilor este intitulat *Grije a noa dza, ghen⟨arie⟩ 28, sîmbătă*. De menționat că lista sărindarelor *Izvod de sărindare ce am dat Marii⟨i⟩* este scrisă de mîna sa.

Acesta este unul din cele mai complete și mai vechi documente de obiceiuri la înmormîntări și pricepem, parcurgînd lista cheltuielilor, grija celor vechi pentru comînd, pentru împlinirea tuturor datinilor. Neculce a făcut, fără să vrea, un real folos studiilor de folclor din zilele noastre, redactînd această listă dar ne întrebăm, pe bună dreptate, ce l-a determinat să o facă: o excepțională organizare a economiei casei sale, sau un spirit meschin, pe care nici dispariția tovarășei de o viață, nu l-a putut ostoi?! Sau poate și una și ceealaltă. Căci dacă este explicabilă și obișnuită foaia de zestre pe care o dă fiicei sale Ileana, lista cheltuielilor cu nunta, de care aminteam mai sus (vezi nota 100), în care este trecută pînă și valoarea unui pieptene, nu ni se pare firească, după cum inutil ne apare și izvodul cheltuielilor de îngropăciune.

Dar să-l iertăm pe bătrînul hatman al lui Dimitrie Cantemir; preț are pentru noi ceea ce a lăsat posterității și el a lăsat destul, ca să-i trecem cu vederea niscaiva scăderi ale bătrîneții. Și apoi suferințele sale n-au luat sfîrșit cu pierderea Mariei, soția sa. Norii grei ai unor războaie între ruși și turci s-au ridicat la granițele bietei Moldove, încă în vara anului 1738. Victorioși, rușii trec Nistrul și la începutul lui septemvrie 1739, sub comanda generalului Münnich

---

[101] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 185.

[102] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-121. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 72—75.

se îndreaptă spre Iași [103]. În rîndul armatei se aflau ca ofițeri și cei doi feciori ai lui Antioh Cantemir, Constantin și Dimitrie, fugiți în Rusia, care revenind acuma, au fost întîmpinați cu toate onorurile de către mitropolit și boierii caimacami lăsați de Grigore Ghica. Cronica lui Neculce nu ocolește jafurile și prădăciunile la care s-au dedat cei doi feciori de domn, nici lista obligațiilor la care era impusă Moldova de către comandantul armatelor țarului și nici cumplita retragere, în care au fost robiți oameni din ținuturile Cernăuților și ale Hotinului.

La înapoierea în scaun a lui Grigore Ghica, în octomvrie 1739, Ion Neculce are de dat explicații domnului asupra purtării sale din timpul scurtei ocupații moschicești. Dar să lăsăm cronica să vorbească despre ceea ce i se reproșa: „... Așijderea și pré mine, Ioan Neculce vor⟨nicul⟩, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eș⟨i⟩, m-au amestecat ciocoii și cu alți neprieteni la Gligori-vodă, și m-au închis la baș-bulucbaș cîtiva dzile. Și copiii miei s-ascunsésă în laturi, și au trimis un post⟨elnic⟩ dé i-au căutat în toată țara, dîndu-mi și mii pricin⟨ă⟩ că am bătut un ciocoi la vréme moscalilor, socotind că am fost și eu amestecatu la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost și m-au slobodzit și pré mini la țară. Și atunce, la ace primejdiie, am cheltuit mulți bani, caré de samă la Dumn⟨ă⟩dzău cini m-au amestecat" [104].

Este lesne de înțeles că Neculce a fost suspectat de simpatii pentru ruși; cei doi Cantemirești îi erau rude prin alianță și s-ar putea ca el să-și fi manifestat în vreun fel entuziasmul la vederea armatelor în care-și pusese și el nădejdea cu treizeci de ani în urmă. S-ar putea să fi bruscat și vreun grec din cei ce „dobîndis⟨ă⟩ mîndrie și obraz, cu clevité și făr⟨ă⟩ rușine asupra bieților boeri și cu nebăgaré în sam⟨ă⟩ într-o nimică pré moldoveni" [105]. În orice caz suspiciunile domnului n-au durat mult, de vreme ce îl întîlnim designat să participe la unele judecăți, sau ca martor în acte de danie ale voievodului [106].

Ultimul capitol civic al vieții cronicarului, scurt și modest, se consumă în timpul celei de a doua domnii a lui Constantin Mavrocordat. Aceasta începe în septemvrie 1741 și va fi caracterizată printr-o serie de reforme de mare importanță pentru viața economică și socială a Moldovei. Printre reforme, cea judecătorească îl aduce

---

[103] Evenimentele sînt redate în detalii de cronică. Cf. *ed. de față*, p. 821—837.

[104] Cf. *ed. de față*, p. 841.

[105] *Ibidem*, p. 839.

[106] Cf. D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 198—199.

și pe Ion Neculce pe prim plan, impunîndu-l, alături de alți mari boieri, fără funcții în Divan, ca judecător în Iași, la toate pricinile, primind ca leafă 50 de lei pe lună [107], și mai tîrziu, în vara anului 1742, ca membru al unei comisii care avea menirea să precizeze categoriile de boieri. Constantin Mavrocordat va mai folosi experiența lui Neculce, ca ispravnic al ținutului Cîrligăturii, ca zlotaș, în sfîrșit sarcini mărunte dar remunerate de către vistierie. Tot domnul îi va solicita punctul de vedere în legătură cu evoluția impozitelor din Moldova [108], domeniu de care Neculce nu era străin, după cum o mărturisește atît de des cronica însăși.

Neculce a avut vreme, în pofida vîrstei de peste 70 de ani, să se ocupe și de proprietățile sale, să mai adaoge cîteva răzoare de vie, iar în iunie 1743, în preajma mazilirii lui Constantin Mavrocordat, să cumpere o moșie întreagă, Priporenii [109].

Sub urmașul acestuia, Ioan Mavrocordat, cronicarul se pare că a mai fost menținut ca staroste al Cîrligăturii. Va fi fost mai mult un act de condescendență din partea domnului pentru bătrînețile cronicarului, decît o utilizare efectivă a sa, deși în anul 1744 îl mai întîlnim rezolvînd pricini de hotar din porunca domnului [110] La 11 decembrie 1744 face un schimb de țigani cu marele vornic Costache Razul. Tranzacția este prinsă într-un zapis, redactat în dublu exemplar, cel al lui Neculce fiind dat pentru el „și coconii dumisale..." [111]. Dar ca orice bătrîn echilibrat și cu simțurile întregi, observînd că-l cuprinde negura, premergătoare întunericului veșnic, la 25 februarie 1745 lasă dispoziții scrise feciorilor cu privire la datoriile pe care le are, precum și cheltuielile ce urmează să se facă cu astrucarea, comîndul, grija și sărindarele pentru sufletul său [112]. Cu solicitudinea deosebită pe care i-o cunoaștem — și pentru care, probabil, că l-am suspectat pe nedrept — arată deslușit de unde să se realizeze banii necesari: este un tipic bilanț contabil veac XVIII.

---

[107] Cf. *ed. de față*, p. 849.

[108] Cf. scrisoarea lui Constantin Mavrocordat către Ion Neculce din 7 decembrie 1742, publicată de N. Iorga în *Studii și documente...*, VI, partea II, București, 1904, p. 291—292.

[109] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 212.

[110] Cf. M. Costăchescu, *Sineștii*, în *Ioan Neculce*, IV (1924), p. 31 și același *Goeștii*, în *Ioan Neculce* III (1923), p. 41—42.

[111] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-135. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 80—81, doc. 35.

[112] Documentul, în colecțiile Bibliotecii Academiei sub cota CXX-137, este redactat de mînă străină, dar semnat citeț, deși tremurat: Ion Neculce biv-vor⟨ni⟩c. A fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 81—82, nr. 36.

La moartea sa, întîmplată în același an, 1745, Neculce avea 73 de ani. A fost îngropat la Prigoreni, alături de soția sa, unde în 1934, i-au fost găsite osemintele [113]. Probabil că încă în viață fiind și-a împărțit averea la cei trei feciori: Gavril, Ilie și Alexandru, pe care îi va fi rostuit la casele lor [114] și că actul de împărțeala averii rămasă de pe urma cronicarului, despre care vorbește Ilie, într-un document din 12 ianuarie 1746, se referă la resturi de avere, rămase în seama capului familiei, pînă la stingerea acestuia din viață [115].

Feciorii nu s-au ridicat la nivelul tatălui. Numai Alexandru (singurul care a avut urmași) a ajuns pe treapta onorurilor pînă la demnitatea cronicarului, aceea de mare vornic [116]. Prin el familia Neculce și-a perpetuat neamul pînă aproape de zilele noastre [117]. Dar monumentul nepieritor, pe care vremea nu l-a măcinat nici nu l-a surpat, ci l-a făcut din zi în zi mai strălucitor, pe măsură ce generații după generații s-au adăpat din izvorul său de frumuseți, opera sa, îi transmite amintirea cu mai mare fidelitate decît ar fi făcut-o cei mai devotați urmași. De această operă vom încerca să ne ocupăm în cele ce urmează.

Letopisețul Țării Moldovei, ultima cronică de proporții scrisă în veacul al XVIII-lea, după aceea a mult învățatului Nicolae Costin, contemporanul său, a fost privită mai ales ca o creație literară — cea mai înaltă a vechii noastre literaturi — și mai puțin ca un izvor narativ istoric, cum este în realitate. De aici numărul relativ mare de studii critice care au apărut în ultimii douăzeci de ani, scrise evident, de condeie alese, și lipsa aproape totală de considerațiuni privitoare la valoarea documentară a cronicii.

Letopisețul lui Neculce nu este nici pe departe un izvor narativ singular, pentru perioada istorică la care se referă. În afara izvoadelor, adică a micilor cronici de familii boierești, sau de domni, cele mai multe pierdute astăzi sau absorbite de letopisețe, topite în

---

[113] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 215. Prigorenii sînt moșteniți de feciorul său Alexandru, apoi de fiul acestuia Vasile (zis Mutu), pe care îl găsim în viață în februarie 1800, apoi de Constantin Neculce (feciorul lui Vasile, pe care îl întîlnim pînă în 1849). Urmașul lui Constantin Neculce, spătarul Iancu, vinde Prigorenii în același an lui Iorgu Voinescu. Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni*, p. 63—68.

[114] Cf. I. Tanoviceanu, *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...*, arborele genealogic de la finele studiului.

[115] *Ibidem*, p. 14.

[116] Cf. D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 155.

[117] Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...*, p. 69, unde amintește pe urmașii cronicarului de la finele sec. XIX.

cuprinsul larg al acestora (cum au fost izvoadele lui Tudosie Dubău, Vasile Demian, Miron logofătul [118], sau izvodul Costăchesc [119]), constatăm existența următoarelor cronici scrise fie înaintea lui Neculce, fie odată cu el: *Cronica racovițeană-buhușească (1661—1705)*, atribuită pe vremuri lui Nicolae Muste [120]; *Cronică a Moldovei dintre anii 1661-1709*, atribuită lui Nicolae Costin [121]; *Cronică anonimă a Moldovei de la 1661 până la 1729*, atribuită lui Alexandru Amiras [122]: *Cronica Ghiculeștilor (1695—1754)* [123]. Mai pot fi amintite două istorii paralele a Țării Românești și a Moldovei [124], precum și trei cronici oficiale, foarte limitate în timp [125]. Se știe de mult că între cronica lui Neculce și celelalte izvoare narative nu există raporturi de dependență, cu excepția *Cronicii racovițene-buhușești*, pe care a folosit-o drept schelet pentru prima parte a *Letopisețului* [126],

---

[118] Cf. C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul cronicelor moldovene (Nicolae Costin, Tudosie Dubău, Vasile Demian)*, în *Analele Acad. Rom.*, mem. secț. ist., s. II, tom. XXX (1908), p. 273—309. Ibidem, *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian*, în *Bulet. Com. ist. a României*, I, p. 165—214. A se vedea și D. Velciu, *Izvodul lui Miron logofătul*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XXV (1976), nr. 1, p. 45—50.

[119] Vezi C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc*, în *Studii și articole de istorie*, VI (1964), p. 7—45.

[120] Publicată ultima oară de către C. Giurescu într-o ediție critică sub titlul *Letopisețul Țării Moldovei de la Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir (1661—1705)*, București, 1913, 112 p.

[121] Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițe...*, II, p. 3—77.

[122] Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661—1729 (Pseudo Amiras)*, studiu și ediție critică de Dan Simonescu, București, 1975, 170 p.

[123] Cf. *Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695—1754*. Text grecesc însoțit de traducerea românească, cu prefață, introducere, glosar și indice. Ediție îngrijită de Nestor Camariano și Ariadna Camariano-Cioran, București, 1965, LV + 808 p.

[124] Cf. *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei sau Letopisețul Țării Românești și a Moldovei (1290—1724)* atribuită lui Axinte Uricariul și *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei (1290—1733)* scrisă de cămărașul Vasile Buhăescu pentru Constantin Mavrocordat.

[125] Una a lui Nicolae Costin, *De domnia lui Nicolae Alexandru-vodă în Țara Moldovei (1710—1712)*, utilă pentru cercetarea cronicii lui Neculce din acești doi ani, alta a lui Axinte Uricariul consacrată celei de a doua domnii a lui N. Mavrocordat (1712—1716) și ultima, a lui Nicolae Chiparissà, pentru anii 1716—1717.

[126] Cel care a pus lucrurile la punct în legătură cu folosirea *Cronicii racovițene-buhușești* de către Neculce a fost istoricul C. Giurescu în introducerea la ediția sa critică din 1913. Vezi nota 120.

În *Predoslovia* sa, scrisă cum vom mai avea prilejul să subliniem, după elaborarea întregii opere, introducere care ni s-a păstrat doar în două copii, Neculce mărturisește însă că scriind „întru pomenirea domnilor" pînă la Duca-vodă cel bătrîn (pînă la sfîrșitul domniilor acestuia!) s-a folosit și el de „niște izvoade ce au aflat la unii și alții", adică de mici cronici, pe care nu le precizează. Poate că unele vor fi aparținut familiei sale (lui Iordache Cantacuzino, sau lui Gavrilaș Mateiaș), sau vor fi fost scrise de Enache grămăticul, tatăl său vitreg, și le va fi găsit după moartea acestuia. Alte știri, pretinde Neculce, le deține „din audzitele celor bătrîni boiari". Aceasta ne duce la concluzia că el avea obiceiul să-și facă însemnări și că și-a redactat cronica, foarte probabil, în etape. Bănuielile ne obligă să revizuim ideea pe care a îmbrățișat-o quasi unanimitatea cercetătorilor cu privire la vremea cînd a fost scrisă opera. Deocamdată să aruncăm o privire asupra celei dintîi părți a *Letopisețului* și să încercăm să reținem eventuale date sau fapte ce nu aparțin *Cronicii racoviţene-buhușești*, din care au izvorît și *Pseudo Nicolae Costin* și *Alexandru Amiras*.

Prima domnie, aceea a lui Dabija-vodă, ne dezvăluie de la primele rînduri izvorul de bază folosit:

CRONICA RACOVIŢEANĂ-BUHUȘEASCĂ	„LETOPISEŢUL" LUI NECULCE
„După moartea lui Ștefăniță-vodă, fiul lui Vasile-vodă, au trimes boerii pre Chiriţa Draco Ruset, cum s-au zis, la Poarta împărăției, cu rugămintea de la țară și de la boeri să le dea domn de țară..." [127]	„După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 ⟨=1661⟩, au trimis boiarii la Poartă pre Chiriţa Drace, cu rugăminte de la boiari și de la țară, pre cine or vrea ĭei să le dea domnu de țară..." [128]

Și nu numai acestea, ci și altele, în care pana bătrînului nostru cronicar a intervenit încă și mai puțin, cum este sfatul pe care îl dă marele postelnic Stamate lui Dabija-vodă, fugar de la Leva și

---

[127] Cf. *Letopisețul Țării Moldovei...*, editat de C. Giurescu, p. 53.

[128] Cf. *ed. de față*, p. 195.

înclinat să pribegească în Polonia împreună cu Grigore Ghica domnul Țării Românești:

CRONICA RACOVIȚEANĂ-BUHUȘEASCĂ	„LETOPISEȚUL" LUI NECULCE
„Să nu fugi, măria-ta, ce să te întorci înnapoi la vizirul, că apoi poate să vie din urmă poruncă de la vizirul la țară să te prinză; ce lasă pre Grigorie-vodă să facă ce știe el..." [129]	„Să nu fugi, mărie-ta, ci să te întorcii înnapoi la viziriul, că apoi poaté să vie din urmă poroncă la țară să té prindză; ci s⟨ă⟩ lași pi Gligorie-vod⟨ă⟩ să fac⟨ă⟩ el ce știe..." [130]

Nu vom exemplifica cu alte citate dependența lui Neculce de cronica amintită. Vom observa și noi, alături de majoritatea istoricilor literari, lărgirea substanțială a capitolelor, prelucrarea acestora în stilul fermecător, propriu primului nostru autentic scriitor și folosirea tradițiilor orale: „audzitele celor bătrîni boiari".

Spre deosebire de *Cronică*, Neculce amintește anul învestirii lui Dabija-vodă ca domn: 7170 ⟨= 1661⟩, toamna, adăogăm noi, dar omite precizarea *Cronicii* că trimisul la Țarigrad, Chiriță Drace, făcea parte dintre Rusetești: este viitorul domn Antonie-vodă Ruset [131].

Capitolul cuprinde în plus numeroase știri cu privire la Cantacuzini, pe care le deținea, evident, de la rudele sale. Este menționată căsătoria feciorului vitreg al lui Dabija-vodă, Lupașcu (fiul doamnei Dafina, din căsătoria ei cu boierul Dumitru Buhuș), cu fiica mai mare a lui Iordache Cantacuzino, bunicul cronicarului. Încuscrirea, zice Neculce, i-a adus lui Iordache boieria de mare spătar. La puțină vreme însă (în 1664, precizăm noi) Iordache a murit, regretat de toți, căci, deși era grec, era om bun și făcea opoziție domniei pentru pământeni, adică pentru boierii de țară.

Interesantă sub raport istoric este relatarea procesului ce a avut loc la Viena (unde se stabilise Grigore Ghica, în final, după pribegirea în Polonia) între stolnicul Constantin Cantacuzino și Grigore Ghica, acuzat de omorîrea la Snagov a postelnicului Con-

[129] *Letopisețul*, ed. Giurescu, p. 54—55.

[130] Cf. *ed. de față*, p. 200.

[131] Sublinierea la *Pseudo Nicolae Costin*. Vezi *Letopisițile...*, tom. II p. 15. A se vedea și Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ediție critică de Const. Grecescu, București, 1963, p. 165. Cf. și C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, partea I, București, 1942, p. 144.

stantin Cantacuzino. Povestește Neculce că la procesul ținut „înaintea Divanului împărătesc", Grigore Ghica, plîngîndu-se că nu este vinovat și că este năpăstuit de stolnic, acesta a cumpărat o slugă a lui Grigore Ghica, anume pe Ionașco Cap de ghindă, care a depus mărturie împotriva stăpînului său (dar mărturie dreaptă, pentru că, într-adevăr, postelnicul fusese omorît nevinovat la Snagov). Socotit vinovat, fostul domn al Țării Românești și-ar fi pierdut și capul dacă un prieten nu l-ar fi sfătuit să treacă la catolicism. „Și — conchide Neculce — așea, priimind, ș-au dat și un copil la împăratul, de l-au botedzat și i-au pus și numé copilului Leopold, pe numele împăratului" [132].

Dar după o vreme, Grigore Ghica s-a dus la Constantinopol și, cumpărîndu-i pe turci, a obținut pentru a doua oară domnia. Detaliile numirii, consemnate sec și de *Cronica racovițeană*, capătă la Neculce forma unei povestiri de aventuri de cea mai aleasă calitate, demnă de o antologie a genului. Predecesorul lui Ghica, „Antonie-vodă den Popești", unealtă docilă în mîinile Cantacuzinilor și plătit de vistierie cu cîțiva gologani pe zi, de cheltuială, este mazilit și pornește la Țarigrad însoțit de marii boieri din care urma să se aleagă un domn, după obicei. Aceștia nu știau însă că fostul domn este la Constantinopol și mai puțin că ascultă de după o perdea toată conversația lor cu vizirul. Întrebați de vizir, unde poate fi Grigore Ghica și dacă nu care cumva l-ar vrea domn, boierii au început să-l înjure și să spună că nici într-un caz n-ar avea nevoie de el. A doua zi Cantacuzinii, alegîndu-l pe Drăghici de domn și prezentîndu-se cu el vizirului, după invitația făcută în ziua precedentă, acesta l-a scos pe Grigore Ghica și l-a îmbrăcat cu caftan. Iar pe boieri i-a dat pe toți pe mîna lui. Numai Șerban, viitorul domn, a scăpat, avertizat în ultima clipă de un prieten, dar fără să-i poată anunța și pe ceilalți. Și, continuă Neculce singur, pe Drăghici l-a omorît, iar pe ceilalți i-a închis și i-a supus la bătăi și torturi. Același tratament a fost aplicat și soției lui Șerban logofătul și celorlalte „giupînese" [133].

---

[132] Cf. *ed. de față*, p. 202. Radu Popescu și *Anonimul cantacuzinesc*, cele două cronici muntene de care s-ar fi putut folosi Neculce, nu amintesc de acest proces.

[133] Pentru a doua numire a lui Grigore Ghica pe tronul Țării Românești să se vadă *Istoria Țării Românești (1290—1690), Letopisețul Cantacuzinesc*, ediție critică de C. Grecescu și D. Simonescu, București, 1960, p. 164, unde nu se face însă nici o aluzie la împrejurările numirii. Cît despre Drăghici spătarul, spune aceeași *Istorie*, la p. 157, acesta fusese otrăvit la Constantinopol încă în anul 1668. Mai apropiată — dar departe de a putea fi socotită izvod pentru Neculce — este povestirea episodului în *Cronica* lui Radu Popescu

Tot Neculce precizează că Dabija-vodă, fiind originar din ținutul Putnei și știind că oamenii care cultivau via realizează venituri bune din vînzarea vinului, a introdus pentru prima dată o dare nouă, pogonăritul, „de pogon cîte un leu să dea". Cum darea se aplica numai răzeșilor, Neculce nu-și înmoaie condeiul în venin, ca în alte situații care îi vor prejudicia și pe boieri.

Neculce a lăsat posterității cîteva amintiri, pe care le deținea de la bătrîni, despre calitățile lui Dabija-vodă. Era om milos. Trimitea mîncare oamenilor săraci pe care îi vedea lucrînd prin curte, socotind că au flămînzit și că n-au cu ce să-și cumpere cele necesare. Podgorean de naștere, nu disprețuia vinul bun, băut din oală de lut. Însă din pricina vinului, nu a oalei, judecățile Divanurilor de după amiază „nu cădeau toate prea cu laudă". Era un om integru, căruia nu-i plăceau minciunile și nici răutățile.

Vom continua să răsfoim paginile consacrate domniilor lui Gheorghe Duca, din care Sadoveanu a croit un roman istoric, și vom căuta să desprindem partea ce revine exclusiv cronicarului precum și valoarea ei informativă.

Primele două domnii ale lui Gheorghe Duca (*1665—1666* și *1668—1672*) pot fi tratate împreună. Între ele nu se interpune decît aceea a lui Iliaș-vodă, care nu ocupă în *Letopiseț* decît trei pagini. A treia domnie însă, povestită foarte pe larg și cu implicații deosebite, inclusiv de istorie universală, care se situează după domniile lui Ștefan Petriceicu și a lui Dumitrașcu Cantacuzino, n-ar putea fi legată de cele dintîi decît în mod artificial.

Originea rumeliotă a lui Gheorghe Duca, precum și începuturile sale modeste sînt subliniate de Neculce după *Cronică*. Singurul element în plus este anul urcării pe tron: 7174 ⟨= 1665⟩, în toamnă. Precizări privind împrejurările, aproape ridicole, ale mazilirii din prima domnie — o spionare a hanului, cerută de Poartă, care s-a întors împotriva lui — ne dă Neculce: nu hanul, ci pașa de Vozia a trimis scrisorile la Țarigrad. Dar pînă să se lămurească lucrurile, căci vizirul de la care primise însărcinările respective era plecat în campanie, Duca a rămas fără scaun.

În ceea ce privește a doua domnie este de observat faptul că Neculce nu tratează cu interesul la care ne-am fi așteptat răscoala

---

(p. 145—146), cu care hatmanul lui Cantemir se înrudește temperamental. Despre Drăghici precizează și Radu Popescu că a murit la Constantinopol fie otrăvit de greci, fie mai degrabă de ciumă „dupre cum în urmă s-au dovedit" (p. 136). Aceste nepotriviri de situații ne obligă să folosim *Letopisețul* lui Neculce cu oarecare prudență cînd este vorba de rudele sale muntenești, cum au observat, de altfel, aproape toți istoricii literari din zilele noastre.

orheienilor și a lăpușnenilor, condusă de serdarul Mihalcea Hîncul și medelnicerul Apostol Durac (Neculce zice serdar), deși aceasta era îndreptată împotriva grecilor veniți cu Duca-vodă de la Țarigrad. Redă faptele numai după *Cronica racoviteană-buhușească*, deși avem temeiuri să credem că el a cunoscut mai multe detalii ale mișcării. Părerea noastră este că răscoala fiind îndreptată și împotriva marii boierimi (se și spune, de altfel, că a fugit *toată boierimea* și că răsculații au intrat *prin casăli boierești*), Neculce, din solidaritate de castă, nu s-a bucurat de succesele insurgenților și că în sine a dezavuat mișcarea micii boierimi. Este vorba de acea boierime despre care Neculce va vorbi cu dispreț în domnia lui Constantin Cantemir (mojicii, codrenii și gălățenii) dar care va fi element de discordie în toată perioada premergătoare domniei lui Dimitrie Cantemir. Este mica boierime pe care se va sprijini Dimitrie Cantemir în 1711 și care îl va însoți, în număr destul de mare, în Rusia.

Neculce pomenește în plus, față de *Cronică*, despre încercările pe care le-a făcut marele vizir Köprülü (apelînd pentru aceasta și la Duca-vodă) pentru a-l determina pe sultan să renunțe la gîndul cuceririi Cameniței, dar fără succes. În plimbarea sultanului la Iași, descrisă cu mai multă culoare de către Neculce, decît o face *Cronica*, acesta adaogă și detaliul că hogea a strigat din clopotnița bisericii sf. Nicolae, spurcînd-o. Abia în vremea lui Antonie-vodă Ruset biserica a fost redată cultului.

Cîteva detalii cu privire la rolul jucat de Ursache cel bătrîn ruda sa, în mazilirea lui Duca-vodă, lipsesc în *Cronică*. Din pricina reclamației acestuia domnul a fost bătut și a scăpat cu viața numai dăruind sultanului — prin intermediul vizirului — o foarte rară blană neagră de vulpe de Mosc [134].

O frumoasă pagină consacră și un deplin omagiu aduce Neculce predecesorului său, lui Miron Costin, la sfîrșitul capitolului domniei lui Duca-vodă (care lipsește în întregime din *Cronică*), cînd îi atribuie splendida replică, de un înălțător patriotism, dată vizirului.

Cerîndu-i noului domn, Ștefan Petriceicu, un sfătuitor dintre boierii țării pentru felul în care ar trebui asigurată, în viitor, securitatea Cameniței, acesta i l-a trimis pe Miron Costin. Fericit de succesul repurtat, vizirul l-a întrebat pe cronicar dacă este și el bucuros de luarea cetății. Răspunsul lui Miron Costin, de o elegantă demnitate și francheță, a rămas pe veci în analele noastre: „sintem noi moldovenii bucuroși să să lățască în toate părți⟨l⟩i cît de mult ⟨împărăția⟩, iar pesté țara no⟨a⟩stră nu ne pare biné să să lățască" [135].

---

[134] Precizarea și la Radu Popescu, *op. cit.*, p. 151.
[135] Cf. *ed. de față*, p. 221.

Tot cu acel prilej, povestește numai Neculce, Miron Costin a salvat țara de așezarea trupelor turcești în ea, determinîndu-l pe vizir să se retragă, iar la observațiile unora dintre boieri — după înapoierea de la vizir —, că vor invada polonezii țara, replica lui Miron Costin a fost aceea a unui diplomat, a unui om de stat: mai bine să prade polonezii țara, decît „să rămînă turcii șezători și să nu se mai ducă".

Între cele două scurte domnii ale lui Gheorghe Duca, Neculce prezintă, ca într-o pagină din *O samă de cuvinte*, capitolul domniei lui Iliaș voievod, total diferit de cel al *Cronicii*. Iliaș voievod, sărac și urmărit de creditorii tatălui său — căci unii domni „rămîn săraci după ce s⟨ă⟩ mazîlescu, din blăstămul cel mult a oamenilor" — îi urma coșciugul cu osemintele, pe ultimul drum, cînd un ceauș împărătesc l-a luat și l-a dus la serai unde a fost numit domn în locul Ducăi-vodă. „Iară pîn-a-l îmbrăca cu căftanul, foarte rău să spăriiasă, că nu știe la ce-l duce și la cé" [136].

Portretul făcut lui Iliaș-vodă este acela al unui domn blînd, darnic, fără noroc și sărac. Atît de sărac, încît la mazilie, trecînd Dunărea, „n-au fost avîndu de cheltuială, s-au fost îndatorindu la boerénași". Aceasta nu l-a împiedicat însă — o spune tot Neculce — ca în timpul domniei să-i pue pe boierii lui Duca-vodă să dea „împrumutare", adică să le ia cu împrumut forțat bani, ce nu se mai restituiau și, conchide tot Neculce, „pe caré boïarî îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea țării asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu lé prea căuta cu biné" [137]. Este de presupus că toate datele privitoare la domn le deținea de la membrii familiei sale. Nu sînt excluse însă nici reminiscențe ale lecturii cronicelor muntenești.

O extensiune deosebită și o curioasă prezentare datorăm lui Neculce în tratarea domniei lui Petriceicu-vodă. Evidentă și aci dependența *Letopisețului* său de *Cronica* editată de C. Giurescu. Numai că Neculce adaogă elemente istorice noi, pe care nu le găsim în izvoarele narative contemporane, nici în *Cronică* și nici în *Letopisețul anonim al Moldovei*, atribuit lui Nicolae Costin.

Așa spre pildă *Cronica racoviteană-buhușească*, relatînd despre războiul care a avut loc între polonezi și turci în 1673 la Hotin (polonezii fiind conduși de Ioan Sobieski), subliniază că la sfatul ce-a avut loc în cortul lui Husein-pașa pentru felul cum urmau să se poarte ostilitățile, a participat numai Grigore Ghica, domnul Țării

---

[136] ***Ibidem***, p. 209. Detaliile numirii, ca întregul portret moral, se apropie de cele relatate de Radu Popescu, amintind în treacăt de domnia lui Iliaș. Cf. *op. și ed. cit.*, p. 134.

[137] Cf. *ed. de față*, p. 210.

Românești. Amenințările lui Husein-pașa, pentru sfaturile date numai pe el îl priveau, iar defecțiunea și trecerea în tabăra leșească a fost hotărîtă numai de munteni.

Neculce vine însă cu precizarea că la sfatul lui Husein-pașa a fost prezent și Ștefan Petriceicu și, evident, a participat cu moldovenii la înfrîngerea turcilor, alături de munteni și polonezi. Neculce deținea știrile din relatările participanților la luptă, sau de la polonezi, din vremea pribegiilor sale în țara vecină. Putea să fie, pînă la urmă, și o deducție logică, de vreme ce Ștefan Petriceicu s-a retras și el, odată cu Sobieski, în Polonia, în timp ce Grigore Ghica, mai iute la minte, a coborît în jos, i-a păcălit și pe polonezi și și-a recîștigat și tronul, făcînd să fie decapitat vrăjmașul său, Husein-pașa.

Sfîrșitul capitolului despre domnia lui Petriceicu-vodă este total diferit de izvodul racovițesc. El ne introduce, în parte, în viața politică a neamurilor sale din Țara Românească, a Postelniceștilor și, pe de altă parte, ne înfățișează — pentru a cîta oară?! — dependența domnilor de marea boierime: în cazul de față retragerea lui Petriceicu-vodă în Polonia și părăsirea lui de către boieri.

Cronica relatează în cîteva cuvinte că Grigore Ghica a cerut vizirului să-l lase să se ducă la Țarigrad, ca să-și vadă doamna și copiii, înainte de a-și relua domnia, că odată ajuns acolo s-a îmbolnăvit și a murit. Neculce povestește însă că, întors la Constantinopol, domnul a avut de înfruntat, într-un proces ținut la Poartă, acuzațiile urmașilor postelnicului Constantin Cantacuzino „pentru cazne și răutăți ce li-au făcut", în a doua domnie.

Relatarea acestor întîmplări este făcută de Neculce cu multă pasiune, malițiozitate și sarcasm, tratîndu-și fără menajamente neamurile. Fragmentul pe care îl dăm este cel mai incisiv la adresa Cantacuzinilor, din întreaga primă jumătate a *Letopisețului*. Nu știm de unde a deținut aceste detalii, pentru că ele nu sînt relatate de cronicile Țării Românești. De altfel ele n-au izul unor amintiri de lectură, ci mai degrabă ale unor povestiri, auzite de mult. Neculce a reținut situațiile, stările de lucruri; patosul era în el, iar ironia îi va ține isonul ori de cîte ori va fi vorba de rudele din Țara Românească, pînă după dispariția lui Ștefan Cantacuzino și a tatălui său, stolnicul, în 1716: „Ce Grigorii-vodă era un om harnic și tare, și sămățu, și gata la răspunsu și la toate socotelile, și să pîrîia față la față înnaintea Divanului înpărătescu cu Postelnicéștii, cu Șaitaniceștii, cărora le zicu și Cantacozineștii. Și mai vîrtos giupînésele lor îl pîrîia înnaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe

giupînésîe de au fost cărînd var și piiatră, înpreună cu țiganii cei de dîrvală, la curțile domnești.

Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui și iară i-au dovedit și i-au pus iară pre toți la poprială. Și Șerban logofătul iară prinsésîe, de véste și să ascunsésîe, ca și întîi. Ce ceaușii înpărătești l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, și de acolo l-au luat și l-au făcut surgun la Crit. Și mult mustra Grigorie-vodă și să ciortîia cu Duca-vodă, ce să pune pentru niște oameni răi ca aceîia... Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Grigorii-vodă și au murit. Nărocul Cantacozineștilor! Dzicu unii să să fie agiunsu Cantacozinești cu un doftor și să-l fie otrăvit" [138].

Așadar Dumnezeu a fost milostiv cîtă vreme Șeitaniceștii (unchii și verii săi!) erau la popreală! Și ce lehamite și ciudă în acel „Nărocul Cantacuzineștilor!". Cît despre final, este prima dată, dar nu singura dată, cînd cronicarul îi acuză pe Cantacuzini de asasinat. Așa va muri Șerban Cantacuzino; la moarte va fi trimis tot de ei, nepotul lor, Constantin Brîncoveanu. Hotărît, Neculce nu-i va ierta pentru relele îndurate de ai săi în timpul pribegiei și pentru cele suferite de Moldova din cauza lui Constantin Brîncoveanu, mai ales, nici pe patul de moarte.

După ce a rămas Petriceicu-vodă singur, boierii moldoveni temîndu-se de consecințele hainirii și observînd cumințenia lui Grigore Ghica, s-au hotărît să-l părăsească. S-au dus deci la domn și, invocînd pericolul unei posibile invazii tătărești, i-au cerut permisiunea să se retragă să-și adăpostească familiile, urmînd ca să se întoarcă din nou în tabără.

La refuzul semeț al domnului, care se baza pe oastea poloneză ce era așteptată să coboare în număr mare, Miron Costin i-a replicat tăios, în numele tuturor boierilor prezenți, cu spiritul de independență al clasei, care a făcut mult rău Țărilor Române: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarîi". „Și s-au închinat și i-au dzis: « Să fii măriia-ta săn⟨ă⟩tos » și au eșit afară... Iară Petriceico-vodă au rămas numai sîngur, numai cu Hăbășescul hatmanul și cu casa lui. Și au început a plîngé și a blăstăma pe Miron și pe alții și a dzice la cé l-au adus..." [139]

Iar boierii au coborît înspre sud, tocmai la vreme ca să-l întîmpine pe noul domn, Dumitrașcu Cantacuzino, fostul capichihaiaua

---

[138] *Ibidem*, p. 231.

[139] *Ibidem*, p. 233.

lui Petriceicu-vodă, pus de Poartă și văr cu Ion Neculce. Era prin noiembrie 1673.

Acesta, spune Neculce în capitolul său, mult dezvoltat, dar pornind totuși de la *Cronică*, „era grec țărigrădean de felul lui, neam de împărat creștinescu di Ca⟨n⟩tacozonești". Ascendența îl privea, deci, și pe cronicar. Dar predestinat să trăiască toată viața la marginea imperialelor sale rude, nu le va ierta acestora destinul care i-a ridicat pe culmi, cum a fost cazul lui Constantin Brîncoveanu, și se va bucura, răutăcios, atunci cînd soarta le va fi potrivnică. Dintre ei cel mai batjocorit — nu cel mai urît — va fi Dumitrașcu Cantacuzino. Vom aminti aci ambele domnii și, după cum ne-am propus, vom stărui numai asupra părții originale, atribuită lui Neculce.

Prima domnie a lui Dumitrașcu Cantacuzino (1674—1675) este tributară sub raportul informațiilor istorice *Cronicii* și *Izvodului* lui Miron logofătul [140]. Mai mult chiar, fraze întregi care descriu excesele tătarilor trimiși să ierneze în țară sînt aidoma luate din *Cronica racoviteană*; dar tabloul, în ansamblu, este zugrăvit în culori pe care nici un penel contemporan nu le-ar fi putut reda. Se întîlnesc acolo elementele întunecate ale silniciilor tătărăști, amestecate cu obiceiurile gospodărești ale moldovenilor și ale polonezilor.

Cronica îi învinuiește pentru toate grozăviile care s-au abătut asupra țării pe boieri, și mai ales pe Miron Costin logofătul, care n-au vrut să garanteze domnului, printr-un act scris, că polonezii nu vor ataca Moldova. Neculce ridică năpasta aruncată de *Cronică* asupra marelui său predecesor și o trece în contul celui mai disprețuit dintre cîți domni au stat vreodată în scaunul Moldovei: „Dar acesșté voro⟨a⟩ve nu-s nemic, făr⟨ă⟩ cît Dumitrașco-vodă, fiindu grec tălpiz și fricos, cu piele de iepure la spate (ca alt grec, Constantin Ipsilanti, 50—60 de ani mai tîrziu), și neavîndu nice o mil⟨ă⟩ de țară, punea pricini asupra boïarilor ș-a lui Miron, că sfătuescu și-i biné să ernedzé tătari și ei n-au priimit să facă zapis. *Dar lui îi era voe și silie spré acela lucru, că s⟨ă⟩ temea să șadză în Iași, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-l ïa din Eși*" (subl. noastră) [141]. Tot Dumitrașcu Cantacuzino este vinovat, după Neculce, de distrugerea cetăților Moldovei, deși *Cronica* atribuie vizirului această idee: „Scris-au atunce viziriul la Dumitrașcu-vodă, eșind nemții din cetățilé Țării Moldovei, să triimiță să lé strîcé toate, ca altă dată să nu

---

[140] Cf. *Letopisețul Țării Moldovei*, editat de C. Giurescu, p. 66—69, precum și *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian*, p. 191—195.

[141] Cf. *ed. de față*, p. 238—239.

mai vie oștii să între într-însălé. Așe să vorovesșté, că mai mult sfatul și-ndemnătura lui Dumitrașco-vodă au fostu, decît voĭa viziriului"[142].

Un lung paragraf consacră Neculce stărilor de lucruri din Polonia, greu încercată sub raport militar din toate părțile și lipsită și de un conducător, după moartea regelui Mihail Vișnovețchi, întîmplată în anul 1673. El povestește cum s-a ajuns cu turcii la pacea de la Juravno, cît de mari au fost pierderile teritoriale ale Poloniei și cum a fost ales rege Ioan Sobieski, prieten al hanului tătărăsc. Aceste date, absente din izvodul narativ de care s-a folosit, *Cronica racoviteană-buhușească*, ne descoperă fața unui istoric bine informat, cel puțin pentru cazul în speță, asupra situației din țările vecine (Polonia, Ucraina, Turcia). *Letopisețul* său — cum bine se știe — va cuprinde, mai ales în a doua sa parte, numeroase pagini de istorie universală, care îl vor plimba pe cititor, adesea în tovărășia unei superbe naivități, pe multe din meridianele atunci cunoscute ale globului. Neculce rămîne cel mai preocupat dintre cronicarii noștri de istoria popoarelor din jur; paginile sale trebuiesc socotite ca dovezi ale dorinței lui de a cunoaște și de a lărgi orizontul cititorilor cărora le era menită osteneala sa.

Tabloul domniei lui Dumitrașcu Cantacuzino este sumbru prezentat atît de *Cronică*, cît și de *Pseudo Nicolae Costin*. La toate cele amintite mai sus se adaogă și introducerea de către domn, pentru prima dată în Moldova, a fiscalității pe cap de locuitor (capitatio), incluzîndu-i și pe boieri, nu numai pe oamenii de rînd [143]. Sistemul „hîrtiilor", cum era numită darea, îl vor aplica și alții, dar Neculce pe el îl judecă, mai ales, pentru noutatea lui. Lucrurile noi, de orice natură ar fi — cu atît mai mult impozitele — îl deranjează pe Neculce în cel mai înalt grad: „Făcut-au acestu domnu Dumitrașco-vodă un obiceiu rău și spurcat în țară, caré n-au mai fost pînă atuncé, de au dat hîrtii de scriu fețelé oamenilor de la mic pîn' la maré, care au rămas poman⟨a⟩ lui, de n-o mai las⟨ă⟩ nice un domnu să să uité acea pede⟨a⟩psă a s⟨ă⟩racilor" [144].

Capitolul consacrat celei de a doua domnii, care n-a durat decît un an și patru luni (febr. 1684—iunie 1685), cuprinde doar cîteva date furnizate de *Cronică* sau de *Pseudo Nicolae Costin*; el poate fi socotit și prin proporții, și prin varietatea conținutului, absolut original. Este unul din capitolele cele mai interesante sub

---

[142] *Ibidem*, p. 244. Este probabil că Neculce a cunoscut și *Cronica Moldovei dintre anii 1661—1709 (Pseudo Nicolae Costin)*, unde vinovat de distrugerea cetăților moldovenești este socotit tot Dumitrașcu Cantacuzino. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițile...*, II, p. 14.

[143] O spune *Pseudo Nicolae Costin*. Cf. *Letopisițile...*, II, p. 15.

[144] Cf. *ed. de față*, p. 245—246.

raport literar ca și sub raportul viziunii personale asupra societății și moravurilor acesteia.

Dumitrașcu Cantacuzino intră în Iași în timpul unei cumplite foamete ce dura de trei ani. „Era oameni⟨i⟩ tot leșinați și morți pe drumuri și pe uliți, cît să mînca om pe om", scrie Neculce, folosind textul *Cronicii*. Din cauza podghiazurilor poloneze gospodarii n-au putut ara. Cete de tîlhari atacau drumurile, iar țara era pustie din sus de Cotnari. La aceste nenorociri se adăoga și prezența permanentă a turcilor, care asigurau Camenița cu cele necesare și care, neputînd fi satisfăcuți, devastau așezările boierești. A trebuit să vină Șerban Cantacuzino, din Țara Românească, cu „pîne de a lui, arată cu plugurile lui, cîteva sute de cară, de au dus-o la Cameniță", precizează Neculce. În Iași, din cauza lipsei de lemne de foc, oamenii au stricat gardurile, acareturile și „curțile boierilor... de au arsu tîrgul mai giumătate". Un tablou mult mai întunecat înfățișează *Pseudo Nicolae Costin* [145], care, îl face răspunzător, în parte, de această situație, pe domn, în care „nimică bun nu era... numai lăcomie și luătură nespusă".

Interesant, că deși sub raport documentar capitolul este mult mai bogat decît al cronicilor amintite, în ceea ce privește abuzurile de tot felul ale lui Dumitrașcu Cantacuzino, Neculce folosește un ton potolit în prezentarea lor. Este un ton al neputinței, al resemnării, pe alocuri al justificării unor situații, impus, probabil, de faptul că „boiarilor celor mari le arăta dragoste și cinste". Este drept, adaogă Neculce, „că nu-i da mîna într-alt chip să facă". Așa, în al doilea an de domnie, cînd au început a veni carele tătărăști din Bugeac cu mălai de vînzare în Iași, domnul a luat măsuri corespunzătoare pentru scăderea prețurilor (oprind cumpărarea timp de trei zile „și făcînd mierța mare"). „Decé au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămisiți". A încercat să stîrpească tîlharii, chemîndu-l pe hatmanul Buhuș, pribeag în Țara Românească, să-i fie de ajutor [146]. Dar acesta refuzînd, Dumitrașcu Can-

---

[145] Cf. *Letopisițile...*, II, p. 39.

[146] Contradictorie ne apare prezentarea activității lui Alexandru Buhuș în Țara Românească. Pe de o parte, acesta refuză să dea curs invitației lui Dumitrașcu Cantacuzino de-a se întoarce în Moldova „vădzînd vremili neașădzaté... și fiind și bolnav... Caré i s-au tîmplat așeș și moartea acolo, în sat în Ruși", iar pe de altă parte, îl găsim activ în sprijinirea politicii lui Șerban Cantacuzino de înlăturare a vărului său de pe tronul Moldovei, chemîndu-i pe boieri, prin intermediul lui Gavriliță vornicul, cu care s-a întîlnit la Focșani, să fugă în Țara Românească. Sînt schițate preliminariile înlocuirii lui Dumitrașcu Cantacuzino cu Constantin Cantemir, atît de bine țesute de Neculce în paginile capitolului consacrat celui dintîi, dar de care ne vom ocupa la locul potrivit.

tacuzino, în batjocură, a numit hatman pe cel „mai sărac și mai prost" dintre boieri, pe Zosin Bașotă, care „măcar că era de niiam vechiu (ceea ce în concepția feudală de clasă a lui Neculce însemna mult) nu era harnic de acéĭa boierie la aceli vremi".

Lăcomia domnului, atît de vehement înscrisă în *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin, nu este exemplificată de Neculce (cu excepția pomenirii din nou a introducerii fiscalității pe persoană) decît prin două cazuri: însușirea banilor lăsați de ctitorii mănăstirii Rîșca și „judecata" pe care a făcut-o feciorilor vornicului Chiriac Sturdza și mamei lor vitrege pentru niște bani, pe care, pînă la urmă, i-a luat tot Dumitrașcu Cantacuzino. Nimic din torturile aplicate lui Gavril Brăescu, marele jicnicer, sau lui Toder Nacu, fecior de boier, pentru stoarcerea unor sume de bani, sau de faptul că odăile seimenilor erau pline de datornici șiliți, de care amintește *Pseudo Nicolae Costin*, nu răzbate pînă la Neculce. În schimb imoralitatea domnului revoltă în cel mai înalt grad pe binecredinciosul cronicar, iar portretul desfrînatei sale rude n-are egal în literatura noastră prin ridiculizarea scăderilor, a senilității și decrepitudinei, opuse pretențiilor sale de berbant. Vom mai întîlni revolta, dezgustul și disprețul lui Neculce față de imoralitatea bătrîneții atunci cînd va povesti, cu iz de cumătră, văduvia doamnei Anastasia, soția lui Gheorghe Duca. În cazul lui Dumitrașcu Cantacuzino însă, cronicarul este revoltat nu numai de afișarea publică a legăturilor sale cu fata Arhipoaei, ci și de umilințele pe care le aduce boieroaicelor din protipendadă, obligate să însoțească crîșmărița în plimbările sale la vii sau la feredeu. Nu mai puțin scandalos era și obiceiul domnului de-a nesocoti posturile, mîncînd carne alături cu turcii.

Și totuși, cu toată revolta sa, portretul zugrăvit de Neculce nu este lipsit de un oarecare umor, care-i conferă, parcă, un plus de autenticitate: „... Și era om nestătător la voro⟨a⟩vi, tălpiz, amăgitor, geambaș de cei de la Fener din Țarigrad. Și dup-acestea, dup⟨ă⟩ toate, era bătrîn și curvar. Do⟨a⟩mna lui era la Țarigrad, iar el aice își luas⟨ă⟩ o fată a unei rachieriță de pe Podul Vec⟨hiu⟩, anumé Arhipo⟨a⟩ia, care o chema Anița, țiitoaré, de o purta în vede⟨a⟩lă între toată boerimea, de o ținea în brați, de-o săruta. Și o purta cu sălbi de galbeni și cu hainé dé șahmarand, cu șlic dé sobol și cu multe odo⟨a⟩ră înpodobită. Și era tînără și frumoas⟨ă⟩ și plin⟨ă⟩ de suleiman, ca o fată de rachieriță. Și o triimite cu car⟨î⟩ta domne⟨a⟩scă, cu siimeni și cu vornici și cu comiși dzuoa amidzidzea mari pe uleți, la feridiu și pe la mănăstiri și pe la vii, în prinblări. Și făce și pe boĭari de-ș triimite giupînesăle cu dînsa.

Și dup⟨ă⟩ ce vinie de la primblări, triimite giupînesilor daruri, canaveță, bilaco⟨a⟩s⟨e⟩, căce i-au făcut cinstea de-au mărsu cu

dînsa în primblaré. Și dup⟨ă⟩ ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ș-au dus-o în Țarigrad cu dînsul ș-au măritat-o dup-o slugă a lui, dup-un grec.

Căutații, frații, iubiții cetitori, de videți ce iasté omenie și curvie grece⟨a⟩scă! Că el, de bătrîn, dinții în gur⟨ă⟩ n-ave. Dimine⟨a⟩ța îi înclie, de-i punea în gur⟨ă⟩, iar sara îi desclie cu încrop și-i punea pe mas⟨ă⟩. Carné în toate posturilé cu turcii de⟨n⟩préun⟨ă⟩ mînca". Și, din perspectiva anilor numeroși pe care-i avea la data alcătuirii operei, lasă să-i scape, în încheiere, aceste dureroase cuvinte de compasiune pentru Moldova lui Ștefan, cele mai sincere din cîte a așternut în paginile cronicii: „... Oh! oh! oh! Sărac⟨ă⟩ țar⟨ă⟩ a Moldovei, ce nărociré de stăpîni c-aceștea ai avut! Ce sorți dé viiață ț-au căzdut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de maré miraré iasté, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s⟨ă⟩ trag pînastădzi în tiné, Moldovă!" [147]

Toderașcu vistiernicul, feciorul lui Iordache Cantacuzino și frate cu mama lui Neculce, n-a putut împiedeca mazilirea domnului deși „el era alfa și omega atunce în Țara Moldovii", după cum n-a putut împiedica nici abuzurile financiare ale acestuia, pentru care s-a judecat la Constantinopol cu Dumitrașcu Cantacuzino, pus s-o facă, se pare, de către Șerban, domnul Țării Românești. Neculce are cuvinte bune la adresa unchiului său, care din vistiernicie a rămas dator cu vreo 20 de pungi de bani, dovadă a corectitudinii sale. Ba are cuvinte de laudă și pentru Șerban Cantacuzino, care după moartea ce i s-a întîmplat lui Toderașcu la Adrianopol, i-a adus oasele cu cheltuiala sa și le-a încredințat feciorilor de i le-au îngropat în mănăstirea Bisericani. Aceasta, mazilia, s-a produs în urma intervențiilor domnului muntean la Poartă și a atras după sine, la plecare, reacții antigrecești, la care se asociază, evident, și Ion Neculce și care se cer explicate.

Xenofobismul lui Neculce — cînd este vorba de greci — este unanim cunoscut și a fost suficient speculat, ca să nu stăruim prea mult asupra lui. Paginile *Letopisețului* său abundă de ironii, batjocuri, etichetări, stigmatizări, la adresa elementului grecesc, fie el fanariot, rumeliot, insular sau din Tesalia. În fond Neculce nu face altceva decît să se alinieze atitudinii generale, adoptate de populația Iașilor și de boierimea de țară împotriva grecilor, vinovați de relele care s-au abătut asupra Moldovei. Prin ei se exercita exploatarea Porții, ei erau sfetnicii odioși ai unora dintre domni, cu ei a crescut venalitatea, lăcomia, delațiunea și au decăzut, implicit, moravurile

[147] Cf. *ed. de față*, p. 290—292.

sănătoase ale societății moldovenești. La ei constată Neculce lașitatea, frica de iepure, lipsa de rușine. Și nu numai Neculce, ci și *Cronica* atribuită lui Nicolae Costin. De altfel mișcările antigrecești pe care le înregistrează istoria Țărilor Române în veacul al XVII-lea grăiesc de la sine. Nu este de mirare că la mazilirea lui Dumitrașcu Cantacuzino „s-au făcut mari gîlcevi și calabalîcu. Fliondor armașul și cu frate-său Gheorghiță Ciudin, cu Mitre căpitanul, cu Miléștii și cu alții au buzurluit tot tîrgul și slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri și cu béțe, de era curtea domnească plină de oameni. Și pe zidiuri sta oamenii, iar grecii tot în casă șidea, lîngă Dumitrașco-vodă, și să ascundea carii pe undé putea. Și mai vîrtos căuta pe un grec, pre anumé Sară Eni, carele au fost de au bătut stupii lui Gavriliță vornicului și au fost dat știubeilor foc... Și purcegîndu din Iași Sară Eni și alți greci tot denaintea lui Husein-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovénii" [148].

Neculce povestește cu mult umor cum tot atunci a fost prins de către același Flondor armașul un alt grec, paharnicul Mavrodin, care după ce a fost bătut, dezbrăcat „de l-au lăsat numai cu cămése" a fost pus călare pe un cal, cu fața spre coada pe care o ținea în loc de frîu și plimbat prin oraș pînă la Copou. Slugile armașului îi cereau să pronunțe o frază, dificilă pentru un grec, spre marele haz al spectatorilor: „Dzi, grece, cal murgu la Fîntîna Bordii, iar el nu putea..., ce dzicea «alogo (= cal, grecește) murgo sto Fîntîna Bordii» [149].

În legătură cu această întîmplare I. C. Chițimia, într-un interesant studiu consacrat *Informației istorice și artei literare în cronica lui Ion Neculce*, [150] menționează un document descoperit de domnia sa [151] în care este relatată o revoltă antigrecească în vara anului 1743, în vremea domniei lui Constantin Mavrocordat, pe care însă Neculce o trece sub tăcere — menționează autorul —, din considerațiune față de domn. Cu acel prilej — spune documentul — au fost prinși mai mulți fanarioți, dați „pe mîna țăranilor di-i purta prin toate ulețile tărgului. Îi băté și-i învăța moldovinește să zică: «Cal murg la Fîntîna Bordei». Și ei nu puté zici, ce zicea «alogo murgu sto Futina Bordi». Și li da țăranii pi spate cu toiegile și li tot zicea: «Zi, grecule, cal murg la Fîntîna Bordei» și ei tot pi grecie zicea" [152].

---

[148] *Ibidem*, p. 298—299.

[149] *Ibidem*, p. 300.

[150] Publicat în volumul său *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, 1972, p. 315—338.

[151] Păstrat în fondurile Bibliotecii Academiei sub cota CCCLX-8.

[152] Cf. I. C. Chițimia, *Probleme de bază...*, p. 321.

Răscoala respectivă ar fi avut loc cu prilejul mazilirii lui Constantin Mavrocordat și cu aproximativ doi ani înainte de moartea cronicarului, cînd *Letopisețul* său era redactat.

Documentul, intitulat *Carte de blăstăm în contra grecilor de la 7251, noemv⟨rie⟩ 8*, ar fi fost scris de Teodor Sion medelnicerul [153], ca un angajament al semnatarilor (care adunaseră peste 5.000 de oameni, înarmați cu tot felul de arme) de a lupta împotriva grecilor.

În realitate documentul este un fals, o mistificare, destul de grosolană, redactată, după toate particularitățile paleografice, de un membru al familiei Sion, pe la 1830—1840. Este știut, de mult, încă din veacul trecut, că Sioneștii erau meșteri în falsuri, dar nu de ei ne ocupăm. Credem că Antohi Sion este autorul celui de față. Cîteva elemente de fond sînt suspecte: mai întîi nici un alt document, nici măcar narativ, nu atestă o mișcare antigrecească în anul 1743, necum una la care să fi participat — cum spune documentul —, 5.374 de oameni, nici mai mulți, nici mai puțini. În al doilea rînd, unele nume amintite, cum este grecul Mavrodin, sau Ionașco Cap de Ghindă, sînt personaje din *Letopisețul* lui Neculce, care au trăit cu 60—70 de ani înainte de Const. Mavrocordat. În sfîrșit, numărul semnatarilor, peste 150, numele lor și calitatea acestora sînt, ca restul textului de 7 pagini de coală, simplă invenție. Tot de la Neculce a luat, evident, și expresia stîlcită a grecului, pe care o aduce cu atîtea decenii mai aproape. De altfel familia Sion poseda, cu siguranță, un text al *Letopisețului*, căci îi găsim copiind pe unii dintre ei, la 1804, un exemplar: este manuscrisul 114 al Academiei, însemnat în aparatul critic cu sigla *G* [154].

Dar, revenind la Neculce, acesta relatează că Mavrodin paharnicul nu s-a speriat prea tare de cele petrecute, că s-a întors în Moldova și sub alți domni — inclusiv sub domnia lui Mihail Racoviță — „pînă ce au murit de bătrîn și nu s-au mai putut curăți țara de dînsul". Și își completează astfel paharul urii sale, îndreptate împotriva ciocoimii grecești (cum bine o definește Șerban Cioculescu): „Așia socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, și turci în Țarigrad să nu fie, și luppii să nu mînînce oile în lumé, atuncea poate nu vor fi nici greci în Moldova și în Țara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mînca acéste doao țări, cum le mînîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeiul

---

[153] El vorbește la persoana întîi, relatînd găsirea lui Mavrodin sub patul doamnei (curios lucru, tot Mavrodin îl chema și pe acesta, ca pe eroul lui Flondor armașul!).

[154] Cf. *Nota asupra ediției* noastre, p. 141—142. Cu privire la familia Sion să se vadă suita de cinci articole ale lui Șerban Cioculescu, reunite în volumul *Varietăți critice*, p. 137—176.

mieu să mai pomenescu, ca să pot gîci. Focul îl stingi, apa o ezăşti şi o abaţi pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în lături, într-un adăpost, şi te odihneşti, soarele intră în nuor, noaptea cu întunérecul trece şi să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleşug, nici unele de acéste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată cu blîndéţe, iar inima şi firea, tot cît aru putea iaste să facă răutate. Căutaţi de cetiţi la hronograful grecescu, de vă încredinţaţi şi mai bine, pe cînd au fost grecii putérnici şi împărăţiia era a lor, ce făcea pre atuncea şi cé lucra!" [155]

Dacă este să explicăm, să justificăm, antipatia cronicarului faţă de elementul grecesc trebuie să aderăm la opinia lui Şerban Cioculescu, cu privire la „drama de familie" a pribegilor moldoveni la rudele bogate din Ţara Românească şi să acceptăm punctele de vedere, pe care le socotim cît se poate de logice, ale criticului Valeriu Cristea [156]. Într-adevăr, bunica sa, „bătrîna Iordăchioaia", fata lui Mateiaş, bucovineancă neaoşe „l-a sustras pe Neculce din raza focarelor de grecizare ale familiei sale" [157], după ce ea a rămas văduvă şi după ce neamurile sale greceşti din Moldova şi din Ţara Românească îşi vor fi dezvăluit munţii de egoism, răutate şi lăcomie, atît de limpede văzute de cronicar [158].

---

[155] *Ed. de faţă*, p. 301—302 Cît priveşte aluzia la *Hronograful grecesc*, se cere amintit faptul — care schimbă optica noastră cu privire la limitele orizontului său cultural — că Neculce este autorul, în parte, al unei copii de *Cronograf* tip Danovici, păstrat în colecţiile Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota 4793 şi realizată, probabil, după întoarcerea sa din pribegie, sau chiar mai devreme, cînd era încă în Polonia, dată fiind vigoarea scrisului său, foarte urît, dar perfect lizibil. Cf. *Un manuscris inedit al cronicarului Ion Neculce*, în *Analele Universităţii „C. I. Parhon"*, Bucureşti, seria ştiinţelor sociale. Filologie. VI (1957), nr. 10, p. 35—46.

[156] Cf. *Introducere în opera lui Ion Neculce*, Bucureşti, 1974, p. 93—96.

[157] *Ibidem*, p. 95.

[158] M. Kogălniceanu a observat resentimentele cronicarului faţă de greci, şi într-o notă de la p. 253 a *Letopiseţelor*, t. II, la sfîrşitul domniei a doua a lui Dumitraşcu Cantacuzino, face următoarea menţiune: „Orice este zis în patimă îşi găseşte lesne întîmpinarea sa; vornicul Alecsandru Beldiman (vezi mai departe nota paginii 442) s-au însărcinat a răspunde imputărilor ce Neculce face grecilor".

Răspunsul lui Alecu Beldiman, aşezat de Kogălniceanu în subsolul unei pagini ce cuprinde a doua domnie a lui Grigore Ghica, acolo unde Neculce îşi dezvoltă ultima răzvrătire antigreacească *(ediţia noastră*, p. 805), nu dovedeşte o înţelegere deplină a vederilor cronicarului. Cum arătam, şi cum au arătat şi alţii, Neculce n-a fost vrăjmaşul poporului grec, ci al ciocoimii greceşti. Pagina amin-

Între cele două domnii ale lui Dumitrașcu Cantacuzino, Neculce situează, firesc, domnia lui Antonie-vodă Ruset (1675—1678) și a treia domnie a lui Duca-vodă (1678—1683). Pentru amîndouă punctul de plecare rămîne *Cronica racoviteană-buhușească*, din care include fraze întregi, aproape neschimbate, în *Letopisețul* său. Acestea sînt, de obicei, fraze de început, sau considerațiuni generale.

Redacția capitolelor sale este amplificată de cel puțin trei ori, cu date și povestiri originale, cu prelucrări izvorîte din alte izvoade, sau, mai ales, din inepuizabilul său condei. Folosind izvodul buhușesc, Neculce lărgește mult relatarea activității militare a ultimului hatman viteaz al Moldovei, care a fost Alexandru Buhuș. Aserțiunea rămîne valabilă și pentru capitolul relativ la Gheorghe Duca, cu a treia domnie.

Un interes major acordă Neculce situației din Țara Românească, la sfîrșitul capitolului despre Antonie-vodă Ruset. Șerban Cantacuzino fugit la Adrianopol, în absența lui Duca-vodă, căuta să-i ia locul. Duca-vodă, amăgit de stolnic și de Constantin Brîncoveanu, care se aflau și ei cu domnul în tabără, la Ceahrin, i-a lăsat să plece și pe aceștia la Adrianopol, sub pretextul că-l vor determina să se întoarcă în țară. Și s-a întors, într-adevăr, Șerban Cantacuzino, însă ca domn. Între timp blîndul Antonie-vodă Ruset a fost mazilit și dus direct de la Ceahrin la Constantinopol. Cel care a venit cu firmanul de mazilie al lui Duca-vodă a fost chiar Constantin Brîncoveanu care, adaogă Neculce, a umblat mult să-i prindă pe vrăjmașii Cantacuzinilor. Și pe care i-au prins, „dup⟨ă⟩ ce au venit Șerban-vodă, pe toți i-au omorît cu grelé și cumplite morți".

---

tită din domnia lui Grigore Ghica este întru totul concludentă în acest sens. Iată și mesajul lui Alecu Beldiman, adresat, postum, cronicarului: „Eu, vornicul Aleco Beldiman, întorcîndu-mă către tine, istoriografule, care cu atîta patimă vorovești asupra grecilor, îți voi cere ertăciune mai întîiu, și după aceasta voiu zice că vorovești cu patimă și că te rătăcești întru cele ce zici, cu totul; căci în cursul istoriei hronografului acestuia am văzut domni pămînteni carii au făcut mai multe cruzimi și prădări, au desbrăcat țara fără cea mai mică mustrare de cuget, luînd hrana din gura pămîntenilor și puind cuțitul în sinul patriei sale fără de milostivire, stricînd pronomiile patriei și a patrioților, spre îndestularea lăcomiei lor. Mă plec a huli pre acei răi și îndărăpnici din greci, dar nicidecum tot neamul lor, căci cu aceasta apoi hulești și tot neamul moldovenesc, avînd îndestulă pildă de ocîrmuirea ră a domnilor moldoveni. Eu mă plec a erta un grec, care vremelnicește este aice, și nu-i pasă de patrie, fiindu-i străină; dar un pămîntean, pămîntean patriot, fiiu patriei acestiea, a prăda pe maică-sa, a prăda și a nu-i fi milă de frații și patrioții sei, aceasta nicidecum nu voiu pute-o erta. Eartă-mă, te rog, cetitorule, și mă giudecă de am avut dreptate a mă împotrivi la zisele istoriografului".

Capitolul se încheie cu un portret făcut lui Antonie-vodă Ruset și cu o succintă analiză a împrejurărilor care au dus la sfîrșitul domniei lui. Acestea rămîn pentru istorie aproape singurele date relative la domnia lui Antonie-vodă Ruset. Domnul era blînd și bun, milostiv și cu frica lui Dumnezeu; „măcar că era grec și strein, țărigrădean, dar era mai bun domnu decît un pementiian". Însă din pricina unui sfetnic ticălos și fără rușine, rudă cu el, anume Alexandru Ramandei „grec simățu, mîndru, nebun, lacom", precum și din cauza nebuniilor și abuzurilor feciorilor domnului, prea răsfățați, care-și băteau joc de moravurile, încă sănătoase, ale țării, a fost pîrît la Poartă de boieri. Acesta a fost motivul osîndei lui: dezmățul feciorilor săi. Dus la Constantinopol, povestește Neculce, ca în *O samă de cuvinte*, a fost cumplit torturat, i s-au luat toți banii și apoi a fost lăsat slobod. Iar cînd a ajuns acasă, ca o culme a nenorocirilor, îi ardea și casa, încît a ajuns „cu feciorii la mare lipsă; să hrănie cu păscărie în Țarigrad".

Printre cei vinovați de osînda domnului s-au aflat hatmanul Alexandru Buhuș [159] și Miron Costin, cronicarul. Dar nici de casele acestora, conchide Neculce, nimica nu s-a ales. Cel puțin Miron Costin, cînd a fost omorît din porunca lui Constantin Cantemir, „strîga în gura mare că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă... Numai osînda lui Antonie-vodă îl gonește, și pentr-acéia pieré, că l-au pîrît pe strîmbătate" [160]. Deci boierii să nu-i pîrască pe domni, la Constantinopol, pentru că aceștia sînt stăpîni și unși ai lui Dumnezeu (pomăzanici). Iată, într-o frază, concepția lui Neculce despre rostul voievozilor, care l-a apropiat de Dimitrie Cantemir pînă la identificarea aspirațiilor cu acelea ale celui mai autentic vrăjmaș al clasei sale.

Ultima domnie a lui Duca-vodă ar încheia, după propriile mărturisiri din *Predoslovie*, folosirea izvoarelor streine la elaborarea *Letopisețului* său. Capitolul este lung și datele în plus destul de numeroase, dar mai mult pentru detalii.

Domnia lui Gheorghe Duca este împărțită în două, după modelul *Cronicii*. Cea dintîi, pînă la plecarea cu vizirul și cu Șerban Cantacuzino la asediul Vienei, deși include patru ani de domnie, este expediată cu oarecare grabă. La doi ani după urcarea pe tron, descoperind un complot al marelui vistiernic Vasile Gheuca, al lui Gheorghe Bogdan mare jicnicer și al lui Lupu sulgerul, după o jude-

---

[159] Cf. G. Ștrempel, *Hatmanul Alexandru Buhuș și mazilia lui Antonie vodă Ruset*, în *Omagiu acad. Ștefan Pascu*, Cluj, 1974, p. 326—334.

[160] Cf. *ed. de față*, p. 257.

cată sumară a Divanului, i-a dat pe mîna lui Flondor armașul care le-a retezat capetele, ziua în amiaza mare, înaintea porții domnești. Neculce povestește faptele fără comentarii, pentru că hiclenia era dovedită. Ori, cum arătam mai sus, pentru el persoana domnului era sacră.

La puțină vreme după aceasta, relatează Neculce, folosind *Cronica*, domnul a plecat la Poartă pentru rezolvarea unor neînțelegeri cu viitorul său ginere Ștefan beizadea, feciorul lui Radu Leon (1664—1669), care era logodit cu fiică-sa Catrina. Dar cum beizadeaua „era grozav la față", domnul „punea pricin⟨ă⟩ și nu vre să i-o dea". Divanul n-a luat în seamă asemenea mofturi și l-a obligat pe Duca-vodă să facă nunta, ceea ce acesta a și făcut, de îndată ce s-a înapoiat în Moldova. N-a plecat însă din Țarigrad decît după ce, cheltuind aproape 1.000 de pungi, a obținut hătmănia Ucrainei. Aceasta i-a conferit dreptul de a avea trei tuiuri, asemeni marilor demnitari turci. Spune Neculce, subliniind ambițiile domnului, că Gheorghe Duca „să ținea și vorovie în casa lui, de s⟨ă⟩ ispite să fie craiu în Țara Unguriască, și un ficior a lui în Țara Moldovei domnu, și altul în Țara Munteniiască, și ginere-său hatman în Ocraina" [161].

Cronica menționează nunta Catrinei cu urîta beizadea [162], ca pe un fapt oarecare. Neculce însă creează un poem epic povestind nunta de două săptămîni de la Iași, pe care, probabil, că a văzut-o, copil fiind. Cu același realism, cu aceeași mișcare — subliniată de mai mulți critici — ce învie eroii și epoca și dau farmec scrisului său, va zugrăvi și nunta lui Duculeț, feciorul lui Gheorghe Duca, la care a participat, cum aminteam în paginile consacrate biografiei, ca boier tînăr. Acestea sînt documente interesante și unice ale vremii, ce înregistrează obiceiuri și datini de basm, de mult dispărute.

Dar hătmănia Ucrainei și nunta Catrinei au costat bani grei. Neculce completează cu un tablou sumbru, abia schițata opresiune fiscală din *Cronică* ce lovea deopotrivă boierime și sărăcime. Cei din urmă erau deprinși, oarecum, cu răul, dar boierii au suportat din cale afară de greu pe acest monstru de lăcomie și ură. Impozitul personal „hîrtiile", scoase mai multe decît numărul contribuabililor, au fost aruncate asupra tuturor și obligați să le plătească în totalitate. Mai mult, în loc de un galben, cît era impunerea inițială, Duca-vodă a perceput 16 galbeni. Și, cum mulți contribuabili își lăsau casa și fugeau, neavînd de unde plăti, erau obligați ceilalți oameni să achite birul pentru ei. „Și pe unde era pustiiu — relatează cronicarul —

---

[161] Cf. *ed. de față*, p. 282.

[162] Cronica atribuită lui Alexandru Amiras spune că era „can lipsit de minte".

făce pe zlotaș⟨i⟩ de plătie de la casălé lor. Și-i bătе pe zlotași cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci vădzind că mor de buzdugan, au făcut un bățu în optu muchii, de bătе pe boeri și pe zlotași cu bățul. Și-i punea pe boïari dăjdi și-nprumute pesté putința lor, cîtu nu să mai putea plăti... Ce ĭera pline închisorilé de boïari și grosurilé de cei săraci, de-i bătе și-i căznie cu capeteli pen garduri, și leșinații de fo⟨a⟩mé, și bărbații și femei. Și murie prin grosuri. Și giupînes⟨ă⟩ sărace încă le lega la pușcii și le închidea la simeni pentru bani..." [163] Mulți boieri au fugit, cum au fost Teodosie Dubău, mare spătar și autor de izvod, Savin Zmucilă medelnicer și postelnicul Gheorghiță, fratele său, ultimii doi tovarăși de pribegie ai lui Neculce, după Stănilești, și alții mulți.

Nu i-a scăpat pe oameni de urgia lui Duca-vodă decît plecarea sa la oaste, în 1682, împreună cu vizirul Cara Mustafa.

Neculce urmărește cu un interes vădit — este drept că folosește din plin *Cronica racoviteană-buhușească* — campania turcilor împotriva imperialilor, asediul și despresurarea Vienei, precum și întoarcerea domnului, împins de blestemul mulțimii să-și isprăvească ultimul act al domniei în mod grotesc, la moșia sa, Domnești. Era toamnă tîrzie, 1683, cînd Duca-vodă, nevrînd să asculte de Șerban Cantacuzino și de Mihail Apafi ca să se ferească de incursiunile poloneze din Moldova, și părăsit de boieri, a trecut prin pasul Oituz în țară. S-a lăsat sfătuit, zice Neculce, de sfetnicii lui de casă, Miron Costin logofătul și Alexandru Buhuș hatmanul.

În vremea aceasta Ștefan Petriceicu a intrat în Moldova, a încercat să adune parte din boieri și a trimis o mînă de oaste să prindă pe domn. Auzind de venirea lor, domnul a încercat să-și ia măsuri de siguranță, retrăgîndu-se spre Focșani. Dar Miron Costin l-a sfătuit să rămînă pe loc, atribuindu-i Neculce replica, luată aidoma din *Cronică*, după ce i-a categorisit de tîlhari: „Ce puteré au ei să vie asupra mării⟨i⟩-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngele moșilor și a strămoșilor noștri"! [164]

După o busculadă și după trădarea lui Dediul serdar, zice Neculce, folosind exact *Cronica*, au intrat „leșii și căzacii și moldovenii, au luat pré Duca-vodă și pe alți boiari, ⟨și⟩ pre toți, dezbrăcîndu-i, i-au lăsat în peile goale". Original este echipajul care l-a dus pe domn în Polonia, de unde nu s-a mai întors, ca și călătoria prin Țara de Sus, descrise numai de Neculce, huiduit și ocărît de lume: „Și cîndu-l duce pe drum, îl puses⟨ă⟩ într-o sanie cu doi

[163] *Ed. de față*, p. 265.
[164] *Ed. de față*, p. 277. Vezi și *Letopisețul...*, ed. C. Giurescu, p. 76—77.

cai, unul albu și unul murgu, și cu hamuri dé teiu, ca vai de dînsul. Ocări și sudălmii de audzie cu urechilé. Ș-agiungîndu la Suceav⟨ă⟩ la un sat, au poftit puțintel lapte să mănîncé. Iar femeia, gazda, i-au răspunsu că « n-avem lapte să-ți dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din țar⟨ă⟩, de-l va mînca vermii iadului cei neadormiții ». Că nu știe fémeia acie că ïasté singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au audzit că ïasté așea, îndat-au început a suspina și a plîngé cu amar" [165]

Neculce ne-a lăsat portretul fizic al domnului în două fraze, după ce a stăruit, în multe pagini, asupra celui moral: „Era om nu prea nalt și gros, burduhos și bătrîn. Numai îș⟨i⟩ cernea barba. Pe atîta să cunoștea că n-aré acătaré minte sau frica lui Dumnezeu" [166].

Datele ce lipsesc din *Cronică* sînt adăogate de Neculce din tradițiile orale, din povestirile bătrînilor, cum tot după aceste izvoare va urmări și parte din viața aventuroasă a doamnei Anastasia, ca o implacabilă pedeapsă pentru păcatele soțului său [167].

Cu domnia lui Constantin Cantemir intrăm în cea de a doua parte a *Letopisețului*, pe care cronicarul nostru a avut-o scrisă în inima sa, după propria-i mărturisire din *Predoslovie*. Vom constata însă, fără nici o dificultate, că el continuă să folosească știrile *Cronicii racovițene-buhușești*, e drept, în măsură mult mai mică, De altfel, începînd cu Constantin Cantemir, capitolele consacrate de Neculce domniilor moldovenești sînt tratate mult mai pe larg, întreaga istorie avînd izul unei povești, în serie, în reprize, la gura sobei, dar cu o grijă crescută pentru adevăr. *Letopisețului* — scris după întoarcerea sa din Rusia — deci după „trădarea" lui Constantin Brîncoveanu din 1711 — nu-i scapă nimic din amestecul acestuia și al rudeior sale în viața Moldovei.

Preliminariile domniei lui Constantin Cantemir sînt tratate de Neculce în capitolul precedent, cel consacrat lui Dumitrașcu Cantacuzino. Se spune acolo că Șerban Cantacuzino, în mare dușmănie cu vărul său Dumitrașcu, i-a îndemnat pe boierii moldoveni să fugă la el. Dar nu numai vrăjmășia personală, adaogă Neculce, a fost mobilul interesului domnului muntean pentru situația Moldovei, „Gîndul și gătirea lui Șerban-vodă era să fie el împărat în Țarigrad. Și cu acel mijloc silïia să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s⟨ă⟩ și léșii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor" [168]. În această campanie antiotomană, la care mai luau parte rușii și

---

[165] *Ed. de față*, p. 281.
[166] *Ibidem*, p. 282.
[167] Viața doamnei lui Gheorghe Duca este amintită de Grigore Scorpan în *Ion Neculce*, p. 69.
[168] Cf. *ed. de față*, p. 295.

nemții, lui Șerban i-ar fi revenit un rol de seamă, în care era însă stînjenit de un domn prea credincios turcilor, cum era Dumitrașcu Cantacuzino.

Boierii, în frunte cu Gavrilițeștii, sau Costăcheștii, din familia cărora făcea parte și vrăjmașul cronicarului de după 1711, Lupul Costache, fugiți la Șerban-vodă au ales dintre ei, cu sprijinul bănesc și influent la Poartă al domnului muntean, „pre Costantin Cantemir cliucériul, fiind om bătrîn, ca de șaptezăci de ani. și om prost, mai de gios, că nice carte nu știia; socotind boiarii că l-or purta precum le va fi voia lor" [169].

Constantin Cantemir s-a angajat atunci față de Șerban Cantacuzino să nu iasă din cuvîntul lui. Aceasta însemna, în fapt, să lase Moldova pradă incursiunilor poloneze, care atacau drumul Cameniței și care urmau să atace Imperiul otoman la Dunăre, coborînd, în acest scop, tot prin Moldova.

Mai trebuiau suprimați Ruseteștii — sau Cupăreștii — dușmanii Cantacuzinilor. Gavriliță vornicul l-a pus și el să jure pe bătrînul Cantemir, adaogă Neculce, pregătindu-l pe cititor pentru conflictele sale cu Gavrilițeștii, „să nu să atingă sabiia lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, *pentru căci el videa și cunoștea Gavriliță pe ficiorii lui că nu sînt toți așezați la minte* (subl. noastră)" [170]. Printre ficiori era și Lupul Costache. Povestește Neculce de ei că aveau și slugi tîlhari la casa lor, care atacau la drumul mare și furau cai de la tătarii din Bugeac. Și nimeni nu putea să le zică feciorilor ceva, de frica lui Gavriliță vornicul.

Toate discuțiile acestea, relatează Neculce, au fost duse la Oblucița, în Dobrogea, la Suleiman-pașa, prietenul lui Șerban-vodă. Acolo au ajuns și boierii trimiși pentru judecată de către Dumitrașcu Cantacuzino. Văzînd că domnul lor a fost mazilit, s-au unit și ei cu ceilalți boieri și au ticluit mascarada ce urmau să i-o joace lui Dumitrașcu-vodă. I-au scris, anume, că au obținut din nou caftan de domnie pentru el și că Husein, pașa din Tighina, și cu Flondor armașul au și pornit înainte, cu caftanul, iar ceilalți boieri fugari au fost arestați și urmează să-i fie trimiși, îndată. Dumitrașcu Cantacuzino, credul, le-a ieșit înainte celor doi, care au sosit, într-adevăr, și nu i-au comunicat firmanul de mazilie de cît după ce au ajuns la curte, în Iași. Plecarea lui, și a grecilor, în huiduielile mulțimii, trebuiesc completate cu încă un detaliu al lui Neculce: „Și la eșitul din curtea domniască, Dumitrașco-vodă arăta fantaziie, de dzicea surleli și trîmbițeli și bătea dobeli" [171].

---

[169] *Ibidem*, p. 294.
[170] *Ibidem*, p. 296.
[171] *Ed. de față*, p. 299.

Domnia propriu-zisă a lui Constantin Cantemir începe cu biografia și portretul pe care i le face Neculce, folosind și *Cronica racoviteană-buhușească*. Într-o pagină numai, acest meșter inegalabil al povestirii, rezumă tot ce era util cititorului pentru a-l avea pe Cantemir viu în față: mic de stat, gros, burduhos, rumân la față, buzat, barba albă ca zăpada. Era sănătos, mînca bine, bea bine. Avea semne multe pe trup de la războaie, la cap și la mîini. Carte nu știa, abia iscălea, dar vorbea mai multe limbi. Nu era mîndru, nu era cheltuitor. Om de țară, îi știa pe toți pe nume, însă era din oameni proști, de la ținutul Fălciului.

Așa, de oameni proști, cum a fost, și socotit de boieri inofensiv, Constantin Cantemir s-a dovedit, cel puțin în prima parte a domniei, incomod atît pentru ei cît și pentru protectorul său, cu veleități imperiale.

În vremea lui Constantin Cantemir s-au petrecut o seamă de evenimente ce n-au scăpat observațiilor lui Neculce, sau, mai degrabă, detectării lor din povestirile celor din jurul său. Mai întîi incursiunile polonezilor, de care am mai amintit. Neculce consacră pagini întregi prădăciunilor acestora, precum și încercărilor domnului, hatmanului Velicico, fratele lui Miron Costin, turcilor și tătarilor de a face față acestor permanente amenințări. Mai mult, în 1686 a intrat în Moldova însuși Sobieski. După ce a fost arsă toată partea de sus a țării, inclusiv moșiile și conacele familiei sale (proprietăți pe care Neculce le înșiră din amintirile proprii, căci avea 14 ani), el se refugiază în Țara Românească, cum am văzut. Domnul, rămas aproape singur, a coborît înspre sud, dar n-a dat curs sfaturilor lui Șerban Cantacuzino, nu s-a închinat polonezilor. Aceștia s-au retras, de altfel, luînd cu ei și pe Dosoftei mitropolitul, a cărui personalitate intelectuală și ecleziastică o conturează Neculce. Este unicul document narativ ce ne-a rămas despre cel dintîi mare poet al românilor. Din păcate Neculce nu amintește nicăieri activitatea cărturărească a acestuia, despre tiparnița de la Iași, sau despre versificarea *Psaltirei*. De altfel aspectele culturale ale Moldovei au fost ignorate nu numai de Neculce, ci și de predecesorii săi. Nici măcar preocupările lui Dimitrie Cantemir nu le va aminti în cronică.

Incursiunile polonezilor, mai rare, vor continua în toată domnia lui Constantin Cantemir.

În atari împrejurări relațiile cu Șerban Cantacuzino s-au deteriorat sensibil. Mai mult, după un început de opresiune a Cupărești-lor, îndepărtată cu cîteva pungi de bani, Constantin Cantemir le-a dat acestora țara pe mînă și le-a dezvăluit toate intențiile domnului muntean. Iar cînd Cantemir l-a trimis pe vornicul Gavriliță — cel care se refugiase la curtea lui Șerban Cantacuzino și aranjase înlătu-

rarea lui Dumitrașcu Cantacuzino — ca să împace lucrurile, acesta s-a întors de acolo fără rezultat și în scurtă vreme a murit, otrăvit — zice Neculce — de Șerban Cantacuzino.

Cronicarul deplînge soarta țărilor surori, supuse la cheltuieli imense de reprezentanții la Țarigrad ai celor două grupuri boierești vrăjmașe: Cupărești (sau Ruseteștii) din Moldova și Cantacuzinii din Țara Românească: „Țineți-vă, săracelor țări, dac⟨ă⟩ sînteții putencio⟨a⟩s⟨e⟩, de acmu să biruiții nevoilé din pizmel⟨e⟩ vechi la ce s-au început să să lucredzé!" [172] Deplînge mai ales Moldova, ajunsă pe mîna unor oameni abuzivi, cum au fost Iordache Ruset, feciorii acestuia de la Constantinopol, sau Gavrilițeștii. Domnul neștiind carte, nu ținea socoteala vistieriei, iar spre bătrînețe a căzut cu totul sub influența lor.

Prădăciunile polonezilor, ale tătarilor și turcilor, au atras după ele constituirea unor bande de tîlhari, împotriva cărora, spune cronicarul, domnul, ajutat de unii boieri (și în special de Miron Costin, care era staroste de Putna), a dus un război permanent. Parte din măsurile luate de stăpînire împotriva lor, inclusiv torturile cumplite, sînt redate și de *Cronică*. Printre altele domnul a început să-i ierte pe unii și să constituie din ei detașamente de apărare și de luptă împotriva celorlalți. Măsura s-a dovedit eficace, dar radicalizarea tîlhăritului va cere încă mulți ani de combatere. Abia sub Mihail Racoviță, spune Necuice, a fost stîrpit tîlhăritul la drumul mare.

O bună parte a capitolului privitor la Constantin Cantemir, Neculce îl consacră stărilor de lucruri din Țara Românească. Sînt evidente amintirile sale despre oameni și fapte din Muntenia, în care de bine de rău a trăit patru ani și despre care va continua să aibă vești proaspete, prin familia sa, încă un număr de ani.

Șerban Cantacuzino, tocmai cînd se pregătea să-l înlăture pe Constantin Cantemir din Moldova și să-l înlocuiască cu Ilie Drăguțăscul, a murit, otrăvit — zice Neculce — de frații lui. Portretul pe care i-l face cronicarul este mai agreabil decît al altor Cantacuzini: om mare, cu ochi ca de bou; harnic, darnic, făcea milă la străini și la slujitori, cheltuitor, ca să-și facă nume; cînd era iritat: „nu veghea nimănui voia", adică nu menaja susceptibilitățile nimănui, nu ținea seama de nimica.

În locul său, Constantin stolnicul și cu Mihail spătarul au impus ca domn pe nepotul lor de soră, pe Constantin Brîncoveanu, cu toate că Șerban avea un fecior ce i-ar fi putut succede. Mai mult chiar, pe doamna lui Șerban și pe fiul lor i-a ținut sub pază la moșia

[172] *Ibidem*, p. 341.

lor la Drăgănești. Ginerele lui Șerban, aga Bălăceanu, fugit la nemți, a venit cu un detașament nemțesc, condus de un general, Heissler Donat, care a ridicat pe doamna lui Șerban — feciorul fugise mai devreme — și a dus-o în Ardeal. Neculce nu știa însă că pătrunderea lui Heissler în Țara Românească era determinată de politica de apropiere inițiată de Șerban-vodă față de imperiali, la care însă frații lui nu voiau să subscrie. Un an mai tîrziu (era în 1690), relatează Neculce, Brîncoveanu și un detașament de moldoveni condus de hatmanul Bogdan (viitorul său socru) au însoțit trupele turcești și tătărești într-o acțiune militară în Transilvania, menită să-l așeze pe tronul Ungariei pe Emeric Tököli. Povestește Neculce că la marginea Țării Românești „unde să chiamă Cîmpina" s-au ciocnit cu Heissler și cu aga Bălăceanu și că aceștia au fost înfrînți. Cel dintîi a căzut prizonier, iar aga a murit în luptă. Drept răzbunare Brîncoveanu i-a pus capul într-un prepeleac în București, la casa lui, pe care a spart-o mai apoi, rămînînd loc gol, jăriște — zice Neculce.

Cronicarul le redă pe *toate corect, cu excepția satului unde a* avut loc ciocnirea cu nemții. Bătălia nu s-a dat la Cîmpina, ci în Țara Bîrsei, între Zărnești și Tohani, la 11 august 1690 [173]. Neculce mai pomenește de necazurile pe care le-a avut Bogdan hatmanul la înapoierea în Moldova, cînd a fost atacat de secui în trecătoarea Oituzului. El este, de asemeni, bine informat asupra evoluției politice din Transilvania, a înfrîngerii lui Tököli de către imperiali și a plictiselilor pe care i le-au cauzat lui Brîncoveanu rămășițele armatei acestuia, așezate în Muntenia.

Neculce nu precizează însă datele, nu fixează anii, și aceasta îi conferă *Letopisețului*, odată în plus, caracterul unei povestiri și îl îndepărtează oarecum de valoarea izvoarelor narative anterioare (Ureche și Costineștii) atît de mult folosite de istoriografia noastră.

Interesant sînt tratate în *Letopiseț* raporturile dintre Constantin Cantemir și boierii Moldovei. Ridicat la domnie de marii boieri, fugiți în Țara Românească de răul lui Dumitrașcu Cantacuzino, aceștia au vrut să aibă o unealtă docilă în mîinile lor, cum a și fost, pînă la urmă, bătrînul clucer. Arborele său genealogic fiind modest, marii boieri nu s-au sfiit să-și impună de la început pretențiile, cum am văzut în cazul familiei lui Gavriliță Costache. El însuși se pare că încerca un sentiment de jenă, în primul an, fiind obligat să hotărască în pricini ale unor nume ilustre din Moldova. Neculce spune că trăia bine cu boierii, la început. L-a primit „cu

[173] Cf. Radu Greceanu, *Istoria lui Constantin Brîncoveanu*, Buc., 1970, p. 78. Vezi și C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, III, p. 1, p. 171.

milă și cinste" pe Miron Costin, care se întorcea scăpătat din Polonia. L-a boierit și pe el, și pe cei trei feciori ai lui, iar pe Velicico l-a făcut hatman. Cîtă vreme i-a ținut pe Rusetești departe de treburile țării, în speță de vistierie, raporturile cu boierii au fost bune. Cînd Iordache Ruset cel bătrîn și cu liota de feciori, cinci la număr, dintre care trei capichihăi la Constantinopol, s-au împăcat cu domnul și au pus mîna pe vistierie — ajutați și de hatmanul Bogdan — a început seria abuzurilor, făcute în numele unui domn, depășit de vîrstă și de măsura realității. Ruseteștii îl tratau ca pe un copil, promițîndu-i că-l vor face domn în Țara Românească. Iar domnul asculta numai de ei și numai de ginerele său Bogdan, care l-a înlocuit în hătmănie pe Velicico. Relatează Neculce că aceștia au scos pe țară o mulțime de biruri, inclusiv pe mazili și pe breslași, care — precizează tot el — au fost complet distruși economicește.

Costineștii, mai ales, dar și Costăcheștii, făceau o dîrză opoziție domnului pentru aceste abuzuri. Este bine cunoscută vorba pe care Neculce o pune în gura Costineștilor, în legătură cu mulțimea „orînduielilor", a impozitelor: „Mai des cu păharălé, mărie-ta și mai rar cu orînduelélі, că țara îi ertată dé la Po⟨a⟩rtă, ș-ei vrea să-ți dai mărie-ta sama odată și nu-i pute". În special Velicico Costin, fire aprigă, om de curaj — Neculce ni-l prezintă ca pe un om neînfricat ce „năvălea în războiu singur, cu sulița a mînă" — se certa rău cu domnul și cu Iordache Ruset [174].

Cronicarul mai subliniază un lucru, anume, că domnul reținuse bine disprețul marilor boieri față de el, ridicat de jos și, odată stăpîn pe soarta Moldovei, nu mai avea încredere în ei. „Era boïarii dé la o vréme prea supărații de Cantemir-vodă, că era la curte boïarinași, tot ficiori de mojîci, codreni și gălățeni. Și dzice Cantemir-vodă că domnul face ne⟨a⟩murilé, domnul lé stîngé. Și-i era urîții ficiori⟨i⟩ cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era nătura lui. Și era în cinsté numai hatmanul Bogdan, ginere-său, și cu Iordachi visternicul Rusăt. Acești doi schivernisîia și mînca țara, cum le ïera voe. Decé boïarii pe aceïa vré⟨me⟩ nu mai putea suferi să fie călcați de acei doi boeri și dé mojîciia celoralalți mai mici de curte. Că, cînd eșie la țară cu slujbe, boïarinași⟨i⟩ făce multe năcazuri casălor celor mari a boerilor" [175].

---

[174] În *Cronica anonimă a Moldovei*, atribuită lui Alexandru Amiras, se spune că în cursul unei astfel de discuții, la masa domnească, Velicico l-ar fi insultat pe domn zicînd „că omul care nu știe carte iaste ca un dobitoc". Cf. *ediția critică* a lui Dan Simonescu, p. 58.

[175] *Ed. de față*, p. 334.

Acestea toate au dus la un complot pus la cale de boierii nemulțumiți, în toamna anului 1691. Aflîndu-se la o nuntă mai sus de Bîrlad, boierii s-au sfătuit să fugă în Țara Românească și să-l impună domn pe Velicico. Unul dintre participanți, Ilie Țifescul, poreclit Frige-vacă, a îndeplinit însă rolul de Iudă al acelei mese de taină. Cum nunțile țineau atuncea cu săptămînile, Țifescu a avut timp să-l încunoștințeze pe domn, iar acesta să trimită niște slujitori care i-a prins pe unii dintre ei. (Alții au scăpat cu fuga în Țara Românească.) Printre cei arestați a fost și Velicico hatmanul. La insistențele Ruseteștilor, Constantin Cantemir i-a tăiat capul și a trimis să-l prindă și pe Miron Costin, care — pretinde Neculce, — nu știa nimic de sfatul celorlalți. Cînd l-au arestat, cronicarul se afla la moșia sa Bărboși, unde își îngropa soția. L-au luat trimișii domnului și, fără să țină seama de cererea sa de a fi dus la Iași ca să se explice, i s-a tăiat capul la Roman. Alți boieri au fost închiși, iar cei fugiți în Țara Românească, neascultînd de sfatul lui Brîncoveanu și ducîndu-se la Constantinopol, cu pîra, au fost trimiși plocon în Moldova de marele vizir, care era prieten cu Constantin Cantemir. Dar n-a mai fost omorît nici unul.

Printre cei închiși în turnul palatului se afla și un oarecare spătar Dediul albanezul, care a izbutit să fugă, coborînd cu o frînghie, împreună cu un fecior al său. Portretul sugestiv pe care li-l face domnul, prin pana lui Neculce, oprindu-i pe urmăritori să-l mai caute, este acela al unui Novac, capabil să sară în goana calului de pe un cal pe altul, sau să sară peste trei cai așezați unul lîngă celălalt. Fuseseră împreună în război și un iz melancolic al aducerilor aminte învăluie povestirea, de un autentic rafinament, a marelui scriitor. Neculce îi împacă, în final, spre satisfacția deplină a cititorului.

Redarea complotului, desfășurarea consecințelor, uciderea Costineștilor sînt făcute cu o mare tensiune dramatică și avînd toate aparențele cunoașterii depline a adevărului istoric. Celelalte cronici contemporane relatează evenimentele ca pe niște fapte diverse. Singur *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin furnizează unele detalii diferite de ale lui Neculce. După acesta, Miron Costin ar fi fost omorît acasă, la Bărboși, și îngropat împreună cu soția sa, iar la omorîrea lui Velicico, întîmplată după înapoierea vătavului Macri de la Bărboși, ar fi fost de față „pentru credință", fiul domnului, Dumitrașcu beizadea [176].

Finalul domniei lui Constantin Cantemir este dominat de regretele bătrînului voievod pentru crimele comise, ca și de sentimentul

---

[176] Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițile*, II, p. 43.

iertării și al împăcării dintre feciorii lui Miron Costin, ce participă la înmormîntarea domnului, și fiul acestuia, Dimitrie Cantemir. Acesta, ridicat în scaun de boierii Rusetești, nu se poate menține decît trei săptămîni. Banii lui Constantin Brîncoveanu, spune Neculce, l-au impus pe Constantin Duca, sau Duculeț, viitorul ginere al domnului muntean.

Povestirea primei domnii a lui Constantin Duca (1693—1695) debutează cu o greșală de cronologie; acesta își începe domnia nu în anul 1691, cum spune Neculce, ci în anul 1693, cum precizează *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin și, bineînțeles, documentele istorice. Este încă o dovadă în plus că Neculce n-a utilizat acest izvor narativ. Tot în cuprinsul acestei domnii este dat, pentru prima dată, Divanul domnesc, care nu va lipsi din expunerile relative la domniile viitoare și care lipsește în *Cronica racoviteană-buhușească*.

Materialul documentar utilizat și mai ales nararea pe 15 pagini a acestei scurte domnii de doi ani, mai mult decît a altor voievozi, ne descoperă un Neculce cu un spirit extrem de ascuțit pentru treburile politice, cu un simț al măsurii tipic omului înțelept și experimentat. El critică lipsa de seriozitate a boierilor de la Constantinopol și a domnului tînăr care la numire au cheltuit sume imense de bani pe tot felul de lucruri inutile, destinate fastului, cînd vistieria țării era secătuită. Și în loc să vie în țară, îndată după numire, care a avut loc în martie, a stat cu boierii, cu slugile, cu seimenii (vreo 200, angajați cu plată), încă trei luni la Țarigrad, pe promisiunile lui Lupu Costache care „ca un bezmetic ce era la minte" îl îndemna pe domn să cheltuiască fără grije, că-i țara bogată.

Neculce subliniază și eroarea comisă față de turci de același Lupu Costache (marele său vrăjmaș de mai tîrziu) care îi acuza pe feciorii lui Constantin Cantemir că tatăl lor a luat 1000 de pungi de bani din țară, cînd Moldova era iertată de bir. De atunci, conchide Neculce, turcii n-au mai ocolit birul țării, pe baza acelor afirmații greșite, făcute din dorința de a lovi în fiii domnului de curînd decedat.

Ajuns, în sfîrșit, în Iași, împreună cu unii din grecii care-l împrumutaseră cu bani, Constantin Duca a continuat seria cheltuielilor. Mai întîi a măritat-o pe soră-sa Ileana cu cronicarul Nicolae Costin, cînd în toată vistieria nu erau mai multe decît 100 de pungi de bani, precizează Neculce. Iar toamna s-a însurat domnul însuși, luînd pe Maria, fata lui Constantin Brîncoveanu, cu care se logodise încă la Constantinopol, înainte de a pleca spre țară. Nunta, la care, cum am mai amintit, a participat și cronicarul, tînăr postelnic fiind, și care a durat trei săptămîni, a fost făcută tot cu cheltuiala țării Iar după acestea toate, adaogă Neculce antitetic, „începur-a. vinii datornici⟨i⟩ de la Țarigrad și a-ș ceré datoriile, că li s⟨ă⟩

plinis⟨ă⟩ dzua. Şi-ncepur-a vini şi poroncii de la Po⟨a⟩rtă, havalelé, a ceré obiceiurilé ţării (adică birul, *n.n.*), că nu vrea să le ĭarte, ca la Cantemir-vodă" [177]. Domnul, lipsit de experienţă şi avînd un Divan de boieri tineri, n-a putut face faţă situaţiei şi Neculce îi urmăreşte erorile crescînde pas cu pas, pînă la mazilire, rezultatul lor firesc. Mai întîi oprimarea micii boierimi — privită de Neculce cu satisfacţie răutăcioasă — „cei rădicaţi din ne⟨a⟩muri pro⟨a⟩sté, ce dzicea Cantemir că i-a faci ne⟨a⟩muri, şi-ncepură a-i baté ş-a-i închide pen temniţi şi pe la simeni. Şi-i sărăciră, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojîci" [178]. Apoi birul pentru banii steagului (adică pentru cheltuielile numirii), mai apoi „lepra sau fistula în pîntece: văcăritul", care-i punea pe marii boieri la cheltuieli imense. Mai apoi pogonăritul, alt bir greu, pe bieţii oameni săraci, care cultivau porumb cu mijloace primitive; este prima atestare documentară a culturii porumbului în Moldova.

La aceste nemulţumiri interne s-au adăogat altele mai grave faţă de turci şi faţă de munteni. Constantin Duca nefiind în stare să asigure securitatea transporturilor de provizii spre Camenița, a dat posibilitatea polonezilor să împrăştie o imensă caravană ce se îndrepta spre cetate şi să irite la culme pe sarascherul de la Obluciţa, care l-a reclamat la Poartă ca incapabil să guverneze. Altă dată l-au prins turcii că violează corespondenţa lui Tököli cu francezii, transmisă prin intermediul său la Paris. În sfîrşit, ca să nu le amintim pe toate, l-a omorît la Iaşi, simulînd o incursiune a leşilor, pe capegibaşea care venise după bir şi pe care domnul îl suspecta că are poruncă să-l mazilească.

Nemulţumirile muntenilor erau de ordin bănesc. Aceştia, văzînd că Duculeţ are o situaţie cum nu se poate mai rea la Poartă şi fiind răspunzători pentru el la bancherii greci, îl zoreau mereu cu restituirea banilor. Iar el, adaogă Neculce, fiindu-le ginere, căută să nu-i supere şi să le achite tot, fără să ţină socoteala cît a dat şi cît mai are de plătit; „era numai cu numele domnu, că-l stăpînieu muntenii".

Neculce nu foloseşte alt izvor, în capitolul primei domnii a lui Constantin Duca, decît *Cronica* şi propriile amintiri. Acestea dacă au fost fidele în problemele de istorie internă, se dovedesc deficitare atunci cînd aminteşte de lucruri petrecute în afara Moldovei. Iată-l pe Constantin Brîncoveanu, în aceşti ani (fragmentul este inserat înaintea omorîrii capigiului) întîmpinîndu-l pe sultanul Mehmet (înapoindu-se dintr-o campanie în Ungaria, unde a fost

---

[177] *Ed. de faţă*, p. 355.

[178] *Ibidem*, p. 352.

bătut de nemți), și conducîndu-l prin țară cu mare spaimă (din lipsa proviziilor) pînă la Dunăre. Este vorba, în realitate, de sultanul Mustafa al II-lea, bătut la Zenta, în 1697, de către Eugeniu de Savoia, care s-a înapoiat, într-adevăr, prin Țara Românească și a fost întîmpinat de Brîncoveanu cu toată atenția ce se impunea. Știa el bine, Neculce, de ce îl avertizează pe cititor în *Predoslovie* asupra posibilității de a fi greșit „niscaiva veleaturi a anilor". Amintește apoi de dovada de amiciție arătată de buiuc imbrohorul lui Brîncoveanu cu acel prilej, cînd a făcut să fie omorîți doi nemți prizonieri, ce se pregăteau să-l denunțe vizirului pentru legături cu austriecii. Aceste detalii ar fi trebuit incluse în capitolul consacrat primei domnii a lui Antioh Cantemir, unde este făcută o descriere a bătăliei de la Zenta, confundată însă cu cea de la Petrovaradin.

Plecarea lui Constantin Duca seamănă, într-un fel, cu aceea a lui Dumitrașcu Cantacuzino. Aceeași agitație, aceleași nemulțumiri și reproșuri ale boierilor pentru abuzurile săvîrșite, vociferări ale slujitorilor neplătiți și blesteme ale oamenilor pentru impozitele grele puse în sarcina lor. În plus bocetele muntenești ale dezmierdatei fiice a Brîncoveanului, ce urma să închidă ochii cîteva luni mai tîrziu, secerată de ciumă la Țarigrad: „Aolo, aolo, că va puné taica pungă de pungă din Bucuresștii pîn-în Țarigrad și, zău, nu ne va lăsa, și iar ne vom înto⟨a⟩rce cu domnie îndărăpt" [179].

Într-adevăr Constantin Duca s-a întors, tot cu ajutorul bănesc al lui Constantin Brîncoveanu, în toamna anului 1700, pentru o domnie ce avea să dureze trei ani, alternînd cu aceea a lui Antioh Cantemir. Și, după obiceiul nenorocit al domnilor, cu foarte puține excepții pentru timpul istoric parcurs de Neculce, prima grijă a lui Constantin Duca, după numirea Divanului boieresc, a fost să-l reclame la Poartă pe predecesor. Dar Antioh Cantemir, închis la început, și-a aranjat mai apoi lucrurile iar Duculeț „să îmbrăcă cu cămeșe de gheață", fu prins adică de frică pentru riposta ce putea veni. Raporturile cu muntenii, bune la început, s-au deteriorat de îndată ce aceștia au încercat să-și recupereze datoriile bănești. Au început reclamațiile la Poartă, concomitent cu îndemnul adresat boierilor ca să-l părăsească pe Duculeț: o țesătură perfect realizată de Neculce pe mai multe pagini, ca unul care fusese martor spectator al acestor intrigi diabolice la care s-au dedat de-a lungul istoriei marii boieri, atîțați — în cazul de față, dar nu numai într-acesta — de Constantin Brîncoveanu. Este remarcabilă arta cronicarului de a prezenta în planuri paralele concepțiile, acțiunile, metodele folosite de personajele sale, individuale sau grupate după interese.

[179] *Ibidem*, p. 375.

În relatarea celei de a doua domnii a lui Duculeț este inserat un lung capitol de istorie privitoare la popoarele din jur. De data aceasta Neculce își îndreaptă atenția asupra stărilor de lucruri din Polonia, Suedia și Rusia. Informațiile sale politice — sau, poate, explicațiile pe care le dă el singur unor întîmplări, cu consecințe capitale pentru istoria țărilor nordice — sînt dintre cele mai curioase. Ca să scape de August al II-lea, electorul de Saxa (1670—1733), care era și rege al Poloniei („și să giuca în cărți cu do⟨a⟩mnelé celi frumo⟨a⟩s⟨ă⟩ a leșilor. Și care-i plăcea, o ținea cîte doo, trei luni la dînsul"), polonezii l-au îndemnat să atace orașul Riga, ce aparținea Suediei lui Carol al XII-lea. Suedezii, puternici, au pătruns în Polonia, August i-a chemat în ajutor pe rușii lui Petru cel Mare ce „vrea să-și ispitească nărocul oștii sale" și așa s-a ajuns la ocuparea Narvei, la scoaterea din Polonia a lui August al II-lea de către suedezi și înlocuirea cu Stanislav Leszczinski și la pregătirea luptei de la Poltava (pe care Neculce nu o pomenește, evident, aci), cu urmările cunoscute pentru istoria Europei.

Detaliile acestor acțiuni sînt înșirate de Neculce din postura de cunoscător deplin al lucrurilor. Dar și aici, ca în întreaga cronică, lipsește fundarea istorică pe izvoare, documente, date.

Din *Cronica racovițeană-buhușească* Neculce copiază aidoma două pagini [180], privitoare la abilitatea lui Constantin Brîncoveanu, amenințat cu mazilia de către vizirul Rami. Acesta — zice Neculce — observase „că muntenii au prăpădit Moldova cu meșterșugurile lor" încă de cînd a participat la pacea de la Carlovit ca reiz-efendi (ca ministru de externe) și a promis că dacă va ajunge vreodată vizir îl va înlătura pe Brîncoveanu și va sprijini Moldova. Însă cu ajutorul banilor, Brîncoveanu i-a cumpărat pe toți la Poartă. Mai mult, a întors lucrurile de așa manieră încît i s-a oferit și stăpînirea asupra Moldovei, de către însuși vizirul Rami. Nu l-au lăsat unchii săi să accepte, zic amîndouă letopisețele, dar noua situație i-a ușurat înlăturarea din Moldova a fostului său ginere și alegerea lui Mihail Racoviță.

Mazilirea lui Constantin Duca este descrisă de Neculce în toate detaliile ei, cu o excepțională capacitate de redare a agitației, cauzată de eveniment. De la sosirea capegiului cu spahiii, sub pretext că merge în nordul țării să precizeze granița cu polonezii și pînă la surghiunirea lui Duculeț la Cavala, Neculce pune în mișcare spiritele, adună mulțimile, închide porțile curții domnești, arestează boierii, îndepărtează pericolul din preajma domnului, care, ajuns la Dunăre, pune în funcții pe însoțitori ca și cum ar fi fost încă pe tron.

---

[180] Cf. *ed. de față*, de la p. 433, r. 13, pînă la p. 436, r. 13.

Nu vom urmări numirea lui Mihail Racoviță, înainte de a pomeni cea dintîi stăpînire în Moldova, a lui Antioh Cantemir, tratată, cum era și firesc, între scurtele însemnări ale tînărului Constantin Duca.

Dintre toate domniile incluse în *Letopisețul* lui Neculce, cele ale lui Antioh Cantemir ne apar oficiale, de casă (excluzînd-o, bineînțeles, pe aceea a lui Dimitrie Cantemir, care are un regim special). Neculce le consacră — mai ales celei dintîi — multe pagini; detaliile și precizările neesențiale, ce țin de persoana domnului și a familiei acestuia, sînt mai numeroase, în sfîrșit, fapt mai rar întîlnit la Neculce, el trece cu vederea domnului unele măsuri — cum sînt impozitele, spre pildă — găsind justificări care să-l așeze întotdeauna pe acesta într-o lumină favorabilă. În a doua domnie, cînd Antioh Cantemir, împins de nevoi, scoate văcărit și cornărit pe țară, vinovați de aceasta vor fi sfetnicii săi apropiați, musaipii, Ilie Cantacuzino și Panait Morona, de care am mai amintit și ale căror trăsături de caracter le zugrăvește Neculce cu penelul înmuiat în otravă.

Domnul era tînăr, în prima domnie, în jurul a 20 de ani, masiv, chipeș, cam violent din fire, dar om de onoare: își ținea cinstit „horba". A alcătuit Divanul boieresc din marii boieri, căci deși l-au întîmpinat „boerinașii tătîne-său, lui Cantemir-vodă", cu bucurie, n-avea la ce-i folosi; „așe era de bătuți și de stîlciți și de jăcuiți, cît rămăses⟨ă⟩ cu peilé". Ruseteștii erau cei mai numeroși în Divan. De data aceasta Neculce nu le mai găsește cusururi. Venise din Rodos, din exil, și Lascarache Ruset, care i-ar fi fost de folos lui Antioh Cantemir la Constantinopol, dar era „bolnav di dropic⟨ă⟩ și-n scurtă vremé au murit. Și nu-i era lui Rascarachi atîta jeli de mo⟨a⟩rte, cîtu-i era jelea că-i vinis⟨ă⟩ zamanul și nu pute să-ș răsplătе⟨a⟩scă răutate ce trăses⟨ă⟩ dé cătră munteni". Cumplită înverșunare în ură, de vreme ce nici perspectiva morții nu i-a putut-o ostoi, și subtilă capacitate a scriitorului de-a o reda, înfășurată într-o foarte străvezie pînză de umor și ironie!

Spre deosebire de tată-său, care încerca „să să puie împotriva unei crăii cu o mînă de oameni slabi", Antioh Cantemir a făcut pace cu polonii și convenție să-i anunțe despre incursiunile tătarilor în nord. Cu Constantin Brîncoveanu raporturile au fost rele, în pofida multor încercări ale lui Antioh Cantemir de a-l împăca, sau măcar de a-l neutraliza. A încercat să și-l facă socru, dar Brîncoveanu punea condiții de neacceptat, în afară de disprețul pe care îl avea față de neamul de jos al Cantemireștilor. Cu greutate a izbutit Antioh Cantemir să o aducă pe Casandra Cantacuzino, fiica lui Șerban care era logodită cu Dimitrie, și să-i facă nuntă fratelui său, în vara anului 1700, căci Brîncoveanu se împotrivea din răsputeri. Mărturisește Neculce că, după așezarea tinerilor căsătoriți la Constantinopol,

Brîncoveanu a fost cuprins de mare teamă ca nu cumva Casandra, vara sa primară, să dezvăluie turcilor legăturile sale cu imperialii ; a făcut toate eforturile posibile ca să fie înlocuit Antioh din scaunul Moldovei, lucru pe care l-a izbutit, pînă la urmă, la cîteva luni după evenimentele de mai sus.

Lui Antioh Cantemir i-a fost dat să se ocupe, ca domn al Moldovei, de ultima aprovizionare a Cameniței. În iarna anului 1696—1697 și în primăvara anului 1697 (date pe care le deducem după text, căci, conform obiceiului, Neculce nu le precizează), o armată de 12.000 de tătari „și Antohi-vodă cu toată oastea sa, ca la 1.500 de slujitori" au întovărășit „zaharaoa și haznaoa", ca la 1.500 de cară, cu cirezi de vite și oi, ferindu-se de incursiunile polonezilor. Trecerea *Nistrului, învolburat*, se face cu mare dificultate, dar cu mare laudă pentru domn. Doi ani mai tîrziu, în urma păcii de la Carloviț (1699), Antioh Cantemir a participat la retrocedarea Cameniței polonezilor, fapt pe care Neculce îl descrie cu lux de amănunte, redînd întregul protocol urmat de ambele părți, ca unul ce a participat efectiv la eveniment. În acest sens trebuie interpretată expresia lui: „Și atunce eram și eu(acolo!), Ion Neculcé vel-vornic, pe acie vréme vătav de aprodzi" [181]. Și, pentru că am amintit de protocol, Neculce consacră două pagini trecerii prin Iași a solului polonez Rafael Leszczinski la Poartă, pe care îl însoțea, ca mare agă, și descrie eticheta stabilită cu acel prilej și impusă de orgoliosul leah.

În materie de istorie europeană, lui Neculce nu-i scapă evenimentele, mai ales că acestea au avut răsunet în lumea întreagă. Mai întîi descrie vestita bătălie de la Zenta, din 1697, după relatările foarte probabile ale lui Dimitrie Cantemir, care a participat la ea. Neculce comite o singură greșală: confundă Zenta cu Petrovaradinul și denumește bătălia din 1697 (a cărei an nu-l dă însă) drept bătălia de la Varadin. (Bătălia de la Petrovaradin a avut loc abia în 1716.) Pe Mustafa al II-lea îl confundă cu Mehmed, cum am mai amintit. Relatează pacea de la Carloviț și implicațiile ei pentru *Moldova* și *Europa*. „Leșii încă cerea taré Țara Moldovei, dar turcii au răspunsu pentru Țara Moldovei că Țara Moldovei nu pot să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor îi închinată, nu-i luată cu sabie". Polonezii au obținut Camenița și Ucraina și au cedat toate cetățile Moldovei și localitățile din nord pe care le dețineau. În felul acesta, după mulți ani, Moldova revenise la granițele ei firești, sub Antioh Cantemir.

Plin de fantezie este dialogul dintre Petru cel Mare și împăratul Leopold al Austriei în problemele păcii de la Carloviț, cel dintîi

---

[181] *Ibidem*, p. 400.

rugîndu-l pe al doilea să nu facă pace cu turcii, pentru că îl va sprijini din plin în campania antiotomană: „Dar înpăratul nemțescu n-au putut să-i facă pe voie, să nu facă pacé cu turcii, că slăbis⟨ă⟩ taré, și-i dzicea Moscului: « Măcar că te apuci că me-i da cîțiiva ani cheltuiala oștii, dar nu poci, că acmu el mă roag⟨ă⟩, dar pe urmă, cine știe, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s⟨ă⟩ lunge⟨a⟩scă mulții ani înainte bătaĭa. Și eu am slăbit, că eu nu m⟨ă⟩ bat numai cu Turcul, și m⟨ă⟩ bat și cu Franțujul, și acolo amu mai maré bătaĭe decît cu Turcul ».

Déce înpăratul Moscului, întorcîndu-s⟨ă⟩ înapoi la țara lui, îndată atuncea s-au și apucat a rade barbele boĭarilor ș-a slujitorilor, ș-a le și schimba hainelé, ș-a facé obiceiuri și orînduial⟨ă⟩ tot nemțască" [182].

Înainte de a aminti actul mazilirii, care s-a produs — după Neculce — fără incidente deosebite, dar cu mari regrete pentru țară, cronicarul pomenește de măsura pe care a luat-o domnul de a repopula marginile țării, rămase pustii după incursiunile și jafurile armatelor turcești, tătărești și poloneze.

Cea de a doua domnie a lui Antioh Cantemir, de numai doi ani, (1705—1707) este punctată de Neculce prin puține lucruri de seamă. Mai întîi încercarea lui Constantin Brîncoveanu de a se împăca cu Antioh Cantemir și cu Iordache Ruset, promițîndu-și reciproc să nu se mai pîrască la Poartă. „Și — rezumă Neculce — așe au ținut dé bine această paci, pecum țin cînei vinerili" [183].

Neculce pomenește de birurile puse pe țară de Antioh Cantemir, împins de cei doi sfetnici ai săi, dar și din dorința de a-și plăti datoriile la Țarigrad. Antioh Cantemir a scos „obiceiul" nou pe țară, vădrăritul (impozit pe vin), dar numai pe țărani și pe micii boieri, de la agă în jos. Zice Neculce, cam iezuit, că domnul n-a vrut niciicum să introducă impozitul respectiv „numai nu putea, că-l tot îndemna Panaitachi și Ilie visternicul".

Mai multe învinuiri au avut loc la Constantinopol, între vechiul domn, Mihail Racoviță și Antioh Cantemir, pentru bani luați din țară și netrecuți în contul birului. Unul dintre aceste procese, povestit în parte de cronicar, dă vioiciune capitolului despre a doua domnie a lui Antioh Cantemir, lipsit, în general, de animația cu care am fost deprinși parcurgînd celelalte pagini. Mihail Racoviță, aflat la închisoare, l-a pîrît sultanului pe Antioh Cantemir pentru un asemenea abuz. La cererea vizirului, domnul a trimis din țară oameni care să-i susțină interesele: „Antiohi-vodă îndată ales⟨ă⟩ de trimis⟨ă⟩ cîțiva boĭarii, care-i știe că-i sînt înpotriviré, și cîțiva breslași,

[182] *Ibidem*, p. 397—398.
[183] *Ibidem*, p. 457.

megiiași de-⟨a⟩ lui Mihai-vodă, vasluĭani tot de cei buni dé gur⟨ă⟩ și dé pîr⟨ă⟩. Și s-au pîrît dé fa⟨ă⟩ înainte Divanului înpărătescu. Breslași⟨i⟩ în gura maré strîga: « Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi (adică la mezat, *n.n.*), ciocoilor, ca pe mascuri și ca pe oi! » Carei numai ce huĭa Divanul înpărătescu, și s⟨ă⟩ mira toți pașii și agalari⟨i⟩ de pîr⟨a⟩ ce-i dau. Și așea l-au dat iar rămas, să plăte⟨a⟩scă iar bani la visterie înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă, și iar ⟨î⟩l închisăr⟨ă⟩, încă mai la gre închisoaré, la Babagefer" [184].

Mazilirea i-a venit lui Antioh Cantemir la Tighina, plecat acolo cu boieri și cu *salahori pentru repararea și extinderea* cetății. Tîrziu, revăzînd textul, Neculce a adăogat celorlalte aduceri aminte: „Și s-au dus la Po⟨a⟩rtă și acol⟨o⟩ au murit. N-au mai ișit domnu".

Putem urmări, în continuare, primele două domnii ale lui Mihail Racoviță și apoi cea dintîi domnie în Moldova a lui Nicolae Mavrocordat. Cezura va trebui pusă înainte de Dimitrie Cantemir; acolo a fost cumpăna vieții sale și acolo se situează cumpăna izvoarelor de informație care împart *Letopisețul* în două: pînă la Dimitrie Cantemir și după Dimitrie Cantemir.

Domniile lui Mihail Racoviță sînt apropiate între ele: 1703—1705, 1707—1709. Relatînd numirea în prima domnie, care n-a durat, în realitate, decît un an și jumătate, Neculce îi țese preliminariile în finalul capitolului consacrat lui Duculeț. Acestea corespund sub raportul informațiilor istorice cu cele pe care le dă *Cronica racovițeană-buhușească*, în lungul capitol apologetic consacrat lui Mihail Racoviță, cu care se și termină, dealtfel, *Cronica*. Alegerea lui Mihalache Racoviță a avut loc la Adrianopol și a fost rezultatul înțelegerii dintre Constantin Brîncoveanu (ca de obicei) și boierii fugiți de la Constantin Duca, în frunte cu Iordache Ruset. Aceștia, boierii, au înșelat așteptările lui Antioh Cantemir, ale cărui intervenții tardive n-au mai putut fi luate în seamă: alegerea fusese sancționată de sultan.

Tocmai în timpul prezenței boierilor moldoveni pentru alegerea domnului s-au produs turburările mari la Țarigrad și Adrianopol, pentru depunerea sultanului Mustafa al II-lea, cel înfrînt la Zenta și înlocuirea lui cu Ahmed al III-lea. Neculce povestește cu mult patos, imaginație și insinuare această „zorbà", în care era amestecat și marele muftiu: „Ș-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înpărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoaré (Neculce îi confundă pe cei doi sultani) și peste o săptămîn⟨ă⟩ l-au otrăvit, de au murit. Muftiiul s-ascunses⟨ă⟩ și, găsindu-l, l-au *muncit* de-au luat mulți bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

---

[184] *Ibidem*, p. 465—466.

Și au pus un pop⟨ă⟩ de legea no⟨a⟩stră și altul armenesc de l-au prohodit, și au mărsu înainte-i cu cîntării și cu cădelniță, pîn'l-au scos afar⟨ă⟩ din ordie și l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Și-n-păratul cel mazîl i-au fostu puștu (= amant, *n.n.*) lui, și el făce ce-i era voïa de schimba pașii și domnei totdeona. Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsii, că nicé le ïera pre cu voïe capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce că cu îndemnarea și știrea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire⟨a⟩scă de răulu muftiului" [185].

Cronica racovițeană-buhușească înregistrează opoziția făcută de noul ales, care nu voia să primească domnia, evident, din falsă modestie și dezinteres, pretinzînd că-i este mai comod să se ocupe de treburile sale gospodărești. Neculce, care l-ar fi vrut, bineînțeles, pe Antioh Cantemir domn, batjocorește iezuitismul lui Mihail Racoviță (despre care, dealtfel, nu va avea cuvinte prea elogioase pentru nici una din cele trei domnii), comparîndu-l cu o fată rușinoasă, dar dornică de dragoste: „Să făce a nu-i plăcea să priimască domnie, ca și fata cie ce dzis⟨ă⟩ unui vo⟨i⟩nic: « Fă-té tu a m⟨ă⟩ trage, și eu oi merge plîngînd ». Așe să făcea și Mihai-vodă că nu-i trebuïașste domnie" [186].

Neculce critică cu asprime dezordinea și lipsa de protocol de la curtea noului domn, unde toți erau tari și mari, unde slugile erau obraznice și fiecare intra în casa domnească cu rost și fără rost „de nu sămîna curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce ïera". Aceste considerente sînt întovărășite și de altele și ele trebuiesc judecate împreună: Mihail Racoviță era potrivnic boierilor lui Antioh Cantemit și Constantin Duca, iar Neculce nu figurează în Divan. În plus impozitele grele, mai ales cel personal, „rumta pe țară, cu pecetluit roșiu, pe față, ⟨de⟩ tot omul" l-au făcut impopular. Aceasta era darea, pe care a vîndut-o la mezat slujbașilor ce strîngeau impozitele, „de nu putea scăpa nice un becisnic pe necăiuri să nu ie pecetluit" și pentru care s-a judecat la Constantinopol cu succesorul său, Antioh Cantemir.

A doua domnie a lui Mihail Racoviță debutează printr-o goană după boierii potrivnici cînd — precizează cronicarul — domnul era încă la Țarigrad. Printre ei, o rudă apropiată a lui Neculce, Ilie Cantacuzino, este ținta ironiilor și a bucuriei sale răutăcioase: „Atunce au prinsu și pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino cel taré și maré, perifan, numai cu cămeșea și descultu și făr⟨ă⟩ sliz, că s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ de nu știe nemic și dormie. L-au luat și l-au dus pe uleță de l-au închis, și zapcii⟨i⟩ carei îl duce așea gol pe uliță îl mustra, de-i dzice:

---

[185] Cf. *ed. de față*, p. 442.
[186] *Ibidem*, p. 444.

«Ţine-té, cerbulé, cu co⟨a⟩rneli celé buoré ce ne înprăsştiei, că té prinsă astădzi leul în mîn⟨ă⟩»" [187]. Atunci, după venirea domnului, a fost omorît şi Panaiotache Morona, postelnicul, care-i trăda pe toţi domnii, grecește, dar pentru moartea căruia Neculce îl învinuieşte pe Mihail Racoviţă de cea mai crasă lipsă de recunoştinţă: „Această mulţămită şi plată au avut Panaitachie dé la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la înpăr⟨ă⟩ţie, de l-au poftit domnu la domnie întîiu" [188].

Un loc important îl ocupă în capitolul celei de a doua domnii a lui Mihail Racoviţă războiul ruso-suedez, care a culminat cu bătălia de la Poltava, precum şi politica de apropiere a domnului faţă de ruşi. Acesta, sătul de închisorile primei domnii — zice Neculce — şi văzînd că are în Brîncoveanu şi în boierii fugari în Muntenia vrăjmaşi implacabili, s-a hotărît să renunţe la scaun şi să fugă la moscali. A intrat în legătură cu ei şi a urmărit să-l prindă pe regele Suediei, care era refugiat la Tighina şi care era foarte imprudent în mişcările lui (Neculce povesteşte că pleca la vînătoare numai cu cinci, şase oameni, departe de cetate, cale de ore de drum). Mihail Racoviţă pregătise cu abilitate fuga, cînd, în urma reclamaţiilor lui Constantin Brîncoveanu, un om de încredere al sultanului, trimis „tiptil" la Iaşi, a confirmat intenţia voievodului. Din porunca sultanului un capegiu cu 300 de spahii l-a prins şi l-a închis în Edicule „cu mare urgie, care nime nu mai dzicea c-a videa lumea".

Boierii, îngroziţi, se temeau de transformarea ţării în paşalîc. S-au adresat lui Constantin Brîncoveanu — pe care de data aceasta Neculce nu-l mai socotea pacostea Moldovei — rugîndu-l să cerceteze cu ajutorul întinselor sale antene şi să le comunice dacă îi paşte acel pericol. Răspunsul negativ al domnului muntean i-a mai liniştit.

Pe alt plan cronicarul desfăşoară sulul iţelor de la Ţarigrad pentru ocuparea scaunului rămas vacant. Antioh Cantemir, sprijinit de vizir şi dorit şi de ţară, avea cele mai multe şanse. N-a vrut însă să plătească 300 de pungi cerute, sperînd că cu jumătate de preţ i se va da totuşi lui domnia. Şi atunci s-a petrecut ceea ce avea să aibă urmări rele pentru Ţările Române: vizirul a dat Moldova pe seama lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot. Neculce aminteşte drama petrecută în casa Mavrocordaţilor, cînd Alexandru Exaporitul, tatăl noului domn, auzind că feciorul său a acceptat invitaţia marelui vizir, a început să se jeluiască, socotind această

[187] *Ibidem*, p. 473.
[188] *Ibidem*, p. 474.

numire începutul nenorocirilor familiei sale și în cîteva zile a și murit de inimă rea.

Domnia lui Nicolae Mavrocordat (1710—1711) care n-a durat decît un an, ocupă puțin loc în *Letopiseț*. Dealtfel, cum aminteam și mai sus, pe măsură ce opera sa devine produsul exclusiv al însemnărilor și memoriei sale, capitolele diverselor domnii se interferează aidoma rețelei metalice din betonul fortificațiilor, concepute să dureze cît lumea.

Nicolae Mavrocordat nu semăna însă cu domnii de țară. Încă de la Galați, spune Neculce, a poruncit slujbașilor ce strîngeau birul, zlotașilor, să restituie îndată banii oamenilor de rînd, pe care cronicarul din mojici nu-i scoate.

„Pé la toate conaceli tot divanuri de zlotași era cu mojîcii. Și zlotașii, ca vai de capeteli lor, înbla șipurindu-s⟨ă⟩ și rugîndu-s⟨ă⟩ mojîcilor, și-ndatorîndu-s⟨ă⟩ și-ntorcînd mojîcilor. Și le făcea și zapis, să-i mai aștepte, și mojîcii nu priimie. Iară după ce au sosit în Iași rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotașilor, de nu putea răzbii pe uleți de nărod de oameni, dup⟨ă⟩ cumu-i rîndul prosștimei... Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul și i-au închis în temniți cu tîlharii, pîn' ș-au vîndut ce-u avut tot, ș-au plătit țăranilor pîn'la un ban" [189].

Prea mult temei și cinste nu punea Nicolae Mavrocordat nici pe marii boieri, cel puțin nu în prima domnie. Tot Neculce descrie cum l-a bătut pe un sulger și pe un postelnic la șezut, spre stupefacția celorlalți, care nu erau deprinși cu asemenea tratament. Mulți dintre ei au fugit prin țările din jur, mai ales în Polonia. Printre fugari Neculce îi amintește pe unii cu care va împărți pîinea amară a exilului un an mai tîrziu: Luca vistiernicul, banul Zmucilă, Rugină, Abăza, Mireștii și alții.

Portretul lui N. Mavrocordat schițat de Neculce după înapoierea din pribegie, cînd raporturile cu domnul erau foarte bune, ne apare astăzi obiectiv. Domnul era foarte sobru („desfătării, voro⟨a⟩ve de glumé, nemic nu să făcea înainte lui"), rezervat (îi era ușa mereu închisă), mîndru („vre să stăpîne⟨a⟩scă Moldova ca Po⟨a⟩rta Turce⟨a⟩scă, cu măriré mare"), aprig la mînie, dar om foarte învățat, „cunoscător la o⟨a⟩meni", îndatoritor cu cei ce-l slujeau; avea și greutăți, neștiind românește și necunoscînd obiceiurile țării. „Iari țărîi, prostimei, vrea să le arete milă și dreptate și vrea să le ție de parte".

Începuse să facă sate pe la marginile granițelor, în aceeași idee ca a lui Antioh Cantemir, de a popula regiunile pustii, bătăto-

[189] *Ibidem*, p. 495—496.

rite de incursiunile și tîlhăriile tuturor liftelor. Dar viața tihnită nu-i era dată bietului moldovean. Încă în vară (anul 1710), Poarta a început să se pregătească de război cu Rusia, aţîţată de Carol al XII-lea, dar și de o parte din polonezi. Spre toamnă l-au arestat pe solul rușilor și l-au închis în Edicule, iar în iarnă au pregătit două incursiuni masive ale tătarilor în Ucraina rusească. Acțiunile armate urmau să aibă loc în anul următor. În cadrul acestor preparative de război situează Neculce și înlocuirea lui Nicolae Mavrocordat cu Dimitrie Cantemir.

Capitolul dedicat savantului voievod, de mari dimensiuni, care se abate fundamental de la metoda folosită de cronicar în tratarea istoriei domniilor anterioare, nu poate fi urmărit în toată desfășurarea lui. O mare parte din el am observat-o vizînd viața lui Neculce, împletită zi de zi cu evenimentele dramatice din vara și toamna anului 1711. Agitația, pasiunea, teama, speranța, acestea și alte sentimente, greu de definit, care fac parte componentă din trăirile eroilor, transformă capitolul domniei lui Cantemir într-o tragedie a Moldovei și a voievodului său. Comentariile sistematice pe marginea acestui capitol ne apar de prisos. Ne vom mărgini să subliniem că Neculce redă întîmplările în stilul reportajelor moderne, pe măsură ce lucrurile se precipitau. Așa se și explică întinderea celor nouă luni din domnia lui Dimitrie Cantemir pe zeci de pagini. D. Cantemir este urmărit în acțiunile sale zi de zi. Pana lui Neculce îl surprinde ezitînd și așteptînd semnalul de arestare a lui Constantin Brîncoveanu, pe care dorea, în adîncurile lui, să nu i-l comunice vizirul niciodată. Îl observăm pe domnul Moldovei obligat să fie propriul său sfetnic într-o problemă crucială pentru viitorul său și al țării, de vreme ce nu avea suficientă încredere în loialitatea Divanului. Îl găsim părăsit de majoritatea boierilor, luptîndu-se cu privațiuni de tot felul, inclusiv cu lipsa banilor, încît nu-și putea plăti nici lefegii, porniți din această cauză pe răscoală. Dimitrie Cantemir se decide să cheme ajutorul militar rus exact atunci cînd i-a venit și porunca vizirului să-l aresteze pe Constantin Brîncoveanu; prilej pentru cronicar să se justifice în fața posterității că n-a fost el sfetnicul necredincios al domnului, ci dimpotrivă. Este de reținut această înăscută artă la Neculce de-a cultiva întîmplările de senzație, coincidențele, patosul. Acestea dau sarea necesară unei plăcute lecturi a *Letopisețului*.

Zarurile odată aruncate, domnul se simte descătușat. Poporul de asemeni. Iașul seamănă cu un oraș sud-american în carnaval. Devastarea prăvăliilor turcești și jaful asupra turcilor sînt prezentate într-o notă de frenezie și entuziasm care disimulează realitatea: „Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui și copiii. Strafide,

lui Dimitrie Cantemir, s-a așezat cu temei să conducă Moldova, să boierească, să-și cîștige simpatii printre boieri, ca să-l ceară domn.

Lupul Costache — recunoaște și Neculce, cu toată dușmănia ce o avea pentru el — a fost acela care, mergînd la vizir (ca unul ce se opusese lui Cantemir, organizînd chiar și o tabără militară în sudul Moldovei, la Bursuci), a înlăturat pericolul. Numit caimacam, l-a somat pe Curt-pașa să părăsească Iașul, ceea ce turcul a făcut, nu fără mari și explicabile regrete.

Neculce speculează lipsa de măsură a Lupului Costache și abuzurile săvîrșite de el. Reclamat marelui vizir, acesta îl înlocuiește cu Ioan Mavrocordat, caimacam al fratelui său, și poruncește unui capegiu să-l aresteze „să-l pună în obezi" și să-l exileze la Varna, împreună cu încă doi boieri, mai puțin vinovați: Antiohie hatmanul și Macsut postelnicul. Încheie Neculce, cu o splendidă vorbă luată din înțelepciunea populară: „Și s-au plinit atuncea un cuvînt prost ce dzicé: «Cu iarba cea uscat⟨ă⟩ ardé și cea verde»" [196].

Capitolul despre a doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1711—1715) suferă, evident, de lipsa de informații cu privire la evenimentele din Moldova. Neculce nu amintește decît Divanul și măsurile luate în primul an de domnie, pentru adunarea celor pribegiți, pentru potolirea nemulțumirilor negustorilor turci jefuiți și maltratați în timpul lui Cantemir și de încercările făcute de domn pentru scoaterea suedezilor așezați prin țară. Restul capitolului, mai bine de patru cincimi, este consacrat istoriei europene. Neculce nu s-a putut folosi de istoria celei de a doua domnii a lui Nicolae Mavrocordat, scrisă de Axinte Uricariul, contemporan cu el, iar alte izvoare narative nu avea.

Dintre problemele europene dezbătute de Neculce, primul loc îl ocupă încercările turcilor de a-l scoate pe Carol al XII-lea de la Varnița și de a-l trimite în Suedia. Erau obligați la aceasta și prin tratatul de pace încheiat cu rușii, după Stănilești. Numai că toate pregătirile turcilor, la care se adăogau preparativele tătarilor și ale lui Nicolae Mavrocordat, care urma să dea căruțele trebuincioase, s-au lovit de refuzul îndărătnic al viteazului rege de a da curs planului de evacuare. Acesta era informat că între tătari și generalul Șeremetiev exista o înțelegere de trădare și de facilitare a prinderii lui de către ruși. S-a ajuns, în final, la lupte în regulă între turci și ostașii suedezi. Regele a fost prins și dus la Adrianopol și apoi trimis, prin Ucraina, în Pomerania. Neculce urmărește cu multă pasiune războaiele regelui cu coaliția ruso-polono-daneză, la care

[196] *Ibidem*, p. 625.

s-au asociat și prusienii, pînă la pierderea Pomeraniei și plecarea lui Carol al XII-lea în Suedia.

A doua chestiune de istorie universală reținută de Neculce, în maniera sa, puțin precisă sub raport documentar, dar suculentă ca povestire, a fost încercarea lui Stanislau Leszczincki, de a obține, cu sprijin turcesc, tronul Poloniei. Pentru Moldova această acțiune la care, pe lîngă țele de culise, au fost luate și măsuri de ordin militar, s-a încheiat cu pierderea Hotinului și a Cernăuților, ocupate de garnizoane turcești, precum și cu prezența permanentă în Moldova a turcilor și tătarilor, care asigurau aprovizionarea garnizoanelor.

Nu sînt neglijate nici războaiele dintre nemți și francezi pentru succesiunea la tronul Spaniei, a căror motivare Neculce o înțelege întocmai: „Atuncea, pre acéia vrémé, cu cîțva ani mai nainte, să tot bătea Frantojul cu Neamțul pentru Țara Șpaniei, care de care să o ia, să o stăpînească, neavînd cr[illegible]iu" [197].

Aproape două pagini sînt consacrate sfîrșitului tragic al lui Constantin Brîncoveanu și al familiei sale. Pentru Neculce „mînia lui Dumnezeu" a căzut atunci pe capul domnului muntean și blestemele celor pe care i-a năpăstuit, și în primul rînd blestemele Moldovei. Într-adevăr, Neculce amintește și cu prilejul acestui cumplit spectacol, pe care îl descrie, evident, din relatările altora, unele din relele strălucitei sale rudenii din Țara Românească, dar sfîrșitul sîngeros al acestuia nu-l bucură, cum au încercat unii istorici literari să dovedească. Neculce, om credincios, nu se putea bucura de acest sfîrșit al lui Brîncoveanu, el care nu se manifestă niciodată în paginile sale ca un adept al vărsărilor de sînge. Neculce nu este om blînd, fără îndoială, mai ales cînd își judecă adversarii, dar este departe de el bucuria răzbunării sîngeroase. De toate relele care i-au ajuns pe vrăjmași se bucură, dar nu de sîngele lor vărsat. El înfierează pe Gin Ali-pașa, vizirul ucigaș, chiar cu prilejul masacrării familiei domnului, tocmai pentru că era „un păgîn rău, preste samă". Același lucru îl face și la vestea morții „păgînului rău, turbat și mare sorbitoriu de sînge asupra creștinilor", în campania de la Petrovaradin. „Acesta au omorît pre Brîncoveanul-vodă cu copiii lui... și pre alții mulți", zice Neculce, începînd schițarea portretului odios al cruntului vizir a cărui intenție era ca „de a birui pre némți, să pue pași și în Moldova și în Țara Muntenească" [198].

Nicolae Mavrocordat este înlocuit brusc de Neculce în redarea evenimentelor, prin Mihail Racoviță, ce obține tronul Moldovei pentru a treia oară, și pentru o lungă perioadă de timp: 1715—1726.

---

[197] *Ibidem*, p. 644.
[198] *Ibidem*, p. 657.

În capitolul consacrat ultimei domnii a lui Mihail Racoviță, ca dealtfel în toate domniile ce vor urma, observăm, în alternanța de evenimente din țară și de peste hotare, un mare interes acordat istoriei generale. Este evidentă influența contactelor sale cu străinii, fie că au fost polonezi sau ruși, precum și orizontul larg deschis pînă la vîrsta cînd își redactează a doua parte a cronicii.

Inaugurînd domnia, Mihail Racoviță a designat Divanul țării, aproape toți membrii fiind rude ale sale. Neculce observă, prezentînd domnia celui care îi facilitase întoarcerea în țară, și pe care o tratează destul de convențional, că n-avea rivali la Constantinopol și că dacă ar fi fost vremuri de pace ar fi putut trăi liniștit. Este printre puținii domnitori căruia cronicarul nu-i zugrăvește portretul, deși a domnit în trei rînduri. Știm numai că avea casă grea: opt copii, din care doi feciori erau zălog la turci și că doamna „era de treabă, bună și milostivă".

La puțină vreme după urcarea în scaun a izbucnit războiu dintre turci și austrieci, corect relatat de Neculce, consumat în celebra bătălie de la Petrovaradin în 1716, care avea să aibă consecințe însemnate nu numai pentru harta Europei de sud-est, ci și pentru Moldova. În expansiunea lor austriecii au ajuns pînă la Olt (pacea de la Passarovitz din 1718 consfințea — cum pomenește Neculce — stăpînirea lor asupra Olteniei), iar în Moldova s-au infiltrat pe versantul oriental al Carpaților, ocupînd Cetatea Neamțului și mănăstirea Cașin, și dominînd, prin amenințările permanente, întreaga Moldovă, pînă la Siret. Domnul Moldovei, zice Neculce, nu stăpînea efectiv, decît regiunea Iașilor și Orheiul. Fiind informat Mihail Racoviță că nemții se pregătesc să-l prindă în Iași și pentru a preîntîmpina o asemenea eventualitate, a chemat cîteva mii de tătari în ajutor. Aceștia au sosit exact la vreme (cum se întîmplă adesea în relatările lui Neculce: „cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curțile domnești"), ca să pună capăt pericolului. În încăierările care au avut loc în jurul mănăstirii Cetățuia și la Hlincea între „cele 300 de cătane cu moldoveni" și cei „mai bine de 5.000, mai la șese mii" de tătari, mulți au pierit din austrieci. Peste trupurile lor a fost ridicată o cruce cu o inscripție care relatează bătălia [199]. Pe tătari, zice Neculce, nevrînd sau neavînd cu ce-i plăti i-a lăsat domnul să jefuiască propria țară, între Siret și munți, socotindu-i pe locuitori hainiți nemților.

Cronicarul n-a fost martor al evenimentelor, pentru că nu se întorsese încă din Polonia. El trebuie să fi cunoscut vreo relatare

---

[199] Cf. D. Russo, *Studii istorice greco-române*, II, București, 1939, p. 473, nota 1.

oficială a acestor întîmplări, fie *Cronica* lui Nicolae Chiparissà [200], fie, mai probabil, Pseudo Alexandru Amiras [201], ale căror afirmații au fost bine filtrate însă de Neculce. Acesta reduce la dimensiuni aproape ridicole întîmplările care fac, în concepția cronicilor amintite, din Mihail Racoviță un erou: „Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost mulțimé și i-au bătut. Pentru acéia ș-au agonisit mare crédință și laudă și numé de *vitiaz* de la turci" [202].

Neculce povestește, printre altele, turburările din Polonia care s-au petrecut „tot întru acel an" în care a avut loc incursiunea cătanelor și „tot în acel an" în care a murit Carol al XII-lea. Deducem că este vorba de mișcarea șleahtei poloneze împotriva regelui August de Saxa, care a avut loc, într-adevăr, în anul 1717, care nu este însă și anul morții lui Carol al XII-lea: 1718. Fac parte și aceste „datări" din categoria acelora pentru care Neculce își cere scuze în *Predoslovie* că nu vor fi corespunzînd întocmai adevărului. În orice caz, aflîndu-se în Polonia în această vreme, cronicarul a reținut teama nobilimii poloneze fără funcții, a șleahtei, asemănătoare, oarecum, mazililor noștri, de a implica în această mișcare toată mujicimea: „Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învețe mujicii la războiu; și dacă i-or rădica pe toți, sînt mai mulți de un întunéric de oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și ne-or lua moșiile... și a fi mai rău, că ne-or lua mojicii țara. Ce mai bine, fraților, noi să ne vărsăm sîngele, iar *mojicii*, lasă-i să șadză, ca niște *mojici*" [203].

N-a fost nevoie să se apeleze la „întunericul" (adică la milionul) de mujici; prin înțelegerea survenită între Confederația de la Tarnogrod (constituită din toți adversarii regelui), și regele August, din februarie 1717, șleahta obține cîștig de cauză. Este drept că o mînă de ajutor au dat și rușii, care l-au trimis pe cneazul Dolgoruki cu 30.000 de oameni „ca să stea să-i împace. Și au venit cnîazul la Lubliun și au stătut de li-au făcut pace" [204].

Orientarea lui Neculce este și aci categoric feudală. El nu se abate, în concepția sa de boier, pentru nimic în lume de la vederile sale, nici măcar în probleme de istorie europeană și cu atît mai puțin cînd este vorba de Moldova: boierii și cu mojicii nu pot face cartel de interese; între ei nu poate fi așezat niciodată semnul egalității.

---

[200] Cf. I. Crăciun, și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 110.
[201] Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661—1729 (Pseudo-Amiras)*, ed. Dan Simonescu, p. 76—86.
[202] *Ed. de față*, p. 665.
[203] *Ibidem*, p. 667—668.
[204] *Ibidem*, p. 669.

Din rîndul evenimentelor anilor 1717—1718 Neculce amintește de vizita împăratului Petru cel Mare în Franța, pentru tratative antiturcești și stăruie asupra complotului țareviciului Alexie, urzit în timpul absenței sale, și a reprimării lui. De precizat că unele manuscrise cuprind interpolări substanțiale cu privire la procesul țareviciului și la reorganizarea bisericii rusești, amestecată și ea în încercarea de a se opune modernizării Rusiei. Acestea aparțin în special lui Ioasaf Luca.

Neculce a cunoscut destul de exact clauzele păcii de la Passarovitz, pe care le tratează în acest capitol. Precizează și anul 7226, dar nu și localitatea unde a fost semnată pacea. Nu uită să pomenească de consecințele ei pentru Țara Românească: pierderea Olteniei, unde a fost instalat guvernator Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban și eliberarea lui Nicolae Mavrocordat, luat prizonier de către austrieci în București, în toamna anului 1716.

„Pre acele vremi a avut loc și campania rusească în sud, dincolo de Caucaz, în Persia, la care a participat și Dimitrie Cantemir. Evenimentele sînt tratate cu multe amănunte și nu ne putem explica mijloacele sale de informare decît acceptînd ideea că unii moldoveni, participanți la acea campanie cu Dimitrie Cantemir, s-au înapoiat mai apoi în Moldova și au povestit cronicarului cele văzute.

Sfîrșitul lui Dimitrie Cantemir nu-i lasă hatmanului său vreo impresie deosebită, în afară de resemnarea omului cuminte, care știe pentru ce deșertăciuni a venit pe lume și că nu se poate sustrage legilor firii: „Dumitrașco-vodă încă, după ce au venit dé la perși, n-au trăit prea mult și ș-au plătit și el datorie aceștii lumi, cea strămoșască, și s-au dus către părinții săi“ [205].

În ultimele pagini ale capitolului, Neculce se întoarce din nou la viața Moldovei. Pomenește de focul care a mistuit curțile domnești, odată cu o bună parte din oraș, la 20 aprilie 1723 „în al optule an a domniei“, după „cronologia“ sa, care este aceea a poveștilor, și de care nu este nevoie să se țină numaidecît seama. Această întîmplare i-a dat domnului prilejul — spune Neculce — să scoată numeroase biruri pe țară, inclusiv văcăritul, atît de urgisit de marea boierime.

Mihail Racoviță este domnul care pune capăt tîlhăritului, după mulți ani de încercări ale predecesorilor săi. Neculce descrie torturile la care erau supuși răufăcătorii și își exprimă satisfacția pentru rezultate, dar le-ar fi vrut fără excese, mai ales că unii piereau și nevinovați, din pricina unui armaș grec, „fost crîșmar în Țarigrad“, om abuziv și lacom.

---

[205] *Ibidem*, p. 681. D. Cantemir moare la 1 septemvrie 1723.

Mazilirea lui Mihail Racoviță a fost cauzată de un complex de situații, care s-au adăogat, evident, la domnia prea lungă, în concepția Porții. Mai întîi — zice Neculce — grecii de care se folosea domnul s-au constituit în două tabere, ce se certau între ele și se pîrau lui vodă și la Poartă. Mihail Racoviță a ținut partea „celor blăstămați, de să sfătuia cu dînșii", Cei care au plecat la Constantinopol și erau influenți, în frunte cu Constantin Ipsilanti, l-au reclamat pe domn marelui vizir. Tot în vremea aceasta s-au refugiat din Țara Românească niște boieri, pe care Mihail Racoviță, somat de vizir să-i prindă și să-i predea unui capegiu, a refuzat s-o facă, pretextînd că au fugit în Transilvania. În sfîrșit la aceste necazuri s-au mai adăogat și reclamațiile marelui rabin din Constantinopol, precum că Mihail Racoviță ar fi închis niște evrei moldoveni acuzați, pe nedrept, de omorîrea rituală a unui copil de creștin.

Nu este lipsită de culoare maniera în care au vrut boierii mazili să-l batjocorească pe domn la plecare: „Vrut-au atunce o samă de mazili să-i facă gîlceavă, să lége știubeîe deșerte, să le spîndzure pre lîngă drum, pre unde a tréce Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin⟨ă⟩... Numai căimăcamii n-au lăsat să-i facă acea ocară" [206]. În final Neculce lasă să se întrevadă o caracteristică a domnului, bine marcată de cîte izvoare: arghirofilia, lăcomia de bani. Împrumutase sume de la mazili și nu-i restituise; sau, avea obiceiul de împrumuta bani de aur noi și restituia bani vechi, uzați, mai ușori la cîntar.

Succesorul său la scaunul Moldovei, Grigorie al II-lea Ghica (1726—1733), era o figură curioasă de om plecat spre petreceri, spre fast, om cultivat, cu întinse relații la Poartă. Cronicarul își redactează opera, în partea finală, concomitent cu trăirea evenimentelor. Curios este faptul că deși el nu se abate cu nimic de la planul de structurare a capitolelor precedente și cu toate detaliile interesante pe care le dă cu privire la domniile lui Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat, finalului cronicii îi lipsește strălucirea cu care am fost obișnuiți. Entuziasmul, verva, spiritul ușor sarcastic au pălit odată cu dispariția eroilor cu care a dus război pasional, decenii de-a rîndul. Rămas singur, sau aproape singur, Neculce înregistrează evenimentele, participă la ele, uneori implicat direct, dar găsindu-se de partea cealaltă a versantului, acestea nu-l mai scot din proverbiala sa cumințenie, nu-l mai fac să ardă, asemeni făcliei destinată să-i lumineze veghea de om aflat la capătul firului. Marile vrăjmășii, dispărute, așternîn sufletele celor mai mulți melancolia și sentimentul zădărniciei. Cronica lui e plină de vrăjmășii, dar finalul

[206] *Ibidem*, p. 694.

acesteia, dacă nu este melancolic, este în orice caz lipsit de pasiune. Este un jurnal obiectiv și rece.

Firea petrecăreață și iubitoare de fast a domnului se vădește de la înscăunare. El n-a venit ca toată lumea pe uscat, ci a făcut drumul de la Brăila pînă la Galați pe apă, în două vase (șeici, le zice Neculce), „cu multă pofală, dzicînd din trimbiță și din naiuri și dînd și din pușci" [207]. Începuturile domniei au fost periclitate de o răscoală a tătarilor din Bugeac împotriva hanului Crimeii, care amenințau și țările din jur și mai ales Moldova. Neculce descrie evenimentele și arată cauzele care au generat pericolul pentru Moldova de a fi pustiită. Erau fugiți în Bugeac și niște boieri care îi aținau pe tătari. Dar, pînă la urmă lucrurile s-au potolit și Grigore Ghica a obținut și despăgubiri bănești, cîteva sute de pungi. Acestea nu au putut compensa însă pierderile teritoriale, prin extinderea tătarilor din Bugeac spre nord, ocupînd suprafețe mari de pămînturi ce nu le-au aparținut niciodată. Neculce relatează că după ce s-au potolit lucrurile, domnul a făcut reparații mari la mănăstirea Balica, sau Frumoasa, precum și la Galata, Bîrnova și Bărboiu. Mănăstirea Frumoasa urma să servească drept loc de agrement pentru domni.

„Iară în scurtă vreme", adică în 1730, domnul este amenințat cu mazilirea, în timpul unei răscoale a ienicerilor, care vor să-l impună domn în Moldova pe un oarecare Buțucachi. Dar sultanul, înăbușind răscoala, a retezat și capul pretendentului, înainte ca acesta să fi plecat din Țarigrad. Tot atunci domnul are de înăbușit un complot al unor boieri. În urma acestui fapt Neculce este numit mare vornic al Țării de Sus; dar, cum adaogă cîteva pagini mai jos, din cauza grecilor „boerii de țară era numai cu numele, că la nemică nu-i mai întreba" [208].

Capitolul domniei dintîi a lui Grigore Ghica se impune însă interesului cititorilor prin portretul pe care Neculce îl face voievodului, cel mai complet din toate, în pofida rolului destul de șters pe care acesta l-a jucat în istoria Moldovei. În cumpăna judecății ar atîrna mai mult scăderile domnului, fără îndoială, dar acesta a avut sfetnici răi și ei sînt vinovați de abuzurile lui Grigore Ghica — asemeni sfetnicilor lui Antonie-vodă Ruset, sau Constantin Cantemir. „Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic și supțire, la față uscat". Atît din portretul fizic. Cel moral se întinde pe trei pagini. Desprindem din el mici fragmente: „Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun și vrednic, milostiv și răbdătoriu. Și în viața lui era tot cu mése mari, cu cîntări și cu féliuri de féliuri de muzici în toate dzilele... Și pre boeri totdeauna îi poftiia să fie cu

[207] *Ibidem*, p. 695.
[208] *Ibidem*, p. 728.

dînsul la primblări. Și dacă eșia la cîmpu, era prea lascav (= blînd, *n.n.*) și darnic. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile dă blăstămăciune. Că să potriviia unor boiari, sfétnici ai lui, cari-i avea, 2 greci și un moldovan, anumé Costantin Psiolu (= Ipsilanti) hat⟨man⟩ și cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani și curvari; iar din moldovéni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian și închis la inima lui și lacom...

Era acest domn și curvar. Multe țiitori féte mare ținea, și apoi le îndzăstra și le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre niște féte de boiar. Numai nu să amesteca la féte de casă mare, ce de căpetenii mai de gios. Și avea doamnă și cuconi, și nu să rușina, de-ș făcea casa de ocară... Și la toate era desfrînat. Curtea lui poftia să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boiari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat, sau olecăindu-i-să că sînt timpurile réle... că să foarte miniia, și la mînie era foarte grabnic... La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, și cumu-i părea, așea rămînea. Și pre urmă, deși vedea că au greșit, nu întorcea... Da sume mare de bani la Poartă și turcilor agi ce viniia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, șease, tot ca să-l laude la Poartă... De să clintiia pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boiar, tot cu căruța cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Și încotro megea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori... Cu pușca da pre bine. Greci mulți adusése în țară, de mînca léfe tot din vistierie... Dar avea și trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgii din țară foarte-i înfrînasă și se temea de dînsul...

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzău pre lîngă dînsul sfétnici, ar fi fost de mirare de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte și de laudă, iar nu cu cei de ulă" [209].

Succesorul lui Grigorie Ghica, trecut în Țara Românească, este vărul său, Constantin Mavrocordat, ce venea din țara vecină. Prima lui domnie, de numai doi ani și jumătate (1733—1735) este caracterizată de Neculce prin permanentele intrigi la Constantinopol împotriva predecesorului său, și prin cheltuieli aferente imense pentru care cronicarul are cuvinte de amărăciune: „Vai de aceste 2 țări creștine, cu acești domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbilé celi ticăite a loru!" [210] Impozitele sînt multe și mari, grecii veniți cu domnul numeroși, iar boierii divaniți — printre care nu mai figurează Neculce —, numiți „după mită". Grecii stăpînesc economicește țara. „Toati boeriilé și pîrcălăbiîele și vămășiilé celi di pi

[209] *Ibidem*, p. 725—729.
[210] *Ibidem*, p. 734.

margini, cu agonisit⟨ă⟩, tot ei le cuprinses⟨ă⟩ de li-au luat..." [211] Cheltuielile curții domnești sînt foarte mari: daruri enorme făcute slujbașilor turci (mai mari decît la Ghica-vodă), ca să le obțină bunăvoința și lauda la Poartă); lefurile unor slujbași apropiați și „lista civilă" a rudelor sale, inclusiv a „țiitoarelor măritate a tătîne-său vreo zece, cu bărbații lor", în afară de haraciu, îl fac pe Neculce să căineze de mai multe ori biata Moldovă.

În raporturile cu boierii domnul a dat dovadă de multă condescendență poftindu-i zilnic la cafea și acordîndu-le multă cinste. Mai tîrziu, în al doilea an de domnie, va ușura pe boierii mazili de unele impozite, de teamă să nu fugă la rivalul său din Țara Românească.

Neculce separă capitolul în două părți aproape egale, cea de a doua fiind consacrată evenimentelor din țările învecinate. Între ele, în cîteva cuvinte, fixează trăsăturile fizice și morale ale lui Constantin Mavrocordat: „... Era un om pre mic de stat, și făptură pro⟨a⟩stă, și căutătura încrucișetă, și vorba lui înnecată. Dar la hirie era nalt, cu mî⟨n⟩drie vre să s-arete, dar ĭera și omilenic (= milos, *n.n.*). Cazné, bătăi rele la o⟨a⟩mini nu făce, nici la singe nu ĭera lacom, și răbdător. Mult îi era dragă învățătura, corăspundeții din toate țările striine să aibă, pre silitor spre veşti, ca s⟨ă⟩ știi ce s⟨ă⟩ faci pintr-alte țări... Minciunilé îi era pre drag a li asculta... Giuruĭa pre mult unora și altora, dar la mai mulți nu da dintr-aceli giuruință. Era om di-l întorce și alții" [212].

Dintre chestiunile de istorie universală un loc important acordă Neculce luptelor de succesiune la tronul Poloniei, după moartea regelui August și amestecul țărilor europene pentru impunerea diverșilor pretendenți. Dintre ei Stanislau Leszczinski a izbutit să fie ales pentru scurtă vreme rege al Poloniei. Atacat la Gdansk de ruși, a izbutit să fugă din cetate, recurgînd la șiretlicuri demne de *O samă de cuvinte*, pe care Neculce le descrie cu pasiunea atît de des întîlnită. Sînt amintite incursiunile rușilor în hanatul Crimeei, luptele dintre turci și perși și neînțelegeri dintre francezi și nemți, cauzate de intervențiile Austriei în treburile succesiunii la tronul Poloniei. Informațiile și datele pe care le dă Neculce cu privire la luptele dintre turci și perși nu pot fi utilizate decît cu mare prudență. Tendința sa spre exagerare, adeseori întîlnită în materie de istorie europeană, este bine cunoscută. În cazul de față, din cele vreo două, trei sute de mii de turci participanți la război n-au scăpat decît o mie, două. Rămîne însă esențialul: frumusețea povestirii și farmecul naivității.

---

[211] *Ibidem*, p. 734.
[212] *Ibidem*, p. 740—741.

Plecarea lui Constantin Mavrocordat și revenirea pe tron a lui Grigore Ghica se face pe nesimțite. Capitolul noii domnii (1735—1741) este cel mai cuprinzător, după cel închinat lui Dimitrie Cantemir: peste 45 de pagini. Întoarcerea în Moldova însemna o scădere a prestigiului pentru cel care venea din Țara Românească, socotită mai bogată și cu o stabilitate economică mai bună. Grigore Ghica, supărat și rușinat, cum a venit la Iași i-a și arestat pe doi boieri, bănuiți că au fost autorii morali ai coborîrii sale. Soarta unuia dintre ei, mai ales, a vornicului Sandul Sturdza, care fusese în grațiile domnului în prima domnie și care era gata să-și piardă viața la cîteva ceasuri de la intrarea domnului în Iași cu a doua domnie, îi amintește lui Neculce cît de nestatornice sînt firile domnilor: „Să potrivești cu linul mărilor și cu săninul ceriului. Cînd nu gîndești, să tulbură mărilîe și ceriul nuoriadză. Așe sînt și hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucuriîe, atunce vine la scîrbă!" [213] Frumoase comparații pentru un scriitor cu un pronunțat simț epic! Ele întăresc convingerea — și nu numai acestea — că Neculce era un om de mare sensibilitate, un iubitor al poeziei.

Divanul, constituit, ca de obicei, cîteva zile mai tîrziu, îl include și pe cronicar ca vel-vornic, cum a mai fost. Dintre boierii mari făcea parte, ca vel-logofăt, și Constantin Costache, a cărui moarte subită de la mănăstirea Sucevița o descrie Neculce amănunțit și o deplînge, în pofida faptului că făcea parte dintre Gavrilițeștii care i-au stăpînit moșiile. Acesta „s⟨ă⟩ punea tari în prici cu domnii și cu alții pentru țară... ca s⟨ă⟩ nu o jăcuiască... Că boeriul cari stă cu biné pentru țară di s⟨ă⟩ pune, macar di-ar vini și la primejdiîa v⟨i⟩ețîi, i s⟨ă⟩ cade de la ace țară și di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul⟨ă⟩" [214].

Moartea acestuia o încadrează Neculce între pagini pline de măsuri draconice luate de stăpînire pentru strîngerea puzderiei de biruri, căzute năpastă pe bieții țărani, pe mănăstiri și pe boierii mazili. Din pricina celui mai greu, impozitul pe cap de locuitor, scos în săptămîna patimilor, „nu pute o⟨a⟩minii nici în biserică să margă, să-ș cati de sufletu, să s⟨ă⟩ pricistuiască, sau la Paști să păscuiască, ce păscuîa prin păduri, cu ferăli sălbatice" [215]. Neculce reține toate birurile și ni le transmite cu mare fidelitate. Din acest punct de vedere *Letopisețul* său poate fi utilizat ca izvor informativ de prim ordin, cum a și fost folosit de toți istoricii noștri.

---

[213] *Ibidem*, p. 754.

[214] *Ibidem*, p. 757—758.

[215] *Ibidem*, p. 758.

Disputa dintre Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat pentru stăpînirea Țării Românești, prinsă în *Letopiseț*, cu amănuntele unui jurnal, nu ne interesează în mod deosebit. Ea are izul evenimentelor petrecute azi, acuma, sub ochii cronicarului, pe care timpul n-a avut cînd să le decanteze, de aceea sînt înșirate pe pagini întregi. Alte știri de natura aceasta, întîmplate, de mult, sînt redate, pentru domniile mai vechi, în cîteva fraze.

Sfîrșitul *Letopisețului* — căci capitolul acesta, cel din urmă revăzut și corectat de cronicar, încheie suita evenimentelor mari din istoria universală — îi dă prilejul lui Neculce să rețină atenția cititorului pe multe pagini cu acțiuni militare rusești de proporții, în Crimeea, unde vor pune capăt stăpînirii tătărăști, precum și cu începerea unui nou război ruso-turc (1737—1739), favorabil rușilor, care îi aduce pentru a doua oară în Iași; de data aceasta fără să fi fost chemați de un Dimitrie Cantemir. Neculce precizează evenimentele, se dovedește mai bine informat, în special cu privire la numărul trupelor și mișcarea acestora. Stilul rămîne însă cel naiv, intim, străin de maniera savantă folosită de istoricii europeni ai vremii.

Imperialii, care au început și ei atacurile în Balcani, cu mai puțin succes decît altă dată (prin pacea de la Belgrad din 1739 ei vor fi obligați să evacueze, printre altele, și Oltenia) se infiltrează atît în Țara Românească cît și în Moldova (ca pe vremea lui Mihail Racoviță), urmăriți de Neculce pas cu pas. Pe cît erau ei de pașnici de data aceasta, căci „stricăciuni n-au făcut nimic în țară; tot cu bani cumpăra ce li trebuia", pe atîta era de fricos Grigore Ghica. Fugit la Țuțora, n-a coborît la Galata decît după ce a obținut ajutoare — vreo 6.000 de oameni, zice Neculce — de la pașii din jur. „Și au mai ești frica lui Grigorii-vodă de nemți. Și de frica viziriului și de rușine s-au întorsu iarăși înapoi la Gălata..." [216]

În vremea aceasta (1737) Grigore Ghica a fost vizitat și de fratele său, terzimanul, trimis la ruși pentru obținerea unui armistițiu. Relatînd vizita, Neculce nu-și poate ascunde resentimentele față de greci, care nu vedeau cu ochi buni posibilitatea scuturării stăpînirii turcești: „Ș-au purces terdzimanul, ș-au venit pre la Grigoriie-vodă, frate-său, la Gălata; și l-au benchetuit 1 dzi cu mari cinste. Și l-au mai învățat și el meșterșuguri di-a lui, ce au mai știut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli și fric⟨ă⟩, c-or lua creștinii țara; ce nu numai el, ce și grecii lui, și n-or ave ce stăpîni și ce mînca le Țarigrad" [217]. Și, ca să încheiem suita ironiilor și a dovezilor de

---

[216] *Ibidem*, p. 782.
[217] *Ibidem*, p. 787.

antipatie față de ciocoismul grecesc, redăm un scurt fragment cu care se încheie acțiunea nemților în Moldova, retrași dincolo de munți, sub presiunea unui grup de ostași trimiși împreună cu două *steaguri de cazaci, comandați de hatmanul Constantin Ipsilanti*: „Iar hatmanul cu o⟨a⟩ste, precum mai sus scrii, nici gium⟨ă⟩tate de cias n-au zăbăvit și s-au și-ntorsu înnapoi, fiind grec cu pele de iepure la spate. Au fugit toat⟨ă⟩ noapte, făcîndu-i-să dzuă la Bistriță, negonindu-l nimé, nici vădzînd pre nimé; după cum iaste vorba, că nu fac toate mușțile m⟨i⟩eré. Că, cînd s-au tîlnit cu o⟨a⟩ste nemțasc⟨ă⟩ tremura de fric⟨ă⟩ și vre să fug⟨ă⟩. Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-l sudui ș-au scos și sabiele asupra lui să-l taie. Și vădzînd așea, că fac turcii zorbà asupra lui, s-au slobozit de fric-asupra nemților" [218].

Tot frica l-a făcut și pe domn — relatează Neculce — să cheme turci și tătari să ierneze cu el în Iași, în iarna anilor 1737—38. Paginile care descriu abuzurile, silniciile și ticăloșiile lor amintesc de vremea lui Dumitrașcu Cantacuzino, iar revolta lui Neculce față de Grigore Ghica nu este depășită decît de paginile consacrate acelei domnii.

Partea centrală a capitolului o constituie pătrunderea rușilor în Moldova din vara anului 1739. Aceștia, cam 120.000 — apreciază Neculce —, sub comanda feldmareșalului Münnich au atacat mai întîi Hotinul — raia turcească la acea vreme —, apărat de Colceag-pașa, ocupîndu-l după o serie de lupte ce au avut loc, unele nu departe de Boian, moșia cronicarului. După Hotin, armatele turcești s-au retras, văzînd că nu pot face față rușilor, iar aceștia și-au continuat înaintarea spre Iași. Grigore Ghica n-a întîrziat nici el prea mult, ci le-a urmat; a pus caimacami în Iași și a coborît spre Galați. Neculce urmărește cu mare tensiune acțiunile armate și relatarea sa rămîne, pentru această vreme, izvorul narativ intern cel mai autorizat și folosit ca atare de istoriografia noastră.

În rîndurile armatei ruse se aflau și doi feciori ai lui Antioh Cantemir: Dumitrașcu, avînd gradul de maior și Constantin, cel mai mare, ca general de brigadă. Lor le-a fost încredințată misiunea de a strînge provizii pentru armată și de a se ocupa de lichidarea detașamentelor răzlețe turcești și tătărăști ce ar mai fi existat prin partea de nord a Moldovei. Încercarea lui Constantin Cantemir, de a-l prinde pe domn n-a fost încununată de succes. În schimb, „tot jăcuind", a intrat în Iași în ziua de 2 septemvrie 1739, primit cu mare bucurie — zice Neculce — de mitropolit, boieri, negustori și alți orășeni care „i-au închinat cheilé țărîi și stiagurile slujitorilor" [219].

---

[218] *Ibidem*, p. 794.
[219] *Ibidem*, p. 824.

A doua zi a intrat în Iași și feldmareșalul Münnich. Timp de o săptămînă, spune Neculce, în fiecare zi invita pe mitropolit și pe boieri la masă. Apoi lucrurile s-au schimbat în rău, pentru că Münnich a impus Moldovei, prin boierii caimacami, o sumă de obligații foarte grele, cuprinse în 12 puncte. Moldova era obligată să adăpostească și să hrănească iarna 20.000 de soldați, să dea 100 de pungi pentru masa mareșalului în fiecare an, să asigure 3.000 de salahori pentru repararea cetăților, să i se dea, imediat, un plocon de 90 de pungi de bani și altele. Iar dacă boierii, chemați să le iscălească, vor refuza, va da foc orașului. Cu aceasta s-a încheiat — adaogă Neculce — cinstea acordată boierilor: „Că vinul cel unguresc, dulce, s-au făcut venin amar, și rîsul, plînsu, și voia cea bun⟨ă⟩, gro⟨a⟩z⟨ă⟩ și frică"[220].

După acestea Münnich a trecut Prutul, așteptînd la Zagarance să i se îndeplinească cererile, în timp ce feciorii lui Antioh Cantemir căutau să-l prindă pe Grigore Ghica. Între timp, mergînd să ocupe Tighina, Münnich a fost înștiințat că s-a încheiat pace. Cu toate acestea el n-a încetat să-i amenințe pe boierii caimacami și să ceară împlinirea tuturor obligațiilor impuse, ascunzîndu-le semnarea păcii de la Belgrad. Abia la mijlocul lui octomvrie a început retragerea, luîndu-i pe caimacami cu el la Hotin și jefuind tîrgurile și satele. A trebuit intervenția tătarilor ca să fie alungate rămășițele oștirilor rusești din Iași.

Întorcîndu-se Grigore Ghica în capitală a pus biruri grele pe țară și a început să-i urmărească pe boierii bănuiți de simpatii față de ruși. Nu putea să scape de năpastă nici Neculce, care, mărturisește singur a cheltuit mulți bani ca să fie eliberat. Cît îl privește pe mitropolitul Antonie, care își manifestase mai direct adeziunea pentru ruși, făcîndu-le slujbe și sfințindu-le armata, acesta i-a întovărășit în retragere și a ajuns mitropolit al Cernigovului.

Sfîrșitul capitolului este ocupat de frămîntările din Rusia, survenite la moartea împărătesei Ana și turburările legate de succesiunea la tron, precum și de mazilirea domnului. Neculce precizează evenimentele descrise în acest capitol cu date exacte. Cum menționam mai sus, valoarea istorică a ultimelor capitole crește, pe măsură ce ne apropiem de vremea în care Neculce și-a redactat *Letopisețul*.

În locul lui Grigore Ghica este numit, pentru a doua oară, Constantin Mavrocordat (1741—1743). Capitolul domniei lui, cu care se încheie *Letopisețul*, foarte interesant din punct de vedere istoric, căci se referă la majoritatea reformelor introduse de domn, este mai palid sub raport literar. Neculce amintește mai întîi reforma judecătorească, în care era și el implicat, reformă care atenua mult

---

[220] *Ibidem*, p. 828.

abuzurile din trecut. Au fost reglementate impozitele — mai ales darea personală — și au fost desființate acele dări care declanșau nemulțumiri grave, cum au fost văcăritul, pogonăritul, și altele. Este amintită de Neculce, singura dată, preocuparea unui domn pentru cultură. Constantin Mavrocordat reorganizează învățămîntul, dezvoltînd școlile grecești și slavonești existente și înființînd altele noi, pentru fiii boierilor mazili, pe care-i invita stăruitor să se dedice învățăturii. Sînt amintite de Neculce măsurile luate de domn pentru organizarea arhivelor, introducîndu-se condicile de documente. Tot el reglementează și situația unor mănăstiri închinate Sfîntului Mormînt, care ieșiseră, în vremea războaielor, de sub oblăduirea grecească. În sfîrșit Neculce acordă, ca de obicei, cîteva pagini evenimentelor din țările vecine, în special celor din Rusia, continuîndu-le pe cele relatate în capitolul precedent.

Se observă în finalul *Letopisețului* o anumită grabă a lui Neculce pentru consemnarea celor petrecute sub ochii săi. Domnia de reforme a acestui luminat voievod, poate cel mai bun gospodar dintre toți fanarioții, a fost tratată în mai puțin de opt pagini, fără convingerea și patosul pe care de atîtea ori i le-am urmărit în capitolele cronicii. Totuși și acesta rămîne produsul inegalabil al strălucitoarei sale minți și al grijii nedezmințite pentru nevoile și soarta Moldovei.

Letopisețul lui Ion Neculce este precedat de un număr variabil de povestiri — de la manuscris, la manuscris — cunoscute sub titlul de *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi și bătrîni și în létopisățe nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domniia lui Ștefăniță-vodă, înaintea domniii Dabijii-vodă.*

Este de observat de la bun început — înainte de orice considerații privitoare la valoarea istorică a *cuvintelor* —, că acestea au fost redactate de autor în legătură directă cu *marile compilații de cronici*, compilații realizate adeseori după izvoare narative dispărute de mult [221]. Referindu-ne la cronicile moldovenești vom reaminti cititorului tendința ce se observă, Neculce fiind încă în viață, de a fi adunată, în același volum, întreaga istorie a țării, și de a structura volumele după un cuprins pe care ni-l precizează înseși manuscrisele reprezentative folosite la elaborarea ediției de față [222].

O asemenea compilație de cronici ne prezintă Teodor Codrescu în *Uricarul* său, copiată în anul 1807 de către un oarecare Iosaf monahul, pentru Constantin Brașoveanul, după un alt manuscris

---

[221] Titlu generic dat de N. Iorga celor mai reprezentative letopisețe ale Moldovei și Țării Românești. Cf. *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, Buc., 1901, p. 61—272.

[222] A se vedea mai jos *Nota asupra ediției*, unde sînt descrise manuscrisele compilației de cronici: 253, 53, 254, 252 etc.

din 1724, februarie, lucrat de ieromonahul Savva pentru Atanasie, episcopul de Roman [223]. Așadar în anul 1724 existau manuscrise care difuzau întreaga istorie a Moldovei pînă la anul 1661, pînă la moartea lui Ștefăniță Lupu [224]. Dacă n-am fi avut însemnarea lui Teodor Codrescu pentru manuscrisul din 1724, probabil dispărut astăzi, am fi socotit drept cea mai veche compilație de cronici păstrată, copia manuscrisului 253, adică manuscrisul corectat de Neculce, care stă la baza ediției noastre. Mai mult, l-am fi putut considera pe Neculce drept inițiatorul compilațiilor, de vreme ce opera sa a fost transmisă, în primul rînd, prin intermediul unor asemenea manuscrise cumulative. Problema, care nu ne interesează aici, decît tangențial, nu trebuie tratată însă fără să se țină seama și de implicațiile lui Axinte Uricariul în elaborarea compilațiilor de cronici.

Neculce, continuînd istoria Moldovei, rămasă cu Miron Costin la anul 1661, și vrînd să conexeze *Letopisețul* său la compilațiile care circulau în Moldova, pe de altă parte observînd omisiunile din cronicile anterioare, s-a simțit obligat să le completeze, creînd *cuvintele*, pe care le-a așezat, cum singur precizează, înaintea domniei lui Dabija-vodă. Mai tîrziu, după moartea sa, unii copiști zeloși [225] au repartizat o parte din *cuvinte* în cuprinsul cronicilor lui Ureche sau a Costineștilor, la locul impus de cronologia Moldovei, de obicei la sfîrșitul capitolelor despre Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Lăpușneanu etc. Acest fapt a cauzat greutăți unor cercetători, care au ignorat existența *cuvintelor* din unele volume compilații de cronici, și care n-au avut — pe bună dreptate — fantezia să le caute la capitolele respective redactate de predecesorii lui Neculce. Așezarea de către unii copiști a legendelor, după cronologia lor, ne întărește convingerea că ele au fost create, cum spuneam mai sus, pentru completarea cronicilor anterioare și nu „pentru a inaugura cu ele lucrarea sa", adică letopisețul, cum pretinde N. Iorga, și nici „pentru învățătura cetitorilor, cînd vor avea să răspundă, ca în cazurile date de

---

[223] Manuscrisul se păstrează astăzi în colecțiile Bibliotecii centrale universitare din Cluj sub cota 1/1924, fondul G. Sion. Cf. Theodor Codrescu, *Uricarul, sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XXIV, Iași, 1895, p. 334—381. N. Iorga, în *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, p. 269—272, vorbește și el, folosind *Uricarul*, de manuscrisul din 1724, numindu-l „compilație". Vezi și L. Onu, *Critica textuală și editarea literaturii române vechi*, București, 1973, p. 229 și 238—243.

[224] *Pinax*-ul, adică tabla de materii, pe care o reproduce *Uricarul* în întregime la p. 337—346, este identic cu acela al compilațiilor ulterioare, lipsindu-i, evident, cronica lui Neculce.

[225] Despre care amintim în *Nota asupra ediției*.

tradiție, pentru moralizarea lor" [226]. În felul acesta subscriem și noi, în parte, la concluziile lui C. Boroianu din excelentul studiu consacrat *cuvintelor* [227].

Cercetarea *cuvintelor* este mult păgubită de absența lor din manuscrisul 253, cel corectat de Neculce. Acesta ne-ar fi precizat care anume legende au fost elaborate de către cronicar și, implicit, tratamentul la care trebuie să supunem cele cîteva legende descoperite în zilele noastre și care lipsesc din edițiile anterioare [228]. Titlul dat de cronicar, legendelor, în *Pinax*-ul manuscrisului 253, conexat la afirmația despre proveniența lor păstrată în *Predoslovie*, sau în titlurile din alte manuscrise, ne indică sursele de inspirație de care s-a folosit Neculce [229]. Acestea au fost adunate, pe de o parte din letopisețele cele vechi ale țării, probabil din *Letopisețul* lui Eustratie logofătul [230], unde găsindu-le predecesorii săi (Neculce se referă numai la Miron Costin, cînd, în realitate cele mai multe legende privesc perioada istorică tratată de Grigore Ureche) le-au ignorat, pe de altă parte *din auzitele oamenilor vechi*. Titlul din *Pinax*: *O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor și pentru țară, culese din letopisețele țării cele vechi, care le-au lepădat Miron logofăt⟨ul⟩, negăsindu-le scrise în cronicile străine* este întărit, în ideea folosirii legendelor din letopisețe, de *Predoslovie*: „Mai socotit-au și din letopisățul lui Evstratie logofătul și a lui Simion dascalului și a lui Misail călugărului nește cuvinte cîteva, de nu le-au lăsat să nu le scrie, ce le-au scris ..." [231]. Cît privește „auzitele din om în om", transmise, ca explicație pentru proveniența cuvintelor, acestea figurează în manuscrisele copiate după textul de bază de către nepotul

---

[226] Cf. N. Iorga, *op. cit.*, vol. I, p. 250.

[227] Cf. C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, vol. I, 1973, p. 67—78.

[228] „Descoperite în zilele noastre" este un fel de a vorbi. Cel puțin trei dintre ele (cea privitoare la Aron-vodă și cele privitoare la Gheorghe Duca) au fost publicate de Teodor Codrescu în *Buciumul român*, Iași, anul I (1875), p. 17—18 și 548—549. Menționea și la N. Iorga, *op. cit.*, vol. I. p. 252, nota 2.

[229] O analiză aprofundată sub raport științific la *O samă de cuvinte* a dat C. C. Giurescu: *Valoarea istorică a tradițiilor consemnate de Ion Neculce*, în *Studii de folclor și literatură*, București, 1967, p. 439—495.

[230] Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 440. Despre originea tradițiilor neculcene vorbește și studiul lui I. Șiadbei, *Cercetări asupra cronicelor moldovene*, I, *Evstatie logofătul, Grigore Ureche, Simion Dascălul, Ion Neculce*. Iași, 1939, p. 1—10 (capitolul *Izvoarele povestirilor din „O samă de cuvinte" de Ion Neculce*).

[231] Originalul *Predosloviei* nu s-a păstrat. Aceasta, lipsind și din manuscrisul 253, a fost transcrisă după copii ce redau textul la persoana a 3-a singular și nu la persoana 1.

său, Ioasaf Luca, căruia îi aparține explicația, și au în vedere întîmplări apropiate de zilele lui Neculce: Vasile Lupu, Gheorghe Ștefan, Ștefăniță-vodă Lupu, Nicolae Milescu, Duca-vodă.

Referindu-se la *cuvintele* reținute de Neculce din lectura letopiseţelor Moldovei, dar din care unele fuseseră consemnate, totuși, și de către Grigore Ureche, sau Costinești (este vorba de legendele privitoare la veacurile vechi), C. C. Giurescu socoate, pe bună dreptate, că legenda privitoare la Dragoș-vodă este creația lui Neculce, întrucît ea nu este întîlnită schematic, în nici un text de cronică, cu excepția *Letopiseţului* contemporanului său, Nicolae Costin [232].

Încercînd o trecere în revistă a principalelor legende și povestiri, a căror valoare literară a fost unanim recunoscută și al căror farmec neasemuit le-a impus ca subiecte de inspirație pentru mulți din poeții reprezentativi ai veacului trecut, vom aminti cititorului că multe din aceste povestiri nu sînt lipsite de un adevăr istoric, fie că este sau nu atestat documentar în mod riguros.

Povestirile privitoare la Ștefan cel Mare, grupate la începutul *cuvintelor* sînt cele mai numeroase. Însemnarea lor, convențională, cu cifre, nu poate sluji nici măcar trecerii lor în revistă, de vreme ce sub același număr sînt prinse, în realitate, mai multe legende. Așa, spre pildă, sub numărul III al ediţiilor precedente consemnăm: Legenda despre clădirea mănăstirii Putna și tradiția — contemporană cronicarului — cu privire la arcul și paharul rămase, tot acolo, de la marele voievod.

Sub numărul imediat următor, IV, sînt redate trei legende: cea privitoare la refuzul mamei lui Ștefan de a-și primi feciorul în Cetatea Neamțului, aceea cu privire la precizia tunurilor din cetate, mînuite de un neamț, și, în sfîrșit, aceea care relatează vizita lui Ștefan la sihastrul Daniil de la Voroneț. Și exemplificarea ar putea continua.

A doua dintre povestiri, cu privire la statutul vechi al cetăților Chilia și Cetatea Albă, precum și cu privire la prezența tătarilor în Bugeac, inexactă din punct de vedere istoric [233], credem că este o creație a lui Neculce, menită să explice cititorilor situația politică deosebită a sudului Moldovei. Însăși concluzia: „Și turcii apoi au adus tătarî din Crîm și i-au așezat în Bugiac, *carii stau și pînă astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani*" (subl. noastră) ne întărește bănuiala. Cuvîntul are, de altfel, mai degrabă izul unei relatări

[232] Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 443.

[233] C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 473.

istorice seci, decît a unei tradiții transmise din generație în generație, în care misterul, senzaționalul, insolitul, dau farmecul povestirilor respective.

Tradiția privitoare la raportul dintre războaiele purtate și mănăstirile zidite de Ștefan este o completare a cronicii lui Grigore Ureche, în care se vorbește de numărul de mănăstiri, 44, ridicate de voievod [234]. Este evidentă aci reminiscența lecturii de cronică.

Legenda mănăstirii Putna poate fi împărțită, dintru început, în două. Cea dintîi, cu un pronunțat caracter folcloric, se referă la stabilirea locului mănăstirii. Jertfirea copilului din casă, care a îndrăznit să întindă arcul mai mult decît stăpînul său, ar putea fi socotită ca jertfa trebuincioasă pentru ridicarea marilor construcții, motiv întîlnit în folclorul perimetrului balcanic și nord-dunărean. Partea a doua, care se referă la înlocuirea candelabrelor și a sfeșnicelor de argint, de către un domn, nenumit, cu altele de spije, adică de fontă „care li-am apucat și noi" și folosirea acestora din urmă la turnarea unui clopot, amintesc de tradiții mai noi, demne de încredere. Mai veridice sînt povestirile privitoare la arcul — sau harbaleta cu vîrtej — lăsat de Ștefan cel Mare ctitoriei sale și dispărut în timpul incursiunilor poloneze din timpul domniei lui Constantin Cantemir, ca și aceea cu privire la paharul de iaspis rămas de la Ștefan și spart în vremea domniei a treia a lui Mihail Racoviță de niște zlotași și de egumenul Misail Chisăliță. Cu siguranță că Neculce deținea aceste detalii, ce nu pot fi puse la îndoială, chiar dacă documente istorice speciale nu le relatează, de la călugărirea mănăstirii Putna, cu care cronicarul a avut legături foarte strînse (mai mult rele decît bune) toată viața.

Lupta de la Războieni (1476), crucială pentru însăși ființa Moldovei și a voievodului său, a dat naștere la mai multe povestiri din care unele sînt atestate și de alte izvoare narative, iar altele rămîn în cadrul larg al legendelor. Din capul locului trebuie exclusă prezența mamei sale, Oltea doamna, moartă la 4 noiembrie 1465 și îngropată la Pobrata [235]. Nu se verifică, așadar, dialogul dintre

---

[234] Cf. Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. îngrijită de P. P. Panaitescu, ed. II, București, 1958, p. 121.

[235] Piatra de pe mormînt a fost descifrată și publicată de N. Iorga în *Inscripții din bisericile României*, fascicula 1, București, 1905, p. 61, inscripția 136.

ea și fiul său sub zidurile Cetății Neamțului, cum nu se verifică nici eliberarea de către ea a neamțului din închisoare, atît de meșter în ale balisticii, încît „și boldul de la cortul împăratului l-au sfărîmat" [236]. Legenda, consemnată și de către Dimitrie Cantemir [237], a circulat însă în Moldova, ca atîtea alte legende despre Ștefan, probabil încă din veacul al XVI-lea.

Cronica moldo-germană [238] confirmă, în schimb, succesul artileriei moldovene din Cetatea Neamțului, care, distrugînd tunul cel mare, și omorînd și pe comandantul artileriei turcești, a determinat retragerea lui Mohamed al II-lea. Cît privește ultima dintre povestirile legate de lupta de la Războieni, vizita lui Ștefan la Daniil Sihastrul și îmbărbătarea voievodului de către călugăr își găsește justificarea istorică atît în existența reală a lui Daniil cît și în ridicarea, la 1488, a mănăstirii cu hramul Sf. Gheorghe, așa cum a promis domnul [239].

La una din legende, cea relativă la ajutorul aprodului Purice dat lui Ștefan în lupta de la Șcheia cu Hroiot ungurul, care a ridicat neamul Movileștilor, Neculce se referă direct în *Predoslovie*: „Și pentru neamul Movileștilor, și cum li s-au numit acest nume, dintru Ștefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă" [240]. Intuiția lui Neculce (mai mult decît documentele cunoscute de el) este confirmată de aceeași cronică moldo-germană, care relatează cum în focul bătăliei ce a avut loc la 6 martie 6994⟨=1486⟩ la Șcheia, pe Siret, Ștefan căzînd de pe cal, a stat ascuns printre cadavre de dimineața și pînă

---

[236] Cf. *ed. de față*, p. 165.

[237] In *The history of the... othman empire...*, I, p. 48. Despre o posibilă influență a literaturii medievale occidentale asupra lui D. Cantemir la Constantinopol, să se vadă Laetiția Cartojan, *Legenda „Mama lui Ștefan cel Mare", D. Cantemir, izvorul baladelor din secolul al XIX-lea*, în *Cercetări literare*, V (1943), p. 65—95. O mențiune a articolului la N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 196. Cf. și punctul de vedere, îndreptățit, al lui C. C. Giurescu, în *Valoarea tradițiilor...*, p. 485, nota 86.

[238] Descoperită de O.Górka la München și publicată mai întîi în limba polonă, în 1931, și apoi în limba română sub titlul *Cronica epocei lui Ștefan cel Mare (1457—1499)*, în *Revista istorică română*, IV (1934), p. 215—279 și V—VI (1935—1936), p. 1—84 și republicată în volum, sub aceeași traducere a lui Emil Biedrzyski, în 1937, în colecția *Biblioteca Revistei istorice române*, vol. I.

[239] Cf. C. Turcu, *Daniil Sihastru, figură istorică, legendară și bisericească*, în *Studii și cercetări istorice*, vol. XX (1947), p. 246—259. Vezi și C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 490, nota 190.

[240] *Ed. de față*, p. 158.

la amiaz și cum a fost recunoscut de un boier călare, cu numele Purice, cu care a ieșit domnul de acolo și și-a adunat oștirea [241].

Cuvîntul privitor la înzestrarea logofătului Tăutu de către regele Poloniei cu 11 sate, după așezarea păcii cu Ștefan cel Mare, este în realitate o confirmare a unui act istoric bine atestat documentar [242].

Cuvîntul următor, relativ la Purcel, care ara în zi de duminică, „pe apa Vasluiului, cale de patru ceasuri" de tîrg este, evident, lipsit de temei istoric. Legenda are menirea să sublinieze spiritul de dreptate al marelui domn.

Legenda Dumbrăvii Roșii a preocupat pe Neculce în mod special. În *Predoslovie* aduce critici lui Miron Costin că a omis cu bună știință să spună că Dumbrava Roșie a fost arată de „Bogdan-vodă cu lești" (ca și cum Miron Costin ar fi scris letopisețul Moldovei pentru vremea respectivă!), deși „acéia zicu să nu fie basnă". Relatînd legenda și pomenind cele trei dumbrăvi: Dumbrava Roșie la Botoșani, cea de la Cotnari și cea de din jos de Roman, semînate „pentru pomeniré, ca să nu s⟨ă⟩ mai acolisască ⟨leșii⟩ de Moldova" [243], îl dezaprobă din nou: „Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris" [244]. Avînd pentru Miron Costin o deosebită prețuire, manifestată de mai multe ori în cuprinsul cronicii, Neculce este descumpănit de faptul că cel mai mare cronicar poate trece cu vederea asemenea „adevăruri".

Legenda circula în Moldova, împrumutată, probabil, din folclorul rus [245]. Dar o găsim și în *Letopisețul* lui Grigore Ureche, la sfîrșitul unei incursiuni a regelui Albert din anul 1500, oprită de Ștefan cel Mare, în jurul Botoșanilor: „...și fu izbînda la Ștefan-vodă și multă oaste leșască au perit și pe mulți i-au prins în robie... Au pus Ștefan-vodă de au arat cu lești pe o culme de deal la Botășani și au simănatu ghindă și s-au făcut dumbravă mare, de ieste pînă astăzi copaci mari" [246]. Dimitrie Cantemir pune legenda în legătură cu

---

[241] Cf. *Cronica epocei lui Ștefan cel Mare*, București, 1937, p. 126 și 149. Despre prezența istorică a lui Purece spătarul vezi C.C. Giurescu, *op. cit.*, p. 451.

[242] Cf. Ilie Corfus, *Încă un „cuvînt" de-al lui Neculce se dovedește a nu fi legendă*, în *Studii*, XVII (1964), nr. 3, p. 597—598.

[243] Cf. *ed. de față*, p. 168.

[244] *Ibidem*.

[245] Cf. N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 196. Cf. și C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, p. 73.

[246] Cf. Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei...*, p. 116—117.

pădurea de la Cotnari [247]. Menţiunea Dumbrăvii Roşii de la Botoşani trădează la Neculce o amintire de lectură.

Ultimul *cuvînt* cu privire la Ştefan cel Mare este acela în care i se atribuie pe patul de moarte sfatul dat urmaşului său, Bogdan, de a închina ţara turcilor, fiind aceştia „mai înţălepţi şi mai putérnici". Ideea închinării o mai întîlnim şi în *Letopiseţ*, unde, relatînd pretenţiile polonezilor la pacea de la Carlovit (1699), motivează refuzul turcilor de a dispune de Moldova prin aceea că ţara era închinată şi nu cucerită cu sabia; avea, aşadar o cvasi independenţă. *Cuvîntul* nu corespunde adevărului istoric decît în măsura în care Ştefan l-a putut sfătui pe fiul său Bogdan să se bazeze mai mult pe turci decît pe vecinii din jur, nestatornici şi mai slabi [248]. Este o parafrazare a ultimului fragment din domnia lui Ştefan cel Mare, scrisă de Grigore Ureche, în care voievodul, chemînd pe toţi sfetnicii, i-a sfătuit să se închine la turci, „arătîndu-le cum nu vor putea ţinea ţara, cum o au ţinut-o el" [249].

În aceeaşi idee, a închinării, îl întîlnim pe logofătul Tăutu, trimis la Constantinopol de Bogdan al III-lea cel Orb, într-o legendă plină de umor, care separă *cuvintele* despre Ştefan de cele dedicate lui Petru Rareş. Prezenţa marelui logofăt la Poartă este atestată de *Letopiseţul* lui Grigore Ureche [250], evident, fără detaliile savuroase ale tratării de către vizir cu cafea fierbinte, pe care logofătul, frigîndu-se la gură, a azvîrlit-o cu ceaşcă cu tot (cu felegean cu tot — se spune într-o variantă), spre hazul celor prezenţi, cafeaua fiind pentru moldoveni o băutură cu totul nouă. Tradiţia aceasta poate avea la bază întîmplări reale, transmise posterităţii de oameni din suita sa, dată fiind personalitatea logofătului Tăutu.

Prima din cele trei povestiri despre Petru Rareş, amestec de real şi plăsmuire, ni-l prezintă pe fiul nelegitim al marelui Ştefan, negustor de peşte, întovărăşind carăle pe apa Bîrladului, la Docolina, în drum spre Iaşi şi spre Suceava. La un popas de noapte a avut un vis, asemănător cu cel al biblicului Iosif, pe care argaţii săi l-au interpretat ca pe un semn de bun cîştig negustoresc. Dar ceea ce era să se împlinească — şi ceea ce Petru Rareş aştepta de mult — s-a împlinit; abia porniţi la drum, a fost întîmpinat de popor (de gloată, zice Neculce), care l-a proclamat domn. Printr-un gest de mărinimie el dăruieşte carăle cu peşte slugilor sale şi le promite slo-

[247] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, tradusă de Gheorghe Adamescu, Bucureşti, 1942, p. 63.

[248] *Ed. de faţă*, p. 168.

[249] Grigore Ureche, *Letopiseţul...*, p. 121.

[250] *Ibidem*, p. 135.

bozenie de dări. Reală este, probabil din această povestire, îndeletnicirea cu negoțul de pește a domnului, în tinerețe [251], dacă nu cumva amintirile de lectură ale lui Neculce din *Letopisețul* lui Grigore Ureche, privitoare la ajutorul dat de niște pescari lui Petru Rareș, după prima domnie, în timpul fugii sale prin munți, spre cetatea Ciceiului, au fost interpretate de către Neculce în sensul unei solidarități de breaslă cu aceștia [252].

Și al doilea *cuvînt*, privitor la trecerea domnului prin tîrgul Piatra ⟨Neamț⟩, în drum spre Ardeal, și atitudinea dușmănoasă față de el a orășenilor, și mai ales a unui popă, are o parte de atestare în *Letopisețul* lui Ureche. Se spune acolo că după ce a trecut Petru Rareș prin Piatra și a ajuns la mănăstirea Bistrița (care este așezată abia la cîțiva kilometri de oraș, *n. n.*) și vrînd să se odihnească, a văzut lume multă înconjurînd mănăstirea și vrînd să-l prindă. Domnul, încălecînd degrabă, a fugit singur în munți [253]. Atunci, după legendă, a fost urmărit de un popă, pe care vodă l-a trimis, odată cu o săgeată bine trasă, să-și continuie liturghia, să n-o lase neterminată. Înapoindu-se în a doua domnie, Petru Rareș i-a plătit și popii și pietrenilor.

Cea de a treia legendă, împărțită în două părți în manuscrisul după care a fost copiată (ms. 53), trebuie privită ca atare. Prima parte este o relatare după *Letopisețul* lui Ureche, a măsurilor întreprinse de Petru Rareș pentru a scăpa din captivitatea ungurească de la Ciceiu: scrisoarea scrisă, în sîrbește, de soția sa, ce era din neamul Despoților; slobozirea scrisorii pe fereastră, din turnul cetății și transmiterea ei, prin intermediul unei slugi, la Poartă, și, în sfîrșit, intervenția sultanului pe lîngă unguri pentru eliberarea domnului, ca să poată merge la Constantinopol [254].

Partea a doua, evident, legendă, ni-l prezintă pe domn iertat de sultan, la intervenția marelui vizir, dar nu înainte ca padișahul să-și împlinească jurămîntul de a trece cu calul peste el, jurămînt făcut atunci cînd domnul, prin actele sale de vitejie, potrivnice Porții, arătase că este fiul marelui Ștefan. Vizirul a rezolvat scrupulele de credință ale sultanului: l-a scos pe Rareș la cîmp și, culcat fiind, sultanul a sărit cu calul peste el (după altă legendă ar fi fost băgat sub un pod și sultanul ar fi trecut peste pod de trei ori), după care Petru Rareș și-a reluat scaunul Moldovei.

---

[251] C. C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor...*, p. 453.

[252] Grigore Ureche, *Letopisețul...*, p. 155.

[253] *Ibidem*, p. 154.

[254] *Ibidem*, p. 158. Comentariul și la C. C. Giurescu, *op. cit.* p. 453—455.

Domnia lui Despot-vodă, printre cele mai contradictorii din întreaga istorie a Moldovei, n-a rămas nici ea în afara *cuvintelor*. Despot, urgisit de țară, nu putea să fie, după Neculce, decît un impostor, care furînd actele stăpînului său și declarîndu-se nepot al acestuia, a ajuns în scaunul Moldovei. Adevărul istoric, subliniat de C. C. Giurescu [255], este altul: Despot-vodă deținea, într-adevăr, o diplomă de principe de Paros și de stăpîn al Samosului, dată lui de Carol Quintul la 22 octombrie 1555. Cu aceasta și cu inteligența sa a izbutit să ajungă domn.

Ultima tradiție din veacul al XVI-lea la care ne referim este aceea, mai puțin cunoscută — de vreme ce n-a fost inclusă în nici o ediție anterioară —, relativă la raporturile dintre Aron-vodă și unchiul său, mitropolitul Nicanor. Provenind din mediul călugăresc, probabil de la mănăstirea Agapia, povestirea este amplă și intrigă e bine legată. Aron-vodă, tînăr îl însoțea pe unchiul său la Agapia cea veche, unde acesta, ctitor fiind, obișnuia să meargă pentru treburi gospodărești. Fără știrea mitropolitului, el se ducea la plimbare la un schit, Hilioara, unde se avea în dragoste cu o călugăriță (precizarea finală se găsește în manuscrisul *D*, cu cota 112). Într-o zi, întorcîndu-se Aron-vodă de la Hilioara, s-a întîlnit într-un loc strîmt din munte, „tăiat cu ciocanul", cu unchiul său, care, bănuind de unde vine, l-a bătut. Nepotul a fugit prin munți, s-a dus la Țarigrad și, cu vremea, ajungînd domnul Moldovei, l-a prins pe unchiul său și, drept răzbunare, l-a scopit. Iar în locul unde s-a întîlnit cu mitropolitul Nicanor — devenit schimnicul Nil — a pus să se sape într-o stîncă povestea acelei întîmplări; stînca este cunoscută sub numele de Piatra lui Aron-vodă [256].

Cuvintele privitoare la domnii și evenimentele din secolul al XVII-lea sînt cele mai numeroase. Valoarea lor crește din punct de vedere istoric, atît prin timpul relativ scurt care s-a scurs de la întîmplările respective și data cînd au putut fi receptate de către cronicar (cu mult înainte de a le fi așternut pe hîrtie!), cît mai ales prin sursele de unde le deținea, cele mai multe parvenindu-i din mediul familial, sau din unul foarte apropiat lui.

Sublinierile biografice privitoare la Mavrocordați, făcute în intenția de a-i lega, genealogic, prin fiul lui Petru Rareș, de Ștefan cel Mare, n-au nici pe departe caracterul povestirilor anterioare, ci pe cel al *Letopisețului*. Constantin Mavrocordat, în vremea căruia, la 7242⟨= 1734⟩, se redactează însemnarea biografică, „să trage de pre

---

[255] În *Valoarea tradițiilor...*, p. 474.

[256] Păreri contradictorii privind veracitatea tradiției la C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 466.

strămoașe-sa *niam* din domnii cei vechi moldovenești". Credem că Neculce deținea acest fir mai degrabă de la domnul însuși, cu al cărui tată, Nicolae Mavrocordat, cronicarul fusese în termeni buni (în a doua domnie, corespondase cu el, iar domnul stăruise la Poartă pentru iertarea lui), decît de la Dimitrie Cantemir, cum afirmă Al. Piru [257].

Cu privire la domnul credincios și demn, care a fost Miron Barnovschi, Neculce ne-a lăsat două *cuvinte*, amîndouă în legătură cu călătoria tragică făcută la Constantinopol. Pe drum, întovărășit de boieri (printre ei fiind și Costin postelnicul, tatăl lui Miron [258]), la un popas de masă Miron Barnovschi a fost apucat de o *quintă* de strănuturi, ce nu-l părăsea, cu toată urarea tradițională: „Săn⟨ă⟩tos, doamne, și pe voia mării⟨i⟩-tale". Unul din boieri (știind — din bătrîni — că strănutul va înceta dacă-i va aminti de un lucru neplăcut, sau de unul la antipodul urării de sănătate) i-a zis „Viermi, doamne" și îndată a încetat de strănutat. Legenda, sau povestirea adevărată, s-a născut, probabil, după moartea voievodului, cînd boierii și-au amintit de călătorie și au făcut legătura între cele întîmplate. Ea a fost, apoi, difuzată în mediul boieresc de unde a reținut-o Neculce.

A doua povestire, despre moartea calului domnesc, odată cu stăpînul său, decapitat de turci (deși Neculce subliniază că „*Letopisățul* de aceasta nu scrie nimică iară oamenii așia vorbăscu, că au apucat unii dintru alții"), este relatată de fapt după capitolul privitor la domnia lui Miron-vodă Barnovschi, din *Letopisețul* lui Miron Costin: „Nu putem să trécem cu pomenirea niște tîmplări ce s-au prilejitu în Țarigrad, după perirea cestui domnu... De un cal al lui Barnovschi-vodă, ducîndu-l la grajdiuri împărătești, după perirea lui, în céieș dzi s-au trîntitu calul gios și au muritu în locu" [259].

Din numeroasele *cuvinte* privitoare la domnia lui Vasile Lupu unele au izul unor relatări de letopiseț [260]. Așa, spre pildă, politica de austeritate economică de la curte, din primii trei ani de domnie pe care o deținea, probabil, de la neamurile sale, Cantacuzinii, ce

---

[257] În *Istoria literaturii române*, I, ed. II, București, 1970, Editura Academiei, p. 600.

[258] Era rudă cu domnul și a fost designat de acesta, înainte de moartea cumplită la Constantinopol, drept executor testamentar. Cf. *Arhiva istorică a României*, București, 1866, tom. I, partea II-a, p. 187—190.

[259] Miron Costin, *Opere*, ediție critică de P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 103.

[260] Încă un prilej de a evidenția studiul lui C. Boroianu privitor la *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*.

fuseseră slujbași ai domnului, îl interesa în mod special pe Neculce. Un singur lucru n-a fost bun, remarcă Neculce, darurile pe care le-a făcut domnul sultanului, vizirului și celorlalți mari demnitari turci „că au rămas obiceai de dă țara baraiamlîc de atuncea încoace, în toți anii" [261]. Ultimul dintre *cuvinte*, privitor la închiderea lui Vasile Lupu în Edicule și pîra domnilor din Muntenia, Moldova și Transilvania asupra lui, însoțită de mari promisiuni de bani — 3000 de pungi! — numai ca să fie omorît, are, în prima parte, forma austeră a relatărilor de cronică. Partea finală, a cărei autenticitate n-o putem nici confirma, dar nici infirma, seamănă însă, prin caracterul insolit, cu povestirile sale inegalabile [262].

Alt *cuvînt*, deși nu este confirmat de izvoarele narative, pare de asemeni o completare de cronică. Vasile Lupu, lacom de bani, a stricat mănăstirea Putna, crezînd că va găsi averi ascunse în ea, dar n-a găsit. Acoperișul, care era de plumb, a fost folosit de către ginere-său, Timuș Hmelnițki, la fabricarea gloanțelor, la Suceava, în timpul războiului cu Gheorghe Ștefan. Acesta, ajungînd domn, a reclădit mănăstirea, ce rămăsese neterminată de la Vasile Lupu, dîndu-i forma de care pomenește Neculce.

Interesantă, și poate că nu întru totul lipsită de adevăr [263], este relatarea manierei în care rafinatul Vasile Lupu și l-a făcut prieten pe un demnitar turc, trimis în Moldova în vederea înlocuirii lui. Mai întîi domnul a trimis o mulțime de slujitori pe parcurs — de la Galați la Iași, —, ca să observe turcul că țara este bine populată, aceasta concomitent cu desfășurarea unei mari activități pe ogoare. Apoi, după ce a ajuns turcul în Iași, și a fost găzduit, i-a trimis un plocon de 5 000 de galbeni. Aceeași sumă i-a dat-o și după convorbirea pe care au avut-o amîndoi și în decursul căreia Vasile Lupu i-a mărturisit că știe că-i este domnia amenințată. Plecînd turcul din Iași, pe drum a mai primit 5 000 de galbeni, iar la Constantinopol, odată ajuns, l-au întîmpinat alți 5 000 de galbeni. În fața unor dovezi atît de „elocvente" turcul din vrăjmaș cum îi era, a început să-l laude marelui vizir, cît este țara de bogată și domnul de harnic și să-i propună exilarea pretendentului; ceea ce vizirul a și făcut. Și, conchide Neculce, ca de atîtea ori în cuprinsul *Letopisețului*: „Așea țin turcii prieteșugul, pentru voia banilor" [264].

Cele mai numeroase *cuvinte*, opt la număr, se referă la domnia și viața agitată a lui Gheorghe Ștefan. Îl vedem pe Gheorghe Ștefan

---

[261] *Ed. de față*, p. 178.

[262] *Ibidem*, p. 182.

[263] Vezi comentariul la C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 467—468.

[264] *Ed. de față*, p. 180.

încă boier, fiind văduv, om fără frîu, cînd era vorba de femei, întorcînd cu sila rădvanul Saftei, din neamul Boeștilor, pornit la Iași spre casa lui. „Și pre urmă au priimit și ia și s-au cununat cu dînsul, caré au agiunsu de au fost și doamnă“ [265]. A împărtășit cu el destinul pribegiei în apusul Europei. Dar nestatornic, cum îi era firea, Gheorghe Ștefan a repudiat-o și a trimis-o în țară. „Și el ș-au fost luat o slujnică, țiitoaré, dintru aceli țări streine“ [266]. Este vorba de Ștefania Mihailova, care i-a fost devotată pînă la moarte și care i-a adus osemintele de la Stettin, din Pomerania, unde domnul a închis ochii în ianuarie 1668 și i le-a îngropat la mănăstirea Cașin [267]. În sfîrșit, tot în legătură cu apucăturile lui Gheorghe Ștefan este și relatarea într-un alt *cuvînt*, despre prinderea frumoasei încă, cercheze, doamna lui Vasile Lupu, pe care a vrut s-o batjocorească. „Ce doamna lui Vasilii-vodă l-au probozit și au început a-l blăstăma și a-l sudui și a-i zicé dulău fără de obraz, cum nu să téme de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn și i-au mîncat pita. Și așîa i-au dat pacé...“ [268] Sursa de informație pentru aceste cuvinte, ce nu pot fi puse la îndoială, rămîne în cea mai mare parte familia Cantacuzinilor, unde se vor fi comentat — ca în sînul tuturor familiilor boierești — atari întîmplări. Un *cuvînt* ni-l înfățișează pe Gheorghe Ștefan, logofăt, stînd gînditor în Divan cu toiagul la gură și dîndu-i dușmanului său, Iordache Cantacuzino, răspunsul oracolului, abia mai tîrziu înțeles: „Zic în fluier să mi se coboare caprile de la munte, și nu mai vin“. Caprele fiind oștile din Ardeal, pe care le aștepta să-i vină în ajutor și să-l răstoarne pe Vasile Lupu.

Un altul, amestec de strălucire și grotesc, relatează conversația cu bivolarul său din Roman, ce l-a întîmpinat beat în mijlocul orașului, pe cînd domnul, în fruntea oștilor, sigur de victorie, trecea spre Suceava. Bivolarul, veche slugă, apreciindu-i ținuta de domn, răspunde cu umor invitației lui Gheorghe Ștefan: „O bute de vin am neguțat și n-am bani să o plătesc, să beu pentru săn⟨ă⟩tatea mării⟨i⟩-tali și a oștii mării⟨i⟩-tali! Atuncea Ștefan-vodă s-au zîmbit a rîdé și au zis la șoltuzul: « Pas'să ți-o plătiască ». Și au mărsu de au băut butea cea de vin toată, cu soțiile lui“ [269].

---

[265] *Ibidem*, p. 182.

[266] *Ibidem*, p. 185.

[267] Cu privire la repudierea doamnei Safta să se vadă N. Iorga, *Din pribegia lui Gheorghe Ștefan-vodă*, în *Revista istorică*, IX (1923), p. 97—103. Despre Ștefania Mihailova amintește C. C. Giurescu în *Istoria românilor*, III, p. 133. Comentariul *cuvîntului* respectiv la C. C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor*, p. 460.

[268] *Ed. de față*, p. 183.

[269] *Ibidem*.

Mai interesant și cu evidente elemente de cronică este povestită prinderea fraților Toma și Iordache Cantacuzino, după victoria asupra lui Vasile Lupu, despuierea lor de toate averile și, în final, salvarea lor de la moartea ce-i amenința, prin intervenția lui Constantin Șerban, domnul Țării Românești. Iuțeala cu care căpitanul ce ducea scrisorile a parcurs drumul de la București la Iași — și care i-a adus mai apoi porecla de Ușurelul — a salvat zilele celor doi Cantacuzini.

Întîmplarea este atestată pe de o parte de Miron Costin în *Letopisețul* său [270], pe de altă parte de către cronica lui Radu Popescu, unde este dat și numele căpitanului: Badea Conteș Bălăceanul [271].

Nu vom stărui asupra celorlalte povestiri cu privire la Gheorghe Ștefan. Este de subliniat că ele se încadrează printre cele mai savuroase din întregul cuprins al operei neculcene și se bazează aproape toate pe adevăruri atestate documentar, sau transmise de contemporani ai evenimentelor.

Cea mai întinsă dintre povestirile din *O samă de cuvinte* rămîne aceea închinată prieteniei nedesmințite dintre Gheorghe Ghica (1658—1659) și marele vizir Mehmed Küprülü. Copii săraci amîndoi, unul albanez, celălalt turc, se duc în lume să-și caute norocul. Pana măiastră a lui Neculce redă dialogul de basm dintre cei doi copii flămînzi și fără adăpost, în drumul lor spre Constantinopol: „Și au dzis Ghica-vodă: « Tu ești turcu, poți să agiungi să fii om mare, și ce mi-i face pre mine, atuncea? » Iar turcul au zis atuncea: « De voi fi eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu »". Dialogul a survenit, copilărește, după promisiunea, mai terestră, pe care și-o făcuseră să se caute reciproc dacă vor găsi, pînă una-alta, pîine, ca să-și potolească foamea! Dar viața i-a despărțit, și găsindu-și fiecare rostul, nu s-au mai revăzut. Gheorghe Ghica a ajuns, cu vremea, vornic mare în Moldova, sub domnia lui Vasile Lupu, iar Mehmed Küprülü mare vizir la Poartă, după ce a dovedit calități militare remarcabile.

Într-o zi Gheorghe Ghica, aflîndu-se cu treburi la Constantinopol cu alți boieri, în timpul domniei lui Gheorghe Ștefan, este recunoscut de marele vizir. Acesta pune pe un slujbaș să-l ia pe Ghica și să-l aducă la el, după divan, fără să-i spuie de ce anume. Dezvăluirea duioasă din camera vizirului, după un dialog ce evocă promisiunile din copilărie, precum și împlinirea cuvîntului dat, nu înainte de a sublinia caracterul lui Gheorghe Ghica, ce a intervenit

---

[270] Miron Costin, *Opere*, p. 169.

[271] Cf. Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ediție critică de C. Grecescu, București, 1963, p. 111—112. Cf. și C.C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor...*, p. 460—461.

în favoarea domnului său, sînt redate cu inegalabila sa artă de povestitor.

Cele două tradiții privitoare la Ștefăniță-vodă Lupu îi dezvăluie caracterul inegal și impulsiv: desconsideră boierii ce-l însoțeau la plimbare, luîndu-le frîiele cailor și alergîndu-i apoi, de-și spărgeau capetele; nesocotește sfatul Cantacuzinilor, în materie de impozite, amenințîndu-i cu hangerul, cu același hanger cu care, într-un *cuvînt* privitor la Nicolae Milescu, l-a pus pe călău de i-a tăiat acestuia nasul. Sînt tradiții despre veracitatea cărora nu ne mai îndoim, de vreme ce de unele grăesc documente narative [272], iar altele proveneau din relatările bunicului și ale unchiului său. Numai sfîrșitul agitatului fecior al lui Vasile Lupu diferă de tradiție. După Miron Costin, Ștefăniță-vodă a murit de „lungoare", adică de febră tifoidă [273], și nu otrăvit.

Cu o desăvîrșită artă schițează Neculce viața tumultoasă a spătarului Nicolae Milescu, urmîndu-l în țară, mîndru și bogat, „învățat și cărturar", îndrăgit de Ștefăniță Lupu și viclenindu-l, pentru că „nu s-au săturat de bine și de cinste ce avea", în Germania, unde un doctor i-a făcut o operație estetică („i-au crescut nasul la locu, de s-au tămăduit" [274]), și, în sfîrșit, la Moscova, unde s-a angajat tălmaci la curte și profesor la viitorul Petru cel Mare. Trimis în ambasadă la împăratul Chinei, a zăbovit acolo doi, trei ani și s-a înapoiat cu „un blid plin de pietri scumpe și un diiamant ca un ou de porumbu". La înapoiere, arestat de boierii ruși, deposedat de avere și exilat în Siberia, a stat acolo pînă cînd Petru cel Mare, ajuns împărat, s-a interesat de soarta lui și l-a pus din nou la mare cinste. „Și cînd au ras barbeli, împăratul, a moscalilor, atuncea cînd ș-au schimbat portul, atuncea singur împăratul i-au ras barba, cu mîna lui" [275]. Acolo, la Moscova, și-a sfîrșit zilele, în mare cinste, tîrziu, în a doua domnie a lui Mihail Racoviță.

Adevăruri și ficțiune, Neculce avea de unde să le dețină, de vreme ce eroul îi este în bună parte contemporan: tradițiile de familie, „auzitele" sale de la ruși, în vremea cînd a stat acolo, și poate de la împărat direct, sau prin intermediul lui Dimitrie Cantemir.

Ultimele două *cuvinte*, absente din edițiile anterioare, sînt singurele care se încadrează în epoca zugrăvită de *Letopisețul* său. Este vorba de două povestiri privitoare la Gheorghe Duca. Cea dintîi vorbește de un turc rumeliot, de pe pămînturile căruia își

---

[272] Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, p. 127.
[273] Miron Costin, *Opere*, p. 200—201.
[274] *Ed. de față*, p. 190.
[275] *Ibidem*, p. 191.

trăgea Duca-vodă obîrșia, venit la el după dajde și îndemnîndu-l să renunțe la domnie și să se înapoieze acasă. Refuzul lui vodă, după ce l-a dăruit cu de toate pe turc, a fost categoric: „Mergi tu, dar eu nu voi mérge".

A doua povestire, cu un pronunțat caracter moralizator, cuprinde lecția de bună purtare pe care Duca-vodă o dă fratelui său Cîrstea, mare vameș, ce aștepta să fie salutat de toată lumea, el, cel dintîi.

Este de amintit, în final, încă o dată, că povestirile din *Letopiseț* sînt apropiate, prin structura stilistică, de *O samă de cuvinte*.

În fruntea operei este așezată o *Predoslovie*, o trecere în revistă a istoriografiei în limba română, privitoare la Moldova, anterioară lui, însoțită de o mărturisire explozivă a dragostei sale de neam.

Predoslovia lipsește din textul de bază. Mai mult, ea nu este inclusă nici în *Pinax*, ceea ce pledează, evident, pentru o tîrzie redactare a ei, posterioară revizuirii făcute de Neculce cronicii și adăogirilor sale autografe [276]. Este de presupus că a existat o redactație autonomă a *Predosloviei*, de celelalte texte, lucrată de Neculce cu puțin înainte de moarte, reluată de către Ioasaf Luca și inclusă în cele două manuscrise, singurele care ne-au transmis-o: ms. 53 și 254. În amîndouă, *Predoslovia* este așezată în fruntea volumelor și a fost supusă, în parte, modificărilor gramaticale de persoană: uneori se vorbește la persoana a treia singular, în loc de persoana întîi.

Înainte de a încheia se cere, dacă nu elucidată deplin, măcar enunțată, o problemă dintre cele mai interesante, care a preocupat pe majoritatea istoricilor noștri, și anume, cînd și-a scris Neculce opera?!

Pentru N. Iorga [277], Sextil Pușcariu [278], N. Cartojan [279], ca și pentru alți istorici literari [280], lucrurile sînt limpezi: Neculce și-a scris opera la bătrînețe, indiferent de părțile componente ale acesteia, „așteptîndu-și senin sfîrșitul" [281]. Cel care a stabilit acest adevăr, în mare parte valabil și astăzi, mai ales pentru partea de sfîrșit a *Letopisețului*, a fost N. Iorga. La ideile sale vor adera și ceilalți istorici amintiți.

---

[276] Păreri diferite, interesante, la L. Onu, *Critica textuală...*, p. 265.

[277] N. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, p. 247—248.

[278] Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române, epoca veche*, p. 156.

[279] N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 192.

[280] Al. Piru, în *Istoria literaturii române*, I, p. 599.

[281] N. Iorga, *op. cit.*, p. 246.

Cel dintîi care a văzut lucrurile altfel decît „tradiția" predecesorilor a fost C. Boroianu. Într-un studiu al său [282], el este de părere că Neculce și-a scris opera în mai multe etape, în funcție de agitata sa viață. Începutul cronicii l-ar fi scris foarte devreme, îndată după înapoierea din Țara Românească, pe la 20 de ani, completat apoi pînă pe la 1731, și constituind, cu evenimentele pînă la această dată, o primă versiune a cronicii. În timpul refugiului în Rusia ar fi scris capitolul domniei lui D. Cantemir, precum și *O samă de cuvinte*. În vremea cînd a fost mare vornic, continuă autorul, Neculce a revizuit prima versiune și a completat-o. În sfîrșit, *Predoslovia* a fost scrisă ultima și datează din anul 1743. Un an mai tîrziu [283], subliniind că Neculce prelucrează *Cronica racoviteană-buhușească*, își revizuiește implicit și părerile despre începuturile cronicii, de vreme ce aceasta nu putea fi scrisă înainte de a fi dată în vileag cea dintîi.

L. Onu consacră numeroase pagini acestei chestiuni [284] stabilind, în esență, că „Neculce și-a redactat cronica și culegerea *O samă de cuvinte* în mai multe reprize", că expunerea propriu-zisă a cronicii sale începea cu anul 1684, că *Letopisețul* lui Neculce a stat la baza *Letopisețului anonim* (publicat de C. Giurescu) și nu invers, că *Predoslovia* a fost elaborată cel mai devreme în anii 1732—33, că Neculce și-a scris opera după înapoierea din exil, că prima parte a cronicii a fost scrisă între anii 1731—1733, că numeroasele completări autografe datează din ultimii ani de viață: 1743—1745, că *O samă de cuvinte* a fost redactată cea dintîi dintre opere, în vremea exilului, și că, în sfîrșit, după *O samă de cuvinte* a început să scrie *Letopisețul* de la anul 1705 înainte. Este de prisos să stăruim asupra argumentelor, rezultat al numeroaselor investigații pe care le-a făcut în izvoarele narative și documentele epocii.

În ceea ce ne privește, după sumarele observații pe care le-am putut înregistra, în timpul zecilor de lecturi ale operei lui Neculce și analizînd, pe cît posibil, ideile foarte interesante și demne de reținut ale predecesorilor noștri, sîntem de părere că Ion Neculce a avut cel puțin două redacții ale operei sale. Pe cea dintîi a scris-o în mai multe reprize, începînd cu anii de pribegie și pînă în jurul

---

[282] *Cînd a fost scrisă cronica lui Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară* (1968), nr. 4, p. 673—677. Studiul a stîrnit o polemică dusă cu D. Velciu. Cf. articolul acestuia, *Cînd și-a redactat Neculce cronica*, în *România literară*, nr. 20/1969, p. 13, precum și răspunsul lui C. Boroianu, *În legătură cu datarea cronicii lui Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XVIII (1969), nr. 4, p. 691—694.

[283] Vezi, *În legătură cu datarea cronicii lui Neculce*, p. 692.

[284] În *Critica textuală*, p. 258—276.

anului 1730. Cea de a doua, la care va adăoga intervenţiile sale autografe, a fost scrisă după anul 1733.

Socotim că *O samă de cuvinte* au fost redactate încă fiind în exil, şi că tot acolo a fost concepută istoria primei domnii a lui N. Mavrocordat, ca şi aceea a lui D. Cantemir. Credem că partea din *Letopiseţ*, consacrată anilor 1661—1709, a fost redactată după întoarcerea din exil şi că este tributară *Cronicii racoviţene-buhuşeşti*. Istoria domniilor lui Grigore Ghica şi Constantin Mavrocordat a fost elaborată aproape concomitent cu desfăşurarea evenimentelor şi n-a cunoscut decît o singură redacţie. Cît priveşte *Predoslovia*, cum menţionam mai sus, aceasta a fost scrisă în anii 1743—1744, aproape de moarte.

La capătul acestei introduceri ne exprimăm mulţumirea că am putut duce la bun sfîrşit o sarcină deloc uşoară. Dacă unuia măcar, din cei care vor răsfoi paginile cărţii, îi va fi de folos în studiile sale despre inegalabilul cronicar şi povestitor, vom putea spune, cu cuvenita modestie, că n-am trudit degeaba.

GABRIEL ŞTREMPEL

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ideea unei ediții critice Neculce a încolțit în mintea noastră încă în anul 1968 (de atunci datează primele însemnări privitoare la răspîndirea manuscriselor sale și unele particularități ale acestora). Bănuind însă greutățile pe care aveam să le întîmpinăm, am amînat desțelenirea textelor, împrăștiate integral sau fragmentar în nu mai puțin de douăzeci de manuscrise, în speranța, mărturisită numai nouă înșine, că poate, într-o zi, vom abandona gîndul acestei munci istovitoare. Dar n-a fost așa. În septembrie 1975 ne găseam în fața primei pagini a ms. 53 (care completează lacunele textului de bază), pregătiți pentru toate îndoielile și disperările. Morbul curiozității și fascinația pe care o exercită vechile texte asupra celor care se ocupă de ele, de mult și de mulți observată, au fost mai puternice și de data aceasta.

Utilitatea edițiilor critice pentru operele vechii noastre literaturi n-ar trebui pusă la îndoială [1]. Într-o țară ca a noastră în care tiparul, deși introdus de timpuriu, n-a slujit literatura laică decît foarte tîrziu, și în care manuscrisele au suplinit, pînă în plin veac al XIX-lea, cartea imprimată, stabilirea textelor autentice și redarea variantelor — adeseori foarte interesante ele însile — sînt absolut necesare. Lucrurile sînt și mai evidente cînd este vorba de literatura istorică. Interesul stîrnit în rîndul boierimii și al tîrgoveților de către letopisețe și cronografe a determinat copierea acestora în zeci de variante, dintre care, unele sînt îndepărtate substanțial de redacția primară. A știut-o bine și Kogălniceanu, cel dintîi — și în multe privințe cel mai bun — dintre editorii *Letopisețelor*. Înainte de ediția din 1845—1852 — suficientă îndestul ca să rămînă, numai prin aceasta, unul din cei mai de seamă oameni ai neamului — a adunat un număr impresionant de volume de cronici, pe care le-a cercetat cu atenție, pînă să stabilească textele autentice încredințate tiparului. Dar, oricît de măreț a fost scopul urmărit de el și de cei care au pregătit revoluția de la 1848 și Unirea, prin publicarea cronicilor, Kogălniceanu n-a putut da ediții critice.

---

[1] Cf. Dan Simonescu, *Însemnătatea ediților critice de cronici*, în *Limbă și literatură*, XI (1966), p. 201—211.

Nici n-aveau cui să se adreseze, atunci, asemenea lucrări. Regretabil este însă faptul că nici după zeci şi zeci de ani, cînd literatura istorică pătrunsese în cultura maselor şi cînd exista un public de specialitate, interesat de critica textelor, edițiile critice continuau şi continuă să fie rare. În cazul lui Neculce, cronicarul cel mai gustat şi mai iubit, pentru spontaneitatea şi savoarea stilului, constatarea este încă şi mai neplăcută [1]. Sperăm că ediția de față va umple acest gol. Ar fi unica noastră satisfacție.

Stabilirea textului de bază pentru *Letopiseț* — manuscrisul 253 de la Biblioteca Academiei R.S.România [2], însemnat cu sigla *A* — nu ne-a creat nici un fel de problemă. El a fost apreciat ca cel mai important ms. de către M. Kogălniceanu şi aprecierea lui a rămas definitivă (apariția unui manuscris autograf Neculce, cuprinzînd întreaga sa operă, este puțin probabilă) [3]. Motivul principal pentru care ms. 253 este socotit de către toți cei ce s-au ocupat de Neculce drept cel mai prețios şi autentic text este determinat de faptul că acesta a fost văzut de către cronicar. Intervențiile

---

[1] Odată cu înființarea Comisiei istorice a României, în 1910 punîndu-se problema editării izvoarelor narative ale României sarcina elaborării unei ediții critice a cronicii lui I. Neculce a fost încredințată istoricului Iulian Marinescu de care am mai amintit în introducere. Cîțiva ani mai tîrziu, în 1915, la apariția celui dintîi volum din *Buletinul Comisiei istorice*, în prefața acestuia se vorbește despre iminenta trimitere la tipar a ediției științifice Neculce. După un an la această operațiune era antrenat şi Ioan Bogdan, istoricul şi slavistul. Dar declanşarea războiului a împiedicat apariția ediției, dacă aceasta a fost într-adevăr terminată, cum se pretindea. După război Iulian Marinescu a publicat documente privitoare la Neculce, în vol. IV al *Buletinului*, folosite şi de noi. În prefața lui N. Iorga, președintele Comisiei, acesta subliniază existența ediției „bătrînului hatman moldovean", a cărei publicare este condiționată de găsirea fondurilor necesare. În anul 1929 Iulian Marinescu moare, fără ca ediția să fi apărut vreodată. Personal ne îndoim că lucrarea a fost terminată. Probabil că au existat însemnări privitoare la particularitățile manuscriselor cunoscute atunci, poate un text copiat parțial, dar nu o ediție critică definitivată. Întreaga problemă este pe larg şi interesant tratată de C. A. Stoide: *Cronica lui Ion Neculce*, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), p. 93—95.

[2] Manuscrisul a fost descris, după metoda vremii şi cu erorile inerente, de către V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, tom. I, Bucureşti, 1886, p. 22—23 (Codex U). Cf. şi Ioan Bianu, *Catalogul manuscriptelor românești*, tom. I, Bucureşti, 1906, p. 552—555. Vezi şi Ioachim Crăciun şi Aurora Ilieş, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII privind istoria României*. Bucureşti, 1963, p. 73—74.

[3] Pe cea dintîi filă liminară a manuscrisului găsim următoarea însemnare: „N. 1 a letopiseţelor, ce mi-au slujit la colecție pentru Neculce. M. Kogălniceanu".

autografe, făcute mai ales în partea finală, precum și faptul că este unicul manuscris în care cronicarul, vorbind despre sine, folosește persoana I, îi conferă cu prisosință acest drept [1].

Ms. 253 nu cuprinde în exclusivitate cronica hatmanului. El face parte din rîndul numeroaselor manuscrise din sec. XVIII, copiate la cererea boierilor și a cărturarilor (care cumulează întreaga — sau aproape întreaga — operă a cronicarilor, Ureche, Costinești, cronici anonime, Neculce, Canta), dornici de a avea adunată într-un singur volum toată istoria Moldovei. Cronografele, nu mai puțin răspîndite în această vreme, suplineau, tot prin manuscrise, absența unei istorii universale tipărite în românește.

Manuscrisul 253 a fost copiat *pentru* Ion Neculce, sub directa supraveghere a cronicarului. Volumul este un in folio de 479 file, după numerotarea mecanică a Bibliotecii, avînd dimensiunile 28,5 × × 18 cm. Numerotarea veche cu cifre chirilice a fost făcută pentru cea mai mare parte a manuscrisului (pînă la f. 381, corespunzătoare filei 427 a numerotării mecanice), de către cel care a întocmit *Cuprinsul* (f. 1—4^{v}) și care este unul dintre copiștii de seamă ai cronicii. Aceasta nu concordă nici pe departe cu numerotarea mecanică, din

---

[1] Manuscrisele care au difuzat opera lui I. Neculce au făcut obiectul unor studii și însemnări bibliografice, adeseori interesante și utile. M. Kogălniceanu descrie cel dintîi cîteva din manuscrisele pe care le-a avut la îndemînă; printre ele nr. 253, 53 și 114. Cf. *Letopisițile Țării Moldovii*, tom. II, Iași, 1845, p. 466. Primul dintre ele, în zilele noastre, îl datorăm acad. Iorgu Iordan. Este vorba de *Studiul manuscriselor și problema transcrierii cronicii lui Ion Neculce* apărut în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, II (1953), p. 233—246. Cum era și normal concluziile esențiale au fost reluate în *Introducerea* ediților sale din 1955 și 1959. De contestat doar includerea printre manuscrisele Neculce a celor două texte, cuprinzînd *Letopisețul anonim al Moldovei* (1661—1705), aflate în manuscrisele Academiei 123 și 232. O lucrare fundamentală pentru cercetarea cronicilor privitoare la români, în care capitolul Neculce este lucrat — ca toate, de altfel —, cu grijă, rămîne aceea a lui Ioachim Crăciun și Aurora Ilieș, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII*, amintită mai sus. Dumitru Velciu, în *Bibliografia lui Ioan Neculce (opera cronicarului și lucrările privitoare la viața și opera lui)*, publicată în *Limbă și literatură*, vol. XII (1966), p. 503—536, utilă istoriografiei, consacră paginile 505—507 descrierii sumare a manuscriselor. În sfîrșit, de un interes deosebit pentru problemele fundamentale de filiațiune, copiști, grafie, limbă este lucrarea lui Liviu Onu *Critica textuală și editarea literaturii române vechi, cu aplicații la cronicarii moldoveni*. București, ed. Minerva, 1973, în care, deși se ocupă cu prioritate de opera lui Grigore Ureche și Miron Costin, consacră numeroase pagini și studiului *Letopisețului* lui Ion Neculce, inclus în aceleași manuscrise. În special manuscrisul 253 a fost supus unor atente și definitive observații, formulate la p. 251—258, 342—363.

pricina numeroaselor file ce lipsesc. Filele de la sfîrșit (382—532, corespunzătoare filelor 428—478) au fost numerotate la mijlocul veacului trecut.

După *Pinax*, manuscrisul continuă cu opera lui *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (f. 5^{v}—34; fila 5 recto este albă), cu *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii și pînă la 1601 al lui Nicolae Costin* (f. 34—125, cu lipsuri la început și la sfîrșit) și cu *Letopisețul Țării Moldovei al lui Miron Costin* (f. 125—214^{v}, de asemeni cu lipsuri la început și la sfîrșit).

Opera lui Neculce, care ne interesează pe noi, este reprezentată în manuscris numai prin *Letopiseț, O samă de cuvinte* lipsind în întregime [1]. *Letopisețul* ocupă f. 215—478^{v} și este rezultatul osteneli mai multor copiști.

Dealtfel, cum a mai fost observat, manuscrisul în întregimea lui este rodul colaborării a nu mai puțin de 13 copiști, iar stabilirea pe cît posibil exactă a contribuției fiecăruia deloc ușor de precizat [2]. Partea care privește cronica lui Neculce a fost rescrisă, după redactarea autorului, de către 8 copiști, dar numai doi dintre ei au avut o contribuție masivă. Prima mînă [3] copiază filele 215—326, cea de a doua [4] filele 326 (mijloc) — 427. Ceilalți copiști își împart restul de pagini din final (aproximativ 100), acolo unde intervențiile autografe ale lui Neculce sînt mai numeroase și unde copiștii au lucrat sub îndrumarea imediată a cronicarului.

Manuscrisul are numeroase foi lipsă. Golurile din text, precum și bizarele particularități lingvistice din prima parte a cronicii, datorate copistului *B*, fac din ms. 253 o variantă incomodă a cronicelor moldovenești. Și, cum aminteam mai sus, numai adaosurile și corec-

---

[1] Că manuscrisul a avut inițial *O samă de cuvinte*, ne-o spune *Pinax*-ul, care le intitulează astfel în ultimele rînduri ale filei 3^{v}: „O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor și pentru țară, culése din létopiseţeli țării céle vechi, caré le-au lepădat Miron log⟨o⟩-f⟨ătul⟩, negăsindu-le scris⟨e⟩ în cronicili streine. List 214".

[2] Aceasta a fost făcută, în final, de către L. Onu în cartea mai sus amintită, unde redă (între p. 254—255) și un tabel cu succesiunea intervențiilor copiștilor. În ceea ce ne privește, după observațiile pe care le-am făcut, socotim aprecierile autorului exacte. Mai puțin convingătoare este recunoașterea într-un oarecare G. Gherghel a copistului *A* din manuscrisul 253. Cf. L. Onu, *Aspecte din tradiția manuscrisă a cronicii lui Ion Neculce. Contribuția căpitanului Gavril Gherghel*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XXV (1976), nr. 1, p. 83—93.

[3] Pe care L. Onu o numește *B*, cu o contribuție substanțială la realizarea întregului volum. Nici unul din copiști n-a putut fi identificat.

[4] Denumită *A*.

turile autorului ne-au obligat să-l socotim drept cel dintîi dintre manuscrise.

Lipsurile din text se vădesc încă de la începutul cronicii [1]. Între f. 214—215, acolo unde ar fi trebuit să figureze *O samă de cuvinte,* se constată un gol de 25 file (după numerotarea veche, din păcate neconcludentă, date fiind erorile din neglijență ale copiștilor). Lipsește și începutul domniei lui Eustratie Dabija, completat, ca și *O samă de cuvinte,* după ms. 53, de care ne vom ocupa mai jos. Lipsesc încă aproximativ 24 foi (așezate între filele, numerotate mecanic, 225—226, 240—241, 246—247, 288—289, 340—341, precum și după fila 478), așa cum se observă, dealtfel, din parcurgerea ediției de față, toate completate de noi fie cu ms. 53 (sau *B,* cum apare în aparatul critic), fie cu ms. 254 (denumit ms.*C*). Faptul că textele respective au fost transmise de aproape toate copiile ulterioare, începînd cu cea mai veche datată (ms. 53), dovedește că dispariția filelor a avut loc tîrziu, la peste 20 de ani de la moartea lui Neculce, dacă nu cumva, între textul văzut de Neculce (ms. 253) și manuscrisele 53 și 254 a mai existat un intermediar.

Nu vom stărui prea mult nici asupra completărilor autografe ale cronicarului. Acestea sînt subliniate, de altfel, în aparatul critic și-i conferă manuscrisului 253 o valoare bibliofilă cu totul deosebită. Amintim doar că ele abundă în ultimele pagini ale cronicii, și au fost scrise odată cu evenimentele trăite. Intervențiile lui Neculce au fost observate de către toți istoricii și filologii care s-au ocupat de opera sa și au avut la îndemînă ms. 253, începînd cu Kogălniceanu [2]. Unele dintre acestea completează, fie marginal, fie printre rînduri, cu idei noi, textul primei redacții transcrise de copiști. Pentru altele, de întindere substanțială, au fost rezer-

---

[1] Cf. I. Iordan, ed. II, *Introducere,* p. CXIX. *Repertoriul de cronici* al lui I. Crăciun și A. Ilieș menționează, ca și *Bibliografia* alcătuită de către D. Velciu, lipsurile, în general, ale cronicii. L. Onu în *Critica textuală,* p. 255—256, le precizează pînă în detalii. Vezi și nota 1 de la p. 256 a aceleiași lucrări.

[2] O însemnare tîrzie, în alfabet de tranziție, a unui anonim (f. 436 bis), care transcrie o intervenție autografă a lui Neculce de la f. 436^{v}, îi acordă lui Neculce (greșind, desigur) un rol foarte mare în elaborarea întregului manuscris: „N⟨ota⟩ b⟨ere⟩. Aceste rînduri sînt copieti de pe fila 490, din dos (f. 436^{v}), scrise chear cu mîna vornic⟨ului⟩ Neculce. Și oriunde să va vide asemenea icoană este tot a lui. Însă trebue luat sama că ce mai mare parte din această carte este scrise ⟨sic⟩ tot de dînsul, deși să vedi a fi mai frumos decît rîndurile di sus pomenite".

Cf. și Iorgu Iordan, *Despre limba lui Neculce,* în *Studii și cercetări lingvistice,* V (1954), nr. 3—4, p. 337—345, unde se ocupă de autografele hatmanului.

vate spații libere de către grămătici, probabil la cererea cronicarului. În felul acesta, în cinci cazuri, textul lor este intercalat cu al autorului (filele 436, 438^{r-v}, 439, 453); fila 474^{r-v} este scrisă în întregime de Neculce (cu excepția unui singur rînd).

Referindu-ne, în final, la particularitățile formale ale manuscrisului 253 vom adăuga că acesta are titlurile, colontitlurile (unele adăugate de Neculce) și inițialele scrise cu chinovar. Două frontispicii îngrijite, în peniță neagră, împodobesc filele 1 și 5^{v}. Numeroase viniete în negru și roșu, ca cele de la f. 32, 34, 43, sînt răspîndite în întregul manuscris. Legătura veche în piele, de factură modestă, se păstrează sub legătura modernă. Două parafe în tuș albastru, cu semnătura lui M. Kogălniceanu, de la f. 5^{v} și 478^{v}, atestă, odată în plus, că volumul a făcut parte din biblioteca marelui învățat.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Opera lui Neculce a fost difuzată mai întîi prin grija și cu osteneala unei rudenii foarte apropiate. Este vorba de ieromonahul Ioasaf Luca, fiul surorii sale Maria (soră numai după mamă, cum am văzut în *Introducere*) și al Lucăi vistiernicul, cumnatul său, a cărui viață o găsim adesea împletită cu aceea a cronicarului, mai ales în zilele războiului din 1711 și ale pribegiei. Nu mai puțin de șapte manuscrise întregi sau fragmentare au ajuns pînă la noi, toate purtînd caracteristicile severe ale grafiei colțuroase și intens negre a lui Ioasaf [1]. Trei dintre ele, cum vom vedea, sînt compilații de cronici moldovenești. Patru volume cuprind exclusiv opera lui Neculce. Trunchiul lor comun rămîne manuscrisul 253.

Cum feciorii lui Neculce nu s-au dovedit a fi preocupați de treburi cărturărești, volumul a ajuns, probabil, în proprietatea vărului lor, om nu numai cu vădite înclinații pentru cercetarea trecutului Moldovii, ci și cu un pronunțat simț al limbii. Copiile lui cuprind pe lîngă completări, uneori interesante, la cronică, și redacții noi, în care se vorbește de cronicar la persoana a treia și se „modernizează" stilul, sub influența graiului de dincoace de Milcov, ce se face simțit, începînd cu a doua jumătate a sec. XVIII, în întreaga literatură românească.

Manuscrisul 53 (însemnat în ediția noastră cu sigla *B*) este cel dintîi din această suită și cel mai important[2]. Datat 1766, el cuprinde

---

[1] Cf. G. Strempel, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*, vol. I, București, 1959, p. 139—140.

[2] Cf. I. Bianu, *Catalogul...*, I, p. 128—133. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 12. Vezi și Miron Costin, *Opere complete...*, ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 40—41 (Codex DD).

(cu puține lipsuri) întreaga operă a lui Neculce. A fost folosit de noi la completarea golurilor din textul de bază, iar în aparatul critic s-a bucurat, alături de ms. 254 (sigla *C*), de înregistrarea tuturor particularităților grafice.

Avînd același format ca și ms. 253 și un număr de 437 file, volumul are următorul titlu (f. 2): *Hronograf care să chiamă moldovenește Scrisoarea anilor, scris, cum să va arăta înnainte, cine ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului și preînnălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldaviia Ioan Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1766, luna martie 27 de zile, întru pomenirea răposaților domni a pămîntului Moldovii, cu toată cheltuiala post⟨elnicului⟩ Alexandru Hurmuzachi.*

Postelnicul respectiv nu era nici el străin de Neculce și nici de copist; era nepot lui Ioasaf Luca, a cărui soră, Ilinca, fusese măritată cu Hurmuzachi Cîrstea, pitar. Hurmuzachi a dat mai apoi numele Hurmuzăcheștilor; Alexandru, fiul Ilincăi și al lui Cîrstea, nu se va mai numi Alexandru Cîrstea, ci Alexandru Hurmuzachi [1].

Volumul a fost interesant structurat sub raportul așezării materialului istoric și cuprinde: f. $2^{v}-3^{v}$ *Ion Neculce, Predoslovie*; f. $3^{v}-6^{v}$ *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor"*; f. $7-10^{v}$ *Pinax, adecă Scară*; f. $11-35^{v}$ *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. $35^{v}-109$ *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*, text fragmentar; f. 109^{r-v} *Ion Neculce, O samă de cuvinte* (legenda despre Aron-vodă); f. $109^{v}-187^{v}$ *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei* text fragmentar: f. 188^{r-v} albă; f. $189-201^{v}$ *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. $201^{v}-426^{v}$ *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*. Filele 427—437, adăugate în veacul trecut, sînt albe.

Volumul are o numerotare originală a filelor destul de ciudată, dacă este să ne gîndim la felul în care și-a elaborat Neculce opera și la sursele sale de inspirație. De la începutul volumului și pînă la f. 297 (care corespunde sfîrșitului celei de a doua domnii a lui Duculeț, anul 1703) observăm o numerotare a filelor făcută de Ioasaf Luca, ce corespunde cu numerotarea mecanică.

Cu domnia întîi a lui Mihail Racoviță, succesorul lui Constantin Duca cel tînăr, adică de la f. 299 (fila precedentă este albă), numerotația copistului reîncepe de la 1 și continuă pînă la sfîrșit. Va fi

---

[1] Cf. Sever Zotta, *Genealogia familiei Hurmuzachi*, în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 9—10, p. 129—160 și II (1913), nr. 4—6, p. 80—83. Datele au fost folosite de către D. Velciu în *Ion Neculce*, p. 171.

folosit copistul o redacție a *Letopisețului* care începea cu anul 1703 și care va fi fost opera parțială a lui Neculce?! Greu de precizat, cu atît mai mult cu cît ms. 254, copiat în același an, avînd, de asemeni, o numerotație originală diferită, începe numerotarea *Letopisețului* lui Neculce cu f. 1 de la domnia Dabijii-vodă.

Manuscrisul n-are însemnări vechi. Singurele mențiuni privind istoria sa ni le oferă Alexandru Sturdza, unul din posesori și Mihail Kogălniceanu. Cel dintîi numerotează și parafează volumul, la 10 septembrie 1839, făcînd mențiune scrisă despre aceasta la f. 437. M. Mogălniceanu apreciază astfel (la f. 1) valoarea deosebită a manuscrisului: „*Letopisețul* lui Ioan Neculce, cel mai complet care astăzi se găsește, fiindcă originalul ce este la d⟨umnea⟩lui banul Mălinescu are o mulțime de file rupte. M. Kogălniceanu. 20 august 1845. N. 2 a letopisețelor ce mi-au slujit la colecția întreagă M.K."

Manuscrisul este scris în întregime cu o cerneală neagră, de tuș, este lipsit de ornamentații, cu excepția unui frontispiciu lucrat în peniță la f. 11, precum și de legătura originală. După moartea lui Alexandru Sturdza-Miclăușanul volumul a rămas feciorului său, lui D.A. Sturdza, care l-a dăruit Academiei la 13 sept. 1885, cum atestă o însemnare a bibliotecarului acesteia, Ioan Bianu.

Al doilea manuscris Ioasaf Luca, avînd cota Bibliotecii Academiei Române 254, și sigla *C* în ediția noastră, face parte tot din compilațiile de cronici sistematizate de ieromonah [1] și a fost copiat, se pare, concomitent cu ms. 53. Are 415 file și dimensiunile 29 × × 19,5 cm. O numerotație originală diversă separă cronica lui Neculce de restul volumului, cum menționam mai sus. Plasate între cronica lui Miron Costin și aceea a lui Neculce, filele de la *O samă de cuvinte* n-au fost numerotate de ieromonah.

Titlul este așezat la f. 1: *Hronograf, care să chiamă slovenește Leatopisățu, iar pre limba românească A anilor scrisoaré al ⟨sic⟩ Țărîi Moldovii, scris de mulți istorici, precum să va arăta înnainte cine ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului, preînnălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldaviia Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea domnului Dumnezeu și Mîntuitoriului nostru I⟨isu⟩s H⟨risto⟩s 1766, luna aprilie 7 zile, cu toată cheltuiala dumisali Iordachi Cantacozino velspatar* [2]. În continuare posesorul precizează: „Și esti scris acestu

[1] Cf. Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 555–558. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 74. Descris de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, la p. 36–37 (Codex cantacuzinean).

[2] Este vorba de Iordache Cantacuzino-Pașcanul. Cf. N. Iorga *Genealogia Cantacuzinilor*, București, 1902, p. 46.

Litopisăț de părintele Iosav Luca, ficior Lucăi vist⟨iernicul⟩, cu toată cheltuiala mea, cîndu eram vel-spat⟨ar⟩. Iordachi Cantacozino, vel-vor⟨nic⟩". Tot Iordachi Cantacozino mai semnează, ca vel-vornic, sub o mențiune, ce nu este scrisă de mîna lui:„Pînă aicea am găsit de am izvodit acest *Litopisiț*, dar de aicea înnainte urmașii mei, cercetînd, vor afla".

Cuprinsul manuscrisului este următorul: f. $1^{v}-2^{v}$ *Ion Neculce, Predoslovie*; f. $3-5^{v}$ *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor"*; f. $5^{v}-8^{v}$ *Pinax, adecă Scară*; f. $9-31^{v}$ *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. $31^{v}-99$ *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*, text fragmentar; f. $99^{v}-175^{v}$ *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 176^{r-v} albă; f. $177-191^{v}$ *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 192^{r-v} albă; f. $193-414$ *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; f. $414^{v}-415$ albe. Identitatea dintre aceste două manuscrise este evidentă.

Volumul a rămas în proprietatea familiei Cantacuzino pînă la 23 aprilie 1829, cînd Gheorghe Matei Cantacuzino îl dăruiește lui Alexandru Hasdeu [1]. Parafele în tuș violet de la f. 1 și 413^{v}, cu semnătura lui Kogălniceanu, arată că în preajma pregătirii ediției de cronici și acest manuscris se afla în biblioteca sa. La filele 3 și 9 se găsesc două frontispicii în peniță, identice cu cel din ms. 53. O legătură artistică în catifea verde, din secolul trecut, se păstrează sub scoarța modernă.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Ultima compilație de cronici lucrată de Ioasaf Luca, pe care o cunoaștem, este aceea din ms. 252 (însemnată cu sigla *E*) și a fost elaborată în aceeași vreme cu cele amintite mai sus, sau la puțin timp după ele [2]. În orice caz, după o însemnare asupra căreia vom reveni, la anul 1775 manuscrisul era deja copiat. Rău conservat, cu multe foi lipsă, el rămîne totuși printre cele mai apropiate ramuri ale trunchiului din care s-au desprins toate. Are dimensiunile 29 × 15,5 și, după legarea lui prin grija lui Alexandru Sturdza la 1840, un număr de 520 file, ocupate astfel: f. $1-7^{v}$ albe, adăugate în anul 1840; f. 8 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*, scurt fragment final din *Predoslovie*; f. $8-11^{v}$ *Pinax, adecă Scară*, incomplet;

---

[1] O însemnare a acestuia de pe f. 1 liminară o confirmă: „A lui Alexandru Hăjdeu. Primit în dar de la prințip⟨ul⟩ Gheorghie Mathei Cantacuzino, 23 apr⟨ilie⟩ 1829. Chișinău".

[2] Cf. Miron Costin, *Opere complete...*, ed. V. A. Urechiă, p. 16—18 (Codex L). Ioan Bianu. *Catalogul...*, I, p. 548—552. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 112.

f. 12—13^{v} albe, adăugate în anul 1840; f. 14—37 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 37—118^{v} *Nicolae Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*, text fragmentar; la sfîrşitul unor capitole sînt aşezate legende din *O samă de cuvinte*, menţionate, dealtfel, şi în aparatul critic (f. 46^{v}; 76^{v}—80; 92^{v}—93^{v}; 103^{v}); f. 118^{v}—201 *Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei* (legende din *O samă de cuvinte* la f. 152^{v}; 158^{v} ; 186^{v}—188; 196^{v}—197^{v}); f. 201^{v} însemnări; f. 202—477^{v} *Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei* (cu filele 474—475^{v} albe şi, evident, un gol în succesiunea cronicii, subliniat în aparatul critic); f. 477—520 albe, adaose de către Alexandru Sturdza, în intenţia, probabilă, de a completa lipsurile din manuscris după textele pe care le avea la îndemînă în ms. 53.

Manuscrisul are cîteva însemnări care îi dezvăluie, în parte, soarta. Prima dintre ele, cea mai veche şi cea mai importantă, este a copistului. Aşezată sub textul filelor 14—19 (în realitate a început cu cel puţin o filă în urmă, fila ce lipseşte din *De neamul moldovenilor*), ea glăsuieşte astfel: „Acest *Leatopiseţ*, ce să zice rumâneşte *Scrisoarea anilor*, l-am dăruit dumisali nepotului Matei Hurmuzachi, vel-paharnic, în anul de la facerea lumii 7283; iar de la naşterea Domnului I⟨isu⟩s H⟨ristos⟩s 1775, luna ghenarie 5 zile. Şi am scris ca să s⟨ă⟩ ştie. Ioasaf Luca, ieromonahul".

O însemnare mai lungă, de la f. 201^{v}, completează informaţiile genealogice ale Hurmuzăcheştilor [1]: I. „Însămnat-am ca să ⟨să⟩, ştie di cînd au răposat dumneaei cucoana Anastasîica, spătăreasa, soţul dumnealui cuconului Ioniţi Cantacuzino, biv-vel-spătar, fiica dumnealui răposatului paharnic Mateiu Hurmuzachi, la let 1793, noemvrie 28, simbătă spre duminică, la 2 ceasuri din zi, în care zi s-au întîmplat şi un cutremur foarte mare, duminică sara, la 6 ceasuri din noapte. Şi au ţinut cutremurul 25 de minute şi pîr-în zîo s-au mai cutremurat de doi ori, dar n-am ştiut, fiind trudiţi. Şi la moarte⟨a⟩ dumisali au lăsat diiată făcută ca să stăpîniască dumnealui cuconu toate lucrurile mişcătoare şi nemişcătoare, cum şi moşii şi alte toate; iar din bani să de milostenii la mănăstiri. Şi s-au îngropat răposata în biserică în satu dumisali Podoleni, ci esti hram sfinţii arhangheli Mihail şi Gavriil, care veştnică să-i fii pomenire; şi cini va ceţi, toţi să-i zică: Dumnezău să o erte. 1793, noemvrie 28, 2 ceasuri. Sluga dumneaiei, cuconiţii, Petrache Veisi".

II. „Cum şi eu m-am întîmplat la această răposari a dumneaei cucoanii Nastasîică. Gligori Ralet".

---

[1] Reprodusă şi de Ioan Bianu în *Catalog...*, I, p. 552.

În sfîrșit, la f. 520 ^{V}, Alexandru Sturdza numerotează și parafează volumul. Un ex libris în tuș, de la f. 8, ne indică pe alt posesor: Constantin D. Sturdza.

Ca și volumele precedente și acesta este împodobit cu două frontispicii de aceeași factură, așezate la f. 8 și 118 ^{V}. Din vechea legătură nu se păstrează decît cotorul, așezat la sfîrșitul volumului. Manuscrisul a fost donat Academiei Române la finele veacului trecut de către D. A. Sturdza.

Dintre cele patru manuscrise Ioasaf Luca, ce cuprind numai opera lui Neculce, două au fost folosite de noi în aparatul critic: 112 (însemnat cu sigla *D*) și 3416 (sigla *V*); cel dintîi pentru că cuprinde cîteva legende din *O samă de cuvinte*, cel de al doilea pentru deosebiri textuale pe care le-am socotit demne de reținut și pentru că ni se pare cel mai vechi din rîndul grupei de patru.

Manuscrisul 112 are 242 file [1], dimensiunile 28,5 × 19 cm. și o numerotare originală ce începe cu 191 și continuă, cu lipsuri, pînă la 437. Au dispărut din text (cum atestă aparatul critic) cîte două file între cifrele actuale 201—202, 202—203. Lipsește, de asemeni, sfîrșitul, cu domnia lui Constantin Mavrocordat.

Legendele din *O samă de cuvinte* (care ocupă f. 1—7, și care au titlul întreg) sînt în număr de 19 și nu au o succesiune cronologică. Cele mai multe privesc domnia lui Vasile Lupu și a fiului său Ștefăniță-vodă, cu care și începe, dealtfel, manuscrisul; urmează apoi legende despre Nicolae Milescu, Bogdan, succesorul lui Ștefan cel Mare, Iliaș, fiul lui Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, Ieremia Movilă. Cît privește *Letopisețul*, acesta începe cu f. 7 și continuă, cu golurile de care am amintit, pînă la sfîrșit. N-are titlu, cum nu are nici un *Letopiseț* Neculce copiat de Ioasaf Luca.

Numerotarea capitolelor *Letopisețului* este aceea a manuscriselor compilații de cronici: domnia lui Dabija-vodă începe cu cap. 78. Dat fiind și faptul că numerotarea originală a filelor începe cu 191, credem că nu greșim afirmînd că manuscrisul *D* constituie un fragment copiat de Ioasaf Luca, ce urma să întregească un asemenea tom, cu opera unchiului său.

Volumul este lipsit de însemnări. Numai la fila 235^{V}, un cititor subliniază în următorii termeni interesul lui Neculce pentru econo-

---

[1] De menționat că primele șapte file au fost tăiate atît de adînc la legarea manuscrisului — înainte să ajungă în fondurile Bibliotecii Academiei — încît cifrele au dispărut și numai coada celei dintîi, a sutei, ne arată de unde începe numerotarea. Pentru aceste file custodele din subsolul paginilor ne înlesnește urmărirea succesiunii textului.

mia țării: „Acestui scriitoriu să cunoaște că îi place vinul, fiindcă adesă pomenești și jelești lipsa vinului".

Ultimele 30 de file ale volumului au fost ușor deteriorate de umezeală, iar din legătura originală în piele nu se mai păstrează astăzi, sub legătura modernă, decît una dintre scoarțe. Manuscrisul a fost cumpărat de Academie de la anticarii Șaraga din Iași, la 3 februarie 1894 [1].

Manuscrisul *V* (cota 3416) cuprinde un fragment substanțial din *Letopisețul* lui Neculce (evident, lipsește textul la *O samă de cuvinte*), de la prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1710) și pînă la sfîrșit [2]. Dimensiunile filelor sînt diferite de ale celorlalte texte, menționate pînă aci: 25,5 × 18,5 cm. Numerotarea originală începe de la 1 (prima filă s-a pierdut înainte de numerotarea mecanică a Bibliotecii) și continuă fără întreruperi pînă la 171.

Textul este scris, după toate aparențele, în perioada de tinerețe a activității de copist a lui Ioasaf Luca: litera este măruntă, scrisul mai îngrijit, în pofida unei hîrtii cu o tentă gălbuie, de o calitate inferioară celei folosite la alcătuirea compilațiilor de cronici. Și totuși nu putem susține, cum am dori, că acest manuscris constituie copia primă a unui fragment din cronică, elaborat într-o anumită etapă, care mai apoi a fost inclus în compilație definitivă, de tipul manuscriselor *B, C, E*, Nu ne permite numerotarea capitolelor consacrate domniei a doua a lui Nicolae Mavrocordat, și domniei a treia a lui Mihail Racoviță, făcută ca și în manuscrisele de compilații, mai exact ca în manuscrisul 253.

La finele volumului se află numeroase încercări de condei și însemnări de lector, fără importanță, din care unele sînt datate: 1778, 1781, 1783, 1793. O singură însemnare de familie, despre nașterea unui fiu, ajută într-un fel la datarea manuscrisului (coroborînd-o și cu celelalte elemente) între 1755—1765. Aceasta se găsește pe ultima filă, 171 (nenumerotată mecanic): „Să s⟨ă⟩ știi de cînd s-au făcut fiiul miu Ștefan. Din mila lui Domnezău umbla viliatul 7227, dic⟨hemvrie⟩ 3".

Părintele care însemnează data nașterii feciorului, 1718, nu putea avea mulți ani peste 60, după scrisul încă energic pe care-l folosește. Ar însemna ca această inscripție să fi fost așternută pe la 1760 (dacă la nașterea fiului, tatăl a avut 20 de ani).

---

[1] Mențiunea la Ioan Bianu, *Catalog...*, I, p. 259, unde este făcută și descrierea codicelui. Cf. și I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 111.

[2] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 113.

Manuscrisul păstrează legătura originală în carton și piele (prima scoarță este deteriorată în partea inferioară), care a fost ornată cu chenare artistice și un medalion central. Academia l-a cumpărat de la Radu Rosetti la 15 octomvrie 1908.

Din suita de manuscrise Ioasaf Luca, numai două n-au fost utilizate în aparatul critic; este vorba de manuscrisul deținut de către pr. Paul Mihail din Iași și de manuscrisul păstrat la Biblioteca Universității din Iași sub cota II-3 (fost 228), amîndouă pentru aceleași rațiuni: sînt posterioare copiilor amintite mai sus și nu aduc elemente interesante față de textele amintite, care să fi meritat efortul înregistrării particularităților lor.

Cel dintîi a constituit obiectul unei prezentări făcută cu probitate de către deținător [1], cu care, în genere, am fost de acord. Într-adevăr, manuscrisul a fost copiat înainte de 1781, dar mult după 1766. Însemnarea de la sfîrșitul manuscrisului: „Acestu *Leatopisăț* éste scris de Luca ermonahu. 1781" nu este a copistului, ci a unui lector, sau posesor, neidentificat.

Manuscrisul are 269 file de dimensiuni 29 × 20 cm., așadar dimensiunile volumelor *A, B, C, E* și a fost scris de Ioasaf Luca spre bătrînețe, într-o grafie mai puțin îngrijită decît manuscrisele precedente.

Din opera lui Neculce lipsesc *Predoslovia, O samă de cuvinte,* o filă din interior (fila 108, înlocuită cu o filă albă) și două file de la sfîrșit.

O legătură originală în carton și piele, cu imprimări geometrice, protejează volumul.

Ultimul manuscris Luca, cercetat de noi, în original [2], prin bunăvoința conducerii Bibliotecii Centrale a Universității din Iași — căreia îi aducem și pe această cale mulțumirile noastre colegiale — are cota II-3 (cotă veche 228) și a fost descris în *Repertoriul de cronici,* fără să fi fost identificat copistul [3]. Dimensiunile reduse ale colilor: 19,5 × 14,5 cm., n-au fost utilizate la nici unul din manuscrisele copiate de el. Stabilirea copistului a fost făcută pe baza

---

[1] Cf. Preot dr. Paul Mihail, *Cronica lui Ioan Neculce, în copie din 1781,* Iași, 1948, 8 p. (Publicațiile Institutului de Istorie națională „A. D. Xenopol"). Descris și de I. Crăciun și A. Ilieș în *op. cit.,* p. 114—115. A fost publicat sub titlul: *Cronica lui Ion Neculce, copiată de Ioasaf Luca. Manuscrisul „Mihail".* Ediție de Zamfira Mihail și Paul Mihail. *Cuvînt înainte* de Ștefan Ștefănescu. București, Editura Litera, 1980, XXXI + 263 p.

[2] O copie fotografică în colecțiile secției de manuscrise a Bibliotecii Academiei, sub nr. 162.

[3] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...,* p. 114.

comparațiilor atente și observațiilor sistematice efectuate asupra textelor Luca și nu vom stărui asupra lor.

Manuscrisul are 282 file numerotate cu cifre chirilice și 27 file nenumerotate, la început, ocupate de domnia întîi a lui Mihail Racoviță (cu care începe manuscrisul), de a doua domnie a lui Antioh Cantemir și a lui Mihail Racoviță. Numerotarea filelor începe cu prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat și continuă pînă la sfîrșitul volumului, care se încheie cu știri privitoare la surghiunirea împărătesei moscovite Ana [1]. Lipsesc, deci, două file de la sfîrșit. Capitolele sînt numerotate în continuarea compilației de cronici alcătuită de Ioasaf Luca după care a fost copiat și acest text. Credem că ms. 252 a slujit la copiere.

O particularitate deosebită a manuscrisului o constituie numărul foarte mare de ștersături, de anulări de text, uneori de dimensiunile paginilor. Așa lipsește întregul paragraf în care se dezvinovățește cronicarul că l-ar fi sfătuit pe Cantemir să se închine la moscali, așezat la p. 227—228 ale ediției de față, de la *„Măcar că mulți dzic că eu l-am îndemnat să să închine...* și pînă la *... au pus pe piatră picioarele mêle, i proci"* (f. 33^{v}—34 ale originalului). Sînt anulate cu condeiul mici texte (de un rînd) privitoare la captivitatea lui Iordache Ruset în Rusia, în 1711, și la fuga jupînesei sale și a fetei în Țara Ungurească (p. 239 a ediției, f. 49 a manuscrisului), precum și întregul text în care Neculce blamează pe Iordache pentru că s-a ridicat împotriva lui D. Cantemir: *„Căutați, fraților, acmu, cum nu trece osînda pre sluga... Au cine-l știe ce gîndiia?* !" (p. 239—240 ale ediției; f. 49—50 ale ms.). Anulat textul: „și vro 2 copii din casă îl știia" (p. 261; f. 78^{v}). Este vorba de ascunderea lui Cantemir în butcă, după bătălie, ca să nu fie predat turcilor. Este anulată descrierea tentativei de fugă a boierilor de la Kiev (p. 270; f. 91^{v}—92), așa cum este relatată în ms. *E*.

Este anulat, mai ușor, încît textul este lizibil, fără dificultate, fragmentul în care este relatată rezistența grupului de suedezi încartiruiți la Prigoreni și constrînși să părăsească țara: *„Iar atuncea fiind șvedzi și în sat în Prigoreni... După aceasta curînd au vinit răspunsu de la Poartă să le dea pace șfedzilor"* (p. 285—286; f. 113^{r-v}).

Anulată trecerea lui Stanislas Lescinschi pe *„la Mărgineni, la Ștefăniță Ruset vornicul"* (p. 286; f. 114^{v}), tratamentul aspru la care au fost supuși solii ruși, în urma dezvăluirilor lui Carol al XII-lea despre intenția muscalilor de a-l captura cu ajutorul tătarilor: *„Nici pînă la umblătoare ...și de afară"* (p. 287; f. 115). Este anu-

[1] *Desinit*: „... Și așea pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobodzi pușcile céle mari și au început". Cf. *ed. de față*, p. 857.

lată amenințarea la adresa lui Lupul Costachi, ce-i stăpînea moșiile pe nedrept: *„Și nu să temea de osînda lui Dumnezeu ... în cîteva rînduri au tras"* (p. 287; f. 116). Din rechizitoriul pe care-l face Neculce la moartea Brîncoveanului lipsește insinuarea relativă la tratamentul aplicat mătușii sale, doamnei lui Șerban Cantacuzino: *„au poate fi și a unchiu-său, a casei lui Șărban-vodă"* (p. 294; f. 125^{V}); la f. 140 (p. 303) este anulată îndoiala privitoare la omorîrea lui Cuza spătariul din porunca lui Mihalache Racoviță în a treia domnie: *„Ce să nu știie ... că n-au fost scris"*. A fost anulat (și nu poate fi reconstituit) un comentariu în legătură cu acțiunea lui Mihail Racoviță împotriva cătanelor și cu faptul că a înfățișat turcilor, vădit exagerată, această acțiune (p. 304; f. 140^{V}—141^{V}). Anulat textul de la p. 306 privitor la introducerea obiceiurilor noi: *„Fraților ... în Țara Leșască"* (f. 145). Anulat: *„Așea fac și boiarii noștri ... să-l istovască* (p. 307; f. 146^{r-v}). Anulat de la p. 310 (f. 150^{V}) un scurt fragment relativ la intențiile țareviciului rebel: *„și să-și lepede și pușcile ... îl va istovi de tot"*. La f. 155 sînt anulate și înlocuite cîteva expresii la persoana întîi, cu altele, la persoana a treia, în contextul înapoierii moșiilor de către Mihail Racoviță. Este, evident, o neglijență de redactare a lui Ioasaf Luca; nu este vorba de o copie elaborată în timpul vieții cronicarului, ci de una corectată ulterior, după moartea lui. Anulat textul: *„Iar domniia s-au mutat, pînă a găti curțile domnești ... Domniia nu să temea că-i va mai strica nime, nemică"* (p. 316—317; f. 160^{V}—161^{V}). Anulat textul cu privire la stîrpirea și schingiuirea tîlharilor: *Pusese patru furci... Și pe gura aceluia mulți pătimiia"* (p. 317; f. 162^{V}—163). A fost anulat textul cu intenția mazililor de a-l huidui pe M. Racoviță la mazilire: *„Vrut-au atuncea o samă de mazili... scriind Grigorie-vodă de la Țarigrad"* (p. 320; f. 167^{r-v}). Anulați o parte din boierii părtași intrigilor lui Iordache Costache stolnicul din prima domnie a lui Grigore al II-lea Ghica: *„și Ioan Păladi ... și cu Iordache Cantacuzino spătariul"* (p. 330; f. 179^{V}).

La f. 262^{V}—263 (p. 400—401) sînt adaose, marginal, într-o scriere cursivă de la sfîrșitul sec. XVIII, cîteva fragmente omise la copiat și colaționate după manuscrisele *C* sau *E*.

La f. 268^{V} (p. 404) este anulat un mic text privitor la cererea lui Grigorie-vodă făcută la Țarigrad pentru afurisania mitropolitului Antonie, plecat cu moscalii.

Ștersăturile mai mici de texte sînt fie repetări de expresii, fie încercări de stilizare, în genere intervenții care nu modifică înțelesul frazelor.

Credem că intervențiile masive sînt ale unei persoane ostile întrucîtva cronicarului și atașată politicii duse de Rusetești și Raco-

viețești. Ceea ce ar fi putut compromite buna reputație a acestora a fost înlăturat.

Manuscrisul nu este datat și nu are însemnări care să ne ajute la stabilirea vremii cînd a fost scris. Că este un extras din marile compilații de cronici (ms. *B, C, E*) este neîndoios; numerotarea capitolelor este concludentă. Mai greu de explicat este însă această copiere fragmentară, observată la patru manuscrise, a părții de cronică pe care Neculce a trăit-o și a zugrăvit-o. Să fi fost făcută ea la cererea unor boieri cu implicații directe în evenimente, sau a urmașilor acestora?! Este nu numai posibil, ci și probabil, după opinia noastră. Aceasta ar justifica și intervențiile, de care aminteam mai sus.

Manuscrisul a fost legat în carton și piele, cu imprimeuri artistice, din păcate șterse de vreme.

A doua grupă de manuscrise care ne-a transmis, în copii, mesajul bătrînului cronicar, am denumit-o grupa manuscriselor Vartolomeu Măzăreanu [1]. Nu sînt numeroase: două manuscrise întregi și patru fragmente în limba română, precum și o redacție rusească. dar intervențiile învățatului arhimandrit putnean, nu atîta în completarea informațiilor (deși nici acestea nu-s, adesea, de neglijat), cît mai ales în structurarea frazelor, situează copiile respective, ca importanță, îndată după cele ale lui Ioasaf Luca.

Din originalul compilației lui Vartolomeu Măzăreanu realizată în anul 1773 nu s-a păstrat, după toate investigațiile, decît fragmentul de 20 de file din manuscrisul 238 al Academiei, de care va fi vorba ceva mai tîrziu. În schimb ne-au fost transmise două copii complete, una din anul 1785, alta făcută cîțiva ani mai tîrziu, amîndouă reținute cu fidelitate în aparatul critic pentru deosebirile textuale și nu pentru particularitățile paleografice, care ne interesează mai puțin cînd este vorba de texte din ultimele două decenii ale sec. XVIII.

Copia din anul 1785, păstrată la Arhivele Statului din Iași sub nr. 1735 și denumită de noi, în textul variantelor, manuscrisul

---

[1] Un studiu monografic asupra activității neobositului iluminist (rămas pînă astăzi cel mai complet), ne-a lăsat Dimitrie Dan: *Arhimandritul Vartolomei Măzereanu, schiță biografică și bibliografică...*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. secț. lit., s. II, tom XXXIII, (1911), p. 243—345 (și extras). Cf. și V. A. Urechiă, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul (1720—1780), notiță biografică și bibliografică*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. secț. ist., s. II, tom X (1889), p. 183—233 (și extras). Despre activitatea de copist a lui Vartolomeu Măzăreanu vezi G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 146—147.

M, a fost realizată la Iași de un oarecare Ștefan Țicău [1]. Are 736 pagini cu numerotație chirilică reluată și dimensiunea de 29 × 19,5 cm.

Titlul, la pagina 1, este următorul: *Leatopisețul Țării Moldovii, carile întîi au fostu scrisu pînă la un locu de Nestor Ureche vornicul, iară de la un locu de Miron logofătul, iară de acole de Ioan Neculce, iară preste totu de Ioan Cantacuzino vel-spatariu, iară al cincile rînd iarăși preste totu s-au scrisu în sfînta mănăstire Solca, fiind mitropolit Moldovii preosfinție-sa chiriu chir Gavriil mitropolit, după trupu frate mării-sale Ioan Theodor voevod, și episcop Rădăuțului preosfinție-sa chir Dosoftei Herescul, prin ostinĭala și osîrdie a lui Vartholomei Măziranul, arhimandrit sfintei mănăstiri Solcăi, ca să-mi fii pentru a me trebuință și a celor ce vor vre să citĭască. Iară după a me moarte, să fie a sfintei mănăstiri Solcăi.*

Și l-am scrisu în anii de la Hristos Mîntuitoriul nostru 1773, începîndu-l în luna lui ienuarii. Iară al șasăle rînd s-au scris în tîrgul Iașii, la începutul domnii⟨i⟩ mării⟨i⟩sale Alecsandru Ioan Mavrocordatu v⟨oe⟩voda, de dumn⟨e⟩alui Costandin Greceanul, biv-vel-spatariu, prin scrisoare și ostinĭala a me a lui Ștefan Țîcău, la let 1785; ienuarii în 30 zile s-au începutu cu agiutoriul lui Dumnezău. 1785 let. Ștefan Țicău.

Manuscrisul cuprinde: p. 2—53 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; p. 54—186 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 186—315 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 315—570 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 571—581 *Ioan Canta, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 1, reluată, — 125 *Cuprins foarte detaliat al compilației de cronici*; p. 126—128 albe; p. 129—139 *Listă a domnilor Moldovei*; p. 140 albă; p. 1 reluată, —2 *Hramul mitropoliilor, episcopiilor și a unor mănăstiri din Moldova*; p. 3—4 albe; p. 5—7 *Moartea domnilor din Moldova*; p. 8—9 *De cîte ori au prădat Țara Moldovii tătarii, turcii, leșii și alții*; p. 10—12 albe; p. 13—15 *Cîte cărți au tălmăcit și au și scris arhimandritul Vartholomeiu Mazirĭanul.*

Titlul dat de Ștefan Țicău este explicit în ceea ce privește dependența copiei sale: el a avut la îndemînă prelucrarea lui Vartolomeu Măzăreanu, păstrată printre hîrtiile arhimandritului [2], după

---

[1]. Descris mai întîi de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, tom. I, p. 44—46 (Codex Țicău), după ce fusese menționat și la p. 11. Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 79. Menționat și de L. Onu, *op. cit.*, p. 214 și 235.

[2] Compilația de cronici este menționată ca aflîndu-se în biblioteca sa, în lista de la sfîrșitul volumului, care cuprinde cărțile tălmăcite și copiate de arhimandrit după înapoierea lui, în 1770, din Rusia.

care a lucrat copia de care ne ocupăm, pentru spătarul Constantin Greceanu [1]. Ștefan Țicău a căutat să-l imite pe Vartolomeu Măzăreanu în scris și în ordonarea paginilor cu chenarele duble caracteristice și cu frontispiciile geometrice tipice învățatului putnean. Manuscrisul este lipsit de însemnări. Numai la pagina 1 folcloristul G. T. Kirileanu dă o notă privitoare la circulația manuscrisului, care a aparținut prof. Climescu de la Universitatea din Iași (la data cînd a fost cercetat de V. A. Urechiă) și care a fost donat de soția acestuia, în 1933, Bibliotecii Fundației Universitare, de unde, după al doilea război mondial, a trecut în proprietatea Arhivelor Statului din Iași.

Al doilea manuscris care îl copiază pe Neculce prin intermediul lui Vartolomeu Măzăreanu este manuscrisul nr. 1 din fondul românesc al Bibliotecii Naționale de la Paris [2]. Acesta este un volum de

---

[1] L. Onu pretinde că între copia lui Ștefan Țicău (manuscrisul *M*) și aceea a lui Vartolomeu Măzăreanu ar fi existat o copie intermediară, a lui Ilie Carp, din 1777 (pe care el o numește *Xn*), pierdută astăzi. Nu opinăm pentru această afirmație, făcută pe baza însemnării lui I. Mălinescu din ms. 912, f. 1, dealtfel prea puțin argumentată. Copistul spune clar că a cincea copie este a lui Vartolomeu Măzăreanu, iar a șasea este a lui. Sîntem în schimb mai degrabă de acord că prelucrarea arhimandritului a fost făcută după manuscrisul *E* (ms. 252 de la Academie), care, neavînd titlu, s-ar putea să fi aparținut spătarului Ioan Cantacuzino. Celelalte două compilații Ioasaf Luca (manuscrisele *B* și *C*) n-au stat în nici un caz la baza trudei Măzăreanului.

[2] Manuscrisul, o compilație de cronici moldovenești, a ajuns la Paris — cum pretinde C. C. Giurescu — adus de către vreunul din fugarii pașoptiști. Prezența ștampilei „Bibliothèque Impériale" la f. 1, 190 și 313[v] arată că volumul era acolo înainte de 1870. O descriere a lui a dat întîi Ovid Densușianu: *Note asupra trei manuscrise românești din Paris*, în *Revista critică literară*, III (1895), p. 285. Mult mai completă descrierea la C. C. Giurescu: *Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale*, în *Revue Historique*, II (1925), nr. 1—3, p. 5—7. În sfîrșit, o prezentare detaliată a lui a fost făcută de L. Onu: *Observații pe marginea unui manuscris românesc miscelaneu de la Biblioteca Națională din Paris* (fondul românesc, ms. 1), în *Limbă și literatură*, XV (1967), p. 139—149. L. Onu consacră un capitol special manuscrisului parizian în *Critica textuală...*, p. 218—226, precizînd lucruri interesante cu privire la textul operei lui Miron Costin, inclusiv înrudirea acestei părți a volumului cu părțile respective din manuscrisele 401 și 580 ale Academiei. Pentru opera lui Neculce observațiile sale sînt mai reduse și pe alocuri greșite. Spre pildă afirmația domniei sale privind absența scrierii *O samă de cuvinte* trebuie corectată. Într-adevăr, legendele nu constituie un întreg, care să preceadă *Letopisețul*, dar unele dintre ele sînt răspîndite în cronica lui Miron Costin așezate, de obicei, la sfîrșitul capitolelor despre domnia voievozilor respectivi, așa cum se prezintă situația și în cazul manuscrisului *E*.

30,5 × 20,5 cm. avînd 313 file scrise într-o cursivă extrem de mărunță, dar relativ regulată, care nu prezintă dificultăți de lectură. Numerotația veche: 1—306. Pînă la cronica lui Neculce, așezată aproape de sfîrșit, volumul mai cuprinde: f. 1—4 *Pinax, adecă, Însemnare de cele ce să află într-această carte*; f. 4^{v}—6^{v} albe; f. 7—30^{v} *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (și poemul *Viața lumii* cu anexele sale) [1]; f. 31—194^{v} *N. Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 195—245 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 245^{v}—310^{v} *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 310^{r}—313^{v} *Ioan Canta, Letopisețul Țării Moldovei.*

Cîteva legende din *O samă de cuvinte* au fost redate în cuprinsul cronicii lui Miron Costin: la f. 220^{v} povestirile privitoare la Mironvodă Barnovschi; la f. 237^{v}—238^{v} sînt grupate toate legendele privitoare la viața singulară a lui Gheorghe Ștefan; la f. 243^{r-v} este inserată lunga relatare a prieteniei dintre Gheorghe Ghica și marele vizir Küprülü.

Din parcurgerea integrală și detaliată a cronicii lui Neculce, ca și din reținerea și redarea tuturor deosebirilor textuale față de manuscrisul 253, tragem fără dificultate concluzia că la baza manuscrisului parizian a stat o copie de tip Vartolomeu Măzăreanu, poate chiar manuscrisul *M*, cu care acesta are izbitoare asemănări. Dealtfel am redat în aparatul critic variantele celor două manuscrise, consecutiv, tocmai pentru a demonstra apropierea dintre texte.

Manuscrisul nu este datat. O însemnare din interiorul copertei posterioare, relativă la cumpărarea unor șalvari și care poate fi atribuită copistului, necunoscut, este datată 4 februarie 1786. Înaintea acestui an trebuie, așadar, situată copierea volumului [2].

Sub raport artistic este de menționat faptul că manuscrisul are numeroase frontispicii colorate în negru, roșu și verde, precum și majuscule lucrate în aceleași culori. Grafia, deosebit de fină, nu ne este cunoscută din alte manuscrise și nu putem bănui cui aparține. Legătura originală în piele, ca și cotorul, sînt bogat ornate cu motive florale. Pe prima copertă este imprimat un medalion cu o coroană sprijinită pe capetele a doi lei ce țin între labe un scut oval, ale cărui simboluri sînt greu de precizat.

Din preocupările lui Vartolomeu Măzăreanu pentru cronicele Moldovei face parte și fragmentul autograf de 20 de file din manu-

---

Personal am cercetat manuscrisul în toamna anului 1972 și în vara anului 1978, cu prilejul unor călătorii de studii în Franța. O fotocopie după întreaga compilație se păstrează în fondurile Academiei sub nr. 176.

[1] Pentru precizări cf. L. Onu, *op. cit.*, p. 220—223.

[2] Alte opinii privitoare la datare la L. Onu, *op. cit.*, p. 219—220.

scrisul 238, de care aminteam mai sus. Acesta este așezat la sfîrșitul unei compilații de cronici, scrisă de Grigoraș sin Vasile Uricariul [1], care cuprinde *Letopisețul* lui Nicolae Costin, al lui Miron Costin, *Cronica anonimă* atribuită lui Alexandru Amiras și, după fragmentul Neculce, *Letopisețul* lui Ioan Canta. Partea care ne interesează ocupă filele 318—338 (dimensiuni 32,2 × 20,5 cm.), corespunzătoare numerotației originale 302—322, și se referă la finalul cronicii, de la domnia lui Grigore Ghica pînă la sfîrșit [2]. Întregul manuscris (care are 346 file) a aparținut lui M. Kogălniceanu și a fost dăruit Academiei la 30 iulie 1882.

Scrierea lui Vartolomeu Măzăreanu este deosebit de îngrijită, folosind o cerneală rădăcinie și o așezare în pagină, între chenare, tipică manierei sale de a scrie. De menționat că și *Letopisețul* lui Ioan Canta este copiat tot de el. Unde se va fi pierdut restul manuscrisului, nimeni nu știe astăzi.

În colecțiile Bibliotecii Academiei se găsește un microfilm cu nr. 344, care cuprinde o traducere în rusește a compilației de cronici, efectuată de Vartolomeu Măzăreanu între anii 1770—1773 [3].

Într-o lungă prefață — foaie de titlu de tip rusesc —, sînt arătate împrejurările în care a fost efectuată traducerea. Se spune acolo, printre altele, că traducerea a fost făcută la cererea feldmareșalului Rumianțev și că aceasta a fost realizată în anul 1773. În realitate lucrul a început în anul 1770, căci cîteva rînduri mai sus, în aceeași prefață, el mărturisește că i s-a cerut să folosească o cronică în care să se scrie despre toți voievozii Moldovei de la Dragoș *pînă în anul trecut, 1769*. Prefața se încheie cu precizarea: „Iar acest *Letopiseț* moldovenesc l-a tradus și l-a scris arhimandritul Vartolomei Măzăreanu de la mănăstirea Solca, cu hramul sfinților Petru și Pavel".

Vartolomeu Măzăreanu a alcătuit, deci, compilația de cronici, din care s-a păstrat fragmentul din ms. 238, folosită ulterior de Ștefan Țicău, și a efectuat concomitent traducerea în rusește.

---

[1] Cf. G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 90. Descrierea manuscrisului în: Miron Costin, *Opere complete*, ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 9—11 (Codex E); Ioan Bianu, *Catalogul...*, tom. I, p. 517—518; I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 83.

[2] *Incipit:* „Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă, s-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașco că iaste în Dobroge..."
Desinit: „.... Și începusă a-și boeri pre ciocoi, socotind că domniia lui nu va ave sfîrșit. Ce Dumnedzău iaste drept giudecător tuturor".

[3] Cf. G. Bogaci, *Letopisețul lui Vartolomeu Măzăreanu*, în *Pagini din istoria literaturii și culturii moldovenești*. Chișinău, 1979, p. 160—170. Datorăm informația bibliografică de mai sus prof. Gh. Mihăilă de la Universitatea din București, căruia îi mulțumim încă o dată.

Cele 720 pagini, cîte are manuscrisul după numerotația originală, sînt ocupate astfel: p. 3—57 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; p. 58—198 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 198—344 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 344—699 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 700—720 *Ioan Canta, Letopisețul Țării Moldovei*. La sfîrșit, un număr de 28 pagini, cu paginație reluată de la 1, sînt ocupate de extrase din cronici și o detaliată tablă a cuprinsului. Lipsesc din manuscris legendele incluse în *O samă de cuvinte*.

Ultimul manuscris ale cărui variante au fost prinse în aparatul critic este manuscrisul Academiei 114 (sigla *G*) copiat în anul 1804 [1]. El face parte din rîndul manuscriselor care cuprind exclusiv opera lui Neculce. Numai că pe lîngă *Letopiseț*, asemeni manuscrisului 112 (sigla *D*) din care se pare că derivă, și acesta redă, la sfîrșit, cîteva legende din *O samă de cuvinte*. Pentru această rațiune și pentru unele intervenții în text ale copistului principal, Antohi Sion, a fost utilizat în aparatul critic.

Volumul are 237 file de dimensiuni 30 × 21 cm. Numerotație veche cu cifre arabe 2—226 (f. 1—226), avînd fila originală 185 numerotată de două ori. Lipsește prima filă numerotată și, probabil, încă o filă cu titlul manuscrisului și date privitoare la împrejurările copierii și modelul folosit [2]. Sioneștii, care au copiat manuscrisul, nu sînt deloc zgîrciți în a da explicații despre ei și osteneala lor, nici în cuprinsul acestui volum, nici în altele [3]. Este o trăsătură a neamului lor, observată și la cei din sec. XVIII și la urmașii din veacul trecut.

Textul continuă, fără întreruperi, pînă la sfîrșitul *Letopisețului*, ce coincide cu fila 226. Restul manuscrisului cuprinde: f. 226^{V} albă; f. 227—228 *Postfața lui Antohi Sion*, principalul autor al copierii. Este un cuvînt lung în care cere iertare pentru greșelile săvîrșite la copiere, după tiparul îndeobște cunoscut: fila 228^{V} *Versuri ale copistului*, în aceeași idee; f. 229^{r-V} albă; f. 230—231^{V} *O samă de cuvinte* (titlul întreg) cu legende despre: logofătul Tăutu, Iliaș, feciorul lui Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, averile lui Ieremia Movilă, omorîrea hatmanului leșesc Jolcovschi de tătarul fără noroc, Vasile Lupu. Din legendele acestuia nu figurează decît cea dintîi, relativă la înțelegerea cu turcii pentru plata

---

[1] Descrierea manuscrisului la Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 260—263. Cf. și I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 111.

[2] *Incipit:* „Dabija-vodă cu Iordachie visternicul l-au pus pre Iordachi spătar mare. Și n-au zăbăvit vremi multă și au murit Iordachi spătariul..."

[3] Cf. G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 219—220.

birului după 3 ani și un scurt fragment dintr-a doua, relativă la prăzile joimirilor [1]. Restul textului s-a pierdut. Cele două file albe care urmează: 232—233^{v} sînt adăogate ulterior. Filele 234—237 cuprind extrase din *Letopisețul* lui Nicolae Costin, intitulate: *Din izvoadile răpusatului Nicolai Costin ce-au fost vel-logofăt*. Fila 237^{v} este albă.

Cu excepția însemnărilor lui Antohi Sion, de la f. 226, pe care le redăm în întregime, manuscrisul n-are alte elemente privitoare la istoria lui: „1804, avg⟨u⟩st ⟨*anulată luna*⟩ fev⟨ruarie⟩ 6, am început a scrie, săpt⟨em⟩v⟨rie⟩ 14 am sfîrșit acest leatopisăț de scris. A⟨ntohi⟩ S⟨ion⟩. Și s-au scris de mini iubitoriul de ostenele, prin osteniala dreptei méle mîini, în zilele preluminatului și preînnălț⟨a⟩tului domnului nostru Alexandru Muruz, voevoda a toată Moldovlahiia, la let 1804, săpt⟨emvrie⟩ 14. Antohi Sion".

Și mai jos: „Să să știe că întru acest leatopisăț sînt 5 mîini: ce dintîi iaste a mea; ce de al doilea iaste a frăține-meu, a lui Ioaniță; ce de al treilea iaste a logofătului Ion de la moș Ianachi Dan, biv-jic⟨ni⟩cer; ce de al patrulea iaste ⟨a⟩ văt⟨a⟩v⟨ului⟩ Costachi Bogzan; iară ce de al cincile iaste a bădițălui Vasili Tăut⟨u⟩ de la Balș. 1804, săpt⟨emvrie⟩ 14. Sfîrșit și lui Dumnezeu laudă, celui ce m-au învrednicit după început de am văzut și sfîrșitul. Con⟨e⟩ț i B⟨o⟩gu slavu. Antohi Sion".

Într-adevăr manuscrisul este copiat de cinci mîini, care își alternează scrisul, foarte adesea pe cuprinsul aceleiași pagini, de așa manieră încît este imposibil de precizat contribuția fiecăreia dintre ele. Dealtfel numai aceea a lui Antohi Sion (care copiază singur primele 33 de file și aproximativ filele 150—237^{v}) poate fi identificată, dar cu eforturi care nu sînt pe măsura interesului științific. Această alternanță este foarte obositoare pentru ochi (Cf. f. 34^{v}, 87^{v}, 107^{v}, 114 etc., etc.). Ea dovedește că copierea a fost făcută sub dictare, la intervale scurte de timp.

Scrierea este cursivă, a unor oameni cultivați, făcută cu cerneală neagră și rădăcinie. La filele 178^{v}—179^{v} se folosește chinovarul pentru colontitluri, începuturi de paragrafe și numerotarea acestora. Titlurile și cifrele marginale sînt ornate naiv în peniță pe quasi totala întindere a manuscrisului.

Vechea legătură a volumului a dispărut. Acesta a făcut parte din biblioteca lui D. Sturdza-Scheianu.

Din aparatul critic lipsesc trei manuscrise tîrzii, ale căror deosebiri textuale față de manuscrisul *A* nu meritau efortul înregistră-

---

[1] *Desinit:* „...niște joimiri slujitori în Țara Leșască și prăda în multe rîndur i în țara aceasta a Moldovei. Deci".

rii lor. Acestea sînt: manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iași, de la finele sec. XVIII sau începutul celui următor (o fotocopie se păstrează în colecțiile Bibliotecii Academiei sub nr. 170); manuscrisul Academiei 4161, datat 1838 și, în sfîrșit, copia realizată pentru M. Kogălniceanu înainte de 1845, în vederea publicării, și păstrată astăzi la Biblioteca Centrală a Universității din Iași sub cota III-1 (fost ms. 68; o copie fotografică la secția de manuscrise a Academiei, sub nr. 165).

Manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iași [1] este o compilație de cronici care, pentru opera lui Neculce, urmează întru totul textul manuscrisului 252 (ms. *E*), ce i-a slujit copistului de model. Volumul are 394 file numerotate cu cifre arabe, plus 5 file la început și 3 la sfîrșit, numerotate, de dimensiuni aprox. 29,5 × 19,5 cm. și cuprinde: f. 1 nenumerotată — 3 *„Predoslovia" lui Nicolae Costin la „Letopisețul Țării Moldovei"*; f. 3^{V} nenum. — 23 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 23—95^{V} *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 95^{V}—167^{V} *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 167^{V}—387 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 387—394^{V} *Ioan Canta, Letopisețul Țării Moldovei*. Ultimele trei file nenumerotate cuprind *Scara*.

Asemeni manuscrisului *E* și manuscrisul 1664 are mai multe legende din *O samă de cuvinte* (exact aceleași), răspîndite de obicei la sfîrșitul domniilor respective, după cum urmează: la f. 59—62 legendele cu privire la Ștefan cel Mare; la f. 72^{V}—73^{V} cele privitoare la Petru Rareș; la f. 82^{V}—83 legenda despre originea lui Despot-vodă; la f. 127^{r-V} povestirile privitoare la Radu-vodă; la f. 132^{r-V} legendele despre Miron-vodă Barnovschi; la f. 155^{V}—157 numeroasele și savuroasele legende despre Gheorghe Ștefan și, la sfîrșit, la f. 163^{V}—164^{V}, lunga poveste a lui Gheorghe Ghica, prieten cu marele vizir Küprülü.

Manuscrisul nu este datat și nu cunoaștem numele copistului [2]. Nu are nici însemnări vechi. La sfîrșitul volumului se află cîteva note ale lui Mihai Costăchescu privitoare la biografia lui Neculce.

---

[1] Descris de I. Crăciun și A. Ilieș în *Repertoriul...*, p. 94. L. Onu în *Critica textuală* îi acordă, la p. 213—218, o importanță mai mare, credem, decît o merită, cel puțin pentru opera lui Neculce.

[2] Aprecierile lui Mihail Costăchescu, formulate la sfîrșitul volumului, preluate de Aurora Ilieș în *Repertoriu* și de L. Onu în *Critica textuală*, nu rezistă unei cercetări mai atente. Este vorba de un manuscris copiat în jurul anului 1800, și nu mai devreme. Grafia, în primul rînd, hîrtia, numerotarea cu cifre arabe în al doilea rînd, sînt elemente care se obligă spre o asemenea datare. Cît privește aserțiunea că manuscrisul ar fi fost copiat la 1782 de către Lavrentie ieromonah de la mănăstirea Coșula, nu este probată în

Al doilea manuscris, 4161 de la Biblioteca Academiei, este o copie din 1838 după compilațiile de cronici, lucrată de Ioan Diculescu pentru Teodor Balș[1]. Are 313 file, o numerotație veche cu cifre arabe pînă la 310 (f. 4—313) și dimensiunile 32,5 × 20,5 cm. Manuscrisul este împărțit astfel: f. 1^{r-v}, 2^{v}, 3^{v} albe; f. 2 titlul: *Hronograf despre întîmplările și prefacerile ce au urmat în Țara Moldovii, de pe un izvod vechiu și s-au scris, în zilele prîa înnălțatului domn stăpînitor Mihail Grigoriu Sturza voevod, la anul de la Mîntuitoriul H⟨risto⟩s 1838, noemv⟨rie⟩ 6, cu toată cheltuiala domnului domn colonel și cavaler Teodoriță de Balș*; f. 3 dedicația copistului; f. 4^{r-v} *Ion Neculce, Predoslovie*; f. 5—28 *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (întrerupt între filele 7^{v}—9 de un *Pinax*); f. 28—81 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 81^{v}—139^{v} *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 140—149 *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 149—313 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* (f. 215^{r-v} albă). Lipsește din final *Letopisețul* lui Ioan Canta.

Singurul lucru de semnalat este prezența, după domnia lui Aron-vodă (la f. 81^{r-v}), a legendei despre conflictul cu unchiul său, mitropolitul Nicanor, așa cum ne este transmisă de manuscrisele *C*, *D*, și *G* (înregistrate în aparatul critic). Dealtfel credem că manuscrisul 4161 a fost copiat după manuscrisul *C*.

Textul este redat într-o scriere cursivă de o excepțională finețe. Este lipsit de însemnări și ornamente. A intrat în colecțiile Bibliotecii Academiei Române în anul 1912, fiind cumpărat de la I. Berindei.

Pe cotorul în piele, bogat împodobit, se află imprimat: „Chronologie historique de la Moldave" ⟨sic⟩.

Ultimul manuscris din grupa celor tîrzii este cel păstrat la Biblioteca Universității din Iași sub nr. III-1 (cotă veche 68)[2]. Este un volum de 587 file de dimensiuni aproximative 25 × 18 cm., care cuprinde numai opera lui Neculce, copiată pentru M. Kogălniceanu în vederea tipăririi ei în *Letopisițe*, vol. II. La baza textului a stat copia postelnicului Hurmuzachi, adică manuscrisul 53, cel mai complet dintre toate. Cum menționam mai sus, copia a fost realizată înainte de anul 1845. Intervențiile autografe ale lui Kogăl-

---

mod serios și nu poate fi luată în considerare. Grafia manuscrisului are însă izbitoare asemănări cu *Ceasornicul domnilor* (manuscrisul Academiei 5973) apreciat de noi, la alcătuirea ediției critice, ca fiind copiat în ultima decadă a sec. XVIII. Cf. Antonio de Guevara, *Ceasornicul domnilor*, traducere din limba latină de Nicolae Costin, București, 1976, p. XLV.

[1] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 77—78.

[2] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 114.

niceanu, inclusiv indicațiile de ordin tipografic, sînt foarte numeroase și energic făcute. Unele pagini sînt transcrise în întregime de mîna sa; pe ultimele două file Kogălniceanu propunea o variantă de final a cronicii, pe care ulterior a anulat-o. Este dată, tot acolo, și lista de manuscrise folosite la redactarea vol. II din *Letopisițe*, așa cum, dealtfel, a și apărut la sfîrșitul volumului.

Din lunga și obositoarea listă a manuscriselor ce cuprind opera lui Ion Neculce ne-a rămas să amintim trei fragmente, fără semnificație deosebită, păstrate în manuscrisele Academiei 912, 2690 și 3410, toate derivînd din compilația lui Vartolomeu Măzăreanu.

Manuscrisul 912 este constituit din 63 de foi (34 × 22,5 cm.) scrise de I. Mălinescu în anul 1839, în ideea completării unor goluri *dintr-un manuscris pe care el îl socotea autograful lui Neculce* [1]. Primele 18 file cuprind note explicative ale lui Mălinescu și fragmente din opera lui Miron Costin. Fragmentele din *Letopisețul* lui Neculce sînt așezate între f. 18^{V} și 58 și cuprind domnia lui Dabija-vodă, a lui Duca-vodă (prima și a treia), a lui Petriceicu-vodă (amîndouă), a lui Dumitrașcu Cantacuzino (a doua), a lui Antioh Cantemir (prima domnie), o filă din domnia lui Dimitrie Cantemir [2] și a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat. Între filele 58 și 63 este inclusă cronica lui Ioan Canta.

I. Mălinescu pretinde că aceste fragmente le-a copiat după manuscrisul sulgerului Ilie Carp, datat 1777. În acest caz, copia Carp, pierdută astăzi, era făcută după compilația lui Vartolomeu Măzăreanu, așa cum după aceeași compilație este realizată și copia Țicău (ms. *M*), cu care fragmentele Mălinescu sînt identice.

Volumul a intrat în colecțiile Academiei în 1896, fiind cumpărat de la anticarii Șaraga din Iași.

Manuscrisul 2690 este un voluminos in folio de 347 file (dimensiuni 35,5 × 23,5 cm.), copiat în prima decadă a sec. XIX și cuprinde cronica lui Nicolae Costin, a lui Miron Costin, pseudo Alexandru Amiras și Ioan Canta [3]. Fragmentul Neculce este așezat între filele

---

[1] Cf. Ioan Bianu și Gh. Nicolăiasa, *Catalogul manuscriselor românești*, tom. III, Craiova, 1931, p. 120—212; I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 112—113. Ample considerații la L. Onu, *op. cit.*, p. 250.

[2] *Incipit:* „Și de vreme că, cînd au fost prins pe turcii aceia, au fost ucis un turc, moldovenii, stătut-au Dumitrașcu-vodă de au împăcat acel lucru..."

Desinit: „...Și s-au rugat bregadiriului Cropotchin de i-au dat 2 căpitani cu 2 steaguri draguni și de sară s-au întors la Cetățue unde-i era doamna".

[3] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 89.

318—340 și include sfîrșitul cronicii sale, de la partea a doua a domniei lui Grigore Ghica și pînă la sfîrșit [1]. El coincide exact cu fragmentul autograf Vartolomeu Măzăreanu din ms. 238, după care a fost copiat, împreună cu întregul manuscris.

Ultimul fragment se află inserat în manuscrisul 3410 [2]. Este o compilație de cronici din primele două decenii ale sec. XIX, identică cu cea din manuscrisul 2690. Fragmentul începe la f. 315 și se termină la f. 338. A fost copiat după manuscrisul 238, sau după un intermediar, poate chiar după 2690, împreună cu întregul text.

Pentru a încheia toate investigațiile în legătură cu manuscrisele și implicațiile lor în ediția de față, ne mai rămîne să încercăm schițarea unei steme, așa cum o bănuim.

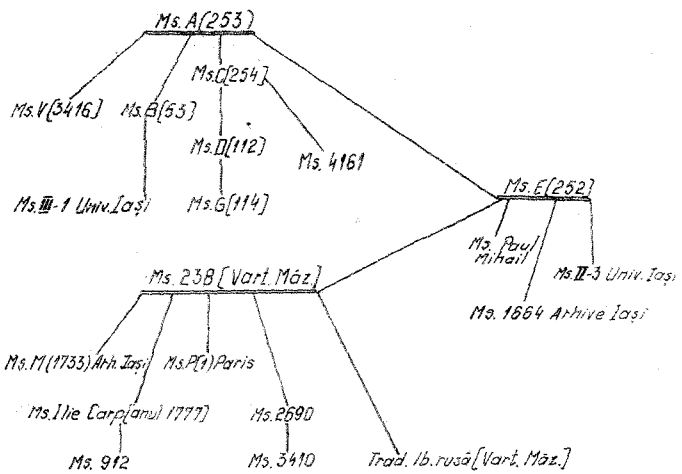

I. Neculce este cronicarul cel mai citit și din vechea noastră literatură scriitorul care s-a bucurat de cea mai largă audiență posibilă. Căci dacă un Miron Costin sau un Dosoftei au interesat, după caz, fie cercul istoricilor, fie pe cel al literaților, Neculce a fost adoptat, în egală măsură, și de unii și de ceilalți. Studiile și articolele despre el sînt mult mai numeroase decît cele despre oricare altă personalitate a veacurilor trecute, cu excepția, poate, a lui D. Cante-

[1] *Incipit:* „Postelnicul Constantin s-au dus la Poartă, s-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașco că ïaste în Dobroge..."

[2] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 91. Rectificăm o eroare din *Repertoriu* unde, pentru amîndouă manuscrisele, sfîrșitul fragmentului Neculce este greșit dat: nu fila 338, ci 340 (pentru ms. 2690) și nu fila 336, ci 338 (pentru ms. 3410).

mir. Şi totuşi opera sa, cum remarcă şi Iorgu Iordan [1], n-a fost, publicată în totalitatea ei decît în puţine ediţii. În schimb au apărut, pentru uzul şcolarilor, al studenţilor, al profesorilor de licee, tot felul de extrase, de publicări parţiale, care de care mai trunchiate şi mai puţin îngrijite. Ediţia critică proiectată de Iulian Marinescu, cum observam la începutul acestei note, n-a fost dusă pînă la capăt; şi din ea n-a rămas decît ideea, care, deşi mereu prezentă, abia acum a putut fi materializată.

Prima ediţie o datorăm lui Mihail Kogălniceanu. Ea a apărut în anul 1845 şi are următorul titlu: *Letopiseţile Ţării Moldovii*, publicate pentru întîiaşi dată de M. Kogălniceanu. Tom. II, Iaşi 1845, la Cantora Foaiei Sătești. Opera lui Neculce, care ocupă p. 193—464, adică sfîrşitul volumului, este aşezată după *Letopiseţul* lui Nicolae Costin şi *A doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat* de Axinte Uricariul. Ediţia este tipărită cu caractere chirilice şi a rămas, pînă astăzi, cea mai bună dintre ele.

În amplul studiu introductiv al acad. Iorgu Iordan, la ediţia domniei sale, apreciind opera lui Kogălniceanu, îi reproşează marelui istoric că a modernizat textul şi că n-a ţinut seama de particularităţile lingvistice ale manuscrisului 253, care, menţionează acad. Iorgu Iordan, „a stat la baza ediţiei din 1845" [2]. Acad. Iorgu Iordan are dreptate numai în parte. M. Kogălniceanu n-a folosit pentru ediţia *Letopisiţilor* ms. 253, ci ms. 53, pe care a pus să-l copieze, pe care l-a colaţionat şi corectat singur, după ms. 253, şi pe care a dat indicaţii de ordin tipografic. Este ms. III-1 (fost 68) de la Biblioteca Centrală a Universităţii din Iaşi, descris mai sus la p. 144. Acest manuscris, copie după Ioasaf Luca, redă un text muntenizat, un text literar, sub influenţa spiritului înnoitor din a doua jumătate a sec. XVIII. Corecturile lui M. Kogălniceanu sînt mai ales de ordin istoric, reţinînd intervenţiile lui Neculce, şi prea puţin de ordin stilistic sau lingvistic.

În 1872 M. Kogălniceanu dă o nouă ediţie a cronicilor moldoveneşti, cu litere latine, socotită de toţi cercetătorii inferioară celei dintîi, datorită, mai ales, ortografiei, încă neprecizată de Societatea Academică. Titlul noii ediţii este schimbat: *Cronicele României sau Letopiseţele Moldaviei şi Valahiei*, vol. II, Bucureşti, 1872, p. 175—421.

Pînă în anul 1932 mai apar şase ediţii şcolare, cu părţi alese din *Letopiseţ* şi *O samă de cuvinte*, pentru ca în anul respectiv Al. Procopovici, profesor la Universitatea din Cernăuţi, să dea o ediţie completă a operei lui Neculce, folosind, cum o spune în prefaţă, textul

---

[1] Cf. I. Neculce, *Letopiseţul...*, ed. II, p. CXIV.
[2] *Ibidem*, p. CXV—CXVII.

ediției Kogălniceanu din 1845. El împarte ediția în două volume: cel dintîi cuprinde *O samă de cuvinte* și *Letopisețul* pînă la domnia dintîi a lui Nicolae Mavrocordat (inclusiv), cel de al doilea începe cu domnia lui Dimitrie Cantemir și se încheie cu un indice de cuvinte, de persoane și de nume geografice. Paginația este dată în continuare pentru ambele volume. O introducere destul de săracă (24 de pagini) și un număr de 13 reproduceri bine alese, avînd în vedere categoria foarte largă de cititori cărora le era adresată, completează cartea: *Cronica lui Ioan Neculce*. Ediție îngrijită de Al. Procopovici. Cu o prefață și o introducere. Vol. I—II, Craiova, Scrisul românesc, 1932. XXXV + 520 p. +13 f. pl. (Colecția clasicilor români).

Ediția fiind, în general, bine primită de public și elogios recenzată a determinat scoaterea unei noi ediții, în 1936, o ediție stereotipă, care diferă de cea dintîi doar prin publicarea unor hărți, reprezentînd, una, Europa din vremea lui Neculce, cu identificarea localităților și populațiilor pomenite de cronicar, și a doua, hotarele Moldovei și ale regiunilor vecine. Evident, indicii geografici au fost și ei amplificați. În rest totul a rămas neschimbat.

Este de remarcat utilitatea celor două hărți, dată fiind aria geografică deosebit de largă în care Neculce își plimbă eroii, fie că este vorba de moldoveni, fie că se referă la implicațiile politice ale vecinilor în istoria euro-asiatică și dată fiind redarea, foarte adesea, deformată a localităților și populațiilor.

Studiul introductiv a rămas la fel de sărac. Autorul ar fi avut măcar obligația lărgirii lui cu elementele de istorie și de limbă necesare bunei înțelegeri a cronicii și a cronicarului.

În sfîrșit, în 1942, în aceeași editură craioveană, apare a treia ediție, care o reproduce pe a doua, fără modificări.

Între timp, începînd cu anul 1933 și pînă în 1953, mai apar texte alese din Neculce, folosind ediții deja publicate, fără investigații în manuscrisele de cronici.

Este meritul acad. Iorgu Iordan de a fi elaborat prima ediție Neculce în spiritul cerințelor moderne, și de a fi dat un studiu științific complet, din care cercetarea manuscriselor nu lipsește. Ediția a apărut în anul 1955 la Editura de stat pentru literatură și artă: *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* și *O samă de cuvinte*. Ediție îngrijită, cu glosar, indice, și o introducere de Iorgu Iordan, București, 1955, 461 pagini.

Primele 100 de pagini sînt consacrate *Introducerii*, rezultat evident al unor atente cercetări biografice, istorice, lingvistice și stilistice. Cum era și de așteptat, studiul lingvistic este precumpănitor. În ceea ce privește ediția în sine, aceasta a fost lucrată după ms. 253, iar paginile lipsă completate cu ms. 53.

Au fost reproduse cîteva pagini de manuscrise Neculce, precum și cîteva gravuri reprezentînd figuri de domnitori. În final, un amplu glosar explicativ, precum și indice de nume și de locuri.

Din păcate unele inconsecvențe în transcriere, prezența adesea a unui „u" final, acolo unde nu se găsește în original, au atras după sine critici îndreptățite [1].

Cea de a doua ediție, publicată în anul 1959, de aceeași editură, a ținut seama de unele din observațiile formulate. Studiul introductiv a fost lărgit (are 128 pagini), iar textul a fost îmbunătățit.

Sub raport tipografic este de observat calitatea superioară a reproducerilor (imprimate pe hîrtie cretată) și, în general, a condițiilor în care a apărut cartea.

Textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, cel dintîi text ce reproduce în întregime ms. 253, a fost utilizat ulterior de numărul mare de ediții Neculce apărute în numeroase edituri din țară (Editura Tineretului în 1960 și 1968; Editura pentru literatură și apoi Editura Minerva în 1963, 1972, 1975, 1980; Editura Științifică, 1968; Editura Ion Creangă, 1972; Editura Junimea din Iași, 1972; Editura Albatros, 1976), mai multe decît în 100 de ani de la apariția primei ediții, dovadă de netăgăduit a interesului cititorului modern și a învățămîntului pentru frumusețea operei neculcene.

Se mai cer amintite cele două ediții apărute la Chișinău în anii 1969 și 1974, care folosesc și ele tot textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, după cum mărturisesc editorii în *Nota asupra ediției*. Iată titlul primei ediții: Ion Neculce, *O samă de cuvinte. Letopisețul Țării Moldovei*. Studiul introductiv de E. Russev. Îngrijirea textului, glosar și indice de P. Dimitriev și T. Celac. Chișinău, Cartea Moldoveniască, 1969, 452 p. + 2 f. pl.

De remarcat glosarul explicativ, larg, și foarte bine alcătuit, precum și utilitatea, pentru aceleași calități, a indicilor de nume de persoane și a numelor de locuri, redați la p. 394—506 ale celei de a II-a ediții.

*

Am ajuns la granița ce separă nota noastră de textul propriu-zis, al lumii eroilor lui Neculce. Noi n-o putem însă trece, înainte de a da seamă cititorului de metoda pe care am folosit-o la alcătuirea ediției noastre.

---

[1] Vezi, mai ales, C. A. Stoide, *Cronica lui Ion Neculce*. Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), Brașov, p. 91—108.

Am ales ca text de bază, pentru *Letopiseț*, ms. 253, însemnat în aparatul critic cu sigla *A*; în rarele situații în care au fost înlocuite unele expresii rău scrise de copist, cu altele corecte, am apelat la manuscrisele imediat următoare ca importanță (de obicei ms. 53, sau *B*).

Pentru *O samă de cuvinte* am folosit, în principal, ms. 53, dar, cum indicăm la marginea textului, unele legende, absente din ms. *B*, au fost redate după ms. *C* (cota Academiei 254).

Am arătat, la începutul notei, valoarea manuscrisului de bază și nu vom reveni asupra motivelor care l-au impus ca prim manuscris al ediției. Ceea ce n-am arătat însă sînt particularitățile ciudate de limbă, observate atît de Kogălniceanu, cît și de Iorgu Iordan, pe care le vădește unul din copiști, particularități care au făcut dificilă transcrierea textului [1].

Într-adevăr copistul *B*, cel care lucrează filele 215—326 din ms. 253 (corespunzătoare *Letopisețului* de la început, pînă spre jumătatea primei domnii a lui N. Mavrocordat), substituie litera „ș" cu „s" (scrie *dînsii*, în loc de *dînșii*; *s-ar*, în loc de *ș-ar*; *s-au*, în loc de *ș-au*; *să-s*, în loc de *să-ș* etc.), substituie litera „s" cu „ș" (*fușesă*, în loc de *fușesă*; *giupîneșile*, în loc de *giupînesile*; *pușesă*, în loc de *pusesă*), pe „z" cu „j" (scrie *Josen Bașotă*, în loc de *Zosen Bașotă*; *jînbit*, în loc de *zîmbit*; *jorbà*, în loc de *zorbà*; *tălpij*, în loc de *tălpiz*); pe „j" cu „z" (*dăzdi*, în loc de *dăjdi*; *ogrăzo⟨a⟩ra*, în loc de *ogrăjo⟨a⟩ra*). Copistul diftonghează pe „e" final aproape în mod frecvent (scrie *anumea*, în loc de *anume*; *celea*, în loc de *cele*; *cumperea*, în loc de *cumpere*; *desprea*, în loc de *despre*; *locurilea*, în loc de *locurile*; *marea*, în loc de *mare*; *multea*, în loc de *multe*; *oastea*, în loc de *oaste*; *poatea*, în loc de *poate*; *prea*, în loc de *pre*; *relea*, în loc de *rele*). Întîlnim

---

[1] Într-o notă de la p. 195 a *Letopisițelor* (ed. 1845), sub *Precuvîntarea* lui Neculce, Kogălniceanu însemnează: „Ortografia păzită de Ioan Neculce în cronica sa este întocmai aceea a lui Nicolai Costin, contimpuranul seu; numai cu atîta deosăbire că în multe rînduri în loc de „ș" el se slujește de „s"; aceasta ar denota o meteahnă în prunnciația autorului.

Ideea „metehnei de pronunțare" o acceptă și acad. Iorgu Iordan (cf. *Introducere*, ed. II, p. CXXII).

L. Onu, în lucrarea atît de des pomenită, după un amplu studiu pe care îl consacră, la paginile 342—363, abaterilor ortografice ale copistului *B* (care era și copistul cronicii lui Nicolae Costin), ajunge la concluzia că acesta era un ciangău de neam, a cărui limbă maternă era româna, dat fiind faptul că atari variante de consoane sînt întîlnite în limba acestora. Dacă este să luăm în considerare faptul că Prigorenii sînt situați într-o zonă cu populație numeroasă de ciangăi, putem îmbrățișa, pînă la concluziile definitive — rezultante posibile ale altor cercetări — ideea emisă de L. Onu.

însă, foarte des, și situații în care „e" final rămîne nediftongat, în forme ca *ace, aşe, ave, doile, merge, plăce, şede, trece, vide,* specifice graiului moldovenesc. Copistul nu-l diftonghează nici pe „o", în cuvinte ca *doamnă* (scrie *domnă*), *foamete* (scrie *fomete*), *oaste* (scrie uneori *oste*), *oameni* (scrie *omeni*), *Poartă* (scrie *Portă*), *scoată* (scrie *scotă*), ci în cuvinte unde diftongarea este lipsită de sens: *oasteneială*, în loc de *osteneială* (de observat și fenomenul de înlocuire a lui „ea", cu grupul „eia"). Copistul dublează foarte adesea pe „i" final, în forme nearticulate (*leşinaţii*, în loc de *leşinaţi*, *mazilii*, în loc de *mazili*; *oştii*, în loc de *oşti*; *toţii*, în loc de *toţi*); după cum întîlnim frecvent și fenomenul invers, de folosire a unui singur „i" în finalul articulat (*boeri*, în loc de *boerii*; *dînşi*, în loc de *dînşii*; *oameni*, în loc de *oamenii*; *turci*, în loc de *turcii*). În sfîrșit, foarte des este întîlnit grupul de consoane „sș" (*bărbătesște, cresștini, domnesști*) și aproape frecventă este absența lui „ă" final (*cas*, în loc de *casă*; *frumoas*, în loc de *frumoasă*; *înplus*, în loc de *înplusă*, *trecus*, în loc de *trecusă*).

În transcrierea textului am încercat să fim consecvenți acordînd aceleași valori semnelor chirilice, de la început pînă la sfîrșit.

Observațiile atente asupra manuscriselor ne-au determinat să transcriem fonemele susceptibile de interpretări, după cum urmează: ѣ = „ea", sau „é", acolo unde diftongarea nu se folosește astăzi; ѧ = „ia" sau „ie" (*boiari, paşia tătat avusesie, mersesie, viie*); ъ = „ă", sau „î", semnul având și în sec. XVIII valoare dublă (*căftan* și nu *cîftan*; *cîmp* și nu *cămp*; *Drăghici* și nu *Drîghici*; *mînă* și nu *mănă*; *pînă* și nu *pănă*; *tîlhar* și nu *tălhar*); ч = „ce", sau „ci", după cum reclamă limba zilelor noastre; џ = „ge", sau „gi"; ѧ = „î", „în", „îm" (în ultimul caz înainte de labialele *p, b*: *împlut, împărți, împlat*).

Cînd ѧ a fost urmat de „n" (chiar dacă acesta a fost suprascris) a fost redat prin „î" (*înpărat, înblat, înpins*). Aceasta pentru a acorda lui „n" valoarea sa nediminuată. Au fost păstrate vocalele și consoanele duble: *cetaate, lupp, saale, suppue,*.

Particularitățile copistului de care aminteam mai sus le-am rezolvat, pe cît posibil, de așa manieră încît să nu fie anulate, dar nici să nu încărcăm aparatul critic peste măsură. Pentru frecvența lor foarte mare am transcris „ș", în toate situațiile unde acesta fusese înlocuit de copist cu „s" (*dînşii*, în loc de *dînsii*, *ş-au* în loc de *s-au*, *să-ş* în loc de *să-s*, *ş-ar* în loc de *s-ar*), fără a le menționa în aparatul critic. Am făcut același lucru cu „ș" care îl înlocuiește pe „s", transcriind (*alesesă, fusesă, pusesă*, în loc de *aleşesă, fuşesă, puşesă*, cum copiase grămăticul. În celelalte cazuri, mai rar întîlnite, am procedat astfel: „j", care îl substituie pe „z", a fost înlocuit cu forma

normală: *tălpiz, zorbà, Zosen,* dar a fost redată în subsol forma rebarbativă a originalului *(tălpij, jorbà, Josen).* Am scris, de asemeni, *ogrăjo⟨a⟩ra, dăjdi,* dar am menținut între variante forma originală *(ogrăzo⟨a⟩ra, dăzdi).*

Diftongarea inutilă a lui „e" final am arătat-o prin „é". În ceea ce privește transformarea în „e" deschis a lui „ea", specifică imperfectului verbelor din graiul moldovenesc și în general din graiurile nordice, aceasta a fost respectată. Am transcris, deci: *merge, șede, tăie, vene.* Am redat întocmai și pe „e" final întîlnit la substantivele feminine de declinarea a III-a articulate: *bucurie, hătmănie, împărăție, nevoe,* numele de locuri, tot feminine, terminate în „ă": *Cameniță, Nicoriță, Obluciță, Suceavă,* precum și cuvintele: *acele, aceste, atunce.* Cît privește nediftongarea lui „o" din substantive ca: *codă, dobitoce, morte, omini,* ne-am îngăduit să o rezolvăm prin așezarea vocalei „a" între paranteze unghiulare, pe de o parte redînd particularitatea grafică întocmai, pe de alta facilitînd lectura celor interesați exclusiv de conținutul operei neculcene: *co⟨a⟩dă, dobito⟨a⟩ce, mo⟨a⟩rte, o⟨a⟩mini.*

Am respectat grupul vocalic „eia" din cuvinte ca: *mazileiască, osteneială, steiaguri,* substituit diftongului „ea".

Am păstrat dublarea lui „i" final nearticulat, des întîlnită: *cuprinșii, leșinații, oștii, toții.* Absența lui „i" final din formele articulate am completat-o utilizînd croșetele: *bani⟨i⟩, boeri⟨i⟩, mazili⟨i⟩, turci⟨i⟩.*

Vocala finală „ă", absentă în numeroase cuvinte, am completat-o de asemeni cu ajutorul parantezelor unghiulare *afar⟨ă⟩, întorcîndu-s⟨ă⟩, învățătur⟨ă⟩, s⟨ă⟩, toat⟨ă⟩, treac⟨ă⟩.*

Am transcris, fără nici o eliminare, grupul de consoane „șș" întîlnit mai ales în prima parte a manuscrisului, în cuvinte ca: *bărbătește, cresștini, domnești.* Este o particularitate fonetică mai rar întîlnită în textele noastre vechi și am socotit obligatorie redarea ei întocmai.

Moldovenescul dzealo ѕ, mai rar întîlnit decît în alte manuscrise, a fost, evident, copiat ca atare: *ciredzi, dzile, dzise, grumadzi, ședzut.*

În sfîrșit, „u" final a fost transcris numai atunci cînd este prezent ca semn grafic distinct: *fiindu, gîndindu, mărsu, știindu, răspunsu.* N-am redat niciodată semnul moale ь de la sfîrșitul cuvintelor prin „u".

În completarea textului ne-am folosit de paranteze unghiulare ⟨⟩. În cazul paginilor datorate copistului *B,* aceste paranteze sînt destul de numeroase. Parantezele drepte [ ] exclud textul de prisos (foarte rar întîlnit). Am utilizat lema] pentru marcarea deosebirilor esențiale dintre textul de bază și variante.

Pentru a ușura compararea textului manuscris cu cel tipărit, după uzanțele întocmirii ediției critice, am redat marginal filele recto și verso ale manuscrisului. O linie verticală indică sfîrșitul unei pagini și începutul celei următoare.

În aparatul critic au fost redate detaliile paleografice și fonetice numai pentru manuscrisele *B* (53) și *C* (254); din celelalte manuscrise au fost reținute numai deosebirile textuale, inclusiv cele care privesc succesiunea diferită a cuvintelor din fraze. Pentru a reduce din aparatul critic, anevoios și de alcătuit, dar și de urmărit, am subliniat adeseori în cadrul aceleiași fraze din variante deosebirile textuale dintre două manuscrise apropiate și textul de bază, așezîndu-le între paranteze unghiulare. Situația este des întîlnită mai ales la manuscrisele *M* și *P*.

Rîndurile au fost separate prin două linii oblice: //, iar cuvintele aceluiași rînd printr-o linie: /.

Redăm, încă o dată, lista manuscriselor folosite și a simbolurilor acestora, precum și succesiunea lor în variante:

Ms. 253 = *A*; 53 = *B*; 254 = *C*; 112 = *D*; 252 = *E*; 114 = *G*; 3416 = *V*; Arh. St. Iași 1733 = *M*; Bibl. Naț. Paris 1 = *P*.

Ediția se încheie cu un *Glosar*, pe care l-am conceput cît mai larg cu putință, dar totuși pentru categorii de cititori deprinși cu lexicul limbii române vechi.

Sperăm că *Indicele* de persoane, precum și cel geografic, vor sluji la lămurirea unor pasaje mai obscure.

Am încerca o reală și îndreptățită satisfacție dacă strădania noastră ar fi folositoare cît mai multor specialiști și cît mai multor iubitori ai vechii literaturi românești.

G. Ș.

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI

DE LA DABIJA-VODĂ
PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE
A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

ȘI

O SAMĂ DE CUVINTE

⟨PREDOSLOVIE⟩

ms. 53, f.2v Acest pămînt al Moldovii n-au fost așezat de demult de oameni, să fie fost trăit într-însul cu pace, ce în cîteva rînduri au fost și pustiiu. Decii pentru acéia nu să află létopisețe scrisă de pămînténi véchi. Ce de la o vréme, de la descălecatul lui Dragoș-vodă, tîrziu, s-au apucat Uréchi vornicul de au scris din istoriile a doi istorici leșești. Și l-au scris pînă la domniia lui Aron-vodă.

Apoi au mai făcut după Uréche vornicul și un Simion dascal, și un Misail călugărul, și un Evstratie logofătul, și iar l-au scris, cît au scris Uréche vornicul, pînă la Aron-vodă. Numai aceștiia, poate-fi, au fost oameni neînvățați, de n-au citit bine la istorii, că au defăimat pre moldovéni, scriind că sînt din tîlhari. Pentru aceasta dară nimenea din scrisorile lor, nici céle ce ar fi fost adevărate, auzite sau văzute a lor, nu le pot oamenii créde.

Iară pre urma acestora s-au apucat dumnealui Miron Costin, vel-logofăt, de au făcut un létopisățu. Și cit n-au putut istovi Miron logofătul l-au istovit fiiu-său, Nicolai Costin, biv-vel-logofăt, și l-au scris di-nceputul lumii, arătînd cine au trăit pre acest pămînt, cu mărturii a istorici streini. Și l-au scris pînă la Dragoș-vodă, și de la Dragoș-vodă l-au scris di pe izvodul lui Uréche vornicul pînă la Aron-vodă. Însă mult l-au mai înpodobit, mai frumos, și Miron logofătul și fiiu-său Nicolai Costin. Iar mai înnainte nu să mai găsește scris de Miron sau de fiiu-său Nicolai. Poate-fi, de or fi și scrise de Nicolai logofătul, dar or fi poate-fi tăinuite, și pînă acum la ivală n-au eșit.

---

2 *după* așezat *ad.* de un féliu C/ *lipsește* de demult C// 5 *lipsește* scrisă C// 6 *lipsește* descălecatul lui C// 7 *Uréche* C/ de au scris] a scrie C/ istoriile] létopisețele C// 8 l-au] au C// 9 Grigorie Uréche C// 10 dascalul C// 11 l-au] au C/ *după* vornicul *ad.* iară C// 20 *lipsește* biv C// 21 *după* arătînd *ad.* niamurile, cine din ce strămoși sînt și C/ cu] tot cu C// 24 împodobit C/ *lipsește* mai frumos C// 25 *după* Costin *ad.* ogofătul. Și l-au scris pînă la Dabijea-vodă C// 26 *după* Miron *ad.* logofătul C/ sau] nici C// 27 Poate de or și fi scris C// 28 *lipsește* poate-fi C/ și] că C//

Iară de la Dabijĭa-vodă înnainte îndemnatu-s-au şi
f. 3 Ion Neculcé, / biv-vel-vornic de Ţara de Sus, a scrie întru pomenirea domnilor. Însă pînă la Duca-vodă cel bătrîn l-au scris di pe néşte izvoade ce au aflat la unii şi alţii şi din auzitele celor bătrîni boiari; iară de la Duca-vodă cel bătrîn înnainte, pînă unde s-a videa, la domniĭa lui Ion-vodă Mavrocordat, nici de pre un izvod a nemărui, ce au scris sîngur, dintru a sa ştiinţă, cît s-au tîmplat de au fost în viiaţa sa. Nu i-au mai trebuit istoric strein să citiască şi să scrie, că au fost scrisă în inima sa.

Decii vă poftescu, cetitorilor, pre unde ar fi greşit condeiul mieu, să priimiţi, să nu gîndiţi că doară pre voia cuiva sau în pizma cuiva, ce, precum s-au tîmplat, cu adevăr s-au scris. Doar niscaiva văleaturi a anilor de s-or fi greşit, iară célelalte întru adevăr s-au scris.

Mai socotit-au şi din létopisăţul lui Evstratie log⟨o⟩fătul şi a lui Simion dascalului şi a lui Misail călugărului néşte cuvinte cîteva, de nu li-au lăsat să nu le scrie, ce li-au scris, măcar că dumnealui Miron logofătul şi cu Nicolai fiiu-său nu li-au scris, şi-i ocăreşte. Şi să cade să-i ocărască, undé face că sînt moldovénii din tîlhari. Bine face că-i ocăréşte şi zice că sînt basne. Iar pentru Dumbrava Roşiĭe, cum că au arat-o Bogdan-vodă cu léşii, Miron logofătul au lăsat de n-au scris. Dar acéĭa zicu să nu fie basnă. Şi pentru niamul Moviléştilor, şi cum li s-au numit acest numé, dintru Ştefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă. Şi altele multe n-or fi ştiut istoricii streini, ca să le pomeniască toate. Decii o samă de istorii mai alése şi noi nu li-am lăsat să nu le scriem./
f. 3v Însă nu li-am scris la rîndul lor, ce s-au pus de o parte, înnaintea domniii Dabijii-vodă s-au scris. Ce cine va vrea să le criadă, bine va fi, iar cine nu le va créde, iarăşi

---

1 *lipseşte* Iară C/ Evstratie Dabijea-vodă C/ *lipseşte* înnainte C// 2 biv-vel-vornic de Ţara de Sus] vornicul C/ întru] pentru C// 3 *lipseşte* domnilor. Însă C// 5 iar C// 6 undé C/ la domniĭa lui Ion-vodă] pînă la a doao domnie a lui Costantin-vodă C// 7 di pe C// 8 au] l-au C// 10 scrise C/ în] întru C// 11 vă poftim C/ undé C/ ar şi greşit condeiul mieu] ar fi vreo greşală C// 14 vleaturi C// 15 iar C// 16 logofătul C// 17 călugărul C// 19 măcarî C// 20 *după* ocărăşte *ad.* pentru aceasta C// 22 basne] minciuni C// 23 *lipseşte* cum C// 24—25 cu léşii, şi au lăsat Miron logofătul de n-au scris, acéĭa nu-i basnă. C// 25 Moviléştilor C// 26—27 acest nume Moghila, dentru Ştefan-vodă cel Bun şi Vitiaz, iar nu-i basnă C// 28 pomeniască] scrie C// 29 istorii] lucruri C/ *lipseşte* mai C/ alésîe C/ *lipseşte* şi noi C/ li-am] li-au C/ scrie C// 30 li-am] s-au C/ pus] scris C// 31 *lipseşte* s-au scris C// 32 iarăş C//

bine va fi; cine cum îi va fi voia, așa va face. Că mulți istorici streini, de alte țări, nu le știu toate cîte să fac într-alt pămîntu. Tot mai bine știu cei de locu, decît cei streini; însă ce să face în viiața lor, iară nu în delungate vremi, iar istoriile céli véchi mai bine le știu istoricii, că le au scrisă, iară nu auzite.

Deci, fraților cetitorilor, cu cît vă viți îndemna a ceti pre acest létopisățu mai mult, cu atîta veți ști a vă feri de primejdii și veți fi mai învățați a daré răspunsuri la sfaturi, ori de taină, ori de oștire, ori de voroave, la domni și la noroade de cinste./

---

2 de pintr-alte C// 3 pămînt C// 4 iar C/ în] întru C/ îndelungate C// 5 *lipsește* istoriile C/ le știu mai bine C// 6 scrise C/ *lipsește* iară C// 7 Decii C/ veți C// 8 mai mult pre acest létopisețu C// 10 oștiré C// 11 cinsté C//

‹O SAMĂ DE CUVINTE›

ms. 53, f. 189 *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi şi bătrîni, şi în letopisăţu nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domniia lui Ştefăniţă-vodă, înaintea domniii Dabijii-vodă. Decii cine va ceti şi le va crede, bine va fi, iară cine nu le va crede, iară va fi bine; cine precum îi va fi voia aşia va face.*//

ms. 254, f. 177 I. Zaci‹alo› l. Dragoş-vodă, aşa povestescu oamenii cum că, dacă au descălecat Ţara Moldovii, au descălecat tîrgul Sirétiului. Şi i-au fost scaonul domnii‹i› sale acolo. Şi au făcut zamcă, cetate de pămînt, şi în zamcă case domneşti şi lîngă zamcă biserică de piiatră. Şi hramul bisericii iaste Sf‹î›nta Troiţe, caré şi pînă astăzi iaste şi să slujaşte sfînta liturghie. Iar doamna lui Dragoş-vodă, aşa povestescu oamenii acei de locu, de la tîrgul Sirétiului, cum să fie fost de lége sască. Şi au făcut şi ia o biséricâ de piatră, săsască, mai depărtişor de la zamcă, spre tîrgu, căriia bisérici săseşti îi sta zidurile şi pînă în zioa de astăzi. Şi aşa domnul Dragoş-vodă duminicile şi la sărbători mergea la biséricâ cea creştiniască, care era

---

2—5 O samă de cuvinte ce nu sînt scrise în létopisăţ, ce numai din om în om s-au auzit, care s-au scris înnaintea D// 2— 6 ‹f. 230› O samă de cuvinte ce nu sînt scrise în letopiseţ, ce numai din om în om s-au auzit. Deci cine le va crede G/ ‹f. 76^{v}› Sfîrşitul lui Ştefan-vodă. Aice am însămnat o samă de cuvinte ce s-au auzit din om în om, *din oamenii cei vechi, de demult ‹ad. marginal›*. Cine *va ceti şi ‹ad. marginal* B, E› le va créde, bine va fi B, E// 2 sînt auzite] s-au auzit C// 3 *lipseşte* de oameni vechi şi bătrîni C/ létopiseţe C// 4 *lipseşte* ce C// 4—5 *lipseşte* aicea, după domniia ... Dabijii-vodă C// 5—6 Şi cine la va créde, bine va fi C// 6 iar C, D, E, G// 7 iar bine va fi C, iarăşi bine va fi G/ iarăşi D, iar E/ precum] cum C// 8—r. 10 din p. urm. figurează numai în ms. C (f. 177^{r-v}), E (f. 46^{v}) şi ms. 1664 de la Arhivele Statului — Iaşi (f. 32); cu îngăduinţă am putea socoti şi ms. B (f. 44^{r-v}) din rîndul acestora // 8—20 *lipsesc* D, G//

de dînsul zidită şi doamna iarăşi mergea la bisérica cea săsască, care era de dînsa zidită. Mai aflatu-s-au şi o bisérică de lemnu, făcută iarăş de Dragoş, la Volovăţ, lîngă episcopie Rădăuţilor, pre care biserică o au mutat dintru acel locu Ştefan-vodă cel Bun la mănăstiré la Putna. Şi ĭaste hramul bisériicii Vovedenie. Şi au zidit f. 177[v] Ştefan-vodă la Volovăţu altă / biserică, de piatră, vrînd ca să facă evlaviĭa mănăstirii Putnii, ca să să chieme acéia întîi, fiind acea biserică mai de demult decît alte mănăstiri a lui Alexandru-vodă cel Mare. //

ms. 53, 189 II. (1) Ştefan-vodă cel Bun, luund domniĭa Moldovii, şi viind turcii în zilele lui să triacă în Moldova, la Gălaţi, i-au bătut foarte răŭ pre turci şi au luat şi Cetatea Albă şi Chiliĭa de la turci. Apoi mai pe urmă iar li-au luat turcii acéste doao cetăţi. Şi în cîteva rînduri s-au bătut Ştefan-vodă cu turcii. Iar cînd s-au bătut la Războĭeni, atuncea s-au aşezat turcii cu Ştefan-vodă. Şi li-au dat hotar şi olat Bugiacul şi au făcut pace. Şi turcii apoi au adus tătarî din Crîm şi i-au aşezat în Bugiac, carii stau şi pînă astăzi, precum au aşezat şi la Hotin lipcani.

III. (2) Ştefan-vodă cel Bun multe războaĭe au bătut. Şi aşĭa să aude din oameni véchi şi bătrîni, că, cîte războai au bătut, atîte mănăstiri cu biserici au făcut.

IV. (3) Ştefan-vodă cel Bun, cînd s-au apucat să facă mănăstirea Putna, au tras cu arcul Ştefan-vodă dintr-un vîrvu de munte ce iaste lîngă mănăstiré. Şi undé au agiunsu săgiata, acolo au făcut prestolul, în oltariu.

1—27 *lipsesc* D, G// 11—18 Ştefan-vodă cel Bun, fiind domnu, au luat Cetatea Albă şi Chilie de la turci şi li-au ţinut. Şi s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie létopisăţul. Apoi, mai pre urmă, iar li-au luat turcii acéste doao cetăţi, Chiliĭa şi Cetatea Albă, de la Ştefan-vodă. Şi atuncea s-au aşezat cu Ştefan-vodă şi Ştefan-vodă încă li-au dat hotar C/ ⟨f. 76[v]—77⟩ Ştefan-vodă cel Bun, fiind domnu au luat Cetatea Albă şi Chilie de la turci şi li-au ţinut. Şi s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie létopisăţul. Iar apoi, pre urmă, iar li-au luat turcii aceste doao cetăţi, Chiliĭa şi Cetatea Albă, de la Ştefan-vodă. Atuncea s-au aşezat turcii cu Ştefan-vodă şi Ştefan-vodă încă li-au dat hotar E// 20 precum au aşezat turcii şi acum la Hotin pre lipcani C, precum au aşezat şi acum, în vremile noastre *turcii* ⟨*ad. marginal*⟩ la Hotin lipcani E// 21 2]3 C//22 aşa C, E/ să aude] să vorbéşte E/ *lipseşte* din oameni véchi şi bătrîni E/ *lipseşte* vechi şi bătrîni C/ războaie C, E// 23 cu] şi C// 24 *lipseşte* 3. Ştefan-vodă cel Bun C/ *lipseşte* cel Bun E/ cînd] Şi cînd C/ s-au apucat să facă] au făcut // 26 vîrfu C munte *înnalt* ⟨*ad. marginal*⟩ E/ *ad. marginal* acolo au făcut mănăstirea C// 2/ prestolul, în oltariu] mănăstirea C/ în oltariul biséricii E// 7

Şi iaste mult locu de unde au tras pînă în mănăstiré. Pus-au şi pre trii boerenaşi de au tras, pre vătavul de copii şi pre doi copii din casă. Decii undé au căzut săgiata
f. 189v vătavului de copii au făcut poarta, iar undé au căzut / să-
giata unui copil din casă au făcut clopotnița. Iar un copil din casă zicu să fie întrecut pe Ştefan-vodă şi să-i fie căzut săgiata într-un delușel ce să chiamă Sion, ce iaste lîngă mănăstiré. Şi iaste sămnu un stîlpu de piiatră. Şi zic să-i fie tăiat capul acolo. Dar întru adevăr nu să ştie, numai oamenii aşîa povestescu. Fost-au şi biséricucé de lemnu întru acel delușel şi s-au răsipit, fiind de lemnu. Şi aşîa au fost făcut mănăstirea de frumoas⟨ă⟩, tot cu aur poleită, zugrăvala mai mult aur decît zugrăvală, şi pre dinlăuntru şi pre denafară, şi acoperită cu plumbu. Şi zicu călugării să fie fost făcut şi sfeşnicile céle mari şi céle mici şi policandru şi hora tot prisne de argint, şi pe urmă să li fie luat un domnu şi să fie făcut alteli de spije, care li-am apucat şi noi. Iar strîcîndu-s⟨ă⟩ un clopot mare la mănăstiré şi făcînd călugării clopotul a doa oară, au pus acéste toate ce scriu mai sus în clopot, ca să fie mai mare.

(4) Lăsat-au Ştefan-vodă cel Bun la mănăstirea Putna, după moartea lui, arcul lui şi un păhar, ce vorbiia călugării la mănăstiré că iaste de iaspis, ce era în chipul marmurii albe şi al farfurii⟨i⟩, ca să fie întru pomeniré la sfînta mănăstiré. Şi arcul l-au fost trăgînd cu vîrtej. Şi

---

1—26 *lipsesc* D, G// 1 de undé au tras Ştefan-vodă cu arcul E/ în] la E// 2 boerenaşi de a lui C, E/ tras cu arceli E/ pre un vătav C, pre un vătaf E// 3—14 Şi un copil din casă zic să fie întrecut pre Ştefan-vodă şi zicu că i-au tăiat aceluia capul. Şi au pus un stîlpu de piiatră întru acel locu undé au căzut săgiata, într-un delușel ce iaste lîngă mănăstirea ce să chiamă Sion. Iar a altuia, a vătavului de copii, au căzut [acum] undé iaste clopotnița acum. Iar a altui copil din casă au căzut undé iaste acum poarta. Şi aşa au fost făcut mănăstirea de frumoasă, tot cu aur zugrăvită, şi pre dinlăuntru şi pre denafară, şi o au acoperit cu plumbu C/ ⟨f. 77r–v⟩ Şi undé au căzut săgiata vătafului de copii au făcut clopotnița; iar a unui copil din cas⟨ă⟩ au căzut săgiata undé au făcut poarta, iar a altui copil din cas⟨ă⟩ dzicu să fie întrecut pre Ştefan-vodă şi zicu să-i fie tăiat capul aceluia. Şi au pus şi un stîlpu de piiatră întru acel locu undé au căzut săgiata, într-un delușel ce iaste lîngă mănăstiré, ce să chiamă Sion, care să pomenéşte şi astăzi. Şi aşa au fost făcut mănăstirea de frumoas⟨ă⟩, tot cu aur zugrăvită şi acoperită cu plumbu E// 15—21 *lipseşte* Şi zicu călugării... ca să fie mai mare C, E// 22—26 Lăsat-au Ştefan-vodă cel Bun arcul lui şi un păhar la mănăstirea Putna, întru pomeniré. Şi păharul să pomeniia că iaste de piiatra ce să chiamă iaspis şi era în chipul marmurii albe şi a farfurii⟨i⟩. Şi arcul C// 22—23 cel Bun la moartea sa arcul lui şi un păhar E// 23 ce] care E// 24 ce era] fiind E// 24—25 *ad. marginal* ce era ... al farfurii⟨i⟩ B// 25—26 *lipseşte* ca să fie ... mănăstiré E//

la vremea lui Costantin Cantemir-vodă, fiind răscoale, au vinit niște căzaci cu lęși, cu moldovéni joimiri, vrînd ca să jecuiască ce ari găsi în mănăstiré. Decii fiind un turnu cu bună tăriie, nu putea să jecuiască. Decii au zis călugărilor să dea turnul, că nu vor lua a mănăstirii nemică. Iar călugării, necrezind, nu vrea să dea turnul. Iar acei căzaci cu lęși și cu moldovéni îndată cu aprinsu
f. 190 mănăstirea; /iar călugării, văzind că aprind mănăstirea, îndată au dat turnul. Atuncea, îndată, avînd pușci de apă, acei căzaci, lęși și moldovéni au stînsu focul. Decii atuncea au jecuit tot din turnu ce au fost a boiari și a neguțitori, iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ștefan-vodă. Iar păharul au fost pînă la a triia domniie a lui Mihai Racoviță-vodă. Și scoțindu-l din turnu un egumen, pre anumé Misail Chisiliță, și vrînd să să făliască, au băut la masă cu acel păhar a lui Ștefan-

---

1—16 *lipsesc* D, G//1 fiind răscoali C] fiind vréme de nepace E//2— r. 3 din p. urm. au vinit nęște căzaci. Și fiind multă averé într-un turnu la mănăstirea undé era arcul și păharul lui Ștefan-vodă și a mănăstirii odoarăli bisericii și multă avere a mulți boieri și neguțitori și oameni, și neputînd ca să ia acea avere, fiind turnul cu bună tăriie, au adeverit cu giurământ că nu vor luoa a mănăstirii nemică, numai să deschiză turnul să-l dea; iar nedîndu-l, vor aprinde mănăstirea. Și vrînd acei căzaci și joimiri ca să aprinză mănăstirea și toate chiliile ce era înlăuntrul mănăstirii, au datu călugării turnul pre mîna căzacilor și au prădat și au jecuit tot ce au fost în turnu, boerescu și neguțitorescu și omenescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ștefan-vodă cel Bun, carele îl lăsasă la mănăstirea sa, Putna, întru pomenirea luiș. Iar păharul au fost la mănăstiré de au trăit pînă la a triia domniie a lui Mihai-vodă Racoviță, pînă în anul 7234 ⟨= 1726⟩. Și atuncea un egumen, fiind cu nęște slugi boerești, zlotași, la masă șezînd, au scos și păharul lui Ștefan-vodă ca să-l vază. Și bînd cu acel păhar și fiindu bęți, ca nęște oameni de nemică au stricat un lucru de minuné, ca acela C/ rau vinit nęște căzaci și cu joimiri moldovéni. Și fiind într-un turnu undé ĭera odoarăle bisericii, a mănăstirii Putnii, și arcul lui Ștefan-vodă și păharul și era și a altora averé, a boiari și a neguțitori și a oameni, și neputînd ca să ĭa averea acéĭa, din turnul acela, fiind turnul cu tărie, au zis că nu vor lua a mănăstirii nemică, numai să deschiză turnul, să-l dea; iar nedîndu-l turnul, vor aprinde acoperemîntul mănăstirii. Și vrînd acei joimiri ca să aprinză mănăstirea, au dat călugării turnul. Și au prădat căzacii și joimirii tot și au jecuit ce au fost în turnu, boerescu și neguțitorescu și omenescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai au luat arcul lui Ștefan-vodă cel Bun, carele îl lăsase la mănăstirea sa, să fie întru pomenirea luișI. 5. Iar păharul au fost la mănăstiré pînă la a triia domnie a lui Io Mihai Racoviță voevoda, la anul 7234. Și atuncea bînd un egumen la masă, anumé Misail Chisăliță, fii⟨nd⟩ om de nemică, cu niște ciocoi, slugi boerești, ce era zlotași, și fiind bęți, ca niște oameni de nemică au stricat un lucru de minune ca acela, domnescu. E//

vodă, cu niște slugi boerești, ce era zlotași. Și, bînd mult cu acel păhar, s-au înbătat. Și, fiind béți, au stricat un lucru scumpu domnescu și de minuné, ca acela.

V (5) Ștefan-vodă cel Bun, bătîndu-l turcii la Războieni, au mărsu să între în Cetatea Niamțului. Și fiind mumă-sa în cetate, nu l-au lăsat să între și i-au zis că pasirea în cuibul său piiare. Ce să s⟨ă⟩ ducă în sus, să strîngă oaste, că izbînda va fi a lui. Și așea, pe cuvîntul mîne-sa, s-au dus în sus și au strînsu oasté.

(6) Iară înpăratul turcescu au vinit cu toată puterea lui la Cetatea Niamțului. Și au suit pușcile deasupra unui munte pre despre Moldova. Și au început a bate Cetatea Niamțului foarte tare. Iar pre acéîa vréme era un niamțu închis în cetaté. Și, văzind că bat cetatea, au zis păzitorilor să spue mumei lui Ștefan-vodă să-l sloboadă de la închisoaré, din temniță, pre dînsul, că el va mîntui cetatea de acel greu. Decii, slobozindu-l pre acel niamțu de la închisoaré, s-au și apucat acel niamțu de au îndreptat pușcile din cetaté asupra turcilor, undé sta acolo în munte de avea nevoie cetatea. Și au și lovit în gura unii pușci turcești, de au sfărmat-o. Și au început a bate în corturile
f. 190[v] turcilor, cît și boldul de la cortul / înpăratului l-au sfărmat. Decii n-au mai putut sta turcii întru acel vîrvu de munte, de unde avea cetatea nevoie, ce numai li-au căutat a să da în laturi de la acel locu.

(7) Iară Ștefan-vodă, mergînd de la Cetatea Niamțului în sus pre Moldova, au mărsu pe la Voroneț, undé trăiia un părinte sihastru, pre anumé Daniil. Și bătînd Ștefan-vodă în ușia sihastrului, să-i descuie, au răspunsu

---

1—29 *lipsesc* D, G// 4 5]6 E/ Pre Ștefan C, E// 5 mersu C// 5—6 fiindu maică-sa în Cetatea Niamțului C// 6 *ad. marginal* în cetate B// 5—7 au purces turcii și au mersu de la Războieni la Cetatea Niamțului să ia cetatea. Iar mărgînd Ștefan-vodă să între în Cetatea Niamțului și fiind maică-sa în cetate, nu l-au lăsat să între în cetaté și i-au zis că pasirea E// 7 piere E// 8 așa C, E/ pre C, E// 9 maică-sa C, E// 10 6]7 E / *după* turcescu *ad.* soltan Mehmet E //11—13. Și au suit pușcile deasupra cetății, suind pușcile pre dincoaci, pre despre Moldova. Și au fost bătînd cetatea tare. C // 11—12 unui munte, deasupra Cetății Niamțului, suind pușcile pre dincoaci, pre despre Moldova. E // 13 *lipsește* foarte E // 13 era]au fost C / *ad. marginal* un niamțu C// 14 în Cetatea Niamțului C, E/ bate C// 15 spuie C, E// 16 *lipsește* de la închisoaré C, E / cetate C // 19 *lipsește* în munte C // 20 nevoe C // 21 fărmat C// 23 vîrfu de munte E]locu C// 24 de undé avea nevoie cetatea C// 25 de la]dintru C // 26 7]8 E // 27 *lipsește* pre Moldova, au mărsu C, *lipsește* Moldova, au mărsu pe E / Voroneț E // 29 *lipsește* Ștefan-vodă C, E / ușa C, E / *lipsește* să-i descuie C, E //

sihastrul să aştepte Ştefan-vodă afară pînă ş-a istovi ruga. Şi după ce ş-au istovit sihastrul ruga, l-au chiemat în chilie pre Ştefan-vodă. Şi s-au ispoveduit Ştefan-vodă la dînsul. Şi au întrebat Ştefan-vodă pre sihastru ce va mai face, că nu poate să să mai bată cu turcii; închina-va ţara la turci, au ba? Iar sihastrul au zis să nu o închine, că războiul iaste a lui. Numai, după ce va izbîndi, să facă o mănăstiré acolo, în numele Sfîntului Gheorghie, să fie hramul bisericii. Decii au şi purces Ştefan vodă în sus pe la Cernăuţi şi pre la Hotin şi au strînsu oastea, féliuri de féliuri de oameni. Şi au purces în gios. Iar turcii, înţălegînd că va să vie Ştefan-vodă cu oaste în gios, au lăsat şi ei Cetatea Niamţului de a o mai bate şi au început a fugi spre Dunărea. Iar Ştefan-vodă au început a-i goni în urmă şi a-i bate, pînă i-au trecut de Dunăre. Şi întorcîndu-s⟨ă⟩ înapoi Ştefan-vodă, s-au apucat de au făcut mănăstirea Voroneţul. Şi au pus hramul bisericii Sfîntul Gheorghie.

VI (8) Ştefan-vodă cel Bun, cînd s-au bătut cu Hroit ungurul, precum zicu unii la Caşen, iar létopisăţul scrie că s-au bătut la Schéĭa pe Siretiu, au fost căzut calul cu Ştefan-vodă în războiu. Iară un Purice aprodul i-au dat calul lui. Şi nu putea în grabă încăleca Ştefan-vodă, fiind om micu. Şi au zis Purice aprodul: „Doamne, eu
191 mă voi face o moviliţă, / şi vino de te sui pe mine şi

1—25 *lipsesc* D, G// 2 chemat E// 3 *lipseşte* Ştefan-vodă² C, E// 4 la dînsul, la sihastru E // 5 va]a C / că nu mai poate E / *ad. marginal* că nu poate să să mai bată cu turcii B / şi închina-o-a C, închina-o-a E // 6 i-au zis C //7 va]a C// 8—9 acolo, întru slava lui Dumnezeu şi hramul bisericii să fie Sf⟨i⟩ntul, marele mucenic Gheorghie E / în numele Sfîntului Gheorghie, să fie hramul bisericii] şi să-i pue hramul Svîatii Gheorghie C // 10 *lipseşte* în sus C, E / pre C / oaste C, E // 11 jos E //12 viie C // 11—12 Iar turcii atuncea s-au fost suit pînă la Suceavă, precum scrie létopisăţul. Iar înţălegînd E // 12 *lipseşte* cu oaste C// 13 ei]ĭei C / *lipseşte* de C// 12—14 în jos, au lăsat şi ĭei cetăţile a le mai bate şi au purces spre Dunăre de s-au dus. Iar E // 15 *lipseşte* de E // 17 făcut]zidit C, E/ Voroneţul, întru slava lui Dumnezeu şi întru cinstea slăvitului, marelui mucenic Gheorghie, purtătoriul de biruinţă. E // 17—18 Şi hramul bisericii au pus Sf⟨i⟩ntul Gheorghie C // 19 8]9 E // 19—22 Hroit ungurul la Şcheĭa pe Sirétu, iar alţii zicu că au avut război Ştefan-vodă cu Hroit ungurul la Caşen, atuncea au fost căzut Ştefan-vodă de pre cal gios, în războiu E // 20 *lipseşte* precum zicu unii C // 20—21 *lipseşte* iar létopisăţul ... pe Siretiu C // 22 Iar C, E / Purece C // 24 au zis acel Purece E / Pureci C // 25 eu m-oi face C, D / vin' C, E / suĭe C, sue E / pre C, E//

încalecă". Şi s-au suit pe dînsul Ştefan-vodă şi au încălecat pre cal. Şi atuncea au zis Ştefan-vodă: „Sărace Purece, de oi scăpa eu şi tu, atuncea ţi-i schimba numeli din Purice, Movilă". Şi au dat Dumnezeu şi au scăpat amîndoi. Şi l-au şi făcut boiar, armaş mare, pre Purece. Şi dintru acel Pureci aprodul s-au tras niamul Moviléştilor, de au agiunsu de au fost şi domni dintru acel niam. Dar şi aprozii atuncea nu era din oameni proşti, cum sînt acum, ce era tot ficiori de boiari. Şi portul lor: era înbrăcaţi cu şarvanale, cu cabaniţe. Aşea trebuía şi acum să să afle slugi, să slujască stăpînului, şi stăpînul să miluiască pre slugă aşea.

VII (9) Cînd au aşezat pacé Ştefan-vodă cel Bun cu léşii, fiind Ion Tăutul logofăt mare, l-au trimis sol la léşi. Şi au dăruit craiul leşescu Tăutului acéste sate la marginé: Cîmpul Lungu rusăscu, Putila, Răstoaceli, Vijniţa, Ispasul, Miliía, Vilavcea, Carapciul, Zamostiía, Vascăuţii, Voloca. Toate acéste li-au dăruit craiul leşescu Tăutului logofătului. Şi au pus hotar apa Cirimuşul, întru o duminică diminiaţa.

VIII (10) Ştefan-vodă cel Bun, vrînd să margă la biséricá întru o duminică diminiaţa, la liturghie, în tîrgu în Vasluiu, şi eşind în polimari la curţile domneşti ce era făcute de dînsul, au auzit un glas mare de om strigînd să aducă boii la plug. Şi mirîndu-s⟨ă⟩ ce om iaste acela să are duminica, şi îndată au trimis în toate părţile, ca să-l găsască pre acel om, să-l aducă la dînsul. Şi l-au aflat pre om în sus, pre apa Vasluiului, cale de patru
f. 191v ceasuri, arînd la o movilă ce s⟨ă⟩ chiamă / acum Movila

---

1—29 *lipsesc* D, G // 1 pre C, E/ s-au suit Ştefan-vodă pre dînsul E / *lipseşte* Ştefan-vodă C // 3 *repetă* şi tu C, E // 4 Purece C // 5—6 Şi l-au şi făcut Ştefan-vodă pre Purece boiariu, armaş mare. Şi i-au schimbat numeli de i-au dzis din Purece, Movilă. Şi dintru E / boiariu, armaş mare, pre Pureci aprodul şi i-au schimbat numeli de i-au zis din Purece, Movilă. Şi au dat Dumnezeu şi dentru Purece aprodul C // 7 ajunsu C / ajunsu unii şi domni E / *lipseşte* de au fost C / dentru C / *după* niam *ad.* precum scrie létopisăţul E // 10 *lipseşte* cu şarvanale C / şarvanéle E / cabaniţă C / Aşa C, E / *lipseşte* şi acum C, E // 12 aşa C, E // 13 9]10 E / *lipseşte* cel Bun C, E // 14 *lipseşte* Ion C / *după* trimis *ad.* Ştefan-vodă pre Tăutul logofătul C // 15 dăruitu C / Tăutului logofătului E // 16 *după* marginé *ad.* din hotarul léşescu E / Răstoacele C // 17 Vilavce C, E// 18 Toate acéste sate ce sînt la ţinutul Cernăuţilor le-au dăruit C, E // 19 *după* logofătului *ad.* din hotarul leşescu E // 21 10]11 E // 22 întru o zi C // 21—23 să meargă într-o zi, duminică, la biséricá în tîrgu în Vasluiu E // 22 *lipseşte* la liturghie C//23 *lipseşte* şi C //23—24 în polimari casălor domneşti, în sală, au auzit E/ curţile] casăle C / *lipseşte* ce era făcute de dînsul C // 25 mirîndu-să Ştefan-vodă E // 26 triimis C // 28 *după* Vasluiului *ad.* în sus C// 29 să chiamă C//

lui Purcel. Că pe acel om încă îl chiema Purcel. Şi ducîndu-l pre acel om la Ştefan-vodă, l-au întrebat Ştefan-vodă: el au strigat aşia tare, şi pentru ce ară duminica? El au zis că au strigat el, să aducă boii la plug, şi ară duminica, că iaste om sărac, şi într-alte zile n-au vrut frate-său să-i dea plugul, şi acum duminica i-au dat. Decii Ştefan-vodă au luat plugul fratelui celui bogat şi l-au dat fratelui celui săracu, să fie a lui.

IX (11) Ştefan-vodă cel Bun şi cu fiiul său Bogdan-vodă, de multe ori au avut războaie cu léşii. Şi multe robii au făcut în Ţara Leşască, cît au pus pe léşi în plug de au şi arat cu dînşii, de au sămînat ghindă, de au făcut dumbrăvi pentru pomeniré, ca să nu s⟨ă⟩ mai acolisască de Moldova: Dumbrava Roşiie la Botăşeni şi Dumbrava Roşiie la Cotnari şi Dumbrava Roşiie mai gios de Roman. Şi léşii încă nu tăgăduescu, că scrie şi în cronica, în létopisăţul lor. Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris. Şi aşia vorbăscu oamenii, că, cînd au fost arînd cu dînşii, cu léşii, i-au fost înpungînd cu strămurările, ca pre boi, să tragă. Iar ei să ruga să nu-i înpungă, ce să-i bată cu biciuşcile; iar cînd îi bătea cu biciuşcile, ei să ruga să-i înpungă.

X (12) Cînd au murit Ştefan-vodă cel Bun, au lăsat cuvînt fiiului său, lui Bogdan-vodă, să închine ţara la turci, iar nu la alte niamuri, căci niamul turcilor sînt mai înţălepţi şi mai putérnici, că el nu o va putea ţinea ţara cu sabiia, ca dînsul.

XI (1) După ce au luat Bogdan-vodă domniia, au şi triimis pre Tăutul logofătul sol la turci, cînd au închi-

1—27 *lipsesc* D,C// 1 pre C / ducînd C, E// 2 *lipseşte* Ştefan-vodă² C, E// 3— aşa tare de dimineaţă să aducă boii la plug, şi C,E// 4 El] Şi acel om E// 6 să-i dea plugul să-ş are şi întru acîa duminică i-au dat plugul să-ş are C, să-i dea plugul să-ş are şi acum, duminica, i-au dat plugul să-ş are E // 7 a fratelui C, E // 9 11]12 E / *lipseşte* cel Bun C, E / fiiu-său C, E // 10 au avut războaie] s-au bătut C, E / multă robiie C, E // 11 pre C, E // 12 aratu C // 12—13 *ad. marginal* de au făcut dumbrăvi pentru pomeniré B // 14 Botăşeani C, E / *lipseşte* şi C // 15 Cotnariu, C, E / *lipseşte* şi C / mai]din E / mai gios de Roman] la Roman din gios C // 16 nu tăgăduescu aceasta C / *lipseşte* în létopisăţul C, E // 17 *lipseşte* mă mier de C / cum de au E / *lipseşte* cum C // 18 aşa C, E / vorbescu C]zic E // 19 *lipseşte* că C / arîndu C / *lipseşte* cu dînşii C, E // 20 înpungîndu C] pe E // 21 ei]ĭei C, léşii E // 22 cînd] dacă E / înpungă cu strămură⟨ri⟩li E // 23 12]13 E, *lipseşte* C / Iară cînd C / *lipseşte* cel Bun C // 26—27 căci el, Bogdan-vodă, nu va putea să ţiie ţara ca dînsul, cu sabiia E / nu va putea C / ţinea] să ţiie C // 28 1]12 C / Iară după ce C // 28—29 După ce au luat domniia Bogdan-vodă, ficiorul lui ⟨sin G⟩ Ştefan-vodă cel Bun, după învăţătura tătînes-ău au şi trimisi D,G// 28—r. 7 din p. urm. *lipsesc* E // 29 cînd] şi cînd C//

nat țara la turci. Și așea vorbăscu oamenii, că l-au pus viziriul de au șezut înaintea viziriului pre măcat, și n-au
f. 192 fost avînd mestei la nădragi; / că, trăgîndu-i cibotile, numai cu colțuni au fost încălțat. Și dîndu-i cahfe, nu știia cum o va bea. Și au început a închina: „Să trăiască înpăratul și viziriul!" Și închinînd, au sorbit felegianul, ca altă băutură.

XII (1) Cînd au pus țara întîi domnu pre Petr⟨u⟩-vodă Rareș, el nu era acasă, ce să tîmplase cu măjile lui la Gălați, la pește. Și au triimis boiarii și mitropolitul haine scumpe domnești și carîtă domniască cu slujitori, undé l-ari întimpina, să-l aducă mai în grabă la scaon, să-l puie domnu. Decii el, întorcîndu-s⟨ă⟩ de la Gălați, au fost agiunsu la Docolina, de au mas acolo cu zéce cară, cîte cu șase boi carul, pline de pește. Și piste noapte au visat un vis, precum dialul cel di céía parte de Bîrlad și dialul cel di-ncoaci era de aur, cu dumbrăvi cu totul. Și tot sălta, giuca și să pleca, să închina lui Rareș. Și deșteptîndu-s⟨ă⟩ din somnu diminiața, au spus visul argaților săi, celor ce era la cară. Iar argații au zis: „Bun vis ai visat, giupîne, că cum om sosi la Iași și la Suceavă, cum om vinde peștile tot". Și au și îngiugat carăle diminiața. Și au purces Petr⟨u⟩-vodă înainte carălor. Și cînd s-au pogorît în vadul Docoli⟨ni⟩i, l-au și întimpinat

---

1 *lipsește* Și C,D, G/ Așa să povestéște din oameni, că D,G/ Așa C// 2 veziriul G/ înnaintea C,D/ veziriului G/ pe D,G//3 avîndu D/ mestii C/ *lipsește* la nădragi C,G, *lipsește* la nădragi; că D/ că]și C, ce G/ cibotili D, cibotele G// 4 au fost încălțat numai cu colțuni C, D, au fost încălțat numai cu colțuni și cu obele G / cahve C, D // 5 cum să o bea C]cum a sorbi. Ce au închinat D, G // 6 veziriul G / *după* sorbit *ad.* au băut C / feligianul C // 7 *după* băutură *ad.* și, frigîndu-s⟨ă⟩, au zvîrlit felegianul de s-au strîcat, G // 8—9 *lipsesc* D, G // 8 Alte cuvinte ce s-au auzit din om în om și în létopisățu nu sînt scrise ⟨f. 92^{v} —93^{v}⟩ E / 1]13 C, 4 E/ *lipsește* întîi C, E // 9 *după* tîmplasîe *ad.* cu cîteva cară C, *după* tîmplase *ad.* dus E// 10 *lipsește* la pește C, E // 11 *lipsește* scumpe C // 12 și undé C / la scaonul domnescu, la Suceavă, să-l puie C, la scaonul domnescu E // 13—14 la Gălați cu carăle, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre Bîrlad, din gios de tîrgul Vasluiului și au fost mas C // 13—15 la Gălați cu carăli cu pește, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre apa Bîrladului, din gios de Vasluiu și au mas acolo cu cîteva cară pline de pește E // 15 șasîe C / *lipsește* carul C/ preste E / Și mîind acolo la acel locu, preste noapte C // 16 di]din E // 16—18 cel di-ncoaci de Bîrlad, amîndoao dialurile, cu dumbrăvi cu tot să făcîa de aur. Și tot giuca și sălta și să pleca și să închina spre Petr⟨u⟩-vodă Rareș C, E // 19 *după* deșteptîndu-s⟨ă⟩ *ad.* Petr⟨u⟩-vodă E / *lipsește* din somnu C, E / *după* diminiața *ad.* Petr⟨u⟩-vodă Rareș C // 19—20 au spus visul slugilor și argaților lui ce era la cară C // 20 *lipsește* celor ce era la cară E // argații]slugile și argații C // 21 om]vom E // 22 *lipsește* cum C, E / *după* tot *ad.* bine C, E // 24 înnaintea C // 24—1 Și[2] îndată l-au întîmpinat oaste în vadul Docolinii și au început a i să închina C, E //

gloata, şi au început a i să închina şi a-l îmbrăca cu haine domneşti. Iar el s-au zimbit a rîde şi au zis că „de mult aşteptam eu una ca aceasta să-mi vie". Şi cînd au purces de acolo, argaţii lui au zis: „Dar noi ce om face, doamne, cu carăle cu peştile"?" Iar el au zis: „Să fie carăle cu péşte, cu boi cu tot, a voastre. Şi viniţi după mine, să vă fac cărţi de scutială, să nu daţi nemică în zilele méle"./

f. 192v XIII (2) Petr⟨u⟩-vodă Rareş, fugînd pin tîrg pin Piiatră, şi gonindu-l pietrenii, l-au fost agiungînd un popă. Şi au tras Petr⟨u⟩-vodă înapoi în popă cu arcul şi l-au lovit cu săgiata în oblîncul şélii. Şi i-au zis: „Întoarce-te, popo, înapoi, nu-ţi lăsa liturghie nesfîrşită". Iar după ce au venit Petr⟨u⟩-vodă domnu cu a doa domniie, au scos ochii popii şi pietrenilor acelor ce l-au gonit şi li-au făcut şi blăstăm, afurisaniie.

XIV (3) Petr⟨u⟩-vodă Rareş, cînd era închis în cetatea Ciceului în Ţara Unguriască, avea nevoie de nemţi şi de unguri. Iar fiind doamna lui sirboaică, de niamul Despoţilor, fată lui Despot crai, au scris o carte sirbască la înpăratul turcescu şi la viziriul, cu rugăminte. Şi au slobozit cartea pre o feriastră gios din cetate. Şi au învăţat pre o slugă a lor, sirbu, ce avea, să să ducă cu cartea la Poartă, la viziriul. Şi mergînd sluga acéia la Poartă, a lui Petr⟨u⟩-vodă, au scris viziriul la unguri să-l sloboadă pre Petr⟨u⟩-vodă. Şi după ce l-au slobozit, s-au dus la Poartă.

1—26 *lipsesc* D, G // 2 el] Petr⟨u⟩-vodă E // 3 aşteptam] am aşteptat C / viie C, E //5 el] Petr⟨u⟩-vodă C, E / au]li-au C // 6 peştile C // 7 facu C // 8 2]14 C, 5 E/ tîrgu C, E// 9 ajungînd C//10 cu arcul înnapoi şi au lovit în oblîncul *şélii* pre popă C / *lipseşte* înapoi în popă E // 11 *lipseşte* cu săgiata E / după *şélii ad.* pre popă E / Şi au zis Petr⟨u⟩-vodă C //12 *nu-ţi* lăsa slujba, liturghiia E / *după* liturghie *ad.* slujba sîngură C // 13 Petr⟨u⟩-vodă domnu cu domniia al doilea rînd E // 14 *după* domniie *ad.* al doilea rînd C // 15 şi li-au făcut afurisanie de i-au blăstămat E / şi afurisenie de i-au blăstămat C // 16 3]15 C, 6 E / Cînd era închis Petr⟨u⟩-vodă Rareş în C, E // 17 Ciciului C / *lipseşte* în Ţara Unguriască C // 18—20 Iar doamna lui, ia, fiind de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu, au scris C, Iar doamna lui Petr⟨u⟩-vodă era de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu şi ştiind carte au scris sirbéşte cuvinteli la înpăratul turcescu şi la viziriul E // 19 *repetă* au scris C / sirbască] cu slova sirbască, cuvinteli sirbeşti C // 21 *după* cetate *ad.* preste zidiu C, E // 22 lor]lui E / *lipseşte* cu cartea C, E // 23 *după* Poartă [1] *ad.* la Ţarigrad C // 23—24 sluga acéia a lui Petr⟨u⟩-vodă la Poartă, şi dînd cartea la viziriul, au scris viziriul C, sluga acéia a lui Petr⟨u⟩-vodă la Poartă cu cartea, au scris viziriul E // 25—26 s-au dus Petr⟨u⟩-vodă la Poartă la Ţarigrad C //

(4) Iară după ce s-au dus Petr⟨u⟩-vodă la Poartă, aşea vorbăscu oamenii, că au grăit viziriul înpăratului să-l iarte şi să-l puie iar domnu în Moldova. Iar înpăratul au răspunsu că-i giurat, pînă nu va tréce cu calul preste dînsul, să nu-l lasă. Decii viziriul au zis că-i „pre lésne a plini măriia-ta giurămîntul". Şi l-au scos la cîmpu şi l-au culcat la pămînt, învălit într-un harariu, şi l-au sărit înpăratul de trii ori cu calul. Iar alţii zicu că au şezut supt un pod, şi înpăratul au trecut de trii ori pe pod. Decii l-au înbrăcat cu caftan, să fie iarăşi domnu în Mol-
l. 193 dova. Decii cum au slujit / mai pre urmă turcilor, scrie létopisăţul.

XV Iliiaş-vodă, ficiorul lui Petr⟨u⟩-vodă, după ce s-au turcit, zic să fie rămas o fată creştină după moartea lui. Şi au luat-o un grec mare, bogat, vestit la Poartă, anumé Scarlat, carele şi sulgeriia înpărătiască o ţinea ei. Şi cine s-au născut dintru acea fată, mai gios arată, la rîndul său.

XVI Alexandru-vodă Lăpuşnianul, fiind domnu, au făcut mănăstirea Slatina. Şi aşia zicu oamenii că, trăind un săhastru acolo şi fiind un paltin, copaciu mare, undé iaste acmu prestolul în oltariu, videa acel săhastru spre

---

1—12 *lipsesc* D, G // 1 4]16 C, 7 E / la Poartă Petr⟨u⟩-vodă C, E // 2 aşa C, E/ voresc C // 4 că-i] că iaste C / n-a tréce C / lasă]iaste C, E/ că-i] că iaste C, E // 6 l-au scos pre Petr⟨u⟩-vodă E // 7 *lipseşte* învălit C, E // 9 înpăratul au trecut pre acel pod de trii ori C, E // 10 Decii] Şi C / *după* înbrăcat *ad.* după acéia C / după caftan *ad.* şi l-au pus C / iarăş C / După acéia l-au înbrăcat pre Petr⟨u⟩-vodă cu caftan şi l-au pus să fie E // 11 cum]precum E / scrie letopisăţul] mai sus s-au scris întru acest létopisăţu. Sfîrşitul domnii lui Petr⟨u⟩-vodă Rareş ⟨f. 93r–v⟩ E// 13—22 *lipsesc* E// 13 *ante* Iliiaş 17 C, 1 D/ Iliiaş v⟨oe⟩vod G / feciorul G/ Petr⟨u⟩-vodă Rareş, C, D, Pátru v⟨oe⟩vod Rareş ⟨f. 230⟩ G // 14 zicu C/ zicu să-i fie D/ să fie fost G// 15 luatu-o G// 16 careli D/ sulgerie C, D// 17 mai jos C, *lipseşte* D, G //18 *după* său *ad.* la domniia Radului-vodă ⟨voevod G⟩ celui Mare D, G // 19 *ante* Alexandru 18 C, 1 D / v⟨oe⟩vod G / Lăpuşneanul, fiind domnu în Moldova C/ Lăpuşnianul, în domniia dintîi, au zidit mănăstirea D, G// 20 făcut]zidit C // 20—7 Şi aşa povestescu călugării de la mănăstiré de la Slatina, şi alţi oameni bătrîni de pre acéle locuri, că trăind un sihastru acolo au fost văzindu nopţile spre duminicile şi spre sărbători mari multe lumini, într-un paltin, copaci mare. Şi i s-au arătat şi Maica Precistă în vis a celui sihastru şi i-au zis să margă la Alexandru-vodă să-i zică să facă mănăstirea la acel locu. Şi mergîndu sihastrul la Alexandru-vodă şi spuindu-i aşa, pe zisa acelui sihastru s-au îndemnat Alexandru-vodă de au făcut mănăstirea Slatina. Şi întru acel locu ce au fost paltinul au făcut sf⟨î⟩ntul prestol în oltariu. Şi au C, Şi zicu călugării de la mănăstiré de la Slatina şi alţi oameni bătrîni de pre acel locu că, trăind un săhastru acolo ... ⟨*ca* C⟩. Şi mergînd sihastrul la Alexandru-vodă şi îndemnînd pre Alexandru-vodă s-au apucat de au zidit mănăstirea Slatina. Şi întru acel locu ce au fost paltinul au zidit prestolul în sfîntul oltariu. Şi au D, G //

duminici şi spre alte zile mari multe lumini întru acel paltin la vréme slujbii biséricii. Şi i s-au arătat Maica Precistă în vis şi i-au zis să margă la Alexandru-vodă, să-i zică să facă mănăstirea. Şi mergînd săhastrul la Alexandru-vodă, s-au îndemnat Alexandru-vodă de săhastru de au făcut mănăstirea Slatina întru acel loc, undé au fost paltinul. Şi au adus şi capul Sfîntului Grigorie B⟨o⟩goslov, de stă pînă astăzi la sfînta mănăstiré la Slatina, ferecat cu argint şi cu pietri scumpe.

XVII Încéperea lui Despot-vodă cum au fost de au agiunsu de au fost domnu. El n-au fost rudă lui Despot cel Mare, ce au fost slugă lui Despot. Şi murind Despot, precum zicu unii, la Veneţie, iar alţii zicu că au murit la Rîm, s-au sfătuit cu céle slugi să zică că el iaste nepot lui Despot, şi să împartă ei averea a lui Despot şi să-i dea lui toate scrisorili cîte au avut Despot cel Mare şi puţiné din averea lui, iar céialaltă averé au înpărţit-o célelalte slugi. Şi aşea, mărturisind cătră veneţiiani că-i
f. 193v iaste nepot lui Despot / cel Mare, au crezut veneţiianii că-i iaste nepot lui Despot. Şi n-au luat nemică din averili lui Despot veneţiianii, ce toate averili lui Despot cel Mare au înpărţit-o slugile. Iar Despot, ce au zis că-i iaste nepot, au luat numai scrisorili şi hrisovul cel de la Carol, înpăratul nemţăscu, şi cu acéli scrisori au făcut meşterşug de au agiunsu de au fost domnu, precum scrie létopisăţul,

---

1—9 *lipsesc* E // 7 Grigorii D // 8 stă]iaste D, G, iaste şi stă C / la mănăstirea Slatina D, G / *lipseşte* la² C // 10 *ante* Încéperea 19 C, 20 E, 1 D // 10—11 cum au fost de au luat domniia C, D, E, G // 11 *lipseşte* El D / rudă]niam C, rudenie G, niam, rudenie D// 12 cel]celui D, E, G/ *lipseşte* ce au fost slugă lui Despot C, D, G/ lui] la E/ Şi] ce D, C, G//13 *lipseşte* precum zic unii C, E/ Veneţiia C, D// 13—14 *lipseşte* iar alţii zicu că au murit la Rîm, C, E// 14 sfătuit el E / céle]célelalte E// 13—25 zicu să fie murit în Rîm. Decii murind Despot acel Mare, care avea hrisoave de despoticie ⟨despoţie G⟩ de la înpăratul nemţăscu, şi rămîindu-i oarece averé acelui Despot ⟨Dispot G⟩, s-au sfătuit Despot-vodă ⟨v⟨oe⟩vod G⟩ cu célelalte slugi să zică cum că Despot ⟨Dispot G⟩-vodă ⟨*lipseşte* G⟩ iaste nepot lui Despot acelui Mare, ca să nu le ia averea ce li-au rămas de la stăpînu-său Despot. Decii făcînd aşa meşterşug n-au luat veneţiianii sau rîmlénii nemică din averile lui Despot ⟨Dispot G⟩ celui Mare, ce toată averea ce au avut o au înpărţit slugile, dinpreună cu Despot-vodă ⟨v⟨oe⟩vod G⟩, fiind el slugă la Despot. Numai lui Despot-vodă ⟨v⟨oe⟩vod G⟩ i-au făcut parte mai puţin, pentru că Despot-vodă au luat hrisovul careli era de la Carol chesariul şi înpăratul nemţăscu şi toate scrisorile lui Despot ⟨Dispot G⟩ celui Mare, făcindus⟨ă⟩ el că-i iaste nepot; şi pentru acéia au luat el din averile lui mai puţin. Şi cu acel hrisov şi cu acéli scrisori au făcut meşterşug de au apucat domniia Moldovii. Şi el au fost de niamul lui de la ostrovul ce s⟨ă⟩ chiamă Samuş ⟨Samos G⟩ sau Critul ⟨Crit G⟩ şi numele lui ⟨era G⟩ Iiacov Vasilie, precum ⟨îl G⟩ adeveréşte şi létopisăţul Moldovii. D, G // 15 ei]ĭei C / a lui]lui C //

XVIII De la a doa domnie a lui Alexandru-vodă Lăpușnianul au început domnii a să așeza mai cu temei în scaon în Iași. Și cînd au purces de la Poartă cu a doa domniie, zicu să-l fie învățat turcii să taie boiarii, să-i slăbască; și pe cuvîntul viziriului au tăiat atîta mulțimé de boiari. Și au triimis și au ales din curténi de țară, pre Racovițăști și pre Sturzăști și pre Bălșăști și pre alții mulți./

ms. 53, f. 109

XIX Iară pentru Aron-vodă așa să povestește din om în om cum fiind el de niamul lui moldovan de aici din Moldova și slujind la un mitropolit, anumé Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului, și acel mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapiïa cea véche din dial și mergea de

---

14—25 de la p. 172 iaste nepot lui Despot, pentru să nu le ia ce au rămas de la stăpînu-său, averea ce rămăsésie. Și așa mărturisind célelalte slugi cătră venețiiani [și] încă l-au și pîrît că nu le plătéște simbriïa lor. Și așa, făcînd meșterșug, au crezut venețiianii că el iaste nepot lui Despot. Și n-au luat nemică din averili ce rămăsésie de la Despot, ce au înpărțit slugile toată averea ce-au rămas de la Despot. Iar lui Despot-vodă i-au făcut mai puțină parte din averea ce au rămas de la stăpînu-său. Numai cît au luat el toate scrisorile ce au avut Despot și hrisovul cel de despoticie de la Carol, al cinceli chesar al Rîmului. Și apoi cu acéli scrisori au făcut meșterșug Despot-vodă de au agiunsu domnu în Moldova, precum scrie létopisățul mai sus. ⟨f. 103ᵛ⟩ E // 15—25 de la p. 172 și să-i dea lui hrisovul ce avea de la papa de Rîm și de la înpăratul nemțăscu și alte scrisori toate, cîte au avut Despot cel Mare. Și temîndu-să slugile că or luoa averea lui Despot, neavînd ficiori, nici alt niam, au făcut meșterșug și l-au pîrît pre Despot, cum că murind Despot cel Mare, un nepot al lui ce au rămas, nu va să le plătiască simbriïa lor, ce au slujit pre Despot cel Mare. Și așa l-au dat platnic să le plătiască slugilor simbriïa lor, ce au slujit. Și crezind venețiianii, n-au luat nemică din averile lui Despot celui Mare, iar slugile au înpărțit toată averea lui Despot celui Mare. Iar hrisovul și alte scrisori toate li-au dat lui Despot-vodă și oarece puțin și din averea lui Despot. Și el cu acéli scrisori au făcut meșterșug de au agiunsu și domnu în Moldova, precum scrie și létopisățul C // 1—13 *lipsesc* E // 1 *ante* De 20 C, 1 D / doao D / domniie C, D / Alixandru C / v⟨oe⟩vod G // 2—3 așăza mai bine, mai cu temei în scaonul domniei în Iași G // 3 scaonul domniii C, D / Și cînd au purces Alexandru-vodă cu a doa domniie de la Țarigrad, de la Poartă, zic C // 3—8 Și cînd au purces Alexandru-vodă Lăpușnianul cu a doao domniie ⟨doa domnie G⟩ la Moldova din Țarigrad de la Poartă, zicu să-l fie ⟨fi G⟩ învățat turcii, viziriul ⟨veziriul G⟩ să taie ⟨tae G⟩ pre boiari, să-i slăbască, ca să nu mai facă amestecături, aducînd oști streine de printr-alte țări ⟨țări G⟩ pentru domniïa Țării Moldovii. Și așa, pre cuvîntul viziriului, au tăiat atîta mulțimé de boiari de li-au stînsu niamurili lor. Atuncea au trimis și au ales din curténi, din căpiteniile de țară, din curténi de țară, pre Cehănești, cărora le zic acum Racovițești și pre Sturzăști ⟨Sturzești G⟩ și pre Bălșești și pre alții mulți. D, G // 4 boarii]pre boiari C // 5 pre C // 6 Și] Atuncea C / *după* triimis *ad.* Alexandru-vodă C // 7 Racovițești C / Sturzești C/ Bălșești C// 9—25 din p. urm. Aron-vodă, așa povestescu oamenii, că au fost slujind la un mitropolit, pre nume Nicanor, fiindu-i nepot. Și acel mitro-

multe ori mitropolitul acolo la mănăstiré de[şi] şedea, fiind ctitor. Iar fiind cu dînsul Aron-vodă, de multe ori eşiía fără ştirea unchiu-său, mitropolitului, afară la o mănăstioară de călugăriţe, afară din munte, ce era pre moşiía mănăstirii, ce să chiamă Hilioara. Acolo eşiía la plimblaré.

Şi aşa eşind Aron-vodă într-un rînd la primblaré la Hilioara şi întorcîndu-s⟨ă⟩ la mănăstiré, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său mitropolitul, mergînd şi mitropolitul de la mănăstiré la moşiile mănăstirii. Şi tîlnindu-s⟨ă⟩ la un locu, undé iaste drumul tăiat în piiatră cu ciocanul şi văzind Aron-vodă pre unchiu-său, mitropolitul Nicanor, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de piiatră. Şi după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Ţara Unguriască şi din Ţara Unguriască s-au dus la Ţarigrad.

Şi apucîndu-s⟨ă⟩ la oameni mari de au slujit şi zăbăvind acolo cîtăva vrémíe, apoi au eşit şi domnu în Moldova. Şi acolo undé s-au întîmpinat cu mitropolitul
f. 109[v] Nicanor, la / drumul acel tăiat în piiatră cu ciocanul, au pus de au săpat întru o stîncă de piiatră mare, făcînd şi sămnu de asupra stîncii undé au călcat calul cu piciorul, scriind şi istorie pre stîncă. Care acum, de mulţimea anilor, nu să poate ceti să să înţăliagă cum că au fugit pre la acel locu în Ţara Unguriască.//

polit fiindu ctitor la mănăstirea Agapiía cea véche din dial, caré au fost zidită dinceputull ţei de doamna Iliana a ui Petr⟨u⟩-vodă Rareş şi prin evoinţa acelui mitropolit, *fiind vechil ⟨ad. marginal⟩*, ce mai sus s-au scris, Nicanor. Decii mitropolitul Nicanor fiind ctitor la mănăstirea Agapiía mergea de multe ori de-şi şidea acolo, de zăbăviía. Iar Aron-vodă, fiind cu unchiu-său mitropolitul, de multe ori eşiía afară la primblaré, şi fără ştirea mitropolitului, la o mănăstiré de călugăriţe, afară din munte, ce era pre moşiía mănăstirii ce să chiamă Hilioara. Şi aşa, eşind Aron-vodă într-un rînd la primblaré şi întorcîndu-să la mănăstiré, numai ce s-au întîlnit cu unchiu-său mitropolitul, eşind şi mitropolitul de la mănăstiré, afară, la moşiile mănăstirii. Şi tîlnindu-să la un locu, unde iaste drumul tăiat cu ciocanul şi văzînd Aron-vodă pre mitropolitul Nicanor, pre unchiu-său, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de piatră. Şi după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Ţara Unguriască şi din Ţara Unguriască s-au dus la Ţarigrad. Şi apucîndu-să la oameni mari de au slujit şi zăbăvind acolo cîtăva vréme, s-au tîmplat de au eşit domnu în Moldova. Şi după ce au vinit în Moldova, acolo undé s-au fost întîmpinat cu mitropolitul Nicanor, în munte, la drumul acel tăiat în piatră cu ciocanul, au pus de au săpat întru o stîncă de piatră mare, şi au scris istorie precum au fugit pre la acel locu. Şi piiatra să cunoaşte săpată pînă în zioa de astăzi. Şi deasupra pietrii încă iaste ocniţă undé au călcat calul cu piciorul, de să va cunoaşte în mulţi ani C // 1—25 *lipsesc* E // *continuă la p. 175* //

ms. 53, f. 193v

XX Ieremiia-vodă au fost pus multă averé la mănăstiré la Sucevița, într-un beciu supt curțile domnești. Iară după moartea lui, vinit-au doamna cu ginerii ĭei din Țara Leșască și au luat acea averé toată, de s-au dus cu dînsa, de au făcut oaste în Țara Leșască, și au vinit în Moldova. Care stau tainele și pînă astăzi deșarte, undé au fost acea averé.

XXI Cînd au bătut turcii pre Gașpar-vodă la Țuțora, întorcîndu-s⟨ă⟩ léșii înnapoi, tăiat-au un tătar pre Jolcovschii, hatmanul leșescu, lîngă Movilău, precum scrie și létopisățul. Numai tătarul nu l-au știut că iaste Jolcovschii, hatmanul léșescu. Ce, după ce l-au omorît, au

---

Aron-vodă, așa vorbăscu oamenii bătrîni și călugării de la mănăstirea Agapiia că au fost slujind Aron-vodă la un mitropolit anumé Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului. Și acél mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapie cea veche din dial, fiind mănăstirea zidită cu cheltuiala și agiutoriul doamnii Elenii a lui Petr⟨u⟩-vodă Rareș, care doamna Eléna au fost fată lui Despot craiului sîrbăscu. Decii cu cheltuiala doamnii Elenii și prin osteniala acelui mitropolit s-a zidit mănăstirea Agapiia în dial, precum s-au zis. Și fiind și mitropolitul Nicanor ctitor mergea de multe ori la mănăstiré de[și] șidea și mergea și nepotu-său, Aron-vodă. Decii Aron-vodă de multe ori eșiia afară de la mănăstiré la primblaré la o mănăstioară de călugăriță ce era pre moșiia mănăstirii, ce s⟨ă⟩ chiamă Hilioara, avînd dragosté cu o călugăriță tînără. Și așa, eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré la Hilioara și întorcîndu-s⟨ă⟩ la mănăstiré la Agapiia în dial, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său, cu mitropolitul Nicanor, mergînd și mitropolitul afară la moșiile mănăstirii. Și s-au tîlnit la un loc undé iaste drumul tăiat în piiatră cu ciocanul. Decii mitropolitul să fie bătut pe nepotu-său, Aron-vodă. Iar după acéia Aron-vodă s-au dus în Țara Unguriască, fugind de la unchiu-său, de la mitropolitul. Și din Țara Unguriască s-au dus Aron-vodă la Țarigrad și s-au apucat la oameni mari de au slujit. Și cu vréme au eșit domnu în Moldova. Și să fie prinsu pre unchiu-său, pre mitropolitul Nicanor și să-l fie făcut hadîmbu, să-l fie scopit, căruia mitropolit îi iaste mormîntul la mănăstiré în dial. Și s-au fost sihăstrit luund shimă și zicîndu-i din schimnicie Nil, care așia scrie pre piiatra di pe mormînt: shimnoje Nil. Iar acolo undé s-au tîlnit Aron-vodă cu unchiu-său mitropolitul au pus de au săpat o stîncă mare de piiatră, scriind și istorie pre piiatră și deasupra stîncii încă au săpat, ca să s⟨ă⟩ cunoască, pe undé au fugit. Care acésta sémne sînt de să văd și pînă astăzi. Și să chiamă acea stîncă de piiatră, Piiatra lui Aron-vodă. D⟨f. 6r-v⟩, G ⟨f. 230v—231⟩ // 24—25 *ad. marginal* pre la... Unguriască B // 1—12 *lipsesc* E // 1 *ante* Ieremiia 22 C / v⟨oe⟩vod ⟨f. 231⟩ G / avére D // 2 Sucevița C / Sucevițâ, undé au fost zidit cuhne, magheriie, supt D, G // 3 Iar C / lui] Ieremii-vodă C / *după* ĭei *ad.* ce era léși C // 3—4 Iar după moartea Ieremii-vodă ⟨Ieremiei v⟨oe⟩vod G⟩ și după ce s-au dus doamna în Țara Leșască, au vinit mai pre urmă doamna și cu ficiorii și cu ginerii ĭei ⟨ei G⟩, ce era léși și au luat D, G // 4 de] și C // 5 în Țara Leșască, de au făcut oaste C / oasté D // 6—7 Care stau taineli undé au fost averea și pînă astăzi, de să cunoaște undé au fost acea averé ascunsă. C / Care stau tainele undé au fost acea averé ascunsă, de să cunoaște și pînă astăzi. D, G // 8 *ante* Cînd: 23 C, 1 D / v⟨oe⟩vod G // 10 pre hatmanul léșescu, pre Jolcovschii C / Jolcovschie G // 11 *lipsește* și C, D, G / létopisățul Moldovii D, let⟨o⟩pisețul Moldovei G / iaste el C / *lipsește* Jolcovschii D, G // 12 leșescu C, D //

găsit ceasornicul, în sîn, de aur cu diiamanturi. Şi aflînd tătarul că au fost hatmanul leşescu, să fie zis tătarul acela că nu trebuiaşte să trăiască omul în lumé, dacă nu
f. 194 va avea năroc,/ şi să să fie giunghiiat sîngur.

XXII Avînd Radul-vodă o fată din trupul lui, să fie fugit cu o slugă, eşind pre o feriastră din curţile domneşti din cetatea Hîrlăului. Şi s-au ascunsu în codru. Şi au făcut Radul-vodă năvod de oameni şi au găsit-o la mijlocul codrului, la o fîntînă ce s⟨ă⟩ chiiamă Fîntîna Cerbului, lîngă podul de lut. Decii pre slugă l-au omorît, i-au tăiat capul, iar pre dînsa au dat-o la călugărie, de au călugărit-o.

XXIII Radul-vodă făcînd nuntă cu fiiul său Alexandru-vodă, domnul muntenescu, au luat pre fata lui Scarlat celui bogat de la Ţarigrad. Care să pomenéşte într-alt rînd mai sus, că au ţinut Scarlat fata lui Iliiaş-vodă celui turcit. Şi avînd fata lui Scarlat albaţă pre un ochiu, n-au avut viiaţă bună cu Alexandru-vodă. Şi au trimis Scarlat ferman înpărătescu de ş-au luat fata de după Alexandru-vodă, de au dus-o la Ţarigrad, şi au dat-o după un grammatic, anumé Mavrocordat. Şi acel Mavrocordat au făcut pre Alexandru Exaporitul, şi Alexandru Exaporitul au făcut pre Nicolai-vodă, şi Nicolae-vodă au făcut pre Costantin-vodă, careli au fost domnu aicea la noi în Moldova, în anii de la zidirea lumii 7242⟨==1734⟩ careli să trage de pre strămoaşe-sa niam din domnii cei vechi moldoveneşti.

1—4 *lipsesc* E // 1 *lipseşte* de aur C // 1—3 Şi aflînd din sluga lui cum că acela au fost Jolcovschii, hatmanul leşescu, să fie zis acel tătar că nu trebuiaşte C, Şi aflîndu-s⟨ă⟩ din sluga lui cum că au fost Jolcovschii, hatmanul leşescu, iar tătarul acela să fie zis că nu trebuiaşte D, G // 3—4 dacă n-are năroc D, dacă nu are noroc G // 4 şi să să fie giunghiiat tătarul sîngur. Aşa să povéstéşte. D, G, *lipseşte* C // 5—26 *lipsesc* D, G // 5 Şi aceasta să povéstéşte din om în om, că avînd Radul-vodă o fată ⟨f. 152^{v}—153⟩E / *ante* Avînd: 24 C / *lipseşte* Radul C // 6 slugă, zugrav C, slugă domniască ce era zugrav E / *lipseşte* din curţile domneşti C // 7 *lipseşte* Şi s-au ascunsu C, E // 8 *lipseşte* Radul C / şi o au găsit C, E / la] în C, E // 9 să chiamă C // 10 pre slugă, pre zugrav C, E / *lipseşte* i-au tăiat capul C // 11 o au dat C / *lipseşte* la călugărie C / iar pre dînsa o au călugărit E / au călugărit C // 12 *ante* Radul 25 C, 14 E / cu fiiul său, cu E // 13—15 pre fata lui Scarlat, care s-au scris mai sus, la domniia Radului-vodă celui Mare, că au ţinut C // 14—16 Care acel Scarlat au ţinut o fată a lui Iliiaş-vodă, celui ce s-au turcit E // 15 pre fata C // 17 triimis C // 19 *lipseşte* de au dus-o la Ţarigrad C // 20 după Mavrocordat [1] *ad.* la Ţarigrad C // 21 *lipseşte* Alexandru [2] C, E // 22 Nicolae C, E // 23 Costantin-vodă Mavrocordat C, E / aici E // 24—26 *lipseşte* în Moldova... cei vechi moldoveneşti E // 25 care C // 26 moldoveneşti] a Moldovii C / *după* Moldovii *ad. ulterior* Costantin-vod⟨ă⟩ au făcut pi Alixandru-vod⟨ă⟩, ci domneşti acmu, let 1783 C //

XXIV Barnovschii-vodă mergînd cu multă gloată de aicea din țară la Poartă, cu mulți boiari și mazili și curténi,
f. 194v și cu di ceiălalți mai proști, și preoți și cu / călugări, și mergînd pe drum și poposind și șezind la masă, au început a strănuta Barnovschii-vodă des și tare. Iar boiarii carii era la masă cu Barnovschii-vodă, după obiceai: „Săn⟨ă⟩tos, doamne, și pe voia mării⟨i⟩-tale!" Iar pre urmă, văzind că tot strănută, un boer să fie zis: „Viermi, doamne". Și cum i-au zis „viermi, doamne" au și tăcut de strănutat.

XXV Cînd i-au tăiat capul lui Barnovschii-vodă, calul lui a și început a sări, cît n-au mai putut să-l ție comisul în mînă. Și, scăpîndu-l din mînă, pe loc au căzut de au murit. Și văzind turcii, mult s-au mirat și au zis: „Nevinovat au fost acest om". Și au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept și s-au căit pentru că l-au tăiat. Și s-au giurat ca să nu mai taie de acum domnu de Moldova. Numai létopisățul de aceasta nu scrie nimică. Iară oamenii așîa vorbăscu, că au apucat unii dintru alții.

XXVI Vasilie-vodă, după ce au luat domnîia de la Țarigrad, s-au rugat viziriului să lasă țara de bir trii ani, și al triili anu să dea birul țărîi o dată, și pre turcii pre carii

---

1—18 *lipsesc* D, G // 1 *ante* Barnovschii: 26 C, 8 E // 1—7 Barnovschie-vodă, mergînd la Poartă cu multă gloată, precum mai sus s-au scris, fiind pe drum și șezind la masă la popas cu boiarii, au început Barnovschii-vodă a strănuta foarte tare. Și boiarii după obiceai zicea: „Săn⟨ă⟩tos, doamne, și pre voia mării-tali" E ⟨f. 158v⟩, P ⟨f. 220v⟩ // 1 multe gloate C // 1—2 de aicea din țară] de țară C // 2 *după* Poartă *ad.* la Țarigrad pe drum C // 2—4 *lipsește* cu mulți boiari... și mergînd pe drum și poposind C // 4 *după* masă *ad.* cu boiarii C // 5 strătuna B // Barnovschii a strănuta des și tare C / Iar] Și C // 5—6 *lipsește* carii era la masă cu Barnovschii-vodă C // 6 *după* obiceai *ad.* zicea C // 7 pre C / *lipsește* pre urmă, C, E, P // 8 *după* strănută *ad.* atuncea C / boîariu C, boiar E, boeriu P // 10 Povéstește-s⟨ă⟩ și aceasta din oameni bătrîni cum cînd au tăiat E, P / *ante* Cînd 11 C / i-au]au C / a]au C, E, P // 11 să-l mai țiie C, să-l mai ție E, să-l mai ții P // 12 *lipsește* comisul în mînă C // 12—16 Și scăpîndu-l din mînă comisul, s-au și slobozit singur și s-au lovit cu capul de zidiul cetății și îndată au căzut mort calul. Și atuncea, văzind turcii, mult s-au mirat și au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost om drept. Și să fie zis turcii: „Nevinovat au fost acest om". Și s-au căit și s-au giurat ca să nu mai taie C / Și, scăpîndu-l din mînă, așa s-au slobozit singur și s-au lovit cu capul de zidiul cetății și îndată au căzut calul mort. Și atuncea, văzind turcii, mult s-au mirat și au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept. Și să fie zis: „Nevinovat au fost acest om". Și s-au căit și s-au giurat ca să nu mai taie E, P // 17 nemică C, E // 18 Iar E, P / așa au apucat unii de la alții din bătrîni a povesti E, P, așa au apucat de vorbescu unii dintru alții C // 19—21 *lipsesc* E // 19 *ante* Vasilie 28 C, 1 D / v⟨oe⟩vod G / domniîa Moldovii C // 20 veziriul G / lase G // 21 triilea C, D, treile G / an D / tot birul C / tot birul de trii ani, și pre D, G / țărîi o dată] de acei trii ani C / *lipsește* pre[2] C, D, G / or]vor C, D, G //

or avea datorie în ţară să-i scoată, să nu supere oamenii. Şi i-au făcut pre voĭe viziriul. Şi după ce au venit el în ţară, la scaonul domniii, contăş cu soboli n-au înbrăcat trii ani, ce numai cu hulpi. Şi pe zi numai o mierţe de pîine să mînca şi doi berbeci şi o ialoviţă la curtea domniască. Cheltuială puţin, mai mult de doi galbéni pe zi nu eşiĭa. Şi au făcut cărţi de sloboziĭe în toată ţara. Şi nemică din ţară n-au luat pînă nu s-au plinit trii ani. Numai din desétină şi din mortasipii, din goştină şi din
f. 195 vamă ce lua, / să chivernisiĭa. Iar pînă în trii ani s-au umplut ţara de oameni. Şi au scos atuncea pre ţară fumărit, cîte un leu de casă. Şi au plinit atuncea tustreli birurile, de li-au trimis la Poartă; şi încă au rămas şi lui Vasilie-vodă o mie de pungi de bani dobîndă. Atuncea au triimis la Poartă poclon, de au mulţămit înpăratului şi viziriului şi altor turci mari, blane de spinări de soboli pentru bine ce au făcut de au aşteptat ţara. Care acest dar n-au fost nici de un folos ţărîi, că au rămas obiceai de dă ţara baraiamlîc de atuncea încoace, in toţi anii. De mirat lucru iaste că au fost domnu strein şi nu au fost grabnic la lăcomiĭe.

XXVII Tot atuncea, cînd au vinit Vasilie-vodă în scaon, era niştе joimiri moldovéni în Ţara Leşască şi prăda în multe rînduri ţara aceasta a Moldovii. Decii Vasilie-vodă scriĭa la léşi să poroncească oamenilor săi celor de oaste să nu strice Ţara Moldovii. Iară léşii să mîntuiĭa

---

1—26 *lipsesc* E // 2 voe G / veziriul G / venit G // 2—4 au vinit el în scaonul domnii, trii ani contăş cu blane de soboli n-au îmbrăcat, ce numai cu blane de hulpi C / au vinit el în scaonul domnii, trii ani contăş cu blane de samur n-au înbrăcat, ce numai cu blane de hulpi D, G // 4 mierţă C, G // 5 *lipseşte* să C / pîine şi doi berbeci şi o ialoviţă mînca la curtea cea domniască D, G // 6 Şi cheltuială C / *lipseşte* pe zi C // 7 slobozii C, D, slobozie G // 9 *lipseşte* şi C, D, G / mortasipiie C, D, mortasipie G / *lipseşte* şi[2] C // 10 luoa C / pîră G // 11 înplut G / pe D, G // 12 tustreli birurile]acéli trii biruri C // 13 triimis D / şi încă i-au mai rămas C, D, G // 14 v⟨oe⟩vod G // 15 *după* triimis *ad.* Vasilie-vodă C / trimis D, triimes G // 16 veziriului G / soboli]samur D, samuri G // 17 au]i-au D, G / ţara de bir C, D, G // 18 nici de un folos n-au fost C, D, G / *lipseşte* ţărîi C, D, G / că aŭ rămas ţara cu obiceai de dau baraiamlîc C, D, G // 19 *lipseşte* încoace C / ani D // 20 mierat C // 21 lăcomie G // 22 *ante* Tot 29 C, 2 D / *după* atuncea *ad.* pre acea vréme C / Vasilii v⟨oe⟩vod în scaonul domniei G / în scaonul domniii C, D // 23 néşte C / joimiri, slujitori moldovéni D / moldovéni] slujitori G // 24 Moldovei G / Vasilii D // 24—26 *lipseşte* Vasilie-vodă scriĭa... să mîntuiĭa G // 25—26 să poroncească acelor joimiri să nu strice Ţara Moldovii C, să poroncească acelor joimiri să nu strice ţara D // 26 *lipseşte* Moldovii D / Iar C, D / mîntuĭa D //

de cătră Vasilie-vodă şi zicea că nu sînt léşi, ce sînt moldovéni aceia ce pradă. Ce Vasilie-vodă, văzînd că-i dau acel răspunsu de la léşi, au ales şi el puţintei moldovéni de ai lui şi au strigat în léfe oameni de oaste, slujitori, şi i-au pornit a prăda în Ţara Leşască. Decii moldovenii cei din Ţara Leşască ce strica şi prăda aicea în ţară, văzind aşea, au venit toţi la Vasilie-vodă de s-au închinat. Şi au început şi ĭei a prăda în Ţara Leşască. Apoi léşii, văzindu aşĭa, au început a scrie cu bănat la Vasilie-vodă, iar Vasilie-vodă răspunzînd: „Ceiĭa ce prăda ţara mea aceiĭa
f. 195v pradă şi ţara voastră". Şi / nu au ţinut aicea pre mult aceea gîlceavă, şi s-au aşezat cu léşii Vasilii-vodă, şi pre joimirii aceiĭa i-au aşezat la marginé slujitori. Numai pre doi, ce era mai căpetenii, neaşezindu-s⟨ă⟩, i-au omorît. Şi apoi s-au făcut bună pace.

XXVIII La domniĭa lui Vasilie-vodă rămăsésĭe o beizadea a Radului-vodă, tînăr. Şi au fost avut Radul-vodă un turcu mare priiatin la Poartă. Şi să ruga acel turcu viziriului totdiauna pentru acel beizadea a Radului-vodă să-l facă domnu în Moldova în locul lui Vasilie-vodă. Şi poroncindu viziriul să-l aducă să-l facă domnu, au zis că-i pre tînăr, dacă l-au văzut viziriul. Şi au zis turcului să mai aştepte vreo doi, trii ani, şi apoi l-a face domnu la Moldova. Şi au trimis pre acel turcu la Moldova viziriul cu o triabă, şi să vadă şi pre Vasilie-vodă şi ţara cum iaste. Iară Vasilie-vodă oblicisă, pentru acel turcu, că-i iaste nepriiatin şi-i iaste stricată domniĭa despre acel turcu. Şi au şi răpezit la Gălaţi, şi i-au eşit mulţimea de slujitori înainte, şi la Bîrlad, şi la Vasluiu, şi la Scînteĭa, şi la Iaşi încă şi mai mulţi slujitori. Şi la drum au poroncit, şi i-au eşit mulţimé de pluguri şi ţară înainte, de-i videa turcul.

1—31 *lipsesc* E,G // 1 *lipseşte* de C / Vasilii D // 2 aceia ce pradă Ţara Moldovii C, D / aceiĭa D / Ce]Iar C, D // 4 şi în liafă C, şi în léfe D / *lipseşte* oameni de oaste, slujitori, C, D / *ad. marginal* de caste B // 5 moldovénii C, D // 6 *lipseşte* şi prăda C, D // 6—7 văzind aşa C, D // 7 aşa C, D // 10 răspunzindu C / *după* răspunzind *ad.* aşa li-au scris C, D / Ceĭa C / aceĭa C // 12 acea C / Vasilie D / pe C // 13 aceĭa C / i-au aşezat Vasilie-vodă D / margine C / Numai] Şi C, D / pre vreo doi C, D // 14 căpeteniie C, D // 15 pacé D // 16 *ante* La 30 C, 3 D / Vasilii C / *lipseşte* vodă D // 17 beizade D // 19 totdeauna D / acel] acea C, D // 20—21 *repetă* să-l facă domnu în Moldova ... să-l aducă B // 21 poroncindu-i C, poroncind D / viziriul D / *după* aducă *ad.* să-l vază C, D // 21—22 să-l facă domnu; iar dacă l-au adus la viziriul şi l-au văzut, au zis viziriul că-i pre tînăr. Şi au zis C, D // 23 *lipseşte* vreo D // 24 la 1] în C, D / Şi au triimis viziriul C, D // 26 oblicis⟨ă⟩ D // 27 domniĭa lui D // 28 Şi auzind că vine, au şi răpezit D // 29 înnainté C, înnainte D // 31 mulţimé de oameni cu pluguri C, D / înnainte C, D //

Şi cum au sosit la gazdă în Iaşi, cum i-au trimis Vasilie-vodă cinci mii de galbéni de aur. Şi apoi, după ce s-au înpreonat cu Vasilie-vodă, poronca ce au avut acel turcu îndată au plinit. Şi stînd la vorbă cu turcul, Vasilie-vodă
f. 196 au spus povéste cum / că el ştie că i-i domniia stricată despre dînsul. Şi i-au mai dăruit şi atuncea la purces cinci mii de galbéni de aur. Şi, după ce au purces turcul pe drum, i-au mai trimis şi alte cinci mii de galbéni de aur. Iar cînd au agiunsu turcul la Ţarigrad, i-au mai dat alte cinci mii de galbéni de aur, carii s-au făcut preste tot doaozăci de mii de galbéni de aur. Iar după ce au mărsu turcul la viziriul de s-au înpreunat, întrebîndu-l viziriul de Vasilie-vodă, au început turcul a zice viziriului: „Bine ai nimerit, măriia-ta, de nu ti-ai grăbit să-l mazilești pre acest domnu harnic şi de triabă şi putincios; că iaste mulţimé de oameni în ţara lui, şi de l-ai fi mazilit, s-ar fi făcut mare greşală, că are niște slujitori mulţi şi ţară cu puteré mare, şi poate s-ar fi hainitu şi ar fi vinit şi el la o peiré. Şi acmu el ştie că vei măriia-ta să-l mazilești şi să pui domnu pre ficiorul Radului-vodă, şi iaste în grije. Decii, de vii socoti măriia-ta, să faci surgun pre feciorul Radului-vodă, să audă Vasilie-vodă, şi atuncea îi va eşi grije". Decii viziriul îndată au poroncit de l-au făcut surgun, şi s-au tîmplat de au murit ficiorul Radului-vodă în surgunie. Şi s-au mîntuit Vasilie-vodă cu doaozăci de mii de galbéni de aur şi au rămas în pace. Aşea ţin turcii prieteşugul, pentru voia banilor.

XXIX Vasilie-vodă, aproape de mazilie, au greşit lui Dumnezeu, că i s-au întunecat minte spre lăcomiie, de au stricat mănăstirea Putna, gîndind că va găsi bani, /
f. 196v şi n-au găsit. Şi s-au apucat să o facă de nou iarăş, precum

---

1 — 31 *lipsesc* E, G // 1 *după* sosit *ad.* turcul C, D / cum i-au] i-au şi C, D / triimis C, D / 3 *lipseşte* cu Vasilie-vodă C, D / şi poronca C, D // 4 Şi stînd Vasilie-vodă la vorbă cu acel turcu C, Şi stînd Vasilie-vodă la vorbă cu turcul D // 5 i-au spus C, D / ştiie D / că-i iaste domniia C, D // 8 triimis C / *după* aur *ad.* la Gălaţi D // 9 cînd] după ce C, D / ajunsu C, D / alte] şi alte C, D // 11 mersu C, D // 12 înpreonat C, D // 14 nemerit] făcut C / să-l] să D // 15 harnicu C, D // 16 oameni] om C, D // 17 nește C // 18 hainit C, D // 19 acum C / vei]vii C, D // 20 şi vii să pui domnu în Moldova C / domnu în Moldova D // 21 de vii] de-i C, D // 22 ficiorul C, D // 24 *după* surgun *ad.* pre ficiorul Radului-vodă C, D // 25 surguniie D / Vasilii C // 26 Aşa C, D // 27 priiateşugul C // 28 *ante* Vasilie 31 C, 4 D / maziliie D // 29 mintea C, D // 30 stricat]răsipit D / *după* bani *ad.* în zidiul bisericii C, D // 31 şi n-au găsit] şi răsipind mănăstirea n-au găsit nemică C / Şi s-au apucat a doa oară D / *după* facă *ad.* a doa oară C //

au fost, și nu i-au agiutat Dumnezeu să o facă. Că au zidit-o numai din temeliĭe din pămînt pînă la ferestri, și i-au luat Dumnezeu domniĭa. Că s-au sculat Gheorghi Ștefan logofătul cu oaste asupra lui și l-au scos din domnie. Iar plumbul cu careli au fost acoperită mănăstirea Putna l-au luat căzacii lui Timuș, a ginerelui ⟨lui⟩ Vasilie-vodă, de l-au dus la cetaté la Suceavă, de au făcut glonțuri de pușcă, să apere cetatea Sucevii despre Gheorghie Ștefan-vodă. Ce știu că au apărat-o bine; că s-au osîndit și Timuș pentru prada și jacurile ce au făcut pe la sfinteli mănăstiri. Și ș-au pus și el capul de glonțu, precum scrie létopisățul. Și pre urmă au gătit mănăstirea Putna Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au luat domniĭa, de iaste zidită precum să véde acum.

XXX După ce s-au dus Vasilie-vodă la Poartă, l-au închis turcii în Edicula. Și-l pîrîĭa domnul muntenescu și domnul moldovenescu și Racoții, craiul ungurescu, și sta tare asupra lui, să-l omoară înpărățiĭa. Și giuruĭa trii mii de pungi de bani. Iar Vasilie-vodă îș pierdus⟨ă⟩ toată nedejde de viiață. Și ș-au chiemat toate slugile, cîte avea pre lîngă dînsul, acolo la Edicula și ș-au înpărțit toată avére lor. Și li-au zis, de a peri, să fie averea acéĭa a lor, iar de nu va peri, să i-o dea iarăș înapoi. Și-ș aștepta numai ceasul, să vie să-l omoară. Iară atuncea viziriul au chemat pre toți pașii ce era la Poarta înpărătească și au sfătuit cu dînșii și li-au spus cum dăruescu trii mii de pungi de

---

1—26 *lipsesc* E, G // 1—2 Că o au zidit din temelie, din pămînt, numai pînă C, D// 4 oaste C, D / domniĭe C, D / *după* domniĭe *ad.* pre Vasilie-vodă C // 5 care D / *lipsește* Putna C // 5—7 Putna, viind Timuș, ginerele lui Vasilie-vodă, cu căzacii lui, l-au luat de l-au dus la cetatea Sucevii D // 6 lui Vasilie-vodă C // 8 pușci C, D / *lipsește* Sucevii D // 9 bine]așa de bine C // 9—11 apărat-o așĭa de bine; că s-au osîndit de ș-au pus și el capul de glonțu D // 10 *lipsește* prada și C / *lipsește* pe la sfinteli mănăstiri C // 11 de glonțu]de au perit de glonțu C // 12 Și] Iar mai D / *lipsește* Putna C // 14 *după* acum *ad.* pînă astăzi C, D // 15 *ante* Iară după ce: 32 C, 5 D / *după* vodă *ad.* la Țarigrad C // 15—16 Iară după ce s-au dus Vasilie-vodă la Țarigrad, la Poartă, după ce l-au scos din domniie Gheorghie Ștefan, l-au închis turcii pre Vasilie-vodă în Edicula D // 16—17 Și-l pîrîĭa domnul muntenescu pre Vasilie-vodă, și domnul moldovenescu, și craiul ungurescu C // 17 Racoți D // 18 numai să-l omoară C, D / înpărățiĭa] turcii C, D // 19 Vasilii C, D / pierdusă C // 20 nădejde C / slugile lui pre carii îi avea C, slugili lui carii avea D // 21—22 toată averea lui ce-au avut, de au dat-o la dînșii. Și au zis că de va peri C / lor]slugilor lui D// 22 Și au zis D/ *după* peri *ad.* el D / acea averé C, *lipsește* D // 23 înnapoi C, D / Și îș aștepta Vasilie-vodă numai D // 24 ceasul numai C / *lipsește* să vie să-l omoară C / Iar D / Iar viziriul atuncea C / chiemat C // 25 pașii și agalarii ce sînt la C, pașii și meghistanii ce sînt la D //

f. 197 bani, ca să-l omoară / pre Vasilie-vodă. Şi toţi au sfătuit să-l omoară. Numai unul dintre dînşii au zis că mulţi bani sînt, dar la o înpărăţie o liafă nu agiungu bani⟨i⟩ şi nu sînt mulţi. Şi acest om poate-fi iaste trebuitoriu, de giuruescu ĭei atîtea pungi de bani să-l omoară; că acest om să cunoaşte că-i harnic. Şi poate să vie o vréme să trebuiască şi să slujască înpărăţiii mai mult preţul decît trii mii de pungi de bani, îndzăcit decît giuruescu ĭei. Şi grăind acel paşia acel cuvînt, au lăsat toţi după cuvîntul lui. Şi l-au ertat înpărăţiia pre Vasilie-vodă şi l-au slobozit din Edicula. Şi după acéla curund era să-l puie domnu. Iar n-au zăbăvit şi au murit.

XXXI Gheorghie Ştefan-vodă, cînd era boiariu, murindu-i giupîniasa, au rămas văduvoiu. Şi tîlnind o giupîniasă săracă, frumoasă, tînără, anumé Safta, de niamu Boeştilor, au timpinat-o pe drum, mergînd cu rădvanu la Iaşi. Şi au poprit rădvanul cu sila, şi s-au suit fără de voia ĭei în rădvan, şi au întorsu rădvanul înnapoi, la casa lui. Şi pre urmă au priimit şi ĭa şi s-au cununat cu dînsul, caré au agiunsu de au fost şi doamnă.

XXXII Gheorghii Ştefan-vodă, cînd era logofăt mare, au fost şezînd odată în Divan cu toiagul în gură. Iar Iordachi Cantacozino cel bătrîn, vel-vist⟨iernic⟩: „Ce zici în fluer, dumneata, logofete?“ Iar el au răspunsu: „Zic în fluer, să mi să coboare caprile de la munte, şi nu

---

1—25 *lipsesc* G // 1—12 *lipsesc* E // 1 *lipseşte* pre Vasilie-vodă C, D // 3 banii acéşte C, aceşti bani D // 4 poate-hi C / iaste un om trebuitoriu C, D // 5 giuruescu ĭei atîtea bani să să omoară; şi acest om D / să-l omoară] să să omoare C / că]şi C // 6 că-i] că iaste C / viie C / vrémie D // 9 *după* paşia *ad.* aşa C // 10 *lipseşte* înpărăţiia pre Vasilie-vodă C, *lipseşte* pre Vasilie-vodă D // 11 din] şi din C / curînd C / era să-l facă şi domnu, să-l puie C, era să-l facă să-l puie domnu în Moldova D // 12 Iar] Ce C // 13—25 *lipsesc* D // 13 *ante* Gheorghie: 33 C / boiar C // 14 jupîniasă C // 13—19 [52] Gheorghie Ştefan-vodă, cînd au fost boiar, log⟨o⟩făt mare, purcegînd din Iaşi să margă la Buciuleşti şi fiind el văduvoi, că-i murisă giupîniasa, au tîlnit o jupîniasă săracă, tînără şi frumoasă, anumé Safta, de niamul Boeştilor. Şi tîmpinîndu-o pe drum, mergînd ĭa la Iaşi cu rădvanul [şi] au poprit rădvanul cu sila şi s-au suit fără de voĭa ĭei în rădvan. Şi au întorsu rădvanul înnapoi la casa lui E⟨*Povestirile cu Gheorghe Ştefan între* ⟨f. 186^{v}—188⟩, P⟨f. 237^{v}—238^{v}⟩ // 14 văduvoi C // 14—17 Şi tîlnind o jupîniasă săracă la Podul Ilioaĭa, mérge la Iaşi şi fiindu acea jupîniasă frumoasă şi tînără, anumé Safta, de niamul Boĭeştilor, au tîmpinat-o mergînd la Iaşi cu rădvanul C // 17 Şi îndată au poprit C // 19 pe C // 20 care C / ajunsu C // 21 *ante* Gheorghie: 34 D, 53 E, P / era] au fost C // 23 cel bătrîn ce era vel-vist⟨iernic⟩ i-au zis E, P / *după* vist⟨iernic⟩ *ad.* i-au zis C // 24 logoféte C // 25 Zicu C / caprele C //

mai vin". El au răspunsu în pildă, şi alţii nu s-au priceput. Că el aştepta oştili ungureşti să vie de preste munte.

XXXIII Gheorghie Ştefan-vodă, trecînd cu oastea unguriască prin Roman, să scoată pre Vasilie-vodă din domniie, iar un bivolar bătrîn al lui au eşit înainte dintr-o cîrcimă, fiind bat, în mijlocul tîrgului, şi au început a rîde
f. 197v şi a bate în palme şi a zicé: / „Dragul badii, Ştefan-vodă, mai bine îţi şade în domniie decît în boieriie. Aşia să mi te porţi!" Iar Ştefan-vodă l-au întrebat: „Ce ţi-i voia, măi?" Iar bivolariul au dzis: „O bute de vin am neguţat şi n-am bani să o plătescu, să beu pentru săn⟨ă⟩tatea mării⟨i⟩-tali şi a oştii mării⟨i⟩-tali!" Atuncea Ştefan-vodă s-au zîmbit a rîdé şi au zis la şoltuzul: „Pas' să ţi-o plătiască". Şi au mărsu de au băut butea cea de vin toată cu soţiile lui, cu cine au fost, şi au plătit şoltuzul butea cea de vin.

XXXIV Gheorghie Ştefan-vodă, după ce au luat pre doamna lui Vasilii-vodă din Suceavă la mîna lui şi pre Ştefăniţă-vodă, pre fiiul său, l-au însămnat la nas puţintel, şi pre doamna au vrut să-şi rîdă de dînsa. Ce doamna lui Vasilii-vodă l-au probozit şi au început a-l blăstăma şi a-l sudui şi a-i zicé dulău fără de obraz, cum nu să téme de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn, şi i-au mîncat pita. Şi aşia i-au dat pacé şi o au trimis la Buciuleşti de au închis-o în curţile lui. Şi i-au luat averea şi multă spaimă i-au făcut.

XXXV Gheorghie Ştefan-vodă, după ce au prinsu pre Toma vornicul Cantacozino în Suceavă, l-au înbunat pînă a aduce pre frate-său Iordachi Cantacozino din Ţara

---

1—29 *lipsesc* D, G // 1 *lipseşte* El E // 2 *lipseşte* el P / oştile C, E / viie C vii P / de preste] despre P // 3 *ante* Gheorghie: 35 C, 54 E, P / oaste E, P // 5 domnie E / i-au eşit înnainté C / înnainte P // 5—6 *lipseşte* dintr-o cîrcimă, fiind bat C // 6 cîrşmă E, P / *lipseşte* fiind E, P // 7 palmi P / zice C, P // 8 bini P / şadi P / domnie C, E, P / boerie C, E, boerii P / Aşa C, P // 9 Iar Gheorghie Ştefan-vodă E, P / Iar Gheorghie Ştefan-vodă s-au zimbit a rîde şi au zis: C / ţi-i voia P // 10 buti P // 11 sănătatea C // 12 Atuncea Gheorghie Ştefan-vodă E, P // 12—13 Atuncea Gheorghie Ştefan-vodă au zis la şoltuzul C // 13 zimbit E, P // 14 mersu C / *lipseşte* toată C, E, P // 15 lui] sale E, P / şi o au plătit C // 17 *ante* Gheorghie: 36 C, 55 E, P // 18 Vasilie C, E // 19 *lipseşte* pre E, P / şi pre fiiul său Ştefăniţă-vodă l-au însămnat C // 20 doamnă C, E, P // 21 Vasilie E, Vasili P / propozit P // 22 zice C, P // 23 domnul său P // 24 aşa C, P / pace C, P, paci P / au trimis-o E, trimes-o P / *după* triimis *ad.* pre doamna C // 25 *după* Buciuleşti *ad.* pe Bistriţă, la satul lui, la ţinutul Niamţului C / de] şi C / *după* averea *ad.* ce au găsit C // 27 *ante* Gheorghiie: 37 C, 56 E, P // 28—29 în Suceavă, deodată l-au înbunat pînă au adus şi pre C, E, P // 29 Iordachi] Gheorgachi C / *lipseşte* Cantacozino E, P //

Leşască, cu giurămînt, de la Cameniţă. Şi apoi, prinzînd pre amîndoi fraţii, i-au închis pre amîndoi fraţii împreună cu doamna lui Vasilii-vodă la Buciuleşti. Şi acolo multă groază le făcea şi umbla noaptea cu luntre pre apa Bistriţii, de-i spăriia că-i vor răsturna în Bistriţă. Şi li-au luat tot ce au avut, şi sate, şi haine, şi odoară, şi haine, şi bucate, şi bani gata noaozăci de mii de galbeni de aur ungureşti. Şi au trimis pre armaşul cel mare, pre Hăbăşescul, să-i omoară. Ce Hăbăşescul / nu s-au grăbit cu moartea. Şi au scris în doao rînduri Gheorghe Ştefan-vodă numai să-i omoare, şi tot n-au vrut să să grăbască să-i omoare. Iar al triile rînd, scriind Gheorghii Ştefan-vodă la armaşul Hăbăşescul numai să-i omoară, şi stînd cărţile gata pre masă, întru acel ceas au sosit un căpitan din Ţara Munteniască, anumé Uşurelul, cu cărţi de la Constantin-vodă Băsărabă, domnu nou, poftind cu scrisoaré pre Gheorghie Ştefan-vodă să-i sloboadă pre acei doi boiari, să nu-i omoară. Iar de-i va omorî, vor strica prieteşugul, şi să fie gata de războiu. Şi Gheorghie Ştefan-vodă nu ştiia nemică de moartea lui Matei-vodă. Că, cum au murit Matei-vodă, au şi rădicat domnu pre Costantin-vodă slujitorii şi boiarii şi ţara. Întru acel ceas au căzut cu rugăminte Costantin postelnicul Cantacozino, frateli Tomii vornicului şi a lui Iordachi vistérnicului, de au scris

f. 198

1—24 *lipsesc* D, G // 1 Caminiţă P / prinzindu C, prinzîndu-i P // 2 *repetă* i-au închis pre amîndoi fraţii C / *lipseşte* fraţii[2] E, P // 3 Vasilie E / Buciulésti C // 4 şi umbla noaptea cu luntre pre apa] şi-i punea în luntre noaptea pre apa C // 5 de-i spăriia rău C / de-i spăriia că-i vor omorî, să spuie averea domniii şi a lor. Şi E, P / că-i vor omorî, să spuie averea domniii şi a lor. Şi C // 6 au avut: moşii, sate, haine şi odoară şi bucate C / au avut şi moşii, sate P / au avut şi moşii, sate şi odoară E / *lipseşte* şi haine[1] E / şi haine[2] P / 8 ungureşti de aur E, P / triimis C, triimes P/ pre[1]] şi pre E // 9 omoare C, P / *lipseşte* Ce Hăbăşescul nu s-au grăbit cu moartea P // 10 *după* moartea *ad.* să-i omoare C, să-i omoară E / Gheorghii E / *lipseşte* Gheorghie Ştefan-vodă C // 11 *lipseşte* numai E, P / omoară E, P // 11—13 *lipseşte* şi tot n-au vrut... numai să-i omoară C // 12 omoară E, P // 12—14 Iar a triia oară stînd cărţile gata pre masă scrise şi pecetluite, să li trimiţă, numai să-i omoare, întru acel ceas E, P // 14 *după* masă *ad.* scrise şi pecetluite să le trimiţă, numai să-i omoare C // 15 pre anume E, P // 17 Gheorghii E / *după* boiari *ad.* pre Toma Cantacozino vornicul şi pre Gheorgachi Cantacozino vistiiarnicul C, E, P / visternicul P // 18 omoare C, E, P / priieteşugul E // 19 Şi] Iar C, E, P // 20 moarte C, P // 21 după rădicat *ad.* munténii E, P / pre Costantin-vodă domnu C // 22 *după* vodă *ad.* Băsărabă în Ţara Munteniască E, P / slujitorii şi boiarii şi ţara] în Ţara Munteniască C, *lipseşte* E, P / Întru] Şi întru C // 23 fratele E // 24 *lipseşte* vornicului E, P / Iordachi] Gheorgachi C / *după* Iordachi *ad.* fiind cumnat lui Costantin-vodă E, fiind Costantin-vodă cumnat lui P / *lipseşte* vistérnicului E, P/*după* vistiiarnicului *ad.* Cantacozineştii C //

Costantin-vodă Băsărabă la Gheorghii Ştefan-vodă, precum s-au pomenit mai sus. Şi căpitanul acela, ce-au venit cu cărţile, întru o zi şi într-o noapté din Bucureşti au agiunsu în Iaşi, i-au pus munténii numé de atuncea, Uşurelul. Careli după acéĭa multă milă au avut de la Cantacozinești. Şi aşĭa, cu această tîmplaré, i-au ertat Gheorghii Ştefan-vodă pre acești doi boiari şi li-au dat moşiile înnapoi, iar altă nemică nu li-au dat ce le luasă.

XXXVI Gheorghii Ştefan-vodă, după ce s-au dus în Ţara Unguriască, umblat-au pin multe părţi de loc, ca să-i dea oaste, pe la nemţi, pe la léşi, pe la Moscu, pe la şvezi. Şi au dăruit înpăratului moschicescu o crucé ferecată cu aur şi cu pietri scumpe de patru sute de pungi
f. 198v de bani, ca / să-i dea oaste, să vie în Moldova. Şi tot l-au purtat cu voroave şi nu l-au mai dat oaste, pînă ce i s-au tîmplat de au murit acolo, la Moscu. Şi pe urmă i-au adus oasăle lui în Moldova, în mănăstirea lui la Caşen, de l-au îngropat.

XXXVII Iară pre doamna lui Gheorghii Ştefan-vodă, pe Safta, ce o luas⟨ă⟩ cu sila, precum s-au scris mai sus, o urîs⟨ă⟩ Gheorghii Ştefan-vodă, umblînd pin ţări streine, şi au triimis-o în ţară aicea, pînă a nu muri el. Şi el ş-au fost luat o slujnică ţiitoaré dintru acéli ţări streine. Iar doamna Safta au trăit aicea în ţară, cu ⟨pace⟩ multă vréme şi după moartea lui Gheorghii Ştefan-vodă.

1—25 *lipsesc* D, G // 1 *după* Băsărabu *ad. marginal* care acest Costantin-vodă B⟨asarab⟩ era cumnat lui Costantin stolnicul Cantacozino C / Gheorghie C, E, P // 2 pomenit] scris C / ce au C // 3 *după* cărţile *ad.* au venit C / noapte C // 4 ajunsu C / i-au] şi i-au E, P // 4—5 şi i-au pus nume munténii acelui căpitan de atuncea Uşurelul C // 4 numé munténii E, P // 5 Care C, E, P / *după* avut *ad.* acel căpitan Uşurelul E, P // 6 aşa C, P / întîmplaré C, tîmplare P / i-au] au P // 7 *după* boiari *ad.* Cantacozinești C // 8 altă nu li-au dat nemică E, P // 9 *ante* Gheorghie: 57 E, P / [38] Iară Gheorghie Ştefan-vodă, după ce l-au mazilit înpărăţiia, s-au dus în C // 10 prin C, E, P// 10—11 de loc şi ţări, ca să-i de oaste să vie iarăş în Moldova. Fost-au la nemţi E, P / *după* loc *ad.* şi ţări C // 11—18 ca să-i dea oaste să viie aicea în ţară, în Moldova, ca să mai fie domnu, pre la nemţi, pre la léşi, pre la şfezi, pre la Moscu, pînă au murit acolo la Moscu. Şi pre urmă i-au adus oasele lui la mănăstirea lui, la Caşen, de l-au îngropat C // 11 *lipseşte* pre 2–4 E, P // 12—16 Şi avînd o crucé foarte scumpă, ferecată cu aur, cu diiamanturi şi cu pietri scumpe, care preţul ĭei era patru sute de pungi de bani, o au dăruit înpăratului moschicescu, ca să-i dea oasté. Şi aşĭa, zăbăvindu-l moscalii, i s-au tîmplat de au murit la Moscu, E, P //16 pre E, P // 17 oaseli lui aicea în ţară la mănăstirea lui E,P/ Caşin E, Caşîn P// 19 Iar C/ *ante* Iară: 58 E, P / Gheorghie E // 20 pre doamna Safta E, P / luasă cu de-a sila C / precum mai sus s-au scris E, P // 21 urîsă C / *lipseste* Gheorghii Ştefan-vodă C, E, P / prin C, E, P // 22 aicea în ţară C, E, P // 23 *repetă* o slujnică P / ţiitoare C // 24 doamna lui, Safta C / cu pace C, P cu pacé E // 25 Gheorghie C, E //

XXXVIII Fost-au luat Iordachi Cantacozino şi Toma frate-său toate moşiile Ceaureştilor, pentru acea pradă ce li-au făcut Gheorghii Ştefan-vodă, cu dreptate şi cu giudecată. Dar mai pre urmă s-au socotit Toma vornicul şi cu frate-său Iordachi vistérnicul de voia lor şi li-au dat iar la niamurile lui moşiile, la Ceaureşti, să le stăpîniască. Iară Răcoviţăştii, nu să ştiie din cé pricină, au fost luat şi ĭei moşii de-a Ceaureştilor atuncea şi nu li-au mai dat înapoi, care moşii din niamul Racoviţăştilor şi astăzi le ţin de le stăpînescu, satul Roznovul şi alteli.

XXXIX Ghica-vodă, de niamul lui fiind arbănaş, copil tînăr au purces de la casa lui la Ţarigrad, să-ş găsască un stăpîn să slujască. Şi cu dînsul s-au mai luat un copil de turcu, iar sărac, din ostrovul Chiprului. Şi mergînd amîndoi denpreună la Ţarigrad, multe vorbe bune au vorbit: de vor găsi pită, să s⟨ă⟩ caute unul pre altul. Şi au dzis Ghica-vodă: „Tu eşti turcu, poţi să agiungi să fii om mare, şi ce mi-i face pre mine atuncea?" Iar
f. 199 turcul au zis atuncea: „De voi fi / eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu". Şi mergînd în Ţarigrad, s-au despărţit unul de altul, să-ş caute stăpîni.

Decii copilul cel de turcu au nemerit la un agă, ce era de curtea înpărătiască. Şi au slujit aşea din stăpîn în stăpîn, pînă au agiunsu de era paşia. Şi fiind paşia sărac, avea un priiatin musaip înpărătescu. Şi mergea totdiauna la vorbă la acel musaip înpărătescu. Şi pre acéia vréme

---

1—27 *lipsesc* D, G // 1 *ante* Fost-au: 39 C, 59 E, P / Iordachi] Gheorgachi C / şi] şi cu E,P // 3 ce li-au făcut] ce le făcusă C, E, P / Gheorghie C // 4 judecată C / *lipseşte* vornicul C // 4—5 socotit Toma şi Iordachie de voia lor, E, P// 5 *lipseşte* cu frate-său C / Iordachi] Gheorgachi C / *lipseşte* vistérnicul C / de bunăvoia C / *lipseşte* lor C // 6 *ad. marginal* moşiile B / la niamul lui, Ceaureştilor, înnapoi C, la niamul lui, la Ceaureşti, înnapoi E, P / *lipseşte* să le stăpîniască C, E, P / 7 Racovieştii C, Racoviţăştii E, P / nu să ştie C, nu ştiu E, P // 8 *ad. marginal* atuncea B // 9 înnapoi C, E, P / carii C, E, P / *lipseşte* moşii C, E, P / Racovieştilor C // 10 *lipseşte* le ţin de C, E, P // 11 *ante* Ghica: 40 C, 36 E⟨f. 196ᵛ⟩, 37 P⟨f. 243ʳ⁻ᵛ⟩ / *după* vodă *ad.* cel bătrîn C / neamul P // 14 săracu C / din ostrovul Chiprului] de la Chipru E, P, *lipseşte* C / mergîndu Ç // 15 dinpreună C, E, P / şi multe E, P / au vorbit amîndoi C, E // 16 vor] or E, P // 17 ajungi C // 18 *lipseşte* să fii C, E, P // 19 *lipseşte* atuncea, C, E, P / Eu de oi agiunge om mare pre tine te voi face de-i fi E, P / De voi fi] De oi ajiunge C / te voi] te-oi C // 20 de vii fi] de-i fi C / judecătoriu C, E / mergîndu E, P // 23 Şi s-au apucat copilul acel de turcu la un agă mare ce era C // 24 curte înpărătească P / aşa C, P aşia E // 25 ajunsu C / *lipseşte* de era C, E, P // 26 ave P / pretin P // 26—27 totdeauna la musaip la vorbă C, E, P// 27 *lipseşte* acel C, E, P / *lipseşte* înpărătescu C, E, P //

să tîmplas⟨ă⟩ de era multe zorbale în Ţarigrad, de nu s⟨ă⟩ mai putea aşeza Poarta. Decii Chiupruliolu au zis către acel priiatin musaip de casa înpărătiască: „De m-ar pune pre mine viziriu, aş potoli eu zorbaleli acéste". Iar înpăratului i să supăras⟨ă⟩ cu zorbaleli, şi s⟨ă⟩ miera ce va face, şi întreba sfat şi pre unul şi pre altul, Şi aflînd vremîa acel musaip înpărătescu, au spus înpăratului că iaste un paşîa sărac, şi el zice să-l pui măriîa-ta vizir, că a potoli toate gîlcevile acéste, pre careli îl chiamă Chiupruliolu". Decii înpăratul îndată l-au adus şi l-au pus viziriu. Şi cum l-au pus viziriu, îndată au şi pus şi au strigat oastea, şi pre de altă parte au început a tăîa capetili celor vicléni, pînă i-au spăriiat, de au aşezat toate zorbaleli. Şi au rămas viziriu lăudat la turci, precum s-au văzut şi să véde şi pînă astăzi niamul lui.

Iară Ghica-vodă, întrînd în Ţarigrad, au nemerit la capichihăile moldoveneşti de au slujit, apoi au vinit la Moldova cu neguţ⟨i⟩torie, apoi la Vasilie-vodă, lipindus⟨ă⟩ de curte, fiind şi Vasilie-vodă tot de un niam, arbănaş. Şi vrînd şi Dumnezeu, au agiunsu de au fost capichihaîa / 1. 199v la Ţarigrad şi vornic mare aici în Moldova. Decii tîmplîndu-s⟨ă⟩ atuncea, la vrémîa lui Gheorghii Ştefan-vodă, de au fost la Poartă cu alţi boiari, viziriul, văzindu-l, l-au şi cunoscut cine iaste. Iar Ghica-vodă nu-l cunoştea pre viziriul. Decii viziriul Chiupruliolu au şi chiemat pre haznatariul lui şi i-au zis în taină: „Vezi cel boiariu bătrîn moldovan ce iaste la Divan? Să-l îei şi să-l aduci la odaîa ta, pînă s-a rădica Divanul, şi apoi

---

1—28 *lipsesc* D, G // 1 tîmplasă C, P / nu să mai C, P // 2 pute P / Decii paşîa acel săracu Cupruliolu C, Decii paşîa Chiupruliul E,P// 3 priiatin al lui C / înpărătiască]înpăratului C// 4 vezir C,E, vizir P/ zorbalile P// 5 supărasă C / să mira C, să mera P// 6 faci P/ vréme C, E, vremi P // 7 că]cum că, C, E, P // 8 săracu E / vezir E / că]că el P // 9 *lipseşte* toate C, E/ a potoli gîlcevile şi zorbaleli acéste C, E, P / carile P / Chiupruliul E // 11 vezir [1–2], E, vezir [1] C, vizir [2] C, vizir [1–2] P // 12 oaste P, oameni de oaste C / capetile C, E, capitile P // 14 zorbaleli P / vizir C, P, vezir E // 16 *ante* Iară: 41 C, 37 E / *ante* Iar: 38 P / întrînd]mergînd C / în]la C / au nimerit P] s-au apucat a sluji C // 17 *după* moldoveneşti *ad.* şi s-au apucat E, P / de]şi C // 18 neguţitorie, C, neguţ⟨i⟩torii E / lipindu-să de curtea domniască C, E, P // 20—21 Şi avînd şi nărociré, au ajunşu şi vornic mare aicea la Moldova şi capichihaîa la Ţarigrad C // 20 vrînd şi Dumnezeu] avîndu şi năroc E, P / *lipseşte* de au fost E, P // 21 *lipseşte* aici în Moldova E, P // 22 tîmplîndu-să C, P / vréme C, E, P / Gheorghie E // 23 boeri P / veziriul E / văzîndu-l P // 25 nu-l cunoştea pre Cupruliul viziriul E, P / veziriul [1–2] C / Chiupriliul E, P // 26 *lipseşte* Vezi C, E, P // 27 boiar C, E, boeriu P //

să-l aduci la mine în taină, că-mi trebuiaşte". Iar Ghica-vodă, după ce îl luas⟨ă⟩ dintre ceilalalţi boiari, să spăriiasă tare, că nu ştiia povéste ce iaste. Şi după ce s-au rădicat Divanul şi l-au dus la viziriul, l-au întrebat viziriul ce om iaste şi de undé iaste, şi au zis: „Cunoşti-mă pre mine, au ba?" Iar Ghica-vodă s-au spus de undé iaste de locul lui, iar a cunoaşte pre viziriul, nu-l cunoştea. Atuncea viziriul Chiupruliolu s-au spus şi au dzis: „Ţii minte ce am vorbit cînd viniiam amîndoi pre calé?" Şi au zis: „De ai uitat tu, dar eu n-am uitat, şi iată că te voi face domnu în Moldova; numai să taci mîlcom". Iar Ghica-vodă au şi mărsu de i-au sărutat mîna şi s-au rugat atuncea pentru stăpînu-său, să-l lasă să fie domnu, să nu-l maziliască. Iar viziriul au răspunsu: „Acum deodată îl las să fiie, iar mai pre urmă cuvîntul mieu gios nu l-oi lăsa, ce te voi face pre tine". Şi pre urmă, chiemînd la Poartă pre Gheorghii Ştefan-vodă, şi nevrînd Gheorghii Ştefan-vodă să margă, au pus pre Ghica-vodă domnu în Moldova, după cum scrie létopisăţul. Aşea au fost povéste eşirii acestor doi oameni, Chiupruliului viziriului şi Ghicăi-vodă; că undé iaste voia lui Dumnezeu să biruiescu toate firili omeneşti. /

f. 200 XL Ştefăniţă-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, fiindu domnu tînăr, dezmierdat şi inimos, de multe ori eşind cu boerii la primblări, punea de lua frîile din capeteli cailor

---

1—25 *lipsesc* G // 1—22 *lipsesc* D // 1 mini P / trebueşti P // 2 după ci-l luasă P / luasă C / aceialalţi C / boeri P / să spăriiase C, el să spăriiasă E, P // 4 l-au dus haznatariul E, P / la veziriul E // 5 esti [1] P / de undé iaste de locul lui şi l-au întrebat viziriul zicînd: „Cunoşti-mă C, de undé iaste şi l-au întrebat zicîndu: „Cunoşti-mă E, P // 6 *lipseşte* Iar Ghica-vodă s-au spus de undé iaste de locul lui C / Ghica-vodă]el E, P // 7 pre viziriul au zis că nu-l cunoaşte E, P / *după* viziriul *ad.* au zis că C // 8 Atuncia C, Atunci E, Atunce P / veziriul E / Chiupruliul E, P// 9 ce am vorbit amîndoi cîndu viniiam pre calé E, P // 10 au zis viziriul E, P / *lipseşte* dar P // 11 te-oi face C / în]la E, P // 12 mersu C, E / *repetă* şi s-au C// 13 atunce P/ *după* stăpînu-său *ad.* Gheorghie Ştefan-vodă E,P// 14 mazileascâ P/ veziriul E// 15 fie C,E,P/ jos C,E// 16 te-oi face C/ Şi mai pre urmă C/ chemînd P/ 17 Gheorghie C,E *ad. marginal* B//17—19 şi nevrînd să margă Gheorghie Ştefan-vodă la Poartă au pus domnu pre Ghica-vodă, după cum scrie létopisăţul C, E, P // 19 Aşa C, E, P // 20 *după* oameni *ad.* mari E, P / veziriului E, viziriul P // 20—21 acestor oameni, amîndurora, de au eşit oameni mari, Chiupruliolu viziriului şi lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn; că undé C / şi lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn E, P // 21—22 să biruescu şi firile toate céle omeneşti C, să biruescu şi firile toate omeneşti E, P // 23—25 *lipsesc* E // 23 *ante* Ştefăniţă: 42 C, 1 D / Vasilii C / fiind C,D// 24 inimos]mînios C,D// 25 boiarii C,D/ plimblaré D/ de le luoa C, de le lua D/ capetile C,D //

boerilor şi le da chiot cailor, de cădea boerii gios de-ş sfărma capetile, cît să îngrozise boiarii a mai merge cu dînsul cu cai buni la primblări.

XLI Ştefăniţă-vodă vrînd odată să scoată fumărit pe ţară cîte şase orţi de casă, şi înnainte vrémie era obiceai de da numai cîte un leu de casă, iar Toma vornicul şi cu Iordachi, frate-său, Cantacozineştii nu-l lăsa să-l scoată mai mult decît un leu şi-i zicea să nu facă obiceai nou, că nu-i bine. Iar Ştefăniţă-vodă îndată s-au mîniiat şi au scos hamgériul şi s-au răpezit să dea într-înşii, şi ei au fugit din casă afară. Măcar că acei boïari era greci, dar să punea tare pentru ţară şi pentru obiceai nou să nu s⟨ă⟩ facă, că obiceaele céle noao fac răsipă ţărîlor şi peirea domnilor.

XLII Auzind acéste fapte rălé Vasilie-vodă, tată-său, la Ţarigrad, nu-i părea bine, şi-i scrie de multe ori să să lasă. Şi de nu ar fi murit, era numai să-l scoată din domniie pre fiiu-său, să vie el domnu în Moldova, că cunoştea că nu va procopsi fiiul său în domnie, Ştefăniţă-vodă.

XLIII Era un boiar anumé Neculai Milescul spătariul, de la Vaslui de moşiia lui, pre învăţat şi cărturar, şi ştiia multe limbi: elinéşte, slovénéşte, grecéşte şi turcéşte. Şi era mîndru şi bogat, şi umbla cu povodnici înnainté, domneşti, cu buzdugane şi cu paloşie, cu soltare tot sirmă la cai. Şi lui Ştefăniţă-vodă îi era pre drag, şi-l ţinea pre / f. 206v bine, şi tot la masă îl punea, şi să giuca în cărţi cu dînsul, şi la sfaturi, că era atuncea grammatic la dînsu. Iar cînd au fost o dată, nu s-au săturat de bine şi de cinste ce

---

1 — 28 *lipsesc* E, G // 1 boiarilor C, D / *după* cailor *ad.* şi pleca caii fuga D / boiarii C, D / jos C, D // 2 *după* capetile *ad.* şi-ş stîlciia trupurile D / îngrozisă C, E // 4 *ante* Ştefăniţă: 2 D / să scoată odată C//5 şasia D / *lipseşte* vrémie C, D//7 şi Iordachi vistiiarnicul D / Iordachi vistiiarnicul C // 7—8 să scoată C // 10 eiļiei C, D // 11 Şi măcarî C, D / acîei C // 12 dar]şi C / *lipseşte* tare C / obiceaie C /nou]noao C / nu să C // 12—13 dar să punea pentru obiceai nou să nu să facă în ţară, că obiceaiele noao fac D // 13 obiceaiele C / *lipseşte* céle C // 14 perirea D / *repetă* domnilor B // 15 *ante* Auzind: 43 C, 3 D / de acéste C, D / réle C, *ad. marginal* B / réle a lui Ştefăniţă-vodă, tată-său Vasilie-vodă la Ţarigrad D // 16 scriia C, D // 17 *după* murit *ad.* Vasilie-vodă C, D // 18 *după* fiiu-său *ad.* Ştefăniţă-vodă D / *lipseşte* în Moldova C, D// 19 fiiu-său Ştefăniţă-vodă în domniie C, D // 20 *ante* Era: 44 C, 4 D / boiariu D / pre anumé D / Nicolai D // 20—21 Iară pre acea vréme, la domniia lui Ştefăniţă-vodă, era un boiar pre anumé Nicolai Cîrnul spătariul, ce-i zicea Milescul, de la Vasluiu C // 21 Vasluiu D / *lipseşte* lui C, D // 22 slovenéşte C / *lipseşte* şi D // 23 înnainte D // 24 *lipseşte* şi D / cu ³]şi cu C, D // 26 *după* îl punea *ad.* cu dînsul D / *după* dînsul *ad.* şi în tavlii C, D // 28 de bineli D / cinstea D //

avea la Ştefăniţă-vodă, ce au şezut şi au scris nişte cărţi vicléne şi li-au pus într-un băţu sfredelit şi li-au trimis la Costantin-vodă cel bătrîn Băsărabă, în Ţara Leşască, ca să s⟨ă⟩ rădice de acolo cu oşti, să vie să scoată pre Ştefăniţă-vodă din domniie. Iar Costantin-vodă n-au vrut să s⟨ă⟩ apuce de acéle lucruri ce-i scriia, ce s-au sculat şi au trimis băţul acel sfredelit cu cărţi cu tot înnapoi la Ştefăniţă-vodă, de li-au dat. Decii Ştefăniţă-vodă, cum au văzut băţul cu cărţile, s-au pre mîniiat şi l-au şi adus pre acel Nicolai Milescul înnaintea lui, în casa cea mică, şi au pus pre calău de i-au tăiat nasul. Scoţînd Ştefăniţă-vodă în grabă hamgériul lui din brîu, au dat de i-au tăiat calău nasul. Şi n-au vrut să-l lasă pe calău să-i taie nasul cu cuţitul lui calău, ce cu hamgériul lui Ştefăniţă-vodă i-au tăiat nasul. După acéia, Nicolai Cîrnul au fugit în Ţara Nemţască şi au găsit acolo un doftor, de-i tot sloboziia sîngeli din obraz şi-l boţiia la nas, şi aşia din zi în zi sîngele să închiega, de i-au crescut nasul la locu, de s-au tămăduit. Iar cînd au vinit aicea în ţară, la domniia lui Iliiaş-vodă, numai de abiia s-au fost cunoscînd nasul că-i tăiat. Numai tot n-au şezut în ţară mult, de ruşiné, ce s-au dus la Moscu, la mareli înpărat, la Alexii Mihailovici, la tatul marelui Petru înpărat, carele au vinit la noi aicea în Moldova, Şi pentru învăţătura lui au fost terziman înpăratului şi învăţa şi pre fiiul înpăratului, pre Petru Alexievici, carte. Şi era la mare cinste şi bogăţie. Şi l-au
f. 201 trimis înpăratul Alexii Mihailovici / sol la mareli înpărat al chitailor, de au zăbăvit la Chitai vreo doi, trei ani. Şi

---

1—28 *lipsesc* E, G // 1 la]de la C, D / néşte C // 2 triimis C // 4 să să C, D / să viie C, D // 6 să să C, D / acéli C, D / *după* scriia *ad.* Neculai Cîrnul C, Nicolai Milescul spătar D// 7 triimis C //9 *lipseşte* şi [2] D// 10 acel Nicolai Milescul] Cîrnul C / Nicolai Milescul]boiariu D/ înnainte D// 11 calo C // 12 *lipseşte* în grabă C, D // 13 calo [1-2] C / *după* nasul *ad.* cu hamgeriul lui C / *lipseşte* Şi C, D / pre C // 14 *lipseşte* lui calo C, *lipseşte* calău D / hamgeriul C // 15 *lipseşte* i-au tăiat nasul C„D / Iar după acéia C / *lipseşte* Nicolai Cîrnul C // 16 au găsit un doftor acolo C / *lipseşte* tot C // 17 sînge C / şi-l]şi să C /aşa C, D / 18 închega C / *lipseşte* de i-au crescut nasul la locu C // 19 Iar]Şi C, D / *după* ţară *ad.* Neculai Cîrnul C // 20 cunoscîndu D // 21 *lipseşte* că-i iaste tăiat C / ruşine C // 22 mareli înpărat, la]mareli cniaz, ţariu C / la înpăratul Alexii Mihailovici, la tatăl D // 23 *lipseşte* la [1] C / tatul lui Petr⟨u⟩ înpărat C / Petr⟨u⟩ D / carile D / *lipseşte* la noi aicea C, D //24 au fost]au ajunsu C, D // 25—26 şi învăţa carte pre fiiul înpăratului, pre Petr⟨u⟩ Alexievici C // 25 *lipseşte* şi [2] D / Petr⟨u⟩ D // 26 bogăţiile D // 27 triimis C / marele C //

au avut acolo multă cinste şi dar de la mareli înpărat al chitailor, şi multe lucruri de mirat au văzut la acea înpărăţiie a chitailor. Şi i-au dăruit un blid, plin de pietri scumpe şi un diiamant ca un ou de porumbu. Şi întorcîndu-s⟨ă⟩ pe drum înnapoi, s-au tîmplat de au murit înpăratul Moscului, pre anumé Alexii Mihailovici, iar senatorii de la Moscu i-au eşit întru întimpinaré şi i-au luat acéli daruri şi tot ce au avut şi l-au făcut surgun la Sibir. Şi au şezut cîţiva ani surgun la Sibir.

Iară mai pre urmă, rădicîndu-s⟨ă⟩ Petru înpărat, fiiul lui Alexii Mihailovici, carele au vinit aicea în ţară, în Moldova, de s-au bătut cu turcii la Prut, la Stănileşti din gios de Huşi, în ţinutul Fălciiului, agiuns-au Cîrnul din Sibir cu cărţi la dînsul, la înpăratul Petru Alexievici, de i-au făcut ştiré de toate ce au făcut şi cum iaste surgun.

Atuncea Petru Alexievici înpărat îndată au chiemat senatorii şi au întrebat zicînd: „Undé iaste dascalul mieu, cel ce m-au învăţat carte? Acum, curund, să-l aduceţi". Şi îndată au răpezit de olac şi l-au adus la Petru Alexievici, înpăratul Moscului, în stoliţă. Şi l-au întrebat ce au văzut şi ce au păţit şi i-au plătit lucrurile toate acéle de la senatori ce-i luas⟨ă⟩, pînă la un cap de aţă, şi diiamantul cel mare. Şi înpăratul, după ce l-au văzut, s-au mirat şi l-au dat în haznaoa cea înpărătiască, iar Cîrnului i-au dat optzăci de pungi de bani. Şi l-au luat iară în dragoste şi în milă şi l-au pus iar sfétnic. /

f. 201v Şi cînd au ras barbeli, înpăratul, a moscalilor, atuncea cînd ş-au schimbat portul, atuncea sîngur înpăratul i-au ras barba, cu mîna lui. Şi au trăit Cîrnul pînă la a doa

---

1—29 *lipsesc* E, G // 1 dar]daruri D // 2 mirat]mirare C, miraré D // 4 ca]cit C, D / *după* porumbu *ad.* de mare D / întorcîndu-să C // 5 *după* înnapoi *ad.* la Moscu C, D // 6 *lipseşte* pre anumé C, D // 9 *lipseşte* Şi au şezut cîţiva ani surgun la Sibir C, D // 10 *ante* Iară: 45 C, 5 D / Petr⟨u⟩ D // 10—12 Petr⟨u⟩ înpărat, careli au vinit aici în Ţara Moldovii, fiiul lui Alexii Mihailovici, careli s-au bătut C // 11 au vinit la noi aici în Ţara Moldovii D // 12—13 *lipseşte* la Prut, la Stănileşti... în ţinutul Fălciiului C, D // 13 ajuns-au C / Nicolai Cîrnul D // 14 *lipseşte* înpăratul C, D / Petr⟨u⟩ D // 15 *lipseşte* de[2] C, D / ce au]ce i-au C / *după* făcut *ad.* senatorii D // 16 Petr⟨u⟩ D / Alexievici C / înpăratul C, D / *lipseşte* îndată C, D // 17 au]i-au C / zicîndu C // 18 curînd C // 19 de olac]în grabă C, D // 19—20 l-au adus la înpăratul Petr⟨u⟩ Alexievici în stoliţă C, D // 21 cé C, D // 22 sănatori C / luasă C, D // 23 cel]acel D / după ce] dacă C, D / mierat C, D // 24 hazneaoa C / *lipseşte* cea C, D / iar Cîrnului i-au dat]şi i-au dat Cîrnului C // 25 *după* dat *ad.* pre dînsu D / iarăş C, iar D / iarăş C // 26 *după* sfétnic *ad.* în mare cinste D // 27—29 *lipseşte* Şi cînd au ras barbeli ... cu mîna lui C, D // 29 Cîrnul]acel Nicolai Cîrnul Milescul spătariul C / doao C //

domniie a lui Mihai-vodă Racoviță, și atuncea au murit. Care mare cinste i-au făcut împăratul la moartea lui și mare părere de rău au avut după dînsul, că era trebuitoriu la acéli vremi.

Rămas-au acelui Cîrnu ficiori și nepoți, și au agiunsu unii de au fost polcovnici spre slujba oștirii. Că să însuras⟨ă⟩ el acolo, de luas⟨ă⟩ moscav⟨că⟩. Și s-au mai dus după dînsul de aicea din Moldova trii nepoți de frate, de să așezasíe și ei pe lîngă unchiu-său. Și aceiía avea milă de la împărățiie, și acolo au murit.

1—15 *lipsesc* E, G // 1 Mihai Racoviță-vodă, aicea la noi, în Moldova, și atuncea au murit D // 3 părere D / *după* dînsul *ad.* cînd au murit C // 5 *ante* Rămasu-i-au: 46 C, 6 D / ajunsu C // 6 însurasă C, D // 7 luasă D / moscoavcă C, moscavcă D // 8 de aicea]și de aicea C // 9 așezase C, așezasă D / ei]lei C, D / pre C, D / acéía C // 11 *ante* Ștefăniță: 47 C, 7 D // 12 Tighine D // 13 Beudir C // 14 adevăr D / știe C, D / că la létopisățu C, D // 15 *după* lucru *ad.*: [48] Duca-vodă cel bătrîn, fiindu de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniía aicea în țară, în Moldova, au vinit stăpînul lui, spahiul, cu ferman împărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajdé după obiceai ce au spahii⟨i⟩ de eu de la oamenii săi, pre izvod, de la împărățiie. Și după ce au vinit spahiul l-au cinstit Duca-vodă, puindu-l și la masă. Iar turcul, spahiul, șezînd la masă cu Duca-vodă, au fost zicînd lui vodă: afendi, blem la Rumeli. Iar Duca-vodă au fost zicînd să margă turcul: pas tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat și haine și i-au dat și bani ce i să făcea și mai mult decît i să făcea. [49] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul și-l pusésie vameș mare; și numele lui era Cîrstea. Și așa era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu nu vrea să-ș ia șlicul denaintea nemărui. Iar neguțitorii și alți oameni din cei mai proști, văzindu-l că nu-ș ia șlicul denaintea nemărui, au început și iei a nu-ș lua șliceli înnaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluit Ducăi-vodă, frăține-său, că nu-l cinstescu neguțitorii să-ș ia șlicele înnaintea lui. Apoi Diuca-vodă l-au întrebat, el ia-ș șlicul înnaintea lor? Iar el au zis că nu-ș ia. Iar Duca-vodă, i-au zis: Pas pre uliță și-ți ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor luoa iai șlicile, vin'de-mi spune mie, că știu eu ce-oi face. Decii el au și purces pre uliță, cum îi poroncis⟨ă⟩ frate-său, Duca-vodă. Și au început a-ș lua șlicul. Iar neguțitorii s-au și sculat în picioaré, și au început a-ș luoa șlicile și a să închina. Și apoi au mersu la Duca-vodă și i-au spus că luîndu-ș șlicul el, îș eu și neguțitorii șlicile înnaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, îl vor cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu. C // [39] Duca-vodă cel bătrîn, fiind de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniía aicea în țară, în Moldova, au vinit stăpînul lui, turcul spahiul, cu ferman împărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajde după obiceaiu ce au spahiii de iau de la oamenii săi pre izvod de la împărățiie, de cîțiva ani. Și după ce au vinit spahiul l-au cinstit Duca-vodă și i-au dat haine și la masa lui cea domniască încă l-au pus de au șezut cu dînsul. Decii turcul, avînd voíe a grăi înnainte Ducăi-vodă îi zicea în limba lui turcească: efendi, efendi, blem la Rumele. Iar Duca-vodă îi răspundea: mergi tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat Duca-vodă tot ce i să făcea dajdea și mai mult decît i să făcea. Și așía turcul s-au dus la Rumele, la țara sa.

XLIV Ştefăniţă-vodă zicu unii că pentru vrăjmăşiia lui şi supărarea ce făcea boiarilor, atuncea la Tighinea, la Bender, cînd s-au bolnăvit, să fie murit de otravă. Dar adevărul nu să ştiie că létopisăţul nu scrie nemică de acest lucru.

[40] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul. Şi-l pusésie vameş mare. Şi numele lui era Cîrstea. Şi aşia era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu, nu vrea să-ş ia şlicul înnaintea nemănui. Iar nici neguţitorii, nici cei proşti, dacă l-au văzut că nu-ş ia şlicul, nici ţei nu-ş lua işlicele înnaintea lui. Apoi el s-au dus şi s-au jeluit frăţine-său, Ducăi-vodă, că nu-l cinstescu neguţitorii, să-ş ia şlicele. Apoi Duca-vodă l-au întrebat, el ia-ş şlicul? Iar el au zis că nu-ş ia. Iar Duca-vodă i-au zis: pas pre uliţă şi-ţi ia tu şlicul şi apoi, dacă nu-ş vor lua ţei şlicele, vin' de-mi spune mie, că ştiu eu ce oi face. Decii el au şi purces pre uliţă, precum îi poroncis⟨ă⟩ frate-său şi au început el aş lua şlicul întîi. Iar neguţitorii, văzînd, s-au şi sculat în picioare şi au început a-ş lua şi ţei şlicele şi a să închina. Şi apoi au mersu la Duca-vodă şi i-au spus că, luundu-şi el şlicul, îş iau şi neguţitorii işlicele înnaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alţii, l-or cinsti şi pre dînsul alţii, măcarî că iaste frate de domnu ⟨f. 39r–v⟩D//

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

5 DOMNIÏA DABIJII-VODĂ. CAP 78

1. După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 ⟨= 1662⟩, au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugăminte de la boiari și de la țară, pre cine or vrea ïei să le dea domnu de țară. Și li-au eșit 10 răspunsul de la înpărățiïe să margă boiarii toți la Poartă și acolo, pre cine or alége ei, pre voia lor vor face.

2. După acéïa mers-au toți boiarii la Țarigrad, după poronca viziriului. Și cu dînșii era și Evstratie Dabije vornicul. Și dintre cei boiari mulți carii trăgea nedejdea / f. 202 15 domniii, numai Toma vornicul și cu frate-său vistiiarnicul Iordachi, Cantacozineștii cei bătrîni, s-au agiunsu cu nepotu-său, cu cupariul Rusăt cel bătrîn. Avînd cupariul

---

1—17 *lipsesc* E, G // 1—4 *lipsesc* M // 5 Domniïa lui Efstratie Dabije-voevoda M / *după* vodă *ad.* În anul 7170 C, P / Cap 75 C, *lipsește* M // 6 moarte M / voevoda M / ficior C, P / Vasilii C, M // 7 voevoda M / în anii 1662 M / *lipsește* în anul 7170 P / Poartă]Țarigrad M // 8 Chiriția C / *după* Drace *ad.* dinpreună cu Alecxandru Costin postelnicul P / boeri M // 9 pre]ca pre M / vre ei M / dea] facă M / *lipsește* Și M/*ante* Li-au venit răspuns: 2 M//10 răspunsu C / înpărățieM / toți boerii M / *după* toți *ad.* la Țarigrad, C // 11 pe C / or]vor M, P / eï]ïei C, P / vor]or C // 12 2]3 M / *lipsește* După acéïa M / mărs-au C // 13 veziriului C / Istratie Dabijea C, Efstratii Dabije M // 14 dintr-acïei C / *lipsește* carii C, D / nedejde C / Și dintr-acei boeri mulți doriïa să fii domn M / ceï]acei P // 15 *lipsește* numai M / vistérnicul C, *lipsește* P / Iordachi vistiiarnicul D // 15—16 4. Thoma Cantacuzino vor⟨nicul⟩ și cu Iordachi Cantacuzino visternicul s-au agiuns M // 17 nepotul lor M / *lipsește* cu C / Rosăt M //

treceré şi cinste la Poartă, au isprăvit lucrul de domnie pentru Dabije vornicul. Şi eşind boiarii înnaintea viziriului, să ţinea di cela să-i aliagă de domniie. Iar Dabije vornicul nemică nu ştiia, nici în gînd nu-i era. Ce cum întrară boiarii în casă la viziriul, fiind lucrul tocmit şi aşezat de cupariul, şi întrebă viziriul care iaste Dabije. Şi arătîndu-l boiarii, l-au şi înbrăcat cu caftan de domniie. Iar alţi boiari ce trăgea nedejde domniii au rămas numai cu nedejde.

3. Vinit-au Dabijea-vodă în scaonul domnescu în Iaşi, tuturor cu bucurie de bună părére pentru domnu bun de boiariu de ţară. Şi era tuturor cu bine. Şi nu era nici un boiariu în prepus sau în minciuni la acest domnu, nici ţara nu era înpresurată cu dările pre acéia vréme.

4. Acest domnu avea obiceai, cînd şidea la masă şi videa niscaiva oameni săraci dvorind pin ogradă, învăţa de lua cîte doao, trii blide de bucate din masa lui şi pîine şi vin şi le trimitea acelor oameni acolo în ogradă, de mînca acei oameni. Şi zicea cătră boiari: „De mult or fi zvorind ei şi or fi flămînzi, neavînd de cheltuială". Şi făcea divanuri dése, ca să nu zăbăvască oamenii mult, dacă or vini

---

1—21 *lipsesc* E, G // 1—2 la Poartă, şi au isprăvit domniia lui Efstratii Dabije vor⟨nicul⟩ M // 1 domniie C // 2 Şi eşind] 5. Eşit-au M / boerii M / înnainte C // 3 veziriului C / veziriului, şi fieştecarile să nădăjduia de domnie M / de [1] C / de [2]] la C // 4 *lipseşte* vornicul M / nimică M / nici]şi nici M / Ci cum au întrat M // 5 boerii M / *lipseşte* în casă M / veziriul C, M / *lipseşte* tocmit şi P / lucrul aşezat şi tocmit D / *lipseşte* şi aşezat C, M // 6 şi întrebă]au şi întrebat D, i-au şi întrebat M / veziriul C, M / carele M, P // 7 boerii M / căftan C / domnie M // 8 Iară ceelalţi boeri M / ce]care M, *lipseşte* P / trăgea nădejde de domniii D, trege nădejde de domnie M / domniii]de domniie C, P// 9 nădejde M // 10 3]6 M/ Venit-au C / Dabije C, Evstratie Dabije P / scaon P / Efstratii Dabije voevoda au venit în Iaşi în scaonul domnesc M / domnescu]domniii C // 11 tuturor cu bună părери de bucurii P / părere C / şi tuturor cu bucurii pentru domn bun din boerii de ţară M // 12 de [1]din D, P / de boiariu de ţară]fiind mai înnainte vréme boiariu de ţară C / Şi tuturor le era cu bine. Şi la acest domn nu era M // 13 la acestu domnu C, *lipseşte* M // 14 nici]şi nici M / înpresurată]asuprită M / *lipseşte* pre acéia vréme M // 15 4]7 M, *lipseşte* C / obiceaiu C, obiceiu M / şede M // 16 vede vreun sărac zvorind prin ograda lui M / prin ogradă la curti domnească P / învăţa]poronciia M // 17 luoa C / de]cu M / *lipseşte* şi M // 18 trimite C / *lipseşte* acelor oameni C, D, M, P / *după* mînca *ad.* fiindu, săracii, flămînzi şi neavînd de cheltuială M // 19 *lipseşte* acei oameni M / De mult]Săracii, aceia, de mult M // 20 *lipseşte* ei şi or fi M / fi]hi C / ei]ei C / *lipseşte* Şi M / *ante* Divanuri făce adese: 21 M // 21 *după* desie *ad.* de multe ori C / dése]de multe ori, adésia D, de multe ori, totdeauna P //

la Iași pentru nevoile lor. Și multe divanuri făcea și din amiazăzi în desară. Care acéli divanuri den amiazăzi /
f. 202v în desară nu cădea toate pre de laudă. Așijderea el bea vin mai mult din oală roșiie decît din păhar de cristal,
5 dzicînd că-i mai dulce vinul din oală decît din păhar.
ms. 253, Și el era de locul lui din ținutul // Putnii, și știindu elu
f. 215 încă din boïarie că au o⟨a⟩meni⟨i⟩ săraci dobîndă bună din vie, din toate celé relé au scornit și el acestu obiceiu rău de vii: de pogon cîté un leu să dea; caré să tragé și
10 pîn⟨ă⟩ astădzi.

5. Avînd un hiiastru al său, anumé Lupașco, făcut de Dabijo⟨a⟩ïa cu Buhuș, căce Dabijo⟨a⟩e au avut și alți bărbați mai nainte, pîn-a o lua Dabije, făcut-au maré nuntă în curțilé domnești cu acel hiiastru al său, cu Lu-
15 pașco, caré acel Lupașco au agiunsu mai pi urmă și spătar

1—15 *lipsesc* E, G // 1—2 De multe ori și după amiïazăzi M / *lipsește* și [2] D // 2 Care]Și M / din C // 2—3 *lipsește* Care aceli ... în desară P// 3 nu cădea]nu era M, P / *lipsește* pre M / *după* Așijderea *ad.*: acest domnu C / 9. Acest domnu vinul îl be mai mult M //4 *lipsește* de cristal M, *lipsește* decît din păhar de cristal P//5 zîcînd M / *lipsește* vinul D, M / *după* oală *ad.* roșiie C, P, roșe M / *după* păhar *ad.* de cristal C, D, M, P //6 Și acest domnu era de locul lui C / 10. Acestaș domnu din locul lui era din M / știind B, C, știïa M / el C, *lipsește* M // 7 boeriie B, boeriia lui M / oamenii B, C / cei săraci P / că oamenii cei săraci au bună dobîndă M // 8 vii B, C / céle réle B, C / acestu]un P / acest obiceai B, C // 9 vii și din toate. Și pentru acestea au scornit M // 8—10 obiceaiu rău, cîte un leu să dea de pogonul de vie; care multă vréme s-au tras acel obiceai la mulți domni, pînă l-au ertat preluminații domni D / obiceiu rău, adic⟨ă⟩ pogănăritul de pe vii: să dei toți cîte un leu de fieșticarile pogon, care dajde și acmu să tragi. M // 9 *lipsește* de vii C, P / de pogonul de vie B, P, de pogonul de viie C / să de tot omul cîti un leu P / cîte B, C // 9—10 care s-au tras multă vréme, la mulți domni B, care s-au tras multă vréme, la mulți domni, după dînsul C, cari s-au tras acel obiceiu în multă vremi și în mulți ani P // 11 5]11 M / Și avînd el C, Aluvîndu A, Avînd el D / Ave M, P / fiiastru B, C, D / pre anumea B // 12 doamna Dabijoae B, doamna Dabijoaïa C, D / *lipsește* cu Buhuș M, P / căce]pentru căci că B, D, căci C, că M, P / doamna Dabijoaïa au mai avut B, doamna Dabijoaïa au mai avut și alt bărbat, pe Buhuș, mai înnainte C // 12—r. 4 din p. urm. Dabijo⟨a⟩ïa încă mai înnainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut și alți bărbați. Pre acest hiiastru al său Dabije voevod l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; și i-au făcut mare nuntă în curțile domnești. 12. Încuscrindu-să Dabije voevod cu Iordachi Cantacuzino visternicul, l-au făcut spatar mare. Însă peste puțîn⟨ă⟩ vreme au murit Iordachi Cantacuzino pre carile M, Dabijo⟨a⟩ïa încă mai înnainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut și alți bărbați. Pre acest hiiastru al său Dabije-vodă l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; l-au făcut spatar mare. Însă preste puțîn⟨ă⟩ vreme au murit Iordachi Cantacuzino pre carile P // 13 mai înainté, pînă a nu o lua B / pînă a luoa, C, pînă a nu o lua D/ Dabije-vodă C,D/ mare B, C / mare și frumoasă nuntă D // 14 *după* nuntă *ad.* și frumoasă C / curțile B, C / domnești B, C / fiiastrn B, C // 15 care B, C / pi]pre B, C //

maré în Ţara Munteniască şi au luat o fată a lui Iordache visternicul Ca⟨n⟩tacozino. Şi încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru maré, şi n-au pestit vremé multă ş-au murit Iordachie spătarul, caré cu multă pofal⟨ă⟩ şi cu maré jelé dispré toţi pemintenii l-au îngropat înu Bărnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea taré pentru peminteni la domnie.

6. Într-aciia vrémé tîmplatu-s-au de ave oştiré Turcul cu Niamţul. Şi au venit poroncă la Dabijea-vod⟨ă⟩, de s-au gătit dé oasté, de au mărsu la Uivaru, în Ţ⟨a⟩ra Nemţască, şi au trecut Dunărea pré la Ruşava, înpréun⟨ă⟩ cu Grigorie, ficiorul Ghicăi-vod⟨ă⟩, domnul Ţării Muntenești. Şi înpreunîndu-s⟨ă⟩ cu viziriul, au bătut cetate Uivariul ş-au dobîndit-o de la nemţi, şi s-au întorsu
f.215v înapoi cu multă dobîndă moldovenii şi muntenii, / aducînd cară încărcate de hainé şi dé multé lucruri.

7. Iară la anul după această oştiré, iar au venit poroncă de la Po⟨a⟩rt⟨ă⟩ la Dabijea-vod⟨ă⟩ şi la Gligorie-vod⟨ă⟩,

---

1—2 *lipseşte* maré... încuscrindu-să G // 1 mare B, C / *lipseşte* maré în Ţara E / Iordachi B, C // 2 vistérnicul B, vistiernicul C / Cantacozino B, C // 3 cu Iordachi Cantacozino vistiiarnicul, l-au pus pre Iordachi spătar mare D, cu Iordachie visternicul, l-au pus pre Iordachi spăt⟨ar⟩ mare G / spătar C / mare B, C / n-au pestit şi n-au trecut D / pestit]trecut C, zăbăvit E, G / vréme B, vrémie C // 4 şi au B, C / Iordachii B, Iordachi C / spătariul B, C / care B, C, pre carele D / pohfală B, pohvală C, G / pohval⟨ă⟩ şi cinste M // 5 mare jeale B, mare jale C, mare cinste şi jeale E / *lipseşte* cu mare M / jale C / despre C / pămintenii C // 5—6 despre toţi pămînténii şi în mănăstirea Barnovschii l-au îngropat B / l-au adus şi l-au îngropat în mănăst⟨irea⟩ lui Barnovschievodă în Iaş G / în mănăstirea Barnovschii în Iaşi C, în mănăstirea lui Barnovschiivodă în Iaşi D, în mănăstire Barnovschii M, P// 6 că]şi C/ era]au fost M, P / om C / dară C/ era]au fost M // 7 bun]foarte bun M, P / şi să punea G / şi mai mult să pune pentru ţară M, P / tare B, C / pentru pămînténi, pentru ţară la domni G / păminténi B, C / domni C, G // 8 6]13 M / Întru acéia vréme B, Iară într-acéia vréme C / avea B, C / Turcul]turcii G // 8—11 Turcul şi cu Niamţul ave oştire. Lui Efstratie Dabije voevod încă i-au venit poroncă de la veziriul să margă cu oaste moldovinîască la cetate Uivar, în Ţara Nemţască. S-au gătit Dabije voevod şi purcegînd au trecut M, P // 9 Niamţul]nemţii E, G / Dabije-vodă B, C// 10 de oaste, B, C / Uivar B, C / Ţara C // 11 pre B / pre la cetatea Ruşava C / Ruşava B, E, Rusova A, Roşova M]HîrşovaD / împreună B, înpreună C // 12 înpreună cu Grigorii-vodă Ghica, domnul muntenescu, ficior lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn. Şi D, E / Grigorie-vodă, feciorul lui Ghica G / Grigorii-vodă B/ vodă C, voevod M / a domnului C / Munteneşti B, C // 13 Şi]Deci M, P / împreunîndu-să B, înpreunîndu-să C, E/ cu]şi cu M, P // 13—14 cetatea Uivarul şi au B, cetate Uivarul şi au C // 14 Uivarului G / dobîndit-o]luat-o M, P / şi au dobîndit-o, au luat-o D / şi moldovenii s-au întorsu M, P // 15 înnapoi C / moldovénii şi munténii B, C, *lipseşte* M, P // 16 încărcate de multă avére, de haine E / haine B, C / de multe B, C // 17 7]14 M, 8 P / *lipseşte* Iară M, P // 17—r. 2 din p. urm.: oştire, au venit de la veziriul şi altă poroncă lui Efstatie Dabije voevod şi lui Grigorie Ghica-vodă, domnul muntenesc, să margă cu oştile în Ţara Nemţască, la Liva. Deci înpreunîndu-să M, P//18 Poartă B, C / Dabije B, C / vodă 1–2 B, C/ Grigorie B, C //

de s-au gătit dé oștiré, de au mărsu în Țara Nemțască, la Leva, împréună cu oștili turcești, cu viziriul. Au lăsat viziriul la Leva pe un sarascheru cu oastea turce⟨a⟩scă și pré un soltan cu triidzăci de mii dé tătari și cu domni⟨i⟩ acestoru țări la cetate la Leva, s-o dobîndiiască. Iară viziriul să dusésă la altă cetate, mai în l⟨ă⟩untru, și l-au bătut pe viziriul nemții de la acea cetate. Și dup⟨ă⟩ ce l-au bătut pe viziriul nemții, s-au dat viziriul cu oastea sa în laturi ș-au răpedzit cum mai degrabă să margă și oștilé caré lăsas⟨ă⟩ la Leva, să margă la vizirul, să-i dea agiutoriu. Ce n-au apucat să margă la viziriul, că i-au și lovit nemți⟨i⟩ și pe cea oaste dé la Leva, de i-au bătut nemții și i-au răsipit. Că li s⟨ă⟩ și sup⟨ă⟩ras⟨ă⟩ turcilor a mai oști, fiindu vréme de to⟨a⟩mnă, pré la Simedru, și trăgîndu și nedejdé ca do⟨a⟩ră i-or slobodzi să margă pe la casăli lor. Și Dabije-vodă și cu Gligorii-vod⟨ă⟩ sfătuis⟨ă⟩ să fug⟨ă⟩ în Ț⟨a⟩ra Leșască. Și cum au lovit nemții acolo la Leva, fugîndu oasștea înnapoi spré Dunărea, ei au și trecut Dunărea cu oștile lor, fără șt⟨i⟩re viziriului, ș-au
f. 216 vinit prin Ț⟨a⟩ra Munteniască. Iară Stamatie, ci era/postelnicu maré la Dabije-vod⟨ă⟩, au dzis Dabijă⟨i⟩-vod⟨ă⟩: „Să

---

1 de B, C // 2 împreună B, înpreună C, dinpreună D / oștile turcești B, C / veziriul C / Și au lăsat C, D, G // 2—3 și cu veziriul au mers la cetate Liva. Veziriul au lăsat la cetate Liva M, P // 3 *după* Leva *ad.* înpreună cu oștile turcești C/ pre B, C/ sarascheriu B, C / *lipsește* cu castea turce⟨a⟩scă C / oaste turcească B // 4 pri B, C/ sultan M/ de tătarî B, C// 4—5 *lipsește* și cu domni⟨i⟩... la Leva M, P/ domni acestor B, C // 5 cetaté B / să o dobîndiască B, C / Iar B, C // 6 veziriul C / dusésie B, C/ cetaté B, cetaate C//5—6 să o dobîndiască și să o ia. Iară el cu ceelantă oaste s-au dus mai înlăuntru, la altă cetate M, P // 6 lăuntru B, C// 7 veziriul C/ cetaté B/ iar nemții au bătut pe viziriul de la ace cetate P / *lipsește* și l-au bătut... cetate M/ după B, C // 8 veziriul [1–2] C / *lipsește* pe viziriul nemții M,P/ / *lipsește* viziriul [2] M, P // 9 în laturi]într-o parte M, P / și au C / ș-au răpedzit]și au triimis E / mai în grabă C, E, M, P / și]cu M, P // 10 oștile careli le lăsas⟨ă⟩ B / carile le lăsasă D / oștile care le lăsasă la cetaté la Leva C/ oștile de la Liva la dînsul să-i dei M, P / veziriulC // 11 Ce oștile M, P / veziriul C // 11—13 că și pre aceștie din Liva i-au lovit alți nemți și i-au bătut și i-au răsîpitu M,P // 12 nemții B, C / pre B / cea]acea B, D, acîa G, acéîa C/ oaste de B, C, D, E, G // 13 li să supărasă și M, P / să B, C / supărasă B, C // 14 fiind B, C / vré⟨me⟩ A / toamnă B / toamnă, în luna lui octomvrie și trăgînd nădejde M, P / pre la Svîatii Dimitrii B, C, D, E, G / trăgînd B, C // 15 nedejde B, C / doară îi vor B, M, doar îi vor C, P / pre B, C // 16 *lipsește* Și M, P / *ante* Dabije voevod: 16 M / *lipsește* vodă P / *lipsește* cu C / Grigorie-vodă, B, C, voevoda Ghica M / să sfătuisă B, G, M, P // 17 fugă B,C,D,E, G / Țara B, C, D, E, G / au]i-au M, P / nemții B, C // 18 la cetaté la Leva E / Liva M, Litva P / fugînd B, C / *după* oastea *ad.* turcească B, G / înnapoi C / spre Dunărea, domnii aceștiia, acestor țări, au și trecut B / spre C, D, E, G / ei] îei C, domnii G, domnii acestor țări E / ei, domnii M, P // 19 *lipsește* cu oștile lor M, P/ fără de știrea B,D,G,P, făr⟨ă⟩ de știrea M/ veziriului C/ și au B,C // 20 Țara C/ Iar C / ce B,C// 21 postelnic C/ mare B,C / vodă [1–2] C, voevod [1–2] M/Dabijii B,C//

nu fugi, măriea-ta, ci să te întorcii înnapoi la viziriul, că apoi poaté să vie din urmă poroncă la ţară să té prindză, ci s⟨ă⟩ laşi pi Gligorie-vod⟨ă⟩ să fac⟨ă⟩ el ce ştie". Dece Dabije-vod⟨ă⟩ s-au întorsu şi ş-au tocmit lucrul dispré viziriul.

8. Gligorie-vod⟨ă⟩, neştiindu nimic di întorsul Dabijăi-vod⟨ă⟩, ş-au pornit do⟨a⟩mna cu toată casa lui di au trecut în Ţara Unguriască, iară el au venit prin Ţ⟨a⟩ra Moldovii, ca s⟨ă⟩ aflé pe Dabije-vod⟨ă⟩ în ţară. Şi au mărsu pîn' la Suce⟨a⟩v⟨ă⟩ şi, neaflîndu-lu pe Dabije-vod⟨ă⟩, i s-au răzleţit şi oastea sa, ce ave, de dînsul şi au rămas numai cu 50 de oameni. Şi temîndu-s⟨ă⟩ să nu sar⟨ă⟩ ţara după dînsul să-l prindză, au purces no⟨a⟩pte di la tîrgul Sucevii spre Botăşeni şi di acolo au lovit la Prut la Bogdăneşştii. Şi di acolo au luat asupra Nistrului ş-au trecut tocma la Movilău. Şi cîndu au trecut dimeniaţa pe o negură pe lîngă Botăşeni, i s-au rătăcit un cămăraş a lui, anumé Iştoc, c-o părechi di disagi dé galbeni, şi cădzindu pré mîna Jorăi, ci ĭera atunci vornicu în Botă-

---

1 Mărie-ta, nu fugi, ci te întoarce M,P/ măriia-ta B, măriia-ta C/ ce B,C/ întorci B,C/ viziriul C// 2 apoi, mai pre urmă M,P/ poate B,C,D,E,G/ viie C/ *lipseşte* din urmă M, P/ *după* ţară *ad.* de la viziriul D/ te B,C,D,E,G/ *după* prinză *ad.* şi să te trimată. Lasă pre Grigorie voevoda M,P/ ce să B,C,D,E,G// 3 pre B, pe C,D,E,G/ Grigorii B, Grigorie C//3—4 vodă $^{1-2}$ B,C//3 facă B,C, ştiie B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Dabijea B// 4 s-au întors Dabije voevoda la viziriul şi ş-au M,P/ tocmit]aşăzat G/ lucrurile despre viziriul şi iarăşi au venit domn în Moldova. G/ despre B,C/ viziriul C// 5 8] 17 M, 10 P/ Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C, Grigorie Ghica voevod M,P/ Iară Grigorii-vodă E/ neştiind nemică B,C/ *lipseşte* nimic M,P/ de B,C/ Dabijii-vodă B,C/ de întoarcere lui Dabije voevoda M,P // 6 *după* vodă *ad.* la viziriul G,M,P/ doamna B,C/ de B,C// 6—8 doamna şi toată avere în Ţara Unguriască, au venit prin Moldova M,P// 7 iar C/ au venit din Ţara Munteniască în Ţara Moldovei ca să afle G/ Ţara C//8 să afle B,C]să găsască M,P/ pre B/ Dabijea-vodă B,C, Dabijia voevoda M/ *lipseşte* în ţară. Şi M,P// 9 pînă B,C,D, *lipseşte* M,P/ la]pre la D/ Suceavă B,C/ neaflîndu-l B,C/ pre B/ Dabijea-vodă B,C//10 oaştea A, oaste C//10—17 voevod, s-au dus oaste ce era pre lîngă dînsul. Din Suceavă au purces noapte spre Botoşeni. Pre lîngă Botoşeni au trecut diminiaţa, pre o negură, i s-au răzleţitu un cămăraş, anume Iştoc, la care era o părechi di disagi plini M,P// 10 avea B,C/ de]cu G// 11 cinzăci B,C/ temîndu-să C// 12 sară B,C, sae G/ noaptea B, noapte C// 13 de $^{1-2}$ B,C/ Botăşeni B,C// 14 Bogdăneşti B,C / Şi de la Bogdăneşti au lovit asupra Nistrului G/de B,C// 15 şi au B,C/ tocma la Moghilău Nistrul în céia parte. Şi cînd au fost trecut întru o duminică diminiaţa pe E, tocma la Movilău Nistrul în céia parte. Iar cînd au fost trecut întru o dimineaţă pe G/ cînd B, C, diminiaţa B, C// 16 pre$^{1-2}$ B/ Botăşeani B, C / *după* cămăraş *ad.* a lui Grigorii-vodă D// 17 şi cu o părechе G, cu o părécheе C/ părécheе B/ de desagi cu galbéni B,C/ dé]cu D,E/ *lipseşte* şi M,P// 17 — 18 şi prinzindu-l Jora, ce E// 18 — r. 4 din p. urm. au căzut Iştoc cu galbenii pre mîna Jorii vornicului de Botoşani. Pre Iştoc l-au trimis la Dabije voevoda, iară banii i-auluat. Jora au despecetluit desagii, au luat cîţiva galbini, apoi ĭ-au trimis rămăşiţa la Dabije voevod, zîcînd că desagii i-au găsít despecetluiţi şi numai atîţa galbini au fost, cîţi i-au trimis M,P// 18 căzind B, C/ pre B,C/ ce B / era B,C/ atuncea B,C/ vornic B,C / Botăşeani B, C //.

șeni, au luat banii și l-au triimis pré Iștoc la Dabije-vod⟨ă⟩ și cu bani⟨i⟩. Numai, pîn-a-l triimite, au dispecetluit banii Jora ș-au luat cîțiva galbeni ș-au dat samă cătră Dabijea-vod⟨ă⟩ că așea, despecetluiți, i-au găsit.

9. Gligorie-vod⟨ă⟩ n-au zăbăvit mult în Ț⟨a⟩ra Leșască
f. 216v ș-au/ trecut pren Ț⟨a⟩ra Unguriască, de ș-au luat do⟨a⟩mna, ș-au trecut cu to⟨a⟩tă casa lui la Beciu, la împărat⟨ul⟩ nemțescu, ș-au zăbăvit acolo cîțiva ani, la Beci.

10. Decé pi acie vréme, audzindu stolnicul Costantin Ca⟨n⟩tacozono, fratilé lui Șerban-vod⟨ă⟩, îndată s-au dus și el din Ț⟨a⟩ra Munteniască la Beciu, de au făcut jalobă la împăratul nemțăscu pi Gligorie-vod⟨ă⟩, precum, cîndu era Gligorie-vod⟨ă⟩ domnu în Ț⟨a⟩ra Munteniască, au închis pi tată-său, pe Costantin postelnicul, la m⟨ă⟩n⟨ă⟩-st⟨i⟩ré la Sniagov și i-au făcut acolo multe cazné, și i-au luat mulți bani, și l-au și omorît. Și el n-au fost vinovat lui Gligorie-vod⟨ă⟩ cu nemic. Iară Gligorie-vodă tăgădue, dzicîndu că-l năpăstuesșté înainte Divanului împărătescu. Iar Costantin stolnicul s-au agiunsu cu o slug⟨ă⟩ a lui

---

1 trimis B, C / pre C / Dabijea-vodă B, C // 2 banii C / pînă B, C / trimite B, C / despecetluit B, C // 3 și au [1-2] B, C / galbéni B, C / Dabije C // 4 vodă B, C / așia C / *după* găsit *ad.* au fost D // 5 *lipsește* 9 M, P / Iară Grigorie-vodă G / Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C / Țara C // 5—8 Grigorie Ghica voevoda au mers la Prutu, la Bogdănești și de acolo asupra Nistrului și au trecut Nistrul la Movilău. Și în Țara Leșască n-au zăbăvit mult, ci s-au dus în Țara Ungurîască de ș-au luat doamna. Apoi, cu toată casa lui s-au dus la Beciu la împăratul nemțăsc B, M // 8 Pre Grigorie voevod l-au priimit împăratul și acolo au șezut cîțiva ani. M / și acolo la Beciu au șăzut cîțiva ani P // 6 și au [1-2] C, și au [1, 2] B / și au trecut din Țara Leșască prin Țara Unguriască E / prin B, C / Țara Unguriască B, C / doamna B, C // 7 și au trecut din Țara Unguriască cu toată G / toată B, C / împăratul nemțescu B, C // 8 și au B, C / Beciu B, C // 9 *lipsește* 10 M / Decii B, C / pre B, C / acéia B, C / vrémîe C / auzind B / *ad. marginal* stolnicul G / Cantacozino B, C, Cantocozino G // 9—18 Costantin Cantacozino stol⟨nicul⟩ au pîrît la Divanul împărătesc nemțăsc pre Grigorie voevod, cum că au omorît pre tată-său în Țara Muntinîască și cum că i-au luat toți banii și toată avere. M, P // 10 fratele B, C / vodă C // 11 Țara C / la Beciu]la Viena, la Beciu D // 12 împăratul C / nemuțescu A / pre B, C / Grigorii-vodă B, Grigorie-vodă C // 13 Grigorii-vodă C / Țara C // 14 pre [1-2] B, C, *lipsește* pe [2] E, G // 15 mănăstiré C / Sneagov C / multe cazne și munci B, C, multe munci și cazne E // 15—16 multe munci, de l-au muncit, și i-au luat mulți bani, și mai pre urmă l-au și omorît G // 17 Grigorie-vodă [1-2] B, Grigorii-vodă [1-2] C / nemică B, C / Iar C / tăgăduîa B, C // 18 zicînd B, dzicînd C / năpăstuiaste B, năpăstuîașe C / înnaintea B, C / înpărătescu C // 19 slugă C // 19—r. 12 din p. urm. Și dovedindu-l cu un martur, anume Ionașco Cap-de-ghindă, înpăratul nemțăsc au închis pre Grigorie voevoda. Și l-au sfătuit un prietin cum că de nu va priimi să fii catolic, într-alt chip nu va pute scăpa de moarte. Și așa, priimind, l-au slobodzit și ș-au dat și un copil la înpăratul. Și botezîndu-l înpăratul i-au pus numele Leopold, pre numele său. M, P //

Gligorie-vodă, anumé Ionașco Cap-di-ghind⟨ă⟩, și l-au scos martur înainte Divanului împărătescu, de au mărturisit cum că l-au omorît stăpînu-său, Gligorie-vodă, fără nice o vină, pe Costantin postelnicul.

11. Dece Gligorie-vodă, dac-au vădzut că mărturisesște așea sluga lui, n-au avut ce mai răspunde, că s-apucasă pe cap înainte Divanului că e-i năpasté, ș-au rămas vinovat ș-au cădzut la-nchisoaré și-n maré grij⟨ă⟩. Sfătuitu-s-au c-un prietin să s⟨ă⟩ fac⟨ă⟩ catolic, că într-alt
f. 217 chip n-a pute scăpa de moarté. Și așea priimind, / ș-au dat și un copil la împăratul, de l-au botedzat și i-au pus și nume copilului Leopold, pe numele împăratului.

12. Căutatu-ș-au vreme ș-au fugit de la Beci la Vineție, și așe i s-au trăgănat vrémea, de au zăbăvit în strein⟨ă⟩-tate 7 ani, pîn' ș-au făcut pace la turci. Și s-au dus pri taină iar la Țarigrad, ⟨și⟩ ședea în Țarigrad pri taină, di nu-l știe nime.

13. Iară boïarii muntenești rădicas⟨ă⟩ cap un domnu în locul lui Gligorie-vodă pe un om prostu, anume Antonie, și-i da nafacà lui pe dzi di cheltuial⟨ă⟩ cîte 10 potronici. Iar viziriul au triimis de au chemat pre acel domnu la Po⟨a⟩rtă, cu boïarii di⟨n⟩préun⟨ă⟩, dzicînd să le înno-

---

1 Grigorii B, C / pre numé B / Cap-de-ghindă C // 2 înaintea B, înnainte C / înpărătescu C // 3 cum]precum E, C / *lipsește* că E / l-au omorît pre Costantin postelnicul stăpînă-său, Grigorie-vodă, fără de nici o vină. G / Grigorie B, C / fără de nici B, C, D // 4 pre C / postélnicul C // 5 Decii Grigorii-vodă B, C / dacă B, C / mărturisésțe B, C // 6 așa C / că să B // 7 înaintea B, înnainte C / că-i iaste năpaste B, C, G // 7—8 și au 1-2 B, C // 8 închisoare B, C / și în mare grije B, C // 9 Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priiatin al său să să facă catolic C, G, Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priiatin, priimind să fie catolic E / cu un priiatin B // 10 nu va putea B, n-a putea C / moarte C / *repetă* Și așea priimind B / așa C / *după* priimind *ad.* să fie catolic C, E / Și așea priimind Grigorie-vodă de s-au făcut catolic, ș-au dat G // 10—11 ș-au dat și un copil a lui la împăratul nemțăscu C // 12 pre B / împăratului C // 13 *după* vréme *ad.* Grigorie-vodă B, D, E, G, Grigorii-vodă C / și au B, C / Beciu B, C / Veneției B, C // 13—17 Di la Beciu au fugit la Veneției, iar de acolo la Țarigrad. 7 ani au fost în străinătate. Și în Țarigrad trăia pre taină, pînă ce ș-au făcut pace cu turcii. Și mai pre urmă ïarăș l-au făcut domn în Țara Muntinïască M,P// 14 așea B, așia C / trăgănat]tîmplat E, G / vrémia B, vréme C]îndelungă vréme D / jăbăvit A / streinătate C, streinate B // 15 șapte B, C / pînă B, C / turcii A / pre B, C // 16 și șidea B, C, și ședïa G / *după* Țarigrad 2 *ad.* ascunsu C / pre B, C // 17 știïa B, C / nimé B, C // 18—22 *lipsesc* M, // 18 boerii B / muntenești B, C / un]pre un D, E, *lipsește* G// 19 Grigorii B, C / pre B, C / prost B, C / anumé C, pre anumé B // 20 lui nafacà C / pre B, C / pe zi cîte zéce potronici de cheltuială E / de B, C / cheltuială C / zéce B, C / *după* potronici *ad.* adecă cîte o sută de bani, C, G // 21 chiemat B, C / pe C / la Poartă B]la Țarigrad, la Poartă C // 22 dinpreună B, C / să le]să-i C //

iască domniie. Şi-ndată s-au rădicat pi poronca viziriului cu Antonie-vod⟨ă⟩ ş-au mărsu la Po⟨a⟩rtă, neştiindu nemic de vinirea lui Gligorie-vodă, că-l ţinea viziriul tăinuit.

14. Déce împreunîndu-s⟨ă⟩ boïari⟨i⟩ cu viziriul, ruga-tu-s-au viziriului să lé puïe un domnu dintre dînsăi, pi caré ş-ar alegé ïei, că acel domnu ce-l rădicasă ei ïaste un om prea prostu. Atunce i-au întrébat vizirul pe boïari pintru Gligorie-vodă, undé să află şi, de i-ar scrie, o⟨a⟩ré n-ar vini? Iar muntenii îlu suduïa, că-i omu rău şi nici a
f. 217v mai vini de unde îi dus. Dzisu-le-u viziriul: „Alegiţi-vă / un domnu dintre voi, pe cine v-a plăce, şi viniţi mîné diminiaţă să vi-l fac". Iar Gligorie-vodă, după perdeao⟨a⟩ viziriului, asculta toate. Ducîndu-s⟨ă⟩ boïari⟨i⟩ la gazdă, sfătuitu-s-au ş-au ales dintre dînşii pi un frate mai maré a lui Şerban-vodă, anumé Drăgîciu. Şi cum au purces cu dînsul a dooa dzi la Po⟨a⟩rtă să îmbrace căftan, ş-au întrat în cas⟨ă⟩ la viziriul.

15. Iară viziriul au şi scos pi Gligorie-vodă şi l-au îmbrăcat cu căftan. Iară boïari⟨i⟩ munténeşşti, dacă l-au vădzut, numai ce au încremenit. Şi i-au dat pi toţi dé grumadzi pi mîna lui Gligorie-vodă. Numai ce au scăpat Şerban-vodă dintre dînşi⟨i⟩, că, vrînd şi el să între în casă la viziriul, după cielalţi, un prietin i-au spus

---

1—23 *lipsesc* M, P // 1 domniïa B, C / îndată B, C / *după* rădicat *ad.* boïarii G / pre B, pe C / *după* viziriului *ad.* boïarii C // 2 vodă C/ *după* vodă *ad.* domnul lor G / şi au B, C / Poartă B, C / neştiind nemică B, C // 3 Grigorii B, C / viziriul tăinuit şi ascunsu C, viziriul ascuns, tăinuit G // 4 Decii B, C / înpreunîndu-să C / boïarii B, boïarii C / viziriul C / *după* rugatu-s-au *ad.* boïarii G // 5 viziriului C / le B, C / dînşii B, C / pre care B, C // 6 ş-ar alége B, ş-or alége C / ce-l rădicasă ei]ce l-au fost rădicat ïei C / ei]ïei B // 7 pre prost B / prost C / Atuncea B, C / întrebat B, C / viziriul B, viziriul C / pre B, C // 8 pentru B, C / Grigorie B, C / i-ar]i-ari B, C / scriïe B / oari n-ari vini B, C, oare n-ar vini iar D // 9 Iară G / muntenii]boïarii munteneşti B, D, E, boïarii munteneşti C, boïarii munténeşti G / îl suduïa şi zicea că ïaste om B, C, E, G, îl suduïa şi-i zicea că ïaste om D // 10 de undé ïaste dus B, C, D, unde ïaste dus G / Dzisu-li-au B, Zisu-li-au C / Dzisu-le-au atuncea G, *ad. marginal* Dzisu-li-au veziriul E / veziriul C / Alégeţi-vă B, Alegeţi-vă C, Alégeţi-vă, dară, un G // 11 pre B / plăcea B, C / mîiné B, mîini C // 12 Grigorie B, Grigorii C / după]de după B, C, E, G / perdiaoa B, C // 13 Şi ducîndu-să C, Iar ducîndu-s⟨ă⟩ E, Iară ducîndu-să G / boïarii B, boïarii C la gazdele sale C // 14 ş-au]şi-au B, şi ş-au C / pe B, C / mare B, C // 15 Drăghiciu B, C // 16 doa B, C / la Poartă B, C, *ad. marginal* G / înbrace B, C / caftan B, C/ şi au B, C, D// 17 casă C/ veziriul C// 18 pre B, pe C/ Grigorie B, C, Grigorie Ghica-vodă G // 19 înbrăcat B, C / caftan B, C, caftan de domnie G / Iar C / boïarii B, boïarii C/ munteneşti, B, C// 20 i-au dat veziriul E// 20—21 pre 1-2 B, C // 21 de B, C / Grigorii B, C // 22 dînşii B, C // 23 să între şi el în casă B, C / céïalalţi B, ceïalalţi C, ceïalalţi boïari G / un]iar un C, G / priiatin B, G, priïatin C//

în tainã cã-i Gligorie-vodã în cas⟨ã⟩ la viziriul. Şi el n-au mai apucat să spue celoralalţii fraţi, şi-ndată au fugit şi s-au ascunsu. Iar pe Drăghiciu Ca⟨n⟩tacozono şi pe frate-său Mihaiu şi pe frate-său Costantin, caré îl pîrîs⟨ă⟩ pe Gligorie-vodă la Beci, şi pe frate-său Mateiu şi pe Iordachi, i-au luat pe acesştea pre toţi de grumadzii, i-au dus în Ţara Munteniască. Dece pe Drăghiciu l-au omorît, iară pe cielalţi i-au închis înu curţilé domneştii la simeni. Ş-au răpedzit Gligorie-vodă o⟨a⟩menii săi înainte cu schimi-aga, de au prinsu pe giupîne⟨a⟩sa lui Şerban şi pe celelalte a celoralalţi boïari, de li-au închis la simeni.

f. 218 Şi dup⟨ă⟩ ce au mărsu în Bucureşstii, / Gligorie-vodă îi tot bătea şi-i căznie pe acei boïari şi pe, giupînes⟨ă⟩.

Caré lăsăm acmu povestea lui Gligorie-vodă, de omu scrie mai înainte, cîndu i-a vini rîndul. Şi-ncepem iar a Dabijăi-vodă, la rîndu nostru.

16. Dabijea-vodă, aice în ţară domnindu cu pace şi cu domnie aşedzată, cu ţară întemeiată, era omu bun şi blîndu, fără nice o răutate. Şi neplinindu biné 4 ani a domneii lui, fiindu şi om bătrîn, au plătit şi el datorie ce de opştie, de-au murit. Şi l-au dus cu to⟨a⟩tă boieri-

---

1—16 *lipsesc* M, P // că Grigorii-vodă iaste în casă B,C,G, că-i în casă Grigorie-vodă D/ Grigorie G// 2 spuíe B, C / cerolalalţi C / îndată B, C // 3 Iară C / pre B, / Cantacozino B, C // 4 Mihai B, C / pre $^{1-2}$ B, C / care B, carele C // 5 pîrîsă C// 5 pre $^{1-2}$ B, pre^{2} C/ Grigorii B, Grigorie C/ Beciu B, C/ Matei B, C // 6 pre B / pre aceştiía B, C / grumazi C // 7 Decii B, C // 7—8 pre $^{1-2}$ B // 8 iar C / ceiíalalţi B, ceíalalţi C, ci íalalţi fraţi G / în curţile domneşti B, C // 9 siimeni B, C / Şi au B, C / răpedzit] triimis E / Gligorie B, Grigorii C / oamenii B, pre oamenii C / înnainte B, C// 10 schimni-aga B, C/ pre B/ giupîniasa B,C// 11 pre B/ siimeni B//12 după C/ Bucureşti B,C//12–13 Şi după ce au mărsu Grigorie-vodă în Bucureşti îi tot bătea E, G // 12 Grigorii B // 13 căzniía B/ pre $^{1-2}$ B / îi tot bătea şi-i căzniía Grigorii-vodă pe acíei boïari C / căznie]munciía E, G / giupînésíe B, C, giupînéseli lor D, E, giupînesile lor G // 14 Care B, C / Care acum lăsînd istoriía lui D / Care să lăsăm G / acum B, C / povéste B]istoriía G / *după* povéste *ad.* istoriía C / Grigorie B, C / o vom scrie B, o vom scriíe C // 15 înnainté B, înnainte C / cînd B, C / Şi începem B / iară B / iar a scris E / Vom începe istorie iar a Dabijii-vodă D // 15—16 Şi începem a scriíe iar a Dabijii-vodă, la rîndul domnii noastre, a Moldovii C/ Şi începem iar a Dabijii-vodă istorie, la rîndul nostru, pentru domnii moldovéni G // 16 Dabijii B/ rîndul B // 17 16]18 M, 11 P / Dabije C / aicea B, C / pacé B // 17—19 Dabije voevoda au venit iarăş înţară şi au domnit cu pace, cu domniíe ⟨aşăzată cu ţară P⟩ întemeiíată. Era om blînd, bun şi făr⟨ă⟩ de M, P// 18 domniíe B, C /cu^{2}]şi cu C, G/ om C//19 blînd B, C / fără de B, C, D, E, G / nici B, C, D, E / răutaté B / Şi încă M, P / neplinind C / bine B, C *lipseşte* M, P/ patru B, C// 20 domniii B, C/ fiind B, C/ *lipseşte* fiindu şi om bătrîn M, P / datoriía B // 21 cea de obştiíe B, cía de obştiíe C / datoriía aceştii lumi cea de obştiíe E, G / obştie G / de au C]au M, P / *după* murit *ad.* schimbîndu-să dintru această viiaţă D / dus]petrecut M, P / *lipseşte* cu M / toată B, C/ boerimea B, boïarimea C //

mea, cu maré cinsté, de l-au îngropat în mănăstirea lui, în Bîrnova, carii ïaste de dînsulu isprăvită, iară din temeiul eii au fost-o început-o Barnovischie-vodă şi n-au apucat s-o isprăvască, c-au perit la Po⟨a⟩rtă, cum să poménesté mai sus.

DOMNIÏA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN. CAP 76. L⟨EA⟩T 7174 ⟨=1666⟩

Zaci⟨alo⟩ l. Duca-vodă era dé moşie din Ţara Gréceiască, de la Rumelea, şi, viindu aici în ţară de copil, au slujit la Vasilie-vodă în cas⟨ă⟩ şi la alţi domni, pîn-au agiunsu la boerie maré. Şi s-au şi-nsurat aicea în ţar⟨ă⟩, f. 218[v] de au luat o fată a do⟨a⟩mni⟨i⟩ Dabijooïa, anumé / Nastasie, ce ïera făcută cu Buhuş, ş-au agiunsu de au fost şi visternicu maré în dzilele Dabijăi-vodă. Ce, după ce au murit Dabijea-vodă, au mărsu do⟨a⟩mna Dabijo⟨a⟩i⟨a⟩ în Ţarigrad, cu Duca visternicul, ginere-său, avîndu pe Cupăreşştii cei bătrîni în Ţarigrad, purtători de trébilé

---

1 mare cinste B, C / de]şi M, P / mănăstire lui Barnovschii ⟨Bîrnova P⟩, care M, P // 2 carea B, care C / dînsul B, C / iaste isprăvită de dînsul de zidit E / *după* isprăvită *ad.* de zidit C / iar B, C // 3 temeiul]temeliïa B, C, D, E, M / eii]ïei B, C, ei M, B, *lipseşte* D / au fostu început-o Barnovschii-vodă a o zidi B, E, au fost început Barnovschii-vodă a o zidi D, au fost-o început Barnovschii Miron Moghila voevoda C, au fost începută de Barnovschi voevoda M, P / *lipseşte* vodă E // 2—3 iar din temelie această sfîntă mănăstire au fost început-o Miron Barnovschie-vodă a o zidi G // 4 să o B, C / s-o isprăvască Barnovschii-vodă de zidit / *după* isprăvască⟨ă⟩ *ad.* Barnovschii M, P / că au B, E / că au perit la Ţarigrad, la Poartă C / Poartă B, E / precum să poménéşte mai sus B, precum mai sus s-au scris E, G, *lipseşte* M, P // 5 poménéşte C // 6—7 *lipsesc* M / Domniïa întîi a Ducăi E, Domniïa dintîi a Ducăi G / Cap 79 B, P, *lipseşte* E, G / În anul G / Anul 7174. Cap 76 C, În anul 7174. Cap 79 D / *lipseşte* L⟨ea⟩t 7174 B, P // 8 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, M, P / vodă cel bătrîn G / voevoda de patrie era ⟨*lipseşte* era P⟩ din M, P / de moşiïe B, C, de moşiïa lui E, G / Grecească B, Greciască C // 9 Rumele B, C / viind aicea B, C / în ţară]în Moldova, în ţară C, *lipseşte* M, P / de copil mic C // 9—10 în ţară, au slujit la Vasilie-vodă de copil în casă G // 10 *după* slujit *ad.* încă M, P / voevoda M / casă C / *repetă* şi M // 10—11 în casă şi au fost şi cămăraş mare la Vasilie-vodă şi au slujit şi la alţi domni pînă au agiunsu la boeriïe mare E / pînă C / pîn' ce-au agiuns şi la M // 11 boeriïe B, boïarïe C / mare B, C / însurat B, C / ţară C / *după* ţară *ad.* în Moldova D // 12 de]şi D, G, *lipseşte* M, P / doamnii B, C, *lipseşte* M, P / Dabijoaïa B, C / anumé]pre anumé D, pre anumi G, pre M, P / Nastasiïa B, C // 13 era B, C / şi au B, C // 13—14 cu Buhuş. Şi în zilele lui Dabije voevoda au fost şi visternic mare M, P // 14 visternic mare B, C / Dabijii B, C / Ce]Iară M / după cïe C // 15 Dabije C / voevoda M / doamna Dabijoaïa B, C / doamna Dabijoaïa au mers M, P // 16 vistiernicul B, vistérnicul C / avînd B, C, deci avînd M, P // 17 pre Cupăreştii B, C / purtători de grije ⟨grijă G⟩ / de trebile domniii B, C, D, E, G, M de]la M, P //

domnii⟨i⟩, la viziriul şi la alte căpetenii a Porţîi împărătesşti. Scris-au şi Toma vornicul Ca⟨n⟩tacozono la nepoţîi lui, la Cupăresşti, ca s⟨ă⟩ fie nevoitori pentru Duca visternicul. Şi aşea i-au isprăvit de l-au îmbrăcat cu căftan de domnie în Ţara Moldovei, în locul Dabijăi-vodă.

2. Déce viindu în scaonul domni⟨ei⟩, în Ĭaşi, le ĭera tutoror cu biné, fiindu şi el din boĭari⟨i⟩ ţărîi domnit, cît nu să plîngea nimé nice dé o strîmbătate. Dar numai giumătate de an au domnit, şi i-au şi venit mazîlie, pentru poveste unei cărţii ce au scris ĭel la hanul tătărăscu.

3. Dzic că atunce să cerca acel hanu să s-închiné la împărăţîia Moscului şi să lipsască de supt împărăţie Turculuĭ. Şi-nţelegîndu-la împărăţie dé poveste aceasta, n-au crédzut, ce au scris viziriul la Duca-vodă aice în ţară, să cauté numai să adevere⟨a⟩scă acestu lucru, să-i fac⟨ă⟩ şt⟨i⟩re. /

f. 219 4. Şi viziriul, din Ţ⟨a⟩rigrad au purces la oaste. Duca-vodă, vrînd să ispiteiască pré hanul, să aflé adevăriul pe poronca viziriului, au scris şi el la hanul, cum şi el iasté robu şi plecat supt puterea hanului, şi altelé multe ca acestea. Şi mărgînd omul Ducăi-vodă pré la

---

1 *repetă* şi M, P / Porţii împărăteşti B, C // 2 Scris-au şi de aicea E, Şi scriind şi Thoma Cantacuzino vor⟨nicul⟩ M, P/ Cantacozino B,C/ nepoţii B,C// 3 lui]săi M, P/ Cupăreşti B, C / să fiie C // 4 vistérnicul C / aşa C / îmbrăcat C / *după* îmbrăcat *ad.* veziriul E / caftan B, C // 5 domniie B / *după* domniie *ad.* să fie domnu C, D, de domnie, să fie în Ţara Moldovei domn G / Moldovii B, C / Dabijii-vodă, în anul de la zidirea lumii 7174 B / Dabijii C / voevoda M // 6 Decii C]Duca voevoda M,P/ Decii viind Duca-vodă B, E, G, Decii Duca-vodă viind D / viind în Iaşi în scaonul domniii C / domniii B / era B, C / tuturor le era M, P // 7 bine B, C/ fiind B, C / boiarii B, boĭarii C/ Ţării Moldovii B, G / *lipseşte* domnit M, P //8 nici de B, C / Dar]Însă M, P / Dar numai n-au ţinut mult că numai giumătate C // 9 mazilie B, C // 10 povéste B, C]pricina E, G, M, P / unii cărţi B, C/ au]i-au M / el B, C // 11 *lipseşte* 3 C / Dzicu B, C / atuncea B / han B / acel han să cerca atuncea C, E, M, P, atuncea acel han să cerca G / să să închine B, C //12 împărăţiia $^{1-2}$ B / împărăţiia Moscului C]moscali M, P / să lipsască de supt ascultarea împărăţiii Turculuĭ C, E, G, să nu mai fie supt stăpînire Turculuĭ M, P, *ad. marginal* şi să lipsască de suptu împărăţiia Turculuĭ D // 13 Şi înţălegînd împărăţiia B, C, D, Şi înţălegînd împărăţiia Turculuĭ G / de povéste B, C / crezut B, C // 13—15 Şi înţălegînd împăratul turcesc de aceste n-au crezut; însă veziriul au scris în Moldova la Duca voevoda ca să cerceteză şi să adeveriască M, P//14 *adv. marginal* viziriul D/aicea B,C / ţară]Moldova E,G//15 adeveriască B,C/ acest B,C/să-i facă ştire B,C, şi să-i facă ştire G, şi să-l înştiinţăz⟨e⟩ M,P//16 4]3 C, *lipseşte* M/ *lipseşte* Şi M,P/ Veziriul M/ din Ţarigrad C]după acéia E,G,M,P/ oaste C/ *după* oaste *ad.* asupra nemţilor E// 17 Iar Duca-vodă B,C,E,G,P, Iară Duca voevoda M/ să^{1}]ca să M/ ispitiască B,C/ pre B,C / afle B, C / adevărul B, C //18 *lipseşte* pe poronca viziriului G/ *lipseşte* şi el M,P / cum]precum E,G, cum că M,P// 19 iaste B,C/ plecat hanului supt a lui stăpînire şi şi altele M,P / altele B,C // 20 acéste B, C / mergînd B, C / *lipseşte* vodă M, P // 20—1 pre la cetatea Voziia B, pre lîngă cetatea Voziia G / pre C / Voziia C, E / trecătoarea C / paşia B, C //

Văzîia, la trec⟨ă⟩toarea Niprului, l-au prinsu pașea de Văzîia; și fiindu pașea neprietin Ducăi-vodă, i-au și triimăsu cărțile la Ț⟨a⟩rigrad, la camaicanul. Și camaicanul, neștiindu povestea, îndată au arătat cărțilé împărăției. Și împărăție au triimis de l-au mazilit. Și era să-șu puie și capul. Atunce în grab-au pus înpăratul pe Iliiiaș-vodă, ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu.

5. Numai nărocul Ducăi-vodă ce au fost, de nu ș-au pus capul, că camaicanul au triimis acelea cărți a Ducăi-vodă la oasté, la viziriul, de li-au vădzut. Dece viziriul au scris la împărăție cum că Duca-vodă cu poronca lui au scris la hanul, ca să-l ispitiască, și nu-i vinovat. Și așea au scăpat Duca-vodă cu dzilé, de n-au perit. Iară mazîl tot au rămas, că apucas⟨ă⟩ împărăție de puses⟨ă⟩ pré Iliești domnu. Și au domnit Duca-vodă numai șes⟨ă⟩ luni într-această domnie întîiu.

f. 219v 6. Și cînd i-au vinit mazîlie, era ieșit Duca-vodă la/primblaré cu to⟨a⟩tă casa și boîarii lui pe Prut în sus, la Bere-

---

2 Voziîa B, C, D, E, G / fiind B, C / pașîa B, C / nepriîatin B, C / și fiindu pașa de Voziîa pizmaș Ducăi voevoda, îndată M, P / *lipsește* și [2] M, P // 3 triimis B, trimis C / cărțile]scrisorile M, P / Țarigrad C / caimacamul [1-2] B, C, D, E, caimacami [1] M, P, caimacamii [2] M, P / Și]Iară M, P // 4 neștiind B, C / povéste B, C] pricina M / îndată au dat scrisorile Ducăi la înpăratul. Iară înpăratul îndată M, P / cărțile B, C / împărățiii B, C / împărățiîa B, C // 5 împărățiîa îndată au triimes G / trimis B / l-au mazilit pre Duca-vodă B, C, E, G// 6 să-ș B, C / *lipsește* și [2] G / *după* capul *ad.* să piiară G / Atuncea B, Și atuncea C / grabă B, C // 5—7 au mazilit pre Duca voevod. Duca-voevoda era să-ș pue capul atunce. Că înpăratul în grabă au pus domn pre Iliîaș voevoda, ficiorul lui Alecsandru-voevoda M, P // 6 înupăratul A // 7 Iliiaș B, Iliîaș C / ficiorul B / Alixandru C / pre Iliîaș-vodă domnu în Moldova, pre ficiorul lui Alexandru-vodă D, pe Iliiaș-vodă să fie domn în Moldova, feciorul lui Alexandru-vodă, în locul Ducăi-vodă G / pre Iliiaș-vodă, în locul Ducăi-vodă E / *lipsește* ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu E // 8 5]4 C / Atuncea numai nărocul E, G / voevoda M / *lipsește* ce G // 8—9 *lipsește* ce au fost... capul M, P // 9 *după* capul *ad.* de n-au perit G / caimacamul B, C/ căimăcamii M, P / trimis C / acéli B, C / voevoda M // 10 la]în M, P / oaste B, C, lei-au A / Decii B, C]Iară M, P / au]au și M, P // 11 împărățiie B, C]înpăratul M, P / cum]precum E / voevoda M // 12 *după* hanul *ad.* acéli cărți E, acéle cărți G / *lipsește* ca M, P / și]iară el M, P / nu-i]nu îaste M, P / *după* vinovat *ad.* Duca-vodă G / așa C // 13 zile B, C / *lipsește* de n-au perit E, G, M, P / Iar B, C / mazil B, C // 14 apucasă B, C / împărățiia B, C]înpăratul M, P / pusésie B, C / pusăsă domn pre Iliîaș voevoda M, P / pre B, C, D / Iliiaș-vodă B, D, G, Iliîaș-vodă C / pusése pre Iliîaș-vodă domnu în Moldova, pre ficiorul lui Alixandru-vodă în locul Ducăi-vodă. Și E// 15 Și așa M, P/ voevoda M / șeasîa B, C//16 întru B, C / domniie B, C / dintîi B, C, G / *lipsește* într-această domnie întîiu M, P // 17 6]5 C, *lipsește* M, P / mazilie B, mazilîia C / eșit B, C / vinit mazilie Ducăi-vodă, era Duca-vodă eșit la primblare C / *lipsește* Duca-vodă M, P // 18 cu toată casa lui la prinblare și cu boerii lui M, P / toată B, C / pre C / Berihoești B, C, E //

hoiești, de-ș lua sama oiloru ce ave din boïarie. Și acolo, fără nedejdé, i-au vinit mazîlie, și de acolo luîndu-l aga împărătescu, cu toată casa lui, de l-au dus la Ț⟨a⟩rigrad.

DOMNÍÏA LUI ILÍÏAȘ-VODĂ, FÍCIORÍUL LUI ALEXANDRU-VODĂ. CAP 77

⟨Zacialo 1⟩. L⟨a⟩ ace vrémé ce au vinit cărțile Ducăi-vodă la Poartă, carelé scrisesă Duca-vodă la hanul și le prinsesă pașea dé Vuzîia, precum arată mai sus, s-au tulburat taré împărăție, ș-au întrébat împăratul ce domni să află aice la Țarigrad mazîli. Și tîmplîndu-s⟨ă⟩ de muris⟨ă⟩ Alexandru-vodă, tatul lui Iliïaș-vodă, rămîindu sărac și la maré lipsă și cu datorii multe, de pre cum îasté obiceiul domnilor mazîli, de rămîn săraci după ce s⟨ă⟩ mazîlescu, din blăstămul cel mult a oamenilor.

⟨2⟩. Mergea și Ilieș-vodă dup-oasălé tătîne-său la îngroparé, cu multă grij⟨ă⟩ și fric⟨ă⟩ dé datornicii tătîne-su, să nu-l prindză, să-l închidză. Și tîmplîndu-s⟨ă⟩ într-acel ceas de l-au tîmpinat, cu oaséle ducîndu-le la

---

1 luoa C / oilor B, C / ce le ave încă M, P / avea B, C / boerie B, boïarîe C // 2 fără de B, C, D, E, G / nedejde B, C / *după* venit *ad.* și M / mazilie B, maziliïa C / luundu-l B, C]l-au luat M, P // 3 împărătescu C, *lipsește* M, P / cu]și pre M, P / *lipsește* de C / de l-au]și i-au M, P / *după* Țarigrad *ad.* la Poartă C // 4 voevod G, M //5 ficior lui B, C, ficiorul lui C]sîn lui G / voevod M / Cap 80 B, D, P]7174 G, *lipsește* E, M // 6 *lipsește* Zacialo B, C, P / La acîa vréme C, La vréme B / venit G/ voevoda M// 7 carele B, C / scrisésie B, C // 7—11 pre care le scrisăsă la hanul, s-au turburat foarte (hanul) împăratul și au întrebat ce domn mazil să află în Țarigrad. Și tocma atunce întîmplîndu-s⟨ă⟩ de au murit Alexandru voevoda M P// 8 prinsésie B, C / pașîa B, C / de B, C / Voziîa B, C, E / precum arată mai sus] precum mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au arătat G //9 turburat B, C / tare B, C, prea tare G / împărățiîa B, împărățiîa C / și au întrebat B, C // 10 aicea B, C / mazili B, C / tîmplîndu-să C / murisă B, C // 11 Alixandru C / *lipsește* tatul lui Iliïaș-vodă P / tatul lui]și M / voevoda M / rămîind B, C // 12 *lipsește* și[1] M, P / mare B, C / cu]grele M / cu datorii multe]în greli datorii P / dupre cum B, C, după cum M, precum G // 13 iaste B, C / obiceaiul B, C / domnilor celor mazili B / mazili C / / 14 ce s⟨ă⟩]ce-i M, P / mazilescu B, C / din]pentru. M, P / al B, C // 15 *ante* Mergea: 2 B, C, D / *ante* Atuncea dară mergea: 2 E, G / *lipsește* și M, P / Iliiaș B, Iliïaș C / după C / oasăle C / tatîne-său A // 16 îngropare B, îngropare la besărică G / cu]însă cu M, P / grije B, C / frică de B, C / frică și grije M, P / de B, C]despre M, P // 17 să-l]și să-l M, P // 18 întru acel B / tîmplîndu-să C / întîmpinat B, întîmpinat M, P / oasăle B / *după* oasăle *ad.* tătînesău C, M // 18—1 oasăli tătîne-său, ducîndu-li la grobniță să li îngroape E, oasăle tătînesău ducîndu-le la îngropare să le îngroape, un om G / grobniță C] îngropare M, P / om B, C / împărătescu C //

gropniță, un omu împărătescu și tîmplîndu-să la acea întrebaré a împăratului de domnii mazîli de Moldova, iar acel omu împărătescu, cine-r hi fostu, au dat samă c-au vădzut acmu pe Iliiași mărgîndu după oasăle /
f. 220 tătîne-său. Și așea îndată au răpedzit împăratul un ceauș, de l-au luat de la îngroparea tătîne-său și l-au dus la saraiu, de l-au îmbrăcat cu căftan de domnie, de l-au pus domnu în Moldova în locul Ducăi-vodă, pecum să pomenesște mai sus. Iară pîn-a-l îmbrăca cu căftanul, foarté rău să spăriiasă, că nu știe la ce-l duce și la cé. Ce mila dumn⟨e⟩-dzăiască iasté maré, de bucură pe om cîndu nu gîndesște.

3. Și după ce au vinit Iliiaș-vodă domnu în țară, pré acie vréme era pace. Și acestu domnu era bun țărîi și boiarilor, îi ave în cinsté. Numai, fiindu născut, crescut în Țarigrad, nu știe limba țărîi, ce grăia cu tălmaciu la divan. Și multe giudeți a lui, fiindu cu tălmaci, nu să giudeca biné, și cîtéva ispisoacé au ieșit pe urmă réle.

---

2 *întrebare* C / *împăratului* C / mazili B, C // 3—5 împărătesc, fiindcă întrebasă împăratul pentru domnii cei mazili din Moldova, au întrebat pre alții și aceîa au dat samă că Iliiaș voevod iaste acole și îș petrece oasăle tătîne-său M, P // 3 iară B / om C / cine ar hi fost B, C / *după* samă *ad.* la împăratul E, G // 4 că au B, C / pre B / Iliiaș B, Iliiaș C]Iliiaș beizade D, E, G / mergînd B, mergîndu E, mărugîndu A / oasăle B, C // 5 așîa C / răpedzit]trimis E, G /împăratul C / un]pre un G // 5—6 Deci ceaușul împărătesc îndată au luat pre Iliiaș-voevoda de la îngropare M, P // 6 îngropare C / saraiul împărătescu B, saraiul împărătescu C, D, E, G, săraiul împărătesc M, P // 7 de[1]și M, P / îmbrăcat împăratul B, îmbrăcat împăratul D, E, G, M / îmbrăcat C / caftan B, C / domniie B, C / de[3]și G, M / *după* pus *ad.* să fii G/ domnu în Moldova]domn Moldovii M, P // 8 voevoda M / precum C / pomenește B, C / precum mai sus s-au scris E, G, *lipsește* M, P // 9 Iar B, C / pînă C / îmbrăca C / caftan B, C, E / *după* caftan *ad.* pre Iliiaș-vodă D/ foarte B, C/ *lipsește* rău E// 10 spăriiase B, spăriiasîe C/ nu știia B, C / la cé îl ducé și la ce B, la cîe îl ducé și la cé C, la ce-l duc și pentru ce D, la cé îl ducé și pentru cé E, G / la ce îl aduce M / *lipsește* și la cé M, P / Ce]Iar mare iaste E, Însă M, P / dumnezeiască B, dumnedzăiască C]lui Dumnezeu M, P // 11 iaste mare B, C / de]și M, P / pre B, C / nu]nici P / cînd nu gîndește B, C, cînd nici să găsăști M // 12 3]2 M / *lipsește* vodă G / țară] Moldova E, G / pre acéia B, C // 12—14 Venit-au Iliiaș voevoda domn în Moldova. Și era milostiv cătră țară și pre boiari M, P // 13 pacé B / Și acest domn Iliiaș-vodă au fost bun G / acest C // 14 îi]și îi D / avea în cinste pre boiari B, C, D, E, G / în]la M, P / fiind B, C / crescut]și crescut M // 15 nu știia B, C / *după* țărîi *ad.* moldovénește C / limba țărîi]moldovinești M, P / țărîi]moldoveniască E, G / grăiia B, C // 15—17 ce la divanuri grăia cu tălmaci. Și fiind cu tălmaci, multe giudecăți nu să giudeca bine M, P // 16 giudéte B]giudecăți C, D, E, G / fiind B, C / tălmaciu B, C // 17 *după* și *ad.* mai pre urmă M, P / cîteva ispisoace B, C / *după* ispisoace *ad.* de a lui E, G / eșit B, C / pre B, C / au eșit mai pre urmă réle E,G/ au eșit rele M, răli au eșit P //

Aşijdére pe o samă dé boïari ce era dé casa Ducăi-vodă i-au pus cîţiva bani dé au dat împrumutaré, şi pe carê boïari îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea ţărîi asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu lé prea căuta cu bine.

4. Tîmplatu-s-au pré acea vréme de au vinit şi un ficioru a lui Batişte visternicul cu domnie din Ţ⟨a⟩rigrad. Şi aflîndu pe un orheian, anumé Bosîie, caré au ucis pe tată-său, Batişté visternicul, l-au fost închis în vartă, făr⟨ă⟩ şt⟨i⟩rea domniei. Iară dup⟨ă⟩ ce au vădzut alţi⟨i⟩ că l-au închisu, pe afar-au început a strîga şi a gîlcevi, ce poate să fie acest lucru. Dece / domnie, înţelegînd, îndată au poroncit de l-au slobodzit şi poroncindu să nu să tiiamă nimé de nemic, că acelé lucruri toate li-au ertat. Şi-ncă au ţinut şi pe ficiorul lui Batişté rrău. Şi ţara era împresurată cu dărilé, că să făcea cheltuelé mari la vistérie, şi era şi darnic: bacşizuri da mari, că era om bun. Şi aşea să pomenesşte că, după ce s-au mazîlit şi au trecut Dunărea, n-au fost avîndu de cheltuială, s-au

f. 220ᵛ

---

1 Aşijderea B, C / de $^{1-2}$ B, C // 1—3 Pre cîţva boeri ci era de casa Ducăi voevoda i-au pus dï-au dat bani înprumut. Pre boerii ce-i aflasă M, P// 2 de B, C/ înprumutaré C / pre carii B, C // 3 că au fost sfétnici B, C // 4 Alixandru C / Alexandru-vodă sîn ⟨sic⟩ Iliiaş, încă nu le căuta pre cu bine G / voevod M / nu le B, C / pre B, C / nu le căuta bine M, nu le căuta pre bini P / bine B, C // 6 4]5 M, *lipseşte* D / pre B, C / acéïa B / au fost venit G / ficior B, C // 6—7 Cu acest domn venis⟨ă⟩ ⟨din Ţarigrad P⟩ şi un ficior a lui M, P // 7 Batişte Viveli B, C, D / visternicul B, C / cu domniïa cu Iliiaş-vodă den Ţarigrad G, *lipseşte* P, M / domniïa B, C / Ţarigrad C // 8 Şi] carile M, P / aflînd C / pre $^{1-2}$ B / Bosiie B, C, Bosie G / carele au fost ucis B, G, care au fost ucis C, E, care ucisésïe D, carile ucisăs⟨ă⟩ M, P / pre ^{2} C // 9 Batişte B, pre Batişte E, pre Batişte Viveli C / vistérnicul B, C / l-au]şi l-au G / închişu A / *după* închis *ad.* pre acel orheian B / în]la M, P // 10 fără de B, D, E, G, P, făr⟨ă⟩ de C, M / ştirea domniii B, C / domniei]lui Iliiaş voevod M, P/ Iar C / după ce C / alţii C // 11 închis B, C / pre B / afară C / au început pe afară E, G, M, P / striga B, C / *după* gîlcevi *ad.* şi a dzice C, dzicîndu E, zicînd G, P zicînd M // 12 fiïe C / Decii domniïa B, C // 12—13 Auzîndu aceste Iliiaş voevoda, îndată M, P / înţălegînd B, C / slobozit pe Bosiïe E, slobozit pe Bosie şi au poroncit G / *lipseşte* şi M, P / poroncind B // 14 tiamă B, C / nemică B, C / acéle B, acéli C, aceste G / erîtat A / le-au ertat B, li-au ertat domniïa C / nime să nu s⟨ă⟩ tiamă de nimică, fiindcă pre toţi i-au ertat M, P / încă B, C /pre B / Batişte B, C / rău B, C / Şi foarte au probozît pre feciorul lui Batişte M, P / *lipseşte* Şi M, P / *ante* Şi: 5 C // 16 înpresurată C / dările B, C / cheltuïale B, C // 17 vistierie B, visteriïe C / *după* era ^{1} *ad.* acest domnu Iliiaş-vodă C, Iliiaş-vodă E, Ilieş-vodă G / darnicu E / bacşişuri B, C / că]şi E, G / că era om bun]fiind milostiv M, P // 18 aşïa B, aşa C / pomenéşte B, C // 18—1 Aşa zic că după ce l-au mazilit şi au trecut Dunăre, nici de cheltuïală nu avïa, ce s-au fost îndatorît la boernaşi M, P / mazilit B, C / şi au]s-au A / *după* Dunărea *ad.* în ceïa parte C / avînd C / şi s-au fost îndatorînd C, D, E, G / boernaşi B, boïarenaşii lui C, boerenaşii lui D, E, boerînaşii lui G //

fostu îndatorindu la boerénaşi de bani, de au fostu cheltuind pe drum. Şi puţin n-au plinit 3 ani cu domnie şi s-au mazîlit. Şi fiindu Duca-vodă domnu mazîl la Po⟨a⟩rtă, au eşit domnu al doilea rîndu la velet 7177⟨=1669⟩.

5 DOMNIÏA A DOOA A DUCĂI CELUI BĂTRÎNU. CAP 78

Zaci⟨alo⟩ 1. Viindu Duca-vodă cu a dooa domniie în ţară, arătă-să la hiré mai aspru décît cum era cu domniïa dintîiu. Şi şi începu a zîdi mănăstirea Cetăţuïa, că era ţara plină de oameni şi cu hrană şi agonisită biné.

10 2. Iară în al triilea anu a domniei lui, la vl⟨ea⟩to 7180⟨=1672⟩, rădicatu-s-au Hîncesşti⟨i⟩ cu toţi orheïanii şi
f. 221 lăpuşnenii cu oasté / asupra lui, pentru urîciunea grecilor ce adusesă prea mulţi dé la Ţarigrad.

3. Şi mai ales pentru Cupăresşti, ce ïera aice în ţară.
15 Dece viind Hîncul şi cu Durac sărdariul aice în Eşi, cu toaté oştili, strîga să prindză pe greci, să-i omoară. Fugit-au

---

1—2 *lipseşte* de bani ... pe drum M, P // 1 fost C / cheltuindu B //2 *lipseşte* Şi P / înplinit M, P / trii B, C / cu domniïa B, C, *lipseşte* M, P / s-au]l-au M, P // 3 mazilit B, C / fiind B, C / voevoda M / *lipseşte* domnu M / mazil B, C / *după* Poartă *ad.* la Ţarigrad C // 3—4 domnu de Moldova mazil la Poartă au luat domniïa al doilea rîndu E, domn de Muldova mazil la Poartă au luat domniïa al doilea rînd G // 4 iarăşi l-au pus pre Duca voevod domnu M, P / doilea rîndu cu a doa domniie în anul 7177 B / doile C / *după* rînd *ad.* în Moldova C / la velet] în anul D / *lipseşte* la velet 7177 C, E, G, M // 5 Ducăi-vodă B, D, E, Ducăi v⟨oe⟩voda G / bătrîn B / *după* bătrîn *ad.* în anul 7177 C, E, G / A dooa domnii a Ducăi voevoda celui bătrîn M, P / Cap 81 B, D, P, *lipseşte* E, G, M // 6 *lipseşte* Zacialo 1 B, *lipseşte* Zacialo C, D, E, G, M, P / Viind B, C / Viind Ducavodă domnu în ţară cu a doa domnie, să arătă E, G / voevoda M // 7 ţară]Moldova M, P / să arătă B, C / s-au arătat cu fire M, P / firé B, fire C / decît B, C// 7—8 decît la domniïa ce dintîi. Şi îndată au început M, P // 8 dintîi B, C / Şi au şi început E, G / zidi B, C // 9 plină de hrană şi cu oameni şi cu agonisîtă bună M, P / şi cu agonesită bună B, E, G / bună C // 10 *lipseşte* Iară M, P / triile B, C / an B / a domniii B, al domniii C / a domniei Ducăi-vodă celui bătrîn, în a doa domniie E, G / la vl⟨ea⟩to]în anul B, D, E, G, în anii ⟨*loc gol*⟩ M, P / *ad. marginal*, în anul 7180 C // 11 *lipseşte* 7180 M, P / s-au rădicat M, P / Hînceştii B, C / şi]şi cu M, P // 12 lăpuşnénii B, C / oaste C / lui]Ducăi-vodă C, D, E, G, P, Ducăi-voevoda M //13 adusésie B, C / *după* adusése *ad.* Duca-vodă E / grecilor, că pre mulţi greci adusăs⟨ă⟩ de la Ţarigrad M, P / pre B, C / de B, C // 14 *lipseşte* 3 M, P / Şi]Iară M, P / aleşi A / Cupăreşti B, C / era B, C / aicea B, C / *ad. marginal* ce era aici în ţară D // 15 Decii B, C / viind în Ïaşi M, P / Mihalcea Hîncul B / aici B, aicea C / Iaşi B, C / *lipseşte* aice în Eşi M, P / toate B, C / viind Mihalcea Hîncul ce fusésie sărdar şi Durac sărdariul aicea în Iaşi D / viindu Mihalcea Hîncul ce fusése sărdar şi cu Duracu E, G // 15—16 şi cu toată oaste lor, strîga M, P // 16 oştile B, C, oştile lor E, G / striga B, C / să]să-i B / pre B, C / omoare C / Fugit-au atuncea E, G //

to⟨a⟩tă boïarimea caré încotro au putut. Iară Duca-vodă, vădzindu că s-au rădicat atîta ţară asupra lui, au ieşit din curtea domne⟨a⟩scă cu toată casa lui şi-au purces în gios pre iaz. Iară Hîncesştii au întrat în curté şi pin casăli boïaresşti şi neguţitoresşti, pen tîrgu, strîgîndu şi jăcuind. Şi prindzindu pré greci, pre cîţi i-au găsit, pe toţi i-au omorît.

4. Duca-vodă au trecut déodată pesté Dunăré, şi cu o samă dé boiari, iară o samă trecusă în Ţ⟨a⟩ra Munteniiască. Şi isprăvindu-şi Duca-vodă de la Po⟨a⟩rtă, şi ş-au luat tătari cîţi i-au trébuit, de i-au triimis cu Alexandru Buhuş, ce ĭera pe acie vréme sărdariu, de au lovit pin oastea Hîncesţilor la Ĭepureni şi i-au bătut pe Hîncesşti şi i-au împrăştiiat.

5. Iară tătarii, după ce au bătut pe Hîncesşti, pe mulţi oameni au robit dintr-acelea ţinuturi şi pe mulţi din căpetenii, căpitani, hotînogii, prindzindu-i, i-au spîndzurat; şi pe unii i-au înţepat Duca-vodă, după ce s-au întorsu dé pisté Dunăré. Iarna era maré atunce. Hîncesţii
f. 221v atunce nu ştim, n-au vrut/au n-au îndrăznitu să facă vrun rău domnului. Ce pentru doi, trii vinovaţi au périt mulţii

---

1 toată B, C / Şi au fugit toţi boerii M, P / boerimea B, C / carii încătro B, C / Iar C / voevoda M // 2 văzind C / eşit B, C // 3 domniască B, C / şi au B, C // 4 Iar B, C, *lipseşte* M, P / Hînceştii B, C / în curtea cea domniască B, D, în curtea domniască C, E, G / casăle C // 5 boereşti B, C / neguţitoreşti B, C / pin B, C, şi pin G / *lipseşte* pen tîrgu M, P / strîgînd B, C / jecuind B, C // 6 prinzind B, C / pre greci C, *lipseşte* B / şi pre cîţi E, G, M, P / pre B, C // 7 4]3 M, P / Iară Duca C / voevoda M / deodată B, C / deodată au trecut M, P / preste B, C // 8 de B, C / *după* samă *ad.* de boiari C, E, G, M, P, *ad. marginal* D / Ţara Munteniască C / Munteniască B // 9 — 10 4. Duca voevod ş-au isprăvit de la Poartă şi au luat M, P // 9 Poartă C // 10 şi tătarî C, tătarî B / trebuit B, C / de]şi M, P / trimis B, C // 11 Alixandru C / era B, C / pre acéïa B, C / vrém⟨e⟩ A / *lipseşte* ce ĭera pe acie vréme M, P // 12 pin] pre B, C, D, E / Epuréni B, C, D, E, G // 11—13 sărdariul, care viind la Epureni au lovit oaste Hînceştilor şi au împrăştiiat-o M, P // 13 pre Hînceşti B, C / împrăştiiat C // 14 *lipseşte* Iară M, P / tătarîi B, C / pre $^{1-2}$ C, pre ^{2} B / Hînceşti B, C // 15 dintru acéle B, dintr-acéli C / pre B // 16 căpitenii B / *lipseşte* din căpetenii E, G / *după* căpitani *ad.* şi G / hotnogi B, C / *după* prindzindu-i *ad.* Duca-vodă C / i-au spînzurat prinzindu-i G // 17 şi]iar C / pre B, C // 17—18 i-au spînzurat; iară pre alţii ĭ-au spînzurat şi ĭ-au şi înţăpat. Duca-voevoda au trecut Dunăre şi ĭarăşi au venit în scaun. Iarna era foarte mare M, P // 17 înţăpat B, C / *după* înţăpat *ad.* iară C // 18 de preste B, de piste C / Şi iarna au fost E, Şi iarna încă au fost G / mare B, C / atunuce A // 18—19 atuncea $^{1-2}$ B, C, *lipseşte* atunce ^{1} M, P / Şi Hînceştii atuncea nu să ştie E, Iar Hînceştii atuncea cînd au mărs cu oşti la Iaş⟨i⟩, nu s⟨ă⟩ ştie, n-au vrut G, Hînceştii atunce, la vreme oştirilor, nu să ştie, sau că n-au vrut, sau că n-au îndrăznit M, P // 19 îndrăznit B, C / *lipseşte* vrun M, P // 20 domnului Ducăi-vodă B, C, D, E, G, lui Duca voevod M, Ducăi-vodă P / Ce]Atuncea G, Însă M, P / perit B, C / mulţi nevinovaţi B, C / mulţi au perit M, P //

nevinovații, și s-au potolit toții. Numai numelé Hîncesștilor au rămas în pomenirea oamenilor de atunce pîn-astădzi.

6. Iară dup-acesștea zarvé, cît s-au făcut vară, s-au gătit împărăție Turcului și au purces cu oști să vie asupra Ț⟨ă⟩rîi Leșești, să dobîndiiască vestita cetaté Cameniță. Și au triimis poroncă la Duca-vodă să-i triimiță chip și starea cetății Cameniței, să vadză ce loc și ce tărie aru ave.

Duca-vodă au triimis pé un nemiș din ținutul Hotinului, anume Gligorie Cornescul, ce ĭera foarte meșter dé scrisori și dé săpături la pietré și la alté lucruri, de au făcut chip cetății Cameniței de ciiară, cu toate tocmeléle iei dinluntru și dénafară. Și o au triimis la împărăție, dé o au vădzut, și mult s-au mirat dé mărirea ei, ce ĭera din sîngură starea locului, cu apă și cu stînci dé piiatră împrégiuriu minunat locu. Și mai mult aceasta au îndemnatu pe împărăție dé au vinit la Cameniță.

7. Viziriu era atunce Chiopărăliolu. Și nu-i era cu voĭe să-i vie împărăție la Cameniță, ș-au scris și la Duca-vodă, cît aru putea să puĭe pedică, arătîndu că-i prea tare Caménița și n-a pute-o lua. Dar nemic n-au putut isprăvi.

---

1 și]apoi M, P / toți B, C / Numai]Iară M, P / numele B, C / Hînceștilor B, C // 2 în] întru B, C, E, G / atuncea B, C / pînă în zioa de astăzi C, G/ de atunce și pîn⟨ă⟩ astăzi au rămas întru pomenire oamenilor. M, P // 3 după acéste zarve B, C / s-au și gătit G // 4 7. Împăratul turcesc s-au gătit cu oști și au purces să vii M, P / împărățiia B, înpărățiia C / și au și purces E, G / să viĭe C // 5 Țării Leșești B, C / dobîndiască B, C / cetaate B // 6 trimis C / trimiță B, C / chipul E, G, M // 7 cetății Cameniții B, C / să]ca să M, P / ari avea B, C, are M, P // 8 Iară Duca-vodă C, D, G / *ante* Duca voevoda: 8 M, 7 P / trimis C / pre B, C // 9 anumé C, pre anumé B, D, pre anume E / Grigorie B, C / era B, C// 10 de $^{1-2}$ B, C / pietri B, C/ și la alte B, și la altele C, și și la alte M, P / au]s-au M // 11 chipul C, E, M / cetății B, C / Cameniții B, C / ceiară B, ciară C / tocmelele B, tocmélele C // 12 dinlăuntru și denafară B, C / cetății Cameniții dinlăuntru și denafară și au făcut-o de ceară M, P / trimis C / împărățiie B, înpărățiie C // 13 de $^{1-2}$ B, C / mirat înpăratul C, mierat înpăratul D, E / Și Duca voevoda au trimis la înpăratul. Înpăratul turcesc, dacă au văzut chipul acei cetăți, ⟨acei cetăți = acéla P⟩ foarte s-au mirat M, P / de B, C / ĭei B, C / era B, C //14 din sîngură] de însuș M, P/ de B, C // 15 împregiur B, înpregiur C / înpregiur și de locul ei cel minunat M, P / Și]Deci M, P // 16 îndemnat B, C / împărățiia B, înpăratul C / de B, C / la cetate la Cameniță B, E, la cetatea Cameniță G // 17 7]10 M, 9 P / Vezir C / atuncea B, C / Chiupruliolu B, Chiupruliul C, P, Chiprilliul M / Veziriul era atuncea cu înpăratul. Și nu-i era cu voe veziriului să vie E, G / Și lui M, P // 18 să vie împărățiia B, să viĭe înpărăție C, să vie înpăratul M, P / și au B, C / scris-au veziriul la Duca voevoda M, P // 19 cît]ca cît M, P / ari putea B, C / piedică B, piiadică C / arătînd că iaste pre tare Cameniță B, arătînd că iaste pre tare cetatea Cameniță C, D, E, și să aret că Cameniță iaste tare M, P // 20 n-a pute să o ĭa C, nu o va putea lua E, G / Dar]Însă M, P / nemică B, C //

Numai ce s-au pornit împărăţie, la Obluţiţea sosindu,
f. 222 au găsit podul gata pesté Dunărea şi au şi trecut / cu oştilé salé. Leşii, neştiindu nemic, nice avî⟨n⟩du vesté, nu să gătisă nimic de oasté.

8. Duca-vodă gătindu conace şi poduri [şi păreía] peste toate pîreilé cu multă grijă, să nu-i aflé împărăţiia vro pricină, să-şu puíe capul. Vinit-au şi Gligorie-vodă cu oastea sa, după poronca împărăţîei, dé era de agiutor împreună cu Duca-vodă.

9. Într-acestu anu făcutu-s-au şi o minuné maré, arătaré la Hotin, într-o m⟨ă⟩n⟨ă⟩stio⟨a⟩ră mică ce ĭasté supt cetaaté. Au lăcrămat icoana Maicii Precistei, cît să răntuna lacrămile pe chipul icoani⟨i⟩, de le vide toţi oamini⟨i⟩. Şi pica într-o tepsie ce ĭera pusă supt icoană, de ĭera de miraré a prăvi arătaré şi sămnu ca acela, caréle au fo⟨s⟩tu adevărat sămnu de peirea a mulţi cresştini în Ţ⟨a⟩ra Leşască şi începătura durerii şi stricării ţărîi no⟨a⟩stré. Că de-atunce din an în anu tot rău şi amar de cresştini şi pustiiré au rămas locurilé pré acolo.

---

1 Şi numai C, E, G / împărăţiia B, înpărăţiia C / Obluciţă B, E, Obuciţă C / sosind B, şi sosind C, E, şi sosînd G / preste B, piste C // 1—2 Şi ⟨Ce P⟩ numai ce au purces înpăratul şi viind la Oblusniţă, au găsît M, P // 2 şi îndată au şi trecut cu toate M, P / *lipseşte* şi[2] B, C, D, E, G // 3 oştile sale B, C / *după* sale *ad.* înpăratul C / *ante* Leşii: 11 M, 10 P / Léşii B, Iar leşii C / neştiind B, C / nemică B, C / *după* nemică *ad.* de vinirea turcilor E / nici B, C / avînd B, C / *lipseşte* nice avîndu vesté M, P / véste B, C // 4 nu s-au gătit de oaste M, P / nemică B, C, nimică P / oaste C // 5 8]12 M / voevoda M / gătind B, C, au gătit M, P / *lipseşte* şi păreía C, M // 6 preste B, C / pîrăíale B, C / cu]şi cu M, P / grije B, C] frică M, P / afle B, C / împărăţiia B, înpărăţiia C]înpăratul M, P // 7 vreo B, C / să-ş B, C, şi să-ş M, P, să nu-ş E / *ante* Venit-au: 13 M / Grigorie-vodă, domnul muntenescu, B, C, Gligorie voevoda, domnul muntinesc M, P, Grigorie-vodă Ghica, domnul muntenescu D, E // 8 oaste C, E / după]din E, M, P // 7—8 Grigorie-vodă, domnul muntenesc, din poronca înpărăţiei, cu oastea sa, de era G // 8 împărăţiii B, înpărăţiii C]înpăratului M, P / de[1] B, C / agiutoriu B, C / *lipseşte* de[2] C / era întru agiutori Ducăi voevoda M, P // 9 înpreună B, C // 10 9]14 M, 11 P / Întru acest an B, C / acestaş M, acealaş P / s-au făcut M, P / minune B / mare B, C // 10—11 minune mare într-o mănăstioară mică M, P // 11 arătare C / întru B / mănăstioară B, mănăstiré C // 12 iaste B, C]era E, G / cetaate C, cetaatea Hotinului D, cetate Cameniţa M, cetăţui Cameniţa P / Au]Şi au M / Maicii Preciste B, C]a Maicii Precurate M, P // 13 cît]şi M, P / răsturna M, P / pre B]di pi M, P / chipul icoanii B, C]icoană M, P / videa B, C / / 14 oamenii B, C / întru o tipsiíe B / tipsie C // 14—15 era[1-2] B, C // 5 mirare B, C / privi B, C / *după* privi *ad.* fiind E, G / o arătare şi un sămnu M, P / carele B, C // 16 fost B, C / peire C / creştini C / care sămnu adevărat că au fost de perire a multor creştini M, P // 17 Ţara C / noastre B, C / şi a stricăciunii Moldovii M, P / *lipseşte* ţărîi no⟨a⟩stré M, P // 18 atuncea B, C / anu B // 19 creştini B, C / pustii E, G, M, P / locurile B, C / pre B, C //

10. Trecut-au împărăţiia Dun⟨ă⟩rea, şi dé acolo purceasă pe Prut cu multă oasté şi cu multe tunuri grelé şi mari. Şi la un tun punea cîté 80 dé bivoli. Unelé era şi mai mici; feluri de feluri de harmate. Şi sosîndu la Ţuţora, au şădzut cu toată oastea de au odihnit 8 dzilé. Ţara era bejănită numai din şlahul oştii, iar în laturi sta toţi cineşi pe la casăli lor; n-ave nimé nice o névoie, nicé la mărsu, nice la întorsu.

11. Vinit-au în prinblaré împărăţie de la Ţuţora în Eşi şi s-au scoborît pe la Nicoriţă în Căcaina şi s-au / f. 222v suit pin tîrgul boilor ş-au descălecat în cîmpu, supt saivan, de la diial dé tîrgul boilor. Şi Duca-vodă mergea cu toţii boîarii pri gios pe lîngă împărăţîe. Şi s-au tinsu cîteva bucăţii de atlazuri şi de tăfţii pe înbe părţilé dé uliţă, pe unde mergea înpărăţie.

12. Iară dac-au discălecat împăratul supt saivan, Duca-vodă i-au închinat multé daruri: cîţiva cai turcesşti cu podo⟨a⟩bé scumpe şi leghin cu ibric de argint şi alté lucruri scumpé. Şi d-icé iar s-au întorsu înpăratul

---

1 10]15 M, 12 P/ împărăţiia B, înpărăţiia C]împăratul M, P/ Dunărea C/ de B, C // 2 purceiasă A, au purces B, D, E, G, M, P / pre B / oaste B / cu multă oaste pe Prut G / gréle B, C // 3 Şi]Că M / tun di céli mari E, G/ cîte B, C / optzăci B, *lipseşte* C / de B, C / Unele B, Unele puşci C / Era uneli E, G // 4 féliuri $^{1-2}$ B, C / *după* harmate *ad.* puşci mari B, C, D, G / hărmăţi M / *lipseşte* Şi G / sosind B, C/ *după* sosind *ad.* înpărăţiia E, G// 5 şezut B, C/ la Ţuţora cu toată oastea au odihnit opt zile D / oaste B, C / oastea sa E, oastea lui G / au ^{2}]s-au G, M, P / opt B / zile B, C / Ţara]Moldova M, P / *ante* Moldova: 16 M, 13 P / *lipseşte* era P // 6 bejenită B, C / *după* bejenită *ad.* atuncea E, G / *lipseşte* numai M, P / şliahul B, şliavul C, P / *lipseşte* toţi E / cineş B, C // 7 pre B, C / casăle C / nu avea B, n-avea C / nici B, C / iară printr-alte părţi era fieşticarile pre la locurile lor; Şi nu ave nici o nevoe M, P / nevoie B, C / nici $^{1-2}$ B, C / la mărsul înpărăţii⟨i⟩ E // 9 11]17 M / Venit-au C / primblaré B, primblare C / împărăţiia B, înpărăţiia C / înpărăţiia în primblaré E, G / Iaşi B, C / Înpăratul de la Ţuţora au venit în primblare pînă în Iaşi, M, P // 10 *lipseşte* şi $^{1-2}$ M, P / pogorîtu M P / s-au pogorît pre lîngă mănăstirea Nicoriţă în pîriiul Căcaina E, G / pre B / Necoriţă B, G / pin] prin B// 11 şi au B, C// 12 dial C / de B, C // 11—12 *lipseşte* ş-au descălecat ... tîrgul boilor G // 12 *lipseşte* Şi M, P // 13 toţi B, C / pre $^{1-2}$ B, pe ^{1} C / Duca voevoda şi cu toţi boerii merge pre gios M, P / împărăţiia B, înpărăţiia C]înpăratul M, P / s-au întinsu B, au întins M, P // 14 bucăţi B, C / *lipseşte* de $^{1-2}$ M / atlaz M, P / tăfţi B, C / pe îmbe B]pe de amîndoao C, E, G / părţile B, C, E, G / de B, C, E, G / *lipseşte* înbe părţilé dé M, P / ulţiţe E // 15 undé B / împărăţiia B, înpărăţiia C]înpăratul M *după* înpărăţiia *ad.* şi au descălecat supt saivan, în cîmpu, de la dial de tîrgul boilor G // 16 12]18 M / Iară dac-au] După ce au M, P / dacă B, C / descălecat B, C / înpăratul C]înpărăţiia D, E, G // 17 Duca-vodă] atunce Duca voevoda M, P / multe B, C / turceşti B, C // 18 cu]şi cu M, P / podoabe B, C / scumpe]frumoasă şi scumpe M, P / lighin B / şi ibric cu leghin D // 19 alte B, C / scumpe B, C]multe şi scumpe M / Şi de cii B, C, D, E // 19—1 *lipseşte* Şi d-icé iar ... la Ţuţora M, P //

la urdie la Ţuţora. Şi iar după acie au mai vinit împăratul în prinblaré şi s-au suit în diial la m⟨ă⟩n⟨ă⟩st⟨i⟩ré la Cetăţuia, de au văzdut-o şi prăvind locul în toate părţile. Şi iar s-au întorsu la urdiïe la Ţuţora. Dzic atunce să fie strigat şi hogea în clopotniţă la Sfeté Neculaiu, ş-au stătut beserica pecetluită pîn'la vinirea cu domnia lui Antonie-vodă.

13. Decé boïari⟨i⟩ atuncea, aflîndu vréme, au jăluit pe Duca-vodă la împărăţie foarté taré, mai cu de⟨a⟩dinsu Ursachi cel bătrînu. Şi era atunce să-l mazileiască la Ţuţora. Numai viziriul au grăit înpăratului că nu-i biné să-l mazileiască pi calé, ca să nu fac⟨ă⟩ smintial⟨ă⟩ pentru celé ce trébuescu să grijască: conace, poduri şi de alté ce
f. 223 trébuescu pentru triiaba / împărăţiii pîn'la Nistru. Şi aşea l-au îngăduit înpăratul, pecum au dzis viziriul, pîn'la Nistru; nu l-au mazilit acolo. Purces-au împărăţie dé la Ţuţora pe Prut în sus, fiindu boïarii orînduiţi de-a purta grije cé era traba: pîné, ordzu, iarbă, lemné, ţăruşi, ialoviţă, berbeci, unt, mieré şi de alté multe ce trébuïa la conacé;

---

1 Iară după aceïa iarăşi au mai venit înpăratul M, P / acéïa B, C / înpăratul C // 2 primblaré B, primblare C / dial B, C / mănăstiré C, *lipseşte* la mănăstiré G / *lipseşte* la ² M, P // 3 de au văzut mănăstirea E, G / privind B / părţii A, părţi B, D // 4 Şi]Apoi M, P *lipseşte* G / iarăşi M, P / urdie C / Dzicu B, *ante* zic: 20 M, 14 P / atuncea B, C, că atunce M, P // 5 hoge B, C / la]lui M, P / Sviatii Nicolai C, D, Sviatii Nicolai în Iaşi B, E, M, P / şi au B, C // 6 bisérica B, C / ş-au stătut beserica]şi ar fi fostu şi biserica M, P / pînă C / domniïa B, C / Antonii-vodă Rusăt B, C, D, E, Antonie-vodă Roset G, Antohie Roşătu voevoda M, P // 8 13]21 M / Decii B, C, *lipseşte* M, P / boiarii B, boïarii C / atuncea]aice M / aflînd B, C / vrémïe B / au jeluit B, C]s-au jăluitu înpăratului M, P // 9 pre B, C / voevoda cu mare jalbă, iar mai cu dïadinsul pre M, P / foarte tare B / foarte tare la împărăţiïe C / mai]iar mai C, şi mai E, G / deadinsu B, diadinsul C // 10 bătrîn C / Şi atunce la Ţuţora era să-l maziliască înpăratul M, P, Şi era atuncea înpăratul să-l maziliască pe Duca-vodă E / atuncea B, C / maziliască B, C, maziliască pe Duca-vodă G // 11 Numai]Însă M, P / *după* înpăratului *ad.* zicînd D, E / nu-i]nu ïaste M, P / bine B, C // 12 maziliască B, C / pre B, C / cale C / facă C / să nu să facă M, P / smintială C / céle C // 13 trebuescu B, C / cele trebuincioasă, ci să-l lasă să grijasscă M, P / conace şi E, G / şi şi M, P / alte B, C // 14 trebuescu B, C / triaba B, C / împărăţiii B, înpărăţiii C / pînă C / aşïa B, aşa C // 15 înpăratul]înpărăţie D / precum B]după cum M, P / *lipseşte* pecum au dzis viziriul C / pînă C // 15—16 au zis veziriul şi nu l-au mazilit pîn'la Nistru M, P // 16 *lipseşte* acolo M, P]pînă acolo E, G / înpărăţiïa B, C / *după* înpărăţiïa *ad.* după acéïa E, G / de B, C / Înpăratul au purces de la M, P / *ante* Înpăratul : 15 P // 17 fiind B, C, *lipseşte* D / boiarii era orînduiţi de purta de grije D / de purta grije B, C, M, P, de purta de grije E // 18 cé era traba]pentru cele trebuincioasă M, P / triaba B, de triabă E, G]de trebuinţă la oaste C / pîine B, C / iarbă de cai E, G / lémne B, C / ţăruşi de corturi B, ţăruşi de bătut la corturi E, G / ialoviţe B, C // 19 miïare B, C / şi şi de altele M, P / alte B, C / *lipseşte* multe M / trebuïa B, C / conace B, C //

14. Acestu înpărat era căl⟨ă⟩reți bun și vînător. Mergea tot pe cîmpu cu puțintei oameni de curte lui pîn'la conac. Și într-acestu anu era maré bișug în țară de toate, și duce o⟨a⟩meni⟨i⟩ la urdie de vinde făr⟨ă⟩ nice o grije: ⟨i⟩aloviță, mieré, unt, poamé de tot felul, cini dé ce ave, de s-împlusă oameni⟨i⟩ dé bani. Cîndu au sosit la Nistru, era podul gata pisté Nistru, din gios de Hotin, la un sat anumé Vîrnovița. Și trecîndu împărăție, iară Duca-vodă sta la capul podului, di cie parte dé Nistru, aștepta pentru slujba să-l îmbrace cu căftan. Iar înpăratul, avîndu pi dînsul măraz și gîndu să-l maziliască, cum au trecut, au și făcut sămnu dé luară pé Duca-vodă, de l-au dus de l-au închis la baș-ceauș. Atunce s-au vădzut că-i mazîl. Și i-au scris, tot ce au avut, la înpărăție, și din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție. Ș-au cheltuit mulți bani, și era să și piară.

15. Numai, nărocul lui, s-au tîmplat o blană de hulpé de mosc ne⟨a⟩gră prea bună și scumpă. Ș-aceîa i-au scos capul, că, ducînd-o la viziriul, vizirul au arătat-o împăra-

---

1 14]23 M / Acest B, C / era foarte G / călăreț B, C / vînătoriu bun G // 2 pre B / cu]cite cu D / curtea B, C / pînă C // 3 *lipsește* Și M, P / întru acest B, C / an B / era]au fost E, G / mare B, C // 4 ducea B, C / oamenii B, C / urdiie C / vindea B, C / fără de nici B, E, G, făr⟨ă⟩ de nici C// 5 ialoviție B, C / miiaré B, miiare C / poame B, C // 4—6 la ordiie: ialoviță, miere, unt, poame de tot feliul, cine de ce ave și le vinde fără de nici o grijă, de să umplus⟨ă⟩, M, P / féliul B, C / cine di cé avea B, C, cine ce avea E / să umplusă B, să înplusă C / oamenii B, C / de [3] B, C / Cînd B, Și cînd C, G, Și cîndu E, *lipsește* M // 7 *ante* Au sosît înpăratul: 25 M, 16 P/ *după* Nistru *ad.* înpărățiia E, G / podul era gata M, P / piste C, preste B / *lipsește* pisté Nistru M, P //8 trecînd B, C]au trecut E, G / împărățiia B, înpărățiia C]înpăratului M, P // 9 iar B, C / voevoda M / sta în céîa parte, în capul podului, așteptînd ca pentru slujba ce-au făcut M, P / cie]céîa B, C / de [2] B, C // 10 *după* slujba *ad.* ce-au făcut C, ce făcus⟨ă⟩ E / înbrace C / caftan B, C // 11 Iară B / avînd B, C / pre B, C / gînd B, C / să-l maziliască B, C / ca să-l maziliască avea gîndu E // 12 cum]îndată ce M, P / de B, C, de-l E, M, P / pre B, pe C // 13 voevoda M / de [1]și M, P / Atuncea B, C, Și atunce M, P // 14 s-au văzut Duca-vodă că iaste mazil B, C, D, E, G, s-au văzut Duca voevoda că iaste mazîl M // 15 la înpărățiie B, C]să fie înpărățești M, P / *lipsește* și M, P / l-a B / înpărățiia B, C / *după* înpărățiia *ad.* pe Duca-vodă E, G / din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție]Iară pre Ursache l-au bătut și era numai să-l omoară M, P// 16 Și au B, C, M, P / chieltuit C / *după* bani *ad.* Duca-vodă C / și era să-ș pue și capul să piară E]de ș-au scos capul M, P / să s⟨ă⟩ pie A, să și piiaie C, să piiae G // 17 15]26 M, 17 P / Pre Duca voevod era să-l omoară, numai M, P / nărocul lui au fost că s-au tîmplat de au avut o blană G / o blană de au avut, o blană de vulpe de moscu D / hulpe B, C // 17—18 nărocul lui au fost de n-au perit că s-au tîmplat de au avut o blană de vulpe niagră de moscu prea bună E / că s-au întîmplat dî-au avut o blană de vulpe niagră foarte frumoasă și scumpă M, P // 18 moscu B, C / niagră B, C / pre B / Și acéîa B, C // 19 ducîndu-o B, C / veziriul [1-2] C, viziriul [2] B / au arătatu-o C / înpăratului C //

f. 223[v] tului, caré / s-au mirat şi-npăratul de acea blan⟨ă⟩. Şi atuncea au găsit vrémé viziriul, fiindu-i prietin, de au grăit: dé n-a hi apucat a peri, să fie mila împărăţiiei să-l erté. Şi atunce înpăratul l-au ertat dé cap şi l-au dat pe mîna unui agă, dé l-au adus prin Ţaşu, dé l-au rădicat cu tot ce au avut şi l-au dus la Ţarigrad. În loc de milă şi cinsté ce aştepta să aibă, ei l-au mazîlit.

16. Ieşit-au răspunsu boiarilor: pe ciné vor alegé dintre dînşii să margă să-l îmbracé cu căftan di domnie. Sfătuit-au cu toţii ş-au ales dintre dînşîi pe Petriceico cluceriul. Şi l-au dus la cortul viziriului, neavîndu el nice un cuget al său să ias⟨ă⟩ la domnie, l-au îmbrăcat cu căftan dé domniie. Apoi şi Petriceico-vodă, ce l-au ales boiarii, vide-viţii la cîtă stîngére şi robie au dus ţ⟨a⟩ra cu fapte⟨le⟩ lui, cum omu scrie pe rîndu mai gios.

17. Léşii, neavîndu grije, dé vinirea Turcului la Cameniţi aşea făr⟨ă⟩ vesté, nice oaste au gătit împrotiva Turcului, nice Cameniţa au întărit-o cu neşticavai oştii,

---

1 care B, C]şi M, P / s-au mierat şi singur înpăratul D / mierat B, C / înpăratul B, C / blană frumoasă M, P / blană C // 2 vréme B, C //1—4 Şi atunce viziriul ş-au găsit vreme la înpăratul, fiind viziriul prietin Ducăi-voevoda, de au grăit înpăratului să nu piiară Duca voevoda, ci să-l erte. Deci înpăratul pre Duca voevoda l-au ertat M, P // 2—3 şi viziriul fiindu priiatin Ducăi-vodă de au grăit înpăratului E, G / priiatin B //3 de B, C / fi B / fiie C / înpărăţiii B, C// 4 iarte B. C / atuncea B, C // 4—5 de[1-3] B, C / pre B // 5 adus]dus C, M / Iaşi B, C // 6 totul M / Şi în locu C // 6—7 Şi aceasta au cîştigat-o Duca voevod, în loc de milă ce o aştepta M, P / şi]şi de E // 7 cinste B, C / *după* aştepta *ad.* Duca-vodă E, G / eijiei C / mazilit B, C / *lipseşte* să aibă, ei l-au mazîlit M, P // 8 16]27 M, 18 P / Eşit-au B, C / Eşit-au poroncă de la înpăratul: pre cine vor alege ei M, P / pre cine vor alége B, pre cine vor alége iei C / îş vor alége D, E, G // 9 *lipseşte* dintre dînşii M, P / înbrace B, C / caftan B, C / de domniie B, C // 10 Sfătuitu-s-au boiarii E, G, Boerii s-au sfătuit M, P / *lipseşte* cu toţii M, P / şi au B / dintre dînşii B, *lipseşte* M, P / pe Petriceaico cliucériul B, pe Petriciaico cliuciariul C, pre Ştefan Petriceaico cluceriul E, G // 11 viziriului C / neavînd B, C / nici B, C // 12 *lipseşte* al său M, P / iasă C / domniie B, C / 1-au]veziriul au M, P / cu]pre Petriceicu voevoda cu M, P / 1-au înbrăcat viziriul D, E, şi l-au înbrăcat viziriul G / înbrăcat C // 13 caftan B, C / de B, C / şi]şi pe B // 13—15 Domniia lui Petriceico voevod. ⟨*după* vodă *ad.* Cap 82 P⟩ După alegire boerilor, stătut-au domn Ştefan Petriceico voevod, însă spre stîngire şi robiia ţării care au urmat din faptile lui, precum veţi vede înnainte M, P // 13 Petriceaico B // 14 videa-véţi B, vide-veţi C / stîngeré B, strîngere C / robiie B, C / au adus B, C, D / ţara C // 15 faptele C / precum vom scrie B, D, precum omu scriie C / precum vom scrie mai înnainte pre rîndu E, G / pre rînd B, C // 16 17]2 M, 1 P / Neştiind leşii şi neavînd nici o grijă că a veni Turcul M, P / neavînd B, C / dé B, C / venirea C / turcilor la cetate Cameniţa E, G / la cetaté la Cameniţă D / Cameniţă B, C // 17 aşia C / fără de véste B, E / nici[1-2] B, C / oaste C, E / n-au gătit G, n-au fost gătit / înpotriva C // 18 Turcului]turcilor G / Cetatea Cameniţa B, C, D / nici cetate Cameniţa n-au fost întărit-o E, nici cetatea Cameniţă n-au întărit-o G //

să să spréjîniiască de turcii, că pe acea vremé ave gîlcevi cu sfedzii, nice ţara lor nu s⟨ă⟩ bejenis⟨ă⟩ pen pălănci, néştiindu nemic.

18. Craiu leşescu era atunce Mihail Vişnoveschie, şi hatman Sob⟨e⟩ţichie, caré pe urmă au fostu şi craiu. Sta sateli pe marginea Ţărîi Leşesşti pliné dé oameni, f. 224 şi lé spunea moldoveni⟨i⟩: „Fugiţi, fugiţi, că vin / turcii în ţara vo⟨a⟩stră!" Ei nu crede, sta pe loc. Turcii, cum au trecut Nistrul, cum au început a prăda ş-a robi ş-a da foc, cît au putut agiungé pin Ţ⟨a⟩ra Leşască, făr'nice o grijă dé leşi.

19. În Cameniţă era numai vro 6.000 de drăgani, de paza porţilor, şi tîrgoveţii. Şi cum au agiunsu turcii supt Cameniţă, trei, patru dzilé, ş-au bătut din puşcii, şi s-au şi închinat cei din cetate Cameniţăi, adeverindu-le turcii milă, dacă să vor închina. Şi déschidzind porţilé, au întrat turcii ş-au făcut dovă în limba lor şi ves⟨e⟩lie maré de izbîndă, c-au luat cetate ca acie vestită, Cameniţa,

---

17—2 n-au gătit asupra turcilor ⟨Turcului P⟩ şi nici cetate Cameniţa n-au întărit-o cu oşti multe, să să poată apăra de turci, iară deosăbit că leşii atunce ave oştire cu sfezii M, P / niscaiva oşti B, C // 1 sprejeniască B, C / turci B, C / pre B/ acia C / vrémé B. vrémie C / avea B, avea léşii C / gîlceavă B, D, gîlceavă léşii E, G // 2 sfezii B, şvezii C, E, G / nici B, C / *după* lor *ad.* Ţara Leşască D / nice ţara lor]Ţara Leşască M / nu să bejenisă C / prin B, pin C / pin pălănci şi pin zemci E, G / zămci G // 3 neştiind nemică B, neştiind nimică C]fiindcă n-au ştiut de venire turcilor M, P // 4 18]4 M / atuncea C / Vişnovetchii, B, C // 5 şi] iară M, P / *hatman* era M, P / *hatman* corunnii Sobeţchii B, hatman corunnii era Ioan Sobeţchii C, E/ Jan E / hatman vielchi corunnii era Sobeţchii D, hatman corunniei era Jan Sobeţchie G / carele B, carele mai M, P / care mai C, D, E, G / pre $^{1-2}$ B, C, D, E, G / fost B, C / craiu leşilor E, crai léşilor G // 6 Iar atuncea sta satele C, Şi sta satele E, G / satele B / Satile pre margine Ţării Leşeşti sta pline M, P / Leşeşti B, Léşeşti C / pline de B, C // 7 le B, C / moldovénii B, C / *după* moldovénii *ad.* şi le dzicea C, de le dzicea E, G // 8 voastră B, C / Ei] Şi ïei C, Şi ei E, G, Iară ei M, P / nu credea B, C / sta]şi sta M, P / pre B / locu C / Iar turcii C, E, G // 9 cum]îndată M, P / au şi început E, G / şi a $^{1-2}$ B, C, a ^{1} M // 10 agiunge B, a agiungé C / prin B / Ţara C / fără de nici B, C, E, G // 11 grije B, C / de léşi B, C // 12 19]7 M / În cetaaté în Cameniţă B, D, În cetaate în Cameniţă C, În cetaté în Cameniţă E, G, În cetate Cameniţa M, P / vreo şasie mii B, C / draguni C // 13 porţilor cetăţii D / Au venit turcii supt cetate Cameniţa M au venit turcii supt Cameniţă P / *lipseşte* au B / supt cetaté, supt Cameniţă D // 14 trii B, C]au şăzut trei G, şi numai trii M / zile B, C / şi au bătut B, s-au bătut C, au bătut-o M, P / puşci B, C / s-au închinat G, M // 15 cetaate Cameniţii B, cetaatea Cameniţii C / *lipseşte* Cameniţăi M, P // 16 deşchizind B, C / porţile B, C // 17 şi au B, C / duva M, *după* dova *ad.* strigîndu E, G / şi veselie mare]ci mare bucurie M, P / veseliie C // 18 mare B, C / *după* izbîndă *ad.* ce au făcut G / că au B, C / cetaate B, C / c-au luat o cetate vestită ca aceîa şi aşa M, P / acéia B, C //

aşe prea lesné, făr'nice o scădere de osşti şi vărsări dé sîngé. Aşea da din tunuri, cît să cutremura locul. Şi au ieşit toţii lăcuitori Cameniţăi pe porţi afară, cu tot ce au avut. Şi i-au aşedzat pe toţii pe denafară, pe lîngă cetaate, să lăcuiască.

20. Iară Volodiovschie, starostelé de Cameniţă, dac-au vădzut că s-închin⟨ă⟩ cetate, el au întrat în erbărie de au dat foc, de au arsu şi el cu iarba, socotindu mai biné să-ş facă moarté cu mînulé salé decît să încap⟨ă⟩ în mînulé păgînilor, rob.

21. Déci turcii, întărindu cetate cu puşci şi cu zahara şi cu o⟨a⟩sté, au aşedzat şi paşi şi prădîndu cît au putut
f. 224[v] agiungé oştili turcesşti în sus prin Ţara Leşască, / au purces împărăţie în gios, iar pe acel şlah, ce au venit, ş-au trecut Dunărea la Oblušiţi cu mult plen de robii şi de dui⟨u⟩m.

22. Iară pe Petriceico-vodă l-au lăsat cu oastea sa, cu moldovenii, în Hotin, ca să fie di paza ţărîi ş-a şlahului

---

1 aşea pre lésne B, aşa pre lésne C / prea]de G / fără de nici B,C,E, şi fără de M, P / scăderé B, C / *repetă* şi fără de scădere în oşti M / oşti B, C / şi fără de vărsare M, P / de sînge B, C // 2 Şi aşia G/ Aşea da din tunuri, din puşcile céle mari B, D, Şi aşa da din tunuri, din puşcile céle mari C] Şi atunce atîta băte tunurile de tare M, P Şi aşia da din tunuri de bucurie mare' cît E / locul, pămîntul C]şi pămîntul M, P// 3 eşit B, C/ toţi B, C/ au eşit toţi oamenii, lăcuitorii G/ lăcuitorii din cetaate Cameniţii B, lăcuitorii Cameniţii cetăţii C, lăcuitorii cetăţii Cameniţii D/ pre B// 3—4 lăcuitorii din Cameniţă ⟨pre porţi P⟩ afară cu totul ce au avut şi pre toţi i-au aşezat pre dinafară, să trăiască pre lîngă cetate M, P // 4 pre[1-3] B,C/ *după* aşezat *ad.* turcii E / toţi B, C/ cetaaté B // 6 20]9 M, 2 P / *lipseşte* Iară M, P / Volodiovschii B, C / starostele B, starosteli C / dacă B,C// 6—7 *lipseşte* dac-au vădzut... cetate M, P// 7 să închină C/ cetatea B, cetaate C/ el]însuş el M, P/ în erbărie, undé era pravul cel de puşcă E, G. în puşcărie, unde era pravul cel de puşci C/ de]şi C// 7—8 erbărie şi dîndu-i foc au ars M, P// 8 *lipseşte* au [2] C/ arusu A / şi el împreună cu pravul cel de sineţu, socotind E,G ⟨sineaţă G⟩/ cu iarba]cu pravul cel de sineţ B, D, împreună cu pravul cel de puşci C/ socotind C/bine B, C, bine iaste M, P// 9 moarte B, C/ *după* moartea *ad.* singur E/ mînule[1-2] B, C/sale B, C/ cu mînulé salé]însuş M, singur P/ încapă C/ în]pre M, P/10 robu B//11 21]10 M/ Decii B,C, *lipseşte* M, P/ întărind B, C au întărit M, P/ cetatea B, C, cetatea Cameniţa E,G/zaharea B,C, zairea E// 12 oasté B, oaste C/paşiie B,C,E/şi paşie în cetaté D]şi au pus i paşe în cetate M, P/ prădînd B,C, prădînd oştile turceşti M,P//13 agiunge B,C// oştile turceşti B,C, *lipseşte* M, P//14 împărăţiia B, înpărăţiia C]împăratul turcesc M,P/ iarăş pre acelaşi M,P/ pre C/ şliah B, C ce]pre carile M,P/ au fost vinit G, au şi vinit M, P// 15 şi au B,C/ la]pre la D/Obluciţă B,C,E/ plian B, C/ *lipseşte* de[1-2] M/ robi B, C/ duium B,C// 17 22]11 M/ *lipseşte* Iară M, P/ Petriceaico B, Petriciaico C/ voevod M/oaste C// 17—18 cu oaste lui la Hotin, adică cu moldovenii, ca M, P// 18 moldovénii B, C/ în cetate în Hotin E, G/ fiie C/ de B]pentru C/ de paza ţărîi şi a cetăţii Hotinului şi a şliavului cetăţii Cameniţii D/ şi a şliahului Cameniţii B, şi a şliahului cetăţii Cameniţii C//

Cameniţăi, ca să nu închidă leşii drumul neguţitorilor, să nu flămînzască o⟨a⟩stea din Cameniţă.

23. Trimis-au viziriul la Petriceico-vodă, cînd era împărăţie la Nistru, să ale⟨a⟩gă un boĭaru care-i mai dé tre⟨a⟩bă să-lu triimată la cortu lui, că-i trebuĭasşté. Ales-au Petriceico-vodă din toţii boĭari⟨i⟩ ţării mai di triiabă la vorovi pe Miron Costîn, caré au fost mai pe urmă şi logofăt maré. Şi mărgînd Miron la cort⟨ul⟩ viziriului, pusu-l-au viziriul de au şădzut înaintea lui. Şi i-au dzis vizirul să-i spuĭe dreptu: pare-lé lor biné c-au luat împărăţie Cameniţa, au ba? Iar Miron au răspunsu că să temé a spuné drept. Vizirul s-au zimbit a rîde şi i-au dzis să grăiască, să nu să tiiamă. Atunce Miron au dzis că „sintem noi moldovenii bucuroşi să să lăţască în toate părţi⟨l⟩i cît de mult, iar pesté ţara no⟨a⟩stră nu ne pare biné să să lăţască". Atunce viziriul iară au rîs şi i-au dzis: „Drept ai grăit", ş-apoi l-au întrebat cum socotesşté: lăsa-o-a oastea turcească la Hotin cu Petriceico-vodă să fie de

---

1 léşii B,C//1—2 neguţitorilor şi apoi să flămînzască oaste la Cameniţă M,P//2 oaste din cetate din Cameniţă B, E, G, oaste din cetaate Cameniţii C// 3 23]12 M// 3—4 Cînd era înpăratul la Hotin au trimis veziriul la Petriceicu voevoda, să M, P/ Triimis-au B, C, Triimis-au atuncea E/ Petriceaico B, Petricĭaico C // 4 împărăţiĭa B, înpărăţiĭa C/ *după* Nistru *ad.* şi au dzis E,G/ aliagă pre un boiariu B, aliagă un boĭariu C/ care iaste E,G/ de triabă B,C//5 să-l trimită B, să-l trimată C, şi să-l triimiaţă E / carile ar fi mai vrednic şi să-l triimată M, P / cortul B / trebuĭaşte B, C // 6 Petriceaico B, Petricĭaico C/ 13. Petriceico voevod, din toţi boerii ţării ⟨boerii moldoveni P⟩ au ales mai vrednic la voroavă M, P / toţi B, C / boiarii B, boĭarii C / ţărîi B, C/ de triabă B, C// 7 voroavă B, C, D, E/ pre B, C/ Costin B, C/ care B/ careli mai pre urmă au fost şi logofăt mare C, M, P, care mai pre urmă au fost şi vellogofăt G/ pre B/ mare B// 8 *ante* Şi: 14 M/ mergînd B, C/ cortul B, C/ l-au pus M, P// 9 şezut B, C/ de i-au şezut înnainte P/înnaintea C/ *lipseşte* viziriul² M//10 spue B/ drept B, C/ pare-le B, C/ bine B, C/ că au B,C / spune ⟨spune-mi P⟩ drept de vă pare bine M, P/ înpărăţiĭa B, înpărăţiĭa C]înpăratul M, P// 11 cetatea Cameniţa B, D, M, P, cetaatea Cameniţa C/ au ba]au nu M, P/ *lipseşte* Iar M, P/*ante* Miron 15 M, 4 P// 12 spune B, C/ Veziriul C, Iar veziriul G / s-au zimbit C, au zîmbit G, s-au jînbit A// 13 grăiască]grăiască drept G, spue M, P/ tiamă B, C/ Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ *ante* Miron: 16/ au dzis]au răspuns M, P/ *lipseşte* că M, P/sîntem B, C// 14 moldovénii B, C/ noi moldovenii sîntem M, P/ *după* lăţască *ad.* înpărăţiĭa B, C, E, G, înpărăţiĭa turcească M, P/cît de mult şi în toate părţile, iară M, P/ părţile B/ *lipseşte* cît de mult C// 15 iară C/ piste B, C/ noastră B, C/ bine B, C/ *lipseşte* să să lăţască M, P// 16 Atuncea B, C, *lipseşte* M,P/ *ante* Veziriul 17 M// 16 iar C/ şi apoi i-au zis B, C, şi ĭarăşi i-au zis M, iarăş au răspunsu şi i-au zis P / *ante* şi: 18 M// 17 întrebatu M/ ş-apoi l-au întrebat]şi iarăş i-au zis P/ socotéşte B,C, socoteşti M/ lăsa-vom şi oaste M, P// 18 oaste C/ Petriceaico B, Petricĭaico C / cu Petriceicu voevod la Hotin M, P//

paza ţărîi ş-a Cameniţăi pîn-în primăvară şi n-a ⟨a⟩ve vro primejdé de leşi?

f. 225 24. Iară Miron / au răspunsu că nu-i biné să lasă oasştea turcescă, că esté vremé de iarnă, şi să şadză oasştea de iarnă la un loc n-a pute-o birui ţara de fîn şi dé grăunţă şi de alte bucate, că-i ţara sărac⟨ă⟩, ş-a flămîndz⟨i⟩. S-o răschire pin saté, satilé îşi rari, şi or lovi poghiiazuri din ceîa parte, astădzii într-un sat, mînė într-altul, şi pîn-în primăvară a peri oastea înpărăte⟨a⟩scă toată, şi pentru oastea turce⟨a⟩scă oru strîca poghiazurilé şi ţara. 25. Numai oastea turcească să să duc-în gios. Numai să lé de voîe împărăţie să scrie moldovenii la leşi, cu rug⟨ă⟩minté şi cu înbun⟨ă⟩turi, fiindu tot de o legé. Or crede leşii s-or lăsa de n-or facé stricăciuné Moldovei, şi or chivernişi şi cetate di bucate pîn-înu primăvară.

26. Şi aşea au lăsat vizirul după sfatul lui Miron, iar unii din boîarii, dup⟨ă⟩ ce li i-au spus Miron sfatul, dzice

---

1 şi a cetăţii Cameniţii B, C, D, E, şi a cetăţii Cameniţăi G, *lipseşte* M, P // 2 nu va avea vreo primejdie, n-a avea vreo primejdiie C, nu va avea oastea vreo primejdie D, şi oare nu va ave oaste turcească vro primedie M, P/ lési B, C// 3 *lipseşte* 24 G, M, P/ *lipseşte* Iară M, P/ *lipseşte* că M, P/ nu-i]nu iaste M, P/ bine B, C// 4 că]fiindcă M, P/ iaste B, C/ vréme B, C/ *după* şază *ad.* ţara M// 5 oastea B, oaste⟨a⟩ C/ *lipseşte* oasştea de iarnă M, *lipseşte* de iarnă P/ locu B, C/nu o va putea B, E/ *ad. marginal* birui C/ cu fînul, cu grăunţăle şi cu alte M, P // 6 de grăunţe B, C/ că-i]că iaste B, E/ că ţara îaste săracă M, P, *lipseşte* C/ şi a flămînzi oastea B, M, P// 7 Să o răşchire B, C]Să să înparţă M, P/ prin M, P/ sate B, C/ satele sînt rare B, C, sateli sînt rari E/ lovi]vini C, P, veni M// 8 podghiiazuri B, podghiazuri C, poghiazuri leşeşti D, podghiiazuri léşeşti E, G/ céîa B, C/ astăzi B, C/ mîine B, mîini C // 9 pînă C / a peri oaste turcească şi poghiazurile acele or strîca şi ţară M, P/ împărătiască B, înpărătiască C//10 oaste turcească C/ or B, C/ strica B/ podghiiazurile B, podghiazurili C]podghiazurile léşeşti E// 11 şi ţara]şi Ţara Moldovii, raiaoa înpărătiască D/ 25]24 G, *lipseşte* M/ Ci oaste turcească iaste mai bine să să ducă în gios M,P/ oaste B/ *după* turcească *ad.* iaste bine G/ ducă C//12 Numai]Însă M, P/ le dea B, C/ împărăţiia B/ înpărăţiia voe G/ *după* înpărăţiia *ad.* moldovénilor C/ scriie C/ moldovénii B, *lipseşte* C/ lési B, C/ rugăminté C// 12—13 să le dei înpăratul moldovenilor voe să scrie cu rugăminte şi cu înbunături la leşi, fiind M, P//13 înbunături C/ fiind B,C, şi fiind E, G/lége B//14 créde B, C/ léşii B, C/ Că leşii vor crede şi vor lăsa M/ s-or]şi or B, C/ léşii şi să vor lăsa E, G/ Că şi leşii vor crede şi nu vor face stricăciune P/ de nu vor face E, nu vor face B/ face C/ Moldovii B, C] ţării M// 15 or chivernisi moldovenii şi pre cei din cetate M, P/ chivernisi B, C/ cetaatea B, cetatea C/ de B, C/ di bucate]cu mîncare M, P / pînă C/ în B, C/ *lipseşte* pînă în primăvară M, P// 16 26]25 G, 19 M, 5 P/aşia B, C/ veziriul C, şi veziriul M/ *lipseşte* iar M, P// 17 boiari B, boîari C/ după cie C/ li-au spus B, C/ Miron logofătul M/ sfatul veziriului E/ *lipseşte* sfatul M/ zicea B, ei zicîa G/ dzice că-i mai bine]au dzis aşa, că mai bine iaste C//

că-i mai biné să lasă turci⟨i⟩, că po⟨a⟩te pe dînși⟨i⟩ să-i pradé leși⟨i⟩ țara. Iară Miron dzice că n-or prăda-o, iar de or și prăda-o, nemic n-a hi, decît să lé ia inecerii muiarile și copii⟨i⟩ și să rămîe și așădzători, să nu să mai ducă.

5 DOMNIÍA LUI ȘTEFAN PETRICEICO-VODĂ. CAP 78 ⟨sic⟩

Za⟨cialo 1⟩. Stătu domnu Petriceico-vodă la vl⟨ea⟩to
f. 225v 7180⟨=1672⟩. / Și dac⟨ă⟩ s-au aședzat domnu, au rămas cu o⟨a⟩stea sa la Hotin, pentru grije podului ș-a Cameniței, pîn-în postul Crăciunului. Apoi au vinit la
10 Iași în scaon.

2. Iară de primăvară au vinit împărăție pîn' la Oblusiță ș-au triimis pe Husăin-pașea cu oștii la Hotin. Mărs-au și Petriceico-vodă, cu oastea și cu toții boiari⟨i⟩ săi, și domnul muntenescu Gligorie-vodă, iarăș cu o⟨a⟩sștea
15 sa, la Hotin, iar la Țutora au stătut caplan-pașea cu oastea turce⟨a⟩scă.

---

1 că-i mai biné] că mai bine era M, P/ bine B/ să lasă turcii să ernezé B, să lasă turci, oaste, veziriul C, să lasă veziriul turci E, să lase veziriul oaste turcească G/ poate B, C/ pre B/ dînșii B, C//2 prade B, C/ léșii și țara B, C, D, E/ să lasă pre turcii în țară, că fără de veste, făr⟨ă⟩ de dînșii or prăda țara leșii M, ca fără de dînși poati or prăda leșii țara P/ Iar C, E, *lipsește* M/ zicea B, au dzis C, li-au zis G]li-au răspunsu G/ că n-or prăda-o țara B, că țara n-or prăda-o E, că n-or prăda țara G// 3 de o vor și prăda B/ ne mică B, C/ n-a fi B// 2—3 ⟨*lipsește* P: Miron au răspuns: leșii nu vor prăda țara⟩, iară de vor și prăda-o tot nimică n-a hi, că mai amar ar fi fostu cînd lî-ar fi luat inicîarii femeile M, P// 3 le B, C/ inicearii B, nicîarii C/ muerile B, C// 4 copiii B, C/ rămîie B, C/ așezători B, C, șezători M, P/ *după* ducă *ad.* din țară E, din țară G// 5 Petriceaico B, Petricîaico C, G/ *după* vodă *ad.* în anul 7180 C, anul 7180 E, *după* voevoda *ad.* în anul 7180 G/ Cap 82 B, D, *lipsește* E, G/ *lipsește* Domniía... cap 78 M, P// 6 *lipsește* Za⟨cialo⟩ B, C, D, E, G, P/ Stătut-au C, D, E, G/ Petricîaico C, Ștefan Petriceaico B, E, G/ la vl⟨ea⟩to]în anul B, D/ *lipsește* la vl⟨ea⟩to 7180 C, E, G/ În anii 1672, Petriceicu voevoda ⟨*lipsește* voevoda P⟩ au stătut M, P// 7 dacă C/ domnu]cu domniia C/ *lipsește* dac⟨ă⟩ s-au aședzat domnu M, P// 8 oastea B, C/ grija B, grijiía C//9 și a Cameniții B, și a cetății Cameniții C,D,E, și a cetății Cameniți G/ pînă C / Apoi]Și după aceía M, P// 10 în scaonul domnescu E, G// 11 2]21 M/ *lipsește* Iară M, P/ de]în B, E, G/ înpărățiia B, C/ De primăvară înpăratul turcesc iarăși au venit la M, P/ *lipsește* pîn⟨ă⟩ C/ Oblucița B, C, D, E, G// 12 și au B, C/ trimis B/ pre B/ Husain-pașía B, C/ oști B, C/ la Hotin pre Husain-pașe cu oști turcești M, P / Mărsu-au A, Mers-au C // 13 Petriceaico B, Ștefan Petricîaico C//13—15 Petriceicu voevoda cu boerii și cu oaste sa, așijdere și Grigorie voevoda domnul muntenesc, împreună cu pașa au mers la Hotin M, P/ toți boiarii B, toți boîarii C// 14 și Grigorii-vodă domnul muntenescu C/ Grigorii B, Grigorie Ghica-vodă G/ oastea B, C//15 *lipsește* sa E/ la Hotin]au mărsu la Hotin C/ iară B, *lipsește* M, P/ *ante* la²: 23 M/ pașía B, C/ *după* pașa *ad.* iarăși M, P// 16 oaste C/ turcească B, C//

3. Atunce leşii gătindu-şi oastea, au vinit asupra turcilor la Hotin Sobeţichii, hatmanul coronii, caré pe urmă au fost şi craiu, şi cu Sinavischii, hatmanul polnii, cu frumoasă oaşté. Iar Mihail, craiul leşescu, era cu to⟨a⟩tă puterea sa la Leovi.

Turcii, vădzindu că viné oastea asupra lor, făcut-au şanţuri pe lîngă cetate Hotinului şi-au întrat în şanţurii, iar moldovenii şi cu munteni⟨i⟩, osăbiţi într-alté şanţuri, *ms. 53* încungiuraţi. Cé ei, ca ciia cu nevoe, s-au sfătuit // ĭei f. 212 înde ĭei, Grigorii-vodă cu Petriceaico-vodă, să să închine la léşi, să stea cu toţii să bată pre turci, ca să nu s⟨ă⟩ apucé a să aşeza în cetatea Hotinului paşia, precum să aşezas⟨ă⟩ în Cameniţă. Că aşezindu-s⟨ă⟩ în Hotin paşia, decii în Moldova, n-are di cé mai domni domnu. Şi agiungîndu-s⟨ă⟩ cu léşii, ei îi chiema să vie mai curund, că ei încă vor ţinea cu dînşii asupra turcilor. Decii léşii au priimit cu bucurie şi îndată s-au pornit asupra Hotinului.

4. Husain-paşia, ce era sarascheriu, cu alţi paşi ce era în Hotin, înţălegînd că vine oaste leşască asupra lor, să

---

1 3]24 M / Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ léşii B, C/ s-au gătit cu oaste şi M, P/ oaste B, C// 2 Sobeţchii B/ Sobeţchii Ioan, hatman mare de corona leşască, care mai pre urmă C, Ian Sobeţchii ce era hatman coronii, careli mai pre urmă E/ Sobeţchii ce era hatman corunnii D/ Ian Sobeţchie, ce era hatman G// 2—3 Hotinu. Şi era mai mari preste oşti Sobeţchii, hatman coronii şi Sinanţschii, hatman polnii M, P/ *lipseşte* caré pe urmă... şi craiu G // 3 *lipseşte* şi[2] B / *după* craiu *ad.* léşilor E/ şi cu Adam Sinavschii ce era hatman polnii corunnii E, G/ Sinavschii hatman B, C// 4 cu frumoasă oaste B, C, *lipseşte* M, P / *lipseşte* Iar M, P/ Mihail Vişnoveţchii D, E, Mihail Vişnoveţchie G/ *după* leşescu *ad.* Vişnoveţchii B// 5 toată B, C/ Liov B,C,D,E, G/ Mihail craiul cu toată putere sa era la Liov M, Mihail, craiul leşăsc, cu toată putérea era la Leov P// 6 Iar turcii G/ *ante* Turcii: 26 M/ văzind B, C/ vine oaste B, C, vine oastea leşască D, vin leşii M, P/ au făcut M, P// 7 pre B/ cetatea B, cetaatea C/ pe lîngă cetate]înpregiurul cetăţii M, P/ şi au B/ şanţuri B, C// 8 moldovénii B, C/ *lipseşte* cu M/ munténii B, C/ într-alte B, C// 9—11 încungiuraţi, ca cei cu nevoie. Grigorie voevoda, domnul muntinescu, şi cu Petriceicu voevoda ⟨*lipseşte* voevoda P⟩, domnul Moldovii, s-au sfătuit însuşi între sîne, ⟨în de sîni P⟩ să să închine leşilor M, P// 9 Ce B,C/ ei]ĭei C/ ceiia B, céia C/ nevoie B,C// 10 Petriciaico C// 11 să C// 12—14 Hotinului, zicînd că în Cameniţă s-au aşezat paşe. Şi de să va aşeza şi alt paşe în Hotin, apoi în Moldova nu mai are ce domni. Deci amundoi domnii agiungîndu-să M// 12 cetaatea C/ pecum]cum C, D// 13 să aşezas⟨ă⟩s-au aşezat C,D/ aşezîndu-să C/ în]şi în C/ *lipseşte* paşia C,D// 14 Şi agiungîndu-s⟨ă⟩]Deci amîndoi domnii agiungîndu-să M, P/ agiungîndu-să C// 15 ei[1-2]ĭei C/ mai curînd să vie, făgăduindu-să că şi ei or ţîne M, să vie mai curîndu, făgăduindu-să că şi ei or ţine P// 16 vor]or C/ dînşii]léşii G/ *lipseşte* Decii M, P/ *ante* Leşii: 28 M/ au şi priimit D// 18 4]29 M, 7 P // 18—19 şi cu ceelalţi paşi, auzînd că vin oşti leşeşti M, P // 19 în]la C/ în cetate în Hotin G/ oastea C//

sfătuĭa cum ari tocmi oastea acolo în şanţuri pedestrimea şi cum ari tocmi călărimea afară din şanţuri, să să bată cu léşii. Au chiemat şi pre domni, pre Grigorie-vodă şi pe Petriceaico-vodă, la sfaturi, să vază cum ari socoti şi ĭei. Decii Grigorii-vodă şi cu Petriceaico-vodă ruga Dumnezeu şi aştepta să vază cum mai degrabă izbînda léşilor asupra turcilor, ca să nu s⟨ă⟩ poată aşeza turcii în Hotin.

5. Dzis-au paşia acestor domni, după ce au vinit la dînsul: „Marele şi putérnicul înpărat ne-au trimis cu oaste la această cetaaté, la Hotin, cu puterea sa cea nebiruită, să ţinem locul şi cetatea aceasta şi să purtăm de grije, şi de aret să fim cetăţii Cameniţii, caré iaste de curund luată din nărocită primblarea înpăratului, nostru, ce s-au
f.212[v] primblat pînă aicea / ca să fie raialii Ţărîĭ Moldovii, ce iaste supt ascultarea înpărăţiii. Să fim de aret de apăraré despre léşi, aflîndu-s⟨ă⟩ nepriiatini înpărăţiii despre această marginé. Acmu cum socotiţi să tocmim oastea, pedestrimea şi călărimea, să putem lua izbînda nepriiatin⟨il⟩or celor ce vin acmu asupra noastră cu oşti?"

6. Iară Grigorii-vodă au răspunsu paşii şi au dzis: „Eu de aceasta nu pociu sfătui într-alt chip, fără numai oastea putérnicului înpărat, fiindu deprinsă la loc largu călăréşte a da războiu, foarte iaste tare şi cu nedejde de izbîndă fără de nici o smintială, iar din şanţuri iaste cu grije a să lupta cu nepriiatinii cei denafară. Că de multe

---

1 oaste C/ oaste pedestrime acolo în şanţuri M, P// 2 din]de M, P/3 Şi au E/ Au chiemat]30. Chemat-au M, Chemat-au P// 3—4 pre domnii acestor ţări, pre Grigorie-vodă, domnul muntenesc şi pre Petriciaico-vodă, domnul Moldovei G/ Grigorii C/ Petricĭaico C / voevoda[1-2]M / la acel sfatu M,P // 4 ari]vor M,P // 5 şi ĭei]ei P/ *lipseşte* Decii M/ *ante* Grigorii: 31 M/ voevoda[1-2] M/ Petricĭaico C / ruga pre M, P // 6 *lipseşte* şi aştepta M, P/ mai în grabă M, P// 7 să poată C/ în cetate în Hotin E, G// 9 5]32 M/ Paşa au zis M, P// 10 ni-au trimis C// 11 cetaate C// 12 cetaatea C/ grij⟨ă⟩, să fim şi de paza cetăţii M, grijă şi să fim de apărare şi cetăţii G, grijă şi să fim de paza cetăţii P// 13 de aret, adecă de apărare cetăţii D/ aret]apărare E/ Cameniţăi G, P/ care C/ *lipseşte* de curund luată M// 14 nărocita C/ a înpăratului C, P/ ce]carile M,P//15 aicea]acolo M,P/ să fiie C/ ce]care M//16 iaste supt stăpînire marelui înpărat M,P/ *după* înpărăţiii *ad.* despre această marginé C/ *lipseşte* Să fim de M, P/ *lipseşte* de C/ *lipseşte* de aret G/ *lipseşte* de apăraré C, D, M, P// 17 aflîndu-să C, aflîndu-s⟨ă⟩ ei M, P// 18 marginé]parte de margine M, P/ Deci acmu M, Deci acum P/ oaste C// 19 pedestrime C/ *după* călărimea *ad. din nou* pădestrimé P/ să]ca să M, P/ putém C/ luoa C/ nepriiatinilor C// 20 celor ci ne vin P/ acum D/ cu oşti asupra noastră M, P// 21 6]33 M, 8 P/ *lipseşte* Iară M, P/ au]i-au P/ *lipseşte* paşii şi au dzis M, P// 22—23 fără decît fiindcă oastea preputernicului M, P// 23 fiind C]iaste M, P/ largu şi M, P// 24 tare iaste P// 26—1 cĭei din nafară[1-2] C //

ori să prilejaşte, cei denafară încungiură pre cei dinlăuntru şi-i ţin închişi şi-i flămînzăscu, şi pre urmă de nevoie să închină şi cad în mînule vrăjmaşilor săi, fără de nici un războiu. Ce eu socotescu să eşim de aicea cu oastea, să lăsăm cetaatea Hotinului şi să ne pogorîm în gios pre Prut, undé vom alége loc largu şi bun de bătălie. Şi de vom videa că nu putem sta înprotiva nepriiatinilor, vii trimite măriia-ta de a vini şi caplan-paşia cu oasté de la Ţuţora şi-i vom bate".

7. Iară saraschériu-paşia, dacă au auzit pre Grigorie-vodă dzicîndu-i să lasă cetaatea, să iasă la loc largu cu oştile, s-au mîniiat pre tare pre Grigorii-vodă, cît au scos hamgériul să-l lovască, să-l omoară, şi au răcnit de i-au dzis că pentru cetatea aceasta l-au triimis pre dînsul
f. 213 înpăratul. Iar Grigorii-vodă cu Petriceaico /-vodă s-au îngrozit şi de sîrgu au eşit de supt cort afară. Şi cum s-au dus la otacul lor, îndată au trimis la léşi să vie mai curund, să nu zăbăvască. Vinit-au oastea leşască aproape de Hotin tăbărîndu-s⟨ă⟩ ş-au tocmit oastea pre orînduiala lor de războiu. Eşit-au şi turcii, oaste aliasă, călărimea din şanţuri, şi Petriceaico-vodă cu moldovénii, şi Grigorii-vodă cu munténii. Şi începînd războiu, mergea turcii cu năvală asupra polcurilor leşeşti, iar léşii încet păşind sprejeniia năvala turcilor pînă au vinit aproape de şanţurile turcilor.

---

1 prilejaşte]tîmplă E, întîmplă G, M, P/ de încungiură C, E, G/cïei C// 2 şi-i²]pînă C, D, P, *ad. marginal* pînă M/ şi mai pre M, P/ pe C// 3—4 şi fără nici un războiu cad în mîinile vrăjmaşilor săi M, P // 4 eu]iau P / *lipseşte* cu oastea C // 6 pe C / bătălie]războiu G/ *după* bătăliie *ad.* de războiu C// 7 Şi vom vede cum nu vom pute M, P // 8 oaste C // 9 şi-i vom bate pre nepriiatini E, şi vom bate pre nepriiateni G, şi vom birui pre leşi M, P// 10 7]24 M, 9 P/ *lipseşte* Iară M, P/ Iară Husain sarascher-paşia D / sarascher-paşa C / Grigorii C// 11 voevod M / cetaate C / şi să iasă E, G, M / locu C // 12 cu oştile, foarte tare s-au mîniiat M, P/ Grigorie C/ voevoda M/ cît]şi M, P// 13 omoare C/ ş-au răcnit C]răcnindu P/ i-au răcnit asupra lui şi i-au zis G, au răcnit asupra lui şi i-au dzis E/ de au dzis C]zîcînd M, P// 14—15 pentru această cetate m-au triimis înpăratul M, pentru această cetati ni-au triimes înpăratul. P // 14 trimis C // 15 *lipseşte* Iar M, P'] *ante* Grigorie: 35 M, 10 P / voevoda M / cu]şi cu E, M, P / Petricïaico C// 16 sîrgu] grab' E, grabă M, P/ *lipseşte* cum C// 17 şi îndată C/ au]au şi M, P/ să viie mai de sîrgu C, să vie mai de sîrgu în grabă D, să vie cum mai în grabă M, P/18 *ante* Venit-au: 36 M/ oaste C/ aproape de Hotin]la Hotin aproape M// 19 şi tăbărîndu-să C/ pre]după M, P/ pe rînduială C// 20 *lipseşte* de războiu M, P/ *lipseşte* din şanţuri M, P// 21 Petricïaico C/ voevoda¹⁻² M/ şi¹]iar P// 22 începîndu C/ începînd a da războiu G / turcii merge M, P // 23 léşeşti C // 23—24 *lipseşte* iar léşii... năvala turcilor M, P // 24 pînă ce M, P //

Şi stînd léşii vitejaşte, s-au şi închinat Petriceaico-vodă şi cu Grigorii-vodă înpreună cu oştile lor la léşi şi s-au amestecat cu léşii şi au şi început cu toţii asupra turcilor a-i tăia.

8. Decii călărimea turcilor, văzind aşía, n-au mai avut vréme să facă năvală asupra léşilor, ce numai le-au căutat de au întrat în şanţuri la céía pedestrimé a lor, ca să să apere; iar stiagurile husăreşti, păşind înainte, au întrat în şanţurile turceşti, şi după dînşii céialaltă oaste. Şi au şi început a-i tăía pre turci, cît n-au mai putut să să mai îndrepte turcii. Şi au şi purces în răsipă. Unii au apucat pre pod, ce era preste Nistru supt cetatea Hotinului, alţii pin Nistru da, de să înneca, alţii pre supt cetatea de stîncă da, de să zdrobiía. Şi podul încă s-au rumptu de năvala turcilor la mijlocul Nistrului, de s-au
f. 213[v] înnecat mulţimé / de turci. Numai cîţi au apucat cu paşía înnainté de-au trecut asupra Cameniţii, atîţea au hălăduit. Perit-au optsprăzéce mii de turci. Umplutu-s-au léşii şi moldovénii şi munténii de cai turceşti, şi de haine, şi de arme, şi de bani, şi de alte lucruri bune.

9. După ce au făcut léşii această izbîndă, chiemat-au pre aceşti domni de s-au sfătuit să purceazá în gios, să triacă Dunărea în Ţara Turcească. Şi au orînduit pre moldovéni şi pre munténi să margă înnainté pre Prut să le fie de straje şi să strîngă oştii zaharea. Şi cu acea soco-

---

1—2 Petriciaico C / Grigorii-vodă, cu oştile lor înpreună la léşi E / Petriceico voevoda şi cu Grigorie voevoda şi cu toate oştile lor s-au şi închinat la leşi M, P // 2—3 *lipseşte* şi s-au amestecat cu léşii G // 3 au început G, M, P / cu toţii a-i tăia pre turci P // 5 *lipseşte* 8 M, P/ aşa C, P // 6 vrémie C / să mai facă E / ce numai ce E// 7 de au întrat]a întra M, P/ la ceelantă M, la ceialaltă G, P/ la céialaltă oaste a lor, pedestrimea, ca E// 8 stiagurili C/ *ad. marginal* înnainte C// 9 şi ceelantă M, ceialantă P// 10 *oaste* C/ Şi au început E, M, P/ pe C/ n-au putut G, M, P// 11 îndreptezé E, îndreptézá G, îndreptez⟨e⟩ M, P/ Şi au purces P/ purces turcii G//12 pe C/ apucat preste Nistru, pre podul ce era făcut supt G, au apucat pre podul ce era supt P/ piste C//13 pe supt C//14 supt cetaate C/ *lipseşte* de stîncă C/ *lipseşte* da D/ da de stîncă M, P/ de²]şi P/ după zdrobiía *ad.* şi să sfărîma, cum era mai rău C/ *lipseşte* Şi M, P/ *după* încă *ad.* de la o vréme E// 15 năvală C/ *lipseşte* turcilor C, D]lor M, P// 16 *lipseşte* de turci M, P/ Şi numai G/ Numai acei cîţi M, P/ Şi numai cîţi au scăpat de au apucat E// 17 înnainte C/ înnainte cu paşa M, P/ de au trecut Nistrul şi au luat asupra cetăţii Cameniţii C / atîţia C/ *după* hălăduit *ad.* de au scăpat E, G // 18 *după* Perit-au *ad.* atuncea/ optsprăzéci C/ S-au înplut G//19 *lipseşte* şi¹ M, şi² P, şi³ M, P/ *ad. marginal* şi munténii G/ cai buni E,G// 20 *lipseşte* şi¹⁻² M, P// 21 9]37 M, 11 P/ Iară după E, G/ Leşii, după ce au făcut această biruinţă, au chemat M, P/ chemat-au C// 22 aceşti doi domni G]amîndoi domnii M, P/ de] şi M, P/ *după* sfătuit *ad.* cu dînşii E, G/ purceadă C]margă M, miargă P // 23 să triacă şi Dunăre M, şi să treacă şi Dunăre P / Dunăre C / pe C // 24 pe¹⁻² C/ înnainte C // 25 fiie C/ zairea E, G/ acia C //

tială au purces domnii în gios pre Prut, iar lèşii, aşteptînd să le mai vie oasté pre urmă, au luat de la Hotin pre supt codru asupra Toporăuţilor întru întîmpinarea ceiïalalte oşti ce viniïa despre Sneatin, ca să să înpreune cu toată oastea la un locu, să purcează în gios, precum le era sfatul.

10. Decii domnii au trecut Prutul pre la Zaluciïa în ceasta parte, şi de acolo s-au despărţit: Petriceico-vodă au mărsu la satul lui la Tătărăşéni şi de la Tătărăşéni au luat pre supt codru asupra Iubăneştilor, întru întîmpinarea lèşilor; iar Grigorie-vodă au luat în gios, că nu avea într-alt chip cum face, că-i era doamna şi coconii în Ţarigrad, în mîna turcilor. Decii hatmanii leşeşti, văzindu-l pre Grigorii-vodă că au luat în gios, şi calea nu-i era într-acolo, au triimis un domnu să-l întrebe pre Grigorie-vodă di cé merge pre acolo, că calea oştii nu-i
f. 214 într-acolo. Iară Grigorii /-vodă au dat samă către acel domnu că merge să dea ştiré ţării să nu fugă, nici să să bejeniască, şi să orînduiască conace pentru triaba oştii. Că într-alt chip n-are pre undé mergé, că să vor spăriïa oamenii şi să vor bejeni, şi nemică nu vor găsi hrană de triaba oştii. Şi acest răspunsu au luat acel domnu leşescu şi s-au întorsu înnapoi la hatmani.

11. Grigorii-vodă, după ce au purces acel domnu leşescu înnapoi la hatmani cu acel răspunsu, scris-au o

---

1 domnii] amîndoi domnii M, P// 1—5 *lipseşte* iar lèşii, aşteptînd ... precum le era sfatul M, P // 2 viïe oaste C/mai pre urmă G/ pe C// 5 toate oştile D]toţii C/ purceadă C// 6 10]38 M, 12 P/ *lipseşte* Decii M, P/ *după* Domnii *ad.* amîndoi M, P / Zaluşce M, Zaluşcea P // 7 Petriciaico C / voevod M // 8 şi au mersu P/ şi]iar M, P/ Tătărăşiani[2] C // 9 pe C / Ibăneştilor M, P // 10 Grigorii C / voevod M/ *lipseşte* au luat M, P// 11—12 nu ave să facă într-alt chip, că doamna şi cuconii lui era în Ţarigrad M, P // 11 cuconii C // 12 mînule E, mîinile G, M, P / lèşeşti C// 12—22 *lipseşte* Decii hatmanii leşeşti ... s-au întorsu înnapoi la hatmani M, P // 13 văzind G/ *lipseşte* pre Grigorii-vodă C, D / *după* calea *ad.* oştii E // 14 era]iaste C / trimis C / au triimis pre un ficior de domnu leşeşscu E, au triimes pre un fecior de domn leşăsc G / pe C // 16 Iar C / Grigorie C / către acel ficior de domnu lèşescu E, către acel fecior de domn leşăsc G//17 mergé C/ ţării C// 18 bejeniaască A// 19 pe C/ merge C// 19—20 să vor spăriïa oamenii şi vor fugi şi să vor bejeni E// 21 acel ficior de domnu leşescu E, G// 22 la hatmanii leşeşti D// 23—24 *lipseso* Grigorii-vodă... acel răspunsu M, P// 23 Iară Grigorii-vodă C, E, G/ acel ficior de domnu leşescu E, acel fecior de domn G// 24 înnapoi la hatmanii leşeşti D// 24—4 dar întîi au scris la hatmanii leşeşti să-l erte şi să priimască de la dînsul acïa izbîndă ce au făcut, iară mai mult nu poate M, dar întîi au scris la hatmanii leşăşti să-l erti şi să priimască de la dînsul ace slujbă, că izbînda ce au făcut, iar mai mult nu poate P//

carte la hatmanii leșești, și au triimis-o pre de altă parte, să-l ierte și să priimască de la dînsul acea slujbă cu izbîndă ce au făcut. Că atîta au putut, iar mai mult nu poate, fiindu-i doamna și copiii în Țarigrad, în mîna păgînilor. Și au purces cum mai degrabă în gios Grigorii-vodă de au trecut Dunărea pre la Gălați. Și au triimis de au dat știré viziriului, la Obluciță, că și el au scăpat cum au putut și vine la poala înpărățiii.

12. Decii viziriul, dacă au auzit că vine Grigorie-vodă, s-au mierat, știindu-l că s-au închinat la lési, avînd viziriul véste de la Husain-pașia că s-au închinat la lési. Nu credea viziriul că vine și tot trimitea ni pre unul, ni pre altul înnaintea lui, să vie mai curund. Sosind Grigorii-vodă la Obluciță, au mărsu la viziriul, și l-au întrebat cum au fost lucrul lui Husain-pașia saraschériul la cetatea Hotinului de au prăpădit oastea.

13. Atuncea avînd calé Grigorie-vodă cuvintelor sale, au spus viziriului cum au sfătuit pre Husain-pașia să iasă
f. 214[v] din șanțu cu oastea înpăratului, pentru căci că / oastea înpăratului iaste deprinsă a da războiu nepriiatinilor la largu, iar nu la strîmtoaré. Și Husain-pașia s-au mîniiat și au scos hamgériul să-l omoară, și i-au făcut de au întrat în șanțuri și pre moldovéni și pre munténi. Și viind oastea leșască i-au încungiurat din toate părțile, și numai pașia au scăpat pre pod preste Nistru, iar pre dînșii pre toți i-au cuprinsu lésii. Ce pre urmă ei au făcut cum au putut și ș-au adus capul la poala înpărățiii. Decii viziriul, dacă au auzit așia, au dzis că „bine ai fost sfătuind, și nu ti-au ascultat". De care lucru așia ș-au tocmit lucrul,

---

1 lésești C/ trimis-o C/ pe C/ *după* parte *ad.* scriindu-li hatmanilor lésești să-l erte E, scriindu-le hatmanilor leșésti așia, să-l iarte G/ *după* parte *ad.* scriind așaM, P// 2 acîa C// 4 copiii]coconii C, E, cuconii G/ mînule E, mînile G// 5 mai în grabă M, P/ *lipsește* în gios M, P / Grigorie C/ voevoda M// 6 de]și E, G, P, *lipsește* M/ pe C/ trimis C//6—8 Au mers la veziriul la Oblușiță, ș-au tocmitu trebile și de acolo s-au dus în Țarigrad. Și l-au făcut iarăși domn în Țara Muntinîască. Însă n-au apucat să margă cu domniia în Țara Muntinîască, ci au muritu acolo, în Țarigrad M, P// 9—29 *lipsesc* M, P // 9 Grigorii C // 10 mult s-au mirat C, D / că s-au fost închinat E, că au fost închinat G/ *după* lési *ad.* și nu credea viziriul că vine C/ *lipsește* viziriul C // 11 că] precum E, G / închinat Grigorii-vodă E, G / Și nu E, G// 12 veziriul C/ pe[1-2] C// 13 viie C/ curînd C/ Și sosindu E, G/ Grigorie C// 14 l-au întrebat viziriul D // 15 saraschériului C // 16 oaste C // 18 cum]precum E, G/ Husain-pașia saraschériul C// 19 șanțuri D/ pentru că E, G]căci C/ *lipsește* că D// 20 a da războiu la loc largu nepriiatinilor E/ la locu largu C, G// 21 iară C/ strîmtoare C// 22 hamgeriul C// 23 pe[1-2] C// 24 și oastea D/ den C// 25 pe C/ piste C/ pe[1-3] C// 27 *ante* Decii: 14 G// 29 s-au tocmit C//

că au adus și marturi Grigorii-vodă înnaintea viziriului, de au arătat. Decii viziriul au triimis de au tăiat capul lui Husain-pașia.

14. Și pre Grigorie-vodă, de bucurie mare ce avea viziriul că au venit de s-au închinat de la lęși la dînsul, i-au dat iară domniia în Țara Munteniască, să fie domnu. Că înțălegînd că iaste hain, pusésie domnu pre Duca-vodă în locul lui, fiind Duca-vodă mazil la Țarigrad, și luas⟨ă⟩ și pre doamna lui Grigorii-vodă cu coconii la saraiul înpărătescu, să-i turcească. Decii viziriul îndată au răpezit la Țarigrad de au slobozit pre doamna lui Grigorii-vodă și pre coconi. Și au poprit și pre Duca-vodă să nu margă în Țara Munteniască.

15. Decii Grigorii-vodă s-au rugat viziriului să-l lasă să margă pre la Țarigrad, să-ș vază casa și copiii, că i să și supărasă cu oastea. Și mergînd la Țarigrad, apucatu-l-au munténii cu multe pîri, mai vîrtos Postelniceștii, fiind
f. 215 și cu a Ducăi-vodă îndemnătură, temîndu-să / să nu-i smintiască domniia ce-i didésie.

16. Și Postelniceștii fusésie eșiți de la închisoarea lui Grigorii-vodă mai dennainte vréme. Că, după ce au vinit Duca-vodă mazil de la Moldova în Țarigrad, și Șerban logofătul, careli pre urmă au fost și domnu, au scăpat, de nu l-au fost prinsu la mînă să-l ia, precum au fost prinsu pre ceilalalți frați a lui, precum să pomenește mai sus, la céialaltă povéste a lui, au fost isprăvit Șerban logofătul, cu mijlocul Ducăi-vodă, de au fost mărsu

---

1—27 *lipsesc* M, P// 1 adus]dus C,D/ *lipsește* și G/ Grigorie C// 2 *după* arătat *ad.* mărturisind C/ trimis C// 4 14]15 G/ Și]Iară E/ pe C/ Iară veziriul de bucurie mare ce avea pentru Grigorie-vodă că au venit G// 6 iarăș C/ fiie C// 7 *după* înțălegînd *ad.* veziriul C/ pusésie]au fost pus E, G/ pe C// 8 *după* lui *ad.* în Țara Munteniască C/ luasă C// 9 pe C/ Grigorie C/ la saraiul înpărătescu cu coconii C// 10 veziriul C/ răpezit]triimis E, G// 11 pe C/ Grigorie C// 12 pe$^{1-2}$ C/ și pre^{1}]cu G// 14 15]16 G// 15 pe C/ să-ș vază casa, pre doamna și coconii D/ să-ș vază pre doamna și coconii că i să supăras⟨ă⟩ E/ casa și copiii] doamna și coconii C, pre doamna și cuconii G// 16 supărasie C// 17 și mai vîrtos G// 18 *după* îndemnătura *ad.* și învățătură C/ *după* temîndu-să *ad.* Duca-vodă E, G// 19 ce-i] cie-i C/ *după* didésie *ad.* în Țara Munteniască C, înpărăția D// 20 16]17 G/ *după* Postelniceștii *ad.* Cantacozinești C/ fusésie eșiți]au fost eșit E, G// 21 denainte C// 23 Șerban Cantacozino logofătul D/ careli]care C, D, care mai E, G/ pe C/ *după* domn *ad.* în Țara Munteniască G// 24 au scăpat]au fost scăpat C, D/ *după* mînă *ad.* Grigorie-vodă D/ pecum C// 25*lipsește* fost G/ pre]pi C/ ceialalți C/ pecum C/ precum să poménește mai sus]precum mai sus s-au scris E, G// 26 povéste] istorie E, G/ la céialaltă istoriie a lui Grigorii-vodă C, D/ au fost]și au fost C// 27 cu]prin D/ mijlocul]mijlocirea E, G/ mersu C //

un capegi-başia de au luat pre toţi fraţii lui Şerban şi niamul lui din închisoarea lui Grigorii-vodă din Bucureşti. Şi mergînd Grigorii-vodă la Ţarigrad, s-au tîmplat şi iei acolo şi ş-au aflat vréme a-l pîrî, féliuri de féliuri de pîri pentru cazne şi răutăţi ce li-au făcut.

17. Ce Grigorii-vodă era un om harnic şi tare, şi sămătu, şi gata la răspunsu şi la toate socotelile, şi să pîrîia faţă la faţă înnaintea Divanului înpărătescu cu Postelnicéştii, cu Şaitaniceştii, cărora le zicu şi Cantacozineştii. Şi mai vîrtos giupînésele lor îl pîrîia înnaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe giupînésie de au fost cărînd var şi piiatră, înpreună cu ţiganii cei de dîrvală, la curţile domneşti.

18. Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui şi iară i-au dovedit şi i-au pus iară pre toţi la poprială. Şi Şerban logofătul iară prinsésie de véste şi să ascunsésie, ca şi întîi. Ce ceauşii înpărăteşti l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, şi de acolo l-au luat şi l-au făcut surgun la Crit. Şi mult mustra Grigorie-vodă şi
f.215v să ciortiia cu Duca-vodă /, ce să pune pentru nişte oameni răi ca aceiia. Şi Grigorii-vodă să gătiia să purceadă cu mare vîlfă de al triilea rînd în Ţara Munteniască cu domniia.

19. Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Grigorii-vodă şi au murit. Nărocul Cantacozineştilor! Dzic u unii să să fie agiunsu Cantacozineştii cu un doftor şi să-l fie otrăvit.

1—27 *lipsesc* M, P// 1 başe C/ pe C/ Şerban logofătul D / fraţii lui Şărban şi pre alţii din neamul lui E, G// 2 închisoarea]chisoarea C// 4 şi au aflat C// 5 cazne] munci E/ cazne şi munci şi răutăţi G// 6 17]18 G/ Ce]Iară C, E, G/ Grigorie C/ harnec, cheşchin şi tare şi simătu E, G/ simăţi C// 7 socotélele C, socotélili lui E, socotelele lui G//8 *lipseşte* înnaintea Divanului înpărătescu C/ Postelniceştii C// 9 *lipseşte* cu Şaitaniceştii E, G/ dzic C/ Cantacozonéştii G/ *după* Cantacozineştii *ad.* înnainte Divanului înpărătescu C// 10 *după* pîrîia *ad.* pre Grigorii-vodă C, E, G/ înnainte C// 11 puind C/ *lipseşte* pe giupînésie G/ au fost cărînd]căra G// 12 cei]ciei C// 14 18]19 G/ C]Iară C, E, G/ Grigorii C// 15 iar$^{1-2}$ C/ *după* dovedit *ad.* i-au rămas C// 16 iar C// 19 să mustra C// 20 ciortiia]priciia E, G/ *după* Duca-vodă *ad.* şi-i dzicea C, D, şi-i dzicea Grigorii-vodă, Ducăi-vodă E, şi zicea Grigorie-vodă G/ néşte C// 21 aceia C/ Grigorie C/ să purceadă din Ţarigrad cu mare vîlfă şi alai E// 22 *după* vîlfă *ad.* şi pohvală din Ţarigrad C/ vîlhvă D, vîlhfă şi alaiu G/ cu domniia în Ţara Munteniască C, E, G// 23 19]18 C, 20 G/ iaste]ii C/ milostiv şi îndelungu răbdătoriu D, milostiv şi drept giudecător şi degrab-întoarce E/ *după* milostiv *ad.* că de şi pedepséşte pre cineva C/ iar apoi]şi G// 25 Aşia dzic C, D zicea E// 26 fie] fiie C/ *după* agiunsu *ad.* atuncea C// 27 *după* otrăvit *ad.* pe Grigorie-vodă C, Dar adevărul nu să ştie E//

20. Şi apoi, murind Grigorie-vodă, au purces Duca-vodă cu domniia în Ţara Munteniască. Şi mai cu vréme, după ce au mărsu Duca-vodă în Ţara Munteniască, au stătut cu mare cheltuială de au scos şi pre Şerban-vodă din surgunie de la Crit şi l-au adus în Ţara Munteniască şi l-au făcut logofăt mare.

21. De aicea înnainté lăsăm pentru Ţara Munteniască să scrie munténii, şi noi iară ne întoarcem la urmă, să scriem pentru ţara noastră.

22. Petriceico-vodă era om bun şi slabu, prost, n-au cutezat să facă ca Grigorie-vodă, să margă la turci, şi de la Tătărăşéni s-au dus la Iubăneşti, aşteptînd pre léşi să s⟨ă⟩ scoboare în gios şi gîndind că să vor mai strînge moldovéni, să să înmulţască oastea, să strîngă zaharea, ca să fie de triaba oştii leşeşti.

23. Iară boiarii moldovéni carii era cu dînsul, văzind că Grigorii-vodă s-au despărţit şi s-au dus la turci, sfătuitu-s-au şi ĭei înde ĭei şi s-au agiunsu şi cu toate capetile, căpitani⟨i⟩ slujitorilor, să ţie la un cuvînt. Şi s-au dus cu toţii la Petriceico-vodă şi au început a se ruga lui Petriceico-vodă să-i lasă pe acasă, să-ş ĭa fimeile şi copiii, să-i dea în laturi, să nu-i ĭa tătarîi, şi iarăş or vini întru întimpinarea lui Petriciïeico-vodă. Ce Petriceico-vodă,

---

1—9 *lipsesc* M, P//1 20]19 C, 21 G/ Grigorii C // 2 vrémĭe C// 4 cu]şi cu E/ *lipseşte* şi D/ pe C/ vodă]logofătul C, *lipseşte* E// 5 adus]dus C// 7 21]20 C, 22 G/ înnainte C, *lipseşte* D// 8 scriĭe C/ iarăş C// 9 *după* scriem *ad.* istoriïa C/ *după* noastră *ad.* a Moldovii C, pentru Moldova E, G// 10 22]21 C, 23 G, 39 M, 13 P/ Petriciaico C// 10—11 Iară Petriceicu voevoda era om slabu la fire şi prost şi pentru aceĭa n-au îndrăznit să facă ca Grigorie voevoda M, P//11 Grigorii C/ şi]ci M, P// 12 *lipseşte* de la Tătărăşéni M, P/ Tătărăşieni C/ la Ibăneşti şi acolo aştepta M, P// 13 să să scoboară C, să să pogoare M, să s⟨ă⟩ pogoari P / şi gîndind]şi să socotiia M, şi să socotie P/ să vor]s-or C/ că s-a mai strînge oaste moldoviniască M, ca să mai strîngă oasti moldovenească P// 14 şi moldovéni E/ *lipseşte* să să înmulţască oastea M, P/ zairea E, G// 14—15 zahara pentru oştile leşeşti M, P// 16 23]22 C, 24 G, 40 M/ *lipseşte* Iară M, P/ dînsul]Petriceaico-vodă E, G, P, Petriceicu voevoda M// 17 s-au despărţitu Grigorie Ghica voevoda M, P // 18 s-au sfătuitu înde şine, apoi s-au agiuns M, s-au sfătuit şi ei înde sîni, apoi s-au agiunsu P/ *lipseşte* şi[3] M, P/ capeteli C// 19 căpitanii C/ capetile, căpitani⟨i⟩căpiteniile M, P/ ţiïe C, ţiïe toţi M, P]fie G/ *după* cuvînt *ad.* să ţie G/ s-au dus]mergînd M, P// 20 Petriciaico[1] C, M // 20—21 la Petriceicu voevod, s-au rugat să-i lasă să să ducă pre la casăle lor M, la Petriceico-vodă s-au rugat cu toţii să-i lasă să să ducă pre la casăle lor P// 21 *corectat* ĭa D/ *lipseşte* şi M// 22 *după* tătarii *ad.* robi M, P/ iar E // 23 Petriciaico-vodă[1] C, *lipseşte* D, M, P / *lipseşte* Ce M, P / *lipseşte* Ce Petriceico-vodă C/ voevoda M //

neștiind că și slujitorii sînt cu dînșii la un cuvînt, oarecum /
f. 216 cu simeție le grăiia, și nu-i credea și nu vrea să-i sloboază, zicînd că și oaste leșască vine multă.

24. Iară Miron logofătul au răspunsu: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarîi". Și s-au închinat și i-au dzis: „Să fii măriia-ta săn⟨ă⟩tos", și au eșit afară. Și așea toți boiarii și căpitanii au purces, cela după cela, pre rînd, a să închina și a eși afară. Și cum au eșit afară, au început a încaleca pre cai și au purces cu toții în gios.

25. Iară Petriceico-vodă au rămas numai sîngur, numai cu Hăbășescul hatmanul și cu casa lui. Și au început a plîngé și a blăstăma pe Miron și pe alții și a dzice la cé l-au adus, și au trecut codrul întru întîmpinarea leșilor de la Iubănești spre Cernăuți.

26. Iară boiarii, după ce au purces și au mărsu la Căcăcéni, s-au sfătuit și au scris cărți la boiarii cei de Țara de Gios, la Gavriliță și la Buhuș și la alții, precum iei și cu toată oastea s-au despărțit de Petriceico-vodă și vin în gios la dînșii. Ce să facă știré viziriului, să poftiască domnu dintre dînșii, să-ș pue pre cine vor socoti. Și, fără zăbavă, și ei îș vor alége domnu și vor merge cu toții la viziriul. Și au dat cărțile la Gheorghiță Mitre, să le ducă la boiarii carii sînt pomeniți mai sus.

---

1 neștiind nemică C/ slujitorii cu dînșii sînt la un cuvînt D, slujitorii sînt toți într-un cuvînt cu dînșii M, slujitorii sînt toți la un cuvînt cu dînșii P // 2 simeție C/ le grăia oarecum cu sămițiie M, P/ nu²]nici M, P/ *lipsește* și nu vrea E, G/ sloboază]lasă P// 3 că]cum că P// 4 24]23 C, 25 G, 41 M, 14 P/ *lipsește* Iară M, P/ *ad. marginal*: au răspunsu B/ răspunsu]zis M, P, *lipsește* au răspunsu D/ au răspunsu zicînd G/ fiie C// 5 cu voia M, P/ tali C/ fiie C/ *după* casăle *ad.* și copiii C// 6 să le ia] să-i ia C/ s-au închinat luundu-și dzioa bună și au dzis E, s-au închinat luînduș zioa bună *și zicînd G / și i-au dzis]zîcînd M, P*// 7 *așa C/* căpitanii]căpiteniile M, P// 8 cela după cela]unul după altul G/ *lipsește* pre rînd C, D, M, P/ a i să închina M// 9 afară, îndată au încălecat pre cai G/ au și început E, M, P/ *lipsește* pre cai C, D, M, P// 11 25]24 C, 26 G, *lipsește* M, P/ Petricieico C/ voevod M/ *lipsește* au rămas numai E/ *lipsește* numai G/ *lipsește* numai sîngur M/ *lipsește* numai sîngur, numai P// 12 hatmanul Hăbășescul E, G, M, P/ casa] casnicii M, P // 13 plînge C/ Miron logofătul M, P/ alții]ceelalți M, P/ dzicé C/ a zice: iată la ce m-au adusu M, P/ și] deci M, P/ codrul di la Ibănești întru întîmpinare leșilor și s-au dus spre Cernăuți M, P// 15 Iulbănești C// 16 26]25 C, 27 G, 42 M, 15 P/ *lipsește* Iară M, P/ după cîe C/ la]pînă la G// 17 Căcăcieni C/ au sfătuit C, D, s-au sfătuit cu toții G/scris]trimis C/ *lipsește* cărți M, P/ cîei C/ de]din M// 18 Gavriliță*ști* P/ *lipsește* și[1] M, P/ alții]ceelanți M, ceîalalți P/ precum]cum că M, P//19 *lipsește* cu P/ *după* oastea *ad.* slujitorimea E/ Petricieico C/voevoda M// 20 *lipsește* Ce P/Ci ei să facă M/ la veziriul M,P/ poftiască]facă P// 21 să-ș puie C, să-ș pue, să-ș aliagă E,G/ pe C/ vor]or C// 22 și iei ș-or alége C, D/ vor²]or C// 23 veziriul C/ Ghiorghițe C// 23—24 să le ducă la acei boeri M, P/ să le ducă la boiarii carii mai sus s-au scris D, E, G// 24 *lipsește* carii sînt pomeniți mai sus M, P//

27. Decii cînd au mărsu Gheorghiță, au găsit pre toți boiarii în Gălați și pe Dumitrașco-vodă Cantacozino pus domnu de la împărățiie. Și cum au văzut pre Gheorghiță Mitre că au vinit cu cărțile, l-au și chiemat, de i-au spus
ms. 253,5 de toate, și s-au bucurat // și l-au boerit, l-au pus postelnic
f. 226 al doilea. Ș-au și păzit de au scris, de au făcut șt⟨i⟩ré viziriului, cum că toții boïarii și toată slujitorime și ț⟨a⟩ra s-au lăsat de Petriceico-vodă ș-au vinit și ș-au adus capeteli suptu mila înpărăției.

DOMNIÏA LUI DUMITRAȘCO-VODĂ CANTACOZINO, L⟨EA⟩T 7182 ⟨= 1674⟩. CAP 79

Zaci⟨alo 1⟩. Audzindu vizirul, fiind la Obluciță, de lucrurili ce s-au făcut la Hotin și cum s-au hainit Petriceico-vodă, de s-au închinat la leși, acolo, în grabă, nice un domnu sau ficior de domnu mazîl nu era, nimi. Numai ce s-au aflat Dumitrașco-vodă, caré era ca capichihaïa lui Petriceico-vodă și fusesă mai înainte vréme și visternic maré în Ț⟨a⟩ra Munteniască, la Gligore-vodă.

---

1 27]26 C, 28 G, *lipsește* M, P/ Ghiorghiță Mitre C, Gheorghiță Mitre D, E, G/ pe C// 2—3 și cu dînșii pre Dumitrașcu voevoda Cantacuzino pus domn de înpăratul turcesc. M, P// 3 *lipsește* Și D/ *după* văzut *ad.* Dumitrașco-vodă E, G/ pe C/ Ghiorghițe C// 4—7 c-au venit, îndată l-au chemat. Și cetind ⟨gătindu P⟩ Dumitrașcu voevod cărțile și spuindu-i și Gheorghiță Mitre de toate cîte li s-au întîmplat, s-au bucurat Dumitrașcu voevod și au boerit pre Gheorghiță Mitre, făcîndu-l al doilea postelnic. Și au și scris la veziriul făcîndu-i știre cum că toți boerii M, P// 4 *după* chiemat *ad.* Dumitrașco-vodă C// 5 *după* bucurat *ad.* Dumitrașco-vodă G/ boïarit C/ *după* boerit *ad.* pre Gheorghiță Mitré G// 6 doile C/ Și au B, C/ păjit A/ știré C// 7 toți B, C/ slujitorimea B, C// 8 țara C/ Petriciaico C/ și au vinit B, C/ și ș-au adus]aducîndu-și M,P//9 capetile B, capetele C /înpărățiii B,C]înpăratului M, P//10 Dumitrașcu Cantacuzino voevod M, Dimitrașco Cantacozono voevod P// 11 l⟨ea⟩t]în anul B, C, G, anul E/ *lipsește* l⟨ea⟩t 7182 M, P/ Cap 83 B, P, Cap 82 D, *lipsește* E, G, M// 12 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, G, M, P/ Auzind B, C/ viziriul B/ lucrurile B/ În anul 7182, fiind viziriul la Obluciță și auzind de lucrurile D, În anii 1674, fiind veziriul la Obluşciță și auzind de lucrurile M,P// 13 făcut la cetate în Hotin G/ cum că M, P/ Petriciaico C// 14 voevod M/ de]și B, C/ la léși B,C]leșilor M, P/ a⟨colo⟩ E, deci acolo M, P/ nici B, C// 14—15 nici un domn mazil, sau vreun fecior de domn mazil G, nici un domnu mazîl, sau ficior de domnu P//15 mazil B, C/ nimé B,C, *lipsește* nimi M//16 care B, C/ *lipsește* ca D,G// 17 Petriciaico C/ fusésiie B, C]au fost E, G/ innainte C// 15—17 Ci numai ci era Dumitrașcu Cantacuzino, carile mai-nainte au fost și vist⟨iernic⟩ mare M, Ce numai era Dumitrașco-vodă Cantacozono, carile mai innainte au fost și visternic mari P// 17 vistérnic B, vistiernic C// 18 mare B, C/ Țara C/ Grigorii B, C/ voevod M//

Şi era grec ţărigrădiian de felul lui, niiam de-npărat creştinescu di Ca⟨n⟩tacozonesştii, şi ştie rîndul acestor ţări. Şi neaflîndu-s⟨ă⟩ nimé atunce, cum să pomeneşté mai sus, l-au pus pe dînsul vizirulu domnu în Moldova în locul lui Petriceico-vodă. Şi luîndu căftan dé domnie, f. 226[v] au mărsu / în tîrgu în Gălaţi. Şi s-au strînsu toată boïarimea la dînsul şi oastea, ca pui⟨i⟩ di potrinichi, după cum s-au scris mai sus. Ş-au orînduit vizirul şi un paş⟨ă⟩ cu cîtăva oaşté turce⟨a⟩scă şi un soltan cu 20.000 de tătari, ca să-l duc-în scaon în Eşii şi să să bată şi cu acei leşi ce or vini asupra lui.

2. Déce leşii, dac⟨ă⟩ s-au tîlnit cu Petriceico-vodă spré Cernăuţii, au purces în gios pîn' la ⟨ *loc gol* ⟩, tot dépreun⟨ă⟩ apoi s-au despărţit, ş-au trecut obuzul leşesc în gios, pîn' lîngă Movila Răbîii. Dumitraşco-vodă, din Gălaţii au pornit pe acel paşé cu turcii şi pe soltanul cu 20.000 de tătari şi cu oaştea moldovene⟨a⟩scă şi cu o samă de boïari moldoveni, anumé Alixandru Buhuş hatmanul şi cu Costantin Cantemir, sărdarul, care au fostu pe urmă şi domnu, şi cu Ştefan Cerchezul comisul si cu Mitre şi cu frate-său Ghiorghiţă şi alţii mulţi, ş-au purces în tîmpi-

---

1 *lipseşte* grec P/ ţarigrădian B/ ţarigrădian grec C/ féliul B, C/ *lipseşte* de felul lui M, P/ însă niam M, P/ niam de înpărat B, C/ *anulat* niiam de-npărat cresştinescu D// 2 creştinescu B, *lipseşte* C/ de Cantacozineşti B, C/ ştiia B/ ştiia rîndul bine acestor ţări C// 2—5 acestor ţări. Deci veziriul pre acesta l-au pus domnu Ţării Moldovii în locul M, P// 3 neaflîndu-să C/ atuncea B, C/ atuncea din domnii mazili, sau din ficiorii de domni mazili, precum mai sus s-au scris, l-au pus E, G/ cum] precum B,D/ pomenéşte B, pomeneşte C/ pre B// 4 veziriul C, veziriul să fie G // 5 Petriciaico C/ voevoda M/ luund B, C/ caftan de domniie B, C// 7 boerimea B/ la]cu G/ puii de potîrniche B, C// 7—8 *lipseşte* şi oastea... mai sus M, P// 8 mai sus s-au scris E, G/ Şi au orînduit B, C, Orînduit-au viziriul M, P/ şi pre un paşia C, M, P/ paşia B//, 9 oasté B, oaste C/ turcească B, C/ şi pre un soltan B, E, M, P/ doaozăci de mii de tătarî B, C// 10 să ducă pe Dumitraşcu voevoda M, să aducă pe Dumitraşco-vodă P/ ducă C/ la scaonul domnescu în Iaşi E, G/ Iaşi, B, C/ acïai C/ léşi B, C/ şi să bată pre leşi⟨i⟩ ce ar veni M, şi să bată pre leşii ce vor veni P// 12 2]3 M/ Decii B, C, *lipseşte* M, P/ léşii B, C/ dacă C/ întîlnitu M, P/ Petriciaico C/ voevod M/ spre B, C// 13 Cernăuţi B, C/ *lipseşte* pîn' la B, C, D, E, G, M, P/ dinpreună B,C, înpreună M, P//14 şi au B/ obujul A/ leşescu B, C/ pînă C// 15 lîngă]la M, P/ Iar Dumitraşco C, E, G/ *ante* Dumitraşco: 4 M, 2 P/ Dumitraşco voevoda au trimis pre acel paşe din Galaţi cu turcii M, Dimitraşco-vodă au triimis acel paşă la Gălaţi cu turcii P/ Gălaţi B, C// 16 pre B, C/ paşia B, C/ şi pre acel soltan C/ cu[2]] cu acele M, P/ doaozăci de mii B, C/ tătarî B,C//17 oaste moldoveniască B, C//18 moldovéni B, C/ Alexandru B/ *lipseşte* cu M, *lipseşte* şi cu P// 19 sărdariul B, C, *lipseşte* M, P/ carele B/ carele mai pre urmă au fost şi G, M, P, careli au fost mai pre urmă şi E/ fost B, C/ pre C// 20 *lipseşte* cu[1] M/ Cerchez E, G/ *lipseşte* şi cu[1–2] P, şi cu[2] M/ Mitre vornicul E, G// 21 Gheorghiţă B/ Gheorghiţă Mitre şi cu E, G/ şi alţii B,C, şi pre alţi M,P/ şi au C/ întru întimpinarea B,C,E,M,P //

narea leşilor. Şi era în obuzul leşescu cap hatmanul Sinavschii. Şi dup⟨ă⟩ ce s-au tîlnit acolo la Răbîia, le-au dat războiu pre taré, şi s-au bătut to⟨a⟩tă dzua. Iară cînd au fostu no⟨a⟩pté, au făcut leşii mulţimé de focuri,/
f. 227 un om cîte 5, 6 focuri. Dece paşea au chemat ⟨pe⟩ Buhuş şi pe Cantimir şi i-au triimis să ĭa limbă. Şi cîndu au mărsu, au găsit numai locul şi focurilé, iar obuzul leşescu să-ntorses⟨ă⟩ înapoi, că fuses⟨ă⟩ de toţii şes⟨ă⟩, şepte miei de leşi. Dece spuindu Buhuş paşéi, s-au bucurat, ş-au mai mărsu o samă dup⟨ă⟩ dînşii, pîn-au trecut din Eşi leşi⟨i⟩. Şi turcii şi cu tătari⟨i⟩ s-au întorsu înapoi, că era în postul Crăciunului, vréme de iarnă. Şi leşi⟨i⟩ s-au tot dus în ţara lor, şi Petriceico-vodă încă s-au dus cu dînşii, şi hatmanul Hăbăşescul înpréun⟨ă⟩ cu dînsul. Numai ce au lăsat o samă dé nemţii în Cetate Ne⟨a⟩mţului şi-n Sucevi, caré s-au ţîmplat de au şedzut acei nemţii într-acelé cetăţii mai bini de un an. Şi era acelé

---

1 leşilor B, C / cap oştilor C/ 5. Hatmanul Sichĭavschi ⟨Sănevetchie P⟩ era mai mare preste oaste leşască. Deci după ce M, P/ cap pre oastea leşască Adam Sinavschii, hatman polnii corunnii E, cap Adam Sinavschie, hatman polnii corunnii G// 2 după C/ *după* întîlnit *ad.* oştile M, P/ la Movila Răbîiii, în gios, pre Prut C// 2—3 la Movila Răbîi şi au datu războiu foarte tare, toată zioa s-au bătut M, P/ li-au B, C/ li-au leşilor dat G// 3 pre tare B, pre tare leşilor C,D, leşilor pre tare E/ toată zioa B, C/ Iar B, C/ *ante* Iară: 6 M// 4 fost C/ noapté C/ leşii B, C/ leşii au făcut M, P// 5 cinci, şasĭe B, C/ Decii B, C, *lipseşte* M, P/ paşia B, C/ *ante* paşa: 7 M, 3 P/ chiemat B, C//5—6 pre$^{1-2}$ B // 6 pre Buhuş hatmanul şi pre Cantemir sărdariul C, D, E, G/ trimis C/ cînd B, C// 6—7 Şi cîndu au mărsu]Deci mergîndu M, P// 7 mărsu ei E, G / focurilé B, focurili C, focurile P// 8 să întorsésĭe înnapoi B, C/ fusésĭe B, C, au fost E, G/ că au fost puţini, numai vro 7000 M, P/ de toţi B, C *lipseşte* de toţii E / şésĭe B, C, şease E//9 şapte C / mii B, C/ de leşi B, C, *lipseşte* M, P/ Decii B, C]Şi M, P/ spuind B, C/ Buhuş hatmanul D, hatmanul Buhuş E, G/ paşii B, C // 10 şi au B, C / după C]de E, G / dînşii B, C / pînă C// 10—11 dînşii, turci şi tătarî şi din oastea moldoveniască, pînă au trecut de Iaşi în sus leşii E, G, dînşii, pînă ce au trecut leşii şi din Iaşi. Şi după aceĭa turcii şi tătarii M, P// 11 *după* Iaşi *ad.* în sus C/ leşii B, C/ Şi]Iar C, *lipseşte* B, E, G/ *ante* Turcii : 3 E, G/ *lipseşte* cu C/ tătarii B, C/ întorsu înnapoi B, C] dus la locurile lor M, dus înnapoi la locurile lor P// 12 la vréme D/ *lipseşte* Şi M, P/ leşii B,C/ *ante* Leşii : 8 M// 13 în]pînă în M, P/ *lipseşte* şi M, P/ Petricĭeico C/ voevod M// 14 dînşii]leşii P/ *lipseşte* şi M, P/Buhăşescul hat⟨manul⟩ încă s-au dus cu Petriceicu voevod M, Hăbăşescu hatmanu încă s-au dus cu Petriceico-vodă P/ Hăbăşescul încă s-au dus cu Petriceaico-vodă, cu leşii. D// 15 Numai ce] Leşii M, P/ *ante* Leşii: 10 M, 4 P/ *după* lăsat *ad.* leşii E/ o samă]cîţi⟨i⟩va M, P/ de B, C, *lipseşte* M, P/ de leşi, nemţi în cetatea Socevii şi în Cetatea Niamţului G/ nemţi B, C/ Cetaatea Niamţului şi în Suceavă B, Cetaate Niamţului şi în cetaate Sucevii C// 16 şi în cetaatea Sucevii D/ carii B, care C// 16—17 şi în cetate Sucevii, şi acei nemţi au fost întru acele cetăţi M, P/ acĭei C// 17 nemţi B, C/ într-acéli cetăţi C, *lipseşte* B, E, G/ bine B, C]mult M, P/ *ad. ulterior* de un an A/ de]de cît P/ acéli cetăţi B, C/ acele cetăţi era M, P//

cetății pliné de odo⟨a⟩re și de hainé a to⟨a⟩tă ț⟨a⟩ra, boĭaresștii și neguțitoresștii, dup⟨ă⟩ cumu-i obiceiul la vremé de răsco⟨a⟩lé, de-ș pun oameni⟨i⟩ ciné ce aré mai bun. 3. Iar în Hotin, dup⟨ă⟩ ce au bătut leșii pe turcii, n-au mai lăsat nici oasté; l-au lăsat pustiiu.

4. Dumitrașco-vodă, dup⟨ă⟩ ce au vădzut că s-au curățit de leși, rădicatu-s-au cu toată boĭarimea și s-au dus în scaon, în Eșii, și s-au aședzat la scaon. Dece Dumi-
f. 227v trașco/-vodă temîndu-s⟨ă⟩ de leși să nu slobo⟨a⟩dză nescariva poghiiazuri cu-ndemnarea lui Petriceico-vodă, să-l ĭa, scris-au la viziriul de au făcut șt⟨i⟩ré de toate de acestea cum sau tîmplat. Déce vizirul au poroncit să ernedzé tătari în țară pentru să aperé și pe dînsul și raĭaoa. Iar mai multu au fostu socotiiala turcilor pentru ca s⟨ă⟩ slăbască raeoa să nu s⟨ă⟩ poată haini lesné. Dzic să fie dzis viziriul lui Dumitrașco-vodă, cîndu l-au pus domnu, la Oblușițé: 5. De s-or apuca boĭarii să fac⟨ă⟩

---

1 pline B, C/ odoară M, P / haine M, P/ *după* haine *ad.* mai M, P/ toată țara B, C // 2 boerești B, C/ neguțitorești B, C / după cum iaste B, C / obiceaiul B, obiciaiul C // 3 vréme de B, *lipsește* C/ răscoale B/ *după* răscoale *ad.* și la vremi de nepace C/ oamenii B, C/ cine B, C/ are B, C// 3—4 *lipsește* de-ș pun ... mai bun. 3. M, P// 4 *după* bun *ad.* prin cetăți și prin mănăstiri B,E, G, pre la cetăți și pre la mănăstiri C, prin cetăți și prin mănăstiri, pentru apărare D/ *lipsește* 3 B, C, D, E, G/ Iar cetaate Hotinului C, Iară în cetaté în Hotin E, G, Iar Hotinul M, P/ după C / leșii B, C/ pre turci B// 5 *lipsește* n-au mai lăsat nici oasté M, P / nici oaste în cetaate în Hotin, ce au lăsat cetaate pustiie C, nici oaste în cetate, ce au lăsat cetaatea Hotinului pustie D, nici oasté, ce au lăsat cetatea Hotinului pustie E, G/ l-au]ce l-au B// 6 4]3 D, *lipsește* M, P/ Iară Dumitrașco C / după C / voevoda M // 7 curățit]mîntuit M, P / s-au cu⟨rățit de leși⟩ D / lési B, C/ s-au rădicat M, P/ boerimea B, C/ boerimea din Gălați și au vinit la scaonul domnescu E, G// 8 în]la B/ Iași B, C/ *lipsește* și s-au aședzat la scaon M, P/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ *ante* Dumitrașcu voevoda: 11 M/ Dimitrașco P// 9 temîndu-să C/ lési B, C/ să nu sloboadă niscaiva B, C]să nu vie cu M, P// 10 podghiiazuri B, poghiazuri C/ îndemnarea B, C/ Petricieico C/ voevoda M // 11 să-l]și să-l M, P/ au scris M, P/ veziriul C/ de]și M, P au]i-au B, C/ știré C// 12 *lipsește* de M, P/ acéste B, C/ cum]precum B, E, G/ întîmplat P/ Decii B, C] Iar M, P/ *ante* Iar: 12 M/ viziriul B, veziriul C// 13 ernézé B, ernézé C/ tătarî B, C/ în Țara Moldovii, ca să-l apere cum pre dînsul, așa și pre țară M, P/ *lipsește* pentru G/ să]să-l B, C/ pre B/ dînsul]Dumitrașco-vodă E, G// 14 Iar]Însă M, P/ mult B, C/ fost C/ socotiala B, C/ *lipsește* pentru M, P// 15 să $^{1-2}$ C/ raĭaoa B, raiaoa C]țara M, P/ poată]mai poată M/ poată să să hainiască țara P/ lésne B, C, *lipsește* M, P// 16 Dzicu B, Zic unii C, Dzicu așia E, Zic că așia G/ *ante* Zic: 13 M/viziriu⟨l⟩ C// 16—17 Zic că veziriul fiind la Oblușciță, cîndu au pus domnu pre Dumitrașcu voevoda, i-ar fi zisu că de să vor M, P/ cînd B, C//17 Obluciță B, C/ *după* Obluciță *ad.* ca să ĭernezé tătarî în țară. Și au zis viziriul C/ 5]4 D/ s-or]să vor B/ facă C//17—1 boerii cu zapisu că n-or veni M, P//

zapis la mîna viziriului, cum că n-or vini poghiiazuri să strîce țara și domnie va trăi cu pacé în Iași, or rădica să nu ernedză tătarii în țară. Dece o samă dé boïarii s-au fost apucîndu să fac⟨ă⟩ zapis, dar Miron logofătul dzicu să nu fie priimit la acel sfat, dzicîndu că s-au făcut multă vrajbă cu leșii și știindu și pe Petriceico-vodă că-i dus cu dînșii, nu să vor putea răbda să nu s⟨ă⟩ slobo⟨a⟩dză poghiiaz, să strîce țara, și pe urmă a căde greu în capetelé lor; iar așe, de or erna în țară, mai biné a hi, că or apăra și țara dé poghe⟨a⟩zuri, că și în Țara Leșască văs că erne⟨a⟩dză joimiri și nu mai ïaste nimic. Și așea au socotit și n-au vrut să fac⟨ă⟩ zapis și au lăsat de au ernat tătarîi în țară. /

f. 228 6. Dar acesșté voro⟨a⟩ve nu-s nemic, făr⟨ă⟩ cît Dumitrașco-vodă, fiindu grec tălpiz și fricos, cu piele de iepure la spate, și neavîndu nice o mil⟨ă⟩ de țară, punea pricini asupra boïarilor ș-a lui Miron, că sfătuescu și-i biné să ernedzé tătari și ei n-au priimit să facă zapis.

---

1 cum]precum D, E / n-or]nu vor B, E / podghiiazuri B, poghiazuri lésești C, E, G// 2 strice C/ și]și cum că M, P/ domniia B, C / pace B / vor rădica B// 2—3 apoi va rădica pre tătari să nu erneză M, P // 3 ernezé B, ierneze C / tătarîi B C/ Decii B, C/ de C/ boiari B, boïari C// 4 apucînd B, C]supuind M, P/ facă C' /*după* zapis *ad.* la veziriul M, P/ dar]iară M, P// 5 dzic C, *lipsește* M, P/ să nu fie]n-au M, P/ *lipsește* la C/dzicînd B, C] și ar fi zis M, P // 5—7 că cu leșii s-au făcut multă vrajbă și fiind dus cu dînșii și Petriceicu voevod, nu să vor putea M, că cu leșii s-au făcut multi zarve și vrăjbi și fiinducă Petriceico-vodă era dus cu dînșii nu să vor pute P// 6 lésii B, C/ știind B, C/ Petricïeico C/ că-i]că iaste D, E, G // 7 cu dînșii B]la lési C, cu lésii D, E, G/ să nu să sloboază poghiazuri C, să nu sloboază podghiazuri D// 8 podghiiazuri B, podghiiazuri lésești E, G/ poghïazuri și să nu strîce M, P/ strice B, C/ țara și apoi, atunce tot greul a căde ⟨*lipsește* a căde P⟩ în M, P/ pre B/ în]di P/capetile B, capetele C// 9 așïa B, C/ ïarna C/ *după* erna *ad.* tătarîi B, D, E, G, M, P/ bine va fi B, C/ că vor B// 10 de podghiiazuri B, poghiazuri C/ *lipsește* că or apăra ... poghe⟨a⟩zuri M, P/ văzu că B, C, *lipsește* M, P // 11 erniază B, C/ joimirii B/ și lăcuitorilor nu le mai ïaste nimică M, P/ nemică B, C/ așa C// 12 facă C// 12—13 *lipsește* și au lăsat ... în țară M, P// 14 6]5 D, 14 M, 5 P/ acéste B, C/ voroave B, C/ nu sînt B/ nemică B, C/ fără de cît B, E, G, fără cît numai C// 14—15 Însă aceste au alt tîlcu. Dumitrașcu voevoda era om tălpiz M,P// 15 fiind B, C/ telpiz B, C/ *ad. marginal ulterior*: cu piele de iepure la spate A/ piïele C/ epure C/ *lipsește* cu piele de iepure la spate B, E, G// 16 spate]spinare M, P/ neavînd B, C/ nici B, C/ milă C//17 *după* pricini *ad.* ca aceste G/ ș-a]și a C//17—2 asupra boerilor, iară mai alesu asupra lui Miron; însă chïar ⟨că P⟩ lui îi era voïa să ernez⟨e⟩ tătarii în țară, fiindcă era fricos și să teme fără oști a trăi în Iași ⟨țară P⟩ ca să nu vie M, P/ ș-a lui Miron]și asupra lui Miron logofătul D, și lui Miron logofătul E, ș-a lui Miron logofătul G/ sfătuescu ei B, E, G// 17—18 că au sfătuit și au dzis că iaste bine să ernezé tătarîi și cum că ïei C// 18 bine B/ *după* tătarîi *ad.* în țară B, E, G/ și ei]și cum boiarii D, și boiarii E, G//

Dar lui îi era voe și silie spré acela lucru, că s⟨ă⟩ temea să șadză în Iași, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-l ia din Eși.

7. Dece întrat-au tătarii în țară, ca lupii într-o turmă de oi, dé s-au aședzat la iarnatic pin saté, pe oameni, din Prut pînă în Nistru și mai sus, pînă în apa Jijiei, nemărui nefiindu nice o mil⟨ă⟩ de săraca de țară, cum aru hi fostu ț⟨a⟩ra fără domnu. Așe iera jac într-însa, cum aru hi fostu ei, săracii, pricin⟨a⟩ răutății, cum aru fi ei, săracii, sfătuit să vie leșii cu oastea la Hotin. Cum s-au îndurat a da țara în prad⟨ă⟩, făr⟨ă⟩ nice o nevoie! Numai pentru frica ce blăstămățască și chivernisala lui au socotit, de au ernat tătarîi în țară pîn-în primăvar⟨ă⟩!

Joimirii în Țara Leșască, ce mănîncă gospodarii casăi mănîncă și ei, și au fric⟨ă⟩ di strînso⟨a⟩re de rohmistrii lor, dé nu pot face oamenilor răutății.

8. Iară tătarîi sînt lupi apuc⟨ă⟩tori, pradă, robăscu, bat
f. 228v și căznescu pe cresștini, neavîndu grije, nice strînsoare /de mîrzacii lor. Și tătarîi nu mînca, ca joimiri⟨i⟩, ce mînca gospodarii, ce mînca tot carné de vacă și de oai, dé nu-i pute să-i biruiască cu hrana, pe dînși⟨i⟩ și pe cai⟨i⟩ lor. Că un sac

---

1 *după* lui *ad.* Dumitrașco-vodă D/ voia B, voïa C/ *după* voia *ad.* așa D/ siliïa B, să siliïa C/ spre B, C/ să C// 2 viïe C/ niscaiva B, C/ podghiiazuri B, podghiazuri C, podghiazuri leșești D, E/ să-l]și să-l M, P/ din Iași B, C, *lipsește* M, P// 4 7]6D, 15 M/Decii B, C, *lipsește* M, P/ au întrat G/ întru o B]în M, P/ turma M, P// 5 de² B, C]și M, P/ ernatec B, C/ sate B, C/ *lipsește* pe oameni M, P// 6 Jijiii B, C// 7 nefiind B, C] fiind M, P/ nici B, C/ milă C/ *lipsește* de² M, P/ cum]precum E, ca cum M, P/ ar fi fost B, ar hi fost C// 8 țara C/ fără de B, E, G, M, P/ Așïa B, C/ era B,C/ cum]precum E, ca cum M,P/ ar fi fost ïei B, ar hi fost ïei C// 9 pricină B,C/ răutății B, C/ cum]precum E, ca cum M, P/ ar B/ ar fi sfătuit ïei, săracii, să viïe C, M, P/ sfătuit săracii D// 10 lésii B, C/ oaste B/ Cum]Și cum de M, P/ îndurat Dumîtrașco voevod M,P//11 pradă B, C// fără de nici B, E, G, P/ *lipsește* făr⟨ă⟩ nice o nevoïe M, P//11—12 Și numai pentru puțină frică a lui ce blăstămățască și pentru chivernisala lui ce re M,P// 12 cea B/ chivernisala B, C//12—13 *lipsește* au socotit... în primăvar⟨ă⟩ M, P//13 pînă C/ primăvară C//14 *ante* Joimirii: 16 M/ *după* Leșască *ad.* cîndu erniază pin casă, cele M, P/ *după* casăi *ad.* acele M, P// 15 ei]ïei B, C/ și² iară deosăbit că M, P/ frică C/ și frică de rotmistrii ⟨rohmistrii P⟩ lor M, P/ și strînsoaré B, C, *lipsește* M, P// 16 de B, C]și M, P/ răutăți C// 178]7 D, *lipsește* M, P/ sînt B, C/ apucători B/ *lipsește* și E// 18 *lipsește* și căznescu M]și muncesc P/ pre cresținі B, C, M, P/ neavînd B, C/ grijïe C, nici grije M/ nici strînsoaré B, C] nici frică P, *lipsește* M// 19 *lipsește* Și M, P/ *ante* Tătarii: 17 M, 6 P/ nu mănîncă G, P/ *lipsește* ce mînca gospodarii M, P/ *după* gospodarii *ad.* casii B, C, E, G // 20 carne B, C/ oaïe B, C/ de B, C/ putea B, C/ putea bieții oameni E, G// 21 biruiască]îndestulează M, P/ hrană C / cum pre dînșii M, P, și pre dînșii G / dînșii B, C/ și]așa și M, P / pre caii B, M, P, pe caii C// 21—1 Că în fiește zi da cîte un sac de orzu de tot calul M, P, Și da orzu mult la cai C//

dé ordzu da pe dzi unui cal, şi cît nu pute să mănîncé un cal într-o dzii îl deşerta din traisté şi-l strîngea deuseghii; şi dac-î⟨l⟩ şi fîrşe bietul om ordzul din gro⟨a⟩p⟨ă⟩, iar tătarul îl făce pe om de cumpăra ordzul cela ce strîngea iel de pen traisté. Mîncat-au tot, şi pîné, şi dobitoc, ş-au jăcuit tot pîn' la un cap dé aţă. Pe mulţii au şi robit, cu furiş, femei, feté, copii. Rămas-au bieţîi oameni numai cu sufleteli, bătuţii şi strunciunaţii cum era mai rău şi mai amar, cum nu s⟨ă⟩ poate nice a scrie, nice a s⟨ă⟩ povesti caznelé şi ucisurili lor ce au avut de tătari. Dece viindu primăvara, s-au rădicat tătarîi din ţar⟨ă⟩.

9. Iară nemţîi tot şădea pen cetăţii, în Ne⟨a⟩mţu şi-n Suce⟨a⟩vă, şi jăcuîa ce pute prinpregiurul cetăţilor pentru mîncaré. Şi moldovenii sta cu oastea prinpregiurul cetăţilor, ca să-i sco⟨a⟩tă, şi nu-i pute, şi sta penpregiurul cetăţilor şi totdeauna avea cu dinsîi bătaîe. Şi boîarimea di pinprégiur era bejeniţi de răul lor.

---

1 de B/ da unui cal pe zi D / pe dzi]în doao, trii zile E, G/ putea B, C/ să] să-l M/ mănînce B // 2 un cal într-o dzii]caii C / zi B/ deşerta B, C, deşărta tătarul G/ deşerta orzul din traistă E/ traiste B, C/ strîngea]pune M, P/ deosăbi B, C, D, E, M, P, osăbit G// 3 dacă îş fîrşiîa B, C, D, E, dacă îş sfîrşiîa G/ biîetul C / groapă B, C// 4 făcea B, C/ pe]pre B// 4—5 cumpăra de la dînsul orzul acela ce-l strînge el din traistă M, cumpăra de la dînşii orzul acela ce-l strînge din straistă P/ ce]ce-l C,E// 5 îei C/ de pin C]din B, D, E, G/ traiste B, C / *ante* Mîncat-au tătarii 18 M/ Mîncat-au tătarîi P/ pîine B, pîiné C/ dobitoace E// 6 şi au jecuit B, C/ pînă C/ de B, C/ Pre mulţi B, Pe mulţi C, Şi pre mulţi D, Pre mulţi moldoveni M, P/ *ante* Pre: 19 M/ cu]pre M, P, *lipseşte* B, C, E, G// 7 fimei B, C/ féte B, C/ şi copii M, P/ Şi au rămas C/ *ante* Rămas-au: 20M/ bieţii B, C//8 sufletile B, C/ bătuţi B, C/ *după* bătuţi *ad.* şi stîlciţi E, G/ *lipseşte* şi M, P/ struncinaţi B, C / cum]precum B, E, G, şi cum M, P/ *lipseşte* mai rău şi M, P // 9 cum] cît M, P / să C/ nici a să scrie B, D, E, nici a scriie C / nici B, C / a povesti C // 10 caznele B, C/ ucisăturile B, E, G, ucisăturili C, ucisăturile bieţilor oameni ce D / nici a povesti bătăile, ucisăturile şi muncile lor M, P / de]de la E, M, P/ tatarî B, C/ Decii B, C, *lipseşte* M, P / Viind B / *ante* Viind: 21 M, 7 P// 11 prim⟨ă⟩vara C/ după ţară *ad.* şi s-au dus M, P // 12 9]8 D, 22 M / *lipseşte* Iară B, C / nemţii B, C / şidea prin cetăţi B, C // 12—13 şide în Cetate Nîamţului şi a Sucevii M, P / în Niamţu şi în Suceavă B, C, în Cetate Niamţului şi în cetatea Sucevii E, G, şi în Cetatea Niamţului şi în cetatea Sucevii D // 13 jecuîa B, C / putea B, C // 14 mîncare C, mîncarea lor M, P / Şi] Iar M, P / moldovénii B, C / prinprégiurul]înpregiurul M, P / prinpregiurul B, C // 15—16 *lipseşte* ca să-i sco⟨a⟩tă şi nu-i pute şi sta penpregiurul cetăţilor C//] 15 putea B / putea scoate E, G / *lipseşte* şi sta penpregiurul cetăţilor E, M, P / prin B // 16 totdiauna C / dînşii B, C/ bătăliîe D / boerimea B // 17 de prinpregiur B, C//

10. Purces-au al doili anu viziriul cu oastea în Ţara Leşască, pe Nistru, pe di cie parté, tot strîcîndu şi ardzin-
f. 229 du / pin Podolie cetăţile şi tîrgurilé cu balemezurile, şi hanul cu tătarîi robindu to⟨a⟩tă Podolie în sus, pîn-au agiunsu la Zăravna.

11. Iară aice au orînduit pe caplan-paşea, cu oaste turcească şi cu moldova⟨nii⟩, de au stătut prinpregiurul cetăţii Sucevii cîtva vremé, şi nu pute sco⟨a⟩te pe nemţii, pînă au flămîndzit şi s-au închinat de bună voïe şi viindu-le şi poroncă de la leşi să iasă.

12. Iară cei din Cetate Neiamţului, neavîndu bucate, n-au zăbăvit mult, ce au ieşit legînd tabăr⟨ă⟩ de au mărsu la Sucevi, la céïalalţii nemţii. Era atunce Alexandru Buhuş hatman, şi cum i-au tîmpinat hatmanul Buhuş la Podişoari, apro⟨a⟩pé de tîrgul Sucevii şi dîndu-lé năval⟨ă⟩

1—5 La al doile an veziriul cu oaste turcească şi hanul cu tătarii ⟨veziriul, hanu cu oasté tătărască şi turcească P⟩ au purces în Ţara Leşască, pe de ceïa parte de Nistru, strîcînd şi arzînd prin Podoliïa cetăţile, tîrgurile, satile, robind şi (arzîndu) tăind, pîn-au agiunsu la Zaravna M, P// 1 10]9 D, 23 M / Purces-au la al doilea an al domnii⟨i⟩ lui Dumitraşco-vodă Cantacuzino viziriul cu oaste B, E, G/ al]la al C/ doilea an C/ oaste C// 2 pre$^{1-2}$ B/ céïa parte B, C/ stricînd B, C/ arzind B, C// 3 prin B/ Podoliïa B, C/ tîrgurile B, tîrgurili C/ tîrgurile, mergîndu turcii cu balimezurile, cu purcile ⟨sic⟩, cu harmateli céli mari şi hanul E, tîrgurile, mergînd cu balimezurile, cu puşcile, cu harmatele cele mari şi hanul G/ *după* balimezurile *ad.* cu puşcile céle mari B, D/ balemezuri]puşci mari C// 4 robind B, C]prădînd şi robind C/ toată C/ Podoliïa B, Podoliïa C/ pînă C // 5 *ad. marginal* au agiunsu C/ Jeravna B, D, E, G, Jiravna C// 6 11]10 D, 24 M/ Iară aicea B, C]în Moldova M, P/ Iară aicea în Moldova D, E, G/ orînduit veziriul G, M] rădicat veziriul P/ pre B/ paşïa B, C/ oasté B// 7 şi cu moldovïanii B, şi cu moldovenii C, şi cu oaste din Moldova D] şi moldoviniască M, P// 8 cîtăva vréme B, C/ nu] nu-i G/ putea scoate B, C]pute să scoată M, P/ pre B, C// 9 inemţii A/ *după* nemţii *ad.* ce era în cetate B, E, G/ pînă ce M, P/ au]i-au E, G/ şi atunce s-au închinat şi de nevoe, că le venisă M, P/ închinat ei E, G/ voïa lor C, D // 10 *ad. ulterior* şi viindu-le şi poroncă de la leşi să iasă A/ viindu-le poroncă şi de la léşi să iasă din cetate, au eşit E, G/ léşi B, C/ *după* iasă *ad.* din cetaté B, din cetaate C// 11 12]11 D, 25 M/ Iară nemţii E, G/ cei]cïei C/ Cetaatea Niamţului B, C/ neavînd B, C// 11—13 Aşijdere şi ceelanţi nemţi din Cetate Niamţului, iarăşi, neavîndu ce mînca, n-au putut să mai şaz⟨ă⟩, ci ⟨şi P⟩ au eşitu şi s-au dus la Suceavă la ceïalanţi nemţi M, P// 12 eşit B, C/ şi legînd G/ şi legîndu tabără au purces de au mărsu E/ tabără B, C/ mersu B// 13 Suceavă B, C/ ceïialalţi B, ceïalalţi C/ nemţi B, C / *după* nemţi *ad.* ce era în cetate Sucevii E, G/ atuncea B, C/ Şi atuncea era E, G/ Alixandru C// 13—1 Pre aceïa vreme hatmanul Alecsandru Buhuş era cu oaste ⟨cu oaste era P⟩ la Suceavă. Deci acesta Buhuş, cum i-au întîmpinatu pre nemţi la Podişor, aproapi de tîrgul Sucevii, îndată cu slujitorii au datu năvală vitejaşti asupra lor şi au rumptu M, P// 14 au întimpinatu B, E, au timpinat C/ Buhuş pre nemţi, D, E, G// 15 Podişoare, aproape B, C/ *ad. marginal* tîrgul D/ dîndu-le B/ năvală C/ dîndu-le războiu şi năvală D/ năvală şi războiu E, G//

vitejeşţé acolo cu slujitori⟨i⟩ săi, au rumtu tabăra nemţilor în doa. Atunce au ucis calul de supt hatmanul Buhuş, şi căzdusă hatmanul într-un răzor, cu faţa în sus, de nu să pute îndată să să sco⟨a⟩li. Şi nemţi⟨i⟩ năvălie să-l apucé, iar un căpitan moldovan, anumé Décusar⟨ă⟩, au grăbit cu calul asupră-le, şi s-au apucat hatmanul de coada calului lui Decusar⟨ă⟩, şi ţiindu-s⟨ă⟩ biné, l-au scos din năvala nemţilor. Dece hatmanul, încălecîndu şi pi alt cal, le-au mai dat năval⟨ă⟩ în cîtéva rînduri, şi mulţi din nemţii au perit, iară pe unii i-au prinsu vii, iar o sam⟨ă⟩
f. 229v s-au tot apărat, pîn-au întrat în Suceavă / la ceĭalalţii. Trimis-au nemţîi cei vii, ce i-au prinsu în războiu, şi capeteli celor morţii în Iaşi la Dumitraşco-vodă, şi Dumitraşco-vodă i-au trimis la împărăţie. Şi şăde pregiur cetate oaste, şi nu-i putea scoa⟨a⟩te; şi doi ani tot au ţinut nemţîi cetate Sucevii, nu i-au putut sco⟨a⟩té.

12 ⟨sic⟩. Tîmplatu-s-au de au murit şi craiul leşescu

---

1 vitejaşte B, C / acolo la Podişoare E, G/ slujitorii C / rumptu B, C // 2 doao B, C / Atuncea C/ Atuncea au lovit dintr-un sineţ calul B, Atuncea au lovit dintr-un sinetu, nemţii, calul E, Atuncea au lovit dintr-o proaşcă, nemţii, calul G / ucis]înpuşcat C, înpuşcat nemţii M, P // 3 hatmanul de pre cal gios, într-un răzor E, G/ răjor A// 4 de nu să pute]şi nu pute M, P/ putea B/ scoale C/ Şi]Iară M, P/ nemţii năvăliia B, C/ apuce B// 5 *după* moldovan *ad.* orheian G/ Decusară B, C, Decusară orheian E // 6 asupra nemţilor C, G/ asupra nemţîlor, hatmanul s-au apucatu cu mîinile de coada M, P/ *lipseşte* hatmanul E// 7 lui]căpitanului C, D, E, G, *lipseşte* A, M, P/ Decusară C/ ţiindu-să C/ bine B, C/ l-au scos din răzor şi din E, G// 8 Decii B, C, *lipseşte* M, P/ Deci Buhuş hat⟨manul⟩ G/ Hat⟨manul⟩ îndată au încălecat pre altu cal şi iarăşi lĭ-au mai dat M, P/ încălecînd B, C/ *lipseşte* şi D/ pi]pre B, C // 9 li-au C/ năvală nemţilor C, E, G/ cîteva B, C// 10 nemţi B, C/ iar B, C/ pre B, C/ iară B/ o samă de nemţi C, M, P// 11 pînă B, C/ în cetatea Sucevii la ceĭialalţi nemţi B, D, E, G/ Sucevă]cetaate Sucevii C/ ceĭalalţi C/ cielanţi nemţi M, P// 12 Triimis-au B/ Triimis-au hatmanul pre nemţii C, Triimis-au hatmanul Buhuş pre nemţii D, E, G/ capetile B, C// 12—13 Trimis-au hatmanul Buhuş nemţii cei vii şi capetile nemţîlor celor omoriţi în Iaşi, la Dumitraşcu voevoda ⟨Dimitraşco-vodă P⟩ M, P// 13 morţi B/ şi]iar M, P/ *ad. marginal* şi Dumitraşco-vodă G// 14 triimis B/ la împărăţiie la Ţarigrad. Şi oastea moldoveniască şidea E, la împărăţie la Ţarigrad. Şi oastea moldoveniască şădea înpregiurul cetăţii Socevii G/ şidea B, C/ şidea oastea D/ cetaate C, cetatea Sucevii B, D, E// 14—15 *lipseşte* Şi şăde... şi nu-i pute sco⟨a⟩te M, P// 15 oastea B/ scoate pre nemţi E, G/ *ad. marginal* au ţinut G// 16 nemţîi B, C/ cetatea B, cetaate C/ nu-i]nu C/ nemţii doi ani au ţînut cetate Sucevii şi alţii n-au putut să-i scoată M, P/ scoate B, scoaté C/ *după* scoate *ad.* pînă ⟨pînă de la o vréme G⟩ pînă i-au flămînzit şi s-au închinat ei de bunăvoia lor. Şi viindu-le şi poroncă de la lési, nemţilor, să iasă din cetate Sucevii, au eşit pre cum mai sus s-au scris E, G//17 12]13 E, G, 28 M/ Tîmîplatu-s-au A/ Tîmplatu-s-au atuncea E, G/ *lipseşte* şi G//17—1 craiul léşescu, pre anumé Mihail Vişnovetchii E, craiul leşesc anumi Mihail Vişnovetchii G/ Mihail Vişnovetchii B, C, D/ Vişnovetchii, craiul leşesc au murit. Şi M, P//

Vișinoveschie. Și era multă amestecătur⟨ă⟩ între leși, că nu-ș pute alegé craiu. Și din sus cu sfedzii nu era biné aședzații, din gios îi băte turcii și cu tătarîi, pecum s-au pomenit mai sus. Déce leșii au agiunsu la to⟨a⟩tă cresș-
5 tinătate, cîți sint în Ievropa, și la niiamțu, și la Moscu, și la venețiian, și la papa. Toate crăiilé cîté sint cresștinesștii au scris cărții la înpăratul și la viziriul turcescu să dea pacé leșilor, să nu s⟨ă⟩ mai atingă dé dînși⟨i⟩, că apoi ĭei, cu toții, s-or scula asupra lor.

10 13. Déce vizirul atunce era la Jăravina, și era hanul pe dé altă parte și alți pași pe alte locuri, de tot strîca zidurilé cetăților și ardea și prăda. Déce atunce la Jăravna, cum au vinit acelea cărții dé la cresștin⟨ă⟩tate, au și stătut viziriul cu leșii la pacé, că acolo la Jăravina era
15 strînsă și oastea leșască. Și așe s-au aședzat: să dea toată Podolie olat Cameniții, din Nistru dé la Buceci, pe la
f. 230 Satanova și pîn' la / Nejiboje, și pe la Lăticiova, cît cuprinde Podolie to⟨a⟩tă și Ocraina, și s⟨ă⟩ ias⟨ă⟩ și

---

1 multă amestecătură B, multe amestecături C/ léși B,C// 2 putea alége B, C/ multe amestecături între leși pentru alegire craiului M, P/ șvezii B/ bine așezați B,C/ cu șvezii încă tot nu era E/ nu]încă nu G// 2—4 *lipsește* Și din sus ... pomenit mai sus M, P// 3 bătea B, C/ precum B,C/ precum mai sus s-au scris E, G// 4 *ante* Decii 14 E/ Decii léșii B, C/ toată creștinătatea B, toată creștinătaate C// 5 cît A/ sînt B, D, E, M, P/ cîtă iaste în Evropa C/ în]în toată M, P/ Evropa B, E, G, M, P/ *lipsește* și[1] M, P/ niamțu B// 5—6 și la Moscu și la franțoz și la venețiiani B/ și la Moscu și la niamțu și la franțoz și la venețiian și la papa de Rîm și la toate crăiile C/ și la Moscu și la franțozi D, E, G/ venețiiani E/ papa de Rîm și la toate crăiile E,G/ papa de Rîm. Deci toate crăiile D/ la nemți, la moscali, la franțuji, la venețiiani, la papa de Roma și la toate crăiile M, P // 6 cîte B / sînt creștinești B, sînt în Europa creștinești G//7 și au scris cu toții C, E, G, și aceștie toți au scris M, P/ cărți B, *lipsește* C, M, P/ înpăratul turcescu B, C, D, E, G/ veziriul C/ *lipsește* turcescu D, E, G// 8 să dea]scriindu așea să dea E, G/ să dei bună pace M, P/ pace C/ léșilor C/ să C/ atingă]amestece M/ de dînșii B, C, cu dînșii M, P// 9 ei B/ *lipsește* ĭei, cu M, P/ toții B, C/ să vor scula B, C// 10 13]15 E, G, 29 M/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ viziriul B, C/ atuncea B, C/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M, Jornova P/ și]iar M, P/ *lipsește* era P/ hanul era M//11 pre de B,C/ și pașa iarăș pre alte locuri M,P/ pre B/ de tot]și toți M,P/ strica B,C// 12 zidiurile B, C/ *lipsește* și[1] M, P/ ardea tîrgurile și satele G/ prăda Țara Leșască M,P/ Decii atuncea B, C/ *lipsește* la P/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M Jorovna P// 13 acéli B, C/ cărți B, C/ de B, C/ cresținătaate B, C/ de la toată creștinătate, veziriul au și stătut M, P//14 léșii B, C/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M, Jărovna P// 15 oaste leșască strînsă M/ așea B, așia C/ *după* aședzat *ad.* cu léșii C/ *după* dea *ad.* léșii B, C, E, G// 16 Podoliia B/ la olatul M, olatul P/ Podolie turcilor să fie olat cetății Cameniții C/ cetății Cameniții B, D, E, G/ de B, C// 17 pînă B, C/ Mejiboje B, D, E, G// 18 Podoliia B, Podoliia C/ toată C/ și Ucraina B, *lipsește* C/ să iasă C/ iasă B//

nemții de pen cetății din Moldova, și poghiiazuri în Moldova să nu mai facă, și Cameniţa să aibă pace de poghiiazuri.

14. Și s⟨ă⟩ corone⟨a⟩scă și pe hatmanul Sobeţichi, să le fie craiu, căce hatmanul Sobeţichi ave prietęşug bun cu hanul. Ș-au stătut hanul la mijloc cătră viziriul, de au aşedzat să-l puie pe dînsul leşii craiu, și aşe, aşedzindu-s⟨ă⟩ de înbe părţilé, s-au întorsu viziriul înnapoi pe Nistru, pe la Tighinea, de s-au dus la Po⟨a⟩rt⟨ă⟩.

15. Scris-au atunce viziriul la Dumitraşco-vodă, eșind nemții din cetăţilé Ţării Moldovei, să triimiţă să lé strîcé toate, ca altă dată să nu mai vie oștii să între într-însălé. Aşe se vorovesşté, că mai mult sfatul și-ndemnătura lui Dumitraşco-vodă au fostu decît voĭa viziriului.

16. Trimis-au Dumitraşco-vodă pe Panaitachii uşerul Morona c-un ag⟨ă⟩ turcu, pentru să strîce cetăţilé, și cu alţii boĭari. Și atunce, eșind nemții din Suce⟨a⟩vă, au întrat acel Panaite, tălmaciu agăi, și cu acel

---

1 nemții B, C / pin B, C/ cetăți B, C, cetăţile E, G / din Moldova]Moldovei M, P/ poghiazuri B, podghiazuri C, podghiiazuri lęşii E, G // 2 să nu să M, P/ și]aşijdere și M, P/ cetaatea Cameniţa B, D, E, G/ poghiazuri B, podghiazuri C// 4 14]16 E, *lipseşte* M / coroniască B, să coroniască C, coroniască lęşii D/ *lipseşte* și[2] M, P/ hatmanul, al triile Ioan Sobeţchii E/ pre B/ Sobeţchii B, Ioan Sobeţchii C// 5 *lipseşte* să le fie M, P/ căci C]pentru căci B, pentru căci că D, pentru că E, G/ Sobeţchii B, C, Sobeţchie hat⟨manul⟩ G/bun preteşug M, P//6 Și au C// 7 pre B/ aşezat cu lęşii să-l puie pre hatmanul Sobeţchii lęşii să le fie craiu D, aşezat cu lęşii să-l pue pre hatmanul Sobeţchii să le fie craiu lęşilor și aşia E, G/ să-l pue leşii pre Sobiţchi craiu M, P / aşea B, aşa C / aşezindu-să C // 8 înbe B, C]amîndoao E / părţile B, C // 8—9 pre[1-2] B, *lipseşte* pe[2] M, P/ pe la Tighinea, pe la Bender D/ de]și M, P / Poartă B, C]Ţarigrad M, P, Ţarigrad, la Poartă E, G // 10 15]17 E, G, 30 M / Veziriul au scris atunce la Dumitraşcu voevod ca M, P/ atuncea B, C/ viziriul B, C // 11 nemții]leşii M, P/ cetăţile B, C/ Moldovii B, C/ trimiţă B, C/ le strice B, C// 12 oşti B, C, oşti streine D// 13 Aşea B, Și aşa C,D, E/ să vorovęşte B, să voroviia E, să voroviia atuncia C// 13—14 Aşa zic că pentru stricăciune cetăţilor mai multu s-au silit Dumitraşco voevoda decît veziriul M, P/ îndemnătura B, C// 14 fost B, C / viziriului B, veziriului C/ voĭa și poronca viziriului D// 15 16]18 E, G, 31 M/ Triimis-au B, C/ pre B/ Dumitraşcu voevoda au trimis pre Morona Panaitachi uşeriul M, P/ Panaiotachi B, C/ uşériul B, uşeriul C/ Panaiotachi Morona vel-uşĭar D, Panaiotachi Morona vel-uşer și cu un E, G// 16 cu un agă B, C/ agă turc și cu alţi boeri să strîce cetăţile M, P/ *lipseşte* pentru C/ strice B, stricie C / cetăţile B, C // 17 alţi B,C/ *după* boĭari *ad.* dinpreună D/ Și]Iar și G/ atuncea B,C/ nemții B,C/ din Suceavă C, din cetatea Sucevii D, E//18 Panaiotachi B, Panaiotachi Morona D, Panaiotachi uşériul E, G/ *lipseşte* tălmaciu agăi B, D, E, G, *autograf Neculce* A // 18—1 Panaiotachi Morona uşeriul, tălmaciu celui agă turcu și au spart săcriele C, au întrat Panaitachi cu aga turcul și cu alţi boeri să strîce cetăţile și au spart săcriile M, P//

agă ş-au spart săcreilé şi lădzilé unora şi altora, care au fostu pus⟨ă⟩ acolo, şi multe lucruri scumpé şi odoară au luatu, de s-au înplut de averé. Iară mai pe urmă i-au rămas ficiorul dé murie dé foamé, a lui Panaitachie. /

f. 230v 5 17. Déce atunce au strîcat cetatea Sucevii ş-a Ne⟨a⟩mţului ş-a Hotinului.

18. Pe hatmanul Buhuş îlu ţinea la maré cinsté Dumitraşco-vodă pentru vitejîilé ce făcus⟨ă⟩ acolo la cetăţii. Cînd au vinit de la oasté la Ĭaş, făcutu-i-au maré cinsté şi alaiu cu toţii slujitorii curţîi, cu dobé, cu surlé, ca unui hatman ce ĭera vestit, de slujîĭa domnului cu dreptate şi ţărîi.

19. Făcut-au acestu domnu Dumitraşco-vodă un obiceiu rău şi spurcat în ţară, caré n-au mai fost pînă atuncé, de au dat hîrtii, de scriu feţelé oamenilor de la mic pîn' la

---

1 *după* agă *ad.* tălmaci fiind Panaiotachi agăi B/ acel turcu agă, fiind Panaiotachi tălmaci, dragoman, acelui turcu agă şi au spart D/ acel agă turcu, fiindu Panaiotachi tălmaci acelui agă turcu şi au spart E,G/ ş-au]şi au B/ săcriele B/ lăzile B,C oamenilor, a unora şi a altora E,G/ a unora D/ carii B,C/ *fost* B,C// 2 *acolo în* cetatea Sucevii D, acolo cetate E/ scumpe B,C/ luat B,C// 3 umplut B,C/ avere B/ Iar C/ pre B/ ficiorul lui Panaiotachi C/ de B,C// 3—4 Iar mai pre urmă precum au fost moartea lui Panaiotachi să va scrie la rînd. Aşijderea şi un ficior ce i-au rămas din trupul lui muriĭa de foame. Aşa sînt judecăţile lui Dumnezeu, cu dreptaté D, Iar mai pre urmă au avut numai un ficior Panaiotachi Morona uşériul şi au agiunsu la mare sărăcie ⟨la mare lipsă şi sărăcie G⟩, cît muriĭa de foamé, agiungînd osîndă din blăstămul oamenilor E, G, Iară mai pre urmă un ficior a lui Panaiotachi au rămas de muriĭa ⟨*lipseşte* muriĭa P⟩ de foame M, P// 4 muriĭa B/ de foame B, C/ *lipseşte* a lui Panaitachie C/ Panaiotachie B// 5 17] 19 E, G, 32 M, *lipseşte* C/ Decii B, C, *lipseşte* M, P/ stricat B, C/ au stricat şi au răsipit E, G/ cetaatea B, C/ ş-a]a M, P/ şi a Niamţului B, C, şi cetaate Niamţului D, E, G// 6 ş-a]şi a B, C/ şi cetaatea Hotinului D, E, G// 7 18]17 C, 20 E, G, 8 P, *lipseşte* D, M/ Dumitraşco-vodă pre hatmanul Buhuş îl ţinea la mare cinste E, G, M, P/ Iar pre hatmanul Alexandru Buhuş îl ţinea Dumitraşco-vodă la mare cinste D/ Pre B/ îl B, C/ la]în C/ mare B,C /cinste B// 8 vitejiile B, C, vetejie P/ făcusă C/ cetăţi B, C, cetate M,P// 9 Cînd]Şi atunce cîndu M, P/ oaste B,C]cetăţi M, P/ Ĭaşi B, C/ mare cinste B, C/ făcîndu-i E/ mare cinste i-au făcut M, P // 10 toţi B, C/ curţii B, C/ curţii domneşti, cu surle şi cu dobe E, G/ cu surle şi cu dobe, cu toată tabulhanaoa domniască, ca unui C/ dobe B/ surle B// 11 era B, C/ de]şi M, P/ slujîĭa B, C/ domnului său M, P]domniii E, G/ dreptaté B, dreptaate C// 12 şi]după cum şi M, P/ Ţărîi Moldovii D// 13 19]18 C, D, 21 E, G, 34 M/Dumitraşcu voevoda au făcut un obiceiu M, P/ acest B, C/ obicei B, obiceaiu C// 14 *lipseşte* în ţară G/ care C, carele G // 14—1 în ţară şi foarte spurcat, carile ⟨caré P⟩ pînă la dînsul n-au mai fostu, că au dat hîrtii oamenilor, scriindu-le feţîle de la mic pînă la mare; şi această pomană a lui au rămas de n-o lasă M, P// 15 de au dat]de au scos de au dat E, de au scos hîrtii au dat oamenilor G/ de au scris C,E, G] scriind D/ féţeli B, C] micu C/ pînă B, C//

maré, care au rămas poman⟨ă⟩ lui, de n-o mai las⟨ă⟩ nice un domnu să să uité acea pede⟨a⟩psă a s⟨ă⟩racilor.

20. S-au scornit o cium⟨ă⟩ maré în to⟨a⟩tă ț⟨a⟩ra în dzilelé acestui domnu la vl⟨ea⟩to 7183 ⟨= 1675⟩, de la luna lui iuni, ș-au ținut pîn' la ghenar. Ș-au murit mulți oameni, cît nu-i pute îngropa și-i arunca prin gropi, de-i năruĭa.

21. Iară Dumitrașco-vodă, văzdzindu atîta omor, au eșit în diial la Gălata cu boĭarii, și acolo șéde. Și atunce s-au tîmplat un pașé, anumé caplan, fiindu la Țuțora cu oaste, petrecîndu haznalelé ce mergea la Cameniță, i-au vinit farman de la Po⟨a⟩rtă să mazilescă pe Dumitrașco-
f. 231 vodă. Déce caplan / -pașea cum i-au sosit farmanul, au și triimis la Dumitrașco-vodă, de l-au chemat la Țuțora, și i-au arătat fărmanul cel de mazilie. Și de acolo nu l-au mai lăsat s⟨ă⟩ să mai înto⟨a⟩rcă la Iași, ce l-au și pornit

---

1—2 de la mare pînă la micu. Și fiind atuncea mitropolit *părintele ⟨ad. marginal⟩* Chiriu, chir Theodosie, au luat doao, trii, hîrtii și au mărsu în casă la Dumitrașco-vodă și au zis: Ce sînt acéste, sémnele lui Antihrist?! Decii Dumitrașco-vodă s-au mîniiat foarte, dar acel obiciai i-au rămas pomană lui, de nu-l mai lasă nici un domnu să să uité acea pediapsă a săracilor D// 1 mare B, C/ i-au rămas pomană C,G, i-au rămas lui pomană E/ n-o]nu o B/ nici B/ nu-l mai lasă acest obiceaiu nici C// 2 ca să să uite M,P/ această pediapsă a săracilor să să uité C/ acea]această M, P/ pediapsîa săracilor B/ pediapsă a oamenilor, a săracilor, în mulți ani G, pediapsă a săracilor în mulți ani E/ *după* ani *ad.* 22. Decii la acea vréme fiindu mitropolit țării ⟨*lipsește* țării G⟩ chir Theodosie Barbovschii au luat doao, trii hîrtii și au mărsu la Dumitrașco-vodă și arătîndu hîrtiile au dzis: Ce sînt acéste, măriia-ta? Au doară sînt ⟨*lipsește* doară sînt G⟩ sémnele lui Antihrist?! Iar ⟨Decii G⟩ Dumitrașco-vodă, mîniindu-s⟨ă⟩, au scos pe mitropolitul Theodosie din cas-afară, cu necinste E, G// 3 20]19 C, D, 23 E, G/ Scornitu-s-au și o ciumă, mare omor în toată țara C/ S-au scornit atuncea și G/ și o ciumă mare B/ toată țara B// 3—4 Scornitu-s-au atuncea, în zileli lui Dumitrașco-vodă și un omor, ciumă mare, în toată țara, în anul 7183 E// 3—5 În zîlile acestui domnu, în anii 1675, fost-au mare ciumă în toată țara, de la iunie și pînă la ghenuarie M, P// 4 zileli B, zilele C/ la vl⟨ea⟩to]în anul B, C, D, G/ de la]din D// 5 iunie B, iunii C/ și au[1-2] B, C/ pînă în luna lui ghenar C, D, E, G// 6 putea B, C/ îngropa cei vii pre cei morți E, G/ prin]pin C// 8 21]20 C, D, 24 E, G, *lipsește* M/ Iar C, *lipsește* M, P/ văzind B, C// 9 au eșit din Iași E/ la Galata în dial și acolo șide cu boerii M, P/ dial B, C/ șidea B, C// 9—10 *lipsește* Și atunce s-au tîmplat un pașé, anumé M, P// 10 pașîa B, C/ caplan-pașîa B, C, D, E. G/ Caplan-pașa cu oaste era la Țuțora, de petrece M, P/ fiind B, C// 11 oastea B/ petrecînd B, C/ haznelile B, haznelele C, haznélile înpărătești E/ *lipsește* ce mergea M, P/ la cetaaté la Cameniță B, E, G/ i-au]și i-au C, E, și aceluia i-au M, P// 12 ferman B, C/ de la Poartă B]acelui pașîa C/ maziliasoĭ B, C// 13 voevoda M/ *ante* Decii: 22 B, 25 E, G/ pașîa B, C/ *lipsește* Déce... farmanul M, P/ fermanul B, C/ au]și au M, P// 14 trimis B/ voevoda M/ chiemat B, C, chiemat acolo G// 15 și i-au arătat]cetindu-i M, P/ fermanul B, C/ *lipsește* cel P/ maziliia B, C/ *lipsește* Și M, P// 16 *lipsește* s⟨ă⟩ să mai înto⟨a⟩rcă la Iași, M, P/ să C/ întoarcă B, C/ ci îndată l-au pornitu M, P//

în gios la Ţ⟨a⟩rigrad. Numai ce au triimis la Iaşi, de ş-au luat agîrlîcul, că do⟨a⟩mna lui era la Ţarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pe Antonie-vodă Rusăt.

DOMNIÏA LUI ANTONIE-VODĂ RUSĂT, VL⟨EA⟩TO 7184 ⟨= 1676⟩. CAP 80

Zaci⟨alo 1⟩. Dac-au mazilit caplan-paşea pe Dumitraşco-vodă la Ţuţora, au vinit domnu Antoniïe-vodă Rusăt, iară grec ţărigrădiian, rud⟨ă⟩ cu Dumitraşco-vodă. Acesta, dac-au vinit în scaunul domniei, fiindu bun şi milostiv, s-au apucat a face lucruri dumnedzăreşşti, beserici, să rămîïe poman⟨ă⟩. Au dires clopotniţa la Sfetei
f. 231[v] Neculaiu, o au şindilit pesté tot şi au făcut / zidu înpregiur şi au zugrăvitu pristolul, cum să vedé, şi au adus

---

1 Ţarigrad B, C/ Ce numai P, Şi numai M/ ş-au]ï-au// 2 argalîcul M/ doamna B, C/ locul lui Dumitraşco-vodă C, E, G, locul lui Dumitraşco-vodă Cantacozino D// 3 *după* pus *ad.* înpărăţiïa C, E, G/ domnu în Moldova D/ pre B, C/ Antonii B, P/ vodă Rosăt G, Roset voevoda M, Rusăt-vcdă P// 4 Anuton A/ Antonie Rusăt voevod P// 5 vl⟨ea⟩to]în anul B, C, E, G/ *lipseşte* vl⟨ea⟩to 7184 D, P/ Cap 84 B, Cap 83 D, 84 Cap P, *lipseşte* E, G// 4—5 *lipsesc* M// 6 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B, D, E, G/ *lipseşte* Zaci⟨alo 1⟩ C/ Dacă B, C/ După ce au mazilit E, G/ paşia B, C/ Dumitraşco-vodă Cantacozino E, G// 6—7 1. În anii 1676 caplan-paşa, din poronca înpăratului au mazilitu pe Dumitrascu voevod şi au venit M, P// 7 Antonii B, C/ Roset G, Rosăt voevod M, P// 8 *după* Rusăt *ad.* în anul 7184 D/ iar C/ *lipseşte* iară grec Acesta P/ ţărigrădian D, C, *lipseşte* M/rudă B, C, şi rudă M/ Dumitraşco-vodă Cantacozino B, C, D// 9 Acesta] 2. Antonie voevoda M/ dacă B, C/ scaonul B, C/ domniii B, C, domnescu M, P/ fiind B, C// 10 dumnezeeşti B, C, dumnezeeşti a dirége E, G/ bisérici B, *lipseşte* M, P// 11 bisérici a drége să-i rămîïe C/ să-i rămîïe C, E, să-i rămiie G, M, P/ pomană B, C, pomenire D, M, P/ Au dres B, Şi au dres C// 11—12 3. Clopotniţa de la Sfeti Nicolai au tocmit-o şi au şindilit-o M, P/ Svîatii Nicolai din Iaşi şi B, Svîatii Nicolai în Iaşi şi au acoperit, o au şindilit C, Svîatii Nicolae în Iaşi şi o au şindilit bisérica D, Sfîntul Nicolae cel Mare şi o au şindilit bisérica E, Sfîntul Nicolae din Iaşi, cel Mare şi o au şindilit G// 12 preste B, C, piste E/ zidiu B, zidiul C, şi zidiu M, P// 13 *lipseşte* şi au zugrăvitu ... să vedé M, P/ zugrăvit B/ pristolul]bisérica preste tot B/ zugrăvit la prestol cum să véde şi pînă astăzi şi bisérica preste tot C/ cum]precum D// 13—2 şi o au zugrăvit piste tot şi deasupra prestolului au făcut cerdăcelul poleit, pecum să véde şi pînă astăzi şi au adus şi apă pe oale pin zidiul aceştii sfinte bisérici de au făcut fîntînă, céşmea, care mai pre urmă E, şi o au zugrăvit piste tot şi deasupra prestolului cerdăcel poleit piste tot, precum să véde şi pînă astăzi. Aşijderea o au îngrădit şi cu zidiu înpregiur această sfîntă beserică şi au adus şi apă pe oale pin zidiul acestii sfinte besărici, de au făcut fîntînă, cişmea, în colţul zidiului, precum să cunoaşte pînă astăzi unde au fost, care pre urmă s-au astupat cu vrémi, nedregînd-o nimi. Aşijderea au zidit G//

și ap⟨ă⟩ pe oalé, pîn-în zidul acesștii béserici, carei pe urmă cu vréme s-au astupat, netocmind-o nimé. Zidit-au și la mănăstirea Sfetei Savei zidulu înpregiur, ce n-au apucat să-l istovască. Alu doilea anu a domnii⟨i⟩ lui au vinit poroncă de au mărsu la oaste cu vizirul la Ceahrin.

2. Mărs-au și Duca-vodă, domnul muntenescu, și bătîndu cetatea Ceahrinului cîtéva săptămîni, și viind oastea moschiciiască cu un cneadzu, anume Ramadan, au bătut pre turcii, și mulții turcii s-au înecat în apa Tesmenul. La Antonie-vodă era hatman Gavriliță. Iară dac-au mărsu oaste la Ceahrin, fiindu știind Halil-pașea pe Buhuș hatmanul, carelé au mărsu cu o zahara la Cameniță, și Buhuș hatmanul făcea pod pesté Nistru, și viind oastea leșască, ținea calea să nu las⟨ă⟩ zaharaoa să o tre⟨a⟩c⟨ă⟩ la Cameniță. Și s-au făcut un războiu maré, undé sta Buhuș vitejește. Acel pașé întrebîndu pre

---

1 *lipsește* și M/ *lipsește* și ap⟨ă⟩ P/ apă B, C/ pre B/ oale B, C/ pîn-în]pin C/ zidiul B, C/ aceștii B, C/ bisérici B, C, sf⟨i⟩nte bisérici D/ *după* bisérici *ad.* precum să véde C/ care B, C/ *lipsește* carei pe urmă ... nimé M, P/ pre B, C// 2 *ad. marginal* cu vremea C/ netocmindu-o B, C/ *după* nimé *ad.* precum să véde și pînă astăzi la colțul zidiului sfintii bisérici E// 3 La Sfeti Sava au zidit zidiu înpregiur M, P/ Sfîntului Savvei B, E, G, Sf⟨i⟩ntului Savii D, Sfîntului Savvii din Iași C/ zidiul B, C/ înpregiurul mănăstirii C, înpregiur pe de o parte E// 3—4 *lipsește* ce n-au apucat să-l istovască M, P// 4 istovască]isprăvască C, E, G, isprăvască peste tot de zidit D/ Alu]Iar al B, C, Iar în al E, G/ doile⟨a⟩ C/ au B, C/ domniii B, C, domniei lui Antonii-vodă E, domniei lui Antonie-vodă Roset G/ lui]sale D// 5 i-au vinit, B vinitu-i-au C/ *după* poroncă *ad.* de la Poartă D/ la[1]cu M, P/ oasté B/ viziriul B/ *după* Cehrin *ad.* în Țara Căzăcească G// 6 2]6 M/ Măru-s-au A/ voevoda M// 7 și bătînd B, C] bătut-au M, P / cetaate C/ cîteva B, C/ săptămîni]zile M // 8 oaste C / moschicească B, C / Venit-au Ramadan cniazul cu oaste moschicîască și au bătut M, P / cniaz B, C/ anumé B, C/ Ramadanovschii D, E, G // 9 turci[1-2] B, C / mulți B, C / înnecat B, C // 10 Tesmenului G / La]Iar la C, D, G/ Iar la Antonii-vodă Rusăt la acea vréme era E/ voevod M/ vodă Roset G/ Gavriliță Costachi B, C, D, E, G/ Iar dacă au mărsu B, C]iară atuncé cînd au mersu M, P// 11 oastea B, oaste turcească E, G/ fiind B, fiindu-l C/ Halep A// 11—13, fiindu Halil-pașia și știindu pre Buhuș hatmanul, făcea pod E// 11—12 Halil-pașa știind pre Buhuș, carile mai întîi mersăsă cu M, P/ pașia B, C// 12 pre B/ carele B/ carele *acel pașa ad. marginal* C/ au fost mărsu C, mersăs⟨ă⟩ G/ cu zahareaoa B, C, cu zaireaoa G// 13 *după* pod *ad.* atuncea C/ preste B, piste C/ viind B, C, atunce viind M/ oaste C// 14 ținea]popria M, P/ lasă C/ zahareaoa B, C, zaireaoa G// 15 triacă B, C/ *după* triacă *ad.* în ceia parte de Nistru să o ducă G/ făcut atuncea C/ mare B, C//16 undé sta]undé au stătut C, la care au stătut M, P/ hatmanul Buhuș G/vitejaște B, C, foarte vitejești M,P/Acel]Și acel B,D,E,G,M,P// 16—1. Și știindu-l acel pașia de atuncea au întrebat pre Antonii-vodă C/ pașia Halil E, Halil-pașia G/ au întrebat M, P/ Antonii-vodă Rusăt B, E, G/ voevod M, *lipsește* P/ undé G/ hatmanul Buhuș G, M, P/ *lipsește* iar M, P//

Anton-vodă unde iaste Buhuș hatmanul, iar Antonie-vodă au dat sam⟨ă⟩ că au bolnăvit și n-au putut vini în oaste. Și au făcut pre Antoniie-vodă de au triimis, cum mai dé sîrgu, de l-au adus pre Buhuș tocma acolo la Cea-
5 hrin. Și mărgîndu Buhuș, cu slujitorii ce ave, pre cîmpu pustiiu, au dat preste niște căzaci ce ținea șle⟨a⟩vul turcilor la nisște stîncii de piiatră, și nimé nu lé putea strîca
f. 232 nemică. Iară lovindu-i Buhuș, i-au luat / pe toții de grumadzii, pîn-apuca ĭei să între în stîncă. Și mărgîndu
10 la adunaré, au închinat la pașé, pentru caré slujbă au dobîndit cinsté și nume bun de la pașé. Și îndat-au poroncit pașa lui Antoniie-vodă de l-au pus hatman, și s⟨ă⟩ nu aflé că-l mai schimbă din hătmănie. Dece pentru Buhuș era și Duca-vodă, domnul munténescu, îndemnător la
15 pașé ca să-l puĭe hatman. Dar și hărnicie lui îlu arăta la stăpîni, cum și atunci n-au mărsu cu mînulé go⟨a⟩lé la pașé.

3. Iară la anul dup-aceasta au mărsu turcii cu oaste și cu domnii acestor țărîi la Ceahrin și au dobîndit Cehrinul

---

1 Antonii[2] B, C// 2 vodă Roset G/ voevod M/ au dat samă B, C]au dat samă zicînd G, au răspunsu M, P/ că]cum că M, P/ au]s-au M, P/vini]să vie B, E, G// 3 oaste B, C/ Și au făcut pre]Și au poroncitu lui M, P/ *după* făcut *ad.* acel pașîa E/ Antonii B, C/ voevoda M// 3—6 triimis să vie hatmanul Buhuș cum mai în grabă, tocma acolo la Cehrin. Buhuș hatmanul cu slujitorii ce ave, mergîndu prin locuri pustie P// 4 de sîrgu C]degrab' B, E, G// 4—6 în grabă să vie Buhuș hatmanul tocma la Ceahrin. Buhuș hatmanul cu slujitorii ce ave, mergînd pre locuri pustii M// 5 mergîndu B, mărgînd C/ avea B, C, avea cu dînsul E, G/ cîmpiu A// 6—7 niște[1-2] B, néște [1-2] C/ ce]carii E, M, F/ ținea B, C/ șliavul B, C/ turcilor, carii mergea la Cameniță și șidea în niște stînci E/ stînci B, C/ piatră C/ *după* piiatră *ad.* la Nistru B/ nime B/ le B, C/ strica B, C// 8 Iar B, C/ lovindu-i]vîind M, P/ pre toți B, C// 9 grumazi B, C/ pînă a apuca B, C, D, E/ pînă a nu apuca să între ei M, P/ stînci C, D/ mergînd C, mergîndu Buhuș B, E, G// 10 adunare B, C/ au]i-au M, P/ i-au închinat la pașîa pre căzaci B, E, G, i-au închinat la pașîa pre acĭei căzaci C, D/ care B, C, care a lui M, P// 11 dobîndit]cîștigatu M, P/ cinste B, C/ pașé]acel pașîa D/ pașîa B, C/ *lipsește* Și M, P/îndată B, C/ Pașa îndată au poroncit M, P// 12 Antonii C, Antonii-vodă Rusăt B/ voevoda M/ de l-au pus]să pue M, P/ hatman pre Buhuș M, P/ hatman pe Buhuș și au dzis să nu afle B, E, hatman pre Buhuș și zicînd să nu afle G/ să nu afle C// 13 schimbă]scoate D/hătmăniie C/ Decii B, C, *lipsește* M, P// 14 era]au fost M, P/ voevod M/ muntenescu B, C/ îndemnătoriu C/ la]cătră M, P// 15 pașîa B, C/ *lipsește* ca M, P/ pue B/ *după* hatman *ad.* fiindu-i cumnat B,E,G/ *după* hatman *ad.* pre Buhuș D/ hărniciia B, C]vredniciia D/ îl B, C/ arăta vrednic la stăpîni M, P, arăta la stăpîni vrednic B, E, G// 16 cum]de vreme că M, P/ atuncea B, C/ cu mînule goale B, cu mîinile goale C]în deșărt M, P// 17 pașîa B, Halil-pașîa C]stăpîn M, P// 18 3]12 M/ *lipsește* Iară M, P/ după C/dupaceasta]ĭarăși M, P/ *lipsește* cu oaste M, P// 19 cu]însă cu M, P/ țări B, C/ au dobîndit-o Ceahrinul G, dobîndit Ceahrinul B, dobîndit cetaatea Ceahrinul C, D//

cu vicleşugul lui Ramadan. Dzic să fie căzdut în robie un ficior a lui Ramadan, dintr-un poghiiaz ce au mărsu spre Crîm, mai înainte de oştirea turcilor la Ceahrin, şi l-au fost turcit. Şi înţelegîndu el că ĭaste tată-său cu oştili moschicesştii acolo la Ceahrin, au spus turcilor şi să-l duc⟨ă⟩ şi pre dînsul acolo, că, dac⟨ă⟩-l va şti tată-său, el va închina cetate.

4. Déce mărgîndu turcii a do⟨a⟩ o⟨a⟩ră cu oştii la Ceahrin, au dus pré ficiorul lui Ramadan, şi au scris la tată-său să silescă să-l sco⟨a⟩tă din robie. Şi agiungîndu turcii şi cu bani la Ramadan, el au făcut vicleşug, scoţîndu-şi ficioriul din robie. Au înbătat cu holercă pre căzacii cei din cetate şi, dormind beţii, au dat şt⟨i⟩ré turcilor, şi au întrat turcii, în cetate şi au prinsu pre toţii căzacii şi au arsu cetate pîn-în pămînt, că era de
f. 232v lemnu şi de pămînt. Iară / Ramadanoschi s-au făcut a fugii şi tîmpinîndu-să cu oastea moschice⟨a⟩scă ce vinie asupra turcilor la Ceahrin, dac-au înţeles c-au luat turcii Cehrinul, s-au întorsu înapoi în deşert.

---

1 vicléşugul B, C/ lui]cnĭazului C/ Ramandi cnĭazul M, P]Ramadanovschii D, E, G/ Dzicu atuncea E/ să fiie C/ căzdut]agiuns G/ în robie la turci B, E, G// 1—5 Zic că un ficior a lui Ramandi, încă mai nainte de oştire turcească la Cehrin, mergînd el cu un poghĭaz spre Crîm, au căzut în robie la turci şi l-ar fi şi turcitu. Carile înştiinţîndu-să de tatăl său cum că ĭaste cu oştile acolo M, P// 2 Ramadanovschii B, D, E, G/ podghiaz C/ au fost mărsu moscalii spre B, E, au mărs moscalii G// 3 înnainte B, C// 4 l-au fost turcit ⟨şi turcit E, G⟩ pre acel ficior al lui Ramadanovschii B, E, G/ l-au fost şi turcit turcii C/ înţălegînd C]auzind B,E, G/ iaste B, C/ tată-său Ramadanovschii E/ oştile moschiceşti B, C// 5 spus]zis M,P/ *lipseşte* şi B, E,G/ şi au zis să-l ducă C// 6 ducă B/ dînsul B/ dacă îl B,C// 7 el]apoi el le M, P/ cetatea B, cetaate Ceahrinului C// 8 4]3 D, *lipseşte* M/ Decii B,C/ mergîndu B, mergînd C]cînd au mersu M,P/ turcii la Ceahrin a doa oară cu oşti la Ceahrin, au G/ a doa cară B, C/ cu oşti C, *lipseşte* B, M,P// 9 dus]adus G/ au dus pré ficiorul lui Ramadan]l-au luat şi pre dînsul M, P/ şi pre B, C,D, E, G/ Ramadanovschii B, D E, G/ şi]şi el M// 10 să siliască B, C, să să silească M, P/ scoată B, C/ robiie C/ ajungînd C// 11 Ramadanovschii B, D, E, G, Ramandi M, Romandi P/ *lipseşte* el G/ vicléşug B, C// 12 ficiorul C/ robiie C/ horilcă B,C, holircă G/ pe C// 13 cetaate C/ *după* dormind *ad.* căzacii C, D, G/ beţi B, béţi C, *lipseşte* M/ ştiré C// 14 au întrat]întrînd M, P/ *lipseşte* şi[2] M, P// 15 toţi B, C/ cetaate C, şi cetatea B/ pînă C// 15—16 cetate, că era ⟨care era P⟩ de lemnu şi de pămînt, pînă în pămînt M, P// 16 lémnu C/ Iar B/ Ramadanovschii B, Ramadannovschii C, Ramandi M, Romandi P// 17 fugi B, C/ întimpinîndu-s⟨ă⟩ B]întîlnindu-să M, P/ moschicească C/ viniia B, C// 17—19 oastea ce moschicĭască, care merge la Cehrin asupra turcilor, lĭ-au spus cum că au luat turcii cetate Cehrinul şi s-au întorsu şi aceĭa oaste înnapoi. M, P// 18 dacă au înţăles B, C/ că au B, C// 19 Ceahrinul C/ *după* întors *ad.* oastea moschicească G/ înnapoi B, C/ *lipseşte* în deşert M, P//

5. Pé urmă, înțelegîndu de vicleșugul îui Ramadanovschii, l-au prinsu înpăratul moschicescu ș-au topit banii ce au luat de la turcii și i-au turnat în gura lui Ramadanovschii. Și așea ș-au luat plata dup⟨ă⟩ fapta lui.

6. Iară la Po⟨a⟩rta înpărăției turcesștii pe aciia vréme înbla Dumitrașco-vodă Ca⟨n⟩tacozono să mazîlescă pré Anton-vodă, și Șerban Ca⟨n⟩tacozono logofătul înbla pentru domnie Țării Munténesștii, să mazîlescă pre Duca-vodă, domnul muntenescu. Că pe Șerban logofătul îlu lăsas⟨ă⟩ Duca-vodă camaican în Bucuresștii și ispravnic, să fac⟨ă⟩ curțilé domnesștii acolo în Bucuresștii. Și dac-au gătit curțilé, el n-au mai așteptat pe Duca-vodă să vie de la Ceahrin, că atunce au găsit vréme bun⟨ă⟩ de fug⟨ă⟩, și s-au dus cu to⟨a⟩tă casa lui și cu tot neamul lui Ca⟨n⟩-tacozonesștii. C-ave mulții și mari neprieteni la Duca-vodă, de sta în tot ce⟨a⟩sul să-i mînîncé capul, pe toții Cupăresștii și pe alții boïari de Țara Munteniască, tovarășî cu Cup⟨ă⟩resștii. Șii sta tot de pîr⟨ă⟩. În doo rînduri l-aduses⟨ă⟩ Duca-vodă, pe gurile lor, la Bucuresști, să-i taia
f. 233 capul. Numai să pune do⟨a⟩mna / și cu frateli do⟨a⟩mnei, Lupașco spătarul, fiindu-i cumnat lui Șerîban, de-i scote capul. Iar pe urmă, tîmplîndu-s⟨ă⟩ de au murit Lupașco

---

1 Pe B/ înțălegînd C/ înțălegîndu moscalii B, D, E, G/ *ad. marginal* moscalii D/ vicleșugul B, C// 1—3 Înpăratul moschicesc, mai pre urmă, s-au înștiințatu de vicleșugul lui Ramandan ⟨Romandi P⟩ și au poroncit de au topitu banii aceła ce-i ⟨ce P⟩ luasă Ramandi ⟨Romandi P⟩ M,P// 2 ș-au]și au B,C// 3 ce au fost luat B, E] carii îi luasă C/ turci, B, C/ Ramandi M, Romandi P// 4 așia B, așa C/ după B, C/ fapta lui]faptile sale M// 5 6]14 M, 2 P/ Poarta înpărăției turcești B, C/ pre acéia B C// 5—6 Pre acele vremi la Poarta înpărăției turcești, Dumitrașcu ⟨Dimitrașco P⟩ Cantacuzino voevod înbla M, P// 6 umbla B, C/ Cantacozino B, C/ maziliască B,C/ pre B,C// 7 Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie-vodă de aici din Moldova C, Antonii-vodă Rusăt de aici din Moldova E, G, Antonie Rosetu voevoda M, P/ Cantacozino B, C/ logofătul din Țara Munteniască B, E, G/ umbla B, C// 8 domniia B, C/ Muntenești B, C/ *lipsește* înbla pentru domnie Țării Munténesștii M, *lipsește* pentru ... Munténesștii P/ maziliască B, C/ voevoda M// 9—22 *lipsește* domnul muntenescu ... Lupașco M, *lipsește* Că pe Șerban logofătul ... Lupașco P// 10 îl lăsasă B, C/ caimacam B, C/ București B, C// 11 facă curțile domnești B, C/ *lipsește* acolo G/ București B, C/ dacă au B, C//12 curțile B, C/ viie C// 13 atuncea B, C/ vremé C/ bună B, C/fugă B, C// 14 toată B, C/ niamul B,C/ Cantacozinești B, C// 15 Că avea B,C/ mulți B,C/ nepriiatini B,C// 16 *după* ceasul *ad.* de-l pîrîia B/ mînînce B, C/ pre C/ toți B/ Cupărești B// 17 alți B, C// 18 Cupărești B, C/ Și B/ de-l pîrîia B, C, D, E, G/ Și în doao B, C, E, G// 19 îl adusése C]l-au adus B, E, G/ gurili C/ București B, C/ tae B// 20 punea B, C/ doamna B, C/ fratele C/ doamnii B, C// 21 cu Lupașco C/ spătariul B, C/ *lipsește* fiindu-i E, G/ cumnat fiind lui Șerban logofătul B/ Șerban logofătul C, E, G/ scotea B, C// 22 pre C/ tîmplîndu-să B, C//

spătarul, au vădzut Şerban că n-aré cine să mai pună pentru dînsul; numai ce au căutat de au fugit.

7. Déce Duca-vodă, dac-au înţăles dé la Cehrin c-au fugit Şerban log⟨o⟩fătul la Udriiu şi cu tot ne⟨a⟩mul lui, s-au mîhnit. Chemat-au pe Costantin stolnicul, fratelé lui Şerban logofătul, şi pe nepotul său, Costantin Brîncovanul postelnicul, de le au giurat Duca-vodă cum că n-a ave nici o névoie, să s-înto⟨a⟩rcă iar înnapoi. Că stolnicul Costantin îl créde Duca-vodă, că-i era cumnat, şi s-apuca c-a-nto⟨a⟩rce pe frate-său de la Udriiu înnapoi. Şi aşe au amăgit şi ei pe Duca-vodă, de i-au triimis şi pe dînşii dé la oasté tocma la Udriiu, la céĭalalţii. Decé Şerban-vodă, dup⟨ă⟩ ce au vădzut şi pe frate-său scăpat de la Duca-vodă, n-au căutat să s⟨ă⟩ mai înto⟨a⟩rcă înapoi, ce, avîndu prieteni la Po⟨a⟩rta înpărăţiei, au făcut cum au putut, cu cheltuial⟨ă⟩, ş-au eşit domnu în Ţara Muntene⟨a⟩scă. Însă pe Duca-vodă nu l-au putut mazîli, ce au mazilit pe Antonie-vodă. Ş-au vinit Duca-vodă din scaonul muntenescu aice în Moldova, în locul lui Antonie-vodă. Întorcîndu-s⟨ă⟩ Antonie-vodă dé la Ceahrin, au vinit
f. 233v pîn' la Soroca. Şi-l pîrîsă o samă de boĭari pe / Antonie-

---

1—17 *lipseşte* spătarul au vădzut... Ţara Muntene⟨a⟩scă M, P// 1 spătariul B, C/ Şerban logofătul B, D, E, G/ n-are B, C/ pune C// 2 şi numai ce i-au căutat B, E, G/ au]i-au C, D// 3 Decii B, C/ dacă au B, C/ de B, C/ Ceahrin C/ că au B, C// 4 logofătul B, C/ niamul B, C/ lui]său G// 5 Chemat-au atuncea pre B, E, Chemat-au atuncea Duca-vodă pre C, G/ fratele B, C/ *lipseşte* fratelé lui Şerban logofătul D // 6 pre nepotu-său B, C/ Brîncoveanul B// 7 de li-au B, C/ *după* vodă *ad.* pentru Şerban logofătul B, E, G // 8 nu va avea B/ avea C/ nice C/ nevoie B, C / *după* nevoie *ad.* Şerban logofătul D/ să să întoarcă C, numai să să întoarcă B/ *lipseşte* iar B/ înnapoi iară G/ Că pe B, E, G, Că pre C, D// 9 credea B, C// 10 să apuca B, D, s-au apucat C, să apucasă el G/ că va întoarce B, G, că a întoarce el C// 11 Aşĭa B, C/ei]ĭei C/ trimis C// 12 de B, C/ oaste B, C/ ceĭalalţi B, C/ Decii B, *ante* Decii: 8 C// 13 vodă] logofătul B, E, G/ după ce C] dacă B/ *după* frate-său *ad.* Costantin stolnicul C// 14 să C/ întoarcă B, C/ înnapoi B, C// 15 avînd B, C/ priiatini B, priiatini C/ Poarta B, C/ înpărăţiei B, înpărăţiii C// 16 chieltuială B, C/ *lipseşte* au E/ şi au C/ ş-au eşit domnu în Ţara Muntene⟨a⟩scă]şi au luat domniia Ţării Muntenești B// 17 Munteniască C/ voevoda M/ mazili B, C, mazili într-alt chip M, P// 18 pre B, C/ Antonii-vodă Rusăt C, E, G, Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie Roset voevod, domnul Moldovii M, Antonii Rusăt-vodă, domnul Moldovei P/ Şi au B, C/ din scaonul muntenescu] din scaonul domniii muntenești E// 18—20 Ş-au vinit ... Antonie-vodă]Iară în locul lui au pus veziriul domn Moldovii pre Duca voevoda M, P// 19 aice]domnu aicea B, C/ Antonii-vodă B, C, Antonii-vodă Roset G// 20. Decii întorcîndu-s⟨ă⟩ Antonii-vodă B, E, G, Şi întorcîndu-să Antonii-vodă C, Iar Antonii-vodă întorcîndu-să D/ de B,C // 20—3 Antonie Roset voevoda întorcîndu-să di la Cehrin şi viind la Soroca, l-au pîrît o samă de boeri la veziriul. Deci Antonie voevod ⟨Antonie Rusăt-vodă P⟩ au cheltuit la veziriul 100 pungi de bani şi ş-au tocmit trebile. Şi luîndu-şi zioa bună M, P// 21 pînă B,C/ pîrîs⟨ă⟩ B/ Antonii B, Antonii C//

vodă, şi Antonie-vodă cheltuis⟨ă⟩ o sută de pungii dé bani şi mai biné atunce la vizirul. Şi ştie că ş-au tocmit lucrul. Ş-au mărsu de ş-au luat dzua bun⟨ă⟩ de la vizirul ş-au înbrăcat căftan să margă la Ĭaşi cu domnie. Iar Buhuş şi alţii boĭarii carei îl pîrîs⟨ă⟩, dac-au vădzut c-au înbrăcat căftan de la vizirul, au început a-şi prinde caii, să fug⟨ă⟩ carei încotro or putea. Mărs-au Antonie-vodă şi la chihaĭaoa, să-ş ĭa dzua bun⟨ă⟩. Atunce au şi nemerit un ag⟨ă⟩ de la înpărăţie cu mazîlie. Şi acolea, de la chihaioa vizirului, i-au luat căftanul din spaté şi l-au pus în heré şi l-au dus la înpărăţie la Udriiu. Ş-au pus camaican pe ⟨loc gol⟩, pînă a socoti înpărăţie să pue domnu. Atunce audzind boĭarii céĭa ce ĭera să fug⟨ă⟩ s-au bucurat ş-au dat laudă lui Dumnedzău.

8. Iar pe Duca-vodă atunce nu l-au mazilit. Ş-au mărsu de la Ceahrin la Bucureşştii şi în Bucureştii au triimis de l-au mazilit. Au vinit cu mazilie Costantin Brîncovanul postelnicul în Bucureşştii, cu cealma în cap, făr⟨ă⟩ dé vesté, de nemic nu ştie Duca-vodă, înpreun⟨ă⟩

---

1 Antonii B/ cheltuisă C/ pungi B, C / de B, C // 2 bine B, C / atuncea B, C / viziriul B, C/ ştiie B, C / *repetă* că E / tocmit]aşezat B, E, G// 3 Şi au B, C/ zioa bună B, C/ veziriul B// 4 şi au B, C]l-au M, P/ cu caftan de domnie ca să margă la Iaşi M, P, cu caftan să margă la Iaşi cu domnie în Moldova B, E, G, cu caftan să margă în Moldova la Iaşi cu domniia C/ *lipseşte* cu domnie M, P/ *lipseşte* Iar M, P // 5 şi]şi cu M, P/ alţi B, C/ boiari C/ carii B, C/ *după* pîrîsă *ad.* pre Antonii-vodă C/ dacă au B, C, dacă l-au M, P/ că au B, C// 6 că l-au înbrăcat cu caftan de domnie, îndată au început să-şi prinză M, P/ caftan B, C/ viziriul B, C/ de la viziriul Antonii-vodă E/ a-ş B, C // 7 să fugă carii încătro B, C/ vor putea C, a putea M, P/ Mers-au B, C, Şi mergîndu E / Antonii B, Antoniie C/ Antonie Rosetu voevoda M// 8 chihaiaoa veziriului B, E, G, M, chihaiaoa viziriului C, D, chihaĭa viziriului P / zioa bună B, C / Atuncea C, Iar atuncea B, E, G, Şi tocma atunce M, P/ *lipseşte* şi² M, P // 9 un agă B, C, un turcu agă D/ înpărăţiie C]înpăratul M, P / mazilie B, maziliia C / cu maziliia lui Antonie Roset voevoda, Şi acolo, la capichehaĭaoa ⟨capichihae P⟩ viziriului M, P // 10 veziriului B, C / caftanul B, C / spate B, C // 11 hieră B, hiiară C / înpărăţiie C]Ţarigrad P / la Odriiu la înpăratul M, P / Şi au B, C/ *lipseşte* pus P/ caimacam B, caimacami C// 12 pe]pre boĭari C, *lipseşte* B, E, G, M, P/ va socoti C/ înpărăţiia C/ *lipseşte* să pue domnu M, P]pe cine va pune domnu C// 13 Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ Auzind aceasta boerii, s-au bucurat M, P/ cei ce era să fugă B, ceĭa ce era să fugă C// 14 şi au B, C/ Dumnezeu B, C/ laudă]slavă M, P// 15 8]9 C, *lipseşte* M/ Iară B, C/ pre C/ *lipseşte* Iar pe ... mazilit M, P/ atuncea B, C/ Şi au B, C// 15—16 Iară Duca voevoda din Cehrin s-au dus la Bucureşti. Iară din Bucureşti au venitu în scaunul său în Moldova, unde au fost orînduit deînpăratul M, P// 16 mersu B/ Bucureşti¹⁻² B, C/ în]la C/ şi în Bucureşti dacă au mersu au triimis înpărăţie B, E, G// 17 au trimis înpărăţiia D/ Şi au B, C, E, G/ maziliia C, Brîncoveanul B, C// 17—19 *lipseşte* Au vinit... înpreun⟨ă⟩ M, P// 18 Bucureşti B, C//19 fără de véste B,C/ fără de véste. Decii Duca-vodă nemică nu ştiia şi înpreună D / de nu ştiia nemică C, şi nemică nu ştiia B, G/ şi înpreună schimni-aga B,E, şi înpreună cu schimni-aga C, G //

cu schimi-aga, să-l duc⟨ă⟩ în Ţara Moldovei, şi-n locul lui să fie Şerban logofătul.

9. Înblat-au Brîncovanul postelnicul, nepotul lui Şerban-vodă, ca să prindză pe toţii neprietinii lui Şerban-
f. 234 vodă, / să-i ţie la-nchiso⟨a⟩ré, pîn-a vini Şerban-vodă cu domnie, pîn-a vi⟨ni⟩ de la Ţarigrad. Dece pe Cupăreşti, fiind greci, nu i-au putut lua de la mîna Ducăi-vodă. Iar pe boïari⟨i⟩ muntenesştii carei ⟨e⟩ra duşmani lui Şerban-vodă, Staico păharnicul şi cu alţii, dac-au prinsu de vesşte, au făcut cum au putut ş-au fugit ş-acéïa în Moldova. Iar pe Hrizea şi pe alţii mulţii boïarii muntenesştii au prinsu-i şi, dup⟨ă⟩ ce au venit Şerban-vodă, pe toţi i-au omorît cu grelé şi cumplite morţi. Iar Duca-vodă au purces la scaonul său în Moldova, în postul Crăciunului.

10. La vremea lui Antonie-vodă, dup⟨ă⟩ ce s-au întorsu de la Jăravina vizirul şi cu hanul, coronit-au leşii pe Sobeţichie craiu la vleato ⟨ loc gol⟩. Şi dup⟨ă⟩ ce l-au coronit, stătut-au cu toată recipospolita dé au ales pe un domnu mare leşescu, de l-au triimis sol la Po⟨a⟩rtă pin-⟨tru⟩ întemeïarea şi aşădzămîntul păcei, ce au fostu făcut la Jaravina. Ş-au trecut pen tîrgu pen Ţaşi cu maré pofal⟨ă⟩, şi i-au eşit Antonie-vodă înainte şi i-au făcut

---

1—22 *lipsesc* M, P // 1 ducă B, C/ ducă pe Duca-vodă E / Moldovii B, C Moldovii, să fie domnu D, Moldovii, în scaonul domnescu E / şi în C // 1—2 şi în locul lui în Ţara Munteniască să vie să fie domnu Şerban logofătul B, şi în locul lui în Ţara Munteniască să fie Şerban logofătul D, şi în locul Ducăi-vodă în Ţara Munteniască să fie domnu Şerban logofătul E, şi în locul lui să vie să fie domn Şerban Cantacozino logofătul G/ *după* logofătul *ad.* domnu Ţării Muntenești C// 3 9]10 C/ Umblat-au Brîncoveanul postelnicul atuncea C/ Vrut-au atuncea Costantin Brîncoveanul postelnicul B, E, G// 4 vodă Cantacozino, ca să prindză G/ şi au umblat ca să prinză pre toţi B/ pre toţi C/ nepriiatinii B, C// 5 ţiie C/ la închisoare B,C/ pînă B, C// 6 domniïa B,C/ pînă a vini C, *lipseşte* B,E,G/ Decii B, C // 7 fiindu B/ luoa B, C // 8 boiarii B, boïarii C / muntenești B, C/ carii B, C/ *după* duşmani *ad.* nepriiateni G// 9 *după* vodă *ad.* pre anumé C/ Stoica B, G/ şi cu alţii B, C, şi alţii D/ dacă B, C/ véste B, C// 10 şi au fugit B, C / şi aceïia B, şi aceïa C // 11 pre$^{1-2}$ B, C / mulţi B, C / boiari B, boïari C / muntenești B, C/ i-au prinsu B, C, E, G// 12 după B, C/ ce]cîe C / pre B, C // 13 grele B, gréle C // 15 10]11 C / Iară la vréme B, E, G, Iară la vrémïa C / Antonii-vodă B, Antonii-vodă Rusăt C, G / după B, C // 16 Jeravna B, Jiravna C / viziriul B, C// 16—17 coronit-au leşii atuncea pre Ioan Sobeţchii să fie craiu în Ţara Leşască în anul B, coronit-au léşii pe Sobeţchii să le fie craiu în anul 7180 C, coronit-au léşii pre al triile Ioan Sobeţchi să fie craiu léşilor în Ţara Leşască. Şi după E, coronit-au leşii pre hat⟨manul⟩ corunniei, anume pre al triilea Jan Sobeţchie să fie craiu în Ţara Leşască. Şi după G// 17 la vleato] în anul 7186 ⟨*anul este ad. ulterior*⟩ D/ după B, C// 18 recepospolita B,C// 18—19 de$^{1-2}$]şi B, E, G/ de C/ pre B, C//19 Poartă B, C/ pentru B,C// 20 întemeiare B,C/ aşezămîntul, B,C/ păcii B, C/ fost B, C// 21 Jeravna B, Jiravna C/ şi au B, C/ pin$^{1-2}$ B, C/ tîrgu]Moldova B, E, G// 21 mare pohvală C, mare şi multă pohvală B/ Antonii B,C/ înnainte B, C//

maré cinsté şi pofal⟨ă⟩. Ş-au făcut multă zăbavă la Ţarigrad. Tîrdziu s-au întorsu la ţ⟨a⟩ra lui.

11. Antonie-vodă, măcar că era grec şi strein, ţărigrăde⟨a⟩n, dar era mai bun domnu decît un pementiian, că nicé un obiceiu rău în ţar⟨ă⟩ în dzililé lui n-au făcut, / ce încă şi cîte au găsit de alţii relé, multe au lăsat. Numai la toţii domnii să află cîte un musaip om rău. Aşe şi la Antonie-vodă era o rud-a lui, anumé Alixandru Ramandei, postelnic maré, grec simăţu, mîndru, nebun, lacom. Trece peste toţii, nu cunosştea pre nimé, avînd treceré şi cinsté de la Antonie-vodă.

f. 234v

12. Dar încăşi, pecum văd acmu, musaipéi la domnu, nu numai streini, ce şi de a noştri moldoveni, carei au cinsté şi sint apro⟨a⟩pi la domni, au întrecut cu dzecé părţi cu răutate şi neomenie pe Ramandiiu; că Ramandiiu nice un obiceiu rău n-au îndemnat pe domnu să fac⟨ă⟩, nice au făcut. Iar acesştie de pe acmu, cîte ciumé şi răutăţii toate le-au scornit şi le-au făcut, precum le-ţii videa la rîndul lor înainte, că s-au însămnat tot anumé la ce domnu s-au făcut şi ciné au fostu musaipii.

1—2 *lipsesc* M, P// 1 mare cinste B, C / pohvală B, C, pohvală cu alaiu G / Şi au B, C// 2 Şi tîrziu B, E, G / ţara lui B, C, ţara lui, în Ţara Leşască G// 3 11]18 M/ era]au fost E, M, P/ strein]om strein C / *lipseşte* şi strein M, P / ţărigrădian B, ţarigrădian C // 4 era]au fost E, M, P / *lipseşte* domnu G, M, P / pămintian B, C // 5 nici B, C/ obiceaiu B, C/ că în domnie lui nici un obiceiu rău n-au făcnt, şi încă M, P / ţară B, C / *lipseşte* în ţar⟨ă⟩ D / zilele B, C / n-au făcut în zilele lui G// 6 de alţii obiceaiuri réle D, de alţii obiceaïe réle E, de alţii obiceae răle G/ de la alţii obiceaiuri rele li-au strîcat. Însă la toţi M, P/ răle B, réle C// 7 toţi B, C/ Aşîa B, Aşa C]După cum M, P// 8 Antonii B, C/ voevod M/era]au fost M, P / rudă M, P / Ramandii B, C, Ramandie G, Ramandi M, Rămădan P // 9 Şi era postelnic mare C/ mare B / grec de niamul lui B/ *după* simăţu *ad.* dîrzu E / mîndru]dîrzu D// 10 Trecîa C / preste toţi B, C/ cunoştea B, C / nime B, C / avîndu B / trecere B // 11 cinste B, C // 10—11 Şi trece preste toţi, nu vre să ştii pe nime, fiindcă ave trecere la Antonie voevoda M, P/ Antonii B, C// 12 *lipseşte* 12 B, E, G, M/ precum videm D, precum sînt B / acum B, C / musaipii B, C / domni B, C // 12—15 Ci nu ïaste lucru de mirat, de vreme că şi acmu vedem şi pre alţi musaipi la domni şi nu numai străini, ce şi moldoveni de ai noştri, carii avîndu cinste şi trecere la domni, apoi cu zăce părţi întrec cu răutate şi cu neomenie pre acel Ramandi; căci că Ramandi M, P//13 ai noştri B, C/ moldovéni C/ carii C // 14 cinste C/ sînt C// 13—14 *lipseşte* moldoveni, carei ... la domni B, E, G / aproape C/ zéce B, C // 15 răutatea B, C / şi]şi cu C, D, E, G/ neomeniîa C/ Ramandii[1-2] B, G // 16 nici B, C/ obiceaiu B, C/ obiceiu rău n-au făcut, nici au îndemnat pre domnu să facă E/ pre B, C / domnu]Antonie voevod M, P / să facă B, C, să-l facă M // 17 nici B, C / *lipseşte* nice au făcut M, P/ aceştiîa B, C / di C / pre B, *lipseşte* M, P / cîte răutăţi au scornit şi li-au şi făcut M, P/ ciume C, ciume réle B / răutăţi B, C // 18 li-au[1-2] C, li au[2] B/ li-ţi videa B, să vor videa C// 19 înnainte B, C// 19—20 *lipseşte* că s-au însămnat ... musaipii M, P/ cé B, C// 20 cine B, C/ fost B/ musaipi B//

13. Fost-au şi ficiorii lui Antoniie-vodă dezmerdaţii. Fără frică înbla prin ţar⟨ă⟩, cu mulţii ficiori de mazîli, nebuni, strînşi cu dînşîi, de făcea multe giocuri şi beţîi şi nebunii prin tîrguri şi prin saté boĭareştii, de lua femeilé şi fétile oamenilor cu de sîla, de-ş rîdea dé dînsălé, ce nu numai a oameni prosştii, ce şi a oameni de frunte. Ce, deşi oblicie Antonie-vodă, încă nu lé dzice nemic şi nu-i
f. 235 certa cu cuvîntul, / ca un părinte ce le era. Şi pentr-acie poate în osîndă mai pe urmă Antonie-vodă au căzdut.

14. C-au mărsu boĭari⟨i⟩ la Po⟨a⟩rtă de l-au pîrît pre taré la Po⟨a⟩rtă, cu multe năpăsştii, în loc de biné ce au făcut Antonie-vodă ţărîi, de n-au scos nicé un obiceiu rău. Cu acestu fel de mulţămită boĭarii i-au mulţămit, că l-au închis turcii, şi l-au bătut, şi l-au căznit cu fel de fel dé cazne. Pîn' şi tulpanuri supţiri îl făce dé înghiţie, ş-apoi le trăgea înapoi, de-i scote maţălé pe gur⟨ă⟩. Şi l-au făcut de au dat 1000 de pungii de bani şi mai biné. Şi dup⟨ă⟩ ce l-au slobodzitu-l turcii să margă la casă-ş, şi apropiindu-şi de casă-ş, numai ce-au văzdut că-i ardé şi casa; şi puţintelé odo⟨a⟩ră ce-i mai scăpas⟨ă⟩, mistuite în casă; au arsu şi acelea.

---

1 13]12 B, E, G, 20 M/ Antonii B, Antonie C/ voevoda M/ dezmierdaţi B, C// 2 Fără de B, E, G, Şi fără de C, M, P/ umbla pin ţară B, C/ mulţi B, C/ mazîli B, C// 3 *lipseşte* strînşi cu dînşii M, P/ dînşii B, C/ facea A/ multe B, C/ *lipseşte* şi M, P/ beţii B, C// 4 şi multe nebunii P/ sate boereşti B, C/ *lipseşte* de M, P/ luoa fimeile B, C// 5 fétile B, C/ de-a sila B, di-a sila C/ rîde B/ de B, C/ dînsăle B, C/ ce]şi G, M, P// 6 a]la M, P proşti B, C/ ce şi de la cei de frunte M, P/ de frunte şi de cinste B, E, G / Ce]Şi B, E, G, M, P // 7 obliciia B, C / Antonii B / obliciia tată-său Antonie-vodă G/ voevoda M/ dar nimică nu le zice ⟨făce P⟩, nu-i certa ca un tată ce le era M, P / nu le zicea nemică B, C // 8 pentru acéia B,C// 9 poate fi G/ pre C/ Antonii B,C/ poate fi au şi căzutu în osîndă mai pre urmă M, P/ *lipseşte* Antonie-vodă M, P/ căzdut]agiunsu B, E, G // 10 14]13 B, E, G, 21 M/ Că au B, Şi au C/ boĭarii C/ la Poartă B, C, la Poartă la Ţarigrad G/ de l-au pîrît pre taré]şi foarte l-au pîrîtu M, P// 11 tare C/ *lipseşte* la Po⟨a⟩rtă B, C, G, M, P/ cu]şi cu M, P/ năpăşti B, C/ locu C/ bine B, C// 12 ce au făcut]ce le făcusă lor M, P/ Antonii-vodă B, C, *lipseşte* M, P/ şi ţării M, P/ nici B, C// 13 obiceaiu B, C/ acest B/ féliu B, C// 13—14 ĭ-au mulţămit boerii, că pe pîra lor l-au închis M, P// 14 l-au muncit cu féliu de féliu de munci B, C, E, G, M, P// 15 Pînă B, C / făcea dé înghiţiia B, C// 16 şi apoi B, C/ înnapoi B, C/ scotea B, C/ maţăle B, maţile C// 17 gură B, C/ au]li-au P/ o mie B, o miie C/ pungi B, C// 17—19 pungi de bani. Şi apoi l-au slobozit; şi apropiindu-să de casă-ş M, P// 18 bine B, C/ după B, C/ l-au slobozit B, C, D// 19 casă-şi[1-2] C/ apropiindu-să B, C/ *ad. marginal* şi apropiindu-să de casă G/ ce au C// 20 arde B, C/ casa]căsăli E, casile G/ puţinteli B, puţintele C/ odoară B, C/ scăpasie C// 20—21 şi ĭ-au arsu şi acele puţine odoară ce mai rămăsăs⟨ă⟩ în casă mistuite ⟨mistuite în casă P⟩ M, P// 21 arusu A/ acéle B, C//

15. Védeţii păcatul şi osînda la cé aducé pe om la vréme dé bătrîneţé: sărăcie şi cazną! Cît au mai trăit, cu milostenie îş ţinea viiaţa lui, şi ficiorii lui, la maré lipsă, să hrănie cu păscărie în Ţarigradu.

16. Dar şi boiarii ceĭa cé l-au pîrît, încă nemic nu s-au mai ales de casălé lor. L-Alixandru Buhuş hatmanul nemic nu i s-au ales dé casa lui şi de ficiorii lui, caré să ved şi pîn-astădzi. Aşijdére şi Miron Costîn logofătul, cîndu au pus Costantin Cantemir-vodă de i-au tăiat capul în
f. 235v Roman, ce-i povestea scris⟨ă⟩ înainte la rîndu /, [17] dzicea şi strîga în gura maré că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă şi peré pe ⟨ne⟩dreptate; numai osînda lui Antonie-vodă îl gonesşté, şi pentr-acéĭa pieré, că l-au pîrît pe strîmbătate. Şi alţii mulţii ca acesta.

Déce bine ⟨a⟩r fi, fraţilor, să nu vă îndesaţii a pîrî domni⟨i⟩, că-s stăpîni şi pomăzanici a lui Dumn⟨e⟩dzău. Măcar de v-ar şi poronci domnul atunce, care-i stăpînitor, încă din celé drépté să lé mai înputinaţii, iar năpăsştii

---

1 15]14 B, E, G, 22 M/ Vedeţi B, Vidéţi C/ aduce B, C]duce P/ pre C// 1—2 pre om la vîrsta bătrîneţilor: sărăcie şi munci! Şi cît M, P// 2 de bătrînéţe B, C/ sărăciie G/ caznă]munci B, E, G/ şi caznă şi muncă C, şi cazne şi munci D/ Şi cît C, D/ Şi cît au mai trăit Antonie-vodă B, E, G// 3 milosteniie C/ ţinea]chivernisiia G/ la mare lipsă au agiunsu, să hrăniia B, la mare lipsă agiunsésie, cît să hrăniia C, D, la mare lipsă şi sărăcie au fost agiunsu, cît să hrăniia E, la mare lipsă agiungînd, cît să hrăniia G, au rămas la mare lipsă şi să hrănie M, P// 4 păscăriia C/ Ţarigrad C|| 5 16]15 B, E, G, *lipseşte* M/ şi]şi de M, P/ cei ce B, acei ce C/ încă]iarăşi M, P/ nemică B, C// 6 *lipseşte* mai M, P/ casăle B, C/ La Alexandru B, Că de Alexandru C, Lui Alecsandru M, P/ nemică B, C// 7 nu s-au ales M, P/ de B, C/ şi]nici M, P/ care B, C]după cum M, P] vedé B, C// 8 pînă B, C/ Aşijderea B, C/ *ante* Aşijderea: 16 B, E/ Costin B, C/ cînd B, C// 8—10 Lui Miron Costin logof⟨ă⟩tul mai pre urmă Costandin Cantimir voevoda au poroncit de i-au tăiatu capul în tîrg în Roman. M, P// 10 care iaste istorie scrisă la rînd înnainte B, ce iaste scrisă povéste înnainte la rîndu C, ce-i iaste istoriia scrisă innainte la rîndu D, ce-i iaste istorie scrisă la rînd înnainte E, G, *lipseşte* M, P/ *lipseşte* 17 B, C, D, E, G, M, P// 11 au zis şi au strigat B/ striga C/ mare B, C/ *lipseşte* că M/ nu-i]nu iaste B, C, E, G/ nemică B, C// 12 piere B, piiare C// 11—14 cu nimică nu iaste vinovat lui Costandin Cantemir voevoda, ci l-au agiunsu osînda lui Antonie voevoda, că l-au pîrîtu cu năpaste. Şi şi alţii M, P// 13 Antonii B, C/ gonéşte B, C/ pentru B, C/ piere B, piiare C/ pe]cu B, E// 14 alţii mulţi B, C// 15 Decii B, C, D, E, G, *lipseşte* M, P/ *ante* Decii: 17 C, D, E, G, 25 M/ ar fi B, C/ fraţilor boiari G/ îndesaţi C]îndemnaţi B, E, G// 16 pre domni că sînt B, C, E, G// 15—16 Bine iaste, fraţilor, să nu pîriţi pre domni, că acei⟨a⟩ sînt stăpîni şi unşii lui Dumnezeu M, P// 16 pomazanici B, pomazanici, aleşi C/ Dumnezeu B, C// 17 domnul carele va fi atuncea în scaon stăpînitor B, E, domnul carele va fi atuncîa în scaon stăpînitori ca s⟨ă⟩ pîriţi încă G/ atuncea C/ care-i]carele iaste C,D//18 céle B/ drepte B/ le B// 17—18 domnul cel ce vă stăpînesti ca să pîriţi pre cel mazil, ce voi şi din cele adevărate să le mai scădeţi, împuţinaţi ⟨şi să li mai înputînaţi P⟩ M,P céle ce sînt drepte să le mai lăsaţi şi să le mai împuţinaţi C// 18 înputinaţi B/ năpăşti B C//

să nu puneţii, că osînda nu s⟨ă⟩ iartă, nici trece. Pe mulţii amu văzut îndesîndu-s⟨ă⟩, pentru cinsté să dobînde⟨a⟩scă, de pîrăscu domni şi s⟨ă⟩ laudă între dînşii, că s⟨ă⟩ tem domni⟨i⟩ de dînşii, că ştiu biné a pîrî. Iar pe urmă de cest fel de hărnicii nice pe unul n-am văzut viindu la precopsal⟨ă⟩.

DOMNIŢA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN A TRIE ÎN ŢARA MOLDOVEI. [CAP]

Zaci⟨alo 1⟩. Vinit-au Duca-vodă cu domnie în Ţara Moldovei din Ţara Muntene⟨a⟩scă cu a trie domnie la vl⟨ea⟩to 7187 ⟨= 1679⟩. Ş-au intrat în Iaşi în şes⟨ă⟩ dzilé a lui deche⟨m⟩vri⟨e⟩, la Sfetei Neculaiu. Vinit-au şi cîţiva boïari muntenesştii aice în ţară cu Duca-vodă, / f. 236 de frica lui Şerban-vodă, pecum s-au scris mai sus. Atuncea era greu în ţară pentru zaharelé şi meziluri la drumul Cameniţăi şi cheltuial⟨ă⟩ cu schimbatul paşilor din

---

1 puneţi B, C/ nu să B, C/ nici trece pre om. Încă pe mulţi am văzut B, nici tréce. Că pe mulţi am vădzut C, nici tréce pre om. Că pe mulţi am văzut G/ nici tréce pre om E// 2 îndesîndu-să C/ am văzut pentru ca ⟨*lipseşte* pentru P⟩ să cîştige cinste, să îndesăscu şi pîrăscu pre domni M, P/ dobîndiască B, C// 3 domnii B, pre domni C, D, E, G/ să B, C/ între dînşii]între dînşii şi ⟨de E⟩zicu B, E, întru sîne zîcînd M, P// 4 *lipseşte* că s⟨ă⟩ tem domni⟨i⟩ de dînşii B, E/ să C/ domnii C/ dînsăi A/ bine C/ pre B, C// 5 de cest]cu acel B, E, G, de acïei C, de acel D// 4—6 Iară mai pre urmă nici pre unul n-am văzut procopsit M, P/ féliïu B/ hărnicie B, harnici C/ nici B, C/ pre B/ nici pre unul dintru aciia G/ viind la vreo procopsală ⟨procopseală C, pricopseală D⟩ B, C, D, E, G// 7 Domniïa a triïa a Ducăi-vodă celui bătrîn B, C, G, A triïa domniïe, a Ducăi-vodă celui bătrîn ⟨Ducăi voevod bătrînul M, Ducăi-vodă cel bătrîn P⟩ D, M, P// 8 *lipseşte* Ţara C/ în Ţara Moldovei M, P/ Moldovii B, Moldova C/ *după* Moldaviei *ad.* în anul 7187 G/ Cap 81 B, Cap 80 C, Cap 84 D, Cap 85 P, *lipseşte* E, G, M // 9 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, G, M, P / Venit-au B, Venit-au domn G/ cu a triïa domnie B, E, G/ cu a triïa domniïe C / Moldovii B, C // 9—10 Duca voevoda din Ţara Muntiniască au venit domn în Moldova cu a triïa domnie în anii 1679 M,P// 10 Munteniască B,C/ *lipseşte* cu a trie domnie B,C,E//11 la vl⟨ea⟩to] în anul B, C, D, E/ *lipseşte* la vl⟨ea⟩to 7187 G/ Şi au întrat în Iaşi la scaonul domnescu, deche⟨m⟩vrie în şase zile, în zioa Sfîntului Nicolae B ⟨Necolai G⟩ B,E,G/ Şi au întrat C/ şasïe C// 12 zile C/ dechemvrii C/ la Sfetei Neculaiu] în zioa Sfîntului Nicolae C, D, în zioa pomenirii Sfîntului Nicolai M, P/ Venit-au B//13 muntenești B,C/ aicea B, C/ *după* ţară *ad.* în Moldova B, E, G// 12—13 Şi de frica lui Şerban Cantacozino voevod au venit în Iaşi şi cîţva boeri munteni M, P// 14 precum B, C/ mai sus s-au scris D, E, G, *lipseşte* M, P// 15 zaharéle B, zaharéli C/ drumurile D// 15—16 În ţară era greu pentru zăhărale la Cameniţă şi pentru maziluri la drum şi pentru cheltuïala cu M, P// 16 Cameniţii B, C, D/ cheltuială B, C/ din]de la M, P//

Cameniță. Din Iași pîn-în Cameniți era pustiiu încă din iernatul tătarîlor din dzilelé lui Dumitrașco-vodă. Și așédzînd slujitori în Tabără și în Ștefănesștii, Antonie-vodă ținea mezilul din Ștefănesștii pîn-în Cameniță. Iar pe urmă au aședzat oameni în Hotin și-n Perérita. Viniia poghiiazuri din Țara Leșască la drum⟨ul⟩ Cameniței, de lovie pe turcii și pe neguțitori⟨i⟩ ce mergea la Cameniță, și făce multe pagubé și strîcăciuni.

2. Iară dac⟨ă⟩ s-au întorsu solul de la Po⟨a⟩rtă, cel leșescu ce trécus⟨ă⟩ la Antonie-vodă, au ales loc Cameniței ș-au hotărît to⟨a⟩tă Podolie să fie olat Cameniței: din Nistru de la Buceci pîn-în Ocraina și cu Ocraina cu tot pîn-în Cehrin și pîn-în Vozie în gios au rămas tot supt ascultarea turcilor. Ș-au ieșit mulțime de ruși din-luntru, din Țara Leșască, de s-au aședzat în olatul Cameniței, de s-au făcut sate și raïa, de-u pus subași pen sate dup-obiceiul lor. Și înbla turcii la leși și leșii la turcii făr⟨ă⟩ nice o grij⟨ă⟩. Atunce și-n Moldova s-au aședzat

---

1 Din]Și din B, C, D, E, G/ Iași B, C/ pînă în Cameniță B, C, pînă în cetaate în Cameniță D / *după* era *ad.* locul B, E, G // 2 ernatul B, C, ernaticul M, iarnaticul P / zilele B, C] domniia M, P / Dumitrașco-vodă Cantacozino B, D // 3 așezindu B, C // 2—4 Încă fiind domn Antonie Roset voevod, au așezat puțini slujitori în tabără și în Ștefănești și ține mezilile pîn-în Cameniță, din Ștefănești M, Antonie-vodă încă fiindu domnu au așăzat puțini slujitori în tabără și în Ștefănești și ține mezîlurile din Ștéfănești pînă în Caminiță P// 3—4 Ștefănești[1-2] B, C/ *repetă* Antonie-vodă A, Antonii B, Antonii-vodă Rusăt C // 4 ținea] au ținut E pînă B, C / în cetaté în Cameniță D/ Iar mai B, E, G// 5 Iară mai pre urmă s-au ⟨au P⟩ așezatu și lăcuitori în Hotin P, M / și în Pererita B, și în Peririta, *lipsește* M, P / Atuncea viniia B, E, G, Și viniia// 6 podghiazuri C / la drumul Cameniții B, C, la Caminiță pe drumuri P // 7 loviia B, C / turci C / neguțitorii B, C / ce]carii B, M, P// 8 făcea C, le făcea B, G/ pagube B, C/ stricăciuni B, C// 9 *lipsește* 2 M / dacă C / Poartă C // 9—10 Iară după ce s-au întorsu solul cel léșescu de la Poartă ce trecusă în zilele lui Antonii-vodă B, E, G, Iar dacă s-au întorsu solul leșesc, carile mersăs⟨ă⟩ încă în domniia lui Antonie Roset voevod, de la Țarigrad, leșii au ales M, P // 10 trecusă C/ Antonii C/ alesu B/ Cameniții B, C, cetății Cameniți G // 11 toată Podoliia B, C / fiie C/ olatul M/ olat cetății C, E / Cameniții B C // 12 Bucéci B, Bucecia M, P/ pînă, B C / în Ucraina și toată Ocraina pînă în M, P / Ucraina[1-2] B//13 Ceahrin B, C/ pînă în B, C / Voziia B, C // 13—14 în gios toate aceste au rămas să fie supt stăpînire turcilor. Și au și M, P/ au rămas să fie tot suptu B, E, G // 14 Și au eșit B, C / mulțimé C / ruși B // 15 lăuntru B, C/ de]și B, E, G, M, P/ olatul cetății C, E, G / Cameniții B, C// 16 de[1]și G, M, P/ s-au făcut multe sate raïa C/ de-u] de au C, și au B, E, G, și turcii au M, P // 16—17 pus turcii pin sate subași B, E, pus turcii subași după obiciaiul lor prin sate G // 16 prin C // 17 după C/ obiceaiul C/ umbla B]mergea C, umbla de mergea G / léși B, C/ léșii B, C / Și după aceste M, P/ turci[2] C // 18 fără de nici / B, D, E, G / grije B, C/ Atuncea B, C, Și atuncea M, P/ și în B, C//

slujitori pe la mezîluri și pe la marginé și a s⟨ă⟩ facé și slobodzîi pe la Cernăuții și pe la Hotin.

3. Iară în al doilea anu au tăiat Duca-vodă pe trei boĭari, anumi pe Vas⟨i⟩lie Gheuca vel-visternic și pe Ghiorghie Bogdan vel-jicnicer și pe Lupul sulgeriul, carei
f. 236v au fostu făcut cărții / hicleni, cu iscăliturilé lui Dumitrașco-vodă, la orheeni și la lăpușneni, să s⟨ă⟩ rădice cu oastea, să margă să prindză pe Duca-vodă, cu toată casa lui, și pre o samă de boĭari a lui, și cu izvod de ce morți să-i omo⟨a⟩re pe toții, și triimițindu carte acie cu Lupul sulgérul, ca cum vrea hi de la singur Dumitrașco-vodă, la căpitanii de la acelea ținuturi. Iar un căpitan, anumé Decusar⟨ă⟩, dac-au înțeles ce scrie într-acea carte, s-au făcut a triimite poronca la alții căpitani, iar pe de altă parte au și vinit cum mai de sîrgu la Ĭași, de au mărsu la Buhuș hatmanul de l-au întrebat, c-o lui șt⟨i⟩re iasșté? Ce Buhuș, neștiindu nemic de acestea îndată au mărsu la curte de au spus Ducăi-vodă. Și Duca-vodă au triimis pe

---

1 mezîluri B, C/ și au început a să face și slobozii B, C, D, E, G, și s-au făcut și slobozii M, P// 2 Cernăuți B, C/ și în ținutul Hotinului M, P// 3 3]6 M/ *lipsește* Iară în M, P/ doile C/ *după* an *ad.* a domniii lui B, C, E, G/ *după* voevoda *ad.* capetele M, P/ pre C]a M, P/ trii B, C/ an a Ducăi-vodă celui bătrîn, a domniii lui în domniia a triia au tăiat Duca-vodă D// 4 anumé B, C, pre anumé pre E/ pre[1-2] B, C/ pe[1]ja lui M, P/ Vasilie B, C/ *lipsește* vel M, P/ vistérnic B, C, visternicul M, P/ și pe]a lui M, P// 5 Gheorghie B, C/ *lipsește* vel M, P/ jicnicér B, C, jicniceriul M, P/ și pre Lupul sulgériul ⟨sulgîariul C⟩ B, C, și a Lupului sluger M, P/ carii B, C// 5—7 care au fost scris vicleni cărți cu iscălitura lui Dumitrașco voevoda cătră orheeni M, P// 6 fost B, C/ cărți vicléne B, C/ iscăliturile C, iscălitura B, D, E, G/ Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C// 7 orheiani B, orheĭani C/ *lipsește* la M, P/ lăpușnéni B, C/ ca să să rădice M, P/ să B, C/ oaste B, C// 8 și să margă M, P/ pre B, C/ voevoda M/ cu]și cu D// 9 din boerii lui M, P, de boĭari a Ducăi-vodă / ai lui B, C / și cu izvod de cii să-i omoare pre toți C, D, și cu izvod și cu cîe morți vor vrea să-i omoare pre toți G/ Și încă cu izvod cu ce feliu de morți M, P/ de]cu E/ cé B// 10 omoară B/ pre toți B/ trimițind B, triimițind C/ cartea B, C]scrisoarea M, P/ acéia B, C/ cu]pre D// 11 sulgériul B, C/ ca cum ar fi fost de la sîngur B, C, E, G/ ca cum ar fi fost chîar di la Dumitrașcu voevoda M, P// 12 acéle B, acéli C/ Iară C/ *ad. marginal* anumi G// 13 Decusară B, C/ dacă au înțăles B, C/ ce]cum M, P/ scriie C/ întru acea B, întru acîa C/ carté C// 14 făcut că G/ trimite B/ alți B, C]ceelanți M, P/ *după* căpitani *ad.* de la celalante ținuturi M, P/ pre B, C// 15 au și purces de au vinit la Iași, cum mai degrab'și au mărsu la B/au venit cum mai degrab'la Iași și au mărs ⟨mergînd M, P⟩ la G, M, P/sîrgu]grab' E/de[2]și C, E// 16 hatmanul Buhuș C/ *lipsește* de M, P/cu a lui știré iaste C, cu a cui știre iaste B, E/ cu a cui știre iaste, au cu a lui iaste ⟨*lipsește* iaste P⟩ acest lucru. Iară Buhuș M,P// 17 Ce]Iar B,E,G/ Buhuș hatmanul B/neștiind C/ nemică B, C/ aceste B, acéste C/mersu B// 18 curté C]curtea domniască B,D,E,G/de]și B,C,E,G,M, P/Ducăi]lui P/ voevoda[1-2] M/ *lipsește* Și M, P/ Duca-vodă îndată P/trimis B//

Ghiorghiță Ciudin sărdarul de au prinsu pe Lupul sulgerul cu acea carte vicle⟨a⟩nă. Iar Ghieuca și Bogdan nu știe nemic. Ce cum l-au adus pe Lupul sulgerul la Duca-vodă, l-au întrebat Duca-vodă pe Lupul sulgérul c-o cui învățătur⟨ă⟩ au făcut acestea.

4. Iar el au spus că l-au triimis Gheuca și Bogdan. Și îndată Duca-vodă au triimis niște bulubași cu simeni de i-au luat de pre la gazde⟨le⟩ lor și i-au închisu-i. Și a doa dzi i-au scos la divan, între to⟨a⟩tă boiarimea, și ei nemic n-au mai putut să tăgăduiască faptelé lor, și au spus drept că ei sînt vinovații. Deci Duca-vodă mult i-au mustrat. 5. Și au orînduit pe To⟨a⟩der Flondor vel-armaș de le-au tăiat capetelé a tustrii, dzua ami⟨a⟩-dzădzii la fîntîn⟨a⟩ denainte porții domnesștii. Ș în locul
f. 237 Gheucăi au pus visternic maré / pe Toderașco Ca⟨n⟩ta-cozono, ficiorul lui Iordachi celui bătrîn. Fost-au giupî-ne⟨a⟩sa Gheucăi vară primaré cu do⟨a⟩mna Ducăi-vodă, Nastasie, dar nemic nu i-au putut folosi.

6. Iară dup⟨ă⟩ ce s-au plinit 2 ani de domnie Ducăi-vodă, au mărsu la Ț⟨a⟩rigrad, la înpărățîe, avîndu pîr⟨ă⟩ cu Ștefan-vodă, ficior Radului-vodă, pentru logodna ce

---

1 Gheorghiță B, C/ Ciudin Gheorghiță M, P/ sărdariul B, C/ dc]și B, E, G, M, P/ pre Lupul sulgériul B, C, pre Lupul sărdariul, sulgeriul D// 2 vicliană B, C/ Gheuca B, C, Gheuca vistiernicul G/ Bogdan jicniciariul G/ știia B, C// 3 nemică] că l-au prins M, nimică că l-au prinsu P/Deci cum au adusu pre M/ Deci l-au adus îndată pre sulgeriu P/ pre B, C/ sulgériul B, C// 4 voevoda M/ *lipsește* Duca-vodă pe Lupul sulgérul M, P/ pre Lupul sulgeriul B, C, *lipsește* G/ cu a cui învățătură B, C// 5 acéste B, C// 6 *lipsește* 4 G, M/ spus]răspunsu M, P// 7 *lipsește* Și M, P/ Duca voevoda îndată M, P/ néște C, *lipsește* M, P/ cu]și M, P/siimeni B, C// 8 *lipsește* pre M, P/ gazdele B, C, P/ i-au închișisu-i A, i-au închis B, C, E/ *lipsește* Și M, P//9 toată boerimea B, C / și]deci M,P/ *lipsește* ei B, E // 10 nemică B, C / n-au putut să mai tăgăduiască P, n-au mai putut tăgădui M/ faptele B, C// 11 i-au spus drept Ducăi-vodă că-i sînt vinovați B, G/ și]ci M, au]i-au E/ drept Ducăi-vodă E/ că] cum că M, P/ ei]ței C/ sînt vinovați C/ Decii B/ voevoda M// 12 *lipsește* 5 B, E, G, M/ Și au poruncit lui Toader Flondor M, P/ pre Toader Fliondor B, C// 13 arumaș A/ vel-armaș]armașul D/ *după* armaș *ad.* poroncindu-i B/ li-au B, C/ capetile B, C/ zioa amizăzi B, C, zioa amiiazăzi mare G// 14 fîntînă B, C/ porții domnești C] porții curților domnești B, porții curții domnești D, E, P, curților domnești G// 15 vistérnic mare B, C/ pre B/ Toderașco]Dimitrașco P/ Cantacozino B, C// 16 Iordachi Cantacozino C, D, G/ Iordachi celui bătrîn Cantacozino E/ giupîniasa B, C// 17 Giupîniasa lui Gheuca au fost M, P/ Gheucăi vistiernicul G/ primare B, C/ cu doamna Nastasiia a Ducăi-vodă, dar B,E,G, cu doamna Anastasiia, doamna Ducăi-vodă D, Năstasiia doamna Ducăi, ce nimică M,P/ doamna C // 18 Nastasiia C/ nemică B, C// 19 6]4 B,E,G, 9 M, 2 P/după B,C/ s-au înplinit P, au înplinitu M/ doi B,C/ de domniia B,C, a domniii E,M,P / Duca-voevod M, Ducăi-vodă a triia D//20 au mersu B, au mărsu Duca-vodă D,G/au mărsu]s-au dus M,P/ Țarigrad B,C/ la înpărăție B, la înpărățiie C, *lipsește* M, P/avînd pîră B, C// 21 Ștefan voevod M, Ștefan beizade B,E, G/ feciorul M, P/ ce făcusă C, ce o făcusă M, ce au fost făcut B,E,G, ce-au făcut P//

făcus⟨ă⟩ cu fiică-sa Catrina; că, fiindu ficiorul Radului-vodă grozav la față, punea pricin⟨ă⟩ și nu vre să i-o dea. Dece au rămas ficiorul Radului-vodă pe Duca-vodă de la Divan⟨ul⟩ împărătescu.

7. Atuncea au cheltuit Duca-vodă mulți bani la Po⟨a⟩rtă, apro⟨a⟩pé de o mie de pungii de bani. Și i-au dat turcii și hătmănie Qcrainei, căftan și șlic și buzdugan și un tui. Și din Țarigrad au purces depreună cu ficiorul Radului-vodă, ginere-său, cu 3 tuiuri și cu buzdugan, de-l duce înainte lui, cu maré ălai întrîndu în Iași.

8. Îndatăși s-au apucat de au făcut maré și frumoas⟨ă⟩ nuntă. Triimis-au în to⟨a⟩tă țara de au poftit pe to⟨a⟩tă boïarimea și mazîlimea de la mic pîn'la maré, și de alté căpitenii, ce nu cu poroncă și cu poftă. Și dup⟨ă⟩ ce s-au strînsu cu toții la Iași, făcutu-le-au oboro⟨a⟩ce, tuturor de la domnie, de le da de to⟨a⟩te ce le trebue, de nu cheltuia nime, nemic.

9. Așijdére mai adus-au opt soli: 2 din Țara Munte-
f. 237v ne⟨a⟩scă și / 2 din Țara Ungure⟨a⟩scă și 2 din Țara Leșască și 2 din Țara Căzăce⟨a⟩scă ce maré de pisté Nipru,

---

1 Ecaterina M, P/ fiind B, C// 2 voevod M/ *după* pricină *ad.* Duca-vodă B,C,G/ și] de P/ vrea B,C//3 Decii B,C/ Deci ficiorul Radului ⟨Radului-vodă P⟩ au rămas pre Duca voevod M, P/ l-au rămas D/ pre B// 4 Divanul C/ împărătescu B, C// 5 7]5 B, E, G, 10 M/ chieltuit C/ Poartă B, C/ Duca voevod mulți bani au cheltuit atunce M, P *lipsește* la Po⟨a⟩rtă M, P// 6 aproape B, C/ miie C/ pungi B, C// 6—7 de bani. Împăratul turcesc au făcut pre Duca voevoda și ⟨*lipsește* și P⟩ hatman Ucrainii, l-au îmbrăcat cu caftan, i-au dat șlic, buzdugan și tuiu M,P// 7 hătmăniia Ucrainii B, C/ caftan C, osăbit caftan B, E, G/ tuiu B, C// 8 Și au purces din Țarigrad dinpreună B, E, Și au purces din Țarigrad dinpreună cu Ștefan beizadea, ficiorul G, Și din Țarigrad au purces Duca-vodă dinpreună C// 9 Radului voevoda, cu ginere-său M, P/ ginere-său, fiind Duca-vodă domnu cu trii tuiuri D/ trii B, C// 10 de-l ducea înnaintea B, C, pre carile le duce M,P/ cu]și cu M, P/mare B,C/întrînd C, au întrat M]au trecut P// 11 8]6 B, E,G,12 M/ Și îndată B,E, Și îndată C,G] Duca voevoda îndată M,P/ mare B, C/ frumoasă C/ nuntă mare și frumoasă, domniască G// 12 nuntă domniască B, E/ toată[1-2] B, C/ pre C, *lipsește* M, P// 13 boerimea B, C/ mazilimea B, C/ și pînă la mare, și și de alte M, P/ pînă B/ mare B,C/ alte B,C// 14 căpetenii C/ ce[1]și C,M,P/și[1]ce B,C,D,E,G,M,P/ pohtă C/după B, C/ s-au strînsu]au venit M,P// 15 toții B, C/ făcutu-li-au nafacale tuturor, G, făcutu-li-au tuturor nafacali E, făcutu-li-au oboroace, tainuri, tuturor C, tuturor lĭ-au făcutu tain M,P// 16 domniie C/de[2]și M/ toate B,C/ trebuia B,C// 17 nimé C/ nemică C]nici un ban B,E,G, nemică, nici un ban D// 18 9]7 B,E,G, *lipsește* M/ Așijderea B,C/au mai adus G,M,P/doi B,C/ Munteniască B,C//18—2 opt soli: 2 din Țara Leșască, 2 din Țara Muntiniască, 2 din Țara Căzăcească cea mare de peste Nistru, 2 din Țara Ungurĭască; ⟨opt soli: 2 din Țara Leșască, 2 din Țara Căzăcească ce a mari de pesti Nistru, 2 din Țara Munteniască și 2 din din Țara Ungurĭască P⟩ și acei soli multe și frumoasă daruri au adus și lĭ-au închinatu Ducăi voevoda M,P//19—20 doi[1-3]B,C/Unguriască B,C// 20 Căzăcească cea mare B,C/piste B, C//

de au adus soli⟨i⟩ multe daruri și frumoas⟨ă⟩, de au închinat Ducăi-vodă. S-au veselit 2 săptămîni cu feluri de feluri de muzîci și de giocuri și pelivani și de pușcii. Și giuca 2 danțuri pen ograd⟨ă⟩ și pe ulițe, cu toții boiarii și giupînesé înpodobiți și toți neguțitorii și tot tîrgul. Și un vornic maré purta un cap de dantu și alt vornicu maré alt capu de dantu, înbrăcații cu șarvanalé domnesștii. Numai mirili și mire⟨a⟩sa, fiindu ficiori de domnu, nu giuca în dantu pe afară, numai ce giuca boïarii. Cît nu era nuntă, și era minuné. Și dup⟨ă⟩ ce au nuntit, au mulțămit solilor și i-au dăruit biné, și s-au dus la ț⟨ă⟩rîle lor.

9. ⟨sic⟩. Pé urmă s-au gătit ș-au purces la Ocraina, la Nemirova. Și s-au strînsu to⟨a⟩tă căzăcimea acolo la Duca-vodă, la Nemirova. Ș-au ales din capete dintre dînși⟨i⟩ ș-au pus giudecători și polcovnicii și sotnici și le-u pus și-n locul lui nemesnic, în loc de hatman, să lé poarte de grije lor, anumé Ene Gredinevici, omu slujit, știindu limbă căzăce⟨a⟩scă, de ne⟨a⟩mul lui grec. Ș-au făcut și curții lîngă Nemirova, în marginea Buhului, ș-au făcut și alté curții în marginea Nistrului, la Țicanovca, înpotriva Sorocii. Și de-colo s-au întorsu de to⟨a⟩mnă la Iași. Și stăpînie Duca-vodă și Ocraina și Țara Moldovei,

---

1 de[1]]și B, E, G/ solii B, C/ frumoasă C// 2 Și s-au B, C, E, G, M, Și au D, Și i-au P/doao B,C// 2—3 féliuri[1-2] C, féliuri[1], feliuri[2] B // 3 muzici B/ *lipsește* și de[1] M,P/ jocuri C/ și[2]]și de D/peilivani B,D, *ad. ulterior* și pelivani A/ și cu pușci B,E,G, *lipsește* M, P/ pușci C // 4 juca C/ doao danțuri B, *lipsește* C/ pin ograda curților domnești B, pin ograda curții domnești C, D, E, G/ toți B, C // 5 jupînéseli B, jupînésele C, giupînesăle G, M, P / tot tîrgul] tîrgoveții M, P // 6 *lipsește* Și M, P/ mare B, C/ și alt vornic mare purta B, C, D, E/ și ïarăși alt vornic M, P// 7 *lipsește* maré M/ dap C/ înbrăcați B, C/ șarvanale C] cabanițe B,E,G/ domnești B,C/ *după* domnești *ad.* cu cabanițe D// 8 Și numai M,P/ mirele B,C/ miriasa B,C/ fiind B, C / domni B, C // 9 juca[1-2] C/ *lipsește* pe M, P / *după* afară *ad.* ce numai în casă, iar la dantu B/ *lipsește* numai ce giuca boïarii M,P//10 nu era ca o nuntă ⟨ca la o P⟩, ci ca ⟨ca la P⟩ un lucru de mirare M, P/ și]ce C / minune B / *după* minuné *ad.* de miraré C, E / după B, C // 11 bine B, C / dus fieștecarii E,G/ țăríli C// 12 9]8 B,E,G, 10 C,D, 13 M/ Pe B, Iară pe C/ Pé urmă] Duca voevoda M,P/ *după* gătit *ad.* Duca-vodă C,G/ și-au purces B,C]și s-au dus M/ Ucraina B,C//13 toată B,C/ căzăcime C//14 voevoda M//14—15 Și au[1-2] B,C/ *lipsește* din G// 15 dînșii B,C/ polcovnici B,C//16 li-au pus și în B,C/ și namesnic în locul lui G/naméstnic B, namestnic C,E/ și în locul său li-au ⟨i-au P⟩ pus și nemestnic, adică în loc de hatman M,P/ să le B,C// 17 grija C/ pre anume B,D,E,G, anumé pre C/ Eni B, C/ Iane D/ Gredineviciu B/ ca să le poarte de grijă, pre Ene Gridenovici M, P/ om C// 18 știind C, știind și B,E,G/ căzăcească B,C/ niamul B,C/grec fiindu B, E, G, fiind grec C/ de nïamul său grec, dar știïa și limba căzăcească M, P/ Și au făcut B, Și ș-au făcut C// 19 curți B, C// 20 și au făcut B, și ș-au făcut C, și au mai făcutu M, P/ alte curți B, C/ Țiconovca M, Țiconovca P// 21 *după* Sorocii *ad.* di céïa parte C/ de acolo B, C/ toamnă B, C/ de toamnă s-au întorsu în Iași M, P// 22 Și așa M, P/ stăpîniïa B, C/ voevoda M/ Ucraina B, C/ Moldovii//

domnu cu trii tuiuri. Și acolo, cîndu au fostu la Ocraina, multă cinste cu făcut căzaciloru. /

f. 238 10. Dup-acéĭa mărs-au în prinblaré la un sat a lui, ce ĭasté în ținutul Ne⟨a⟩mțului, anumé Prăjăștii, avîndu și curții acolo, cu to⟨a⟩tă casa lui, cu ginerei și cu ficiorei lui și cu to⟨a⟩tă boiarimea și curte lui. Ș-au zăbăvitu acolo vro 2—3 săpămîni, înblîndu pe la vînaturi și pe la alte sate a lui. Chematu-l-au în cinste și un boer, anumé Costantin postelnicul Ciobanul, la un sat a lui, anume la Silesște, de l-au cinstit 2 dzile. Și așe iar s-au întorsu la Ĭașii la scaon.

11. Duca-vodă, vrîndu să sco⟨a⟩tă banii ce cheltuis⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă pentru hătmănie Ocraenei și avîndu și cas⟨ă⟩ grea, cu maré cheltuial⟨ă⟩, și nu cheltuía ca un domnu, după putința țărîi, și vrea să cheltuiască ca un craiu, și vădzind și vicleșugul boĭarilor celora ce i-au tăetu-i, de cum era rău de fel, încă mai rău s-au făcut și mai gro⟨a⟩znic asupra boĭarimei și asupra țărîi. Scos-au nisște hîrtii pe țară, mari cîte de 6, de 8 ug⟨hi⟩, și cîte n-au înbrăcat pe fețé, le-au dat năpăsștii pin saté. Și

---

1 domnu fiindu cu trii tuiuri B, C, *lipsește* M, P/ cînd C/ fost C/ Ucraina B, C// 2 căzacilor B, C// 3 10]11 C, D, 9 E, G, 14 M / După acéĭa B, C, Iară după acéĭa G, *lipsește* M, P/ După acéĭa, dacă au vinit la Iași E/ mers-au B,C/ prim'blare B, primblaré C/ *după* primblare *ad.* Duca-vodă C,G// 3—4 Duca voevoda au mers în primblare în ținutul Niamțului la un sat a lui, anume M, P// 4 iaste B, C/ Niamțului B,C/ Prăjeștii B,C, Prăzăsștii A/ avînd C // 5 curți B, C/ toată B, C / *lipsește* cu t⟨o⟩ată casa lui M,P/ ginerii B,C/ *lipsește* cu[3] C// 5—6 *lipsește* și[1-2] M/ ficiorii B, C// 6 *lipsește* lui M, P/ toată B, C/ boerimea B/ și cu curtea lui C, și cu toată curte lui M, P/curtea B/ Și au zăbăvit B, C// 7 *lipsește* acolo E/ vreo doao, trii B, C, vro trei M, P / umblînd B, C / pre[1] B, *lipsește* M, P / pre[1-2] C // 8 Chiematu-l-au B// 9—10 Costandin Cioban vel-post⟨elnic⟩ ⟨log⟨o⟩f⟨ăt⟩ P au poftit pre Duca voevoda în cinste la un sat al său anume Săliște, lîngă Români; doao zile l-au cinstit. Apoi iarăși s-au întors M,P// 8 boiariu B, boĭar C/ pre anumé B, E// 9 *lipsește* la[2] E/ anumé B/ un sat anumé a lui C// 10 Săliște B,E, Siliște C/doao B,C/ așiaB/ iarăș B,G/ așa s-au întorsu iar C// 11 Iași B,C// 12 11]10 B,E,G, 12 C,D, 16 M/ vrînd C/ să-ș scoată B,C,D/ ce au cheltuit B, P, ce cheltuisă C, ce au fost cheltuit E,G, ce i-au cheltuit M// 13 la Poartă B,C, *lipsește* M,P/ hătmăniia B, C/ Ucrainii B, C/ avînd B, C// 14 casă B,C/ cu mare cheltuĭală B, C, și cu multe cheltuele M,P/ și[2]că M,P// 15 *lipsește* și vrea să cheltuiască M,P/ ca]ci ca M,P// 16 văzindu B/ vicléșugul B//16—17 a celor ci ĭ-au tăĭat, pre cît era rău de fel pre atîta și încă și mult mai rău s-au făcut ⟨mai mult s-au făcut rău P⟩ M,P// 17 ce i-au tăĭat B,D,E,G, ce i-au tăĭat C/ rău de fĕliul lui B,C/ în ă și B//18 gro⟨a⟩znicu B/ boerimii B, boĭarilor C,G//19 niște B, néște C, *lipsește* M, P/ pre C/ cîte de șease galbeni și altele mai mari, cîte de opt galbeni și cîte n-au înbrăcat B,E,G, cîte de șasîa galbéni și cîte de opt galbéni și cîte n-au înbrăcat C, D/ pre țară hîrtii mari ⟨pre mari P⟩, cîte de 6 și cîte de ⟨*lipsește* cîte de P⟩ 8 galbeni M,P// 20 *după* înbrăcat *ad.* zlotașii D/ pe fețe B, C, pe fețăle oamenilor M, P/ la-au A/ li-au dat năpăști B, C/ sate B, C//

dup⟨ă⟩ ce au dat tablelé în vistèrie, au aruncat orînduelé pe hîrtii, de un galbăn 16 galbeni. Care luas⟨ă⟩ hîrtie de șesă galbeni îi făce mai biné de o sută. Și dacă nu găsie cu ce plini de la om, lua ⟨a⟩ altue pentr-acela. Și pe unde era pustiiu, făce pe zlotaș⟨i⟩ de plătie de la
f. 238v casălé lor. Și-i băte pe / zlotași cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci vădzind că mor de buzdugan, au făcut un bățu în optu muchii, de băte pe boeri și pe zlotași cu bățul. Și-i punea pe boĭari dăjdi și-nprumute pesté putința lor, cîtu nu să mai putea plăti că era boul 2 galben⟨i⟩ și vaca 1 ug⟨hiu⟩, și ⟨nu⟩ istovie zlotași⟨i⟩ tot, nice cu odo⟨a⟩răli ce le zălojĭia pe la neguțitori. Ce ĭera pline închisorilé de boĭari și grosurilé de cei săraci, de-i băte și-i căznie cu capeteli pen garduri, și leși-nații de fo⟨a⟩mé, și bărbații și femei. Și murie prin grosuri.

12. Și giupînes⟨ă⟩ sărace încă le lega la pușcii și le închidea la simeni pentru bani. Pentr-acea vrăjmășie

---

1 după B, C/ au dat zlotașii B,C,E,G/ tablele B, C, table M, P/ vistieriie C/ aruncat]eșit, B, E, G, scos D/ orînduiale B, orînduĭale C, orînduelile M, orînduiale, civeturi D, E// 2 șeasesprăzéce B, sasĭasprăzece C// 2—3 galbéni[1-2] C, *lipsește*[1] G/ Carile M,P, Și carii E,G/ Și carii luasă B, Și care om luasă C/hîrtiia C//3 șease B, șasie C/ ii făcea C, li să făcea B, i să făcea D, făcea să dea E/ mai bine de o sută de galbéni C]noaozăci și opt de galbeni B, noaozăci și șease de galbéni E, 98 G, mai mult de cît 10 galbini M,P/ *după* de galbéni *ad.* să dea C//4 găsiia B,C/ înplini M, P/omu B/luoa a altuĭa B,C,D,E, de la altul M,P/ pentru B,C// 5 pre[1-2] C/ undé B,C/ făcea B,C/ plătiia B, C// 6 casăle B, C/ bă*tea B,C/ pre C/ casăle lor și băte pre zlotași de plătiia de la casăle lor. Pre zlotași ii băte cu buzduganul și au M// 7 vreo doi, trii B,C] trii oameni M, P/ Decii B,C/ văzind Duca-vodă C/ că mor zlotașii B,E,G//8 au]ș-au M, P / opt C / muchi B,C / bătea B, C/ pre[1-2] C/ în trii muchi cu care băte M,P/ *lipsește* și E, G/ boiari, boĭari C// 9 *lipsește* cu bățul M, P/ Și P/ pre C / dăzdi A/ la dăjdi grele G, la dăjdii și la înprumute M,P/ înprumute B,C// 10 piste B, preste C/ cit B, C/ că boul era cite M,P/ doi galbeni B, doi galbéni C// 11 și[1]iară M,P/ vaca un galbîn B,C,D,E, vaca cîte un galbîn M, P/ istoviia B, C/ zlotașii B,C// 12 *după* tot *ad.* la visteriie C/ *lipsește* tot, nice M, P/ nice]și nici B,C,E/ odoarăle B, C, odoarăle lor M, odoarele boerilor P/ ce le jălojiia A, ce le zălogiia B, C, zălogindu-le M, P/ *după* neguțitori *ad.* ⟨*ad. marginal* C⟩ nu să putea plăti B,D,E,G, nu putea plini someli banilor cu carii era încărcați D// 13 era M/ închisorile B,C/ Și era închisorile plini M, P/ grosurile B, C/ di cei B, de cĭei C// 14 de-i]ĭi M, P/ bătea B, C căzniia C]munciia B,E,G,M,P/ ii pune cu capitile M, P/ pin B, C/ *lipsește* și[2] M, P/ lesinați M, P// 15 foame B, C/ *lipsește* și[1] M, P/ bărbați și fimei B, C/ Și muriia B, C]Muerile M, P/ pin B// 17 12]13 D, *lipsește* B, C, E, G, M/ Și pe giupînése B, Și pre giupînésie C, Așijderea și pe giupînése G/ Pre giupînesăle cele sărace le lega pre la M, P/ *lipsește* încă E/ pușci B, C// 18 siimeni B, C/ Pentru acea B, Pentru acĭa C/ vrăjmășiie C//

și gro⟨a⟩ză ce-i înplus⟨ă⟩ inema diiavolul de lăcomie ce ave, urît-au toții pre Duca-vodă. Și s⟨ă⟩ ruga toți lui Dumnedzău să-i mîntuiască de mînule lui, și-l blăstăma de la mic pîn'la maré, de audzie slugeli lui cu orecheli. Atunce fugit-au mulții boïarii și mazîli de gro⟨a⟩za lui pentr-alte țări, de ș-au pustiit casălé. Tudosîe Dubău vel-spătar au fugit într-o no⟨a⟩pte din tîrgu din Ïași în Țara Leșască. Așijdere și Savin Zmucil⟨ă⟩ vel-med⟨elnicer⟩ și cu frate-său Ghiorghiță postelnicul. Și i-au agiunsu gonașii, lepcanii, în Codrul Herței, și s-au bătut
f. 239 cu dînsăi, și nu le-au pututu strica nemică. / Și Moțoc și alții mulții. Iar la anul, la vl⟨ea⟩to 7191⟨=1683⟩, gătitu-s-au vizirul de oasté, să margă asupra nemților.

13. Vint-au poroncă și la Duca-vodă să margă în oasté. Făcut-au mare gătiré de oasté, c-au adus și cîteva polcuri de căzaci de la Ocraina, și călărășimé, și lefecii, și curteni, și hînsari. Și pe țară au orînduit oameni de oasté, și boerii, și mazîlii, cîte cu 10—12 slugii. Ș-au pus

---

1 groază B, C/ la săimeni și tot pentru bani. Fiindcă-i umplusă diiavolul inima de toată vrăjmășiia și lăcomiia M, P/ ce îi umplusă inima B, cîe-i umplusă inima C/ lăcomiia banilor C/ ce avea B,C, *lipsește* M,C// 2 urîtu-l-au toți B,C,E,G/ pe B/ voevod M/ să C// 3 Dumnezeu B, C/ de]din B,C,D,M,P/ mînuli C// 4 pînă B,C, și pînă M,P/ mare B,C/ de auziia B,C, de-i auziia M/ slugile B, C/ urechile B,C// 5 Atuncea B, C/ Fugit-au atuncea D/ mulți B, C/ boiari B, boïari C/ mazili B, C/ mulți boeri și mazili au fugit M, P/ groaza B, C] răul M,P/ lui]Ducăi-vodă C// 6 pintr-alte țări B,C]prin țări străine M,P/s-au A/ casăli B, casăle C/ Anumé Tudosie B,C,G, Pre anumé Tudosie E/ Theodosie D// 7 *după* spătar *ad.* de răul lui M,P/noapte B, C/ *lipsește* din tîrgu din Iași M,P// 8 Așijderea B,C/ Zmucilă B,C/ medelnicear B, medelnicîar C// 9 *lipsește* și M/ fratile său M/ Gheorghiță B, C/ *după* postelnicul *ad.* au fugit M,P// 10 *după* lipcanii⟨B⟩ *ad.* cîe-i trimisésîe Duca-vodă după dînșii C/ Și măcar că i-au agiunsu în Codrul Herții gonașii lipcani M,P/ în]la C/ Herții B, C/ dînșii B, C / *lipsește* și s-au bătut cu dînsăi M, P // 11 și]însă M, P/ li-au putut B,C/ nimică nu lî-au putut strîca M,P/ Moțocu B/ Și Moțoc încă au fugit C, Au mai fugit și Moțoc M,P// 12 alții mulți B, C/ *lipsește* mulți D/ Iară în anul 7191 gătitu-s-au B, D, E, G, Iar la anul după acéîa, 7191, gătitu-s-au C// 12—13 În anii 1683 veziriul s-au gătit cu oaste M, P//13 veziriul B, C/ oaste B, C/ asupra nemților să meargă M, P// 14 13]11 B, G, 14 D, 18 M, 4 P/ Venit-au B/ voevoda M/ oaste B,C// 15 Făcut-au atuncea Duca-vodă mare gătire de oaste B, Și au făcut Duca-vodă mare gătiré de oaste C,Gătindu-să veziriul de oaste să margă asupra nemților, făcut-au și Duca-vodă mare gătire de oaste G/de]în P/și au adus B,E,G, că au adus C, adus-au M,P// 16 Ucraina B,C/și călărime lefecii B, E/călărime D,G/ lefeciii C/ curténi B, curténii C// 16—17 Ucraina, călărețî, pedestrime și lefegii, curteni și oaste de țară M// 16—18 *lipsește* și călărășimé... oameni de oasté, și P// 17—18 *lipsește* și hînsari... oameni de oasté, și M//17 pe țară încă au orînduit să facă C/ oameni]o samă G// 18 oaste B,C/ boiari B, boïarii C, și pre boiari G/ mazili B,mazilii C/ zéce B,C, *lipsește* M, P/ doaosprăzéci B,C/ slugi B,C/ Și au pus B, C//

şi pe un Brah⟨ă⟩ căpitan de au făcut un stiag de oameni tot din vătajîi boîarilor ş-a giupînesilor celor săraci.

14. Ş-au purces cu to⟨a⟩tă oastea sa dé aice din Iaşi în 20 dzili a lui aprilu. Boîarii şi ţara, toţii era bucuroşi să purce⟨a⟩dză Duca-vodă în oaste, să hălăduiască dé vrăjmăşie lui. Şi-l blăstăma toţii să nu s⟨ă⟩ mai înto⟨a⟩rcă de unde mergea. Că şi atunce, la purces, multă strînsoaré ⟨făcea⟩ pentru rămăşiţa banilor birului, să istovască boieri⟨i⟩. Şi nu pute istovi, că bani nu era necăiuri, vîndzaré în vite nu era. Ce şi pre calé, pîn la Focşenii, mărgîndu cu oastea, tot zapceituri era. Mergea încet şi făce oturace, cîte 5—6 dzilé şi mai mult, la un loc, pentru tătari. Trecîndu hanul cu tătărimea pre la Fălciiu, atunce multe jacuri au făcut pen ţară, slobodzindu-s⟨ă⟩ tărîi prin saté şi pre la casălé boîaresştii, pîn-au trecut în Ţara Muntene⟨a⟩scă, mărgîndu la oasté. Şi dac⟨ă⟩ f. 239[v] s-au strecurat tătărîmea di prin ţar⟨ă⟩, / ş-apoi au trecut şi Duca-vodă pe la Focşeni, cu toată oastea lui. N-ar hi

---

1 Brahă B,C// 1—2 Şi au pus căpitan pre Brahă preste un stiag, oşteni tot din M,P// 2 vătajii B,C/ şi a jupînéselor B,C/ *lipseşte* celor M,P/ sărace, B,C// 3 14]15 D, *lipseşte* B,E,G,M/ Şi au B/ Şi au purces Duca-vodă C,G/ Şi au purces Duca-vodă de aicea din Iaşi cu toată oastea sa D/ toată B,C/oaste C/ de aicea B,C// 3—4 Şi, april 20 ⟨la apriili în P⟩ au purces cu ⟨*lipseşte* cu P⟩ toată oaste din Iaşi M, P// 4 doaozăci de zile a lui april B, doaozéci de zile a lunii lui aprilie C/toţi B,C/ ţara toată s-au bucurat de purcedere Ducăi voevoda M,P// 5 purcează B,C/ oaste C/ în oaste, să să mintuiască şi să hălăduiască B/ să hălăduiască]ca să s⟨ă⟩ mintuiască M,P// 6 de vrăjmăşiia B,C/ toţi B,C/ să]ca să M,P/ să C/ întoarcă B,C// 7 merge B, mérge C]să duce E// 7—12 Duca voevoda chiar la purcesul lui multă strînsoare au făcut pentru rămăşiţa banilor. Şi boerii nu pute istovi, că vînzare nu era în nimică; vitile nici să întreba, că bani nu era. Aşijdere şi pre cale pînă la Focşani mergînd cu oaste în bieţii oameni,tot zapciituri era pentru bani. În adinsu merge încet şi făce otacuri M, P// 7 atuncea C/ *după* purcesul *ad.* Ducăi-vodă la oaste C// 8 strînsoare făcea B, E,G/ *după* birului *ad.* au făcut D/ să]ca să C// 9 boiarii B/ *după* boîarii *ad.* la vistierîe C/ Şi boîarii nu putea C/ putea B/ nicăiri B,C// 10 vînzare B,C/ vită A/ cale C/ pînă B,C/Focşani B,C//11 mergîndu B, mergînd C/ zapciituri B/zapciituri de bani era C/Merge B/încetu B//12 făcea B,C/ cinci B,C/ şease B, şasîe C/ zile B,C/ *lipseşte* şi mai mult M, P/ la un locu B,C]într-un loc P/pentru tătarî C, *lipseşte* B,M,P // 13 Trecînd atuncea C//13—14 Atuncea trecîndu hanul cu tătărîmea pre la Fălciiu în oaste, multe jacuri au făcut pin ţară B, Hanul cu tătarii au trecut prin Fălciiu şi atunce multă strîcăciune au făcut tătarii în ţară M,P/ tătărîmea C/ atuncea C// 14 pin C/ slobozindu-să C/ *lipseşte* tătarîi M,P// 15 sate C/ casăle B,C]sate G/ boereşti B, boîareşti C/ *după* boereşti *ad.* de au făcut multă stricăciune B / pînă C, pînă ce G, M, P // 16 Munteniască B, C/ mergîndu B, mergînd C/ la oaste B,C, la ceelantă oaste M, P/ *lipseşte* Şi M / dacă B, C// 16—18 *lipseşte* Şi dac⟨ă⟩ s-au strecurat... oastea lui P//17 de B,C/ di prin]din M/ ţară C/ şi apoi au trecut C]atunce au purces M// 18 voevoda M/ pre B/ Focşani C/ Şi n-ar fi făcut B,C,E,G//

făcut tătarîi atîta stricăciuné în țară trecînd, de-r hi dat Duca-vodă poclon deplin pecum cerea. Numai Duca-vodă n-au vrut să-i dea.

15. Rămas-au camaicani în Iași Neculaiu Răcoviță logofătul și Păladé spătarul și Toderașco visternicul, carei, la purcesul Ducăi-vodă, s-au sfătuit cu o samă de boîari de cée ce au mărsu cu domniîa în oasté ca, d⟨e⟩ s-ar mai înto⟨a⟩rce Duca-vodă, ei să nu vie cu dînsul, că nicé ei nu-l vor aștepta în Eși, ce să vor ducé să-ș prindză capeteli printr-alte țări, că nu-l mai pot sătura. Mărgînd Duca-vodă cu oastea prin Țara Muntene⟨a⟩scă, au trecut pesté munte și au mărsu alături cu Țara Ungure⟨a⟩scă pre la Sibii, pré la Logoj, pré la Timișvar, pre la Sarvaș, pre la So⟨l⟩nnoc, ce iasté la apa ce s⟨ă⟩ chiiamă Tisa, și de acolo la Dunăré, la cetate Buda. Au trecut Dunărea pe pod din gios de Buda. Într-un cîmpu au agiunsu pe Șerban-vodă cu oastea, și au vinit Șerban-vodă de s-au adunat cu Duca-vodă, iar vizirul cu oastea și tătărîmea era înainte la Stonbeligrad. Viziriul Kara Mustafa-pașea atunce cu acéîa gătiré mergea, anumé,

---

1—2 Tătarii n-ar fi stricat atîta în țară, de lí-ar fi dat Duca voevoda poclonul deplin M,P// 1 stricăciune B,C/ în]pin B,G/ de ar hi B,C// 2 poclon hanului E/ deplin] hanului C / precum B/ precum au cerut tătarîi să dea G, după cum il cere ei M,P/ Numai]Ce M,P/ voevoda M// 3 să dea B,E,G, să le dei M,P// 4 15]12 B,E,G, 16 D, 24 M/ Rămas-au atuncea B,C/ caimacami B/ în Iași caimacami C/ În Iași au rămas caimacami ⟨*lipsește* caimacami P⟩ M,P/ Nicolai Racoviță B,C// 5 *lipsește* logofătul M,P/ *lipsește* și[1] M, P/ Păladie B, Păladii C/ spătariul B,C/ Toderașcu Cantacuzino M/ Toderașcu visternicu⟨l⟩ Cantacozono, căimăcami P/ vistérnicul B, vistiernicul C// 6 voevoda M/ s-au sfătuit cu ceelanți boeri ci au mersu M,P// 7 de aceîia B, di ceîa C/ ce au mersu B, ce au fost mărs G/ domniîa]Duca voevoda M,P/ în oaste B,C, *lipsește* M,P/ de B,C // 8 s-ari C/ de să va mai întoarce M,P/ întoarce B,C/ voevoda M/ ei]îei C/ viîe C// 9 nici B, nice C/ ei]îei C/ nu-l vor mai B,G,P/ Iași B,C/ duce B,C//10 capetile B,C/ duce printr-alte țări să-ș mîntuiască capetele, că M,P// 11 Mărugînd A/ Iar mergîndu B,E,G, Și mărgînd C/ Duca voevod mergînd M,P/ cu oaste C, *ad. marginal* D/ Munteniască B,C// 12 piste B, preste C/ mersu B/ alăturea B, alături C/ Unguriască B,C// 13 *lipsește* pre B,C/ Sibiiu B,C/ pre[1-2] B,C, *lipsește* pre[1-4] M,P// 14 iaste B,C/ la[2]pre M,P// 15 să chiamă C/ Dunăre C/ cetatea B/ la Buda C/ Și au B,C,D,E,G // 16 Dunăre B,C/ Dunăre au trecut-o pre pod M,P/ pre B/ din gios de cetaatea Buda D/ Și acolo într-un B, Și într-un G/ *după* cîmpu *ad.* și acolo C, acolo M,P// 17 pre B,C/ Șerban voevoda, domnul muntenesc cu oaste și Șerban voevoda au mers de s-au adunatu M,P// 18 adunat]înpreonat C,G/ veziriul cu oastea și cu hanul cu tărărîmea B/ *lipsește* iar M,P/ viziriul C//19 și]și cu D,E, și cu tătarii M, P/ înnainte B, C/ Stonbiligrad B, C// 19—20 Atuncea vezir era Kara Mustafa-pașia și cu aceîa B / Iar veziriul C, G/ pașa C/ atuncea C, era atuncea D/ Veziri era Kara Mustafa-pașa. Și acest veziriu merge cu aceîa gătire ⟨cu ace gătire merge P⟩ adică anume M,P//

să dobînde⟨a⟩scă cetate Enîcul, ce ĭasté în marginea Țărîi Nemțeștii, cu îndemnarea lui Tiuchil grof și altor domni unguresștii, ce îndemnas⟨ă⟩ pe viziriul să margă. Decé nemțîi, avîndu vesșté de vinirea oștilor turceștii la Enîc, au grijit cetate cu oasté și cu bucate.

Sosindu vizirul cu oastea la Enîc, au prinsu limbă, caré au spus că cetate Enecul ĭasté grijită foarte biné și cu tărie maré; nu o va pute dobîndi. Iar cetate Beciul
f. 240 ĭasté făr⟨ă⟩ dé nice / o grijă: nice oastea, nice bucate nu au sosit, numai cei de locu în cetate. De va mergé, prea lesne o va dobîndi. Luîndu această vesté, viziriul nemic lîngă Enec n-au zăbăvit, ce au și purces cu oastea în sus, pre lîngă Dunăré, la Beci și au tăb⟨ă⟩rît lîngă Beci. Și-n 5 dzilé a lui iiulie au început a baté din tunuri.

16. Înpăratul nemțéscu era cu osștii atunce într-altă parte, de să bătea cu alții megiĭași ai săi, iar în Beci era numai un ghinărar, anumé Sterimbeg, cu 25 000 de nemții. Și au zăbăvitu turcii pregiur cetate Beciului din 5 dzile a lui iiulie pînă în 2 dzilé a lui sept⟨emvrie⟩. Și nepărăsit

---

1 dobîndiască B, C/ cetatea B, C/Enicul B]Inăul M, P/ce]care E, care cetate M, P/ iaste B, C// 2 Nemțăști B, C/îndemnare C/ Tiuchiun A/ și a altor D,E// 3 unguresti B, C/ îndemnasă B, C/ pre C/ veziriul B/ *lipsește* ce îndemnas⟨ă⟩... să margă M, P/ *după* margă *ad.* să ĭa cetaate Enicul C// 4 Decii B, C, *lipsește* M, P/ nemții B, C/ avînd C/ véste B, C]știre M, P/ venirea B/ turcești B, C// 5 Enicu B, Enic C, Enîț M, Enuțu P/ la cetate la Enic E/ cetatea B, cetaate C, cetaatea bine D/ oaste B, C/ cu bucate]mîncare M, P// 6 Iar sosind B, C, E, G/ veziriul B, viziriul C/ *lipsește* cu oastea C/ la Enuț cu oaste M/ Enic B, Enuțu P, Enic, la cetaate C// 7 care B, C/ *lipsește* caré au spus M/ că]cum că M, P/ cetatea B, cetaatea C/ Enicul B, C, Enuț M, P/ iaste B, C/ bine B, C// 8 tăriiĭe C/ mare tăriĭe M, P/ mare, B, C/ nu o vor putea dobîndi]și nu va pute să o ĭa M, P/ putea C/ Iar cetaate Viena, ce să zice Beciul C, D// 9 iaste B, C/ fără de nici B, C/ grije B, C/ *după* grijă *ad.* este P/ nici[1-2] B, C/ oaste B, C/ bucate nu au și sînt numai B, E, G// 10 și numai M, P / cei]cĭei C/ de loc sînt C,D,M, P/ cetaaté C,D/ Și de va merge C,E,G, Și de va ⟨vor P⟩ merge acolo M,P/ pre B,C// 11 lésne B/ dobîndi]lua M,P/ Și luund C,G/ Iar veziriul luund această véste, nemică B/ véste C// 11—12 Veziriul luînd această veste, nimică n-au ⟨n-au mai P⟩ zăbăvit lîngă cetate Enuț ⟨Inuc P⟩, ci M, P/ veziriul C/ nemică C/ lîngă cetaate lîngă Enic C/ Enic B/ *lipsește* și E//12 oaste C// 13 Dunăre C/ Beciu B, la cetaate la Beciu C/ tăbărît C/ *lipsește* și au tăb⟨ă⟩rît lîngă Beci B, M, P/ Beciu[2] C//14 Și în cinci zile B, C/ *lipsește* dzilé M, P/ a lunii lui iulie D, G/ iulie B, C, iuniĭe P/ a bate cetaatea B, E, a bate cetaate, a bate cetaatea Beciul D, G// 15 16]13 B, E, G, 17 D, *lipsește* M/ Iară înpăratul C, G/ nemțăsc B, C/ era atuncea cu oști B, E, G, atunce era cu oaste ⟨oști P⟩ M, P/ oști C/ atuncea C// 16 alți B, C/ ai]al A/ Beciu B, C// 17 gheneral B, C/ pre anumé D/ Șterimbergu B, Șerimbergu M, P/ doaozéci și cinci de mii B, C/ *lipsește* de M, P/ nemți B, C//18 zăbăvit B, C/ înpregiurul cetății B, C, E, G, M,P/ cinci B, C/ din]de la P/ cinci B, C/ *lipsește* dzile M, P/ a lui]a lunii lui C// 19 iulie B, C/ doao B, C/ zile B, C, *lipsește* G/ a lui]a lunii lui C/ septemvrie B, C/ nepărăsit]neîncetat M, P//

da din tunuri, cum și din cetate să apăra bărbătește. Și era în maré strînsoaré cei din cetate, cît era în cumpăn⟨ă⟩ de peiré, neviindu-lé agiutoru nice dé o parte, pîn' ce au vinit Sobețichi, craiul leșescu, cu oasté și au bătut pe turcii și au mîntuit cetate Beciului de năvala turcilor. Și întorcîndu-s⟨ă⟩ vizirul făr⟨ă⟩ de nicé o izbîndă, l-au zugrumat în Beligrad și i-au dus capul la înpărățîe. Că el s-apucas⟨ă⟩ că va aduce cheile cetății la înpărăție, a Ianîcului, apoi și a Beciului, iar Dumnedzău nu i-au agiutat dup⟨ă⟩ simeție lui. Ce au rămas Țara Nemțască prădată și ars⟨ă⟩, cît numai pămîntul au rămas pe urma lor.

Dac⟨ă⟩ s-au întorsu oastea turcească de la Beci, au vinit la Buda, și pogorînd și oastea leșască pe Dunărea în gios la Hostrohon. Iar turcii s-au simețit și s-au întorsu înapoi ș-au lovit pe leși, și leșii, fiindu netocmiți, nu i-au putut sprejînii ș-au îndreptat înapoi a fugii. Atunce au perit ficiorul hatmanului polnîîa și alții mulții, și apro⟨a⟩pe

---

1 da din tunuri și bătea cetatea, cum și cei D/ cum și cei B,E,G/ cum]dar M, P/ cetaate C/ bărbătéște B, C, vitejaște M, P// 2 mare strînsoare B, C/ cei]ciai C// 2—3 Însă cei din cetate era în mare ⟨iara în mare P⟩ strîmtoare și neviindu-le di nicăiuri agiutori, era în cumpănă de perire M, P/ *lipsește* cît era B, E, G// 3 cumpănă B, C/ peire C/ neviindu-li B, neviindu-le C/ agiutoriu B, C/ nici de B, C// 3—4 de o parte, cît luasă turcii locul pre *denafară* ⟨repetă⟩, undé iaste bisérica Sf⟨î⟩ntului arhidiiacon Ștefan, pînă ce au vinit și Sobețchii D// 4 pînă ce B, C, *lipsește* M, P/ au vinit al triilea Ioan Sobețchii E, G/ Sobețchii C, Jan Sobețchii B/ oaste B, C/Venitu-lĭ-au ⟨Venit-au P⟩ întru agiutoriu Sobețchii, craiul leșesc, cu 30.000 oaste M, P// 5 pre C/ turci B, C/ cetatea B, C// 6 *lipsește* Și M, P/ întorcîndu-să B, C/ veziriul B, viziriul C/ fără de nici B, C// 7 *după* zugrumat *ad.* turcii D/ Biliigrad B, Beliigrad C/ înpărăție B, înpărățiia C// 8 să apucasă B, s-au fost apucat C/ cetății Enicului la înpărăție și apoi D, E, G// 9 înpărățiia C/ Ianicului C//8—12 cheile cetății ⟨înpărății P⟩ Ianîcului și a Beciului la înpărăție; iară Dumnezeu, văzînd semițiia lui, nu ĭ-au agiutat. Însă pre urma turcilor au rămas Țara Nemțască prădată și arsă, cît numai pămîntul au rămas pre acolo pre unde au mers ⟨mergiia P⟩ ei M, P/ Dumnezeu B, C//10 ajutat C/ după B, C/ simeția C// 11 arsă B, C/ au fost rămas C//13 Iar dacă B,C, E/ Beciu B, C// 14 au venit B/ la Buda au vinit C/ Oaste turcească, dacă s-au întorsu de la Beciu, au venit M, P/ pogorîndu B/ pe Dunăre în gios B, în gios pre Dunăre M, P, *lipsește* C//15 Ostrogon B, C, E, G, Ostrohon D, Astrahon P, Hotin M/ și iarăși s-au întorsu M, P// 16 înnapoi B, C/ și au B, C/ pre léși B, C/ și]iar B/ leșii B, C/ fiind C/ fiind oaste netocmită E]negățiț fiind de războiu G// 17 sprejeni C/*după* sprejeni *ad.* pre turci B,D/și au C]ce au B/ îndărăptat înnapoi B, C, D, E]dat dos M,P/fugi B, C/ Atuncea C// 17—1 Atuncea au perit ficiorul hatmanului polnii, fiindu pe lîngă craiul strigîndu craiul „ratuisîa moțpanie" și alții mulți ficiori de domni lèșești au perit și nu era mult să piară B// 18 au perit în războiu G/perit și M, P/polnii C, polcăi M, polnisii P, polnii corunnii E, G/ alții C/mulți C/ mulți ficiori de domni leșești D,E,G/ și n-au fost ⟨nu era G⟩ mult să piiară E, G/ aproape C//

f. 240[v] era să piiară / și craiul Sobețichi. Numai nărocirea lui a fostu că l-au tunpinat niște polcuri de husari, de l-au mai rătuit, pîn-au agiunsu și pedestrimea, nemții. Dece iar i-au înfrînt pe turcii ș-au rămas izbînda la cresștini, iar cu maré scăderé oștii leșești.

17. Și pîn-a vini peirea vizirului și zăbăvind la Buda, nice pré domn⟨i⟩ acestor țării nu vre vizirul să-i las⟨ă⟩ să vie înainte.

Pîrîtu-s-au atunce Duca-vodă cu Șerban-vodă la vizirul pentru o som⟨ă⟩ dé bani, ce au rămas la Duca-vodă, a Țării Muntenesștii, cîndu au fostu domnu în Țara Munteniască. Și l-au rămas Șerban-vodă pe Duca-vodă să plăte⟨a⟩scă toții banii la vistérie înpărăte⟨a⟩scă. Decé luîndu-și dzuoa bun⟨ă⟩ Duca-vodă atunce de la vizirul, să vie în țară au lăsat zălog la vizirul pentr-acei bani pe Apostol Catargiul vel-comis și pe Tănase de Soroca, pîn-a triimite banii. Și Duca-vodă au purces în gios, de au vinit la ținutul Putnei, la sat la Domnesștii, iară do⟨a⟩mna cu casa lui au lăsat-o în Focșeni. Că fugis⟨ă⟩ do⟨a⟩mna din Eșii mai-nainte de leși, la Brăila și i-au eșit Ducăi-vodă înainte la Focșenii. Vizirul încă, dac-au purces Duca-vodă,

---

1 piară C/ Sobețchii B, Sobețchi C//2 fost B, C/ întimpinat B, C, D, E, G, M, P/ niște B, nește C// 2—3 polcuri de a lui, husari, și aceîa l-au mai apărat, pînă ce-au venit și pedestrime, nemți ⟨nemțască P⟩ M, P// 3 rătuit, apărîndu-l B, E, G, rătuit, adecă l-au apărat C/ pînă C/ nemții B,C/ Decii B,C]Și după aceîa M,P// 4 înfrînt leșii M,P/ turci B,C/ și au C/ și au rămasu B/ cresținі B,C/ iar]însă M,P// 5 mare B, C/ lésești B, C// 6 17]14 B, 18 D, 32 M, 6 P/ pînă B, C/ veni B/ peire⟨a⟩ B/ veziriului B,C// 6—7 Veziriul încă viu fiind acolo la Buda, pre Duca voevoda și pre Șerban voevoda n-au vrut să-i lasă M,P// 7 nici pre domnii B,C/ țări B,C/ vrea B, C/ veziriul B, viziriul C/ lasă B, C// 8 viie C/ înnainte B, C// 9 *ante* Pîrîtu-s-au: 14 E, G, 33 M/ atuncea B, C/ voevoda[1-2] M/ veziriul B, viziriul C// 10 somă B, C/ de B, C/ ce au fost rămas B, E/ voevod M// 11 a]ai M/ Muntenești B, C/ cînd C/ fost C/ *lipsește* cîndu au fostu domnu în Țara Munteniască M,P// 12 l-au]au M, P/ voevoda [1-2] M/ pre B, C/ plătiască B, C// 13 toți B, C/ banii aceîa M, P/ visterie B, vistieriia C/ înpărătiască B, C/ Decii luundu-și B, C// 14 zioa bună B, C/ atuncea B,C/ Deci atunce cîndu ș-au luat zioa bună de la M,P//14—15 veziriul[1-2] B, viziriul[1-2] C//15 viie C/ în țară]la Moldova M,P/ pentru B/ *lipsește* pentr⟨u⟩ acei bani C//16 pre[1-2]-B, C/ Tănasie B, C, Athanasie M, Athanasachi P/ de la Soroca D, M, P, *lipsește* C// 17 pînă B, C/ trimite B/ *lipsește* banii G/ *lipsește* Și M, P/ voevoda M/ jos C/ *după* gios *ad.* au întrat în Țara Moldovii M, P/ *lipsește* de M, P// 18 Putnii B, C/ la[1-2]în M,P/ Domnești M,P/ iar pre doamna B,D,E,G // 19 cu]și pre toată M,P/ în]la C/Focșani B,C/fugisă C/doamna B, C// 20 Iași B,C/înnainte B,C/léși B, C// 19—21 Că doamna din Iași încă mai înnainte fugisă la Brăila și cînd au auzit că s-au întorsu Duca voevoda i-au eșitu înnainte la Focșani M,P, *ad. marginal* A// 20 Duca-vodă B, C, G// 21 înnainte B,C/Focșani B, C/ Veziriul B, Iar veziriului C/ *anulat* încă G/ dacă B,C//

încă i-au vinit sconcenie, pecum scrie mai sus, de au perit iar boiarii caré era zălog, atunce, perind vizirul, atunce au fugit. Ce n-au vinit la Duca-vodă, ce s-au dus în Ţara Ungure⟨a⟩scă, că le-au fostu casălé acolo, cu alţii boiarii ce pribegis⟨ă⟩ din Moldova.

18. De la Domnesştii Duca-vodă scrie la camaicani, la Neculai Răcoviţă vel-logofăt şi la Toderaşco vel-vis-⟨ternic⟩ şi la altă boerimé, să iasă din Hangu din bejenie, să margă la dînsu // la Domneşti, să nu să tiamă de léşi, că léşii sînt niştе tîlhari. Iar boiarii, cum i-au văzut cartea, îndată au făcut pătăşci şi au fugit pe potică în Ţara Unguriască, în Giurgevu, cu toate casăle lor, ca să nu mai dea într-ochi cu Duca-vodă.

ms. 53, f. 230

16. Iară cînd ş-au luat zioa bună Duca-vodă şi cu Şerban-vodă de la veziriul, şi i-au înbrăcat veziriul cu caftane, au fost zicînd Şerban-vodă, Ducăi-vodă: „Ia, că în Ţara Moldovii să aude că au eşit léşi. Blem pe la mine, că îţi iaste şi doamna la Brăila, şi-i şidea cîtăva vréme acolo, şi te voi griji de conace, şi pînă vii videa cum a mai fi. Şi de acolo te vii putea chivernisi şi vei merge cu temei".

---

1 i-au venit concenie, precum s-au scris mai sus B/ sconcenie, sfîrşit, peire C/ sconcenie, sfîrşitul D / concenie, precum mai sus s-au scris E, G / precum C// 1—5 după ce au purces Duca voevoda au peritu, după cum s-au zis mai sus. Atunce comisul Catargiul şi Athanasie ⟨Athanasachi P⟩ de la Soroca, dacă au văzutu că au murit veziriul, ş-au găsît vreme şi au fugitu. Dară n-au venit la Duca voevoda, ce s-au dus în Ţara Ungurească, că acolo li era şi bejeniile, înpreună cu alţi boeri ci pribegisă din Moldova de răul Ducăi voevod. M,P// 2 carii B, C/ atuncea[1] B,C/ veziriul B, viziriul C/ atuncea C, *lipseşte* B,E,G/ au fugit atuncea D// 3 s-au dus în Ţara Munteniască şi alţii în Ţara Unguriască D// 4 Unguriască B,C/ li-au fost B/ fost C/ casăle B]giupînésăle E/ *după* casăle *ad.* giupînésăle C/ alţi boiari B, alţi boîari C// 5 pribégisă C//6 18]15 B,E,G, 19 D, 35 M/ Iară Duca-vodă de la Domneşti scriia la boiarii caimacami B, Duca-vodă de la Domneşti scriia la boiarii caimacami D, Duca voevoda de la Domneşti scriia la caimacami la Iaşi M, P/Domneşti C/ scriia C/ la caimacami C, la boiarii caimacami E// 7 Nicolai Racoviţă B, C/ Toderaşco Cantacozino D,E,M, P/vistérnic B// 8 altă boerimé]alţi boeri M,P/ *repetă* din[1] G/ bejenii B,C// 10 néşte C/ *lipseşte* Iar M, P/ cum au văzut cartea ce le scriia E, cum au văzut carte Ducăi voevoda M, P// 12 Giurgev C, Giurgeu M, P/ *lipseşte* cu toate casăle lor M, P/ casăli C// 13 dei M/ întru ochi C/ voevoda M// 14 16]19 C, 20 D, 37 M/ Iară]Atunce C, M, *lipseşte* D // 14—15 luat Duca voevoda ⟨şi Şărban-vodă P⟩ zioa bună de la veziriul şi Şerban voevoda, încă fiind viu veziriul, în Ţara Unguriască şi i-au înbrăcatu M,P// 15 viziriul[1-2] C/ cu caftane pre domni C, cu caftan pre amîndoi domnii G// 16 voevoda[1-2] M/Ia]Iată C,D// 16—19 Eu, zice ⟨Au, ice P⟩, am auzît că în Ţara Moldovii sîntu leşi. Să mergim⟨frate P⟩ amundoi la Bucureşti, că şi doamna îţi iaste la Brăila şi de cîtăva vremi şede acolo; iar eu te voi griji M,P// 17 Blăm D/ pre C// 18 că-ţi iaste C/ şi vii şidea C, D/ cîteva zile acolo G//19 şi te-oi griji C//19—20 de conace. Şi de acolo te vii putea chivernisi şi pînă vii videa cum va mai fi şi vii mérge cu temei E,G/ om mai vide cum va fi P/ cum va mai fi D//20 acole M/ de acolo ti-i putea chivernisi cum va mai fi şi vii merge cu temei C, de acolo te vei putea chivernisi cum a mai fi şi cînd vii merge, vii merge cu temei D/şi atunce vei merge în Moldova cu nădejde temelnică M, P//

Iar el n-au vrut să facă aşĭa, pecum îi zicea Şerban-vodă, şi au trecut Dunărea în ceasta parte, de au vinit drept pin Ţara Unguriască, de au mărsu pe la Apafi Mihai, craiul ungurescu, la Biliigrad. Şi i-au făcut craiul masă frumoasă Ducăi-vodă, şi l-au cinstit tare, şi au giucat amîndoi şi cu toţi boiarii. Şi craiul ungurescu încă îi spunea Ducăi-vodă să nu vie în Ţara Moldovii, că au vinit în ţară alt domnu de la léşi, ce să aştepte acolo la dînsul, şi-i va da
f. 230v de toate ce i-a trebui, sau, / de a vrea, să-i dea cîteva mii de cătane, să-l pitriacă pînă la scaon. Şi el nici aşĭa n-au priimit.

Şi purcegîndu de acolo şi agiungîndu la Cotele, lîngă Braşov, o samă de boiari a Ducăi-vodă, cărora le era giupînésele în Ţara Munteniască cu doamna şi era la un sfat cu ceilalalţi boĭari din Moldova, cu caimacamii, sfătuĭa pe Duca-vodă să triacă de la Braşov, în Ţara Munteniască, gîndind că-ş vor apuca giupînésele şi să vor închina la léşi cu ceilalalţi boiari, ce era caimacami.

17. Iară Miron logofătul şi cu Buhuş hatmanul şi cu Costantin postelnicul Ciobanul, fiind mai aproape de casa Ducăi-vodă, n-au priimit acel sfat să triacă de la Braşov în Ţara Munteniască, zicîndu: „Dacă n-am mărsu pin Ţara Munteniască, cîndu ne înbie Şerban-vodă, iar de aice ce să căutăm? Ce mai bine iaste să mergem drept pe Oituz, şi dacă om videa că n-om putea merge la Iaşi de răul léşilor, noi om lua pe Trotuş în gios şi om mergé la Focşani". Şi pe acel sfat au purces şi au eşitu pe Oituz.

---

1 el]Duca-vodă D, E, G/ aşa C/ precum C/ îi zicea]i-au dzis E// 1—2 Iară el nu l-au ascultat şi trecînd Dunăre au venit în ceasta parte, M,P// 2 şi]ce D/ de]şi M, P/ venit M// 3—5 prin Ţara Ungurĭască, pre la Beligrad. Şi acolo era Apafi Mihai, craiul ungurésc. Acel craiu au făcut masă frumoasă Ducăi voevod, l-au M, P// 5 *lipseşte* tare M, P/ şi au şi giucat M, P/ şi au giucat amîndoi şi cu toţi boiarii şi i-au cinstit tare D// 6—7 Acelaş craiu încă sfătuĭa pre Duca voevoda să nu margă în Ţara Moldovii M, P// 6 *lipseşte* ungurescu C,D,E,G// 7 să nu mai vie G/ viĭe C/ că în Moldova au venit alt domnu M,P// 8 ce]şi pentru aceĭa M,P/ să mai aştepte M, P/ *după* dînsul *ad.* cîtăva vréme E// 9 toati celi ce-i va trebui P/ ce]di ce D,E/ i-ar trebui G/ va vrea D/ *lipseşte* de[2] M, P/ Şi el]Ci Duca voevod M, P/ el]Duca-vodă E, G/ aşa C// 12 purcegînd C]au purces P/ agiungînd la C]au mersu pre la M,P/ pre lîngă M,P//13 Braşov D/ *după* Braşov *ad.* şi au eşitu pre Oituz, în Moldova M, P// 13—27 *lipseşte* o samă de boiari... au eşitu pe Oituz M, P// 15 *lipseşte* cu ceilalalţi boĭari din Moldova C,D//16 Braşev D//17 că ş-or apuca C//18 s-or închina C/ ceĭalalţi C/ *lipseşte* ce era G// 19 17]20 C, 21 D/ Iar C/ *lipseşte* cu[1-2] C, D, G// 20 *repetă* mai D/ 21 Braşev D// 22 zicîndu]ce au zis C, D/ cînd ne îmbiĭa C// 24 aicea C// 26 om luoa C/ jos C/ vom D// 27 eşit C//

Decii oastea Ducăi-vodă, fiindu supărată de la Svîatii Gheorghie pîn'la Svîatii Nicolai, s-au și răsipit, carii încătro au putut pre la casăle lor. Și au rămasu numai doao stiaguri de lipcani și puținei siimeni. Decii la Iași n-au avut cu cine merge și au luat în gios de s-au dus la Domnești.

18. Boiarii carii sfătuía pe Duca-vodă de la Brașov să
f. 231 margă pin Țara Munteniască, dacă au văzut / că nu li s-ascultă sfatul lor, ei s-au răzlețit de Duca-vodă, de la Brașov, și s-au coborît în Țara Munteniască, de ș-au găsit giupînésele acolo, după cum le era sfatul cu ceiía-lalți boiari, cînd au purces din Iași la oaste, ca să-l părăsască pre Duca-vodă, să nu-l mai vază în ochi. Anumé Gavriliță Costachi vel-vornic și Ion Racoviță vel-păharnic și Gheorghiță tretii-logofăt și alții s-au dus în Țara Munteniască, pecum mai sus s-au scris.

19. Viindu véste în Țara Leșască precum craiul Sobețchii și cu nemții au bătut pe turci la Beciu, au și început a să slobozi poghiiazuri în Podoliía, în raiaoa turcească, a tăía și a robi pre turci. Decii turcii, cîți au putut prinde de véste au fugit și s-au închis în cetate în Cameniță, iar prostimea, satele, s-au răsipit carii încătro au putut. Și au început a să slobozi tîlhărit și în Moldova și

---

1 *lipsește* Decii M, P/ oastea lui, a Ducăi-vodă C/ Ducăi-vodă]lui D/ fiind C/ Sfeti M, P, Sfîntul C, D// 2 Ghiorghii C/ Sfeti M, P, Sfîntul C, D/ *după* Nicolai *ad.* cum au întratu în Moldova M, P/ *lipsește* și D// 3 Și]Iară cu Duca voevoda M, P/ rămas C, rămas cu Duca-vodă E// 4 *lipsește* de M, P/ puțintei C, D, puțini M, P/ siiméni C// 4—6 Deci Duca voevoda n-au avut cu cine să margă la Iași și purcegîndu în gios s-au dus la Domnești M, P// 5—6 la Domnești de s-au dus C,D,E,G// 7 18]21 C, 22 D, *lipsește* M/ Iară boiarii G/ pre C/ Brașev D// 7—16 Boerii încă vorovindu-să mai înnainte, cîndu au purcesu din Iași ca să părăsască pre Duca voevoda, să ⟨și să P⟩ nu-l mai vază în ochi, anume Costache Gavriliță vel-vornic și Ioan Racoviță vel-paharnic și Gheorghiță treti logofăt și înpreună cu alții, fiind încă în Țara Ungurîască și sfătuind pre Duca voevoda să margă de la Brașov prin Țara Muntinîască. Deci dacă au văzutu că nu li să ascultă sfatul lor, ei încă de acolo de la Brașov s-au răzlițitu de Duca voevoda și s-au pogorîtu în Țara Muntinîască și acolo ș-au găsîtu giupînesăle și au rămas acolo. M, P//8 văzut]auzit C,D/ nu li să C// 9 *ad. marginal* sfatul lor G/ ei]lei C// 10 Brașev C,D/ scoborît C// 11 ceîalalți C// 13 *lipsește* pre Duca-vodă C, D/ într-ochi C, D// 14 păharnicu C// 15 și s-au dus C, G// 16 precum scriie ⟨scrie D⟩ mai sus C, D// 17 19]22 C, 23 D, 41 M/ Viind C/ pecum C]cum că M, P/ craiul lor M, P// 18 pre C/ au și]atunce leșii îndată ⟨*lipsește* îndată P⟩ au și M, P// 19 a slobozi D/ podghiazuri C/raghiiaoa turcească M, raeoa Hotinului P// 20 a-i tăía și a-i robi D/ pe C// 20—21 cîți au apucatu a fugi, prinzînd de veste s-au închis M// 21 în cetaate C, *lipsește* D, M, P// 22 prostimea, rușii, satele E, G// 23 Început-au unii ⟨și unii P⟩ din tîlhari a să slobozi poghiazuri și în Moldova, M, P/

Brăneștii de la Cernăuți, și au început oamenii de la cîmpu a să bejeni spre munte.

20. Atuncea boiarii caimacami îș făcea spaimă, mai mult ei decît alții. Îș găsisă vréme de au spăriiat pre doamna Ducăi-vodă, de au fugit în gios la Brăila. Și au fugit și boiarii la munte, să nu mai dea ochi cu Duca-vodă, să-și mai dea sama de atîta mulțimé de rămășiță ce le era asupră, precum mai sus s-au scris. Atuncea și oamenii carii era închiși cîte de un an și mai bine pe la tîrguri și grosuri s-au slobozit și au dat laudă lui Dumnezeu. /

f. 231[v] 21. Rădicatu-s-au Petriceaico-vodă din Țara Leșască, cu boiarii carii era pribégi cu dînsul, și au venit cu oaste în Moldova. Și s-au coborît Petriceaico-vodă la Suceavă cu Demidetchii și cu Conetchii și cu puținte oaste căzăcească, să ia Moldova, să margă să bată Bugeacul, fiindu tătarii duși în oaste la Beciu.

Și de la Suceavă s-au coborît Petriceaico-vodă la Iași și au triimis pe Savin medelnicériul Zmucilă, carele pe urmă au fost și ban, și pre alții prin bejenii, de scotea oamenii la oaste, pe moldovéni, pe unii de voïe, pe alții

---

1 *lipsește* și Brăneștii de la Cernăuți M, P/ de la ținutul Cernăuților C// 1—2 Atunce oamenii de la cîmpu au început a să bejeni ⟨bejănire P⟩ la munte M, P// 3 20]43 M, *lipsește* C, D/ Atuncea și C,D,E,G/ boiarii C// 4 ei]iei C// 3—4 Atunce și boerii caimacami, însuș ei ș-au făcutu mai multă spaimă ș-au găsîtu vreme M, P// 4 vrémîe C/ pre]și pre C// 5 *lipsește* Ducăi-vodă C/ Ducăi voevoda și ia, temîndu-să/ au fugit M, P/ Și iei au fugit la munte C, D, Iară boerii au fugîtu la munte M,P// 6—7 dea]dei[1-2] M,P/ voevoda M/ să-ș C// 7 rămășiță a birului, carile era asupra lor M, P// 8 precum s-au scris mai sus C, *lipsește* M, P// 9 carii]cîți C,M,P/ *lipsește* cîte un an și mai bine M, P// 10 și[1]]pin C, D, prin G/ și prin grosuri pentru bir, pre toți i-au slobozit M, P/ *după* Dumnezeu *ad.* de acéïa C, de acéïa că i-au izbăvit din minuli Ducăi-vodă D// 11 21]23 C, 24 D, 44 M/ Petricïeico C// 11—12 Petriceico voevoda și cu boerii cei pribegi din Țara Leșască și au venitu M, P// 12 *lipsește* cu dînsul C, E]acolo G//13 scoborît C,D/ Petricïeico C//14 Dimidetchii C,D//13—16 Și au mersu cu Conetchii la Suceavă și cu puțînă oaste căzăcească ⟨ca să è toată Moldova, să miargă și la Bugiac să-l bată P⟩ fiind tătarii în oaste la Beciu M, P// 15 Moldova și C, E/ Bugiacul C/ fiind C// 16 *lipsește* duși C,D,E// 17 scoborît C/ Petricïeico-vodă C, *lipsește* E/ Petriceicu voevod de la Suceavă s-au pogorîtu la Iași M, P// 18 medelnicïariul C/pre Savin Zmucilă medelnicerariul G, pre medelniceriul Savin Zmucilă M,P//18—19 care mai pe urmă au fost și ban C,E, careli mai pre urmă, la alți domni, au agiunsu de au fost ban mare D, carele mai pe urmă au fost și ban mare la alți domni G, *lipsește* M,P// 19 pe C/ pin C]pre la M// 19—4 scotea pre oameni, moldoveni, la oaste și cu voe și fără de voe. Petriceicu voevod au rămas în Iași, iară Conetchii cu căzacii și cu moldovenii ⟨cu moldovenii și cu căzacii P⟩ s-au dus în ⟨la P⟩ Bugïag, au tăïat și au arsu în Bugïag ⟨Bugiacu P⟩, spinteca tătarcile cele burduhoasă și le pune M, P// 20 de voïe, iar pre alții și de nevoïe E, de voe, iară pre unii și de nevoe G//

de nevoie. Şi s-au dus împreună cu căzacii şi cu Conetchii în Bugeac, iar Petriceaico-vodă au rămas în Iaşi. Decii tot tăia şi ardea în Bugeacu, tătarcele céle burduhoas⟨ă⟩ le spinteca şi punea copii⟨i⟩ pin pari, şi sloboziia robii de pin obezi, şi-i lua cu bucatele céle tătărăşti, şi aducea duiumuri multe, cît nu mai putea să le ia sama. Că nu avea cine să le stea împotrivă. Şi aşea au umblat cîtăva vréme, arzindu şi stricîndu Bugeacul.

22. Duca-vodă, dacă s-au aşezat în Domneşti, au triimis pe Buhuş hatmanul de au bătut pre nişte adunători ce era cu Vasílie Hăbăşescul. Să strînsése multe căpitenii şi oameni de ţară la Moviléni, în malul Sirétiului, despre Tecuci. Şi era şi aceiia mergători la Bugeac. Şi i-au răsipit, cît nu s-au putut apuca de nemică.

f. 232 23. Petriceaico-vodă, dacă au sosit în Iaşi, îndată / au slobozit poghiiaz căzacii şi léşi, cu Demidetchii şi cu Costantin Turculeţ polcovnicul şi cu Bainschii sărdariul, să margă să lovască pre Duca-vodă la Domneşti. Şi purcegîndu poghiiazul din Iaşi, au mersu pre Sirétiu în gios, şi luundu mazili şi căpitani şi slujitori şi pre cine afla pin ţară, să se înglotiască cît de mulţi.

24. Duca-vodă, înţălegîndu că vine poghiiaz pe Sirétiu, s-au sfătuit cu boiarii cum vor face. Buhuş hatmanul sfătuia să să coboare Duca-vodă din Domneşti la Focşani, la margine, că iaste mai fără de grije, şi să vor găsi şi

---

2 Bugiac C/ Petricieico C//2—3 Deci, dacă au mărs în Bugeac, tot tăiia şi ardia prin Bugiac G//3 Bugiac C/ pe tătarcéle C, D/ burduhoasă C//4 copiii C/ pin]în P/ *lipseşte* şi² M, P// 4—5 pre robi i-au slobozitu din obezi şi i-au luat cu vitile cele tătăreşti M, P// 5 luoa C/ bucateli C// 6 şi au adus mulţîme de duiumuri ⟨duium P⟩ M, P/ pute nime M, P/ Fiindcă n-au avut M, P// 7 n-avea C/ înprotivă C/ aşa C// 8 arzind C/ stricînd C/ Bugiacul C// 9 22]24 C, 25 D, 45 M/ voevoda M/ *lipseşte* dacă M,P//10 trimis C/ *ad. marginal* de au bătut D, *lipseşte* M, P/ pre]spre P/ néşte C/ adunături C// 11 Că să strînsăsă M, P/ strînsésie C// 12 şi]de G/ la]tot P// 13 *lipseşte* şi² M/ aceiia C/ mărgători C// 14 Şi i-au răsipit şi i-au înpraştiiat E, Şi i-au răsipit hatmanul Buhuş G, Deci pre toţi i-au bătut şi i-au răsîpitu M, P/ s-au mai putut M,P// 15 23]25 C, 46 M/Petriciaico C// 16 slobozit]trimis M, P/podghiaz C/ căzaci C/ Dimidetchie C// 16—18 cu Dimidetchie şi cu Bainschii sărdariul şi Constantin Turculeţ polcovnic să margă D// 16—17 *lipseşte* cu Demidtchii şi cu ... polcovnicul şi M, P/ *lipseşte* şi cu Costantin Turculeţ polcovnicul C// 17 Banitchie G/ *lipseşte* sărdariul C,M,P//18 voevoda M/ purcegînd C]mărgînd G// 19 podghiazul C / *lipseşte* au mersu E/ Siret C/ jos C // 20 luund C]au luat M, P / *lipseşte* şi²⁻³ C, D, M, P/ *lipseşte* şi slujitori şi E/ prin C// 21 să să C// 20-21 pre cine au putut afla în ţară ⟨şi P⟩ s-au înglotit oaste M, P// 22 24]26 C, 27 D, 47 M/ Deci Duca G/ voevoda M/ înţălegînd C/ podghiaz C / pre Siret C// 23 boiari săi G / vorjar M, P// 23—24 Buhuş hatmanul au sfătuitu pre Duca voevoda să să pogoare în gios la margine, spre Focşani, că iaste M,P//24 scoboaré C, scoboare D,E// 25 margíné C//

slujitori în léfe, dacă ar trebui, că în Domnești iaste cu grije. Doamna Ducăi-vodă încă vinis⟨ă⟩ de la Brăila în Focșani. Iar Miron logofătul au sfătuit să nu să clintiască nicăiri din Domnești, că aceiia ce vin sînt niște tîlhari. „Ce puteré au ei să vie asupra mării⟨i⟩-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngele moșilor și a strămoșilor noștri!"

Și cu acest sfat înșelătoriu nu s-au clătit Duca-vodă din Domnești, ce au făcut căutare slujitorilor siimenilor, și s-au aflat numai șeaședzăci de siimeni. Și i-au băgat în curte, că pînă atuncea era denafară. Era și lipcani, optzăci de oameni, la doao steaguri. Aceasta au fost luni, în zioa de agiunul de Crăciun. Și au trimis Duca-vodă doisprăzeci lipcani cu Muharecico, căpitanul lor, în sus
f. 232v spre Răcăciuni, de straje. Și a doa zi era să / margă și hatmanul, în zioa de Crăciun, cu ceilalalți lipcani întru întîmpinarea poghiiazului. Iar sosindu poghiiazul la Răcăciuni întru acea seară, au prinsu pre lipcani acolo, în Răcăciuni, și i-au tăiat pre toți. Numai unul au scăpat și, viind noaptea să dea știré, au dat piste niște oameni la Copăcești, pe apa Trotușului. Și dîndu-i un om să-l ducă la Domnești, el l-au dus pintr-o dumbravă, rătăcindu-l pînă în zio. Și cînd au sosit lipcanul drept Domnești pin dumbravă, atuncea și poghiiazul au fost agiungîndu la curte în Domnești fără de véste. Și încungiurîndu curtea,

---

1 dac-or tretui C] de or fi trebuitori M,P/ că] iară M,P/ iaste lucru M,P// 2 Și doamna M, P/ încă a Ducăi-vodă E/ voevoda M/ vinisă C / de la]din M, P / în]la M, P// 3 l-au sfătuit M, P/ au sfătuit Duca-vodă C/ clintiască]ducă M,P/ *după* clintiască *ad.* Duca-vodă E// 4 *după* Domnești *ad.* dzicîndu E/ aceia C/ néște C// 5 Ce]Și ce M, P/ ei]lei C/ *lipsește* ei să vie M,P/ viie C// 6 singele C// 7 și a]și C,D// 8 Și cu]Cu D, Deci cu M, P/ *ante* Și 27 C, 28 D/ clătit]clintit G, dus M, P/voevoda M// 9 ce]și M, P/ căutaré C/ *lipsește* slujitorilor D,E,G,M,P/ siiménilor C// 10 s-au]au M/ numai 60 de ⟨*lipsește* de P⟩ oameni și 80 lipcani. Și s-au mutat oștenii în curte M, P/ șasîezăci C/ siiméni C// 11—12 *lipsește* Era și lipcani... la doao steaguri M,P//12 au fost]era D//12–13 Și aceste s-au făcut luni, în zioa de agiun de Crăciun M, Și aceste s-au făcut luni în agiunul Crăciunului P//13 în agiunul de Crăciun C, în zioa de agiunul Crăciunului G, în zioa de agiunul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos D/ au triimis C/ *lipsește* Duca-vodă C,D,E,G,M,P// 14 doisprăzéci C// 15 *după* Și *ad.* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M,P// 16 *lipsește* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M, P/ ceîalalți C/ *după* lipcani *ad.* să iasă G// 17 podghiazuri C/ sosind C/ podghiazul C// 18 într-acia, într-aceiași M/ sară C,M,P// 19 *lipsește* pre toți M, P/ Și numai M,P/ Numai unul dintr-înșii D// 20 să dea stiré Ducăi-vodă D/ néște C//21 Căpocești M// 21—22 apa Trotușului, cari i-au dat un om să-l ducă la Domnești. Ci omul acela l-au dus M, P// 24 *lipsește* pin dumbravă M, P/ podghiazul C/ poghiazul sosîia la curte M, P / ajungînd C / încunjurînd curte C// 25—1 și fără de veste, încungiurîndu curte, un rotmistru ⟨rohmistru P⟩ ci era înnainte era să între pre poartă. Ce M, P//

de nevoie. Şi s-au dus înpreună cu căzacii şi cu Conetchii în Bugeac, iar Petriceaico-vodă au rămas în Iaşi. Decii tot tăia şi ardea în Bugeacu, tătarcele céle burduhoas⟨ă⟩ le spinteca şi punea copii⟨i⟩ pin pari, şi sloboziia robii de pin obezi, şi-i lua cu bucatele céle tătărăşti, şi aducea duiumuri multe, cît nu mai putea să le ia sama. Că nu avea cine să le stea înpotrivă. Şi aşea au umblat cîtăva vréme, arzindu şi stricîndu Bugeacul.

22. Duca-vodă, dacă s-au aşezat în Domneşti, au triimis pe Buhuş hatmanul de au bătut pre nişte adunători ce era cu Vasilie Hăbăşescul. Să strînsése multe căpitenii şi oameni de ţară la Moviléni, în malul Sirétiului, despre Tecuci. Şi era şi aceiia mergători la Bugeac. Şi i-au răsipit, cît nu s-au putut apuca de nemică.

f. 232 23. Petriceaico-vodă, dacă au sosit în Iaşi, îndată / au slobozit poghiiaz căzacii şi léşi, cu Demidetchii şi cu Costantin Turculeţ polcovnicul şi cu Bainschii sărdariul, să margă să lovască pre Duca-vodă la Domneşti. Şi purcegîndu poghiiazul din Iaşi, au mersu pre Sirétiu în gios, şi luundu mazili şi căpitani şi slujitori şi pre cine afla pin ţară, să se înglotiască cît de mulţi.

24. Duca-vodă, înţălegîndu că vine poghiiaz pe Sirétiu, s-au sfătuit cu boiarii cum vor face. Buhuş hatmanul sfătuia să să coboare Duca-vodă din Domneşti la Focşani, la margine, că iaste mai fără de grije, şi să vor găsi şi

---

2 Bugiac C/ Petricieico C//2—3 Deci, dacă au mărs în Bugeac, tot tăiia şi ardia prin Bugiac G//3 Bugiac C/ pe tătarcéle C, D/ burduhoasă C//4 copiii C/ pin]în P/ *lipseşte* şi[2] M, P// 4—5 pre robi i-au slobozitu din obezi şi i-au luat cu vitile cele tătăreşti M, P// 5 luoa C/ bucateli C// 6 şi au adus mulţîme de duiumuri ⟨duium P⟩ M, P/ pute nime M, P/ Fiindcă n-au avut M, P// 7 n-avea C/ înprotivă C/ aşa C// 8 arzind C/ stricînd C/ Bugiacul C// 9 22]24 C, 25 D, 45 M/ voevoda M/ *lipseşte* dacă M,P//10 trimis C/ *ad. marginal* de au bătut D, *lipseşte* M, P/ pre]spre P/ néşte C/ adunături C// 11 Că să strînsăsă M, P/ strînsésie C// 12 şi]de G/ la]tot P// 13 *lipseşte* şi[2] M/ aceia C/ mărgători C// 14 Şi i-au răsipit şi i-au înprăştiiat E, Şi i-au răsipit hatmanul Buhuş G, Deci pre toţi i-au bătut şi i-au răsipitu M, P/ s-au mai putut M,P// 15 23]25 C, 46 M/Petriciaico C// 16 slobozit]trimis M, P/podghiaz C/ căzaci C/ Dimidetchie C// 16—18 cu Dimidetchie şi cu Bainschii sărdariul şi Constantin Turculeţ polcovnic să margă D// 16—17 *lipseşte* cu Demidtchii şi cu ... polcovnicul şi M, P/ *lipseşte* şi cu Costantin Turculeţ polcovnicul C// 17 Banitchie G/ *lipseşte* sărdariul C,M,P//18 voevoda M/ purcegînd C]mărgînd G// 19 podghiazul C / *lipseşte* au mersu E/ Siret C/ jos C // 20 luund C]au luat M, P / *lipseşte* şi[2-3] C, D, M, P/ *lipseşte* şi slujitori şi E/ prin C// 21 să să C// 20-21 pre cine au putut afla în ţară ⟨şi P⟩ s-au înglotit oaste M, P// 22 24]26 C, 27 D, 47 M/ Deci Duca G/ voevoda M/ înţălegînd C/ podghiaz C / pre Siret C// 23 boiari săi G / vorjar M, P// 23—24 Buhuş hatmanul au sfătuitu pre Duca voevoda să să pogoare în gios la margine, spre Focşani, că iaste M,P//24 scoboaré C, scoboare D,E// 25 marginé C//

slujitori în léfe, dacă ar trebui, că în Domneşti iaste cu grije. Doamna Ducăi-vodă încă vinis⟨ă⟩ de la Brăila în Focşani. Iar Miron logofătul au sfătuit să nu să clintiască nicăiri din Domneşti, că aceiia ce vín sînt nişte tîlhari. „Ce puteré au ei să vie asupra mării⟨i⟩-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngele moşilor şi a strămoşilor noştri!"

Şi cu acest sfat înşelătoriu nu s-au clătit Duca-vodă din Domneşti, ce au făcut căutare slujitorilor siimenilor, şi s-au aflat numai şeaşedzăci de siimeni. Şi i-au băgat în curte, că pînă atuncea era denafară. Era şi lipcani, optzăci de oameni, la doao steaguri. Aceasta au fost luni, în zioa de agiunul de Crăciun. Şi au trimis Duca-vodă doisprăzeci lipcani cu Muharecico, căpitanul lor, în sus
f. 232v spre Răcăciuni, de straje. Şi a doa zi era să / margă şi hatmanul, în zioa de Crăciun, cu ceiialalţi lipcani întru întimpinarea poghiiazului. Iar sosindu poghiiazul la Răcăciuni întru acea seară, au prinsu pre lipcani acolo, în Răcăciuni, şi i-au tăiat pre toţi. Numai unul au scăpat şi, viind noaptea să dea ştiré, au dat piste nişte oameni la Copăceşti, pe apa Trotuşului. Şi dîndu-i un om să-l ducă la Domneşti, el l-au dus pintr-o dumbravă, rătăcindu-l pînă în zio. Şi cînd au sosit lipcanul drept Domneşti pin dumbravă, atuncea şi poghiiazul au fost agiungîndu la curte în Domneşti fără de véste. Şi încungiurîndu curtea,

---

1 dac-or trebui C] de or fi trebuitori M,P/ că] iară M,P/ iaste lucru M,P// 2 Şi doamna M, P/ încă a Ducăi-vodă E/ voevoda M/ vinisă C / de la]din M, P / în]la M, P// 3 l-au sfătuit M, P/ au sfătuit Duca-vodă C/ clintiască]ducă M,P/ *după* clintiască *ad.* Duca-vodă E// 4 *după* Domneşti *ad.* dzicîndu E/ aceia C/ nişte C// 5 Ce]Şi ce M, P/ ei]iei C/ *lipseşte* ei să vie M,P/ viie C// 6 singele C// 7 şi a]şi C,D// 8 Şi cu]Cu D, Deci cu M, P/ *ante* Şi 27 C, 28 D/ clătit]clintit G, dus M, P/voevoda M// 9 ce]şi M, P/ căutaré C/ *lipseşte* slujitorilor D,E,G,M,P/ siiménilor C// 10 s-au]au M/ numai 60 de ⟨*lipseşte* de P⟩ oameni şi 80 lipcani. Şi s-au mutat oştenii în curte M, P/ şasîezăci C/ siiméni C// 11—12 *lipseşte* Era şi lipcani... la doao steaguri M,P//12 au fost]era D//12–13 Şi aceste s-au făcut luni, în zioa de agiun de Crăciun M, Şi aceste s-au făcut luni în agiunul Crăciunului P//13 în agiunul de Crăciun C, în zioa de agiunul Crăciunului G, în zioa de agiunul Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos D/ au triimis C/ *lipseşte* Duca-vodă C,D,E,G,M,P// 14 doisprăzéci C// 15 *după* Şi *ad.* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M,P// 16 *lipseşte* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M, P/ ceîalalţi C/ *după* lipcani *ad.* să iasă G// 17 podghiazuri C/ sosind C/ podghiazul C// 18 într-acîa, într-aceîaşi M/ sară C,M,P// 19 *lipseşte* pre toţi M, P/ Şi numai M,P/ Numai unul dintr-înşii D// 20 să dea stiré Ducăi-vodă D/ nişte C//21 Căpocești M// 21—22 apa Trotuşului, cari i-au dat un om să-l ducă la Domneşti. Ci omul acela l-au dus M, P// 24 *lipseşte* pin dumbravă M, P/ podghiazul C/ poghiazul sosîia la curte M, P / ajungînd C / încunjurînd curte C// 25—1 şi fără de veste, încungiurîndu curte, un rotmistru ⟨rohmistru P⟩ ci era înnainte era să între pre poartă. Ce M, P//

era să între pe poartă un rohmistru ce vine înnainte. Ce întîmplîndu-să în poartă un bulubașe, anumé Cerchezu, au văzut că sînt léși și au dat cu pușca și au lovit pre acel rohmistru, de nu s-au mai clătit. Și au apucatu poarta de o au închis siimenii cu mare greu, că năvălisă léșii la poartă să între.

Duca-vodă atuncea șezusă la masă. Lipcanii, luund banii de léfe, era toți la gazda rohmistrului, de le înpărțiia léfele. Au plecat fuga cine încătro au putut să scape; caii lor ⟨era⟩ pre la gazde prin sat; n-au apucat să să încălăréze. Miron logofătul șidea cu Duca-vodă la masă și cu Costantin postelnicul, iar Buhuș hatmanul era la o casă departe de curte, mai în gios. Și dacă au auzit gîlceava la curte, numai cu Dédiul sărdariul și cu vreo cinci, șése lipcani, ce scăpasă călări, și au purces spre curte. Ce timpinîndu-s⟨ă⟩ cu căzaci⟨i⟩ și cu léși⟨i⟩, n-au putut răzbi spre curte, știindu că în curte era slujitori siimeni și curtea lui vodă și să vor apăra. Ce ș-au întorsu giupîniasa
f. 233 de au fugit în / luncă cu sanie, iar el hărățindu-s⟨ă⟩ oarece au dat dos, oarece sprejenindu-s⟨ă⟩ și léșii cu moldovénii a-i goni. Și nemică nu li-au stricat, că nice gonașii nu pre îndrăzniia.

---

1 viniia C/ *ante* Ce: 28 C/ Ce prilejindu-să, intîmplîndu-să C// 2 întîmplîndu-să]prilejindu-s⟨ă⟩ D// 2—3 în poartă Cerchez bulubașia, au văzut C,D,E,M,P, în poartă un cerchez bulucbașa, au văzut G// 3 sînt C/ au dat cu]au slobozit M, P/ lovit] înpușcatu M,P// 4 rotmistru ⟨rohmistru P⟩ și îndată cu căzut mortu. Și au și apucat M, P/ clătit]clintit C/ apucat C/ de au închis-o D,M,P, de au închis poarta C// 5 cu]însă cu M, P// 7 Duca voevoda atunce șede M, P/ Lipcanii Ducăi-vodă, luund banii léfelor lor D// 8 de]pe P, de pe M/ era cu toții D/ rotmistrului M] căpitanului E, G// 9 léfe C,D,M,P/ Plecat-au fuga C, Atuncea au plecat fuga G, Și îndată au plecat fuga M, P/ cine]care M, P// 10 iar caii lor C/ că caii lor era ⟨le eraP⟩ în sat pre la gazde M, P// 11 să să încălăréze]să încalece M, P/ șidea]era E, *lipsește* D, G// 11—12 Duca-vodă era la masă și din boïari Miron logofătul și Costantin postelnicul C, Duca-vodă la masă, cu Miron logofătul și cu Costantin postelnicul G/ Miron logofătul și cu Costantin postelnicul Ciobanul era la masă cu Duca voevoda; Buhuș M, P// 12 *lipsește* cu D// 13 *lipsește* mai M, P/ jos C/ *ante* Și: 29 C, D// 14 *lipsește* vreo C/ *lipsește* cinci M, P// 15 șasîe C/ lipcani, ci era la dînsul, au încălecat și au purces spre curte M, P/ scăpasîe C/ călări, și au purces călări G/ *ad. marginal* spre D//16 timpinîndu-s⟨ă⟩C/ căzacii C/ léșii C//16—17 n-au putut răzbate la curte și știind M, P//17 știind C/ siiméni C//18 *lipsește* și curtea lui vodă M, P/ lui vodă, gîndind că să vor apăra G/ să vor pute apăra M,P// 18—19 S-au întorsu și ș-au pornit giupîniasa cu sanie în luncă să fugă, iară M,P/ jupîniasa C//19 saniia C/ *lipsește* de au fugit D/ el]hatmanul E, hatmanul Buhuș C/ oarișce cu leșii M, P// 20 *lipsește* oarece M, P/ sprejenindu-să C/ și]iară M, P/ *repetă* și léșii G/ cu]și cu M, P// 21 a-i goni]îl goniia M, P/ Și]Însă M, P/ nici C// 22 nu le pre îndrăzniia C//

25. Au triimis hatmanul în Focșani la doamna pre Manolachi sulgériul, să dea bani să facă oaste de acolo, din Focșani, și să vie la dînsul, să margă să s⟨ă⟩ bată cu léșii, să poată face vreo izbîndă. Și dacă au mărsu
ms,253, 5 Manolachi la doamna, // n-au pus să strîgé în lefi nescai
f. 241 slujitori, ce au și-ncălecat Ștéfan-vodă, ginérelé Ducăi-vodă, cu niște siimeni și cu slugii de pe la boïarii ce ĭera cu do⟨a⟩mna. Și-ntr-acea noapte au vinit la hatmanul în Zăbrăuții, la Șoldesștii. Iară hatmanul, dac⟨ă⟩ l-au vădzut
10 pe ginerelé Ducăi-vodă, numai ce s-au ciudit pentru ce au vinit. Că el vrea să margă, cu glo⟨a⟩ta ce ĭera, să de războiu cum aru hi putut, iar cela vrea fii stătut în laturi, și lîngă dînsu vrea rămînea ceĭa ce vini⟨să⟩ hatmanului într-agiutor.

31. Purces-au cu toții din Zăbrăuții și au mărsu de
15 noapte în Cornul Dumbrăvii, dreptu Domnesștii. Ce n-au vrut să lovască noapte, témîndu-s⟨ă⟩ să nu răpue oameni⟨i⟩ ce au socotit să aștepte pîn-în dzuo, să vadză cine sint. Iar ne-ndrăznindu-lé să va întoarce și va strîngé oaste, știindu că în curte era 60 dé simeni și boerinașii de curte
20 și altă gloată. Să vor apăra cîteva dzilé, că și bucate și hran⟨ă⟩ de cai și iarbă de pușcă de agiunsu ave. Și dac⟨ă⟩

---

1 25]30 C, D, 51 M/ *după* triimes *ad.* atuncea G/ *după* hatmanul *ad.* atuncea C/ Hatmanul Buhuș au trimis în Focșani M, P// 2 sulgeriul C/ *după* bani *ad.* doamna C/ să facă]să strîngă ceva, M, P/ *lipsește* de M,P// 3 din]la M, P/ viie C/ să bată// 4 *lipsește* să poată face vreo izbîndă M, P/ vro C// 5 Manolachie C// 4—6 Și mergîndu Manolachi la doamna, bani nu ĭ-au datu, nici a strîga în lefe ⟨liafă⟩ P n-au poroncitu, ci au și încălecat M, P/ strige B, C/ léfe B, C/ niscai B, C, niscaiva D// 6 încălecat B,C//6—7 vodă[1]]beizade B, D, E, G/ voevoda[1-2] M/ginerele B, ginereli C//7 néște C]puțini M,P/ siiméni C/ slugi B,C/ pre B/ boiari B, boïari C/ *lipsește* ce ĭera cu doamna M, P/ era B,C // 8 doamna B, C/ Și întru acea B, Și într-acia C, Și întru aceeș P/ au venitu tocma M, P// 9 Zăbrăuți B, C/ la Șoldești B, C, *lipsește* M, P/ Iar B, C/ dacă au văzut B, C, D, E// 9—10 S-au ⟨Și s-au P⟩ minunat hatmanul dacă au văzut pre Ștefan voevoda că au venitu M, P// 10 pre B/ ginerele B, ginereli C/ numai ce s-au mirat și s-au ciudit C/ ciudit]mirat B, G, mierat E/ce]cĭe C//11 gloata B, C/ era B, C/ să dea B, C// 11—13 *lipsește* Că el vrea ... hatmanului într-agiutor M, P// 12 ar fi putut B, C/ fi stătut B, C// 13 vinisă C/ întru agiutor B, într-agiutoriu C// 14 31]26 B,E,G, *lipsește* M/ Purces-au noapte M, P/ toții B, C/ Zăbrăuți B, C/ mersu B// 14—15 au mersu în Codrul Dumbrăvii M, P// 15 drept C, drépté A/ Domnești B,C/ Ce]Dară M,P//16 să lovască pre leși M,P/ noaptea B/ temîndu-s⟨ă⟩ B, temîndu-să C, răpuie C/ oamenii B//16—21 temîndu-să să nu-i ⟨nu le P⟩ piiară oamenii, cu au așteptatu pînă ce s-au făcutu zioa, știind că în curte era 60 săimeni și boernașii de curte și și alte gloate, și pot să să apere; că fînu pentru cai, mîncare pentru dînșii și praf de pușcă ave⟨au⟩ de agiunsu M, P// 17 pînă în zio B,C/ sîntu B, sînt C//18 neîndrăznindu-le B, C/ strînge B, C// 19 știind C/ șeasezăci de siimeni B, șasĭezăci de siiméni C/ boerenași B, boerenașii C// 20 zile B, C// 21 hrană B, C/ iarbă]prav B, D, E, G, praf C/ ajunsu C/ avea B, C/ dacă B, C//

s-au făcut dzuă, s-au apropietu prin arini, lingă sat, pe din gios de curté, într-o rîp⟨ă⟩, şi au eşit de au prinsu limbă pe un celednic leiav. Şi acela au spus cîte stiiaguri sint de căzaci şi cîte-s dé leşii şi de moldoveni, de toţii ca 500 de oameni. Leşii sta denainte curţîi ţiindu cai⟨i⟩ de frîu, că
f. 241v ave / grijé de Buhuş, să nu vie cu tătarîi să-i lovască.

32. Hatmanul Buhuş, văzdindu-i că stau stoliţii, au scos pré Dedul sărdarul cu vro 20 slujitori ai lor, de au mărsu spré oastea leşilor, ca doar aru încălica şi s-ar slobodzi asupra lor. Şi atunce, depărtîndu-s⟨ă⟩ de lîngă curté, să de năval⟨ă⟩ şi hatmanul cu ai săi, să apucé dispré curté şi, eşindu şi cei din curté, să vor baté cu leşii. Că ceîalaltă gloată de ţar⟨ă⟩, cé era luată cu de-sîla în poghiiaz, era toţii gata de fug⟨ă⟩, cît ar videa pré hatmanul. Ce mărgîndu Dedul sărdarul pîn-apro⟨a⟩pi dé dînşii, au încălecat numai trei ⟨i⟩nşi den gloata leşilor şi le-au eşit înainte, întrébîndu-i ce caută. Dedul sărdariul au răspunsu în limbă turcească, iar ei au dzis: „Vă ştim noi cine sîntéţii; mai biné să viniţii să fimu tot de unii". Şi s-au întorsu înapoi la al săi, iar temeiul lor, a leşilor, sta neclătit înainte⟨a⟩ curţii.

---

1 zio B, C/ apropiiat B, apropiiat C/ lîngă B, C/ pre B, C// 2 jos C/ curte B/ ripă B, C/ *lipseşte* au eşit de M, P// 3 pre B, C/ celednicu C, celiadnic D/ liav B,C,D, liah E,M,P/ au]li-au M, P/ stiaguri sînt B, C// 3—4 cîte stiaguri de căzaci şi de leşi sîntu şi cîţi moldovéni sîntu cu dînşii, de toţi 500 oameni M, P// 4 cîte sînt de léşi B, C/ cîte sînt D/ cîte steaguri sînt de léşi G/ moldovéni B, C/ toţi B, C/ ca la D/ cinci sute B, C// 5 Léşii B, C/ denainte porţii curţii B/ curţii C/ ţiind B, C/ caii B, C// 6 avea B, C/ grije B, C/ Buhuş hatmanul B,C,E,G, hatmanul Buhuş D,M,P/ viie C/ tătarii]tătărîmea C// 8 *lipseşte* 32 B,E,G,M/ Iar hatmanul C, E/ văzindu-i pre léşi D/ stoliţi B, C// 9 pre B, C/ Dédiul sărdariul B, C/ vreo B, C, D, *lipseşte* M, P/ doaozăci de slujitori B,C,D,E, G/ *lipseşte* ai lor M, P// 10 mersu B/ spre B,C/ oastea léşilor B, C]leşi M,P/ ari încăleca léşii şi s-au slobozit B, ar încăleca şi ei şi s-au slobozit E/ ar încăleca C// 11 s-au slobozit A,C,D,G// 10—17 ar încăleca şi atunce să-i poată depărta de la curte. Şi mergîndu Dediul sardariul aproape de leşi, au încălecatu numai trii din gloata leşilor M, P/ Şi]Socotindu că E/ atuncea depărtîndu-să léşii B/ atuncea depărtîndu-să C/ *lipseşte* lîngă G// 12 curte, B, C/ dea năvală B, C/ apuce B// 13 despre B, C/ curte[1-2] B, C/ eşind B, C/ bate B, C/ léşii B, C// 14 céîalaltă B, C/ ţară B, C/ ce B, C/ luaţi C/ cu de-a sila B, cu di-a sila C// 15 podghiaz C/ era gata toţi de fugă, numai cît ar fi văzut pre D/ toţi B, C/ fugă B, C/ ar fi văzut E/ pre B, C// 16 mergîndu B, mergînd C/ Deadiul sărdariul B, Dédiul sărdariul C/ sărdarul]spătariul E/ pînă aproape de B, C// 17 închelecat A / tri inşi B, C / din B, C / *lipseşte* den gloata leşilor D / léşilor B, C//18 li-au eşit B, C/ înnainte B, C/ întrebîndu-i B, C/ ce căută]ce căutaţi M, P/ Deadiul B, Iar Dédiul C, E// 19 tulcească A / eiļiei C // 20 sînteţi B, C/ ci mai bine veniţi la noi M, P/ bine B, C/ viniţi B, C/ fim B, C// 21 s-au întors la ai săi înnapoi G/ *după* întorsu *ad.* Dédiul sărdariul C / înnapoi B, C/ al]ai E / temeiul leşilor M, P// 22 a léşilor B, al léşilor C, D/ neclătiţi C, P, neclintiţi B/ înnaintea C, dinnaintea B, P/ curţii]porţii M, P//

Hatmanul încă s-au dat în giosu spré gîrlé, triimeţîndu
să-i mai vie agiutor, şi decé să vie asupra leşilor anumé,
că siimeni⟨i⟩ din curte vor sta pentru domnu. Iar ei,
cum s-au clătit hatmanul de acolea, au şi deschis portiţa,
de s-au închinat la poghiiaz un bulubaş, anumé Dedul,
nicé de o nevoie, nice de o strînsoari, numai dé vicleni
cé era. Şi întrînd leşii şi căzacii şi moldovenii, au luat
pré Duca-vodă şi pe alţii boïari, pre toţii dezbrăcîndu-i
i-au lăsat cu peilé goalé. Şi s-au întorsu poghiiazul cu
f. 242 dobînd⟨ă⟩ ş-au dus pe Duca-vodă / în Ţ⟨a⟩ra Leşască,
şi acolo au murit. Şi cîndu-l duce pe drum, îl puses⟨ă⟩
într-o sanie cu doi cai, unul albu şi unul murgu, şi cu
hamuri dé teiu, ca vai de dînsul. Ocări şi sudălmii de
audzie cu urechilé. Ş-agiungîndu la Suceav⟨ă⟩, la un sat,
anume ⟨loc gol⟩, au poftit puţintel lapte să mănîncé.
Iar femeia, gazda, i-au răspunsu că „n-avem lapte să-ţii
dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din ţar⟨ă⟩, de-l va
mînca vermii iadului cei neadormiţii". Că nu ştie fémeia
acie că iasté singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au

---

1 Iar hatmanul Buhuş C/ încăş B/ *ad. marginal* s-au A/ s-au datu mai gios M, P/ gios B, jos C/ spre gîrle B, C, *lipseşte* M, P/ trimiţînd B, triimiţînd C// 2 să-i]să M, P/ viie$^{1-2}$C/ ajutoriu C/ decii B, C]apoi G/ léşilor B,C/ anume B//3 siimenii B, siiméni i C// 2—4 agiutoriu, şi atunce să vie asupra leşilor, avîndu nădejde pre săimenii din curte că vor sta ⟨că să vor pune P⟩ pentru domnu. Iar ei, cum am văzutu că s-au dusu hatmanul au şi deşchis M, P/ ei]îei C// 4 deşchis B, C // 5 poghiiazu B, podghiaz C / bulubaşe B, bulubaşia C,D/ Dédiul B,C// 6 Dediul, carile fără de nici o nevoe şi fără de nici o strînsoare M, P/ nici$^{1-2}$ B, C/ strînsoare B, strînsoaré C / ce numai M, P/ de vicléni ce era B,C/ viclîanu M,P//7 *după* era *ad.* au deşchisu portiţa M,P/ Şi întrînd] Intrat-au M, P/ léşii B, C/ *lipseşte* şi^{2} M, P/ moldovénii B, C/ *după* moldovenii *ad.* în curte M, P/ luat-au M, P// 8 pre$^{1-2}$ C, pe^{1}, pre^{2} V/ voevoda M/ alţi B, C]ceelanţi M, P, *lipseşte* G/ toţi B/ pre toţi carii era cu Duca-vodă şi dezbrăcîndu-i C/ *lipseşte* dezbrăcîndu-i E// 8—10 pre toţi. Dezbrăcatu-i-au pre toţi; lăsatu-i-au numai cu peile goale. Luat-au pre Duca voevoda şi aşa s-au întorsu la poghiaz cu izbîndă M,P// 9 pieile goale B, C/ podghiazul C, *lipseşte* D// 10 dobîndă B,C/ cu dobîndă şi cu izbîndă D, E, cu izbîndă şi cu dobîndă G/ şi au dus B/ şi au luat pre Duca-vodă de l-au dus în Ţara Leşască C/ *după* voevoda *ad.* tocma M, P/ Ţara B// 11 au şi murit P/ Şi]Însă M,P/ cîndu îl ducea B, cînd îl ducea C,D/ pusése B, pusésîe C//12 saniîe C/sanie proastă şi cu M, P// 13 de B, C/ sudălmi B, C// 14 auziîa B, C/ de le auziîa M, P/ urechile B, C/ Şi agiungînd spre Suceavă B, Şi ajungînd la Suceavă C// 14—15 Şi agiungîndu la un satu aproape de Suceavă, au cerşutu la o fimei puţîn lapte M, P// 15 anumé B, C, anumé *Bănceşti ⟨ad. ulterior⟩* D/mănînce B// 16 fiméîa B, C/ *ad. marginal* i-au răspunsu C/ au răspunsu: „Nu avem lapte să dăm dumitale M,P/să-ţi B,C//17 *după* dăm *ad.* dumitali C/că au B,C/ voevoda M/ vacile B,C, vacile toate M, P/din ţară B.C, *lipseşte* G// 18 de-l vor mînca scîndurile patului şi viermii B, C, D, E, G, de l-ar mînca M, P/ ceiJciîei C/neadormiţi B,C/ ştiîa B,C/fimée B, fiméîa C// 19 acéîa B,C/ că iaste el singur Duca B, C, că acela iaste însuşi ⟨însuşi iaste P⟩ Duca voevoda M, P/singur]însuş G//

audzit că ĭasté aşea, îndat-au început a suspina şi a plîngé cu amar.

Că el să ţinea şi vorovie în casa lui, de s⟨ă⟩ ispite să fie craiu în Ţara Ungureiască, şi un ficior a lui în Ţara Moldovei domnu, şi altul în Ţara Munteniiască, şi ginere-său hatman în Ocraina. Că el îşi ţinea lucrul prea sus. Curte lui, masa lui, cheltuiala lui, ca un craiu ţinea. Şi cînd eşie afar-în nărod, tot posomorît căuta, ca să-i ĭa oamenii de fric⟨ă⟩. Că el apucas⟨ă⟩ învăţătur⟨ă⟩ de la Vas⟨i⟩lie-vodă, fiind cămăraş maré la Vas⟨i⟩lie-vodă. Era om nu prea nalt şi gros, burduhos şi bătrîn. Numai îş cernea barba. Pe atîta să cunosştea că n-aré acătaré minte sau frica lui Dumnedzău. Şi ce gîndie ĭel să fac⟨ă⟩ şi la ce să ispitie, şi la ce l-au adus păcatul şi osînda de la Dumn⟨e⟩d-
. 242[v] zău ! / Şi aşe l-au dus pe Duca-vodă în Ţara Leşască, de au murit acolo. Aşe s-au agonisit de lăcomie banilor, ce ave.

34. Era un boieru, anumé Ursachi, bogat într-această ţară a no⟨a⟩stră, de cîndu vinie birul de la înpărăţie, de

---

1 Auzînd aceste Duca voevoda, îndată au începutu M, P/dacă au auzit aşĭa, au început B/ *lipseşte* că ĭasté E,G/ că iaste aşa C/ îndată C, *lipseşte* G/ a suspina şi a plîngé]a suspina şi a lăcrăma, a plînge B/ a plînge C]a lăcrăma E,G//2 *lipseşte* cu amar B,E,G// 3 *ante* Că: 27 B,E,G, 33 C, D/ voroviĭa B,C/ de să C]şi B/ispitie B, ispitiĭa C// 3—6 Acesta ĭaste Duca voevoda, cela ce voroviĭa în casa lui cum că el va fi craiu ungurésc şi un ficior a lui domn în Moldova, iară celalant ficior a lui domn în Ţara Muntiniască, iară ginerile ⟨ginere P⟩ său hatman în Ucraina M, P// 4 fiie C/ Unguriască B, C/ a lui să fie E, G// 4—6 ficior a lui să fie în Ţara Moldovii, şi alt fecior să fie domnu în Ţara Munteniască şi ginere-său să fie hatman în Ucraina B// 4—5 ficior a lui domnu în Ţara Moldovii şi alt ficior a lui domnu în Ţara Munteniască C, ficior a lui domnu în Ţara Moldovii şi altul domnu în Ţara Munteniască D// 5 şi alt ficior să fie domnu în E, G/ gineri-său să fie G// 6 Ucraina C/iş B, C/ lucrul] lucrurile C/ pre sus]pre înnalte C/ Curtea B//6—7 Acesta ĭaste Duca voevod, cela ce-ş ţîne lucrul susu: curte, masa şi toată cheltuĭala sa le ţîne ca un craiu M,P// 8 eşiĭa afară B, C/ norod B// 9 frică B, C/apucasă C// 8—10 căuta, că aşa apucasă şi el de la Vasilii voevoda, fiindu cămăraşu mare atunce ⟨fiind atunci cămăraş maré P⟩, ca să-i ĭa toţi ⟨toţi oamenii P⟩ de frică M, P// 9 învăţătură B, C/ Vasilie B, Vasilie C// 10 mare B/*ad. marginal* fiind cămăraş mare la Vasilie-vodă E, *lipseşte* C// 11 înnalt B, C/ cerniĭa B, C// 10—14 Acesta iaste Duca voevod, carile era om nu pre înnaltu, dar gros şi burduhosu. Şi măcariu că era bătrînu, dar barba tot îşi cerne. Deci şi pre aceasta să cunoşte că ĭaste om fără ⟨fără de P⟩ frica lui Dumnezău. Ci socotiĭa el să facă şi la ce să ispitiĭa M,P// 12 să cunoştea B,C/ că n-are C] că nu avéa B,E,G/ acătare B,C/minté C// 13 Dumnezeu B,C/ gîndiĭa el săa fcă B,C/ cé B// 14 ispitiĭa B,C/ la cé B, la cîe C/ Dumnezeu B, C// 15 aşĭa B, aşa C/ Dus-au leşii pre Duca voevoda în Ţara Leşască şi acolo au şi muritu în pedĭapsă M, P/ pre C//16 Aşĭa B, Aşa C, Şi-aşa G/ s-au]ş-au B, C, au G// 16—18 *lipseşte* Aşe s-au agonisit... înpărăţie, de M, P/ lăcomiĭa B, C/ avea B, C// 17 34]28 B. E. G / Şi era pre acĭa vréme un boĭariu C/ boiariu B/ pre anumé D/întru B// 18 a noastră a Moldovii B, C/ de]decii B,E,G/cînd C/viniĭa să ĭa birul B,C,G, veniĭa birul să-l ĭa E/ npărăţiĭa C//

multe ori, cîndu era în grab', îl încărca de la casa lui
și-l pornie la Po⟨a⟩rtă, și mai pe urmă îș lua de la țar⟨ă⟩.
Și nu l-au putut să-l rebde Duca-vodă pe acel boeru,
precum sintu mulții pentr-alte țărîi boerii bogații. Ce
den domnie al doa au început a să acolisi de dînsul ș-a-l
prădaré, și neputînd răbda Ursachi pe Duca-vodă, l-au
pîrît la Po⟨a⟩rtă, pecum mai sus s-au pomenit. Iar mai
pe urmă acmu, știind Duca-vodă pe Ursachi c-au avut
gîlcevi c-un negutitor maré din Țara Leșască, anumé
Băl⟨ă⟩ban, și giudecată acolo în Țara Leșască, multă,
pentru nisște bude, trămăs-au Duca-vodă la acel Băl⟨ă⟩-
ban, de au vinit în țar⟨ă⟩ de au pîrît pe Ursachi. Și i-au
făcut strîmbătate lui Ursachi, că l-au dat rămas să de
lui Băl⟨ă⟩ban vro patru, cincii suté de pungii. Și așea
i-au luat tot și l-au închis în temniță cu tîlhari⟨i⟩. Și-l
scote în toate dzileli de-l băté la talpe, pîn'i s-au zgîrcit
f. 243 vinelé / ș-au rămas olog pîn' la moarte lui. Și la moarte
lui, din ce bogăție multă, n-ave cu ce-l griji. Au vîndut
un sat la Bacău, anume Fîntîneleli, de l-au grijit. Așe
au făcut Duca-vodă lui Ursachi; și pe urmă i-au plătit
Dumnedzău și Ducăi-vodă.

1—21 *lipsesc* M,P// 1 cînd C/ grabă B,C/ de la casa lui de-l lua și-l porniia B// 2 porniia C/ Poartă B,C/ luoa C/ luoa Ursachi banii de la țară B,E,G/ țară C// 3 rabde B,C, răbde D/ putut Duca-vodă răbda pre G/ pre B/ boiariu B, boíariu C// 4 sînt mulți pintr-alte țări, B,C/ boiari B, boíari C/ bogați B,C// 5 din B,C/ domniia B,C/ domniia lui a doao G/ a doa B,C/ acolesi B,C//6 și a-l prădaré B]și au început a-l prăda ⟨prădare G⟩ C, G/ neputîndu răbda acel boiariu Ursachi B//7 la]și la B,C/ Poartă B,C]înpărăție E,G/ precum B/ pomenit]scris B,E,G/ *după* pomenit *ad.* la a doa domniíe a Ducăi-vodă C//8 acmu]în domniia a triia C, la a trie domnie E, *lipsește* B,G/ știindu B/ *lipsește* Duca-vodă C/ că au B,C// 9 gîlceavă C, gîlceavă și pîră B,E,G/ cu un B, C/ negutitoriu C/ mare B, C// 10 Bălăban B, C/ și au avut și giudecată B,G/ *lipsește* multă D//11 niște B, néște C/ *după* bude *ad.* ce au fost făcut ei aicea în Moldova, înpreună B, ce au fost făcut aicea în Moldova, amîndoi C, ce făcusă dinpreună E, ce au făcut ei înpreună G/ triimis-au B, trimis-au C/ *ante* triimis-au: 29 B, E// 12 Bălăban B, C/ de']și B/ *după* vinit *ad.* aici în Moldova C, *ad.* aicea G/ în țară, aici B, pre B/ *după* Ursachi *ad.* la Duca-vodă C/ Și au B// 13 strîmbătaté C/ strîmbătaté Duca-vodă D/ lui Ursachi, Duca-vodă B,E,G/ dat pe Ursachi să dea B/ dea C// 14 Bălăban C/ vreo B, C/cinci B,C/ sute B, C/ pungi de bani B,C,D,G/ așîa B, așa C// 15 *după* tot *ad.* lui Ursachi B, *ad.* ce au avut C, D/ tîlharii B,C/ scotea B,C/ zilele C// 16 pînă C/ pînă ce B,E,G// 17 vinele B, vinele picioarelor D, vinele de la picioare E,G/ vinele de la picioare și-l ducea cu scaunul la curte de să giudeca și au rămas C/ și au B/ *după* olog *ad.* de picioare E/ pînă B,C/ moartea[1-2] B, C// 18 din cea bogăție multă ce avusése B/ din bogățiia lui cea multă C, D/ n-avea B, C/ cu ce îl C // 18—19 cu cé să-l grijască. Au vîndut un sat la Bacău, anumé Fîntînélile, *întru o mie de lei, unui grec ce-l chiema Aslan, cămăraș de ocnă ⟨ad. marginal⟩* de l-au grijit D / Și au vîndut C / anumé Fîntînelile B, C// 19 Așea B, Așa C// 21 Dumnezeu B, C/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris D//

35. Fost-au şi trii semné mari în dzileli Ducăi-vodă, cînd au purces la Beci. Că s-au arătat o stea pe cer cu co⟨a⟩d⟨ă⟩, de s-au vădzut multe dzilé. Mînca şi lupul oameni. Fost-au şi cutremur prea maré. Căduzt-au atunce şi turnul cel maré din cetate Sucevei, ce-i dzice turnul Nebuisăi.

36. Iară do⟨a⟩mna Nastasîia a Ducăi-vodă, dup⟨ă⟩ ce-au luat leşii pe Duca-vodă, îa au rămas deodată în Ţara Muntene⟨a⟩scă. Ş-au înblat mult pentru Duca-vodă, ca să-l răscumperé de la leşi. Şi-l neguţas⟨ă⟩ cu leşii drept 70 de pungii de bani, să de leşilor şi să-l las⟨ă⟩. Şi triimiţînd banii pen Ţara Ungure⟨a⟩scă, i-au poprit ungurii cu-ndemnarea lui Şerban-vodă, temîndu-să c-a ieşii şi l-a smintii din domnie. Duca-vodă atunce era în Leov slobod şi oblicind c-au poprit ungurii banii, l-au lovit cataroîa, de voîa rea, ş-au murit în loc.

37. Iară do⟨a⟩mna Ducăi-vodă, vădzind aşea, s-au
f. 243[v] dus cu to⟨a⟩tă casa / ei la Ţarigrad. Aşe au început a o apuca datornicei, unei de o parte, alţîi de alta, cu feluri de

---

1 35]30 B,E,G, 59 M/ sémne B, C/ zilele B, C// 1—2 În zilele Ducăi voevoda, cînd au purces el cu oaste la Beciu, au fostu trii sămne pe cer M, P// 2 purces la oaste la Beciu B/ Beciu C/ *lipseşte* la Beci D/ *lipseşte* Că M, P/ pe ceriu B, C/ *lipseşte* M// 3 coadă B, C/ pre cer s-au arătat o ste cu coadă P/ de]şi M, P/ în multe M, P/ zile B, C/ Mîncat-au şi lupii E, G/ *repetă* Mîncat-au B/ lupii B,C,D// 3—4 Lupii mînca oameni. Cutremur mare au fost. Atunce au căzut turnul M, P// 4 pre mare B, C/ atuncea B, C// 5 mare B, C/ cetatea B/ Sucevii B, C/ zice oamenii B, zicea oamenii C, E// 6 Nebuisii D, E, Neboisîa M, P// 7 36]31 B,E,G, 60 M, 10 P/ Iar C, *lipseşte* M,P/ doamna B,C, Nastasiîa B, Nastasie C/ după B,C// 8 ce au C/ luatu B// 7—9 Nastasîia doamna Ducăi voevoda era în Ţara Muntenească M, P/ leşii B,C/ *corectat* deodată D// 9 Munteniască B,C/ Şi au umblat B, C/ *lipseşte* mult G/ voevoda M// 10 răscumpere B, C/ leşi B, C/ Şi-l]Şi P/ neguţasă B, C/ *lipseşte* cu M/leşii B, C// 11 şeptezăci B, şaptezăci C/ pungi B, C/ de bani tocmis⟨ă⟩ şi aşezaşie să dea D/ să dea leşilor, B, C/ lasă C/ trimiţîndu B, trimiţînd C// 12 pin B, C/ unguriască B, C/ oprit G/ ungurii]nemţii E// 13 îndemnarea B, îndemnare C/ Şerban-vodă Cantacuzino G/ că va eşi C// 13—14 temîndu-s⟨ă⟩ Şerban-vodă că va eşi şi-l va sminti B, temîndu-să că va eşi Duca-vodă şi-l va sminti Duca-vodă din domnie. Duca-vodă atuncea D, temindu-s⟨ă⟩ de Duca-vodă că va eşi şi-l va sminti din domnie E// 14 sminti C/ domniia C/ voevoda M/ atuncea B, C/ era atuncea E/ Liov B,C// 15 oblicind]luîndu veste M,P/ că au B,C, că i-au M/ungurii] nemţii E/l-au lovit cataroi, ce să zice dambla B,E,G, l-au lovit damla, ce să dzice cataroi C, l-au lovit damla; *anulat* cataroi ce-i zice D// 15-16 ungurii banii⟨banii, ungurii P⟩, de ⟨el de P⟩ scîrbă l-au lovitu cataroi ⟨cataroiul P⟩ adică damla ⟨dambla P⟩ şi îndată au murit.M, P//16 şi au B,C/în locu B, *lipseşte* D,M,P//17 37]32 B,E,G, 62 M/doamna B,C, doamna Nastasiia a Ducăi-vodă E/văzindu B/aşîa B, aşa C//17—18 Auzînd doamna Ducăi ⟨vodă P⟩ de aceste s-au dus cu totul la Ţarigrad M, P// 18 toată B, C/ ei]îei C / Şi aşîa B, C, Şi aşa C, G]Şi acolo îndată M, P// 19 datornicii B, C/ unii B,C/ alţii B,C/ de altă parte C,M, dintr-altă parte P// 19—1 féliuri[1-2] B, C//

feluri dé priceni, ș-a o îngrozi, ș-a o închide, ș-a o jăcui, caré cum pute, agiungînd-o osînda cresștinilor.

38. Caré mai pe urmă au vinit și mai la maré osînd⟨ă⟩ și ocară, c-au amăgit-o un grec, de s-au măritat după dînsul. Avînd ĭa doi ficiori și patru fete, n-au socotit cinste ĭei, că era mai mult bătrîn⟨ă⟩ decît tînără. Și după ce au mărsu dup-acel grec, au amăgit-o de-au dat bani și odo⟨a⟩ră cîte ⟨a⟩u mai avut, de-au dat turcilor de l-au pus beiu la Mana. Și au mai șădzut vro săptămân⟨ă⟩ cu dînsa, pîn' ș-au făcut cheful, și s-au dus la Mana, dzicînd c-a duce-o și pe dînsa. Și așea vro doi, trei ani au șădzut acolo și n-au mai triimis la dînsa să o ĭa, pîn' s-au hainit și el dé la turci. Iar ĭa, la bătrînețé, au rămas și sărac⟨ă⟩, și ocărîtă de voro⟨a⟩va oamenilor, și cu o cas⟨ă⟩ plin⟨ă⟩ de copii. Așe au plătit și Dumnedzău Ducăi-vodă, pecum au făcut și el altora.

---

1 de pricini B,C/ și a$^{1-3}$ B, C/ îngroji A/ jecui B, C // 2 carii B, C / putea B, C/ agiungîndu-o B, C// 1—2 feluri de pricini: îngrozîtu-au, închisu-au și au și jăcuit-o, care cum pute, pentru că o agiunsăsă osînda creștinilor M, P / și osînda C/ creștinilor B, C// 3 *lipsește* 38 B, E, G, M/ Care B, C] Iară M, P / vinit] agiunsu M, P/ Și la mai mare osîndă B, C, E, M, P// 4 că au B, C/ ocară, un grec au înșelat-o și ĭa s-au măritatu [M, P // 5 féte B, C/ cinstea ei B // 5—9 patru fete și fiindu și bătrînă nu ș-au socotit ⟨ĭa P⟩ cinste ei. Deci acel grecu iarăși au mai înșălat-o, că ĭ-au datu bani și odoară cîte îi mai ⟨*lipsește* mai P⟩ rămăsăs⟨ă⟩; iară grecul luînd banii și odoarăle ei lĭ-au dat turcilor și l-au făcutu beiu la Mana // 6 bătrînă B, C // 7 mersu B / după B, C/ grecu B/ de au dat B, de i-au dat C, D// 8 odoară B, C/ cîte au B, C/ de au dat B, C // 9 șezut B, C/ șezut cu dînsa vro săptămînă M, P/ vreo C/ săptămînă B, C// 10 pînă B, C, pînă ce D/ și apoi s-au dus E// 11 că o va duce B, C, D, E/ zicînd că mai pre urmă a aduce-o M,P/ pre B, C/ dînsa acolo B, D, E, G, M, P/ *după* acolo *ad.* la Mana D/ așĭa B, așa C / vreo B// 12 trii B,C/ șezut B,C// 11—15 Au trecutu și ⟨*lipsește* și P⟩ trii ani și grecul acela n-au mai trimis să o ĭa, pînă ce s-au hainitu ⟨și el P⟩ de la turci și au fugitu ⟨și au fugit de la turci P⟩. Iar ĭa au rămasu săracă și ocărîtă de oameni la vîrsta bătrîneților și cu o casă M, P/ trimis C// 13 pînă B, pînă de la o vrémĭe C/ de B, C/ bătrînéțe B, C// 14 *ad. marginal* au rămas B / săracă B, C / voroava B, C // 15 casă B, C / plină B, C / Așĭa B, Așa C] Și P / *lipsește* și^{2} C, E, M, P // 15 Dumnezeu B, C / precum B/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris. D / Ducăi voevoda, după cum și el au făcut altora. M,P//

DOMNIÍA A DOA A LUI PETRICEICO-VODĂ DE LA LEȘII. CAP 81

Zaci⟨alo⟩ l. Petriceico-vodă, dup⟨ă⟩ ce-au înțeles c-au bătut pe turcii la Beci, s-au scoborît cu moldovenii pribegii și cu puțintei leși în tîrgu în Suce⟨a⟩vă ș-au început a strînge pe boeri, pe unei de nevoe, alții vinie de bun⟨ă⟩voe. Și de acolo s-a scoborît la Iașii ș-au triimis poghiiaz dé au luat și pe Duca-vodă. Ș-au triimis și moldoveni în Bugiac, cu puțintei căzaci cu Conețichie, a prăda ș-a strîca, de pe cum le-i obiceiul moldovenilor, gata la jacuri, dup⟨ă⟩ cum s-au pomenit mai sus la domnie Ducăi-vodă.

2. Décii în scurtă vréme au nemerit și tătarîi dé la Beci la Buge⟨a⟩g și vădzind de⟨a⟩tîta stric⟨ă⟩ciuné ce le i-au făcut moldovenii și căzacii, datu-le-au maré războiu moldovenilor și căzacilor. Decé moldovenii, cum sînt gata la jac și gata și la fug⟨ă⟩, în scurtă vremé au început a să răsîpi în fug⟨ă⟩, de au perit ca vai de dînșii, și în Prut s-au înecat. Iar căzacii, cu tabăra legată

---

1 al doa A/ Petriceaico B/ Ștefan Petricieico-vodă C, D/ Domniía lui Petriceaico-vodă a doa E, A doa domnie a lui Ștefan Petriceicu voevod M, P// 2 léși B/ *după* léși *ad.* în anul 7192 C, în anul 7191 G/ *lipsește* de la leșii M, P/ Cap 85 B, Cap 84 D, Cap 86 P, *lipsește* E, M// 3 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, G, M, P/ Petriceaico-vodă, dacă au înțăles că au bătut B,E,G/ Ștefan Petricieico-vodă, după ce au înțăles, că au bătut nemții C// 3—11 Ștefan Petriceicu voevoda, după ce au trimis pre Duca voevod în Țara Leșască s-au fost așezatu în scaunul domniei în Iași M, P// 4 turci B, C/ Beciu B,C/ s-au coborît și au vinit cu moldovénii pribegi B/ moldovénii pribégi C// 5 léși B, C/ Suceavă B, C/ și au B,C// 6 boiari B, boiari C/ pre unii de nevoie B, C/ iar alții B,C,D,G/ viniía B, C, viniía și G/ bună B, C/ voie C, voía lor B// 7 *repetă* Și de acolo E/ *după* acolo *ad.* de la Suceavă D/ s-au C, D/ s-au coborît de au mersu la Iași/ și au C/ și au trimis B/ podghiaz C/ de B,C// 8 au luat pe Duca-vodă E/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris C, E/ Și au trimis B,C/ moldovéni B,C//9 Bugiacu B, Bugeiag A / cu²]și cu D/ Conețchii B, Conețchie C/ *după* Conețchii *ad.* căruía îi zicea și Polschie, și au început G//10 și a strica B, C/ de pe]după B, E, dupre C/ le iaste obiceaiul B, li-i obiceaiul C/ moldovénilor B, C/ gata]de sînt gata C,E,G// 11 după C/ după cum ⟨pecum E⟩ mai sus s-au scris la B, E, G/ domniía B, C// 12 Decii B, C/ *după* vreme, *ad.* fără zăbavă G/ *după* tătarii *ad.* din oaste B, G/ de C]de la B, G// 13 Beciu B, C/ *după* Beci *ad.* din oaste E// 13—15 Însă fără zăbavă au venit și tătarii de la Beciu la Bugíag. Și văzînd tătarii cîtă stricăciune le făcusă moldovenii și căzacii, pre carii îi trimisăs⟨ă⟩ Petriceicu voevod, după cum s-au pomenit la domnie Ducăi voevod, datu-li-au moldovenilor și căzacilor tari războiu M, P / Bugeacu B, Bugiac C / atîta B, C / stricăciune B,C// 14 ce li-au B,C/ moldovénii B,C/ datu-li-au B,C/ mare B, C// 15 moldovénilor B, C/ Decii B,C/ moldovenilor A, moldovénii B,C/cum]precum E, după cum M, P// 16 jacu B, jacuri M, jafuri P/ și¹]sînt B,C,D, așía sînt E, G / și gata și]așa și M, P/fugă B, C/ în]și în B,E,G/ vréme B, C// 17 *ad. marginal* au început a să răsîpi D/ în fugă B, C] și a fugi M, P/ de]și M, P/ dînșii B, C// 18 Prutu B/ în Prut încă E/ înnecat B, C/ și s-au înnecat și în Prut M, P//

au trecut pesté Nistru. Decii tătarîi au prădat ş-au tăiat în ţară cît le-au fostu voe. Iar Petriceico-vodă, vădzind că n-aré cu ciné să stea, s-au întorsu din Iaşi iar la Suceavă, şi-nţelegînd c-au pus turcei domnu pe Dumitraşco-vodă
f. 244v 5 Ca⟨n⟩tacozino, luat-au şi el / mieré şi vin, vaci, boi, turmé de oi, ce-au putut apuca, şi s-au dus în Ţara Leşască. Ş-au stăpînit şi el, dé la leşi, de la noiemvri pîn'la făurar. Bogat biné şi folos au rămas ţărîi şi dé la Petriceico-vodă, prad⟨ă⟩ şi fo⟨a⟩mete maré! Şi s-au dus şi din boeri
10 cu dînsul: Miron Costîn vel-logofăt şi Apostol Catargiul vel-comis şi Ilei Drăguţescul sărdariul şi Savin Zmucil⟨ă⟩ medelnicer şi frate-său Ghiorghiţă şi alţii.

DOMNIŢA A DOA A LUI DUMITRAŞCO-VODĂ CA⟨N⟩TACOZINO, LA VELET 7192 ⟨= 1684⟩. CAP 82

15 Zaci⟨alo⟩ l. Înţelegînd turcii de ce să lucre⟨a⟩dză în Moldova, cum au luat pe Duca-vodă leşii, au pus domnu pe Dumitraşco Ca⟨n⟩tacozino. Şi viind la Gălaţii,ră-

---

1 au trecut Nistrul în céia parte B,C,G/ *lipseşte* pesté M, P/ Întrat-au tătarii în Ţara Moldovii ⟨*lipseşte* în Ţara P⟩ şi au prădatu şi au robitu cît M, P/ şi au tăiat B, C// 2 le au B, li-au C/ fost voïa B,C/ *ante* Iară: 3 B,E,G,M, 2 P/ *lipseşte* Iar M, P/ Petriceaico B, Petriciaico C/ voevoda M// 3 n-are cu cine B, C/ să stea înprotiva tătarilor C, să stea înprotiva oştilor tărărăşti D/ să stei înprotiva tătarîlor, din Iaşi s-au întorsu iarăşi în Suceavă M, P/ iară C// 4 *lipseşte* şi M, P/ înţălegîndu B, înţălegînd C/ că au B,C// 4—5 Înţălegîndu Petriceicu voevoda că turcii au pus domn în Moldova pre Dumitraşco Cantacuzino voevoda, au mai prădat şi el ţara ⟨Ţara Moldovei⟩ P; au luat miere ⟨*lipseşte* miere P⟩, vin M, P/ turcii domnu în Moldova B, C, turcii domnu de la dînşii în Moldova D// 5 Cantacozino B, C/ miere B, miïaré C/ vin, cirezi de vaci şi de boi şi turme G/ vaci şi boi şi turme B// 6 turme C, şi turme E/ ce au B, C, şi ce au mai M, P// 7 Şi au B, C/ de la léşi B, C/ noemvrii B, C/ Stăpînit-au şi el cu domniïa de la leşi M, P/ pînă B, C/ fevruar B, C, fevruarie M, fecvruariïe P// 8 Destul şi bogat bine E, bine B, C/ de B, C/ Petriceaico B, Petricïeico C/ voevod M// 9 pradă B, C/ foamete mare B, C/ Dusu-s-au cu dînsul şi din boeri, anume M, P/ din boiari B, *lipseşte* C// 10 Costin B, C/ log⟨o⟩făt C/ *lipseşte* şi M, P// 11 *lipseşte* şi$^{1-2}$ M, şi^{2} P/ Ilie Drăguţăscul M, P/ sărdariul Ilie Drăguţăscul M,P/ vel-sărdariu E//12 vel-medelnicear E/ *după* medelnicearul *adăogat ulterior marginal*: şi Alexandru Ilasi căpitanul D/ *lipseşte* şi^{1} M, P/ şi$^{1-2}$]şi cu/ fraţeli său M/ Gheorghiţă B/ şi cu alţii M// 13 Domniia lui Dumitraşco-vodă, a doa, Cantacozino E/ A doa domnie a lui Dumitraşco Cantacuzino voevod M, P// 14 Cantacozino B, C/ Cap 82, în anul 7192 B/ la velet]în anul C,E,G/ *lipseşte* la velet 7192 D/ cap 85 D, cap 87 P, *lipseşte* E// 15 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,M, P/ Înţălegîndu B, Înţălegînd C/ *după* turcii *ad.* înpărăţiia D/ de ce]de cele ce G/ di ce să lucriază B, di cé să lucrează C/ Înştiinţîndu-să înpăratul turcescu de toate cîte să lucrează M,P// 16 cum]cum că C, precum D,G/ leşii B,C/ *lipseşte* domnu B// 17 Dumitraşco-vodă Cantacozino B,C,E,G, Dumitraşco-vodă Cantacozino în anul 7192 D/ şi cum că leşii au luatu pre Duca voevoda ⟨*lipseşte* voevoda P⟩ au pus domn Moldovii ⟨*lipseşte* Moldovii P⟩ M, P/ Cantacuzino voevoda M/ Gălaţi B, C/ au răpezit G]triimis-au E, au şi trimisu M,P//

pedzit-au cărții în toate părțile, să-ș vie cineș la locurilé sale, că de la puternica înpărăție sînt toții ertații, oricinè ce greșal⟨ă⟩ ar hi făcut. Déce ciné de pe unde au fost ș-au audzit, de pen Țara Ungure⟨a⟩scă și din Țara Mun-
I. 245 tene⟨a⟩scă, / toții au vinit, făr⟨ă⟩ cît numai Buhuș au rămas în Țara Munteniască. Și cei din Țara Leșască n-au vinit, au mai zăbăvit ș-au vinit la domnie lui Cantemir-vodă.

Dece viind domnie în Ĭași, ș-așădzindu-s⟨ă⟩ în scaon, era maré fo⟨a⟩meté, că fuses⟨ă⟩ țara toată bejănită și nu putus⟨ă⟩ oamenii ara și nu s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ pînè. Era oameni⟨i⟩ tot leșinații și morții pe drumuri și pe uliți, cît să mînca om pe om. Poghiiazuri din Țara Leșască totdeuna să slobodzie de strîca și prăda. Tîlhăret mult era. De la Cotnar în sus era țara pustie.

2. Pesté Prut păzîia joimirii drumul Cameniței, de jăcuia. Tătarîi făce maré gîlcevi pentru prada lor. Ce viind fărman la hanul de la Po⟨a⟩rtă, s-au aședzat. Pînè aduce oameni⟨i⟩ de pen Țara Ungure⟨a⟩scă și de la tătari, cîtè puțintea. În Ĭași era maré, maré nevoe. Că trece pași la Cameniță cu haznalé și cu zaharalé, și nu era

---

1 cărți B,C/ părții A, părți C, E/ viîe C/ cine C]fieșticarile M, *lipsește* G/ locurili BC// 2 sali C/ putérnica C//1—2 la locul său ⟨ei P⟩, fiindcă puternica înpărăție pre toți i-au ertatu M, P/ înpărățiîe C/ sîntu B/ toți B, C/ ertați B, C/ oricine B,C// 3 greșală B, C/ ar fi B/ Decii cine di pe undé B,C/ și au B,C// 4 pin B,C/ Unguriască B, C// 4—7 Și auzînd aceasta ⟨aceste P⟩ cu toții cei din Țara Ungurîască și cei din Țara Muntinîască, fără cît Buhuș au rămas în Țara Muntinîască. Și cei din Țara Leșască iarăși ⟨iar P⟩ au mai rămas și au venitu la locurile lor. M, P// 5 Munteniască B, C/ toți B,C/ fără cît B, C, fără de cît E, G/ Buhuș hatmanul B,C,E,G// 6 Și cei]Și boîarii cîei C/ n-au]încă n-au D, E// 7 și au B/ domniîe B, C// 8 Decii B, C/ domniîa B,C/ *după* domniîa *ad.* Dumitrașco-vodă D/ și aședzindu-s⟨ă⟩ B, și așezîndu-să C/ în²] la E, G/ Viind Dumitrașco voevoda în Iași și așezîndu-să M, P// 9 mare foamete B, C/ *fusésîe* B, C]au fostu M, P/ toată țara M/ *lipsește* toată P/ bejenită B,C// 10 nu putusă C, P, n-au putut B, n-au fost putut E, G/ și cît arasă încă nu să făcusă pîinè D//9—10 *lipsește* și¹⁻² M, P/ nu să făcusă C, nu s-au făcut B/ pîine B, pîinè C/ Și era E, G// 11 Oamenii era M,P/ oamenii C/ toți G/ oamenii tot hămesiți și leșinați B/ lêșinați C/ morți C, morți de foame B, D, E, G/ *lipsește* și² M, P/ uliță B,C//12 cît]atîta cît M,P/ Și poghiiazuri B, Și podghiazuri C, E,G//13 totdeauna să slobozîia C, totdeauna să slobozîia în Moldova B,E,G/ *lipsește* de M, P/ strica B, C/ Tîlhărit C, Tîlhărit foarte mult B,E,G, Tîlhărime era pre multă M, P// 14 Și de la B,C,D,E,G/ Cotnariu C/ Țara de la Cotnarin în sus era pustie M, P/ pustiîe C// 15 2)6 M/ Piste B, C/ păziîa B, C/ Cameniții B, C/ de]și M, P// 16 jecuîa B, C/ Și tătarîi încă făcîa B,E,G/ făcea C/ mari B, C/ prada lor din Bugeacu E, G/ Ce]Și B,E,G, Însă M, P// 17 viindu C/ferman B, C/ *lipsește* la hanul D/ Poartă B, C/ de la Poartă la hanul ⟨han P⟩ s-au liniștit tătarii M, P/ *după* așezat *ad.* cu moldovénii G// 18 Pîinè B,C/aducea B,C, aducea atuncea G/ oamenii B, C/ de pin B,C]din M,P/ Unguriască B,C/ și]și și M,P//19 tătarî B,C/ cîte B,C/ puținte B/Iar în Iași B,E,G/mare B,C/ *lipsește* maré² B,C,D,E,G,M,P/ nevoîe C//20 trecea B, trecîa C/ haznêle B, haznale C, haznalile P/ zairéle B,E, zaharale C//20–1 nu era oamenii harnici de bucate E//

harnicii să-i grijască de bucate și dé cai. Și îmbla turcii sînguri pe la gazdelé boerilor de le lua caii. Atuncea domnul muntenesc Șerban-vodă au încărcat pînă de a lui, arată cu *plugurilé lui*, cîteva sute de cară, de-au dus-o la Cameniță, avînd poroncă de la-npărăție.

f. 245v Oamenii în tîrgu în Iași arde curțili boiarilor / și ogrădzilé și⟨-a⟩ altora, de au arsu tîrgul mai giumătate, că nu era ciné să aduc⟨ă⟩ lemne. Viteli era scumpe, mierea era scumpă, găineli mai nu era în țară. Găina cîte un leu, oul cîte un potronic, oca de untu cîte doi orții bătuții și un zlot, oca de brîndză cîte doi potronici. Banii eșis⟨ă⟩ mulții în țar⟨ă⟩, dar bucate nu era.

3. Iară cînd au fostu în al doile anu a domn⟨i⟩ei, început-au a vini mulțimé dé taberi de car⟨ă⟩ tătărășștii cu mălaiu dé vîndut în Iașii. Decé Dumitrașco-vodă pus-au de au făcut mierța maré ș-au pus de au strîgat crainecul să nu cumperé nimé pîn-în trei dzili, că-l va înțepa caré va cumpăra. Și așe au rumtu prețu mirțăi cîte un leu bătut, și peste doo, trei săptămîni s-au scoborît mierța și la zlot. Decé au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămnisiți.

---

1 harnici B, C/ grijască]sprejeniască D / de cai B, C/ umbla B, C // 2 pre B, C/ gazdele B, C]casăle M, P/ boiarilor B, boîarilor C / de luoa cai B/ luoa C// 2—5 *lipsește* Atuncea domnul ... de la ⟨î⟩npărăție M, P // 3 muntenescu B, C/ pîine B, pîné C/ de ai lui B// 4 plugurile B, plugurili C/ de au C]și au G// 5 avîndu B/ înpărăție B/ înpărățiie C// 6 Iar oamenii B,E,G/ ardea B, C/ curțile B, C/ Oamenii cei din Eși arde curțîle și ogrăzîle boerilor ⟨boerești P⟩ M, P// 7 ogrădzile B, ogrăzile C/ și a C/ de]și M, P/de arsése B,E,G/ *repetă* tîrgul E/ *lipsește* mai G// 8 cine B, C/ să aducă B, C, să le aducă M, P/ lémne B, C/ miiarea C/ miere iarăși scumpă M, P// 9 găinele B, C, găini M, P/ Găina era B,D,E]În țară să vindea găina C// 10 oul cîte dzéce bani B,M,P, oul era cîte zéce bani E,G/ unt B/ *după* unt *ad.* era C/ cîte doi orți bătuți B,C]20 părale M, P/ și era și cîte un zlot B,E,G/ și cîte un C]și și cîte 30 părale M, P// 11 oca de brîndză era cîte doaozăci de bani B, E, G, M, P / Bani C, Iar bani B, E, G// 13 3]4 E, G, 10 M/ fost B, C/ *lipsește* Iară cînd au fostu M, P/ doilea an a domniii lui Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C, doilea an a domniii lui Dumitrașco-vodă C, D, G, M, P// 14 de tabere C, *lipsește* B, E, G/ *lipsește* dé P/ de cară tătărești B, C, de cară tătărăști, tabere M// 15 de vîndut B, C]să-l vînză M, P/ Iași B,C/ Decii B,C, *lipsește* M, P/ voevoda au poroncit de au făcut M, P// 16 mare B,C/ și au pus B,C]și au ⟨mai P⟩ poroncitu M,P/ strigat B/ crainicul B,C// 17 cumpere B,C/ nime B/ pînă C/ trii B,C/ dzile B, zile C/ că care va cumpăra îl va înțăpa M, P/ înțăpa B, C/ care C]pre carele B,D,E, G// 18 așîa B, așa C, *lipsește* P/ rumptu B, C/ prețul B, preț C/ mierții B,C/ *lipsește* bătut M,P// 19 și]iară M,P/ piste B, preste C/ doao B,C, *lipsește* M,P/ trii M,P/ coborît B/ s-au pogorît un zlot prețul mierții P/ mierța]prețul merții M/ la un zlot E, G// 20 Decii B, C]Și atunci M, P/ au început bieții oameni, săracii, a-și sătura G/ oamenii, săracii C//20—21 Însă mulți muriia dacă să sătura, fiindcă au fost hămnisîți M, P/ muriia B, C/ că era hămesiți și leșinați de foame B, C/ era cu greu, că era hămesit⟨i⟩ și leșinat⟨i⟩ de foame și unii muriia G//

4. Chemat-au Dumitrașco-vodă de cîteva ori, să vie în țară, pe Buhuș hatmanul, fiind om harnic la osștiré și trebuitor la acéîa vréme. Dar el, vădzind vremili neaș⟨e⟩-dzaté în Moldova și fiind și bolnav, n-au vrut să vie. Caré i s-au tîmplat așîa și moarte acolo, în sat în Ruși.

5. Iar Dumitrașco-vodă, vădzind că nu va să vie, au căutat în piz⟨mă⟩ ș-au ales un boiaru caré era mai sărac și mai prost, anumé Zosen Bașotă. Măcar că era de niiam
f. 246 vechiu, / dar nu era harnic de acéîa boerie la celi vremi, nice ĭel n-ave acéîa nedejdé, nice în gînd nu gîndie. Așea făr⟨ă⟩ vesté din tîrgu l-au luat și l-au dus la curte de l-au înbrăcat cu căftan, de l-au pus hatman.

6. Dumitrașco-vodă era un om bătrîn, grec țărigrăde⟨a⟩n de ne⟨a⟩mul lui, de Ca⟨n⟩tacozonesștii. Și mai nainte vremé fuses⟨ă⟩ visternic maré și-n Țara Munténe⟨a⟩scă, la Gligori-vodă. Și era om nestătător la voro⟨a⟩vi, tălpiz, amăgitor, geambaș de cei de la Fener din Țarigrad. Și dup-acestea, dup⟨ă⟩ toate, era bătrîn și curvar.

---

1 Chiemat-au C/ viĭe C// 1—2 Chemat-au Dumitrașco-vodă atuncea de cîteva ori pe Buhuș hatmanul să vie în Moldova din Țara Munteniască, fiindu B,E,G/ Dumitrașcu voevoda în cîteva rînduri au chematu pre Buhuș hatmanul să vie din Țara Muntinĭască, fiindu om vrednic M,P// 2 osștiré B,C// 3 trebuitoriu B,C/ acele vremi B,M,P/ el]Buhuș B,E/ văzindu B, văzînd încă P/ vremile neașezate B,C, vremile încă neașezate M//4 fiindu B/ *lipsește* și[1] M/ viĭe C//5 Care B,C]Și acolo M,P/ așîa]așeas A, așeași E, așești C, *lipsește* G,M,P / *lipsește* acolo M, P//6 Iară B,C, *lipsește* M, P/ *lipsește* vodă M/ viĭe C/ să vie Buhuș B,D// 6—10 că nu vra Buhuș să vie, înnadins au căutatu și au alesu un boeriu carile era mai prost și mai sărac, însă de niam bun și vechiu, anume Zosîn Bașotă, carile nu era vrednic de ace boerie și tocma la aceîa vreme, și nici el M,P// 7 pizmă B,C/ și au ales pre un boiariu B/ și au C/boĭariu C/care B,C, careli E// 8 pre anumé B,E/ Zosim B,C,D,E,G, Joșen A/ Măcarî C, Și măcar E, *lipsește* G/ niam véchiu B, C//8—9 Că era și niam prost, dar nu era el harnic G// 9 nu era el harnic B,E/ acée B/boeriĭe C/ la acéli B,C//10 n-a ave A/ nice el nu avea acéîa nedejde B,C/ nici B,C//10–11 în gîndu nu era. Și așîa numai fără de véste B, în gîndu nu-i era, nici gîndiîa. Și așîa numai fără de véste E, G, și nici în gînd nu-i era. Ci chĭar așa fără de veste l-au luatu din tîrgu și aducîndu-l la curte M, P/Așa C, Numai așea D// 11 fără de C,D/ la curtea domniască B,D,E,G//12 caftan B,C/ de]și B,E,G,P, *lipsește* M/ pus]făcut M,P// 13 vodă] Cantacuzino M,P/ *lipsește* un G,M,P/ țarigrădian B,C// 13—16 țărigredĭan; și mai înnainte vreme au fost țărigrădĭan di niamul lui. Fost-au și visternic în Țara Muntinĭască M, P//14 niamul B,C/ Cantacozinești B,C// 15 înainte B, înnainte C/ vréme B,C/ fusésie C]au fost B,E,G/ vistérnic B,C, și vistiernic E/ mare B,C/ și în C]în B, G/ Munteniască B,C// 16 Grigorii C/ Grigorii-vodă Ghica B/ voevod M/ Și]însă M, P/ nestătătoriu la voroavă B, C, nestătornic la cuvîntu M, nestătătoriu la cuvînt P // 17 telpizu B, telpiz C, tălpij A / amăgitoriu B, C/ giambaș B/ di cĭei C/ Féner B, C // 18 după[1-2] B, C/ acéste B, C/ *lipsește* Și după ... bătrîn și curvar M, P//

Do⟨a⟩mna lui era la Ţarigrad, iar el aice îşi luas⟨ă⟩ o fată a unei rachieriţă de pe Podul Vec⟨hiu⟩, anumé Arhipo⟨a⟩ïa, care o chema Aniţa, ţiitoaré, de o purta în vede⟨a⟩lă între toată boerimea, de-o ţinea în braţi, de-o săruta. Şi o purta cu sălbi de galbeni şi cu hainé dé şahmarand, cu şlic dé sobol şi cu multe odo⟨a⟩ră înpodobită. Şi era tînără şi frumoas⟨ă⟩ şi plin⟨ă⟩ de suleiman, ca o fată de rachieriţă.

Şi o triimite cu carîta domne⟨a⟩scă, cu siimeni şi cu vornici şi cu comişi dzuoa amidzidzea mari pe uleţi, la feridiu şi pe la mănăstiri şi pe la vii, în prinblări. Şi făce şi pe boïari de-ş triimite giupînesăle cu dînsa. Şi dup⟨ă⟩ f. 246v ce vinie de la primblări, triimite / giupînesilor daruri, canaveţé, bilaco⟨a⟩s⟨e⟩, căce i-au făcut cinstea de-au mărsu cu dînsa în primblaré. Şi dup⟨ă⟩ ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ş-au dus-o în Ţarigrad cu dînsul ş-au măritat-o dup-o slug⟨ă⟩ a lui, dup-un grec.

Căutaţii, fraţii, iubiţii cetitori, de videţi ce iasté omenie şi curvie grece⟨a⟩scă! Că el, de bătrîn, dinţii în gur⟨ă⟩ n-ave. Dimine⟨a⟩ţa îi înclie, de-i punea în gur⟨ă⟩, iar sara îi desclie cu încrop şi-i punea pe mas⟨ă⟩. Carné în toate posturilé cu turcii de⟨n⟩préun⟨ă⟩ mînca. Oh!

---

1 Doamna B, C, Şi doamna E,M,P/ iară C/ aicea B, *lipseşte* G/ *după* aicea *ad.* în Moldova, la Iaşi C/ îş luasă B,C/ Iară el aice făce multe fărădelegi M, P// 1—3 *lipseşte* îşi luas⟨ă⟩ ... anumé Arhipoaïa M, P// 2 pre o fată B, E/ unii B, C/ rachieriţe B/ di pe B,C/ Vechiu B, Véchiu C/ anumé acea rachieriţă Arhipoaïa C, cé numé Arhipoaïa D// 2—3 pre anumé rachieriţa Arhipoae ⟨îi zicea rachieriţii G⟩, iar pre fată o chiema Aniţa şi era ţiitoare la Dumitraşco-vodă şi o purta B,E,G// 3—17 *lipseşte* care ... grec M,P// 3 care]pe care C,D/ chiema C// 4 în vedială B]în vederea tuturor G/ de o]şi o B,E/ braţe B, braţă C// 4—5 boerimea, de o săruta şi o purta între toată boerimea cu sălbi G// 5 haine B,C//6 de[1-2] B, de[1] C/ şahmarind C/ şi cu şlic de samur B,E/dé[2]cu C/ odoară B,C// 7 frumoasă B,C/ plină B,C// 8 siliman B,C/ *după* rachieriţă *ad.* ce era C// 9 trimitea B, triimitea C/ domniască B,C//10 comisi B,C/ zioa B,C/ amiazăzi mare B,C/ pre C/ uliţe B, uliţă C//11 feredeu B,C/ pre[1-2] C,/ primblări, B,C/ făcea B,C/ făcea pre G// 12 pre B/ trimitea B, triimitea C/ jupînésile B, jupînésele C/ după B, C//13 viniïa B,C/ trimitea B, triimitea C/ jupînéselor B,C//14 canavéţe B, canavéţe C/ belacoas⟨e⟩ B, belacoase C/ căci B, C]pentru căci D/ cinste B,C/ de au B,C// 15 dînsă A/ primblare B, C/ după B,C/ cé C//16 o au luat D/ şi au B, C]de au G/ *lipseşte* cu dînsul[2] B, C,E,G/ ş-au[2]şi au B,C// 17 după [1-2] B,C/ slugă B,C// 18 Căutaţi B,C/ fraţi C, fraţilor B,E/ iubiţi B,C/ de vidéţi C, *lipseşte* E/ ce]cîe C/ iaste B,C// 18—19 Socotiţi, fraţilor iubiţi ⟨iubiţilor P⟩ cititori, cît iaste fire grecească M,P// 19 omeniïa C, neomeniïa B, E, G/ curviïa B, C/ grecească B, C, *lipseşte* E/ de]era G/ de bătrîn ce era M, P/ dinţi B,C// 20 gură B, C/ n-avea C, nu avea B/ Diminiaţa B,C/ îi încleiïa dinţii, fiindu legaţi cu sirmă de-i punea B, E,G / încleiïa C/ gură B, C// 21 iară B, C/ sara]sările P/ descleiïa B,C/ uncrop B, C/ masă B, C/ Carne C, Şi carne B, G// 22 posturile B C/ mînca cu turcii M, P/ dinpreună B, C, *lipseşte* M, P// 22—1 Oh, ⟨O, D⟩ săracă ţară a Moldovii C//

oh! oh! sărac⟨ă⟩ ţar⟨ă⟩ a Moldovei, ce nărociré dé stăpîni c-aceştea ai avut! Ce sorţii dé viiaţă ţ-au căzdut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de maré miraré ïasté, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s⟨ă⟩ trag pînastădzi în tiné, Moldovă! Şi din vremé în vremé tot s-au mai adaos spurcateli de obiceiuri, carii mai înainte s-or pomeni cineş la rîndul lor.

7. Tîmplatu-s-au de-au găsit cîţiiva mii de galbeni acolo, în mănăstiré în Rîşca, puşi de titor⟨i⟩ pentru tre⟨a⟩ba mănăstirei. Şi i-au luat toţii şi nemic n-au lăsat mănăstirei de schivernisal⟨ă⟩, sau să tocmască ceva, fiind mănăstirea sărac⟨ă⟩.//

ms. 53, f. 238v 8. Aşijderea ficiorii lui Chiriiac Sturzii vornicului, Ion şi cu Sandul, care acel Ion au agiunsu mai pe urmă şi vornic mare la alţi domni, aceşti boiari pîrîïa pe o maştehă a lor la Dumitraşco-vodă, zicîndu cum că ar fi rămas mulţi bani de la tatul lor Chiriiac Sturzea, şi lor nu va maşteha lor să le facă parte. Decii Dumitraşco-vodă, cu meşterşugurili lui, au aflat undé era banii şi au trimis şi i-au

---

1 săracă ţară B/ Moldovii B / ţară Moldovo M, ţara Moldovă P / nenorocire M,P// 1—2 de$^{1-2}$ B,C// 2 ca aceştiia B, ca acéşte C/ avutu B/ sorţi B,C/ ţ-au căzdut]ţi s-au vinit E, G// 3 Cum de M, P/ trăitoriu B, C/ de]şi de M, P/ mare B, C// 4 iaste B,C/ atîte B/ atîte obiceaiuri de spurcăciuni C/obiceaiuri B/ să C/ pînă B, C// 4—5 ci să tragu în tine şi pînă astăzi, Moldovo M, ce să trag în tine şi pîră astăzi în tini, Moldovo P// 5 tine B,C/ vréme$^{1-2}$ B,C// 6 spurcatele B/ acele spurcati obiceiuri M,P/ obiceaiuri B,C/ care B, careli C,D,E// 6—7 *lipseşte* carii mai înainte... rîndul lor M,P/ înnainte B,C/ să vor scrie fieştecare la rîndul lor B,E,G// 8 Tîmplatu-s-au atuncea de s-au găsit cîteva mii de galbéni B,E, Tîmplatu-s-au atuncea, la domniia lui, de au găsit cîteva mii de galbéni, C, Tîmplatu-s-au în zileli acestui domnu, Dumitraşco-vodă Cantacozino de s-au găsit cîteva mii D, Tîmplatu-s-au atuncea, în zilele acestui domn de s-au găsit G// 8—10 În sfînta mănăstire Rîşca era puşi de ctitori, pentru trebuinţăle mănăstirii, cîteva mii de galbini. Iară Dumitraşcu voevoda pre toţi i-au luatu M,P// 9 *lipseşte* acolo B,C,D,E,G/ în$^{1-2}$]la C,D/ ctitori B, C// 10 triaba C]trebuinţa D/ mănăstirii C/ triaba mănăstirii, cîndu să vor găsi să s⟨ă⟩ înnoiască în mănăstire ce ari trebui B/ ctitorii mănăstirii, cîndu să vor afla să fie pentru cheltuiala mănăstirii la céle ce ari trebui E, ctitorii besăricii, carii, cînd s-ar găsi, să înnoiască în mănăstire cele ce ar fi de trebuinţă în mănăstire G//10 toţi galbenii Dumitraşco-vodă B, toţi Dumitraşco-vodă D, G/ toţi C/ nemică B, nimică C// 11 mănăstirii B, C//10—12 şi mănăstirii nemică n-au lăsat de chivernisală, sau să driagă ceva în mănăstire, fiind G/ chivernisal⟨ă⟩ B, chivernisală C/ ceva]cele strîcate M,P/ *după* ceva *ad.* în mănăstiré D,G//12 săracă B,C//13 fiiciorii vornicului Chiriiac Sturzii G// 14-15 Ioann şi Sandul, ficiorii Sturzii lui Chiriiac ⟨lu Chiriiac Sturzîi P⟩, au pîrîtu pre o maştihă M,P// 15 *lipseşte* aceşti boiari C,D/ pre C/ maştihă C//16 voevod C/ zicînd C/ *lipseşte* cum C,D,M,P//17 tatul lor]tată-său C,D/ Sturzea vornicul D/ *lipseşte* Sturzea C,M,P//17—18 şi ïa ⟨*lipseşte* ïa P⟩ nu vra să le facă şi lor parte M,P//18 maşteha sa E, maştehă-sa G, *lipseşte* C,D/ voevod M//19 unde C/ era]au fost,C sînt D,E,M,P// 19—1 şi trimeţîndu au luatu banii toţi, iară lor nimică nu li-au dat M, şi trimeţind i-au luat toţi, iar lor nimică nu li-au dat P//

luat toți, și nemică nu li-au mai dat acestor boiari, nici lor, nici maștihăi lor. Și după ce s-au mazilit Dumitrașco-vodă, s-au dus mașteha acestor boiari, vorniceasa lui Chiriiac Sturzii, la Țarigrad, de au zăbăvit giumătate de an și ș-au aprinsu rogojini în cap, de l-au pîrît la împăratul pe Dumitrașco-vodă. Și nemică n-au putut face, să isprăvască ceva. Și au mîncat banii toți Dumitrașco-vodă.

9. Iară boiarilor celor mari le arăta dragoste și cinste, că nici pre mult n-au domnit a doa domnie, nici vremile nu-i slujiia. Ce nu avea într-alt chip cum face, ce numai îi căuta să le arăte dragoste, că nu-i da mîna într-alt chip să facă.

10. Șerban-vodă, fiindu domnu în Țara Munteniască, era veri primari cu Dumitrașco-vodă di pe Cantacozinești, și avea vrajbă și pizmă între dînșii încă di pe cîndu era tineri, di pe la Grigori-vodă, și s⟨ă⟩ tot pîrîia la Poartă unul pe altul.

Atuncea au chiemat Șerban-vodă pe Buhuș hatmanul
f. 239 și l-au învățat să margă la Focșani / și să să agiungă cu boiarii moldovenești și să le dzică să fugă la dînsul în Țara Munteniască, că el le va purta de grije. Să nu șază în Moldova, că Dumitrașco-vodă au făcut ferman să-i taie pre toți boiarii din Moldova, dzicîndu că boiarii au adus pre lèși de au luat pe Duca-vodă și au prădat Bugiacul, și ținea acel ferman ascunsu gata. Decii Buhuș hat-

---

1 *lipsește* acestor boiari C,D// 2 maștihii C// 2—7 *lipsește* Și după ce ... Dumitrașco-vodă M, P// 3 *lipsește* Dumitrașco-vodă D/ maștiha C/ acestor boiari]lor C,D// 3—4 *lipsește* vorniceasa lui Chiriiac Sturzii G// 4 au zăbăvit 6 luni, giumătate de an G// 5 ș-au]au C, D/ înpăratul C// 6 *lipsește* pe Dumitrașco-vodă C, D/ *lipsește* să isprăvască ceva C,D,E// 6—7 Și nemică n-au putut isprăvi. Că au mîncat G// 7 *lipsește* Dumitrașco-vodă C// 8 9]17 M/ *lipsește* Iară D,M,P// 9 în a doa domnie E] în domniia a doa C, *lipsește* M,P/ nici]au doară nici M,P// 10 Ce]Însă M, P/ cum face]să facă M, P// 11 *lipsește* îi căuta M, P/ arate C/ *lipsește* că nu-i da mîna... să facă M, P// 13 10]18 M/ Șărban voevoda Cantacuzino M,P/ fiind C/ Țara Românească G// 14 *lipsește* primari C,M,P/ cu Dumitrașco Cantacuzino voevoda M,P/ *lipsește* di pe Cantacozinești M, P// 15 și[1]însă M, P, *lipsește* C,D/ vrajbă între dînșii și pizmă G//15—16 între dînșii încă din tinerețe, de la Grigorie voevod C,D/ între dînșii și tocma din tinerețâ, de la Grigorie voevod M,P//16 *după* vodă *ad. marginal* Ghica D/ să C/ și tot să pîrîia G/și tot să pîrîia unul pre altul la Poartă M, P/altul]alalt C// 18 Chiemat-au atuncea C/Chiemat-au Șerban-vodă pe Buhuș D,M,P/ *lipsește* hatmanul D,M,P/*după* hatmanul *ad.* fiind la acea vréme în Țara Munteniască C// 19 *lipsește* și[2] D,M,P// 20 *lipsește* și D,G,M,P/ dzică]scrie G// 21 grijie C/ *lipsește* Să nu șază în Moldova M, P// 22 că]fiindu că M, P/ voevoda M/ făcut]scos M, P/ să taie C, D// 23 zicînd că boiarii C]puindu-le pricină cum că ei M, P// 24 *după* lèși *ad.* în Moldova C/voevoda M// 25 și⟨*lipsește* P⟩cum că ține acel ferman gata M,P/ ține C/ *lipsește* hatmanul C,D //

manul, pe poronca lui Şerban-vodă, s-au dus la Focşani şi au spus lui Gavriliţă vornicul.

11. Decii Gavriliţă vornicul, cum au înţăles, s-au şi rădicat cu ficiorii lui şi cu alţi boiari din Ţara de Gios, cu cîţiva, şi au fugit în Ţara Munteniască, la Şerban-vodă. Iar Şerban-vodă, după ce i-au văzut că au venit la dînsul, tare s-au bucurat şi au şi răpezit la Poartă harzuri de la boiari, cu pîră asupra lui Dumitraşco-vodă. Şi cu silinţa şi cheltuiala lui Şerban-vodă au isprăvit să margă boiarii la Obluciţă, la Suliiman-paşia, fiind saraschériu acolo, să le ia sama cu Dumitraşco-vodă, să-i giudece.

Decii Şerban-vodă, avîndu prieteşug cu Suliiman-paşia şi avîndu nedejde pe dînsul, au chiemat pre boiari de au sfătuit pe cine vor rădica domnu dintre dînşii, după ce or isprăvi. Şi au socotit cu toţii pre Costantin Cantemir cliucériul, fiind om bătrîn, ca de şaptezăci de ani, şi om prost, mai de gios, că nice carte nu ştiia, socotind boiarii că l-or purta precum le va fi voia lor. Şi de va fi şi rău, încă nu va trăi mult, că era bătrîn. Că alţii mai de cinste şi mai de niam nu priimiia să fie domnu. Şi au giurat Costantin Cantemir cliucériul lui Şerban-vodă că
f. 239^{v} din cuvîntul lui nu va eşi; / ce-i va poronci, pe voie i-a face de toate.

1—2 Buhuş, după poronca lui Şerban voevoda, au venitu la Focşani şi toate aceste lï-au spus lui Gavriliţă vornicul M,P// 2 şi au spus]şi au scris de au făcut ştiré E// 3—4 s-au şi rădicat, cum au înţăles, cu ficiorii G// 3—5 cum i-au spusu Buhuş, îndată s-au gătit împreună cu ficiorii lui şi cu alţi boeri, s-au rădicatu din Ţara de Gios cu cîţ⟨i⟩va boeri ⟨*lipseşte* boeri P⟩ M,P// 4 din]de G// 5 *după* cîţiva *ad.* de aicea din Moldova C// 5—6 voevoda$^{1-2}$ M// 6 *lipseşte* Iar M,P/ după ce]dacă M,P/ i-au văzut ⟨au auzit P⟩ că vin la dînsul, foarte s-au bucurat M,P/ i-au]au C/ *după* vinit *ad.* boiarii din Moldova C// 7 răpezit]triimis E,M,P/ arzuri C, arzul P//8 cu mare pîră P// 8—9 voevoda$^{1-2}$ M/ Şi]Deci M,P//9 şi]şi cu M,P/ *după* isprăvit *ad.* ferman C,M,P// 10 *lipseşte* fiind M,P/ *lipseşte* acolo M,P//11 voevoda şi M,P/ judece C// 12 *lipseşte* Decii M,P/ voevoda M/ avînd C]ave M,P/ priiateşug C// 13 avînd C] ave M,P/ bună nădejde M,P/ pre C/ chemat-au Şerban voevoda M,P// 14 de au] şi s-au M,P// 15—16 sfătuit, ca ⟨*lipseşte* ca P⟩ după ce vor isprăvi pre cine vor rădica domn dintre dînşii M,P// 17 de ani şi nici carte nu ştiia E/ *lipseşte* mai C,D/ *lipseşte* mai de gios M,P/ nici C//17—18 de ani şi socotind că nici carte nu ştiia şi gîndind boiarii că-l vor purta după cum le va fi G// 18 *lipseşte* boiarii C,M,P/ precum ⟨cum M,P⟩ li-a fi voia C,M,P/ *lipseşte* lor C,D,M,P/ *lipseşte* de C// 19 că era]fiindu M,P//19–20 Că alţii n-au priimit să fie domn ⟨domni G⟩ E,G//20 n-au priimitu M,P/ să fiie C/ domni P//21 *lipseşte* Costantin C,D//21—23 Costantin Cantimir au giuratu lui Şerban voevoda cum că nu va eşi din cuvîntul lui şi orici i-ar poronci, de toate să-i facă pre voia lui M,P/ *lipseşte* cliucériul C,D// 22 ce i-a poronci C,D/ pre C//

Şi i-au dzis Şerban-vodă lui Cantemir să nu fie protivnic creştinilor, că el încă nu iaste. Căci Şerban-vodă avea bună nedejde că va dezbate toată creştinătatea din Ţarigrad încoaci de supt mîna turcilor. Că pe acéia vréme să bătea sultan Mehmet cu nemţii, cu Leopold, înpăratul nemţăscu, şi-l tot bătea Niamţul pe Turcu şi luas⟨ă⟩ mult loc Niamţul de la Turcu. Şi să agiunsése Şerban-vodă şi cu nemţii, şi cu Moscul, şi cu léşii. Şi moscalii încă bătusă la acea vréme cetatea Azacul şi era să margă şi la Crîm. Şi gîndul şi gătirea lui Şerban-vodă era să fie el înpărat în Ţarigrad. Şi cu acel mijloc siliia să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s⟨ă⟩ şi léşii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor.

Şi iarăş au mai giurat Cantemir lui Şerban-vodă, pentru doi boiari greci ce era în Moldova trăitori, fraţi, pré anume Iordachi şi Manolachi, fiind de niamul lor aceşti doi boiari Rusăteşti, cum a merge Cantemir cu domnie, să-i şi prinză să-i omoare. Şi mai ave aceşti doi boiari încă trii fraţi la Ţarigrad, pre anumé Lăscărachi şi Mihălachi şi Scarlatachi, cinci ficiori a cupariului celui bătrîn, tot de un niam di pe maică cu Şerban-vodă. Numai să apucas⟨ă⟩ de să învrăjbisă de la vréme Ducăi-vodă, cîndu era domnu Duca-vodă în Ţara Munteniască.

---

1 voevoda M/ *lipseşte* lui Cantemir M,P/ nu fiie C// 2 că el încă]că nici el M,P/ Căci]Pentru căci că D, Pentru că G// 2—4 *lipseşte* Căci Şerban-vodă... de supt *mina* turcilor M,P// 3 creştinătaatea C// 4 încoace C/ turcilor]turcului C, D, soltan Mehmet, înpăratul turcescu C,D,G// 4—7 aceia vreme soltan Mehmet, înpăratul turcesc, ave războ⟨a⟩ie cu Leopondu, înpăratul nemţăsc; şi Niamţul tot biruia pre Turc şi mult loc luasă Niamţul de la Turcu M, P// 6—7 *lipseşte* şi luas⟨ă⟩ mult loc Niamţul de la Turcu C// 7 agiunsésie C// 8 *lipseşte* şi C// 7—9 Şi să agiunsăsă şi Şerban voevoda cu *nemţii*, cu moscalii şi cu leşii. Că moscalii luasă Azacul şi era M,P// 8—9 Şi moscalii bătusă atuncea Azacul şi era C, Şi atuncea moscalii bătusă Azacul şi era D// 9 la acea vréme] atuncea E,G// 10 Şi]Deci M,P/ *repetă* Şi gîndul B/ voevoda era ca M/ să fiie C// 11 Şi pentru aceia să sîliia M, P// 12 scoborîndu-să C]ca pogorîndu-să M, P// 12—13 înpreune cu toţii şi să margă asupra turcilor M,P// 14—17 Mai giurat-au Cantemir lui Şărban voevoda pentru Iordachi şi Manolachi, fraţi Rosăteşti, greci care trăia în Moldova, ca cum ar veni Cantimir M,P// 15 *lipseşte* fraţi, pré G// 16 *lipseşte* pré C,E/ anumé C//16—17 fiind de niamul lor aceşti doi boiari]cărora le zicu C,D, cărora le dzicea E,D// 17 Rusăteştii C// 18 domniia C/ cu domnie în Moldova E/ cu domniia în Moldova, îndată să-i prinză şi să-i omoară pre amîndoi M, P / avea C// 18—23 *lipseşte* Şi mai ave... în Ţara Munteniască M, P// 19 *lipseşte* pre C, G / Lascarachi C // 20 cîte cinci ficiori cupariului C, tuscinci ficiorii cupariului D // 20—21 celui bătrîn, a lui Roset G // 21—22 Numai apucasă C, D, G // 22 învrăjbisă] pizmuluisă C, D // 23 cînd era Duca-vodă domnu C, D, E, di pe cînd era Duca-vodă domn G//

Aşijderea au mai giurat Cantemir şi lui Gavriliţă: luund domniia Cantemir, să nu să atingă sabiia lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, pentru căci el videa şi cunoştea Gavriliţă pe ficiorii lui că nu sînt toţi aşezaţi la minte, ce o samă sînt şi can zlobivi. /

f. 240 12. Şi cu acéste lucruri, după ce s-au sfătuit şi li-au aşezat, au purces cu toţii la Obluciţă, la Suliiman-paşia. Decii şi Dumitraşco-vodă despre partea lui au ales boiari de frunte şi de cinste şi i-au trimis acolo la Suliiman-paşia, să stea la pîrâ cu ceiialalţi boiari.

Şi au şezut acolo la pîrâ cîteva zile. Şi într-o zi, numaice au îmbrăcat cu caftan de domnie în Moldova pe Cantemir. Şi au gătit pe Husain, beiul de la cetatea Voziia, de l-au triimis cu maziliia înainte la Dumitraşco-vodă, să-l ia din Iaşi, să-l ducă la Ţarigrad.

13. Iară boiarii cei trimişi despre partea lui Dumitraşco-vodă, dacă au văzut că au înbrăcat pe Cantemir cu caftan de domnie, s-au închinat lui Cantemir-vodă. Decii Cantemir-vodă i-au şi pus pe dînşii, pe acei boiari, pe Balşe vornicul şi pe alţii, de au scris cărţi cu vicleşug lui Dumitraşco-vodă, pecum au isprăvit ei caftan pe voia lui Dumitraşco-vodă. Şi l-au trimis înainte pe Husain,

---

1 *lipseşte* şi D, G/ Gavriliţă vornicul C, Gavriliţă vornicului D, E // 1—3 Mai giurat-au Cantimir şi lui Gavriliţă că dacă ⟨de P⟩ a fi Cantimir domn, sabie lui să nu să atingă de dînsul, nici de vreun ficior a lui M, P// 2 Cantemir domniia C// 3 dînsul C/ s-au de ficiorii lui C/ *după* lui *ad.* dzicînd E/ *lipseşte* el C, D, G/ véde D, E, G // 4 cunoaşte D,E,G/ pre C// 3—5 *lipseşte* pentru căci ... sînt şi can zlobivi M,P// 4 nu sînt]nu-s D/ aşezaţi la firé şi la minte C,D// 5 o samă dintre dînşi*i* C, G/ sînt dintre dînşii E// 6 s-au]li-au C,M,P// 7 au purces toţi boerii moldoveni M, P// 8 Ales-au ⟨şi P⟩ Dumitraşcu voevoda despre parte lui boeri M, P/ dispre C// 9 cinsté C/ triimis C/ *după* paşia *ad.* la Obluciţă C// 10 la pîrâ]zăbăvindu G, *lipseşte* P/ la pîrâ cîtăva vrême, cîteva zile C// 11—12 Iară într-o zi Suliman-paşa, chemîndu-i pre toţi, îndată au înbrăcatu pre Cantimir cu caftan de domnie în Ţara Moldovii M, P// 12 înbrăcat C/ domniie C// 13 de la cetate de la Vozie E, de Voziia C,D,M,P/ de²]şi M, P// 14 triimis]pornit C, D/ înnainte C// 14—15 înnainte cu maziliia să ia pre Dumitraşcu voevoda din Iaşi şi să-l ducă M,P//15 şi să-l ducă G// 16 cei]carii era G/ *lipseşte* trimişi C//16—17 Atunce boerii cei ce-au fostu trimiş⟨i⟩ ⟨cei ci i-au fost trimis P⟩ de Dumitraşcu voevoda să ştei la ⟨ace P⟩ giudecată, Baltă vornicul şi cu alţii, dacă au văzutu M, P// 17 *după* vodă *ad.* Balşe vornicul şi alţii C,D,E,G/ Cantimir voevoda M// 18 domniie C/ îndată s-au închinatu M,P//18–19 voevoda¹⁻² M// 19 *lipseşte* Decii M,P/ Cantemir]Costandin P/ i-au]au M,P/ *lipseşte* pe dînşii M,P/ *lipseşte* dînşii, pe acei E/ *lipseşte* pe acei boiari... pe alţii C,D,G//20 *lipseşte* pe Balşe vornicul şi pe alţii E/ pre acei boeri ce au fost trimiş⟨i⟩ de Dumitraşcu voevoda dî-au scris M,P//20—21 cărţi la Dumitraşco-vodă cu vicleşug C// 21 lui]la M,P / voevoda M/ ei]iei C// 22 *după* vodă *ad.* de la Suliiman-paşia C, D, E G/ înnainte C // 21—2 precum ei s-au nevoitu şi i-au isprăvitu caftan de domnie pre voia lui Dumitraşcu voevoda de la Suliman-paşa şi cum că căftanul i l-au trimis înnainte cu Husain, beiu⟨l⟩ de Tighine şi cu Theodor Flondor armaşul M,P//

beiul de la cetate de la Tighinea, cu caftanul înnainte, înpreună cu Toader armaşul Fliondor. Că armaşul Fliondor încă fusése pribagu cu ceiïalalţi boiari.

Numai ceiïalalţi boiari a lui Dumitraşco-vodă scriïa bine de dînsul, cum nu-i nici un vinovat, că nu s-au amestecat cu ceiïalalţi boiari pribegi. Iar pre aceiïa boiari, pe Cantemir şi pe Gavriliţă, i-au pus Suliiman-paşïa tot în fieră şi i-au dat pe mîna lor să-i aducă cum mai de sîrgu la Dumitraşco-vodă.

14. Decii Dumitraşco-vodă, cum au văzut cărţile boiarilor lui, a lui Balşe vornicul şi a celoralalţi, îndată
f. 240v au / crezut. Şi s-au bucurat şi s-au gătit cu mare alai, de au eşit întru întimpinarea lui Husain-beiu la Valea Adîncă după obiceaiu.

Şi întimpinîndu-să cu Husain-beiu acolo, s-au împreonat cu dînsul, şi nemică nu i-au spus, nici Dumitraşco-vodă n-au priceput de mazilie. Şi acolo şi Toader Fliondor s-au înpreonat cu dînsul, şi-l căiïa Dumitraşco-vodă pe Fliondor şi arăta dragoste şi milă cătră dînsu. Şi de acolo s-au întorsu înapoi, după ce s-au înpreonat cu alaiul şi cu caftanul înainte, pînă ce au întrat în Iaşi, în curţile domneşti.

---

1 *după* beiul *ad.* de Voziïa C, D, de la cetatea Voziïa G/ *lipseşte* de la cetate de la Tighinea C,D,E,G/ *lipseşte* cu G// 3 fusésïe C]au fost E,G/ cu ceiïa boiari ce pîrîs⟨ă⟩ pe Dumitraşco-vodă D// 2—3 *lipseşte* Că armaşul ... cu ceiïalalţi boiari M,P/ *lipseşte* cu ceiïalalţi boiari C// 4—5 Numai scriïa bine de dînsul ceïalalţi boïari, cum nu-i C, Numai Balşe vornicul scriïa bine de dînsul la Dumitraşco-vodă ,cum nu-i D, Numai au scris bine de dînsul boiarii lui Dumitraşco-vodă, precum nu-i vinovat armaşul Fliondor, ⟨*lipseşte* armaşul Fliondor G⟩, că E, G// 4—6 *lipseşte* Numai ceiïalalţi boiari ... boiari pribegi M,P // 6 *lipseşte* boiari pribegi C, D/ Iar pe ceïalalţi C,D,E,G// 6—9 Şi cum că Suliman-paşa ⟨paşa Suliiman P⟩ pre ceelanţi boeri ci ï-au trimis Şerban voevoda înpreună şi pre ⟨cu P⟩ Cantimir i-au pus pre toţi în obezi şi ï-au trimis la Dumitraşcu voevoda, dîndu-i pre mîna lui Husain ⟨Husain-aga P⟩ beiul de Tighine să-i ducă la Iaşi M,P// 8 hieră C/ pre mîinile lor G// 9 sîrgu]grab' G//10 *lipseşte* Decii M,P/ voevod M//11 lui[1]săi M, *lipseşte* P/ a lui Balş şi a altora M,P/ *lipseşte* vornicul C, D// 12—13 îndată au şi crezut. Şi foarte s-au bucuratu şi au eşitu cu mare alaiu întru M, P//16—17 *lipseşte* întimpinîndu-să cu Husain-beiu M,P/ înpreunat C//16—17 nimică nu i-au spus de maziliïe, nici el n-au priceput de mazilie C/ nemică n-au spus Husain-beiu lui Dumitraşcu-vodă, nici el n-au priceput D/ nimică nu i-au spus şi nici el nu s-au priceputu cum că iaste mazil M, P //18 înpreunat C// 17—19 Acolo şi Flondor armaşul s-au înpreunat cu Dumitraşcu voevoda şi Dumitraşcu voevoda îl căina pre Flondor şi-i arăta milă şi dragoste M,P// 18 şi-l]şi G/ *lipseşte* Dumitraşco-vodă pe Fliondor C// 19 şi-i arăta G/ dragosté C/ *lipseşte* cătră dînsu M,P / dînsul C// 20 Şi]Deci M, P / înnapoi C/ înpreunat C// 20—21 s-au întorsu înnapoi cu alai şi cu caftanul înnainte M, P// 21 cu alai şi au purces cu caftanul înnainte C//

15. Şi aşteptîndu Dumitraşco-vodă să-i pue caftanul în spate Husain-beiul, iar el i-au cetit fermanul de mazilie şi au pus caftanul în spatele lui Ion Racoviţă vornicului, să fie caimacam, pînă a vini Cantemir-vodă în scaonul domniii.

16. Iară Toderaşco vistiernicul, ficiorul lui Iordachi Cantacozino celui bătrîn, fiind văr primare cu Dumitraşco-vodă, era în mare cinste la Dumitraşco-vodă. El era alfa şi omega atuncea în Ţara Moldovii. Pusu-l-au, pe dumnealui, Husain-beiu în fieră şi l-au dus la gazda lui, ca să-l pue la poprială pînă a vini Cantemir-vodă, să dea samă de răsipa ţărîi. Decii mai pe urmă au stătut boiarii caimacami şi cu puţintea cheltuială la Husain-beiu, şi l-au dat pe chizăşie lor să stea faţă.

Iar Dumitraşco-vodă văzindu acéste, plîngea de să răsipiia înaintea a tot nărodul. Şi s-au gătit pînă a triia zi şi au purces la Ţarigrad, precum iaste obiceaiul domnilor mazili. Şi la purcesul lui Dumitraşco-vodă din Iaşi s-au făcut mari gîlcevi şi calabalîcu. Fliondor armaşul şi cu
f. 241 frate-său Gheorghiţă Ciudin, cu Mitre / căpitanul, cu Miléştii şi cu alţii au buzurluit tot tîrgul şi slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri şi cu béţe, de era curtea domniască plină de oameni. Şi pe zidiuri sta oamenii, iar

---

1 *lipseşte* Şi D // 1—2 Aşteptînd să-i puie caftanul în spate Husain-bei C / Aşteptînd numai să-i pui caftanul în spate Husain-beiul, iar Husain-beiul îndată i-au cetit M, P // 2 citit C/ ferman C, G// 3 caftan G/ spateli C/ lui Neculaiu Racoviţă vornic P / vornicul M// 4 să fiie C, să fie el M,P / Cantemir-vodă domnu în sca on D / în scaon C, în scaun M, P// 5 *lipseşte* domniii C, M, P// 6 *lipseşte* Iară M, P/ visternic P // 7 cel bătrîn C, *lipseşte* M, P / *lipseşte* primare C, M, P/ voevoda M// 8 era]l-au avut M, P/ în]la M, P / la]şi la M, P / voevoda M // 9 *lipseşte* atuncea în Ţara Moldovii M, P // 10 bei C / hieră C, E // 9—11 Deci Husain-beiu au pus pre dumnealui visternicul Toderaşcu în fiiară şi l-au dus la gazda lui la oprîală, pînă M,P //11 puia C/ voevod M//11—12 *lipseşte* să dea samă de răsipa ţării M,P//12 Decii] Dar M, P/ pre C// 13 puţinte C/bei C// 13—14 caimacami la Husain-beiul şi luîndu-l în chizăşie, cu puţînă cheltuială l-au scosu. M, P// 15 văzind C// 15—17 Toate aceste văzîndu-le Dumitraşcu voevoda plînge cu amar înainte a tot norodul. S-au gătit Dumitraşcu voevoda şi a triia zi au purces M, P// 16 înnainte C// 17 *lipseşte* precum iaste obiceaiul domnilor mazili M,P//18 *lipseşte* mazili C,E/ *lipseşte* Şi M,P/ *lipseşte* Dumitraşco-vodă din Iaşi C, D, E, G / voevoda M / *lipseşte* din Iaşi M, P / s-au]au P // 19 mare gîlceavă M, P / şi calabalîcuri D, *lipseşte* M, P / Toader Fliondor D// 20 Gheorghiţă şi Ciudin C / şi cu Mitrea G//19—2 armaşul şi cu Ciudin frateli său şi cu alţii mulţi au turburatu tot tîrgul şi slujitorimea asupra grecilor şi arunca în greci cu pietre şi cu beţă. Şi era curte şi zidiul plinu de oameni. Iară grecii şide tot în casă lîngă Dumitraşco voevoda, iară alţii să ascunde pe unde pute M, P // 21 cu Mileştii C, şi cu Miléştii G // 22 şi beţe E // 23 *lipseşte* domniască C / *lipseşte* de oameni C, D, E / pre C //

grecii tot în casă şidea, lîngă Dumitraşco-vodă, şi să ascundea carii pe undé putea.

Şi mai vîrtos căuta pe un grec, pre anumé Sară Eni, carele au fost de au fost bătut stupii lui Gavriliţă vornicului şi au fost dat ştiubeilor foc. Şi oblicind Husain-beiu de la gazdă, au alergat mai degrab' cu cîţiva turci, slujitori ai lui, şi au început a bate şi a înprăştiia nărodul. Şi au prinsu pe frateli Milescului, de l-au bătut pre rău cu buzduganul Husain-beiu. Şi purcegîndu din Iaşi Sară Eni şi alţi greci, tot denaintea lui Husain-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovénii. Că să agiunsése Dumitraşco-vodă cu Husain-beiu, de ţinea cu dînsul. Şi la eşitul din curtea domniască, Dumitraşco-vodă arăta fantaziie, de dzicea surleli şi trîmbiţeli şi bătea dobeli. Dar năroadele tot îi suduia şi-l hitcăia şi arunca cu pietri şi cu lémne după dînsul.

Şi cu această cinste frumoasă au eşit Dumitraşco-vodă din Moldova. Şi i s-ar fi căzut pre calé şi mai mare cinste să pitriacă, că de la dînsul s-au scornit hîrtiilé; el li-au scos întîi, de ïaste acel madem bun şi pînă astăzi în Moldova.

17. Aşijderea la acea gîlceavă prins-au Fliondor ar-

---

1 *lipseşte* vodă G// 2 să ascundea ca undé ari putea să scape D / pre C// 3—5 *lipseşte* Şi mai vîrtos ... ştiubeilor foc. Şi M, P // 3 *lipseşte* pre C / Saris Eni C, Sari Eni E, Sari Iani D// 4 careli fusésie de bătusă stupii C, D / au fost]fusése E/ vornicul E, *lipseşte* C, D, G // 5 au fost dat]didésïe C, D/ *lipseşte* Şi D/ bei C// 6—7 de la gazdă, că s-au turburatu tîrgul, cum mai în grabă au alergatu cu cîţva turci şi au început M, P // 8 pe]şi pe C,E, G / fratele C / de]şi G // 8—9 fratele Milescului, Husain-beiu; şi însuşi Husain-beiu l-au bătut cu buzduganul foarte rău M, P// 9 bei C / *lipseşte* Şi M, P / purcegînd C/ Saris Eni C, Sari Iani D// 9—10 Purcegînd din Iaşi Husain-beiu cu Dumitraşcu voevoda, Sară Iane grecul şi cu ceelanţi greci merge tot înnainte lui Husain-beiu, ca M, P// 10 bei C// 11 nu-l]nu-i M, P/ luoa C]apuca M, P / ajunsésïe C// 11—15 Dumitraşco voevod să agiunsăs⟨ă⟩ cu Husain-beiu şi la purces ï-au zis şi surlile, arătîndu fantaziie grecească. Însă tot norodul îl suduia şi-l hăscăia, aruncîndu cu petri. M, P//12—13 Şi la eşitul lui Dumitraşco-vodă din curtea domniască din Iaşi arăta C,D //13 *după* domniască *ad.* cînd au purces E // 14 de zicea şi surlele C,D/ *lipseşte* şi trîmbiţeli şi bătea dobeli C,D// 15 lémne într-însul, după cum iaste obiceaiul ⟨*sic*⟩ norodului, oamenilor celor proşti D/ după dînsul]într-însul C,M,P// 17 *lipseşte* Şi D/ *lipseşte* frumoasă M, P/ Dumitraşcu voevoda au eşitu M// 18 din Moldova]din Iaşi M, P, din Iaşi de la scaonul domniii din Moldova C/ *lipseşte* pre calé C// 18—20 Lui Dumitraşcu voevoda i s-ar fi căzutu o petrecanie şi mai de cinste, de vreme că el au scornitu acel madem bunu, adică hîrtiile, care lucru blăstămat şi pînă acmu ïaste aice în Moldova M, P // 19 hîrtiile C/ *lipseşte* el li-au scos întîi C, D// 20 *după* bun *ad.* şi pediapsă a săracilor D / astăzi] acum E // 22 la turburare ce s-au scris mai sus, Flondor armaşul au prinsu M, P //

maşul la gazdă pre un grec, anumé Mavrodin păharnic şi l-au bătut şi l-au dezbrăcat, de l-au lăsat numai cu cămeşe. Şi l-au legat şi l-au pus pe un cal îndărăpt, cu faţa spre coada calului, şi-i didése coada în mîini de o
f. 241[v] ţinea în locu / de frîu. Şi-l ducea pin mijlocul tîrgului la Copou la primblare şi-l priviia tot nărodul zioa, amiazăzi mare. Şi-i dzicea ficiorii ce-l ducea: „Dzi, grece, cal murgu la fîntîna Bordii", iar el nu putea dzice „cal murgu la Fîntîna Bordii", ce dzicea „alogo murgo sto Fîntîna Bordii". Iar slugile lui Fliondor îi da palme şi-i dzicea: „Dzi, grece, bine; nu dzicé aşia". Acest fél de zeefet frumos i-au făcut. Şi după ce au vinit Cantemir-vodă, iar l-au mai bătut şi l-au surgunit. Iar apoi la Constantin Duca-vodă iar au vinit în ţară, de au fost vistiernic mare. Şi mai pe urmă iar l-au prinsu Antiohii-vodă Cantemir, şi l-au jecuit, şi l-au pus şi în ocnă. Şi la Mihai-vodă iar au vinit în ţară, de au trăit pînă ce au murit de bătrîn, şi nu s-au mai putut curăţi ţara de dînsul.

18. Aşijderea tîmplatu-s-au şi alt grec la maziliia lui Antonii-vodă Rusăt, anumé Palaloga, de l-au luat cu piele gol din feredeu şi pre acela, de să pomenéşte pînă astăzi.

19. Şi la Alexandru-vodă Iliiaş iar, ce au păţit Batişte

---

1 păharnicul C, D // 2 *lipseşte* şi[1-2] M, P / de]şi M, P // 3 cămeşia C // 3—5 Apoi legîndu-l l-au pus pre un cal cu faţa îndărăpt, spre coada calului. Datu-i-au coada calului de o ţîne în mînă în loc de frîu. Dusu-l-au prin M, P / pre C // 4 coada]dosul C / didéşie C/ în mînă E, *lipseşte* C, D // 5 *după* ducea *ad.* în Iaşi C / prin C// 6 la Copou, de-l prăviia tot nărodul la primblaré C, D, tocma la Copou, de-l vede tot norodul M, P / *lipseşte* zioa, amiazăzi mare C, D, M, P // 7 Şi E / ce-l]carii îl E / Şi-i zicea slugile boereşti, ficiorii ce-l ducea D / Iară slugile acele ce-l duce îi zîce M, P / grécule E // 8 iar el]grecul M, P // 8—9 nu pute zîce aşa, ce zîce M, P / *lipseşte* iar el ... la Fîntîna Bordii C / *lipseşte* nu putea ... la Fîntîna Bordii, ce D // 9 ce]şi el C // 10 *lipseşte* Iar D // 11 nu dzicé aşa C]zi M, P / Şi acest M,P / féliu C //12—16 Pre acesta grec Cantimir voevoda l-au bătutu şi l-au surgunitu. Acestaş grec iarăşi au mai venitu mai pre urmă în Modova. Iară Antohie Cantimir voevoda l-au jăcuitu şi l-au trimis în ocnă, M, P // 12 *lipseşte* iar C, D // 14 de]şi G / fostu C // 15—16 Şi după ce au vinit Antohii-vodă Cantemir iar l-au prinsu şi l-au jecuit E // 15 *lipseşte* mai pe urmă iar D / pre C / *lipseşte* iar C, G // 16 pus]trimis E, G / *după* ocnă *ad.* de au şezut G // 16—18 *lipseşte* Şi la Mihai-vodă ... de dînsul M, P // 17 *lipseşte* în ţară, de au trăit D / *după* ţară *ad.* aicea în Moldova C / de au trăit]şi G / *lipseşte* de bătrîn G // 18 nu să mai putea C, D, E // 19—21 Cînd au mazilitu pre Antonie voevoda, pre Paleologa grecul l-au luatu moldovenii din feredeu, chiar cu piele goală, de să M, P // 19 mazilie C // 20 *lipseşte* Rusăt C, D / *după* anumé *ad.* acel grecu C / Paliologa D / piiale C // 21 *lipseşte* şi pre acela C, D / pînă]şi M, şi pîră P // 22 *lipseşte* 19 C, M / Aşijderea şi la mazilie lui C / *după* păţit *ad.* grecii E / *ad. marginal* Batişte E // 22—r. 4 din p. urm. La maziliia lui Alecsandru Iliiaş voevoda pre Batişte grecul

și alții, și la alți domni! Și în Țara Munteniască de cîteva ori în cîteva rînduri s-au tîmplat grecilor de au pățit necinste și răutaté. Și nu s-au mai putut curăți acéste doao țări de dînșii.

20. Așia socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, și turci în Țarigrad să nu fie, și luppii să nu mînînce oile în lumé, atuncea poate nu vor fi nici greci în Moldova și în Țara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mînca acéste doao țări, cum le mînîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeiul mieu să mai pomenescu, ca să pot gîci. Focul
f. 242 îl stîngi, apa o / ezăști și o abați pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în laturi, într-un adăpost și te odihnești, soarele intră în nuor, noaptea cu întunérecul trece și să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleșug, nici unele de acéste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată

---

l-au tăiatu moldovenii cu topoarăle, în mici fărîme. Așijdere și la alți domni; și și în în Țara Munitinască, iarăși, în multe rînduri s-au întîmplatu grecilor unile ca aceste. Dar cu toate aceste, aceste 2 țări niciodată nu s⟨ă⟩ mai pot curățî de greci; că ei rabdă toate, numai să trăiască întru aceste doao țări M, P // 1 *după* alții *ad.* precum scrie leatopisățul D/ cîteva]cîte C,D,G// 2 *lipsește* în cîteva rînduri C,D/ cîteva]cîte G // 3 *lipsește* necinste și C,D,E,G răutate C// 5 20]40 M, 10 P, *lipsește* C,D / Așa au socotit unii cu firea lor cea proastă C //5—r. 5 din p. urm. Eu așa socotesc (au zis scriitoriul letopisețului moldovinesc), că doar de ar vre Dumnezău să nu fie rugină pre fier și Turcul să nu stăpînîască Țarigradul, lupii să nu mănînce oile în toată lume, arapul cel negru să s⟨ă⟩ spele cu sopun ⟨sopon P⟩ și să să facă albu, deci de ar fi toate aceste ⟨așa P⟩ atunce poate nici greci n-or fi ⟨n-or fi nicigreci P⟩ în Moldova și în Țara Muntiniască; atunce n-or mai fi boeri greci să mai mînînce aceste doao țări, dup⟨ă⟩ cum le mănîncă acmu. Iară într-alt chip nu să poate. Pre foc îl stînge apa; cînd bate vîntul ne dăm la loc într-adăpostu; soarele intră în nouri; noapte cu întunericul trec și iarăș să face lumină. De cade iarnă gre măcariu că să sparie oamenii, dar iarăș să ia omătul și iarăși să bucură oamenii; iară la grec milă, omenie, nelăcomie, dreptate, nemîndrii, nevicleșug, sau și frica lui Dumnezău, nici unile de aceste nu sînt. Și și cînd nu poate de față și de să și arată cu blîndeță, însă la inima lui iaste plinu de răutate. Căutați, fraților, și cetiți la hronografuł lor cel grecescu și apoi ve viți încredința și mai bine; că ce lucra și făce atunce cîndu era ei puternici cu anevoe iaste a le și asculta. Și de acole veți pute cunoaște toți pre greci ce nîam spurcat sînt M, P// 6 cînd C / *ad. marginal* Dumnezeu E / fiie C / hier E // 7 turcii C / *lipsește* să nu fie C, E, G / lupii C/ mînîncé C // 8 atunci C / n-or fi C / *lipsește* nici G // 9 or[1-2]vor D, or[1]vor G // 10 cum]precum D / *lipsește* Iar D / n-au mai rămas G // 11 cu condeiul a să pomeni C / pomenescu] scriu E, G// 12 ezești C // 13 *lipsește* în laturi D / întru adăpost D / adăpostu E, *lipsește* și te odihnești C, D / și]de E, G // 14 tréce C // 15 *lipsește* iar C, D / *după* omenie *ad.* sau nelăcomie C, D // 16 nevicléșug C / nu sînt] nu-s C // 17 cînd C / Numai cînd nu poate din față să arată C, D/ *după* rău *ad.* din față, E, G //

cu blîndéțe, iar inima și firea, tot cît aru putea iaste să facă răutate. Căutați de cetiți la hronograful grecescu, de vă încredințați și mai bine, pe cînd au fost grecii putérnici și împărățiia era a lor, ce făcea pre atuncea și cé lucra!

21. Iară după ce au vinit Cantemir-vodă la scaonul domniii în Iași, trimis-au boiari de țară la Poartă după Dumitrașco-vodă de l-au pîrît la Udriiu. Și au trimis și pe văru-său Toderașco vistiernicul Cantacozino, înpreună cu ceĭalalți boiari, de l-au pîrît tot la ochi. Și l-au închis pe Dumitrașco-vodă și l-au făcut de au cheltuit mulți bani. Numai, nărocirea lui, au scăpat cu zile, că au apucat de au dăruit un hamger de mare preț veziriului. Și așĭa au hălăduit cu viiață. Și după acéĭa n-au prea lungit, fiind mazil acolo, și au și murit. Și i-au rămas casa în multă și mare sărăcie.

22. Așijderea și Toderașco vistiernicul, după ce s-au pîrît cu Dumitrașco-vodă acolo la Udriiu, s-au războlit și au murit. Și fiindu Șerban-vodă cu dînsul văr primare, au trimis cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la Udriiu. Și li-au adus pin Țara Munteniască și li-au adus în Moldova, de li-au îngropat ficiorii lui în mănăstiré în Bisericani, fiindu ei ctitori, acești boiari Cantacozinești, la acea sfîntă mănăstiré. Și au rămas dator, din vistérnicie ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă, cu vreo / f. 242v doaozăci și mai bine de pungi de bani. Așĭa sînt de bune boeriile în Țara Moldovii, de la Vasilie-vodă încoaci!

---

1 hirea C / ari putea C // 2 să facă] cu D / răutaate C // 3 încredințați] încredeți C *lipsește* pe C, D, E, G / grecii] ei G, *lipsește* C // 4 era] au fost E / *lipsește* și împărățiia era a lor C, D / *lipsește* pre atuncea C, D, E, G // 6—27 *lipsesc* M, P // 6 21]19 C, 20 D / *lipsește* Iară D / *lipsește* la scaonul domniii C, D // 7 triimis-au C // 9 vistérnicul C / *lipsește* Cantacozino D / înpreună]dinpreună C, D // 10 ceĭalalți C // 11 *lipsește* pe Dumitrașco-vodă C, D / chieltuit C // 12 Numai nărocul lui au fost de au scăpat C, D, G // 12—13 Numai nărocirea lui au fostu că au apucat de au dăruit E // 13 hamgeriu C / prețu C / așa C // 14 pre C // 15 *lipsește* Și G // 16 *lipsește* multă și C, D / multă lipsă și mare G / sărăciie C // 17 22]21 D, *lipsește* C // 19 fiind C // 20 triimis C // 21 adus]triimis C, D // 23 *lipsește* acești boiari G, *lipsește* acești boiari Cantacozinești E // 23—24 *lipsește* fiindu ei ctitori ... la acea sfîntă mănăstiré C, D // 24 datoriu C // 25 vistérniciie C / *lipsește* ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă D / vistérnic C / *lipsește* mare C / la Duca-vodă și la Dumitrașco-vodă E, la Duca-vodă și la Dumitrașco-vodă Cantacozino G / vro C // 26 de pungi de bani și mai bine G / Așa C / sînt]au fost D / boeriile de bune G // 27 *după* boeriile *ad.* atuncea E / *după* încoaci *ad.* pînă la o vréme C, D, G //

DOMNIÍA LUI COSTANTIN CANTEMIR VOEVODA, ÎN ANUL 7193⟨=1685⟩, IUNIE 10. CAP 83

⟨Zacialo 1⟩. Venit-au domnu Ţărîi Moldovii Costantin Cantemir-vodă, pre careli l-au ales la domniie boerii Ţării Moldovii în locul lui Dumitraşco-vodă, cu nevoinţa şi chetuiala lui Şerban-vodă, domnului muntenescu, pecum mai sus s-au scris. Acest domnu Cantemir-vodă au fost de oameni proşti de la ţinutul Fălciiului. Şi dacă s-au rădicat la vîrstă, s-au dus în Ţara Leşască de au slujit la oaste, pînă au agiunsu de au fost rohmistru. Apoi viindu în Moldova, s-au dus cu Grigoraşco-vodă Ghica în Ţara Munteniască şi au fost acolo ceauş spătărescu. Şi era om vitiazu şi cu sfat bun. După acéia, viindu aicea în ţară în Moldova şi slujindu bine, l-au pus căpitan mare. Şi apoi au fost şi sărdariu, şi mai pe urmă au fost şi cliucér mare. Fost-au şi capichihae la Poarta înpărăţii⟨i⟩, ştiindu limbi şi fiind om bătrîn. Cu alesul tuturor boiarilor ce era pribégi în Ţara Munteniască l-au rădicat domnu, cu cheltuiala lui Şerban-vodă, domnului muntenescu, precum mai sus s-au scris. Şi titlusul lui nu scriia Cantemir voevoda, ce numai Costantin voevoda.

---

1 A doa domnie a lui P / a lui G(/vodă C,D,E,P // 2 în anii 1685 M / *lipseşte* în anul 7193, iunie 10 D, P/ *lipseşte* iunie 10, Cap 83 M / *lipseşte* 10 C / *lipseşte* Cap 83 E, Cap 86 D]88 P // 3 Vinit-au C / *lipseşte* Moldovii C// 3—6 Costandin Cantemir au venitu ⟨În anii 1685 Costandin Cantimir-vodă au venit P⟩ domnu Moldovii, pre carile boerii ţării l-au alesu la domnie în locul lui Dumitraşcu voevod, însă prin silinţa lui Şerban voevoda M, P // 4 *lipseşte* vodă C, D / *după* Cantemir *ad.* în anul de la zidirea lumii 7193, în luna lui iunie în zéce zile D/ boîarii C//5 *lipseşte* Moldovii C // 6 *lipseşte* şi cheltuiala C,D,E,G// 7 precum C]după cum M,P/ s-au scris ⟨zis P⟩ mai sus C,D,M,P/ *lipseşte* Acest domnu M, P/ Costandin Cantimir voevoda M,P// 8 de]din C,M,P/ din oameni proşti, de locul lui de la ţinutul D/ au fost de niamul lui de la ţinutul E,G/ de la]din M, P // 9—13 la vîrstă, au slujit în Ţara Leşască, apoi au fost ceauş spătărescu în Ţara Munteniască. Şi era om vitiaz C,D,M,P// 10 *după* rohmistru *ad.* mai mare pre 100 de oameni de oaste G// 11 Grigorii-vodă Ghica E// 12 şi fiind om de treabă au fost acolo G// 14 *lipseşte* în Moldova E// 13—16 După acéia, aicea în ţară slujind, l-au pus căpitan mare şi apoi sărdar şi pre urmă cliucér mare C, D, După aceîa au slujitu aice în ţară şi l-au pusu căpitan mare, apoi sărdariu, iară mai pre urmă şi cliucer mare M, P/ *după* bine *ad.* domnilor G / l-au pus]au fost F// 15 şi clucer mare au fost G// 16 capichihaîa C/ înpărăţiii C, *lipseşte* M, P// 17 ştiind limbi bine C, ştiind limbi multe M, P, ştiind limbă turcească D / Cu]Şi cu C/ boiarilor moldovéni G// 17—18 Deci fiind şi om bătrîn, prin alegire tuturor boerilor pribegi l-au pus domn Moldovii M, P / boîarilor pribégi l-au pus domnu C, D// 18 ce]carii G // 19—20 *lipseşte* cu cheltuiala lui ... mai sus s-au scris C, D, M, P // 20 *după* lui *ad.* în cărţile lui D // 21 *lipseşte* voevoda[1] C, D, M, P / vodă[2] C, D //

Carte nu ştiia, ce numai iscălitura învăţas⟨ă⟩, de o făcea. Practică bună avea la voroavă, era sănătos, mînca bine şi bea bine. Sémne multe avea pe trup de la războae, în cap şi la mîini, de pe cîndu fusése slujitoriu în Ţara Leşască. La stat nu era mare; era gros, burduhos, rumân la faţă, buzat. Barba îi era albă ca zăpada. Cu boiarii / f. 243 trăiia bine pînă la o vréme, pentru că era om de ţară şi-i ştiia pe toţi, tot anumé, pre careli cum era. Şi nu era mîndru, nici făcea cheltuială ţărîi, că era un moşniagu fără doamnă. Şi avea doi ficiori, beizadele, pre Antiohii şi pe Dumitraşco, şi era zălog la Poartă şi cu alţi ficiori de boiari.

Şi era bine în ţară dintr-alteli, numai nu putea trăi oamenii de poghiazuri leşeşti, că era ţara pustie din Iaşi în sus. Şi din toţi boiarii era mai ales la acest domnu Gavriliţă vornicul şi cu ficiorii lui. Era el boiariu şi chivernisiia

---

1 Şi carte C/ iscălitura sa M,P învăţasă C/ de o făcea]de iscăliia G// 2 *după* făcea *ad.* de iscăliia D/ Practisă G/ la voroavă avea C/ La vorbă era practicu bunu, sănătos, M, P/ sănătos era C // 3 *lipseşte* şi C, D, M, P / avea multe C, D, M, P/ războaie C// 4 mînă M, P/ *lipseşte* de pe C/ *lipseşte* pe M, P/ cînd D/ fusésie C]au fostu M, P/ slujitor C// 5 Nu era mare la stat C, D/ gros era şi burduhos C/ *lipseşte* era D, M, P/ *după* burduhos *ad.* plin la trup G// 6 *lipseşte* buzat E, G, M, P/ *lipseşte* îi era C, D, M, P/ *lipseşte* albă G/ zăpada]omătul M, P/ boerii C// 7 pentru căci că D] căci C/ pentru că era om de ţară] fiind ⟨tot P⟩ pămîntîan M, P// 8 şi pre toţi îi ştiia ⟨ tot P⟩ anume, şi care cum iaste. Mîndru nu era M, P/ pre C/ pre care cum era]cum care iaste C, D// 9 cheltuială multă nu făce ţării M, cheltuială ţării nu făcea multă P/ cheltuială mare G/ moşniag C/ fără de D, G, şi fără de M, P// 10 *lipseşte* Şi M, P/ *după* ficiori *ad.* anume M, P/ *lipseşte* beizadele C, M, P/ *lipseşte* pre[1–2] M,P/Antiohie C// 11 şi[2]]carii împreună M,P//11—12 cu alţi ficiori de boeri era zălog la Poartă M,P/ *lipseşte* şi C,D/ *după* Poartă *ad.* După ce s-au aşezatu Cantimir voevoda în scaunul domniei, au trimis boeri de ţară la Poart⟨ă⟩, după Dumitraşcu voevoda de l-au pîrîtu. Trimis-au şi pre vărul său, Toderaşcu, cu ceelanţi boeri de au pîrît pre Dumitraşcu voevoda tot de faţă şi l-au închisu şi l-au făcut de au cheltuit mulţîme de bani. Şi numai norocul lui i-au slujitu de au scăpatu cu zîle, că au apucat de au dăruit veziriului un hamger de mare preţu, şi aşa ⟨*lipseşte* aşa P⟩ au scăpatu cu viiaţă. Însă nu după multă vreme s-au bolnăvitu şi au muritu mazil în Ţarigrad; iară casa lui au rămas în mare sărăcie. Toderaşcu Cantacuzino visternicul, iarăşi acolo la Odriiu (după ce s-au pîrîtu cu Dumitraşcu Cantacuzino ⟨*lipseşte* Cantacuzino P⟩ voevod) s-au războlit şi au murit. Şerban voevod era văr primare cu Toderaşcu visternicul. Trimis-au cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la Odriiu şi aducîndu-le prin Ţara Muntiiască li-au trimis în Moldova. Şi l-au îngropat ficiorii lui în mănăstire Bisericani ci iaste în ţinutul Niamţului. Rămas-au datoriu din visternicie ce-au fostu la Duca voevod cu vreo 20 pungi de bani. Aşa sînt de bune boeriile Moldovii de la domniia lui Vasilii voevod încoace. M, P// 13 În ţara Moldovii din altele era bine, numai M,P/ dintr-altele C// 14 de răutate poghiazurilor M,P/ podghiazuri C/ lèşeşti C/ pustiie C/ că din Iaşi în sus era ţara pustii M,P// 15 la acest domnu din toţi boerii era mai ales Gavriliţă M,P / la acest domn mai ales G/ *lipseşte* mai C, D,E // 16 *lipseşte* Era el boiariu M, P / Şi el chivernisiia M, P / el]acîel C//

precum îi era voĭa. Şi era o samă din ficiorii lui can făr' de ispravă, zlobivi: Lupul şi Solomon şi Costachi. Avea slugi tîlhari la casăle lor, de ţinea drumurili, de ucidea turcii şi fura bucate din Bugeac, cai, epe. Şi să făcea farmutale totdeauna şi slimuri cu tătarii pentru fapteli lor, şi nu putea să dzică nime nemică de frica lui Gavriliţă. Şi domnul, deşi ştiĭa, răbda.

2. Vinit-au atuncea şi Miron logofătul din Ţara Leşască, foarte scăpat, şi l-au avut Cantemir-vodă în milă şi în cinste. Şi avîndu trii fiiciori, i-au boeritu. Pe Ioniţă l-au făcut sărdariu, pe Nicolai logofăt al triile, pe Pătraşco cămăraş mare. Şi ş-au logodit Cantemir-vodă şi o fată cu dînsul, pre anumé domniţa Safta, iar pe Miron logofătul l-au făcut staroste la Putna.

3. Pre acéĭa vréme pusése Cantemir-vodă hatman pe Velicico, ce era frate cu Miron logofătul. Şi într-acea
f. 243[v] vréme eşit-au hatmanul Velicico cu puţintea oaste / ce avea spre ţinutul Sucevii împotriva a multe poghiiazuri leşeşti, ce umbla de strica în ţară. Găsit-au atuncea un poghiiazu mare la Bae. Şi s-au lovit hatmanul Velicico

---

1 precum] cum C, D, M, P/ *după* lui *ad.* Gavriliţă vornicul G/ şi can fără de C// 1—3 îi era voĭa. Lupul, Solomon şi Costachi ⟨Costandin P⟩, ficiorii lui Gavriliţă, era oameni fără de ispravă şi zlobivi. Ave slugi multe M, P // 2 *lipseşte* zlobivi D/ şi zlobivi, anume G, zlobivi, pre anumé E/ *lipseşte* şi[1-2] C, D // 3 *lipseşte* de[1-2] M, P/ drumurile C / ucide pre turci P // 4 *lipseşte* şi M, P // 4—7 fura cai şi epe din Bugiag. Şi pentru faptele lor să făce farmutele ⟨fărmutale P⟩ cu tătarii; să înbăta şi făce gîlcevi prin tîrguri. Şi de frica lui Gavriliţă nime nu pute să le zică nimică. Şi de ştiĭa şi Cantimir voevoda de faptele lor, însă toate le răbda. M, P / Bugiac C / epe, boi, vaci, D // 5 *lipseşte* totdeauna D // 4—6 Şi să făcea farmutale de la tătarî şi slimuri cu tătarii totdeauna pentru fapteli lor şi beţii, gîlcévi pin tîrguri şi nu putea să zîcă nimé, nimică C // 6 *după* şi *ad.* beţii şi gîlcevi pin tîrguri, de nu D, beţii multe şi gîlcevi şi bătăi făcea prin tîrguri şi nebunii ⟨*lipseşte* şi nebunii E⟩ şi nu E, G// 7 *după* Gavriliţă *ad.* vornicul G / *după* domnul *ad.* Cantemir-vodă D / *după* răbda *ad.* şi tăcea C // 8 2]4 G, 6 M, 5 P // 9 avut]priimitu M, P / voevoda M // 10 în]cu M, P / cinsté C / avînd C / ficiori C / boĭarit C// 11 sărdar C / Şi au boeritu pre trii ficiori a lui M, P / *lipseşte* l-au făcut M, P / pre Nicolai l-au făcut E // 12 ş-au]au M, P // 12—13 Cantimir voevod fata lui după dînsul, M, P // 13 *după* fată *ad.* ce avea C, D/ *lipseşte* pre anumé domniţa Safta C, D, E, M, P// 14 *repetă* la B / *după* Putna *ad.* la Focşani D// 15 3]5 G, 7 M/ Iar pe C / pusésïe C] au pus G / *lipseşte* Cantemir-vodă C / *lipseşte* Pre acéĭa vréme ... hatman pe M, P // 16—18 Velişcu hatmanul, frateli lui Miron logăfătul, cu puţînă oaste, au mersu spre ţînutul M, P// 16 *lipseşte* ce era D/întru acĭa vrémïe C//17 *lipseşte* hatmanul Velicico C,D,G/18 *împotriva* C] asupra M,P/multe]multor M,P/podghiazuri C// 19 carii umbla şi jăcuia ţara M,P/ *după* Găsit-au *ad.* Velicico hatmanul D/ *lipseşte* atuncea C,D,M,P//20 podghiaz C/la Baĭa C, la tîrgu la Baĭa D/*repetă* Şi s-au C/ *lipseşte* hatmanul [1-2] C, hatmanul[1] E,G//

[hatmanul] cu dînşii prea tare, cît l-au lovit pe hatmanul dintr-un sineţu, de i-au rupt dzaoa di pe lîngă grumaz. Velicico năvălie în războiu sîngur cu sulița a mînă, şi altul l-au lovit de i-au rumptu spogîrniceala de la frîul calului şi altul i-au lovit din sineţ dîrlogul de la şea, şi n-au putut // să izbînde⟨a⟩scă, ş-au purces moldovenii în răsîpă, ş-au fugit hatmanul, şi multă stric⟨ă⟩ciuné au făcut acel poghiiaz leşesc. Şi şi alte multe poghiazuri leşessti lovie pe alte locuri, de strîca în ţar⟨ă⟩.

ms. 253, f. 247

4. Mai lovit-au un poghiiaz leşescu pe Velicico hatmanul între vii la Copou, de l-au gonit pîn-în Ĭaşi.

Velicico era un om de firé şi de tre⟨a⟩bă la toate socoteléle, şi-ndrăzneţu, bun, numai neavînd nice cu ciné, hi do⟨a⟩ră nice năroc la războiu n-avea, că pe unde merge îl tot bătea.

5. Atuncea avînd nemţîi oasté cu turcii încă dé la Beci, şi tot bătea nemţîi şi s⟨ă⟩ lăţîe. Decé şi leşii era la un cuvînt cu nemţîi şi da lefe moldovenilor. Să duses⟨ă⟩

1—5 cu dînşii pre tare. Şi ⟨*lipseşte* Şi D,E,G⟩ Velicico năvăliia în războiu sîngur, cu sulița a mînă, cît l-au lovit dintr-un sineţ ⟨dintru o puşcă G⟩ de i-au rumptu zaoa de pre lîngă grumazi. Şi altul l-au lovit dintr-alt ⟨cu alt D⟩ sineţ ⟨*lipseşte* dintr-alt sineţ E, G⟩ de i-au rumptu spogîrniceala calului C,D,E,G/ cu dînşii. Însuş Velişcu cu sulița a mînă au năvălitu asupra lor atîta cîtu au lovitu dintr-o puşcă de ĭ-au rumptu zaoa de pre lîngă grumaz. Iară altul l-au lovitu de ĭ-au rumptu spogîrniceala calului M,P// 3 şi]iară M,P// 4 *după* altul *ad.* cu alt sineţ D// 5 i-au] iar l-au C, l-au G,M,P/ dintr-alt sineţ C, dintr-un sineţ G, *lipseşte* D,M,P/ în dîrlogul M,P// 6 izbîndiască B,C// 6—7 şi au[1-2] B,C/ moldovénii B, C// 7 răsipă B,C/ hatmanul Velicico B,D,E, G]şi Velişcu hatmanul M, P/ stricăciune B, stricăciuné C// 8 poghiiazu B, podghiaz C/ leşescu B, C/ *lipseşte* şi[2] B, E,G/ poghiiazuri B, podghiazuri C// 9 leşești B,C/ loviia B, C/ de strica B,C]şi multă stricăciune făcea D/ ţară B, C/ poghiazuri, leşăşti veniia în multe locuri în Moldova şi strîca foarte M, P/ în ţară B, C, *lipseşte* M, P// 10 4]6 G, P, *lipseşte* M/ poghiiazu N, podghiaz C// 10—11 Pre Velişcu hatmanul l-au mai lovitu un poghiaz între vii M, P// 11 de]şi M/ pînă B, C/ *lipseşte* în G// 12 Şi Velicico C, Velicico hatmanul B,E,G/ dé[1] B/ diafirea C/ era de firea om şi foarte de treabă P/ şi foarte de treabă M/ socotelile B, socotélele lui C// 13 şi îndrăzneţu B, şi îndrăzneţ C, şi bun, îndrăzneţu M, P/ neavîndu B/ nici C/ cine B, C/ hi]au B, C, D,E,G/ doară B, C// 13—15 neavînd oaste de agiunsu, sau poate că nici norocire ⟨norocul P⟩ lui nu-i slujiia, de vreme că oriunde merge, tot el rămîne biruit M,P// 14 nici B,C/ la războae, poate fi nu avea să-i slujiască G/ nu avea C/n-ave să-i slujiască B,E/ undé C/ mergea B,C// 16 5]7 G,P, 8 M/ avîndu B/ nemţii oaste B,C/ încă di pe cîndu s-au fost bătut la Beciu B,E,G/ de C/Beciu C// 16—17 Nemţîi ave oştire cu turcii, încă de la războiul cel de la Beciu şi la toate războaile îi biruĭa nemţii şi să lăţiia nemţii. Leşii încă era M,P// 17 nemţii C/nemţii pe turci B,D/ să lăţiia B, C, să lăţisă nemţii G/ Decii léşii B,C// 18 nemţii B,C/ şi]deci leşii M,P/ léfe B,C/ da léşii moldovénilor léfe E,G/ da bune lefe M,P/ moldovénilor B,C/ Şi să B,E,G/ dusése B, dusésĭa C/ Şi să dusăsă la leşi ⟨Eşi P⟩ M, P//

mai toţii moldovenii, boĭarinaşi şi sluji boereştii, slujitori şi vinie de jăcuĭa în ţar⟨ă⟩.

6. Vénis⟨ă⟩ 3 sîrbi ce fuses⟨ă⟩ ches⟨ă⟩gii, la Duca-vodă aice în ţar⟨ă⟩, să slujască, anumé Ilei şi Stanciu şi Dima Iuruc. Ispoveduitu-s-au la un călugăr în Gălaţii, grec, trecînd Dunărea. Şi acel călugăr i-au pîrît lui Duca-vodă, de le-au luat 70 de pungii de bani şi multe odo⟨a⟩ră scumpé. Şi pe urmă ş-au găsit vréme de s-au dus în Ţara Leşască; şi aceia au bătut pe Velicico hatmanul la Bae. Şi făcea multe poghiiazuri şi răutăţii ţărîi, că era oameni harnici. Şi aşea s-au tîmplat într-un poghiiaz, de i-au / f. 247v înpresurat mulţimé de tătari. Stanciul au perit acolo, în războiu, iar ceilalţii au scăpat cu multe rané. Decé din-tr-acelea rané s-au spăriiat şi s-au dus în Ţara Nemţască, de-au agiunsu acolo de ĭera cap la înpăratul nemţescu pe

---

1 toţi B,C/ moldovénii la léşi B,E,G/ *lipseşte* moldovenii M,P/ boernaşi, slugi boereşti viniĭa B, C/ *lipseşte* şi D,E,G/ slugile boereşti moldoveni şi aceiĭa veniĭa poghiazuri de jăcuĭa M,P// 2 jecuĭa B,C/ *după* ţară *ad.* în Moldova B,E,G// 3 Vinis⟨ă⟩ B, Vinisă C/ trii B,C/ sîrghii A/ sirbi C/ *după* sirbi *ad.* la Duca-vodă B// 3—4 Venisă trii sirbi la Duca-vodă aicea în ţară să slujiască, carii acei sirbi mai înnainte vréme fusése chesegii, pre anume E, Venit-au aicea în ţară trii sirbi la Duca-vodă, să slujască, carii acei sirbi mai înnainte vréme au fost chesăgii, pre anume G, În domniĭa Ducăi voevoda venisă aice în ţară trii sîrbi şi au fost casegii ⟨sacagii P⟩ la Duca voevod; numele lor M, P//4 aici B, aicea C/ ţară B,C/ *după* slujască *ad.* carii acei sirbi mai înnainté vréme fusésîe chesăgii B/ pre anumé B,D/ Ilie B,C,E/ *lipseşte* şi[1] M,P/ Stanciul B,C,E// 5—6 Şi după ce au trecut Dunărea la Gălaţi s-au ispove-duit la un călugăr grec B// 5 Şi s-au ispoveduit C, E, G/ călugăr grec în Gălaţi C,E,G// 6 trecînd]după ce au trecut E,G/ Aceşti sîrbi, trecînd Dunăre, s-au ispove-duitu în Gălaţi la un grec, călugăr M,P/ Şi]Iară M,P/ călugăr grec M,P/ lui]la B,C,E, G// 7 Duca-vodă pre acei sirbi şi li-au luat Duca-vodă şaptedzăci de pungi B,C,E,G/ Duca voevoda şi Duca voevoda li-au luat M, P// 8 odoară scumpe B,C/ Deci acei sîrbi mai pre urmă ş-au găsîtu vreme P, M/ *după* vréme *ad.* acei sirbi B/ de]şi M,P// 9 Ţara Lechască B/ şi viind ⟨cu P⟩ poghiazuri în Moldova, aceĭa M,P/ aceiĭa B]aciei sirbi C/ pe]şi pre M,P/hatmanul Velicico B,D,E,G/ Velişcu M, P// 10 Şi făce ţării multe răutăţi, că era M,P/ podghiazuri C/ *repetă* şi[2] E/răutăţi C/ răutăţi în ţară B/ ţărîi]aici în ţară G/ *după* ţărîi *ad.* acei sirbi C// 11 foarte harnici B,E,G, foarte viteji M, P / aşĭa B, aşa C/ s-au]li s-au E, G/ poghiiazu B, podghiaz C// 11—12 Iară la un poghiaz ĭ-au încungiuratu tătarii şi era mulţîme de tătari ⟨tătari mulţime P⟩. Şi atunce Stanciul sîrbul M, P // 12 mulţime B/ tătarî B, C/ Decii Stanciul D/ Stanciul]Şi unul ce-l chiema Stanciul C/ în război, acolo G / *lipseşte* acolo M, P// 13 ceiĭalalaţi B, ceĭalalţi doi C/ ceiĭalalţi doi, Ilie şi cu Duma Iuruc, au scăpat D/ rane B, C/ Decii B,C,D/ dintru acéle rane B, dintr-acéli rane C// 15 de au B]şi au C/ acolo]Ilie D/ acolo Ilie şi cu Dima Iuruc de era ⟨au fost G⟩E, G / era C/ acolo Ilie şi cu Dima Iurucu de era capete mai marii la înpăratul Niamţului B // 15—1 în Ţara Nemţască. Ilie sîrbul au agiunsu de era la înpăratul nemţăsc, ⟨la înpăratul nemţăsc de era P⟩ mai mare preste 20.000 sîrbi M, P// 15 cap] capete C,E,G/ nemţăscu C, Niamţului G/ *ad. marginal* la înpăratul nemţăsc G/ pe] mai mari pe G/ doaodzăci de mii]20 A/sirbi B, C //

doaodzăci de mii dé sîrbii. Iar Dima Iuruc mai pe urmă ş-au făcut pace ş-au venit în ţară, de ĭera baş-bulubaş la Costantin Duca-vodă. Ş-au perit şi el de foc, înpreună cu Totoescu, vel-căpitan, cînd s-au aprinsu erbărie în Ĭaşii. Videţii acmu ce-au făcut acel dohovnicu grec! De dragul să te ispovedueştii la dînşii!

7. Coborîtu-s-au şi doi hatmani leşesştii cu oştii pe Prut în gios, pîn' la sat la Boian. Eşitu-le-u Suleman-paşea sarascherul înnainte şi cu Cantemir-vodă şi le-au dat leşilor războiu prea taré şi frumos. Caré leşii n-au putut ţinea războiul, şi peste no⟨a⟩pte pe-ntreg au tăiat lunca ş-au trecut peste Prut. Iar Suleman-paşea cu tătarîi şi cu Cantemir-vodă s-au întorsu înapoi. Caré Cantemir-vodă de atunce au dobîndit de la turcii maré cinsté şi laud⟨ă⟩ şi credinţă, căcé merge prea biné şi frumos la războiu. C-aşea merge în frunte, de nu s⟨ă⟩ pute ţinea /
f. 248 cei tinérii de dînsul.

8. Deci leşii dintr-acéĭa au prinsu şi mai maré pizmă

---

1 Iurocu sîrbul M, P // 1—2 Iar după acéĭa, mai pre urmă, Dima Iuruc, după ce s-au făcut pace, au vinit C// 2 şi au venit aici în ţară, în Moldova, de au fost baş-bulucbaş B,E,G/ de]şi C/ era C/ şi viind în Moldova au fostu baş-bulubaş M,P// 3 voevod M/Şi au B,C/ *lipseşte* şi C/ focu B// 4 Totoescul B, C/ *lipseşte* înpreună cu Totoescu, vel-căpitan E, G// 3—4 Şi cînd s-au aprinsu erbăriĭa în Iaşi, înpreună cu Totăescul vel-căpitan, au peritu şi el de focu M, P/ cîndu B/ aprinsu pravul cel de puşcă în turnu la ⟨în G⟩ curtia ⟨cea G⟩ domniască în Iaşi E, G/ erbăriĭa C/ Iaşi B/ *după* Iaşi *ad.* pravul cel de puşcă ⟨sineţ D⟩ în ⟨din D⟩ turnu la ⟨de la D⟩ curtea domniască C, D// 5 Vedeţi B/ acumu B/ Videţi, fraţilor, acum ce au C/ duhovnic B, dohovnic C/ De]Drept B,C,D,E, G, M, P // 6 ispoveduieşti / să să ispoveduiască cineva la dînşii/ B, E, G / dînşii]greci M, P // 7 7]8 G, P, 10 M / Coborîtu-s-au atuncea B, C, E, G/ lĕşeşti B,C/ oşti C// 7—8 Doi hatmani leşeşti s-au pogorît cu oştile leşăşti ⟨*lipseşte* leşăşti P⟩ în Moldova, în satu în Boĭan M, P// 8 pînă B, C/ *după* Boian *ad.* în ţinutul Cernăuţilor C/ Eşitu-li-au B, Şi li-au eşit C, G/ Suliman-paşĭa B, Suliman-paşa C//9 sarascheriul B,C//8—10 Sarascheriul Suliman-paşĭa cu oşti turceşti şi Costandin Cantimir voevod cu oşti moldovineşti lĭ-au eşitu înnainte şi au datu M,P// 9 li-au dat lĕşilor B,C// 10 pre C/ tare B/ Carii B, Care C/ lĕşii B, C/ Care războiu leşii nu lĭ-au ⟨l-au P⟩ putut răbda, şi M, P// 11 piste B, preste C/ noapte B, noapté C/ pi-ntreg B, C/ tăĭat C// 12 şi au C/ şi au trecut piste Prut şi au fugit B/ preste C/ Suliman ⟨Suliiman C⟩-paşĭa şi cu B,C,E,G/ cu turcii, cu tătarii M, P// 13 voevod M/ înnăpoi B, C/ Care B, C, *lipseşte* M,P // 14 atuncea C/ de atuncea au dobîndit, de atuncea de la turci mare şi cinste şi laudă B/ turci C/ mare C// 13—17 Costandin Cantimir voevod de atunce au cîştigatu mare cinste şi credinţă la turci, fiindcă la acel războiu s-au purtat foarte bine. Că atîta au mersu în frunte, cît nici cei tineri nu să ⟨pute P⟩ ţine de dînsul M, P// 15 laudă C/ căci B, C]pentru căci D, pentru că E, G/mergea C/pre bine B,C// 16 Că aşĭa B, Că aşa C/mergea B,C/ *după* frunte *ad.* războiului C, oştii G/nu să putea B,C//17 cĭei C/tineri B,C//18 8]12 M, 11 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ lĕşii B,C/ dintru aceasta P/ prinsu]pus M, P/ mare B,C//

pe dînsul, de slobodzie poghiiazuri în toate părţili, de strîca. Şi ţara era tot bejănită, lipsă dé pîné, că nu putea ara oameni⟨i⟩. Iar stupi⟨i⟩ şi vinul să făcea, că era om năroc it.

Ţara bir nu da, că era ertată de la Po⟨a⟩rtă. Numai nu putea de vrajbă, că şi cai⟨i⟩ lui din ceir i-au luat Crupenţichi c-un poghiiaz leşescu. Caré pe urmă acel Crupenţichi au agiunsu de au fost şi jicnicer maré. Şi domnie în Ĭaşi, dup⟨ă⟩ ce i-au luat caii, nu pute şădea, ce s-au mutat în Cetăţuĭa. Că dé nu s-ar hi mutat în Cetăţue, cînd au bătut poghiiazul pe Velicico hatmanul la Copou, l-ar hii luat şi pe dînsu din Ĭaşii.

9. Dup⟨ă⟩ voro⟨a⟩va ce au avut Şerban-vodă cu Cantemir-vodă, prins-au pe Iordachi post⟨elnicul⟩ Rusăt dé l-au închis şi l-au muncit, că i-au cetluit capul. Ş-au dat vro treidzăci, patrudzăci dé pungii de bani. Şi pe

---

1 dînsul]Cantemir-vodă G/ pe dînsul, pe Cantemir-vodă D,E/ pre Cantimir voevod şi pentru aceĭa trimite în Moldova poghĭazuri în toate părţile de strîca şi jăcuĭa M,P/ sloboziĭa B,C/ *după* podghiazuri *ad.* în Moldova C/ părţile B,C// 2 de strica în ţară B/ strica C/ *ad. ulterior* tot B/ bejenită B,C/ bejenită şi era lipsă D/ şi lipsă de pîine încă era C/ lipsă de pîine foarte mare, mare era, că nu putea oamenii să facă pîine de răul poghiazurilor B/ lipsă ⟨şi lipsă G⟩ de pîine foarte mare era, că nu putea oamenii să facă pîine de oşti ⟨*lipseşte* de oşti G⟩ E, G/ Şi ţara era toată băjănită ⟨tot bejănărită P⟩; oamenii nu pute eşi să are; în pîine era lipsă. Stupii M, P/ oamenii C// 3 stupii B/ stupii să făcea buni şi vin încă să făcea mult, că C/ stupii să făcea buni şi vinul, că G/ *lipseşte* că era om năroc it M,P// 5 Ţara atuncea C/ că era ertat birul ţărîi B, că era birul ertat C, că birul ţărîi era ertat G, că era ertat birul ţărîi de la împărăţie de la Poartă E/ Poartă B,C// 5—7 Numai nu putea trăi oamenii ⟨oamenii trăi E,G⟩ de poghiazuri leşeşti ⟨*lipseşte* léşeşti G⟩ că şi caii lui Cantemir-vodă din ceair ⟨ceiriu G⟩ i-au luat Sandul Crupenschii B,E,G, Că atîta strîca leşii, cîtu şi caii cei ⟨*lipseşte* cei P⟩ domneşti i-au luatu ⟨luasă P⟩ Crepiţchii ⟨Crăpiţchie P⟩ din ceair M,P// 6 caii C/ lui Cantemir-vodă D/ ceair C// 7 Crupenschii C/ cu un B, C// 7—8 *lipseşte* c-un poghiiaz leşescu ... jicnicer maré M, P/ poghiazu B, podghiaz C/ Care B/ Care mai pre urmă C// 8 Sandul Crupenschii B, E/ Crupenschii C/ *după* Sandul Crupenschie *ad.* la alţi domni G/ ajunsu C / *lipseşte* şi B / jicnicér mare şi medelnicér mare B, E/ jicnicer] medelniciar C/ mare C // 9 domniĭa B, C / după B, C// 8—10 Deci Cantimir voevoda, după ce i-au luatu şi caii, s-au temutu să mai şază în Iaşi, ci s-au mutat în Cetăţuie M, P// 9 putea şidea B, C// 10 fi B/ Că dé nu s-ar hi mutat în Cetăţuie]Şi C// 10—12 *lipseşte* Că dé nu s-ar hi mutat ... din Iaşii M, P// 10 Cetăţuĭa B/ podghiazul C// 12 l-ar fi B, C, atuncea l-ar fi E/ dînsul C]Cantemir-vodă B, D, E, G/ Iaşi B, C// 13 9]13 M 12 P / După B, Iară după C, G/ voroava B / avut]vorbit B// 13—15 Cantemir voevoda după giurămîntul ce-au făcutu lui Şerban voevoda, au prinsu pre Iordachi Roset postelnicul, l-au închisu, l-au muncitu M, P // 14 prins-au Cantemir-vodă B, E, *ad. marginal* prins-au Cantemir v⟨oe⟩vod G/ postelnicul C/ Iordachi Roset post⟨elnicul⟩ G // 15 de B,C/ *lipseşte* că M,P// 15—16 Şi l-au făcut de au dat vreo triidzăci B/Şi au C/vreo triizăci C/ Şi ĭ-au luatu vro 30 sau 40 pungi M,P//16 de pungi B,C/ Şi mai pre C//

urmă l-au luat Gavriliță și cu Velicico în chizășie, cum că n-a fugii din Moldova, și l-au slobodzit. Iar pe urmă i-au dat vestea Velicico hatmanul că-i stă cu pricé Șerban-vodă și ïaste să pie⟨e⟩. Și-nțelegînd, au fugit în Țara Ungure⟨a⟩scă.

f. 248v 10. Atunce, cînd au mărsu / Suliman-pașea cu Cantemir-vodă înainte leșilor la Boian, vinit-au și Șerban-vodă cu oasté din Țara Munteniască pîn-în Ïași, de-u descălecat cu oastea la mănăstirea lui Aron-vodă, de-u ședzut vro 4, 5 dzilé de ș-au isprăvit dé la Suliman-pașea avînd grijă de nemții. Și s-au întorsu înapoi pe Bîrlad, tot vînînd vînaturi și pesșté.

Iară în al doile anu a domn⟨i⟩ei lui Cantemir, scoborîtu-s-au craiul Sobețichie cu to⟨a⟩tă puterea sa, și cu toții hatmanii, și cu to⟨a⟩tă recipospolita, și cu multé poghiiazuri în to⟨a⟩te părțilé, în toată țara, pré la Ocnă, pe la Bîrlad, pe la Bujoreni, de nu rămîne un loc neprădat și nestrîcat.

Tăiat-au atunce leși⟨i⟩ pe do⟨a⟩mna Rucsanda, fata lui Vas⟨i⟩lie-vodă, la cetate la Ne⟨a⟩mțu, și pe Andrie-

---

1 Gavriliță vornicul B,C,E/ Velicico hatmanul B,C,E/După aceïa Gavriliță și cu Velișcu l-au luatu M, P/ l-au luat Gavriliță vornicul în chizășie și cu Velicico hat⟨manul⟩, cum G/ chizășiie C// 2 nu va fugi B/ fugi C/ Iar mai B, E]Însă mai M, P/ pre C// 3 i-au dat véste lui Iordachi, Velicico B/ véste C/ i-au dat vestea]i-au spusu M, P/ i-au dat veste că i-au spus Velicico hat⟨manul⟩ că-i stă pricină G/ Velișcu M / că-i]cum că-i M, P/ stă pricină B, E/ price C// 4 voevoda M / iaste să piae B, iaste să piară C, iaste numai să piiară G/ Și înțălegînd Iordachi Rusăt post⟨elnicul⟩ B, Și înțălegînd Iordachi C, Și înțălegînd Iordachi Rusăt D, G// 5 Unguriască B,C// 6 10]14 M, 13 P, *lipsește* C, D/ Atuncea B, C, Iară atuncea G/ Suliiman C/ pașia B, C// 7 înnaintea B, C] asupra M, P/ léșilor B, C/ *lipsește* la Boian M, P/ venit-au B,C/ voevoda M// 8 oaste B, C / pînă în B, C]la M, P/ de au C] și au B, E, G, M, P // 9 la]în G/ *lipsește* mănăstirea lui M, P/ de-u]și au B,C,M,P/ șezut B, C, șezut acolo G/ vreo patru B, C, *lipsește* M, P// 10 cinci B, C/ zile B, C/ de[1]] și B, E, pînă C/ de B, C/ Suliiman-pașia B, C/ avîndu B/ grije B, C// 11 nemți B, C/ Și]de B/ înnapoi C/ *după* înnapoi *ad.* și au mersu B, E, *ad. marginal* și au mărs G/ vînîndu B/ péște B, C// 13 *ante* Iară 10 C, D, 11 B, E, G, 15 M, 14 P/ *lipsește* Iară M, P/ în] întru M, P/ doilea an al domnii B, C/ Cantemir-vodă B,D,E,G,P, Cantimir voevod M/ coborîtu-s-au B// 14 craiul leșescu, Jan al triile Sobețchi B, craiul léșescu, al triile Ioan Sobețchii E, G/ Sobețchii C/ toată B, C/ putére C/ *lipsește* și C, M, P//15 toți B, C/ hatmanii a Țării leșești B,E,G/ *lipsește* toată M, P/ toată recepospolita B, C/ multe B, C/ podghiazuri C// 16 toate B, C/ părțile B,C/ țara]Țara Moldovii B,E,G, Moldova M, P// 16—17 pre[1] C, pre[1-3] B, *lipsesc* M,P//17 pre Bîrlad D/ Bujoréni B, C/ nu rămînea un locu B, C, nu rămăsés⟨e⟩ nici un loc G, n-au rămas nici un loc M,P// 18 nestricat B,C// 19 atuncea B,C/ léșii atuncea D/ léșii C/ léșii și cu căzacii B, E, G/ pre B/ doamna B, C/Roxanda B, Ruxanda C// 20 Vasilii B, Vasilie C/ la Cetatea Niamțului C, în Cetate Niamțului M, P/ și]iară M, P/ și pre o jupîniasă anumé Andrieșoaie B,D,E,G/ Andriïașoaïa C//

şo⟨a⟩ĭa, şi pe Enache gramaticul la ocnă, şi pe alţîi mulţi. Că să făcus⟨ă⟩ tîlhari nu numai dé la o⟨a⟩stea leşască, şi şi din munţîi ungureşştii, de jăcuia mănăstireli, şi alţîi dispré Buge⟨a⟩gu. Încotro căutai, tot de tîlhari dai. Atunce mulţii boĭari şi giup⟨î⟩nes⟨ă⟩ săraci ş-au lăsat casălé ş-au fugit în Ţara Muntene⟨a⟩scă de răul tîlhăretului.

Atunce craiul s-au coborît în gios pen tîrgu pen Ĭaşi/ *f. 249* ş-au mărsu în gios pe Prut pîn' la Pagul. Şi dé la Pagul n-au putut mergé mai nainte, că i-au eşit turcimea şi cu tătărîmea înainte. Şi s-au întorsu înapoi, încungiurat de tătari: caré cum eşie din obuz, cum îlu lua tătarîi. Şi s-au întorsu iar pen Ĭaşi înapoi. Şi era şi Petriceico-vodă cu dînsul. Ş-au lovit pe la Tîrgul Frumos, şi n-au agiunsu cailor obuzului, ap⟨ă⟩, heleşteul cel maré de la Prigoreni. Ş-au luat Siretul în sus ş-au lovit pe la Cernăuţii la Sneatin în ţara lui. Iară Cantemir-vodă l-au gonit cu tătar⟨ii⟩ pîn' la Siret, la Hărmăneşşti.

---

1 Ianachi B, Ianache C,D/ grammaticul C/ grammaticul, fiind ⟨ce era D⟩ cămăraş la ocnă B, D/ şi la ocnă pe Ianachi grammaticul, fiindu cămăraş la ocnă E' G/ la ocnă]la o mînă A/ şi]şi şi M, P/ pre B/ alţii B, C// 2 făcusă B, C/ nu]şi nu M, P/ de B, C/ dé la]din M, P/ oastea B,C// 3 şi[1]ce B,C,D,G,M,P / munţii ungureşti B,C/ *după* ungureşti *ad.* eşiia tîlhari B, E, G/ de]şi M, P/ jecuia B, C, E, G/ mănăstirile B, mănăstirili C/ şi]iară M, P/alţii C, alţi tîlhari B,E,G// 4 despre B,C/ Bugeac B, Bugiac C/ Încătro B, Şi încătro C, Şi ori încotro M, P/ căutai]mergei M, P/ tot de tîlhari dai]tot tîlhari era în toate părţile B,E,G, tot preste tîlhari nemerei M,P// 5 Atuncea B, C/ *ante* Atuncea: 12 B, E, G/ mulţi B, C/ jupînése B, jupînésie C/ sărace B, C/ casăle B, C// 6 şi au B, C/ ş-au fugit]s-au dus G/ Munteniască B,C/ *după* Munteniască *ad.* de aici din Moldova D/ tîlhăritului B, C, tîlharălor M, P// 7 Atuncea B,C/ craiul Sobeţchii B, D, E,G/ jos C/pin[1-2] B,C// 7—8 Pogorîtu-s-au craiul în giosu în tîrgul Ieşii şi de la Iaşi au mersu M,P//8 şi au B,C/ jos C/pînă B, C/ Şi]Iară M/ de B,C// 9 merge B, C/ înnainte C/ *după* înnainte *ad.* şi s-au întorsu înnapoi, că B// *9—10 ad. marginal* că i-au eşit turcimea şi tărărimea înnainte G/ turcii înainte şi tătarii M, turci şi tătarî înnainte P//10 înnainte B, înnainté C//10—11 Şi aşĭa s-au întorsu încungiorat de tătarî şi carele cum eşiia din obuzul leşescu B/ înnapoi C// 11 şi carii ⟨careli E⟩ cum eşiia C, E/ care]că care M, P/ de tătari; şi din obuzul leşesc carele cum eşiia, cum îl şi lua tătarîi de grumaz G/ obuzul leşescu, cum îl şi lua tătarîi de grumazi E/ îl şi lua B, M, P, îi luoa C// 12 *după* întorsu *ad.* craiul B,C,D,E,G/ iar]iarăşi M/ s-au întorsu înnapoi iarăşi prin Eşi P/ pin B, C, prin M/ înnapoi B, C, *lipseşte* E/ *lipseşte* Şi M, P/ Petriceaico B, Petricieico C//13 dînsul] craiul D/ Şi au B,C/ era cu dînsul şi Petriceicu voevoda. Şi au mersu pre la M, P/ ajunsu C// 14 obuzului leşescu apă de băut B, E/ apă de băut G/ apa din hăleşteul C/ hălăşteul B/ apă din tot heleşteul M, P/ mare B, C/ de la]din M, P/ Prigoréni B, C// 15 Şi au[1-2] B,C/ De acolo au purcesu pe Siretiu în sus şi au mersu pre la Cernăuţi M, P/ Sirétiul B, C/ Cernăuţi B/ *după* Cernăuţi *ad.* şi de la Cernăuţi C/ Sneatin]Şletin A// 16 Iar B, C/ Iar Cantemir voevoda şi cu tătarii l-au gonitu pînă M, P / l-au gonit pe craiul B, E, G/ l-au tot gonit C/ tătarîi B, C // 17 pînă B, C / la Hărmăneşti pe Sirétiu B/ Siretiu C/ Hărmăneşti C//

11. Atuncea au arsu leşii şi tătarîi multe curţii boïareşti la ţar⟨ă⟩ şi la Ĭaşi. Ars-au în Lungani, în Obrezeni, în Popi, în Doroşcani, la Leca, în Căcărădzéni 2 părechi, în Podobiţii, într-alţii Lungani, în Albesştii, în Brăesştii, în Prigoreni, în Gănesştii, în Tîrgul Frumos, în Crivesştii, în Petrişu, în Heleşteĭeni, în Hăbăşesştii, în Rugino⟨a⟩sa, în Hălăucesştii, în Cozmesştii, în Purcelesştii, în Stolniceni, în Păşcani şi pe alte locuri multé. Tot curţii şendilite boïaresştii au arsu atuncea, fiind oameni⟨i⟩ închişi pen mănăstirii de frica leşilor ş-a tătarilor. Era în Golïïa oca de ap⟨ă⟩ un potronic.

12. Atunce au luat craiul şi pe Dos⟨o⟩fteiu mitropo-
f. 249v litul din Ĭaşii cu / toate hainele de odoarălé Mitropolii⟨i⟩. Ş-au luatu şi moşteilé lui Sfetei Ion Novei de la Sucevi, caré le-u fostu adus acestea moştii din Ţar⟨a⟩ Turce⟨a⟩scă Alexandru-vodă cel Bun. Şi le-u dus acele moştii înpreun⟨ă⟩ cu Dosoftei mitropolitul în Ţara Leşască, la un tîrgu a

---

1 11]13 B, E, G, *lipseşte* M, P/ léşii B, C/ curţi B/ boereşti B, C// 2 ţară B,C/ Eşi B/ în Iaşi şi la ţară M, P/ *după* Iaşi *ad.* la ţinutul Cîrligăturii C/ Au ars E,G/ Obrejeni B, Obrejéni C, E// 2—9 *lipseşte* Ars-au în Lungani ... boïaresştii au arsu M,P// 3 Léca C/ doao B,C/ părechi C//4 Podobiţi B,C/ într-alţi Lungani C, *lipseşte* G/ Albeşti B, C/ Brăeşti B, C// 5 Prigoréni B, C/ Găneşti B, C/ *după* Frumos *ad.* la ţinutul Romanului C/ în³]la C/ Crivesti B, C// 6 Pietrişu B, C/ Hălăştieni B, Heleşteĭeni C/ Hăbăşeşti B/ *după* Hăbăşeşti *ad.* la ţinutul Sucevii C / în⁴]la C/ Ruginoasa B,C// 7 Hălăucesti B, C/ Cozmeşti B,C/ Purcelesti B,C/ Stolnicéni B,C// 8 multe B, C/ curţi bune şindilite B,E,G, curţi şindilite C// 9 boereşti B, C/ fiindu B/ oamenii B,C/ oamenii fiind M, P/ pin B, pren C// 10 mănăstiri B, C/ léşilor B, C/ şi a C/ tătarîlor B, C/ Era atuncea în mănăstiré în Golïïa C,E / în mănăstiré în Golïïa D/ *după* Golïïa *ad.* atuncea B,G/ În Golïïa era M, P// 11 apă B,C/ un potronic]zéce bani B,C,E,G,M,P/ un potronic, zéce bani D// 12 12]14 B,E,G, 18 M, 17 P/Atuncea B, C/ Dosoftei B/mitropolitul Dositheu C, Dosithei mitropolitul Moldovii D// 12—13 au luat craiul leşesc din Iaşi pre mitropolitul Dosoftei cu toate veşmintile şi odoarăle Mitropolii M, P// 13 Iaşi B,C/ cu toate veşmintele şi odoarăle sfintei Mitropolii B, D/ hainele de veşminteli şi C, E/ toate veşmintele şi odoarăle Mitropoliei din Suceavă G/ odoarăli C/ Mitropolii⟨i⟩ C//14 Şi au luat B,C, Luat-au M,P//14—16 moştiile Sfîntului Ioan ⟨*repetă* Sfîntului Ioan G⟩cel Nou ce au fost la Suceavă, care au fost adus acéste sfinte moştii din Ţara Turcească Alexandru-vodă cel Mare şi Bun B,E,G/moştiile Sf⟨î⟩ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, carele au fost acéste sf⟨i⟩nte moştii adusă de la Cetatea Albă de Alixandru-vodă cel Mare C/ moştiile Sf⟨î⟩ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, care acéste sf⟨i⟩nte moştii au fost adusă din Ţara Turcească cu multă cheltuială de Alexandru-vodă cel Mare şi Bun D// 14—17 moştile Sfîntului Ioan Novi ⟨*lipseşte* P⟩ de la Suceavă, pe care sfinte moştii ⟨moaşte P⟩ din Ţara Turcească lï-au fost adus în Moldova Alecsandru voevod cel Bun. Deci craiul acele sfinte moşti ⟨moaşti P⟩ şi pre Dosoftei mitropolitul lï-au ⟨l-au P⟩ dus în Ţara Leşască M,P// 16 Şi luîndu-le li-au dus G/ li-au B,C/ acéli sfinte moştii B,C,E/ *lipseşte* acele moştii G/ înpreună B,C// 17 Dosiftei B,C,D//

craiului Sobeţichii, anumé Jolfa, de stau acolo pîn-în dzuoa de astădzii. Şi Dosoftei încă acolo au murit.

13. Acestu Dosofteiu mitropolit nu era om prostu de felul lui. Şi era ne⟨a⟩m de mazîl; preînvăţat, multe limbii ştie: elinesşté, lătinesşté, slovenesşté şi altă adîncă carte şi-nvăţătur⟨ă⟩. Deplin călugăr şi cucernic, şi blînd ca un miel. În ţara no⟨a⟩stră pe ceasta vréme nu este om ca acela.

Dup⟨ă⟩ ce l-au dus la Jolfa, îl punea craiul Sobeţichie de s-înbrăca cu hainéle cele scumpé şi odo⟨a⟩rălé Mitropolii⟨i⟩ ţărîi no⟨a⟩stré, de făce leturghii la dzilé mari şi iordan la Bobote⟨a⟩dză, dup⟨ă⟩ obiceiul ţărîi no⟨a⟩stré, de s⟨ă⟩ mira craiul şi toţii domnii leşeştii şi lăuda de frumo⟨a⟩s⟨ă⟩ ţărămoni⟨a⟩ ce aré beserica ţărîi no⟨a⟩stré.

---

1 Sobeţchii B, C, *lipseşte* M, P/ Jolcfa B, C, Jolcva E, Joltcva M, P/ *după* Jolcfa *ad. marginal ulterior* şi pe urmă în zilele lui Costantin Moruz D/ stau]sînt G/ pînă C, şi pînă B, E, G// 2 zioa B, C/ astăzi B, C/ şi acolo stau acele Sfinte moşti ⟨moaşti P⟩ şi pînă astăzi. Iar mitropolitul Dosoftei acolo au şi murit M, P/ Şi Dosiftei mitropolitul încă au şezut acolo şapte ani, pînă la sfîrşitul vieţii sale, Şi acolo murit D / Şi Dosiftei mitropolitul încă au rămas acolo şi au şezut şapte ani şi acolo i s-au tîmplat săvîrşirea vieţii sale G// 3 13]15 B,E,G, 19 M, 18 P/ Acest *Dosoftei mitropolitul* B, C, D/ *lipseşte* mitropolit P/ nu era ⟨om E⟩ din oameni proşti de niamul lui B, D, E/ prost C/ felul]niamul C/ nu era]n-au fost M, P/ de felul lui din niamul lui M, *lipseşte* P// 4 mitropolitul era fecior de neguţitoriu şi preînvăţat G/ Ce era ficior de neguţitor ⟨grec D⟩; şi ⟨era D⟩ preînvăţat B, D, E / ne⟨a⟩m de mazîl]ficior de neguţitor, şi C/ Ci era din mazili şi foarte învăţat M, P/ limbi ştiia B, C/ ştiia multe limbi M, P// 5 elinéşte B,C / lătineşte B, C/ slovéneşte B, slovénéşte C/ şi alt adîncu din cărţi stiia B, şi alte adîncuri a cărţilor D, şi adîncu din cărţi ştiia E, G/ *după* carte *ad.* ştiia C/ învăţătură C/ elineşti, slovineşti, latineşti şi şi alte învăţături adînci M, P// 6 Şi deplin B, C, D, E, G]Era desăvîrşit M, P/ *lipseşte* şi[1] M,P/ cucérnic B,C/ blîndu B// 7 noastră B,C// 7—8 *lipseşte* În ţara... om ca acela M, P/ pre acéste vremi nu să află om B, E/pre acésti vremi C/nu iaste C]nu afla G// 9 Şi după C,M,P/ Iar după D/ *ante* Iară după: 16 B, E, G/ l-au dus]au mărsu B, E/ dus craiul P, adusu craiul M/ Jolcfa B, C, Joltcva M, Jolducfa P/ craiul Sobeţchii, *lipseşte* M, P//10 să înbrăca B, C/ hainéle]veşmintele B, C, D, E, G, M, P / céle scumpe B,C/ şi]cu M, P/ odoarăle Mitropoliii B, odoarăli céle scumpe a Mitropoliii C/ şi scotea şi odoarăle G// 10—11 cele scumpe a Mitropoliii ţărîi noastre şi slujiia liturghie E// 11 noastre B, C/de făcea C] şi slujiia C,D, G, M, P/ liturghie B,C,D,G, sfînta liturghii M, P/ zile B, C // 12 iordanul M/ Bobotiază C / *după* Bobotiaza *ad.* cu ţăremonie B, E / la Bobotează iordan cu ţiremonie G / după B / după obiceaiul biséricii răsăritului şi a ţărîi noastre C // 13 de]şi B, E, G, M, P, să B, C / miera B/ toţi B, C / leşéşti B, leşeşti C // 14 *lipseşte* de C, E, G/ lăuda ţărămoniia ce frumoasă ⟨*lipseşte* cea frumoasă P⟩ pre care o are M, P/ frumoasă B, C/ ţeremonie B, ţeremoniia C / are B, C / biserica răsăritului şi a ţărîi noastre B,E,G/ ţărîi no⟨a⟩stré] răsăritului C/ *după* noastre *ad.* a răsăritului D//

Cantimir-vodă să mîniesé pe cel mitropolit şi-i făcus⟨ă⟩
f. 250 afurisănie de la patrierhii. Dar / nemic dé dînsul nu s-au atinsu, că dzic oameni⟨i⟩ că-i sfînt; iar de Cantimir-vodă s-au atinsu, că l-au găsit legat. Ce nu s⟨ă⟩ ştie, dintr-aceĭa pricin⟨ă⟩, au dintr-alte.

14. Cantimir-vodă, cînd au vinit craiul, rămăsesă mai sîngur. Boerimea, slujitorimea fugis⟨ă⟩ caré încotro putus⟨ă⟩. Numai prea cu puţintei rămăsesă, oameni de curte. Şi-l îndemna o samă dé boĭari să s⟨ă⟩ închiné la leşi. Şi-i scrie şi Şărban-vodă să s⟨ă⟩ închiné, că s-a închina şi el, că i să scobor şi nemţii despré Ţara Nemţască, şi moscalii încă mărgu la Crîm, şi s-or facé tot una.

15. Iară Cantimir-vodă nu s-au potrivit. Una, că ştie rîndul leşilor, că⟨i⟩ slujîsă; a dooa, îi era ficiorul la Po⟨a⟩rtă zălog, Antohie-vodă be⟨i⟩zădeoa. Ce nu-i da mîna. Ce ĭel cu ciné au avut s-au tras spré Fălciiu înainte tătarîlor, cum mai sus s-au pomenit. Şi cu această au nemerit, de i-au eşit maré laud⟨ă⟩ de la turcii.

1—5 *lipsesc* G// 1 Iar Cantemir C/ *ante* Cantemir voevod: 20 M, 19 P/ să mîniĭase C] s-au fost mîniĭat foarte rău B,E/ pre acel B,E, pe acel C/ s-au mîniĭat pre Dosoftei mitropolitul M,P/ şi-i făcus⟨ă⟩]şi i-au fost făcut B,E/ şi trimisésîe de-i făcusă carté de afurisenîie C// 2 şi afurisănii M,P/ patriiarşi B,D/ *după* patriiarşi *ad.* pentru căci s-au dus în Ţara Leşască şi s-au lăsat scaonul şi eparhiia aicea în Moldova C/ Dar]Însă M,P/ Dar de dînsul nemică M,P/ nemică de B// 3 dzîcu B, zicu C]spun M,P/ oamenii B,C/ că iaste sf⟨î⟩ntu C,M,P]că trupul lui sîntu moştii de sîntu B,E/ că iaste sfînt trupul lui, zicu că sînt moştii D/ Cantemir C/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* dzic oamenii că B/ zicu oamenii că s-au atinsu blăstămi că D/ s-au atinsu]zicu oamenii C// 3—5 *lipseşte* iar de Cantimir...au dintr-alte E// 4 că dup⟨ă⟩ ce au murit l-au găsit legatu M,P/Ce]Însă M,P/ să B,C/ ştiîe C/ dintru acéia pricină B,C/ dintru aceĭa sau dintr-altă pricină M,P// 5 dintr-alta C, dintr-altă pricină B// 6 14]17 B,E,G, 21 M, 20 P/ Iară Cantemir C/ voevoda M/ au vinit craiul leşescu Sobeţchii B,E,G, cîndu venisă leşii în ţară M,P/ rămăsése B, rămăsésîe C// 7 fugisă carii încătro B,C//8 putusă C]au putut B,E,G// 7—9 Că boerii fugisă; aşijdere şi slujitorime, care încotro au putut. Şi rămăsăsă numai pre cu ⟨cu pre P⟩ puţini oameni de curte. Şi o samă de boeri îl îndemna să M,P// 8 pre C/ puţintei oameni de curte rămăsése B,E,G/ rămăsésîe C// 9 de B,C/ 9—10 să să închine[1-2] B,C// 10 léşi B,C/ scriia B,C/ Şerban B,C/ voevoda M//11 să va închina B,C/ că şi el să va închina şi cum că-i vin şi nemţii din Ţara Unguriască M,P/ că să scoboară B,C,E,G, că vor să să scoboare D/ nemţii B,C/ despre B,C//12 la]în C/ s-or face C, să vor face B,D,E,M,P/ toţi una M,P]tot de unii B,E,G// 13 15]18 B,E,G, *lipseşte* M,P/ Cantemir C/ voevoda M/ ştiia B,C// 14 léşilor B,C, léşilor cum sînt G/ că slujisă C, că slujisă la dînşii B, că slujis⟨ă⟩ la léşi D]de cîndu slujisă la dînşii M,P/ *lipseşte* că slujîsă E,G/ a doa B,C]alta M,P/ Poartă B,C// 14—16 că-i era Antiohie ⟨Antohi P⟩ voevoda, ficiorul său zălog la Poartă Şi nu-i da mîna. Şi pentru aceĭa cu cine au mai avut s-au tras atunce la Fălciiu M,P// 15 jălog A, zălogu B/ Antiohii B,C/ *lipseşte* vodă B,E,G/ beizade B, bejădeoa A, beizediaoa C/*după* mîna *ad.* într-alt chip B,D,E,G// 16 el B,C/ cine B,C/ *după* avut *ad.* pe lîngă dînsul B,E/spre B,C/ înnaintea C]asupra B,E,G//17 cum]precum B,C,D,E,G/ cum s-au pomenit mai sus M,P/ pomenit]scris B,E, G/ nemerit bine B,E,G//18 de[1]că B,E,G,M,P/mare laudă B,C, mare laudă şi cinste G/ turci B,C//

16. Pé cie vréme era vro 40 şi mai biné de codréni tîlhari, de ţinea drumurilé în Ţara de Gios. Agiuns-au la Cantemir-vodă de i-au ertat. Ş-au vinit toţii în Eşii, şi i-au dus pe toţii în mănăstiré în Gălata, de au giurat cum or sluji lui Cantemir-vodă şi ţărîi cu dreptate. Şi le-au dat le⟨a⟩fă cîté 4 lei de lun⟨ă⟩. Şi au pus capete dintre dînşii / f. 250v pe Zaharie şi pe Sandul şi le-u dat cărţii de volnicie, să strîngă cît de mulţii. Şi cum au sosit la Piiatră, au găsit un poghiiaz de leşi cu căzaci, vro 200 şi mai bine. Şi aşe i-au lovit fără vesté, pe o negur⟨ă⟩, de i-au spart şi i-au spîrcuit şi i-au prinsu şi vii, de i-au dus la Cantemir-vodă, de i-au tot înţăpat şi i-au spîndzurat.

Dece dintr-acea izbînd⟨ă⟩ au început Cantemir-vodă a faci ste⟨a⟩guri de lefecii în Roman şi în Cozmeşştii şi-n Tîrgul Frumos, în Hîrlău, în Podul Liloïa, în Iaşi. Ş-au început a-i birui pe tîlhari ş-a-i prinde, de-i ducea la Cantemir-vodă, de-i tot omorîïa cu fel de feluri de cazne.

17. Aşijderea şi Miron logofătul, fiind staroste la Putna, au făcut siimeni şi hînsari ş-au început şi dintr-acolo a răsîpi tîlharii. Că numai o dată la o bătaïe au prinsu 40 de tîlhari şi i-au tot tăiat cîte în patru bucăţii, de i-au

---

1 16]19 B,E,G, 22 M, 21 P/ Pre acéïa B, C, D, M. P/ vreo B, C/ patruzăci B, C/ era 40 tîlhari codreni de ţine M, P/ bine B, C/ *lipseşte* şi mai biné G// 2 drumurile B, C/ Agiuns-au acei codréni B, E, G/ Şi au agiunsu C, carii au agiunsu M, P// 3 Şi au B,C/ toţi[1-2] B,C/ Iaşi, B,C/ *lipseşte* şi i-au dus pe toţii M, P// 4 pre B// 5 or]vor B, C// 4—5 şi au giuratu lui Cantimir voevod precum îi vor sluji lui şi ţării M, P/ dreptate B,C/ li-au B,C//6 liafă B,C, lefe M,P cîte B,C/ lună B,C]om M,P/ capete]căpitenii M,P//7 Zahariïa C/ Sandul]Alecsandru M,P/ li-au B,C/ cărţi B,C/ *lipseşte* de volnicie M, *lipseşte* de volnicie, să strîngă P// 8 să stringă oameni de oaste B,E,G, să strîngă slujitori C/ cîţi de mulţi C/ Şi au purces spre munte şi cum au sosit B,E,G/ Şi aceştii cum au sosit M,P/ Piatră C/ au]au şi M// 9 poghiiazuu B/ lési B,C/ cu]şi cu B,E,G,M,P/ vreo doao sute B,C/ aşïa B, aşa C//10 fără de véste B,C,D,G/ negură B,C/ spartu B/ Şi fiindu negură i-au lovitu fără veste şi îndată ï-au spart M,P// 11 spîrcuitu B/ i-au prins pre unii B,E,G/ prins-au şi vii dintre dînşii M,P/ de]şi M,P/ voevoda M// 12 de i-au tot omorît cu groznice morţi, că i-au tot spînzurat şi i-au înţăpat C, şi pre toţi ï-au spînzuratu şi ï-au înţăpatu M,P// 13 Decii B,C/ pentru acea B, dintr-acïa C / izbîndă B, C]biruinţă M, P / Cantemir-vodă au început a face C/ voevoda M// 14 a face B, *lipseşte* P/ stiaguri B, C/ *lipseşte* şi[1-2] M, P/ Cozmeşti B, C/ şi în[2] B, C// 15 şi în Hîrlău şi la ⟨în D⟩ Podul Iloae ⟨Iloaïa C,D⟩ şi în Iaşi B,C,D,E,G/ şi în Iaşi M,P/ Şi au B,C//16 a birui M,P/ pre B,C/ şi a-i prinde B,C, *lipseşte* M,P/ şi-i ducea M, şi-i aduce P// 17 voevod M / cu féliuri de muncă şi de cazne B, cu féliuri de féliuri de cazne C, D, cu feliuri de feliuri de cazne şi munci G, cu multe feliuri ⟨ de munci şi P⟩ de morţi M, P// 18 17]20 B,E,G, 23 M, *lipseşte* P/ la]de M,P/ *după* Putna *ad.* la Focşani D// 19 făcut]strînsu M,P/husari C,M,P/ şi au B,C// 19—20 şi au început şi el a răsîpi dintr-acolo pre tîlhari M,P/ răsipi B,C// 20 Prins-au numai la o bătălii 40 tîlhari M,P/ la o bătae, la un războiu au prinsu B,E/ bătaïe]războiu G// 21 patruzăci B, C// bucăţi B,C/ de[2]şi B,E,G,M,P //

pus pen prepeleci pe la drumuri. Pus-au Miron log⟨o⟩-fătul de au lărgit şi drumul la Lunca Mîndrişcăi, că, fiind drumul strîmtu, nu putea să înblé de răul tîlharilor. Şi aşea cu acestea au început a s⟨ă⟩ mai stîrpii. Că de ce-i omoriia, de ce să făce mai mulţii în dzileli acestui domnu.

Aşijderea atunce, cînd au venit craiul mai nainte, f. 251 dup⟨ă⟩ ce au / făcut Cantemir-vodă slujitorii, vădzind Şerban-vodă că înblă tîlhăret mult în Moldova şi n-aré cine să lé stea înpotrivă, şi Cantimir-vodă n-au ţinut parola, cum s-au apucat, cînd l-au pus domnu, să omo⟨a⟩-r⟨e⟩ pe Iordachi Rusăt, ş-au fugit în Ţara Ungure⟨a⟩scă, triimis-au şi el pe Mănăil⟨ă⟩ căpitanul cu saragelé să prindză pe giupîne⟨a⟩sa lui Iordachi Rusăt. Decé aflîn-du-s⟨ă⟩ giupîne⟨a⟩sa lui Iordachi cu multă bejenie pe Oituz, la un sat Grozăsştii, de frica unui poghiiaz leşescu ce vinie din sus, au ⟨a⟩pucat numa ĭa, Iordăchio⟨a⟩ĭa sîngur⟨ă⟩, cu rădvanul. Numai de n-au prins-o sarageleli, iar altă ce au avut agîrlîc, i-au luat tot sarageleli. Şi

---

1 pin prepelece B, C/ logofătul C// 2 de au mai tăiat ⟨tăĭat C⟩ pădurea de au mai lărgit B,C/ *după* logofătul *ad. marginal* de au tăiat pădurea D/ lărgit]mai lărgit E/ lărgit]făcut G/ *lipseşte* şi C,D,G,M,P/ *după* drumul *ad.* mai mare şi mai bun G/ fiindu B// 3 *lipseşte* fiind drumul strîmtu G/ nu putea oamenii să umble B,C,G/ să umble oamenii D, E/ nu pute nime să între ⟨umble P⟩ de M, P// 4 aşa C, *lipseşte* G/ acéste B,C/ a să mai sterpi B,C,D,E,G/ *după* sterpi *ad.* tîlharii C,D,E,G/ Şi cu de aceste au început a să mai înputina tîlharii M, P// 4—7 *lipseşte* Că de ce-i omoriia ... vădzind M, P/ di ce-i B, di cie-i C// 5 *după* omoriia *ad.* pre tîlhari D/ de acéĭa să făcea ⟨făcĭa C⟩ B, C, D, E, G / mulţi B,C/ zilele B,C/ *după* domnu *ad.* a lui Cantemir-vodă B,D,E,G// 6 *ante* Aşijderea: 21 B, E, G, 18 C, D / atuncea B, C/ craiul leşesc Sobeţchii B, C, G / craiul Sobeţchii în Moldova mai înnainte B, C/ înnainte B// 7 după B, C/ *lipseşte* Cantemir-vodă slujitori G// 8 umblă B,C// 8—12 Şerban voevod auzîndu că sîntu tîlhari mulţi ⟨mulţime P⟩ în Moldova şi văzîndu că Cantimir voevoda nu s-au ţinutu de parolă să omoară pre Iordachi Roset ⟨după cum s-au apucatu cîndu l-au făcutu domnu şi cum că Iordachi Rosetu *lipseşte* P⟩ au fugitu în Ţara Ungu-riască, deci s-au mîniiatu şi au trimisu pre Manoli ⟨Manoli P⟩ M, P/ tîlhărit B, C/ n-are B, C// 9 le B,C/ înprotivă C/ Cantemir B,C// 10 cum]precum C,D/ cîndu B/ *după* domnu *ad.* în Moldova B,E,G/ omoară B,C/ 11 pre Iordachi Rusăt şi Ior-dachi Rusăt au fugit B,C,E,G/ Unguriască B,C// 12 el]Şerban-vodă C/ pre B,C/ Mănăilă B,C, Manole G/ căpitanul de Focşani B/ sarageli B, saragele C// 13 pre B,C/ giupîniasa B, jupîniasa C/ *după* Rusăt *ad.* din Moldova C/ Decii B,C]Şi M,P/ aflîndu-să C//14 jupîniasa B,C/ Iordachi Rusăt B,D,E,M,P/ multe bejenii B,C,E//15 Oituzu B/ sat ⟨pre D⟩ anumé Grozeştii B,C,D,E,G// 16 viniia B, C/ apucat C/ numai B,C/ *lipseşte* ĭa C// 16—1 carile venie din sus, s-au înştiinţatu că vin să o prinză muntenii. Şi ⟨Ce P⟩ numai ĭa ⟨*lipseşte* ĭa P⟩ cu rădvanul au scăpatu; iară tot ce au avutu ĭ-au luatu muntenii şi s-au întorsu la Şerban voevod M, P/ Iordăchioaie B, Iordăchioaĭa C//17 sînngură B,C/ *după* rădvanul *ad.* de au fugit C, de au fugit şi au scăpat G/ *lipseşte* Numai C,G/ Numai de au fugit şi au scăpat de n-au prins-o saragelili B,E/saragelile C// 18 ce-au C/saragelili B, saragelile C//

pesté noapte s-au întorsu sarageleli pesté munte în Ţara Munteniască. Şi bej⟨ă⟩nari⟨i⟩, ciné au fost, au sărit după dînşii a dooa dzii pe şle⟨a⟩h şi nu i-au putut agiungé, şi s-au dus cu paci.

18. Triimis⟨ă⟩ sol pe Gavriliţă în Ţara Munteniască, la Şerban-vodă, Cantemir-vodă, că vădzu că s-au mîniiat Şerban-vodă pentru Iordachii şi pentru căci nu s-au închinat la leşi, de pe cum să adeveris⟨ă⟩, cîndu l-au pus domnu. Şi-ntorcîndu-s⟨ă⟩ Gavriliţă înapoi, îndată au şi murit. Dzic să-l fie otrăvit Şerban-vodă. Caută de ⟨a⟩cmu înainte de vedzii ce s-au lucrat zavistie şi răutate în Moldova şi-n Ţara Muntene⟨a⟩scă, de pizma lui Şerban-vodă ş-a Cupăreşştilor, ce-u avut veche. /

f. 251v 19. Îndată s-au făcut pacé cu Cantemir-vodă, de au vinit, de la Ţarigrad în Iaşi, Cup⟨ă⟩reşştii. Ş-au pus pe Iordachi visternic maré, de i-au dat Cantemir-vodă chie ţărîi în mîn⟨ă⟩, şi i-a⟨u⟩ da⟨t⟩ şi o sa⟨mă⟩ de bani din cei ce-i lua⟨să⟩ iar pentru o sa⟨mă⟩ i-a⟨u⟩ da⟨t⟩ tî⟨r⟩gul Scheĭa şi Dră⟨c⟩şa⟨ni⟩, şi pe frate-său Manolachi, staroste

---

1 piste1-2 B, piste1 C, preste2 C/ saragelile B,C// 2 bejenari B,C/ cine B,C/ *după* fost *ad.* acolo B// 3 doa B,C/ zi B,C/ şliah B,C/ *după* şliah *ad.* de i-au gonit B/ agiunge B, ajunge C// 4 pace B,C// 5 18]22 B,E,G, 19 D, 25 M, 22 P/ Triimis-au B,D,E, Triimis-au Cantemir-vodă C,G/ Gavriliţă vornicul B,C,D,E,G// 5—7 Cantimir⟨-vodă P⟩ au trimis pre Gavriliţă în Ţara Muntiniască sol la Şerban voevod pentru Iordachi Roset şi pentru că nu M, P// 6 *lipseşte* Cantemir-vodă C, G// 7 Iordachi B,C// 8 léşi B,C/ căci n-au vrut să să închine D/ de pe]după B,C,D,E,G,M,P/ să adeverisă C] s-au făgăduitu M, P/ cînd C// 9 *după* domnu *ad.* în Moldova B,E,G/ întorcîndu-să C/ Gavriliţă vornicul B,C,D,E,G/ înnapoi B,C// 10 au murit G/ zicu C/ Şi dzicea unii că l-ar fi B,G, Dzicea unii că l-ar fi E, Zic unii că l-ar fi M, P/fiie C/ voevod M/ *după* vodă *ad.* Dar adevărul nu să ştiie B,E/ *ante* Caută: 20 D/ de acum înnainte B,C//11 vezi B,C/ De aice înnainte caută şi vezi ce au lucratu M,P/ ce au C/zavistiia C/ din zavistie şi din răutate B,E,G/ şi răutatea C, *lipseşte* M,P// 12 şi în B,C/ Munteniască B,C/ de]din B,D,E,G,M// 13 voevoda M/ şi a Cupăreştilor B,C/ ce au avut pizmă véche di demult B, ce au avut de demult vechiie C, ce au avut pizmă de demult veche G/ pizmă véche D,E/ *lipseşte* ce-au avut veche M,P// 14 19]23 B,E,G,P, 21 D, 27 M/ ş-au făcut pace B,C// 14—15 Cupăreştii ş-au făcutu pace cu Cantimir voevoda şi din Ţarigrad au venitu în Iaşi. Pus-au M,P//15 Cupăreştii B,C/ Şi au B,C/ *după* pus *ad.* Cantemir-vodă G//16 vistiernic B, vistérnic C/ mare B,C/ de i-au dat]datu-i-au M,P/ *lipseşte* Cantemir-vodă G,M,P/ chéĭaB,C// 17 *după* ţării *ad.* adică visterniciia M, P/ mînă B,C/ şi i-au dat]întorsu-i-au M,P// 17—19 *ad. marginal* şi i-a⟨u⟩ da⟨t⟩ şi o sa⟨mă⟩ ... şi Dră⟨c⟩şa⟨ni⟩ A// 17 samă C/ samă din banii cei M,P/ din]pentru B,E,G// 18 cĭei C, *lipseşte* P/luasă C/ *după* samă *ad.* de bani C,D/ o samă]ceelanţi bani M, P// 18—19 samă de bani ce i-au fost mai rămas i-au dat tîrgul Schéĭa şi satul Drăgşan⟨i⟩ B,E,G//19 *după* Schéĭa *ad.* pe Sirétiu şi satul Drăgşan⟨i⟩ C/ Schéĭa pe Sirétiu D/ şi Drăguşanul M,P, *lipseşte* D/ şi pe]iar pre C, făcut-au pre M,P/ *după* Manolachi *ad.* l-au pus B,E,G, l-au făcut C,D//

la Putna, de s⟨ă⟩ mai adăoge vrăjbilé cu muntenii. Pus-au şi pe fraţii lor, acestor doi, pe Scarlatachi şi Laţcarachi şi pe Mihalachi, capichihăi la Ţarigrad.

Ţine-te, sărac⟨ă⟩ Moldov⟨ă⟩, de acmu înainte de jac şi de mîncături! Toţi acessţie tuscincii, ficiori Cuparului celui bătrîn, de nu s⟨ă⟩ sătura unul cu o sută sau doo de pungii!

20. Dat-au Cantemir-vodă to⟨a⟩tă taina ce au avut cu Şerban-vodă lor. Bucurat-au Cupăresştii pe Cantemir-vodă că l-or faci domn în Ţara Munteniască. Şi aşe tot să pîrîĭa şi s⟨ă⟩ mînca unei pe alţii.

21. Murind Gavriliţă cel bătrîn, pus-au vornic mare în locul lui pe fiiu-său Vas⟨î⟩lachie, dar nu în trécerea tătîne-său, şi pe ⟨ce⟩ĭa⟨lalţi⟩ fraţi a lui a-i mai scăde din volniciĭa ce avea cînd trăe tată-său.

Scos-au şi pe Velicico din hătmănie şi l-au pus vornic maré de Ţara de Sus, şi hatman au pus pe ginere-său Bogdan.

f. 252 Decé / Iordachi visternicul au şi legat frăţîĭe cu Bogdan hatmanul vădzind că-i gineri lui Cantemir, de ţinea

---

1 la Putna, la Focşani D/ de să C]pentru ca să B, pentru ca să să E, pentru să să G, de să-şi M, P / adaogă vrăjbile B, adăogea vrajbile C/ munténii B, C // 2 pre[1-2] C/ fraţii B,C / *lipseşte* lor D, G / *lipseşte* acestor doi M, P / doi boiari B, E, G/ Scarlatachii C/ şi pe Lascarachi B şi pre Lascarachii C, D, G, M, P// 3 şi pe Mihălachi şi pe Lascarachi să fie capichihăi E/ Mihălachi B / pre Mihălachii C/ să fie capichihăi B,G// 4 săracă Moldovă C, săracă Ţară Moldovă B,E,G/ acum B/ înnainte B,C/ jacu B, jacurile M,P// 5 mîncari A/ aceştiia B, C/ tuscincii]cîte cinci C/ Cupariului B,C// 5—7 şi de mîncările a cinci feciori a Cupăreştilor carii unul nu să sătura nici cu 200 pungi de bani M, P// 6 de]carii B,E,G/ să B,C/ cu] cîte cu B,C,G/ sau doao sute de pungi de bani C, sau şi doao sute de pungi de bani pe an; B,E,D/ *ad. marginal* pre an D/ o sută de pungi de bani sau şi doao sute pe an G// 8 20]24 B,E,G, 22 D, 29 M/Dat-au]Spus-au C/ toată taina Cantemir-vodă B, C,E,G// 8—10 Cantimir voevoda toată taina ce-au avut-o cu Şerban voevoda au descoperit-o Cupăreştilor. Iară Cupăreştii au bucurat pre Cantimir voevod, cum că ei îl vor face M,P// 9 lor]Cupăreştilor E,G, *lipseşte* C/ Cupăreştii B,C/ pre C// 10 că-l vor face D/ face B,C/ tot aşa M.P/ aşĭa B, aşa C// 11 să B,C/ unii pre alţii B,C//12 21]25 B,E,G, 30 M, *lipseşte* C/ Gavriliţă vornicul, C,D// 12—14 Murindu Gavriliţă vornicul cel bătrîn, pus-au Cantemir-vodă vornic mare pre fiiu-său Vasilie; dar nu avea ⟨aşĭa G⟩ treceré la domnie ⟨*lipseşte* la domnie E, G⟩ ca tată-său B,E,G// 13 lui]tătîne-său M/ pre C/ Vasilachie C, Vasilii M, P/ dar]însă M, P/ dar nu aşa în cinste şi în treceré ca tată-său C, dar nu era în trécerea ce avea tată-său la domniie D// 14 pre C/ceilalalţi B, ceĭalaţi C/ ai lui au început a-i mai scădea B,C,D,E,G//15 volnicie C//14—15 şi au mai scăzutu şi pre ceelanţi fraţi ai lui din volniciĭa ce-au avut-o atunce cîndu trăĭa tatăl lor M,P/ cîndu B, pe cînd D/ trăiia B,C// 16 Scos-au atuncea B,E,G/ pre C/ Pre Velişco l-au scos din hătmănie M, P//17 mare B,C, *lipseşte* M, P/ *repetă* de Ţara D/ şi]iară, M,P/ *lipseşte* pus C/ pre B,C/ pre Bogdan ginerile său M, P/ Lupul Bogdan D// 18 Decii B,C, *lipseşte* M, P/ Iordachi B,C, Iordachi Rosetu M, P/ vistiernicul B,C/ frăţiie B, frăţiie bună C// 19 vădzind că-i gineri]cu ginerile M, P/ că-i]că iaste B, E, că iaste C,G/ gineré B, ginere C/ Cantemir-vodă B,D,E,M,P/ voevoda M//

la un cuvînt, şi pe cielalţii boĭarii a-i călca din obiceiurile lor. Şi scote mulţimé de orînduĭali pe ţar⟨ă⟩, şi pe mazîli dăjdii gréle, şi pe breşlaşi greutate, de s-au stîns dé atunce. Că era breşlaşi mulţii în ţar⟨ă⟩ atunce, cu mii dé stupi.

Şi Cantemir-vodă carte nu ştie, sama nime nu-i lua, că-i supusesă pé cielalţii boĭari, că ţara era ertată de bir de la-npărăţîie. Iară Lăţicărachi tot triimitea la suté de pungi de lua, ni c-o pricină, ni cu alta. O⟨a⟩ricé sta înpotrivă pentru ţară Miron logofătul şi cu frate-său Velişco vornicul. Îi dzice lui Cantemir-vodă şi lui Iordachii visternicul la mes⟨ă⟩: „Mai des cu păharălé, mărie-ta, şi mai rar cu orînduleléi, că ţara îi ertată dé la Po⟨a⟩rtă, ş-ei vrea să-ţii dai mărie-ta sama odată şi nu-i pute". Şi Velicico şi mai taré totdeauna să sfădie cu Cantemir-vodă şi cu Iordachii visternicul. Caré dintr-acelea voro⟨a⟩ve avînd fric⟨ă⟩, au căđzut şi la prepus, de ş-au pus şi capeteli.

---

1 la]tot la M, P/ cuvîntu B/ iară pre ceelanţi boeri nu-i băga în samă, după obiceiul lor M, P/ pre C/ ceĭalalţi B, ceĭalalţi C / *după* boiari ⟨boĭari C⟩ *ad.* au început B,C,D,E,G/ obiceaiurile B, obiceaiurili C // 2 scotea B,C/ orînduiala B, C, rînduele M]obiceaiuri G / ţară B, C/ mazili dăjdi B, C // 3 pre C / breslaşi[1-2] B,C / greutaté B, C / stînşii A/ stîns atuncea G, stînsu de atuncea B,C/ mulţi B,C// 3—4 *mare greutate, atîta cît s-au stînsu de sărăcii.* Că pre atunce era mulţi breslaşi în ţară şi ave mii de stupi M, P // 4 ţară B, C/ atuncea B/ *după* atuncea *ad.* şi era bogaţi de avea C/ *lipseşte* cu C/ de B, C// 5 *lipseşte* Şi M, P/ voevod M/ nu ştiia B, C/ şi sama nimé nu le mai luoa C/ nu-i]nu le B, D, E, G// 6 că pre ceelanţi boeri îi supusăsă. Ţara era M, P/ supusése B, supusésîe C/ pre B, pre C/ ceiialalţi B, ceĭalalţi C/ că birul ţării era ertat de la înpărăţie B, ţara de la înpărăţie era ertată de bir G// 7 înpărăţiie C/ Iar B,C/ Lascarachi C, Lascarachi capichihaĭa B/ trimitea B,C/ sute B,C// 8 pungi de bani, B,C,D,E/ luoa C/ Iară Lascarachi ⟨Lescărachi P⟩ Roset tot trimete din Ţarigrad în ţară de lua sute pungi ⟨de M⟩bani M, P/ cu o pricină B, C/ Oarece B, Oarecé C/ *ante* Oarece: 24 D/ înprotivă C//8—10 Miron logofătul cîte puţin sta înprotivă pentru ţară, agiutîndu-i şi frati-său ⟨fratile-său P⟩ Velişcu vornicul ⟨Velişco hatmanul caré era vornic P⟩ M,P// 9 Velicico B, C//10 Îi]Şi P/dzicea B, zicea C/ voevoda M/ *lipseşte* şi lui Iordachii visternicul B/ Iordachi C, Iordachi Rusăt P/vistérnicului C, vistiiarnicului D,E// 11 la masă B, la mésîe C]cîndu şide la masă M,P/ păharăle B, păhărăli C/ măriia-ta B, măriia-ta C, *lipseşte* G// 12 orînduĭalile B, orînduialeli C/ că birul ţării ĭaste ertat de la Poartă B, că ţara de la înpărăţie este ertată de bir G/ îi]aste C,D,E,M,P/ Măriia-ta, mai des cu păharul şi mai rar cu orînduelile M, P/ de la Poartă C/ şi-i vrea B,C//12—13 şi odată ii vre mărie-ta să dai samă şi nu-i pute M, P, şi-i vrea măriia-ta să-ţi dai sama odată E//13 să-ţi B, C/ măriia B, măriia C/ putea B,C// 14 tare B,C/ *totdiauna* C/ *sfădiia* B,C/ voevoda M// 15 Iordachi vistiernicul B,C, Iordachi Rusăt visternicul M, P/ Care B, C/ dentru acéle B, dintr-acéli C/ voroave B,C// 15—17 Deci dintru aceste vorbe, fiindu suptu prepus, mai pre urmă ş-au pus şi capetele M, P// 16 avîndu B/ frică B, C / căđzut]agiuns G/ *lipseşte* şi[1] B,G/ *după* prepus *ad.* pentru domniie C/ capetile B, C //

f. 252[v] 22. Şérban-vodă făcus⟨ă⟩ gătiré maré dé oştii / în Ţara Muntene⟨a⟩scă, şi făcus⟨ă⟩ cîteva vas⟨ă⟩, şeici, la Argeş, cu zahara, de sta gata să scobo⟨a⟩re pe Dunăré. Şi s-agiunses⟨ă⟩ cu toate capeteli sîrbiimea pe di cieïa parte de Dunăré şi triimises⟨ă⟩ şi la nemţii pe frate-său Iordachi spătarul şi pe ginere-său, aga Băl⟨ă⟩ce⟨a⟩nul, ca s⟨ă⟩ vie cu o samă dé o⟨a⟩ste nemţască. Agiunses⟨ă⟩ şi la Moscu, să s⟨ă⟩ scobo⟨a⟩re la Crîm.

23. Şi stînd înpotriva sfatului un cne⟨a⟩dzu mare, cheltuit-au Şerban-vodă dé l-au otrăvit, ca s⟨ă⟩ nu mai hie potrivnic sfatului. Agiunsesşă şi cu craiul Sobeţichie, ca s⟨ă⟩ să scobo⟨a⟩re în gios la Buge⟨a⟩g. Şi aşea şi el să purce⟨a⟩gă cu această gătiri, să apucé Ţarigradul, cînd or hii turcii la Beligrad, la nemţii. Numai era pedic⟨ă⟩ Cantemir-vodă cu Cupăresştii, că-l tot pîrîia la Po⟨a⟩rtă. Déce Şerban-vodă, vădzînd înpidecarea lui Cantemir-vodă, au strînsu cîţiiva boïari moldoveni cé ïera în Ţara Munteniască pribegii, unii dé frica lui Cantemir-vodă, alţii pentru frica poghiiazurilor leşesştii. Strînsu-i-au pe toţii la

---

1 22] 26 B,E,G, 21 C, 25 D, 31 M, *lipseşte* P/ Şerban B,C/ făcusă C/ mare B,C/ mare gătire G/ de oşti B, de oaste C// 1—2 Şerban voevoda în Ţara Muntinïască, făcusă mare gătire de oşti şi făcusă şi cîteva şeice la Argeş ⟨Arţăşti P⟩ M, P// 2 Munteniască B,C/ făcusă B,C/ vasă B, vase C// 3 Argéş B/ zairea B, zaharea C/ de]şi M,P/ să să scoboare B,C,D,E, să să pogoare M,P/ Dunăre B,C// 4 să agiunsése B, să ajunsésie C/ capetile B,C/ sirbimea B,C, sîrbilor M,P/ céia B, C // 5 Dunăre B,C/ trimisése B, triimisésie C/ nemţi B,C// 5—6 pre[1-2] C, pre[2] B/ frateli său P/ spătariul B,C/ ginerile său M,P/ Bălăceanul B,C// 7 să vie C/ de oaste B,C/ Agiunsése B, ajunsésie C, Şi agiunsésă G,M,P// 8 moscali M,P/ pogoare M,P/ să să scoboare moscalii să margă la Crîm B,E,G, ca să să scoboare moscalii la Crîm C,D// 9 23]27 B,E,G, 26 D, *lipseşte* C,M,P/ stîndu B/ înprotiva C/ sfatului]acestui sfat G/ cniaz C/ cniaz mare la Moscu B,E,G/ *lipseşte* mare P// 10 au cheltuitu M,P/ voevod M/ *după* vodă *ad.* mulţi bani G/ de B,C/ să B,C// 11 fie B, fiie C/ protivnic B,C, înprotivnicu D/ hie potrivnic]stei înprotivna M,P/ Agiunsése B, Să ajunsésie C,G, Agiunsésie-se D/ cu craiul leşescu, cu Sobeţchii B,C,E,G// 12 să scoboare B,C/ Şi să agiunsăsă şi cu Sobeţchii, craiul leşesc, ca să vii în gios. M,P/ Bugiacu B, Bugiac C/ aşa C// 13 purceadă B,C/ gătire B, gătiré C// 12—14 Şi atunce să purceagă şi el cu ace gătire, şi cînd or fi turcii la Beligrad la nemţi, să apuce Ţarigradul M,P/ apuce B// 14 şi cînd or fi B/ fi C/ Biligrad B, Biligrad C/ nemţi B,C/ *lipseşte* cînd or hii ... la nemţii D/ la nemţi la Biligrad G/ era piedică B,C]ii făce înpedecare M,P// 15 voevoda M/ cu]şi cu B,E,G/ Cupăreştii B,C/ Poartă B,C// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 32 M, 24 P/ voevoda[1-2] M/ văzindu B/înpiedecarea B,C/ lui]ce-i ⟨ce P⟩ făce M,P// 17 cîţiva B,C/ moldovéni B,C, *lipseşte* P/ ce era B,C// 18 pribegi B,C/ pribegi ce era în Ţara Muntinïască M,P/ de B,C/ alţii B,C// 19 poghiazurilor C/ léşeşti B,C/ *după* léşeşti *ad.*fugis⟨ă⟩ de s⟨ă⟩ dusés⟨e⟩ din Moldova G/ pre toţi B, C//18—5 unii de frica poghiazurilor, alţii de frica lui Cantimir voevoda. Şi după ce ï-au strînsu pre toţi la sfat, au alesu să facă domn în Moldova pre Ilie Drăguţăs-

dînsul la sfat, la Bucureşştii. Ş-au ales pe Ilie Drăguţescul
f. 253 să-l facă domnu în Moldova, cu to⟨a⟩tă / cheltuiala lui, ca să ⟨să⟩ mîntuiască de Cantemir-vodă, să nu-i mai fie piedic⟨ă⟩. Şi n-au zăbăvit dup-acesta sfat Şerban-vodă ş-au şi murit. Dzic să-l fie otrăvit fraţii lui, stolnicul Costantin şi spătar⟨ul⟩ Mihai, că era un om groznic: nu veghea nimărui voïa. Om maré la stat, cu ochi ca de bou, harnic, darnicu, mil⟨ă⟩ făce maré la streini, la slujitori. Cheltuia mult, să-ş facă numé, iar nu să strîngă.

Cantemir-vodă încă de acestea oblicind de toate, pîrîs⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă pe Şerban-vodă. Şi turcii nu pute să-l mazîle⟨a⟩scă, că s⟨ă⟩ temea de numeli lui Şerban-vodă, ce scrisesă la hanul să să gătedzé să margă să ïernedzé în Ţara Munténe⟨a⟩scă, să prindză pe Şerban-vodă. Ce gătindu-s⟨ă⟩ hanul, i-au şi vinit vestea c-au murit. Ce gîndesşté omul nu dă Domnul! Că ciné ştie la ce cumpănă aru hii vinit şi Ţara Muntene⟨a⟩scă, de n-ar hii murit atuncea.

---

cul şi cu toată cheltuïala lui Şerban voevod. Însă dup-aceste ⟨aceasta P⟩ n-au trecut multă vreme şi au murit Şerban voevod M, P// 1 Bucureşti B, C/ Şi au B,C/ pre B,C/ Drăguţăscul B,C// 2 toată B,C// 3 să C/ fiïe C// 4 piedică C/ după B,C/ aceasta A/ *după* sfat *ad.* pre mult B// 5 şi au murit C,D,G, *lipseşte* B/ Zicu C, Dzicea unii B,E/ să-l fiïe C]că l-ar fi G/ fraţii B// 5—6 fraţii lui, spătariul Mihai şi cu stolnicul Costantin, că era C// 5—9 *lipseşte* Dzic să-l fie otrăvit ... iar nu să strîngă M,P// 6 spătariul B/ *după* Mihai *ad* dar adevărul nu să ştie E/ *după* era *ad.* Şerban-vodă G// 7 şi nemărui nu veghïa voïa B,E,G nu ⟨le D⟩ veghïïa voïa nemărui C,D/ nemărui]nulea A/ Era om mare B,E,G/ mare C, era mare D/ cu ochii mari C,D/ *lipseşte* ca de bou C,D// 7—8 cu ochi mari, îţi părea că sînt ca de bou; era harnic şi darnic B,E,G// 8 om harnicu D/ milă făcea mare B,C, făcea milă mare G/ la cei streini şi la B,E,G// 9 ca să-ş facă B,E,G/ nume B/ iară C/ nu ca să strîngă avere multă G/ strîngă avere B,E// 10 *ante* Cantemir: 28 B,E,G, 33 M/ acéste B,C/ pîrîsă C, au pîrît B,E,G// 10—16 Cantemir voevod, încă fiind viu Şerban voevoda, să înştiinţasă de toate aceste şi scrisăsă la Poartă şi era să vii hanul cu tătarii să erneze în Ţara Muntinïască şi atunce să prinză pre Şerban voevoda. Iară dacă au auzitu că au murit, s-au potolit. Că ce gîndeşti omul nu dă Domnul M,P// 11 Poartă B,C/ pre C/ putea B,C//12 maziliască B,C/ să B,C/ numele C// 13 scrisése B, scrisésie Poarta C, scrisése înpărăţiïa G// 14 ernezé B, *ernéze* C/ Munteniască B,C/ pre C// 15 gătindu-să C/ véste B,C/ că au murit Şerban-vodă B,C,D,E,G// 16 Precum să dzice un cuvînt pentru că nu iaste precum gîndéşte omul, ce iaste precum dă Domnul E, Pentru că nu iaste cum gîndéşte omul, ce precum dă *Domnul* G/ *gîndéşte* B / cine B, C/ có B, cîe C// 17 ar fi B, ar hi C// 16 — r. 6 din p. urm. *lipseşte* Că ciné ştie ... biné cu do⟨a⟩mna M, P// 17 Munteniască B, C/ Munteniască atuncea, de n-ar fi murit Şerban-vodă G / de n-ar fi murit Şerban-vodă atuncea B, C, D, E//

24. Rădicat-au fraţii lui Şerban-vodă, Costantin stolnicul şi cu Mihai spătarul, domnu atuncea pe un nepot a lor dé soră, anumé Costantin Brîncovanul Băsărab, în locul lui Şerban-vodă. Ave Şerban-vodă ficior maré,
f. 253[v] 5 şi n-au vrut fraţîi lui Şerban-vodă să puíe / pe dînsul, căcé nu trăíia biné cu do⟨a⟩mna.

25. Dup⟨ă⟩ ce s-au aşédzat Brîncovanul în scaun în Bucureşştii, gîlce⟨a⟩va şi zavistie cu Cupăreşştii tot au
10 rămas şi la Brîncovanul, cum era şi la Şerban-vodă, de s⟨ă⟩ tot pîrîia unii pe l-alţii la Po⟨a⟩rtă, de s⟨ă⟩ tot făcea cheltuial⟨ă⟩ amînduror ţărilor.

26. Început-au Brîncovanul a sup⟨ă⟩ra pe do⟨a⟩mna lui Şerban-vodă cu feluri de feluri ş-a-i lua bani dé pe unde era mistuiţii. Că fiindu-i nepot şi-n cinsté la dînsul,
15 îl ştie. Decé aga Bălăce⟨a⟩nul, ginerele lui Şerban-vodă, dac-au înţeles de acea supăraré, n-au vrut să vie de la nemţii ş-au rămas acolo la Sîbiiu. Iar Iordachi spătarul, fratele lui Şerban-vodă, au vinit la Brîncovanul de la nemţii, de unde-lu trimises⟨ă⟩ Şerban-vodă. Decé do⟨a⟩m-
20 na lui Şerban-vodă cădzus-în maré prepus, vădzind c-au rămas ginere-său Bălăce⟨a⟩nul la Sîbii. Şi puşesă trei

---

1 24]29 B, E, G, 22 C, 27 D// 1—3 fraţii lui Şerban-vodă, Mihaiu spătariul şi cu Costantin stolnicul atuncea domn pre un nepot de sor⟨ă⟩ a lor, anume pre G// 2 spătariul B,C/ pre B,C// 3 de sor⟨ă⟩ B,C/ pre anumé B/ Brîncoveanul B/ Başerab A, Băserabă C, Băsărabă D, Basarab E// 4 Avea B,C]Îi rămăsés⟨e⟩ lui G/ mare B,C// 5 fraţii B,C/ să-l pue B,C,E, să-l puíe D// 5—6 pe dînsul domnu, pentru că nu trăíia bine cu doamna lui Şerban-vodă B,E,G/ *după* dînsul *ad.* domnu C/ căcé] pentru căci C/ doamna C// 7—21 *lipsesc* M,P// 7 25]30 B,E,G, 23 C, 28 D / După B, Iară după C,G/ aşezat B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ scaon B,C, scaonul domniei G// 8 Bucureşti B,C/ gîlceavă B,C/ zavistiia B,C/ Cupăreştii B,C// 9 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cum]precum D,G/ cum era]precum au fost E// 10 să B,C/ pre B,C/ alţii B,C/ Poartă B,C/ să B,C//11 cheltuială B,C/ ţărîlor B,C//12 26]31 B,E,G, 24 C, 29 D/ Brîncoveanul-vodă B,D,G, Brîncovanul-vodă C/ supăra B,C/ pre B/ doamna B,C// 13 féliuri de féliuri de supărări B,C,E,G/ şi a-i lua B, şi a-i luoa C/ banii B, C/ di pe undé B, de pre undé C// 14 mistuiţi B,C/ Că-i A/ *după* nepot *ad.* lui Şerban-vodă B,C,E,G/ şi în cinste B,C// 15 îi stiia banii pre unde era B, E, îi ştiia pre unde era G, îi ştiía banii pre undé era mistuiţi C/ fiindu-i lui Şerban-vodă nepot, îi ştiía banii pre unde sînt D/ Decii B, C/ Bălăceanul B, C/ ginereli B,C// 16 deaca au înţăles B, dacă au înţăles C/ acîa C/ supărare B/ *după* supărare *ad.* a doamnii D/ viíe C//17 nemţi C/ şi au C/ Sibiiu C//16-19 de la nemţi de unde îl trimisése Şerban-vodă B,E,G/ spătariul C// 18 Brîncoveanul-vodă C,D// 19 nemţi C/ undé îl triimisésíe C/ Decii B,C/ doamna B,C// 20 căzusă C]era E,G/ mare B,C/ văzindu Brîncoveanul-vodă că au rămas B,G, văzindu Brîncoveanul că au rămas E/ că au C// 21 aga Bălăceanul D/ aga Bălăceanul la Sibiiu, în Ţara Ungurească B,E,G/ la Sibiiu, Bălăceanul C/ *lipseşte* Şi G/ pusése B, pusésíe Brîncoveanul-vodă C/ trii B,C//

st⟨ea⟩guri de lefecii moldoveni, anumé Beşlaga şi Vicol şi Tatul, de-o păzîia pe dînsa şi pe feciorul ĭei, Gheorghie be⟨i⟩zadea, la sat de Drăgănesştii, să nu fug⟨ă⟩ la gineresău la nemţi.

27. Iară dup⟨ă⟩ ce-au trécut un an a domniei Brîncovanului, coborîtu-s-au Bălăce⟨a⟩nul cu oştii nemţesşti şi cu Hezăr ghenărarul de au vinit în tîrgu în Bucureşştii. /

f. 254 28. Dar ficiorul lui Şerban-vodă, cum au înţeles c-au trecut nemţîi munteli în Ţara Munteniiască, dé vin la Bucureşştii, într-o sar⟨ă⟩ s-au înbrăcat cu hainé pro⟨a⟩sté ş-au eşit printre straj⟨a⟩ de la Drăgănesştii ce-l păzîia şi s-au dus înainte oştii nemţesştii. Ş-au rămas numai do⟨a⟩mna sîngur⟨ă⟩ la Drăgănesştii în pază.

29. Brîncovanul, dac-au vădzut că s-apropie oştilé nemţesştii de Bucureşştii, au lăsat Bucureşştii şi s-au scoborît la sat la Ruşi, cu to⟨a⟩tă casa lui, şi boĭari, şi curte, slujitori, ş-au şedzut acolo la Ruşi vro doo, trei, săptămîni. Ĭel şede în Ruşi şi nemţîi în Bucureşştii, cale de opt, noo ce⟨a⟩suri unei di alţii. Şi-i purta de grij⟨ă⟩ Brîncovanul de zahara, de le da tot de-agiunsu dé ce li trebuĭa, şi pe de altă parte au făcut ştiré la Po⟨a⟩rtă şi la tătari să vie.

1—22 *lipsesc* M, P// 1 steaguri B, stiaguri C/ léfecii B/ moldovéni B,C/ anumé]cu căpitanul lor, pre anumé B, cu căpitanii lor ⟨pre E⟩ anumi E, G/ *după* anumé *ad.* căpitanii C/ Beşliaga B, C// 2 păziĭa B,C/ pe dînsa] pre doamna B, D, E, G, pre doamna lui Şerban-vodă C/ pre[2] B/ ficiorul ei, pre Gheorghie beizadea B, E, G / ficiorul C// 3 beizadea C / de]la C / Drăgăneşti B, C/ fugă B, C // 5 27]32 B, E, G, 25 C, 30 D/ după ce au trecut B, C/ domniii B, C/ Brîncoveanului-vodă B, D, E, G, Brîncovanului-vodă C// 6 aga Bălăceanul B, C, E, G/ oşti nemţăşti B, C// 7 Heizer C/ gheneralul B, C/ Bucureşti B, C/ *după* Bucureşti *ad.* la scaonul domnesc G// 8 28]33 B, E, G, *lipseşte* C, D / *după* vodă *ad.* Gheorghii beizadea D, G⟨heorghe⟩ B⟨eizadea⟩ B/ înţăles B, C/ că au B, C// 9 nemţii B, C/ muntele C/ Munteniască B,C/ de B, C/ Bucureşti B, C// 10 sară C/ cu]în G/ haine proaste B, C// 11 şi au B, C/ pintre C, pin B, E, prin G/ straje B, E, străji C/ Drăgăneşti B, C/ păziĭa C/ *după* păziĭa *ad.* necunoscîndu-l străjarii B,E// 12 înnaintea B, C/ nemţăşti B, nemţeşti C/ Şi au B, C// 13 doamna sîngură B, C/ Drăgăneşti B, C// 14 29]34 B,E,G, 26 C, 31 D/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ dacă B,C/ că să apropie B, că să apropiie C/ oştile B,C// 15 nemţăşti B, nemţeşti C/ Bucureşti B,C/ Bucureştii B,C// 16 coborît B, C/ toată B,C/ boiarii şi boerenaşii din curte şi slujitorii şi au şezut B, E,G, şi boĭari şi cu slujitorii curţii şi au şezut C// 17 *lipseşte* la Ruşi C/ vreo doao, trii B,C//18 Ĭel]Brîncoveanul vodă B,C,D,E,G/ şidea B,C/ nemţii B/ nemţii şidea în Bucureşti C, E, G // 18—19 calé de şapte, opt ceasuri D// 19 *lipseşte* noo B, C, E/ alţii]laltă A/ ceasuri de departe unii de alţii G / ceasuri unii de la alţii B, E, ceasuri unii de alţii C/ Şi purta B, Şi le purta C, D / grije B, C// 20 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ zairea, B, zaharea C / *după* da *ad.* nemţilor C/ de agiunsu B/ di[1] B, C, D/ cé B]céle ce D/ le B,C,D// 21 şi[1]jiar B, E, G/ ştire C/ Poartă B,C// 22 tătarî B,C/ viie C//

30. Trémăs-au atuncea ghenărar Heizăr pe un culonel cu vro sută de nemții la Drăgănesștii, de au luat pe do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă de au dus-o în Bucuresștii. Cu voĭa Brîncovanului era, că Drăgănesștii de Ruși nu era departe, calé de doo ce⟨a⟩suri.

31. Dup⟨ă⟩ ce au rădicat pe do⟨a⟩mna din Drăgănesștii, vinit-au numai sîngur ghen⟨ă⟩rar cu capul lui, cu vro sută dé oameni, de la Bucuresștii la Drăgănesștii. Și s-au sculat și Brîncovanul din Ruși, de s-au dus la dînsul
f. 254v în Drăg⟨ă⟩nesști / de s-au înpreunat cu dînsul; ș-au mîncat ș-au vorovit cincii, șes⟨ă⟩ ce⟨a⟩suri ce i-au trébuit. Și așea s-au întorsu ghen⟨ă⟩rar⟨ul⟩ iarăși la obuzul lui în Bucuresștii, și Brîncovanul s-au întorsu la obuzul lui la Ruși. Țara n-o lăsa să s⟨ă⟩ bejăne⟨a⟩scă. Pe cine-i prinde le tăĭa nasul, urecheli, de sta pe loc, ca s⟨ă⟩ po⟨a⟩rte de grijea zaharalei oștilor.

32. Atuncea toții boĭarii muntenesștii îndemna pe Brîncovanul să s-închiné la nemții. Numai unchiu-său, stolnicul Costantin, n-au priimit acestu sfat și nu l-au lăsat să s-închiné. Cîn⟨d⟩ va Dumnedzău, și omul neméresșté sfatul.

33. Atuncea fiindu domnie noo, și viind oștii, și neavînd cu ce să chivernișĭ în grabă, trébuind bani, au

---

1—23 *lipsesc* M, P// 1 30]35 B,E,G, 27 C, 32 D/Triimis-au B, C/ gheneralul B,C/ Heizer C/ pre B,C/ colonel B,C// 2 vreo B,C/ nemți B,C/ Drăgănești B,C/ pre B//3 doamna B,C/ dusu-o B, C/ București B,C// 4 Și cu voĭa Brîncoveanului-vodă au fost G/ Și era cu voĭa Brîncovanului-vodă C/ Brîncoveanului-vodă B, D, E/ Drăgănești B, C// 5 era]sînt B,D,E,G/ cale B,C, calé numai D/ doao ceasuri B,C// 6 31]36 B,E,G, 28 C, 33 D/ După B,C, Iară după G/ pre B,C/ *doamna* B,C, *doamna* lui Șerban-vodă D,G/ Drăgănești B,C// 7 venit-au B/ gheneralul Heizăr B,E,G, gheneralul Heizer C,D// 8 cu]și cu G/ vreo B,C/ de B,C/ București B,C/ Drăgănești B,C// 9 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ din]de la C/ *lipsește* din Ruși B,G/ dînsul]gheneralul B,E,G, gheneralul Heizer D//10 Drăgănești B,C/ înpreonat B,C// 10—11 și au mîncat și au băut și au vorovit B,E,G/ și au[1-2] C/ cinci B,C/ șease B, șasĭe C/ ceasuri B,C/ ce li-au trebuit B,C,D// 12 gheneralul B, C, gheneralul Heizer D/ iarĭși B,C//13 București B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//14 la sat la Ruși B/ ĭară pe țară B,E,G, Iar țara C/ nu o lăsa să să bejeniască B,C/ Că pe cine îi prindea B,E, Și pe cine prindea fugind C, Că pre cine-i prindiĭa fugind G// 15 nasul și urechile B, E, G/ nasurili și urechili C, D/ *după* sta *ad.* oamenii B, G/ locu B/ *după* loc *ad.* toți C/ să poarte de grije zairelii B, să poarte de grije de zahareli C// 17 32]37 B, E, G, 29 C, 34 D/ toți B, C/ muntenești B, C/ pre B, C// 18 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ să să închine B, C/ nemți B,C/ *lipsește* unchiu-său C// 19 acest B,C// 20 să să închine B, C/ Cîndu B, Cînd C/ Pentru că cînd vra G/ Dumnezeu B, C/ nemerésțe B, C/ nemerește și omul sfatul G// 22 33]38 B,E,G, 35 D, *lipsește* C/ fiind domniia noao B, fiind domniia noao în Țara Munteniască C, fiind domniia noao a Brîncoveanului-vodă D/ oști B, C // 23 cé B / chivernisi B, C / grab B / trebuindu B, trebuind C//

scos văcăret întîiaș dată un tult dé vită și doi orții de cal, de au rămas obiceiu pîn-astădzii. Și dé acolo, de la munteni, pesté cîțiva ani, la domnie lui Costantin Ducăi-vodă, au sărit scînteia și la noi în Moldova, de s-au aprinsu acestu pojar de obiceiu.

34. Déce în scurtă vréme au purces și tătarîi a vini în Țara Munteneiască. Brîncovanul îndată atuncea au dat șt⟨i⟩ré țărîi să să dea în laturi la munții, ș-au triimis do⟨a⟩mna la mănăstiré la Brad, la munte, și el au purces în tîmpinarea soltanului la Buzău. Și numai într-acea dzii să nu s⟨ă⟩ fie tînpinat cu soltanul, era să prade țara. /

f. 255 36. Iar nemții, dac-au înțeles că vin tătari, s-au rădicat cu do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă și cu toții din Bucuresștii ș-au trecut munții la Brașov. Și tătari⟨i⟩ cu Brîncovanul i-au gonit pîn-i-au trecut munții, și nemic nu le-u putut strîca. Iar pe țară au strîcat-o rău tătari⟨i⟩, că numai căce n-au luat robii, iar altă, ce-au găsit, tot au luat. Că acolo sînt munții golii, nu pot să s-ascundză oameni⟨i⟩ și dobito⟨a⟩celi⟨i⟩, și era vréme și de iarnă; ce au rămas oameni⟨i⟩ numai cu sufleteli.

37. Iar dé vară, dup⟨ă⟩ ce s-au făcut, trécut-au tătarîi doo, trei rînduri pen Țara Munteniască. Și la mărsu și la întorsu tot pen Țara Munteneiască tréce, de mergea la Beligrad, unde să bate turcii cu nemții, de făcea bogată stricăciuné Țărîi Muntenești.

1—25 *lipsesc* M, P// 1 văcărit B, C/ întîiaj C/ *după* dată *ad.* Brîncoveanul-vodă G/ tultu B/ de B, C/ orți B, C// 2 obiceai B, obiceiau C/ pînă astăzi C]de au fost în mulți ani B,E,G/ de B,C// 3 munténi B,C/ piste B,C/ domniia B, C// 5 acest C/ obiceai rău B,G, obiceaiu rău C,E// 6 34]39 B,E,G, 36 D, *lipsește* C/ Decii B,C// 7 Munteniască B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 8 știré B,C/ munți B,C/ și ș-au triimis B,D,E,G, și au trimis C// 9 doamna B, C, pre doamna D, pre doamna lui G// 10 întru întîmpinarea B,C,E,G, întru întîmpinarea D/ într-acîa C// 11 zi B,C/ să B,C/ întîmpinat B, tîmpinat C/ să prade tătarîi Țara Munteniască B,E,G, să prade Țara Munteniască C, să prade tătarîi țara D// 12 36]40 B,E,G, 30 C, *lipsește* G/ Iară nemții, dacă au înțăles B,C/ tătarîi B,C//13 doamna B,C/ toții B,C/ București B,C// 14 și au B, C/ munții în Țara Unguriască la Brașov B, munții la Brașov, în Țara Unguriască G/ munții C/ Brașev C/ Și]Iar G/ tătarîi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E// 15 pînă B,C/ munții B,C/ nemică B, nimică C/ li-au putut strica B,C// 16 Iară C/ pre C/ stricat-o B,C/ rău]foarte rău B,E,G/ tătarîi B,C//17 căci C]pentru că B, G, cît D, *lipsește* E/ robi B,C/ n-au luat robi]n-au robit G/ ce au B,C// 18 munții goli B,C/ și nu pot să să ascunză C/ oamenii B,C//19 dobitoacelî B,C/ *lipsește* și[9] B,E,G//20 oamenii B,C/ sufletile B, sufletili C//21 37]41 B,E, 31 C, 40 G/ Iară după ce s-au făcut vară, trecut-au B,C,E,G// 22 doao B,C, în doao E,G/ trii B,C,E/ *după* rînduri *ad.* în Țara Unguriască C/ pin B,C// 23 pin B,C/ Munteniască B,C/ trecea B,C/ merge B// 24 Biligrad B, Beliigrad C/ undé C/ bătea B,C/ nemții B,C/ bogată] multă C, G, bogată și multă D// 25 stricăciune B//

38. În al doilea anu dé domnie Brîncovanului rînduit-au înpărăție turcească pe munteni și pe moldovenii și pe tătari și pe un sarascher cu turcii, o samă, să duc⟨ă⟩ pe Tucul grof să-l puie craiu în Țara Ungure⟨a⟩scă. Decé de aicea din Moldova au mărsu hatmanul Bogdan cu o samă dé moldovenii, și un soltan cu tătari, și Brîncovanul cu capul său. Și, agiungînd la marginea Țării Muntenești unde să chiiamă Cînpina, eșitu-le-u Heizăru ghen⟨ă⟩rar înainte și cu aga Bălăce⟨a⟩nul și cîteva miei dé nemții. Ș-au dat războiu foarte taré, de înbe părțilé, și groznic, cîteva ceasuri, și pe urmă au spart pe nemții. Ș-au purces nemții în răsîp⟨ă⟩. Și atuncea au
f. 255v prinsu / pe Heizăr ghen⟨ă⟩rarul la mîna-i lui Tuchil grof, și Bălăce⟨a⟩nul au perit în războiu; dar au perit și sarascherul turcescu, că l-au lovit un glonțu tocma în gură. Dzic că la acel războiu să fie fostu mai mult izbînda despré parte căzacilor Brîncovanului, caré le era cap căzacilor un moldovan, anumé Costîn, ficiorul Nenului.

---

1 38]42 B, E, 41 G, 34 M, *lipsește* C/ *lipsește* În al doilea ... Brîncovanului M, P/ Iar în al doile an a domniii Brîncoveanului-vodă C/ În]Întru D, Iară în G/ an a domniii Brîncoveanului-vodă B, D, E, G// 1—3 Înpăratul turcesc au rădicat ⟨prădat P⟩ pre moldoveni, pre munteni, pre tătarî M, P// 2 înpărățiia B/ pre$^{1-3}$ B, C/ munténi B, C/ moldovéni B, C / tătarî B, C // 3—4 pre$^{1-2}$ B, pre^{1} C/ sarascheriu B, C/ cu o samă de turci C, G/ turci B/ ducă B, C/ cu cîtva turci să ducă pre Duful graful și să-l pue M, P// 4 Tiuchil B, C/ pue B/ Unguriască B,C// 5 Decii B, C, *lipsește* M, P/ aici B// 6 de moldovéni B, C/ și cu un sultan E, M, P/ tătarî B, tătarîi C/ și]iară M, P// 7 Brîncoveanul-vodă cu capul său, cu munténii B, E, G, Brîncovanul domnul muntinesc, au mersu însuș cu oaste sa M, P/ Brîncoveanul-vodă C, D/ ajungînd C/ Muntenești B, C// 8 undé C/ chiamă B, C/ Cîmpina B, C/ eșitu-li-au B, C/ lî-au eșitu înnainte Herzău ghenerariul ⟨ghinăralul P⟩ și cu aga M, P/ Heizăr B, Heizer C// 9 gheneralul B, D, gheneral C/ înnainte B, C/ Bălăceanul C/ *lipsește* și^{2} M,P// 10 mii de nemți B,C/ Și ș-au B,E,G, Și au C/ foarte tare și groznic de amîndoao părțile, cîteva B,C,G/ tare C/ înbe]amîndoao C/ părțile C// 11 și]și foarte M, P/ și mai pe urmă M, P/ spartu B// 12 nemți B,C/ Și au B,C/ nemții B, C/ în răsipă B, *lipsește* C/ *lipsește* Și atuncea M,P// 13 pre B,C/ Heizer C/ gheneralul B, C/ la mîna lui Tiuchil B, C/ Pre Herzău ghenerariul ⟨ghinăral P⟩ l-au prinsu viu și l-au dat pre mîna lui Duful graful M,P// 14 *lipsește* și^{1} B,C/ aga Bălăceanul B,C,E,G//14—15 dar și sarascheriul turcesc au peritu, că M,P/ sarascheriul C/ dar au perit și sarascheriul turcescu ce era mai mare pe oastea turcească, că B// 15 turcescu] ce era pe oastea turcească E/ *după* glonțu *ad.* de pușcă E/ în] pin B, prin G// 16 Și dzicu B, G, Zicu C/ *lipsește* Dzic că la M, P/ fost B, C/ izbînda mai mult D// 16—18 *lipsește* Dzic... Nenului M,P//17 despre B,C/ partea C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ și care C] cărora B,E,G// 18 *lipsește* căzacilor B, *lipsește* cap căzacilor C/ un moldovean B, un moldovan boiar D, un boiariu moldovean E/ pre anumé C/ Costin C, Costin căpitanul de Focșani B// 17 ficior Neniului din Moldova B,E, fecior Néniului de aici din Moldova G/Neniului C//

39. Dup⟨ă⟩ ce au aflat Brîncovanul pe Bălăce⟨a⟩nul mort în războiu, trimisu-i-au capul la Bucureşştii, de l-au pus într-un prepele⟨a⟩c în mijlocul ogrădzîi lui, de-au şedzut vru⟨n⟩ an cu capul în prepele⟨a⟩c. Şi au învăţat de i-au răs⟨î⟩pit şi curţilé şi og⟨r⟩ad⟨a⟩, de au rămas numai jăriştе.

40. Dup⟨ă⟩ izbînda ce au făcut acolo, întrat-au Tuchil grof în Ţara Ungure⟨a⟩scă cu toate oştilé cé scriu mai sus. Ş-au început a strîca şi a ardé ş-a robii pe caré nu vrea să s-închiné lui. Şi aşea au înblat cîteva dzilé, strîcînd pen Ţara Ungure⟨a⟩scă, pîn' ce s-au rădicat altă oasté nemţască, ş-au purces asupra lor. Decé hrof cu turcei şi cu tătarîi n-au cutedzat să stea înpotrivă-lé ş-au fugit pesté munţii înapoi în Ţara Munténe⟨a⟩scă. Iar Bogdan hatmanul, vrînd dréptu să ias⟨ă⟩ pe Oituz la Ţara Moldovei, eşitui-au ţărănimea, săcui⟨i⟩ înainte la Oituz, la strîmtori, de i-au dat războiu to⟨a⟩tă no⟨a⟩pte⟨a⟩, de cu maré greu au scăpat de au eşit din mîna lor, că era
f. 256 să piiară / cu toţîi. Iar tătari s-au dus în Bugeg acasă, iar Tucul grof cu oastea lui, cu ungurimea, au rămas în Ţara Munténe⟨a⟩scă de au ernat ş-au şi vărat, şi multă strîcăciuné făce ţărîi. Numai, pîn-a să rădica Tucul grof, de s-au dus în Ţara Turce⟨a⟩scă, foarte cu puţinte o⟨a⟩ste, curuţii dé a lui, rămăses⟨ă⟩, că puses⟨ă⟩ Brîn-

---

1—24 *lipsesc* M, P// 1 39]43 B, E, 32 C, 42 G/ După B, Iară după C, G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bălăceanul C, aga Bălăceanul B,E// 2 triimisu-i-au B/ Bucureşti B,C//3 prepeliac B,C/ ogrăzii B,C/ de i-au şezut B,C,E//4 vreun B/ *lipseşte* cu B,C,E,G/ prepeliac B,C//4—5 Şi au pus de i-au răs⟨î⟩pit curţile acele din Bucureşti şi ograda G//5 răsipit C/ curţile B]casăle C/ ograda B,C//6 jeriştе B,C//7 40]44 B, E, 43 G, *lipseşte* C/ După B, Iară după G/ Şi după acea izbîndă C/ Tiuchil B// 8 Unguriască B, C/ oştile B,C/ ce B,C/ ce mai sus s-au scris G// 9 Şi au B,C/ strica B,C/ arde B/ şi a robi B,C/ pre carii B,C//10 să să închine B,C/ *după* lui *ad.* Tiuchil grof B,E,G/ aşîa B, aşa C/ umblat B,C/ zile B, C/ stricînd B,C/ pin B,C// 11 Ungurească B,C/ pînă B,C/ oaste B,C// 12 şi au B,C/ Decii B,C/ hrof]Tiuchil grof B,D,E, Tuchil graf C, Tiuchil G/ cu turcii B,C, *lipseşte* E//13 să le stea înprotivă C, să stea înpotriva oştii nemţăşti B,D,E,G/ şi au B,C/ piste munţi înnapoi B,C//14 în Ţara Munteniască înnapoi E/ Munteniască B,C// 15 hatmanul Bogdan D/ vrînd să iasă drept pe Oituzu B,C,E,G/ Moldovii B,C// 16 săcuiii B, săcuii C, săcuimea G/ înnainte B,C/ Oituzu B// 17 strimtori C/ războiu într-o noapte, toată noaptea B,E,G/ toată noaptea C// 18 de¹]şi B,E, decii C, *lipseşte* G/ mare B, C/ mîna]mîinile B,G// 19 piară B,C/ toţii B,C/ tătarîi B,C/ s-au dus la casile lor la Bugeac, iar G/ Bugiac B,C/ acasă]la casăli lor B,E// 20 Tiuchil B, Tuchil C/ oaste C// 21 Munteniască B,C/ şi au B,C/ şi au vărat G, şi au vărat acolo E// 22 stricăciune B,C/ făcea Ţărîi Munteneşti B,C,D, au făcut Ţărîi Munteneşti G/ pînă B,C/ Tiuchil B, Tuchil C// 23 Turcească B,C/ cu puţintea oaste B, cu puţină oaste C//24 curuţi de ai lui rămăsésîe B,C/ rămăses⟨ă⟩]au fost rămas G/pusése B, pusésîe C]au fost pus G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//

covanul oameni dé a lui; pe caré curuți îl găsiía în laturi, pe taină îl și ucide.

41. Făcut-au leșii la Zvancea ocop, din sus de Zvance, de au aședzat oaste. Triimis-au și ⟨în⟩ cetate Sorocei un polcovinic iar cu oaste. Aședzat-au și-n ținutul Cernăuțului în cîteva locuri, de-au făcut părcané de au aședzat oaste joimiri moldoveni și leși: în Vasîleu, pe Nistru, drăgani; în Orășeni pe Zaharoțichie cu leși: în Coțimani ⟨pe⟩ Dobravischie tiji cu leși; în Bănila pe Turculeț cel maré, cu moldoveni; în Hliniță ⟨pe⟩ Botedzu tiji moldoveni; în tîrgu în Cernăuții ⟨pe⟩ Brănesști; în Cuciur ⟨pe⟩ Turculeț cel mic cu moldoveni. Și așe cuprinses⟨ă⟩ tot ținutul Cernăuțului de-l ținea. Și altă tre⟨a⟩bă n-ave; În toate dzileli să băte cu turcii supt Cameniță, că păzíía drumul Cameniței. De⟨ci⟩ cine tréce, tot îi lua de grumadzii și-i robie, și s⟨ă⟩ slobodzie furiș în Moldova și-n Bugeg, dé apuca herghelii a cui găsíía, și
f. 256v lua / și limbă. Și cîndu duce turcii zaharali în Cameniță, le eșie înainte ori la dus ori la întorsu, de-i lovie, și de bogate ori îi și smintie. Așijderea și lepcanii din Cameniță și cu turcii eșie și lovie pe joimiri, pe unde era aș⟨ă⟩dzații, fără vesté, și de bogaté ori îi strîca.

1—22 *lipsesc* M, P// 1 de ai lui B,C/pe]și pe B,C,E, și pre D,G/care B, C/curuț B,C/ îl]cum îl C //2 ucidea B,C// 3 41]33 C, 45 E, 44 G/ *după* léșii *ad.* atuncea B,C,E,G/ den B/ Zvancea[2] C// 4 oaste B,C/ și în B,C,D/ cetatea B/ Sorocii B,C/ un]pre un B,D,E,G// 5 polcovnicu B, polcovnic C, polcovnic cu caste E/ și în B,C/ Cernăuților B,C,D// 6 de au B,C/ părcane B,C// 7 moldovéni B,C/ léși B,C/ Vasileu B,C, în sat în Vasileu G//8 drăgani]au pus drăgani B, au pus drăgani léși E, au așezat drăgani, léși și moldovéni G/ în Orășéni B,C, în Orășéni pre Prut D/ pe Zaharovschii B, C,D] au pus pre Zaharovschii E, au pus pre Zaharovschie G/ léși B,C/ Coțmani B,C/ în Coțmani au pus pe E,G// 9 Dubravschii, B, E, Dobravschii C/ tij C]iară B,C,E/ *lipsește* tiji cu leși G/léși B,C/ iar în Bănița G/ în Bănila pe Cirimuș au pus pe Turculeț E/ au pus pe Turculeț B// 10 mare B,C/ moldovéni B,C/ Hliniță C/ pre Botezu tij cu moldovéni C, pe Botez iar cu moldovéni B, au pus pe Botez iar cu moldovéni E/tiji]iar G//11—12 în Cernăuți au pus pe Brănești cu léși și cu moldovéni; în Cuciurul cel mare ⟨mic G⟩ pe Turculețu cel mic B,G/ în Cernăuți au pus pe Brănești cu léși și cu moldovéni E/ Cernăuți C/ *după* Brănești *ad* tij cu moldovéni C// 12 în Cuciur au pus pe Turculeț E/ cu moldovéni B, tij cu moldovéni C/ așea B, așa C/ cuprinsése B, cuprinsésíe C// 13 Cernăuților B,C/ triabă B,C// 14 nu avea B, n-avea C/ zile C/ bătea B,C//15 păziía B,C/ Cameniții B,C/ Đecii B,C/ trecea B,C// 16 luoa C/ grumazi B,C/ robiía B,C/ să sloboziía B,C/ și în B,C// 17 Bugeacu B, Bugiac C/ de B, C/ găsiía B,C/ a cui și găsiía G//18 luoa C/ cînd C/ ducea B,C/ zairele B, zahareli C/ în cetate în Cameniță D//19 eșiía B,C/ înnainte B,C/ de-i loviía B,C, *lipsește* G// 20 bogate]multe C,D,G/ *lipsește* și[2] G/ smintiía B, C / lipcanii B, C/ din cetate din Cameniță G // 21 *lipsește* și cu turcii C / eșiía B, C / loviía B, C/ pre[1-2] B / undé B, C / așezați B, C // 22 fără de véste B, C, D, E, G/ bogaté]multe B, C, E, G/ îi strica C]să tîmpla de-i și strica B//

42. Tătarîi din Buge⟨a⟩g, hanul, soltani⟨i⟩, cîté de trei, patru ori mergea în Țara Leșască, de-i prăda cît le trebuía. Și la-ntorsu, slăbindu-lé cai⟨i⟩, fiind uneori iarnă, eșie joimirii de pen zămcii de-i lovie pe urmă și scote duiumuri și robii, iară uneori îi lovie tătari pe dînșii.

43. Odată, eșindu Turculeți cel maré la Ștéfăneștii, la drumul Cameniței, să ia limbă, au vădzut vro 40 de turci pe șlah viind de la Cameniță. Deci Turculeți trecînd Prutul să margă la dînșii să-i lovască, au ⟨a⟩pucat de au trecut numai vro treidzăci de joimiri, și s-au și rumtu ghiiața, că era dé primăvară. Ș-au rămas o⟨a⟩stea cea multă a lui Turculețu di ceasta parte, neputînd trece Prutul, că să rumses⟨ă⟩ ghiiața. Déce Turculeți au eșit înainte celor 40 de turcii, și așea s-au bătut față la față vro doo ceasuri, că nu putea cie o⟨a⟩sté să tre⟨a⟩că să lé de⟨a⟩ agiutor. Și i-au înfrînt pe turcii și i-au prinsu vii, caré n-au perit la bătaie. Numai doi au scăpat, și i-au
f. 257 luat robii / de grumadzii de i-au dus în Țara Leșască. Pe unei i-au triimis la craiul, de ș-au făcut numé și cinsté;

1—6 *lipsesc* M, P// 1 42]46 B,E, 45 G, *lipsește* C/ Bugeac B, Bugiac C/ sultani⟨i⟩ B/ cîte B,C// 2 trii B,C/ ori pe an B,D,E,G/ *după* Leșască *ad.* pe an C/ de prăda B,C,D,E// 3 întorsu B,C/ slăbindu-le caii, fiindu B//3—4 uneori slăbindu-li caii de iarnă eșiía de-i loviía și joimirii di pin zămci C// 4 eșíía B/ pin B/ zămci B/ loviía B,C// 5 scotea B,C/ robi B,C/ iar B/ loviía tătarîi B,C// 7 43]47 B,C, 46 G, 35 M, 25 P, *lipsește* C/ Iară odată G/ eșind C/ Turculeț B, Costantin Turculeț C,D/ mare B, C/ Ștefănești B, Ștefănîeștii C// 7—9 Venit-au odată Turculeț cu oaste să ía limbă. Și dacă au sosîtu la Ștefănești, la drumul Cameniții au văzut cît⟨i⟩va turci viind spre șliah de ⟨de la P⟩ Cameniță M, P// 8 Cameniții B,C/ vreo patruzăci B,C// 9 șliah B,C/ Decii Turculeț B,C// 10 Prutul pre ghiață să margă la turci și au apucat M, P/ au apucat B,C// 11 vreo triizăci B, C/ *lipsește* vro M, P/ *lipsește* și² G,M,P/ rumptu B, rupt C// 12 de B,C]despre E/ prim⟨ă⟩vară B/ *lipsește* că era dé primăvară M,P/ Și au B,C/ oastea B, oaste C, oaste ce mai multă M,P// 13 *lipsește* a lui Turculețu M, P/ Turculeț C/ de aceasta B, de aceasta parte de Prut C/ tréce B,C//13—14 *lipsește* neputînd trece ... ghiiața M, P//14 rumpsése B, rumpsésîe C/ ghiața / Decii B,C/ Turculeț B,C, Turculeț ca un vitiaz D//15 înnaintea B, înnainte C/ acelor C/ patruzăci B,C/ așa C/ vreo doao B,C, vreo 2,3 G// 15—16 înnainte turcilor și era ca la 40 turci și vro dao ceasuri s-au bătutu față la față că ⟨căci P⟩ nu pute să ⟨le P⟩ triacă ceelantă oaste să M, P// 16 céía B, ceía C/ oaste B,C/ céíalaltă oaste a lui Turculeț să treacă D/ triacă B,C// 17 le dea, B,C/ agiutoriu B, ajutoriul C/ i-au ⟨au D⟩ înfrîntu Turculeț B,D/ turci B,C//18 carii B,C, pre carii D/ bătălie B]războiu G// 18—20 și pre carii n-au peritu la bătae, i-au prinsu vii. Și numai doi turci au scăpat. Deci pre cei vii i-au luat de grumaz robi ⟨robi de grumazi P⟩ și i-au dusu în Țara Leșască. Și de acolo pre unii i-au trimis înlăuntru la craiul M,P// 18 și]iar pre ceíialalți B,C,E,G// 19 *după* luat *ad.* pre ceíialalți D / robi B, C / grumazi B, C / Pre B, C// 20 unii B, C / trimis C/ craiul Sobețchii C/ nume B / cinste B/ cinste și nume M, P //

pe alții i-au ținut la dînsul, la Bănila, de s-au răscumpărat. Ș-au găsit atuncea la acei turcii negustitori 50 de pungii de bani gata, făr-odoar⟨ă⟩ și hainé și cai.

44. În al șes⟨ă⟩lea anu a domn⟨i⟩ei lui Cantemir-vodă coborîtu-s-au craiul Sobețichii cu oștii gré⟨le⟩ iar în Țara Moldovei, fiind îndemnații și de munteni, de Brîncovanul, de pe cum era învățat ca s⟨ă⟩ facă rău acestei țări, de să acolișie de dînsă totdeauna, precum și mai pe urmă, de au adus și pe moscali cu fapteli lui. Caré, Dumn⟨e⟩dzău, pentru suspinurilé săracilor, i-au plătit de s-au stînsu pomenire lui, cu totul. Ș-au vinit craiul cu obuzul pe la Botășeni și pen Cotnarii pîn' la Tîrgul Frumos, și de la Tîrgul Frumos iar s-au întorsu la țara lui, că era vreme de to⟨a⟩mnă. Și atuncea, întorcîndu-s⟨ă⟩, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Ne⟨a⟩mțu, și-n Sucevi, în mănăstirea arméne⟨a⟩scă, și-n Agapie în mănăstiré, și-n Săcul, și-n Cîmpul Lungu, și-n Hangu. Și cînd au agiunsu cu obuzul pe Siret pe la Ropce, așe i-au lovit o plo⟨a⟩ie cu ninsoaré, de i-au ținut acel vicol vro trei,

---

1 pre alții B,C, iară pre alții M, P/ i-au ținut]i-au popritu M, i-ar fi poprit P/ la dînsul]la casa lui, la dînsul G// 2 Și au găsit B,C, Găsit-au M, P/ atunce Turculeț M, atunce Turculețul P/ acîei C/ turci B,C/ cinzăci de pungi B,C, vro 50 pungi M, P// 3 *lipsește* gata B,D/ fără de odoară B, C, D, G/ fără]deosăbit de alte M,P/ odoară, haine și cai turcești M,P/ haine B,C// 4 44]48 B,E, 34 C, 47 G, 36 M, 26 P/ Iară în B,C,G/ șeaseli B, șasele C/ an B,C/ domniii B,C, *repetă* a domniii E/ voevoda M// 5 craiul leșescu B, D, E, G/ Sobețchii B,C/ oști grele B,C // 6 Moldovii B,C// 5—11 Sobețchii, craiul leșesc, cu multe și grele oști, iarăși au venitu în Moldova, fiind îndemnat de Brîncovanul, domnul muntinesc, ca să aducă strîcăciune Moldovii, că așa era învățat. Însă mai pre urmă au ascultat Dumnezău suspinurile săracilor și au peritu pomenire lui, și a tot nîamului lui, cu sunet M, P// 6 fiindu B/ fiind lésii D,E/ fiind îndemnați lésii C/ îndemnat B,G/ munténi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncoveanul-vodă C// 7 de pe]după B,C,D,E,G/ să B, C/ aceștii B,C// 8 de să tot acolesiîa B/ acolesiîa C/ dînsa B,C/ totdeauna B,C/ precum B,D// 9 de au chiemat pre moscali de i-au adus cu faptele lui G/ Care B,C// 10 Dumnezeu B,C/ suspinurile B, suspinurili C//11 cu totul pomenirea lui E/ pomenirea B,C/ Și au B,C//11—12 Venit-au craiul leșesc cu obuzul lui la Botoșeni M,P// 12 obujul A/ pe]lui G/ Botășeani B,C, Botoșani P/ și pin B,C]la M,P// Cotnar B,C/ pînă B,C]și M,P//13 și]iară M,P/ *lipsește* de la Tîrgul Frumos D/ *lipsește* iar M, P/ fiind vreme de ĭarnă s-au întorsu la țara lui M, P/ *după* întorsu *ad.* craiul C//14 vréme B, C/ toamnă B,C/ *lipsește* atuncea M, P/ întorcîndu-să B, C// 15 au lăsatu din oaste lui oșteni în Cetate Nîamțului M, P/ Niamțu B, C//15—16 *lipsește* și$^{1-2}$ M, P// 16 și în Suceavă B/ și în cetaté în Suceavă și în C/ armeniască B, C, cea armeniască D/ și în mănăstiré în Agapiîa B,C,E,G, și în mănăstirea Agapiîa D, în mănăstire Agapie M,P//17 și în mănăstirea Săcul B,E, și în mănăstiré în Săcul C,G/ și în$^{2-3}$ B, C/ și-n$^{1-2}$]în M, P/ și în *mănăstirea ⟨ad. marginal⟩* Hangu D// 18 agiunsu craiul B,C,E,G,M,P/ obujul A, obuzul lui B,E, obuzul său M, P/ Sirétiu B/ Ropcea C/ așîa B, așa C//19 ploae B, ploaïe C/ ninisoare C/ de i-au]de au C, și au M,P/vreo C/trii C, *lipsește* M,P/zile C//

patru dzili, de au murit oastea mai biné de giumătate, înghețată și leșinată, că era pe la noemvrii. Iar caii le-au /
f. 257v murit toții din obuz, de le-au rămas carălé și carîteli și pușceli toate la Ropce. Dzic că nice craiul mai n-au fostu avînd cal să-ncalece. De⟨a⟩bie au mărsu pîn la Sneatin, că i-au fostu lovitu mînie lui Dumnedzău, de nu era numai vicolul, ce-i lovis⟨ă⟩ și o bo⟨a⟩lă, de murie și oameni și cai. Și la anul au triimis din Țara Leșască de-au luat pușcelé dé la Ropce.

45. Tătarîi și cu Cantemir-vodă n-au vrut să margă mai nainte dup⟨ă⟩ dînșii de la Crivesștii, ce s-au întorsu înapoi. Îndemnatu-i-au Cantemir-vodă pe tătari să margă înainte că, de-r hii mărsu, i-ar hi luat pe toți de grumadzii. Numai tătarîi n-au vrut să margă.

46. Dzic că Sobețichii s-au fostu agiunsu cu tătari, de au fos⟨t⟩ tot una. Numai în vide⟨a⟩la leșilor s-arăta neprietin. Că odată s-au fostu tîmplat într-o no⟨a⟩pte de au tăiat pe niște tătari pre rău Turculeț rohmistru cu moldovenii. Și a doo dzi vădzindu Sobețichie, au fostu

---

1 de]și M, P// 1—2 oaste înghețată și leșinată, mai mult de giumătate, că era în luna lui noemvrii M, P/ bine B,C// 2 înghețați B, E, G/ leșinați B,E,G/ pe la luna lui noemvrii C,E,G // 3 toți B,C/ obuzu B/ de]și M, P/ li-au B, C/ carăle B,C/ carîtele C/ carîtile toate și și pușcile la Ropce M, P// 4 pușcile C, pușcile céle mari toate B,D,G/ Ropcea C/ Și dzicu B, E, G, Zicu C/ nici B, C/ *lipsește* mai M,P// 5 fost B,C/ avîndu B/ încaleci B, încalece C/ De abiia B,C/ pînă B,C// 6 Sletin A// 5—7 n-au avut cal bun să încalice, ci au mersu pre un cal foarte slab. Și cu anevoi au mersu pîn⟨ă⟩ la Sne⟨a⟩tin. Urgiia lui Dumnezău îi lovisă, că nu era M, P// 6 fost lovit B, C/ mîniia B, C/ Dumnezeu B// 7 lovisă C/ boală B,C/ muriia B, C// 8 oamenii B, C/ caii B, C / *după* anul *ad.* de prim⟨ă⟩vară B,E,G// 7—9 și boală ⟨*repetă* și boală P⟩ gre ca aceîa, de mure și ei și caii. Și tocma la anul au triimis la Ropce de ș-au luatu pușcile M, P/ de au B,C// 9 pușcile B,C/ de B,C/ Ropcea C//10 45]49 B,E,G, 35 C, 38 M, *lipsește* P// 10—12 Tătarîi cu Cantemir voevoda ⟨Cantimir-vodă cu tătarîi P⟩ au mersu dup⟨ă⟩ leși pîn⟨ă⟩ la Crivești. Iară de la Crivești tătarii n-au ⟨mai P⟩ vrut să mai margă după leși, ci s-au întorsu înnapoi M,P// 11 înnainte, B,C/ după B,C/ Crivești B,C// 12 înnapoi B,C/ tătarî B,C// 13 înnainte B,C/ de ar fi B,C//12—13 Cantemir voevod mult au îndemnat ⟨îndemna P⟩ pre tătari să mai margă după leși. Și, adevărat, că de ar fi mersu, pre toți i-ar fi luatu de grumazi M, P/ *după* mărsu *ad.* tătarîi D/ fi B/ pre B/ grumazi B,C// 15—19 *lipsesc* M, P// 15 46] 50 B,E,G, *lipsește* C/ Dzicu unii că craiul Sobețchii B, Dzicea unii așa că Sobețchii C/ că craiul Sobețchii D,E,G/ fost B/ ajunsu C/ tătarîi B,C// 16 fost B,C /*lipsește* tot D/ vediala leșilor B,C/ să arăta B,C/ să arăta craiul nepriiatin tătarîlor D//17 nepriiatin B, nepriiatin C, nepriiatin tătarîlor E/ fost B, C/ noapte B,C// 18 au] i-au D/ pre B,C/ tătarî B,C/ *lipsește* pre rău G/ pre rău polcovnicul Costantin Turculeț al nostru cu moldovénii E/ Turculeţu B/ rohmistrul C]al nostru B,G/ moldovénii B,C/ *ad. marginal* Turculeț rohmistru cu moldovenii A// 19 doa B,C/ văzind B, văzindu-i D/ craiul Sobețchii B,C,D,E,G/ fost C//

jăluind pe tătari: „Păcat c-au perit atîţea vitejii!" Ş-au fostu dzicînd lui Turculeţu pentru ce i-au lovit no⟨a⟩ptea, furiş, că el ave prieteşug cu dînşii încă din hătmănie.

47. Dup⟨ă⟩ ce s-au dus craiul în ţara lui, scris-au cărţii la-npăratul Ne⟨a⟩mţului şi la papa de Rim, de s⟨ă⟩
f. 258 fălie pecum au luat atîtea cetăţii din Ţara/Moldovei. Şi pe celi scrisori papa de Rîm tot îl crede şi-i trimite bani să fac⟨ă⟩ o⟨a⟩sté asupra păgînilor. Căcé aşe era voroviţii şi cu înpăratul Ne⟨a⟩mţului: el să margă pe de o parte, şi celalalt pe dé altă.

48. Triimis-au Cantemir-vodă o samă de tătarii cu moldoveni lefecii în Cînpul Lungu şi-n Hangu, de au prădat ş-au arsu, ca s⟨ă⟩ sco⟨a⟩ţă pe joimirii. Şi nu i-au putut sco⟨a⟩te, iară duium şi robii au luat mult tătarîi. Şi-ntorcîndu-să înapoi pe la Iaşi, în sat, le-u dăruit Cantemir-vodă tuturor mîrzacilor postavurii şi atlazuri, şi s-au dus în Buge⟨a⟩g.

49. În al şeptilea anu a domn⟨i⟩ei lui gătitu-s-au Cantemir-vodă cu oastea lui de au mărsu să ia cetate

---

1—3 *lipsesc* M, P// 1 jeluind B,C/ *după* tătarî *ad.* şi au fost dzicîndu B,E,G, *ad.* şi i-au fost căind şi au fost zicînd C, *ad* zicînd D/ că au B, C/ atîţe C/ vitéji B,C/ Şi au fost B,C// 2 dzicîndu B/ Turculeţ B, C/ cé B, cîe C/ lovit]logit A/ noaptea B,C// 3 avea B,C/ *după* hătmănie *ad.* di pre cîndu au fost hatman G// 4 47]51 B,E,G, 39, M, 28 P, *lipseşte* C/ După C, Iară după B,D, E,G,/ *după* craiul *ad.* leşescu Sobeţchii D, G, *ad.* Sobeţchii E/ în]la D, G/ cărţi B,C// 4—7 Craiul leşesc, după ce s-au dusu în ţara lui au scris la înpăratul nemţăsc şi la papa de Roma, lăudîndu-să cum că au luatu în Moldova atîtea cetăţi. Iar papa tot îl crede M, P// 5 înpăratul Niamţului B,C, înpăratul nemţăscu D// 6 să hvăliia B,E, să hfăliia C, să făliia şi să lăuda D, să hălăliia şi să lăuda G/ precum că C/ atîte C/ cetăţi B, C/ Moldovii B,C/ *după* Moldovii *ad.* scriind şi mănăstirili tot cetăţi D// 7 Că şi C/ acéli B,C/ credea B,C/ trimitea B,C// 8 facă oaste B,C/ *după* păgînilor *ad.* a turcilor D/ Căci C, Că M, P, Pentru că B,E,G/ aşia B,C/ voroviţi B,C// 9 *lipseşte* şi E/ Niamţului C/ *după* Niamţului *ad.* împăratul nemţăscu B/ el]craiul D, înpăratul nemţăscu E,G, *lipseşte* B// 9—10 pre de[1-2] B,C/ celelalt]înpăratul să margă D, craiul leşescu Sobeţchii să margă B, E, craiul Sobeţchii să margă C, craiul leşesc să margă, G/ altă parte B,C, D, E, o parte G, altă parte asupra păgînilor M,P// 11 48]52 B,E,G, 36 C, 40 M, 29 P/ Cantimir voevod au triimis M,P/ pre o samă G/ tătarî B,C/ cu]şi cu B,E,G// 12 moldovéni B,C// 11—12 tătari în Cîmpul Lungu şi în Hangu înpreună cu moldovenii lefegii, de au M,P/ Cîmpul B,C/ şi în B,C// 13 şi au B,C/ să scoaţă B,C/ pre joimiri B,C // 14 scoate B,C/ iar B/ robi B, C/ mulţi P/ *lipseşte* tătarii C// 15 întorcîndu-să C/ înnapoi B,C, *lipseşte* M, P/ în sat]încă E,G, *lipseşte* B,C,D,M,P/ le-u]li-au C, încă li-au B// 16 postavuri B,C/ Cantimir voevoda tuturor mîrzacilor au dăruitu postavuri M,P/ atlaze M]alteli P// 17 şi s-au dus tătarii cu dobîndă D, şi aşia s-au dus G/ Bugiac B, Bugiacu C/ *după* Bugiac *ad.* la casăle lor B,E,G// 18 49]53 B,E,G, 37 C, 41 M 30 P/ Iară în C,E,G]la M,P/ şapteli B,C]şeasilea G, şasăle M/ an B,C/ al domniii B, a domniii C// 19 voevoda M/ cetatea B, cetaatea C// 19—3 cu oaste sa, înpreună cu Daltaban ⟨Dalian P⟩ paşa, sarascheriul Oblušicii şi cu ⟨*lipseşte* cu P⟩ hatmanul Steţu al Ucrainei hanului şi cu cîteva mii de tătari şi au mersu cu toţii să ia cetate Sorocii. Şi au M,P//

Sorocii, înpréun⟨ă⟩ cu Daltaban-paşea, saraschérul Oblu-
şiţăi, şi cu hatmanul Steţu a Ocraini⟨i⟩ hanului şi cu
cîteva mii de tătarii. Ş-au stătut pen pregiurul cetăţii
cîteva săptămîni, de-u tot bătut-o cetate, de au făcut
meteredzuri şi lagumuri. Ş-au dat năvăli prea taré, şi n-au
putut-o lua, şi au perit multă oasté atuncea, cînd da
năvăli turcii şi moldoveni⟨i⟩. Şi nu era atîta oaste în
cetate, ca doo, trei sute de drăgani şi c⟨a⟩zaci; numai ei
din cetate nemerie tot în om, iar cei den afară nu pute să
lé strîcé nemic. Şi s-au întorsu înapoi la Ţaşi, făr nicé o
izbînd⟨ă⟩ şi cu multă pagub⟨ă⟩ de oasté.

50. Tot într-acel anu, mai înainte ce au mărsu la Soroca,/
f. 258[v] strînsu-s-au toţii ficiori⟨i⟩ lui Gavriliţă şi cu alţii boerii
mulţii de Ţara de Gios la nunta lui Ion Pălade, la Băcani,
din sus de Bîrlad. Şi acolo au fostu şi vornicul Velicico,
fiind cumnat lui Pălade. Şi strîngîndus⟨ă⟩ acolo la cea
nuntă, au sfătuit şi s-au giurat cu toţii, ei înde ei, să
fug⟨ă⟩ în Ţara Muntene⟨a⟩scă la Brîncovanul, să lé
de agiutor dé cheltuial⟨ă⟩, să margă la Po⟨a⟩rtă să pî-
rască pe Cantemir, să-l sco⟨a⟩tă din domnie, să rădicé
domnu dintre dînşii pe Velicico vornicul.

51. Déce s-au sculat un boiaru dintre dînşii, anumi

---

1 înpreună B,C, dinpreună G/ paşia B,C/ saraschériul Obluciţii B,C// 2 *lipseşte* cu[1] E,G/ Steţ C/ al Ucrainii B,C// 3 tătarî B,C/ Şi au B,C/ pin B, prin C/ prejurul C/ cetăţii B,C// 4 cîteva B,C/ de au bătut cetatea B, de au bătut cetaate C, şi tot au bătut cetate M,P/ de[2]]şi B,C,D,E, G,M,P// 5 Şi au B,C/ pre tare B,C]pre mari G/ şi n-au pututu-o luoa C, şi n-au putut lua cetatea B,G// 6 oaste B,C/ cîndu B// 7 turci B,C/ moldovéni⟨i⟩ B, moldovénii C// 8 cetaate C/ doao, trii B,C/ *după* drăgani *ad.* léşi G// 7—8 Şi în cetate nu era oaste multă, ci numai vro trii sute căzaci şi drăgani M, P/ căzaci B, C/ numai] însă M, P/ ei]ïei C// 9 cetaté B, cetaate C/ nemeriia B,C, nemeriïa de da G/ om]oameni A // 10 nu putea să le strice nemică B,C/ *după* întorsu *ad.* Cantimir voevod M,P/ înnapoi B,C, *lipseşte* M, P/ fără de nici B,C,D,E,G,M,P// 11 izbîndă B,C]biruinţă M,P/pagubă B,C/ de oaste B,C, în oaste M,P// 12 50]54 B,E,G, 42 M, 31 P, *lipseşte* C/ întru acel an B,C/ înnainte B,C/ ce]di cé D/ mai înnainte, pînă a nu merge la Soroca G// 12—15 Mai înnainte, pînă a nu mergi Cantimir voevod la Soroca, s-au adunat boeri mulţi şi feciorii cei de boeri şi cu a lui Gavriliţă, la nunta lui Ioan Paladi la Băcani, din sus de Bîrlad ⟨*lipseşte* şi cu a lui Gavriliţă, la nunta P⟩ M,P// 13 toţi ficiorii B,C/Gavriliţă vornicului D,E,G/ alţi B,C/ boiari B, boïari C// 14 mulţi B,C/ Păladii B,C// 15 fost B,C// 16 fiindu B/ Păladi B, Păladii C, Ion Păladii D// 15—16 *lipseşte* Şi acolo ... la cea nuntă M,P/ strîngîndu-să C/ acea B,D, acîa C// 17 au]s-au G/ Şi cu toţii s-au sfătuit şi s-au giuratu între sine să fugă M, P/ toţii B,C/ ei[1-2]]ïei C// 18 fugă B,C/ Munteniască B, C/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G,M,P/ să le dea B,C// 19 agiutoriu B/ de B,C]şi M,P/cheltuială B,C/ Poartă B,C// 20 Cantemir-vodă B,C,E,G,M,P/ scoată B,C/ domniie C/ să rădice B,C, şi să rădice G]şi să pui M, P// 21 *lipseşte* dintre dînşii M,P// 22 51]55 B,E,G, 38 C, 43 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ boiar B, boïariu C/ anumé C]pre anumé B,D,E,G/ *lipseşte* Déce...anumi M, P//

Iliie Ţifăscul, caré îl poreclis⟨ă⟩ pe urmă Frigé-vacă, şi i-au pîrît la Cantemir-vodă, de le-au spus tot sfatul. Că era boïarii dé la o vréme prea supăraţii de Cantemir-vodă, că era la curte boïarinaşi, tot ficiori de mojîci codreni şi gălăţeni. Şi dzice Cantemir-vodă că domnul face ne⟨a⟩murilé, domnul lé stîngé. Şi-i era urîţii ficiori⟨i⟩ cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era nătura lui. Şi era în cinsté numai hatmanul Bogdan, ginere-său, şi cu Iordachi visternicul Rusăt. Aceşti doi schivernisîia şi mînca ţara, cum le ĭera voe.

Decé boïarii pe aceĭa vré⟨me⟩ nu mai putea suferi să fie călcaţi de acei doi boeri şi dé mojîciia celoralalţi mai mici de curte. Că, cînd eşie la ţară cu slujbe, boïarinaşi⟨i⟩ făce multe năcazuri casălor celor mari a boerilor.

52. Déce Cantemir-vodă, cum au înţeles acel sfat, din Iliie Frigé-vacă, a boïarilor, au şi răpedzit într-o
f. 259 no⟨a⟩pté boerinaşi de ⟨ai⟩ lui / şi slujitori, să-i prindză pe toţii pe acie. Déce unii au scăpat în Ţara Munténe⟨a⟩scă, iar pe carei i-au prinsu i-au adus la Ĭaşi. Şi pe Velicico vornicul, dup⟨ă⟩ ce l-au adus la Ĭaşi, era zavistie mai

---

1 Ilie]Ilie Dabije B,E,G/ caré]pre carele B,G, pre careli C,D,E/ poreclisă C, porecliia B,G/ pre urmă C] mai pe urmă de-i dzicea B, D,E,G/ Frige-vacă B,C// 1—2 Ilie Ţifăscu pre ⟨*lipseşte* P⟩ carile mai pre urmă l-au poreclitu Frigi-vacă, încă au fostu la acel sfatu cu dînşii, însă au mersu şi ĭ-au pîrîtu la Cantimir voevoda şi ĭ-au spusu tot sfatul lor M, P// 2 *după* vodă *ad.* pe boiari B, pre ceĭalalţi boiari E, G/de]şi C/ li-au B, C/ sfatul lor B,E,G// 3 de[1] B, C // 2—14 *lipseşte* Că era boïarii ... celor mari a boerilor M, P // 3 pre C/ supăraţi B,C/ de]pre G// 4 *după* curtea *ad.* domniască B,C,E,G/ boerenaşi B, boïarenaşi C/ mojici B, C / codréni B,C // 5 gălăţéni B,C/ dzicea B, zicea C / *lipseşte* că G/ niamurile B,C// 6 le stînge B,C/ uriţi B, C/ ficiorii B,C/ cei]ciei C// 7 boiar B, boïari C/ în ochi B,C/ de pe]după B,C,D,E,G/ nătura lui]obiceaiul, natura lui B,E,G, natura, obiccaiul lui C,D// 8 cinste B,C/ *lipseşte* ginere-său B,E// 9 vistiernicul B, vistérnicul C/ *după* doi *ad.* boiari E,G/ chivernisiia B,C//10 cum]după cum B, precum E,G/ era voĭa B, C// 11 Decii B,C/ *după* boiarii *ad.* ceĭalalţi G/pre acéĭa vréme B,C// 12 acĭei C/ boiari B, boïari C/ de B,C, *lipseşte* G/ mojicie B, mojicii C// 13 *după* mici *ad.* carii era boerînaşi la curtea domniască G/ de curté B, de la curtea domniască D,E/ cîndu B/ eşiia B,C/ eşiia afară *la ţară* ⟨*ad. marginal*⟩ cu slujbe la ţară boerenaşii D/ boerenaşii B,C// 14 făcea B/ necazuri C/ boiarilor B, boïarilor C// 15 52]56 B'E,G, 39 C, 44 M, *lipseşte* P/ Decii B,C *lipseşte* M, P/ înţăles B,C/ *după* sfat *ad.* a boiarilor B,E,G//16 Ilie C, Ilie Ţifăscul D,G, Ilie Dabije Ţifăscul B,E/ Frige-vacă B,C/ *lipseşte* a boïarilor B,E / răpedzit]triimis în grabă E//17 noapte B,C/ boerenaşi B,C//15—17 Cantemir voevoda, cum au înţăles de acest ⟨acel P⟩ sfat, noapte au triimis boernaşi şi slujitori M,P/ de aĭ lui B,C,D,E,G/ şi]şi cu B,C,D,E,G//18 pre toţi pre B,C/ aceĭia B, acéĭa C/ Déce]Însă M,P/ Decii acei boiari unii B,E,G/ Munteniască B,C// 19 pre carii B,C/ adus]dus B,E,G// 19—3 iară pre aceştie ĭ-au prinsu şi ĭ-au adusu ⟨dus P⟩ la Iaşi, anume pre Velişcu vornicul, pre carile, după ce l-au adusu ⟨dus P⟩ la Iaşi, atunce în grabă, Cantemir voevoda M,P// 20 după B,C/ adus]dus B,E/ zavistiia B/ mai mare B,C, cea mai mare E, G//

maré despré Cup⟨ă⟩ressti, înpungîndu-s⟨ă⟩ cu horba mai dénainte vremi. Și ave și sîial⟨ă⟩ dé dînsul, căcé era mai om décît toții. Atunce, în grab, Cantemir-vodă, în mînie, l-au bătut cu buzduganul și l-au închis în beci.

Deci neprietinii lui Velicico atunci au și aflat vréme de au dzis lui Cantemir-vodă: „De vréme că te-i grăbit dé l-ai bătut, nu-l lăsa viu. Păzește de-l omo⟨a⟩ră că, de ⟨va⟩ scăpa viu, mîné, poimîni el ne omo⟨a⟩ră pe toți".

Și el încă îndată au ascultat și l-au scos no⟨a⟩pte de i-au tăiat capul denainte porții. Pentru bineli ce au dat șt⟨i⟩re Velicico lu⟨i⟩ Iordachi vis⟨ternicul⟩, de au fugit cînd vre să-l omo⟨a⟩re Cantemir-vodă, acmu i-au mulțămit și Iorda⟨chi⟩ vi⟨sternicul⟩ într-acesta chi⟨p⟩, ca un gre⟨c⟩. Și aflar⟨ă⟩ atuncé neprietinii vréme de-au dzis lui Cantemir-vodă: „Acmu, dé vreme c-ai omorît

---

1 despre Cupărești B,C/ înpungîndu-s⟨ă⟩]înpomcișindu-să B,C,E,G/ vorba B,C// 2 dennainte B, denainte C/ vréme B,C/ avea B,C/ siială B,C/ de B,C/ căci C]pentru că B,E,G, pentru căci D// 3 decît B,C/ toți B,C/ Atuncea B,C/ grabă C// 4 l-au bătut cu buzduganul în mînie M,P/ beciu B,C// 5—r. 7 din p. urm. Iară pizmașii lui Velișcu atunce ș-au găsîtu vreme și au zisu lui Cantimir voevoda să-l omoară pre Velișcu. Și l-au scosu *noapte* și i-au tăiatu capul denainte porții. Mai întîi Velișcu vornicul au mîntuitu de moarte pre Iordachi Roset visternicul, iară acum Iordachi Roset visternicul ⟨*lipsește* visternicul P⟩ au sfătuit pre Cantimir voevod de i-au tăiatu capul ⟨lui Velișco P⟩. Și iată ce mulțămită i-au datu că l-au izbăvitu atunce de moarte. Pre Vasîlii *vornicul* și pre Solomon fratile său și pre Costachi fratile său, pre Gheorghiță Mitre, pre Dediul spatariul ⟨sărdariul P⟩ arbănașul, pe trustei ficiorii lui Miron logăfătul i-au închisu pre fiești*c*arile deosăbitu. Lupul, ficiorul lui Gavriliță și Costandin Lambrino, Ivașcu și Antohie Jora, Bujorenești, și din alți Bujorănești, au scăpatu în Țara Muntinîască la Brîncovanul; și de acolo s-au gătitu și s-au dus la Ordiiu la Poartă să pîrască pre Cantimir voevod. Brîncovanul, domnul muntinesc, lî-au zisu atunce să nu să grăbească a mergi la Poartă că veziriul este prietin Cupăreștilor; dar ei nu l-au ascultat. Pizmașii au aflatu atunce vréme și au sfătuit pre Cantimir voevoda să omoară și pre Miron log⟨o⟩făt⟨ul⟩, pre frateli lui Velișcu, căruia atunce îi murisă giupînîasa. Și nimic nu știia de sfatul frățîne-său, nici de sfatul altor boeri; și întru nimică nu era vinovat. Deci Cantimir voevod nu ș-au socotit viîața sa, că era om trecut cu vîrsta bătrîneților, ave șaptizăci ani din naștire sa numai citu nu-i sosîsă ceasul morții, s-au potrivit pizmașilor lui Miron log⟨of⟨ă⟩tul, iară sufletul său nu ș-au cruțatu M,P// 5 Decii B,C/ nepriiatinii B, nepriîatinii C/ atuncea B,C, *lipsește* G/ au și aflat]au găsit G// 6 De]Din D,E/ ti-ai B,C// 7 de B,C/ Păzéște B,C/ omoară B,C// 8 de va scăpa B, de a scăpa C/ mîini B, mîine C/ ne va omorî pre toți B,C,D,E,G// 9 *după* el *ad.* Cantemir-vodă D/ el încă]Cantemir-vodă C/ noaptea B,C// 10 denaintea B, denaintea C/ *după* porții *ad.* domnești B,C, *ad.* curții domnești D,E,G/ binele ce au ⟨i-au E⟩ făcut de au dat D,E,G/ știré C// 10—12 Pentru bineli ce au făcut Velicico de au dat știré lui Iordachi vistiernicul, de au fugit în Țara Unguriască cîndu vrea să-l omoară B//10—14) *ad. marginal* Pentru bineli... ca un grec A// 11 Velicico vornicul C, vornicul Velicico D/ lui C/ vistérnicului C,D] Rusăt G/ *după* fugit *ad.* în Țara Unguriască E,G// 12 vrea C/ omoare C/ acmu]iar mai pe urmă B, mai pe urmă E,G, și apoi C// 13 Iordachi B,C/ vistiernicul B, visternicul C/ întru B/ chip C, *repetă* chip B// 14 grecu B, grec C/ aflară B,C/ nepriiatinii B// 15 dzisără B,C,D,E,G/ de vréme B,C, din vréme D/ că ai B,C//

pe Velicico, triimite de prind⟨e⟩ și pe frate-său, Miron log⟨o⟩fătul, de-l omo⟨a⟩ră, ori vinovat, ori nevinovat, să nu scapi, c-apoi încă a hii mai rău și de tiné și de noi".

Deci Cantemir-vodă nu ș-au socotit viiața lui, că era tricut cu bătrîneţeli, om de 70 de a⟨n⟩i, de numai cît nu-i sosîsă ce⟨a⟩sul și lui, ce s-au potrivit neprietinilor și nu ș-au cruțat sufletul. Ce ca un tiran au triimăs pe Macrei, vătavul de păhărnicei, cu slujitori din Roman, dé l-au luat de ⟨a⟩colo, de la casa lui dé la Bărboși, dé l-au dus pîn' în Roman, și i-au tăiat capul. Și cînd l-au găsit Macrei acolo, la Bărboșii, atunce-i muris⟨ă⟩ și giup⟨î⟩ne⟨a⟩sa. Și nemic nu știe de sfatul frăține-său sau de a celoralalții
f. 259[v] boeri /, că nu era amestecat cu ceîalalții boerii la sfat. Că el pornis⟨ă⟩ atunce pe un ficior a lui, pe Neculaiu, să ĭa fata Ducăi-vodă de la Țarigrad și s⟨ă⟩ gătas⟨ă⟩ și cu celalalt să ĭa fata lui Cantemir-vodă, să s-încuscredzé, și nicé cu gîndul nu gîndie că i-a vini o furtun⟨ă⟩ ca acie.

53. Dzisu-i-au slujitori⟨i⟩, cînd l-au găsit la Bărboși, să fugă, că nu-i departe, în Ne⟨a⟩mțu, iar el n-au priimit, știindu-s⟨ă⟩ drept. Gîndie că l-or ducé la Ĭaș⟨i⟩ și s-a îndrepta. Iar dup⟨ă⟩ ce i-au vinit Macrei, și viind zapciu dup⟨ă⟩ zapciu să piiar⟨ă⟩, nu l-au mai îngăduit ș-au pus dé l-au tăiat în Roman. Și mult s-au rugat lui Macreiu să-l duc⟨ă⟩ pîn'în Ĭași, iar Macrei, ca un om rău și dé

---

1 trimite B,C/ prinde B,C/ *lipsește* pe G// 2 logofătul C/ omoară B/ ori vinovat, ori nevinovat, de-l omoară C// 3 scape B,C/ că apoi B,C/ *lipsește* încă C/ a fi B,C/ tine B,C]măriia-ta E,G// 4 Decii B// 5 cu bătrîneţile B, cu bătrînéţeli C, cu vîrsta bătrînéţelor E/ ca de șaptăzăci C/ șaptezăci B/ ani B,C/ de[3]]și E// 6 sosisă ceasul morții B,C,E,G/ potrivit C/ nepriiatinilor B, nepriiatinilor C// 7 sufletul său B,E, G, sufletul lui D/ *lipsește* ca un tiran E,G/ trimis B,C/ Macrii B,C// 8 păhărniciei C/ *lipsește* din Roman M,P/ de B,C// 9 de acolo B,C// 8—10 și au luatu pre Miron de la casa lui din Bărboși și ducîndu-l pînă în Roman i-au tăiatu capul M,P // 9 de[3-4] B,C//10 pînă B,C/ cîndu B//10—24 *lipsește* Și cînd l-au găsit... rău și de M,P//10 Macrii B,C//11 Bărboși B,C/ atuncea îi murisă giupîniasa B,C// 12 nemică nu știia B,C, nu știia nemică E/ celoralalți boiari B, celorlalți boiari C//13 amestecați A/ ceîalalți boiari B, ceîalalți boiari C//14 pornisă B,C/ atuncea B,C/ pre[1] B,C/ al lui C/ pe[2]anumé E/ Nicolai B, Neculai C//15 pre fata D, pe fata E, pre o fată a C/ să gătis⟨ă⟩ B, D, să gătiia C,E/ *lipsește* și[2] D//16 cu celalalt ficior, cu Pătrașco cămărașul, să ĭa B/ cu celalalt ficior, cu Pătrașco să ĭa pre fata D/ cu celalalt ficior, anumé Pătrașco, ce era cămăraș mare, să ia pe fata E/ celalalt fecior G/ *lipsește* vodă D/ să să încuscreze B,C// 17 nici B,C/ gîndiia B,C/ că a vini asupra E, că a vini asupră-i G/ *fortună* B,C/ acéia B,C//18 53]57 B,E, 54 G, *lipsește* C/ *Zis-au* G/ slujitorii B,C, slujitori atuncea E,G/ cîndu B//19 Niamțu B,C/ *după* priimit *ad.* să fugă C,D// 20 știindu-să C/ Gîndiia B,C/ că-l vor ducé C/ duce B/ Iași C/ să va îndrepta B// 21 după B,C/ i-au]au D,G/ Macrii B,C/ *după* Macrii *ad.* zapciu E// 22 după B,C,E/ piară B,C/ și au pus de B,C// 23—24 Macrii[1-2] B,C/ ducă B,C/ pînă B,C/ în]la E/Iași B,C// 24—1 iar Macrii n-au vrut și nu i-au fost B,E,G/ de nemică C/ fost C//

nemic, nu i-au fostu milă de sufletul stăpînu-său şi s-au grăbit de l-au omorît. Că de l-ar hii dus în Ţaşi, poate s-ar hii îndreptat şi n-ar hii perit. Că multe sluji să tîmplă la domnii vrednicé, dé nu s⟨ă⟩ grăbăscu şi ferescu pe stăpîni de păcat, şi pe urmă cad la laud⟨ă⟩ şi despré stăpîn, şi despré oameni, şi despré Dumnedzău. Iar acesta, ca un varvar, nefiind de ne⟨a⟩m, n-au socotit.

54. Cantemir-vodă dup-acéia mult să căia ce au făcut şi de multe ori plînge între to⟨a⟩tă boerimea şi blăstăma pe ciné l-au îndemnat de au grăbit dé i-au tăiat. Că, dup-aie, n-au trăit un an nice Cantemir-vodă, ş-au murit. /

f. 260

55. Iar pe Vas⟨i⟩lie vornicul, ficiorul lui Gavriliţă, şi pe frate-său Solomon şi pe frate-său Costachi şi pe Ghiorghiţă Mitre şi pe Dedul spătar arbănaş şi pe tustrei ficior⟨i⟩ lui Miron, pe toţi pe aceştie i-au prinsu şi i-au închis, unei în turnu, pe unei la simeni, pe alţii pen beciuri; şi pe Neculau, mărgînd să s-însoaré, l-au întorsu de la Bîrlad de l-au închis şi pe dînsul.

56. Iară Lupul, ficiorul lui Gavriliţă, şi Costantin cumnatu-său, păharnicul Lambrino, şi cumnatu-său Ivaşco şi Antiohie Jora şi Bujorăneşştii şi alţii din Bujorăneşştii au scăpat în Ţara Munteniască, la Brîncovanul, si dé

1—7 *lipsesc* M, P// 2 fi B,C // 3 fi[1-2] B, C/ slugi B,C// 4 domni vrédnice B, domni vrednici C,D,G/ de B,C/ *după* nu să grăbăscu *ad.* la morţi şi la pedépse a omorî şi a pedepsi C/ pre B,C // 5 cad la laudă]sînt lăudaţi B, E, G// 5—6 şi despre oameni şi despre stăpîni şi despre Dumnezeu B, şi despre Dumnezeu, şi despre stăpîni şi despre oameni şi ferescu. Iar D/ laudă C / despre[1-3] C/ stăpînu C/ Dumnezeu C// 6—7 *lipseşte* Iar acesta... n-au socotit B, E, G// 7 niam C// 8 54]58 B,E,G, 40 C, *lipseşte* M, P/ Atuncea Cantemir-vodă, după acéia, mult s-au căit B,E,G/ după C/ mult să căia]mult s-au fost căind C/ După aceste Cantimir voevoda mult s-au căit şi de multe ori plînge M,P// 9 plîngea B,C]au fost plîngînd E/ toată B,C/ blăstăma]au fost blăstămînd E// 10 pre C/ cine B,C/ *lipseşte* de au grăbit G/ de B,C/ după B,C/ aie]acéia B,C// 10—r.5 din p. urm. *lipseşte* Că, dup-aie ... ş-au păzit de au mărsu M, P// 11 nici B,C/ şi au B,C// 12 55]59 B,E,G, *lipseşte* C/ Iară B/ pre C/ Vasilie C/ Gavriliţă a vornicului D// 13 pre[2] C// 14 Gheorghiţă B, C/ pre[1-2] B, C/ Dédiul B/ Dédiul spătariul C/ arubănaş A, arbănaşul B,D/ tustrii ficiorii B,C// 15 Miron logofătul B,C,D,E,G/ pre[1-2] B,C/ aceştiia B,C// 16 unei]pre unii B,C,D,G/ *după* turnu *ad.* la curtea domniască B,E,G / unei[2]junii B,C/ siimeni B,C/ pre[1-2] C, pre[1] B/alţii B,C/ pen]pin B, prin C// 17 *după* Nicolai *ad.* ficior lui Miron log⟨o⟩fătul B, E, ficiorul lui Miron logofătul C,D,G/ mergîndu B, mergînd C/să să însoare B,C/ *după* însoare *ad.* la Ţarigrad B,E,G, însoaré la Ţarigrad să ia pre fata Ducăi-vodă, precum mai sus s-au scris D/ *după* întorsu *ad.* di pe drum C// 18 de[2]şi G/ pre C// 19 56]60 B,E,G, 41 C/ ficior lui Gavriliţă vornicul B,E,G, ficiorul lui Gavriliţă vornicul şi cu D// 19—20 şi Costantin păharnicul Lambrino, cumnatu-său, şi G// 20 Librano A/ şi]şi cu D// 21 Antohii B,C/ Bujorăneştii B,C/ alţii/ *lipseşte* din Bujorăneşştii B,C,E,G] din boiari D// 22 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ de B,C//

acolo s-au gătit și s-au dus la Odrei, la Po⟨a⟩rtă, să pîrască pe Cantemir-vodă.

Și le-u dzis atuncea Brîncovanul să nu s⟨ă⟩ grăbască să margă atunce la Po⟨a⟩rtă, că-i prietin vizirul Cup⟨ă⟩resștilor. Ei n-au ascultat ș-au păzit de au mărsu.

57. Iară Cantemir-vodă, dup⟨ă⟩ ce au înțeles, au răpedzit și el pe Bogdan hatmanul și pe Iordachie Rusăt visternicul, cu alții boerii mulții dé țar⟨ă⟩, de s-au pîrît dé față cu toții la Divan. Și i-au dat pe toții în obedzii de grumadzii, de i-au adus la Cantemir-vodă în Iași.

58. Déce Cantemir-vodă, dup⟨ă⟩ ce i-au adusu-i, i-au pus la închiso⟨a⟩ré, și nu i-au omorît, c-au poroncit Po⟨a⟩rta să nu-i omo⟨a⟩r⟨e⟩. Și ș-au adus aminte și
f. 260v dé giurămîntul / ce-au giurat Cantemir la Gavriliță celui bătrîn, să nu-ș atingă sabie de ne⟨a⟩mul ficiorilor lui. Ce i-au pus bani⟨i⟩ pe toții, să-i înto⟨a⟩rcă cheltuial⟨a⟩ ce au cheltuit la Po⟨a⟩rtă, pe unii cîte dzeci pungii, pe alții cîte 5, pe alții cîte cum au socotit. Și dup⟨ă⟩ ce ș-au plinit bani⟨i⟩ i-au dat pe chizășie și i-au slobodzit. Deci

---

1 *lipsește* s-au gătit și G/ Udriiu B, C/ Poartă B,C// 3 li-au B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să C// 3—4 să nu să grăbască atuncea să margă la Poartă G// 4 atuncea B,C/ Poartă B,C/ că-i]că iaste C,D,E,G/ că iaste viziriul priiatin Cupăreștilor B// 5 Și ei B,C,E,G, Dar ei D/ și au păzit B,C// 6 57]61 B,E,G, 42 C, 47 M, 33 P/ după B, C/ înțăles B, C/ răpedzit]trimis B, E, G// 6—7 S-au înștiințatu Cantimir voevoda că Lupul, ficiorul lui Gavriliță și cu ceelanți boeri pribegi din Țara Muntinească s-au dus la Poartă să-l pîrască și au trimis și el pre Bogdan N, P// 7 pre[1] C/ Iordachi B,C// 8 vistiernicul B, vistérnicul C/ cu]și cu E, și pre M, și P/ boiari B, boiari C/ mulți B,C/ de[1-2] B,C/ țară B,C//8—9 s-au pîrît cu toții de față la Divan B, s-au pîrît cu toții de față la Divan, înnainte veziriului E, s-au pîrît la Divanul înpărătesc G// 9 toții C/ pre toți C/ obezi C// 10 grumazi C/pe toți de grumazi de ⟨și G⟩ i-au pus în obezi și ⟨de G⟩ i-au adus B,E,G/ voevoda M/ *lipsește* în Iași G// 11 58]43 C, *lipsește* B,D,E,G, M,P/ Decii B,C/ *lipsește* Déce Cantemir-vodă M,P/ după B,C, Și după M,P/ i-au adus B,G// 12 i-au pus la închisoaré]i-au închisu M,P/ închisoare B, închisoaré C/ că au poroncit Poarta B,C, că-i poroncisă de la Poartă M,P//13 omoare B,C/ Și ș-au adus] Iară deosăbitu că ș-au adus M,P//14 de B,C/ ce au B,C/ ce-u giurat] ce au fost giurat D, M/ Cantemir-vodă B,C,D] el M,P/ Gavriliță vornicul celui bătrîn B,Gavriliță vornicului celui bătrîn C,D//15 să nu s⟨ă⟩ atingă sabiia lui B,C, adică să nu s⟨ă⟩ atingă sabiia lui M,P/ niamul B,C/ sabiia lui de dînsul sau de feciorii lui G/ ficiorilor lui Gavriliță D// 16 pre C/ toți B,C/ întoarcă cheltuiala B,C// 16—19 i-au pusu numai de i-au întorsu banii cîți cheltuisă ⟨el P⟩ la acîa giudecată în Țarigrad. Și dîndu-i în chizășie i-au slobozitu M, P// 17 *lipsește* ce au cheltuit la Po⟨a⟩rtă B/ cheltuit]făcut G/ Poartă C/ pe unii]și i-au pus pe unii B,E,G, pre unii i-au pus C/ zéce B,C/ pungi de bani B,C,D,E,G/ pre[2] C// 18 cinci pungi de bani B,C, cinci pungi E/ pre C/ au]s-au G/ după B,C// 19 banii B,C/ chizășiie C, chizășiia altora G// 19—3 Decii C] Iar B/ carii B,C/ avut C/ carii au fost mai neputincioși au șezut mult închiși și pe unii i-au și bătut B/ *lipsește* Deci carei ... i-au slobodzit E,G/ *lipsește* Deci carei au ⟨a⟩vut ... ș-au plătit bani⟨i⟩ M,P//

carei au ⟨a⟩vut putință și prietini, mai curund au dat, și i-au slobodzit, iar carei au fostu mai neputincioși au șădzut mult închișii, și i-au bătut pîn' ș-au plătit bani⟨i⟩.

59. Iară ficiorilor lui Miron nu le-u luat nemic și i-au dat pe chizășie și i-au slobodzit.

Din toții boerii rămăsesă Dedul spătarul arbănașul închis în turnul clopotnițîi la Trei Sfetiteli. Și-l puses⟨ă⟩ 10 pungii de bani, și n-ave cu cé plini, că era un om mai scăpat. Și po⟨a⟩te ave și pizmă pe dînsul, că-l scoses⟨ă⟩ în doo rînduri să-i taie capul. Decé el într-o no⟨a⟩pte au înbătat pe siimeni, pe străjeri⟨i⟩ ce-l păzîe, și s-au slobodzit cu o frenghie pe o ferastră din turnu pîn' gios ș-au apucat de-u încălecat cu doi ficiori ș-au fugit.

60. Dar Cantemir-vodă a doo dzii, dac-au oblicit c-au scăpat, au poroncit să nu-l mai cauté nimé, nicé să-l mai gone⟨a⟩scă. Că, dé vremé c-au încălecat, nu iasté nimé harnic să-i stea înpotrivă sau să-l prindză pe om pe cela; că-l știe el ce vite⟨a⟩z bun iasté, c-au fost cu

---

1 priiatini C/ curînd C// 2 *repetă* și C/carii C/ fost C// 3 șezut C/ mult]multă vreme G/ închiși C/ *după* bătut *ad.* pre unii B,E,G/ pînă B,C/ banii B, C // 4 59]62 B,E,G, 44 C, *lipsește* M,P/ Miron log⟨o⟩fătul B, E, G/ *repetă* Miron G/ li-au B,C/ *ad. marginal* luat G/ nemică B,C/ Iară de la ficiorii M,P//4—5 nimic n-au luatu ci, dîndu-i în chizășiie, i-au slobozit M,P// 5 chizășiia altora C// 6 Și din toți boiarii B,E,G, Iară dintre toți boiarii C/ rămăsése B, rămăsésie C] au fost rămas G/ Dédiul spătar B, Dédiul spătariul C// 6—7 Din toți cei închiși au rămas numai Dediul spătar, arbănaș. Și-l ține în turnul P/ au rămas închisu numai Dediul spatariul arbănașul. Și-l ține în turnul M// 7 clopotniții B,C/ Trii Sviatiteli B, Trii Sviatitilia C/ Și-l pusése B, Și-l pusésie C]Și care M, P//8 Zéce pungi B,C/ și el nu ave, că era săracu M,P/ nu avea B, n-avea C/ *după* plini *ad.* de la dînsul D,G// 9 *după* scăpat *ad.* decît ceiialalți boiari G/ poate B, C, poate fi G/ avea B,C]avut G/ pre C/ scosése B, scosésie C// 9—10 *lipsește* Și po⟨a⟩te ave... să-i taie capul M,P/10 doao B,C/ Decii B,C/ el]arbănașul M,P/ noapte B,C//11 pre[1-2] C/ străjari C/ pe siiménii strejari ce-l păziia G]pre săimenii ce-l străjuia M, pre siimenii ce-l slujie de-l străjuia P/ ce-l]pre carii C/ păziia B, îl păziia C/ *lipsește* și M//12 cu frînghiia, M, cu o funie P/ pe o feriastră B,C, pe feriastră M/ *lipsește* din turnu M,P/ pînă jos C// 13 și au[1-2] B,C/ *lipsește* ș-au apucat ... doi ficiori M,P/ de au B,C/ închelecat C, încălecat pre cal B,G/ cu]și cu B/ *după* ficiori *ad.* pre cai D// 14 60]63 B,E,G, 45 C, *lipsește* M,P/ Dar]Iar G/ a doa zi B,C/ dacă B,C//15 că au B/ că au scăpat Dédiul spătariul ⟨arbănașul C⟩ C,D/ scăpat]fugit G//14—15 A daoa zi au spusu lui Cantimir voevoda că au fugit; și au poroncitu M,P/ caute B, C/ *lipsește* nimé M, P/ nici B,C// 16 goniască C, goniască dzicîndu B,E/ Că din vréme că ⟨au scăpat și C⟩ au apucat de au încălecat pre cal B,C,G/ dé]din D,E/ încălecat pre cal D,E// 17 nu iaste C/ nime B/ înprotivă C // 16—17 Că de vreme că au apucatu de au scăpatu ⟨încălecat P⟩, știindu-l pre arbănașul că iaste om foarte vitiaz, de acmu înnainte nu mai iaste nime vrednic să-i stei înpotrivă M,P// 18 pre om pre acela B,C, pre un om, ca acela G/ știie B,C/ *lipsește* el G/vitiiaz B, vitiaz C/ iaste C//18—1 că au B,C/Că]Și B,C,E,G/ cîndu B/ pre C// 18—4 *lipsește* c-au fost dînsul ... harnic și vite⟨a⟩z M, P//

f. 261 dînsul la războiu. Că, cînd alerga pe cal cît putea, / sărie de pe un cal pe altul, și *pune* 3 cai alăturea și dé pe gios să răpedzie și-i sărie pe tustrei pe sus. Nu era altu om în țară ca dînsul harnic și vite⟨a⟩z. N-au zăbăvit prea mult și ș-au făcut pacé și au vinit în țară, și l-au ertat Cantemir-vodă.

61. Dup-acie Cantemir-vodă au strîcat logodna cu Pătrașco, ficiorul lui Miron logofătul, și ș-au ales din toții ficiori⟨i⟩ dé boeru pe Mihalachii, ficiorul lui Ion Răcoviță vornicului, de l-au luat gineri. Caré acéla pe urmă au căzdut domnu, de-i dzic Mihai-vodă. Ș-au făcut nuntă cu dînsul domne⟨a⟩scă și l-au și boerit; l-au făcut comis maré, iar pe urmă l-au făcut stolnic maré. Numai n-au avut parte dé dînsul, că n-au trăit mult cu dînsa, și i-au murit fiică-sa. Căcé Cantemir-vodă era cumătru cu cuscru-său Ion Răcoviță, că-i botedzas⟨ă⟩ Cantemir-vodă un copil lui Ion Răcoviță, mai mic decît ginere-său Mihalachii. Căce po⟨a⟩te n-au răbdat Dumnedzău. Numai Mihalachi mai pe urmă, la domnie lui Ant⟨i⟩ohie-vodă, au luat altă fată dé boer, a Dédului spătarului de la Gălați,
f. 261v și cu acie au vețuit, de au făcut copii, / ș-au fostu și domnu.

---

1 săriia B,C/ di pe B// 2 pre$^{2-3}$ C/ punea trii B,C/ dé pe]di pe B, de C,E, din D/ răpeziia B,C// 3 săriia B,C/ tustrii B,C/ Și nu C/ alt B,C// 3—4 om în țară pre atun, cea harnec ca dînsul și vitiaz pre acele vremi. Și n-au G// 4 harnicu B/ vitiaz C vitiazu pre acéia vréme B, vitiazu pre acéli vremi E/ N-au]Și n-au B,C,D/ pre C//4—5 Arbănașul n-au zăbăvitu mult în pribegie ci ș-au ⟨au P⟩ făcutu pace și, viindu în Iași, l-au ertatu Cantimir voevoda M, P// 5 pace B,C// 6 61]64 B,E,G, 46 C, 47 M, 34 P/ După acéia B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/ stricat B,C// 7 Pătrașco cămărașul B/ log⟨o⟩fătul B// 8 toți ficiorii de B,C/ și din toți feciorii de boeri ș-au alesu pre M,P/ boiari B,D, boïari C/ pre B,C/ Mihălachii B, Mihălachi C/ *lipsește* Ion M,P// 9 Racoviță B/ ginere B,C/ Care B,C, Careli D, *lipsește* M,P/ acela B,C/ pre C]mai pe B,D,G// 10 au căzdut]au agiunsu de au fost și B,E,G, fost și C, agiunsu D/ de-i]căruia îi B,E,G/ dzicu B, zicu oamenii C,E// 9—10 Acest Mihălachi mai pre urmă au fostu și domnu și-i zîce Mihai Racoviță voevod M,P/ Și au B,C//11 cu dînsul nuntă E/ nuntă maré P/ *lipsește* cu dînsul G,M,P/ domniască B,C/ și^{1}]apoi M, P/ l-au boïarit C,M,P/ l-au făcut]întîi M,P// 12 mare$^{1-2}$ B,C/ iar mai pe urmă l-au făcut B,C,D,E,G]după aceia M, apoi P/ Numai]Însă M,P// 13 de B,C/ *după* dînsa *ad.* fiică-sa, domnița Safta E// 14 și]fiindcă M,P/ *după* fiică-sa, *ad.* domnița Safta B,D,E/ Căci C, Pentru că B,E,G, Pentru căci D, *lipsește* M, P/ *lipsește* vodă C/ voevoda M// 14—15 vodă era cuscru cu Ioan Racoviță că-i botezasă P// 15 Racoviță vornicul B,D,E/ botezasîe C/ *lipsește* Cantemir-vodă M,P/ Răcoviță vornicului B/ un copil mai mic decît ginere-său Mihalachi G// 16—17 un copil mai mic a lui Ioann Racoviță, pre frateli ginerilui său, a lui Mihălachi. Și pentru aceia poate fi n-au M, P/ micu C/ Mihălachii B, Mihălachi C// 17 Și ⟨*lipsește* Și D⟩ pentru acéia poate fi n-au răbdat Dumnezeu B,D,E,G, Pentru căci poate fi n-au răbdat Dumnedzău C// 17—20 *lipsește* Numai Mihalachi ... ș-au fostu și domnu M, P// 18 Mihălachii B, Mihălachi C/ pre C/ domniia B, C / Antiohii B, C// 19 de B / boiariu B, boïariu C/ Dédiului spătarului B, C// 20 acéia B,C/ viețuit B,C/ copii]cococni B, E/ și au fost B,C//

62. Cantemir-vodă și Cupăreștii s-au mai apucat și dé alt dantu asupra muntenilor, și muntenii asupra lor. Țineți-vă, săracelor țărîi, dac⟨ă⟩ sînteții putencio⟨a⟩s⟨e⟩, de acmu să biruiții nevoilé din pizmel⟨e⟩ vechi la ce s-au început să să lucredzé!

63. Era un boer dé mult priibag din Țara Muntene⟨a⟩scă în Țara Ungure⟨a⟩scă, anumé Staico păharnicul, și cu alții mai mici, iar muntenei pribegii, încă de cînd au luat domnie Șerban-vodă. Chematu-i-au Cantemir-vodă dé la Brașov aice la dînsul în Moldova. Ș-au început a faci pîră și harzuri la Po⟨a⟩rtă, a pîrî pe munteni cu felurii dé feluri de pîri, cum sîntu haini și bogați. Ce Po⟨a⟩rta dintîiu i-au înbucurat. Și i-au trimis Cantemir-vodă la Po⟨a⟩rtă la Cupăreștii, la spătarul Lascarachi cuparul, fiind capichihaîa lui Cantemir-vodă, să pîrască pe munteni și s⟨ă⟩ isprăvască domnie lui Cantemir-vodă în Țara Muntene⟨a⟩scă.

64. Déce știu c-au isprăvit Cantemir-vodă biné! Că, dup⟨ă⟩ ce au oblicit muntenii, au cheltuit Brîncovanul

---

1 62]65 B,E,G, 47 C, 48 M, *lipsește* P/ vcevcd M/ și]și cu B,C,D,E,G,M,P/ Cupărești B,C// 2 munténilor B,C/ munténii B,C// 3 *ante* Țineți-vă: 49 M/ săracilor țări, dacă sînteți putincioasă B,C// 4 acum B,C/ biruiți B,C// 4—5 ca și de acum să puteți birui nevoile ce vin din pizmile cele vechi care ⟨carile P⟩ au începutu iarăș să să lucrezi M, P/ nevoile B,C/ pizmeli B, pizmele C/ véchi C/ nevoile céle din pizmele céle de demult vechi E/ pizmele cele de demult vechi G/ s-au]au G//5 lucréze B,C// 6 63]66 B,E,G, 48 C, 50 M, 35 P/ boiariu B, boîariu C/ de B, C / *lipsește* démult D/ pribag B,C/ Munteniască B,C// 6—10 Staicu paharnicul ⟨păharnic P⟩, boeriu muntinesc, era de mult pribag în Țara Ungurîască, înpreună cu alți boernași mai mici. Chematu-i-au Cantemir voevoda din Brașov M, P// 7 Unguriască B,C/ pre anumé B,G/ *repetă* și A// 8 alți boiari B,E,G/ alții C/ munténi B,C, muntenești G/ pribégi B,C// 9 di pe cîndu au *fost luat domniia* B,E,G/ *domniia* C/ Chiematu-i-au B,C, Chiematu-i-au atuncea D//10 de C/ de la Brașov de au vinit aicea B/ Brașev C,D/ aicea C/ *lipsește* la dînsul M,P/ Și au B,C// 11 face B,C/ arzuri C/ Poartă B,C/ pre munténi B,C// 12 féliuri[1-2] B,C/ de B,C/ cu multe feliuri de pîri, zicînd cum că sînt M,P/ cum]precum D,E,G/ sînt B,C// 13 Poarta B,C/ Și măcari că întîi Poarta i-au înbunatu și i-au bucuratu, triimisu-i-au Cantemir voevod M,P/ dintîi B,C/ i-au bucurat B,C, i-au înbunat și i-au bucurat D/ triimis B,C// 14 *după* vodă *ad.* pre acei boiari B,E/ Poartă B,C/ Cupărești B,C/ spătariul B, *lipsește* C// 15 cuparul]ficior Cuparilui celui bătrîn C, *lipsește* B,G,M,P/ fiindu B, fiind el C/ capechihae B/ voevod M// 16 pre munténi B,C/ să B,C/ domniia B,C/ *domnie* Țării Muntenești lui Cantimir-vodă P// 17 voevoda M/Munteniască B,C// 18 64]67 B,E,G,39 C,*lipsește* M,P/Decii B,C/ că au B,C/bine Cantemir-vodă C/bine B/ după B,C/Foarte bine și frumos au isprăvitu Cantemir voevoda M, P//19 după B,C/ munténii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/Poartă B,C/o mie B, o miie C// 18—2 Că după ce s-au înștiințat Brîncovanul, domnul muntinesc, au cheltuitu la Poartă 1000 pungi de bani. Și pre acel Staico paharnicul, înpreună și pre ⟨cu P⟩ ceelanți pribegi munteni ⟨boeri munteni pribegi P⟩ i-au luatu Brîncovanul de grumazi M,P//

la Po⟨a⟩rtă 1 000 de pungii. Ş-au luat Brîncovanul, cu ceĭalalţii, pribegii de grumadzii. Şi pe cuparul Lascarachi,
f. 262 fratele lui / Iordachii visternicul, l-au făcut surgun la Rodos. Şi era să mazîle⟨a⟩scă şi pe Cantemir-vodă. Numai au sosit vestea atuncea c-au murit.

Dusu-l-au pe Staico la Brîncovanul în Bucureşştii, cu o lăcată cît un şlic de maré la grumadzii. Şi l-au scos la Divan înainte a to⟨a⟩tă ţara ş-apoi l-au purtat tot tîrgul cu lăcata dé-a grumadzii. Ş-apoi l-au spîndzurat înbrăcat, încălţat, la Tîrgul de afară. Şi pe céle soţii a lui, pe unii i-au spîndzurat şi pe alţii i-au ertat.

65. Într-acea vréme vorovit-au tustréi ficiorii lui Miron logofătul şi cu Vasilaşco spătarul Ca⟨n⟩tacozîno şi cu frate-său Ilie şi cu Dumitraşco Ursachi să fug⟨ă⟩ din ţară dé gréle dăjdi şi prépusuri. Că nu mai pute birui de răul lui Iordachi visternicul. Că învăţas⟨ă⟩ Iordachi de le tot cumpăra odo⟨a⟩rălé şi sateli făr' de preţi, că-i tot îngreuĭa cu dăjdilé.

Cantemir-vodă, oblicind că vor să fug⟨ă⟩, trimis-au st⟨ea⟩guri dé sluj⟨i⟩tori să-i prindză. Déce ficiorii lui Miron au prinsu de vesté ş-au scăpat la comănda⟨n⟩tul

---

1 de pungi de bani B,C,D,E,G//1—2 Şi au luat Brîncoveanul-vodă pe boiarii acei munteneşti pribegi, ce-l pîrîs⟨ă⟩ la Poartă pre toţi de grumazi ⟨de grumazi pre toţi G⟩ B,E,G/ Şi i-au luat Brîncoveanul-vodă pre aciei boĭari pribégi pre toţi de grumazi de la Poartă C/ Brîncovanul-vodă D// 2 Şi]Iară M, P/ pre C/ cupariul C] spătariul B,E,G/ Rascarachi A// 3 frateli B, pre fratile M,P/ Iordachi B,C/ vistiernicului B, vistérnicul C, vistiernicului Rusăt E / şi l-au făcut D// 4 maziliască B, C/ pre C/ voevoda M// 5 Dar s-au înştiinţatu că au muritu M,P/ véste C/ véste la Poartă B,E,G/ că au B,C// 6—11 *lipseşte* Dusu-l-au ... i-au ertat M,P// 6 pre C/ Staico păh⟨arnicul⟩ G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucureşti B,C// 7 cu]şi cu E,G/ cu un lacat B, E/ un lacat mare cît un şlic la G/ mare B,C/ grumazi B,C// 8 înnaintea B, înnainte C/ toată C/ toată boerimea şi ţara ce s-au aflat în Bucureşti şi apoi B/ toată boerimea şi ţara cît s-au aflat, apoi E/ toată boerimea şi ţara G/ şi apoi C// 9 lacatul de grumazi B,E,G/ de-a grumazi C/ Şi apoi B,C// 10 pi C/ ceiĭalalţi soţii ai lui B,E,G/ soţii C// 11 pre[1-2] C/ şi]iar C, *lipseşte* G/ alţii B, C// 12 65]68 B,E,G, 40 C, 51 M, *lipseşte* P/ s-au vorovitu trustrii M,P/ tustrii B,C// 13 Vasilaşcu Cantacuzino spatariul M,P/ spătar B, spătariul C/ Cantacozino B,C// 14 Ilie Cantacozino B,E,G/ fugă B,C//15 de B,C/ prepusuri B,C/ putea B,C// 16 vistiernicul B, vistérnicului C/ birui ⟨mîntui P⟩ şi de răul visternicului Iordachi Rosetu M, P/ Că să B,C,D,E,G/ învăţasă C// 17 Iordachi vistiernicul B/ odoarăli B, odoarăle C/ satele C/ *după* sateli *ad.* moşiile B,E,G/ Că le tot cumpăra odoarăle şi satile M,P/ fără B,C/ preţu B,C// 18 că-i tot îngreuĭa]îngreuindu-i M,P/ dăjdile B,C// 19 Iar Cantemir B,D,E,G/ fugă B,C/ triimis-au steaguri B,C/ S-au înştiinţat Cantemir voevod că vor să fugă şi au triimis M,P// 20 de slujitori B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M, P// 21 Miron log⟨o⟩fătul B, Miron logofătul C/ Au prins de veste feciorii lui Miron şi au scăpat M,P/ véste B,C/ şi au B,C/ comendatul B,C, comindat P//

de Cetate Ne⟨a⟩mțului. Iar pe cielalții boïarii, neavînd vesté, i-au prinsu lefeciii, și le-u jăcuit casălé, și i-au pus în heré, și i-au pornit la Iașii.

Cîndu au ⟨a⟩giunsu în Vale Leticanilor, i-au și tîm-
f. 262^{v} pinat vestea, / nărocul lor, c-au murit Cantemir-vodă. Și i-au slobodzit din hieré.

Dece au mărsu în Iași, de au fostu la-ngroparea lui Cantemir-vodă. Și s-au înpreunat cu beijădea, ficiorul lui Cantemir-vodă, anumé Dumitrașco. Și i-au înbunat Dumitrașco-vodă cu cuvînt bun, că, dé va da Dumnedzău să fie pe voïa lui dé la Po⟨a⟩rtă, i-a milui. Și iar boerii să ruga și ei să erté ⟨Dumnedzău⟩ pe tată-său. Și ⟨cum⟩ i-au slobodzit să margă acasă⟨ă⟩, cum au și fugit în Țara Muntene⟨a⟩scă, la Brîncovanul, că lé era rud⟨ă⟩, de au răpedzit Brîncovanul la Po⟨a⟩rtă pentru Costantin-vodă, ficiorul Ducăi-vodă celui bătrîn.

66. Cantemir-vodă, după ce au murit, ținutu-l-au mort tăinuit o dzi și o no⟨a⟩pte, pîn' s-au gătit cărțilé de au făcut harzurii de la țar⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă, de poftie să puie pe un ficior a lui Cantemir în locul tătîne-său. Și

---

1 de]în M,P/ Cetatea B, Cetaatea C/ Niamțului B,C/ ceiïalalți B, aceïalalți C/ boiari B, boïari C/ neavîndu B// 2 véste B,C/ *lipsește* și M,P/ li-au jecuit B,C/ casăli B, casăle C// 2—3 și puindu-i în fiïară ⟨heră C⟩ i-au pornit M,P// 3 fiară B, hiïară C/ Iași B,C// 4 Și cîndu B,E,M,P, Iar cînd D/ Și cînd au vinit și au agiunsu în Valea Lățcanilor C/ agiunsu B/ Valea Lăscanilor B,E/ întimpinat B,C// 5 véste B,C/ că au B,C/ *lipsește* vodă M// 6 *ante* Și: 69 B,E,G/ Și îndată M,P/ fiară B, hieră C// 7 *ante* Decii: 41 C/ Și decii B,E,G/ *după* mărs *ad.* și ei G/ *după* Iași *ad.* slobozi B/ au fost și ei la îngroparea B,E,G/ fost C/ îngroparea C// 7—8 Și viindu în Iași au găsîtu mort pre Cantimir voevoda N,P// 8 înpreonat B,C/ beizadea B, beizadiaoa C/ cu ficiorul C/ cu Dimitrachi, beizadeoa lui Cantimir voevoda M,P// 9 Dumitrașco beizadea[1] B,C/ i-au înbunat] li s-au făgăduitu M, P/ Dumitrașco-vodă]Dumitrașco beizadea B,E,G, *lipsește* M,P// 10 cu cuvînt bun, dzicînd B,G, cu cuvinte bune, dzicîndu E/ de$^{1-2}$ B,C/ dé]de-i D/ cum că de-i ⟨*lipsește* de-i P⟩ va da M,P/ Dumnezeu B,C/ să-i fie B,D, să-i fiie C//11 Poartă B,C/ i-a milui]atunce îi va milui M,P/ Și iar boerii] și i-a boeri B,E,G, și-i va boïari C,D//11—12 Și să ruga și el să erte pe tată-său B,D,E,G, Să ruga și el să ïarte pe tată său C, Și li să ruga să erte pre tatăl său M,P// 13 margă acasă; și cum au mărsu acasă, cum au și fugit B,E,G, margă acasă; și cum i-au slobozit, cum au și fugit D, margă acasă; iară ei îndată au și fugit M,P/ acasă C/ cum]și slobozindu-i C/ Munteniască B,C//14–15 Brîncoveanul-vodă$^{1-2}$ B,C,D,E,G//14 le era rudă B,C/ rudă, iară Brîncovanul au și triimis la Poartă M,P/ de au răpedzit] și au și răpezit B, și au și triimis E,G// 15 Poartă C/ Poartă, scriind la priiatinii lui pentru Constantin Duca-vodă, ficior G//15–16 voevod$^{1-2}$ M/ cel P//17 66]70 B,E,G, 42 C, 53 M, 37 P/ După ce-au muritu Cantimir voevod, l-au ținut mort M, P// 18 noapte B,C/ pînă B/ s-au]au M,P/ cărțile B,C// 19 de]și G/ *lipsește* de au făcut M,P/ harzuri B, arzuri C/ de la țară C]de la boiari și de la țară B,E,G/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* cu rugăminte să pui domnu în Moldova pre feciorul lui Cantemir voevoda M,P/ poftiïa B,C// 20 pue B/ Cantemir-vodă C,D, Cantemir-vodă domnu B,E,G/ *lipsește* în locul tătîne-său M,P//

au răpedzit pe vătavul Pîrvul și cu Ștefăniță Rusăt, ficiorul lui Manolachi postelnicul.

Și dup⟨ă⟩ ce-au pornit cărțilé, a dooa dzi, s-au agiunsu Bogdan hatmanul și cu Iordachi visternicul și cu toți slujitorii să rădicé pe Dumitrașco beizădeoa, ficiorul lui Cantemir-vodă, domnu în locul tătîne-său. Déce au gătit Divanul cel maré și s-au strînsu to⟨a⟩tă boiarimea și mitropolitul
f. 263 și slujitorii la curté. Ș-au adus la curté / și pe un agă a vizirului turcu, ce ĭera vinit cu trebi înpărătesștii în Iași.

67. Atuncea au spus a tot nărodul c-au murit Cantemir vodă. Cé slujitorii au și-nceput a strîga că altul nu le trebue să fie domnu, fără cît Dumitrașco beizăde, ficiorul lui Cantemir vodă.

Ce boĭarii și țara nu cutédza să dzic⟨ă⟩ într-alt chip, că s⟨ă⟩ temea de slujitorii, ce numai le căuta să priimască și să dzic⟨ă⟩ cum dzic slujitorii. Turcul aga, vădzind că strîg⟨ă⟩ cu toții într-un cuvînt, au luat un căftan ș-au pus în spateli lui Dumitrașco beizădeoa. Și beizădeo⟨a⟩ au înbrăcat pe turc c-un contăș cu soboli. Ș-au ședzut amîndoi în scaoné. Ș-au început a da din pușcii și a dzice surlelé, și toți boĭarii și slujitori⟨i⟩, căpetenii, cineș dup⟨ă⟩ rîndul său, au purces a săruta po⟨a⟩la turcului ș-a lui Dumitrașco

---

1 răpedzit]triimis B,E,G, triimis în grabă M,P/ cu]pe C,M,P/ Ștefăniță B/ ficior B,C// 2 postélnicul C// 3 după ce au B,C/ cărțile B,C/ a doa dzi B, și a doa zi C, *lipsește* D/ s-au]și s-au B,E, ș-au C, s-au și G/ ajunsu C// 3—6 *lipsește* Și dup⟨ă⟩... în locul tătîne-său M,P// 4 hatmanul Bogdan G/ vistiernicul B,C// 5 rădice B,C/ beizadea B,C,D// 6 Decii B,C] Atunce M,P// 7 mare B,C/ s-au strînsu]au venitu M,P/ toată boerimea B,C// 8 și[1]]și toți M,P/ la curte C]la curtea domniască B,D, la curtea cea domniască E,G/ Și au B,C/ la curte[2] la curtea domniască D, *lipsește* M,P/ și pre un agă a viziriului. turc, la curtea cea domniască, ce era cu trebi înpărătești venit la Iași G/ pre B// 9 veziriului B,C/ *lipsește* turcu M,P/ era B,C/ înpărătești B,C/ în]la M,P/ *după* Iași *ad. ulterior* Domniia lui Dumitrașco-vodă beizade E//10 67]71 B,E,G, 43 C, *lipsește* M,P/ Atuncea] Și M,P/ a tot]la tot C,D,E,G, înnainte a tot M,P/ că au B,C]cum că au M,P// 11 voevod M/ Ce B,C]Iară M,P/ *lipsește* și G/început B,C/ striga B,C/ trebuïe B,C// 12 să le fie G, *lipsește* M,P/ fără de cît D]ce numai B,E,G,M,P/ beizadea B,C// 13 voevod M// 14 Și pentru aceĭa nici boerii nici țara M,P/ cuteza B,C/ dzică B, zică C// 15 să B,C/ slujitori B,C// 16 dzică B, zică C/ să zică și ei dup⟨ă⟩ cum zicu și slujitorii M, să zică și să priimască și ei după cum zic slujitorii P/zicu C]dzicea B,E,G// 17 strigă B, strigă C/ toții B, C/ într-un cuvîntu B, *lipsește* M,P/ caftan B,C// 18 și au pus B, și l-au pus C,M,P/ beizadea[1-2] B, beizădeaoa]vodă C,G/ Și]Iară M,P/ Și Dumitrașco beizadea C,D// 19 turcu B,C/ cu un B,C,P, cu M/ conteș C/ cu soboli]de sobol M,P, cu samur G//19—20 Și au[1-2] B,C//20 scaone B,C/ Și au și început M,P/ a da din pușcii]a slobozi pușcile céle mari B, a da pușcile céle mari și mici C, a slobozi pușcele G/ surleli C/ surleli ⟨și G⟩, trîmbițile și a bate dobeli pe obiceai tabulhanaoa și toți boiarii B,E,G// 21 slujitorii B,C/ căpiteniile B,E, căpitenii C/ și căpiteniile și slujitorii M,P/ *lipsește* cineș dup⟨ă⟩ rîndul său M,P/ după C/ după rînduiala sa B,E,G// 22 poala B,C/ si a lui B,C/ *lipsește* Dumitrașco M,P/ beizadea B,C//

beizăde. Şi dup-aceĭa au încălicat cu alaiu ş-au purces la Sfetei Neculaiu, de i-au cetit molitfeli de domnie, dup⟨ă⟩ obiceiu.

68. Scos-au o⟨a⟩sălé lui Cantemir-vodă, boĭarii cei mari, afară, supt cortu, în ogrăjoara cea mică la curte domne⟨a⟩scă. Şi l-au ţinut trei dzilé, pîn' l-au grijit, ş-apoi l-au dus la Sfeti Neculaiu de l-au îngropat în gropniţa lui Antonie-vodă. Şi s-au tîmplat atunce la prohodul
f. 263[v] lui 4 / patrierhi, unul dé Erusalim şi altul de Ant⟨i⟩ohie şi altul de Alicsăndrie şi unul mazîl de Ţarigrad, Iacob. Ş-au domnit puţin, nu deplin 8 anii, şi ş-au plătit şi el datorie dup⟨ă⟩ obiceiul acestei lumii.

69. Dup⟨ă⟩ ce au îngropat pe Cantemir-vodă, au şedzut în scaun de au domnit 3 săptămîni. Ş-au vinit un capegiu de la Po⟨a⟩rtă de-u luat pe Dumitraşco-vodă beizăidea. Iar Bogdan hatmanul şi Iordachii visternicul într-aceli 3 săptămîni n-au dormit, ce s-au gătitu-s⟨ă⟩. Ş-au pus străji din Gălaţii pîn-în Ĭaşi; şi cînd au sosit capegi-baş în Ĭaşi să ĭa pe beiz⟨ă⟩dea şi pe dînsăi, ĭei au fugit din Ĭaşi.

---

1 după B/ acéĭa B,C/ încălecat B,C/ alai C, alai domnescu B,E, alaiu mare M,P/ şi au B,C/ după aceĭa gătindu-să, au purces cu alaiu domnesc de au mărs la Sviatie Nicolae G/ purces] mersu M, P/ *după* purces *ad.* de au mărsu B,E// 2 la Sviiatii Nicolai B, la Sfetii, Nicolai C, la biserica Sfîntului Nicolai M,P/ citit C/ i-au cetit mitropolitul molifta cea de domnie B,E,G/ molitvă de domniie C// 3 după B,C/ obiceai B,C// 4 68]72 B,E,G, 44 C, 56 M, 39 P/ oasăle B,C/ cei]cĭei C// 4—6 Boierii cei mari au scos trupul lui Cantimir voevod în ogrăgioara ce mică la curte ⟨domnească P⟩ şi l-au pus supt cortu. Şi M,P// 5 cort B,C/ ogrăzo⟨a⟩ra A/ ograda cea mică B,C,D,E,G/ curtea domniască B,C// 6 li-au B/ trii B,C/ zile B/ pînă C/ pînă au grijit ce au trebuit B,E// 7 şi apoi B,C, apoi M,P/ la Sviatii Nicolai B,C, la biserica Sfîntului Nicolai M,P/ de]şi M,P// 8 Antonii-vodă B,C, Antonii-vodă Rusăt D, Antonie Roset voevod M,P// 8—10 La provodul ⟨prohodul P⟩ lui s-au întîmplat 4 patrierşi, anume al Ierusalimului, al Antiohii, al Alexandriii şi Iacov, proin patriiarh al Ţarigradului M,P/ atuncea B,C, *lipseşte* G/ provodul B,C,D// 9 patru B,C/ patriiarşi B, patriiarhi C/ de la Ierusalim B,C,G/ de Antiohie C, de la Antiohie B,E,G//10 de Alixandriia C, de la Alixandria B,E,G/ mazil B,C/ de la Ţarigrad, pre anumé Iacovu B,D,E// 11 Şi au B,C/ *după* domnit *ad.* Cantemir-vodă B,E,G/ opt ani B,C/ *ad. marginal* opt G/ Cantimir voevoda au domnitu puţin M,P// 12 datoria. B, datoriia trupască M,P/ după obiceaiul a ⟨*lipseşte* a C⟩ aceştii lumi B,C, *lipseşte* M, P// 13 69]73 B,E,G, 45 C, 59 M, 32 P/ *lipseşte* Dup⟨ă⟩ ce au îngropat pe Cantemir-vodă M,P/ După B,C// 13—14 au şezut în scaonul domnescu fiiu-său, Dumitraşco beizadea, de au domnit B,E, au şedzut în scaon fiiu-său Dumitraşco-vodă ⟨*lipseşte* vodă D, G⟩ beizadea, de au domnit C,D,G/ Dumitraşcu beizade au şezut în scaunul domnesc trii săptămîni M,P// 14 trii B,C/ Şi au B,C/ capegi-başe B,E,G, capegi-başia C,D/ Poartă B,C// 14—2 *lipseşte* Ş-au vinit un capegiu ... c-au murit Cantemir-vodă M,P// 15 de au luat B,C/ *lipseşte* vodă G/ beizadea B,C// 16 Iordachi vistiernicul B,C/ întru acéli trii B, într-acéli trii C// 17 s-au gătit B,C,G/ Şi au B,C// 18 Gălaţi B,C/ pînă B,C/ capegi-başe B, capegi-başia C/ *lipseşte* în Iaşi C// 19 beizadea B,C/ dînşii B,C/ ĭei]ei B//

70. Căcé atuncea mărgînd veste la Po⟨a⟩rtă c-au murit Cantemir-vodă, Brîncovanul, domnul muntenesc, au apucat în⟨a⟩inte ş-au isprăvit domnie lui Costantin sîn Ducăi-vodă, de-au înbrăcat căftan de la Po⟨a⟩rtă dé domnie Moldovei. Atunce au făcut şi pe Laţicarachii surgun ş-au luat şi pe Staico de grumadzii. Totodată atuncea s-au tîmplat [atunce] ⟨de⟩ au triimis şi la Dumitraşco beizădeoa, sîn lui Cantemir, să-l duc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă şi s⟨ă⟩ prind⟨ă⟩ pe Bogdan hatmanul şi pe Iordachi vis⟨ternicul⟩, să-i duc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă să de samă pentru ce au mîncat ţara. Deci Bogdan şi Iordachi au fugit
f. 264 în Ţara Leşască, cum mai sus să pomenesşte. / Pe cesté lucruri poate şi alţîi să să încre⟨a⟩dză cu Po⟨a⟩rta turce⟨a⟩scă, că unelé să gătie şi alteli s-au făcut!

71. Acel capegiu-baş ce au venit cu mazîlie, ce au luat pe Dumitraşco Cantemir beizădeoa din Ĭaş⟨i⟩, fusesă bun prietin mai nainte lui Cantemir-vodă, şi de ne⟨a⟩mul lui era cerchez. Şi fără zăbav⟨ă⟩ dup-aceia au căđzut de au fost şi paş⟨ă⟩ şi musaip la-npăratul, care-i dzicea mai pe urmă Cerchez Mehmet-paşea îmbriorul.

Era şi un boeru atunce aicea în Ĭaşi, Ştefan comisul, cerchez. Decé atunce Ştefan comisul Cerchez mult s-au

---

1 70]74 B,E,G, 46 C/ Căcé]Pentru că B,D,E,G]Iară C/ mergîndu B/ véste B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 2 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ muntenescu B,C//3 înnainte B,C] mai înnainte la Poartă M,P/ şi au B,C/ domniia Moldovii M,P// 3—4 domniia lui Costantin ⟨Ducăi C⟩-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn, de au B,C,D,E, G/ sîn]feciorul M,P/ Ducăi voevod ⟨Duca-vodă cel bătrîn⟩, pre carile acolo la Poartă l-au şi înbrăcatu cu caftan de domniia Moldovii M,P// 4 caftan B, C/ Poartă de domniia Moldovii B,C// 5 Atuncea B,C/ Lascarachi C, Lascarachi spătariul B// 5—6 *lipseşte* Atunce au făcut ... pe Staico de grumadzii M,P// 6 surgun la Rodos B,E,G/ şi au B,C/ grumazi B,C// 6—12 Venit-au capegiu de la Poartă. Luat-au pre Dumitraşcu beizade, iar Bogdan hatmanul şi cu Iordachi visternicul, avînd străji pîn⟨ă⟩, în Galaţi, lî-au făcutu veste şi au fugitu în Ţara Leşască M,P// 7 atunce[1] B/ *lipseşte* atunce[2] B,C,G/ de B,C/ trimis C// 8 beizadea B,C/ sîn]fecior B, G, ficior C,D,E/ Cantemir-vodă B,E,G/ ducă B,C/ Poartă B,C// 9 să prindă B,C/ pre [1–2] C// 10 vistiernicul B,C/ să-i ducă la Poartă C, *lipseşte* B,E,G/ dea B,C// 11 cé B]cîe C/ Decii B,C//12 cum]precum B,E,G/ să pomenesşte]s-au scris B, C,E,G/ Pre acéste B,C// 12—20 *lipseşte* cum mai sus ... îmbriorul M,P// 13 alţii B,C/ încriază B,C/ Poarta turcească B,C// 14 unele B,C/ gătiia B,C/ altele C// 15 71]75 B,E,G, 47 C/ Iară acel B,E,G/ capegi-başe B, capegi-başîa C/ au fost venit G/ mazîlie B,C/ ce[2]]de G// 16 pe Dumitraşco-vodă beizadea Cantemir din Iaşi C/ beizadea B/ fusésîe C]au fost B,E,G// 17 priiatin B, priiatin C/ înnainte vréme B,C,D,E, înnainte de vréme lui G/ niamul B,C// 18 zăbavă B,C/ *după* zăbavă *ad.* vréme B/ după B,C/ acéîa B/ au căđzut]au agiunsu B,D,E,G, au ajunsu C//19 pașîa B,C/ înpăratul B,C/ care-i]căruîa îi B,C,D,E,G/ zicea C//20 pașîa B,C/imbriborul B,C// 21—22 *lipsesc* M, P// 21 boiariu B,C/ atuncea B,C/ *lipseşte* aicea C/ în Moldova, în Iaşi, anumé Ştefan B,E,G/ *după* Iaşi *ad.* anumé C, pre anumé D//22 cerchez de niamul lui fiind ⟨*lipseşte* fiind D⟩ C,D/ Decii atuncea B,C/ *lipseşte* Decé... comisul Cerchez D//

rugat acelui capegiu pentru Dumitrașco beizădeoa, să-i fie mil⟨ă⟩ de dînsul, că-i un copil, avînd cunoșștință cu acel capegiu, fiind amîndoi cerchezi, încă de la domnie lui Cantemir-vodă. Cé, dup⟨ă⟩ ce l-au dus la Po⟨a⟩rtă, stătut-au munteni⟨i⟩ și cu Costantin Duca-vodă cu multe pricini asupra ficiorilor lui Cantemir-vodă, de lé cerea multă som⟨ă⟩ dé bani. Ce nemică nu le-u putut strîca, că s-au pus taré acel cape⟨gi⟩u-baș pentru dînșii. Și mai pe urm⟨ă⟩, după ce au cădzut mai la cinsté acel capegi-baș, au făcut și alte lucruri mari, carei la rîndul lor s-or pomeni.

f. 264[v] 72. De la Cantemir-vod⟨ă⟩ / nescareva averé nu le-u rămas, că cé era vinitul mînca alții, cum mai sus s-au pomenit. Atuncea, la mo⟨a⟩rte, 50 de pungii de bani le-u dat la patriiarhul de Rusalim, să li mistuiască. Și patriarhul, pentru voe muntenilor, le-u spus turcilor, și le-u luat. Și copii⟨i⟩ numai au rămas cu vro 10—15 pungii dé bani. Ce Dumnedzău unde va, nu trebuescu bani. Că acel cherchez, Mehmet-pașea, le-u prinsu mai biné decît miei dé pungii de bani. Că, unde va Dumnedzău, sînt și bani, și prietinii, și de toate. Că nimé nu mai gîndie c-or mai ieși ficiori⟨i⟩ lui Cantemir la domnie, precum s-a vid⟨ea⟩ înainte.

1—22 *lipsesc* M, P// 1 capegi-bașia B,C,D,E,G/ Dumitrașco-vodă beizadea C/ beizadea B,D/ *după* beizadea *ad.* dzicînd B,E,G// 2 fiie C/ milă B,C/ că-i]că iaste B,C,E,G/ cunoștință C//3 capegi-bașia C,D/ *după* amîndoi *ad.* de un niam D// 2—4 avîndu el cunoștință cu acel capegi-bașia încă de la domniia lui Cantemir-vodă și fiindu ei și de un niam amîndoi, cercheji. Iar după B,E,G// 3 *ad. marginal* domniia lui C// 4 *după* vodă *ad.* avînd cunoștiință D/ Ce, după C/ l-au]s-au D/ Poartă C/ *după* Poartă *ad.* pe Dumitrașco beizadea B,E,G// 5 munténii B,C// 6 le B,C// 7 somă C/ multe some B,D,E/ de B,C/ nimică C/ li-au putut B, le putea C/ strica B, streca C// 8 tare B,C/ capegi-bașe B, capegi-bașia C,D/ urmă B,C// 9 cădzut]agiunsu B,C,E, ajunsu C/ cinste C, mare cinste B,E,G/ bașe B, bașia C// 10 *după* făcut *ad.* și au isprăvit B,E,G/ care B, carii C/ să vor pomeni D]să vor scrie B,E,G, să vor scriie C// 11 72]76 B,E,G, 48 C/ vodă B,C/ niscaiva B,C/ niscaiva bani, averé E, niscaiva bani, avére, feciorilor, beizadélilor G/ li-au B,C// 12 *după* rămas *ad.* beizadelilor C/ că]pentru că B,D,E,G/ ce B,C/ îl mînca B,G/ alții B,C/ cum]precum B,D,E,G// 13 pomenit]scris B,E,G/Și atuncea B,E,G/ moarté C/ *după* moartea *ad.* lui Cantemir-vodă B, Cantemir-vodă G/ cinzăci de pungi B,C//14 le-au B, li-au C/ Ierusalim B,C,D,E/ să le mistuiască B,C, *lipsește* E// 15 patriiarhul B,C/ voîa B,C/ munténilor C/ *după* munténilor *ad.* a Brîncoveanului-vodă B,E,G/ li-au spus B,C// 16 li-au luat B,C/ Și copiii, ficiorii lui Cantemir-vodă, au rămas numai cu vreo zéce, cincispăzéce pungi C, Și beizadélilor nu li-au rămas mai mult decît vreo zéce ⟨*lipsește* zéce G⟩ cincisprăzece pungi B,E,G//17 de B,C/ Dumnezeu B,C/ va]va să fie mila sa D//18 cerchez B/ pașia C/ *după* pașia *ad.* fiindu-le priiatin B, E, G/ li-au prinsu B,C/ bine B, C/ decît]de D// 19 mii de pungi B, C/ undé B/ Dumnezeu B, C// 20 sînt B/ priiatini B, priîatini C// 21 gîndiia B,C/ că vor mai eși B, C, că vor eși G/ ficiorii B,C/ Cantemir-vodă B,C,E,G/ domniie B,C// 22 *lipsește* precum s-a vid⟨ea⟩ înnainte D / să va videa înnainté B / videa înnainte C //

Acestu⟨i⟩ Cantimir-vodă i-au rămas în urîmă 2 ficiori, ⟨a⟩nume Antiohi şi Dumitraşco, care mai pe urmă au ieşit amîndoi domni în Moldova, precum li s-a arăta înainte, la rîndul lor, istoriel⟨e⟩ lor.

DOMNIÏA LUI COSTANTIN SÎN DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN, L⟨EA⟩T 7199 ⟨= 1691⟩, MART 17. CAP 84

Zacial⟨o⟩ l. Îmbrăcîndu căftan de domnie, Costantin-vodă, sîn Ducăi-vodă celui bătrîn, era om tînăr, ca de şes⟨ă⟩spreci, şeptespreci ai, cîndu au căzdut la domnie.
f. 265 Atunce era / şi nişte boerii de aice de ţară la Po⟨a⟩rtă, triimişi de Cantemir-vodă cu trebilé ţărîi. Deci văzdindu-l c-au înbrăcat căftan, s-au dus la dînsul de s-au închinat, dup⟨ă⟩ obiceiu. Aşijderea şi de ⟨a⟩icea, Lupul Gavriliţă şi alţii, înţelegînd de domnie noo, au ⟨a⟩lergat cu bucurie noo la Costantin-vodă. Şi mulţii ficiori de boer. Că n-avuses⟨ă⟩ căutari de la Cantemir-vodă, pe vina lor, că-l

---

1—4 *lipsesc* M, P// 1 Acest C/ în urmă C, *lipseşte* E/ doi C//2 anumé C// 1—4 *autograf Neculce* A// 1—2 doi ficiori beizadeli, cel mai mare anumé ⟨*lipseşte* anumé E⟩ Antiohii beizadea şi cel mai micu Dumitraşco beizadea B// 2 Antiohie-vodă C/ Dumitraşco-vodă C/ carii B,C//3 eşit B,C/ li să va arăta B//3—4 li să va arăta la rîndul lor mai înnainté, istoriia lor C/ înnainte B/ la rîndu istoriia lor D/ istoriia B,E,G// 5 Costantin-vodă B,M,P/ sîn]ficior B,M,P/ *lipseşte* vodă M/ lui Duca-vodă cel bătrîn P/ Domniia lui Costantin Duca ⟨Ducăi G⟩-vodă ⟨dintîi E⟩ ficior Ducăi C, D,E,G// 6 l⟨ea⟩t]anul B,E, în anul C,G/ martie B,C/ *lipseşte* l⟨ea⟩t 7199, mart 17 D,M,P/ cap 87 D, 89 P, *lipseşte* E,G,M// 7 *lipseşte* Zacial⟨o⟩ B,C,D,E,G,M,P/ Înbrăcînd B,C/ caftan B,C/ domniia C/ *după* domnie *ad.* în Moldova G/ Costantin Duca-vodă C,E,G//8 sîn]ficior B,C,D,E,G// 7—10 În anii de la zîdire ⟨lumii P⟩ 7199 ⟨7192 P⟩, iară de la Hristos 1691 Costantin voevod au înbrăcat caftan de domniia Moldovii. Şi cînd l-au pus domnu era tînăr de 17 ani. Şi atunce la Poartă era şi nişte boeri M,P// 8 *după* bătrîn *ad.* în anul 7199, martie 17 D//9 şeasesprăzéce, şeaptesprăzéci B, şasesprăzéci, şaptesprăzéci C/ ani, cînd au luat domniia. Atuncea B,C,D,E,G// 10 *ad. marginal* şi C/ nişte boiari B, néşte boiari C/ aicea B,C/ de aice de ţară] din Moldova M,P/ la Poartă B,C]la Ţarigrad la Poartă G, *lipseşte* M,P// 11 trimişi B,C/ voevoda M]trebile M,P// 11—12 Decii văzindu-l pe Constantin ⟨Duca G⟩-vodă că au înbrăcat caftan ⟨de domnie G⟩ B,E,G/ Deci văzînd că au înbrăcat caftan de domnie Costantin Duca-vodă D/ Decii văzind C]carii după ce l-au văzutu M,P// 12 că au C/ *după* caftan *ad.* de domniie C/ caftan de domnie, au mersu de i s-au închinat M,P// 13 după obiceai B,C/ aicea B,C/ Lupul, ficior lui Gavriliţă vornicul B,C, Lupul lui Gavriliţă vornicului G// 14 înţălegînd B,C] înştiinţîndu-să M,P/ domniie B,C/// 14—15 noao$^{1-2}$ B, noao^{1} C/ alergat B,C]mersu M,P/ noo^{2}]mare E,G, *lipseşte* C,M,P// 15 Constantin Duca-vodă C,G/ mulţi B,C/ boiari B, boiari C/ nu avusése B, nu avusésie C//16 căutare C]milă şi căutare B,E,G// 15—2 *lipseşte* Şi mulţii ficiori ... mîlue pe cei prosştii M,P//

ocărîe şi nu vre să-i slujască, ca unui domnu; ce pentru ⟨a⟩ceía milue pe cei prosştii.

2. Triimis-au Brîncovanul pe Mihai spătar şi cu alţii boeri ce s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ acolo pribegii, de s-au dus la Po⟨a⟩rtă di au aşedzat logodna cu fiica Brîncovanului, anume Marie, cu Costantin, ficiorul Ducăi-vodă. Şi strîngîndu-s⟨ă⟩ atîta boerimé acolo atunce la Po⟨a⟩rtă, au făcut maré cheltuial⟨ă⟩ ţărîi cu multe podo⟨a⟩be, can şi fără tre⟨a⟩bă, precum era ţara atunce, slab⟨ă⟩: cai, rafturi, corturi, 200 de siimeni cu hainé şi cu le⟨a⟩fă şi alteli multe cheltuele, fără tre⟨a⟩bă şi fără ispravă. Ş-au zăbăvit acolo atunce cu atî⟨ta⟩ boerimé şi om de la mart pîn' la iuni. Decé au făcut multă cheltuial⟨ă⟩.

Ce Costantin-vodă fiind tînăr şi neştiind rîndul, îl bucura Lupul, ficiorul lui Gavriliţă. Ca un bezmetec ce ĭera la minte, dzice că-i ţara bogată şi-i mulţimé de bucate a boerilor pribegii, a lui Bogdan ş-a lui Iordachie; / f. 265v are de unde sco⟨a⟩té să plăte⟨a⟩scă datorie ce facé.

---

1 ocăriia B,C/ nu vrea B,C/ *după* domnu *ad.* cu dreptate E/ ce]şi G// 2 acéia B,C/ miluía B,C/ pre B,C/ proşti B,C// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ Mihai Cantacuzino spatariul M,P/ spătariul B,C,D/ cu] pre M,P/ alţi B,C// 4 boĭari C/ să tîmplasïe C/ pribégi C/ ce să tîmplasă acolo pribegii]din Ţara Munteniască C, *lipseşte* B,G//5 Poartă C// 4—5 boiari din Ţara Munteniască de s-au dus la Ţarigrad de au aşezat B, boĭarii s-au dus din Ţara Munteniască la Ţarigrad de au aşezat G// 5 de C/ fiica]fata M,P/ Brîncoveanului-vodă B, C,D,E,G//6 anumé C, pre anumé B,D,E, cu anume G, *lipseşte* M,P/ domniţa Mariia B,E,G, doamna Mariia C/ Costantin-vodă P/ Costantin ⟨Duca C,D,G⟩-vodă, ficior ⟨ficiorul C⟩ Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ voevoda M/ strîngîndu-să C// 7 atuncea acolo G, *lipseşte* M, P/ atuncea B,C/ Poartă C]Ţarigrad B,E,G// 8 *după* făcut *ad.* domniia G/mare cheltuială B,C/ *lipseşte* cu P/ podoabe şi can fără de triabă B,C,D,E// 9 făr⟨ă⟩ de G, M/precum]după cum M,P/ atuncea B,C/ slabă B,C] săracă M,P// 10 doao sute B,C/ siimeni slujitori B,C/ *lipseşte* cu hainé şi M,P/ haine B,C/ leafe B,C// 11 şi alte B,G, şi altele C, şi şi alte M,P/ cheltuíale B,C/ fără de[1-2] B,D,E,G' fără de[2] C/triabă B,C/ *lipseşte* fără tre⟨a⟩bă şi M,P//12 zăbăvindu A/ Şi zăbăvind B,C,E,G// 12—16 Costandin voevoda, fiindu tînăru şi neştiindu rîndul ţării, au zăbăvitu acolo, la Ţarigrad, cu atîta mulţîme de oameni, de la mart pînă la aprilii, cu mare cheltuíală. Iară Lupul, ficiorul lui Gavriliţă, ca un lipsit de minte îl bucura, zîcîndu că ţara ĭaste bogată şi cum că au rămasu mulţîme M,P// 12 atuncea B,C/ atîta B,C/ şi om] şi slujitori B,E,G// 13 de la martie pînă în luna lui iunie D, din luna lui martie pînă în luna lui iunie E/ pînă C/ iunii B, iunie C/ Decii B,C/ cheltuială B,C// 14 Costantin Duca-vodă C,G/ fiind om tînăr G// 15 ficior B,E/ Gavriliţă vornicul D/ *lipseşte* Ca un bezmetec ce ĭera la minte B,E,G/ bezmetec]dezmetic C// 16 *după* era *ad.* şi deşert C/ dzicea B, zicea C/ că-i]că iaste B,G/ şi-i]şi sînt B,E,G/ *lipseşte* de G// 17 boiarilor B/ pribégi B,C/ *lipseşte* a lui M/ Bogdan hatmanului şi a lui Iordachi vistiernicului B,C,D/ şi ⟨i a lui P⟩ Iordachi Rosetu; şi are M,P/ Iordachie]Roset G// 18 undé B,C/ scoate B,C/ plătiască B,C// 18—1 datoriia[1-2] B, C/ ce face B,C, ce a face G, *lipseşte* M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Costantin Ducăi-vodă C/ voevoda M//

Decé şi lui Costantin-vodă nu-i era urîtă datorie, şi-i era drag⟨ă⟩ şi mîndrie. Şi ave casă grea şi îmă-sa, Nastasîïa, cu atîte feté au încărcat mulţimé dé datorie.

3. Aşijderea Lupul Gavriliţă pîrîïa la Po⟨a⟩rtă pe fi-
5 cior⟨ii⟩ lui Cantemir-vodă, c-au luat tas-său din ţară 1.000 de pungii de bani, şi ţara au fostu ertată de bir. Decé turcii sta de ⟨a⟩sculta acelea voro⟨a⟩ve deşerîté din gura lui ce grăïa. Şi ficiorilor lui Cantemir n-au strîcat nemic, iar ţărîi au făcut maré strîcăciuné. Că de cé înainte nu
10 vre turcii să mai erté birul, şi-l cerea deplin. Şi ⟨din⟩ cea laud⟨ă⟩ maré de bucateli pribegilor, dac-au început a le strînge, n-au gă⟨si⟩t atîta pe cît socotie c-or găsi. Ş-au făcut datorie, ş-au rămas neplătită.

4. Déci sosînd la Gălaţii cu atîta om, ş-au adus şi
15 cîţiva greci cu dînsul, cu maré alaiu, în postul Sînpetrului. Eşitu-i-au to⟨a⟩tă boerime şi mazîlimea înainte, cu maré bucurie, ştiindu-l că-i ficior de domnu şi va căuta ne⟨a⟩mu-

---

2 şi-i era dragă B,C, *lipseşte* M,P/ şi¹]nici M,P/ mîndriïa B,C/Şi avea B,C]Avîndu-şi M,P/ şi îmă-sa]şi maică-sa B,C,E,G, pre mumă-sa M,P/ doamna Nastasiïa B,C,D, E, Anastasiïa doamna P, doamna Nastasiïa a Ducăi-vodă celui bătrîn E// 3 atîtea féte B,C/ şi aşa au încărcatu M,P/ de B,C/ datoriïe B⟨da⟩torie C, datorii G// 4 3]4 M,P/ *lipseşte* Aşijderea M,P/ Lupul, ficior lui Gavriliţă vornicul B/ pîrîïa la Poartă Lupul Gavriliţă E/ pîrîïa]au pîrîtu M,P/ Poartă C/ ficiorii B// 5 voevoda M/ că au luat C]cum că au luat C/ tată-său C, tatăl lor M, tatul lor P/ tată-său Cantemir-vodă E,G/ o miïe C/ pungi C// 5—6 că au luat tată-său, Cantemir-vodă, din ţară o mie de pungi de bani şi birul ţărîi au fost ertat de la înpărăţie. Decii B// 6 fost C/ de bir de la înpărăţiïe D/ şi birul ţărîi au fost ertat de la înpărăţie E, şi birul ţărîi de la înpărăţie au fost ertat G/ Decii C/ sta turcii P// 7 asculta B,C/ acéli voroave deşerte ,cîe grăïia C/ acéli voroave ce grăïia din gura lui B/ voroave ce grăïia Lupul Gavriliţă din gura lui ⟨*lipseşte* din gura lui G⟩. Şi E, G/ din gura lui dişarte P// 8 *lipseşte* ce grăïia. Şi M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,P/ nu li-au stricat nemică C, nu li-au putut strica nemică B,E, nemică nu li-au putut strica G, nimică nu li-au strîcatu M,P// 9 mare stricăciune B,C/ cé]cii B,C,E, acii G, acole M,P/ înnainte B,C//10 nu vrea B,C, n-au vrutu M,P/ erte B,C/ birul ţărîi B,E, G,M, P/ ce îl cere tot, deplin M,P// 10—13 *lipseşte* Şi... neplătită M, P// 10 Şi din cea B,C,D,G//11 laudă mare B,C/ mare laudă de bucate G/ pribegilor]boerilor pribégi C, a boiarilor pribégi D, boiarilor pribégi, a lui Bogdan şi ⟨a lui G⟩ Iordachi B,E,G/ dacă B,C// 12 n-au]încă n-au E/ găsît B, găsit C/ socotiïa B,C, socotiïa ei E/ c-or]că vor B,C/ Şi au B,C// 13 datoriïa B/ Şi au B,C// 14 4]5 M,P/ *lipseşte* Déce M,P/ Decii sosînd Costantin Duca-vodă la Gălaţi B, E, G, Decii sosind la Gălaţi Costantin Duca-vodă C, Decii Costantin Duca-vodă sosind la Gălaţi D, Sosîndu Costandin voevoda la Gălaţi M, P / cu atîtea oameni B, E, *lipseşte* M, P / şi-au adus B, C // 15 cu dînsul din Ţarigrad B/ cu²] şi cu M, P / cu mare alai B, viind cu mare alaiu C / în postul Simpietrului B, C, *lipseşte* M, P// 16 Eşitu-i-au] Şi ï-au eşitu înnainte M, P/ toată boerimea şi mazilimea B,C/ mazilii M, P/ înnainte B, C, *lipseşte* M, P / mare B, C // 17 bucuriïe C/ că-i]că iaste B, C, G, M, P/ şi]socotind că C / *lipseşte* va P/ niamurile boereşti B, C //

rilé boeresştii. Şi viind în scaon, pus⟨ă⟩ boerii pe toţii Gavrilişesştii şi pe toţi Mironesştii şi pe alţii dintr-alte ne⟨a⟩muri, mai mulţii tineri decît bătrînii. /

f. 266 5. Şi s⟨ă⟩ şi apuc⟨ă⟩ de făcu nuntă cu o sor-a lui, domniţa Ile⟨a⟩na. O dede dup⟨ă⟩ Neculaiu Costin, sin Miron logofăt, şi-l pus⟨ă⟩ şi hatman. Şi făcură nuntă frumoasă domne⟨a⟩scă, că era şi maică-sa cu dînsul, a răposat⟨ului⟩ Duca-vodă cel bătrîn, cu alte fete mai mici, anumé do⟨a⟩mna Nastasie.

6. Atunce nu s-au aflat în visterie mai mult de o sută de pungii de bani, gata strînşii de cămăicani. Că la mo⟨a⟩rte lui Cantemir scoses⟨ă⟩ nişté hîrtii, şi n-apucas⟨ă⟩ Cantemir a lé lua. Decé puind Duca-vodă pe Lupul Gavriliţă visternic maré, n-au agiunsu acei bani 2, 3 luni de chel-tuială vister⟨i⟩ei. Caré apoi mai pe urmă l-au şi scos din visternicie, cu maré bănat pentru acea slujbă curată.

7. Pus-au atunce la mazîli şi la ţară banii stiagului, grei. Început-au a prinde pe boerinaşi⟨i⟩ lui Cantemir,

---

1 *lipseşte* Şi M, P / viindu B/ în scaon]la scaonul domnescu B,E, la scaon în Iaşi D, la scaonul domnesc în Iaşi G/ pus-au boiari B,E,G, pusă boiari C]au boeritu M,P/ pre B,C/ toţi B,C// 2 Gavriliţăştii B, Gavriliţeştii C/ *lipseşte* şi M/ Mironeştii B,C/ pre[1-2] B,C// 3 niamuri C/ mai]şi pre mai M,P/ mulţi C/niamuri şi era mai mulţi boeri tineri B/ bătrîni B,C// 4 5]7 M,P, *lipseşte* C/ Şi să apucă B,E,G/ să C/ apucă C/ anumé domniţa Iliana B,C,E,G, pre anumé domniţa Ileana// 4—9 Costandin voevoda au datu pre soru-sa Eliana după Nicolai Costîn, ficiorul lui Miron logofătul, fiind de faţă şi mumă-sa, doamna Anastasiia ⟨Anastasiia doamna P⟩ a răpăusatului Duca ⟨Ducăi-vodă P⟩ voevoda. Şi i-au făcutu nuntă domnească. Şi pre cumnatul său Nicolai Costîn l-au boeritu hatman. M, P// 5 déde B,C/ după B,C/ Nicolai B,C/ sin]ficior lui B,D,E,G, ficiorul lui C// 6 logofătul B,C/ pusă B,C// 7 domniască B,C/ *după* dînsul *ad.* doamna Nastasiia B,C,D,E,G// 8 răpousatului Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ féte B,C//9 *lipseşte* anumé do⟨a⟩mna Nastasie B,C,D,E,G// 10 6]5 C, *lipseşte* M,P/ Atuncea B,C/ vistieriia B,C/de]decît B,C,D,E,G// 10-11 În visterie numai o sută pungi ⟨de P⟩ bani gata era strînşi ⟨era gata strînşi P⟩ de caimacami M,P// 11 pungi B,C/ strînşi B,C/ de caimacami C]de boiarii caimacami B,E,G/ Că mai înnainte de moartea D/moartea B,C//11—13 *lipseşte* Că la mo⟨a⟩rte ...Duca-vodă pe M,P//12 Cantemir-vodă[1-2] B,C,D,E,G/scosése B, scosésîe C]au fost scos G/nişte B, néşte C/ nu apucas⟨ă⟩ B, nu apucasă C]n-au fost apucat G// 13 a le luoa C]a lua banii B,E,G/ Decii B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ pre Lupul ficior lui Gavriliţă C// 14 vistiernic mare B,C// 13-15 Visternic era Lupul Gavriliţă şi nici în trii luni acei bani nu i-au ajunsu la cheltuielile visteriii M, P// 14 ajunsu C/ aciei C/ doao, trii B,C// 15 vistierii⟨i⟩B, visteriii C/ Care apoi B,C]Şi pentru aceîa M,P/ pre C// 16 vistiernicie B, vistierniciie C/ mare B,C/ acîa C/ cu mare bănatu l-au scos din vistiernicie M,P/ *lipseşte* pentru aceea slujbă curată M,P, *ad. ulterior de altă mînă* A// 17 7]6 C, 8 M,P/ atuncea B,C, *lipseşte* G/ la[1-2] pe B,E, pre C,D,G/ mazili B,C/ steagului B,C// 17-18 Pre mazili şi pre ţară au pusu banii stiagului , foarte grei. M,P// 18 grei]grei bani B,C,D,E,G/ Început-au a prinde] Prins-au M,P/ pre C/ boerenaşii B,C/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,M,P//

cei rădicații din ne⟨a⟩muri proa⟨a⟩sté, ce dzicea Cantemir că i-a faci ne⟨a⟩muri, și-ncepur⟨ă⟩ a-i baté ș-a-i închide pen temniți și pe la simeni. Și-i sărăciră, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojîci. Iar unei, dintr-aceli bătăi au și nebunit, de-u rămas nebuni. Și pe calé le făcusă; că vai de boerul ce s⟨ă⟩ ro⟨a⟩g⟨ă⟩ mojîcului. /

f. 266[v] 7. ⟨sic⟩. Așijderea au triimis la casăli boîarilor celor fugiți de le-u luat tot ce-u găsit, anumé a lui Bogdan hatman ș-a lui Iordachie Rusăt vis⟨ternic⟩. Și le adusără și giupînesăli în Iași, și le prinde vătajîi de-i muncie, și femeile și feteli slujnice din cas⟨ă⟩, le băte să spuie bani și odo⟨a⟩ră și haine mistuite și bucate ce-avuses⟨ă⟩. Să aflar⟨ă⟩ multe mistuite și ascunsă pen țară, pe la prieteni, dup⟨ă⟩ cum iaste obiceiul celui fugar a ascunde. Și luară tot ce găsiră și pe urmă le făcură pe giupînesăli lor surgunć la Focșeni. De la Focșeni le-au dusu-li cu căruți și cu cai răi și cu podvodzi pen munții, pen Hangu, și le-u trecut la Ne⟨a⟩mțu la cetate, la boîarii lor, cu

---

1 cei]cîei C, pre cei M,P/ rădicați B,C// 1—2 niamuri[1-2] B,C/ proaste B,C/ *lipsește* ce dzicea... ne⟨a⟩muri M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G// 2 face C/ și începură a-i bate și a-i închide B,C]i-au bătutu, i-au închisu M,P// 3 pin temniță B,C, în temniță M,P/ și pe la siimeni B,C/ *lipsește* M,P// 4 cum]precum, B,E,G/ li-au fost B,C]li-au rămas G/postregul C/mojici B,C/ unii B,C//3—5 Și cu totul i-au sărăcitu de au rămasu iarăși mojici, după cum li-au fostu postrigul lor. Unii dintrînșii din pricina bătăilor au nebunit M,P// 4 dintru acéli B, dintr-acéli C// 5 de-u]de au B,C/ *lipsește* de-u rămas nebuni M,P/ Și]Adevărat M,P/ cale C// 6 le făcusă]li-au făcut B,D,E,G,M,P/ boiariul B, *ad. marginal* G, boîariul C, boeriul acela M,P/ să roagă mojicului B,C// 7 7]8 B,E,G, 10 M, 9 P, *lipsește* D/ *lipsește* Așijderea M,P/ au trimis C]Trimis-au M,P// 8 de]și M,P/ le-au]li-au C/ anumé a lui]adică di casăle lui M,P/ a Lupului Bogdan hatmanului D// 9 hatmanului C, *lipsește* M,P/ ș-a]și a C// 7—9 celor fugiți, anumé a lui Bogdan hatmanul și a lui Iordachi Rusăt vistiernicului, de li-au luat tot ce au găsit. Și le B,E,G/ Iordachi C/ vistiernicul C, vistérnicului D, *lipsește* M,P/ Și le adusără]Adus-au M,P// 10 și[1]] pre M, și pre P, *lipsește* G/ giupînésile B, jupînésele C, giupînésăle lor M,P/ le prindea B, li-au prinsu C/vătajii B,C/ de-i munciîa B, de i-au muncitC//11 fimeile B,C/ și fétile B, și fétili C, *lipsește* G/ slujnicile B, slujiniceli C, slujnecele G// 9—10 vătajii și slujnicile, fimeile din cas⟨ă⟩, de-i munciîa și-i bătea să spue E// 9—13 Prins-au pre vătajii, fimeile și fetile, slujnice a lor; i-au bătutu, i-au muncitu să spue odoară, bani, haine mistuite și dobitoace. Și s-au aflatu M,P// 11 casă B,C/ bătea C/ spue B// 12 odoară B,C/ ce avusés⟨e⟩ B, ce avusésîe C// 13 Să]Și să B,C,E,G/ aflară B,C/ *lipsește* și ascunsă M,P/ pin B,C// 14 priiatini B, priiatini C/ după B,C/ obiceaiul B,C/ celui fugariu B]celor fugari G/ a]de C,E,G/ *lipsește* dup⟨ă⟩ cum iaste ... ascunde M,P/ ascundu C, ascund G// 15 giupînésile B, jupînésele C// 15—17 Și li-au luatu tot ⟨toati P⟩ ce au găsîtu. Pre urmă au surgunitu pre giupînesăle lor la Focșani. Iară de la Focșani, cu cai răi li-au dus prin munți la Hang M, P // 16 surgune B, C/ Focșani[1-2] B, C/ De]Și de B, C, E, G/ li-au dus B,C,E,G// 17 căruțe B]chirigii C/ pin[1-2] C/ munți C / pin munți pînă în Hangu B, E, G// 18 le-u]li-au B,C / Niamțu B,C/ cetaate C/ boerii C/ *după* lor *ad.* ce ⟨că P⟩ era acolo M,P//

bogată lipsă și nevoe. Îș rîs⟨ă⟩ cum îi vini la minte: și mai mult era acest sfat de boïarii cei mari și de munteni, îndemînare.

8. Osînd⟨ă⟩ pe casăli lor, pentru vărsarea singelui lui Miron ș-a lui Velicico, ce făcus⟨ă⟩ Cantemir-vodă cu sfatul acestor doi boïarii pribegii!

Și dup⟨ă⟩ acéïa scris⟨ă⟩ Duca-vodă la Po⟨a⟩rtă c-au triimis Bogdan și Iordachi poghiiaz din Țara Leșască de ș-au luat giupînesălé ș-au făcut maré strîcăciuné țărîi, pentru ca s⟨ă⟩ strîcé pe copii⟨i⟩ lui Cantemir-vodă turcii
f. 267 și pe Cup⟨ă⟩resștii. Dar Po⟨a⟩rta, fiind / înțele⟨a⟩ptă și cuprinsă la minte, nu s-au potrivit scrisori⟨i⟩ lui, c-au priceput că-s scrisorilé lui deșerté.

9. Că Bogdan și Iordachi din Țara Leșască nu dormie, nici le șăde scrisorili. Triimitea la Cameniță, la Caraman-pașea, că era prietin vec⟨hiu⟩ lui Cantemir-vodă, și la Daltaban, sarascherul de Oblușiță, și la Țarigrad, de jăluïa, și înștiința la înpăr⟨ă⟩țíe de toate faptele Ducăi-vodă ce facé. Ce nu le-u putut strîca nemică ficiorilor lui

---

1 bogată]mare M, P/cu bogată și multă lipsă și nevoïe B, cu multă și bogată lipsă și nevoïe B,E,G/Îș]Și îș G/ rîsă B,C/ cum]după cum B, precum D,E,G// 2 boerii C// 1—3 *lipsește* Îș rîs⟨ă⟩ cum îi vini ... îndemnare M,P// 3 munténi B,C/ îndemnaré B,C// 4 8]9 B, *lipsește* G,M,P/ Osîndă B,C]Această osîndă au venitu M,P/ pre C/ casăle B,C/ singelui B/ lui]a lui M,P// 5 Miron logofătul B,D,E,G/ Miron logofătul și a *frăține*-său lui Velicico hatmanul C/ ș-a]și a B/ Velicico hatmanul B,E, Velicico hatmanului D, Velicico vornicul E// ce făcusă C]pre care au făcut-o M,P/ voevoda M// 6 boiari B, boïari C/ pribégi B,C/ pribegi boiari G// 7 după B,C/ scrisă B,C/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Poartă B,C/ că au trimis B,C/ Scris-au Duca voevoda la Poartă cum că au triimisu M,P// 8 Bogdan hatmanul C/ și]și cu C/ Iordachi vistiernicul C/ podghiiaz C/ *lipsește* din Țara Leșască M,P// 9 giupînésile B, jupînésele C/ și au făcut B, și au făcut țărîi C/ mare B,C/ stricăciuné B, stricăciune C/ *după* țărîi *ad.* Și aceasta au făcut-o M,P// 10 *lipsește* pentru M/strice B,C/ pre C/ copiii B,C]ficiorii M, P/ voevod M/ *lipsește* turcii M,P// 11 Cupărești B,C/ Dar Po⟨a⟩rta]Dar turcii B,E,G, Dar turcii la Poartă C, Dar fiind turcii D, Însă turcii de la Poartă M, P/ fiindu înțălepți și cuprinși B,C,E,G/ înțălepți și cuprinși D/ înțălepți M,P// 12 *lipsește* și cuprinsă la minte M,P/ scrisori⟨i⟩]scrisorilor B,C,E,G,M/ că au B,C// 13 că scrisorili lui sînt deșerte C,D,G/ că-s]că sînt E,M,P/ *lipsește* scrisorilé lui E,M,P/ că scrisorile lui sînt deșerte și pe pizmă B// 14 9]10 B, 12 M, 11 P/ *lipsește* Că M,P/ Bogdan hatmanul C/ și]Și cu G/ Iordachii B, Iordachi vistiernicul C/ *lipsește* din Țara Leșască C/ nu]nu pre M/ dormiïa B,C// 15 nici le șidea scrisorile B]nu înceta a triimete scrisori M,P, *lipsește* C/ *lipsește* Triimitea M, P/ Caraiman-pașe B, Caraiman-pașia C, Cahriman-pașia E, G// 16 era]au fost G/ priiatin B, priïatin C/ véchiu B,C/ lui]a lui D/ voevod M// 17 Daltaban-pașe B,E, Daltaban-pașia C,D,G/ sarascheriul B, C/ Oblucița B,C,E/ la Țarigrad, înștiințînd și jăluindu-să înpărăției M, P// 18 jeluïa C, jeluïa la Poartă B/ la înpărăția C, *lipsește* B/ jeluïa la înpărăție și înștiința de toate E, G/ faptele C/ faptele lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G/voevoda M// 19 face B,C/Ce]Și C,D/le-u] li-au B,C/ strica B,C/ nimică C// 19—2 *lipsește* ce facé... acestea lucruri M,P//

Cantemir-vodă. Mai mult își strîca numelé lui cu acestea lucruri.

10. Iară cînd fu de to⟨a⟩mnă, într-acel anu a dom-n⟨i⟩ei lui s-apucă de făcu nuntă ṣie. Și triimis⟨ă⟩ Brîn-covanul pe fiică-sa Marie cu oncu-său stolnicul Costantin Cantacozono și maică-sa, do⟨a⟩mna Stanca, și cu mulții alții boeri și giupîneasă, rudenii din Țara Munteniască, de vinir-în tîrgu în Ĭași. Și le dede tutoror gazdé pen curții boeresștii și neguțitoresști, grij⟨ă⟩ de toate, să nu li lipsască nemic. Iar pe mire⟨a⟩să îi dede gazdă în casăli lui Vasîlachii vornicului Gavriliță. Și acolo fecea nunta mire⟨a⟩sa, iar domnie în curțilé domnesștii. Și boerim⟨ea⟩ a doo țărîi nuntir⟨ă⟩ 3 săptămîni cu mare pofăli și / f. 267v podo⟨a⟩bé și cu feluri dé feluri de muzice și de pelivănii, de miraré în tîrgu în Ĭași. Că era să fac⟨ă⟩ nunta la Focșeni, ce fiind to⟨a⟩mna, vréme de iarnă, au făcut-o la Ĭași. Și-ncălecă singur domnul ca un miré, înpodobit, și cu surguci în cap și cu maré alaiu, de-au mărsu la gazda miresăi de au luat-o. Și dup⟨ă⟩ ce au luat-o de la gazdă,

---

1 îș strica B,C/ numele B, numeli C/ acéste B,C// 3 10]11 B, 13 M, 12 P/ *lipsește* Iară cîndu fu M,P/ cînd C/ toamnă B,C/ întru acel an B/ an C/ domniii B,C/ lui] Iui Costantin Duca-vodă D// 3—4 De toamnă s-au apucatu Duca voevod să-și facă și a lui nuntă. Brîncovanul, domnul muntinesc, au triimisu pre fiică-sa M,P// 4 să apucă B,C/ de-ș făcu G/ șie]luiș B,D,E,G, luișI C/ trimisă B, triimisă C/ Brîn-coveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C// 5 pre B,C/ domnița Mariia B, G/ unchiu-său B,C,D,E,G// 6 Cantacozino C, *lipsește* B/ și]și cu B,C,D,G, cu M,P/ doamna B,C/ mulți alți B,C// 7 boiari B, boîari C/ jupînése B, jupînésîe C/ rudenii de a lor B,E,G, rudenii a lor C//8 viniră C, viniră cu toții D/ de viniră în Moldova în tîrgu în Iași B,E,G, și au venitu în Iași M,P/ Iași C/ déte B, déde C, Datuli-au M,P/ tuturor gazde B,C/ pin curți boerești B,C// 9 neguțitorești B,C/ și grije B,C, D, G, și-i grijiia M,P/ nu le B,C//10 nimică C,M,P/ Iar mirésii îi déte B,D,E,G, Mi-resăi ĭ-au datu M,P/ miriasă C/ déde// 10—11 în casăle vornicului Vasilie Gavriliță B, în casăle lui Vasilie vornicului, ficioru lui ⟨sin G⟩ Gavriliță E,G, în casăle lui Vasilachi vornicului ficioru ⟨ficiorului D⟩ lui Gavriliță ⟨vornicului D⟩C,D//11 vornicul M,P/ féce B,C// 12 miriasa B,C, miresăi M,P/ domniia B,C] Duca voevoda M,P, domniia au făcut nunta G/ curțile domnești B,C/ boerimea B,C/ *lipsește* Și boerim⟨ea⟩ a doo țării M, P// 13 doao țări B,C/ nuntiră trii B,C/ Trii săptămîni au nuntit M,P//13—14 mari pohvăli și cîntări și podoabe G/ pohfăli B, pohvăli C,E//14 pohfală, cu multe podoabe, cu multe feliuri de muzice M,P/ podoabe B,C/ féliuri[1-2] B,C/ de B,C/ mugicé A/ de[3]cu B,G, *lipsește* E,M,P/ *lipsește* și de D/ pehlivănii B, peilivani D, pelihvănii E, peliveni M, pehliveni P// 15 facă B,C// 15—17 *lipsește* Că era să ... au făcut-o la Ĭași M,P//16 Focșani B,C/ce]numai B,E, ce numai G/ fiindu B/toamna B,C/au făcut nunta la Iași B,D,E,G// 17 Și încălecă B,C, Și au încălecat G, Încălecat-au M,P/sîngur domnul B,C]Duca voevod M,P/mire B,C/cu[1] cu un G//18 *lipsește* și[1] M,P/mare alai B,C/de au B,C/mersu B/mers-au M,P// 19 mirésii B,C/de[1]și M,P/*după* luat-o *ad.* cu mare cinste M,P/după B, C/ *lipsește* Și dup⟨ă⟩ ce au luat-o de la gazdă M,P//

au mărsu la mănăstiré la Golîe. Și acolo fiindu un patriiarhu de Țarigrad mazîl, anumé Iacov, îi cunun⟨ă⟩ acolo, în Golîe. Și dé acolo purces⟨ă⟩ cu maré alaiu pen mijlocul tîrgului de sus și pen tîrgul dé gios, pîn' la curțilé domnești. Pe aceia vréme și eu, Ion Neculce vel-vornic, eram tînăr postelnic și mergem cu alții postelnici înpréun⟨ă⟩, cu toegeli a mîn⟨ă⟩, pe gios, înainte domnului.

Și dup-istovul nunții, petrecu domnie pe boeri⟨i⟩ muntenești pîn' la Valea Adîncă, cu maré cinsté. Și-ș luară dzua bun⟨ă⟩ de-acolo.

11. Dup-acestea începur-a vinii datornici⟨i⟩ de la Țarigrad și a-ș ceré datoriile, că li s⟨ă⟩ plinis⟨ă⟩ dzua. Și-ncepur-a vini și poroncii de la Po⟨a⟩rtă, havalelé, a ceré obiceiurilé țărîi, că nu vrea să le ĭarte, ca la Cantemir-
f. 268 vodă. / Că lăudas⟨ă⟩ Lupul la Po⟨a⟩rtă c-au luat Cantemir mulții bani, și turcii, știind aceia, nu erta. Atunce s-au cunoscut ce-u grăit Lupul la Po⟨a⟩rtă. Țar⟨a⟩ era puțin⟨ă⟩ și boĭarii era tineri, nu știe cum or schivernisii. Ce învățar⟨ă⟩ de sco⟨a⟩sără și aice obiceiul cel rău, ce

---

1 au mersu B]Mers-au M,P/ mănăstire C/Golîia B,C/ mănăstirea Goliĭa E,G,M,P/ fiind B,C/ patriiarh C//2 de]de la E/ mazil B,C/ cunună B,C//1—2 *lipsește* Și acolo ... mazîl, anumé M,P// 1—3 Și i-au cununatu Iacov, proin patriiarh al Țarigradului. De acolo au purces cu mare M,P// 3 Golîia C/ de B,C/ purcésă C, au purces B,D/ mare alai B,C/ pin B,C// 4 pin tîrgul B,C, *lipsește* M,P/ de B,C/ pînă B,C/ curțile domnești B,C// 5 Pre C]Atuncea pre B/ acéia B,C/ *lipsește* eu B,C,D,E,G/ Ion Neculcea, ce au fost vel-vornic, era B,E/ Ion Neculcea biv-vel-vornic, era om/ tînăr ⟨*lipsește* om tînăr G⟩ C,D,G/ *după* tînăr *ad.* cu boeriia B// 5—7 *lipsește* Pe aceĭa vréme ... înainte domnului M,P// 6 postelnicu B/ mergea B,C,D,E,G/ alți B,C/ înpreună B,C// 7 toegile B, toegili C/ mînă B,C/ pi C/ înnaintea B, înnainte C// 8 după B,C/ nunții B,C/ Și după cé nuntiră, după istovul nunții E, Și după ce să isprăvi nunta G/ domniia B,C/ boiarii B, boĭarii C/ muntenești B,C// 8—9 Iar după sfîrșitul nunții, Duca voevoda și cu toți boerii au petrecutu pre boerii muntinești M,P// 9 pînă B,C/ cu mare cinste B,C, *lipsește* G/ Și îșĭ B, Și îș C//10 zioa bună de acolo B,C/ Și de acole ș-au luatu zioa bună M,P// 11 11]12 B, 16 M, 14 P/ După acéste B, Iară după aceste C, *lipsește* M,P/ începură a vini B,C, viniră D, Început-au a veni M,P/ datornicii B,C// 12 și începură a-ș cére datoriile D, *lipsește* M,P/ cere B, cére C/ să plinisă C/ zioa B,C]vadeoa M,P// 13 Și începură B,C]Început-au M,P/ *lipsește* și G,M,P/poronci B,C/ Poartă B,C/ Poartă, cerșindu ⟨cerîndu P⟩ havalelile birului țării că M,P/ havaléli B, havaléle C// 14 cere B, cére C/ obiceaiurile B, obiceaiurili C/ să le erte B, să-l erte M// 15 voevoda M/ Că]De vreme că M,P/ lăudasă C/ Lupul Gavriliță B,E, Lupul feciorul lui Gavriliță G/ Lupul lăudasă M,P/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—16 cum că Cantimir-⟨vodă P⟩ au luatu bani mulți din țară și M,P// 16 Cantemir-vodă D,E,G/mulți B,C/știindu B/ acéĭa B,C/ nu erta] n-au ertatu birul țării M,P/Atuncea C, Deci atunce M,P// 16—17 *lipsește* Atunce... Lupul la Po⟨a⟩rtă B// 17 cunoscut C/ce-u]ce au C/Lupul Gavriliță E,G/Poartă C/Țara B,C// 18 Țar⟨a⟩ era puțin⟨ă⟩]În țară era oameni puțini M,P/puțină B,C/ *lipsește* și M,P/ nu]și nu M,P/nu știĭa B,C/or]vor B/chivernisi B,C// 19 învățară B,C/scoasără B,C/ aicea B, aici C/obiceaiul B,C/Învățat-au de au făcut și în Moldova obiceiul M,P/ ce]pre carile M,P//

l-au scornit Brîncovanul în țara lui. Aflară-s⟨ă⟩ și aice sfetnici fără lege și tirăne⟨a⟩scă zavistie, ran⟨ă⟩ făr⟨ă⟩ le⟨a⟩c, și s⟨ă⟩ che⟨a⟩mă lepra sau fistula în pîntecé: văcărit, de vac-un zlot și de cal un leu să de tot omul, de s⟨ă⟩ tragé acel obiceiu spurcat pîn-astădzii în pămîntul nostru. Că orice domnu viné îi ⟨era⟩ drag acel obiceiu și nu-l mai las⟨ă⟩.

12. Și dintr-acel ciias ce au scos văcăretul să și conoscu că n-a lungii cu domnie, nicé a pricopsi casa lor de lacrămi multe a săracilor. Și-n scurtă vréme cădzu blăstămul mai dégrab' pe Dumitrașco *Ceaurul vel-logofăt*, fiind sfetnic, că-i scurtă Dumnedzău viiața. Că murii cum îi mai rău, în dub frențit, și i s⟨ă⟩ istovii și casa lui și 3 ficiori a lui ce au avut. Să stînsă pomenirea lui cu sunet, și moșiilé lui cădzură la mîn⟨i⟩ stréine. Sfetnicul de domnu rău, pentru cinstea ce aré, orbit de răutate fiind, gîndesște și-i paré că nemeresște, și pe urmă mai

---

1 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ în țara lui]în Țara Muntinîască M,P/ Aflară-să B,C, Aflatu-s-au D/ aici B, aicea C// 2 sfétnici B,C/ fărădelége B,C,D,E,G// 1—4 O, ce sfetnici răi a lui Ducăi ⟨Duca P⟩ voevoda! O, ce tirăniască zavistii a lor! Și aceasta să chiamă lepră, sau frență, sau fistulă în pîntece, sau cangrenă în gură, adică văcăritul M,P// 2 tirăniască B,C/ zavistiia C/ rană B,C/ fără de B,C,D,E,G// 3 liacu B, liac C/ și]ce B,C,D,E,G/ s⟨ă⟩ chiamă B, să chiamă C/ pîntece B,C/ *după* pîntece *ad.* adecă C// 4 vacă B,C/ *după* vacă *ad.* cite G/ *lipsește* și M,P/ să dea B,C// 5—6 de s-au tras acestu obiceai rău și spurcat în mulți ani, în pămîntul nostru al Moldaviii B, de s-au tras acel obiceaiu spurcat în multă vréme, la mulți domni, în pămîntul nostru al Moldovii C, de s-au tras acel obiceai ⟨rău E⟩ multă vréme ⟨în mulți ani E,G⟩ la mulți domni ⟨*lipsește* la mulți domni E,G⟩, în pămîntul nostru ⟨al Moldovii E,G⟩ D,E,G// 5—7 *lipsește* de s⟨ă⟩ tragé ... nu-l mai las⟨ă⟩ M,P// 6 viniia B,C/ era B,C,D,G// 7 obiceai B,C/ lăsa B,D,E,G/ *după* lăsa *ad.* pînă în a doa domniie a mării-sali Costantin-vodă Racoviță și atuncea făcînd legătură cu giurămînt măriia-sa Costantin-vodă Racoviță, dinpreună cu arhierei și cu boîarii cei mari au ertat acest obiceaiu, să nu mai *fie* văcărit, *pentru care* Dumnezeu să-i dăruiască înpărățiia ceriului C// 8 12]13 B, *lipsește* M,P/ Și]Iară Costantin Duca-vodă C/dintru acel C/ ceas B cias C/ au]s-au P/ văcăritul B,C, văcărit P/ cunoscu B,C// 9 n-a lungi C, nu va lungi E,G/ domniia B,C/ nici C/ nici va pricopsi B// *10 de lacrămile céle multe B,E,G// 9—10* că Duca nu va fi multu domnu, nici casa lor nu va procopsî, pentru lacrămile cele multe M,P// 10 Și în B,C/ cădzu] agiunsa B, întîi căzu M,P//11 mai degrabu B, mai degrabă C, *lipsește* M,P// 10—2 *lipsește* Și-n scurtă vréme ... în capul lui E, *lipsește* cădzu blăstămul... în capul lui G// 12 log⟨o⟩făt C/ fiindu sfétnic B/ că ĭ-au scurtatu M,P/ Dumnezeu B,C/ Că muri cumu-i B, Că muri cum iaste C, Și au muritu cum iaste M,P// 13 dubu frențitu B/ să C/ istovi B,C// 13—14 înfrențîtu și au muritu și trii ficiori ai lui și toată casa lui s-au stînsu. Perit-au pomenire lui M, P// 14 trii B,C/ *lipsește* a lui B/ Să]Și să D/ Să stînsără și muriră și să trecu pomenirea lui C// 15 și și M,P/ moșiile B,C/ cădzură]agiunsără N, au întratu M,P/ mîini B, mînu C/ streine B,C/ Sfétnicul B, C// 16 de domnu rău]a domnului celui rău M,P/ cinste C/ ce o are iaste orbitu M,P/ are B,C/ orbit fiindu de răutate gîndește B// 17 *lipsește* fiind M,P/ gîndește B,C/ pare B,C/ nemerește B,C//

f. 268[v] rău / să grășească, că pe urmă răul cel mai maré și osînd⟨a⟩ cade în capul lui. Că lacrămilé săracilor nice so⟨a⟩reli, nici vîntul nu le po⟨a⟩te usca, dup⟨ă⟩ cum dzicé și Isus Sirah, că ruga smeritului nuori în cer pătrunde.

13. Iară de var⟨ă⟩, în al doilea anu, vădzindu-l muntenii de lucrurii slabé ce aré de la Po⟨a⟩rtă, îl tot grăbie de bani ce ĭera ei chizeși pentru dînsul, ce luas-în datorie. Și el, fiindu-lé gineri, să nu-i mînie, sîlie să lé fac⟨ă⟩ voe, să să plăte⟨a⟩scă. Iară au scornit un obiceiu nou pe țară, de au scos de pogonul de păpușoiu și de părincu ce-l făce oameni⟨i⟩ cu sapeli pen curături, să nu moară de foamé, el le lua cîte un zlot, și de pogonul de tutun cîté 4 lei. Lucruri deșerte, făr' nice o socote⟨a⟩l⟨ă⟩ sau vrun sporu să po⟨a⟩tă ⟨să⟩ rădicé nevoĭa! Îmbla ca nisște oameni hămesiții, neagiungîndu-i minte să s⟨ă⟩ chivernisască. Că stupii și vinul să făcea buni și mult, că ave năroc la bișug. De-r hii avut năroc și la boĭarii cu minte și cu sfat, cum era nărocul la sporul hranei, că era bișug dé toate în dzilelé lui, aru hi fost lăudat numelé lui.

---

1 greșaște B, greșéște C/ căci că mai pre urmă tot răul cel mare M,P/ mare B,C/ osînda B,C// 2 în capul lui cade B,C/ Că]de vreme că M,P/ lacrămile B,C/ nici B,C/ soarele B, soareli C// 3 poate B,C/ după cum B,C]precum G/ dzice B, zice C/ *lipsește* și G,M, *lipsește* și Isus P// 4 că]și G/ nuorii B,C, nuorul M/ceriu B,C/ *după* pătrunde *ad.* iară cel mîndru degrabă cade M,P// 5 13]14 B, 18 M, 15 P/ *lipsește* Iară de vară M,P/ vară B,C/ an a domniii lui B,E,G,M,P, an a domniii lui Constantin Ducăi ⟨Duca D⟩-vodă C,D/ munténii B,C// 5—6 văzîndu-l muntenii că ĭaste slabu la toate lucrurile lui, îl tot grăbiia M,P// 6 lucruri slabe B,C, lucrurile lui céle slabe E/ ce avea de la Poartă B,C,E/grăbiia B,C// 7 ce era B,C]fiind M,P/ ei]ĭei C/ chizéși B,C/ *lipsește* ce luas-în datorie M,P/ luasă B,C/ datoriie C// 8 fiindu-le B,C/ ginere B, gineré C/ să[1]ca să M,P/ mîniie C/ siliie B, C]în tot chipul să sîliia M,P/ să le facă ⟨pre C⟩voĭa B,C//9 plătiască B,C/ Iară]Și B,C,D,E,G// 9—12 Acestu domnu au mai scornitu un obiceiu rău. Săracii oameni, ca să nu moară de foame, săpa cu sapile prin curături, sămîna popușoi și păringu, iară el au poroncitu să ĭa de tot ⟨*lipsește* tot P⟩ pogonul cîte un zlot, iară ⟨și P⟩ de pogonul de tiutiun M,P// 9 un]și un C/ obiceaiu B, obiceai C// 10 păpușoi M,P/ și de pogonul de părincu C/ făcea B, făcĭa C]săpa E// 11 oamenii B,C/ sapele C/ pin B,C/ foame B,C// 12 le luoa C]li-au luat D/ tutiun B, tiutiun C/ cîte patru B,C// 13 Lucruri]Adevărat lucruri M,P/ și fără nice B, fără de nici C,G, și fără de nici D,E,M,P/ *lipsește* o socote⟨a⟩l⟨ă⟩ sau vrun M, P/ socotială B,C/ vreun B/ sporiu B,C// 14 ca să poată să rădice nevoile, havalele ce avea C/ să poată să rădice B, să poată și rădice nev⟨oi⟩a M,P/ nevoile D, vreo nevoĭe E/ Umbla B, Ce umbla C,D/ *lipsește* ca M,P/ niște B, néște C// 15 hămeiți B,C/ mintea ⟨minte C⟩ să chivernisască B,C,E// 16 *lipsește* Că M,P/ *lipsește* și M,P/ stupii să făcea buni și vinul ⟨vin C⟩ să făcea bun și ⟨*lipsește* bun și C⟩ mult B,C,E, stupii să făcea buni în zilele lui și vinul să făcea bun și mult G/ *lipsește* buni și M,P/ că avea nărocu ⟨noroc C⟩ la bișug B,C] și era bișug în toate M,P//17 De ar hi B,C] Deci de ar fi avutu M,P/ boĭari C/boiari să fie cu minte B,E,G/ *după* sfat *ad.* bun E,G// 18 era]avea E/ norocul C/ sporiul B/hranii B,C, de B,C//17—19 și cu sfat bunu, apoi ĭ-ar fi rămas numile lui lăudat M,P// 19 zileli B zilele C/ar B,C/ fi B/ numeli B,C//

14. Numai cu aceste obiceiuri s-au strîcat numeli şi dé la ţar⟨ă⟩ şi de la prieteni, Şi-l smintie şi muntenii mult, că vre să-l stăpîniiască şi s⟨ă⟩ facă cum era voe
f. 269 lor. Şi cîţii banii cerea muntenii / elu tot le da; mai că nu ştie ce le-u dat şi cu ce le-u rămas dator. Şi la sînge încă nu era lacom, vărsător, într-acel rîndu a domnii⟨i⟩ lui. Că mai mult de doi oameni în dzilelé lui n-au perit: un tîlhar, pe vina lui, şi un răzădent a lui Tucul grof, pe dréptate. Acesta au perit numai de fric⟨a⟩ lui Tucul grof, că-l închises⟨ă⟩, şi la mazîlie, temîndu-s⟨ă⟩ să nu-l pîrască Tucul grof, au triimis, de l-au zugrumat, pe Irimeica Jora la Trotuş. Că era închis acolo, la mîna lui Buhuş, cămărăşului de ocnă, pecum i s-a spuni povestea mai gios, la rîndu.

Şi era domnu cu-înţelepciuné, şi la mînie lui grăia tot cu cinsté şi cu îngăduial⟨ă⟩, nu cu răstituri, prostatic. Şi era un om foarte învăţat biné la carte. Şi măcar că era învăţat, dar spor în casa lui nu era. Déce iar la al doili an mai sco⟨a⟩să şi al doilea văc⟨ă⟩ret dé vită.

---

1 14]15 B, *lipseşte* M,P/ acéste B,C/ obiceaiuri B,C/ ş-au stricat C,D]îşi strica B/ numele C/ *lipseşte* şi B// 1—3 Ci cu obiceiurile cele răle ş-au strîcatu numile; şi nu numai de la ţară, ce şi de la priiatini. Muntenii încă îl smintiia multu, vrîndu ei să-l stăpînească M,P// 2 de B,C/ ţară B,C/ priiatini B, priiatini C/ smintiia muténii B,C// 3 vrea B,C/ stăpîniască B,C/ să facă precum ⟨după cum M, P⟩ le era voîa B,C,E,G// 4 *lipseşte* lor G/ Şi cîţi B,C]Deci oricîţi M,P/ bani B,C/ îi cere M,P/ muntenii B,C/ el B,C// 5 nu ştiia B, nu mai ştiia C/ şi mai că nu mai ştiia cîtu lî-au datu M,P/ le-u[1–2]li-au B,C/cé[2] B/ li-au[2] ⟨le-au D⟩ mai rămas B,C,D,G,M/ datoriu C// 5—6 la singe a vărsa încă nu era lacom vărsătoriu de singe, că într-acel G// 6 vărsătoriu B,C]a vărsa D/întru acel B, şi într-acel C// 6—9 vărsătoriu de sînge nu era. Că întru acestu rîndu a domnii⟨i⟩ lui mai multu decîtu doi oameni n-au peritu şi şi ⟨*lipseşte* şi[2] P⟩ aceîa pre dreptate: adecă un tîlhariu şi un rezident, Irimica Jora, a grafului Tucul M,P// 6 rînd C/ domniii C, domniii lui dintîi B,E,G// 7 *lipseşte* Că C,G/ *lipseşte* în dzilelé lui C/ *după* zileli *ad.* domniii lui dintîi B// 8 răzident C// 8—9 rezident a lui Tiuchil grof, care acel rezidentu fără dreptate au perit, numai de frica lui B// 9 *lipseşte* ve dréptate C,E,G/ Acela au peritu pe dreptate, numai de frica C/ Acest rezident fără dreptate au perit E,G/ Tiuchil grof B/ grof C// 10 închisése B, închisésîe C]ascunsés⟨e⟩ G// 9—13 *lipseşte* Acesta au perit ... la rîndu M,P// 10 *lipseşte* la E/ mazilie B,C/ temîndu-să C// 11 Tiuchil B, Tuchil C// 11 au triimis pe Irimica Jora de l-au zugrumat la Trotuş B,E,G/ Irimica C// 13 i să va spune B,D, i s-a spune C]i să va scrie E,G/ povéste B,C]istoriia G/mai gios]înnainte B,E,G/ rînd C// 14 Şi era domnu cu înţălepciune B,C]Era domn înţălept M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P/ la mîniia lui tot cu cinste grăiia B/ grăiia C// 15 cinste C/ îngăduială B,C/ nu]iară nu M,P/ *lipseşte* nu cu răstituri, prostatic G/ prostatic]era cam prostatic M,P// 16 Şi era un om]Însă M,P/ învăţat foarte bine B,E, învăţat foarte în bine D/ bine C/ carté C/ măcarí C// 17 sporiu B,C// 16—17 *lipseşte* biné la carte... nu era. Déce iar M,P// 17—18 Decii iarăş ⟨*lipseşte* iarăş E⟩ şi ⟨*lipseşte* şi G⟩ întru al doilea an al domniii lui au mai scos ⟨*lipseşte* scos E⟩B,E,G/ Decii C/ iară C/ *lipseşte* la C/ doilea C// 18 mai sco⟨a⟩să şi]au mai scos iarăşi şi C, au mai scos şi D, iarăşi au scos M,P/ văcărit de ⟨pre M,P⟩ vite B,C,D,E,M,P//

15. Cîndu fu al treile a n a domnii⟨i⟩ lui, vinit-au Daltaban sarascher-paşea de la Obluşiţă cu oaste la Ţuţora. Ş-au pornit zaharaoa din ţar⟨ă⟩ şi o dede pe mîna Ducăi-vodă să-i po⟨a⟩rte de grij⟨ă⟩, să triimiţă la Came-
f. 269[v] 5 niţă cu oaste lui şi cu un soltan cu tătarii, / précum purta mai înainte de grijă şi Cantemir-vodă. Déci Duca-vodă ales⟨ă⟩ oastea şi triimis⟨ă⟩ cu zaharao, iară Daltaban să-nto⟨a⟩rsă iar la Obluşiţă, înapoi. Şi cît zăbăvii la Ţuţora, pîn-a s⟨ă⟩ pornii zaharao, cincii, şesă dzilé, i-au
10 şi luat joimirii un haznătar limbă de la Chiperesştii mărgînd la Ĭaşii. Şi-l dusăr-în Ţara Leşască la hatmani. Deci hatmanii leşeştii şi răpedzir-un rămentar cu cîtăva sam⟨ă⟩ de o⟨a⟩ste şi loviră zaharaoa lîngă Nistru şi o sparsără şi o jăcuiră. Decé Costantin-vodă şi cădzu în prepus maré
15 despré Daltaban sarascherul, şi s⟨ă⟩ mîniie fo⟨a⟩rte pe Costantin Duca-vodă.

16. Şi scris⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă rău de Costantin Duca-vodă, că nu este om harnic de domnie, nice ĭasté cu dreptate

---

1 15]25 M/Iară cîndu au fost în al triile an al domniii lui ⟨*lipseşte* a domniii lui G⟩ B,E,G/ Iară cînd fu în al triilea C/ *repetă* a domniii C// 1—2 La al triile an a domnii⟨i⟩ lui, Daltaban sarascheriu, paşa de la Obluşiţă, au venitu cu oaste M,P// 2 sarascheriu B/ paşĭa B,C/ Obluciţă B,C/ oastea B// 3 Şi au pornit B,C]Şi pornind M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C/ ţară B,C/ şi o déde B,C/ au dat-o M,P//3—4 pe mîna lui Costantin ⟨*lipseşte* Costantin G⟩ Duca ⟨Ducăi D⟩-vodă B,C,E,G/ voevod M/ poarte B,C/ grije B,C/ să o trimiţă B,C,D,E, şi să o trimaţă M,P// 5 *lipseşte* cu oaste lui... cu tătarii M,P/ tătarî B, tătarii C/ precum B,C// 6 înnainte B,C/ grije B,C/ dup⟨ă⟩ cum şi mai înnainte Cantimir ii ⟨*lipseşte* ii P⟩ purta de grije M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 7 aliasă B]au ales C,M,P/ oaste B,C/ trimisă C]au triimis-o M,P/ zaireaoa B, zahareoa C/ iar B,C/ Daltaban sarascher-paşĭa B,D,E,G, Daltaban-paşĭa sarascheriul C, Daltaban-paşa M,P// 8 să întorsă B,C]s-au întorsu M,P/ la Obluciţă înnapoi B, înnapoi la Obluciţă C/ zăbăvi B, să zăbăvi Costantin Duca-vodă C// 8—10 *lipseşte* înapoi... i-au şi luat M,P// 9 pînă a să porni B,C/ zaireaoa B, zahareaoa C/ cinci B,C/ şeasĭe B, şasĭe C/ zile B,C// 10—11 Joimirii leşeşti au prinsu pre un haznatariu a lui Daltaban-paşa, limbă, carile merge de la Chiperești la Iași M,P// 10 haznatar B/ Chiperești B,C// 11 mergîndu B, mergînd C/ mărgînd acel haznatar la Iași cu trebi la Duca-vodă G/ Iași B,C/ Şi-l dusără B,C, Şi l-au dus M,P/ la hatmani]la hatmanii leşeşti D,G la hatmanul M,P /Decii B,C [Iară M,P// 2 leşeşti B,C, *lipseşte* G şi răpeziră B,C] şi triimisără G, şi triimisără în grabă E, au şi repezit pre M,P/ un] pre un D, *repetă* un E/ reimentariu B, reimentar C/ samă ⟨somă G⟩ de oaste B,C,G// 13 lovindu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C *lipseşte* şi[2] M,P/ jecuiră B,C/ au spart-o şi au jăcuit-o M,P// 14 Decii B, C, *lipseşte* M, P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G,M,P/ şi cădzu]au căzut M,P/ mare prepusu M,P/ mare B,C// 15 despre B,C/ sarascheriul C] sarascheriu-paşia B, E, G, paşa M,P/ să B, C/ foarte C, foarte rău B/ şi foarte ⟨rău P⟩ s-au mîniiatu pre dînsul M,P// 17 16]19 P/ Şi scrisă rău la Poartă B/ Şi scrisă rău de Costantin Duca-vodă la Poartă C/ *lipseşte* Duca G // 17—1 Şi au scrisu la Poartă asupra lui, arătînd că nu ĭaste vrednic de domnie şi nici ĭaste cu credinţă la Poartă, de vreme că din nechivernisala lui au luatu M,P// 18 iaste[1-2] B,C/ domniie C//

Porții, că den chivernisala lui cea pro⟨a⟩stă au luat leșii zaharaoa. Cé atunce nu-i putu strica nemic Daltaban, că sta socru-său Brîncovanul de-l spréjănie taré dispré Po⟨a⟩rtă.

17. Pîrî-l și Caraiman-pașea din Cameniță și cu tot culucul Cameniței, că-i lipsită cetate de bucaté, și havalelé
f. 270 ce-s orînduite la Cameniță nu le dă, / și-i cetate flămînd⟨ă⟩. Ș-aceia îndemnătur⟨ă⟩ de pîr-era mai mult despré boiari pribegii, Bogdan și Iordachii, că s-agiunsesă cu Caraiman-pașea din Cameniță. Și oblicindu Duca-vodă, dat-au otravă unui bulubaș din Cameniță, anumé Pepec, ce înbla din Cameniță la Po⟨a⟩rtă cu trebilé pașei. Ce s-au priceput acel bulubaș de-au băut doftorie și n-au murit. Ce încă și mai taré și mai maré pîr⟨ă⟩ ș-au scornit Duca-vodă asupră-ș.

18. Duca-vodă ave un grec din Țara Frînce⟨a⟩scă, anumé Neculaiu Deport, pe lîngă dînsul, om învățat și tălpiz, de știe despecetlui cărțilé. Și pe ceîa vremé scrie

---

1 Porții B,C/ din B,C/ proastă B,C/ lésii B,C// 2 zaireaoa B, E, zahareaoa C/ Ce B,C] Însă M,P/ atuncea B,C/ nu-i putu]nu i-au pututu M,P/ nemică B,C/ Daltaban saraschériu-pașia B,E,G, *lipsește* M,P// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ sprejeniia B,C/ tare B,C] foarte tare M,P/ despre Poartă B,C// 5 17]29 M, 20 P/ Pîriia-l atuncea și B, Pîrîtu-l-au și D, Îl pîríîa atuncea și G/ Cahriman-pașia B,G/ pașia C// 5—11 Din îndemnăturile boiarilor pribegi, Bogdan și Iordachi Rosătu și Caraiman-pașa din Cameniță au pirîtu ⟨părâsitu P⟩ pre Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ Duca voevoda la Poartă, arătîndu că sîntu lipsîți în cetate de hrană ⟨de foame și de hrană P⟩ și havalelile ⟨havalele P⟩ ce sînt orînduite din Moldova nu vra Duca să le dei și turcii din Cameniță nu au ce mînca. Duca voevod au datu otravă M,P// 6 Cameniții B,C/ că-i]că iaste G/ cetatea B,C/ bucate B,C/ havaléle C, havalélile B,D,E// 7 ce-s]ce sînt B,C,E,G/ și iaste cetatea flămîndă B,E, și cetate iaste flămîndă C/ *după* flămîndă *ad.* de bucate D// 8 Și acéia îndemnătură B,C/ pîră B,C/ despre B,C/ boiarii B, boîarii C// 9 pribégi B,C/ *după* pribégi *ad.* anumé C/ Bogdan și Iordachii] despre Bogdan și despre Iordachi D/ Iordachi B, Iordachi vistiernicul C/ să agiunsése B, să agiunsésîe C/ cu]de cu D/Cahriman B,E,G// 10 pașia B,C/ oblicind C/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 11 bulucbașia B,D, bulubașia C,G/ anumé]numele lui M,P/ Peport M,P/ ce]carele G,M,P// 12 umbla B,C/ din]de la C,M,P/ Poartă B,C/ trebile pașii B,C// 13 bulucbașia B,D, bulubașia C/ de-au]și au B, unde au C/ doftorii C/ *după* doftorii *ad.* împotriva otrăvii B,E,G//14 Ce]Și dintr-acéîa E// 13—15 S-au priceputu bulucbașa și bîndu doftorii nu ĭ-au fostu nimică. Și cu aceasta și mai mare pîră ș-au scornit Duca voevoda asupră-ș ⟨asupră-ș ș-au scornit Duca-vodă P⟩ M,P// 14 tare B,C/ mare pîră B,C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ asupră-și B,C// 16 18]30 M, 22 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ voevoda M/ avea B,C/ Frîncească B,C// 17 pre anumé B/ Nicolai B,C/ Deportă C/ *lipsește* Deport, pe lîngă dînsul M,P// 18 telpiz B,C/ de]și M,P/ știia B,C/ cărțile B,C/ *după* cărțile *ad.* și iar le pecetluiia G/ *lipsește* Și M,P/ pre C/ acéîa B,C/ scriia B,C//

Tucul grof de la Po⟨a⟩rtă la franțuji, de le triimite pen Iași pe la Duca-vodă, și Duca-vodă le da la un răzădent a lui ce șăde în Iași, și răzădentul le triimitea la franțuji. Numai le tot despecetluĭa Duca-vodă cu acel Neculaiu Déport dé le cetie și lé izvodie, să știe ce scrie, ș-apoi le pecetluĭa iar și le da la răzădent, dé le triimite. Pîn-odată tot așea făcea.

Iar cînd au fostu odată, au priceput franțojii că li se despecetluiesc cărțilé ș-au scris la Tucul grof. Déce Duca vodă, simțind și temîndu-s⟨ă⟩, au luat pe cel răzădent / f. 270[v] de l-au triimis într-o no⟨a⟩pte la cămărașei de ocnă, la Ion Buhuș, vărul Ducăi-vodă, de-l ținea la Trotuș închis cu taină. Și cînd i-au vinit mazîlie, au triimis pe Irimeica Jora dé l-au zugrumat, temîndu-s⟨ă⟩ să nu-l apucé Antiohi-vodă la mîn⟨ă⟩, pecum mai sus s-au pomenit. Atunce ave pîr⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă și despré Tucul grof, pîr⟨ă⟩ că nu-i omul ș-au perit din Iași. Și s-au boțit toate acestea pîri ce scriu mai sus asupra lui Costantin Ducăi-vodă la Po⟨a⟩rtă.

---

1 Tiuchil B, Tuchil C/ Poartă B,C/ Tucul graful de la Poartă scriia la franțuji ⟨scrie la franțoji de la Poartă P⟩ M,P/ franțozi B, franțoji C/ de]și B,E,G,M,P/ *după* triimitea *ad.* cărțile B,C,E,G/ pin Iași B,C// 2 Costantin Duca-vodă[1-2] B, E, G/ le trimetea la Duca voevod în Iași M, P/ și Duca-vodă]iară el M,P/ rezident B, răzident C// 3 a lui]a lui Tiuchil grof B,E,G, a grafului M,P/ ce]carile M,P/ șidea B,C/ Iași B,C/ și]iar M,P/ rezidentul B,C/ franțozi B, franțoji C// 4 *după* Numai *ad.* pînă a le triimite E/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 4—6 Însă Duca voevod cu acel Nicolai Dïaport întîi le ⟨*lipsește* le P⟩ despecetluĭa și lua sureturi ⟨suret P⟩ și atunce le da la acel rezidentu, însă iar pecetluite de dînșii M,P// 5 Nicolai Deport B,C/ de B,C/ cetiia B, cetiia C/ le izvodiia B,C/ știia B,C/ scriia C/ și apoi B,C// 6 rezident B, răzident C/ de B,C/ triimitea C, trimetea la franțozi B,E,/ Pînă B,C// 7 așa C/ *lipsește* Pîn-odată... făcea M,P// 8 fost B,C/ Iar cînd au fostu odată]Iar de la o vréme G, *lipsește* M,P/ franțozii B, franțojii C/ Priceput-au franțuzii M,P/ *lipsește* se M,P// 9 despecetluescu B,C/ cărțile B,C]scrisorile M,P/ și au B,C/Tiuchil B, Tuchil C/ graful M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 9—11 Au simțitu Duca voevod și temîndu-să au luat pre acel rezident și noapte l-au triimis la cămărașii de ocnă M,P// 10 simțind B,C/ temîndu-să C/ pre B/ cel]acel C/ răzident C/ rezident a lui Tiuchil grof B,E,G// 11 de]și B/ trimis B,C/ noapte B, noapte C/ cămărașii B,C//12 vărul lui Costantin-vodă B, vărul lui Costantin Ducăi-vodă E,G, ce era văr primare cu Costantin Duca-vodă D/ voevoda, și l-au ținutu pre taină închisu la Trotuș M,P/ // 13—15 *lipsește* Și cînd i-au vinit... s-au pomenit M,P// 13 cîndu B/ mazilie B,C/ trimis B,C/ Irimica B,C,E//14 de B,C/ temîndu-să C/ apuce B,C// 15 Antiohii B,C/ mînă B,C/ precum B/ pomenit]scris B,E,G//16 Atuncea avea pîră B,C/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* Costantin Duca-vodă B/ despre B,C /Tiuchil B, Tuchil C//17 pîr⟨ă⟩]îl pîrîia C, *lipsește* B,E,G/ că]pentru căB ,E,G/ nu-i]nu iaste B,C,E,G// 16—17 Graful Tucul au pîrîtu la Poartă pre Duca voevoda cum că omul lui au fostu rezidentu ⟨răzdent P⟩ în Iași și au peritu din Iași ⟨*lipsește* și au peritu din Iași P⟩ M,P// 17 și au B,C/ Iași B,C//18 acéste B,C/ pîrî C, pîrî odată ce B// 19 Duca C/ Poartă B,C// 18—19 Toate pîrăle aceste ce s-au scrisu mai sus s-au grămăditu la un loc asupra Ducăi voevoda la Poartă M,P//

19. Déce atuncea în grab' nu l-au mazîlit, că au purces împărăţîe la oaste, ce au triimis un capegiu-başe, foarte omu maré şi de credinţă, să pline⟨a⟩scă bani⟨i⟩ birului déplin de la Costantin Duca-vodă. Şi l-au învăţat vizirul pe taină să cerce pentru pîr⟨a⟩ ce-l pîrîs⟨ă⟩ Taltaban şi cameniceni⟨i⟩ şi Tucul grof: iaşté adevărat, aşea, hau ba, şi cum chivernisesşté ţara? Şi aflînd că iaşté adévărat, cîndu s-a înto⟨a⟩rce înpăr⟨ă⟩ţîîa de la o⟨a⟩ste, să-l mazîle⟨a⟩scă, luîndu şi banii birului déplin. Şi cu acestea au mărsu acestu capegiu-baş în Iaşii.

20. Iară înpăratul, soltan Mehmet, singur cu capul său, înpréun⟨ă⟩ cu vizirul şi cu Tucul grof au purces la oaste pe capul Ţărîi Muntenesştii, de au întrat în Ţara Ungure⟨a⟩scă. Şi nu pre mult strîcar⟨ă⟩ turcii în Ţara / f. 271 Ungure⟨a⟩scă, şi le-u eşit nemţîi înainte şi i-au bătut pre rău. Şi aşea în grab' au trecut munţîi înapoi înpărăţie în Ţara Muntene⟨a⟩scă, cum n-au gîndit.

Déce atunce Brîncovanul n-au mai putut într-alt chip să fac-alte vicleşuguri şi i-au căutat numai să ias⟨ă⟩ înainte înpărăţîei. Ş-aşea făr⟨ă⟩ veşté lovindu-l, nemic

---

1 19]34 M/ Decii B,C]Însă M,P/ grabă C/ mazilit B,C/ că]fiindu că M,P// 2 înpărăţiia B,C]înpăratul M,P/ oaste B,C/ *lipseşte* ce M,P/ trimis B,C/ capegi-başîa B,C// 3 om mare B,C// 2—4 Triimis-au înpăratul turcescu ⟨*lipseşte* turcescu P⟩ un capegi-başa, om foarte mare şi de credinţă la Duca voevoda, să înplinîască de la dînsul toţi banii birului, deplinu M,P// 3 pliniască B,C/ banii B,C// 4 deplin B,C/ veziriul B, viziriul C// 5 cerce]cercetéze C,G// 4—7 Veziriul au poroncitu acelui capegi-başa să cerce pre taină pentru pîrăle ce-au pîrîtu pre Duca voevoda Daltaban, căminicenii şi graful Tucul, de sîntu adevărate, au nu, şi cum chivernisăşti Duca voevoda ⟨*lipseşte* voevoda P⟩ ţara M,P// 5 pîra B,C/ pîrîs⟨ă⟩]pîrîîa C// 5—6 Daltaban sarascheriu, paşîa de Obluciţă şi Cahriman paşîa de Cameniţă şi Tiuchil grof B,E,G, Daltaban-paşîa, sarascheriul de Obluciţă şi cu Caraiman-paşîa, sarascheriul de Cameniţă şi Tuchil grof C// 6 iaste B,C/ aşîa B, aşa C/ au ba B,C]au nu iaste G// 7 chivernisésţe B,C/ aflîndu B/ iaste adevărat C, iaste cu adevărat aşîa B,E,G] sînt adevărate M,P// 8 cînd C/ să va întoarce B/ întoarce C/ înpărăţiia B,C]înpăratul M,P/ oaste B,C// 9 maziliască B,C/ luund C/ *după* luînd *ad.* de la dînsul M,P/ deplin B,C/ *după* acéste *ad.* poronci B,E,G// 10 mersu B]venitu M,P/ acest B]acel C,M,P/ capegi-başe B, capegi-başîa C/ Iaşi B,C// 11—20 *lipsesc* M,P// 11 sultan B/ sîngur B,C// 12 înpreună B,C/ veziriul B, viziriul C/ Tiuchil B, Tuchil C// 13 pe]pin B,C,E, prin D,G/ Munteneşti B,C// 14 Unguriască B,C/ prea C// 14—16 Şi li-au eşit nemţii înnainte şi nu prea mult stricară turcii în Ţara Unguriască şi eşindu-le nemţii i-au bătut pre rău pre turci G/ stricară B,C// 15 Unguriască B,C/ şi li-au şi eşit C/ li-au B/ nemţii B,C/ înnainte B,C// 16 *după* rău *ad.* pre turci C/ aşîa B,C/ munţii B,C/ înnapoi B,C/ înpărăţiia B,C// 17 Munteniască B,C/ cum]precum B,E// 18 Decii atuncea Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 19 facă B,C/ vicleşuguri B,C/ şi] ce B/ *lipseşte* i-au E/ să iasă C]de au eşit B// 20 înnaintea B, înnainte C/ înpărăţiii B,C/ Şi aşea B, Şi aşîa C/ fără de véste B,C,D,E/ lovindu-l]fiindu-i B,E,G// 20—1 nemică gătiré de zairéle ⟨zaharéli C⟩ n-avea B,C,E,G//

gătiré n-ave de zahareli ce trebuĭa conace înpărăției. Ce cu multă grij⟨ă⟩ și fric⟨ă⟩ i-au căutat numai a-i eși înainte. Ș-au apucat de-u luat numai în niște cuhnii cu cai a lui vro sută de chilé dé ordzu ș-au luat și trei sute de pungii de bani cu dînsul. Ș-agiungîndu la-npăratul co-cei bani, au stupat gureli tutoror, ciné ce cére. Ordzul l-au dat vizirului, iar vizirul l-au înpărțit cu cai⟨i⟩ înpăratului.

Fost-au prinsu doi nemții, turcii, și i-au fostu țiind apro⟨a⟩pi de cortul vizirului legații. Ș-au fostu spuind turcilor că Brîncovanul au făcut șt⟨i⟩ré nemților că întră turcii în Țara Ungure⟨a⟩scă. Și s⟨ă⟩ teme pre rău Brîncovanul pentr-acie.

21. Déce buiuc-imbrihor, fiind prietin Brîncovanului, au dzis vizirului: „Pentru acesștii 2 ghiiaurii nemții, ce
f. 271v stau legații acolea, să poroncesști mărie-ta / să-i taĭe să nu fug⟨ă⟩ la no⟨a⟩pte să dea șt⟨i⟩re nemților unde sîntem, ș-a fii mai rău". Decé vizirul îndată au poroncit dé i-au tăiat, și s-au mai curățit Brîncovanul dé grij⟨ă⟩. Atunce au dzis imbrivorul lui Brîncovan-vodă: „Acmu să mă cunoștii că ți-s prietin".

22. Brîncovanul mergea tot înainte înpăratului pe drum. Ș-au triimis de l-au întrebat cum de nu sîntu oameni pe cesta loc; iar Brîncovanul au dat samă că de cîndu înblă oștilé, au mutat oameni⟨i⟩ mai în gios din șleh. Iară înpăratul i-au dzis: „Bine și cu socotiial-ai făcut".

1–25 *lipsesc* M,P// 1 înpărățiii B,C// 2 grije B,C/ fricĕ B,C/ a eși B,D, a ieși C// 3 înnainte B,C/ Și au B,C/ *după* apucat *ad.* numai B,G/ de au B,C/ *lipsește* numai B,G/ niște B, néște C/ cuhnii]cociui B,E,G// 4 ai lui B/ vre o B/chile B,C/ de B/ și au B,C/ trii B,C// 5 pungi E,C/ Și agiungîndu B, Și agiungînd C/ înpăratul B,C/ cu acei B,C// 6 au astupat B,C/ gurile B, gurili C/ tuturor C/ cine ce cerea B,C// 7 veziriului B, viziriului C/ veziriul B, viziriul C/ caii B,C// 8 *ante* Fost-au: 21 B,E,G/ *după* prinsu *ad.* atuncea B,C,E,G/ nemți B,C/ fost B,C// 9 aproape B,C/ veziriului B, viziriului C/ legați B,C/ Și au fost B,C/ *ad. marginal* fost G/spuindu B// 10 *după* turcilor *ad.* acei nemți B,D/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ știré B,C// 11 Unguriască B,C/ să C/ temea B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 12 pentru acéĭa B,C// 13 21]22 B,E,G/ Decii B,C/ fiindu B/ priiatin B, priĭatin C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 14 veziriului B, viziriului C/ acești doi ghiiauri nemți B,C// 15 legați B,C/ poroncești B,C/ măriia-ta B, măriĭa-ta C/ tae B// 16 fugă B,C/ noapte B,C/ știré B,C/ undé B,C// 17 și a fi B,C/ Decii B,C/ veziriul B, viziriul C/ de B,C// 18 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncovanul-vodă D/ de grije B,C// 19 Atuncea B,C/ imbrihorul B,C,D,E,G/ lui Brîncovan]Brîncoveanului B,E,G, Brîncovanului C,D/ Acum B,C// 20 cunoști că-ți sînt B,C/ priiatin B, priĭatin C// 21 22]23 B,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C/ merge B, mérgea C/ înnaintea B,C// 22 Și au triimis ⟨trimis C⟩ înpăratul B,C,E,G/ sînt C// 23 acesta B,C/ locu B,C/ Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncovanul-vodă C/ datu C/ cînd umblă oștile B,C// 24 oamenii B,C/ *lipsește* mai G/ den C/șliah B,C// 25 Iar B,C/ socoteală B, socotială C//

Și așea mărgînd pîn' la Dunărea, cînd au ședzut împăratul în șeică, să tre⟨a⟩că Dunărea, atuncea i-au pus și lui căftanul în spate, de s-au întorsu înapoi la Bucuresștii. Cîndu-i mila lui Dumnedzău, slujesște și minte omului, și banii folosăscu; iar cîndu-i mînie de la Dumnedzău, nice minte nu slujesște, nicé prietinii, nice banii, precum mai înainte la rîndul său să va ar⟨ă⟩ta.

23. Capegii-bașea, caré mărsesă în Iași pentru bani⟨i⟩ birului și pentru alte pricini, carei mai sus s-au pomenit, f. 272 șede în gazdă în casăli Ciobanului Costantin / postelnicul. Ș-au zăbăvit mult în Iașii. Să miera cum a faci, că banii birului nu-i da Costantin-vodă, și adévărul nu știe pentr-aceli pricini de pîră ce-l pîrîs⟨ă⟩ de la Cameniță și Daltaban sarascherul și Tucul grof.

25. ⟨sic⟩. Cé au chemat pe Tudosîie Dubău vel-logofăt și pe Panaitachie Morona vel-postelnic ș-au început a-i întreba cu tainǎ ș-a-i ispitii pentr-aceli lucruri; ș-au spus că aré fărman și de mazîlie. Deci acei doi boïarii îndată au spus taina turculuí, lui Costantin-vodă. Ce

---

1—7 *lipsesc* M, P// 1 așia B, așa C/ mergînd B,C/ pînă B,C//2 triacă B,C/ *lipsește* atuncea B,E,G/ lui]Brîncoveanului-vodă B,E,G/ caftanul B// 3 înnapoi B,C/ *după* București *ad.* iarăș domnu B,E,G, iarăș să fie domnu D, cu domniia C// 4 Cîndu-i]Cîndu iaste B,E,G, Cînd iaste C/ Dumnezeu B,C/ slujește B,C/ mintea B,C// 5 *după* banii *ad.* încă E/ *după* folosesc *ad.* și priiatenii G/ cîndu-i]cîndu iaste B,E,G/ miniia C/ Dumnezeu B,C/ *după* Dumnezeu *ad.* atuncea B// 6 nici[1-3] B,C/ mintea B/ nu slujește B,C/ priiatinii B, priiatinii C/ *după* banii *ad.* nu folosăscu C,E,G// 7 înnainte B,C/ la rîndu va arăta istoriia B, G/ rîndu E/ *lipsește* său E/ *lipsește* să D/ arăta C// 8 23] 24 B,E,G, 37 M, 25 P/ Capegi-baște B, Capegi-bașia C/ care B,C, carele G/ mersése B, mersésie C/ banii B,C// 8—15 Capegi-basa ședia în Iași pentru banii birului și pentru celelante pricini ce s-au scrisu mai susu și să mira ce va face. Că banii birului Duca voevoda nu-i da, și pentru celelante pricini a lui nu știia adevărul. Deci au chemat la gazdă pe Tudosie M,P// 9 care C/ pomenit]scris B,E,G// 10 șidea C] era B,E,G/ casăle B,C/ postelnicului Costantin Ciobanul ⟨Ciobanului G⟩ B, E,G/ Ciobanului a lui Costantin D// 11 Și au B,C/ Iași B,C/ Și să B,D/ mira C, a face C, ari face B// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ adevărul B,C/ *după* adevărul *ad.* încă D/ nu știia B,C/ pentru aceli B,C// 13 pîrîsă C/ *după* pîrîs⟨ă⟩ *ad.* Cahriman-pașia B,E,G/ sarascheriul C/ *după* sarascheriu *ad.* pașia de Obluciță B,E,G// 14 Tiuchil B, Tuchil C// 15 25]24 C, 26 D, *lipsește* M,P/ Ce B,C/ chiemat B,C/ *după* chiemat *ad.* capegi baște B,E,G/ Tudosie B,C// 16 *repetă* și E/ pre B/ Panaiotachii B, Panaiotachi C/ și au B,C// 16—18 postelnic și ĭ-au ispititu în tainǎ, întrebîndu-i pentru acele pricini și lĭ-au spusu cum că ari și ferman de maziliie M,P// 17 și a-i ispiti pentru acéli B,C/ și au spus C, și li-au spus B,E// 18 are B,C/ ferman B,C/ mazilie B,C/ Decii B,C/ acĭei C/ *lipsește* doi P/ boiari B, boĭari C// 19 *lipsește* îndată M,P/ toată taina Ducăi voevod au spus-o turcului M,P/ turcului, capegii-bașii lui Costantin Duca-vodă G, lui Costantin Ducăi-vodă, turcului C// 19—1 Costantin Duca-vodă[1-2] B, Costantin Ducăi-vodă[1] E, Costantin Duca-vodă[2] E//

Costantin-vodă îndată să spăriie și nu-l mai lăs⟨ă⟩ frica să s⟨ă⟩ sfătuiască cu socru-său Brîncovanul sau cu alții boîarii de sfat a lui, să vadă cum ar facé să s⟨ă⟩ mîntuiască de cel lucru.

26. Ce și chemă pe cumnatu-său, Costîn hatmanul, și fecer⟨ă⟩ sfat numai amîndoi și alesără sfatul rău și făr⟨ă⟩ socotiial⟨ă⟩. Că triimis⟨ă⟩ la Moisăiu sărdarul, la cetate la Ne⟨a⟩mțu, de au vinit cu vro trei, patru sute de joimiri într-o no⟨a⟩pte, și-n faptul dzuei au lovit pe capegi-baș⟨a⟩, de i-au tăiat capul, ș-au prădat chirvăsărie turce⟨a⟩scă. Pe unii turcii i-au tăiat, pe unii i-au luat robi, / *f.* 272[v] carei n-au putut scăpa, și pe balci-pașea, aga hanului, l-au luat rob de la gazdă. Și s-au dus la Ne⟨a⟩mțu cu paci. Iar Costantin-vodă s-au făcut a sării dup⟨ă⟩ dînșii, pe urmă, și s-au dus pîn' la Valea Letcanilor și s-au întorsu înapoi.

26. ⟨sic⟩. Acestu Moisăiu sărdarul era de casa Cantemiresștilor și fugisă în Ne⟨a⟩mțu de frica unor tătari, ce-i pusesă Cantemir la vréme lui de-i tăiasă la Prut, viindu din sus cu robi. Și pe urmă, oblicind tătarîi, îl cerea; și el, de cea fric⟨ă⟩ au fugit în Țara Leșască. Deci Moisăi,

---

1—2 Au sîmțitu Duca voevoda și îndată s-au spăriîatu și frica nu l-au mai îngăduitu să sfătuiască M,P// 1 lăsă B,C// 2 să B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ alți B,C// 3 boiari B, boîari C/ alt boîar M/ ai lui C,P/ cum ar face C, cum ari face B]în ce chipu ar face ca M,P/ să să mîntuiască B,C]să să poată mîntui E// 4 acel B// 5 26]25 C, 27 D, *lipsește* M,P/ Ce îndată au chemat numai pre M,P/ chiemă B,C/ pre C/ Nicolai Costin hatmanul B,C,D,E, Necolai hat⟨manul⟩ Costin G// 6 féceră sfat B, feceră sfat C, făcură sfat G]sfătuindu-să M,P/ *lipsește* și[1] M,P/aliasără B,C] au alesu M,P/ sfatul lor G// 7 fără B,C, fără de D,G] fără de nici o M,P/ socoteală B,C/ triimisă B,C/ Moisei sărdariul B,C// 7—9 au triimisu la Moisă sărdariul în Cetate Niamțului. Venit-au numai într-o noapte cu 400 joimiri, tocma în faptul zilii M,P// 8 Niamțu B,C/ vreo B/ trii B,C// 9 noapte B, noapté C/ și în faptul zioi B, și în faptul zioîi C]și cînd să făcea zio G// 10 bașia B, bașîa C/ *după* bașia *ad.* în Iași B,E,G/ de]și G, și îndată M,P/ și au prădat B,C] prădat-au și M,P/ chirvăsăriîa turcească B,C// 11 Pe]Și pe B,C,E,G,M,P/ turci B,C]din turci G/ unii [1-2]alți M,P/ pe [2]iar pre B,E,G,M,P// 12 carii B,C/ *lipsește* carei n-au putut scăpa, și M,P/pre balgi-aga al hanului M,P/ bașe B, bașîa C/ l-au]încă l-au G// 13 Niamțu B,C/ pace B, pacé C/ Și așa s-au întorsu cu pace la Niamțu M,P/ *lipsește* Iar M,P// 14 Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ sări B,C/ după B,C// 14—15 dînșii și în urmă să-i prinză și ducîndu-să pînă M,P// 15 pînă B,C/ Lăscanilor B,E, Lățcanilor C/ și]și apoi D, *lipsește* M,P/ *după* întorsu *ad.* iarăși M,P/ înnapoi B,C// 16 26]27 B,G, 28 D, *lipsește* E,M,P/ Acest Moisei sărdariul B,C/ de casa lui Cantemir-vodă B,E,G/ Cantemiresștilor C// 16—20 *lipsește* Acestu Moisăiu sărdarul ... au fugit în Țara Leșască M,P// 17 fugis⟨ă⟩ B/ în Niamțu B,C]în cetaate în Niamțu D/ tătari B,C// 18 ce-l pusése B,G]că-l pusésîe C/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G/ vrémia C/ tăias⟨ă⟩ B/ *lipsește* la Prut B//19 viind C]viind tătarîi B,D,E,G/ Și mai B,E,G// 20 cea]acea C, *lipsește* B,E,G/ frică B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Maoisei C, Moisei ⟨Moisă M,P⟩ sărdariul B,E,G,M,P//

cum au sosit în Ne⟨a⟩mțu cum au și înplut locul că l-au chemat Duca-vodă să fac-acea faptă. Decé Bogdan și Iordachi era atunce în Ne⟨a⟩mțu. Vădzin acel lucru, tare s-au bucurat, că una ca acie, să să facă, de mult o aștepta.

27. Căutați de videți ce sfat și lucru de nemic! Nu socotie că-i va veni asupră mai maré lucru. Trei, patru sute de oameni, ce tainá va să fie? Că un om, și nu po⟨a⟩te ține taina, dar atîțea! Au stînsu biné focul, cu paie!

f. 273 Deci Iordachi și Bogdan, / din Ne⟨a⟩mțu, în toate părțile au răpedzit la Cameniță și la sarascher Daltaban de la Oblușiță și la Po⟨a⟩rtă, au dat șt⟨i⟩rea ce au făcut Costantin Duca-vodă. Și turcei din chirvăsărie au jăluit de jac și de peire ce au tras. Și hanul, pentru omul lui, ce ĭera balcii-bașea, iar au jăluit, de au înplut urechilé Porțîi. Caută acmu tălpijlîcul la cé cinsté aduce pe omul maré! Deci înpăr⟨ă⟩ție tot nu sosîs-în Țarigrad din oaste, pecum să pomenesște mai sus.

26. ⟨sic⟩. Costantin-vodă pe urmă, văzdind c-au greșit prea rău, și stătu mult la gînduri, cum a faci să

---

1 Niamțu B,C/ *după* Niamțu *ad.* dacă s-au întorsu de la Iași D/*lipsește* cum³M,P/umplut B,C// 1—2 au și umplut tot ⟨*lipsește* tot P⟩ locul zîcînd cum că Duca voevoda l-au chematu să facă această faptă M,P// 2 chiemat B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ facă B,C/ Decii B, Decii hatmanul C, *lipsește* M,P// 2—4 Bogdan și Iordachi Rosăt pre atunce venisă în Niamțu. Și auzîndu de aceasta foarte s-au bucuratu că una ca aceasta de multu o doriia ei ⟨*lipsește* ei P⟩ să să facă M,P// 3 și Iordachi vistiernicul Rusăt C, și cu Iordachi Rusăt vistérnicul D/ atuncea B,C/ Niamțu B,C/ Văzîndu B, Și văzind C,D,E,G/ tare B,C]foarte G// 4 acéĭa B,C/ multu C/ aștepta ei D/[5 27]28 B,E,G, 29 D/ vidéți B/ nemică B,C/ socotiia B,C//5—8 *lipsesc* M,P//6 vini B,C/ mare B,C/ Trii B,C//7 fiie C/poate B,C//8 ținé B,C/ *după* atîțea *ad.* oamenii B,C,D,E,G/ bine B,C/ pae B,C// 9 Decii B,C/ *lipsește* M,P/ Bogdan și Iordachi G/ Niamțu B,C// 9—11 Iordachi Rosătu ⟨*lipsește* Rosătu P⟩ și Bogdan din Niamțu au și scrisu la Cameniță la sarascheriul Taltaban-pașa la Oblușiță M,P// 9—12 în toate părțile, au triimis dînd știré la Cameniță și la Daltaban sarascher, pașe de Obluciță și la Poartă încă au dat știré E// 10 au răpedzit la]au triimes și la G/ *după* Cameniță *ad.* la Cahriman-pașia B, la Caraiman-pașia C/ Daltaban sarascheriu, pașia de Obluciță B,G, Daltaban sarascheriul de la Obluciță C//11 Poartă B,C/știrea B,C// 11—12 dîndu știre de această faptă a lui Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ Duca voevoda ⟨Costandinvodă Ducăi P⟩M,P// 12 *lipsește* Și M,P/turcii B,C/chirvăsăriia C/jeluit B,C// 13 peirea C/ ce-au C/Turcii din chervăsărie au triimisu jalobă la Poartă pentru jacurile ce li s-au jăcuitu ⟨făcut P⟩ M,P//14 era B,C/balci-bașe B, balgi-bașia C/jeluit B,C//13—15 Asijdere și hanul au triimisu jalobă pentru omul lui, balgi-bașa; deci aceste toate au întratu în urechile celor mari la Poartă M,P//14 umplut B,C,umplut cu toții E/ urechile Porții B,C// 15 acum C, acum de vezi B,E,G/telpijicul B, telpijicul C, telpijicul cel de nemică E/cinste B,C/pre B//15—17 *lipsește* Caută acmu... mai sus M,P//16 mare B,C, cel mare E/Decii înpărățiia B,C/sosisă B,C//17 poménește C/precum mai sus s-au scris B,E,precum s-au scris mai sus G//18 26]29 B,E,G, 28 C, 30 D, 43 M, 28 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/că au B,C//19pre B,C//18–1 Cos⟨tan⟩din Duca voevod mai pre urmă au cunoscutu că au greșitu și au stătutu în gînduri, socotindu cum ar pute să potolíască huetul acela. M,P// 19 la]în B/ari face B,C,D,E//

potole⟨a⟩scă huetul de greşal⟨a⟩ ce-u făcut. Că s-înplu-ses⟨ă⟩ locul c-au chemat ĭel pe Moisăiu de au lovit Ĭaşii. Ce scris⟨ă⟩ iar la Po⟨a⟩rtă c-au triimis Bogdan şi Iordachi din Ne⟨a⟩mţu joimirii, de au tăiat pe capegi-baş, şi ş-au luat şi giupînesăli din ţară de le-u dus în Ne⟨a⟩mţu, cum scrises⟨ă⟩ şi de altă dată. Ce acmu nu i să trecu scrisoarea ca-ntîiu; că, dup⟨ă⟩ ce-u sosit înpărăţie la Udriiu, au şi trimis un capegiu de l-au mazîlit.

27. Ce pîn-a-i vini mazîlie, să mînie pe cumnatu-său Neculau şi-l sco⟨a⟩să din hătmănie şi pusă în locul lui pe Antiohie Jora. Şi s-apucă şi de alt sfat, ca să-ş poată
f. 273v acoperi / greşala, să-şi facă numé bun la Po⟨a⟩rtă. Şi strînsă oaste pre tainä şi triimisă într-o no⟨a⟩pte pe hatmanul Ant⟨i⟩ohie de au lovit părcaneli de supt Ce-tate Ne⟨a⟩mţului fără veste, să prindză pe Bogdan şi pe Iordachi, că le era gazdéle gios. Dicé, cum au sosît într-o no⟨a⟩pte, au şi spart o bucată şi i-au dat foc, şi au făcut oricé şi strîcăciuné. Numai pe Bogdan şi pe

1 potoliască B,C/huetul] sunetul oamenilor B,E,G/ de greşala ce-au făcut B,C, *lipseşte* M,P/ să umplusése B, să umplusésie C// 2 *după* locul *ad.* pretutindinea B,E/ că au chiemat el B,C]cum că el au chematu M/ pre B/ Moisei sărdariul B,C,D,E,G]sărdariul Moisă cu joimirii M,P// 3 scrisă B,C/iar]el B/ că au B,C// 3—4 Au scrisu la Poartă precum Bogdan şi ⟨cu P⟩Iordachi Rosătu din Niamţu [au scrisu M] au triimisu joimirii în Iaşi de au tăĭatu M,P// 3 şi]şi cu D// 4 Niamţu B,C/ joimiri B,C/ tăĭat C/ başe B, başia C// 5 *lipseşte* şi M,P/ giupînésile B, jupînésele C/ le-u]li-au B,C/ în]la B/ Niamţu B,C/ cum]precum D,E,G// 5—6 *lipseşte* de le-au dus ... de altă dată M,P/ *lipseşte* cum scrises⟨ă⟩ şi de altă dată B// 6 scrisésie C/ *lipseşte* acmu C// 7 întîi B,C/ *după* întîi *ad.* precum scrisése de altă dată B// 6—8 Ce ⟨Ace P⟩ scrisoare⟨a⟩ lui nu s-au ţinutu în sam⟨ă⟩ ca întîi. Înpăratul au venitu de la oaste şi, fiind la Odriiu, au triimisu alt capegi-başa să mazilĭască pre Cos⟨ta⟩ndi⟨n⟩ Duca voevoda M,P// 7 după ce au sosit B,C/ înpărăţiia B,C/ 8 treimes A, triimis C/ un]pre un D/ capegi-başe B,E,G, capegi-başia C,D/ mazilit B,C// 9 27]30 B,E,G, 31 D, *lipseşte* M,P/ pînă a vini mazilĭia B,C/ mîniie B,C// 10 Nicolai C, Nicolai Costin E,G, pe Nicolai Costin B, Nicolai Costin hatmanul D// 9—11 Costantin Duca voevoda, încă pînă a nu-i veni mazilĭia, s-au mĭniatu pre Nicolai cumnatul său ⟨şi P⟩; l-au scosu din hătmănie, iară în locul lui au pus hatmanu pre Antohie Jora M,P// 10 scoas⟨ă⟩ B, scoasă C/hătămăniie B,C/ *după* pusă *ad.* hatman B,E,G// 11 pre Antohie Jora în locul lui G/ Antohii B/ *lipseşte* Şi M,P/ să apucă B,C]Apucatu-s-au Costantin Duca ⟨*lipseşte* Duca P⟩ voevoda M,P/*lipseşte* şi M,P/ să să poată C/ *lipseşte* poată M,P/ poată]tot A// 12 greşala lui C/ să-ş facă B,C, şi să-şi facă M,P/ nume B/ Poartă B,C/*lipseşte* Şi M,P// 13 Strîns-au M,P/ oaste B,C/ pe B/ trimisă B// 13—14 şi noapte au triimisu pre hatmanul Jora dĭ-au lovit M,P/ noapte B, noapté C/ pre B,C// 14 Antohii Jora B,E]Jora G/ *după* lovit *ad.* într-o noapte D/ părcanele B,C// 15 Cetatea Niamţului B,C/ fără de B, D,E,M,P/ véste B,C/ să]ca să M,P// 15—16 pre$^{1-2}$ B/ *lipseşte* pe^{2} M// 16 Iordachi Rusăt vistiernicul C, Iordachi Rosătu MP/ gazdele B,C/ Decii B,C/ sosit C// 17 noapte B,C/ într-o noapte hat⟨manul⟩ Antohie Jora şi au spart o bucată de părcani G// 16—1 *lipseşte* că le era gazdéle... nu i-au putut prinde, că M,P// 17 spart] sfart A/ *după* bucată *ad.* de părcane B,C,D,E/i-au]li-au C,D/focu B// 18 oarece B,C/stricăciune B,C/ pre$^{1-2}$//

Iordachi nu i-au putut prinde, că le-u făcut un prietin din Iași vesté, și-ntr-acea sară s-au mutat în cetate.

28. Apoi oaste lui Antiohie s-au și sămețit și s-au dus la m⟨ă⟩năst⟨i⟩ré la Agapie, și la Săcul, și la Schit s-au tot bătut ș-au scos pe joimiri și pe drăgani de pen mănăstirii. Ș-au început a s-înglotii oastea lui Ant⟨i⟩ohi: ca la 4.000—5.000 să făcus⟨ă⟩. Dup⟨ă⟩ cum esté obiceiul nărodului omenescu, unde aud și văd dobînd⟨ă⟩, ale⟨a⟩rgă de toate părțilé; așea și acolo să strînge, dac-au audzit, unei din Buge⟨a⟩g, unei de la munteni, turcii din chirvăsărie, joimirii, de s⟨ă⟩ închina, și le da cărții dé ertaré și lefi. Pe dzi ce trecea, tot să-nglotie oastea.

29. Decé, dac-înțăles⟨ă⟩ Iablanovischie, hatmanul leșescu, dé această socoteial⟨ă⟩ ce-ncepus⟨ă⟩ Costantin Duca-vodă, îi păru deodată că-i o basnă, pentru ce că
f. 274 Costantin / Duca-vodă pururea ave răspundență și prieteșug cu hatmanul Iablanovischie. Trăia biné, nu ca Cantemir. Poghiiazuri în țară nu înbla prădînd, și-n tot

---

1—2 Lui Bogdan și lui Iordachi Rosătu lï-au făcutu știre un prietinu din Iași și îndată s-au mutatu amundoi în cetate și pentru aceïa nu ï-au pututu prinde M,P// 1 le-u]li-au B,C priiatin B, priiatin C// 2 véste B,C/ întru acea B, într-acïa C/ cetaté C// 3 28]31 B,E,G, 32 D, *lipsește* M,P/ oastea B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B/ simețit B,C // 3—4 Jora hatmanul și cu oaste ⟨cu joimirii P⟩ au spartu o bucată de parcane și lï-au datu focu, făcînd și oarișce strîcăciune. De acolo s-au dusu la mănăstire Agapie, la Săcul și la Schitu și au tot M,P// 4 mănăstiré C/ la mănăstirea Săcul și la mănăstiré la Schit ce iaste în Hangu și i-au tot B,E,G/ și la mănăstiré la Săcul ⟨la Săcul la mănăstire D⟩ și la mănăstiré la Schit și au tot C,D// 5 și i-au scos B, și au scos C/ pin mănăstiri B,C// 6 Și au început B,C, *lipsește* M,P/ a să îngloti B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B,E, Antohii Jora hatmanul C// 7 patru, cinci mii B, patru, cinci mii de oaste C, patru, cinci mii de oameni de oaste D/ făcusă C// 6—8 S-au înglotitu oaste hatmanului Jorii; și era vro 5.000. După obiceaiul ⟨țării și a M⟩ norodului, că unde aud izbîndă și dobînd⟨ă⟩, acolo și aliargă M,P// 7 După B,C/ iaste B, ïaste C/ obiceaiul B,C// 8 norodului B/ omenescu]prost G/ undé B,C/ dobîndă B,C/ aliargă B,C, acolo aliargă G// 9 părțile B,C/ așïa B,C dacă B,C// 9—12 *lipsește* de toate... oastea M,P// 10 unii[1-2] B,C/ Bugeac B, Bugiac C/ munténi B,C// 11 *după* joimirii *ad.* viniia D/de]dacă B,E,G/ să B,C/ *lipsește* și B,E,G/ cărți B,C/ de B,C/ertare C// 12 léfe B,C/ Și pe B,C,E,G/ cé zi E/ trecia C/ înglotiia B,C/ oastea moldovéniască B,E,G, oastea lui Antohii Jora hatmanul D// 13 29]32 B,E,G, 33 D, 47 M, 31 P/ Decii dacă au înțăles B,D,E,G, Decii dacă înțăliasă C, *lipsește* M,P/ Iablanovschii B,C/ hatmanul]ce era hatman corunnii G// 13—1 Iablonoveschi, hatmanul leșăscu s-au înștiințatu de această socotïală a lui Cos⟨tan⟩di⟨n⟩ Duca voevoda și deodată n-au crezutu, de vreme că el cu Costandin Duca voevoda trăia cu bun preteșugu și dïapurure ave răspondenții și poghïazuri nu triimitïa în țară ca la Cantimir și totdïauna ïi triimite M,P// 14 de B,C/ socoteală B, socotială C/ începus⟨ă⟩ B, începusă C// 15 ii părea D/ că-i]că iaste C,E,G/ ce]cie C, *lipsește* B,E,G// 16 *lipsește* Duca G/ avea B,C/ respundențiia B,C/ *lipsește* și prieteșug C// 17 Iablanovschii B, C, E/ Trăiïa B / bine B, C// 18 Cantemir-vodă B,C,D,E/ Podghiazuri C/ umbla B,C/ și în B,C//

ce⟨a⟩sul triimite Costantin Duca-vodă vesștii de la Po⟨a⟩rtă. Și cînd merge cenbururi tătărăsștii în Țara Leșască să prade, el da știré la leși, să s⟨ă⟩ păzască.

30. Déci hatmanul Iablanovischie nu s⟨ă⟩ tulbură pre rău, ce scris⟨ă⟩ la Turculeț, rămentarul, cé era pe marginé, pe Cirimuș, să ĭa vro dzeci, 12 sti⟨a⟩guri, să ias-înainte hatmanului Antiohie, să vadză ce-s aceli lucruri și pentru ce s⟨ă⟩ fac aceste socoteli, căci ei au leg⟨ă⟩tur⟨ă⟩ bun⟨ă⟩ de prieteșug.

31. Decé Turculeți luînd oaste și mărgînd în tîmpinare hatmanului Antiohie, începur⟨ă⟩ întîiu să vorbască. Joimirii ocărîĭa pe moldoveni întîiu de le dzice epași; ai noștrii le dzicea gligani, cumu-i rîndul nărodului prostu. Și sta déoparte Turculețu cu Melente, stigarul lui Antohi, de vorovie de paci. Iar un cîmpulunge⟨a⟩n din oaste lui Turculețu au și slobodzit un sînețu în Melente stigarul.

Decé oastea moldovene⟨a⟩scă, cum au vădzut așe, au și năpustit asupra joimirilor. Și puțin⟨ă⟩ bătaĭa au
f. 274v avut, ș-au și-nceput joimirii lui Turculeți / a fugi, și

---

1 ceasul triimitea B,C/ *lipsește* Costantin G// 2 Poartă B,C/ mergea B,C/ ceambuluri B, ceambururi C/ tătărăști B,C// 3 la léși B,C]leșilor M,P/ să să păzească B/ să C// 4 30]33 B,E,G, 34 D, *lipsește* M,P/ Decii B,C]Și pentru aceĭa M,P/ Iablanovschii B,C/ nu să turbură B,C, nu s-au pre tulburat M,P// 5 ce scrisă B,C, ce au scris E]ci au trimes scrisoare M, P/ Constantin Turculeț E/ reimentariul B,C/ rementariul Turculeț M,P/ ce B,C// 5—6 pre$^{1-2}$ C]la M,P// 6 vreo zéce B,C, *lipsește* M,P/ doaosprăzéce B, doaosprăzéci C/ steaguri B, stiaguri C, stĭaguri oaste și M,P// 7 să iasă B,C, și să iasă E/ înnaintea B,C/ Antiohii B, Antohii C]Jorii M,P/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,G/ acéli B,C// 8 să B,C/ acéste B,C// 7-9 *lipsește* să vadză... de prieteșug M,P// 8 socotéle B,C/ căci]pentru că B,E,G/ ei]ĭei C/ căci ĭei știia că au D// 9 legătură bună B,C// 10 31]34 B,E,G, 35 D, 48 M, 32 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Turculeț luund B,C/ mergînd B,C/ în]întru C,D,E,G/ timpinarea B, întimpinarea C,E// 10-15 Au luat Turculeț ⟨Turculețul P⟩ oaste leșască și ⟨*lipsește* și M⟩ au venit supt Cetate Neamțului; au mers întru întîmpinare hatmanului Jorăi. Și ⟨*lipsește* Și P⟩ întîi au început a vorbi. Joimirii întîi au început ⟨Joimirii și a început P⟩ a ocărî pre moldoveni, zicîndu-le epași, iară moldovenii le zice gligani. Turculeț ⟨Turculețul P⟩ și cu Meletie stegariul Jorăi sta deoparte, vorbindu pentru pace M,P// 11 Antiohii B, Antohie C/ începură B,C/ întîi B,C// 12 Joimirii B,C/ pre C/ moldovéni B,C/ întîi B/ *lipsește* de G/ dzicea B, zicea C, dzicea că sînt E,G// 13 iar ai noștri C,D/ *după* noștri *ad.* moldovénii B/ dzicea că sînt gligani E/cumu-i]cum iaste B, după cum iaste E, precum iaste G/rîndul]obiceaiul G/norodului prost B,C// 14 deoparte Turculeț C, deoparte reimentariul Turculeț B,E/ Melentie B,C/ stégariul B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B,C//15 voroviia B,C/ pace B,C/ cîmpulungean B, cîmpulungian C/ oastea B/ lui]reimentariului B,E,G/ lui Turculeț B,C] Turculețului P//16 *lipsește* și M,P/un sinețu B,C]o pușcă M,P/Melentie stégariul B,C//17 Decii B,C,*lipsește* M,P/oaste C/moldovéniască B, moldoveniască C/așia B, așa C//18 au și năpustit]îndată s-au pornit M,P/ puțină C/puțină bătălie B,E]puțin războiu G,M,P//19 și au și început B,C/ lui Turculețu B, lui Turculeț C, *lipsește* M,P/ și] iară M,P//

moldoveni⟨i⟩ cu turcei, cu lepcanei a-i spargé ș-a-i tăĭa. Și așea prinsăr⟨ă⟩ și pre rămentarul Turculeți viu, supt Cetate Ne⟨a⟩mțului, unde era numai să saie peste părcané.

Să boțisă oaste fugînd la strîmto⟨a⟩ré, și Turculeți, rămîindu oaste lui denapoi, l-au boțit la un gard și l-au prinsu viu Tatul căpitanul, fratele lui Vicol; l-au oborît cu sulița de pe cal.

32. Decé Antiohi hatmanul, dup-acea izbînd⟨ă⟩ ce au făcut, au triimis pe Costachi sîn Gavriliță, cu veste la Constantin Duca-Vodă c-au prinsu pe Turculeții. Ce Costantin-vodă să înplu de maré bucurie, unde audzii acea vesté, gîndind că-și va astupa greșala lui ce făcus⟨ă⟩ dé la Po⟨a⟩rtă cu capegii-bașea, prindzind pe Turculeți. Căci la Po⟨a⟩rtă să știe numeli lui Turculeți, că de multe ori ave bătae cu tătari și la Cameniță, pecum mai sus s-au pomenit. Și-ndată învățar⟨ă⟩ de gătir⟨ă⟩ pușcelé și surleli să fac⟨ă⟩ Costantin-vodă șenlicu de bucurie, dup⟨ă⟩ ce i-au spus Costachi vestea acie.

33. Îndată ce gătii Costantin Duca-vodă acestea

---

1 moldovénii B,C/ turcii B,C/ cu²]și cu C,E,G,M,P/ lipcanii B,C/ sparge B]răsîpi M,P/ și B,C// 2 așia B, așa C, *lipsește* M,P/ prinsăsă B, C/ reimentariul B]rohmistrul C/ Turculeț// 3 Cetatea Niamțului C/ Niamțului B/ undé B,C/ piste părcane B,C// 2-5 viu, acolo lîngă părcani, boțindu-l lîngă un gard M,P// 4 boțisă]grămădisă B,E,G/ oastea fugîndu B/ strîmtoare B,C/ Turculeț C// 5 rămîindu]apărînd B,E,G, rămuind, apărînd C, rătuind, apărînd D/ rătîindu A/ oastea C/ dennapoi B/gardu B// 6 *lipsește* viu M,P/fratelí B,C/ *lipsește* fratele lui Vicol M,P/ l-au oborît]oborîndu-l M,P//7 di B/ pre C/ di pre cal gios M,P// 8 32]35 B, E,G, 36 D, 49 M, 33 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Antiohii C/hatmanul Antiohii B,E,G/ după B,C/ acĭa C/ izbîndă B,C// 8-9 După acea izbîndă hatmanul Jora au trimes M,P//9 Costachi]Costandin P/ sîn]ficior lui B,D,E,G, *lipsește* M,P/ véste B,C// 10 *lipsește* Duca G/voevoda M/c-au]că au B,C, cum că au M,P/ Turculețu B, Turculeț C/ *după* Turculeț *ad.* și pre joimiri i-au biruit M,P//11 Costandin Duca-vodă B,D,E// 11-12 S-au înplut de bucurii Costandin Duca voevoda, socotind că cu aceasta ș-a astupa M,P/ mare B,C/ bucurie mare G/ undé auzi B,C// 12 acĭa C/ véste B,C/ că-ș B,C/ lui]sa M, *lipsește* P/ făcusă C/ ce o făcusă la Poartă M,P// 13 de B,C/ Poartă B,C/ de la Poartă ce făcus⟨ă⟩, de tăĭase pre capegi-bașe E/ cu]pentru M,P/ capegi-bașe B, capegi-bașia C/ prinzindu B//13—14 Turculeț$^{1-2}$ B,C// 14 Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ Poartă B,C/ știia B,C/ De vremi că numile lui Turculeț era știut la Poartă M,P//14—16 *lipsește* că de multe ori... s-au pomenit M,P//15 avea B,C/ bătaíe C, bătălie B,E]războiu G/ tătarii B,C//16 pomenit] scris B,E,G/ îndată învățară B, învățâ C,D/ gătiră pușcile C, gătiră pușcile céle mari B,E,G// 17 surlele C// 16-17 Poroncit-au Costandin Duca voevoda de au gătit pușcile celi mari și surlile să facă șăninic ⟨șialnic P⟩ de bucuriíe M,P//17 facă B,C/ Costandin Duca-vodă B,E,G/ șinlic B,E, șelinic C// 18 după B,C/ *lipsește* dup⟨ă⟩ ce i-au... vestea acie M,P/ véste B, véstea C/ acéĭa B,C// 19 33]36 B,E,G, 37 D, *lipsește* M,P/ Iară îndată C/ găti B,C/ acéste B,C// 19—3 Și îndată ce au gătit aceste toate și numai cît iara să înceapă a zice surliile ⟨surlile a zice P⟩, iată-că au sosît și capigiul ⟨capigi P⟩-bașa și au întrat pre poar-

f. 275 toate / să-nce⟨a⟩p⟨ă⟩ a dzice surleli şi s⟨ă⟩ dea puşceli, numai capegi-başea şi-ntră pe po⟨a⟩rtă cu mazîlie. Şi-nvăţar⟨ă⟩ să prind⟨ă⟩ porţilé, că-i mazîlie, că este domnu Antiohi beiz⟨ă⟩deoa, sîn Costantin Cantemir-vodă.

Deci îndată să schimbă bucurie în scîrbă; că s⟨ă⟩ strîcă giucărie, de nu deder⟨ă⟩ nicé puşceli, nice dzisăr⟨ă⟩ surleli. Şi-ncepur⟨ă⟩ siimeni a închide şi porţilé. Dup⟨ă⟩ cum dzice Scriptura: „Ciné sap⟨ă⟩ gro⟨a⟩pa altuĭa, dă într-însa". Aşe dă Dumnedzău, că pasărea vicle⟨a⟩n⟨ă⟩ dă singur⟨ă⟩ în laţu.

34. Iară boĭarii lui, pîn-a vini Dubău logofătul, de-l pus⟨ă⟩ turcul cămăican, au eşit despre do⟨a⟩mna ş-au fugit în Ţara Munteniască, că n-ave cine-i goni; că slujitori⟨i⟩ era cu Antiohie hatmanul în oaste. Ş-au fugit anume Neculaiu Costîn hatmanul şi frate-său Ioniţi sărdar şi frate-său Pătraşco 3 logofăt şi Vas⟨i⟩laşco Ca⟨n⟩t⟨a⟩-cozono vel-spăt⟨a⟩r şi alţii mulţii, mai de gios.

Şi mai pe urmă, dup⟨ă⟩ ce au vinit ş⟨i⟩ Ant⟨i⟩ohi-vodă,

---

ta curţii domneşti cu maziliĭa. Şi îndată au poroncit să prinză M, P // 1—2 a dzice surleli, trîmbiţile şi să bată dobeli meterhaneoa pe obiceai şi să sloboadă puşcile céle mari şi mici, atuncea numai capegi-başe B// 1 înceapă B,C/ a zicé C/ să dea C]să sloboadă E,G/ puşcile C]puşcile céle mari E,G// 2 numai şi întră capegi-başe G/ başia/ întră B,C/ poartă B,C/ mazilie B, maziliĭa C// 3 învăţară B,C/ prindă B, prinză C/ porţile B,C că-i]că iaste B,C,E,G/ mazilie B, maziliĭe C]mazîl P/ că]şi G, şi cum că M,P/ iaste B,C// 4 domnu Moldovii iaste M,P/ Antiohii B,C/ beizadea B, beizediaoa C/ sîn]ficior lui B,C,D,E,G, feciorul lui M,P/*lipseşte* Costantin M,P// 5 voevoda M// 6 Decii îndată B,C, *lipseşte* M,P/ bucuriĭa B,C/ să strică B,C// 6-8 Schimbatu-s-au bucuriĭa Ducăi întru scîrbă, că să strică giucăriĭa: s-au trecut de a da din puşci şi de a zici din surle. Şi îndată închisără săimenii porţile M,P// 7 giucăreĭa B,C/ dederă B,C/ nici[1-2] B,C/puşcile B,C/dzisără surlele B,C//8 începură siimenii B,C/ *lipseşte* şi[2] B,G/porţile B,C/După cum B,C]Bine M,P// 9 Sfînta Scriptură B,C,G,M, P/ Cine C, Că cine B,E/sapă groapa B,C]va săpa E/dă]cade el B, va cădea el C,G, el va cădea D,E, el cade M,P// 10 întru dînsa C/ Aşia B, Aşa C// 10-11 *lipseşte* Aşe dă... în latu M,P// 10 Dumnezeu B,C/*lipseşte* că G/pasire B, pasirea C/ vicliană B,C// 11 sîngură B,C// 12 34]37 B,E,G, 38 D, 54 M, *lipseşte* P/ lui]lui Costantin Duca-vodă B, lui Costantin Ducăi-vodă D,E,G/ pînă B,C// 12-14 Capigi-başa au pus caimacami pre Dubău ⟨Dubou M⟩ logofătul, iară boerii Ducăi au mersu despre doamna şi de acolo au fugit cu toţii ⟨toţi P⟩ în M,P// 13 pusă B,C/ turcul]capegi-başĭa B, capegi-başe turcul G/caimacam B,C/ despre]pre despre D/doamna B,C/şi au B,C// 14 nu avea B,C/ cine îi goni B, cine să-i goniască C/slujitorii B,C// 15 cu hatmanul Antiohii Jora E/ Antiohii B,C// 14-17 slujîtorii iara cu hatmanul Jora şi n-au avut ⟨n-ave P⟩ cine să-i goniască. Numile ⟨Că numile P⟩ boerilor ce au fugit în Ţara Muntenească sînt aceste: Nicolai Costin hatman şi cu fraţii lui Ioniţă sardariul şi Pătraşcu M,P// 15 Şi au B,C//16 anumé B,C/Nicolai Costin B,C/ Ioniţă sărdariul B, C,E// 17 Pătraşco logofătul al triile B,E/tretii logofăt C]cămărăşul G/ *lipseşte* şi[2] M,P/Vasilaşco Cantacozino B,C// 18 spătar B,C/ şi şi alţi M,P/mulţi B,C// 19 după B,C/ şi B,C, *lipseşte* G/Antiohii B,C// 19—1 *lipseşte* Şi...au fugit M,P//

au fugit și Antohi hatmanul și Mavrodin, de s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ o ce⟨a⟩tă mari în Țara Muntene⟨a⟩scă de boerii, de-au ședzut vro 4 ani în Țara Muntene⟨a⟩scă, în dzileli lui
f. 275v Ant⟨i⟩ohi-vodă, de face multe mestecături / la Po⟨a⟩rtă și cheltuial⟨ă⟩ țării. Și nemic n-au putut isprăvi, pecum s-a arăta mai gios.

35. Déce Costantin Duca-vodă, vădzindu-s⟨ă⟩ că-i mazîl, răpedzii pe tainî la Antohi hatmanul la Ne⟨a⟩mțu, ca s-a-duc⟨ă⟩ mai dégrab' pe Turculeții, să-l de pe mîna lui capegi-baș, să-l ĭa să-l duc⟨ă⟩ la Po⟨a rtă, înpreun⟨ă⟩ cu dînsul.

Iar boeri⟨i⟩ camaicani, Dubău logofăt și cu Manolachi Rusăt, înțelegînd c-au triimis Duca-vodă s-apuce pe Turculeții, au și răpedzit camaicanii și l-au timpenat la Podul Leloĭa. Ș-au luat pe Turculeții din mîna lui Antohi hatmanul și l-au dus la Gălata. Și peste noapte, din mîna slujitorilor caimacanilor, au și fugit iar la Ne⟨a⟩mțu Turculeți.

Deci Antohi hatmanul, mărgînd cu oaste la Ĭași ș-au spus Ducăi-vodă c-au luat camaicani⟨i⟩ pe Turculeț

---

1 hatmanul Antiohii B, hatmanul Antohii C, hatmanul Antiohii Jora D,E,G/ să făcusă B,C// 2 ceată mare B,C// 2—3 Munteniască[1-2] B,C/ boiarii ⟨boĭarii C⟩ din Moldova B,C,E,G// 3 vreo patru B, vreo trii, patru C/ *lipsește* în Țara Muntene⟨a⟩scă E/ zilele C// 4 Antiohii B,C/ făcea B,C/ la Poartă B,C, *ad. marginal* D// 5 cheltuială B,C/ *după* țării *ad.* la Poartă D/ nemică B,C// 5—6 precum să va arăta mai înainte, la rîndu B,E,G, precum să va arăta mai gios, la rînd C,D// 7 35]38 E, 39 D, 56 M, 36 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ văzindu-să C/ că-i]că iaste B,C,E,G, *lipsește* M,P/ mazîl B,C// 8 au răpezit C]triimisă B,E,G, au triimis M,P/ pre tainî C]în tainî degrab' E/Antiohii B,C/Antohi hatmanul Jora M,P/ Niamțu B,C/ *lipsește* ca M,P/să aducă B,C, să-i aducă M,P// 9 degrab' B, degrabă C, în grabă M,P/Turculeț B,C/dea B,C/dei el în mînă capigi-bașii ⟨mîna lui capigi-baș⟩ M,P// 10 bașia B,C/ *lipsește* să-l ĭa M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ înpreună B,C// 11 *lipsește* Iar M,P/ boiarii B, boiarii C/ caimacami B,C/ *repetă* Dubău A/ logofătul B,C,D/Manolachi B,C/*lipsește* Dubău logofăt și cu Manolachii Rusăt M,P//12 înțălegînd B,C]sîmțînd M,P/ că au B,C/Costantin Duca-vodă B,D,E, Costantin-vodă G/ să B,C/Turculeț B,C// 12-14 au trimes slujitori întru întîmpinare lui Turculeț și tîmpinîndu-l la Podul Leloai au luat M,P// 13 răpedzit]triimes G/ caimacamii B,C/întimpinat B,E, timpinat C/Podul Iloae B,G ,Podul Iloaĭa C// 14 Și l-au luat B,E, Și au luat C, Și l-au și luat G/ Turculeț B,C/ din mîna hatmanului Antiohii ⟨Jorăi P⟩ B,P, din mîna Jorăi hatmanul M/Antohii C/hatmanului E// 15 *după* Gălata *ad.* la mănăstiré D,E/ piste B,C/mînule B// 16 caimacamilor B,C// 15-16 Iară Turculeț ⟨Turculețul P⟩ întru aceaș noapte chĭar, din mîna slujitorilor au scăpat și au fugit la Ne⟨a⟩mțu M,P// 17 Turculeț iar la Niamțu B/ Niamțu C// 18 Decii B,C/ Antiohii B, Antohii C/hat⟨manul⟩ Antiohie G/ mergîndu B, mergînd C/ oastea B,C/ și au spus lui Costantin Ducăi-vodă C, și spuuindu lui Costantin Ducăi ⟨*lipsește* Ducăi G⟩-vodă B,E,G// 18—1 Spus-au Jora hatmanul Ducăi voevod că caimacamii au trimes slujitori și au ⟨i-au P⟩luat pre Turculeț din mîna lui. Și foarte s-au scîrbit Duca voevod M,P// 19 că au B,C/caimacamii B,C/ Turculeț B,C//

din mîna lui, ş-au făcut maré voĭe rea. Şi s-au agiunsu cu capegi-başi de-u triimis no⟨a⟩pte un ste⟨a⟩g de lipcani să-l ĭa din mîna oamenilor camaicanilor, să-l duc⟨ă⟩ la Ĭaşi; iar pîn-a mergé lipcanii, el apucas⟨ă⟩ de scăpas⟨ă⟩.

f. 276 5 36. Agiungînd veste la Ne⟨a⟩mţu, la Bogdan şi la Iordachi, de mazîlie Ducăi-vodă, ei îndată purcesăr⟨ă⟩ de la Ne⟨a⟩mţu de apucar⟨ă⟩ pe Costantin Duca-vodă nepurces din Ĭaş⟨i⟩ şi, mărgînd la curte, de s⟨ă⟩ înpreunar⟨ă⟩ cu Duca-vodă, şi cu capegi-baş. Era atunce maré cala-
10 balîc de slujitori în curte de-ş cerea lefilé de la Duca-vodă.

Începu şi Bogdan şi cu Iordachi a să prici taré cu Duca-vodă înaintea capezi-başéi şi-nnainte, a to⟨a⟩tă boerime, pentru ce le-u prădat casăli şi le-u muncit slugeli şi slujniceli din cas⟨ă⟩, şi le-u purtat giupînesăli pe la
15 Focşeni şi pe la Hangu, şi le-u triimis în Ne⟨a⟩mţu, ş-au

---

1 mare B,C/ voe B/S-au şi G// 2 başĭa B,C/ de au B,C/trimis C// 1-4 Duca voevod s-au rugat lui capigi-başa şi noapte au trimes capigi-başa un ste⟨a⟩g de lipcani să ĭa pre Turculeţ din mîinile slujitorilor de la Galata, şi să-l aducă la dînsul; şi mergînd lipcanii la Galata au găsît numai locul lui Turculeţ M,P//2 noaptea B,C/stiag B,C// 3 să-l ĭa pe Turculeţu din B,D,E,G/ caimacamilor B,C/ ducă B,C// 4 pînă C/ merge B,C/ el]Turculeţ D,E, Turculeţ, el B, G/ apucasă de scăpasă C, au apucat de au scăpat B,G// 5 36]39 B,E,G, 40 D, *lipseşte* M,P/ Atuncea agiungînd B,G/ véste B,C/ la Niamţu B, *lipseşte* C/ la hatmanul Bogdan şi la Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G// 5-8 Bogdan şi Iordachi Rosăt s-au înştiinţat de maziliĭa Ducăi şi îndată au purces de la Ne⟨a⟩mţu. Şi viind la Eşi au apucat nepurces pre Duca voevod şi M,P// 6 mazilie lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ eiĭei C/ purceasără C]au purces E,G//7 Niamţu C/ de²]şi C,E,G// 6-8 au purces de la Niamţu şi au mărsu la Iaşi şi au apucat pe Costantin Duca-vodă nepurces B// 7 apucară C]au apucat E,G/ *lipseşte* Duca G// 8 Iaşi C/ mergîndu B, mergînd C/ curtea domniască B,C,D, E,G/ *lipseşte* de M,P/ să înpreunară C] s-au înpreonat B,M,P// 9 cu Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ voevod M/ başĭa B,C/ Şi era B,C,E,G, *lipseşte* M,P/ atuncea mare B,C/ calabalîcu B//10 calabalîc în curtea domniască de slujitori, pentru că îş cerea G/ curté C/ curtea domniască B,D,E/ de-s]că-ş C/cerea slujitorii léfile B, léfele C, lefeli lor E/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G// 9-10 Slujitorii făce mare calabalîc în curte, cerşîndu-şi lefile de la Duca voevod M,P// 11 Început-au atuncea şi hatmanul Bogdan şi cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G/ Şi începură C, Început-au D/ Atunce au început şi Bogdan şi Iordachi Rosăt M,P/ Iordachi Rusăt vis⟨tiernicul⟩ D/ tare B,C, foarte tare M,P// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, Costantin-vodă G, Duca voevod M/ înnaintea[1-2] B, înnainte⟨a⟩[1] C, înnaintea[2] C/ capegi-başii B,C,E/ toată B,C// 13 boerimea B, boĭarimea C/ *după* boerime *ad.* zicîndu-i de faţă⟩ M,P/ cé B]cîe C/ li-au[1-2] B,C/ casăle B,C/ şi²]pentru ce M,P/slugile B,C// 14 slujnicile B,C/ *lipseşte* din casă M,P// casă B,C/ şi²]pentru ce M,P/ li-au B,C] ni-au M,P/ giupînésile B, giupînésele C/ pre P, *lipseşte* M//15 Focşani B,C/ *lipseşte* şi pe M, *lipseşte* şi P// 15—1 li-au C/ trimis[1-2] C/ Niamţu B,C/ şi au B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—r. 8 din p. urm. şi apoi le-i trimes ⟨li-au trimis P⟩ la Niamţu. Au nu ştim noi că ai scris la Poartă cum că noi am fi trimes pogheaz de le-u luat? Au nu ştim noi că ai trimes pre Moisăi de au prădat ⟨chirvăsăriia P⟩ şi au tăiat capul lui capigi-başa şi ai despecetluit cărţile Turcului ⟨sic⟩ graf şi apoi ĭ-ai omorît şi omul? Şi şi mai multe decît aceste i le zice tot de faţă. Şi ⟨le P⟩ asculta capigi-başa şi turcii cei prădaţi din chervăsăriie. M,P//

scris la Po⟨a⟩rtă c-au triimis ei poghiiaz leşescu de le-au luat. „Şi pentru ce-i triimis pe Moisăiu cu joimiri de au prădat chirvăsărie ş-au tăiat pe capegi-başă, şi pentru ce-i despecetluit cărţile lui Tucul grof şi e-i omorît omul?"

Toate acestea şi mai multe ca acestea i lé dzice faţ⟨ă⟩, şi spunea şi capegi-başéi celue ce-au vinit cu mazîlie şi-nainte turcilor celor de chervăsărie, ce ĭera prădaţi / de Moisăi. f. 276v

Iar Duca-vodă nu pute nemic să mai răspund⟨ă⟩ de ruşiné şi de fric⟨ă⟩, numai ce schimba feţe. Uneori să făce roşiu, uneori galbîn, şi-i era mai mari ciuda cum că-i ştie toate taineli ce le făcus⟨ă⟩; i le dzice faţă, în vide⟨a⟩-l⟨ă⟩. Precum dzicé Scriptura, că nice o taină nu poate să nu s⟨ă⟩ ştie, dar încă caré ĭasté şi cu vărsari de sîngé, şi mai taré şi degrab', curund, să vedessté; că sîngeli nevinovat ceré giudecată la Dumnedzău şi nu las⟨ă⟩.

37. Déce a dooa dzii îl gătir⟨ă⟩ de-l porni-l, cu mult calabalîc despré slujitori pentru lefé şi blăstămuri de la

---

1 ei]ĭei C/ poghiiazu B, poghiaz C/ li-au B,C// 2 ce-i triimis]cî-ai chemat C/ pre Moisei serdariul C// 2-3 cé au triimis la Moisei sărdariul de au vinit cu joimirii din Niamţu la Iaşi de au prădat B, c-au trimis la Moisei sărdariul de au vinit la Iaşi cu joimiri de au prădat D, pentru ce au triimes la Moisăiu sărdariul de au venit cu slujitorii din Neamţu la Iaşi cu joimirii de au prădat G//2-4 pentru ce au triimis la Moisei sărdariul de au vinit la Iaşi de au prădat chirvăsărie cu joimirii din Niamţu şi au tăiĭat pre capegi-başia şi au luat robi pe balci-başe, aga hanului, şi pentru cé au despecetluit E// 3 chirvăsăriia C/ şi au B,C/ pre C/ başia B,C/ pentru cé ⟨cie C⟩ au despecetluit B,C,D,G// 4 Tiuchil B,C/ şi i-au omorît B,C,D,E,G//5 acéste B,C/ ca]decît B,G/ le dzicea B, le zicea C/ faţă B,C// 6 başii B,C/ celuĭa ce vinisă B,C,E,G/ mazilie, B, maziliia C// 7 înnaintea B,C/ de]din B,C,D,E,G/ chirvăsărie B, chirvăsăriia C/ era B,C// 8 Moisei sărdariul B,C,D,E,G// 9 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G/ nu putea B,C, nu mai putea D/ nemică B,C/ *lipseşte* mai G/ răspundă B,C// 9-10 Iară Duca voevod de ruşîni şi de frică nimică nu pute răspunde, ci numai ce făce feţî M,P// 10 ruşine B,C/ frică B,C/ féţe B,C/ ce numai tot schimba feţe G// 11 să făcea B,C, *lipseşte* M,P/ uneori galbîn]iară uneori să făcea galbîn B,E,G, uneori să făcea galbîn C/ alteori galbine M,P/ mare B]mult C// 12 ştiia B,C/ tainele B/tainele şi faptele cele ce făcus⟨ă⟩ G// 11-12 şi mai mare îi era ciuda, că toate tainile lui lî-au arătat la vedială M,P// 12 făcusă B,C/şi i le dzicea B, i le zicea C/în vedială C]în vedială, la arătare B,D,E// 12—13 şi i le zicea faţă, la arătare. Precum Sfînta Scriptură G// 13 Sfînta Scriptură B,E, Sf⟨î⟩nta Scriptură C,D// 13-16 *lipseşte* Precum dzicé.., şi nu las⟨ă⟩ M// 13-1 *lipseşte* Precum dzicé... pentru văc⟨ă⟩ret. Iar P// 13 nici B,C// 14 să ştiie C/dară B/ care iaste B,C/ vărsare B,C/sînge B,C// 15 tare C/ tare şi' mai degrab' B,D,E,G/ degrabă C/ curundu B, *lipseşte* E,G/ vedeşte C] ivéşte B/ sîngele B/ cel nevinovat B,C,E// 16 cére B, cere C/ judecată B,C/ la]de la B,D/ Dumnezeu B,C/ lasă B,C/ *după* lasă *ad.* fără de plată şi răscumpărare B// 17 37]40 B,E,G, 41 D, 62 M/ Decii B,C, *lipseşte* M/ a doa zi B, a doa dzi C/ gătiră B,C/ porniră B,C// 17-1 A doa zi l-au gătit de purces. Slujitorii strîga pentru le⟨a⟩fă. Oamenii toţi îl blăstăma pentru că au scornit văcărit, de auziia însuşi cu urechile lui M// 18 despre B,C/léfe B,C, léfeli lor E,G/blăstămuri multe B,E,G//

oameni, de audzie cu urechi⟨le⟩, pentru văc⟨ă⟩ret. Iar do⟨a⟩mna lui, fata Brîncovanului, fiind tînăr⟨ă⟩ şi dezmerdat⟨ă⟩ de tată-său, să bocie în gura maré muntenesşté: „Aolo, aolo, că va puné taica pungă de pungă din Bucuresştii pîn-în Ţarigrad şi, zău, nu ne va lăsa, şi iar ne vom înto⟨a⟩rce cu domnie îndărăpt!" Iar dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la Ţarigrad, n-au avut acel năroc să s⟨ă⟩ f. 277 mai înto⟨a⟩rcă, c-au trăit, 2, 3 / luni ş-au murit de ciu-m⟨ă⟩. Şi s⟨ă⟩ şi conoscu schimbat cu slăbăciuné nărocul lui Constantin-vodă şi de la Brîncovanul mai puţintel agiutor şi sălenţă a-i arăta.

38. În dzilelé acestui domnu, măcar că nu era pacé, au trecut un sol leşescu la Po⟨a⟩rtă şi-n scurtă vréme s-au întorsu înapoi, făr⟨ă⟩ nicé o ispravă, anumi Rău-ţichie. Acestu Răuţichie în scurtă vréme au căzdut şi hatman coroniia.

39. Pe céstu domnu Duca-vodă, într-această domnie dintîiu, era numai cu numeli domnu, că-l stăpînie munteni⟨i⟩. Pe ciné dzice muntenii, pe acie boerie şi ce dzice acie făce. Şi era şi îmă-sa, do⟨a⟩mna Ducăi-vodă celui

---

1 auziia B,C/ urechile B, urechile lui C,E/ văcărit B,C/ Iară C, *lipseşte* M,P// 2 doamna B,C/ *lipseşte* lui G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ fiindu B/ tînără B,C// 3 dezmierdată B,C/ *lipseşte* de tată-său M,P/ bociia B,C/ mare B,C/ muntenéşte de zicea B,E,G, muntenéşte şi zicea C, şi zice muntenești M,P// 4 Haoilio, haoilio B, Aoilio, aoilio C/ pune B/ de]lîngă M,P//5 Bucureşti B,C/ pînă B,C/ lăsa aşa B,E,G// 6 şi ne vom întoarce iar cu G/ întoarce B,C/ domniia B,C/ Iară C/ după B,C//6-8 Şi cu aceasta purcegînd din Iaşi şi după ce au venit Duca voevod în Ţarigrad, doamna lui numai trei luni au mai trăit şi au murit de ciumă M,P// 7 noroc C/ să să mai întoarcă B,C// 8 că au B,C/ *după* trăit *ad.* numai B,C,D,E/ doao, trii C, vreo doao, trii B/ şi au B,C/ ciumă B,C// 9 să şi cunoscu B,C// 9-15 *lipseşte* Şi s⟨ă⟩ şi conoscu... Răuţichie în M,P// 9 slăbiciuné B, slăbiciune C/ norocul C// 10 Costantin Ducăi ⟨Duca D⟩-vodă B,C,D,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G //11 agiutoriu B,C/ silinţă B,C// 12 38]41 B,E,G, 42 D/ dzilele B, zilele C/ măcarî B/ pace B,C// 13 *după* leşescu *ad.* pin Iaşi B/ *lipseşte* leşescu D/ Poartă B,C/ şi în scurtă C]şi fără zăbavă B,E,G// 14 înnapoi B,C/ fără de nici B,C,D,E,G/ *după* ispravă *ad.* şi pre sol îl chiema B,E,G/ anumé, pre anumé B,C// 15 Reuţchii[1-2] B,C/ Acestu]Iar acest C, Care acest sol D, Care acest E,G// 15-16 Care acestu sol Reuţchii piste puţină vréme au agiunsu în Ţara Leşască de au fost hatman vielchii corunnii B// 15-20 *lipsesc* M,P// 15 în scurtă]peste puţină G/ căzdut]agiunsu C,D,E,G//16 şi hatman coroniia]şi hatman vielchii corunnii C, de au fost hatman în Ţara Leşască E, de au fost hat⟨man⟩ polnii corunii în Ţara Leşască G// 17 39]42 B,E, 43 D/ Pre acest B,C,E/ Costantin Duca-vodă B,D,E/ întru B,C/ domniie C// 18 dintîi B,C// 17-2 *lipsesc* G// 18 stăpîniia munténii B,C, stăpîniia mai mult munténii E// 19 Şi pe B,E/ cine B,C/ dzicea B, zicea C/ munténii B,C/ *după* munténii *ad.* să-i boeriască B,D,E// 19—20 acéia [1-2] B, aceia[1], acéia[2] C/ îi boeriia B,C,D,E/ cé dzicea munténii B,E// 20 făcea B,C/ înmaiă-sa A]maică-sa C,D/ doamna C, doamna Nastasiia a B,D,E/ să B,C/ şi ia B,C//

bătrîn, şi s⟨ă⟩ amesteca şi e⟨a⟩ la răutăţi. Şi boierii încă era tineri, şi nu s⟨ă⟩ mai ştie ce mai ïaste de chevernisal⟨ă⟩.

Boerii lui Costantin Duca-vodă cine au fost:

40. Dumitraşco Ceaurul, vel-logofăt; Tudosîie, biv-
5 logofăt, l-au pus ban, Dubău, iar dup⟨ă⟩ mo⟨a⟩rte lui
f. 277v Dumitraşco l-au pus iar logofăt mari; / fiind om de tre⟨a⟩-
bă, era zvore⟨a⟩la dup⟨ă⟩ vel-logofăt; Vas⟨i⟩lie Costachi, vel-vornic; 41. Néculaiu Donici, vel-vornic; Niculaiu Costîn, hatman; Vlasto, vel-post⟨elnic⟩; Vas⟨i⟩laşco Ca⟨n⟩-
10 tacozin, vel-spăt⟨ar⟩; Antohie Jora, vel-păh⟨arnic⟩; Lupul Costachi, vel-vist⟨ernic⟩; Iordăcuţ Ca⟨n⟩tacozino, vel-stolnic; Ilie Ca⟨n⟩tacozino, vel-comis.

42. Încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîmé în al doile an a domnii⟨i⟩ Ducăi-vodă de au lovit fără veste
15 pe Oituz în Ţara Ungure⟨a⟩scă, iarna, de-u prădat trei dzilé, cît au putut, şi s-au întorsu înapoi cu pacé. În ţar⟨ă⟩ la noi, ce au găsit în calea lor au mîncat ş-au strîcat tot. Acestu soltan s-au rădicat ş-asupra turcilor, de au ars Chilia şi Smilul şi Reni⟨i⟩.

1–19 *lipsesc* M,P// 1 să B,C/ şi ïa B,C/ boiarii B, boïarii C// 2 să B,C/ ştiïa B,C/ ce iaste B,E/ïaste C/ chivernisală C, chivernisala lor B,E// 3 *ante* Boiarii: 43 E, 42 G/ Boiarii B, Boïarii C// 4 40]43 B, 44 D, *lipseşte* E,G/ *numerotează boierii* B,D,E,G/log⟨o⟩făt C/Tudosie Dubău ⟨*ad. marginal*⟩ C, D// 5 biv-logofăt] log⟨o⟩făt mare C, biv-vel-logofăt D// 4-6 Tudosie Dubău ce au fost vel-logofăt l-au pus ban; iară după ce au murit Dumitraşco Ceaurul l-au pus iar pe Tudosie Dubău vel-logofăt B/Dumitraşco Ceaurul vel-logofăt; iar după ce au murit Dumitraşco Ceaurul au pus pe Tudosie Dubău vel-logofăt; şi fiindu om de treabă E// 4-9 Dumitraşco Ceaurul vel-logofăt; Vasilie Costachi vel-vornic de Ţara de Gios; Necolai Donici vel-vornic de Ţara de Sus; Necolai Costin G// 5 l-au pus vel-ban D, şi l-au pus ban mare C/ *lipseşte* Dubău C,D/ după moartea C// 6 Dumitraşco Ceaurul C,D/ l-au pus iarăş pre Tudosie Dubău log⟨o⟩făt mare C/ şi fiindu B/ triabă B,C// 7 zvoriala C, dvoreala B/ după B,C/ log⟨o⟩făt C/ Vasilie B,C// 8 *după* vornic *ad.* de ⟨din C⟩ Ţara de Gios ⟨jos C⟩ B,C,D,E/ *lipseşte* 41 B,C,D,E,G/ Nicolai B, Neculai C/ *după* vornic[2] *ad.* de Ţara de Sus B,C,D,E/ Nicolai Costin B,C// 9 postelnic C/ Vasilaşco Cantacozino B,C// 10 spat⟨ar⟩ B, spătar C/ Antiohii B,C/ păharnicu B, păharnic C// 11 vistérnic C/ Iordachi Cantacozino B'C,D,E,G// 12 Ilie Cantacozino B,C/ *după* comis *ad.* Iar mai pre urmă, după ce au răpousat Dumitraşco Ceaurul, au pus pre Tudosie Dubău vel-logofăt. Şi fiind om de triabă, era zvoreala după vel-logofăt. *Urmează textul vîndurilor* 17–2 din p. 375–6 G//12 *după* comis *ad.* Aceştie era boiarii lui Costantin Ducăi-vodă în domnie dintîi E// 13 42]44 B,E,G, 41 C, 45 D// 13-15 Iară în dzileli acestui domnu, Costantin Duca-vodă, în al doilea an al domniii lui, purces-au un soltan cu cîtăva tătărîmé de au lovit fără de véste pre B,E, Iar în al doilea an a domniii lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîmé de au lovit fără de véste pre C, În zileli acestui domnu, a lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîme, în al doile an a domniii lui, de au lovit fără de véste pre D, Iară în al doilea an a acestui domn, Costantin-vodă, purces-au un soltan cu cîteva mii de tătari de au lovit fără véste pre G// 15 Unguriască B,C/ de au B,C/ trii zile B,C// 16 înnapoi B,C/ pace C/Iar în ţară B,C,E,G//17 şi au stricat B,C/ *repetă* şi au D// 18 Acest B/Iar acest C/ şi B,C// 19 Rénii B,C//

DOMNIÏA LUI ANT⟨I⟩OHI-VODĂ, SÎN CANTIMIR-VODĂ, LEAT 7204 ⟨= 1696⟩. CAP 85

Zaci⟨alo⟩ 1. Dup⟨ă⟩ ce pornir⟨ă⟩ pe Costantin Duca-vodă la Poartă, rămasără cămăicani în Ĭași, puși de Antiohi-vodă: Tudosiie Dubău logofăt și Bogdan hatmanul și Iordachi vist⟨ernicul⟩. Și din rămășițeli ce au găsit
f. 278 de la Duca-vodă în țară, / strîngîndu-lé, Bogdan și Iordachi ș-au mai întorsu oaricé din pagubé ce i-au jăcuit Duca-vodă, cum să pomenesște mai sus.

2. Viind Ant⟨i⟩ohi-vodă cu domniïa în Ĭașii, era iar om tînăr, ca de 20 anii, om maré, cinsteș, chipeș, la minte aședzat, giudecător drept. Nu era pre cărturar, numai nu era om prostu. Minciuneli, tălpizicurili nu lé iubie; la averi nu era lacom, obiceĭa noo nu priimie să lé fac⟨ă⟩; prea peste sam⟨ă⟩ vîn⟨ă⟩tor și slujitor bun, dup⟨ă⟩ hirea tătîne-său. În rea parte era can strașnic, să nu grăiască fieciné și făr⟨ă⟩ vreme cu dînsul.

Și era și credincios la giurămînt: îl ținea. Cinstit⟨ă⟩

---

1 Domniïa lui Antioh voevoda dintîi ⟨dintîi a lui Antioh voevoda E,G⟩ ficior lui Costantin Cantimir-vodă B,E,G/ Antiohii C, Antioh D/voevoda[1–2] M/ sîn]ficior lui C,D,P, feciorul lui M/ Costantin Cantemir-vodă C// 2 leat]anul B,E, în anul C,G/ *lipsește* leat 7204 D,M,P/ Cap 89 B, Cap 88 D, Cap 90 P, *lipsește* E,G,M// 3–9 *lipsesc* M,P// 3 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G/ După B,C]În anul 7204, după D/ pornir⟨ă⟩ C/ pre B// 4 caimacami C/ *lipsește* puși de Antiohi-vodă E,G/ Antiohie C// 4–6 rămasără caimacami în Iași Tudosie Dubău vel-logofăt și cu Bogdan hatmanul și cu Iordachi Rusăt vistiernicul B// 5 Tudosie C/ logofătul C, vel-logofăt E,G/ Iordachie Roset E,G// 6 vistiernicul C// 7 Costantin Duca-vodă B,E,G/ strîngîndu-le B,C/ Bogdan hatmanul și cu Iordachi vistiernicul B,D,E,G// 8 ș-au] și ș-au C/ oarece B,C/ pagube B,C/ ce-i jecuisă C, ce i-au fost jecuit B,D,E// 9 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ cum]precum B,D,E,G/să pomenește mai sus C] mai sus s-au scris B,E,G/ 10 Viindu B/Antiohii B,C, Antioh D/ în Iași C]la scaonul domnescu în Iași B,E,G/ Viind Antiohi-voevoda domnu în Moldova și așăzîndu-să în scaun în Iași M,P/ *lipsește* iar B,E,G,M,P// 11 ca]numai M,P/ doaozăci de ani B,C/ era om B,D,E,G/ mare la trup B,E,G, mare la stat C/ cinsteș la chip D]cinstit G, *lipsește* M,P/ așăzat la minte M,P// 12 judecător B,C/ numai nu era om prostu] numai nice era om prostu B,E, numai nu era nici om prost C,D, dar numai nici om prost G, însă nu prost M,P// 13 Minciunili C, Minciunile și B,E,G,M,P/ telpijicurile B, tălpizicurile C/ nu le iubiïa B,C/ *lipsește* lé G// 14 avere B,C]bogății M,P/ obicéle noao B,C/ *ad. marginal* la avere nu era lacom, obicéiuri noao iubiïa G/ priimiïa B,C/ să le facă B,C, *lipsește* M,P// 15 pre C/ piste samă vînătoriu C, piste samă era vînător B,D,E,G/ slujitoriu B,C// 16 după firea tătîne-său B,C] ca și tatăl său M,P/ în parte celor răi era can strașnic C, Spre partea celor răi era ⟨foarte G⟩ strașnic ⟨și E⟩ B,E,G, În partea celor răi era can strașnic, celor ce vrea să facă strîmbătăți și să nu D/ În rea parte]Deoparte M,P// 17 fieștecine C,D,G, cieciné A, *ad. marginal* B/ fieștecine cu dînsul și fără vremi M,P/ fără vréme C, fără de vréme B,D,E,G//18 *lipsește* Și M,P/ giurămînt] rugăminte C/ *lipsește* îl ținea M,P/ îș ținea cinstit vorba C/ Cinstită îi era vorba B,D,E,G//

horba. Şi boierii în curte lui, pecum i s-a ar⟨ă⟩ta viiaţa lui înainte, tot cu cinsté înbla. Mînie ave strașnic⟨ă⟩, răcnie taré, can cu grabă, şi de cie să dépărta inemilé boĭarilor dé dînsul.

3. Dup⟨ă⟩ ce s-aşédză la domnie, boerii dup⟨ă⟩ obiceiu. Iar boerinaşîi tătîne-său, lui Cantemir-vodă vrea să s⟨ă⟩ bucuré de domnie fiiului stăpînu-său, dar nu pute,
f. 278[v] la focul, să ţie inema să s⟨ă⟩ bucuré. Că aşe era / de bătuţi şi de stîlciţii şi de jăcuiţi, cît rămăses⟨ă⟩ cu peilé, de n-ave cu cie ĭeşi înainte stăpînu-său. Alţii, fiind pedepsîţii de-nchisoari, îş perdus⟨ă⟩ şi minte. Deci Ant⟨i⟩ohi-vodă, dup⟨ă⟩ ce i-au vădzut într-aceasta chip, să mira şi el ce va mai faci cu dînşi⟨i⟩.

4. Atuncea şi Răscarachi Rusăt cuparul încă au eşit din surgunie. Numai nice de un folos nu fu lui Antiohi-vodă, că vini de la Rodos în Ţarigrad bolnav di dropic⟨ă⟩ şi-n scurtă vremé au murit. Şi nu-i era lui Rascarachi atîta jeli de mo⟨a⟩rte, cîtu-i era jelea că-i vinis⟨ă⟩ zamanul şi nu pute să-ş răsplăte⟨a⟩scă răutate ce trăses⟨ă⟩ dé cătră munteni.

---

1 boiarii B, boĭarii C/ curtea B/ precum B/ i să va arăta B,C// 2 înnainte C, înnainté, la rîndu B,D,E,G/ cinste B,C/ umbla B,C/ Însă mînie M,P/avea B,C// 1-2 Deci după cum însuş ei să arăta, aşa şi boerii lui să purta cu cinste M,P// 2—3 strașnică, răcniĭa tare C/ strașnică, de multe ori striga răcniĭa tare şi can E/strașnică, de multe ori răcniĭa, striga ⟨striga, răcniĭa G⟩ tare ⟨la divanuri G⟩ asupra celor vinovaţi şi can B,G// 3 de acéĭa B, pentru acéĭa C/ depărta B,C/ inemile B, inimile C/ de B,C/ şi atunce şi inimile boerilor să depărta de ⟨la M⟩ dînsul M,P// 5 3]2 M,P/ Iară după ce să aşează B,C,D,E,G/ *după* aşează *ad.* Antiohii-vodă E/ la domniia C, la domniĭa Antioh-vodă D/ boeri după obiceaiu C, boeri boiarii pre ⟨după E,G⟩ obiceai B,E,G/ După ce s-au aşezat în domnii, au boerit după obiceaiu, după cum anumi arată mai gios M,P// 6-20 *lipsesc* M,P// 6 boerenaşii B,C/lui]a lui B,D,E/ să să bucure B, C, // 7 domniĭa B,C/ stăpînu-său]tătîne-său G/ nu putea B,C// 8 să-i ţiie C/ inima B,C/ să ţie inima, la focul G/ să să bucure B,C/ aşĭa B, aşa C// 8—9 *lipseşte* de[1-3] G//9 stîlciţi B,C/ jecuiţi B,C/ rămăsése B, rămăsésie C/ pieile B,C/ n-avea C, nu avea B// 10 cu ce ⟨cé B⟩ eşi înnaintea B,C/ fiindu B/ pedepsiţi B,C/ dé închisoare B, den închisoaré C// 11 pierdus⟨ă⟩ B, pierdusă C/ *lipseşte* şi C/ mintea C/ Decii B,C]Atunce G/ Antiohii B,C, Antioh D// 12 după ce B,C]dacă G/întru B/ miera B/ ce li va A// 13 *ad. marginal* mai D/ face B,C/ dînşii B,C//14 Lascarachi C,D/ cuparîul C/ Lascarachi Rusăt ⟨spătarul G⟩ ficior cuparîului Rusăt celui bătrîn au eşit B,E,G// 15 surguniĭa C, surgunie de la Rodos B,E,G/ nici C/ *lipseşte* de C/nu-i fu C,D, nu i-au fost B,E,G/ Antiohii B,C// 16 că vini de la Rodos]că după ce au vinit de la Rodos B,E,G/ bolnavu B/ de B,C/ dropică C, idropică B,E// 17 şi în scurtă vreme C]şi piste ⟨pren G⟩ puţină vréme B,E,G/ Lascarachi B,C,D,E,G//18 jeale B, jale C/moarte B,C/ cît îi era jeale ⟨jale C⟩ B,C// 18—19 că atuncea îi vinis⟨ă⟩ zamanul de îi era pe voĭe şi nu putea B,E,G, că-i vinisă lucrurili pe voĭe la zamanul lui şi nu putea C// 19 nu putu D/ răsplătiască B,C/ răutatea B,C/ trăsése B, trăsésie C//20 de B,C/ munténi B,C//

5 Cé Ant⟨i⟩ohi-vodă pus⟨ă⟩ capichehaĭa la Po⟨a⟩rtă pe un frate a lui Rascarachi, Chiriți Mih⟨ă⟩lachi, și cu frate-său, beizăde Dumitrașco, să-i poarte trebilé.

Și acole la luarea domn⟨i⟩ei n-au cheltuit mai nemic la Po⟨a⟩rtă, nicé pe drum n-au făcut atîta cheltuial⟨ă⟩; că mai mult de cu vo treidzăci, patrudzăci dé oameni n-au vinit dé la Țarigrad.

Și boeri pe acesștii boeri:

6. Boĭarii lui Antiohi-vodă: Donici, vel-logofăt; Vas⟨i⟩lie Costachi, vel-vornic; Dumitrașco Mitre, vel-vor⟨nic⟩; Lupul Bogdan, hatman, cumnat lui Ant⟨i⟩ohi-vodă; Manolachi Rusăt, vel-pos⟨telnic⟩; Mih⟨a⟩lachi Răcoviți, vel-spăt⟨ar⟩, tiji cumnat, și pe urmă au căzdut și domnu, de-i dzic Mihai-vodă; Ion Buhuș, vel-păh⟨arnic⟩; Iordachi Rusăt, vel-visternic; Ilie Țifăscul, vel-stolnic; Ștéfan Cerchez, vel-comis.

Și așea să aședzar⟨ă⟩ și s⟨ă⟩ tocmir⟨ă⟩ boeri⟨i⟩lé la toate trébilé de chevernisîe cum să cade; că era Bogdan și

---

1—9 *lipsește* Cé ... vodă M,P// 1 Ce B,C/ Antiohii B, Antohii C/pusă B,C, au pus G/capichihaĭa B,C/ Poartă B,C// 2 Lascarachi B,C,D,E,G/ pre anumé ⟨anumé pre E,G⟩ Chiriție Mihălachi B,E,G, pre Chiriție Mihălachi C// 3 beizadea B,C/ Dumitrașco beizadea G/ trebile C]de grije trebilor B,E,G// 4 Și acolea C] Și atuncea B,E,G/ domniii B, C/ mai nemică C]mult B,E,G// 5 Poartă B,C/ nici B,C/ cheltuială B,C// 6 de]decît B,C,D,E,G/vreo B, vro C/ triizăci B,C//6—7 de[2-3] B,C//8 pre acești B,C// 8—9 boĭari[1-2] C, boiari[2] B/ pre acești boĭari ce sînt scrișì mai gios D//9 *lipsește* 6 C/ *lipsește* Boĭarii lui Antiohi-vodă B,E,G/ Antiohii C/pus-au pre Donici C, Pus-au pre Nicolai Donici B,D,E,G/log⟨o⟩făt C/ pre Vasilie B,C,D, și pre Vasilie E,G//10 *după* vornic[1] *ad.* de Țara de Gios ⟨Jos C⟩ B,C,D,E,G/ *lipsește* Dumitrașco Mitre vel-vor⟨nic⟩ M,P/ pre ⟨și pre E⟩ Dumitrașco Mitre vor⟨nic⟩ de Țara de Sus B,C,D,E// 11 pre Lupul B,C,D,E,G/cumnat]acesta era cumnat M,P/ Antiohii B,C// 12 voevod M/ pre Manolachi B,C,D,E,G/ postelnic C/ pre Mihălachi Racoviță B,C,D,E,G// 13 spat⟨ar⟩ B, spătar C/ tiji]iarăși B,E, iarăș C,D, fiind iarăș G/ *după* cumnat *ad.* lui Antiohii-vodă B,C,D,E,G// 12-14 Mihălachi Racoviță ⟨vel-spatar P⟩ carile mai pre urmă au fost și domnu, vel-spatar ⟨*lipsește* vel-spatar P⟩; acesta iarăș îi era cumnat; Ioan Buhuș M,P// 13 și]carele mai B,D,E,G/au căzdut]au agiunsu B,C,D,E,G// 14 și]de au fost și B,C,D,E,G, *ad. marginal* C/ de-i dzic]căruĭa îi dzicu C, căruĭa îi dzicu oamenii E, de i-au dzis oamenii B, căruĭa, după ce s-au domnit i-au zis oamenii G/ Mihai-vodă cel vitiaz G/pre Ion Buhuș C,D,E, și pre Ion Buhuș l-au pus B, și au pus pre Ion Buhuș G/ păharnicu B, păharnic C// 15 pre Iordachi B,C,D,E,G/ vistiernic C/ pre Ilie C,D/ pre Ilie Dabije Țifăscul ce-l porecliia de-i dzicea Frige-vacă ⟨l-au pus G⟩ B,G/pre Ilie Dabije Țifăscul Frige-vacă E//16 stolnicu B/pre Ștefan B,C,D,E,G// 17 așĭa B, așa C/ aședzară B, așezară C/ să tocmiră boeriile B,C// 17-18 Și așa au așezat boeriile de chivernisiĭa la toate trebile cum să cade M,P/ *după* cade, *ad. textul de la p.* 378, *r.* 6—20 *și de la p.* 379, *r.* 1—7: Boerinașii tătîni-său, a lui Cantemir-voevod... că mai mult decît 40 oameni n-au fost cu dînsul M,P// 18 trebile B,C/ chivernisiĭa B,C/ *lipsește* de chevernisîe cum să cade E/cum]precum D/ Bogdan] Lupul Bogdan hatmanul B,E,G, Bogdau hatmanul D// 18-2 Bogdan și Iordachi Rosăt era mai aleși din toți boerii; și fiind înțălepți, îi agiunge minte la toate soco-

Iordachi mai aleşii şi capete buné, de-i agiungea la toate socoteleli, de domnie Ant⟨i⟩ohie-vodă cu cinste şi cu paci.

7. În scurtă vréme să tîmplă de muri sora lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, ce o ţinea Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩, anumé Safta şi avu maré jelé şi păreri dé rău dup⟨ă⟩ dînsa. Şi pe Mih⟨a⟩lachi dup-acie nu l-au mazîlit din boïarie. Tot în boerie au fostu şi la cinste, cît au fostu domnu, şi-ncă i-au dat voïe de s-au şi însurat în dzileli lui, de au luat altă fată de boer, anume a medelnicerul⟨ui⟩ Dedul dé la Gălaţii. /

f. 279v 8. Sfătuitu-s-au Antiohi-vodă cu boerii de au făcut prieteşug cu leşii. Şi *triimisăr⟨ă⟩* cărţii, cu rug⟨ă⟩minte la craiu şi la hatmani, să nu pozvole⟨a⟩scă să slobo⟨a⟩dză poghiiazuri în ţar⟨ă⟩ să o strîcé, că-i păcat că sînt cresş-tini." Şi cîndu s-a tîmpla să margă cenbururi tătărăsştii în sus, om faci şi noi ştiré leşilor să să fere⟨a⟩scă".

Déce craiul Sobeţichie şi cu hatmanul Iablonovischie îndată cu bucurie priimir⟨ă⟩ că n-or mai triimite poghiia-

---

telile şi pentru acéïa Antiohi voevod domniïa cu cinste şi cu pace M,P// 1 cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,D,E,G, Iordachi vist⟨iernic⟩ C/aleşi B,C/ bune B,C/ *după* agiungea *ad.* firea B,E,G, mintea C// 2 socotélile B,C/ de]şi B,G/ domniïa B,C/ Antiohii B,C, Antioh D/ pacé B// 3 În]Iară în G/de]şi E/ Antiohii B,C// 3-7 Elisavet⟨a⟩, sora lui Antiohi voevod pre cari o ţine Mihălachi spătariul, s-au bolnăvit şi au murit. Mare jale au avut Antiohi voevod după dînsa. Şi pre Mihălachi spatar nu l-au mai scos din boerii, ci l-au avut la cinste M,P// 4 Mihălachi Racoviţă spat⟨arul⟩ B,E,G, Mihălachi spătariul Racoviţă D, Mihălachi spătariul C/ pre anumé domniţa Safta B,D,E, anumé domniţa Safta G// 5 mare B,C/ jeale B, jale C/ părereé de rău Antiohii-vodă după dînsa B,E,G, părereé de rău după dînsa Antiohii-vodă C,D//6 Mih⟨a⟩lachi spat⟨ar⟩ B,E,G, Mihălachi spătariul C,D/ după acéïa B,C/ mazilit B,C/ boeriie B// 7 fost B,C/ *după* cinste *ad.* la Antio-hie-vodă C// 7-10 *lipseşte* cît au fostu domnu... dé la Gălaţii M,P// 7 fost domnu Antiohi-vodă B,D,E,G/ încă B,C// 8 şi voïe B/ zilele C// 9 boiariu B, boïariu C/ anumé C, pre anumé B,D,E,G/ medelnicériului B,C/ Dédiul B,C/ de B,C/ Gălaţi B,C// 11 8]9 P, *lipseşte* C/ Sfătuitu-s-au atuncea B,G/ Antiohii B,C/ Antiohii voevod s-au sfătuit M,P/ boïarii C/ de au făcut]să facă M,P// 12 prie⟨te⟩şug B, priïateşug C/ léşii B,C/ triimisără B,C]au trimes M,P/ cărţi B,C/ rugăminte B,C// 13 craiul C] craiul leşescu B,D,E,G,M,P/ la hetmanii leşăşti M,P/ pozvoliască B,C/ să nu sloboadă B, să nu sloboază C,D]a slobozi M,P// 14 podghiazuri B, poghiazuri C/ ţară B,C]Moldova strice B,C/ că-i]că iaste C/ sîntu B, sînt C/creştini B,C// 15 cîndu B, cînd C// 14-16 că iaste păcat, fiind de o legi, creştini. Şi cum că şi ei, despre parte lor, cînd. vor sîmţi că vor că me⟨a⟩rgă ceanbururi tătărăşti să prade în Ţara Leşască, îndată le vor face ştire ⟨ca M⟩ să să păzască M,P/ ceambuluri B,C/ tătărăşti B,C// 16 face C/ în sus, în Ţara Leşască ⟨să prade E,G⟩ şi noi încă atuncea om face ştiré léşilor să să păzască B,D,G/ léşilor C/ feriască C// 17 *ante* Decii: 8 C, 10 M, 9 P/Decii B,C, *lipseşte* M,P/craiul leşesc P/Sobeţchii C, *lipseşte* P/ Iablanovschii C/craiul leşescu anumé Sobeşchii şi ⟨cu E,G⟩ hatmanul cel mare de coro⟨a⟩nă ⟨leşască E,G⟩ pre ⟨*lipseşte* G⟩ anumé Iablanovschii B,E,G//18 cu]şi cu M,P/priimiră B,C]au priimit D, s-au priimit făgăduindu-să M,P/ trimite C/ că nu vor mai trimite podghiazuri în ţară B,E,G/poghiazuri C//

zuri, şi s⟨ă⟩ aşédză lucrul mai cu paci a trăiré. Nu feci ca tată-său Cantemir, să s⟨ă⟩ puie împotriva unei crăii cu o mîn⟨ă⟩ dé oameni slabii. Paza bun⟨ă⟩ tréce primejdea re; mielul blînd sugé la doo maicé; capul plecat nu-l prinde sabie. Aşe bun⟨ă⟩ chivernisal⟨ă⟩ fecea şi Ant⟨i⟩ohie-vodă atuncea.

9. Ant⟨i⟩ohi-vodă era logodit cu o sor-a lui Costantin-vodă Duca încă din vreme tătîne-său, încă cînd era la Ţarigrad, anumé Marie. Şi gîndis⟨ă⟩ să triimită să o aduc⟨ă⟩, să-i fie do⟨a⟩mnă. Ce-i şi vini vesştea pecum
f. 280 au murit; şi avu maré păreri de rău dé acea / vesşté.

Triimis⟨ă⟩ Antiohi-vodă sol pe Bogdan hatmanul în Ţara Muntene⟨a⟩scă, la Brîncovanul, pentru aşedzarea păcei, să nu s⟨ă⟩ mai pîrască la Po⟨a⟩rtă acestea doo ţări, să s⟨ă⟩ strîci. Şi cerşu să-i dea şi o fată, să-i fie do⟨a⟩mnă. Deci Brîncovanul pentru pacé i-adéveri, şi pentru fată. numai îi răspunsă să omo⟨a⟩r⟨e⟩ pe Iordachi

---

1 să aşeză B,C/pace B,C/ *după* trăiré *ad.* despre léşi B,E,G/ Nu feci]N-au făcut B,E,G, Nu făcu C,D// 1-3 şi aşa Antiohi voevoda ş-au aşăzat lucrul ca mai bini să trăiască cu pace. Iară nu ca tatăl său, Cantimir voevod, carile cu puţini oameni slabi vre să să puiie împotriva unii împărăţii M,P// 2 Cantemir-vodă B,C,D,G/ să să pue B/ să C/ înprotiva C/unii B,C// 3 mînă de B,C/ slabi B,C/ *după* slabi *ad.* Că iaste un cuvînt de să zice că C/ bună B,C/ *după* bună *ad.* dzicu oamenii că B,E,G/ tréce]petreci P/primejdie B,C// 4 şi mielul B,E,G/ suge B,C/doao B,C/ maice B,C, mame M,P/ şi capul B,E// 5 Aşia B, Aşa C/bună B,C/chivernisală B,C// 5-6 Aşa şi Antiohi voevod au socotit. M,P/ feceaţau făcut B,E,G, făcu C,D/ Antiohii B, Antiohie C// 7 9]11 M,P/ Antiohii B, Antiohie C/ Costantin Ducăi-vodă B,G, Costantin Duca-vodă C,D,E// 7-11 Antohi voevod încă fiind în Ţarigrad s-au fost logodit cu domniţa Mariia sora lui ⟨sor⟨ă⟩ cu P⟩ Costantin Duca voevod. Şi era numai să trimată ⟨Şi numai cînd era să trimaţă P⟩ să o aducă din Ţarigrad în Iaşi ⟨*lipseşte* în Iaşi P⟩, s-au şi înştiinţat că au murit. Şi mare jale au avut. M,P//8 *lipseşte* încă G, vréme B,C/ *după* tătîne-său *ad.* lui Cantemir-vodă C// 9 pre anumé E, pre anumé domniţa Mariia B,C,D, cu anumi domniţa Mariia G/ gîndisă B,C, gîndi G// 10 aducă B,C/ doamnă B,C/ Ce numai ce-i şi vini C/ véste B,C/ precum B, pecum că C]că G// 11 avuţavea B,C,E,G/ mare părere de rău B,C/ de B,C]pentru G/ véste B,C// 12 Şi triimisă B,C,E,G/ Antiohii B,C/ pre Lupul Bogdan B,G// 12-16 Antioh voevoda au trimes sol în Ţara Munteniască la Brîncovanul, domnul muntenescu, pre Bogdan hatmanul pentru aşăzare păcii, să nu să pîrască la Poartă, să nu să mai strîce aceste doă ţări şi să-i deie şi ⟨*lipseşte* şi P⟩ pre domniţa lui să-i fie doamnă M,P//13 Munteniască B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 14 păcii B,C/ să C/ Poartă acéste doao B,C// 15 să să strice C, să să strice făcînd mari cheltuială B,E,G/ şi o fată să-i dea B,C,D,E,G/ fie]fiie C// 16 doamnă B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pace B,C// 16-1 Brîncovanul s-au făgăduit, cum pentru pace, aşa şi pentru domniţă că-i va da-o, însă cu această tocme⟨a⟩lă: întîi Antiohi voevod să omoară pre Iordachi Rosăt vist⟨ernicul⟩; să lipsască şi pre ceilanţi fraţi M,P/ îi adeveri C, i-au adeverit B,E,G// 17 să omoare pre C/ numai au răspunsu ⟨îi răspunsă E⟩lui Bogdan, Antiohii-vodă să omoară pre B,E,G//

Rusăt visternicul şi să ⟨să⟩ lepede şi de ciie fraţi a lui Iordachi, de Cupăreşştii ce-i sînt capichihai la Ţarigrad. Decé Antiohi-vodă nice cum acel lucru nu vru să priimască şi s⟨ă⟩ lăs⟨ă⟩ de prieteşugul lui.

10. Şi-ş ales⟨ă⟩ do⟨a⟩mnă, fată dé boïar dé ţara no⟨a⟩stră, fata logofătului Dumitraşco Ceaurului, anume Catrina. Şi făcu cu dînsa nuntă domne⟨a⟩scă în tîrgu în Ĭaş⟨i⟩, dup⟨ă⟩ obiceiul acesté⟨i⟩ ţărîi, în al doilea an ⟨de⟩ domnie a lui.

11. Brîncovanul, vădzindu pe Ant⟨i⟩ohie-vodă ,că-i mărgu lucrurili cu-ntéméeré bun⟨ă⟩, începu în sfaturi cu boer⟨i⟩ pribegii şi cu Costantin Duca-vodă a ⟨a⟩mesteca pe Antiohi-vodă şi pe Cup⟨ă⟩reşştii pre mult la Po⟨a⟩rtă. Aşijderea şi Dumitraşco, frate-său beizăde, şi cu Cup⟨ă⟩reşştii dépréun⟨ă⟩, pe de altă parte amesteca şi ei pe muntenii, cum placé turcilor.

f. 280v Aşe făcea ĭei, înbe părţilé, / şi nu-ş putea strîca unul altue nemic, fără cît cheltue suté dé pungii de bani la Po⟨a⟩rtă.

---

1 vistiernicul B,C/ să lépede B,C/ di céĭa C, di ceiĭalalţi B,E,G// 2 de]pre M,P/ Cupăreşti B,C/ ce-i sîntu B]ci era M,P/ capichihăi B,C// 3 Decii B,C/ Antiohii C/ nicicum B,C, nicidecum E,G// 4 să lăsă B,C/ *lipseşte* şi s⟨ă⟩ lăs⟨ă⟩ de prieteşugul lui E// 3—4 Antiohi voevod aceste nicidecum n-au vrut să le priimască, ce s-au lăsat şi de M,P/ lui]Brîncoveanului-vodă B,C,G, Brîncovanului M,P//5 10]15 M, 14 P, *lipseşte* B,E,G/ Şi îş aliasă B,C,În al doile an al domnii⟨i⟩ lui ş-au ales M,P/ doamnă B,C/ de[1-2] B,C/ boiariu B, boĭariu C// 6 noastră B,C, *lipseşte* M,P/ anumé C, pre anumé B,E,G, *lipseşte* anume M,P// 7 Ecaterina B,D,E,G/pre Ecaterina, fata logofătului Dimitrachi Ceaurul M,P/ au făcut M,P/ domniască C/ domniască, în curţile domneşti în tîrgu în Iaşi B,E,G/ *lipseşte* în tîrgu M,P// 8 Iaşi C/ după B,C/ obiceaiul B/ aceştii ţări B,C/ în al doilea an a domniii lui B,C,D,E, *lipseşte* M,P// 10 11]10 B,E,G, 16 M, *lipseşte* P/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Iară Brîncoveanul-vodă C/ văzînd C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie C//10-12 Brîncovanul cunoscu că toate trebile lui Antiohi voevoda mergu cu bună întemĭare şi pentru aceĭa pizmuind au început a să sfătui cu boerii pribegi moldoveni ci era acolo, înpreună şi cu Costandin Duca voevod ⟨*lipseşte* voevod P⟩ şi a amesteca M,P//11 lucrurile C/ întemeiaré B, întemeĭaré C/ bună B,C// 12 boiarii B, boerii C/ pribégi B,C/ amesteca C, amesteca tare B,E,G// 13 pre[1-2] B,C/ Antiohii B,C/ Cupăreşti B,C/ prea mult B] de P // 14 Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* cu multe feluri de pîrî B,C/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P// 14-15 Dumitraşco beizadea, fraţeli lui Antiohii-vodă şi cu Cupăreştii B,E,G,M,P/ beizadea C/ Cupăreştii C/ dinpreună B,C,E,G] iarăş nu dormiĭa, ce şi ei pre M,P// 16 şi ĭei C, *lipseşte* M,P/ pre munténi C]pre Brîncoveanul-vodă şi pre munténi B,E,G/ cum]precum B,D,E,G, după cum M,P/ place B,C/ *după* turcilor *ad.* iarăş cu feluri de pîri la aceaş Poartă M,P// 17 Aşĭa B,C/ făcĭa C/ ei B]şi iai C,D,E/ înbe]de amîndoao B,C,E,G/ părţile B,C/ *lipseşte* Aşe făcea ĭei, înbe părţilé M,P/ nu-ş]nu M/strica nimică unul altuĭa M,P, strica unii altora nemică B,C,E,G// 18 fără de cît B,D,E,G, numai fără de cît C]numai atîta că M,P/ cheltuĭa B, chieltuĭa C, cheltuĭa de amîndoă părţile M,P/ sute de pungi B,C// 19 Poartă B,C/ *lipseşte* la Poartă M,P//

Şi la celi cheltuieli mari sco⟨a⟩să şi Ant⟨i⟩ohie-vodă pe ţar⟨ă⟩ obiceiul Ducăi-vodă, văcăret, în doo ernii, încă şi mai greu, 2 lei de cal şi 1 ug⟨hiu⟩ de vacă, ca să s-aperi dé duşmani; iar duşmani⟨i⟩ nu-i mai da răzbun niceodată.

Vădzu Antiohi-vodă că nu-i obiceiu bun de ţară, că s⟨ă⟩ faci maré pusştiiré ţărîi, şi făcu maré legătur⟨ă⟩ cu blăstăm dé la patrierhii şi lăsă ca s⟨ă⟩ nu mai fie acel obiceiu spurcat aicea în ţar⟨ă⟩. Şi cît au fostu el domnu nu l-au mai scos, nice al doo domnie.

12. Duca-vodă au pîrît la Po⟨a⟩r⟨tă⟩ pe Antiohi-vodă, dzicînd că la mazîlie lui au fostu prinsu pe Turculeţi, hainul cel maré a-npăratului caré ţinea drumul Cameniţăi, şi era să-l aduc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă; iar Bogdan şi Iordachi, oameni⟨i⟩ lui Antiohi-vodă, au vinit din Ne⟨a⟩mţu şi l-au luat din mîna oamenilor lui şi l-au slobodzit, de s-au dus iar în Ţara Leşască. Deci atunce s-au tîmplat şi doi boerii moldoveni la Po⟨a⟩rtă, triimiş de Ant⟨i⟩ohie-vodă
f. 281 cu trebi, anume / Dabije clucerul şi Silion medelnicerul.

---

1 Şi]Deci M,P/ aceli B, acéli C,D/ cheltuiale B, cheltuĭali C/ scoasă C, scos-au B, E,G, au scos D/ Antiohii B,C/ voevod M// 2 pe ţară B,C/ obiceaiul B,C/ obiceaiul lui Costantin Ducăĭ-vodă D/ văcărit B,C/ doao erni B,C// 3 *ad. marginal* încă şi mai greu D/ *după* greu *ad.* şi mai mare, de cîte C// 2-3 obiceiul cel rău şi spurcat, văcăritul, carile s-au început de la Duca voevod, în două erni, şi încă şi mai cu greu decît Duca voevod, adecă cîte doi lei M,P// 3 doi B,C/ şi]şi cîte C,P/ un ug⟨hiu⟩] un galbîn B,C,D,E,G, unul P/ ca]numai ca M,P// 4 să să apere B,C, să să poată apăra M,P/ de B,C/ iar]însă M,P/ duşmanii B,C/ niciodată B,C// 6 Şi văzu B,C,E,G/ Antiohii B,C/ nu-i]nu iaste B,E/ obiceai B, obiceaiu C/ să face B,C// 6 — 8 Cunoscut-au Antiohi voevod că văcăritul iaste un obiceiu foarte rău, fiindcă dintru aceasta să face pustiire ţării şi pentru aceĭa au făcut mari legături şi cu blăstăm M,P// 7 mare[1-2] B,C/pustiiré B, pustiire C/legătură B,C// 8 de B,C/ patriiarşi B,C/şi-l lăsă B,C, *lipseşte* M,P/ să nu mai fie B, să nu mai fiie C/acest M,P// 9 obiceai C/ obiceai rău şi spurcat B,D,E,G/ obiceiu în ţară spurcat P/ *lipseşte* aicea M,P/ ţară B,C/ *după* ţară *ad.* în Moldova B,E,G/fost B/ *după* domnu *ad.* în domniia dintîi după acéĭa B, după acéĭa în domniia dintîi G]după acéĭa domnu în domniia dintîi E// 10 *lipseşte* mai G/ nici în a doa domnie B,G, nici în a doa domniie C,E//9-10 Deci cînd au mai fost el domnu şi întru a doao domniie, n-au mai scos văcărit. M,P// 11 12]11 B,E,G, 19 M, 17 P/ Iară atuncea Costantin Duca-vodă B,E,G, Iar Costantin Duca-vodă C, Costantin Duca-vodă D/ la Poartă B, *lipseşte* C/pre Antiohie B,C// 12 *după* dzicînd *ad.* Costantin Duca-vodă B,E,G/ maziliia B, mazilie C/ pre B/ Turculeţ B,C, Turculeţul P// 13 mare B,C/ al înpăratului C]al înpărăţii turceşti M,P/ careli B,C, carele D/ *lipseşte* caré ţinea drumul Cameniţăi M,P/ Cameniţii B]cetăţii Cameniţii C,D// 14 aducă B,C/ Poartă B,C/ Iordachi]Antohii P// 15 oamenii B,C/ Antiohii B,C/ Niamţu B,C// 16 şi au luat pre Turculeţ din mîna M,P/ de]şi M,P//17 iară B, iarăş M,P/ *ad. marginal* Leşască M/ Decii atuncea B,C// 18 la Poartă şi doi boeri moldoveni M,P/boiari B, boĭari C/moldovéni B,C/ Poartă B,C/triimişi B,C/Antiohii B,C/voevod M//19 *lipseşte* cu trebi, anume M,P/ anumé B,C/ Dabijea B/ cliuciariul B, cliucériul C/ Silion]Simion P/medelnicériul B,C//

Ş-au dat sam⟨ă⟩ acei boïarii înainte vizirului că nu esté aşea cum pîreşté Duca-vodă, că nu i-au slobodzit Bogdan şi Iordachi; numai au fostu pe mîna unui căpitan de ţar⟨ă⟩ de-l păzîia, anumé Cernat, şi din paza acelui căpitan într-o no⟨a⟩pte au fugit.

13. Poroncit-au vizirul să aduc⟨ă⟩ pe acel căpitan faţă, să spui. Deci aducînd pe căpitan faţ⟨ă⟩, n-au spus cum au fostu drept, că l-au scăpatu-l el, ci au spus pe pîra Ducă-i-vodă, că i l-au luat Bogdan şi Iordachi din mîna lui dé l-au slobodzit. Deci era acel căpitan de casa Mironeşştilor şi s-agiunses⟨ă⟩ cu dînşîi, dé grăîa pe voîa lor.

14. Atuncea vizirul să mînies⟨ă⟩ ş-au poroncit să taie pe cei doi boïari, pe Dabijea şi pe Silion, dzicînd c-au grăit minciuni.

Atuncea Dumitraşco beizede şi cu Cup⟨ă⟩reşştii au cheltuit vro şesădzăci, şeptedzăcii dé pungii de bani, de au scos acei doi boïarii de la mo⟨a⟩rte. Ş-au dat vizirul de grumadzii şi pe Cernat căpitan în mîna lui Dumitraşco

---

1 Şi au B,C/ Şi acei boeri au dat samă M,P/ samă B,C/ acei doi boïari C/boiari B/ înnainte veziriului B, înnaintea veziriului C, *lipseşte* D/ nu iaste B,C// 2 aşîa B, aşa C/ cum]după cum M,P/ pîrăşte B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,G/ voevod M/ i-au]l-au B,C,E// 3 şi]cu B,C,E,G/ *după* Iordachi *ad.* pre Turculeţ C/ numai]ce numai C, ci M,P/ fost B,C/ pre C/mîna]sama M,P// 4 ţară B,C/ anumé Cernat, de-l păzîia C/ paza]nepaza M,P// 4 într-o noapte C, *lipseşte* B,E,G,M,P/au fugit Turculeţul M,P// 6 13]12 B,E,G, *lipseşte* M,P/ veziriul B,C/ aducă B,C/pre B,C// 7 de faţă E/ faţă pre acel căpitan M,P/ să spue B, să spuie C, *lipseşte* M,P/ Decii B,C]Şi M,P/aducîndu B]aducîndu-l de faţă M,P/pre C]pre acel B,E/ *lipseşte* pe căpitan M,P/faţă B,C// 8 *ad. marginal* cum au fost D, precum au fost B,E, *lipseşte* C/ *ad. marginal* Deci aducîndu-l faţă pre acel cap⟨itan⟩, n-au spus precum au fost, drept G//7-10 n-au spus adevărul că să agiunsesă Duca voevod cu dînsul ci ⟨şi P⟩ au spus după pîra Ducăi voevod ⟨*lipseşte* voevod P⟩ cum că ⟨adică cum P⟩ Bogdan şi Iordachi din mîna lui l-au luat şi l-au slobozit ⟨Iordachi şi Bogdan l-au luat din mîna lui şi l-au slobozit P⟩ M,P//8 l-au scăpat el B, că l-au scăpat el pe Turculeţ C/ ce B,C/ pe pîra lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, pe cum au pîrît Ducăi-vodă C// 9 şi]şi cu B,E,G// 10-11 *lipseşte* Deci era... pe voîa lor. M,P// 10 de B,C/ Decii B,C/ acel căpitan era B,C,D,E,G/Mironeştilor B,C// 11 să agiunsése B, să agiunsésîe C/ dînşii B,C/ de grăiia B,C//12 14]13 B,E,G, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ veziriul B, viziriul C/ mîniiasă B, mîniiat C/ S-au mîniiat veziriul M,P/ şi au B,C// 13 să daîa A, să taîe B,C, să-i taie G/ pre acei doi boïari B,C,D, pre acei doi boeri moldoveni M,P/ pre$^{2-3}$ C,D/ *lipseşte* pe Dabijea şi pe Silion B/ Dabije C/Sion G/ că au grăit B,C]că au spus M,P// 15 *ad. ulterior* beizede A, beizadea B,C/ Cupăreştii B,C/ *după* Cupăreştii *ad.* carii era capichihăi lui Antiohii-vodă C// 15-16 Cheltuit-au Dumitraşco beizadîa şi cu Cupăreştii 70 pungi de ⟨*lipseşte* de P⟩ bani M,P// 16 chieltuit vreo B,C/ şeasezăci B, şasîezăci C/ şeaptezăci B, şaptezăci C/ de pungi B,C//17 pre acei B,D,E,G,M,P, pre aciei C/ boiari B, boïari C/moarte B,C/ *după* moarte *ad.* de n-au perit B,G/ Şi au B,C/ vezeriul B, viziriul C//18 grumazi B,C/ pre C//17-1 Iară pre căpitan Cernat l-au dat veziriul în ⟨pre P⟩ mîna lui Dumitraşco beizade M,P/ căpitanul B,C,D,E,G//

bezădelei. Şi n-au zăbăvit doo, trei dzilé, ş-au fugit Cernat căpitanul de acolo în Ţara Muntene⟨a⟩scă. Iar peste doo,
f. 281v trei luni ş-au făcut paci Cernat, de greşala ce au / făcut, de la Ant⟨i⟩ohie-vodă, ş-au vinit în ţară.

En căutaţii acmu greşala lui Cernat, şi căuta⟨ţi⟩ şi mila şi bun⟨ă⟩tate⟨a⟩ lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, cum au fostu dé bun şi de milostiv!

15. Dumitraşco-vodă beizăde, vădzînd neaş⟨ă⟩dzarea muntenilor asupra frăţine-său, începu şi el a mesteca pre tari pe muntenii, să ia domnie în Ţara Munteniască. Că căzdzus⟨ă⟩ la cinste maré Cerchez Mehmet-paşea imbrihorul, care era maré prietin de la mo⟨a⟩rte tătîne-său, Cântemir-vodă, cînd au vinit cu mazîlie de l-au luat. Şi era acel paşea şi musaip, şi alţii turcii mulţii prietini Cup⟨ă⟩resştilor. Şi spăries⟨ă⟩ pe munteni prea tari, că mai în toate luni⟨le⟩ cheltuïa Brîncovanul cîte cincii, şes⟨ă⟩ suté dé pungii. Şi nu era nice dé o laud⟨ă⟩, nicé moldovenilor, nice muntenilor, de atîta cheltuial⟨ă⟩.

---

1 beizadea B,C,D/ n-au]au B,C,E,G/ *lipseşte* Şi n-au zăbăvit doo, trei dzilé M,P/ doao, trii B, C/ zile B,C/ şi au B,C// 2 *lipseşte* de acolo G/ *după* acolo *ad.* din ⟨de la C⟩ Ţarigrad B,C,E/ Munteniască B,C// 1-4 Cernat au fugit în Ţara Munteniască. Iară de acolo ş-au făcut pace şi viind la Iaşi l-au ertat Antioh voevod. M,P// 2-3 piste doao, trii C, piste doao, trii luni de zile B//3 pacé B, pace C/ *după* Cernat *ad.* de la Antiohii-vodă E// 3-4 Cernat căpitanul şi au vinit în ţară B/ ce o făcus⟨ă⟩ E//4 Antiohie C, Antioh D/ *lipseşte* de la Antiohie-vodă E// 5 Iani căutaţi B,C,D/ *lipseşte* En M,P/ acum B,C]dară acmu M/ căutaţi B,C/ *lipseşte* şi[2] G/şi căuta⟨ţi⟩ şi]apoi socotiţi M,P//6 bunătatea B, bunătate C/Antiohii B, Antiohie C// 6-7 voevod, şi veţi cunoaşte că au fost domnu bun şi milostiv M,P/ fost B,C//7 de B,C/milostivi A//8 15]14 B, E,G, 20 M, 18 P/ *lipseşte* vodă B,C,G,M,P/ beizadea B,C/ neaşezarea munténilor B,C// 9 *după* frăţîne-său *ad.* lui Antiohii-vodă C/ au început G/ amesteca B,C//10 tare B,C/ pre munténi B,C/ pre munténi pre tare D// 9-15 frăţini-său, ⟨a P⟩ lui Antiohi voevod, au socotit şi el să ia domniïa în Ţara Munteniască şi pentru aceïa ⟨foarte tare P⟩ amesteca pre munteni la Poartă, fiindcă să afla la mare cinste şi ave buni prietini turci. Şi au spăriet pre munteni foarte tare M,P// 10 domniïa B,C/ *ad. marginal* să ia domniïa în Ţara Munteniască G//11 Că agiunsése ⟨ajunsésie C⟩ la mare cinste B,C,D,E,G/ paşia B,C//12 carele B,E/ care]care îi C, care-i D/ mare priïatin C/ era mare priiatin cu Dumitraşco beizadea B,E,G/ moarte B, moartea C//13 lui Cantemir-vodă B,C,D,E,G/ au fost vinit G/maziliïa B, mazilie C//14 paşia B,C/ musaip la înpărăţiïe B,E,G, musaip înpărătescu C/ alţi turci mulţi B,C/ priiatini B, priïatini C// 15 Cupăreştilor B,C/ Şi-i spăriias⟨ă⟩ B,E, Şi spăriïasie C/pre munténi pre tare B,C// 15-2 Că Brîncovanul mai în toate lunile cheltuïa cîteva sute ⟨de P⟩ pungi de bani. Deci după cum moldovenilor ⟨moldovenii P⟩ aşa şi muntenilor ⟨munteni P⟩ nu le era nici de o laudă a faci atîta a⟨ltă P⟩ cheltuială. De vremi că atunce Iordachi Rosăt visternicul au îngreniat foarte ⟨*lipseşte* foarte P⟩ tare cu dăjdiile pre mănăstiri şi pre breslaşi M,P//16 cheltuïa C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E/ *lipseşte* cîte cincii, şes⟨ă⟩ B,C,D,E,G//17 sute de pungi de bani B,C,D,E,G//17-18 nici[1-3] B,C/ de B,C/ laudă B,C//18 moldovénilor B,C/ munténilor B,C/ cheltuială B, chieltuială C, cheltuială ce făcea E//

Atuncea Iordachi visternicul Rusăt, într-aceli vremii de vrăjbii, au slăbit tare din prilej pe mănăstirei și pe breslași.

16. Logodis⟨ă⟩ Dumitrașco beizăde cu o fată a lui
f. 282 Șerban / vodă, din Țara Unguriiască, cu taină, Și prin-
5 sără munteni⟨i⟩ de veste și-i sta pedic⟨ă⟩ despre nemții, că nu lăsa pe do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă să i-o dea. Și-ncă mai maré vrajbă dintr-acéĭa să făcea.

17. Dup⟨ă⟩ poronca de la Po⟨a⟩rtă, triimis-au Antiohi-vodă pe Bogdan hatmanul, înpreun⟨ă⟩ c-un soltan cu
10 tătari, de au dus la Cameniță, iarna, în al doilea anu a domn⟨i⟩ei, zahara și hazna. Ș-au dus-o cu paci, făr⟨ă⟩ nicé o ⟨s⟩mentiială. Iară de primăvar⟨ă⟩, în al doilea anu a domn⟨i⟩ei, vinitu-i-au poroncă de la Po⟨a⟩rtă lui Ant⟨i⟩ohie vodă să s⟨ă⟩ gătedzé să duc⟨ă⟩ zahara și hazna și mai
15 maré la Cameniță.

18. Și pîn-a sosi haznaoa și turcei și tătarîi, vinit-au cărții de la Caraman-pașea din Cameniță la Ant⟨i⟩ohie-

---

1 Iordachi Rusăt vistiernicul C, *lipsește* B,E,G/ întru acéli B, într-acéli C/vremi B,C// 2 vrajbe B, vrăjbi C/întru acéli vrăjbi, pre acea vréme E/ *după* prilej *ad.* din putință C/slăbisă B, slăbiră G/ prilej]putință B,E,G/ mănăstiri C/ mănăstirili și breslașii ⟨și G⟩ ruptasii B,G, mănăstirili și breslașii E/ pre C// 3 16]15 B,E,G/ Logoditu-s-au atuncea B,E,G/Să logodis⟨ă⟩ D, Atuncea Dumitrașco beizadea să logodisă C/ beizadea B// 3—7 *lipsește* Logodis⟨ă⟩ Dumitrașco... dintr-acéĭa să făcea M,P// 4 din]ce era atuncea în B,E,G, ce era în D/ Unguriască B,C// 5 munténii B,C/ véste B,C/ pedic⟨ă⟩]înprotivă cu înpiedicare B,E,G, înprotivă, piedică C/ nemți B,C// 6 pre C/ doamna B,C/ încă B,C// 7 dintr-aceĭa mai mare vrajbă să făcea C/ mare B/ dintru B// 8 17]16 B,E,G, 21 M, 19 P, *lipsește* C/ După C]Iară după B,G, Din D/ Poartă B,C/ Antiohii B,C// 8-11 Antiohi voevod, după poronca Porții au trimes pre Bogdan hatmanul cu un sultan cu tătar⟨i⟩ de au dus zaharaoa și haznaoa la Cameniț⟨ă⟩. Și au adus-o ⟨dus-o P⟩ M,P// 9 pre B,C/ dinpreună cu un soltan B,C// 10 tătarî B,C/ *lipsește* în al doilea anu a domn⟨i⟩ei G/ a domniii lui D// 10-13 la Cameniță, iarna, zairea și hazna. Iar în al doilea an al domniii lui vinitu-i-au poroncă de la Poartă lui Antiohii B,E// 10-11 la cetaate la Cameniță zaharea și hazna în al doilea an a domniii lui, iarna. Și au dus-o cu pace C//12 fără de nici C,D, și fără de nici M,P/ smintială C//11-12 *lipsește* Ș-au dus-o... ⟨s⟩mentiială G/ *lipsește* de primăvar⟨ă⟩ G// 12-13 Iar de primăvară, tot întru acelaș an a domniii lui C, Iar tot întru acel an a domniii lui, de primăvară D/ Și aceasta au fost în al doile an a domnii⟨i⟩ lui. În primăvară au venit lui Antiohi voevod altă poroncă de la Poartă M,P//13 domniei lui G/ *repetă* vinitu-i-au poroncă C/ Poartă C/ Antiohie C//14 să să gătedzé B, să să găteze C,M, să gătească P/ ducă B,C/ zairea B, zaharea C/mare B,C// 14-15 și să ducă la Caminiță altă zaharea și hazna și mai mari M,P// 15 la cetaate la Cameniță C//16 Și]Dară M,P/18] 17 B, G, 20 P, *lipsește* C,D,E/pînă B,C/ hazneaoa B, haznaoa și zahareaoa D/ *lipsește* și[2] M,P/ turcii B,C/ vinitu-i-au C, venitu-i-au atuncea G// 16-3 iată că i-au venit de la Caraman-pașa din Caminiță și altă poroncă, ca pînă în doî săptămîni negreșit să le trimaț⟨ă⟩ zaharĭa; că de nu va veni pînă la vadĭa, apoi nicidecum nu are cu ce mai ține Caminiț⟨a⟩, că-ș mîncasă M,P// 17 cărți B,C/ Cahriman-pașĭa B,E,G, Caraiman-pașĭa C/din cetate din Cameniță C/Antiohii B,C//

vodă să păzască cu zaharao, pîn-în doo săptămîni să sosască în Cameniţă, că, nesosînd, n-aré puteri să ţie Cameniţa de fo⟨a⟩mé, că-ş mîncas⟨ă⟩ şi cai⟨i⟩ şi tot ce ⟨a⟩vuşes⟨ă⟩, şi haznao⟨a⟩ şi o⟨a⟩stea de la Po⟨a⟩rtă încă nu sosîs⟨ă⟩.

Deci în grab' au gătit pe Moisăiu sărdarul cu trei sute
f. 282v de slujitori şi cu trei sute de cai în / pohod, şi pe tot calul cîte 2 chilé de pîné, şi l-au răpedzit furiş, cum au putut, de au dus acea pîné în Cămeniţă, de le-u mai prinsu fo⟨a⟩mea deodată cu acea pîné. Că lui Moisăiu îi făcus⟨ă⟩ Ant⟨i⟩ohie-vodă fărman de la Po⟨a⟩rtă de paci pentru capegiul ce-l tăias⟨ă⟩ şi pentru chirvăsărie ce prădas⟨ă⟩ în dzilelé lui Costantin Ducăi-vodă, de nu-i dzicea nime nemic.

19. Iară mai pe urmă au sosît şi un paş⟨ă⟩ cu o mie de iniceri şi cu opt sute de pungii de bani, haznao⟨a⟩, şi chihaiaoa lui Isuf-paşei sarascherul de Oblušiţă cu 600 de spafei, şi un sărdar muntenescu cu 600 de slujitori munteni, şi Elaga din Buge⟨a⟩g cu 12.000 de tătari,

---

1 zaireaoa B, zaharaoa C/ pînă B,C/ doao B,C// 2 în cetaate în Cameniţă C/ nesosind B,C, nesosind zaharea D/ n-are puteré B,C/ ţiie C/ Cameniţa]cetatea B,E,G, cetaatea C, cetaatea Cameniţa D// 3 foame B,C/ mîncasă C/ *după* mîncas⟨ă⟩ *ad.* turcii acei din cetate B,E,G/ caii B,C/ avusése B, avusésîe C]au avut M,P// 4 hazneaoa B, haznaoa C/ oaste B,C/ Poartă B,C/ încă nu sosisă B,C, încă nu le venisă M,P// 5 *ante* Decii: 17 C, 18 D/ Decii Antiohii-vodă B,C,D,E,G,M,P/ în grabă C]îndată M,P/ pre B,C/ Moisei B, Moisăi C]Antohii P/ sărdariul B,C/ trii B,C// 6 *lipseşte* de M,P/ *lipseşte* şi[1] M,P/ trii B,C/ *lipseşte* de M,P/ povod B, podvod C,D,G/ pre fieştecare cal au pus cîte M,P, pe tot calul au pus G// 7 doao chile B,C/ pîine B,C]făină de grîu M,P/ l-au]i-au şi M,P/ l-au răpedzit]au triimis pe B,E/ *după* furiş *ad.* cum mai în grabă C/ şi au triimes cum au putut furiş G/ *lipseşte* cum au putut M,P// 8 *lipseşte* acea pîné M,P/ pîine în cetate ⟨cetaate C,D⟩ în Cameniţă B,C,D,E,G// 8-9 *lipseşte* de le-u mai prinsu... acea pîné C/ şi aşa, deodată, le-u mai prinsu foame cu acea pîine M,P/ li-au B// 9 foamea B/ *după* deodată *ad.* turcilor E/ pîiné B/ *lipseşte* Că M,P/ Moisei sărdariul B,D,E, Moiseiu sărdariul C,G, Moisă sărdariul M,P/ făcusă C//10 Antiohii B, Antiohie C/ ferman B,C//9-12 îi făcusă paci Antiohi voevod de la Poartă ⟨îi făcusă Antohii-vodă pace de la Poartă P⟩, pentru că tăiasă capul lui capigi-başa şi pentru că prădasă chivăsăriia în domniia lui Costantin Duca voevod M,P/ Poartă B,C/ de pacé B, de pace C, de ertare de paci G, de pacé şi de ertaré D// 11 capegiul]capegi-başia B,C,D,E,G/ ce-l tăiasă B, ce-l tăiasă la Iaşi C, ce l-au fost tăiat D/ ce o prădas⟨ă⟩ B, ce o prădasă C, ce au fost prădat D// 12 dzileli B, zileli C/ Duca B/ nimé, nemică B,C// 13 19]17 E, 18 G, 24 M, 22 P, *lipseşte* C/ *lipseşte* Iară mai pe urmă M,P/ pre B,C/ au sosit B,C]Vinit-au M,P/ paşia B,C/ miie C// 14 *lipseşte* de[1-3] M,P/ iniceari B, inicîari C/ *lipseşte* şi[1] M,P/ pungi B,C/ hazneaoa B,C/ şi[3]şi cu E// 15 Iusuf-paşii B,C,E, Iusuf-paşa M,P/ sarascheriul B,C/ de]de la M,P/ Obluciţă B,C,E/cu]şi cu C/ şease sute B, şasîe sute C//16 *lipseşte* de[1] M,P/ spahii B,C/ şi cu un boiariu sărdar B,E,G, şi un boîar sărdar C,D/ şase sute B, şasîe suté C// 17 munténi B,C/ Iliagasi B,E, Elagasi C,D,G,M, Eliagasi P/ din]de M,P/Bugeac B, Bugiac C/ *lipseşte* cu M/doaosprăzéci mii B,C/*lipseşte* de M,P/tătari B,C//

și Ant⟨i⟩ohi-vodă cu to⟨a⟩tă o⟨a⟩stea sa, ca la o 1.500 dé slujitori. Și așea, cu toții, au purces cu zaharao⟨a⟩ și cu haznao⟨a⟩. Și s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ car⟨ă⟩ la o mie și cincii sute cu pîné, și cu celi negutitoresști, și cu ciredzii de vaci, și cu multe turme de berbeci negutitoresștii. Ș-au purces cu acestea cu toate de le-u dus în Cameniță. Și pe multe locuri la drumuri să făcea spaime dé leși. Iar tătarîi mergea tot înainte, / de apuca limbii de pe unde putea, din sus.

f. 283

20. Iar cînd au ⟨a⟩giunsu la Nistru Ant⟨i⟩ohie-vodă cu zaharoa, tătarîi era trecuți toți peste Nistru și slobodzîs⟨ă⟩ cenbururi în toate părțilé mai sus de Cameniță, calé cît de o dzii, de prădа. Numai ce s-audzie tunurili dînd din ocop și de pen zămci dînd. Ce Antohi-vodă într-ace sar⟨ă⟩ păzi de trecu căruțeli cu bani și treimis⟨ă⟩ pe Bogdan hatmanul cu o sam⟨ă⟩ de oaste, de apucă de întră în Cameniță.

21. Iar Ant⟨i⟩ohie-vodă și cu cielaltă oasté și cu tătari ce-u rămas la coș au ședzut a dooa dzii pîn-a trie dzii, de-u trecut și ei cu zaharao⟨a⟩ și cu tot agîrlîcul. Și fiind

---

1 și]purces-au cu dînșii și M,P/Antiohii B,C/voevod M/ toată oaste B, toată oastea C/ *lipsește* toată oastea sa ca la o M,P/ o mie ⟨miie C⟩ și cinci sute B/ de B,C, *lipsește* M,P// 2 așia B, așa C/ toții B,C/ purces]mersu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C// 3 hazneaoa B,C/ Și să făcusă B,C, *lipsește* M,P/ cară B,C/ ca la C/ cinci B, C// 4 pîné B, pîine C// 3-5 1.500 cară cu zahara au fost cu celi negutitorești. Dus-au și cîteva cirezi de vaci și turme de berbeci negutitorești M,P// 4 céli negutitorești B,C/ cirezi B,C/ *după* vaci *ad.* și de boi C// 4-5 *lipsește* și cu ciredzii de vaci... berbeci negutitoresștii E// 5 *după* berbeci *ad.* și de oi C,D/ negutitorești B,C/ Și au B,C// 6 acéste B,C// 5-6 *lipsește* Ș-au purces... în Cameniță M,P// 6 le-u]li-au B,C/ în Cameniță]în cetate ⟨cetaate C⟩ în Cameniță B,E,G// 6-7 La drum pre multe locuri era spaimă de leși M,P// 7 de B,C/ léși B,C/ *lipsește* Iar M,P// 8 înnainte B,C/ limbi B,C, limbă M,P/ di pe undé B,C/ *după* sus *ad.* pentru vești C/ *lipsește* de pe unde putea din sus M,P// 9 20]19 B,G, 18 C,E, *lipsește* M,P/ Iară cîndu B, *lipsește* M,P/ agiunsu B,C/ Antiohii B,C// 9-10 Antiohi voevod au agiunsu cu zairiaoa și haznaoa la Nistru. Tătarii înnainte au trecut toți Nistrul și slobozisă M,P// 10 zaireaoa B, zahareaoa C/ atuncea tătarii G/ piste C/ piste Nistru toți B/ slobozis⟨ă⟩ B, slobozisă C, slobozis⟨ă⟩ tătarii G// 11 ceambuluri B,C/ părțile B,C// 12 cale de o zi mai sus de Cameniță, și prădа M,P/ de cetaaté de Cameniță C/ cale cîte C/ zi B,C/ s⟨ă⟩ auziia B, să auziia C/ tunurile, pușcile céle mari B,D,G// 12-13 Și au început a da tunurile ⟨tunuri P⟩în ocop și în zamce M,P//13 din ocopuri B,C,E,G, de pin ocopuri D/pin C/zemci B, zămnice G/ *lipsește* dînd[2] B,C,D,E,G/ *lipsește* Ce M,P/ Antiohii B,C/voevod M/ întru B//14 sară C, sări B/*după* sară *ad.* ce sosi la Nistru E/ *lipsește* într-acea sar⟨ă⟩ D/întru aceîaș sară au trecut M,P/ căruțele C/ banii B/ triimisă B,C/ *după* banii *ad.* Deci îndată au pornit haznaoa cu Bogdan M,P/ pre B,C//15 cu]și cu M,P/samă B,C/oaste B,C/ și au apucat dî-au întrat în M,P//16 în cetate ⟨cetaate C⟩ în Cameniță B,C,E,G//17 21]20 B, G, 19 C,E, *lipsește* M,P/ Iară B/Antiohii B,C/ voevod M/ *lipsește* și[1] D,M,P/céîalaltă oaste B,C//18 tătarîi B,C/ce au rămas C, ce rămăsése B,E,M,P/ au ședzut și a doa zi B, au șezut pînă a doa zi C/ *lipsește* a dooa dzii M,P/ pînă⟨și pînă C⟩ a triia zi B,C// 19 de-u]de au B,C/ și îei cu C, *lipsește* M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C/ *lipsește* cu[2] M,P/ *lipsește* Și M, P//

Nistrul maré, da tătarălor de tot carul cu pîné cîte 2 zloții, de léga boi⟨i⟩ din car⟨ă⟩ dé co⟨a⟩deli cailor, de trecea Nistrul înot.

Și cum au trecut Nistrul, cum au răpedzit înapoi la Po⟨a⟩rtă de au făcut veste c-au băgat zaharao⟨a⟩ în Cameniță. Și-ș făcu Ant⟨i⟩ohie-vodă de la Po⟨a⟩rtă maré cinsté și laud⟨ă⟩ pentr-aceasta.

22. Așișderea și-n Cameniță, dup⟨ă⟩ ce au mărsu, i-au făcut mari cinsté Caraman-pașea. Și o săptămîn⟨ă⟩ au zăbăvit acolo la Cameniță, pîn-au descărcat, și s-au întorsu înapoi cu paci. /

f. 283^{v} 23. Atunce muntenei să agiunses⟨ă⟩ cu Iusuf-pașea sarascherul și sta chihaioa lui cu pricini, numai să s-întoto⟨a⟩rcă zaharao⟨a⟩ și haznaoa, dzicînd că vin leșii ș-or lua zaharao⟨a⟩ și haznao⟨a⟩. Iară Ant⟨i⟩ohie-vodă au luat asupra lui și n-au priimit să o înto⟨a⟩rcă, ș-au dus-o în Cameniță, pe poronca înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă. Iar munte⟨nii⟩, vădzind așea, numai să trîntie și plesnie de ciud⟨ă⟩, că nu-i pute să-i strîci nimic lui Ant⟨i⟩ohi-vodă.

24. Tot într-acestu an, de cu iarnă, murit-au și craiul Sobețichie. Ș-au avut craiul Sobețiche 3 ficiori, și nu

---

1—3 Nistrul era mare, grabă era multă; dat-au Antiohi voevod tătarîlor pe boi de la fiește̦care caru cîte doi zloți. Lega tătarîi boii de coadile cailor ⟨de coadile cailor boii P⟩ și-i trecea M,P//1 mare B,C/ cîte doi zloți de tot carul C/ cu pîné B, *lipsește* C/ doi zloți B// 2 lega boii B,C/ din]de pre la G/ de coadeli B,C// 3 înnot B,C// 4-5 trecut Nistrul, cum ⟨îndată G⟩ au și triimis de ⟨în E⟩ grab' înnapoi, de au făcut véste la Poartă că au băgat B,E,G/ înnapoi C/ Poartă C// 4-6 Nistru, îndată au și pornit la Poartă înștiințare ⟨înștiințîndu P⟩ că au băgat zahareaoa în Cameniță. Și cu această slujbă Antiohi voevod ș-au făcut mare cinste și laudă. M,P// 5 véste că au dus zahareaoa de au băgat în cetaate în Cameniță C/ zaireaoa B/ în cetate în Cameniță B,E,G// 6 Și îș făcu B/ Antiohii B,C/ Poartă B,C/ mare cinste B,C// 7 laudă B,C/ pentru B,C// 8 22]21 B,G, 20 C,E, *lipsește* M,P/ și în cetate ⟨cetaate C⟩, în Cameniță B,C,D,E,G/ după B,C/ *după* mărsu *ad.* Antiohii-vodă C,G// 8-11 Dup⟨ă⟩ cum în Cameniță de la pașa, așa și de la Poartă; și după aceîa ș-au întorsu la scaun cu pace M,P// 9 mare cinste B,C/ Cahriman-pașia B,E,G, Caraiman-pașia C/ săptămînă B,C// 10 la cetate ⟨cetaate C⟩ la Cameniță B,C,E,G/ pînă au descărcat zaireaoa ⟨zahareaoa C⟩ B,C,E,G//11 înnapoi B,C/ pacé B, pace C//12-21 *lipsesc* M,P//12 23]22 B, 22 G, 21 E, *lipsește* C/ Atuncea munténii B,C/ agiunsése B, ajunsésîe C/ pașia B,C//13 sarascheriul de Obluciță B,E,G/ *după* sarascheriul *ad.* de Tighinea, *și marginal*: Obluciță C/ numai să întoarcă B,C,D,E,G//14-15 zaireaoa$^{1-2}$ B, zahareaoa$^{1-2}$ C/ lésii B,C/ și vor lua B, și o vor lua C,E/ și zaireaoa^{2} E// 15 hazneaoa B,E, haznaoa C/ Iar Antiohii B,C//16 întoarcă B,C/ și au B,C//17 în cetate ⟨cetaate C⟩ în Cameniță B,C,D,E,G/ înpărătiască B,C]înpărății E/ munténii B,C// 18 așia B, așa C/ numai ce B,C,D,E,G/ să trîntiia B,C/ plesniia B,C/ de ciudă C]de mînie și de ciudă B,E,G// 19 nu putea să strice B,C/ nemică B,C/ Antiohii B, Antohii C// 20 24]23 B,G, 21 C, 22E/ întru B,C/ acest B//21 Sobețchii C/ craiul leșescu, al triile Jan ⟨Ioan E⟩ Sobețchii B, E, craiul leșesc anumi Ian al 3 Sobețchie G/Și au B,C/ Sobețchii B,C/ trii B,C//

s-au învoit leşii să puie din trei ficiori a lui Sobeţichie nicé pe unul craiu. Şi au pus om strein, pe Avgust, prinţăpul dé Xaxonie, bucurîndu-s⟨ă⟩ capételi leşeştii la soma dé bani mulţii ce le-u dat. Bucurîndu-s⟨ă⟩ la bani, au gîndit că i-or mînca banii şi pe urmă l-or gonii şi s-or mîntui de dînsul, pecum le hi voïa, pecum mai făcus⟨ă⟩ şi altă dată lui Decont, craiului dé la franţuzii. Ce acestuïa, dup⟨ă⟩ ce l-au pus craiu, n-au putut să-i fac⟨ă⟩ aşea, pecum i s-a arăta poveste înainte.

25. Dup⟨ă⟩ ce l-au pus craiu pe acesta Avgust, au f. 284 şi / început ⟨a⟩ arăta lucruri mari şi vestite. Ş-au adus oaste multă din Xaxonie, şi s-au gătit şi leşii, ş-au purces în gios cu maré gătiré, cu 2 obuzuri, unul leşescu, 70,80 de mii de oasté şi mai biné, şi altul a lui cu nemţi, iar cu 50.000, 60.000 de oaste. Şi aşea le era sfatul, să margă să ïa Ţara Moldovei şi Buge⟨a⟩gul pîn-în Dunărea.

Atunci înţălegînd Ant⟨i⟩ohie-vodă dé acea gătiré bun⟨ă⟩ a lor, triimis-au şi el pe Ianı pîrcălabul şi pe Vargalovichi cu Mihuleţ, cu cărţi înainte la craiul şi cu daruri, poftindu-l, pogorîndu-s⟨ă⟩ în ţară, să nu fac⟨ă⟩ stric⟨ă⟩-ciuné ţărîi şi s⟨ă⟩ nu vie pen ţar⟨ă⟩, să margă pe Prut asupra Buge⟨a⟩gului. Şi dîndu Dumnedzău să bată pe tătari şi luînd Buge⟨a⟩gul, atunci şi el cu to⟨a⟩tă ţara i s-a închina lui. Atuncea craiul taré s-au bucurat şi i-au

---

1—24 *lipsesc* M,P// 1 léşii B,C/ pue B/ trii B,C/ lui]craiului B,E,G/ Sobeţchii B,C,E/ nici B,C//2 pre[1–2] C/ pre August, duxul şi prinţipul de Saxonie B,E,G/ prinţipul de Saxonie C//3 bucurîndu-să B,C/ capetile C]domnii B,E,G/ léşeşti B,C/ de bani B, cea de bani C// 4 mulţi B,C/ le-u]li-au B,C// Bucurîndu-să C]S-au bucurat E// 5 că-i vor mînca B,C,D/ l-or goni B,C, l-or goni din ţara lor E/ să vor mîntui B,C,D//6 precum le va fi voïa ⟨lor E⟩ B,C,D,E/ precum [2] C//făcusă C//7 Denconte B/ de la franţozi B,C/ *după* acestuïa *ad.* lui Avgust B,E,G/ după B,C//8 facă B,C/ aşïa B, aşa C/ precum i să va arăta istoriïa ⟨istorie C⟩ la rîndu înnainte ⟨înnainte la rînd C,D⟩ B,C,D,E,G// 10 25]24 B,G, 22 C, 23E/ După C, Iară după B,E,G/pre acesta, pre August B,C,E,G// 11 a arăta B,C/Şi au B,C// 12 Saxoniïa B, Saxonie C,E/ léşii B,C/şi au purces B,C// 13 jos C/ mare B,C/ gătire C/doao B,C/ léşescu B/ 70.000, 80.000 de mii A//13-14 şeaptezăci, optzăci de mii şi mai bine de oaste B, ca la şaptezăci, optzăci de mii de oaste şi mai bine C//14 şi alt ⟨altul D⟩ obuz a craiului Avgust cu nemţi B,D,E,G//15 cinzăci B,C/ şeasezăci ⟨şasïezeci C⟩ de mii B,C/aşïa B, aşa C// 16 Moldovii B,C/ Bugeacul B, Bugiacul C/ pînă B,C/ Dunăre C//17 Atunce B,C,D/ Antiohii B,C/ de B,C/ bună B,C// 18 lor]léşilor D/ pre[1–2] B,C/ Eni B,E,G/ Vargalovici B,C//19 cu]şi pre B,C,E,G/ Mihuleţu B/ înnainte B,C/ craiul Avgust B,E,G//20 poftindu-l]poftind pre craiul B,E,G/ pogorîndu-să C/ în ţară]şi viind în Ţara Moldovii B,E, în Ţara Moldovii G/ nu facă B,C/stricăciune B,C// 21 să B,C/ pin ţară B,C/ ce să margă C/ce să margă pre Prut drept B,E,G//22 Bugeacului B, Bugiacului C/ dînd B,C/ Dumnezeu B,C// 23 pre tătarî B,C/ luundu B, luund C/ Bugeacul B, Bugiacul C/ atuncea B,C/ toată B,C// 24 i s-a]i să va B,C, să va G/ lui]craiului B,G, *lipseşte* E/ Şi mărgînd cărţile la craiul Avgust, tare B,E,G/ tare C//

priimit darurilé cu cinste: un cal turcescu foarte frumos, cu toate podo⟨a⟩beli lui, îi triimisesă. Şi craiul încă i-au triimis lui Ant⟨i⟩ohi-vodă alté daruri şi s-au adéverit că nemic stricăciuné în ţar⟨ă⟩ n-a faci, a mergé tot pe Prut.

26. Numai l-au poftit zaharà, pîné, bucaté să-i sco⟨a⟩tă/
f. 284[v] înainte-i dreptul ⟨la⟩ Eşi, să-i sco⟨a⟩tă să cumperi cu bani, iar nu-n dar. Şi cîte ponturi triimises⟨ă⟩ Antiohi-vodă dé poftie la craiul pentru aşedzămîntul domnii⟨i⟩ ş-a ţărîi, cum va fi dup⟨ă⟩ ce a birui pe turci, toate pe voîa lui Ant⟨i⟩ohi-vodă le l⟨ă⟩sas⟨ă⟩ craiul: de pecum îi aşedzată Letfa, aşe să fie şi Ţar⟨a⟩ Moldovei.

27. Déce au vinit craiul cu aceli 2 obuzuri dé oaste pîn' la Cernéliţa, din sus dé Horodinca, pe Nistru, calé dé un ceas. Şi leşilor nu le era cu voîe să vie craiul, ce înbla cu feluri dé feluri de meşterşuguri şi de priceni, ca să s⟨ă⟩ strîci acea calé. Ce, dup⟨ă⟩ ce-au sosît la Cerneliţa, au învăţat capetelé celé mari leşeşti pe unul mai tînăr din ne⟨a⟩mul Potocesştilor, anumé pisar coronie, de au făcut pricin⟨ă⟩ c-un ofiţer, nepot a craiului, dé i-au dat palmé supt cortul craiului, şi dé acolo au fugit în obuzul leşescu. Şi triimeţind craiul să-l îa din obuzul leşescu, să vie la giudecată, leşii cei marii nu l-au dat.

1—22 *lipsesc* M,P// 1 darurile B, darurili C/ cu bucurie şi cu cinste G// 2 podoabeli B, podoabele C/ *lipseşte* lui G/ triimisése B, trimisésie C/ trimis C// 3 Antiohi B, Antiohii C/ alte B,C/ adeverit C/ nemică stricăciune C// 3-4 s-au adeverit că nu va face stricăciune în ţară nemică şi va mérge tot pre Prut, drept asupra Bugeacului ⟨asupra Bugeacului drept G⟩ B,E,G// 4 ţară C/ nu va face C,D/ şi va merge C// 5 26]25 B,G, 24 E, *lipseşte* C/ l-au poftit pre Antiohii-vodă pentru zairea B,E,G/ zaharea C/ pîné B, pîine C/ bucate B,C/ scoată B,C// 6 înnainte, drept Iaşi B,C,D/ *lipseşte* înainte-i G/ să-i scoată B, *lipseşte* C,G/ cumpere B,C// 7 nu în dar B,C/ triimisése B, triimisésie C/ Antiohii B,C// 8 de poftiia B,C/ craiul Avgust B,E,G/ pentru]şi pentru C,D, şi-ntru A/ domniii B,C/ şi a ţării B,C// 9 după B,C/ va birui C/ pre[1-2] B// 10 Antiohi B,C/ le lăsasă C, li-au lăsat B,E,G/ după cum⟨dupre cum C⟩ iaste aşedzată B,C,D,E,G//11 Litva B,C,D,E,G/ aşia B, aşa C/ să fie aşezată E/Ţara Moldovii B,C// 12 27]26 B,G, 23 C, 25 E/Decii B,C/craiul Avgust B,E,G/ *lipseşte* aceli G/ acéli doao B,C/ de B,C// 13 pînă C/ pînă la un sat anumé Cerneliţa ce iaste din sus de Horodenca pe Nistru calé de un ceas de la Horodenca mai sus B/ Cerniliţa C/ de[1-2] C/ Horodenca C/ din sus de Horodenca, de la Horodenca mai sus iaste acel sat pe Nistru E/ pe Nistru]iaste acel sat pe Nistru G/ cale C//14 *după* ceas *ad.* de la Horodinca mai sus G/ leşilor B,C/ să viie C/ *după* craiul *ad.* în gios cu oaste B,E,G// 15 ce umbla B,C/ féliuri de féliuri B,C/ pricini B,C// 16 ca să strice B,C,E/ acîa cale C/ după ce au sosit C/ după ce au sosit la obuzurile la Cerneliţa B/ *după* sosit *ad.* obuzul E,G/ Cerniliţa C// 17 capetile B, capetili C/ céle B C/ leşeşti C]domnii leşeşti B,E,G/pre B,C//18 niamul Potoceştilor B,C/ anumé pre ⟨cu G⟩ boerie C,G, pre anumé cu boerie D/ corunnii B,C,D// 19 pricină B,C/ cu un B,C/ ofiţér B/ craiului Avgust B,E,G//19–20 de[1-2] B,C/ palme B,C// 21 leşescu[1-2] B/triimiţînd B,C//22 să viie C/leşii B,C/cîei mari C/mari B/nu l-au dat]n-au vrut să-l dea B,C,E//

f. 285 Deci craiul, vădzind acea socote⟨a⟩lă a lor, aşe / s-au mîniet taré şi a doo dzii s-au şi-ntorsu cu obuzul înapoi la Leovi. Leşii, dac-au vădzut aşea, încă s-au întorsu cu obuzul lor ş-au început a s⟨ă⟩ răs⟨î⟩pii cineş pe la casăli lor, şi s-au strîcat acea oştiré.

28. Atuncea, într-acea vară, gătitu-s-au şi soltan Mehmet, înpăratul turcescu, singur cu capul lui, de au mărsu la cetate Varadinului. Şi atuncea au mărsu şi Dumitraşco beizăde, fratelé lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, la oaste cu-npărăţie. Numai, pîn-a purcede înpărăţie de la Udriiu, iar el au vinit în cai de olac de la-npăr⟨ă⟩ţie aice în Iaşii, la frate-său, cu trebi înpăr⟨ă⟩teşti. Ş-au şedzut aicea în Iaşii numai 4,5 dzilé şi iar s-au întorsu în cai dé olac înapoi, de-u purces cu-npăratul la oaste. Iar Brîncovanul cădzus-⟨ă⟩ în maré grij⟨ă⟩ pentru acel olac a lui.

29. Atuncea, pe acie vréme, era un ficior dé mazil, de-l chema Davidel. Slujis⟨ă⟩ în Ţara Leşască, de agiunses⟨ă⟩ rohmistru, şi era la cinsté maré. Avea cete⟨a⟩lă, pravil⟨ă⟩ maré, şi nu ştiu ce i să părea lui, că înbla pentru

---

1–5 *lipsesc* M,P// 1 Decii C/ Decii craiul Avgust B,E,G/ acĭa C/ socotială C/ aşĭa B aşa C// 2 mîniiat tare B, mîniiat tare C/doa zi B,C/ s-au întorsu G/ întorsu B,C/ obuzul lui E,G/ înnapoi B,C, *lipseşte* D// 3 Liov B,C,E/ Léşii B, Iar léşii C/ *repetă* Léşii dacă au văzut aşĭa D/ dacă B,C/ încă]ei încă B,D,E,G/ s-a întors înnapoi G// 4 şi au B,C/ a să răsipi B, a să răsîpi C/ pre B,C/ casăle C//5 şi aşea s-au stricat E/ stricat B,C// 6 28]27 B,G, 24 C, 26 E 25 M, 23 P/ Iară atuncea întru acea vară B,E,G, *lipseşte* M,P/ într-acĭa C// 6–7 Soltan Mehmet înpăratul turcescu s-au gătit cu toată putere sa şi au mersu M,P// 7 sîngur B,C// 8 cetatea B C/ *după* Varadinului *ad.* în Ţara Nemţască B,G/ beizadea B,C/ frateli B,C// 8-15 Şi atunce şi beizade Dimitraşco, fratile lui Antiohi voevod, au mersu cu oaste înpăratului; însă întîi, în cai de olacu, au venit la Eş la fratile său, Antiohi voevod. Şi au zăbăvit numai cinci zîle şi iarăş s-au întorsu la înpăratul. Iară Brîncovanul au fost în mare grijă pentru venire lui Dumitraşco beizade ⟨beizade Dimitraşco P⟩ aşa, în cai de olacu M,P// 9 Antiohii B,C,D// 10 înpărăţiia B,C/ pînă a purcéde B,C/ înpărăţiia[2] B//11 în]cu G/ *după* olacu *ad.* triimis C/ de la înpărăţie C]de la Udriiu B,C, *lipseşte* G//11-12 aicea în Iaşi la frate-său Antiohii-vodă B,C,E,G// 12 înpăraţeşti B,C/ Şi au B,C//13 Iaşi B,C/ patru, cinci zile B,C/ de B,C/ olac]mezil E//14 înnapoi B,C/ de au purces B,C, de au purces de au mers G/înpăratul B,C/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 15 cădzus⟨ă⟩]era B,E,G, avea C/ *lipseşte* în C/ mare grije B,C/ pentru vinirea lui la frate-său, Antiohii-vodă, la Iaşi E/ *după* lui *ad.* Dumitraşco beizadea G// 16 29]28 B,G, 25 C, 27 E, 26 M, 24 P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ pre aceĭa B,C/de B,C/ *după* mazil *ad.* de aicea din Moldova G// 17 de-l chiema B,C]anumi M,P/Slujisă C]carile slujîsă M,P/ *după* Leşască *ad.* la oaste E/ de]şi C,E/ agiunsése B/ şi ajunsésîe de era rohmistru C,E, au agiuns de a fost rohmistru G, şi au fost şi rohmistru M,P// 18 cinste B,C/18-19mare[1-2] B,C/mare cinste M,P/ Avea şi pravilă bună, şi nu să ştie M, P/citială, pravilă B,C/nu să ştie B,C,D,E,G//19-1 ce i s-au părut, că au început ⟨*lipseşte* că au început P⟩ a umbla să fie domnu în Moldova. Deci întîi M,P/ umbla B,C/ domniia Moldovii B,C/ Întîi B,C//

f. 285v domnie / Moldovei. Întîiu au scris la nemții, dé închina țara, apoi au fugit dé la leși în Cameniță, Din Cameniță s-au dus cu cărții la hanul ș-au dzis cătră hanul că, de i-a da oaste să margă cu dînsul, s-a închina: cîtă țară și cetății a Moldovei au luat leșii, to⟨a⟩te s-or închina la dînsul. Ș-au mărsu hanul sîngur cu dînsul de au prădat în Țara Leșască, și nimic dé cîté au dzis n-au fost.

Cé mărgînd și hanul cu-npărăție la oaste la Varadin, au mărsu și el. Ș-au grăit hanul vizirului, și era numai să-l puie domnu în Moldova. Numai, prindzînd dé veste Dumitr⟨a⟩șco beizădeo⟨a⟩, au spus vizirului că acela-i un om nebun, nu ĭasté de domnie. Ș-așea au lipsit dé n-au luat domnie cît s-a⟨r⟩ rumpe un păr.

30. Iară dup⟨ă⟩ ce au agiunsu înpăr⟨ă⟩ția la cetate la Varadin, s-au și audzit că vine prințipul Evghinie cu oaste nemțască. Deci înpăratul turcescu au lăsat cetate ș-au purces înapoi la pod, să tre⟨a⟩că apa Tisăi, să nu lé apucé nemții podul.

Deci mărgîndu asupra podului, nemții încă au sosit cu tabăra, și sîlie caré dé care oasté s-apucé mai curundu la pod. Și nu s⟨ă⟩ bătea temeiul, numai aripeli să hărăție. Și tot mergea alăturea obuzurilé, pîn-au însărat. Iar peste

---

1 nemți B,C/ de B,C/ dé închina]închinînd M,P// 2 țara]Țara Moldovii C,D/ de B,C/ leși B,C/ de la leși au fugit M,P/ în Cameniță]în cetate în Cameniță la turci B,E,G/ Și din Cameniță B,C]Și E, După acéia M,P// 3 s-au dus]au mersu M,P/ cărți B,C/ hanul tătărăscu M,P/ și au dzis B,C]zicînd M,P/ de-i va da B,C// 3-6 că ĭ-a închina Moldova și toate cetățile Moldovii ci lĭ-au luat leșii. Mers-au cu hanul în Țara Leșască de au prădat M,P// 5 cetăți a Moldovii B,C/ au]ce au C/leșii B,C/ toate să vor închina B, toți să vor închina C// 6 Și au B,C// 7 Léșască B/ nemică B,C/ din cite B,C,D,E,G/ *lipsește* și nimic... n-au fost M,P// 8 Ce B,C/ mergînd C/ înpărățiia B,C/ la cetate la Varadin B,E,G/ Apoi iarăș au mersu cu hanul și cu înpăratul turcescu la Varadin M,P// 9 Și au B,C/ veziriului B, viziriului C//9-10 Deci hanul au grăit veziriului să pui M,P//10pue B/ *după* domnu *ad.* pre Davidel M,P/ Numai prinzindu de véste B,C]Deci înștiințîndu-să M,P//11 Dumitrașco beizadea B, Dumitrașco beizade C/ viziriului C, veziriului dzicînd C/ acela-i]acela iaste B,C, D,E,G//11-12 că Davidel iaste un om nebun și nu iaste vrednicu de domnii M,P//12 nu iaste B,C/ domniie C/ Și așia B, Și așa C/ de B,C//13 domniia B,C/ s-ari B, s-ar C// 14 30]29 B,G, 26 C, 28 E, 27 M, 25 P/ după ce B,C]dacă E/ agiunsu]sosit G/înpărățiia B,C/ *după* înpărățiia *ad.* soltan Mehmet G/ cetaate C// 14-15 Înpăratul turcescu cu toată putere sa au agiunsu la cetate cu oaste ⟨*lipsește* cu oaste P⟩ la Varadin și au auzit M,P//15 *ad. marginal* și audzit că vine A/ Evghenie B,C//16 Decii B,C/ cetatea C/ și au purces înnapoi B,C]și s-au întorsu înnapoi M,P//17 *ad. marginal* la pod G/ triacă B,C/ Tisii B/ nu le apuce B,C/ nemții B,C// 18 Decii B,C]Și M,P/ mergîndu B, mergînd C/ nemții B,C/ nemții încă au sosit]iată că au sosît și nemții M,P// 19 cu tabăra lor B,E,G, *lipsește* M,P/ siliia B,C/ carii de carii B, care de care C/ *lipsește* oasté M,P/ să apuce B]să agiungă M,P/ mai curund B, mai curînd C] mai în grabă M,P// 20 *lipsește* Și M,P/ Temeiul nu să bătе M,P/ să B,C/ témeiul oștilor B,E,G/ aripili B, aripile C/ hărățiia B,C// 21 obuzurile B,C/ pînă ce B,E,G, M,P, pînă C] piste B,C//

f. 286 noapte au fugit turcii de au / apucat la pod, de-u sîrguit de au trécut înpăratul şi cu curte lui. Iară nemţîi dimine⟨a⟩ţa, vădzind că nu-s turcii, au şi purces în goan⟨ă⟩: pe carei cum îl agiungea îl tăĭa şi⟨l⟩ j⟨ă⟩cuĭa. I aşe s-au făcut un hramăt şi o spaimă denapoi în turcii, dé trecea om pesté om, cît s-au rumtu şi podul. Şi aşe, sosînd temeiul nemţilor, i-au luat pre toţi dé grumadzii, pe vizirul şi inecer-aga.

Au perit în războiu şi toţi inecer⟨ii⟩ acolo, în mederédze la capul podului, la 200.000 de oaste. Pesté tot s-au potopit 30 dé paşi, făr-alţii agalari; 120 de tunuri mari, to⟨a⟩tă urdie, carălé şi mulţimea de bucate neguţitoreşşti s-au istovit atunce. Tisa esté o ap⟨ă⟩ mîlo⟨a⟩s⟨ă⟩ pe margini. Carei cum sărie în ap⟨ă⟩ cu calul, să şi îngloda. Şi aşea tot om peste om căde, de s-îneca. Dintr-o sută dé scăpa unul, era biné. Şi s⟨ă⟩ tăĭa ei înde ĭei. Iar înpăratul, cu cîţii au scăpat saltă to⟨a⟩tă noapte şi a doo dzi au tot fugit, pîn-au agiunsu la cetate Beligrad⟨u⟩lui şi acolo s-au poprit.

---

1 noapté B/ de[1]]şi M,P/ la pod]podul M,P/ de au sîrguit C]de au păzit B,G, *lipseşte* M,P// 2 de]şi M,P/ trecut B,C/ *lipseşte* cu G,M,P/ curtea B/ Iar B,C/ nemţii B,C// 3 dimineaţa B,C/ văzind diminiaţa D/ nu sînt turcii C, nu sînt turcii, au fugit B/ a doi zi, văzînd nemţii că s-au dus turcii M,P// 3-4 au şi purces după dînşii de i-au luat în goană şi pe carii cum îi agiungea, îi tăĭa şi-i jecuia B,E,G// 4 *după* goană *ad.* a-i goni C/ în goană după dînşii, şi pre care M,P/ şi pre carii cum îi ajungea îi tăĭa şi îi jecuĭa C,D/ *lipseşte* îl tăĭa şi-l j⟨ă⟩cuĭa P, *lipseşte* şi-l jăcuĭa M// 5 Şi aşĭa B/ Şi s-au făcut un hriamăt ⟨mare E⟩ C,E/ s-au]au M/hriamăt mare B/ spaimă mare C/ dennapoi B/ turci B,C// 6 de B,C/ om da om piste om C/ piste B/ rumptu B/ podul de la o vreme B,C,E,G/ Şi aşĭa B, Şi aşa C, *lipseşte* M,P// 7 sosind B,C]Sosît-au M,P/ i-au luat pre turci pre toţi de grumazi B]Luat-au pre turci de grumazi M,P/ de grumazi C// 8 *lipseşte* pe B,D,E,G/ viziriul C/ iniciar-aga C/ şi elnicer-agali au perit în războĭ M,P// 8-9 Veziriul şi inicear-aga au perit în războiu şi toţi inicearii B// 9 inicĭarii C/ meterezé B, metereze C// 9-10 *lipseşte* Au perit în războiu... la capul podului M,P// 10 la[2]] Perit-au M,P/ doao sute de mii B,C/ de oaste]eniceri B,C/ Piste tot s-au potopit B,C, *lipseşte* M,P// 11 triizăci B,C/ de B,C,*lipseşte* M,P/ fără de alţi B,C,E] deosăbit de M,P/ o sută ⟨şi C⟩doaozăci B,C/ *lipseşte* de M,P/ tunuri, puşci mari B,D,E,G/ toată C, şi toată B,E,G// 12 şi mulţime de casă şi vite neguţitoreşti M, P/ carăli B, carăle C/ mulţime C/ neguţitoreşti B,C/ s-au istovit]s-au luat B, au luat E,G, s-au prăpădit M,P// 13 *ante* Tisa: 30 B, 29 E/ iaste B,C/ apă mîloasă B,C/ marginé B//14 Carii cum săriĭa C, Şi care cum săriĭa M,P, Şi turcii carii cum săriĭa B,E,G/ în apă B,C, *lipesşte* M,P/ aşĭa B, aşa C// 15 piste B,C/ cădea B,C/ de]şi M,P/ să înneca B,C/ Dintru o B/ Dintr-o sută de abiĭa de scăpa vreunul, era bine E, Unul dintr-o sută dacă scăpa, era bine M,P/ de B,C]dacă G// 16 să B,C/ ĭei]ei B/ înpăratul turcescu B,E,G,M,P// 17 cîţi]cu cîţi oameni a lui au scăpat E/ salt C, saltu sprintin B,G/ toată B,C/ noaptea B/ şi]şi încă şi M,P/ a doa zi B, a doa dzi C// 18 *lipseşte* tot M,P/ pînă B,C, pînă ce M,P/ ajunsu C/ *lipseşte* cetate M,P/ cetatea Biligradului C,D, la cetate la Bălgrad E, la cetate la Beligrad G/ Bălgrad B, Beligrad M,P// 19 *lipseşte* şi acolo s-au poprit M,P//

Tătarîi, vădzind aşea, n-au mai stătut la bătaie ş-au luat în gios pe malul Tisăi, pîn-au găsit un vad, de au trecut înot cu paci. Atunce şi agîrlicul lui Dumitraşco
f. 286v beizăd⟨e⟩ ş-a capichihăilor acolo / s-au prăp⟨ă⟩dit Numai ce au scăpat ei cu capetéle.

31. Iară în al triilé anu a domn⟨i⟩ei lui Antiohi-vodă treimăs-au turcii sol⟨i⟩ la nemţii pe Ramie reiz-afende şi pe Alexandru tărzimanul Mavrocordat, ce-i dzice şi Ecsapăretul, la nemţii, să stea să fac⟨ă⟩ pacé. Ş-au mărsu şi vizirul pîn'la un loc, cu oastea gata, de au stătut acolo, că s⟨ă⟩ spăries⟨ă⟩ turcei a s⟨ă⟩ mai bate cu nemţîi. Şi s-au dus solii la Carlovici.

Aşijderea şi nemţii s-au gătit cu oaste, de-u mărsu pîn' la un loc, ş-au triimis şi ei soli la Carlovici. Ş-acolo la Carlovici s-au strînsu, din toate ţărîlé Evropi⟨i⟩, solii, dé la leşi, de la franţozi, de la Vineţie, de la Anglie, dé la Olandie, dé la moscali şi de pentr-alte ţări, de-u şădzut acolo la Carlovici 2, 3 luni, to⟨a⟩tă vara, de ş-au aşedzat păcilé cu toţîi. Numai cu franzojîi nemţîi nu s-au putut aşezda, ş-au rămas tot să s⟨ă⟩ bată; pentru crăiia Ţărîi Spanei nu s-au putut învoi. Moscalul încă au dat cuvînt să s-aşedzé pacea în al doilea anu.

---

1 *ante* Tătarîi: 31 B, 27 C, 30 E, 29 M, 26 P/Tătarîi încă G/ aşia B, aşa C/ bătae B/ şi au B,C]ci au M,P// 2 jos C/ Tisii B/ pînă B,C/ de]şi M,P// 3 înnot B,C,P/ pace B,C/ Atuncea B/ agîrlîcul B,C//4 beizadea B, beizade C/ şi a B,C,D,M,P/ capichihăilor lui Antiohii-vodă D]altor capichihăi M,P/ prăpădit B,C// 5 Şi numai M,P ei]îei C/ capetile B, capetili C// 6 31]32 B, 28 C, 30 G, 27 P, *lipseşte* M/ *lipseşte* Iară M,P/ triilea B]doile C/ an B,C/ domniii B,C/ AntiohiiB, C/ voevod M//7 triimis-au B,C/ au trimes înpăratul turcesc soli M,P/ nemţi B,C/ pre C]anumi pre M/ Rami B, *lipseşte* M,P/ afendi C, efendi B// 8 terzimanul B,C/ tărzimanul Alecsandru M,P/ Marvocordat A/ ce-i]căruia îi B/ zicea C//9 Exaporitul B,C,E,G,M,P/ *lipseşte* la nemţii M,P/ facă pace B,P/ Şi au B,C/ *lipseşte* Şi M,P/ Mers-au M,P//10 veziriul B, viziriul C/ pînă la un locu B,C/ oaste B,C/ de]şi M,P// 11 să spăriiase B, să spăriiasîe C/ turcii B,C/ a să B,C/ nemţii B, C// 12 *lipseşte* Şi M,P/ Dusu-s-au M,P/ Carloviţî B,E, Carlovici C, Carlovicu D//13 *ante* Aşijderea: 33 B, 32 E, M, 28 P// 13—14 *lipseşte* Aşijderea şi ... la Carlovici. C,M,P//13 de-u]de au B//14 pînă B/ locu B/ şi au B//14-15 Carloviţ$^{1-2}$ B, Carloviţi$^{1-2}$ D,E, Carlovic$^{1-2}$ C/ Şi acolo B,C/ *lipseşte* la Carlovici M,P// 15 *după* strînsu *ad.* solii C,M,P/ ţărîle B,C/ Evropii B,C]din Evropa M,P/ *lipseşte* solii M,P// 16 de ^{1}B,C/ léşi B,C/ şi de la$^{2-3}$ C, *lipseşte* M,P/ Veneţiia B, Veneţie C/ *lipseşte* de la$^{4-5}$ M,P/ Angliia B, Anglia ce să zicé Inglitera D//16—17 de$^{5-6}$ B,C/ Olandriia B,C,D//17 şi de pintr-alte B,C, şi şi dintr-alte M/ de au şezut B,C/17-18 *lipseşte* de-u şădzut... 2,3 luni M,P// 18 Carloviţ B, Carloviţe C, Carlovicu D, Carloviţî E/ doao, trii B,C/ toată B,C/ şi toată vara au şăzut acolo de ş-au aşăzat M,P// 19 păcile B,C/ toţii B,C/ Şi numai M,P/ franţozii B,C/ nemţii B,C/ nu s-au putut aşăza nemţii M,P// 20 şi au B,C] ce au M,P/ să să bată B,C/ *lipseşte* Ţărîi M,P// 21 Ispanii B,C,E,G, Hispaniii C/ *lipseşte* nu s-au putut învoi M,P/ Iară Moscalul au răspunsu că ş-a aşăza M,P//22 să să aşéze C, să-ş aşezé B,D/ pace B,C/ în]întru M,P/ an B,C//

32. Turcii cu nemţîi s-au aşedzat într-acesta chip:
f. 287 cît loc au luat de la turcii luat să fie. Încă opintie / nemţîi să fie Dunărea hotar, dar n-au priimit turcei. Şi s-au apucat să le dea banii turcei, cîte 800 dé pungii de bani pe anu, pîn-în 25 de ani să fie paci, pentru cheltuiala şi strîcarea ce au făcut turcii nemţilor în 17 anii ce au avut tot bătaie. Pentru căci începătura bătăi⟨i⟩ au fostu întîiu despré turcii, cîndu au mărsu la Beci. Şi le-au tot dat turcei această som⟨ă⟩ de banii nemţilor, cît au trăit acestu înpărat soltan Mehmet.

33. Leşii încă cerea taré Ţara Moldovei, dar turcei au răspunsu pentru Ţara Moldovei că Ţara Moldovei nu pot să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor îi închinată, nu-i luată cu sabie. Deci leşii, vădzind aşea, s-au aşedzat într-acesta chip: cetăţilé din Moldova şi mănăstireli, cîte au luat şi cît loc, tot să-l dea înapoi moldovenilor. Şi turcei să dea Cameniţa leşilor, cu tot olatul ĭei, şi Ocraina. Şi pe nohai să-i rădice pe toţi în Bugiiag, să s⟨ă⟩ duc⟨ă⟩ la locul lor pesté Donu, să rămîĭa numai

---

1 32]34 B, 29 C, 33 E, 31 G, *lipseşte* M,P/ Iară turcii M,P/ nemţii B,C/ s-au aşedzat] au făcut pace M,P/ întru acesta B// 2 *după* luat *ad.* nemţii E,M,P/ turci B,C// 2-3 fiie[1-2] C//2 Şi încă M,P/ opintie]siliĭa B,E,G, să siliĭa C, opintiĭa, să siliĭa D, să nevoĭa M,P/ nemţii B, nem⟨ţii⟩ C// 3 Dunăre C/ Dunărea hotar să fie G/ turcii B,C/ *după* apucat *ad.* turcii B,E,G,M,P// 4 bani B,C, nemţilor bani E, bani nemţilor M,P/ *lipseşte* turcei B,C,E,G, M,P/ opt sute de pungi B,C/ *lipseşte* 800 P//4–5 *lipseşte* de[1-3] M,P/ an B,C/ pre fieştecare an M,P//5 pînă B,C/ doaozăci şi cinci B,C/ de ani şi pînă atunce să fie şi pace între dînşii; şi aceşti bani să-i deiie turcii nemţilor pentru strîcăciune ce-au făcut M,P/ fiie C/ pacé B, pace C/ chieltuiala C/ stricare C, strîcăciunea B,E,G// 6 *lipseşte* turcii M,P/ şeaptesprăzéci B, şaptesprăzéce C/ ani, B,C/ *după* bătaie *ad.* cu dînşii M,P//7 Pentru căci]Pentru căci că D, Pentru că E,G, De vremi ce ⟨că P⟩ M,P/ începătura bătăii despre turci s-au început M,P/ bătăii B,C, bătăliei G/ au fost întîi despre turci B,C// 8 cînd B,C/ *lipseşte* cîndu au mărsu la Beci M,P/ Beciu B,C/ li-au B,C/ turcii C// 8-9 turcii nemţilor această somă de bani, cît B,E,G/ somă C/ bani C//8-10 Şi această somă de bani pre tot anul cît au trăit înpăratul, soltan Mehmet, au dat turcii nemţilor M,P// 9 acest B,C// 11 33]35 B, 30 C, 34 E,M, 32 G, 29 P/ Léşii B,C/ tare B,C/ Moldovii B,C/ dar] iar P/ turcii B,C// 11—12 *ad. marginal* dar turcii au răspunsu cum că Ţara Moldovii M// 12 *după* răspuns *ad.* leşilor G/ pentru Ţara Moldovii]cum M,P/ Moldovii[1-2] B,C/ că]dzicîndu că B,E,G// 13 să o dea B,C, să le-o deĭe M,P/ fie]fiie C/ că[1]]fiindcă M,P/ că[2]ci M,P/ îi]iaste B,C,D,E,G,M,P// 14 nu-i]nu iaste B,E, iar nu iaste G,M, iar nu P/ cu sabiia luată P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ léşii B,C/ aşĭa B, aşa C/ Văzind ⟨şi P⟩ leşii aceste ce s-au aşezat M,P//15 cetăţile B,C//16 mănăstirile B,C/ au]li-au C/ *după* luat *ad.* leşii E// 15—16 şi mănăstirile din Moldova şi tot locul cît au luat ei de la moldoveni, să le dei înnapoi moldovenilor M,P// 16 locu B/ *după* loc *ad.* au luat léşii C, au luat E/ înnapoi B,C/ moldovénilor B//17 turcii B,C/ Şi]Iară M,P/ Cameniţa]cetate Cameniţa B,E,G, cetaatea Cameniţa C,D/ léşilor B,C// 18 şi şi Ocraina M,P/ Ucraina B,C/ *lipseşte* Şi M,P/ pre B,C/ pre toţi B,C]cu totul M,P/ în]din C,G,M,P/ Bugeac B, Bugiac C// 19 să să ducă C/ ducă B/ piste B, preste C/ Don B,C//

bugegeni⟨i⟩. Şi Hotinul să nu-l tocmască turcei niceodată, nice altă cetate să nu fac⟨ă⟩ în Moldova turcei, nicé
f. 287v pașea să nu puie. Așijdére și⟨-n⟩ Țara / Munteneiască cetăți să nu fac⟨ă⟩, nice pași să puie. Așe s-au așezdzat cu toții, și de to⟨a⟩mnă s-au întorsu solii cineș la stăpînii săi.

34. Atunce, pe acie vréme, înpăratul moschicesc, anumé Petre Alexievici, s-au dus sîngur, cu capul lui, la înpăratul nemțescu, la Leopold, și mult s-au rugat înpărat⟨u⟩lui nemțescu să nu facă paci cu turcei. Căcé că atuncea să apucas⟨ă⟩ să facă și el oi⟨r⟩nduial⟨ă⟩ de oaste, ca la nemții, pecum pe urmă au și făcut-o.

35. Dar înpăratul nemțescu n-au putut să-i facă pe voie, să nu facă pacé cu turcei, că slăbis⟨ă⟩ taré, și-i dzicea Moscului: „Măcar că te apuci că me-i da cîțiiva ani cheltuiala oștii, dar nu poci, că acmu el mă roag⟨ă⟩ dar pe urmă, cine știe, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s⟨ă⟩ lunge⟨a⟩scă mulții ani înainte bătaia. Și eu am slăbit, că eu nu m⟨ă⟩ bat numai cu Turcul, și m⟨ă⟩ bat și cu Franțujul, și acolo amu mai maré bătaie decît cu Turcul."

---

1 bugegénii B, C/ *lipsește* Și M,P/ turcii B,C//1—2 nici $^{1-3}$ B,C/ niciodată turcii G/ și nici altă M,P/ facă B,C/ turcii B,C/ turcii în Moldova M,P// 2—3 și nici pașie să nu pue M, *lipsește* P// 3 pașe B, pașie C/ pue B/ *după* pue *ad.* în Moldova M/ Așijderea B,C/ și în B,C]nici în M,P/ Munteniască B,C// 4 facă B,C/ *după* facă *ad.* turcii E/ nici B/ și nici pașe să nn puie M,P/ pașia B,C/ să pue B, să nu puie C, D, E/ Așia B, așa C// 5 toții B,C/ toamnă B,C/ și toamna ⟨de toamnă P⟩ fiește carile sol s-au întorsu la stăpînul său M,P/ cineș]fiește carii B, E, G/ la]pre la C,E// 7 34]36 B, 31 C, 35 E, 33 G, 30 P, *lipsește* M/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ pre acéia B,C/ moschicescu C]Moscului B,G// 8 pre anumé B,E/ Petru Alecsandrovici ⟨Aleixiovi P⟩ înpăratul moschicescu M,P/ Alicșovici A/ sîngur]însuș M,P/ lui]său M,P// 9 *lipsește* la M/ nemțăscu B,C/ la^{2}]anumé B,E,G/ Neopolt A/ la Leopoldu înpăratul nemțăscu M,P/ s-au]i s-au M,P//10 înpăratului nemțăscu B,C, *lipsește* M,P/ pacé B, pace C/ turcii B,C/ Căci că C] Pentru că B,E,G, Pentru căci că D// 11 apucasă C/ și și el să facă M/ orînduială B,C]regulă M,P/ de]la M,P// 12 ca și la nemți, după cum au și făcut mai pre urmă M,P/ nemți B,C/ precum B/ pre B/ au și făcut B, C, o au și făcut G//13 35]37 B, 32 C, 36 E, 34 G, *lipsește* M, P/ Dar] Iară M,P/ nemțăscu B, C/ pre C// 14 pace B, C/ turcii B, C/ că]fiincă M,P slăbisă B,C/ tare B, C]foarte tare din toate M,P/ și-i dzicea]ci i-au răspunsu M,P// 15 Mosculuiînpăratului Moscului B,E,G, înpăratului moschicescu C, *lipsește* M,P/ te apuci]te făgăduești M,P/ că mi-i da B,C, că îmi vii da D/ cîțiva ani B,C]o somă de bani la M,P//16 dar nu pociu B]însă eu nu pot să o facu aceasta M,P/ *după* pociu *ad.* ca să nu fac pace C, să nu fac pace G/ acum C/ mă roagă el M,P/ roagă B,C/ pe]mai pe C,M,P// 17 știie C/ să să lungească B, să să lungiască C// 18 mulți B,C, în mulți M,P/ înnainte B,C, *lipsește* M,P/ bătae B// 19 că]fiindcă M,P/ *lipsește* eu M,P/ mă$^{1-2}$ B,C/ turcii B,E,G,M,P/ *lipsește* și m⟨ă⟩ bat P/ și^{2}] ci și M,P// 20 Franțozul C]franțozii B,E,G, franțujii M,P/ și acolo am mai mare bătae B,C] cu care și mai multă bataie am M,P/ turcii B,E,G,M,P//

36. Déce înpăratul Moscului, întorcîndu-s⟨ă⟩ înapoi
f. 288 la ţara lui, îndată atuncea s-au şi apucat / a rade barbele boiarilor ş-a slujitorilor, ş-a le şi schimba hainelé, ş-a facé obiceiuri şi orînduial⟨ă⟩ tot nemţască. Ş-au adus şi cîteva
5 capete nemţii, de-i învăţa di pecum sînt şi pîn-astădzii.

37. Tot într-acel anu, de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩, în postul cel mare, trécut-au sol mic de la leşi, iar Răuţichie, carelé trecus⟨ă⟩ şi mai inte vréme şi la Duca-vodă pentru trebilé păcei. Şi dup⟨ă⟩ ce ş-au isprăvit trebilé, de to⟨a⟩mnă
10 s-au întorsu iară înapoi pen Iaşii. Şi l-au cinstit Ant⟨i⟩ohi-vodă, ca pe un sol, şi mărgînd şi viind.

38. Ant⟨i⟩ohi-vodă atuncea, tot într-acea iarnă, trimis-au pe Vas⟨i⟩lie Pureci, vornicul dinspre do⟨a⟩mna, cu taină, în Ţara Ungure⟨a⟩scă, la do⟨a⟩mna lui Şerban-
15 vodă, de au dat do⟨a⟩mna pe fiică-sa, domniţa Căsandra, dé o au adus-o să o îa frate-său Dumitraşco beizăde, că era logodită cu dînsul. Era cu şt⟨i⟩rea ghen⟨ă⟩rarului de Braşov, numai ghen⟨ă⟩rarul să ferie, că s⟨ă⟩ teme de

---

1 36]38 B, 33 C, 37 E, 35 G, 31 P, *lipseşte* M/ Decii B,C/ întorcîndu-să C/ înnapoi B,C// 1—5 S-au întorsu înpăratul moschicescu la ţara sa ⟨lui P⟩ şi îndată au poroncit boerilor şi oştenilor săi ⟨lui P⟩ de ş-au ras barbile şi le-u ⟨ş-au P⟩ schimbat hainile; li-au făcut toată regula nemţască. Au adus cîteva căpetenii nemţi ⟨nemţăşti P⟩ dï-au învăţat regula nemţască pre moscali, după cum sînt şi pînă astăzi M,P// 2 *lipseşte* îndată C/ *după* apucat *ad.* de au început C/ barbeli B, barbele moscalilor, a boiarilor C// 3 şi a B,C/ şi a le schimba hainele C,D, şi li-au schimbat şi portul, hainele şi au făcut obiceaiuri B,E,G/ şi a face obiceaiuri C/ *repetă* şi[3] C// 4 orînduială B,C/ Şi au B,C/ nemţi B,C// 5 de-i învăţa pre moscali precum sînt şi pînă astăzi B,E,G/ di pecum[după cum C,D/ sînt C/ pînă astăzi C// 6 37]39 B, 34 C, 38 E, 36 G, 32 P, *lipseşte* M/ întru acel an B,C, întru acéstaş an M,P/ *lipseşte* de M,P/ primăvară B,C/ *lipseşte* în postul cel mare M,P// 7 trecut-au B,C/ un sol B,E/ de la léşi la Poartă B, de la léşi la Ţarigrad E, de la léşi la turci la Ţarigrad C/ iară B,C/ Reuţchii B,C,D,E/ carele trecusă B,C// 7—9 trecut-au prin Iaşi un sol leşăscu la Ţarigrad, pentru legătura păcii M,P// 8 mai înainte B, mai înnainte C/ *lipseşte* şi G/ la Costantin Duca-vodă B,E,G/ trebile păcii B,C// 9 după B,C/ *lipseşte* Şi dup⟨ă⟩ ce ş-au isprăvit trebilé M,P/ trebile B,C/ toamnă B,C//10 iar C/ şi de toamnă iarăş s-au întorsu M,P/ înnapoi B,C, *lipseşte* M,P/ pin B,C/ Iaşi B,C Antiohii B,C,D// 11 mergînd C/ şi mergînd la Poartă B, şi mărgînd la Ţarigrad E// 10—11 Deci şi cînd au trecut şi ⟨şi M⟩ cînd s-au întorsu, mare cinste şi priimire i-au făcut Antiohi voevod M,P//12 38]40 B, 35 C, 39 E, 37 G, 33 P, *lipseşte* M/ Antiohii B,C,D/ voevod M/ *lipseşte* atuncea, tot într-acea iarnă M,P/ *lipseşte* atuncea D/ întru acea B, într-acia C// 13—16 au trimes pre tainâ în Ţara Ungurïască pre Vasilie Purice, vornicul despre doamna, la doamna lui Şărban voevoda, dc i-au dat ace doamnă pre fiică-sa Casandra domniţa ⟨domniţa Căsandra P⟩ şi au adus-o în Iaşi ca să o dei după fratile său M,P// 13 Vasilie Purece B,C/ despre doamna B,C// 14 Unguriască B,C, Unguriască la Braşov E// 14—15 doamna[1-2] B,C// 15 pre B,C/ *ad. marginal* domniţa C//16 de C/ de au adus-o B,E,G/ beizadea B, C//17 Era şi E,G]Însă şi doamna au dat-o M,P/ ştirea gheneralului B,C// 18 Braşev D/ numai]dară şi M,P/ gheneralul B, ghenarariul acela M,P, gheneralul la Braşov/ să feriïa că B,C, *lipseşte* M, P/ să temea B,C//

Brîncovanul. Că Brîncovanul ave maré cinsté şi tréceré la înpăratul nemţescu, şi nu era cu voîa Brîncovanului să o îa Dumitraşco beizădea.

39. Şi dup⟨ă⟩ ce au adus-o la Îaşii, i-au dat gazdă la Iordachi Rusăt visternicul, fiindu-i niiam. Ş-au şi răpedzit Ant⟨i⟩ohi-vodă la Ţ⟨a⟩rigrad de i-au făcut şt⟨i⟩ré, de au vinit frate-său Dumitraşco beizădeoa. Şi dup⟨ă⟩ Ispas atunce, în al patrulea anu a domnii lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, la velet 7208⟨=1700⟩, au făcut nuntă, în tîrgu în Îaşii, domne⟨a⟩scă, dup⟨ă⟩ obiceiul domnilor. Şi şede în Îaşii în nisşté curţii a lor, ce le cumpăras⟨ă⟩ tată-său Cantemir-vodă de la Gheuculiias⟨a⟩ visternice⟨a⟩sa. Ş-au şedzut acolo, în gazdă, pîn' s-au dus mai pe urmă la Ţarigrad, cu do⟨a⟩mna lui cu tot.

40. Decé, atunce, în scurtă vremé, tot într-acea var⟨ă⟩, al patrulea anu a domn⟨i⟩ei lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, îi şi vini ferman să s⟨ă⟩ gătiiască să margă să rădice turcei din Cameniţă şi s⟨ă⟩ dea Cameniţa pe mîna leşilor, în-

---

1 Brîncoveanul-vodă[1-2] B,C,D,G, Brîncoveanul-vodă[1] E/ Că Brîncoveanul-vodă avea mare cinste şi B,C]ştiindu-l că are M,P/ treceré C// 2 la Leopold înpăratul B,E,G/ nemţăscu B,C,E,G/ şi nu-i era Brîncoveanului-vodă să o îa ⟨pe domniţa lui Şerban-vodă E⟩ Dumitraşco beizadea B,E/ Brîncovanului-vodă C,D,G//3 beizadea C/ *după* beizadea *ad.* pre domniţa, fata lui Şărban-vodă G/ *lipseşte* şi nu era cu voîa... beizădea M,P// 4 39]41 B, 40 E, 38 G, *lipseşte* C,M,P/ Şi]Deci M,P/ după B,C/ au adusu-o B, o au adus D,G/ la Iaşi B,C, *lipseşte* M,P// 5 vistiernicul B,C/ niam B,C/ *lipseşte* fiindu-i niiam M,P/ Şi au B,C/ *lipseşte* şi B,G/ răpedzit]triimis B,E,G//6 Antiohii B,C,D// 5—7 Şi îndată au şi ⟨*lipseşte* şi P⟩ făcut ştire fraţîni-său, lui ⟨Dumitraşco M⟩ beizadîa la Ţarigrad, de au venit la Iaşi. M,P// 6 Ţarigrad B,C/ i-au]au B,G/ ştiré B,C// 7 beizadea B,C,D/ după B,C// 8 atuncea B,C/ în]întru G/ patruli B// 7—13 În anii 1700, întru al patrule an ⟨a P⟩ domnii sale, au făcut fraţîni-său, lui Dumitraşco beizadîa, nuntă în Iaşi în curţîle Cantimireştilor, pre carile le cumpărasă tatul lor Cantimir de la Gheuculiasa vistierniciasa M,P// 8 an B,C/ domniii B,C/ Antiohii B,C, Antioh D//9 la velet]în anul B,C,D,E,G/ nuntă domniască în tîrgu în Iaşi, după E,G//10 Iaşi B,C/ domniască C, *lipseşte* B/ după obiceaiul B,C/ Şi au şezut B,C,E,G/ *lipseşte* domne⟨a⟩scă, dup⟨ă⟩... şede în Iaşii D// 11 Iaşi B,C/ nişte B, néşte C/ curţi B,C/ ce li-au cumpărat C, ce li-au fost cumpărat B,E,G// 12 Gheuculiasa visterniceasa B,C/ *după* visterniceasa *ad.* Şi au făcut acolo şi un cerdac frumos B,G, Şi au făcut acolo Dumitraşco beizadea şi un cerdac frumos, casă de vară E/ Şi au şedzut acolo C, Şi acolo au şezut C,E,G// 13—14 Şi tot acolo au şăzut Dumitraşco beizadîa pînă ⟨ce P⟩ au purces la Ţarigrad, înpreună cu doamna sa, Casandra. M,P// 13 pînă B,C// 14 doamna C/ doamna lui şi cu tot agîrlîcul ce au avut B,E,G// 15 40]42 B, 36 C, 41 E, 39 G, 35 P, *lipseşte* M/Decii atuncea B, C/ vréme B,C/*după* vréme *ad.* fără de zăbavă G/întru acea vară B, într-acîa vară B//16 al]în al G// 15—17 Tot întru acestaş anu 1700 şi întru aceîaş ⟨aceastaş P⟩ vară i-au venit lui Antiohii voevoda ferman de la înpăratul turcescu să margă M,P// 16 patruli an B,C/domniii B,C/Antiohii B,C, Antioh D/ i-au şi vinit B//17 să să gătiască B,C/turcii B,C//18 din cetaté ⟨cetaate C⟩ din Cameniţă B,C, E,G/să C/ pre B/leşilor C//

preun⟨ă⟩ cu un paș⟨ă⟩ și cu oaste și cu cîteva părechi de biholii pentru rădicarea balimezilor și cu un sărdar cu oaste de la munteni.

Și purces⟨ă⟩ Ant⟨i⟩ohi-vodă, voios, și s-învoișe to⟨a⟩tă ț⟨a⟩ra de cea vesté, unde să rădic⟨ă⟩ acea nevoie deasupra țărîi ș-a cresștinilor, și deder⟨ă⟩ slav⟨ă⟩ lui Dumnedzău. Și atunce eram și eu, Ion Neculcé vel-vornic, pe acie vréme vătav de aprodzi.

Decé dac⟨ă⟩ sosi Ant⟨i⟩ohie-vodă la Cameniță, *ms 53,* îndată să apuc⟨ă⟩ și făcu pod mereu piste Nistru // în *f. 278* gura Smotriciului, la un sat anumé Vîrnovița. Și șezu acolo cîtăva vréme, de aștepta să-i aducă lișii ferman de la Poartă la pașia din Cameniță să iasă, că era și comisarii lișești acolo, anumé hatmanul Litvii și Adam Sinavschii, voevoda Belschii, careli mai pe urmă au agiunsu de au fost hatman mare de corona leșască, și Stanislav, voevoda Chiovschii și Ștefan Potoțchii strajnic corunnii, și alții, cu oaste ca la zéce mii. Sta cu obuz din céia parte de Nistru, și Antiohii-vodă sta din ceasta parte de Nistru,

---

1 înpreună C/ și înpreună cu B,E]și i-au triimis împăratul și pre M,P/ pașia B,C/ *lipsește* și[1] M,P/ *lipsește* cu[1] M,P// 2 *lipsește* de M,P/ bivoli B,C,E,G/ *după* balimezilor *ad.* ⟨a C⟩ pușcilor celor mari B,C,D,E,G/ cu]pre M,P//2—3 și cu un boiariu sărdariu de la munténi cu oaste B,E,G/ munténi C// 4 purceas⟨ă⟩ B]au purces C/ Antiohi B,C/ să învoioșia B,C/ toată B,C// 4—5 Antiohii voevoda și toată boerime și toată țara s-au bucurat de această veste bună, văzind că ⟨să P⟩ rădică ace nevoi mare M,P// 5 țara B,C/ acea[1] B,D, acia C/ véste B,C/ undé B,C/ acia[2] C// 6 și a creștinilor B,C/ și deder B,C]și au dat M,P/ slavă B,C/ Dumnezeu B,C// 7 *după* atuncea *ad.* la acea vrémie C// 7—8 Atuncea și Ion Neculce, ce au fost vel-vornic de Țara de Sus, era vătaf de aprozi E, *lipsește* B,G,M,P// 7 era C/ era și Ion Neculcé biv-vel-vornic D/ *lipsește* și eu C/ vel-vornic]vornicul C/ *lipsește* pe acie vréme C// 9 *ante* Decii: 43 B, 42 E,M, 40 G/ Decii dacă B,C/ Antiohii B,C,D/ Cameniță]Nistru B,E// 10 apucă B,C// 9—10 Antiohii voevod și ⟨cu toți M⟩ cei ce s-au zis mai sus, au purces la Caminiță. Și după ce au venit în ⟨la P⟩ Caminiță au poroncit Antiohi voevod dĭ-au făcut pod stătător ⟨stătătoriu P⟩ preste Nistru M,P// 11 *lipsește* anumé M/ Vîrnovița]Voronețul P/ *ante* Și: 37 C, 41 D/ *lipsește* Și M,P/ Șezut-au M,P//12 de aștepta]așteptînd M,P/ să-ș aducă C,E,M,P// 13 *după* iasă *ad.* turcii D, *ad.* din cetate E/ că era]fiind M,P// 14 *lipsește* și comisarii lișești M,P/ comisari leșești C/ acolo și comisarii lișești anumé E/ anumé]și P/ acolo în Cameniță și hatmanul M/ Litfii C/ *lipsește* Adam C,D,M,P// 15 care pe urmă C,D// 16 *lipsește* de au fost C// 15—16 *lipsește* careli mai pe urmă... corona leșască și M,P// 16 și hatman corunii și Stanislav C,D, hatman vielchi corunnii, și E, hatman velchii corunii, de corona crăii⟨i⟩ ¡leșești G//17 *lipsește* și M,P/ *lipsește* strajnic corunnii M,P// 18 alți leși mari, cu 10.000 oaste leșască M,P/ Deci leșii cu oaste lor era cu obuzul în ceîa parte M,P/ di ceîa C,D//19 *lipsește* de Nistru M,P/ și]iară M,P/voevod M/ *lipsește* sta C,D,M,P/ *lipsește* și Antiohii... parte de Nistru E/ din]den C, de D,M,P/ aceasta D/ *lipsește* de Nistru C,D//

şi ferman nu li mai trimite léşilor solul lor Reuţchii,careli era la Poartă, că ponturili de pacé iscălisă, numai craiul
f. 278v Avgust nu iscălisă, şi turcii poftiia să iscăliască / şi craiul Avgust şi toată récepospolita. Şi acéia era pricina zăbăvii.

44. Decii s-au apucat chizéş la Poartă solul Inglezului, precum că va iscăli craiul Avgust şi toată récepospolita. Şi au şi triimis fermanul pe omul Inglezului, de l-au dat la comisarii léşeşti. Şi comisarii l-au dat în mîinile lui Cahriman-paşii, să iasă din Cameniţă şi să dea cheile cetăţii Cameniţii în mîinile léşilor. Iar omul Inglezului s-au dus în sus la craiul Avgust cu ponturili păcii, să iscăliască craiul Avgust şi toată récepospolita. Decii apoi paşia au şi început a deşerta cetate Cameniţa. Tîmplatu-s-au multă zăbavă de şideré acolo la Nistru, pînă s-au aşezat acéste trebi.

45. Atuncea s-au făcut mare eclipsis, întunecaré de soare, cît nu să videa om cu om. Întunecas⟨ă⟩ lumea în anul 7208 ⟨=1699⟩ septemvrie în doaosprăzéci zile, întru o zi marţi.

46. Găsitu-s-au atuncea şi un ursu mare groznic. Şi sărisă toată oaste, şi moldoveniască, şi munteniască, şi nu-l putea ucidé. Şi au dat în cîteva rînduri în Nistru, şi iară eşiia afară. Şi gonindu-l pe Nistru cu un pod, să

---

1 le mai trimetea C/ *lipseşte* léşilor C,D // 19—3 de Nistru ; Răuţi ⟨Răuschie P⟩ solul leşăscu nu le mai trimete fermanul de la Poartă. Şi pricina au fost aceasta: ponturile celi de pace le iscălisă numai însuşi craiul Avgust ; iară turcii M,P// 2 care C/ poncturile C/ pace C/ le iscălisă[1] E// 3 *lipseşte* nu iscălisă C,D// 4 *lipseşte* şi craiul Avgust M,P, şi craiul Avgust şi C,D/ recepospolita C/ acéia]aceasta M,P/ iara zăbava M,P// 5 44]42 D, 43 E, 41 G, *lipseşte* C,M,P/ chizeş C/ Inglezului] englezăsc // 6 precum]cum C,D,M,P, *lipseşte* G/ va]vor M,P/ *lipseşte* craiul Avgust şi C,D, craiul Avgust M,P/ recepospolita C// 7 Şi aşa au răpezit fermanul M,P/ şi triimis]răpezit C,D/ Englezului P// 8 comisariii C// 7—9 Inglezului, carile viind au dat fermanul în mîna comisarilor leşăşti. Iară omul Inglezului ⟨englezăsc P⟩ s-au tot dus cu ponturile păcii la craiul leşăscu să le iscăliască şi récipospolita. Comisarii leşăşti au dat fermanul în mîinile ⟨mîna P⟩ lui Căriiman-paşa poroncindu-i-să ⟨poroncindu-i P⟩ să iasă M,P// 8 Şi comisarii]de C,D,E/ Şi comisarii leşeşti G/ mînule C,D// 9 Caraiman-paşiai din Cameniţă C,D/ paşe E/ *lipseşte* cetăţii D//10 *lipseşte* Cameniţii M,P/ mînuli E, mîna C,D// 10—15 *lipseşte* Iar omul Inglezului... s-au aşezat acéste trebi M,P// 11 *lipseşte* Avgust D/ poncturile C//12 *lipseşte* craiul Avgust şi C,D/ recepospolita C//13 paşe E/ cetatea C/ Tîmplatu-s-au atuncea G// 16 45]38 C, 43 D, 44 E, M, 42 G, *lipseşte* P/ întunecarea soarelui E, întunecare a soarelui G/*lipseşte* întunecaré C,D/Atunce s-au întunecat soarile foarte ⟨tare P⟩, atîta cît M,P//17 cu]pre G,M,P/Aşa întunecasă C,D//17-18 Aşa să întunecasă lume. Fost-au aceasta în anul 1700, săpte⟨m⟩vrii în 12 M,P// 18 întru o zi, marţi, septemvrie în doaosprăzéce zile E/ la săptemvrie C/ *lipseşte* septemvrie în doaosprăzéci zile D/*lipseşte* zile ⟨M,P⟩ întru o zi marţi C,M,P//19 46]44 D, 45 E, M, 43 G, 37 P, *lipseşte* C/Găsît-au M,P/*lipseşte* şi M,P/foarte mare şi gro⟨a⟩znicu M,P/ gro⟨a⟩znicu C// 20 sărisă]au sărit C,D,M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P// 21 ucide C/ *lipseşte* Şi M,P/ Dat-au M,P/ iar C// 22 cu un pod umblătoriu ⟨înplător M⟩ pre Nistru, s-au suit în pod M,P//

suisă în pod, şi oamenii au sărit din pod în Nistru, şi multă grozăviie făcea. Cîţiva oameni s-au înpuşcat slobodzind focul să-l lovască, şi îmbulzindu-s⟨ă⟩ oamenii să loviia ei înde ei. Nu era curat. Trii, patru ceasuri toată
f. 279 5 oaste l-au gonit / şi de-abiia l-au ucis. Şi era pre mare, de miraré.

47. Apoi gătindu-s⟨ă⟩ şi scoţind tot din cetate din Cameniţă, întru o zi totdeodată s-au rădicat leşii a mergé la Cameniţă pe de o parte, şi Antiohii-vodă pe de altă
10 parte. Şi s-au întimpinat la poarta din sus eşind şi paşia din Cameniţă numai cu curtea lui. Şi aşia să întîlniră tustrii odată la un locu, ca cîndu i-ar fi tocmit cineva. Şi marsără aşia cu toţii la un locu, cît o pistrială de săgeată, pînă la un săivan a paşii, ce era întinsu, de descălecară cu
15 toţii, şi paşe, şi Antiohii-vodă, şi leşii. Iar agîrlîcul paşii şi cu turcimea toată ce era în cetaté în Cameniţă trăitori, tot păziia cu cară, cu căruţe, cine cu cé avea de eşiia din cetaté din Cameniţă pe altă poartă, din gios.

48. Apoi după ce descălecară leşii, dedéră fermanul
20 de la Poartă în mîna paşii de-l ceti. Şi paşia déde în mîinile leşilor trii pungi de urşinic cu trii chei a porţilor cetăţii Cameniţii. Iar leşii începură a rîde şi a vorovi voroave de

---

1 şi să suis⟨ă⟩ G/ şi]iară M,P/ au sărit]săriia B,D,M,P// 2 multă grozăviie şi spaimă făcea acel ursu C/ să făcea G/ grozăviie făcea]strâşniciie arăta M, stricăciuni arăta, adică strâşniciie P/ Şi cîţ⟨i⟩va G/ oameni]voinici C,D// 2—4 *lipseşte* Cîţiva oameni... ei înde ei M,P// 3 îmbulzindu-să⟨ă⟩]boţindu-să C,D/ *lipseşte* oamenii C,D// 4 ei$^{1-2}$]lei C/ *după* curat *ad.* acel ursu E//5 oastea C// 4—5 Nu era lucru curat. Că ⟨Cătră P⟩ patru ceasuri l-au gonit toată oaste şi M,P/ de abiia C//6 mirare C]foarte de miraré D// 7 47]39 C, 46 E,M, 44 G, 38 P/ *lipseşte* D/ gătindu-să C/ din cetaate C, *lipseşte* D, *repetă* B// 7—10 Paşa au făcut gătire de ⟨au P⟩ purces şi numai într-o zi au scos toate din Cameniţă. Apoi s-au rădicat leşii şi au purces să între în Caminiţă ⟨leşii P⟩. Deci pe de o parte merge leşii, iar pre de ⟨de pre P⟩ altă parte Antiohi voevod M,P// 8 într-o C//9 la Cameniţă]la cetate la Cameniţă C// 10 *lipseşte* Şi G/ timpinat C,D/ paşe E// 11 din Cameniţă]din cetaate din Cameniţă C/ Eşit-au şi paşa ⟨*repetă* şi paşa P⟩ M,P/ şi numai cu curtenii săi M,P/ aşa C/ să întîlniră]să înpreunară C,E, să înpreuna D, s-au înpreonat G/ tustrei C// 12 la un loc odată G/ Şi aşa trustei ⟨trestei M⟩ s-au înpreunat la un loc M,P/ cînd C/ hi]fi C/ *lipseşte* ca cîndu... tocmit cineva M,P// 13 cu toţii aşa C,D/ pistrială]proaşcă C,D//12—14 Deci au mersu cu toţii la un loc ⟨*lipseşte* Deci...loc P⟩, însă aşa de departe, cît de o proaşcă de săgeată. Apoi au mersu la un saivan M,P// 13 săgiată C//14 descălecară acolo C,D,E,G/ de descălecară]şi au descălecat M,P//15 şi[1]]adică M,P/ paşia C/ *lipseşte* şi[2] M,P//15-18 agîrlîcul paşii şi toţi turcii ce au fost trăitori în Caminiţă, neîncetat ieşia din Caminiţă pe altă poartă, din gios M,P// 16 în cetate C, *lipseşte* D// 17 ce C/ *lipseşte* din cetaté C,D// 19 48]40 C,P, 46 D, 48 E, 45 G, *lipseşte* M/ *lipseşte* Apoi M,P/dederă C]au dat M,P// 20 *lipseşte* de la Poartă M,P/ mîna]mîinile M,P/ paşe E/ de l-au citit M,P/ Şi]Iară M,P/ dede C]au dat M,P/ mîinile]mîna C,D,M,P, mînuli E// 21 chiei C/ a cetăţii Cameniţăi, a porţilor G//22 *lipseşte* Cameniţii C,M,P/ *lipseşte* a rîde şi M,P/ a vorbi vorbe M,P/ a vorori B/

glume cu paşia. Şi întru acéli vorbe de glume vorbiră şi alteli mai de triabă, Şi-i cinsti paşia cu cafe şi cu cerbet, după cum iaste cinste turcească. Şi-ş luară zioa bună de acolea unii de la alţii. Şi purceas⟨ă⟩ paşia şi cu Antiohii-vodă în gios. Iar léşii cei mari stătură pre loc afară, de nu
f. 279v întrară degrab' în cetate, temîndu-s⟨ă⟩ să nu fie / pus turcii vreun lagum în cetate. Şi apoi întrară şi léşii cei mari în cetate în Cameniţă şi o curăţiră de toată scîrnăviia. Şi dezgropară pe paşi de pin bisérici, ce le făcus⟨ă⟩ meceturi, şi făcură osvieştenii de le sfinţiră. Şi aşezară puşci mari a lor léşii şi oaste leşască cît au trebuit.

49. Iară paşia şi Antiohii-vodă, dacă au trecut Nistrul în ceasta parte, purceas⟨ă⟩ înnainte la Tighine, paşe cu carăli lui şi cu curtea lui, iar Antiohii-vodă cu puşcile céli mari în urmă. Şi pusă pre geabhanà şi pe pravul cel de puşcă cu carăli pre Mihălachi Racoviţă vel-spatar, careli fusésie cumnat cu Antiohii-vodă, iar pe Nistru cu podurile au pus cambaraleli şi glonţurile céli de puşci şi cu multe fieră mănunţuşuri, şi plute şi şeici pe apa Nistru-

---

1 glumă C,E/ paşe C,E/ într-acéli C, între acéle D/ glumă C,D/ au vorbit G//2 şi alteli mai de triabă vorbiră C/ acéli vorbe şi alte vorbe mai de treabă. M,P/ *Cinstitu-i-au* M,P/ *după* paşia *ad.* pre léşi C,G/ cahve C,D, cahíe E,G/ şărbet M,P// 3 după cum iaste cinstea turcească C] după obiceiul lor M,P/ Şi îşi luară C,D// 4 *lipseşte* unii de la alţii D,E,M,P/ purceasă C] au purces M,P// 5 voevod M/ *lipseşte* în gios M,P/ *lipseşte* Iar M,P/ cei] cîei C/ stătură pe loc, stătură afară E/ pe C// 5—6 afară, şi n-au întrat în grabă în Cameniţă, temîndu-să M,P// 6 degrabă D/ în cetaate ⟨cetate E,G⟩ în Cameniţă C,D, E,G/ temîndu-să C// 7 vreun lagum turcii în cetaate în Cameniţă D/ în cetate]în Cameniţă C, în cetate în Cameniţă E,G/ *lipseşte* şi[2] G// 7-8 *lipseşte* şi léşii cei mari în cetate C,D/ După acéia au întrat şi ei în Cameniţă. Şi au poroncit dî-au curăţit cetate de toată scîrna M,P// 8 *lipseşte* în cetate E/ scîrna C,D/ *lipseşte* Şi M,P// 9 pe]pre C,D/ pin]prin D/ făcusă C// 9-10 Au dezgropat pre paşî ce era îngropaţi prin bisărici, pre carile ⟨care P⟩ le făcusă turcii meceturi. Făcut-au sfinţire ⟨sfinţănii P⟩ cetăţii şi au stropit cu aghiazmă M,P// 10 svieştanii C// 11 *lipseşte* mari D/ a lor]de a lor D// 10-11 Şi aşezară léşii puşci de ai lor şi oaste C/ Apoi au pus puşcile lor şi oaste M,P// 11 *lipseşte* léşii D// 12 49]41 C, 47 D, 48 E, 46 G, 50 M, 42 P/ *lipseşte* Iară M,P/şi]cu D, şi cu C,E,G,M,P/ voevod M/ *lipseşte* dacă M,P// 13 *lipseşte* în ceasta parte C,D]dup⟨ă⟩ acéia paşa M,P/ purceas⟨ă⟩]s-au dus M,P/ 13—14 purceasă paşia înnainte la Tighinea cu carăle lui C/ *lipseşte* paşe D/ *lipseşte* paşe cu carăli lui şi cu curtea lui M,P// 14 curtea]casa C,D/ iară C//14—15 voevod au rămas denapoi cu puşcile celi mari M,P/ vodă mai pre urmă, cu puşcile céli mari C, vodă în urmă, cu puşcile céle mari D,E,G//15 pusă]au pus G/ pe C// 15—16 Şi pusă pre erbărie cu carăle pre D//16—3 Pre Mihalachi vel-spătar l-au pus preste erbăriie ispravnic. Cunbararăle şi glonţurile şi toate celilante heră, mănunţuşuri, li-au pornit pre ⟨la P⟩ Nistru cu poduri şi cu şăici, puindu purtător de grij⟨ă⟩ pre Bogdan hatmanul, carile au rămas ⟨mersu P⟩ cu oaste pre malul Nistrului, pînă la Tighine M,P// 16 Mih⟨a⟩lachi spătariul C// 18 glonţurili C/ au pus]ce au pus E/ *lipseşte* céli de puşci C,D/ céle mari şi mici de puşcă E/ puşci mari G// 19 mult C/ hiar C, hiară D, hieră G/ şi pe plute şi pe şeice şi li-au pornit pe apa Nistrului G/ pre D//

lui li-au pornit. Şi au fost ispravnicu pe acéste cumnată-său, Lupul Bogdan hatmanul, de au mărsu cu oaste pînă în Tighine, pe malul Nistrului.

50. Şi atuncea au dat şi léşii agiutor lui Antiohii-vodă poduri de a lor di pe Nistru, pentru mai degrab' deşertaré. Şi paşii încă i-au dăruit doao mii de galbéni léşii, să ias⟨ă⟩, mai degrab' din Cameniţă, pentru că paşia mai zăbăviia vréme pentru să să gătezé. Şi léşii cu un ceas mai înainte era bucuroşi să iasă turcii din Cameniţă, ca să nu mai pue vreo pricină turcii.

f. 280 51. Şi făcus⟨ă⟩ léşii comisari şi zapis la mîna lui Antiohii-vodă pentru moştiile Sfîntului Ioan cel / Nou ce au fost la Suceavă, să le dea, să vie iară aice în ţară, cu toate odoarăli şi veşmînteli mitropoliii. Numai poate-fi voia lui Dumnezeu n-au fost, că s-au tîmplat acel zapis de s-au răsărit, şi cînd au trebuit să-l scoată nu l-au găsit. Şi aşia au rămas moştiile Sfîntului Ioan iară în Ţara Leşască.

52. Şi alias⟨ă⟩ Antiohii-vodă pre Lupul Costachi, ficior lui Gavriliţă vornicul, şi-l făcu comisar, dinpreună şi cu alţii boiari, şi-i trimisă la Suceavă şi la Niamţu de

---

1 ispravnic pe acéli vase cumnatu-său C,D// 2—3 cu oaste pe malul Nistrului pînă în Tighinea C,D,E,G// 4 50]49 E, 47 G, 53 M, 43 P, *lipseşte* C,D/ *lipseşte* Şi atuncea M,P/ ajutoriu C/ voevod M// 5 *după* deşertarea *ad.* cetăţii G, cetăţii Cameniţii C,E// 5—7 poduri şi şăici pentru mai grabnica deşărtari. Leşii cînd ş-au luat zioa bună, au dăruit paşii 2.000 galbini, că-i făgăduisă mai înnainte, numai ca să iasă mai în grabă din cetate M,P// 6 *lipseşte* încă C,D,G, să ias⟨ă⟩]pentru ca să iasă C/ degrabă C// 7 din cetaate din Cameniţă C,D/ pentru că]căci, pentru căci D//8 vrémie C/ *ad. marginal* pentru D/ *lipseşte* pentru că... să să gătezé M,P/ Şi]Că M,P// 9 înnainte C/ *lipseşte* turcii C,D, turcii din Cameniţă G/ din Cameniţă]din cetate M,P, din cetaate din Cameniţă C// 10 puie C/ puie turcii vreo pricină M,P//11 51]41 C, 48 D, G, 50 E, 54 M, 44 P/ Şi făcusă şi zapis léşii comisari la mîna C,D// 11—14 Atunce leşii, comisarii, au făcut zapis lui Antiohi voevod precum că vor da moştiile sfîntului Ioan Novii să le aducă iarăş în Moldova şi cu toate odoarăle mitropolii⟨i⟩ Moldavii. M,P// 12 Sfîntului marelui mucenic Ioan cel Nou C/ celui Nou G, *lipseşte* D//13 ce]careli C/ să vie]să le aducă C/iar C/ *lipseşte* aice C,D// 14 *lipseşte* şi veşmînteli C,D,E/ veşmintele şi odoarăle mitropoliei G/ *lipseşte* fi M// 15 n-au fost voia lui Dumnezeu pentru păcatile noastre, că M/ voia lui Dumnezeu pentru capitele noastré n-au fost; că P/ că]pentru că G/ întîmplat P//15—16 de s-au prăpădit acel zapis M,P/ acel zapis de s-au răsărit acel zapis D// 17 aşa C, aşa iarăş M/ Ioan Novii şi odoarăle mitropolii în Ţara Leşască M,P/ iară]tot G, *lipseşte* C,E/ *lipseşte* Ioan iară D// 18 *după* Leşască *ad.* în tîrgu în Jolcva, care acel tîrgu au fost a craiului Sobeţchii E// 19 52]41 C, 49 D, G, 50 E, 55 M, 45 P/ *lipseşte* Şi M,P/ aliasă C]au ales D/ *lipseşte* Antiohii-vodă C,D/ *lipseşte* Costachi C, D, E, G// 19—21 Antiohi-voevod au ales şi au făcut comisari pre Lupul Gavriliţă şi pre alţi boiari şi i-au trimes M,P// 20 *lipseşte* vornicul C,D/ şi-l]de-l E,G/ de-l féce ⟨féceră D⟩ comis mare C,D/ *lipseşte* dinpreună C,D// 21 alţi C,E/ trimisără C,D//

scoasără pre toți lèșii din țară. Și viind Antiohii-vodă la Iași, la scaonul domnescu, după ce dusă toate lucrurili în Tighine, rămasă țara toată în mînă lui Antiohii-vodă, Hotinul, Suceava, Cernăuții, cît stăpînis⟨ă⟩ lèșii. Și au mai făcut Antiohii-vodă ferman de la Poartă și au isprăvit de au luat și ținutul Orheiului în mîna lui, că era Ucraină pre atuncea, de-l stăpîniia hanul.

Și să făcu bună pace de toate părțili, ca de mulți véci, și nu să simțiia nemică necăiri de tîlhari.

53. Decii atuncea, în scurtă vréme, au trecut, după ce au dat Camenița turcii lèșilor, și solul cel leșescu de la Țarigrad, anumé Reuțchii, și s-au dus în țara lui, precum mai sus s-au scris.

54. Iară de iarnă, tot întru acel an, vinit-au alt sol din Țara Leșască, mai mare, pre anumé Lișcinschii, voevoda
f. 280^{v} Poznavschii, ce era gineré hatmanului Iablanovschii, / a căruia un ficior, pre anumé Stanislav Lișcinschii, au agiunsu de au fost craiu în Țara Leșască, ce l-au pus Carol, craiul Șvedului, mai pe urmă, precum i să va arăta istoriia la rîndu, înainte.

---

1 de scoasără]dĭ-au scos M,P *repetă* pe toți B/ țară]Moldova M,P// 1—2 la scaonul domnescu în Iași E, la scaunul domniei în Iași G, la scaunu-ș la Iași C,D//1–4 După ce au dus Antiohi voevod toate lucrurile turcești în Tighine au venit în Iași, în scaun; deci atunce a au rămas toată Moldova supt stăpînire lui: Hotinul M,P// 2 dusă în Tighinea toate lucrurile C,D// 4 cît]că pre aceste M,P/ stăpîniia C,D,E, le stăpîniia tot M,P/ Și mai făcu C, Și mai féce D, *lipsește* M,P// 4—6 Antiohi voevod ș-au isprăvit ferman de la Poartă și au luat M,P// 5 și au isprăvit]de isprăvi C, D//6 de luo și Orheiul în mîna lui C,D/ *lipsește* în mîna lui M,P// 7 pe C/ stăpîniia]ținea C,D// 6—7 că pre atunce era Ucraina și-l stăpîniia hanul supt a sa stăpînire M,P// 8 *lipsește* de toate părțili C,D,E,G/ **și**[a]de C,D,E,G// 8—9 Și întru acestu chip s-au făcut bună pace și nici de tîlhari **nimică** ⟨și M⟩ nicăiure nu să simțiia M,P// 9 nicăiri C// 10 53]41 C, 50 D,G, 52 E, 57 M, 46 P// 10—11 vréme după ce au dat Camenița turcii ⟨turcii Camenița G⟩ lèșilor, au trecut și solul E,G// 10—13 ⟨au trecut D⟩ în scurtă vréme după darea Cameniții au trecut ⟨*lipsește* au trecut D⟩ și solul cel leșescu, Reuțchii de la Poartă în țara lui, precum s-au pomenit mai sus C,D/ Răuțchii, solul cel leșăscu, s-au întorsu din Țarigrad și au trecut în Țara Leșască, după cum s-au pomenit și mai sus M,P// 14 54]51 D,G, 53 E, 58 M, 46 P/ Iar C/ *lipsește* Iară de iarnă M,P/ întru acestaș an au venit M,P/ vini alt sol C,D// 14—15 altu sol mare leșăscu, anume M,P// 15 *lipsește* pre E// 15—19 pre anumé voevoda Poznavschii ce era gineré hatmanului Iablanovschii, care un ficior a cestui sol, anume Stanislav, au fost și craiu în Țara Leșască, pus de Șfed mai pe urmă C//16 ce era gineré]ginirile M,P// 17 a căruia]care D/ a căruia un ficior a cestui sol E,G// 17—20 un ficior a cestui sol, anumé Stanislav, au fost și craiu, pus de Șved mai pre urmă, précum istoriia înainte la rînd. D/ *lipsește* a căruia un ficior... la rîndu, înainte M,P//17—18 *lipsește* au agiunsu de E,G// 18 craiu] și craiu E,G/ Leșască, pus de Carol E/ ce]pre carele G/ *după* pus *ad.* craiu G// 19 arăta]scrie G//20 rînd C/ înnainte C//

55. Decii acel sol mare viniia cu multă pohvală şi podoabe şi cu mulţi ficiori de domni léşeşti. Şi i-au eşit Antiohii-vodă înainte pe Bahluiu, calé de un ceas, şi aşia tot alăturea au vinit cu dînsul pînă la gazda lui. Şi apoi, a doa zi, Antiohii-vodă l-au poftit pe sol la curtea domniască, la cinste.

Decii acel sol să ţinea pre mare, după cum li să şi cade să să ţie, că n-au călcare de nimé şi sînt nelipsiţi di céle trebuitoare, ce le trebuescu, şi nu ştiu pedeapsa sărăciii aceştii lumi, ca noi. Şi i-au răspunsu lui Antiohii-vodă, de-i va ieşi înnainte, să-l întimpiné la giumătate de scări a cerdacului, va vini la cinste, iar de nu-i va eşi înnainté aşia, nu va vini. Deci aşia s-au aşezat: să să scoboare Antiohii-vodă pînă la trii scări şi solul să să sue iar pînă la trii scări. Şi la al şapteli scară, undé iaste giumătate, să să închine unul altuia; şi aşia, alăturea, să margă pînă în casă. Şi la băut tot o dată să bea amîndoi. Iar la acea vréme, fiind Ion Neculcé vel-agă, era rînduit de domniie de grijiia pe sol la gazdă de céle ce-i trebuia.

56. Decii i-au făcut Antiohii-vodă mare cinste solului, şi au purces după acéia solul de s-au dus la Ţarigrad,

---

1 55]42 C, 52 D, 54 E, *lipseşte* G,M,P/ *lipseşte* Decii M,P/ Venit-au acestu ⟨acel P⟩ sol cu mare podoabă şi pohfală M,P/ multă]mare G//2 *lipseşte* podoabe G/ şi şi G/ leşeşti C//2—3 Antiohi voevod i-au eşit înnainte M,P// 3 înnainte C/ cale C/ *după* ceas *ad.* înnainte D// 4 aşa C/ tot cu dînsul alăturea ⟨alăturea cu dînsul M,P⟩ au vinit pînă C,D,E,G,M,P// 5 *lipseşte* Antiohii-vodă D// 5—6 Şi apoi, a doa zi, l-au poftit la curte Antiohie-vodă, la cinste. C/ Iară a dao zi l-au poftit la curte, la cinste M,P/ *lipseşte* pe sol D/ la cinste, la curtea domniască G// 7 acel sol]el C,D, *lipseşte* G// 7—10 *lipseşte* Decii acel sol... aceştii lumi, ca noi. M,P// 8—9 *lipseşte* di céle trebuitoare, ce le trebuescu şi C,D// 9 *lipseşte* trebuitoare E,G/ pediapsa C//10—11 Liahul mîndru i-au trimes răspunsu ca aceasta, că de-i va eşii M,P//11 eşi C,E/ timpiné C/ giumătate C//12 va vini]aşa va veni M,P/ iar de nu, nu va vini C,D, *lipseşte* M,P//12—13 *lipseşte* va eşi înnainté aşia C,D,M,P// 13 Decii C/ *ante* Decii: 55 E/ aşezat]tocmit C,D,E,G// 13—16 S-au priimit Antiohi voevod; şi aşa solul s-au suit 3 scări, Antiohii voevoda, s-au pogorît trii scări. Şi pre al şaptile scară s-au înpreunat şi s-au închinat unul altuia M,P// 14—15 scări a cerdaculuiˡ⁻² G/ solul să suia C// 15 şaptele C, şeptele D/ scară a cerdacului G/ giumătate de scări C// 16—19 *lipseşte* şi aşia, alăturea... céle ce-i trebuia M, P// 16 aşa C/să margă alăturea D// 17 tot o dată amîndoi să bea C,D/ Iară E// 18 fiind]era E,G/ era]şi era E,G// 17—19 Care la acia vréme şi vornicul Ion era agă şi era rînduit de-l grijiia la gazdă pre acel sol, di céli ce-i trebuia C, Care pre acea vréme şi Ion Neculcea, biv-vel-vornic agiunsésie de era agă şi l-au rînduit de-l grijiia la gazdă di céle ce-i trebuia pre sol D// 19 domnie E// 20 56]43 C, 53 D,G, *lipseşte* E,M,P// 20—2 Decii i-au făcut mare cinste şi s-au dus pentru întăritul păcii, ca să fiie vécinică pace cu turcii C, Decii i-au făcut mare cinste Antiohii-vodă solului şi s-au dus la Ţarigrad pentru întăritul păcii, ca să fie vécinică pace cu turcii D, Şi l-au priimit cu mare cinste; după aceia s-au dus solul la Ţarigrad, ca să lege vecinică pace cu Turcul M,P//

pentru întărirea păcii, pentru ca să fie pacé vécinică /
f. 281 leșii cu turcii.

Decii noi moldovénii ne bucuram undé auziiam că iaste să să facă pace vécinică, fiindu pământul nostru supărat de podghiiazuri și de pustietate. Dar nu ne pricepem, că mai cu amar pre urmă ne va fi vécinica pacé. De răutate și de amar ni-au căzut noao moldovénilor pe urmă, că ni s-au micșurat cinstea de la turci, că ni-au înmulțit obiceaiuri réle asupră și ni-au făcut oameni de nemică de sîntem, că ni-au călcat precum li-au fost voĭa, care înnainte să vor arăta toate, pre rîndu.

56. După aceĭa, în scurtă vréme au și vinit iarna ferman de la Poartă, să margă Antiohii-vodă și cu hanul dinpreună să scoată pre nohai din Bugeacu, să să ducă la Don, să trăiască acolo, după cum s-au așezat la pacé. Și ei să punea înpotriva hanului și nu vrea să iasă din Bugeac.

Decii Antiohii-vodă îndată să găti și purceas⟨ă⟩ cu frumoas⟨ă⟩ oaste, că atuncea era și Turculeț, cu vreo doao mii de slujitori ce fusése joimiri, suptu ascultarea țărîi. Decii purceasă din Iași pre Bîrlad pînă la Fălcii, și de acolo s-au întorsu iar la Iași, că s-au așezat hanul cu nohaii să-i lasă pînă în primăvară. Și cum au vinit primăvara, s-au și rădicat de bunăvoĭa lor, de s-au dus la Don să trăiască.

---

1 pentru întemeiarea și întărirea păcii E// 3—11 *lipsesc* M,P// 3—5 undé zicea că va să să ⟨vor să D⟩ facă vécinică pace, fiind supărat pământul nostru de poghiazuri C,D// 4—5 fiind supărat pământul nostru de E, G// 6 pricepeam C/ *lipsește* că G/ pe C// 6—7 ne va fi pacea cea vécinică. Că pacea cea vécinică de răutate E, ne va fi pre urmă vecinica pace. Că vecinica pace de răutate G/ fi]cădea C,D/ vécinica pacé. Că vécinica pacé de răutate C,D// 8 cinste C// 9 *după* réle *ad.* și spurcate C,D/ ni-au făcut de nemică oameni C,D/ și]că E// 10 *lipsește* de sîntem D/ precum]cum C// 11 arăta]scrie G/ rînd C// 12 56]44 C, 54 D, G, 57 E, 47 P// 12—13 Lui Antiohii voevod i-au venit poroncă ⟨de la Poartă M⟩ să margă la Bugeac înpreună cu hanul M,P// 13 margă]încaleci C,D// 14 *lipsește* dinpreună C,D/ *repetă* pre nohai G/Bugiac C//15 și să trăiască. G//15—16 după cum s-au hotărît la făcutul păcii. Iar nohaii să punea M,P /pace C//16 ei]nohaii C,G, tătarîi nohai E/înprotiva C// 17 Bugiac C// 18 *lipsește* Decii M,P/ voevoda M/ s-au gătit și au purces D,M,P/purceasă C// 19 frumoasă C/ era]au fost G/ *lipsește* vreo M, P// 20 *lipsește* de M,P/ fusésie C/*după* joimiri *ad.* și era E/*lipsește* ce fusése...ascultarea țărîi M,P/ supt C/ascultare C/ țării]lui Antiohii-vodă E//21 purceasă]au purces Antiohii-vodă D// 21—25 Deci purcegînd din Iași au mersu la Bîrlad și la Fălciu, iar acolo i-au venit veste ⟨cum M⟩ că hanul s-au așăzat cu nohaii, ⟨că M⟩ i-au lăsat să ernezi în Bugeag. Și de primăvară, chiar ei, de bunăvoĭa lor să vor rădica ⟨de voĭa lor vor eși P⟩ din Bugiag și să vor duce la Don să trăiască M,P//22 iarăși G/ *după* Iași *ad.* la scaonul domnesc G// 23 prim⟨ă⟩vară C/ cum]cît D//24 s-au]cum s-au E/ *după* rădicat *ad.* nohaii G/ *lipsește* lor C,D//

57. Iară Antiohii-vodă de primăvară, în al cincéli an a domniii lui, au făcut cărți de slobozii pin toate săliș-
f. 281v tile. Și au mutat slujitori de pin Piatră / și din Roman și de pin toate tîrgurili, ce era pin mijlocul țării așezați, și i-au mutat pe la marginile țării; pe la vaduri, pe Nistru și pe Prut îi așează.

58. Și scoasă și ruptă pe țară, de-i așeza pre oameni pe putință cu pecetluituri roșii domnești pe fețe, pe tot omul anumé, și cu giurămînt mare că vor da de patru ori într-un an. Decii așia purceasără oamenii din toate țările a izvorî și a vini cineș la locul său și la moșiia sa.

59. Așijderea și boiarii carii era pribegi în Țara Munteniască încă de la maziliia lui Costantin Ducăi-vodă, de făcea multe amestecături, atuncea văzind că s-au făcut pacé și nu mai pot isprăvi nemică, nici cu Costantin Duca-vodă, nici cu Brîncoveanul-vodă, ș-au plecat capetili la Antiohii-vodă și au vinit în țară. Și Antiohii-vodă i-au priimit cu dragoste și-i ținea la mare cinste. Carii mai pre urmă acei boiari i-au fost de mare folos la maziliia lui Antiohii-vodă, precum să va arăta mai înnainte. Numai ce au rămas în Țara Munteniască Nicolai Costin hatmanul, că era cumnat cu Costantin Duca-vodă, și Mavrodin vistiernicul, că era grec, nu avea la cé vini.

60. Tare să bucuras⟨ă⟩ oamenii atuncea și de pacé

---

1 57]45 C, 55 D, 58 E, 60 M, 49 P/ Deci și Antiohi voevod s-au întorsu în scaun în Iași; în al cincile M,P/ cincelea C// 2 lui]sale M,P/ au făcut]făcu C/ pin]pe E,G// 3 au mutat]mută C,D/ slujitorii D//3—4 pin]prin[1-2] G/ de pin[1-2]din M,P/ Piiatră C/ *lipsește* și[1] C,D,E,G,M,P// 4 *lipsește* ce era pin mijlocul țării așezați M,P/ pin[2]prin E// 5 și i-au mutat]și-i mută C,D, și i-au așăzat M,P/ marginili C/ vadurile țării// 6 pre C/ *lipsește* îi așează M,P// 7 58]46 C, 56 D,G, 59 E, *lipsește* M,P/ Scos-au M,P, au scos D/ de-i așează C]așăzat-au M,P/ pre[3] C]după M,P// 8 putința lor M,P/ *lipsește* domnești M,P/pre[1-2] D/ pre fața lor M, pre față P// 9 cu mare giurăminturi ⟨giurămînt P⟩ să deie numai de patru M,P/ că vor da]să dea C,D//10 așa C// 10—11 așa s-au pomenit oamenii din toate părțile și dintr-alte țări și au venit fieștecare la locul M,P/ țările C// 11 moșie C// 12 59]47 C, 57 D,G, 60 E, 61 M, 50 P/ *lipsește* Așijderea și M,P/ Boerii moldoveni M,P/ pribégi C// 13 încă din domniia Ducăi voevod M,P/ de la maziliia Ducăi-vodă G/ de[2]și M,P// 14 *lipsește* atuncea M,P/ văzind]dacă au văzut M,P//15 pace C/ și cum că nu M,P//15—16 cu[1-2]prin M,P/ *lipsește* Costantin C// 16 Brîncovanul-vodă D/ voevod[1-2] M/capetili]capul C,D// 17—18 Și după ce au venit în Iași i-au priimit cu dragoste M,P// 18—20 *lipsește* Carii mai pre urmă... să va arăta înnainte M,P// 19 mazilie C//20 precum va arăta istoriia înnainte G// 21 Rămas-au doi boeri moldoveni în Țara Munteniască ⟨cu M⟩ Nicolai Costin M,P// 22 *lipsește* că era M,P/ cumnatul Ducăi voevod M,P/ *lipsește* Costantin C// 23 visternicul D/ că era]fiind M,P/ n-avea la ce vini C, n-au avut la ce vini E, *lipsește* M,P/ *după* vini *ad.* în Moldova G// 24 60]48 C, 58 D,G, 61 E,M, 52 P/ Bucuratu-s-au atunce toată țara că au dăruit Dumnezeu pace M,P/ bucurase C/ *lipsește* și G/ pace C//

f. 282 și de chivernisala cea bună a lui Antiohii-vodă. / Și începură boiarii a-ș face curți și a ezi iazuri pre la sălișți, și cu toate să siliïa.

62 ⟨sic⟩. Întorsu-s-au și solul cel mare léșescu de la Poartă, pre anumé Lișcinschii, voevoda Poznavschii. Și i-au eșit Antiohii-vodă înnainte și iar l-au cinstit după obiceai, și s-au dus la țara lui, în Țara Leșască.

63. Atuncea, după acéste după toate, s-au rădicat și Dumitrașco beizadea din Iași cu doamnă-ș și cu tot agîrlîcul său, și s-au dus la Țarigrad, să trăiască acolo. Iară Brîncoveanul-vodă, după ce au văzut că au mărsu Dumitrașco beizadea la Țarigrad, s-au umplut de grije și de frică că-l va pîrî, pentru că știïa doamna lui, din Țara Unguriască, toate tainele ce avea Brîncoveanul-vodă cu nemții, a doa, pentru mulți bani ce luas⟨ă⟩ Brîncoveanul-vodă a lui Șerban-vodă. Și-i era aminte să nu-l smintiască și din domniïe, cu priiatinul său, cu Cerchez Mehmet-pașïa, cu cuciuc-imbrihor, musaipul împăratului. Că Dumitrașco beizadea știïa bine rîndul Porții și avea cinste mare de la turci.

64. Ce Brîncoveanul-vodă să sfătui mult cu unchii

---

1 *lipsește* și de chivernisala... vodă M,P, *repetă* B/ *lipsește* a lui Antiohii-vodă C,D/ *lipsește* Și M,P/ Început-au M,P// 2 boerii C/ a ïazi C, *lipsește* M,P/ cu toate siliïa D// 4 62]49 C, 59 D,G, 63 M, 53 P/ Să întorsésïe C, Întorsu-s-au atuncea G/ leșescu C// 4—7 Leștinschii voevod Poznavschii, solul cel mare leșăscu, s-au întorsu de la Țarigrad. Antiohi voevod iarăși i-au eșit înnainte și l-au priimit cu mare cinste; după acéïa s-au dus în Țara Leșască M,P// 5 *lipsește* pre C,D,G//6 Și iar îi eși Antiohii C,D/ Și iar E,G/ l-au cinstiț]îl cinsti C,D//7 obiceaiu C/ s-au dus]să dusă C,D/ *lipsește* în Țara Leșască C,D// 8 63]60 D,G, 64 M, *lipsește* C,E,P/ *lipsește* Atuncea M,P// 8—9 După toate aceste Dumitrașco beizadïa și cu doamna sa s-au rădicat din Iași cu tot M,P// 9 doamna-ș C// 10 agîrlîcul său ce au avut E/ și]de C,D/ *lipsește* acolo C,D,E,G//11 Iar C, *lipsește* M,P/ vodă]domnul muntenescu M,P//11—12 după ce s-au înștiințat pentru Dumitrașco beizadïa că s-au dus iarăș la Țarigrad, s-au înplut M,P// 13 *lipsește* pentru D// 14 *lipsește* vodă G// 13—16 de frică și de grijă ca să nu-l pîrască la Poartă, de vremi că doamna ⟨a M⟩ lui Dumitrașco beizadïa încă din Țara Unguriască știïa toate tainile Brîncovanului, pre carile ave el cunoștinți; știïa și pentru banii ⟨a M⟩lui Șărban voevod, pre carii îi luasă Brîncovanul M,P// 15 luasă C//16-18 Și pentru aceste să temeïa să nu-l smintïască și din domniïa, știind că Dumitrașco beizadea era bun prietin pe Cerchez Mehmet-pașa, cuciuc-hinbrior M,P//18 cu cuciuc]ce era și cuciuc E/ împăratului C]împărătesc G//19 Că]Și cum că M,P/Dumitrașco-vodă beizadea E//19-20 știïa rîndul Porții foarte bini și să află la mare cinste și trecire M,P//20 *lipsește* mare de la turci E, de la turci C,D,G,M,P//21 64]50 C, 61 D, G, 66 M, 55 P, *lipsește* E/*lipsește* Ce M,P/Brîncovanul C//21—r.9 din p. urm. Brîncovanul să mera cum ar faci să s⟨ă⟩ mîntuiască ⟨să nu să smintiască P⟩ de Cantimirești; și pentru acéïa s-au sfătuit cu unchiul lui, cu stolnicul Costandin și cu spătariul Mihai și au trimes la Poartă pre unchiul său Mihail Cantacozino spatar ⟨Mihăilă spătarul Cantacozîno P⟩, care multu au înblat și au cercat și multe au și făgăduit veziriului ca să maziliască pre Antohii voevod Cantimir M,P//

lui, cu Costantin stolnicul și cu spătariul Mihai, cum ari face să să poată mîntui de Cantimirești, ca să nu vie la vreo primejdie cu Costantinu Duca-vodă, să cheltuiască să-l scoată la domnie. Nefindu-i ginere, îl urîsă. Și dzicea că cîndu îi era ginere și nu-l asculta, dar acmu, dacă va / f. 282[v] eși la domnie, nici l-ari băga samă.

65. Și sfătuiră și triimisără pre unchiu-său, pre Mihai spatariul, la Poartă; și umblă spatariul Mihai și cercîndu și giuruind mult veziriului, să maziliască pre Antiohii-vodă și să pue domnu strein, pre carele au ales Brîncoveanul-vodă. Și Brîncoveanul-vodă alesése pre un Toderașco de la Gălați. Care acel Toderașco au fost neguțitor; om era chipeș și dé firé, dar mai rău și mai spurcat, și mai varvar, și mai tiran nu era alt om pre acéli vremi în țară. Că de ar fi fost acela domnu în Moldova, nici un boiariu pînă în doao, trii luni n-ar fi rămas viu în țară.

66. Acel féliu de milă avea Brîncoveanul-vodă pe țara noastră a Moldovii și pe boiari. Ce Dumnezeu nu s-au îndurat; că au răspunsu veziriul spătariului Mihai că nu va mai înmulți domnii, ce, de va mazili pre Antiohii-vodă, a pune pre Costantin Duca-vodă, iar pre alții nu va puné.

67. Auzind acest răspunsu de la veziriul, spatariul Mihai nu l-au mai încăput vréme a mai aștepta într-alt chip, că avea grije de Dumitrașco beizadea, ce numai

---

1 stolnicul Costantin D,E,G/ ar face D//2 nu viie C// 3 *lipsește* Constantinu C//4 domniie C/ Nefiindu-i C// 4—5 gineré[1-2] C/ Și-i zicea C//5 cînd C/ *lipsește* și D,G/ acmu nefiindu-i ginere G/ *repetă* nefiindu-i G/ acum C/ va eșiar eși D//6 domniie C/ l-ar băga C// 7 65]51 C, 62 D,G, *lipsește* E/ triimisă C, trimisă D// 7—8 triimis⟨ă⟩ Brîncoveanul-vodă pre unchiu-său, spat⟨arul⟩ Mihai G/*lipsește* pre[2] E// 8 spătariul[1-2] C/ cercînd C//9 viziriului C//10 puie C/ care C/ l-au ales M,P//11 *lipsește* vodă[1] M,P// 11-16 Că alesăși Brîncovanul pre un Toderașco de la Gălați, ce au fost neguțitoriu, carile atîta era de tiran și de varvar, cît de ar fi fost domnu, apoi pînă în doî, trei, luni nici un boiaru n-ar fi mai rămas ⟨n-ar fi rămas nici un boeriu P⟩ în toată Moldova M,P// 11 alesésie C// 12 Careli C/ au fost]fusésie C,D/ neguțitoriu C/ *lipsește* era E,D// 13 om chipeș, dé firé C, om cinsteș, chipeș, de fire G/ *lipsește* și[1] E/ *lipsește* și dé firé D// 14 și mai tiran și mai varvar nu era om C,D,E,G/ *după* vremi *ad.* ca acela E/ Că de ar fi fost ajunsu acela C/ Că de ar fi luat acela domniia D//15 în Moldova]în țară C,D, *lipsește* E/ *repetă* pînă B//16 nu ar fi C/ *lipsește* viu în țară C// 17 62]52 C, 63 D,G, 67 M, *lipsește* E,P/ *lipsește* vodă M,P// 17—18 avea Brîncovanul pre Moldova și pre boerii moldoveni M,P/ avea Brîncoveanul-vodă pe țară și pe boiarii Moldovii C,D,E,G// 18 Ce]Însă P/ nu s-au îndurat]n-au ⟨nu i-au P⟩ agiutat M,P// 19 *lipsește* că M,P/ Veziriul au dat răspunsu M,P// 20 nu va] n-a C/ de va ⟨a P⟩ și mazîli M,P// 21 voevod[1-2] M/ va pune D,E/ *lipsește* Costantin C,M,P/ pe alții n-a pune C// 23 67]53 C, 64 D,G, 68 M, 57 P/ Auzind]Luund C,D,M,P/ viziriul C/ *lipsește* de la veziriul M,P/ spătariul C// 24—25 *lipsește* nu l-au mai încăput... pe Dumitrașco beizadea M,P// 25 numai ce M,P//

i-au căutat a să lipi iar de Costantin Duca-vodă, să-l scoată la domnie.

68. Nu știu ce vom dzice, nenorocirea Țării Moldovii, au mînie lui Dumnezeu. Să tîmplas⟨ă⟩ la acéia vréme de ținea gazdă solul nemțăscu în casăli lui Costantin Ducăi-vodă. Și i să rugă acelui sol, țiind gazdă la dînsul, f· 283 de au grăit solul / veziriului să-l facă domnu pre Costantin Duca-vodă. Și atuncea veziriul îl ținea la mare cinste pre acel sol; și numai ce i-au căutat a-i face voîa, puindu-s⟨ă⟩ chizeși munténii și agiutîndu-l și cu bani.

69. Vinit-au atuncea la Iași, la Antiohii-vodă, și alt sol micu, moscal, de la Țarigrad, careli mersése pe la Azacu pe apă cu un galion. Și turcilor nu le părea bine undé l-au văzut că a vinit pre apă, de au deșchis drumul pe apă și au învățat a face galioane și ei. Și mult să mira și să strîngea noroade de priviia acel galion moschicescu, că nici cu gîndul nu gîndiia, netocma să vază galion moschicescu să vie la Țarigrad. Și auziia mai înnainte că facu moscalii galioane, dar nu credea; dar atuncea l-au văzut și cu ochii.

---

1 *lipsește* iar M,P/ voevod M//1—2 ca să-l scoată la domniia Moldovii M,P// 3 68]54 C, 65 D,G, 69 M, 58 P/ *lipsește* Nu știu... mînie lui Dumnezeu M,P/ vom]voiu D/ *lipsește* Moldovii C,D// 4 mîniia C/ lui Dumnezeu au fost. Că să tîmplasă E/ tîmplasîe C// 5—10 Un sol nemțăsc era în gazdă la Costantin Duca voevoda. Duca voevoda *s*-au rugat acelui sol să-i isprăvască di la viziriul domnie Moldovii. Viziriul pre acel sol îl ave la mari cinsti. Deci mergînd solul la viziriul l-au rugat pentru Duca voievod. Și numai ce i-au căutat viziriul a-i faci pre voe solului; iar muntenii îndată s-au și pus chizăși pentru Duca ⟨voivoda M⟩ și și cu bani gata l-au agiutorat M,P// 5 casăle C/ *lipsește* lui Costantin C//6 Deci să rugă G// 6—7 Și află vréme Costantin Duca-vodă de să rugă acelui sol țiind gazdă în casăli lui, la dînsul ⟨la dînsul, în casăli lui D⟩ de au grăit viziriului C,D// 7 *lipsește* pre Costantin Duca-vodă C,D// 8 *lipsește* atuncea G/ viziriul C/ la cinste mare C,D,E/ *lipsește* și D/ pre voîe D/ puindu-să C//10 *după* munténii *ad.* pentru Costantin Duca-vodă C/ *repetă* și[1] C/ ajutorindu-l C,D, agiutorindu-l E,G// 11 69]55 C, 66 D, G, 70 M, 60 P/ *lipsește* Vinit-au ... la Antiohii-vodă și alt M,P/ Iară după acéia vinit-au E// 11—12 Vinit-au și alt sol mic, moscal, de la Țarigrad, pin Iași, la Antiohii-vodă, carele mersésîe C,D// 11—13 Un sol mic, moschicescu, triimis di la moscali au mers pre la Azac pre apă cu gallionul pînă la Țarigrad. Iar turcilor M,P// 13 cu galionul C,D/ nu le-au părut M,P// 14 undé]dacă M,P/ au vinit C,D, au vinit cu gallionul pre apă M,P/ pe C/ de]și M,P//15 *lipsește* pe apă M,P, s-au învățat C,D,G, și pentru că s-au învățat ⟨moscalii P⟩ M,P/ și ei galioane G/ *lipsește* și ei M,P/ ei]îei C/ miera E// 16 năroade E/ și s-au strîns norod mult M,P/ acel]la acel M,P/ *lipsește* moschicescu C,D,E,G,M,P// 17 că]de vremi că M,P/ nu gîndiia]nu le era C,D/ nici în gînd nu le era cum că vor vide în Țarigrad gallioani moschicești M,P// 18 viîe C/ înnainte vréme C// 18—19 Ei întîi auzie cum că s-au învățat moscalii și fac gallioani; iar atunce M,P// 19 dar]iar C,D,G// 20 *după* ochii *ad.* lor, și pentru acee mult să minuna MP//

Ce întorcîndu-s⟨ă⟩ acel sol, pe uscat, pin Iași, l-au cinstit Antiohii-vodă după obiceai și după cinste. I-au spus acel sol că iaste mazil, că înțălesése din solul nemțăscu pentru aceasta.

Numai nici de un folos nu i-au fost lui Antiohii-vodă că i-au spus, că cum au purces solul din Iași, iară a doa zi i-au și sosit un capegi-bașe cu maziliia.

70. Căutați acum de socotiți cea fără de năroc țară și oameni; că numai șapte, optu luni didése Dumnezeu de era răsuflaré în țară și să bucuras⟨ă⟩ țara tare. Dară de ar fi ținut șeapte, optu ani, sau zéce așia, n-ar fi putut oamenii și dobitoacéli încăpea în țară.

71. Dar Dumnezeu nu va să iarte păcatul și greșala aceștii țări, tot mai mare, și mai rău, și mai amar, și mai suspin să adaoge.

Decii cum déde maziliia, îndată și apucară porțili și începură a căuta pre Bogdan hatmanul și pre Iordachi Rusăt vistiernicul, cu ferman făcut de la Poartă, Costantin Duca-vodă și cu munténii.

Și să strînsără într-un ceas slujitori⟨i⟩, de-i pusă capegi-

---

1 întorcîndu-să C/ acel sol]solul C, *lipsește* D,G/ *după* uscat *ad.* și viind C// 1—4 Acest sol moschicescu di la Țarigrad au vinit pre uscat ⟨pre uscat au venit P⟩ prin Eși; și l-au priimit Antiohii voivoda cu mari cinsti. Și după cinsti au spus lui Antiohii voivoda (că și lui îi spusăsi solul nemțăscu) cum că esti mazil M,P// 2 Antiohi C// 3 *după* sol *ad.* lui Antiohii-vodă C înțălesésie C// 5—7 Numai cît s-au pornit solul cel moschicescu, a dao zi au și au și sosit M,P// 6 *lipsește* că i-au spus G/ că cum l-au pornit din Iași pe sol, iară C,D// 7 i-au]au G/ *lipsește* un E,G/ bașia C,E, *lipsește* M,P/ mazilie C// 8 70]56 C, 67 D,G, 72 M, 61 P/ cîa C// 8—12 Videți acmu, fraților, ci țară nenorocită iasti aceasta; că numai în opt luni dăruisă Dumnezău răsuflare în țară și în oamini și toți să bucurasă. Dar cînd ar fi fost tot așa în zăci ani, apoi atunce întru adivăr că n-ar fi putut o⟨a⟩minii și dobito⟨a⟩cile să încapă în toată Moldova M,P// 9 șepte D,E/ opt C/ didésîe C//10 răsuflare C/ bucurasă C/ Dar C// 11 șapte C, șepte D/ opt C dzéce ani tot așia E/ așa C//12 dobitoaceli C// 13 71]68 D,G, 73 M, 62 P, *lipsește* C/ Dar]Însă M,P/ erte D/ greșalile M,P// 14 țări, și pentru acee încă și mai mult să adăoge greutate⟨a⟩ ei și suspinul ⟨suspinurile P⟩ săracilor M,P/ mare]tare E,G/ și amar C,D,G// 16 mazilie C/ porțile C/ apucară de închisără porțile la curte domniască și începură E/ În ci cias vini mazilie, îndată încuiară porțile curții și au și început M,P// 17 căuta]cerca M,P/ pe$^{1-2}$ C/ *lipsește* hatmanul C,M,P// 18 *lipsește* Rusăt vistiernicul C/ de la Poartă, după cerire Ducăi voivoda și a munteniilor M,P/ de Costantin D// 20 slujitorii C/ de-i]și-i C//20—r.6 din p. urm. Capigiul îndată au strîns slujitorii și i-au pus păzitori înprejurul curții, ca să poată prindi pre Bogdan și pre Iordachi Rusăt. Iar ei șăde în casă la doamna. Și măcar că capigi-bașa era om înpărătesc și știe că acei doi boeri sînt mistuiți la doamna, însă nu îndrăznie să meargă acolo și să-i prinzi. Grecii acmu întră prin casăle boerești și dau hîrtii și slugilor boerești și fac și alte lucruri necuvioasă. Și pentru acee, măcar că sînt creștini, însă sînt mai răi dicît păgînii M,P//

başe împregiurul curţii domneşti de sta de străjuĭa să prindă pre acei doi boiari, pre Bogdan şi pre Iordachi. Iar acei doi boiari şidea în casă la doamna, mistuiţi, ascunşi, şi nu cuteza capegi başĭa să între în casă la doamna să-i ĭa de grumazi, că-i oblicis⟨ă⟩ că sînt acolo. Şi era turcu om împărătescu!

72. Iară a triĭa zi au stătut Antiohii-vodă de au mijlocit lucrul cu boiarii carii fusése pribégi, carii mai sus s-au scris că au vinit la mila lui, şi cu alţi boiari de ţară ce s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ în Iaşi din capete, anumé Vasilaşco Cantacozino spatar şi cu frate-său Ilie Cantacozino vis⟨tiernic⟩ şi cu Ioniţă sărdariul, ficior lui Miron Costin logofătului, şi Antiohii hatmanului şi Lupul, ficior lui Gavriliţă // visternicul.

ms. 253, f. 289 15 Vorovit-au cu toţi cu acesştea şi i-au poftit şi i-au rugat pentru Bogdan şi pentru Iordachi. Déce acesştii boĭarii n-au putut călca voĭa lui Antiohi-vodă, şi măcar c-avuses⟨ă⟩ mult supăr de Bogdan şi dé Iordachi, întîiu Ioniţ⟨ă⟩ sărdarul, sîn Miron Costîn, avînd maré ran⟨ă⟩ în inema lui pentru tăere tătîne-său, lui Miron logofătul, în vréme lui Cantemir-vodă, că mai mult era prepusul de Bogdan şi de Iordachi c-ar hi îndemnat pe Cantemir-vodă atuncea de au perit tat⟨ă⟩-său. Şi acmu, vădzind rug⟨ă⟩minte lui

---

1 başĭa C/ împregiurul C/ *lipseşte* domneşti C/ sta şi străjuĭa E// 1—2 sta şi străjuĭa pre aceĭ doi boĭari, pre Bogdan şi pre Iordachi ca să-i prindă C,D// 3 *lipseşte* doi C,D,E,G// 4 *lipseşte* ascunşi C,D// 5 oblicisă C// 6 *după* turcu *ad.* agă E/împărătescu C// 7 72]57 C, 69 D,G, 75 M, 64 P/ Iar C, *lipseşte* M,P// 7—2 A trie zi Antiohi voivoda s-au rugat boerilor celor ⟨ce au fost P⟩ pribegi şi celoralalţi boeri din ţară pentru Bogdan şi pentru Iordachi Rusăt, să facă o mijlociri şi să-i scoată din curti. Deci boerii, măcar că mulţi ave ⟨mari M⟩ pizmă asupra acestor doi boeri, pentru multi neagiunsuri ci le-au făcut, n-au putut călca rugăminte lui Antiohii voevoda. Şi pentru acce s-au sfătuit cu toţii şi i-au înbrăcat M,P// 8 *ad. marginal* lucrul D/ fusésie C] au fost E/ ce s-au scris mai sus C,E,G, ce s-au pomenit mai sus D// 10 să tîmplasă C/ *ante* anumé: 58 C, 73 E, 70 G/ Vasilaşco spătariul Cantacozino C/ Vasilie D,G// 11 spătariul D//11—12 *lipseşte* cu$^{1-2}$ C,D,E, *lipseşte* cu^{2} G//12 *lipseşte* vis⟨tiernic⟩ C,D,E,G/ ficiorul lui Miron logofătul C/ logofătul D// 13 Antiohii Jora hatmanul C,D/ Antitohii B/ Lupul Costachi C/ ficior lui]sîn C/ Lupul vistérnicul, ficior lui Gavriliţă Costachi vornicul D/ visternicul]vornicul B,C,E,G// 15 Vorovit-au Antiohii-vodă B,C,D,E,G/ cu aceşti boiari ⟨boĭari C⟩ B,C,D,E,G// 16 pentru hatmanul Bogdan şi pentru Iordachi vistiernicul Rusăt C/ Decii aceşti B,C/ boiari B, boĭari C// 17 Antiohii B, Antiohie C/ că avusése B, că avusésie C// 18 de B,C/ întîi B,C// 18—19 întîi feciorul lui Miron logofătul, Ioniţă sărdariul, avînd G/ Ioniţă sărdariul B,C// 19 sîn]ficiorul lui B,C,D, ficior lui E/ Costin logofătul B,C,D,E/ mare rană B,C/ inima B,C/ pentru tăĭarea capului tătîne său B,C,D,E,G// 20 *lipseşte* lui E/ Miron Costin logofătul B,G/ vrémĭa C//21 multu C// 21—22 de$^{1-2}$]pre B,C,E,G/ prepusul pre Bogdan hatmanul şi pre Iordachi vistiernicul Rusăt că ar fi îndemnat ĭei pre C//22 că ar fi îndemnat ei pre B// 23 *după* tat⟨ă⟩-său *ad.* Miron logofătul B,C,E,G/ acum C, *lipseşte* B/ văzind B/ rugămintea B, rugăminte C//

Antiohi-vodă, le-u lăsat toate gios ş-au sfătuit cu toţii. Şi eşindu sara la gazde, au înbrăcat pe Bogdan şi pe Iordachi în haine pro⟨a⟩ste, şi s-au făcut în loc dé slugii de-u mărsu dup-acei boiarii pen mijlocul slujitorilor, pînă au eşit pe po⟨a⟩rtă afar⟨ă⟩.

70. Însă fiindu şi baş-bulubaş de casa lui Antiohi-vodă, s-au agiunsu şi cu dînsul, de-u pus nişté slujitori ca acie, cu plată, de n-au luat taré sama, cînd au eşit. Decé hatmanul Bogdan, dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la gazda Lupului visternicul, îndat-au încălecat cu cîteva slugii ş-au fugit
f. 289v în Ţara/Leşască. Iară Iordachi Rusăt visternicul au mărsu dup⟨ă⟩ Ilei comisul Ca⟨n⟩tacozino pîn'la gazdă pe gios, şi n-au putut încăleca şi el, ca Bogdan, să fug⟨ă⟩, fiind om bătrîn şi slab.

Ş-au purces Ca⟨n⟩tacozino la ţar⟨ă⟩, şi aşea într-o cuhne l-au ascunsu, şi apoi au fugit şi Ilie, pentru voîa lui Iordachi, dépréun⟨ă⟩. Şi l-au dus pen Hangu, ş-au trecut în Ţara Leşască amîndoi; şi aşea li s-au tîmplat de au scăpat.

71. Iară Antiohi-vodă s-au gătit ş-au purces la Ţarigrad, înpreun⟨ă⟩ cu capegi-baş. Ş-au domnitu 5 ani

---

1 Antiohii B,C/ le-u]li-au B,C/ jos C/ şi au sfătuit B,C/ cu toţii C, *lipseşte* B,E,G// 2 eşind C/ eşind boiarii sara pre la gazde D/ eşind boiarii G/ pre$^{1-2}$ C/ pre Iordachi şi pre Bogdan G// 3 în]cu M,P/ proaste B,C/ şi]iar ei M,P/ locu de slugi B,C/ de au mărsu B,C, *lipseşte* E//4 după B,C// 3—5 de slugi, mergînd după boeri. Şi aşa au trecut prin toţi slujitorii, pînă ci au eşit M,P// 4 aceî]ceîalalţi C,D,E/ boiari B, boiari C/ pin B, prin C// 5 poartă B,C/ afară B,C// 6 70]74 B,E,G, 59 C, 71 D, 76 M, 65 P/ *lipseşte* Însă D/ fiind C/ baş-bulucbaş B,C/ Antiohii B,C// 6—8 *lipseşte* Însă fiindu şi ... cînd au eşit M,P// 7 ajunsu C/ de au pus B,C/ nişte B, néşte C/ acéia B, aceîa C// 8 n-au pre luat tare sama C/ tare B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 9 după B,C/ Lupului Costachi vistiernicului C,E// 10 îndată B,C/ slugi B, slugi a lui C/ şi au fugit B,C] şi s-au dus M,P//11 Iar B,C/ vistiernicul C/ au mărsu]au eşit de au mărsu D//12 după B,C/ Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cant⟨acuzino⟩ comis G, comisul Iliie Cantacozino M,P/ pînă B,C/ jos C/ *lipseşte* pîn'la gazdă pe gios M,P// 13 încăleca pe ⟨pre C⟩ cal B,C// 13—14 şi fiind om bătrîn n-au putut să încalice şi să fugă cu Bogdan M,P/ fugă B,C/ fiindu B/ slabu B,C// 15 Şi au B,C/ Cantacozino B, Cantacozino Ilie comisul C, Ilii Cantacozino M,P/ ţară B,C/ aşîa B, apa C, *lipseşte* M,P/ întru o B// 16 cuhne]cociue B,E, cociuîe C,G// 16—18 l-au ascuns într-o cuhni şi l-au dus pînă la Hang. Şi di acolo pentru voe lui Iordachi au fugit amîndoi în Ţara Leşască M,P// 16 *după* ascunsu *ad.* pre Iordachi vistiernicul C, pre Iordachi D/ Ilie Cantacozino B,E,G// 17 Iordachi Rusăt visternicul B,E,G/ dinpreună B,C, *lipseşte* D/ l-au]s-au B,C,E,G/ pen]pin B, prin C/ ş-au]şi au B,C//18 Leşască]Unguriască B,G//18—19 şi aşîa s-au tîmplat de au scăpat aceşti boiari B,E,G, *lipseşte* M,P/ aşîa C/ *după* întîmplat *ad.* acestor boiari D// 20 71]75 B,E, 60 C, 72 D,G, 77 M, 66 P/ *lipseşte* Iară Antiohii B,C/ voevoda M/ şi au purces B,C// 20—21 ş-au purces cu capigi-başa la Ţarigrad M/ *lipseşte* Iară Antiohi-vodă... cu capegi-baş P// 21 înpreun⟨ă⟩ dinpreună B,C/ başe B,E, başîa C/ Şi au domnit B,C, Domnit-au Antiohii voivoda M,P/ cinci B,C//

făr⟨ă⟩ 3 luni. Şi păre tuturor rău de dînsul, şi-l pomenie de domnu bun, pînă în dzua dé astădzii, că ave năroc la toate bucateli, de să făcea în dzileli lui. Nicé boal⟨ă⟩ în bucate nu era, şi stupii nici într-o var⟨ă⟩ nu s-au făcut răi. Acestu năroc avu Antiohi-vodă, şi plată de la turcii pentru slujbé ce au făcut, i-au plătit cu mazîlie.

DOMNIÍA A DOO A LUI COSTANTIN DUCA-VODĂ, LEAT 7209 ⟨= 1700⟩, SĂP⟨TEMVRIE⟩ 14. CAP 86

Zaci⟨alo⟩ 1. Costantin Duca-vodă, dac⟨ă⟩ înbrăcă
f. 290 căftan de la / Po⟨a⟩rtă, cu cheltuiala şi agiutorul muntenilor, fecea iar cheltuial⟨ă⟩ maré. Şi cu datorie a domn⟨i⟩ei cei dintîiu neplătită, să-ncărcă de s⟨ă⟩ feci o somă maré de bani, şi-ndatori ţara şi pe vaci, şi pe oi, şi pe mieré, şi pe cear⟨ă⟩, de luo bani de la neguţitori.

2. Şi dacă-i vinii vesştea c-au scăpat Bogdan hatmanul şi Iordachi Rusăt visternicul, să otrăvii de mînie pe camaicanei din Iaşi, căci i-au scăpat pe cei doi boíarii.

---

1 fără de B,D,E, fără C/ trii B,C/ Şi ⟨le B⟩ părea rău tuturor B,C,E,G/ de dînsul]de maziliía lui Antiohii-vodă C, *lipseşte* B,E,G/pomeniía B//2 pînă]şi pînă D/ şi-l pomenescu pînă în zioa de astăzi de domnu bun C// 1—4 Şi tuturor le-au părut ⟨le păre P⟩ rău pentru mazilie lui; şi şi pînă astăzi toţi îl pominescu că au fost domnu bun şi milostiv. În zîlile lui dobito⟨a⟩ci s-au făcut multi. Boală într-însile n-au fost; stupii M,P// 2 zioa de astăzi B/ că]şi C/ avea B,C// 3 *lipseşte* de D/ zilele C/ Nici B,C/ boală B,C//4 bucate] vite D/ *după* stupii *ad.* tot buni s-au făcut C, să făcea buni D/ vară B,C// 5 *după* răi *ad.* cît au domnit în cinci ani D/ Acest B,C/ avu]au avut B,E,G,M,P/Antiohii B,C/ voevoda M/ turci B,C// 6 slujbe B,C/ ei i-au plătit B,E,G/ maziliía B,C// 5—6 voevoda, că pentru slujbile lui cile mari şi multe i-au ⟨au P⟩ plătit torcii cu mazilie M,P// 7 A doa domnii M,P/ doa B,C/ Ducăi E/ voivod M// 8 leat]anul B,E, în anul C,D,G, *lipseşte* M,P/ septemvrie C, septemvrii în patrusprăzéci zile B,E, *lipseşte* M,P/ cap 89 D, cap 91 P, *ad. ulterior* cap 90 B, *lipseşte* E,G,M// 9 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,M,P/ voevoda M/ dacă B,C]după ce M,P/ au înbrăcat B,D,G,M,P//10 caftan C, caftan de domniie B,E,G,M,P/ de la Poartă B, *lipseşte* M,P/ agiutoriul ⟨ajutoriul⟩ munténilor B,C, agiutoriul Brîncovanului-vodă, a munténilor D// 11 feace iar C, au făcut iar B,D,E,G, iarăş au făcut M,P/ cheltuială mare B,C/ datoriia domniii ceii dintîi B,C// 11—14 mari cheltuială. Deci cu această cheltuială şi cu datorii ce veche di la domnie ce dintîiu s-au făcut o somă mari di bani şi încă a şi mai îndatorit ţara pre vaci, oi, pre miere, pre ceară de la neguţitori M,P// 12 încărcă B,C/ de să feace C, de s-au făcut B,E,G//13 mare B,C/ îndatori B,C//14 miíare B, miíaré C/ ceară B,C/ de luoí C, de au luat B,E,G// 15 dacă i-au vinit véste B,E,G, dacă îi vini véste C/ c-au]că au B,C/ scăpatu B/ S-au înştiinţat Duca voevoda că au scăpat M,P/ hatmanul Bogdan C,E/ *lipseşte* hatmanul G// 16 şi]şi cu B,E,M, şi pre C/ vistiernicul C, *lipseşte* G,M,P/ să otrăviía de ciudă şi de mîniíe B, să otrăviía de mîniíe şi de ciudă C/ pre C// 17 caimacamii B,C/ pe boiarii caimacami G/ căci]pentru cé B,E,G/ pre acei B,E, pe acíei C/ boiari B, boíari C//

Şi s⟨ă⟩ mînier⟨ă⟩ şi le păru rău şi muntenilor că i-au scăpat şi nu ş-au putut feci cheful pizmei cei vechi. Căci sfatul lor cu Duca-vodă gîndie că vor găsi la dînşii mult⟨e⟩ averi, să-ş plătiască nevoe şi datorie ce ave dup⟨ă⟩ cap. Şi acel sfat şi gînd dede Dumnedzău de nu-i fu nice de un folos.

3. Şi dup⟨ă⟩ ce vini în Ĭaşi, pus⟨ă⟩ boĭarii dup⟨ă⟩ obiceiu anumé: pe Ion Buhuş, vărul lui, vel-log⟨o⟩făt, şi pe Mitre vel-vornic dé Ţara de Gios, pe Pavăl Ciocîrlan vel-vornic de Ţara de Sus, pe Neculaiu Costîn, cumnatu-său, hatman, pé Panaite Morona vel-pos⟨telnic⟩, pe Cuzea vel-spăt-⟨ar⟩, pe Savin Zmucil⟨ă⟩ vel-ban, pe Gavril Miclescul vel-păharnic, pe Gheorghiţă Mitre vel-vist⟨er-
f. 290v nic⟩, / pe Pătraşco Zosin vel-stolnic, pe Manolachi Hristo-verghii vel-comis. Aceştea era boerii lui Costantin Ducăi-vodă. Numai mai aleşi din toţi era la sfat Panaite Morona pos⟨telnicul⟩, că s⟨ă⟩ potrivie cu stăpînu-său la o fire.

---

1 *lipseşte* Şi G/ să mîniiară B,C, să mîniiară şi munténii D/ păru]părea B,C,D/ munténilor B,C// 16—6 şi numai cît nu să otrăvie di ciudă şi foarte s-au mîniiat asupra caimacamilor. Mînietu-s-au şi muntenii, căci ei înpreună cu Duca voevod hotărîră să omoară pre Bogdan şi pre Rosăt Iordachi. Şi cu toată avére acelor doi boeri să-şi plătească ⟨Iordachi Rusăt, ca să-ş răsplătească şi toată avere acelor doi boeri, să-şi răsplătească P⟩ datorie lor cea multă. Ci Dumnezău n-au vrut aşa M,P// 2 face B,C/ chieful B/ cheful lor a pizmii ceii véchi C/ pizmii B// 2—3 ceii vechi ce avea. Pentru că sfatul lor cu Constantin Duca-vodă era şi să gîndiia B,E,G// 3 *după* vodă *ad.* era că C, era D/ gîndiia C/ dînşii]aceşti 2 boiari G/ multă avére B, multă avere C,D,E// 4 plătiască nevoia B,C/ datoriia B,C/ avea B,C/ după B,C// 5 gîndu B/ déde C]au dat B,E,G/ Dumnezeu B,C/ nu-i fu]nu i-au fost B,E,G/ nici B,C// 7 3]4 M/ Şi]iară B,E, *lipseşte* M,P/ după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domniie în Iaşi la scaonul domnescu, boerit-au şi el boiarii după B, după ce vini Costantin Duca-vodă C, după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domnie în Iaşi, la scaonul domnescu ⟨pusă G⟩ pus-au E,G/ pusă boĭari după C/ după²]pre G/ Costantin Duca voevoda, după ce au vinit în Eşi ⟨şi M⟩ s-au aşăzat în scaun ⟨şi P⟩ au boerit după obiceiu M,P/ obiceai B,C// 8 pre anume G, *lipseşte* M,P/ pe]pus-au pre B/ pre$^{1-2}$ C/ vărul lui]ce-i era văr primare B,G, văr primare ce-i era E/ pre vărul său Ioan Buhuş M,P/ *lipseşte* şi B,C,E,G,M,P// 9 pre Dumitraşco Mitre B,E,G/ *lipseşte* vel M,P/ *ad. marginal* vel-vornic E/ de B,C/ Jos C]Sus P/ pre B,C// 9—10 *lipseşte* pe Pavăl Ciocîrlan... Ţara de Sus P// 10—11 pre$^{1-2}$ B,C/ pre cumnatu-său Nicolai Costin ⟨vel-G⟩ hatman B,E,G,M,P/ Nicolai Costin C/ Panaiotachi B,E,G, Panaitachi C//11 postelnic C/ pre$^{1-2}$ B,C// 12 spătar C/ Zmucilă C/ pre$^{1-2}$ B,C// 13 Micléscul B// 14 vistiernic C/ Zosim C, Zosim Başotă C,E,G/ stolnicu B/ pre² C/Hrisoverghi B,C,D,E,G, *lipseşte* P// 15 Aceştiia B,C/ boiarii B, boĭarii C]boeriile P/ Duca B,G,M,P//16 voevoda P/ *după* vodă *ad.* în domniia a doa B,E,G, în a doa domniie C/ Numai]Iară B,E,G, Însă P/ ales B,C,D,E,G/ din]dintru G/ la sfat era C,M,P/ Panaitachi B,E,G, Panaitachi C/ Muruna P//17 postelnicul C, vel-post⟨elnic⟩ B,E,G, *lipseşte* M,P/ că să ⟨şi B,E,G⟩ potriviia B,C,E,G/ că să lovie la fire cu stăpînul său M,P//

4. Decé, dup⟨ă⟩ ce boïarii, îndat⟨ă⟩ triimis⟨ă⟩ boïarii la Po⟨a⟩rtă cu pîră asupra lui Antiohi-vodă ş-a frăţîne-său, lui Dumitraşco, cu multe năpăsştii şi pricini făr⟨ă⟩ dé calé. Şi-nvăţa pe boerii, cu de frica, de-í pîrîe, fiind şi munteni⟨i⟩ învăţători şi agiutori la pîr⟨ă⟩. Şi deodată îl închisără turcei pe Antiohi-vodă. Că Antiohi-vodă, cînd s-au mazîlit, mai mult de 27 de pungi de bani în casa lui n-ave, măcar că fuses⟨e⟩ domnu cincii anii, şi n-ave cu ce să s⟨ă⟩ sprejînească de neprietini, dup⟨ă⟩ cumu-i obiceiul turcilo⟨r⟩, de-l faci prietin cu darea. Pe cestu lucru să poate socotii că Ant⟨i⟩ohi-vodă era om bun şi nelacom. Unde să ⟨să⟩ găsască altul dé potriva lui să fie!

5. Dumnedzău nu-l lăs⟨ă⟩ mult în pede⟨a⟩psă, că s⟨ă⟩ schimbă Po⟨a⟩rta, şi-ş tocmir⟨ă⟩ Cantemiresştii trebili, şi eşii de la-nchiso⟨a⟩re Ant⟨i⟩ohi-vodă.

f. 291 Iar Duca-vodă, dac-audzii / că şed Cantemiresştii la casăli lor cu paci, îndată să-mbrăc⟨ă⟩ cu cămeşé dé

1 4]5 M/ Decii după ce BC/ boeri boiarii B,E, boeri boerii C, au boerit boiarii G/ îndată trimisă boïari C/ boiari B/ Costandin Duca voivoda îndată au triimes boeri M,P// 2 Poartă B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M/ şi a C]şi asupra B,G,M,P// 3 a lui Dumitraşco bezăidïa M,P/ Dumitraşco beizadea B,C,D,E,G/ năpăşti P, C/ *lipseşte* năpăşti şi E// 4 fără de B,C/ cale C/ de calé şi fără de ispravă E/ învăţa B,C//4—5 Pre boeri cu de-a frica i-au făcut di l-au pîrît, fiind şi muntenii întru ajutoriu M,P/ pre B/ boiari B, boïari C/ dé frica B, di-a frica C/ pîrîïa B,C//5 munténii B,C/ *după* învăţători *ad.* şi îndemnători B/ agiutoriu B/ la pîră B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Şi M,P//6 turcii B,C/ Turcii diodată au închis pre Antiohii voevoda M,P/ pre Antiohii B,C/ Antiohii[2] B,C//7 mazilit B,C/ de[1]decît D,G/ doaozăci şi şapte B,C/ pungi B,C// 6—10 Că Antohii voevoda, măcar că au domnit fără puţîn ⟨strîns cinci ani M⟩ însă la vreme ci l-au mazilit numai 27 pungi bani în toată casa lui au avut. Şi pentru acee nu ave cu ci să ⟨să M⟩ sprijiniască dispre pizmaşi ⟨vrăjmaşi P⟩, dę vremi că pre turcu cu datul banilor îndată-l faci priïatin M,P// 8 n-avea C] n-au avut B,E,G/ fusésïe C]au fost B,E,G/ cinci ani B,C// 9 nu avea B, n-avea C, cé B,C/ să să sprejiniască B,C/ *nepriïatini* B, *nepriïatini* C/ după C/ după cum iaste B,D,E,G// 10 obiceaiul B,C/ turcilor C/ face C/ priïatin B, priïatin C/ Pe acestu B, Pre acest C, Şi pe acest E,G// 11 să poate socoti B,C]să cunoaşti M,P/ Antiohii B,C/ voevoda au fost om bun, milostiv, iar nu lacom, de vremi că la mazilie lui numai atîţa bani au avut. M,P/ era]au fost B,G//12 şi n-au fost lacom G/ Undé B,C// 12—13 *lipseşte* Unde... să fie M,P/ să să găsască C]să să afle G/ de B,C//13 fiie C/ *după* fie *ad.* la acéste vremi B,E// 14 5]6 M/ Dumnezeu B, Iară Dumnezeu C, Ce Dumnezeu F/lăsă B, C/ pediapsă B,C/ Sfîntul Dumnezău s-au milostivit şi nu l-au lăsat M,P/ *lipseşte* că M,P// 15 să B,C/ s-au schimbat boeriile din Poartă. Cantimireştii ş-au tocmit trebile şi au eşit M,P/ Poarta B,C/ şi-ş tocmiră B, şi îş tocmiră C/ Cantimireştii B,C// 16 trebile B,C/ eşi B,C/ închisoare B, închisoaré C/ Antiohii B,C/ Ant⟨i⟩ohii Cantimir voevoda M,P// 17 Iar Costantin Duca-vodă B,E,G/ *lipseşte* Iar M,P/ dacă auzi B,C/ Cantimireştii B,C/ Duca voevoda s-au înştiinţat că Cantimireştii şăd la casăle lor M,P// 18 casăle B/ cu pacé B, cu pace C, cu pace în Ţarigrad E/ şi îndată s-au înbrăcat M,P/ să înbrăcă B,C/ cămése B, cămésïe C/ de B,C//

ghiiață. Deci și triimis⟨ă⟩ pe vlădica de Roman, anumé Lavrentii, la Bogdan și la Iordachi, în Țara Leșască, de le giur⟨ă⟩ și lé adeveri maré mil⟨ă⟩, și-i adusă în țar⟨ă⟩ la pămîntul lor, să trăiască cu paci.

6. Iară munteni⟨i⟩ triimite totdeauna la Duca-vodă de cerea datorie ce vechi și iastă noo, și nu le mai da nemic. Și de ce-l poftie sau ⟨î⟩l învăța, el nu-i asculta ca-n domnie dintîiu, nice să mira de dînșii. Ce s⟨ă⟩ mînier⟨ă⟩ și ei taré, și vădzind și pe Cantemiresștii c-au eșit de la-nchisoaré, le-au întrat și lor oaricé grij⟨ă⟩ de dînșii, și-și ar⟨ă⟩tar⟨ă⟩ obraz de făcur⟨ă⟩ paci cu taină, să nu știe Duca-vodă. Numai pace sulemenită, că, cînd le vinie muntenilor zamanul, tot îi înpedéca la trébii pe Cantemiresștii.

7. Și-ncepu Duca-vodă a sco⟨a⟩te grelé ⟨dări și⟩ mari pe țară, a-ndesi ciferturili ce lé scoses⟨ă⟩ Antiohi-vodă: din patru deder⟨ă⟩ opt într-un an, și oameni⟨i⟩ începur⟨ă⟩ a s⟨ă⟩ spărie și a fugii, și pe mazîli a-i îngrăuia

---

1 Decii B,C, Deci îndată M,P/ triimisă B,trimisă C/Avrinté A,Laurentie C,E,G/ triimisă Duca-vodă pre Lavrentie, episcopul de Roman, la Bogdan D//1-3 au trimes pre Lavrentii,episcopul de Roman, în Țara Leșască la Bogdan și la Iordachi di le-au giurat și le-au adiverit M, P//2 Iordachi vistiernicul C//3 le giură B,C]li-au giurat D/le adeveri B,C]li-au adeverit D/mare milă B,C//3-4 și i-au adus în Moldova,în patrie lor și trăe cu paci M,P/țară B, C// 4 trăiască] pitriacă B,E,G/ pacé B, pace C// 5 6]7 M/*lipsește* iară M,P/munténii B,C/ triimitea B, trimitea C/adesă triimete M,P/la Costantin Duca-vodă B,C,E,G/voevoda M// 6 de cerea]cerșînd M,P/datoriia cea véche C/datoriie ce avea la dînsul și de la domniia dintîi și de la domnie a doa și tot nu le mai da nemică B, datoriia cea ce făcusă la luarea domniii dintîi și la luarea domniii a doa și nu E/iastă]cea C,D,G,M,P/ noao C/și]iar el M,P/*lipsește* mai M,P/nemică C// 7de]di C/ cé îl poftiia B/ poftiia C/îl B,C/nu-i mai asculta G/ca în B,C]ca la M,P/domniia C// 8 dintii B,C/ nici B,C ,și nici M,P/să mîniiară C/mîniiară B//9 ei]îei C/tare B,C/văzindu B/ Drept acee și muntenii s-au mîniiat tari pre Duca voevoda și văzîndu M,P/ *lipsește* și[3] M,P/pre B/Cantimirești B, Cantemirești C/ că au B,C/închisoare B,închisoaré C//10 le-au]le au B,C/ oarece grije B,C//11 și îș arătară B/ arătară C, arătară și ei G/ de făcură C, de-ș făcură G/ pace B,C/paci cu Cantimiresștii, însă în taină M,P/nu știia C//12 Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ voevoda M/ Numai au făcut pacé suliimenită C, Dar pace acee era sulemenită M,P/suliminită B,E,/că]căci M,P/ cîndu B/ viniia B,C//13 munténilor B,C, *lipsește* G/zaman, atunce M,P/ *după* zamanul *ad.* pre voîa lor C/*lipsește* îi M,P/înpiedica B,C/trebi B,C/Cantimiresștii B,C// 15 7]8 M/ începu B,C/Costantin Duca-vodă B,C,E,G/scoate B,C/greli C/gréle dări și mari D//15-16 gréle și mari nevoi pe ⟨în G⟩ țară și începu a îndesi B,E,G/îndesi C// 15-1 Duca voevoda au început a sco⟨a⟩ti greli biruri pre țară și a desi ciferturi. Ant⟨i⟩ohii voivoda au luat cîti di patru ori într-un an, iar el di opt ori. Oaminii s-au spăriîat și au fugit; pre mazili iarăși i-au îngreuet cu mari dăjdi M,P//16 civerturile B, civerturili C/le scosése B,le scosesîe C/Antiohii B,C//17din patru civeturi D,E,G/déderă C/ *după* déderă *ad.* oamenii B,E,G//18 oamenii începură a să spăriîa B,C/fugi B,C/ și începu și pe mazili E,G,și pre mazili începu D/pre C/ mazili B,C/îngreuîa B,C//

f. 291[v] cu dăjdii grelé şi des⟨ă⟩. Şi pe Bogdan şi pe / Iordachi, totdeauna triimite la dînşei, de le lua împrumutări mari, pungii de bani, şi-nnapoi nu le mai da nemic. Şi nu ţinea giur⟨ă⟩mîntul, că era în prepusuri, dup⟨ă⟩ cum ĭasté acel obiceiu la toţi domnei, de au prepusuri pe unii boĭarii.

8. Atuncea Iordachi Rusăt visternicul, încuscrindu-s⟨ă⟩ cu Vas⟨i⟩lie vornicul Gavriliţ⟨ă⟩, feci sfat la nunta fiilor lor, ce vor feci să s⟨ă⟩ poată mîntui de acest domnu, că nu mai pot rădica nevoile.

Decé Vasilie vornicul, măcar că era la cinsté, dar pentru voĭa cuscru-său, lui Iordachi, îi întunecă minte şi-ndată să scul⟨ă⟩ cu toţii fraţîi lui, anumi Lupul şi Solomon şi Costachi, şi cu alţii boeri: Mih⟨a⟩lachi spătarul, ce fuses⟨e⟩ cumnat cu Antiohi-vodă, şi Ilie Frige-vacă spăt⟨arul⟩ şi cu alţii mulţii boeri, ca la vro 50 şi mai biné. Şi o sam⟨ă⟩ lovir⟨ă⟩ pe la Bogdan, pe la cas⟨ă⟩le lui pe la Ivesştii, neştiind Bogdan nemic, şi-l înbunar⟨ă⟩, cum vor să fugă şi s⟨ă⟩ c⟨e⟩ie pe Ant⟨i⟩ohi-vodă de la Po⟨a⟩rtă să le fie domnu. Şe-i credzu, şi fugii şi Bogdan cu dînşii în Ţara Munteniască. Cu toţii să dusăr⟨ă⟩. /

---

1 dăjdi gréle B,C/ şi dése B, şi désîe C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ pre hatmanul Bogdan C,D/ pre[1-2]la B,E,G,M,P/ pre Iordachi vistiernicul C,D// 2 totdeauna]adesi M,P/ trimitea C/dînşii B,C/ luoa C/ împrumutări B,C/ *lipseşte* mari M,P// 3 pungi B,C/ înnapoi B,C] apoi E/ nemică B,C// 3—4 pungi de bani; şi banii nu le mai întorce nimică. Au călcat giurămîntul, că era în prepusuri M,P// 4 giurămîntul B,C/ *după* prepusuri *ad.* aceşti boiari B/ după B,C//5 iaste acel obiceai B,C, iaste obiceaiul G//4–5 *lipseşte* dup⟨ă⟩ cum... pe unii boĭarii M,P//5 domnii B,C/ pre unii din B,C/ boiari B, boĭari C// 6 8]9 M,/ *lipseşte* Atuncea M,P/ vistiernicul B,C/ încuscrindu-să C]s-au încuscrit M,P// 7 Vasilie C/ *lipseşte* Gavriliţ⟨ă⟩ C/Vasilie Costachi vornicul, ficior lui Gavriliţă ⟨vornicul B⟩, féceră B,E/ Vasilie vornicul, ficior lui Gavriliţă D,G/ féceră C,D, făcură G/ lor]săi B,C,E,G/ Gavriliţă, şi fiind la nunta fiilor lor s-au sfătuit M,P// 8 face C/ să B,C/ acesta B,F/ *după* domnu *ad.* de Costantin Duca-vodă C// 9 pot]pute M,P/ *după* nevoile *ad.* nici îl mai pot sătura cu nemică B// 10 Decii B,C/ Vasilii B/ cinste B,C/ dar]ci M// 11 cuscrului său G,P/ *lipseşte* lui M/Iordachi vistiernicul C/ mintea C// 12 îndată B,C/să sculă B,C]s-au sculat M,P/ toţi fraţii B,C/ anumé B,C/ *lipseşte* şi[2] M,P//13 *lipseşte* şi[1] M,P/ Costantin G/ alţi boĭari C, alţi boiari anumé B/ Mihălachi Racoviţă spatar B,E,G, Mihălachi spătariul C//14 fusése B, fusésîe C/ Antiohii B,C/ *lipseşte* ce fuses⟨e⟩ cumnat cu Antiohi-vodă, şi M,P/ Ilie Dabije Ţifăscul Frige-vacă B,E,G, Ilie Ţifăscul Frige-vacă C//15 spătariul C, *lipseşte* B,E,G/ alţi C/ mulţi B,C/ boiari B, boĭari C// 15—19 spatar şi cu cielanţi, presti tot 50 boeri şi mai bini. S-au dus cu toţii la Bogdan, la Ivești, şi i-au spus că vor să fugă şi să ceară domnu M,P// 16 samă B,C/ loviră B,C/ hatmanul Bogdan C, Bogdan hatmanul D/ casăli B, casile C]casa D// 17 Iveşti B,C/ neştiindu B/nemică B,C/ îl înbunară B, îl înbunară cu cuvinte C// 18 să ceaie C, să ceară B,E,G/ pre B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M//19 Poartă B,C/ *lipseşte* să le fie domnu M,P/ Şi-i credzu C, Şi crezu B/ fugi B,C// 19—20 Şi au purces şi el cu dînşii şi s-au dus cu toţii în Ţara Ungurească⟨Muntenească P⟩ M,P// 20 toţii B,C/ dusără B,C//

f. 292 9. Iară Iordachi rămas⟨ă⟩ în Ĭaşii, cu maré grij⟨ă⟩, făcîndu-s⟨ă⟩ bun şi nu ştie nemic. Decii Duca-vodă, dac⟨ă⟩ vădzu aşea, să tulbură taré şi-ş aprinsă po⟨a⟩leli de to⟨a⟩te părţilé. Şi ce strînses⟨ă⟩ bani de la ţar⟨ă⟩, nu apucă a da pe la datornici, şi şi începu a triimite bani la Po⟨a⟩rtă şi la hanul şi la Isuf-paşea, sarascherul dé Baba. Şi isprăvii de sco⟨a⟩s⟨e⟩ ferman să-i ĭa pe toţii Duca-vodă de grumadzii din Ţara Muntene⟨a⟩scă. Ce şi Brîncovanul deodată nu-i déde, şi triimis⟨ă⟩, doo, trei rînduri jalobă la Po⟨a⟩rtă de ce le faci Duca-vodă, şi tot nu le ţinu în sam⟨ă⟩ Po⟨a⟩rta.

10. Decé Brîncovanul-vodă, vădzindu că nu lé poate isprăvi de la Po⟨a⟩rtă, stătu să lé fac⟨ă⟩ paci de la Duca vodă. Şi-i triimis⟨ă⟩ pe boĭarii la Focşeni să sştea împreun⟨ă⟩ cu căpitanul de Focşeni, să i le giuré şi s⟨ă⟩ tre⟨a⟩că în Moldova. Şi treimis⟨ă⟩ şi Duca-vodă pe Ioniţă hatmanul sîn Costîn şi pe Misail mitropolitul, de mar-

1 9]10 M/ *lipseşte* Iară M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G, vistiernicul Rusăt Iordachi C/ rămasă C]au rămas M,P/ Iaşi M,P/ *repetă* cu C/ cu mare grije B,C/ *lipseşte* M,P// 2 făcîndu-să C/ bun şi]cum că M,P/ şi]că B,E, şi că C, cum că D,G/ nu ştiie nemică B,C/ *după* nimică *ad.* Însă cu mari grijă dispre Duca voevoda M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 2—6 S-au înştiinţat Duca voevoda şi s-au turburat cu totul. Triimes-au bani la Poartă la hanul şi la Iusuf-paşa, sarascheriul de Baba M,P// 3 aşĭa B, aşa C/ turbură tare B,C/ poaleli B,C// 4 toate părţile B,C/ cé B/ strînsése B, strînsésie C/ ţară B,C/ n-au apucat să dea C// 5 şi au şi început C/ triimité B, trimite C/ Poartă B,C// 6 *lipseşte* şi la hanul C/Iusuf-paşa ⟨paşe B⟩ sarascheriul de ⟨de la C⟩ B,C/ isprăvi B, isprăvi Costantin Duca-vodă C//7 de scoas⟨ă⟩ ferman B,C/ *lipseşte* G// 6—8 Şi ş-au isprăvit ferman să-ş ie pre toţi boerii din Ţara Munteniască M,P// 7—8 să ĭa pre toţi boĭarii carii pribégisă din Ţara Munteniască de grumazi C/ toţi B/ pre toţi boiarii Costantin Duca-vodă E/ Costantin Duca-vodă B, *lipseşte* G/ grumazi B// 8 Munteniască B/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G/ nu-i déde]nu i-au dat C//9 triimisă B, trimisă C/ în doao, trii rînduri B,D,E,G, *lipseşte* C// 8—10 *lipseşte* Ce şi Brîncovanul... ţinu în sam⟨ă⟩ Po⟨a⟩rta M,P// 9 Poartă B,C// 10 di cé le face B, di ce le făcea C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/, ţinură G/ samă B,C/ Poarta B,C// 11 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Brîncoveanul-vodă B, C/ văzind B,C/ le B,C// 11—3 Brîncovanul, domnul muntenescu, neputîndu isprăvi nimică la Poartă, au poprit din boeri, anumi pre Vasili Costachi vornic, ⟨pe P⟩ Bogdan hatmanul, Mihălachi Racoviţă, spătar, Ilii Frige-vacă şi pre Macsut post⟨elnicul⟩, că să teme să nu-i omoare Duca voivoda. Iar pre cielanţi pre toţi i-au trimes la Focşani, înpreună cu căpitanul de Focşani, ca să le giuri dispre parte Ducăi voivoda cum că nu le-a faci nimică, şi apoi să tre⟨a⟩că în Moldova. Trimes-au şi Duca voevoda pre Misail mitropolitul şi pre Ioniţă hatmanul, feciorul lui Costin, cari viind la Focşani au giurat boerilor ⟨cum P⟩ că nu le-a faci nimică rău Duca voevoda. Şi aşa toţi boerii acie au trecut în Moldova, la casăle lor. M,P// 12 Poartă B,C/ le facă B,C/ pacé B, pace C/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 13 triimisă B, trimisă C/ pre C/ boiari B, boĭari C/ Focşani B,C/ înpreună B,C// 14 Focşani B, Focşĭani C/ să le giure B,C,D,E/ să triacă B,C// 15 triimis⟨ă⟩ B, trimisă C/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ pre C// 16 pre hatmanul Ioniţă B,E,G/ Ioniţă C/ sîn Costîn]ficior lui Miron Costin logofătul B,C,D,E, feciorul lui Miron logofăt G/ mitropolitul Misail B,C//

săr⟨ă⟩ la Focşeni de giurar⟨ă⟩ boerilor că nu l-e fi nemic despre domnul Costantin Duka-vodă.

Şi trecur⟨ă⟩ boïarii toţi în Moldova la casălé lor. Însă
f. 292v nu-i dede pe toţii ce ĭera / mai cu prepus şi mai capete, ce-i mistui Brîncovanul pe acie de cătră capegii-başe ce vinis⟨ă⟩ să-i ĭa, anumé pe Vas⟨i⟩lie Costachi vornicul şi pe Bogdan hatmanul şi pe Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩ şi pe Ilie stolnicul Frige vac⟨ă⟩ şi pe Macsut postelnicul. Pe acesşte îi poprii Brîncovanul, că s⟨ă⟩ temea să nu-i omoar⟨ă⟩. Iar Costantin Duca-vodă, vădzind că nu i-au dat pe acie, iar s-au apucat dé pîr⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă mai taré pe Brîncovanul, cu jalob⟨ă⟩.

11. Deci Iordachi, din Ĭaşi, iar pe tainä au îndemnat pe alţii boïarii, ş-au fugit în Ţara Ungure⟨a⟩scă, anumé Ilie Ca⟨n⟩tacozino şi Balşé şi Ursachi şi Ion Sturdzea şi alţii. Şi pe alţii îndemnă de fugir⟨ă⟩ în Ţara Leşască, anumé pe Macrei banul şi pe Ghiorghiţă comisul şi Pilat şetrarul şi alţii mai mici din căpitinei.

Deci dac⟨ă⟩ înţeles⟨ă⟩ Duca-vodă cum c-au fugit boïari⟨i⟩ şi-n Ţara Ungure⟨a⟩scă şi-n Ţara Leşască, i

1 marsără B,C/Focşani B,C/de]şi G/giurară B,C/boiarilor B, boïarilor C/ nu le va fi nemică B,D, nu li-a fi nemică C// 3 trecură B,C/ casăli B, casăle C// 4 Însă Brîncoveanul-vodă nu-i déde B,E,G, Însă nu-i déde Brîncoveanul-vodă C/ pre toţi cei ce era B, pre toţi pre cei ce era E,G, pre toţi boïarii ce era C// 5 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pre aceïa B, pre aceĭa C/ capegi-başe B, capegi-başĭa C/ vinisă C// 6 pre$^{1-2}$ B,C/ Vasilie B,C// 7 pre$^{1-2}$ B,C/ Mihălachi Racoviţă spatariul B,E,G, Mihălachi spătariul C/ Ilie Ţifăscul stolnicul Frige-vacă B,E, Ilie stolnicul Ţifăscul Frige-vacă C, Iliie Dabije, Ţifăscul Frige-vacă G// 8 pre$^{1-2}$ B,C/ aceştiïa B,C// 9 popri B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să temea C/ să temea să-i dea să nu-i omoară B,E,G/ moară C//10 Costantantin A// 10—12 Duca voevoda au pîrît pre Brîncovanul domnul muntenescu, că i-au poprit ⟨oprit P⟩ cît⟨i⟩va boeri în Ţara Muntenească. M,P// 10 pre acei boiari B,E,G, pre aceïa boiari C,D//11 de pîră B,C/ Poartă B,C/ tare B,C/ pre B,C// 12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ jalobă C// 13 11]14 M, 12 P/ Decii Iordachi Rusăt vistiernicul B,C,D,E,G/ iar pe tainä din Iaşi G/ iară B,C//13–14 pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B//13–18 Iordachi Rosăt pe tainä au îndemnat pre Ilii Cantacozono, Balş, Ursachi, Ioan Sturza şi pre alţi boeri. Deci aceştie au fugit în Ţara Ungurească. Iar banul Macri, Ghiorgiţă comisul, Pilat şătrariul şi cu alţii mai mici, au pribegit în Ţara Leşască M,P// 14 alţi boiari B, alţi boïari C/ ş-au]şi au B,C/ Unguriască B,C// 15 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino comisul B,E,G, pre Ilie Cantacozino D/ şi pre$^{1-2}$ D/ Balşe B, Balşie C// 16 pre B/ îi îndemnă de fugiră C, îndemnă de au fugit B, i-au îndemnat de au fugit E,G//17 Macrii B, Macriiu C/ Gheorghiţă B,C// 18 şetrariul B,C/ căpitenii B,C,D,E// 19 Decii dacă au înţăles Costantin Duca-vodă B,E,G, Decii dacă înţăliasă Duca-vodă Costantin C/cum]precum B,C/că au fugit B,C//20 boïarii C// 19—4 Înştiinţîndu-să Duca voevoda că i-au ⟨au P⟩ fugit atîţa boeri în Ţara Ungurească şi în Ţara Leşască i s-au aprins inima de voe ră şi au încetat a mai pîrî pre Brîncovanul la Poartă pentru cielanţi boeri ci-i poprisă Brîncovanul, fiindcă Brîncovanul îşi tocmisă trebile la Poartă M,P// 20 şi în$^{1-2}$ B,C/ Unguriască B,C//

s-aprinsă inema de voïe réa. Şi slăbii a mai pîrî pe Brîncovanul la Poartă pentru boïarii cei mai de frunte ce-i
f. 293 popris⟨ă⟩ / Brîncovanul, de nu-i dedes⟨ă⟩. Că-ş tocmii apoi Brîncovanul lucrul de la Po⟨a⟩rtă apoi să nu-i dea, şi rămasăr⟨ă⟩ acolo. Că *triimises⟨ă⟩* Duca-vodă pe Dumitraşco Buhuş să omoar⟨e⟩ pe furiş în Bucureşştii pe Bogdan hatmanul. Ce Buhuş, ca un fecior dé boïaru şi de ne⟨a⟩m, n-au vrut să fac⟨ă⟩ acel lucru tîlhărescu şi, dup⟨ă⟩ ce-u mărsu, au spus lui Bogdan şi lui Iordachi şi Brîncovanului.

12. Ce Brîncovanul, cum audzii acel lucru, îndată feci mărturie de la mulţii turcii şi de la boïarii şi triimis⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă de feci şt⟨i⟩ré. Şi cu acea socotiială îş strîcă obrazul şi numeli şi mai rău de la Po⟨a⟩rtă Duca-vodă, de nu mai putu ceré pe acei boïarii ce rămasăr⟨ă⟩ acolo, la munteni.

13. Atuncea strîc⟨ă⟩ Duca-vodă legătura văcăretului ce făcusă Ant⟨i⟩ohi-vodă şi scoas⟨ă⟩ văcăretul, de cal 2 lei şi de vac⟨ă⟩ un galbîn şi adăoşag de toată vita cîte un tult. Ş-apoi, vădzind că s⟨ă⟩ strîcă ţara şi s⟨ă⟩ pusti-

---

1 i să aprinsă C/ inima B,C/ rea B,C/ slăbi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G// 3 poprisă C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, *lipseşte* C/ didése B, didésïe C/ îş tocmi B/ tocmi C// 4 *lipseşte* apoi[1] C/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ *lipseşte* de la Po⟨a⟩rtă apoi G/ Poartă B,C/ apoi[2]]mai pre urmă C, *lipseşte* B,C// 4-10 *lipseşte* apoi să nu-i dea... şi Brîncovanului M,P// 4 *după* dea *ad.* pre boiari B,D,E,G// 5 rămasără B,C/ triimisése B, triimisésïe C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 6 *lipseşte* pe Dumitraşco Buhuş D/ omoară B, omoară cu vicléşug, pe furiş C//6–7 pre[1–2] B, pre[2] C/Bucureşti B,C, *lipseşte* în Bucureşti E// 7 ficior B,C/ de B,C/ boiariu B, boïar C//8 niam B,C/ facă B, C// 9 *lipseşte* şi G/ după ce au mărsu la ⟨în C,E⟩ Bucureşti B,C,D,E,G/ Bogdan hatmanului C,D/ *lipseşte* şi lui Iordachi B,C,D,E,G/ *şters* Iordachi A//10 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 11 12]16 M, 14 P/ *lipseşte* Ce B/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ auzi C]au auzit B,D,E,G//12 feci]făcu C, au făcut B,E,G, au şi făcut D// 11–14 Di toati aceste s-au înştiinţat Poarta şi pentru acee Duca voevoda ş-au stricat numile şi nu ave treciri la Poartă M,P// 12 mărturiie C/ mulţi turci B,C/ boiari B, boïari C/ trimisă C]au triimis B,E,G// 13 Poartă B,C/ feci]făcu C, au făcut B,E,G/ ştiré B,C/ socotială B,C/ strică B,C// 14 numele C/ Poartă B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 15 de n-au mai putut să ceară B,E,G// 15-16 *lipseşte* de nu mai putu... la munteni M,P// 15 pre B,C/ acïei C/ boiari B, boïari C/ ce] şi G/ rămasără B,C/ *după* rămasără *ad.* acei boiari D//16 munténi B,C// 17 13]17 M/ *lipseşte* Atuncea M,P/ strică B,C/ Duca voevoda au stricat M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văcărítului B,C// 18 ce]pre cari o M,P/ făcus⟨ă⟩ B/ *repetă* ce făcusă Antiohii-vodă C/ Antiohii B/ voevoda M/ scoasă C]au scos M,P/ văcăritul B,C, văcăret P// 19 doi B,C/ *lipseşte* şi[1] M/ vacă C/ *lipseşte* cîte B/ Şi B,C, *lipseşte* E// 19–2 adăoşag de fiişticare vită cîti 15 ⟨cinci P⟩ părali. Au văzut Duca voevoda că din pricina văcărítului să pustieşti ţara; s-au temut să nu-şi pui capul la Poartă şi pentru acee au legat şi el văcăritul şi au scris pre la margini cărţi de milă M,P// 20 să strică B,C/să pustiiaşte B,C//

esşté, să spărie că ş-a pună capul şi feci şi el leg⟨ă⟩tură şi scris⟨ă⟩ cărţii pe la margíné de milă.

f. 293v 14. Şi triimis⟨ă⟩ la boïarii cei pribegii de la ungurii / şi de la leşi cu giur⟨ă⟩mînt să-ş vie în urmă la pămîntul lor. Şi *vinir⟨ă⟩ iarăş înapoi*, acas⟨ă⟩. Dar cei 5 boeri tot au rămas la munteni, n-au vinit; nicecum n-au credzut.

15. Într-această vréme, mîrzaci⟨i⟩ nohai, cu o⟨a⟩rdele lor, începură unii dintre dînşi⟨i⟩ iar a s-înto⟨a⟩rce în Buge⟨a⟩g. Şi turcei îi gonie iară înapoi, nu-i lăsa. Ce s⟨ă⟩ burzului un soltan cu dînşii asupra turcilor şi făcur⟨ă⟩ multă răutate în olatul Chel⟨i⟩ei şi arsără şi Renii. De-r hii fostu îngheţată Dunărea, pîn-în Ţarigrad ar hi agiunsu. Ş-au scris la Duca-vodă să-ncalecé şi el cu moldovenii, c-apoi a prăda ţara. Ce Duca-vodă au cădzut cu rugăminte că n-aré cu ciné să-ncaleci, şi i-au triimis 15 pungii de bani. Şi aşe l-au lăsat.

16. Vinit-au Isuf-paşea, sarascherul, înpotriva lor la

---

1 spărie B,C/ pune B,C/ feci]făcu C,D, au făcut B,E,G/ legătură B,C/ *după* legătură *ad.* ⟨ca D⟩ să nu mai fie văcărit B,D,E,G// 2 scrisă C]au scris B,E,G/ cărţi C, şi cărţi B,E,G/ margine C,margeni G// 3 *lipseşte* 14 M,P/ triimisă B, trimisă C/ pribégi B,C/ de la unguri]din Ţara Unguriască B,E,G// 3-6 Scris-au şi la boerii pribegi cu jurămînt, în ŢaraUngurească, Leşască ⟨şi P⟩ Munteníasca să vii fără di nici o frică. Deci cei din Leşasca şi Ungurească au vinit ⟨iar cei dinMunténcasca nu l-au crezut şi n-au vinit M⟩ M,P// 4 de la léşi C]din Ţara Leşască B,E,G/ giurămînt B,C/ să viíe C/ *lipseşte* în urmă B,E,G// 5 viníră B,C/ înnapoi B,C/ acasă C]pre la casăle lor B,E,G/ *după* acasă *ad.* la pămîntul lor în Moldova C/ dar numai C/ cinci B,C/ boiari B, boïari C/ *după* boiari *ad.* din Ţara Munteniască B,E,G// 6 munténi B,C/ nicicum B,G, nicidecum C,E/ nu s-au încrezut B,E,G/ *după* credzut *ad.* de carii s-au scris mai sus C// 7 *lipseşte* 15 M,P/ Întru B/ Iară întru acea vréme C, Întru acea vréme D, *lipseşte* M/ mîrzacii B,C/ nohaii B,C/ cu]şi cu M,P/ oardele B, oardeli C// 8 *după* lor *ad.* pre cari-i mutasă la Don M,P/ iarăş au început a vini la Bugeac M,P/ au început C/ dînşii B,C/ a să întoarce B,C// 9 Bugeacu B, Bugíac C/ Şi]iară M,P/ turcii B,C/ goniía B,C/ *după* goniía *ad* să să ducă C/ iar B, iarăş C/ înnapoi B,C, înnapoi preste Don G/ nu-i lăsa şi-i gonie înnapoi. Deci s-au turburat un soltan M,P/ şi nu-i lăsa C// 10 buzurlui C/ cu dînşii]a tătarílor M,P/ făcură C]au făcut M,P// 11 Chiliii B,C/ *lipseşte* şi[1] M,P/ arsără şi Renii]au ars şi au rănit M,P// 12 Rénii B,C/ Şi de ar fi fost B,C,E,M,P/ înghieţat C/ pînă C]poate fi şi pînă B,E,G, apoi şi pînă M,P//13 ar fi ajunsu C, ar fi fost agiunsu B,E,G/ Şi au scris C, Şi au scris acel soltan ⟨şi E,G⟩ la B,E,G/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* vodă *ad.* acel soltan D/ încalece B,C// 13—14 Soltanul acela au scris la Duca voevoda să meargă şi el cu moldovenii să-i fii întru agiutoriu, că di n-a vre să meargă, apoi a prăda ţara M,P// 14 *după* moldovénii *ad.* la oaste B, *ad. marginal* cu dînşii C/ moldovénii la oaste să margă cu dînşii, că apoi G/ că apoi C, că apoi va B/ *lipseşte* Ce M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 14-16 Duca voevoda i-au făcut răspunsu cu rugăminte ⟨arătînd cum M⟩ că nu ari oaste şi i-au trimes M,P// 15 au cădzut] au scris C/*după* rugăminte *ad.* dzicînd B,E,G/ n-areB,C/cine C/încalice B, încalece C// 16 trimis C/ *după* triimis *ad.* soltanului B,E,G/ cinsprăzéci pungi B,C/aşía B, aşaC// 17 16]21 M, 17 P/ Vinit-au atuncea B,E,G/ Iusuf-paşía sarascheriul B,C/ sarascheriul de Baba G/ înprotiva lor C] înpotriva acelui soltan B,E,G, asupra tătarílor M,P//

Smil ş-au şedzut cîteva săptămîni acolo cu meteredzé, pîn' i s-au strînsu oastea. Şi trimises⟨ă⟩ şi la Duca-vodă să margă. Ş-au mărsu numai pîn' la Bîrnova şi s-au întorsu iar, că s-au aşedzat sarascherul cu tătar⟨i⟩.

17. Dé var⟨ă⟩ s-au mutat Isuf-paşea de la Baba cu / f. 294 sarascherlîcul la Tighine, puindu pricina zorbalîcul tătarrilor. Şi vădzindu că esté vrajbă în Ţara Leşască, n-ave cine-i sta înpotrivă, să nu fac⟨ă⟩ sarascherlîc la Tighinea.

18. Decé s-au apucat a tocmii cetate ş-a o mări ş-a o lărgii, de au lucrat cîţiva ani, pecum să vede, co cestea 2 ţărî. Şi pe tătari au început a-i călca ş-a-i puné a lucra la cetate devaloma cu cresştini. Şi i-au făcut de-u plătit to⟨a⟩tă paguba ce făcus⟨ă⟩ railei la Tighinea şi la Reni.

19. Tot la ceastă vremé, craiul leşescu, al doilea Avgustu, începu şi el să strîcé volnicie leşilor, să fie numai opt sfetnici şi s⟨ă⟩ îa tot vinitul stărosteilor, să strîngă acei bani să fac⟨ă⟩ mulţime de oasté. Şi s⟨ă⟩ giuca în cărţii cu do⟨a⟩mnelé celi frumo⟨a⟩s⟨ă⟩ a leşilor. Şi care-i plăcea, o ţinea cîte doo, trei luni la dînsul. Încă pe ⟨a⟩ lui Lebo-

---

1 şi au B,C/ şi au şăzut acolo la Smil cîtiva săptămîni cu meterezi înpregiur M,P/ pînă B,C// 2 oaste C/ triimisés⟨ă⟩ B, trimisésîe C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* margă *ad.* şi el la oaste B,E,G// 2—4 Triimes-au Iusuf-paşa poroncă Ducăi voevoda să meargă cu moldovenii întru agiutoriu. Au purces Duca voevoda cu moldovenii, şi mărgîndu pînă la Bîrnova i-au venit veşti că sarascheriul s-au aşăzat cu tătarîi M,P// 3 Şi au purces din Iaşi de au mărsu B, Şi au purces de au mărsu C,E,G// pînă B,C/ iară B,C, iarăş la Iaş⟨i⟩ G// 4 sarascheriul B,C/ tătarîi B,C// 5 De vară C, Iară de vară B,E,G, *lipseşte* M,P/ Iusuf-paşîa B,C/ Iusuf-paşa ⟨di la Baba M⟩ s-au mutat cu M,P// 6 saraschierlîcul C/ la Bender la Tighinea C/ puind B,C/ puindu pricina]pentru prici P/ jorbalîcul A/ tătarîlor B,C// 6—7 tătarîlor şi a turburării ci era atunce în Ţara Leşască M,P// 7 văzind B,C/ *repetă* şi văzind G/ iaste B,C/ nu avea B, n-avea C// 8 înprotivă C/ *lipseşte* n-ave cine-i sta... la Tighinea M,P/ facă B,C// 9 18]23 M/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ tocmi cetatea Tighinii şi a o tocmi şi a o lărgi C,D/ şi ⟨a E⟩ o mai mări E,G/ *lipseşte* ş-a o lărgii E,G// 9—10 a tocmi şi a direge cetate şi a o mai mări şi au lucrat E/ Apucatus-au I⟨u⟩suf-paşa di au tocmit şi au lărgit cetate Tighinei şi au lucrat-o în cîţiva ani M,P// 10 de]şi E,G/ precum să véde B,C, *lipseşte* M,P/ cu acéste doao ţărî B,C,D// 11 *după* ţări *ad.* cu Moldova şi cu Ţara Munteniască C, cu Ţara Munteniască şi cu Ţara Moldovii D, Moldova şi cu Muntenii M,P/ tătarî B,C/ şi B/ şi a puné C/ de a lucra B, de au lucrat E/ Început-au a supuni şi pre tătar⟨i⟩; pusu-i-au de au lucrat M,P// 12 dé-a valoma C]dinpreună B,E,G/ cresţinii B,C/ *după* făcut *ad.* pe tătarî D// 13 paguba raelii ce-au făcut-o la Reni şi la Tighine M,P/ făcusă C]ce au fost făcut E/ raialii B,E,G, raîalii C,D/ Reni B,C/ *lipseşte* şi la Reni G// 14—19 *lipsesc* M,P// 14 această vréme B,C/ léşescu B/ Avgust B,C// 15 strice volniciîa léşilor B,C// 16 sfétnici B,C/ să îa B,C/ stărostiilor B,C/ *repetă* să strîngă acei bani D// 17 să facă B, şi să facă C/ mulţimé B/ oaste B,C/ să giuca B, să juca C/ cărţi B,C// 18 doamneli céle frumoas⟨ă⟩ B, doamneli céli mari şi frumoasă C/ léşilor B,C// 19 doao, trii B,C/ Încă pe a lui B, Şi încă pe a lui C/ Liubormirschii B,D,E,G, Libomirschii C//

mirțichie au dus-o și-n Șacxonie, de au ținut-o vro doi ai. Și pentru dragostea ĭei l-au pus și hatman, dup⟨ă⟩ ce au murit Iablanoschie.

20. Iară domnii leșești nu putur⟨ă⟩ răbda, ce fă-
f. 294v 5 cur⟨ă⟩/ sfat cum or faci să s⟨ă⟩ mîntuiască de dînsul, să-l gone⟨a⟩scă din țar⟨ă⟩, pecum au mai gonit pe un craiu a lor, anume Denconté, ce vinis⟨ă⟩ de la franțujii. Și s⟨ă⟩ căiră mult atunce că n-au pus pe un ficior a lui Sobețichi.

10 20 ⟨sic⟩. Și marsăr⟨ă⟩ cu toțîi la craiul Avgust și-ncepur⟨ă⟩ a-lu îndemna să margă să ĭa cetate Rîgăi de la Cifed, că-i a lor dé moșie. Și-i tulburar⟨ă⟩ mintea craiului, și s-apuc⟨ă⟩ dé gîlcevi cu craiul sfedzescu. Și marsă la Riga să o ĭa. Ce leșilor nu le era trebuito⟨a⟩ré Riga, numai
15 le ĭera voĭa să-nce⟨a⟩pă gîlcevi cu Sfedul, și ei să s⟨ă⟩ fac⟨ă⟩ una cu Sfedul, și lui să-i dea pesté cap.

Dece Sfedul era o țar⟨ă⟩ puternică, craiul lor tînăr de 16 ani și bun vite⟨a⟩z, dîrzu. Îndată trécu Marea Balticului și eși în Livonie, în tînpinarea leșilor. Și nu-i pu-
20 tur⟨ă⟩ sprejeni leșii. Și-ncepur⟨ă⟩ unei a s⟨ă⟩ închina la sfedzi, iar unei să făce a ținea cu craiul Avgustu.

21. Atunce nu zăbăvi vremé, și muri Iablanovischie,

1—22 *lipsesc* M,P// 1 au dusu-o B,C/ în B,C/ Saxoniĭa B, Saxonie C/ vreo B/ani C// 2 ĭei]ei B/ și]pre dînsul B/ au pus pe Liubomirschii hatman vielchi corunnii, după ce au murit hatmanul Iablanovschii C/l-au pus pe Liubomirschii și hatman corunnii D/ l-au pus pe Liubomirschii hatman mare de corona leșască E,G/ hatman mare de corona leșască B/după B//3 Iablanovschii B,E, hatmanul Iablanovschii D// 4 lé-șești B,C/ putură B,C/făcură B,C//5 or face C, ari face B,E/să C//6 goniască B,C/ *lipseşte* să-l gone⟨a⟩scă din țar⟨ă⟩E/ țară B,C/precum B,E/au fost mai gonit D,E,G/ pre B//7 al lor B, *lipseşte* C/anumé B,C/Den]De E/conte B,C/ vinisă C/franțozi B,C//8 să B,C/*după* mult *ad.* lésii C/atuncea B,C/*după* atuncea *ad.* domnii leșești D/că] pentru că E/ pus craiu pe un fecior a craiului Sobețchii B,C,D,E, pus craiu pe un fecior ⟨a craiului al treilea Jan Sobețchie G//10 20]21 B,C,D,E,G/ marsără B,C/ toțiĭ B]toți lésii C/ începură B,C//11 a-l B,C/ Riga C// 12 Șved B,C,E, Șfed D/că-i]că iaste B,C,E/ de B,C/moșiĭe B,C/Și turburară B/turburară C// 13 să apucă de B,C/ gîlceavă B,C,D,E,G/șfedzăscu B, sfedului C// 14 la Riga la vestita cetaté D/ lésilor B,C/ trebuitoare Riga B, trebuitoare cetatea Riga C,D// 15 era B,C/înceapă B,C/ gîlceavă C,D, gîlceavă cu craiul Șvedului B,E,G/ eĭ]ĭei C/ să să facă C, să să facă tot una B// 16 Șvedul B,C/lui]craiului C/ piste B,C/*după* cap *ad.* să-l scoată din crăie și din Țara Leșască afară G//17 Decii B,C/Svedul B/țară putérnică B,C/era tînăr C,D//17-18 era tînăr numai de vreo G/era tînăr, numai de vreo șeasespreci, șeaptespreci ani și bun vitiaz, dîrzu ⟨dîrzu și bun vitiaz E⟩B,E//18 șasesprăzéce C/ vitiaz C/trecu B,C/ Mare Balticum B,C,E// 19 eși]au eșit E/întru întimpinarea lésilor B,C,D,E,G/putură B,C/Și nu-i putură sta înprotivă lésii a-i sprejeni D// 20 lésii C/*după* lésii *ad.* pre șvezi B,E/începură B,C// 20—21 unii[1-2]C/unii din lési a să închina B,D,E,G/să C// 21 șvezi B,C/iar unii dinlési să făcea D/ făcea B,C/Avgust B,C// 22 21]22 B,C,D,E,G/Atuncea B,C/vréme B,C/Iablanovschii C// 22—1 Iablanovschi ce era hatman E/Iablanovschii ce era hatman vielchi corunnii B,G//

hatmanul coronie, care era cap la tot sfatul începături⟨i⟩ leșești cel mai maré. Căci el să socotie că s-a mîntui de Avgust-craiu și a lua pe crăiasa lui Sobețichie, fiind ne-nsu-
f. 295 rat, ș-a fi el craiu. Ce n-au / apucat să isprăvască ce gîn-
dis⟨ă⟩, și s-înplu Țara Leșască de oștii streiné, de rămasăr⟨ă⟩ ca un roiu făr⟨ă⟩ de matcă leșii.

23 ⟨sic⟩. Pus⟨ă⟩ craiul Avgustu hatman pe cel Lebomirschie, cari s-au pomenit mai sus, și nu zăbăvii vréme, și murii și Lebomirschie. Apoi pus⟨ă⟩ hatman coronie pe Adam Sinavschie. Era om mic de stat, dar întreg la minte, cu dreptate craiului și-nvățat foarte, și om dumn⟨e⟩-dzăescu, la streini milostiv.

24. Sfătui pe craiul Avgustu de s-agiunsă cu Moscul, că vădzu că pe Cifed nu-i putincios craiul să-l bată sîngur. Că leși⟨i⟩ mai mulții era cu Cifedul, de pe cum s-au dzis mai sus. Și-i ascultă cuvîntul craiul Avgust și s⟨ă⟩ legă la un cuvînt cu țarul Moscului, cu Petre Alicsovici.

25. Țarul Moscului îndată preimi bucuros; că el încă-ș schimbas⟨ă⟩ atunce portul, de luas⟨ă⟩ orînduial⟨a⟩ nemțască, și vrea să-ș ispitască nărocul oștii sali. Și dede

---

1—16 *lipsește* hatmanul... cuvîntul M,P// 1 corunnii C/carele B,G, careli C/ începăturii C, începăturilor B,E,G//2 léșești B/ mare B,C/ Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ socotiia B, C/ să va mîntui B// 3 și va lua D, și el va lua B,E,G/ lui]craiului B,C,D,E/ Sobețchii B,C/ fiindu B/ nenusurat A, neînsurat B,C//4 și a fi el craiu C, și a fi el craiu lésilor B,D,E,G/ Cé B/gîndisă C]au fost gîndit E//5 să umplu B,C]s-au umplut E/ Léșască B/ oști streine B,C/ rămasără B,C, rămasără léșii E//6 fără B,C/ léșii B,C, *lipsește* E//7 Pusă C, Pus-au B,E,G, Atuncea pusă D/Avgust B,C/hatman ⟨vielchi E⟩ corunnii pre acel Liubomirschii ⟨Libomirschii C⟩ B,C,D,E,G//8 care C/ care mai sus s-au pomenit D]careli mai sus s-au scris B,E,G/ zăbăvi B,C// 9 muri B,C/ *lipsește* și[2] G/ Liubomirschii B, Libomirschii C/pusă C]au pus B,E,G/ *după* pusă *ad.* craiul D, craiul Avgust C/ corunnii B,C, vielchii corunnii E// 10 pre B,C/ Sinavschii C//10-11 Sinavschii, careli era *om foarte* întreg la minte și cu dreptate craiului ⟨Avgust E⟩ B,E,G// 11 cu]și cu C,D/învățat B,C// 12 dumnezeescu B,C/ la]și la C/ și la cei cei streini foarte milostiv B,E,G/ foarte milostiv D// 13 Sfătuit-au atuncea pre B,E,G/ Avgust B/ să agiunsă C, s-au agiunsu B// 14 pre C/ Șved B,C/ nu-i putincios]nu-i cu putință E/craiul Avgust B,C,D,E/ craiul să-l biruiască, să-l bată G// 15 léșii B,C/ era de ținea cu Șvedul B,D,E, era și ținea cu sfezii C, era cu Șvedul de ținea G/ precum mai sus s-au scris B,G, după cum s-au scris mai sus C,D, după cum mai sus s-au scris E//16 să B,C// 17 țarul]împăratul B,D,E,G// 16—17 Craiul leșăscu s-au unit cu Petru Alexievici inperatorul Moscului ⟨împăratul moschicescu P⟩ și au mersu asupra Șvedului M,P// 17 Petr⟨u⟩ Alexievici B,C,D,E// 18 Țariul C] Împăratul B,D,E,G/ priimi B,C// 19 el încă ⟨atuncea G⟩ îș ⟨schimbasîe C⟩ portu B,C,G//18-1 Acestu vestit imperator ⟨împărat P⟩ al Moscului atunce făcusă regulă noao, nemțască, și schimbasă și portul oștilor sali și era bucuros să-și cerce norocul. Și pentru acee au dat pricină M,P// 19 atuncea B,C/ luasă B,C/ orînduială B,C// 20 vrea și el E/ ispitiască B,C/ sale B,C/ déde B,C//

şi el pricin⟨ă⟩ Cifedului pentru to⟨a⟩te ţările Livon⟨i⟩ei ce au luat Cifedul de la strămoşu lui, făr⟨ă⟩ calé. Şi-ncepu şi el gîlcevi şi a s⟨ă⟩ baté pe de altă parté cu Cifedul, f. 295[v] de au luat cetate Narvei şi alteli. Ce Sfedul rămas⟨ă⟩ / a s⟨ă⟩ baté în doo părţii. Şi Muscul cu oaste lui iar bătea în doo părţii: cu o sam⟨ă⟩ de oasté să bătea la Narva cu cifedzii, iar pe altă parte dedes⟨ă⟩ oaste craiului leşescu într-agiutor.

Ce birui Cifedul pe craiul Avgustu şi-l gonii în Şacşonie, în ţara lui. Şi Cifedul să dus⟨ă⟩ dup⟨ă⟩ dînsul, de au ernat acolo în Xacşonie, cu to⟨a⟩tă oastea.

26. Şi de fric⟨ă⟩, craiul Avgustu, că i-a istovii ţara, făcu pacé cu Cifedul şi-i giur⟨ă⟩ craiului cifedzescu cum nu-i mai trebuie să ias⟨ă⟩ în Ţara Leşască, să fie craiu. Şi dup⟨ă⟩ acie să rădică Şfedul şi vini iar în Ţar⟨a⟩ Leşască şi coroni pe Stănislav Leşinţchi, care era ficior solului celui maré ce trecus⟨ă⟩ în dzileli lui Ant⟨i⟩ohi-vodă la Po⟨a⟩rtă, voevoda Poznavischie. Şi pe Iosîf Potovischie, voevoda Chiovischie, îl pus⟨ă⟩ hatman coronie, fiind rud⟨ă⟩ cu Lecinschie.

---

1 pricină B,C/ Şvedului B,C/ toate C/toată Ţara Livoniii B,E,G/ţările]cetăţili P//2 ce au luat]pre care cetăţi le-au fost luat M,P/Şvedul B,C, şvezii M,P/ strămoşul B, strămoşii C,D/ fără cale C, fără de calé B,D,E,G,M,P/începu B,C//3 gîlceavă B,C,D,E/a să bate B,C//2-4 Inceput-au moscalii a să bati cu şvezii şi ⟨de P⟩ le-au luat cetate Narva M,P//3 parte B,C//3-4 Şvedul[1-2] B,C//4 cetatea Narvii C/Narvei şi Riga şi alteli E,G/Ce]Şi C//4-8 *lipseşte* şi alteli... leşescu într-agiutor. M,P//4-5 rămasă a să bate în doao părţi B,C//5 Moscul B,C/ oastea B/iară C/ să bătea C//6 doao părţi B,C/samă de oaste B,C//7 *şvezii* B,C/pre de altă C,D/déde B,C,G/craiului leşescu]lui Avgust craiului leşescu B, craiului leşescu lui Avgust C,F//8 întru agiutoriu B,C//9 Şvedul B,Şfedul C,craiul Şvedului D/Avgust C/goni B,C/Saxoniia B,Saxonie C//9-11 Şvedul au biruit pe Avgust, craiul leşăscu, şi l-au gonit pînă în ţara lui în Sacsonie şi acolo au şi ernat cu toată oaste sa M,P// 10 Şvedul B]craiul Şvedului C,D/dusă după B,C//11 Saxonie B,C/toată oastea lui B,C,E,G// 12 frică B,C/Avgust B,C/istovi B,C//12-14 Craiul leşăscu Avgust s-au spăriet di şvezi că îa prăpădi toată ţara ; şi pentru acee au giurat craiului şvezăscu, şi aşa au făcut paci,cum că nu-i mai trebueşti să îa ⟨să iasă în P⟩ Ţara Lăşască ⟨şi P⟩ să le fii craiu M,P//13 pace B,C/Şvedul B, Şfedul C]craiul Şvedului D/giură B,C/şvedzăscu B, şfezăscu C// 14 trebue B/iasă B,C//15 după acéîa B,C/Şfedul] craiul Şvedului B,D,E, şi craiul Şfedului C, Carol craiul Şvedului G/vini]au venit G/ iară C, *lipseşte* B,E,G/Ţara Lăşască B//15-16 Craiul Şvezăscu iarăşi au mersu în Ţara Leşască şi au coronit craiu pre Stanislav Leştischii M,P//16 *după* Leşască *ad.* iară E/ şi coroni]şi pusă craiu şi coroni G/pre Stanislav Lişcinschii, careli B,C/pre Stanislav Lişcinschii să fie craiu leşescu ⟨leşilor E⟩ careli D,E//16-18 *lipseşte* care era ficior...voevoda Poznavischie. M,P//17 *repetă* celui G/mare B,C/trecusă C/Antiohii B,C//18 ⟨pre C,D⟩ anumé voevoda Poznavschii B,C,D,E,G/ pre B,C/Iusef Potoţchii C//18–19 Iusef Potoţchii ce era voevoda D/Iusef Potoţchii ⟨ce era E⟩ starosta Haleţchii, voevoda Chiovschii B,E,G/Chiovschii C// 18-20 Pus-au şi hatman pre Iosif Potoţchii M,P// 19 îl pusă C]l-au pus B,E/corunnii B,C]vielchii corunnii G//20 fiind rudă ⟨niam C⟩ cu craiul Stanislav Lişcinschii, văr primare C,D, careli era ⟨fiindu E,G⟩ văr primare cu craiul Stanislav Lişcinschii B,E,G//

27. Iară hatmanul Sinaţichie şi cu hatmanul Oghinţichie şi cu hatmanul Zapiva şi cu oaste moschice⟨a⟩scă era spre Litfa, într-altă parte.

28. Déce craiul şfedzescu au lăsat pe un ghin⟨ă⟩rar a lui cu o⟨a⟩ste, anumé Cras, cu Stănislavi craiu în Ţara
f. 296 Leşască, / iară el au purces cu obuzul lui drept în Ţara Căzăce⟨a⟩scă, de au trecut Niprul pe la Starii Dub; şi ce-u lucrat s-a scrie înainte, la rîndul lui.

29. Atunce leşi⟨i⟩, fiind Racoţi pribag la dînşii, i-au dat vro doodzăci de ste⟨a⟩guri de oaste într-agiutor, de au eşit şi el în Ţ⟨a⟩ra Ungure⟨a⟩scă cu zorbă, ca să s⟨ă⟩ dezbată Ţ⟨a⟩ra Ungure⟨a⟩scă de la nemţii. I-au dat leşii, carei ţinea cu Cifedul, că s⟨ă⟩ temea de Ne⟨a⟩mţu să nu dea agiutor lui Avgust-craiu, fiindu-i Ne⟨a⟩mţului alector; ce i-au dat pentru să-i fac⟨ă⟩ înpedecaré.

30. Déce Racoţi, cum au eşit cu aceli 20 de st⟨ea⟩guri în Ţara Ungure⟨a⟩scă, au şi-nceput mulţimea de unguri a s⟨ă⟩ strîngé la dînsul, de s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ la cindzăci, şes⟨ă⟩dzăci de mii de oaste. Că alerga *den toate* ţărilé, din Moldova, de la munteni, pîn' şi tătari, făr⟨ă⟩ poroncă, pe furiş, să ducea la le⟨a⟩fă la dînsul.

1—3 *lipseşte* Iară hatmanul... într-altă parte. M,P//1 Sinavschii C, Adam Sinavschii D/ Oghinschii C, Ogenţchii D// 1—2 Iară Adam Sinavschii hatman corunnii a craiului Avgust ⟨ce era a craiului Avgust hatman vielchii corunnii E⟩ şi cu Oghenschii ⟨ce era E⟩ hatman polnii corunnii şi cu Zapieva hatmanul de Litva ⟨şi cu hatmanul de Litva anume Zapieva G⟩ şi cu oaste moschicească B,E,G// 2 Zapieva C,D/ oastea moschicească C//3 Litva B,E// 4 *lipseşte* 28 E/Decii C]Iară Carol B, *lipseşte* M,P/ şfedzăscu B/ pre B,C/ gheneral B,C//5 al lui C// 4-6 Craiul şfezăscu cu tot obuzul lui au purces drept în M,P// 5 oaste B,C/ Cras gheneral C,D/ Stanislav B/Stanislav Lişcinschii, craiul leşescu în Ţara Leşască C// 6 *ante* iară: 29 D, 28 E/iar B,C/ el]craiul Svedului B,D,E, craiul sfezescu C, Carol craiul Şvedului G//7 Căzăcească B,C/ *lipseşte* de M,P/ trecut-au M,P/ Niprul]Nistru P/ pre B,C/Starii Dub] Sarai Dubă P//8 şi]iar M,P/ ce au B,C/ să vă scrie B, să scrie P/ înnainte B,C/lui] său B,E,G, lor D// 9-3 *lipsesc* M,P// 9 29]30 D/Atuncea léşii C/Atuncea léşii carii ţinea cu craiul Stanislav Lişcinschii, fiind Racoţii B/ Racoţii C/ *după* dînşii *ad.* în Ţara Leşască E// 10 vreo B,C/doaozăci B,C/ stiaguri B, steaguri C/ *ad. marginal* de stiaguri C/ întru agiutoriu B,C//11-12 Ţara Ungurească[1-2] B,C/ jorba A/ să-ş dezbată B,C,D,E// 12 nemţi B,C/ Şi i-au dat léşii B, Şi i-au dat léşii oaste E,G//13 *după* léşii *ad.* agiutoriu C/ carii B,C/ Şvedul B, Şfedul C]craiul Şvedului D/ să B,C/ Niamţu C]nemţi B,E,G//14 ajutoriu C/ craiu]craiul léşescu C/ fiindu-i Niamţului C/ fiind nemţilor B,E,G//15 ce]ce numai C/ *după* dat *ad.* oaste E,G, oaste lui Racoţi D/ să facă înpiedecaré C, să facă nemţilor înpiedecare B, să-i facă Niamţului înpiedecaré D, pentru ca să-i facă înpiedecaré nemţilor E// 16 30]31 D/ Decii B,C/ Racoţii B/ *ad. marginal* cum C/ eşit]sosit E,G/ acéli doaozăci B,C/ stiaguri B,C/ *după* stiaguri *ad.* cu oaste B,E,G// 17 Unguriască B,C/ început B,C//18 a să strînge B,C/ de să făcusă C]de s-au fost făcut B,E, de îş făcusă D//19 şeasezăci B, şasezăci C/ din B,C/ ţările B,C//20 munténi B,C/ pînă B,C/ tătarî B,C/ fără de poroncă B,C,D,E//21 liafă B,C/ *după* dînsul *ad.* la Racoţi G//

Atunce moldovenii, mulţii şi ficiori dé boier, să duce la le⟨a⟩fă, unei la moscali, unei la leşi, unei la Racoţi, unei la Cifed, pentru agonisita.

31. Şi Racoţi, pe unde găsie nemţii, îi tot băte şi-i scote de pen cetăţii. Mai îş dezbătus⟨ă⟩ ţara, c-au înblat vro doi, trei ai pen Ţara Ungure⟨a⟩scă. /

f. 296v 32. Nemţii să bătea cu Franţujul şi nu pute să stea să s⟨ă⟩ bată şi cu Racoţii. Deci mai pe urmă au dat Ne⟨a⟩mţului agiutor Inglezul *40 000* şi *Danie* 30.000. Şi ş-au înglotit oastea Ne⟨a⟩mţul ş-au început a s⟨ă⟩ baté şi cu Franţojul şi cu Racoţi. Ce pe Racoţi l-au biruit şi l-au gonit la franţuzi, iară o sam⟨ă⟩ de boïarii unguri, carei ţine cu dînsul, au pribegit aice în Moldova, iar unei în Ţara Leşască. Ce cesştii de aice în scurtă vréme ş-au făcut pacé şi s-au dus înapoi.

33. Atuncea, pe acéïa vremé, to⟨a⟩tă *Evropa* să *tulburas⟨ă⟩* cu oştii, de au înblat cîţiva ani acestea oştii, ce s-au pomenit mai sus. Numai turcii ave paci, şi le tot înbla cărţilé şi soliile *ni la unul, ni* la altul, de-i tot îndemna şi-i învrăjbie. Ce în scurtă vréme vinii şi la dînşei zorbà, pecum înainte arată. Să lăsăm celea stréiné, să vinim iar la Moldova.

---

1 Atuncea B,C/ moldovénii B,C/ mulţi B,C/ *lipseşte* şi E/ de boïari C, de boiari de mazili B,E,G/ să ducea B,C// 2 la léfe B,E]la dînsul la liafă C/ unii[1-4] B,C/ léşi B,C/ *după* Racoţi *ad.* în Ţara Unguriască, iar B,E,G//3 la Şved B, la Şfed C, la Şved să ducea G// 4 *lipseşte* 31 C,D/ Racoţii B/ pre B/ undé B/ găsiïa nemţi B,C/ bătea B,C// 5 scotea B,C/ pin C, prin B/ cetăţi B,C/ dezbătusă C/ ţara]Ţara Unguriască E/ că au umblat B,C//6 vreo B,C/ trii B,C/ ani B,C,E/ pin B,C/ Unguriască B, C// 7 32]31 C/ *după* Nemţii *ad.* la acea vréme B,E,G/ franţozii B,C,E,G/ putea B,C// 8 să bată B,C/ Decii B,C/ pre B/ Niamţului B,C//9 agiutoriu C/ Enuglezul A/ patruzăci de mii ⟨de oaste D,E⟩ B,C,D,E/ Daniïa B,C/ *ad. marginal* şi Daniïa 30.000 G/ triizăci de mii ⟨de oaste D⟩ B,C,D// 10 Niamţul B,C/ şi au B,C/ a să bate B,C/ franţozii B,C,E//11 Racoţii[1-2] B,C/ pre C/ l-au biruit]l-au bătut, l-au biruit D//12 franţozi B,C,E, *corectat* A/ samă B,C/ boiarì B, boïari C/ carii ţinea B,C//13 dînsul]Racoţii B,D,E,G/ pribégit B/ ai:i B, aicea C// 13-22 *lipseşte* iar unei... iar la Moldova M,P// 13 unii B,C/ *după* unii *ad.* au pribegit C//14 Ce acei ⟨aceşti G⟩ ce au fost pribégit aicea B,G/ Şi ⟨Ce E⟩ aceştiia carii au pribegit ⟨ce au fost pribégit E⟩ *aicea în* Moldova C,E// 15 pace C/ dus]întorsu D/ înapoi]în pămîntul lor, în Ţara Unguriască B/ *după* înnapoi *ad.* la pămîntul lor în Ţara Unguriască B,E,G, în Ţara Unguriască D// 16 33]32 C/ pe]la B,C,E,G/ vréme B, vrémie C/ toată B,C//17 cu oşti să tulburasïe cu oşti C, să turburas⟨ă⟩ cu oşti B/ umblat B,C/ acéste B,C/ oşti B,C//18 ce *s-au pomenit mai sus*]ce mai sus s-au scris B,E,G, ce s-au scris mai sus C/ avea pace B,C//19 umbla cărţile B,C// 20 învrăjbiïa B,C/ vini B,C/ dînşii B,C/ jorba A//21 precum B,C/ înnainte B,C/ Să lăsăm acum B,E, Să lăsăm acum, dară G, Lăsăm acum D/ céle streine B,C/ ⟨şi G⟩ să vinim ⟨iar B⟩ a scrie pentru Moldova B,E,G, să vinim iar la Moldova să scriem C, să vinim cu rîndul iar la Moldova a scrie D//

34. Brîncovanul chemă pe boiari⟨i⟩ pribegii la sine, și făcur⟨ă⟩ sfat pe tainǎ, să stea să lé fac⟨ă⟩ domnu pe unul dintre dînșii, iar nu din Cantemiresștii. Și s⟨ă⟩ fe-
1. 297 rir⟨ă⟩ / de Bogdan, fiind Cantemiresștilor cumnat, să nu știe nemic de cel sfat.

Și triimis⟨ă⟩ la Costantin Duca-vodă, Brîncovanul, ca-n chip de sol, pe un mitropolit a patriiarhului Dosoftei de Ierusalim, anume Hrisantos, carelé acel Hrisantos pe urmă au cădzut și patriiarhu la Erusalim. Și mărgîndu la Duca-vodă, ș-au dat solie ce au avut, iar pe tainǎ, cu Iordachii Rusăt visternicul, au avut altă solie, de-i giur⟨ă⟩ de la Brîncovanul pentru celi trécute pizmé vechi și gro⟨a⟩zi și pagube, ce au avut Iordachii, să fie ertate. Și feci și logodnă c-un ficior a lui Iordachi, anume Necu-laiu, să ia pe o fată a Brîncovanului, și de acmu înainte să fiie frați, și de Cantemiresștii să fie despărțit, și lep⟨ădat de prieteșug⟨ul⟩lor. Și-l întrebă pe ciné va socotii, dintre boeri⟨i⟩ Moldovei ce-s pribegii acolo, să cheltuiască Brîncovanul la Po⟨a⟩rtă, să-l puie domnu. Deci Iordachi,

1 34]33 C, 29 M, 21 P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ chiemă B, chemat-au C, au chiemat E/ pre B,C/ boiarii B, boîarii C/ pribegi B,C/ sine]dînsul B,C,E,G/ Brîncovanul, domnul muntenescu au chemat la sine pre boerii cei pribegi și au făcut M,P// 2 făcură B,C/ pre[1-2] C, pre[2] B/ le facă B,C// 3 Cantimirești B,C/ să feriră B,C]s-au ferit și M,P// 4 fiindu B/ Cantimiresștilor B, Cantemiresștilor C/ cumnat Cantemiresștilor D,M,P//5 nemică B,C/ acel B,C/ *lipsește* să nu știe... sfat M,P// 6 Și triimis⟨ă⟩ Brîncoveanul-vodă la Costantin Duca-vodă ca în chip B, C,E,G/ Brîncoveanul-vodă D/ Brîncovanul au triimes la Duca voevoda M,P// 7 pre C/ *lipsește* a patriiarhului Dosoftei M,P/ Dosiftei B,C,D//8 de]di la M,P/ Ierusalim B,C// 8-9 anumé Hrisanthos, carele ⟨careli B⟩ acel ⟨mitropolit B,E,G⟩ Hrisanthos mai pe urmă ⟨*lipsește* mai pe urmă E⟩ au agiunsu ⟨ajunsu C⟩ de au fost și B,C,D,E,G/ *lipsește* acel Hrisantos M,P//9 mai pe urmă M,P/ cădzut]fost M,P/ Ierusalim B,C/ mergînd B,C//10 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ soliia C/ Și mărgîndu]Deci acel mitropolit viind M,P/ voevoda M/ ce au avut]ce ar fi avut M,P/ iară C/ pre C//11 Iordachi B,C/ vistiernicul B,C]vornicul E// 10-13 *după* avut *ad.* Același mitropolit, pre di altă parte au mers pre tainǎ la Iordachi Rosăt, avîndu altă solii. Au giurat mitropolitul lui Iordachi dispre parte Brîncovanului pentru pizma ce veche, groază M,P//11 soliie B/ giură B,C//12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ céli trecute B,C/ pizme véchi B,C//13 groaze B,C/ Iordachi B,C// 14 *lipsește* Și M,P/ féce C] făcu B,E,G/ cu un B,C/ anumé Nicolai B,C/ Făcut-au logodnă cu ficiorul lui M,P//15 pre B,*lipsește* G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ de acum] de cii B, de-acii E,G, de acolo M,P/ înnainte B,C//16 fie B,C/ Cantimirești B,C/ lepădat B,C//16-18 frați, iar di priiteșugul Cantimiresștilor să fii dispărțit și lepădat. După aceîa acel mitropolit au întrebat pre Iordachi pre cini va socoti el din boerii M,P// 17 prieteșugul B,C/ Și-l]Și B, E/ pre cine B,C/ socoti B,C/ dintre]din B,E,G//18 boiarii B, boîarii C// 18-19 boiarii pribégi ce sînt acolo, în Țara Munteniască, să cheltuiască Brîncoveanul-vodă să-l pue domn G//18 Moldovii B,C/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,M,P/ pribégi B,C/ *după* acolo *ad.* în Țara Munténiască B,E, la munténi C,D/ chieltuiască C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E, Brîncovanul-vodă C//19 Poartă B,C/ să-l]și să-l M,P/ pue B/ Decii B, C,D, *lipsește* M,P/ Iordachi Rusăt vistérnicul D//

măcar că era om înțelept, iar fire îi era de grec lacom la cinsté; nu socotii nice la Dumnedzău, nice ruşiné de oameni, nice la osînd⟨ă⟩ sau la ce va vinii pe urmă lucrul.

35. Şi-ndată făcu logodnă şi priimii să s⟨ă⟩ lepede de Cantemiresştii. Pe Ant⟨i⟩ohi-vodă încă l-au rugat Brîncovanul să-i dea fata şi să s⟨ă⟩ lepede de prieteşugul Cup⟨ă⟩-resştilor, şi n-au priimit; iar el, cum⟨u⟩-i vini zamanul,
f. 297v îndată / priimii cu bucurie.

Ce s⟨ă⟩ ştiți, fraților, că nu numai Iordachii, ce toți greci⟨i⟩, mai drepții şi mai buné slugii nu-i alt ne⟨a⟩m în lume, pînă ïasté stăpînul în cinsté şi-n puteri; iar cît să slăbesşte sau să micşure⟨a⟩dză cinste stăpînului, îndată să şi las⟨ă⟩ şi ale⟨a⟩rgă la altul, carei vede că-i mai cu puteri. Pecum şi Iordachi, făcînd această grab⟨ă⟩, mai pe urmă la multe primejdei de viiață şi de pagub⟨ă⟩ au vinit, caré să va ar⟨ă⟩ta înainte, la rîndul lor.

36. Dzis-au Iordachi către acel mitropolit că ïaste bun de domnie Mih⟨a⟩lachi spătar, ficiorul lui Ion Răcoviț⟨ă⟩ vor⟨nicul⟩, că ïasté neiam de boer vechiu, moldovan şi ïasté rudă şi Brîncovanului. Şi esşte şi bun că nu-i va ieşi Brîncovanului din cuvînt, la ce i-ar poroncii.

---

1 măcari B,C/înțălept B,C/ iară B,C]însă M,P/ firea B,C/ii]lui M,P//2 cinste B,C/ la cinsti şi la jacuri; după obiceiul Cupăreştilor n-au socotit M,P/ socoti B,C, socotiïa E/ Dumnezeu B,C// 2-3 nici[1–3] B,C/ ruşine B,C/ nici la ruşini dispre oamini M,P//3 osîndă B,C/ sau]şi M,P/ vini B,C/ la ci a rămîne lucrul mai pre urmă M,P/ pre C//4 35]34 C, *lipseşte* M,P/ Şi]Deci M,P/ îndată B,C/făcu]au făcut M,P/şi priimi B]s-au priimit M,P/ să s⟨ă⟩ lépede B, să să lépede C// 5 Cantimireşti B,C/ *lipseşte* Pe Ant⟨i⟩ohi... Brîncovanul să-i M,P/ Şi pre Antiohii B,C,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 5-6 Şi lui Antiohii-vodă au zis Brîncovanul-vodă că-i va da fata, de să va lepăda de prieteşugul D// 6–16 *lipseşte* dea fata... înainte, la rîndul lor M,P//6 s⟨ă⟩ lépede, B, să lépede C/Cupăreştilor B,C//7 el]lui Iordachi B,D,E,G/ cum îi vini B,E,G/ cumu-i vini pre voïa lui C//8 priimi B,C// 9 să B,C/ Iordachi B,C/ *după* fraților *ad.* iubiți cetitori G/ ce toți grecii B]ce mulți din greci C// 10 drepti B,C/ bune B, buni C/slugi B,C/ niam B,C//11 lumé C/ iaste B,C/ cinste B,C/ în puteré B,C,D//12 slăbéşte B,C/ sau] şi G/micşuriază B,C/ cinstea C//13 lasă B,C/ aliagă B,C/ altul]alt stăpîn G/care C]pre careli îl B,E, careli îl véde D/ véde B,C/ că-i]că iaste B, *lipseşte* E//14 puteré B,C,D/ făcîndu B/ grabă B,C//15 pre B/ primejdii B,C/ pagubă C, pagube B//16 care B,C/ să vor arăta B,D,E/ arăta C/ înnainte C, *lipseşte* B,E/ să vor arăta la rîndul lor înnainte G// 17 36]35 C, *lipseşte* M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul C/ că]cum că M,P// 18 domniie C/ Mihălachi B,C/ spatar B/ spatariul Mihălachi Racoviță M,P/ ficior B,C,E/ Racoviț⟨ă⟩ B, Răcoviță C/ *lipseşte* ficiorul lui Ion Răcoviț⟨ă⟩ vor⟨nicul⟩ M,P// 19 vornicul C, vornicului B,E/ că]fiind că M,P//19-20 iaste[1–2] B,C/ niam B,C/ boiariu B, boïariu C/ véchiu B,C/ vechiu, moldovan, ficiorul lui Ioan Racoviță vornicul şi esti şi rudă Brîncovanului M,P//20 iaste şi rudă C/ rudă]niam D/ *lipseşte* şi C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G, Brîncovanului-vodă C/ iaste B,C// 20-21 Şi esti om foarti bun şi cum că nu va eşi din cuvîntul Brîncovanului, ori la ci i-ar poronci M,P// 21 eşi B,C/ la]şi B,G/ i-ari poronci B/ poronci C//

Iară aceasta nu dzice Iordachi pentru altă, ce o dzice căci era Mih⟨a⟩lachi de casa lui, rud⟨ă⟩ apro⟨a⟩pi, şi va face pecum i-a hii voĭa lui, şi va mînca ţ⟨a⟩ra pecum au mîncat-o şi la Antiohi-vodă. Caré aşe i s-au şi tîmplat de au făcut, pecum au şi gîndit.

37. Şi cu acestu sfat încă şi mai mari mulţămită arătă Iordachii lui Ant⟨i⟩ohi-vodă; că Mih⟨a⟩lachi spătarul era plin de niiam, boĭarii ⟨carii era⟩ mai capete în ţară, f. 298 şi era toţii / de casa Cantemiresştilor. Iar dup⟨ă⟩ ce au luat Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩ domnie, aciĭa s-au despărţit toţii de casa Cantemiresştilor şi s-au făcut toţi de casa lui Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩, şi Cantemiresşti răm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ din boĭarii de frunte numai cu cumnatul său, cu Bogdan hatmanul. Aşe le aşădză, acestea vorbé toate, acel mitropolit, şi s⟨ă⟩ dus⟨ă⟩ de le spus⟨ă⟩ Brîncovanului toate, deplin.

38. Costantin Duca-vodă de acestu sfat nemic nu ştiu, nice pricepu. Şi'ncă îl şi boĭarii pe Iordachi, îl pus⟨ă⟩ vornicu maré de Ţ⟨a⟩ra de Gios, ca să-l fac⟨ă⟩ al său prietin. Deci ştiu că l-au făcut, ca o⟨a⟩ĭa pe lup.

39. Atunce Costantin Duca-vodă au scos pe ţărani

1—14 *lipseşte* Iară acesta... cu Bogdan hatmanul. M,P//1 nu o dzicea B, nu o zicea C,D/ altăceva C/dzicea B, zicea C/ căci]pentru că B,E, pentru căci D//2 Mihălachi spatariu B, Mihălachi spătar C,E,G/ Mihălachi spătar era D/ *ad. marginal* de casa lui D/ rudă B,C]neam de D/ aproape B,C/ *după* aproape *ad.* fiindu ⟨fiindu-ĭ D⟩ giupîniasa lui Iordachi vară primară lui ⟨cu G⟩ Mihălachi spatar ⟨*lipseşte* lui Mihălachi spatar D⟩ şi gîndiĭa ⟨gîndind D⟩ că va face B,D,E,G/ face C//3 precum B,D/i-a hi B, i-a fi C, îi va fi D,E/ ţara B,C/ precum B//4 şi la domniĭa lui Antiohii B,G, şi la Antiohi-vodă, la domniia dintîi E/ Antiohii C/ Care B,C/ aşĭa B, aşa C/ *lipseşte* şi² B//5 precum B// 6 37]36 C/ acest B,C/ mare B,C// 7 Iordachi C, Iordachi Rusăt B,E/ Antiohii B,C/ Mihălachi spatar B/ spătariul C// 8 niam B,C/ boĭarii carii era mai capete B, boĭarii cei mai capete B,D,E,G//9 *lipseşte* şi C/ toţi B,C/ Cantimireştilor B,C/ Iară după B,C//10 Mihălachi B,C/ spatar B, spătariul C/ domniĭa B,C/ aceiĭa B, aceĭa C/toţi s-au despărţit D//11 toţi B,C/ Cantimireştilor B,C// 12 Mihălachi spatar B/ spătariul C/ Cantimireştii B,C// 13 rămăsése B, rămăsésĭe C/ de]cei de B,C,E,G/ cumnată-său B, cumnatu-său C// 14 *lipseşte* cu B/ Aşea B, aşa C/ aşează B,C/ acéste vorbe B,C// 14-16 Aşa să aşăză acel mitropolit cu Iordachi Rosăt şi s-au dus în Ţara Munteneascâ la Brîncovanu şi i-au spus ⟨de P⟩ toati M,P// 15 să dusă B,C/ spusă B,C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 16 *lipseşte* deplin M,P// 17 38]37 C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Costantin M,P/ voevoda M/ acest B,C/ nemică B,C/ de toati acesti nimică n-au ştiut M,P// 18 nici B,C/ *lipseşte* nice pricepu M,P/ încă B, *ad. marginal* C/ îl şi boeri B, îl şi boĭari C]au şi boerit M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B,E,G, Iordachi Rusăt vistérnicul D/ îl pusă B,C]puindu-l M,P//19 vornic maré C]vel-vornic G/ mare B/ Ţara B,C/ facă B,C//20 priiatin B, priĭatin C/ să-l facă priiatin mai di apro⟨a⟩pi M,P/ Decii ştiu B,C]Adivărat M,P/ *după* făcut *ad.* priiatin D/ oaĭa B/ ca o o⟨a⟩i presti lup M,P/ pre B,C// 21 39]38 C, 35 M, 27 P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ voivoda M/ pre B,C//

mi⟨e⟩re şi cear⟨ă⟩, de au dat pe desetina de stupi şi de porcii, de tot mascurul şi de un stup, cîte ⟨o⟩ oc⟨ă⟩ de mieré şi de ciiar⟨ă⟩.

40. Trecut-au un sol moschicescu maré de la Ţ⟨a⟩ri-grad pen Ieşii, mărgînd la Moscu, anume cnedzu Dumitru Galecin. Ş-au botedzat un cucon a Ducăi, de s-au cumătrit, şi l-au cinstit dup-obiceiu.

41. Atunce, din boiarii cei pribegii ce ĭera în Ţ⟨a⟩ra Munteniască, anume Vas⟨i⟩lie Costachi vel-vornic, i s⟨ă⟩ *f. 298v* tîmplă moarte / acolo, în pribegie. Şi n-au apucat să-şi vie la pămîntul lui şi la casa lui, nicé să s⟨ă⟩ bucure de sfatul ce-l începus⟨ă⟩.

42. Pe-acie vréme era vizir Rămif răiz-afend, carelé fuses⟨ă⟩ sol la pacé, cînd s-au făcut la Carlovici. Şi luas/ aminte, de ştie toate fapteli şi mesştec⟨ă⟩turilé muntenilor, încă pîn-a nu căde vizir, şi dzice: „Eu, de aş căde vizir, ştiu ce aş faci muntenilor pentru Moldova, că ĭei au prăp⟨ă⟩dit-o cu mesşterşugurile lor. I-aş faci pe dînşi⟨i⟩ de ar înple ţ⟨a⟩ra de oameni, şi to⟨a⟩tă cheltuiala să fie de la dînşii".

---

1 miiare B, miiaré C/ *repetă* şi cear⟨ă⟩ A/ ceară B, C/ pe¹]pentru B, E, G/ porci B, C/ 1—3 di au dat, diosăbit di desătină, adică di fiişticare stup ⟨şi mascur M⟩ cîti o ocă mieri şi ceară M,P// 2 o ocă B,C// 3 miiaré B,C/ ceară B, C// 4 40]39 C, 35 M, 28 P/ Trecut-au atuncea B,D,E,G/ un]şi un C/ mare, moschicescu C, mare, viind E,G/ mare B/ Ţarigrad B,C// 5—7 Cniazul Dimitrii Galiţin, sol moschicescu din Ţarigrad, au vinit prin Eşi şi au botezat un copil a Ducăi voevoda şi s-au încumătrit şi l-au priimit cu mari cinsti M,P// 5 pin C]viind pin B/Iaşi B,C/ mergînd C/ mergîndu la ţara lui la Moscu B,G/ anumé B,C/ cniaz B, cniazul C/ Dimitrie Galicin B,C,D// 6 Şi au B,C/ cocon a lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ încumătrit B,C,D,E,G// 7 *după* cinstit *ad.* Costantin Duca-vodă B,E,G, Costantin Duca-vodă pre sol D/ după C]pre B/ obiceai B,C// 8 41]40 C, 29 P, *lipseşte* M/ Atuncea B,C cei]ciei C/ pribégi B,C/ era B,C/ Ţara B,C// 8-12 Vasîlii Costachi vel-vornic, ci era pribag în Ţara Muntenească, n-au apucat să să bucuri di sfatul ce-l începusă, ci au murit acolo, în Ţara Muntenească M,P// 9 anumé Vasilie B,C, vornicu B/ să B,C// 10 întîmplă C/ încă i să întîmplă E/ moartea B,C/ să vie G// 11 *lipseşte* şi la casa lui C /nici B,C/ să C// 12 ce începus⟨ă⟩ B/ începusă C]făcusă E/ *după* începusă *ad.* să-l facă D// 13 42]30 P, *lipseşte* C,M/ Pre acéia vréme B,P Pre acéia vrémie C, Pre aceli vremi M/ Rami B,E,G, Remif D, *lipseşte* M,P/ reiz-efendi B, C, D]ce fusése reiz-efendi E,G/ carele B, careli C// 13-r. 6 din p. urm. carile ştie pre bini, de cînd au fost sol la pace ci s-au făcut cu nemţii, tot rîndul Ţării Munténeşti. Deci cum au încăput vizir, îndată au şi triimes la Brîncovanul ⟨poroncă M⟩ să me⟨a⟩rgă la Poartă, ca să-l mazilească, că să teme turcii că amintirile nu-l vor pute prindi la mînă, că era în multi prepusuri la înpărăţii cu o domnii îndelungată ca aceeia M,P// 14 fusésie C]au fost B,E/ pace C/ cîndu B/ Carloviţî B, Carloviţ C/ luasă C// 15 ştiia B,C/ mesştec⟨ă⟩turilé] meşterşugurile B,E,G, meşterşugurili C/ munténilor B,C// 16 pînă B,C/ căde¹⁻²]fi B,C,D,E,G//16—17 vezir¹⁻² B/ dzicea B, zicea C]au fostu dzicîndu E// 17 face B,C/ munténilor B,C/ĭei]ei B// 18 prăpădit-o B,C/ meşterşugurile B, meşterşugurili C/ face B,C/ pre C/ dînşii B,C//19 ari umple B/ umplé C/ ţara B,C/ toată B,C//

43. Decé în scurtă vremé au şi căzdut vizir. Ce, cum au căzdut, îndat⟨ă⟩ au şi chemat pe Brîncovanul la Po⟨a⟩rtă, ca să-l mazilescă din scaon, că s⟨ă⟩ teme turcii că nu-l vor putea prinde la mîn⟨ă⟩.

Deci fiind în multe prepusuri la înpăr⟨ă⟩ţiie o domnie îndelungată ca acie, nu vrea să margă la Po⟨a⟩rtă. Iară unchii lui, Ca⟨n⟩tacozonesştii, sfetnici⟨i⟩ lui, nu l-au lăsat să îa într-altă parté, ce l-au înbărbătat numai să margă la Po⟨a⟩rtă, că apoi, nemărgînd el, va aduci perirea ţării şi boîarimei. Şi aşea, cu maré grij⟨ă⟩, au purces la Udriiu şi, mărgînd încetu, pîn-a sosi în Udriiu, ş-au tocmit lucrul cu banii, ca un domnu bogat ce îera, cîtu f. 299 nice vizirul n-au avut ce-i facé. Ce încă / l-au grăit de biné cătră înpăratul; că încotro să întorce, vizirul tot dé bine-l grăîa.

Ce, dac-au sosît la Udriiu, l-au întrebat înpăratul pe vizirul de ce au adus acolo pe domnul muntenescu. Iar vizirul au dzis că l-au adus, că-i om înţelept, cu sfat şi avut, că „la această vréme ne trebuîesté sfat şi bani". Înpăratul au dzis: „Să nu-l zăbăvesştii aice, ce să-l înbraci cu căftan, să nu stea ţara acie făr⟨ă⟩ domnu".

---

1 43]41 C/ Decii B,C/ vréme B,C/ căzdut]agiunsu de au fost B,D,E,G/ au şi căzdut] l-au şi pus înpărăţie C/ vezir B// 2 Ce cum au căzdut]Ce cum au agiunsu de au fost vezir B, Ce ⟨Şi E⟩ cum l-au pus înpărăţiia vizir D,E, Ce cum au luat vizirlîcul C] Şi G/ îndată B,C/ chiemat B,C/ pre C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//3 Poartă B,C/ *lipseşte* ca D/ maziliască B,C/ să temea B,C// 4 mînă C// 5 Decii B,C/ fiindu B/ *ad. marginal* multe D/ înpărăţie B,C/ domniie B// 6 acéîa B,C/ Poartă B,C/ Iar B,C// 6-11 *lipseşte* nu vrea să margă... au purces la Udriiu M,P// 7 Cantacozineştii B,C/ *după* Cantacozineştii *ad.* Mihai spătariul şi Costantin stolnicul C/ sfétnicii B,C/ *după* lui *ad.* Mihai spătariul şi Costantin stolnicul D// 8 parte B,C/ ce l-au înbărbătat şi l-au îndemnat B, ce l-au îndemnat şi l-au înbărbătat E,G/ *lipseşte* ce l-au înbărbătat numai să margă la Po⟨a⟩rtă C// 9 Poartă B/ *lipseşte* el B,G/ aducé B, aduce C// 10 peirea B, perire C/ ţărîi B,C/ boerimii B,C/ aşia B, aşa C/ mare B,C/ grije B,C// 11 mergînd încet pînă B,C/ mergîndu pre încet, încă pînă a agiunge ⟨pîră a nu sosi P⟩ la Odriiu M,P// 12 lucrul]toati lucrurile M,P/ *lipseşte* domnu M,P/ era, cît nici B,C/ cîtu]atîta cît M,P// 13 veziriul B, viziriul C/ face B,C/ bine B,C// 14 cătră] la M,P/ că]ce G/ *lipseşte* că încotro... dé bine-l grăîa M,P/ încătro B,C/ întorcea B,C/ veziriul B, viziriul C/ de B,C//15 îl grăiia B,C/ *după* grăiia *ad.* pe Brîncoveanul-vodă B,E,G, pre Brîncoveanul-vodă, cu toţii D// 16 dacă B,C/ sosit B,C/ După ci au sosit Brîncovanul la Odriu M,P// 17—18 veziriul[1-2] B, viziriul[1-2] C//17 di cé B,C]drept ci M,P/ *lipseşte* acolo M,P/ pre B/ *lipseşte* Iar M,P// 18 dzis]răspuns M,P/ *lipseşte* că M,P/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ înţălept B,C/ l-am adus pentru că esti om înţelept, cu bun sfat şi bogat M,P// 19 că] şi M,P/ vrémé C/ trebuîeşte B,C// 20 Iar înpăratul B,C,G, Şi înpăratul M/ zăbăveşti B,C/ aicea B,C// 21 caftan B,C/ acéîa B,C/ *după* caftan *ad.* şi să să ducă, ca M,P/ fără de domnu B,C,D,E,G,P//

44. Vizirul, dac-audzi aşe, l-au chemat la adunaré, şi şi pentru alte ce au avut a-i dzice, l-au întrebat pentru Ţ⟨a⟩ra Moldovei, ce s-au strîcat şi s-au pustiit: „O⟨a⟩rî de schimbările domnilor, au de osştii ce au călcat?" Iar el, vrînd să mazîlească pre Costantin Duca-vodă, au dzis că o au strîcat-o domnul, carelé ĭasté acmu domnu într-însa.

45. Vizirul i-au dzis: „Dar pute-vei tu să porţii de grije acei ţărîi, să-ţi fie pré sam⟨ă⟩, să o tocmesştii, să fie plin⟨ă⟩ de oameni?" Iară el, dac-au audzit aşe, foarte era cu voíe să fie domnu la 2 ţărîi, că pentru acie aduce oştii streiné pen ţara no⟨a⟩stră şi schimba domnii dintr-însa,
f. 299v să o strîci şi s⟨ă⟩ rămîíe / pustie.

Decé [de] la această întrebaré n-au putut da răspunsu vizirului pîn' nu va lua răspunsu de la unchei săi, ales de la Costantin Ca⟨n⟩tacozino stolnicul. Ce s-au rugat vizirului să-l aştepté pîn-în 5 dzilé, să s⟨ă⟩ socoteiască, şi atuncii îi va da răspunsu vizirului pentru acestu lucru.

---

1 44]42 C, 38 M, 32 P/ Veziriul B, Viziriul C/ dacă B,C/ audzi]au auzit B/ aşia B, aşa C/ chiemat B,C/ *după* adunaré *ad.* pe Brîncoveanul-vodă B,E,G/ *repetă* şi C// 1—2 Viziriul au chemat pre Brîncovanul la adunari şi dup⟨ă⟩ ci ĭ-au zîs pentru toate ce-au avut, l-au întrebat şi M,P// 2 altă E, alteli D, alte trebi C/ l-au]şi l-au B,E/ pentru]şi pentru B,C,E,G// 3 Ţara Moldovii B,C/ ce]drept ce M,P/ stricat B,C/ Oari B, Oare C]Au M,P// 4 schimbărili B/ oşti C/ sau că au călcat-o oştile M,P/ Iar el]Iar Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul M,P// 5 vrîndu B/ maziliască B,C/ *lipseşte* Costantin M,P/ voevoda M/ *după* dzis *ad.* către veziriul B, D,E,G//6 că au stricat-o B,E,G/ o au stricat domnul C//5—6 Duca voevoda, au răspuns: pre Ţara Moldovii au stricat-o M,P/ careli B,C]ce P/ iaste acum B,C/ *după* acmu *ad.* acolo M,P/ *lipseşte* domnu într-însa M,P/ întru dînsa C// 7 45]43 C, *lipseşte* M,P/ Iară veziriul B, Viziriul iar C/ i-au]au E,G/ putea-vii B, pute-vii C/ porţi B,C// 8 *după* griji *ad.* şi M,P/ aceii ţări B,C/ pre samă B,C]în samă M,P/ să o tocmeşti B,C, şi să o tocmeşti M,P/ şi să fii plină M,P// 9 plină B,C/ ei]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ dacă B,C/aşia B,aşa C/foarte îi era B,C,D,E,G//9-12 Brîncovanul auzînd aceste foarti s-au bucurat, că-i era cu voi să fii domnu în 2 ţări, că pentru aceasta ⟨aceîa P⟩ mai înnainti au adus şi oşti streini în Moldova di au călcat-o şi au schimbat domnii din Moldova, ca să o strîci şi să o pustiiască M,P// 10 doao ţări B,C/ acéîa aducea B,C/ oşti streine B,C//11 pin ţara noastră, pin Moldova B,C,D//12 strice B,C/ ca să o strice D/ să rămíe B, să rămíie C/ pustiie B// 13 Decii B,C/ *lipseşte* de B,D/ întrebare C/ *după* întrebaré *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E,G// 13—15 *lipseşte* Decé... Costantin Ca⟨n⟩tacozino stolnicul. M,P// 14 veziriului B, viziriului C/ veziriului răspuns G/ pînă B,C/ pînă n-au luat D/ luoa C/ unchii B,C/ ales]mai ales C,D// 15 Costantin stolnicul Cantacozino B,G/ Cantacozino C/ Ce] Iar el M,P/ veziriului B, viziriului C//16 aştepte B,C/ *lipseşte* pîn- M/ cinci B,C]zăci M/ zile B,C/ să să socotiască B,C, *lipseşte* G// 17 atuncea B, atunci C/ veziriului B, viziriului C, *lipseşte* G,M,P/ acest B,C/ *după* lucru *ad.* Brîncovanul îndată au repezit la unchiul său Costandin ⟨stolnicul P⟩ Cantacozono, scriind şi cerşînd sfat: apuca-să-va şi di stăpînire Moldovii, au nu? M,P/ *după* lucru *ad.* Iar Brîncoveanul-vodă au înştiinţat pre unchii săi pentru acest lucru G//

Iar Costantin stolnicul i-au scris să mulţămască lui Dumnedzău că nu-i pe voĭa neprietinilor, şi să-ş păzască tre⟨a⟩ba şi grije ţărîi salé. Iară mai mult să nu-l ştie că s-amestecă, că apoi, de nu-l va asculta şi va faci pesté voe lui, bine să ştie că, cînd va încăleca el din Iudrii, iar el va înhăma în căruţă şi va treci în Ardeal; şi cînd va sosi el în Bucureşştii, el va sosi în Udriiu. Şi ce va vide, să nu s⟨ă⟩ sparie.

46. Iară Brîncovanul, a cince dzii, luînd acestu răspunsu de la unchi-său, au mărsu la vizirul şi i-au dat răspunsu că nu va putea purta grije a doo ţării, ce sint de marginé. „Ce s⟨ă⟩ mazîlesştii mărie-ta pe cesta, să poroncesştii la ţar⟨ă⟩ să-ş ale⟨a⟩gă ĭei pe ciné le va plăcea domnu. Şi aşea, alegîndu-l cu toţîi, aşe vor nemerii om
f. 300 bun, şi va tocmii ţara. Că aşea / m-au ales şi pe miné Ţara Munteniiască, de m-am învoit cu boiarii ş-am tocmit ţ⟨a⟩ra".

Ş-aceasta n-o grăe pentru altă, numai pentru sfatul ce sfătuisă cu boĭarii să puie pe Mih⟨a⟩lachi spătarul. Ş-au mai dzis vizirului Brîncovanul că Costantin Duca-

---

1 Iar Costantin stolnicul] Numitul stolnic M,P/ i-au scris]i-au triimes răspuns M,P// 1—2 *lipseşte* să mulţămască... neprietinilor, şi M,P// 2 Dumnezeu B,C/ nu-i]nu iaste E/ nepriiatinilor B, nepriiatinilor C/ triaba B,C/ trebile lui E/ trebile şi grijele G// 3 grija C/ sali B, sale C/ Iar B,C/ ştiie B/ să amestecă B, să amestică C// 4-7 că di nu-l va asculta, apoi, mai pre urmă, ci va vide să nu să sparii M,P// 4 face B,C/piste B, preste C/ voĭa B,C// 5 Udriiu B, Udriiu C// 6 căruţe D/ tréce B/ Ardial B,C/ el]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucureşti B,C// 7 videa B,C/ să sparie C, s⟨ă⟩ spariie B// 8 46]44 C, 39 M, 33 P/ *lipseşte* Iară M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cincea B,C/ dzi B, zi C/ luund B,C/ acest C// 8-9 *lipseşte* luînd acestu... unchiu-său M,P// 9 *după* unchiu-său *ad.* Costantin Cantacozino stolnicul B,E, stolnicul Costantin C, Costantin stolnicul Cantacozino D, stolnicul Costantin Cantacozino G/ veziriul B//10 de grije B,C,D,E, G/ a]la M,P/ doao ţări B,C/ ce sînt B,C]fiind M,P//11 de]la D/ marginé C/ *după* marginé *ad.* şi au dzis veziriului B,E,G// 11—12 să mazileşti măriia-ta pre acesta ⟨domnu B⟩ şi să poroncéşti la ţară B,C/ pe acesta domnu şi să poroncéşti E,G/ mărie-ta să mazileşti pre domnul ci esti acmu acolo şi să poroncéşti M,P// 12 aliagă B,C/ĭei]ei B,E/ ei domn pre cini vor socoti ⟨ei M⟩. Şi aşa M,P/ pre B/cine B,C// 13 domnu]să le fie ⟨lor B⟩ domnu B,E// 13—14 toţii B,C/ aşia[1-3] B, aşa[1-3] C/ *lipseşte* aşe[2] M,P/ nemeri B,C// 14 va]vor M,P/ tocmi B,C/ pre C/ mine B,C//15 Munteniască B,C/ de]şi apoi M,P// 15-16 Ţara Munteniască şi am tocmit ţara şi m-am învoit cu boiarii G// 15 şi am B,C// 16 ţara B,C// 17 Şi B,C/ nu o grăiia C, nu o grăiia Brîncoveanul-vodă B,E, nu o grăiia Brîncoveanul G/ altă]altăceva C/ ce numai C,D,G]fără fi cît M// 18 ce sfătuis⟨ă⟩ B]ce-l făcus⟨ă⟩ M,P/ *după* boiarii *ad.* moldovéni ce era pribégi la Bucureşti B,G, moldovéni ce era pribégi la dînsul C, moldovéni pribegi ce era la Bucureşti E/ *după* puie *ad.* domnu C,P, domn Moldovii M/ pre C/ Mihălachi C/ spatar B, spatariul C/ *după* spatar *ad.* domnu B,D,E,G// 19 Şi au M,P/ Brîncovanul au mai zis cătră viziriul că M, P/ veziriului B, viziriului C/ Brîncoveanul-vodă B, C,D,E,G//

vodă s-au încumătrit cu solul moschicescu caré au mărsu pe acolo, şi i-i gîndul să fug⟨ă⟩ la Moscu şi co cee să strîcă ţara.

47. Vizirul, înţelegînd acestea, îndată, cu tainǎ, au răpedzit un capegiu la Isuf-paşea, sarascherul, să-l prindză, să-l triimaţă la Po⟨a⟩rtă cu bun⟨ă⟩ pază. Cé sarascherul înpreun⟨ă⟩ cu capegii-başea au triimis pe capegilar-chihaĭaşii a lui şi pe alai-beiu cu 200 şi mai biné de spahii. Şi cîndu s-au apropiat de Ĭaşi acei agii cu oaste, au triimăs înainte la Costantin Duca-vodă să le grijască conac, că mărgu să hotărască la Horodinca despré leşi, c-au jăluit leşei că au strîmbătate despre moldoveni.

48. Decé descălecînd turcii la gazde dimine⟨a⟩ţa, n-au dzis nemic, iar cîndu au fostu pe chindie, numai ce au înplut turcei ograda domne⟨a⟩scă, de au apucat porţi-
f. 300v lé / şi-npregiurul zidului, cît să spăries⟨ă⟩ toţii cîţ era în curté, că n-ave unde să scapi.

Şi l-au închis pe Duca-vodă în casa ce mic⟨ă⟩ ş-au pus la uşii turcii de pază. Şi casa ce maré şi ce mic⟨ă⟩ era plin⟨e⟩ de turcii. Şi aşea l-au ţinut patru, cincii dzilé,

---

1 care C, careli B,G,M,P/ *după* mărsu *ad.* la Moscu B, prin Moldova// 2 *după* acolo *ad.* la Moscu E/ *lipseşte* pe acolo M,P/ şi-i iaste gîndul B,C,D,E,G]şi îi esti scoposul M,P/ fugă B,C/ Moscu]moscali M,P/ şi pentru acéia strică ţara B,E,G/ şi pentru acéia să strică ţara C,D/ să va şi mai strîca ţara M,P// 4 47]45 C, 40 M, 34 P/ Veziriul B, Iară viziriul C/ înţălegînd B,C]auzind M,P/ acéste B,C/ cu]pre G// 5-6 îndată au şi triimes un capigiu la Iusuf-paşa, pre tainǎ, să prinză pre Duca voevoda şi să-l triimată M,P// 5 răpedzit]triimis B,E,G/ capegi-başia B,C,D,E,G/ Iusuf-paşia B,C/ sarascheriul B,C, sarascheriul de Baba G/ *după* prinză *ad.* pre Costantin Duca-vodă ⟨şi C⟩ B,C,D,E,G// 6 triimată B, trimită C/ Poartă B,C/ bună B,C/ Ce sarascheriul înpreună B,C// 6-10 Iusuf-paşa au triimes cu capigiul pre chihaeoa sa, înpreună şi pre alaiu-beiu cu 200 spahii, carii dacă s-au apropiiat di Iaşi au trimes înnainti la Duca voevoda M,P// 7 capegi-başe B,capegi-başia C/ au triimes şi pre G// 8 chihae B, chihaes C,E/ pre C/ bei B,C/ doao sute B,C/ bine B,C// 9 cînd B,C/ apropiiat B, apropiiat C/ agi C/ oastea C/ triimis B, trimis C// 10 înnainte B,C/ grijască]gătească M,P// 11 zîcînd că mărgu la Horodinca să hotărască M,P/ Horodenca B,C/ despre lési B,C/ că au jeluit lésii B,C//12 că au]că ar ave M, că vor ave P/moldovéni B,C// 13 48]46 C, 41 M, 35 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Descălecat-au turcii dimineaţă pre la gazdi şi n-au M,P/ gajdé A, gazde în Iaşi E/ diminiaţa B,C// 14 nemică B,C/ cînd C/ fost C/ pe]pe la B,C,E,G, la vréme de D/ chindiie B// 14—15 au fost la vremi di chindii au apucat turcii ograda domnească, porţile M,P// 15 umplut B,C/ turcii C/ ograda la curtea domniască D,E/ domniască B,C/ de]şi E/ porţile B,C//16 şi sta şi înpregiurul zidului E/ înpregiurul B/ zidiului B,C/ cît]cîţii A, şi M,P/ să spăriiase B,C]s-au spăriiat M,P/ toţi cîţi B,C// 17 curte B,C]curtea domniască D,E/ nu avea B/ undé B/ scape B,C// 18 l-au]au P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ voevoda M/ cea mică B,C/ şi au B,C// 19 uşi turci B,C/ cea mare B,C/ cea mică B, cîa mică C// 19-20 *lipseşte* Şi casa... pline de turcii M,P// 20 pline B,C/ turci B,C/ aşia B, aşa C/ *după* aşa *ad.* închis M,P/ *după* ţinut *ad.* pre Costantin Duca-vodă D/ *lipseşte* patru M,P/ cinci zile B,C//

de nu-l lăsa di⟨n⟩ cas⟨ă⟩ să ias-afar⟨ă⟩, nice la do⟨a⟩mna să margă, pîn' l-au pornit. Ş-au pus pe Iordachi Rusăt camaican, şi atuncea au deschis porţilé.

49. Duca-vodă, vădzind aşe urgie, au priceput că s-or ridica boïarii cu pîr⟨ă⟩ asupra lui, şi nu să va mai înto⟨a⟩rce la domnie. Căci fărmanul nu-i scrie de mazîlie, numai îi scrie să-l duc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă. Agiunsu-s-au cu capegi-başea, ş-au şi-nceput a răpedzii harzuri la Po⟨a⟩rtă, şi la hanul, şi la sarascherul, şi-n toate părţii, pe unde ave prietini. Brîncovanul încă au făcut vesté boïarilor ce ĭera pribegi în Ţara Munteniiască pecum au aşedzat cu vizirul.

50. Decé boïarii pribegii din Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă au şi făcut şt⟨i⟩ré cestor din ţară: cum s-a rădica Duca-vodă din Ĭaşi, cum să s⟨ă⟩ porne⟨a⟩scă şi ei la Udriiu dup⟨ă⟩ Duca-vodă, că le-or eşii şi ei în tîmpinaré.

Atunce to⟨a⟩tă boerimea şi mazîlime, înţălegînd c-au f. 301 prinsu pe Duca, s-au strînsu / la Ĭaşii ş-au început a gîlcevii cătră capegii-baş ş-a-i spuné că faci Duca-vodă harzuri de trimite la Po⟨a⟩rtă, făr⟨ă⟩ voĭa lor şi făr⟨ă⟩ şt⟨i⟩ré, iar lor nu le mai trebuie să lé fie domnu.

1-2 *lipseşte* de nu-l lăsa... pînă l-au pornit M,P// 1 din casă B,C/ iasă afară B,C/ să iasă afară din casă G/ nici B,C/ doamna B,C// 2 pînă C/*lipseşte* pîn⟨ă⟩ l-au pornit B/ Şi au B,C]Deci M,P/ caimacam pre Iordachi Rosăt M,P/ *după* Rusăt *ad.* vornicul B,E, vist⟨iernicul⟩ G// 3 caimacam B,C/ deşchis B,C, dişchis şi M,P/ porţile B,C// 4 49]47 C, 42 M, 36 P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văzindu B/ aşĭa B, aşa C/ s-or]să vor B,C,D,E// 4-6 Cunoscut-au Duca voevoda cum că aceasta ĭ-au făcut-o boerii şi di acole înnainti n-a mai fi domn în Moldova. Că nici fermanul M,P// 5 pîră B,C/ întoarce B,C// 6 domniie B,C/ Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ fermanul B,C// 6–7 scriia $^{1-2}$ B,C/ mazilie B,C/ nu mai]ci numai M,P// 7 *lipseşte* îi scrie M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ Agiunsu-s-au Costantin Duca-vodă atuncea B, Agiunsu-s-au atuncea Costantin Duca-vodă E,G/ capigiul M,P/ başĭa B,C, *lipseşte* M,P// 8 şi au şi început B,C, şi au început G,M,P/ răpezi C]trimite B,E,G M,P/ Poartă B,C// 8-9 *lipseşte* şi$^{3-4}$ M,P// 9 sarascheriul C, sarascheriul Iusuf-paşĭa B,E,G/ şi în toate părţi B,C]şi într-alti locuri M,P/ pre B/ undé avea priiatini⟨priiatini, C⟩ B,C// 10 Brîncoveanul-vodă C,D,E,G, Iar Brîncoveanul-vodă B// 10-15 *lipseşte* Brîncovanul încă... în tîmpinaré. M,P// 10 véste B,C/ ce]celor ce E,G/ ce era C] celor ce era B/ pribégi B,C// 11 Munteniască B,C/ precum B/ veziriul B, viziriul C// 12 50]48 C/ Decii B,C/ pribégi B,C, acei pribégi G/ Ţara Munteniască B,C// 13 ştiré C, ştiré boiarilor acestor D, ştiré acestoralalţi boiari B,E,G/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 14 să porniască B,C/ ei]ĭei C// 15 după B,C/ Costantin Duca-vodă, C,D]dînsul B,E,G/ le vor eşi B,C,E/ şi ĭei C, *lipseşte* G/ în]întru B,C,D,E,G/ întimpinare B,G, întimpinaré C,E, întimpinarea lor D// 16 Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ toată B,C/ mazilimea B,C/ înţălegînd]auzînd M,P/ că au B,C// 17 pre Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ 17-18pre Duca voevoda au vinit la Eşi şi mergînd la capigi-başa au început a gîlcevi şi a-i spuni M,P/Iaşi B,C/şi au B,C/gîlcevi B,C// 18 capegi-başĭa B, C/şi a-i spune B,C/face B,C/Duca voevoda faci M,P/Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G// 19 de]şi le M,P/ triimite B/ Poartă B,C/fără de$^{1-2}$ B,C,D,E,G, fără di^{1} M,P/ *lipseşte* şi făr⟨ă⟩ şt⟨i⟩ré M,P// 20 ştiré B,ştire C/ trebue B/le B,C/fii el M,P//

Iară cînd au fostu a doo dzii, chemat-au capegi-başea pe toţi boiarii la curte să le cete⟨a⟩scă un fărman de mazîlie Ducăi-vodă ce i-au venit. Şi strîngîndu-s⟨ă⟩ toţii boiarii la curte, deodată numai ce au închis iar porţilé, ş-au început turcii a prinde pe boeri⟨i⟩, carei era mai capete, ş-a-i închide ş-e-i puné şi-n heră, ca vro dzeci, cinciispreci, pe izvod ce-i dedes⟨ă⟩ Duca-vodă: ce ⟨nu⟩ numai pe cei streini şi pe [şi] ciia de casa lui să ia cu dînsul, şi, sosînd la Udriiu, să ţie în parte lui.

51. Ş-au închis şi pe Iordachi vornicul, ce-l puses⟨ă⟩ cămăican, ş-au pus cămaican în locul lui pi Ion Buhuş logofăt, fiindu-i rud⟨ă⟩, ca s⟨ă⟩ popriiască ţ⟨a⟩ra să nu margă dup⟨ă⟩ dînsu să-l pîrască.

Şi l-au pornit din Iaşii în gios spre Bîrlad, înpreun⟨ă⟩ cu acei boiarii ce-i prinses⟨ă⟩, şi s-au dus pîn-în Gălaţii. Şi acolo, din boerii ce-i prinses⟨ă⟩ şi era a lui, i-au boerit în Gălaţi. Au pus hatman şi visternic şi comis, ca s⟨ă⟩ sparie ţ⟨a⟩ra că nu-i mazil, şi-i domnu. Iar pi cielalţii boerii ce iera în prepus nu-i lăsa din her⟨ă⟩, ce au trecut Dunărea cu dînşii, să-i duc⟨ă⟩ la Udriiu. Ş-au scris şi la

---

1 Iar B,C/ fost B,C/ a doa zi B,C/ başia B,C/ *lipseşte* Iară cînd au fostu M,P// 1-4 A daoa zi au venit de-au chemat pre toţi boerii la capigi-başa. Şi după ci s-au strîns toţi boerii la curti, îndată au închis toati porţile M,P//2 pre C/ la curtea domniască B,D,E/ citiască B,C/ ferman B,C//3 mazilie B,C/ Ducăi-vodă]a lui Costantin Ducăi-vodă B,E,G, lui Costantin Duca-vodă C, lui Costantin Ducăi-vodă D/ *lipseşte* ce i-au venit B,E,G/ strîngîndu-să C/toţi B,C// 4 curte domniască B,E,G, curtea cea domniască D/ *lipseşte* iar E/ porţile B,C/ porţile iară D,G// 5 şi au B,C/ pre B/ boiarii B, boiari C/ carii B,C// 6 şi a-i închide C]şi au început a-i ⟨şi B⟩ închide B,E,G/ şi a-i pune B,D,E/ şi-i punea pre unii C// 6-8 mai capiti, i-au pus în fiiară şi i-au ⟨au P⟩ închis pre 15 boeri după izvodul ⟨izvod P⟩ ce au dat Duca ⟨voevoda M⟩ ca să-i ducă la Odriu cu dînsul M,P// 6 şi în hiară B, şi în hieră C/ vreo B/ zéce, cincisprăzéci B,C// 7 ce-i]ce B,E,G/ didése B, didésie C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ ce nu numai B,E, şi numai C, şi nu numai D// 8 pre$^{1-2}$ B,C/şi^{1}]ce şi B,D,E/ *lipseşte* şi^{2} B,C/ ciia]cei B,C,D,G/ să-i ia B,C,D,G//9 sosind B,C/ *lipseşte* şi sosînd... în parte lui M,P// 10 51]49 C, *lipseşte* M,P/ Şi au închis B, Şi închisă C, închis-au M,P/ pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G,M,P/ ce-l]pre careli îl B/ pusése B, pusésie C/ *lipseşte* ce-l puses⟨ă⟩ cămăican M,P// 11 caimacam$^{1-2}$ B,C/ şi au pus B,C, pus-au M,P/ pre B,C//12 logofătul B,C,E,G/ fiind rudă, văr primare cu Costantin Duca-vodă B, fiindu-i niam lui Costantin Duca-vodă, văr primare D/ fiindu-i rudă, văr primare G/ rudă C/ să popriască ţara B,C/ după B,C// 12-20 fiind rudă Ducăi, pre carile l-au triimes cu boerii cei prinşi pînă la Gălaţi. Şi di acolo au trecut Dunăre înpreună ⟨şi P⟩ cu boerii cei prinşi M,P//13 dînsul C//14 *după* pornit *ad.* pre Costantin Duca-vodă B/ Iaşi B,C/ jos C/ înpreună B,C// 15 boiari B, boiari C/ prinsése B, prinsésie C/ pînă B,C/ Gălaţi B,C// 16 boiarii B, boiarii C/ prinsésie B,C// 17 vistiernic B,C/ să B,C// 18 ţara B,C/ nu-i]nu iaste B,C,G/ şi-i]şi iaste B,C,E,G/ Iară B/ pre B,C/ ceiălalţi B, ceialalţi C//19 boiari B, boiari C, era B,C/ hiară C, fiiară C/ ce]şi E// 20-2 *lipseşte* cu dînşii să-i duc⟨ă⟩... să-l pîras⟨că⟩. M,P// 20 ducă B,C/ *lipseşte* la^{1} C/ Şi au B,C//20—1 scris şi la sarascheriul Iusuf-paşia să popriască Dunărea E,G//

Hapdi-paşe să popre⟨a⟩scă la Dunărea, să nu tre⟨a⟩c⟨ă⟩ nime dup⟨ă⟩ dînsul să-l pîras⟨că⟩. /

f. 301v 52. Boiarii carei au rămas de nu i-au închis au eşit din Iaşii tot cîte unul: unul pe de o parte, altul pe de altă, şi s-au strînsu toţii la Hadîmbul, supt codru, şi di acolo au luat pe Racove în gios; tot s-atrăgea boiarimea şi mazîlimea, în urma Ducăi-vodă, pîn' la Piscu. Ş-au răpedzit de olac în Ţara Muntene⟨a⟩scă pe la boiarii pribegi, de-u făcut şt⟨i⟩ré, de toate de acestea ce au făcut Duca-vodă, Brîncovanului la Udriiu.

53. Ce Brîncovanul, înştiinţînd pe vizirul, au triimis de au luat pe Duca-vodă de pe drum şi l-au făcut surgun la Cavala, unde era multă cium⟨ă⟩, ca s⟨ă⟩ nu-l mai superi oameni⟨i⟩ cei din curte înpărat⟨u⟩lui, că s⟨ă⟩ punea taré sălihutarul pentru dînsu. Şi pe boiarii ce-i aducea în hieră i-au slobodzit. Şi Dun⟨ă⟩rea încă Isuf-paşea au slobodzit-o, să tre⟨a⟩că boiarii.

Ş-au scris Brîncovanul în Bucureşţii la stolnicul Costantin, de au pornit pe boiarii pribegii la cielalţii, de

---

1 Abdi-paşîa B,C,D/ popriască B,C/ *lipseşte* la B/ triacă B,C//2 nimé B/ după B,C, *lipseşte* G/ pîrască B,C// 3 52]50 C, *lipseşte* M,P/ Iar boerii M,P/ carii B,C/ cari au rămas în Eşi neînchişi, au eşit M,P/ rămas]scăpat B,E,G// 4 Iaşi B,C/ *lipseşte* unul pe de o parte, altul pe de altă, şi M,P/ altă parte B,D,E,G// 5 strînşii A/ toţi B,C, *lipseşte* M/ la Hadîmbul]la mănăstiré la Hadîmbul B,E,G/ codru]codrul Iaşilor B,C,E,G/di]de B,C/ *după* acolo *ad.* trecînd codrul G//6 luat]mers M,P//6-7 *lipseşte* pe Racove... şi mazîlimea M,P/ Racova B,C,E,G/ jos C/ tot a să strînge boerimea şi mazilimea B,C,D,E,G// 7 în urma lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ *lipseşte* vodă M,P/ pînă B,C/ Şi au B,C/ răpedzit]triimis B,E,G// 8 de]în M,P/ de olac]în grabă B, *lipseşte* E/ Munteniască B,C/ *lipseşte* pe M,P, *ad. marginal* C/ pribégi B,C/ de au făcut ştiré B,C]făcîndu-le ştiri M,P//9 de ştire G/ de acéste ce B]cîti M,P/ ştiré de acéste Brîncoveanului-vodă la Udriiu ce au făcut Costantin Duca-vodă C,D/ Costantin Duca-vodă B,E/ *lipseşte* vodă M,P//10 Brîncoveanului B,Brîncoveanului-vodă E//9-10 Costantin Duca-vodă şi boiarii pribégi au făcut ştire Brîncoveanului-vodă la Udriiu G, Boerii pribegi îndată au făcut ştiri Brîncovanului la Poartă M,P// 11 53]51 C, 45 M, 39 P/ Ce]Iar C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ veziriul B, viziriul C/ *după* triimis *ad.* veziriul B,G// 11-13 Iar Brîncovanul au şi spus viziriului; viziriul au trimes şi au luat pre Duca voevoda di pre drum şi l-au dus surgun la Cavala M,P// 12 pe Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ de]di B,C/ şi]de B,E,G//13 Carvala B,E,G/ undé B,C/ ciumă B,C/ să B,C/ supere B,C//14 oamenii B,C/ *lipseşte* cei E//13-15 *lipseşte* ca să nu-l mai superi... pentru dînsu M,P// 14 curtea înpăratului B,C/ să B/ tare C//15 silihtariul B,C,D,E,G/ Şi]Iar M,P/ pre B,C/ aducea]ducea C/ *lipseşte* ce-i aducea în hieră M,P// 16 Şi piste Dunăre C/ Dunărea B// 16-17 *lipseşte* Şi Dunărea... să treacă boiarii M,P/ Iusuf-paşîa B, Iusuf-paşîa sarascheriul C, sarascherîul Iusuf-paşîa G/ slobozit C//17 triacă B,C/ *după* triacă *ad.* boiarii ce-i aducea în hieră E// 18 Şi au scris Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucureşti B,C// 18-1 Boerii cei pribegi, din poronca Brîncovanului au vinit la Piscu şi s-au înpreunat cu cielanţi boeri ci vinisă de la Eşi. Şi aşa, cu toţii, au trecut Dunăre M,P// 19 pre B,C/ boiarii cei pribégi C,G/ la ceilalţi boiari B,D,E, la ceîalalţi boîari carii mergea din Moldova C//

s-au înpreunat la Piscu, de au trecut Dunărea cu toţîi, de s-au dus la Udriiu să-ş rădice domnu. Numai ce au scris la stolnicul de au poprit pe Bogdan hatmanul în Bucureşştii, de nu l-au lăsat să margă cu cie boiarii la Udriiu, dzicînd să aştepte, că-i trebuitor pîn-a vinii de la
f. 302 Udriiu, că-i trebuitor / Brîncovanului. Că nu era de altă tre⟨a⟩b⟨ă⟩, numai să teme să nu puie vro piedic⟨ă⟩ să sco⟨a⟩ţ⟨ă⟩ iar pe Ant⟨i⟩ohi-vodă domnu.

54. Atuncea au făcut maré cheltuial⟨ă⟩ Brîncovanul la Udriiu cu Po⟨a⟩rta, avîndu nume de bogat şi vrîndu să înple gurili tuturor. Ş-au mai adaos şi birul Ţării Muntenesştii, peste cît da mai întîiu, pe an cîte o sută şi cindzăci de pungii să de mai mult. Şi tocmindu-ş toate lucrurili, au purces de au vinit la Bucureşşti.

55. Iară boiarii Moldovei care s-au pomenit mai sus bine n-au agiunsu la Udriiu, numai s-au şi sculat zorbà mari din Ţarigrad toate mulaleli şi rusfeturili cu oaste şi cu puşcii de au purces la Udriiu să mazîle⟨a⟩scă pe-npăratul. Ş-au pus şi vizir dintré dînşii.

Iară soltan Mehmet, cu cîtă oaste ave la Udriiu lîngă dînsul, încă s-au gătit de au făcut meteredzé să stea împotriva acelora ce vinie. Şi atuncea, tunpinîndu-s⟨ă⟩ oştilé,

---

1-8 *lipseşte* s-au înpreunat la Piscu ... Ant⟨i⟩ohi-vodă domnu. M,P// 1 înpreonat B,C/ toţii B,C// 3 *după* scris *ad. marginal* Brîncoveanul-vodă E/ stolnicul Costantin B,C,D,E,G// 4 Bucureşti B,C/ cie]ceiïalalţi B,D,E,G, ceîalalţi C/ boiari B, boîari C//5 că-i]că iaste C,D// 5-6 dzicînd să aştepte pînă a vini de la Udriiu, că-i trebuitoriu Brîncoveanului-vodă B,E, dzicînd să aştepte pînă a veni Brîncoveanul-vodă de la Udriiu, că-i trebuitor G/ pînă C/ *după* vini *ad.* Brîncoveanul-vodă C// 6 că-i] că-i iaste C/ trebuitoriu C/ Brîncoveanului-vodă D, *lipseşte* C,G/ nu]nu-i E//7 triabă C]trebuitoriu B,D,E,G/ temea B,C/ pue B, pue Bogdan G/ vreo piedică C]vreo pricină B// 8 scoaţă C, scoată B/ iarăş B/ pre Antiohii B,C// 9 54]52 C, 46 M, 41 P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ mare cheltuială B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, G// 9-10 Brîncovanul mari cheltuială au făcut la Poartă M,P// 10 Poarta B,C/ avînd B,C/ vrînd B,C// 11 umple B,C/ şi vrîndu să înple]dî-au astupat M,P/ Şi au B/ Munteneşti B,C// 11-13 *lipseşte* Ş-au mai adaos... să de mai mult M,P// 12 piste B,C/ întîi B,C]înnainte E,G/ o sută şi cinzăci şi cinci B// 13 pungi de bani B,C,D,E/ dea B,C/ tocmindu-şi B,C/ lucrurile B]trebile P, trebile bini M// 14 au purces de la Udriiu B,E,G/de]şi M,P/ Bucureşti B,C// 15 55]53 C, 47 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ Moldovii B,C]molduveni M, moldoveni P/ carii s-au scris mai sus C, carii mai sus s-au scris E,G, carii s-au scris B, *lipseşte* M,P// 16 bine]încă bini M,P/ ajunsu C/ şi numai B,E, şi numai ce C,G, numai ce D]îndată M,P/ sculat]rădicat B,G// 16-19 s-au făcut mari zorba între turci asupra înpăratului. Deci turcii întîiu ş-au pus alt vizir dintre dînşii M,P// 17 mare B,C/ *după* molaleli *ad.* ulemaleli C/ toate ulimaleli şi toate rufeturili D/ şi rufeturili B, şi toate rufeturili C//18 puşci C/ puşci B,C/ maziliască pre înpăratul B,C// 19 Şi au B,C/ vezir B/ dintre B,C// 20 Iar înpăratul soltan Mehmet C,D/ avea B C// 20-1 *lipseşte* Iară soltan Mehmet... s-au făcut tot una M,P// 21 de]şi C/ meteréze B/ înpotriva B, înprotiva C// 22 viniia C, viniia asupra lui B,E,G/ timpinîndu-să C]întimpinîndu-s⟨ă⟩ B,D, E,G/ oştiile B, C//

s-au făcut tot una și l-au scos pe soltan Mehmet din ⟨îm⟩păr⟨ă⟩ție. Ș-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înpărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoaré, și peste o săptămîn⟨ă⟩ l-au otrăvit, de au murit.

Muftiiul s-ascunses⟨ă⟩ și, găsindu-l, l-au muncit de au luat mulții bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

⟨56⟩. Și au pus un pop⟨ă⟩ de legea no⟨a⟩stră și altul
f. 302v armenesc / de l-au prohodit, și au mărsu înainte-i cu cîntării și cu cădelniță, pîn' l-au scos afar⟨ă⟩ din ordie și l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Și-npăratul cel mazîl i-au fostu puștu lui, și el făce ce-i era voîa, de schimba pașii și domnei totdeona.

Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsii, că nicé le ĭera pre cu voîe capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce că cu îndemnarea și știrea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire⟨a⟩scă de răulu muftiului.

57. Atunce și boîarii Moldovei sta acolo de aștepta să găsască vremea. Și Antiohi-vodă înțelegînd, încă era acolo la Udriiu și aștepta să-l ciiară boîarii la Po⟨a⟩rtă, să nu cheltuiască mult. C-așea-l amăgie boîarii, să șadză mîl-

---

1 tot una]tot de unii B,E,G/ pre B,C// 2 din înpărăție B, den înpărăție C, de la înpărățiie D/ Și au B,C/ După acee au scos din înpărăție pre soltan Mehmet M,P// 2-3 pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B// 3 soltan]anumé soltan B,D,E,G, pre anumé soltan C, pre soltan M,P/ *ad. marginal* înpărat M/ închisoare B// 4 piste o săptămîn⟨ă⟩ B, preste o săptămînă C]după acee M,P/ de]și M,P// 5 Muftiul B, Iar muftiul C,D/ să ascunsése B, s-au ascunsu C// 5-20 *lipsesc* M,P// 6 mulți B,C/ pînă B,C// 7 *ante* Și: 56 B,D,E/ un popă C, pre un popă D/ de lége noastră creștiniască și ⟨pre D⟩ alt popă armenescu C,D// 7-9 pre un popă de lége noastră, creștinescu ⟨creștiniască G⟩ și pre alt ⟨un G⟩ popă armenescu de l-au provodit fiind înbrăcați popii cu epitrafire și cu felo⟨a⟩ne și cu cădelnițe ⟨pre amînă G⟩ și au mărsu înnainte cu cîntări ⟨și B⟩ pînă l-au scos afară din urdie B,G/ pre un popă de lége noastră creștiniască și pre alt popă, armenescu, de l-au provodit. Și ducîndu-l să-l îngroape au mărsu înnainte-i cu cîntări, fiindu popii înbrăcați cu epetrafire și cu felo⟨a⟩ne și cu cădelnițe. Și cîndu îl ducea popii să-l îngroape, iar popa cel creștinescu dzicea: nesizimdăr, nebizîmdăr, adecă: nici al vostru nici al nostru. Și așea l-au dus, pînă l-au scos afară din urdie E// 8 înnainti-i C/ cîntări C// 9 pînă C/ afară C// 10 dzicîndu turcii B,E,G/ că au fost B,C/ ghiiaur B,C, ghiiaor E/ înpăratul B// 10-11 *lipsește* Și-npăratul... i-au fostu puștu lui C// 11 mazîl B/ puștiu B,D/ făcea B,C/ *după* voîa *ad.* la înpărățiie C// 12 domnii B,C/ totdeauna C/ *după* totdeauna *ad.* Și cînd îl ducea ⟨popii B⟩ să-l îngroape ⟨iar G⟩ popa cel creștinescu dzicea nesimzindăr, nevizîmdăr, ce s⟨ă⟩ dzice în limba ⟨noastră B⟩ moldoveniască: nici al nostru, nici al vostru B,G// 13 Iar C/ *ante* Iar P: 57 G/pre B,C/veziriul B, viziriul C/ găsi B,C/ nici B,C//14 era B,C/ prea C/ capetelor C/ să-l găsască capetelor B/ voroviia B,C/ atuncea B,C// 15 și]cu B/ lui]veziriului Rami B,E/ fost B,C/ aceasta zorbà D// 16 putea B,C/ veziriască B, viziriască C/ răul B,C// 17 57]54 C, 58 G/ Atuncea B,C/ Moldovii B,C]moldovéni G// 18 vréme B,C/ Antiohii B,C/ înțălegîndu B, înțălegînd C// 19 ceară C/ aștepta pre boiari la Poartă să-l cée domn și să nu cheltuiască mult G/ Poartă B/ *după* Poartă *ad.* să le fie domnu C, pre dînsul E// 20 Că C/ așîa îl amăgiia B, așa îl amăgiia C//

com, că l-or ceré pe dînsul domnu. Şi mai cu dedînsu Iordachi îi poroncie, şi el îl crede. Şi-i poroncis⟨ă⟩ din Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩s⟨că⟩ cumna⟨tu-⟩său, Bogdan hatmanul, toate trebilé ce or să fac⟨ă⟩ boerii cu Brîncovanul, să-ş cauté tre⟨a⟩ba déusebii, să-ş isprăvască de la Po⟨a⟩rtă. Iar el n-au credzut, şi s-au potrivitu lui Iordachi.

Atunce Iordachie vornicul au chemat pe Panaite Morona postelnicul, hiindu din parte Ducăi-vodă, şi pe alţii boîarii a Ducăi-vodă şi le-u giurat cum că n-or ave nice o nevoie. Şi le-u spus tot sfatul, că le-i voîa să puie pe Mih⟨a⟩lachie spă-
f. 303 tarul / domnu. Deci ei avînd grij⟨ă⟩ de Ant⟨i⟩ohi-vodă, îndată fur⟨ă⟩ bucuroşi să fie şi ei la un cuvîntu, şi mai vîrtos Panaite post⟨elnicul⟩ Morona, că-i era rău greşit lui Ant⟨i⟩ohi-vodă că-i stătus⟨ă⟩ înpotrivă la vremea Ducăi-vodă.

58. Atuncea Panaite Morona, fiindu om harnic şi isteţu la toate, dé ştie rîndul Porţîi turcesşti la toate,

---

1 că-l vor cére D/ cére B, cere C/ pre B,C/ *după* dînsul *ad.* să le fie C,D/ deadinsu B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ 1-6 *lipsesc* M,P// 2 poronciia B,C/ credea B,C/ Şi-i poroncisă C] Şi îl înştiinţas⟨ă⟩ şi-i poroncis⟨ă⟩ B,E,G/ Ţara Munteniască B, C // 3 cumnatu-său B, C// 4 trebile B, C/ ce vor să facă B,C,D,G/ boiarii B, boîarii C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 5 să-ş caute deosăbit triaba B/ caute C/ triaba deosăbit C,D, osăbit trebile E, deosăbit trebile G/ şi să-ş isprăvască C,D/ Poartă B,C//6 el]Antiohii- vodă B/ şi]ce D/ potrivit B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G// 7 Atuncea C/ *ante* Atuncea: 58 B,E, 59 G/ *lipseşte* Atuncea B,C/ Iordachi vornicul C, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M, Iordachi Rusăt P/ chiemat pre Panaiotachi B,C/ Panaiotachi D,E,G// 8 post⟨elnicul⟩ B/ fiind B,C/ *lipseşte* hiindu... Ducăi-vodă M,P/ partea lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E/ alţi B/ şi şi pre alţi M,P// 9 boiari de a lui Costantin Ducăi-vodă B,E, boîari a lui Costantin Ducăi-vodă C,D,G/ voevoda M// 9-10 le-au[1-2] B, li-au[1-2] C/ nu vor avea nici B,C/ Şi]Apoi M,P//10 spus]dat P/ sfat P/că le-i]cum că le iaste B,E, că li-i C, că le iaste G/ pue B/ pre B,C/ Mihălachi ⟨Mihălachii C⟩ spătariul B,C/ că le esti cu voi⟨e⟩ să ⟨li P⟩ pui domn pre Mihălachi Racoviţă spatariul M,P// 11 Decii B/ei]îei B, *lipseşte* G/grije B/Antiohii B/*lipseşte* Deci ei... îndată M,P//12 fură]au fost B,C,D,E,G//11-16 S-au bucurat cu toţii şi s-au făgăduit să fii toţi ⟨cu toţii să fii P⟩ la un cuvînt. Ant⟨i⟩ohii voevoda foarti dorie să fii domn Moldovii. Şi auzînd că boerii moldoveni sînt la Poartă aştepta să-l ceară boerii pre dînsul domn, ca să nu cheltuiască mult. Boerii l-au înşălat, i-au zîs să tacă, să nu ceară la alţii, că ei pre dînsul îl vor ceri domn. Iar mai cu deadinsul Iordachi Rosăt i să făgădue. Şi Ant⟨i⟩ohii voevoda îl crede. Bogdan hatmanul, cumnatul lui Ant⟨i⟩ohii voevoda, au scris lui ⟨la P⟩ Ant⟨i⟩ohii voevoda să-ş cerci trebuinţa diosăbit, să-ş isprăvască di la Poartă. Iar Ant⟨i⟩ohii voevoda nu l-au ascultat, ci s-au potrivit boerilor ci era la Poartă. Panaiti Morona postelnicul era om vrednic şi isteţ M,P// 12 *ad. marginal* şi ei C/ cuvînt C/ Panaiotachi postelnicul Morona C, Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ B,D,E,G// 13 că-i]că C, pentru că D/ rău]foarte rău E,G//14 Antiohii B,C/ stătură C/ înprotivă C/ vrémea lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, vrémîa domniii lui Costantin Ducăi-vodă C// 15 58]59 B,E, 56 C, 60 G/Panaiotachi Morona C,Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ B,D,E,G/ fiind B,C// 16 isteţi A, isteţ C/ *lipseşte* dé M,P/ de ştiia B, şi ştiia C/ Porţii turceşti B,C/ *lipseşte* la toate[2] M,P//

au și făcut un hardzu cu mîna lui, că știe turcește, ș-au și purces cu to⟨a⟩tă boerimea și glo⟨a⟩ta la înpăratul pen mijlocul urdii⟨i⟩, de nu s⟨ă⟩ temea de nime. Enicerei atunce era dîrjîi în zorbà și-l întréba unde mergii co cea glo⟨a⟩tă de oameni. Iar el dzice cătră iniceri că merge la înpăratul să pîrască pe mufteul, că le-u mîncat ț⟨a⟩ra. Și eniceri⟨i⟩, audzind așea, le tot făce calea.

59. Ce înpăratul, vădzind acea glo⟨a⟩tă de oameni, au și triimis de le-u luat arzul și, cetindu-l, l-au buiurdit la vizirul, să le fac⟨ă⟩ pe voïe pentru toate ce or poftii. Și atunce cu toții au rădicat pe Mih⟨a⟩lachii spăt⟨arul⟩ de l-au pus domnu. Să făce a nu-i plăcea să priimască domnie, ca și fata cie ce dzis⟨ă⟩ unui vo⟨i⟩nic: „Fă-té tu a m⟨ă⟩ trage, și eu oi merge plîngînd". Așe să făcea și Mihai-vodă că nu-i trebuïașste domnie. /

f. 303v 60. Înbrăcînd Mihălachi spătar căftan de domnie de la vizirul, îi și schimbar⟨ă⟩ numeli Mihai-vodă. Atunci simții și Ant⟨i⟩ohi-vodă de vicleșugul boïarilor ce i-au făcut și alergă la inecer-aga de-i déde știre și-i giurui

---

1 și știind și a scrii turcești au și făcut un harz cu mîna lui și au purces M,P/ arzu C/ *după* lui, *ad.* l-au scris B,E/ știïa turcéște bine B,C,D,E,G/ și au B,C// 2 toată B,C/ și]și cu M,P/ gloata B,C// 3 pin B,C/ urdiii B,C/ să B,C/ nimé B,C/ Iniciarii B, Inicearii C// 4 atuncea B,C/ dîrji B,C/ în zorbà]din pricina zorbalii M,P/ și-l]și E/ întreba C/ *după* întreba *ad.* pe Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ B,E,G/ undé mergi B,C//5 cu acea gloată B,D, cu acïa gloată C, cu atîta gloată M,P/ dzicea B, zicea C/ *lipsește* cătră iniceri G// 5—6 Iar el le răspundea⟨și dzicea D⟩că merge la înpăratul D,M,P/ iniciari B, inicearі C// 6 mérge B/ pre C/ muftiul B,C/ le-u]le au B, li-au C// 7 țara B,C/ Și]Iar M,P/ iniciarii B,C/ așïa B, așa C/ tot le făce M, toți le făce P/ făcea B,C/ cale C// 8 59]60 B,E, 57 C, 61 G, 52 M, 46 P/ Ce]Iară C, Atuncea G, *lipsește* E,M,P/ acea]atîta M,P/ gloată B,C// 9 le-u]li-au B,C/ harzul B, citindu-l C/ puiurdit A, buiurdisît P// 10 la]cătră M,P/ la veziriul B, la viziriul C, *lipsește* G/ facă B,C/ pre C/ pofti B,C// 11 *repetă* Și E/ Și atuncea B,C] Boerii M,P/ toții B,C/ atuncea au rădicat cu toții, au rădicat pe D/ pre C/ Mihălachi B,C/ spatar B,E, spătariul C// 12 Să făcea B, Și să făcea C// 11—13 Mihălachi spatariul să le fii ⟨să-l facă P⟩ domnu. Și puindu-l domnu să făce a nu priimi domnie M,P// 13 domniïa B,C/ céïa B,C/ zisă B,C]au zis G/ voinic B,C]vornic M,P/ Fă-te B, C// 14 mă B,C/ mérge B/ Așïa B, Așa C// 14 — 15 *lipsește* Așe să făcea... domnie. M,P// 15 trebuïaște domniia B,C// 16 60]61 B,E, 58 C, 62 G, *lipsește* M,P/ Înubrăcîndu A/ Mih⟨a⟩lachi B/ spatar B, spătariul C/ caftan de domniïe B,C// 16—17 Dusu-l-au pre Mihălachi spatariul la viziriul și l-au înbrăcat cu caftan de domnii. Și îndată i-au și schimbat numile di ⟨a⟩ci, Mihălachi voevoda ⟨numile din Mihălachi, Mihaiu-vodă P⟩ M,P// 17 veziriul B, viziriul C/ schimbară B,C/ *după* numeli *ad.* de-i dzisără B,E,G, și-i zisără C,D/ Atuncea B, C// 18 simții]știu B,E,G, cunoscu C/ Antiohii B,C// 18—1 Antohii voevoda atunce au cunoscut vicleșugul lui Iordachi Rosăt și a tuturor boerilor și au alergat la iniceri-aga, dîndu-i știri și i-au făgăduit mulți bani M,P// 18 vicléșugul B,C/ i-au]au C// 19—1 inicear-aga[1-2] B,C/ *lipsește* de-i déde știre B/ știré C//

mulţii bani. Şi inecer-aga îndată să dus⟨ă⟩ la vizirul ş-apuc⟨ă⟩ pe Mihai-vodă la vizirul încă neeşit din cort afară. Şi-ncepu a grăi cătră vizirul să puie pe Ant⟨i⟩ohie-vodă domnu şi a strîga tari că dă bani mulţii şi trebuie le⟨a⟩fă inicerilor.

Să spăriias⟨ă⟩ Mihai-vodă şi to⟨a⟩tă boiarimea că le-⟨a⟩ strîca giucăriia inecer-aga. Numai n-au putut, că apucas⟨ă⟩ de ieşis⟨ă⟩ talhîşu de la înpăratul ş-apucas⟨ă⟩ de-l înbrăcas⟨ă⟩ cu căftan. Ce nu s-au putut; iar c-un cifertu mai înainte de-r hi sosît inecer-aga la vizirul, lua iar Antiohi-vodă domnie.

61. Dup-acie s-au rădicat înpărăţie dé la Iudriiu, cu to⟨a⟩tă oastea, ş-au purces la Ţ⟨a⟩rigrad; şi Mihai-vodă cu boiarimea dup⟨ă⟩ dînşei.

Şi dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la Ţ⟨a⟩rigrad, făcu Mihai-vodă şi cu toţi boerii maré jalobă la vizirul asupra lui Costantin-vodă. Şi trimis⟨ă⟩ vizirul de-l adusăr⟨ă⟩ la Ţ⟨a⟩rigrad din surgunie. Să pîrîr⟨ă⟩ de faţă la divanul vizirului, f. 304 c-au / strîcat ţara şi i-au jăcuit cu feluri de feluri de obi-

---

1—4 Vinit-au enicer-aga la viziriul. Apucat-au pre Mihaiu voevoda încă neeşit di la viziriul din cortu ⟨din cortu de la viziriul P⟩. Şi au început a striga tari să pui domnu în Moldova pre Ant⟨i⟩ohii voevoda, că dă bani mulţi M,P//1 mulţi B,C/ dusă B,C// 1—2 veziriul[1-2] B, viziriul[1-2] C//2 şi apucă B,C/ pre C]şi pre G/ *lipseşte* la viziriul G//3 Şi începu inicear-aga a grăi B/ începu C/ veziriul B, viziriul C// 3—4 să pue domnu pre Antiohii-vodă şi striga tare B/ pre Antiohii C//4 şi începu a striga tare C/ mulţi B,C/ trebue B/ *lipseşte* şi trebuie le⟨a⟩fă inicerilor P// 5 léfe B,C,D,E/ inicearilor B,C// 6 Şi să spăriiasă B,C,D,E,G/ toată boerimea B,C// 7 le va strica B,D, li-a strica C/ ⟨Mihaiu voevoda M⟩ şi toţi boerii să spăriesi că li va strica M,P/ giucăreia B,C/ inicear-aga B,C/ Numai]Însă M,P// 8 apucasă C/ eşis⟨ă⟩ B, eşisă C/ talhîş B,C/ şi apucas⟨ă⟩ B, şi apucasă C, *lipseşte* P// 9 de-l]şi-l P/ înbrăcasă C/ *după* caftan *ad.* pre Mihai-vodă B,C,E,G/ iar cu un civert de ceas B,D,G, iar numai cu un civert de ceas C,E//10 înnainte B,C/ de ar fi sosit B,C//9–15 *lipseşte* Ce nu s-au putut... la Ţarigrad, făcu M,P// 10 inicear-aga B,C/ veziriul B, viziriul C/ lua]ar fi luat C//11 iar]iarăş C/ Antiohii B, Antiohie C/ domniia B,C//12 61]62 B,E, 59 C, 63 G/ După acéia B,C/ înpărăţiia B/ de B,C/ Udriiu B,C// 13 toată B,C/ oaste C/ şi au B,C/ Ţarigrad B,C/ *după* vodă *ad.* încă au purces B,E,G//14 *după* boiarimea *ad.* au purces C, au purces şi iei D/ boerimea B/ după dînşii B,C// 15 după B,C/ ajiunsu C/ Ţarigrad B,C/ făcu]făcut-au B,C,E,G/ voevoda M// 16 boiarii B, boiarii C/ *după* boerii *ad.* au dat M,P/ mare B,C/ veziriul B, viziriul C/ asupra lui]pre M,P/Costantin Ducăi⟨Duca M,P⟩-vodă B,C,D,E,G,M,P// 17 Şi au triimis B,E,Şi triimisă C/veziriul B,viziriul C/de-l adusără C]de l-au adus B,E,G/Ţarigrad B,C//18 surguniie B// 17-19 Şi au trimes viziriul di au adus pre Duca voevod din sorgunii la Ţarigrad. Şi s-au pîrît faţă la faţă la divanul vizirului. Boerii au arătat că Duca voevod au strîcat M,P//18 Şi s-au pîrît B,E,G,Şi să pîrîră C,D/ de faţă înnaintea veziriului la divan, dzicînd boiarii că au stricat ţara B/viziriului C/*după* veziriului *ad* dzicîndu boiarii că au stricat E,G//19 că au stricat C/ jecuit B,C/féliuri[1-2] B,C/obiceaie B, obiceae C//19-2 şi au jăcuit-o cu multi feliuri ⟨de jecuiri şi P⟩ di obiceaiuri răli, cît nu mai pute Duca voevoda să mai răspunză nimică M,P//

c⟨e⟩ie, cît nu mai pute să mai răspund⟨ă⟩ nemic Duca-vodă înainte boerilor.

Şi de la vizirul l-au dus la cazascherul şi pe la multe divanuri a cadeii. Şi tot aşe îl purta boïarii pe uleţi, din giudeţu în giudeţu, vro doo, trei săptămîni, pîn' cheltui Duca-vodă pe la giudeţi tot ce avu. Şi-l lăsar-acolo, cu maré sărăcie şi pede⟨a⟩psă, şi-nchisoari pururea dispré datornici.

62. Iară Mihai-vodă aşédză capichihăi la Po⟨a⟩rtă pe Cupăreşştii, pe doi fraţi a lui Iordachii vornicul, anumé Mih⟨a⟩lachi şi Scarlatachi, iar pe alt niam şi nepoţi a Cupăreşştilor, pe toţi îi luo cu siné de-i adus⟨ă⟩ în Moldova.

Şi-nbrăc⟨ă⟩ căftan; şi de la înpăratul luînd stiag şi tuiuri de domnie, să gătii cu toţii boïarii şi purces⟨ă⟩ de vini în ţar⟨ă⟩ cu bun⟨ă⟩ pacie.

Iar Duca-vodă Costantin, sin Duca-vodă celui bătrîn, n-au mai eşit la domnie altă dată, ce-u murit la Ţarigrad cu mari lipsă. Şi i-au rămas 3 ficiori: unul făcut cu fat⟨a⟩ Brîncoveanului, şi au murit, altul s-au dus la muscalii, altul este la Ţarigrad, cu mari lipsă. Precum va mai hi, vreme va arăta.

---

1 putea B,C/ răspundă nemică B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G//2 înnaintea veziriului şi a boiarilor B, înnaintea boïarilor C, *lipseşte* M,P// 3 veziriul B, viziriul C/ cazascheriul B,C// 3-4 *lipseşte* Şi de la vizirul ... tot aşe M,P// 4 cadii B,C/ aşia B, aşa C/ uliţă B,C,D// 4-6 Vro trii săptămîni au purtat boerii pre Duca voivod din giudecăţi în giudecăţi ⟨giudeţu în giudeţu P⟩, pînă ci au cheltuit Duca voevod M,P// 5 giudeţ[1-2] B, judeţ[1-2] C/ vreo doao, trii B,C/ pînă B,C/ cheltui]au cheltuit B,E,G// 6 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ giudéţe B,E, judeţe C, giudeţuri P/ tot ce au avut B,E,P/ Şi aşia îl lăsară boiarii acolo B,E,G/ Şi aşa îl lăsară M,P/ lăsară C// 7 mare B,C/ sărăciie C/ şi]cu P, *lipseşte* M/ pedeapsă B, pediapsă C/ închisoaré B,C/ despre B,C// 9 62]63 B,E, 60 C, 64 G, 58 M, 50 P/ *lipseşte* Iară M,P/ voevoda M/ aşează B,C]au pus M,P/ Poartă B,C// 10 Cupăreşti M,P/ pre B/ Iordachi B,C, Iordachi Rusăt M,P/ vornicului G, *lipseşte* P// 11 Mihălachi C, pre Mihălachi B,D,E,G,/ şi pre Scarlatachi B,D,E,G/ iară pre B/ neiam A/ niam a Cupăreştilor nepoţi G.// 12 Cupăreştilor B,C/ *după* Cupăreştilor *ad.* a Rusăteştilor C// 11-12 *lipseşte* iar pe alt... adus⟨ă⟩ în Moldova M,P/ pre B,C/ siné]dînsul B,C,E,G/ de-i]şi-i E/ adusă C, adusă aici B,E,G// 13 *ante* Şi: 64 B,E, 65 G/ Şi înbrăcă Mihai-vodă caftan B,C,E,G/ Mihaiu voevoda s-au învrednicit a înbrăca caftan M,P/ luundu B]şi i-au dat şi M,P/ luund sangiac, stiag C// 14 domniie C/ să găti B, şi să găti C,E/ toţi B,C/ purceas⟨ă⟩ B/ de[2]]şi E// 14—15 purceasă în ţară cu pace de vini în Moldova C/ di domnii, şi după acee gătindu-să cu toţii au vinit în Moldova cu paci M,P// 15 ţară B/ bună B/ *după* pacé *ad.* la scaonul domnescu B,E,G// 16 *ante* Iară: 63 D/ Iar Costantin Duca-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G// 16-21 *autograf Neculce* A/ Costantin Duca voevoda altă dată n-au mai işit la domnii şi agiungînd la mari lipsă, aşa sărac au murit în Ţarigrad M,P// 17 işit]eşit B,D,E,G, vinit C/ ce-u]ce au B,C//18 mare B,C/ trii B,C/ fata B,C//19 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ moscali B,C//20 este]au rămas B,C,D,E,G/ mare B,C/ Iar precum B,C,D,E,G/ hi] fi B,C//21 vréme viitoare B,E,G, vrémia viitoaré C//20-21 *lipseşte* Precum...va arăta M,P//

DOMNIIA ÎNTÎIU A LUI MIHAI RĂCOVIȚĂ-VODĂ, LEAT 7211 ⟨= 1703⟩. Cap 87

f. 304[v] Zaci⟨alo⟩ l. Dup⟨ă⟩ ce au vinit Mihai-vodă în Iași, în scaon, / boerit-au și el dup-obiceiu. Pus⟨e⟩ pe Antiohi Jora, carei au fostu hatman, vel-log⟨o⟩făt, și pe Iordachie Rusăt vornicul îl pus⟨e⟩ vornic de Țara de Gios, și pe Bogdan hatmanul vel-vor⟨nic⟩ de Țara de Sus, și pe Lupul Costachi hatman, și pe Manolachi, f⟨r⟩ateli lui Iordachi, vel-postelnic, și pe cumnatu-său Ilie Frige-vac⟨ă⟩ vel-spăt⟨ar⟩, și pe Mavrodin vis⟨ternicul⟩ vel-păharnic, și pe cumnatul său Pălade vel-vis⟨ternic⟩, și pe Dumitrașco Ursachi vel-stolnic, și pe frate-său Dumitrașco Răcoviță vel-comis.

2. Aceștea era boïarii lui Mihai-vodă, iar mai ales și mai de cinste era Iordachi Rusăt vornicul. Cé vrei ïel și ce poroncie ïel, acie făce și Mihai-vodă. Așijderea și munteni⟨i⟩, iar ce vrea făce. Și ne⟨a⟩mul lui, toții era tari și mari, cine de capul lui, cum vrea, așea făce. Și slugeli

---

1 întîi B,C, dintîi D, *lipsește* M,P/ Mihai-vodă Racoviță B,G, Mihai Racoviță voevoda C,D,M,P// 2 leat]în anul B,C,D,G, anul E, *lipsește* M,P/ Cap 90 D, Cap 92 P, *lipsește* E,G,M// 3 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,M/ După C/ ce]cîe B// 3—4 În anii di la zidiré 7208, iar di la Hristos 1700 au vinit Mihai Racoviță ⟨voevoda M⟩ în Iași, în scaun, și au boerit după obiceiu: pre Antohi M,P// 4 în] la B,C,D,E,G/ scaon] scaonul domnescu E,G/ boïarit-au B,C/ după obiceai B,C, pre obiceai E,G/ Pus-au B,C,D,E,G/ pre Antiohie B,C// 5 carei au fostu hatman]ce fusésie hatman B, careli fusésie hatman D, *lipsește* C,E,G,M,P/ *lipsește* și M,P// 5-6 pre Iordachi Rusăt vel-vornic de Țara de Gios ⟨Jos C⟩ B,C,E,G// 6 vornic mare D/ *lipsește* și D,M/ pre B,C// 7 Lupul Bogdan B,E,G/ *lipsește* hatmanul B,C,E,G,M/ *lipsește* și pe Bogdan hatmanul vel-vor⟨nic⟩ de Țara de Sus P/ *lipsește* vel M/vel-vornic B,C, vornic mare D//7-8 pre [1-2] B, pre[2] C/ *lipsește* și[1-2] M,P//8 *după* Costachi *ad.* ficior lui Gavriliță E, fecior lui Gavriliță vornicului, vel G/ Manolachi Rusăt B,D,E,G,M,P/ frateli lui lui Iordache Rusăt B,C,D, *lipsește* M,P// 9 *lipsește* și M,P/ pre B,C/ *lipsește* cumnatu-său M,P/ Ilie Frige-vacă Țifăscul C,D, Ilie Dabije Țifăscul, Frige-vacă E,G/ vacă B// 10 spătar B,C/ *lipsește* și M,P/ Marvodin A/ vistérnicul B, *lipsește* C,E, G,M,P/ *după* pah⟨arnic⟩ *ad.* pre Bogdan vornic de Țara de Sus P// 11 *lipsește* și[1-2] M,P/ pre[1] B, pre[1-2] C/ cumnatu-său C, *lipsește* M,P/ Păladii B,C, Ion Păladii D,E,G/ *lipsește* vel M,P/ vistérnic B// 12 *lipsește* vel M,P/ *lipsește* și M,P/ pre B,C/ *lipsește* frate-său M,P//13 Racoviță B,C//14 Aceștiia B,C, Și aceștie M,P/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* în domniia dintîi B,C,D,E,G//15 Ce vrea el B,C// 16 ce]cîe B/poroncîia B,C// 15-1 Și ci vre el și muntenii, aceïa făce și Mihaiu voevoda. Pus-au dăjdi greli pre mazili și pre oaminii lui Antohi voevoda și pre a Ducăi voevoda și-i închide și bătе. Neamul lui Mihaiu voevoda era toți mari și tari și cum era așa făce. Slugile lui celi din boerie iarăși tari M,P// 16 ïel]el B,C/ acéïa să făcea și de Mihai-vodă B/ acéïa C/ făcea C/ munténii B,C// 17 iară B,C *lipsește* E,G/ făcea B,C/ niamul B,C/ toți B,/ era toți mari și tari C/ mari și tari B,E// 18 cineș B,E,G/ așîa B,C/ făcîa B, făcea C/ slugili B, slugile C//

lui cei din boïarie era tarii și mari și obraznici, dup⟨ă⟩ cumu-i hirea mojîcească. Intra în cas⟨ă⟩, și cu tre⟨a⟩bă și făr⟨ă⟩ tre⟨a⟩bă, cînd le era voïa, de nu săm⟨î⟩na curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce ĭera.

Iar Mihai-vodă, cum s-arăta în boerie, iar atunce îĭi părea că-i un om zălud. Și s⟨ă⟩ mira cum a faci să le po⟨a⟩tă întra în voïe tuturor, și nu le mai putea întra în voïe. Iar cei streini sta în laturi de mansipuri, că nu pute încăpe de Cup⟨ă⟩resștii, și de ne⟨a⟩mul lui, și de slugeli lui. [Și-n]

f. 305 3. Și-ncepur⟨ă⟩ a sfătui să stîngă pe boïarii cei stréini, / să rămîie numai ne⟨a⟩mul lui cu Cup⟨ă⟩resștii, pecum au făcut și Șerban-vodă și Brîncovanul, de-u stînsu pe cei streini, de au rămas numai ne⟨a⟩mul lor Ca⟨n⟩tacozonesștii. Așea și acesta au început a puné dăjdii grelé pe mazîli și pe oameni⟨i⟩ lui Antiohi-vodă și pe a Ducăi-vodă. Încă-i și-nchide șe-i bătе pé ciie ⟨a-i⟩ Ducăi-vodă.

Atunce ciĭaliații boeri streini au priceput că i-au

---

1 cei]céle B/ boïarïe B, boerie C/ tari C/ era mari și tari B,E/ mari, obraznici și dîrji M,P/ după B,C// 2 cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,P/ firea mojicească B,C, fire mojicilor M,P/ mozîce⟨a⟩scă A/ casă B,C/ *după* casă *ad.* la domniïe C,D, la dînsul M,P/ triabă B,C// 3 făr⟨ă⟩ de triabă C,D,E/ *lipsește* și cu tre⟨a⟩bă și făr⟨ă⟩ tre⟨a⟩bă M,P/ fără de triabă și cu vrémïe și fără de vrémïe, cînd le era voïa B// 3-6 voïa, cît nu să mai cunoaște orînduiala domnească. Mihaiu voevoda într-alt chip să arăta cînd era boer, iar după ce au încăput domnu să pare că esti zălud di cap M,P//3—4 sămîna curtea nemică B,C/ curtea domniască D,E,G// 4 domniïe B/ obrăzniciïe B/ ĭera]era B,C// 5 *ante* Iar: 3 B/ cum]precum BE/ să arăta B,C/ boerie]domniïe B, domnie C/ iară B/ atuncea B,C// 6 că-i]că iaste B,C,D,E,G/ *lipsește* Și M,P/ să mira B,C/ cum]ci M,P/ face B,C/ să²]ca să B/ poată B,C/ să poată G// 6-7 faci ca să intri în voe tutulor M,P// 7 voe C/ *lipsește* și nu le mai putea întra în voïe. Iar M,P// 8 Iară B/ cei]Boerii cei M,P/ sta în laturi]era dipărtați M,P/ nu pute încăpea B,C// 9 Cupărești B,C/ *după* Cupărești *ad.* adecă de Rusătești B// 8—9 că nu pute să intri la boerii di răul Cupăreștilor, adică de Rosătești, și și di neamurili lui Mihaiu voevoda M,P/ niamul C/ niamurili lui Mihai-vodă B/ *lipsește* și de slugeli lui M,P/ slugïi B, slugile C// 11 3]7 M, *lipsește* B/ începură B,C/ pre C/ Mihaiu voevoda s-au sfătuit să stîngă neamul boerilor celor streini M,P/ streini B// 12 niamul B,C/ numai Rosătești și ⟨cu M⟩ niamul M,P/ cu Cupărestii C, și cu Cupărestii B, *lipsește* M,P/ precum B,C] după cum M,P// 13 făcut]fost P/ *lipsește* și[1] M,P/voevoda[1-2] M/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,P/ *după* Brîncoveanul-vodă *ad.* în Țara Munteniască D, domnii muntenești B/ de-u] de au B,C/ pre B,C/ pre boiarii cei streini E,G// 13-17 *lipsește* de-u stînsu pe cei streini... Ducăi-vodă M,P// 14 di au rămas B/ niamul C, niamurili B/ Cantacozinești B,C//15 Așïa B, Așa C/pune B,C/dăjdi gréle B,C/pre B,C/mazili B,C//16 oamenii B,C/Antiohii B,C/pre[1-2] B,C/ pe a Ducăi-vodă]pre a lui CostantinDucăi-vodă D, și pre oamenii lui Costantin Ducăi-vodă E,G// 17 Încă îi și închidea și îi bătea pre ⟨aceia C,D,E,G⟩ a ⟨lui Costantin D,E,G⟩ Ducăi-vodă B,C,D,E,G// 18 Atuncea B,C/ceĭalalți B,C/boïari B, boiari C// 18-2 Boerii cei streini atunce au cunoscut că i-au înșălat Iordachi Rosăt și cum că ș-au călcat giurămîntul ci le-au giurat el, fiind în Țarigrad și mult M,P//

amăgit Iordachi vornicul cu giur⟨ă⟩mîntul, c-au fostu numai pentru bineli lui acel giur⟨ă⟩mînt, şi mult să căía atuncii că n-au cerşut domnu de la Po⟨a⟩rtă pe Antiohi-vodă.

4. Atunce era la curţile domneşşti pe po⟨a⟩rtă o biserică mic⟨ă⟩, făcută de Ştefan-vodă Tomşe, şi mai nice boiarii cei cu boïarii nu pute încăpea într-însa. Şi lîngă beseric⟨ă⟩ era visterie, şi de⟨a⟩supra besericí⟨i⟩ ş-a vistirei era un turnu nalt în chip de clopotniţă, iar dedesuptul beséricei şi a visterei era un beci, de-nchide tîlhari⟨i⟩.

5. Ci socoti Mihai-vodă că nu-i cu ticneial⟨ă⟩ să fie biserica mic⟨ă⟩ la curte, că mazîli⟨i⟩ şi sluj⟨i⟩tori⟨i⟩ n-au unde încăpe, nice ïasté cu calé să fie temniţa supt beseric⟨ă⟩. Ce s⟨ă⟩ îndemnă şi răs⟨i⟩pi şi turnul şi visterie, şi tinda besericei, şi beciul cel dedesupt, şi lăs⟨ă⟩ numai altarul şi turla cea naltă din mijlocul besericei. Şi s-au
1. 305v mai apucat / a zîdi din pămînt ş-au făcut tinda largă, cu toate podo⟨a⟩beli, cum să vedé.

---

1 Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E, Iordachi Roset G/ *lipseşte* vornicul G/ giurămîntul C, giurămînt B/ că au fost B,C// 2 binele B/ giurămînt B,C/ să căiïa boiarii atunce C, s-au căit atuncea boiarii E,G/ atuncea B, *lipseşte* M,P// 3 cerşut]cerut C,E,G,M/ *lipseşte* de la Po⟨a⟩rtă M,P/ Poartă B,C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ pre Antiohie-vodă domn de la Poartă G/ voevoda M// 5 4]9 M/ Atuncea B,C/ domneşti B,C/ *după* domneşti *ad.* din Iaşi E/ pre B,C/ poartă B// 5-6 Bisărica din curte domnească pre cari o făcusi ⟨au făcut-o P⟩ Ştefan Tomşa voevoda în curţile domneşti, pre poartă, era foarte mică şi mai nici M,P// 6 o biséricá B]biséricа E/ mică B,C, mai mică E/ Tomşia B,C// 7 nici B,C/ boerii C, boïarïe B/ putea B,C/ *lipseşte* într-însa M,P/ *lipseşte* Şi M,P// 8 biséricá B,C, ace biserică M,P/ vistieriïa B, visteriïa C/ *lipseşte* şi M,P/ deasupra biséricii şi a visteriii B,C]lîngă biserică E// 9 înalt B,C/*lipseşte* iar M,P// 10 iar pi didesuptul E/ biséricii B,C, tinzii besérícii G/ *după* biséricii *ad.* a turnului C/ vistieriii B, visteriii C/ beciu B,C/ de]în carii M,P/ închidea tîlharii B,C/ *după* tîlharii *ad.* de acolo C// 12 *lipseşte* 5 B,M,P/ Ce socoti C, Ce au socotit B/ *lipseşte* Ci M,P/ nu iaste bine şi cu ticnială B, nu-i bine nici cu ticnială D/ ticnială C/ fiïe B/ Mihaiu voevoda au socotit că nu esti cu cali să fii M,P// 13 bisérica mică B,C/ la curtea domniască B,C,D,E,G/ mazilii B,C/ slujitorii B,C// 13-14 *lipseşte* că mazilii...ïasté cu calé M,P// 14 undé să încapă B/ nici B/ iaste B,C/ cale C/ să fiïe B, şi să fiïe ⟨şi P⟩ M,P// 15 bisérică B, biserică C/ să C/ Ce s-au îndemnat B/ Pentru acee s-au apucat şi au răsipit turnul visterii, tinda M,P/ şi răsipi C, şi au răsipit B/ visteriïa B, vistieriïa C// 16 biséricii B,C/ beciul]turnul P/ lăsă B, au lăsat C, lăsat-au M,P// 17 oltariul C,G/]înnaltă C, *lipseşte* M,P// 17-18 oltariul şi bisérica cu turla cea înnaltă ⟨*marginal* din mijlocul bisericii D⟩, pînă undé iaste acum scaonul domnescu. ⟨Şi s-au apucat de au zidit B⟩ B,D,G/ biséricii C// 18 *lipseşte* mai E/ a zîdi]de au zidit C/ Şi au poroncit di au mai zidit M,P/ din]pre P/ şi au B,C/ largă]mare B,C,E,G, mare şi largă D, mare şi M,P// 19 podoabele B,C/ precum să véde C, precum să véde pînă astăzi B,D,E,G, după cum să vedi şi pînă astăzi M,P//

6. Aşijderea s-au mai apucat de au mai făcut şi altă beseric⟨ă⟩, de lemnu, şi i-au pus hramul Sfetei Lazor, în ograda vămii, apro⟨a⟩pi de curţilé tătîne-său, lui Ion Răcoviţă vornicul.

7. Şi do⟨a⟩mna mării-sali încă s-au apucat de-u tocmit ş-au şindilit Mitropolie ce vechi, cu toate cheltuieleli ce au trebuitu, de cîntă sfînta leturghie şi astădzii, că era pustiit⟨ă⟩ de mult.

8. Atunce au scos Mihai-vodă rumtă pe ţar⟨ă⟩ cu pecetluit roşiu, pe faţ⟨ă⟩, tot omul. Şi oameni⟨i⟩ să teme să ias⟨ă⟩ toţi la ruptă, să nu s⟨ă⟩ înmulţască ciferturilé pecum să înmulţis⟨ă⟩ la Co.tantin Duca-vodă. Ce văzdind aşe, au scris cărţii pe la stăpînei satelor şi pe la vornicei şi pe la vătămani, să-i sco⟨a⟩ţ⟨ă⟩ pe toţi la rumtă, c-apoi,

---

1 6]10 M, 3 P/ *lipseşte* Aşijderea... apucat de M,P// 1-4 Făcut-au şi altă bisărică din lemnu în ograda vămii, lîngă curţile tătîni-său, a lui Ioan Racoviţă şi i-au pus hramul Înviere lui Lazor M,P// 2 biséricâ B,C/ lémnu B/i-au]au B,C/ hramul biséricii Înviiarea Sf⟨î⟩ntului Lazar B,C,D// 2-3 de lemnu în ograda vămii şi i-au pus hramul Sfîntul Lazăr, aproape de E,G// 3 aproape de C]lîngă B/ curţile B,C/ luiţa lui E/ Ionniţă Racoviţă C// 5 7]11 M, *lipseşte* B/ *lipseşte* Şi M,P/ doamna B,C/ saie C/ *lipseşte* încă G/ tocmit]dires E,G// 5—7 Doamna lui Mihaiu voevoda au tocmit Mitropolie ce vechi şi au şîndilit-o şi au înpodobit-o înlăuntru cu toati, după cum să cadi M,P// 5-8 încă s-au ⟨îndemnat şi s-au B⟩apucat de au tocmit şi au dres şi au şindilit Mitropoliïa cea véche cu toate cheltuïaleli ce au trebuit ⟨cu toate cheltuïaleli Mitropoliïa cea véche ce au trebuit, că era pustiită de mult D⟩ de ⟨şi D⟩ s-au cîntat Sfînta liturghiïe pînă ce au răsipit-o în dzileli lui ⟨mării-sali D⟩ Ioan Theodor voevoda, începîndu--o de nou a o zidi cu altă frumoasă rînduială şi făptură ⟨căriïa bisérici hramul iaste Sf⟨î⟩ntul maréli mucenic Gheorghie D⟩. Şi cu a cui cheltuială să zidéşte ⟨s-au zidit D⟩, la rîndul săi înnainte să va arăta B,D/ *după* arăta *ad. marginal* care iaste Mitropoliïa cea noao D// 5—8 de au dres şi au tocmit Mitropolie cea mică, Svîatii Gheorghii şi au şindilit şi înlăuntru cu toate ce au trebuit, de s-au cîntat Sf⟨î⟩nta liturghiïe pînă în zileli mării-sali Ioan Theodor voevoda. Iar atuncea răsipindu-o de nou au început a o zidi cu frumoasă rînduială. Iar cu a cui cheltuială, să va scrie la rîndul său C/ Mitropolie⟨a⟩ cea mică şi i-au ⟨au G⟩ făcut şi catapetiazmă şi cu toate chiltuïaleli ce au trebuit ⟨cărţi, veşminte şi alteli E⟩, de s-au cîntat sfînta liturghie mulţi ani, pînă au răsipit-o cîndu s-au zidit Mitropolie⟨a⟩ cea noao ⟨din Iaşi E⟩ Svîatii Gheorghii ⟨şi au zidit E⟩ cu acea piiatră şi cu altă piiatră cîtă au ⟨mai E⟩ trebuit ⟨precum să véde E⟩ E,G// 7-8 *lipseşte* de cîntă... de mult M,P// 9 8]5 B, 12 M/Atuncea B,C,*lipseşte* M,P/ Mihaiu voevoda au scos M,P/ ruptă B, *lipseşte* C/ ţară B,C/ *lipseşte* cu B// 10 pecetluituri roşii B,C,D,E,G/ pecetluituri ⟨roşii P⟩ pre faţa a tot omul M,P/ pre faţă B,C, pe féţe E/ *după* omul *ad.* să ⟨să E⟩ îa pecetluit E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ oamenii B,C/ să temea B,C, s-au temut B,C// 11 iasă B,C/ să B, C/ civerturili B, civerturile C// 12 precum B,C]ca şi M,P/să înmulţisă B,C, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ *lipseşte* Ce văzdind aşe M,P // 13 aşîa B, aşa C/ Scris-au cărţi M,P, Mihai-vodă au scris cărţi B, au scris Mihai-vodă cărţi C/ pre$^{1-2}$ B,C, *lipseşte* M,P/ stăpînii B,C/ *lipseşte* şi pe M,P/ vornicîei B// 14 *lipseşte* pe^{1} M,P/ văt⟨ă⟩mani C/ scoată B, scoaţă C/ pre$^{1-2}$ B,C/ toţi oamenii B,D,E,G/ ruptă B,C/că apoi B,C// 14—2 la ruptă, că di-i vor tăinui, gre pedeapsă vor lua. Zlotaşii undi găsă om fără M,P//

pe urmă, aflîndu-s⟨ă⟩, or petreci rău capetli. Iar pe urmă, unde găsîia zlotaşi⟨i⟩ cîte un om făr⟨ă⟩ pecetluit, îl pune pe vornicel sau pe văt⟨ă⟩man în butuci şi-l triimitea la Iaşi, şi-l purta pe uleţi, căce n-au scos oameni⟨i⟩ întîi la rumtă, să-ş fie luat pecetluit.

Şi vădzind că nici cu acie nu-i poate spărie să ias⟨ă⟩ toţi la rumtă, vîndut-au toate ţinuturili la cochi-vecu, ciocoilor, ca gosştina de oi, pe oameni⟨i⟩ cei făr⟨ă⟩ de pecetluituri de rumtă, de nu pute scăpa nice un becisnec, pe necăiuri, să nu îa pecetluit. /.

f. 306 9. Atunce fiind Po⟨a⟩rta neaş⟨e⟩dzată, ave şi Mihai-vodă mare nevoie de bani; că-ntr-un an şi gium⟨ă⟩tate ce au fostu domnu s-au schimbat trei viziri şi şepte chihaîali. Să mira şi el ce va faci, că n-ave de la cine lua şi el bani, că ţ⟨a⟩ra era gium⟨ă⟩tate scutelnic⟨ă⟩, tot a ne⟨a⟩-mului lui ş-a Cup⟨ă⟩resştilor, cum s-au pomenit mai sus.

10. Şi aşea, făr⟨ă⟩ vesté veni vestea din Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă cum au înbrăcat Ant⟨i⟩ohi-vodă căftan de domnie, şi el îi mazîl.

Deci cum înţălesăr⟨ă⟩ de ace vesté Iordachi vornicul

---

1 pre urmă aflîndu-s⟨ă⟩ pre urmă C/ pitreci B, pitrece C/ capetile B,C// 1—2 Iar mai pre urmă undé găsiîa zlotaşii B,C// 2 fără de B,C,D,E,G/ îl punea B,C/ punea M,P// 3 pre[1] C, pre[1-2] B/ vătăman B,C/ şi-l trimite C, şi îl trimitea B/ şi-l]şi-i B,C,M,P// 4 pre uliţe C, pre uliţă, prin tîrgu B/ căci C]pentru căci B,D, pentru cé E,G/ oamenii C//4—5 *lipseşte* căce n-au scos... pecetluit. M,P//5 ruptă B,C/ pecetluituri B,D// 6 *lipseşte* Şi M,P/ vădzind]au văzut M,P/ acéîa B,C/ spăriîa B,C/ să iasă B,C, ca să iasă M,P// 7 ruptă B,C/ vîndut-au]şi pentru aceasta ⟨aceîa P⟩ au scos la vînzare M,P/ ţinuturile C/ cochii-vechi B,C,D,E// 7—9 toati ţînuturile, ca goştina pre oi, şi le-au vîndut ciocoilor, di n-au putut scăpa ⟨să scapi P⟩ nici măcar ⟨măcar nici P⟩ un sărac fără ⟨fără de⟩pecetluit M,P//8 goştina B,C/ pre B,C/ oamenii C/ de oi şi ca desétina de stupi⟨şi de porci G⟩pre oamenii E,G/fără B,C// 9 ruptă B,C/ putea B,C/ nici ⟨cît E⟩ un becisnicu ⟨becisnic C⟩ de om B,C,D,E,G//10 pre B/ nicăiri B,C//11 9]6 B, 13 M, 5 P/ Atuncea B,C/ Atunce Poarta era neaşăzată M,P/ Poarta B,C/ neaşedzată B, neaşezată C/ avea B,C// 11-12 *lipseşte* ave... nevoie de bani M,P// 12 *după* nevoie *ad.* şi supărareé B/ într-un an şi giumătaté B, într-un an şi şase luni C// 13 fost B,C/ trii veziri B,C/ şapte B,C/ chihaîale B, chihaiale C// 14 Şi să mira B,C,E,G,M,P/ el]Mihaiu voevoda M,P/ face B,C/ faci şi di undi a mai lua bani M,P/ nu avea C/ nu avea şi el de la cine luoa⟨să îa G⟩ bani B,D,E,G// 15 ţara B,C/ giumătaté B, giumătate C/ scutélnică B, scutelnică C, scutelnici P/ *lipseşte* tot M,P/ niamului B,C, neamurilor M,P// 16 şi a Cupăreştilor B,C]şi a Rosăteştilor M,P/ *după* Cupăreştilor *ad.* a Rusăteştilor C/ cum] precum C,D,E,G/ pomenit]scris B,C,E,G/ mai sus s-au scris E,G/ *lipseşte* cum s-au pomenit mai sus M,P// 17 10]14 M, 6 P, *lipseşte* B/ aşîa B, aşa C/ fără de véste B,C,E,G/ vini véste B,C/ Ţara Munteniască B,C// 17-19 Vinit-au vesti din Ţara Munteniască că Antohii voevoda au înbrăcat căftan di domnii şi el esti mazîl M,P// 18 cum]cum că B, precum D,E,G/ Antiohii B,C/ caftan B,C// 19 domniie C, domniia Moldovei B]domnie la Moldova D/ şi el iaste mazîl D,E,G]şi Mihai-vodă iaste mazil B,C// 20 Decii B,C/ *ante* Decii: 7B/ *lipseşte* Deci cum... ace vesté M,P/ înţăliasără C, înţăliasă B/ acîa B, acea C/ véste B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M,P//

și frate-său Scarlatachi — să tîmplas-în Ĭași de la Ț⟨a⟩rigrad vinit — și alții grecii mai mici, Cup⟨ă⟩resștii și Dumitrașco Răcoviță comisul, frateli lui Mihai-vodă, aceștea toți, temîndu-s⟨ă⟩ de Ant⟨i⟩ohi-vodă, n-au mai așteptat să sosască capegi-baș⟨a⟩ cu mazîlie ș-au și fugit în Ț⟨a⟩ra Munténe⟨a⟩scă; iară Panaitachie Morona au trecut în Ț⟨a⟩ra Leșască.

11. A doo dzii, ciialalții boiarii, ce răm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ și nu știe nemic, să mira ce poate să fie. Chimat-au Mihaiu-vodă pe Bogdan la curté de i-au spus pecum i-au vinit vestea de olac într-o no⟨a⟩pté din Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, de i-au spus acea vesté. Ce Bogdan vornicul mult i-au dzis lui Mihai-vodă, căci au făcut spaim⟨ă⟩, și n-a hi nemic pe urmă, și-i lucru cu rușiné.

12. Prepun oameni⟨i⟩ și vorovăscu de dzic că atunce, știind Mihai-vodă pe Bogdan că iasté om vrednic și temîndu-s⟨ă⟩ că dup⟨ă⟩ ce a vini cumnatul său, Antiohi-
f. 306v vodă, domnu, la chivernisi biné la domnie, / să-i fie dat atunce în cafe otrav⟨ă⟩. Care și can samîn-acel lucru să

---

1 *lipsește* și M/ frateli său P/ Scarlatachii B, Scarlatachie C/ să]încă să B, că să G/ tîmplasă B/ *lipsește* să tîmplasă... vinit M,P/ de la Țarigrad vinit C]vinisă de la Țarigrad B// 2 *după* vinit *ad.* de la Țarigrad C/ alți greci B,C/ Cupărești B,C, *lipsește* M,P// 3 Racoviță B,C/ comisul]hatmanul C, *lipsește* E,M,P// 4 aceștiia B,C/ temîndu-să C/ temîndu-s⟨ă⟩ toți B/ Antiohii B, Antiohie C// 5 sosască]vii M,P/ *după* sosască *ad.* să viie B/ bașia C, bașia turcul B/ cu maziliia B, cu mazilie C, *lipsește* M,P/ și au B,C]au G, ci au M,P/ *lipsește* și[2] M,P// 6 Țara Munteniască B,C/ iar B/ Panaiotachie C/ Panaiotachi Morona postelnicul B,D,E//7 Țara B,C// 8 11]8 B, 15 M, 7 P/ Iar ⟨Iară C⟩ a doa zi B,C,E,G, *lipsește* M,P/ ceialalți B,C/ boiari B, boiari C/ ce rămăsésie și C, ce mai rămăsésie și B, *lipsește* M,P// 9 știia nemică B,C/ nu știe di mazilii nimică și să mira ci esti. Mihaiu voevoda au chemat M,P/ Chiemat-au atuncea Mihai-vodă B,C// 9—10 Chiemat-au Mihai-vodă atuncea pre Bogdan vornicul la curtea domniască E,G// 10 Bogdan vornicul B/ curte C, curte domniască B/ de]și M,P/ precum B,C]că M,P// 11 véste B,C/ de olacu C, *lipsește* E,G/ într-o noapte B, întru acea noapte C,D// 10—11 i-au vinit vesti di mazilii din Țara Munteneáscă M,P// 11 Țara Munténiască B, Țara Munteniască C// 12 acia B/ *lipsește* de i-au spus acea vesté. Ce M,P/ véste C, véste de maziliie B// 12—13 Bogdan au zis lui Mihaiu voevoda pentru ci au făcut M,P// 13 i-au]au E/ căci]pentru căci B,C,D, pentru ce E,G/ spaimă B,C/ și n-a fi nemică C, și pre urmă n-a fi nemică B, și poate n-a fi nemic E,G// 14 și-i]și iaste B,C,D,E,G/ rușine B,C/ și mai pre urmă poati n-a fi nimică și cum că esti lucru cu rușini M,P// 15 12]17 M, 8 P, *lipsește* B/ Prepunea C,D,E,G, Iar prepunea B/ oamenii B,C/ voroviia B,C,D,E,G/ zicea B, C,D,E,G/ atuncea B,C// 15—2 Zic unii că știind Mihaiu voevoda pre Bogdan că esti, om vrednic și cumnat lui Ant⟨i⟩ohii voevoda, i-ar fi dat atunce otravă în cafe. Și așa ⟨își P⟩ cam samînî a fi ⟨așa P⟩, că curîndu după această ⟨aceia P⟩ s-au și bolnăvit și presti șasă luni, după ce au vinit Ant⟨i⟩ohii voevoda, au și murit M,P// 16 pre B,C/ iaste B,C/ temîndu-să B,C//17 după B,C/ cumnatu-său B/ Antiohii B,C// 18 schivernișî A/ bine C]Bogdan bine B, *lipsește* G/ domniie C/ domniie și dzicu să-i fiie dat B/să-i]și să-i E,G//19 atuncea B,C/ otravă B,C/samină B, sămîna C//

fie fostu și can adevărat; că curund s-au și bolnăvit și pesté cincii, șes⟨ă⟩ luni au murit, dup⟨ă⟩ ce au vinit Ant⟨i⟩ohi-vodă, și bo⟨a⟩la lui într-acel chip au priceput-o doftori⟨i⟩ la mo⟨a⟩rte lui. De hii așe, va da sam⟨ă⟩ la Dumn⟨e⟩dzău.

13. Tîmplatu-s-au de au zăbăvit acel capegi-baș cu mazîlie vro trei, patru dzilé, dup⟨ă⟩ vestea ce vinis⟨ă⟩ la Mihai-vodă. Deci boîarii toț să strînge la gazda lui Bogdan vornicul și sfătuia și s⟨ă⟩ mira ce poate fi. Și s⟨ă⟩ teme să nu fie luat Costantin Duca-vodă domnie. Ș-au pus străji în gios la drumuri, de străjuia. Și cînd sosîía capegi-baș în Iași, iar Bogdan vornicul și cu to⟨a⟩tă boîarimea s-au sculat din Iașii și s-au dus pe Bahluiu în sus pîn'la Căcărădzeni. Ș-au stătut acolo pîn-au sosît capegi-baș ș-au cetit fermanul că esté Antiohi-vodă domnu. Și au vinit și omul lui Ant⟨i⟩ohi-vodă cu cărții la vornicul Bogdan, să fie cămăican.

14. Atuncea cetindu cărțilé Bogdan, a lui Antiohi-vodă, la Căcărădzeni, au adeverit tutoror boîarilor ce ĭera cu dînsul să nu po⟨a⟩rte nimé nici o grij⟨ă⟩, nice să aibă nice un prepus dispré Antiohi-vodă, pentru cîți au fostu

---

1 fie fost C, fiie fost B/ și cu adevărat E/ *după* curund *ad.* după acéĭa C/ *lipsește* și[2] B/ *după* bolnăvit *ad.* Bogdan vornicul D// 2 preste B,C/ cinci B,C/ șeasie B, șease C/ au și murit B,C/ după ce C, după cie B// 3 Antiohii B,C/ boala B,C/ întru C/ doftorii B,C// 3—7 *lipsește* și boala lui... cu mazîlie M,P// 4 moartea B,C/ De va fi așia D//4—5 De a fi așia, va da samă la Dumn⟨e⟩dzău B]Dar adevărul nu să știe E,G, *lipsește* C// 6 13]9 B/ bașe C/ capegi-bașĭa ce viniĭa cu maziliĭa E,G// 6-8 Tîmplatu-s-au acel capegi-bașia de au zăbăvit vro trii, patru zile după véste ce-i vinisă lui Mihai-vodă de maziliie B// 7-12 *lipsește* vro trei... Și cînd sosiĭa M,P// 7 vreo trii C/ zile C/ după ce vinisă lui Mihai-vodă véste de mazîlie C// 8 la]lui E,G/ Decii B,C/ să tot strîngea B/ strîngea C// 9 vornicului D,G/ să sfătuia C/ să[1-2] B,C/ poate să fie E,G//10 temea B,C/ nu fiie B/ domniia B,C// 11 Și au B,C/ drum E/ *lipsește* cînd G// 12 sosiĭa B,C/ bașĭa B, bașe C/ în]la B/ toată C/boerimea C/ Capigi-bașa nu era diparti. Bogdan vornicul și cu toți boerii// 13 s-au sculat]au purces M,P/ Iași B,C/ pre B// 13—14 *lipsește* pe Bahluiu în sus ⟨pînă P⟩ M,P// 14 pînă la sat la B,C,D/ Căcărădzéni B, Căcărăzéni C/ Și au stătut B,C]Și au așteptat M,P/ *după* acolo *ad.* de au așteptat B/ pînă au sosit B,C/ sosit și M,P// 15 capegi-bașe C, capegi bașĭa turcul B, capegi-bașe la ⟨în G⟩ Iași E,G/ și au B,C, și le-au M,P/ fermanul de mazilie și că iaste G/ că]cum că M,P/ iaste Antiohii B,C// 15—16 domnu Ant⟨i⟩ohii voevoda. ⟨Cu M⟩ capigi-bașa au vinit ⟨și P⟩ un om a lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P// 16 Antiohii B,C/ cărți B,C]scrisoari M,P//17 fiie B/ caimacam B,C//18 14]10 B, 20 M, 10 P/ cetind cărțile C/ Bogdan vornicul C,E/ Antiohii C// 18-19 citind cărțile lui Antiohii-vodă, Bogdan vornicul la Căcărézéni au spus și au adeverit B// 18—21 Bogdan vornicul, fiind acolo la Căcărăzăni, după ce-au cetit cărțile lui Ant⟨i⟩ohii voevoda au zis tuturor boerilor să nu poarti nici o griji și să nu aibă nici un prepus M,P// 19 Căcărăzéni C/ tuturor B/ era B,C// 20 *după* dînsul *ad.* dzicîndu E,G/ poarte B,C/ *lipsește* nimé B/ grije B,C//20—21 nici[2-3] B,C// 21 despre Antiohii B,C/ cîți] căci B, carii E/ pentru că ei au fost M,P/ fost B,C//

la rădicarea domn⟨i⟩ei lui Mihai. Ş-au luat asupra sufletului lui că n-a ave nimé nice o nevoíe.

Şi aşe toţi să învoeşer⟨ă⟩ şi purcesăr⟨ă⟩ cu toţii
f. 307 înapoi la Ĭaşii. Şi-ntrar⟨ă⟩ cu toţîi grămadă / în curte domne⟨a⟩scă, de descălecar⟨ă⟩, şi s⟨ă⟩ înpreunar⟨ă⟩ cu capigii-başea, de le cetii ferman. Şi spusăr⟨ă⟩ capegi-başei că ei au fugit, temîndu-s⟨ă⟩ de Duca-vodă, că iasté, iar de Ant⟨i⟩ohi-vodă nu fug⟨e⟩ nimé.

15. Decé cădzind Bogdan cămăican, grijit-au pe Mihai-vodă cu toate deplin, cîte i-au trebuitu. Şi de toate de cîte au poftit ş-au luat îndestul. Şi l-au pornit cu maré cinsté, ca pe un domnu. Pe nimé n-au lăsat să-i facă vro gîlce⟨a⟩v⟨ă⟩, sau să-i grăiască vrun cuvînt înpotriv⟨ă⟩. Pîn' şi bucatelé ce au avut a lui şi pe une slugii din boerie au lăsat cu bun⟨ă⟩ paci, de-au mărsu în Ţ⟨a⟩ra Munténe⟨a⟩scă, de i-au dat Brîncovanul o moşie, de au ţinut bucatele acolo.

16. Atuncea, la mazîlie să tîmplas⟨ă⟩ de vinis⟨ă⟩ sol din Ţar⟨a⟩ Muntene⟨a⟩scă Toma spăt⟨arul⟩ Ca⟨n⟩tacozino. Şi la acea spaimă au fugit şi el din Ĭaşii în Hangu,

---

1 domniii B,C/ Mihai-vodă B,C,D,E,G,M,P/ Şi au B,C/ *după* luat *ad.* Bogdan M, Bogdan-vodă P// 2 lui]său M,P/ că]cum că M,P/ nu va avea D, nu vor avea B,C, n-or avea G/ *lipseşte* nimé B/ nici B,C// 3 aşia B, aşa C/ să învoioşară C,D, s-au învoioşat B/ purceasără C, purceasă G, au purces B// 3—6 s-au învoeşat toţi boerii. Purces-au di acolo cu toţii la Eşi. Şi, viind, au întrat toţi în curte domnească. Şi capigi-başa le-au cetit fermanul ⟨ferman cum că esti domnu Ant⟨i⟩ohii-vodă P⟩ M,P// 4 înapoi B,C,*lipseşte* E,G/ Iaşi B,C/ întrară B,C/ toţii B,C/ grămadă în ogradă la curte E/ curtea domniască B,C// 5 descălecară B,C/ să înpreunară B,C// 6 capegi-başe C, capegi-başia turcul B/ citi B, ceti C/ fermanul D,E,G, fermanul boîarilor B, fermanul de domniie lui Antiohii-vodă C/ Şi-i spusără boîarii capegi-başii B/ spusără boiarii capegi-başii C// 7 ei]îei B,C/ temîndu-să B,C// 6-8 *lipseşte* Şi spusăr⟨ă⟩... nu fug⟨e⟩ nimé. M,P//7 Costantin Duca-vodă D,E,G/ că iaste domnu B]că va fi domnu C, că iaste el cu domnie E, că el va fi cu domniia G// 8 iară B/ Antiohii B,C/ fuge B// 9 15]11 B, 22 M, 11 P/ Decii B,C/ *lipseşte* Decé cădzind M,P/ cădzind]fiind B,C,D,E,G/ Bogdan vornicul C, D/ caimacam B,C/ Bogdan caimacamul au grijit M,P/ pre B,C// 10 voevoda M/ şi cu toate cîte i-au trebuit G, cu de toate céle ce i-au trebuit B/ trebuit C/ *lipseşte* de[2] C/ Şi de cîte au poftit ş-au luat B// 10—11 diplin şi toati cîti i-au trebuit ş-au luat din distul M,P// 11 Şi au purces cu mare cinste Mihai-vodă ⟨Mihai-vodă cu mare cinste E,G⟩ B,E,G/ mare cinste C// 11—19 *lipseşte* Şi l-au pornit... în Hangu M// 12 pre C, *lipseşte* B,E,G/ Pre C/ N-au lăsat Bogdan vornicul pre nimé să-i facă vreo gîlceavă B/ Şi n-au lăsat Bogdan pe nimé să-i facă E,G/ vreo gîlceavă C// 12-19 *lipseşte* Pe nimé... în Hlangu P// 13 vreun B/ înpotrivă B, înprotivă C/ Pînă B,C//14 bucateli B,C/ a lui]Mihai-vodă B/ pre slugi C/ pre unii din slugi ce au avut din boîariie B,D,G// 15 bună pace B,C/ de au B, C/ Ţara Munteniască B,C/ de]şi B,C// 16 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ moşiie B,C/ *după* ţinut *ad.* Mihai-vodă B/ bucateli B,C// 17 16]12 B/ mazilie C/ maziliia lui Mihai-vodă B,E,G/ tîmplase B/ venisă B// 18 Ţara Munteniască B,C/ Toma Cantacozino spătariul B,D/ spătariul C/Cantacozino C// 19 acîa C/ Iaşi B,C//

că nu l-au încăput vréme, de fric⟨ă⟩, să margă în Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, înpreun⟨ă⟩ cu văru-său Ilie păh⟨arnicul⟩ Ca⟨n⟩tacozino şi cu Neculaiu Costîn hatmanul. Deci Bogdan, au şi răpedzit cărţii la dînsul, să margă în ţ⟨a⟩ra lui făr⟨ă⟩ de nici o grij⟨ă⟩. Şi s-au întorsu din Hangu, de s-au dus la ţ⟨a⟩ra lui cu paci.

17. Ş-au scris şi la ceĭa boĭarii, la Ilie păharnicul şi la Neculaiu şi la alţîi, cîţii mai era acolo, de s-au întorsu
f. 307v toţii înapoi la casălé lor, făr⟨ă⟩ nici / o grij⟨ă⟩. Şi rămas⟨ă⟩ Bogdan în Ĭaşi, stăpînind cămăicănie cu bun⟨ă⟩ învoial⟨ă⟩ şi dragosté cu toţi.

18. Şi triimis⟨ă⟩ şi la Panaitachi postelnicul Morona, în Ţ⟨a⟩ra Leşască, de-l luo asupra sa, pentru greşelili ci făcus⟨ă⟩ lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, că nu i-a hii nemic. Şi dup⟨ă⟩ ce au vinit în ţar⟨ă⟩, l-au triimis înainte în Dobrogea, în tîmpinare lui Antiohi-vodă. Şi atunce puţintel l-au mustrat Antiohi-vodă, ş-apoi l-au ertat. Şi-l ţinea în maré cinste şi mil⟨ă⟩, căci era om harnic la slujbé, de s⟨ă⟩ ştie rîndul turcilor, dup⟨ă⟩ cum s-au dzis mai sus. Slugĭa ca un grec, dup⟨ă⟩ cumu-i înbla vremea.

19. Atuncea triimis⟨ă⟩ Brîncovanul pe văru-său Ştefă-

1—20 *lipsesc* M,P// 1 frică B,C/ Ţara Munteniască B,C// 2 înpreună C/ şi înpreună cu Toma au fugit şi văru-său B/ *după* Munteniască *ad.* şi au fost fugit cu văru-său înpreună, cu Ilie G, şi au fost fugit E/păharnicul Cantacozino B,C// 3 Nicolai Costin B,C/ Decii B,C// 4 vornicul Bogdan B, Bogdan vornicul C/ răpezit B]triimes E,G/ cărţi B,C/ la dînsul] la Toma spătariul B,D,G, la Toma spat⟨arul⟩ Cantacozino E/ să margă]scriindu-i să margă B/ ţara B,C// 5 fără B,C/ grije B,C/ *după* Hangu *ad.* Toma spătariul B, Toma spătar D/ de]şi B,D// 6 ţara B,C/ *după* lui *ad.* în Ţara Munteniască D/ pace B,C// 7 *lipseşte* 17 B/ Şi au C/ Şi au scris ⟨vornicul B⟩ Bogdan B,E,G/ceilalţi boiari B,E,G/ boiari C/ Ilie Cantacozino păharnicul B, Ilie păharnicul Cantacozino E,G// 8 Nicolai Costin D, Nicolai Costantin C, Nicolai Costin hatmanul B,E,G/ alţii cîţi B,C/ *după* întorsu *ad.* din Hangu C// 9 toţi C, *lipseşte* B,G/ înnapoi B,C/ casăle B,C/ fără de nici o grije B,C,D,E,G/ Şi au rămas Bogdan vornicul B, Şi au rămas în Iaşi Bogdan E// 10 *lipseşte* stăpînind C/ căimăcămiia B]caimacam C/ bună învoială B,C// 11 dragoste C/ dragoste cu toţi boĭarii B// 12 *lipseşte* 18 B/ triimisă C, au trimis B, triimisă Bogdan G, triimisă Bogdan hatmanul E/ Panaiotachi B,C/ Panaiotachi Morona postelnicul E,G// 13 Ţara B,C/ de-l luo]şi l-au luat Bogdan B/ sa]lui G/ greşaleli B, greşelile C// 14 ce făcusă B,C/ Antiohii B,C/ nu i-a fi B, nu-i va fi C,D/ nemică B,C/ *repetă* Şi A// 15 după B,C/ vinit]eşit E/ *după* vinit *ad.* Panaiotachi Morona postelnicul B/ ţară B,C/ *după* ţară *ad.* la Iaşi B/ trimis B/ înnainte B,C/ Dobroge B,C// 16 întru întîmpinarea B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/atuncea B,C// 17 Antiohii B,C/ *după* vodă *ad.* pre Panaiotachi B/ şi apoi B,C/ Şi îl B// 18 mare B,C/ milă B,C/ căci]pentru căci D, pentru că E,G/ slujbe B,C// 19 de ştiĭa B,C,D,G, de ştiĭa bine G/ după cum s-au scris mai sus C, dupre cum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G// 20 Slujiĭa C, Slujiĭa şi Panaiotachi B/ *lipseşte* ca un grec B/ după cum îi umbla vremĭa ⟨vréme C⟩ B,C]după cum îi era voĭa G// 21 19]13 B, *lipseşte* M,P/ triimisă Brîncoveanul-vodă C,D,E,G/ au trimis Brîncovanul-vodă din Ţara Munteniască la Ţarigrad pre văru-său B/ pre C//

niță păharnicul, ficiorul stolnicului Costantin Ca⟨n⟩tacozino, carelé acela au căzdut și domnu mai pe urma Brîncovanului, la Țarigrad, de au stătut de au făcut paci lui Antiohi-vodă cu Brîncovanul, cu giur⟨ă⟩mînt înainte patriiarhului, ca s⟨ă⟩ nu s⟨ă⟩ mai pîrască la Po⟨a⟩rtă unul pe ⟨celă⟩lalt, să s⟨e⟩ strîci țărîli cu cheltuiala, și-ncă să s-agiute unul pe alalt cu prieteșugul.

20. Și pentru Mihai-vodă să nu s⟨e⟩ mai puie să-l sco⟨a⟩tă Brîncovanul la domnie. Și ⟨lui⟩ Dumitrașco/ f. 308 beizădea, fratele lui Antiohi-vodă, încă să-i dea Brîncovanul pe an cîte 10 pungii de bani pentru chevirnisala lui, ca să s-odihne⟨a⟩scă în Țarigrad la casa lui cu paci și s⟨ă⟩ nu mai înble amestecînd pe Brîncovanul și făcînd⟨u⟩-i cheltuial⟨ă⟩, ce încă să-i arete slujbă. Că s⟨ă⟩ spăriias⟨ă⟩ Brîncovanul că i-a smintii domnie, pentru multă cheltuial⟨a⟩ și pagub⟨a⟩ ce-i făce totdeuna.

Așijderea au făcut pacé Brîncovanul și cuscru-său, lui Iordachi Rusăt vornicul, ca să slujască lui Ant⟨i⟩ohi-vodă cu dreptate, ca maiinté, și s⟨ă⟩ fie lep⟨ă⟩dat dispré

1—5 Brîncovanul, domnul muntenescu, au trimes la Țarigrad pre vărul său Ștefăniță păharnicul Cantacozono ⟨Cantacozono paharnicul P⟩, di-au făcut paci Brîncovanul cu Ant⟨i⟩ohii voevoda să nu să mai pîrască la Poartă, să nu să mai strîci amîndoao țările cu cheltuiala. Și au giurat înnainte patriiarhului M,P// 1 *după* păharnicul *ad.* Cantacozino B/ Cantacozono C, Cantacuzino B/ carele B, careli C// 2 acela mai pre urmă au agiunsu de au fost și domnu după Brîncoveanul-vodă B, acest Ștefăniță păharnicul au agiunsu de au fost și domnu pre urma Brîncovanului-vodă C/ au căzdut]au agiunsu de au fost D,E,G/ Brîncoveanului-vodă D,E,G/ *după* vodă *ad.* l-au triimes E,G// 3 *lipsește* la Țarigrad B/ pacé B, pace C/ *după* pacé *ad.* la Țarigrad B// 4 Antiohii B,C/ cu Brîncovanul-vodă C, cu Brîncoveanul-vodă D,E,G, *lipsește* B/ giurămînt B, C/ înnaintea B,C// 5 să nu să B,C/ Poartă B//6 unul pre altul să-ș strice D, unul pre alalt la Poartă E/ unul pre altul la Poartă și să strîce C, unul pre altul, să nu mai strice B// 7 încă B,C/ să să agiute B,C, să să agiutoréze E/ unul pre altul B,C/ priiateșug B// 7—16 *lipsește* și încă să să agiute... ce-i făce totdeuna. M,P// 8 *lipsește* 20 B/ să C/ să nu să mai puie Brîncovanul-vodă să-l ⟨mai E,G⟩ scoată la domniie B,E,G// 9 scoată C/ Brîncovanul-vodă B,D/ domniie C/ Și lui B,C,D,E,G//10 beizadea C, beizade B/ frateli lui B, fratelui lui C,G/ Antiohii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C//11 pre B,C/ dzéce B, zéce C/ pungi B,C/ cîte zéce pungi de bani pre an pentru G/ chivernisala B, C// 12 să să odihniască B,C/ pace B,C/ să B,C//13 umble B,C/ amestecînd] mestecînd B/ pre B,C/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G// 14 făcînd cheltuială B,C,D,E/ arate B,C// 13—16 făcînd cheltuială și pagubă ce-i făcea totdeauna G// 15 să spăriiase B, să spăriiasă C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ *după* sminti *ad.* Dumitrașco beizade B/ că-i va sminti C,D/ domniia B,C//16 cheltuială B,C/ pagubă B,C/ făcea B,C/ totdeauna B,C// 17 *ante* Așijderea: 14 B/ *lipsește* Așijderea M,P/ pace B, *repetă* G/ Brîncovanul au făcut pace și ⟨cu M⟩ M, P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ *lipsește* lui M,P// 18 vornicului E,G/ Antiohii B,C/ voevoda M// 19 dreptate, precum slujisă și mai înnainte vréme B/ ca mai înnainte C, ca și mai nainti M,P, ca mai denainte vréme D/ să fie lepădat C] să fie depărtat B/ despre B,C// 19-1 *lipsește* și s⟨ă⟩ fie... rudeli lui, Cupăresștii. M,P//

Mihai-vodă, şi el şi toate rudeli lui, Cupăreşştii. Şi aşé au ţinut dé bine această paci, pecum ţin cînei vinerili. Caré mai nainte la rîndul lor s-a arăta.

21. Antiohi-vodă, tot atunce, dup⟨ă⟩ ce au vinit Mihai-vodă mazîl la Ţarigrad, chemat-au şi vro doi, trei boïarii din Moldova, di au pîrît pe Mihai-vodă de doo biruri şi doo bariiamlîcuri: cînd au fostu domnu, le-u luat din ţar⟨ă⟩ şi la visterie înpăr⟨ă⟩tiiască nu le-u dat, de au rămas rămăşiţă. Şi el tăgăduía, că nu le-u luat din ţară. Deci l-au rămas şi l-au pus la-nchisoari, să plăte⟨a⟩scă banci la visterie înpărătiiască.

Atunce şi eu eram tînăr, şi fusesăm mai nainte ag⟨ă⟩ şi m-am tîmplat în Ţ⟨a⟩rigrad, de am vădzut acea pîr⟨ă⟩.

22. Dup-aciía s-au gătit Ant⟨i⟩ohi-vodă cu tot agîr- f. 308v lîcul/şi s-au rădicat din Ţarigrad ş-au vinit pe la Baba,

---

1 *lipseşte* Cupăreşştii C/ aşa C//2 de C/ pacé C// 1—3 Cupăreşştii, adecă Rusăteştii. Şi această pace n-au ţinut-o, precum la rînd să va arăta B/ Însă această paci aşa au ţînut di bini, chiiar după cum ţîn cînii vinere. M,P// 2—3 precum mai înnainte la rîndul lor să va arăta C/ şi cînii E//3 *lipseşte* Caré... s-a arăta. M,P/ la rîndu să va arăta E,G, să va arăta D// 4 21]15 B, 24 M, *lipseşte* P/ Antiohii B,C/ atuncea B,C/ după B,C/ vinit]mărsu B// 4—9 Mihaiu voevoda au vinit în Ţarigrad. Antohii voevoda şi cu boerii Moldovii l-au pîrît la Poartă că au luat din ţară doao biruri şi doî baerabelîcuri ⟨baeramlîcuri P⟩ cînd au fost domnu, şi la visterie înpărătiască acii bani nu i-au dat M,P// 5 mazil B,C/ chiemat-au B/ vreo C//6 trii B,C/ boiari C/ din]de B/ de B,C/ pre B,C/ *după* vodă *ad.* la Poartă E/ de²]pentru B// 7 doao¹⁻² B,C/ şi]şi pentru B, şi de C,E/ bairamlîcuri B,C,E/ fost C// 8 li-au C/ ţară C/ că li-au luat din ţară cînd au fost domnu şi la visteriia înpărătiască B/ vistierie înpărătiască C// 8–9 nu li-au¹ C, nu li-au¹⁻² B// 9 de]şi B/ *lipseşte* rămăşiţă C/ el]Mihai-vodă B,C,D,E,G/ tăgăduía dzicînd E,G// 9—10 *lipseşte* de au rămas... din ţară. M,P/ că n-au luat aşa, doao biruri şi doao baraiamlîcuri. Decii C// 10 Decii B/ *după* rămas *ad.* boïarii pre Mihai-vodă B, pre Mihai-vodă C, boiarii D/ închisoaré B,C// 10—11 Şi după ci l-au dovidit l-au pus la închisoari. pînă ce au plătit toţi banii la M,P// 11 plătiască B,C/ banii C, *lipseşte* B/ vistieriia B, vistierie C/ înpărătiască B,C// 12 Atuncea şi vornicul Ion Neculcé fiind om tînăr, fusésîe agă B, Atuncea şi Ion Neculcé era om tînăr şi fusésîe mai înnainte vréme agă D// 12—13 *lipsesc* C,E,G,M,P// 13 şi s-au tîmplat B,D/ au vădzut B,D/ acía pîră cu ochii lui B// 14 *lipseşte* 22 B/ După aceía C, Iară după acéia B/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ agîrlîcul lui B,C// 14—3 cu tot agîrlîcul ⟨lui M⟩ au purces din Ţarigrad şi au vinit pre la Baba, pre la sarascheriul Iusuf-paşa. Şi l-au priimit sarascheriul cu dragosti şi cu cinsti, ca pre un domnu. ⟨Bogdan au scris cărţi cu mari făgăduinţă la Thoma Cantacozino spatar (ci vinisă sol din Ţara Muntenească, şi la spaima ce-au fost, au fost fugit şi el din Eşi la Hang) să-şi margă în ţara sa cu bună paci M.⟩ Scris-au şi la Ilii Cantacozono şi la toţi cielanţi boeri di s-au întorsu toţi pre la casili lor, fără di nici o griji. Trimes-au şi în Ţara Leşască di au adus pre postelnicul Panaiotachi Morona, luîndu-l asupra sa că nu e⟨a⟩ fi nimică pentru greşelile ce au făcut înnainte lui Antohii voevoda. Pre acee vremi M,P// 15 din Ţarigrad şi au purces şi au venit G/ şi au C/ şi au vinit la Baba B//

pe la Isuf-paşea sarascherul. Şi i-au fostu şi sarascheru, lui, cu bun⟨ă⟩ dragosté, şi l-au cinstit ca pe un domnu. Că pe ciia vréme sarascherul nu şăde tot la un loc, ce s⟨ă⟩ duce de ⟨î⟩mbla şi la Tighine, şi la Oblușiț⟨ă⟩, şi la Baba. Şi de acolo sosînd la Gălați, au găsît strînşii to⟨a⟩tă boerimea, arătîndu-lé tutoror dragosté şi cinsté. Şi purcegînd din Gălați, au mărsu pe la sat pe la Ivesştii, la soru-sa Lupa, hătmăne⟨a⟩sa lui Bogdan, cari acolo i-au făcut cinsté 2 dzilé, şi lui, ş-a to⟨a⟩tă boîarimea şi oaste cîtă era. Şi dé acolo au mărsu la Iaşi în scaon.

DOMNIÏA A DOA A LUI ANTIOHI-VODĂ, SÎN CANTEMIR, LEAT 7213 ⟨= 1705⟩. CAP 88

Zaci⟨alo 1⟩. Dup⟨ă⟩ ce sosi Antiohi-vodă în Iaşi în scaon, pe cie vréme era paci bun⟨ă⟩ în țar⟨ă⟩. Şi pus⟨ă⟩ boiarii a trie dzii dup⟨ă⟩ obicei: pe Antiohi Jora vel-log⟨o⟩făt, pe Lupul Costachi vel-vor⟨nic⟩ de Țara de Gios, pe Neculau

1 pre B/ Iusuf-paşia B,C/ sarascheriul[1-2] B,C/ fost B//2 *după* lui *ad.* Antiohii-vodă B/ *lipseşte* lui C,D,E/ bună dragoste B,C/ *repetă* cinstit A//2-3 pre[1-2] B,C//3 acéïa B,C/ vrémïe B/ sarascheriul B,C/ şidea B,C/ la un]într-un M,P/ locu B,C/ să ducea B,C//4 de]şi P/şi[1-2] *lipseşte* M,P/ umbla B,C/ Oblucița B,C/ Baba]Babadag C//5 *ante* Şi: 23 D,G/ *după* acolo *ad.* Antiohii-vodă B, purcegîndu Antiohii-vodă şi E, purcegînd şi G/ sosind C, sosind, viind B/ Şi de acolo sosînd]Antiohii voevoda au sosit M,P/ găsit B,C/ strînşi C, strînsă G/ toată C//6 toată boîarime strînşi acolo şi arătîndu-le B/ arătîndu-le C] au arătat M,P/ tuturor B,C/ dragoste şi milă şi cinste B/ cinste C//7 Di la Galați au mers la satul Iveşti M,P/ mersu C/ pre[1-2] B,C/ Iveşti B,C/ pre la soru-sa B,C,D// 8 hătămăniasa B,C/ lui Bogdan]hatmanului Bogdan B, lui Bogdan hatmanul D/ caré B, care C//9 cinste doao zile B,C// 8-10 lui ⟨a lui M⟩ Bogdan şi doao zîli au pietrecut ⟨a dăo zi au petrecut P⟩ acolo, priimindu-l ⟨priimindu-i pre toți P⟩ cu mari cinsti. Iar după aceïa au vinit în Eşi în scaun M,P// 9 şi lui Antiohii-vodă şi la toată B, şi lui Antiohii-vodă, frățîne-său şi la toată D, şi domniii şi la toată E,G/ şi a toată C/ boerimea C]boerimea şi slujitorimea E//10 de C/ Şi de acolo purcegînd Antiohii-vodă B/ mersu C]vinit B,E,G/ în]la B,C,D,E,G/ la scaunul domniii B, la scaonul domnescu E,G// 11 A doa ⟨Al doile M⟩ domniïe B,C,P/ Antiohii-vodă B, Antiohie voevoda C,G,M, Antohi Cantimir voevod P/ sîn]ficior lui B,C,D,E,G,M,P/ Costantin Cantimir voevoda B, Costantin Cantemir-vodă C,D,E,G//12 leat]în anii B, în anul C,D, anul E,G, *lipseşte* M,P/ Cap 91 D, Cap 93 P, *lipseşte* C,E,G,M//13 Zaci⟨alo⟩ 1 C, *lipseşte* B, *lipseşte* Zacialo D,E,G,M,P/ După ce au sosit B,C,E,G, După ce au vinit M,P/ Antiohii B/ Antiohie-vodă la scaon-în Iaşi C/ în[2]la B,E,G// 14 scaonul domnescu E, scaonul domniei G/ *după* scaun *ad.* în anii di la zidiri 7213, iar de la Hristos 1705 M,P/ pre acéïa vrémïe B, iar pre acéïa vréme C/pace bună B,C/țară B,C//14-15 Şi au boîarit boîarii după obicéiu: pus-au B,Iar ⟨Şi E,G⟩ a triïa zi pre obiceai au boîarit boiarii: pus-au C,E,G, Şi a trie zi au boerit după obiceiu M,P//15 dup⟨ă⟩]pre D/ pre[1-2] B,C/Antiohii B, Antiohie C/ logofăt C//16 *corectat* Lupul Costachi A/ *lipseşte* pe Lupul Costachi.. de Gios M,P/ vornic B,C/Jos C/ pre B,C/ Nicolai Costin B, Nicolae Costin C/ Nicolae Costin ce fusésïe hatman D//

Costîn, biv-hatmăn, vel-vornic de Ţar⟨a⟩ de Sus, pe Bogdan vornicul iar l-au pus hatman, pe Macsut vel-postelnic, pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino vel-spă⟨tar⟩, pe Savin Zmucil⟨ă⟩ vel-ban. Şi de atunce să aş⟨ă⟩dză această boïarie cu temei în Moldova, de-i aşedzată la rînd. Că mai înainte, deşi era la vrun / domnu, uneori şăde mai sus, uneori mai gios: dup⟨ă⟩ cum le fuses⟨ă⟩ altă boerie, aşe şăde şi cu bănie la Divan. Iar de ice înainte i s-au aşedzat rîndul dup⟨ă⟩ spătar⟨ul⟩ cel mari, şi i s-au făcut şi vinit boïar⟨i⟩ei cîte un ban de drobul de sari de la ocnă, cîte un ban de drob. Pe Dabije cluce⟨rul⟩ l-au pus vel-păh⟨arnic⟩, pe Lupul Colivarul vel-visternic. 1. 309

Pentru acesta, vădzindu-l mazîlimea că-i din niiam prostu, li s⟨ă⟩ strîcar⟨ă⟩ tuturor voïa, că nu lé era cu cinsté să margă la gazda lui.

Pe Ion Sturdzea vel-stolnic, pe Ghiorghiţă sărdarul vel-comis, carei era ne⟨a⟩m lui Ant⟨i⟩ohi-vodă.

Pe aceştie îi boerii Antiohi-vodă deodată; iar mai ales şi mai de cinste era cumnatul său, Bogdan hatmanul. Toate trebilé şi cheverniseleli ţărîi era dup⟨ă⟩ dînsul. Numai nu putea, că era bolnav, cum mai sus s-au pomenit.

---

1 *lipseşte* biv-hatman B,C,E,G, biv-hatman-vel M,P/ Ţara C/ pre Lupul Bogdan ce era cumnat lui Antiohii-vodă, l-au pus B/ pre Lupul Bogdan B, pre cumnatu-său Lupul Bogdan E,G//2 *lipseşte* vornicul iar l-au pus C,E,G/ *lipseşte* vornicul M,P/ *lipseşte* l-au pus M,P// 2-3 pre$^{1-3}$ B/ postelnicu B// 3 Cantacozino B,C/ spătar B, spatar C/ Zmucilă B,C//4 atuncea B,C/ aşedză B, aşează C/ boïariie B, boerie C/ Atunce această boerii s-au aşezat M,P// 5 de-i]de iaste B,C,D,E,G/ înnainte vréme B,E,G, înnainte vreme C// 6 vreun B,C/ *lipseşte* la vrun domnu M,P/ uneori^{1}]însă uneori M,P/ şidea B,C/ şăde mai ⟨di M⟩ sus, altiori mai gios M,P/ uneori^{2}]iară alteori B,E, iar uneori D, alteori G/ uneori mai gios]iar alteori şidea mai gios C// 7-8 *lipseşte* dup⟨ă⟩ cum ... la Divan. M, P// 7 după C]dupre B/ fusésie alte boerii ⟨boïarii B⟩ B,C,D,E,G/ aşia B, aşa C/şi dea B,C//7–8 *lipseşte* aşe ... la Divan G/ Iară B// 8 bănia B,C/ de aicea înnainte B,C/ Iar atunci i s-au aşăzat rînd ⟨rîndul P⟩ di şide după spatariul M,P/ *după* rîndul *ad.* aceştii boïarii ⟨a băniii B⟩ B,D// 9 după spătariul cel mare B,C/ după vel-spatar E,G/ şi s-au făcut B, boerii B,C, *lipseşte* M,P//10 cîte un ban di fiişticarile drob ⟨de sari P⟩ di la ocnă M,P/ sare B,C/ *lipseşte* cîte un ban de drob B,C,D,E,G,M, de drob P//11 Pre C, Iar pre B/ Dabijea C/ *lipseşte* cluce⟨rul⟩ B,E,G, cluce⟨rul⟩ l-au pus C/ pus] făcut P/ păharnic B,C/ pre^{2} B,C//12 Colivariul B,C/ vistiarnic B, vistiiarnic C// 13 Şi pentru D/ acésta B,E/ văzindu-l boerimea şi mazilimea D,G/ că-i]că iaste B,E,G/ de niam prost B,C// 13—15 *lipseşte* Pentru ... gazda lui. M,P// 14 să stricară C, să strică G/ să stricară inimile tuturor şi voïa B/ le B,C// 15 cinste B,C//16 Pre C, Iar pre B/ *după* Sturdzea *ad.* l-au pus B,D/ pre^{2} B,C/ Gheorghiţă B,C/ *lipseşte* sărdarul B,C// 17 care B,C, careli D/ era şi niam E/ care era şi rudă lui G/ *lipseşte* carei ... vodă. M,P/ niam B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ *după* vodă *ad.* văr primare B,C,D// 18 Pre aceşti boïari i-au boïarit B, Pre aceşti boiari îi boeri C/ Antiohii B, Antiohie C// 19 cumnatu-său, Lupul Bogdan B,C,E,G//20 Şi toati M,P/ trebile B,C/ chivernisélele B, chiverniselile C, chivirnisala M/ după B,C//21 Numai] Însă M,P/ tot bolnav M,P/ cum] precum C,D,E,G/ pomenit] scris B,C,E,G/ *lipseşte* cum mai sus s-au pomenit M,P//

2. Curundă vréme l-au triimis sol în Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, şi mult au zăbăvit acolo, fiind bolnav. Şi dup⟨ă⟩ ce au vinit, încă din pat nu s-au mai sculat şi-n scurtă vremé au şi murit. Caré la mo⟨a⟩rte lui multă jelé au avut Ant⟨i⟩ohi-vodă şi boiarimea şi ţ⟨a⟩ra, de boer moldovan, cap întreg şi cunoscător la giudeţe şi vrednicu la toate trebilé, cu-nţelepciuné, Caré tuturor le-u părut rău de păgubirea ce au păgubit ţ⟨a⟩ra, iar mai cu deosebi lui Antiohi-vodă i-au rămas ran⟨ă⟩ nevendicată. Că i s-au schimbat lucrurili, şi i s-au micşurat schivernisala, f. 309v cu multe / amestecături, nu cum era în domnie întâiu.

3. Pus-atunce pe Ion Buhuş log⟨o⟩făt maré şi pe Antiohi Jora, log⟨o⟩făţul, hatman în locul lui Bogdan, şi pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino, spătarul, visternic mari, în locul Lupului Colivarului. Şi pe miné, Ion Neculce, din sulgerie cea mari, m-au pus spătar maré.

4. Şi rămas⟨ă⟩ atuncea to⟨a⟩tă cinstea şi chevernisala dup⟨ă⟩ Ilie visternicul Ca⟨n⟩tacozino, împreun⟨ă⟩

---

1 *lipseşte* 2 B/ curundă vréme]Pre Bogdan hatmanul M,P/ Iară după acéia curundă vrémie l-au trimis Antiohii-vodă pre Bogdan sol în B, Curund, după ce au vinit Antiohie-vodă l-au triimis pre Bogdan sol în C, Curundă vréme după acéia Antiohii ⟨-vodă E⟩ au triimis sol pre Bogdan hatmanul în E,G/ l-au trimis Antioh-vodă pre Bogdan hatmanul sol D/ Ţara Munteniască B,C// 2 şi fiind bolnav au zăbăvit mult acolo M,P/ fiindu C/ după B,C// 3 *după* vinit *ad.* din Ţara MunteniascăE,G/ au vinit]s-au întors M,P/ încă]apoi M,P/ *după* încă *ad.* Bogdan B/ *după* sculat *ad.* fiind bolnav B/ şi în B,C// 4 vrémie B, vréme C/ *lipseşte* şi B/ Care B,C/ *lipseşte* Caré la mo⟨a⟩rte lui M,P/ moartea B,C/ şi multă M,P/ jale B,C// 5 Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ *lipseşte* şi[1] M,P/ boerimea C, toată boiarimea B/ ţara B,C/ boiar C/ 5—6 boiar de Moldova, fiind om cunoscătoriu la giudecăţi şi drept B, di un boer ca acela, întreg la minte şi cunoscătoriu la giudecăţi M,P// 6 cunoscătoriu la giudecăţi C// 7 trebile B, trebile C/ înţălepciune C, înţălepciune, pentru care B/ Care C/ li-au B,C// 7-11 *lipseşte* Caré tuturor... era în domnie întâiu M,P// 7—8 părut rău de moartea lui, de păgubirea D// 8 ţara B,C/ iar]iarăşi B/ deadinsu C// 8—9 du diadinsul li-au părut rău pentru Bogdan împlîndu-i-să moarte, iar lui Antiohii-vodă B// 9 Antiohie C/ rană B,C// 10 *lipseşte* şi D/ chivernisala B,C// 11 cum]precum B,C,G/ domniia dintâi B,C,D,G// 12 *lipseşte* 3 B,M,P/ Pus-au atuncea C, Pus-au atuncea Antiohii-vodă B,D,E,G/ După acee pre Ioan Buhuş l-au pus M,P/ pre[1-2] B,C/ logofăt mare B,C]vel-logofăt G/ *lipseşte* şi M,P// 13 Antiohii B, Antiohie C/ *lipseşte* log⟨o⟩făţul B,C,E,G,M,P/ l-au pus hatman D/*lipseşte* în locul lui Bogdan ⟨şi M,P⟩ C,M,P// 14 pre B, C/Cantacozino B,C/ ce era spatar l-au pus vistiernic mare E, ce era vel-spat⟨ar⟩, l-au pus vel-vist⟨iernic⟩ G/*lipseşte* spătarul B,C/vistérnic mare B, vistiiarnic mare C/ *lipseşte* în locul Lupului Colivarului C,M,P//15—16 *lipseşte* Şi M,P/ pre Ion Neculcé din ⟨fiind E,G⟩ sulger mare ⟨vel-sulger G⟩ l-au pus spătar mare B,D,E,G, pre Ion Neculcé spătar mare⟨vel-spătar P⟩ C,M,P//17 4]3 C, *lipseşte* B,M,P/Şi rămasă B,C, Deci atunce au rămas M,P/toată B,C, cinste C, cinstea atuncea G/chivernisala P,C// 18 după B,C/Ilie Cantacozino vistérnicul B,M,P/vistiarnicul Cantacozino C/împreună C, dinpreună B,E,G]şi cu P//

cu Panaitachi Morona biv-post⟨elnic⟩, carei acesștii doi boiarii chivernisiia pi Ant⟨i⟩ohi-vodă. Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ amîndoi acești doi boiarii într-o firé, dup⟨ă⟩ cum să dzicé: „calul rîios găsește copaciul scorțos": iuții, mîndrii, mincinoși, fățarnici, giur⟨ă⟩tori pentru hiecé, amăgitori. Care, cît era Antiohi-vodă de strașnic la mînie, că de multe ori la divan cu buzduganul azvîrlie în oameni⟨i⟩ cei vinovații, și taré și drept conos⟨că⟩tor la giudecată, dar nu ținea mînie mult, și nu-l putea nime înto⟨a⟩rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesștii doi boiarii, ce mai sus s-au pomenit, îl întorses⟨ă⟩ pe Antiohi-vodă, dé li s⟨ă⟩ potrivie. Că mai toți domnei sint buni, numai să tîmplă de s⟨ă⟩ află de cestu fel de oameni, de s⟨ă⟩ lepăscu mai lesné mai la toții domnii, de le strîc⟨ă⟩ firea ce bună. Mai mulții să află la domnii de cesștea decît di cei direpții și buni. Ce dac⟨ă⟩ să tîmplă
f. 310 boiarul chevernisătorul / de-i înțelept și bun, măcar de-i și domnul rău, îl înblîndzește și-l înto⟨a⟩rce cu blîndețé, de-l faci de-i bun.

5. Atuncea, apucîndu visternicie Ca⟨n⟩tacozino, sco⟨a⟩să Antiohi-vodă nevoi grelé pe țar⟨ă⟩, că ave și

---

1 Panaiotachi Mor⟨on⟩a P/ biv-postelnic C, biv-vel-psotelnic M,P]carele ⟨ce D⟩ fusésie postelnic mare B,D, cé fusése vel-postelnic E,G/carii B]și M,P, *lipsește* C/ acești B,C/doi boiari B,C, *lipsește* M,P// 2 chivernisiia B,C/pi]pre B,C/ Antiohie C/ Antiohii-vodă. Că era oameni harnici și vrédnici B// 3 *lipsește* amîndoi E/ *după* boiari *ad.* tot G// 2-19 *lipsește* Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ amîndoi... de-l faci de-i bun. B// 2—6 *lipsește* Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ ...pentru hiecé, amăgitori C,D// 2-5 pre Ant⟨i⟩ohi-vodă. După cum să zîci: calul rîios găsești copaciul scorțos, așa și acei ⟨acești P⟩ doi boeri să potrivisă și era tot într-o fire: iuți M,P// 3—4 *lipsește* dup⟨ă⟩ cum să dzicé... scorțos E,G// 5 *lipsește* mincinoși E,G// 6 hiecé]fiștici lucru și M,P/ Iară Antiohii-vodă era om foarte strașnic D// 6—9 Iar Antiohie-vodă era domnu foarte strașnic la mînie, că de multe ori azvîrlia în oamenii cei vinovați cu buzduganul la divanuri și tare era și drept cunoscător la giudecată și mîniia nu ținea mult C// 6—10 Ant⟨i⟩ohii voevoda încă era foarti mînios; și cînd făce divan, di multi ori răcne și arunca ⟨azvîrlie P⟩ cu buzduganul în cei vinovați. Însă mînie nu o ține mult și era foarti drept giudecător și nimine din dreptatîe nu-l pute întoarci la giudecată și nici iubie M,P// 8 și era tare D,E,G// 9—10 *lipsește* dar nu ținea... la giudecată E// 9 nimé C, *lipsește* G//10 întoarce C/ dreptaté C/ nici C, și nici E/ iubiia C/ minciunile C// 11 dar]însă M,P/ acei G/ *lipsește* doi P/ ci s-au pominit mai sus, mai pre urmă au întorsu M,P// 11—19 *lipsește* dar acesștii doi... de-l faci de-i bun. C,D// 11 pomenit]scris E,G//12 li să potriviia lor E, di să potrivie lor M,P//12—19 *lipsește* Că mai toți... de-l faci de-i bun. M,P// 17 de-i[1-2]de iaste E,G// 19 de-i]de iaste E,G// 20 5]4 C,M,P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ Atuncea fiind vistiiarnic Ilie Cantacozino scotea C/ apucindu]luund B,E,G/ vistérniciia B, vistérniciia cea mare D]vornicie P/Ilie Cantacozino B,D,E,G,M,P// 21 scos-au B,D,G, au scos M,P/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ gréli B, gréle C/ greli nevoi pre țară, fiind și dator la M,P/ țară B,C/ avea B,C//

datorie la Ţarigrad, gîndindu că s-a plăti. Sco⟨a⟩s⟨ă⟩ orînduĭalé multe, şi satarelé, şi hîrtii, şi fum⟨ă⟩ret, cîte un zlot de to⟨a⟩tă casa. Şi-l făcu Ca⟨n⟩tacozino de făcu şi obiceiu în ţar⟨ă⟩, carei n-au mai fostu, cîte 2 bani de vadră de vin. Însă da numai ţărani⟨i⟩, dar boiarii şi mazîlei de la aga în sus nu da. Şi mult s-au apărat A⟨n⟩tiohi-vodă şi nu vrea să fac-acel obiceiu, numai nu pute, că-l tot îndemna Panaitachi şi Ilie vist⟨ernicul⟩.

6. Mai făcut-au şi alt obiceiu: dé tot boul dé negoţ, cornărit cîte un leu. Iară pe mazîli îi îndesie cu dăjdii gréle şi cu înprumute desé, şi nu lé mai da. Şi-i asuprie Ca⟨n⟩tacozino pe pizmă, şi nu lé făcea dreptate, şi-i tot pîrîĭa şi-i amestéca către Ant⟨i⟩ohi-vodă cu feluri de feluri de amestecături dé

---

1 datorii B, datorie multă C/ *după* Ţarigrad *ad.* mult fiind datoriu şi B/ gîndind B,C]socotind M,P/ să va plăti C,D/ Scos-au B,C,D,E,G,M,P// 2 orînduiale multe B,C, multi orîndueili M,P/ *lipseşte* şi[1-3] M,P/ satarali B,C,E/ *după* satarali *ad.* precum să zicea pre atuncea civerturilor C/ fumărit B, C// 3 toată B,C]fiişticarile M,P/ Şi făcu E]Şi l-au sfătuit M,P/ Ilii Cantacuzîno M,P// 3—4 Şi făcu obiceai în ţară D// 3-6 Şi au făcut obiciĭai de au scos cîte doi bani de vadra de vin, vădrărit, care nu mai fusésie mai înnainte vrémie. Dar apoi la alţi domni au agiunsu mai pre urmă de au dat şi cîte doisprăzéci bani de vadră. Iar atuncea la Antiohii-vodă, cînd au eşit vădrăritul întîi, au dat şi acei doi bani numai ţăranii. Iar boiarii cei cu boiarii şi alţi boiari, mazili, pînă la aga, n-au dat vădrărit M,P// 3-5 Şi făcu obiceai în ţară, care nu mai fusésie pînă atuncea că au scos vădrărit cîte doi bani de vadra de vin să dea tot omul. Însă C// 3—4 de făcu Antiohii-vodă, şi un obiceai în ţară care n-au mai fost mai înnainte vréme, au scos vădrărit, cîte doi bani E// 4 *după* fost *ad.* înnainte vréme G// 3-5 de-au făcut un obiceiu rău, carile n-au mai fost în ţară, adică cîti doi bani da fiişticarile vadră ⟨*lipseşte* vadră P⟩ de vin. Însă acei doi bani da numai M,P// 5 ţăranii C/ dar]iar M,P// 6 şi mazilii C, *lipseşte* G,M,P/ de la aga în sus]pînă la aga C// 6-8 *lipseşte* Şi mult s-au apărat... şi Ilie vist⟨ernicul⟩. B,C,M,P// 7-8 n-au mai putut, că l-au tot îndemnat Panaiotachi Morona, biv-vel-postelnic D// 8 Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ şi Ilie Cantacozino vist⟨ernicul⟩ E,G/ *lipseşte* şi Ilie vist⟨iernicul⟩ D// 9 6]5 C, *lipseşte* B,M,P/ Mai scos-au şi de boul de negoţ să dea cornărit B, Mai făcut-au şi alt obiceai, de au scos cornărit, să dea cîte un leu de tot boul de negoţ C/ obiceai în ţară E/ dé tot boul]di fiişticarile bou M,P/ *după* negoţ *ad.* cine vor face să dea E,G// 10 *după* leu *ad.* de tot boul de negoţ B/ Iar B,C, *lipseşte* M,P/ pre mazili B,C/ îi îndesiĭa B,C, i-au îndesit M,P/ dăjdi B,C// 11 desă B, dése C, *lipseşte* M,P/ le B,C/ *după* da *ad.* înnapoi nemică E,G/ Şi-i şi can asuprie Ilie Cantacozino şi can pre pizmă B// 11-12 nu le mai da ⟨întorce M⟩ banii. Îi lua ⟨Ilii M⟩ Cantacozono, avînd pizmă asupra lor şi foarti li făce strîmbătate. Şi întîiu îi amesteca şi-i'pîra către M,P// 11–2 *lipseşte* Şi-i asuprie... adevăr într-însul. C// 11-r. 13 din p. urm. Şi-i asupriĭa şi-i supăra din calé afară şi-i făcea de plătiĭa pustiile. Şi pre unii îi trimitea la ocnă. Şi mai nu avea nici o parte Antiohii-vodă dintr-acéli nevoi multe ce scotea; că datoriĭa i-au rămas neplătită şi cînd s-au mazilit au rămas mai cu nemică, ca şi la maziliĭa dintîi, numai ce au rămas cu vreo cinzăci, şasîzéci de pungi de bani. Că Antiohii-vodă nu era pre sameş, nici lacom, ce credea pre boiari; şi îei mînca şi făţiş şi furiş, cum le era voĭa. D// 12 le B// 13 Antiohii B/ voevoda M/ *lipseşte* cu M/féliuri [1-2] B/ amestecături]pricini M,P/ de pîră B. şi de pîri E,G/ *lipseşte* dé pîr⟨ă⟩, pentru M,P//

pîr⟨ă⟩, pentru ca să s-înbunedzé și s-înmulțască cinstea lui, ca un om făr⟨ă⟩ suflet; că nu era nemic adevăr într-însul.

7. Și pe mazîli⟨i⟩ zlotași îi sup⟨ă⟩ra din calé afar⟨ă⟩, de-i făcea dé plătie pustielé. Și pe unei îi pîrie, de-i trimite pe la ocnă. Și Antioh-vodă, de-l și pricepea, îi învoïa, pentru voïa munténilor, fiindu-lé rudă. /

f. 310v Și mai nu ave nicé o parte Ant⟨i⟩ohi-vodă dintr-acele nevoi multe ce scote, că datorie i-au rămas neplătită, și cînd s-au mazîlit, au rămas mai cu nemic, ca și la mazîlie dintîiu. Numai ce au rămas cu vro cindzăci, șes⟨ă⟩dzăci de pungii de bani. Că el nu era prea sameș, nicé lacom, ce-l créde pe dînsul ce grăïaște. Și el mînca, și fățiș, și furiș, cumu-i era lui voïa.

Și ave și altă nebunie în cap, că gîndu lui era cum ar pute apuca domnie, avînd pe munteni nedejde. Și pentr-aceïa ave prietéșug cu Panaitachi post⟨elnicul⟩ Morona, știind rîndul Porții, socotind c-a găsi vro vréme, ca și Mihai-vodă. Pentru acie sta asupra mazîlilor, ca să-i răs⟨î⟩pască, să fac⟨ă⟩ numé rău stăpînu-său, lui Antiohi-vodă. Și atuncea au agonisît din vesternicie el 70 de pungii dé bani,

---

1—2 ca să-și înmulțască cinste, ca un om viclian ci era; că adivărul nu era într-însul M,P// 1 să să[1-2] B,E/ înbunéze B// *2 lipsește* ca un om...adevăr într-însul B,E,G// 3 *lipsește* 7 B,C,M,P/ *lipsește* Și M,P/ pre mazilii B,/ supăra B,C/ cale afară B,C// 4 de-i]îi M,P/ de plătiïa B,C/ pustiiurile B,M,P, pustiile C/ Și pre unii B]Iar pre alții M,P/ pîrîïa la Antiohii- vodă, B/ de-i]și-i M,P/ trimitea B// 4—5 Și pre unii îi trimitea și la ocnă C// 5 pe la] în M,B,P, la G/ Și]Iar M, P/ Antiohii B/ voevoda M/ îi]însă îl M,P/ învoiïa C// 5-6 *lipsește* Și Antioh-vodă ... fiindu-lé rudă. C// 6 fiindu-li B/ rudă]niam E,G// 7 Și mai nu mai avea B,E/ mai că M,P/ avea C/ nici B,C/ Antiohii-vodă B, *lipsește* C/ dintr-acéli B,C// 8 multe nevoi E/ *lipsește* multe G/ scotea B/ *după* scotea *ad.* Antiohii-vodă C/ datoriïa C, datoriile B/ neplătite B// 8—9 ce scote pre țară, că datoriile tot i-au rămas niplătiti, ca și la domnie dintîiu M,P// 9 mazilit B,C/ nemică B,C/ maziliïa B,C// 10-19 *lipsește* Numai ce... lui Antiohi-vodă. M,P// 10 dintîi B/ vreo B,C/ șeasïezăci B, șasezăci C// 11 pungi B,C/ Că nu era el G/ pre C/ nici B,C// 12 și-l credea pre Cantacozino ce grăïaște E// 12-13 ce-i ⟨ce C⟩ credea pre boiari ce grăïia. Și îei mînca și fățiș și furiș cum ⟨pre cum C⟩ le era voïa ⟨lor B⟩ B,C// 13 precum îi era voïa ⟨lui E⟩ E,G// 14 Și avea Ilie Cantacozin o și altă simeție în gîndul lui, că el socotiïa cum ar putea B/ Și Ilie visternicul Cantacozino avea și altă simeție, că gîndul C/ Iar Ilie Cantacozino vistérnicul avea și altă simeție în capul lui, că gîndul D/ nebunie]simeție E,G// 15 ari putea C/ domniïa B,C/ pre munténi C/ nedejde pre munténi B,D/ pentru acéïa avea B,C// 16 priïateșug B, prieteșug C/ cu]și cu D/ cu Panaiotachi postelnicul ⟨Morona C⟩ știindu-l că știie ⟨știe C⟩ rîndul Porții B,C// 16 Panaiotachi Morona postelnicul E,G/ știindu-l că știie rîndul D/ știind Panaiotachi E// 17 Porții turcești G/ socotiïa D/ că a găsi B,C/ vreo vrémie B/ *lipsește* vro C/ *după* vodă *ad.* de a luoa domniïa C// 18-19 *lipsește* Pentru acie sta... Antiohi-vodă. D// 18 acéïa B/ mazililor B/ răsipască B// 19 facă nume B/ stăpînului său B// 20 atuncea dzic să fie agonisit D/ *după* agonisit *ad.* Ilie Cantacozino E,G/ *lipsește* el D,E,G//

mai mult decît stăpînul său au agonisît, Ant⟨i⟩ohi-vodă.

8. Vinit-au atunce poroncă dé la Po⟨a⟩rtă de au dus multă som⟨ă⟩ şi maré lemnu şi greu la Tighine şi la Cetate Albă şi la Voziia, cu maré grab' şi cu mulţii zapcii. Boiari⟨i⟩ au stătut toată vara cu Orheiul şi cu Lăpuşna şi cu toţi siimeni⟨i⟩ din curte, de-l tăia. Şi cu maré greu l-au rădicat pîn-în iarnă. Şi-ncă au închisu în turnul Golîei pe Darie Donici sărdarul şi pe Chirica şi pe Bogoş, şi era să
f. 311 li taie / şi capetili, fiind ispravnici pe lemnu şi nu-l pute în grab' să-l duc⟨ă⟩. Că s-agiunses⟨ă⟩ munteni⟨i⟩ şi cu Mihai-vodă şi cu Isuf-paşea, ca să-i dea pricin⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă pentru lemn, că nu po⟨a⟩rtă grij⟨ă⟩. Şi pentr-aciia îl grăbie Isuf-paşea din calé afar⟨ă⟩ cu lemnul.

9. Pi aciia vremé, de la închisoari, Mihai-vodă au făcut un harzu, de l-au dat la înpăratul, cu pîr⟨ă⟩ pe Antiohi-vodă că-l năpăstuiaşté cu doo biruri şi doo bariiamlîcuri,

---

19—1 Şi aşea să vorbiia atuncea că ar fi agonisit Ilie Cantacozino din vistérniciîe şaptezăci de pungi de bani şi mai mult decît stăpînu-său, Antiohii-vodă, au agonisit B/ Iar Ilii Cantacozono s-au înplut di bani; mai mult au agonisit el, dicît stăpînul său ⟨el, decît stăpînu-său, au agonisit P⟩ M,P// 1 mai mult decît stăpînu-său Antiohii-vodă au agonisit E,G, *lipseşte* D// 2 8]6 C, 7 D, *lipseşte* B,M,P/ Venit-au atuncea B,C/ *lipseşte* atunce M,P/ de B,C/ Poartă B,C/ poroncă de la Poartă atuncea G/ au dus din ţară M,P/ 3 somă B,C/ mare B,C/ de lemnu D/ şi greu lemn M,P/ şi greu lemnu din Moldova la Tighinea B// 3—4 *lipseşte* şi$^{3-4}$ M,P/ Tighinea C/ Cetatea Albă B,C// 4 mare grabă B,C/ mulţi B,C/ Boiarii B, Boiarii C// 4—6 mulţi zapcii, boeri. Oaminii din Orheiu, Lăpuşna şi şi siimenii din curţi, toată vara l-au tăiat şi l-au cărat. Şi cu maré nevoi M,P// 5 cu ţinutul Orheiului B,D,E,G/ cu ţinutul Lăpuşnii B,C,E,G// 6 siimenii B,C siimeimeni A/ curtea domniască E,G/ de l-au tăiat B]de au tăiat lemnul C/ mare B,C// 7 pînă B,C/ încă B,C/ *lipseşte* Şi încă M,P/ închis B,C/ Golîi B,C// 7—8 pre$^{1-3}$B,C/ Pre Darii Donici sardariul, pre Chirica şi pre Bogos i-au închis Ant⟨i⟩ohii voevod în turnul Golîi, şi era M,P// 8 sărdariul B,C/ Bogos B,C,E/ era numai E// 9 să le B,C/ *lipseşte* şi^{1} M/ capetile C/ fiind]pentru că au fost M,P/ fiind îei zapcii, ispravnici B/ pre acel lemnu şi n-au putut M,P/ pre lemnu]pre tăiatul lemnului şi pre rădicat C/ nu putea B,C// 10 grabă B,C/ ducă B,C]rădici M,P/ ducă lemnul D/ Că]Şi B, *lipseşte* M,P/ să agiunsésie munténii B,C// 10-11 Muntenii să agiunsăsi cu Mihaiu voevoda, iar Mihaiu voevoda ⟨să agiunsăsă P⟩ cu Isuf M,P// 11 *lipseşte* şi G/Isuf-paşia de Tighinea B, Iusuf-paşea, sarascheriul de la Bendir C,D/ *după* pricină *ad.* lui Antiohii-vodă B,C,D,E,G// 12 Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M, P/ pentru lemnu B,C, *lipseşte* M,P/ că]cum că M,P/ poartă B,C/ grijîe B, grije C/ pentru acéia B,C// 13 grăbiia Iusuf-paşia B,C/ din cale afară C/ cu lemnul din calîe ⟨a⟩fară M,P/ din cale afară pre Antiohii-vodă cu lemnul cetăţilor B// 14 9]7 C, 8 D, *lipseşte* B,M,P/ Pre acéia vréme C, *lipseşte* M,P/ Iar pre acéia vrémie Mihai-vodă de la închisoarea de la Ţarigrad au făcut B/ închisoare C/ Mihaiu voevoda fiind în închisoari au făcut harzu M,P// 15 arzu B,C/ pîră B,C/ pre B C]asupra lui M,P/ Antiohii B, Antiohie C// 16 voevoda M/ *după* vodă *ad.* zicînd M,P/ că-l]că îl C/ năpăstuiaşte C/ că-l năpăstuiaşte că au luat doao biruri şi doao baraiamlîcuri din ţară B/ cu]că au luat D/ doao$^{1-2}$ C/ şi]şi cu E/ baraiamlîcuri C/ *după* baraiamlîcuri *ad.* dzicîndu E,G//

că le-u luat din țar⟨ă⟩, și el nu le-u luat, și cu jalob⟨ă⟩ pe Baltagiul vizirul, dzicînd că l-au ales pe dînsul toată țara de l-au pus domnu, iar vizirul l-au scos din domnie făr⟨ă⟩ nice o vin⟨ă⟩ ș-au pus pe Antiohi-vodă făr⟨ă⟩ voia țării. Deci înpăratul, cetindu acel arzăhal, l-au triimis la vizirul și i-au poroncit să-i fac⟨ă⟩ dreptate.

10. Apoi vizirul, vădzind așea, chemat-au pe Osman, chihaco⟨a⟩ lui, de au învățat de au scris la Antiohi-vodă — să cauté să triimiț⟨ă⟩ boerii și oameni dé țar⟨ă⟩, să dove-de⟨a⟩scă pe Mihai-vodă, să nu rămîie vizirul rușinat de către înpăratul.

Antiohi-vodă îndată ales⟨ă⟩ de triimis⟨ă⟩ cîțiva boiarii, carei știe că-i sînt înpotriviré, și cîțiva breslași, megiași de⟨-a⟩ lui Mihai-vodă, vasluïani tot de cei buni dé gur⟨ă⟩ și dé pîr⟨ă⟩. Și s-au pîrît dé fa⟨ă⟩ înainte Divanului înpărătescu. Breslași⟨i⟩ în gura maré strîga: „Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi, ciocoilor, ca pe
1. 311[v] mascuri și ca pe oi!“ / Carei numai ce huïa Divanul înpărătescu, și s⟨ă⟩ mira toți pașii și agalar⟨i⟩ de pîr⟨a⟩ cei-dau.

Și așea l-au dat iar rămas, să plăte⟨a⟩scă iar bani⟨i⟩

---

1 că]cum că M,P/ că li-au luat C]că le-ar fi luat M,P, *lipsește* D/ țară C/ li-au B,C/ jalobă pre B,C// 2 veziriul B/ viziriul C// 1—4 nu le-au luat și cum că pre dînsul l-au fost ales țara să fii domnu, iar Baltagiul viziriul fără di nici o vină l-au scos din domnii și fără di vce țării au pus domnu pre Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P/ *după* zicînd *ad.* Mihai-vodă D/ pre B,C// 3 țara]Țara Moldovii C/ *după* țara *ad.* de l-au cerut la înpărăție E,G/ veziriul B, viziriul C/domniie B,C//4 fără de nici o vină B,C,D,E,G/și au pus pre B, și au pus domnu pre C/ Antiohii B, Antiohie C/ fără de B,C,D,E,G//5 voia C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ citind B, cetind C/ arzu B,C/ Au cetit înpăratul harzul și l-au M,P// 6 trimis B/ veziriul B, viziriul C/ i-au]au B/ și i-au poroncit]poroncindu-i M,P/ facă dreptaté B,C/ *după* dreptate *ad.* lui Mihai-vodă E// 7 10]8 C, 9 D, *lipsește* B,M,P/veziriul B,viziriul C/așia B, așa C/chimeat-au C/pre C//7-9 Viziriul au scris la Ant⟨i⟩ohii voevoda să cauti să trimață boeri M,P//8 chihaiaca B,C/ de l-au învățat E,G/Antiohii B,C//9 caute B,C/ trimită B, trimiță C/boiarii B, boiari C/ de țară B,C/dovediască pre B,C// 10 veziriul B, viziriul C]el M,P/*lipsește* de către înpăratul M,P//12 Iar Antiohii B,E,G,Decii Antiohii C/au ales de ⟨și M,P⟩ au trimis B,C,D,E,G,M,P/boiari B, boiari C//12-13 boiari și oameni de țară și pre boiari pre carii îi știia că sînt lui Mihai-vodă cu înprotiviré E/pre carii îi știia că sînt cu înprotiviré lui Mihai-vodă ⟨sînt lui Mihai-vodă cu înprotivire G⟩B,G//13 pre carii îi știia C, pre carii îi știia că îi sînt cu D/că sînt înprotivnici lui Mihaiu voevoda M,P//14 de-a lui B,C/voevoda M/di cei C, de cia B//14-15 de[2-4] B,C/gură B,C//15 și de pîră C, *lipsește* M,P/*lipsește* dé M,P/față înnaintea B,C// 16 Breslașii B,Și breslașii C/strîga în gura mari și zîce lui Mihaiu voevoda:Vîndutu-ne-i ⟨Vîndutu-ni-au P⟩3 *adică de trei ori* M,P/mare B,C/striga B,C/Vîndutu-ni-ai[1-2] B, Vîndutu-ni-ai[1-3] C/*lipsește* vîndutu-ne-i[3] B// 17 cochii-vechi C,coti-vechiu M/17—18 pre[1-2] B,C// 18 Care B,C/Carei numai ce]Și atîta striga cît M,P/huïa B]suna E// 19 să mira B, să miera C/ agalarii B,C/*după* agalarii *ad.* cei mari C/pîră B, pîra C/ ce i-au dat E,G,M,P, ce-i dau lui Mihai-vodă C, ce i-au dat acîei breslași lui Mihai-vodă B// 20 așîa B, așa C/iarăș[1] B,C/iar l-au dat D/ *după* rămas *ad.*pre Mihai-vodă B,C/rămas pre Mihai-vodă iară E/plătiască B,C/Și iarăși au dat platnic pre Mihaiu voevoda să plătească M,P/iară[2] B]toți E, G, *lipsește* C,M,P/banii B,C//

la visterie înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă, şi iar ⟨î⟩l închisăr⟨ă⟩, încă mai la gre închisoaré, la Babagefer.

11. Trimis-au şi Brîncovanul sol în Moldova, pe ginere-său Şerban logofătul, pentru mare încredinţari prieteşugului; cari au făcut şi logodnă, un ficior a Brîncovanului să ia o fată a lui Antiohi-vodă. Şi făcîndu cinsté maré atunce solului, Lupul Costachi sîn Gavriliţ⟨ă⟩, la mas⟨ă⟩, înbătîndu-s⟨ă⟩ şi ves⟨e⟩lindu-s⟨ă⟩, multe cuvinte deşerté şi făr⟨ă⟩ tre⟨a⟩b⟨ă⟩ grăía înpotriva lui Antiohi-vodă înainte solului. Şi dintr-aceli voro⟨a⟩ve pro⟨a⟩sté s-au rădicat şi masa.

Ci Ant⟨i⟩ohie-vodă atunce, ca un domnu înţelept, mult au răbdat Lupului pentru aceli voro⟨a⟩ve pro⟨a⟩sté, ce le grăía cum nu i să căde.

12. În scurtă vréme dup⟨ă⟩ acie să mazili şi vizirul Baltagiul di la Po⟨a⟩rtă, şi căzdu Ciorlul-paşea silehtarul viziriu, caré să tîmplas⟨ă⟩ di ĭera prietin lui Mihai-vodă. Şi-l scoas⟨ă⟩ pe Mihai-vodă de la închisoari.

---

1 vistieriĭa B,vistierie C/înpărătiască B,C/iară B/şi l-au închis încă şi la mai gre M,P/îl închisără C, îl închisără pre Mihai-vodă B,D]l-au închis E,G//2 grea B,C// 3 11]9 C, 10 D, 12 M/ Triimis-au C, Trimis-au atuncea B/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, G/ Brîncovanul, domnul muntenesc, au trimes sol la Ant⟨i⟩ohii voevoda pre M,P/ pre B,C// 4 log⟨o⟩fătul B/mai mare C,D,E,G,M.P/încredinţaré B,C//5 priiateşugului şi logodnă care au făcut B/care C/a prieteşugului şi pentru logodna carii au făcut-o: un ficior M,P//6 Brîncovanului-vodă B,Brîncoveanului-vodă C,D,E,G/ o]pre o D,E,G/ Antiohii B, Antiohie C/făcură E/făcînd cinste mare atuncea B,C//7 solului la masă E/iar Lupul E,G//7-8 Lupul vornicul, ficior lui Gavriliţă, la masă s-au înbătat şi fiind vesel B//6-10 voevoda. Iar Ant⟨i⟩ohii au făcut mari cinsti solului. Şi atunce la masă au fost şi Lupul Gavriliţi, carile înbătîndu-să di vin, multi cuvinti poasti au zîs lui Ant⟨i⟩ohii voevoda, înainte solului muntenescu M,P/ sîn] ficior lui C,D,E,G/Gavriliţă C, Gavriliţă vornicului D//8 la masă ⟨*lipseşte* E⟩ s-au înbătat şi s-au veselit şi multe C,D,E,G// 9 deşerte B, deşarte C/ cuvinte au grăit înpotriva E,G/fără de triabă au grăit C,D, fără de ispravă au grăit B/înprotiva lui C, înprotiva domniii lui B//10 Antiohii B,C/innaintea B,C/dintr-acéli voroave proaste B,C// 10-11 *lipseşte* Şi dintr-aceli... s-au rădicat şi masa. M,P// 11 masa domniască C// 12 Ce B,C]Iar M,P/Antiohii B, Antiohie C/ atuncea B, *lipseşte* C/ înţălept C, înţălept şi bun B/voevoda, fiind om înţălept, toati aceste ⟨acele P⟩ le-au răbdat M,P/vodă atuncea mult au răbdat Lupului ca un domn înţălept pentru G//13 acéli voroave proaste B,C//14 ce li-au grăit precum nu i s-au căzut B, ce au grăit Lupul, precum nu i să cădea C/cum]precum D,E,G// 13-14 *lipseşte* Lupului,.. nu i să căde. M,P//15 12]10 C, 11 D, 8 P, *lipseşte* B,M/ Iară în scurta vréme ⟨vrémie B⟩ după acéia B,C, Iară după acéia în scurtă vréme E,G, *lipseşte* M,P/ veziriul B,viziriul C//15-18 Pre Baltagiul viziriul l-au mazilit şi au pus vizir pre Ciorlu-paşa silihtariul priiatin lui Mihaiu voevoda.Şi acela îndată au scos pre Mihaiu voevoda din închisoare M,P//16 *corectat* Baltagiul A/de la Poartă C, *lipseşte* B/şi căzdu]şi pusă înpăratul vizir pre C, şi pusă înpărăţiia pre D, şi pusă înpărăţiia vezir pre E,G/Ciorlu-paşia B/silihtariul B,C/veziriu B, *lipseşte* C,E,G//17 care B,C, carele G/tîmplase B, tîmplasîe C/de era B,C/priiatin B, priiatin C//18 scoase B/ *lipseşte* pe Mihai-vodă G/pre B,C/închisoaré B,C//

Iară Păladie visternicul cumnatul lui Mihai-vodă, şi
f. 342 cu Preda stolnicul, dac-înţălesăr⟨ă⟩ c-au eşit Mihai/-vodă de la-nchisoaré, fugir-în Ţ⟨a⟩ra Munteneiască. Şi acolo în Ţ⟨a⟩ra Munteneiască mai era şi fratele lui Mihai-vodă, Dumitraşco, şi-nbla clevetind pe Antiohi-vodă şi mestecînd cătră munteni. Numai munteni⟨i⟩ era cu 2 obraz⟨ă⟩: arăta prieteşug şi cătră Ant⟨i⟩ohi-vodă, şi cătră parte lui Mihai-vodă. Şi aşe politicie lucrurili de înbe părţili.

13. Iar la veletul 7214⟨=1706⟩ făcut-au nuntă Brîncovanul c-un ficior a lui, anumé Dinul, în tîrgu în Bucureşti, de au luat o fată de aice din ţar⟨ă⟩, de la noi din Moldova, a lui Ion Balşé vornicul, de au dus-o acolo la Bucureştii, de au făcut nuntă, cu mulţii boiari rudenii de a ĭei. Au mărsu cu voĭa şi poronca lui Ant⟨i⟩ohi-vodă. Atunce m-au triimis şi pe mini, cu solie despré parte domnii⟨i⟩, dé m-am tîmplat la acea nuntă, caré nu era nuntă domneiască, ci vom dzicé că era crăiască.

14. Dup⟨ă⟩ veselie nunţîi poftit-au Ant⟨i⟩ohi-

---

1 *lipseşte* Iară M,P/ Iară Păladii vistérnicul B, Iar Ion Păladie vistiernicul C, Visternicul Păladi M,P/ cumnat E/ voevoda M// 2 dacă înţăliasără B,C]dacă s-au înştiinţat M,P/ c-au]că au B,C// 2—5 di la închisoari Mihaiu voevoda au fugit în Ţara Ungurească, Muntenească. Şi acolo era şi Dumitraşcu, frateli lui Mihaiu voevoda şi umbla M,P//3 închisoaré B,C/ fugiră B,C, fugiră ⟨şi E⟩ să dusără E,G//3-4 Ţara Munteniască[1-2] B,C// 4 frateli C// 5 Dumitraşco comisul C,E,G, Dumitraşco Racoviţă comisul B, Dumitraşco Racoviţă hatmanul D/ umbla B,C/ clevetind] vorbind şi clevetind C/pre Antiohii ⟨Antiohie⟩-vodă B,C, *lipseşte* M,P//6 munténi B,C/ Numai] Însă M,P/ munténii B,C/doao obraze B,C//7 priiateşug B/Antiohii B,C/voevoda M//7 cătră[2] boiarii carii era din parte B/ partea C//8 aşa politiciia B,C/lucrurili]trebile M,P/înbe]amîndoao B,C,D,E,G,M,P/ părţile B,C// 9 13]11 C, 12 D, *lipseşte* M, P/ Iară C, *lipseşte* M,P/ la veletul]în anul B,C,D,E,G/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 9-10 În anii 1706 Brîncovanul, domnul munténescu, au făcut nuntă Dinului, ficiorului său, în tîrgu M,P// 10 c-un]cu un B,C/ a lui]al său C/Bucureşti B,C//11 de[1]] carile M, care P// o fată de boiar C,E,G, pre o fată de boiariu D/ aici B, aicea C/ ţară B,C// 11—14 au luat pre fata lui Ioan Balş vornicul, di aice din Moldova, cu voĭa lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P// 12 Balşie B, Balşe C/ de]şi B/ dusu-o C//13 Bucureşti B,C/ nunta B/ mulţi B,C/ boiari moldoveni G//14 mersu C/ Antiohii B, Antiohie C//15 Atuncea au trimis Antiohii-vodă şi pre Ion Neculcé, vel-spătar, cu soliia B, Atuncea au triimis, an 2, şi pre Ion Neculcé, fiind spătar mare, cu solie C, Atuncea au trimis şi pre Ion Neculcé, vel-spatar, cu solie D// 15—16 Atuncea au triimis Antiohii-vodă cu solie despre parte domniii pre Ion Neculcé, vel-spatar, de s-au tîmplat la acea nuntă care ⟨vom zice că G⟩ E,G// 15—17 Antohii voevoda din parte sa la ace nuntă au triimes pre Ioan Neculce. Şi Neculce, întorcîndu-să, au spus că ace nuntă n-au fost domnească, ci chiiar ca o nuntă crăiască M,P// 16 despre partea domniii de s-au tîmplat B,C,D/ *după* nuntă *ad.* la Bucureşti B/ *după* care *ad.* nuntă C, *ad.* să dzicem B// 17 *lipseşte* nuntă C/ domniască B,C/ ce C/ vom] putém B/dzice B, zice C/ *lipseşte* că era B// 18 14]12 C, 13 D, 16 M, 9 P, *lipseşte* B/ Şi după veseliia nunţii B, Iară după veseliia nunţii C,E,G, *lipseşte* M,P/ Antiohii B,C/ pre B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//18—1 Ant⟨i⟩ohii voevoda, prin Neculce, au poftit pre Brîncovanul mari încredinţări, să-i dei M,P//

vodă pe Brîncovanul cu maré credință, ca s⟨ă⟩ dea pe Pălade visternicul, să-ș vie acas⟨ă⟩ în Moldova, să nu mai înblé amestecînd. Ce Brîncovanul n-au vrut să-l f. 312[v] dea, făr⟨ă⟩ cîtu nu l-au priimit să / mai șadză în Ț⟨a⟩ra Munteneiască și l-au gonit la Brașov.

A⟨n⟩t⟨i⟩ohi-vodă, vădzind că n-au credzut Păladie să vie, mîniiatu-s-au ș-au triimis de i-au jăcuit casa. Și i-au închis giupîniiasa, ș-au pus și sămenei dî i-au răs⟨i⟩pit curțilé din Iași, dé nu i-au rămas nice jăresște.

15. Ilie Ca⟨n⟩tacozino visternicul, fiind învrăjbit cu Iordachi Rusăt visternicul mai dinainte vremé, pentru căci Ilie Ca⟨n⟩tacozino făcus⟨ă⟩ bine lui Iordachie Rusăt de-l scoses⟨e⟩ din chisoaré, cîndu-l prinses⟨ă⟩ la mazîlie lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, cum s-au pomenit mai sus. Iară Iordachi Rusăt, cînd au rădicat țara pe Mihai-vodă domnu, au stătut pricin⟨ă⟩ lui Ilie, și acie era mînie și vrajba întré dînși⟨i⟩.

16. Iar apoi au început Ilie în toate nopți⟨le⟩ a înbla la gazda lui Iordachi furiș, de s-au înpăcat. Și s-au rugat

---

1 mare B, C/ să B,C// 2 Păladi B, Păladii C/ vistérnicul B/ să viie B/ acasă B,C/ să vie acasă-ș G/ 3 umble B,C/ Ce]Iar B, *lipsește* M,P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G// 4 fără de cît B,C,D,E/ nu l-au mai B,C,D,E,G/ șază acolo D// 4—5 fără cît l-au scos din Țara Muntinească și s-au dus la Brașov M,P// 5 Țara Munténiască B, Țara Munteniască C/ și s-au dus la Brașev în Țara Unguriască B,G, și i-au zis de s-au dus din țara lui și s-au dus la Brașov C/ și l-au gonit]ce s-au dus D, și s-au dus E/ Brașev D// 6 Iar Antiohii-vodă B,C,M,P, Atuncea Antiohii-vodă G/ voevoda M/ n-au]nu l-au M,P/ Păladii B, Păladie visternicul C,D// 7 să viie C, să vie în Moldova, B, *lipsește* M,P/ s-au mîniet M,P/ și au B,C/ trimis B/ jecuit B,C/ *lipsește* Și M,P// 8 giupîniasa B, jupîniasa C/ și au pus B,C/ siimenii B,C/ au pus siimeni M,P/ de B,C/ răsipit B,C// 9 curțile C]casele B/ din]în M,P/ *după* Iași *ad.* pînă în pămînt B/ nu i-au]n-au M,P/ de au ⟨i-au D⟩ rămas numai jeriște B,C,D,E,G// 10 15]13 C, 14 D, 17 M, 10 P, *lipsește* B/ Iar ⟨Iară C⟩ Ilie Cantacozino B,C/ vistérnicul B, vistiernicul C// 10—19 visternicul, mai întîi era învrăjbiți cu Iordachi Rusăt visternicul; mai pre urmă s-au înpăcat. Ilii s-au rugat M,P// 11 visternicul] vornicul B,C,D,E,G/ mai denainte vrémie B, mai de înnainte vréme C// 12 căci]că E,G/ Cantacozino B,C/ făcusă bine C, făcusă mare bine B/ Iordachi B,C/ Rusăt vornicul B,E, Rusăt vornicului G// 13 scosésie de la închisoaré B,C/ din]de la D/ cînd îl prinsésie B,C, cîndu era să-l prindă E,G/ mazilia B, mazilie C// 14 Antiohii B,C/ lui Antiohii-vodă, la domnia dintîi, precum mai sus s-au scris E,G/ cum]precum D/ cum s-au scris mai sus C, cum mai sus ș-au scris B/ *ante* Iară 14 C, 15 D, 16 E// 15 Iordachi Rusăt vornicul D,E,G] Iordachi B/cînd]după ce B/ pre B,C/ *lipsește* domnu G// 16 pricină B,C/Ilie Cantacozino B, Ilie Cantacozino vist⟨iernicul⟩ E,G/acéia B,C/mînia B,C// 17 între dînșii B,C// 18 *lipsește* 16 B,C,D,E/Iară B/ apoi]apoi, mai pre urmă C,mai pre urmă E,G/ Ilie Cantacozino B,C/ nopțile C/*după* umbla *ad.* de mergea B/înbla]vini C, mérge E,G// 19 Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G/*după* furiș *ad.* pe taină B// 19—1 *lipsește* furiș... lui Iordachi C//

Ilie lui Iordachi, fiindu-i cuscru cu Brîncovanul, ca s⟨ă⟩ s⟩tea să-i logodeiască o fată a lui Ilie c-un ficior a Brîncovanului, pe tain⟨ă⟩, să nu ştie Antiohi-vodă nemic.

17. Decé Ant⟨i⟩ohi-vodă pe urm⟨ă⟩, oblicindu acestea lucrurii şi alte multe amestecături a lui Iordachi, ce înbla cu cărţii, amestecînd la Mihai-vodă, şi la fraţei lui
f. 313 în Ţ⟨a⟩rigrad, şi la Păladе în Ţ⟨a⟩ra Ungureiască, / mînietu-s-au Ant⟨i⟩ohi-vodă şi-au închis pe Iordachi la vătavul de aprodzii, cu maré urgie şi paz⟨ă⟩.

Iară Ilie, dac-au vădzut c-au închis pe Iordachi, s-au spăriet şi s-au dus de au spus tot lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, ce voro⟨a⟩ve au avut cu Iordachi. Ce lui Ilie nu i-au făcut nemic, pentru voîa stolnicului Costantin din Ţ⟨a⟩ra Munten⟨e⟩ască, fiindu-i unchi. Numai ce l-au scos din visternicie, că nu mai pute să-l mai rebdé de jaloba mazililor; numai la cinsté tot îl ţinea.

18. Iară pe Iordachi, dup⟨ă⟩ ce l-au închis, l-au pus înprumutaré, de au dat 10 pungii de bani. Şi iar au mai

---

1 Ilie Cantacozino B/ Iordachi Rusăt vornicului B/ fiind B,C,D]fiindu Iordachi E,G/ cuscru Brîncovanului, să silească să-i logodească M,P/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ *după* Brîncovanul-vodă *ad.* Iordachi Rusăt C//2 să stea B,C/ să stea să fie mijlocitoriu, să-i logodiască E/ *ad. marginal* ca să stea să fie mijlocitori şi să-i logodiască o fată a lui Ilie cu un fecior a Brîncoveanului-vodă G/ logodiască B,C/ o fată a lui după un ficior a Brîncovanului şi pre M,P/ Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vist⟨iernic⟩ D, *lipseşte* B/ cu un B,C/ Brîncoveanului ⟨Brîncovanului C⟩-vodă B,C,D, E// 3 pre B,C/ taină B,C/ ştiie B/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ nemică B,C// 4 17]15 C, 16 D; *lipseşte* B,M,P/ Decii B,C, *lipsêşte* M,P/ Antiohii B,C/ pre urmă B, C/ oblicind B,C/ acéste lucruri C, acest lucru B// 4-7 Mai pre urmă s-au înştiinţat Ant⟨i⟩ohii voevoda de acest lucru. Iar diosăbit s-au înştiinţat cum că Iordachi adesi scrie la Mihaiu voevoda şi la fraţii lui Cupăreştii, în Ţarigrad M,P// 5 alteli B,C,D/ *ad. marginal* Iordachi, ce G/ Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicului B//6 umbla B,C/ *repetă* cu C/ cărţi B,C/ amestecînd în Ţarigrad la Mihai-vodă şi la fraţii lui şi la Păladii B/ fraţii C//7 Ţarigrad C/ Păladie C, Păladii ⟨Palade G⟩ vist⟨iernicul⟩ D,G/ Ţara Unguriască B,C//8 mînifatu-s-au B, mîniiatu-s-au C/ Antiohii B,C/ şi au B,C/ şi foarti s-au mîniet asupra lui Iordachi şi l-au închis la vătaful M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B//9 aprozi B,C/ mare B,C/ urgiie C/ pază B,C// 10 Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino vist⟨iernicul⟩ D/ dacă B,C/ că au B,C/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B, Iordachi Rusăt vornicul C,D/ spăriiat B,C//10-12 S-au îngrozit şi Ilii Cantacozono şi au spus lui Ant⟨i⟩ohii voivoda toată taina ce-au avut cu Iordachi M, S-au îngrozit şi Ilii şi Iordachi P//11 tot] toate B,C,D,E,G/Antiohii B,C/voroave B,C/ Iordachi Rusăt B//12-14 *lipseşte* Ce lui Ilie ... fiindu-i unchi. Numai ce M,P//13 nemică B,C/ Costantin Cantacozino B,E/ Ţara Munteniască B,C, *ad. marginal* din Ţara Munteniască E//14 unchiu B,C/ *după* scos *ad.* pre Ilie Cantacozino B/vistérniciie B//15, visternicîie C/putea B/rabde B/ *lipseşte* că nu mai pute...mazililor C,D// 15-16 Ant⟨i⟩ohii voevoda au scos din vistirnicii pre Ilii Cantacozono, însă la cinsti tot l-au avut M,P/ jalobele B//16 numai] dar C/cinste B,C/tot îl avea şi-l ţinea D//17 18]16 C, 17 D, *lipseşte* B,M,P/pre Iordachi Rosăt M,P, pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D/după B,C/ *lipseşte* după ce l-au închis M,P/ l-au pus la P// 18 *lipseşte* de au dat B,M,P/ dzéce B, zéce C/pungi B,C/ iară B//

giurat lui Ant⟨i⟩ohi-vodă cum să fie slug⟨ă⟩ dre⟨a⟩ptă, cum au fostu mai nainte. Şi l-au pus şi l-au slobodzit de la închisoari.

19. Iară la anul, de prim⟨ă⟩vară, vinit-au poroncă de la Po⟨a⟩rtă la Ant⟨i⟩ohi-vodă să margă să lucredzii la Tighinea. Deci îndată s-au rădicat cu to⟨a⟩tă boiarimea şi cu salahori şi s-au dus la Tighinea, iară aice în Ĭaşii au lăsat cămăicani pe Iordachi Rusăt vornicul şi pe miné, Ion Neculce vel-spăt⟨ar⟩, şi pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino biv-vist⟨ernic⟩ şi pe Ilie Catargiul vel-vis⟨ternic⟩ de purta grije ţărîi, ce ĭera.

⟨I⟩ar Ant⟨i⟩ohie-vodă, lucrînd acolo to⟨a⟩tă vara, pe la Sfete Ilie i-au vinit mazîlie, şi l-au pornit Isuf-paşea de acolo la Ţarigrad. Numai ce au triimis dé i-au luat
f. 313v do⟨a⟩mna de / aice din Ĭaşi, şi-n locul lui au pus pe Mihai-vodă.

Iar Ant⟨i⟩ohi-vodă, dup⟨ă⟩ ce au mărsu cu totul la Ţarigrad, l-au zăhăit Mihai-vodă mult, dar nemic nu

---

1-3 Şi după aceĭa i-au giurat că iarăş îi va sluji cu credinţă, ca şi întîiu. Şi aşa l-au slobozit di la închisoari M,P// 1 Antiohii B,C/ cum] precum D,E/ să-i fiie B, să-i fie D,E/ slugă driaptă B,C//2 cum]precum B,D,E,G/ au fost B,C/ mai]şi mai E/ şi mai înnainte vrémie B/ înnainte C/ *lipseşte* Şi l-au pus B,C,D,E,G/ Şi au poroncit de l-au slobozit de la închisoaré B, Şi l-au slobozit apoi de la închisoare C,D, Şi apoi l-au slobozit de la închisoaré E,G// 4 19]17 C, 18 D, M, 11 P, *lipseşte* B/ Iară după aceĭa, la anul, de primăvară B, *lipseşte* M,P/ venit-au B// 4—6 venit-au poroncă lui Ant⟨i⟩ohii voevoda di la Poartă să meargă cu salahori la Tighine şi să-i pui să lucrezi M,P// 5 Poartă B,C/ Antiohii B, Antiohie C/lucreze C/ să lucreze la cetate la Tighinea B,D,E,G// 6 Decii B,C/ toată B/ toată boerimea C]cîţiva boeri M,P// 7 s-au dus]au purces M,P/ *lipseşte* la Tighinea, iară aice M,P/ iar C/ aicea B,C//8 Iaşi B,C/ Lăsat-au în Eşi caimacami pre Iordachi M,P/ caimacami B,C/ pre B,C//8-9 *lipseşte* şi[1-2] M,P/ pre[1-2] B/ *lipseşte* miné B,D,E,G/ pre Ioan Neculce spatariul M,P/ Neculcé B/ spătar B// vornicul şi pre Ilie Cantacozino vist⟨iernicul⟩ şi pre Ion Neculce vel-spat⟨ar⟩ şi pre Ilie Catargiul C//10 Cantacozino, biv-vel B,D/biv]vel G, *lipseşte* E/ pre B, *lipseşte* M/ *lipseşte* pe Ilie Catargiul P/ vel-vis⟨ternicul⟩]visternicul M, *lipseşte* P// 11 purtătoriu de grije ţării M,P/ de grije trebilor ţărîi ce era D,E/ ce era C]de trebile ce era B/ *lipseşte* ce ĭera M,P// 12 Iară Antiohii B,C/ *ante* Iară: 18 C, 20 E,M/ *după* acolo *ad.* la Tighinea E,G/ toată B,C/ *după* vara *ad.* la Tighinea B, la cetaate la Bender C. la cetate la Tighinea, la Bender D//13 pre la Sviatii B,C]pre la zioa Sf⟨î⟩ntului proroc D// 12-14 Ant⟨i⟩ohii voevoda toată vara au lucrat la Tighine şi acolo i-au ⟨şi P⟩ vinit mazilie şi aşa ⟨şi M⟩ di acolo l-au pornit Isuf-paşa la Ţarigrad M,P/ mazilie B,C/ Iusuf-paşia B, Iusuf-paşia sarascheriul C/ *după* acolo *ad.* de la Tighinea C,E,G// 14 Şi numai M,P/trimis B/ de B,C//14-15 ş-au luat doamna şi agîrlîcul tot din Eşi M,P//15 doamna B,C/ de aicea C, *lipseşte* B/ şi în B,C/ au pus domnu pre Mihai-vodă de la Ţarigrad B/ pre C/ *după* vodă *ad.* domnu în Moldova D/ iar în locul lui au stătut domnu iarăşi Mihaiu voevoda M,P// 17 Iară B,C/ Antiohii C/ după B,C/ mersu C// 17-18 Viind Ant⟨i⟩ohii Ţantimir voevoda la Ţarigrad, l-au cam supărat Mihaiu voevoda M,P// 18 dar]însă M,P/ nemică B,C/

i-au putut strîca. Ş-acolo au trăit, la Ţarigrad, cîtăva sam⟨ă⟩ de ai. N-au mai putut lua domnie, pîn' ş-au plătit şi el datorie lumască, de au murit.

Care rar domnu au fostu ş-a mai hi ca Ant⟨i⟩ohi-vodă în Moldova: nilacom, nice la sîngé, nice la bani, nici la minciunii, şi iubitori la dreptate, şi bişug în ţar⟨ă⟩ la toate.

Ş-au făcut şi-n dzilelé lui, unde era mănăstirea tătîne-său, la Miera, zidul împregiur cu clopotniţa dé piiatră.

Şi s-au dus la Po⟨a⟩rtă şi acol⟨o⟩ au murit. N-au mai işit domnu. Şi i-au rămas 3 ficiori: Ion, Costantin, Dumitraşcu. Deci Costantin şi Dumitraşco s-au dus la muscal,

---

1 strica B,C/ Şi acolo B,C/cîtăva samă de ani B]cîţiva ani C/somă G/ani D/ Ant⟨i⟩ohii voevoda au mai trăit acolo la Ţarigrad M,P//2 Şi n-au B,C,E,G//2-3 Dar domnie n-au mai putut lua; apoi ş-au plătit şi el datorie lumească, murind acolo M,P//2 luoa B,C/ domniia B,C/ pînă B,C/ datoriia lumască B,C, datoriia aceştii lumi E,G/ de au murit]schimîndu-să dintru această viiaţă, au răposat D// 4 Care]Can B, *lipseşte* M,P/ fost B,C/ şi a mai fi B, sau va mai fi C, şi va mai fi D/ Ant⟨i⟩ohii B,C/ în Moldova ca Ant⟨i⟩ohii Cantimir voevoda M,P// 5 nelacom la bani, nici vărsătoriu de sînge, nici lésne crezătoriu la minciuni B// 5—6 nelacom la bani, nici la sînge nu era grabnic a vărsa, nici minciunile nu iubiia, ce era iubitoriu de dreptate. Şi bişug în ţară au fost; toate roadele pămîntului s-au făcut în zileli lui C, nelacom la bani şi la averé, nevărsător de sînge, neiubitoriu la minciuni, ce iubitoriu la dreptaté şi bişug în ţară la toate au fost în zileli lui D, om nelacom la bani, nici la slugi, nevărsătoriu di sîngi, nimincinos, iubitoriu di dreptati, bişug în toati şi în toată ţara M,P// 6 şi[1]ce B/ iubitoriu B, şi era iubitoriu G/ ţară B/ *după* toate *ad.* era în dzileli lui B, au fost G// 7 *lipseşte* Ş-au făcut E,G/ *lipseşte* şi D/ Şi au făcut în domniia lui, undé B// 7-8 Şi undé era mănăstirea tătîne-său la Milcov, ce să chiamă Mira, în ţinutul Putnii, zidiul împregiur au făcut şi clopotniţă de piatră C// 7—10 *lipseşte* Ş-au făcut... mai işit domnu. M,P// 8 *lipseşte* la E/ la Mira, la Milcov B/ Mira, la ţinutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul E/ Mira, ce iaste în ţinutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul G/ zidiul împregiurul mănăstirii şi clopotniţă de piatră ⟨pe poartă D⟩ B,D// 9-3 *autograf Neculce* A// 9 Şi s-au dus la Poartă la Ţarigrad B/ Şi mergînd la Poartă la Ţarigrad, acolo C/ acolo B/ Şi n-au E// 10 eşit B,C,D,E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ Rămas-au M,P/ trii ficiori, anumé B,C,D,G/ *după* ficiori *ad.* beizadéle E/ Ioniţă B,M,P/ Dumitraşco B, şi Dumitraşco G,M, *lipseşte* P/11 Decii B,C/*lipseşte* M,P//10—1 Ioniţă, Costandin trăeşti şi acmu, acolo, în mare cinsti, iar Ioniţă au murit în Iaşi P// 11—1 la moscali şi Dumitraşco au murit acolo, iar Costantin trăiaşte şi pînă acum tot acolo la moscali, iară Ioniţă au murit aici în Moldova, în Iaşi B// 11—3 şi cu Dumitraşco s-au dus la moscali şi Dumitraşco acolo la moscali au murit. Şi au murit şi Ion aicea în Moldova şi au rămas numai Costantin acolo la moscali, de trăiaşte. Alteli ce să vor mai lucra, vréme viitoare va arăta C/ de au slujit acolo, iar Ion au rămas aice în ţară şi a murit în Iaşi. Aşijderea şi Dumitraşco încă au murit la Moscu şi au rămas numai Costantin beizade, careli au agiunsu gheneral de iaste pe cîteva mii de oaste mai mare şi s-au însurat acolo, de au luat moscovvă şi au făcut ficiori. Şi de acmu la cé va mai vini, vréme viitoaré va arăta D/ Costantin ⟨beizadea E⟩ şi Dumitraşco ⟨beizadea E⟩ s-au dus la moscali de au slujit la oaste. Şi ⟨lui E⟩Dumitraşco ⟨beizadea E⟩acolo ⟨i E⟩s-au tîmplat de au murit. Iară Costantin ⟨beizadea E⟩trăiaşte şi acum acolo, la moscali, fiindu în cinste, gheneral, iar Ion ⟨beizadea E⟩ au trăit aici în Moldova, pînă la săvîrşirea vieţii sale E,G//

de slujescu, iar Ion este aice în ţar⟨ă⟩; a rămas luîndu graiu din Ţarigrad. La ce or vi⟨n⟩i, vreme va ⟨a⟩răta, viito⟨a⟩re.

DOMNIÍA A DOA A LUI MIHAI-VODĂ, LA VELET 7215 ⟨= 1707⟩.

CAP 89

Zaci⟨alo 1⟩. Înbrăcînd [cînd] Mihai-vodă căftan, de la Poartă, de domnie, au şi răpedzit pe cap⟨e⟩gi-başea la Anţiohi-vodă, la Tighine. Iar la Iaşii, drept la cămăicani, la Iordachi Rusăt vornicul, au triimis slugii a lui, şi cu izvod, cu pecete lui, tot anumé, să prindză pe boïarii cé ave pizmă, pecum au făcut mai nainte şi Aron-vodă izvod de boïarii.

f. 314 Deci / sosîndu şi slugeli lui într-o dzii, pe ami⟨a⟩dzădzii, la gazda lui Iordachi cu cărţilé şi cu izvodul, iar Iordachie s-au şi bucurat taré de ce⟨a⟩sul ce aştepta de mult să-i sosască.

Ş-au triimis la puţintei⟨i⟩ simeni ce ıăm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ la curte de straj⟨ă⟩, di i-au chemat la gazda lui, cu numeli

---

11—1 la moscali şi acolo au şi murit Dumitraşcu, iar Costantin trăeşti şi acmu acole în mari cinsti, iar Ioniţă au murit în Eşi M// 1—3 *lipseşte* a rămas... va arăta, viitoare, B,E,G,M,P// 4 A doa domniie C,M,P/ Mihai voevoda Racoviţă B,D,G, Mihai Racoviţă-vodă C,E,M,P/ la velet]în anii B, în anul C,D,G, anul E, *lipseşte* M,P// 5 Cap 92 D, Cap 94 P, *lipseşte* E,G,M// 6 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩1 B, Zaci⟨alo⟩ C,D,E,G,M,P/ voevoda C,M/ caftan ⟨căftan C⟩ de domniie ⟨domnie C⟩ de la Poartă B,C,G// 6—8 caftan di domnii la Poartă, îndată au triimes slugi di a lui la boeri, la caimacami M,P// 7 răpedzit]triimis E,G/ pre B,C/ başia B,C/ Antiohii B,C// 8 Tighinea B,C/ Iaşi B,C/ caimacami B,C// 9 trimis B/ *lipseşte* au triimis slugii a lui, şi M,P/ slugi a lui B, slugi de ai mării-sali C/ *lipseşte* şi D//10 picéte B,C/ lui]domniască C/ *după* lui *ad.* scriind B/ cu]şi cu P/ pecetluit M/ tot]scris tot M,P/ să prinză şi să-i închiză M,P/ pre boïarii ⟨cei E,G⟩ ce avea pizmă pre dînşii ⟨ei C⟩ B,C,E,G// 11—12 *lipseşte* pecum au făcut... izvod de boïarii M,P// 11 precum B,C// înnainte C, înnainte vrémie B,E,G//12 boiari C/ *după* boïari *ad.* să-i prindă cînd au luat a doa domniia aşa au făcut şi Mihai-vodă B//13 Decii sosind B,C/ slugili ⟨slugile C⟩ lui Mihai-vodă B,C,E,G/ întru o zi B/ zi C/ pre amiazăzi B,C// 13—14 Într o zi pi amiazizi i-au ⟨au P⟩ sosit slugile în Eşi şi au mersu la gazda lui Iordachi Rosăt vornicul cu scrisorile şi cu izvod M,P//14 gazda lui Iordachi Rusăt vornicul în Iaşi C, gazda vornicului Iordachi ce era caimacam D/Iordachi Rusăt vornicul[1] E,G,[1-2] B/ cărţili B, cărţile C/ *după* izvodul *ad.* lui ⟨de la C⟩ Mihai-vodă B,C/ *lipseşte* iar M,P/ Iordachie[2]]Gheorgachi C, Iordachi Rosăt M,P// 15 tare C/ceasul B,C/ ceasul ⟨cel G⟩ ce-l aştepta de demult E,G/ ceasul ce-l dorie ⟨di M⟩ dimult M,P/ de mult D// 17 Şi au B/ Şi au şi triimis C/ siimeni B, siméni C/ ce mai rămăsése B,C// 17—2 Triimes-au în curti la siimeni⟨i⟩ ci mai rămăsăsi la străji ⟨de strajă P⟩; şi după ce-au vinit siimenii la gazda lui, îndată i-au şi triimes pre la gazdile boerilor M,P// 18 curte domnească B,C,D,E,G/ straje B,C/ de B,C/ chiemat C/ numele B//

lui Antiohi-vodă, fiind cămăican, de i-au şi pornit pe la gazdelé boíarilor ş-a boerinaşilor lui Antiohi-vodă, carei era în izvod ce triimises⟨ă⟩ Mihai-vodă, de i-au prinsu, şi-i lega şe-i închide pe la închisori. Atunce au prinsu şi pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino cel taré şi maré perifan, numai cu cămeşea şi desculţu şi făr⟨ă⟩ sliz, că s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ de nu ştie nemic şi dormie. L-au luat şi l-au dus pe uleţă, de l-au închis, şi zapcii⟨i⟩ carei îl duce aşea gol pe uliţă îl mustra, de-i dzice: „Ţine-té, cerbulé, cu co⟨a⟩rneli, celé buoré ce ne înprăsştiei, că té prinsă astădzi leul în mîn⟨ă⟩". Şi pe urm⟨ă⟩ l-au slobodzit cu chizeşi, pîn-a vini domnie.

2. Aşijderea şi pe Panaitachi Morona biv-vel-postelnic, carei era gata la toţi domnei, de slujie dréptu, şi le prie lor, iar nu ţărîi, grecesşté, şi pe urm⟨ă⟩, dup⟨ă⟩ slujbă, îi pîrîía.

Tîmplatu-s-au de era bolnav, şi aşea, cu pătaşca l-au luat simenei de la gazdă, de l-au dus la-nchisoari, la sime⟨n⟩i, şi tot acolo l-au ţinutu pîn' au vinit Mihai-vodă.

---

1 Antiohii B,C/ caimacam B,C/ de]şi B/ pre B, *lipseşte* G// 2 gazdele B,C/şi a boíarenaşilor B, şi a boerenaşilor C/ Antiohii B,C/ carii B,C// 3 era scrişi M,P/ izvodul G/ trimisésie B,C/ *lipseşte* ce triimisesă Mihai-vodă, de M,P// 3-4 i-au prins şi pre unii îi şi lega G/ *după* legea *ad.* pre unii B/ şi-i închidea B,C/ pre B// 3—5 i-au prins, i-au legat şi i-au închis. Prins-au şi pre Ilie M,P// 4 Atuncea B,C// 5 pre B,C/ Cantacozino B,C/ tare C/ *lipseşte* cel taré şi maré perifan B,M,P/ mare C/ i perifan E,G]fiindu în aşternut C, *lipseşte* D// 6 cămé§îa B, cămése C/ *lipseşte* şi[1] B,M,P/ *lipseşte* şi desculţu şi făr⟨ă⟩ sliz C/ fără de şlic D,E, fără slic G] fără izmene B,M,P// 6-7 că să tîmplase de nu ştiia nemică B,C, că n-au ştiut nimică M,P//7 *lipseşte* şi[1] C/ dormiía B,C/ *după* dormiía *ad.* în aşternut şi aşa cum l-au găsit B/ Şi aşa l-au luat C,D,E,G// 7—8 *lipseşte* L-au luat... închis M, P/ pre uliţă B, *lipseşte* C// 8 şi]iar B/ zapciii cariii îl ducea B,C/ aşa B,C/ gol] precum îl aflasă D/ *după* gol *ad.* cum era B/ *lipseşte* gol pe uliţă C/ *lipseşte* pe uliţă M,P/ pre B// 9 de-i]şi-i B,C,P, şi M/ dzicea B, zicea C/ Ţine-te B,C/ cerbuli B, cerbule C/ coarneli B, coarnele C/ céle buore B,C// 10 ce ne înprăştiíai B,C] cu cari ne înpungei M,P/ te prinsăm B,D, ti-am prinsu C/ că astăzi te prinsă M,P// 11 în mîna noastră B, în mîinile noastre C,D/ Şi]Însă mai M,P/ pre B,C/ urmă B,C/ chizeş B, chizăşie D/ pînă B,C/ domniía B,C// 13 *lipseşte* 2 B,M,P/ *lipseşte* Aşijderea şi M, P/ pre Panaiotachi B,C/ biv] ce fusése E, G// 14 care B, carele C,E,D/ carile tuturor domnilor au slujit cu mari dreptati M,P/ domnii B/ slujiía B,C/ drept B,C/ şi ⟨de G⟩ le ⟨*lipseşte* le C⟩ era cu priinţă domnilor, iar nu B,C,E,G// 14—17 *lipseşte* şi le prie... de era M,P// 15 grecéşti B,C/ pre urmă B,C/ după B/ după slujbă ce-i slujiía îi şi pîrîía C/ *după* pîrîiía *ad.*pre domni E,G//17 Tîmuplatu-s-au A/Tîmplatu-s-au atuncea E,G/Tîmplatu-s-au atuncea Panaiotachi de C/*după* era *ad.* atuncea B/ aşa B,C/*după* aşa *ad.* cum era bolnav B// 17-19 aşa bolnav cum era l-au pus siimenii într-o pătaşcă şi l-au dus la închisori şi tot închis l-au ţinut pînă aù vinit domnie M,P//18 siiméníi B, C/gazda lui C/închisoaré B, închisoare C/la siiméni C, *lipseşte* B//19 ţinut pînă B,C/ şi Mihai-vodă B/ *după* vodă *ad.* la scaonul domniii la Iaşi C//

f. 314[v] Şi dup⟨ă⟩ ce au vinit, în ⟨s⟩curtă vremé / au pus de l-au zugrumat acolo, la odăile simenilor, dzicînd că pe toţi domnii pîresşté.

Această mulţămită şi plată au avut Panaitachie dé la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la înpăr⟨ă⟩ţie, de l-au poftit domnu la domnie întîiu.

3. Atuncea, tîmplîndu-s⟨ă⟩ de ieram şi eu de casa lui Antiohi-vodă, m-au fostu pus Mihai-vodă şi pe miné într-acel izvod, să m⟨ă⟩ prindă. Şi pîn-a sosi săimenii la gazdă-mii, eu amu prinsu de vesté ş-am apucat de amu încălécat, de am fugit în Ţ⟨a⟩ra Leşască. Ş-acolo mi s-au tîmplat şi mie de am zăbăvit vro patru luni, pîn'a ⟨a⟩şedza domnie. Ş-apoi, mii-am făcut pacé ş-amu vinit înapoi, la casa mea, şi n-am avut despre nimé nice o névoie. Ş-am avut cinsté şi căutaré în dzilé⟨le⟩ mării-sali.

4. Decé, aşidzîndu-s⟨ă⟩ Mihai-vodă în scaon cu domnie, pus-au boïarii dup-obicei, anumé pi Antohi Jora vel-logofăt, pi Lupul Costachi sîn Gavriliţă, vornicu de Ţ⟨a⟩ra

---

1 după B,C/ *după* vinit *ad.* Mihai-vodă E,G/ scurtă vréme B,C// 1-6 *lipseşte* Şi dup⟨ă⟩ ce... la domnie întîiu. M,P//2 siimenilor B,C/ *după* siiménilor *ad.* unde era închis C/ zicînd Mihai-vodă C/ pre B,C// 3 pîrăşte B,C, îi pîrăşte G// 4 *după* mulţămită *ad.* şi milă B,C/ Panaiotachi B,C/ de B,C// 5 arzu B, arzavul C/ făcut]scris E// 6 înpărăţiie B,C/ l-au poftit boïarii şi ţara ca să le fiie domnu B/ poftit]cerut ţara E,G, poftit şi l-au cerut D/ domniia dintîi B,D,E,G, domniia cea dintîi, de la boiari şi de la ţară C// 7 *lipseşte* 3 B,M,P/ tîmplîndu-s⟨ă⟩ şi Ion Neculcé spătariul ⟨ce fusésie spatar mare C, biv-vel-spătar D⟩ de era de casa lui Antiohii B,C,D/era şi Ion Neculcé spatar ⟨de era G⟩ de casa lui Antiohii E,G// 7—15 Ioan Neculce vornicul au prins di vesti şi, fiind şi el pus în izvod s-au temut şi îndată au încălecat şi s-au dus în Ţara Leşască. Şi acolo n-au zăbăvit mult, ci ş-au făcut paci, adică s-au dus negonit şi au vinit chemat ⟨nechemat P⟩ M,P// 8 l-au fost B,C,D,E,G/ şi pe miné]şi pre dînsul B, *lipseşte* C,D,E,G// 9 să-l prindă B,C,D,E,G/ pînă B,C/ siimenii la gazda lui B,C,D,E,G// 10 el au prinsu de véste C, au prinsu de véste B, E,G, *lipseşte* D/ şi au apucat de au fugit B,C//10-11 au apucat de au încălecat şi au fugit D, şi au apucat de au încălecat pre cal şi au fugit E,G// 11 Ţara B,C// 11-14 Şi acolo i s-au tîmplat de au zăbovit cîtăva vrémie pînă ş-au făcut pace şi au vinit înnapoi în ţară la casa dumisali şi n-au avut despre nimé nici o nevoie B// 11-12 Şi acolo s-au ⟨i s-au D,E,G⟩ tîmplat de au zăbăvit C,D,E,G// 12 vreo trii patru D, trii patru E,G/ pînă a să aşeza domniia C// 13-14 Şi apoi ş-au făcut pacé şi au vinit în Moldova la casa lui ⟨la casa sa în Moldova D⟩ şi n-au avut C,D/ Şi după acéia ş-au făcut pacé şi au vinit în Moldova la casa sa de s-au odihnit şi n-au avut E,G// 14 niméne nici o nevoie. Şi au avut C/ Şi încă au avut D,E,G//15 căutare C]milă E/ zileli C/ *după* sali *ad.* lui Mihai-vodă C,D,E, a lui Mihai-vodă G// 16 4]2 M,P, *lipseşte* B/ Decii B,C/ aşăzîndu-să B, aşezindu-să C/ în]la B/ scaonul domniii B,E,G, scaonul domniii cu a doa domniie C// 16—17 După ce-au vinit Mihaiu voevoda în Eşi şi s-au aşăzat în scaun au boerit după obiceiu pre Antohii M,P// 17 boïari ⟨boiari C⟩ pre obiceai B,C,E,G/ pre Antiohii B,C/ log⟨o⟩făt B//18-19 pre[1-2] B,C/ sîn]ficior lui B,D,E,G, *lipseşte* sîn M/ *lipseşte* sîn Gavriliţă C,P/ vornic mare B,D, vel-vornic C,E,G/ Ţara B,C//

de Gios, pi Manolachi Rusăt, frateli lui Iordachie, vornic de Ţ⟨a⟩ra de Sus, pi Dumitraşco Răcoviţă, fratele lui Mihai-vodă, hatman, pi Neculai, ficior lui Iordachi Rusăt,
f. 315 postelnic maré, pi socru-său Dédul, spătar maré, pé / Ion Balşi vel-păh⟨arnic⟩, pi Păladi, cumnatu-său, vel-vist⟨ernic⟩, pe Préda vel-stolnic, pi Costantin Costachi, sîn lui Vas⟨i⟩lie Gavriliţ⟨ă⟩ vornicul, vel-comis. Acesştie era boîarii lui Mihai-vodă ⟨în⟩ a doo⟨a⟩ domnie. Numai chevernisala şi cinstea era, to⟨a⟩t⟨ă⟩ a ţărîi, dup⟨ă⟩ Iordachi Rusăt vis⟨tiernicul⟩, măcar că nu era cu boîarie Ce vre îel să fac⟨ă⟩, făcut era.

5. Di atunce Mihai-vodă făcus⟨ă⟩ şi cheltuial⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă, la luatul domnii⟨i⟩, şi era şi cu datorie ce vechi a visterii⟨i⟩ înpăr⟨ă⟩tesştii, şi sîlie să le plătiiască. Ci au început nevoi a îeşii grele în ţar⟨ă⟩. Ş-au scos hîrtei, şi pe hîrtei năpăsştii, doî rînduri de năpăsştii. Ş-au scos de var⟨ă⟩ pecetluituri roşii în chip de rumtă cu iscălitura boîarilor, să de tot omul cîte un leu. Oameni⟨i⟩

---

1 Jos C/ fratele lui Iordachi Rusăt vornicul, vornic mare de Ţara de Sus B/ frate lui G *lipseşte* frateli lui Iordachie M,P/ Iordache C/ vel-vornic C,E,G]vornic mare D//2 Ţara C// 2-3 pre$^{1-2}$ B,C/ Racoviţă B,C/ frateli B,C// 3 vel-hatman G/ Nicolai C, Nicolae Rusăt B/ ficiorul B,C]fratili M/ lui]vornicului B,E//4 postelnic mare B,C] vel-postelnic E,G/ *lipseşte* socru-său M,P/ pre socrul lui Mihai-vodă, pre Dédiul B,C/ spătar mare B,C]vel-spătar E,G, spătar M/ pre$^{1-2}$ B,C//5 Balşie B, Balşe C/ vel-păharnic C]păharnic mare B, paharnic M/ pre cumnatu-său pre Păladii C/ pre Ion Păladii D/ Păladii B/ *lipseşte* cumnatu-său M,P/ vel-vist⟨ernic⟩]vistiiarnic mare B//6 pre$^{1-2}$ B,C/ Preda B,C/ vel-stolnic]stolnic mare B/ *lipseşte* pi Costantin P/ *ad. marginal* Costachi E// 7 sîn]ficior B,C,D,E,G/ ficior vornicului Vasilii, vel-comis C, ficior vornicului Vasili, comis mare B/ *lipseşte* sîn lui Vas⟨i⟩lie M,P/ *lipseşte* Gavriliţ⟨ă⟩ D,E,G/ *lipseşte* vornicul M,P/ vel-comis]vel-stol⟨ni⟩c P/ Aceştiia B,C// 8 era]sînt M,P/ în D]întru M,P/ la a doao domniie B, în domniia a doa C/ Numai]Însă toată M,P// 9 chivernisala B,C/ era şi cinstea G// 9—10 şi cinstea şi toate trebile ţărîi era ⟨toate G⟩ după Iordachi Rusăt vornicul C,D/ şi cinste ţărîi era după M,P/ după B//10 vis⟨tiernicul⟩]vornicul B,E,G/ măcarî B,C/ boîariie B, boerie C//11 Ce vrea el B, Dar ce vrea el C, Numai ce vrea el G, Şi ci vre el M,P/ facă B,C/ *după* era *ad.* şi de domniie C, şi de domniie, de Mihai-vodă B, şi de Mihai-vodă D,E,G// 12 5]3 M,P, *lipseşte* B/ Decii atuncea B,C,D,E,G, *lipseşte* M,P/ făcusă B,C/ cheltuială B,C, cheltuială mare G// 12-14 Mihaiu voevoda la luatul domniei au făcut şi ⟨făcut mare P⟩ cheltuială la Poartă şi era însărcinat şi cu datoriia ce vechi la visteriia înpărătească M,P// 13 Poartă B,C/ domniii C/ datoriia cea véche B,C]datoriia din domniia dintîi E,G// 14 vistieriei B, visteriii C/ înpărăteşti B,C/ siliia B,C/ plătiască B,C/ *lipseşte* şi... plătiiască M,P// 15 Ce]Şi C/ au început nevoi a scoate ⟨a scoate nevoi C⟩ gréli ⟨gréle C⟩ în ţară B,C/ nevoi gréle a eşi G/ Şi au B,C// 15—18 Şi pentru aceîa au scos greli nevoi în ţară, hîrtii năpăşti şi încă doao rînduri de năpăşti. Iar diosăbit pecetluituri iscăliti di boeri să de⟨a⟩ fiişticarili om cîti un leu M,P//16 hîrtii$^{1-2}$ B,C/ pre B/ năpăşti$^{1-2}$ B,C/ doao B,C//17 Şi au B,C/ vară B,C/ *lipseşte* roşii în chip de rumtă B,C,D,E,G, *anulat* A//18 iscăliturili B,D,E/ dea B,C/ tot]de tot C/ Şi oamenii B,C,E,G, Deci o⟨a⟩menii M,P//

să bucura că-i ușoar⟨ă⟩ dajdea și eșie la pecetluituri; iar mai pe urmă, după ce i-au scris ș-au dat tablelé la visterie, au mai ieșit să dea cîte 5 lei de pecetluit cui dedes⟨ă⟩.

6. Mai adaos-au și cîte doi bani de vadră de vin, să dea cîte 4 bani țărani⟨i⟩, dar nu boïarii. Făcut-au și alt obiceiu nou, care nu mai fuses⟨ă⟩ în țar⟨ă⟩, asupra boïarimei ș-a mazîlemei ș-a mănăstirilor stîngeré, de au dat desetin⟨ă⟩ dé stupi și de mascuri cîte doi pot⟨ronici⟩, țărănesșté.

Atunce au început a-l pricepé boïarime, că Mihai-vodă/
f. 315[v] nu iasté, cum s-arăta: blînd, șigaci cu toțîi și moalé, ce într-alt chip; că ari multe hiri, nu numai o hire. Începus⟨ă⟩ să s-arete, numai nu deplin, că nu-i da mîna, că ave sîial⟨ă⟩ că era la Țarigrad Ant⟨i⟩ohi-vodă și frate-său Dumitrașco, și Duca-vodă. Mazîlii sta acolo, din ce⟨a⟩s în ceias aștepta s-apucé domnie. Așijderea și Brîncovanul pururi era bucuros să fug⟨ă⟩ boïarii Moldovei la dînsu, să-ș facă el numé bun și alțîi să rămîe cu nume rău.

Decé Mihai-vodă nu putea deplin să stăpîneiască cum

---

1 s-au bucurat P/că iaste ușoară B,C,D,E,G]că i-au ușurat M,P/dajde C]cu dajdie M,P/ eșiia C, ieșia B// 2 iară B/ pre B,C/ i-au]au G/ *după* scris *ad.* pre oameni B,D,G/ și au dat B]și au dat boiarii C/ *lipsește* după ce... la visterie E/ tablele B,C// 3 eșit B,C/ să mai dea B,E,G/ eșit poroncă să mai de M,P/ cinci B,C/ de]pre fiștecari M,P/ de pecetluit, după ce i-au scris pe oameni și au dat tableli la vistierie, cui E/ cui didés⟨ă⟩ picetluituri B,E, cui didésîe pecetluituri C, cui didésîe pecetluit de un leu, *lipsește* M,P// 4 *lipsește* 6 B,M,P/ Au mai adaos M,P, Mihai-vodă mai adaos-au G/ vadra să dea vădrărit E,G// 4—5 di ⟨cu P⟩ vin, adică cîti 4 bani pi vadră, însă nu boerii, ci numai țăranii M,P// 5 patru C/ bani de vadră E,G/ patru bani de vadră de vin, vădrărit, și au ⟨dat⟩țăranii B/ țăranii C/ Mai făcut-au E,G/ obiceai B,C// 6 nou și rău M, rău și nou P/ careli C,D,E,G/ *lipsește* care nu mai fuses⟨ă⟩ în țar⟨ă⟩ M,P/ fusésîe B,C/ țară B,C/ boïarimii B, boerimii C// 7 și a mazilimii și a mănăstirilor B,C/ asupra boerilor, mănăstirilor, mazililor M,P/ stîngere B, *lipsește* M,P//8 desétină B,C/ de C/ desătină țărănești, adică cîti 20 bani di fiiștecari stup și mascur M,P/ doi potronici B,C]dcaozăci de bani E/ țărănéște B,C// 10 Atuncea B,C/ pricépe B,C/ boïarimea B, boerimea C// 10—17 Boerii au cunoscut ⟨cum P⟩ că Mihaiu voevoda nu ari tot o firi, ci multi firi, nu totdeauna blînd, moali și șăgaci, ci și gro⟨a⟩znic. Ant⟨i⟩ohi voevoda și Dumitrașcu, frate-său, era în Țarigrad și din ceas în ceas aștepta să apuci domnie ⟨în Țarigrad și deci au așteptat un ceas să pue domnu P⟩. Duca voevoda așijdire. Brîncovanul pururea era M,P// 11 iaste B,C/ cum]precum C,D, pe cum E/ să arăta B/ șegaciu C]și șegaciu B,D,E,G/ toții B,C/ moali B, moale C/ ce]ce iaste B// 12 are B,C]avea D/ hiri] firi B/ hiré B/ Și începusă B/ să se arate B,C// 13 *lipsește* nu deplin, că G/ deplin]pre deplin B/ avea siială B,C//14 Antiohii B, Antiohie C/ Dumitrașco beizadea B,D,E,G//i 15 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Mazilii C]Domni⟨i⟩ mazili B,E,G, Acești domni era mazili și D/ din]și din E,G/ ceas în ceas B,C// 16 de aștepta D/ să apuce domniia B,C/ Brîncovanul-vodă pururea B,C,D,E// 17 fugă B,C/ Moldovii B,C/ dînsul B/ să-ș facă]pentru ca să-ș facă C// 18 nume[2] B/ *după* bun *ad.* la Poartă C/alții să rămîie B,C/ *lipsește* să rămîe cu M,P/numé[2] B//19 Decii B,C/*lipsește* M,P/ Mihai voevoda nu pute să stăpînească diplin, chear după cum să cadă M,P/stăpîniască B,C/să stăpîniască deplin G/ cum]precum C,D//

să cade, că și boiarii Moldovei pe cie vréme era niște boiarii mai țapeni, mai putincioși, să iubie unul cu alalt și s⟨ă⟩ învoia la sfat. Măcar că Iordachii vornicul îmbla să-i supuie și s⟨ă⟩-i calce, dar tot nu putea deplin să-i calce și să-i sco⟨a⟩tă din obiceilé lor.

7. Brîncovanul s-apuc⟨ă⟩ să fac⟨ă⟩ nuntă și c-ol doilea ficior a lui, anumé Ștefăniț⟨ă⟩, să ia pe fata lui Ilie Ca⟨n⟩tacozino. Și pofti pe Mihai-vodă să-l las⟨ă⟩ pe Ca⟨n⟩tacozino, cu fata lui și cu alte rudé, să margă în Ț⟨a⟩ra Munteniască, să fac⟨ă⟩ nuntă. Că Brîncovanul pîn-atunce ave tot doo obraz⟨ă⟩ de prieteșug, de-ș arăta unul cătră Mihai-vodă și altul cătră Ant⟨i⟩ohi-vodă

8. Déce Mihai-vodă, vădzind acea poftă, îndat-au f. 316 poroncit lui Ca⟨n⟩tacozino / visternicul de s-au sculat cu toată ruda lui de au mărsu în Ț⟨a⟩ra Munteneiască de au făcut nuntă cu fiică-sa.

9. Atuncea au triimis Mihai-vodă și sol la nuntă dispre parte lui, pi Costantin Costachi sîn Gavriliț⟨ă⟩ comisul,

---

1 *după* cade *ad.* precum îi era lui voia B/ *lipsește* și M,P/ boerii C/ Moldovii B,C/ pre acéia vrémie B,C,D/ néște B,C// 1—3 pre aceia vremi era vrednici, putincioși, să iubie unul cu altul și să învoe la sfat M,P// 2 boiari B, boiari C/ țépeni B,C/ *lipsește* mai C/ putincioși]puternici G/iubiia B, iubiia C// 3 să învoiia B,C/ Măcarî B,C// 3-4 Și nici Iordachi Rusăt nu ⟨nu-i P⟩ pute să-i calci M,P/ Iordachi Rusăt B,C,E,G/ umbla B,C//4 să-i calce B,C// 4—5 *lipsește* dat tot... din obiceilé lor. M,P/ nu putea să-i calce și să-i supuie și să-i scoată din obiceaiurili lor D//5 scoată B,C/ obiceaiale C]obiceaiurili B,E,G// 6 7]9 M, *lipsește* B,P/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă D,E,G, Iară Brîncovanul-vodă B/ să apucă B,C]s-au gătit M,P/ să facă B,C/ și cu al doile ficior al B,C, *lipsește* M,P// 7 lui Ștefăniță, ficiorului său, să ia pre Bălașa, fata lui Ilii Cantacozono visternicul M,P/ Ștefăniță B,C/ pre fata B,C, *repetă* G//8 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vistérnicul B/ *după* pofti *ad.* Brîncoveanul-vodă E,G//8-9 pre[1-2] B,C/ lasă B,C/ Cantacozino C, Ilie Cantacozino B// Și pentru aceia au poftit pre Mihaiu voevoda di au dat voi lui Ilii Cantacozino și altor rudenii, cari, mergînd în Țara Munteneasca au făcut nuntă frumoasă. M,P// 9 *după* rude *ad.* a lui B,C, niamuri D//10 Țara B,C/ facă B,C/ multă A/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 7—16 *lipsește* Că Brîncoveanul... cu fiică-sa M,P// 11 pînă atuncea avea doao obraze B,C/ priiateșug B/ de să arăta B,C,G// 12 voevod[1-2] G/ Antiohii B,C// 13 *lipsește* 8 B/ Decii B,C/ voevod G/ *după* poftă *ad.* a Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ îndată B, *lipsește* C// 14 Cantacozino C, Ilie Cantacozino B,E/ vistérnicul B, vistiiarnicul C/ sculat]gătit E//15 toată ruda]toate rudele B,C, toată ruda, niamul D,G, tot niamul E/ mersu B,C/ Țara Munteniască B,C// 16 *după* fiică-sa *ad.* Bălașa B// 17 9]10 M,6 P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ trimis B/ voevod G/ despre B,C// 17-18 Mihaiu voevoda dispre parte sa au trimes sol pre Costantin Costachi Gavriliță comisul, di au fost la ace nuntă M,P// 18 partea C/ lui]domniei G/ *după* lui *ad.* a domniii B,D,E/ pre Costantin Costachi vel-comis D,E,G, pre Costantin Costachi vel-comis ficiorul ⟨ficior C⟩ lui Vasilie vornicul ⟨Vasili Costachi vornicul B⟩B,C//

Şi Ca⟨n⟩tacozino, dup⟨ă⟩ ce fecé nuntă şi s⟨ă⟩ încuscrii cu Brîncovanul, nu vru să mai vie în ţară, ce rămasacolo. Şi fugii şi Catargiul visternicul şi cu alţîi mulţii, mai de gios, carei era dé casa lui Ant⟨i⟩ohie-vodă. Şi înto⟨a⟩r- să pe Brîncovanul mai mult cu obrazul spre Ant⟨i⟩ohivodă, de prieteşug. Şi-ncepur-a mestéca tare pe Mihai-vodă la Poartă. Şi-ncepu şi Mihai-vodă a s⟨ă⟩îngriji de ⟨a⟩celi lucru, să nu s⟨ă⟩ mazîle⟨a⟩scă, pecum s-a însămna înainte.

10. Într-⟨a⟩ceaîa vréme arătatu-s-au în ţ⟨a⟩ră şi lăcuste, numai nu ĭera multe, ca dé altă dată. Şi pînea să mai sui cu preţul, stupii să făcur⟨ă⟩ răi, iară vin mult, că şi altădată să făcea vin mult. Pacea în ţar⟨ă⟩ era bun⟨ă⟩, iară în Ţ⟨a⟩ra Leşască şi Căzăceiască şi la Moscu nu era, précum s-au pomenit înapoi, la celea domnei ce s-au scris. Care acmu, viindu-i rîndul, iară începem a scrie de acelea.

11. Craiul şfedzescu, dup⟨ă⟩ ce au trecut Niprul

---

1 Şi]Iar B,D,G/ Ilie Cantacuzino ⟨Cantacozino C⟩ B,C/ după ce au făcut ⟨făcu B⟩ nunta B,C,D,E,G/ să încuscri B,C, s-au încuscrit D,G// 1—6 Ilii Cantacozono, după ci s-au încuscrit cu Brîncovanul, acolo au rămas. Catargiul visternicul şi cu alţi mulţi boerinaşi ⟨alţi boerînaşi mulţi P⟩ au fugit şi s-au dus ⟨de la Mihaiu P⟩ la Brîncovanul, în Ţara Muntenească. Şi, fiind toţi di casa lui Ant⟨i⟩ohii ⟨Mihaiu P⟩ voevoda, au întorsu pre Brîncovanul mai mult ⟨în M⟩ spre parte lui Ant⟨i⟩ohii voevoda. Şi începură a amesteca foarti ⟨foarti tari P⟩ M,P// 2 Brîncoveanul ⟨Brîncovanul B⟩-vodă B,C,D,E,G/ *lipseşte* mai G/ viie B/ *după* ţară *ad.* în Moldova ⟨în Moldova, în ţară E⟩ B,C,D,E,G/ rămasă B, C// 3 fugi B,C/ Ilie Catargiul C,D,E,G/ vistérnicul B, vistiernicul C/ alţii mulţi B,C/ jos C// 4 carii B,C/ de B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ voevod[1-2] G/ Şi-l B/ întoarsără B,C, întoarsără G// 5 pre B,C/ Brîncoveanul ⟨Brîncovanul B⟩-vodă B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/ voevod G// 6 *după* priîateşug *ad.* decît spre Mihai-vodă B/ Şi începură B,C/ a amesteca B,D, a-l amesteca G/ tare a amesteca C/ pre B,C//6-7 voevod[1-2] G, voevoda[1] M//7 Şi începu B,C/ *lipseşte* şi[2] B,C,D,E,G/ a să îngriji ⟨tare C⟩ de acel lucru B,C,D,E// 7-8 Şi să teme⟨a⟩ Mihaiu voevoda să nu-l mazile⟨a⟩scă M,P// 8 să maziliască B,C/ precum să va însămna ⟨la rînd D,G⟩ înnainte C,D,G, precum s-a scriie mai înnainte B, *lipseşte* M,P// 9 10]12 M, 7 P, *lipseşte* B/ Întru acéîa vréme C, Iar într-acéîa vrémîe B, *lipseşte* M,P/ ţară B,C// 9-10 Lăcustă, deci, mari au fost în ţară, însă nu multe ⟨multă P⟩ ca într-alţi vremi ⟨rînduri P⟩ M,P//10 era B,C/ de B,C//10–11 Şi pîine ⟨încă B⟩ i să mai sui preţul B,C,D,E,G, Preţul pîinii s-ai suit M,P// 11 să făcură B, s-au făcut C,E,M,P/ iar B,C, *lipseşte* M,P/ vin ⟨vinul P⟩ s-au făcut ⟨au fost E⟩ mult E,M,P/ *după* mult *ad.* au fost întru acel an C// 12 altădată]într-alţi ani B/ că şi să făcea vin mult şi întru alţi ani C, *lipseşte* M,P/ mult vin G/ Pace B/ ţară B]Ţara Moldovii C, ţara noastră, în Moldova D,G/ bună B,C/ *după* bună *ad.* în Moldova E//13 iar în Ţara Leşască şi în Ţara Căzăcească B,C,D,E,G// 13-15 *lipseşte* iară în Ţar⟨a⟩ Leşască ... scrie de acelea. M,P/ la Moscu]în Ţara Moschicească B/ nu era pace B,C,E,G] era pacé D//14 precum s-au scris mai sus ⟨mai sus s-au scris E⟩ la celelalte domnii B,C,E, precum s-au pomenit mai înnainte la celea domnii D,G/ ce s-au scris mai înnainte E, *lipseşte* B,C// 15 acum C/ viindu C,D,E,G, venind B/iar B,C/ încépem B,C/ scriie B/acéle B,C, acéli streine E, cele streine G//16 11]13 M, *lipseşte* P/Carol craiul E, Pre acele vremi craiul M,P/ şvezăscu B/după B,C/trecut]întrat M,P/ *lipseşte* Niprul din Ţ⟨a⟩ra Leşască M,P/

din Ţ⟨a⟩ra Leşască în Ţ⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă pe la Stari
f. 316v Dub, dup⟨ă⟩ cum s-au pomenit / mai sus, la domnie
lui ⟨Costantin Duca-vodă⟩, eşitu-i-au toţi căzaci⟨i⟩
înainte craiului, înpréun⟨ă⟩ cu Mazăpa, hatmanul lor,
de i s-au închinat.

Ş-au purces craiul pen Ţ⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă, cu to⟨a⟩tă oaste lui, ca cum ar mergé un izgon cu doo, trei obuzuri Ş-au purces în gios spre Poltava, pen Ţ⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă, avînd adiverinţă c-or vini şi turcii şi tătar⟨ii⟩ la dînsul, die va mergé întinsu în stolişa moschiceiască pe dé o parte, şi Stănislav-craiul cu leşii pe di altă parte. Şi aşe, cu acel gînd, s-au zăbăvit puţin cu un anu în Ţ⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă, de tot o strîca ş-o mînca.

12. Iară înpăratul moschicescu, vădzindu acel lucru, îş tot strîngea oştilé pe unde ave şi înbla zăhăindu-l pe de laturi, ca să-l flămîndzască şi să-l hămeiască.

Turcei şi tătarîi tot cu menciuni l-au purtat pe Cifed şi nu i-au mai dat agiutor. Aşijde⟨re⟩a şi Stănislav-craiu n-au putut, că leşii ţinea giumătate cu Stănislav-craiul, iară giumă-

---

1 Ţara B,C/ Ţara Căzăcească B,C/ pre B,C/Starii Dubu ⟨Dub C⟩ B, C//2 dupre cum ⟨după cum C⟩ s-au scris mai sus ⟨mai sus s-au scris E⟩ B,C,E//2—3 *lipseşte* dup⟨ă⟩ cum s-au pomenit ... Duca-vodă M,P/ la domniia ⟨la a doa domnie E⟩ a lui Constantin Ducăi ⟨Duca E⟩-vodă ⟨voevod G⟩ C,E,G *lipseşte* B// 3—5 Mazipa hatmanul şi cu toţi căzacii au ⟨i-au P⟩ eşit înnainti şi s-au închinat M,P// 3—4 toţi înnainte craiului, toţi căzacii, cu Mazepa G/ căzacii B//4 înnainte B,C/, craiului şvezăscu B, *lipseşte* C / înpreună B,C, dinpreună E, *lipseşte* D/ Mazepa B,C// 5 de s-au E// 6 Şi au B,C/ craiul şvezăsc M,P/ pin ⟨prin C⟩ Ţara Căzăcească B,C/ toată oastea B,C// 7 ar ⟨ari C⟩ mérge B,C doao B,C, *lipseşte* M,P/ trii B,C/ obuzuri] poghiiazuri P//8 Şi au purces B,C]Şi au mersu M,P/ prin Ţara Căzăcească B,C, *lipseşte* M,P//9 adeverinţă B,C/ că or vini B,C, că vor vini D/ tătarîi B,C// 9—13 la dînsul şi di acolo să me⟨a⟩rgă toţi drept la stolişa moschicească, iar pre di altă parte iarăş să vii şi Stanislav, craiul leşăscu, cu oştili sali. Şi cu acel scopos craiul şvezăscu puţînu un an s-au zăbovit în Ţara Căzăcească, strîcînd şi răsipind M,P// 10 de va merge ⟨mérge C⟩ B,C,E, de vor mérge G/ moschicească B,C/ pre de B]el pre de C/ *ad. marginal* pre de o parté D/ *după* şi *ad.* pe de altă parte E//11 Stanislav-crai B,C/ léşii B,C/ pre de altă parte, B,C, *lipseşte* E/aşa B,C//12 *repetă* gînd A/cu un anu]nu an C/an B/Ţara Căzăcească B,C//13 de o tot strica şi o mînca C/strica şi o mînca B//14 12]14 M, 8 P, *lipseşte* B/ Iar B, *lipseşte* M,P/Împăratul moschicescu, marile Petru Alexievici, văzîndu M,P/ moschicescu]Mosculi E/ văzind B,C/ *după* lucru *ad.* aşa B// 15 îş tot strîngea]ş-au tot strînsu M,P/ oştili B, oştile C, oşti M,P/ pre[1-2] B, pre[2] C/ undé B,C, de pre undi M,P/ avea B,C/ umbla B,C/ *după* zăhăindu-l *ad.* pre craiul Şvedului B// 16 să-l[1-2]să-i P// 17 Turcii B,C/ minciuni B,C/ pre Cifed C, pe Şved E, pre Şfed G]pre craiul Şvedului B// 18 agiutoriu B,C/ Aşidejrea şi B,C, *lipseşte* M,P/ Stanislav C/18—19Stanislav-crai n-au putut săm argă în Ţara Moschicească, precum s-au fost sfătuit, că léşii B// 18—2 Stanislav, craiul leşăsc, iarăş n-au putut să vii cu oştile, că leşii să împărechesi: o parti ţîne cu craiul Stanislav, iar o parti cu hatmanii Sinaveschii, Ughinichii şi Zapiva şi şi cu o samă M,P// 19 léşii C/ *lipseşte* cu Stanislav-craiul iară giumătate ţinea C/Stanislav craiu B/iarB//

tate ținea cu hatmani⟨i⟩ lui Avgust-craiu; cu Sănavischie și Ughinschie și Zapiva și cu o sam⟨ă⟩ de moscali despre Litfa ține lui Stănislav calea. Căzaci⟨i⟩ iar au început a să înpărechea, a fugi de la Mazăpa ș-a s⟨ă⟩ ducé la moscali și s-închina.

f. 317 5 Și așe, înmulțindu-s⟨ă⟩ oastea la moscali cîndu au fost / în dzuoa de Sînpetru la velet de la Adam 7217⟨=1709⟩, datu-s-au parola de bătaie. Și așea s-au bătut înbe părțilé, ș-au biruit Moscalul pe Șfed. Și-ncă craiul Șfedului s-au și rănit. Și peste noapte, numai i-au căutat a fugii ș-au lăsat obuzul în-
10 preun⟨ă⟩ cu Mazăpa. Știind rîndul, l-au trecut Niprul și Buhul tocma la Vozîe salt cu vro mie de oameni numai, călări: moldoveni, șfedzii, căzaci. Iar altă oaste, cîtă au avut Șfedul în Ț⟨a⟩ra Căz⟨ă⟩ce⟨a⟩scă, doo obuzuri, cu totul au luat-o moscalei, cu ghen⟨ă⟩rari, cu ofițeri, cu car⟨ă⟩,
15 cu pușcii, cu totului tot și cu multă averé, că jăcuis⟨ă⟩

---

1 hatmanii B,C/ hatmanii craiului Avgust D,G/ crai C//1–2 cu Adam Sinavschii, hatman vielchi corunnii și cu Oginschii, hatman polnii corunnii B/ cu Sinavschii și cu Oghinschii C,D,E,G// 2 Zapieva C, cu Zapieva D,E,G, Zapieva, hatman vielchi Litovschii B/ samă B,C/ *după* moscali *ad.* era E/ Litva B,C//3 ținea lui Stanislav calea C, ținea calea lui Stanislav-craiu B,D,G, și ținea lui Stanislav-craiu calea E, *lipsește* M,P/ Căzacii B,C/ *lipsește* iar M,P/ a să înpărechia și B,E// 4 a fugi]au început a fugi D,E,G/ *lipsește* a fugi de la Mazăpa M,P/ Mazepa B,C/ și a să duce B,C, și să duce mulți M,P/ și a să închina B,C,E//5 așa B,C/ înmulțindu-să B,C/ la moscali oastea G/ cîndu]iar cîndu G// 5–7 ⟨iar D⟩ cînd au fost în doaozăci și șapte de zile a lunii lui iunie, cu doao zile înnaintea sfinților apostoli Petru și Pavel, în anul ⟨de la zidirea lumii G⟩ 7217, avînd ⟨datu-ș-au G⟩ parola B,C,G/ cînd au fost în luna lui iunii, în 27 de zile, în anul de la zidirea lumii 7217 C/ cînd au fost în doaozăci și șeapte de zile a lunii lui iunie, în pestul sfinților apostoli, în zioa sfîntului Samson priimitoriul de streini, în anul de la zidirea lumii ⟨7217⟩, datu-ș-au E/ cînd au fost în zioa sfîntului Petru, iunii 29 ⟨în M⟩ anul 1709 ș-au dat parola ca să să bată M,P// 7 bătae C/ așa B,C, *lipsește* M,P/ Și așa s-au bătut întru această zi de îmbe părțile C//7–8 Și așa⟨s-au bătut B⟩ lovindu-să ostile de îmbe ⟨amîndoao B⟩ părțîi ⟨și E⟩ au biruit înpăratul moschicescu pre craiul Șvedului B,D/ de înbe G, din înbe M,P]de amîndcao E/ ș-au biruit înpăratul Mosculuí ⟨de au bătut E⟩ pre craiul Șvedului E,G// 8 pre C/ Și încă B,C/ biruit moscalii pre șvezi. Și au rănit ⟨Și au lovit de l-au rănit P⟩ și pre craiul șvezăsc M,P/ Șvedului B,C, *lipsește* G// 9 piste B,C/ numai ce B,E,G,P/ numai ce au M/ fugi B,C// 9–10 a fugi înpreună cu Mazipa; obuzul tot ș-au lăsat acolo. Iar ei, știind Mazipa rîndul ⟨rîndul Mazîpa P⟩, au trecut Niprul M, P/ și au B,C/ și înpreună cu Mazepa au fugit. Știind Mazepa rîndul ⟨locului B⟩ B,C,D/ obuzul, iară el au fugit înpreună cu Mazepa hatmanul căzăcesc. Știindu Mazepa ⟨rîndul G⟩ l-au trecut pe craiul Niprul E,G// 11 Voziia B,C/*lipsește* salt B,M,P/ așa salt ⟨salt aş̦ia sprinten E,G⟩ numai cu vreo mie de oameni C,E,G/ și numai cu 1000 oșteni M,P/ vreo miie B// 12 călăreți M,P/ moldovéni B,C/ șvezi B, șfezi C/ șvezi, căzaci și moldoveni M,P/altă]ceîalantă M,P/o⟨a⟩sti toată M,P//13 Șfedul]craiul Șvedului B/Țara Căzăcească B,C/doao B,C/Șvedul în doao obuzuri acolo,în Țara Căzăcească, cu totul au luat-o M,P// 14 o au luat B,C, o au luat-o D/ moscalii B,C/ *lipsește* cu[1-2] M,P/ ghenerali B, C/ ofițiiari C/ cară B, C// 15–1 cu pușci cu totul ⟨tot P⟩ ce-au avut și cu multă averi ci o jăcuisă șvezii în Țara Leșască și în Sacsonie toati aceste le-au luat moscalii M,P//15 pușci B,C avere B/ jecuisă B,C//

Ț⟨a⟩ra Leșască și Saxoniïa. Și i-au triimis înpăratul Moscului pe șfedzii pe toți la robie, la stoliță, iar pe căzacei ce s⟨ă⟩ închinas⟨ă⟩ la Șfed pe toți i-au pus supt sabie.

14. Atunce și Avgustu-crai, dup⟨ă⟩ ce au înțeles, au lăsat giur⟨ă⟩mîntul și pacea ce făcusă cu Șfedul ș-au ieșit iar la crăie în Ț⟨a⟩ra Leșască, de s-au înpreunat cu hatmanei săi și cu oastea ce moschiceiască, ce ïera lăsată acolo. Ș-au gonit pe Stănislav-craiu din Ț⟨a⟩ra Leșască și pe Cras ghen⟨ă⟩rarul, ce ïera cu 17.000 de șfedzii, înpreun⟨ă⟩ cu Stănislav i-au bătut și i-au gonit în Ț⟨a⟩ra Șfedului pesté maré.

f. 317v Înpăratul / Moscului, dup-acea bătaïe, au mărsu la Chiev ș-au orînduit pe vro doi, trei ghen⟨ă⟩rari, anumé pe Ianșu și pe Volconschie și pe Vesubaț⟨chi⟩ și pe Cropot bragadir, cu oastea, căl⟨ă⟩rime moschiceiască, și pe Chigeci polcovnicul și pe Vas⟨i⟩lie Tanțschi polcovnicul

---

1 Țara B,C/ Psacpsonié A/ Și au trimis B//2 pre[1-3] B,C/ șvedzi B, șfezi C/ robiïe B,C/ Înpăratul moschicescu pre toți șvezii acie i-au trimes robi în Țara Moschicească, iar M,P/ *după* stoliță *ad.* undé era scaonul înpărătescu C/ căzacii B,C/ ce]cei ce B,E, cei M,P, carii C//3 să închinase B, să închinasă C]haini M,P/ Șved C, craiul Șvedului G, șvezi B/ *lipsește* la Șfed M,P/ *după* Șved *ad.* pre cîți i-au prinsuC,G/ i-au pus supt sabiïe B]au poroncit di i-au tăiat M,P/spre B,C/ *după* sabie *ad.* Așijderea și undé era scaonul hătmăniii căzăcești, la Baturna, au pus pre toți căzacii supt sabie. Și de atuncea în toți anii prăznuescu moscalii acea zi întru care au biruit pre șvezi, iunii 27 de zile, făcînd toată țeremoniïa bisericii cu orînduială, făcînd bdeniïe și a doa zi benchet, masă mare la înpărățiïe și la cnïaziile céle mari, cum iaste la Chiev și pre aiurile, dînd și din harmate, slobozind pușcile celi mari și mici, avînd bucurie pentru biruința ce-au dăruit Dumnezeu lui Petr⟨u⟩, mareli imperator asupra protivnicilor săi C// 4 14]19 M, 9 P, *lipsește* B/ Atuncea și B,C, *lipsește* M,P/ August C, Avgust, craiul leșescu B,M,P/ *lipsește* crai E/ după B,C/ înțăles B,C// 4—5 după ci s-au înștiințat di această biruință, au lăsat pacïa și giurămîntul ce făcusă ⟨șvezii P⟩ M,P// 5 giurămîntul B,C/ ce făcusă]ce au fost făcut C/ cu Șfedul]cu craiul Șvedului B,D/ și au eșit B,C//6 iară B, iarăși M,P/ *lipsește* E/ crăiïe B,C, crăie sa M,P/ Țara B,C/ *lipsește* de M,P/ înpreonat B,C/ hatmanii B,C//7 *după* săi *ad.* ce era cu oaste leșască B/ oaste B/ cea C, *lipsește* B,E,M,P/ moschicească B,C/ era B,C//8 Și au B,C/ pre Stanislav B,C/ *repetă* din A/ Țara B,C// 9 pre B,C/ Cras]Cron B, Pras E Croni P, craiul M/gheneralul B,C/era B,C/ cu]acolo P/ șaptesprăzéci mii B/de șvezi ⟨șfezi C⟩ B,C]oasti șvezască M,P/*după* șvezi *ad.* ce ⟨carii C⟩ era B,C//10 Stanislav-craiu D,G/Stanislav-craiu. Pre aceștiïa ⟨acéște C⟩ i-au bătut B,C/înpreun⟨ă⟩ cu Stănislav]pre toți M,P// 11 Țara Șvedului B,C/ preste mare B,C]preste Mare Balticum E,G//12 Iar⟨Iară C⟩ înpăratul B,C/*ante* Iară 15 C,D,G, 20 M/ Înpăratul moschicescu M,P/după acïa izbîndă ce au făcut au mărsu B, după acea izbîndă, dacă au bătut pre șvezi au vinit C, după acea izbîndă, după ce au bătut pre craiul Șvedului, au mărs E,G/ bătaïe]biruință M,P//13 Chiev]Chiu A/ și au B,C/rînduit B/ *lipsește* pe vro doi M,P/ pre vreo B,C/trii B,C/gheneralii B,C//14 Ianoș ⟨Ianoș D⟩ gheneral C,D/ *lipsește* anumé pe Ianșu... Vesubaț⟨chi⟩ B,M,P/ Volcovschii C,D,E,G/ pre[1-4] C, pre[4] B/Vejbah C,D,E,G/ Cropotchin M,P//15 bregadiriu B, bregadir C/ oaste B,C/ călărimé moschicească B,C/15—16 pre[1-2] B,C// 16 polcovnicul Chighiïaciu B/ Chighiian C, Chihăș P/*lipsește* și M,P, Vasili B, Vasilie C// Tanțchii C/ polcovnic[1-2] B//

și pe frate-său Ion polcovnicul cu oaste, cu joimiri moldoveni. To⟨a⟩tă această oaste, ca la 10 000, au aședzat din Cirimuș pe Nistru pîn-în Ehurluc, pe margine; pen toate vadurili sta stiiaguri, și din sti⟨a⟩g în stiiag cîte un om, cît să vide, de păzîîa pe Cifed să nu fug⟨ă⟩ de la Tighine în ț⟨a⟩ra lui, sau să înble nescaréva cărții la leși.

15. Iară înpăratul s-au sculat de la Chiiu ș-au purces pen Ț⟨a⟩ra Leșască în sus, de s-au înpreunat cu Avgustucraiu și cu hatmanei leșeștii. Ș-au lăsat și la dînșii o sam⟨ă⟩ de oaste, pe Bont ghen⟨ă⟩rarul și pi Fluc, ș-au început a căuta leșei cei hainii, ce ține cu Cifedul, de-i prinde șe-i bătе, șe-i gonie.

16. Și de acolo înpărat⟨ul⟩ Mosculuí ș-**au** strînsu to⟨a⟩tă puterea, înpreun⟨ă⟩ cu Șerimet, cifert-mar-
f. 318 șalîc, / și cu Alecsandru Danîloveci Menzic, tiji cifert-marșalîc, și cu alții ghenărari și cu to⟨a⟩tă puterea sa dé oaste, și s-au dus pe margine mării Balticului pe di ceasta parte în Lidvonie. Și pe unde găsie cetăți de a Cifedului, și pe uscat și pe ap⟨ă⟩, le tot bătе și le lua.

---

1 *lipsește* și M,P/ pre B,C/Ion Tanțschii ⟨Tanțchii C,D,E⟩B,C,D,E,G/ *lipsește* cu M,P/ moldovéni B,C//2 Toată B, De toată C,M,P/ *lipsește* această M,P/ *lipsește* ca la M,P/ ca la zéce mii C, era ca la zéce mii B/ și s-au așezat C, și i-au așezat B, ș-au așezat E,G// 3 pre$^{1-2}$ B, pre^{2} C/ *lipsește* pe Nistru C/ pînă B,C/ Iuhurluc B,C,D,E,G/ margine B,C/ prin B,C// 4 vadurile B,C/ steaguri B,C/ *lipsește* stiiaguri și din M,P/ în]de P/stiag$^{1-2}$ B,C/ în steag sta cîte E// 5 atît cît să vedîa unul pre altul M,P/ videa B,C/ păzîîa B,C/ pre craiul Șvedului ⟨Civedului C⟩ B,C,D/ fugă B,C// 6 Tighinea B/ țara B,C/ sau ⟨să P⟩ triimață scrisori la leși M,P/ umble B,C/ niscaiva C,G, niscarva B/cărți B,C/ léși B,C// 7 15]16 C,D,E,G, 21 M, 10 P, *lipsește* B/ Iar B, *lipsește* M,P/ înpăratul Moscului B,C,D/Împăratul moschicescu au purces di la Chiev, am mers prin Țara Leșască M,P/ Chiev B,C,D, Chiov E,G/ și au B,C//8 pin B, prin C/ Țara B,C/ de]și M,P/ înpreonat B,C/ Avgust-crai C, Avgust, craiul leșescu B,D// 9 *lipsește* cu D/ hatmanii B,C/ léșești B, leșești C/ Și au B,C/ Lăsat-au M,P/ dînșii B,C/ samă B,C//10 pre B,C]cu M,P/ Bon gheneralul B,C,G/ pre Fluc gheneral B,D, pre Fulic gheneral C/ ș-au început a căuta]au cercat pre M,P//11 pre leșii ⟨léșii B⟩ cei haini B,C,E,G/ ce ținea B,C, ce-au ținut M,P/ Șvedul B, Șfedul C]craiul Șvedului D/ prindea B,C//11-12 și-i bătea și-i goniia B,C/ și prinzindu-i i-au bătut și i-au surgunit M,P// 13 16]17 C,D,E,G,22 M, *lipsește* B,P/ *lipsește* Și de acolo M,P/ înpăratul Moscului B,C, înpăratul moschicescu M,P//14 toată B,C/ *după* puterea *ad.* oștilor sale B,C,D,E,G/ înpreună B, dinpreună C/ Șeremet feldmarșal B,D,E, Șeremet civert-marșal C//15 *lipsește* și M,P/Alixandru B, Alexandru C/ Daniilovici B,C,D,E,G/ Menjic B,C,E,G, *lipsește* D/ tij C]iar B,D,E,G, *lipsește* M,P// 16 feldmarșal B,D,E, civert-marșal C alți ghenerali B,C/ *lipsește* cu G/ toată puterea sa B]mulțîme M,P/ toată puterea oștilor sale C,G// 17 de B/ *lipsește* și B,M,P/ pre B,C/ marginea B]malul G/ Mării Balticum B,C,D/ pre de aceasta B,C,D//18 Livonie B,C/ pre undé găsiîa B,C, pre unde au găsit M,P// 19 de a Șvedului B,C]șvezăști M,P/ *lipsește* și^{1} M,P/ pre$^{1-2}$ B, pre^{2} C/ apă]mari M,P/ le tot bătea și le luoa]le-au tot bătut și le-au luat M,P//

17. Atunce şi Mihai-vodă, cînd era înpăratul moschicesc la Chiov, s-agiunses⟨ă⟩ cu înpăratul să fug⟨ă⟩ la Mosc. Că i să sup⟨ă⟩ras⟨ă⟩ cu închisorilé în domnie dintîiu şi, vădzind că i să strîc⟨ă⟩ şi lucrurilé de la Po⟨a⟩rtă şi Brîncovan⟨ul⟩ să lep⟨ă⟩das⟨ă⟩ de prieteşug, pentru voîa lui Ilie cuscru-său Ca⟨n⟩tacozino, şi cei trei domnii mazîli ce sta la Ţarigrad iar asupra lui ca nisşte lupi, socotis⟨ă⟩ să s⟨ă⟩ las⟨ă⟩ di domnie Moldovei. Căci vădzus⟨ă⟩ şi tărie Moscalului: să socotie că-n scurtă vremé va hi biruirea şi bucurie cresştinătăţîi.

Şi nu numai Mihai-vodă s-agiunses⟨ă⟩, ce şi Brîncovanul şi sîrbimea to⟨a⟩tă mai denainte vréme s-agiunses⟨ă⟩ cu Moscul şi trăgea nedejdea lui din ceias în ce⟨a⟩s cu bucurie.

18. Craiul Cifedului, cu acea puţinte oasté ce scăf. 318v pas⟨ă⟩, şade / la Tighinea. Atunce şi-n toate dzileli ieşie la primblaré afar⟨ă⟩, numai cîte cu cincii, şes⟨ă⟩ oameni, cale cîte de un ceias, doao, alergînd pe cele cîmpuri drept vînatul. Că nu-ş ştie rîndul ţărîlor acestora, să înble cu gloată. Şi era cuvîntul să s⟨ă⟩ rădice de la Tighinea, să vie să şadză la Iaşi.

19. Atunce Mihai-vodă, vădzind primblarea craiului

---

1 17]18 C,D,E,G, 24 M, 11 P, *lipseşte* B/ Atuncea şi B,C, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ cînd era]pre cînd au fost M,P/ moschicescu]Moscului B,E// 2 la]în M,P/ Chiev B/ să agiunsésîe B,C/ fugă B,C// 3 Moscu B,C/ supărase B,C/ închisorili B, închisorile C/ în]din B/ în doamnia dintîi B,C]domnii întîi M,P// 4 strică B,C/ lucrurili B, lucrurile C/ *lipseşte* de M,P/ Poartă B,C//5 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncoveanul-vodă încă D/ lepădase B, lepădasă C/ priiateşugul lui B, prieteşugul lui C,D//6 pentru voîa cuscră-său, lui Ilie Cantacozino D,G/ Ilie Cantacozino cuscru-său B,M,P/ Cantacozino C/ *lipseşte* cei M,P/ trii domni mazili B,C//7 *lipseşte* ce M,P/ la]în M,P/ iară B, *lipseşte* M,P/ nişte B, néşte C// 8 socotise ⟨socotisă C⟩ să să lasă ⟨lase C⟩]şi pentru unile ca aceste iară să să lasă M,P/ de domniia Moldovii B,C/ Căci]Pentru căci D, Că E/ Căci vădzusă B]Iar diosăbit că cunoscusă M,P// 9 vădzusă C/ tăriia B,C/ să]şi B,C,D,G,M,P/ socotiia că în B,C/ vréme B,C// 10 hi]fi B,C,P/ biruirea turcilor G/ bucuriia B/ creştinătăţii B,C// 11 voevoda M/ să agiunsésîe C, să agiunsésîe cu moscalii B, *lipseşte* M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntenescu M,P// 12 toată sirbimea B,P]sîrbimea cu toţii C/ mai denainte vréme]încă mai nainti M,P/ *lipseşte* vréme B,C/ să agiunsésîe B,C/ şi]şi-i E//13-14 Moscul şi din ceas în ceas aştepta pre moscali cu mari bucurii M,P// 13 lui]Moscalului C/ceas[1-2] B,C/ bucuriie B// 15 18]19 C,E,G, 17 D, 25 M, 12 P, *lipseşte* B/ Iar craiul B/ Şvedului B,C,G/ acîa puţinia oaste B/ oaste C/ scăpase B,C// 16 şidea B, C/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ şi în B,C/ zilele B// 17 eşiia B,C,E/ afară B,C, *lipseşte* M,P/ cinci B,C/ şeasîe B, şasîe C//18 *lipseşte* cîte M,P/ ceas B,C/ şi alergînd pre cîmpi M,P/ pre céli cîmpuri B, pre cei cîmpi C, D,E,G// 19 drept]pentru M,P/ vînat P/ nu ştiia B,C,E// 20 umble B,C]meargă M,P/ cu gloată de oameni mulţi E/ cuvînt B/ să B,C/ de la]din M,P// 21 şi să viie B,E//*lipseşte* să şadză M,P// 22 19]20 C,D,E,G, *lipseşte* B,M,P/Atuncea B, *lipseşte* M,P/voevoda M/văzînd trebile viziriului, craiului P//

cifedzescu la Tighinea şi-nţelegînd că va să vie la Ĭaş⟨i⟩ să şad⟨ă⟩, sau făcut şt⟨i⟩ré Mosculuí, cînd a vinii, să triimată oaste pre taină sprinten⟨ă⟩ , şi atunce or prinde pre craiul, şi s-a rădica şi el de s-a duce.

Atunce înpăratul Mosculuí, înţelegînd, foarte tari s-au bucurat şi maré adeverinţă i s-au adeverit. Ş-au învăţat pe hatmanul Sănavischie şi pe ghen⟨ă⟩rarei carei s-au pomenit mai sus, că-s puşi la marginé pentru calaori; cîndu le-r scrie Mihai-vodă şi le-r faci şt⟨i⟩ré, îndată să-i triimat⟨ă⟩ oaste cîtă ar poftii, să-l ĭa pe craiul ori pe dînsul, dac-a vrea.

20. Craiul Cifedului apoi nu l-au lăsat turcei să vie să şadză la Ĭaşii, nărocul lui, ci au triimis numai un polcovnic cu vro sută şi mai biné de cifedzi şi cu vro doo sute
f. 319 de căzaci la tîrg / la Cern⟨ă⟩uţii să stea acolo să zacinguiască oaste din Ţar⟨a⟩ Lişască.

Făcînd veşti la înpărăţie Mosculuí Cropot bragadir, carei era pe marginé pentr-acei cifedzii, cum s-au apro-

---

1 şvedzăscu B, şvezescu C/ înţălegînd B,C]auzind M,P/ viie B/Iaşi B,C//2 şadă B,şază C/ să şază la Eşi M,P/ ştiré B,C/*ad. marginal* Mosculuí C, moscalilor M,P/vini B,C//3 să triimită C/ să trimită oaste sprintină pre taină B/ sprintină C/ atuncea B,C//4 pre craiul Şvedului D//3-4 oaste sprintină ⟨pre taină M⟩ că vor ⟨va P⟩ pute prinde pre craiul şi atunce să va rădica şi el şi a mergi la moscali. M,P// 5 Atuncea B,C]Aceste M,P/ înţălegînd B, înţălegîndu C/ înţelegînd înpăratul Mosculuí foarte s-au bucurat M,P/ tare B,C// 6 şi cu mare B,C,D/ i s-au adeverit]au făcut lui Mihaiu voevoda M,P/ Şi au B,C/ Învăţat-au M,P//7 pre hatmanul Sinavschii C, pre Adam Sinavschii] hatman corunnii B,E,G/ pre gheneralii B,C,E/ carii C/ s-au scris mai sus C, *lipseşte* s-au pomenit mai sus M,P// 7-9 carii ⟨ii B⟩ pusésïe în Ţara Leşască pre marginea Nistrului pentru caraul, adecă pentru pază, oricînd ⟨cari cînd G⟩li-ar scriie B,E,G// 8 că-s puşi]că era puşi C,D]carii îi pusăsă M,P/ la]pre M,P/ caraul C, calaur, adecă pentru straje D/cînd li-ar C// 8-9 margine Nistrului pentru Carol ⟨caraol P⟩ craiul şvezăsc, ca cînd li va scrii Mihaiu voevoda, sau că ⟨cîndu P⟩ le-ar da ştiri, atunci îndată M,P// 9 li-ar face ştiré B,C//10 să trimită B, să triimită C/ ar⟨ari C⟩ pofti B,C/ *lipseşte* cîtă ar poftii D/ să-l ĭa]ca să prinză M,P/ pre[1-2] C/ pre craiul şvezăsc sau să-l aducă pre Mihaiu voevoda, dacă ĭa fi cu voi⟨e⟩ M,P//11 dînsu B/ *după* dînsul *ad.* pre Mihaiu-vodă C/ dacă a vrea B, dacă va vrea C,D// 12 20]21 C,D, *lipseşte* B,E,G,M,P/ Iar pre craiul Şvedului B,E,G, Pre craiul Şvedului C,D/ turcii B,C/ să viie B,C/ Au simţit turcii şi după acee n-au mai lăsat pre craiul şvezăsc să vie M,P// 13 Iaşi B,C/ nărocul ⟨norocul E⟩ lui ⟨*lipseşte* G⟩ poate fi au fost B,E,G/ ce B,C]însă M,P/ trimis B, triimes la Eşi M,P/ numai]pre P// 14 bine B,C/ şfedzi B, şvezi C/vreo doao /sute B,C//14-15 cu 100 şvezi şi doaî ⟨sute M⟩ căzaci, iar de la Eşi s-au dus în tîrgul Cernăuţi ⟨în tîrgu la Cernăuţi P⟩ să ste de pază acolo M,P// 15 *după* căzaci *ad.* şi i-au aşezat C/tîrgu B,C/ Cernăuţi B,C/să ste C/ să zacinguiască]ca să cheme şi să strîngă C,D//16 Ţara Leşască C/ *lipseşte* să zacinguiască... Lişască. B,D,G,M,P// 17 Iar făcînd véste B,D,E,G, Şi făcînd véste C/ înpărăţiia B/ bregadir B,C//17-1 Bregadiriul Cropotchin au făcut ştiri înpăratului Mosculuí că era Cropotchin pre margini pentru acei şvezi că sînt la Cernăuţi M,P//18 care B, careli C,D/ pre B,C/margine B,C/*după* margine *ad.* pentru caraul, precum mai sus s-au scris]pentru B,C/ şfezi B, şvezi C,E//

piiat la Cernăuți, înpărăție Moscului nu i-au putut răbda, ce au scris lui Cropot bragadir și lui Turculeț, de au încălecat cu vro trei, patru miei de oaste, de au trecut Cirimușul în ceasta parté ș-au lovit pin codru ș-au ieșit la Mihalcii, di i-au lovit în Cernăuții făr⟨ă⟩ veste.

Ce căzacei au și dat la valé, în lunca Prutului, de au scăpat mai toții, iar cifedzii au purces să s⟨ă⟩ suie în vîrvulu de⟨a⟩lului Cernăuțului, să s-apucé dé bătaie. Ce vădzind că-i mulțimé dé oaste, nu s-au mai putut apuca dé bătaie, ce încungiurîndu-i i-au luat pi toți de grumadzii și-ndată i-au luat ș-au purces cu dînșei în Țar⟨a⟩ Leșască. Iar vro dzeci, cinspreci ce mai scăpas⟨ă⟩ din cifedzii, i-au tot ucis ⟨la⟩ sateli Țurcanei di pe supt munté, la Cupca și la Răd⟨ă⟩uții, la Suce⟨a⟩v⟨ă⟩.

Vinis-atuncii dintr-acea straj⟨ă⟩ moschice⟨a⟩scă, de-ș puses⟨ă⟩ nisște ste⟨a⟩guri, moldoveni de⟨-a⟩ moscalilor la mănăstiré la Putna și la Cîmpul Lungu. Ce oblicind Mihai-vodă, îndat-au răpedzit la dînșii cu taină, să s⟨ă⟩ rădicé să s⟨ă⟩ ducă, să nu oblice⟨a⟩scă tătarîi, să prade

---

1 la tîrg la Cernăuți G/ înpărățiia C]iar înpărățiia B,E, Deci înpărățiia G/ *după* răbda *ad.* pre acei șvezi B,E,G// 1-5 înpăratul Moscului au poroncit lui Cropotchin și lui Turculeț ca să ia 4.000 oaste și să margă asupra acelor șvezi. Cropotchin și Turculeț au luat oasti, au trecut Cirimușul în ceasta parte, au venit prin codru ⟨și au trecut P⟩ și au eșit la Mihalce și au lovit M,P// 2 bregadir B,C / lui Costantin Turculeț B, lui Costantin Turculeț polcovniculuí ⟨polcovnic D, polcovnicul E,G⟩ C,D,E,G// 3 vreo C/ trii B,C/ mii B,C/ oaste B,C// 4 parte B,C/ și au B,C/ și au eșit la Mihalce C,D, și au eșit la sat la Mihalcea B,E,G// 5 de B,C/ i-au]au C/ Cernăuți B,C/ fără de véste C,D, fără de véste pre dincoace B/ și i-au lovit pre șvezi ⟨în tîrg G⟩ în Cernăuți fără de véste, pre dincoace E,G// 6 *lipsește* Ce M,P/ căzacii B,C/ și dat]făcut P/ vale B,C/ *după* Prutului *ad.* de au trecut în céia parte E,G/ de] și M,P// 7 toți B,C/ iară B/ șvezii B,C/ să B,C/ vîrvul dialului M,P// 8 Cernăuților B,C,D,E,G/ *după* Cernăuților *ad.* bătînd în dobe E,G/să să apuce de C/să să apuce de bătaie ⟨bătălie E,G⟩ de războiu B,E,G/ Ce]Iar M,P// 9 că-i]că iaste B,E,G, că-i înpresură C/ de B,C/ *după* oaste *ad.* de i-au înpresurat G/ *lipsește* mai M,P// 10 de B,C bătaie]nemică C/ încungiurîndu-i ⟨încungiurînd G⟩ moscalii E,G/ pi]pre B,C, mai pre M,P/ grumazi B,C//11 îndată B,C/ îndată luundu-i au ⟨și E,G⟩ purces D,E,G/îndată au purces M,P/ și au purces C, și au și purces B/ dînșii B,C/ Țara B,C/ *după* Leșască *ad.* de i-au dus pre di ceîa parte de Prut G// 12 vreo C/ dzéce B, zéce C/ cinsprăzéci C, cinsprăzéci șvezi B,E/ ce mai scăpase ⟨scăpasă C⟩ B,C]ce au fost mai scăpat G// 12-13 Mai rămăsisi vro 15 șvezi pre cari i-au ucis satile M,P/ din șvezi C, *lipsește* B,E,G//13 *după* ucis *ad.* pre șvezii D/ satele B,C/ Țurcanii BC] țăranii G/ de B,C/ pre B/ munte B,C// 14 Rădăuți B,C/ la Suceavă C]la ținutul Sucevii B,E,G, în ținutul Sucevii M,P// 15 Vinisă atuncea dintr-acîa straje moschicească de-ș pusésîe B, Și dintr-acîa straje moschicească vinisă atuncea de să pusésîe C, *lipsește* M,P//15–17 Niște moldoveni, steaguri a moscalilor vinisă la mănăstire Putna M,P// 16 nésțe stiaguri moldovéni de-a B,C/ *după* moldovéni *ad.* joimiri G/ mănăstire B//17–18 Înștiințîndu-să Mihaiu voevoda au triimes la dînșii M,P// 18 îndată C, *lipsește* B,E,G/ răpedzit]triimis E,G/ dînșii C/ să să rădice B,C//19 să să ducă B,C/ oblicească B,C//

f. 319[v] ţara. Şi-ndată s-au rădicat şi s-au dus / în Ţ⟨a⟩ra Leşască.

Mihai-vodă, vădzind că pe Şfed l-au luat moscalei din ţ⟨a⟩ra lui, de la Cernăuţii, şi ste⟨a⟩guri de joimiri au vinit la Cîmpul Lungu şi la Putna, s-au şi-nplut de fric⟨ă⟩, să nu-l price⟨a⟩p⟨ă⟩ craiul Şfedului sau alţii neprietini a lui, boiarii pribegii din Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, să nu-l pîrască la Po⟨a⟩rtă că-s fapte⟨le⟩ lui sau meşterşugurilé lui. Ci au şi-nceput a s⟨ă⟩ găti pe tainâ, a-şii face potco⟨a⟩vi la cai şi căruţi la Botăşeni. Şi scoses⟨ă⟩ cuvînt că va să margă la un sat a lui, ce aré de moşie a lui, Cîndesştii pe Sîret, să-l vad⟨ă⟩. Şi triimises⟨ă⟩ şi pe socru-său, Dedul spătarul, la Cernăuţi, de-i purta trebilé dispre moscali, ca, cînd a ieşi din Iaşii, să-l şi tunpiné o⟨a⟩stea moschiceiască, să-l ia.

21. Numai îl închedeca un lucru, de s⟨ă⟩ zăbăvie, că era un capegii-başea în Iaşii, pentru banei birului, de sta zapciu. Şi nu pute să purce⟨a⟩g⟨ă⟩, fiind capegi-başea în Iaşii. Ci au scos atunce nevoie în ţară, de tot omul un leu, cu pecetluituri, cu iscăliturili boiarilor ci era zlotaşi. Şi strîngînd acei banii pe feţé, au orînduit năpăsştii de un leu: cine dides⟨ă⟩, da cincii, pecum s-au pomenit mai sus.

1 îndată B,C/ Ţara B,C//2 *ante* Mihai: 22 G, 26 M, 13 P/ Iar Mihai-vodă C/, voevoda M/ văzindu C/pre şvezi i-au luat moscalii B,C,D,E,M,P//3 din ţara lui B,C *repetă* D, *lipseşte* M,P/Cernăuţi B,C/ *după* Cernăuţi *ad.* şi i-au dus în Ţara Leşască M,P/ stiaguri B,C/la²]în/ D/3-5 de joimiri moldoveni au fost în mănăstire Putna şi în Cîmpul Lung s-au şi umplut de frică, temîndu-să să nu-l priceapă M,P// 4 şi la mănăstire la Putna B,D,E,G, şi la mănăstirea Putna C/ umplut B,C/frică B,C//5 priceapă B,C/ Şvedului B,C] şvezăsc M/alţi B,C/ nepriîatini B, nepriîatini C/ ai lui C/ sau alţi C/ sau alţi boeri pribegi a lui ce era în Ţara P/boiarii ce era pribégi în Ţara E//6 pribégi B,C din]ci era în M/Ţara Munteniască B,C/ să]şi să MI,P// 7 Poartă B,C/că-s]că sînt B,C,D,E,G/ Poartă şi să să vădească faptile lui. Şi pentru acee au şi început M,P/ faptele B, fapteli C/ sau meşterşugurile lui C, *lipseşte* B,E,G/ Ce B/ început B,C//8 a să găti B,C/ pre B,C/ pre taină,şi gătire o făce în Botoşani. Şi au scos M,P/a-ş ⟨a-şi C⟩ face potcoave B,C//9 căruţe B,C/ Botăşeani B,C/ scosésie B,C// 10 ce are de moşiie, ce să chiamă Cîndeşti B, ce avea de moşiie, anumé Cîndeştii, C, ce avea de moşiia, ce să chiamă ⟨anumi G⟩ Cîndeştii E,G/*lipseşte* ce aré de moşie a lui M,P, a lui D/ anumé Cîndeşti D,M,P/pre B C/ B,C/Siret B,C/ ca să-l vadă M, ca să-l mai vadă P/ vadă B,C// 11 trimisésie B, triimisésie C/ Triimes-au la Cernăuţi pre socrul său Dediul spatariul di-i purta M,P/ Dédiul spătariul B,C/la Cernăuţi ⟨puindu-l D⟩ staroste D,E,G// 12 trebile despre B,C/ a eşi din Iaşi B,C/ ar eşi din Eşi, îndată M,P// 13 timpiné C, întimpene B, întimpiné D,E,G/ oaste B, oastea C/ moschicească B,C/ şi să-l ia M,P// 14 21]22 C,D, *lipseşte* B,E,G,M,P/ Însă un lucru foarti îl înpiedeca M,P/ înpiedeca B,C/ de să zăbăviia B,C, *lipseşte* E,G// 15 capegi-başia B,C/ Iaşi B,C/ banii B,C/ *lipseşte* de sta M,P//16 nu putea să purceadă B,C/ *după* purceagă *ad.* din Eşi M,P/ başia B,C/ în Iaşi B,C]acole M,P// 17-20 *lipseşte* Ce au scos...pecum s-au pomenit mai sus. M,P//17 Ce B,C/ atuncea B,C/ omul să dea ⟨cîte E,G⟩ B,C,E,G/un]cîte un D// 18 cu¹]şi G/ pecetluiturile G/ iscăliturile C/ boiarilor zlotaşi să fie G/ce B,C// 19 strîngînd]stingînd D/bani B,C/ féţe B,C//19-20 au orînduit, cine dedés⟨e⟩ un leu să mai dea 5 lei G/*lipseşte* năpăsştii B,C,E// 20 didésie B,C/da]mai da C, să mai de E/cinci lei B,C,D,E/precum B,C/ pomenit]scris C,D, şi mai scris B,E,G//

f. 320 Ş-au pornit pe capegii -/başe la Gălaţii să aştepte acolo, să-i pline⟨a⟩scă zlotaşei banii, şi el cu gînd ca cela să ĭa în sus, să-ş cauté tre⟨a⟩ba.

22. Brîncovanul, de cesştea lucruri a lui Mihai-vodă simţindu, de moscali, pe taină au înşteinţat prietini⟨i⟩ di la saraiul înpărătescu. Neştiind vizirul nemic, au triimis înpăratul un om al său din casă teptilu, di au înblat în Moldova şi-n Ĭaşii peste tot locul, şi nu l-au ştiut, nice l-au priceput nimé. Ş-au mărsu şi la Focşeni di cie parte, la boĭarii pribegii, la Ilie Ca⟨n⟩tacozino şi la Catargiul, de i-au întrebat de ce au fugit şi cum ĭasté Mihai-vodă; că de dînşei nu s-au ferit şi le-u spus că-i triimis de la înpărăţie. Ci acei boĭarii atunce taré s-au jăluit de Mihai-vodă ş-au spus că înblă să s⟨ă⟩ haine⟨a⟩scă.

Deci acel om înpăr⟨ă⟩tescu cum au mărsu la înpăratul de i-au spusu-i, înpăratul îndată au triimis la vizirul di i-au spus că Mihai-vodă ĭasté hain şi s⟨ă⟩ nu scapé, că, de⟨-a⟩ scăpa, cap n-aré.

---

1 Şi au B, C/pre capegi-başĭa B,C/ Gălaţi B,C/ Dar mai pi urmă au socotit şi au triimes pre capigi-başa M,P// 2 să pliniască D/ pliniască C, înpliniască B,E,G/ Zlotaşii B,C/ el]Mihai-vodă E,G/ acela B,C// 2-3 şi zlotaşii ⟨zapcii P⟩ să-i înplinească banii, însă cu scopus ca acela ca, după acee, el îndată să purceagă la moscali în sus. M,P// 3 *după* sus *ad.* pre Siretiu G/ *lipseşte* să-ş cauté tre⟨a⟩ba M,P/ caute triaba B,C]de triabă G/ *după* triaba *ad.* să să ducă la moscali C,D// 4 22]23 C,D, 21 E, 27 M, 14 P, *lipseşte* B,G/ Brîncoveanul-vodă C,D,Iar Brîncovanul-vodă B, Iar Brîncoveanul-vodă E,G/aceste B, acéste C//4-6 Brîncovanul au sîmţît di toati aceste încă şi mai nainti şi au înştiinţat pre prietinii săi în taină ce era la saraiul ⟨sarascherul P⟩ înpărătesc M,P// 5 simţind B,C/ pre B,C/ înştiinţat pre priĭatinii săi de la B,D,E,G/ înştiinţat priiatinii săi de la C// 6 Şi neştiind E,G/ veziriul B, viziriul C/ nemică B,C//6-7 Şi viziriul nimică n-au ştiut ⟨nu ştie P⟩ Triimis-au înpăratul omul său la viziriul ⟨tiptil M⟩ de au umblat M,P// 7 un]pre un E/ teptil B,C,E/ în]prin toată M,P/ di au înblat]de au vinit B,C,E,G// 8 şi în Iaşi B,C/ *după* Iaşi *ad.* şi au umblat E/preste B,C// 8-9 Fost-au şi în Eşi şi nimi nu l-au priceput. Mers-au M,P/ *după* locul *ad.* şi au umblat/ *lipseşte* l-au ştiut, nice B,E, ştiut, nice l-au G//9 Şi au B,C/ Focşani B,C/ di céĭa B,C// 10 pribégi B,C/ Cantacozino B,C/ Ilie Catargiul B,D,E,G,M,P// 11 de[1]şi M,P/*lipseşte* de[2]pentru M,P ,*lipseşte* B,E/ di cé C/fugit din Moldova şi în ci chip esti şi să poartă Mihaiu voevoda M,P/ iaste B,C// 12 dînşii B,C/li-au spus B/ *lipseşte* şi le-u spus...înpărăţie C/ că-i]că iaste B,D,E,G,P/ trimis B/ înpărăţiĭa B]înpăratul M,P// 13 Ce B,C/aciĭei B/ boĭari B, boiari C/ atuncea B,C/ tare B,C/jeluit B,C/ şi au B,C//13-14 Şi atunce boerii ⟨aciĭa P⟩ foarti tari s-au jăluit acelui triimes pre Mihaiu voevoda şi i-au spus şi aceasta cum că umblă Mihaiu voevoda să să hainească la moscali M,P//14 că]cum că B,E,G/ umblă B,C/să hainiască B,C// 15 Decii B,C/ *ante* Decii: 22 E, 23 G/înpărătescu B,C/ la Ţarigrad la înpăratul E,G//15-17 Mers-au acel om înpărătescu ⟨la Ţarigrad M⟩ şi au spus înpăratului, iar înpăratul îndată au triimis la viziriul şi⟨de P⟩ l-au înştiinţat cum că Mihaiu voevoda M,P// 16 de au spus înpăratului ⟨iar înpăratul G⟩îndată B,E,G/ spus C/ trimis B/ veziriul B, viziriul C/de B//17 iaste B,C/ să nu scape B,C/că de va scăpa i s-a ⟨i să va E,G⟩ duce capul B,E,G, că de va scăpa, capul i-a tăĭa C, că de va scăpa, viziriul apoi cap n-aré D]că apoi cu capul îş va da samă M,P//

23. Decé vizirul îndată au răpedzit un capegi-başea cu mazilie la Isuf-paşea saraschervl de la Tighinea, scriind
f. 320v numai să prindză pe Mihai-vodă, că de⟨-a⟩ / scăpa, capul i-a tăĭa. Ce Isuf-paşea îndată noaptea au gătit 300 de spahii cu alai-bei, înpreună cu capegii-başea, de l-au lovit făr⟨ă⟩ vesté, de l-au prinsu.

24. Mihai-vodă atuncea aştepta să-i sosească carte de la socru-său, pecum joimerii au trecut Cirimuşul în ceasta parte, şi el să purce⟨a⟩dză din Ĭaşii. Şi-ntr-acea dzi ce-u sosît turcei cu mazîlie în Ĭaşi au sosit şi carte de la socru-său Dedul, că joimirii la Cirimuş stau gata să tre⟨a⟩c⟨ă⟩, şi le-u dat şi cîte un leu de cheltuial⟨ă⟩, la 400.

Décii Mihai-vodă, vădzînd că l-au apucat turcii în Ĭaşii, au şi răpedzit la Dedul, de-u fugit în Ţ⟨a⟩ra Leşască, şi s-au întorsu şi joimerii înapoi. Atunce, de-r hii avut Mihai-vodă cumpăt bun, să fie mai grăbit lucrul şi s⟨ă⟩ nu fie ştiut pre mulţii acel sfat, ar hi avut vremea bun⟨ă⟩

---

1 23]24 C,D 28 M, 15 P, *lipseşte* B,E,G/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul B, viziriul C/ răpedzit]triimis E,G, şi triimes M,P/ başĭa B,C// 2 cu mazilĭa lui Mihai-vodă la Iusuf-paşĭa B,E,G,M,P/Iusuf-paşe C/saraschervl B,C/ de la]de C,M,P/scriindu-i B,C,E,G,M,P// 3 numai]numaidecît G,îndată M,P/să]să-l C/ pre B,C/voevoda M/ de va scăpa B,C,D,E,G//4 îi va tăĭa D,G, i-a tăe lui Iusuf-paşa M,P/ *lipseşte* Ce M,P/ Iusuf-paşa C, Iusuf-paşĭea B, Iusup-paşa M, P/ trii sute B,C/ *lipseşte* de P// 5 cu²]şi cu E,M,P/ capegi-başĭa B,C// 5-6 l-au lovit fără de véste pre Mihai-vodă, de B,G, l-au lovit pre Mihai-vodă fără de véste C,D/capegi-başe de au mărsu fără de véste la Mihai-vodă de l-au prinsu E/capegi-başa, cari viind fără di vesti au prinsu pre Mihaiu voevoda M,P//6 *după* prinsu *ad.* şi l-au mazilit D// 7 24]25C,D, 30 M,*lipseşte* B,E,G,P/Iară Mihai-vodă B,C,E,G/ atuncea]într-aceĭa zi M,P/aştepta scriso⟨a⟩ri de la socrul său Dédiul M,P// 8 de la socru-său carte C/ *după* socru-său *ad.* Dediul spat⟨ar⟩ G, Dédiul spătar; şi viind carte D/precum B,D, *lipseşte* M,P/joimirii B,D/ au trecut]trecusă M, triimisăsă P// 9 *lipseşte* şi M,P/el]Mihai-vodă B,D,E,G,M,P// 8-9 *lipseşte* pecum... să purce⟨a⟩dză din Iaşii. C/ era gata să purceadă din Eşi ⟨în ceasta parte P⟩ la joimiri M,P/ purceadă B/Iaşi B/Şi într-acĭa B, Într-acea C//10 ce au sosit B,C]de au vinit E/turcii B,C/mazilĭa B, mazilie C// 9-12 Şi chĭar atunce au vinit şi turcii în Eşi cu mazilie. Vinit-au lui Mihaiu voevoda scrisoari di la socrul său Dediul, înştiindu-l că joimirii stau gata la Cirimuş şi lí-au dăt şi cîti ⟨un leu P⟩ di cheltuială la patru suti joimiri M,P// 10 *lipseşte* în Iaşi C/au sosit şi de la socru-său Dédiul spătariul carte, că C/cartea B// 11 Dédiul spătariul B,D,E,G/ stau gata la Cirimuş C/triacă B,C//12 li-au C/ li-au dat şi de cheltuială cîte un leu de om, la patru sute de oameni B,E,G/ la patru sute de oameni D/ *după* patru sute *ad.* ce şi el să purceadă din Iaşi C// 13 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ voevoda M/văzind aşĭa D//14 Iaşi B,C/ au şi răpezit ⟨au şi triimis E,G⟩ în grabă la socru-său Dédiul spătariul de au fugit B,E,G/îndată au triimes la socrul său Dîediul să fugă în Ţara Leşască M,P/ Dédiul C, Dédiul spătar D/ de au C/ Ţara B,C// 15 joimirii înnapoi B,C/ Atuncea B,C/ *ante* Atuncea: 23 E, 24 G/ de ar hi C, de ar fi B//15—4 *lipseşte* Atunce ... s-au înşelat, de l-au prinsu. M,P// 16 să fiie B/ să nu fie B,C// 17 mulţi B,C/ acel]de acel G/ ar hi]au A,B,C,D,G, şi au E/ vrémĭa B, vréme C/bună B, C//

ș-ar hii apucat de-r hii scăpat. Numai era mulții sfetnici, și era plín locul, și socotie că pîn' n-a agiurge capegi-bașe cu birul la Țarigrad nu l-or mazîli. Și mai mult cu acel gînd s-au înșelat, de l-au prinsu.

25. Decé turcei. cu maré straj⟨ă⟩ și groază, l-au luat de l-au pornit la Tighinea și de la Tighinea la Țarigrad, de
f. 321 l-au / închis în Edicula cu maré, mare urgie, care nime nu mai dzice c-a vide lumea.

Capegi-bașea carei strîngea birul în Gălați au apucat de-u luat de la boiarii zlotași numai 10 pungii de bani și le-u dus la Țarigrad, de le-u dat la visterie înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă.

26. Aici în Iași au pus capegi-bașea, care luas⟨ă⟩ pe Mihai-vodă, camaican pe Ion Buhuș logofătul. De domnie nu s⟨ă⟩ știe cine iasște, făr⟨ă⟩ cît trăgea nedejdea lui Antiohi-vodă, știindu-l că-i mazîl acolo.

Iară boiarii cei pribegii din Țara Munteniiască, Ilie Ca⟨n⟩tacozino visternicul și Ilie Catargiul vis⟨ternicul⟩, cum au înțeles de luarea lui Mihai-vodă din Iași, s-au și bucurat cu nedejdea că iasté Antiohi-vodă domnu. Ș-au trecut în grab' în ceasta parte, la Focșeni și, făr⟨ă⟩

---

1 și ar fi apucat de ar fi scăpat B,C/ mulțiij]prea mulți G/ mulți sfétnic[1] B,C//2 *după* locul *ad.* pretudindinea C/ socotiia B,C, socotiia Mihai-vodă E/ pînă B/ pînă nu va C/ bașia B,C///3 cu birul]cu banii birului E,G/ mazîli B,C/ nu-l vor mazili D// 4 gînd]sfat G/ *ad. marginal* gînd C/ l-au prins turcii G// 5 25]26 C,D, 24 E, 33 M, *lipsește* B,G,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ turcii B,C/ mare straje B,C/ groază și straji M,P/ l-au ⟨au M,P⟩ luat pre Mihai-vodă D,E,M,P// 5-8 *lipsește* Decé... dzice c-a vide lumea. G//6 de[1]] și M,P/ și] iar M,P/ de[3]] și B,C,E,M,P//7 cu mare urgiie B,C,E,M,P/ care]și M,P/ nimé B,C//8 dzicea B, zicea C/nu mai dzicea că va mai eși de la închisoare și a mai videa lumea E/ că a ⟨va D⟩ mai videa B,C,D,M,P//9 Iar capegi C,E,G/ bașia B, bașe C/ care B, careli C/ birul]banii birului E,G/de-u]de au B,C//10 zéce pungi B,C/ li-au dus B,C// 10-11 li-au dus la visteriia înpărătească M,P// 11 li-au dat B,C/ visteriia B, vistierie C/ înpărătiască B,C// 12 26]27 C,D, 25 E,G, 35 M, 17 P, *lipsește* B/ Aicea în Iași C/ bașia C/ luasă pre C//12-13 Iar în Iași capegi-bașia, care luas⟨ă⟩ ⟨au luat G⟩ pre Mihai-vodă au pus caimacam B,E,G/ Capigi-bașa acela ce-au luat pre Mihaiu voevoda din Eși au pus caimacami în Eși pre M,P// 13 caimacam C/pre B,C/ log⟨o⟩fătul B/13-14 De ⟨Și de E,G⟩ domniie iară nu să știia B,E,G/ Iar de C/ nu să știie C/ Iar domnu nu să știe cari a vini ⟨cini a fi P⟩ fără de cît M,P// 14 iaste B,C/ fără C/ fără de cît numai trăgea B,E,G/ nedejde B,C//15 lui]de M,P/ Antiohii B,C/ voevod M/ știindu-l]boiarii știindu-l C/ *lipsește* că-i M,P/ că iaste ⟨că-i C⟩ mazil acolo la Țarigrad ⟨Poartă D⟩ B,C,D,E,G/ acolo]la Țarigrad M,P// 16 Iar B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* cei M,P/ pribégi B,C/ Munteniască B,C// 17 Cantacozino B,C/ vistérnicul[1] B, vistiiarnicul[1] C/ *lipsește* visternicul[1-2] M,P/ vist⟨iernicul⟩[2] C, *lipsește* B,E,G//18 înțăles B,C/ cum au auzit că au luat turcii pre Mihai voevoda, îndată s-au și bucurat M,P// Iași B,C/ *lipsește* și B,E,G//19 nedejde B,C/ iaste B]va fi C, a fi M,P/ Antiohii B,C/ domnu Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P/ Și au C, Și au și B,E//20 grabă B,C/ *după* parte *ad.* în Moldova B,E/ Focșani B,C/ fără nici B, fără de nici C,D,E,G//

nicé o poroncă, au şi-nceput a prinde ş-a lega ş-a bate pe oameni⟨i⟩ lui Mihai-vodă ce s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ cu slujbe acolo şi a lua bucateli a boerilor lui Mihai-vodă caré să dedes⟨ă⟩ în laturi. Prins-au şi pi un grec, nepot de sor' lui Iordachi Rusăt vornicul, de l-au bătut şi l-au înbrăcat cu-n sucman negru şi l-au triimis de l-au închis la Cetate la Ne⟨a⟩mţu. Şi multe lucruri făr⟨ă⟩ de calé făcea. Ş-au mărsu la Ĭaşii, dîrjii şi sămeţii, aşteptînd din ce⟨a⟩s
f. 321[v] în ce⟨a⟩s să le vie cărţii de la / Ant⟨i⟩ohie-vodă, să fie cămăicani.

27. Atunce au trecut pen Ĭaşii, de la Po⟨a⟩rtă, un un ag⟨ă⟩ înpăr⟨ă⟩tescu la marginé. la Cernăuţii, în cai de olac, de au măsurat locul din mijlocul Prutului, de la Orăşeni. Au pus pe un om pe gios, de au mărsu pîn-în tîrgu în Cernăuţi, şi aga turcul alăturea cu dînsul cu ceasornic, ca s⟨ă⟩ vadză cîte cesuri au călcat moscalei hotarul, cîndu au vinit de au luat pe Şfed. Şi s-au aflat opt cesuri c-au călcat hotarul. Întrebatu-l-au cămăicanei pe acel turcu, doar ştie să spuie pe ciné or să puie domnu aice, şi n-au ştiut nemic să spuie.

---

1 *după* poroncă *ad.* a nemărui C,D/ au şi început B,C, au început E,M,P/ şi a lega şi a bate B,C// 1--2 început a prinde, a bate şi a lega pre oamenii M, început a bati, a prăda pre oamenii P// 2 pre oamenii B,C/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* şa-i lega P/ ce]carii M,P/ să tîmplase B, să tîmplasă C/ să tîmplas-acolo G/ slujba B,E,G// 3 a luoa B,C, a luat G/ luat-au şi M,P/ bucatele B, bucateli C]vitile M,P/ a boiarilor B, a boiarilor C]a oamenilor P/voevoda M/ carii să didésie B,C//3–4 *lipseşte* caré să dedes-în laturi M,P// 4 Prins-au atuncea B,C,D,E,G/ pre B,C// 5 vornicului D/ *lipseşte* vornicul, de M,P/ *lipseşte* şi M,P//6 cu sucman B,E,G/ *lipseşte* negru E,G/ şi]apoi M,P/ trimis B/ de]şi M,P/ la ⟨în M,P⟩ Cetatea Niamţului G,M,P// 7 Niamţu B,C/ Şi şi alti multi M, Şi aşa multi alti P/ *lipseşte* lucruri P/ fără cale B, fără calé C/ făcea]au făcut B,E,G,M,P//8 Şi au mărsu la Iaşi B,C]După ⟨Şi după P⟩ acee au vinit la Eşi M,P/ dîrji şi simeţi B,C// 8-9 ceas[1–2] C//9 *lipseşte* le M/ viie B/ cărţi B,C/ Antiohii B, Antiohi C/ voevoda M/ să-i fie E//10 caimacami B,C//11 27]28 C,D, 26 E, 37 M, 18 P, *lipseşte* B/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ prin Iaşi C/ prin Iaşi un turcu mare de la Poartă, agă înpărătescu B,E,G/ Poartă C// 11-12 Trecut-au prin Eşi un agă di la Poartă M,P//12 agă înpărătescu C/ *lipseşte* înpăr⟨ă⟩tescu M,P/ margine B/ Cernăuţi B,C//13 olacu B,C]mezil E, menzil G//14 Orăşîeni B, Orăşéni C/ Şi au pus E,G,M,P/ pre[1–2] B, pre[1] C/ *după* mers *ad.* pre jos M,P/ pînă B,C//15 turcul cu ceasornicul alăturea P/ *lipseşte* cu dînsul M,P/ ceasornicul B, ceasornic C, ceasornicul în sîn E,G//16 să C/ să vază B/ ceasuri C/ moscalii B,C/ hotarul Moldovii C, *lipseşte* M,P// 17 cînd B,C/ pre şvezi B,C,D,E/ ceasuri B,C// 18 că au călcat hotarul B,C, *lipseşte* M,P/ Întrebat-au caimacamii ⟨boiarii caimacami E⟩ atuncea pre acel turcu agă, doară B,E/ boiarii caimacami C,D,G/ Caimacamii au întrebat M,P/ pre C//19 turcu]turcu agă C,D,G, agă M,P/ doară C/ *lipseşte* doar ştie să spuie pe M,P/ ştiie B/ să spue C, să le spue E,G, să le spuie B/ să le spuie pre cine va înpărăţiia să puie domnu aicea în Moldova D/ pre cine vor să puie ⟨pue C⟩ B,C,G] cini va să fii domnu M,P/ aici B]aicea în Moldova C,G, în Moldova M,P// 20 şi n-au ştiut]ci nişi el n-au ştiut M,P/ *după* ştiut *ad.* acel turcu agă C/ nemică B,C/ *lipseşte* nemic să spuie M,P/ să le spue E,G//

28. Strînsu-s-au toată boĭarimea la Ĭași ș-au întrat în maré grij⟨ă⟩, să nu puĭe de la Po⟨a⟩rtă vrun pașé sau să nu vie să mai ia nescaréva boĭarii la Po⟨a⟩rtă. Vădzind c-au luat pe Mihai-vodă cu maré urgie și cu nume de hainlîc, și vesté de domnu nou nu le vine, să mira ce or faci.

Sfătuĭa unei să fugă într-alte țării: alții sfătuia să s⟨ă⟩ bej⟨ă⟩ne⟨a⟩scă la munții. Ce apoi au scris și la Brîncovanul, cu rug⟨ă⟩minte să-i sfătuiască ce-or facé și, de hii audzit ceva, ori de biné, ori de rău, să le fac⟨ă⟩ șt⟨i⟩re.

Deci Brîncovanul le-u răpedzit de olac și le-u scris/ f. 322 să nu poarte nice o grij⟨ă⟩, că făr⟨ă⟩ zăbav⟨ă⟩ vréme le va vini vesștea că le-u pus Po⟨a⟩rta domnu. Iară de celi reli ce socotescu, nu-s nice de uneli, că așe are el veste de la capichihăi. Și așea le-u mai ĭeșit boĭarilor grijea.

29. Atunce poroncit-au vizirul lui Ant⟨i⟩ohi-vodă să grijască trei sute de pungii de bani, să-l puĭe domnu, că

---

1 28]29 C,D, 39 M, 19 P, *lipsește* B,E,G/ boerimea C, boĭarimea atuncea B,E,G/ și au întrat B,C, și toți au întrat M,P// 2 mare grije B,C/ grije, temîndu-să să nu le pui pașe di la Poartă, în loc di domnu M,P/ de la Poartă B,C, *lipsește* G/ vreun C/ pașîa B,C, pașe în Moldova E,G// 3 sau să mai viie B,E,G/ *lipsește* sau să nu vie... la Po⟨a⟩rtă. M,P/ niscariva B, niscaiva D,E, pre niscaiva C/ boĭari B, boiari C/ Poartă B,C// 4 Vădzind]Știind M,P/ că au luat B,C/ pre B,C/ voevoda B/ mare urgiie B,C// 5 hainlîcu B/ véste B,C/ nou]cine ĭaste B,E,G/ nu le mai viniĭa D,M,P/ vine B, viniĭa C/ *lipsește* să mira ce or faci M,P/ face B,C// 7 Și sfătuĭa B,D/ unii B,C/ țări B,C/ iar alții C,D,G// 7-8 *lipsește* Sfătuĭa... la munții. M,P// 8 să să bejeniască B,C/ munți B,C/ Ce au socotit apoi ⟨apoi au socotit G⟩ și au scris la Brîncoveanul-vodă E,G/ *lipsește* și B// 9 Brîncovanul ⟨Brîncoveanul C,D⟩-vodă B,C,D/ Scris-au toți boerii ⟨cu toții P⟩ la Brîncovanul, domnul muntinéscu, cu mari rugăminți M,P/ rugăminte B,C/ce vor face D/ face B,C//10 de a fi auzit B, de va fi auzit C,D,E,G, de auzi ceva P/ bine B,C/să le facă știré B,C]să-i înștiințéze E,G,M,P// 12 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Brîncovanul ⟨Brîncoveanul C,D⟩-vodă B,C,D/li-au[1-2] B,C/ olacu B/ Decii Brîncoveanul ⟨-vodă G⟩ li-au scris și li-au trimis în grabă de i-au înștiințat să nu poarte E,G// 12-14 Brîncovanul le-au scris și au trimes di olac, adiverindu-le să nu poarti grijă ⟨di nimică M⟩ că fără zăbavă le ⟨va P⟩ vini veste M,P// 13 nici o grije B,C/ fără zăbavă B,C, fără de zăbavă D,E//14 li-a vini véste B/ *lipsește* vini C/ véste C/ le-u]li-au B,C/ le va pune G/ le va pune înpărăția domnu E, li-au pus domnu ⟨di M⟩ la Poartă M,P/ Poarta B,C/ Iar B// 15 di céli réle C, din céle réle B/ de]pentru M,P/ socotescu ĭei⟨ei E,G⟩ B,E,G/ nu-s]nu sînt D,E,G// ce-au socotit ei, nici di unile nu sînt, fiindcă el așa are vesti M,P/ nici B,C/unili B/așĭa B, așa C//16 véste B,C/capichihăile lui B,C,D,E,G/ așĭa B, așa C]într-acest chip M,P/le-u]li-au B,C/ eșit B,C//17 grijĭa B, grije C// 18 29]30 C,D,G, 41 M, 20 P, *lipsește* B/Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Poroncit-au atuncea G/veziriul B,viziriul C/Antiohii B,C/voevoda M//19 grijască]gătĭască M,P/ trii sute C]patru sute B,E,G/*lipsește* de[1-2] M,P/pungi B,C/să-l]și să-l M,P/domnu în Moldova B,C,D,E,G/ că]dzicîndu că E//

alții dau cincii sute. Antiohi-vodă socotie că n-or puné pe alții, avînd el nume bun de la țar⟨ă⟩, și numai pe dînsu or puné. Ș-au răspunsu vizirului că el mai mult de o sută șindzăci de pungii n-a da, că țara ĭasté sărac⟨ă⟩, și el nu po⟨a⟩té s-o jăcuiască.

30. Decé vizirul, văzdind acel răspunsu de la Antiohi-vodă, au chemat pe Niculai Mavrocordat tărdzimanul, ficiorul lui Alixandru Exapărîtul, tărdzimanului celui bătrînu, și i-au dzisu-i: „De vré⟨me⟩ că Antiohi-vodă n-au vrut să dea trei sute de pungii să fie domnu, iată că tu ĭesștii tărdziman, slug⟨ă⟩ înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă, credincios, și-ții dau ție domnie, făr⟨ă⟩ nice un ban". Și l-au înbrăcat cu căftan.

31. Iară dup⟨ă⟩ ce s-au trecut trei, patru dzilé dup⟨ă⟩ ce au înbrăcat căftan, făcut-au vizirul un izvod la cîté locurii
f. 322^{v} trebuíe să dea bani Neculaiu -/ vodă, carei cuprind acel izvod opt sute de pungii de bani. Și l-au făcut de-u dat toți banii în grabă. Și cu ce-u mai cheltuit cu casa lui, pîn-a purcede de acolo, s-au făcut apro⟨a⟩pi de o mie de pungii de bani.

32. Atunce tată-său Alicsandru Ecsapărîtul, șădzind

---

1 dau]da și M,P/cinci M,P/ Iar Antiohii B,C,E,G/ voevoda M/ socotiía B,C/ că pre alții nu vor puni domnu M,P/ n-or]nu vor C//2 pre C/ *după* alții *ad.* la domniía Moldóvii B,E,G/ numé C/ de la]în M,P/ țară B,C/ și numai]ci tot M,P/ pre dînsul l-or ⟨îl vor C,D⟩ pune B,C,D//3 Și au B,C] Și pentru acee M,P/ veziriului B, viziriului C/ că]cum că M,P/ mai mult de trii sute și cîndzăci de pungi de bani B/ de]decît C,M,P// 4 și cinzăci C/ *lipseşte* de M,P/pungi de bani C,D,E,G, pungi bani M,P/ nu va da C/ că] fiind M,P/ iaste B,C, *lipseşte* M,P/ săracă B,C//5 nu poate să o jecuiască B,C// 6 30]32 C, 31 D,G, 42 M, 21 P// *lipseşte* B/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul B, viziriul C/ *lipseşte* văzdind... vodă M,P/ *după* văzind *ad.* așa B,E,G/ Antiohii B,C// 7 chiemat pre Nicolae B,C/ Marvocordat A/terzimanul B,C, a tărzimanului M, tărziman P/ ficior lui D,P// 8 Alexandru B/ Exaporitul, terzimanului B,C/ *grecește*: Exaporitul G/bătrîn B,C//9 și i-au zis B,C,G/ De vréme B]de va vrea C, De vii vrea D/ Antiohii C/voevoda nu vra M//10 trii C]cinci E,G/*lipseşte* de M,P/ pungi de bani B, C,D,E,G, pungi bani M,P/ *după* domnu *ad.* în Moldova B,C,D,E,G/ ești terziman, slugă înpărătiască B,C// 11 credincioasă P/ și-ți C/ și îți dau ție B,E]ții îți dau M,P/ domniía B/ *după* domniía *ad.* în Moldova D//12 fără de nici B,C,D,E,G/ Și îndată M,P/ *după* caftan *ad.* să fiie domnu în Moldova B,E,G, și l-au pus domnu în Moldova C//13 31]32 C,D, 43 M, *lipseşte* B,G,P/ Iară după ce au trecut trii B,C,D,E,G, *lipseşte* M,P/zile B,C/după B,C//13-14 După patru zili au făcut viziriul M,P//14 caftan C, caftan de domniíe B,D,E,G/ veziriul B, viziriul C/la] în P/ cîte locuri B,C/ *repetă* la cîte locuri D// 15 trebuíe]să cade M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M/care cuprindea B,C/*lipseşte* acel izvod C/cari izvod cuprinde M,P//16*lipseşte* de$^{1-2}$ M, de^{1} P/pungi B,C/de-u]de au B,C/au dat în grabă toți banii acie M,P//17 Și]Deci M,P/ ce-u]ce au B,C/lui]sa M,P/pînă a purcéde B,C/*lipseşte* pîn⟨ă⟩a purcede de acolo P//18 de acolo din Țarigrad C,D,E/de acolo]din Țarigrad G, *lipseşte* M/ aproape de B,C, *lipseşte* M,P/miíe B/*lipsește* de^{2} M,P/pungi B,C/*lipseşte* de^{3} M//19 32]33 C,D,*lipseşte* B/Atuncea B,C/Alexandru Exaporitul B, Alexandru Exaporitul, terzimanul ⟨*lipseşte* terzimanul G⟩cel bătrîn C,E,G/șezînd B,C//19-r. 8 din p. urm. *lipseşte* Atunce tată-său... din Țarigrad. M,P//

la gazdă, nemic nu ştie de fiiu-său, c-au luat domnie. Şi cum au înţeles, au şi-nceput a plîngé ş-aş da palmé pesté obraz, ş-aş zmu[1]gé părul din cap şi din barbă, ş-a blăstăma pe fiiu-său, căci au priimit domnie, şi a dzicé că din ce⟨a⟩-sul acesta ĭasté casa lui stînsă, de vréme că s-au amesştecat la domnie. Şi fiind şi bătrîn, n-au trăit doo săptămîni ş-au murit. Încă n-apucas⟨ă⟩ Neculaiu-vodă să purce⟨a⟩-dză din Ţarigrad. Iar în locul lui Neculaiu-vodă au pus tărdziman pe frate-său, pe Ion.

33. Triimiţind Neculaiu-vodă cărţii în ţar⟨ă⟩ de domnie noo, au triimis şi nisşté oameni a lui, greci. Arătatu-s-au la toţi cu blîndeţé şi cu mil⟨ă⟩. Atunce Ilie Ca⟨n⟩tacozino şi cu Ilie Catargiul, cum au înţeles că nu-i Ant⟨i⟩ohi-vodă domnu şe-i Neculaiu-vodă, s-au şi spăriet
f. 323 de faptelé lor celé nebune / ce făcus⟨ă⟩, pecum mai sus s-au pomenit. Bogată ruşini le ĭera ! Ş-au şi-nceput a fugii în Ţ⟨a⟩ra Munteniască.

Şi Neculaiu-vodă, neştiindu-i c-au vinit în Moldova, le-au scris cărţii de l⟨e⟩-au triimis pen Ţara Muntene⟨a⟩-scă, cu adeverinţă bun⟨ă⟩, ştiindu-i că sînt acolo, să-i

---

1 nemică nu ştiia B,C/de fiiu-său Nicolae Mavrocordat terzimanul ⟨Nicolae-vodă C⟩ că au luat domniia Moldovii B,C,D,E,G// 2 înţăles B,C/ cum au şi început a plînge şi a-ş da palme preste B,C//3 şi a-ş zmulge B,C/ ş-a]şi a B,C//4 pre C/ pre fiiu-său Nicolae-vodă B,G/ căci]pentru căci B, pentru cé E,G/ domniia B,C/ dzice B, zice C/ ceasul B,C// 5 iaste B,C/ de]din B,C,D,E/ amestecat C, amestecat fiiu-său B,E/ *lipseşte* G// 6 domniie B,C/ doao B]mai mult de doao C//7 ş-au]şi au B,C/ Şi încă nu apucasă B,C,E,G/ Nicolae B, Neculae C/ purceadă B,C//8 *repetă* din B/ Iară B/ Nicolae B,C//9 au pus înpărăţiia ⟨Poarta D⟩ terziman C,D,E,G/ terziman B/ Viziriul în locul lui Nicolai voevoda ⟨Mihaiu-vodă P⟩ au pus tărziman M,P/ pre[1] C;*lipseşte* pe[2] C,G/pre frate-său Ioan-vodă B,E/pre Ioan fratile lui Necolaiu voevoda M,P// 10 33]34 C,D,45 M, 22 P, *lipseşte* B,G/Iară atuncea trimiţind B,E,G/ Nicolae B/Iară Nicolae-vodă, trimiţind în ţară cărţi de domniie C/cărţi în Moldova, în ţară B,E,G/ de domniie B//10-12 Necolaiu voevoda au triimes în ţară cărţi de domnii noao şi au triimes şi o⟨a⟩mini de ai săi, greci. În scrisoari au arătat blîndeţe şi milă M,P//11 noao B,C/trimis B/ néşte B,C/ai lui B,C,D/ //11-12 Arătat-au Nicolae-vodă C// 12 blîndéţe B,C/milă B,C/Atuncea B,C, *lipseşte* M,P// 13 Cantacozino B,C/ au înţăles B,C]s-au înştiinţat M,P/nu-i]nu iaste B,D,E,G,M,P// 14 Antiohii B, C/ domnu Antiohii voevoda M,P/şe-i]şi iaste B,C,D,E,G/ *lipseşte* şe-i Neculaiu-vodă M,P/Nicolae B,C/ spăriiat B, spăriiat C// 15 faptele B, fapteli C/céle B,C/ céle fără de calé ce făcus⟨ă⟩ D/ *lipseşte* nebun C/ făcusă B,C/precum B,C//15-16 *lipseşte* ce făcus⟨ă⟩... s-au pomenit. M,P//16 pomenit]scris B,C,E,G/ruşine B]necinste C/era B,C/ Şi au şi început B,C]Şi au purces M,P/a fugi B,C]să fugă M,P//17 în]iar ⟨iarăş P⟩ în M,P/Ţara B,C// 18 Şi]Iar C/ Nicolae B,C/că au vinit B,C/le-u] li-au B,C// 18-3 Necolaiu voevoda n-au ştiut că au vinit în Moldova aceşti doi boeri şi pentru acee le-au fost scris cărţi cu adiverinţă şi le-au fost triimes drept în Ţara Muntenéască ca să-i iasă înnainte la Gălaţi. Iar ei fugînd i-au întîlnit ⟨au întîmpinat P⟩ cărţile la Bacău şi s-au mai îmblînzit M,P// 19 cărţi B,C/li-au trimis B,C/ pin B,C/Munteniască B,C//20 cu]şi cu C/ bună B,C//

ias-înainte la Gălaţi. Deci fugind iar, i-au tunpinat cărţilé la Bacău. Deci văzdind cărţilé lui Neculaiu-vodă, s-au mai înblîndzit şi-au eşit înainte lui Neculaiu-vodă la Gălaţii.

34. Atunce şi Iordachi vornicul Rusăt şi frate-său Manolachi şi alţii mulţii boïarii a lui Mihai-vodă fugis⟨ă⟩, unei în Ţ⟨a⟩ra Leşască, alţii în Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, alţii în Ţara Ungure⟨a⟩scă, temîndu-s⟨ă⟩ c-a lua Ant⟨i⟩ohi-vodă domnie; căci era greşiţi rău lui Ant⟨i⟩ohi-vodă. Ce văzdind cărţi⟨le⟩ lui Neculaiu-vodă scriindu-lé cu blîndeţé, s-au întorsu toţi înapoi cu bucurie. Caré acea bucurie pe urmă au venit în suspinuri şi-n amar, pecum înainte s-a scrie, la rînd.

DOMNIÏA ÎNTÎIU A LUI NECULAIU-VODĂ MAVROCORDAT, FICIORUL LUI ALECSANDRU EXAPĂRÎT,

VL⟨EA⟩TO 7218 ⟨= 1710⟩. CAP 90

f. 323^{v} Zaci⟨alo 1⟩. Dup⟨ă⟩ ce s-au gătitu în Ţarigrad cu domnie, au purces / ş-au venit la Gălaţi. Ş-acolo, dup⟨ă⟩ obicei, i-au ĭeşit to⟨a⟩tă boerimea din Ţara de Gios înainte.

---

1 iasă B,C/ înnainte BC/ Decii B,C/ fugind C/ iar]ĭei B,C, ei D,E,G/timpinat B C,D, întimpinat E,G//1-2 cărţile$^{1-2}$ B,C//2 Decii C]Şi B,E,G/ Nicolae B,C//3 şi au C/înnaintea C/ Nicolae C, Gălaţi C/ şi au eşit ⟨şi ei E,G⟩ lui Nicolae-vodă înnainte la Gălaţi B,E,G, *lipseşte* M,P//4 34]35 C,D,E, 48 M, *lipseşte* B,P/ Atuncea C/ *lipseşte* şi G/ *lipseşte* Atunce şi M,P/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G/ *lipseşte* vornicul M,P/ *lipseşte* şi frate-său Manolachi M,P// 5 Manolachi Rusăt D,E,G/ şi şi M/alţi B/mulţi boïari B,C, boeri mulţi M,P/ *lipseşte* mulţii E,G/ a lui]de a lui C/ voevod M/fugisă B,C, încă fugisă M,P//6 unii B,C/ Ţara$^{1-2}$ B,C/iar alţii$^{1-2}$ G/Munteniască B,C/7 Unguriască B,C//7-8 *lipseşte* alţii în Ţara Ungure⟨a⟩scă... rău lui Ant⟨i⟩ohii-vodă. M,P/ temîndu-să B,C/ că va luoa C, că va lua D, că a fi luat B,E, că ar fi luat G//8 Antiohii$^{1-2}$ B,C/ domniïa B,C/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D// 9 Ce văzdind] Iar dacă au văzut M,P/ cărţile B,C/Nicolae B,C/voevoda M/ scriindu-le B,C, *lipseşte* M,P//10 blîndeţe B,C/s-au]apoi s-au M,P/ toţi]cu toţii P, cu toţii în Moldova M/înnapoi C/ înnapoi toţi B,G/ bucuriïe B/ Care B,C// 10-12 *lipseşte* înapoi cu bucurie... la rînd. M,P/ acĭa B//11 bucuriïe B,C/ *repetă* Care acea bucuriïe C/ acea bucurie s-au întors de au venit G/ pre B,C/ pe urmă s-au întorsu de au venit E/ şi în B,C//12 precum înnainte s-a scriïe la rîndul său B, precum s-a scrie înnainté la rînd C/să va scrie istoriïa la rînd D/ să va scrie la rîndul său G/ la rîndul său E//13 întîi B,C/ *lipseşte* întîiu a M,P/ Nicolae voevoda Mavrocordat B,C, Necolaiu Mavrocordat voevod M,P// 14 ficior B,C,E,G,M/ Alexandru Exaporitul C, Alexandru Exaporit D,M,P, Alexandru Exaporitul terzimanul B,E,G//15 vl⟨ea⟩to]în anul B,C,D,G, anul E/ *lipseşte* vl⟨ea⟩to 7218 M,P/ Cap 93 D, *corectat* Cap 93 B, Cap 95 P *lĭpseşte* Cap 90 C,E,G// 16 Zaci⟨alo⟩ C, *lipseşte* B,D,E,G,M,P/ După C, Dupre B] În anii 1710, după M,P/*după* gătit *ad.* Nicolae vodă B,C,E,G/ domniïa B,C//17 şi au vinit pînă la Gălaţi B,C,E,G/ Şi B,C/ dupre B]pre C/ obicĭai B, obiceai C//18 eşit B,C// 17-18 după obiceiu, toată boerime din Ţara di Gios i-au eşit înnainti M,P// 18 toată B/înnainte toată boerimea din Ţara de Jos C/ *după* înnainte *ad.* de s-au înpreonat cu dînsul B,E//

2. Şi-ndată au şi dat cuvîntu mojîcilor să-ş ĭa bani⟨i⟩ înapoi de la boĭarii zlotaşi, care-i dedes-înainte mazil⟨i⟩ei lui Mihai-vodă pecetluţeleli cele de un leu şi năpăsştilé celé cîte 5 lei de leu, ce s-au pomenit mai sus, că scoses⟨ă⟩ Mihai-vodă.

Cé zlotaşi⟨i⟩, unei luas⟨ă⟩ cu datorie ş-apucas⟨ă⟩ de dedes⟨ă⟩ la Mihai-vodă, iară unei luas⟨ă⟩ de pe la oameni şi dedes⟨ă⟩ la capegi-başe ce strînge birul, care s-au pomenit mai sus. Şi Neculai-vodă n-au vrut să ţie în sam⟨ă⟩ nice un ban dentr-acea orînduial⟨ă⟩, nice ce-u dat la Mihai-vodă, nice ce au dat la capegi-başea ce strînge birul. Ş-au poroncitu zlotaşilor, cu maré groa⟨ză⟩, numai să înto⟨a⟩rcă toţi banii mojîcilor înapoi.

3. Decé, cum au purces Neculaiu-vodă din Gălaţii s-au şi rădicat toată ţărănimea Ţărîi de Gios cu jalob⟨ă⟩ asupra zlotaşilor în Tecuci, în Bîrlad, în Vaslui, în Schinteĭa, Pé la toate conaceli, tot divanuri de zlotaşi era cu mojîcii. Şi zlotaşii, ca vai de capeteli lor, înbla şipurindu-s⟨ă⟩ şi ru-

---

1 Iară Nicolae-vodă au şi dat cuvînt B,C,E,G/mojicilor B,C]ţăranilor G,M,P, ţăranilor, mojicilor E/banii înnapoi B,C//2 zlotaşii boeri M,P/ carii B,C]cari bani ii M,P/ didésïe B,C/înnainte B,C, mai înainte M,P/mazilii B,C// 3 voevoda M/ pecetluiţeleli B, pecetluiţelile C, pecetluiturili D,E,G/céle de[1] C]céle cîte de B,D,E, G/ năpăştili céle B]apoi C// 3-5 *lipseşte* pecetluţeleli cele... Mihai-vodă. M,P// 4 céle cîte de B,D,E,G/cinci B,C/ *lipseşte* de leu B,E/ pomenit]scris C/ce mai sus s-au scris că au fost scos Mihai-vodă E,G/scosésïe C]au fost scos B// 6 Ce C, *lipseşte* M,P/Ce boĭarii zlotaşi B,E,G/ Boerii zlotaşi M,P/ unii B,C/luasă bani B,C,D,G/ cu datoriïe B, cu dobîndă cu datoriïe C/ şi apucasïe B, şi apucasă C// 6-8 şi apucasă di au dat banii lui Mihaiu voevoda, alţii luasă banii di la ţărani, dar i-au dat lui capigi-başa ci au strînsu birul înpărătïescu M,P//7 de]de-i G/ didésïe B,C/ iar unii C/iar unii din boĭari luasă de pe la oameni banii şi-i didésïe B,E,G//8 didésïe C/ başïa B,C/ strîngea B/ strîngea banii birului D,E,G//9 pomenit]scris B,D/ care mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au scris G, *lipseşte* M,P/ Şi]Iară B,E, Iar C,G,M,P/ Nicolae B,C/ *după* voevoda *ad.* nimică M/ să ţiie B, să le ţie M,P//10 samă B,C/ *după* samă *ad.* boĭarilor zlotaşi B,E,G/ nici[1-2] B,C/ dintr-acĭa B, dintru acea C/ orînduială B,C/ *după* orînduială *ad.* boiarilor D// 10-11 *lipseşte* nice un ban... ce strînge birul. M,P/ nici[3] B,C/ce-au dat[1] B,C]ce-au dat la vistieriïe, la Mihai-vodă E//11 başïa B, başe C/ *după* başïa *ad.* turcul B,E,G/ strînsésïe C//12 birul]banii birului B,D,E,G/ Şi au B,C]Ce au E,G/ poroncit B,C/zlotaşilor]boĭarilor zlotaşi B,D,E,G/ mare groază B,C//12-13 Ci cu mare groază au poroncit boerilor zlotaşi să întoarcă toţi banii ⟨ţăranilor M⟩ M,P/ ce numai B,E,G// 13 întoarcă B,C/mojîcilor]oamenilor B,E,G, ţăranilor C/înnapoi B,C, *lipseşte* M//14 Decii B,C/Nicolae B,C/ Gălaţi 14-16 *lipseşte* Decé, cum au purces... asupra zlotaşilor M,P//15 ţărănimea] mojicimea B,E,G/ *ad. marginal* Ţărîi de Jos C/cu jalobă C, cu mare jalobă B,E asupra boĭarilor zlotaşi B,C,D,E,G// 16 *după* zlotaşi *ad.* prin toate tîrgurili B,E,G/ în Vasluiu B,C, *lipseşte* M,P/ Scînteïa B,C/ Pe B, Pre C//17 conacele B,C/ *lipseşte* era M,P/ cu mojicii B,C]cu ţărani M, cu boerii, cu ţăranii M,P// 17-2 Şi umbla boerii zlotaşi şipurindu-să ⟨Ca vai de dînşii şi umbla boerii zlotaşi pornindu-i P⟩ şi rugîndu-să ţăranilor; le da zapisă şi ţăranii nu priime M,P// 18 capetile C/ umbla B,C/ *lipseşte* şipurindus⟨ă⟩ şi B,C,D,E,G/ rugîndu-să B//

gîndu-s⟨ă⟩ mojîcilor, şi-ndatorindu-s⟨ă⟩, şi-ntorcînd mojîcilor. Şi le făcea şi zapis, să-i mai aştepte, şi mojîcii nu priimie.

f. 324 Iară după / ce au sosit în Ĭaşii, rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotaşilor, de nu putea răzbii pe uleţi de nărod de oameni, dup⟨ă⟩ cumu-i rîndul prosştimei. Şi zlotaşii apucasă de dedes⟨ă⟩ mulţii ban⟨i⟩ la vis⟨terie⟩ Şi n-ave de und⟨e⟩ întoarce mojîcilor.

Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul şi i-au închis în temniţi cu tîlharii, pîn' ş-au vîndut ce-u avut tot ş-au plătit ţăranilor pîn' la un ban. Deci mojîcii, vădzind acea voe, aşe s-au dîrjit şi s-au însămeţit în toată ţara.

4. A trie dzii, dup⟨ă⟩ ce au sosît în Ĭaşi, au boĭarit dup-obice⟨i⟩u. Pus-au pe Ion Buhuş vel-log⟨o⟩făt, pe Neculaiu Costîn vel-vornic de Ţ⟨a⟩ra de Gios, pe Ion Sturdzea vel-vornic de Ţ⟨a⟩ra de Sus, pe Antohi Jora hatman, pe Ramadan vel-post⟨elnic⟩, pe Ilie Catargiul vel-spăt⟨ar⟩, pe Gavril Miclescul vel-păh⟨arnic⟩, pe Ilie Ca⟨n⟩tacozono vel-vis⟨tiernic⟩; şi-ndată atunci, eşind de la curté, s-au războlit şi pîn'la săptămîna au şi murit,

---

1 mojîcilor]ţăranilor B,C,E,G/ şi îndatorindu-să şi întorcînd mojicilor C, *lipseşte* B,E,G//2 făcĭa B/zapisĭe B,zapise C,D,E,G/ *după* zapisĭe *ad.* că le-or da banii numai B,G, că le vor da banii E/*lipseşte* să-i mai aştepte E/mojicii B, moşicii G]ţăranii C/nu priimiĭa C]nici de cum nu priimĭia B,E,G//3 Iar C/*ante* Iară: 4 B,E,G/ dupre B/*lipseşte* ce E/ *după* sosit *ad.* Nicolae-vodă B,E,G/ *după* sosit *ad.* domniĭa D/Iaşi B,C//3-4 Sosind în Eşi s-au rădicat toţi tîrguveţii asupra zlotaşilor di nu era cu putinţă a răzbi M,P//4 nu putea om să răzbască pre uliţe B,E,G,nu putea om răzbi pre uliţăC, D//4-5 norod mult de oameni ce era B,D,E,G, norod de oameni mult ce era C// 5 *lipseşte* de oameni M,P/ după B,C/cumu-i]cum iaste B,C,D,E, G,cum este M,P/prostimii B,C//5-7 *lipseşte* Şi zlotaşii... mojîcilor M,P//6 apucas⟨ă⟩ C/ didésĭe B,C/ mulţi bani B,C/vistériie B, vistierie C, vistieriĭa domniască D//7 undé B,C/ întoarce C, să întoarcă E,G/ mojîcilor]ţăranilor B,C,E,G//8 *lipseşte* Ce M,P/ Nicolae B,C/ *după* vodă *ad.* pre boĭari B, pre boiarii zlotaşi C, pre unii din boiari E,G/Necolaiu voevoda au bătut ⟨*repetă* au bătut P⟩ pre zlotaşi cu buzduganul; închisu-i-au M,P// 9 temniţă B,C,D,E,G/ *lipseşte* cu tîlharii B,E,G/ pînă B,C/ ce-u]ce au B,C/ *lipseşte* tot B,D,E,G/ tot ce au avut M,P//10 şi au B,C/ ţărinilor A/ *după* ţăranilor *ad.* tot M,P// pînă B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ mojicii B,C]Ţăranii M,P//11 acĭa B/voĭe B,C/ *după* voĭe *ad.* de la domniĭe C/ aşĭa B, aşa C, *lipseşte* M,P/ îndîrjit B,C,E,G/ simeţit B,C,D,E,G// 12 4]5 B,E,G, 2 M, 3 P/ Iară a triĭa zi B,C,E,G/ *lipseşte* dup⟨ă⟩... Iaşi M,P//12-13 după ce au sosit la scaon la Iaşi au boerit pre obicĭai B, după ce au sosit Nicolae-vodă în Iaşi pre obiceai au boerit boiarii C,după ce au sosit în Iaşi la scaon au boerit boiarii după obiceaiu D,după ce au sosît la scaon la Iaşi Nicolae-vodă au boerit boiarii pre obiceaiu G//13 *lipseşte* Pus-au M,P/pre$^{1-2}$ B,C/logofăt C//14 Nicolae Costin B,C/ de Ţara B,C,*lipseşte* M,P/Jos C/pre B,C//15-16 pre$^{1-3}$ B,C/Antiohii B,C/vel-hatman G/postelnic B,C//17-19*lipsesc* V//17 spătar B,C/pre$^{1-2}$ B,C/Gavriil B,C,Gavriliţă P/ păharnic B,C//18 Cantacozino B,C/vist⟨iernic⟩C/îndată B,C/atuncea C]cum M,P/ eşind]au eşit M,P//18-1*lipseşte* şi-ndată... visternic maré G//18-3 vel-vist⟨iernic⟩, pe Ghiorghiţă Mitre vel-stolnic şi pre Manolachi Hrisoverghi comis mare B,E//19 curte C]curtea domniască D/ pînă C//

şi-n locul lui au pus visternic maré pe Ghior⟨ghi⟩ţă Mitre, şi pe ⟨loc gol⟩ stolnic maré şi pe Hristoverghei comis maré.

Şi era mai ales şi mai de cinste şi trebilé toate dup⟨ă⟩ Rămadan pos⟨telnicul⟩. Şi gătie pe Sturdzea vornicul să-l triimaţ⟨ă⟩ sol în Ţ⟨a⟩ra Munteniască. Iar dup⟨ă⟩ ce au trecut 7 dzilé dup⟨ă⟩ ce i-au boĭarit, au şi mazîlit pe Sturdzea vornicul şi pe Catargiul ş-au pus în locul Sturdzii
f. 324[v] vornic maré pe Ion Balşé, iar în locul Catargiului / pe Cuzea. Iară pe Sturdzi şi pe Catargiul i-au închis la săimeni, de i-au pus în her⟨ă⟩; şi nu lăsa pe nimi să margă la dînşii. Şi i-au ţinut vro doo, trei săptămîni închişi şi i-au făcut de au dat unul cîte 4 pungi de bani ş-apoi i-au slobodzit. Şi nu s⟨ă⟩ ştie adevărul pentru ce au fostu acea închisoaré a lor. Dzice unei că i-ar hii pîrît Savin banul Zmucil⟨ă⟩, iar alţîi dzice că i-ar hii pîrît Iordachi vor⟨nicul⟩ Rusăt, cum c-ar hii vorovit ei nisşté voro⟨a⟩ve proasşte de Neculaiu-vodă, cînd au audzit că vine domnu. Iară

1—3 *lipsesc* V//1 şi în C/*lipseşte* şi-n locul lui... maré. M, P/ vistiernic mare C/pre Gheorghiţă C/ *după* Mitre *ad.* visternic M,P//2 *lipseşte* şi pe ⟨*loc gol*⟩ stolnic maré C,M,P// 1-3 pre Gheorghiţă Mitrea vel-stolnic, pre Manolachi Hrisoverghi vel-comis G/ pre Manolachi Hrisoverghi C,D/ comis mare C] vel-comis M,P//4 Iar mai ales şi mai de cinste şi toate trebile era după B,C,D,E,G/ Iar mai ales ⟨Era mai ales P⟩ şi mai de cinste era M,P/ *lipseşte* Şi era mai ales şi mai de cinste V/ *lipseşte* şi trebilé toate dup⟨ă⟩ M,P// 4-5 şi toate trebile era după Ramadan vel-post⟨elnic⟩ V// 5 Ramadan vel-postelnic B,C,D,E,G/ gătiia pre Ion Sturdzea ⟨Sturzea C⟩ B,C,D,E,G,V//6 să-l trimită B,C,D, ca să-l trimită V// 5-6 *lipseşte* Şi gătie pe... Munteniască. M,P/ Ţara Munteniască B,C/ Iară B, *lipseşte* M,P/ după B,C//7 şepte B/dzile B, zile C/ după cîe au boĭarit boĭarii B,D,E,G,V, după ce au boerit C/ mazilit B,C//7-8 pre[1-2] B,C//8 Ion Sturzea C/ Ilie Catargiul spătariul B,D,E,G,V/şi au B,C//8-9 în locul Sturdzii vornicului, pre Ion Balşie vornic mare ⟨vel-vornic G⟩ B,E,G/ şi în locul Sturzii au pus vornic mari M,P//9 pre Ion Balşie vornic mare V/ mare C/ Balşe C/ în locul Catargiului au pus pe Cuzea spătar mare ⟨vel-spatar G⟩ B,D,E,G,V/ *după* Catargiului *ad.* au pus C/pre[1-2] C//10 pre[1-2] B,C/Iar B,C, *lipseşte* M,P/ Sturdzea B,V, Sturzea C,D/ şiiméni B,C//11 de]şi B,C,D,G,V, *lipseşte* M,P/pusu-i-au M,P/hiĭară B, hieră C/ *lipseşte* şi M,P/ pre nimé B,C/ pre nimini ⟨nime P⟩ nu lăsa M,P// 11-13 hiară şi i-au ţinut cîtăva vréme închişi; şi i-au făcut de au dat cîteva pungi de bani şi apoi i-au slobodzit V/ margă]între P/dînşii B,C//12 vreo C/doao, trii B,C//12-15 Trii săptămîni i-au ţinut închişi. Datu-i-au amîndoi cîti patru pungi ⟨ĭi P⟩ bani şi aşa i-au slobozit. Iar pentru cari pricină ⟨nu P⟩ i-au închis şi le-au luat atîta somă ⟨toată soma P⟩ de bani adivărul nimini n-au ştiut ⟨adevărul n-am ştiut P⟩ M,P//13 patru pungi B,C/ şi apoi B,C//14 Iară adevărul nu să ştiie pentru cîe B,E,G,V/ să C/adévărul C/cé C/ fost B,C/acĭa B//15 Zicea unii C, Şi unii dzicea V/hii]fi C,V/ Zmucilă C// 15-17 Că unii dzicea că i-ar fi pîrît Iordachi Rusăt vornicul cel bătrîn precum că ar fi B,E,G//15-2 *lipseşte* Dzice unei...cu năpaste. M,P//16 *lipseşte* iar alţii...Rusăt V/ alţii zicea C/hii]fi C/Iordachi Rusăt vornicul C,D//17 că ar hi C/eiĭei B,C/néşte voroave ⟨vorbe V⟩ proaste B,C,V//18 Nicolae B,C//

unei dzicea că i-au pîrît mazîlii, că, cînd au pus banii steagului, i-ar hii încărcat pe unii cu năpaste.

Eșit-au la Divan și grecul cela ce-l înbrăcas⟨ă⟩ Ca⟨n⟩tacozono cu sucman, de s-au jăluit, carei mai sus s-au pomenit. Deci Ca⟨n⟩tacozono Ilie era mort, n-ave ciné da sam⟨ă⟩; numai era Gavril Costachi sulgerul sin Gavriliț⟨ă⟩ și Ioniț⟨ă⟩ Nenul Rață postelnicul, carei fuses⟨ă⟩ soții lui Ca⟨n⟩tacozino la prinsoare acelui grec. Deci i-au pus la scară, de i-au bătut cîté cu doo suté de toiagé la cur. 4⟨sic⟩. Decé vădzindu boiarimea și toată mazîlimea acestea fapté di-ncepătur-a lui Neculaiu-vodă, s-au foarte mîhnit și s-au spăriet taré, cît nu s⟨ă⟩ știe unul cîte unul ce or faci și de ce s-or apuca. Că cu banii stiagului încă îi îngreuïa, și ușea era închis⟨ă⟩ taré: nime nu întra la dînsul.

A doo dzii, a trîa dzii, cînd chema cîte vrun boer la
f. 325 doo, trei / cuvinte, iar într-alt chip nu pute nime să margă

---

1 unii B,C]alții V/că i-ar fi pîrît C/mazilii B,C/că²]cum B,G,V, precum E//2 stiagului B,C/ hi B]fi C/pre B,C//3 Eșit-au atuncea B,C,E,G,V/ *ante* Eșit-au: 6 B, 7 E,G, 5 P/ și grecul acela B,C]un grecu V/ce-l]pre carile ⟨care P⟩ îl M,P/înbrăcase B/ *corectat* Ca⟨n⟩tacozono A/ Ilie Cantacozino B,D,E,G,V,M,P/ *după* Cantacozino *ad.* și cu alții B,C,D,E,V, cu alții G//4 sucman negru M,P/de]și B,G,V,M,P/jeluit lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V/carei]de careli B,E,G, de care C, pentru care D/mai sus s-au scris C,E,G, s-au scris mai sus B/ *lipsește* carei... pomenit V, carei... Deci M,P//5 Decii Ilie Cantacozino B,C,D,E,G,V/*rupt* era mort V//5-6 n-avea cine să dea samă pentru dînsul B,E,G,V/cine da ⟨să dea D⟩ samă C,D/ numai ce B,C,E,G,V/ *rupt* era V//5-9 Ilii Cantacozono era mort, iar soțiile lui, Gavriil Costachi sulgeriul Gavriliță și Ioniță Neniul Rațul era față. Neculaiu voevoda pusu-i-au pre amîndoi aceștie la scară M,P// 6 sulgĭariul, ficior lui Vasilii Costachi vornicul și Ioniță Néniul B,E,G/ sulgériul C/ sulger, ficior vornicului Vasilii și Ioniță D/ *lipsește* sin Gavriliț⟨ă⟩ C,V//7 Ioniță Néniul C/ *corectat* Rață A/ Carii fusésie soții B,C//8 Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino D/prinsoarea B/ Decii i-au pus Nicolae-vodă B,E,G,V, Decii au poroncit Nicolae-vodă de i-au pus C/ scrar⟨ă⟩ A/ de¹]și B,E,G,V/ *lipsește* de¹⁻² M,P/cîte B,C/doao sute B,C/ toïage B,C/ *lipsește* la cur B,C,D,E,G, V//10 4]7 V, 5 M, 6 P, *lipsește* B,E,G/Decii C, *lipsește* M,P/văzind boerimea C/Iară boerimea și toată mazilimea văzind acéste B,E,G,V/mazilimea acéste C//10-11 Boerii și toată mazilime văzînd aceasta chiar încă la începutul domnii lui Necolaiu voevoda foarti s-au mîhnit și toți M,P//11 fapte C]fapte, lucruri B,E,G, *lipsește* V/ de începătură B,C/Nicolae B,C/ foarte s-au mîhnit B,E,G,V// 12 spăriïat B,C/ tare B,C]atît M,P/nu să știia B,C/nu să știe unul cu altul și nu știe di ci să vor apuca M,P/ce s-or face B,V, ce să vor face C,E//13 di ce ⟨cé B⟩ să vor apuca B,C,V/ *lipsește* Că M,P/steagului B//13-14 Cu banii steagului au ⟨i-au P⟩ încărcat pre boeri și pre toți; ușa M,P//14 îngreoïase B,V, îngreoiasă C, îngreuiasă D,E,G/ ușia îi era închisă tare B,D,V, ușa încă îi era tare închisă ⟨închisă tare E,G⟩ C,E,G/ nimé C/ *lipsește* nime nu întra la dînsul M,P//15 A doa zi ⟨și E,G⟩ a trîa ⟨trîia C⟩ zi B,C,E, G/chiema B,C/ vreun C/ boïariu B, boiar C/ doao B,C/ cîte pe vreun boiariu cîte la doao E,G// 15-2 Și din spătărie încolo mai înlăuntru nimenea nu putea întra. A doa dzi, a trîia dzi cînd chiema cîte vreun boïariu, la doao, trii cuvinte, iar într-alt chip nu putea nimé să margă la dînsul, nici boïarii, nici mazilii, fără numai V// 16 trii B,C/ iară B/ nu putea nimé B, nimé nu putea C,D, nimine nu pute M,P/ margă]intre M,P//

la dînsul. Din spătărie încolo, mai în luntru nime nu pute întra, nici boĭari⟨i⟩, nici mazîlii, făr⟨ă⟩ cît numai Ramadan pos⟨telnicul⟩ şi Spandonachi căminarul şi Sculie că⟨mă⟩rașul dinluntru, ce ĭera tălmaci. Că Neculai-vodă moldovenessté nu ştie, ce ĭera un lucru pre cu năcaz boĭarilor şi ţărîi.

Şi-ş ţine lucrurili nalte, la mîniĭe aprig, numai nu ţine pre mult. Vre să stăpîne⟨a⟩scă Moldova ca Po⟨a⟩rta Turce⟨a⟩scă, cu măriré mare.

Şi era om învăţat fo⟨a⟩rte, bun cărturar. Şi desfătării, voro⟨a⟩ve de glumé, nemic nu s⟨ă⟩ făcea înainte lui. Şi conoscător la o⟨a⟩meni, şi la cine-i slujiĭa bine, arăta dar. Numai mînie ce o ave, strîca celi buné a lui. Că-i era şi lui cu greu, că nu ştie rîndul ţărîi şi nu putea pe boĭarii să-i supuie cu chivernisala, dup⟨ă⟩ cum era voe lui.

5. Că boiarii, dup⟨ă⟩ ce-l văzdur⟨ă⟩ cu acesté lucruri tari că începé asupra lor, şi-ncepur-a fugii. Lupul, ficiorul lui Gavriliţ⟨ă⟩, Catargiul, Manolachi Rusăt vornicul, Costantin Costachi comisul, Dumitraşco Răcoviţ⟨ă⟩ hat-

---

1 Şi din B,C,E,G/ spătăriie B/ mai încolo, mai G/ *lipseşte* încolo M,P/ lăuntru B,C/ nimenea B,E,M, nimé C/ putea B,C//2 boĭarii B, boiarii C/ mazilii B,C/ fără C/ fără de cît B,D,E,G,M,P/Ramandi P//3 postelnicul C, vel-postelnic B,D,E,G,V/ cămănariul B,C/ Sculi B, Sculic C/cămărașul B,C//4 din lăuntru B,C, *lipseşte* M,P/ *după* lăuntru *ad.* precum iaste acum cămăraş al doilea C/ ce]careli C, că aceştie ⟨ii M⟩ M,P/ era B,C/ tălmaci]dragoman, adecă tălmaci B,E,G,V/ Nicolae B,C/ voevoda M//4-5 nu ştiĭa limbă moldoveniască cînd vinisă dintîi şi era B,E,G,V//5 moldovenéşte C/ ştiĭa C/ ce]şi C,M,P/ era C/ pre]foarte M,P/ necaz C]greu V/boerilor C// 6 Şi îş ţinea lucrurile înnalte B,C, Toati lucrurile lui îşi ţine înalti M,P/ şi la mîniĭe era B,E,G,V/ era aprig C,D,M,P/ numai]însă M,P/ ţinea B,C// 7 *lipseşte* pre M,P/ Vrea B/ stăpîniască B,C/ ca]ca la M,P/Poarta Turcească B,C//8 cu mare mărire B,E,G,V]şi cu mari slavă M,P// 9 *lipseşte* Şi M,P/ Era om foarti învăţat M,P/ foarte B,C/ foarte învăţat G/ *rupt* fo⟨a⟩rte, bun V/ *lipseşte* Şi[2] D,M,P/ desfătări B,C//10 voroave B,C]vorbe V/ glume C/ nemică B,C/nu să B,C, *rupt* V/înnaintea B,C//11 Şi cunoscătoriu C, Şi era foarte cunoscătoriu B,E,G,V/ oameni B,C/ *lipseşte* şi M,P/ cine-i]cĭei ce-l B, cei ce-l E,G,V, cei ce-i C/ĭiarăta P//12 dar]har M, hatîr P/ *ad. marginal* Numai C/mîniĭa B,C/ Însă ace iuţală a lui, cîti odată strîca pri celi buni. Dar şi lui îi era cu greu M,P/ avea, strica cele bune B,C// 13 Dar îi era şi lui cu greu că nu ştiĭa C,V, Numai îi era cu ⟨*lipseşte* cu G⟩ greu şi lui că nu ştiĭa B,E,G//13-14 şi pre boerii nu-i pute să-i supui ca să chivirnisască ţara M,P/ pre B,C/ boĭari B, boiari C// 14 schevernisala A/ după C/ după cum îi era voĭa lui B,D,E,G,V/ voĭa C// 15 5]7 B,M,P, 6 C, 8 E,G/ Că]iară B,C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ după ce îl văzură C, după cel îl văzură pre Nicolae-vodă B,E,G,V/ acéste B,C/ tare B,C *lipseşte* V// 15-16 Boerii s-au îngrozit de lucrurile celi tari a lui Neculaiu voevoda şi au fugit prin ţări streini M,P// 16 începe B,C/ începură B,C/ fugi B,C/ Lupul Costachi C/ Anumé Lupul D/ Anumé Lupul Costachi, ficior lui Gavriliţă vornicul B,E,G,V/ ficior lui D// 17 Gavriliţă vornicul şi Catargiul şi Manolache C/ şi Ilie Catargiul B,E,G,V/ Ilie Catargiul D, *lipseşte* M,P/ şi Manolachi B,E,G,V// 18-1 şi Costantin Costachi comisul şi Dumitraşco Racoviţă hatmanul şi alţii B,C,E,G, şi Dumitraşco Racoviţă hatmanul şi Costantin Costachi comisul şi alţii V//

f. 325[v] manul și alții mai de gios / fugiră în Țara Ungure⟨a⟩scă. Banul Zmucil⟨ă⟩, Luca visternicul, Rugină, Abăza, Dedul spătar, Miresștii, ficiori⟨i⟩ lui Iordachi vornicul Rusăt fugiră în Ț⟨a⟩ra Leșască. Că pe Iordachi vornicul Rusăt îl închises⟨ă⟩ într-un beci, la curté, cu lacăt încuet, de nu-ntra nimé la dînsul, făr⟨ă⟩ cît numai baș-bulubaș, cîndu-i duce de mîncat. Și i-au luat și 10 pungii de bani și nu-l mai slobodzie. Ce pîn' s-au mazîlit, tot la închiso⟨a⟩ré l-au ținut, arătîndu-i pricină că el au învățat pe turcii balgei, de-l pîrăscu la Po⟨a⟩rtă că cere turcilor cornărit de boi⟨i⟩ de negoț, și ei pîn-atunce nu dedes⟨ă⟩. Și s⟨ă⟩ duses⟨ă⟩ de-l pîrîe la Po⟨a⟩rtă, și Neculaiu-vodă prepune că cu îndemnarea lui au mărsu de-l pîrăscu.

Așijderea și boïarii ce fugis⟨ă⟩, carei mai sus să pomeneș-te, iarăși îi dzice că cu îndemnarea lui au fugit și fug.

6. Pe Ghiorghiță Mitre, visternicul lui, nu trecus⟨ă⟩

---

1 și și alții M/ *lipsește* mai de gios B,E,G,V/ fugiră]aceștie toți au fugit M,P/ Unguriască B,C//2 Iar banul C,D/Iară Savin banul Zmucilă B,E, Iar Savin Zmugilă banul G/ și Luca B,E,G/ vistérnicul B, vistiernicul C/ și Pavăl Rugină B,E,G, Pavel Rugină comisul C//2-4 Iară Dédiul spătariul și Savin banul Zmucilă și Luca vistérnicul și ficiorii vornicului Iordachi Roset și Pavel Rugină și Abăza și Mereștii, aceștiia fugiră V/ Dédiul spătariul C//3 Mereștii C]Mileștii M,P/ ficiorul M,P/ și ficiorii vornicului Iordachi Rusăt vornicul, aceștiia fugiră C/ficiorii vornicului Iordachi Rusăt D/*lipsește* vornicul M,P// 2-4 și Iliie Abăza, Dédiul spătariul și ficiorii vornicului Iordachi Rusăt și Mereștii, aceștiia fugiră în Țara B,E,G//4 fugiră]aceștie au fugit M,P/ Țara C/ Că]Iar B,C,E,G,V/pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ *lipsește* vornicul M,P// 5 îl închisésie B,C]l-au închis M,P/ beciu B/ la curte domniască B,E,G,V, la curtea domniască supt scară D/ lacat C/ încuiat C/ încuĭat cu lacat B,E,G,V/de]și M,P//6 nu întra B,C/nimini nu intra la dînsu M,P/ *lipsește* făr⟨ă⟩ cît M,P/ fără numai B,C,D,V, fără de numai E, fără de cît G/baș-bulucbaș B,C//7ducea B/ cînd îi ducea mîncarea C,V, cîndu îi ducea bucate de mîncat ⟨de mîncare G⟩ E,G, cînd îi duce mîncari ⟨de mîncaré P⟩ M,P/ *lipsește* și[2] M,P/dzéce B, zéce C]cîteva V/pungi B,C/ *lipsește* de[2] M,P// 8-13 nu l-au mai slobozit pînă ci i-au vinit mazilie. Necolaiu voevoda au cerșut ⟨cerut P⟩ și di la turci⟨i⟩ negustori cornărit pre boi. Turcii s-au dus la Po⟨a⟩rtă și s-au jăluit iar Necolaiu voevida prepune cum că cu îndemnare lui Iordachi Rosăt îi pîrîsc acei turci la Po⟨a⟩rtă ⟨la Poartă acei turci P⟩ M,P//8 slobodziia B,C/ pînă B,C/ mazilit C, mazilit Nicolae-vodă B,E,G/ închisoaré B,C// 9 *lipsește* el V/ pre B,C//10 balgii B,C/ pîrîia C,D/Poartă B,C/ că cerea B,C, că le cerea E/boii B,C//11 ei]ĭei B/pînă B/ *lipsește* și ei... nu dedes⟨ă⟩ C/ nu didésie niciodată cornărit B,E,G,V//12 să dusésie turcii balgii ⟨*lipsește* balgii C⟩ de-l ⟨de îl C⟩pîrîia pre Nicolae-vodă ⟨*lipsește* pre Nicolae vodă C⟩ la Poartă iar ⟨și C⟩ Nicolae ⟨Neculae C⟩ B,C,E,G,V/ prepunea B,C//13 lui]vornicului Iordachi Rusăt B,E,G,V/au mărsu]mărsése C/ au mărsu turcii D/ au mărsu turcii de-l pîrăscu la Poartă B,E,G,V/ de-l pîrîia C//14 Așijderea]Și cum că M,P/și]pentru B,C,E,G,V/boiarii C/ce fugisă B, carii fugisă C]cei ci au fugit M,P/ carii B,C/ să pomenește]s-au scris B,C,D,E,G,V/ *lipsește* carei mai sus să pomenește M,P//15 iarăș îi zicea vornicului Iordachi Rusăt ⟨*lipsește* Rusăt V⟩ B,E,G,V/zicea C/ *lipsește* îi dzice că M,P/ îndemnare C/ lui]vornicului Iordachi Rusăt D/ *lipsește* și fug M,P//16 6]8 B, 7C, 9 E,G,V, 11 M, *lipsește* D,P/Iară pre C,V/ Gheorghiță C/ visternicul B, vistiiarnicul C/ *lipsește* lui B,C,D,E,V/ trecusă B//

șes⟨ă⟩, șepte luni a domn⟨i⟩ei, și-l mazîlis⟨ă⟩ și-l închises⟨ă⟩ la simeni. Și i-au scădzut la sam⟨ă⟩ cheltuiala, de l-au scos cu cîțiva bani dator năpasșté. Și l-au orînduit la lefé, de-l lega slujitorei și punea pușcelé celé marii
f. 326 pesté dînsul. Acestu fel de scopos / începus⟨ă⟩ Neculaivodă asupra boïarilor de le făcea.

7. Iară țărîi, prostimei, vrea să le arete milă și dreptate și vrea să le ție de parte. Scoses⟨ă⟩ rumtă cu pecetluituri, roșii, să de de 4 ori întru an, numai nu pre pe putință ce canu încărcați, că ave zlotași⟨i⟩ sil⟨ă⟩ să înbracé soma, și mazîlii iar era încărcați peste putință la som⟨ă⟩.

8. Pe la toate margineli aleses⟨ă⟩ boïarii de cinsté, capete, de le dedes-în sama lor ținuturili, pîrcălăbielé și stărosteilé. Și făcus⟨ă⟩ mulțimé de cărții de slobodzii, de lé dedes⟨ă⟩ la mîn⟨ă⟩, de făce saté. Și s-începus-a să faci multe saté pe margineé, și s-ar hi fostu întemeiat țara de oameni, numai nu ținu mult domnie. Că nu s-amesteca nimé, să înble alții zlotași de la curte, fără cît boïarii

---

1—6 Mazilit-au și pre Mitre Ghiorghiță; închisu-l-au la siimeni; scăzutu-i-au la samă cheltuiala, pusu-i-au năpasti și apoi l-au orînduit la lefi; slujitorii îl lega și pune M,P//1 șease B, șasîe C/ șapte C/ domnii lui B, domniii lui C,E,G,V/ mazilisă B, mazilis⟨ă⟩ C, mazilisă din vistiernicie E,G, mazilisă din boïarîe V/ ⟨și îl C⟩ închisésîe B,C//2 siiméni B,C/ samă B,C// 3 datoriu B, *lipsește* G/ năpaste B,C, *lipsește* V//4 léfe B,C/ slujitorii B,C/ pușcili B, pușcile C/ céle mari B,C//5 preste B,C]pre M,P/ Acest B,C, Și acest M,P/ fél B,C/ începusă B,C]au început M,P// 6 Nicolae-vodă B,C/ voevoda a face boerilor M, a faci Neculaiu-vodă boerilor P// 7 7]9 B,P,8 C, 10 E,G,V, 12 M/ *lipsește* Iară M,P/ prostimii B,C/ prostimei *după* dreptaté V/ arate B,C/ dreptaté C// 8 și vrea] vrînd M,P/ Scosésîe B,C, Scos-au M,P/ ruptă B,C/ *lipsește* cu D/ pecetluituri B,C//9 să dea B,C/ patru B,C/într-un C/ numai]însă M,P/ pre chiar M/*lipsește* pe P//10 ce i-au cam și încărcat M,P/can B,C/ *după* încărcați *ad.* oamenii D/ că]fiindcă M,P/ avea zlotașii C, zlotașii ave M,P/avea boïarii zlotași B,E,V/silă B,C]poroncă M,P/ înbrace B,C// 10-11 *lipsește* că ave... încărcați G// 11 some mari C,D,V, some mari de bani B,E/ *lipsește* și M,P/mazilii B,C/ iară B, iarăș C/ preste B/preste putința lor la somă C,M,P//12 8]9 C, 11 E,G,V, 14 M, *lipește* B,P/ Pre C]Iară pe B,E,G,V/ marginili B, marginile C/ alésesîe B, alesésîe C]au orînduit M,P/boïari B, boiari C/ cinste B,C// 13 *lipsește* capete M,P/ de le didésîe B,C]și au dat M,P/ *lipsește* ținuturili C/ pîrcălăbiile ⟨pîrcălăbiilé C⟩ și stărostiile B,C, *lipsește* M,P// 14 Și făcusă B,C] Făcut-au M,P/ mulțime B/ *lipsește* de¹P/cărți B,C/slobozii B,C//15lé]să E,G/ le didésîe B,C// 15-17 și le-au dat în mîinile acelor boeri și au început a să strînge sati și slobozii multi pre margini și s-ar fi întemeiat țara cu mulți oameni dar n-au ținut mult domniia M,P//15 la mîna boïarilor de striga milă și făcea sate B,E,G,V/ mînuli boiarilor C/făcea sate C/ Și începusă B,C,E,V//16 face B,C/ sate B,C/ pre C/ margine B,C/ ș-ar fi fost B,C/ș-ar fi întemeiat E,G// 17 n-au ținut B,E,G,V, nu i-au ținut C, nu-i ținu D/ mult]multă vréme G/ domniia B//17-18 *lipsește* Că... să înble M,P/să B,C//18 umble B,C/ alți B/ alți zlotași, boerenași de curte, sau alți boiari, fără de cît C/ *după* curte *ad.* boerenași D, nu să mai triimite M,P/ curtea domniască E, G/*lipsește* de la curte V/ fără de cît D,fără de cît numai B,E, G]ce numai V,M,P//

acie ce le ĭera daţi în sama lor, de ĭera capete pe margené; şi ave şi vremé de vinit mojîcii, că era oştii pe hraniţă.

9. Atuncea Pitrici Alexiiovici, înpăratul moschicescu, începus⟨ă⟩ taré a s⟨ă⟩ întării şi din puteri şi din numé, cît lua cetăţile Şfedului. Şi atunce au luat şi cetate cea vestită în lumé şi tare, anumé Rîga. Şi într-alt chip cu războiu nu o putea lua, fă⟨ă⟩ de cît au făcut meşterşug / f. 326v cu nişte cambarale cu otravă, caré ţinea o cambara 50 de pungi de bani cheltuiala. Şi aruncînd acéle cambarale în cetate, i-au lovit o moarte pre şvedzi, cît le-au căutat a să închina, că să spărĭase că n-a mai rămîne nimé. Şi cu acel meşterşug au luat moscalii Rîga de la şvedzi. Şi alte cetăţi multe şfedzeşti le tot bătea şi le lua; că Şvedul atunce, în nădejde Turculuĭ, era la Tighinea pribag.

10. Iară Avgust, craiul leşesc, iarăş cu oastea lui cerca pre léşi caré era haini împotriva lui, de ţinus⟨ă⟩ cu Şvédul, de-i bătea şi-i goniĭa den ţară.

---

1 aceĭa B,C/era[1–2] B,C/dat C,V,date E/*după* lor *ad.* ţinuturile B,E,G//1-3 boerii ci era orînduiţi pre la ţinuturi, acie strînge tot birul ⟨toati birurile P⟩ şi pute şi ţăranii mai pre lesni să-şi isprăvască. Petru Alexiovici M,P/ pre C/margine B, marginé C/*după* margine *ad.*numai aceĭa umbla prin oameni cu slujbe B,E,G,V//2 avea B,C/*repetă* şi[2] A/vréme B,C/mojîcii]ţăranii B,C,E,G,V/ era oşti pe marginili Ţării Leşeşti, pe hraniţă B,E,G,V/oşti pre C//3 9]10 B,C,12 E,G,V,16 M,*lipseşte* P/Iară ⟨*lipseşte* G⟩atuncea, pre aceli vrémi, marele Petrî Alexieviciu, înpăratul Mosculuĭ începusă B,E,G,V/Atuncea mareli Petr⟨u⟩ Alexievici, înpăratul Mosculuĭ C,D//4 începus⟨ă⟩]au început M,P/tare B,C]foarte M,P/a să întări B,C/puteré B,C,D/nume B,C//5 *lipseşte* cît M,P/luoa B,C/ Şfedului]craiului şfedzăscu B,D,E,G,V/Şi atuncea B,C, *lipseşte* M,P/Luat-au şi cetate ce slăvită şi vestită M,P/cetaţea B,C//6 *lipseşte* în lumé E,G/tare]foarti tari M, foarte şi foarte tari P/Riga B,C/*lipseşte* cu războiu C//7 luoa B,C/fără decît B,C]numai G,ce numai V,ci M,P/un meşterşug M,P//8 néşte B,C,*lipseşte* M,P/combarale B,C,D,E,G,V/care B/*lipseşte* caré ţinea M,P/ţinea combara C/combara B,E,G/cincidzăci B//8-9 *lipseşte* caré...cheltuiala V/cheltuiala unii cumbara 50 pungi bani M,P//9 Şi]Care V/ de acéli C,D, de⟨cu G⟩acel féliu de B,E, V/combarali B,C,D,E,G,V//10 cetaté C/pre şvedzi o moarte B,E,G,V/şfezi C /li-au căutat numai B,E,G,V, li-au căutat şfezilor C//11 spăriiasă C/n-a]nu va C/să spăriĭase că vor peri cu toţi de n-a mai rămînea nimé de dînşii V/rămînea B,C/nimé]nici unul M,P/nimé dintr-înşii B, nimé din şfezi C]nici unul dintru dînşii E,G//12 acel]aceĭ fel de G/cetatea Riga B,D,E,G,V/şfezi C/Şi]Cum şi M,P//13 *lipseşte* multe M,P/, şfezeşti C, *lipseşte* V/*după* şfezăşti *ad.* Narva şi alteli E,G/*lipseşte* le tot bătea şi lelua M,P/Şvedul]craiul Şfedului C,D, craiul şvezăsc M,P//13–14 iar craiul Şvedului fiind atuncea bătut de înpăratul moschicescu la Poltava şi în nedejde turculuĭ⟨înpăratului turcescu G⟩că-i va da oaste într-agiutoriu asupra Mosculuĭ era pribag la Tighinea B,E,G,V//14 atuncea C, *lipseşte* M,P/ nedejde C/era]şîde M,P//15 10]12 B, 11 C, 13 E,G,V,17 M/*lipseşte* Iară M,P/leşescu C/iarăşi B/*lipseşte* iarăş cu oastea lui M,P/ oaste B//16 cerca]căuta C,E,G,V/ carii era B,C] cei M,P/ înprotiva lui B,C, *lipseşte* M,P/de ţinusă B,C]ci au fost ţînut M,P//17 Şfédul C]craiul Şvedului B,D,E,G,V/ de-i]îi V,M,P/ goniĭa]izgonie M,P/ den ţară]din Ţara Leşască B,C,E,G,V//

Atuncea s-au tîmplat un răimentar a craiului Avgust, anumé Sminghilschii, cu o samă de oaste, de-u lovit pre voevoda Chiovschii, fiind hain craiului, şi l-au prins viu, nevătămat. Şi ducîndu-l acel reimentar la stăpînu-
5 său, craiul Avgust, cădzut-au voevoda cu rugăminte la Sminghilschii, ca să nu-l ducă la craiul sau la moscali, ce să fugă cu dînsul şi să ţie amîndoi. Şi s-au adeverit cu giurămînt că-i va da o fiică a sa după dînsul, de-l va face ginere, şi multă bogăţie şi tîrguri de a lui îi va da.

10 11. Deci Sminghilschii îndată l-au credzut şi s-au făcut una cu dînsul, şi au fugit amîndoi într-o parte ⟨de⟩
f. 327 loc. / Şi au strîns altă oaste şi aşea îmbla tot din loc în loc noapte, pe unde găsiïa oaste de a craiului sau moschicească, de strica, că era om harnic şi de treabă la
15 războiu acel rămentar Sminghilschii.

12. Dar de la o vrémé nu l-au încăput vrémea să poat-îmbla ⟨prin⟩ Ţara Leşască cu poghiazul, că s-umplus⟨ă⟩ ţara de mo⟨scali⟩ şi de saşi, şi-i goniïa ca pre o fiiară sălbatecă ⟨din⟩ loc în loc. Ce numai i-au căutat a

---

1 *ante* Atuncea: 14 E,G,V/ *lipseşte* Atuncea s-au tîmplat M,P/reimentar B,C/pre anumé B,E,G,V// 1-5 Smighilschii rementariul al craiului Avgust cu o somă di oasti au prins pre voevoda Cheovschie, fiind şi acéla hain şi-l duce la craiul Avgust M,P// 2 Smighelschii B,C,D,E,G,V/de au B,C//3pre Juzef Potoţchii, starosta Haleţchii, voevoda Chiovschii E/ fiind zmilnic, adecă hain V/prinsu B,C/ Şi vrînd acel reimentar să-l ducă C, Şi vrînd să-l ducă acel reimentar pre voevoda Chiovschii la V//5 *după* voevoda *ad.* Chiovschii B,C,E,G,V//5-11 Voevoda Cheevaschii au căzut cu rugăminti la Smighelschii şi cu mari făgăduinţă, numai să nu-l ducă la craiul leşăsc. L-au crezut Smighelschii că-i făgăduisă ⟨că făgăduindu-să M⟩ că l-a faci gineri şi-i va da multă bogăţii, tîrguri şi sate şi s-au făcut şi el una cu dînsul M,P//5-6 cu rugăminte la acel reimentar, la Smighelschii B,E,G,V//6 Smighelschii C,D/ craiul Avgust B,C,D,E,G,V/sau]nici E//7 s-au]i-au B,E,V//8 pre o fiică C,E/dupre B//9 gineré B/ bogăţiïe C/de a-i lui C/tîrguri de a-i lui i-au adeverit că-i va da B,E, G,V//10 11]13 B, 12 C,15 E,G,V/ Decii B,C/Smighelschii B,C,D//11-12 *lipseşte* şi au fugit...loc. M,P//12 de loc B,D,V, de locu C,E/ strînsu B,C/oaste B,C/aşïa B, aşa C/ umbla B,C/tot umbla M,P/locu[1-2] B//13 noaptea B,C/şi pre undé B,C,D,E,G,V// 12-13 în loc strîcînd noapte oaste leşască şi moschicească M,P//13 craiului Avgust C/craiului leşescu sau oaste moschicească o strica B,E,G,V//14-17 *lipseşte* că era om cu... poghiazul, că M,P//14 de]o C/harnic] foarte harnic B,E,V/triabă B,C//15 reimentar Smighelschii B,C,D,E,G,V//16 12]14 B, 13 C, 16 E,G, 15 V/vréme[1-2] B,C/ nu l-au mai D/ poată C// 16-17 nu i-au ⟨l-au V⟩ mai încăput vréme să mai poată umbla pin Ţara Leşască B,E,G,V//17 umbla C, *ad. marginal* D/pin C,D/podghiazul B, poghiiazul C/ să umplusă B, să umplusă Ţara Leşască C,D//17-19 Ţara Leşască s-au unplut di moscali şi gonie pre voevoda Chiovschie ⟨Cheevischii M⟩ şi pre Smighelschii din loc în loc, ca pre o fiiară sălbatică M,P//18 moscali B,C/ *după* sasi *ad.* de a craiului Avgust de la Saxoniïa B,E,G,V/*după* goniïa *ad.* pre voevoda B,V, pre voevoda Chiovschii C,D,E,G//19 fiară B/ sălbatică B,C/ din B,C,D/ locu[1-2] B/Ce numai ce B,E,G//

lăsa Ţara Leşască şi au întrat în Ţara Unguriască. Şi acolo încă n⟨-avea⟩ odihnă voevoda de Avgust-craiul.

13. Şi de acolo au luat munţii, fără drum, în lungu, pînau dat la Cirimuş şi au eşit la Véjniţă, în Ţara Moldovei, numai cu vro 300 de oameni. Şi-ndată au şi trecut codrul, de au luat Sirétiul în gios la Ieşi, că se temea de moscali, că-l goniia din urmă. Că sta moscalii de pază din Cirimuş pînă în Ihorluc, om de om. Numai el, cu mare meşterşug, au scăpat de au eşit în Moldova, că au făcut véste că ieşă mai din sus pre Prut la Colomîe. Şi alergînd de la strajă moscalii să-i ţie calea, el mai pri din gios au eşit în Moldova.

14. Şi după ce-au venit la Ieşi, s-au împreunat cu Nicolai-vodă, şi i-au făcut cinsté pre obiceaiu, ca unui
f. 327v domn strein. / Şi după ce-au trecut trei, patru dzile, s-au dus la Tighinea, unde era şi craiul şvedzescu. Şi nezăbovind la Tighinea, ş-au lăsat oaste acolo.

Şi i-au scris cărţi craiul şvedzesc şi l-au trimis sprinten la Poartă. Şi au zăbovit acolo la Poartă vro treidzăci, patrudzăci de dzile. Multe mestecături, turburări şi îndemnări au făcut, ca să strice turcii pace cu moscalii. Ce veziriul nu priimiia să strice pace.

---

1 *după* Leşască *ad.* şi au trecut munteli B,G,V/ întrat]trecut E/ Voevoda Chievischii au lăsat Ţara Leşască şi au trecut M,P//2 Iară acolo, în Ţara Unguriască ⟨încăB,V⟩ nu avea odihnă voevoda Chiovschii de Avgust, craiul leşescu B,E,G,V/ Ci nici acolo nu ave M,P/ nu avea/ voevoda Chiovschii C,D, *lipseşte* M,P/ craiul leşescu C,D,M,P// 3 13]15 B, 14 C, 17 E,G, 16 V, 13 P, *lipseşte* M/ *lipseşte* Şi de acolo M,P/ Luat-au M,P/ fără de drum B,C,D, E,V/ *lipseşte* în lungu M,P/ pînă B,C//4 la]în M,P/ Vijniţă B,C/ Moldovii B,C//5 numai]şi numai M,P/ vreo B,C/ *lipseşte* M,P/trii sute B,C/*lipseşte* de M,P/îndată B,C/ *lipseşte* Şi ⟨î⟩ndată M,P//5-7 Au trecut codru, au mersu pre Siret în gios şi aşa au venit la Eşi. Mari griji au avut el di moscali, fiindcă-l gonie M,P//5 de²]şi B,C,E,G,V//6 *după* gios *ad.* şi au mărsu B,E,G,V//7 *lipseşte* în C//8 Iuhurluc B,C,D,E,G,V/tot om de om B,E,G,V/ Numai]Însă M,P//9-11 *lipseşte* că au făcut... în Moldova M,P//9 că va să iasă B,C,E,G,V//10 pe B]de G/Colomîia C, Colomîia în Ţara Leşască B,E,G,V// 10-11 Şi alergînd moscalii de la straje să-i ţie cale, iară el ⟨mai B⟩ pre din gios au eşit în Moldova la Vijniţă B,E,G,V// 10 straje C//11 pre C//12 14] 16 B, 15 C, 18 E,G, 17 V, 22 M, *lipseşte* P/ după cîe ⟨ce C⟩ au vinit B,C/ înpreonat B,C//12-13 Voevoda Chievischii, după ce au vinit la Eşi, l-au priimit Necolaiu voevoda cu mari cinsti ca pre un domnu strein M,P// 13 Nicolae B,C/ *după* făcut *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/ cinste B/ obicîai B, obiceai C//14 domnu B,C/ streinuB/după cîe au trecut B/*lipseşte* ce-a trecut trei M,P/trii B//15 undé B,C/ unde era şi]la M,P *lipseşte* şi¹ E,G/ şvedzăscu B, şfezescu C//15-16 *lipseşte* Şi nezăbovind...acolo. B,E,G,V,M,P/oastea C//17 craiul şfezescu cărţi C/ triimis sprintin C/ Şi l-au trimis craiul şvedzăscu pre voevoda Chiovschii la Poartă sprintin B,E,G,V// 17-19 Iar craiul şvezăsc i-au scris cărţi la Po⟨a⟩rtă. Şi lăsîndu-şi oaste la Tighine la craiul şvezăscu s-au dus sprintin la Po⟨a⟩rtă. 40 zili au zăbăvit la Poartă şi multi amestecături M,P// 18 zăbăvit B,C/ vreo triizăci B,C// 19 *după* zile *ad.* şi mai bine B,E,G,V/ Şi multe B,C,E,G,V/ amestecături D,G//20 *după* făcut *ad.* acolo la Poartă B,E,G/ pacea B/ pacea turcii E//21 *lipseşte* Ce M,P/ Viziriul n-au priimit să strice pace P/ stricé pacea B/ pacea C//

15. Iară împărăţiia, înţelegînd din voevoda Chiovschii cum să întemeiadză Moscalul despre toate părţile, au mazilit pe veziriul şi pre Iusuf, paşe Tighinii, căci sta pricini să nu strice pacea, şi au pus vezir pre Uman-paşia Chipruliul.

Atunce au găsit vrémé la acel vizir şi Mihai voevoda de au eşit din Edicula. Şi încă i-au dat veziriul lui Mihai-vodă şi 10 pungi ⟨de⟩ bani, din visterie împărătească, jăluind că i-au luat cînd l-au mazilit.

Dar acest vezir n-au fost trei, patru săptămîni, şi l-au mazilit şi pre acesta, căci nu era lacom şi vrea să ţie pravila lor cea véche. Şi împăratului aşea nu-i plăcea.

16. Apoi au triimis împăratul de au adus pe Mehmet-paşia Baltagiul, care mai fusése vezir mai nainte, într-alt / f. 328 rînd, şi l-au pus vezir al doile rînd.

Deci acel vezir Baltagiul îndată au şi trimis la hanul, de l-au chiemat la Poartă la sfat, şi au şi stricat pace. Şi au dat poroncă în toate părţile, de vară să s⟨ă⟩ gătédze de oaste, şi au închis şi pre solul moschicescu în Edicula.

17. Şi au scris împăratul turcesc cărţi la craiul Şvedului la Tighinea, precum nu l-a lăsa în streinătate. Şi

---

1 15]17 B, 16 C, 19 E,G, 18 V, 24 M, 14 P/Iară înpărăţiia C, Iară înpărăţiia turculuı B,E,G,V]Înpăratul P, Înpăratul turcescu M/ înţălegînd B,C// 2 cum că M,P/ Moscalul]moscalii M,P/despre]de B,E,G,V// 3 pre B,C/ paşea B, paşia C/ căci] pentru căci D, pentru că E,G, căci ⟨că M⟩ amîndoi M,P/ *repetă* îi sta pricină M// 4 pace C/ *după* pacea *ad.* înpărăţiia turculuı cu Moscul B,E,G,V, cu moscalii M,P/ Iman G/ Chiupruliolu C// 6 Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ vrémé B,C/ Mihai-vodă B,C,E,G,V// 6-7 Mihaiu voevoda Racoviţă s-au găsit vreme la acesta vizir şi l-au slobozit din Edicula M,P// 7 *după* eşit *ad.* de la închisoaré B,E,G,V/ *lipseşte* veziriul lui Mihai-vodă M,P// 8 dzéce B, zéce C/ de bani B,C,E,V/ vistieriia B, vistierie C/ înpărătiască B,C//9 jeluind C, jeluind Mihai-vodă B,D,E,G,V// 10 trii B,C// 10-12 Înpăratul turcescu, văzînd pe viziriul că esti om nu lacom şi vre să ţii pravila lor ce vechi şi înpăratului aşa nu-i plăce, presti patru săptămîni l-au mazilit şi pre acesta M,P// 11 *după* mazilit *ad.* înpărăţiia B,E,G,V/ căci]pentru că E,G/ să ţiie B// 12 *după* véche *ad.* turceascâ B,C,D,E,G,V/ înpăratului C/ aşia B, aşa C/ nu-i plăcia B// 13 16]18 B, 17 C,D, 20 E,G, 19 V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Apoi M,P/ trimis B/ Triimi-s-au M,P/ înpăratul B,C/ pre B,C// 14 paşa C/ carele B,G,V, careli C,D/ fusésie B,C/ vizir C/ înnainte C, înnainte vréme B,E,G//14-15 carile au ⟨şi P⟩ mai fost vizir şi iarăş pre dînsul l-au pus viziriu M,P// 15 *după* vezir *ad.* iarăş B, iarăş de G/ doilea C/ *lipseşte* al doile rînd M,P// 16 Decii acel B,C, *lipseşte* M,P/ vizir C/ Viziriul Baltagiul M,P/ Mehmet-paşa Baltagiul B,E,G,V/ *lipseşte* şi M,P/ triimis C/ *după* hanul *ad.* tătărăscu în Crîm B,G,V//17 *lipseşte* la Poartă E,G/ au stricat M,P/ au şi stricat turcii ⟨*lipseşte* turcii V⟩ pacea ⟨pacea turcii E⟩ cu moscalii B,E,G,V// 18 Şi îndată M,P/ *lipseşte* de vară să s⟨ă⟩ gătédze M,P/ să să găteze B, să să gătiască C,D,G// 19 *lipseşte* şi[2] C,M,P/ solul]rezidentul M,P// 20 17]19 B, 18 C,D, 21 E,G, 20 V, 15 P, *lipseşte* M/înpăratul turcescu B,C/ *ad. marginal* turcescu D/ *lipseşte* cărţi V/ Înpăratul turcescu au scris la craiul şvezăscu M,P// 21 nu-l va lăsa C// 21—1 Şi i s-au făgăduit for⟨a⟩rti cum că a mijloci şi-l va înpăca M,P//

s-au adeverit pre tare precum va sta de-l va împăca cu Moscalul pre pofta lui, de-i va da Moscul toate ce-au păgubit. Iară de nu va priimi Moscalul pace cu Şvedul, să-i întoarcă ce i-au luat, s-a bate el singur cu Moscalul, şi-i va da şi oaste, cîtu-i va trebui, de-l va duce la ţara lui. Şi i-au trimis cîteva pungi Şvedului de cheltuială.

Şi au trimis şi pre voevoda Chiovschii şi omul de adeverinţă de la Poartă la craiul Şvedului de primăvară, să s⟨ă⟩ gătească de oaste. Şi au făcut şi ferman să dea Moldova zaharâ oştii leşeşti şi şvédzeşti ce era la Tighinea: ialoviţi, ordzu, grîu, făină, cît le-a trebui.

18. Deci sosind la craiul Şvedului voevoda Chiovschii cu acea carté ce scriîa împăratul la Şféd pentru caré s-au bucurat craiul Şvedului şi ţinea acea carte de adeverinţa împăratului tot în sîn, la dînsul, La care mai pre urmă s-au
f. 328[v] schimbat într-alt / chip acea adeverinţă împărătească turcească, precum s-a vedea mai nainte, la rîndul ei.

19. Scris-au şi veziriul la craiul Şfedului, ca s⟨ă⟩ trimiţă un om a lui de ispravă să vorovească cu dîns⟨ul⟩ pentru oştiré. Deci, trimiţîndu-l la veziriul, l-au întrebat

---

1 înpăca B,C// 2 de-i va da Moscul toate]şi-i va înto⟨a⟩rci moscalul tot M,P/ *după* păgubit *ad.* Şvedul B,E,G,V// 3 Iar B,C/ Moscalul]Moscul B,G,V/ pacea B,C/ Şfedul C/ *după* Şvedul *ad.* şi nu a vre M,P//4 ci i-au ⟨au M⟩ luat, apoi el însuşi să va bati cu moscalii M,P/ să va bate D/ *după* singur *ad.* turcul V/ Moscul B,G,V// 5 *după* oaste *ad.* craiului şvedzăscu B,E,G/ *lipseşte* cîtu-i va trebui V/ va[3]]vor M/la]tocma în M,P// 6 lui]sa G/ triimis C, triimis şi E,G/ pungi de bani C,D,E,V, pungi bani M,P/ Şfedului C]craiului B,E,G,V/ de]să-i fii de M,P/ de cheltuială craiului G, de cheltuială Şvedului P// 7 triimis C/ om B,C,E,G,V// 7-8 ⟨Şi M⟩ cu voivoda Cheevisschii au triimis împăratul şi pre omul său di la Poartă, pentru mai bună încredinţari la craiul şvezăscu M,P// 8 Sfedului B,C/ de[2]şi de B,E,G,V/ prim⟨ă⟩vară B/ să să gătiască B,C//8-9 *lipseşte* de primăvară... oaste M,P// 10 zaharea B,C// 9-11 Făcut-au şi ferman cătră Necolaiu voevoda să dei din Moldova zahare, ialoviţă, grîu, făină, orzu şi di toati oşti⟨i⟩ şvezăşti şi leşăşti ci era în Tighine M,P// 10 şvezeşti B,C//11 ialoviţe B,C/ orzu, făină de grîu, cît G/ li-a trebui C, li-ar trebui de agiunsu B,E,G,V// 12 18]20 B, 19 C,D, 22 E,G, 21 V, 29 M,17 P/ Decii B,C/ Şfedului C// 12-17 Voevoda Chievschii cu carte împăratului turcescu au sosit la Tighine au dat carte la craiul şvezăscu. Datu-i-au şi banii ci-i triimisăsă împăratul turcescu şi foarti s-au bucurat. Şi di mari bucurii ci ave, ţine carte împăratului turcescu tot în sînul său ⟨lui. Însă mai pre urmă ace adiverinţă turcească s-au schimbat într-alt feliu, precum M⟩ M,P// 13 acîa carte B,C/ împăratul turcescu B,C,D,E, G,V/ Şvéd C]craiul Şfedului C/ care C/ care mult B,E,G,V// 14 Şfedului B,C, acîa B/ împăratului C] împăratului turcescu B,E,G//14-15 acea carte ce scriîa împăratul turcescu de adeverinţă la Şved, tot în sîn V// 16 acîa B/ împărătiască B, împărătiască C//17 videa B,C/ *după* videa *ad.* istorie E,G/ înnainte B,C/ ei]îei B,C// 18 19]21 B, 20 C,D, 23 E,G, 22 V, 30 M, 18 P/ *lipseşte* şi B,E,G/ viziriul C/ Şvedului B/ să C/ să-i trimiţă B,E,V// 19 a lui]al lui C, al său M,P/ dînsul B, dînsu C// 20 Decii C/Decii trimiţind craiul ⟨pre E⟩ un om a lui la veziriul B,E,G//20-1 viziriul[1-2] C,B//

veziriul ce féliu de oameni sînt moscalii şi ce féliu de războiu au.

Iar acel om a Şvedului au dzis că sint nişte oameni proşti şi blăstămaţi de tot. Iar veziriul au răspuns: „Dar de vrémé că dzici tu că sint aşea de blăstămaţi moscalii, dar voi aşeşi nu sinteţi de nemic, că ei v-au bătut pre voi". Aşijderea au mai dzis acel om a Şvédului cum că munténii sint priĭateni cu moscalii, şi ce văd şi ce aud aice la Poartă, toate scriu la moscali. Iar veziriul au răspuns: „Bine fac că scriu, că de noi n-au ce scrie rău, că noi nu ne témem de nime, că avém oaste multă, şi puşci multe, şi putére mare. Şi noi nu putem să ne gătim cu tainâ, să nu ştiie nime, ce cu giumătate de an mai nainte ne dăm ştire şi ne gătim, că n-avem grijă de nime. Ce munténii, de or scrie de acéstea ce le văd, că avém oaste multă, să scrie sănătoşi". Şi acest răspuns au luat omul Şfedului.

20. Scris-au veziriul de al doile rînd la craiul Şfedului,
f. 329 să-i / trimiţă alt om, mai de treabă, că „de la acesta n-am putut nemică să cunoscu din voroava lui".

Deci Şvedul îndată au ales alt om, mai de treabă, oficer de ai lui, şi l-au trimis la Poartă. Deci veziriul l-au întrebat şi pre acela cum ştie pentru oaste Moscului. Ce acela au schimbat voroava într-alt chip, zicînd că

1-2 Craiul şvezăsc au triimis pre omul său la veziriul. Veziriul l-au întrebat ci fel di o⟨a⟩mini sînt M,P// 1 sînt B,C/ *repetă* şi ce féliu sînt moscalii C/ fél[1-2] B/ au]fac M,P// 3 Iară B/ acel om a ⟨al C⟩ craiului şvedzăscu ⟨şvezescu C⟩ au dzis B,C,E,G,V] El au răspuns M,P/ sînt moscalii B,E,G,V/ nésţe B,C// 4 *după* proşti *ad.* moscalii C/ Iară B, *lipseşte* M,P/ răspunsu B,C]zis M,P//5 de[1]din B,C,D,E,V/ vréme B,C// 4-6 Dacă sînt moscalii aşa proşti, apoi voi aşaşi sînteţi chĭar di nimică, di vremi că ei v-au biruit pre voi M,P/ sînt B/ aşia B, aşa C//6 aşiaşi B, aşeş C/ sînteţi B,C/ nemică B,C/ ei]ĭei B,C// 7 *lipseşte* Aşijderea M,P/ al Şvedului B, al Şfevdului C]al craiului şvedzăcu V/ cum]precum E//8 sînt B,C/ priiatini C] priĭatini pre buni B,E,G/ cie văd B/ ci aud şi ⟨sau P⟩ ci văd M,P/ aicea B,C//9 toate]ei di toate M,Pi *lipseşte* Iar M,P/ răspunsu C, răspunsu zicînd B,V]zis M,P/ *după* fac *ad.* munténi/ B,E,G,V//10 de]pentru M,P/ ce scriie de rău B,E,G/ că[3]di vremi că M,P// 11 nimé B,C, nimine M/ avem B,C/ multe]mari E, mari şi multe M, mari multe P/ puterea B// 12 nu ne putem B,D,E,V/să nu ştie nimé C, *lipseşte* M,P// 13 nimé B/ ce]ci încă M,P/ înnainte C/ ştiré C/ *după* ştire *ad.* unul altuia M// 13-14 *lipseşte* ce cu giumătate... de nime B,E,G// 14 grije C/ nimé C, nimini P//15 scriie B/ acéste B,C/ *lipseşte* de acéstea ce le văd M,P/ avem B,C/ *după* multă *ad.* şi puterea mare B,E,G,V/ ei să scrie M,P/să scriie B// 16 răspunsu B,C/ Şfedului]craiului Şvedului ⟨şvezesc G⟩ de la veziriul B,E,G,V, Şvedului di la viziriul M,P//17 20]22 B, 21 C,D, 24 E,G, 23V, 32M, 18 P/viziriului C/de]şi M,P/ doilea C/Şvedului B//18 de triabă B,C] vrednic M,P/ *repetă* că de la acesta A/că]dzicînd că B,E,G,V//18-19 că din vorba acelue ci l-au triimes, nimică n-au putut să cunoască M,P// 19 voroavele B,V //20 Decii B,C, *lipseşte* M,P/Şfedul C]craiul Şvedului M, Craiul şvezăsc P/de triabă B,C]vrednic M,P//21ofiţer B,C/ *lipseşte* oficer de ai lui M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ viziriul C//22 ştiie B/ pentru]de M,P/ oastea C/Moscului]moscalului M,P//23 acela]acesta M,P/ vorba M,P//

moscalii, pedestrimea, iaste pre tare, mai tare decît la toate neamurile: la războiu stă ca un zîd nemișcat. Că de n-au putut ei, șfédzii, să-i spargă, dar alté neamuri așĭaș n-au nici o putére să-i spargă. Fără cît el așea socotéște, să gătească veziriul 400 tunuri, și așea, cu acéle tunuri slobodzind o dat⟨ă⟩, dă dăo ⟨o⟩ri și de trei ori, or putea rumpe obuzul moschicescu, să-l spargă, să facă drumuri printr-însul, lovind acéle multe tunuri. Și așea, cu acel meșterșug, poate să biruiască pedestrimea moschicească, iar într-alt chip [ai], amintirea nu poate nime să-i pobédiască. Iar călărimea moschicească iaste mai slabă.

Deci uitîndu-s⟨ă⟩ veziriul la sfatul acelui oficer șfed-
f. 329v zesc, într-acesta chip / s-au apucat a face gătirea.

21. Venit-au și hanul, după poronca împărăției, de la Crîm la Țarigrad la sfat, și au sfătuit și el că-i bine așea, să facă oaste asupra Moscului. Și au dzis, acmu, după ce or îngheța apele de iarnă, să sloboadză 2 ceambuluri tătarii, un ceambul din Bugeag și cu oaste lui voevoda Chiovschii prin Ucraina asupra Chiovului, iar cu un ceambul să margă Omar Goel din Crîm, pre apa Donului în sus, pîn' la Voroniș, unde sint galioanele moschicești

---

1 că pedestrime moscalilor M,P/ pre]foarti M,P/ decît toate B,C,G,V//2 niamurile B,C/ stă]că stă E, că stau B,G,V, stau D,M/ stau la războiu P/zid B,C/ *lipsește* nemișcat B,E,G,V/ Că]Și V//2-3 Că de n-am putut noi șvezii să-i batem și să-i spargem B,E,G/ de]dacă M,P/ șfezii C/ să-i bată la războiu și să-i spargă V/ dar]apoi M,P/ alte niamuri B,C// 4 așĭași B/ nici o putere n-au să spargă P/ puteré B,C,V/ să-i spargă și să-i bată C]să-i bată la războiu sau să-i spargă V/ Fără de cît B,D,G, Fără ⟨de E⟩ cît numai C,E]Numai V/ așĭa B, așa C// 5 gătiască B,C/ viziriul C/ patru sute de tunuri B,C/ *după* tunuri *ad.* pușci mari E,G/ așa C/ *lipsește* și așea, cu acéle tunuri B,E,G,V/ cu]dintru M,P/ acéli G// 6 slobozind B/ o dată, de do⟨a⟩ ori ⟨doao ori C⟩ B,C/ trii B,C/ *după* trii ori *ad.* și mai de multe ori și așĭa C//7 or putea]și așĭa doar or putea B,E,G/ să-l spargă]ca să-l spargă și M,P//8 drum M,P/ pintr-însul B/ acéli B,C/ *lipsește* lovind acéle multe tunuri M,P/ așĭa B,C] numai M,P//9 poate]vor pute M,P// 10 iară B/ *lipsește* ai B,C,M,P/ amintirea B,C, *lipsește* M,P/ nimé B,C/ nimine nu poati P, nime n-a pute P// 11 pobédiască]biruiască B,C,D,E,G,V,M,P/ Iară B,C// 12 Decii B,C/ uitîndu-să B/ viziriul C/ ofițer B,C/ șvedzăscu B, șfezescu C// 12-13 Au ascultat viziriul sfatul acelue ofițăr șvezăscu și așa au început a faci și gătiri M,P// 13 întru acesta B,C/ gătire B// 14 21]23 B, 22 C,D, 25 E,G, 24 V, *lipsește* M,P/ Vinit-au C, *lipsește* M,P/ înpărății B,C// 14-16 Hanul tătărăscu iarăș așa au ⟨s-au P⟩ sfătuit ca să facă gătiri oștirii asupra moscalilor M,P// 15 așĭa B, așa C/ că-i bine să facă așea V/ Și ĭarăși au zis hanul M,P/ acum C]că M,P//17 or înghieța B, vor înghieța C/ *lipsește* de iarnă M,P/ esti bini să sloboadă M,P/ doao B,C// 18 *lipsește* tătarîi B,C,E,G,V/ ceambur C/ Bugiac C/ un ceambur soltanul din Bugiac cu tătariî B,V, un ceambur Calga soltan din Bugeacu cu tătarîi E,G/ *lipsește* și M,P// 19 Chievischii să meargă prin M,P/ pin B Ocraina C// 20 ceambur B,C/ Omar Goel]el sîngur, hanul B,C,D,E,G,V, însuși el M,P/ *lipsește* din Crîm M,P// 21 *lipsește* în sus B,E,G,V/ pînă B,C/ Voronij B/ undé B,C/ sînt B]era E,G/ galioaneli B,C//

făcute, să le aprindză. Iar de acolo a lua de-a curmedziș, de l-a împreuna cu celalalt ceambul a sultanului și a ⟨lui⟩ voevoda Chiovschii.

Într-acel chip au sfătuit și au așădzat hanul cu împă-
5 rățiia să fac⟨ă⟩.

22. Atunce era un turc, de-l chiema Smail-efendi, și era om de casa împăratului, din cei dinlontru. Și era și capichihai hanului și avea bun prieteșug acel turcu cu Dumitrașco beizade, fiiul lui Cantemir-vodă. Că mergea
10 de multe ori turcul la gazda lui Dumitrașcc-vodă, și-l cinstiia beizade (că poate-fi bea și vin) și-i dzicea beizade
f. 330 în tambură. / Că așa știia a dzice bine în tambură, cît nici un țărigrădean nu putea dzice ca dînsul. Și-i era foarte drag beizade acelui turcu. Și atunce, la cinste, vorbind ei,
15 i-au spus turcul toate tainele împărătești ce vor să să facă.

Deci Dumitrașco beizade, înțelegînd acestea, căzut-au cu rugăminte la acel turcu Smail-efendi să grăiască hanului, și hanul împărăției, să-l facă domn în Moldova. Și l-au învățăt și în ce chip a grăi, giuruind cîteva mii de galbeni
20 hanului. Iar hanul, audzind acéstea din Smail-efinde, îndat-au priimit.

---

1 *lipsește* făcute M,P/ aprindză]arză M,P/ Iară B/ a luoa B,C, va lua D// 2 s-a ⟨să va G⟩ înpreuna B,E, G,V,M,P/înpreuna C,D/ *după* înpreuna *ad.* ceamburul D/ ceambur a soltanului B,C/ a sultanului]a lui Calga soltan G// 3 a lui B,C,D// 4 Întru acel C/ au sfătuit hanul și au hotărît și împăratul așa să facă hanul. M,P/așezat B,C, așăzat așia G/ împărățiia B,C/ *după* împărățiia *ad.* turcului B,E,G,V// 5 facă B,C// 6 22]24 B, 23 C,D, 26 E,G, 25 V, 33 M, 19 P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ turcu B,C/ de-l] ce-l B,E,V/ chiema pre⟨*lipsește* pre G⟩ anumé Ismail B,D,E,G,V/Ismail C// 6-7 În Țarigrad era un turcu, anumi Smail-efendi, om din cei dinlăuntru, din curte înpăratului M,P// 7 înpăratului B,C/ *după* înpăratului *ad.* credincios B,E,G/din[1]di E/lăuntru B,C/ Și acela era M,P// 8 capichihaîa B,C/ și acel turcu ave bun preeteșug cu M,P/ priiateșug B// 9 Dumitrașco Cantemir beizade B,E,F,V/ beizadea C/ fiiul]ficiorul M,P/ voevoda M/ Că]Și V/Și di multi ori merge la gazda M,P/ merge B// 10 turcul] acel turcu B,E,G,V/ *repetă* lui G/ vodă]beizade B,E,G,V,M,P// 11 beizadea C, bezaide A, *lipsește* M,P/ că mi să pari că be și vin M,P/ *după* bea *ad.* acel turcu B,E,G,V/ *fără paranteze* C,E/ beizădea[2] C]Dumitrașcu beizădea M,P// 12 așîa știia dzice de bine B,E,G,V/ *lipsește* în tambură[3] E,G// 13 țărigrădian B,C/ *după* dzice *ad.* bine B, bine în tambură E// 13—14 Și acel turc la mari dragosti ave pre Dumitrașcu beizădîa M,P// 14 beizadea C/ Și]Deci M,P/ Și viindu turcul atuncîa la beizade la cinste și vorbind îei B,E,G,V/ atuncea C/ ei]îei C// 15 taineli C/ împărătești B,C/ *după* împărătești *ad.* lui beizade B,E,G,V// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 27 E,G/ Și cunoscînd Dumitrașcu beizădîa aceste, au căzut M,P/ beizade B, beizadea C/ înțălegînd acéste B,C// 17 Ismail-efendi C,E, Ismail-efendis B, *lipsește* M,P// 18 *după* hanul *ad.* să grăiască B,D,E,G,V/ înpărătii B,C]înpăratului M,P/ să-l] ca să-l M,P/ domnu B,C// 19 va grăi C,D/ a grăi, adică să făgăduiască hanului cîtiva mii di galbini. Turcul Smail-efindi au spus hanului. Iar hanul M,P/ cîteva]trii B,E, G,V/ galbîeni B, galbéni C//20 Iară B/ acéste B,C, di acea sta M/ din Ismail-efendi B,C, *lipsește* M,P// 21 îndată B,C//

23. Deci mergînd hanul la împăratul la sfat, între alte sfaturi dzis-au şi acest cuvînt, că Bréncovanul-vodă, domnul muntenesc, iaste un domn bogat şi putérnic, are oaste multă şi-i de mult pre bun priiaten moscalilor. „Nu trebuiaşte la această vrémé lăsat să fie domn, că poate să s⟨ă⟩ hainească şi a face sminteală oştii împărăteşti. Ce trebuiaşte prins, că el de bunăvoia nu a veni la Poartă. Şi nime nu-i harnic să-l prindză, făr⟨ă⟩ cît socotescu că beizade, feciorul lui Cantemir-vodă cel mai mic.
f. 330v Iaste om mai sprinten decît frate-său / Antiohie-vodă. Ce să-l pui împărăţiia-ta domn în Moldova, că el va chivernisi lucrul din Moldova şi l-a prinde. Că Neculai-vodă, care-i acmu în Moldova, îi grec şi n-a pute să fac-a-ceastă slujbă. Nici miie nu mi-i drag să slujesc cu grecii".

24. Deci împăratul, cum au audzit acéle cuvinte din hanul, într-acel ceas au şi răpedzit, făr⟨ă⟩ de ştire veziriului, de au adus pre Dumitraşco beizade de la gazdă, cum mai de sirgu, şi l-au adus la saraiu la împăratul. Şi îndat⟨ă⟩ l-au îmbrăcat cu cabaniţă, cu spinaré de soboli,

1 23]25 B, 24 C,D, 28 E,G, 26 V, 35 M, 20 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Hanul au mersu îa împăratul la sfat şi printr-alti M,P/ împăratul B,C// 2 sfaturi]vorbi M,P/ zis-au hanul C, dzis-au hanul către împăratul B,E,G,V/ au zis şi aceasta către împăratul: Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ acéste cuvinte V/ Brînvocanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C// 3 muntenescu B,C/ domnu B,C// 4 ari şi oaste M,P/ şi esti şi vechiu priiatin a Moscalului ⟨Mosculi P⟩ M,P/ *lipseşte* pre bun G/ priiatin B, priiatin C// 5 Nu trebuiaşte]Nu să cadi M,P/ vréme B, vremé C/ lăsat] să-l laşi M,P/ să fiie B/ domnu B,C/ *lipseşte* că G// 6 să să hainiască B,C]să va haini M,P/ smintială B,C/ împărăteşti B,C// 7 prinsu B,C/ bunăvoia lui E/ nu a ⟨va D,E⟩ vini B,C,D,E// 7-8 n-a vre să vii la împărăţii. Şi altul nimine ⟨nime P⟩ nu esti harnic ⟨vrednic P⟩ să-l prindă fără di cît M,P// 8 nimé B/ *după* harnic *ad.* nici poate B,G,V/ *ad. marginal* nici poate V/ fără cît B,C, fără de cît D,E,G// 9 beizadea C/ beizăde Dumitraşcu, ficiorul cel mai mic a lui Cantimir. Că esti M,P/ ficiorul B,C// 10 Ias⟨te⟩ D/ *lipseşte* om D,M,P/ sprintin B,C/ frate-său B,C/ Antioh B, Antiohii C/ voevoda M//11 împărăţiia B,C/ domnu B,C//11-12 Pre acesta îl puni domn în Moldova ⟨Pre acesta domnu om pune în Moldova P⟩ că el va chivernisi din Moldova şi a prindi pre Brîncovanul M,P// 12 şi-l va prinde B,E,G,V/ Nicolae B, Nicolai C// 13 voevoda M/ care-i acmu]carile esti domnu M,P/ care-i]care iaste D/ care iaste domnu în Moldova iaste grec B,E,G,V/ care iaste acum domnu în Moldova iaste grec şi nu va putea C/ facă B,C, facă el G// 14 *lipseşte* Nici... cu grecii. V/ Şi nici M,P/ mie C/ slujescu B,C// 15 24]26 B, 25 C,D, 29 E,G, 27 V, 21 P, *lipseşte* M/ Decii împăratul B,C/ *lipseşte* cum G/ cum au audzit]audzind V/ acéli C]acéste B,E,G/ Auzind împăratul acesti di la hanul M,P// 16 întru acel C/ *după* ceas *ad.* îndată G/ au şi răpedzit]au şi trimis B,E,G,V,M,P/ au şi trimis, au şi răpezit, fără de D/ fără de ştirea B,C/ viziriului C// 16-18 fără di ştire viziriului au şi triimis şi au luat pre Dumitraşcu beizădîa di la gazdă şi cum mai în grabă l-au dus la saraiurili împărăteşti M,P// 17 pe B,C/ beizadea C// 18 sîrgu B]grab' G/ adus]dus B,E,G,V/ la saraiul împărătescu B,E,G/împăratul B,C// 19 îndată B,C/înbrăcat B,C/cabaniţă]căftan P/cu²]de G/ spinări B,C,E,G,V//

în loc de căftan, şi l-au pus domn în Ţara Moldovei. Şi apoi l-au dus la veziriul, de l-au îmbrăcat în căftan şi i-au dat ferman. Şi nezăbovindu-l doaă, trei dzile, l-au şi pornit, de au venit în mezil la Iaşi salt, numai cu dzéce, doaădzeci de oameni. Caré n-au cheltuit nici un ban la Poartă, că şi tuiurile şi singeacul pre urmă i l-au trimis.

25. Atunce veziriul, la purces, au dzis lui Dumitraşco-vodă cu mare taină: „După ce vei mérge în ţară, să chivernisești lucrul, să-mi prindzi pre Brîncovanul-vodă munteanul, să mi-l trimiţi aicea, viu. / Şi de la împărăţiie vei avea mare dar şi cinsté; în locul lui tu vei rămîne acolo domn, neschimbat".

f. 331

26. Iară Dumitraşco-vodă, mulţămindu-i, s-au apucat că va face acea slujbă şi l-a prinde. Numai au dat şi el un sfat veziriului, socotind că-i va fi de folos, iar pe urmă au căzdut cu împiadecare. Că au dzis cătră veziriul ca să scriie la Brîncovanul să îndatorească Poarta cu 500 de pungi de bani, fiind acmu de trebuinţă pentru gătirea oştii. Şi Brîncovanul s-a uita la acea carte ce scrie veziriul şi n-a avea grijă de mazilie.

---

1 locu C/caftan B,C/ domnu B,C/ în Ţara Moldovii C]în Moldova B,G,V, Moldovii M,P//2 înbrăcat B,C/ în]cu G/ caftan B,C// 1—5 Şi l-au triimis la viziriul, iar viziriul încă l-au înbrăcat cu caftan di domnii; datu-i-au ferman. Şi pristi trii zili l-au şi gătit salt în cai di mezil şi numai cu 20 oameni M,P// 3 *după* ferman *ad.* făcîndu-i alai pre obicîai B,E,G, pre obiceai, făcîndu-i alai V/ nezăbăvindu-l B,C/ doao, trii B,C]3,4 G// 4 vinit B,C/ numai cu cinczăci, şeasezăci ⟨şasezăci C⟩ de oameni B,C,D,E,G,V// 5 *lipseşte* de oameni G/ care B,C]Şi M,P/ nici măcar M,P/ că]şi G/ tuiurili C/ sangiacul C/i li-au trimis B,C,E,V// 7 25]27 B, 26 C,D, 30 E,G, 28 V, 37 M, *lipseşte* P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ viziriul C// 7—8 Cînd au fost la purces⟨ul⟩ lui Dumitraşcu voevoda din Ţarigrad i-au zis viziriul cu mari taină M,P// 8 *lipseşte* cu mare taină E/ vii mérge B, vii mergé C] vii vini M,P/ în ţară]în ţară, în Moldova B,E,G,V, în Moldova M,P/ chivernisăşti B// 9 Brîncoveanul B,C/ Brîncovanul domnul muntinescu, să M,P// 10 aici V, *lipseşte* M.P/ împărăţiie B,C] împăratul M,P/ vii avea B,C//11 cinste B,C/ şi ⟨atunci M,P⟩ în locul lui B,C,D,E,G,V,M,P/ vii rămînea B,C/ domnu B,C// 11—12 vii rămîne domnu în Ţara Muntenească şi vii fi neschimbat M,P// 13 26]28 B, 27 C,D, 31 E,G, 29 V, 30 M, 22 P/ *lipseşte* Iară M,P/ Dumitraşcu voevoda au mulţămit viziriului şi s-au apucat M,P/ mulţămindu-i]mulţămind veziriului ⟨viziriului C⟩ B,C,E,G,V// 14 şi-l va prinde C, *lipseşte* M,P/ Numai au adeverit, au dat G/ Numai] Şi M,P// 15 viziriului C// 15—17 iară pre urmă acel sfat au căzut cu înpiedecaré B,V, iar pre urmă au rămas acel sfat de au fost cu înpiedecare E,G, iar mai pre urmă i-au fost de înpedecari M, P/ înpiedecaré C// 16 *lipseşte* Că au dzis... ca M,P/viziriul C// 17 scrie C/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,Brîncovanul-vodă C/ să]şi să G/ îndatoriască M,P/cinci sute B,C// 17—18 *lipseşte* de[1-3] M,P// 18 fiindu C/acum C]atunci M,P, la acea vréme B,E,G,V/ de trebuinţă]trebuire P/ pentru]de M,P// 19 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/să va uita C,D,E,/ce va scrie C, ce-i va scriie B,E, G,V//19-20 Şi Brîncovanul să va⟨s-a P⟩ încredinţa în carti viziriului şi nu va ave grije de mazilii M,P//20 viziriul C/ nu va avea grije B,C,D,E,V/ maziliie B//

27. Deci veziriului i-au plăcut acest sfat a lui Dumitrașco-vodă, și au scris la Brîncovanul ca să împrumutédze Poarta cu 500 pungi de bani pentru cheltuiala oștii.

Deci Brîncovanul, ca un om cu minte, au priimit că a da, numai o dat⟨ă⟩ n-a putea să-i dea toți, că-i țara săracă, ce pe lună a da cîte 100 de pungi, carei să îmbrace în 5 luni, socotind că pînă la 5 luni or sosi și moscalii, și atunce, de or și vrea să-i facă ceva, nu i-or pute strica nemic. Măcar că el nu știia nemică de acea voroavă, dar
f. 331[v] avea minte de să / păziia.

Atunci s-au păzit, că l-au păzit Dumnedzeu, iar cînd s-au mîniiat Dumnedzeu pre dînsul, n-au putut să s⟨ă⟩ păzască, precum înainte la rîndul lui s-a scrie.

28. Iară pre Dumitrașco-vodă l-au pornit la Iaș⟨i⟩ și i-au dzis, cînd o fi vrémea să prindză pre Brîncovanul-vodă, a trimite veziriul omul său cu ferman.

Deci trimițînd înainte Dumitrașco-vodă ⟨pe⟩ capegi-bașe cu mazilie, împreună cu omul său, anumé Dumitru Saraciul, iar Neculai-vodă nemic nu știia de mazilie și ședea la Divan de giudeca țara.

---

1 27]29 B, 28 C,D, 32 E,G, 30 V, 39 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ viziriului C/ acest]acel M,P/ *lipsește* a lui Dumitrașco-vodă M,P// 2 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V/ *lipsește* ca M,P/ înprumutezé B,C]îndatorească P// 3 cinci sute de pungi B,C,D,E,V/ *lipsește* de M,P// 4—13 *lipsesc* M,P// 4 Decii B,C/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B, D,E,G,V/ *după* priimit *ad.* dzicînd B,E,G/ că va da D,E, că-i va da G, că a da acei bani V// 5 o dată B,C/ nu va putea C,D/ *după* toți *ad.* banii D,G, banii, acéli cinci sute de pungi de bani, dzicînd B,E,V/ că țara iaste săracă D,E, zicînd că iaste țara săracă C, *lipsește* G// 6 va da C,D/ o sută C/ de pungi de bani B,C,D,E,G/ *după* bani *ad.* zicînd că-i țara săracă G/ carii B,C/ înbracă B,C// 7 în 5 luni]în cinci luni, cinci sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ la]în B,C/ cinci B,C/ vor sosi C,D]vor veni G// 8 atuncea B,C/ de vor C,D,E/ *lipsește* și[2] E/ să-i și facă E/ ceva rău B,E,G,V/ nu-i vor putea B,C,V// 9 nemică B,C/ Măcarî B,C/ el]Brîncovanul-vodă B,E,G,V/ acîa B/ dară B// 11 Însă atuncea C, Iară să dzicem atuncea B,E,G,V/ Dumnedzău B// 12 Dumnedzău B/ să păzască B,C// 13 precum mai V/ înnainté C/ la rînd să va ⟨s-a V⟩ scriie B, istorie la rînd să va scrie E, la rînd istoriia să va scrie G, la rîndul lui istoriia să va scriie D/ să va scrie C// 14 28]30 B, 29 C, D, 33 E,G, 31 V, 40 M, *lipsește* P/ Iași B,C// 14—16 Viziriul au mai zis lui Dumitrașcu voevoda, că cînd a fi vremi să prinză pre Brîncovanul i-a trimiti el omul său și cu firmanul; și după acee l-au pornit să vii la Eși M,P//15 iau] au C,V/ *după* dzis *ad.* veziriul că B,E,G, că V/ va fi vréme B,C/să]ca să G/Brîncoveanul C// 16 triimite C/ viziriul C/ pre omul E// 17 Decii C, *lipsește* M,P/ trimițînd înnainte C//17-18 Decii Dumitrașco-vodă trimițînd pe capegi-bașîa înnainte cu maziliia lui Nicolae-vodă și dinpreună cu omul său B,E, G,V,Dumitrașcu voevoda au triimis înnainti cu mazilie pre un capegi-bașa, înpreună cu omul său M,P//18 înpreună C//19 iară B, *lipsește* M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ nemică B,C/maziliie B/și]ci V,M,P//20 șidea B,C/ *după* țara *ad.* precum îi obicéiul domniii V//

29. Iară capegi-başe, descălecînd la scară, s-au suit în curţi, iar Saraciul, sluga lui Dumitraşco-vodă, au năvălit degrabă la beciul supt scara despre doamna, unde era închis Iordache Ruset vornicul. Şi au lovit lăcata cu băltagul, de au strîcat-o, şi au scos pré Iordachi vornicul afară şi i-au dat cărţi de căimăcănie de la domn nou, Dumitraşco-vodă.

Iar boerenaşii din cerdac, văzînd că au scos pre Iordache vornicul, au alergat tare de au dat ştiré lui Niculai-vodă la Divan. Şi îndat⟨ă⟩, sculîndu-să de la
f. 332 Divan înspăimat, să timpină cu capegi-başe / în uşea spătăriei, unde-i şi déde ferman de mazilie.

30. Atuncea boerenaşii lui, grecii, începură a s-ascunde în casă despre doamna.

Şi ţara încă începus⟨ă⟩, precumu-i obiceaiul moldovénilor celor năcăjiţ de strîmbătăţi, să facă calabalicuri domnilor mazili.

31. Dar nu putea să-i facă nemic, că nu avea voe. Că scriia Dumitraşco-vodă la caimacami să nu s-atingă nime de cinste lui Neculai-vodă sau de oamenii lui, ce cu mare

---

1 29]31 B, 30 C,D, 34 E,G, 32 V, 43 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ başia B/ *după* scară *ad.* la curtea domniască D/ *ad. marginal* suit D/ s-au suit pe scări E,G/ Capigibaşa au sosit în Eşi ⟨în Eşi au sosit P⟩, au întrat şi au discălicat la scara ce domnească şi s-au suit M,P// 2 curţi]curţile domneşti V/ *lipseşte* iar M,P/ iară Dumitru Saraciul B,E,G,V/ voevoda M/ năvălit]alergat V// 3 degrabă]drept M,P/ *lipseşte* la beciul B,E,G,V/ undé B,C// 4 Iordachi Rusăt B,C/ vornicul cel bătîrn B,E,G,V/ *lipseşte* Şi au lovit M,P/ *lipseşte* lovit E// 5 de au stricat-o C, de o au stricat B,G,V/ Au stricat lăcata cu băltagul, au scos afară pre Iordachi Rosăt M,P/ pre vornicul Iordachi Rusăt B,E,G,V, pre Iordachi Rusăt vornicul C/ *lipseşte* vornicul M,P// 6 afară]de la închisoaré V/ cărţile P/ de căimăcămiie B]să fie caimacam C// 6-7 *lipseşte* de la domn... vodă. M,P/ domnu C/ *lipseşte* domn nou B,E,G,V// 8 *lipseşte* Iar M,P/ Iar boerenaşii lui Nicolai-vodă D/ văzind B,C// 9 Iordachi B,C, Iordachi Rusăt E/ taré B// 8-10 Boerinaşii ci era în cerdac au dat ştiri lui Nicolaiu voevoda. ⟨Iar Nicolaiu voevoda M⟩îndată s-au sculat M,P// 10 Nicolae B,C/ *după* Divan *ad.* undé şidea de giudeca B,E,G,V/ îndată B,C/ sculîndu-s⟨ă⟩ C, sculîndu-să Nicolae-vodă B,E,G,V//11 înspăimîntat s-au întimpinat G/ înspăimîntat P/ să întimpină D,E, şi s-au întîmpinat M] şi s-au întîlnit P/ başia B,C/ uşia B, uşa C// 12 spătăriii B,C/ undé îi şi déde B,C/ şi îndată i-au dat M,P/ fermanul M,P/ maziliie B// 13 30]32 B, 31 C,D, 35 E,G, 33 V, 46 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ boiarenaşii lui Nicolae-vodă din curte ⟨domniască E,G⟩ începură ⟨începusă V⟩ B,E, G,V/ *după* lui *ad.* Nicolai-vodă D/ Boerînaşii, grecii lui, îndată au început M,P/ a să ascunde B,C//14 în casăli V, *lipseşte* M,P//15 începusă B,C/precum îaste ⟨iaste C⟩ B,C,D,G//15-17 Ţara au început a gîlcevi pentru strîmbătăţile ce-au avut, după cum esti obiceiul moldovenilor la vremi di mazilii M,P// 16 năcăjiţi B,C/ strîmtăţi C/ să]ca să E/calabalicuri C//18 31]33 B, 32 C,D, 36 E,G, 34 V, *lipseşte* M,P/ Ci n-au putut să facă nimică M,P/nemică C]nemică calabalicu B,E,G/voîe B,C//19 Dumitraşcu voevoda scrisăsi la căimăcami M,P/ să atingă B,C/ nimé B,C// 20 cinstea B,C/ Nicolae B,C/ sau]nici M,P//

cinste, ca pre un domn, de toate ce i-ar trebui la pornitul lui, nemic să nu-i lipsască.

32. Şi aşa, după obiceaiu, trei dzile grijindu-l cu de toate céle de i-au trebuit, şi s-au pornit la Ţarigrad cu tot agîrlîcul lui, neplinind un an deplin cu domniia, precum s-au pomenit.

Iar în Iaşi au rămas căimacam Iordache Ruset vornicul, pîn-au venit Dumitraşco-vodă. Atunce şi boïarii cei pribegi, înţelegînd toţi, au venit în ţară. Numai Dédiul spătariul şi Zmucilă banul au rămas în Ţara Leşască.

33. Şi după ce au agiuns Neculai-vodă în Gălaţi, atunce au sosit şi Dumitraşco-vodă din Ţarigrad. Şi au mers Neculai-vodă la gazda lui Dumitraşco-vodă, de s-au
f. 332v împreunat / amîndoi. Care nu puţintel lucru au făcut Neculai-vodă atunce, de-au mers la gazda lui Dumitraşco-vodă. Că alţi domni nu mai stau să să împreune, după ce să mazilescu, ce fug unul de altul, să-ş scoaţă ochii. Dar Neculai-vodă au mers de s-au împreunat şi s-au rugat lui Dumitraşco-vodă să nu s⟨ă⟩ potrivască boerilor de ţară, să-l pîrască la Poartă. Şi el încă s-au făgăduit că nu-l va amesteca la Poartă, cît a trăi Dumitraşco-vodă domn, ce, de a umbla pentru domnie, a umbla pentru domniia Ţărîi Muntenești, ce nu pentru a Moldovii.

---

1 domnu B,C/ domnu să-l pitreacă şi di toati să-i dei la purces ⟨purcesul lui M⟩ M,P//1-2 cu de toate ce i-ar trebui ⟨lui G⟩ să-l grijască, nemică să nu-i lipsască B,E, G,V/ nemică C// 3 32]34 B, 33 C,D, 37 E,G, 35 V, *lipseşte* M,P/ Şi aşia B, *lipseşte* M,P după]pre B,E,G,V/ obiceai B,C/ trii B/ Trii zili l-au grijit după obiceiu cu M,P// 4 *lipseşte* céle M,P/ şi]decii B,E,G,V/ s-au]l-au M,P/ *după* pornit *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V// 4-5 *lipseşte* cu tot agîrlîcul...precum s-au pomenit. M,P//5 anu C/pomenit]scris B/ precum mai sus s-au scris E,G,V//6 Iară B, *lipseşte* M,P/ caimacam B,C/ Iordachi Rusăt B,C// 7 pînă au vinit B,C/ *lipseşte* pîn-au...Atunce şi M,P/ Atuncea B,C/ pribégi B,C// 8 înţălegînd toţi B,C]auzînd M,P/ vinit B,C/ *lipseşte* Numai M,P//8-9 Dédiul spătar şi Savin banul Zmucilă V/ Savin Zmucilă B,C,D,E,G,//10 33]35 B, 34 C,D, 38 E,G, 35 V, 51 M, *lipseşte* P/ Iară dupre ce au agiunsu B, Iară după ce au agiunsu C,E,G,V, Şi deaca au agiunsu D/ *lipseşte* Şi după ce M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ atuncea B,C// 10-12 Nicolaiu voevoda au agiuns în Galaţi; Dumitraşcu voevoda din Ţarigrad iarăş au vinit în Galaţi. Niculaiu voevoda au mersu la gazda M,P// 11 *după* Ţarigrad *ad.* la Gălaţi B,E,G,V//12 mărsu B,C/Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/de]şi M,P//13 înpreonat B,C/ puţin B,C,E,G,V// 13-17 *lipseşte* Care nu puţintel... s-au împreunat M,P//14 Nicolae B,C/atuncia B, atuncea C/ de au mărsu B,C// 15 înpreune B,C// 16 să-ş scoaţă ochii]să nu să ⟨nici B⟩ vază în ochi B,C,E,G, nici să să vază în ochi D,V// 17 Nicolae B,C/ mărsu B,C/înpreonat B,C//18 şi s-au rugat lui]şi au poftit pre M,P/ voevoda M/ să protivască B,C//19 boiarilor B, boiarilor C/ *lipseşte* de ţară M,P// 20-21 amesteca la Poartă pe Dumitraşco-vodă cît va trăi cu domniia, ce B,E,G// 20-22 s-au făgăduit lui Dumitraşco voevoda că n-a mai cerca domnie Moldovii, ci a Ţării Muntineşti M,P//20 va trăi D]va fi C//21 domnu C/*după* domnu *ad.* în Moldova V/va umbla$^{1-2}$ D, va umbla^{1} C/ domniie B,C//22 ce nu pentru a Moldovii]iar nu pentru domniia Moldovii B,C,E,G,V//

Şi aşea unul cu altul s-au încrédinţat. Şi Niculai-vodă au purces la Ţarigrad, iar Dumitraşco-vodă au venit în Iaşi. Iar precum ş-au ţinut aceşti domni tocmala, să va scrie la rîndul său, înainte.

DOMNIÏA LUI DUMITRAŞCO CANTEMIR VOEVODA, ÎN ANUL 7219⟨=1711⟩. Cap 91

Zaci⟨alo⟩ 1. După ce au sosit Dumitraşco-vodă în Iaşi, după obiceaiu a treïa dzi au boerit boïarimea. Pus-au
f. 333 pre Nicolai Costîn vel-logofăt, pre Lupul / Costache vornic mari de Ţara de Gios, pre Ioan Sturdzea vornic de Ţara de Sus, pre Antiohie Jora hatman, pre un grec, anume Spraioti Dracumana, vel-post⟨elnic⟩ şi pe mine, Ioan Niculce, vel-spatar, pe Gheorghiţă vel-păharnic, pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre Sandul Sturdzea vel-stolnic, pre Costantin Costache vel-comis. Aceştiïa era boerii lui Dumitraşco-vodă întîiu. Iar mai de crédinţă şi mai ales ⟨şi⟩ toate trebile domniei era după mine, Ioan Niculce vel-spătar.

2. Şi atuncea, dintîiu, era boerii can grijiţi de numeli

---

1 aşïa B, aşa C/încredinţat B,C/ Nicolae B,C//2-3 iară[1-2] B/vinit B,C//4 scriïe B]scrie istoriïa D,E/la rînd V/ înnainté C, *lipseşte* B,E,G/ *lipseşte* său, înnainte V// 5 Dumitraşco-vodă Cantemir D,E,G// 6 *lipseşte* în E/ *lipseşte* în anul 7219 P/ *lipseşte* în anul 7219. Cap 91 M/Cap 94 D, Cap 96 P, *lipseşte* C,E,V/ *lipseşte* 91 G//7 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B,D,E,G,V/Dupre B// 7-8 În ani⟨i⟩ 1711 Dumitraşcu Cantimir voevoda au stătut domnu Moldovii. Şi au vinit în scaun în Eşi şi a trie zi după obiceiu au boerit M,P// 8 în Iaşi, la scaonul domniii C, în Iaşi, la scaonul domnescu E/ dupre B]pre V/ obiceai B/ a triïa dzi B, a triia zi C/ boïarit B/ boïarimea]boïarii B, boiarii C,G, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Pus-au pre M,P//9 Nicolae Costin B, Nicolai Costin C/ log⟨o⟩făt B/ *lipseşte* pre[2] M,P/Costachi B,C//10 vornic mare C]vel-vornic B,E,G,V/ *lipseşte* mari de Ţara M,P/ Jos C/ *lipseşte* pre M,P/ Ion B,C/vornic]vel-vornic B,E,G,V, vornic mare D//11 *lipseşte* Ţara de M,P/ *lipseşte* pre[1] M,P/ Antiohii B/ hatman]vel-hatman G//11-12 hatman, Spraioti, grec, vel-postelnic M,P//12 anumé B,C, pre anumé E/Spraiuti Dracomana C/Dracomana B/ vel-postelnic B,C/ *lipseşte* şi pe mine B,C,D,E, G,V,P,M//13 pre Ion Neculcea⟨Neculce C⟩ B,C,D,E,G,V, Ioan Neculce M,P/ vel-spătar B,C/ *lipseşte* pe M,P/ pre B,C/ Ghiorghiţă B// 14 *lipseşte* pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre M/ Dabije B/ *lipseşte* pre[1-3] P/ pre Ilie Catargiul B,C,D,E,G,V/ vel-vist⟨iernic⟩ B, vel-vistérnic C// 15 *lipseşte* pre M/ Costachi B,C/ Costantin Costachi Negel M,P//16 Aceştiïa era]Şi întîiu aceştie au fost M,P/ boïarii B, boiarii C/ voevoda M/întîiu]dintîi B,C,E, *lipseşte* G,M,P// 17 credinţă B,C// 17-18 Iar mai de credinţă şi mai di cinste era spatariul Ioan Neculce M, Iar de cinste şi mai dé credinţă era spat⟨arul⟩ Ioan Neculce P// 17 şi toate D,E,G/ domniii B,C// 18 *lipseşte* mine B,C,E,G,V, după mine D/ Ion Niculce ⟨Neculce C⟩ B,C/ vel-spătar B,C// 19 *lipseşte* Şi atuncea M,P/ dintîi B,C/ boïarii B, boiarii C/ can îngrijaţi B,C,D,G,V, can îngrijiţi E/numele B,C// 19-1 Dintru început boerii era ⟨era boerii P⟩ îngrijiţi de Dumitraşcu voevoda, ştiindu-l din tinereţi M,P//

lui Dumitrașco-vodă din tiniréțe, cînd era beizade, la domniia frăține-său, lui Antiohie-vodă.

Că era atunce nerăbdătoriu și mînios, zlobiv la beție, și-i eșisă numele de om rău. Iar acmu, viind cu domniia, nu știu, să-ș piiardă numele cel rău: au doar mai la vîrstă venis⟨ă⟩, au doar chivernisis⟨ă⟩ viiața lui, unde nu era pacé? Că așea să arăta de bun și blînd! Tuturor ușea deschis⟨ă⟩ și nemărețu, de voroviia cu toți copiii.

f. 333v 3. Atuncea au scos pre țară 2 civerturi, banii / steagului. Și de cum era soma la Neculai-vodă, au mai scădzut pe țară la un civert, cîte 3.000 de galbeni. Așijderea și mazililor li-au scădzut tot pre giumătate și mai bine dăjdile.

Și li-au făcut și carte cu giurămînturi, să nu dea desétină boerii, după cum n-au dat mai nainte boerii. Că să făcus-obiceaiu de la Mihai-vodă, de da désetină boerii. Și el apoi i-au ertat.

4. Deci boïarii, vădzînd așea milă și nemăriré, începusă toți a să lipi și a-l lăuda. Era om învățat. Numai la giudecăți nu pre putea lua sama bine, poate fi trăind mult

---

1 din *tiniréțe*]de pre cînd era mai tînăr B,D,E,G, *lipsește* C,V/ cînd era]de pre cînd era C,V, *lipsește* B,D,E,G/ *lipsește* cînd era beizade M,P/ beizadea C/ la]di la M,P// 2 a lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M/ Antiohii B,C//3 Că atunce era *om* M,P/ atuncea B,C/ *lipsește* și M,P// 4 numeli B/ Iară B/ acum C] apoi B,E,G,V//5 nu s⟨ă⟩știe D/ nu să știie, pentru ca să-ș piarză numele cel rău B,E,G,V/ numeli C// 4-8 Iar dup⟨ă⟩ ce-au vinit cu domnie tuturor ⟨era M⟩ blînd și bun. Ușa lui era dișchisă, nimărețu, cît și cu copiii vorbie M,P// 5-6 doară[1-2] B,C//6 vinisă B,C/ chivernisisă B/undé B,C//7 așia B/ și de blînd B,C,D,E/ blînd și bun G/ Tuturor le era ușile deschisă B,E,G/ ușa le era ⟨ii era D⟩ deschisă C,D//8 *lipsește* și E/ nemăreț B// 9 *lipsește* Atuncea M,P/ Scos-au M,P/ doao B,C/ stiagului B// 10 Și de pre cum fusése soma V/ de]după M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M//11 pre țară B] țara G,M,P/ trii mii B,C/ *lipsește* de M,P/ galbîeni B, galbéni C/ *lipsește* Așijderea și M,P// 12 li-au scăzut dăjdile pre giumătate și unora și mai bine B,E,G, li-au scăzut tot pre giumătate dăjdile și mai bine C, Mazililor încă le-au scăzut ⟨dăjdile P⟩ pe giumătate. M,P//13 carte]testament B,E,G,V, carte testament C,D/desetină B// 13-15 Făcut-au boerilor și mazililor (să nu dei desătină) carti cu mari blăstăm să nu dei desătină după vechiul obiceiu a țării.M,P//14 boïarii[1] B/ după cum nu didésie mai înainte vréme.Că acest obiceai să făcusă de la Mihai-vodă B,E,G/n-au dat]nu didésie C/innainte C/*după* boerii[2] *ad.* desétină C/ *lipsește* Că V//15 făcusă obiceai C/ *lipsește* de la Mihai-vodă V/de ⟨să V⟩ da boerii desétină C,V/ desetină B/boïarii B//16 Și]Iară B,E,G,V/el]Dumitrașco-vodă B,D,E,G,V/ *lipsește* apoi B,E,G,V/i-au ertat]li ertasă să nu dea E, i-au ⟨ertat⟩atuncea, luund domniia G// 17 Decii B,C, *lipsește* M,P/Boerii toți M,P/văzind B,C/ așia B, așa C]atîta M,P//17-18 nemărire a lui ⟨nemărirea lui P⟩ Dumitrașcu voevoda s-au bucurat și îl lăuda fiindcă era și învățat M,P//18 și a lăuda C, și a lăuda numele lui Dumitrașco-vodă B,D,E,G/*lipsește* Numai M,P//19 luoa B,C/poate fi trăind]fiindcă trăisă M,P/trăind] unde au fost trăit G/poate fi unde fusésie trăit mult la Țarigrad B,E//

la Ţarigrad, în streinătate. Lăcomie nu avea mare, lucrurile lui poftiia să fie lăudate.

5. Atunce avea mare supărare şi cheltuială, fiind pacea stricată cu oaste lui voevoda Chiovschii şi cu cea şfedzască. O erna şi o grijiia de zahara; lemnu la Tighinea pentru tocmitul cetăţii. Deci de la Brăila căra ţara pîine la Tighinea. Aşijderea şi lemn căra den ţară la Dunărea, de făcea pod mereu la Cartari.

Veşti din Ţara Leşască şi de la moscali în tot ceasul cerca
f. 334 de le trimite la Poartă. Deci era prea / în val şi în mare supărare. Căci el venisă de curînd, şi lucrurile toate neaşădzate şi lipsite. Şi siliia ca să şi plinească poruncile Porţii toate, şi-i era prea cu greu, că era ţara stricată mai de-nainte vrémé.

6. Începutu-s-au atunce şi omor în vite, cît nu mai biruia oamenii să le despoae. De pîine încă era lipsă, că nu rodis-într-acel an.

7. Boiarii carii avusése greutate la Niculai-vodă sta tot vîrtos cătră Dumitraşco-vodă, ca să pîrască pré Neculai-vodă la Poartă pentru răutate ce le făcusă.

---

1 în streinătati, în Ţarigrad M,P/ Lăcomiie B/Lăcomii mari nu ave M,P//2 să fiie B// 3 Atuncea C,*lipseşte* M,P//3-4 Iară atuncea avea domniia mare supăraré şi cheltuială cu oaste lui voevoda Chiovschii şi cu oaste cea şvedzască B,E,G,V/ Fiind pace stricată ave mari supărări şi cheltuială cu oaste lui M,P// 4 oastea C/cu oastea cea sfezască C,D//4-6 cea şvezască, dîndu-le zahare şi di toati ce le trebue; lemnu triimite la Tighine di tocmie cetate M,P//5 zaharia B,zaharea C,zaharea ce-i trebuia V/lemnu ⟨lemne G⟩ încă ducea la Tighinea B,E,G, lemnu ducea la Tighinea V// 6 Decii C]Şi B,E,G,V, *lipseşte* M,P/ căra ţara pîine de la Brăila la Tighinea B,E,G,V/Ţara căra pîini di la Brăila la Tighine şvezilor şi leşilor M,P/ pîiné C// 7 *lipseşte* Aşijderea M,P/ şi]alt V/lemnu B,C,lemnul G/din B,C/Dunăre B,C//8 pod mereu preste Dunăre la Cartal, fiind pacea stricată G/Ţara căra lemnu mari din Moldova la Dunăre şi făce pod mereu M,P/la Cartal B,C,D,E,V, *lipseşte* M,P/*după* Cartal *ad.* fiind pacea stricată B,E// 9 *după* ceasul *ad.* totdeauna B,E,G//9-10 de la moscali în toată vréme trimitea la Poartă V// 10 de]şi M,P/*lipseşte* le B,G/ trimitea B,C/ Decii B,C/era domnul B,E,G, V// 10-11 *lipseşte* Deci era...supărare. Căci M,P//11 supăraré B/Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G/viniså B,C/curund C/*lipseşte* şi[1] M,P/toate era neaşezate B,E,G,M, era toate neaşezate C,D,V,P//12 *lipseşte* şi lipsite M,P/pliniască C, să-ş pliniască B/ poroncile B,C// 11-13 Ţara era stricată mai dinainti; poroncile Porţii era foarti greli şi pentru acee pre cu gre supăraré îi era M,P//13 pre C/*ad. marginal* ţara stricată mai denainte vréme D/mai înnainte vréme B/vréme C//14 6]7 M, *lipseşte* B,C,E,G,V,P/Iară atuncea începutu-s-au şi un omor mare în vite, că aşia muriia ⟨*lipseşte* că aşia muriia V⟩cît nu mai biruia ⟨nu mai putea birui G⟩ B,E,G,V/ Începutu-s-au]Fost-au M,P/ atuncea C,*lipseşte* M,P/un omor C,D/omor mari M,P//15 biruia]pute M,P/ despoaie B,C/Aşijderea şi de pîine încă ⟨*lipseşte* încă G⟩era lipsă B,E,G//15–16 Pîini era puţină, că nu rodisă M,P/rodisă B,C//17 7]6 B,C,E,G,V, 9 M/ Iară boiarii B,E,G,V/avusésîe B,C/la]de la M,P/Nicolae B,C/*după* vodă *ad.* anumé Ion Sturdzea vornicul şi Ilie Catargiul şi alţii E,G//17-18 Niculai voevoda, să ruga lui Dumitraşcu voevoda să le de voi să me⟨a⟩rgă la Poartă să-l pîrască M,P//18 cătră]de îndemna pe V/*după* vodă *ad.* de-l îndemna G/pre B,C/*lipseşte* pré Neculai-vodă M,P/Nicolae B,C//19 pentru răul ce le făcusă B,E,G,V, *lipseşte* M,P//

Dar Dumitrașco-vodă nu priimiia nicidecum, nici să potriviia și nu le da voie, ce ținea legătura ce făcus⟨ă⟩ cu Niculai-vodă, cînd s-au împreunat la Gălați.

Iar Neculai-vodă, după ce-au agiuns la Poartă, au călcat giurămîntul. Și cum au mărs la veziriul, au și pîrît pre Dumitrașco-vodă, dzicînd că el, cînd au mărs în țară, au găsit mai bine de giumătate boïarii haini la moscali și, prindzindu-i, i-au închis. Iar Dumitrașco-vodă, cum au luat domniia, au și răpedzit de olac înainte și i-au slobodzit pe toți. Și-ncă pre caré era mai mare hain l-au pus căimăcan. Ce veziriul nemic în sam⟨ă⟩ nu-i ținea vorbile lui. /

f. 334[v] 8. Atunce, dacă au înțeles Dumitrașco-vodă de acea vorbă bună de prieteșug ce-au grăit Neculai-vodă cătră veziriul, au și chiemat pre boïarii ce-l îndemna să-l pîrască pre Niculai-vodă și li-au spus de Neculai-vodă cum ținé prieteșugul.

Și îndată i-au gătit pre o samă și i-au trimis la Poartă. Și sosind boïarii la Poartă, ș-au păscut prilejul, și, cînd au eșit împăratul la geami⟨e⟩, ei ș-au aprins rogojine în cap

---

1 Dar]Iar M,P/voevoda M/ nici decum nu priime M,P/ *lipsește* nici să potriviia M,P/protiviia B//2 *lipsește* și nu le da voie G/nu le-au dat voi, țiind M,P/voe C/ținia B/ făcusă B,C//3 Nicolae B,C cînd s-au fost înpreonat ⟨înpreunat C⟩ la Galați B,C,E,G,V, *lipsește* M,P//4 Iară B, *lipsește* M,P/Nicolae B,C/ *lipsește* după ce-au agiuns la Poartă M,P/după ce au agiunsu la Poartă la Țarigrad ⟨la Țarigrad la Poartă C,V,E⟩ B,C,E,V/agiuns]mărs G// 5 *lipsește* au călcat giurămîntul. Și V/ mărsu B,C/viziriul C//6 pe B,C/ voevod M/ mărsu B,C/în țară]în Țara Moldovii B,E,G,V//6-7 zicînd că, fiind el domnu în Moldova, mai mult de giumătaté boerii i-au aflat că sînt haini M,P//8 Iară B/cum]în ci ceas M,P//9 răpedzit]triimis E,G,M,P/ *lipsește* de olac E,G/înnainti de olac M,P/înnainte B,C//10 pre B,C/ Și încă B,C/ carele B,G,V, careli C,D,E, carile M,P/ *lipsește* mare G/l-au]pre acela l-au M,P//11 caimacam B,C/viziriul C/nemică C/samă C// 11-12 nemică nu i-au ținut în samă vorbele lui B,E,G/nu i-au ținut vorbeli lui C, nu i-au ținut acéste vorbe V/Însă viziriul întru nimică nu l-au crezut. M,P//13 8]7 C,E,G,V, *lipsește* M,P/ Atuncea B,C/ înțăles B,C/acîa B//13-16 S-au înștiințat Dumitrașcu voevoda di ace vorbă bună a lui Nicolaiu voevoda și chemînd pre boeri le-au spus. M,P//14 priïateșug B/ ce au grăit B,C/Nicolae B,C//15 viziriul C/ *lipsește* pre G/ ce-l îndemnasă B, carii îl ⟨cei ce-l G⟩ îndemna C,G, cei ce îl îndemnasă E/ să pîrască B,E,G//16 Nicolae[1-2] B,C// 16-17 *lipsește* de Neculai... prieteșugul M,P//17 ține B// 18 *după* samă *ad.* de boiari C, anumé pre Ion Sturza vornicul și pre alții G/ pre o samă]cîțiva boeri M,P/ *după* Poartă *ad.* să pîrască pre Necolaiu voevoda M,P// 19 la Poartă]la Țarigrad B,E,G/ la Țarigrad boiarii G/ *lipsește* sosind boïarii la Poartă D/ ș-au păscut prilejul]au socotit vrémia B,E,G,V, și socotind vréme C/ *după* prilejul *ad.* și au socotit vréme D/ *lipsește* și[3] C//19-20 Boerii au sosit la Poartă și au cercat vremi cînd merge înpăratul M,P// 20 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* de au mersu V/ giamiie B, geamie C/ ei]îei B,C, *lipsește* M,P/ aprinsu rogojini B,C//

și au dat ardzaun la împăratul, jăluind ce li-au făcut Niculai-vodă.

Iar împăratul, vădzînd atîta jalobă, au și trimis să aducă pre Neculai-vodă, să-i tae capul.

Numai, norocirea lui, s-au tîmplat un priiaten de i-au dat știre, și s-au ascuns de au scăpat de peire; că l-ar fi tăiat.

Socotiț, fraților, acmu! De vrémé că cei mare nu-ș ținu giurămîntul, ce încă-ș aduc peirea, dar cei proști cum l-or ținea?

9. Dumitrașco-vodă pe taină să gătiia să prindză pre Brîncovanul-vodă, precum îi poroncis⟨ă⟩ Poarta. Și trimisése și iscoade la munténi, de vădzus⟨ă⟩ toate lucrurile lui cum stau.

Și ș-au făcut Dumitrașco-vodă vro cinci, șease steaguri de lefecii și 2 steaguri de lipcani și cîțiva feciori de boiari grijiți, îi ținea gata în Iași. Și făcus⟨ă⟩ cuvînt că va să margă în sus, cu podghiaz la moscali, ca să nu priceapă
f. 335 munténii. Și aștepta din ceas în ceas / să-i vie omul cel cu fermanul dé la împărăție, să să și pornească la Breancovanul, să-l prindză.

Venitu-i-au și de la hanul ferman, numai să încalece, să-l prindă. Ce pre fermanul hanului nu cutedza să margă,

---

1 arzu B,C,D, harzu E, harzul G, hardzun V, harzuhal M,P/ înpăratul B,C/jeluind C/ jeluind pre Nicolae-vodă ce li-au făcut B,E,G/ ce]di celi ci M,P//2 Nicolae C/voevoda M,P// 3 înpăratul văzind B,C/ triimis C// 4 Nicolae B,C/ taie B// 5 nărocirea lui B, *lipsește* V/ *după* lui *ad.* au fost că C,E,G/ s-au tîmplat]că au avut M,P/ priiatin B, C/de]și acela M,P// 6 știré B,C/ *după* știré *ad.* lui Nicolae-vodă V/ascunsu B,C/de[1]]și așa M,P/ că poate l-ar fi tăiat B,C,D,E,G, *lipsește* M,P//6-9 *lipsește* de peire... l-or ținea? V//7 Socotiți C/ acum C/ Din vréme C/ mari C/ țin C// 7-9 *lipsește* Socotiț, fraților,... cum l-or ținea? B,E,G,M,P// 8 încă îș C/mai proști C//9 cum îl vor ținea? D// 10 9]8 B,C,E,G,V,13 M, 7 P/ Iară Dumitrașco-vodă să gătiia pre taină să B,E,G/ Iară Dumitrașco-vodă V/voevoda M/ pre C// 11 Brîncoveanul B/ *lipsește* vodă P/ ⟨voevoda M⟩, domnul muntinescu, precum i s-au poroncit di la Poartă M,P/ poroncisă B,C// 12 Și triimisésîe B,C, Și au triimis M,P/ *lipsește* și G/ de văzusă B,C, de au văzut M,P/ de]și G/ lucrurili C// 13 lui]Brîncoveanului-vodă B,E,G,V// 14 vreo C/ șeasîe B, șase C// 14-15 Gătit-au 6 steaguri ⟨de P⟩ lefecii, 2 steaguri ⟨de P⟩ lipcani M,P// 15 léfecii B/ doao B,C/ *repetă* și cîțiva B/ficiori B,C// 16 grijiți bine B,C,G,V, grijiți bine de oaste E, *lipsește* P/ îi ținia B, și-i ține M,P/ Și făcusă B,C]Au făcut M,P/ că]cum că M,P// 17 la moscali cu podghiaz G/ să nu să priceapă B,C,D,E,V// 18-19 să-i viie om de la Poartă cu ferman de la împărățiie B,E,G,V/ de C// 18-20 aștepta fermanul din ceas în ceas ca să me⟨a⟩rgă la Brîncovanul ⟨și M⟩ să-l prinză M,P// 19 înpărăție C/ și să să porniască B,E,G/ *lipsește* și D/porniască C/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V//21 Vinitu-i-au C/Vinitu-i-au ⟨Venit-au P⟩ di la hanul iarlîc ⟨iarluc P⟩numai M,P/ încalece]margă M// 22 să-l prindă]să margă să prinză pre Brîncoveanul-vodă B,E,G,V, să-l ⟨să M,P⟩ prinză pre Brîncovanul⟨-vodă C⟩ C,M,P/ Ce pre fermanul] Însă pre iarlîcul M,P/ *după* cuteza *ad.* Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ *ad. marginal* să margă D//22-1 *lipsește* să margă, să-l prindză. B,E,G//

să-l prindză. Ce-au mai scris la Poartă că el ïaste gata, şi hanul încă i-au scris să purceadză. Ce să ştie şi de la împărăţie: purcede-a, au ba? Ce de la Poartă i-au venit răspuns să mai aştépte, că, cînd a fi vrémea, i-a face el ştire. Că aştepta veziriul să plinească céle 500 pungi de bani Brîncovanul, ce le cerus-împrumut, cum s-au pomenit mai sus.

10. Atuncea, dac⟨ă au⟩ înghiïeţat apele după Bobotează, au purces hanul în pradă pre apa Donului, în Ţara Moschicească, în sus, pre la Harcov. Dar la galioanile moschiceşti n-au putut agiunge, să le aprindză, precum s-au apucat cătră împăratul turcesc. Nici spre Chiov de acolo n-au putut mérge, că au dat de oşti moschiceşti. Şi s-au întors iar la Crîm, cu mult plian.

11. Soltanul den Bugiag şi cu voevoda Chovschii, de la Binder, cu oaste lui, au trecut Nistrul şi au purces prin Ucraina în sus, tot prădînd şi stricînd pînă la Nemirov şi pînă la Fastuv, aproape de Chiov.

Iar moscalii ce era pre margine de strajă, dac-au simţit, s-au tras toţi de s-au strîns în Podoliïa, spre Iaslovăţ,

---

1 Ce au B,C/ *lipseşte* mai M/că]cum că M,P/ *lipseşte* el P// 2 scris]poroncit M,P/ ca să purceagă G]să încalece să margă E, ca s⟨ă⟩ margă să prindză pre Brîncovanul-vodă V, *lipseşte* C/ ştiïe B//3 înpărăţiïe B, înpărăţie C/purcede-va C/ purcede-va la Brîncoveanul-vodă să-l prinză, au ba? B,E, purcede-va să prinză pre Brîncoveanul-vodă, au ba? G, merge-va la Brîncovanul-vodă să-l prindză, au ba? V/ Ci aşteaptă poronca înpărăţii: mergi-va să-l prinză; au nu? M,P/ Ce de la Poartă i-au venit B]Viziriul i-au ⟨au P⟩ făcut M,P//4 răspunsu B/ aştepte B,C/ cînd va fi vréme C/ vrémïa B/el]viziriul C/ştiré B,C/ *după* ştiré *ad.* veziriul E,G// 4-6 cînd a fi vremi di purces el îi va faci ştiri. Vizirul aştepta să înplinească Brîncovanul aceli 500 pungi bani ci le-au cerut viziriul înprumut şi pentru acee au poroncit lui Dumitraşcu voevoda să mai aştepti. M,P//5 viziriul C/pliniască B,C/ cinci sute de pungi B,C,D,V/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C//6 *după* cerusă *ad.* veziriul B,E,G,V/ înprumut B,C/ precum s-au pomenit mai sus D, precum s-au scris mai sus B,C, precum mai sus s-au scris E,G,V// 7 10]8 B,C,E,G,V,17 M, 9 P/ Iară atuncea B,E,G, V, *lipseşte* M,P/ dacă au înghieţat B,C/ Bobotiază B/ *după* Bobotează *ad.* la ghenar C//8 au şi purces B,E,V// 7-8 După Bobotează au îngheţat apile. Hanul au purces în pradă M,P// 9 pre]pînă M,P/ Dar]Însă M,P/ galioanele B,C//10 *după* moschiceşti *ad.* la Voronij M,P/ să agiungă M,P/ n-au putut să străbată, să agiungă B,E,G/ *lipseşte* să le aprindză M,P//11 precum]după cum M/ s-au fost apucat B,C,E,G,V, să apucasă M/ înpăratul turcescu B,C// 11-12 *lipseşte* precum s-au apucat... n-au putut mérge P//12 Şi nici la Chiiv iarăş n-au putut să agiungă, că i-au eşit înnainti oşti moschiceşti M/că au dat de]că i-au eşit înnainte P/merge B//13 s-au întorsu înnapoi B,V/ întorsu C/iar]înnapoi E,G/*repetă* la D/Şi iarăşi s-au întorsu la Crîm M,P/*după* plian *ad.* şi duium B,C,E,G,V//14 11]10 B,C,E,G,V,18 M, *lipseşte* P/Calga soltan den G/den] din B,C, de P/Bugiac B,C//15 Bender B,C,E,G, Bendir V/cu] şi cu M,P/ oastea C/ lui] lor B,E,G,V,M,P//16 prin]pin B/ prădînd şi arzind şi strîcînd G/Nemirova B,C,D,E,G, V//17 Fasov B, Fastov C,D,E,V, Hvastov M,P//18 Iară V, *lipseşte* M,P/ce] carii C, cei ce G, *lipseşte* D/ ce era de straje pre marginea Ţării Leşeşti, dacă B,E,G,V/marginïa C/ straje, C/dacă C//19 toţi]cu toţii B,E,G,V,M,P/de]şi M,P/strînsu B,C/Iazlovăţ B,C,V//

f. 335v la Buceci, unde le era / ghenaralii lor, şi aştepta să le viie ucaz de la Petreburh, de la împăratul moschicesc, să vad⟨ă⟩ ce vor face.

Atunce Adam Sinĭavschii hatmanul i-au mustrat pe ghenararii moschiceşti, anume Vonconschii, Ianăş şi Vejbah, şi li-au zis aşea: „Ce oameni sinteţi voi de aşteptaţi ucaz, şi nepriĭatenii pradă şi strică ţara?"

Şi îndată i-au pornit asupra tătarîlor şi a lui voevoda. Şi li-au dat şi hatmanul un rămentar, cu vro 30 de steaguri leşeşti; şi moscali încă era ca vro 10.000.

Şi cum s-au pornit asupra soltanului şi a lui voevoda, n-au stătut sultanul cu voevoda să s⟨ă⟩ bată cu temeiul, şi s-au întors înapoi la Bugeag, făr⟨ă⟩ cît numai cîte o strajă, unde şi unde, de să loviĭa.

12. Iară după ce s-au întors hanul şi Calga sultan din ceambuluri, au scris la Poartă de toate ce-au lucrat. Aşijderea au scris şi paşea de Tighine. Dar veziriul nu i-au credzut, ce-au trimis pre taină un ciohodar de olac la Dumitraşco-vodă, de l-au întrebat anumé cum au îmblat hanul şi sultanul.

---

1 la] şi la D/ Ucécea P/ undé B/ unde era şi ghinirarul lor M,P/ gheneralii B,C/ şi acolo aştepta M,P/ vie C//2 ocaz B,C,V/ *lipseşte* de la Petreburh M,P/ Petríburgu B,C/ inpăratul moschicescu B,C//3 să vadă B,C/ *lipseşte* să vad⟨ă⟩ ce vor face M,P// 4 Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ Sinavschii hatman corunnii de Ţara Leşască, i-au mustrat B,E,G,V/ hatmanul]ce era hatman corunnii C,D/ pre gheneralii B,C// 4-14 Adam Sinaveschii hatmanul au făcut pre moscali să nu aştepti ucaz ⟨hatmanul au sfătuit să nu aştepti moscalii ucazul P⟩, că tătarii strîcă ţara, ci să meargă asupra lor. Şi le-au dat şi el 30 steaguri oasti leşască. Moscalii şi leşii au mersu asupra soltanului şi a lui voevoda Chievischii ci era cu tătarîi. Soltanul şi cu voevoda Chievischii *n*-au stătut cu temeiu să să bată cu moscalii şi cu leşii, fără ⟨cît M⟩ numai s-au lovit puţîne străji şi iarăş s-au întorsu la Buzac M,P// 5 anumé pre Volcovschii şi ⟨*lipseşte* C⟩ pre Ianăş ⟨Ianoş C,V⟩ şi pre Vejbah B,C,E,G,V/ Volcovschii D// 6 aşia B, aşa C/ Ce fel de oameni V/ sînteţi B,C//7 ocaz B,C/ nepriĭatinii B, nepriiatinii C// 8 şi a lui]şi asupra lui B,C,E,G,V/ *după* voevoda *ad.* Chiovschii ⟨Chioschii C⟩ B,C,D,E,G,V// 9 hatmanul Sinavschie G/ *lipseşte* hatmanul C/ reimentar B,C/ vreo triizăci B,C// 10 *după* léşesti *ad.* cu slujitori B,E,G,V/vreo zéce mii B,C]vro 30.000 G//11 şi asupra lui ⟨şi a lui C⟩ voevoda Chiovschii B,C,E,G,V//12 stătut]putut E,G/ soltanul C/ *după* voevoda *ad.* Chiovschii E/ să bată C/ cu temeiul oştii moschiceşti şi leşeşti şi ⟨ce G,V⟩ s-au B,D,E,G,V/ cu temeiul moscalilor, şi C// 13 întorsu B,C/ înnapoi B,C, *lipseşte* E,G/Bugiac B,C/ fără cît B,C, fără de cît D,E//14 straje B,C/ undé[1-2] B undé[2] C// 15 12]11 B,C,V, 25 M, *lipseşte* P/ întorsu B,C/ şi]şi cu B,C,D,E,G,V/ Galga B,V/ soltan B,C/ Hanul şi Galga soltan ⟨soltanul P⟩ după ci s-au întorsu din ceambururi M,P// 16 de toate ce-au lucrat la Poartă V/ Poartă]viziriul M,P/ ce au C]cîţi au M,P// 17 paşia B,C/ Tighinea B,C/ *lipseşte* Dar M,P/ *după* veziriul *ad.* vrînd să adeveriască D// 17-18 Dar veziriul vrînd să adeveriască mai bine, au trimis ⟨triimis C⟩ pre taină pre un ciohodar de ai lui ⟨*lipseşte* de ai lui C⟩ B,C,E,G,V// 18 pre un ciohodar pre taină de olac D/de olacu C/ *lipseşte* E,G,V/voevoda M,P//19 *după* anumi *ad.* să-i scrii M,P/ umblat B,C/ şi]şi cu B,D,E,G,V/ soltanul B,C/ *după* soltanul *ad.* în ceambuluri B,E,G,V//

Şi au scris Dumitraşco-vodă de toate, cum le-au fost, de rînd.

Scris-au veziriul cu scîrbă la paşa de Tighinea, dzicînd că beiul de Moldova iaste un ghiaur şi ştiie toate ce să fac la Moscu şi la léşi, de lé scrie tot, adevărat, la Poartă, / f. 336 „iar tu eşti, vedzi doamne, busurman şi nu ştii nemic!"

La atîta crédinţă şi laudă avea Dumitraşco-vodă la Poartă, cît apoi paşa Tighinei tot la dînsul trimite de lua veşti, de scriia la Poartă. Dar Dumitraşco-vodă încă să purta bine, că i le trimite peste cinci, şease dzile, după ce scriia el la Poartă, pentru ca să [s⟨ă⟩] sosască întîi de la dînsul veştile, apoi de la paşa.

13. Dumitraşco-vodă, vădzînd că de la Poartă îl zăbăvăscu cu răspunsul pentru Brîncovanul, au început a gîndi că doar au prinsu véste şi ş-au tocmit lucrul. Şi ştiindu-l pre Brîncovanul mare nepriiaten, şi de i s-a tîmpla vro mazilie n-a fi bine de dînsul, şi vădzînd că atunce tragea toată créştinătate bucurie şi nădejde créştinilor, adec-a moscalilor, au început şi el a să agiunge cu créştinii şi a-i înştiinţa de la Poartă.

---

1 Iar Dumitraşco-vodă au scris de toate B,E,G, Iar Dumitraşco-vodă precum au ştiut au scris de toate, precum V/li-au B,C//1-2 Iar Dumitraşcu voevoda au scris de toati pre amăruntul M,P//3 Iar dupre acéia scris-au ⟨au scris G⟩veziriul B,E,G,V/ *după* veziriul *ad.* după acéia C/paşia B,C/Veziriul au scris la paşa di Tighine cu scîrbă, zîcînd M,P//4 *lipseşte* că M,P/ ghiiaor B,V, ghiiaur C/ ştie C/ ce s⟨ă⟩ facu C//5 Moscu]moscali M/*lipseşte* de lé scrie...Poartă M,P/le scrie C, le scriie B//6 vezi ⟨văz G,V⟩ doamne, eşti busurman B,D,E,G,V/eşti]te numeşti M,P/ *lipseşte* vedzi doamne M,P/ nemică C/ şi nimică nu ştii M,P/*după* nemică *ad.*ce să lucrează B,E,G, V//7 *lipseşte* La V,M,P/credinţă B,C/Dumitraşcu voevoda ave M,P//8 *lipseşte* cît apoi M,P/paşia de la ⟨de E⟩ Tighinea B,E,G/Tighinii C/paşa Tighinii trimitea la Dumitraşcu-vodă de luoa V/dînsul]Dumitraşco-vodă B,E,G/trimitea B,C/luoa B,C// 8-9 paşa di Tighine adesa triimite ⟨totdeauna trimite adesă P⟩ la Dumitraşcu voevoda di lua veşti şi le triimite la Poartă M,P//9 Dar]Iar E,G,V, *lipseşte* M,P/ că-i le trimite]că-i trimitea veştile B,C,D,E,G,V//9-12 Să purta bini Dumitraşcu voevoda, că întîi el triimite veştile ⟨veşti P⟩ la Poartă; şi după ci trece şasă zili, apoi triimite aceleş veşti şi la paşa di Tighine. Şi pînă a sosi veştile paşii la Poartă, Poarta era înştiinţată de ⟨la P⟩ Dumitraşcu voevoda M,P//10 piste B, preste C/şeasîe B,şasîe C//11 să sosască B,D,C,E,G,V//12 veştili B/paşia B,C//13 13]12 B,C,V,*lipseşte* D,M/voevoda M/văzind B,C//13-15 văzîndu că zăbăveşti răspunsul di la Poartă pentru Brîncovanu, au socotit că Brîncovanul s-ar fi înştiinţat şi ş-au tocmit lucrul M,P//14 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V//15 doară B/ *după* véste *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncoveanul V/tocmit]aşezat E// 15-17 Şi ştiind că Brîncovanul îi esti mari duşman şi apoi de să va întîmpla mazilie nu va fi M,P//16 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C/ nepriiatin B, nepriiatin C/şi socotind că de i s-a tîmpla B,E,G,V//17 şi]iar diosăbit M,P/văzind B,C//18 atuncea trăgea B,C/*lipseşte* M,P/creştinătate B, creştinătatea C/creştinătate aştepta ⟨aştiaptă P⟩ cu bucurii M,P/bucuriie B/ nedejdea B, nedejde C/creştinilor B,C]di creştini M,P//19 adecă B,C/adică di vinire moscalilor, şi pentru aceía ⟨şi el P⟩ au început M,P//20 creştinii B,C]moscalii V/*după* creştini *ad.* adecă cu moscalii C//

Şi aşea cu meşterşug au scris la Poartă, ca să-i dea voie să să facă a să agiungé cu moscalii şi ce-ar vedea şi ar înţelege, de toate să facă ştire Porţii. Deci veziriul, gîndind că va hi drept Porţii, datu-i-au şi acea voie.

14. Apoi Dumitraşco-vodă, luîndu şi acea voie de la Poartă, şi mai fără siială au început a să agiunge cu moscalii.

Şi să tîmplasă de avea la Poartă şi un capichihai, f. 336[v] anumé Iano, pre mare telpizu. Şi poate-fi / că-ş ştiia şi mai nainte voroava, că cu meşterşugul acelui capichihai lua cărţi de la solul moschicescu, ce era închis în Edicula, şi le trimite la Dumitraşco-vodă, şi Dumitraşco-vodă le trimite la împăratul Moscului.

Deci cu acel fél de crédinţă şi slujbă au căzdut Dumitraşco-vodă în mare cinsté şi dragoste la Petrî Alexievici, împăratul Moscului. Că altul nime nu cutedza a face acéle slujbe, că era solul în mare pază.

15. Pre acéia vréme munténii nu ştiia pentru slujbele ce face Dumitraşco-vodă, nici din boiarii moldovéni; şi scriia munténii rău de Dumitraşco-vodă la moscali. Iară Moscalul, vădzînd slujbele ce-i făcea, nicicum nu-i credea.

---

1 aşia B, aşa C/ *după* meşteşug *ad.* iscusit M,P// 2 agiunge B,C/ce ar videa şi ce ar înţălége B,C,D,E,V,M,P//3 *lipseşte* de toate M,P/ştiré B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 3-4 Viziriul au socotit că Dumitraşcu voevoda a sluji cu dreptate Porţii şi i-au dat ace voi M,P// 4 hi]fi B,C/ acia C/ *după* voe *ad.* veziriul G// 5 14]13 C,V, *lipseşte* B,M,P/ Apoi]Decii V, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ luund, B, luundu C/ *lipseşte* şi P/ acia B/ *lipseşte* de la Poartă M,P// 6 fără de D,E,G/sfiială P// 8 tîmplase B,C/ capichihaia C/ Şi avînd ⟨şi P⟩ un capichihae la Poartă, anumi M,P//8-9 capichihaia, pre anumé Iano, foarte om de treabă şi pre mare telpiz B,E,G/capichihaia, pre anumé Iano, foarte om de triabă V// 9 *lipseşte* pre mare telpizu V/telpiz C// 9-10 că-ş şi ştiia şi mai dennainte vréme vorova G//10 mai denainte B,C/ *lipseşte* că M,P/ capichihaia B,C//11 luoa B,C/cărţile B,E,G,V//10-12 Acel capichihae, cu mari meşteşug merge la Edicula, unde era închis solul moschicescu şi lua cărţi di la dînsul şi le triimite la M,P//12 trimitea B,C voevoda[1-2] M/şi]iar M,P//13 trimitea B,C/ împăratul B,C/Moscului]moschicescu M,P// 14 Decii B,C/féliu B,C/credinţă C/ căzdut]agiunsu E,G//14-15 feliu di slujbi şi di credinţă Dumitraşcu voevoda au căzut în mari dragosti şi cinsti ⟨cinste şi dragoste P⟩ M,P//15 cinste B,C/ împăratul B,C, inperatorul M// 16 Moscului]moschicesc P/ Că]Fiindcă M,P/ nimé B,C/ *repetă* a face E//17 acéli slujbe B, ace slubă M,P/că solul moschicescu era la mare pază M,P// 18 15]13 B, 14 C,V, *lipseşte* M,P/ Iară pre B,G,V, Iară la E/ acia vréme E/ slujbeli C// 18-19 *lipseşte* Pre acéia... boiarii moldovéni M,P//19 face]făcea B,C,D,E,G,V/ *după* vodă *ad.* moscalilor B,E,G,V/*după* moldovéni *ad.* încă nu ştiia B,E,G,V// 20-22 şi măcar că munteni scrie rău la moscali pentru Dumitraşcu voevoda, însă moscalii nicidecum nu-i credea M,P// 20 de rău B,E,G,V//21 Iar C/ Iară Moscalul] Iară împăratul Moscului B,E,G,V/ văzind B,C/ slujbeli B,C/ ce-i]cie-i B/ făcea Dumitraşco-vodă, nicidecum B,E,G,V//

16. Aşijderea pre acéía vrémé, fiind mitropolit ţărîi, părintele Ghedeon şi cu Antiohie Jora hatman şi cu alţi boîarii mari încă scriía de rău pentru Dumitraşco-vodă la moscali, să nu-l creadză, că el iaste ca şi un turc şi ţine cu turcii. Dar ei au 10.000 de oaste gata şi zaharà, şi să trimiţă împăratul 15.000 de oaste, să lovască podul de pre Dunăre, să-l strice şi să bată tot Bugiagul. Iar împăratul, vădzind slujbele lui Dumitraşco-vodă, nici de unele nu-i asculta.

17. Împăratul Mosculuì, vădzînd că tătarîi au prădat
f. 337 în ţări, / chiematu-ş-au toţi sfétnicii lui, de au stătut la sfat, ce vor face. Deci unii sfătuía să margă cu toată putére la Crîm şi să lasă o samă de oaste la Chiov de apărare, de a mérge cineva asupra Chiovului. Unii sfătuía să margă pre Nipru pînă la Voziía şi să-ş ducă zahara pe apa Niprului, şi de la Voziía să ia Dunărea în sus, la Cetatea Albă, să cuprindă Dunărea. Unii sfătuía să margă pre Nistru la Tighinea.

18. Dar împăratul n-au priimit sfatul nemărui şi au dzis că la Crîm a lăsa oasté, împotriva Voziei, iar, altă oaste, la Tighinea nu-i bine aşea, îndată să margă să o ia, că ş-a şi răni oaste şi apoi cu temeiul turcilor nu s-a

---

1 16]15 C,V, 14 P, *lipseşte* B,M/ *lipseşte* Aşijderea M,P/ vréme B,C/ fiind]era M,P// 2 *lipseşte* părintele M/ chiriu, chir Ghedeon C, chir Ghedeon D,G,V/părinteli B/ *după* Ghedeon *ad.* încă scriía B,E,G,V/ *lipseşte* cu[1] C,E/ *lipseşte* cu Antiohie M,P/ Antiohii B/hatman Jora M,P/ şi cu]deci aceştie înpreună cu M,P//3 boîari B,C/ *lipseşte* mari încă scriía V/ încă scriía]iarăş au scris M,P, *lipseşte* B,E,G/pentru] asupra lui M,P/ voevoda M//4 la moscali]cătră împăratul moschicescu M,P/ criază B,C/ turcu B,C//4-7 *lipseşte* să nu-l creadză... şi să bată tot Bugiagul. M,P//5 ţiné C/ ei]îei B,C,V/ zéce mii B,C/ *lipseşte* gata B,E/zaharea B,C,V//6 împăratul B,C/ cincisprăzéci mii B,C//7 de pre] despre G/Dunărea B,C/ Bugiacul B,C//8 împăratul B,C]împăratul moschicescu M,P/ văzind B/voevoda M// 9 nu-i asculta nici de uneli V/ nu-i asculta]nu i-au crezut M,P// 10 17]14 B, 16 C,V, *lipseşte* M,P/ Împăratul B,C, Iară împăratul V/văzind B,C// 10-3 Împăratul Moscului, după sfatul ci au făcut cu sinatorii săi au hotărît să meargă drept la pod, înnainte viziriului să să bată cu turcii. Şi după acee mai pre lesne a lua şi Tighine. M,P//11 ţări]ţărîli lui B,D,E,G,V, ţărîle sale C/chiematu-ş-au pre toţi B,D,E,V/lui]săi B,E,G,V//12 Decii B,C/*după* margă *ad.* împăratul B,E,G//13 puterea B,C/la Crîm]asupra Crîmului B,E,G,V/ de[2]] pentru E,G/apăraré B,C//14 de ar⟨ari D,E⟩ merge B,D,E,G,V/ mergé C/ Iară unii B,E, Iar unii D,G,V/pe B//15-16 *lipseşte* şi să-ş ducă... de la Voziía E,G/ zaharea B,V, zairea C/pre B,C,V//16 *lipseşte* la D/ şi să ia E,G/ în sus Dunărea D/ la]pînă la B,V, de la E,G//17 să[1]]şi să E,G/ Unii]Iar unii D, Iar alţii B,E,G,V//18 pe Nistru în gios la Tighinea B,E,G//19 18]17 C,V, *lipseşte* B,E,G/*lipseşte* Dar C/împăratul B,C/nemărui]nici a unora, nici a altora G//20 la Crîm] împotriva Crîmului V//20-21 oaste şi împotriva Voziei ⟨Voziei C⟩a lăsa ⟨va lăsa C⟩ iar ⟨*lipseşte* iar C⟩ altă oaste, iar la Tighinea B,C,E,G,V//21 aşa C/ *lipseşte* să o ia C//22 că ş-a răni B,V, că îş va răni E, că-ş va răni G/ oastea C//

putea bate. Ce pe Tighinea a lăsa-o în urmă şi va mérge drept la pod, împotriva veziriului, să-l bată, că apoi lésne va fi a lua pre urmă Tighinea." „Că zaharà ne va scoate Brîncovanul-vodă, că aşea să adeveréste, şi ni-a eşi înainte cu 30.000 de oaste. Şi iaste să mai ias⟨ă⟩ cu Brîncovanul 20.000 de oaste sirbi; şi léşii încă or să ne dea 30.000 oaste, şi din Moldova iar scriu boiarii că sint gata 10.000 de oaste". Şi aré şi el ca treidzăci, patrudzăci de mii de oaste. „Şi ne agiunge atîta oaste". Şi aşea, cu acéstea nădejdi, ş-au pornit greime oştii, în gios, de la Riga.

19. Dumitraşco-vodă, dacă au simţit pre Antiohie Jora / f. 337v hatmanul că-l pîréste la Moscu, l-au mazilit şi m-au pus pre mine, pe Ioan Niculcé spătariul, hatman în locul lui Antiohie.

20. Dumitraşco-vodă, chiemîndu-şi boiarii, au întrebat sfat, zicînd că moscalii să pogoară asupra ţării, ce or face, ca să vadză cine ce ar dzice. Dar el, să le spue adevărul, că iaste agiuns cu moscalii, nu spune.

---

1 nu să va putea D/ pre B/ o va lăsa în urmă D,E,G/merge B, mergé C//2 împotriva B, şi împrotiva C/ viziriului C//3 apoi pre lésne E/ luoa B,C/ şi Tighinea B/ zaharea B,C,V, zairea E//4 Brîncoveanul B/ aşia B, aşa C/ adéveréste B// 4-6 Brîncovianul, domnul muntenéscu, au scris la împăratul moschicescu că-i va eşi înnainti cu zahara şi cu 30.000 o⟨a⟩sti muntenească şi cu 20.000 oasti sîrbască M,P//5 ne va eşi C,D,V/ înnainte B,C/ triizăci de mii B,C/ iasă B,C// 6 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C/ doaozăci de mii B,C/ or]vor B,C,D,V// 6-7 Leşii s-au făgăduit împăratului moschicescu că-i vor triimeti agiutoriu 30.000 o⟨as⟩sti. M,P// 7 triizăci de mii ⟨de B⟩ oaste B,C/ şi iaste să mai iasă cu Brîncovanul-vodă şi din Moldova V/ iară B/sînt B,C// 7-8 Di la noi din Moldova, i-au scris boerii că-i vor da agiutoriu 10.000 oasti. M.P//8 zéce mii B,C/ are B,C/ triizăci B,C/ La împăratul moschicescu încă era 40.000 oasti M, *lipseşte* P// 9 ne va agiunge B,D,E,V/ agiungé C/ *lipseşte* Şi ne agiunge atîta oaste M,P/ Şi aşia B, şi aşa C, *lipseşte* P//10 acéste B, acestea C/ nedejdi B,C/ *după* pornit *ad.* împăratul B,E,G,V,/greimea oştii lui ⟨sale C⟩ B,C,E,G,V/ greime oştii moschicesti s-au pornit M,P/ *lipseşte* în gios D/ Riga B,C]cetatea Riga E,G//11 19]15 B, 18 C,E,G,V/ Antiohii B/ hatman B,V// 11-13 dacă au simţit pre boiari că îl pîrăscu ⟨carii îl pîrîia G⟩ la Moscu, au mazilit ⟨din boerie E⟩ pre Antiohii Jora ⟨hatmanul G⟩ şi pre Ilie Catargiul ⟨vistiernicul G⟩ şi au pus în locul lui Antiohii Jora pre Ion Neculcea ⟨ce era spătar mare E⟩ l-au pus hatman şi în locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ştefan Luca vistiernic mare. E,G/Dumitraşcu voevoda au simţit că l-au pîrît hatmanul Jora la împăratul moschicescu şi pentru acee l-au scos din hătămănii. Iar în locul lui au pus hatman pre Ioan Neculce M,P//12 pîrăşte C/ *după* mazilit *ad. marginal* şi pre Ilie Catargiul vist⟨iernicul⟩ D// 12-13 mazilit şi au pus pre Ion Neculcé B,D,V/ şi au pus pre Ion Neculcé hatman în locul lui Antiohie Jora C// 13 *ad. marginal* spat⟨ar⟩ V/ Antiohii Jora B/ *după* Antiohie Jora *ad.* şi în locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ştefan Luca vistérnic mare D// 14 20]16 B, 19 C,E,G,V, 35 M/ boiarii săi E,G/ întrebat]cerut G// 14-16 Dumitraşcu voevoda au chemat boerii la sfat şi i-au întrebat ci vor faci, di vremi că moscalii s-au apropiiat di ţară. Şi aceasta au zis-o ispitindu ca să vază cini ci ar zici M,P//16 or zice B, vor zice E,G, va zice D/ să spue D/ spuie B//16-17 *lipseşte* Dar el... nu spune M,P//18 agiunsu B,C/ nu spunea B,C//

Deci boïarii nu-l credea pre Dumitrașco-vodă ; gîndiia că ține cu turcii. Deci așea, unii dzice să s⟨ă⟩ dea în gios spre Fălcii, și doamna să o trimiț⟨ă⟩ pre Oituz. Alții dzicea să o trimiț⟨ă⟩ spre Bîrlad, alții spre Focșani, pîn' să vor bate turcii cu moscalii, și care parte a birui, cu aceia să ție.

Și au rămas să trimiț⟨ă⟩ pe doamna cu giupînesele la Oituz, iar boïarii cu vodă spre Fălcii. Și cum s-au tocmit acest lucru, au și început a-și răschira casele lor, cine cum putea, și ales unii a să agiunge cu moscalii, precum s-au pomenit.

21. Dumitrașco-vodă au trimis-au sol la moscali pre Luca visternicul, dzicînd că-l trimite iscoadă, și au scris și la turci, făcîndu-le știre.

Deci Luca visternicul au găsit pre împăratul Mosculuì aproape, în Țara Leșască, la Iaroslav, și așea au așădzat cu împăratul de-au făcut legătură:

22. Țara Moldovii cu Nistrul să-i fie hotarul, și cu Bugeacul și cu toate cetățile tot a Moldovii să fie. Numai

---

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ crédea B/ pe B/ *lipsește* pre Dumitrașco-vodă M,P/ gîndiia] gîndind G, socotind M,P// 2 că ținé C, că el va ține M,P/ *după* turcii *ad.* neștiind că el s-au agiuns cu moscalii M,P/ Decii C/ Decii unii din boïari dzicea așia, să să dea vodă ⟨*lipsește* vodă V⟩ în gios B,E,G,V/ așa C/ zicea C/ să să dea C/ Deci unii sfătue să să tragă în gios M,P//3 Fălciiu B/ și]și pre B,C,D,E,G,V/ pe B/ Iară alții B,E,G,V//3—4 trimită[1-2]B,C//4 alții zicea spre Focșani B,D,E,V, iar alții zicea spre Focșani G, alții zicea să o trimiță spre Focșani C/ pînă B,C// 5 și cu care D,E/ acéia B,C/ țiie B// 6 trimiță B,C/ pre B,C/ cu]și cu E giupînésele B,C/la]pre C,E,G// 6-7 Iar mai pre urmă au hotărît să triimeață doamna spre Uituz ⟨să triimiță doamna spre Oituz au hotărît P⟩, iar Dumitrașcu voevoda cu boerii să să ducă spre Fălciiu M,P// 7 iar vodă cu ⟨și cu E⟩ boïarii să purceadă ⟨să să dea G⟩ în gios spre Fălciiu B,E,G,V/ tocmit]pomenit B,D,G,V, așezat C/ *lipsește* Și cum s-au tocmit acest lucru M,P// 8 *după* început *ad.* unii D, unii din boïari B,E,G,V/ a-ș B// 7-9 Boerii n-au urmat aceștii hotărîri, ci au început a să răschira pre la casile lor, cini încotro pute, iar alții s-au agiuns cu moscalii M,P//9 unii s-au început G/ precum mai sus s-au scris V,E,G, *lipsește* M,P// 11 21]17 B, 20 C,E,G,V, 37 M, *lipsește* P/ Atunce Dumitrașco-vodă V/ *lipsește* au[1] C, au[2] B,D,E,G,V//11-12 au triimis sol pre Luca vistérnicul la moscali, dzicînd B,E,V/pre Ștefan Luca vel-vistérnic D/ vistérnicul C// 11-13 Dumitrașcu voevod au trimes pre Luca visternicul sol la împăratul moschicescu, iar la Poartă au scris cum că l-au triimis iscoadă la moscali. M,P//13 *după* turci *ad.* la Poartă C/ făcîndu-li știré B,C// 14 Decii B,C/ *lipsește* M,P/ visténicul B,C/ înpăratul B,C/ Mosculuì]moschicescu M,P// 15 *lipsește* aproape M,P,V/ la Iaroslav la o nuntă leșască a unui domnu mare B,E,G/ așía B, așa C/ așezat B,C//16 înpăratul B,C/ de au B,C// 15-16 la Ieroslav și l-au priimit cu cinsti. ⟨Și M⟩ atunci înpăratul moschicescu au făcut Țării Moldovii aceste așăzămînturi, după cum anumi arată mai gios: M,P// 17 22]28 B, 31 C,E,G,V,P, *lipsește* M/ Poncturi M, Ponturilé P/ De va bate Moscul pe turci, Țara Moldovii cu Nistrul V/ *lipsește* cu[1-2] B,E,G, *lipsește* cu[2] V/să-i fiie V/ hotar G//17-18 Țara Moldovii să fii pîră în Nistru și pînă în Bugeag M,P// 18 Bugiacul B,C/ *lipsește* cu E,G/ tot]toate G/ să fiie B, să fie precum au fost E, să fie precum au fost și mai înnainte vrémi E//

f. 338 deodată / prin cetăți să aşédze moscali oşténi, pîn' s-a întemeĭa ţara, iar apoi să lipsască oaste moschicească.

Bir să nu dea ţara nici un ban; pre domn să nu-l mazilească împăratul pîn' la moarte, şi pre urmă fiii lui, pre caré ş-or alége ţara. Neamul lui să nu ias⟨ă⟩ din domniie. Numai cînd s-ar haini sau cînd ş-ar lepăda lége, atuncea a cela să lipsască, şi să pue din fraţii lui.

23. Pre boiari să nu-i mazilească domnul din boerie pîn' la moarte, sau cu mare vină să-l scoată.

Vama ocnii şi altor tîrguri să fie venitul domnilor, iar altă daré să nu fie.

Mazilii şi mănăstirile să-şi stăpînească ocinele şi vecinii săi; să-ş ĭa desétin⟨ă⟩ şi goştină de oi şi de mascuri şi de stupi de pre moşiile sale.

10.000 dé oaste să fie tot gata în ţară, şi împărăţie să le dea léfe din visteriĭa împărătească, din stoliţă.

Din moscali să nu s-amestece la boeriile Moldovii, nici să s-însoare în ţar⟨ă⟩, nici moşii să cumpere.

Domnul pre boĭari să nu fie volnic a-i pierde, orce

18—2 Toate cetăţile să fie a Moldovii. Întru aceli cetăţi diodată, pînă să va întemeĭa ţara, să aşăzi moscalii oşteni; iar după ci să va întemeia ţara să lipsască oştili moschiceşti di prin cetăţi şi să întri oşti ⟨oştile P⟩ moldoveneşti M,P// 1 *repetă* prin E/ să aşăze prin cetăţi G/ oştĭani B, *lipseşte* D/ pînă B,C/ să va întemeĭa D// 3 Ţara să nu dĭa bir nici măcar un ban M,P/ domnu B,C/ maziliască B,C// 4 împăratul B,C/ pînă B,C/ moarté C/ pînă la moarte ⟨lui M⟩, iar după moarti să fii domnu unul din ficiorii lui M,P/ pre urmă din fiii lui să fie, pre careli B,E,G,V//5 pre carii C,D/ ş-ar alége B,E,V, îş vor alége C,D, îl va alege M,P/ Niamul B,C/ iasă B,C//6 Numai atunci M,P/ lege ce creştinească M,P//7 acela]unul ca acela M,P/ puĭe B/ pui domnu M,P// 8 23]19 B, 22 E,G,V, *lipseşte* C,M,P/ maziliască B,C/ boĭariĭe B// 8-9 Domnul să nu maziliască pre boeri din boerii pînă la moarte lor ⟨pînă la moartea lor din boerii⟩; iar făcînd vro vină mari, atunci să-l scoată M,P//9 pînă B,C/ pînă la moarte din boeriie E/ moarté C/ *lipseşte* sau cu mare vină să-l scoată C// 10 şi]şi a C,E, şi ale G/ să fiie B/ vinitul B,C/ iară B,C/ Vama tîrgurilor şi ocnilor ⟨ocnile P⟩ să fii M,P// 11 dare B,C/ nu fiie B// 12 să-ş stăpîniască ocinile, moşiile şi pre vecinii săi C/ ocinele]moşiile V, ocinile, moşiile E,G// 12-14 mănăstirili să-ş stăpîniască ocinile, moşiile şi vecinii săi şi să-ş ĭa şi desetină de stupi şi de mascuri şi goştină de oi de pre moşiile sale B/ Mănăstirile, boerii şi mazilii să-ş stăpîne⟨a⟩scă moşiile şi vecinii săi; şi să-ş ei di la dînşii desătina di pre stupi şi mascuri şi goştina di pre oile lor, adică di la toţi o⟨a⟩minii ce vor trăi pre moşiile lor M,P// 13-14 desétină de stupi şi de mascuri şi goştină de oi de pre moşiile sale C,D,E,G,V// 15 Dzéce mii B, zéce mii C/ de B,C/ fiie B/ Zéce mii oasti di-a purure să fii gata M,P/ împărăţiia B,C]împăratul moschicescu M,P// 16 liafă M,P/ visteriia B, vistierie C/ împărătiască B,C/ *lipseşte* din stoliţă M,P// 17 Din moscali]Moscalii M,P/ să amestici B, să amestice C/ Moldovii]moldovineşti M,P// 18 Moscalii să nu să însoari în Moldova. Moscalii să nu-ş cumpere moşii în Moldova M,P/ să însoare B,C/ ţară B,C/ să nu cumpere B,E,G,V// 19 să nu fii volnic a pierdi pre boeri M,P/ piiarde B/ orice greşal-ar face C, *lipseşte* E,G,V//

greşală ar face, fără sfatul tuturor şi fără iscălitura mitropolitului.

24. Cătră acéste i-au dat şi tit de domniie, să s⟨ă⟩ scrie, mai de cinste şi mai sus după cum să scriu domnii acmu. Iar titul aşea-i era: „Săninatul domn al Ţărîi Moldovii samoderjeţ (sîngur stăpînitor) şi colegat (prietin), Ţărîi Moschicesti", iar nu rob supus. Caré acest numé iaste puţin oarece
f. 338v mai de gios decît al unui craiu, / caré să chiamă lătinéşte acest numé sărenis, iar slovenéşte să chiamă predsféliişe, iar leşéşte eşniosfinţunii. Aşea ca să s⟨ă⟩ scrie domnii Moldovii.

Aşijder⟨ea⟩ nicidecum pace cu Turcul să nu facă; iar de s-a tîmpla să facă pacé, să rămîie Moldova iar supt stăpînie turcească, să aibă împăratul moschicesc a da lui Dumitraşco-vodă 2 părech⟨i⟩ de curţi în stoliţă şi moşii pentru moşiile din Moldova şi cheltuial⟨ă⟩ pre dzi, în toat⟨ă⟩ viiaţa lui, lui şi oamenilor lui să nu-i lipsască.

Şi de nu i-ar plăcea acolo şi s-ar trage într-altă ţară créştinească, volnic să fie a mérge; şi altele multe ca acéstea.

---

1 ari face C/ fără de[1-2] C,D,E,G, fără de[2] B,V/ *după* tuturor *ad.* boerilor M,P// 3 24]20 B, 23 G,V, *lipseşte* C,M,P/ Cătră]Iar cătră B,E,G,V/ titluş V/ să scrie C, să scriie B// 3-6 Tituluşul domnilor Moldovii să fii într-acest chip, adică: Presdetleaişii gospodar Moldavschie samordejeţi i colegat Moscovscago gosudartsvo ⟨*textul rusesc lipseşte* P⟩ Moldovineşte ⟨*lipseşte* P⟩: Preluminat domnu al Moldovii, însuşi stăpînitoriu şi usnic Ţărîi Moschicesti M,P// 4 *lipseşte* mai de cinste... acmu. V/ acum B,C// 5 Iară B/ titlul G, *lipseşte* B/ aşia-i era B, aşa îi era C/ Seninatul B,C/ *ante* Seninatul: 22 C, 23 E/ domnu B,C/ samoderjeţu B//6 adecă sîngur stăpînitoriu B, C,D,E,G,V/ *ad. marginal* sîngur stăpînitor A/ colegator, adecă priiatin B,E,G, colegator, ce să dzice priiatin V/ colegat Ţărîi Moschicesti, adecă priiatin C,D/ *ad. marginal* prietin A//7 *lipseşte* iar nu rob supus V,M,P/ robu B/ Care B,C/ oareci B, oarece puţin oarece C// 7-10 *lipseşte* Caré acest numé... domnii Moldovii. M,P//8 mai gios G/ al]a B/ crai B/ care B,C//9 *lipseşte* acest numé B,E,G/ serenis B//8-10 *lipseşte* caré să chiamă... eşniosfinţiunii. V/ *lipseşte* iar slovenéşte să chiamă predsféliişe B,E,G/ slovenéşte C/ presvétliişii ⟨adecă preluminat C⟩ C,D// 10 iar leşéşte osvîaicionii iasniişii ⟨iasni G⟩ iar moldovenéşte preluminat B,E,G/ iaste osvîaiţonii ⟨osvencionii D⟩ C,D/ Aşa C/ să C/ Aşia i-au dat tit înpăratul, într-acest chip ca să să scriie B,E,G, Şi întru acestu chip ca să să scriie V// 11 Aşijderea B,C/ *ante* Aşijderea: 21 B, 24 E,G,V/ pace Moscul cu Turcul B,E,G, pace Moscul cu turcii B/ turcii D// 11-14 Cu turcii moscalii paci să nu facă, ca să nu mai rămîi Moldova iarăş supt stăpînire turcească. *titlu*: Pentru Dumitraşcu voevoda. Di să va întîmpla să facă moscalii paci cu turcii, atunci împăratul moschicescu să aibă a da lui Dumitraşcu voevoda celi ⟨acessţe P⟩ ce să arată mai gios M,P// 12 s-ar tîmpla B,D,V rămîie B,C//13 stăpînirea B,C,E,V/ *după* turcească *ad.* atuncea B,E,G,V/ *ad. marginal* aibă D/ înpăratul moschicescu B,C// 14 doao B,C/ părechi B,C/ *lipseşte* de M,P/ *după* stoliţă *ad.* adică în cetate ce înpărătească, Moscul M,P/ *lipseşte* şi M,P//15 *lipseşte* şi M,P/ cheltuială B,C/în]întru V//16 toată B,C/ *lipseşte* lui[2] B,E//15-17 Cheltuiala pre toati zilili lui şi o⟨a⟩minilor lui să fii di la visterie împărătească. Şi aceasta să fii tocma pîră la moarte lor. Di să va întîmpla să nu-i placă acolo M,P//17 trage]ceri M,P//18 creştiniască B,C/ fiie B/merge B/*după* merge *ad.* undi i-ar fi voia M,P/alteli B,C/*lipseşte* multe C/ acéste B,C/ *lipseşte* şi altele... acéstea. M,P//

Şi pre acéste ponturi au giurat tare împărăţiia Moscului şi au şi iscălit mai gios şi i l-au trimis pe Luca visternicul. Şi au scris lui Dumitraşco-vodă să să gătédze şi să-i iasă întru întimpinarea oştii moschiceşti la Nistru. Iară de n-a eşi la Nistru şi a aştepta pînă s-a bate cu turcii şi i-a birui, atunce, ori să închine, ori nu să mai închine, că atunce mulţi domni s-or afla. Că scrises⟨ă⟩ Dumitraşco-vodă pre Luca de-i făcus⟨ă⟩ ştire că oaste turcească ïaste multă, 400.000, şi puşci 400, tot tunuri mari, şi tătărîmé multă, şi pîine în ţară nu-i. Nici atunce, la o vrémé ca acéïa, nu
f. 339 pot oamenii să caré de tătarî, că-i robăscu, / şi oameni⟨i⟩ fug la păduri. Şi el nu poate să s-închine aşea, îndată, că-s tătarîi aproape şi i-or robi ţara.

Dar împăratul Moscului au răspuns Lucăi că cu tătarîi s-au agiuns, n-or robi, nici or putea, şi oaste aré multă, nu s⟨ă⟩ miară de turci. Şi pre zahara de pîne şi de vite a da bani, n-a lua în dar, că şi la Brîncovanul-vodă au trimis bani, şi are nădejde că-i va scoate zaharà de agiuns.

---

1 poncturi B,E,V/împărăţiia B,C/] 1-2 Pre toati acesti poncturi ci s-au scris mai sus s-au făgăduit marile împărat a Moscului că va împlini toati. Şi supt aceli poncturi au iscălit ⟨însuş P⟩ cu mîna sa şi le-au triimis prin Luca visternicul la Dumitraşcu voevoda M,P// 2 *după* gios *ad.* testamentul B,E,G,V/ pre B/ vistérnicul B,C// 3 Şi iarăş prin Luca visternicul au scris M,P/ lui] la M,P/ voevoda M/ gătéze B, gătească G,M,P/ să iasă B,D,E,M,P// 4 Iar iară E// 4-5 Iar dacă n-a vre să îasă înnainti la Nistru M,P// 5 nu va eşi D/ *după* Nistru *ad.* înnainte oştii B,E,G,V/ va aştepta B,C,G,V/ pînă ce E,G/ să va bate C,D,E,G/ *lipseşte* şi i-a birui M,P//6 atuncia B, atuncea C// ori[1-2]sau M,P/ori să se închine, ori să nu B,E,G/ *lipseşte* mai M,P/ atuncia B, atuncea C//7 să vor afla B,C,D] vor fi E,G,// 6-7 că domni să vor afla mulţi M,P//7 scrisésie B,C// 8 pe C/ Luca vistérnicul B,D,E,G/ făcusă B,C/ ştiré B,C/ *după* ştiré *ad.* înpăratului moschicescu B,E,G,V//7-8 Dumitraşcu voevoda, tot atunci Luca visternicul au scris la înpăratul moschicescu, făcîndu-i ştiri că M, P// 9 patru sute de mii B, trii sute de mii C,V, trii, patru sute de mii E,G] 7000 M/ puşci mari B,D] pusci mari, tunuri E,G, tunuri M,P/patru sute B, sînt patru sute E/ *lipseşte* tot tunuri mari M,P/ tătarî mulţi M,P/şi tătărîmea ïaste multă şi în Ţara Moldovii nici trii mii de oameni de oaste grijiţi bine⟨cu arme E,G, de războiu V⟩nu sînt, şi pîine B,E,G,V/multă] iaste multă C,D//10 *lipseşte* şi M,P/pîiné C/nu-i] nu, esti M, P/Nici] Şi cum că M,P/atuncea B,C/ vréme B,C/nu pot] nu vor pute M,P//11 care B/ să care, că-i robăscu tătarîi V//11-12 să cară pîini di la tătarî, că-i vor robi şi atunci oamenii vor fugi la pădure M,P/ oamenii C//12 să B,C/aşïa B, aşa C//12-13 Şi cum că el nu va pute ⟨aşa P⟩ îndată să să închini, că tătarîi sînt aproapi şi vor robi ţara M, P//13 că-s] că sînt B,D,E,G,V/că tătarîi sînt C/şi-i vor robi C,D//14 înpăratul C/răspunsu B,C/Lucăi vistiernicului G/că] precum B,E,G,V//14-17 Şi la aceste înpăratul moschicescu au răspunsu cătră Luca vistiernicul cum că el s-au agiuns ⟨s-a agiungi P⟩ cu tătarîi şi tătarîi nu vor robi Moldova şi nici nu vor pute; şi el încă ari oasti multă şi nu ari griji di turci. Pre zahara, pre viti, a da bani M,P//15 agiunsu C/şi n-or robi B,V, şi nu vor robi E,G/şi] că G/are B,C//16 nu să B,C/miiară el E,G/zaharea B, zahirea C/de vite şi de pîine B,E,G,V/pîiné C//17 luoa B,C/că] şi cum că M,P/Brîncoveanul C/*lipseşte* vodă M,P//18 *după* bani *ad.* să cumpere zahare M,P/ nedejde B,C/ scoaté C/hazarea B,C/agiunsu B, ajunsu C//

Şi aşea, cu această tocmal⟨ă⟩, s-au întors Luca visternicul la Dumitraşco-vodă, aducînd lui vodă de la împăratul daruri, un leftu cu diiamanturi, cavalerie, pecete împărătească şi cîţva soboli.

25. Dumitraşco-vodă sta atunce în cumpănă, cum ar nemeri să hie mai bine. Că să s⟨ă⟩ dea în gios, să temea, în gios, să nu-l pîrască cineva, să-l apuce turcii să-l mazilească. Să s⟨ă⟩ ducă înainte moscalilor la Nistru, că acmu sosis⟨ă⟩ Şeremet la Nistru, iar să temea, că sau a putea să scape pîn' la Nistru de ţară, sau ba. Aşijderea şi pentru ţară să temea să nu o prade tătarîi. Ce sta şi să mira cum va face.

Ce au socotit şi au scos tuiurile şi corturile afară din Iaşi spre Balica, ca să mai chivernisască lucrul ceva înainte, să vadă oamenii că purcede în gios, la oaste, înainte veziriului. Căci Şeremet fert-marşalîc agiunsése cu o
f. 339[v] samă de oaste moschicească la Nistru, şi socotiîa / Dumitraşco-vodă că va mérge Şeremet degrabă în gios, de va agiunge în Bugeac, şi va începe a să lovi cu tătarîi, şi el

---

1 aşia B, aşa C/ tocmală B,C/ întorsu B,C/ vistérnicul B,C/ după vistérnicul *ad.* de la înpăratul Moscului B,E,G,V// 2 voevoda[1] M/ înpăratul B,C// 2-3 la Dumitraşcu voevoda. Înpăratul moschicescu cu Luca visternicul au triimes daruri lui Dumitraşcu voevoda, un leftu M,P// 3 left B, left de aur D,E,G/ cavaleriia B,C/ pecéte înpărătiască B,C// 4 *după* înpărătiască *ad.* gripsorul, pajora B,E,G, pajora D/cîţiva C// 5 25] 22 B, 27 V, 43 M,26 P/ voevoda M// 5-6 *lipseşte* atunce M,P/ cumpini M,P/ atuncia sta în cumpene de socotiîa cum ar face să fiie mai bine B,E,G, sta atuncea şi socotiîa cum ar face să fie mai bine C, atuncea sta în cumpănă şi socotiîa cum ari face să fie mai bine D/ Atunce Dumitraşcu-vodă socotiîa cum ar face să fiie mai bine V// 6 Au purces ⟨A purcede P⟩ în gios, să teme să nu-l M,P/ să dea B,C/ jos C// 7 pîrască cineva]priceapă cineva să-l pîrască E/ maziliască C/ *lipseşte* să-l apuce P/ şi să-l mazilească turcii M,P// 8 să B,C/ înnaintea B,C/ acum C// 9 sosiră B,C/ Şeremet feldmarşal C,E,V/ că Şeremet sosiră cu oştile la Nistru M,P// 9-10 la Nistru iar să temea, că sau va putea să scape pînă la Nistru de ţară, sau ba, că acmu sosis⟨ă⟩ şi Şeremet feldmarşal la Nistru. Aşijderea G// 9-11 iarăş să teme că-l va prindi ţara. Iar diosăbit să teme să nu pradi tătarîi ţara M,P// 10 pînă B,C, *ad. marginal* pînă V// 11 Ce]Şi M,P/şi]di M,P/cum şi în ce chip va faci M,P// 13 Ce au socotit şi]Însă diodată M,P/tuiurlili C/ corturili B// 13-14 corturile undé sînt curţile domneşti la Frumoasa, afară din Iaşi, ca să mai E// 14 *lipseşte* din Iaşi M,P/ spre Balica]unde ⟨undé C⟩ sînt acum curţili ⟨casăli C⟩ domneşti, la Frumoasa B,C,G,V, spre mănăstirea *Sfîntului Arhanghel la ⟨ad. marginal⟩* Balica, undé sînt casăli domneşti acum la Frumoasa D, la Frumoasa M,P/ ceva înnainte B,C] di acolo şi M,P// 15 vază şi M, P/ purcéde B,C că]cum că M,P/la oaste C, *lipseşte* M,P/înnainte B, înnaintea C// 16 veziriului C/ *după* veziriului *ad.* şi să mai zăbăvască pînă a mergi Şăremet cu oaste asupra turcilor, să vadă cum li să va alege M,P/ Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G// 16-2 *lipseşte* Căci Şeremet... tabăra lui Şeremet. M,P// 16 feldmarşal B,C,D,E,G,V/ agiunsésie B,C, agiungind V// 17 *lipseşte* moschicească V/ *lipseşte* şi V// 18 merge B// 19 de-a agiunge C/ Bugiac B/încépe B,C, începe războiu V/lovi]bate E,G//

să va mai zăbovi a să găti la Eși, să rămîe în urmă, ca să vadă cum a mérge tabăra lui Șeremet.

26. Avea grijă și de turcii balgii ce era în Iaș⟨i⟩ trăitori, vădzînd că moscalii au întrat în țară, și Dumitrașco-vodă nu mai purcéde în gios, să nu priceapă că-i hain.

Și au socotit Dumitrașco-vodă și au scris o carte la pașa de Tighinea, précum moscalii au trecut Nistrul în țară pre la Soroca, și turcii balgii tot șed în Iași, și le spune să s⟨ă⟩ rădice din Iași, să să ducă în gios, și ei nu vor să să ducă. Și poate pentru dînșii, înțelegînd moscalii că sînt în Iași, să nu sloboadză podghiaz, să-i strice și pe dînșii și tîrgul. Ce să trimiță măriia-sa pașa un agă a lui să-i rădice din Iași, ca s⟨ă⟩ nu fac⟨ă⟩ vro bélea țărîi și tîrgului.

27. Deci pașa au făcut răspuns lui Dumitrașco-vodă că încă tot nu iaste vrémea să trimiță [să-i trimiț⟨ă⟩] să-i rădice, iar cînd a ști el vrémea acéia, a trimite de i-a rădica. Și lui încă-i va scrie atunce, de a veni cu oaste lui la Tighinea.

Acestu răspuns au venit lui Dumitrașco-vodă de la
f. 340 pașea, pre amiiadzădzi. Iar după acéia,/ dac-au trecut vro trei, patru ceasuri, într-acéia dzi au sosit o carte de la Mogîldea sardariul, precum au vădzut un turc mare cu

---

1 zăbăvi B,C,V/ Iași B,C,V/rămîie B,C//2 vază B/mergé C/tabăra] oaste B,E,G,V//3 26]23 B, 29 V, 44 M, 27 P/ Dumitrașcu voevoda ave M,P /grije B/ Iași B,C/*lipsește* trăitori B,C//4 văzind B,C/Dumitrașco-vodă]el M,P// 5 purcedea V/în gios și pentru aceia să teme să nu-l priceapă balgii⟨i⟩ cum că esti hain M,P/ *repetă* să nu priceapă G/ că iaste hain B,D,E,V// 6 *lipsește* Și au socotit M, P/ *ad. marginal* Și au socotit Dumitrașco-vodă G/Scris-au Dumitrașcu voevoda la pașa M,P/ carté la C//6-7 carte la Tighinea, la pașa, precum G/pașia B,C// 7 precum B,C// 8 balgiii C/șăd P]șide M/E și M,P/ și cum că el le-au zis să M,P/ le spune]le spune, le dzice B, li-au spus C, le spune și le dzice E,G//9 să B,C/ să să rădice și să să ducă din Eși în gios P/ *lipsește* din Iași M/ și să să ducă M/ ei]ței B//10 să să ducă] să-l asculti M,P/poate]cum că M,P/ înțălegînd B, înțălegîndu C/ *lipsește* că sînt în Iași M,P//11 sloboadză] trimeață M,P/ să-i] să P/pre C//12 și și tîrgul M,P/ *lipsește* măriia-sa M,P/ pașia B,C/ a lui]al său P/să-i]și să-i M,P//13 să nu facă B,C/ *lipsește* din Iași... și tîrgului. M,P/ bela B,C,D,E// 14 27]30 V, 46 M, 29 P, *lipsește* B/Decii B, *lipsește* M,P/ pașia B/ au făcut]i-au triimis M,P/ răspunsu B,C/ *lipsește* lui Dumitrașco-vodă M, P// 15 iaste B/ vréme B,C/ *lipsește* [să-i trimiț⟨ă⟩]C,V,M,P// 16 a ști el]a fi M,P/ vrémia B, vréme C/ de]și M,P/de-i va rădica B,V// 17-18 Și atunci și la dînsul a scrii să să rădici cu toată oaste și să meargă la Tighine M,P// 17 încă îi va scriie ⟨scrie C⟩B,C,D,V, îi va scrie G/ atuncea B,C/ de a vini C]de a merge B,G, de va merge E/ oastea C// 19 Acest răspunsu B,C/ vinit B,C/ voevoda M/ *lipsește* de la pașea B,C,D,E, G,V// 20 într-o zi pre amiazăzi B,C,D,E,G,V/ Iară B/ dupre B,V/ dacă B,C]după ce P, *lipsește* M/ trecut]petrecut M//21 vro trii B,C, *lipsește* M,P/ întru acéia C]tot într-aceiaș B,E,G,V/ au și sosit B,E,G,V] i-au venit P/ carte] scrisoare M,P//22 sărdariul B,C/ vădzut]vinit M/turcu B,C//22-8 au văzut un turcu maré viind de olac la Eși cu 30 turci de la Tighine, și l-au lăsat trecînd Prutul P//

vro 30 oameni viind de olac la Iași, și pe alți turci purcedzînd iar ca vro 300 de oameni, și au purces din Tighinea în sus: „Nu știu, la Eși mărgu, au aiure".

Și cetind carte de la sardariul, n-au trecut un ceas, au și nemerit un slujitoriu de la capitanul ce era pus de strajă la Prut, dînd véste lui Dumitrașco-vodă, precum un turc mare cu vo 30 de oameni vine ⟨de⟩ la Tighinea de olac, și l-au lăsat trecînd Prutul. Iar pe urmă au sosit și însuși capitanul Timothei, ce era de strajă, dzicînd că au venit cu acel de⟨n⟩preună pîn' la Aaron-vodă, și acolo, în cîmpu, au descălecat să mîe. Și i-au audzit acel capitan vorovind ei înde ei, dzicînd: „Să ne mînecăm dimineață, să-i prindem pe toți". Și n-au înțeles bine pre cine să prindă, și viind înainte au spus lui Dumitrașco-vodă; și audzind vodă, au dzis că vine cu maziliia.

28. Atuncea Dumitrașco-vodă, audzind și vădzind acéle și vădzînd că-l chiamă pașa la Tighinea, s-au temut că-i vine maziliia, prepuind că l-ar fi pîrît Iordachi Ruset vornicul la pașa Tighinii că iaste hain, pentru că Iordache

---

1 vreo triizăci B,C/ de oameni C]turci M,P/ de olacu B, *lipsește* E/ și pre C, și și pe M//1-2 pre alți turci, iar ca vreo trii sute de oameni au purces din Tighinea B,G//2 *lipsește* purcedzînd E/ *lipsește* iar M/vreo trii sute C/ ca vro] cu M/ *lipsește* și E/*lipsește* din Tighinea M//3 Și cum că pre aceiia nu știu unde mărgu M/ Iași B,C,V/ mergu B,C/ au aiurea C, *lipsește* M// 4 Și cetind carte de la sardariul] După aceia M/sărdariul B, serdariul C/au]și au B,C,D,E,V// 5 au și nemerit]și au vinit și M/ căpitanul B,C/ straje B/ de straje pus E// 6 véste]știre M/ *lipsește* lui Dumitrașco-vodă M/ precum vine M/ turcu B,C// 7 vreo B,C, *lipsește* M/ triizăci B, C/ de oameni] turci M/*lipsește* vine M/ de la Tighinea C,V, de la Tighinea la Iași E/ de olacu C, *lipsește* E,G//8 Iar mai C, E,G]Mai M,P/ pre B,C/ sosit]vinit M,P/*lipsește* și B,E,G/ *după* însuși *ad.* singur B//9 căpitanul B,C/Timoftii, B Timoftei C/*lipsește* ce era de strajă M,P/ straje B,C/ dzicînd]spuind lui vodă D/zicînd că cu acei turci și el au vinit împreună și i-au lăsat la Aron-vodă M,P/ vinit B,C//10 cu acel turcu B,E,G,V, cu acel turcu mare C,D/ dinpreună B,C/ pînă B/Aron B,C// 11 să mîie B/ Și cum că i-au auzit M,P/ *lipsește* acel capitan M,P/căpitan B,C/vorovind turcii B,G, vorovind pre turci E//12 ei$^{1-2}$]îei B,C,V/ și dzicînd V, *lipsește* E,M,P,/ diminiață C, mîini diminiață B,G,V, dis⟨de P⟩ dimineață, și M,P// 13 pre B,C/ înțăles B,C/ să-i prindă B,E/ *după* prindă *ad.* pentru că turcii voroviia pentru caii lor să-i prindă a doa zi de dimineață B,E, pentru că îei au fost vorbind pentru caii lor să s⟨ă⟩ mînece să-i prindă V, că îei vorbiia pentru cai⟨i⟩ lor să-i prindă D, *după* prinză *ad. între paranteze* pentru că turcii voroviia pentru caii lor să-i prindă pre toți a doa zi de dimineață G// 14 *lipsește* și viind înainte au spus lui Dumitrașco-vodă; și M,P/ *după* viind *ad.* căpitanul E/ înnainte B,C/ *după* înnainte *ad.* căpitanul B,G/ Auzind Dumitrașcu voevoda M,P// 14-15 și auzind vodă au socotit că a fi viind ⟨că vin G⟩ cu maziliia B,E,G,V//15 dzis]socotit M,P/ că-i vine maziliia M,P//16 28]24 B, 31 V, *lipsește* M,P// 16-18 *lipsește* Atuncea Dumitrașco... s-au temut că-i vine maziliia M,P// 17 auzind acéle și văzînd V/*lipsește* acéle și vădzînd C/văzind B/pașia B,C// 18 prepuindu-și B, E,V/ Roset B, Rusăt C//19 pașia B,C/ *lipsește* vornicul la pașa Tighinii M,P/ Tighinii] de Tighinea G/că el știe că esti hain M,P/ Iordachi vornicul B,C,E,G,V//19-3 *lipsește* că Iordache... la pașa de Tighinea M, P//

îl ştiïa pe vodă că s-au agiuns cu moscalii. Şi dzicea vodă:/
f. 340v „Nu iaste alt lucru, făr⟨ă⟩ de cît numai Iordache m-au pîrît la paşa de *Tighinea*".

29. Şi îndată au şi trimis de au făcut spaimă în tîrgu, să să păzască cum că vine un podghïaz moschicesc să lovască tîrgul. Deci s-au făcut mare spaimă noapte în balgii şi în tot tîrgul, şi fugiïa care cum putea, de s-au umplut toată ţara de spaimă. Şi ş-au pornit şi doamna-ş la Cetăţuïa, iar vodă au încălecat de au purces înainte acelui agă cu 30 de turci: de a vedea că or să-l mazilească, să-i tae pre toţi.

Deci mărgînd şi aflîndu-i dormind pre cîmpu dencolo de Aron-vodă, au năvălit de i-au prins pre toţi şi au început a-i lega. Atunce au găsit la aga şi cărţile paşii ce scriïa să rădice pe balgii să-i ducă la Tighinea, iar nu de maziliïe.

Deci cetind Dumitraşco-vodă cărţile, fiind lună, s-au căit ce-au făcut şi, poroncind să-i sloboadză şi să li dea înapoi ce li-ar fi luat, au şi început a-i mustra, cu ce treabă de mîn ei pre cîmpu noapte, la o vrémé ca aceasta, fiind lucru de nepace, şi nu i-au făcut lui ştire. Şi el s-au gîndit că ïaste podghïaz moschicescu. Şi i-au trimis la Ïaşi cu

---

1 pre vodă C] pe Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ agiunsu B,C//2 fără B,C/ Iordachi C Iordachi vornicul B,E,G,V//3 paşia B// 4 29]32 V, *lipseşte* B,M,P/ Şi]Dumitraşco-vodă atuncea G/ *lipseşte* şi² B,D,G,V,M,P/ triimis C/ *după* trimis *ad.* vodă B,E,V, în Eşi M,P/ *lipseşte* de au făcut spaimă în tîrgu, să M,V/ *ad. marginal* spaimă E//5 *lipseşte* cum B,E,G,V/ moschicescu B,C//6 Decii B,C/ Deci întru ace noapti s-au făcut mari spaimă în balgii M,P/ noaptea B,C//7 balgii]turcii balgii B,C,D,E,G,V/ tot tîrgul]tîrgoveţi M,P/ fugiïa toţi B,E,G,V/ carii B,C/ cum] încotro M,P/ de] şi M,P// 8 Şi ş-au pornit vodă şi ⟨*lipseşte* şi G⟩ pre doamna-ş B,E,G,V/ *lipseşte* şi² M,P/şi pre doamna-ş C,D//9 Cetăţue C/vodă]Dumitraşco-vodă *D*, el M,P/ de]şi M,P/ au purces]s-au dus M,P/ înnaintea B,C//10 cu]ci era cu M,P/triizăci B,C/ acelui turcu ⟨mare G⟩, agă, ce viniïa cu triizăci de turci: şi de E,G/ de²]şi de B/ videa B,C/ or]vor B,C,D,V// 10-11 turci, cu scopos ca aceala, ca văzînd că au *vinit* cu mazilie pre toţi să-i tai M,P/ maziliască B,C// 11 să-i taie B// 12 Decii B,C/ mergînd B,C/ Şi mărgînd i-au găsit dormind M,P/aflîndu-i pre cîmpu dormind, dincolo G/ *lipseşte* dormind V/ *lipseşte* pre cîmpu M,P/ dincolo B// 13 şi năvălindu i-au prinsu pre toţi şi i-au legat M,P/*după* năvălit *ad.*asupra lor G/prinsu B,C//14 Atuncea B,C/ *lipseşte* şi B,E,G,V/cărţile]scrisoarea M,P/paşii de⟨de la P⟩Tighine M,P/ce]carii M,P// 15 pre B/pre turcii balgii C,D,E,G,V, pre toţi balgii⟨i⟩ M,P//17 Decii citind B/cărţile Dumitraşcu voevoda M,P/Decii Dumitraşcu-vodă, ştiind carte turcească, au cetit cărţile atunce noapte în cîmpu, fiind lună, şi s-au căit G//18 ce au făcut B/şi au poroncit di i-au slobozit M,P/ sloboadă pre turci M,E,G,V/ să le dea B,C/*lipseşte* dea P// 19 înnapoi B,C/ce li-ar fi luat]de le-au luat M, cele ce li-au luat P/au]apoi au M,P/ cu cïe⟨cé C⟩ triabă B,C]cu ce orînduială M,P//20 *lipseşte* de M,P/ei]ïei B,C, *lipseşte* M,P/ noaptea B,C, *lipseşte* E,M,P/vréme B,C/ aceasta]acéïa C, V/nepacé C/ şi]şi pentru ce M,P/ *lipseşte* lui M,P/ ştiré B,C//21-22 Şi cum că el au gîndit că esti un poghiaz M,P// 22 Şi]Şi îndată M,P/ triimis C//

un om a lui, de li-au dat gazdă. Iar Dumitrașco-vodă s-au zăbovit toată noapte, făcîndu-s-a cerca podghiïaz, și a doa dzi iar au venit la Iași.

Deci atunce, la prînsoare acelor turci, s-au tîmplat
ms. 53, 5 de au perit un turc, de moldovéni. Deci vodă au stătut // cu
f. 324 acel agă de au împăcat lucrul pentru acel turcu și pentru altele ce dzicea turcii că le mai lipsăscu, atuncea noaptea,
f. 324[v] cînd i-au prinsu. Și i-au dat acelui / agă Dumitrașco-vodă o miïe de lei, dzicînd și turcul aga că a lui vină ïaste, căci
10 au mas pre cîmpu. Și făcîndu-i vodă răspunsu la pașia, s-au dus la Tighinea.

Scris-au Dumitrașco-vodă și la Poartă pentru aceasta, cum s-au tîmplat primejdie de au perit un turcu, mîind la cîmpu, și el s-au gîndit că doară ïaste podghiaz mos-
15 chicescu. Și i-au vinit răspunsu de la Poartă să fiïe fără de grije, că n-are nici o vină, măcar și pre toți de i-ar fi tăïat, că au fost vina lor, pentru cïe au vrut să mîïe noaptea pre cîmpu la vrémïe de nepace. Iară dupre acéïa, Dumitrașco-vodă s-au mutat în Cetățuïa, de șidea. Iar slujitorii ce avea șidea la corturi, unde sînt acum curțile dom-
20 nești la Frumoasa.

Țara să bejenisă dintr-acïa spaimă ce să făcusă. Boïarimea mai toți fugisă de pre lîngă dînsul,de-llăsasă sîngur,

---

1 om de ai lui V/ a luiJal său M/voevoda M// 2 zăbăvit B,C/ noaptea B,C/ făcîndu-să B/ cercaJcăuta B,E/ podghiaz B, poghiazul P/ *după* podghiiaz *ad.* toată noaptea V//3 iarăș G,V, *lipsește* M,P/ vinit B,C/ laJîn M,P// 4 Decii B,C/ atuncea B,C/ prinsoarea B/ acelor turciJacelui turcu mare D// 4-11 Și di vremi că cînd au fost prins ⟨pe P⟩ turcii acie, moldovenii au ucis un turcu ⟨au fost ucis un turcu moldovenii P⟩. Stătut-au Dumitrașco voevoda di au înpăcat acel lucru; deci pentru acel turcu perit și și pentru altile ci zice aga că i-au ⟨fost M⟩ mai lipsit întru ace noapti, i-au ⟨fost M⟩ dat agăi 1.000 lei, zicînd și aga că a lui vină esti, că nu i să cadi să mîi la cîmpu. Și i-au scris răspuns la pașa di Tighine și s-au dus cu paci M,P//5 turcu B,C/Decii B//6 înpăcat C/*după* turcu *ad.* ce peris⟨ă⟩ cînd i-au prinsu C//7 *lipsește* turcii C,D//8 acelui agă]agăi C/ *lipsește* Dumitrașco-vodă C//9 o mie C/1.000 de lei, adecă una mie lei V/*lipsește* aga D/ căci]pentru cé E,V// 12 *ante* Scris-au: 30 C,D,E,V,33 G, 48 M, 31 P//12-15 Dumitrașco voevoda pentru această întîmplari au scris și la Poartă și au arătat toati pre amăruntul. Și M,P//13 cum]precum V/primejdiie C//15*lipsește* de la Poartă B,C/ să fie fără grije C//16 că el nu ari M,P/măcarî C//17 că vina lor au fost E, că a lor vină esti M,P/ pentru ce au mas noaptea C,M,P, pentru ce mîn noaptea D/ *lipsește* noaptea E//18 vréme C/ nepacé C/*ante* Iară: 31 D,E,G,34 V,32 P/*lipsește* Iară C,D/*lipsește* Iară dupre acéïa M, P/ după C// 18-19 Dumitrașco-vodă după acéïa s-au mutat D//19 s-au mutat cu șidere în Cetățue M,P//20 *lipsește* ce avea M,P/*lipsește* șidea V/la]în M,P/la corturi în șes unde sînt casăli domnești acum la Frumoasa, lîngă mănăstirea Balicăi D/undé C/ *lipsește* unde sînt acum curțile domnești M,P/ curțile]casile V//22 Țara s-au băjănit din pricina spaimii acie. M,P/dintr-acea C/*lipsește* ce să făcusă M,P/Boerimea C//23 Boerimea fugis⟨ă⟩ mai toată de pre lîngă dînsul D, Boerii mai toți au fugit di la dînsul M, P/ toți]toată C/lăsas⟨ă⟩C//23-3 *lipsește* de-l lăsară sîngur ... domnu stăpîn. M,P//

socotind unii că să va mazili din pricina turcilor, alţii socotiia că or vini moscalii şi or luoa ţara, şi n-a mai fi Dumitraşco-vodă domnu stăpîn.

Bucatele să scumpisă în Iaşi, că nu aducea nimé nici de o parte, fiind bejenii. Zlotaşii fugiia cu banii şi la vistieriie nu aduce, în nedejdea moscalilor. Slujitorii numai ce rămăsésie vro cinci, şeasie stiaguri de lefecii şi siimenii din curte. Iară alţi slujitori de ţară, cine cum putusă, să dusésie şi nu mai viniia nici la o slujbă. Şi féliuri de féliuri de spaime umbla.

25. Socotit-au atuncea Dumitraşco-vodă să-ş porniască doamna de la Cetăţuia pre Oituz cu Iordachi Rusăt vornicul, împreună cu giupînésili, iar vodă cu boiarii şi cu acei puţini slujitori să purceadă în gios spre Huşi, să zăbăvască acolo, pînă or agiunge moscalii la Bugiac de s-or bate cu turcii, să vază cum să va alége.

Şi au ales o sută de siiméni cu doi bulucbaşi mai de credinţă, de i-au giurat şi li-au dat léfe şi i-au suit în Cetăţuia să purceadă cu doamna, să fiie de paza ţei. Iar celor-
f. 325 alalţi siiméni ce rămăsésie la corturi nu li-au dat léfe, bani gata, neavînd de unde, ce i-au orînduit / la zlotaşi, la ţară, să margă să-ş strîngă léfele, şi de la corturi să margă la curtea domniască, să fiie de triaba curţii. Şi, a doa zi vrea să-ş porniască doamna, şi apoi să purceazâ şi el în gios spre Huşi.

---

1 că alţii G//2 or]vor C/nu va mai fi C//2-3 nu va mai fi domnu Dumitraşco-vodă E/ *lipseşte* domnu V// 3 *lipseşte* stăpîn E// 4 Bucateli C]Mîncare M,P//4-5 că nimine nu aduce nimică nici dintr-o parte M,P//5 *lipseşte* fiind bejenii M,P//6 aducea C/ *lipseşte* în nedejdea moscalilor M,P/ nedejde C//7 vreo C/ *repetă* numai rămăsés⟨e⟩ G// 6-7 Slujitorii rămăsăsi *numai 6 steaguri* léfecii M,P/ şasie C//8 din curte domniască E/ Iar C/ *lipseşte* alţi M,P/ slujitori cei din ţară toţi fugiră M,P//9 putusă]putea C,D,V/să dusésie]să ducea C,D,V/ nu mai viniia nimé E// 8-9 *lipseşte* cine cum putusă... la o slujbă. M,P/ *lipseşte* Şi G//10 Şi multi veşti di spaimă vinie M,P/ umbla]era V//11 25] 32 C,D,E,G,35 V, 49 M, 33 P/ Dumitraşcu voevoda au socotit M,P/ *lipseşte* atuncea M,P// 12 pre doamna-ş G/ de la]din M,P/pre]la M,P/ *lipseşte* pre Oituz G//12-14 Rusăt vornicul şi cu alti giupînesi a boerilor, iar el cu acei puţintei boeri ⟨şi slujitori P⟩ ci ⟨ce-i P⟩ mai rămăsăsi să purceazâ în gios M,P// 13 Roset V/împreună C/ cu giupînésili]cu alte jupînése boereşti C,D/ vodă]el C,D//14 cu boiarii]cu alţi boiari ce era C,D/ puţinei E//15 or]vor C//16 de]şi G/ de s-or bate]de să vor amesteca C,D, să să amestici M,P/ cum]precum G/ cum li să va alége M/ s-a alége V// 17 *lipseşte* Şi M,P/ siimeni C/ *lipseşte* mai de credinţă, de M,P//18 de]şi E, G/ *lipseşte* şi$^{1-2}$M,P//19 să fie C/ *lipseşte* Iar M,P//20 siimeni C]slujitori M,P/ rămăsésie]era M,P/ *lipseşte* léfe M,P// 21 neavînd de unde]că nu ave M,P/ undé C//22 să margă la ţară să-ş ii lefile M,P//23 să margă în Eşi la curti M,P/ *lipseşte* domniască M,P/ să fie C/ triaba] paza M,P/ *lipseşte* Şi M,P//24 porniască pre doamna-ş G/ *lipseşte* doamna P/ *lipseşte* apoi M,P// 25 *lipseşte* şi el P/ *lipseşte* în gios spre Huşi C,D,V/ *lipseşte* spre Huşi M,P//

Iar siimenii acei de la corturi, văzind că nu li-au dat şi lor léfe, bani gata, n-au vrut să margă în curte, ce au luat steagurile şi au purces din şes la Cetăţuia cu zorba, ca să-ş ceară léfele.

Iar Dumitraşco-vodă, văzindu-i că vin, au pus de au închis porţile Cetăţuii şi au vrut să le stea împotrivă, cu *ms. 253, f. 341* siiménii cei cĭe-i giurasă. Şi mai // avea şi vro 60 oameni aduşi cu dînsul din Ţarigrad, şi au răpedzit şi la lefecii să încalece. Atunce seiménii cei cu zorba au venit pîn' la poarta Cetăţuii şi, văzînd c-au închis porţile şi nu-i las⟨ă⟩ să între în mănăstire şi le stau cei dinlontru împotrivă şi lefecii⟨i⟩ încalecă, n-au vrut să s-apuce de gîlceavă şi au început a grăi cu binişor şi a să ruga să le dea şi lor léfe.

Atunce Dumitraşco-vodă să spăriïas⟨ă⟩ şi au prins pre bulucbaşii lor înlontru şi i-au ucis cu buzduganul, şi încă pe unul l-au lovit cu sabie, dar n-au murit. Şi aşe s-au potolit acea gîlceavă, şi s-au dus la strajă, în curté, unde era orînduiţi.

33. Şeremet, den Soroca de la Nistru, nu s⟨ă⟩ mai pogoriïa în gios, să margă la pod la Dunăre, unde-l orîn-

---

1 *lipseşte* Iar M,P/ simenii V/ acei]cei D, aceïa V/ *lipseşte* acei de la corturi M,P/ văzind]dacă au văzut M,P// 2 *ad. marginal* şi lor M/ în]la M,P/ în curte]la curtea domniască E,G/ *după* curté *ad.* la slujba lor ce era orînduiţi C/ n-au vrut să margă la curtea domniască, după cum le era poronca, şi au luat D/ ce au]ş-au M,P// 3 stiagurili C/ au purces din şes de la corturi la mănăstiré la Cetăţuia C/ şi di la Frumoasa au purces la Cetăţue M,P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ văzind că vin cu zorbà G/ văzind că viu asupra lui M,P/ au pus]au poroncit M,P// 6 şi au vrut]vrînd M,P/ înprotivă C/ *lipseşte* cu G//7 cu siimenii ce-i giuras⟨ă⟩C,D]cu siimenii ce-i alesăsi M,P/ ce-i giurasă V/ *lipseşte* Şi mai avea M,P/ vreo C]cu M,P/ şeasĭezăci de oameni B, şasĭezăci de oameni C/ de oameni D,V/ de oameni ce-i adusés⟨ă⟩ G/ oamini ai lui ci-i adusăsi M,P//8 *lipseşte* cu dînsul M,P/ răpedzit]triimis E,G/ léfecii C//9 să încalece] să încaleci, să viie B,E,G, să vie C, să viie cum mai în grab' V/ *ante* Atuncea: 33 E, G, 36 P/ Atuncea B, C, *lipseşte* M,P/ siimenii B,C/ cei cu zorbaoa B,E,G,V]zorbagii⟨i⟩ M,P/ vinit pînă B,C//10 Cetăţuii]mănăstirii Cetăţuii C,M,P/ văzînd că au închis porţile B,C, văzînd porţile închisă M,P// 11 lasă B,C/ să intre înlăuntru, în mănăstire, în Cetăţuïa B,E, să intre înlăuntru, în Cetăţue G, să între în mănăstire, în Cetăţuïa V/ mănăstiré C// 11-12 şi cum cei dinlăuntru le stau înprotivă şi lifecii încă era gata şi nu s-au apucat de gîlceavă M,P/ cei]cïei B/ lăuntru B,C,D,E, G,V//12 înprotivă B,C/ lefeciii C/ încalecă]vor să viie B, E,G,V, încă viniïa asupra lor C/ să B,C// 13 şi[1]ci M,P/ binişorul G/ *lipseşte* cu M,P// 14 Atuncea B,C/ *ante* Atuncea: 34 E,G,36 V/ spăriïasïe B, spăriisă C/ şi au prinsu B,C, şi prinzindu M,P// 15 lăuntru B,C,D,E,V/ *lipseşte* şi[1] M,P/ ucis]bătut, ucis B, bătut C,E,G,V,M,P/ şi încă] iar M,P// 16 pre B,C/ sabiïa B,C/ aşïa B, aşa C// 17 acïa B/ gîlceavă]zorba M,P/ la straje aciïei siimeni în curte domniască ⟨*lipseşte* domniască V⟩ B,E,G,C/ în]la C/ curtea domniască C,D/ undé C// 19 33]35 E, G, 37 V, 50 M, *lipseşte* B,P/ Şeremet feldmarşal D,E,G/ din B,C,V/ *lipseşte* de la Nistru M,P/ nu să B,C/ *lipseşte* mai M,P// 20 în]mai M,P/ să margă]nu vre să margă M,P/ Dunărea C//20-1 unde il orînduisă înpăratul B,C,E,G/ *lipseşte* unde-l orînduisă, că să temea M,P//

duisă, că să temea, că avea oaste puțină, ce pre cătinel să trăgea pre Nistru în gios.

34. Dumitrașco-vodă, vădzînd acéstea lucruri, că au rămas mai sîngur și-ș caută cineș chivernisala lui, și bani de cheltuială n-avea mai mult de 10 pungi, de toți banii lui, că nu avusése vrémé să strîngă, nici era lacom, precum mai sus s-au scris, schimbat-au socoteala într-alt chip: să nu mai margă în gios la turci, temîndu-s⟨ă⟩ să nu-l mazilească, și a fi greu de dînsul, dzicînd că toți
f.341[v] fug / și-ș caută chivernisala sa și a caselor sale. Ce el încă-ș va căuta chivernisala lui, și vădzînd și pre seiméni cum s-au burzuluit, nu s-au mai încredzut să s⟨ă⟩ despartă de doamnă-ș și să o dea în laturi. Ce pre tainâ au trimis pre Pricopii capitanul și pre Dimitrie-aga, slugile lui credzute, la Șeremet, la Movilău, scriind ca să-i trimiț⟨ă⟩ în grabă vro 4.000 de moscali aicea în Iași, să-i fie aret, să nu-l apuce turcii să-l mazilească.

35. Dacă au simțit Șeremet, tare s-au bucurat și-ndat-au ales pre Croput bragadiriul, cu 3.000 de moscali, și pre Chighieciu, cu un polc de moldovéni, ca vro 500 de moldovéni, ce slujiia la moscali, și i-au pornit înainté la Iași.

---

1 ce pre cătinel să trăgea]însă pre încet să gătie M,P//2 *lipsește* pre Nistru în gios M, P/ jos C// 3 34]26 B, 36 E,G, 38 V, 51 M, 37 P/ văzind B,C,/ acéste B,C// 3-4 Dumitrașcu voevoda, văzînd că fiișticarile își caută casa lui și ei au rămas mai sîngur și știind că bani M,P//5 nu avea C/ de²]decît D,G/zéce C/zéce pungi de bani B,D,E,G, V//5-6 mai mult di zăci pungi nu ari, că nu-l încăpusă vreme M,P//6 nu avusésîe vréme B,C/ și nici lacom nu era M,P//7 *lipsește* precum mai sus s-au scris M,P/ au schimbat M,P/ *ante* schimbat-au: 36 E, *ante* schimbatu-s-au: 37 G/ socotiala B,C// 8 *după* chip *ad.* și au hotărît M,P/ *lipsește* mai M,P/ temindu-să B,C]s-au temut M,P// 9 maziliască B,C, mazilească turcii M,P/ și apoi a fi B,E,G,V// 9-11 *lipsește* și a fi greu de dînsul... chivernisala lui M,P// 10 și-și caută B/ casălor B// 11 încă îș va căuta B,V/ lui]sa G/ văzind B,C]știind M,P/ și pre]că și M,P/ siiméni B, siimeni C, siimenii M,P// 12 *lipsește* cum M,P/ buzurluit C,V,M,P/ să B,C// 12-14 deci nu s-au mai încredințat să-și dei do⟨a⟩mna în lături și avînd slugi crezuți, anumi Procopii capitanul și Dimitrii-aga, i-au trîimis pre taină la Șăremet M,P//13 trîimis C//14 Procopie B,D,G,V,/ căpitanul B,C/ *lipsește* slugile lui credzute G// 15 la Șeremet felmarșal B,C,E,G/ *lipsește* la Movilău G/ scriind]rugîndu-i-să M, rugîndu-să P/ trimită B, trimiță C//16 *lipsește* vro M,P / vreo patru mii C]vreo doao, trii mii B,E,G, vreo trii, patru mii D,V/ *lipsește* de M,P/ aici B,V/ *lipsește* aicea în Iași M,P/ aret]de apărare E,G,V, de pază M,P//17 să-l mazilias⟨că⟩ B, să-l maziliască C, *lipsește* M,P//18 35]27 B, 38 E, 39 V, *lipsește* M,P/ *lipsește* Dacă au simțit M,P/ Iară Șeremet feldmarșal, dacă au simțit, foarte tare s-au bucurat și îndată B,C,E,G/ Iară Șeremet, dacă au simțit V/ *lipsește* tare M,P/ *lipsește* îndată M,P// 19 Cropot bregadiriul B,C,D,V, Cropot bregadir E,G, Cropotchin bragadiriul M,P/ trii mii de moscali C, trii mii de oaste moscali B,E,G// 20-21 *lipsește* și pre Chighieciu ... ce slujiia la moscali B,E,G,V//20 Chighiieci polcovnicul C.D/ Tigheciu P/ polcu C/ *lipsește* de¹ M,P/ ca vreo cinci sute de moldovéni C, *lipsește* M,P// 21 ce]carii M,P/ pornit] trîimis M,P/ înnainte B,C//

Deci agiungînd Cropot bragadiriul la Prut, au răpedzit înainte, dînd ştiré lui Dumitraşco-vodă ca să trimiţă să grijască poduri la Zagarancea, să treacă.

36. Atuncea au sosit ferman de la veziriul la Dumitraşco-vodă, să încalece să margă să prindză pre Brîncovanul-vodă. Şi au scris cărţi şi la soltanul de Bugeag, să dea lui Dumitraşco-vodă oricîţi tătarî i-ar trebui.

Atuncea am ştiut şi eu c-au fost scris să vie moscalii; că eu tot gîndiem că om purcéde în gios spre Huşi, precum sfătuisem. / Iar dac-am înţeles c-au sosit moscalii, mult m-am mirat şi am dzis lui vodă să scrie, să să întoarcă moscalii înapoi, şi să mérgem, precum scrie veziriul, să prindem pre Brîncovanul, şi să s⟨ă⟩ lasă de moscali, că poate să-i bată turcii, şi tătarîi or robi ţara. Puiu pre Dumnedzeu martur că aşea i-am dzis, şi tare am stătut, ca doar l-oi întoarce, şi n-am putut.

f. 342

Şi încă cu mîniie mi-au răspuns, dzicînd că „voi toţi vă chivernisiţi, ca să rămîneţi la créştini, şi numai eu sîngur, pentru voi, să rămîiu la păgîni; că v-am vădzut eu credînţa, că aţi fugit toţi, şi eu am rămas sîngur. Pentru

---

1-3 *lipsesc* G// 1 Decii B, *lipseşte* M,P/ bregadiriul B,C,V, bregadir E/ răpedzit] trîimis E// 1-3 Bregadiriul Cropotchin au agijns la Prut, au trîimis la Dumitraşcu voevoda să poroncească să gătească podurile M,P//2 înnainte B,C/ s⟨ă⟩trimiţă C// 3 Zagarancîa B/să triacă B,C,*lipseşte* M,P//4 36]28 B, 39 E,G, 40 V, 52 M, 38 P/ Atuncîa B/sosit]vinit M,P/viziriul C//4-5 au vinit lui Dumitraşco voevoda ferman di la viziriul să margă M,P//5 să încaleci să purceadă,să margă să prindă B/Brîncoveanul-vodă B]Brîncovanul domnul muntinescu M,P//6 *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ *lipseşte* cărţi M,P/Bugiac B,C// 6-7 să dîa tătarî lui Dumitraşco voevoda ori cîţi ar ceri M,P//7 tătar⟨i⟩ C//8-20 *lipsesc* M,P//8 Atuncea au ştiut şi boîarii ⟨boiarii C⟩ că au fost scris Dumitraşco-vodă să viie B,C,D,E,G,V//9 că boîarii ⟨boiarii C⟩ tot gîndiîa că or ⟨vor C⟩ purcéde B,C,D,E,G,V/ precum sfătuisă B,C D,E,V, precum au fost sfătuit G// 10 Iară dacă au înţăles B,C,D,E,G,V/*după* moscalii *ad.* la Prut B,C,G//11-13 s-au mirat.Atuncea hatmanul Ion Neculcé fiind hatman au zis lui Dumitraşco-vodă să scriie ⟨s-au mirat şi au dzis unii din boîari lui vodă să scriie V⟩ să să întoarcă moscalii înnapoi şi să purceadă să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lase B,E,G,V, s-au mirat. Dzis-au atuncea hatmanul Ion Neculcé lui Dumitraşco-vodă să scriie să să întoarcă moscalii înnapoi şi să margă precum scriie veziriul să prindă pre Brîncovanul-vodă şi să să lasă C,s-au mierat şi au dzis lui Dumitraşco-vodă Ion Neculcé hatmanul să scrie să să întoarcă moscalii înnapoi şi să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lasă D//14-15 Puind pre Dumnedzău martur că B,E,G, *lipseşte* C,D,V//15 că]şi V/aşîa i-au zis B,E,G,V, Aşa i-au zis C/au stătut B,C,D,E,G//16 doară l-ar putea întoarce pre Dumitraşco-vodă şi n-au putut B,E,G, doar l-ar întoarce ⟨pre vodă V⟩ şi n-au putut C,D,V//17 i-au răspunsu D⟨umitraşco⟩ -v⟨odă⟩ ⟨*lipseşte* Dumitraşco-vodă E,G⟩ hatmanului Ion dzicînd,că voi vă chivernisiţi cu toţii ca să B,E,G/i-au răspunsu C,D]au răspunsu boîarilor V, dzicînd Dumitraşco-vodă C/*lipseşte* că V/ voi vă chivernisiţi cu toţii V//18 *ad.marginal* ca să rămîneţi B/la creştini B,C]la moscali,la creştini G/*lipseşte* sîngur V//19 să rămîiu, pentru voi la păgîni B,E,G/păgîni]robiie V//20 credînţa C, credînţa voastră B,E,G//

țară, n-or prăda-o tătarîi, că moscalii acmu sosescu, și eu știu préa bine că n-or bate turcii pre moscali".

Deci vădzînd și eu că mi-au răspuns așea cu scîrbă, m-am temut a mai răspunde, să nu cumva cad în vro primejdie a vieții.

Măcar că mulți dzic că eu l-am îndemnat să să închine la moscali, dar grăescu cu năpaste și ca niște oameni ce nu pricep și nu știu. Că atunce era toți créștinii bucuroși moscalilor, nu numai eu; că scriia alții mai nainte de chiema pre moscali, mai nainte de Dumitrașco-vodă: munténii, sîrbii, moldovénii, cu cîți ani mai nainte! Numai pizmașii
f. 342[v] zavistnici scorniia asupra mea ocară, / și oamenii cei proști și nepriiateni și cei nepricepuți credea așa. Dar eu taina stăpînului, căruia i-am mîncat pita, n-am putut-o descoperi, uitîndu-mă la Sfînta Scriptură, ce au dzis îngerul cătră Tovit și Toviie dzicînd: „Taina împăratului să o acoperi, iar faptele lui Dumnedzeu la arătare să le mărturisești".

Ce și eu n-am vrut să mă fac al doile Iudă sau să-l viclenesc, să fug de la dînsul. Că de aș fi făcut așea ce laud-aș fi dobîndit? Ce numai osîndă de la Dumnedzeu și ocară de la oameni.

Iar eu acéste răbdîndu-le cu dreptate, den toate nevoile am scăpat, care li-am tras pre strîmbătate în 9 ani. Ce întru acéste ce mi s-au întîmplat m-am lăsat tot în nădéjde

---

1-24 *lipsesc* M,P//1 nu or prăda-o B, nu o vor prăda D/acum B,C//2 pre bine B,C/nu vor bate D//3 Decii văzind ⟨audzindu E⟩hatmanul Ion⟨și Ion Neculcé hatmanul D⟩ că i-au răspunsu așîa ⟨așa C⟩ B,C,D,E,G/ și eu]acei boîari V/ mi-au]li-au V/*după* așea *ad.* vodă V//4 s-au temut B,C,D,E,G/ a-i mai răspunde B,C/*repetă* a mai C/ cadă B,C, D,E,V/ ca să nu cumva caze G/vreo B,C//5 primejdiie a viieții vreunii dintru dînșii V// 6 *ante* Măcarî: 40 E,G/dzic]au zis C/ că ⟨precum că G⟩ hatmanul Ion ⟨Ioan Neculcé G, Ioan Neculcé hatmanul D⟩ l-au ⟨au C,D, l-ar fi G⟩ îndemnat pe Dumitrașco-vodă să să închine B,C,D,E,G//7 *lipsește* și C//8 *lipsește* nu pricep și C/ *lipsește* și ca niște oameni ce nu pricep și nu știu B,E,G/ Că]Pentru că C/ atuncea B,C/ creștinii B,C// 9 eu]hatmanul Ion B,C,E, Ion Neculcé hatmanul D, hat⟨manul⟩ Ioan Neculcé G/alții mai înnainte ⟨denainte E,G⟩ vréme B,E,G/ alții mai înnainte de Dumitrașco-vodă de chiema pre moscali C//9-10 mai denainte$^{1-2}$ D//10 mai înainte B, mai denainte G/ de]decît B,G/ anumi munténii G//11 sirbii B/ *după* moldovénii *ad.* precum mai sus s-au scris B,C,E,G/*lipsește* cu cîți ani mai nainte B,E,G/ înnainte C/Numai nepriiatinii hatmanului Ion, pizmașii B,E,G//12 mea]hatmanului Ion Neculcii B,D, hatmanului Ion C,E,G/ oamenii cei proști]prostimea G//13 nepriiatini C/ *lipsește* și nepriiatini și cei nepricepuți B,E,G/ credea că îaste așîa B,E,G, credea că așîa iaste D, crédea a fi așa C/ eu]Ion Neculcé hatmanul D//14 stăpînului său D/i-am]i-au D/ pita]pîinea D//13-5 *lipsește* credea așa...i proci. V/ *lipsește* Dar eu taina stăpînului...i proci. B,C,E,G//14-15 n-au putut descoperi, uitîndu-să D//18 eu]hatmanul Ion Neculcé D/n-au vrut să să facă D//19 vicleniască D/ fugă D//19-20 aș$^{1-2}$]ar D//22 eu]el D// 23 am]au D/li-au tras D/ *lipsește* pre strîmbătate D//24 ce i s-au întîmplat D/s-au lăsat D//

lui Dumnedzeu, pîn' m-au scos, precum mărturisește David prorocul, psalom 39: 37. „Răbdînd am așteptat pre Domnul, și mi-au luat aminte, și au ascultat ruga mea, și m-au scos din groapa patimilor și din tina cea adîncă, și au pus pre piatră picioarele méle", i proci.

38. Chiematu-ș-au atunce Dumitrașco-vodă boiarii săi, cîți mai rămăsése lîngă dînsul, numai așea, sprinteni, anume pre Nicolai Costîn vel-log⟨o⟩f⟨ăt⟩, pe Ioan Sturdzea vornicul și pre Iordachi Rus⟨ă⟩t vornicul și pre Ilie Catargiul vel-vist⟨iernic⟩, și le-au spus precum au chiemat pre moscali, / și au venit de trec Prutul la Zagarance. f. 343

Atuncea toți boiarii, audzind, s-au bucurat și au răspuns cu bucurie către vodă și au dzis: „Bine ai făcut, măriia-ta, că noi ne temem că te-i duce la turci, și așea aveam gînd că, de te-om vedea că mergi la turci, te-om părăsi și ne-om duce de ne-om închina la moscali". Și le părea bine. Numai Iordachi Ruset vornicul au dzis atunce: „Te-ai can grăbit, măriia-ta, cu chiematul moscalilor. Să fii mai îngăduit, măriia-ta, pîn'li s-ar fi vădzut putére, cum le-a mérge".

Răspuns-au Dumitrașco-vodă, dzicînd: „Nu mai era vréme a mă mai chivernisi, temîndu-mă ca să nu mă apuce turcii. Că iată și din dumneavoastră m-ați părăsit o samă și nu sînteți într-un cuvînt și într-o credință cu mine".

1-5 *lipsesc* M,P// 1 pînă l-au scos iarăș la pămîntul său D//2 David, prorocul și înpăratul, psalmul 39 zicînd D//5 i proci]și altele D//6 38]29 B, 37 C, 41 D,V, 44 G, *lipsește* M,P/ Chiemîndu-și E/ atuncea B,C/pre boiarii săi B,D,E,G,V//6-8 Dumitrașcu voevoda ș-au chemat boerii cîți mai rămăsăsi, anumi Nicolaiu Costin M,P//7 cîți]carii E/ rămăséșie B,C/ pre lîngă E,G/ *lipsește* numai V/așia B, așa C/ sprintini B, sprintén C//8 anumé B,C/Nicolae Costin B,C/ *repetă* vel G/*lipsește* pe M,P//9-10 pre Iordachi Rusăt vornicul ⟨și C,G⟩ pre Ioan ⟨Ion C⟩ Sturdza vornicul și pre Ilie Catargiul vist⟨iernicul⟩ ⟨*lipsește* visternicul V⟩ B,C,E,G,V//9 *lipsește* și pre[1-2] M,P/ *lipsește* și pre Ilie Catargiul vel-vist⟨iernic⟩ D//10 *lipsește* vel M,P/li-au B,C/ precum el M, precum că el G,P//11 și au vinit de B,C]și acum M,P/ Zagarancîa B, Zagarancea C//12 *lipsește* Atuncea M,P/Și auzind boerii foarti s-au bucurat M,P/ *lipsește* audzind C/ răspunsu C// 12-13 Atuncea boiarii auzind au răspunsu către vodă B,E,G,V//13 *lipsește* cu bucurie către vodă și au dzis M,P/ *după* măriia-ta *ad.* de ti-ai închinat B,E,G,V,că ai chemat pre moscali M,P//14 ne temeam B] gîndiem C/ti-i duce B,C,V, te vii duce D/așia D, așa C/avem B,C//14-16 că noi așa hotărîsim că di vii purcedi în gios la turci să le lăsăm toți și să ne ducim, să ne închinăm la moscali M,P//15-16 de te-om videa că mergi la turci să te părăsim și să ne ducem să ne închinăm la moscali B,E,G,V//15 videa C/te vom părăsi C,D//16 ne vom duce C,D/ *repetă* de ne vom C/ne vom închina D//16-24 *lipsește* Și le părea bine... credință cu mine M,P//17 *ante* Numai: 42 E,G/Rusăt B,C/ atuncîa B, atuncea C/ Ti-ai B,C//18 *lipsește* măriia-ta V//19 pînă B,C/*ad. marginal* văzut G/ puterea B,C//20 li-a mérge B, li-ar mérge C,D//21 *ante* Răspuns-au: 42 V//23 *lipsește* Că E/Iară că și din B,G,V,Iată că și C/ *lipsește* din C// 24 sînteți B,C// întru o credință C/credință B/*l*

39. Atuncea au și încălecat Dumitrașco-vodă și au purces înaintea moscalilor, la Prut. Și s-au împreunat cu Cropot bragadir și au venit cu dînsul în gios, pre Jijiia, pîn' l-au trecut Jijiia și Bahluiul. Și l-au lăsat pre Bahluiu, din gios di Iași, la Podul lui Bîtcă, și acolo ș-au pus obuzul, dîndu-i conac de toate ce i-au trebuit lui și oștii.

Și luîndu-ș Dumitrașco-vodă 2 capitani, cu 2 steaguri de draguni, s-au întors desar⟨ă⟩ la Cetățuia, unde-i era doamna. Iar pre mine, Ioan Niculce hatmanul, pîn'au
f. 343v umblat vodă la Prut, m-au lăsat de paza doamnei la/Cetățuia, ca să nu lovască niscaiva turci pré doamna în urma lui. Iar a doa dzi venit-au și Cropot bragadiriu numai cu un steag de draguni la Iași. Și l-au cinstit Dumitrașco-vodă și l-au dăruit, și au îmblat prin curțile domnești și prin toate mănăstirile de li-au vădzut, și desară iar s-au întors la obuzul său, la Podul lui Bîtcă.

40. Atunce moldovénii, cum au vădzut moscalii, precum sint învățaț la jacuri, cînd văd cîte un lucru burzuluit, au și purces, unii cu poroncă, alții și fără poroncă, a tăia pre turci și a-i robi, unii în Iași, alții printr-alte tîrguri, unde și-i afla, prin toată țara. Și-i jăcuia de bani, de odoară, de cai, de borfe, de boi, de oi, de miiaré, de

---

1 39]30 B, 38 C, 43 E,G,V, 54 M, *lipsește* P/ Atuncea gătindu-să Dumitrașco-vodă îndată au purces B,C,E,G, Decii atunce îndată gătindu-să Dumitrașco-vodă au purces V/*lipsește* Atuncea au și încălecat M,P/*lipsește* și² M,P//2 înnaintea B,C/ înpreonat B, înpreunat C//3 bregadir B,C/brigadiriul Cropotchin M,P/ vinit B,C/ *lipsește* pre Jijiia M,P//4 pînă E,C/ Jijie B,C//5 din]în B,P/de B,C//6 de]și de P/ oștii lui B,C,D,E,G,V,M,P//7 *ante* Și: 44 E,G/luoundu-și B, luundu-și C/doi căpitani B,C/*lipsește* 2 căpitani, cu G/Și s-au rugat bragadiriului ⟨pregadiriul M⟩ Cropotchin di i-au dat 2 căpitani M,P/doao B,C/ *lipsește* de M,P//8 și disară s-au întors M,P/ întorsu desară M,P/ *după* desară *ad.* înnapoi G/ *lipsește* la Cetățuia V/undé îi era B,C//9 *lipsește* mine B,C,D,E,G,V/ Ion Neculcé C/ Neculcé B/ pînă B,C//10 îmblat V/ vodă]Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ m-au]l-au B,C,D,E,G,V//9-12 *lipsește* Iar pre mine...în urma lui. M,P//10-11 l-au lăsat să fiie de paza doamnii la Cetățuia, că să temea să nu lovască B,E,G,V/ doamnii C//11 *lipsește* ca să nu lovască... în urma lui. C/ pre B//12 Iară B, *lipsește* M,P/vinit-au C, au vinit M,P/bregadir B,C// 12-14 bregadiriul Cropotchin la Eși și numai cu un steag draguni. Iar Dumitrașco voevoda l-au priimit cu mari cinsti și l-au dăruit.Brigadiriul Cropotchin au înblat M,P//13 stiag B,C//14 umblat B,C/pin B,E,V, și prin D, prin toate G/curțili B//15 mănăstirili B/iară B,C//16 întorsu B,C//17 40]31 B, 39 C, 45 E,G, 44 V, 57 M, 41 P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/cum]după ce M,P//17-21 moscalii,îndată au început, după obiceiul lor cel vechiu, a prăda și a tăe pre turci și ⟨nu P⟩ numai în Eși, ci și printr-alti tîrguri și locuri, oriundi-i afla M,P//18 sînt B,C/ învățați B,C//19 buzurluit B,C, V/burzuluit, au și început și au purces D alții fără de poroncă B,D,E,G,V/*lipsește* și C//20 a-i tăia E,G//21 undé C/ jecuia B,C//22-1 și de odoară, le lua caii, borfili, boi, vaci, oile, mieri ⟨și P⟩ ceara; și toati aceste le făce fără ⟨făr⟨ă⟩ de P⟩ poronca lui Dumitrașcu voevoda. Iar M,P//22 și de cai G/miiare B,C/ *lipsește* de miiare, de ceară V//

ceară și de toate ce găsiia. Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui și copiii. Strafide, smochine, alune era destule pre la toate babele. Iar pre care turcii nu-i tăia, îi ducea, cu pieile, de-i da robi domniei. Iar pre unii să tîmpla de-i ascunde priiatenii, care scăpa pîn'la priiateni. Carii mai pre urmă de mare folos au fost turcii acelor prieteni ce-i ascunsése.

41. Nezăbovind vrémea au și venit Șéremet la Țotora cu obuzul lui, ca vro 15.000 oaste. Că n-au cutedzat
f. 344 să margă drept / la pod la Dunărea, cum îl învățas-împăratul, căci că avea oaste puțină.

Veziriul turcesc încă sosis⟨ă⟩ la Dunăre și să temea a tréce în ceasta parte, audzind că vin mulțime de moscali. Ce sta și el de céia parte.

42. Iară după ce au înțeles veziriul că s-au hainit Dumitrașco-vodă, îndată au prins pe capichihae lui Dumitrașco-vodă, pe Iano, și i-au tăiat capul. Așijderea și împăratul turcesc, înțelegînd la Țarigrad, au și prins pre Antiohie-vodă și l-au închis. Și era să-l tae. Numai norocirea lui au fost c-au mărturisit caimacamul cătră împăratul cum Antiohie-vodă cu o lună mai nainte i-au spus

---

1 *după* găsiia *ad.* la dînșii B,D,E,G, la dînșii luoa C/Iară B/*după* băcăliile *ad.* la Iași G// 2 pre uliție B,C, pre uliție la Iași E/ și copii⟨i⟩ și babile de strafidi P/de strafidi M/ de smochini și de aluni P//3 *lipsește* era destule pre la toate babele M,P/pre la toate babele]pre la toți B,C,E,G,V/Iară B/carii turci B,C//3-4 Pre alți turci îi aduce goli și-i da robi lui Dumitrașcu voevoda. Iar pre alții M,P//4 ducîa B/domniii B,C/ Iară B/*ad. marginal* pre D/*după* unii *ad.* din turci G//5 *lipsește* să tîmpla M,P/ ascundea B/priiatinii B, priiatinii C, prietinii lor M,P/carii C/carii au apucat de au scăpat pînă la priiatini B,E,G,carii apuca de scăpa pînă la priiatini V, *lipsește* M,P/ pînă C/ priatini C//6 Carii]Și M,P/ pre urmă acei turci ascunși di mari folos au fost celora ci i-au ascuns M,P//7 priiatini B, priiatini C/ascunsésîe B,C//8 41]32 B, 40 C, 46 E,G, 45 V, 48 M,*lipsește* P/Iară nezăbăvind vréme B,E,G,V,Nezăbăvind vréme C/*lipsește* M,P/au vinit și Șeremet feldmarșal B,E,G/au vinit și V/vinit C/Șeremet feldmarșal C/ Țuțora B,V//8-9 Șărămăt au vinit cu 15.000 oasti la Țuțora M,P//9 vreo C, *lipsește* E,G,V/ca cinsprăzéci mii B/cinspreci mii C/de oaste B,C,E,G,V//9-11 *lipsește* Că n-au cutezat...oaste puțină. M,P//10 *lipsește* la Dunărea C/Dunăre B/cum] precum D,G/învățasă B/înpăratul B,C//11 căci că]pentru căci B,D,V, pentru că C,E,G// 12 *ante* Veziriul: 33 B, 47 E,G, 59 M, 42 P/ turcescu B,C/ sosisă B,C/Dunărea B,C/ la Dunăre și nu cuteza, să temea E/Viziriul cu oasti turcească au sosit la Dunăre M,P/și]dar M,P//13 mulțimé C//14 *lipsește* Ce sta și el de céia parte. M,P//15 42]41 C, 46 V, 60 M, *lipsește* B,E,G/*lipsește* Iară după ce M,P/după]dupre V/înțăles B,C/ Viziriul au auzit că s-au hainit M,P//16-17 voevoda[1-2]M/și îndată au prins pre Iano capichihaîa lui Dumitrașco voevoda M,P/au prinsu B,C, au și prins G/pre B,C/ capichihaîa B//17 pre B,C/*lipsește* Așijderea și M,P//18 înpăratul turcescu M,P/înțălegînd la B,C]era în M,P/ Țarigrad, și înștiințîndu-să că s-au hainit Dumitrașcu voevoda au și prins pre Antiohii voevoda M,P/prinsu B,C//19 Antiohii B/ Era să-i tai și lui capul M,P/taîe B,C/nărocirea B,C]norocul M,P//20 că au B,C/ *după* caimacamul *ad.* viziriului M,P/înpăratul B,C//21 cum că G]precum M,P/Antiohii B, Antiohi C/ voevoda M/cu]încă cu M/cu o lună de zile B,E,G,V/înnainte B,C//

lui că frate-său iaste hain, nu îmblă bine, şi el n-au credzut, gîndind că-l pîrĕşte pre pizmă. Şi aşea spuind împăratului caimacamul, l-au ertat şi l-au slobodzit din Edicula.

43. Iară Şeremet, cînd au fost venit de la Nistru la Ţuţora, au fost venit pre la Orheiu. Şi s-au rădicat toţi orheĭanii, sorocenii şi lăpuşnénii, de au venit cu dînsul pîn-au trecut Prutul. Şi ţărănime cu bejeniile s-au dus toat⟨e⟩ în Cîrligătură; iară slujitorime au rămas toat⟨ă⟩ la Dumitraşco-vodă, în oaste.

44. Apoi Dumitraşco-vodă ş-au *mutat* doamna în curţi la Ĭaşi şi au lăsat un polcu de moscali de paza ĭei. Iar el, cu slujitorii cîţi avea la Ţuţora, s-au dus şi ş-au
f. 344[v] aşădzat / oaste lui dincoace de Prut şi cu moscalii lui Cropot bragadir.

Şi s-au sculat cu boerii lui, care s-au dzis mai sus, şi au trecut Prutul la Ţuţora, de s-au împreunat cu Şeremet, unde era cu obuzul lui. Şi i-au făcut Şeremet cinste mare lui Dumitraşco-vodă şi boĭarilor săi. Şi au dăruit Dumitraşco-vodă lui Şeremet un cal foarte frumos: aşijderea

---

1 că]cum că B,E,precum că G/*după* său *ad.*Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ĭaste B/nu umblă B,C/i-au spus cum că s-au hainit Dumitraşcu voevoda şi el nu l-au crezut M,P//2 gîndind]socotind M,P/pîrăşte B/aşĭa B, aşa C/spuindu-i V/înpăratului B,C// 2-3 Şi increding̃îndu-să înpăratul au ertat şi au slobozit pre Antiohii voevoda M,P// 3 l-au ertat pre Antiohii ⟨Antioh C⟩-vodă B,C,E,G,V/*lipseşte* din Edicula M,P//4 43]34 B, 42 C,48 E,G,47 V, 61 M/*lipseşte* Iară M,P/Şereemet feldmarşal D,E,G/vinit B,C/Ţuţora B,C//4-5 Cînd au vinit Şăremet di la Nistru la Ţiţora,atunci,înpreună cu oasti moschicească,au vinit toţi orheenii M,P//5 *lipseşte* fost B,E,G,V//6 orheĭanii B, orheianii C/ sorocénii B,C/*lipseşte* şi B,E,G/vinit B,C//6-7 *lipseşte* de au venit...au trecut Prutul. M,P//7 pînă B,C/l-au trecut G,V/ Şi]Deci M,P/ţărănimea B,C/bejăniile lor M,P/s-au dus toţi B,C,E,G//8 *lipseşte* toat⟨e⟩M,P/în]la M,P/ iar B,C/slujitorimea B,C]slujitorii M,P/toţi B,C,E,G,V,*lipseşte* M,P//9 în oasti lui Dumitraşcu voevoda M,P//10 44]43 C, 49 E,G,48 V, 62 M *lipseşte* B/*lipseşte* Apoi M,P/voevoda M/ş-au mutat doamna de la Cetăţuĭa în curţile domneşti în Iaşi B,E,G,V, ş-au mutat doamna din Cetăţui în Eşi, în curţile domneşti M,P/în curţile domneşti C,D//11-12 şi au pus di paza ei un polc moschicescu. Dumitraşcu voevoda cu cîţi slujitori ave M,P//12 s-au dus la Ţuţora B,C,E,G,V,M,P//13 aşezat B,C/oastea B,C/*lipseşte* lui M,P/ dincoaci C/ *după* Prut *ad.*Brigadiriul Cropotchin cu moscalii au mersu înpreună cu Dumitraşcu voevoda şi ş-au aşăzat obuzul într-un loc cu oasti⟨a⟩ lui Dumitraşco voevoda M,P/şi cu]şi dinpreună cu B,E,dinpreună cu V//14 bregadir B,C//15 boĭarii B, boiarii C/carii B,C/dzis]scris C/carii mai sus s-au scris E,G//15-16 Dumitraşco voevoda şi cu boerii ci s-au scris mai sus au trecut Prutul la Ţiţora ⟨şi P⟩ au mers di s-au înpreunat cu Şeremet M,P//16 Ţuţora B,C/înpreonat B,înpreunat C/Şeremet feldmarşal D,E,G//17 undé C/*lipseşte* unde era cu obuzul lui M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ mare cinste G/Şeremet au făcut mari cinsti M,P//18 voevoda M/*lipseşte* şi boĭarilor săi B,E,G,V/*lipseşte* săi M,P/*lipseşte* Şi M,P/i-au dăruit V//19 Dumitraşcu voevoda au dăruit M,P/ cal turcescu foarte frumos,cu toate podoabele B,E,G,V/frumos]bun P/ *lipseşte* aşijderea şi M,P//

și Șeremet lui Dumitrașco-vodă au dăruit 2 părechi de soboli și boïarilor cîte o bucată de ladan de céle bune, cîte de doao haine.

45. Dumitrașco-vodă au sfătuit cu Șeremet să scrie o carte în limbă turcească la sultanul, ca s⟨ă⟩ să închine și el, cu tot Buceacul, că, neînchinîndu-s⟨ă⟩, pe urmă n-a fi bine de dînșii.

Și au pus Șeremet un copil a lui ce știïa scrii bine turcește, iar Dumitrașco-vodă au dzis că n-a pute copilul scrie cu dăscălie, fiind tînăr. Însă au dzis să scrie întîi pre o țidul⟨ă⟩ de hîrtie mică vro doaî rînduri, să vadză cum scrie. Iar acel copil, fiind telpiz bun, au scris pre o țidulă așea, că „nu iaste mai mare blăstămat în lumé decît omul cela ce aré o fărîmă de pîine în mînă și o leapădă pe acéïa și cearcă să afle alta mai mare". Și au dat la Dumitrașco-vodă. Iar Dumitrașco-vodă cetind,
1. 345 au dzis copilul⟨lui⟩: „Hai ghidi / cahpol!" Și n-au mai spus lui Șeremet ce-au scris copil⟨ul⟩, fiindu-i rușine, numai ce-au dzis c-a putea scrie.

Și l-au pus de-au scris carte și au trimis-o la soltanul: iar soltanul n-au dat nici un răspuns pre acea carte. Și s-au întors Dumitrașco-vodă la conacul lui preste Prut.

---

1 Șăremet au dăruit lui Dumitrașcu voevoda M,P/au dăruit lui Dumitrașco-vodă E/ i-au dăruit B,G/ doao părechi C/ părechi de blane de soboli V//2 și boïarilor li-au dăruit B,E,G,V, și fiișticărue boeriu cîte M,P/*lipsește* de[1] M,P/lavdan B,C,D,E,G,P/ din cel bun B, di cel bun C,D,E,V/*lipsește* de céle bune, cîte M,P//4 45]35 B, 44 C, 50 E, 49 V, 66 M/ Dumitrașco voevoda și cu Șăremet au sfătuit M,P//5 la soltanul B//5-6 la soltanul din Bugeac în limbă turcească, ca să să închini moscalilor,el, și și toți tătarîi din Bugeac M,P/ să B,C//6 Bugiacul B,C/neînchinîndu-să C/pre urmă C]pe urmă, pe urmă apoi B, apoi mai pre urmă M,P//8 Și au poroncit Șărămet unui copil a lui M,P/un] pre un B,D,E,G,V/a lui să scriie B,E,G/ce]carile M,P/scriie B, scrie C//8-9 știïa scrii foarti bini turcești, să scrii la soltanul. Dumitrașco M,P//9 turcéște B,C/ n-a putea B, nu va putea C//10 dăscăliïe B/ scriie B/Însă întîiu i-au zis să scrii M,P//11 țidulă B/*lipsește* de hîrtie mică vro M,P/ hîrtiïe B/ vro doao,trii rînduri B,C,E,G,V/ doao, trii M,P/ ca s⟨ă⟩ vază C//12 scriie B/ *lipsește* Iar M,P/Copilul acela G,M,P/ bun tălpiz M,P/pe B//12-13 pre o țidulă mică de hîrtie așîa G//13 așîa B, așa C/*lipsește* că M,P/ în lumi nu esti altul mai blăstămat decît omul M,P//14 cela]acela B,E/ are B,C//15 liapădă B,C/pre B,C/cearcă]caută B,E,G/și cearcă și caută să afle D/ *lipsește* să afle M,P//15-16 *lipsește* Și au dat la Dumitrașco-vodă M,P//16 *lipsește* Iar M,P//16-17 Au cetit-o Dumitrașco voevoda și au zis către copil M,P//17 copilului B,C,V/ cahpolu B,C, cahpoglu G,cahpollu, ce să dzice: hai, ghidi, ficior de curvă V//18 ce-au scris copilul B,C,V, *lipsește* M,P/fiindu-i]că-i era M,P//19 numai ce au zis ⟨dzis C⟩ că a putea ⟨că va putea C⟩ scrie ⟨scriie B⟩ B,C, *lipsește* M,P//20 *după* pus *ad.* pre copil G/ de au scris B,C/ Deci copilul au scris carte M,P/cartea C/ carte la soltanul și au triimis-o G/ sultanul C// 21 răspunsu B,C/ pe acîa B// 21—22 *lipsește* Și s-au întors ... preste Prut. G//22 întorsu B,C, voevoda M/ *după* lui *ad.* undé era C/ lui] său M,P/ de preste Prut D//

46. Venisă cu Şeremet depreună şi un menistru a împăratului, anume Simion Savva Rogojinschii, neguţător de féliul lui, de la Rogojiĭa, despre parte turcească. Şi căḑzus⟨ă⟩ boiariu mare, de cinste şi de sfat, la împărăţie Moscului, că ştie multe limbi. Şi-i dédes-împărăţiĭa mulţi bani, să-i fie de purtat grijă la cheltuiala oştii.

Atunce au dat el lui Dumitraşco-vodă 100 pungi bani, să facă oaste de moldovéni, pîn'la 10.000, sau şi mai bine. Şi de i-or mai trebui, să-i mai de bani. Şi să dea de tot polcovnicul cîte 100 ruble, de rocmistru cîte 30 şi de chihai, şi de stegariu cîte 10, şi de tot tovarăşul, de unul, cîte 5 ruble. Şi aceşti bani să le fie dintîiu de cheltuial⟨ă⟩, iar apoi, dacă s-or aşădza, să le dea léfe. Şi i-au mai dat vro 30 pungi bani să trimiţ-în ţară să cumpere vite, cîte 4 lei vita, să le fie de treaba oştii.

47. Aşijderea i-au mai dat şi cîteva cărţi împărăteşti, f. 345^{v} scrisă la / toată boerime şi slujitorime, toţi să încalece, să vie la oaste cu plată; iar care n-a veni va rămîne podan

---

1 46]45 C, 51 E,G, 50 V,68 M, *lipseşte* B/Venise B, Vinisă C/Şeremet feldmarşal B, D,E,G/dinpreună B,C// 1-2 *lipseşte* Venisă cu Şeremet...anume M,P//2 al împăratului B,C,E/ anumé B,C/Sava Rogojenschii B,C/ neguţitoriu B,C// 2-6 Simion Savva Rogoji⟨n⟩schii, ministrul împăratul⟨ui⟩ moschicescu era purtătoriu de grijă la cheltuiala oştii moschiceşti M,P//3 féliul]niamul C/ Ragughia B,V, Ragughiia C,D,E,G/ partea B// 4 Şi agiunsésie de era boiariu ⟨boiar C⟩ mare B,C,D,E,G,V/ şi de cinste E/ împărăţiĭa B,C//5 ştiĭa B,C/ didésie împărăţiĭa B,C//6 mulţi bani împărăţiĭa D/ să-i fiie B/ grije B,C// 7 *ante* Atuncea 46 C, 47 D/ Atuncea B]Acela M,P, Şi G, *lipseşte* E/ el]acel menistru B,E,G,V/voevoda M/ o sută de ⟨*lipseşte* de B⟩ pungi de bani B,C,D,E,G,V//8 pînă B,C/ zéce mii B,C/ *lipseşte* sau şi mai bine V// 8-10 să facă 10.000 oasti moldovinească, cu această leafă, adică: polcovnicului M,P//9 Şi de-i vor mai trebui bani să-i mai dea C/de-i vor B,D,V/dea B//10 *lipseşte* cîte[1-2] M,P/ o sută de ruble B,C/ de ruble E,V/ de rohmistru să dea D/ de[1]şi de E, *lipseşte* M,P/rohmistru P, rotmistrului M/triizăci de ruble B,C,G//11 şi de chihaĭa B, şi de chihae C]chihaeliĭ M, chihaelile P/ şi de stégariu C, şi stegariului M, şi stegariul P/ cîte zéce ruble B,C, G] să dea cîte zéce D/ şi de tot tovarăşul de unul]celor de rînd M,P/ de unul să dea D/ *lipseşte* de unul B,E,G,V//12 cinci B,C/ *lipseşte* ruble M,P/ numai întîiu să le fii de cheltuială M,P/fiie B/ dintîi B,C/ cheltuială B,C//13 *lipseşte* apoi M,P/ deaca V] după ci M,P/ s-or aşeza B, să vor aşeza C,D/ să le dea léfe]apoi să li dei alti M,P/ *după* dat *ad.* acel menistru lui Dumitraşco-vodă B,E,G,V//14 *lipseşte* vro M,P/ vreo triizăci de pungi de bani B,C/ de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ să trimiţă B, să trimită C, să-i trimiţă V// 15 patru B,C/ *lipseşte* cîte 4 lei vita G/ lei]rubli M,P/ vita]vaca P/ să fie B,C/fiie B/triaba B,C]trebuinţa M,P/ *după* oştii *ad.* zaharea B, zairea E,G// 16 47]48 D, 52 E,G, 51 V,70 M, *lipseşte* B/ *lipseşte* Aşijderea M,P/ *după* Aşijderea *ad.* acel menistru B,E,G/ Dat-au ⟨Datu-i-au P⟩ şi cîtiva cărţi M,P/ *ad. ulterior* împărăteşti A, împărăteşti B,C//17 scrise B,C,V/ boerimea B,C/slujitorimea B,C// 17-18 la toţi boerii şi slujitorii moldoveni să vii toţi la oasti cu leafă; iar carile n-a vre să vii, apoi va rămîni M,P// 18 iar carele n-ar vini ⟨nu va vini E⟩ la oaste va rămînea B,E,V viie B/ nu va vini C, nu va vini la oaste G/ rămînea C//

şi lipsit din moşiile sale. Ţăranii să aibă a aduce bucate, fără frică, să le dea bani.

48. Deci Dumitraşco-vodă îndat-au răpedzit la ţară, făcîndu-le ştire tuturor. Deci boïarii mazilii au şi început a veni de prin bejenii la oaste. Foarte pre puţini n-au venit. Şi au trimis, cu cărţile, şi bani la cine au socotit, să cumpere vite.

49. Aşijderea şi slujitorii, dac-au audzit, au şi început a vini toţi de toate părţile şi a să scrie la steaguri. Şi audzind de leafă, nu numai slujitorii să scriïa, ce şi ciobotarii, croitorii, blănarii, cîrşmarii. Slugile boereşti lăsa pre boïarii săi şi alerga de să scriïa la steaguri. Oaste de strînsură, din tîrgu, mai mulţi fără arme, decît cu arme. Să făcusă pîn'la 17 polcovnici şi 170 rocmistri cu steaguri în cincisprezece dzile. Numai steagurile încă tot nu apucas-a să plini bine, cîte 100 oameni la stiag, neavînd cînd să s⟨ă⟩ plinească.

50. Atuncea Şeremet, zăbovind la Ţoţora, aşteptînd
f. 346 împărăţiïa să vie cu toată greime, lovit-au tătarîi / în vro doao, trei, rînduri straja lui Şeremet, fără véste, de o strica şi apuca cîte o hergheliïe doao, de a oştii moschi-

---

1 din]de G,M,P/ Ţăranii să aducă viti fără di frică şi să M,P/ *după* bucate *ad.* la oaste B,E,G,V//2 fără de B,D,E,G,V// 3 48]49 D, 52 V, 71 M, *lipseşte* B,E,G,V/ Decii B,C/ voevoda M/ îndată B,C/ răpedzit]triimis E,G,M,P/ la]în M,P//4 făcîndu-li B]şi le-au făcut M, P/ ştiré B,C/ *după* tuturor *ad.* boerilor M/Decii B,C]Şi M, *lipseşte* P/*lipseşte* boïarii M//5 vini B,C/ *lipseşte* la oaste M,P/ Şi foarti puţini di n-au vinit M,P/de n-au vinit B,E,G,V//6 vinit C/triimis C//6–7 Triimis-au şi bani să cumpiri viti M,P//8 49] 50 D, 53 E,G,V, 48 P, *lipseşte* B,M/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ dacă B,C// 8-9 dacă au auzit au vinit toţi M,P//9 şi să scrie M,P/ scriïe B// 10 *lipseşte* audzind de leafă M,P/ liafă B,C/ *lipseşte* să scriïa B,E,G,M,P/cibotarii B,V//11 cîrcimarii B/ Slugili boïareşti B/ lăsa pre stăpînii săi pre boïari C/*ad. marginal* lăsa D//12 pre boiari, pre stăpînii săi D/boïarii]stăpînii B,E,G,V//11-12 Şi slugi boereşti alerga de să scriïa la steaguri şi lua léfi M,P/ stiaguri B,C//12-13 *lipseşte* Oaste de strînsură...decît cu arme. M,P//13 fără de B,C,D,E,G,V//14 Şi să făcusă B,V, Şi s-au făcut M,P/pînă B,C/ *lipseşte* pînă la M,P/ şeptesprăzéci B, şaptesprăzéci C/ polcovnici]polcuri M,P/ *lipseşte* şi M/o sută şeptezăci B, o sută şaptezăci C/stiaguri B,C//14-15 *lipseşte* cu stiaguri...dzile. M,P//15 cincisprăzéci B,C/Numai] Însă M,P/ *ad. marginal* Numai G/ stiagurili B/ *lipseşte* încă tot M,P/apucasă B//16 *lipseşte* bine M,P/o sută de oameni B,C,E,G,V/la un stiag M,P/ niavînd vremi,că aceştie ⟨toţi M⟩ numai în 15 zile s-au strîns M,P//17 să să pliniască B/ să să C// 18 50]36 B, 51 D, 54 E,G,V, 72 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ Şeremet feldmarşal C,D,E,G/ zăbăvind B,C/ Ţuţora B,C// 18-2 Şăremet tot era la Ţiţora aşteptînd pre înpăratul, ca să vii cu toată oaste. Tătarîi în trii rînduri, fără di vesti au lovit straja lui Şăremet şi ce pute, apuca şi iarăş să întorce. Cîti odată tătarîi să cam hărăţă cu oaste ce sprintină moschicească M,P// 19 înpărăţiïa B,C/ să viïe B,C/ greimea C, greimea oştii sale B,E,G, greimea oştilor sale V/ vreo B,C// 20 trii B,C/ straje B,V/ fără de véste B,C,D,E,G,V// 21 herghelie C/ doao de cai de oştii B,E,G,V//

cești și să da iar înapoi. Să can hărățiia cîte puțin cu oaste moschicească cea sprintină, iar cu temeiul nu vrea să s⟨ă⟩ bată.

51. Preste Prut, de ceasta parte, nu cutedza să treacă la moldovéni, că s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ véste că sînt moldovéni 30.000; și știind pre moldoveni că sînt sprinteni la războiu, nu cutedza să le facă vrun vicleșug. Nici în țară, pe de altă parte, nu vrea să între, ce numai pre de céia parte, cît putea, zăhăia pre moscali.

52. Atuncea era un boiariu, anume Lupul Costache, fiiu lui Gavriliță; și era dator lui Dumitrașco-vodă den goștină cu 3.000 de galbeni. Și-i mai dedése și 800 de galbeni să cumpere pîine de la Bîrlad, ca să s-afle la vrémea de trebuință, ori la care parte i-ar trebui. Iar el, audzind de Dumitrașco-vodă că s-au închinat la moscali, au strîns cîteva rude a lui și s-au făcut tabăr⟨ă⟩ la mănăstiré la Bursuci și s-au închis cu cîteva gloate acolo. Și la Dumitrașco-vodă nu mergea, nici bani sau pîine nu trimite. Și scriia cărți la Șeremet de-ș făcea obraz, adec⟨ă⟩ vești / f. 346v20 dé la turci, și pe Dumitrașco-vodă, în loc de laudă, îl clevetiia cătră Șeremet.

53. La turci scriia cu alt obraz, că sint moscali puțini

---

1 înnapoi B,C//2-3 cea sprintină, cu călărimea, iar cu pedestrimea, cu teméiul nu vrea să să bată V// 3 să să bată B,C// 4 51]55 V, 75 M, 49 P,*lipsește* B,D,E,G/Iar piste Prut E,G/ aceasta B,C,V/ *după* parte *ad.* tătarii M,P/ *după* cuteza *ad.* tătarii B,E,G,V/ triacă B,C// 5 *lipsește* la moldovéni M,P/ să făcusă B,C/ că sînt B,C//6 triizăci de mii B,C, triizăci de mii de oaste E,G/ că esti 30.000 oasti moldoviniască M,P/ știind tătarii pre moldovéni B,E,G,V/moldovéni C/ sprintini B, sprinténi C/ *lipsește* la războiu B,E,G// 6-10 *lipsește* și știind pre moldoveni... un boiariu, anume M,P// 7 vreun C/ vicléșug B//8 pre B,C/ nu vre C/ *după* între *ad.* să prade B,E,G,V/di C//9 *după* parte *ad.* de Prut B,E,G,V//10 52]37 B, 55 E,G, 56 V, *lipsește* M,P/ pre anumé B,C,D,E,V/ Costachi B,C// 11 fiiu]ficior C,V, ficiorul M,P/ Gavriliță vornicul B,C,D,E,G/ *lipsește* și M,P/ voevoda M/ din goștină B,C, *lipsește* M,P// 12 cu trii mii de galbeni din goștină V/ trii mii B,C/ galbîeni[1-2] B, galbéni[1-2] C/Și-i]Și M,P/ didésie B,C/opt sute B,C/ *lipsește* de M,P//13 *lipsește* de M,P/ să să afle B,C/ vrémia B, vréme C//13-14 *lipsește* ca să s-afle...i-ar trebui M,P// 14 el]acest boiariu B,E,G,V// 14-16 Acest boeriu ș-au strînsu cîtiva rudenii și au făcut tabără M,P// 15 strînsu B,C//16 s-au făcut tabără B] s-au dus C//15-18 au strînsu cîteva gloate și s-au închis la mănăstiré la Bursuci. Și la Dumitrașco-vodă V// 17 gloate de oameni E,G//17 *după* acolo *ad.* de ș-au făcut tabără C/ Și] Deciacest boiariu E,G//18 nici]și nici M,P/sau]nici M,P/ trimitea B,C//19 adecă B,C/ Șeremet feldmarșal D// 19-20 Și scrie la Șărămet vești di la turci de-și făce obraz;iar pre Dumitrașco voevoda M,P//20 de[1] B,C//21 *după* Șeremet *ad.* și-l grăiia de rău C//22 53]57 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ Iar la turci scriia într-alt chip, cu alt obraz B,E,G,V//22-1 Iar pre di altă parti scrie la turci că moscalii sînt puțini și oasti lor esti flămîndă ⟨moscalii sînt flămînzi și oasti puțină P⟩ M,P//

și-i o oaste flămîndă. Ce să treacă veziriul Dunăre fără grijă, că-i va bate pre moscali.

Iar Șeremet și cu Dumitrașco-vodă, audzind de acéle spurcate fapte a Lupului, că scrie la turci și face pîiedecă și altor pementeni să nu vie la moscali, au trimis pre un polcovnic, anume Chighiieciu, cu vro 300 de moldovéni și un căpitan cu vro 200 de draguni să-l prindză, să-l aducă la dînșii. Iar el, vădzîndu-i, s-au făcut bolnav, și el și giupîneasa lui, și au început a-i cinsti și a-i dărui pre acei trimiși. Și s-au rugat și au trimis niște frați ai lui mai mici și pre un fecior a lui de trup, dzicînd că de-i va mai tréce, a eși înainte oștii la Fălcii, cu oaste ce a putea strînge și cu zahara.

Și așea, credzîndu-l, l-au lăsat și, luînd pre frați și pe feciorul lui, i-au dus la Șeremet. Care lăsaré a Lupului de mare stricăciune au fost moscalilor; că el tare au îndemnat pre turci să treacă Dunărea, că să temea veziriul să treacă. Pentru care slujbă degrabă au luat plată
f. 347 de acel veziriu, / precum înainte să va scrie. Că cine face, faci-i-să.

---

1 și ïaste ⟨ïaste C⟩ oaste B,C,E,G,V, și-i oaste D/ triacă B,C/ viziriul C/ Dunăre viziriul P/ *ad. marginal* Dunăre M/ fără de ⟨nici o M,P⟩ grije B,C,D,E,G,V,M,P// 2 *lipsește* că-i va bate pre moscali M,P// 3 *lipsește* Iar M,P/ Șeremet feldmarșal D/ acéle]aceste G//4 *lipsește* spurcate C/ spurcate fapte]fapte cu vicléșug B,E,G,V// 3-7 Șeremet și cu Dumitrașco voevoda, văzînd această faptă ⟨rră M⟩ a Lupului au triimis pre Chiheciu polcovnicul cu trei sute moldoveni și pre un căpitan cu 200 draguni M,P// 4 scriie B/ piiedică B, piedică C]înpiiedecaré V//5 pămînténi B,C/ viie B/ triimis C//6 anumé B,C/ vreo $^{1-2}$ C, vreo^{2} B/ trii sute B,C/ și pre un C, și cu un V//7 doao sute B,C/ draguni moscali B,C,D,E,G,V/ și să-l aducă C,E,G//8 văzîndu-i B,C// 9 giupîniasa B,C/*lipsește* și el și giupîneasa lui V//9-10 *lipsește* și au început...pre acei trimiși M,P//10 Și li s-au rugat C/ Și li s-au rugat de l-au lăsat pre dînsul și au trimis pre néște B,E,G,V, Și s-au rugat: de l-au lăsat și au trimis pre niște D/ Și în locul său au triimes pre niști M,P//11 ficior B,C/a lui de trup]al său din trup M,P/de]din B,C,D,E,G,V/ zicîndu C//11-12 că di să va însănătoșa a eși și el înnainte oștii moschicești M,P//12 trece C/ va eși G/ înnainte B, înnaintea C/ oștii moschicești B,E,G/ Fălciiu B//12-13 *lipsește* cu oaste ce a putea strînge și M,P/ ce-a putea B//13 *lipsește* cu G/zaharea B,C//14 așa B,C/ crezindu-l C/ luund B,C/ frații lui B,D,E,G,V/pre C// 14-16 Și așa lăsîndu-l au purces; pre frați și pre ficiorul lui i-au adus la Șăremet. Iar lăsare lui nu puțină stricăciuné au adus moscalilor M,P//15 ficiorul B,C/Care acea lăsare G/lăsare C//16 au fost moscalilor de mare stricăciune B,E,G//16-3 *lipsește* că el tare au îndemnat...de oaste agiutor. M,P//17 triacă B,C/*lipsește* că să temea veziriul să treacă E/viziriul C//18 triacă B,C/ caré C//18-19 plată de la veziriul acela B,E,G/ au luat degrabă plată de la acel vezir V/plată de la acel vezir C,D//19-20 precum înainte istorie să va scrie la rînd. Că cine sapă groapa altuia,el va cădea într-însa D//19 înnainte B,C/ să va scriie B,să va scrie istorie la rîndu E, să va scriie la rînd/ V//19-20 să va scrie la rîndul său, precum scrie Sf⟨î⟩nta Scriptură.Că cine cu ce va măsura, i să va măsura C/ Că cine face groapa altuia,el va cădea întru dînsa, precum scriie Sfînta Scriptură a Domnului nostru Iisus Hristos B,E,G,V//

54. Împăratul Moscului atunce să zăbovis⟨ă⟩ la Iaroslav, la o nuntă leșască, și poftind și dînd bani léșilor, ca să-i dea 30.000 de oaste agiutor. Și i-au adeverit léșii că i-or da. Și au dzis să purceadză înainte, cu oaste lui, că ai lor or purcede drept pre Prut și i-or agiunge.

Și au gătit léșii oaste și au pornit-o pîn'la marginea lor, la Sneatin. Și de la Sneatin n-au vrut să mai treacă în cesta hotar, încoace. Și acolo au stătut, așteptînd vréme pîn's-or bate moscalii cu turcii; și de or birui moscalii, să să pogoare și ei în gios. Și lăsasă împăratul și pe Dolhoruchi, cel mai mare frate, cu 12.000 de moscali, să vie cu léșii, precum i s⟨ă⟩ făgăduisă.

Și pre adeverința lor au purces împăratul în gios, pre Nistru, pînă la Soroca. Ș-au agiuns temeiul oștii sale, pedestrime, adus⟨ă⟩ tocma dé la Riga, degrabă, ostenită și flămîndă. Și au trecut Nistrul pre la Soroca și au lăsat acolo o samă ce era bolnavi și leșinați, iar cu cei ce era mai tari au venit drept preste cîmpu la Prut, la Zagarance.

55. Iară de acolo s-au pornit în gios pre Prut spre

---

1 54]38 B, 56 E,G, 58 V/Înpăratul C/atuncea B,C, *repetă* V/zăbăvisă B,C,V//2 Ieroslav E,G,V/ *după* leșască *ad.* a unui domnu mare leșescu B,E,G/și dînd bani léșilor și poftindu-i ca să-i dea B,E,G,V//3 triizăci de mii B,C/agiutoriu B,C//3-5 Leșii s-au făgăduit înpăratului moschicescu agiutoriu 30.000 ⟨3.000 P⟩ oasti și i-au zis să purceagă înpăratul înnainte, că a lor oasti a mergi drept M,P//4 că-i vor da B,C,D,V/ *după* zis *ad.* cătră înpăratul B,E,G,V/ *după* să purcează *ad.* înpăratul C/înnainte B, înnainté C/ oastea C//5 purcéde B,C/ pe B/ și-i vor agiunge B,C,D,G,V//6 oastea C/ pînă B,C/ *după* marginea *ad.* țării B,D,E,G,V//6-10 *lipsește* Și au gătit léșii...să să pogoare și ei în gios. M,P//7 la¹]pînă la B,D,E,G,V/ triacă B,C//8 *după* hotar *ad.* în Moldova B,E,G/ încoaci B//9 pînă B,C/ *lipsește* G/ să vor bate C, să s⟨ă⟩ bată G/ și dacă vor birui B,E, și dacă vor birui moscalii pre turci G,V//10 ei]léșii B,D,E,G,V, ïei léșii C/ lăsas⟨ă⟩, C/înpăratul B,C//11 și pre cniazul Dolhoruc B,E,G, pre un cniaz al lui pre anumé Dolhoruc C// 10-12 Înpăratul moschicesc au lăsat pre Dolgorucov cu 12.000 oasti moschicească, să vii cu leșii M,P/ doaosprăzéci mii B, doaosprăzéce mii C/de oaste moscali G//12 viie B/precum i să făgăduisă B]precum să adeveris⟨ă⟩ C, *lipsește* M,P//13 înpăratul B,C, înpăratul moschicescu M,P//14 Și au agiunsu B,C, Și au agiunsu și M,P/agiuns]adus G/ săli C//15 pedestrimea C/ adusă B,C/de B/ Riga B/ de la cetatea Riga C,E, de la cetate de la Riga G/degrabă]în grabă M,P//16 *după* flămîndă *ad.* bolnavi și leșinați E,G/ *lipsește* Și M,P/Trecut-au M,P//16-17 *lipsește* Și au trecut... o samă ce era B,V/ *lipsește* Și au trecut... bolnavi și leșinați E,G// 17 acolo au lăsat o samă di o⟨a⟩sti M,P/ *lipsește* ce era bolnavi și leșinați M,P/ ceïa ce ïera V// 18 vinit B.C/piste B// 17-18 iar cu o samă di oasti au purces înpăratul drept presti cîmpu și au vinit la ⟨preste P⟩ Prut, la Zăharance M,P/ Zagarancïa B, Zagarancea C//19 55]39 B, 59 V,*lipsește* E,G,M,P/ Iar B/ *după* pornit *ad.* oaste B,E,V, *ad.* drept M,P/ s-au pornit]au venit oastea G// 19-3 pre Prut și au vinit ⟨drept P⟩ la Țițora, undi era Șăremet cu ceïalalți oasti. Marile Petru, imperatorul ⟨înpărat P⟩ Moscului, di la Țițora au vinit la Eși, înpreună cu imperatrița ⟨înpărătița P⟩ lui și au mersu în curțile domnești M,P//

f. 347[v] oaste lui Şeremet, şi de acolo au trecut Prutul. / Şi au venit marele Petrî, împărat al Moscului, drept în tîrgul Iaşului, împreună cu împărăteasa lui, în curţile domneşti.

Iară caimacamii, împreună cu alţi boïari şi orăşéni bătrîni mai de cinsté şi mitropolitul cu tot clirosul, i-au eşit cu toţii înainte, afară din Iaşi, şi frumos timpinîndu-i, l-au priimit cu toată inima. Şi i s-au închinat ca unui împărat créştin, dînd laudă lui Dumnedzeu, ca doar îi va cerceta cu mila sa şi-i va scoate de supt giugul robiei turcilor.

56. Împăratul moschicesc mai avea un obuz mare de oaste, strîns la Azac, ca să margă să bată Crîmul. Şi era la acel obuz 20.000 de calmîşi şi 20.000 de donţi şi 15.000 căzaci din olatul Harcovului şi 5.000 căzaci ce le dzic eiţi, ce trăesc preste Don, şi 20.000 de moscali, caré să fac preste tot 80.000. Şi le era cap pre această oaste Apracsin cnïazul, gubernatul de Azac.

Şi au venit atunce carte la împăratul de la Apracsin, precum au lovit pe tătărime ce-i dzic cubani, carii trăesc

---

1 Şeremet feldmarşal E,G/*lipseşte* şi de acolo au trecut Prutul B,G,V//2vinit C/Pet⟨ru⟩ Alexievici C/împărat C//1-3 Iară marele Petrî Alexievici, împăratul Moscului, trecînd Prutul pre la Zagarancïa, au vinit drept în tîrgul Iaşilor, împreună cu împărătiasa lui ⟨sa G⟩ anumé Ecaterina, în curţile domneşti B,E,G,V//3 Iaşilor C/dinpreună cu împărătiasa sa Ecaterina C// 4 Iar C/Iar boiarii caimacami dinpreună E/ Pînă a nu întra în Eşi, caimacamii, împreună cu alţi boeri M,P/împreună B,C/orăşïani B//5 cinste B,C/şi cu preosfinţitul părintele chir Ghedeon, mitropolitul şi cu tot clirosul biséricii B,E,G,V/mitropolitul, părintele chir Ghedeon cu tot clirosul biséricii D// 6 înnainte B,C/timpinîndu-l B, întimpinîndu-l D//7 toată inima]multă bucurie, cu toată inima C/închinat]întîmpinat M/unui]un M/ *după* închinat *ad.* cu mare ⟨*lipseşte* mare G⟩ bucurie B,E,G,V//8 împărat creştin B,C/ Dumnedzău B/ că i-a cercetat cu mila sa, ca să scapi di supt M,P/ doară B//9 *după* cerceta *ad.* sfinţiïa-sa B,E,G, V/ robiii C//11 56]40 B, 58 E,G, 60 V, 53 P, *lipseşte* M/ Împăratul moschicescu B,C/ *lipseşte* un obuz mare de oaste strîns M,P//12 strînsu B,C/Azacu C/ la Azac strîns G/ *lipseşte* ca să margă să bată Crîmul. Şi era la acel obuz M,P//13 la acel]şi într-acel B,E,G, acel V/ *lipseşte* de[1-2] M,P/doaozăci de mii[1-2] B,C/*lipseşte* şi[1-2] M, şi[2] P/cinsprăzéce mii de căzaci B,C//14 cinci mii de căzaci B,C,V/*lipseşte* ce le dzic M,P/ zicu C//15 iaiţi M,P/ trăescu B,C/piste B]pre M,P/ doaozăci de mii B,C/carii B,C/ caré să]ce M,P//16 optzăci de mii C, optzăci de mii de oaste B,E,G, 80.000 adecă optzăci mii P/Şi era B,E,G,V/*lipseşte* le era cap M,P/ pre]preste B,C,D,E,V/ *lipseşte* oaste A/*după* oaste *ad.* era povăţuitoriu M,P/Apraxin B//17 cnïajul A, cnïazul şi E,V/cniazul de Azac şi gubernatul G/ cnïazul Apracsin, gubernatoriul M,P/*după* Azac *ad.* Şi toată oasti aceasta era gătită asupra Crimului M,P//18 vinit atuncïa B, vinit atuncea C/ carté C/ împăratul B,C/ Apraxin B// 18-1 Cne⟨a⟩zul Apracsin au înştiinţat pre împăratul moschicescu cum că tătarîi ⟨cubani M⟩ ci trăescu pre Don ⟨au prădat M⟩ şi au robit M,P// 19 pre B,C, *lipseşte* G/ tătărimea B, tătărîmea C/ ce le dzic ⟨zicu C⟩ cobanii ⟨cobani C⟩ B,C,D,E,G,V/ trăescu B,C//

preste Don, și au robit 10.000 copii, ca de 12 ani și mai gios, iar pre alții, ce era mai mare sau mai mici, i-au pus
f. 348 tot supt sabie. Și acmu ïaste gata / să purceadă să între în Crîm. Ce împăratul i-au făcut răspuns lui Apracsin înapoi, să nu s⟨ă⟩ grăbască a întra în Crîm, pîn's-a bate întîi el cu veziriul, și apoi îi va face știre să între în Crîm.

57. Mai avea împăratul și alt obuz, strîns la Ceahrin, din gios de Chiov, de iasta parte pre Nipru, 15.000 de moscali și 30.000 de căzaci, carii să țin de hătmăniïa căzăcească. Și era cap acelui obuz Dumitru Galenici, cnïazul și gubernatul de Chiov, și cu Scoropațchii, hatman căzăcescu. Și era orînduiț să ias⟨ă⟩ pre Nipru în gios, să lovască Voziïa.

Iar cînd au sosit împăratul la Soroca, au scris lui Dumitru Galenici să răpadă 4.000 saci de pîine cu căruț⟨ă⟩ din Chiov, să dea oștii cei bolnave de la Soroca, și să răpadă o samă de căruț⟨ă⟩ și aice în Iași, după dînsul, înțelegînd că nu-i pîine în Moldova. Deci trimițind Galenici cîteva tabere de căruță cu pîine după împăratul, o samă de căruță s-au poprit la Soroca, iar o samă au venit la

---

1 piste B/dzéce mii de copii B,D/zéce mii C/ *lipsește* ca M,P/ doisprăzéce B/ și mai gios]și mai mici B,C,E,G,V, di vîrstă M,P// 2 ce era]cïe au fost B,E,G,V/mari B,C/ pus pre toți tot D// 3 tot]pre toți B,E,G,V/sabiïe B,C/ acum C, *lipsește* V// 2-4 iar pre cei mai mari și mai mici, pre toți i-au tăet. Și cum că el ïasti gata să margă cu oasti la Crîm M,P// 4 și în Crîm B,E,G,V/ *lipsește* Ce M,P/ înpăratul B,C/ Împăratul moschicescu M,P/ i-au]au M,P/ răspunsu B/ Apraxin B// 5 înnapoi B] și i-au scris V, *lipsește* C,E,G,M,P/ să B,C/ să nu margă la Crîm pînă nu M,P/ pînă B,C//6 el întîi C,E,G/ viziriul C/ face]da G/ știré B,C/ *lipsește* și apoi... în Crîm. M,P//7 57]41 B, 59 E, G, 61 V, 54 P, *lipsește* M/ și mai V/ Împăratul moschicescu mai ave și altă ⟨oasti M⟩ la Cehrin M,P/înpăratul B,C/strînsu B//8 iasta] aceasta B,C,D,E,G,V, ceasta M,P/ de Nipru, pe Nipru C/ cinsprăzéci mii B// 9 triizăci de mii B,C]3.000 P/ *după* să țin *ad.* de ascultă B,E,G,V/ să ținea și asculta D// 10-11 Și presti ace oasti era povățuitoriu Dimitrii Galițin cneajul, gubernatorul M,P// 10 Dimitriïe ⟨Dimitrie C⟩ Galicin B,C,D,E,G,V//11 cnïajul A/ și cu Ioan Socoropadschii B,C,D,E,G,V/ hatmanul B,C,D,E,V//12 Și]Care M,P/ orînduiți B,C/să ïa ⟨ia C⟩ pe Nipru B,C,D,E,V/ *lipsește* să ias⟨ă⟩ pre Nipru în gios M,P// 14 au fost sosit B,E,G,V/ înpăratul B,C//14-1 Înpăratul moschicescu ⟨încă M⟩ fiind la Soroca auzind că nu esti pîini în Moldova, au scris la Galițin îndată să triimeață 4.000 saci pîini să fii pentru oasti și să aducă și la Eși. Galițin au triimis în grabă cîtiva tabiri cu pîini. Deci o samă le-au poprit ⟨pornit M⟩ la Soroca pentru oasti, o samă au vinit și la Eși M,P// 15 Dimitrie Galicin B,C,D, E,G,V/ răpadă]triimiță E,G, trimită în grabă V/ patru mii B,C/ de saci B,D,E,V/ căruțe B,C// 16 ceii B,C/ răpadă]triimiță B,E,G,V// 17 căruțe B,C/ aicea B,C, *lipsește* V// 18 înțălegînd C/ *după* înțălegînd *ad.* înpăratul B,E,G,V/ Decii B,C/ triimițind C/ trimițind cnïazul Dimitrie Galicin B,E,G,V/ Galicin C, Dimitrie Galicin D// 19 căruțe B,C/ după înpăratul cu pîine G/ *lipsește* cu pîine după înpăratul, o samă de căruță E/ înpăratul B,C// 20 căruțe B,C/ iară B/ vinit B,C//

Ĭaşi⟨i⟩ mai tîrdziu, iar pre o tabără de căruţe au lovit-o tătarîi la Bălţile Căinariului şi i-au făcut mici fărîme, de n-au scăpat un om.

58. Mai avut-au împăratul şi altu obuz de oaste, lăsat în sus, despre parte hraniţii şvedzeşti. Şi era cu dînsul / f. 348[v] 5 cnĭazul Alexandru Daniilovici Menjic ferc-marşalîc şi cu Bon ghenarariul, cu 18.000 de călărime alias⟨ă⟩ şi 20.000 de pedestrime şi cîteva mii de saşi de a lui Avgust, craiul leşesc, de sta acolo împotriva şfedzilor, fiind rămaşi în ţara 10 lor de la craiul, osebi de altă oaste ce mai avea pre Maré Balticum, de umbla cu galioane, bătîndu-s⟨ă⟩ cu şvedzii.

59. Această oaste ce scrie mai sus au avut-o moscalii, şi făr⟨ă⟩ socoteală au împărţit-o şi au răşchirat-o într-atîte părţi. În nădejdea voroavelor streini, a munténilor, 15 a léşilor, a sîrbilor, a moldovénilor, au venit împăratul făr-oaste, negrijit, să s⟨ă⟩ bată cu veziriul şi cu poĭade oştii turceşti şi tătăreşti, într-un mijloc de cîmpu pustiiu.

Şi aşea în nădejdea streinilor, era să-ş piiardză moscalii împărăţiia creştinească. Că împăratul aice mai mult de

---

1 Iaşi B/ *lipseşte* de căruţe M,P/ o au lovit V]au apucat-oM,P// 2 şi i-au făcut mici fărîmé C]şi pre toţi i-au tăĭat M,P// 3 de n-au scăpat nici un om dintr-acĭa tabără B,E,G,V, *lipseşte* M,P// 4 58]42 B, 60 E, G, 62 V, 86 M, 56 P/ împăratul B,C/ alt B,C// 4-9 Împăratul moschicescu au mai avut oasti şi di pre parte hraniţii Şvedului: 18.000 călărimi aliasă ⟨şi P⟩ 12.000 pidestrimi, cîtiva mii saşi di la Avgust craiul. Şi ace oasti sta împotriva şvezilor. Iar povăţuitoriu era cne⟨a⟩zul Alecxandru Danilovici şi Bon ghinărariul M,P// 5 cu dînsul]pre acel obuz mai mare B,E,G,V/ dînsul]acel obuz D// 5-6 Şi era cu acel obuz Alexandru Daniilovici cnĭazul Menjic, al doilea feldmarşal C// 6 cnĭajulA, *lipseşte* D/ feldmarşal B,D,E,V// 7 gheneralul B,C/ cu]şi era V/ optsprăzéce mii moscali călărimé B,E/ optsprăzéci mii C/ călărimé C/ aliasă B, alias⟨ă⟩, draguni C, aliasă moscali D/ şi]şi cu B/doaozăci de mii B,C// 8 pedestrimé C/ craiului G,V// 9 *corectat* leşesc A, léşescu B, leşescu C/ înprotiva B,C,V/ svezilor B/ fiind acolo rămaşi C/ *lipseşte* fiind rămaşi în ţara lor de la craiul M,P// 10 craiul Avgust B,E,G/ osăbit B,D,E,V// 10-11 iar diosăbit ave şi altă oasti pre Mare Balticum, care din galloani să bate M,P/ *după* avea *ad.* împăratul B,E,G,V/ Mare B//11 *ad. ulterior* Balticum A/ bătîndu-să B]de să bătea D//12 59]43 B, 61 E, G, 63 V, *lipseşte* M,P/ Atîta mulţimi di oasti au avut moscalii M,P/ ce mai sus scriia ⟨s-au scris E,G⟩ B,E,G,V/ au avut moscalii atuncea C// 13-14 *lipseşte* şi făr⟨ă⟩ socoteală... părţi. M,P// 13 fără socotială B, fără de socotială C,D,E/ împărţit-o C/ răschirat-o B/ într-atîtea C// 14 nedejde B,C/ streine B,C, a streini D// 14-15 Şi nădăjduindu-să în făgăduinţili leşilor, muntenilor, moldovenilor şi sirbilor, cari să făgăduiseră cum că toţi îi vor agiuta ⟨îi vor da agiutoriu P⟩ mulţimi di oasti n-au luat cu sini M,P// 15 sirbilor B,C/ au vinit B,C, şi au vinit E,G/ împăratul B,C// 16 fără de B,C,D,E,G, V/ să B,C/ veziriul C/ tătărăşti B,C// 16-19 *lipseşte* negrijit, să s⟨ă⟩ bată... împărăţiia creştinească. M,P//18 aşĭa B, aşa C/ nedejde B,C/ era moscalii să-ş piiarză C,E/ *ad. marginal* moscalii G/ piardă B,V// 19 împărăţiia B,C/ creştiniască, B,C/împăratul B,C/aici B, aicea C// 19-6 Cu împăratul moschicescu numai atîta oasti era, adică 30.000 moscali, cu cei di la Şăremet 8.000 ⟨50.000 P⟩ cazaci, polcul Mirgorodschii, 1.000 donţi, 6.000 moldoveni, însă nu cei M,P//

30.000 oaste moscali, cu a lui Şeremet cu tot, nu avea. Şi mai era şi vro 8.000 căzaci, polcul lui Medhoroţschii polcovnicul; că numai pre acesta l-au luat cu sine, iar pre aceilalţi polcovnici nu i-au credzut şi i-au lăsat pre Nipru, la Ceahrin, cu hatmanul lor. Şi era şi 1.000 de donţi şi vro 6.000 de moldovéni, cu cei ce slujiia mai nainte
f. 349 la moscali. De toată oaste / ca 50.000. Şi avea şi 52 puşci. Şi cît şi era oaste, mai mult era bolnavă, flămîndă şi obosită. Iar turcii era cu veziriul 400.000. fără poiadie tătarîlor, şi avea 400 de puşci: oaste grijită şi hrănită bine, fiind în ţara lor.

60. Atunce Şeremet şi cu Dumitraşco-vodă, din branişte, de la Ţoţora, dac-au oblicit că-i împăratul în Iaşi, au lăsat oaste şi au mers la împărat de s-au împreunat. Atunce au umblat pren toate mănăstirile împăratul, de le-au vădzut, şi din toate i-au mai plăcut mănăstirea Golîe, dzicînd că are 3 féliuri de meşteşuguri: léşesc, grecesc şi moschicesc. Şi mult lăuda împăratul lucrurile,

---

1 triizăci de mii de oaste C, triizăci, patruzăci de mii de oaste B,E,G,V// 2 vreo C/ [opt mii B, C/ de căzaci B,E,V/ Mirhorodschii B,C,D,E,G,V// 3 l-au luat]l-au credzut şi l-au luat împăratul V/ l-au luat împăratul B,E,G/ cu sine]cu dînsul B,E,G,V/ cu sine împăratul D// 4 ceîalalţi B,C/ *după* polcovnici *ad.* căzăceşti B,E,G,V// 5 cu Ioan Scoropadschii hatmanul lor B,E,G,V/ o mîie B, o mie C// 6 vreo C/ şeasîe mii B, şaşîe mii C/ cei]ciia B/mai înnainte vrémîe B,E,G,V/ înnainte C// 7-8 oaste era ca cinzăci, şeasîezăci de mii. Şi avea împăratul şeasîezăci şi doao puşci mari, tunuri. Şi cîtă oaste era, mai mult B,E,GV//7 Şi de toată V/ oastea C/ cinzăci de mii C, cindzăci, şeasedzăci de mii V/ avea împăratul V/ cinzăci şi doao puşci mari, tunuri C/ puşci mari, tunuri D,V// 7-9 Presti tot 50.000 oaste şi 52 puşci mari; şi şi această oasti era foarti ostenită şi obosită de lungime drumului M,P// 8 Şi cîtă oaste era, mai V/ oaste era C/ era bolnavi ⟨şi V⟩ flămînzi şi obosiţi C,D,V/ flămînzi leşinaţi şi obosiţi B,E, flămîndă, leşinată şi obosită G// 9 turci B,C/ *lipseşte* Iar turcii M,P/ *lipseşte* cu veziriul D/ 400.000]ca trii sute de mii şi mai bine B,E, G, 300.000 C, ca trii sute de mii V/ fără de B,C,D,E,G/ poiadiie B, V//10 şi avea oaste turcească patru sute de puşci mari, tunuri B,E,G,V/ patru sute de puşci mari, tunuri C,D// 9-10 La viziriul era 400.000 ⟨40.000 P⟩ oasti turcească, diosăbit di poedie ce fără număr, tătărască, şi 400 puşci mari; şi oaste lor, fiind în ţara lor, era grijită şi odihnită M,P/ şi era oaste grijită bine şi hrănită B,E,G/ şi oaste era ⟨şi era oaste V⟩ grijită C,V// 12 60] 64 B, 62 E,G, 65 V, 89 M, *lipseşte* P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ Şeremet feldmarşal B,E,G/ *lipseşte* cu M,P/ voevoda M// 13 Ţutora B,C/ dacă B,C/ dac-au oblicit]s-au înştiinţat M,P/că-i]că iaste B, că iaste C,E,G,V/ împăratul B,C// 12-13 că împăratul moschicescu au întrat în Eşi şi lăsînd oaste acolo au vinit di s-au împreunat cu împăratul M,P// 14 oaste mărsu B, mersu C/ împăratul B,C/ împreonat B, împreunat C// 15 Atuncea au umblat ⟨că mărsu V⟩ împăratul prin toate mănăstirili ⟨din Iaşi G⟩ de li-au văzut B,C,E,G,V, Împăratul moschicescu au înblat pre la toati mănăstirili ci sînt în Eşi di le-au văzut M,P// 17 Golîia B,C/ trii B,C/ *lipseşte* féliuri de G/ meşterşuguri B,C, meşteşug M/ leşesc B,C// 18 grecescu B/ moschicescu B/ lăuda]au lăudat M,P/ împăratul B,C/ *lipseşte* lucrurile P//

chipul şi toate obicinele moldovénilor, şi încă şi dobitoacele acestui pământ, dzicînd că-s frumoas⟨ă⟩.

61. Dumitraşco-vodă au făcut împărăţiei masă frumoas-în curţile domneşti, în casa cea mare cu cinii. Iar cînd au fost să şadză împăratul la mas⟨ă⟩, n-au vrut să şadză în capul mései, ce-au şădzut în scaon lîngă mas⟨ă⟩, iar în capul mései au pus pe Dumitraşco-vodă şi după dînsul pe Goloftin Gavriil Ivanovici, apoi pre alţi ghenarari mai gios, anume Dolhoruchi cel mijlociu, Mihai Galicen cel mic, Sava Rogojenschii, menistru, Şefer, menistru, adecă visternic, Rent, ghenarar, Vejbah, Toma
f. 349v spatar, că atunce fugis⟨ă⟩ din Ţara / Muntenească, şi feciorul lui Şeremet. Iar Şeremet n-au şădzut la masă, că îndată s-au întors la obuz.

Şi alţii din bragadiri şi polcovnici, să ospăta şi să veselie pre frumos cu vin de Cotnar şi lăuda vinul foarte. Şi încă mai bine le plăcea vinul cel cu pelin; şi mult să mira cum spre parte lor nu să face vin cu pelin aşea bun.

62. După ce s-au sculat de la masă, au venit şi boïarii ţărîi de s-au împreunat cu împăratul, şi le-au dires împăratul cu mîna lui tuturor cîte un păhar de vin.

Împărăteasa şi cu doamna şi cu giupînésel⟨e⟩ ce s⟨ă⟩

---

1 obiceaïale B,D,E,G,V, obiceaiurili C// 1-2 *lipseşte* şi încă şi dobitoacele acestui pământ M,P/ dobitoaceli C// 2 acestui pământ a Moldovii B,E,G,V/ că-s]că sînt B,C,D,E,G,V,M,P/ frumoase B// 3 61]45 B, 63 E,G, 66 V, 91 M, 59 P/ voevoda B/ împărăţiii B,C]împăratului M, P/frumoasă B,C, foarti frumoasă M,P]domniască G// 4 *lipseşte* cu cinii M,P/ Iară B// 4-5 *lipseşte* Iar cînd au fost să şadză M,P// 5 împăratul C/ masă B,C/ la masă împăratul G/ *lipseşte* la mas⟨ă⟩ M, P// 6 mésii B,C/ ce au şezut C/ masă B,C// 7 mésii B,C/ voevoda M,P/ după]lîngă M, P//8 pre Golovchin B,C/ Gavriil Ivanovici Golovchin M,P/ pre alţi]cielanţi M,P/ ghenerali B,C// 9 *lipseşte* mai gios M,P/ anumé B,C/ Dolhoruc B,C,V, Dolgorucov P/ Mihail Galicin B,C// 10 micu C/ Savva B/ Şifer ministrul M,P//11 vistérnic B, vistiiarnic C/ *lipseşte* adecă visternic M,P/ gheneral B,C/ Vejbah gheneral B,C,E,G,V, Vejbah, Ren⟨t⟩ghenărariul, Thoma Cantacuzino M,P/ Toma Cantacozino spatar B, D,E,G,V//12 atuncea B,C/ fugisă B,C]vinisă M,P/ Munteniască B,C//13 ficiorul B,C/ Iar Şăremet ferdmarşalul M,P/ şezut B,C// 14 întorsu C, întorsu la obuz la Ţutora B, E,G,V// 15 Şi şi alţi M,P/ *lipseşte* din M,P/bregadiri C/ bregadiri şi din polcovnici B, D,E,G,V/ şi toţi să ospăta M,P/ veseliia B,C/ *ad. marginal* şi s⟨ă⟩ veseliia G// 16 *lipseşte* pre M,P/ prea frumos C/ şi foarte lăuda vinul M,P// 17 Şi încă]Dar M,P/ vinul cu pelin M]pelinul P// 17-18 să mira zîcînd că în ţara lor nu aduc vin aşa di bun cu pelin M,P// 18 *lipseşte* vin B/ aşia B, aşa C/aşa de bun G// 19 62]46, B, 67 V, 92 M, *lipseşte* E,G,P/ Iară dupre ce s-au sculat B,E,G,V/vinit B,C// 19-21 de la masă, au chemat împăratul şi pre boerii ţărîi; şi după ci s-au închinat împăratului, însuşi împăratul cu mîna sa le-au dres tuturor cîti un păhar di vin M,P// 20 ţărîi]Ţării Moldovii D,E,G/ înpreonat B, înpreunat C/ împăratul[1-2] B,C/ li-au dres B,E,V, li-au dires C/ *după* împăratul[2] *ad.* singur B,E,G,V// 22 *ante* Împărătiasa: 64 E, G, 68 V, 93 M, 60 P/ Împărătiasa B,C/ giupînésele B,C/ să tîmplase B, s⟨ă⟩tîmplasă C, să întîmplasă E// 22-1 Împărăteasa cu doamna lui Dumitraşcu voevoda şi cu giupînesăle cîti s-au întîmplat atunce în Eşi, iarăş au şăzut la masă M,P//

tîmplas-în Iași, încă ședea la masă în casa cea mică de să cinstiia.

63. Iară împăratul era om mare, mai înalt mai decît toț oamenii, iar nu gros, rătund la față și can smad, oacheș, și can arunca cîte odat'din cap, fluturînd. Și nu cu mărire și fală, ca alți monarhi, ce umbla fiecum, prost la haine și, numai cu doao, trei slugi, de-i era de grija trebilor. Și umbla pre gios, fără alaiu, ca un om prost.

64. Iară atîta dragoste arăta împăratul cătră Dumitrașco-vodă, unde vădzus⟨ă⟩ că s-au închinat de bunăvoe lui, că să tinde cu amîndoao mînule și cuprinde pre Dumitrașco-vodă de grumadzi și-l săruta pe față, pe cap și pe ochi, ca un părinte pre un fiiu al său. Aceasta era, cînd
f. 350 s-au împreunat în casa / cea mică.

65. Atuncea Iordache Ruset vornicul și cu o samă de rude ale sale, cu Dumitrașco Racoviț⟨ă⟩ hatmanul și cu Savin Zmucilă banul au început a agiunge cu clevete

---

1 șidea B,C/ de]și M,P// 3 63]94 M, *lipsește* B,E,G,V,P/ Iar B, *lipsește* M,P/împăratul B,C/ mare]înalt M,P/ *lipsește* mai înalt M/mai decît toți oamenii mai înalt P/ *lipsește* mai[2] G// 4 toți B,C/ și can smad]cam smolit M,P// 5 odată B,C/ *lipsește* fluturînd M,P/ nu era cu mărire M,P//6 mărire multă și cu pohvală mare B,E,G,V/ fală] pohfală C, cu pohvală D,M,P//6-7 și umbla de multe ori fiecum și numai cu⟨cîte cu V⟩ doao, trii B,E,G,V/ trii C// 6-8 fiișticum și cu haini proasti și numai cu doao ori cu ⟨sau P⟩ trei slugi după dînsul și și acie pentru purtare di grijă a trebilor/ *lipsește* de-i era de grija trebilor B,E,G// 8 trebilor lui D/ *lipsește* Și M,P/ fără de M,P/ ca un]ca cum ar fi fost M,P/ *lipsește* ca un om prost B,E,G,V/ *după* alai *ad.* Că atuncea fiind în Iași ⟨*lipsește* în Iași D⟩ în curțile domnești, într-o zi de diminiață, numai ce au eșit ⟨fără de véste D⟩ pre poarta de spre grajduri pe gios, numai cu trii slugi, ofițeri, și au mărsu pînă în mănăstirea ⟨în D⟩ Triisfetitelïe, tot pe gios. Și întrînd în biséricà de o au văzut, îndată au sosit carîta înpărătiască, cu tot alaiul, pre obiceai. Și eșind ⟨înpăratul D⟩ din biséricà, din Triisfetitelïe, au purces de au mărsu de au văzut și célelalte mănăstiri toate, precum mai sus s-au scris B,D,E,G,V/ *după* prost *ad.* Că atuncea fiind în Iași, numai ce au eșit din curțile domnești pe gios, pe poarta despre grajdurili domnești și au mărsu pînă la Triisvïatitelïe și acolo l-au agiunsu carîta înpărătiască, cu tot alaiul, pre obiceai. Și apoi au mărsu și prin célelalte mănăstiri, precum mai sus s-au scris C// 9 64]47 B, 65 E,G, 69 V,61 P, *lipsește* M/ *lipsește* Iară M,P/ Împăratul atîta dragoste arăta cătră M,P/ înpăratul C, *lipsește* B// 10 voevoda M/ undé văzusă B,C, *lipsește* M,P/ că]fiindcă M,P/ să închinasă di bunăvoe ui, cît să întindea M,P/ voïa M,P// 11 tindea B/ mînuli C/ și cuprindea B, și-l cuprinde C,G// 11-12 *lipsește* și cuprinde... de grumadzi P/ *lipsește* pre Dumitrașco-vodă M/ pe B,C// 12-13 și-l săruta în obraz, pre cap și presti ochi, chear ca un părinte pre fiiul său M, P/ pre[1-3] B,C/ și pre cap E,G// 13 Și aceasta au fost cînd M,P/era]au fost C, V// 14 înpreonat B, înpreunat C// 15 65]66 E,G, 70 V, 95 M, 62 P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ Iordachi Rusăt B,C/ *lipsește* și cu o samă de rude ale sale M,P,V// 16 *lipsește* ale sale G/cu]și cu V/Racoviță B,C/ *lipsește* și M,P// 17 *lipsește* au început a agiunge cu M,P/ clevete]clevetiri G/ *după* clévete *ad.* cu vorbe réle V// 17-1 clevitie pre Dumitrașcu voevoda M,P//

asupra lui Dumitrașco-vodă, cum că nu ĭaste bine să fie domn vécinic, pre neam, în Moldova, ce iaste bine să s⟨ă⟩ schimbe după cum va pofti țara, adecă precum ĭaste și acmu domniile de la turci.

Deci împăratul, oblicind de această poftă a lor, au învățat pre Goloftin și pre Rogojenschii de au chiemat pre toți boĭarii țărîi la gazda lor, în casele Dédiului spatariul lîngă curțile domnești. Și au început a spune Goloftin cuvîntul împăratului cătră boĭarii Moldovii, cum marele împărat silește să scoată această țară din robie, de supt mîna păgînilor, și nu-i trebuĭe nemică dé la dînsa să ĭa, ce-i voĭa să-ș facă pomană, fiind créștinii mîncați de păgîni. Și domniile să nu s⟨ă⟩ schimbe într-însa, să s⟨ă⟩ facă cheltuială ca la păgîni. Și alte multe cuvinte de adeverință, cu milă, ca acéstea.

Și audzind boĭarii acéste cuvinte, toț s-au închinat și au mulțămit.

Iar Iordache Ruset cu ceata lui, precum mai sus s-au dzis, iar au început a striga că nu-i bine să fie tot de un
f. 350^{v} neam domn, ce să să schimbe. / Deci o samă de boĭari ține în partea lui Dumitrașco-vodă și dzice că nu-i bine să s⟨ă⟩ schimbe domnii, ce să fie pre neam, să iasă za-

---

1 *după* vodă *ad.* dzicînd B,E,G,V,M,P / *lipsește* cum B,E,V,M,P/ să fie el M,P//2 domnul vécinicu B,C/ pre niam B,C, *lipsește* M,P/ să B,C//3 ĭaste]sînt B,V/ĭaste și]sînt E// 3-4 adecă precum sînt domnii și acum de la turci C, *lipsește* M,P// 5 Decii înpăratul B,C// 5-6 Înpăratul au auzit această poftă a lor și au poruncit lui Golovchin și lui Rogojenschii de au M,P// 6 Golovchin B,C,D,E,G,V// 7 boĭarii cĭei mari a Țărîi Moldovii la B,E,G,V/ țărîi]Țărîi Moldovii D/gazda]gazdili P/casăle B,C/ spătariul B,C, spătariului G// 7-8 *lipsește* în casele Dédiului... domnești. M,P//8 a le spune Golovchin B,E,G,V/ Golovchin C,D, *lipsește* M,P// 9 împăratului B,C/ *lipsește* cătră boĭarii Moldovii M,P/ cum]zicînd M,P// 10 mareli înpărat C]înpăratul B,E,G,V/ să silești P/ robiĭa B,C// 11 păgînilor]turcilor B,E,G,V/ trebue C, trebue să ĭa G/ de B,C// 11-12 și nimică nu-i trebuești să ĭa dintr-însa, ci numai cît să silești să-i rămîi pominiri, fiind M,P// 12 *lipsește* să ĭa G/ ce-i] ce-i iaste B,C,E,G,V, ce i-i D/ voia C/ creștinii B,C//13 Și pentru acee domniile M,P/ să schimbe B/ într-însa]atunci G//14 să să facă B,C, ca să nu să facă M,P/ păgîni] turci B,G,V//14-15 Și le-au mai zis și alti cuvinti multi di milă împărătească M,P//15 ca acéste B,C, ca aceste G, *lipsește* M,P// 16 *lipsește* Și M,P *repetă* aceste M/ *lipsește* cuvinte M,P/ toți C, *lipsește* M,P// 18 Iară B/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ dzis]scris B,C,E,G,V// 18-4 Iar Iordache Roset vornicul cela ⟨ci M⟩ șide închis și la mari urgii la Necolaiu voevoda și Dumitrașco voevoda nu numai că l-au slobozit, ci și la mari cinsti l-au avut, în loc di mulțămită au răspuns că nu esti bini să fii tot de un neam domnu, ci să să schimbi. Și măcar că unii din boeri îi sta înpotrivă și-i zice să tacă, iar el tot striga, zîcînd acelaș cuvînt. Golovchin au răspuns că într-alt chip nu să poati M,P// 19 iară B/fiie B//20 niam domnu B,C/ *după* schimbe *ad.* domnii B,E,G/ Decii B,C//21 ținiia B, ținea C/ dzicea B, zicea C// 22 să B,C/ fiie B/ niam B,C//

vistiia și cheltuiala din țară, iar Iordachi tot striga că ĭaste bine să să schimbe. Și să priciia ei înde ei înaintea lui Goloftin și nu socotiia că ĭaste lucru cu rușine. Atunce le-au răspuns Goloftin că într-alt chip nu să poate.

Și au eșit boiarii cu acest răspuns și s-au dus pre la gazdele sali. Atunce au priceput Goloftin pre boiarii Moldovei ce féliu de oameni pizmătari sînt și cum nu să iubăscu.

66. Sculatu-s-au Savin Zmucilă banul, carele era învoit cu Iordache Ruset, și s-au dus la Dumitrașco-vodă și la împărătul și au spus toată taina lui Iordache. Deci împăratul s-au mîniĭat și au făcut surgun pre Iordache la Soroca, iar pre Savin Zmucil⟨ă⟩ l-au făcut Dumitrașco-vodă postélnic mare.

Și după ce s-au întors moscalii la țară-ș, au luat și pe Iordache de l-au dus la Chiov. Și au fost la închisoare 2 ani și poate fi acolo ar fi murit, de nu l-ar hi slobodzit moscalii. Numai au avut noroc și parte de Brîncovanul-vodă, că-i era cuscru și au stătut tare pentru dînsul la Poartă. Și s-au agiuns cu chihae veziriului, de-au poroncit
f. 351 solilor moschicești, carii era atunce la / Poartă, anume

---

1 iară B/ Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V/ striga]dzicea și striga B,E,G, striga de dzicea V// 2 *după* schimbe *ad.* domnii B,E,G, V/ *după* priciia *ad.* boiarii C/ ĭei în de ĭei B,C,V/ înnainte B, înnaintea C// 3 Golovchin B,C,D,E,G/ că ĭaste lucru cu rușine]că nu iaste bine C, nu-i bine V/ Atuncea B, C// 4 li-au răspunsu B,C/ Golovchin B,C,E,G// 5 Și cu acest răspunsu au eșit boerii și s-au dus M,P/ eșit]ĭeșit V/ răspunsu B,C/ *lipsește* pre M,P// 6 sale B,C/ Atuncea B, C/ Golovchin B,C,D,E,G, V//6-8 Golovchin îndată au cunoscut pre boerii moldoveni că sînt oameni pizmătariți și nu să iubescu unul pre altul M,P// 7 Moldovii B,C/ cé B/ fél B/ pizmătareți B,C,E,G,V// 9 66]48 B, 67 E,G, 72 V, 99 M, *lipsește* C/ Sculatu-s-au atuncea B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/ Savin banul Zmucilă C/ careli B// 9-11 Savvin Zmucilă au mers la Dumitrașco voevoda și la împăratul și le-au spus M, P// 10 Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V// 11 împăratul B,C/ i-au spus B,G]au pîrît pre Iordachi Rusăt vornicul și i-au spus E/ ⟨a M⟩ lui Iordachi Rosăt M,P/ lui Iordachi C, *lipsește* B,E,G,/ Iordachi vornicul V//11-12 Decii împăratul B,C/*lipsește* Deci M,P/ S-au mîniĭat împăratul M,P// 12 au făcut surgun]au surgunit M,P/ Iordachi C, Iordachi vornicul V, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ pre Iordachi Rosăt tocma la Soroca M,P// 13 *lipsește* iar M,P/ Zmucilă C/Savin banul Zmucilă B,E// 13-14 Dumitrașcu voevoda au boerit pre Savvin Zmucilă; l-au făcut postelnic mari M,P// 14 postelnic mare B, vel-post⟨elnic⟩ G//15-21 *lipsesc* M,P// 15 Și]Iară, B,E,V, Dar G/ întorsu B,C]dus G/la țara lor B,C,E,G// 16 pre B,C/ Iordachi C/ Iordachi ⟨Roset G⟩ vornicul de la Soroca și l-au dus B,E,G,V//17 doi B,C/ hĭfi C-murit]perit la închisoaré B,E,G, murit la închisoaré V/ *lipsește* de nu l-ar hi slobodzit moscalii B,E,G,V//18 Și numai G/ năroc B,C,V/ Brîncoveanul B// 19 că-i era]fiindu-i B,E, fiind G/ *după* cuscru *ad.* lui Iordachi Rusăt vornicului B, lui Iordachi vornicului E, lui Iordachi Rusăt vornicul G/ *lipsește* și B,E,G,V// 20 s-au]au B,E,G/ agiunsu B,C/ cu]la B,G/chihaĭa B,C/ viziriului C//20-21 și au poroncit chihaĭa veziriului solilor moschicești B,E,G,V/ di-au C// 21 atuncea B,C/ anumé B,C//

feciorul lui Şeremet, şi au scris feciorul lui Şeremet la tată-său, la Chiov, şi cu această mijlociré l-au slobodzit moscalii de la închisoare din Chiov. Şi giupîneasa lui, tîmplîndu-să de-au fost fugit în Ţara Ungurească, şi acolo au murit împreună cu o fiică a sa; încă era logodită.

Căutaţi, fraţilor, acmu, cum nu tréce osinda pre sluga céĭa ce s⟨ă⟩ rădică asupra stăpînă-său. Că Dumitraşco-vodă mare bine îi făcus⟨ă⟩ lui Iordache, că l-au scos de la închisoarea lui Neculai-vodă, din beciu, de unde poate ar fi perit, iar Dumitraşco-vodă, înainte trimiţînd, l-au slobodzit şi l-au pus căimăcan. Şi apoi ş-au dat şi o nepoat⟨ă⟩ de sor după un fecior a lui, anume Costantin, şi l-au pus şi păharnic mare, fiind încă copil, nu de vîrstă, la boeriĭe. Ce-i lucru de mirat pentru Iordache, ce nu-i agiungea, de să punea împotriva lui Dumitraşco-vodă.

Nu dzic nemic, numai socotesc doar de era şi cu învăţătura Brîncovanului-vodă, avînd Brîncovanul pizmă véche pre Dumitraşco-vodă, de cînd luas⟨ă⟩ pre fata lui Şărban-vodă Dumitraşco-vodă, din Ţara Ungurească. Că făcus⟨ă⟩ munténii legătură să nu-ş dea fetele după Cantemireşti. Sau doară gîndiĭa Iordache că iară a / aduce pre Mihai-vodă din Ţarigrad, de l-a face domn aice în ţară, să fie iară el alfa şi omega, după cum era mai

f. 351v

1-23 *lipsesc*, M,P// 1 ficiorul[1-2] B,C/ Şeremet feldmarşal[2] D// 3 de la închisoaré pre Iordachi Rusăt vornicul B,G,E/ moscalii pre Iordachi Rusăt vornicul D/ închisoaré/ din Chiov pre Iordachi Roset vornicul V/ *lipseşte* din Chiov B,E,G/ Şi]Iară B,E,G,V/ giupîniasa B,C// 4 tîmplîndu-s⟨ă⟩atuncea D/ de au C/ Unguriască C// 4-5 de au fost fugit la acĭa vréme în Ţara Unguriască, acolo s-au tîmplat de au murit B,E,G,V// 5 înpreună B,C/ cu]şi cu B,E,G,V/ încă] care încă B,E,G,V// 6 acum B,C/ acum fraţilor V/ osînda B]păcatul şi osînda C// 7 acéĭa B,E/ să rădică B/ stăpînului său B,C,D,E,G,V// 8 făcusă B/ Iordachi Rusăt vornicului B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ de la]din G//9 închisoare C/ Nicolae B, Nicolai C/ din beciu de supt scara curţii domneşti, că poate ar fi perit acolo B,E,G/ undé C/ poate fi V// 10 iară B/ înnainte trimiţînd C, trimiţînd înnainte B,E,G// 11 caimacam B,C/ şi pre o nepoată C,D,E,V/ nepoată B// 12 ficior B,C/ anumé B,C//13 l-au pus încă şi G/ *lipseşte* şi[2] E/ fiind copil încă E, încă copil fiind V// 14 *lipseşte* la E,G/ la boerie mare B,C,D,V/ Ce-i]Ce iaste B, Ce iaste C,D,E,G, Ce era V/ pentru Iordachi vornicul Rusăt B, pentru vornicul Iordachi Rusăt E,G, pentru Iordachi vornicul C, pentru Iordache Roset vornicul V// 15 înprotiva B,C// 16 *lipseşte* Nu dzic nemic B,E,G, Nu dzic nemic, numai socotesc C/ socotescu B/ doară B, Doară C/ *lipseşte* şi B,E,G// 17 Brîncoveanului-vodă B,C/ Brîncoveanul-vodă C,D,V// 17-19 avînd Brîncoveanul-vodă pizmă véche de demult, de cînd luasă Dumitraşco-vodă pre fata lui Şerban-vodă din Ţara Unguriască B,E,G// 18-19 de cînd luasă Dumitraşco-vodă pre fata lui Şerban-vodă din Ţara Unguriască C// 19 *lipseşte* Dumitraşco-vodă V// 20 făcusă B,C/ fétile B, fételi C//21 Cantimireşti B,C/ doar C, doară de V/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ iar B/ va aduce C,V//22 de-l va face G]de va fi C/ domnu B/ aici B, aicea C// 23 *după* ţară *ad.* în Moldova D,E,G/ în ţară]în Moldova C/ fiie B/ mai]şi mai B,E,G,V//

nainte de stăpîniïa domnii dé la turci. Au cine-l ştie ce gîndiïa? !

67. Împărăţiïa Turcului, înţelegînd de moscali că vin mulţime multă, tare s-au îngrijit că să va rădica toată creştinătate de toate părţile asupra lui. Şi au şi trimis de olac de au chiemat pre sfinţiia-sa preasfinţitul kyr Hrysanth, patriiarhul Ier⟨u⟩s⟨a⟩limului, şi i-au dzis ca să scrie o carte la Brîncovanul-vodă, domnul muntenesc, ştiind împăratul că avea prieteşug patriiarhul cu Brîncovanul-vodă, şi Brîncovanul iar avea prieteşug vechiu cu moscalii. Şi să scrie Brîncovanul şi să trimiţă un om a lui la moscali, să facă pace, şi va lăsa Turcul hotar Moscalului Dunărea.

Şi pre acea voroavă au trimis Brîncovanul-vodă pre Machidon comisul aice în Iaşi, la împăratul Moscului, pre socoteala Turcului. Ce n-au priimit nicidecum împăratul moschicesc să fac⟨ă⟩ pace, neştiitoriu gîndul omului la ce-l aducé, stînd vîrtos Toma spătar şi cu Dumitraşco-
f. 352 vodă să nu facă pace, / mai mult în pizma Brîncovanului-vodă.

1-2 *lipsesc* M,P// 1 înnainté C,V, înnainte vréme B,E,G/*ad. marginal* vrémi de stăpîniïa domnii de la turci. Au cine îl ştie ce gîndea, au doar niamul îl trăgea G/ de B,C/ ştiïa B,C/ cine ştie V/ *după* gîndiïa *ad.* Au doară niamul îl trăgea B,E// 3 67]49 B, 68 E, G, 73 V, 101 M/ Înpărăţiïa B,C/ înţălegînd B,C/ mulţimé B,C// 3-4 Împăratul turcescu, auzind că vin mulţimi multă de moscali, tare M,P// 4 *lipseşte* multă tare B,E,V, tare G/ îngrijat B,C,E,V/ că]socotind că M,P//5 creştinătatea C, créştinătatea din Evropa B,E,G/ *lipseşte* de toate părţile P, de toate părţile asupra lui M/ *după* lui *ad.* şi-ş vor piiarde turcii înpărăţiïa B,E,G/ Şi pentru acee au triimes M,P/ au şi triimis C, au trimis B,E,G,V// 6 *lipseşte* de olac E,G/chiemat]adus M,P/ sfinţiia-sa] sfinţitul M,P//6-7 pre presfinţitul părinte⟨pré preaosfinţiïa-sa E,G⟩ chirio, chir Hrisanthos, patriiarhul sfintii cetăţi a Ierusalimului B,E,G,V// 7 Ierusalimului C/ s⟨ă⟩ scrie C, să scriïe B//8 *lipseşte* o carte M,P/ *lipseşte* vodă M,P/ muntenescu B// 9 înpăratul B,C, înpăratul turcescu V/ avea patriiarhul priïateşug B,E,G,V// 9-13 muntenesc, că ştie că-i esti bun prietin şi cum că şi Brîncovanul ari prietişug vechiu cu moscalii, să triimaţă Brîncovanul ⟨pre M⟩ un om al său la împăratul moschicescu ⟨Moscului P⟩ să facă paci cu Turcul şi Turcul să lasă hotar moscalilor pînă în Dunăre M,P// 10 Brîncoveanul-vodă[2] B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V/ iară B,C/ priïateşug B/ véchiu B,C//11 scriïe B/ Brîncovanul-vodă B,V/ Brîncoveanul-vodă C, D,E,G/ pre un om al lui C,D,G// 12 Moscalului]Moscului B,E,G,V// 14 *lipseşte* Şi pre ace voroavă M,P/ acéïa B// 14-17 Brîncovanul au triimis la înpăratul moschicescu ⟨Moscului P⟩ în Eşi pre Machidon comisul şi ş-au dat solie. Iar împăratul Moscului⟨moschicesc P⟩ nicidecum n-au priimit pace. M,P// 15 Machedon B, C/ aicea B,C/ înpăratul B,C// 16 socotiala B/ Turcului]înpăratului turcescu C/înpăratul moschicescu B,C// 17 facă B,C/pacé C/ *lipseşte* să fac⟨ă⟩ pace E,G/ neştiutoriu D// 18 la cé îl aduce B/V aduce C// 17-20 *lipseşte* neştiitoriu gîndul omului... în pizma Brîncovanului-vodă. M,P//18 Toma spatar C, Thoma Cantacozino spătariul B,E,G, Thoma spătariul V//19 facă înpăratul pace B,D,E,G,V//

68. Toma spătariul Ca⟨n⟩tacuzino, fiind văr primare Brîncovanului, îl ţinea Brîncovanul ca pre un fiiu al său. Şi-l făcus⟨ă⟩ şi spatar mare în Ţara Muntenească, şi mult⟨ă⟩ milă şi dragoste şi cinste arăta cătră dînsul, ţiindu-l mai în frunte de toţi boiarii săi. Iar el au lăsat pre Brîncovanul-vodă şi au fugit aice la Iaşi, la împăratul moschicesc, socotind că a hi el domnu în Ţara Muntenească în locul Brîncovanului.

Şi au început cătră împăratul a pîrî tare pre Brîncovanul, dzicînd că 300 pungi bani ce-au trimis împăratul la Brîncovanul să facă oaste şi să cumpere pîine, să iasă în timpinarea oştii moschiceşti la Fălciiu, să să las⟨e⟩ de acea nădejdé împăratul, că nu sînt nici unele de acéle. Ce s-adeverești că îmblă cu vicleşug, că nici oaste face, nici pîine cumpără, nici el va să vie înainte oştii la Fălciiu. Ce sfatul lui iaste, de a videa că bat moscalii pre turci, el să să închine cu toat⟨ă⟩ ţara lui la némţi.

Deci Toma, vădzînd acel sfat a Brîncovanului că iaste aşea, s-au vorovit cu unchii lui, cu Costantin Ca⟨n⟩-

---

1 68]50 B, 69 E,G,P, 74 V, 103 M/ Toma spatar Cantacozino C/ Cantacozino B//2 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G// 1-8 Thoma Cantacozono, văr primare Brîncovanului, dacă au fugit din Ţara Muntinească, măcar că Brîncovanul l-au avut la mari cinste şi milă, şi au vinit în Eşi la împăratul moschicescu, socotind că l-a faci împăratul pre dînsul domnu în locul Brîncovanului ⟨l-a faci în locul Brîncovanul⟨ui⟩ împăratul pre dînsul domnu P⟩, au început a pîrî ⟨tari M⟩ pre Brîncovanul zîcînd cătră împăratul: „Împărati, mărie-ta, ai triimis la Brîncovanul 300 ⟨3.000 P⟩ pungi bani să facă oasti şi să cumperi pîini şi să iasă înnainti oştii M,P// 2 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 3 făcusă B/ spătar B/ Munteniască B, C//4 multă B, C/ şi cinste şi dragoste G//5 ţiindu-l mai bine şi mai în frunte decît pre toţi D/ de toţi]decît pre toţi B,E,G,V, decît toţi C/ Iară C// 6 aicea B,C/ înpăratul moschicescu B,C//7 că va hi C, că va fi D// 8 Munteniască B,C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 9 înpăratul B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 10 trii sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ ce au triimis C/ înpăratul B,C//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 12 şi să iasă B,E,G,V,/ în]întru B,C,D,E,V/ în timpinarea]înnainte G, în întimpinarea B,C,D,E,V// moschiceşti]mării-tale V/ *ad. marginal* moschiceşti M//13 să să lase înpăratul de acîa nedejde B,E,G/ să să lasă de acea nedejde înpăratul C/ să te lași mărîia-ta de acea nedejde V// 12-15 la Fălciu; ci să ştii, împărăţie-ta că nici unile di acele nu sînt, fiindcă umblă cu vicleşug: oasti n-au făcut, pîini n-au cumpărat şi nici el nu vre să vii M,P// 13 nu sînt B,C/ nici de E/ uneli C//14 acéle]acéste V/ să adevéreşte B,C/ umblă B,C/ vicléşug B,C// 15 *lipseşte* nici pîine cumpără B,E,G/ *lipseşte* el D/ viie B,C,V/ înnainte B, înnaintea C/ oştii mării-tale V//16 de]că de E// 17 atunci el şi cu toată ţara lui să să închini la nemţi M,P/ toată B,C/ nemţi C// 18 Decii B,C/ Toma]eu V/văzind B,C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G,V, al Brîncovanului-vodă C//18–3 Şi văzînd eu acesti am vinit la împărăţie-ta să-ţi facu ştiri, fiindcă toată boerime şi Ţara Muntinească sînt bucuroşi să să închini mării-tali ⟨la împărăţie-ta P⟩, iar nu nemţilor M,P// 19 aşa B,C s-au vorovit]m-am vorbit V/ lui]miei V/ Cantacozino B,C//

tacuzino stolnicul și cu Mihai spătariul și cu alți boiari
f. 352v de țară, / să vie el înainte: „Să dea știre împărăției-tale că toată țara îi bucuroasă să să închine la împărăția-ta, numai Brîncovanul nu priimește și face piiadecă tuturor. Și 18.000 de sirbi, ce-s în capul Țării Muntenești, vrea să vie la împărăția-ta, și i-au poprit Brîncovanul și nu las⟨ă⟩ pre sirbi de cei ce slujesc ⟨la⟩ némți".

Și au cerșut Toma oaste la împăratul, oaste ca să margă să lovască Brăila, să o ia. Și atuncea, auzind munténii și oaste Brîncovanului, toți or alerga la dînsul la Brăila, și Brîncovanul a rămîne singur; și a strînge bucate multe din olatul Brăilii și a eși înaintea împărăției la Fălcii, cu toat⟨ă⟩ oaste muntenească și cu zaharà.

Și așea au stătut și Dumitrașco-vodă întru agiutor Tomii, la acéste vorbe, în pizma Brîncovanului, ca să-i facă rău. Și nu socotiia că mai mult îș face lui, ⟨că⟩ răș-chirà oaste și la greu n-a avea cu ce să bate.

Care mult i-am dzis eu lui Dumitrașco-vodă, în taină, să lasă pizma Breancovanului și să nu-ș rășchire oaste.

---

1 Mihai Cantacozino spătariul B,E,G,V//2 să vin eu înnainte B,E,G,V/ înnainte C/ să dau B,E,G,V/ știré B,C/ împărățiii B,C//3 îi]iaste B,C,D,E,G,V/ împărăția B,C//4 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V *lipsește* numai Brîncovanul... tuturor. M,P/ piedică C// 5 Și]Iar diosăbit că aceli M,P/optsprăzéci mii B, optsprăzéce mii C/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,V, carii acmu sînt M,P// 6 viie B/ împărăția B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V // 5—7 și vre să vii întru agiutoriul împărății-tali, să știi împărăție-ta ⟨mărie-ta P⟩ că și pre acee i-au poprit Brîncovanul și nu-i lasă să vii la împărăție-ta M,P// 7 lasă B, C/ di B,C/ slujescu la nemți B,C/ la nemți D, V/ *după* nemți *ad.* să vie B,E,G/ *lipsește* pre sirbi... nemți M,P// 8 au cerșut Toma spatariul la împăratul oaste să-i dea ca să margă B,G,V/ Toma spătariul E/ *lipsește* oaste[1] C,D/ oaste[2]] să-i dea E// 8-10 Ci di-i socoti împărăție-ta, au zis Thoma Cantacozino, să-mi dai oasti să mergu să ïau Brăila. Atunce vor auzi muntenii și și oaste M,P// 10 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 10—11 și toți vor veni la mini, iar Brîncovanul M,P/ vor alerga D,G//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// va rămînea singur B,C,D,G,V/ va strînge D,G//12 *lipsește* din olatul Brăilii B,E,G// 11-13 și eu ⟨er eu M⟩ oi strîngi viti multi din olatul Brăilii și zahare și voi eși înnainte împărății-tale la Fălciiu M,P/ va eși C,D,G/ înnainte B, înnaintea C/ înpărățiii B,C//13 Fălciiu B,C/ va eși cu toată oastea munteniască înnaintea împărăției la Fălciiu și cu zairea G/ toată B,C/ oastea C/ munteniască B,C/ zaharea B,C/ *lipsește* și cu zahară M,P// 14 așîa B, așa C/ agiutoriu B,C, agiutoriu Thomii spătariul V// 14-17 Dumitrașco voevoda avînd pizmă asupra Brîncovanului s-au rugat împăratului să facă după cerire Thomii Cantacozino. Și nu socotie că să înputinează oaste împăratului M,P// 15 acéste]acéli C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//16 mai mult rău C/mai mult rău lui îș face D/mai mult lui îș face rău G/îș face lui rău, că-ș rășchiră B,E/că își fac lor mai mult rău că rășchiră V/că C,D// 17 *lipsește* și la greu... să bate M,P/ nu vor avea C/cu cé să să bată B/ cé C/nu va avea cu ce să să bată E, n-or avea cu ce să să bată V//18 i-au dzis ⟨zis C⟩ hatmanul Ion lui B,C,E/mult i-au zis lui Dumitrașco-vodă Ion Neculcé hatmanul în taină D/ Pentru care mult i-au zis hat⟨manul⟩ Ioan Neculcé lui G/mult i-au dzis unii din boïari lui V// 18-3 *lipsește* Care mult... nemica sînt M,P// 19 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V/ să nu rășchire B,C,E,V//

Că pre urmă mult să va căi şi nemic nu va putea folosi, precum dzice filosoful: „Căinţile céle de apoi întru nemica sînt". /

f. 353 69. Deci împăratul îndată au poroncit de au ales oaste, caré era mai frunte de moscali şi un polcu de moldovéni, cu Rent ghenarariul şi cu Cropot bragadiriul, şi l-au pornit cum mai în grabă. Şi i-au dzis împăratul Tomii că, de nu s-a închina Brîncovanul, îl va face pre dînsul domn, iar de să va închina Brîncovanul, pre dînsul îl va face ghenaral de nu va asculta, nici să va téme de Brîncovanul-vodă.

Aşea aduc tinerétele pre om cînd au pre multă voíe şi dezmierdăciune la un stăpîn, precum au avut şi Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său şi de binele său cel mult şi au murit în ţări streine.

70. După acéstea, împăratul a treĭa dzi au purces din Ĭaşi la Prut, la oaste sa, şi au poftit şi pe Dumitraşco-vodă să fie după dînsul şi să-ş ĭa cu dînsul 15 boĭari, pe care-i vor plăcea lui, să-i cinstească acolo. Şi să margă şi mitropolitul ţărîi, să slujască liturghie acolo, în besérică de cort.

Şi au pus de-au cumpărat şi cîteva vasă de vin, să fie

---

1 Că]Pentru că G/ mult]rău G/ nemică B,C/ *repetă* şi nemic A// 2 *după* filosoful *ad.* pentru că G/ Căinţele B/ céle de pre urmă nemică sînt E,G/ apoi]pre urmă B// 4 69] 50 B, 70 E, G, P, 75 V, 105/M/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ împăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/ *lipseşte* îndată E,G// 5 care B/ oaste ce mai de frunte, moscali M,P/ *lipseşte* de² M,P// 6 gheneralul B,C/ Cropotchin M,P/ bregadiriul B,C/ l-au]i-au C,E,G,V, s-au M,P// 7 *lipseşte* Şi M,P/ împăratul B,C/ Împăratul moschicescu au zis Thomii Cantacozino M,P/ Thomii spătariul V//8 să va închina B,C,V/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G,V/ atunci pre dînsul îl va faci domnu M,P/ pre dînsul împăratul domn în Ţara Munteniască G/ *după* domnu *ad.* în Ţara Munteniască B,D,E,V//9 Brîncovanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncoveanul C/ pre] atunci pre M,P/ *după* dînsul *ad.* atuncea B,G,V/ gheneral B,C//9—10 ghinăr⟨ar⟩ şi atunci nu să va temi di Brîncovanul şi nici îl va asculta M,P// 10 temé B// 11 Aşa B,C]Întru acesta chip aşĭa V/ tinerețile B, tinerețele C/ tinerețile şi simeţiia G/ *lipseşte* pre om G/ *după* om *ad.* şi simeţiia B,E, V/ prea C// 11-15 *lipsesc* M,P// 12 dezmierdăciunea B,C/ Toma spătariul B,E,G,V// 13 cĭa B/ de apoi a lui G]de pre urmă C//14 niamul B,C/ bineli C// 16 70]51 B, 72 E, G, P, 76 V, *lipseşte* M/ Dupre V,B,E/ acéste B,C/ împăratul B/triĭa B/ a triĭa zi împăratul C// 16-18 După toati aceste împăratul s-au gătit să purceagă din Eşi şi au poftit pre Dumitraşco voevoda să margă după sini M,P// 17 oastea C/pohtit V/ pre B,C//18 fie]vie C/ după] cu B,E,G,V/ cinsprăzéci B/pre C/cari-i B,C,V// 18-20 pre cari îi va alegi el să le facă masă acolo, la cîmpu. Şi i-au mai zis să margă şi mitropolitul Moldovii să slujască acolo sfînta liturghie în biserica ⟨mănăstire P⟩ ce di cort M,P// 19 cinstiască B,C/ *lipseşte* acolo E//20 *lipseşte* ţărîi B,C,E,G/ să slujiască acolo liturghiĭe B,E,G/ bisérică B// 21 pus] poroncit M,P/de au B,C/ vase B,C/ fiie B// 21—5 să fii pentru cinsti oştilor, apropiindu-să zioa Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, adică zioa naşterii sali, după cum să zici la dînşii ⟨imi ninsi M⟩, că ave obiceiu de prăznue ace zi, fiindu-i şi numili Petr⟨u⟩. Însă această prăznuiri ⟨cu M⟩ trii zili mai înnainti au făcut-o, de vremi că era vreme oştirii M,P//

de cinstit oşténii, că atuncea era şi sărbătoare, dzioa Sfinţilor ap⟨o⟩stoli Petrî şi Pavel; cu trei dzile mai
f. 353v înainte, în post, / să facă în loc de prazdnic, cum să dzice la noi, fiind şi numele lui, Petrî. Avea obiceaiu el de făcea şi într-alţi ani slujitorilor lui masă la Sféti Petrî.

70. ⟨sic⟩. Deci Dumitraşco-vodă s-au sculat a doa dzi şi ş-au ales boïari, pre cine au socotit, împreună cu mitropolitul Ghedeon, şi s-au dus şi au făcut întîi liturghie. Iar oaste era strînsă, şi era făcut un ocol mare, mai largu de cum cuprinde curtea g⟨ospo⟩d din Ĭaşi. Mai ca dă

---

1 atuncea era mai înnainte cu doao zile de sărbătoarea de zioa B,E// 1-3 că atuncea era în postul lui Svïatii Petr⟨u⟩, cu trii zile mai înnainte de sărbătoare Sf⟨i⟩nţilor apostoli Petr⟨u⟩ şi Pavel, să facă C/ că atuncea era cu trii zile mai înnainte de zioa Sf⟨i⟩nţilor apostoli Petr⟨u⟩ şi Pavel, în post, să facă D/că atuncea era mai înnainte cu 2 zile de sărbătoarea Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, în post, să facă G// 2 apostoli B/ *lipseşte* cu trei dzile mai înainte B, *lipseşte* cu trei... în post D// 3-4 în post, cinstind împăratul zioa naşterii sale, fiind numele lui Petrî. V// 3 *ad. marginal* în loc de D/ praznic B,C/ cum am dzice C// 4 şi fiind şi B,E,G/ numeli B,C Petr⟨u⟩ C/ Petrî, şi fiindu şi naşterea lui în zioa de Sf⟨i⟩nţii apostoli Petr⟨u⟩ şi Pavel E/ Avea el C/ el]împăratul G, *lipseşte* V/făcïa B//5 făcïa slujitorilor lui şi într-alţi ani masă, benchet, la zioa Sfîntului Petrî V/ *după* lui *ad.* boïarilor lui C// 4-5 făcea oşténilor şi tuturor slujitorilor săi masă, benchet, la zioa Sfinţilor apostoli, fiind şi naşterea împăratului întru acea sfîntă zi G/ *lipseşte* Avea obiceaiu... la Sféti Petrî E// 5 *după* masă *ad.* benchet B/ *lipseşte* la Sféti Petrî B/ *după* benchet *ad.* ⟨Iară E,G⟩ în 27 de zile a lunii lui iunie, în dzioa Sfîntului Samson priimitoriul de streini, tîmplîndu-s⟨ă⟩ întru acïa zi de au fost preslăvita izbîndiré ⟨izbîndă şi biruinţă E⟩ asupra şvezilor la Poltava şi luundu de atuncea obiceaiu ⟨în toţi anii E⟩ la Rosiïa cea Mare şi cea Mică ⟨de E⟩ dau laudă lui Dumnedzău, mulţămind pentru biruinţa ce-au dat Dumnedzău împăratului asupra vrăjmaşilor săi, înpodobind acïa sfîntă zi cu canoane şi cu toată slujba bisericii. Şi ţin acel obicéiu ⟨de atuncea E⟩ şi pînă astăzi, acum în zilele noastre ⟨astăzi de sărbază în toţi anii E⟩ B,E,G/ masă mare, benchet, la Svïatii Petr⟨u⟩. Însă şi pentru aceasta că în 27 de zile a lui iunii au fost biruinţa asupra şvezilor şi de atuncea încoaci au luat a prăznui acea zi a Sf⟨î⟩ntului Samson, cu toată rînduiala slujbii bisericii şi pînă astăzi la Moscu şi la Chiov şi în tot locul, cît iaste stăpînirea Moscului C// 6 70]71 C, 74 E,G, 77 V, 107 M, 73 P, *lipseşte* B/Decii B,C, *lipseşte* M/ *lipseşte* s-au sculat V/ A doao zi Dumitraşcu voevoda au ales M,P// 7 cine]cari M,P/ au]i-au M/înpreună cu B,C]şi au luat şi pre M,P// 8 Ghedeon]părintele chir Ghedeon B, chir Ghedeon C,E,V/ s-au dus la obuz unde era împăratul şi au slujit mitropolitul liturghie în biséricä de cort. Iară B,E,G,V/ făcut]slujit C/s-au dus la împăratul, acolo la cîmpu; şi întîiu au slujit mitropolitul sfînta liturghie M,P//9 *lipseşte* Iară M,P// 9-2 era strînsă ocol ⟨acolo P⟩ şi tot şiraguri, după regula lor, şi di o parte şi di altă parte şi toati puşcile M,P// 9-10 făcut ca un ocol mare, mai mare decît ⟨decum C⟩ cuprinde curtea domniască din Iaşi B,E/ şi era ca un ocol oastea prinpregiur ⟨era strînsă ca cum ar fi fost un ocol mare G, era ca cum ar fi fost un ocol mare V⟩, mai mare decît cuprinde curtea domniască din Iaşi D,G,V// 10 Mai ca pe de d⟨o⟩a ori B,C,D, E,G,V//

d⟨ou⟩ă ori de cumu-i curtea, aşea era acel ocol, de o parte drăgănime şi de o parte tot puşcile céle mare înşirate.

Deci dac⟨ă⟩ au istovit liturghie, au şi început a slobodzi puşcile céle mari pré rînd, toate cîte una, pînă în 52, că atîte avea luate cu sine. Apoi au început a slobodzi drăgănime flintele, însă nu tot odată, ce începus-a slobodzi de o parte, mergînd focul slobodzind din om în om, împregiur. Ca cum ar mérge fulgerul, aşea mergea focul împregiur. Şi era 5 rînduri, tot draguni de draguni.

71. Apoi au mers la conac, şi acolo au întins vro cinci, şease corturi unul lîngă altul, de să ţine tot unul. Şi au
f. 354 pus masă supt acel cortu, gios pre / pămînt, şi au săpat şanţu de slobodzit picioarele în gios.

Şi au şădzut împăratul şi cu *Dumitraşco-vodă* şi cu toţi ghenararii, cîţi era, şi bragadirii şi polcovnicii şi căpitanii. Şi pre de o parte, de la al cincile boeri moschiceşti mai gios, şedea şi cei 15 boïari moldoveneşti, tot de-a rîndul, cineş după cinstea sa.

Şi era într-o miercuri, în post, şi au mîncat toţi carné, pentru liubovul împăratului creştinescu. Şi ne-au cinstit

---

1 di pe cumu-i curtea domniască D/ curte domniască B, curtea domniască C,E,G,V/ aşia era ca un ocol, şi E, aşea era, ca cum ar fi fost ca un ocol, şi pre G// 2 şi ⟨pre G⟩ de o parte era drăgănimea B,C,D,E,G,V/ de o parte era toate puşcile D,E/ *repetă* toate E/ şi pre de altă parte era toate puşcile G/ toate puşcile C, V// 4 Decii dacă au slujit liturghie mitropolitul ⟨mitropolitul liturghie V⟩ B,E,G,V/ Decii C/dacă C/ istovit]slujit C/ Şi după sfînta liturghii M,P/ *lipseşte* şi B,E,G,V// 5 pre B,C/ *lipseşte* toate cîte una M,P//6 cinzăci şi doao C]şeasîezăci şi doao B,E,G/ atîte]toate A / avea luate împăratul ⟨împăratul luate G,V⟩ cu dînsul B,E,G,V, avea luate cu dînsul împăratul C/ *lipseşte* că atîte avea luate cu sine M,P// 6-7 După aceia au slobozit dragunii M,P//7 drăgănimea B,C/ ce începusă B, ce au început C// 7-9 nu toati odată, ci unul după altul şi neîncetat, ca cum ar merge fulgerul ⟨ca cum ar merge fulgerul, neîncetat P⟩ M,P// 9 *lipseşte* în om G/împregiur B, C/ Ca cum]Precum C/aşia B, aşa C, *lipseşte* M,P// mérge ⟨a⟩ focul împregiur B, *lipseşte* M,P//10 focul tot G/ împregiur B,C/ cinci B,C//11 71]72 D, 75 E,G, 78 V, *lipseşte* B, C,M,P/ Şi apoi P/mărsu B, mersu C/ conac]otac M,P/ au întinsu B,C]era întinsă M,P/ vreo C, *lipseşte* G/ *lipseşte* vro cinci M,P// 12 şeasîe B, şasîe C/ lîngă]din G/ *lipseşte* de să ţine tot unul M,P/ ţinea B,C// 13 pus]întins G/mesă M,P/ cort B,C, aceli corturi M,P//14 şanţuri G/picioareli B,C// 13-14 pre pămînt, fiind şanţuri săpati di slobozit picioarile în gios M,P// 15 şezut împăratul B,C/ *după* împăratul *ad.* la masă M,P/ *lipseşte* cu $^{1-2}$ M,P/ voevoda M//16 gheneralii B,C/ *lipseşte* cîţi era E, cîţi era, şi M,P/ bregadirii B,C/ *lipseşte* şi^{2} M, P/ capitanii C// 17 Şi]Iar M,P/ cincele B, cincelea C/ al cincile rînd al boerilor M,P//18 *lipseşte* mai gios M,V,P/ şidea B,C]au şăzut M,P/ cei]acei P, *lipseşte* G/ cîei cinsprăzéce B/ moldovenêşti B] moldoveni P/ tot dé-a rîndul B, *lipseşte* M,P//19 dupre B,C,E/ cinstea şi boerie sa B, E,G,V// 20 într-o zi V/ întru o zi miercuri, în postul Sf⟨i⟩nţilor apostoli E,G/ carne B,C, carne toţi D// 20-1 Într-o mercuri s-au întîmplat masa aceasta. Şi i-au cinstit pre toţi foarti bini şi frumos, atît cît toţi s-au bucurat, învrednicindu-să a şide la masă împărătească M,P// 21 libovul înpăratul creştinescu B,C/ Şi i-au cinstit înpăratul B,E,G,V/ ne-au]i-au C,D//

pre bine și frumos, și mai pe urmă ne-au închinat însuși împăratul, cu niște vin al lui, de la franțoji, care, îndat⟨ă⟩ cum au băut, au mărmurit toți de béți, bînd de acel vin. Și n-au mai știut cum au dormit întru acea noapte, și domnul și boïarii.

72. A doa dzi s-au tocmit și boïarii cu Dumitrașco-vodă și mitropolitul, și i-au făcut toți scrisori la mînă și au iscălit toți, și împăratul. Și au purces la Iași Dumitrașco-vodă și Simion Sava și au strîns și pre alți boïari și arhierei, carii nu s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ la cinste la Prut. Și au întrat în besérica domnească pe poartă și au cîntat un paraclis; și după paraclis au cetit catastihul cel de tocmală, ce-au
f. 354v făcut lui Dumitrașco-vodă. Și au priimit toți, / și ceïalalți boïari, care nu să tîmplas⟨ă⟩ la Prut. Și au iscălit toți, tot pre ponturile céle ce li-au trimis împăratul pre Luca vistérnicul, precum s-au pomenit mai sus.

73. Și așea era sfatul, să margă tot cătinel, zăbovind, doar se va întoarce și Toma de la Brăila, și vor veni și léșii din sus. Și or mai strînge și vite, că trimisese slujitori prin țară de lua a cui găsiïa, și fără voïa lui, și le da bani.

---

1 *după* frumos *ad.* pre domnu și pre boiari C/ pre urmă au închinat ⟨și G⟩ sîngur împăratul B,C,E,G,V// 1–5 *lipsește* și mai pe urmă... și domnul și boïarii. M,P// 2 néște B/ a lui B,C/ franțozi B,C]Franțiïa V/ carii C,E/ îndată B,C//3 băut]bătut A/ cum au băut, îndată D/ îndată cine cum au băut ⟨cum E⟩ E,G/ cum au mărmurit B,V/ *lipsește* bînd de acel vin E,G// 4 *lipsește* mai G/ într-acïa B/ noapté C// 6 72]51 B, 73 D, 76 E,G, 79 V, *lipsește* M,P/ Iară a doa zi B,E,G,V// 6-16 A doao zi Dumitrașcu voevoda și cu mitropolitul Ghedion și cu acii 15 boeri au făcut scrisoari de tocmală și iscălindu-le ⟨iscălindu-o P⟩ toți l-au dat ⟨au dat-o P⟩ în mîna împăratului; și împreună cu Simion Savva Rogojinschii au vinit iarăși la Eși, iar împăratul au rămas la ordiïa sa. Dumitrașcu voevoda și cu Simion Savva Rogojinschii au strîns pre toți ⟨arhiereii și P⟩ boerii la curti, în biserica domnească, pre poartă. Și după sfînta liturghii au slujit și un paraclis; iar după paraclis au citit ponturile și catastihul ci le-au dat împăratul lui Dumitrașcu voevoda și țării, pre cari încă mai întîi ⟨încă P⟩ le adusăsi di la împăratul Luca visternicul și le-au iscălit toți M,P// 8 *repetă* și[1] A,C,D/ și sîngur împăratul B,C,E,G/ și sîngur împăratul încă au iscălit V// 9 Savva ⟨Sava C⟩ Rogojenschii B,C,D,E,G,V/ strînsu B,C/ *ad. marginal* și[3]B// 10 nu să tîmplase B, nu s-au tîmplat C//11 biserica domniască B,C// 12 citit B/ ce au B//13 priimit]iscălit G/ ceïalalți C//14 carii B,C/ nu să tîmplase B, nu s-au tîmplat C/ *după* Prut *ad.* la cinste G// 15 poncturile B,V/ triimis C/ împăratul B,C/ pre²]prin G// 16 vistiernicul C/ precum mai sus s-au scris C, E,G, *lipsește* M, P/ pomenit]scris V// 17 73]52 B, 77 E,G, 80 V, 110 M, 76 P/ așïa B, așa C/ *lipsește* Și așea M,P/ zăbăvind B,C// 17-19 Sfatul era să margă ⟨la P⟩ împăratul ⟨tot P⟩ pre încetul cu oaste în gios, pînă să va întoarci Thoma Cantacozino cu oaste di la Brăila și pînă or vini și oștile leșăști și pînă or mai strîngi și vite pentru mîncare oștilor M,P//18 doară B,C/ să va B,C/ *după* Brăila *ad.* cu ceïa ⟨céïalaltă E, acea G⟩ oaste cu Rent gheñeral B,E,G,V/ și socotiïa că vor vini V/ vini B,C// 19 trimisésie B,C//20 pin B,V/ luoa B,C,V, lua vite D//19-20 *lipsește* că trimise-se slujitori... și le da bani. M, P// 20 a cui și găsiïa vite și fără de voïa lor B,E,V/ și găsiïa D/ găsiïa vite G/fără de G/ și fără de voia lor C, *lipsește* D/lui]luoa G//

Dar în scurtă vrémé au şi nemerit véste, dé la Lupul vornicul, că au trecut veziriul Dunăre şi vine în sus. Deci împăratul întîi să cumpăniia să întoarcă oaste înapoi, să ias⟨ă⟩ pre la Iaşi la Siretiu în gios, la Focşani. Apoi au vădzut că nu-i dă mîna, că obuzul lui Şeremet agiunsése în gura Jijiei.

Ce s-au lăsat de acel sfat şi au trecut Prutul toată oaste, în ceasta parte, şi au luat în gios, cum mai de sirgu, să agiungă la Fălcii. Atuncea au vădzut împăratul că s-au greşit, unde au trimis pre Toma şi s-au împărţit oaste. Şi au răpedzit să s-întoarcă. Ce n-au apucat, că Toma agiungea atunce la Brăila.

74. Iară Toma, după ce-au agiuns la Brăila, a treia dz. 355 dzi au şi luat cetate Brăilii. Şi au început a strînge / zahara, să pornească la Fălcii, şi a vini multă oaste, cum să apucas⟨ă⟩. Şi au scris cărţi înapoi la împăratul, de i-au făcut ştire. Numai Lupul vornicul au prinsu acéle cărţi şi li-au trimis la veziriul, ca un împiedecătoriu de binele

---

1 *lipseşte* Dar în scurtă vrémé M,P/ vréme B,C/ vrémie au vinit véste V/ nemerit] vinit B,C,E,G/ de B,C// 1-2 Lupul vornicul fără zăbavă au trimis vesti ⟨răspunsu P⟩ cum că veziriul şi cu toată oasti turcească au trecut Dunăre în ceasta parti şi vin în sus M,P// 2 că]cum că V/veziriul B,C/ Dunărea B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 2–8 Împăratul moschicescu au trecut cu toată oaste sa preste ⟨pré P⟩Prut în ceasta parte şi îndată au purces în gios M,P// 3 împăratul B,C/ *ad. marginal* întîi D/ să cumpăniia]socoti]ia C/ înnapoi B,C// 4 să ias⟨ă⟩]să ia B,C,E,V/ Siret B, Sirétiu C/ la²] spre D// 5 Şeremet feldmarşal E,G/ agiunsésie B,C Jijiii B,C// 8 oastea C/ cum mai de sîrgu B, *lipseşte* M,P//9 Fălciiu B/ *după* Fălciu *ad.* că Şăremet cu ceĭalantă oasti moschicească agiunsăsă în gura Jijiii ⟨la Jijiia P⟩ M, P/ împăratul B,C//10 undé C/ triimis C// 9-11 S-au căit împăratul moschicescu că au dat oasti Thomii Cantacozono. Şi îndată au triimis să să întoarcă oaste M,P// 10 pe B/ ş-au înpărţit B, C,V//11 oastea C/ răpedzit]triimis E,G/ să B,C// 12 atuncĭa B, atuncea C/ Şi nu i-au agiuns, că Thoma Cantacozino ⟨şi M⟩ cu oaste atunce agiunge la Brăila M,P// 13 74]53 B, 81 V, 113 M, 78 P, *lipseşte* E,G/ *lipseşte* Iară M,P/ ce au agiunsu B,C/ *ad. marginal* agiuns G/triia B,C/ Thoma Canta⟨cu⟩zino după ce-au vinit la Brăila pînă în trii zili au luat M,P// 14 au şi luat moscalii cetatea Brăilii; aruncînd combarali în cetate s-au închinat. Şi au început C/ cetatea B/ Brăila M,P/ strîngé B/ zaharea B, C,V, zairea E// 15 zahara şi cîtăva oasti, ca să ĭasă înnainti la Fălciu M,P/ să o porniască B,E/ porniască] C/ Fălciiu B/ *lipseşte* şi a vini multă oaste M,P/ şi au început a vini la dînsul ⟨*lipseşte* la dînsul C⟩ multă oaste B,C,E,G,V/ cum]precum B,D,E,G,V, după cum M,P//16 apucasă C/ *după* apucasă *ad.* Toma către împăratul B, E,G,V/ Şi di toati aceste au scris M,P/ *lipseşte* cărţi înapoi V,M,P/ înnapoi B, *lipseşte* C,E,G/ împăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/ *lipseşte* de i-au făcut ştire M,P//17 ştiré B/ *după* ştiré *ad.* şi au triimis pre doi moscali dinpreună cu doi moldoveni cu cărţile. Şi mergînd au prinsu Lupul vornicul acéle C//17-2 Iar Lupul vornicul ca un împedicătoriu de folosul creştinilor au prins cărţile Thomii Cantacozino şi le-au triimis la veziriul ⟨la împăratul turcescu P⟩. Şi pentru acee împăratul moschicescu nu ştie că au luat cetate Brăila M,P// 17 acéli B//18 veziriul C/ înpiedicător B,C/ bineli creştinilor B,C//

creștinilor. Și moscalii nu știia nemic c-au luat Toma Brăila.

75. Brîncovanul-vodă încă, după ce-au audzit c-au dat moscalii oaste Tomii și mérge la Brăila, s-au mîniiat și n-au vrut să s⟨ă⟩ mai pogoare în gios. Și zaharaoa ce o pornisă înainte moscalilor la Fălcii au poprit-o și, după ce-au bătut turcii pre moscali, au trimis-o oștii turcești. Și banii ce-i trimisése împăratul moschicescu Brîncovanului-vodă, să facă oaste și zahara, precum s-au pomenit, după ce s-au întors moscalii la țara lor, le-au trimis banii.

76. Pre acéia vrémé să rădicas⟨ă⟩ 2 boïari sirbi de la marginea Bosnei și strînsése la 20.000 de oaste și mai bini, tot sirbime, cu îndemnăturile moscalilor. Și multă răutate făcea turcilor despre acea parte. Numai n-au ținut mult și n-au apucat a să înteméia că, după ce-au bătut veziriul pre moscali, au și răpedzit niște pași ai lui
f. 355[v] și i-au spart. Iar boerii / aceïa pre urmă au venit la Petreburc, la împăratul moschicescu, neputînd trăi la locul său. Și i-au miluit și li-au dat sate, să trăiască acolo la Moscu.

1–2 moscalii/înpăratul E,G/ nemică B,C/ că au C/ că au luat Rent gheneral cu Toma Brăila B,E,G// 3 75]54 B, 79 E, G,P, 82 V, 114 M/ Decii Brîncoveanul-vodă V/ după ce au B,C] dacă au D/că au dat B,C// 3-7 Brîncovanul, dacă au văzut că au vinit Thoma Cantacozino cu casti moschicească la Brăila s-au mîniiat și au poprit zaharaoa, că o pornisă înnainti ⟨să margă M⟩ la Fălciiu. Și mai pre urmă au triimis-o turcilor M,P// 4 merge B,C// 5 să B,C/ zahareaoa B,C,V, zaireaoa E// 6 înnainte B, înnaintea C/ Fălciiu B//6-7 după ce s-au bătut turcii cu moscalii C,D/ după ce s-au bătut turcii cu moscalii și s-au înpăcat, apoi au trimis-o B,E, G,V// 8 trimisésîe înpăratul B,C// 8-10 *lipsește* Și banii ce-i trimisése... banii. M,P// 9 Brîncoveanului-vodă B/ zaharea B,C,V, zairea E/ precum s-au pomenit mai sus B,D,V, precum mai sus s-au scris C,E,G// 10 ce]cîe B/întorsu B,C/ li-au trimis ⟨triimis C⟩ Brîncovanul ⟨Brîncoveanul⟩-vodă bani B,C,E,G,V// 11 76] 55 B, 80 E, G,P, 83 V 115 M/ Pre acéli vremi E, *lipsește* M,P/ Iară pre V/ vréme B,C / rădicasă doi B,C// 11-17 Doi boeri sîrbi în margine Bosnii s-au rădicat cu 20.000 oasti sîrbască și multă stricăciuni au făcut turcilor. Dar n-au putut să treacă să vii la moscali; și mai pre urmă i-au răsipit turcii M,P// 12 Bosnii B,C/ strînsésîe B,C]au fost strîns V/ la]ca la D,E,G, ca V/ ca la doaozăci de mii B,C/ de sirbi oaste G// 13 bine B,C/ sirbimé B,C/ îndemnăturili B//14 răutaté C/ făcîa B/ acîa parte de loc B,E,G// 15 întemeîa B,C// 15-16 după ce s-au bătut turcii cu moscalii ⟨și după cîe s-au înpăcat, apoi V⟩ au și răpedzit viziriul C,D,V// 15-17 după ce s-au bătut turcii cu moscalii atuncea la Stănilești ⟨la Prut E,G⟩ și după ce s-au înpăcat, apoi au și răpezit ⟨triimis E,G⟩ veziriul néște pași ai lui și au spart pre acîa oaste ⟨și o au înprăștiïat G⟩ B,E,G// 16 néște C,V// 16-17 ai lui, cu oaste turcească și au spart pre acîa oaste sirbască V///17 *după* spart *ad.* și s-au înprăștiiat acea oaste C, pre acea oasté D/ și au spart pre acea oaste și o au împrăștiïat G/ boïarii B, boiarii C/ mai pre urmă V/ au vinit C]s-au dus B,E,G,V// 17-19 *lipsește* Iar boerii... să trăiască acolo la Moscu. M,P// 18 Petrîburgu B, Petrburc C/ înpăratul B,C/ neputîndu B/ său]lor B,E,G,V// 19 *după* miluit *ad.* înpăratul B,C,E,G, V/ sate, moșii, de au trăit acolo la Moscu în viiața lor V//

77. Împăratul Moscului, neştiind rîndul locului acestuĭa, aşijderea şi Dumitraşco-vodă nu ştiĭa, fiind de copil mic în Ţarigrad, şi cu venitul la Iaşi şi cu céle cinsti şi tefericii multe, să hămeis⟨ă⟩, de nu putea să s⟨ă⟩ mai grijască nemic. Şi precumu-i hirea moscalilor, temătoare de vicleşug, cu nime nu s⟨ă⟩ sfătuĭa din boĭarii Moldovii, numai cu Dumitraşco-vodă. Aşijderea şi Dumitraşco-vodă, vădzîndu-s⟨ă⟩ în cinsté la moscali, să văznosisă şi cu nime nu s⟨ă⟩ sfătuĭa, ce ţinea pre turci istoviţ de moscali; ca cum ar lua oaricine cîrpa unii făméi din cap, aşea ţinea ei că or lua şi or bate putére împărăţiei turceşti.

Au purces oaste netocmită în gios, care cum putea; oaste moldovenească, de la tefericie cea din Iaşi, giumătate împrăştiiat⟨ă⟩ pre la bejenii, să să mai grijască de bucate, alţii pentru jacul, precumu-s moldovénii.

78. Atuncea s-au făcut 3 obuzuri. Un obuz, ca vro 7.000 de oaste, mérge înainté iuşori, cu Ianăş ghenarariul.

79. Al doilea obuz, ca vro 15.000 de oaste, mérge cu împăratul şi cu Şeremet şi cu Dumitraşco-vodă. /

f. 356 80. Al treilea obuz, mai pre urmă, cu toat⟨ă⟩ greime, pedestrimea cu Răpin ghenarariul. Şi aşea merge de departe un obuz de altul, calé ca de 2 ceasuri.

---

1 77]56 B, 81 E, G, 84 V/ Împăratul B,C// 1-15 *lipseşte* Împăratul Moscului, neştiind... precumu-s moldovénii M,P// 3 vinitul B,C, venitul lui G/ céli B,C// 4 hămeisă B,C/ nu să putea B,E,V/ să B,C//5 nemică B,C,V/ precum iaste B,E,G,V/ firea C, E/ temătoaré B// 6 vicléşug B,C/ nimé B,C/ cu nimé din boiarii moldovéni nu să mai sfătuĭa, ce numai G/ nu să mai sfătuĭa B,C,E,V// 7 numai]ce numai B,D,E// 8 văzindu-să B,C/ cinste C, cinste mare de la moscali B,E,G,V/ să văznosisă să înnălţasă cu firea B,C,E,G,V, să văznosisă, să înnălţas⟨ă⟩ D// 9 nimé C/ cu nimé nu să mai sfătuĭa B,E,G,V/ să C/ ţiniа C/ istoviţi C, istoviţi de tot de B,E,G/ istoviţi de moscali de tot V//10 luoa B,C,V/ oarecine B,C]cineva V/ fimei B,C//11 aşĭa B,aşa C/ ţiniа B/ei]ei B,C,V/ or[1-2]vor D/luoa B,C/ puterea împărăţiii B,C// 12 Şi au purces B,E,G/ jos B/carii B,V// 13 oastea[2] C/ moldoveniască B,C/ tefericiia B,V/ giumătaté C// 14 înprăştiĭaţi B,E, înprăştiiată C/ pre]de pre G/ *repetă* la B// 15 precum sînt modolvénii gata la jacuri ⟨jac V⟩ B,E,G,V, precum sînt moldovénii şi alte niamuri ce sînt oşténi C, precum sînt moldovénii oşténi D// 16 78]57 B, 82 E, G, 85 V, 116 M, 80P/ Împăratul moschicescu au agiuns pre Şăremet, ci era cu cielaltă oasti şi au făcut trei M,P/ trii B,C/ vreo C// 16-17 În obuzul ce merge ⟨era P⟩ înnainti era 7.000 oasti sprintină cu Rentinu ⟨Ianăş P⟩ ghenărariul M,P// 17 şepte mii B, şapte mii C/ înnainte B,C/ gheneral B,E,V, gheneralul C// 18 79/86 V,*lipseşte* B,E,G,M,P/ doile B/ vreo cinsprăzéce mii B,C/ mergea B,C/ împăratul B,C// 18-19 În obuzul cel din mijloc ⟨era M⟩ 15.000 oasti; şi cu acee era împăratul, Dumitraşcu voevoda şi Şăremet M,P// 19 şi Şeremet feldmarşal G// 20 80]87 V, *lipseşte* B,E,G, M,P/ Al triilea B,C/ mergea mai pre urmă G/toată greimea B,C// 20-21 În obuzul al triile e ⟨era P⟩ toată greime, pedestrime şi cu dînşii Repinu ⟨Răpchin P⟩ ghenărariul M,P// 21 *după* pedestrimea *ad.* mergea B,E,V, viniia C/ Reprin B,C,D,V/ gheneralul B,C/ aşĭa B, aşa C/ mergea B,C// 22 un obuz de altul]obuz di obuz M,P, *lipseşte* D/ *lipseşte* ca M,P/ doao B,C//

81. Iară din gura Jijiei pînă în gura Sărăţii să tîmplasă acel loc tot mîncat de lăcuste, cît era numai pămîntul, de nu avea ce mînca cai⟨i⟩.

Deci céle 2 obuzuri ce era mai uşoare, a împăratului şi a lui Ianoş, s-au depărtat înainte, ca să agiungă la gura Sărăţii, unde era iarbă; şi siliia să agiungă acolo şi să aştépte greime. De⟨ci⟩ rămăsése obuzul cel cu pedestrime departé înapoi de céle 2 obuzuri, fiind oaste leşinată şi bolnavă, ca vro 100 de cară pline de oameni bolnavi; pre alţii îi mîna cei mai sănătoş denapoi, ca pre vite.

82. Atuncea oaste moschicească, cum mergea înşirată pre de ceasta parte de Prut, iar tătărîme era pre de céia parte, trecus⟨ă⟩ de coada oştii moschiceşti în sus. Pre cîmpu să vedea focurile ca stélele. Şi nu trécea ceia la ceştiia, nici ceştiia la ceialalţi, nici făcea zăhăială, nemică. Că oaste moschicească arăta preste samă de multă, fiind cară multe. Şi tătarîi încă aştepta, de or bate pre turci, să
f. 356v s-închine şi / ei la moscali.

---

1 81]58 B, 83 E, G, 88 V, 117 M/ *lipseşte* Iară M,P/ Jijiii B,C/ *după* Sărăţii *ad.* pe Prut B,E,G,V/ tîmplas⟨ă⟩ C// 1-3 Din gura Jijii⟨i⟩ pînă în gura Sărăţii au fost lăcustă di ce mari; şi atîta mîncasă iarba, cît rămăsăsi numai pămîntul, de nu ave iarbă să mănîncii ca caii ⟨să mănînci iarbă cai⟨i⟩ P⟩ M,P// 2 locu B,C/ mîncată iarba B,E,G/ *după* lăcuste *ad.* iarba V/ *lipseşte* cît era numai pămîndul B,E, G,V// 3 caiii B, caii C//4 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ céli doao B,C/ uşoaré B/ înpăratului B, C// 5 *lipseşte* a lui M,P/ Ianăş C, Ianăş gheneral B,D,E,V/ înnainte B,C//6 undé B,C/ ïera V, era şi M,P/ şi¹]şi să M,P//7 să aştepte greimea B,C, să aştepti acolo toată greime M,P/ Decii B,D,E,V, *lipseşte* M,P/ rămăsésie B,C/ pedestrimea departe înnapoi B,C//8 di B/céli B,C/ doao B,C// 7-10 Obuzul cel cu pedestrime rămăsăsi diparti, înnapoi, fiind mulţi bolnavi şi leşinaţi de foami; şi-i duce în cîtiva cară, iar pre alţii îi mîna pre gios M,P// 8-9 leşinaţi şi bolnavi şi ca vro sută B,E//9 ca]şi ca G,V/ vreo sută C//10 şi pre alţii B,E,G,V/ sănătoşi B,C/ *lipseşte* cei mai ... pre vite. M,P//11 82]59 B, 84 E, G, 89 V, 120 M/ *lipseşte* Atuncea M,P/ oastea C/ *lipseşte* cum M,P/ merge C/ *lipseşte* înşirată P//12 *lipseşte* de M/ aceasta B,C,E,G, V/ *lipseşte* iar M,P/ tătărîmea B,C]tătarîi M,P/ di céia parte de Prut C,M,P//13 trecusă B/ *lipseşte* de M,P/ *lipseşte* în sus E,V/ *după* cîmpu *ad.* în sus de umbe părţile P, de îmbe părţile M//14 să videa B,C, *lipseşte* M,P/ focurili B, focuri M,P/ stélile B,C/ trecea C/ Şi nu trece unii la alţii M,P// 14-15 Şi nu trecîa tătarîi din céia parte la moscali dincoace, nici moscalii ceştiia dincoace nu trecîa la tătarî la céialalţi dincolo ⟨*lipseşte* la céialalţi dincolo E,G⟩, nici făcîa zăhăială nemică unii altora B,E,G, Şi nu trecea ceiia⟨cei V⟩ din céia parte la ceştiia ⟨din ceasta parte D⟩ dincoace, nici cestiialalţi ⟨ceştiia V⟩ dincoace nu trecea la ceiialalţi dincolo ⟨în céia parte D⟩, nici făcea zăhăială unii altora nemică ⟨nemică unii altora V⟩ D,V/ *lipseşte* ceia la ceştiia... nemică. Că M,P// 15 Că]Iară B,E,G//16 arăta]să vide M,P/ *lipseşte* preste samă de M,P/ cară şi căruţe ⟨foarti M⟩ multe M,P//17 *lipseşte* Şi M,P/ *după* bate *ad.* moscalii B,C,D,E,G,V/ pe B// 17-18 Tătarîi nu zăhăia pre moscali, ci aştepta ca di vor birui moscalii pre turci, atunci să să închine şi ei moscalilor M,P// 18 să B,C/ ei]iei B, V//

83. Deci, cum au sosit Ianăș ghenarar cu obuzul lui înainte, într-o sîmbătă pre amiadzădzi, în ⟨6 dzile⟩ a lui iulie, împotriva gurii Sărățîi, lîngă o baltă, de-au descălecat can în laturi de Prut, iar turcii au și sosit și ei împotriva lor la Prut, și au și făcut 3 poduri și au început a tréce Prutul în ceasta parte.

84. Deci Ianăș ghenaral au scris la împăratul să păzască să vie mai tare, să s-afle, pînă în dzuă, toat⟨ă⟩ oaste la un loc, sau el să s-întoarcă înapoi la noapte, că turci⟨i⟩ sînt mulți, și n-a putea el, cu cîtă oaste aré, să sprijinească, și poate să-i spargă.

85. Împăratul, după ce-au vădzut scrisorile lui Ianoș, au socotit că el, cu obozul ce-i lîngă dînsul, poate să agiungă la noapte.

Dar pedestrime iaste departe înapoi, nici a doa dzi n-a agiunge, că era pre la Răbîe, iar împăratul era în gura Prutețului, la Casele Banului. Deci au socotit și au scris la Ianoș să să rădice la noapte, să vie înapoi, la obuzul lui.

---

1 83]60 B, 85 E, G, 90 V, 122 M/ Decii B,C/ *lipsește* Ianăș ghenarar... înainte G/ gheneral B,C/ *lipsește* cu obuzul lui înainte B,E/ înnainte C, *repetă* D// 1-3 În luna lui iulie ⟨în P⟩ ⟨*loc gol*⟩ zili, în zioa sîmbitii, Ianăș ghinărariul cu obuzul său au sosit în prejma Gurii Sărății M,P// 2 într-o zi, sîmbătă E,G/ în luna lui iulie în șesă *ad. ulterior* șesă B⟩ zile B,E,G/ în 2 ⟨*ad. ulterior* 2⟩ a lui iulie D/ *lipsește* 6 V/ zile C//3 înprotiva B,C/ Sărății B,C/ *lipsește* lîngă o baltă, de-au descălecat P/ de au B,C/ *lipsește* de-au descălecat M// 4 can]ca B/ *lipsește* iar M,P/ au sosit V/ turcii încă au sosit M,P/ și ĭei B,V, *lipsește* M,P/ înprotiva B,C//5 împotriva lor, în cee parti di Prut și îndată s-au apucat și au făcut M,P/ trii B,C// 6 *lipsește* Prutul M,P/ *după* Prutul *ad.* vîrtos V// 7 84]91 V, 124 M, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ gheneral B,C/ îndată au scris M,P/ înpăratul B,C/ *lipsește* să păzască M,P// 8 să viie B,V/ tare]în grabă M,P/ să să afle B,C/ să fie M,P/ și pînă în zio să fii oasti toată într-un loc ⟨toată oaste strînsă la un loc P⟩ M,P/ zio B, zioî C/ toată B,C/ oastea C// 9 locu C/ să să întoarcă înnapoi B,C/ *lipsește* la noapte E,G// 9-11 sau el cu oasti dacă a socoti ⟨dacă a înnopta M⟩ să să întoarcă înnapoi, dacă a înnopta, că turcii sînt mulți și el, cu cîtă oasti ari nu poati să să apiri ⟨nu să va pute apăra P⟩ și să nu pliară oaste M, P// 10 sînt B,C/ n-a]nu va E/ *după* el *ad.* să le stea înprotivă B,E,G,V/ să-i sprejeniască B,E,V/ sprejeniască C// 12 85]61 B, 86 E,G, 92 V, 125 M/ Înpăratul B,C]Iară înpăratul V/ după cîe au văzut B/ ce au C/ scrisorili B, scrisoare C/ Ianăș C,V, Ianăș gheneral B,E,G// 12-19 Împăratul ⟨moschicescu P⟩ era în gura Prutețului, în casăle Banului. Și acolo i-au vinit scrisoari di la Ianăș ghenărariul. Și di vremi că obuzul cu pedestrime încă era diparti înnapoi ⟨tocma P⟩ la Răbîe și nici a doao zi n-ar fi putut agiungi, pentru acee au scris la Ianăș ⟨ghinărariul M⟩ să să întoarcă el și oaste înnapoi și să vii noapte la obuzul lui M,P// 13 obuzul C, obuzul lui B,E,G/ ce-i]ce iaste B,D,E,V// 14 noapté C// 15 pedestrimea B,C/ iaste]era C/ înnapoi B,C// 16 Răbîia B,C,V/ înpăratul B,C// 17 Decii B,C//18 Ianăș B,C, Ianăș gheneral E,G/ să viie B/ înnapoi B,C//19 lui] înpăratului E,G//

86. Deci Ianăș ghenarar, cum au vădzut scrisorile împăratului că-i scrie să s-întoarcă înapoi, cum au înnoptat, la / doao, trei ceasuri de noapte, au și purces înapoi. Iar turcii audzind huetul carălor, ș-au și făcut spaimă și au și început să fugă.

f. 357

Iar un paș-au dzis veziriului că huetul să pare că s⟨ă⟩ duce, nu vin⟨e⟩. Deci fiind un bulucbaș, de neamul său sirbu turcit de la Bosna, anume Colceag, și-l trimisése să margă să vadză. Și cum s-au dus, au și luat limbă că fuge obuzul.

Și așea au încetat turcii de a fugi și vîrtos a tréce Prutul toat⟨ă⟩ noapte. Iar Colceag, dintr-acea limbă, au agiuns de iaste acmu pașă la Hotin.

87. Deci obozul lui Ianoș, întru acea noapte, au mărsu cu pace și au sosit pîn-în dzuă la obuzul împăratului, în gura Pruțetului, la Casa Banului.

88. Iar turcii, a doa dzi, duminecă dimineața, în ⟨7⟩ dzili a lui iulie, veniía, care cum putea, în putére calului. Atuncea au scos moscalii vro 4.000 de moscali afară

---

1 86]87 E,G, 93 V, 126 M, *lipsește* B,P/ Decii B, *lipsește* M,P/ gheneral B,C/ vădzut]luat M,P/ scrisorili B]scrisoare C,M,P// 2 împăratului B,C/ că-i scriie B,V, ce-i scrie D/ *lipsește* că-i scrie să s-întoarcă înapoi M,P/ să B,C/ înnapoi B,C// 2-3 îndată s-au gătit și la trii ceasuri din noapti, cu toată oaste s-au pornit înnapoi M,P// 3 trii B,C/ înnapoi B,C// 4 *lipsește* Iar M,P/ Auzind turcii M,P/ huetul]sunetul, huetul B, huetul, sunetul C, sunetul obuzului a E, sunetul G,V/ ș-au și făcut spaimă] s-au spăriiat M,P// 5 au început P// 6 Iară B/ pașia B,C,V/ viziriului C]cătră veziriul V/ că]cum că M,P/ huetul] sunetul B,E,G,V/ *lipsește* să pare că M,P// 7 să B,C/ nu vine C, iar nu vine B,E,G,M,P *lipsește* V/ Decii B,C/ bulucbașe B, bulucbașia C,E,V/ niamul B,C// 7-9 Și îndată au triimis viziriul pre Colceag bolucbași, sirbu din Bosna, turcit, să margă să vază ci esti M,P// 8 anumé B,C pre anumé V/și-l trimisésie B,C]și triimițindu-l veziriul E,G// 9 au]îndată au M,P/că]cum că M,P// 10 obuzul moschicescu M,P// 11 așia B, așa C/ au început]s-au liniștit M,P/ de a fugi]și n-au fugit M,P/ *după* vîrtos *ad.* au început B,E,G,V// 11-12 n-au fugit, însă toată noapte au trecut turcii Prutul în ceasta parti. M,P// 12 toată B,C/ noaptea C/ Iară B, *lipsește* M,P/ dintru acîa B, dintru acea C//13 agiunsu C/ iaste]au fost C,V/ au agiunsu cu vrémia de au fost și pașia la Hotin, precum înnainte la rînd s-a ⟨să va E,G⟩ scriie B,E,G, au agiunsu de au fost pașia la Hotin D/ Colceag, pentru ace slujbă, că au luat limbă, mai pre urmă au agiuns dĭ-au fost pașă la ⟨în P⟩ Hotin, cu trii tuiuri M,P/ *lipsește* acmu C,V/ și pașia V, pașia C//14 87]62 B, 88 E, G, 94 V, 128 M/ Decii obuzul B,C/ Ianăș C,V, Ianăș gheneral B,E,G/ Ghinărarul Ianăș și cu tot obuzul, întru M,P/ acîa B/ noapté C// 15 pînă B,C/ zio B, zioĭ C/ împăratului B,C// 15-16 și pînă în zio au sosit la împăratul, în gura Pruțetului M,P// 16 la Casele Banului B,C,D,E,V, *lipsește* M,P// 17 88]95 V, 129 M, *lipsește* B,E,G,P/ Iar B, *lipsește* M,P/ duminică diminiața B,C/ zile C/ în 3 zile D// 17-18 în luna lui iulie în ⟨*loc gol* B⟩ șeapte zile viniía B,E,G/ A doa zi, duminică diminiața vinie turcii cari cum M,P// 18 viniía C/ carii C/ puterea cailor B,C,D, E,G,V// 19-1 au scos moscalii afară din obuz vro patru mii de moscali mai gios B,E,G//19 vreo patru mii C/ Eșit-au 4.000 moscali afară M,P//

din obuz, mai gios, pe lîngă balta Pruteţului, ca trei, patru pistréle de sigeată. Şi au eşit şi moldoveni împotriva celor 4.000 de moscali, alături, mai pe despre cîmpu, şi cu Dumitraşco-vodă şi puţintei donţi şi căzaci, alături cu moscalii.

89. Deci au şi început întîi cu moldovénii turcii a-şi
f. 357v da / palme. Ce, pînă începusă a să îngloti turcii, sta oarece bine şi bieţii moldovéni, măcar că era oaste de strînsură, negrijiţi şi fără arme şi neînvăţaţi la războiu; că ei nu avusése oaste de mult.

Iar apoi, înglotindus⟨ă⟩ turcii mulţimé, nu mai putea să ţie războiul, că turcii avea toţi foc şi cai buni. Iar moscali călări cu foc dennapoïa moldovénilor, să-i rătuiască, nu era, că călărime cei cu cai buni o trimisése cu Toma la Brăila. Ce le-au căutat numai a da dos asupra obuzului. De mirat era încă şi cît stătus⟨ă⟩; ce putincioşi era ei să s⟨ă⟩ bată cu oaste turcească?

90. Apoi turcii, văzînd că moldovénii au dosădit la obuz, au început a da năvală asupra celor 4.000 de moscali ce

---

1 *lipseşte* mai gios M,P/ pre C/ *după* Pruteţului *ad.* aşa diparti de obuz M,P/ trii B,C, *lipseşte* M,P// 2 pistrele B, pistreli C/ săgiată B,C/ moldovéni C, moldovénii B/ înpotriva B, înprotiva C// 2-5 Eşit-au şi Dumitraşcu voevoda cu 4.000 moldoveni, alături, mai dispre cîmpu; mai era cu moscalii şi puţîntei donţi şi căzaci M,P// 3 patru mii B,C/ alăturea C/ pre B,C/ şi cu puţintei B,E,G,V// 4 alăturea B,C// 6 89]63 B, 96 V, 132 M, 88 P/ Decii C, *lipseşte* M,P/ Decii turcii B, E,G,V/ cu moldovénii a-ş da palme ⟨şi B⟩ a să hărăţi B,E,G/ a-şi da palme]a să hărăţi C,V// 6-8 Turci⟨i⟩ întîiaş dată au început a-ş da palmi cu moldovenii. Bieţii moldoveni, pînă a nu să îngloti turcii, sta orişce bini, măcar M,P// 7 pînă au început *turcii a să îngloti B,E,G,V/ începusă]au început D// 8 măcari B,C// 9* şi negrijiţi şi D/ negrijiţi bine B,E, negrijită bine G/ şi mai mulţi negrijiţi ⟨şi M⟩ cu puţini armi M,P/ fără de B,C,D,E,G,V/ ei]iei B,C//9–10 *lipseşte* şi neînvăţaţi... de mult. M,P//10 avusésie B,C/ de demult B,C,E// 11 Iar dacă s-au înglotit M,P/ înglotindu-să B/ *lipseşte* mulţimé M,P/ nu mai putu C]apoi n-au mai putut M,P// 12 ţiie B/ că]de vremi că M,P/ toţi] tot A/ *lipseşte* Iar M,P// 13 călăreţi M,P/ *lipseşte* cu foc M,P/ dennapoïa]agiutoriu V/ cu foc să fiie agiutoriu moldovénilor să-i rătuiască B// 13-14 cu foc să-i rătuiască, să-i apere pe moldovéni, nu era C/ cu foc să fie agiutor moldovénilor, să-i rătuiască, să-i apere, pe nu era, pentru că E/ cu foc să fie agiutor moldovénilor nu era să-i rentuiască G/ ca să-i ⟨să M⟩ arătuiască M,P// 14-16 că cîţi călăreţi sprinteni au fost, au mers cu Thoma Cantacozino la Brăila. Şi pentru aceasta ⟨numai P⟩ ci li-au căutat moldovenilor a da dos şi a fugi la obuzul moschicescu M,P// 14 călărimea B,C/ céi B]cea C/trimisésîe C, trimisésîe înpăratul B,E,G// 15 li-au B,C/ dos]în laturi C// 16-17 *lipseşte* De mirat era... cu oaste turcească? M,P// 16 stătusă B/ *după* stătus⟨ă⟩ *ad.* la războiu D, de s-au bătut E,G//17 ei]iei B,C, V/ să B,C/ oastea C// 18 90]64 B, 97 V, 133 M, *lipseşte* P/ Apoi]Atuncea B,E,G, *lipseşte* M,P/ văzind B,C/ *lipseşte* moldovénii V/ au dosit B,D,E,G,V]s-au dat în laturi C// 18-19 Văzindu turcii că au fugit moldovenii au dat năvală la aceli patru mii M,P// 19 patru mii B//

era afar⟨ă⟩ din obuz și a donților. Deci așea le da ⟨nă⟩va-l⟨ă⟩, cît să părea că or tréce turcii cu cai⟨i⟩ preste dînșii.

Dar moscalii îi sprijiniia tare din foc, iar pre donți și pre niște căzaci îi purta tot vîrtej prinpregiurul moscalilor, numai să-i dezlipască de lîngă moscali. Ce avea noroc de balta Prutețului, că era pre de o parte, că-i dezlipiia de lîngă moscali.

f. 358 Atuncea, vădzînd că turcii tot să adaog, /li-au căutat numai și acelor 4.000 a veni iar la obuz, și cu acei donți și puținei căzaci.

91. Deci pîn-în sară, întru acéiaș dzi duminecă, tot veniia vîrtos din gios și să așădzas⟨ă⟩ pre coastă la deal; iară tătărîme tot trecea în sus spre Huș⟨i⟩, pre la bejenii, drept prada, ca lupii. Cum ar tréce niște lăcuste, așea trecea de mulți.

Ce can da turcii cîteodată năvală la obuz, dar îi împrașca moscalii. Și obuzul șede pre lîngă balta ce să chiiamă Prutețul, alături înșirată. Eșiia hărîți și de la noi moldovéni și de la turci, de să loviia, pîn'ce-au însărat.

---

1 afară B,C/ și asupra donților M,P/ Decii B,C/ așia B, așa C/ năvală B,C,D,V//1-2 acee năvală le-au dat, cît să pare ⟨să spăriesi M⟩ M,P// 2 trece B/ caii B,C/ preste dînșii]printr-înșii M,P// 3 Dar]Iar B,E,G,V/ sprejeniia B, C/ Însă moscalii să apăra bini cu foc M,P// 4 nește B,V, *lipsește* M,P/ *după* purta *ad.* turcii M,P/ tot valvîrtej înpregiurul G/ *lipsește* prinpregiurul moscalilor M,P// 5 numai]vrînd M,P/ năroc B/ de²]și de M,P// 6 că era de o parte de dînșii, că i-ar fi dezlipit B,E,G/ *lipsește* pre V/ *după* parte *ad.* de dînșii V/ *lipsește* că-i dezlipiia de lîngă moscali M,P// 8 văzînd B,C// 8-10 văzînd moscalii aceli 4.000, că turcii tot să înglotescu ⟨să înglotisă P⟩ le-au căutat și lor a să întoarci în obuz și împreună cu dînșii, donții și căzacii M,P// 9 *lipsește* numai E,G/ patru mii C, patru mii de moscali D/ patru mii de moscali de au vinit iară B,E,G,V/ vini C// 11 91]65 B, 98 V, 134 M, 90 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ pînă B,C/ acéia B,E,V, acea G/ duminică B,C// 11-12 Toată zioa și pînă în sară, neîncetat, au vinit mulțimi multă di turci și s-au pus cu urdie pre costișă la deal M,P// 12 viniia C, viniia turcii B,E,G,V/ viniia turcii din gios, vîrtos D/ să așezase B, să așezasă C/ dial B,C// 13 tătărîmea B,C/ trecîa B/ Huși C/ tatarîi iarăș, mulțime multă, trece în sus spre Huși și prăda și robie oamini⟨i⟩ di prin bejănii M,P//14 drept prada pre la bejenii B,E,G/ *lipsește* drept prada D// 14-15 *lipsește* drept prada... așea trecea de mulți. M,P/ trece B/ nește B, C/ așia B, așa C//15 trecîa B//16 *lipsește* Ce can M,P/ năvală la obuz, cîteodată D//16-17 Turcii cîtiodată da năvală la obuzul moschicescu, dar nimică nu-i ⟨nu P⟩ strica, că-i înprașca moscalii din pușci ⟨cu pușcile P⟩ M,P// 17 *lipsește* Și M,P/ șidea B,C/ chiamă B,C/ Obuzul moschicescu șide pre loc alături înșirat, lîngă balta ci să chiiamă Prutețul M,P// 18 alăturea oastea ⟨oaste B⟩ înșirată B,C,D,E,G,V/ noi moldovénii] moscali C// 18-19 Eșiia hărîți din oaste moschicească moldovéni ⟨donți și căzaci E⟩ și din oaste turcească turci, de să loviia, de să hărățiia, pînă ce au însărat B,E, G/ Eșiia hărîți și din oastea moschicească moldovénii și de la turci, de să loviia pînă ce-au însărat D/ Eșiia hărîți din oaste moschicească și turci, de să loviia, pînă ce au însărat V/ Eșit-au ⟨Eșiia P⟩ hărîți di la turci și di la moldoveni și tot s-au hărițit pînă au însărat M,P// 19 pînă C/ ce au C//

Iar obozul cel mare moschicescu au tot venit la un loc, să să împreune cu cestalalt, şi n-au putut întru acéĭa dzi, dumineacă, să agiungă, ce numai pîn'la Stănileşti au venit. Iar împăratul, văzdînd că nu mai vini pedestrime, tare s-au îngrijat.

92. Atuncea m-au chiemat pre mine, fiind hatman, şi mi-au dzis: cutedza-oi eu cu 200 de draguni şi cu 100 de moldoveni să-l scot pre măriia-sa şi pe împărăteasa, că va putea mérge călare, să-i scot în Ţara Ungurească? Că în Ţara Leşască nu cutedza, că-i scriĭa cnĭazul lui, Dolhoruc, că i-s léşii nepriĭateni şi au strîns oaste, nu / ca să-i dea agiutor, ce ca să-i stea împotrivă, şi să las⟨ă⟩ pre Şeremet şi pre Dumitraşco-vodă în urmă cu obuzul, să s⟨ă⟩ bată cu turcii.

f. 358[v]

Ce eu i-am răspuns că ĭaste un lucru pre cu grijă mare a ispiti, căci astădzi toat⟨ă⟩ dzioa au văzdut măriia-sa cum au trecut tătarii şi turcii tot în sus, ca cum ar mérge nişte lăcuste. Cine-i ştie cît loc or hi cuprins în sus, şi noi, în ceastă noapte, sau om putea să eşim dintr-înşii, sau ba. Apucîndu-ne dzioa, iaste un lucru prea cu primejdiĭe să lăsăm oaste cea multă, să mérgem cu o mînă de oameni. Măriia-sa iaste împărat, şi iaste un lucru foarte cu grijă,

---

1-5 Obuzul cel mari moschicescu, cu pedestrime, întru aceea zi, Duminică, au sosit la Stănileşti. Iar pînă la gura Pruteţului, undi era şi împăratul, n-au putut să *agiungă*. Şi pentru acee foarti s-au îngrijit împăratul M,P//1 *lipseşte* Iar M,P/ obuzul B,C,V/ vinit B,C/ locu B,C//2 înpreune B/ înpreune cu celelalt obuz al împăratului, şi C,D/ cestalalt]obuzul înpăratului B,E,G,V/ într-aceĭa B//3 duminică C, *lipseşte* B,E,G, V/ pînă B,C/ vinit B,C// 4 înpăratul B,C/ văzind B,C/ vine B,C/ *după* vine *ad.* obuzul cel mare B,E,G/ pe destrimea B,C//6 92]99 V, *lipseşte* B,M,P//6–7 au chiemat ⟨înpăratul E,G⟩ pre Ion Neculcé, fiind hatman şi l-au întrebat dzicîndu-i ⟨şi i-au zis D,V⟩ B,D,E,G,V/ au chiemat pre hatmanul Ion şi i-au zis C// 6-22 *lipsesc* M,P//7 cuteza-oa el B,C,E,V, cuteza-va el D,G/ cu doao sute B,C, *repetă* D/ *după* draguni *ad.* moscali B,D,E,G,V/ o sută de moldoveni B,C// 8 scoată B,C,D/ pre²]cu G/ înpărătiasa B,C// 9 merge B,C/ călaré B/ scoată B,C,D,E,G,V/ Unguriască B,C// 10 *după* cuteza *ad.* să margă G/ *după* scriĭa *ad.* înpăratului B,E,G/ scriĭa înpăratului un cnĭaz al său, anumé Dolhoruc, din Ţara Leşască, că léşii îi sînt nepriĭatini V/ cnĭajul A/ *lipseşte* lui G// 11 *după* Dolhoruc *ad.* din Ţara Leşască B,E,G/ că léşii îi sînt nepriĭatini B,D,E,G, că-i sînt léşii nepriiatini C/ strînsu B,C// 12 agiutoriu B,C/ înprotivă B,C/ lasă B,C// 13 pe² B/ *lipseşte* cu obuzul G//14 să să bată B,C// 15 Ce Ion Neculcé hatmanul au răspunsu B, D,E,V, Ce hatmanul Ion ⟨Neculcé G⟩ au răspunsu C,G/ prea B,C/ grije B// 16 căci]pentru că E,G, pentru căci D/ toată B,C/ căci au văzdut măriia-sa toată dzioa, cum V//17 ar]ari B/ mergé C]treci G// 18 néşte B/ Cine îi ştiie ⟨ştie C⟩ B,C,V, Şi cine îi ştie D/ locu B/ or fi cuprinsu B,C,E,V/ *lipseşte* noi C/ *lipseşte* noi, în ceastă noapte B,E,G,V// 19 om]vom C/ or putea să iasă într-acĭa noapte dintr-înşii, sau ba ⟨*lipseşte* sau ba G⟩ B,E,G,V//20 Şi apucîndu-ne C,D/ Şi de-i va apuca zioa, va fi un lucru B,E,G,V/ pre cu primejdie B// 21 să lasă oastea cea ⟨*lipseşte* cea G⟩ multă şi să margă C,E,G,V/ şi să margă B, şi să mergém D// 22 înpărat B,C/ grije B,C//

să nu cadză la vro primejdiie. De ar fi un om mai de gios, de s-ar tîmpla şi primejdie, n-ar fi lucru mare.

Deci împăratul, audzind acéstea cuvinte ale méle, au socotit şi el că-i dzic bine, şi nu s-au cutedzat.

93. Şi îndată s-au şi rădicat cu obuzul de acolea, de lîngă Casele Banului, şi au purces noapte în sus prin întunérec, de nu s⟨ă⟩ vedea mîna.

Şi au mărsu toat⟨ă⟩ noapte, şi pîn-în dzuo am agiuns la Stănileşti, supt dial. Iar de focurile turcilor şi a tătarîlor era cuprinsă costişa pînă pre supt pădure, tot cîmpul
f. 359 acela, / pînă în Huşi.

Iar turcii şi tătarîi de la focuri audziia hriamătul obuzului, şi nemică nu să clintiia, ca cum ar fi nişte oameni morţi, ⟨pînă⟩ în răvărsatul zorilor.

94. Iară cînd au fost în răvărsatul zorilor, di începus-a să lumina de dzio, luni, atunce s-au timpinat cu toată pedestrime ce era la obuzul lui Răpin ghenaral, în sat la Stănileşti. Deci îndat⟨ă⟩ cum s-au timpinat, au şi început pedestrime a să înşira cu părcanile în spate, un rînd pre de o parte a taberii, altul pre de altă parte,

---

1—4 *lipsesc* M,P// 1 vreo primejdie B,C/ Că de B,E,G,V, Şi de C//2 primejdiie C/ n-ar fi atîta B,E,G,V// 3 Decii împăratul B,C/, acéste B,C/ ale méle]ce au zis Ion Neculcé hatmanul D, *lipseşte* B,C,E,G,V// 4 că-i i-au zis bine C, că l-au sfătuit bine D]că bine au sfătuit Ion Neculcé hatman B,E,G,V// 5 93]66 B, 100 V, 140 M, 91 P/ *după* îndată *ad.* împăratul V/ s-au rădicat împăratul cu obuzul lui B,E,G/s-au rădicat C,D,V/ acolo C// 5-6 Întru acieş noapti s-au rădicat împăratul şi cu tot obuzul di acolo di la Casăli Banului M,P// 6 noaptea B,C//7 tunéric A/ prin întunéric]şi atîta era di întuneric M,P, *lipseşte* V/de]cît M,P/ nu să videa B,C// 8 *lipseşte* Şi M,P/ toată noaptea B,C/ Toată noapte au mersu M,P/ pînă B,C/ zio B, zioî C/ au agiunsu B,C,D,E,G,V,M,P//9 la]în M,P/ *lipseşte* Iar M,P/ focurili B/ tătarîlor şi a turcilor B,C// 10 toată costişa B, E,G,V,M,P/pînă supt M,P/ şi tot M,P/ cîmpul]locul M,P//11 în]supt M,P// 12 *lipseşte* Iar M,P/ *lipseşte* de la focuri C/ auziia sunetul, hriamătul obuzului B// 12-13 Turcii şi tătarîi au auzit hre⟨a⟩mătul carălor ⟨a M⟩ obuzului moschicescu, dar nici nu s-au mişcat di la focuri M,P/*ad. marginal* auziia hriamătul obuzului şi nemică nu să clintiia de la focuri G//13 *după* clintiia *ad.* de la focuri B,E/ar fi fost B, G/nişte B//14 *după* morţi *ad.* auzind hriamătul obuzului şi nimică nu să clintiia de la focuri pînă în revărsatul zorilor de zio G/pînă B,C,D,E,G,V//13-14 *lipseşte* ca cum ar fi...revărsatul zorilor. M,P//15 94]67 B, 101 V, 143 M,*lipseşte* P/de începusă B,C// 15-19 Luni cînd să lumina de zio în sat în Stănileşti s-au înpreunat toati obuzurile moschiceşti într-un loc. Şi îndată au şi început pedestrime a eşi înşirată M,P//16 a să lumina dzioa din noapte,luni diminiaţă, atuncea s-au timpinat împăratul V/ luni, în luna lui iulie în opt ⟨*lipseşte* opt B⟩ zile, atuncea s-au timpinat împăratul cu toată greimea, pedestrimea B,E,G/ luni în ⟨*loc gol*⟩ zile a lui iulie, atuncea C/întimpinat C// 17 pedestrimea C/ Reprin gheneral B,C,D,E,V//18 la]în B,E,G,V/ Stănilĕşti B/ Decii B,C/ îndată B,C/ întimpinat B,C// 19 pedestrimea B,C/ părcanele B, părcanelı C//20 al taberii ⟨şi V⟩ alt rînd pre B,C,V/ a taberii]al obuzului E,G, M,P/ altul]alt rînd E/ altă]cee M,P//

iar obuzul împăratului tot păziia de întra în mijloc, în celalalt obuz, în pedestrime.

95. Ce n-au apucat a întra toate carăle împăratului în celalalt obuz, să s-închéie părcanile, şi au şi lovit turcii şi cu tătarîi denapoi obuzul. Şi aşea au făcut o năval⟨ă⟩ straşnică, cît au rupt vro 100 de cară, şi li-au luat, carę nu apucas-a întra în părcane. Şi între acéle cară ce-au luat turcii s-au tîmplat şi vro doao, trei căruţă pline de bani împărăteşti.

96. Mai dat-au şi alţii năvală în coastele obuzului din gios şi alţii în coastele obuzului din sus. Ce aceîa n-au putut f. 359v strica nemic. Mai mult ş-au stricat lor, / că era părcanele înşirate şi tocmite.

Deci cum au dat năvală turcii, iar moscalii au şi slobodzit părcanile la pămînt, şi au slobodzit toţi, odată, focul şi puşcile într-înşii. Şi aşea cădea turcii, ca cînd ar cădea nişte pere coapte dintr-un păr, cîndu-l scutură oamenii.

97. Iară biieţii moldovéni, cît să putus⟨ă⟩ ţinea la un loc de steaguri, de nu să răsipis⟨ă⟩ noapte pe⟨n⟩ obuzuri, ei mergea înaintea obuzului afară din părcane. Deci văzîndu-i turcii că sînt afară din părcane, aşea le-au dat

---

1 înpăratului B,C, *lipseşte* M,P/ întra înlontru, în mijloc M,P// 2 *lipseşte* celalalt M/ în pedestrimé B,C// 2-4 în obuz, ca să închei parcanile M,P// 3 95]68 B, 102 V, *lipseşte* E,M,P/ înpăratului B,C// 4 *după* obuz *ad.* în pedestrimé B,E,G,V/ să C/ să să încheíe B/ părcanele B, părcaneli C// 4-5 Turcii ⟨şi tătarîi M⟩ îndată au lovit dinapoia obuzului moschicescu.Şi atîta de straşnic ⟨tare P⟩ au năvălit,cît M,P//5 aşîa B, aşa C/au făcut un chiot mare şi au dat o năvală straşnică B,E,G/ năvală C// 6 au rumptu B, au rumpt C,G/ *lipseşte* vro M,P/vro sută B, vreo sută C/ li-au luat cu totul. fiindcă acie ⟨încă P⟩ nu apucasă M,P/ *după* care *ad.* cară B,E,G//7 apucase B, apucasă C/ într-acéli B/ acéli C/ ce li-au luat M,P,care au luat G//8 *după* tîmplat *ad.* de au luat B,E,G/ *după* întîmplat *ad.* di au fost M,P/ vreo C/ *lipseşte* vro doao M,P/ *lipseşte* doao B,E,G,V/ trii căruţe B,C,E,G,V/ de]cu M,P//9 înpărăteşti B,C// 10 96]69 B, 103 V, 145 M, *lipseşte* P/ coasteli C/ *ad. marginal* obuzului B// 10-16 Turcii au mai dat năvală în coasteli obuzului moschicescu; părcanile era înşiraţi şi tocmiţi.Deci moscalii au şi slobozit părcanile ⟨*lipseşte* părcanile era...slobozit P⟩la pămînt şi îndată au slobozit foc din toati puşcile mari şi mici asupra lor. Şi M,P//12 nemică B,C/13 tocmite bine B,D,G/tocmite, încheiate C, încheiate bine E//14 Decii B,C//15 părcanele B, părcanile C/toţi]tot G//16 focul într-înşii G/*lipseşte* şi[1] C/ *lipseşte* şi puşcile B,E,G,V aşîa B/ aşa au căzut mulţimea de turci C/ turcii şi tătarii M,P//16-18 *lipseşte* ca cînd ar cădea... scutură oamenii. C// 17 néşte B/ cînd îl scutură B// 19 97]70 C, 104 V, 146 M, 92 P/ *lipseşte* Iară M,P/ biieţii B,C/ putusă B,C// 19-21 cîţi mai era şi să mai pute ţine la ste⟨a⟩guri merge, săracii, înnainte obuzului dinafară M,P// 20 locu B,C/ stiaguri B,C/ răsipisă noaptea B,C/ pen D, prin B,C,V//21 eiiei B,C,V/innainte B, înnaintea C/ Decii văzindu-i C]Iară B,E,G,V//21-1 Iară turcii aşîa li-au dat o năvală B,E,G,V// 21—22 *lipseşte* Deci... din părcane, aşea M,P// 22 aşa C/ li-au C//

turcii năval⟨ă⟩, ca o noajă de lupi într-o turmă de oi. Ce moldovénii, neputîndu-i sprijeni, au şi plecat fuga înapoi asupra obuzului, iar turcii denapoi gonindu-i, pre carii cumu-i agiunge tot îi prăvăliia şi-i tăie, şi să făcea mare chiot.

98. Deci agiungînd moldovénii în fruntea obuzului, iar moscalii n-au vrut să le deşchidă părcanile, ca s⟨ă⟩ întri înlontru în obuz, ce li-au făcut semn de-au purces alăturea cu obuzul a fugi. Şi la giumătate de obuz le-au deşchis părcanile dé li-au făcut poartă.

Şi au început a întra moldovénii, prin coastele obuzului, în obuz, iar turcii tot îi goniia, ca nişte lupi, pre lîngă
f. 360 obuz. / Iar moscalii sta de-i priviia, pînă s-au apropiiat turcii aproape şi au întrat moldovénii mai toţi în obuz. Atunce moscalii, aflînd vréme, odat-au slobodzit focul din poarta ce o făcus⟨ă⟩ pînă în frunte obuzului; şi aşea au oborît pre turci, ca cum i-ar mătura cu o mătură.

99. Apoi turcii s-au spăriiat a mai da năvală la obuzul moschicescu, ce mergea pre departe, ca la 1.000 şi mai bine de paşi bărbăteşti. Fără cît numai ce eşiia hărîţ⟨ii⟩,

---

1 năvală B,C/ Datu-le-au turcii o năvală M,P/ noaje B,C/ lupchi G/ *după* oi *ad.* strașnică M,P//2 Ce moldovénii]Şi ei M,P/sprijeni]suferi P/ sprejeni B,C/ au plecat M,P//3 înnapoi B,C, *lipseşte* V/ asupra obuzului]spre obuz M,P/ gonindu-i dennapoi C] îi gonie dinapoi M,P/ *lipseşte* denapoi B,E,G,V//3-4 iar turcii, gonindu-i, pre carii cum îi agiungea, îi luoa în suliţe ⟨în sabii E, în suliţă şi în sabii V⟩ şi-i omoriia şi să făcia B,E,G,V//4 cum îi agiungea, tot în sabii îi luoa şi-i tăia C, cum îl agiunge îl boríe gios şi-i tăia M,P/ şi s-au făcut M,P// 6 98] 71 B, 105, V, *lipseşte* M,P/ Decii B,C/ Cîţi moldoveni au mai rămas au agiuns în frunte obuzului M,P//7 părcanele B,C]porţile M,P/ *lipseşte* ca M,P//8 să între B,C/înlăuntru B,C,V/ să între în obuz, înlăuntru G/să întri şi ei în obuz, înlăuntru, ci le-au M,P/ sămnu B,C,V/de au B,C//9 *lipseşte* a fugi M,P/ Iar cînd au fost moldovenii la giumătati di obuz M,P/li-au B,C//10 *după* deşchis *ad.* moscalii D/părcanele B, părcaneli C/de B,C, *lipseşte* M,P// 11 Şi au întrat înluntru M,P/moldovénii a întra B,E,G/ *lipseşte* moldovénii M,P/coasteli C//12 ca nişte lupi îi tot gonie M,P/néşte B//13 *lipseşte* Iar M,P/ de-i]de G,M/pînă ce D//13—14 pînă ce-au întrat moldovenii în obuz şi s-au apropiiat turcii M,P//14 *lipseşte* aproape şi.. în obuz. M,P//15 Atuncea B,C/ aflîndu B// vrémie B/odată B,C]îndată M,P/foc M,P//16 făcusă B,C/ fruntea B,C/ aşia B, aşa C]atîta M,P/17 i-au oborît E,G/cum]cînd M,P// 18 99]72 B, 106 V, 147 M, 93 P/*lipseşte* Apoi M,P/ S-au spăriiat turcii M,P/la obuzul]asupra obuzului M,P/ mérge C/ca di o mii paşi M,P/o miie B, o mie C//19—20 de paşi bărbăteşti şi mai bine B,E,G, de paşi şi mai bine V//20 *lipseşte* bărbăteşti V,M,P/ Fără de cît D,E,G/ hărîţi //20-1 eşiia hărîţi cîte doi, trii şi de la moscali aşijderea eşiia cîte doi, trii de să loviia cu dînşii B,E,G// 20-4 Iar la heriţi tot eşiia cîti doi, trii, di îmbi ⟨de amîndoao P⟩ părţile, iar mai ales cu ofiţării moschiceşti, fiind dinu afară părcanilor, fiişticarile drept ste⟨a⟩gul său M,P//

cîte doi, trei, şi de la noi aşijderea, de s⟨ă⟩ loviia cu dînşii, şi din oficerii moschiceşti şi din moldoveni. Că oficerii moschiceşti mérgea tot pre denafara părcanilor, cineş drept steagul său. Iar pre dinlontru, alături cu părcanele, mergea cîte 5 rînduri de draguni pedestri, şi în mijlocul lor carăle şi altă oaste. Iar în coada obuzului denapoi să tot bătea vîrtos cu turcii; că începus-a-l agiunge şi pedestrime turcească, inicearii.

Deci mérgea cîte puţinel, şi sta obuzul de aştepta pre cei din urmă; că cei din urmă mérgea tot bătîndu-s⟨ă⟩. Şi mergea puţinel şi iar sta, de să aştepta, că cei din urmă
f. 360v avea greu mare. Şi cînd sta obuzul, moscalii / avea şi cîte o puşcă mare pe la steaguri, şi unde vedea cîte un buluc de turci, cîte dzéce, cincisprădzéce, ei şi întorcea cîte o puşcă cu căruţa şi da în turci. Şi aşea îndrepta puşca de bine, cît nu era niciodată să nu lovască ori cal, ori om.

Deci aşea au mărsu luni toată dzioa, pîn-în vrémea chindiei, de la Stănileşti, de supt dial, pîn' la Prut.

100. Şi dacă au sosit la Prut, au mai răsuflat oarece la apă, că toată dzioa nu băusă apă, nici ei, nici caii. Iar turcii, în scurtă vrémé, au început a să înmulţi preste samă, şi au agiuns şi veziriul cu toat⟨ă⟩ putére. Şi de céia parte de Prut încă au început a sosi oaste turcească şi léşii a lui voevoda Chiovschii.

---

1 şi de la noi]şi de la moscali şi de la turci D/ *lipseşte* şi de la noi aşijderea C/ trii C/ *ad. ulterior* noi A/ noi]moscali V/ aşijderea eşiia *şi de la turci* ⟨*ad. marginal*⟩ cîte doi, trii de să loviia V/ să C/ *lipseşte* cu dînşii D// 2 şi din ofiţerii B,C,V/]aşijderea şi din ofiţerii D/ moldovéni B,C/ ofiţerii B,C,V/ mergea B,C// 3 dennafară C/părcanelor B, de părcane C// 4 stiagul B,C/ dinlăuntru B,C,V/ alăturea C// 5 cinci B/ *lipseşte* de M,P// 6 era carăle E/ în]la M,P/dennapoi C]neîncetat M,P/ *lipseşte* tot M,P// 7 *lipseşte* vîrtos M,P/ că începusă a agiunge B,C,D,E,G,V]Vinit-au M,P/ pedestrimea B,C// 9 Decii C/ Iar obuzul moschicescu merge cîti puţintel şi iar aştepta M,P/ şi iară sta de să aştepta B,E,G,V// 9-11 *lipseşte* pre cei din urmă... de să aştepta B,E,G,V// 10 cei]ciilanţi M,P/mergea C// 10-13 că acie neîncetat să băte ⟨din urmă P⟩ cu turcii şi li era foarti greu. Moscalii la fiişticarile steag ave şi cîti o puşcă mari; şi unde M,P// 12 mare greu G/ *lipseşte* şi[2] B,E,G,V//13 pre C/ stiaguri B/ undé C/videa B,C// 14 *după* cincisprăzece *ad.* la un locu B,E,G,V/ei] ïei B,V// 14-16 de turci, îndată împuşca într-înşii. Şi atîta îndrepta di bine puşca, cît niciodată nu era să nu nimerească. M,P//15 aşia B, aşa C// 16 *lipseşte* ori cal, ori om M,P// 18 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ eşia B, aşa C/ mersu C/ pînă B,C/vréme B,C/ chindiii B,C/ Şi luni tot aşa au mers, pînă la vreme de chindie M,P/ pînă la vréme de chindie V// 19 Şi di la Stănileşti au agiuns pînă M,P/ pînă B,C//20 100] 73 B, 107 V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Şi dacă au sosit M,P/ oarecîe B/ *lipseşte* la apă M,P//21 ïei B,C]o⟨a⟩minii, M,P/ caii lor B,D,E,G,V// 22-23 Turcii foarti s-au înmulţit. Vinit-au şi viziriul M,P//22 vrémé B,C// 23 agiunsu B,C/ viziriul C/ toată puterea B,C/ *lipseşte* Şi M,P/ di B,C// 23-25 De ceîa parte de Prut iarăş au venit oasti turcească şi cu dînşii era şi leşii M,P// 25 léşii lui V//

Şi era un dial mare împotriva obuzului moschicesc de céĭa parte, şi nu putea oaste turcească să s⟨ă⟩ pogoare la vale, să s-apropie de Prut, de răul puşcilor moschiceşti, că-i împroşca moscalii pre tare. Nărocul moscalilor că nu avea turcii de céĭa parte puşci din dial, că ar fi stricat rău obuzul moschicesc. Iar de iasta parte să pusése turcii în dosul unor spini şi făcea stricăciune moscalilor de după spini. /

f. 361 101. Iară împăratul au poroncit de au eşit toţi moldovénii, di-au dat năval⟨ă⟩ turcilor la spini şi au gonit pe turci de la spini. Şi s-au mai lărgit părcanile, di-au cuprins spinii înlontru, în obuz.

102. Atuncea s-au prins şi un turc viu, şi l-au dus la împăratul. Şi acel turc au spus împăratului cîtă oaste turcească ĭaste: 120.000 iniceari şi 250.000 de călărime, cu 40.000 sindinghistri, carii sînt giuraţi de mărgu înainte la războiu. Aşijderea şi hanul cu soltanul, cu tătărimea, şi voevoda Chiovschii cu léşii şi cu şvedzi, cîţi

---

1 *lipseşte* Şi M,P/ şi un dial C/ înprotiva C] înprejma M,P/ moschicescu B,C/ di B,C//2 *lipseşte* de céĭa parte M,P/ *după* parte *ad.* de Prut B,E,G,V/oastea turcească C] turcii P//2-3 să să[1-2] B,C//3 apropiĭe B/*lipseşte* să s-apropie de Prut, de răul puşcilor moschiceşti M,P//4 înproşca B,C/ pre tare]din puşci M,P/ *lipseşte* Nărocul moscalilor M,P/ *după* moscalilor *ad.* era B,C,E,G,V//5 di C,V/ puşci mari acei din dial C,D/puşci mari acei din dial dinprotiva obuzului, că ar fi B,E,G,V//5-6 Turcii în cee parti nu ave puşci mari, că di ar fi avut, apoi mari stricăciuni ar fi făcut moscalilor M,P// 6 *ad. marginal* rău G/ moschicescu B,C/ *lipseşte* Iar M,P/de iasta]de aceasta B,C,D,E,G,V/ Di ceasta M,P/ să pusésĭe B,C//7 făciĭa B// 8 *lipseşte* de după spini M,P// 9 101]108 V, 151 M, 95 P, *lipseşte* B,E,G/ Iar B, *lipseşte* M,P/ împăratul B,C/ de au eşit din obuz moscali, donţi şi căzaci şi moldoveni B,E,G, de au eşit din obuz moscali şi moldovéni, donţi şi căzaci V/ *lipseşte* de au eşit toţi M,P/ toţi moldovénii] moldovenilor M,P, oaste din obuz C// 10 de au ⟨i-au E,G⟩ dat năvală B, şi au dat năvală B,C/ năvală asupra turcilor M,P/ şi]moldovenii M,P/ au]i-au B,E,G,V//11 pre B,C/ s-au]au P/ lărgit]mărit B,C,E,G,V/ părcanele B, părcaneli C/ de au cuprinsu B,C//12 înlăuntru B,C,V//13 102]101 E,G, 109 V, 152 M, *lipseşte* B,P/*lipseşte* Atuncea M,P/ s-au prinsu C, au prinsu B,E,G,V/ şi[1]]pre B,G, şi pre E,V/turcu B,C/ Prins-au un turc viu M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P// 14 împăratul B,C/ turcu B,C/împăratului B,C//14-16 Şi ⟨*lipseşte* P⟩ după ci l-au întrebat au spus că enicerii sînt 120.000 ⟨şi P⟩ 250.000 călărimi şi încă şi 40.000 turci giuraţi, cari merg M,P// 15-16 o sută doaozăci de mii de iniceari ⟨pedestrimea B⟩ şi doao sute ⟨şi B⟩ cinzăci de mii ⟨spahii B⟩ călărimea şi ⟨cu C⟩ patruzăci de mii sirdenghisti B,C//15 de iniceari D, iniceari pedestrimea E,G/ de spahii călărimea E,G//16 cu]şi E,V/ sirdenghisti D,E,G, serdenghesti V/ sînt B,C// 17 înnaintea războiului B,C,E,G/ Aşijderea şi]Mai esti M,P// hanul din Crîm şi cu soltanul din Bugiac cu tătărîmea B,D,E/ *după* hanul *ad.* din Crîm şi G/ cu[1]]şi cu V/ hanul şi soltanul M,P/ *ad. marginal* şi soltanul M/ tătărîmea]tătarîi M,P// 18 *ad. marginal* cu léşii E/ şfedzi B/ cîţi]iar cîţi M,P//

or hi de mulți, nu știe. Și au mai spus că au venit cărți de la împăratul turcescu, scriind la veziriul, de a socoti că nu va putea birui pre moscali, să caute să fac⟨ă⟩ pacé, și ce-ar cére moscalii să le dea, să nu s⟨ă⟩ bată.

103. Deci împăratul moschicesc, înțelegînd vorba acelui turcu, au pus pre Șeremet de au scris o carte de la dînsul la veziriul într-acesta chip, précum: „Noi am avut pacé cu voi, și voi v-ați potrivit Șfedului de aț trimis pe hanul și pe soltanul di-au prădat astă iarnă în țara noastră fără nici o vină. Și încă n-au agiuns cu atîta, și te-ai sculat
f. 361[v] acmu și / măriia-ta, cu toat⟨ă⟩ putére, de vii asupra noastră. Deci împăratul nostru, oblicind de această faptă, m-au ales pre mine cu ace⟨a⟩stă oaste înainte, întru întimpinarea mării-tal⟨e⟩, ca să stau să vorovăscu cu mării-a-ta și să punem la o cale pentru această pradă ce ne-ați făcut, ca să facem pacé. Că noi nu sîntem bucuroși ca să stricăm pacea; că noi ținem pacea, iar măriia-ta, cum ai vădzut oastea mea, cum ai prinsu a bate și nu stai să vorovim. Pentru aceasta te poftescu să-mi faci știré, să știu cum oi scrie la stăpînul mieu, la împăratul, căci eu n-am venit pe bătae, ce pre pace".

Într-acesta chip au scris cartea, cu numele lui Șeremet, tăinuindu-s⟨ă⟩ împăratul moschicesc că nu-i în obuz.

---

1 or fi B]era C,V/ de mulți]la număr M,P/ el nu știe M,P, nu știie B,C,V/*după* spus *ad.* acel turcu C,E/ Mai spus-au acel turcu și aceasta, cum că au vinit M,P/ vinit B,C/ cărți] scrisoari M,P//2 împăratul B,C/ *lipsește* scriind M,P/ că de va socoti M,P// 3 *lipsește* putea V/ *lipsește* birui P/ *lipsește* să caute M,P/ facă B,C/ pace B//4 ce ar B/ și ci va ceri moscalul să-i dîa M,P/ să nu să bată B,C, *lipsește* M,P// 5 103]74 B, 102 E,G, 110 V, 153 M, *lipsește* P/ Decii înpăratul moschicescu înțălegînd B,C// 5-6 Împăratul moschicescu au poroncit lui Șărămet de au scris la viziriul de la sîni M,P// 7 întiu acesta C/ precum B,C, *lipsește* M,P//8 pace B/ Șvedului V]craiului Șfedului B,E,G,/ de]și M,P/ ați trimis B, ați triimes C//8-9 pre[1-2] B,C// 9-12 soltanul, fără nici o greșală a noastră, în țara noastră. Și ⟨Ce P⟩ încă nu v-ați îndestulat cu atîta, ci acmu ai vinit și mărie-ta cu oaste toată asupra noastră M,P//9 de au B,C/ în țările noastre D//10 fără de nici o vină sau pricină B,E,G, fără de nici o pricină V/ agiunsu B,C/ ti-ai sculat B,C,V//11 acum B,C,V/ toată puterea B,C//12 Decii înpăratul B,C/ *lipsește* nostru P/ oblicind]auzind M,P/ *lipsește* de M,P/ acesti fapti M/ această C//13 înnainte B,C//14 tali B,C//15 *lipsește* și M,P/calé B,C//15-16 pentru prada ci ați făcut în țara noastră, și să facem M,P// 16 ni-ați B,C/ *după* pace *ad.* de vreți P/ Că]De vremi că M/ nu sîntem B,C//17 *lipsește* ca M,P/ *lipsește* că noi ținem pacea MP// 18 cum ne-ai văzut M,P/ *lipsește* oastea mea M,P// 18-19 îndată ai poroncit, să ne bată și ⟨nu P⟩ așteptați ⟨așteptți P⟩ întîiu să vorbim M,P// 19 Pentru aceasta poftesc pre mărie-ta să mă înștiințezi, ca să știu M,P// 20 oi scrîie B, voiu scrie D/ stăpînu-mieu C/ înpăratul B,C/ la înpăratu⟨l⟩ la stăpînul meu P/ căci]pentru că E,G, că M,P// 21 vinit B,C/ pe]pre B,C, spre M,P/ bătaie B/ pacé B// 22 Întru C/ carte B/ numeli C// 22—1 Întru acest chip au scris Șăremet, ca să nu știi turcii că esti împăratul în obuz. Și au dat scrisoare M,P// 23 tăinuindu-să B/ înpăratul moschicescu M,P/ nu-i]nu iaste E,G//

Şi au dat-o la acel turcu, şi aşeaş, atuncea, luni seara, l-au trimis la veziriul.

104. Turcii atuncea sara au făcut dovà, după cum li-i obiceaiul, de strigă cu toţii tare, cînd fac dovà, adecă cînd să roagă lui Dumnedzeu. Iar împăratul moschicescu, dacă au audzit aşea, în grabă au sărit, gîndindu-s⟨ă⟩ c-au dat năvală turcii di-au spart obuzul, şi întreba ce ïaste. f. 362 Iar Dumitraşco-vodă au spus că fac turcii rugă la / Dumnedzeu. Iar împăratul s-au zimbit a rîde şi au dzis: „Măcar că sînt păgîni, dar să roagă şi ei tare lui Dumnedzeu".

105. Deci cum au istovit turcii dovà, s-au şi apucat a da năval⟨ă⟩ de trei, patru părţi în obuzul moschicescu. Şi aşea să bătea, cîte un ceas şi giumătate ţinea năvala. Iar moldovénii şedea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum ar şedea la casele lor, aşea nu avea nici o grijă. Că puşcile turceşti nu le meşterşuguía bine, şi trecea preste obuz. Şi arunca şi cumbarele de céle mare; şi, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios şi să spărgea. Şi deşi cădea vreuna, cădea în laturé, nu nemeriïa în obuz. Şi cînd sta cîteodat⟨ă⟩ bătae şi începe trîmbiţile moschiceşti a dzice, pre atîta cunoştem că n-au spartu turcii obuzul. Şi aşea, toată noapte s-au bătut.

---

1 Şi au dat cartea ⟨carte B,V⟩ B,C,D,E,G,V/ aşeaşi B,C/ l-au]şi l-au E//2 viziriu C// 3 104]75 B, 103 E,G, 111 V, 154 M, *lipseşte* P/ Iară turcii B,E,G,V/ atuncea întru acee M,P//4 li-i]le iaste E,G,V// 3-5 sară, după obiceiul lor au făcut dova, au strigat tari cu toţii, adică s-au rugat M,P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ împăratul B,C//5-7 Împăratul, auzind strigare turcilor, îndată au şi sărit, scotind că turcii au spart obuzul şi au întrebat M,P// 6 deaca B/ aşia B, aşa C/în grabă]îndată G/ gîndind că au dat B,D,G/ că au dat C,V//7 de au B,C// 8 *lipseşte* Iar M,P/ voevoda M/ ïecu B//9 *lipseşte* Iar M,P/ împăratul B,C/ zîmbit B,V/ Măcarî B,C//10 că]de G/ sînt B,C/ ei]iei B,C,V/ dar tari să roagă ⟨şi ei M⟩ lui Dumnezău M,P// 11 105]75 B, 104 E,G, 112 V, 156 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ Deci cum au făcut, au istovit G/ dovaca G// 11-13 După ce-au sfîrşit turcii dovaca, din patru părţi au dat năvală asupra oştii moschicești.Şi ţine cu năvala cîti un ceas şi giumătati M,P// 12 năvală B,C/ trii B,C,V// 13 aşa B,C/ jumătate C]mai bine B,E,G/ ţinïa B// 14 *lipseşte* Iar M,P/ şidea B,C/ *lipseşte* acolo M,P/ *după* obuzului *ad.* moschicescu M,P/ cum]cînd P//15 ar şidea B,C]ar fi ⟨hi V⟩ şezut G,V/ casăle B/ aşïa B, aşa B,C, *lipseşte* M,P/ nu avea]neavînd M,P/ grije B/ *lipseşte* Că M,P//15-16 Puşcile turceşti ⟨turcilor M⟩ nu era grijiti bini, ci trecea M,P// 16 obuz]obuzul moschicescu M,P//17 Şi] Turcii M,P/ *după* arunca *ad.* turcii B,E,G,V/ combarali B,C/ *lipseşte*] şi² M/ di B,C/ de oeli mari, cari, suindu-să sus M,P/ în sus D//18 să cadă]să s⟨ă⟩ scoboare P/ jos B/ cădea vreuna gios G, căde gios cîti una M,P// 19 nu căde în obuz, ci în laturi. Deci cînd sta M,P/ laturi B,C/ nu]şi nu B,E,G// 19—20 cîteodată bătaïa B,C/ sta cîteodată războiul, atuncïa şi începea trîmbiţele V// 20 atuncea şi începea trîmbiţile moschicești a dzice B,E,G]şi zîce trîmbiţile moschicești M,P/ *lipseşte* şi C/ începea C/ şi pre atîta să cunoştea B,C,D,E,G,V//21 să cunoşte M,P/ spart B,C/ obuzul moschicescu B,E,G,V,M,P/ aşa B,C/ 22 noaptea C/ s-au]au G//

106. Dzicea împăratul moschicescu că aré şi el 2 cumbarali de céle mare, făcute cu alt meşterşug, cu otravă, care îl ţine una cîte 50 pungi de bani, şi să căiaşti că n-au luat mai multe. Că acmu ari arunca şi el vru una, dar n-are la cine arunca; că ordeĭa turcilor încă nu-i strînsă, f. 362v să fie aşădzată la un loc. Că acel fél de cumbarale / sînt nu numai herăle ce-s într-însele, ce şi mirosul; pre cine agiunge, cade de moare. Ce oricum, dimineaţă, dintr-acéle doao a arunca una, unde a védea ordiĭa lor strînsă.

107. Dumitraşco-vodă îşi lăsas⟨ă⟩ doamna în Ĭaşi, cu un polcu de moscali şi cu vro 200 de căzaci, dzicînd şi împăratul că-ş va lăsa împărăteasa-ş în Iaş⟨i⟩. Iar apoi n-au lăsat-o, ce-au luat-o cu sine, cu dînsul, iar doamna au rămas în Iaşi.

Dzisu-i-au atuncea cîţva boĭari să nu-ş las⟨ă⟩ doamna în Iaşi, şi mai vîrtos i-am dzis eu să o trimită la Hotin sau la Cameniţ⟨ă⟩. Că acmu-i vrémé de nepace, şi de s-a tîmpla vro primejdiie, îi va fi cu greu, că nu avea nici vezetei, nici slugi, şi cine ştiie cum s-a tîmpla; iar de va fi pre voĭa créştinilor, lesni-i a să întoarce să vie la Ĭaşi.

Iar vodă s-au mîniĭat şi mi-au răspuns să-mi ĭau fămeĭa, de mă tem eu, să o trimit unde mi-i voĭa, iar el pre

---

1 106]76 B, 105 E,G, 113 V/împăratul B,C/ are B,C/ doao B,C/ combarale B, combarali C,V// 1-9 *lipsesc* M,P// 2 din B,C/ mari C// 3 ţinea C/ ţinea una cheltuiala B,E,G/ *ad. marginal* cheltuiala B/ *lipseşte* cîte G/ cinzăci de pungi B,C,D/ să căiia B,D, E,G,C// 4 ar arunca B,C/ vreuna B,C//5 ordiĭa B,C,V, urdie E/ nu era strînsă B,E,G//6 fiie B/aşezată B,C/ locu B,C/ féliu B,C combarale B, combarali C/ sînt B,C// 7 ce-s]ce sînt C/ ce sînt într-însele să fie otrăvite, ce B,E,G,V, ce sînt într-însăle otrăvite, ce D// 8 îl agiunge D/ diminiaţă B,C/ dintr-acéli B, dintru acéli C// 9 *după* doao *ad.* combarali B,E,G/ va arunca D,G/ undé B,C/ a videa B,C, va videa D/ ordiia turcilor ⟨turcească G⟩ strînsă B,C,E,G,V//10 107]76 B, 106 E,G, 114 V, 159 M, *lipseşte* P/ lăsasă B,C/ Dumitraşco voevoda foarti să căĭa că ş-au lăsat doamna în Eşi M,P// 11-12 *lipseşte* cu un polcu...şi înpăratul M,P// 11 vreo C/ doao sute B,C// 12-22 *lipseşte* că-ş va lăsa.. iar el pre M,P// 12 *lipseşte* şi[2] E,G/ înpăratul B,C/ pre înpăratiasa-ş B,C,E,G,V, pre înpărătiasa D/ Iaşi C/ Iar]Dar D//13 ce au B,C/ *lipseşte* cu sine B,E,G/ *lipseşte* cu dînsul V//15 Dzisu-i-au atuncea Ion Neculcé hatmanul lui Dumitraşco-vodă să nu-ş lasă B,E,G/ Dzisu-i-au atuncĭa lui Dumitraşco-vodă Ion Neculce hatmanul să nu-ş lasă pre doamna V/ cîţiva C/ lasă C//16 şi mai vîrtos i-am dzis eu]şi mai vîrtos i-au zis hatmanul Ion C, şi mai vîrtos i-au dzis Ion Neculcé hatmanul D, *lipseşte* B,E,G,V/ ce să o trimiţă B,E,G, V/ *după* trimită *ad.* pre doamna C// 17 Cameniţă B,C/ Că fiind vréme de nepace ⟨nepacé C⟩ B,C,D,E,G,V/ să va tîmpla D// 18 vreo C/ nu va avea B,C,D,E,G//18-19 nici slugi, nici vezetei C/ nu va avea nici slugi, nici vezetei, că la o vréme de nevoie toţi fug şi cine ştiie cum s-a tîmpla V/ să va întîmpla G// 20 creştinilor B,C/ lesne-i va fi B,E, lésne îi va fi G,V, pre lésne îi va fi C, lesne iaste D/ să viie B,C// 21-22 Iar Dumitraşco-vodă s-au mîniĭat şi i-au răspunsu să-ş ĭa ⟨ĭei C⟩ el muĭarea ⟨fiméĭa C,D, fiméia lui V⟩ de să teme, ⟨el C, şi V⟩ să o trimită undé îi iaste ⟨i-i C,D,V⟩ voĭa B,C,D,E,G,V//

doamna, din Iaşi, n-a clăti-o necăiuri. Iar apoi, după ce-au vădzut că au încungiurat turcii obozul, el tare s-au spăriiat că or hi trimis turcii niscaiva oaste turcească la Iaşi şi i-or lua doamna şi copiii. Şi plîngea şi întreba în
f. 363 toată / oaste, cine să va afla un voinic să ias⟨ă⟩ pe furiş, să s⟨ă⟩ sloboadă la Iaşi, să dea ştire doamnei să fugă. Şi-i va da pentru acea slujbă ce-a face 100 de galbeni de aur, sau şi doaă. Şi nime nu cutedza să s-apuce să margă.

Apoi Dumitraşco-vodă, vădzînd că nu s⟨ă⟩ găsêşte nime, să ispitiia el singur să margă şi cu Brahă, capitan de dărăbani. Şi-ş găsis⟨ă⟩ şi cealmale şi haine turceşti să s-îmbrace, să ias⟨ă⟩ noapte din obuz, să între în oaste turcească, ca doar ar putea străbate la Iaşi la doamna, să o ia şi să fugă.

Ce din obuz nu putea eşi nime, că nu-i lăsa moscalii la părcane fără ucaz. Şi s-au dus şi la împăratul de i-au spus ce va să facă, şi au cerşut ucaz. Ce împăratul n-au vrut să-i dea ucaz şi au socotit că nu ïaste bine, că poate să-l prindză turcii, şi l-or omorî; iar la Iaşi, sau or fi mers turcii, sau ba, iar aşea l-or omorî şi pe dînsu şi or mérge apoi şi la Iaşi. Şi să nu să tiamă, că, de or şi merge turcii la Iaşi, nemic n-or strica. Ce avea mare grijă şi jeale nu numai el, ce şi noi cu toţii, cîţi ne era casele în Iaşi.

1-16 *lipseşte* doamna... părcane fără ucaz. M,P//1 n-a clinti-o necăiri ⟨nicăiri C⟩ B,C, nu o va clinti ⟨clăti G⟩ nicăiri ⟨necăiri V⟩ E,G,V//2 ce au vădzut C, cîe au văzut B/ obuzul B,C,E/ *după* obuzul *ad.* moschicescu de toate părţile V// 3 vor fi trimis D/ niscai B,E,G,V// 4 şi-i vor lua C, şi vor lua D/ şi-i vor luoa doamna şi coconii B,E,V, şi-i vor luoa pre doamna şi pre beizadele G/ plînge B// 5 cine s-ar afla B,E,G, V/ iasă B,C/ pre B/ să iasă pre furiş din obuz D,V// 6 să să sloboadă B,C/ ştiré B,C// 7 acïa B/ *ad. marginal* slujbă V/ *lipseşte* ce-a face B,E,G/ o sută de galbéni ⟨galbîeni B⟩ B,C//8 doao B,C/ nimé C/ să să apuce B,C// 9 văzind B,C/ să B,C// 10 nimé B,C/ sîngur B,C/ căpitan B,C// 11 Şi şi găsise B,V, Şi-ş găsisă C/ celmale G//12 să să îmbrace B,C/ să iasă B,C, şi să iasă E,V/ noaptea B,C/ din obuzul moschicescu V// 15 nimé B,C// 16 fără de ocaz B,C,E,G,V/ *după* dus *ad.* Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] C/împăratul B,C// 16-19 Şi s-au rugat împăratului să-l sloboază, să me⟨a⟩rgă la Eşi. Ci împăratul nu l-au lăsat, zicînd că nu estï bini să margă, că poati îl vor prindi turcii M,P// 17-18 ocaz[1-2] B,C,E,V, occaz[1-2] G//17 împăratul B,C//18 au socotit]i-au zis B,E,G,V/ *lipseşte* că nu ïaste bine B,E,G,V//19 prindă B/ şi-l vor omorî D/ mersu B,C// 19-23 *lipseşte* iar la Iaşi... ne era casele în Iaşi. M,P//19-20 iar aşïa, dacă l-or prinde ⟨pre dînsul E⟩ *l-or omorî şi* ⟨*ad. marginal* B⟩ pre dînsul B,E,G//20 aşa C/ iar aşea dacă îl vor prinde l-or omorî D,V/ pre dînsul C/ mergé C// 21-22 *ad. marginal* Şi să nu s⟨ă⟩ tiamă că de vor şi mérge la Iaşi G// 21 mérge B/ turci⟨i⟩ C// 22 turcii nemică nu vor strica G/ nemică B,C// 22-23 Ce el avea grije şi mare jeale şi nu numai el, ce şi boïarii cu toţii cîţi ⟨cărora E,G⟩ le era casele ⟨*lipseşte* casele G,V⟩, jupînésele ⟨jupînésele şi coconii V⟩ în Iaşi B,E,G,V// 22 jale C// 23 el]Dumitraşco-vodă C/ ce şi boiarii cu toţii cîţi le era C,D//

108. Rugăm pre dumneavoastră, iubiț⟨i⟩ cetitori tineri, să luați sama aceștii scrisori, de s-ar tîmpla vro-
f. 363v dată / să mai viie niște lucruri ca acéstea în țara noastră, să vă știți chivernisi, să nu pățiți și voi ca și noi.

109. Moscalii la turci niciodată năvală nu mai da, ce tot turcii da năvală la moscali, pînă îș istoviia focul, și apoi iar să da înapoi, iar moscalii tot cătinel după dînșii. Și să lărgis⟨ă⟩ șireagurile céle de moscali, în lature, cît alergai cu calul; atîta să lărgis⟨ă⟩ moscalii de la carăle lor.

Iar cînd au fost marți dimineața, turcii s-au strîns toți de⟨o⟩parte, și acolo ș-au făcut meteredzu și ș-au așădzat toate pușcile. Și au început a să bate prea vrăjmaș, cît întunecas⟨ă⟩ lumea, de nu s⟨ă⟩ vedea om cu om, și să vedea numai para cum eșiia din pușci. Ca cum ar ardé un stuh mare ⟨de⟩ trestiie pe niște vînt mare, așea să vedea focul eșind din pușci. Numai ce voiu să dzic, poate-fi Dumnedzeu ferește la războiu, că dintr-o 1.000 de sinéte abiia să tîmplă de lovéște un om. Că de ar hi nemerit cît foc slobodziia, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la moscali om de povéste. După cum dzice un cuvînt Miron
f. 364 log⟨o⟩fătul: „Mare ïaste omul, iar la războiu prea / mică-i ïaste ținta".

1-4 *lipsesc* M,P// 1 108]77 B, 107 E,G, 115 V/ iubiți C// 1-2 Rugăm pe dumneavoastră boïari, pre cei bătrîni ca pre néște frați, pre cei tineri ca pre néște fii, citind acest ponctu ⟨*lipsește* citind acest ponctu V⟩ să luați seama B,E,G,V// 2 ca de s-ar întîmpla B,E,G/ vreodată B,C// 3 vie C/ néște B/ acéste B,C// 3-4 țara noastră, a Moldovii, să vă știți păzi și a vă chivernisi B,E,G// 4 să nu pățiți așa, ca aceïa boiari, atuncea C/ ca și noi]precum au pățit aceiia atunce D// 5 109]77 B, 108 E,G, 116 V, 160 M, *lipsește* P/ niciodată năvală la turci nu da M,P/ ce tot]iar M,P//6 *după* turcii *ad.* neîncetat M,P//6-7 *lipsește* pînă îș istoviia... înapoi, iar M,P// 7 iară[1] B/ înnapoi B,C/ cătinel]să mișca M,P/ *lipsește* după E/ *după* dînșii *ad.* mergea B,E,G,V/dînșii] turci M,P// 8 lărgis⟨ă⟩]depărtase B,C,E,G]Și să lărgi obuzul foarti bini M,P/ șiragurile B/ în laturi B,C]de să depărtasă în laturi V// 8-9 *lipsește* șireagurile céle... de la carăle lor M,P// 9 lărgis⟨ă⟩]depărtase B,C,D,E,G,V// 10 *lipsește* Iar cînd au fost M,P/diminiața B,C/ strînsu B,C/ *după* toți *ad.* turcii M,P// 11 di o parte M,P/ *lipsește* acolo M,P/ așezat B,C//12 *lipsește* toate M,P/ *după* pușcile *ad.* céle mari B,E, G,V,M,P/ *după* început *ad.* de îmbe ⟨de amîndoao P⟩ părțile M,P/ pre B,C] foarte P/ cît]cît să D, atît cît să M,P/ cît nu să videa razele soarelui și să întunecasă lumea B,E,G,V//13 lumea]soarile M,P/ să videa[1-2] B,C//13-14 om cu om, ce numai ⟨ce E,G,V⟩ să videa para B,E,G,V/ om cu om, ci numai văpae focului să vide, cînd eșie din pușci M,P/Ca]Și ca B,E,G,V/ ar]ari C/arde B//15 un]néște B,E,V/ *corectat* stuh mare ⟨de⟩ trestiie A/ pe néște B]fiind M,P/așïa B,așa C//15-22 *lipsește* așea să vedea...prea mică-i ïaste ținta M,P//16 videa B,C/zicu B,C//17 ferește B,C/ dintr-o miie ⟨mie C⟩ B,C//18 lovéște]loviia G/ ar fi B,C/ *după* nemerit *ad.* în oameni C//19 cît foc]tot focul cît B,E,G/ *după* sloboziia *ad.* în oameni E,G, tot în oameni V// 20 După cum]Însă dară după cum B, Ce precum E, Însă după cum V// 21 logofătul B/ *ad. marginal* pre G//21-22 pre ⟨prea C⟩ mică îi ïaste ținta B,C//

110. Dzis-au Dumitraşco-vodă atuncea împăratului: să legi toate carăle tabără şi să las⟨e⟩ pe Medhoroschi polcovnicul cu cinci, şease mii de căzaci ce le avea şi cu doao, trei polcuri de moscali, să rămîe să apere carăle de călărimea Turcului, de or vrea să le dea năvală. Iar céialaltă caste moschicească, săldaţii, să dea năvală asupra inicérilor la meteredzu, că or bate pe iniceari şi or lua şi puşcile turceşti, şi atuncea or fugi şi ceialalţi, călărimea. Că aşea li-i obicéiul; că el au vădzut cînd au bătut némţii pre turci la Varadin, că, după ce-au bătut némţii pe iniceari, iară călărime au şi purces a fugi, carii cum putea.

111. Iară împăratul au răspunsu lui Dumitraşco-vodă: „Ţi să pare şi ai vrea şi ai pofti, ticăloase oame, să fie pentru binele tău, dar, de oi şi bate pe pedestrime, călărime ïaste multă, şi n-am cu cine o goni". Că sta călărimea, ca cum ar sta pădure, împregiurul obuzului, de nu-i agiungea puşca. Sta şi priviïa cum să bat, şi împăratul tot nădăjduia că-i va veni răspunsul ce scrisése noapte,
f. 364[v] cum s-au pomenit mai sus. Şi veziriul / nu-i mai făcea şi tot păziïa de să bătea.

112. Întru acéle vremi, cînd să bătea, venit-au un

---

1 110]77 B, 108 E, 109 G, 117 V, 162 M, 88 P/ Zis-au atuncea Dumitraşco-vodă B,E,G/ împăratului B,C/ Dumitraşcu voevoda au zis cătră împăratul: di-i socoti, împărăţie-ta, să legi M,P//2 lége B,C/ toate carăle ⟨carăle tale V⟩ la un locu, tabără B,C,E,G,V/ lasă pre Mirhorodschii B,C/ pre polcovnicul Milogorodschii M,P/ Mirhorodschii D,E,G,V//3 cu]şi cu P/cinci mii]7.000 P/ şeasïe B, şasïe ,C *lipseşte* M,P/ *lipseşte* de M,P/*lipseşte* ce le avea M,P// 4 trii B,C,V/ şi cu 3.000 moscali/ rămîie B,C// 5 Turcului]turcească G,V,M, turcilor P/*lipseşte* de or vrea să le dea năvală B, E,G,V,M,P/ Iar cu B,E,G// 6 *ad. marginal* moschicească G/ cu saldaţii B,E//7 inicearilor B/ or[1-2]vor G/că acie vor bate M,P/ pre B,C/luoa B,C//8 puşceli cele mari turceşti G/ or]vor G/ şi ceelantă călărime M,P// 9 Că]Şi G/ aşia B, aşa C/ li-i] li esti M,P/ le iaste obiceaiul, dzicînd că el B,E,G/le ïaste obiciaiul; că el dzicïa că V/ obiceaiul C/ nemţii B,C//9-10 cînd s-au bătut nemţii cu turcii la V//9-11 *lipseşte* că el au vădzut... carii cum putea. M,P// 10 *repetă* după cïe au B/ ce au C/ nemţii C// 10-11 nemţii pre ⟨*lipseşte* pre G⟩ pedestrime turcească, pre iniceari, iar călărimea Turcului văzînd au şi purces B,E,G,V/ pre C//11 călărimea C// 12 111]77 B, 109 E, 110 G, 118 V, *lipseşte* M,P/ Iar B/ împăratul B,C/ *lipseşte* Dumitraşco-vodă M,P/ *după* vodă *ad.* zicîndu-i B,V, dzicîndu E// 13 Aşa-ţi pare P/ *lipseşte* şi[1] P/ *lipseşte* şi ai vrea M/ticăloasă E,P/*lipseşte* să fie B,E,G,V//14 *după* tău *ad.* şi ai pofti B/ oi]a M,P/*lipseşte* pe B,C,D,E,G,V,M,P/ pedestrimea B,C/călărimea B,C//15 mai multă est călărimea şi eu M,P//16 ari sta C/ pădurea înprejurul B,C//15-17 *lipseşte* Că sta călărimea... şi priviïa cum să bat, şi M,P//17 împăratul B,C//18 nedujduïa B,C, V]ave nădejdi M,P/ vini B,C/răspunsu B/ scrisésïe B,C/ noaptea C/ cum]precum B,D,G,V// 18-20 răspuns pre scrisori ci o triimisăsi Şăremet la viziriul. Iar viziriul răspuns nu-i triimite,ci tot poronce să bată pre moscali M,P//19 s-au pomenit mai sus]mai sus s-au scris E/viziriul C/*după* făcea *ad.*răspunsu B,C,D,E,G,V//21 112]78 B, 110 E, 111 G, 119 V, 164 M, 89 P/Iară întru aceïa vrémïe B,E,G,V/acéli C/acea vréme D/ vinit-au C/ Vinit-au un nouraş chiïar în vreme acee cînd să bătea M,P//

nuoraș can mic și stropiia de ploae. Și aveam grijă să nu dea atuncea năvală călărimea, și or piiarde moscalii focul. Iar moscalii nici să mira și ne îmbărbăta și dzicea că mai pre mare ploi să bătea ei cu șfédzii, că avea mantale în spate și ținea flintele supt mantale. Și mai greu era de focul turcescu, decît de cel moschicesc. Și n-au ținut mult acel nuoraș, ce ca giumătate de civert de ceas, și au și lucit soare, cu mare hierbinteală, cumu-i în luna lui iulie.

113. Moscalii cei din bătae trăgea atuncea mare greu de séte, că n-au obiceaiu, ca turcii, să le care apă cu sacalele. Deci împăratul au poroncit la moldovéni să le care apă cu ploșce, cu fedeléșe, cu poloboace, cu ce or putea. Deci au pornit cu toții de le căra apă. Vărsa medurile și vinurile de prin poloboace și căra apă de ducea la săldați. Și-i scriia comisarii la izvod și le da bani cărora căra apă.

f. 365 114. A doa, mai trăgea greu moscalii că inicércile/ turcilor era mai lungi și heră mai bune și bătea mai departe decît flintele moscalilor, Și inicearii nu s⟨ă⟩ prea apropiia

---

1 *lipsește* can...de ploae M,P/micu C/ploaie B,C/ aveam]era B,C,E,G,V,M,P/ Și moldovénii avea grije D/ grije B,C// 2 *după* călărimea *ad.* turcească B,C,D,E,G,V/ or pierde C]să nu piiarză M,P//3 miera C/ și ⟨și-i C,D⟩ înbărbăta pre moldovéni B,C,D,E,G,V//3-4 ci încă înbărbăta pre moldoveni zicînd, mai mari ploi era cînd s-au bătut ei M,P/și le zicea B,E,G,V//4 mari C,V/ei]iei B,C/ șfezii B,C/ *lipsește* că avea M,P//5 *lipsește* și G/și ei ține mantalile în spati și flintile supt mantali M,P//5-6 Și mai tari era focul ⟨cel M⟩ svezăscu decît acest turcescu M,P//6 di cel moschicescuB/ moschicescu C/ cel turcescu, decît de focul cel moschicescu D/*lipsește* Și M,P// 7 ce numai ca V/ce numai ca giumătate de ceas B,E,G,M,P/și au și]și îndată au M,P// 8 lucit]strălucit B,C,E,G,V/soarele B,C,D,E,G,V,M,P/cu]și încă cu M,P/ hierbintială B,C/precumu-i în D, precum iaste în E,G,V]fiind M,P// 9 113]79 B, 111 E, 112 G, 120 V, 165 M, *lipsește* P/cei]cîei B,V/bătaie C]războiu B,E,G,V/ trăgiia B/ Moscalii trăge mare nevoi de săti M,P//10 n-au]nu ave M,P/ că n-avea obiceai să li care apă ca la turci cu sacalele C/ obiceai B/ *după* obiciai *ad.* moscalii V/sacalile B//11 Decii B,C]Și pentru aceia M,P/ înpăratul B,C/ au poroncit înpăratul moldovenilor să cari moscalilor M,P// 11-12 să le care apă cu poloboace, cu plosce, cu fedelésie ⟨cu fedeléșe, cu ploșce C, cu fedeleșe și cu ploșce V⟩, cu ce or putea ⟨cine cu ce vor putea E,G⟩ B,C,E,G,V//12 cu¹]și cu M,P//12-13 *lipsește* cu ce or putea... căra apă. M,P/Decii B,C//13 au]s-au B,D,E,G,V/de căra B,E,G/ miedurili B, miedurile C] medul M,P/vinurili B]vinul M,P//14 și]de B,E,G/ de]și B/de ducea]și aducea E,G, *lipsește* M,P/la saldați B,C]săldaților M,moscalilor P//15 Și scrie M,P/ comisariul M/ *după* comisarii *ad.*înpărătești B,C,G,V/ acelora ce căra apă B,E,V,celora ce căra apă G, acelora cărora căra apă D,și pentru apă M,P//16 114]112 E, 113 G, 121 V, 166 M,*lipsește* B, P/ *lipsește* A doa...că M,P/inicércele B//17 și de hier mai bune B,V,și la hieră mai bune D,și de her mai bun G, și de fier mai bune E/*lipsește* heră C/*lipsește* și heră... mai departe M,P//18 nu să pre apropiia B,C//18-3 Și măcar că enicerii sta diparti de obuzul moschicesc,dar fiindu-le enicercile lungi, agiunge cu focul în moscali.Iar moscalii, din flintele lor, așa diparti nu pute agiunge M,P//

de moscali şi slobodziia inicércile, dar moscalii, fiindu-le flintele mai scurte şi mai slabe la hier, nu le slujiia focul de departe, să agiungă focul pe iniceari. Iar de le-ar hi venit lor pre îndemînă să le bat⟨ă⟩ puşcile departe, ca a turcilor, n-ar hi putut ţinea inicearii, atîta de lungu bătae, sau, de-ar hi dat vrodat⟨ă⟩ moscalii năvală, încă n-ar fi putut ţinea turcii războiu. Dar ei nu da niciodată năvală la războiu, ce sta numai de să apăra.

115. Acmu venis⟨ă⟩ moscalii de să apropiiasă de meteredzul turcilor şi de puşci, unde era aşădzate. Prea mult, de era ca o 150 paşi turcii de moscali. Şi era un ghenaral neamţu, anumé Vitman. Acesta s-au dus la împăratul şi au început a-l mustra tare pre împăratul şi-i dzicea: „Ce iaste aceasta, de umblăm toţi, nişte oameni hămeiţi, şi nu ne căutăm treaba şi orînduiala războiului dup⟨ă⟩ cumu-l ştim că să cade? Că eu în multe războae a Neamţului am fost şi ştiu leacul turcilor ce trebuiaşte. Ce-m⟨i⟩ f. 365v dă comenda oştii în mîna mea, / că eu în doao, trei ceasuri oi face ce ştiu şi oi curăţi pre turci, de nu i-i vedea pre aicea".

116. Deci împăratul, audzind aşea, i-au dat ucaz ca s⟨ă⟩ fie toată comenda oştii în sama lui şi să asculte toţi ghenaralii, precum le va poronci el.

---

2 flinteli C, *lipseşte* E/ *lipseşte* mai G/ fier B,C,E,V// 3 pre iniciari B/ li-ar fi ⟨hi C⟩venit B,C,V// 4 îndămînă B,C,V/ bată B,C// 3—7 *lipseşte* Iar de le-ar hi venit... turcii războiu. M,P//5 ca a turcilor, departe G/ fi B,C/ iniciarii B/ inicearii ţinea G// 6 bătaie C]războiul B,E,G,V/de ar fi dat vreodată B,C/ moscalii vreodată E/ moscalii năvală vreodată G// 7 turcii ţinea E,G/ ei]ţei B,C,V// 7—8 Moscalii năvală nu da niciodată, ci numai ci-şi apăra obuzul M,P// 7 *lipseşte* la războiu B,E,G,V// 9 115]80 B, 113 E, 114 G, 122 V, 168 M, *lipseşte* P/ Acmu]Şi V/ Şi vinisă acum C, *lipseşte* M,P/ vinisă B/ Moscalii s-au apropiat M,P/ apropiiase B/ meteredzul]obuzul P// 10 *lipseşte* şi de puşci, unde era aşădzate B,E,G,V/ undé C/ aşezate C/ Pre B//11 de era]de a fi fost C/ ca ⟨vreo D⟩ o sută ⟨şi B⟩ cincizăci de paşi B,C,D//10-11 turcilor, undi era şi puşcile celi mari a turcilor. Numai 150 paşi era pînă la meterez, adică pînă la turci. La împăratul moschicesc era un ghinărar M,P// 11 *după* paşi *ad.* de departe B,E,G,V/ era şi un gheneral B,E,G, V//12 niamţu B,C/ pre anumé B,E,G,V/ Vicman B,E,G,V/ împăratul B,C// 13 tare a-l mustra V/ împăratul B,C//12—19. Acela au mers la împăratul şi i-au zis cum că nu-i placi orînduiala războiului, ci să-i de pre toţi supt comanda lui şi el îi va povăţui într-alt chip şi numai în trii ceasuri a curăţi pre turci. Fiindcă el şi în Ţara Nemţască s-au bătut cu turcii şi le ştii rîndul M,P// 14 *după* aceasta *ad.* înpărate B,C,E,G,V/ néşte B,V// 15 *lipseşte* treaba şi B,C,E,G,V/ rînduiala C,V/ după B,C// 16 cum îl ştim B,C,V/ războaie B,C/ Niamţului B,C// 17 fost]văzut G/ liacul B,C/ Ce-mi C// 18 trii B,C,V// 19 videa B,C/ aicea] turci G// 20 116]114 E, 115 G, 123 V, 170 M, *lipseşte* B,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înpăratul B,C/ aşa B,C/ ocaz /i-au dat ocaz acelui gheneral ca să-i fiie B, E,G,V// 20—22 înpăratul au dat ucaz lui Vieman ⟨Vesman P⟩ ghenărariul ⟨ghinărar P să fii toţi moscalii supt comanda lui şi precum li va poronci, aşa să facă. M,P// 21 să fie C/ sama]mîna G/ lui]gheneralului Vitman C// 22 ghenerali B,E//

117. Deci cum au luat acel ghenaral comenda în sama lui, au şi pus oamenii lui de au îmblat împregiurul obuzului, dînd ştirea tuturor slujitorilor cumu-i comenda oştii în mîna lui Vitman, să fie toţi gata de năvală. Şi au luat cîte un rînd de săldaţi din coadă şi i-au mai îndesit în fruntea obuzului, unde era bătae, iar în coadă, unde era mai supţiri rîndurile săldaţilor împotrivă pre lîngă cară, au mai îngroşat pre denapoia saldaţilor cu moldovéni şi cu căzaci.

Şi aşea era socoteala lui, să facă să s⟨ă⟩ rumpă moscalii de la un loc, rîndurile céle mai groase, şi să dea năval⟨ă⟩ asupra meteredzului turcescu şi să-l încungiure, iar rîndurile céle mai supţiri să apere, de ar năvăli asupra carălor niscaiva călărime turcească.

f. 366 118. Deci gătind oaste într-acesta chip, mers-au / la temeiul oştii, unde să bătea. Şi au mers şi împăratul cu dîns⟨ul⟩ să vadză ce-a face. Şi cum au vădzut pre un porusnic moschicescu că îmblă ferindu-s⟨ă⟩, l-au şi giunghiat cu şpaga sa. Şi au şi trecut înainte, ca 15 paşi, în fruntea războiului, şi au început a striga să păşească mai

---

1 117]81 B, 124 V, 171 M, *lipseşte* E,G,P/ Decii C/ Iară acel gheneral, cum au luat comenda oştirii în seama lui B,E,G,V/ gheneral C// 1—4 Ghenărariul Vieman ⟨Veisman P⟩ au triimis oaminii lui împregiurul a tot obuzul moschicescu şi au dat ştire tuturor cum că esti toată comanda supt ascultare lui. Ghenărariul Vieman ⟨Veisman P⟩ au dat poroncă tuturor să fii gata de năvală M,P// 2 umblat C,D] dat ştiré B,E,G/ *ad. marginal* dat G/înpregiurul B,C, pinpregiurul D// 2-4 oamenii lui de au dat ştiré, cumu-i comenda oştii în sama gheneralului Vicman şi dînd ştiré înpregiurul obuzului tuturor slujitorilor li-au poroncit ca să fiie gata de năvală V// 3 *lipseşte* slujitorilor G/ cumu-i]precum iaste E,G/4 mîna]seama B, sama C,E,G/ lui]gheneralului B,C,D,E,G,V/ Vicman B,E,G/ să fiie B/ gata toţi B,C, E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ Luat-au M,P// 5 *lipseşte* de M,P saldaţi B,C/ i-au]au E// 6 frunte B,C/ undé B,C/ *lipseşte* unde era bătae M,P/ bătaïa C]războiul B,E,G,V iară B/ în coadă]coada P/ undé B,C// 7 era rîndurile mai supţiri, rîndurile săldaţilor M,P/ saldaţilor B,C/ înprotiva V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* împotrivă pre lîngă cară C/ pre]pe B// 8 au înplinit rîndurile cu moldoveni M,P/ au mai pus pre lîngă saldaţi moldovéni şi căzaci B,E,G,V/ *lipseşte* pre denapoia saldaţilor C// 10 aşia B, aşa C/ socotiala B,C/ să B,C// 10-14 *lipsesc* M,P// 11 locu C/ céli B/ groas⟨e⟩ B/ năvală B,C// 12 *lipseşte* şi să-l încungiure B,E,G,V// 13 de ar da năvală G//14 călărimé B,C// 15 118] 82 B, 115 E, 116 G, 125 V, 172 M, *lipseşte* P/ Decii B,C]Şi aşa M,P, întru acesta chip C, *lipseşte* M,P/ au mers M,P/ la]cu B,E,G,V// 16 undé C/ unde era să să bată M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ mersu B, mărsu C/ Mers-au M,P /înpăratul B,C//17 dînsu B,C/ ce va facie B,E,G, ce a face C]ce orînduială va faci M,P/ Iară acel ghenerar, cum au văzut B,E,G,V, Ghenărariul Vieman ⟨Veisman P⟩ au văzut M,P//18 porucinic B,C,V, porucicu E,G/ că umblă B,V, *lipseşte* C,E,G/ ferindu-să B,C/ l-au şi] şi îndată l-au M,P//19 junghiat B/ *după* sa *ad.* fiind împăratul de faţă B,C/ trecut de au eşit înnainté B,E,G,V/ înnainte C// 19-20 Au mai trecut înnainti războiului 15 paşi şi au început M,P/ cincişprăzeci C]cinci, şeasîe B,E,G,V// 20 *după* războiului *ad.* cu şpaga goală în mînă B,E,G,V/ *după* striga *ad.* stupai C,D// 20—1 a strica stupai, să păşască saldaţii mai iute înnainte şi să fiie gata B,E,G,V//

iute înainte, să fie gata de năval⟨ă⟩. Şi-i îmbărbăta, şi a dzicé grănitarilor să înceapă a arunca cumbarale în iniceari.

Deci cum au purces săldaţii a păşi iute înainte, şi grănitarii a slobodzi cumbaralele, atuncea turcii au şi început a îndărăpta şi a întra în meteredzu, iar unii începus⟨ă⟩ să s-apuce de puşci, să le tragă să fugă.

Atuncea, într-acela ceas ce era numai să dea năval⟨ă⟩, l-au şi nemerit o puşcă mare turcească pre acel ghenaral, şi au căzut mort la pământ. Şi pre alt ghenaral, anumé Volcovschii, totodată l-au nemerit cu o inicearcă prin chept şi au eşit pre supt susioar⟨ă⟩, ce n-au murit; mai pe urmă s-au tămăduit. Şi împăratul încă, de multă vărsare de sînge ce vedea atuncea au ameţit de milă şi s-au dus la cortu, de l-au udat împărăteasa cu nişte apă, şi s-au trezvit. Săldaţii atuncea, perindu-le capul, f. 366[v] s-au părăsit de năvală şi / au mai contenit focul. Dar şi turcii încă au stătut şi s-au lăsat de a mai face năvală.

119. Deci veziriul au poruncit să mai dea inicearii năvală încă 2 ceasuri, şi de or vedea că nu pot face nemic,

---

1 iute]degrabă M,P/ înnainte C/ năvală B,C/ înbărbăta C//1–2 Şi înbărbăta pre toţi şi au poroncit granatirilor M,P// 2 zice C/ granatirilor B,C,D,E,G,V/ combarele B,C// 3 Decii B,C/ *ad. marginal* purces G/ purces]început V/ saldaţii B,C/ mai iute V/ înnainte B,C// 3–4 *lipseşte* Deci cum au purces... atuncea M,P// granatirii B,C,E,G, V, granitarii D//4 începînd a slobozi combaraleli B,E,G,V/ combaraleli C//4-5 turcii au şi îndărăptat şi au început a întra G//4–6 Iar turcii au şi început a merge în metérez, iar alţii s-au apucat M,P// 6 unii au fost început a să apuca C//5 iară B//6 începusă B/ să să apucîe B// 7 Atuncîa B]Şi chiiar M,P/ *lipseşte* numai M,P/ năvală B,C// 8 l-au nimerit un glonţu dintr-o puşcă M,P/ *repetă* pre V/ pre Vieman ⟨Veisman P⟩ ghenărariul M,P// 9 gheneral B,C/ şi au şi căzut D, şi îndată au căzut M,P/ Şi]Aşijderea şi M,P// 10 *lipseşte* anumé P/ Aşijderea şi pre alt gheneral, pre anumé Volcovschii şi pre acela totodată B,E,G,V/ *lipseşte* totodată P/ nemerit]lovit B,E,G/ *lipseşte* cu C/ prin]în G// 10–11 l-au nimerit în piiapt un glonţu dintr-o inicearcă şi au eşit glonţul M,P//11chiept B/ au eşit glonţul C,D,G/ susioară B, sisioară C,V/ supt o sisioară E/ ce]dar M,P/ *după* murit *ad.* acela B,E,G/ ce acela n-au murit V// 12 mai]ci mai M,P/ pre B,C/ Şi]Iară şi B,E,G,V/ înpăratul B,C// 12-13 Şi văzind împăratul, de mari jali au ameţit M, Şi atunce s-au făcut multă vărsare de sînge; şi văzînd înpăratul, de mare jali au ameţit P/ de atîta multă G// 13 videa B// 14 s-au]l-au E,G,P/ la]supt M,P/ cort B,C/ şi udîndu-l cu apă s-au trezit M,P/ înpărătiasa B,C/ néşte ape B,D,E,V// 15 Iar saldaţii B,C,E,G,V/ atuncîa B//15–16 *lipseşte* Săldaţii...de năvală M,P// 16 de năvală]de a mai da năvală V/ şi după acee au mai contenit focul de îmbe ⟨amîndoaî P⟩ părţile M,P// 16–17 *lipseşte* Dar şi turcii... năvală. M,P// 17 *lipseşte* încă G/ face]da G/ *după* năvală *ad.* asupra moscalilor B,E,G,V// 18 119]82 B, 116 E, 117 G, 126 V, 174 M, *corectat* 101 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul C/ au poroncit B,C, au mai poroncit V/ năvală inicearii E/enicerilor să mai dei năvală M,P// 19 doao B,C/ de]dacă M,P/ videa B,C/ nemică B,C// 19-2 că n-or pute să biruiască pre moscali, apoi să-i lasă şi să să înto⟨a⟩rcă înnapoi, iar pre bugeni să-i rădici din Bugeac şi să-i treacă M,P//

să-i lasă și să s-întoarcă înapoi și să rădice toți bugigenii, să-i treacă Dunărea în céia parte. Și mergînd zapciii inicearilor de-i siliia ca să mai dea năval⟨ă⟩, așijderea și călărimea turcilor să gătisă să dea și ei năval⟨ă⟩.

Iar inicearii au început a să sfădi cu zapciii lor și a striga că nu mai pot să dea năvală, că doar de i-i voia veziriului să s⟨ă⟩ prăpădească toți inicearii. Că nu era mult acmu, di-ar hi năvălit moscalii, cum purcésese, nici un inicear nu ar fi rămas. „Ce mai bine să fac⟨ă⟩ pace, după cumu-i poronca împăratului, că noi am perit mai bine de giumătate, și cîți ș-am scăpat sintem mai toț răniț, și noi ⟨nu vom⟩ mai merge".

120. Deci înțelegînd veziriul că gîlcevăscu inicearii, și moscalii ca nu altă dată au început a să bate, socotit-au și el pe urmă să nu greșască mai rău. Și au ales pre Cerchez Mehmet-pașa ibrihorul și l-au trimis la împăratul Mosculuí cu cuvînt de pace. Atuncea au stătut de imbe părțile arméle de a să mai bateré. /

f. 367 121. Atuncea Șeremet și ghenărarii moschicești și alți boïari moschicești le părea bine, ca doar s-or împăca

---

1 *după* lasă ⟨lase B⟩ *ad.* pre moscali B,E,G,V/ să B,C/ înnapoi B,C/ pre toți B,E,G,V/ bugégenii B, bugigénii C // 2 triacă B,C/ *lipsește* Și mergînd M,P/ Zapcii⟨i⟩ silie pre eniceri M,P// 3 ca să le mai dea E,G/ *după* năvală *ad.* moscalilor B,C,E, asupra moscalilor G// 3—4 năvală asupra moscalilor; călărime turcească *iarăși* să gătisă M,P// 4 să gătiia V/ să mai gătiia și ïei să mai dea năvală moscalilor B,E,G// *lipsește* și ei M,P/ *după* năvală *ad.* moscalilor C,M, asupra moscalilor P// 5 *lipsește* Iar M,P/ și striga M și au început sa striga C,G, și au început a striga dzicînd E//6 că ïei nu mai pot B,E,G/ să mai dea E, să mai dei M,P// 6-9 doar di-i ⟨de P⟩ esti voïa viziriului să piiară toți enicerii, de vremi că nu era mult să piiară cu toții la această năvală a moscalilor; că di ar fi ținut mai mult, apoi nici un enicer n-ar fi scăpat M,P// 7 să să prăpădiască B,C/ acum C, *lipsește* B,E,G/ acum mult D/ de ar hi B, de ar fi C// 8 cum]precum E/ purcesésie B,C/ inicear B/ n-ar fi rămas B,V, poate nu ar fi rămas C// 9 Ce]Iară E/să facă B,C, să să facă M/să face veziriul pacé E,G/ cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,V, cum esti și M,P/ *după* împăratului *ad.* zicînd inicearii C// 10 împăratului, dzicînd inicearii că ïei au perit mai bine de jumătate și cîți au scăpat ⟨de n-au perit E,G⟩ B,E,G,V/ noi]ïei C/am perit pînă acum M,P]au perit C/bine mulți M, mult P/ giumătate, și și cîți au scăpat sîntem răniți mai mult de giumătate M,P/ ș-au scăpat sînt C// 11 toți răniți B,C/ și noi n-om mai mergé D, și ïei n-or mai mérge B,C,V, și ei nu vor mai mérge E,G, *lipsește* M,P// 12 120/82 B, 117 E, 118 G, 127, V,177 M, *corectat* 120 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ înțălegînd B,C] Văzînd M,P //13 și cum că moscalii au început a să bati, nu ca altă dată, au socotit și el ⟨*lipsește* și el M⟩ că mai M,P/ nu ca altă dată V/ *după* bate *ad.* și a da năvală B,E,G// 14 pre B,C/ Și pentru acee au ales B,C//15 pașia B/ imbrihorul B,C,V, *lipsește* E,M,P/înpăratul B,C//16 Mosculuí]moschicescu M,P/ stătut]încetat M, P/îmbe]amîndoao C,E,G,V,M,P//17 armele B,C, *lipsește* M,P/*lipsește* de P/*lipsește* mai C/bateré]bate G,M,P,//18 121]83 B, 118 E, 119 G, 128 V, 179 M, *lipsește* P/*lipsește* Atuncea M,P/ Șeremet feldmarșal B,E,G,/gheneralii B,C,E,G,V//18-2 și toți ghenărarii moschicești era bucuroși de paci, că li să supărasă de cîțiva ani mai nainte, de cînd s-au bătut cu șvezii; și pentru acee îndemna pre împăratul să facă paci cu turcii M,P// 19 s-ar înpăca B,D,E,V, să vor înpăca C//

cu turcii, că li să supăras⟨ă⟩ de cîți ani să bătea mai nainte cu șfédzii, și îndemna pre împăratul să facă pace.

Așijderea și împărăteasa iarăș îl îndemna să facă pace. Iar ghenararii cei streini, némții, nu priimiia și dzicea împăratului să nu facă pacea, că să va căi pe urmă.

Așijderea și un dascal a împăratului, moscal și acela, nu priimiia pace și striga în gura mare să nu creadză pre păgîni și ținea rău și pre boïarii și ghenaralii moschicești, pentru ce îndeamnă pre împăratul să facă pacea cu păgînii.

Așijderea și Dumitrașco-vodă cu boïarii moldovenești încă căuta rău și grăiia și ei să nu facă pace, dar nu-i mai asculta nimé, căci moscalilor tuturor le era voïa. Cădzut-au boïarii moldovéni și ei cu rugăminte la acel dascal, să stea tare la împăratul să nu facă pacea. Și sta împăratul în cumpene. Numai nu au putut, că sta împărăteasa vîrtos numai să facă pacea.

122. Împăratul moschicesc au ales trei boïari a lui, pe Șefer menistrul și pre feciorul lui Șeremet și pre Savva Rogojenschii; și să temea Sava că-l vor cunoaște turcii, că / f. 367^{v} mai nainte trăisă cu neguțutorie, dar apoi nu l-au cunoscut și i-au trimis la veziriul.

---

1 supărase B, supărasă C/ *lipsește* de B,E// 2 înnainte C, înnainte vréme B,E,G,V/ șfezii B,C/ împăratul B,C//3 *lipsește* Așijderea... pace. G,V/ *lipsește* Asijderea și M,P/ împărătiasa B,C/ îl îndemna ⟨*lipsește* îl B,E,M,P⟩ pre împăratul B,C, D,E,M,P/ pacé B// 4 Iară B, *lipsește* M,P/ gheneralii B,C/ *lipsește* cei streini M,P/ nemții B/ *repetă* nu priimiia D/ nu priime să facă paci, zîcînd împăratului M,P// 5 împăratului B,C/ *lipsește* să nu facă pacea M,P/ pre B,C/ că mai pre ur⟨mă⟩ să va căi M,P// 6 al împăratului B,C// 6-7 *lipsește* Așijderea și... nu priimiia pace M,P// 7 pacea B] să facă pace C/ criază C]criază împăratul B,E,G,V// 8 gheneralii C]și pre gheneralii B,E,G,V//8-9 *lipsește* și ținea rău... pacea cu păgînii. M,P// 9 ce]cîe B,C,V/ îndiamnă B,C/ împăratul B,C/ pace C// 10 *lipsește* Așijderea și M,P/ Dumitrașco voevoda și moldovenii boeri M/ cu]și cu P//11 *lipsește* încă E,G/ ei]îei B,C,V/ *după* facă *ad.* împăratul E,G// 11-14 căuta rău și nu le păre bini de paci, dar pre dînșii nu-i asculta nimi; că moscalii toți poftie să să ⟨ca să P⟩ facă pace, iar mai ales că sta împărăteasa numai să ⟨să M⟩ facă paci M,P//12 *lipsește* mai G/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D/*după* voïa *ad.* să facă pace C,să facă pace împăratul B,E,V, să facă împăratul pace D,G//13 Cădzut-au atuncea B,E/ei]îei B,C,V//14 *după* dascal *ad.* să grăiască și E/împăratul B,C/ *după* împăratul *ad.* să grăiască G/ pace C//15 împăratul B,C/ *după* împăratul *ad.* de socotiia, fiindu-i gîndul în cumpene V/ *după* cumpene *ad.* de socotiia C,D, de socotiia cum ar face B,E,G/ n-au putut B/ împărătiasa B,C//16 *după* facă *ad.* împăratul G/ pace C// 17 122]83 B, 119 E, 120 G, 129 V, 182 M, 103 P/ Împăratul moschicescu B,C/ pre trii boïari B,C,E,G/ a lui]ai lui anumé C, anume B,E, di ai lui, anumi M,P *lipsește* G,V// 18 pre B,C/ Șăfer P/ *lipsește* menistrul G/ *lipsește* și[1] M,P/ ficiorul B, C,V]un fecior a lui M,P/ *lipsește* pre[3] M// 19 *după* Rogojenschii *ad.* menistrul și i-au trimis la veziriul B,E,G, *ad.* menistrul V/ Savva C, Sava Rogojenschie E,G// 19-20 *lipsește* și să temea... dar apoi nu l-au cunoscut M,P//20 înnainte vrémie B, înnainte vréme C,E,G,V/ *după* trăisă *ad.* în părțile turcești la Ragughiia B,E,G, în părțile turcești V/ neguțitoriia B/ *după* neguțitorie *ad.* în părțile turcești C,D/ cunoscut] cunoaște A//21 *lipsește* și ia-u trimis la veziriul B,E,G/ viziriul C//

123. Deci mergînd la viziriul, au tăgăduit că nu-i împăratul în obuz, ce ïaste înapoi, ce în obuz numai Şeremet ïaste. Şi au cerşut la veziriul, pentru prada ce făcus⟨ă⟩ tătarîi în ţărîle moschiceşti, să dea turcii Dună-
5 rea hotar Moscalului, după cum au venit şi sol, carele l-au trimis Brîncovanul-vodă, cu porunca Porţii, la moscali, anume pe Machidon comisul, precum s-au pomenit mai sus.

124. Iară veziriul au rîs şi au răspuns că atuncea au fost
10 un tîrgu şi acmu ïaste altul. „Că tătarîi au prădat, că de mult n-au luat cojoace de la voi, precum eraţi tocmiţ cu dînşii, de le daţi cîte 30.000 cojoaci pre an, să nu vă prade în ţările voastre. Ce acmu eu voiu să cer de la voi, nu voi de la mine".

15 125. Atuncea au dzis veziriul să lasă pre Şfed să margă cu pace la ţara lui şi să-i dea ce i-au luat, loc şi cetăţi. Ce moscalii n-au priimit ca să-i dea înapoi nemic, fără cît să-l lasă să margă cu pace, cu 30.000 oaste, prin Ţara Leşască. Şi după ce va mérge acolo, or sta la pace, fiind
20 şi alţi crai megiiaşi la mijloc să socotească şi să giudece.

---

1 123]83 B, 120 E, 121 G, 130 V, *lipseşte* M,P/ Decii B,C]Şi]M,P/ mergînd]viind M, P/ veziriul B/ au tăgăduit zicînd că împăratul nu esti M,P/ nu-i]nu iaste B,D,E,G,V// 2 înpăratul B,C/ *lipseşte* ce ïaste înapoi M,P/ înnapoi B,C/ *lipseşte* în obuz[2] M,P/ ce în obuz iaste numai Şeremet feldmarşal ⟨*lipseşte* feldmarşal V⟩ B,E,G,V//3 *după* este *ad.* Ceririle moscalilor di la turci M,P/ Şi]Atuncea B,E,G,V// *lipseşte* Şi au cerşut la veziriul M,P/ viziriul C// 4 ce făcusă B,C] ce au făcut D, ce au făcut-o M,P/ în Ţara Moschicească M,P/ să le dei M,P/ *lipseşte* turcii M,P// 5 *după* hotar *ad.* adică să stăpînească moscalii pînă în Dunăre M,P/ *lipseşte* Moscalului M,P/ vinit B,C/ *lipseşte* şi M,P/ careli C, pre carele D//6 Brîncoveanul B/ poronca B, C//5-7 sol la moscali Machidon comisul, triimis de Brîncovanul, domnul muntenescu, cu poronca Porţii M,P// 7 anumé pre Machedon B,C,V/ precum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G, *lipseşte* M,P// 9 124]121 E, 122 G, 131 V, 105 P, *lipseşte* B, M/ Răspunsul viziriului. Au rîs viziriul şi au zis: atunci M,P/ răspunsu B,C// 10 şi] iară E,G,M,P/ altul]alt tîrg M,P/ *lipseşte* Că M,P/ au]v-au M,P/ au prădat în ţărîli voastre C// 10-13 fiindcă di mulţi ani nu le-aţi dat cîti 30.000 cojoaci pre an, după cum v-au fost tocmala cu dînşii, numai să nu vă pradi ţara vo⟨a⟩stră ⟨ţărîle voastre P⟩ M,P// 11 tocmiţi B// 12 *lipseşte* cu dînşii G/ triizăci de mii de cojoace B,C, D,E/ să]ca să B,E,G// 13 ţărîle B,C/ acum B/ vroiu să ceiu eu M,P/ ceiu G//14 iar nu voi B,C,E,G,V,M,P/ *după* mini *ad.* Ceririle viziriului ⟨de P⟩ la moscali M,P// 15 125]84 B, 122 E, 123 G, 132 V, 106 P, *lipseşte* M/ *lipseşte* Atuncea au dzis veziriul M,P/ lase B/ pre craiul Şvedului ⟨Şfedului C⟩ B,C,D,E,G,V// 15-16 Să lăsaţi pre craiul Şvedului şi pre toţi oştenii lui să me⟨a⟩rgă cu paci în ţara lor şi cîti cetăţi şi loc i-aţi luat, toati să-i ⟨să le P⟩ întoarceţi înnapoi M,P// 16 de B/ locu B,C// 17—r. 6 din pag. următoare *lipseşte* Ce moscalii n-au priimit... ce-ar fi făcut. M,P//17 înnapoi B, *lipseşte* V/ *după* înnapoi *ad.* ce i-au luat C/ nemică B,C/ fără de cît E,V/ *după* cît *ad.* au priimit B,E,G,V//18 pacé B,C/ cu pace la ţara lui D/ triizăci de mii de oaste B,C,E//19 *după* Leşască *ad.* la ţara lui B,E,G,V/ merge C/ acolo, la ţara lui, vor sta la pacé C// 20 mijlocu C/ socotiască B,C/ judece B,C//

f. 368 Deci veziriul au lăsat să / fie aşea, că nu s⟨ă⟩ prea siliia nici veziriul pentru Şfed, căci Şfedul că ţinea de firé şi n-au vrut să vie la veziriul, ce el gîndiia că a veni veziriul la dînsul. Nărocul moscalilor că n-au venit Şfedul atuncea de la Tighinea, că n-ar fi scăpat picior de moscali, că el ar fi ştiut ce-ar fi făcut.

126. Cerşut-au pre Dumitraşco-vodă turcii să le-l dea. Iar moscalii au dzis că din războiul dintîi nu s⟨ă⟩ ştiie ce s-au făcut: perit-au, au fugit-au? „Că noi am gîndit c-au venit la voi". Iar veziriul au dzis: „Pentru un ghiaur, ce să ne sfădim noi, nişte împărăţii? Lasă-l, că să va sătura de ce au poftit. Sîngur, de bunăvoia lui, a veni la noi".

Atuncea împăratul au luat pre Dumitraşco-vodă şi l-au ascuns într-o botcă a lui, de céle cu 2 roate, de nu-l ştiia nici un moldovan, făr⟨ă⟩ numai Ioan Niculcé hatman şi vro 2 copii din cas⟨ă⟩ îl ştiia. Şi au şădzut acolo ascuns în botcă, pîn' ce-au trecut obozul dincoace de Movila Răbîei.

127. Mai cerşut-au turcii Azacul, şi s-au apucat moscalii să-l dea, cu tot venitul şi hotarul lui.

158 ⟨sic⟩. Dzis-au turcii să stricé o cetate ce să chiema

---

1 Decii B,C/ fiie B/ aşa B,C/ să B,C// 2 pentru craiul ⟨Şfedului B⟩ Şvedului, că craiul Şvedului s-au ţinut de a firea mîndru B,E,G,V/ să ţinea mîndru de a firea C/ de a firea mîndru D// 3 să viie B,C/ vini C/ *ad. marginal* ce el gîndiia că a veni veziriul V//3-4 că va mérge veziriul la dînsul să să sfătuiască pentru oaste B,E,G//4 Norocul moscalilor au fost C,D/ vinit C//5 de la Tighinea că ar fi fost mai greu de moscali, poate n-ar fi scăpat D// 4-6 Nărocul moscalilor atuncea au fost că n-au vinit craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G⟩ la războiu ⟨lui B⟩ de la Tighinea, că poate ar fi fost mai greu de moscali, că el ar fi B,E,G/ Nărocul moscalilor au fost atuncea că n-au venit craiul Şvedului la războiu de la Tighinea, că poate ar fi fost mai greu de moscali V// 5 poate n-ar fi scăpat C/ moscal C//6 *lipseşte* că el ar fi ştiut ce ar fi făcut C,V// 7 126]123 E, 124 G, 133 V, *lipseşte* B,M,P,/ turcii pe Dumitraşcu-vodă B,E,G/ Să-i dei moscalii pre Dumitraşcu voevoda M,P/să li-l dea B,C,V//8-18 *lipseşte* Iar moscalii au dzis... dincoace de Movila Răbîei. M,P//8 nu să ştiie ⟨ştie C,E⟩ B,C,E//10 că au vinit B,C]că au fugit G/viziriul C/ ghiiaur B,C//11 néşte B,V/ împărăţii B,C//12 sătura el B,E,G/di cîe ⟨cé C⟩ au poftit B,C/El sîngur B,C,E,G,V/ a vini B,C,V//13 *ante* Atuncea: 124 E, 125 G/ împăratul B,C/, împăratul Moscului G/ pe B,V//14 ascunsu B,C/butcă B,C,D,E,G/di céle B,C/ doao B,C//15 nici un moldovan]nimé din moldovéni C/ fără B,C/ Ion Neculcé B,C,D,V/ hatmanul B,D,E//16 vreo C/doi C, doi, trii B,E/ *lipseşte* şi vro 2 copii... îl ştiia. V/ *lipseşte* îl ştiia B,E,G/ şezut B,C//17 ascunsu B,C/ butcă B,C,D,E,G/ pînă ce au B,C/obuzul B,C,D/ obuzul moschicescu de Movila Răbîii în sus B,E,G,V//18 *după* Rîbîii *ad.* în sus C//19 127 E, 126 G, 135 V, *lipseşte* B,M,P/cetatea Azacul B,D,E,G,V, Azacul cetatea C// 19-20 Să-i dei moscalii Azacul, cu tot vinitul şi hotarul M,P//20 să-l dea] că l-or ⟨că-l vor G⟩ da E,G/vinitul B,C/hatarul A// 21 158]128 C,D, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ *după* turcii *ad.* moscaliilor B,E,G,V/ strice B,C/ cetaate B, cetaté C/ chiamă B,E//21—4 Să strici moscalii cetate Troiţa, fiind făcută pre locul turcescu. Iar di ar⟨a P⟩ mai faci moscalii ace cetati, apoi atunci şi pace să să strîci M,P//

Troița, dzicînd că-i făcută pre hotarul turcesc. Și, măcar /
f. 368v că era bună și mare cetate, cu multă cheltuial⟨ă⟩ făcută, s-au apucat să o strice; iar cînd s-ar mai tocmi vrodată cetate, atuncea și pacea să fie stricată.

159. Cerșut-au și bir să le dea și cheltuială oștii. Ce bir n-au priimit, iar cheltuială 1.000 de pungi s-au apucat că or da.

160. Dzis-au să mai strice și alte pălănci, ce sînt pre marginea hotarului, pre lîngă zaporojeni și la pragurile Niprului: Camen Zaton și altele, și s-au apucat că le-or strica.

161. Mai dzis-au și pentru Ucraina, dincoace de Nipru, că au luat-o din hotarul léșilor, să o dea să o ție iar léșii; și au priimit moscalii să s⟨ă⟩ rădice, să fie iar leșască.

162. Mai cerșut-au veziriul și toate arméle să le dea moscalii. Deci Șefer au răspuns că acest lucru nu pot să-l facă, căci léșii le sînt nepriiateni, și vor să margă prin țara lor, și fără armé nu pot să margă, făr⟨ă⟩ cît, pe cîte armé au ei în obuz, atîte le-or plini în Azac. Și așea li-au dat.

163. Tocmitu-s-au și pentru oaste din Brăila, să iasă

---

1 *după* dzicînd *ad.* turcii B,E,G,V/ că-i]că iaste E,G/ pe B/ turcescu B,C/ măcarî B,C// 2-3 era cetatea bună și cu multă cheltuială făcută, s-au apucat moscalii că or strica-o B,E,G,V// 2 cetatea C/ cu]și cu C/ cheltuială C//3 s-au apucat moscalii că or strica-o C// s-ari C/ s-ari tocmi și s-ari drege vreodată D//3-4 s-ari mai drége cetatea să o tocmască vreodată, atuncea G/ vreodată cetatea B,C// 4 pace C/ fiie B// 5 159]129 C,D, 126 E, 127 G, 136 V, *lipsește* B,M,P/ Cerșut-au turcii D/ *după* bir *ad.* turcii moscalilor B,E,G,V/ *după* dea *ad.* moscalii D/ cheltuiala C// 5-7 Moscalii să de bir turcilor și să li întoarcă și cheltuiala oștii M,P// 6 n-au priimit moscalii să dea, iar cheltuiala oștii o miie ⟨1.000 C⟩ de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 8 160] 130 C,D, 137 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ Dzis-au turcii B,C,E,G,V/ *repetă* și E/ *după* pălănci *ad.* cetățui B,C,G,V, cetăți E// 8-11 Să strîci moscalii pălăncile ci sînt pre margine hotarului i și la pragurile Niprului M,P// 9 zaporojéni B,C//10 *după* Niprului *ad.* anumé B,C,E,G,V/ alteli C/ *după* apucat *ad.* moscalii B,C,E,G,V/ le vor strica E// 12 161]131 C,D, 128 G, 138 V, *lipsește* B,E,M,P/ *după* dzis-au *ad.* turcii B, E,G,V/ Ocraina dincoaci B// 12-13 Ucraina că au luaot-o moscalii din hotarul léșilor pre dincoaci de Nipru, să o dea G// 12-14 Moscalii să întoarcă leșilor Ocraina, ci esti dincoaci di Nipru, fiindcă au luat-o moscalii din hotarul leșilor M,P// 13 *după* luat-o *ad.* moscalii B,E,V/ să o țiie B]să o stăpîniască E// 14 să B,C/ să fiie B] să fie Ucraina E,V/ iară B,V// 15 162]132 C,D, 129 G, 139 V, *lipsește* B,E,M,P/ armele B,C//15-16 Moscalii din obuz să ni dei toati armile lor M,P// 16 *după* moscalii *ad.* cîte or fi la dînșii B,E,G,V/ Decii B,C/ răspunsu B,C/ căci] pentru că E,G, pentru căci că D// 16-19 *lipsește* Deci Șefer... așea li-au dat M,P// 17 le sînt B/ nepriiatini C// 18 fără de B,D,E,G,V/ arme B,C/ fără cît C, fără de cît D, fără cît numai B, fără de cît numai E,G//19 arme B,C/ ei] îei B,V/ atîtea C/ le-or plini la anul în cetate ⟨*lipsește* în cetate V⟩ în Azacu. Și așa li-au dat mai pre urmă ⟨la anul G⟩ B,E,G,V// 20 163]133 C,D, 130 G, 140 V, *lipsește* B,E,M,P/ din cetatea Brăila B, G, ce era în cetate în Brăila E// 20-1 Oaste moschicească din Brăila să iasă și să meargă cu paci M,P//

și să margă cu pace. Atuncea au oblicit moscalii c-au fost /
f. 369 luat moscalii, cei cu Toma, Brăila.

164. Mai dzis-au veziriul, de or hi întrat și în Crîm oști moschicești, să ias⟨ă⟩, că nici veziriul nu știĭa ce or hi făcut.

165. Acéstea toate au priimit moscalii să dea turcilor și altele multe, carele nu le poate înșira condeiul mieu.

Și au dat moscalii zălog la turci pre Șefer și pre feciorul lui Șeremet, pîn' s-or plini acéstea toate. Și așea să audziĭa să hie dat și veziriului 800 pungi bani gata.

Și au stătut obuzul pre loc 3 dzili închis, pîn' s-au așădzat toate acéstea. Și apoi au mers solii în ordiĭa turcească, și obuzul moschicescu s-au pornit în sus pre Prut și cu ceauș, să nu-i învăluiască nimé.

---

1 *după* oblicit *ad.* au știut C/ oblicit] aflat G/ că au B,C//1-2 *lipsește* Atuncea au oblicit... Brăila. M,P// 2 moscalii]ceĭalalți mosacli V/ cu Rent gheneral și cu Toma spătariul cetatea Brăila B,E,G,V/ cetatea Brăila D// 3 164]134 C,D, 141 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ fi C/ *lipsește* întrat G// 3-5 Di or fi întrat oști moschicești în Crîm să iasă și să să ducă în ⟨la P⟩ țara lor M,P// 4 iasă B, C/ or fi B,C/ *după* țara lor *ad.* Răspunsul ⟨Răspunsurile P⟩ solilor moschicești. Pre craiul svezăscu ⟨și P⟩ cu toți ai lui și cu 30.000 oști îl vor lăsa ⟨îi vor lăsa și cu 30.000 oști⟩ să margă în țara lui, prin Țara Leșască. Iar cetățile și locul acmu nu-i vor întoarci, ci dacă a mergi craiul șvezăscu la țara lui, atunci om ⟨vom P⟩ sta la paci, fiind și alți crai megieși la mijloc să socotească și să giudeci și ci a fi cu dreptul i să va întoarce. Dumitrașco voevoda încă din războiul ⟨cel P⟩ dintîiu nu să știi ci s-au făcut: perit-au, au fugit-au ⟨au fugit P⟩? Azacul cu tot vinitul și hotarul îl vor da turcilor ⟨îl vor întoarce lor P⟩. Cetate Troița, măcar că era făcută cu mari cheltuială, dar or strica-o și or răsipi-o și niciodată ⟨nici odinioară P⟩ n-or mai faci-o. Bir moscalii turcilor nu vor da. Iar cheltuiala oștii turcești, 1.000 pungi bani vor da ⟨da-o P⟩ turcilor. Pălăncile ci sînt pe margine hotarului și la pragurile Niprului le vor strica. Ucraina or da-o moscalii leșilor, supt a lor stăpîniri. Armile din obuz nu li vor da, că leșii sînt nepriieteni moscalilor și fără de arme nu vor pute treci prin Țara Leșască, fără cît, cîti armi au în obuz, pre atîte ⟨toate P⟩ li vor înplini în Azac. Oaste moschicească va eși din Brăila. Di vor fi întrat oști moschicești în Crîm, toati vor eși M,P// 6 165]85 B, 135 C, D, 131 G, 142 V, 108 P, *lipsește* E,M/ Acéste B,C/ toate s-au apucat moscalii să ⟨le P⟩ împlinească turcilor M, P// 7 alteli C/ care C/ nu să pot toate înșira ⟨înșira toate C⟩ cu condeiul ⟨condéiul C⟩ mieu ⟨*lipsește* mieu C,V⟩ B,C,E,V/ *lipsește* și altele... condeiul mieu M,P// 8 și zălog B,E,G,V/ ficiorul B,C// 8-9 la turci, pînă să vor împlini acesti toati, pre Șăfer și pre ficiorul lui Șărămet M,P// 9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ să vor plini B,V/ acéste B,C,V/ așa B,C// 9-10 *lipsește* Și așea... bani gata. M,P// 10 *după* auziĭa ⟨audziĭa B⟩ *ad.* atuncea B,C,E,G,V/ hie]fiĭe B, fie C, fie fost V/ *după* dat *ad.* moscalii B,E,G,V/ opt sute B,C/ de pungi de bani C,B,D,E,G,V/ *lipsește* gata B,E,G,V// 11 *lipsește* Și M,P / Stătut-au obuzul ⟨închis M⟩ trii zili pînă M,P/ trii zile B,C/ *lipsește* închis C/ pînă B,C// 12 așezat acéste B,C/ acesti toati M,P/ mersu B,C/ solii moschicești G/ urdiĭa E// 12-14 *lipsește* Și apoi... să nu-i învăluiască nimé. M,P//

166. Atuncea, de cum era leşinată oaste, încă şi mai rău leşinas⟨ă⟩, fiind închişi atîte dzile. Că mai nainte, de nu avea pită, avea carné, că le ducem ciredzi de vite multe iar după ce s-au închis, au luat cirédzile turcii, şi nu avea nici carne, nici pită. Şi caii încă hămnisisă. Veniía turcii aproape de obuz şi le arunca piită.

Caii să bălega tot apă, că altă n-avea ce băliga Şi dup⟨ă⟩ ce s-au pornit obuzul, mulţi moscali fugiía la turci
f. 369v de foamé. Aşea să audziía / atunce, să fie perit moscali, cu la bătae cu tot, ca 30.000, iar turci să fie perit 120.000, pe număr.

167. Aşea socotescu că, de ar fi fost moscalii toţi, strînsă toate obuzurile la un loc, să nu-i fi fost răschirat cînd s-au pornit întîiu asupra turcilor, poate ar fi biruit pre turci.

168. Aşijderea şi turcii, după ce i-au zăbovit cu pacea pre moscali, să nu hie ţinut pace, ar ⟨fi⟩ bătut pre moscali, precum flămîndzis⟨ă⟩ şi ei şi caii. Numai ce vom să dzicem, voía lui Dumnedzeu au fost, de nici moscalilor nu le-au dat Dumnedzeu chivernisală ca să biruiască pe turci. Aşijderea şi turcilor le-au luat Dumnedzeu mintea, de nu

---

1 166]136 C,D, 143 V, *lipseşte* B,E,G,M,P/ oastea C, oaste moschicească B,D,E,G, V// 1-5 Mari nevoi au avut oasti moschicească întru aceli trii zile, fiind închişi, că nu ave nici pîini, nici carni M,P// 2 leşinase B/atîtea C]de atîte G/ înnainté C, înnainte vréme B,E,G,V// 3 carne B,C/ că⟨ le C,D⟩ ducea moldovénii cirezi B,C,D,E,G, V// 4 *după* închis *ad.* obuzul B, C,E,G,V/ cirezile B,C// 5 încă le hămnesisîe V, încă ⟨le M⟩ era hemesiţi M,P/ hămnesisîe B, hămesisă C/ Şi viniía B,C,E,G,V// 6 pre aproape M,P/ pită moscalilor B,E,G,V]pîini presti parcani M,P// 7 Iar caii B,E, G,V/ nu avea C/ bălega C//7-9 *lipseşte* Caii să bălega... de foamé. M,P// 8 după B,C/ *după* obuzul *ad.* moschicescu C//9 foame B/ Şi aşa B,C, Şi aşîa E,G, V// 9-11 Spun că la toati războ⟨a⟩ili aceli ar fi perit moscali 30.000, iar turci pre număr au perit 120.000 M,P/ atuncea B,C/ să fiie B// 10 bătaie C]războiu B,E,G,V/ triizăci de mii B,C/ să fiie B/o sută şi doaozăci de mii B// 12 167]137 C,D, 144 V, 184 M, 109 P, *lipseşte* B,E,G/ Şi aşîa să socotiía B,E,G, Aşa să socotiía atunce B/ *lipseşte* toţi B,E strînşi D// 12-13 Însă de ar fi fost moscalii toate obuzurili strînsă la un locu, să nu-i fiie răşchirat V// 13 toate obuzurile strînsă la un locu, să nu-i fiie răşchirat într-atîte părţi cînd s-au pornit B,E,G/ locu C/ fi]fie C// 12-3 Turcii au dat moscalilor un turc ceauş să nu-i învăluiască nici ⟨nime P⟩ la drum. Împăratul, înţălegînd că cer turcii pre Dumitraşcu voevoda l-au luat şi l-au ascuns într-o butcă a lui di celi cu doao roati şi nu-l ştie moldovenii undi esti, fără decît hatmanul Ioan Neculce şi doi copii ai lui din casă M,P// 14 întîi B,C/ biruit]bătut E,G// 16 168] 138 C,D, 133 G, 145 V, *lipseşte* B,E/ i-au zăbăvit C, au zăbăvit B,E,G,V// 16-17 pre moscali cu pacea 3 zile, să nu G// 17 *după* moscali *ad.* trii zile B,E,V,/ hie]fie B,C/ pacea B,C/ ar fi bătut D, poate ar fi bătut B,C,E,G,V// 18 flămînzise B, C/ ei]iei B,V/ caii lor B,C,E,G/ *lipseşte* ce vom să dzicem B,E,G,V// 20 de nu li-au dat Dumnezeu chivernisală nici moscalilor ca să biruiască pre turci G/ li-au B, C/ *lipseşte* Dumnedzeu D,V/ pre B,C// 21 li-au B,C//

s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulți pre cei puțini, nici cei puțini pre cei mulți, ce numa cum va Dumnedzeu.

169. Deci au purces moscalii pre Prut în sus și au mers pîn-în sară și noapte pîn' la miazănoapte, tot cu tabără legată. Și cînd au stătut să odihnească, pe care unde i-au apucat vrémea, așea au stătut cu caii înhămați, tot la un loc, pîn-în dzuă. Apoi iar au început a mérge pîn' la vro 2 ceasuri. Apoi au început a rădica părcanile, și a eși oaste cea slobodă afară, și au început a-ș adăpa caii și a mulțămi / f. 370 lui Dumnedzeu că au eșit din părcane, mai tare decît c-au scăpat dé la turci.

Și au purces pe cîmpu pedestrimea, pe de laturea obuzului. Atuncea eșiia tătarî di prin păduri, bulucuri cu vite, cu robi. Deci moldovénii să slobodziia la tătarî, ca să scoat⟨ă⟩ robii, iar ⟨tătarîi⟩ îi lua în goană, de-i goniia pîn-în obuz, de-i tăia. Că era caii moldovénilor leșinați, de-ș da în cap.

170. Atuncea Șeremet au poroncit moldovénilor să dea pace tătarîlor, să nu s⟨ă⟩ bată cu dînșii; că ei au făcut pace, și nu le-or da agiutor, și or petrece rău cine să va mai bate cu tătarîi.

---

1 de tot]cu totul G/ Ce să dzicem: nu bat E/ pe B// 2 *lipsește* ce G/ numai B,C// 4 169]86 B, 139 C, D, 134 G, 146 V, 186 M, 110 P, *lipsește* E/ Decii B,C, *lipsește* M, P/ mărsu B, mersu C// 4-5 Mos⟨c⟩alii și cu tot obuzul au purces pre Prut în sus și au mersu pînă în sară și de cu sară pînă la miiazănoapti ⟨și P⟩ tot M,P// 5 pînă $^{1-2}$ B, C/ noaptea B,C/ miiazănoaptea C/ tabăra C// 6 ⟨ca G⟩ să să odihniască B,C,G,V/ caré pre undé B, carii pre undé E,G,V/ pre carii undé C// 6-8 Și așa cu caii înhămați au mas, carii undi l-au apucat vreme. Și făcîndu-să zio, iarăș au purces pînă la doao ceasuri din zi. M,P// 7 vrémia B, vréme C/ așia B, așa C/ caiii B// 8 locu pînă B,C/ zio B, zioă C/ *lipsește* iar D/ merge C/ pînă la o vreme, pîn'la vreo doao ce⟨a⟩suri de zi G/ pînă la vreo doao ceasuri de zi B,C,E,V// 9 Apoi au rădicat părcanele și au început a ieși V/ părcanele și au început a eși B,C,E,G/ oastea C// 10 *după* afară *ad.* din părcane E/ *lipsește* au început M,P/ caiii B/ și au mulțămit G]mulțămind M,P/ Dumnedzău B// 11-12 lui Dumnezău că au scăpat de turci și de părcani M,P/ *lipsește* că au eșit... dé la turci. V/ *lipsește* mai tare... la turci. B,E,G// 12 că au C/ de C// 13 Pedestrime au purces pre cîmpu alături cu obuzul M,P/ pre$^{1-2}$ B, pre^{1} C/ *lipsește* pe de laturea C// 14 Atuncia B, *lipsește* M,P tătarîi B/ Tătarîi eșiia M,P/ de B,C// 15 și cu robi G/ cu robi și cu viti M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* ca M,P// 16 să scoată C, să-ș scoată B,E,G,V/ iar tătarîi D/ iară ⟨iar C⟩ tătarîi îi luoa în goană B,C// 16-17 iar tătarîi îi gonie și-i tăe M,P// 17 pînă B,C/ *lipsește* în obuz B/ de-i]îi B/ pînă la obuz și pre carii îi agiungea îi tăiia E,G/ lésinați B// 17-18 *lipsește* Că era... în cap. M, P//19 170]140 C,D,136 G, 147 V, 189 M, *lipsește* B, E,P/ *lipsește* Atuncea M,P/Șeremet feldmarșal B,D,E,G/ să le dea B,E,G,V// 20 pacé B,C/ să nu să bată cu dînsii B, *lipsește* M,P/ei]îei B// 21 pacé B,C/ *după* pace *ad.* cu turcii, că ⟨și P⟩ apoi n-a fi bini de dînșii M,P/și]că G, *lipsește* E//21-r. 7 din p. urm. *lipsește* și nu le-or da agiutor... un om mare ca acela M,P!//21 le vor da agiutoriu C/pitréce B,C/cine]ceiia ce E,G/ *lipsește* mai V//

Deci moldovénii au început a striga şi a-l blăstăma, cum n-or mérge ei să s⟨ă⟩ bată, că ei îş văd părinţii şi fămeile şi feciorii lor robi la tătarî, de audziía Şeremet cu urechile cumu-l blăstăma. Iar el le dzicea să nu bage sam⟨ă⟩, că-i va scoate împăratul, şi care va mérge cu dînşii le va da împăratul moşii la Moscu. Şi nu-i era şi ruşine a grăi ce nu i să cădea, un om mare ca acela!

171. Atuncea mergînd cîţva moldovéni depărcior înaintea obuzului, s-au tîlnit cu vro 100 de tătarî viind cu cîţva robi de la Iaşi. Şi le era caii obosiţ şi a lor. Deci f. 370[v] lovindu-i moldovénii făr⟨ă⟩ véste / în gura Jijiei, i-au tăíat pe tătarî, mai pre toţi, şi au dat şi în Prut, de s-au înecat. Şi au scos acei robi toţi.

Şi într-acei robi s-au fost tîmplat de robis⟨ă⟩ şi pe un căpitan, atuncea purces din Ĭaşi, anumé Tudosie Ciohoranul. Şi acela au spus atuncea că altă oaste, fără acei tătarî, la Ĭaşi n-au mărs. Atuncea audzind, toţi s-au învoíaşat şi, spuind lui Dumitraşco-vodă, au dat laudă lui Dumnedzeu.

---

1 Decii B,C/ *după* blăstăma *ad.* şi dzicîa B,G,V, dzicînd C,D, pre Şeremet şi dzicea E// 2 merge C/ei[1-2]ĭei B,C,V/ *după* bată *ad.* cu tătarîi C// 3 fimeile C/ şi pre ficiorii C// 2-4 că ĭei îş văd unii părinţii, alţii fraţii şi fimeile lor şi ficiorii lor robi la tătarî şi-l blăstăma pre Şeremet feldmarşal de-i auziia ⟨Şeremet G⟩cu urechile B,E,G/ că ĭei îş văd fraţii, alţii pe ficiorii lor robi la tătarî şi-l blăstăma pre Şeremet, de-i audziía Şeremet cu urechile lui cum îl blăstăma V// 3 *ad. marginal* lor D/ de]de-i C/ *după* urechile *ad.* marginal Şeremet B/ cum îl blăstăma B,C// 5 seamă B, samă C/ împăratul B,C/ carii C,V/ vor mérge C,D,G,V// 6 împăratul B,C/ *lipseşte* şi[2] B,E,G,V// 7 ce nu i să cădea]minciuni G/ nu să cădea E// 8 171]87 B, 141 C, D137 G, 148 V, 190 M, *lipseşte* E, P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ mergea B,C/ cîţiva B,C/ depărtişor B,C,D,E// 9 înnainte B, înnaintea C/ obuzului moschicescu şi acie s-au întîlnit cu cîţva tătarî, viind de la Eşi cu robi M,P/ s-au tîlnit[s-au tîmplat de s-au tîlnit D/ cu vreo sută B,C// 10 cîţiva B,C/ de la]despre B,E,G/ *lipseşte* Şi le era... şi a lor. M,P/ caiii B/ obosiţi B, obosiţi, stătuţi C/ *lipseşte* şi a lor V/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 11-13 Năvălit-au moldovenii asupra tătarîlor şi fără di veşti tocma în gura Jijiii şi i-au tăiat mai pre toţi şi au dat M,P// 11 fără de véste B,C,D,E,G/ Jijiii B,C/ i-au]şi i-au G// 12 pre B,C/ *după* dat *ad.* dintr-înşii unii B,G, au dat unii dintru dînşii E, *ad.* tătarîi D/au dat dintr-înşii unii şi în Prut, vrînd să triacă, s-au înnecat. V// 13 înnecat B,C/ Şi au scos pre acĭei robi pre toţi de la acĭei tătarî B,E,G,V/ Şi au scos ⟨moldovénii D⟩ pre acei robi pre toţi C,D// 13-15 Şi au scos pre toţi robii acie, întru cari era şi căpitanul Tudosii Ciohoreanul M,P// 14 Şi]Iar B,E,G,V/ într-acĭei B, între acei C/ s-au tîmplat G/ de robisă C]de au fost robit B,E,G,V/ pre B,C/ pre anumé B,C,E,G,// 15 căpitan, anumé Tudosie Ciohoranul, atuncea fiind purces din Iaşi V// 16 Şi acel căpitan B,E,G,V/ spus moldovenilor şi lui Dumitraşcu voevoda că alţi tătarî n-au mai fost în Eşi, ci numai aceşti ci i-aţi tăiat M,P/ fără de acei B,C,D,E,G// 17 mărsu B, mersu C// 18 învoioşat B,C// 18-19 Atunci s-au mai înveoşat ⟨şi M⟩ moldovenii şi au dat slavă lui Dumnezău M,P// 18 *ad. marginal* dat B//

172. Atuncea toţ moldovénii au purces în răsipă, carii cum putea, pre la bejeniile ⟨lor⟩. Atuncea şi moscalii au dat lui Dumitraşco-vodă 200 de moscali, de s-au dus în Iaşi, ca să-ş apuce doamna, să iasă înaintea moscalilor, mai sus, pre Prut.

173. Dumitraşco-vodă, sosind în Iaşi, au odihnit 2 dzile pîn' s-au gătit, neavînd nici unelé de céle ce trebuíe, nici avea cu cine, că-ş căuta oamenii atunce cineş nevoe sa, de fugía.

Atunce era şi cîţva turci balgii în Iaşi, şi mulţi moldovéni din cei ce jăcuis⟨ă⟩ pe turci îndemna pe Dumitraşco-vodă ca să-i tae şi pre aceía ce mai rămăsése şi era la închisoare, dzicînd că, de or scăpa turcii aceía, ei n-au puteré să trăiască în ţară, că turcii ştiu tot cine ce au jăcuit.

174. Ce Dumitraşco-vodă n-au priimit acel lucru
f. 371 să-l facă, / ca să-i tae, ce-au socotit că, măcar că sint păgîni, dar ei nu sint vinovaţi, că sînt neguţitori şi le agiunge lor cît i-au jăcuit, de i-au rămas săraci, şi cîtă pediapsă de foame au tras la închisoare. A doa, iar au mai socotit că, de-i va tăía pre balgii, el apoi nu va avea cu cine va mérgé la Moscu. Că slujitorii şi jacaşii cari-i jăcuis⟨ă⟩

---

1 172]88 B, 142 C,D, 148 G, 149 V, 112 P, *lipseşte* E,M/*lipseşte* Atuncea toţ M,P/ toţi B,C/în]întru C// 2 cum]încotro M,P/ băjănii M,P/ lor C,D,E,G,V/ Atuncea şi moscalii]Împăratul M,P// 3 doao sute de draguni moscali B,E,G,V/ doao sute C/ *lipseşte* de[1] M,P/ de s-au dus]să margă M,P// 4 în]la M,P/ *lipseşte* ca M,P/ apucé B] ia M,P/ şi să iasă B,D,E,G,V, şi să li iasă M,P/ înnainte B, înnaintea C/*lipseşte* moscalilor M,P// 5 *lipseşte* mai sus B,E,V// 6 173]143 C,D, 127 E, 139 G, 150 V, 192 M, *lipseşte* B,P/ doao B,C// 6-7 Sosit-au Dumitraşcu voevoda la Eşi şi au zăbăvit doao zili de s-au gătit M,P// 7 pînă B,C/ nici de unele céle ce-i trebuía B,E,G,V/ nici de D/ uneli din C/ ce]ce-i C,D// 8 nici avea cu cine]şi nici camini nu-şi găsie M,P că îş căuta B/ atuncea B,C, *lipseşte* D// 9 nevoía B,C/ fugiía B,C// 8-9 că atunce îş căuta cinişi de capul său. M,P// 10 Atuncea B,C/ cîţiva B// 10-11 În Eşi era închişi ⟨şi P⟩ cîţva turci balgii, iar moldovenii ⟨cie M⟩ ci jăcuisă pre balgii, îndemna pre Dumitraşcu voevoda M,P//11 cei]cíei B,V/jecuisă B,jecuis C/pre[1-2] B,C// 12 ca să-i taíe B,C,V]să poroncească să-i tai M,P/*lipseşte* şi pre aceía... la închisoare P/ rămăsésie B,C/închisoaré B,C//12-16 *lipseşte* şi pre aceía... ce-au socotit M// 13 *după* dzicînd *ad.* moldovénii acei ce-i jecuise B,E,G,V/ de vor scăpa B,G,P/ei] íei B, apoi ei P/ n-au puteré B,C]nu pot P//14 *după* ţară *ad.* în Moldova D/ fiindcă balgii aciía ştiu tot cine ce au jăcuit P/ jecuit B,C//15 174]144 C,D, 151 V, *lipseşte* B,E,G,M,P/ Ce]Iar B,E,G,V/ aceasta n-au priimit P// 16 să facă E/ *lipseşte* să-l facă... ce-au socotit P/ *după* taíe *ad.* pre turci B,C,E,G,V/ ce au B,C/ că]zicînd că M,P// 16-17 sînt[1-2] B,C/ei]íei B,C// 16-18 dar vinovaţi nu sînt, fiind neguţitori şi din destul ⟨li M⟩esti că i-au jăcuit şi ⟨că P⟩ au rămas săraci M,P//18 jecuit B,C/ i-au]au B,C,D,E,V/cîte pedepsi P// 19 pediapsă au tras de foame D/de]şi M,P/închisoaré B/ iarăş B,D,E,G,V//20 de-i]de G/pre turcii balgii D,E,G/ apoi el B,E,G,V// 19-3 *lipseşte* A doa...au scăpat de moarte. M,P//21 cu cine mérge B,E,G,V/mérge C/ jecuisă B, jecuis⟨ă⟩ C//

pre acei balgii n-or mérge cu dîns⟨ul⟩ și or rămînea toți în țară. Deci cu acest sfat, au poate-fi nărocirea lor, au scăpat de moarte.

Și purcedzînd din Iași, au trecut Jijie pre la Popricani și s-au tîlnit la Prut, la Zagarancea, den ceasta parte, cu obuzul moschicescu.

175. Domnit-au Dumitrașco-vodă țara numai 9 luni, în anul 7218⟨=1710⟩; și au eșit din Iași iulie în ⟨16 dzile⟩, iar moscalii au făcut războiul atunce la Stănilești în iulie ⟨11 dzile⟩.

Deci de la Prut au purces în sus de⟨n⟩preună cu moscalii și au trecut Prutul pre la Ștefănești în céia parte. Și de acolo am mărsu drept la Movilău, la Nistru.

Deci cîți boiari și alții mai de gios, din moldovéni, ce-au eșit cu Dumitrașco-vodă din Iași și au purces cu obuzul, audziia c-au ertat turcii pre cei greșiți. Dar nu mai putea să s-întoarcă înapoi sau să fugă într-altă parte
f. 371v din obuz, căci că prăda donții și / căzacii lui Medhoroț-schii și a lui Tanțschii pre cine găsiia în laturi de obuz, de-i lăsa numai cu sufletele. Ce nu avea putință să s⟨ă⟩ ducă într-altă parte, ce li-au căutat numai să să ție cu obuzul, cu Dumitrașco-vodă, Că, cînd au venit împărățiia, avea ucaz oaste de nu strica nimărui nemic, iar la întors strica tot ce găsiia.

176. Sosind obuzul la Movilău, la Nistru, să luas⟨ă⟩

---

1 acei turci balgii D/ acci turci balgii n-ar fi mărsu ⟨**ni**ci unul E⟩ cu dînsu, ce ar fi rămas toți B,E,G,V/ dînsu C// 2 Decii B,C/poate fi și V/norocirea C// 4 purcezind B,C/*după* Iași *ad.* Dumitrașco-vodă B,C,D,E,G,V/Jijiia B,C/ pe B//4-6 Dumitrașcu voevoda au purces din Eși și au trecut Jijie la Popricani. Și sosind la Zagarance s-au întîlnit cu obuzul moschicescu M,P// 5 Zagarancia B,V/ din ceasta parte de Prut C, *lipsește* B,E,G//6 obuzul cel mare moschicescu B,E,G//7 175]89 B, 145 C,D, 128 E, 140 G, 152 V, 195 M,*lipsește* P/ voevoda M/ țara]Țara Moldovii B,C,D,E,G,V, *lipsește* numai P/noao B,C//8 în anul di la zidire 7218, iar di la Hristos 1700 ⟨1711 P⟩; iar din Eși au purces⟨eșit P⟩ în luna lui iulii M,P/ 7219 B,C,D,E,V/zile B,D,E,G,V// 9 *lipsește* iar moscalii... la Stănilești în iulie M,P/ războiu B/atuncea B,C/ Stănilești B/ în luna lui iulie în B,V, în luna lui iulie în zéce zile E,G/iulie în C,D/ de zile B, zile D,V//11 Decii B,C/ Dumitrașcu voevoda împreună cu moscalii au purces în sus și M,P/ *după* Prut *ad.* Dumitrașco-vodă B,E,G,V/dinpreună B,C, înpreună G/ dinpreună cu moscalii în sus și D//12 *lipsește* pre M,P/ pre la Ștefănești, Prutul B,E, G,V/ *după* Ștefănești *ad.* iulie în ⟨*loc gol*⟩ zile D/*lipsește* în céia parte M,P//13 Și]Iar M,P/ am]au B,C,D,E,G,V,M,P/ la Nistru, la Movilău M,P// 14 Decii B,C// 15 ce au B,C//14-24 *lipsesc* M,P//16 *după* obuzul *ad.* moschicescu B,E,G,V/ că au ertat B,C//17 să B,C/ înnapoi B,C/căci că]pentru că E,G//18-19 lui[1-2]]polcovnicului B,C,D,E,G, V// 19 Mirhorodschi B, Mirhorodschii C,D,E,V, Merhorodschie G/ cine]cei ce-i D/ de] din B,D,E,V// 20 sufletile B,C/ să B,C// 21 țiie B/ cu obuzul]de obuz V// 22 Că]Pentru că E,G/ vinit B,C/ înpărățiia B,C/ *după* înpărățiia *ad.* în Moldova B,E,G// 23 ocaz B,V/ oastea C/ nemărui B,C/ nemică B, nimică C// 24 întorsu B,C// 25 176]90 B,146 C,D, 129 E, 141 G, 153 V, 197 M, 113 P/*lipsește* la Nistru M,P/s-au luat M,P//

nişte tătarî, ca vro 200 în urma obuzului. Pe cine găsiia, tot lua. Şi au dat preste dînşii Ivanetschii polcovnicul şi cu Tanţschii, cu slujitorii lor moldovéni, ce era la stiag. Şi i-au tăĭat pe tătarî şi au prins şi vii vro cinci, şease şi i-au dus la împăratul. Şi au pus de i-au spîndzurat în malul Nistrului, încălţaţi, îmbrăcaţi.

177. Iară după ce-au trecut moscalii Nistrul, au scris împăratul Mosculuĭ la turci că, de n-or porni pre craiul Şfedului pîn-în 12 dzi⟨e⟩ şi l-or ţinea acolo la Tighinea, el încă a strica, pacea, nu a o ţine-o.

178. Dumitraşco-vodă au făcut căutaré tuturor moldovénilor cîţi sînt cu dînsul şi i-au întrebat, mérge-or cu dînsul la Moscu, au ba. Ce toţi au primit, că într-alt chip
f. 372 nu avea cum dzicé. Că nu avea cum mérge într-altă / parte de răul tîlhăritului. Şi i-au pus Dumitraşco-vodă într-un izvod şi l-au dat la împăratul, de l-au iscălit cu mîna lui.

Iar boĭarii şi slujitorii aceştiia era, anumé:

1. Ioan Niculcé hatman.
2. Savin Zmucilă vel-ban.
3. Gheorghiţi vel-păharnic.

---

1 la Nistru, iar néşte tătarî, ca vreo doao sute, să luase în urma obuzului. Şi pe cine B,E,G,V/ *după* tătarî *ad.* după obuz M,P/ Şi pre cine C,D,M,P// 2 tot]ii tot D/luoa B,C/ Ivanenco B,C,D,E,G,V/ şi cu polcovnicul Tanţschii C, şi cu Tanţschii polcovnicul D,V, şi cu Tanţschii polcovnicul şi B,E,G/Ivaneico ⟨Ioaneico P⟩ şi cu Tanschii polcovnicii M,P//3 *lipseşte* lor M,P/ stiaguri B,E,G, stiagurile lor V//4 pre C/ pre tătarî foarte rău B,E,G, pre aceĭ tătarî foarte rău V/ au tăĭat cîţiva tătarî, iar pre 6 tătarî i-au adus ⟨dus P⟩ vii M,P/ prinsu B,C/ vreo C/ şeasîe B, şase C// 5 împăratul B,C/ pus]poroncit împăratul B,C,D,E,G,V,M,P/ *după* spînzurat *ad.* pre acei tătarî B,C,E// 6 *după* Nistrului *ad.* pre acei tătarî V/ înbrăcaţi B,C/ *după* înbrăcaţi *ad.* Iară după ce i-au spînzurat au mărsu singur împăratul de le da cu biciul la ochi şi-i suduĭa pre aceĭ tătarî B,E,G,V//7 177]91 B, 147 C, D, 130 E, 142 G, 154 V, 198 M, *lipseşte* P/*lipseşte* Iară M,P/ ce au B,C/toţi moscalii M, toţi la moscali P/ Nistrul în céĭa parte B,E,G]în cee parte M,P// 8 împăratul B,C/ *lipseşte* Mosculuĭ M,P/ turci]viziriul M,P/ pe B// 9 pînă B,C/doaosprăzéci B, doaosprăzéce C/zile B,C/ *lipseşte* şi l-or ţinea acolo la Tighinea M,P/ l-or mai ţinea B,E,G,V// 10 apoi şi el nu va ţine pace cu turcii, ci a strica-o M,P/ n-a ţine-o B,V, nu o va ţinea D,E,G//11 178]91 B, 148 C,D, 131 E, 143 G, 155 V,*lipseşte* M,P/ Iar Dumitraşco-vodă B,E,G/voevoda M/ tuturoru B// 12 cîţi]carii E,G/ sînt]era B,C,D,E,G,V,M,P/mérge-vor B,C,E,V// 13 *lipseşte* la Moscu M,P/ ba]nu M,P/Ce] Şi M,P/au priimit B]au ⟨s-au M⟩ priimit să margă C,D,E,G,M,P//14 nu avea cum zice B,C]nu să pute M,P/ Că de răul tîlhăritului ⟨tîlharilor P⟩ nu pute să margă nici într-o parti M,P/*lipseşte* Că nu avea cum D//15 pus]scris B,C,E,G,V/voevoda M/ într-un izvod pre toţi D,pre toţi într-un izvod B,E,G,V,pre toţi în izvod M,P// 16 împăratul B,C/ *lipseşte* şi l-au dat...cu mîna lui. M,P//17 Iară B/Cîţi boeri şi slujitori moldoveni au mers cu Dumitraşcu voevoda în Ţara Moschicească M,P//18 Ion B/ Ion Neculcé C,V/vel-hat⟨man⟩ G//19 Savin Stroiciu Zmucilă E,G/biv-vel-ban C// 20 Gheorghiţă B,C/Gheorghiţă Mitre vel-pah⟨arnic]G//

4. Iordachi Aristarhu vel-uşer.
5. Pavel Rugină vel-comis.
6. Moglîdea sardar.
7. Ilie Abăza, vornicul despre doamna.
8. Dumitru-aga.
9. Ioan Mirescul polcovnic.
10. Ioan Bănariul vel-căpitan.
11. Brahă, căpitan de dărăbani.
12. Moţoc jicniceriul.
13. Ioan Dzărul, vătav de copii.
14. Nuor Dzărul postélnic.
15. Costantin Dzărul medelnicér.
16. Vasilie Dzărul, tij medelnicer.
17. Mechichi stolnicul.
18. Antiohie cămăraş.
19. Costantin Pîrcălabul medelnicer. /
f. 372[v] 20. Dima başbulucbaş.
21. Ciutea căpitan.
22. Apostol căpitan.
23. Toader Mirescul căpitan.
24. Pavăl Mirescul căpitan.

Toţi aceştiia şi alţii mai proşti, mai de gios slujitori, carii aicea nu s-au putut înşira anumé, i-au scris împăratul în visterie lui, de s-au dus cu Dumitraşco-vodă. Şi atuncea au dat împăratul lui Dumitraşco-vodă 2.000 de ruble, să le fie de cheltuial⟨ă⟩ lui şi moldovénilor. Şi l-au orînduit să margă să ernedze la Harcov, preste Nipru, dincolo de Ţara Căzăcească, în slobodzie, aproape de Azac. Că acolo

---

1 Aristarh C/ uşar C//3 Mogîldea sărdar B,C// 4 Iliie V/vornic B,E//5 Dimitrie B,C,D,E,G, Dumitrii M// 6 Ion C,V/Ion Merescul B,E//7 Ion B,C/Ion Bănar V//8 *lipseşte* de G//9 jicnicériul B,C//10 Ion C,V//11 Nour P/postelnic B, postelnicel M,P// 12 medelnicear C// 13 *lipseşte* tij V,M,P/medelnicér B, medelnicear C// 14 Michicha M,P//16 medelnicér B, medelnicear C, tij med⟨elnicer⟩ D//18 Ciute B,V//20 Merescul B,E/ capitan C/*după* căpitan *ad.* Fac 24 boeri M,P//22 mai proşti şi mai de gios B,E,V, ⟨şi G⟩ mai proşti decît aceştiia şi mai de gios C,G//22-25 Aşijdire şi pre toţi cei de ⟨din P⟩ rîndu i-au scris Dumitraşcu voevoda tot anumi în izvod şi au dat izvodul la împăratul şi l-au iscălit. Dat-au împăratul M,P//23 înşira cu condéiul ⟨mieu G⟩ E,G/ aici nu s-au mai scris anumé V/împăratul C, împăratul pre toţi B,E,G,V// 24 visteriia B,C/lui]sa E,G// 25 împăratul B,C, împăratului A/ voevoda M/ doao mii B,C// 26 să-i fiie B,E,G,M, să fie P/ cheltuială B,C/ şi moldovénilor] şi tuturor *oaminilor* lui, moldovenilor M,P/ *după* moldovénilor *ad.* carii au mărsu ⟨vor mérge E,G⟩ cu dînsul B,E,G,V, tuturor carii mergea la Moscu C/orînduit] rînduit B,E,G//27 *lipseşte* să margă D/ernéze B,C//28 sloboziia B,slobozii C,E//27—28 la Harcov să iarneză, dincolo de la Malo Rosíe în slobodschie Polchi, aproapi de Azac M,P// 28 Azacu C// 28-2 *lipseşte* Că acolo să cerşusă...că-i loc bun. M,P//

să cerşusă şi el, lăudîndu-i unii din moldovéni⟨i⟩ carii ştiia că-i loc bun.

Şi au poroncit la gubernatul Apracsin să-i dea ernatec lui şi tuturor moldovénilor lui, dîndu-i şi 200 de draguni să margă cu dînsul.

179. Iară lui Rent ghenaral şi Tomii spătar le-au scris împăratul moschicescu şi au trimis cu cărţile pe un om a lui, împreun⟨ă⟩ cu un om a veziriului, să lasă Brăila şi să vie după dînsul, în sus.

f. 373 Deci Toma / spătariul, cum au audzit, cum au fugit în Ţara Ungurească, de ş-au mai apucat ceva de acolo. Şi pe urmă au venit la împăratul, la Petreburc, cu cîţva munténi ce-au fost cu dînsul la Brăila.

Şi l-au făcut împăratul ghenarar şi-i da pre an leafă 5.000 de ruble. Şi cu vrémea ş-au adus şi giupîneasa din Ţara Munteneascâ.

Şi i-au dat sate în Ţara Moschicească de chivernisala vieţii. Şi trăind acolo cîţva ani, supt poronca împărăţiei,

---

1 *lipseşte* şi V// 2 că-i]zicînd că iaste B,C,E,G,V/ locu C// 3 *după* poroncit *ad.* împăratul B,C,D,E,G,V,M,P/la Apraxin, cniazul şi gubernatul de Azac să dea lui Dumitraşco-vodă ernatec bun ⟨*lipseşte* bun V⟩ B,E,G,V/ lui Apracsim, gubernatoriul, să déi pentru *ernatec* M,P// 4 lui Dumitraşco-vodă şi tuturor moldovénilor C/*lipseşte* lui şi tuturor moldovénilor lui M,P/*după* lui² *ad.* carii vor mérge cu dînsul B,E,G/doao sute C/doao sute de draguni moscali lui Dumitraşco-vodă să margă cu dînsul pînă acolo ⟨*lipseşte* acolo G⟩ la Harcov. B,E,G/ *după* draguni *ad.* lui Dumitraşco-vodă V// 5 *după* dînsul *ad.* să-l ducă C, pînă acolo la Harcov V//6 179]93 B, 149 C,D, 133 E, 146 G, 156 V, 195 M, 116 P/ *lipseşte* Iară M,P/gheneral B,V/ spatar C/ li-au B,C// 6-9 Împăratul au scris la Rent ⟨Rest M⟩ *ghenărariul* şi la Thoma Cantacozino să lasă Brăila şi să *vii în* Ţara Moschicească, cu toată oaste M,P// 7 înpăratul B,C/ triimis C/ pre C// 8 înpreună C, şi dinpreună B,E,G/ *lipseşte* un E/ să lasă ⟨lase G⟩ cetaate Brăila B,E,G// 9 să viie B// 10 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Thoma Cantacozino M,P/ *lipseşte* spătariul M,P/cum²] îndată G/cum au fugit]îndată s-au dus M,P//11 Unguriască B,C/ apucat]luat M,P/ ceva]cîte ceva B,D,E,G,V/ceva de]ce au avut M,P//12 pre B/ vinit C]mărsu B,E,V/ Şi de acolo pre urmă au mărs la G// 12-13 Iar mai pre urmă s-au dus ⟨cu M⟩ cîţva munteni la înpăratul ⟨la Sanctpierburg. M⟩ M,P/ înpăratul B,C/Petriburcu B,C/cîţiva B//13 ce au B,C/*lipseşte* ce-au fost cu dînsul la Brăila M,P//14 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* pe Toma B, pe Toma spătariul E,G,V/gheneral C, gheneral maior B,D,E,G,V/ şi-i da împăratul leafă cîti M,P/ liafă C] leafă cîte B,E,G,V/ liafă pre an cîte D//15 cinci mii B,C,D,*lipseşte* de M,P/rubli pre an M,P/Şi]Şi mai M,P/vrémia B, vréme C/ *repetă* ş-au adus şi A/ giupîniasa B,C/din]în M,P//16 Munteniască B,C]Moschicească M,P/ *după* Munteniască *ad.* la Moscu E,G,V//17 *după* dat *ad.* înpăratul Tomii B,E,G,V, înpăratul D/ sate]şi sati acolo M,P/ sate în Ţara Moschicească şi un tîrgu anumé Periiaslov, în Ţara Căzăcească, pentru ca să-i fie de chivernisală *vieţii lui* şi a oamenilor lui V//18 *după* vieţii *ad.* lui şi a oamenilor lui B,E,G/ Şi trăind Toma acolo cîţiva ani în tîrgu în Periiaslov ⟨în Ţara Căzăcească E,G⟩, că-i didésie ⟨înpărăţiia G⟩ şi acel tîrgu şi trăind supt stăpînirea înpărăţii Moscului, s-au schimbat B,E,G/ trăind Thoma V/ poronca]ascultarea C, stăpînirea V/înpărăţiii C, înpărăţiii Mosculuı V// 18-1 Şi trăind acolo...din viiaţa această lumească]Şi acolo au şi murit M,P//

s-au schimbat şi el din viiaţa această lumască. Iar giupîneasa lui au rămas şi pîn-acmu cu pacé, de trăeşte pre acéle moşii ce i-au dat împărăţiia.

Iar Rent ghenaral s-au rădicat de la Brăila cu toat⟨ă⟩ oaste în sus pre Siret, pre la Cernăuţi, tot stricînd şi mîncînd ce găsiia prin ţară. Şi ţara fugis⟨ă⟩ de la cîmpu la munte. Şi dac-au audzit că vine Rent pre acolo, să mira încotro vor mai fugi. Deci Rent, de la Cernăuţi au trecut Nistrul în céia parte pre la Hotin şi au agiuns pe obuzul lui Şeremet acolo, la Polona.

180. Iară împăratul, de acolo de la Movilău, ş-au luat 200 de draguni şi au purces în sus pre Nistru, pre la Cameniţă. / Şi acolo s-au despărţit de obuzul cel mare. Şi dé la Cameniţă au luat în sus, prin Ţara Leşască, pîn-unde au găsit pre Avgust-craiul, împreună cu împărăteasa lui, de s-au sfătuit şi s-au odihnit vro trei, patru dzile. Şi atuncea l-au cinstit Avgust-craiul.

f. 373v

Şi şădzînd la masă împăratul cu împărăteasa şi cu mulţi domni leşeşti, şi între acei domni fost-au şi Adam

---

1 dintru această viiaţă C// 1-3 Iar giupîniasa lui au rămas şi cu un copil ⟨şi cu un copil ⟨cocon C⟩ au rămas C,D,V⟩ de au trăit multă vréme cu pacé ⟨cu pacé multă vréme C⟩ pre acéli moşii ce i-au ⟨li-au C⟩ dat ⟨fost dat E,G⟩ împărăţiia ⟨pînă la sfîrşitul ⟨săvîrşirea G⟩ vieţii lor B,E,G,V⟩ B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* Iar giupîniasa lui... ce i-au dat împărăţiia. M,P//4 *ante* Iară 93 B, 34 E, 147 G, 157V/ *lipseşte* Iar M,P/ *ante* Rest ⟨Restul P⟩: 196 M, 117 P/gheneral B,C/ghinărariul au purces din Brăila M,P/ toată B,C//5 oaste ⟨lui C, ce era cu dînsul E⟩ şi au purces în sus B,C,D,E,G,V/ Sirétiu B,C// 5-9 pre la Cernăuţi, apoi pre la Hotin şi acolo au trecut Nistrul M,P// 6 fugisă B,C//7 dacă B, de⟨a⟩ca B/ Rent gheneral B,C,D,E,G,V// 8 miera E/încătro B,C/ Decii B,C/ Rent gheneral B,C,D,E,G,V/*după* Cernăuţi *ad.* au mărsu şi B,E, G,V//9 Nistrul pre la Hotin în céia parte şi D//9-10 agiunsu obuzul cel mare ⟨moschicescu E,G⟩ ce era cu Şeremet feldmarşal acolo, în Ţara Leşască, la cetate la Polono B,E,G, agiunsu pre obuzul lui Şeremet în Ţara Leşască la cetate la Polono C,V/*lipseşte* pe M,P//10 acolo]la cetaté D, *lipseşte* M,P//11 180]94 B, 150 C,D, 135 E, 148 G, 158 V, 197 M,*lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/împăratul Moscului B,E,G,V, împăratul moschicescu C/ *lipseşte* de acolo C,M,P//11-13 de la Movilău s-au dus pre Nistru, pre la Cameniţă. Şi di acolo M,P// 12 doao sute B,C/ draguni moscali G/ pe[1] B//14 de B,C/*lipseşte* dé la Cameniţă M,P/au luat]s-au dus M,P/*lipseşte* în sus M,P/ pînă C/ undé C//14-16 prin Ţara Leşască dinpreună cu împărătiasa lui Ecaterina ⟨*lipseşte* Ecaterina V⟩,pînă la Varşav, la scaunul crăescu, unde au găsit pre Avgust craiul leşescu,de s-au sfătuit ⟨cu dînsuV⟩ B,E,G,V//15-16 *lipseşte* împreună cu împărăteasa lui de s-au sfătuit M,P//15 craiul léşescu C,D,M,P/dinpreună C/ împărătiasa C/lui]sa C//16 vreo C/trii B,C//16-17 şi acolo s-au odihnit cîtiva zili, priimindu-l Avgust-craiul cu mari.cinsti M,P//17 Şi atuncea ⟨*lipseşte* atuncea V⟩l-au cinstit pre înpăratul craiul Avgust, făcîndu-i masă mare, benchet ⟨benchet, masă mare V⟩ B,E,G,V/ craiul Avgust pre înpăratul,făcînd benchet,masă mare,înpăratului C//18-19 *lipseşte* Şi...şi Adam M,P//18 şezind B,C/înpăratul cu înpărătiasa B,C/*după* înpărătiasa *ad.* şi craiul cu crăiasa B,şi cu craiul Avgust şi D,G,⟨lui E⟩şi craiul şi cu mulţi E,V//19 léşeşti B/ şi]iar B,E,G/ acîei C/*ad. ulterior* domni[1] A/ *după* domni *ad.* léşeşti B,E,G,V//

Sinavschii hatman şi cu hătmăneasa lui. Şi între alte voroave, multe can cu glumă, dzis-au hătmăneasa lui Sinavschii cătră împătatul moschicescu acéstea cuvinté: „Mult mă mir de voi împăraţii şi craii, cum de nu vă ţineţ de cuvînt şi ne amăgiţi pe noi. Că mai anţerţu ni-au dzis noao, tuturor léşilor, craiul Şfedului să ne gătim cu toţii să mérgem să ernăm în stolița moschicescă, împreună cu dînsul. Şi noi cînd ne gătiem să mérgem, pre cuvîntul lui, el ni-au amăgit şi n-au mărsu la stoliţă, şi s-au dus la Tighinea. Şi acum împărăţiïa-ta ni-ai dzis să ne gătim să mérgem la Ţarigrad şi noi ne bucurasem tare c-om mérge de om vedea Ţarigradul. Şi cînd noi ne gătiem, măria-ta n-ai vrut şi ti-ai întorsu înapoi".

f. 374 Iar împăratul au rîs atuncea, şi cu toţi / cîţi era la masă, şi i-au dzis: „Păcat că nu eşti tu bărbat, să te chiemi Sinïavschi. Că de ai hi tu bărbat, să nu hii fămélie, adevărat aş mérge cu tine la Ţarigrad. Iar bărbatul tău au zăbovit oştile, nu li-au trimis mai în grabă. Pentru acéïa nu m-am dus în Ţarigrad".

181. Şi de la Avgust-craiul au purces împăratul la Rîga, unde era Menjic cu oştile lui, carii sta împotriva Şfedului. Iar de acolo, de la Rîga, s-au dus la Petreburc, la scaonul său de iarnă.

1—19 *lipsesc* M,P// 1 hatman corunnii B,C,G, ce era hatman corunnii D,E, hatman vielchi corunnii V/ *lipseşte* cu V/ hătmăniasa B,C// 2 *lipseşte* can cu glumă E,G/ hătmăniasa B,C/ lui]hatmanului B,C,E,G,V//3 împăratul B,C/ acéste B, C/ cuvinte B,C//4 mier B,C,V/ împăraţii B,C// 5 ţineţi B,C/ pre B,C// 6 Şvedului V// 7 mergem B,C/ să mergem cu toţii G/ împreună B,C// 8 gătiïam B,C// 9 şi²]ce B,E,V//10 acum C/împărăţiïa-ta]măriïa-ta B,E,G//11 bucurasăm C,V//12 că om mérge B,C/ videa B,C/gătiïam B, gătiiam C//13 măriïa-ta B, măriia-ta C/ n-ai vrut să mergi B,C,D,E,G,V,n-ai vrut să mergi la Ţarigrad E/*lipseşte* întorsu C/ înnapoi B,C//14 împăratul B,C/atuncea au ris B,E,G//15-17 i-au dzis împăratul hătmănésii ⟨*lipseşte* hătmănésii C,D⟩: ,,De ai hi tu bărbat să nu fii fiméïe,să te chiemi tu Sinavschii, adevărat,aş mérge cu tine la Ţarigrad". ⟨cu tine aş mérge la Ţarigrad B,G, cu tine,adevărat,aş mérge la Ţarigrad E⟩ B,C,D,E,G,V//17 Iară B//18 zăbăvit B,C,E,V/nu]şi nu D/ Şi pentru V//20 181]95 B, 151 C,D, 136 E, 149 G, 159 V, *lipseşte* M,P/Şi]Iar M,P/Iară împăratul moschicescu,de acolo de la craiul Avgust,de la Varşava,au purces şi au mersu ⟨la cetaté E,G⟩la Riga B,E,G,V/ Avgustu C/*după* craiul *ad.* leşăscu M,P/au purces]s-au dus M,P/împăratul C,*lipseşte* M,P//21 Riga C/ undé era Menjic feldmarşal B, undé era Alexandu Daniilovici, feldmarşal Menjic C, unde era Menjic Alexandru Daniilovici feldmarşal D,V, undé era cnïazul Alexandru Daniilovici Menjic feldmarşal E,G,unde era şi Mijicov M,P/ oştili C/lui]împăratului M,P/*lipseşte* carii sta G,carii sta împotriva Şfedului M,P/ înprotiva B,C//22 *lipseşte* de acolo M,P/de la Riga B,de la cetate ⟨de la E,G⟩ Riga C,D,E,G/s-au dus di iarnă în Sanctpeterburgu,în scaunul său M,P/Petrîburcu B, Petrburc C//

182. Iară Şeremet, cu obuzul şi cu Dumitraşco-vodă, au mărsu de la Movilău pîn'la Şarhorodul. Şi de acolo s-au despărţit de Dumitraşco-vodă şi au purces spre Ţara Leşască, cu toat⟨ă⟩ oastea lui, cît mai rămăsése de o mai sătura, pre la Nejboji şi de la Nijboji la cetate Polono, de au deşărtat-o de oaste moschicească şi de alte lucruri ce era, că o ţinea moscalii.

Şi apoi au rădicat toţi oamenii di prin tîrguri şi de prin sate, cîţi era în Ucraina, şi i-au trecut pre toţi preste Nipru în hotarul moschicescu. Şi au trecut şi el cu toat⟨ă⟩ oastea, de au aşădzat-o la ernatec în Ţara Căzăcească, iar el cu curtea lui s-au aşădzat în tîrgu în Prelumpca.

183. Iară Dumitraşcu-vodă, de acolo de la Şarhorod, f. 374[v] după / ce s-au despărţit de Şeremet, au purces drept la Chiov, pre la Nemirova, prin cîmpul pustiiu, că pre acolo era atuncea locul pustiiu, numai cu céle 200 de draguni şi cu moldovénii, cîţi era cu dînsul. Că mai fusése şi nişte căzaci, cu Medhoroţschii şi cu Rcgojenţschii, şi l-au lăsat în urmă pre Dumitraşco-vodă. Şi aceîa s-au dus înainte.

---

1 182]95 B, 152 C,D, 137 E, 150 G, 160 V, 198 M, 118 P/*lipseşte* Iară M,P/ Şeremet feldmarşal B,C,D,E,G/cu[1]şi cu M/obuzul lui C, obuzul său P, obuzul cel mare B,D, E,G,V/cu[2]împreună cu M,P/voevoda M//2 mărsu]purces M,P/ de la Movilău şi au mers într-un loc pînă la Şarhorod ⟨mersu împreună pînă la Şagorod P⟩ M,P/pînă B,C/ Şargorod B, Şarhorod C,E,V/Şi]Iar M,P//2-4 Şi de acolo au purces Şeremet spre Ţara Leşască V//3 voevoda M/ şi]Şăremet şi M,P/*după* purces *ad.* Şeremet B, E,G//3-4 cu toată oaste au purces prin Ţara Leşască M,P/spre]pin B,E, prin C//4 toatăB,C/oaste B//4-5 *lipseşte* lui, cît mai...sătura, pre M,P/cîtă mai rămăsésie B,C//5 Nejiboje[1-2] B,C,V, Mejiboje[1-2] D,E,G/şi de la]apoi la M,P/ *lipseşte* Nejiboji la M,P/la cetaté la B,C,D,E,G,V//6 de[1]pre cari M,P/deşertat-o B,C/ oastea C/ *după* moschicească *ad.* şi de puşci C, şi de puşcile céle mari B,E,G//7 cum şi de alte lucruri a lor ⟨ce era M⟩ M,P/ *după* era *ad.* în cetate V/că o ţinea]că o stăpîniia B,G, că atuncea o stăpîniia E/ *lipseşte* că o ţinea moscalii M,P/*după* moscalii *ad.* fiind în Ucraina C//8 *lipseşte* Şi M,P/ *după* rădicat *ad.* din Ucraina M,P/ pre toţi C,G,V,M,P/de B,C//9 *lipseşte* cîţi era în Ucraina M,P/OcrainaB, V//10 Nipru] Nistru A/ *după* el *ad.* Niprul B,E,G,V/toată B,C//11 oaste B/ de au aşezat-o B,C]şi s-au aşăzat cu oaste M,P//12 el]Şeremet şi B,V, Şeremet feldmarşal şi E,G/ *lipseşte* iar el cu curtea... în Prelumpca. M,P/ aşezat C]aşezat la ernatec B,E,G,V/ Prelupca B,D,E,V// 13 183]95 B, 155 C,D, 138 E, 151 G, 161 V,*lipseşte* M,P/Iar B, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ *lipseşte* de acolo M,P/de la]din M,P//14 *lipseşte* după ce s-au despărţit de Şeremet V,M,P/ Şeremet feldmarşal E/ purces]mers M,P//14-r. 14 din p. urm. drept la Chiev, însă cu mari griji prin Ţara Leşască, că-i luasă urma 1.000 zaporojeni şi cu cîtăva somă de tătarî.Şi numai cu un şfert de ceas nu l-au agiuns pînă la Bila Ţercov. Şi acolo în Chiev au ⟨s-au P⟩ odihnit M,P// 15 prin] printr-un B,C, D,E,G,V//15-16 *lipseşte* că pre acolo era atuncea locul pustiiu B,C, E,G,V// 16 céli doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G// 17 fusésie B,C/ néşte B//18 cu polcovnicul Mirhorodschii şi cu Savva ⟨Sava C,V⟩ Rogojenschii B,C,E, G,V/ Mirhorodschii D//19 pe B/ acéia B, *lipseşte* G//20 înnainte B,C//

184. Deci Dumitrașco-vodă, rămîind mai în urmă numai cu acéle 200 de draguni, precum mai sus s-au pomenit, nu era mult să-i ĭa zaporojenii de grumadzi înpreun⟨ă⟩ cu tătarîi. Că prinsese limbă și-i luas⟨ă⟩ șleavul, să margă după dînsul să-l prindză. Și calé numai de un civert de ceas, de nu l-au agiuns să-l ĭa de grumadzi, cu toat⟨ă⟩ tabăra lui. Că era ca la 1.000 de zaporojeni și mai bine, împreun⟨ă⟩ cu tătarî amestecați. Ce norocul lui au fost că au fost apucat de au agiuns în tîrgu în Bila Țărvcî. Și acolo în tîrgu era cetate și pușci și oaste moschicească. Și vădzînd zaporojenii c-au agiuns în Bila Țărcvî, s-au întors înapoi. Iar Dumitrașco-vodă nemic de aceasta nu știĭa; mai pre urmă au oblicit.

185. Și de acolo au mărs în Chiov, de s-au odihnit 2 săptămîni, dîndu-i moscalii ce-i trebuĭa, nemic nu-i lipsiĭa. Și cînd au vrut să purceadză de acolo, din Chiovi,/ f. 375 mulți moldovéni au vrut să rămîe acolo și nu vrea să mai margă cu Dumitrașco-vodă înlontru. Și încă și Ion Niculcé hatmanul nu vrea să mai margă cu dînsul, gîndind că doar ne-or lăsa din Chiov de ne-om întoarce la pămîntul nostru. Iar Dumitrașco-vodă n-au vrut să ni las⟨ă⟩ să rămînem, ce au mers la comendatul de Chiov și i-au

---

184]154 C,D, 162 V, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C// 2 acéli B, céli C/doao sute B,C/draguni moscali B,E,G, draguni și cu moldovénii D/pomenit]scris B,C,E,G,V//3să-i] să-l B,C,D,E,V/ zaporojénii C// 4 înpreună B, și înpreună V]dinpreună C/prinsésîe B,C/ luasă B// 6 *lipsește* civert de C/ agiunsu B,C// 7 toată C/ cu toat⟨ă⟩ tabăra lui] cu toți oamenii lui B,E,G,V/ era]au fost V/o mîie B, o mie C/zaporojéni B// 8 înpreună B,C/ nărocul B// 9 că au apucat B,D,E,V/ norocul lui au fost că au întrat în tîrgu G/ agiunsu B,C/ Bila Țercvi B,C,D,E,V//10 era]iaste E,G,V/cetaté B,C, cetate ⟨făcută G⟩ de pămînt E,G//11 văzind B,C/zaporojénii B/că au agiunsu B,C/ Bila Țercovi B,C,D,E,V// 12 întorsu înnapoi B,C/ Iară B/ nemică B,C/de aceasta nemică E,G// 13 *lipsește* mai G// 14 185]155 C,D, 139 E, 152 G, 163 V, *lipsește* B/ de acolo de la Bila Țercvi au mărsu Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ *după* mersu *ad.* Dumitrașco-vodă C//15 doao B,C/ dîndu-i moscalii conac C, dîndu-i moscalii conac de toate céle ⟨toate ce-i V⟩ B,E,G,V/ce-i]de celi ci-i M,P/nemică B,C// 16-21 Iară la purcesul lui Dumitrașco voevoda din Chiev,unii din boerii moldoveni nu vre să mai me⟨a⟩rgă cu Dumitrașcu voevoda,ci iar vre⟨ci le era voe P⟩să rămîi în Chiev și din Chiev să să întoarcă în Moldova M,P//17 rămîie B,C/acolo]la Chiov B, E,G,V, acolo în Chiov C//18 înlăuntru C,înlăuntru piste Nipru,în Țara Moschicească B,E,G,V/ Neculcé B,C, Neculcé hatman V//19 *lipsește* mai V/dînsul]Dumitrașco-vodă B,E,G,V// 20-21 ⟨ca doară C⟩ îi vor ⟨i-or B,V⟩ lăsa moscalii de să vor întoarce la pămîntul lor în Moldova ⟨*lipsește* în Moldova C⟩ B,C,D,E,G,V// 21 să-i lase ⟨lasă C⟩ să rămîie B,C,D,V// 21-6 Mers-au Dumitrașcu voevoda la comendatul de Chiev. Arătatu-i-au izvodul cel iscălit de înpăratul și îndată i-au dat de grumazi lui Dumitrascu voevoda M,P// 22 mersu B,C/ de Chiov]de la cetatea de la ⟨*lipsește* de la G⟩ Pecersca B,E,G,V, de Chiov de la Pecersca D//

arîtat izvod, cu iscălitura împăratului, de cîți boïari era, ce-l făcusă la Movilău, dzicînd că sintem dați pe mîna lui și nu ne va lăsa să ne ducem la turci, să facem vreun viclesug. Că el a vrea să dea samă pentru noi la împăratul.

186. Deci comendatul, vădzînd așea, i-au dat pe toți pe mîna lui Dumitrașco-vodă cu sila, și i-au dus cu vartă pîn'la Harcov. Și acolo încă, după ce-au trecut Țara Căzăcească, încă era pîn'la Harcov, calé de 2 dzile, un cîmpu pustiiu pentre Harcov și pentre Țara Căzăcească. Și acel cîmpu iaste șleavul tătarilor, cînd pradă dé la Crîm. Și iară cu grijă și cu mult⟨ă⟩ spaimă au mers, pîn'au agiuns la Harcov.

187. Iară Luca vistérnicul venisă mai pre urmă, în Țara Leșască, după noi la Chiov, și cu Sandul Sturdzea stolnicul.

Nevrînd ei să margă cu Dumitrașco-vodă, nu i-au putut lua, nici comendatul nu i-au dat, nefiind în izvo-
f. 375v dul împăratului, / gîndind că i-or lăsa moscalii să s-în-

---

1 arătat B,C/ împăratului B,C/*după* era *ad.* într-acel izvod B,E,G,în izvod scrișI C//2 la Movilău, precum mai sus s-au scris, dzicînd Dumitrașco-vodă B,E,G//2-3 făcusă acel izvod la Movilău, precum mai sus s-au scris, dzicînd Dumitrașco-vodă că sînt acîei boïari dați pre mîna lui și nu-i va lăsa să să ducă V/ sînt dați acîei boïari pre mîna lui ⟨pre mîna lui acei boiari C,D⟩ și nu-i va lăsa să să ducă la turci B,C,D,E,G//3 să facă vreun viclęșug B,C,D,E,G,V//4 a vrea]avea C/ să dea samă la împăratul pentru dînșii ⟨pentru dînșii la împăratul C,D,V⟩ B,C,D,E,G,V//5 186]96 B, 156 C,D, 140 E, 153 G, 164 V/Decii B,C/văzind B,C/așa B,C//5-6pre$^{1-2}$ C/i-au dat pre toți pre acîei boïari ce era în izvod cu iscălitura împăratului pre mîna B,E,G,V// 6-7 vodă pre toți boerii moldoveni. Și așa au purces cu toții din Chiev și au mers pînă au agiuns la Harcov. Și și acolo i-au dat moscalii de toati celi ce-i trebuïa; și încă îi și prisosea. M,P/ *lipsește* cu sila B,E,G,V/ și au ⟨i-au E⟩ dus pre unii dintr-înșii cu vartă,cu calaur, cu pază ⟨*lipsește* cu vartă G,cu calaur, cu pază V⟩,⟨pînă la Harcov V⟩ nevrînd îei să margă de bunăvoia lor B,E,G,V//7 pînă la Harcov C, *lipsește* B,E,G/ ce au B,C//7-18 *lipsesc* M,P//8 încă]și G/și era încă B,E,V/pînă B,C/ doao B/ *după* zile *ad.*și era B,E,G,V//9 pintre$^{1-2}$ C/Țara Leșască,Căzăcească B//10 iaste]era D/șliavul C/ prăda D//11 de B,C// grije B,C/ multă B,C//11-12 mărsu, pînă au agiunsu B,C//13 187]97 B, 157 C,D, 141 E, 154 G, 166 V//13-16 Iară Luca vistiernicul și ⟨*lipsește* și G⟩ cu Sandul Sturzea stolnicul ⟨îei V⟩ încă să afla ⟨acolo V⟩ în Chiov ⟨la acîa vréme; mersésîe mai pre urmă V⟩ Și nevrînd îei, acești boïari ⟨*lipsește* acești boïari V⟩ să margă B,E,G,V/ Iară Luca vistérnicul viind prin Țara Leșască la Chiov și cu Sandul Sturzea stolnicul și nevrînd ei să margă C/Iară Luca vistérnicul, trecînd Nistrul în céîa parte, pre la Hotin, și cu Sandul Sturzea stolnicul și cu oastea lui Rent gheneral au mărsu împreună prin Țara Leșască, pînă la cetaté la Polono, undé au agiunsu și obuzul cel mare moschicescu, ce era cu Șeremet feldmarșal. Iar de acolo, de la cetaté de la Polono, au mărsu la Chiov tot dinpreună cu obuzul lui Rent gheneral, pînă la Chiov. Iar după ce au agiunsu la Chiov, nevrînd acești boïari să margă D//17 luoa B,C/nefiind îei V//17-18 nefiind îei în ⟨nefiind scrișI în D⟩izvodul ⟨ce era cu iscălitura împăratului B,E,G⟩ ⟨netîmplîndu-să la Movilăi cînd s-au făcut izvodul D⟩și gîndind⟨ei E⟩B,D,E,G,//18 și gîndind C,V/că-i vor lăsa B,C,D,E,G,V/ să B,C//

toarcă înapoi. Deci moscalii nu-i lăsă să s-întoarcă înapoi; că venis⟨ă⟩ și Galenici cnĭadzul mai pre urmă în Chiov, de ținea drumul tare închis, de nu lăsa pre nime să ias⟨ă⟩ din Chiov încoace. Că era un om rău, și nici de mîncat, nici de cheltuială nu le da.

Și s-au ispitit într-un rînd să fugă, și i-au prins și i-au ținut închiși o lună. Și apoi i-au dat pre chizășie Tomii *ghenarariului* și *i-au slobodzit*. Și au ședzut un an acolo în Chiov, pînă ș-au mîncat tot ce-au avut. Și apoi de al doile rînd s-au ispitit cu fuga, de au scăpat încoace, de au venit în Moldova. Și alți moldovéni, cîți s-au mai *tîmplat* în Chiov, tot așea, cu fuga, au scăpat.

188. Și cîți scăpa din Chiov încă cu multă grijă veniĭa pîn-agiungea spre Cameniță, că, rămîind locul pustiiu, era tîlhărit mult, și léșii avea pizmă pre moldovéni, căci s-au închinat la moscali. Deci pre cîți prindea, îi tot jăcuĭa; și pre unii îi și omorîĭa, pre alți-i punea la poprial⟨ă⟩. Numai Adam Sinĭavschii hatmanul să punea pentru dîn-ș⟨i⟩ și pre cari-i obliciĭa că-s închiși, *trimitea* de-i scotea și-i miluĭa. Și pre unii îi punea la steaguri, dîndu / poroncă
f. 376 să le dea pace. Și léșii, furiș, tot îi strica.

1–21 *lipsesc* M,P//1 înapoi]la pămîntul lor C, la pămîntul lor în Moldova B,E,G,V/ Decii B,C/ lăsa B,C/ să B,C/ înnapoi B,C/ *lipsește* să s-întoarcă înapoi V//2 vinisă ⟨vinisĭe B⟩ și cnĭazul Dimitrie Galicin B,C,D,E,G// 2-3 că vinisă la Chiov și cnĭadzul Dimitrie Galicin mai pre urmă și ținea V//3 taré B/nimé B,C/ iasă B,C//4 încoaci B/ de mîncat] proviiant, zaharea B,D,E,G, proviiant V//4-5 și nici de cheltuială, nici proviiant nu le da C//6 prinsu C//6-8 *lipsește* Și s-au ispitit... și i-au slobodzit. B,E,G,V//7 o lună]trii săptămîni C/ chizășiĭa C// 7–8 *ținut* închiși trii săptămîni pre Luca vistérnicul și luundu-l în chizășie Toma gheneralul Cantacozino l-au slobozt. Așijderea și pre Sandul Sturzea stolnicul l-au luat în chizășie Matei Sturzea, careli să afla acolo mai denainte vréme. Așijderea și pre Mogîldea sărdar l-au luat în chizășiĭe Chighiiaciu polcovnicul. Și așea au scăpat acești boiari de la închisoare, de i-au slobozit D// 8 gheneralului C/ șezut C/un an și mai bine acolo C/ acolo]și mai bine D// 8-10 Și au șezut acești boĭari acolo mai vreo doi ani ⟨acolo E⟩ în Chiov ⟨*lipsește* în Chiov G⟩ pînă au cheltuit ce au avut și apoi cu fuga au scăpat din Chiov încoace B,E,G/ Și ș-au vîndut acești boĭari ce au avut de au cheltuit ședzind acolo mai doi ani.Și cu fuga au scăpat din Chiov încoaci V//9 pînă ce D/ș-au mîncat]au cheltuit C,D/*lipsește* tot C,D//10 doilea C/*după* scăpat *ad.* din Chiov D//11 vinit B,C/*lipsește* mai B,E,G,V/*după* tîmplat *ad.* la acea vrémĭe V//12 așa B,C//13 188]158 C,D, 167 V, *lipsește* B,E,G/grije V/ viniĭa B,C// 14 pînă agiunge B, pînă a agiunge C,V/spre]la G/ rămîindu C// 15 căci]pentru căci C,D, pentru că E,G//16 să închinasă C, să închinase de bunăvoĭa lor la moscali B,E,G,V/Decii C/*după* îi prindea *ad.* léșii C/ jecuĭa C/ Și pre cîți moldovéni îi prindea léșii îi tot jecuĭa B,E,G,V//17 iar ⟨*lipsește* iar C⟩pre alții îi punea la poprială ⟨la închisoare C⟩B,C,E,G//18 Sinavschii hatman corunnii B,C,V, Sinavschii hatmanul corunnii D, Sinavschii ce era hatman corunnii E,G// 19 dînșii C]moldovéni B,D,E,G,V/ că-s]că sînt B,C,E,G,V/trimitĭa B, trimitea C/*după* scotea *ad.* de la închisoaré E,G// 20 stiaguri C/ *după* steaguri *ad.* de le da liafă B,E,G,V/dînd poroncă léșilor B,C,E,G,V// 21 pacé B,C/ Și]Iar V/ pre furiș V//

189. Dumitrașco-vodă, după ce s-au așădzat la Harcov, zaharà prea multă îi da și lui și tuturor moldovénilor, cît nu putea birui să o mănînce. Și i-au mai dat pe deasupra și 13 sate a unui ghenaral, ce-l chiema Sidlovschii, pline de pîine și de hălăștеie cu mori și cîte doao, trei sute de oameni într-un sat. Și bucate, vaci, boi, oi, stupi, odoară, toate le dedése lui Dumitrașco-vodă, sirmeaoa acelui ghenărar, cădzind el într-o greșal⟨ă⟩.

190. Deci Dumitrașco-vodă nu vrea să ție pre moldovéni cu dragosté, ca pre niște streini ce ș-au lăsat casele și s-au streinat de moșiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ție mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova, ce precum era mai nainte, tînăr, pre cînd era beizade în dzilele frăține-său, lui Antiohie-vodă, încă și mai rău și iute la beție. Să scîrbiía, și ușa îi ⟨era⟩ închisă, și nu lăsa pre moldovéni necăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui.

Și cu căzacii de loc iară să învrăjbisă rău, că nu-i ținea într-o nemic. Deci și moscalii cei mari încă⟨-l⟩ urîsă, pentru căci îl iubiía împăratul și-i dédésă nume mai sus decît a tuturor.

191. Atuncea s-au sculat Savin Zmucilă banul și mult
f. 376^{v} l-au / amestecat la Șeremet, dzicînd că „eu cînd ne-am închinat la léși, cu Petriceico-vodă, avea cinste și boïarii

---

1-25 *lipsesc* M,P// 1 189]98 B, 159 C,D, 142 E, 155 G, 168 V/Iară Dumitrașco-vodă V/după cîe B/ așezat B,C,V//2 zaharea B,C,V]proviiant, zairea E,G/ pre B/ *după* da *ad.* moscalilor B,D,E,V/*lipsește* și[1] B,G,V//3 mănîncîe B,V/i-au]li-au C/ *lipsește* pe deasupra B,C,E,G,V//4 triisprăzéce B,C/gheneral B,C/ ce s⟨ă⟩ chiema anume Sidlovschii G//5 *după* hălăștеie *ad.* cu péște și B,D,E,G,V/ cîte cu B,E,G,V/ *lipsește* doao V/trii B,C//6 *după* bucate *ad.* ce au avut G// 7 didésîe B,C// 8 gheneral B,C,E,V/întru o pricină i greșală G/greșală B,C//9 190]99 B, 160 C,D, 143 E, 156 G, 169 V/ Decii B,C/ție B//10 dragoste B,C/néște B//11 înstreinat B,C,D,E,V/ lor]sale B,E,G//12 ție B/ schimbase firea B,C//13 nu precum cînd G,V/domnu B,C//14 mai innainte B, mai înnainte vréme C,E,G,V/pre cînd era beizadea ⟨baizade B⟩ tînăr B,C,E,G/ *lipsește* tînăr V/ zilele C//15 Antiohii B,C//16 *după* beție *ad.* la mîniie D/ Și să scîrbiía de fiecé și ușía îi era B,E,G/ Să scîrbiía fie di cé C/îi era C,D,V//17 necăiri să iasă din tîrgu afară, fără de B,E,G,V/ nicăiri C/ fără de C,D//19 de]cei de B,C,D,E,G,V/locu B/învrăjbise B//20 nemică B,C/Decii B,C/*lipsește* și B,E,G/mare A/ încă îl urîse B, încă îl urîsă C,V//21 pentru că E/pentru că-l iubiía G/ împăratul B,C/didésîe B,C/numé B,C//22 al tuturor B,C, al tuturor senatorilor V//23 191]99 B, 161 C,D, 144 E, 157 G, 170 V/Savin Stroici Zmucilă G//23-25 și mult l-au pîrît pe Dumitrașco-vodă,amestecîndu-l cu voroave rele la Șeremet feldmarșal,dzicînd că el cînd s-au închinat B,E,G,și mult l-au pîrît pre Dumitrașco-vodă cu voroave rele, dzicînd că el cînd s-au închinat V// 24-25 ïei cînd s-au închinat C// 25 *lipsește* la B/ Petricéico B, Petriceaico C/ cinsté C/Și avînd B,E,V,Și avea C,D, Și avînd el G//

ca și domnul". Și cărți de la Sobeţschii craiu, ce era atuncea, și le arăta lui Șeremet, precum au avut voïe boïarii, și cînd le-au fost voïa, s-au dus în ţara lor, în Moldova; iar Dumitrașco-vodă va să-i facă robi în ţara crești-
5 nească.

Și multe ca acéstea, caré nu le pociu toate să le scriu cu condeiul mieu, după cum sint firile moldovénilor, carii nu pot nici la casele lor trăi să nu s⟨ă⟩ sfădească, dar în ţară streină. Că și cînd au fost cu Petriceico-vodă,
10 iar destule sfădzi au fost și atuncea între domn și între boïari, ca și acmu. Care pre urmă iar lor ș-au stricat, ca și acmu de la moscali, caré mainte să va arăta.

192. Împăratul Moscului, după ce s-au aședzat toți la ernatec, precum s-au scris mai sus, scris-au la Șeremet
15 și la tot sinatul și gubernații cei mari, de au mersu toți la Petreburc, la sfat. Și atuncea au mers și Dumitrașco-vodă la împăratul.

193. Deci, după ce s-au strîns toți, au început împăratul a-i întreba pe toţ: ţinea-vor pacea cu Turcul, au ba,
20 și da-or ce-au giuruit, au ba?

Deci sinatul cel mare au dzis nemic să nu dea, și să
f. 377 s-apuce de var⟨ă⟩ iarăși de războiu. Căci / de s-au tîmplat acmu așea smintială, de acmu să va chivernisi într-alt

---

1-23 *lipsesc* M,P// 1 *lipsește* la G/craiul Sobeţchii C, Sobeţchii craiul leșescu D/ era] au fost C/*după* atuncea *ad.* pre acéli vremi D//1-2 Sobeţchii craiul ce fusésïe atuncea craiu în Ţara Leșască le arăta V/ Sobeţchii craiul léșescu ce au fost ⟨craiu E,G⟩ pe aceli vremi ⟨*lipsește* pe acéli vremi G⟩ pre atuncea, le arăta lui Șeremet feldmarșal B,E,G//3 li-au fost B,C/în]la B,C,E,G,V//4 creștiniască B,C// 6 acéste B,C/care nu să pot scriïe toate ⟨toate a le scrie C, toate scrie G⟩ cu B,C,E,G/să le scriu toate D// 6—7 *lipsește* caré nu le pociu... cu condeiul mieu V//7 *lipsește* mieu C,G/sînt B,C/hirile B,V//8 nu pot trăi nici la casele lor C,D,V/ să sfădiască B, s⟨ă⟩ sfădiască C//9 dară C/dară încă în B,D,E,G,V/Petricïaico B, Petriceaico C//10 iară B/ *lipsește* și atuncea V/ domnu C//10-11 au fost și atuncïa ca și acum.Care mai pre urmă iarăș lor B//*lipsește* între domn și între boïari E,G//11 acmu]cînd moscalii D/ Carii C, Care mai D,E,G/iarăși lor E, iarăș loru-ș G// 11-12 *lipsește* ca și acmu...să va arăta. V//12 acum B,C/care B]precum C/mai înnainte B,C,D,E/*după* arăta *ad.* istoriïa la rînd E,G// 13 192]100 B, 162 C,D, 145 E, 158 G, 171 V/Înpăratul B,C//14 precum mai sus s-au scris B,E,G/ *lipsește* s-au E/ *lipsește* mai sus V/ Șeremet feldmarșal B,E,G//15 tot senatul C]toți senatorii B,E,G,V/ și cnïazii, gubernații C//16 Petrîburgu B, Petrburcu C/ la sfat]la înpăratul la sfat E,G/mersu B,C//17 înpăratul B,C//18 193]163 C,D, 172 V, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C/ strînsu B,C/ înpăratul B,C// 19 pre toți B,C/Turcul]turcii B,C,G,V/ pacea ce au făcut cu turcii E// 20 și da-vor ce au giuruit ,au ba? B, *lipsește* C//21 Decii B,C/sănatul C/senatul cel mare au socotit și au dzis B,E,G/ nemică B,C//22 să să apucé B, să să apuce C/ vară B,C/ Căci] Pentru că E,G/ întîmplat B,E,V// 23 acum C, *lipsește* V/ așa B/ sminteală așïa G/ acum[2] B,C//

chip, de n-a fi așea. Căci bani și oaste ïaste de agiuns, au putére și doaodzeci sau treidzeci de ani să să bată.

194. Atuncea împăratul, vădzînd că-i sfatul așea, au și orînduit, în toaté țărîli, de 30 fumuri să mai fac-un om de oaste, gata cu tot ce-ar trebui, să mai adaogă încă vro 50.000 de oaste preste cît mai aré.

Și au orînduit, pînă i-a pornii în gios pre Don, și au mai lungit flintele decît inicercele turcilor, de o șchioapă mai lungi, ca s⟨ă⟩ poat⟨ă⟩ bate mai departe.

Și au făcut tot paloșe simcelate în vîrv de amîndoao părțile ascuțite, să s⟨ă⟩ bată cu turcii la năval⟨ă⟩, și au lepădat șpăgile. Și li-au făcut la grumadzi lădunci de hier albu, la tot săldațul cîte o ocă de apă, ca să aibă hiecaré săldaț apă gata la războiu, să nu pată ca la Stănilești.

Și au însurat atuncea pre Șeremet, dîndu-i împăratul o rudă a sa, dzicîndu-i să-ș facă copii, să-ș uite feciorul ce era zălog la turci, netocma că l-a scoate el și pre acela.

195. Și au socotit atuncea să pornească pe Dumitrașco vodă înainte cu greimea, să-i dea 40.000 de moscali călărași⟨i⟩ și 40.000 călmîș⟨i⟩ și 30.000 donți și 40.000 căzaci

---

1-21 *lipsesc* M,P// 1 așa B,C/ Căci]Pentru că C,E,G, Pentru căci D/ oasté C/ ajunsu B, agiunsu C/ de agiunsu iaste G//2 puteré B,C/ doaozăci B,C/ treizăci B, triizăci C//3 194] 101 B, 164 C, D, 146 E, 159 G, 173 V/înpăratul B,C/văzind B,C/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ *lipsește* sfatul G/așa B,C//4 în toate țările lui B,E,G,V, în toată țara C/ de triizăci de fumuri B,D,V/ triizăci C/ facă un om B,C, facă cîte un om G//5 să fie gata V/ să fie gata cu toate céle ce ar trebui G/cu toate ce ar trebui B,E/ce ar C/ să]și să V/vreo cinzăci de mii B,C// 6 preste cîtă oaste mai avea C/ aré]avea B,D,E, G,V//7 pînă îi va porni B,V/ porni C//8 lungit flintele de pre cum era întîi, cîte de o șchioapă,să fie mai lungi decît inicércele turcilor C// 8-9 lungit flintele saldaților și a dragunilor să fiie mai lungi de o șchioapă decît ⟨inicércile turcilor B⟩cum ⟨decît cum E,G,V⟩ era întîi, ca să poată bate ⟨ca să bată B,E,G⟩ mai departe ⟨decît inicércile turcilor V⟩ B,E,G,V// 9 poată C// 10 paloșie B,C/ simcelate B,C/ vîrfu B, vîrvu C// 10-12 *ad. marginal* în vîrfu de amîndoo părțile ascuțite,să s⟨ă⟩ bată cu turcii la năvală și au lepădat șpăgile G// 11 să B,C/năvală B,C// 12 *după* făcut *ad.* saldaților B,E,G// 13 saldatul C/ la tot saldatul să fie lădunca cîte de o ocă E,G/ cîte o ocă la tot saldatul V/ de o ocă B,C,D/ s-aibă C//14 fiecare B,C, fieștecare D/ saldat B,C,D,V/ apă gata de băut B,E,G,V, apă de băut C/ *lipsește* gata C// 16 și pre Șeremet feldmarșal ⟨*lipsește* feldmarșal D,E,V⟩ B,C,D,E,G,V/ înpăratul B,C/ pre o rudă D// 17 pre o rudă a sa ⟨pre V⟩ o ⟨*lipsește* o G⟩ jupînească săracă și zicîndu-i B,E,G,V/ ficiorul B,C// 18 netocma]necum B,E,G// 19 195] 101 B, 165 C,D, 147 E, 150 G, 174 V/ *după* atuncea *ad.* înpăratul și senatorii B,E,G, V/ porniască pre B,C//20 înnainte B,C/ *ad. marginal* cu greimea D//20-21 patruzăci de mii[1-2] B,C/ călăraș⟨i⟩]călărimé C,D, călăreți V, draguni călăreți B,E, draguni călărași G// 21 de calmîși B,C,E,V/ triizăci de mii de donți B,C/ de donți E,V/ patruzăci de mii de căzaci B,C,E,V//

cu hatmanul lor, să între în Crîm, să tot tae, să ardză,
f. 377[v] pîn-a întra și greime să să apuce de / cetăți a le bate și a le lua. Și așe au așădzat sfatul să facă, și începus-a porni zaharaoa și gătisă toate acéstea ce scriu mai sus.

196. Iară Șeremet, măcar că s-însuras⟨ă⟩, îi era jeale de fecior, că va peri la turci, cum au și perit. Și să tot ruga sinatorilor, ca doar ar putea strica sfatul, și ei nu vrea nici putea că apucas⟨ă⟩ de grăisă cătră împăratul, și le era rușiné să întoarcă sfatul.

Deci oblicind împăratul pentru Șeremet că i-i jeale de fecior, tare i-au bănuit și l-au mustrat, aducîndu-i aminte cînd l-au fost trimis înainte pre Șeremet să margă să strice podul la Dunărea, după cum îi poroncis⟨ă⟩. Și mai pe urmă, venind și împărățiia-sa, ș-ar fi luat céle 2 polcuri a lui cu 12.000 de oaste și cu Dumitrașco-vodă cu moldovénii și s-ar fi dus întins la pod, făr⟨ă⟩ de nici o grijă; caré polcuri să chiema Preobrajenschii și Simionențschii, și cu acéle 2 polcuri ar fi bătut pre turci. Altă nu i-ar mai fi trebuit, ce-ar fi lăsat-o înapoi, de ar fi venit încet și ar fi izbîndit.

197. Atuncea au sosit mai pre urmă, după acel sfat, și un unchiu a împăratului, anume Apracsin, gubernatul de Azac. Și întrebîndu-l și pre dînsul sinatul, el au dzis că nu-i bine cum au așădzat sfatul, că-i cu greu a să bate

---

1-24 *lipsesc* **M**, P// 1 și să între B, E/ taie și să arză B,C,E,G,V//2 pînă va întra B,C,D,V/ greimea B,C/ apucé B// 3 luoa B,C/ așa B,C/ așezat B,C/ începusă B// 4 zahareaoa C, și zahareaoa B, V, și zaireaoa E, și proviiant, zairea G/ gătise B/acéste B,C/ scriu]scrie D// 5 196]101 B, 166 C, D, 148 E, 161 G, 175 V/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ măcari B,C/ să însurase ⟨însurasă C⟩ de curund, dar îi era mare jeale B,C,E,G/ mare jeale D,V// 6 ficior B,C/ cum tot și au perit C, precum ș-au perit B,E, precum au și perit G, precum tot și au perit pînă la urmă V/ *lipsește* tot G/// 7 senatorilor B,C or putea C/ sfatul acela C/ei]lei B,C,V// 8 apucase B, apucasă C/ împăratul B,C//9 rușine B]cu greu C//10 Decii B,C/ împăratul B,C, *lipsește* E/împăratul oblicind G/ Șeremet feldmarșal B,E, G/ că-i iaste jale de ficior C,D, că-i iaste jale de ficior că va peri ⟨la turci G⟩ B,E,G//12 înnainte B,C//13 Dunăre B/ poroncise B/ pre B,C//14 viind B,C,V,/împărățiia B,C/și ar fi B/ céli B,C/doao B,C/ polcuri împărătești B,E,G//15 a luija mării-sale V/ *lipsește* cu[1] V/a lui cu]céli B,E,G/ doaosprăzéce mii B,C// 16 întinsu B,C/ fără B,C/*lipsește* făr⟨ă⟩ de nici o grijă V/grije B//17 care B, carii C/polcuri împărătești C/ să chiamă ⟨chiiamă C⟩ Preobrajenschii polcu și Simionețchii polcu B,C,D,E,G/ V// 18 acéli doao B,C/ Altă oaste nu i-ar fi mai trebuit B,C,D,E,G,V// 19 ce ar fi B, ce ar fi lăsat o oaste înnapoi/ înnapoi B, înnapoi céialaltă oaste D,E,G/ *lipsește* înapoi V/ vinit B,C// 21 197]102 B, 167 C,D, 150 E, 163 G, 176 V/ Atuncea ⟨Iară atuncе G⟩ mai pre urmă, după acel sfat, au sosit și un B,G,V, Iară mai pre urmă, atuncea, după acel sfat, au sosit și un E// 22 al împăratului C, V/ anumé B, pre anumé C/ Apraxin B,V/cnĭazul și gubernatul B,C,E,G,V// 23 senatul B,C, sănatul E,V /*lipsește* el B,E,G//24 așezat B,C/ că-i]că iaste B,G,V//

f. 378 în trei părți. Că cu Șfedul sint cîțiva ani de / cînd să bat. Și dintru un lucru de nemică s-au început sfada acmu și cu Turcul. Așijderea și léșii le sint vrăjmași. Cu greu le va fi.

Numai cu turcii, cum au așădzat, așea să lasă deodată; și de or și mai cére, să le dea, pînă a tréce craiul Șfedului. Și apoi să stea să să împace cu Șfedul și, împăcîndu-s⟨ă⟩ cu Șfedul, s-or așădza pre lesne și cu Leavul. Atuncea le-or eși și solii de la turci, ce sint zălog. Deci pre lésne ĭaste atuncea a strica pace cu turcii și a să bate prea cu iușor cu dînșii.

Și așea s-au apucat și Savva Rogojenschii cum despre turci, dîndu-le bani, or face pace.

Deci sinatorii, pentru voĭa lui Șeremet, au mers la împăratul, și dzicînd acésté cuvinte, au lăsat și el să fie așea, după sinat. Și s-au părăsit a mai face oaste împotriva Turcului, pînă la o vrémé.

197. Împăratul Moscului ș-au strîns toat⟨ă⟩ oaste și au șădzut în vasă, de-au trecut de la Petreburc marea, în céĭa parte, la Șfed, asupra finiilor. Și s-au bătut acolo 2 ani și au luat toat⟨ă⟩ crăie Finiilor, ce era supt ascultarea Șfedului. Și au luat și cetatea Abovul, care era stoliță finiilor; și apoi iarăș cu cinste s-au întors la scaonul său, la Petreburc. /

f. 378^{v} 198. Iară pre Șeremet l-au trimis la Chiov și i-au lăsat 20.000 de oaste căzaci și calmîți, să stea să dea ce a da, să-ș scoată feciorul și să poarte grijă despre turci, să așédze acel lucru.

1—28 *lipsesc* M,P//1 trii B,V/Șfédul C]svedzii V/sînt B, C/ cîțiva B// 2 acmu și turcii V// 3 sînt B,C/ vrăjmași]dușmani G// 4 *după* fi *ad.* a să bate în trii părți B,E,G// 5 *lipsește* cu turcii E/așezat B,C/ așa B,C// 6 de vor D/cérie B//7 Sfédului C, Svedului V/ înpacé B, înpace C// 7—8 Svedul$^{1-2}$ B, Sfédul $^{1-2}$ C/ înpăcîndu-să B, înpăcîndu-s⟨ă⟩ C/ să vor așeza B,C/lésne B, C/ Leavul]léșii B,C,E,G,V//9 le-or ieși B,V, le vor eși C,E,G/sînt B,C/ *ante* Decii: 168 C,D, 177 V// 10 pacea B,C// 12 așĭa B, așa C// 13 pacé B// 14 Decii senatorii B,C/ Șeremet feldmarșal E/ mersu B,C// 15 înpăratul B,C/ acéste B,C/ el]înpăratul B,D,E,G// 16 așa, după cum au zis senatul B,C,D,E,G,V/ înprotiva B,C// 17 vrémĭe B, vréme C// 18 197] 103 B, 169 C,D, 151 E, 164 G, 178 V/ Înpăratul B,C, Iară înpăratul V/ strînsu toată B,C/ oastea C// 19 șezut B,C/ vase B/ de au B,C/ Petrîburcu B, Petrburcu C/ mare B// 20 Șfed]șfedzi B,E/ *lipsește* la Șfed V//21 doi C/toată C// 20-21 *lipsește* Și s-au bătut... crăie Finiilor B,E,G,V/ crăiĭa C/ ce]carii V// 22 Șfédului C, Șvedului V/ caré C/ era]iaste B,E,G// 23 *după* stoliță *ad.* adecă scaon B,E,G, scaonul C/ întorsu B,C//24 Petrîburcu B, Petrburcu C// 25 198]170 C,D, 152 E, 165 G, 179 V/ Iară după ce au vinit înpăratul la Petrîburcu, pre Șeremet feldmarșal B,E, Iară după cĭe s-au întorsu înpăratul la Petrburgu, pre Șeremet V/ *ad. marginal* pre D/ triimis C// 26 doaozăci de mii B,C// 27 ficiorul B,C, ficiorul de la turci E,G,V/ grije B/ *lipsește* despre turci V/ așeze B//

Aşijderea şi despre parte Rîgăi au lăsat pre Menjic fercmarşalîc, să păzască despre şfedzii din gios.

199. Iară Dumitraşco-vodă atuncea au făcut ponturi de cerea Ţara Harcovului, cu toate veniturile, dzicînd că ţară au lăsat, ţară să-i dea. Şi pre toţi moldovénii el să fie mai mare. Ce-i va fi voĭa lui, volnic să fie, fără ucazul împăratului. Nime să nu hie volnic a mérge nicăiuri. Şi altele multe ca acéstea.

200. Atuncea împăratul au dat acéle ponturi a lui Dumitraşco-vodă la sinat, să le vadză şi cum or socoti ei. Deci Apracsin au dzis cătră sinat: „Nu-i bine să-i daţi Ţara Harcovului, ce o cére el; că măcar eu că am vro 30 de răvaşe de la acei căzaci din Harcov de jalobele lor ce au pre Dumitraşco-vodă. Şi acolo, într-ace ţară, sint aproape de 80.000 de oaste slujitori; şi acmu, nefiind pacé, lesne le iaste a să rădica ca să s⟨ă⟩ dea supt Turc, că nu-i departé Azacul. Şi cît am sta să ne batem cu streinii, noi om vrea să ne bate⟨m⟩ cu ai noştri".

201. Atuncea şi Şeremet au dzis: „Adevărat, bine ai dzis, că aşea va hi. Şi încă ĭaste alta şi mai mare. Că mi-au/
f. 379 spus un boiar de a lui, anumé Savin Zmucil⟨ă⟩ banul, că mai nainte vrémé s-au mai închinat din domnii moldovéni la créştini, la léşi, la unguri, şi apoi i-au ertat turcii, de s-au dus la dînşii. Şi mai pe urmă acei domni mult rău au făcut créştinilor, anume acei domni Pătruvodă, Grigorie-vodă, Aşijderea şi acesta, de s-a aşădza la Harcov, nu-i departe Crîmul".

1-27 *lipsesc* M,P// 1 Rigăi B, cetăţii Rigăi C/ pre Menjic pre cnĭazul Alexandru ⟨Alexandru cneazul G⟩ Daniilovici, feldmarşalic B,E,G,V, pre Alexandru Daniilovici, al doilea feldmarşal Menjic C, pre Alexandru Daniilovici Menjic feldmarşal D//2 şfézii C//3 199]104 B, 171 C,D, 153 E, 166 G, 180 V/ponctur B//4 *după* cerĭa *ad.* la împăratul B,E,G, V/ viniturile B,C/ dzicîndu C// 5 pre]preste G// 6 Ce va fi C/ *lipseşte* lui E/ să fie ⟨*lipseşte* să fie G⟩ să facă ⟨*lipseşte* să facă V⟩ şi fără ⟨de G⟩ ocazul B,E,G,V/ fără]şi fără C, fără de D/ocazul D//7 împăratului C]lui B,D,E,G,V/ Nimé B,C/ fie B,C/ volnicu C/ necăiri B,V, nicăiri C// 8 acéste B,C// 9 200]105 B, 172 C,D, 154 E, 167 G, 181 V/ împăratul B,C/ au dat împăratul V/ acéli B,C/ ponctur C// 10 senat B,C/ or]vor E/ei]şi ĭei B,E,G, V//11 Decii B,C/Ap⟨r⟩acsin C/Apraxin cnĭazul şi gubernatul de Azac B,E,G,V/ zis B/senat B,C, sănat V// 12 cerĭe B,V/ măcarî B,C/ că măcarî că eu că am E/ că măcar că G,V/ vreo triizăci B,C//13 răvaşie B/acĭei V/ din]de G// 14 într-acĭa B, într-acea C/ sînt B,C//15 optzăci de mii B,C// 16 pace C/lésne B,C/ să să dea B/ supt ascultarea Turcului B,C,D,E,V/ supt ascultarea turcilor, că de acolo nu-i G// 17 departe B, C// 18 batem B,C// 19 201]173 C,D, 155 E, 168 G, 182 V, *lipseşte* B/ Şeremet feldmarşal B,E,G// 20 aşĭa B, aşa C/ fi B,C// 21 boiariu B,C/ ai lui B,C,E/ Savin banul Zmucilă B,E,G,V/ Zmucilă C// 22 înnainte B,V, înnainté C/vréme B, C// 23 creştini B,C/ la unguri, la léşi, la unguri şi apoi D/ şi la unguri G/ *după* apoi *ad.* pre acei domni C//24 de]şi C/ pre B,C/ acĭei domni B, *lipseşte* C// 25 au făcut mult rău creştinilor C/creştinilor B/anumé B,C/ Pătruvodă şi B,E, Petr⟨u⟩-vodă şi C// 26 aşeza B,C/ să va aşeza D//

202. Deci sinatul, audzind, au ales să dea lui Dumitrașco-vodă 1.000 de dvoruri în Țara Moscului, caré acea mie de dvoruri cuprinde 50 de sate; și oameni ca 15.000 sint. Și să-i mai dea și cîte 20 pungi de bani pre an, care fac 6.000 ruble, și 2 părechi de curți frumoasă în stoliță. Iar boïarilor să le dea 13 sate ce-au fost a celui ghenărariu Sidlovschii, de le stăpîniïa Dumitrașco-vodă. Care boïari a priimi, să-i dea de acéle sate, iar care nu a vrea, să-i dea ucaz de voïe, să-ș margă la pămîntul său, ca să s-așédze.

203. Deci Dumitrașco-vodă, eșindu-i ucaz, au și venit la Harcov, cu multă voïe rrea că s⟨ă⟩ depărteadză de țară, și s-au rădicat și s-au dus în Moscu. Și nu mult după aceasta i-au și murit doamna Casandra, fata lui Șărban-vodă, domnul muntenescu. Și au îngropat-o în tîrgu, în stoliță; și au rămas văduoiu de au trăit cîtăva vrémé, / pîn's-au însurat, care s-a scrie mai nainte. f. 379v

204. Iară boïarii cine au vrut să priimască, li-au împărțit de acéle sate a lui Sidlovschii, de trăescu unii și

---

1 202]106 B, 174 C,D, 156 E, 169 G, 183 V, 199 M, 119 P/ Decii B,C/ sinatul B, senatul C/ audzind acéste V// 1-5 Împăratul Moscului ⟨moschicescu P⟩ au dăruit lui Dumitrașcu voevoda 1.000 ⟨de P⟩ dvoruri ⟨adică 50 sati M⟩, însă în Velico Rosiïa, iar nu la Harcov, după cum poftie Dumitrașco voevoda, și leafă cîti 6.000 rubli pre an și doao părechi curți frumoasă în stoliță M,P// 2 O mïe B, o mie C/ care acïa mïie B// 3 cinzăci B,C/ oameni sînt ca V/ cinsprăzéce mii B,C//4 sînt B/*repetă* Și să-i mai dea C/ doaozăci de pungi B,C/ de pungi E/ *lipsește* de bani G/ carii C//5 șeașïe⟨șasïe C⟩ mii de ruble B,C/de ruble D/doao B,C/ frumoase B//6 triisprăzéce B,C// 6–9 Boerilor ⟨Boerii P⟩ moldoveni ci era cu Dumitrașcu voevoda, însă le-au dat împăratul ⟨cîti P⟩ 13 sati, însă acelora ⟨acelor P⟩ ci or vre ⟨ce vre P⟩ să rămîi să trăiască acolo; iar cari nu or ⟨n-a P⟩ vre să trăiască acolo, unora ca acelora să le dei ucaz ⟨ocaz P⟩ și să fii volnici a să întoarci în țara lor, în Moldova M, P//6 ce au C/gheneral B,C.E,G,V/gheneral a lui Sidlovschii D//7 de]ce C, care sate B,E,G,V/ Și care B,C,E,G,V/ boïariu B, boiariu C//8 acéli B,C//8–9 sate bine va fi, iar carii n-or ⟨nu vor E,G⟩ priimi și n-or ⟨nu vor E,G⟩ vrea, acelora să le dea ocaz și voïe de la împărățiïe, să-ș margă B,E,G/ sate, bine va fi, iar carii n-or priimi și n-or vrea să rămïïe la Moscu, să le dea ocaz V// 9 *după* său *ad.* în Moldova D/ *lipsește* ca B,G,V/ să B,C// 10–16 *lipsesc* M,P// 10 203]107 B, 175 C, 157 E, 170 G, 184 V/ Decii B,C/ ocaz B,V/ vinit B,C// 11 rea B/ să depărtiază B,C// 12 *după* rădicat *ad.* din Harcov G// 13 aceasta]acéïa B,E/ Șerban B,C, V//14 *lipsește* vodă G/domnului B,E,G/tîrgu]cetaté B,E,G//15 *după* stoliță *ad.* undé iaste scaonul împărătescu B,E,G/ *după* rămas *ad.* Dumitrașco-vodă B,C,D,E,G,V/ văduvoiu B,C, D, V, văduv G/ vreme B/ vréme C *după* vreme *ad.* fără de doamnă B,E,G,V// 16 pînă C]pînă ce B,E,G/ să va scrie mai înnainte B, să va scrie mai înnainte la rînd ⟨la rîndul său C⟩ C,D,E,G// 17 204]108 B, 176 C, D, 158 E, 171 G, 185 V/ cine carii B,E,G,V/ *lipsește* să priimască D/ împărțit B,C// 17-2 Deci cari din boeri au vrut să trăiască acolo au priimit sati și s-au așăzat acolo; iar acelora ci n-au vrut să trăiască acolo le-au dat ucaz ⟨ocaz P⟩ și s-au întors în Moldova M,P//18 acéli C/ lui]gheneralului B,E,G,V//

pînă astădzi într-acéle sate; iar carii n-au vrut să primască, ei au venit la Chiov, la Şeremet, ca să-i sloboadză.

Dar Şeremet nu vrea să-i sloboadză, şi-ncă nu numai pre boĭari, ce şi pre neguţitori, şi pe slujitori, şi pre toţi. Că-i dzisésese Dumitraşco-vodă, în pizma boĭarilor caré să ducea de la dînsul, să nu las⟨ă⟩ nici pre unul să treacă, pîn'nu i-or slobodzi turcii feciorul.

Deci Şeremet să protivis⟨ă⟩ lui Dumitraşco-vodă şi nu-i lăsa, de-l blăstăma toţ, că periĭa atîţea oameni. Alţii nu avea ce mai cheltui, alţii era neguţutori, altora le rămăsése fămĕile în Moldova. Ce bogat blăstăm era asupra lui Şeremet!

205. De aceasta audzind chihae veziriului, au dzis feciorului lui Şeremet: „Pentru ce proprĕşte tată-tău neguţutorii şi moldovénii ce vor să vie încoace? Să-i scrii ca să-i sloboadză". Şi aşea, pe scrisorile feciorului lui Şeremet, au slobodzit neguţitorii şi pre alţi moldovéni ce era acolo.

Atuncea m-au slobodzit şi pre mine, Ioan Niculcé hatman, cu voĭa lui, după ce-au trecut doi ani. Şi am venit în Ţara Leşască, cu multă nevoĭe, care s-au pomenit mai sus.

206. Dumitraşco-vodă, după ce s-au dus la Petreburc,/
f. 380 pre boĭarii moldovéni n-au vrut să-i ĭa cu dînsul la împăratul, socotind că va isprăvi să nu mai poată scăpa

---

1–25 *lipsesc* M,P//18—1 a lui Sidlovschii şi unii au trăit pînă la sfîrşitul vieţii lor şi după dînşii ficiorii lor întru acéli sate C//1 şi pînă astăzi ⟨şi B⟩ ficiorii lor B,D/ de au trăit pînă la sfîrşitul ⟨săvîrşirea G⟩ vieţii lor şi după dînşii şi ficiorii lor întru acéli sate E,G/ de au trăit în viiaţa lor şi ficiorii lor; iar cari V/ într-acéli B/ iar carii boiari C//2 ei]ei B,V, *lipseşte* C/ vinit B,C,V/ Şeremet feldmarşal B,E,G//3 Dar]Deciii B,E,G/ încă B,C//4 pre, B,C//5 zisésie B, dzisésie C/ carii B,C,V// 6 lasă B,C/ triacă B/ *după* triacă *ad.* încoace în Moldova C// 7 pînă nu-i vor slobozi B,E,C/ ficiorul B,C// 8 Decii B,C/ protivisie B// 9 şi nu-i lăsa]să nu-i laşe G/ toţi B,C/ atîţia C//10 nu mai avea B,C,E,G,V//11 rămăsésie B,C/ fimeile B,C/ Ce mult şi bogat B,E,G, Ce bogat şi mult C/ bogat]mult V//13 205]108 B, 177 C, D, 159 E, 172 G, 186 V/ chihaĭa B,C/ viziriului C/ viziriului *ad.* la Ţarigrad V//14 ficiorului B,C/ *după* Şeremet *ad.* la Ţarigrad/ E,G/ Pentru cie B,V/ poprește B// 15 să viie de la Chiov încoaci B,E,G// 16—17 Şi aşa scriind ficiorul lui Şeremet ⟨la tată-său E⟩, pe *scrisorile lui au slobozit* tată-său Şeremet B,C,E,G// 16 sloboază B/ aşa C/ pre C/ ficiorului C// 18 *după* acolo *ad.* într-acéli părţi de loc B,E,G,V// 19 Atuncea au slobozit⟨Dumitraşco-vodă V]şi pre Ion Neculcé hatmanul ⟨hatmanul Ion Neculcé C⟩ B,C,D,E,G,V// 20 *după* lui *ad.* Dumitraşco-vodă C,D,G/ după cie au trecut B/ ce au C/ Şi au venit B,C,D,E,G// 20-r. 11 din p. urm. *lipseşte* Şi am venit... unde i-au răspuns aşea. V//21—22 care mai sus s-au scris B, precum mai sus s-au scris E,G/ pomenit]scris C//23 206]109 B, 178 C,D,160 E, 173 G/ după ce]cînd C/ Petrîburcu B/ *după* Petrburcu *ad.* de la Harcov C//25 înpăratul B, C//

de acolo. Şi-i grăiïa de rău cătră împăratul, dzicînd că Ion hatman şi alţii au rămas acolo şi vor să s⟨ă⟩ ducă la turci, şi pentru aceïa au trimis de i-au luat cu vartă, de i-au dus la Harcov, vrînd să-şi acopere ruşine, căci i-au dus cu vartă. Că oblicisă împăratul de acel lucru, că i-au luat cu sila, şi unii din Chiov au şi fugit.

207. Iară împăratul au răspuns lui Dumitraşco-vodă, mai vîrtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac⟨ă⟩ nu va să şadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voïa, că nu mi-i rob". Atuncea Dumitraşco-vodă n-au căutat bine, unde i-au răspuns aşea.

208. Iară cînd mi-am luat dzioa bună de la Harcov, de m-am despărţit, mult mă îmbiïa să mai şedzu, şi multe să adeveriïa să-mi dea, şi să-mi isprăvască şi de la împăratul mare milă. Şi cînd mi-a hi voïa, el să-mi isprăvască.

Dar eu eram bucuros c-au venit acela ceas, di-am găsit vrémea să ïes dintr-acel norod greu şi cumplit. Că-s nişte oameni foarte necrédincioşi, şi prea cu greu traiu au oamenii ce sînt nedeprinşi cu acel fél de oameni din-tr-acéle părţi.

1-20 *lipsesc* M,P//1 *după* rău *ad.* pre boïari B,D,E,G/ înpăratul B,C//2 hatmanul Ioan G/ şi cu alţii E/ să B,C// 3 acéïa B,C/ *după* vartă *ad.* din Chiov B,C,E,G// 4 vrînd să-şi acopere ruşinea D]vrînd să-ş tocmască lucrul B,C,E,G/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//4-5 i-au dus pre boïari cu vartă B,D,E,G, i-au dus cu vartă pre boïari C//5 oblicis⟨ă⟩ C/ înpăratul B,C// 6 *după* sila *ad.* pre boïari ⟨boïari C⟩ B,C,E,G/ *lipseşte* şi[2] D/ *după* fugit *ad.* precum mai sus s-au scris B,E,G// 7 207]109 B, 179 C,D, 161 E, 174 G/ înpăratul B,C/ răspunsu B,C// 8 pentru hatmanul Ion C, pentru Ion Neculcé hatmanul D, pentru Ion Neculcé hatman şi pentru alţi boïari B,E, pentru hat⟨manul⟩ Ioan Neculce şi pentru alţi boeri G/ Dacă C//8-9 Dacă nu vor să şadză volnici să fiie B,E,G//9 să le agiute B,E,G//9-10 undé le iaste voïa, că nu-mi sînt robi B,E, G//10 robu C//11 undé B,C/răspunsu B,C/ *după* răspunsu *ad.* înpăratul B,E,G/ aşa B, C// 12 208]109 B, 180 C,D, 162 E, 175 G, *lipseşte* V/ mi-am]ş-au B,C,E,G,V// 12-13 dzioa bună de la Dumitraşco-vodă, Ion Neculcé hatman, din Harcov, de s-au despărţit şi au purces încoace, mult îl îmbiïa Dumitraşco-vodă să mai şază B/ dzioa bună de la Dumitraşco-vodă, hatmanul Ion, din Harcov, mult îl îmbiïa să mai şază C/ zioa bună Ion Neculcé hatmanul de la Dumitraşco-vodă, din Harcov, mult îl îmbiïa să mai şasă D/ zioa bună Ion Neculcé hatman ⟨hat⟨manul⟩ Ion Neculcé G⟩, din Harcov, de s-au despărţit, mult îl îmbiïa Dumitraşco-vodă să mai şază E, G/ dzioa bună de la Dumitraşco-vodă, din Harcov, şi au purces încoace, multe îi adeveriïa că-i va da şi să-i isprăvască V// 14 i să adiveriïa G/ să-i dea B,C,D,E, să-i dei G/ să-i isprăvască B,C,D,E,G/ *lipseşte* şi[2] V/ înpăratul B C// 15 Şi cînd i-a fi voïa, ori di ce lucru el să-i isprăvască B,E,G, V, Şi cînd îi va fi voia el să-i isprăvască oricé C/ i-a fi D/ să-mi]să-i D// 16-17 Dar Ion hatmanul ⟨hatmanul Ion D,G⟩ era bucuros că au vinit acel ceas de au găsit vréme să iasă B, D,E,G, Dar hatmanul Ion era bucuros că au găsit vréme să iasă C,V// 17 dintru acel D/ nărod V/ Că-s]Că sînt B,C,E,G,V// 18 néşte B/ necredincioşi B,C/ pre B// 19 ce] cei ce G/ sînt B,C/ oamenii ce nu sînt deprinşi cu dînşii. V/ féliu B,C// 20 dintr-acéli ⟨dintru acéli C⟩ părţi de loc ⟨locu C⟩ B,C,D,E,G//

Şi avea mare jeale şi el, şi doamna lui, şi toţi moldovénii. Şi-mi dzicea că nu mi-oi putea face pacé, ce oi peri de turci. Dar eu am pus nădejde la Dumnedzeu, /
f. 380v şi pentru dreptate mea [nu] s-au îndurat şi din toate m-au scos.

Şi după ce-am venit, încă şi Şeremet în cîteva rînduri mi-au dzis să mă aşedz şi va scrie la împăratul să-mi dea jalovanie şi sate. Dar tot n-am priimit; că ïaste norod prea cumplit, şi nu sint oamenii slobodzi să margă unde i-i voïa, nici la împărăţiïe, fără ucaz. Şi ucaz nu vor să facă, ca pentru să nu facă cheltuială împărăţiei. Şi la împărăţiïe, vro curté mare ca acéïa, cu tvorebnici mulţi, nu-i, măcar precumu-i la domniïa ţărîi noastre, sau altă crăie şi domnie, ce foarte-i un lucru puţin; numai oşténi de agiuns.

Deci de viiaţa mea îmi era cum îmi era, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar săldaţi să fie; iar la alte boïarii nu încap feciorii unora ca a cestora.

209. Ce, fraţilor moldovéni, rogu-vă să luaţi aminte, să vă învăţaţi şi să vă păziţi. Oricît ari fi în cinste la vrun

---

1-21 *lipsesc* M,P// 1 jale B,C/ el]Dumitraşco-vodă B, E,G/ *după* lui *ad.* şi boïarii E,G// 1-5 *lipsesc* V// 2 Şi-i dzicea ⟨zicea C⟩ că nu-ş va putea ⟨nu ş-a putea C⟩ face B,C,D,E,G/ ce va peri B,C,D,G, şi va peri E// 3 el puind nedejde B,E,G, el ş-au pus nedejde B, el puindu-şi nădejde D/ Dumnezeu C//4 dreptatea B/mea]lui B,C,D,E,G/ *după* îndurat *ad.* Dumnezeu B,C,D,E,G/ din] dintru G//5 m-au]l-au B,C,D,E,G// 6 după ce au vinit mai încoaci ⟨*lipseşte* mai încoaci C,D⟩ în Ţara Căzăcească B,C,D, E,G/ Şeremet feldmarşal B,E,G// 6-7 Şi viind pînă în Ţara Căzăcească, încă şi Şeremet feldmarşal i-au dzis să să aşedzé acolo V// 7 i-au dzis ⟨zis B⟩ să să aşéze acolo ⟨*lipseşte* acolo D⟩ B,C,D,E,G/ scriïe B/ înpăratul de-i va da ⟨să-i dea C,D⟩ jalovaniïe ⟨jalovanie C⟩, adecă milă ⟨*lipseşte* adecă milă V⟩ B,C,D,E,G,V// 8 şi sate]liafă şi sate D/Dar el C/n-am]n-au B,C,D,E,G,V/un norod B,C,D,E, un nărod G,V//9 cumplit]greu V/ nu sînt B,C/ undé C/ undé le iaste voïa B,E,G, unde li-i voïa D, V// 10 împărăţiïe B,C/ fără de B,D,E,G,V/ fără de ocaz nu pot să margă. Şi ocaz V/ *lipseşte* fără ucaz C/ocaz[1-2] B,E,V//11 chieltuială mare G/împărăţiii B,C//12 împărăţiïe B,împărăţie C/vreo curte C/curte B/dvorebnici B,E,zvorebnici C,D//11-r.16 din p.urm. *lipseşte* Şi la împărăţiïe... şi să face fortună *şi înlocuit cu :* Şi viind hatmanul Ion pînîn Ţara Leşască au zăbăvit şi acolo şepte ani, pînă ş-au făcut pacé de au vinit în pămîntul său, în Moldova, precum s-a scriïe la rînd, mai înnainté V// 13 nu-i]nu iaste B,E,G/ măcarî B/ precumu-i]precum iaste B,E,G/ *după* noastre *ad.* a Moldovii C, G/ sau]sau la C,D//14 crăiïe C/ *lipseşte* sau altă crăie şi domnie B,E,G/ domniïe C/ foarte iaste B,C/ ce iaste foarte un lucru G, ce foarte un lucru D/ oşténi sînt mulţi, de agiunsu B,E,G, oşténi sînt de agiunsu C,D//16-17 Decii de viiaţa lui ⟨să B⟩ îi era cum îi ⟨cumu-i C⟩ era şi nici foarte ⟨*lipseşte* şi nici foarte C,D⟩, dar mai mult îi era B,C,D,E,G// 17 miei]săi B,D,E,G, lui C// 18 doară C/saldaţi B,C,/ fiïe B/ iară B/boerii B,C/ficiorii B,C,//19 *după* cestora *ad.* la Moscu C// 20 209]110 B, 181 C,D, 163 E 176 G/să vă luaţi B,E,G//21 Oricît veţi fi B,E,G, Orcît ai fi C,D/ vreun domnu B,C//

domn, bine ĭaste să-i slujești cu dreptate, că și de la ⟨Dumnedzeu⟩ ai plată. Iar cu domnul niciodată să nu pribegești, măcar cum ar hi, și nu numai în țară streină, ce nici în Țarigrad cu dînsul să nu mérgi, fiind tu moldovan. Ce să-i slujești în țara ta, căci streinii caută numai pre domn să-l miluiască și să-l cinstească; iar pre boĭarii
f. 381 ce sint pribégi cu domnul, într-o nemic⟨ă⟩ sint. / Altă cinsté are boĭariul. cîndu-i pribag singur, alta iaste, cîndu-i cu domnul său.

Și apoi domnul să visadză că iaste tot putérnic, ca la țara lui, cînd este domn, și va să ție așea, ca s⟨ă⟩ năcăjască pre acei boĭari, și nu socotéște slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial⟨ă⟩ nu-i face.

Nădéjdea domnului ĭaste ca săninul ceriului și ca încetul mării; acmu ĭaste senin și să face nuor, acmu ĭaste marea lină și să face fortună.

210. Acmu să lăsăm céle streine pîn-aicea a le scriĭe deodat⟨ă⟩, pînă iar le-a veni rîndul, și iar să ne întoarcem a scriĭe de unde am lăsat a scriĭe de țara noastră.

211. Veziriul, rămîind la Stănilești, după ce-au purces moscalii, au și trimis pre un paș⟨ă⟩, anume Curt, să stea la Ĭași, cu ferman de ertare tuturor greșelelor cine ce-ar hi făcut. Și au trimis și la Lupul sin Gavriliț⟨ă⟩ să-l aducă de la bejenii dé la Bursuci.

1-16 *lipsesc* M,P// 2 Dumnezeu B,C,D,E,G/ *după* plată *ad.* și de la acel domnu ce-l vii sluji cu dreptate D/Iară B//3 pribégești C/măcarî B/ar fi B// 4 mergi B,C// 5 slujești B,C/ căci]pentru căci D, pentru că E,G//6 domnu B,C/ cinstiască B/ iară B//7 sînt[1-2] B,C/ întru o C/nemică B,C/ Și altă B,E,G// 8 cinste B,C/ cînd iaste pribeag B,E,G/ sîngur B,C/ și alta B,C,E,G// 10 visadză]socotéște B,C,E,G// 11 iaste B,C/ domnu B,C/ ție așa B,C/ să năcăjască C]să necăjască B// 13 că]și că B,E, și pentru că G/ *după* înstreinat *ad.* pentru dînsul pin țări streine B,E,G/ învoială B,C/ *după* face *ad.* precum s-au tîmplat și atuncea B,E,G// 14 Nedejdea B, Nedejde C/ încetul]limanul B,C,E,G//15 acum[1-2] C/sănin B,C//16 mare B,C//17 210]111 B, 182 C,D, 164 E, 177 G, 188 V, *lipsește* M,P/ Iară acum lăsînd B, E,G/ pînă B,C/ scrie C// 17-19 Iară acum lăsînd céle streine a le scriĭe deodată, să scriem de unde am lăsat iarăș de țara noastră V/ Di aici iar ⟨iarăș P⟩ începem istorie pentru țara noastră ce nenorocită, Moldova M,P// 18 deodată B,C/ iară B,C/ iarăș le va veni G/ *lipsește* și E,G/ să ne întoarcem iară E,G// 19 a scrie C, *lipsește* B,E,G/ undé C/ *lipsește* a scrîle C/ *după* noastră *ad.* de Moldova C// 20 211]112 B, 183 C,D, 165 E, 178 G,1 M,P, *lipsește* V/ Viziriul C/ după cîe au B,V, după ce au C/ *lipsește* moscalii E// 20-22 Viziriul, după ce au purces moscalii, au rămas la Stănilești și di acolo au trimes la Eși pre un pași anumi Chiurt, să ste la Eși M,P// 21 *repetă* și C/ pașia B,C/ anumé B,C/ Curt-pașa B,V, Curt-pașia C,D,E,G// 22 ertaré B,C/ tuturor greșiților C, tuturor celor greșiți V, tuturor greșiților greșelilor B, tuturor greșiților greșealile E,G/ cine ce ar fi ⟨hi C⟩ făcut B,C]oricini ce-au făcut M,P// 23 *lipsește* și B,E,G,V/ sîn B,C,V]fecior lui D,E,G, *lipsește* M,P/ Lupul vornicul D,E/ *ad, marginal* ficior lui Gavriliță vornicul D/ Gavriliță C/ să-l aducă]să vie adică P// 24 de B,C/ de la[1]din M,P//

Ş-au răpedzit în toate părţile la vadurile Prutului, unde găsiia moldovéni, de-i scotea din robiie. Şi au purces de la Stănileşti cîtinel spre Dunărea, să margă la Ţarigrad.

212. Curt-paşa, după ce-au agiuns în Iaşi, pre cine găsie din căpeteniile ţărîi au şi început a-i boiari, cum boiarêşte domnul Moldovei. Şi şedea în curţile domneşti/.
f. 381v Iar atunce era un boiariu, anume Darie Donici sărdar, care pre urmă, la alţi domni, au agiuns şi logofăt mare, iar la moscali au fost polcovnic. Mergînd la Curt-paşa, l-au pus hatman.

Aşijderea şi pre un grec, Buzagiu, îl pusése postelnic mare. Şi pre alţii ce mergea la dînsul tot îi boeriia. Ş-au început Curt-paşa a umbla cu binişor, ca să-l poftească acei boiari aicea, ca să scrie veziriul să rămîe el paşă în Iaşi. Dar n-au putut isprăvi nemic.

213. Iară Lupul vornicul mergînd la véziriul, mult l-au mustrat pentru căci s-au hainit ţara. Iar el au dat

---

1 Şi au B,C]Au M,P/ răpedzit]trimis E,G/ la]şi la M,P/ vadurili C// 2 undé B,C]şi undi M,P/ moldovéni robiţi de tătarî B,E,G,V]robi moldoveni M,P/ de-i]îi M,P/ din]de la B,E,G/ *ad, ulterior* din robiie A/ *după* purces *ad.* veziriul B,E,G,V//3 *lipseşte* de la Stănileşti B,E,G/ cîtinel de la Stănileşti V/ cîtinel]pre încet în gios M,P, *lipseşte* C,E,G/ Dunăre B// 5 212]113 B, 184 C, 183 D, 166 E, 179 G, 189 V, 2 M, P/ Chiurt M,P/ Iară după cîe au agiunsu Curt-paşa în Iaşi V/ cîe ⟨ce C⟩ au agiunsu B, C// 6 găsiia B,C/ căpiteniile C/ *după* ţării *ad.* din boiari B,E,G/ a-i boeri C/ cum]după cum M,P//7 boerêşte C/ şidea B,C]trăiia M,P//8 atuncea B,C/ *lipseşte* Iar atunce era un boiariu M,P/ Iar atuncea un boeriu era, pre anumi Darie Donici, ce fusăsi sărdariu, care mai G/ anumé C]pre anumé B,E,V/ serdar C]ce fusésîe sărdar B,E, V//9 care]careli D/ au agiunsu de au fost D// 9-10 care mai pre urmă, la alţi domni, ⟨acel boiariu B,G⟩ au agiunsu de au fost şi logofăt mare, iar la ⟨pre C⟩ acéli vremi ⟨acîa vrémîe V⟩ pre ⟨*lipseşte* C, V⟩ atuncea la moscali B,C,E,G,V// 8-11 Deci pre Darii Donici sardariul l-au pus hatman. M,P// 10 Decii acest boiariu mergînd B,E, G,V, Mergînd acest boiariu C, Acesta boiariu mergînd D// 11 l-au şi pus B,V, l-au pus să fie E// 12 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ şi pre alt boiariu grec, anumé Bozagiul V/ pre un grec, pre anumé Bozagiul, îl pusésîe să fiie B/ pre un grec ce-l chiema Bozagiul, ce fusésîe ⟨la alţi domni D⟩ vameş mare ⟨pre acela C⟩ l-au pus ⟨îl pusésîe să fie E,G⟩ postelnic mare C,D,E,G/ Bugeaziu M,P/ *lipseşte* îl pusése M,P// 13 Şi oricarile din căpitenii, moldoveni, merge la dînsul, el tot îi boere M,P/ mérge C/ îi tot C/ boiaria B/ Şi au B,C// 13-16 Chiurt-paşa au început cu toţi a unbla binişor, ca să-l ceară pre dînsul ca pre un domnu Moldovii şi ca să scrii acei boeri la viziriul să-l poftească paşe Moldovii. M,P//14 poftiască acîei B,C,V//15 *lipseşte* aicea B,E,G,V/ scriie B/ la veziriul B,C,E,G,V/ rămîie B,C/ el paşia C]Curt-paşa B,E,G,V//16 nemică B,C//17 213]114 B, 185 C, 184 D, 167 E, 180 G, 190 V, 4 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ mergînd]dupre ce au mărsu B,E,G,V, au mers M, P/ veziriul B, viziriul C/ mult]şi mult M,P// 18 l-au mustratu veziriul B,E,V,M,P/ l-au mustrat veziriul mult G/ pentru căci]pentru ce E,G,M,P//18-1 Iar Lupul au răspuns cătră M,P//

samă cătră veziriul cum nu sînt ei vinovaţi, adec⟨ă⟩ boĭarii, nici ţara, ce-i vinovată Poarta; că pre domnii cei buni îi mazilĕşte făr⟨ă⟩ voia boĭarilor ţărîi şi pune domn pre care nu-l ştie ţara. Şi dîndu-i Poarta sabiĭa, face în ţară ce i-i voĭa. „Precum şi pre acesta, pre Dumitraşco-vodă, l-ai pus măriĭa-ta fără ştirea ţărîi, şi au făcut ce i-au fost voĭa. Iar mai nainte era obiceaiu de-ş alégea boĭarii şi ţara domn, pre cine poftiĭa ei, şi pre acela punea şi Poarta".

214. Deci veziriul, audzind acest răspuns, nemic n-au mai răspuns şi l-au şi îmbrăcat în căftan şi l-au trimis
f. 382 să fie caimacam în Iaşi, pîn-a trimite împărăţie/un domn în Moldova. Şi au scris şi la Curt-paşa să s⟨ă⟩ rădice din din Iaşi. Şi au mai pus căimăcan şi pre un Macsut postélnicul, care fusése pre lîngă veziriul în oaste, capichihae lui Dumitraşco-vodă, şi-l ertasă veziriul pre dînsul. Numai pre soţiĭa lui, pe Iano, l-ai tăĭat, precum s-au scris.

Şi au purces Lupul cu Macsut la Iaşi să fie căimăcan; iar veziriul au trimis de scotea robii dé la tătari. De unde-i găsiĭa, tot îi aducea de-i întreba, la caré domn li-au fost mai bine: la Neculai-vodă sau la Mihai-vodă. Ei dzice a

1 *lipseşte* cătră veziriul G/ viziriul C/ cum] cum că E/ cum să nici boerii nici ţara nu sînt vinovaţi, ci esti M, P/vinovaţi ei E/ ei]ĭei B,C,V// 1-2 *lipseşte* adec⟨ă⟩ boĭarii, nici ţara D// 2 ce-i]ce iaste B,C,E,G/ vinovată Poarta]pricina despre Poartă C, vina Porţii E,G// 3 *ad. ulterior* cei buni A/ buni şi bătrîni M,P/ fără de voĭa B,C,D,E,V/ şi a ţării M,P// 4 domnu B,C/ pre carile nici îl ⟨nu-l P⟩ ştie M,P/ ştiie B// 5 face]apoi el faci M,P/ ce-i esti voĭa M,P/ Precum]După cum M,P/ pe[1] C/ *lipseşte* pre acesta M,P// 6 voevoda M/ *după* măriĭa-ta *ad.* domnu M,P/ fără de C,D,E/ şi]iar el M,P// 7 înnainte C, înnainte vrémie B,D, E,G,V/ obiceai B,C// 8 alegea C/domnu B,C/ei]ĭei B, C/*lipseşte* şi[2] B,E,M//9 îl pune M,P// 10 214]115 B, 186 C, 185 D, 168 E, 181 G, 191 V, 5 M, *lipseşte* P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/viziriul C/răspunsu B, C/nemică C//10-11 *lipseşte* nemic n-au mai răspuns şi B,E,G,V// 10-14 Auzind viziriul acesti, nimică nu i-au putut răspundi, ci l-au îmbrăcat cu caftan pre dînsul şi pre Macxut postelnicul, carile au fost cu viziriul în oasti, şi i-au triimis caimacami în Eşi pînă a triimite împărăţiĭa domnu în Moldova. Iar la Chiurt-paşa au scris să să rădice din Eşi şi să margă după dînsul M,P// 11 răspunsu C/ înbrăcat C/ în]cu G/ caftan C/ *după* caftan *ad.* pre Lupul vornicul B, E,V/ triimis C//12 fiie B/pînă B,C/înpărăţiĭa B, C/domnu B,C//13 au]l-au A/să B,C// 14 caimacam B,C// 14-18 *lipseşte* Şi au mai pus... să fie căimăcan M,P//14-15 şi pre un grec anumé Macsut postelnicul B,D,E,G,V/Maxut postelnicul C//15 carele B,D,V/ fusésïe V/ *lipseşte* pre G/ viziriul C/ capichihaĭa B,C// 16 ertase B/ viziriul C// 17 Numai] Iară B,E,G,V/ pe]pre B,C/ precum mai sus s-au scris C,E,G// 18 Lupul vornicul C/ Lupul vornicul şi cu Macsut postelnicul B,D,E,G,V/ fiie B,V/ caimacami B, C// 19 *lipseşte* iar M,P/ viziriul C/ robi moldoveni M,P/ de B,C/ De undé îi găsiĭa B, V, De unde şi-i găsiĭa C]Ori la cini îi găsiĭa M,P// 20 îi aducea ⟨ducea E⟩ la veziriul ⟨viziriul C⟩ şi-i întreba veziriul ⟨*lipseşte* veziriul C⟩ B,C,E,G,V]şi aducîndu-i la dînsul pre fiişticarile îl întreba M,P/ care domnu B,C// 21 Nicolae B, Nicolai C/ Ei]Iar ĭei B,V, Iar ei C,E,G// 21-1 Iar moldovenii spune că le-au fost ⟨mai M⟩ bini la Necolaiu voevoda M,P//

că li-au fost mai bine la Neculai-vodă, pentru căci le eşiia înainté Ioan-vodă, fratele lui Neculai-vodă.

Deci veziriul au scris la împărăţiile pentru Neculai-vodă, fratele lui Ion-vodă terdzimanul ce să-l fac⟨ă⟩ domn în Moldova. Iar împăratul, vădzînd scrisorile veziriului, au şi făcut domn pe Neculai-vodă.

215. Iară Lupul vornicul, după ce-au agiuns la Balica, lîngă Iaşi, au scris la Curt-paşa să iasă din Iaşi. Şi i-au trimis şi cartea veziriului. Iar Curt-paşa nu vrea să ias⟨ă⟩ din Iaşi, că aştepta să-i vie răspuns ca scrisése să fie el paşea.

Iară Lupul i-au scris, să iasă din Iaşi, că el să va întoarce la veziriul şi l-a foarte pîrî. Că lor nu le trebuiaşte paş⟨ă⟩. Atuncea Curt-paşa s-au spăriiat şi au eşit din Iaşi de au purces după veziriul.

216. Atuncea Lupul şi cu Macsut au întrat în Iaşi căimăcani.

Deci Antiohi Jora biv-hatman, audzind că iaste vărusău căimăcan în Iaşi, au alergat şi el la văru-său Lupul,
f. 382[v] să fie căimăcanu / şi el împreună cu ceialalaţi, gîndin-

---

1 Nicolae B, Nicolae C/ căci] că E//2 înnainte B,C/ Ion B,C,D/ Ion-vodă terzimanul E,G// 1-2 *lipseşte* pentru căci le eşiia.. Neculai-vodă M,P// 2 *după* Nicolae-vodă *ad.* şi-i miluia B,C,E,G,V// 3 Decii C, *lipseşte* M,P/ *ante* Decii: 169 E, 182 G, 192 V/ viziriul C, Viziriul îndată M,P/ împărăţiile B,C]împăratul M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M// 4 Ioan voevoda M/ facă domnu B,C//5 *lipseşte* Iar M,P/ împăratul B,C/ văzind B,C/ scrisoare M,P/ viziriului C//6 au şi înbrăcat în caftan pre Nicolae-vodă şi l-au făcut domnu în Moldova B,E,G,V/ au şi]îndată au M,P/domnu C, domnu în Moldova M/ pre Nicolae-vodă C/voevoda M// 7 215]116 B, 187 C, 186 D, 170 E, 183 G, 193 V/ *lipseşte* Iară M,P/ Lupul vornicul cu Macsut postelnicul, caimacamii, au sosit la Frumoasa M,P// 7-8 după ce au agiunsu lîngă Iaşi, undé sînt acum ⟨*lipseşte* acum E,G⟩ curţile ⟨casăle C,G,V⟩ domneşti, la Frumoasa ⟨şi V⟩ au scris B, C,E,G,V, după ce au agiunsu la Frumoasa, undé sînt acum casăle domneşti lîngă Iaşi, au scris D// 8 *lipseşte* lîngă Iaşi M,P// 9 carte B/ viziriului B,C/ *lipseşte* nu vrea să iasă din Iaşi, că M,P/ iasă B,C// 10 aştepta răspunsul di pi scrisorile ci le triimesăsi, ca să fii el paşă în Eşi ; şi pentru acee n-au vrut să iasă din Eşi M,P/ viie B/ răspuns de la viziriul G/ scrisésie la veziriul ⟨viziriul C⟩ B,C,E,V/ fiie B/ *după* paşia B ⟨paşa C⟩ *ad.* în Iaşi B,C,D,E,G, V// 11 Iar C, *lipseşte* M,P/ Lupul vornicul C/ Decii Lupul vornicul E,G i-au scris acelui ⟨*lipseşte* acelui V⟩ Curt-paşa să iasă B,E,G,V/ el]apoi B, E,G,V/ s-a întoarce C/ Lupul vornicul şi cu Macsut postelnicul au scris al doile rînd la Chiurt-paşa să iasă din Eşi, că de n-a eşi ⟨ei M⟩ să vor întoarce M, P//12 viziriul C/ şi foarte îl vor pîrî M,P//13 paşia B,C/ *după* paşă *ad.* ci domnu după obiceiul ţării M,P/ *lipseşte* Atuncea M,P//13-14 s-au spăriet şi s-au rădicat cu totul şi au purces M,P//14 de]şi B,C,E,G,V/ viziriul B,C//15 216]117 B, 188 C, 187 D, 171 E, 184 G, 194 V, 11 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ Lupul vornicul C,E,G,M,P/ Macsut postelnicul E,G,M,P//16 caimacami B,C/ caimacami în Eşi M,P//17 Deci]Iar B,C,E,G,V/ Antiohii ⟨Antiohie C⟩ Jora, biv ce fusésie hatman B,C,G/ văru-său]Lupul vornicul V/*după* văru-său *ad.* vornicul Lupul B,E,G, Lupul vornicul C,D//18 caimacam B,C//17-3 *lipseşte* Deci Antiohi Jora...prea pe rar om de-l trécé. M,P//18-19 au alergat şi el, fiindu-i Lupul văr primare, ca să fiie şi el caimacam cu dînşii, gîndindusă B,E,G,V//19 caimacam C/ *lipseşte* şi el C,D/ împreună C/gîndind C//

du-s⟨ă⟩, ticălosul, că i să va uita vina lui, cé de au fost cu moscalii, de-i chiema, carii s-au scris mai sus. Numai osinda lui Dumnedzeu prea pe rar om de-l trécé. Că Lupul, cum au sosit în Iaşi, ca un lup nesăţios, au şi început a prindé pe slujitor⟨ii⟩ carii fusése cu moscalii şi⟨-i⟩ închidea şi-i bătea şi pre căpitani, şi le lua pungi de bani, dzicînd c-au agonist din jacurili turcilor şi au luat leafă, şi a pune bani pre tîrgu, pre neguţitori.

Şi au pus şi de tot omul bejenariu să dea cîte 2 lei. Şi oamenii nu avea ce mînca, că era săcşorul de făină cîte 15 lei, şi încă nu s⟨ă⟩ nici găsiia.

217. Deci oarecarii dintr-acei pătimaşi de rău, fiind veziriul încă nedus din ţară, au mărsu di-au jăluit la veziriul. Şi cum au audzit veziriul, îndată tare s-au mîniiat şi-au mînat pre Ion-vodă terdzimanul să şadză în Iaşi căimăcan, pînă a veni frate-său Neculai-vodă în Iaşi, şi să chivernisască ţara cu îmblîndziré.

218. Şi au mai trimis şi un capegi-başe împreună cu Ion-vodă, de au prins pre Lupul vornicul şi pre Antiohie

---

1 *lipseşte* ticălosulB, D/ vina şi greşala lui B,E,G/ cĭa B/ de]ce C//1-2 cĭa de chiemasă pre moscali, care mai sus s-au scris V// 2 care mai sus s-au scris B,G, de care mai sus s-au scris E// 3 osînda C]osînda şi pediapsa B,E,G,V/ pre rar om B,E,G,V/ trece B, tréce C// 3-4 *lipseşte* Că Lupul, cum au sosit în Iaşi P/ Că]Deci M// 4 *lipseşte* Lupul M/ sosit]întrat M/lup]lupul A/ *după* nesăţios *ad.* ce era M,P// 5 prinde B,C/ pre slujitori şi pre căpitani B,E,G/ slujitori C/ carii]cei care G/fusésie B,C//5-8 fusăsi în oasti zicînd că au jăcuit pre turci, îi închide, îi băte şi le lua pungi de bani ; pus-au bani pre neguţitori şi pre tîrgoveţi M,P// 6 şi-i B,C,E/ *lipseşte* şi pre căpitani B,E,G/luoa B,C// 7 c-au] că au B,C//8 liafă B,C, léfe D/ şi au pus bani C,E,G,V, şi au şi pus bani B/ pre²] şi pre C,D/ *după* neguţitori *ad.* şi pre alţi breslaşi B,E, şi pre alte bresle V/ *ad. marginal* şi pre neguţitori şi pre alţi breslaşi G// 9 Şi de tot omul au pus să de cîti doi lei bejenarii G, Pus-au cîti doi lei pre fiişticarile bejănar M,P/ bejenar B/ doi B// 10 n-avea B// 10-11 Şi ⟨*lipseşte* P⟩ ticăloşii moldoveni nu ave ce mînca, că săcuşorul de pîini era 15 lei şi încă nici să ⟨îl P⟩ găsiia M,P// 11 cinsprăzéci B,C/ nici nu să găsiia G/ să B,C// 12 217]118 B, 189 C, 188 D, 172 E, 185 G, 195 V, 14 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ *lipseşte* Deci.... fiind M,P/ oarecarii oameni E,G/ Decii dintre acei oameni oarecarii pătimaşi V/ dintre acei B, dintre acei C/ *după* rău *ad.* de la ţinuturile de gios E,G// 13 viziriul C/ încă veziriul V/ au mersu de au jeluit B,C// 13-17 Viziriul încă nu trecusă Dunăre şi s-au înştiinţat de faptile Lupului şi foarte s-au mîniiat ⟨şi M⟩ îndată au făcut caimacam în Eşi pre Ioan voevod tărzimanul şi i-au poroncit să chivirnisască ţara cu înblînzire, pînă a vini fratile său, Necolaiu voevoda M,P// 14 viziriul[1-2] C//14-15 s-au foarte tare mîniet şi au triimes pre G// 15 şi au C/ mînat]trimis C,E// 16 caimacam B,C/ vini B,C/ Nicolae B/ Nicolae-vodă la scaon în Iaşi C// 18 218]119 B, 189 D, 173 E, 186 G, 196 V, *lipseşte* C,M,P,/ şi pre un C,E,M]pe un P/ başia B/ împreună B,C, *lipseşte* M,P// 19 *după* vodă ⟨voevod M⟩ *ad.* la Eşi. Vinit-au Ioan voevoda cu capigi-başa în Eşi. Prins-au capigi-başa pre Lupul M,P/ prinsu B,C/ vornicul şi pre Macsut postelnicul şi pre Antiohie Jora hatmanul C/ Antiohii Jora hatmanul ⟨*lipseşte* hatmanul G⟩ B,D,E,G, V,M,P//

hatmanul şi pe Macsut postélnicul, carii era căimăcani, şi i-au pus în obedzi, de i-au dus la cetaté la Varna, peste
f. 383 Dunărea, surguni, de au şădzut acolo 2 ani / la pediapsă.

Pentru faptele Lupului au tras şi ceĭalalţi pediapsă. Şi s-au plinit atuncea un cuvînt prost ce dzicé: „Cu iarba cea uscat⟨ă⟩ ardé şi cea verde".

219. Ioan-vodă, după ce-au venit în Iaşi, era bun şi blînd tuturor; şi au chivernisit ţara pîn-au venit fratesău, Neculai-vodă, în scaon, aicea în Iaşi. Şi lăsînd Ionvodă pre frate-seu în Iaşi, s-au întors la slujba sa, în Ţarigrad, la terdzimăniĭe.

Dumitra⟨ş⟩co-vodă Cantimir s-au dus la Moscal şi acolo au murit cu 4 ficiori: Matei, Costantin, Şerban, Antioh. Iar ce-or vin⟨i⟩, vrem⟨ea⟩ viito⟨a⟩re va arăta.

A DOA DOMNIE A LUI NECULAI VOEVODA MAVROCORDATU, FECIOR ⟨LUI⟩ ALEXANDRU-VODĂ ICSAPORITO. CAP 92. VLEAT 7220⟨= 1712⟩

Zacial⟨o⟩ 1. Neculai Alexandru voevoda Mavrocordat, după ⟨ce au venit⟩ în Iaşi, a treĭa dzi, după obiceaiu, au boerit boiari⟨i⟩. Pus-au pre Neculai Costin vel-logofăt,

---

1 *lipseşte* şi P/ pre B/ postelnicul B/ *lipseşte* carii era căimăcani, şi M,P/ caimacami B,C//2 *lipseşte* de M,P/ *ad, marginal* de i-au dus G/ cetate C/ preste B,C//3 şezut C//2-3 i-au dus surguni la cetate Varna şi doi ani au şăzut acolo în pedeapsă M,P// 3 doi B,C// 4 Pentru]Deci pentru M,P/ fapteli C// 5-6 *lipseşte* Şi s-au plinit... şi cea verde M,P// 5 un cuvînt precum să dzice B,E,G,V un cuvînt ce zicu oamenii C/ ce să zicé D//6 uscată B,C/ arde înpreună G, înpreună arde B,E,V/ vérde B,C// 7 219]120 B, 190 C, 174 E, 187 G, 197 V, *lipseşte* D,M,P/ Ion B/ voevoda M/ după cĭe ⟨ce C⟩ au venit în Iaşi B,C, *lipseşte* M,P// 7-8 era bun şi milostiv şi cătră toţi cu blîndeţe; şi foarti bini au chivirnisit ţara pînă ce au venit fratile său Neculaiu voevod, a M,P//8 pînă B,C/ vinit B,C//9 Nicolae B, Nicolai C/ *lipseşte*, aicea V,M,P/ în]la V/scaunul domnescu E,G//10 frate-său C/ frate-său Nicolae-vodă în Iaşi, el s-au întorsu B,E,G,V// 9-11 Şi atunce iarăş s-au dus în ⟨la P⟩ Ţarigrad la slujba sa, adică la tărzimănii M,P/ întorsu C// 12-14 *autograf Neculce* A, *lipsesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 15 Domniĭa lui Nicolae-vodă Macrocordat a doa E/ Domniĭa a doa D,G/ domniie B,C/ Nicolae B/ Nicolae-vodă Mavrocordat C,E,P// 16 ficior lui Alexandru Exaporito Terzimanul C, ficiorul lui Alexandru Terzimanul Exaporito D, fiiul lui Alexandru Exaporitul Terzimanul B,E,G,V, fecior lui Alexandru Exaporitul M,P// 17 În anul 7220. Cap 92 B, V/ Cap 95 D, Cap 97 P, *lipseşte* E,G,M/ Vleat] Anul C,E, În anul D, *lipseşte* M,P/ În anul 7220, avgust G//18 Zaci⟨alo⟩ C, *lipseşte* B,D,E,G,V, M,P/ Nicolae B,C/ vodă E,G/ Mavrocordatu B//19 după cĭe ⟨ce C⟩ au vinit B,C,D,E, G,V//18-19 În anii di la zidirii 7220, iar di la Hristos 1712, Necolaiu Mavrucordat au vinit domnu în Eşi şi a trie zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată mai gios. M,P//19 triia B,C /după]pre B,C,E, G,V/obiceai B,C//20 boĭarit B/ boĭarii B, boĭarii C/*lipseşte* Pus-au pre M,P/ Nicolai C/ Nicolae Costin B,V/ log⟨o⟩făt B//

pe Gavriil Miclescul vel-vornicul ⟨de Ţara de Gios⟩, pre Ilie Catargiul vel-vornic de Ţara de Sus, pre Ioan Buhuş, ce-au fostu logofăt, l-au pus hatman, pe Ramadanu vel-postélnic, pe Ioan Păladi vel-spătar, pe Gheorghiţ⟨ă⟩ Mitrea vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic,
f. 383v pe Grigoraş Jora vel-visternic, pe Costantin / Costache stolnic mare, pe Manolache Hurmuzache comis mare.

Aceştiia era boïarii lui Neculai-vodă, iar chivernisala şi toate trebile era mai ales după Ramadan postélnicul. Atuncea Neculai-vodă îş lăsasă firea cea simaţ⟨ă⟩, cum era în domniia dintîi. Ce mult să mai lăsasă şi trăia bine cu boïarii, în dragoste ; că era boïari⟨i⟩ fugiţi, unii în Ţara Ungurească, alţii în Ţara Leşască, alţii la Moscu, şi cu dînşii şi din prostime mulţi duşi, şi avea grijă că pentru numele lui cel strașnic n-or mai veni. Deci arăta către toţi blîndéţe şi milă.

Deci toţi boïarii s-au întors la pămîntul său. Numai cei dé la Moscu n-au venit, că nu putea de oşti şi nu-i lăsa moscalii, precum mai sus s-au scris.

Şi carii boïari, cum veniia din streinătate, da vina către Neculai-vodă tot pre cei de la Moscu, şi ei îş curăţiia obrazele, cum n-au ştiut nemică ; şi aşea să îndrepta.

---

1 pre B,C, *lipseşte* M,P// vel-vornic de Ţara de Gios B,E,V/ de Ţara de Gios C,D, G// 2 *lipseşte* pre[1-2]M,P/ Ion C//3 ce fusésie log⟨o⟩făt mare, l-au pus B,D,E,G, *lipseşte* C,V,M,P/ *lipseşte* pre M, P/ Ramadan B,C// 4 postelnic B,C/ *lipseşte* pe[1-2] M,P/ Ion Păladii C/ Păladii B/ spătar B/ pre[2] B,C/ Gheorghiţă ⟨Gheorghiţé C⟩ Mitre B,C// 5 *lipseşte* pre M,P/ Rusăt B,C,V//6 pre Grigoraşco B,C,D,G,V/ vistérnic B,C/ pre[1-2] B,C, *lipseşte* M,P/ Costachi C//7 stolnic mare] vel-stolnic V,P/ pre B,C, lipseste M,P/ Manolachi Hurmuzachi B,C] Mihălachi Hurmuzachi P, Manolache Hrisoverghi D,G, Manolachi Hurmuzachi Hrisoverghi E/ comis mare]vel-comis G,M, P// 8 *după* Nicolae vodă *ad.* în domniia a doa B,C,D,E,G,V/ chiverniseala B// 8-9 iar toată chivernisala mai ales era după Ramadan ⟨Ramandi P⟩ postelnicul M, P// 9 vel-postelnic ⟨postélnic C⟩ B,C,E,G// 10 *ante* Atuncea: 2 B,C,D,E,G,V,M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P /Nicolae B,C/ voevoda M/îş lăsasă]ş-au lăsat M,P/ simaţă B,C/ cum]după cum C, precum E,G/ cum era în]pre cari au avut-o la M,P// 11 întîiu M/ *lipseşte* Ce mult să mai lăsasă M,P/ lăsase B/ trăiia B,C// 12 în dragoste]îi avea în dragoste B,C,E,G,V/ *lipseşte* în dragoste ; că era M,P/ boïarii C]unii din boïari B,E,G,V/ fugiţi în Ţara Unguriască B,E,G, V/ Unguriască C// 12-16 Boerii cei fugiţi în Ţara Ungurească şi în Ţara Leşască şi şi din cei proşti întîiu ave griji de numile lui Nicolaiu voevoda cei strașnic. Iar dacă s-au încredinţat că Neculaiu voevoda ş-au schimbat fire şi esti bun către ⟨cu P⟩ toţi, s-au întors toţi în Moldova, la locurile sale M,P//14 prostime]cei mai proşti B, E,G,V/ mulţi era duşi B,C,E,G,V/ grije B// 15 n-or]nu vor C/ vini B,C/ Decii B, C/ *lipseşte* şi milă B, E,G,V// 16 Decii toţi boïarii s-au întorsu C]Iar boïarii toţi s-au întorsu B,E,G,V// 16-18 *lipseşte* Numai cei... s-au scris. M,P//17 de la Moscu n-au vinit C, de la Moscu nu viniia B, E,G/ şi moscalii încă nu-i lăsa V// 19-3 *lipsesc* M,P// 19 *ante* Şi: 3 B,D,E,G,V,2 C/ viniia B,C//20 Nicolae B/ pre cei]pre boïarii cei G/ei] ïei B/îş curăţiia obrazele]vrea să să îndreptézé V// 19-21 da vina tot pre cei de la Moscu către Nicolai-vodă şi ei să îndrepta cum ei n-au ştiut nemică C// 21 *după* obrazele *ad.* de ruşine B,E,G / aşa B//

Iar Neculai-vodă, măcar că-i pricepea și-i știia, dar lăsa și el toate precum dzicea ei, căci era bucuros, fie cum știe, numai să vie în țară.

Țara era atuncea stricat⟨ă⟩ rău de tătarî și de moscali
f. 384 și de tîlhărit. Așijderea și turcii balgii făcea / multă gîlceavă și supărare lui Neculai-vodă la divanuri, pentru frații și rudele lor ce perisă și pentru jacuri ce-i jăcuisă unii și alții. Și făcea și năpăști mai mult decît era adevărate.

Deci Neculai-vodă făcea multă chivernisală. Pre unii, can rar, îi da platnici turcilor, iar nu deplin, pre cît cerea ei, iar pre uni-i închidea pîn'la o vrémé și apoi îi slobodziia; iar a mai mulți turci nu le ținea în sam⟨ă⟩. Și să îndrepta, știind rîndul Porții. Dintîiu, la giudecat⟨ă⟩ să făcea a ținea cu turcul, iar pre urmă eșiia giudecata dreaptă moldovanului. Nărocul țărîi că s-au tîmplat atuncea de au venit Neculai-vodă. Iar de ar hi venit atuncea alt domn, mai prost, ar hi fost pre rău de moldovéni.

5. Măcar că unii au tras la Neculai-vodă greu mare și multă închisoaré, cum au fost feciorii lui Manolie și Toader armașul, că tăiasă niște neguțitori de la Roman,

---

1 Nicolae B, Nicolai C/ măcarî B// 2 ei]îei B,C/ căci]pentru că C,E,G,V/ să fiie cum știie B/ să fie E,G// 3 știe]a fi C,V/ să viie B// 4 *ante* Țara: 4 B,D,E,G,V,M,3 C *lipsește* P/ Țara atuncea era stricată B,E,G,V/ stricată C// 4-5 Țara atunce era foarti rău stricată de tătari, de oști și de tîlhari M,P// 5 *lipsește* Așijderea și M,P/ făcîa B// 5-6 multe supărări ⟨multă supărare P⟩ lui M,P// 6 *lipsește* și supăraré G/ Nicolae B, C// 7 perise B,C/ *după* perise *ad.* atuncea cînd au fost moscalii în țară B,E,G,/ jecuise B, jecuisă C/ *lipsește* ce-i jăcuisă unii și alții M/ pentru jacurrile ce le făcusă. Și făce P// 8 Și le făcea B,E,G,V/ *lipsește* și M,P// 9 Decii C]Iară B,E,G,V/ Nicolae B,C/ făcîa B/ chiverniseală B// 10 iar]însă M,P//11 ei]îei B,C/ *lipsește* iar M,P/ pre unii ⟨pre alții M,P⟩ îi închidea B,C,V,M,P/ pînă B,C/ vréme B,C// 12 a mai mulți] altor M,P/nu]nici M,P/ le mai ținea M,P/ samă B,C// 13 *lipsește* Și să îndrepta M,P/ rîndul Porții bini, la giudecată dintîiu ține cu turcii, iar M,P/ Dintîi B,C/ giudecată B,C//14 să făcîa a B, *lipsește* V// 15 driaptă B,C]ce dreaptă a M,P/ Nărocul țărîi au fost C,V// 15-16 Nărocul țărîi au fost atuncea că s-au timplat de au vinit Nicolae-vodă B,E,G, Norocul țării au slujit di au vinit atunci ⟨domnu M⟩ Neculaiu voevoda M, P// 16 vinit C/ Nicolai C/ de ar fi vinit C, de ar hi fost venit V, să fie venit M, P/ vinit B// 17 *lipsește* atuncea B,E,G,M,P/ domnu B,C/ *lipsește* mai prost V/ *lipsește* mai M,P/ prostu, apoi mai greu ar fi pătimit moldovenii M,P/ ar fi B,C/ ar fi fost mai greu și pre rău E/ prea B/ rău]greu G// 18 5]4 C, 7 M, 2 P/ Măcarî B,C/ Nicolae B, Nicolai C// 18-19 *lipsește* Măcar că unii... cum au fost M,P// 19 *lipsește* și multă închisoaré E/ închisoare, cum au fost Sandul Manoli și Toderașco Manoli și Toader armașul C/ ficiorii B// 19-3 Ficiorii lui Manoli și Toader armașul, fără de poronca nimărue tăesi niști neguțitori la Roman. Frații acestor neguțitori au vinit la Necolaiu voevoda cu ferman di la Poartă. Deci pre aciștie, pre feciorii lui Manoli și pre Toader armașul nici Necolaiu voevoda n-au ⟨nu i-au P⟩ putut să-i cruți, ci i-au pus la gre închisoari și pedeapsă, că într-alt chip M,P// 20 că tăiase ⟨că au fost tăiat C⟩ néște neguțitori turci balgii B,C,D,E,G/ neguțitori turci V/ de la]din D//

ĭăr⟨ă⟩ poronca nemărui, şi-i pîrîĭa nişte frat a celor neguţitori, cu ferman dé la Poartă, pre carii într-alt chip nu putea să-i izbăvască.

6. Atuncea Neculai-vodă, pe poronca veziriului, au gătat cîteva căruţă cu cai, să pornească pre Şfed la ţara
f. 384v lui / prin Ţara Leşască, şi cu 30.000 de tătarî, după cum scrisése dé la Nistru împăratul moschicescu la veziriul, numai să pornească pre Şfed, după cum s-au tocmit pacea.

7. Iară Şfedul n-au vrut să margă şi au scris cărţi la împăratul turcescu di-au pîrît pe veziriul, precum că s-au agiuns cu moscalii di-au luat bani şi au făcut pacea. Iar de n-ar fi făcut vicleşug, să ĭa bani, ar hi luat pre moscali de grumazi, că nu mai avea moscalii nici o putére. Şi acmu şi pre dînsul nu l-au pus nici la o calé şi va să-l pornească, să-l ĭa moscalii de grumazi.

Iar împăratul, vădzînd cartea Şvedului, tare s-au mîniĭat pre veziriu.

8. Într-acéĭa vrémé sosit-au şi Osman, chihaiaoa vezirului, la împăratul, cu cărţi de la veziriul, să iei colac cum au bătut pre moscali şi spuind împăratului cum au

---

1 fără B, fără de C,D,E,G/ néşte B/ fraţi B,C//2 neguţitori turci B,C/ de B,C// 3 izbăvască]mîntuiască G,V/ *după* izbăvască *ad.* să-i mîntuiască B,E// 4 6]5 C, 8 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/ pe]din M,P/ veziriului C//5 gătit B,C,D,E,G, V/ căruţe B,C/ *lipseşte* cu cai M,P/ porniască B,C/ pe B/ Şfed]şvezi M,P, craiul Şfedului ⟨Şfédului C, Şvedului E,G,V⟩ B,C,E,G,V/ *lipseşte* la ţara lui M,P//6 pin V] din P/ *lipseşte* şi G/ şi cu]să să ducă cu M,P/ triiză-ci de mii B,C]20.000 P/ *lipseşte* de M,P/ *după* tătari *ad.* în ţara lor M,P//7 scrisésie B,C/ de B,C// 6-9 *lipseşte* după cum scrisése... s-au tocmit pacea M,P/ împăratul moschicescu B,C/ veziriul C//8 să porniască B,C, să-l porniască E,G,V/ Şved V/ tocmit]aşezat E,G,V// 10 7]6 C, 9 M, 3 P/ *lipseşte* Iară M,P/ Iară craiul Şfedului n-au vrut să purcează, să margă B,EG,/ Şfedul]craiul Şfedului ⟨Şvedului V⟩ C, V, Craiul şvezăscu M,P/ şi] ci M,P *lipseşte* cărţi M,P// 11 împăratul B,C/ de au C]şi au M,P/ pre veziriul C, *lipseşte* P/precum că] zîcînd că veziriul M,P// 12 agiunsu B,C/ de au B,C]au M,P/ *după* bani *ad.* de la moscali M,P/ şi]şi aşa M,P// 13 vicleşug B,C/ ar fi luat B,C,/ vicleşug veziriul, la ce strîmtoreală ⟨strîmtoare⟩ să afla moscalii, pre toţi moscalii i-ar fi luat de grumazi M, P//14 *lipseşte* că nu mai avea... putére. M, P/ puteré B,C// 14-16 Şi acum nici pre mini nu m-au pus nici la o cale şi încă vra să mă pornească, să mă ĭa moscalii de grumazi M,P// 15 porniască B,C// 16 de grumadzi moscalii V// 17 *lipseşte* Iar M,P/ împăratul B, împăratul turcescu C,E, M,P/ văzind B,C/ carte B/ Şfedului B,V, Şfédului C]craiului şvezăscu M,P/ ta-re]foarte tare M,P// 18 pre]asupra M,P/ veziriul B,E,V, veziriul C,D, veziriului M,P// 19 8]7 C, 11 M, *lipseşte* P/ Intru C/ vréme C/ Iară într-acĭa vréme B,E,G,V/ *lipseşte* într-acéĭa vrémé M,P/ chihaĭa E// 19-21 Osman chihaeoa veziriului au venit la împăratul cu cărţi ⟨au venit de la veziriul cu cărţi la împăratul P⟩ să-şi ĭa colacul cum că M,P// 20 veziriului C/ împăratul B,C/ veziriul C/ să ĭa B,C,E,V/ colacu C/ cum]precum E, G// 21 spuind]au spus M,P/ împăratului B,C/ cum au[2]]precum au fostu E,G//

încungiurat pre moscali, cît nu mai avea nici o putére, numai ce striga aman. „Deci vădzîndu-i că strigă aman, ne-au căutat numai a face pace; şi i-au lăsat de s-au dus la ţara lor".

Iar împăratul au dzis: „Voi aţi căutat căci strigă aman şi nu i-aţ luat de grumadzi. Nu era lucru mic acela, să vă
f. 385 uitaţi voi la aman. Ce-am înţeles / eu faptele voastre". Şi-ndată au poroncit di-au tăĭat capul chihaii şi au trimis di-au omorît şi pre veziriul.

9. Deci Şfedul au mai rămas întru acea iarnă şi preste vară, şi solii moschiceşti tot sta la Ţarigrad, popriţi. Iar moscalii au dat Azacul turcilor, şi alte cetăţi au fărmat, după cum s-au tocmit la pace. Iar Şfedul tot punea pricini şi nu vrea, dzicînd, că pîn'nu s-a duce Şeremet cu oaste din Ţara Căzăcească, nu va mérge; că Şeremet stă să-i ţie calea.

Deci Poarta au aşădzat cu solii moschiceşti să s⟨ă⟩ rădice Şeremet cu toat⟨ă⟩ oaste din Ţara Căzăcească, să s⟨ă⟩ ducă în ţara lor, la Moscu, şi ei să pornească pe Şfed de la Tighinea cu tătarî şi cu o samă de turci, să-l ducă prin Ţara Leşască pînă la ţara lui.

10. Deci Şeremet, cum au vădzut cărţile solilor, precum au aşădzat la anul, toamna, după bătaie, s-au rădicat

---

1 ave moscalii M,P / puteré B,C//2 ci numai ci striga M,P/ Decii ⟨noi B,E,G⟩ văzindu-i B,C,E,G/ *lipseşte* Deci vădzindu-i că strigă aman M,P// 3 ni-au B,C/ facé B,C/ pacé B/ şi ne-au căutat numai să facim pace M,P/ lăsat]slobozit M,P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ împăratul B,C/ căci]pentru căci C, pentru că E,G, că M,P// 6 i-aţi B,C/ micu C/ să]ce P// 7 la aman]pentrucă striga aman E/ Ce am înţăles eu B,C] Însă eu ştiu M,P// 8 îndată B,C,V/ de i-au tăiat B,C,E,G,M,P/ *lipseşte* chihaii B, E,G,M,P// 9 di-au omorît]de au zugrumat B,E,G/ pe B/ veziriul C/ *după* veziriul *ad.* l-au zugrumat D// 10 9]8 C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Deci M,P/ Decii craiul Şfedului ⟨Şfédului C, Şvedului G, V⟩ B,C,E,G,V/ Craiul şvezăsc M,P/ *lipseşte* mai B,E,G, V/ acĭa B// 11 *după* vară *ad.* tot la Tighinea B,E,G,V/ *lipseşte* şi M,P/ tot era propiţi la Ţarigrad M,P/ *lipseşte* Iar M,P// 12 Azacul]cetatea Azacul B,E,G,V, cetatea Azacului C/ alte]celelalti M,P/au]le-au M,P// 13 tocmit]aşezat B,E,G, apucat M,P/ la pacé B,C]cînd au făcut pace M,P/ *lipseşte* Iar M,P/ Şfedul]craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G,V⟩ B,E,G,V, craiul şvezăsc M,P//14 nu vrea să purcează de la Tighinea ⟨*lipseşte* să purcează de laTighinea C⟩ să margă la ţara lui, dzicînd B,C,E,G,V/ *după* vre *ad.* să să ducă M,P/ pînă B,C/ nu să va duce B,C,V,P/ Şeremet feldmarşal moschicesc G//15 oastea C, oastea lui V/ mergé B, merge C/ nu va mérge]nu va mérge la ţara lui D, nici el nu va purcedi M,P/ stă]îl aşteaptă M,P//16 ţiie B// 17 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ aşezat B,C/ să B,C//18 Şeremet feldmarşal B,E,G/ toată B,C/ oastea C// 19 şi să să ducă B, E,G,M,P/ să C/ în]la E/ în ţara lor, la Moscu]în Ţara Moschicească M,P/ şi îei B,C,V] iar turcii M,P/ porniască C/pre C/ să porniască pre craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G,V⟩ B,E,G,V/ Şfed]şvezi M,P// 20 somă M/ să-i ducă M,P// 21 la]în P/lui]lor M, P// 22 10]9 C, 17 M, *lipseşte* P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ cărţile]scrisoari M, scrisorili P// 23 *lipseşte* precum... după bătaie M,P/ aşezat C/ după bătaie C]după războiul ⟨cel B, E⟩ ce au avut la Stănileşti B,E,G,V/ s-au şi rădicat G,V,M,P//

din Țara Căzăcească și s-au dus în sus, la Smolențsca, cu toate oștile lui. Iar veziriul au trimis pe Smail-efindis, cu vro 30.000 de turci, și hanul cu tătarîmea, să ĭei pe Șfed, să-l duc⟨ă⟩ la țara lui.

Iară Șfedul într-acéĭa vrémé au prins niște tătarî,
f. 385v cu oamenii lui, scriind hanul la Șeremet / să stea gata la Smolențsca, că ei vor să purceadză acmu cu Șfedul și l-or duce în Țara Leșască, pîn'la un loc, și l-or lăsa; iar Șeremet să-i ias⟨ă⟩ înainte, să-l ĭei de grumazi, și s⟨ă⟩ dea 150 pungi de bani hanului, precum s-au așădzat.

11. Deci Sfedul prindzind acei tătarî cu acéle cărți, au pus de i-au omorît pe tătarî și au luat cărțile la dînsul, și tăcea mîlcom. Iar hanul nu știĭa nemică, că i-au prins cărțile, și i-au tăĭat tătarîi.

12. Și-l tot siliĭa pre Șfed să purceadză, pîn-iaste iarnă și sint apele înghețate, și Șfedul tot nu vrea să s⟨ă⟩ pornească să margă.

13. Scris-au pașa de Tighinea și Smail-efindis la Udriu, la împăratul și la veziriul, mutîndu-s-mpărățiĭa atuncea acolo, cum că au gătit pre Șfed și oaste, și toate sint gata, și el tot nu vra să purceagă. În doao, trei rînduri i-au scris, și el tot nu vrea să purceadză.

---

1 *lipsește* în sus C// 2 toate oștile]toată oasteM,P/ *lipsește* lui P/ *lipsește* Iar M,P/viziriul C/ pre Ismail-efendis ⟨efendi D,E,G,V⟩ B,C,D,E,G,V// 3 vreo B,C, *lipsește* M, P/ triizăci de mii C/ triizăci de mii de oaste turci B,E,G,V/ *ad. marginal* de oaste B/ *lipsește* de M,P/ și pre hanul cu tătarîi M,P/ hanul încă să dea tătărimea ⟨tătarî V⟩ B,E,G,V// 3-4 să ĭa pre Șfed, să-l ducă C, și să ĭa pre craiul Șfedului să-l ducă B,E,G, V, să ĭa pre craiul șvezăscu ⟨și M⟩ să-l ducă M,P//4 la]în M,P//5-14 *lipsesc* M,P// 5, Iar B/ *ante* Iară: 10 C, 11 D/ într-acéĭa]la acĭa V/ vréme B,C/ prinsu B,C/ néște B V]pre niște E,G/ *după* tatărî *ad.* cu cărți B,E,G,V// 6 Șeremet feldmarșal B,E,G//7 ei] ĭei B,V/ acum B,C/ Șfedul]craiul Șfedului B,V, craiul Șvedului E,G// 8 pînă B,C/ locu B,C//9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ iasă B,C/ înnainté B, înnainte C/ să-l ĭa B, C,V// 10 să dea o sută ⟨și B⟩ cinzăci de pungi B,C/ de pungi D,E/ așezat B,C// 11 11]12 D/ Decii craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G,V⟩ B,C,E,G,V/ acei]acĭei B,V, pre acei D/ acéli B,C/ *după* cărți *ad.* cu oamenii lui B,E,G,V// 12 pre B,C// 13 tăcĭa B/ Iară B/ prinsu B, C/ *după* prinsu *ad.* Șfedul B, Șvedul E,G,V// 15 *lipsește* 12 B, C,D,E, G,V,M,P/ Și-l tot]Hanul M,P/ Șfed]craiul șvezăscu M,P/ *lipsește* să purceadză V/ pînă B,C// 16 iarnă]vremi di iarnă M,P/ sînt B,C/ să să porniască C// 16-17 iar craiul nu vre să să pornească nicidecum M, iar craiul nicidecum nu vre să să pornească P/ să să porniască de la Tighinea să margă la țara lui B,E,G// 18 13]12 B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/ Ismail-efendis B,C,D, Ismail-efendi E,G,V/ Udriiu B,C, Odriiu V// 18-19 Pașa de Tighine și Ismail-efendi au scris la împăratul și la viziriul la Odriu M,P// 19 înpăratul B,C, înpăratul turcesc G/ viziriul C/ mutîndu-să B]că să mutasă C/ *lipsește* mutîndu-s⟨ă⟩ împărățiĭa atuncea acolo M,P/ înpărățiĭa B, C/ acolo atuncea C// 20 cum]precum E,G,M,P/ *lipsește* că P/au gătit pre craiul șvezăscu și toată oaste ĭasti gata M,P/sînt B,C//21 tot]nicidecum M, P/ nu va să purceadă C//21-22 purceadă[1-2] B/ nu va să purcează[1-2] E,V/ Și în doao, trii B,C,E/ *lipsește* În doao... nu vrea să purceadză M,P//

14. Pînă de la o vrémé, mîniindu-s-împărăţiia pe Şfed, au poroncit numai să-l pornească cu sila, dac⟨ă⟩ nu va de bun⟨ă⟩-voie.

15. Deci gătind oaste, au mărsu să-l ĭei cu de-a sila. Iar el s-au închis în curţile lui la Varnĭaţ, unde şedea, şi s-au apucat să s⟨ă⟩ bată cu turcii, să nu s⟨ă⟩ dea. Şi inicearii încă oarecum ţinea în partea Şfedului şi nu vrea
f. 386 să-i fac⟨ă⟩ ruşine. / Că nici vrea să dea şfedzii cu sinéţile în iniceari, nici inicearii în şfedzi, ce sta împregiurul curţilor, inicearii, la gazda Şfedului. Şi să mira paşa şi cu Smail-efindis cum or face poronca împărătească, că să temea paşe să nu fac⟨ă⟩ zorba inicearii şi asupra lui. Şi striga inicearii: „Pentru ce să facem noi ruşiné acestui craiu, oaspe, ce-au venit la noi?"

16. Deci paşe au chiemat pre un agă a lui de iniceari şi l-au trimis să grăiască cu craiul, să nu s-apuce de gîlceavă cu o împărăţie, că apoi poate să pieĭe. Şi l-au învăţat pré acel agă în taină, vădzind că nu priiméşte craiul, cînd a eşi dé la craiul afară, să dzică cătră iniceari: „Noi iniceari⟨i⟩ ţinem cu dînsul, iar el mai tare ne suduĭaşte

---

1 14]13 C,V,19 M, *lipseşte* B,E,G,P/ *lipseşte* Pînă de la o vrémé M,P/ vréme B, vrémie C/ mîniindu-să înpărăţiia B]S-au mîniat împăratul ⟨turcescu P⟩ M,P/ înpărăţiia C/ pre Şfed C]pre craiul şvezăscu şi M,P// 2 *lipseşte* numai M,P/ porniască B,C/ cu de-a sila M,P/ dacă B,C/ n-a vrea B,V,M,P, nu va vrea E, nu a vre G//3 bună B/ de bunăvoia lui C, el de bunăvoĭa lui V, de bunăvoĭa să purcează D// 4 15]14 C, 20 M, *lipseşte* B,E,G,V,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ S-au gătit oaste şi au mersu să-l ĭa M,P/ oasté C/ să-l ĭa B,C/ *lipseşte* cu de-a sila M,P// 5 el]craiul şvezăscu M,P/ în curţile carele ⟨care G⟩ şidea el la Varniţă şi s-au apucat B,E,G,V/ Varniţă C,D, Vorniş M, Varneş P/ *lipseşte* unde şedea M,P// 6 să[1-2] B,C/ *lipseşte* Şi M,P//7 *lipseşte* încă B,E,G,V/ oarecum încă D/ţinea oarecum B,E,G/ *lipseşte* oarecum M,P// 8 facă B,C/ ruşiné B// 8-10 Că nu da cu puşcile în şvezi, ci sta numai înpregiurul curţilor M,P//9 şvezii C/ cu sinéţele C, *lipseşte* B,E,G,V/ înprejurul B, înpregiurul C//10 *lipseşte* inicearii, la gazda Şfedului M,P/ miera C/ paşea B//11 *lipseşte* cu M/ Ismail-efendis B, C,D, Ismail-efendi E,G,V/ vor face G]vor împlini M, P/ înpărătiască B,C// 12 că să temea de iniceari să nu facă zorba asupra paşii. Şi E/ că să temea]temîndu-să M,P/ paşa B,C, *lipseşte* M,P/ facă B,C/ să nu facă enicerii zorba M,P/ *lipseşte* şi asupra lui M,P// 13 Şi]Că M,P/ *după* inicearii *ad.* zicînd B,E,G,V//14 ce au vinit B,C/ ce-au]carile au M,P//15 16]13 B,E,G, 15 C, 14 V, 22 M, *lipseşte* P/ Decii C] Iară B,E,G,V, *lipseşte* M,P/ paşa C/ *lipseşte* a lui M,P// 16 *după* craiul *ad.* să-i dzică E,G/ să B,C//17 înpărăţiie B,C,V/ că apoi poate să piĭaie ⟨piară C,E⟩]ca să nu-şi primejduiască viiaţa M,P/ *după* învăţat *ad.* paşia E,G//17-18 *lipseşte* Şi l-au învăţat... în tainâ M,P// 18 pre B,C/ vădzind]Iar dacă a vide M,P/ *după* craiul *ad.* să purcează ⟨*lipseşte* să purcează E⟩ să margă la ţara lui, după poronca înpărăţii B,E,G,V//19 cînd]apoi cînd M,P/ va eşi B,C,E, a ĭeşi V/ de B,C/ afară de la craiul M,P/ Noi]Videţi că noi M,P// 20 iniciari⟨i⟩ B/dînsul]craiul M,P/el] craiul M,P/ tare]mult M,P//

pre noi decît pre paşa şi ne dzice că sintem nişte oameni blăstămaţ, şi nu s⟨ă⟩ miră el de noi".

Şi făcînd acel agă aşĭa, cum au audzit inicearii acea voroav⟨ă⟩, s-au şi mîniĭat şi au început a slobodzi focul cu şfedzi⟨i⟩. Iar şfedzii deodată sta, gîndindus⟨ă⟩ că le sint prieteni, neştiind pentru vicleşugul ce-au făcut aga de iniceari, căci craiul nu suduia pre iniceari.

17. Deci de la o vrémé s-au închis în cas⟨e⟩, de să bătea, pîn'ce au dat foc caselor. Şi ardzînd casele, aşea 1.386[v] l-au prinsu; şi pîn-a-l prinde, / au omorît cu mîna lui vro cinci, şease iniceari. Şi el încă să rănis⟨ă⟩. Numai au învăţat paşa pre cîţiva turci să-l apuce, să nu-l omoarî inicearii; că de l-ar fi lăsat, l-ar fi omorît.

Şi aşea apucîndu-l, l-au dus în curţile paşii, de l-au ţinut acolo cu vartă, pîn-au venit răspuns de la Udriu.

18. Atuncea au venit poroncă şi la Neculai-vodă pentru şvedzi şi léşi ce ierneadză prin ţară, să-i scoat⟨ă⟩ şi să-i gonească din ţară.

Iar şfedzii, audzind, s-au închis cîţva în curţi în Pri-

---

1 paşĭa B/şi dzice B,E,G/ sîntem B, sîntem noi E/ néşte B,C,V// 2 blăstămaţi B,C/ *după* blăstămaţi *ad.* şi de nemică B, E,G/ şi nu să miară el de noi B,C,E,V]şi nici ne bagă în samă M,P// 3 Aga au făcut aşa M,P/ aşa C, asea A/ *după* aşĭa *ad.* precum îl învăţase paşĭa B,E,G,V/ cum]deci cum M,P/ acea voroavă C, acĭa voroavă N, *lipseşte* M,P// 4 s-au şi]îndată s-au şi M,P/ şi au şi început C,E/ foc M,P// 5 cu]în B,C,D,E,G,M,P/ Iară B/ gîndindu-s⟨ă⟩]că gîndiĭa B, socotind M, P//6 sînt B/ *după* sînt *ad.* iniciarii B,E,G,V/ *după* priiatini *ad.* inicearii C/ priĭatini B/ *lipseşte* pentru B,E,G,V/ vicleşugul C/ ce au făcut C]ce făcusă B,E,G,V// 6—7 *lipseşte* neştiind pentru...pre iniceari. M,P// 7 căci]pentru că C,E,G, pentru căci D/ nu suduise B, nu suduisă C,E,G,V// 8 17]14 B,E,G, 16 C, 15 V, *lipseşte* M,P/ Decii B]Iar M,P/ vréme B,C/ *după* închis *ad.* şfezii B,C, şvezii E,G,V,M,P/ case B,C,E/ de²] şi M,P//9 *după* băte *ad.* cu enicerii M,P/ pînă B,C/ *după* bat *ad.* turcii B,E,G,V/ casălor B,C/ arzind B,C/ aşea]atunce M,P//9-10 aşĭa au prinsu şi pre craiul B,E,G,V/ aşa au eşit şi l-au prinsu pre craiul Şfédului C/ aşĭa l-au prinsu pre craiul, eşind din casă afară D/ au prinsu şi pre craiul şvezăsc M,P//10 şi]iar M,P/ pînă B,C/ pînă l-au prinsu, însuşi cu mîna lui au omorît M,P/ el au omorît B,C,D,E,G,V/ vreo B, C//11 şeasĭe B, şasĭe C/ Şi şi pre dînsul îl rănisă M,P/ rănise B// 12 paşĭa B, C/ cîţiva B, C// 12-13 Paşa au poroncit altor turci să pui ⟨să apuce P⟩ pre craiul şvezăscu din mijlocul enicerilor, să nu-l omoari M,P/ apucé B/ omoare B, omoară C// 13 *după* omorît *ad.* inicearii B,E,G,V/ *lipseşte* că... l-ar fi omorît. M,P// 14 aşa B,C,/ de]şi M,P// 15 cu vartă, în pază C]supt pază M,P/ pînă B,C/ au]i-au M/vinit răspunsu B, C/ *după* răspunsu *ad.* de la înpărăţiie B,E,G,V/ Odriiu B,V// 16 18]15 B,E,G, 17 C, 16 V, 23 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ au vinit B,C]Vinit-au M,P/ Nicolae B, Nicolai C// 16-18 Neculaiu voevoda să scoată pre şvezi şi pre leşi din ţară. M,P// 17 sfezi C/ erniază B,C,V, erna G/ pin B,V/ scoată B,C/ goniască B,C// 19-6 *lipseşte* C, *lipseşte şi înlocuit cu:* Atuncea au trimis Nicolae-vodă pe undé să afla şvedzi pin ţară să-i scoată şi să-i goniască V// 19 Şi auzind leşii s-au închis M,P/ curţile M,P/ în]de la M,P/ cîţiva în casele boereşti în Prigoréni D// 19-1 Iar atuncea fiind sfezi ⟨*lipseşte* sfezi E⟩ şi în sat în Prigoréni la ţinutul Cîrligăturii şi auzind şfezii poronca, precum era să-i goniască din ţară, iei s-au închis cîţiva în casăle boereşti şi să apăra din case, de nu B,E,G//

goréni, în ținutul Cîrligăturii, și să apăra din curți, de nu le putea strica nemică călărașii moldovéni, ca să-i scoat⟨ă⟩.

Și au trimis călărașii înapoi la Neculai-vodă de au întrebat, că într-alt chip nu pot să-i scoață, ce numai să dea foc caselor. Dar vodă n-au vrut să-i las⟨ă⟩ să aprindză curțile, ce li-au dzis să stea pe de o parte de dînșii. După aceasta, curund, au venit răspuns de la Poartă să le dea pacé.

19. Așijderea mai trimisése Neculai-vodă pre hatmanul cu mulți slujitori, tot atuncea tocma la Cernăuți, că era oaste lui voevoda Chiovschii așădzată acolo la ernatec și făcea multă stricăciune lăcuitorilor, ca să-i scoat⟨ă⟩ și pre aceîa din țară. Iar ei s-au strîns la un loc, să s-apuce de bătae, temîndu-s-a tréce în Țara Leșască.

f. 387 15 Deci hatmanul, / vădzînd că să apuc⟨ă⟩ de gîlceavă, au și rădicat ținutul Hotinului și a Cernăuților și i-au strîns la un loc pre toți.

Iar lésii, vădzînd că s-au strîns atîta om, cădzut-au cu rugăminte la hatmanul, și multe daruri i-au dăruit. Atun-

---

1 în]ci sînt M,P/ curți]case D// 2 *lipsește* călărașii moldovéni, ca să-i scoat⟨ă⟩ M,P/ *după* scoată *ad.* din case B,E,G// 3 triimis B/ înnapoi la Iași D/ *lipsește* înapoi B,E,G,M,P//3-4 de au înștiințat pre Nicolae-vodă și au întrebat, că B,G, de au înștiințat pre Nicolae-vodă dzicîndu, că E/ la Neculai voevoda, făcîndu-i știri că nu-i pot ⟨poate P⟩ scoati într-alt chip, ci numai doar M,P// 4 nu să poate să-i scoată, ci numai doar G/ scoată B/ ce numai doară B, ce numai doar, doară E// 5 casălor B] curților M,P/ Dar]Iar M,P/vodă]voevoda M, Nicolae-vodă B,D,E,G,P/ n-au vrut] n-au priimit B,E,G/ lase B/ n-au vrut să-i las⟨ă⟩]nu i-au lăsat M,P/ să aprindză]să dei foc G//6 curțile]casăle B,E,M,P, casălor G/ dzis]poroncit M,P/ să stea pre departe D//7 După]Iară după B,D,EG,/aceasta]aceîa P/ curînd B]fără zăbavă M,P/ vinit B/ răspunsu B]poroncă M,P//7-8 *lipsesc* C,V// 8 să de pace șvezilor G/ *după* pacé *ad.* sfezilor B,E// 9 19]16 B,E,G, 24 M, *lipsește* C,V,P/ mai trimisése]au mai trimis B,E,G/ Așijderea au trimis și pre hatmanul V, Iar Nicolai-vodă au triimis pre hatmanul C/ Nicolae B// 9-18 La Cernăuți era oaste lui voevoda Chievischii la iarnatic. Triimes-au Necolai voevoda pre hatmanul cu mulți slujitori să-i scoată și pre acie. Și nevrînd ei să iasă au triimes ⟨strînsu P⟩ hatmanul toți lăcuitorii din ținutul Hotinului. Și văzînd leșii atîta mulțimi di oameni s-au temut; și, temîndu-să a treci în Țara Leșască, au cădzut M,P// 10 *lipsește* tot atuncea tocma C,V/ *lipsește* tocma B, E,G,/ la Cernăuți]la ținutul Cernăuților V//11 era lésii, oaste B,E/ așezată B,C// 12 făcîa B/ stricăciuné B,C/ *după* lăcuitorilor *ad.* Decii Nicolae-vodă poroncind B,E,G,V// 13 scoată C/ și pre acéîa B, *lipsește* C,V/ *după* țară *ad.* după poronca Porții B, E,G,V/ ei]șfezii B, șvezii E,G,V/ strînsu B,C/ la un locu V, la un locu cu toții B,E, G,V// 14 să B,C/ apucé B/ bătae]războiu B,E,V/ temîndu-să B]că să temea C/ să triacă B,E,G// 15 Decii B,C/ văzind B,C/ apucă B, apucă ei C, apucă șvezii și ⟨cu G⟩ lésii E,G// 17 strînsu C/ strînsu pre toți la un locu B,E,G,V/ locu C// 18 Iar lésii și șfezii C, Iar șvezii și lésii E,G/ văzind B,C/ strînsu B,C/ *după* om *ad.* asupra lor E,V// 19-2 și i-au dat multe daruri. Și ⟨Ce P⟩ iarăș au vinit poronca lui Nicolaiu voevoda de la Poartă ⟨poroncă de la Poartă lui Neculaiu-vodă P⟩ să le déi și acestora paci M,P//

ce au şi nemerit răspuns de la Poartă şi de la Neculai-vodă să le dea pace.

20. Atuncea au trimis împăratul şi la Tighinea, di-au pornit pre craiul Şfedului la Udriiu împreun⟨ă⟩ cu toţi şfedzii lui. Şi l-au aşădzat acolo, la un tîrgu aproape de Udriu, anumé ⟨Demirdaş⟩, şi nu l-au mai lăsat la Tighinea să facă amestecături.

21. Aşijderea tot atuncea, la acea vrajbă, au venit şi craiul Stenislav Lecinschii din Pomoranie teptil, prin Ţara Ungurească, au eşit în Moldova la Comăneşti şi au venit pre la Bacău la Mărginéni, la Ştefăniţ⟨ă⟩ Ruset vornicul, cu puţintei oameni. Şi de acolo au mărsu în Iaşi la Neculai-vodă, de i-au făcut mare cinsté. Şi au trecut la Tighinea şi dé la Tighinea la Udriiu, la împăratul turcesc.

22. Iară craiul Şfedului au pîrît pre hanul şi pre Smail-efindi şi pre paşa de Tighinea şi au dat şi cărţile cé le trimisése hanul la moscali. /

f. 387v 23. Deci împăratul, vădzînd aşea, au şi mazilit atuncea şi pre veziriul şi pre hanul, iar pre Smail-efindi şi

---

1 Atuncea B,C, Şi atuncea V/ nemerit]vinit C,E,G/ răspunsu B,C/ *lipseşte* la[2] C/ Nicolae B, Nicolai C// 2 l⟨e⟩ B/ dei G/ pacé B// 3 20]18 C, 17 E,V, 25 M, *lipseşte* B,E,G/ *lipseşte* Atuncea M,P/ împăratul B,C, împăratul turcescu E,G/ *lipseşte* şi B,E,G/ de au C// 3-5 Împăratul turcescu ⟨moschicescu P⟩ au triimes la Tighine şi au rădicat pre craiul şvezăscu şi pre toţi şvezii lui. Şi i-au dus di i-au aşăzat M,P// 4 Şvedului V/ Odriiu B/ înpreună B,C// 5 şvedzii V/ aşezat B,C/*lipseşte* acolo M,P//6 Odriiu B/ anumé, aproape de Udriiu E/ *lipseşte* anumé ⟨Demirdaş⟩ V,M,P/ şi]iar M,P// 6-7 la Tighine nu l-au mai lăsat, ca să nu mai facă amestecături M, P//7 să ⟨mai E,G,V⟩ facă atîte ⟨*lipseşte* atîte G⟩ amestecături C,E,G,V// 8 21]17 B, 19 C, 18 E,V, 26 M,5 P/ Aşijderea]Iară V/acîa B/vinit B,C// 8-10 Craiul Stanislav Leşinschii ⟨Lésténschiia P⟩ au purces teptil din Pomaranie; trecut-au ⟨întrat-au P⟩ prin Ţara Ungurească M,P//9 Stanislav Lişcinschii B,C,D,E,V//10 Unguriască B,C/ şi au eşit G/ *după* Comăneşti *ad.* pe ⟨pre C⟩ Trotuş B,C,E,G,V// 11 vinit B,C/ şi au venit pre]di acolo M,P/ pre la Mărginéni C/ *lipseşte* la Mărginéni B, E,G/ *lipseşte* la Mărginéni... vornicul V/ la[3]pe la B,E,G/ Ştefăniţă Rusăt B,C//12 *lipseşte* vornicul M, P/ *după* oameni *ad.* ca doaozăci C// 12-14 Şi apoi la Eşi la Necolaiu voevoda; şi i-au făcut Necolaiu voevoda mari cinsti. Iar din Eşi s-au dus la Tighine, iar di acolo la Odriiu, la M,P/ mersu B,C// 13 Nicolae B,V, Nicolai C/ de] şi B,G,V/ cinste B,C//14 *lipseşte* şi dé la Tighinea B,V/ de C/înpăratul turcescu B,C// 16 22]18 B, 20 C, 19 E, 27 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ Şfedului]şvezăscu M,P/ *după* pîrît *ad.* la înpăratul turcesc M,P/ *lipseşte* şi M,P/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V,M,P// 17 *după* Tighinea *ad.* la înpăratul turcescu B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] M,P/ Dat-au împăratului şi nişte cărţi vicleni a hanului, pre cari le prinsăsă el M,P/ ce le trimisésîe B,C// 18 *lipseşte* la moscali M,P// 19 23]21 C, *lipseşte* B,E, G,V,M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înpăratul văzind aşa B,C/ Văzînd împăratul aceli cărţi vicleni, îndată au mazilit M,P/ *lipseşte* atuncea şi M,P// 20 *lipseşte* şi[3] B,E,G,V/ viziriul C/ *lipseşte* pre[3] E/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V//

pre paşa de Tighinea i-au omorît. Şi au pus veziriu atuncea pre Gin Ali-paşa, şi încă l-au făcut şi gineré. Atuncea acel veziriu îndată au închis pre solii moschiceşti în Edicula şi i-au pus la mare pediapsă, cît nu lăsa pre nime să între la dînşii. Nici pîn' la umblătoaré nu-i lăsa să iasă, ce şi acolo cu păzitoriu. Ce mai mult să scîrnăviia într-un ciubăr şi da afară. Şi pre cîţ din slugi era moldovéni, munténi sau sirbi, pe toti i-au dat la catargă.

24. Atuncea au eşit şi Lupul vornicul şi cu Antiohi Jora hatmanul dé la închisoarea din Varna, cu mijlocul hanului, giuruind nişte sate acolo pe Prut, dzicînd că sint ai lui, şi mai multe era omeneşti.

Şi au mărsu de acolo în Ţara Muntenească; şi mărgînd în Ţara Muntenească, au stătut de i-au făcut pacé dé la Neculai-vodă, să-i dea moşiile boïarilor celor ce sint la Moscu şi alte lucruri multe. Că să temea Neculai-vodă, că începus-a-l amesteca den Ţara Muntenească la Poartă

---

1 paşia B/i-au omorît]au trimis şi i-au omorît, i-au zugrumat B,E,G, au poroncit di i-au omorît M,P/*ante* Şi: 20 E, 19 G/*lipseşte* Şi M,P/Pus-au M,P/vezir B,viziriu C/*lipseşte* atuncea M,P//2 *lipseşte* Gin M,P/*după* paşia *ad.* cel rău şi păgîn B,E,G,V/ *după* ginere *ad.* dîndu-i înpăratul o fată a lui B,E,G,V/*lipseşte* Atuncea acel M,P//3vezir B, vizir C,Viziriul M,P/*lipseşte* îndată G/au şi închis B,E,V// 4 *lipseşte* şi M,P/la mari pede⟨a⟩psă i-au pus M,P/ cît]şi M,P/pre nime nu lăsa M,P/nimé B,C// 5-7 *lipseşte* Nici pîn'la umblătoaré... da afară. B, C,E,G,V//5 Şi nici M,P/ pîn']măcar M,P/înblătoare D/ *lipseşte* nu-i lăsa să iasă D/*după* ïasă *ad.* sînguri M,P//6-7 *lipseşte* Ce mai mult...da afară. D,M,P//7 Şi]Iar M,P/cîţi B,C//7-8 pre slugile lor moldoveni, sîrbi ⟨sîrbi, moldoveni P⟩, pre toţi M,P//8 pre B,C//9 24]19 B, 22 C, 21 E, 20 G,V, 30 M, *lipseşte* P/Antiohii B,C//9-11 şi Lupul vornicul de la închisoaré şi cu Antiohii Jora hatmanul ⟨şi cu Macsut postelnicul G⟩de la cetaté de la Varna,cu mijlocirea hanului E,G//9-12 Prin mijlocire hanului Lupul vornicul şi cu Jora hatmanul au eşit de la închisoari din Varna,făgăduind cîtiva sati acolo pre Prut ⟨pre Prut acolo P⟩;şi satile acele era mai multi a altora M,P//10 de B,C/închisoare C/ mijlocirea C//11 *după* giuruind *ad.* Lupul hanului B,Lupul vornicul C,Lupul vornicul hanului E,G,V/ néşte B/acolo în gios pe Prut, la ţinutul Fălciiului V/*după* Prut *ad.* la Greceni, hanului C/sînt a lui C// 11-13 acolo în gios pre Prut la ţinutul Fălciiului,dzicînd ⟨Lupul E, Lupul vornicul G⟩ că sînt a lui; şi mai multe era a altora ⟨a multora G⟩ a boïari ⟨şi E⟩ a mănăstiri şi a răzéşi.Şi închinînd Lupul acéli sate de la Grecéni hanului,l-au scos şi pe dînsul de la închisoaré hanul. Şi eşind Lupul de la închisoaré au mărsu de acolo B,E,G//12 omeneşti]omeneşti,a altora D,a altora C//13 mersu C/*după* acolo *ad.* Lupul V/Munteniască B,C// 13-14 şi mergînd în Ţara Munteniască C, *lipseşte* B,E,G,V//13-15 Mers-au Lupul vornicul în Ţara Munteniască şi s-au rugat muntenilor să-i facă paci de cătră Necolaiu voevoda.M,P//14 *după* stătut *ad.*hanul B,E,G,V/de² B,C]şi de E//15 Nicolae B, Nicolai C,V/ celor ce era pribégi la Moscu B,G, ce era pribégi la Moscu E, ce era duşi la Moscu V//15-16 *lipseşte* să-i dea moşiile ... multe. M,P//16 Nicolae B, Nicolai C//17 *după* începusă *ad.* Lupul B,C,E,G,V/ amesteca]pîrî V/ din B,C/ Munteniască B,C//16—3 Muntenii atunce avînd agiutoriu şi pre hanul, au început a faci amestecături la Poartă. Şi temîndu-să Necolaiu voevoda ca să nu facă ⟨muntenii M⟩ cheltuială ţării, i-au căutat numai a iarta ⟨pre Neculaiu-vodă P⟩ pre Lupul vornicul M,P//

f. 388 și avea și pre hanul agiutoriu. / Și i-au căutat numai să-i facă pre voĭe, să vie în țară, să nu mai umble amestecînd și făcînd cheltuială țărîi.

Deci, după ce-au venit în țară, îndată l-au pus vornic mare și i-au dăruit și 8 pungi de bani. Și nu i-au agiuns atîta, ce au cerșut și satele boĭarilor ce era pribégi la Moscu. Și i li-au dat deodată, iar după ce-au venit Luca visternicul, i li-au luat și iar le-au dat Lucăi.

Iar mie, lui Ion hat⟨man⟩, îmi sta mare piedec⟨ă⟩, ca să nu pot veni în țară, să-mi ție el moșiile. Și nu s⟨ă⟩ temea de osinda lui Dumnedzeu, ca să-și aducă aminte cîté pedépse și urgii de domni pré la închisori, în cîteva rînduri, *au tras. Caré mai* pre urmă au giudecat Dumnedzeu, că mi-am făcut și eu pacé la domniia lui Mihaivodă, și cu giudecata mitropolitului și a tot Divanul mi-am luat și eu moșiile înapoi.

25. Iară Șeremet, den Smolențsca, dac-au înțeles că au închis solii iar, s-au și întors cu oaste la Chiov. Și

---

1 *după* căutat *ad.* lui Nicolae-vodă D,E,G//2 viie B,V//4 Decii B,C/ ce au venit B,C/ *după* țară *ad.*Lupul B,E,G,V/ *după* pus *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V//5 *după* mare *ad.* de Țara de Gios B,E,G,V//opt C/agiunsu B,C//4-6 Lupul vornicul au venit în țară. Necolaiu voevoda ⟨îndată M⟩ l-au pus vornic mari. I-au dăruit și 8 pungi bani. Datu-i-au și satili M,P//6 sateli boerilor C/ce]celor ce G/pribégi]duși cu moscalii V/Moscu]moscali P//7-16 *lipsește* Și i li-au dat...moșiile înapoi. M,P//7 *după* dat *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/iară B/ ce au venit B,C/vistiernicul B, vistérnicul C//8 *după* luat *ad.* de la Lupul E/ li-au dat B,C/ vistiernicului Lucăi E,G// 9 *ante* Iară: 22 E,G// 9-10 Iar lui Ion Neculcea biv,ce fusésîe hatman, îi sta mare piedică ⟨înpiiadecaré V⟩ ca să nu poată vini, să-i stăpîniască el moșiile B,E,G/ Iar hat⟨manului⟩ Ion îi sta mare piedică, ca să nu poată vini în țară, să-i stăpîniască el moșiile C/ Iar lui Ion Neculcii hatmanului îi sta vornicul Lupul mare piedică, ca să nu mai poată vini în țară, în Moldova, ca să-i ție și să-i stăpîniască el moșiile D// 10 să B,C//10-13 *lipsește* Și nu s⟨ă⟩ temea...au tras. V//11 osînda B,C/să-ș⟨i⟩ B//12 cîte B,C/pedepsîe C/ de]de la B,D,E,G/ pre B,C/*lipsește* pré la închisoari G//13 Care B,C// 14 că ș-au făcut și hatmanul Ion pacé B,E,G,V,că ș-au făcut pace și hatmanul Ion C, că și-au făcut și Ion Neculcé hatmanul pacé D//15 judecata mitropolitului ⟨părintelui chirio B⟩ chir Ghedeon B,E,G//16 ș-au luat și el moșiile de la ficiorul Lupului de și li-au stăpînit B/ ș-au luat și el moșiile înnapoi de și li-au stăpînit D/ ș-au luat și el moșiile de la ficiorii Lupului vornicul de și li-au stăpînit; și după viiața lui ficiorii lui le stăpînescu și pîn-acum C/ș-au luat și el moșiile de la ficiorul Lupului de și li-au stăpînit pînă la săvîrșirea viețîi sale și ficiorii lui după dînsul ⟨și după dînsul ficiorii G⟩ și nepoții de ficiori E,G/ș-au luat și el moșiile de la ficiorii Lupului de și li-au stăpînit în viiața lui, și după dînsul ficiorii lui V//17 25]20 B, 23 C,E,G, 21 V, 31 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Șeremet feldmarșal B,E, Șeremet feldmarșal moschicesc G/din B,C]fiind în M,P/deaca B, dacă C, *lipsește* M,P/ înțăles B,Claudzit V,M,P//18 că iară au ⟨i-au E⟩ închis pre solii cei moschicești la Țarigrad,s-au B,E,G/închis pre solii moschicești iară la Țarigrad,el s-au și întorsu V/ solii moschicești la Țarigrad iară D/s-au întorsu C/întorsu B/pre solii moschicești în Țarigrad și iarăș au purces cu toată oaste la Chiev M,P//

viniía şi dzi şi noapte. Şi cum au agiuns, di-au întrat în Chiov înaintea oştii sali.

26. Iară tătarîi au şi slobodzit un ceambul din Bugeag,
f. 388[v] di-au / lovit fără véste, numai 5 dzile, di-au agiuns pîn'
supt Chiov. Şi au tăíat, şi au robit, şi s-au întors de au luat 20.000 robi. Şi s-au întors înapoi cu pace, că n-au avut cine le sta împotrivă, nefiind oaste în Chiov. Că de ar hi fost măcar vro 2.000, n-ar fi scăpat nici un tătar, că le stătusă caii, de mergea pre gios cîţi rămăsese pre urmă pre şliav, şi eşiía ruşi⟨i⟩ de prin bălţi şi de prin păduri de-i ucidea.

27. Atuncea să tîmplas⟨ă⟩ numai Ivanenco şi cu Tanţschii, făr⟨ă⟩ de slujitori. Şi au eşit ei cu 20 de oameni din Chiov, de o lature, şi au găsit vro 15 tătarî, şi i-au luat de grumadzi, de i-au dus la Şeremet, în Chiov. Iar altă oaste era de céía parte de Nipru. Nărocul tătarîlor că nu putea tréce, că nu-i ţinea ghiiaţa, nici putea tréce prin apă.

28. Iară cînd au fost de primăvară, în al doilea an a domniei lui Neculai-vodă, făcut-au turcii sfat şi cu Şfedul

---

1-2 *lipseşte* Şi viniía ... oştii sali M,P// 1 agiunsu de au B,C// 2 înnainte B, înainte C/ sale B,C// 1—3 întrat în Chiev. Iară înnaintea oştii sale tătarîi au şi slobozit D// 3 26]21 B, 24 C,E,G, 32 M, *lipseşte* V,P/ *lipseşte* Iară M,P/ ceambur B,C,V/ Bugiac B,C// 3-4 Tătarîi încă, pînă a nu agiunge Şăremet ⟨cu oaste M⟩ la Chiev, au şi slobozit un ceambur fără di veste din Bugeac şi numai M,P// 4 de au[1] C/fără de véste B,C,D,E,G,V/ în cinci B,C/ zile B/ şi numai în cinci ⟨şeasîe V⟩ zile au agiunsu E,G,V/ di-au]şi au B, au M,P/ agiunsu pînă B,C// 5 întorsu C/ *lipseşte* s-au întors de B,E,G,V/de]şi C,V//6 doaozăci de mii de robi B,C,D,E,G,V// 5-6 Au tăet, au robit 20.000 oamini. Şi s-au întors M,P/ întorsu B,C/ înnapoi B,C]iarăş la Bugeac V/ pacé B//7 cine să le stea ⟨stei G⟩ E,G/ înprotivă B,C/ nefiindu oaste în Chiov]că în Chiev oasti nu era M,P//7-12 *lipseşte* Că de ar hi fost... să tîmplas⟨ă⟩ numai M,P//8 hi]fi B,C/ măcarî B,C/ doao mii de oaste B,C,D,E,G,V/ *după* scăpat *ad.* doară V//9 stătuse B, stătus⟨ă⟩ C/caiii B//9-10 pe[1] B, pe[1-3] V/cîţi mai G/rămăsésie B,C//10 şleavu B/ ruşii B,C// 12 27]25 C,E,G, 22 V, 33 M, *lipseşte* B,P/ Atuncea] Iară la acía vréme B,E,G,V/ tîmplase B//12-13 Ivanenco polcovnicul şi cu Tanţschii tij polcovnic B,D,V,Ivanenco polcovnicul şi ⟨cu E,G⟩ Tanţschii polcovnicul ⟨în Chiov E⟩ C,E,G//12-15 Tanschii şi cu Ivanenco ave puţini slujitori, cu carii eşind din Chiev la cîmpu au prins vii 14 tătarî; şi i-au dus în Chiev şi i-au dat ⟨dus P⟩ lui ⟨la P⟩ Şăremet M,P//13 fără B/ei]şi ïei B,V/cu vro ⟨vreo C,D,E,G⟩ doaozăci B,C,D,E,G, V//14 laturé B/vreo cincisprăzéce B,C//15 Şeremet feldmarşal B,E,G//16 *după* oaste *ad.* moschicească B,E,G,V/de[2]di C//15-18 *lipseşte* Iar altă oaste...cînd au fost de primăvară M,P//17 *după* putea *ad.* moscalii B,E,V/ *după* trece *ad.*moscalii G/ ghiaţa B/ trecíe[2] B//18 28]22 B, 26 C,E,G, 23 V, 34 M, 7 P/doile B//18-5 Întru al doile an a domnii⟨i⟩ lui Necolaiu voevoda,turcii cu craiul şvezăscu şi cu craiul Stanislav Leşinschii au făcut sfat să dei turcii oaste turcească lui Stanislav, cu cari oasti să me⟨a⟩rgă în Ţara Leşască să-l pui craiu în locul lui Avgust.Şi pentru ace facire di bini el să dea turcilor cetate Cameniţa şi bir pre tot anul şi cîtiva feti mari. Şi atunci M,P//19 domniii B,C,V/ Nicolae B,C/sfat cu craiul Şvedului D/Şfedul]craiul Şvedului C, craiul Şfedului B,E,G,V//

şi cu Stenislav craiu, dzicînd Stenislav-crai că pe dînsul îl priimăscu toţi domnii leşeşti să fie craiu. Şi a da Cameniţa turcilor şi le va da şi bir şi cîteva féte mari pre an
f. 389 turcilor, numai să-i dea / oaste, să margă să-l pue craiu în locul lui Avgust. Şi atuncea a tréce şi Şfedul cu pace prin Ţara Leşască, şi apoi s-or scula cu toţii asupra Moscului.

29. Deci turcii s-au ispitit să facă şi acel lucru şi au orînduit şi pre Abdi-paşa, cu cîteva mii de oaste turci şi cu tătarî şi cu Neculai-vodă. Şi au pornit şi pre Stenislav de la Odriiu, dîndu-i împărăţiia şi 150 pungi bani de cheltuial⟨ă⟩, să să pue craiu în Ţara Leşască. Şi au venit Stenislav-craiu pîn' la Zagarance cu toat⟨ă⟩ oaste, şi el au mai rămas acolo să vadză cum a mai fi.

30. Iară Abdi-paşa au mărsu pîn' la Hotin şi au trimis la Chiov, la Şeremet, sol pe un turc, de i-au dzis cum să silească el la împăratul Moscului, să nu s⟨ă⟩ pue el a da agiutor lui Avgust-craiu şi să las⟨ă⟩ ca să pue craiu pre Stenislav, şi apoi or lăsa şi ei pre feciorul lui Şeremet.

---

1 şi cu craiul Stanislav Lişcinschii, dzicînd Stanislav B,E,G,V/ Stanislav[1-2] C/ pre B,C// 2 léşeşti B/ să le fie B,E,G,V/ *după* craiu *ad.* în Ţara Leşască C/Cameniţa]şi Cameniţa B,C,V, şi cetatea Cameniţa E,G// 3 şi bir şi le va da şi cîte cincizăci de féte E,G/ cîteva]cîte cincizăci B,V/ de féte B/ mare A//4 *lipseşte* turcilor B,G,V/ să-l puie B,C,V//5 Şfedul]craiul Şfedului B,E,G,V/ pacé B//6 *după* Leşască *ad.* la ţara lui G/ să vor scula B,C,G,V// 5-6 şi craiul şvezăscu a treci cu paci prin Ţara Leşască în ţara lui şi apoi, mai pre urmă,să să scoali cu toţii asupra moscalilor M,P//7 29]23 B, 27 C,E,G, 24 V, 35 M,*lipseşte* P/ Decii B,C// 7-8 Turcii s-au apucat şi di acest lucru.Orînduit-au pre M,P// 8 *lipseşte* şi[1] B,E,G/*lipseşte* oaste M,P// 9 Nicolai C/şi cu Nicolae-vodă,domnul Moldovii B,E,G,V]Orînduit-au şi pre Necolaiu voevoda cu oasti moldovenească M,P/ Stanislav-crai B,D,E,G// 9-11 Dat-au lui Stanislav 150 pungi bani de cheltuială la pusul crăiii ⟨la pusul crăiei de cheltuelă P⟩; şi aşa l-au pornit di la Odriu M,P// 10 Udriiu B,E,V/ împărăţiia B,C/o sută şi cincizăci de pungi de bani B,C/de pungi de bani D,E,G, pungi de bani V// 11 cheltuială B,C/ puie B,V/ *lipseşte* şi să pue craiu în Ţara Leşască M,P// 12 vinit B,C/Stanislav C/Stanislav-crai B,*lipseşte* M,P/pînă B,C/ cu toată oasti pînă ⟨pre P⟩ la Zagarance M,P/Zagarancé B/toată B,C/ oastea C//13 şi el]Stanislav M,P/*lipseşte* mai M,P//14 30]24 B, 28 C,E,G, 25 V, 36 M, *lipseşte* P/ paşia B/ au mersu B,C]s-au dus M,P/ pînă B,C// 14-2 Anti-paşa au triimes un turcu sol la Şăremet în Chiev să-i zică ca să mijlocească el cătră împăratul moschicescu să nu mai dei agiutoriu lui Avgust-craiul ⟨ci M⟩ să-l lasă să pui craiu pre Stanislav şi atunci şi turcii or slobozi pre feciorul lui Şăremet. Solul turcescu au zis acesti toată ⟨toati aceste P⟩ lui Şăremet.Şăremet au răspuns cătră solul turcescu: Eu di fecior m-am lăsat tocma di atunci,de cînd M,P//15 Şeremet feldmarşal B,D,E,G/ pre B,C/turcu B,C//16 siliască B,C/ împăratul B,C/să B,C/puie B,V//17 ajutor B, agiutoriu C/ crai[1-2] B/lasă C, lase B/*după* puie ⟨pue C⟩ *ad.* ei,turcii B,E, ĭei C,ei V// 18 *după* Stanislav *ad.* Lişcinschii în Ţara Leşască B,E,V/să pui ei, turcii pre Stanislav craiu Lişcinschii în Ţara Leşască G/ or]ii vor C, vor G/ei]ĭei B,C/ *ad. marginal* pre C/ficiorul B,C/*după* Şeremet *ad.* de la Ţarigrad B,E,*lipseşte* Şeremet G/*după* lui *ad.*de la Ţarigrad G//

Iar Şeremet i-au răspuns acelui turcu sol că el de feciorul lui s-au lăsat, de cînd s-au dat pe mîna lor, dar el nu aré nici o puteré să facă acel lucru, că el ïaste o slugă, şi pîn-acmu i-au venit 4 cărţi de la împăratul Moscului, cum a vedea că întră turci⟨i⟩ în Ţara Leşască, să pornească şi el cu oştile de la Chiov împotriva lor. /

f. 389v 31. Şi iar au dzis Şeremet, cum să poată ei face acest lucru, că craiul Avgust aré pre Neamţu cu 30.000, şi pre Venitic cu 30.000, şi pre Prus cu 30.000, şi pre noi cu 30.000. Toţi aceşti monarhi sint giuraţi să-ş dea agiutor unul altuïa cîte 30.000 de oaste; iar cînd ar vedea vreun greu, şi cu toat⟨ă⟩ putére să-ş dea agiutoriu. „Şi la noi nu ïaste obiceaiu, ca la voi, să s⟨ă⟩ mazilească craii şi domnii, cum faceţi voi. Întîiu papa de Rîm, dacă ar audzi că veniţ voi să le faceţi acest lucru, toat⟨ă⟩ créştinătate ar sili asupra voastră să s⟨ă⟩ rădice.

32. Numai craiul Şfedului aré pizmă pre mine, că l-am bătut în multe rînduri, şi-mi amestecă feciorul.

---

1 Iară Şeremet feldmarşal au răspunsu B,E/au răspunsu V/ răspunsu C/ ficiorul B,C// 2 pre B,C/lor]turcilor M,P, lor, a turcilor B,E,G/ are B,C//3 puteré B,C// 2-6 şi eu nici o puteri nu am ca să fac acest lucru, că ⟨şi eu M⟩ sînt o slugă. Dar să ştii că pîră acum me-au venit cîtiva poronci di la împăratul nostru, ca cum mă voi înştiinţa c-au întrat oştile turceşti în Ţara Leşască,îndată să mă pornesc din Chiev cu oşti asupra turcilor M,P//4 pînă B,C/vinit B,C/patru cărţi B,C, trii, patru cărţi V/împăratul C/ de la ⟨*lipseşte* la B⟩ stăpînă-său,împăratul Moscului, scriindu-i cum B,E,G/ *după* Moscului *ad.* scriindu-i V//5 videa B,C/porniască B// 6 cu oştile înprotiva lor de la Chiov C/înprotiva B// 7 31]25 B, 29 C,G, 30 E, 26 V, *lipseşte* M,P/ au]i-au C/ Şeremet feldmarşal B,E,G/ *după* Şeremet ⟨feldmarşal B,E,G⟩ *ad.* acelui turcu sol B,C,E,G,V, acelui turcu D/ cum să poată face ei ⟨ïei C⟩ acest ⟨acel G⟩ C,D,E,G/ cum să puteţi voi face acest lucru V// 7-11 Şi iarăşi au zis Şăremet cătră solul cel turcescu: În ce chip pot turcii să facă un lucru ca acesta, de vremi că craiul Avgust are pre Niamţu ⟨nemţi P⟩ cu 30.000 oasti,pre noi cu 30.000 oasti, pre Vinăţie ⟨vineţieni P⟩ cu 30.000 oasti şi pre Prus cu 30.000 oaste. Şi toţi sîntem giuraţi să dăm agiutoriu unui altuïa M,P//8 are B,C/Niamţu B,C/ triizăci de mii B,C//9 Venetic B,C,V//9-10 triizăci de mii[1-8] B,C//10 aceştiïa B, acéşte V/ sînt B,C/agiutoriu C//11 cîte cu B,C,E,G,V/ triizăci de mii B,C/ *lipseşte* cîte 30.000 de oaste M/ *lipseşte* de G/iar la vremi de greutati M/ videa B,C// 11-12 *lipseşte* cîte 30.000 de oaste... să-ş dea agiutoriu. P//12 toată B,C/ puterea B,C/ să ne dăm agiutoriu M/ajutoriu unui altuïa B,E,G,V// 13 obiceai B,C/ să să maziliască B,C//14 Întîi B,C, Şi întîi E,G,M,P//14-15 de Roma, dacă să va înştiinţa de acest lucru ce-l vreţi să-l faciţi, apoi toată M,P// 15 ari audzi C/viniţi B,C/*lipseşte* le C,E,G/ *după* lucru *ad.* să puneţi craiu în Ţara Leşască de la voi B,E,G,V/ toată creştinătatea B,C//16 ar silija rădica M,P/să să rădica B,C, *lipseşte* M,P//17 32]26 B, 30 C,G, 31 E, *lipseşte* V,M,P/Numai]Eu ştiu că M,P/Şfédului C, Şvedului V]şvezăsc M,P/ are B,C/că] fiindcă M,P//18 multe]cîteva V/şi îmi amestică B/ficiorul B,C// 18-1 în cîteva rînduri şi pentru acee vra să facă nişte turburări ca aceste şi încă şi pre feciorul meu îl pîrăşti la Poartă. Ci voi snteţi oamenîi înţelepţi şi nu vi să cadi să vă potriviţi unor nebuni ca acelora M,P//

Dar voi nu trebue să vă potriviți unor oameni nebuni". Și cu acest răspuns s-au întors solul lui Abdi-pașa de la Șeremet la Hotin.

33. Într-acéïa vrémé, cînd au sosit turcii de la Abdi-pașa la Chiov, ce scrie mai sus, la Șeremet, atuncea să tîmplas⟨ă⟩ de făcea Șeremet pradznicul împăratului, adec⟨ă⟩ dzua Sfîntului Petrî apostol. Și să strînsése la curtea lui Șeremet să-i cinstească la vro trei, patru mése, f. 390 de era plină ograda de ghenărari și / de oficeri tot împodobiți în haine de sirme. Și fripsese un bou și vro 3 berbeci întregi și cu coarnele poleite. Iar slujitorii moscalii și cu pușcile sta pe dial de slobodziïa focul pentru sănătate împăratului.

34. Așijderea mai gios, la Pecersca, alte pușci, scoas⟨ă⟩ cu alți slujitori, de slobodziïa focul. Așijderea mai gios de Chiov sta căzacii, vro 20.000 de oaste, cu pușci, de slobodzie focul.

Deci vădzînd solii acéle lucruri, să mira și ei, și au avut ce spune la Abdi-pașa, întorcîndu-s-înapoi.

---

1 trebuïe B/voi trebuïe să nu vă protiviți C,D,V/ *după* nebuni *ad.* să umblați după vorbele lor B,E,G,V// 2 răspunsu B,C/ întorsu B,C/ *lipsește* Și P//2-3 Cu acești răspunsuri s-au întors solul lui Acti-pașa de la Chiev, de la Șăremet,la Hotin M/ s-au întorsu turcul,solul lui Abti-pașïa de la Chiov de la Șeremet feldmarșal la Hotin E,G/Anti-pașa P, Abdi-pașïa de la Chiov B//4 33]27 B, 31 C,G, 32 E, 27 V, 40 M, 7 P/Iară la acïa vréme B,E,G,V/Iară întru C/ Întru ace vremi, cînd au fost solul lui Anti-pașa M,P/*după* turcii *ad.*solul B,E,G,V/ Apti-pașïa E//5 pașïa B/ce mai sus s-au scris B,V, ce s-au scris mai sus D/*lipsește* ce scrie mai sus, la Șeremet E,G/Șeremet feldmarșal B//5-6 *lipsește* ce scrie...să tîmplas⟨ă⟩ de M,P//6 tîmplase B/ făcïa B/Șeremet feldmarșal G/Șăremet făce torjstvoi ⟨tojătvo P⟩,praznic M,P/înpăratului B,C, *lipsește* M,P//7 adecă în zioa B,C,E,G,V/ adecă]în M,P/Sf⟨î⟩ntului C/ Petr⟨u⟩ C/apostol Petr⟨u⟩ E,G/*după* apostol *ad.* pentru sănătate împăratului M,P/strînsésïe B,C//8 curte B/Șeremet feldmarșal B,E,G, să-i cinstiască B,C, *lipsește* M,P/ la vreo B]Și era vreo C/trii B,C,V//9 de[1]și B,C,E/ G/ ograda plină E,G/ghenerali B,C,V/ ofițiiari B,V, ofițeri C/ înpodobiți B,C// 9-10 cîțva ghenărari, brigadiri, polcovnici și și alți ofițări; Și era toți înpodobiți în haini di sîrmă și side la patru mesi di-i cinstie M,P// 10 în]cu B,G/ de]cu B,C,E,G,V, de cu D/sirmă B,C/*lipsește* Și M,P/ fripsésïe B,C/ un bou întreg și cu cornele poleite și vreo trii B,E,G,V/ vreo C, *lipsește* M,P// 11 *lipsește* și cu M,P/coarneli B,C] coarnele iarăș V, coarneli lor era M,P/*lipsește* Iar M,P/ slujitorii]oștenii M,P/ moscalii]dragunii moscali B,E,G// 11-12 moscali și cu harmatele, cu pușcéle céle mari, sta V/moscalii sta cu tunurile în deal M,P//12 pușcile céle mari B,E,G/pre C/foc M,P/ pentru sănătatea înpăratului B,C, *lipsește* M,P//14 34]28 B, 32 C, 33 E, *lipsește* G,V,M,P/la cetaté la Pecersca B,E,G,V/pușci mari D/era scoase B,E,G//14-17 și mai din gios, la Pecersca,iarăș era oșteni strînși și da foc din tunuri.Iar din gios di Chiev era mulțimi de căzaci și slobozie foc din flinti M,P// 16 de Chiov, în Podoliïa, sta hatmanul căzăcescu cu vreo doaozăci de mii de oaste căzaci ⟨și G⟩ B,E,G,V/ vreo doaozăci de mii C/slobozïia B,C//18 Decii C/văzind B,C/*după* solii *ad.*turcești B,E,G/acéli B,C//18-19 S-au mirat și solul⟨cel M⟩ turcesc di atîte lucruri frumoasă și adivărat că a fi avut ci spuni la Hotin M,P//19 și, întorcîndu-să înnapoi, au avut ce spune la Abdi-pașïa B,E,G,V/ înnapoi C//

35. Atuncea oblicind Avgust-craiul de voevoda Ruschii că-i agiuns cu Stenislav-craiu, ca s⟨ă⟩ dea Cameniţa, l-au prins craiul şi l-au făcut surgun la Sacsonie, de-au şădzut cîţva ani, pîn' l-au slobodzit. Şi au răpedzit oaste proaspătă şi zaharà în Cameniţ⟨ă⟩ cum mai în grabă, şi au făcut surgun şi pre ghenararíul ce era în Cameniţ⟨ă⟩ fiind agiuns cu Stenislav, viind turcii, să o dea.

36. Deci Abdi-paşa, vădzînd acel răspuns de la Şeremet şi vădzînd că s-au adaos în Cameniţă oaste şi s-au schimbat ghenararii, au făcut ştire la Poartă.

Deci Poarta au vădzut că n-au putére să fac-acésté lucruri ce sfătuis⟨ă⟩, ca să schimbe pre Avgust-craiu şi să pui pre Stenislav în Ţara Leşască. S-au spăriíat să nu s⟨ă⟩ rădice toată créştinătate Evropii şi ş-or piíarde turcii împărăţiía. Şi s-au lăsat de acel lucru. Şi s-au socotit / f. 390v într-alt chip, di-au scris la Abdi-paşa, de i-au făcut răspuns să s-aşédze la Hotin, fiindu-le ruşine să s-întoarcă făr-ispravă înapoi.

---

1 35]29 B, 33 C, 34 E, 28 V, 41 M, *lipseşte* G,P/Atuncea craiul leşescu Avgust oblicind de voevoda B,E,G,V// 2 că iaste agiunsu B,C,D,G,V//1-3 Avgust, craiul leşăscu, s-au înştiinţat precum că voevoda Răuţchii s-au agiuns cu Stanislav -⟨craiul M⟩ şi au făgăduit Caminiţa turcilor; şi pentru acee pre voevoda Răuţchii l-au surgunit la Sacsonie M,P/ Stanislav-crai B,C/să dea ⟨cetatea E,G⟩ Cameniţa turcilor B,C,E,G,V// 3 prinsu B,C/ Saxoniia B,C// 3—4 de au şăzut ⟨şezut C⟩ cîţiva ani acolo B,C,E,G,V/ *lipseşte* de-au şădzut...l-au slobodzit. M,P//4 pînă B,C/răpedzit]trimis B,E,G,V/altă oaste B,E,G/*lipseşte* proaspătă B,C,E,G,V// 4-7 Avgust, craiul leşăscu,au triimes oasti proaspătă şi zahara în Cameniţă. Ghenărariul din Cameniţă s-au fost agiuns cu Stanislav să de Cameniţa turcilor şi pentru acee şi pre acesta l-au surgunit craiul leşăscu M,P// 5 zaharea B,C,V/în Cameniţă B]în cetaté în Cameniţă C,E,G,V//6 gheneralul B,C,E,V/ Cameniţă B,C]în cetate în Cameniţă G// 7 agiunsu B,C/ Stanislav-crai B,C,E,G,V/ să o dea]ca să ⟨o B⟩ dea cetatea Cameniţa B,E,G,V// 8 36]30 B, 34 C, 35 E, 29 V, 44 M, *lipseşte* G,P/ Decii B,C/ Aptipaşía B,E/văzind acest ⟨acel C⟩ răspunsu B,C,E,V]auzind răspunsul M,P/Şeremet feldmarşal B,E,G//9 oaste în Cameniţă C, oaste în cetate în Cameniţă B,E,G,V/ *lipseşte* oaste D/ văzînd că şi oaste s-au adaos în Cameniţă M,P// 10 gheneralii B,E, gheneralul C/ au făcut ştiré la Poartă B,C]de toate aceste au înştiinţat Poarta M,P// 11 Decii B,C/au vădzut]auzind G/puteré B,C/să facă acéste B,C//11-13 Poarta au cunoscut că nu esti cu putinţă să facă acesti lucruri,adică să scoată pre craiul Avgust şi să pui pre craiul Stanislav M,P//12 ce sfătuisă B, ce au fost sfătuit C/Avgust-crai B, Avgust, craiul leşescu C// 13 pue C/ să puíe crai în Ţara Leşască pre Stanislav Lişcinschii B,E,G,V/ Stanislav-craiu C/ *lipseşte* în Ţara Leşască M,P/ Şi s-au B,E,G,V//14 să B,C/*după* rădici *ad.* asupra turcilor M,P/ creştinătatea B,C/*lipseşte* Evropii B,E,G,V/şi îş vor piíarde C,D,E/şi atunce să piíarză şi înpărăţie M,P//15 înpărăţiía B/ ⟨Şi M⟩ pentru acee s-au lăsat de acesti lucruri. Însă au socotit să facă într-alt chip; au scris M,P/ Şi au socotit B,C,E,G,V//16 de au B,C/ Anti-paşa M,P/ paşía B/ de i-au ⟨au C⟩ făcut răspunsu B,C, *lipseşte* M,P//17 să B,C/ aşezé C/ *după* aşăzi *ad.* cu traiul M,P// 17—18 că le era ruşini a-l întoarci înnapoi fără di nici o ispravă M,P/să B,C/ fără de B,C,D,E,V/înnapoi B,C//

Dzic unii c-ar hi sfătuit, Şfedul şi voevoda Chiovschii să să aşédze Hotinul, ca să le hie lésne de acolo să margă la Chiov; că tot nădăjduía, Şfedul că va mai putea să-ş dea palme cu Moscalul. Iar unii dzic că ar fi sfătuit Neculai-vodă, temîndu-s⟨ă⟩ că nu a putea şedea în Iaşi de Dumitraşco-vodă, dar alţii că Neculai-vodă au giuruit încă împărăţiei 100 de pungi bani, ca să nu facă Hotinul. Ce adevăr nu se ştie. Ştiu că de prim⟨ă⟩vară au luat şi ţinutul Hotinului, de l-au făcut olat cetăţii, iar la anul au luat şi Cernăuţii să-i facă olat, dzicînd că tot de Hotin au fost. Iar lui Stenislav i-au venit poroncă să margă iar la Udriiu, şi s-au întors.

37. Atuncea Şeremet nu putea şti nemic de feciorul lui, că puses⟨ă⟩ voevoda Chiovschii strajă de a lui, de nu putea nime mérge, nici veni. Şi pre cine trimitea Şeremet, îi tot prindea voevoda de-i tăe sau îi închidea.

Iar Şeremet au dat 100 galbeni unui moldovan, de ş-au băgat capul pentru voía banilor, cu cărţi, şi au făcut cum au putut şi au mers la paşa de Tighinea. Şi atuncea

---

1 că ar fi sfătuit craiul Şfedului B,C,E,G,V/şi]şi cu B,E,G,V//1-4 *lipseşte* Dzic unii... dea palme cu Moscalul M,P// 2 fie V/ mai lésne E,G// 3 nedejduía B,C,E,V/ Şfedul] craiul Şvedului V/ că va putea să să mai bată cu Moscalul V//4 *după* Moscalul *ad.*să să bată B, C,E/ zicu C, zicea B,E,V/ Nicolae B,C,V// 4-8 *lipseşte* Iar unii dzic... Ştiu M,P// 5 *după* vodă *ad.* să să aşéze Hotinul E/ *ad. marginal* temîndu-să că nu va putea şidea în Iaşi de Dumitraşco-vodă D/ nu va putea şidea C, nu va putea şidea în Iaşi să domniască de B,E,G, nu va putea domni în Iaşi de V// 6 dar]iar B,E,V/ alţii zicu C,D, alţii dzicea B,E,G,V/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipseşte* încă B,D,G,V// 7 înpărăţiii B,C/ o sută B,C/ de bani B,C,D,V/ să nu să facă V// 8 adevărul B,E,V/ nu să ştiie B/ Ce adevărul cum a fi fost nu să ştie. Iar de primăvară C/ Ştiu că]Iar B,E,G,V,M,P/ *după* luat *ad.* turcii B,E,G,V// 8-9 de primăvară Antipaşa, cu poronca Porţii au luat şi tot ţinutul Hotinului supt a lor stăpînire, iar la anul M,P// 9-11 iar preste vreo cinci, şeasîe ani au luat turcii ⟨*lipseşte* turcii D⟩ şi ţinutul Cernăuţilor din Prut încolo, să-l facă tot olat cetăţii Hotinului, zicînd ⟨turcii G⟩ că tot de ţinutul Hotinului au fost B,D,E,G-*lipseşte* V/ iar piste cîţiva ani, vreo cinci, şasia ani au luat şi ţinutul Cernăuţilor din Prut încolo, zicînd că tot de ţinutul Hotinului au fost C// 10 Cernăuţi]ţinutul Cernăuţilor M,P/ *lipseşte* să-i facă olat M,P/ tot de olatul Hotinului să ţini M,P// 11 *lipseşte* Iar M,P/ Stanislav-crai B,C,G,V, Stanislav Lişcinschii-craiu E/ craiului Stanislav Lişcinschii D/ vinit B,C,V/ *ad.marginal* să margă E/ *lipseşte* iar B,E,G//12 întorsu B,C//13 37]31 B, 35 C, 36 E,G, 30 V/Şeremet feldmarşal D,E,G/ nemică B,C/ficiorul B,C//13–1 *lipseşte* Atuncea Şeremet ... s-au tîmplat de M,P// 14 pusésîe B,C/ straje B]strajîe, slujitori V/ de ai lui B,C// 15 nimé ⟨nimine G⟩ nici mérge, nici vini B,C,D,E,G,V/ triimitea C, îi triimite Şeremet feldmarşal G// 16 *după* prindea *ad.* oamenii lui E/ voevoda Chiovschii B,D,E,G/ tăia B, tăia C/ sau îi]şi-i G// 17 Şeremet feldmarşal G/ o sută de galbéni ⟨de aur V⟩ B,C,D,V/ unui slujitor moldovan G// 18 *lipseşte* capul E/ capul cu cărţi pentru voía banilor B,G,V/ cu cărţi pentru voía banilor E//19 mersu B,C/ paşía B//

s-au tîmplat de au slobodzit solul cel de la Moscu de la închisoare, şi l-au întors pre acel moldovan, anumé Cîrjé,
f. 391 cu nişte turci, di-au dat véste / de pace. Şi încă tot s-au mai zăbovit, precum a arăta mai nainte.

38. Pre acéĭa vrémé era greu în ţară; nu de bir, ce de alte supărări. Că turcilor le era calea tot prin ţară, mergînd şi viind la Hotin. Unii veniĭa pre la Focşani, de mergea pre Sirétiu, pre la Botoşeni, dispre Bosna; alţii pe Bîrlad şi pre la Iaşi, alţii pre Prut. Şi ca nişte oşténi păgîni ce era, tot stricăciuni făcea, cu fél de fél de rîsuri şi batgiocuri a féte fecioare şi a făméi înţelepte.

39. Prutul pusése Neculai-vodă, de la Poartă avînd poruncă, pre Costantin Costache stolnicul, împreun⟨ă⟩ cu un paşă, de-l curăţiĭa, cu multe sute de oameni, de copaci şi de plahii. Alţii trăgea şăicile cu pîine pîn' la Toţora, şi de acolo le încărca în cară, de porniĭa la Hotin.

Şi făcus⟨ă⟩ şi hambare, de o punea la Ţoţora de sta,

---

1 solul cel]pre solii cei D// 1—2 solul moschicescu de la închisoare de la Ţarigrad V/Pre solii ⟨cei M⟩ moschicești i-au slobozit turcii di la închisoari M,P//2 închisoaré B,C/*după* închisoaré *ad.* din Ţarigrad B,D,E/întorsu B,C/ acel slujitor moldovan B,E, G/ anumé Cîrje C, *lipseşte* B//2-4 *lipseşte* şi l-au întors...mai nainte. M,P// 3 cu nişte]şi cu zéce B,E,G,V/de au dat B,C, de s-au dat G/ *după* pace *ad.* la Chiov B,E,G,V//4 *după* zăbăvit *ad.*vréme C,D,E/precum va arăta mai înnainte ⟨la rînd C,istoriĭa la rînd D⟩ B,C,D/precum istorie va arăta mai înnainte E,G//5 38]32 B, 36 C, 37 E,G, 31 V, 50 M, 5 P/Iară pre acéli vremi B,E,G, Iară pre acĭa vrémĭe V/vréme C/foarte greu V//5-6 Pre ace vremi în Moldova di bir nu era greu ⟨nu era greu de bir P⟩, ce era greu de oştenii turci ⟨că P⟩ cale lor era ⟨tot M⟩ prin ţară M,P//7 la[1]di la M,P/ Unii]Alţii M,P/viniĭa B,C/ pre la]şi pre M,de spre P/Focşiani B/mérge⟨a⟩ B,C//7-8 *lipseşte* de mergea pre Sirétiu, pre la Botoşeni M,P//8 Botăşeani B,C/despre C]carii viniĭa despre B,E,G,V, alţii dispre M,P/Bosna]Putna P/alţii]iar alţii viniĭa B,E,G,V/ pre B,C,E,G,V]despre P/*lipseşte* şi M,P//9 alţii viniĭa B,E,G,V/néşte B/oşteni şi păgîni ce sînt M,P// 10 tot]multe B,C,E,G,V/ stricăciuni şi răutăţi B,E,G,V/féliu de féliu B, féliu de feliu C/féliuri[1-2] E/şi de E/şi feliuri di feliuri de batjocuri M,P/ batjocuri B,C//11 ficioare B,C/fimei înţălépte B,C,V//12 39]33 B, 37 C, 38 E,G, 32 V, 41 M,*lipseşte* P/pusésĭe B,C/Nicolae B, Nicolai C/avînd poruncă de la Poartă B,E,G,V// 12-15 Poarta au poroncit lui Necolaiu voevoda să curăţască Prutul. Costandin Costachi stolnicul şi cu un paşă era pristavi şî-l curăţie cu suti oamini moldoveni de copaci, de plavii,de butuci M,P//13 poruncă C/Costachi B,C/vel-stolnic B,E,G, V/ înpreună B,C, dinpreună D, şi înpreună E// 14 paşĭa B,C//15 plavii B,C,D, E,G, V/ şeicile B,C/Şăicile trăge cu pîine; le trăge pînă la Ţiţora,iar di acolo încărca pîini M,P/pîiné B,C/pîiné de la Dunărea,de la gura Prutului, pe Prut,pînă E/ pînă B,C//16 Ţuţora B,C,V/*lipseşte* le E,G/ încărca pînea în cară şi o porniĭa ⟨de o ducea E⟩ la Hotin E,G/de le porniĭa B,C,V]şi o duce M,P//17 făcusă B/punea pîine C,D, punea făina E,punea pîine,făina B,G,V/Ţuţora B,C,V/*ad.marginal* la Ţuţora G/ *după* sta *ad.* în hambare B,V// 17-1 sta în hambare,cîtă pîiné nu să putea E,G//17-7 la Ţiţora au făcut hambari mari şi le umple de pîini şi di acolo cînd trebue o duce ⟨iarăşi M⟩ la Hotin. Mari greu şi multă cheltuĭală ave Necolaiu voevoda, dar cu toati acele, fiind domn bun şi milostiv, mari milă,văzind şi slujba lor, au făcut cu mazilii şi şi cu sfintile mănăstiri: le-au rădicat acel obiceiu rău şi spurcat, adică desătina ce ţărăniască M,P//

cîtă nu o putea rădica prin cară. Dar măcar cît greu și supăraré, era, și cheltuial⟨ă⟩ lui Neculai-vodă, dar și atuncea, vădzînd slujba mazililor, au făcut milă cu dînșii și cu sfintele rugi, cu mănăstirile, de le-au rădicat un boi-
5 ceiu spurcat ce era asupră, de stîngere caselor boerești, ce s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩, de da desétină de stupi și de mascuri, țărinéște. Ce Neculai-vodă au ertat, să nu mai dea, precum n-au fost dînd și mai nainte, la alți domni. Numai de
f. 391v la / domnie a doa a lui Mihai-vodă li să făcus-acest
10 obiceaiu.

40. Atuncea, pre acéia vrémé, cu cîțva ani mai nainte, să tot bătea Frantojul cu Neamțul pentru Țara Șpaniei, care de care să o ia, să o stăpînească, neavînd craiu. Și tot biruía Neamțul pre Frantoj, căci îi da și alții, făr-alec-
15 torii lui, agiutoriu. Îi mai da Angriía 40.000 de oaste și Olandriía 30.000. Apoi supărîndu-s⟨ă⟩ de atîțea ani tot bătae, sta să s-împace, și Neamțul nu priimiía, vădzînd că biruiaște.

---

1 cît]cît BV/ cît] cu tot G// 2 era lui Nicolae-vodă și mare cheltuială, dar încăș vădzind atuncea slujba V/ și cheltuială C, și mare cheltuială B,E,G/Nicolae B,C//2—3 dar însăș văzind atuncea slujba B,E,G// 3 văzind C//4 sfinteli B, sf⟨i⟩ntele C/ li-au B,C/obiceai B, obiceaiu C// 5 spurcat]rău B,D,E,G,V, *lipsește* C/ce le era C,E,G, V/ stîngerea casălor B,C/ *după* boerești *ad.* și a sfintelor mănăstiri B,E,G//6 ce să făcusă B, ce făcusă G, ce să făcus⟨ă⟩ de la vrémé C,V/*după* da *ad.* mazilii și sf⟨i⟩ntele mănăstiri V/ desetină B/ *repetă* de mascuri A// 7 țărănéște B,C,V/Ce]Iar B,E,G/Nicolae B, Nicolai C/ au ertat]au făcut milă de au ertat B,E,G// *după* dea ⟨dei G⟩ *ad.* desetină țărănéște B,E,G//7-8 Iar Nicolae-vodă au făcut milă de au ertat mazilii și sf⟨i⟩ntele mănăstiri să nu dea desetină țărănéște, precum n-au fost dat și la alți domni, mai de demult V, Însă Necolaiu voevoda le-au ertat toată desătina, să nu plătească nimică, după cum n-au plătit nici la domnii ⟨cei M⟩ vechi M,P//8 dînd]dat E,G/ înnainte B,C, înnainte vréme E,G/ la]și la G// 9 domniia B,C/ *lipsește* li B/ făcusă B// 10-11 Numai de la o vrémie s-au făcut acest obicéiu,de da mazilii și sf⟨i⟩ntele mănăstiri desetină țărănéște.Iar Nicolae-vodă,făcînd milă,au ertat. V/Fiincă acest obiceiu rău l-au fost făcut Mihaiu Racoviță voevoda,întru al doile domnii M,P//10 obiceai C/*după* obicéiu *ad.* de da mazilii și sfintele mănăstiri desétină țărănéște B,E, de da mazilii și sfintele mănăstiri desătină țărănești.Iar atunce Nicolaie-vodă au ertat, precum mai sus s-au scris G// 11 40]34 B, 38 C, 39 E,G, 33 V, *lipsește* M,P/Iară atuncea B,E,G,V/acea B,G/vremie B, vréme C/cîțiva B,C/înnainte B,C//11-18 *lipsesc* M,P//12 *lipsește* tot C/Frantozul B,C/Niamțul B,C/Spaniii B,C, Hișpaniii E// 13 stăpîniască B,C/crai B// 14 biruía]bătea E/Niamțul B,C/ pre Frantoz C,*lipsește* B,G/căci]pentru căci C,pentru că E,G/îi mai ⟨*lipsește* mai G⟩ da și alții agiutor, fără de alectorii lui B,D,E,G,V/fără de C// 15 *lipsește* mai C/Angliía B, și Angliía D/ *după* Angliía *ad.* Inglitera C/ patruzăci de mii B,C// 16 Olandiía triizăci de mii de oaste D/ triizăci de mii B,C/ *după* supărîndu-s⟨ă⟩ *ad.* Frantozul B,E,G,V/ atîțe B/ tot bătaie C]avînd tot războiu cu Niamțul ⟨némții G⟩ B, E,G,V// 17 sta]vrea B, C,E,G,V/ să să înpace B, să să ⟨îm⟩pace C/ Niamțul B,C, Niamțul tot G/ văzind B// 18 *după* biruiaște *ad.* pre Frantoz B,C,E,V, pre frantozi G//

Deci s-au lăsat Angriia şi Olandriia a-i mai da agiutoriu, şi începus-a bate Franţojul pre Neamţu. Deci Neamţul vădzînd aşea, stătut-au şi alţi mediaturi între dînşii şi le-au făcut pacé, împărţind Ţara Şpaniei în doao drept. Şi pre undé le-au venit hotarăle, răsipit-au cetăţi şi tîrguri, de le-au stricat şi au făcut pace.

41. Pré atuncea au trecut şi un sol mare de la léşi la Poartă, anumé voevoda Mazoveţschii, de au aşădzat cu turcii céle amestecături multe. Şi întorcîndu-s⟨ă⟩ de la Poartă, au mărs la Avgust-craiul, şi apoi l-au trimis craiul şi la Petreburc, la împăratul Mosculuí.

42. Atuncea au trimis la leşi şi Turcul sol pre un şerim din Crîm, anume Şefer-bei, de-au făcut pace lui voevoda Chiovschii şi lui Stenislav, craiul din Pomorani⟨a⟩. Şi
f. 392 întorcîndu-s⟨ă⟩ Şefer-/beiu de la léşi, s-au şi rădicat voevoda Chiovschii şi cu Şendze Ianoş Vişnoveţschii şi cu alte capete, staroste Raavschii, şi s-au dus la locul lor în Ţara Leşască, la Avgust-craiul, de s-au împreunat, şi n-au avut nici o nevoíe.

43. Aşişderea şi Stănislav-craiu încă au purces de la turci prin Ţara Ungurească şi au trecut la Pomoranie. Şi

---

1—11 *lipsesc* M,P// 1 Decii B,C/ Angliia B,C/ Olandiia D/ *după* ajutor *ad.* Niamţului B,E,G,V// 2 începusă B/ Franţozul B,C/ Niamţu B,C/ Decii Niamţul văziind B,C// 3 aşa B,C/ alţii C/ alţii la ⟨cu V⟩ mediaturi D,V/ mediiaturi C/ alţii ⟨alţi crai G⟩ cu mediiaturi, adecă cu aşezămînturi de pace B,E,G// 4 li-au B,C/ împărţind B,C/Spaniii B,C, Hişpaniii E, Işpaniii V/drept în doao B,E,G,V// 5 li-au venit B,C/ hotarăli B// 6 *lipseşte* de D/ li-au B,C/ pacé B// 7 41]35 B, 39 C, 40 E,G, 34 V/ Pre B,C// 8 *După* Poartă *ad.* prin Iaşi G/ pre anumé E/ Mazoveţchii B,C/ aşezat B,C// 9 acéli B,C,D,E, G,V/ *după* multe *ad.* Şi viind pin Iaşi i-au făcut Nicolae-vodă mare cinste E/ întorcîndu-să B//10 mersu B,C/craiul léşescu B,E,G,V//11 Petrîburcu B, Petrburcu C, Petrburgu E,V/ împăratul B,C//12 42]36 B, 40 C, 41 E,G, 35 V, 55 M, 10 P/ Atuncea au trimis şi împăratul turcescu la léşi sol pre B,E,G,V,Atuncea împăratul turcescu au triimis sol la léşi pre C/ Turcii au triimes pre un şerim de la Crim ⟨turci P⟩ sol la leşi M,P// 13 anumé Şerim-bei B,C,D,E,V, *pre anumi Şerem-beiu G, lipseşte* M,P/ de au B,C/ pacé B/ lui Iuzef voevoda Chiovschii V//13-14 lui Stanislav şi lui voevoda Chievschii M,P// 14 Stanislav C, Stanislav Lişcinschii B,E,G,V/ craiului din Pomoranie C, *lipseşte* M,P/ Pomoranie B// 14-15 Şi după ci s-au întors solul turcescu, s-au şi rădicat M,P// 15 Şefer]Şerim B,C,D,E,G,V/ bei C/ rădicat Iuzef Pototchii, starosta Haleţchii, voevoda Chiovschii E,G// 16 *lipseşte* şi[1] E/ Xenje Ianăş Vişnoveţchii B,C,D,E,V// 17 *după* capete *ad.* anumé B,C,V, léşi D, mari anumé E, léşi anumi G/ capete]căpitenii a lor M,P/ *lipseşte* staroste Raavschii M,P/ *după* Raavischii *ad.* şi alţii C//17—18 s-au dus în Ţara Leşască la locurile lor şi Avgust-craiul M,P// 18 la]şi au mărs la G/ craiul léşescu E,G,V/de s-au împreonat ⟨împreunat C⟩ B,C,*lipseşte* M,P// 20 43]37 B, 41 C, 42 E,G, 36 V, 56 M, *lipseşte* P/Aşijderea şi C, *lipseşte* M,P/ Stanislav-crai B,C, Stanislav Lişcinschii crai E// 21 prin]şi s-au dus prin E,G, mers-au prin M,P/ Unguriască B,C/ *lipseşte* şi M,P/ Şi tot nu M,P//

nu s-au încredzut să margă la craiul, ce s-au aşădzat în nişte tîrguri, în hotarăle împăratului nemţesc.

44. Vrut-au turcii să dea galioane Şfedului, să-l pornească şi pre dînsul pre Marea Albă, pîn' la franţoji; şi de acolo, ori să-i dea vase Franţia, ori să vie vasele lui. Şi n-au priimit, ce au dzis că pre uscat au venit, pre uscat să va ducé. Şi să mira şi turcii ce or mai face cu dînsul; că el arăta cartea împăratului turcesc, ce-i scrisése cînd au venit la Tighinea, că nu l-a lăsa şi-i va da oaste. Acéîa nădéjdé căuta şi o aştepta.

45. Iară cînd au fost în al treile an a domniei lui Neculai-vodă, vleat 7222⟨=1714⟩, mazilit-au turcii şi pre Brîncovanul-vodă, trimiţînd pe Buiuc i⟨m⟩brihorul de l-au prins cu mare meşterşug. Că l-au înşălat unchii lui, de au mers de la Tîrgovişte în Bucureşti, fiind agiunşi cu Mihai-vodă, de sta Mihai-vodă de-l pîrîe, gîndindu-s⟨ă⟩ că va fi el domn.

Iar după ce l-au prins, au scos i⟨m⟩briorul ferman de la
f. 392v împărăţie, scriind la ţară de or priimi / pre Mihai-vodă bine, iar de nu, să-ş rădice dintre dînşii pre cine ar vrea.

---

1 craiul Avgust B,C,D,E,G,V,craiul leşăscu M,P/ce]şi P/aşezat B,C// 2 néşte B/ hotarăli C/împăratului B,C/nemţăscu B,nemţescu C// 3 44]38, 42 C, 43 E,G, 37 V, 47 M,*lipseşte* P/Vrut-au atuncea împărăţiia Turculuı să dea B,E,G,V/Şfedului]craiului şfezăscu B ⟨şfezescu C⟩ B,C,E,G,V// 3-4 Turcii au gătit cîtiva galioani să pornească pre craiul şvezăsc pre Mare albă M,P//4 porniască B,C/ Mare B,C/pînă B,C/ franţozi B,C//5 *lipseşte* ori[1] M,P/Franţiia B,C/să-i dea fruanţujii galioane sau să-i vii a lui galioani de la Şveziia. Însă el n-au priimit M,P/ să viie B,V//6 *după* priimit *ad.* craiul,Şfedul, Şfedului B, craiul Şvedului E,G,V/ şi au zis: Pre uscat am venit, pre uscat mă voi ⟨şi P⟩ duci M,P/că]că el B,E,G,V/au vinit V, *repetă* B// 7 *după* dînsul *ad.* că nu-i mai putea întra în voîe B,E,G// 8 că]şi B,G, iar M,P/carte B/ împăratului turcescu B,C/ce-i scrisésie B,C]pre cari i-au scris-o M,P//9 au vinit C, au vinit el M,P, au fost vinit B,E,G,V/ nu-l va lăsa C,P/ nu-l va lăsa în streinătate şi-i va da oaste de-l va duce la ţara lui. El acéîa nedejde o ⟨Acéîa nădéjde el o E⟩ B,E,G,V/ şi-i]ci-i M,P// 10 nedejde C/ Deci acee nădejdi o aştepta şi o cerca M,P// 11 45]39 B, 43 C, 44 E,G, 38 V, 58 M, *lipseşte* P/triile B/ domniii B,C//11-13 În anii di la zidiri 7223, iar di la Hristos 1716 ⟨1700 M⟩, în al triile an a domnii⟨i⟩ lui Necolaiu voevoda,împăratul turcesc au mazilit pre Brîncoveanul, domnul muntinescu M,P//12 Nicolae B,C/ vleat]în anul B,C,D,V, anul E, în anii G/ 7223 C,D//13 Brîncoveanul B/pre B,C/imbrihorul C, hîmbrior⟨ul⟩ P imbrihorul de la Ţarigrad V, imbrihorul de la Ţarigrad, adecă comisul cel mare ⟨împărătescu E,G⟩,de l-au B,C,E, G,V,// 14 prinsu B,C înşelat B,C// 15 mersu B,C/de au mers de la]şi l-au scos din M,P/ fiind unchii lui agiunşi B,E,G,V,fiind agiunşi unchii lui C//16-17 *lipseşte* de sta Mihai-vodă... că va fi el domn M,P//16 *lipseşte* Mihai-vodă B,E,G/pîrîia B, pîrîia la Poartă C,E,G/gîndind B,C,D,E,G]socotind V//17 *după* domnu *ad.* în Ţara Munteniască C,D,E,G,V, în Ţara Românească, Munteniască B//18 prinsu B,C]prinsu pre Brîncoveanul-vodă E/imbrihorul B,C,himbriorul M,P/fermanul M,P//19 de la împărăţiie B,C,*lipseşte* M,P/*lipseşte* scriind la ţară E/or]vor C/voevoda M/*după* vodă *ad.*să le fie domnu E//20 iar de nu, scriind la ţară,să-ş rădice domnu E,iar de nu,să-şi aleagă ţara pre cine or vre M,P/*după* rădice *ad.*domnu B,G/ar]or B,V,vor C,E,G//

Deci unchii Brîncovanului, anumé Costantin stolnicul şi Mihai spatariul, dacă au vădzut că-i las⟨ă⟩ Poarta în voĭa lor, s-au lăsat de prieteşugul lui Mihai-vodă şi ş-au rădicat domn dintre dînşii, pre Ştefan Ca⟨n⟩tacuzino spatariul, fiiul lui Costantin stolnic.

46. Iară pre Brîncovanul l-au dus la Poartă cu mare pază şi cu multă avére, scrisă tot de i⟨m⟩brihorul, şi l-au închis la Edicula cu mare grijă, şi pre dînsul, şi pre doamna-ş, şi pre cuconii săi, şi pre toate slugile lui. Că era acel Gin Ali-paşa vezir un păgîn rău preste sam⟨ă⟩ de nu folosie nemărui darea.

Deci atuncea au început şi solii moschiceşti a-l pîrî, şi Şfedul, şi de multe părţile, cum iaste mînie lui Dumnedzeu. Măcar că céle pomeniri multe şi cei priĭateni harnici şi avére ce avea, sosindu-i atuncea ceasul, nemică nu i-au folosit. Precum dzice Scriptura: „Nu va folosi avére în dzioa urgii⟨i⟩".

Poate-fi şi osinda Moldovii, că-i tot schimba domnii adése, şi-l blăstăma toat⟨ă⟩ ţara; au poate-fi şi a unchiu-său, a casei lui Şărban-vodă, au doar şi a moscalilor che-

---

1 Decii B,C/Brîncovanului-vodă D, Brîncoveanului-vodă B,C,E,G,V// 1-4 Deci ţara ş-au ales domnu dintre dînşii M,P// şi]şi cu E// 2 spătariul B,C/ lasă B,C// 3 priĭateşugul B,V// 4 domnu B,C/ Cantacozino spătariul B,C// 5 *lipseşte* fiiul lui Costantin *stolnic* M,P/stolnicul B,C,D,E,V//6 46]40 B, 44 C, 45 E,G, 39 V, 59 M,*lipseşte* V/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/*după* Poartă *ad.* la Ţarigrad B,E,G//6-9 Hibriorul au scris toată avere Brîncovanului şi înpreună cu avere au luat pre Brîncovanul, pre doamna, pre beizădeli şi pre toati slugile lui. Şi ducîndu-i pînă la Ţarigrad cu mari pază, pre toţi i-au pus în Edicula M,P//7 avere B/ scrise B/ tot]toată C,V/imbrihorul B,C//8 la]în B,G,V/ grije B,C//9 doamna V/ coconii B,C/ săi]lui G/ slugili C//10 acel vezir atuncea ⟨*lipseşte* atuncea E⟩ pre anumé Gin Ali-paşĭa un păgîn B,E,G,V/ piste B/ samă B,C/ viziriul D, *lipseşte* C//9-11 *lipseşte* Că era acel... nemărui darea M,P//11 folosiĭa B,C//12 Decii B,C/ *după* început *ad.* pre Brîncoveanul-vodă B,E,V/ *după* pîrî *ad.* pre Brîncoveanul-vodă D,G// 12-16 Craiul şvezăscu şi solii moschiceşti atunce au pîrît pre Brîncovanul foarti tari. Multi pominiri ⟨multă pomenire P⟩ făcusă Brîncovanul şi mulţi prietini vrednici ave şi multă averi au avut, dar dacă i-au sosit ceasul, toati aceli nimică nu i-au folosit M,P// 13 şi Şfedul]şi craiul Şfedului B,C, şi craiul Şvedului D,G,V,*ad.marginal* E/multe]toate B,E,G,V/ părţi C,D/mîniĭa C]mîniĭa şi urgiĭa B,G,V// 14 Măcarî B,C/ céli C/ céli mănăstiri, mari pomeniri şi multe şi cîei priĭatini B,E,G/ céle mănăstiri, pomeniri V/priiatini C/harnici]buni şi harnici E,G//15 avere B,C/ ceasul morţii B,E,G, ceasul peririi D// 16 *lipseşte* Precum dzice Scriptura M,P/ Nu folosăşti M,P/ averea B,C// 17 urgiii B,C// 18 Poati fi l-au agiuns şi osînda Ţării Moldovii, că tot M,P/ osînda C/ osînda Moldovii să-l fiie fost agiunsu, că tot B,E,G,V//19 *lipseşte* adése M,P/ *după* adésĭa *ad.* totdeauna C/ *după* adésse *ad.* în Moldova şi să făcea cheltuială B,E,G/ toată ţara B,C]săracii M,P/ poate fi osînda B,E,G/ *lipseşte* a unchiu-său D// 19-20 *lipseşte* au poate fi... lui Şărban-vodă M,P// 20 casii B,V/ Şerban-vodă B,C/ doară B/ chiemare B,C//

maré și apoi vicleșug. Că mult sînge creștinesc s-au vărsat și de multe ori îl blăstăma împăratul Moscului și dzicea: „Iuda-Brîncovanul m-au vîndut, de am răpus oaste și am pățit aceasta". /

f. 393 47. Deci l-au scos și au tăet capetele, întîi a patru cuconi ai săi, apoi și a lui și a cîțiva boiari, slugi ai lui.

Iar pre doamna și pre alte slugi le-au ținut încăș vro 2 ani la închisoaré și apoi i-au slobodzit.

Atuncea, cîndu-i tăĭa feciorii, au fost dzicînd unul să-l turcească, să nu-l tae; dar tată-său l-au îmbărbat tare, să nu-ș lase lége. Numai un copilaș, nepot de fiiu Brîncovanului, au scăpat, că l-au luat în saraiul împărătescu, ca să-l turcească; iar mai pre urmă l-au scos îma împăratului și l-au dat la maica sa, caré mai pe urmă la istorie lui va arăta mai pre largu.

Precum să dzice „domn bogat și fără sfat", adevăr că atuncea au fost fără sfat, dacă s-au mîniĭat Dumnedzeu pre dînsul. Iar mai nainte, în 30 ani, tot cu sfat au fost;

---

1 *după* apoi *ad.* mai pre urmă B,E,G, pe urmă V/ vicléșug B,C// 1–2 Iar mai ales l-au agiuns blestămul marilui Petru, împăratoriul ⟨împăratul P⟩ Moscului, di vremi că el l-a chiiemat și apoi au făcut vicleșug. Că atunce multu sîngi creștinescu s-au vărsat M,P/ creștinescu B, C// 2 ori l-au fost blăstămînd înpăratul Moscului Petrî Alexievici și au fost dzicînd B,E,G,V/ înpăratul Mosculuĭ C] numitul imperatoriu ⟨înpărat P⟩ M,P// 3-4 m-au vîndut. El m-au făcut di am prăpădit atîta oaste și am pătimit aceste M,P// 3 oastea C// 5 47]41 B,V, 45 C, 46 E, G, 62 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ l-au]i-au E,V/ au]i-au G,V/ tăĭat B, tăiat C/ capetile C/ *lipsește* întîi B,E,G,V// 5-6 Poroncit-au înpăratul turcescu di i-au scos pre toți; și întîi au tăiat capitile a patru beizadeli ai lui, apoi a lui, după aceĭa și a cîțva boeri ai lui M,P// 6 coconi B,V/ și apoi V/ slugi a lui C,V,M,P// 7 li-au ținut C, i-au ținut B,E,G,M,P/ i-au ținut vreo doi ani D/ încă B,E,V]închiși M,P/ vreo doi B,C// 8 la închisoare B, C, *lipsește* M,P/ și i-au slobozit apoi B,E// 9 Iar atuncea cînd îi tăĭa ficiorii C, Iar atuncea cînd i-au fost tăind ficiorii B,D,E,V, Iar cînd i-au fost tăind ficiorii, atunci G/ să-l]să să B,C,D,E,G,V// 9-11 Atuncea cînd era să-i tai, unul din ficiorii lui au fost zicînd să nu-l tai, că să va turci. Iar tatăl său, Brîncovanul, foarti l-au înbărbătat, zicînd ⟨zicîndu-i P⟩ să nu-și lasi legi. Și numai M,P// 10 taĭe B/ *după* tată-său *ad.* Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă E,G,V/ înbărbătat B,C, D,E,G,V/ *după* tare *ad.* zicînd G// 11 lasă C,E]lépede V/ Brîncoveanului-vodă B,C, E,G, Brîncovanului-vodă V, a Brîncoveanului-vodă D/fiiu Brîncovanului]ficior ai lui M, P// 12 l-au luat în săraiu să-l turcească M,P/ în]la B.E,G,V/ saraiul turcescu, înpărătescu E/ înpărătescu C//13 îma]mama G, muma P/ înpăratului B,C//14 l-au dat maică-sa B,E,G,V, l-au dat mîni-sa M,P/ care B/ pre B,C/ *lipsește* la B,E,G,V/ istoriia C//14—15 *lipsește* caré mai... pre largu. M,P//15 *lipsește* lui B,E,G,V/ mai pre largu]la rînd B,E,G, *lipsește* C,V// 16 Precum au dzis unii C/ domnu B,C, domnul G/ fără de B,C,D,E,G,V/ adevărat B,C,D,E,G,V//17 *după* atuncea *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E, G,V fără de B,C,D,E,V/ *ad. marginal* fără de sfat G// 16-18 Această osîndă l-au agiuns pre Brîncovanul dacă s-au mîniiat Dumnezău pre dînsul. În triizăci ani au ținut Dumnezău cu dînsul și apoi diodată au pornit urgiia ⟨sa P⟩ asupra lui M,P// 18 înnainte B,C/ înnainte vréme în vreo E,G/ înnainte vrémie, în vreo doaozăci și șeasie de ani și mai bine tot V/ în vreo triizăci de ani B,C/ de ani D//

că ținea Dumnedzeu și-i erta osinda. Iar acmu n-au vrut să-l mai rabde. Și cînd l-au tăĭat, au adus pre toți solii de-l priviia.

48. După aceasta au pornit și craiul Șfedului prin Țara Ungurească și au trecut cu pace pîn' la țara lui, la Pomoranie. Atuncea au slobodzit și pre solii moschicești, să-ș margă la pămîntul său. Și-i aștepta Șeremet cu bucurie mare. Iar cînd au agiuns feciorul lui pre la Nemirov, nu știu ce l-au lovit, c-au murit, și n-au apucat tată-său să-l vadză viu. Dzic unii c-au mîncat ciuperce și au murit, iar unii dzic să-l fie otrăvit soltanul la Tighinea, pentru să
f. 393v s⟨ă⟩ mînie tată-său, / Șeremet, să stricé pacea, căci tătarîi pururea ar pofti să fie oaste. Iar unii dzicea că dintre dînșii l-au otrăvit.

49. Craiul șfedzesc, după ce-au întrat în Pomoranie, strînsuș-au oaste ce-au mai putut de țara lui, avînd nădéjdea că-i va da și Franțojul agiutoriu. Și au început să s⟨ă⟩ bată iar cu Moscalul, vîrtos, ca să-ș scoață locul și cetățile ce i-au luat.

---

1 că]pentru că C/ *după* Dumnezeu *ad.* cu dînsul B,D,E,G/ că-i erta Dumnezeu osînda și păcatul V/ *după* osînda *ad.* și păcatul B,E,G, păcatul C/ Iară acum ⟨*lipsește* acum V⟩, mai pre urmă, n-au vrut B,E,G,V, Iar dacă s-au mîniiat Dumnezeu n-au vrut C//1-2 *lipsește* Iar acmu... mai rabde. M,P//2 Și] Iar V/ cînd]cît D *după* adus *ad.* împăratul M,P/ *lipsește* pre V//3 di au privit M,P/ *după* priviia *ad.* solii moschicești, solul ⟨și a E,G⟩ Niamțului și solul ⟨și a E,G,V⟩ Franțozului, solul ⟨solii G, al V⟩ Inglezului, solul ⟨și a E,G, și al V⟩ Venețiianului și solul ⟨al V⟩ Flemengului și al Leavului ⟨Leahului E,G, și léși V⟩ și al Șfedului ⟨Șvedului E,G, și șvedzi ce să afla la Țarigrad; toți priviia V⟩ B,E,G,V// 4 48] 42B 46 C, 65 M, *lipsește* V,P/ Dupre acéia B,E,G,V, *lipsește* M,P/ Pornit-au înpăratul turcescu și pre craiul șvezăsc M,P/ și]și pre B,C,D,E,G, și pe V/ Șvedului V//5 Unguriască B, C/ trecut]mersu M,P/ pînă B, C/ la¹]în M,P//6 Pomoraniia B/ *ante* Atuncea: 47 C, 43 V/ *lipsește* Atuncea M, P/ Slobozit-au M,P/ *după* moschicești *ad.* din Țarigrad B,E,G// 7 pămîntul său]țara sa M,P/ *după* său *ad.* la Moscu B,G/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ cu mare bucuriie B,E,M,P,V, cu mari bucurii G// 8-10 Ficiorul ⟨Ficiorii M⟩ lui Șăremet, după ce au agiuns în Nimirova au murit și n-au apucat tatăl-său să-l vază viu M,P// 8 agiunsu B,C/ ficiorul C, ficiorul lui Șeremet, B,E,G/ *lipsește* lui D/ Nemirova B,C,D,E,V//9 nu știu]nu să știe C,E,G,V, nu să știie B,D/ că au murit B,C/ tată-său Șeremet B,E,G,V//10 să-l]nici să-l G/ *ante* Dzic: 48 C/ c-au]că să fie C/ Dzic ⟨Dzicea E⟩ unii să fiie mîncat ciuperce de pre cîmpu, otrăvite ⟨și să fie fost otrăvite V⟩ și să fiie murit B,E,G,V// 10-19 *lipsește* Dzic unii c-au mîncat... ce i-au luat. M,P//11 zicu C, zicea B,D,E,V/ zice că să-l fie G/ fiie B/ pentru ca E,G// 12 să C/ să mă mîniie B/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ să²] și să B,E,G,V/ strice C/ *după* pacea *ad.* cu turcii B,G,V, cu tătarii E/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//13 ari pofti C/să]ca să G/ fiie B,V/ Iară B// 14 dintre dînșii, dintre moscali, să-l fiie otrăvit B, E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* ce întru adevăr nu să știe di ce au murit C, dar adevărul nu să știe E,G// 15 49]43 B, 44 V/ Iară craiul V/ șfezescu B,C/ ce au B,C/Pomoraniia B// 16 oastea C/ce au B,C/putut]avut V/de]den B, din E,G/*lipsește* lui B/nedejde B,C// 17 Franțozul B,C/ ajutoriu B//18 să B,C/ iarăș D/Moscul G/ scoată C//19 ce i-au luat]ce-i luasă Moscul B,E,G,V//

Deci Moscalul şi Avgust-craiu cu sasii şi craiul Daniei şi Prusul, toţi acéşte s-au învoit la un loc cu legături şi au început a să bate cu craiul Şfedului. Unii să bătea pre apă, alţii s-au dus în Pomoranie, şi au tot bătut pre craiul Şfedului, pîn-i-au luat toat⟨ă⟩ Ţara Pomoraniei, cu toate cetăţile. Numai ce i-au rămas o cetate, unde-i era stolița Pomoraniei, anumé Ştetenul. Şi să închisése acolo, de s⟨ă⟩ bătea cu ceĭalalţi crai. Şi aştepta craiul să-i vie agiutor de la Franţoj pre apă. Atuncea, năroculu lui cel prost, că au murit craiul franţojesc cel bătrîn, anume al 14 Liudovic.

50. Şi nemerind acea véste la Avgust-craiul stînd cu oaste prinpregiurul cetăţii Ştetenului, au pus un trîmbicer al lui dînd véste din trîmbiţ⟨ă⟩ c-au murit craiul franţojesc, ca să audă craiul Şfedului din cetate, unde / era închis. f. 394

Iar craiul Şfedului, dac-au înţeles din trîmbiţa lui Avgust-craiu că au murit craiul franţojesc, pus-au şi el alt trîmbicear a lui di-au răspuns înapoi din trîmbiţa⟨-i⟩, lui Avgust-craiu, dzicîndu-i aşea: „Di-au murit craiul franţojesc, iar craiul nostru, unul din cei 12 monarhi a Evropiei, iaste sănătos şi nu s⟨ă⟩ teme de nemic". Iar cînd au fost preste doa, trei dzile, au lăsat craiul cetate şi au fugit, cu nişte vase pre maré, la ţara lui, la Ştocul.

51. Atuncea au luat şi toat⟨ă⟩ Ţara Pomoraniei; şi pre Moscal nu l-au lăsat Prusul să stăpînească acolo în

---

1-25 *lipsesc* M,P//1 Decii B,C//1-2 şi [1-3]şi cu B,E,G,V/ crai B,C]craiul leşescu D,V/ Daniii B,C,V// 2 aceştiia C/ locu B,C/ la un locu şi la un cuvîntu cu legături E,G// 3 Şi unii B,E,G,V//4 alţii]iar alţii pre uscat B,E,G,V/ Pomoraniia B/au]l-au E,G//5 *după* Şfedului *ad.* şi unii să bătea pre apă B/ pînă C, pînă ce B,E,G/ toată B,C/Pomoranii⟨i⟩ B, Pomoraniii C//6 Numai ce-i rămăsésie E,G/ cetaté C/ undé era B, D,E,V, undé iaste C//7 Pomoraniii B,C/ închisésie B,C,V/ *după* acolo *ad.* craiul Şfedului ⟨Şvedului E, G⟩ B,E,G,V/ să B,C// 8 craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G⟩ B,E,G,V/ viie B/ ajutoriu B, agiutoriu C//9 Franţoz B, franţozi C,E/V, norocul C/ *după* prost *ad.* au fost V//10 franţozescu B,C,E/ anumé B,C, *lipseşte* D// 11 50]44 B, 45 V/ nemerind]sosind C, viind G,V/ craiul léşescu B,E,V, craiul leşescu C,G// 12 un]pre un C/trîmbicer B,C// 13 trîmbiţă B,C/ că au murit B, precum au murit C/ franţozescu B,C// 14 undé B/ de unde C,E,G// 16 Iară B/ deaca B, dacă C/ înţăles B,C// 17 crai B,C/ franţozescu B,C,V// 18 al lui de au răspunsu B,C/ înnapoi B,C, *lipseşte* V/ trîmbiţă C,E,V, trîmbiţa-i D// *19* crai B,C/ aşîa B, aşa C/ De au B,C//20 franţozescu B,C,V/ din cîei doisprăzéce B/ doisprăzéce C//21 ai Evropii B,E, a Evropii C/ nu să téme B,C/ nemică B,C//22 doao B *lipseşte* C/ trii B,C/ au lăsat craiul Şfedului şi cetatea Ştetenul B,E,V/ cetatea C, şi cetatea Şvedului G//23 néşte B/ mare B,C/ la Ştocul]la scaonul său la ⟨*lipseşte* la G⟩ Ştocul C,D,E,G, la scaonul crăescu la Ştocul V// 24 51]45 B, 46 V/ Atuncea Moscul şi ⟨cu V⟩ ceĭalalţi crai i-au luat Şfedului şi B,E,G, V/ toată B,C/ Pomoraniii B,C/ şi[2]iar B,E,G,V// 25 stăpîniască B,C/[

Pomoranie, fiind lor acolo locul de moşie. Ce i-au dat cîteva pungi de bani pentru cheltuiala oştii, şi au rămas Pomoraniia a celorlalţi crai, cum s-au dzis mai sus.

52. Iar Şfedul, după ce s-au dus la Ştocul, au început a pune mediiaturi de pace, să facă cu Moscul şi cu Prusul şi cu Avgust-craiu, şi au început a conteni de a să mai bate. Iar craiul Daniei nu-i priimiia la pace şi-l tot bătea de céia parte de maré, unde aré şi Dania loc.

53. Turcii, dacă s-au curăţit de Şfed şi de soli şi de acéste toate cîte scriu mai sus, rădicatu-s-au împărăţiia cu toată putérea şi s-au dus la frînci, la Ţara Morei⟨i⟩, ce o
f. 394v ţinea veniticii, şi au luat-o toat⟨ă⟩, cu toate / cetăţile ce era întru acea ţară Moreia. Şi au aşădzat într-însele paşălîcuri, precum fusése mai nainte vréme iară a lor şi să dezbătus⟨ă⟩ ei de la turci, cînd să bătusă turcii cu némţii la Beciu. Şi luînd-o acmu, s-au întors iar înapoi la Udriiu.

Atuncea au prins şi pre un domn sfétnic Ţării Moriii, caré era şi doftor vestit, anumé Lichinie. Şi fusése acel doftor şi aicea în ţară, la domniia lui Ant⟨i⟩ohie-vodă întîi, şi apoi, ducîndu-s⟨ă⟩ la moşiile lui acolo, la Moriia,

---

1-8 *lipsesc* M,P// 1 Pomoraniia B/fiind a lor C,D/fiind acolo locul al ⟨*lipseşte* al G⟩ lor de moşiie B,E,G,V//2 *repetă* de bani B/ *după* bani *ad.* Moscului B,E,G,V//3 a celoralalţi C/cum]precum B,D,E,G,V/ dzis mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V//4 52]46 B, 47 V, *lipseşte* C/ Iară craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G⟩ B,C,E,G,V/ după cîe B/ s-au dus la ţara lui, la scaonul său la Ştocul B,C,E,V, s-au dus la scaonul lui, la ţara sa, Ştocul G// 5 puné B/ Prusul]craiul prusăscu B,E,G,V// 6 Avgust, craiul léşescu B, E,G,V/ a mai conteni B,E,G,//7 Iară B/ Daniii B,C/ nu-i]nu-l C,D/ nu-l priimîa pre Şfed ⟨Şved E,G⟩ la pacé B,E,G,V// 8 di ceia B/ mare B,C/ undé B/ are B,C/ Daniia B,C// 9 53]47 B, 48 V, 67 M, *lipseşte* P/ Şved C]şvezi M, P/ solii moschiceşti B,D,E,G, V// 10 *lipseşte* şi de acéste toate cîte scriu mai sus M,P/ de toate B,E/ scriu mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V/ înpărăţiia B,C// 10-11 s-au rădicat cu înpărăţiia di la Odriiu şi s-au dus la frînci în Ţara Amorreia, pre care o ţine vineţienii M,P// 11 puterea B,C, Morii B,C,V/12 veneticii, veneţiianii D, veneţiianii B,V, veneţiianii C,E, G/ *lipseşte* toat⟨ă⟩B, E,G,V//13 Moriia B,C,V, Amorreia M,P/ aşezat B,C/ într-însele]prin toate cetăţile B,E,G,V, prin cetăţi C, şi în Amorreia M,P/ paşalîcuri B,C//14 fusésie C, mai fusésie B,E,G,V/ şi mai G, V/ înnainte B,C/ vrémie B/ iar B,C/ lor] turcilor B,E,G,V// 14-16 *lipseşte* precum fusése mai nainte... cu némţii la Beciu. M,P// 15 dezbătută ţei B,C/ nemţii B,C// 16 Şi luund turcii Moriia de al doile rînd s-au întorsu înnapoi ⟨*lipseşte* V⟩ iar ⟨iarăş V⟩ la Udriiu B,E,G,V, Şi luund iară acum a doa oară, s-au întors la Udriiu C, Şi luund acum de al doile rînd Moriia, turcii s-au întorsu la Udriiu D, Şi ⟨*lipseşte* P⟩ după aceia cu mari bucurii s-au întorsu la Odriiu M,P// 17 au prinsu C, au prinsu turcii B,E,G,V/ *lipseşte* şi E,G/ domnu B,C/ sfetnic a Moriii V/ Ţării Moreii B// 17-19 Înpăratul turcescu, cînd au fost la Amorriia, au prins pre un domnu, sfetnic al Amorrii, anumi Lichinii, cari ⟨carile P⟩ era şi doftor vestit, şi mai înnainti au fost şi în Moldova M,P// 18 care B,C, carele D/ Lichiniie B,V/ fusésie C//19 aicea în ţară]aicea la noi în ţară, în Moldova D// 18-19 Iară ⟨Care E,G,V⟩ acel doftor fusésie şi aici la noi în ţară, în Moldova, la domniia dintîi a lui Antiohii-vodă şi apoi B,E,G,V/ Antiohie C//20 ducîndu-să B/ Morea B, Moreia C// 19-1 *lipseşte* la domniia lui Ant⟨i⟩ohie-vodă... de era sfétnic M,P//

căzdus⟨ă⟩ de era sfétnic. Deci cunoscîndu-l turcii, de la Ţarigrad, îndată l-au spînzurat.

54. Iară de iarnă au început a să învrăjbi Turcul şi cu Neamţul, să strice pacea, din pricina Moreía.

Şi au trimis di-au mazilit pre Ştefan Ca⟨n⟩tacuzino-vodă, feciorul lui Costantin stolnicul, din Ţara Muntenească. Şi cum l-au dus la Poartă, l-au şi spîndzurat, şi pre dînsul şi pre tată-său Costantin stolnic⟨ul⟩, neplinind anul cu domniia în Ţara Muntenească. Şi au agiuns şi ei osinda Brîncovanului, căci îl vîndus⟨ă⟩ ei pre dînsul. Şi i-au rămas lui Ştefan-vodă 2 feciori; unul slujeşte la nemţi, altul la moscal⟨i⟩.

55. Iară în locul lui au pus domn pre Neculai-vodă, şi în locul lui Neculai-vodă, în Moldova, au pus domn pre Mihai-vodă.

Deci Neculai-vodă, gătindu-s⟨ă⟩ de aicea cu toate conacele, au purces în Ţara Muntenească. Şi atuncea, la
f. 395 purcesul / din Iaşi, multe voroave ce nu s-au căzdut au

---

1 căzusă B]agiunsésie C,D,E,G,V/ sfetnic agiunsăsi de era G/ Decii B,C]Şi M,P/ de la]încă din M,P// 3 54]47 B, 49 V, 68 M, *lipseşte* P//3-4 turcii ⟨şi V⟩ cu nemţii B,E, G,V/ Turcii şi nemţii, din pricina Amorii iarăş s-au învrăjbit. M,P// 4 Niamţul C/ stricie B/ pace C/Moriii B,C,V// 5 *după* trimis *ad.* împăratul turcescu B,E,G/ de au B,C/ Cantacozino B,C//6 *după* vodă *ad.* domnul Ţării Munteneşti D/ ficiorul B,C/ Munteniască B,C// 5-10 Împăratul turcesc s-au mîniiat pre Ştefan Cantacozino voevoda, domnul munte⟨ne⟩scu, au triimes di l-au mazilit. Şi cum l-au adus la Ţarigrad, îndată l-au spînzurat, împreună şi pre tatăl său, Costandin stolnicul. Că i-au agiuns şi pre dînşii osînda Brîncovanului, fiindcă ei îl pîrîsă la turci. M,P//7 *după* Poartă *ad.* la Ţarigrad, îndată E,G, îndată B/ *lipseşte* şi G/ spîndzurat]zugrumat B, D,G,V, *lipseşte* C/ *lipseşte* şi pre dînsul B,V//8 şi pre Costantin stolnicul, pre tată-său V/ pre Costantin stolnicul B/ stolnicul C/anul]doi ani B,D,E,G,V//9 *după* domniia *ad.* Ştefan-vodă V/ *lipseşte* în Ţara Muntenească C/ Munteniască C/ agiunsu B, C/ ei]îei B,V/ osînda Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//10 căci] pentru căci C,G, pentru că E/ vînduse B, vîndusă C/ ei îl vîndusă pre dînsul E/ ei]îei B/ *după* dînsul *ad.* cu înşăleciuné, precum mai sus s-au scris B,E,G,V//11 Ştefan-vodă Cantacozino D/ doi ficiori C/ slujeşşte] au slujit C// 10-12 *autograf Neculce* Şi i-au rămas... la moscal⟨i⟩, *lipseşte* B,E,G,V,M,P//11-12 la nemţi]la împărăţiia Niamţului D/altul]şi altul C, iar altul D/ la moscali C]la împărăţiia Moscului. Şi cum va mai fi, vréme viitoaré va arăta D// 13 55/48 B, 50 V, 71 M, 13 P/ în locul lui Ştefan Cantacozino au pus împărăţiia ⟨*lipseşte* împărăţiia D⟩ domnu pre Nicolae-vodă Mavrocordat în Ţara Munteniască şi în locul D,E/ domnu B,C/ Nicolai C/ *după* Nicolae-vodă *ad.* în Ţara Munteniască B,V, Mavrocordat în Ţara Munteniască G// 13-15 Pre Necolaiu voevoda l-au pus domn în Ţara Munteniască, iar pre Mihaiu voevoda în Ţara Moldovii ⟨pre Mihaiu-vodă în Ţara Muntenească; ce nu în Ţara Muntenească, în Ţara Moldovei P⟩ în loc⟨ul⟩ lui Necolaiu voevoda M,P// 14 Nicolae B, Nicolai C/în]aicea în D/domnu B,C//15 Mihai-vodă Racoviţă B,E,G,V//16 Decii B,C/ Nicolae B,Nicolai C/ gătindu-să B/ s-au gătit C/ *după* aicea *ad.* din Moldova B,E,G,V// 16-17 *lipseşte* Deci Neculai-vodă... Şi atuncea M,P//17 şi au purces C/Munteniască B,C//18 *după* purcesul *ad.* lui D, lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V// 17-1 La purcesul lui Necolaiu voevoda din Eşi, Lupul vornicul multi şi înpotrivitoari cuvinti au zis lui Necolaiu voevoda. M,P//

grăit Lupul vornicul lui Neculai-vodă, împotrivă. În loc de cinste și milă ce au avut de la acest domn, el îi mulțămiia cu voroave proaste după cumu-i firea acestui neam a Gavriliților, de nu sînt nici unui domn mulțămitori, ce pre urmă tot cu năpăști le mulțămăsc. Caré în scurtă vrémé ș-au răsplătit Neculai-vodă această gîlceavă de cătră Lupul; că pentru simeţiia lui ș-au pus, ticălosul, capul, precum s-a arăta înainte.

Iar în ţar⟨ă⟩ au venit domn Mihai-vodă cu a treia domnie.

A TREIA DOMNIE A LUI MIHAI RACOVIŢĂ VOEVODA, VLEAT 7224 ⟨=1716⟩. CAP 93

Zacial⟨o⟩ 1. Mihai Racoviţă voevoda viind în scaon în Iași iarna, bucuratu-s-au toat⟨ă⟩ ţara, fiind el pementian, și mai vîrtos neamul său, că era mult.

Și dîntîiu să arăta cu mare dragoste și blîndéţe ţărîi. Ţara încă să bucura, căci era moldovan și le era pre lésne la divanuri a grăi cu dînsul. Că-i giudeca drept și blînd, și ușa îi era pre deschisă, nu cu măriré multă.

---

1 Nicolae B, Nicolai C/ înprotivă B,C/ În loc de]pentru B,E,G,V//2 mila B/ milași cinstea E,G/ domnu B,C// 1-10 Și în loc de milă și di cinsti ce-au avut di la dînsul, cu aceste i-au răsplătit, că așa esti fire Gavriliților; pentru cari hulă în scurtă vremi i-au răsplătit ⟨Mihaiu M⟩ Necolaiu voevoda, după cum vom arăta mai înnainti, la rîndul său. Necolaiu voevoda s-au gătit ca un domn și au purces din conaci în conaci, pînă în Ţara Muntenească. Iar în Moldova au venit domnu Mihai, voevoda cu a triia domniie M,P// 3 voroave]cuvinte D/ cumu-i]cum iaste B,C,D,V cum i-au fost E,G/ acestui niam, acestor boiari al Gavriliților B]altora C, acestui boiariu E,G, altor oameni V//4 de nu sînt B,C]de n-au fost E,G/ domnu B,C// 5 le mulțămăscu B,C, li-au mulțămit E,G/ Care B,C// 6 vrémie B, vréme C/ Nicolae B, Nicolai C//7 Lupul vornicul B,E,G//8 precum istoriia înnainte va arăta ⟨va arăta înnainte V⟩ B,E,G,V, precum să vă arăta istoriia înnainte, la rînd D, precum să va arăta înnainte C// 9 Iară B/ţară B]Moldova V/ Iar la noi în Moldova au venit C, Iar aicea la noi în ţară, în Moldova, au venit D, Iar în ţară aici la noi, în Moldova, au venit E,G/ au venit B/ domnu B,C/ Mihai-vodă Racoviţă E,G/ triia B,C//10 domniie B//11 Domniia a triia E,G/ triia domniie B,C,V/ Mihai-vodă Racoviţă G// 12 Cap. 96. În anul 7224 D, Cap 93. Anul 7224 C, Cap 98. În anii 1716 P/ Vleat]În anul B,G,V, Anul E, În anii M/ 7224]1716 M/ Cap 92 V, *lipsește* E,G,M,// 13 Zaci ⟨alo⟩ C, *lipsește* B,D,E,G,V,M,P/ *lipsește* Racoviță M,P/ viind la scaonul domnesc E,G/ în¹]la B,V// 13-14 au vinit iarna ⟨iarăș P⟩ în scaun în Eși. Și s-au bucurat M,P// 14 *lipsește* iarna B,E,G,V/ toată B, C/ fiind el pămîntian C, *lipsește* E,G,V// 15 și]iar P/ vîrtos]ale M, P/niamul său B,C]tot niamul lui M,P/ *lipsește* că era mult C,V/ mult]mulți M,P// 16 dintîi B,C, *lipsește* V/ cu mari dragosti s-au arătat cătră ţară. Și ţara M,P/ *ad. marginal* și blîndéţe D/ ţărîi B// 17 să bucura de dînsul, fiind și el moldovan M,P/ căci] pentru căci D, pentru că E,G/ *după* era *ad.* tuturor M,P/ *repetă* pre V//18 lesne B,C/ a grăi]putîa grăi M,P/ Că-i]Îi M,P/ judeca B//18-19 *lipsește* și¹ P și ¹⁻² M//19 ușîa B/ prea C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ nu]și nu B,C,E,G,V/ cu]cu atîta M,P/ mărire B,C//

Şi după obiceaiu, a treĭa dzi au boerit pre acești boiari cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Ilie Catargiul vel-logofăt,
f. 395v pre Lupul Costache vel-vornic / de Ţara de Gios, pre Ioan Sturdzea vel-vornic de Ţara de Sus, pre frate-său Dumitrașco Racoviț⟨ă⟩ hatman, pre Costantin vel-postelnic, pre Ioan Păladi, cumnată-său, vel-spătar, pre Dimitrii Macriiu vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic, pre Costantin Costachi vel-vistiernic, pre cumnată-său Costandache vel-stolnic, pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino vel-comis.

Aceștie era boerii lui Mihai-vodă la a treia domnie. Şi nu era nici unul mai de cinste decît altul, că era mai tot un neam. Numai Costantin postelnicul era oarece mai în cinste, avînd un frate capichihai la Poartă, anumé Manolache chiurci-bașia.

2. Lui Mihai-vodă atuncea îi vrea hi lésne şi îndémînă a domni, că de neprietenii lui, de munténi, să curățis⟨ă⟩ de toți; boĭarii cei bătrîni, carii îi mai sta împotrivă, iar murisă; la Ţarigrad domni mazili pre atuncea nu era.

---

1 Deci a triĭa zi după obiceiu M/ Deci a trie zi au boerit P/ după]dupre B, pre E,G/ obiceai B,C/ a triĭa dzi C, *lipseşte* B,V/ boĭarit B/ *lipseşte* boiari P// 2 carii sînt scrişi mai gios D, carii mai gios s-au scris G]ce să arată mai gios anumé P, ci arată anumi mai gios M/ jos B/ *lipseşte* Pus-au pre M,P/ log⟨o⟩făt C//3 *lipseşte* pre$^{1-2}$ M,P/ Costachi B,C/ *lipseşte* de Ţara de Gios, M,P/ Jos B/ *repetă* pre^{2} B//4 Ion B,C/ *lipseşte* de-Ţara de Sus, pre frate-său M,P//5 pe Dumitrașco Racoviță ce era frate lui Mihai-vodă l-au pus hatman V/ Racoviță B,C/ *după* Racoviță *ad.* l-au pus B,E,G/ *lipseşte* pre M,P/ Costantin Ipsilanti B,C,D,E,G,V,M,P//6 *lipseşte* pre$^{1-2}$ M,P pre cumnatu-său Ion Păladii B,E,G/ Ion C,D/ pre Ion Păladi, ce era cumnat lui Mihai-vodă, l-au pus spătar mare V/*lipseşte* cumnată-său C,M,P//7 Dimitrie Macrii B,C, Dimitrachi Iraliu M, Dimitru Iracliu P/ Rusăt B,C//7-8 *lipseşte* pre^{3} M,P//8 Costachi]Negel M,P/ vistérnic B,C/ *lipseşte* cumnată-său M,P//8-10 vel-vistérnic, pre Iordachi Cantacozino, cumnatu-său, vel-comis, pre cumnatu-său Costandachi, vel-stolnic D//9 Costandachi B,C/ pre Costandachi ce era cumnat lui Mihai-vodă, vel-stolnic V/ *lipseşte* pre M, P/ Iordache Cantacozeno Delianul V,M,P/ pre cumnată ⟨cumnatu C⟩-său Iordachi Cantacozină Delianul vel-comis B,C,E,G//10 *lipseşte* vel M//11 Aceștiia B,C/ boĭarii B, boiarii C/ voe voda M/ la a triĭa domnie⟨domniie B⟩ B,C, *lipseşte* M,P// 12 Şi nici unul nul nu era mai M,P/ toți M,P//13 niam B,C/ Numai]Însă P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G //14 în]de M,P/ avînd un frate ce era capichihae lui Mihai-vodă la Poartă, pre anumé D/ avînd pre fratile său Manolachi chiurci-bașa capichihaĭa la Poartă M,P/ capichihaĭa B,C//15 Manolachi B,C/ chiurci-bașe C, chiurci-bașia înpărătescu E,G// 16 2]3 B,E,G,M/ Iară lui V/ *lipseşte* atuncea E,G/ îndemînă B,C//16-19 Boerii munteni, pizmașii lui Mihaiu voevoda să trăcusă. Boerii cei bătrîni moldoveni murisă, cari în domniile întîiu şi a doao îi sta înpotrivă. Şi pentru aceĭa lui Mihaiu voevoda îi era pre lesni a domni. La Ţarigrad M,P// 17 nepriĭatinii B, nepriiatinii C/ curățise B, curățisă C// 18 *lipseşte* cei bătrîni B,E,G/ *după* bătrîni *ad.* den Moldova V/ înprotivă B,C//19 iară B/ la]şi la V/ atuncĭa B/*lipseşte* nu era. Că V// 19-1 era domni mazîli numai Duca şi Antohii Cantimir M,P//

Că era numai Duca-vodă şi Antiohie-vodă, şi nu avea obraz la Poartă; şi Antiohi-vodă preste doi, trei ani i s-au tîmplat de-au murit.

Şi adusése şi cîţva greci cu dînsul, carii fusése din casa Brîncovanului-vodă. Ce iarăş acei greci l-au adus la stricăciune, precum să va arăta înainte.

Şi el încă să învăţasă a domni, nu ca în céle 2 rînduri
f. 396 dentîi, de era o turmă / şi un păstoriu. Numai n-avea nărociré, că nu era pace.

Doamnă avea de treabă, bună şi m⟨i⟩l⟨o⟩stivă, cuconi 5 şi cucoane 3. Şi-i era casa can grea. 2 cuconi îi ţinea turcii zălog la Poartă; pre rînd îi schimba.

3. Pré acéia vrémé, gătindu-s⟨ă⟩ turcii să purceagă asupra Neamţului, să ieі Varadinul, iar Neculai-vodă făcea nişte răutăţ mare în Ţara Muntenească în boіari. Pre unii îi închidea, pre alţii îi tăia, pre alţii îi jăcuia, de le lua toate avérile lor ce avea şi-i pîrîia la Poartă că sint

---

1 Costantin Duca-vodă D,E,G/ Antiohii C/ şi[2]]dar M,P//2 obraz]nici o trecire M,P, acești domni nici o treceré B,E,G, nici o tréceré acești domni V/ *după* obraz *ad.* acești domni să umble după domnie D/ *după* Poartă *ad.* să umble după domniia ⟨domnie C,G⟩B,C,E,G,V/ Antiohii B,C/ *lipsește* şi M,P/ preste vreo C, piste vro V//2-3 Antohii voevoda n-au trăit mult, ci au murit. Şi nu ave grijă Mihaiu voevoda de mazilii M,P/ trii B, C/ de au B,C// 4 Mihaiu voevoda adusăsi cu sini şi cîţiva greci carii au fost de casa M,P/ *după* adusésîe *ad.* Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ cîţiva B,C/ *după* dînsul *ad.* din Ţarigrad B,E,G,V/ fusésîe B,C/ *după* fusésîe *ad.* unii dintr-înşii B,V, unii dintre dînşii E,G// 5 Brîncoveanului B/ *după* adus *ad.* pre urmă B,V, pre Mihai-vodă mai pre urmă E, pre Mihai-vodă G/ stricăciuné B// 5-6 *lipseşte* vodă. Ce iarăş... înainte. M,P//6 precum istoriia va scriie ⟨arată E,G⟩ înnainte la rînd B,E,G, precum va arăta istorie la rînd înnainte D, precum istoriia va arăta înnainte V/ înnainte C// 7 Mihai-vodă şi el încă să învăţase B,E,G,V/ *lipseşte* a domni E/ céli doao B, C//8 dentîi]a domniii sali dintîi B,E, din domniia dintîi şi de a doa D, *lipseşte* C,G// 7-8 Însă el nu domniia ca în celelalti rînduri ⟨ca în celi 2 rînduri P⟩ ci într-alt chip, adică era numai o turmă şi un păstoriu M,P//8-9 Numai avea nărociré B,E,V/ nu avea C//9 norociré C/ că]pentru că C/ pacé B//8-9 *lipseşte* Numai... nu era pace. M,P// 10 triabă B,C/ *lipseşte* şi[1-2] M,P/ milostivă B,C/ cuconi]beizadeli C,V, M,P/ cuconi 5]beizadele avea patru B,E,G//11 5]4 C,V/ cucoane] domniţe B,E,G,V, domniţă C,M,P/ trii B,C/ coconi avea ſpatru, beizadele şi domniţe trii D/ Şi era C, *lipseşte* M,P/ Doao beizadele era ⟨îi era G⟩ la Poartă la Ţarigrad zălog, îi ţinea turcii B,E,G,V/ 2 beizadeli era la Ţarigrad zălog la Poartă C/Doi coconi, beizadele era la Ţarigrad; îi ţinea D/ 2 beizădeli le ţîne turcii zălog la Poartă ⟨la Poartă zălog P⟩; şi să schimba beizădelile pre rînd M,P// 13 3]5 B,E,G, 7 M, *lipseşte* P/Pre C/Pre acéli vremi B,E,G,V, *lipseşte* M, P/ gătindu-să B]s-au gătit C/ purceadăB,C// 13-14 Turcii să gătiia să mîargă asupra nemţilor M,P// 14 Niamţului B]nemţilor C/ să ia Varadinul B,C,V, să ia cetatea Varadinul]E,G/ iară B,V, *lipseşte* M,P/Nicolae B, Nicolai C// 15 néşte B, *lipseşte* M,P/ răutăţi B,C/ mari B,C/ Munteniască B,C/ în boіari]asupra boerilor M,P// 16 jecuia B,C/ îi jăcuia ⟨le M⟩ tot ce ave lua M,P//17 luoa B,C/ averile B,C/ că]cum că M/ sînt B,C//

haini şi agiunşi cu némţii. Şi pre cîţ nu-i omorîe el, îi trimetea la Poartă de-i omorîía.

Atuncea au perit şi Mihai spatar; atunce ş-au adus aminte şi de gîlceava ce i-au făcut vornicul Lupul, cînd au trecut din Moldova în Ţara Muntenească, şi l-au pîrît la veziriul Gin Ali-paşa cum că iaste hain, agiuns cu moscalii.

4. Deci Gin Ali-paşa veziriul, cum au înţeles, au şi trimis un capigiu-başe de l-au pus în obedzi pe Lupul, de aice de la Mihai-vodă. Şi agiungînd pre veziriul pre drum, nici l-au mai giudecat, numai ce l-au scos şi acolo în cîmpu au pus de i-au tăiat capul; iar trupul lui au rămas neîngropat, de l-au mîncat pasirile.

f. 396[v] Aşea au perit Lupul vornicul din pîra / lui Neculai-vodă. Nici un boiar n-am vădzut precopsind din ceîa ce să pun în price cu domnul.

Şi atuncea cu Lupul au mai perit împreună şi 2 boiari sirbeşti odat⟨ă⟩ cu Lupul. Iar în locul Lupului au pus Mihai-vodă, domnul Moldovii, pre Dariie Donici.

5. Deci veziriul ducîndu-s⟨ă⟩ la oaste la Varadin, şi li-au eşit némţii înainté cu Evghenie prinţepul. Şi ş-au dat

---

1 şi s-au agiuns M,P// 1-3 *lipseşte* Şi pre... Mihai spatar M,P/ cîţi B/ omorîía B,C//2 trimitea B, trimite C/ *după* omorîía *ad.* turcii B,E,G,V// 3 Mihai spătariul Cantacozino B,E,G,V/ spătariul C/ atuncea B,C// 4 *după* aminte *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/ *lipseşte* şi M,P/ de înpotrivire şi gîlceava ce i-au făcut Lupul vornicul la purcesul său din Eşi în Ţara Munteniască M,P// 5 Munteniască B,C/ *după* pîrît *ad.* la Poartă M,P//6 veziriul C/ paşia B/ *lipseşte* veziriul Gin Ali-paşa M, P/ cum]zicînd M,P/ esti şi el hain şi s-au M,P/ agiunsu B,C// 8 4]6 B,E,G, 9 M, *lipseşte* P/ Decii B,C, *lipseşte* M, P/ paşia B/ veziriul C/ Veziriul Gin Ali-paşa, cum s-au înştiinţat, îndată au şi triimes M,P/ înţăles B,C/ au²]cum au B,E,G,V// 9 un]pre un G/ capegi-başia C,D/ *după* başe *ad.* cu ferman B,E,G,V/ Lupul vornicul B,C,D,E,G,V// 9-10 un capegi-başa şi prinzînd pre Lupul vornicul în Iaşi, l-au luat di la Mihaiu voevoda şi l-au pus în obezi. Şi agiungînd M,P// 10 de aicea B,C, *lipseşte* D/ *după* vodă *ad.* din Iaşi B,C,D,E,G,V/ veziriul C/ pe² B,C// 11 *după* drum *ad.* la Dunăre B,E,G,V/ giudecat pre Lupul, ci îndată au poroncit di l-au scos la cîmpu şi i-au tăiat M,P// 12 pus]poroncit G/ *lipseşte* i-au E/ *lipseşte* lui M//13 pasirile ceriului B,E,G//14 Aşa C]Şi aşia B,E,G,M,P/ din]pre M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M// 15 Nici]Că nici B,E,G,V/ boiariu B/ procopsind B,E, pricopsind V// 15-16 Nici un boeriu din ⟨de P⟩ cei ci să pun înpotriva domnilor nu rămîni procoppsit ⟨rămîn procopsiţi P⟩ M, P// 17 atuncîa B/ Lupul vornicul B,E,G,V/ înpreună B,C/ doi B,C/ sîrbeşti C// 17-18 *lipseşte* Şi atuncea... odat⟨ă⟩ cu Lupul. M,P// 18 odată B]tot odată V/*lipseşte* odat⟨ă⟩ cu Lupul C// 18-19 Mihai voevoda în locul Lupului au pus vornic pre Darii Donici M,P/ au pus Mihai-vodă vornic mare de Ţara de Gios pre Dariie Donici B,E,G,V// 19 pre Darie Donici vel-vornic ⟨vornic mare D⟩ de Ţara de Gios C,D// 20 5]7 B,E,G, 13 M, *lipseşte* P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul C/ ducîndu-s⟨ă⟩] mergînd C// 20-4 Veziriul s-au dus cu oastîa la Varadin. Evgheniie prinţipul şi cu nemţii li-au eşit înnainti. Şi au dat bătai strașnică de îmbe ⟨amîndoaî P⟩ părţile. Evgheniie cu nemţii au biruit pre turci şi i-au răsipit şi i-au ⟨li-au P⟩ luat toată ordiia. M,P//21 li-au şi eşit C]eşitu-i-au G,B, eşitu-li-au E,V/ nemţii înnainte B,C/ prinţipus B,C,D,E,V//

bătae de umbe părțile, prea groznică. Și i-au biruit Evghenie cu némții pre turci, di-au fugit turcii care încotro au putut; și li-au luat și ordiia toat⟨ă⟩. Atuncea au perit și spurcatul Gin Ali-pașa veziriul în războiu.

6. Acest Gin Ali-pașa era un păgîn rău, turbat și mare sorbitoriu de singe asupra crești̦inilor. Nu-i trebuia lui daruri sau rugăminte. Acesta au omorît pe Brîncovanul cu copiii lui; acesta au omorît și pe Ștefan-vodă, și pe tată-său, Costantin stolnic, și pe Mihai spatariul, și pe Lupul vornicul, și pre alți̦i mulți̦. Acesta au omorît și pre vro 40 pași, tot aléși, frunte turcilor, de sterpisă împărăți̦ia turcească de capete. Acesta au stricat și mănăstirea Mavramur de la Țarigrad.

Și-i era gîndul lui, de a birui pre némți̦, să pue pași și
f. 397 în Moldova și în Țara Muntenească. Numai / nu i-au agiutat Dumnedzeu, că ș-au luat și el plata, că i-au luat tată-său, diiavolul, sufletul.

7. Iară némții, dac-au bătut pe turci, s-au mai pogorît de-au luat cetatea Timișvariul de la turci, cetate aleasă și vestită, cu toate olatele ei, și s-au așădzat acolo la ernatec.

8. Atuncea munténii carii erau fugiț în Țara Ungurească de răul lui Neculai-vodă s-au rădicat cu cătane și au luat pre

---

1 bătae]războiu B,C,E,G,V/ îmbe B,D,V]amîndoao C,E,G/ prea]foarte B,E,V, foarte tare și G/ gro⟨a⟩znic B, C,E,G,V/ Evghenie prințipus V// 1-2 biruit pre turci Evghenie prințipus cu nemții di-au fugit B,E// 2 de au C/ carii încătro B,C,V// 3 urdiia toată C,D/ *după* toată *ad.* turcilor B,V, a turcilor E, atunci lor G// 4 pașia B// 5 6]8 B,E,G, 14 M, *lipsește* P/ pașia B/ era]au fost M,P/ turbat]turburat M// 6 sorbitoriu]vărsătoriu M,P/ sînge B,C/ crești̦inilor B,C]tuturor M,P// 6-7 *lipsește* Nu-i trebuia... rugăminte. M,P// 7 omorît]tăiat M,P/ pre Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, pre Brîncovanul-vodă, domnul muntenescu V// 8 cu]și pre toți̦ M,P/ cu coconii lui B,G, *lipsește* C/ *lipsește* acesta M,P/ pre B, C,V/ *lipsește* și P/ Ștefan-vodă Cantacozino B,D,E,G, Ștefan Cantacozino M, Ștefan Cantacozino-vodă P// 9 stolnicul B,C,E/ *lipsește* și[1-2] M,P/ spătariul B,C/ pre[1-2] B,C// 10 și[2]]și și M/ *după* mulți *ad.* crești̦ini M,P// 11 și pre vreo B,C, *lipsește* M,P/ patruzăci de pași B,C, D,V/ pași turci M,P/ fruntea C/ sterpise B,C// 12 înpărăți̦ia B, înpărăție C,V/ *lipsește* turcească B,E,G,V/ capete]căpitenii M,P/ *lipsește* și M,P// 13 Mavromorul B,D, Mavramorul C,E,G,V,P, Mavromolul M/ de la] din M,P// 14 Și hotărîsi că de va birui M,P/ că de va birui G/ pe V/ nemți B,C/ să]apoi să M,P/ puie B/ pașă P/ *lipsește* și M,P// 15 Țara Munteniască B,C/Muntenia M,P// 16 plata, că au perit în războiu și i-au V// 16-17 *lipsește* că i-au luat... sufletul. M,P// 18 7]9 B,E,G, 15 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ nemții B,C/ dacă B,C] după ce M,P/ pre B,C/ s-au pogorît mai gios M,P// 19 și au luat di la turci cetate ce vestită, adică Timișvarul M,P/ de au C/ de au luat și B,E,V/ Timișvarul B,C/ cetaté B/ aliasă B,C// 20 ei]iei B, C,V/ așezat B,C/ *după* acolo *ad.* nemții B,E,G,V// 20-3 *lipsește* cu toate olatele... pace cu némții. M,P//21 8]10 B,E,G/ munténii] boiarii munténi B, E,G,V/ era fugiți B,C,V/ Unguriască B,C// 22-1 Nicolae[1-2] B, Nicolai[1-2] C// 22 *după* cătane *ad.* cu ⟨și cu E,G⟩ pivoda B,E,G,V//

Neculai-vodă din Bucureşti în robie. Şi l-au dus în Ţara Ungurească de l-au ţinut pînă la anul, pîn' ce-au făcut turcii pace cu némţii.

Şi au luat némţii şi din Olt încolo 5 ţinuturi a Ţărîi Munteneşti. Destulă răutate era şi pe acolo de turci şi de cătane, caré mai pe largu va arăta istorie ïei.

9. Iară în locul lui Neculai-vodă venis⟨ă⟩ frate-său, Ioan-vodă terdzimanul, domn ţărîi. Ce departe era firea lui Neculai-vodă de a lui Ion-vodă! Că Ion-vodă era minunat de om bun, cît nici acmu nu pot uita muntenii bunătatea lui.

10. Eşit-au atuncea cătane şi în Moldova, pre supt munte, la Caşin şi la cetate la Neamţu, şi cuprinsése ţara pîn-în Sirétiu. După cum sint moldovénii gata la jac, îndat⟨ă⟩ s-au dat la dînşii. Era şi asupriţi de Mihai-vodă, f. 397[v] că scosése hîrtii pré ţară şi pre mazili, dăjdi / şi desétini pe mazili ţărănéşte. Obiceaiul cel de stîngerea mazililor nu vrea să-l mai părăsască. Deci cîţi oameni şi cîte casă boereşti era dincolo de Sirétiu ţinea toţi cu cătanele. Şi să făcusă nişte tîlhărit mult peste samă. Şi acmu Mihai-vodă stăpînïia numai pre lîngă Iaşi şi la Orheiu

---

1 robiïe B// 2 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad. marginal* la Sibiiu V/ de]şi E/ pînă B,C/ ce au C// 3 pacé B/ pace turcii C/ cu nemţii pace G/ nemţii B,C// 4 nemţii B,C// cinci B,C/ Nemţii au mai luat 5 ţinuturi ⟨olaturi P⟩ din Olt în Ţara Mun⟨ten⟩iască M,P// 5 Destule răutăţi B,C,E, Şi destule răutăţi V/ era]au fost B,E,G,V//5-10 *lipseşte* Destulă răutate era... bunătatea lui. M,P// 6 pre C/ care mai înnainte istoriïa va arăta B,E,G, care istoriïa va arăta înnainte V, care va arăta istoriïa la rînd C/ ïei]înnainte la rînd D// 7 9]11 B,E,G/ Nicolae B, Nicolai C/ *după* vodă *ad.* în Ţara Munteniască C,D,/ au venit-au B,E,G,V/ *lipseşte* frate-său D/ Ion B,C,D,V// 8 domnu Ţărîi Munteneşti B,C,D,E,G,V/ Nicolae B// 8-9 firea lui Ion-vodă de a lui Nicolai-vodă C// 9 de a frăţine-său, lui Ion ⟨Ioan G⟩-vodă E, G/ Ioan[2] C// 10 acum B,C,G/ nu-l pot G/ munténii B,C/ bunătate B// 11 10]12 B,E, G, 17 M, *lipseşte* P/ Atunce au eşit catane ⟨catini M⟩ şi în Moldova pre supt M,P// 12 la Caşen D]la mănăstiré la Caşen ⟨Caşin C,G⟩ B,C,E,G,V/ la Cetate Niamţului M,P/ Niamţu B,C/ *după* Niamţu *ad.* şi la ⟨în V⟩ Cîmpul Lungu B,E,G,V/ cuprinsésïe B,C]şi au cuprins M,P// 14 pînă B,C/ sînt B,C/ jacu B//15 s-au dat]s-au închinat B, C/ îndat⟨ă⟩ s-au dat la dînşii]s-au ⟨şi E⟩ închinat la dînşii E,G, îndată s-au şi închinat la dînşii V/ Şi mulţi moldoveni, după cum sînt obicinuiţi, s-au dus la catani. M,P/ can asupriţi B,C,E// 16 scosésïe B,C/ pre B,C/ Moldovenii era asupriţi de Mihaiu voevoda, că au scos mari hîrtii M,P/ şi[1]jiar M,P// 15-18 *lipseşte* Era şi asupriţi... să-l mai părăsască. V//16 dăjdi grele B,E,G/ deseatină B, desătină G, desétină C,D//17 pre mazîli B,C, *lipseşte* M,P/ ţărăniască B,E,V/ cel]cel rău B,E,G// 17-18 Stîngere mazililor nu vre să-şi lasă, acest obiceiu rău. M,P/ stîngere B,C// 18 nu-l vrea C/ Decii B/ case B,C//18-19 *lipseşte* Deci cîţi oameni... toţi cu cătanele. M,P//19 era din Sirétiu încolo spre munte ţinïa ⟨ţinea C⟩ B,C,E,G,V// 20 *lipseşte.* Şi să făcusă... samă. M,P/néşte B/ preste B,C/acum C, *lipseşte* B,E,G,V//20-21 Catanile au stăpînit ţara pînă aproapi di Eşi, iar Mihaiu voevoda au rămas numai cu Eşii şi înprejurul Iaşului şi puţin la Orheiu M,P// 21 *după* şi *ad.* ţinuturili de gios, la Orheiu, la Soroca, la Lăpuşna, la Fălciiu, la Covurlui, iar încolo B,E,G,V//

puţintel, iar încolo tot poghiazuri cu cătane, cu moldovéni amestecaţi; agiungea de prăda pré la Fălcii şi pre Bîrlad.

Hotinul, Cernăuţii le ţinea tot turcii. Şi să mira ce a face şi de ce să va apuca; că domniia îi era noao şi nu avea bani să plătească, să strîngă slujitori. Şi-i era cu frică şi să mutasă în Cetăţue; şi mai nici în Cetăţue nu mînea, ce mînea cîte la un loc, de nu ştie nime. Că şi boiarii încă nu era drepţi, ce mulţi dintre dînşii să agiunsése cu cătanele.

11. În Cetatea Neamţului era un căpitan, cap cătanilor, anume Frénţe, şi mai era şi cîţva mazili moldovéni cu dînsul acolo. Deci au făcut sfat să margă cu poghiaz, să ĭei pre Mihai-vodă.

12. Iară Mihai-vodă, oblicind sfatul lui, trimis-au pre Macriiu vel-ban şi Costantin Costachi vel-vist⟨ernic⟩ să aducă vro doao, trei mii de tătarî, ca să margă, să-i
f. 398 lovască / întîiu el pre dînşii, decît ei pré dînsul.

Şi mărgînd acei boiari la tătarî, s-au rădicat cîţva mîrzaci să vie, încă şi mai mulţi de cîţi poftisă Mihai-vodă.

---

1 *după* puţintel *ad.* ţinuturile preste Prut D/ tot]era tot M,P/ podghiazuri C/ cu[1]de B,C,D,E,G,V,M,P/ amestecaţi cu moldovéni B,E,G// 2 pradă tîrgurili pre la Bacău, pre la Roman şi pînă pre la Bîrlad B, E,G,V/ pre C/ pre[2]pre la C,M,P// 4 Hotinul şi M,P/ Iar Hotinul îl ţinea tot turcii B,E,G,V/ Iar ţinutul Hotinului şi cetatea tot turcii le ţinea C/ *lipseşte* Cernăuţii B,C, D,E,G,V/ le]îl D,M,P/ *după* mira ⟨miera C⟩ *ad.* Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ ce va face B,V// 4-5 *lipseşte* Şi să mira... apuca; că M,P//5 de]di B,C/ *lipseşte* îi M,P/ domniia lui B,E,G/ *lipseşte* şi[2] M,P// 6 plătiască B/ să plătiască, să dea léfe, să strîngă slujitori, să facă oameni de oaste. Şi-i era C/ să-ş strîngă D, şi să strîngă M,P/ Şi era cu grijă şi pentru aceĭa s-au mutat M,P//7 să mutase din Iaşi ⟨*lipseşte* din Iaşi D⟩ de şidea ⟨în mănăstire G⟩ în Cetăţuia B,D,E,G,V/ *după* Cetăţue *ad.* de şidea C/ *după* nici *ad.* acolo G/ Cetăţuia[2] B,C// 8 *după* mînea *ad.* nopţile B,E,G,V/ locu B, C/ şi mai că nu-l ⟨că nu mai P⟩ ştiia nimine undi mîne. Boerii încă M,P/ nu ştiia B, nu-l ştie C,E,G,V/ nimé B,C, nimine G// 9 *după* drepţi *ad.* toţi B,E,G,V, cu toţii D/ ce]că G, şi M/ dintr-înşii M, *lipseşte* P/ agiunsésie C// 10 11]13 B, E, G, 22 M, *lipseşte* P/Niamţului B,C/ cap]căpiteniia M,P/ cătanelor B,C// 11 anumé B,C/ Frenţia B, Frenţe C/ cîţiva B,C/ *lipseşte* mazili M,P// 12 Decii B,C]Aciia M,P/ podghiaz B,C// 13 să ĭa B,C,E,V[să prinză M,P/ voevoda M/*după* vodă *ad.* din Iaşi B, E,G,V// 14 12]14 E,G, *lipseşte* B,M,P/ lui]lor B,C/ triimis-au pre Dimitrie Macriiu C, V/ Macrii B// 14-15 S-au înştiinţat Mihaiu voevoda, au triimes pre Macrii vel-ban şi pre Costandin M,P// 15 şi]şi pre B,C,D,E,G,V/ vistiernic B// 16 vreo B,C/ vreo doao mii, trii mii de D]4.000 M,P/ trii B, C/ *după* tătarî *ad.* din Bugiac V// 16-17 să miargă cu dînşii la Niamţu. şi să lovască el întîi pi cătani. M,P// 17 *după* lovască *ad.* Mihai-vodă E,G/ întîi C/ întîi el cu tătarîi pre cătane, decît cătaneli pre dînsul B, E,G,V/ *lipseşte* decît ei pré dînsul M,P/ pre C// 18 mergînd B,C/ aciei B/ la tătarî în Bugeacu s-au şi rădicat E,G/ s-au şi rădicat B/ cîţiva B,C// 18-4 Au mersu acei boerî la tătarî. Iar tătarî, îndată gata s-au şi ⟨şi s-au M⟩ rădicat cîţva mîrzaci cu 6.000 tătarî. Şi au venit boerii ⟨cu tătarîi M⟩ pînă din gios di Movila lui Costandin voevoda şi acolo în Vale lui Aron voevoda s-au supus tătarîi. Iar numiţii boeri au vinit să spui lui Mihaiu voevoda, fiind lucru di tainâ M,P// 19 să viie B/ de]decît C/ poftise B//

Şi viind cu dînşii pînă din gios de Movila lui Costantin-vodă, i-au lăsat Costantin visternicul pe tătarî supuşi în Valea lui Aaron-vodă şi au venit să spue lui Mihai-vodă; că era lucru cu taină, de nu ştiia nime că vin tătarî.

Atuncea Costantin visternicul, mergînd la Cetăţuia să spue lui Mihai-vodă de tătarî că au sosit, nu l-au găsit în Cetăţuia şi au purces să vie la Iaşi, la Mihai-vodă. Atuncea şi cătanele sosis-în Iaşi, făr⟨ă⟩ véste. Cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curţile domneşti. Că străji ce-avea la Tîrgul Frumos şi la Podul Leiloae, nime din străji nu scăpasă să-i dea ştiré, că-i prinsése cătanele pre toţi.

13. Avusése ştiré Mihai-vodă mai nainte vrémé că au eşit Frénţe şi cu Velicico cu poghiaz din Neamţu. Şi fusése Mihai-vodă de dimineaţă şi afară, pre Bahluiu în sus, dar apoi, vădzînd că nu-i nemic, s-au întors în Iaşi. Că poghiazul să zăbovis⟨ă⟩, că veniia becisnicéşte, cu zăbav⟨ă⟩; că au venit pre la Păşcani, de la Păşcani la Cotnariu, şi apoi au venit la Iaşi.

---

1 *după* dînşii *ad.* boïarii B,E,G,V/jos B//2 vistiernicul B, vistïarnicul C/ pre B//3 Aron B,C/ *după* vodă[1] *ad. între paranteze* că era lucru de taină, de nu ştiia nimi G/ şi au venit B,C]şi dacă au venit tătarîi G/spuïe B// 3—4 *lipseşte* să spue... că vin tătarî. G//4 *lipseşte* de nu ştiia nime că vin tătarî M,P/ nimé B/ *lipseşte* că vin tătarî B,E,V// 5 Şi dacă au venit tătarîi, atuncea B,E,V/ vistiernicul B, vistérnicul C/ spuïe B,C// 5—7 Au mersu boerii în Cetăţuia şi n-au găsit pre Mihaiu voevoda şi au purces spre Eşi M,P// 7 *după* Cetăţuia *ad.* pre Mihai-vodă B,E,G, V/ viïe B,C/ *lipseşte* la Mihai-vodă M,P/ *după* vodă *ad.* să spue de tătarî că au sosit D// 8 sosise B, sosisă C/ Iată ⟨Iar P⟩ întru ace vremi şi catanile fără di vesti vinisă ⟨vinisă făr-de veste P⟩ în Iaşi. Şi numai cît ai rumpe M,P/ fără de B,D,E,G, făr-de C,V/ Cît]Şi cît B,C,D,E,G,V//9 n-au]nu l-au D/ luat]prins M,P/ voevoda M/ *lipseşte* de grumadzi B,C,D,E,G,V,M,P// 10 curţile cele domneşti M,P/ străjile B,E,G,V// 10-12 Mihaiu voevoda au avut străji în Tîrgul Frumos şi la Podul Leloai, ci i-au prins catanile pre toţi şi n-au avut cini să-i ⟨să P⟩ facă ştiri M,P/ *după* avea *ad.* Mihai-vodă B,E,G,V// 11 Iloaïa B,C,D,V, Iloae E,G/ *după* Iloaïa *ad.* şi mai lîngă Iaşi la cîrşma ce să chiamă la Stati ⟨Stani G⟩ B,E,G, şi mai lîngă Iaşi V/ nimé B,C/ scăpase B,C// 12 de ştiré V/ *după* ştiré *ad.* lui Mihai-vodă D,E,G/ prinsésïe B,C cătanile C// 13—19 *lipsesc* M,P// 13 13]14 B,V, 15 E,G/ Avusésïe C]Avut-au atuncea B,E,G,V/ înnainte vréme B,C,V// 14 Frenţe C, Frenţiïe căpitanul B,E,G,V/ Velicico-sulgériul B,E,G,V/ podghiaz B,C/ din Niamţu C]din Cetatea Niamţului B, E,G,V// 15 fusése]au fost eşit C, fusésïe eşit D/ Şi au fost eşit Mihai-vodă din Iaşi afară, pre Bahluiu B,E,G, Şi *fusésïe* eşit de diminiaţă Mihai-vodă din Iaşi afară pre Bahluiu V/ diminiaţă C/ *lipseşte* şi C// 16 văzind B,C/ *după* nemică *ad.* neviind nimé B,D,E,G,V, nu vine nici un podghiaz C/ întorsu C/ s-au întorsu ⟨înnapoi B,V⟩ în Iaşi, lăsind străji B,E,G,V// 17 podghiazul B,C/ zăbăvisïe B, zăbăvisă C/ viniïa B,C, viniïa cătinel V/ becisnicéşte]cătinel B,E,G/ cu zăbavăB,C, lipseşte E,G// 18 că]şi G/ vinit B,C/ de la]şi de la B,C,D,E,G,V// 19 vinit B,C/ *după* Iaşi *ad.* sosind la vreme de chindiïe D//

f. 398[v] Deci Mihai-vodă au apucat numai / cu doi, trei copii de au plecat fuga la Cetățuia și cătanele după dînsul. Ce la pod, puțintel oarece s-au mai poprit, stîndu-le împotrivă, pîn' s-au mai depărtat Mihai-vodă și au apucat di-au întrat în Cetățue. Și nărocul lui că nu l-au știut că ĭaste el, să-i ție calea pri dincolo de Bahluiu, că l-ar hi prins.

Iar Costantin visternicul, cum au audzit de cătani, n-au apucat a spune lui Mihai-vodă de tătarî, că n-au apucat a veni în Iași, ce-au și fugit în stuh, din gios de Balica, iar Mihai-vodă nu știĭa de tătarî nemic, că au venit la Aaron-vodă, nici tătarîi de cătane.

14. Atuncea cătanele veniĭa. Frénțe pre supt dial, cu vo 200 de némți, iar Velicico, cu moldovéni și cu cătane lovis-înainte în tîrgu și slobodzis⟨ă⟩ și temnițile și cuprinsése și Cetățue; numai nu s⟨ă⟩ putea lipi, că-i împrașca din Cetățue.

---

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ numai de au încălecat ⟨pre cal G⟩ cu ⟨și G⟩ vro zéce, doisprăzéce copii din cas⟨ă⟩ și au plecat B,G, numai cu vreo zéce, doisprăzéci copii din casă de au încălecat și au plecat E/ cu doi, trei]cu ⟨vreo D,V⟩ zéce doisprăzéci C,D,V/ *după* copii *ad.* din cas⟨ă⟩ C,D,V/ Mihai voevoda numai cu trii copii din casă au apucat di au plecat M,P// 2 după]dupre B,V/ și]iar C,M,P// 2—3 Iar la podul cel domnescu ce iaste preste Bahluiu, puțintel B,E,G, Iar la podul cel di preste Bahluiu, puțintel D,V/ Însă la pod lĭ-au mai stătut moldovenii împotrivă M,P// 3 oarecîe B,V/ *lipsește* mai C/înprotivă C// 4 pînă C// 3—5 poprit, țindu-i cale cătanele lui Mihai-vodă. Iar Mihai-vodă au luat mai pre din gios de pod și au trecut Bahluiul pre ghiață și au apucat de au întrat în mănăstiré ⟨*lipsește* în mănăstiré V⟩ în Cetățuia B,E,G,V// 5 de au întrat în mănăstirea Cetățuia C/ *lipsește* nărocul lui că V// 5-6 *lipsește* Și nărocul lui... că l-ar hi prins. C,M,V/ nu l-au știut cătanele că iaste el, Mihai-vodă, că ⟨poate V⟩ i-ar fi ținut calea pre dincolo B,D,E,G,V// 6 și poate l-ar fi prinsu B,D,E,G,V// 7 *lipsește* Iar M,P/ visternicul B, vistérnicul C/ cătane B,C/ *lipsește* cum au audzit de cătani M,P// 8 de tătari lui Mihai-vodă G//8-9 să spui lui Mihai voevoda că au adus tătari, ci cum viniĭa spre Eși și cum au auzit că au sosit cătanile în Eși ⟨în Eși cătanile P⟩, îndată au și fugit în gios di Balica și s-au ascuns în stuh M,P// 9 vini B,C/ *lipsește* și E,G/ Balica]Frumoasa B,C,D,E,G,V/ *lipsește* iar M,P// 10 nemică B,C/ nemică de tătarî E,V/ că au vinit C, că au fost vinit B,D,E,G,V/ Aron B,C// 11 *după* cătane *ad.* încă nu știĭa C/ *lipsește* nici tătarîi de cătane B,E,G,V/ nimică de tătari că sînt la Aron-vodă; tătarîi nu știie nimică că au vinit catanile în Iași M,P// 12 14]15 B,V, G, 30 M, *lipsește* E,P/ Atuncea Frențe căpitanul viniĭa ⟨veniĭa la Iași G⟩ cu cătanele ⟨*lipsește* cu cătanele G,V⟩ pre supt dial cu vreo doao sute B,E,G,V/ *lipsește* Atuncea cătanele M,P/ Frenți viniĭa M,P/ viniĭa C/ Frențe C/ *după* dial *ad. marginal* la Ia și C// 13 vreo C, *lipsește* M,P/ doao sute C/ *lipsește* de M,P/ nemți B,C/ iară B, *lipsește* M,P/ Velicico sulgĭarul B,D,E,G, V// 13—14 Velișco cu catanile și cu moldovenii lovisă mai înnainte în Iași. Slobozisă M,P/ moldovénii B,C/ cătanele B,C,E,G,V// 14 lovise B, o lovisă G/ înnainte B, *lipsește* C// 14 *lipsește* și[1-3] M,P/ slobozise B,C/ temnițeli B/ cuprinsése]au încungiurat M,P/ *după* cuprinsésie *ad.* acum B,E,G, nemții C//15 Cetățuia B,C/ numai]însă M,P// 14—16 *lipsește* și cuprinsése... că-i împrașca din Cetățue. V//15 să B/ înprașca tare din Cetățuia B,C,D,E,G//

Deci Frénțe și cu cătanile au lăsat coșul în șes, unde ïaste acmu hălăștеul la Frumoasa; și după ce-au lăsat coșul, s-au suit la dial și căuta loitre și pripelece, ca să dea năvală să sae preste zîd. Și alerga unii și din tîrgu, de li aducea loitre.

Iar Mihai-vodă atuncea să temea tare să nu-l ïei din mănăstiré; și toat⟨ă⟩ boerimea să spăriïasă. Numai au apucat de au slobodzit o pușcă mare și au început a tragé și clopotile céle mare.

Iar tătarîi de la Aron-vodă, cum au audzit pușca și
f. 399 clopotile, oaricum să îndoïa dintîiu, să nu fie vreun/vicleșug, iar apoi, unde s-au pornit a veni ca vîntul.

Cătanile, cum au vădzut că vin tătarîi, cum au lăsat Cetățue și au alergat la coș, la cai. Ce pîn-încăleca ei, tătarîi încă au sosit.

15. Deci au și purces cătanile pe lîngă pîrăul Cetățuii asupra Hlincii a să spăriïa și tătarîi a-i încungiura giur împregiur, de le da năval⟨ă⟩ să-i spargă.

---

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Frențe C, Frențe căpitanul B,E,G,V/ cătanele B,C/ au] ș-au M,P/ *după* coșul *ad.* căruțe ⟨căruței G⟩ ce au avut B,E,G,V/ undé B,C// 2 acum B,C/ *după* hălăștеul *ad.* în șăs G/ ce au B,C/ *lipsește* după ce-au lăsat coșul M,P// 3 *lipsește* și[1] M,P/ loitre]luntre P/ prepeléce C// 3—4 la dial la Cetățuïa să saïe preste zid și căuta loitre și pripeléce ca să dea năvală la Cetățuïa să saïe preste zid B,E,G, la dial și cumprinsésie acmu și Cetățuïa; dară numai nu să putea lipi, că-i înproșca tare din Cetățuïa și căutau loitre și prepeléce ca să dea năvală la Cetățuïa să saïe preste zid V//4 saïe C/ zid C// 5 de le aducea C, de la ducea B,E,G,V/ loitre]luntre P// 6 *lipsește* Iar M,P/ *ad. marginal* atuncea G/ Mihai voevoda foarti să teme să nu-l ïa din mănăstire Cetățuïa M,P/ ïa B,C,D,E,G,V// 7 *lipsește* și M,P/ toată B,C/ boerimea să spăriïasïe fiind cu Mihai-vodă închiși în ⟨mănăstiré în E⟩ Cetățuïa. Și numai ce ⟨Numai ce B⟩ B,E,G,V/ Numai ce C,D// 7—8 Boïarii ⟨iarăș P⟩ toți rămăsăsi la mari grijă și frică ⟨mari frică și groază P⟩. Mihai voevoda au poroncit di au slobozit M,P// 8 trage B,C// 9 *lipsește* și E,G/ céli ⟨céle C⟩ mari B,C// 10 Iară B, *lipsește* M,P/ de la valea lui Aron-vodă G// 10-12 Tatarîi di la Aron voevoda au auzît pușca și clopotile și îndată sa-u pornit ca lupii. M,P// 11 oarecum să îndoïïa dintîi C/ oarecum s-au fost îndoind dintîi cu firea, gîndind să nu fiie cumva vreun vicleșug B,E/ oarecum dintîi ⟨dintîi oarecum V⟩ s-au fost ⟨can V⟩ îndoind cu firea, gîndind să nu fie cumva vreun vicleșug G,V/ gîndind să nu fie D/ vicléșug C// 12 iară B/ undé B, *lipsește* C/ vini B,C// 13 Iară ⟨Iar C,D⟩ cătanele B,C,D,E,G,V/ *după* tătarîi *ad.* de preste dealul Cericului G/ cum[2]]îndată M,P, *lipsește* E,G// 14 Cetățuïa B,C/ la coș să încalice. N-au apucat bine cătanile a încăleca și au și sosit tatarîi. M,P/ la coș, la căruțe, la cai E/ Ce pînă a încăleca ei ⟨ïei pre cai D⟩ C,D, Ce pînă a să găti ⟨și G⟩ ïei B,E,G,V// 16 15]16 B,E,V, 38 M, *lipsește* G,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ cătanele B,C/ Catanile au purces pre lîngă pîrîul M,P/ pre B,C// 17 *lipsește* a să spăriïa V,M,P/ și]iar M,P/ giur împregiur]de toate părțile B,E,G,V// 17—18 tatarîi îi goniïa. Tatarîi au încungiurat pre catani și lï-au dat mari năvală. M,P// 18 împregiur, de toate părțile C/năvală B,C/ *lipsește* să-i spargă M, P//

Atuncea au eşit şi Mihai-vodă cu seimênii şi cu strelêţii, adec⟨ă⟩ vînătorii ce avea, în timpinarea lor la Hlincea. Şi au început a strîngé şi din tîrgu slujitori, cine era. Deci strelêţii au început a-i bate rău cu sinéţele. Pîn' ce-au înnoptat, au tot mărs de la Hlincea în sus, pre pîrău, alăturea.

Iar de la o vrémé, băgîndu-s⟨ă⟩ la strîmtori, vrînd să treacă pîrăul în céia parté, spre cîmpu, n-au mai putut ţinea războiul, ce-au început a-i răsipi şi a cădea acolo în pîrău, fiind ţărmuros. Carii pre puţini au scăpat. Nărocul c-au fost noapte.

Şi atuncea la acel pîrău, au prins şi pre Frénţe căpitan, viu nevătămat, un tătar. Şi l-au cumpărat Mihai-vodă de la acel tătar şi, mult mustrîndu-l, au pus de i-au tăiat capul. Şi pre alţii, pre cîţi au mai prins den moldovéni, vii, tot i-au omorît. Şi mai pre urmă le-au strîns capetele tuturor,

---

1 *lipseşte* Atuncea M,P/ Mihaiu voevoda au eşit din Cetăţuia cu M,P/ *după* vodă *ad.* din mănăstiré din Cetăţuia C,D/ siimênii B, siimenii C/ streleţii B,C// 2 adecă C, adecă cu B,E,G/ *lipseşte* adec⟨ă⟩ vînătorii V,M,P/ ce]cîţi M,P/ în]întru B,C,D,E,G, V,M,P/ întimpinarea B,C,D,E,V,P// 3 a ⟨să C⟩ strînge B,C/ Decii streleţii B,C// 3—6 Mai strînsu-s-au slujitorii şi din Iaşi. Strileţii au slobozit foc din flinţi pînă în sară. Catanile au tot mersu di la Hlince pi pîrău în gios. M,P// 4 rău]foarte rău B,E,G/ au început a-i strica şi a-i bate foarte rău cu sineţile pre cătane V/ *după* sineţile *ad.* pre cătane şi a-i strica B,E,G, pre cătane D/ Pînă ce au B,C// 5 şi au tot mărsu V/ mărsu B, mersu C/ *lipseşte* în sus V// 6 *lipseşte* alăturea M,P// 7 Iară B/ vrémie B, vréme C/ băgîndu-să B]s-au băgat M,P/ la]în M,P/ strîmtoari M/ şi vrînd E// 8 triacă B,C/ *lipseşte* în céia parté V/ parte B,C// 9 ce au C/ au început tătarii a-i răsipi pre cătane ⟨*lipseşte* pre cătane G⟩ şi au început cătanele a cădea B,E,G/ a-i răsipi pre cătane şi au început a cădea V/ a să răsipi M,P/ *după* răsipi *ad.* pre cătane D/ acolo]în războiu M,P// 10 şi fiind pîrăul ţărmuros C/ ţărmuros]cu maluri mari M,P/ Şi aşa i-au tăiat, cît foarti puţini au scăpat M,P/ au]de au V// 10-11 Nărocul c-au fost noapte]Şi încă ⟨*lipseşte* încă V⟩ nărocul lor au fost ⟨*lipseşte* au fost C,D⟩ că au înoptat ⟨că au însărat C, că au fost noapte D⟩, că n-ar fi scăpat ⟨poate E, poate fi B⟩ nici unul ⟨că poate n-ar fi scăpat nici unul D,G,V⟩ B,C,D,E, G,V, *lipseşte* M,P// 12 *lipseşte* Şi atuncea M,P/ un tatar au prins M,P/ prinsu B,C/ *lipseşte* şi M,P/ Frenţie ⟨Frenţe C⟩ căpitanul B,C,D,E,V,M,P// 13 un tătar, viu, nevătămat E,G/ *lipseşte* un tătar M,P/ Iar Mihai voevoda au cumpărat pre Frenţi di la tatar M,P/ *lipseşte* B,E,G,V// 14 şi după ci l-au mustrat M,P/ Şi a doa zi ducîndu-l la curte domniască,în divan,la Mihai-vodă şi mult mustrîndu-l⟨Mihai-vodă G⟩ au poroncit ⟨Mihai-vodă E⟩ de i-au tăiat capul B,E,G/ şi ducîndu-l la Mihai-vodă şi mult mustrîndu-l în divan au poroncit să-i taie capul. Şi scoţîndu-l dinnainte porţii curţii domneşti,i-au tăiat capul V/ pus]poroncit C,D/ *după* capul *ad. marginal* înnainte porţii curţii domneşti D// 15-16 Prins-au vii şi pre cîţiva moldoveni şi pre toţi i-au omorît M,P/ au]i-au E,G,V/ prinşu din B,C/ tot i-au omorît]cu réle şi groznice morţi i-au omorît: pre unii i-au arsu de vii, pre alţii i-au tăiat,pre alţii i-au spînzurat B,E,G,V// 16-2 *lipseşte* Şi mai pre urmă...acolo, la Parasca. M,P//16 *după* omorît *ad.*cu groznice morţi D/ li-au strînsu B,C/ capetile B, capeteli C/ capetile şi trupurile tuturor şi V/*lipseşte* tuturor C//

și trupurile, și au făcut o movilă și o crucé mare cu cerdac, ca să fie de pomeniré acolo, la Parasca. Și nu au fost mai
f. 399[v] mulți de 300 cătane / cu moldovéni cu tot. Iar tătarî au fost mai bine de 5.000, mai la șease mii.

16. Atuncea, în grabă, mîniindu-s⟨ă⟩ Mihai-vodă, au spîndzurat pe Cuzea spatariul, nepriceștuit, încălțat, îmbrăcat, dîndu-i vina că au scris el la feciori, avînd acolo la cătani, ca s⟨ă⟩ vie să prindză pre Mihai-vodă de aicea din Iași.

Ce nu s⟨ă⟩ știie, întru adevăr, au ba. Numai în pizmă l-au omorît, că i-au fost năpaste, că n-au fost scris.

17. A doa dzi, tătarîi au cerșut la vodă 10 pungi de bani, să s-întoarcă înapoi. Iar Mihai-vodă n-au avut, au n-au vrut să le dea ; și li-au dat voie să prade țara dincolo di Sirétiu, că sînt tot haini, cătane, numai dincoace di Sirétiu să nu robască.

1—2 și ⟨o V⟩ crucé mare de piatră și ⟨cu E⟩ cerdac iarăș de piatră deasupra crucii, ca să fiie de pomenire acolo ⟨unde să chiamă V⟩ la fîntînă la Parasca supt dialul Cetățuiii ⟨Cetății E,G⟩ pre undé au *fost* războiul ⟨bataliia B,E⟩, lîngă drumul cel mare ce merge la Țarigrad. B,E,G,V, și o crucé mare de piiatră și cerdac de piiatră deasupra crucii și au scris istorie pe cruce, ca să fie întru pomeniré acolo, la fîntînă la Parasca, la Tîrgușor, pre undé merge drumul cel mare la Țarigrad C, și o crucé mare de piiatră, scriindu și istoriia pre crucé și cu cerdac deasupra crucii,ca să fieD// 2 *repetă* Și n-au fost mai mulți B, *lipsește* M,P//3 trii sute de cătane C/mai mulți decît cinci sute nemți cătane D/trii sute ⟨cinci, șésîe sute V⟩ de cătane, cu nemți, cu ⟨și cu E,G⟩ *moldovéni, cu tot.* B,E,G,V// 3—4 Catani cu moldoveni presti tot au fost 300 ; iar tatară 7.000 ⟨6.000 P⟩ M,P// 3 *după* tot *ad.* Iar alții zic că au fost cinci sute de toți C, ca cinci sute de toți E,G/tătarîi B//4 mai bine și de E, *lipsește* C/au fost ca cinci mii, mai bine, mai șășă mii de tătarî au fost G/ cinci mii B,C/ șéasîe B,C/ *după* șeasîe mii *ad.* de tătarî au fost B,E,V// 5 16]43 M, *lipsește* B,V,P/ Atuncea Mihai-vodă, mîniindu-să, în grabă au poroncit de au spînzurat pre Cuzea B/Atuncea Mihai-vodă mînindu-s⟨ă⟩ *în grabă ⟨ad. marginal⟩* V/ mîniindu-să C/*după* vodă *ad.* au poroncit de C,D//5—10 *lipsește Atuncea... n-au fost scris.* E,G/6—10 *lipsește* au spîndzurat... n-au fost. scris V//6 pre C]și pre M,P/spătariul C/ nepricestuit B,C/ înbrăcat B,C//7 că]cum că M,P/au scris]ar fi scris M,P/ficiori C,ficiorii lui B,D/ avînd acolo]fiind M,P/cătane B,C//8 *lipsește* ca M,P/să vie C, să viie B, să vii cu cătanile M,P/ voevoda M/*lipsește* de aicea B,C, de aicea din Iași M,P/den C/*după* Iași *ad.* să-l ia C// 9 Și nu să știi, scris-au ori n-au scris. M,P/să B,C/știe C/*după* adevăr *ad.* fost-au scris B,scris-au C,D/ Numai]Iar alții zicea că numai D// 9—10 *lipsește Numai în pizmă...* că n-au fost scris. B,C,M,P//10 că[1]]și D//11 17]18 G, 44 M, *lipsește* P/ Iară a doa zi B,E,G,V, *lipsește* M,P/Tatarîi au cerut la Mihaiu voevoda,, pentru oștenîala lor 10 pungi bani M,P/la Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/zéce B,C/*ad. marginal* pungi A//12 și să să întoarcă C,D,E,G,V,M,P, să să întoarcă B/ înnapoi B,C/voevoda M/au]ori că G/*după* avut *ad.* de unde M,P/*lipsește* au n-au vrut M,P//13 să li dea C/ *după* dei *ad.*acești bani M,P/și]dar M,P//13—14 țara din Sirétiu ⟨în sus G⟩încolo, spre munte dzicînd ⟨zicînd C,*lipsește* D⟩că sînt ⟨*ad. marginal* G⟩ B,C,D,E,G,V/*lipsește* țara M,P/dincolo]dincoace M,P//14 că sint]fiind M,P/tot]moldovenii M,P, *lipsește* G/*lipsește* haini V/*după* haini *ad.* cu toții B,E,G/ cătane]închinați la cătane M,P//14—15 dincoaci din Sirétiu să nu prade nici să robască B,E,G,numai din Sirétiu spre cîmpu, spre Iași, să nu robască V, iar dincolo di Seret să nu pradi, nici să robască M,P//

18. Deci au și purces pre Bahluiu în sus, pre la Tîrgul Frumos. Și de la Sirétiu încolo au și slobodzit ceambuluri a prăda, cît au putut cuprinde ținutul Neamțului. Și pîn-în Hangu și pîn-în Ceahlău au agiuns di-au prădat și au robit. Și s-au întors plini de robi în Bugeag. Iar cătanile Cetatea Neamțului au lăsat-o plină de bucate și au fugit la Cașin, la altele cătane, ce era acolo.

19. Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost mulțimé și i-au bătut. Pentru acéĭa ș-au agonisit mare crédință și laudă și numé de vitiaz de la turci, precum îșĭ
f. 400 scosése și Cantemir/-vodă, mai în trecuți ani, cînd s-au bătut cu léșii la Boian, pre Prut.

20. Atuncea, tot într-acel an, Șfedul tot să bătea cu craiul Daniei de céĭa parte de maré, precum s-au pomenit mai sus. Dînd năvală, l-au lovit dintr-o pușcă, și au mai trăit trei, patru dzile și au murit.

---

1 18]45 M, 3 P, *lipsește* B,G/ Decii B,C/ *după* purces *ad.* tătarii B,D,E,G,V/ Purces-au tătarii ca lupii în oi. Mers-au pre Bahluiu M/ Tîrgul (Siretiului) Frumos M//2 încolo, spre munte B,C,E,G, încolo, asupra muntelui V/ *după* slobozit *ad.* tătarii D//2-3 Și dincoaci di Siretiu au și slobozit ceambururi.Trecut-au și Siretiul în ținut⟨ul⟩ Niamțului, pînă în Hangu M,P//3 Niamțului C/pînă C//3—5 cuprinde ținutul Bacăului și ținutul Niamțului. Pînă în Hangu,supt Ceahlău, au agiunsu și în sus ținutul Sucevii pînă spre Cîmpul Lungu; cît au agiunsu au tot prădat și au robit B,E,G,V//4 pînă C/au agiunsu C, *lipsește* M,P/ de au C]tot au M,P//5 întorsu B,C/ de robi și ⟨de D⟩ duium în Bugeacu C,D, de robi și de jacuri în Bugeac M,P/ *după* Bugiac *ad.* și cu mult plian și duium B,E,G,V/ Iară B, *lipsește* M,P/ cătaneli C/Niamțului C// 5—6 cătanele, cîți mai rămăséșie în Cetatea Niamțului, au lăsat Cetatea Niamțului plină V// 5—7 cătanele, cîți mai rămăséșie în Cetatea Niamțului, au lăsat cetatea plină de bucate și au fugit la alte cătane ce era la ⟨mănăstiré la E,G⟩ Cașen. Și mergînd Mihai-vodă și pînă la mănăstire la Cașen, au prădat tătarîi și au robit ⟨și pre acolo E⟩ ținutul Bacăului, precum mai sus s-au scris B,E,G/ Catanile, di frica tatarălor, au lăsat Cetate Niamțului plină de bucate și s-au dus la mănăstire Cașinului ⟨Cașinu P⟩ fiind acolo și alti catani M,P// 7 Cașen C,D,V/alte C,D,V// 8 19]47 M, *lipsește* P/ Mihaiu voevoda au scris la Poartă pentru izbînda cĭ-au făcut asupra catanilor M,P/ *după* vodă *ad.* atuncea B,E,G/ Scris-au atuncea Mihai-vodă V/ *lipsește* și V/ *după* Poartă *ad.* precum au vinit nemți și cu cătane la Iași și B,E,G//9 *după* făcut *ad.* de nemți și de cătane, cum au vinit la Iași și cum i-au bătut V/ce au făcut C// 10 mulțimé de nemți și de cătane D// 9—10 *lipsește* Și n-au scris... și i-au bătut. B,C,E,G,V,M,P/ Pentru acéĭa] Și M,P/ agonesit B// 11 credință B,C/ vitĭaz bun M,P/ îș scosése C]ș-au fost făcut numé de vitiaz B,E,G// 11—13 *lipsește* precum îșĭ scosése... pre Prut. V,M,P// 14 20]48 M, *lipsește* P/ Pre aceĭa vremi craiul șvezăsc, acela ci au fost și la Tighine, ave războiu cu craiul M,P/ întru acel B, întru acelaș C/ Șfedul]craiul Șfedului B,C,E,G,V/ *repetă* să C// 15 Daniii B,C/ de¹]di B,C/ mare B,C/ precum s-au scris mai sus B,V, precum mai sus s-au scris E,G, *lipsește* M,P// 16 Dînd]Și dînd C,E,G,V, M,P/ *după* năvală *ad.* în războiu E,G, craiul Șvedului V/ *lipsește* mai D// 16-17 și pîră a triĭa zi au murit craiul șvezăscu M,P// 17 trii B,C//

21. Rădicat-au şfedzii în locul craiului pre o sor-a lui. Şi atuncea au aşădzat toată vrajba oştirii şi s-au împăcat cu toţ craii ce s-au pomenit mai sus. Şi au lăsat cine ce-au luat să fie luat, precum a arăta mai pre largu la istoria lor. Fără cît, toată Levoniïa pe de iasta parte şi cu crăiïa Finiei de céïa parte de mare şi cu 24 cetăţi tot alése, frunte, au rămas să fie tot a Moscului.

Şi atunce, aşădzînd pacea, au slobodzit pre toţi ghenărarii şi slujitorii cîţi era robiţ de la Poltava şi din prin-tr-alte locuri. Pe toţi i-au slobodzit, de s-au dus la ţara lor, la şvedzi. Aşijderea şi şfedzii, cîţi moscali au fost robiţi la dînşii, pe toţi i-au slobodzit, de au venit la Moscu.

22. Între acei capete moschiceşti ce-i robis⟨ă⟩ şfedzii era şi Tolbeţschii, cnïadzul, rob. Şi atuncea eşind acel cnïaz de la robie, avea 3 féte mare, frumoas⟨ă⟩. Atuncea au dzis împăratul Moscului lui Dumitraşco-vodă să-ş aleagă dintr-acéle 3 féte una, care-i va plăcea, să i-o dea
f. 400v să-i fie doamnă. Şi alegîndu-ş/ una, i-au dat-o împăratul.

Şi au făcut nuntă cu dînsa, după obiceaiu, şi s-au cununat. Şi au pus împăratul pe acel cnïaz gubernat la Chiov, în mare cinste.

23. Tot întru acel an era, în Ţara Leşască, [cu] multă oaste de saşi, de mînca ţara. Şi oaste leşască nu avea nici o plată de slujba ce slujïa. Deci, cum sta obuzul la cîmpu, pre marginea Nistrului, s-au şi bulzuit un obuz şi au scos pre capetele lor şi ş-au ales cap den zvoncic, cum să dzice

---

1—26 *lipsesc* M,P//2 *după* lui *ad.* să le fiie crăiasă V/ au]s-au G/aşezat B,C// 3 înpăcat B,C/toţi B,C/ craiii B/ ce s-au scris mai sus B,V, ce mai sus s-au scris E,G/ce au B,C//4 fiie B/ precum va arăta mai înnainte istoriïa lor B,E,G, precum va arăta istoriïa lor C,V//5 Fără cît numai B,E,V, Fără de cît numai C,G/ pre de aceasta parte de mare B,E,G,V/pe de iasta]de aceasta C,D//6 Finiii B,C, Finiilor E, Finiei G/ *după* Finiii *ad.* ce iaste C,E,G/de]di B,C/ doaozăci şi patru de cetăţi B//7 alésïe B,C/de frunte B,E,G,V/fiie B//8 atuncea C/aşezind B,C/*după* slobozit *ad.* moscalii B,E,G,V/gheneralii C,V, gheneralii şfezăşti B,E,G//9 şi slujitorii]şi ofiţerii şi slujitorii E/ robiţi B,C/din]de C,D/ şi din printr-altele locuri]de pre aiurile ⟨şi E⟩ de printr-alte războaïe B,E,G,V//10 Pre C//11 şvedzi]Şfeziïa B, Şveţiïa E// 12 robiţi B,C/ pre B,C/ vinit B,C//13 Iară într-acei C/ Iară dintr-acéle B,E,G,V/ cïe-i robisă V/robise B// 13—14 ce-i robisă şvezii şi Tolbeţchii cneazul era rob la şvezi. G// 14 Tolbeţchii C/ *după* robu *ad.* la şfezi B,E/ cnïazu B//15 robiïe B,C/ trii B,C/mari B,C/ frumoase B//16 împăratul B,C//17 aliagă/ B,C/ dintr-acéli C/ trii B,C/care îi C/ caré îi B//18 fiie B/ alegîndu-şi B,C//19 după] dupre B/obiceai B,C// 20 împăratul pre B,C/ cnïaj A, cnïazu B, cnïaz C// 22 intru A/ *lipseşte* cu B,C,D// 23 *după* saşi *ad.* de a craiului Avgust, aduşi de la Saxoniïa B,C, G,V/ Şi]Iar B,E,G,V/oastea C//24 de]pentru B,E,G,V/ Decii B,C/ *după* obuzul *ad.* cel leşescu B,E,G,V/*lipseşte* la cîmpu B,E,G,V//25 marginile B/ burzuluit B,D, burzuluit C,E,V//26 capeteli C/ din B,C/să]am C, s-ar B,V//

la noi zorbà, anumé pre un porucinic Branil, să fie cap tuturor slujitorilor.

Deci, cum au stătut el cap, cum au început a scrie cărți pre la céle obuzuri și pre la slujitorii ce era împrăș-tiiați. Și în scurtă vrémé s-au strîns toate obuzurile la un loc. Și au scris cărți la hatmanii lor să vie și ei la obuz, să să scoale asupra sașilor, că, de n-or veni, n-or mai fi hatmani. Cum au audzit oaste Litfii, cum s-au strîns la un loc.

24. Așijderea și mazilimea, șlahta, și ei au rădicat cap pre un boïar, anumé Lidihovschi. Și s-au strîns și ei la un loc cu slujitorii. Și au scris Lidihovschii: care nu a încăleca, toat⟨ă⟩ șliahta a fi podan, și l-or mînca satele.

f. 401 Și au purces asupra sașilor. / Pre unde-i găsiïa, tot îi omorîia. Și au perit mulți sași pîn-au apucat de s-au strîns la un loc. Iar dacă s-au strîns la un loc, nu le putea strica léșii nemică, că sașii avea foc mult.

25. Deci léșii vădzînd că nu le pot strica nemic, sfătuïa unii să rădice și țara, toat⟨ă⟩ mujicimea asupra lor, să-i împresoare pe sași mulțimea norodului.

Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învețe mujicii la războiu; că sînt mai mulți ruși pravoslavnici decît léși catolici, și dacă i-or rădica pe toți, sînt mai mulți de un întunéric de oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și

---

1—25 *lipsesc* M,P//1 din zorbà C,E,G,V/pre un porucinic anumé B,E,G,V/ să fiie B,să fie el E,G,V//3 Decii B,C/el]acel porucinic B,E,G, V/ *după* cap *ad.* slujitorilor E/ au și început E,G/cum au și scris cărți V/scriïe B//4 céle]célelalte B,C,D,E,G, V/înprăștiiați C// 5 vréme B,C/strînsu B,C//6 locu B,C/ viïe B/ei]ïei B,C//7 *după* sasilor *ad.* cu toții E/vini B,C/n-or²]nu vor C//8-9 Iar oastea Litvii ⟨oaste Litfii B⟩ cum au auzit, cum s-au strînsu la un locu B,C,E,G,V//10 șliahta B,C,D,E,G, V/ei]ïei B// 11 boïariu B/ Ledihovschii B,C/strînsu C/ ei]ïei B,C//12 locu B,C/ Ledihovschii B,C/ careli nu va încăleca *D*// 12-13 carii din șleahtici nu vor încăleca să margă la războiu asupra sasilor, vor fi podani și le-or mînca ⟨strica V⟩ satele B,E,G,V, careli din șlehtici nu va încăleca, va fi podan și le vor mînca satele C//13 le vor mînca D// 14 Și așa s-au strînsu cu toții, și au purces B,E,G,V/Și pre C,E,G/ Și pre undé îi găsiïa B,V//15 pînă B,C/strînsu B,C//16 locu¹⁻² B,C/Iară după ce s-au strînsu sasii B,E,G,V//17 *după* nemică *ad.* sasilor B,E,V, léșii sasilor G//18 Decii B,C/văzind B,C/nemică B,C/*după* nemică *ad.* sasilor B,E, G,V//19 *după* unii *ad.* din léși B,G,V, léși E/toată B,C/mojicimea B,C/lor]sasilor B,E,G, V//20 împresoare B,C/ pre B,C/nărodului B// 21 Dară B/Ledihovschii B,C/carele D,E/*după* mazili *ad.* pre șliahtă B,E,G,V//22 să să învețe mojicii la războiu C, *lipsește* B,E,G,V//23 sînt B,C//24 îi vor rădica B,C,D,V// pre B,C/ sînt mai mulți decît un milion, decît un întunerec C, vor fi mai mulți decît un milion, adecă întunérec de oameni, careli cuprinde o miïe de mii de oameni B,E,G/ sint]or fi V/ de¹]decît D,V/ întunéric]milion V//25 pre B,C//

ne-or lua moşiile. Şi ei s-or închina la Moscu, că sint tot de o lége, şi a fi mai rău, că ne-or lua mojicii ţara. „Ce mai bine, fraţilor, noi să ne vărsăm sîngele, iar mojicii, lasă-i să şadză ca nişte mojici". Şi aşea au stătut cîtăva vrémé, de să tot bătea.

26. Craiul Avgust şedea în Sacsoniïa, că să temea a veni în Ţara Leşască; iar pre hatmanii leşeşti, cu meşterşug i-au prins pre tuspatru la mînă, slujitorii de prin tîrf. 401v guri ce şedea. Şi era oaste numa să-i / tae. Şi-i suduïa tot de faţă, şi le umbla pe denainte cu sabie goal⟨ă⟩, şi-i mustra, şi le dzicea că „Voi ne-aţi stricat volniciïa noastră şi ne-aţi pustiit satele, ţiind cu craiul şi cu moscalii, de aduc oştile lor de ne mănîncă satele şi ne-au stricat obiceaile céle vechi". Şi i-au dus de-i ţinea la varta slujitorească, de-i păziïa slujitorii.

27. Fraţilor, boïari moldovéni, carii sinteţi musaipi la domn⟨i⟩ şi faceţi obiceaiuri carii n-au mai fost în ţara noastră a Moldovii, vă poftim să vă aduceţi aminte, cetind acestu pontu de asupra, să vedeţi ce-au păţit atuncea acei hatmani, pentru obiceaiuri noao ce începus-a face în Ţara Leşască!

28. Atuncea împăratul Moscului, vădzînd atîta calabalîc în Ţara Leşască, trimis-au pre Dolhoruc cnïazul, cu

---

1-23 *lipsesc* M,P//1 ne vor luoa B,C/ei]ïei B/Moscu]moscali B,E,G/sînt B,C//2 *după* lége *ad.* cu moscalii B,E,G,V/ne vor luoa C//3 *după* sîngele *ad.* nostru G, pentru patria noastră V//4 néşte B/aşa C, *lipseşte* B,E,G,V/*după* stătut *ad.* léşii B,E,G,V// 5 vréme B,C/*după* bătea *ad.* cu sasii B,E,G,V// 6 Iară craiul B,E,G,V/şidea B,C/ Saxoniïa B,C//7 vini B,C/ léşeşti B,C/*după* léşeşti *ad.* neviind la obuz în oaste B,E, G, neviind la oaste în obuz V//8 prinsu B,C//9 tîrgurile B,C,E,V/şidea C/oastea C, *lipseşte* B,E,G/ numai B,E, taïe B,C//10 pre B,C/ sabiile goale B,C,D,V, sabiile încinşi E,G//11 dzicïa B/ ni-aţi B,C//12 ni-aţi B,C/sateli C//13 ni-au B,C//14 obiceaïele B,C/véchi B/dus]pus A/*după* dus *ad.* pre hatmani E/de ţinea D/vartă C,D/ slujitoriască B,C/ *după* slujitoriască *ad.* pre hatmani B,G,V// 15 *după* slujitorii *ad.* Iară hătămăniasa hatmanului Adam Sinavschii, ce era la acïa vrémïe hatman corunnii, au scris cătră capetele obuzului şi cătră toţi şliahticii, adecă mazilii, să nu-i piaïe bărbatul, că apoi mai pre urmă, îi va căuta cu lumînarea şi nu-i va afla ⟨găsî G⟩. Ce hatmanii n-au perit, precum înnainte la rînd ⟨*lipseşte* la rînd V⟩ istoriïa va arăta B,E,G,V, Iară hătămăniasa hatmanului Adam Sinavschii au scris la capeteli obuzurilor, la Branil porucinicul şi la Ledihovschii şi la toţi şleahticii şi la toată slujitorimea, să nu-i piïe bărbatul, că apoi, mai pre urmă, îi va căuta cu lumînare şi nu-i va găsi C//16 *după* moldovéni *ad.* măcarî şi de alte niamuri C/sînteţi B,C/ *după* musaipi *ad.* sfétnici B,E,G// 16-21 *lipsesc* V//17 la]pre la C/domni B,C,D,E/ *după* obiceaiuri *ad.* noao E,G/care C, careli B//18 citind C//19 acest B,C/cetind acest pont scris mai sus, vă poftim să vă aduceţi aminte, să vedeţi G/de asupra]ce scrie mai sus C, scris mai sus E/videţi B]socotiţi C/ ce au păţit B,C//20 începusă B// 22 28]29 G, 27 V/împăratul B,C/văzind B,C/calabalîc B,C//23 triimis-au C/ pe C/ cnïajul A//

30.000 oaste, în Țara Leșască, ca să stea să-i împace. Și au venit cnĭazul la Liubliun și au stătut de li-au făcut pace. Atunce au venit și Avgust-craiul den Sacsoniĭa la Liublin.

29. Și au făcut pacea într-acesta chip: sașii să s⟨ă⟩ ducă toț din Țara Leșască, făr⟨ă⟩ cît lui să-i dea 1.000 slujitori, să-i fie de paza curții lui. /

f. 402 30. Oasté să rămîe 50.000, iar ceĭalaltă să o gonească, că acmu iaste pacé, nu trebuĭe mai multă. Și să le dea leafă, să s⟨ă⟩ cheltuiască, iar să nu șadză prin sate, la ernatec, să pustiiască satele.

31. Domnii să ție cîte un stiag, iar nu cîte doao, trei; și alții nici cîte un stiag.

Slujitorii să șadză prin sate crăești, iar nu printr-a mazililor, ori vara cu obuzuri, ori iarna prin tîrguri. Și nemic să nu-i dea pre unde a ședea numai lémne și apă și grajduri de cai.

Craiul să facă seim în anul a treil⟨e⟩a, după obiceaiu. Că acest crai nu mai făcea niciodată seimu.

32. Pentru voevoda Chiovschi, să-i întoarcă pagubele ce au avut în pribegie, și să-ș strîngă vecinii lui, ori în ce tîrgu sau sat i-ar găsi, pentru căci au pribegit, pentru să nu-ș piiardă volniciĭa lor. Deci trebuie să nu rămîe păgubaș.

1—24 *lipsesc* M,P//1 triizăci de mii de oaste B,C/de oaste E,V/ înpace B,C//2 vinit B,C/ cnĭajul A/ cnĭazul Dolhoruc B,C,E,V, cneazul Dolgoruc G/ Liublin B,C,D,E, V//3 Atuncea B,C/ vinit B,C/ *după* craiul *ad.* leșescu C,V/ din Saxoniĭa B,V//5 29]28 V, *lipsește* G/ pace C/ întru acesta B,C/ sasii toți să să rădice să să ducă din B,E,G// 6 toți C/ fără ⟨fără de cît E,G⟩ cît numai craiului să-i dea ⟨dei G⟩ o miĭe de slujitori B,E,G, fără de cit craiului să-i dea o mie de slujitori C//7 lui]craiului D/ numai craiului V/ de slujitori D// 8 30]29 V/Oaste B,C/ rămîĭe C/ să rămîe cu leafă numai cinzăci de mii B,E,G,V/ cincizăci de mii C/ céialaltă oaste B,E,G,V/ goniască B, gonias⟨că⟩ C/ *după* goniască *ad.* să să ducă pe la casăle lor E, pre la casele lor G//9 că acmu iaste pacé]fiind pace C,V/ *după* multă *ad.* oaste D,E,G//10 liafă B,C/ să să B]să E// 12 31]30 V/ Domnii léșești să țiie numai cîte un stiag de slujitori, iară nu B,E,G,V/ trii B,C/ *după* trii *ad.* stiaguri B,E,G// 13 *după* stiag *ad.* să nu țiie B,E,G// 14 *după* sate *ad.* și prin tîrguri B,E,G/ iar nu prin satele mazililor B,C,E,G,V, iar nu prin sate boerești, a mazililor D// 16 nemică B,C/ nu le dea B,C,D,E,V/ *după* dea *ad.* slujitorilor C/ undé B/ or șidea B,C,E,G,V, vor șidea D//17 grajdiuri B/ caiⱡcari C// 18 Și craiul B,E,G,V/ al treile B, al treilea C/ după]pre B,E,G,V/ obiceai C//19 *după* craiu *ad.* Avgust B,C,D,E,G,V/ seim B,C//20 32]31 V/ toate pagubele B,G,V, pagubele toate E//21 pribegiie B, pribegiie, în streinătaté C//22 i-ari găsi C/ *după* găsi *ad.* ori crăescu, ori boerescu B,E,G,V/ căci el B,G,V]că E/ pribégit C/ pentruᵉ] ca E//23 *după* piiardă *ad.* léșii E,G/ Decii trebuie B,C,V/ rămîie B,C//

33. Aşea fac şi boïarii noştri. Dac⟨ă⟩ pribégéşte, iar ceïalalţi stau cu féliuri de féliuri de năpăşti şi pîrî, ca să-l istovască.

34. Pre hatmani i-au giurat să fie drepţi ţărîi, iar să nu mai ţie de acmu înainte cu alţii streini.

Şi aşea i-au slobodzit de la varta lor şi i-au lăsat / f. 402^{v} să fie iar hatmani, cum au fost.

Aşea s-au aşădzat pacea între dînşii. Poate or însemna şi mai multe la istorie lor să fie.

Deci aşădzîndu-s⟨ă⟩ pacea, s-au rădicat şi Dolhoruc cniadzul şi s-au întors la ţara sa.

35. Iară cînd au fost în al treilea an a domniei lui Mihai-vodă, s-au gătit turcii să margă să s⟨ă⟩ bată iar cu nemţii, la Beligrada. Şi atuncea au venit şi craiul Racoţii de la franţozi. Şi au trimis Mihai-vodă, cu poronca veziriului, de au adus şi ⟨pe⟩ Bercin, hatmanul lui Racoţi, din ţara Leşască, fiind pribag în Jolcfa, şi cu alţi capete de ai lor, unguri, de i-au trimis la Udriiu, să margă şi ei în oaste cu turcii la Beligrad, dîndu-le turcii şi oarece bani, de au făcut oarece oaste, moldovéni, pre cine au putut. Şi au mers în oaste cu veziriul.

36. Iară Mihai-vodă au încălecat cu tătarî şi cu slujitori de a lui, de s-au dus la Caşin şi la mănăstire la Mira

---

1-11 *lipsesc* M,P// 1 *lipseşte* 33 C/Aşîa B, Aşa C/Dacă B/*după* pribegéşte *ad.* vreunul B,C,D,E//1-3 *lipsesc* V//2 *ad.marginal* iar ceïalalţi stau cu féliuri de féliuri de năpăşti şi pîrî ca să-l istovască C/ceïalalţi cu féliuri de féliuri de năpăşti şi pîrî stau asupra lui,ca să-l istovască de tot şi să-i ia moşiile B,E,G//4 34]33 C, 32 V/fiie B/ iară B//5 ţiie B/ acum B,C,V/ înnainte B,C//6 aşîa B, aşa C//7 fiie B/cum]precum D,E//8 Şi aşîa B,E,V, Şi aşa C/aşezat B,C/pace C/Poate or fi însămnînd B,C//8-9 Şi altele mai multe poate or fi scriind la istoriile lor V//9 să fiie şi mai multe la istoriile lor B,E,G/mai mult la istoriile lor să fie D//10 Decii B,C/aşezîndu-s⟨ă⟩ B, aşezîndu-să C/pacea între dînşii E,G//11 cniazul B,C/*după* cniazul *ad.* ed la Liublin C, din Ţara Leşască G,din Ţara Leşască de la Liublin E/întorsu B,C/*după* sa *ad.* la Moscu B,C,E,G,V//12 35]34 C, 33 V, 49 M,*lipseşte* P/*lipseşte* Iară cînd au fost M,P/în]Întru M,P/treile B/al domnii B,C,V//13 voevoda M/turcii s-au gătit M,P/să B,C/*lipseşte* iar M,P//14 Bălgrad B, Biliigrad C/*lipseşte* Şi atuncea... franţoji M,P/vinit B,C//15 Racoţi C/franţoji A/ triimis C//16 viziriului C/şi pre B,C,D, E,V//15—18 Mihaiu voevoda, din poronca viziriului,au triimes în Ţara Leşască şi au luat pre Bercin hatmanul şi pre alti căpitenii a lui Racoviţă ⟨Racoţi P⟩, fiind pribegi în Jolcva şi i-au triimes la Odriiu M,P//18 ei]lei B//19 în]cu M,P/cu turcii]turcească M,P/Bălgrad B, Biliigrad C/ *lipseşte* oarece M,P//20 oarece] puţină B,E,G,V, ceva M,P/ moldovéni]moldoviniască M,P/*după* moldovéni *ad.* sirbi, munténi şi de alţii E, sirbi şi de alţii B,G,V//20-21 *lipseşte* pre cine... cu veziriul. M,P//21 mersu B,C/viziriul C//22 36]35 C, 34 V, 51 M, *lipseşte* P/încălecat]purces B,C,E,G,V//22-1 Mihaiu voevoda au luat tatară şi moldoveni slujitori ⟨şi P⟩ s-au dus la Caşin şi la Mira, la mănăstiri şi au bătut pre catanile ce M,P//23 ai lui C,V/la mănăstiré la Caşen B,C,E,V/mănăstiré B,C/*după* Mira *ad.* la Milcov E//

di-au mai bătut pre niște cătane ce era acolo, cuibu de tîlhărit, de i-au spart și i-au gonit în Țara Unguriască. Și pre carii tîlhari, pre unde i-au prins, cu réle și groznice morți i-au omorît. Iar tătarîi, prin țară pre unde ș-au agiuns, au tot robit.

37. Apoi înțelegînd Poarta de acea izbîndă a lui Mihai/ f. 403 vodă, venitu-i-au poroncă să încalece cu soltanul den Bugeag și cu oaste de Hotin, cu Colceag. Și cînd a agiungé veziriul la Beligrad, atuncea și ei, pre tainã, să între în Țara Ungurească, să prade, să s⟨ă⟩ tîlnească cu veziriul în Țara Ungurească.

38. Deci pre acea poroncă s-au gătit și au purces Mihai-vodă. Tătarîi încă au trecut Prutul pre la Zagarancea. Și s-au tîlnit Mihai-vodă cu soltanul și cu Colceag la Botoșeani, și au întrat prin Cîmpul Lungu și au eșit la Bistrița, în Țara Ungurească. Ce soltanul au și slobodzit tătarî în pradă a ardé și a prăda satele și a le robi. Iar Mihai-vodă și cu Colceag, acolo lîngă Bistrița, aproape de cetate, au și prins un om viind cu cărți, viind de la Sibiiu la comendatul de Bistrița, scriind precum au bătut

---

1 de au B,C/ nește B/ acolo]întru aceli mănăstiri M,P//2 *lipsește* de M,P/ spart]scos E,G//3 tîlhariu M,P/ pre]ori M,P/ *lipsește* pre unde V/ undé B,C/ i-au]l-au M,P// prinsu B, réle]greli M,P//4 Iară B, *lipsește* M,P// 4—5 Tătarîi și atunce pre undi au agiuns, iarăș au prădat și au robit ticăloasa țară M,P/ undé și au ⟨au E⟩ agiunsu, au tot prădat și au robit B,E,G,V/ undé au și agiunsu C//6 37]36 C, 35 V, 53 M, 4 P/ Apoi] După aceasta C, Iară V/ înțălegînd B,C/ acîa B//6-8 Poarta s-au înștiințat și di această izbîndă a lui Mihaiu voevoda și pentru aceîa i-au vinit poroncă să margă cu soltanul din Bugeac, cu tătarîi și cu Colceag, cu turcii di la Hotin M,P//7 vinitu-i-au C/ poroncă lui Mihai-vodă să margă înpreună cu soltanul de Bugiac V/ să încalece]să purceadă să margă B,E,G/ din C, de B,E//8 Bugiac B,C/ de la Hotin B, C,D,G,V/ Colceag-bei C,D,E,G/ cîndu a agiunge C]cînd au agiunsu P/ agiunge B//9 viziriul C/ Bălgrad B, Biliigrad C]Hotin M,P/ atuncîa B/ ei]îei B/ pre tainã]fără di vesti M,P//10 Unguriască B,C/ *după* prade *ad.* să robască și B,E,G, V/ și să să tîlniască B,C,V, și să se întîlniască E,G//10-11 să pradi și acolo în Țara Unguriască, să întîmpine și pre viziriul M,P/ viriziul C//11 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad.* la Dunăre V//12 38]37 C, 36 V, 54 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ *lipsește* Deci... Mihai-vodă. M,P/ acîa B/ s-au gătit Mihai-vodă și au purces B,E,G,V//13 *ad. marginal* Mihai-vodă A,C/ Și tătarîi B,E,G,V/ *lipsește* încă M,P/ Zagarancîa B//13-15 Zagarance. Colceag cu turcii au purces di la Hotin. Mihaiu voevoda cu moldovenii au purces din Iași și s-au înpreunat cu toții la Botoșani. Mers-au pin Cîmpul Lungu. Eșit-au l-a M,P//14 cu[1]și cu V/ Colceag bei C,E,G//15 Botășeani B,C/ eșit la cetate la Bistrița C//16 Unguriască B,C/ Ce]Iar E,G,V, *lipsește* M,P//17 tătarîi B,C/ arde B/ în pradă. Au arsu, au prădat și au robit. M,P//18 Colceag bei C,D,E,G,V// 18-19 Colceag și cu Mihaiu voevoda era aproapi di cetate Bistriții și au prins M,P// 19 prinsu B, C/ un om cu cărți viind de la gheneralul de Sibiiu B,E,G,V/ *lipsește* viind M,P//20 de cetatea Bistriții E, de cetatea Bistrița G/ scriindu-i B,E,V, *ad. marginal* G]dîndu-i știre M,P/ precum că au bătut nemții M,P//

pre veziriul şi au luat némţii şi Beligradul, şi preste 4 dzile i-a veni şi la dînsul oaste.

39. Deci Mihai-vodă şi cu Colceag, prindzînd acéle cărţi, au şi răpedzit la soltanul de i-au făcut ştire să s-întoarcă. Şi au şi păzit Mihai-vodă şi cu Colceag de s-au întors înapoi şi au eşit în ţară. Iar soltanul, mai zăbovind
f. 403[v] vro doao, trei dzile, au eşit mai cu greu, că le ţinea / calea săcuii. Numai pre tătarî îi rătuîa nişte căzaci zaporojeni, că era cu soltanul vro 500, dar ar hi eşit foarte cu greu. Şi au trecut la Bugeag, cu caii stătuţi şi mai mulţi pre gios.

40. Iară pre turci i-au bătut némţii prea rău. Şi au luat Beligradul şi i-au mai lăţit mult şi preste Dunărea, aproape de Filibea. Şi s-au dus să între şi în Bosna némţi⟨i⟩; ce n-au putut, că în Bosna era un paş⟨ă⟩, anumé Chiupurliul, foarte om harnic. Şi fiind locul tare, n-au putut isprăvi nemică, ce încă s-au întors cu ruşiné dé la Bosna.

41. Franţozul, cum au vădzut că s⟨ă⟩ bate Neamţul cu Turcul, au şi început a scorni şi el gîlceavă cu Neamţul şi a să bate cu Işpaniia ca să împiedece pre Neamţu.

---

1 viziriul C/ nemţii B,C/ Bălgradul B,V, Biliigradul C]cetatea Biligradului E, cetate Beligradul G,M,P/ patru C]trii, patru B,E,G,V//2 vini B,C/ la dînsul]lui M,P/ *după* oaste *ad.* în cetate C// 3 39]38 C, 37 V, 57 M, *lipseşte* P/ Decii B,C]Iară V, *lipseşte* M,P/ Colceag-bei C,D,E,G/ Colceag şi ⟨cu P⟩ Mihaiu voevoda M.P/ prinzind B,C/ acéli B,C// 4 răpedzit]triimis în grabă E,G/ la]după V/ ştiré B/ să să întoarcă C, să să întoarcă înnapoi B,E,G,V// 4-6 îndată au triimes la soltanul, dîndu-i ştiri să să întoarcă. Iar ei îndată s-au pornit şi au eşit în Moldova. M,P// 5 Colceag-bei C,D,E, G//6 întorsu înnapoi B,C/ *lipseşte* şi au eşit în ţară B,E,G,V/ în ţară, în Moldova D]în Moldova pre la Cîmpul Lungu C/ zăbăvnid B,C// 7 vreo B,C/ trii B,C// 6-10 Soltanul au mai zăbăvit trii zilli şi au eşit greu, că le ţine săcuii cale. Era cu soltanul şi 500 zaporojeni şi aciia au arătuit bini pre tătarî. Deci au vinit în ţară şi soltanul cu tătarîi, cu zaporojănii şi s-au dus la Bugeac cu caii stătuţi M, P//7-8 li-au ţinut săcuii calea V/ săcuii calea B,E,G//8 i-au rătuit V/ rătuîa]apăra G/ *după* rătuîa *ad.* îi apăra C,D,E/ néşte B/ zaporojéni B,C//9 că]ce E/ vreo cinci sute zaporojéni B, vreo cinci sute de căzaci C, *ad. marginal* E/ vreo cinci sute de căzaci zaporojéni cu puşci G/ ar fi B/ *lipseşte* cu V// 10 Bugiac C/ Şi au trecut preste munte tătarîi şi s-au dus la Bugiacu, cu caiii B, Şi au trecut preste munte tătarîi, dar mulţi au şi perit; iar caii au eşit s-au dus la Bugeacu, cu caii E,G, Şi au trecut preste munte tătarîi încoaci, în Moldova, şi s-au dus la Bugiac, cu caii V/ *lipseşte* şi mai mulţi pre gios M,P/ *după* gios *ad.* Şi au perit mulţi dintr-înşii; iar carii au apucat de au eşit înnainte, aceîa au eşit cu mulţi robi şi cu duium C// 11 40]39 C, 38 V, 59 M, *lipseşte* P/ nemţii B,C/ pre C//12 Biliigradul C/ au luat şi cetatea Bălgradului de la turci B, E,G,V// 11-13 Nemţii au bătut rău pre turci ⟨Nemţii au biruit pre turci şi i-au bătut rău P⟩. Şi după ci au luat Beligradul cu luat mult loc supt stăpînire lor; au agiunsu şi presti Dunăre, aproape de Filipe M,P// 12 i-au]s-au C,D/ *după* lăţit *ad.* olatul B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] V// 13 némţii C/ s-au dus nemţii să între şi în Bosna B, E,G,V// 13-18 *lipsesc* M,P// 14 paşîa C/ Chipruliul B,V, Chiupruliolu C,E,G, Chiupruliul D//15 şi locul E,G//16 *după* isprăvi *ad.* nemţii E,G,/ întorsu B,C/ de B,C//17 41]40 C, 39 V/ Franţojul A/ cum]deaca V/ să B,C/ Niamţul B,C//18 Niamţul B,C//19 cu]la B,C,D/ Hişpaniia E/ înpiiedice B, înpiedice C/ Niamţu B,C//

42. Atuncea au isprăvit şi Mihai-vodă ferman de la Poartă şi au trimis pre Costantin Costache vistérnicul şi pre Luca biv-visternic de au mărsu în Bugeag. Şi au cercat de-au scos robii de la tătarî, ce-i luas⟨ă⟩ tătarîi, atunce cînd au scos cătanile din ţară. Şi pre cine au găsit neascunşi şi nedepărtaţi, pe toţi i-au scos.

43. Împăratul Moscului, vădzînd că ş-au aşădzat
f. 404 pacea despre / Şfed şi vădzînd pre turci că să bat cu némţii, dusu-s-au şi el atuncea tocma la franţozi, ca doar ar face să să scoale asupra Turcului şi Franţozul, şi să s⟨ă⟩ rădice şi el. Şi pentru vasă, ca să aibă voie să îmble şi a lui pre maré, cum îmbla şi ⟨a⟩ altora, să nu stea pricină.

44. Ce atuncea era craiul tînăr, numai de vreo 6 ani, că Liudovic muris⟨ă⟩. Numai, măcar cum era de mic, dar tot i-au işit înainte şi i-au făcut uraţie.

Ce împăratul cu epitropii cră⟨i⟩ei au vorovit; şi i-au răspuns că ei cu Turcul nu pot să s⟨ă⟩ bată, că lor din Ţara Turcească li-i agonisita. Şi i-au dzis şi împăratului să ţie pacea ce-au făcut, să nu o stricé. Iar pentru vase l-au pozvolit să-i umble.

---

1 42/41 C, 40 V, 60 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea au isprăvit şi M,P// 1-2 Mihaiu voevoda au scos ferman de la Poartă şi au triimes la tătarî pre M,P// 2 *lipseşte* şi D/ triimis C/ Costachi B,C/ vel-vistiernic B,D,E,G,V// 3 Ştefan Luca B,C,D,E,G,V/ vistiernic B, vistérnic C, biv-vel-vistérnic D/ *lipseşte* de au mărsu în Bugeag. Şi au cercat M,P/ au mărs şi au căutat de au scos robii G/ Bugiac B// 4 cercat] căutat B,C, E/luasă B/Şi au scos robii V/de au B,C//4-6 au scos robii moldoveni pre cîţi i-au putut găsi neascunşi M,P// 5 atuncea B,C/ *după* scos *ad.* Mihai-vodă E/ cătanele B,C/ cine]cîţi C,V//6 pre B,C//7 43]42 C, 41 V/ Înpăratul B,C/ văzind B,C/ aşezat B,C//8 despre] de cătră V// 7-21 *lipsesc* M,P// 8 Şfed]craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G⟩ B,E,G, V/ văzind B,C//9 nemţii B/ franţoji A/ doară B// 10-11 să să scoale ⟨rădice E,G⟩ şi franţozii ⟨Franţozul V⟩ asupra turcilor ⟨Turcului V⟩ şi să să rădice şi ei ⟨el V⟩ B, G,V//10 Franţojul A, franţozii C//11 să C/ pentru vase C, pentru vase, galioane E/, pentru galioane vase B, pentru galioane şi alte vase G// 12 şi a lui galioane, vase să umble pre mare, cum umblă şi ale altora, să nu stea pricină Franţozul B,E,G,V/ umble C/ şi a lui vase D/ mare C/ umblă şi a altora C/ a altora D// 14 44]43 C, 42 V şeasîe B, şasîe C// 15 că ⟨pentru că E⟩ craiul cel bătrîn, Liudovic, murisă B,E,G,/ Liudovic] craiul Liudovic C/ *după* era *ad.* craiul G/ *după* mic *ad.* craiul B,C,E,V// 16 au⟨i-au D⟩ eşit înpăratului înnainte ⟨înnaintea înpăratului G⟩ B,D,E,G/ eşit înnainte C/ oraţiile B,C// 17 Ce]Iar B,E,G,V/ înpăratul B,C/ crăii⟨i⟩ B,C// 18 *după* răspunsu *ad.* înpăratului epitropii B,C,E,G,V/ ei]lei B/ Turcul]turcii B,C,E,G,V/ să B,C// 19 le iaste agonisita C, le iaste agonesita şi hrana B,D,E,G,V/ înpăratului B,C// 20 ţiie B/ ce au C/ au făcut cu turcii B,E,G,V/ strice B,C// 21 l-au]au C/ Iar pentru vase, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble şi a înpăratului vase, precum umblă şi ale altora B, Iar pentru vase, galioane, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble ⟨vasile E⟩ galioanele, precum umblă şi ale altora E,G, Iar pentru vase, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble vasăle pe mare, pecum umblă şi a altora V/ *după* umble *ad.* şi a înpăratului vase pre mare C, vasele pre mare precum umblă şi a altora D//

45. Iară întorcîndu-s-împăratul înapoi, găsit-au în ţara lui alte sfaturi asupra lui, făcute de o samă de boïari şi de fiiul său, Alexie Petrovici.

Deci fiiu-său, dacă au aşădzat, s-au dus la némţi şi li-au dzis acelor boïari cum, dacă vor omorî pre împăratul, să trimiţă să-l chiïeme pre dîns⟨ul⟩ să le hie el împărat. Că aşea-i iaste rușine de lumé, să s-afle faţă. /

f. 404[v] 46. Şi dacă l-or pune împărat, să-ş ïei iar portul cel vechi, şi oşténi iar, cum au fost mai de demult şi să dea şi Şfedului înapoi toate ce i s-au luat, şi cu Turcul şi cu Leavul să s-aşedze şi să-ş lépede şi puşci şi toate tot în maré, şi să trăiască cum au trăit mai nainté. Că acesta împărat îi va istovi de tot.

47. Deci cum au venit împăratul şi au înţeles acest sfat, i-au şi început a-i prindé şi a le face fel de féliu de cazne şi a-i omorî. Şi au trimis şi la împăratul nemţescu de au cerşut pre fiiul său cu parola. Deci Neamţul l-au dat pe parolă, ca să nu-i facă nemic. Iar după ce l-au adus la stoliţ⟨ă⟩ l-au scos la divan şi mult l-au mustrat şi

---

1-r 11 din p. urm. *lipsesc* M,P//1 45]44 C, 43 V/ Iară înpăratul, întorcîndu-să înapoi, găsit-au C/ întorcîndu-să înpăratul Moscului dela franţozi, găsit-au B,E,G/ *după* înnapoi *ad.* de la franţozi V/*repetă* găsit-au în ţara lui A//2 făcute asupra lui G/fiiu-său B/ Alexii B,C,V// 4 Decii B,C/ *după* aşezat *ad.* acel sfat B,C,D,E,G,V/ nemţi B,C// 5 deaca B/ omorî pre tată-său, pre înpăratul B,E,G,V/ înpăratul C// 6 trimită B/ dînsul C, V/ pre dînsul de acolo de la nemţi să le fie B,E,G/ fie C,V// 7 aşîa B, aşa C/ îi iaste B,C,V/ rușiné B/ să B,C/ afle el de faţă E, afle de faţă G//8 46]45 C, 44 V, *lipseşte* E,G/ deaca îl vor pune înpărat să-ş îa moscalii B/ dacă îl vor omorî şi-l vor pune pre dînsul înpărat, să-ş ei moscalii G/ l-or]îl vor V/ înpărat C/ îa C/ portul lor B,E,G, V//9 véchiu B,C/ *după* demult *ad.* ⟨iar E,G⟩ aşîa să fiie B,E,G,V//10 *lipseşte* înapoi B,E,G,V/ tot ce i s-au luat înnapoi C/ ce i-au luat E/ Turcul]turcii B,D,E,G// 11 Liavul C]léşii B,E,G/ să să aşezé B, să să aşeze C/ *lipseşte* şi să-ş lépede... în maré B,C,D,E,G,V//12 înnainte B,E,C, înnainte vreme G//13 înpărat B,C//14 47]46 C,E,G, 45 V/ Decii înpăratul, cum au venit au şi înţăles acest ⟨acel E,G,V⟩ sfat ⟨a lor şi V⟩ ⟨şi B,G⟩ au şi început B,E,G,V/ Decii C/ vinit înpăratul C/ înţăles C// 15 prinde B, C/ féliu de féliu C/ féliuri de féliuri de munci şi de cazne B,E,G,V//16 *ad. marginal* a-i omorî C/ înpăratul nemţăscu B,C//17 cerşut]cerut G/ pre fiiu-său Alexii B,E,G/ Decii înpăratul nemţăscu B,C,E,G,V//18 pre B,C/ nemică B,C//18-r. 6 de la p. 676 Iară după ce l-au dus la stoliţă ⟨la scaonul înpărătescu E⟩ au poroncit ⟨poroncind D⟩ înpăratul de au vinit toţi senatorii şi cnïazii, boïarii cei mari moschiceşti şi toţi mitropoliţii şi episcopii şi făcînd înpăratul divan ⟨judecată V⟩ în bisérica cea mare ce să chiamă Săborna, au judecat pre fiiu-său ⟨Alexii V⟩ dinpreună cu toţi senatorii şi cu săbor de arhierei şi mult l-au mustrat înpăratul pre fiiu-său, pînă ce au dzis fiiu-său ⟨Săborna şi stînd doisprăzéci arhierei de o parte şi doisprăzéci boiari sănatori de altă parte, ş-au cerşut înpăratul giudecată cu fiiu-său E⟩. Şi mult mustrîndu-l înpăratul pre fiiu-său şi dzicîndu-i, au după datoriïa părinţască nu l-au dat înpăratul la învăţătură? Au nu i-au luat şi cnïaghină, adecă doamnă de niam mare, înpărătescu? Aşijderea şi înpărăţiïa, după ce ar fi murit tată-său; dar aşîa, fiind tată-său viu, cu vicleşug au vrut să-l omoară şi să îa înpărăţiïa. Şi aşîa mustrîndu-l ⟨mult G⟩ pînă

l-au făcut de au dzis cum că-i greşit şi nu-i harnic de împărăţiie. Şi au încoronat pre un cucon mai mic, ce avea cu împărăteasa cea mai de pre urmă; iar pre Alexii l-au bătut cu hunutul şi, neplinind patru dzile, au murit. Iar pre urmă, fără zăbav⟨ă⟩, au giudecat Dumnedzeu, că i-au murit şi copilul cel mai mic, ce-l încoronas⟨ă⟩.

f. 405 Atuncea au omorît împăratul şi pe Răzanschii, patriiarhul Moscului. Şi de atuncea n-au mai hirotonisit/ patriiarh, ce li-au rămas bisérica cea mare a Rosiei văduv⟨ă⟩, şi au făcut sinod, adec⟨ă⟩ sobor; 12 episcopi sînt purtători de grijă biséricei.

---

ce au dzis ⟨fiiu-său E,G⟩ cum că ⟨*lipseşte* că B⟩ iaste greşit şi nu iaste vrednic de împărăţiie. Ce să să *milostivască* tată-său, împăratul, să-l iarte. ⟨*lipseşte* Ce... iarte D, V⟩ Iar împăratul şi cu senatorii dinpreună şi cu săborul arhiereilor ⟨Decii săborul arhiereilor şi dinpreună cu sănatorii E,G⟩ aşîa au ales judecata fiiului împăratului ca să-l bată ⟨tată său E,G⟩ sîngur împăratul ⟨împăratul sîngur D⟩ cu mîna sa; şi pentru viiaţa fiiu-său iarăş, cum să va milostivi împăratul ⟨*lipseşte* şi pentru viiaţa... împăratul D,V⟩. Decii⟨Şi E,G⟩ împăratul au bătut pre fiiu-său cu hnutul ⟨sîngur cu mîna sa singur cu mîna sa cu hnutul D,V⟩, foarte asuprit ⟨*lipseşte* D⟩. Şi neplinind trii ⟨trii, patru D,V⟩ zile, au murit ⟨fiiul împăratului, Alexii Petrovici V⟩. Iară dupre acéîa au coronit împăratul ⟨împăratul au coronit D,V⟩ pre un fiiu al său mai mic, pre anumé Petrî Petrovici, care era făcut cu împărătiasa sa cea de pre urmă, cu Ecaterina, ⟨*lipseşte* cu Ecaterina D,V⟩ ca să fiie el împărat după moarte lui ⟨*lipseşte* după moartea lui D⟩. Iară dupre acéîa au coronit împăratul pre împărătiasa Ecaterina să fie sîngură stăpînitoaré după moartea lui, avîndu împăratul şi alt fiiu, mai micu, pre anumé Petrî Petrovici, care era făcut cu împărătiasa cea de pre urmă, cu Ecaterina; şi cînd va fi de vîrstă, pre acela să-l coroniască să fie împărat după moartea lui ⟨*lipseşte* după moartea lui G⟩ E,G⟩. ⟨Iar pre urmă, fără zăbavă au giudecat Dumnezeu, că au murit şi copilul cel mai mic, ce-l încoronisă să fie împărat. Atuncea împăratul Moscului au omorît şi pre un mitropolit de la Moscu, de la Rostov, careli fusésîe duhovnic împărătésii ceii dintîi a împăratului, cu careli s-au fost sfătuit împărătiasa şi cu fiiu-său Alexii Petrovici şi cu alţi cnîazi din boiarii moschiceşti cu vicléşug asupra împăratului, ca să-l omoară. Iară pre acéli vremi era naméstnic patriarhii Moscului Ştefan Iavorschii Rizanschii, mitropolit de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus patriiarh, nici naméstnic patriiarhii şi au rămas bisérica cea mare a Rosii văduvă. Şi au *socotit* împăratul şi au făcut sinod, adecă sobor, puind 12 arhierei să fie în locul patriarhului, purtători de grija biséricii. Auzind de aceasta împăratul Niamţului foarte s-au scîrbit pre moscali şi era numai să să bată, nefiind Niamţului voîa să fie cel mai mic la împărăţie. Că Alexii Petrovici, fiiul împăratului moschicescu cel mai mare, era cumnat cu împăratul nemţăscu: ţinea amîndoi două surori. Ce au înpăcat Dumnezeu, că au murit şi fiiul împăratului, acel mai micu, ce-l coronisă să fie împărat, precum mai pre largu istoriîa lor va arăta la rînd D⟩. Iară auzind de aceasta împăratul Niamţului foarte s-au scîrbit pre împăratul Moscului şi era numai să să bată, nefiind niamţului voîa să fiie cel mai mic la împărăţiie. Că ⟨Pentru că E,G⟩ Alexii Petrovici fiiul împăratului moschicescu ⟨*lipseşte* moschicescu E,G⟩ cel mai mare, era cumnat cu împăratul nemţăscu ⟨ţinea amîndoi doao surori E,G⟩. Şi dupre acéîa au judecat Dumnezeu, că au murit şi fiiul împăratului moschicescu acel mai micu, Petrî Petrovici, ce-l coronise să fiie împărat ⟨ce era să-l coroniască cîndu va fi de vîrstă să fie împărat E,G⟩, precum istoriîa lor mai înnainte la rînd va arăta. Atuncea împăratul Moscului au omorît şi pre un mitropolit de la

48. Audzind de aceasta, împăratul Neamțului foarte s-au scîrbit pre moscali, și era numa să s⟨ă⟩ bată, nefiind Neamțului voia să fie cel mai mic la împărăție. Că Alexie era cumnat cu împăratul nemțescu: ținea amîndoi două surori. Ce-au împăcat lucrul, că au murit, precum mai pe largu va arăta la istorie lor.

49. Iară în anul ⟨7226 = 1718⟩ iar au mărsu turcii la Beligrad și cu Ion-vodă al Țării Muntenești. Și au stătut la pacé: cine ce-au luat să fie luat. Timișvariul, Beligradul,

---

Moscu, de la cetaté de la Rostov ⟨cu groaznică moarte, trăgîndu-l pe roată, tăindu-i mînuli și picioareli și mai pre urmă capul. Și au poroncit de i-au pus capul întru o țăpușie de fier de cîțiva stînjini, de au șezut în mijlocul cetății stolității Moscului cîțiva ani E,G⟩ carele ⟨acel mitropolit E,G⟩ fusésie duhovnic înpărătésii ceii dintîi a înpăratului, cu carele s-au fost sfătuit înpărătiasa și cu fiiu-său Alexii Petrovici și cu alții din cniazi, din boïarii moschicești, cu vicléșug, asupra înpăratului ca să-l omoară. Iară pre acéli vremi era namésnic patrierhiei Moscului ⟨părintele chirio, chir B⟩ Ștefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus ⟨înpăratul E,G⟩ patriiarhu, nici naméstnic patriiarhiii. Și au socotit înpăratul și au făcut sinod, adecă săbor, puind doisprăzéce arhierei să fie în locul patriiarhului, să fie purtători de grija biséricii. B,D,E,G,V/ Iar după ce l-au adus la stoliță l-au scos la giudecată în biserica ce să chiamă Săborna, fiindu doisprăzéce arhierei și doisprăzéci cniazi senatori, au cersut înpăratul giudecată cu fiiul său. Și mult mustrîndu-l: au nu l-au dat la învățătură? au nu i-au luat fiméie de niam mare? și înpărățiia, după ce ar fi murit el ar fi fost și înpărat, cu vrére lui Dumnezeu. Iar așea, trăind el, au vrut să-l omoare și să-i ia înpărățiia. Iar fiiu-său, Alexii Petrovici, să ruga să-l erte și au zis că au greșit și nu-i vrednic de înpărăție. Iar arhiereii și senatul au scris fieștecare giudecata fiiului înpăratului, lui Alexii Petrovici, precum au socotit. Decii unul dintre dînșii așa au scris ca să-l bată înpăratul sîngur cu mîna lui pre fiiu-său, Alexii Petrovici, și viiața fiiu-său la mila înpăratului să rămîie. Decii înpăratul au bătut pre fiiu său Alexii Petrovici cu hnutul, asuprit. Și neplinind patru zile, au murit. Și după acéia au coronit pre un cocon mai mic, ce avea cu înpărătiasa cea mai de pre urmă, anumé Petr⟨u⟩ Petrovici. Iară fără zăbavă au murit și copilul cel mai mic, ce-l coronis⟨ă⟩ să fie înpărat, anumé Petr⟨u⟩ Petrovici. Atuncea au omorît înpăratul și pre un mitropolit de la Rostov, dîndu-i pricină că ar fi fost cu știrea lui acel sfat asupra înpăratului, ca să-l omoară. Și după aceasta s-au pristăvit și părintele chiriu, chir Ștefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan, care era namésnic patriiarhiii Moscului. Și de atuncea încoaci n-au mai hirotonisit la Moscu, nici namésnic patriiarhiii n-au mai pus. Ce au socotit înpăratul și cu senatorii și au făcut sinod, adecă săbor; doisprăzéci arhierei au pus să fie purtători de grija biséricii ceii mari, la Moscu. Audzind de aceasta înpăratul Niamțului, pentru Alexii Petrovici, fiiul înpăratului, că au murit, foarte s-au scîrbit pre moscali și era numa să să bată, nefiind Niamțului voia să fie fiiul cel mai mic a înpăratului la înpărăție. Pentru că Alexii era cumnat cu înpăratul nemțescu: ținea amîndoi doao surori. Ce au înpăcat Dumnezeu lucrul că au murit, precum va arăta istoriia lor C// 1-9 *lipsesc* M,P// 7 49]50 G/ *lipsește* iar² V/au mersu C, mers-au V// 8 Bălgrad B,V, Biliigrad C,E/ al]domnul B,C,G,V/ au stătut de au făcut pacé V// 9 *după* pacé *ad.* cu nemții E/ ce au B,C/ Timișvarul B,C/ Bălgradul B,C//

cu tot olatul pîn-unde a agiungé, şi din Olt în sus să fie tot nemţescu.

Atuncea au pus némţii pe fiiul lui Şărban-vodă peste Olt, să fie mai mare. Ţara Morii, precum au luat-o turcii, să şi-o ţie. Pentru Hotin n-au pomenit nemică, fără cît au dzis pentru Ţara Leşască să stea după cum ïaste aşădzată mai denainte vrémé, cînd s-au făcut la Carlovic. Şi atuncea, cînd au făcut la Carlovic, scrie pentru Hotin ca să nu-l facă turcii, nici alte cetăţi, nici paşă în Moldova
f. 405[v] să nu fie. Deci / stă de atuncea Hotinul aşea, îngăimat. Pîn-acmu vîrtos şedé. Nu ştiu de acmu înainte ce a vrea Dumnădzău să mai lucredzi: mai sta-o-a, au ba, au poate şi cîtă ţară au mai rămas, să o ïei? Va arăta vrémea viitoaré, cine a agiungé să trăiască.

50. Atuncea şi Franţozul s-au împăcat cu Neamţul. Şi pre Neculai-vodă l-au scos atunce din robie, şi au mărsu la Ţarigrad; iar frate-său Ion-vodă au mers la scaonu-ş în Ţara Muntenească. Şi, neplinind anul, au murit Ioan-vodă cel bun, şi frumos. Oh, oh, oh! Unde or mai găsi

---

1-19 *lipsesc* M,P// 1 cu toate olaturile B,G/ Timişvarul şi Biliigradul cu toate olatele lor E,G,V/ pînă undé vor ajunge B,E,G,C, pînă undé a agiunge C/ şi din Olt încoace, în sus, cinci ţinuturi din olatul Ţării Munteneşti să fie tot nemţăscu B,E,G/ Olt încolo, în sus V// 2 nemţăscu C// 3-4 némţii pre fiiul lui Şerban-vodă, pre Gheorghie beizade, ca să fie el gheneral gubernator ⟨gubernat E,G⟩, mai mare preste Olt pre acéli cinci ţinuturi ce le luasă nemţii de la turci din olatul Ţării Munteneşti. B,D,E,G,V/ pre Gheorghie beizadea fiiul lui Şerban-vodă preste Olt, să fie mai mare, gubernat preste acéli cinci ţinuturi la Craiova. C//4 Ţara Moriii C/ *lipseşte* Ţara... să şi-o ţie B,E,G,V//5 *după* ţie *ad.* să o stăpîniască. D/ Pentru]Iar pentru B, E,G,V/ Hotin]B,E,C,G,V/ n-au mai pomenit B,C,E,V/ fără de cît E,G// 7 aşezată B,C/ denainte]innainte B,E/ vréme B,C/ s-au făcut pacea B,C,D,E,G,V/ Carloviţă E// 7 au ⟨s-au G⟩ făcut pacea ⟨pace C⟩ B,C,D,G/ *lipseşte* Şi atuncea... Carlovic E, atuncea cînd au făcut la Carlovic V/ scriie B/ Şi scrie şi pentru V// 9 *lipseşte* ca G/ nici[2]cum nici G/paşia B, paşe C// 10 Decii B,C/ *lipseşte* Hotinul B/ aşia B, aşa C/ *lipseşte* îngăimat B,C,V//10-11 să nu fie nici în Ţara Munteniască. Decii de atuncia aşia stă Hotinul. Pînă acmu vîrtos şade, măcar că în doao rînduri moscalii l-au luat. Numai înpăcîndu-să cu turcii, mai pre urmă l-au dat, precum şi toată Moldova. Nu ştim de acmu E, să nu fie. Decii turcii Hotinul l-au făcut şi de atunce stă aşe. Pîn⟨ă⟩ acum vîrtos şade, măcar că moscalii viind după aceïa în doi rînduri l-au luat de la turci. Şi apoi, făcînd pace, i-ar l-au dat turcilor de-l stăpînesc. Nu ştim de acmu G//11 Pînă B,C/ acum C,V/ vîrtos şade B, *lipseşte* C/ Nu ştim B,C,V/ acum C,V/ înnainte B,C// 12 Dumnezeu B,C/ *lipseşte* mai[1] V/ lucreze B,C// 12-13 *lipseşte* mai sta-o-a, au ba... să o ïei? B,C,E,G,V// 13 Vremïa viitoaré va arăta B,E,G/ vréme C//14 va agiunge C/ *lipseşte* cine a agiungé să trăiască B,E,G,V// 15 50]51 G/ Franţojul A/ înpăcat B,C/ Niamţul B,C/ Nicolae B,C// 16 atuncea B,C, *lipseşte* V/robiie B,V/ mersu C// 17 *lipseşte* frate-său G/ au mărsu la scaonul său la Bucureşti, în Ţara Munteniască B,C,G,V, au mărsu la Bucureşti în Ţara Munteniască, la scaonul său E// 18 *după* anul *ad.* cu domniia B,E,G,V/ Ion C// 19 *lipseşte* şi frumos B,C,E,G,V/ *lipseşte* oh[1-3] G,V, oh[2-3] B,C,E/ Undé B,C, Dar unde G, Şi unde V//

munténii om bun ca Ion-vodă? Şi în locul lui au venit iar Neculai-vodă, pediapsa lor.

51. Lui Mihai-vodă i-au venit de la Poartă să stricé Cetatea Neamţului şi Miera, unde au şădzut cătanele. Şi le-au stricat, iar nu foarte de tot.

52. Fost-au pré atuncea şi o foaméte mare în ţară, cît agiunsése de să vindea mierţa de pîine în Iaşi 10 lei. Că numai din ⟨Ţara⟩ Leşască şi din Ţara Turcească aducea oamenii pîiné.

53. Iară la anul după foaméte scornitu-s-au şi un omor mare de ciumă în ţară, şi au ţinut un an şi au agiuns şi pîn-în Podoliïa, în Ţara Leşască.

54. Atunce au trimis Mihai-vodă boïari, di-au jăluit la / Poartă pentru ţinutul Cernăuţilor. Şi au arătat şi ispisoace pentru moşiile lor. Şi l-au dat Poarta iar Moldovii şi au trimis turci de-au hotărît ţinutul Hotinului şi al Cernăuţilor, să s⟨ă⟩ ştie cît or ţinea turcii. Şi au ertat şi birul ţărîi pre giumătate, pîn-în trei ani. Şi au isprăvit de-au mers un capigi-baş, de au hotărît şi Bugeagul cu

f. 406

1-2 *lipsesc* M,P// 1 om]domn B,E,V/ *după* lui *ad.* Ion-vodă B,D,E,G,V//1—2 vinit domnu în Ţara Munteniască Nicolae-vodă, pediapsa lor B,E,G, au mărsu domnu în Ţara Munteniască iar Nicolae-vodă, pediapsa lor V/ vinit C/ Nicolai C// 3 51]61 M, *lipseşte* P/vinit B,C/ poroncă de la Poartă să strice B,E,G, V,M,P/ strice C// 4 Cetatea Niamţului şi mănăstirea Caşenul şi mănăstirea Mira ⟨la Milcov E,G⟩ B,E,G,V, Cetatea Niamţului şi zidiurile la Caşen şi la Mira C/ *lipseşte* unde au şădzut cătanele B,C,E,G,V// 5 Şi au mărsu şi li-au stricat M,P/ li-au stricat C, li-au stricat zidiurile B,E,G/ iar nu foarte de tot]însă nu de tot M,P/ *după* tot *ad.* aşa rău C// 6 52]62 M, *lipseşte* P/ Mari foamiti au fost atunce în ţară M,P/pre B/ foamete B//6—7 cît să scumpisîe pîinea de agiunsése B,E,G,V/ agiunsésîe C// 7 agiunsăsi ⟨au agiunsu P⟩ săcuşorul de pîini cîti 9 lei M,P/ mierţa ⟨de pîine V, pîinea E,G⟩ cîte zéce lei şi cîte doisprăzéce lei în Iaşi ⟨*lipseşte* în Iaşi V⟩ B,E,G,V/ zéce lei C, zéce lei şi doisprăzéce lei D/ *după* lei *ad.* Şi pînă la doisprăzéce lei au fost agiunsu mierţa de pîine C// 7-8 *lipseşte* Că numai... aducea oamenii pîiné. M,P// 8 Ţara B,C,D,E,G, V/ *după* Leşască *ad.* şi din Ţara Unguriască B,E,G/ *după* Turcească *ad.* şi din Ţara Unguriască V/ pîine C//9 53]63 M, *lipseşte* P/ Tot întru acel an ⟨*lipseşte* an E,G⟩ 7227 ⟨1719⟩ scornitu-s-au B,E,G,V/ Iară tot pre acea vréme, în anul 7227, de cu toamnă, scornitu-s-au C, Iar tot întru acel an, cînd cu foametea, scornitu-s-au D// 9-11 La anul au fost mari omor în oameini; au cuprins pînă la Podoliïa, în Ţara Leşască; au ţinut mai bini de un an M,P// 10 în ţară]în ţară şi în Iaşi C, în Iaşi V, *lipseşte* B,E/ agiunsu B,C// 11 pînă B,C/ *după* Ţara Leşască *ad.* 7227 D// 12 54]64 M, *lipseşte* P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ triimis C/ Mihai voevoda au triimes boïari la Poartă ⟨şi M⟩ s-au jăluit pentru M,P/ boeri la Poartă de au jăluit G/ de au B,C]şi au E/jeluit B,C// 14 *după* ispisoace *ad.* boïarii carii îi trimisésîe Mihai-vodă V/ pentru]pe V/ *după* lor *ad.* ce au avut B,E,G/ *după* Poarta *ad.* ţinutul Cernăuţilor B,E,G,V/ iarăş P//15 triimis C/ turcii V/ de au B,C/ şi al]cu ţinutul V/al] ţinutul C,E, *lipseşte* G//16 să C/ ca să ştii M,P/ să să ştiie B/ Şi]Poarta M,P//17 birul ţărîi ⟨*lipseşte* ţărîi E⟩ pînă în trii ani pre giumătate C,E/*lipseşte* ţărîi B,E,G,V/ pînă C/ trii B/ *după* ani *ad.* fiind ţara stricată de tătarî M,P// 18 de au mărsu B, de au mersu C/ capegi-başîa B, capegi-başe C/ Bugiacul B,C// 17-18 Mihaiu voevoda au isprăvit la Poartă şi au vinit un capigi-başa şi ⟨de P⟩ au hotărît Bugeacul despre Moldova M, P//

Moldova și au dezbătut bucata cea de loc ce o închinasă Lupul vornicul tătarîlor, de au dat iar țărîi.

55. Atuncea și mie mi s-au isprăvit ferman de la Poartă de pace, și am venit la pămîntul mieu, zăbovind în streinătate 9 ani; 2 ani la Moscu și 7 ani în Țara Leșască, cu multe valuri și supări, caré nu le mai poci înșira cu condeiul mieu.

Și venind la Mihai-vodă, toate ce-m luas⟨ă⟩ Lupul mi s-au dat înapoi. Și am trăit la casa mea pînă astădzi, și înainte cît mi-a mai lungi Dumnădzău viiața.

56. Pré acéle vrémi s-au rădicat un beiu turcu despre parte Indiei și au început a s⟨ă⟩ bate cu persii, în cîțiva ani, al cărue numé Merfiiz. Și mai cuprinsése toat⟨ă⟩ Țara Persului, că-l tot bătea Merfeiz pre Persu. Pîn'și pe împăratul persilor l-au prins și i-au scos ochii. Numai
f. 406[v] un fecior a lui au scăpat și din cît putea, tot / să bătea.

Și să mărisă numele acelui Mezfeiz pre mult, cît și împărățiia ceasta a Țarigradului începus-a să îngrîji de dînsul. Că să dusése turcii și arapii, mai giumătate, de

---

1 și bucata B,C,E/ închinase B, închinas⟨ă⟩C]didesă M,P//2 vornicul Lupul hanului la ținutul Fălciiului céli doaosprăzéci sate la Grecéni și li-au dat iarăș Țărîi Moldovii. ⟨Numai au făcut cheltuială domniia 20 de pungi de bani G⟩. E,G/ tătarîlor]hanului B,V,/ și au dat-o iarăș țării M,P/ de o au dat iarăș Țărîi Moldovii B,D/ *după* dat *ad.* Poarta C/ iară C// 3 Atuncea ș-au isprăvit și Ion Neculcé biv⟨ce fusésîe E⟩ hatman ⟨cu G⟩ ferman B,E,G,V/ Atuncea s-au isprăvit ferman de la Poartă de pacé și hatmanului Ion și au vinit C/ Atuncea și Ion Neculcé hatmanul i s-au isprăvit D// 3-4 Mihaiu voevoda au isprăvit ⟨și M⟩ hatmanului Ioan Neculce ferman di la Poartă de ertare ⟨birului M⟩ și au vinit la patriia sa, zăbăvind M,P// 4 pacé și au vinit la pămîntul său în Moldova, în țară, ⟨*lipsește* în țară D,V⟩ zăbăvind B,E,D,G,V/ mieu]său C/ zăbăvind C// 5 streinătaté C/ noao B,C/ doi B,C/ șapte B,C// 6-7 *lipsește* cu multe... condeiul mieu. M,P// 6 supărări B,C,D,E,G,V/ carele ⟨care D⟩ nu să ⟨mai D⟩ pot înșira toate B,D,E,G/ care nu s⟨ă⟩ pot toate a le scrie C/ *lipsește* caré... cu condeiul mieu. V//7 *lipsește* cu condeiul mieu B,G/ *lipsește* mieu E// 8 viind B,C/ toate moșiile ce-i luase Lupul vornicul i li-au dat B,D,E,G/ la Mihai voevoda, celi ci-i luasă vornicul, toati i li-au dat M,P// 8-9 toate moșiile ce-i luas⟨ă⟩ Lupul vornicul i li-au dat Mihai-vodă cu giudecată mitropolitului și a boiarilor celor mari, precum mai sus s-au scris. C, toate moșiile ce-i luasă Lupul vornicul i li-au dat, cu giudecata mitropolitului și a tot divanul. V// 9 *lipsește* înapoi B,E// 9-10 Și au trăit la casa sa ⟨cu pace D⟩ pînă la sfîrșitul ⟨săvîrșitul E, săvîrșirea G⟩ viețîi sale B,D,E,G,V/ Și au trăit la casa sa pînă la sfîrșitul viețîi sale, de ș-au *stăpînit moșiile sali* C// 9-19 *lipsește înapoi*. Și am trăit ... giumătate de M, P// 11 Iară pre acéli vremi B,E,G,V/ acéli vremi C// 12 Indiii B,C,V, Hindiii E/ să B,C/ persii] Persul G/ cîțiva B,C// 13 al ⟨a C⟩ căruîa B,C/ nume B,C, nume era G/ Merfeiz B,C, E,G,V/ cuprinsésîe toată B,C// 13—14 *repetă* Și mai cuprinsésîe toată țara Persului, că-l tot bătea Merfeiz V// 14 Pînă B,C// 15 pre B,C/ înpăratul B,C/ *după* persilor *ad.* pre șah E, G/ prinsu B, C/ *după* prinsu *ad.* viu, nevătămat B,E,V, nevătămat G//16 ficior B,C// 17 mărișe B/ Merfeiz B,C// 18 înpărățiia B,C/ ceasta]aceasta C, aceasta turcească B, E,G, turcească V/ începusă B/ îngrija B,C,E,V// 19 dusésîe C]închinase B,E,G,V/ mai]mai pre B,E,G/ giumătate C//

slujiia la dînsul. Şi între acéle bătăi multe apropiindu-s⟨ă⟩ şi de hotarul moschicescu, de Ahastranul, au fost ucis şi cîţva neguţitori moschiceşti.

57. Deci Petr⟨u⟩, împăratul Moscului, făcîndu-şi atuncea pace şi fiind cuprins de oştire, îi era urît să şadză aşea, fără oştire. Ce-au trimis pentru acei neguţitori la împăratul turcesc a Ţarigradului, cum el nu poate răbda acest lucru, ce să va scula asupra persilor, avînd strîmbătate şi pentru hotar.

58. Deci Turcul i-au dat pozvol să-ş cérce strîmbătate, că el n-are acolo amestec, fiind bucuros să s-înceapă gîlceavă acolo, să aibă el pace să odihnească.

59. Iară împăratul moschicesc, vădzînd că răspunde Turcul aşea, s-au şi gătit şi au şi purces cu toat⟨ă⟩ putérea lui tocma la perşi. Şi au luat şi pre Dumitraşco-vodă atuncea cu dînsul şi i-au dat o samă de oasté în mîna lui, de l-au pornit preste nişte munţi, de-a dreptul pre uscat. Iar împăratul cu greimea au încungiurat pre apă, pîn' s-au tîlnit la un loc. Ce pîn-a să tîlni cu împăratul, au avut bătae cu nişte cumuci, şi i-au biruit Dumitraşco-vodă. /

f. 407 60. Şi împreunîndu-să oştile la un loc, cei de pe apă cu cei de pe uscat, purcedzînd pre nişte cîmpu otrăvit, au început a le muri caii, cît să spăriiaş⟨ă⟩ că n-or rămînea nici cu un cal. Pîn' de la o vrémé, luîndu-şi sama că acel

---

1-25 *lipsesc* M,P// 1 dînsul]acel beiu Merfeiz B,E,G/ întru B,E,V/ acéli B,C/ apropiindu-să B// 2 Astrahan B,C,D,E,V/ fostu C/ uciși B// 3 cîţiva B,C// 4 Decii B,C/ Petrî Alexievici, marele imperator al Moscului B, E/ Petru Alexievici G/ Petrî, mareli înpărat al Mosculuì V/ înpăratul C// 5 pacé de către alţii, nefiind cuprinsu B,E,G,V/ şi fiind]şi nefiindu D, nefiindu C/ cuprinsu C/ oştiré C// 6 aşa B,C/ fără de B,C,D,E,V/ oştiré C/ Ce au B,C// 7 înpăratul turcescu al B,C,G,// 6-7 Ce au trimis la înpăratul turcescu al Ţarigradului pentru acei neguţitori dzicîndu cum E// 7 cum]dzicînd cum B,G,V/ *ad. marginal* răbda G// 8 avîndu C// 10 Decii înpăratul turcescu i-au dat răspunsu să-ş caute strîmbătatea B,C,E,G, V/ Turcul]înpăratul turcescu D/pozvol]voia, pozvol B// 11 acolo n-are G/ amestic B/ să B// 12 şi el să aibă pacé să să odihniască B,E,G/ pacé C/ să să odihniască C, D,V// 13 59]58 B,G/ înpăratul moschicescu C]înpăratul Moscului B,E,G,V/ văzind B,C/ văzind acest răspuns de la înpăratul turcesc G// 14 Turcul]înpăratul turcescu B,E,V/ aşa B,C, *lipseşte* G/ au purces G/ toată puterea B,C// 15 pe B//16 cu dînsul atunci G/ oaste B,C//17 de]şi B,E,G/ néşte B/ *ad. marginal* munţi A//18 Iară B/ înpăratul B,C//18-19 pînă[1-2] B,C//19 locu B,C/ întîlni C/ înpăratul B,C//20 bătae]războiu B,E,G,V/ *după* bătaie *ad.* războiu C/ néşte B// 21 *după* vodă *ad.* pre cumuci B,C,E, G//22 60]59 B,G, *lipseşte* E/ înpreunîndu-să B,C/ locu B,C/ di C/ pre B//23 cei]ciei B,V/ pre B,C/ şi purcezind B,C,E,G,V/ nişte]un B,D,E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* şi mergînd pre acel cîmpu B,E,G,V// 24 spăriiasîe B, spăriiase C/ nu vor mai rămînea B,C,D,E,V// 25 Pînă B,C/ vréme B,C/ luundu-şi B,C/ seama B/ luundu sama au cunoscut cum că E,G/ luîndu-şi sama şi cunoscînd că V//

cîmpu ïaste otrăvit, îș punea traistele în capul cailor, ca s⟨ă⟩ nu apuce iarbă. Că caré cum apuca, cum muriïa. Și așea au mărs doao, trei dzile, cît și pușcile au lăsat înapoi, neavînd cu cé le tragé, că li muris⟨ă⟩ caii.

61. Deci întrînd puținel într-acea țară, li-au eșit cumucei înainté, de li-au mai stătut împotrivă moscalilor. Apoi, vădzînd că n-au nici o putére, s-au închinat. Și au trimis cumucei pe urmă di-au adus și pușcile moscalilor. Și le-au fost spuind cumucii că n-au știut pe unde or veni că acea bucat⟨ă⟩ de loc iaste otrăvită de nu trăïaște pre dînsa dobitoc.

Și de acolo au mărs mai nainte și au mai dobîndit și vro doao, trei țărișoare. Și pe urmă s-au împăcat cu Persul, și încă i-au mai dat o bucată de loc împăratul, ca să ție cu dînsul, să-i dea agiutor asupra lui Merifeiz.

Și au zăbovit acolo, spre acéle mai 2 ani; și apoi s-au întors iară la țara lor, împreună cu Dumitrașco-vodă. Iar acolo au lăsat oști cu ghenărari prin cetățile ce dobîndisă. Și după ce-au venit la stoliță, la anul iar au mai
f. 407v trimis oști acolo, / spre acéle părți de loc.

Dumitrașco-vodă încă, după ce-au venit dé la perși, n-au trăit prea mult și ș-au plătit și el datorie acestii lumi, cea strămoșască, și s-au dus cătră părinții săi. Iar

---

1-23 *lipsesc* M,P//1 ïaste]cum că iaste B/ *după* otrăvit *ad.* și mergînd pre acel cîmpu B,E,G/ *lipsește* îș G// traisteli C/ capetele B,G,V, capetili C,E// 2 să B,C/ care B, care cal C/ apuca]mînca G// 3 mărsu C, mersu C/ vreo B,C/ trii C, *lipsește* B,E,G,V/ li-au lăsat D,E//4 înnapoi B,C/ ce le trage B,C/ le murise B, le muris⟨ă⟩ C//5 61]60 E,G/ întrîndu C/ într-acîa B// o cumucii B,C/ înnainte B,C/ mai]can B,C,D,E,V/ înprotivă B,C// 7 văzind C, văzind cumucii B,E,G,V/ putere C/ puteré să să bată cu moscalii, s-au închinat la moscali B,E,G//8 triimis C/ cumucii pre B,C/ de au B, C]de G//9li-au B,C/ *după* spuind *ad.* dzicînd V/ *lipsește* cumucii G,V/ *după* spuind *ad.* moscalilor și au fost zicînd G/ *după* cumucii *ad.* moscalilor C, moscalilor și au fost zicînd B,E/ pre undé vor vini B,C//10 acîa B/ bucată B,C// 12 mersu B, mărsu C/ înnainte B,C/ *lipsește* și[3] B,C,E,G,V// 13 vreo B,C/ trii B,C/ pre B,C/ înpăcat B,C/ *după* înpăcat *ad.* Moscul B,E,V, Moscalul G// 14 înpăratului C]Persul înpăratului moschicescu B,E,G,V/ țiïe B// 15 agiutoriu B,C/ Merfeiz B,C// 16 zăbăvit B/ zăbăvit acolo înpăratul C/ acéli C/ acéli părți de loc B,E,G,V/ mai vreo doi ani B, D, E,G,V/ mai vreo doi ani la Persiïa și apoi s-au întorsu C//17 întorsu B/ *după* întorsu *ad.* înpăratul D/ iar B,C/ *după* lor *ad.* înpăratul B/ înpreună B,C]înpăratul E,G// 18 Iar acolo la Persiïa au lăsat înpăratul B,E,G,V/ cu]și C/ ghenerali B,C/ dobîndise B//19 Și dupre ce au vinit înpăratul B,D,E,V/ ce au venit C//19-20 Și după ce s-au întorsu la scaunul său la stoliță G// 19 *după* stoliță *ad.* la scaon, la Moscu E/ *lipsește* iar G// 20 acéli B,C/ *după* loc *ad.* la Persiïa B,E,G,V// 21 *ante* Dumitrașco: 61 E, G, 62 V/ după ce au venit B,C/ de C/ de la Persiïa B,G,V// 22 pre B/ datoriïa B,C// 23 *lipsește* cea C/ s-au dus cătră părinții săi ⟨lui B⟩, schimbîndu-să dintru această viiață ⟨din viiața aceasta G⟩ B,D,E,G/ și s-au dus cătră părinții săi]schimbîndu-s⟨ă⟩ dintru această viiață V/ Iară B//

copiii lui au rămas supt mila împărătească, aflîndu-să în slujbe împărătești, de trăescu și pînă astădzi.

62. Iară împăratul Mosculuí își dédésă o fată a lui după Cșendzi han Holștinschii, caré era nepot de sor'cra-
5 iului șfedzescu. Și craiul Șfedului, cînd au murit, au lăsat diiată de crăie surori-sa caré ïaste acmu viie; iar de a muri ïa, să rămîe sfedzască, lui Cșendzi han Holștinschii, că lui i să cade crăie, fiind dintr-altă sor-a craiului șfedzescu.

Deci împăratul Moscului dzicea ginere-său, lui Cșendzi
10 han Holștinschii: „Cum îi aștepta tu pîn'a muri mătușeta?" Și gătiïa oaste, să-i dea să margă să ïa crăiïa dé la mătușe-sa. Și apoi să s⟨ă⟩ pogoare în gios, în Țara Leșască, împreună cu împăratul și cu craiul Avgust, cu sașii, să supue pre léși, după voïa lor, și așea să să pogoaré asupra
15 turcilor cu toții. Și așea începus⟨ă⟩ să pornească oastea.

Dar numai poate fi, n-au vrut Dumnedzeu să-i mai las⟨ă⟩ să s⟨ă⟩ vérse atîta sînge. Și atuncea, la acea gătiré, s-au războlit și au murit marele împărat Petr⟨u⟩ Alexio-
f. 408 vici în anul 7233 / ⟨= 1725⟩. Și în locul lui au rămas
20 împărăteasa lui însăși stăpînitoaré.

1-20 *lipsesc* M,P// 1 copiii]ficiorii C/ împărătiască B,C/ *după* împărătiască *ad.* la Moscu B,E,G,V// 2 slujbele ⟨slujbeli C⟩ împărătești B,C,E,G,V/ de trăescu unii și pînă astăzi D, *lipsește* B,C,E,G,V/ *după* astăzi *ad.* Patru ficiori i-au rămas, pre anumé: Matei, Constantin, Șerban, Antichii D// 3 62]63 V/ împăratul B,C/ didése B, didésîe C// 4 Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje D/ care C, carele B,E,G,V// 5-7 au lăsat diiată scriind ca să fiie ⟨știie V⟩ soru-sa ⟨o sor-a lui E,G⟩ crăiasă după moartea lui; iar de s-ar tîmpla să moară soru-sa, atuncea să rămîie crăiïa șfezască B,E,G,V// 6 caré ïaste acmu viie]ca să fie crăiasă C, *lipsește* D/ de va muri C// 7 să rămîie crăiïa șfezască C,D/ Xenfe B, Xenje C,E,G,V, Csenje D// 8 i să cădea crăiïa V/ crăiïa B,C// 9 Decii împăratul B,C/ Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje D// 10 vii aștepta tu crăiïa ⟨*lipsește* crăiïa C⟩ pînă va muri mătușia-ta ⟨mătușia ta C⟩ B,C,E,G,V// 11 să-i dea întru agiutoriu, ca să margă V/ oaste să-i de ginere-său să margă G/ de B,C// 12 apoi]așîa E/ să C/ să pogoaré B// 13 împreună C, dinpreună B,E,V/ împăratul B,C]împăratul Moscului V/ Avgust, craiul leșăscu V// 14 supuie B,C/ așa B,C// 14-15 așîa să purceadă și să să pogoare cu toții E// 15 cu toții asupra turcilor B,G,V/ așa C/ porniască C/ așa începusă a să găti să porniască oaste B,E,G,V// 16 poate fi voïa lui Dumnezeu n-au fost să-i mai lasă G// 17 lase B, lasă C/ să C/ să să verse B/ acîa B// 18-19 s-au războlit marele împărat ⟨imperator E, împăratul G⟩ Petrî Alexievici al Moscului și au murit în anul 7233 ⟨7230 E⟩, în luna lui fevruar ⟨*lipsește* lui fevruar E, fevruar G⟩ în 5 ⟨*lipsește* 5 E, G⟩ zile B,E,G/ marele Petr⟨u⟩ Alexievici, împăratul Moscului, în anul 7233, în luna lui fevruar în cinci zile C,D/ Petrî, împăratul Moscului, în luna fevruar în cinci zile V// 19 7233]7230 A// 19-20 au rămas împărătiasa Ecaterina ⟨Alexievna D⟩ și cu un cocon mai mic ⟨pre D,E,G,V⟩ anumé Petrî Petrovici, de care mai sus s-au scris, fiind sînguri stăpînitori ⟨sînguri stăpînitori, de carii mai sus s-au scris D⟩ B,D,E,G,V/ împărătiasa lui, Ecaterina Alexievna și cu un cocon, Petr⟨u⟩ Petrovici, fiind coronită împărătiasa cu giumătate de an mai înnainte, au rămas sîngură stăpînitoaré C/ *după* stăpînitori *ad.* împărăției trei ani și mai bini și apoi au murit și împărăteasa și fiiul său Petr⟨u⟩ Petrovici. Atunce moscalii au rădicat la scaunul împărătescu pre al

63. Împăratul turcescu de la Ţarigrad, vădzînd că moscalii au luat o bucată de loc de la persi, şi Merifeiz au luat iar mai bine de giumătaté iar dé la persi, trimis-au şi el oastea lui la perşi. Şi au luat şi el o bucată de loc de au luat, cu cîteva cetăţi mare şi vestită. Şi Persul rămăsése un lucru slab, mai cu nemică.

64. Iară mai pre urmă, mai încoace tîrdziie vrémé, îndreptatu-s-au Persul a bate pre Merifeiz. Şi aşea din bătae l-au bătut pre Merifeiz şi l-au răsipit. Şi ş-au scos toate ţările cîte-i luas⟨ă⟩ şi l-au gonit şi pre dîns⟨ul⟩ înapoi iar la Indiia, de unde venis⟨ă⟩, de nu să ştie ce s-au făcut, de au perit pomenirea lui.

65. După aceasta s-au apucat Persul a să bate cu împăratul turcesc pentru cetăţile ce au luat de la dînsul.

---

doile Petr⟨u⟩ Alecsievici, cel tînăr, fiind de vîrstă de cincisprezăci, şasăsprezăci ani, carele era nepot de fiiu împăratului celui bătrîn, lui Petr⟨u⟩ Alecsievici. Şi luînd scaunul împărătesc au adus şi pre moaşi-sa, pre maica tătine-său din surgunii de la Sibir la curţile împărăteşti, în stoliţă, unde s-au tîmplat şi săvîrşire vieţii. Iar împăratul cel tînăr, stăpînind scaunul împărătesc doi ani, l-au lovit boala vărsatului. Şi sfătuindu-l unii să să ungă cu doftorii, ca să nu i să strici faţa şi aşe ungîndu-l doftorii s-au ascuns vărsatul şi au murit de acea boală. Şi apoi moscalii au rădicat la scaunul împărăţiei pre împărăteasa Ana, fiica împăratului Ioan, nepoată de frate lui Petr⟨u⟩ împărat G// 1-14 *lipsesc* M,P// 1 63]65 V/ Împăratul B,C]văzind B// 2 Merfeiz iar au luat C,D//2-3 *lipseşte* şi Merifeiz... iar dé la persi B,E,G,V//3 de giumătate; pînă şi Isficanul, scaonul persilor au luat. Triimis-au C// 4 el]turcii B,E,G/ oaste B,C/ lui]lor B,EG// 3-6 trimis-au şi el *oaste lui* ⟨*ad. marginal*⟩ şi au luat o bucată de loc şi cîteva cetăţi mari şi vestite de la persi. V// 4 el²]iei B, ei E,G/ *după* loc *ad.* de la persi B/ *lipseşte* de au luat C/ de²]şi B//5 cu]şiB //4-5 locu de la persi şi au luat şi cetăţi mari şi vestite, anumé cetatea Temvrizul şi cetatea Rivanul. Şi Persul E,G// 5 mari şi vestite, pre anumé cetatea Temvrizul şi cetate Rivanul D/ mari şi vestite, anumé Temvrizul, mare cetate şi oraş vestit foarte şi Rivanul, iar cetaté vestită, cu mult vinit şi alteli. Şi persul rămăsésie C/ mari şi vestite B/ rămăsésie B// 6 slabu B,C/ *după* nemică *ad.* Iară tot întru acestaş 7233 au luat craiul Franţozului crăiasă pre fata lui Stanislav Lişcinschii ce au fost puş crai la léşi de Carol, craiul şfezilor, tîmplîndu-s⟨ă⟩ pribag la Franţiia, acolo. Iară în anul 7234 vinit-au sol de la Merfeizi, care luasă mai înnainte Isficanul, scaonul cazilbaşilor şi au prinsu şi pre împăratul persilor şi i-au scos ochii, precum mai sus s-au scris. Şi au mersu sol la împăratul turcescu, la sultan Ahmet, ori să dea înnapoi Temvrizul şi Rivanul şi alteli cîte au luat de la persi, ori să fie gata de războiu C// 7 64]66 V/ mai încoaci C, *lipseşte* V/ tîrzie vréme C, tîrdziie vréme după acéia B,G,V// 8 *după* Persul *ad.* şi au început B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi C/ aşia B, aşa C// 9 bătaie B,C/ *după* bătut *ad.* Persul B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi C/ răsipit]rănit E// 10 ţările B,C/ cîte îi luaşe ⟨luasă C⟩ B,C/ l-au gonit pre Merfeiz înnapoi ⟨*lipseşte* înnapoi V⟩ B,E,G,V/ dînsu C// 11 înnapoi C/ Hindiia B/ undé B/ vinis⟨ă⟩ C, venisie B]au venit G/de nu s-au mai ⟨*lipseşte* mai C⟩ ştiut B,C,E,G,V// 12 *după* lui *ad.* cu sunet B,E,G// 13 65]67 V/ Dupre B,E// 14 împăratul B,C/ turcescu B,C/ *după* luat *ad.* turcii B,E,G,V/ dînsul]persi E,G//

Şi o sam⟨ă⟩ de cetăţ ş-au scos; şi să tot bate pîn-în cest an 7241 ⟨= 1733⟩. Iar moscalii tot ţin cu pace ce-au luat de la perşi.

Iar lăsînd céle streine, să ne întoarcem a scrie iar pentru Moldova noastră.

66. Iară în ţara noastră, după ce s-au aşădzat acel lucru ce scriu mai sus, s-au făcut pace bună. Şi boïarii cei pribégi din Ţara Ungurească ş-au făcut pacé şi au venit toţi / în ţară.

f. 408^{v} Numai ce-au rămas Vasilie Ceaurul şi cu Velicico sulgeriul, că nu s-au încredzut să vie în ţară. Şi au mărsu din Ţara Ungurească în Ţara Muntenească, şi acolo au murit amîndoi. Şi moşiile Ceaurului li-au dat Mihai-vodă altor boïari streini, iar nu neamului său, dzicînd că ceïa ce-au pribegit cu moscalii au venit o împărăţie şi s-au hainit cu domn cu tot; deci pentru acéïa li s⟨ă⟩ cade să li s⟨ă⟩ dea moşiile, întorcîndu-s⟨ă⟩ la mila împărăţiei. Iar aceştea

1–5 *lipsesc* M,P// 1 samă B,C/ Şi ş-au scos acéli doao cetăţi ce s-au scris mai sus: cetatea Temvrizul şi cetatea Rivanul; şi s-au tot bătut în mulţi ani E,G/ cetăţi B,C, cetăţile D/ *după* cetăţile *ad.* ce au luat de la dînsul D/ şi s-au tot bătut pînă în anul 7242 şi mai încoaci C, şi s-au tot bătut pînă în anul 7241 şi pîn-în anul 7242 D]şi s-au tot bătut în mulţi ani B,V// 2 tot ţin] tot au ţinut B,D,E,G,V, *au stăpînit* C/ pacé B/ ce au C// 4 lăsînd]acum lăsînd C, lăsîndu acum D,E,G/ streine, să scriem iar C/ scriïe B,V//5 iar pentru ţara noastră Moldova B, iar pentru Moldova noastră C, iar pentru ţara noastră, *pentru Moldova* E,G//*6* 66] 68 V,M, *lipseşte* P/ *după* noastră *ad.* în Moldova B,C,D,E,G,V/ aşezat B,C// 6-7 acel lucru, de au făcut pacé turcii cu nemţii, precum mai sus s-au scris, s-au făcut pacé bună de cătră toate părţile. Şi E,G/ *lipseşte* după ce s-au aşădzat... mai sus V// 6-9 După ci sau aşăzat toati lucrurile ci s-au scris mai sus, în ţară era paci bună. Boerii pribegi ş-au făcut paci şi au vinit toţi din Ţara Ungurïască în Moldova M,P// 7 ce scrie mai sus C,D, ce mai sus scriïe B/ pacé B,C/ *după* bună *ad.* de cătră toate părţile B// 8 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad.* ce să dusésie cu cătanele B,V/ ce să dusésïe cu cătaneli ş-au făcut pacé de cătră domniïe de la Mihai-vodă şi au vinit E,G/ pacé bună C//*9 vinit B,C//10 ce au B,C/ Ceaurul stolnicul E,G/* sulgïariul B, sulgériul C// 10-13 Însă Vasili Ceaurul şi cu Velişcu sulgeriul au mersu diodată în Ţara Munteniască şi acolo au şi murit amîndoi M,P// *11* că acești doi boïari nu s-au încrezut B,E,G,V/ să viïe B/ mersu C// 12 Unguriască B,C/ Munteniască B,C// 12-13 acolo s-au tîmplat de au ⟨şi B,V⟩ murit acești doi boïari. Iar moşiile lui Vasilie Ceaurul ⟨stolnicul E,G,V⟩ B,E,G,V/ *lipseşte* Şi M,P//14 *lipseşte* iar nu D/ iar nu neamului său]fiind acei boïari prădaţi şi jecuiţi de cătane C,V,// 14-15 boïari streini şi niamului său, fiind acïei boïari jecuiţi de cătane şi ⟨*lipseşte* şi V⟩ dzicînd Mihai-vodă şi aceasta că boïarii cïei de au pribegit B,E,G,V// 13-2 Mihai voevoda altor niamuri, *zicînd că Ceaurul s-au hainit la nişti catani tîlhari.* Iar moşiile boerilor acelora ci au pribegit cu Dumitraşcu voevoda în Ţara Moschicïască lï-au întorsu iarăş aceloraş boeri, *zicînd: atunce au vinit un împărat în Moldova iar nu catani, tîlhari, şi cum* că acei boeri au pribegit nu singuri, ci cu domnul lor. M,P// 14-15 neamului său, fiind acei boïari jecuiţi de cătane şi dzicînd Mihai-vodă şi aceasta că boïarii cei ce au pribégit D/ dzicînd Mihai-vodă şi aceasta că ceïa boïari ce-au pribegit C// 15 vinit B,C/ împărăţiïe B, împărăţie C// 16 domnu B,C/ decii B,C/ *lipseşte* pentru acéïa B,E,G/ să$^{1-2}$ B,C/ li să cade moşiile să li să dei înnapoi G// 17 întorcîndu-să în Moldova, la mila împărăţiii B,D,E,G,V/ împărăţiii C/ aceştiïa B, acéste C//

ce s-au închinat la cătane, au fost cătanele niște tălhari, și pentru acéĭa li-au dat moșiile. Precum să va alége mai nainte, vrémea va arăta.

67. Iară în ⟨al optule⟩ ani a domniei lui Mihai-vodă dat-au Dumnedzeu o fortună grea și s-au aprins tîrgul, și multe curți boerești și mănăstiri au ars.

Și din mănăstiri au sărit și în curțile domnești, și pîn-a alerga oamenii din tîrgu, au ars de tot. Care multe lucruri au ars de a lui Mihai-vodă, că nu putea oamenii și slujitorii nemic să scoaț⟨ă⟩ den curte, de fortună mare ce era.

68. După aceasta s-au apucat Mihai-vodă de iznoav⟨ă⟩ de li-au făcut, cu 2 părți mai frumoas⟨e⟩ de cum era întîiu; că întîiu era mai proaste.

Și au dat și dé la Poartă 10 pungi de bani milă, ca s⟨ă⟩ facă curțile. Iar domniĭa s-au mutat, pîn-a găti curțile

---

1 cătanele au fost B,C,D,E,G,V/ néște B// 2 pentru acéĭa li s-au luat moșiile și li-au ⟨s-au E⟩ dat altora. Iar precum B,E,G,/ *după* moșiile *ad.* altora D,V/ Precum]Iar precum D,V/ alége]mai alége G// 2-3 *lipsește* Precum să... va arăta. M,P// 3 înnainte B,C/ vréme viitoare B,C,D,E,G,V// 4 67]69 V, 70 M, *lipsește* P/ al optule an B,E,V, al șapteli an C,D/ în anul al optule G/ *lipsește* Iară în... Mihai-vodă M,P/ al ⟨a C⟩ domniĭ B,C// 5 *după* Dumnedzău *ad.* de s-au scornit V/ grea]mare P/ *lipsește* și M,P/ aprinsu tîrgul Iașii B,C,D,E,G,V/ tîrgul]Eșii M,P// 6-10 Ars-au multi curți boerești, mănăstiri și casă; ars-au ⟨și M⟩ curțile domnești ⟨și mai tot ce-au avut Mihaiu voevoda în curțile celi domnești P;⟩ că nimini nu pute să scoată nimică din curti, fiind strașnică fortună ⟨fiind fortună foarte strașnică P⟩ M,P// 6 *după* mănăstiri *ad.* și bisérici B,D,E,G,V/ arsu B,C// 7 *după* sărit *ad.* focul B,D.C,E, G,V/ pînă C// 7-8 domnești de s-au aprinsu și curțile și au alergat slujitorii și oamenii din tîrgu ⟨*lipsește* din tîrgu D⟩ să le stîngă și n-au putut, ce au arsu de tot B, D,E,G,V//8-9 arsu[1-2] C/ Care atuncea arzind curțile ⟨domnești D⟩, multe lucruri domnești scumpe ⟨scumpe domnești D⟩ au arsu B,D,E,G, Care atuncea multe lucruri scumpe, domnești, au arsu V// 10 nemică B,C/ scoață B, scoată C/ să scoață nimica G/ din C/ din curtea domniască, de fortună mare ce era D]că apucasĭe de cuprinséșie focul de toate părțile B,E,G,V/ *după* era *ad.* că cuprinséșie focul de toate părțile D// 11 68]70 V, 71 M, *lipsește* P/ *lipsește* După aceasta M,P// 11-13 Dupre aceasta ⟨acéĭa E,G⟩ s-au apucat Mihai-vodă ⟨*lipsește* vodă G⟩ de au făcut curțile domnești de nou, ⟨și cu doao părți D⟩ mai bune și mai frumoase de pre cum ⟨de cum D⟩ era întîi B,D,E,G,V//11-12 Mihai-vodă de li-au zidit de nou, mai bine și mai frumoase C/ Mihaiu voevoda s-au apucat di au făcut alti curți domnești, cu mult mai buni și mai frumoasă decît acele dintîi M,P// 13 întîi [1-2] B,C/ *lipsește* că întîiu era mai proaste V,M,P//14 *după* dat *ad.* atuncea B,D,E,G,V/ de B,C/ zéce C]șeasezăci de B,E,G,V/ *după* bani *ad.* înpărățiĭa V//14-15 milă, rădicînd din birul țării, ca ⟨din bir, ca V⟩ să să facă curțile domnești B,E,G,V/ curțile domnești C,D// 14-4 Și la cheltuĭala făcutului ⟨a P⟩ curților domnești au dat și Poarta milă 10 pungi bani ⟨zăci pungi bani milă P⟩. Iar pînă a ⟨să M⟩ găti curțile celi domnești Mihaiu voevoda au trăit în curțile cumnatului său, a lui Ioan Păladii și întru a lui Costandin Costachi Negel, fiind amîndoaî curțile alături M,P// 15 Iar pînă a găti curțile domnești, domniĭa s-au mutat în C, Iar domniĭa atuncea, pînă a găti curțile domnești, s-au mutat în D/ *lipsește* Iar... curțile V//15-3 Iar domniĭa, pînă a ⟨să E,G⟩ găti curțile domnești s-au mutat în néște curți boerești de au șezut anumé în casele lui Ion Păladii biv-spătar și a lui Costantin Costachi vel-spătar, că era acéste curți B,E,G//

f. 409 domneşti, în nişte case boereşti / în tîrgu, anume în casele cumnată-său, lui Ioan Paladi biv-spătar, şi într-a lui Costantin Costache vel-spătar, fiind acéstea curţi amîndoao alăturea.

69. Iară după aceasta scos-au Mihai-vodă pre ţară desétină ţărăniască de stupi îndoită şi de mascur⟨i⟩, de au plătit tot omul, şi ţăran, şi boïar, şi mazil.

Şi făr⟨ă⟩ zăbavă trecut-au preste giurămînt şi au stricat legătura sfinţilor patriiarşi, şi au scos văcărit, de i-au rămas blăstăm pîn-acmu, că-l scot şi alţii.

Şi au scos de moară cîte 2 ug⟨hi⟩, şi de prisacă cîte 2 ug⟨hi⟩, şi de ţigani cîte 2 ug⟨hi⟩. Dar apoi de ţigani au făcut legătură. Şi vecinii boereşti şi călugăreşti încă nu-i da cu price, că i-au adus din rae, alţii că sînt moşténi. Foarte pre rar, de avea boïariul pre mari dovadă şi scrisori, de-i da. Şi dzicea să-ş caute ţăranul giurătoriu, să s-îndrepte. Şi aşea foarte bine să îndrepta oamenii, eşind din vecinătate.

Ce acmu mazilii nu s⟨ă⟩ mai pîrîe cu vecinii să-i tragă, ce ţăranii trăgea pre mazili la giudecată.

1-19 *lipsesc* V// 1 *lipseşte* în tîrgu C/ anumé C, *lipseşte* D/// 2 cumnatu-său C/ Ion Păladii C,D/ biv-vél-spatar şi în casele lui C,D// 3 Costachi C/ vel-spatar C/ acéste curţi boereşti C// 5 69]73 M / *lipseşte* Iară B,E,G,/ după]dupre B,E/ *lipseşte* Iară după aceasta M,P/ Mihai voevoda au scos pre ţară M,P// 6 desetină B/ *lipseşte* ţărăniască D/ *ad. ulterior* ţărăniască A/ *lipseşte* ţărăniască de stupi M,P/ îndoită de stupi B,C,E,G/ *lipseşte* şi de mascur⟨i⟩ de M,P/ mascuri B,C/ de[3]şi B,E,G// 7 şi aşa au plătit şi ţăranii şi mazilii M,P/ şi boïar şi mazil şi ţăran B,E,G// 8 fără B,C, fără de D,E// 8-10 Mihaiu voevoda au călcat legătura şi blestămul ⟨a M⟩ sfinţilor patriarşi şi iarăş au scos văcăritul de au rămas acel blăstăm asupra lui M,P// 9-10 au scos văcărit şi după aceïa l-au scos şi alţi domni, mulţi ani. C// 10 mult blăstăm de la norod, că l-au scos şi alţii dupre acéïa, mulţi ani B, E,G/ *lipseşte* pîn-acmu, că-l scot şi alţii M,P// 11 şi de moară B,E,G/ 2 ug⟨hi⟩[1-2]] doi galbĭeni B, doi galbéni C,D,E,G// 11-13 Mai făcut-au ⟨Mihai-vodă P⟩ şi alti obiceiuri răli. Au scos cîti 2 galbini de moară, doi ⟨galbini M⟩ di prisacă, 2 ⟨galbini M⟩ de fiişticari ţigan. Mai pre urmă pentru ţigani au făcut legătură. M,P// 12 şi ţigănărit, de tot ţiganul cîte doi galbĭeni B,E,G/ 2 ug⟨hi⟩[2]]doi galbeni C,D// 13 *după* legătură *ad.* să nu mai dea B,C,D,E,G/ Şi]Aşijderea pre B,E,G, Şi pre C,D, *lipseşte* M,P/ călugăreşti]mănăstireşti E,G,M,P/ *lipseşte* încă M,P//14 cu price]cu price, dzicînd D, zicînd M,P/ că i-au adus]că sînt M,P// 13-14 încă nu-i dalésne stăpînilor săi carii era cu pricĭe ⟨pricină E,G⟩, dzicînd că i-au adus pre unii din raïa, iar altor vecini le dzicïa că sînt moşiani ⟨moşténi, răzéşi E,G⟩ B,E,G, încă nu-i da carii era cu price, zicînd pre unii că i-au adus din raïa, alţii că sînt moşéni C// 14 iar alţii zicea că sînt moşiani D/ iar alţii sînt moşneni M,P// 14-16 Foarti şi pre rar boïar di ave îndreptare scrisori cu dovezi, şi aşa îi da. Însă întîiu zise ⟨îi zice P⟩ să-şi gătiască ⟨găsască P⟩ ţăranul M,P// 15 mare B,C// 16 să să îndrepteze B,E,G, *lipseşte* M,P/ aşïa B, aşa C// 17 *lipseşte* foarte bine M,P/ *după* oamenii *ad.* ţăranii B,E,G/ eşind]şi eşïa M,P// 18 acum C]acum, de la o vréme D, de la o vréme B,E,G/ să B/ pîrîïa B,C/ vecinii lor B,E,G/ *după* tragă *ad.* la giudecată D// 18-19 Şi la atîta au rămas de nu mai trăgïa boerii, mănăstirile şi mazilii pre ţărani la giudecată, ci ţăranii pre dînşii M,P// 19 *după* trăgea *ad.* pre stăpînii lor B,E,G/ *după* mazili *ad.* pre stăpînii lor D//

Acéstea toate obiceaiuri au rămas în țară. Vechindu-să domniïa, nu s⟨ă⟩ mai temea că-i va mai strica nime, nemic.

70. Țara să întemeĭasă în dzilele lui. Să înmulțis⟨ă⟩ oamenii și să lățis⟨ă⟩ satele, că era om foarte chivernisitor. /

f. 409v Pîinea să făcea în dzilele lui foarte bună în toț anii. Stupii în doao veri s-au făcut buni, iar în célelalte proști. Vitele era mai în toți anii bolnave, de muriïa. Fîn și vin mult în toți anii era.

Bani mulți în țară, la neguțitori, de-ș prinde oamenii ⟨nevoile⟩. Zlotașii nu vindea vitele, că nu-i sirguïa cu istovul banilor. Din prostimé, pre cine-l știïa că aré cîte ceva, îi și găsiïa pricină și-l închidea și-i lua trei, patru sute de lei, sau și mai mult.

71. Doamna lui era foarte milostivă. Multe bisérici și mănăstirî stricate au acoperit și le-au tocmit. Și oameni⟨i⟩ scăpați îi miluïa, și pe féte sărace le grijiïa și le mărita.

1—4 *lipsesc* V// 1—3 *lipsesc* M,P// 1 Acéste B,C/ Învechindu-i-să B, Învechindu-să D,E,G// 2 nu să temea B,E,G/ nimé, nemică B// 4 70]71 V, 77 M, *lipsește* C,P/ *lipsește* Să înmulțis⟨ă⟩ oamenii B,E/ să întemeiasă bine în zilele lui și să lățisă G// 4—5 În zilele lui Mihaiu voevoda, țara să întemeĭasi. Oaminii să înmulțisă, satile să lățisă, fiind el ⟨om M⟩ foarti bun ⟨și P⟩ chivernisitoriu M,P// 5 lățisă B, lățisă C/ chivernisitoriu C, chivernisitor bun B,E,G,V// 6 Și pîine B,E,G,V/ făcïa B/ *lipsește* în dzilele lui foarte M,P/ zileli C/ toți C/ *lipsește* în toți anii B,E,G,V// 7 doao veri]doi ani B,C,E,G,V/ iar în ceĭalalți ani ⟨s-au făcut M⟩ mai proști B,C,E,G,V,M/ célelalte veri mai proști D// 8 *lipsește* era M,P/ *lipsește* Vitele era... de muriïa. V/ *lipsește* în toți anii G/ era bolnave mai în toți anii B,C,E/ era bolnave M,P/ de]și M,P/ *lipsește* și M,P// 9 *lipsește* era M,P// 10 *lipsește* M,P/ la]era la D/ la neguțitori era, de da oamenilor de-ș prindea nevoile B,E,G,V/ prindea C// 11 viteli C, viteli din ținut B,E,G,V, vitile oaminilor M,P/ nu-i sîrguïa C] nu-i grăbiïa M,P, nu-i sîrguiïa pre oameni D, nu-i sîrguïa cu zapcii pentru B,E,G// 12—14 *lipsește* Din prostimé... și mai mult. V// 12 *lipsește* banilor M,P/ Din]Iar din B,E,G/ pre cine îl știïa B,C/ are B,C// 13 *lipsește* și C/ vreo pricină B,C,E,G/ Mihaiu voevoda pre cini știïa din cei proști că ari cîti ceva M,P/ luoa B,C/ trii B,C]cîte M,P// 14 *lipsește* de M,P/ *lipsește* sau B,E,G/ mult]bine G// 15 71]72 V, 79 M, *lipsește* E,P/ Iară doamna B,E,G,V// 16—17 mănăstiri și biserici li-au dires, li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii scăpați și săraci B,E,G/ stricate li-au dres, li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii ⟨cei săraci V⟩ și scăpați îi miluïa ⟨și-i ajutoriïa V⟩ D,V/ Pre oamenii cei săraci M,P// 16—18 mănăstiri stricate li-au dres și li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii săraci și scăpați îi agiutoriïa și-i miluïa, pre féte sărace le îndzăstra și le mărita și alte multe milostenii și bunătăți făcea. C// 17 *lipsește* și[1] M,P/ pre B/ pre fetile celi M,P/ grijiïa]înbrăca M,P/ *după* grijiïa *ad.* le îndzăstra B,E,G,V// 18 *după* mărita *ad.* făcîndu-și pomeniré V//

72. Mihai-vodă de la o vrémé începus-a îndrăzni, și multă vărsaré de sînge făce în oamenii cei vinovați, cum s-ar dzice furii, tîlharii. Nu avea nici o trécere sau milă de ertaré, oricît de mică de i-ar hi fost greșala.

Pusése 4 furci mari de bătusă înainte porții, unde-i acmu fîntîna, de sta acolo așădzate. Și mai în toate dzilele spîndzura tîlharii de picioare sau de susiori, cu capetele în gios, cu piiele goală. Și punea pe calo de-i bătea cu
f. 410 puha, cît nu putea / merge boïarii la curte de țipetele lor. Și pre o parte făcea și bine, că să sterpis⟨ă⟩ tîlhăritul.

Iar mulți periia și drepți; că avea un armaș mare, grec, Panaiute ce-au fost cîrșmar la Țarigrad, lacom și fără suflet. Și pe gura aceluia mulți pătimiia.

73. Tîmplatu-s-au atuncea, grecii carii era a lui Mihai-vodă capichihai și alții ce slujiia la dînsul di-au început a să sfădi ei înde ei. Și s-au făcut 2 céte și să pîrîe totdeauna la Mihai-vodă, să-ș mănînce capetele. Într-o ceată era Costantin post⟨elnicul⟩ și cu frate-său Manolache, chiurci-

---

1 72]73 V, 80 M, *lipsește* P// 1-3 Iară în dzilele ⟨zileli C⟩ lui Mihai-vodă oamenii cei vinovați, cum s-ari zice furii și ⟨*lipsește* și B⟩ tîlharii nu avea nici o trecere ⟨trécere C⟩ B,C,D,E,G// 1-4 La Mihaiu voevoda furii și tîlharii nu ave nici o milă, sau trecire, sau ertari; ci măcar di i-ar ⟨de ar P⟩ fi fost greșala cît de mică, îndată îl spînzura M,P// 1-13 *lipsește și înlocuit cu:* Iară în dzileli lui Mihai-vodă oamenii cei răi, cum s-ar dzice furii, tîlharii, nu avea nici o trecere s-au milă de ertare. Și pre o parte făcea și bine, că să sterpisă tîlhăritul, de nu era tîlhari mulți în țară V//4 hi]fi B,C/ *după* greșala, *adaos de mîna lui Kogălniceanu, în subsolul manuscrisului:* îi spînzura. Pus-au înaintea porții, unde este acum cișmeaoa, patru furci mari și în toate dzilele spînzura tîlharii de picioare, cu capetele în gios, cu peile goale.Și poruncea calăului de-i bătea cu puha. Și atîta striga de nu putea merge boerii la curte de țipetele lor G// 5-6 Pus-au înnainte porții, unde ïaste acum cișmeoă, patru furci mari așăzati. Și în toate M,P// 6-10 Și mai în toate zileli periia furii și tîlharii. Îi spîndzura și cu alte morți îi omoriia. Și pe o parte B,E,G/ Poronciia de-i spînzura și-i omoriia ⟨și alte morți groznice îi omoriia D⟩. Și pre o parte C,D// 7 sau]și M, *lipsește* P//8 piele M,P/ punea]poronce M,P/pe calo]calăului M,P// 9 *după* puha *ad.* și atîta striga M,P/ cît]de M,P// 10 *lipsește* Și M,P/sterpisă B,C/ *după* tîlhăritul *ad.* de nu era D, din Moldova M,P// 11 Iar]Însă M,P/ Iar mulți poate or fi perit și drepți C/ drepți]fără dreptati M, făr⟨ă⟩ de dreptati P// 12 *lipsește* Panaiute B,E,G/ *lipsește* Panaiute, ce-au fost cîrșmar la Țarigrad C/ce-au fost] ce fusésîe D/ce-au]cari au M,P/ la]în M,P//12-13 lacom ⟨și M⟩ fără ⟨de P⟩ frica lui Dumnezău, anumi Panaiti M,P/ *ad. marginal* Panaiute A/ *lipsește* lacom și fără suflet D/// 11-13 armaș mare, grec, și era om lacom și fără ⟨de E,G⟩ suflet, că fusésîe și cîrșmar mai înnainte vréme la Țarigrad. Și pe gura aceluia mulți pătimiia ⟨și unii și periia E,G⟩ B,E,G// 13 aceluia]lui M,P// 14 *lipsește* 73 V// 15 capichihai la Țarigrad C,capichihăi la Țarigrad B,D,E,G/ de au B,C// 16 ei²]îei B,C/doao B,C/ pîriia B,C/totdiauna C,*lipsește* B,E,G// 17 capetile B,C/*după* capetile *ad.* unii altora B,D,E,G/Și într-o B,C,D,E,G,V// 18 Costantin post⟨elnicul⟩ Ipsilanti C, Costantin Ipsilanti vel-post⟨elnic⟩ V/ Manolachi C// 18-1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic și cu fiiu-său Enachi-aga și cu Manolachi chiurci-bașia înpărătescu, fratele postelnicului Constantin Ipsilanti și cu alte B,E,G//

başia împărătescu, şi cu alte rude a lor, iar într-altă ceată era Tudurache capichihae şi cu un doftor, ginere lui, şi cu Iusufache-aga.

Şi să pîrîe o ceată pre alta la Poartă, cum au mîncat sute de pungi de bani din ţară. Că Mihai-vodă tăĭas⟨ă⟩ şi acest obiceaiu, de nu mai trimitea boiari la Poartă pentru nevoile ţării, să vadză ce să cheltueşte acolo, că credea numai pre greci. Şi acmu nu numai la Poartă nu mérgea boerii, ce şi la visterie nu mai întra, să ştie cînd ĭes nevoile ţărîi, să orînduiască ei. Ce cînd vrea să scoaţă ceva, cu grecii sfătuĭa şi porniĭa în ţară boernaşii lui, cu taină, ştii ca cum ar purcéde un ceambul tătărăscu în
f. 410[v] pradă noapte, cu taină, în toate părţile. / Şi boĭarii cei de ţară nu ştiĭa nemică.

74. Deci poate-fi fiind voĭa lui Dumnedzeu să greşască, au lepădat pre oaste grecilor cea de frunte şi i-au gonit de la dînsul, de s-au dus la Ţarigrad, şi au priimit lîngă sine pre cei blăstămaţi, de să sfătuĭa cu dînşii.

Şi aşea, priimind pre acéĭa, încă şi numele său cel bun de uşă deşchisă ce-l avea cătră toţi, de întra şi copii⟨i⟩, l-au stricat acei greci blăstămaţi, alăturîndu-s⟨ă⟩ pre lîngă dînsul, şădzînd tot cu dînşii de s⟨ă⟩ sfătuĭa şi pre nimé nu lăsa să între în cas⟨ă⟩ să-ş plîngă jalobele.

75. Atuncea, la acea vrémé, fugis⟨ă⟩ şi cîţva boĭari

---

1 înpărătescu C/ *ad. marginal* şi cu alte rude a lor C/ iară B//2 Tudorachi capichihaĭa B,C,E, V/ginerĕ a lui B,C,D//4 pîrîia B,C/*lipseşte* la Poartă G,V/cum]cum ,că B,E,G, V//5 tăĭase B//5-14 *lipseşte* Că Mihai-vcdă... nu ştiĭa nemică. V//6 *lipseşte* şi G/obiceai B,C/ *repetă* boĭari B/tărîi B,C//7 cheltuĭaşte B, cheltuiaşte C//8 *lipseşte* că credea numai pre greci B,E,G/acum C// 9 nu mergea C, că nu mergea B,E,G/ boĭarii B, boiarii C/vistieriie B, vistierie C/ să ştiie B//10 ĭes]eşiia B,C,E, G/ei]ĭei B,C/ scoată C,E//11numai cu grecii ⟨să B,E⟩ sfătuĭa B,E,G/să sfătuĭa C/*lipseşte* în ţară B,E,G/ boerenaşii B,pre boerenaşii C//12 *ad. marginal* purcéde D/ceambur C,E/tătărăscu B,C//13 noaptea B,C/ceambur în pradă tă⟨tă⟩răsc, noaptea G/ boerii C/cei mai G, cĭei mari B//15 Decii B,C/ să]ca să B,E,G//16 *după* lepădat *ad.* Mihai-vodă V/cĭa B// 16-17 *lipseşte* şi i-au gonit... la Ţarigrad V// 17-18 lîngă sine pre ceata grecilor cei mai blăstămaţi E,G//18 mai blăstămaţi E,V//19 aşia B, aşa C/aceĭa C/acei greci blăstămaţi,încă B,E,G/*lipseşte* său B,E,G,V//20 avea de cătră B,E,G/copiii B,C// 21 alăturîndu-să B]fiind C/*lipseşte* alăturîndu-s⟨ă⟩ pre lîngă dînsul V//22 şezind C, şi şezind B,E,G/ să sfătuĭa B/ nimenea C//23 casă B/ jalobele sale B,E,G,V//24 Iară atuncea B,C,E,G,V/vréme B,C/*după* vréme *ad.*în anul 7234, mart⟨ie⟩ 20 C/fugisă B/ *lipseşte* şi C/cîţiva B// 24–3 Din Ţara Munteniască au pritegit în Moldova cîţiva boeri şi să ruga lui Mihaiu voevoda să scrii la Poartă să pîrască pre Necolaiu voevoda, domnul muntenescu,şi să mîargă Mihaiu voevoda domnu în Ţara Munteniască. Mihaiu voevoda au părăsit dragoste de cătră boerii moldoveni,ci tot sfatul şi sco⟨a⟩tire birului,cum şi banii visteriii era în mîna grecilor. Grecii s-au făcut doo ceti şi nu înceta a pîrî la Poartă unii pre alţii.Mihaiu voevoda nu vre să triimaţă boeri moldoveni la Poartă,după cum era obiceiul întîiu,ca să facă jalobă pentru ţară, ci toată nedejde lui era în greci M,P//

din Țara Muntenească aice, jăluind de Neculai-vodă, și s⟨ă⟩ ruga să scrie la Poartă, să pîrască pe Neculai-vodă și s⟨ă⟩ fie el domn Țării Muntenești.

76. Tot atuncea, pre acea vrémé, găsitu-s-au și un copil de créștin muncit de bezzaconicii jidovi în chipul muncilor domnului Iisus Hristos. Și au prins pre cîțva jidovi di-au pus la închisoare. Și nu i-au giudecat, ca pe niște jidovi, mai degrabă, să fac⟨ă⟩ ce le va face, ce i-au ținut la închisoaré, gîndind doar a lua de la dînși⟨i⟩ bani mulți. Și încă au scris și la Poartă, ca s-îmbunédze pre
f. 411 veziriul, să apuce și pre jidovii dé la Țagrigrad, să ia / și Poarta o sumă de bani.

77. Deci, cum au oblicit solul lui Antihrist, pazar-

1-2 Munteniască B,C,D/aicea în Moldova,jeluind B,V/*după* Munteniască *ad.* aicea la Mihai-vodă în Iași, anumé acei boiari: Nicolai Rusăt vel-log⟨o⟩făt, Manolachi Lambrino vel-cliuce⟨r⟩, Ion Dediulescul cliuce⟨r⟩,și alții,pînă în noao boiari, jeluind de Nicolae-vodă de multe asuprele și să ruga lui Mihai-vodă C, de la Nicolai-vodă de multe ori asupréle,anumé Nicolai Rusăt, vel-log⟨o⟩făt,Manolachi Lambrino,vel-cliucear, Ioan Dediulescul cliuce⟨r⟩, Afenduli vel-șetrar, și alții, pînă în noao boiari.Și au vinit la Iași, martie în 20 de zile, la Mihai-vodă,jeluind de Nicolai-vodă și să ruga să scrie D/aicea în Moldova, anumé Nicolai Rusăt vel-logofăt și cu frate-său Ioniță Rusăt vel-cliucear și alții,pînă în noao boiari,jeluindu de Neculai-vodă și să ruga lui Mihai-vodă să scrie E,G/Nicolae B,V/să ruga lui Mihai-vodă să scriie B,V//2 pre C,V/Nicolae B, Nicolai C//3 să fie C, să fiie V/domnu B,C//4 76]85 M, *lipsește* P/Tot pre atuncea, la acea vréme B,V/ vréme C/pre]la E,G/găsitu-s-au la Orheiu V//4-5 Blăstămații de Dumnezău, jidovii, au muncit pre un copil creștinescu chiiar ⟨care P⟩ în chipul M,P//5 creștin B,C/ jidovi]⟨di C⟩ cei fără de lége jidovi C,D//6 domnului nostru P/ *după* Hristos *ad.* Iar acel copil au fost din sat din Onițcani, de la ținutul Orheiului B,C,D,E,G/Și]Decii B,D,V, Decii au poroncit Mihai-vodă de E,G, S-au înștiințat Mihai voevoda M,P/prinsu B,C/cîțiva B//7*după* jidovi *ad.* în Iași B,D,E,G,V/de i-au pus C]și i-au pus B,E,G, și i-au ținut multă vreme M,P/închisoaré C/*după* închisoare *ad.* făcînd și un ocol mare ⟨spinit E,G⟩de laturea tîrgului și aducînd paie multe,spăriindu-i că-i va arde. B,E,G/ judecat B/pre B,C// 7-9 *lipsește* Și nu... i-au ținut la închisoaré M,P//7-10 *lipsește* Și nu... lua de la dînși ⟨i⟩ bani mulți. V//8 néște B/jidovi]Iude jidovi G/degrabă]în grabă B,C,E,G/facă B,C//9 *după* închisoare *ad.* multă vréme C/gîndind]socotind M,P/doar]că M,P/ gîndind că a luoa bani mulți de la dînșii C/bani mulți ⟨mulți bani P⟩ di la dînșii M,P/ar luoa B,G, ari lua E//10-11 au scris și la Poartă la veziriul ⟨viziriul C⟩ ca să apuce și pre jidovii cei ⟨*lipsește* cei C⟩ de la B,C,E,G/ Și au scris Mihai-vodă și la Poartă pentru aceasta făcînd știré veziriului. V, Și n-au vrut să-i muncească îndată ⟨îndată să-i muncească P⟩, ci încă au scris și la viziriul toată pricina,ca să îa și viziriul bani di la acîia jidovi,iar el să să înbunezi M,P//11 cei de la Țarigrad D//12 sumă B,C]samă E//13 Decii B,C/bazarghidianul B,C,D,E,G//13-2 Bazarghidenul, jidovul cel mari,solul lui Antihrist, s-au înștiințat de acest lucru, carile era la Țarigrad și au și început a cheltui mulțimi di bani și au amestecat cu vorbi pre Mihaiu voevoda M,P//

ghidianul, jidovul cel mare de la Ţarigrad, au şi început a cheltui bani şi a amesteca pe Mihai-vodă. Şi au trimis pe un agă a veziriului şi au slobodzit pe jidovii carii era aice. Şi au scris să le dea pace.

78. Aşijderea şi Neculai-vodă, după ce-au *oblicit* c-au pribegit muntenii aicea şi-l amestecă, s-au mîniiat şi au stricat logodna ce făcus⟨ă⟩ cu feciorul lui şi cu fata lui Mihai-vodă; şi au stricat şi prieteşugul. Ş-au vărsat multe pungi la Poartă, şi au amestecat mai tare el pre Mihai-vodă. Şi au isprăvit de au trimis veziriul un capegibaş să ia pre boerii pribégi, să-i ducă în Ţara Munteneascâ.

79. Iară boerii munténi nu era în Iaşi, că-i trimisés⟨ă⟩ Mihai-vodă în Hangu, în munţi, la straja ungurească, cu socoteal⟨ă⟩ ca aceasta, că să va mîntui de cătră veziriul, că nu sint în ţara lui.

Deci viindu-i doao, trei porunci aspre, numai să-i dea, s-au căit căci i-au trimis acolo la margine, temîndus⟨ă⟩

---

2 a-l amesteca G/pre B,C/Şi au ⟨şi B,E,G,V⟩ trimis veziriul ⟨viziriul C⟩ pre un agă *al său* B,C,E,G,V//2-3 *Viziriul au triimes pre un agă, carile viind la Mihaiu voevoda,* îndată au şi slobozit pre jidovi M,P//3 pre B,C//4 aicea la închisoaré în Iaşi B,E,G,V, aicea închişi la Iaşi C, aicea în Iaşi la închiscaré D/ *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ pacé B/*lipseşte* carii era...pace. M,P//5 Nicolae B, Nicolai C/ce au B,C//6 că au pribégit boiarii ⟨boiarii C⟩ munteneşti ⟨munténi C⟩ aicea în Moldova ⟨aicea la Iaşi C⟩ şi-l amestecă la Mihai-vodă B,C,E,G,V//5-12 Necolaiu voevoda s-au mîniiat pre Mihaiu voevoda pentru că i-au priimit pre boerii munteni ai lui aice,în Moldova. Au stricat logodna ci ⟨o P⟩ făcusă,că era să ia ficiorul lui pre o fată a lui Mihaiu voevoda.Stricat-au şi tot prilateşugul ci au avut cu Mihaiu voevoda. L-au pîrît la Poartă.Au dat multi pungi de bani şi au isprăvit dî-au triimes viziriul un capigibaşa la Iaşi să ia di la Mihaiu voevoda pre boiarii munteni pribegi ⟨pre boerii munteni de la Mihaiu-vodă ce pribegisă P⟩ şi să-i ducă în Ţara Munteniască la Necolaiu voevoda M,P//6 muntenii]boiarii munteneşti D/*după* aicea *ad.* în Iaşi D//7 făcuse B/ ficiorul B,C/*lipseşte* şi[2] V//8 *lipseşte* şi au stricat şi prieteşugul B,E,G,V/ Şi au vărsat C]Şi au dat B,E,G,V//9 pungi de bani B,C,E,G,V/amestecat]pîrît B,E,G,V/ el mai tare ⟨taré B⟩ B,C,E,G,V//10 triimis viziriul C//11 başia B, başia cu ferman C/ boiarii C/ să ia pre boiarii munteneşti carii era pribégi aicea în Moldova şi să-i ducă B,E,G,V/ Munteniască B,C//13 boiarii B, boiarii C/ trimisésie B,C,V//13-16 Mihaiu voevoda încă mai înnainti, pînă a nu vini capigi-başa,au fcst triimes pre boiarii *munteni la munti, la Hangu,aprcapi de straja ungurîască,*adică cu socotîală ca aceasta, cum că să va mîntui de viziriul, nefiind boerii aciîa în ţara lui. M,P// 14 *lipseşte* vodă G/unguriască B,C//15 socotială B,C/ *după* aceasta *ad.* gîndind B,E,G,V/ viziriul C//16 nu sînt C/nu sînt acîei boiari în ţara lui B,E,G,V//17 Decii B,C/viindu-i ⟨viind G⟩ lui Mihai-vodă B,E,G,V/trii B,C/numai să-i dea pre boiari C/numai ca să-i dea ⟨numaidecît să dea G⟩ pre boiari ⟨boiarii munteneşti V⟩, să nu facă într-alt chip, atuncea s-au căit Mihai-vodă B,E,G,V/*ante* atuncea: 80 B,E,G,V// 17-2 Deci viind capigi-başa s-au căit că i-au triimes acolo la margini şi îndată au triimes pre Çostandin M, P//18 s-au căit Mihai-vodă pentru căci D/triimis C,trimis pre boiari B,E,G,V/*lipseşte* acolo D/marginé B/temîndu-să B//

că nu-i va putea prinde, să-i dea în mîna capegi-başii. Şi au trimis pre Costantin Ruset ca să-i amăgească cu îmblîndziré, cum c-au venit de la Poartă răspuns să-i
f. 411v împace Mihai-vodă cu Neculai / -vodă.

Iar în urma lui Costantin Rus⟨e⟩t vornicul au răpedzit o 100 de seiméni călări, noapte, din Iaşi ca să-i prindză, să-i dea de grumadzi lui capegi-başe, răpedzind şi la Cîmpul Lungu să caute să prindză poticile, să nu scape nici unul.

Ce muntenii, avînd iscoade, au prins de véste mai nainte şi au trecut în Ţara Ungurească. Şi s-au întors oamenii lui Mihai-vodă înapoi, fără de nici o ispravă. Şi n-au avut pre cine da pre mîna capegi-başei.

80. Deci, întorcîndus-⟨ă⟩ capegi-başe la Poartă, au mers pre la Neculai-vodă. Şi l-au umplut Neculai-vodă de bani. Şi mergînd la Poartă, au pîrît pre tare la veziriul pre Mihai-vodă, că nu bagă samă fermanul şi n-au vrut să dea pe boïarii munteni.

---

1 *lipseşte* putea C/ prinde B,C/ în]pre B,C,E,G,V// 2 triimis C/ Rusăt vornicul B,C, E,G,V/ să-i amăgiască B,C]să-i poată amăgi M,P//3 înblînziré B,C/ cum]să le spui cum M,P/ că au vinit B,C/ răspunsu B,C/ răspuns di la Poartă M,P//4 împace B,C/ Nicolae B, Nicolai C//5 Rusăt C/ au răpezit pre aga şi pre vtori-comis şi pre porucinicul şi pre stégariul de copii cu o sută de slujitori siimeni C// 5-7 Iară după ce au purces Costantin Rusăt vornicul au şi răpezit în urma lui o sută de siimeni călări noaptea din Iaşi ⟨au şi trimis în grabă pre aga cu doao sute de siimeni călări din Iaşi, noaptea E,G⟩, ca să-i prinză pre boïari, să-i dea pre mîna capegi-başii B,E,G,V//5-6 Ruset vornicul, mai în 12 zile, au răpezit pe aga şi pre comisul al doilea şi pre porucinicul şi pre stegariul de copii cu o sută de slujitori siimeni noaptea din Iaşi, ca să-i prinză pre boiari, să-i dea D// 5-8 Iar după ci au purces Costantin Rosăt, au ⟨mai M⟩ triimes şi 100 siimeni călări ca să-i prinză pre acei boeri şi să-i de în mîna lui capigi-başa. Triimes-au şi la Cîmpul Lungu să prinză toati poticile, să nu scapi nici un boïar munt⟨i⟩an. M,P// 6 *după* Iaşi *ad.* mai în 12 zile C/ să-i de pre mîna capegi-başii C// 7 răpedzind]triimiţînd E,G// 7-8 la Cîmpul Lungu, să prinză cîmpulungénii toate poticile ⟨piticile E⟩ E,G// 8 *lipseşte* să caute B,V/ *după* prinză *ad.* cîmpulungénii toate B,V// 9 Ce]Boerii M,P/ Ce boïarii munteneşti B,D,E,G,V, Ce boiarii munténi C/ munteni M,P/ *după* iscoade *ad.* în Iaşi B,C, iscoade în Iaşi la frate-său Costantin Rusăt vornicul E,G, iscoade în Iaşi, oameni de ai lor V/ prinsu B,C/ mai înnainte B,C,E,G, *lipseşte* V// 10 Unguriască B,C/ întorsu B,C// 11 Oaminii lui Mihaiu voevoda s-au întorsu M,P/ înnapoi C, *lipseşte* B,E,G,M,P/ *lipseşte* înapoi fără de nici o ispravă V// 12 Şi]Mihaiu voevoda M,P/ pre]în M,P/ da]să dea B,E,G,V/ mîna lui P/ başii B,C,V// 13 80]81 B,E,G,V, 91 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ întorcîndu-să B/ başîa B, C/*după* Poartă *ad.* la Ţarigrad E//14 au mersu B, au mărsu C/*după* mărsu *ad.* pin Ţara Munteniască E,G// 13-15 Capigi-başa au purces din Eşi la Ţarigrad. Au mers prin Ţara Munteniască pre la Neculai voevoda, iar Neculai voevoda l-au umplut de bani. Au vinit capigi-paşa la Poartă M,P// 14 Nicolae[1-2] B, Nicolai[1-2] C/ umplut]dăruit V/ de bani]de daruri şi de bani B,E,G, de bani şi de daruri C, cu multe daruri şi cu bani V//15 *după* mergînd *ad.* capigi-başîa B,G,V, la capegi-başîa E/ veziriul C//16 *după* vodă *ad.* zicînd V/ că n-au băgat în samă B,E,G, nu bagă în samă C,V//15-16 au pîrît pre Mihai voevoda la veziriul foarti tari, zicînd că n-au băgat în samă fermanul împărătescu M,P// 17 pre B,C/ munténi B,C//

81. Acéstea audzind veziriul, tare s-au mîniiat pe Mihai-vodă. Deci Neculai-vodă şi cu Costantin postelnicul şi cu frate-său Manolache chiurci-başa, ce avea cinste la veziriul, şi cu pazarghidian jidovul s-au făcut tot una şi au cheltuit şi au mazilit pre Mihai-vodă. Şi au pus domn pe nepotul lui Neculai-vodă, anume Grigorie Ghica terdzimanul: iar terdziman au rămas frateli lui Grigorie-vodă.

Aşea l-au adus pre Mihai-vodă păcatele, de s-au lepădat de slugile céle puternice şi s-au potrivit minciunilor celor blăstămaţi. /

f. 412 82. Deci îmbrăcînd căftan de la Poartă, Grigorie-vodă au trimis pre un capegi-baş cu mazilie aicea în Iaşi, împreună cu Enache-aga, fecior lui Costantin post⟨elnicul⟩. Şi cetindu-i ferman de mazilie duminecă în 26 dzile a lui septe⟨m⟩vri, pus-au căimăcani pe Costantin Costache vel-spat⟨ar⟩ şi pre Sandul Sturdzea vel-ban. Şi l-au grijit bine, ca pe un domn, cu tot ce i-au trebuit. Şi a patra

---

1 81]82 B,E,G,V, 92 M, *lipseşte* P/ Acéste audzind B,C, *lipseşte* M,P/ Atuncea auzind veziriul acéste E/ veziriul C/ s-au mîniiat fo⟨a⟩rti tari M,P/ pre B,C// 2 voevoda[1-2] M/Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipseşte* şi cu M,P/ postelnicul Ipsilanti B,E,G,V// 3 *lipseşte* şi M,P/ frateli-său M,P/ Manolachi C/ Manolachi ce era chiurci-başe înpărătescu E/ başia C, başia înpărătescu B,E/ ce]carii M/ cinste]trecire M,P// 4 bazarghidianul B,C,D,E,G/ *după* jidovul *ad.* acel mare C, jidovul cel mare de la ⟨din G⟩ Ţarigrad B,E,G,V/ s-au făcut tot una]toţi s-au unit M,P, *lipseşte* B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] B,E,G,V//5 şi cheltuind M,P/ *după* cheltuit *ad.* multe pungi de bani B,E,G,V/*lipseşte* şi[1] M,P//5-6 voevoda[1-2] M/au pus viziriul domn Moldovii M,P/ domnu B,C//6 pre B,C/ Nicolae B, Nicolai C/ anumé C, pre anumé B,E,G,V]pre M,P// 7 fratele B/ Grigorii C/ *lipseşte* iar terdziman au rămas frateli lui Grigorie-vodă M, P/ *după* vodă *ad.* pre anumé Alexandru B,E, Alexandru Ghica D,G,V// 8 Aşia B, Aşa C/ Aşa l-au purtat păcateli pre Mihaiu voevoda, pentru că s-au lepădat M,P, Aşia s-au tîmplat lui Mihai-vodă de s-au lepădat V/ păcatele]slugile lui C/ de s-au lepădat]de i s-au întîmplat că s-au lepădat B,E,G//9 slugile lui céle harnice şi puternice B,E,G,V,/ putérnice C]vrednice M,P/ protivit B,C/ minciunilor]mincinoşilor M,P//10 celor blăstămaţi]slugilor celor blăstămaţi B,E,G,V/ *lipseşte* M,P//11 82]83 B,E,G 84 V, 94 M, *lipseşte* P/ Decii înbrăcînd caftan B, Decii înbrăcînd caftan de domniie, C/ Grigorii Ghica voevoda C// 11-12 Grigori Ghica voevoda au înbrăcat caftan de domniie, au triimes la Eşi capigi-başa cu maziliia, înpreună cu M,P// 12 pe B/ başia B,C/ cu maziliia la Mihai-vodă aicea B,E,G/ maziliia C/ înpreună B,C// 13 Ianache B, C,E/ aga Ianache G,V/ ficiorul B,E,G/ ficior postelnicul Costantin Ipsilanti C/ Costandin Ipsiles M,P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G/ postelnicul B// 13-15 Septemvrie ⟨în M⟩ 26 zile au sosit la Eşi. Au cetit fermanul de ⟨domnie şi P⟩ mazilii, au pus M,P// 14 de maziliia lui Mihai-vodă B,E,G,V/ duminică B,C/ doaozăci şi şaşie de zile C/ de zile B,E,G//15 *ad. marginal* a lui septemvrii V/ a lui septemvrie în ⟨*lipseşte* în E⟩ anul 7235 B,D,E,G/ septemvrie C/ caimacami B,C/ pre B,C/ Costachi B,C//16 spatar B,C/ pre B,C//17 domnu/cu de⟨*lipseşte* de C⟩ toate céle ce B,C,D,E,G,V/ Caimacamii au grijit pre Mihaiu voevoda bine ⟨bine pre Mihaiu-vodă P⟩ M,P//

dzi, gioi septe⟨m⟩vri 30, au eşit Mihai-vodă din scaon din Iaşi, can pe o bură de ploae, petrecîndu-l toţi cu mare cinste.

83. Vrut-au atunce o samă de mazili să-i facă gîlceavă, să lége ştubeîe deşerte, să le spîndzure pre lîngă drum, pre unde a tréce Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin⟨ă⟩ de stîngerea caselor. Numai căimăcanii n-au lăsat să-i facă acea ocară, scriind Grigorie-vodă de la Ţarigrad.

Aşijderea şi postélnicul învăţas⟨ă⟩ pre Enache-aga, să nu ştie că face cineva vrun supăr lui Mihai-vodă; măcar că el le-au făcut lor ruşine, cînd au purces din Iaşi, dar ei nu trebuîe să-i facă lui, că le-au fost stăpîn.

84. Tîmplatu-s-au atuncea la maziliîe de au fost can degrabă şi au rămas boiarii plini de datorii, că dedésă bani împrumut şi nu apucasă să-i îa. Că-i punea pre boîari⟨i⟩ zlotaşi şi-i făcea de istoviîa înainté cu bani turceşti. Lua noi şi da vechi. Şi au rămas mazilii stînşi. /

f. 412^{v} 85. Aşijderea şi turcii balgii încă împrumutas⟨ă⟩ pre Mihai-vodă cu bani noi, să îa vechi. Şi cu ceară, cu

---

1 joi în triizăci de zili a lui septemvrie au eşit B,E,G, joi septemvrie ⟨*lipseşte* septemvrie V⟩ în triizăci de zile au eşit C,D,V, *lipseşte* gioi M,P/ din]de la V/ voevoda M/ *lipseşte* din scaon M,P/ din scaonul domniii din Iaşi C// 2 *lipseşte* can pe o bură de ploae M,P/ pre B,C/ ploaîe B,C petrecîndu-l B,V// 4 83]84 B,E,G, 96 M, *lipseşte* P/ atuncea B/ O samă di mazili s-au sfătuit să legi M,P// 4-20 *lipsesc* V// 4-8 *lipseşte* Vrut-au atunce... acea ocară C// 6 pre undé era să triacă B,E,G,M,P/ voevoda M/ pentru că E, G//7 obiceai B/ *lipseşte* de^{2} G/desetină B/ de]spre M,P/ casălor B//8 Numai]Iar M,P/ caimacamii B/ nu i-au lăsat G,M, P// 9 Grigorii C/ Grigorii Ghica voevoda au ⟨fost M⟩ scris la caimacami M,P/ *lipseşte* de la Ţarigrad M,P// 10 Costantin postel⟨ni⟩cul B, postélnicul Costantin C,D, Costantin postelnicul Ipsilanti E, Costantin Ipsilanti postelnicul G/ învăţase pre fiiu-său Ianache B,D,E,G/ Ianache C// 10-13 pre aga Ianachi ⟨să nu facă M⟩ nimi nici un supăr lui Mihaiu voevoda, fiindcă lî-au fost stăpîn M,P// 11 ştiîe B/ vreun B,C// 12 li-au B, C/ ruşine]necinste B,C,E,G/ *după* Iaşi *ad.* de au mersu la Ţarigrad D// 13 eiîei B,C/ *după* lui *ad.* Mihai-vodă necinste E,G/ li-au B,C// 14 84]85 B,E,G, 93 M, *lipseşte* P/ *după* maziliîa *ad.* lui Mihai-vodă B,C,E, G// 14-18 Maziliîa lui Mihaiu voevoda s-au întîmplat cam în grabă. Boîarii apucasă di-i didesi bani în datoriîe şi au rămas păgubaşi. Pre boîarii zlotaşi cum îi puniîa zlotaşi îndată înpliniîa di la dînşii tot istovul. Lua noi şi da vechi. Şi aşa au rămas şi aciîa stînşi M,P// 15 didésîe B,C//16 înprumut B,C/ *după* punea *ad.* Mihai-vodă B,E,G/ boîarii B, boiarii C//17 făcîa B/ înnainte B,C/ cu bani turceşti înnainte E//17-18 Luoa bani noi B,C/ Lua bani noi şi da bani vechi D, E,G// 18 mazilii]boîarii B,E,G// 19 85]86 B,E,G, 99 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ *lipseşte* încă M,P/ înprumutase B, înprumutas⟨ă⟩ C// 20 voevoda M/ *lipseşte* noi M,P/ bani vechi E,G/ *lipseşte* Şi M, P//20-1 Şi-i didésîe bani pe ceară ⟨şi E,G⟩ pe miîaré B,E,G//

miiare, pentru dobînda lăcomiei, de da mulți bani. Și la maziliie au rămas și neguțitorii balgii stînși.

Și au domnit țara în rîndul al treile 11 ani făr⟨ă⟩ trei luni.

86. Deci pornindu-s⟨ă⟩ Grigorie-vodă de la Țarigrad, eșitu-i-au toată boiarimea înainte la Gălați. Iară Grigorie-vodă, după ce-au agiuns la Brăila, n-au venit pre uscat, ca alți domni, ce de la Brăila au șădzut în 2 șeici și au venit tot pre apă, cu multă pofală, dzicînd din trimbiță și din naiuri și dînd și din pușci, pînă ce-au agiuns la Gălați, de s-au împreunat toți boiarii țărîi acolo cu dînsul, după obiceaiu. Și de la Gălați au purces cu toat⟨ă⟩ boerimea pîn-aproape de Iași. Așijderea și din Iași eșitu-i-au înainté căimăcanii cu slujitorime și cu orășéni și l-au băgat cu mare cinste în S⟨fe⟩tii Nicolae, timpinîndu-l

---

1–2 *lipsesc* V// 1 și cu miiaré C,M,P/ lăcomiii B,C/ lăcomiia dobînzii M,P/ de au dat mulți bani B,E,G, *lipsește* M, P//1-2 Și atuncea la maziliie B,E,G/ mazilie C/ Deci întîmplîndu-să ⟨la M⟩ maziliie au rămas și aciia păgubași M,P// 2 *lipsește* neguțitorii G/ balgii]turcii balgii B,D,E// 3 *ad. ulterior* făr⟨ă⟩ trei luni A/ Și au domnit Țara Moldovii Mihai-vodă, ⟨Mihai-vodă Țara Moldovii D⟩ în rîndul al triile, ⟨domniia D⟩ unsprăzéce ani fără de trii luni B,D,E,G,V, Și au domni Mihai-vodă în domniia a triia unsprăzéce ani fără de trii luni C, Mihaiu voevoda în rîndul al triile au domnit ani zăci, luni 9, și s-au dus la Țarigrad M,P// 4 *după* luni *ad.* Domniia ⟨dintîi a E,G⟩ lui Grigorii-vodă Ghica, nepot de fiiu lui Grigorii-vodă , domnul muntenescu, strănepot lui Ghiorghii Ghica voevoda ⟨-vodă E,G⟩ celui bătrîn ce au fost la noi în Moldova ⟨în B⟩ anul 7235 ⟨=1727⟩. Cap 94 ⟨*lipsește* Cap 94 E,G⟩ B,E,G, Domniia ⟨mării-sale V⟩ lui Grigorii-vodă ⟨Grigorie Ghica voevoda V⟩ nepot de fiiu lui Grigorașco ⟨Grigorie V⟩-vodă domnul muntenescu, strănepot lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn ce au fost domnu ⟨la noi C⟩ în Moldova. Cap 94 ⟨*lipsește* Cap 94 V⟩ În anii ⟨Anul V⟩ 7235 C,V// 5 86]1 B,C, E,G,V, 101 M, *lipsește* P/ Grigorie Ghica voevoda pornindu-s⟨ă⟩ de la Țarigrad C, Dupre ce au purces Grigorii-vodă de la Țarigrad B,E,G,V, Grigorii voevoda ⟨Grigorii Ghica-vodă P⟩ s-au pornit din Țarigrad M,P// 6 boerimea înnainte B,C/ toți boiarii înainte M,P/ Iar B,C, *lipsește* M,P/ Grigorii C/ Iară măriia-sa Grigorie-vodă V//7 după ce ⟨cîe B⟩ au agiunsu B,C/ *lipsește* după ce au agiuns... ca alți domni, ce M,P/ vinit B,C// 8 *lipsește* de la Brăila B,E,G,V/ șezut B,C]întrat G/ au șăzut, nu ca alți domni, în doao M,P/ doao B,C/ șeici mari V// 9 vinit B,C/ pohvală B,C/ trîmbițe B,C// 10 ce au agiunsu B,C//11 înpreunat C// 11-12 la Gălați și ⟨acolo E,G⟩ s-au înpreonat toți boiarii cu dînsul după ⟨cu dînsul toți boiarii pre G⟩ obiceai B,E,G, la Gălați și acolo s-au înpreonat toți boiarii carii ieșisă înnainte, pre obiceai V, la Gălați ⟨i M⟩ s-au închinat toți boiarii după obiceiu M,P// 12 Și de la Gălați]Iar de acolo M,P/ toată boiarimea B,C]toți boerii M,P// 13 pînă C]și viind pînă B,E,G,V/ *lipsește* Așijderea și din Iași B,E,G,V,M,P// 14 înnainte caimacamii B,C/ cu slujitorimea C, cu toată slujitorimea B,E,G,V//15 băgat]dus B, E,G,V, adus C,D// 14-2 cu slujitorii și cu tîrgovești. Întîmpinatu-l-au arhiereii și cu tot clirosul bisăricii și așa au întrat în Eși cu mari cinsti. Mers-au în bisărica Sfîntului Necolaiu și i-au cetit molitvile de domniie sfinției-sa părintile Ghiorghiie M,P// 15 în]pînă în B,C,D,E,G,V/ Svîatii Nicolai B,C/ tîmpinîndu-l B, întimpinîndu-l C//

și arhierei⟨i⟩ cu tot clirosul bisericii. Și l-au încununat spre domniie părintele Gheorghie mitropolitul. Și de acolea, eșind, au întrat în curțile domnești. /

f. 413 DOMNIÏA LUI GRIGORIE-VODĂ, NEPOT DE FIIU LUI GRIGORAȘCO-VODĂ, DOMNUL MUNTENESC, STRĂNEPOT GHICĂI-VODĂ CE-AU FOST LA NOI. CAP 94. VĂLEAT 7234 ⟨=1726⟩

1. După ce-au venit Grigorie Ghica-vodă în Iași, a treĭa dzi, pre obiceaiu, au boerit boĭarii. Pus-au pre Gavriil Miclescul vel-logofăt, pre Dariie Donici vel-vornic de Țara de Gios, pre Costantin Ruset vel-vornic de Țara de Sus, pre Costantin Costache hatman, pre Costantin, fratele lui Manolache chiurci-baș⟨ii⟩, vel-postelnic, pre Sandul Sturdzea vel-spătar, pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino vel-ban, pe Toader Paladi vel-visternic, pre Iordache Costache, sin Lupului, vel-stolnic, pre Andronache Vlasto, cumnată-său, vel-comis.

Aceștea era boĭarii lui Grigorie-vodă, mai toți rudele lui Mihai-vodă, carii fusése și la Mihai-vodă. Iar toate

---

1 arhiereii B,C/ încununat]încorunat V//2 spre domniïa Moldovii B,C,D,E,G,V/ părintele ⟨chiriu C⟩ chir Gheorghie C,D, preosfințitul părinte chir Gheorghie B,V/ *lipsește* părintele E, G//3 *după* domnești *ad.* și au șezut în scaon B,V, și au șezut în scaonul domnescu ⟨domniei G⟩ E,G// 4-6 *lipsesc* B,C,E,G,V// 4-5 Domniïa lui Grigorie voevoda, ficior lui Grigoraș voevoda a domnului muntenescu M, Domnie lui Grigori Ghica-vodă, ficiorul lui Mateiu beizade, nepot a lui Grigorii-vodă, a domnului muntenescu P//5 strănepot lui Gheorghii Ghicăi-vodă celui bătrîn, ce au fost domnu aici la noi, în Moldova D//6 la noi]domnu în Moldova M,P/ Cap 97 D, Cap 99 P, *lipsește* M/ Annul 7234 D, *lipsește* M,P// 7 1]2 B,C,E,G,V/ După ce au vinit Grigorii Ghica voevoda în Iași C, *lipsește* B,E,G,V/ triïa C// 7-8 În anii 1727 Grigori Ghica voevoda au întrat domnu în Eși și a triïa zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată mai ⟨în P⟩ gios: Gavriil M,P//8 Iară a triïa zi, pre obiceai B,E,G,V/ boerii B// 9-10 *lipsește* pre$^{1-2}$ M,P//10 de Țara de Jos B, *lipsește* M,P/ Rusăt B,C/ *lipsește* de Țara de Sus M,P// 11 *lipsește* pre$^{1-2}$ M,P/ Costachi B,C, Costache Negel M,P/ Costantin Ipsilanti B,C,E,G,V, Costandin Ipsilas M,P/ frateli lui Manolachi chiurci-bașii C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ pre]și pre V//12-13 *lipsește* pre$^{1-2}$ M,P/ spatar B/ Iordachi Cantacozino Delianul B,C,E,G//13-14 Iordachi Cantacozino Delianul vel-ban, pre Gavril Costachi vel-păharnic, pre Toader D,V// 14 Păladii B,C/ vistiernic B, vistérnic C/ *lipsește* pre M,P/ Iordachi Costachi B,C//15 sîn B]ficior C,D/ Lupul G, Lupului vornicului C/ *lipsește* vel M,P/ *lipsește* pre M,P//15-16 Andronachi Vlasto ⟨ce era B,E⟩ cumnat lui Grigorii ⟨Grigorie C⟩ -vodă B,C,D,E/ Andronachi Vlasto vel-comis, ce era cumnat lui Grigorie-vodă G//16 cumnată-său]ce era cumnat mării-sali lui Grigorii-vodă V, *lipsește* M,P/ *lipsește* vel M,P// 17 *ante* Aceștiïa: 3 B,E,G,V/ Aceștiïa C/ era toți P/ lui]mării-sali lui V/ *după* vodă *ad.* în domniïa dintîi B,C,E,G,V/ voevoda M/ rude M// 17-18 *lipsește* mai toți rudele... la Mihai-vodă. V//18 voevoda^{1} M/ fusésie C/ *lipsește* carii fusése și la Mihai-vodă B,E,G,M,P/ *după* vodă^{2} *ad.* cu boerii C/ Iară B/ Iar trebile era toati M, Iar trebili toati era P//

trebile era după Costantin postélnicul. Şi după dînsul era Sandul Sturdzea spatar, fiind moldovan şi oarece şi neam lui Grigorie-vodă.

2. Deci alţi boïari, ce mai rămăsése de atîta vrémé / f. 413[v] 5 de aştepta pre Grigorie-vodă, ca să încapă şi ei, vădzind că i-au apucat iar ceïalalţi boïari pre denainte şi acmu, căuta rău.

3. Atuncea, la banii stiagului n-au mai scos altă dajde. Numai găsind obiceaiu gata de la Mihai-vodă văcăritul, 10 au scos atuncea şi el văcărit, 10 potronici de cal şi 6 potronici de vită. Iar de primăvară au scos şferturi, pre putinţă; şi de toamnă hîrtii, iar uşoare şi fără năpăşti.

Şi au mai scădzut desétina boïarilor, să dea de 10 un leu, şi au rădicat ţigănăritul şi morăritul şi prisăc⟨ă⟩ritul 15 şi cîrcimăritul, caré le scornisă Mihai-vodă. Acéstea li-au ertat Grigorie-vodă întîi.

---

1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic E,G/ postelnicul B/ dînsul]Costantin postelnicul V/ *lipseşte* era M,P// 2 spatariul B,E,G, spat⟨ar⟩ C, *lipseşte* M,P/ oarecîe B/ *lipseşte* şi[2] G/ niam B,C/ orişce rudenii ⟨rude P⟩ lui Grigorii voevoda M,P// 3 lui] mării-sali lui V/ Grigorii C// 4 2]3 C, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ Decii B,C/ rămăsésîe B,C/ vréme B,C// 4-7 Boïarii ciïalanţi cari aştepta şi ei rînd la boerii, dacă au văzut aşa, căuta foarti rău M,P// 5 *după* vodă *ad.* cu bucuriïe B,E,G,V/ eiïei B/ *după* ei *ad.* la boerii B,C,E,G,V/ şi văzind B// 6 i-au]au B,C,G,V/ iar céïalalţi boïari, boïariile, şi la Grigorii-vodă căuta rău B,C/ ceïalalţi C/ boeriile C/ iar ceïalalţi boïari ce fusesîe la Mihai-vodă boeriile şi la Grigorii-vodă căuta rău E,G, iar aceïa boïari boïariile, ce fusésîe la Mihai-vodă şi la măriïa-sa Grigorie-vodă căuta rău V// 8 3]4 B,C,E,G,V, 2 M, *lipseşte* P/ Atuncea]Grigorii voevoda M,P/ steagului B// 8-9 *lipseşte* n-au mai scos... Mihai-vodă văcăritul V// 9 Numai]Ci M,P/ obiceai B,C/ *lipseşte* gata B,C,D,E,G/ gata, adică văcăritul, făcut de Mihaiu voevoda, au scos M,P// 10 *lipseşte* atuncea M,P/ au scos văcărit cîte dzéci V/ *lipseşte* au scos atuncea şi el văcărit D/ şi el atuncea B,E,G/ văcăritul M/ zéce B, C/ *ad. marginal* 10 potronici, sau G/ văcărit o sută de bani de cal şi şeasîezăci de bani de vită E, G/ şeasîe B, şasîe C// 11 *lipseşte* Iar M,P/ prim⟨ă⟩vară C/ civerturi B,C, civertul P/ pe B,V]după M,P// 11-12 *lipseşte* şferturi, pre putinţă; şi de toamnă E/ şi]iar M,P/ *după* toamnă *ad.* au scos D/ iară B,C, iarăş P/ fără de B,D,C,P/ năpasti P/ dar uşoare. Şi au ertat năpăşti să nu fiïe, dzicînd măriïa-sa Grigorie-vodă acest cuvînt către boïari, cum oamenii să roagă lui Dumnedzău să-i izbăvască de năpaste; decii trebuïe, să nu fiïe oamenii năpăstuiţi în dzileli mării-sali. V/ *după* năpăşti *ad.* dzicînd Grigorii-vodă către boïari şi acest cuvînt ⟨aceste cuvinte G⟩că oamenii să roagă lui Dumnezeu să-i izbăvască de năpaste; deci nu trebuïe ⟨să fie E⟩ năpăstuiţi. B,E,G// 13 Şi rădicînd năpăştile hîrtiilor au scăzut şi desétina B,E,G/ Scăzut-au şi desătina M,P/ *lipseşte* mai V/ de zéce stupi B,D,E,G/ zéce C// 14 *lipseşte* şi[1-2] M, P/ rădicat-au M,P/ rădicat]ertat şi B,E,G, ertat V/ prisăcăritul B/ ţigănărit şi cîrcimărit să nu fiïe V//15 *lipseşte* şi cîrcimăritul G/ *lipseşte* şi cîrcimăritul, caré le scornisă Mihai-vodă M,P/ care le scornise Mihai-vodă B, carele fusésîe la Mihai-vodă G, *lipseşte* C/ carele E/ Acéste B,C, Acéste toate E,G,M,P// 15-16 *lipseşte* caré le scornisă... întîi. V// 16 Grigorii B, C/ voevoda P/ dintîi B,E,G//

4. Iară cînd au fost de toamnă, s-au hainit un boĭar, anume Dumitraşco Racoviţă hatman, fratele lui Mihai-vodă. Fiind mazil la ţară, au început a scrie cărţi la fratesău, la Mihai-vodă.

Deci oblicind Grigorie-vodă, au trimis la dînsul să-l prindză; iar el, simţind, au fugit la tătarî în Bugeag. Şi cu dînsul au fugit şi ginere-seu, Iordache stolnicul.

5. Iară în scurtă vrémé s-au burzuluit şi Adli Gherii Calga, soltan de Bugeag, asupra lui Medli Gherii hanul şi au încălecat cu tot Bugeagul. Iar pricina era aşea. Mai nainte vrémé cu cîţva ani fugis-un Bahti Gherii, ce-i dzicea poreclă Delei soltan.

Acesta, fugind spre calmîşi, făcea multe amestecături / f. 414 pentru hăniĭa Crîmului. Să agiungea cu şerimii din Crîm; făcea de scotea Poarta mai totdeuuna pe han.

Deci Poarta au ales pe acest han, anume Medli Gherii, de om rău, ca doar va putea supuné pre şerimi şi pre mîrzaci. Deci luînd hăniĭa, mulţi mîrzaci şi şerimi au tăĭat, pîn' şi pre nişte nepoţi a lui de sor⟨ă⟩.

---

1 4]5 B,E,G,M, 3 C, 6 V, *lipseşte* P/ Iară la anul, de toamnă, au pribegit un boĭariu V/ *lipseşte* Iară cînd au fost de toamnă M,P/ *după* hainit *ad. marginal* s-au pribégit C/ boĭariu B//1-4 Dumitraşcu hatmanul Racoviţă, fratile lui Mihaiu voevoda, s-au hainit şi fiind la ţară scriĭa la fratile său ⟨la M⟩ Mihaiu voevoda M,P// 2 anumé B,C, pre anumé E/ hatmanul B, D,E,G,/ frateli.C// 2-7 frate lui Mihai-vodă au fugit la tătarî în Bugiac. Şi cu dînsul au fugit şi ginere-său, Iordachi stolnicul V// 3 scriĭe B// 5 Decii B,C/ Grigorii B,C// 5-7 S-au înştiinţat Grigori voevoda şi au triimes să-l prinză. Iar el au simţit şi luîndu şi pre ginerile său, Iordachi stolnicul, au fugit amîndoi în Bugeac, la tatari M,P// 6 Bugiac B,C// 7 ginere-său B,C,E,G/ Iordachi B,C/ Iordache stolnicul, ficior Lupului vornicul D, Iordachi Costachi stolnicul, ficior Lupului Gavriliţă vornicul ⟨sin Lupul Gavriliţă vornicului G⟩ E,G// 8 5]6 B,C,E,G,M, 7 V, 2 P/ *lipseşte* Iară în scurtă vrémé M,P/ vréme B,C/ buzurluit C/ *lipseşte* şi E,G,V/ Sadli G/ Gheri B,C// 8-18 Calga soltanul de Bugeac s-au turburat asupra lui Medli Gheri hanul ⟨Meda Egîr hanului M⟩ de Crîm pentru pricina hăniii şi pentru că au tăĭat hanul cîţiva mîrzaci. M,P// 9 *lipseşte* Calga B,E,G,V/ soltanul B,E,G,V/ Bugiac B,C/ Gheri C// 9-10 Medli Gheri hanul din ⟨de V⟩ Crîm. Şi s-au rădicat cu toată tătărimea din Bugiac ⟨Şi s-au sculat acel soltan cu tot Bugiacul V⟩ B,E,G,V// 10 cu tot Bugeacul C]cu toţi tătarii Bugiaculuĭ D/ Iară B/ aşa B,C]aceasta E,G//11 Mai înnainte vréme B,C, Că mai înnainte vrémé V/ cîţiva B/ vreme fugind un Bahti Gheri G/ fugisă B/ Gheri B,C// 12 *lipseşte* poreclă B,E,G,V/ Deli B,C, D,E,G,V// 13 *după* calmîşi *ad.* supt ascultarea Mosculuĭ şi ⟨*lipseşte* şi C,V⟩ B,C, E,G,V/ făcĭa B/ mestecături E,G//14 Că să ajungea B,E,G,V//15 şi făcea B,C,D, E,G/ şi făcea Poarta de scotea mai totdeauna pre hani V/ totdeauna C/ pre C/ pre hani B,D,E,G// 16 Decii B,C/ l-au ales D/ pre B,C/ anumé B/ Gheri B,C// 17 *ad. marginal* ca doar va putea supune pre şerimi şi pre mîrzaci B/ doară C/ supune C/ Decii C]Şi B,E,G,V// 18 luund B,C/ luundu hănie Crîmului E,G,V/ pre mulţi C/ şerimi şi mîrzaci B,E,G// 19 *lipseşte* pîn' şi pre nişte nepoţi a lui de sor ⟨ă⟩ B,C,D,E,G,V//19-3 *lipseşte* pîn' şi pre nişte... piardă mîrzacii. M,P//

Şi vădzînd acest Calga soltan, n-au mai putut răbda a vedea atîtea capete perind, precum ei n-au mai avut acest obiceaiu să s⟨ă⟩ piardă mîrzacii. Ce au şi încălecat atunce toţi bugeagenii cu zorbà, şi au scris şi la Poartă, cerşînd han pe un frate a lui, anumé Caza Cheri. Şi Poarta nu vrea, dzicînd că tot aşea s-au învăţat de schimbă hanii şi nu le pot întra în voïe.

6. Atuncea s-au făcut mare spaimă în toate ţările împregiur. Şi s-au bejenit Ţara Moldovii, temîndu-s⟨ă⟩ încă şi raïaoa Tighinii şi a Hotinului şi Ţara Rumâneascâ, şi-ncă şi preste Dunărea şi Ţara Ungurească, şi Ţara Leşască de încălecarea acelui soltan cu tot Bugeagul.

Că nu ştie alte ţări şi olate adevărul, ce vor să facă, măcar că dzicea ei că nu le trebuïe Adli Gherie hanul, că le strică obiceele, de le tae mîrzacii şi şerimii ca un casap, şi scriïe la Poartă să le dea pre Caza Cheri să le fie han.

Dar tot nu putea oamenii créde, aşe ïaste, au altăceva or să facă.

f. 414[v] Şi mult au îmblat prin Bugeag, / după ce-au încălecat. Apoi au trecut Nistrul şi s-au dus în cîmpi, aproape de

---

1 văzind B,C/ Calga sultan C]soltan de Bugiacu B,E,G,V// 2 videa B,C/ atîte B, atîţea C/ precum ïei nu mai avusésïe B,C,E,G, precum nu mai avusésïe ïei V//3 obiceai B/ să să piiardă C, să piardă V]să piară B,E,G/ Ce s-au şi sculat atuncea toţi V//4 atuncea B,C/ bugegénii B,C *lipseşte* şi[2] B,V// 3-11 Şi aşa ⟨şărat P⟩ au încălecat soltanul din ⟨de P⟩ Bugeac şi cu toţi bugegenii. Şi nimene nu ştiïa adivărul, încotro vor să mïargă şi ci vor să facă. ⟨Şi pentru aceïa s-au făcut mari spaimă în toati ţările di prinpregiur M⟩ M, P// 5 cerşind C]cerînd B,V/ pre C/ a luï]a hanului D// 5-6 han anumé pre Caza Cheri, pre un frate a lui Medli Gheri han. Şi Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd B,E,G/ pe un frate a lui Medli Gheri han, pre anumé Caza Cheri. Şi Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd V// 6 *după* vrea *ad.* să-l facă pre acela han C/ aşa B,C// 7 *după* hanii *ad.* totdeauna E,G/ nu le mai pot E,G// 8 6]7 B,C,E,G,M, 8 V, *lipseşte* P/ ţările înpregiur C, ţările de prinpregiur B, E,G,V// 9 *lipseşte* Ţara Moldovii D/ temîndu-să B// 9-12 Ţara Moldovii însă şi mai tare să temïa şi pentru aceïa îndată s-au şi bejănit. Şi nu numai Moldova, ci şi raïaoa Tighinii şi raïaoa Hotinului, asămine şi Ţara Munteniască, Ungurïască, Leşască şi încă şi presti Dunăre, toţi s-au îngrozit ⟨îngrijit P⟩ de încălecare acelui soltan M,P//10 şi Ţara Românïască C]şi Ţara Munteniască B,E,G,V, *lipseşte* D//11 încă B,C/ *lipseşte* şi-ncă şi preste Dunăre V/ Unguriască B,C// 12 de]de acel C/ încălecarea]sculare B,E,G, zorbaoa V/ *lipseşte* încălecarea acelui C/ sultan C/ Bugiacul B,C// 12-16 *lipseşte* cu tot Bugeagul... să le fie han. M,P//13 nu ştiïa B,C/ *lipseşte* adevărul G// 14 măcarî B,C/ eï]ïei B,C/ Adli Gheri C]Medli Gheri B,V/ nu le trebue Medli Gheri hanul să le fie han, că le strică E,G// 15 obiceaïele B, obiceaiale C/ le taïe C/ le taïe şerimii şi mîrzacii B,E,G,V// 16 *repetă* şi scriïe V/ şi la Poartă V//17-18 *lipsesc* M,P// 17 credé C/ créde oamenii D/ aşa B,C// 18 or]vor B,C,E,V// 19 Calga soltanul de Bugeac, după ce-au încălecat, au înblat cîtiva zili prin Bugeac M,P/ umblat B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ după ce]dacă D/ *lipseşte* după ce-au încălecat V/ ce au B,C// 20 Şi apoi V/ După aceïa s-au rădicat cu tatarîi şi trecînd Nistru s-au dus M,P//

Ceahrin, de şedea cu multe voroave şi spaime acestor ţări prinpregiur, ce scriu mai sus.

7. Atuncea cu cîteva luni mai nainte, să tîmplas⟨ă⟩ de hotărîs⟨ă⟩ Grigorie-vodă locul ţărîi şi stricas⟨ă⟩ capegi-başe dé la Poartă, ce venis⟨ă⟩ cu ferman, cîteva cîşle tătărăşti, împreun⟨ă⟩ cu oamenii lui Grigorie-vodă.

Deci tătarîi, văzdîndu-s⟨ă⟩ toţi la un loc, să foarte lăuda asupra lui Grigorie-vodă şi asupra ţărîi, dzicînd că le-au ars mulţimé de robi şi de copii şi li-au stricat cîteva geamii. Deci şi boiarii ce era pribégi acolo, Dumitraşco Racoviţă hatman şi cu ginere-său, Iordache Costache stolnic, făcea şi ei multe amestecături la soltanul şi la mîrzaci, cu vorbe réle şi îndemnături asupra lui Grigorie-vodă.

8. Grigorie-vodă înţelegînd că să laudă soltanul şi mîrzacii asupra lui, avea mare grijă şi Grigorie-vodă şi toat⟨ă⟩ boiarimea. Şi ţara încă să bejinis⟨ă⟩. Şi era Grigorie-vodă în curţi în Iaşi, închişi cu slujitorii, în tot ceasul aşteptînd gata să-l lovască. Şi trimitea la soltanul

---

1 şidea C, şidea acolo B,E,G//2 ţări de prinpregiur E,G//1-2 şi şăzînd acolo di-a pururea să lăuda asupra ⟨tuturor M⟩ ţărilor ⟨celor P⟩ ci s-au scris mai sus M,P// 2 scriie B,G,V// 3 7]8 B,C,E,G,V,M, *lipseşte* P/ Atuncea]Iară V, *lipseşte* M,P/ luni]zile M, P/ luni de zile V/ mai înnainte B,C,E, mai înnainte vréme V/ tîmplase B// 4 hotărîsă B/ măriia-sa Grigorii V/ *după* ţărîi *ad.* despre tătarî B,E,G,V/ stricase B/ başia B// 4-5 Grigorie voevoda locul ţării cu ferman di la Poartă şi stricasă cîtiva cîşli tătărăşti M,P// 5 de B,C/ venise B, vinis⟨ă⟩ C/ ce venisă cu ferman de la Poartă E,G, ce venisă de la Poartă V//6 înpreună B, C, dinpreună E,V/ *lipseşte* împreun⟨ă⟩ cu oamenii lui Grigorie-vodă M, P/ Grigorii C/ *după* vodă *ad.* di pe locul Moldovii E,G// 7 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Tătarîi, văzîndu-să strînşi M,P/ văzindu-să B, văzindu-s⟨ă⟩ C/ *lipseşte* toţi V/ locu B,C/ să]şi să G/ *lipseşte* foarte M,P//8 lui]măriisali lui V/ Grigorii C/ voevoda M// 9 li-au arsu B,C/ şi cîteva B,C,D,E,G,V,M,P//10 Decii B.C/ *ante* Decii: 9 B,E,G/ *lipseşte* Deci şi M,P/ Boiarii cei pribegi M,P/ pribégi ce era acolo B, pribégi ce era acolo la tătarî în Bugeacu, Dumitraşco E,G/ ce]carii V/ *lipseşte* acolo M,P//11 *lipseşte* Racoviţă M,P/ hatmanul B//10-12 *lipseşte* acolo... Iordache Costache stolnic V// 12 Iordachi stolnicul B/ stolnicul D,E,G/ stolnicul Iordachi Costachi, fiind acolo la tatari, făce M,P/ şi ţei B,C,V, *lipseşte* M,P// 13 vorbe]voroave G/ *lipseşte* cu vorbe réle şi îndemnături M,P/ asupra ţărîi şi asupra lui V// 15 8]10 B,E,G,V, 9 C, 12 M, *lipseşte* P/ Iară Grigorie-vodă B,G, Iară măriia-sa Grigorie-vodă V/ înţălegînd B,C]s-au înştiinţat M,P// 16 lui]mării-sale V/ grije B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V//16-2 şi ave mari grijă şi pentru aceîa s-au închis în curţi în Iaşi. Şi slujitorii iarăşi era înlăuntru curţii şi în tot ceasul aştepta să-i lovască tatarîi. Boiarii şi toată ţara s-au bejănit la munti. Grigori voevoda adesa triimete daruri la soltanul să-l înpaci şi nu-l pute sătura nici M,P//17 toată boerimea B, C/ bejenisă B, bejenis⟨ă⟩ C//17-18 Şi era măriia-sa Grigorie-vodă în curţile domneştiV//18 Grigorii-vodă B,C/ în curţile domneşti C,D,E,G//19 *lipseşte* aşteptînd D/ *lipseşte* gata B,E,G,V/ să-l]să-i B,E,G,V/ triimitea C, trimitea Grigorii-vodă D/

oamenii săi, cu daruri totdeuna, ca să-l împace. Şi nu-l putea sătura nici cu un féliu de daruri.

Era şi giupînésele boiarílor pribegi aice, la poprială, în Iaşi, de Grigorie-vodă. Trimis-au soltanul un agă al
f. 415 5 său la domnie, / să le lasă să margă la bărbaţii lor în Bugeag. Şi îndată li-au slobodzit, de s-au dus, cu tot ce-au avut, în Bugeag, la boïarii lor.

9. Iară pre urmă n-au cutedzat Grigorie-vodă ca s⟨ă⟩ şadză în Iaşi, ce s-au dus la Botoşeani, de au şădzut
10 cîteva dzile. Şi pre doamna-ş au trimis-o la Hotin, di-au şădzut pîn' s-au împăcat lucrul.

10. Audzind Poarta împărăţiei de atîtea amestecături a celui soltan, au orînduit un saraschériu, cu cîteva mii de oşti turceşti, şi pre Grigorie-vodă şi pre Neculai-vodă,
15 domnul muntenescu, şi pre Colceag-beiu cu lipcanii şi cu spahiii de Hotin, să margă toţi în Bugeag, asupra acelui soltan şi a bugigénilor.

Deci acel saraschér au venit cu oaste la Smil, aşteptînd să s⟨ă⟩ strîngă şi alţii acolo.

20 Neculai-vodă încă au venit pîn'la Gălaţ⟨i⟩. Colceag-

---

1 pre oamenii săi C, pre oamenii mării-sali V/ totdeauna B,C/ împace B,C// 3 *ante* Era: 11 B,E,G,V, 15 M/ jupînésele B,/C pribégi B,C/ aicea B, C, *lipseşte* V// 3-4 Giupînesile ⟨a P⟩ boïarilor pribegi, Ilinca hătmăniasa şi cu fiica ei, Mărica stolniceasa era la propială ⟨opreală P⟩ în Eşi, din poronca lui Grigori voevoda M,P// 4 în Iaşi la poprială V/ de Grigori-vodă C, *lipseşte* V/ Triimis-au B, C// 4-5 Soltanul au triimes pre un agă al său cu poroncă la Grigorie voevoda să le lasă să mîargă la Bugiac la bărbaţii lor M,P// 5 domniie B/ Bugiac B,C// 6 de]şi M, P/ s-au dus cu totul ⟨toţii P⟩ la Bugeac, la bărbaţii lor M,P/ ce au avut B,C/ Bugiac B,C//7 boïarii] bărbaţii G//8 9]12 B, E,G,V, 10 C/*lipseşte* Iară pre urmă M,P/ măriia-sa Grigorie-vodă V/ *lipseşte* ca V/ să B// 8-9 Grigori voevoda nu mai cuteza a mai ⟨şedea⟩ în Iaşi M, Grigorii-vodă n-au mai cutezat a trăi în Eşi P// 9 şaze în Iaşi G, şază la scaon în Iaşi V/ Botăşeani B,C/ de]şi M,P/ şezut B,C, şăzut acolo M, P//10 *după* zile ⟨dzile C⟩ *ad.* acolo B,C,E,G,V/ triimis-o C/ de au şezut B,C//11 şezut acolo E,G/ pînă B,C, pînă ce G,V// 10-11 Iar doamna au triimes-o la Hotin şi acolo au şăzut pînă s-au liniştit soltanul M,P// 11 împăcat B,C// 12 10]13 B,E,G,V, 11 C, 16 M, *lipseşte* P/ împărăţiii B,C/ atîte B/ S-au înştiinţat Poarta de turburare acelui soltan M,P//13 rînduit P/un]pre un B,C,E,G/ cîteva]cinsprăzéci V//14 *lipseşte* de P/ oaste turcească B,E,G,V,M,P/ *lipseşte* şi[1-2] M,P/ voevoda[1-2] M, P/ pre măriia-sa Grigorie-vodă domnul Moldovii şi V/ Grigorii-vodă C/ Nicolae B, Nicolai C// 15 bei B,C//16 de la Hotin B,C,E,G,V,M,P/ în]la M,P/ Bugiac B, Bugeac C//17 sultan C/ asupra soltanului M,P/ şi asupra bugégénilor V, *lipseşte* M,P/ bugégenilor B, bugegénilor C// 18 Decii B,C/ *lipseşte* Deci acel M,P/ saraschériu B,C, Saraschériul M,P/ vinit B,C/ oastea G/ aşteptînd]şi aştepta pre toţi M,P// 19 să B,C/ *lipseşte* şi alţii M,P// 20 Nicolai C, Şi Nicolae B, Neculaiu voevoda domnul muntenescu M,P/ vinit B,C/ pînă B,C]cu oaste M,P/ Gălaţi B,C/ *după* Gălaţi *ad.* Şi din Gălaţi, isprăvindu-şi ⟨de la saraschériul V⟩ s-au întorsu la scaonul său în ⟨la V⟩ Bucureşti B,E,G,V// 20-1 Aşijderea şi Colceag-bei au purces de la Hotin ⟨cu lipcani şi cu spahii V⟩ şi au trecut pre Prut B,E,G,V/ Colceag-paşa di Hotin cu oaste au trecut ⟨au trecut cu oaste P⟩ M,P//

bei încă dé la Hotin au trecut pe Prut la Smil; iar Gligorie-vodă s-au pogorît dé la Botoşeani pre la Cotnar şi au venit iar la Iaşi. Şi au şădzut cu corturili şi cu toat⟨ă⟩ oastea lui în cîmpu la Balica vro 2 săptămîni, în postul Crăciunului. Şi de la Balica au trecut codrul la Scînteia şi au mers în gios pe Bîrlad pîn'la Roşiieci. Şi de acolo au mărsu la Fălciiu şi au trecut Prutul şi au mers la Codrul Chighieciului, de-au şădzut acolo vro doao, trei săptămîni. /

f. 415v 11. Deci saraschĭeriul oştilor au scris cărţi la acel soltan să-ş pléce capul, să margă la Poartă, că nu va avea nici o nevoie, iar pre hanul ceastă dată împărăţie nu va să-l mazileascâ.

Deci el, vădzînd acel răspuns de la saraschériul şi înţelegînd că şi hanul vine cu oaste din Crîm, şi alţi megiĭaşi pre dincoace, ş-au plecat capul şi au purces la saraschĭeriul la Smil, de s-au dus la Poartă, fără nici o grijă. Şi nu i-au făcut împărăţiia nemică.

12. Iară Iusuf mîrza şi cu vro doi, trei, mîrzaci au pribegit în Ţara Leşască, de au trăit acolo cîtăva vrémé.

13. Iară hanul au stătut di-au ernat în Bugeag pîn-în

---

1 de C/ *lipseşte* iar M,P/ Grigorii B,C// 1-3 iar măriia-sa Gligorie-vodă încă au purces de la Botăşeani şi au venit pre la Cotnariu şi au mărsu la Iaşi, la scaonul său. V// 2-5 Grigorii voevoda au purces din Botoşăni, au venit pe la Cotnariu pre la Eşi. Şi au eşit cu ordiia în cîmpu la Balica şi acolo au şăzut 2 săptămîni, fiind postul Crăciunului M,P// 2 de B,C/ Botăşeani B,C/ Cotnariu B,C// 3 vinit B,C/ iară B,C/ şezut B,C/ corturile C//4 toată B,C/ oaste B/lui]mării-sale V//4-5 Balica[1-2]Frumoasa B,C,D,E,G,V/ vreo doao B,C//5 *lipseşte* în postul Crăciunului C/Şi]iar M,P//6 *lipseşte* şi M,P/ mărsu B, C/ *lipseşte* în gios E,G/ pre B,C/ pînă B,C//6-7 *lipseşte* Roşiieci. Şi de acolo au mărsu la D,V/ Roşiecii lui Negel. Di acolo M,P//7 mersu B/ la Fălciiu]în tîrgul Fălciiului M,P// 7-8 *lipseşte* au trecut Prutul... de au şădzut M,P// 8 mersu B,C/ Chighiieciului B,C/ de-au]şi au B,E,G,V/ şezut B,C/ vreo B,C// 8-9 acolo au aşteptat 3 săptămîni M,P// 9 trii B,C// 10 11]14 B,E,G, 12 C, *lipseşte* V,M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ saraschcriul B,C// 10-11 Saraschcriul au scris la soltan să-şi pleci capul M,P// 11 *lipseşte* să-ş pléce capul V// 12 pre hanul cu ace dată nu vre⟨vra P⟩ înpăratul să-l mazileascâ M,P/ această B,C,D,E,G,V/ împărăţiia B,C//13 maziliască B, C//14 Decii soltanul văzind B,C,D,E,G,V/ răspunsu B,C/ saraschcriul B, C//15 înţălegînd B,C// 14-16 Soltanul au văzut scrisoare saraschcriului; au auzit că şi hanul cu tătarîi de Crîm ⟨tătarîi de Crîm cu hanul P⟩ vini asupra lui. Ştiia şi di cielanţi megieşi că iarăş vin cu oşti asupra lui. Pentru aceste poati ⟨poati fi P⟩ ş-au plecat capul M,P// 16 *lipseşte* pre V/ *după* dincoace *ad.* numai ce V/ purces]mersu B, E,G,V/ saraschcriul B,C//17 *după* Smil *ad.* şi de la Smil au purces B,E,G,V, iar de acolo M,P/ la Poartă]la Poartă la Ţarigrad B,E,G, la Ţarigrad la Poartă V, la Ţarigrad M,P/ fără de B,C,D,E,G,V,M,P/ grije B,C//18 împărăţiia C/ Şi nici un rău nu i-au făcut împăratul M,P, *lipseşte* B,E,G,V// 19 12]15 B,E,G, 13 C, 22 M, *lipseşte* V, P/ *lipseşte* Iară M,P/ mîrzea B,C / *lipseşte* şi E,G,M,P/ vreo trii B,C/ *lipseşte* vro doi M,P//20 pribégit C/ de]şi M,P/ vréme B,C// 21 13]14 C,V, 23 M, *lipseşte* B,E,G,P/ Iar B, *lipseşte* M,P/ Hanul şi cu tătarîi crimleni au ernat M,P/ de au B,C/ Bugiac B,Bugeac C/pînă B,C//

prim⟨ă⟩vară, cu multă cheltuial⟨ă⟩ și silă bugégénilor de crîméni.

Atuncea au scos mai marii Bugeagului și ei văcărit, di-au dat mulți bani hanului, mai sus văcăritul de cumu-i la noi. Iar Gligorie-vodă, după ce au așădzat pace între dînșii, au venit de la codru, întins la Iași. Și cît au șădzut în codru, fîn, grăunță tot de la tătarî au mîncat toată oaste. Și la purces au pus de-au făcut și o movilă mare în codru, ca să rămîie de pomeniré.

14. Atuncea și Grigorie-vodă, după ce-au venit la Eși din oaste, trimis-au ardzu de jalobă la împărăție pentru stricăciune ce-au făcut tătarîi țărîi și pentru boïarii pribégi, ce sînt rudă lui Mihai-vodă, cum au făcut
f. 416 atîte amestecături la tătarî, fiind / și cu îndemînarea lui Mihai-vodă, de s-au făcut acéstea.

Deci Poarta au bănuit tare lui Mihai-vodă și au făcut ferman la hanul pentru acei boïari pribégi, să-i dea pre mîna lui Grigorie-vodă. Și toată paguba țărîi și chelt u-

---

1 primăvară B,C/ cheltuială B,C/ *lipsește* și silă V/ bugegénilor B,C//2 *lipsește* de crîméni M,P//3 *lipsește* Atuncea M,P/ Bugiaculni B, Bugeaculni C/ eiĭei B/ de au C// 3-4 Mai marii Bugeaculni au scos văcărit pre tătarîi din ⟨de P⟩ Bugeac și încă mai presus decît văcăritul din Moldova și toți banii văcăritului ĭ-au dat hanului M,P// 4 sus]mare C/ de cum era C, de cum au fost D/ mai sus văcăritul de cumu-i la noi]și au fost la dînșii văcăritul mai mare de cum era la noi în țară B,E,G,V// 5 *ante* Iară: 16 B,E,G/ Grigorii B,C/ după cîe s-au așezat pacé B/ s-au așezat pacé C,E, G,V// 5-6 După ci s-au așăzat pace între tătarî, atunce au vinit și Grigori voevoda în Iași M,P// 6 vinit B,C/ întinsu B,C]drept V/ la²]în B,D,E,G,V/ șezut B,C// 6-7 Cîtă vremi au fost Grigori voevoda cu oaste acolo, în codru, fîn, grăunță, la toată oaste au dat tătarîi, di agiuns M,P// 7 grăunțe B/ mîncat]luat V/ *după* oastea *ad.* lui Grigorii-vodă E,G//8 *lipsește* Și la purces M,P/ *ad. marginal* pus E/ de au B,C/ *lipsește* și E,V/ în codru Chigiiaciului C//9 să rămîie B,C, să fie și să rămîie E/ de]întru B,E,G,V/ pomenire B//8-9 Grigore voevoda au poroncit di au făcut o movilă mari acolo în codru, să fii întru pominiri. M,P// 10 14]17 B,E,G, 15 C,V, 26 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea și M,P/ Grigorii-vodă B,C]măriia-sa Grigorie-vodă V/ ce au vinit B, C// 10-15 Grigori voevoda au triimes la Poartă arzu de jalobă asupra tătarălor pentru stricăciune ce au făcut țării și asupra acelor doi boeri pribegi, rudile lui Mihaiu voevoda, pentru amestecăturile ce au făcut la tatarî ⟨la Poartă P⟩ prin ⟨pre M⟩ îndemnare lui Mihaiu voevoda M,P//11 Iași B,C/ arzun B,V, harzu G/ împărăție C, împărățiie B// 12 stricăciunea B/ ce au B,C//13 rude B,C,E,G/ *lipsește* ce sînt rudă lui Mihai-vodă V// 13-15 *ad. marginal* cum că au făcut atîte amestecături la tătari, fiind și cu îndemnarea lui Mihai-vodă G//14 *lipsește* fiind și cu îndemnarea lui Mihai-vodă V/ îndemnare B// 15 *lipsește* de s-au făcut acéstea M,P/ acéste B,C// 16 Decii B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* au bănuit tare lui Mihai-vodă și V// 16-18 Poarta au probozit foarti pre Mihaiu voevoda și au triimes ferman la hanul ⟨Poartă P⟩ să dei acei doi boeri pribegi pre mîna M,P// 17 acĭei B/ ca să-i dea pre mînule mării-sali lui V// 18 Grigorii B,C/ voevoda M/ toate pagubele B,C,E,G,M/ *repetă* și² M,P//18-1 cheltuiala ce ar fi făcut B,C, cheltuiala ce au făcut-o M,P// toate pagubele țărîi să le înpliniască de la tătarî și toată cheltuiala ce ar fi făcut măriia-sa Grigorie-vodă cu oaste V//

ial⟨a⟩ ce-ar hi făcut Grigorie-vodă cu oaste să i-o plinească de la tătarî.

15. Atuncea au trimis Grigorie-vodă la hanul pre Darie Donici vel-vornic şi pre Sandul Sturdza vel-visternic cu fermanul Porţii şi cu izvod de pagube. Deci pre boïarii pribégi nu i-au dat; că Iordache au fugit în Crîm la un soltan, feciorul hanului, iară Dumitraşco hatman au fugit teptil preste Dunărea, trăgîndus⟨ă⟩ la Ţarigrad, la frate-său, la Mihai-vodă. Ce frate-său nu vrea să-l priimască, temîndu-s⟨ă⟩ de la Poartă să nu oblicească că-i la dînsul. Ce umbla mistuindus-⟨ă⟩ prin Dobrogea din loc în loc.

Iar pagubele de la tătarî i-au plinit toate. 700 pungi bani gata i-au adus în Iaşi cu nişte cămări cu cai. Care lucru era de mirat, unde au isprăvit Grigorie-vodă de au întors tătarîi pagubele moldovénilor; că avea mare tréceré la Poartă. Însă aceşti bani nu i-au luat toţ Grigorie-vodă, ce giumătate i-au dat hanului, şi o samă au dat şi oamenilor celor cu pagubele.

16. După aceasta, mergînd Costantin postelnicul la / f. 416[v] 20Poartă, au oblicit şi pe Dumitraşco hatman că-i în Do-

---

1 Grigorii B,C/ voevoda M/ oastea C/ pliniască B,C, înpliniască G//2 *după* tătarî *ad.* şi acei bani să-i dei la ⟨lui P⟩ Grigorii voevoda M,P// 3 15]18 B,E,G, 16 C, 28 M, *lipseşte* V,P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ Grigorii-vodă C, măriia-sa Grigorie-vodă V/ Grigori voevoda cu această trebuinţă au triimes la hanul pre M,P// 4 Darie C/ Donici, vel-vornic de Ţara de Gios B,E,G/ Sturzea B,C/ vistérnic B,C//5 Decii B,C//5–6 *lipseşte* Deci pre boïarii pribégi nu i-au dat M,P// 6 Iordachi stolnicul B,C,E,G,V//6-8 Au simţit mai înnainti Dumitraşcu Racoviţă hatmanul ⟨hatman P⟩ şi cu stolnicul Iordachi. Deci Iordachi au fugit în Crîm la feciorul hanului, iar hatmanul Racoviţă s-au dus tiptil presti Dunăre spre Ţarigrad. M,P//7 ficior B,D,E,G,V, ficiorul C/ iar B,C/ hatmanul B,C,E,V//8 *lipseşte* teptil V/ Dunăre B/ *după* Dunăre *ad.* în Dobroge V/ trăgîndu-să B// 8-11 *lipseşte* trăgîndu-s⟨ă⟩ la Ţarigrad... din loc în loc V// 9 *lipseşte* la B,E/ la frate-său Mihai-vodă, la Ţarigrad G// 8-11 *lipseşte* la *frate-său*, la Mihai-vodă... din loc în loc. M,P//10 temîndu-să B,C/ că-i]că iaste B,C,E,G// 11 mistuindu-să B,C/ Dobroge B,C/ locu[1] C, locu[2] B//12 Iară B/ i-au]au V, li-au G/ şepte ⟨şapte C⟩ sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 12-16 Hanul au înplinit pagubile Moldovii de la tătarî: 700 pungi bani gata. Iar pre numiţii boïari pribegi n-au avut de undi să-i de. Darii Donici şi cu Sandul Sturza di la hanul s-au întors la Eşi ⟨Sturza s-au întorsu înnapoi în Eşi P⟩ aducînd aceli 700 pungi bani. Cu toţi s-au merat cum di au isprăvit Grigori voevoda un lucru mari ca acesta. Însă această norociri i-au slujit, fiindcă ave mari treciri la Poartă. M,P// 13 *lipseşte* gata G,V/ i-au adus cu néşte cămări în Iaşi V/ néşte B/ *lipseşte* cu cai V// 14 undé B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V//15 întorsu B,C/ trecere B, treceré C//16 *lipseşte* Însă aceşti M,P/ toţi B/ Grigorii B,C//16-17 Însă o samă de bani au dat şi hanului V// 17 giumătaté B/ şi]iară M,P/ o samă de bani C,D,V/ *lipseşte* şi[2] M,P// 19 16]19 B,E, G, 17 C, 34 M, *lipseşte* P/ Dupre aceasta B, E, *lipseşte* M,P/ Costantin Ipsilant postelnicul G//19-1 Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă. S-au înştiinţat pentru hatmanul Dumitraşcu că esti în Dobroge tiptel. M,P// 19-20 *lipseşc* V// 20 Poartă] Ţarigrad E/ *lipseşte* şi B,E,G/ pre B/ hatmanul B,C,E/ că-i]că iaste B,E,G, că era C/ Dobroge B,C//

brogea, la un sat, teptil. Şi fiind aproape de calea lui Costantin postelnicul, au umblat cum au putut şi l-au prins. Şi făcînd ştiré lui Grigorie-vodă, au şi trimis de l-au ferecat în obedzi şi l-au închis în Iaşi. Şi l-au pus la grea închisoaré cîteva luni, pîn-au dat cîţva bani, şi apoi, ertîndu-l, l-au slobodzit. Şi ducîndus-⟨ă⟩ la satul lui, la Fereşti, au mai trăit trei, patru dzile şi au murit.

17. Iară în al treilea an a domniei lui Grigorie-vodă s-au făcut de către toate părţile bună pace. Şi s-au apucat di-au acoperit mănăstirea Balica cu oale şi au tencuit-o pre dinafară şi au făcutu-i şi tindă, şi au zugrăvit-o peste tot pri dinlontru, şi zid împregiur, şi clopotniţă, şi curţi de piatră. Şi au îndzăstrat-o cu toate, cu veşminte, cu odoar⟨ă⟩ şi cu bucate, şi cu robi şi moşii şi vii, ca pre o mănăstire, deplin.

Aşijderea au mai făcut curţi scumpe şi hălăşteu cu iaz la Frumoasa, să fie de primblare domnilor.

1—7 *lipseşe* V// 2 *lipseşte* Costantin postelnicul M,P/ au umblat cum au putut]s-au nevoit M, P//3 prinsu B,C/ Şi făcînd]Au făcut M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 3-4 Îndată au triimes şi ferecîndu-l în obezi l-au adus la Eşi M,P// 5 închisoare C/ pînă B,C, *lipseşte* M,P/ cîţiva bani C]cîteva pungi de bani B,E,G/ *lipseşte* apoi, ertîndu-l M,P/ ducîndu-să B, ducîndu-să acasă E/ la casa lui, la satul lui C/ la Fereşti, la casăle lui G/ *lipseşte* la[2] M// 7 şi au mai trăit puţină vréme şi au murit B,D,C, au mai trăit puţină vréme, vreo doao luni, şi au murit E,G/ Fereştii, în ţîn⟨utul⟩ Vasluiului, presti patru zili au murit M,P// 8 17]20 B,E,G, 18 C, 35 M, 3P/ *lipseşte* Iară M,P/ treile B, triilea C/ a domniii C, al domniii B,E/ a domniii mării-sali lui V/ Grigorii B,C/ voevoda M// 9 *lipseşte* bună G/ s-au apucat Grigorii-vodă E,G, s-au apucat măriia-sa Grigorie vodă V//9-11 s-au făcut paci din toati părţile. Deci Grigori voevoda s-au apucat di au făcut acesti pomeniri ⟨această pomenire P⟩. Au acoperit biserica di la mănăstire Balica cu oali. Au tencuit biserica pi dinafară foarti bini. Au făcut tindă, pridvor, au zugrăvit-o M,P// 10 de au acoperit B,C/ Balica]Sviatii Arhanghel⟨i⟩ la ⟨de la G⟩ Frumoasa B,C,E,G,V/ mănăstirea Sf⟨î⟩ntului Arhanghel ce iaste zidită de Isac Balica hatmanul la Frumoasa cu oale D/ şi o au tencuit B,E,G,V// 11-12 şi i-au făcut pridvor şi o au zugrăvit preste tot pre dinlăuntru şi i-au făcut şi zid împregiur de piatră V//11 denafară B,C/ şi i-au făcut B,C,D,E,G/ *lipseşte* şi[2] C/ tindă]pridvor B, C,D,E,G/ şi o au zugrăvit B,E,G/ preste B,C//12 pe ⟨pre C⟩ dinlăuntru B, C,E,G/ şi i-au făcut şi zid împregiur B,C,E,G/ şi[1]făcut-au M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P//12-13 şi clopotniţă şi clopote şi curţi de piiatră domneşti, au făcut în mănăstiré. E/ curţi de piatră domneşti ⟨curţi domneşti de piiatră G⟩ au făcut în mănăstire B,G/ curţi de piiatră înlăuntru, domneşti C, curţi de piatră, domneşti, înlăuntru V// 13 Şi o au îndzăstrat-o cu de toate B/ cu de toate E,G,V]cu bucate, cu de toate C/ cu[3]şi cu E//12-14 clopotniţă bună de piiatră şi curţi frumoase di piiatră. Au înzăstrat-o cu odoară, veşminti, cu bucate, cu moşii, cu robi ţigani şi cu vii M,P// 14 odoară B, C/ *lipseşte* şi cu bucate C/ *lipseşte* şi[1-2] G/ şi cu moşii şi cu vii B,C,D,E,V, cu moşii şi cu vii G//15 mănăstiré B,C// 16 *lipseşte* Aşijderea M,P/ Mai făcut-au M,P/ curţi domneşti scumpe B,E, curţi scumpe, domneşti D, curţi scumpe şi frumoas⟨e⟩C, curţi domneşti frumoase şi scumpe G, curţi scumpe şi frumoase, domneşti V/ scumpe]frumoasă M,P/ cu iaz] mare B,C,E,G,V// 17 *lipseşte* la Frumoasa M,P/ primblaré B,C//

18. Făcut-au și turn mare pe poartă, în curte domnească, și ceasornic mare. Așijdere și 2 cișméle, fîntîni aduse pre oale, cu multă cheltuială, una denainte porții
f. 417 curții domnești și una denainte / feredeului. Așijderea și feredeul l-au mai tocmit. Mai tocmit-au și cîteva cas⟨ă⟩ în curțile domnești și odăile simenilor și la grajduri, ce era stricat, tot au tocmit.

Făcut-au casă frumoasă și-n Galata, și au tocmit chiliile la Bîrnova. Așijderea și la Bărboiu au făcut turn și au acoperit-o. Și multe sfinte bisérici au dires și au tocmit.

19. Iară cînd au fost în al patrule an a domniei lui, în anul 7238 ⟨= 1730⟩ murit-au și Neculai-vodă, domnul muntenesc, unchiul lui Grigorie-vodă. Și l-au îngropat în mănăstirea ce-i de dîns⟨ul⟩ zidită la Văcărești. Iar în locul lui au rădicat munténii pe fiiul său Costantin-vodă.

Și i-au rămas lui Neculai-vodă 3 ficiori, cari mai pe urmă 2 au eșit domni, Cos⟨tan⟩tin și Ion, precum le scriu înainte istoriile. Iar unul, Alecsandru, vreme înainte va arăta.

---

1 18]21 B, G, 19 C, 10 M, *lipsește* E,P/ turnu B,C/ mare]înnalt C, foarte înnalt B,D, E,G,V/ în curte domniască, pre poartă B,E,G,V/ curtea domniască C// 1-2 Făcut-au în Eși la curte⟨a⟩ domniască, la poartă, un turnu mari de piiatră. Pus-au un ⟨Pusu-i-au și un P⟩ ceasornic mari întru acelaș turnu M,P// 2 *după* mare *ad.* pentru înștiințarea vremii C,V/ Așijderea B,C]Făcut-au M,P/ doao B,C// 3 adusă B,C// 3—4 de naintea[1-2] C, dennainte[2] B/ una[2]]alta V// 4 *lipsește* Așijderea și M,P//5 Tocmit-au feredeul. Tocmit-au cîtiva casă în curțile domnești M,P/ feredeul l-au mai dires și l-au mai tocmit E,G/ tocmit-au]dires-au E,G/ case B,C// 6 siménilor B, siimenilor C/ *după* siimenilor *ad.* de nou li-au făcut ⟨toate B,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ grajdiuri B// 6-7 *lipsește* și odăile... tot au tocmit M,P// 7 tot au dres și au tocmit și au acoperit C, tot au *dires* și au *tocmit* E,G// 8 Au *mai făcut* G/ *case frumoase* B,C/ și în Gălata B, în Gălata M, la Gălata P, și în mănăstirea Gălata C,D/ *lipsește* și[2] M,P/ case frumoase și în mănăstiré în Gălata și au dires și au tocmit chiliile la mănăstiré la Bîrnova E,G/ Tocmit-au chiliia ⟨chilii P⟩ în Bîrnova M,P// 9 *lipsește* Așijderea M,P/ *lipsește* Așijderea... au coperit-o B,E,G/ și mănăstirea la Bărboiu V/ la mănăstiré la Bărboiu au făcut turnu, clopotniță pe pridvor ⟨deasupra pridvorului D⟩ C,D// 10 și au acoperit-o D, și o au acoperit V// 9-11 Acoperit-au bisărica di la mănăstire Bărboiu. Făcut-au și clopotniță și ⟨și M⟩ alti multi sfinti bisărici au tocmit și au coperit M,P// 10 Și alte multe sfinte bisérici și mănăstiri ⟨mănăstiri și biserici V⟩ B,E,G, V/ Și alte multe sf⟨i⟩nte mănăstiri, bisérici, au dires și au tocmit și au acoperit C// 12 19]20 C, 21 E, 22 G, *lipsește* B/ *ad. marginal* au fost E/ patrulea C/ domniii lui Grigorie-vodă C,D/ *lipsește* în anul 7238 D// 12-20 *lipsesc* M,P// 13—14 al patrulea an al domniii lui Grigorie-vodă, răpousat-au ⟨murit-au G⟩ și măriia-sa Nicolae-vodă, domnul muntenescu, în anii 7238 ⟨= 1730⟩, unchiul ⟨mării-sale B,V⟩ lui Grigorii-vodă B,E,G,V//13 murit-au răposat-au D/ Nicolai C//14 muntenescu C,D/ *după* muntenescu *ad.* în anul 7238 D/ *Grigorii* C// 15 ce-i]ce iaste B,C,D,E,G,V/ dînsul B,C/ Vicarești G// 16 locul lui Nicolae-vodă E,G,V/ munténii domnu C,E,G,V/ pre fiiu-său C,V// 17-20 *autograf Neculce* A, *lipsesc* B,C,D,E,G,V//

20. Iară în scurtă vrémé făcutu-s-au mare zorbà în Ţarigrad, rădicîndu-s-inicearii asupra lui sultan Ahmet. Şi l-au scos de la împărăţie şi au pus pre un nepot a lui, anume sultan Mahmut. Şi-ntr-acea zorbà multe capete au perit şi mulţi veziri s-au mazilit. Şi să can potoliia zorbaoa şi iar să scorniia.

Atunce mazilind pre veziriul, găsit-au multă avére la dîns⟨ul⟩, iar mai multă au găsit la chihaeoa lui. C-au aflat mai bine de 40.000 pungi bani, fără drugi de aur sleiţi şi alte odoară. Că atunce dedésă voïe de bea mai toţ
f. 417v turcii vin. Pentru aceiia s-au făcut/zorbà, de au schimbat împăraţii.

21. Atunce şi Mihai-vodă aflînd vréme, au mazilit pe Costantin-vodă din Ţara Muntenească, de n-au plinit încă bine luna cu domnie după moartea tătîne-seu.

22. Atunce au mazilit şi pe Adli Gherii, hanul tătărăsc, şi au pus pre Caza Cheri, carii şi-l poftis⟨ă⟩ ei mai nainte. Şi au eşit şi Medli Gherii soltan, care fuses⟨ă⟩ cu zorbaoa.

23. Atunce zorbalele au găsit pe un casap sirbu,

---

1 20]22 B,E, 21 C, 23 G, 36 M,*lipseşte* P/ *lipseşte* Iară în scurtă vrémé M,P/vrémïe B, vréme C/ În Ţarigrad s-au făcut mari zorbà M,P// 2 rădicîndu-să C/ Enicerii s-au rădicat M,P/asupra înpăratului soltan Ahmet C/ *corectat* Ahmet A/ *după* Ahmet *ad.* înpăratului turcescu B,E,G,V//3 Şi]de B,E,G/de la]din M,P/ înpărăţiie B,C/ şi au pus]iar în locul lui au pus înpărat pre nepotul său ⟨lui P⟩ M,P/au pus înpărat B,E,G/nepot a lui de frate E,G,V// 4 anumé B,C/ soltan B/ Şi dintr-acïa B, E,G,V, Şi întru acea C//4-10 *lipseşte* Şi-ntr-acea zorbà...şi alte odoară. M,P//5 viziri C// 7 Atuncea B,C/ viziriul C/ averé B, avere C//8 dînsul B,C/ iară B]dar V/ mai multă avere ⟨avére C⟩ B,C,D,E,G,V/ chihaiaoa B,C/lui]veziriului B,E,G,V, viziriului C,D/ Că au B,C// 9 patruzăci de mii de pungi de bani B,C,D,E,G,V/fără de B,D,E,G]şi V//10 odoară scumpe B, odoară multe şi scumpe E,G,V/atuncea B,C/ didésïe B,C/ toţi B,C//9-12 Şi acea zorbà s-au făcut că le dedesi voïe di bïa mai toţi turcii ⟨turcii mai toţi P⟩ rachiu şi vin M,P//10-12 *lipseşte* Că atunce... au schimbat înpăraţii. V//11 Şi pentru G/ acéïa C// 12 înpăraţii B,C// 13 21]22 C, *lipseşte* B,E,G Atuncea B,C/ *lipseşte* şi D// 13-15 *lipsesc* M,P// 14 pre B,C/ Munteniască B,C/ plinit bine o lună de zile V// 15 o lună de zile C,E,G/ domniia B,C/ după cïe au murit tată-său, Nicolae vodă B,E,G, după cïe au murit tată-său V/tătîne-său C// 16 22]23 B,C,E, 24 G, 37 M, *lipseşte* P/ Atuncïa B, Atuncea C]Înpăratul M,P/au mazilit înpărăţiia C, au mazilit Poarta V/ *lipseşte* şi[1] D,V,M,P/Adli Gheri C]Medli Gheri B,E,G,V/ tătărăscu B,C/ *după* tătărăscu *ad.* fiind înpărăţiia noao B,E,G// 17 li-au pus M, l-au pus P, au pus han C/ Caza Cheri han E,G,V/ Caza Cheri han pre carele şi-l poftise ïei mai înnainte B/carii]pre careli C,D,E,G,M,pre care V,P/şi-l ⟨îl M,P⟩ poftisă C,M,P/ei]tatarîi V,M,P, tătarîi ei C,E,G, ïei tătarii D/ mai înnainte ⟨vréme E,G,V⟩ C,E,G,V//18 Atunce au eşit şi soltanul Medli Gherii, cari făcusă zorbà M,P/ au eşit atuncea ⟨*lipseşte* atuncea D⟩ din Ţarigrad şi Medli ⟨Adli B,E,G,V⟩ Gheri soltan carele ⟨careli C,D⟩ fusésïe B,C,D,E,G,V//19 23]24 C, 39 M, *lipseşte* B,E,G,P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ zorbaleli C]Zorbagii din Ţarigrad M,P/ pre B,C//19-1 pre un sirbu anumi Buzucachi ⟨Buzucan P⟩ casapul M,P//

anume Buțucachii, priĭaten al lor, și ducîndu-l la veziriul cel nou, l-au făcut, fără voĭa lui, de l-au îmbrăcat în căftan, să fie domn în Moldova. Ce îmbrăcîndu-l, nu i-au dat ferman să-l trimiță aicea mai în grabă.

24. De aceasta oblicind Grigorie-vodă, spus-au tututor boĭarilor. Și s-au sculat toți boĭarii de au scris la Poartă cum nu le trebue acela domn, și s-au gătit să fugă. Și fiind aice și un turc mare, ce venis⟨ă⟩ cu căftan, [și] au mărs toți boiarii la acel turcu de i s-au rugat. Și spuind turcul la Țarigrad cumu-i pofta boerilor, mîniĭatu-s-au împăratul și veziriul. Și pre mulți de acei cu zorbaoa au tăĭat, de i-au mai împuținat. Și au tăĭat atunce și pre acel domnișor Buțucachii-vodă, nepurces încă din Țarigrad. Și de iznoavă au trimis alt căftan de domnie lui Grigorie-vodă. /

f. 418

25. Tot atuncea au mărs mîrzacii, cîțva, la Țarigrad de au pîrît pe hanul cel mazil pentru cîte răutăți li-au făcut. Și au jăluit și pre Grigorie-vodă de bani⟨i⟩ ce li-au luat și de alte multe strîmbătăți ce-au avut.

---

1 anumé B,C, pre anumé V/ priĭatin B/priiatin ai lor A,C, *lipsește* M,P/ ducîndu-l] l-au dus M,P/ viziriul C// 1—4 la viziriul cel nou să-l facă domnu Moldovii. Veziriul s-au temut de zorbagii și au îmbrăcat cu caftan pre Buzucachi și l-au făcut domnu Moldovii ⟨au îmbrăcat pe căsap cu căftan de domniia Moldovei P⟩ dar ferman nu i-au dat, M,P//2 fără de B,C,D/lui] veziriului G/îmbrăcat B,C, îmbrăcat veziriul E/caftan B,C//3]fiie B/domnu B,C/ Ce]Și B,E,G//3-4 *lipsește* Ce... mai în grabă. V/ îmbrăcîndu-l B, îmbrăcîndu-l cu caftan C//4 *lipsește* să-l trimiță aicea mai în grabă. M,P//5 24]25 C,G, 40 M,*lipsește* P/ S-au înștiințat Grigori voevoda și au spus M,P/Grigorii-vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V// 6 *lipsește* Și s-au sculat M,P/ Boĭarii toți M,P/ *lipsește* de M,P//7 cum că M,P/ nu le trebuie acela ⟨*lipsește* acela G⟩ să le fiie domnu B,E,G/ trebuie C/ domnu C/ *după* gătit *ad.* boĭarii M,P/ *după* fugă *ad.* în Țara Ungurească B,E,G//8 aicea B,C/ turcu B,C/ Era un turcu mari în Iași carile vinisă M,P/ venisă de la Țarigrad cu caftan de înnoirea domniii lui Grigorii-vodă, mers-au B,E,G, vinis⟨ă⟩ la Grigorii-vodă cu caftan de înnoirea domnii, mers-au C/ *lipsește* și[2] V//9 mers-au M,P/ mers-au toți boĭarii la gazda acelui turcu V/ de]și M,P/ *după* rugat *ad.* dzicînd că nu le trebuie alt, fără de Grigorie-vodă V//9-10Și mergînd turcul la Țarigrad și spuind cumu-i ⟨cum iaste E,G⟩ B,E,G, Și purcegînd turcul și mergînd la Țarigrad și spuind turcul la Poartă cum iaste V//10 boĭarilor B, boiarilor C/ Turcul, după ce-au vinit în Țarigrad, au spus cerire boĭarilor M,P// 10-11 S-au mîniĭat împăratul și viziriul pre zorbagii M,P//11 împăratul B,C/viziriul C/de acei cu zorbaoa]zorbagii M,P//12 i-au tăĭat[1] B,E,G,V/i-au ⟨au P⟩ tăĭat, întru cari au tăĭat și pre acel M,P/ înputinat B,C/atuncea B,C// 13 domnișor anumé B,E,G/ voevoda M, *lipsește* V/ fiind încă nepurces din Țarigrad B,E,G,V, *lipsește* M,P/ nepurces fiind D,nepurces încă fiind C// 14 de iznoavă]iarăși B,C,E,G,apoi D, *lipsește* V/ au triimis C, *lipsește* D/ caftan B,C/de domniie B]de înnoirea domniii E/lui]mării-sali lui V//15 Grigorii B,C/ voevoda M//16 25]26 C,G,41 M,*lipsește* P/*lipsește* Tot atuncea M,P/Cîțiva mîrzaci au mersu la Țarigrad și s-au jăluit pre hanul M,P/mărsu B,C/cîțiva B]din Bugeacu E,G//17 pre B,C/cîte răutăți]strîmbătățile ci M,P//18-19 făcut și asupra lui Grigori voevoda pentru banii ci au ⟨ce li-au P⟩ luat di la dînșii și de alte strîmbătăți M,P// 18 jeluit B,C/ Grigorii B,C//19 ce au B,C//

Deci Poarta au orînduit aceasta la paşa de Tighinea, trecînd Caza Cheri han pre acolo, să îa sama şi să-i aşédze. Atunce au venit şi Iusuf mîrza din pribegie de la léşi. Şi viind prin Iaşi, l-au dăruit Grigorie-vodă foarte bine, ca să-l fac⟨ă⟩ priîaten pre un cîine. Şi mergînd la hanul, l-au priimit bine şi-ncă l-au şi dăruit.

26. Iar înainte aceştii zarve făcutu-ş-au pace şi Iordache stolnicul de cătră Grigorie-vodă. Şi viind din Crîm, l-au priimit vodă şi l-au ertat de toate greşelele lui. Şi-ncă i-au făcut şi un rînd de haine şi i-au dat şi din bucate. Şi iar îl luas-în dragoste, socotind că-ş va părăsi năravul şi a fi cu bine domniei şi cu priinţă. L-au trimis la Tighinea pentru acei mîrzaci ce pîrîs⟨ă⟩ pre Grigorie-vodă la Poartă, ca să stea la soltanul şi la mîrzaci să aşédze acest lucru, ştiindu-l că s⟨ă⟩ ştiie cu dînşii.

27. Iară după ce-au agiunsu la Tighinea, n-au căutat spre slujba lui Grigorie-vodă şi s-au apucat iar de alte amestecături să fac⟨ă⟩, mai mare decît céle dintîiu. Şi f. 418[v] la Grigorie-vodă scriîa într-un chip, iar cătră alţi / boîari de aice din ţară scriîa într-alt chip, cum că îaste gata

---

1 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ au]i-au G/ Poarta i-au orînduit la paşa M,P/ paşîa B,C// 2 trecînd pi acolo Caza Gherii hanul să-l îai ⟨să le îa⟩ sama M,P/ hanul cel nou G/ aşaze C//3 Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ vinit B,C/ mîrzea B,C/ pribegiie B,C// 3—4 Isuf mîrza din pribegiie di la leşi au vinit în Iaşi. Şi l-au dăruit M,P// 4 Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipseşte* foarte bine M,P//5 facă B,C/ priîatin B, priiatin C/ *lipseşte* pre un cîine B,C,D,E, G,V// 6 şi încă B,C// 5—7 *lipseşte* Şi mergînd... aceştii zarve M,P// 7 26]27 C,G, V, 47 M, *lipseşte* P/ Iară înnaintea B,C/ pacé B/ Iordachi B/ Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului vornicului C// 7—8 Iordachi stolnicul ş-au făcut paci de cătră M,P// 8 Grigorii C/ voevoda M/ *după* Crîm *ad.* în Iaşi M,P// 9 vodă]Grigorii-vodă ⟨voevoda M⟩ G,M,P/ greşelele lui] ⟨céle V⟩ ce-i greşis⟨ă⟩ C,V/ Şi încă B,C, *lipseşte* M,P/ Şi i-au făcut V// 10 *corectat* haine A/ *lipseşte* şi[2] M,P/ bucate]viti M,P//11 iară îl luasă B, iarăş l-au luat M,P/ şi socotind C,V// 12 domniiei B, domniii C/ cu bine şi cu dreptaté domniii B,G, cu bine şi cu dreptate şi cu priinţă domniii V, domniii cu dreptate şi cu priinţă C] cu credinţă cătră domniie M,P/ Şi l-au trimis G//13 aciei B/ pîrîsă B/ Grigorii B//12—15 Grigori voevoda au triimes pre Iordachi stolnicul la paşa de Tighine şi la soltanul ca să stei la giudecată cu mîrzacii acei ce-l pîrîsă la Poartă şi să aşăzi acest lucru, socotind că să ştie cu dînşii şi va pute isprăvi mai lesni M,P// 15 să ştiie B, să ştie C// 16 27]28 C,G,V, 49 M, *lipseşte* P/ Iară Iordachi stolnicul B,C,E,G,V/ ce au C, cîe au B// 16—18 Iordachi stolnicul, după ci au vinit la Tighine, nu s-au silit să facă slujba lui Grigorii voevoda, ci s-au silit să facă alte amestecături M,P// 17 Grigorii C/ iară B,C, *lipseşte* V// 18 facă B,C/ mai mari să facă G/ mari B,C,E/ céli C/ dintîi B C/ *lipseşte* mai mare decît céle dintîiu M,P/ *lipseşte* Şi M,P// 19 Grigorii B,C/ *lipseşte* alţi C/ boiarii C// 20 aicea C/ din]de V// 19—1 iar la boîari într-alt chip; înştiinţa pre boeri cum că Poarta au dat domniîa lui M,P//

domniia lui Costantin Duca-vodă dată de la Poartă, protivindu-s⟨ă⟩ şi el minciunilor tătarîlor.

Iar acei era anume Costantin Costache hatman, văr primare cu Iordache stolnicul, cu frate-său Gavriil păharnic şi Ioan Păladi vel-vornic şi cu fiiu-său Toader vel-ban şi Toader Costache stolnicul şi cu Iordache Ca⟨n⟩tacuzino spatariul şi alţii mulţi. S-au făcut toţi la un cuvînt, pre scrisorile lui Iordache, fecior Lupului, şi să sfătuisă ca să fugă la soltanul, să stea pricină Ducăi-vodă, să nu fie, şi să-ş rădice pre unul dintre dînşii domn.

Şi aşea au îmblat cu acest sfat cîtăva vrémé, nici să ducea nici spunea lui Grigorie-vodă, ce sta în cumpene şi să mira ce or face: fugi-or, au spune-or lui Grigorie-vodă? Unii dintre dînşii dzicea să fugă, alţii dzicea să spue lui vodă, pîn-au oblicit Grigorie-vodă ce vor să facă ei, cum giuruia hanului ţara, din Prut încolo să fie loc tătărăscu, numai să le isprăvască acest lucru pre voie, să-ş rădice domn dintre dînşii pre cine or socoti ei.

1-2 că iaste dată de la Poartă domniia Moldovii lui Costantin Duca-vodă, protivindu-să şi el V// 2 protivindu-să B/ *lipseşte* protivindu-s⟨ă⟩ şi el minciunilor tătarîlor E,M,P// 3-4 Iar acei boiari la carii scriia era anume: Costantin Costache hatman şi cu frate-său Gavriil păharnicul, carii era veri primari D// 3—6 Boiarii la cari scriia ⟨scrisăsă P⟩ Iordachi stolnicul sînt aceştiia: hatmanul Costantin Costachi, Gavriil paharnicul, Ioan Paladi vornic, Toader Paladi ban, Toader Costachi stolnic M,P// 3—7 Iar boiarii la carii scriia era anumé Costantin Costachi hatman şi frate-său Gavriil vel păharnic, carii era veri primari cu Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului şi alţii mulţi B,E,G, Iar acei boiari ce le scriia era anumé Costantin Costachi hatman şi cu frate-său Gavriil păharnicul,carii era veri primari cu Iordachi stolnicul şi alţii mulţi C// 5—7 *ad. marginal* şi Ion Păladi vel-vornic şi fiiu-său Toader Păladi vel-ban şi Toader Costachi stolnicul şi Iordachi Cant⟨acozino⟩ spăt⟨ariul⟩ D// 3-9 Iar boiarii la carii scriia era anumé Costantin Costachi hatman şi fraţii lui carii era veri primari cu Iordachi stolnicul,ficior Lupului, şi să sfătuisă boiarii ca să fugă V// 6-r. 4 din p. urm. stolnic, spatariul Iordachi Cantacozino Deliianul. Acestiia şi alţi mulţi, pre scrisorile ⟨scrisoare P⟩ lui Iordachi s-au unit toţi la un cuvînt şi s-au sfătuit să fugă la hanul ⟨Deliianul M⟩. Grigori voevoda s-au înştiinţat de sfatul lor, că aceştiia boeri făgăduia hanului tot locul din Prut încolo, numai să le facă nevoia lor,adică să-şi rădice ei domnu dintre dînşii.Şi i-au prins pre toţi şi ferecîndu-i în obezi i-au pus la închisoari,pre fiişticari diosăbit M,P//7 cu toţii D//8 Iordachi C, Iordachi stolnicului B, Iordachi stolnicul D,E, Iordachi Costachi stolnicul G/ficior B,C//9 *lipseşte* ca G/şi să stea V/pricină lui Costantin Duca-vodă D//10 să nu fiie domnu aicea ⟨*lipseşte* aicea G,V⟩ în Moldova, şi ⟨ce C⟩ să-ş ridice ïei ⟨*lipseşte* ïei E⟩ pre unul B,C,E,G,V/domnu C/*după* domn *ad.* pre carele vor socoti V// 11 aşia B, aşa C/ umblat B,C/vrémie B, vréme C// 12 spune B/Grigorii B,C, *lipseşte* G/*lipseşte* ce sta în cumpene C//13 *după* mira *ad.* şi socotiia C/ spune-vor C/ Grigorii C//12-14 *lipseşte* ce sta în cumpene... Grigorie-vodă B,E,G,V//14 Iar unii B,E,G, Şi unii V/ dzicïa[1] B/iar alţii B,E,G,V//15 spuïe B/spuïe lui vodă. Şi să mira ce vor face; şi tot aşia au umblat pînă ce au oblicit V/ spue lui Grigorii-vodă C,G/ pînă B,C/ Grigorii B,C//16 ei]ïei B,C/cum au fost giuruind hanului C,E,G,V/ locu B//17 acestu C/ voïa lor B,E,G//18 domnu B/ vor socotii C, ar socoti V/ei]ïei B,C//

28. Deci au şi prins pre acei boĭari ce era în Iaşi şi i-au închis. Şi au răpedzit şi la cei dé la ţară, de i-au prins,
f. 419 şi, ferecîndu-i, i-au adus şi i-au pus la / închisoaré: pe unul într-un loc, pre altul într-alt loc.

29. Iară pre Iordache stolnicul, feciorul Lupului, nici l-au mai adus la Grigorie-vodă să-l giudece; şi cum l-au adus în Iaşi, l-au şi dus înainte porţii, la cişmĭa, şi au poroncit de i-au tăĭat capul. Iar pre ceĭalalţi i-au mai ţinut oarece închişi şi i-au ertat, puind pre unii la giurămîntu, pe alţii şi fără giurămînt.

30. Atuncea au pus pre Costantin Ruset vornic de Ţara de Gios, iar pe mine, Ioan Neculcé biv-hatman, m-au pus vornic de Ţara de Sus şi pe Sandul Sturdzea hatman şi pe Costache Razul spatar mare şi pe Andreĭaş Ruset visternic mare. Şi aşea s-au potolit acéle calabalicuri.

Fugit-au atunce Gavriil păharnic la Bugeag, şi multe vorbe réle au grăit cătră sultanul şi cătră hanul pentru

---

1 28]29 C,G,V/ Decii C/ Decii oblicind Grigorii-vodă au şi prinsu B,E,G,/prinsu C/ aciei B,V//2 Şi au triimis şi de la cei E.G/cĭei B/de B,C/prinsu B,C//3 închisoare B/ pre B,C//4 locu[1-2] B,C//5 29]30 C, 52 M,*lipseşte* B,E,G,V,P/Iar B,*lipseşte* M,P/ Iordachi B,C/stolnicul Iordachi M,P/*lipseşte* feciorul Lupului M,P/fecior G,ficiorul B//5-8 ficiorul Lupului,după ce l-au adus la Iaşi l-au închis doao,trii ceasuri şi nu l-au mai dus înnainte lui Grigorii-vodă să-l giudece,ce l-au şi scos înnainte porţii curţii domneşti,la cişmea, şi au poroncit Grigorii-vodă de C, feciorul Lupului, aducîndu-l *în Iaşi, l-au închis la simeni şi piste doao,trii* ceasuri l-au scos denainte porţii curţii domneşti la cişmea şi i-au tăĭat capul V//6 adus]dus B,E,G/Grigorii B/ voevoda M/şi]ce B,E,G,M,P//7 adus în Iaşi, l-au închis la siiméni şi preste doao, trii ceasuri l-au scos şi l-au dus dennainte porţii curţii domneşti, la cişmea B,E,G/ l-au ⟨şi M⟩ scos la cişme înnainte porţii şi M,P/l-au închis doao,trii ceasuri la siimeni şi l-au şi scos dinnaintea porţii curţii domneşti,la cişmea, şi au poroncit Grigorii-vodă D/*după* poroncit *ad.* Grigorii-vodă G//8 ceĭalalţi boĭari B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* mai M,P//9 oarecĭe B]puţînă vremi M,P, oarece puţină vréme E/ puindu B/ giurămînt C//9–10 închişi, apoi pre unii i-au giurat şi i-au slobozit.M, închişi şi apoi pre unii i-au giurat şi i-au slobozit, iar pre alţii şi negiuraţi i-au slobozit. P//10 p re alţii C]iar pre unii B, iar pre alţii E,G/ fără de D,V/ *lipseşte* pe alţii şi fără giurăm[1]nt M/ fără de ⟨*lipseşte* de C⟩giurămînt i-au slobozit B,C,E,G//11 30]29 B,E, 31 C, *lipseşte* V,M,P, *după* pus *ad.* Grigorii-vodă G/ Rusăt vornic mare C, Rusăt vel-vornic B,D,E,G,V//11-14 Şi atunce au schimbat boĭariile: Costache Roset vel-⟨biv P⟩ vornic,Ioan Neculce vel-vornic, Sandul Sturza hatman M,P//12-13 pre ⟨şi pre C⟩Ion Neculcé ⟨Neculce C⟩ biv-hatman D⟩ vel-vornic ⟨vornic mare C⟩ de Ţara de Sus B,C,D,E,G,V//13-14 *lipseşte* şi[1-2] B,E,G,V/ pre[1-3] B,C/ *lipseşte* şi pe[2-3] M,P/ Costachi B,C/ spătar mare B,C]vel-spatar M,P//15 Andriĭaş Rusăt B,C,V/ vistérnic B,C/ *lipseşte* mare B,C/aşĭa B, aşa C/ acéli B,C/ calabalicuri B,C/ *lipseşte* Şi aşea... calabalicuri. M,P// 17 *ante* Fugit-au: 30 E, 31 G/atuncea B,C/ Gavriil Costachi păharnicul C,D,E,G/ păharnicul B,V/ Gavrill paharnicul au fugit la ugeac M,P/ Bugiac B, Bugeac C//18 *lipseşte* vorbe réle V/ răli pentru Grigori voevoda au vorbit cătră hanul şi cătră soltanul M,P/ răle E/ cătră sultanul şi cătră hanul au grăit pentru Grigorii-vodă C/ soltanul B//

Grigorie-vodă. Iar pre urmă l-au dat lui Grigorie-vodă de grumadzi. Ce Grigorie-vodă nu i-au făcut şi l-au ertat; nici s-au uitat la ocările ce-i făcus⟨ă⟩ şi la ponturile ce-i scrises⟨ă⟩ Gavriil.

31. Uitaţi-vă acmu, fraţilor, cît⟨ă⟩ ocară au avut Grigorie-vodă de la aceşti boïari atunce! Iar el i-au ertat, şi făr⟨ă⟩ zăbavă; încă pe unii i-au şi boerit, di-au fost la cinstea dintîi. Un domn strein, şi cîtă milă au arătat!

Iară după aceïa au trimis pre alţi boïari de-au stătut
f. 419v la giudecată cu tătarîi la Tighinea. Şi multă / cheltuial-au făcut pîn' s-au aşădzat, mai îndoit de cît luas⟨ă⟩ el dé la tătarî. Şi au luat şi o bucat⟨ă⟩ de loc de a Moldovii, din hotarul cel vechiu calé de un ceas.

32. Pre atuncea, cu acéle schimbări multe a vezirilor şi cu calabalicul tătarîlor şi cu amestecăturile acelor boïari, căzdus⟨ă⟩ ţara şi Grigorie-vodă la o mare datorie.

33. Tîmplatu-s-au într-aceşti doi ani, la vleat 7239 ⟨= 1731⟩ şi 7240 ⟨= 1732⟩ de-au fost şi timpurile proaste, de nu s-au făcut pîinea din Iaşi în sus, şi era şi foaméte,

---

1 Grigorii[1] B/ Hanul şi soltanul l-au prins şi l-au triimes lui Grigori voevoda. M,P/Iar mai C/l-au dat hanul D//1-2 l-au dat hanul pe Gavriil păharnicul în mînuli lui Grigorii-vodă. Ce C/ *lipseşte* Ce M,P//1-4 Iar pre urmă l-au dat hanul pe Gavriil ⟨păharnicul E,G⟩ în mînule lui Grigorii-vodă. Ce Grigorii-vodă l-au ertat şi nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la poncturile cu ocară cĭe-i scrisésïeGavriil⟨păharnicul E,G⟩ B,E,G/ Iar pre urmă dîndu-l hanul pe Gavriil păharnicul în mînule lui Grigorii-vodă, l-au ertat şi nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la poncturile ce-i scrisésïe Gavriil V// 2 *după* făcut *ad.* nici un rău C,D// 3 ocările]vorbeli C/ ce-i făcus⟨ă⟩] ce-l grăisă de rău C/ şi]nici C//4 scrisésïe C/Gavriil păharnicul C, Gavriil Costachi păharnicul D,G// 5 fraţilor, cîte vorbe réle, cîtă ocară D// 5—6 fraţilor, la bunătatea acestui domnu, a lui Grigorii-vodă. Că pre aceşti boïari atuncea el i-au ertat C// 5-8 *lipsesc* B,E,G,V,M,P// 7 fără C/ pre C/ de au C// 8 domnu C// 9 *ante* Iară: 31 B,E, 32 C,D,G, 30 V, 55 M, 4 P/dupre B/ acéïa B,C/triimis C/ *după* trimis *ad.* Grigorii-vodă B,E,G,V/ de au B,C//9-10 Triimes-au Grigori voevoda pre alţi boïari la Tighine tot pentru aceïaş giudecată. Şi M,P//10 cheltuială B,C// 11 pînă s-au aşezat B,C/ mai îndoit au cheltuit E,G/ luasă B/ el]Grigorii-vodă B,E,V, Grigorie G/ de C// 11-13 s-au aşăzat, au plătit tătarilor mai îndoit decît luasă di la dînşii. Şi atunce au luat tătarîi şi o bucată de loc chiar din hotarul M,P// 12—13 *lipseşte* Şi au luat... un ceas. B,E,G,V//12 bucată C// 13 véchiu C/ cale C// 14 32]33 C,D,G, 31 V, 56 M, *lipseşte* P/ Iară pre atuncea B,E,G/ cu atîte multe a vezirilor şi cu calabalîcul G/ acéli B, C// 14—15 Din pricina schimbărilor celor adïesi a vizirilor şi a amestecăturilor M,P// 15 mestecăturile G// 16 căzdusă B]rămăsésïe C/ Grigorii-vodă la grea şi la o mare ⟨mare şi grea C⟩ B,C,E,G/voevoda M/ o mare] grea V,M,P//17 33]34 C,D,G, 32 V, 57 M,*lipseşte* P/ *lipseşte* Tîmplatu-s-au M,P/ întru aceşti B,C/ la vleat]în anul C,D,V, *lipseşte* B,E,G// 17—2 doi ani, adică 1731 şi 1732, timpurile au fost foarti proasti şi di la Eşi în sus pîini nu s-au făcut şi era foamiti, însă nu mari. Adică la munti să vinde merţa de mălaiu cîti 4 lei M,P// 18 şi în anul 7240 C,D,V/ de au B,C/ timpurili C// 19 pîine B/ foamete C, can foamete B,E,G,V//

dar nu pre mare. Agiunsésè mierța de mălai, în sus pe supt munte, la 4 lei. Dar Grigorie-vodă, avînd mălaiu mult la Fălciiu și la Chișinău, strîns din ușor, da acelor oameni de la ținuturile den sus cîte 6 potronici mierța și-i aștepta de bani pînă toamna. Și încă au căutat cîteva cară cu chirie, di-au încărcat pîinea și au trimis-o pre la tîrgurile den sus, la Roman, la Neamți, la Botoșeani, la Soceavă, și la Cernăuți, de o da oamenilor făr⟨ă⟩ bani. Numai chirie îș plătiia ce și aceia cu păsuial⟨ă⟩, dînd întîi domniia chirigiilor, apoi, cu vrémea, scotea de la acei oameni.

34. Iară tot întru acestaș an 7240 ⟨= 1732⟩ arătat-au
f. 420 Dumnedzeu / greu bănat asupra créștinilor, pentru multe păcateli și fărădelégile noastre. Făr⟨ă⟩ lipsă de pîine ce era, au mîncat și lupii oameni pre supt munte, la ținutul Neamțului și la Soceav⟨ă⟩. Ce curund ș-au întors sfințiia-sa mîniia și ne-au trimis iar liniște de cătră acele hieri sălbateci. Dar să spăriiasă oamenii.

---

1 Agiunsésîe B,C/ de mălai patru lei, în sus, pre supt ⟨spre G⟩ munte B,E,G,V//2 patru C/ *lipsește* Dar M,P/ Grigorii C/ voevoda B/ avînd]ave M,P/ mălai C// 3 Fălcii C/ Chișinău B/ strînsu B,C// 4 de sus B,E,G,V/ șase potronici C] șeasîezăci de bani B,E,G,V// 3—5 *lipsește* da acelor oameni... Și încă M,P// 5 *după* aștepta *ad.* pre oameni B,E,G// 6-7 de au încărcat pîine cu chirie D/ chirie și încărcînd mălaiul l-au dus pre la tîrgurile ținuturilor de sus M,P/ de au încărcat B,C/ și]de G/ triimis-o B,C// 7 tîrgurili C/ din C/ *lipsește* la $^{2-3}$ M/ la Niamțu B,C, la Niamțu, la Bacău D/ Botășeani B,C//8 Suceavă B,C/ la Suceavă, la Botășeani E,G/ și la Suceavă și și la Cernăuți M,P/ la Soceavă, la Botășeani, la Cernăuți și da oamenilor pîinea fără de bani V/ de o da acîa pîiné oamenilor fără de bani B,E,G// 8-9 și da oaminilor mălaiu fără ⟨de P⟩ bani. Numai cît îș plătiia chiriia, însă și aceîa M,P/ fără de B,C/ chiriia B,C// 9 ce]și V/ acéia C] chiriia B,D,E,G/ păsuială B//10 da ⟨*lipsește* P⟩ di la domnii chiriia cărăușilor M,P/ *după* domniia *ad.* acei șeasîezăci de bani B,E, întîi acei 60 de bani G/ cu vréme B,C]mai pre urmă M,P/ îș scote M,P/ scotea banii B/ acîei B, *lipsește* M,P/ scotea banii de lua ⟨și E⟩ domniia de la acei oameni ⟨ce le da pîiné E⟩ E,G// 12 34]35 C,D,G, 59 M, *lipsește* V,P/ *lipsește* Iară tot M,P/ *repetă* tot C/ întru acea vréme, întru acestaș an G/ *după* arătat-au *ad. marginal* trimis-au C// 12—14 *lipsește* arătat-au... fărădelégile noastre. V// 12—15 Întru acelaș an 1732, pentru mulțime fărădilegilor noastri nĭ-au certat Dumnezău cu urgiia sa ; mînca lupii pre oamini pre supt munti M,P//13 greu bănat]grea pedeapsă B,D,E,G/créștinilor]oamenilor B,D,E,G//13-14 Dumnezeu și altă pediapsă asupra oamenilor.Că fără lipsă C/*lipsește* pentru multe păcateli și fărădelégile noastre B,E,G//14 Că fără lipsă B,D, Că fără de lipsă E,G//15 luppii B//15-16 *lipsește* la ținutul... Soceav⟨ă⟩. M,P//16 Niamțului B,C/ Suceavă B,C//16-17 au întorsu Dumnezeu mîniia sa⟨mîniia sfinții-sali V⟩ și au trimis norodului său ⟨*lipsește* norodului său V⟩ liniște B,E,G,V/ întorsu C/ sf⟨i⟩nțiia C// 17 ne-au]au C//16-18 ș-au întors Dumnezău urgiia sa și s-au dus aceli fieri cumpliti, mîncătoari de oamini M,P//17-18 acéli fieri sălbatice și cumplite B,C,D,E,G,V//18 *lipsește* Dar să spăriiasă oamenii M,P/ spăriiase B, spăriias⟨ă⟩ C//

35. Costantin-vodă, fecior lui Neculai-vodă, după ce l-au mazilit turcii şi l-au pus în Ţarigrad, n-au plinit anul mazil şi iar au eşit domn în Ţara Muntenească, la vleat 7240 ⟨= 1732⟩. Că atunce tot era Poarta neaşădzat⟨ă⟩, şi s-au tîmplat de-au cădzut un vezir, de-i dzicea Topală-paşa, prieten lui Costantin-vodă şi duşman lui Mihai-vodă.

Deci cum au căzut acel Topală-paşa vezir, au şi pîrît boïarii munténi pre Mihai-vodă la acel⟨a⟩, ştiind că i-i nepriïaten, pentru multe superi ce le face Mihai-vodă şi le strică obiceaiurile, ca şi cînd au fost în Moldova, şi le ïa mare sume de bani.

Deci veziriul l-au şi mazilit, şi trimises⟨ă⟩ să-i tae şi capul. *Numai* nişte priïateni a lui Mihai-vodă au agiuns di-au dat ştiré împărăţiei, şi aşea au scăpat.

Şi l-au adus în Ţarigrad viu şi l-au închis. Dar pre acel priïaten grec, anume Venitura, ce-au dat ştire împărăţiei
f. 420^{v} pentru Mihai-vodă, oblicindu-l veziriul, / i-au tăïat capul. Şi tot n-ar hi scăpat şi Mihai-vodă, că trimisése veziriul de venis⟨ă⟩ cîţva boïari din Ţara Muntenească de-l pîrîe. Numai norocirea lui atîta au fost, că s-au tîmplat de s-au mazilit şi veziriul. Dar numai 4 dzile de ar hi mai

---

1-21 *lipsesc* M,P// 1 35]36 C,D,G, 33 V/ficior C, ficiorul D]fiiul D,E,G,V/Nicolae B, Nicolai C/ vodă Mavrocordat G//2 *după* turcii *ad.* Poarta B,D/ turcii]Poarta V/ *lipseşte* şi V/n-au]şi n-au V//3 iar au luat domniia în Ţara Munteniască B,E,G,V/ domnu C/Munteniască C/ la vleat]în anul B,C,D,E,G,V//4 Că atuncea încă tot era B,E,G/atuncea C/*lipseşte* tot V/neaşezată B,C//5 şi s-au tîmplat de au pus înpărăţiia pre un vezir B,C,D,E,V, şi s-au tîmplat înpărăţiia de au pus pre un vezir G/ *lipseşte* de-i dzicea G/ Topal B,C// 6 priïatin B, priiatin C// 7 *ante* Decii: 36 B,E, 37 G/ Decii cum au pus ⟨înpărăţiia V⟩ pre acel vezir ⟨pre V⟩ Topal-paşia, au ş pîrît B,E,G,V, Decii cum l-au pus vezir pre acel Topal-paşa,au şi pîrît C//8-9 la acel vezir, ştiind ⟨ştiindu-l E⟩ pre veziriul că-i iaste nepriïatin B,E,G/la acel vezir C,D/ la acel vezir, ştiindu-l că-i iaste nepriïatin, dzicînd că le face mare supărări Mihai-vodă V//9 supere B,C/ le face]li-au făcut B,E,G//10 şi le strică]dzicînd că li-au stricat B,E,G/ *lipseşte* ca şi cînd au fost în Moldova V//11 le ïa]li-au luat B,E,G, some B,C//12 Decii B/ veziriul C/ au mazilit pre Mihai-vodă B,E,G,V/ triimisésïe B,C/taïe B,C// 12-3 *lipseşte* şi trimises⟨ă⟩ să-i tae ... dé la închisoaré deodată. V//13 néşte B/ priïatini B, priiatini C/ agiunsu de au dat B,C// 14 ştire B/ înpărăţiii B,C/ ştiré lui Costantin-vodă beizadea, fiiul lui Mihai-vodă şi dînd ştiré înpărăţiii, aşïa au scăpat Mihai-vodă cu zile ⟨*lipseşte* cu zile G⟩ E,G/ aşïa B, aşa C// 15 l-au dus B,G/ *lipseşte* şi l-au închis B,E,G// 16 priïatin ⟨priiatin C⟩ al ⟨a C⟩ lui Mihai-vodă, grec, anumé Ventura ⟨Venitura C⟩ B,C,E,G/ Ventura D/ înpărăţiii B,C, *lipseşte* E,G// 17 veziriul C//18 tot poate C/ n-ar fi B,C/ triimisésïe B, trimisésïe C/ veziriul C//19 venisïe B, vinisă C/ cîţiva B/ Munteniască B,C// 20 pîrîïa B,C, pîrîïa pre Mihai-vodă E,G/ nărocirea B/ *lipseşte* atîta G// 21 *lipseşte* şi B,E,G/4] trii, patru B,C,E,G// 21—1 de ar fi ⟨hi C⟩ mai fost vezir ⟨vizir C⟩ Topal-paşïa ⟨paşa C⟩ era baraiamul turcilor şi atuncea poate ar fi perit B,C,E,G/ de ar fi mai fost vezir acela, era baraiamul turcilor şi aşea să auziia că atuncea ar fi perit şi el, Mihai-vodă D//

trăit veziriul, era baraiamul, şi atunce ar hi perit şi el. Numai vrînd Dumnedzeu, au eşit dé la închisoaré deodată.

36. Costantin-vodă, domnul muntenesc, viind în Bucureşti, s-au aşădzat cu bună pace de către toţi boïarii şi li-au dat toate în mîna lor să chivernisască. Şi trăïa toţ cu linişte, nu ca la tată-său, Neculai-vodă, ce într-alt chip, foarte cu bună îmblîndziré de cătră domnie.

37. Scris-au Costantin-vodă la vără-său Gligorie-vodă, domnul Moldovii, ca să-i caute o fată di boïariu din Moldova, să-l logodească, ca să-i hie doamnă.

Deci Grigorie-vodă cu mare bucurie au priimit şi cercînd au aflat o cucoană, fată fecioară a lui Costantin Ruset vel-vornic, foarte frumoas⟨ă⟩ şi înţeleaptă, anumé Caterina, şi de bun neam şi lăudat. Şi au făcut logodnă şi au trimis-o mai pre urmă cu părinţii săi şi cu alţi boïari, rudenii a ei, tocma la Bucuréşti.

Şi au făcut mare şi frumoas⟨ă⟩ nuntă domnească. La anul 7241 ⟨= 1732⟩ noievrie 12 au fost nunta. După aceasta au scris Costantin-vodă cu mare mulţămit⟨ă⟩ la Grigorie-vodă de slujbă ce i-au făcut. /

f. 421 38. Mihai-vodă, schimbîndu-să veziriul, şedea cu pace la Ţarigrad şi oarecum şi can cu nădéjde de laudă asupra

---

1–8 *lipsesc* M,P// 1 el]Mihai-vodă B,E,G//2 de B,C/ închisoare B,C// 4 36]37 B,C,E, 38 G, 34 V/ Iară Costantin V/ muntenescu B,C/ viind la scaunul ⟨scaonul C⟩ său în ⟨la V⟩ Bucureşti B,C,E,G,V// 5 aşezat B,C/ pacé B// 6 mîna]mînule B,E, mîinile G,V/ trăiïa B,C//7-8 *lipseşte* nu ca la tată-său, Neculai-vodă... foarte cu bună B,E,G,V// 7 toţi B,C/ Nicolae C// 8 înblînziré C, şi cu înblînziré B,E,G,V/ domniïe B,C// 9 37]38 B,C,D,E, 39 G, 35 V, 60 M,*lipseşte* P/Costantin voevoda, domnul muntenescu, au scris la vărul său, Grigori voevoda M,P/ Scris-au Costantin-vodă, domnul muntenescu B,E,G/ văru-său B,C,V/ Grigorii B,G rigorie C//10 *lipseşte* domnul Moldovii, ca M,P/fată]cocoană B,E,G,V/ de B,C/boiar C//11 logodiască B,C/hie] fiïe B//12 Decii B,C, *lipseşte* M,P/Grigorii voevoda cu mare bucurie au priimit această slujbă M,P/Grigorii B,C/*lipseşte* mare B,E,G,V//13 cercînd]căutînd B,E,G,V, cercetînd M,P/căutînd şi socotind C/ cocoană C/ficioară 13-17 cucoană anumi ⟨numile P⟩ Ecaterina, foarte frumoasă şi înţăliaptă,a lui Costandin Rosăt,vel-vornic. Şi mai pre urmă au triimes-o cu părinţii ïei şi cu alti rudenii la Bucureşti M,P//14 Rusăt B,C/, frumoasă B/ înţăliaptă B,C/ pre anumé E,G//15 Ecaterina B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V/ niam B,C/ şi logodnă B,E,G//16 triimis-o C//17 ei]ïei B,C/la tocma la Bucureşti C//18 *lipseşte* mare şi E,G/ frumoasă B/ domniască B,C//18-21 Costandin ⟨voevoda M⟩au făcut mari şi domniască nuntă şi ş-au luat-o doamnă. Şi au scris la Grigori voevoda cu mari mulţămită în anul 1733 M,P//19 La]În B,C,E,G,V/noemvrii ⟨noemvrie C⟩ în doaosprăzéci zile B,C,D,E,G,V/ Dupre B// 20 Costantin-vodă la Grigorie-vodă cu mulţămită de slujbă V/ *lipseşte* mare B,E,G/ mulţămită B,C//21 Grigorii B,C/de]pentru C/ *lipseşte* de slujbă ce i-au făcut M,P//22 38]39 B,C,D,E,40 G/ Schimbîndu-s⟨ă⟩ viziriul, Mihai-vodă şidea C/schimbîndu-s⟨ă⟩ B şidea la Ţarigrad cu pace B,E,G,//22-23 *lipsesc* V,M,P// 23 nedejde B,C//

munténilor, făcînd și un ardzu viclian, dzicînd că-i de la niște boiari munténi.

Deci veziriul au trimis să vie boïarii, să stea față cu dînsul. Iar ei audzind, au și fugit, unii în Țara Unguriască, alții în Moldova, văzînd că-i chiamă la Poartă. Și au dat știre la Țarigrad cum toată țara s-au încărcat, audzind de Mihai-vodă că iară îi să viie domn. Iar împărăția audzind, s-au mîniïat și au făcut pre Mihai-vodă surgun la Miidili, precum va arăta mai nainte vréme.

Și au cheltuit atunce Costantin-vodă la Poartă 1.000 pungii, ca s-omoară pe Mihai-vodă. Și turci⟨i⟩ bani⟨i⟩ au luat și nu l-au omorît.

39. Tot întru acest an îndemnatu-s-au Grigorie-vodă anumé că mérge la primblare la Prigoréni, la vornicul Ioan Niculcé și la Ruginoasa, la hatmanul Sturdzea. Iară de la Prigoréni au trecut la Roman, de la Roman la mănăstirea Neamțul. Și au scos ico⟨a⟩na den mănăstire ș-au ținut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui. Și s-au închinat foarte frumos, cît să mera și vodă și turcii cari era cu Gligori-vodă. Și călugării de la mănăstire dzîce că

1—12 *lipsesc* V,M,P//1 *lipsește* viclian C/ că-i]că iaste ⟨iaste C⟩ B,C,E,G//2 néște B// 3 Decii B,C/ viziriul C/ viie B,C/ boïarii]acei boiari C,G/ *lipsește* față C//4 dînsul]Mihai-vodă G/ Iară B/ ei]boiarii D, aciei boïari B,E, boiarii aceïa C, G/auzindu B/ *lipsește* unii G// 5 iar alții C]unii D/ văzind B,C//6 știré B,C/ *după* încărcat *ad.* să fugă D// 6—7 cum toată țara auzind de Mihai-vodă că iară iaste să viie domnu în Țara Munteniască, s-au încărcat să fugă. Iar B,D,G// 7 îi]va C, iaste D/ *după* domnu *ad.* în Țara Munteniască C/împărăția B,C// 9 Meidili B,C,D,E,G/*lipsește* precum va arăta mai nainte vréme B,C,E,G//10 *lipsește* atunce C/ Costantin-vodă o mie de pungi de bani la Poartă C//10—12 *autograf Neculce, lipsesc* B,E,G//11 de pungi de bani D/omoare C/ pre C/turcii C/ banii C//12 și pre Mihai-vodă nu l-au omorît C,D//13 39]40 B,C,D,E, 41 G, 36 V, 63 M, *lipsește* V/ acestaș C/ *după* an *ad.* 7240 G/Grigorii B//13-17 Grigori voevoda au eșit din Iași, cu chip de primblare, pînă la Prigorăni, ⟨la P⟩ satul lui Ioan Neculce vel-vornic. Iar di acolo s-au îndemnat și au mersu la Ruginoasa la hatmanul Sturza, la Roman, la mănăstire Niamțului. Și acolo au scos părinții călugări sfînta și făcătoare de minuni icoană din mănăstire M,P// 14 merge C/ primblaré B,C//15 Ion C/ Ion Neculcé B,V/ *lipsește* Niculcé **C// 16** Iar B,C/ trecut codrul E,G/ trecut]mersu C/de[1]și de C, iar de D/ și de la Roman aumărsu la mănăstirea Niamțul B,E,G,V// 17 *autograf Neculce anulat*: Și au pus de-u scos ico⟨a⟩na și s-au închinat pre A/ Niamțul C/ *după* scos *ad.* călugării D,G/ icoana B/ din B,C//17-1 *ad. marginal* Și au scos... ca atunce. A// 17 mănăstiré B,C/ *după* mănăstiré *ad.* călugării V//18 și au C/ *lipsește* ș-au ținut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui B,E,G,V/ sîngur C]însuși P/ Grigorii-vodă sîngur D/ Grigorii C/ *repetă* cu C/mîna]mînuli C// 19 s-au închinat icoana C/ să mira B,C, s-au mirat M,P/ frumos și s-au mirat și Grigorii-vodă și turcii V/ *lipsește* și[1] C/ Grigorii-vodă B,C,D,E,G, *lipsește* M,P/ carii C]ci M, cei ce P// 20 Grigorii B,C/ voevoda M/Și zice și călugării ⟨di acolo M⟩ că M,P/mănăstiré B,C/dzicea B, zicea C/

nu s-au închinat ace sfîntă ico⟨a⟩nă ca atunce neciodată, aşe ca atunce. Şi de acolo, la Bae şi la Săcul, apoi la Slatină şi la Dragomirna şi la Soceavă. Şi au îmblat prin cetate Socevii di-au văzdut-o, apoi la Pobrata şi apoi la Păşcani şi la Ruginoasa; apoi s-au pogorît la Iaşi.

Aşea, într-o săptămînă au îmblat di-au văzdut toate mănăstirile şi locurile şi satele boereşti, ca să ştiie cine cum să ţine.

1-5 niciodată nu s-au închinat acîa sfîntă icoană ca atuncîa,aşîa de frumos.Iar de la mănăstirea Niamţul au mersu ⟨Grigorii E,G⟩-vodă la mănăstirea ⟨la E,G⟩Săcul de o au văzut ⟨*lipseşte* de o au văzut E,G⟩ şi de la ⟨mănăstirea E,G⟩ Săcul s-au întors pre la Cetatea Niamţului şi de acolo la Baîa şi de la Baîa la mănăstirea ⟨la E,G⟩ Slatina şi de la ⟨mănăstirea E,G⟩ Slatina, la Şerban Cantacozino vel-stolnic, la Horodnicéni şi de la Horodniceni la mănăstiré la Svîatii Ilie şi de acolo la mănăstiré la Dragomirna şi de la ⟨mănăstiré de la E,G⟩ Dragomirna s-au întorsu la Suceavă.Şi au umblat prin cetatea Sucevii de o au văzut şi din Suceavă purcegînd au mersu pre la Forăşti, pre la Solomon Botez şi de acolo la ⟨mănăstiré la E,G⟩ Pobrata,apoi la ⟨şi de la mănăstiré de la Pobrata la E,G⟩Păşcani şi ⟨de la Păşcani E,G⟩ la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iaşi B,E,G/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncea aşea de frumos...*apoi ca ms. B,cu excepţia*: şi de la mănăstirea Slatina la Horodnicéni,la Şerban Cantacozino stolnicul,şi de acolo la mănăstiré la Svîatii Iliie lîngă Suceavă şi de acolo la mănăstiré la Dragomirna şi de la mănăstiré de la Dragomirna s-au întorsu la Soceavă...de acolo la mănăstiré la Pobrata,şi de la mănăstirea Pobrata la Păşcani şi la Ruginoasa.Şi apoi V/nu s-au închinat acea sf⟨î⟩ntă icoană ca atuncea niciodată aşa de frumos.Şi de la mănăstirea Niamţul au mărsu la mănăstirea Săcul şi de la Săcul au mersu pre la Tîrgul Niamţului, la Rîşca,şi de la Rîşca la mănăstiré la Slatina şi de la Slatina au mersu la Horodnicéni, la stolnicul Şerban Cantacozino. Şi de acolo la mănăstiré la Svîatii Ilie,lîngă Suceavă.Şi au zăbăvit acolea cu corturile trii zile.Şi fiind corturili acolea au mersu de au văzut mănăstirea Dragomirna şi apoi, întorcîndu-s⟨ă⟩,au vinit la Suceavă şi au umblat prin cetatea Sucevii de au văzut-o.Apoi au vinit pre la Solomon Botez,la Pobrata şi apoi la Păşcani şi la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iaşi C/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncea niciodată aşea de frumos. Iară de acolo,de la mănăstirea Niamţul,au mărsu la mănăstirea Săcul şi de acolo la Cetatea Niamţului şi de la Cetatea Niamţului la mănăstire la Rîşca şi de la mănăstirea Rîşca la Baîa şi de la Baîa la mănăstiré la Slatina şi de la mănăstirea Slatina la Horodnicéni,la Şerban Cantacozino stolnicul,şi de la Horodnicéni la mănăstiré la Svîatii proroc Ilie.Şi acolo au întinsu corturili de au zăbăvit trii zile.Şi de la Svîatii Ilie la mănăstiré la Dragomirna şi de la mănăstirea Dragomirna la Suceavă.Şi au umblat prin cetatea Sucevii de o au văzut. Şi din Suceavă purcegînd au mărsu pre la Forăşti,pre la Solomon Botez,şi de acolo la mănăstiré la Pobrata,apoi la Păşcani şi la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iaşi D/că niciodată nu s-au închinat aşa de frumos.De acolo la Săcul,la Baîa, la mănăstire Slatina,la Dragomirna,la Suceavă.Au umblat prin cetate Sucevei de au văzut-o.De la Suceavă la Pobrata,la Păşcani şi iarăşi la Ruginoasa şi la Eşi M,P//6 Şi aşa B/Şi ⟨aşa C⟩întru o săptămînă,doao C,D,G, Şi aşîa în doao săptămîni E,Şi aşîa în vreo dzéce,cincisprăzeci dzile V/au umblat B,C]au fost V/de au B,C/*lipseşte* toate B,C,D,E,G,V//6-8 Şi numai într-o săptămînă au umblat toati locurile şi mănăstirile aceste;şi aceasta au făcut-o ca să ştiie cine cum să ţine M,P// 7 mănăstirile acéste⟨a⟩ C/ *lipseşte* şi[1]B,D,E,G,V/sateli C]casăle V/boîareşti B/ ştie C// 7-8 *lipseşte* ca să ştiie cine cum să ţine E,G//

Măcar că cei proşti şi neagiunşi de minte l.uliia, dar
f. 421[v] acea primblaré era de mare / laudă şi folos. Că poate-fi di-ar fi mai zăbovit cevaş într-acest an cu domnie, ar fi arătat milă cu mănăstirile şi cu casăle boereşti. Că au strînş cu cărţi pre toţi igumenii de pre la mănăstiri la Bobotiadză, de li-au făcut căutaré de cîte moşii au şi cine le stăpînesc moşiile. Şi au dat poruncă să nu-i ştie că le sint moşiile închinate pe la boïari, ce să şi le stăpînească ei.

Şi au dat acel izvod la vel-logofăt, să le poarte de grijă. Şi li să adeveriia că le va pune la o calé şi pre mănăstiri şi pre satele lor.

40. Pînă acmu, în al şeasele an a domniei lui Grigorie-vodă, în Ţara Moscului ïaste pace, şi ţine samoderjaviia împărăţiei o nepoată de frate a lui Petr⟨u⟩ Alexiovici împărat, anume Anna, fiica lui Ioan împărat.

41. Despre léşi, iarăşi pace. Siliia Avgust-craiu, pînă era viu, vădzîndu-s⟨ă⟩ bătrîn, ca să-i coroneascâ léşii feciorul, să fiie craiu în locul lui. Ce léşii n-au priimit,

---

1 Măcarî B,C/cei]celor B,D,E,G, V/huliia]nu le plăcea B,D,E,G,V//1—2 *lipseşte* Măcar că... şi folos M,P// 2 acïa primblare B/ *lipseşte* şi folos B,E,G/ poate de ar fi V// 2—7 Şi di i-ar fi fost mai îndelungată ⟨Şi di ar fi mai fost îndelungată P⟩ domniia ⟨apoi P⟩ ar fi făcut mari milă cu mănăstirile şi cu casăle boereşti. Apropiindu-să zioa Arătării Domnului au triimes cărţi domneşti pre la toţi egumenii şi viind toţi la Eşi au cercetat citi moşii ari fieşticari mănăstiri şi cini le stăpîneşti moşiile M,P// 3 de ar B,C/ *lipseşte* fi E,G/ zăbăvit B,C/întru acel an B,C,D,E,G,V/ domniia B,C// 4 boïareşti B// 5 strînşu B,C/ cărţi domneşti C,D/ la toate mănăstirile G/ la Iaşi la Bobotează C,D// 6 Bobotează B/ de]şi C/ au mănăstirile C//7 stăpînescu B,C/li-au dat E/*după* poroncă *ad.* igumenilor C/ ştiie B, ştie pre egumeni G// 7—8 Şi li-au dat tari poroncă să nu cumva să închini moşiile pre la boeri M, *lipseşte* P// 8 sînt B,C/ *lipseşte* închinate B/ pre B,C/ pre la boïari închinate E,G/ *lipseşte* şi M,P/ stăpîniască B,C/ ei]]ïei B,C/ *după* ei *ad.* egumenii M,P// 9 Şi au şi făcut izvod şi au dat acel izvod G// 10 grije B,C/ Şi s-au adiverit M,P/ că va pune la calì mănăstirile M,P/pune mănăstirile D/ cale B//11 *lipseşte* şi pre P,pre M/sateli C/*după* lor *ad.* De altele de pin ţări streine ce s-au lucrat în dzilele lui ⟨mării-sale lui V⟩ Grigorii-vodă B,V, Ce s-au lucrat printr-alte ţări C, Ce s-au lucrat printr-alte ţări streine în dzilele lui Grigorii-vodă.D, De altele ce s-au lucrat de pin ţări streine în dzileli lui Grigorii-vodă E,G//12-18 *lipsesc* M,P//*Textul rîndurilor 12—18, pagina 718, şi r.1-9 de la p.720 este aşezat la pagina 725, după rîndul 10 la manuscrisele* B,E,G,V//12 40]47 B,E,G,41 C,D, 42 V/ *lipseşte* acmu B,C,D,E,G,V/ şasele B,C/al domniii dintîi a lui a ⟨mării-sali lui V⟩ Grigorii B,E,G,V/ domniii C/ Grigorii C// 13 ïaste]au fost B,C,D,E,G,V/ ţinea C]au ţinut D/ şi au ţinut ⟨stăpînit E,G⟩ pre acea vremie samoderjaviia, adecă sîngură ⟨*lipseşte* sîngură V⟩ stăpînirea înpărăţii B,E,G,V/ *după* samoderjaviia *ad.* stăpînirea C,D//14 înpărăţii C/*după* înpărăţii *ad.* pre acea vréme D/ Petrî Alexievici B/Alexievici C,D,E,V// 15 înpărat[1-2] B,C/ pre anume E,G/ anumé B,C// 16 41]48 B,E,G, 42 C,D, 43 V, Depre E/pacé B ⟨pace C⟩ era B,C,D,E,G,V// 17 văzindu-să B,C/coroniască B,C// 18 ficiorul B,C/ fie C//

măcar că multe giuruință le adeveriia craiul lèșilor; dar țara n-au vrut.

Murit-au și cîțiva domni leșești într-acești 6 ani a domniei lui Grigorie-vodă, tot capetele céle vestite și tuspatru hatmanii leșești.

Deci craiul încă, dacă au vădzut că nu priimăsc lèșii să-i coronească ⟨feciorul⟩ în locul lui, nici el n-au vrut să
f. 422 pue hatmani. / Și ședea și acmu oaste leșască fără hatmani; numai un rementariu, de poartă de grija oștilor, anumé Poniatovschii. Iar în cursul anilor 7241 ⟨= 1733⟩ în luna lui deche⟨m⟩vrie în 23 de dzile, murit-au și acest craiu leșesc, anumé Avgust, în tîrgu în Varșav. Ce s-a mai face, va arăta vrémea viitoare.

42. Trecut-au și un sol mare leșesc la Poartă, dar nu prin Iași, ce de la Hotin au mers drept pre Prut. Și i-au trimis Grigorie-vodă conac și boïari întru întîmpinare-i la Țotora, dzicînd acel sol că mérge pentru întemeïatul păcii la Poartă, fiind împărățiia noao. Și numai preste iarnă au zăbovit; iar de primăvară iar s-au întors

---

1-15 *lipsesc* M,P// 1 măcarî B,C/ giuruințe B,C,E,G// 2 țara]lèșii D/ dar domnii lèșești ⟨și țara G⟩ n-au vrut să priimască nicidecum E,G/ n-au vrut să priimască ⟨nicidecum B⟩ B,V// 3 cîțva C/lèșești B/întru B,C/ șasîe B,C// 4 domniii B,C/Grigorii B/ capetile B,C// 5 *după* leșești *ad.* ⟨pre E,G⟩ anumé Adam Sinavschii, hatman corunnii și Rețschi ⟨Reuțchii V, *lipsește* și Reuțchii E,G⟩ și alții B,E,G,V// 6 Decii B,C/ *lipsește* încă G/ priimăscu B,C// 7 să-i coroniască ficiorul C,G/ să-i coroniască ficiorul să fiie craiu B,E,V/ în locul lui ficiorul D/ *lipsește* în locul lui G//8 puie B,C/ Și au șezut oaste B,E,G,V, Și au șezut multă vréme oaste C/Și au șezut oastea leșască fără de hatmani cîtăva vréme D/ fără de E,G,V//9 numai ce au pus un reimentar C/ reimentar B, reimentar era pus ⟨de craiul V⟩ de purta E,G,V/ reimentar pusésîe craiul de purta D/ purta B,C/ grijîe B/ pre anumé B,E,G,V//10 Poniatovschii B,C,D,E,G,V/ *după* Poniatovschii *ad.* care acest reimentar mai pre urmă au agiunsu de au fost și castelian Cracovschii, care boïariîe la lèși iaste întîi mai mare și mai de cinste V// 10-11 Iar tot pre acéia vrémîe,în anii de la facerea lumii 7241, dechemvrii în doaozăci și trii B,E,G,V/ *lipsește* cursul C/anul C/ doaozăci și trii C//11 *după* acest *ad.* vestit B,C,D,E,G,V//12 lèșescu B, leșescu C/ pre anumé E/ în cetate în Varșava C/ *după* Avgust *ad.* și l-au îngropat cu mare cinste la scaonul său la Varșava ⟨*lipsește* la Varșava E,G⟩ B,E,G,V/ *după* Varșava *ad.* și l-au îngropat cu cinste la scaonul crăescu ⟨la scaonul său D⟩ C,D// 12-13 *lipsește* în tîrgu... vrémea viitoare. E,G/ *lipsește* Ce s-a mai face va arăta vrémea viitoare B,C,V// 13 vréme viitoare va arăta D//14 42]50 B,E, 43 C,D, 49 G, 44 V, 65 M, *lipsește* P/ *lipsește* și M,P/ *repetă* mare E/ leșescu B,C// 14-15 *lipsește* dar nu prin Iași, ce de la Hotin M,P//15 mărsu B, mersu C/ și au mers M,P/ *lipsește* drept M,P// 16 Grigorii B,C/ voevoda M/ boïari și conac M,P/ întîmpinarea lui la Țutora C,E// 17 la Țutora B]înainte la Țutora D/dzicînd acel sol că merge acel sol C/ merge B/acel sol]solul M,P/mergi la Poartă pentru întăritura păcii M,P/ întemeiarea E// 18 împărățiia B,C//19 zăbăvit B,C/ de]despre E/ iară[1-2]B/ întorsu înnapoi B,C//18-2 Și n-au zăbăvit la Poartă, ci iarăș s-au întorsu pre Prut.Iar Grigorii voevoda iarăș i-au ⟨au P⟩ trimes la Țițora conac cu hatmanul Sandul Sturza M,P//

înapoi și iar pre Prut au mers. Și i-au trimis Grigorie-vodă conac cu Sandul Sturdzea hatmanul. Numai acmu craiul murisă, cînd s-au întors solul.

43. Despre persi, împărăția Țarigradului tot încă au oaste, pentru acéle tîrguri ce le luasă mai n[illegible]nte, cînd să bătea persii cu Merifeiz. Acmu Persul de Merifeiz s-au mîntuit, cu moscalii s-au împăcat, iar cu turcii încă tot nu s-au așădzat. Ce toate ce s-or mai lucra de acmu înaainte, vrémea viitoare va arăta. /

f. 422[v] 44. Tot întru acestaș an era mulți oameni den Țara Rumânească și din Moldova strînși la Milcov. Și cînd era nevoi dincoace, ei fugiia dincolo la munténi; iar cînd era nevoi dincolo la munténi, ei trecea dincoace. Tot așea umbla, cu vicleșug.

Iar Grigorie-vodă au trimis pre Enache aga, feciorul lui Costantin hatman, laz de féliul lui, cu mulți slujitori, făcînd véste că mérge în gios la vădrărit. Și așea într-o dzi, fără véste i-au lovit și i-au prins pre toți. Și rădicîndu-i de acolo, i-au adus în Iași, de i-au așădzat, ca la vro 2.000 oameni.

---

1 mersu B,C/triimis C/Grigorii B,C// 2 acum C// 2-3 Numai cînd s-au întorsu solul, atuncea murisîe craiul B,E,V, *Numai cînd s-au întors solul,craiul murise G, lipsește* M,P//3 întorsu C// 4 43]51 B,E, *44 C,D, 50 G*, 45 V/împărăția B,C/au]avea B,C,E,G,V, au avut D// 4-9 *lipsește* M,P// 5 oaste pre acéli vremi, pentru néște tîrguri ⟨tîrguri cetăți G⟩ B,E,G,V, oaste pre acéli vremi, pentru acéli cetăți, tîrguri C/acéle]niște E/ *după* tîrguri *ad.* cetăți E/li luas⟨ă⟩ C/înnainte B,C/înnainte vréme turcii de la persi, cînd E,G// 6 bătîa B/ Merfeiz[1-2] B,C/Acmu]Apoi C,D, Iar apoi B,E,G,V/Persul] persii B,E,G,V//7 cu[1]]și cu B,C,V/ și cu moscalii s-au fost înpăcat pre acéli vremi, iar E/ s-au înpăcat C, s-au fost înpăcat B,G,V/ *lipsește* încă E// 8 nu s-au așezat C, nu să așezasîe B,G,V/ Ce toate]Iar altele B,E,G,V/ s-or]să vor B,C,E,V/ de acum înnaainte C, *lipsește* B,E,G,V//9 vrémîa B, vréme C// 10 44]41 B,E,G, 45 C,D, 37 V, 66 M, *lipsește* P/ acest B,V, acest ⟨acestaș C⟩ an 7241 C,E/ din B,C// 11 Românească C]Munteniască B,G,V/ *repetă* strînși G//12 dincoaci B,C/ *după* dincoace *ad.* în Moldova V// 10-11 La Milcov era mulți oameni strînși ⟨și M⟩ din Moldova și din Munténiia M,P// 12 eiîei B/ fugiia]trece M,P/ la munténi]în Țara Munteniască M,P/ dincolo la munténi]în Țara Munteniască M,P//13 eiîei B,C/ trecîa B/dincoace] în Moldova M,P, dincoaci, în Moldova B,E,G,V/așa C/ *lipsește* Tot așea umbla, cu vicleșug B,E,G/ vicléșug C// 15 *lipsește* Iar M,P/ Grigorii C/ voevoda M/ triimis C/ Ianache C/ aga Ianachi M,P/ ficiorul C// 15-16 Iară Grigorii-vodă, auzind de București că iaste tîrgu ⟨oraș E,G⟩ mare și vrînd să facă și Iașii să fiie ca Bucureștii, triimis-au pre Enache-aga, ficior lui Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti ⟨și B⟩ cu mulți slujitori B,E,G,V/ ficiorul hatmanului Costantin Ipsilanti D/ *lipsește* ficiorul lui Costantin hatman, laz de féliul lui V,M,P// 16 Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti, laz de niamul lui C/féliul]niamul D//16-20 cu slujitori și lovindu-i fără ⟨de P⟩ vesti i-au prins pre toți și i-au dus în Iași. Și era 2.000 ⟨oameni P⟩, cu mic cu mare ⟨cu mari, cu mici P⟩ M,P//17 *lipsește* în gios E/ în gios cu vădrăritul C/așa B,C/ întru C//18 fără de B,C,D,E,G,V/ prinsu B,C// 19 așezat B,C *lipsește* la V/ vreo doao mii de oameni B,C/ de oameni D,E,V//

Deci fiind atunce de cu toamnă frig, mulți copii și oameni bolnavi au murit pe drum de foame și de frig. Și după ce i-au adus în Iași, mulți fugiia. Și trimitea Grigorie-vodă de-i prindea și-i da pre uliță, ca să-i speriie să nu fugă, avînd gînd ca să facă Iașii mare, precum audzis⟨ă⟩ că sint Bucureștii în Țara Muntenească.

Și mult greu au tras bejenarii preste iarnă, că căzusă o iarnă pre mare și grea. De la 6 dzile a lui deche⟨m⟩vri⟨e⟩ s-au început și au ținut pîn'la 20 de dzile a lui mart, tot cu omăt; iar și pînă ⟨la⟩ Sfetîi ⟨Gh⟩eorghe tot frig au fost. Și sfîrșisă oamenii nătrețele, de agiunsése stogul de fîn 10 sau 12 lei, și încă nu să găsiia. Perit-au multe vite
f. 423 a lăcuitorilor, iar aşeș a bejenarilor au perit mai de / tot, fiind niște oameni neașădzați.

45. Iară cînd au fost în luna lui april în 13 dzile, în anul 7241 ⟨= 1733⟩ au și sosit véste de la terdzimanul

---

1 Decii C/ Atuncea C/ Decii atuncea fiind B,E,G,V// 2 oameni bătrîni, bolnavi B, oameni bolnavi bătrîni și fimei D, oameni bătrîni și fimei bolnavi au murit G/ pre B/ *lipsește* pe drum D//1-2 frig, multe fimei vrîndu să nască prunci și copii mici și oameni bătrîni bolnavi și slabi au murit E// 1-6 mulțimi de copii pre drumuri ⟨drum P⟩ de foame și de frig. Destul blestăm ș-au făcut Grigorî voevoda. Vrînd Grigori voevoda să lărgească Eșii ca să-i facă mari ca și Bucureștii, au așăzat pre toți bejănarii aicea în Iași. Iar unii dintr-inșii fugiia. Slujitorii îi prinde și poronce Grigori voevoda di-i purta pre uliță ca să să îngrozască și ciialalți ⟨și M⟩să nu fugă M,P//3 ce]cîe B/ triimitea B// 4 Grigorii B,C/ de-i]și pre carii îi C/ și-i]îi C/de-i prinde pre cari-i găsiia și-i pedepsiia dîndu-i pre uliță V//5-6 *lipsește* avînd gînd... în Țara Muntenească B,E,G,V//5 mare]tîrgu mare C// 6 auzise C/ sînt C/Munteniască C// 7 *lipsește* Și mult... căzusă M,P/ *lipsește* bejenarii D/ că]pentru că G//8 De la]Din D/ Din 21 de zile a lui noemvrie C//8-9 Din ⟨De la V⟩ doao zăci și una de zile a lui noemvrie au nînsu ⟨au căzut V⟩ și au ținut pînă la doaozăci de zile a lui martie B,E,G,V// 8-11 Iarna au fost foarti gre. S-au început dechemvrie ⟨în M⟩ 6 și au ținut ⟨omătul M⟩ pînă în 20 a lui mart; ci și pînă la april 23 tot frig au fost M,P//9 *după* început *da.* iarna D/ pînă C/ doazăci C/ martie C/ *lipsește* tot cu omăt B,E,G,V//10 iară B, *lipsește* V/ și au fost frig pînă pe la Sviatii Ghiorghii. Și V/ la Sviatii Gheorghii B,C,D,E//11 sfîrșise B/ *lipsește* Și sfîrșisă... de agiunsése M,P/ nătrețele]finațele B,E,G, nătrețéle, finațele C,D,V/ agiunsésîe B,C// 12 de fîn cîte dzéce și cîte 12 V/zéce lei D/ sau]și D/ zéce lei și cîte ⟨*lipsește* cîte C⟩ doisprăzéce lei B,C,E,G/ Stogul de fîn să vinde cîti 12 lei M,P/ încă nici nu să găsiia G, încă nu să nici găsiia C,E, *lipsește* V/ Perit-au atuncea B,C,E,G// 13 iar a bejenarilor aşeș B,E,G, iar mai ales a ticălosilor bejănari M,P// 14 fiind ei néște oameni strămutați și neașezați C,V, fiind ței néște oameni neașezați și strămutați de la locurile lor B,D,E,G//13–14 *lipsește* au perit... neașădzați. M,P/ *după rîndul* 14 *urmează textul paginilor* 726, *r.* 15—29, 727, *r.* 1—10 *și p.* 729, *r.* 1—3 P//15 45]42 B,E,G, 46 D, 74 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară... luna lui M,P/ aprilie E,G/ în triisprăzéce dzile C, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* în 13 dzile, în E,G//15-16 au fost în anul 7241, în luna lui april, sosit-au véste de la Alexandru terdzimanul V//16 *lipsește* în anul 7241 M,P/ sosit-au B,C,E,G]au vinit M,P/ de la Alexandru terzimanul B,D,E, de la Alexandru Ghica terzimanul C,G//

la frate-seu, Grigorie-vodă, precum împărăţiia au îmbrăcat pre căpichihăile lui cu căftane, ca să să mute cu domniia în Ţara Rumânească, şi Costantin-vodă, domnul muntenesc, să viie cu domniia aicea în Moldova.

Şi cum i-au nemerit acea véste, au şi răpedzit pre Enache-aga în Ţara Muntenească, ca să apuce scaonul şi banii hîrtiilor, înţelegînd că au fost scos acolo hîrtii pre ţară. Tot pentru lăcomiie n-au mai aşteptat ca să-i viie turcu agă de la Poartă, cum au aşteptat vără-său Costantin-vodă. Şi rămăşiţele de aicea au început a strîngé tare, iar bejenarilor li-au dat voie să să ducă iar la urmă, la Focşani.

Deci bieţii oameni, săracii, cum au audzit acea voie, cum au şi purces carii cum au putut, unii numai cu croşna şi cu copiii în braţă, ca vai de ei. Bogat blăstăm şi lacrămi vărsa asupra acelui Enache aga, ce le făcusă acea strămutare, şi asupra celor ce-ar fi dat acel sfat! Şi cît au agiuns la margine, nemică n-au zăbovit, ce-au şi trecut în Ţara Rumânească. Că Grigorie îndeadins îi slobodzisă, ca să treacă în ţara lui, vădzînd că să duce şi el acolo domn. /

---

1 la]de la M,P/ frate-său B, fratile său M/ Grigorii B/ la Grigorii-vodă C,D *lipseşte* M,P/ precum că M/împărăţiia B,C]Poarta M,P/ îmbrăcat B,C// 2 capichihăile B,C/ caftane B,C, caftane de domn M/ cu domniia] Grigori voevoda domnu M, Grigori-vodă P// 3 Ţara Munteniască B,C,V,M,P/ şi]iar M,P/ voevoda M// 4 muntenescu B,C/ să vii domnu în Moldova M,P/ să vie aicea E// 5 *lipseşte* Şi cum... véste M,P/ nemerit]vinit B,C,E,G,V/ au şi]cum au şi B,Grigori voevoda au şi răpezit M,P/ cum au şi triimis în grabă pre Ianache E, cum au şi răpezit pe aga Enache V/răpedzit]triimes G/ pre Ianache D, pre aga Ianache C// 6 *lipseşte* aga M,P/ *după* aga *ad.* în grabă G/ Munteniască B,C/ *lipseşte* ca M,P/ apucé B/ scaonul domniii C,D//7 înţălegînd B, înţălegînd Grigorii-vodă C/ *după* acolo *ad.* la munténi C, Costantin-vodă V//8 Tot pentru lăcomiie]Şi B,C,E,G,V//7-10 *lipseşte* înţelegînd... Costantin-vodă. M,P// 9 *după* agă *ad.* înpărătescu D/ cum] precum G/ văru-său, B,C, *lipseşte* V//10 rămăşiţele B,C/ aici B/ de aici de prin ţinuturi E, de aici de la ţinuturi V/ strînge B/ a le strînge E,G,V//10-12 Strîns-au şi rămăşiţile banilor din Moldova. Bejănarilor ci s-au scris mai sus li-au dat voi să mîargă iarăş la Focşani, ca di acolo să poată treci supt stăpînire lui în Ţara Muntenească M,P// 11 iară[1-2] B/la urmă]înnapoi G// 12 la Focşani la locurili sale D,V, la locurile lor, la Focşani C// 13 Decii B,C, *lipseşte* M, P/bieţii B/ *lipseşte* săracii D/ acia B//13-14 Bieţii bejănari, dacă au luat această voi îndată au şi purces M,P// 14 cum]îndată G/ unii]alţii M,P//15 braţe B,C/ei]ei B,C/ Bogat]Şi mult B,E,G,V/ multe lacrămi C// 15-17 ca vai de ei, plîngînd şi blestămînd pre Enachi şi pre ciialanţi îndemnători M,P//16 Enachi B, Ianache C,E,G/strămutaré B,C// 17 celora C/ ce ar B,C/ *după* sfat *ad.* să le facă acea strămutare D, ca să le facă acea strămutare de la locurile lor G/ cît]cum E,G// 18 ajunsu B, agiunsu C/ marginé B/ zăbăvit B,C//17-18 Şi cum au agiuns la Focşani, îndată au şi trecut toţi în ceia parte. M,P//18 ce au B,C// 19 Ţara Munteniască B,C,E,G,V/ Grigorii-vodă B,D,E,G, Grigorie-vodă C,V/ îndiadinsu B,C, înnadins G/ slobozise B,C// 19-20 *lipseşte* Că Grigorie... acolo domn. M,P// 20 triacă B,C/ văzind B,C/ domnu B,C/*după* domnu *ad.* în Ţara Munteniască C//

f. 423v Şi au pus căimăcani în Ĭaşi, anumé pre Costantin Costache vel-logofăt şi pre Costantin Ruset vel-vornic, socrul lui Costantin-vodă.

Şi încă turcul de la Poartă tot nu venisă, nici la Grigorie-vodă, nici la Costantin-vodă. Lucru de mirat pentru Grigorie-vodă, om grabnic la socoteala lui, a-ş scorni singur în ţară că nu-i domn. Nu s⟨ă⟩ temea că-ş va aduce vro primejdie capului său şi ţărîi, fiind el împizmuluit şi cu tătarîi. Ce acéste aduce ce graba şi mîndréţele!

46. Iară după ce-au trecut 7 dzile, la să[p]tămîna, sosit-au şi capegilar-chihaies a împăratului de la Ţarigrad, cu căftan, la Grigorie-vodă, să margă să fiie domn în Ţara Rumânească, şi Costantin-vodă, domnul muntenesc, să viie aicea, la Moldova.

Deci Grigorie-vodă i-au eşit înainte cu alaiu şi cu toţi boïarii la Valea Adîncă. Şi împreunîndu-să acolo, au venit

---

1 Şi]Grigori voevoda M,P/caimacami C, şi caimacami B,E,G,V/*lipseşte* anumé M,P// 2 Costachi B,C/ Rusăt B,C//3 lui]domnului G/ voevoda M, *lipseşte* G//4 *după* turcul *ad.* capegi-başe E,G/vinisă B,C/ Grigorii B,C//4–9 Lucru de merari ĭasti acesta, că turcul di la Poartă nici la Costandin voevoda, nici la Grigori voevoda ⟨încă M⟩ nu vinisă cu fermanul. Şi Grigori voevoda *îndată au spus tuturor boïarilor cum că* ⟨el M⟩ ĭasti mazil şi încă au îndrăznit de au pus şi caimacami.Ci toată acesté lĭ-au făcut graba şi locomiĭa M,P// 5—9 Ce s-au can grăbit ⟨măriĭa-sa B,V⟩ Grigorii-vodă atuncea de au trimis pre Enache ⟨Ianache E,G,V⟩-aga, pînă a nu vini capegi-başĭa, cum să tîmplasîe şi cînd au fost înbrăcat ⟨înbrăcasă V⟩ caftan de domniie Buţucachii. Iar au scos cuvînt şi îndemna pre boïari să fugă în Ţara Unguriască. Şi la o vrémie ca acéĭa, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că ĭaste mazil, că *nu-i era toţi priĭatini şi sîngur măriĭa-sa ⟨sîngur* Grigorii-vodă E,G⟩ mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că ĭaste mazil.Pentru că de multe ori să tîmplă, cu graba, şi oamenii cei mari îi înţălepţi de să greşescu. B,E,G,V, Şi era lucru de mirat de Grigorii-vodă, fiind aşa grabnic la socotiala lui, a spune sîngur că nu ĭaste el domnu în ţară. Nu să temea că îş va aduce vreo primejdiie lui şi ţărîi, fiind învrăjbit şi cu tătarîi. Ce acéste aduce graba. Că atuncea au şi trimis pre aga Ianache, precum s-au scris, pînă a nu vini capegi-başĭa,cum să tîmplasîe şi cînd înbrăcasă caftan de domniie Buţucachii *iar au scos ⟨repetă⟩* cuvînt că ĭaste mazil şi îndemna pre boïari să fugă. Şi la o vremîe ca acéĭa, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că ĭaste mazil, *că nu-i era toţi* priĭatini. Şi sîngur Grigorii-vodă mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că ĭaste mazil. Pentru că de multe ori să tîmplă, cu graba şi oamenii cei mari şi înţălepţi de să greşescu C//9 *lipseşte* Ce D//10 46]43 B,E,G, 47 D, 39 V, 79 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/Iară cînd au fost în şapte B,E,G,V/*lipseşte* la săptămîna M,P/ sosit-au]au venit M,P//10-11 Iară cînd au fost în şapte dzile,la săptămîna după acéĭa,sosit-au şi turcu mare, capegilar-chihaes înpărătescu de la C//11 a împăratului]înpărătescu B,E,G, *lipseşte* V/*lipseşte* de la Ţarigrad M,P/ cu]aducînd M,P// 12 caftan B,C/la]lui M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ fie C/ domnu B,C/Ţara Munteniască B,C,E,G,V,M,P//13 voevoda M/muntenescu B,C//14 să vie domnu în Moldova M,P/ la]în B,C,V/ *după* Moldova *ad.* să fie domnu E,G//15 Decii B,C,*lipseşte* M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ înnainte B,C/ alai B,C/ înnainte cu boïarii şi cu alaiu la M,P//16 la Vale Adîncă C, *lipseşte* B,E,G,V/înpreunîndu-să B, înpreunîndu-s⟨ă⟩ C]întimpinîndu-să G/*lipseşte* acolo B,E,G,V/vinit B,C//

pînă la Iași, și au cetit fermanul în Divan și i-au pus căftanul în spate. Însă boïarii n-au mărs să-i sărute mîna, nefiind domn aicea, ce numai cătră turcu s-au închinat, după ce i-au cetit fermanul.

Și eșind Grigorie-vodă den Divan, au întrat în casele dinlontru de⟨n⟩preună cu capegi-bașe, turcul. Și acolo s-au împreonat și boerii cei mari cu turcul, mulțămind împărăției. /

f. 424 47. Iară a treïa dzi au pornit pre capegi-bașe, turcul, și cu tot agîrliîcul ce-au fost mai greu pre Bîrlad. Iar Grigorie-vodă, luni, în dzioa de Sféti Gheorghi, s-au pornit din Iași pre la Tîrgul Frumos, pre Siret, cu de toate ce i-au trebuit la toate conacele, pîn'la Focșani, și au trecut în céïa parte la gazdă.

Așijderea și Costantin-vodă s-au rădicat din București și au trecut în ceasta parte la gazdă, tot într-o dzi luni, april 30 dzile.

48. Iară doamna Ruxandra, muma lui Grigorie-vodă, au mers în gazdă osebi la o mănăstire a socru-său, a lui

---

1 la]în V,M,P/ și¹]turcul M,P/ au]i-au M/ caftanul C// 2 *după* spate *ad.* Și au slobozit pușcile céle mari și mici și au bătut tabulhanaoa pre obiceai E/ mărsu B,C// 3 domnu B,C/ *după* aicea *ad.* în Moldova C,E,G// 2—3 Iar boerii toți s-au închinat turcului M,P// 4 i-au]au B,C,E,G,V/ *lipsește* după ce i-au cetit fermanul M,P// 5 Grigorii B,C/ din B,C/ în]*repetă* din B// 5—6 Grigori voevoda, dinpreună ⟨înpreună P⟩ cu turcul au întrat în casăle celi dinlăuntru M,P// 6 lăuntru B,C,E,V/ dinpreună B,C,E/ dinpreună cu turcul capegi-bașe G/ bașia B,C// 7 înpreonat B,C/ boïarii B,C/ mare A// 8 înpărățiii B,C,V]înpăratului M,P// 9 47]44 B,E,G, 48 D, 40 V, 83 M, 6 P/triia B, C/ Grigorie v⟨oe⟩vod au pornit G/ bașia B, *ad. marginal* bașe C/ *lipsește* turcul G// 9-12 Grigori voevoda a trie zi au pornit turcul și cu agîrlîcul cel mari pre Birlad; april 23, luni, s-au pornit și Grigori voevoda din Iași. Mers-au pre la Tîrgul Frumos și în gios pre Siret M,P// 10 ce au fost B,C// 11 Grigorii B,C/ 11 luni, în doaozăci și trii de zile a lui april ⟨aprilie E,G⟩, în zioa de Svïatii Ghiorghii B,E,G/ *lipsește* de V/Svïatii Ghiorghii C,V// 12 Sirétiu B,C/ cu de toate céle ce i-au trebuit pre la toate B,E,G/ de toate céle ce V// 13 pre la toate D/ conaceli C/ pînă B,C]și sosind M,P/ *lipsește* și M,P// 14 *după* gazdă *ad.* în casăle ⟨casăli C⟩ căpitănești B,C,D,E,G,V// 15 Așijderea]Asămine M,P/ voevoda M/ din București și viind pînă la Focșani B,C,E,G,V, din București și sosind la Focșani M,P// 16-17 parte ⟨la Focșani D⟩ la gazdă, la o mănăstiré care ⟨ce D⟩ iaste ⟨iaste C⟩ de tată-său Nicolae-vodă zidită, tot într-o zi ⟨*lipsește* tot într-o dzi E⟩ luni, aprilie în treizăci ⟨triizăci C⟩ de zile B,C,D,E,V, parte în gazdă la mănăstire la Precista, care iaste zidită de tată-său Nicolae-vodă, luni, aprilie în 30 de zile G/ tot]și tot M,P/ *lipsește* luni M,P// 17 dzile]amîndoi domnii au vinit M,P// 18 48]46 B,E,G, 49 D, 41 V, 86 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Roxandra B,G/ Grigorii B,C/ voevoda M// 19 mersu B, mărsu C/ osăbi E,V]diosăbi M,P/ mănăstiré B,C/ osăbi la mănăstire la Svïati Ioan a socrului său G/ a socru-său]ce au făcut-o socrul său M,P/ *lipsește* a lui M,P//

Grigoraşco Ghica-vodă bătrînul. Deci Costantin-vodă au mers de s-au împreonat cu mătuşe-sa, cu doamna Ruxandra.

Aşijderea şi Grigorie-vodă, ştiind de Costantin-vodă, au mers şi el la gazda maică-sa, şi acolo s-au împreonat domnii amîndoi. Apoi a doa dzi au mers şi unul la altul, di-au vorovit ce li-au trebuit, de toate.

Apoi au făcut şi divan, cineş în ţara lui. Apoi gioi, în dzua de Ispas, maiu în 3 dzile, au purces cineş către scaonu-ş.

Domnit-au Grigorie-vodă Ţara Moldovii 6 ani, 7 luni.

49. Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic şi supţire, la faţă uscat. Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun şi vrednic, milostiv şi răbdătoriu. Şi în viaţa lui era tot cu mése mari, cu cîntări şi
f. 424[v] cu féliuri de féliuri de muzici / în toate dzilele. Pre de avea vro treabă mare, să nu iasă la cîmpu, ca să facă veselii cu naiuri şi cu cîntece hagimeşti şi cu mulţi peilevani măscărici. Şi pre boeri totdeauna îi poftĭa să fie cu

---

1 Grigoraş M,P/ Grigoraşco-vodă Ghica E/ voevoda[1-2] M/ bătrînul]cel bătrîn C,V, *lipseşte* M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 2 mersu B,C/ împreonat B,C/ *lipseşte* cu B,C,G,V/Roxandra B,C/ Roxanda doamna M,P// 3 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ Grigorii B,C// 3—4 Grigori voevoda, ştiind pentru Costantin voevoda că iasti la mumă-sa, au mersu şi el la gazda mîni-sa M,P// 4 mersu B,C/ împreonat B,C// 5 Apoi]Iar M,P/ mărsu B,C// 6 de au B,C/ ce lĭ-au fost trebuinţa M,P/ *lipseşte* de toate M,P// 7 Făcut-au divanuri, fiişticari domnu în ţara sa M,P/ divanuri B,E,G,V/ Apoi[2]Şi B,E,V, *lipseşte* M,P// 8 zioa B,C/ de Ispas]Înălţării M,P/ mai B,C/ trii B,C/ au purces fiişticarile către scaunul său M,P/ scaonul său B,C,E,G,V// 10 Grigorii B,C/ voevoda în Moldova ani 6, luni 7 M,P/ *după* Moldovii *ad.* în domniĭa dintîi B,D,E,G,V/ şeasie ⟨şasie C⟩ ari şi şapte luni B,C,D,E,G,V// *după rîndul 10 urmează textul paginei* 718, *r.* 12—18, *pagina* 719 *şi r.* 1—9 *de la p.* 720 B,E,G,V// 11 49]50 D, 51 E, 52 G, 46 V, 92 M, *lipseşte* P/ Grigori Ghica voevoda ⟨Grigorii-vodă P⟩ la stat era mic M,P/ domnu B,C/ Grigorii B,C/ micu C] can micu B,E,G,V// 12 *lipseşte* Numai... cît la unele B,E,G,V/ Numai]Şi atîta C/ *lipseşte* cu toane, atîta C/ uneli C// 12—15 Şi să arăta pre harnic, bun şi vrednic, milostiv şi răbdătoriu. Dar era şi can grabnic la mîniie, dar apoi curund să întorcea. Şi în viiaţa lui era tot în primblări şi tot cu mésĭe mari şi cu cîntări hagimeşti şi cu féliuri B,E,G,V// 12—r. 9 din p. urm. Şi era cu toani: altă dată era pre harnic, bun, vrednic, răbdătoriu şi milostiv,iar altă dată i să arăta lucrurile proaste; că să potriviĭa postelnicului Costantin Ipsilant şi ficiorului său, lui Ianachi, amîndoi greci şi laji di neam, şi moldovanului nostru,hatmanului Sandului Sturzii. Aceştiĭa, trustrei, la mulţi îl strica ⟨mesteca P⟩ pre Grigori voevoda. În toată viiaţa lui era tot cu mesi mari, cu cîntări şi cu multi feliuri de muzici. Mai în toati zilile eşiĭa la primblari, făce vesăliĭe cu cînteci şi cu naiuri şi cu ⟨cîntici M⟩ hagimeşti,cu pehlivani ⟨pehlivănii M⟩ şi cu măscărici.Pre boĭari totdĭauna îi poftiĭa să iasă cu dînsul la primblari.Şi dacă eşiĭa la cîmpu era foarti laţcav şi pre darnic M,P// 14 viiaţa C/ mésĭe C// 15 zileli C// 16 vreo triabă B,C/ *lipseşte* mare G// 17 veselie E/ peilivani B,C, pehlivani G// 18 *lipseşte* măscărici B,C,G,V/ pre boĭarii cei ⟨cĭei B⟩ mari îi poftiĭa totdeauna B,C,E,G,V/ fiĭe B,C//

dînsul la primblări. Şi dacă eşîa la cîmpu, era prea lascav şi darnic.

50. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile de blăstămăciune. Că să potriviîa unor boîari, sfétnici ai lui, cari-i avea, 2 greci şi un moldovan, anumé Costantin Psiolu hat⟨man⟩ şi cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani şi curvari; iar din moldovéni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian şi închis la inima lui şi lacom.

Acesta îndemna pre Grigorie-vodă tot la luat, şi pre toţ boerii moldovéni îi sărăciîa şi-i depărta de cătră mila domnească, ca să fie numai el frunte şi de cinste. Caré fapte a Sturdzii, trecîndu-i-să la Grigorie-vodă, multe bunătăţi a domnului întuneca şi le strica.

Stinsése mazilii şi ţara şi mănăstirile de tot, cu obicéele ce găsisă în ţară, scoasă de alţi domni, mai nainte de dînsul. Şi aceia domni, de le şi scornisă, le ţinea cîte un an, doi şi le părăsiîa. Iar Grigorie-vodă, aflîndu-le în ţară, toate le grămădisă la un loc.

Şi scoté văcărit, hîrtii gréle, vădrărit, desétin⟨ă⟩, civerturi mare. Într-un an au scos şi pre ţigani hîrtii gréle. Scos-au o dată şi pre preoţi un bir, ce-i dzicea mucarîa, de agiungea pe preot, cît de sărac, trei galbeni, iar
f. 425 pre cei mai frunte şi 8 galbeni i-au agiuns. / Dentru caré nu puţin blăstăm i-au rămas. Şi nemărui rădicătură nu făcea. Lua sume mare de bani în toţi anii domnii⟨i⟩ lui de la săraca de ţară, ca la 1.500 şi mai bine pungi de bani pre an, de au rămas mazilii şi ţara stînşi den sfatul acestor trei boîari.

---

1 prea foarte B,C,E,G,V // 2 *după* darnic *ad.* cînd vinisă de la Ţarigrad dintîi era oamenilor can ⟨cu E,G⟩ greu la divanuri, la judecăţi, pentru că nu înţălegea bine limba moldoveniască. Iară dacă au învăţat limba moldoveniască bine,s-au îndreptat şi le era oamenilor mai ⟨cu uşor şi mai E,G⟩lesne la judecăţi ⟨la divanuri, la giudecăţi E,G,V⟩ B,E,G,V// 3 50]51 D// 3—29 *lipsesc* B,C,E,G,V,P// 5 Psiolu]Ipsilanti D// 15-16 Cu obiceiurile ci le găsisă Grigori voevoda gata făcuti di alţi domni, să stînsăsi de tot mazilii, mănăstirile şi toată ţara M// 17-19 *lipseşte* Şi aceia domni...aflîndu-le în ţară M// 19-21 toate le grămădiîa într-un loc,adică văcăritul,hîrtiile, vădrăritul, ciferturi mari şi desătina M//21 Iar într-un an M/greli hîrtii M//22 *lipseşte* odată şi M//22-28 pre preuţi,pre diîaconi,un bir ce-i dzicea mucarerul; pre ⟨cei⟩de frunti i-au pus cîti 8,iar pre cei săraci cîti trii galbini (vai şi amar de dînşii!). Rădicătură nimăruîa nu făce. Destul blăstăm ş-au agonisit. În toţi anii domniii lua di la săraca ţara cîti 1.500 pungi bani,iar altă dată şi mai mult, deosăbit de dăjdiile cele grele ci lua di la mănăstiri şi di la mazili. Şi s-au stîns mănăstirile, mazilii şi toată ţara M// 27 de pungi D// 28-29 *lipseşte* den sfatul acestor trei boîari M//

51. Într-un rînd ertasă Grigorie-vodă pre mazili şi pre mănăstiri de dajde şi au învăţat pre Sturdzea să facă ispisoc de întăritură. Iar Sturdzii, neplăcîndu-i această milă de ertarea mazililor, ca un lacom de fire, au făcut un ispisoc şi au pus numai giumătate de mazili, iar pe giumătate i-au dat la ţărănie, pentru ca să facă vrajbă în mazili. Şi aşea cu acest mijloc făcînd vrajbă între mazili, s-au mîniiat Grigorie-vodă şi au rupt ispisocul.

Şi au întunecat Sturdzea această bună faptă şi milă domnească asupra mazililor, ca să nu s⟨ă⟩ îndreptédze, să fie tot săraci, să poată a le cuprinde moşiile şi ocinele şi a pune nume rău domnului. Şi aşea îl sfătuïa şi-l purta ei, că cui să cădea să dea, el îi lua; şi cui să cădea să-i ïa, el îi da.

52. Era acest domn şi curvar. Multe ţiitori féte mare ţinea şi apoi le îndzăstra şi le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre niste féte de boïar. Numai nu să amesteca la féte de casă mare, ce de căpetenii mai de gios.

Şi avea doamnă şi cuconi, şi nu să ruşina, de-ş făcea
f. 425v casa de ocară, un om mare / ca acesta. Precum şi oamenii lui, Costantin hatman cu fiiu-seu Enache-aga, aşijderea făcea, încă şi mai multe. Şi alţi greci a lui, toţi. Şi la toate era desfrînat.

Curtea lui poftïa să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boïari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat sau olecăindu-i-să că sînt timpurile réle şi nu s-au făcut roadele, că

1—26 *lipsesc* B,C,E,G,V,P// 1 51]52 D, 72 M// 1—2 Grigori voevoda într-un rînd era să erti mănăstirile şi mazilii de dăjdi şi au poroncit Sandului Sturzii hatman să facă M// 3 *lipseşte* Iar M// 3—6 nu i-au plăcut această milă asupra mazililor şi mănăstirilor, fiind lacom din firi, vrînd să înghiţă moşiile mănăstirilor şi mazililor. Şi pentru aceïa au făcut un ispisoc numai pi giumătati de mazili, iar pre giumătati i-au dat la ţărănimi M// 6 ţărănie] dajde D// 6—7 *lipseşte* pentru ca să facă vrajbă... între mazili M// 7—10 Văzind Grigori voevoda acel ispisoc s-au mîniiat şi l-au rumptu. Şi au întunecat Sandul Sturza această milă domnïască. M// 10—26 *lipseşte* asupra mazililor... roadele, că M// 15 52]53 D// 21 Costantin Ipsilanti D/ cu]şi cu D// 21—22 *lipseşte* aşijderea făcea, încă şi mai multe D// 24—26 Dar era şi can grabnic la mîniie. Dar apoi curund să întorcea. Şi cînd vinisă de la Ţarigrad dintîi, era oamenilor can greu la divanuri, pentru că nu înţălegea bine limba moldoveniască. Iar dacă au învăţat limba moldoveniască bine, s-au îndreptat şi le era oamenilor pre lésne la giudecăţi. Şi pre tcţi boerenaşii curţii lui poftiïa să fiie tot înbrăcaţi bine. Şi pre nimene din boiar să nu-i auză că iaste scăpat, jeluindu-s⟨ă⟩, sau că sînt timpurili réle şi nu s-au făcut roadeli pămîntului C// 24 înbrăcată bine D/ nimeni D// 25 că-i scăpat sau jeluindu-să, olecăindu-să D// 26 roadele pămîntului D//

să foarte mîniia, şi la mînie era foarte grabnic. Şi nici sfétnicii lui nu-i îndrăzniia, cînd era mînios. Dară să întorcea curund.

53. La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, şi cumu-i părea, aşea rămînea. Şi pre urmă, deşi vedea că au greşit, nu întorcea ce aşea, dînd carte de rămas, rămîne, cît de la o vréme părăsisă oamenii a mai veni la divan. De era vreun ţăran îngreunat la bir, nu-l mai scădea; ce aşea da, pîn-istoviia tot ce avea.

Da sume mare de bani la Poartă şi turcilor agi ce viniia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, şease, tot ca să-l laude la Poartă, iar de săracii ţărîi nu-i era milă.

De să clintiia pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boiar, tot cu căruţa cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Şi încotro mergea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori şi alţii să fie cu dînsul.

Cu puşca da pre bine. Greci mulţi adusése în ţară, de mînca léfe tot din visterie. Şi cîte diregătorii la margine, *f. 426* tot grecii le ţinea /, iar boerii de ţară era numai cu numele; că la nemică nu-i mai întreba. Numai cu sfatul acelor trei boeri, ce vrea să facă, făcea.

1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 *lipseşte* să foarte mîniia, şi M,P/ mînie[2] C/ Şi]cît C// 1-2 La mînii era foarti iuti şi grabnic, atîta cît nici sfetnicii lui atunce nimică nu-i îndrăzniia M,P// 2 *după* îndrăzniia *ad.* a grăi C/ *lipseşte* cînd era mînios M,P// 2-3 Dar nu ţinea mult, să întorcea curund C, Dar nu ţine mult, ci iarăş să întorce cu milă M,P/ *după* curund *ad.* nu ţinea mult mîniia D// 4 53]50 C, 54 D, 97 M, *lipseşte* P// 5 cumu-i]precum îi D/ şi după cum i să ⟨şi M⟩ pare, aşa şi rămîne M,P/ aşa C/ videa C// 5-7 Şi pentru aceia multi greşali să făce, cît di la o vremi să părăsise M,P// 6 aşa C/ rămînea C// 7 vini C// 8 Şi de era C/ îngreuiat C//8-9 el niciodată nu-l mai scădia, ci tot aşa da, pînă săracilia de tot. M,P//9 aşa C/ pînă C// 10 some mari C/ *lipseşte* de P/ şi] aşijdire şi M, P//11-12 Cărora la alţi domni li să da cîti o pungă bani ⟨el P⟩, le da şasă ori şapti pungi bani M,P// 12 şasîe C/ tot]şi aceasta o făce tot M,P// 12-16 *lipseşte* tot ca să-l laude la Poartă... cu pelin ori vutcă. C// 14-18 Oriundi merge la primblari, măcar cît de aproapi, cupăriia cu băutura nu lipsiia după dînsul, că-i place vutca şi vinul cu pelin. Oriundi merge, măcar şi aproapi, tot cu gloată merge şi mai gios de 300 slujitori nu era cu dînsul. M,P// 16 încătro merge C// 17 trii C// 19 *ad. marginal* pre C] foarti M,P/ adusesi mulţi M,P/ adusésîe C/ în ţară]di la Ţarigrad M,P// 20 de mînca léfe tot din visterie] ⟨şi M⟩ toţi lua lefi de la visterie M,P/ *lipseşte* tot C/ din vistieriia domniască C,D/ *lipseşte* Şi cîte M,P/ dregătorii C]Dregătoriile M,P/ la margine]di la ţară M,P// 21 boiarii C/ numai cu numile era M,P/ numeli C// 22 *lipseşte* că M,P/ *lipseşte* mai M, P/ *după* întreba *ad.* şi nici la o dregătorîie nu-i pune ,M,P// 22-23 Numai cu sfatul a trii boiari, a hatmanului Costantin grecul Ipsilanti şi a fiiu-său, lui Ianache-aga, şi a hatmanului Sandul Sturzea, ce vrea să facă, făcea C, *lipseşte* M,P//

Dar avea şi trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgii din ţară foarte-i înfrînasă, şi să temea de dînsul, de nu putea face zapt oamenilor întru nemica.

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzeu pre lîngă dînsul sfétnici, ar fi fost de mirare şi de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte şi de laudă, iar nu cu cei de hulă.

54. Iară cînd au trecut din Moldova în Ţara Rumânească, mulţi feciori de boïari den moldoveni au luat cu dînsul, de i-au dus la munteni, dzicînd că i-s dragi moldovénii şi va să-ş facă pomană. Ce va mai face, vréme viitoare va arăta. Iar acmu, lăsînd istorie lui Grigorie-vodă, venim cu rîndul la istorie lui Costantin-vodă, ce-au venit în Moldova.

DOMNIÏA LUI COSTANTIN-VODĂ, FIIUL LUI NECULAI-VODĂ MAVROCORDAT, VL⟨EA⟩TO 7241⟨=1733⟩, MAI 7

Zaci⟨alo⟩ 1. După ce-au purces Costantin-vodă de la Focşani, venit-au toată boerime şi mazilii Ţării Moldovii împreun⟨ă⟩ cu dînsul din conac în conac, cu pace şi cu

---

1-8 *lipsesc* B,E,G,V,P// 1 *treceré* C// 1-3 *Grigori voevoda ave mari treciri la Poartă, cît şi pre turcii balgii îi îngrozisă, atîta cît întru nimică nu pute faci turcii zulum oaminilor* M// 2 foarte îi înfrînase C// 3 zap C// 4 Pociu] Putem C,D/ Grigorii C/ precum îi era C// 5 *lipseşte* niscai C// 6 miraré C/ pomeniré C// 7 *lipseşte iar nu cu cei de hulă* C// 9 54]53 B,G, 51 C, 55 D, 105 M, *lipseşte* V,P/ Iară] Grigori voevoda M,P/ trecut]purces M,P/ *după* trecut *ad.* Grigorii-vodă B,E, G,V/ Ţara Munteniască B,C,E,G,V,M,P//10 pre mulţi B,C,E,G,V/ficiori B,C/*lipseşte* den moldoveni B,C,E,G,V// 10-11 au luat cu sini cîţva ficiori de boeri, zicînd că moldovenii îi sînt dragi M,P// 11 munténi B,C/ că i-s]că-i sînt B,C,D,E,G,V// 12 *după* pomană *ad.* ⟨*ad. marginal* D⟩ cu dînşii. Că auzisă ⟨auzise C⟩ că şi moşu-său, Grigoraşco-vodă, cînd au fost domnu în Ţara Munteniască, încă au fost luat ficiori de boïari din Moldova de au fost prin oşti cu dînsul, cum să pomenéşte că au fost Cantemir-vodă ceauş spătărescu ⟨împărătescu D⟩ şi alţii B,C,D,E,G,V/ *după* pomană *ad.* cu dînşii M,P/*lipseşte* Ce va mai face... va arăta. B,C,G,V,M,P//13 *ante* Iară acum: 54 B, G, 52 C// 13-14 Di aice lăsind ⟨să lăsăm P⟩ istoriïa lui Grigori voevoda, vinimi arăş la istoriïa Moldovii M,P/ istoriïa[1-2] B/ lui[1-2]mării-sali lui B/ Grigorii B,C/ vinim C/ istoriïa[2] C/ lui[2]mării-sali lui V// 14 ce au venit domnu ⟨aicea D,E⟩ la noi în Moldova B,D,E,V, ce au venit la noi în ţară domnu, în Moldova C, ce au venit la noi domnu în Moldova G// 15-16 Domniïa lui Costantin-vodă Mavrocordat, în anii ⟨anul C⟩ 7241, mai 7 ⟨mai în 7 zile C⟩, Cap 95 B,C// 15 Domniïa dintîi a lui E,G/ voevoda M, *lipseşte* P/ *lipseşte* fiiul lui Neculai-vodă E,G,V// 15-16 ficior lui Neculai Mavrocordat ⟨voevoda M⟩ ⟨Cap 100 P⟩ M,P// 16 Vl⟨ea⟩to] În anul D,G, Anul E, În anii V/ mai 7 zile. Cap 98 D// 17 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,V,M,P/ În anii 1733 Costantin voevoda au stătut domnu Moldovii. Şi după M,P/ Dupre B,E/ ce au B,C/ *lipseşte* Costantin-vodă M,P// 18 vinit-au C/ toată boerimea B,C]toţi boïarii M,P// 19 împreună B,C/ dînsul]măriïa-sa B,V// 19-3 cu cinsti pînă aproapi di Iaşi. Eşitu-i-au înainte boerii caimacami, slujitorii şi alţi orăşeni pînă la Valea Adîncă ⟨Lungă P⟩ M,P//

cinste şi cu multă gloată. Şi agiungînd aproape de scaon, eşitu-i-au înainte caimacamii cu toţi boerii şi slujitorii /
f. 426v şi cu alţi orăşéni tocma la Valea Adîncă, de s-au împreonat după obiceaiu, aducîndu-l cu frumoas⟨ă⟩ politie pîn'la Sfetîi Nicolae, unde l-au întîmpinat mitropolitul ţărîi chir Antonie cu alţi episcopi şi cu tot clirosul besericii. Şi întrînd în beséric⟨ă⟩, l-au blagoslovit spre domniia Moldovii, şi eşind din besérică cu tot senatul, au întrat în curţile domneşti şi au şădzut în scaon.

2. Iară a treia dzi, după ce s-au aşădzat în scaon, boerit-au pre aceşti boeri cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Costantin Costache logofăt iarăşi vel-logofăt; pre Sandul Sturdzea, ce era hatman, l-au pus vornic mare de Ţara de Gios; pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino Delianul vel-vornic de Ţara de Sus; pre Costantin Ruset vornicul, ce era socru domnului, l-au pus hatman, pre Mihălache Ruset, ce era văr primare cu domnul, l-au pus postelnic mare; pre Andreiaş Ruset spatar mare; pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino Păşcanul ban mare; pre Iordache Ruset Cilibiul păharnic mare; pre Toader Păladi vel-vist⟨ernic⟩ şi pre Ioan Bogdan vel-stolnic, pre Costantin, feciorul lui Iordache sulgeriul, vel-comis.

---

1 ajungînd B// 2 înnainte B,C/ şi cu toţi boiarii C,V, şi cu toţi boïarii şi cu mulţi orăşiani B,E,G// 3 alţi]mulţi V/ *lipseşte* tocma B,E/ *lipseşte* tocma la Valea Adîncă G,V/ de]şi B,E,G,V/ înpreonat B,C//4 obiciai B/ frumoasă B]mare M,P/ politiie în Iaşi, pînă la bisărica Sfîntului Neculaiu M,P//5 pînă B,C/ Svïatii B,C,E/ pînă la Iaşi la Svïatii G/ undé B,C]şi acolo M,P/ timpinat B// 6 chir]sfinţiia-sa chir M,P, părintele chir D/ Antonie mitropolitul ţărîi şi cu alţi E,G/ alţi]cielanţi M,P/ bisericii B,C, bisăricii din Iaşi M,P// 7 bisérică B,C/ l-au blagoslovit]i-au cetit molitvile M,P/ spre domniia Moldovii]numitul mitropolit de domnie M, de domnie numitul mitropolit P//8 biserică B, bisérică C/ tot sănatul E,V]toţi boerii M,P//9 au şezut B,C]s-au aşezat P/în scaonul domnescu E,G// 10 *lipseşte* Iară M, P/ triia B,C/ dupre B,E/aşezat B,C/ în] la B,V/ *după* scaon *ad.* pre obiceai C// 10-11 A trie zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată: Costandin Costachi M,P// 11 boïarit-au B/ boïari B, C/ scriu]scriie B,E,V// 12 Costachi B/ logofătul[1] D, *lipseşte* B,C,D,E,G,M,P/ *lipseşte* iarăşi C/ log⟨o⟩-făt[2] C/ *lipseşte* pre M,P// 13 era]fusésïe B,D,E,G,V/ *lipseşte* ce era hatman, l-au pus C,M,P/ vornic mare]vel-vornic M,P/ Jos B/ *lipseşte* de Ţara de Gios M,P// 14 *lipseşte* pre M,P/ Iordachi Cantacozino B,C/ *lipseşte* Delianul M,P/ *lipseşte* de Ţara de Sus; pre M,P// 15 Rusăt B,C/ *lipseşte* vornicul B, C,G,V/ *lipseşte* vornicul, ce era... pus M,P//16 domnului]domnului Costantin-vodă C,G, lui Costantin-vodă D/ *lipseşte* pre M,P/ Mihălachi Rusăt B,C//17 domnul]Costantin-vodă C,D/ *lipseşte* ce era văr... l-au pus M,P/ postelnic mare]vel-postelnic G,P/ *lipseşte* pre Andreiaş Ruset spatar mare; pre M, P/ Andriiaş Rusăt B,C// 18 spătar mare B,C]velspatar G/ Iordachi C/ Cantacozino B,C//19 ban mare]vel-ban M,P/ Iordachi Rusăt B,C/ Celebiul B// 19-21 *lipseşte* pre [1-4] M,P/ păharnic mare]vel-paharnic M,P//20 Păladii B,C/ vel-vist⟨ernic⟩]vistiernic mare C/ *lipseşte* şi B,E,G,V, M,P/ Ion B,C// 21 *lipseşte* Costantin A,B,D,E,G,V,M,P/ ficiorul C, ficior M/ Iordachi C/ *autograf Neculce* Iordache sulgeriul A/ sulgériul C, sulger M// 21-4 *lipseşte* pre Costantin, feciorul... la musaipi. B,E,G,V//

Aceşte era boerii lui Costantin-vodă dintîi. Însă nu toţi după orînduiala lor, cum să căde, s-au pus, ce mai mulţi după mită. Fiind domnul tînăr şi neştiind rîndul ţărîi, au apucat unii cu dăr⟨i⟩ la musaipi.

Şi aşădzîndu-să acéste boerii, au lăsat domnul visterie şi chevernisala ţărîi în sama boerilor, să chivernisască ei cum or şti nevoile ţărîi, după obiceiul vechiu, cum au
f. 427 fost mai întîiu; nu cum era / la Grigorie-vodă, să chivernisască numai Sandul Sturdzea cu doi greci, ce-au lăsat în sama tuturor. Ce pre cît a ţinea va arăta vréme viitoare.

Venit-au şi cu acest domn şi mai mulţi greci decît la Grigorie-vodă.

3. Atuncea la domniia noao, la banii stiagului, găsind boerii hîrtiile gata de la Grigorie-vodă, scos-au hîrtii, fruntea de 4 ug⟨hi⟩, mijlocul de 3 ug⟨hi⟩ şi de 2, coada de un ug⟨hi⟩, fără năpăşti, Iar apoi, după aceasta, scos-au pre ţară civerturi.

Iar la divanuri, oricum să păre că s⟨ă⟩ pricepi mai bini decît Gligori-vodă a giudeca, să ispite să s⟨ă⟩ pui şi-npotriva boerilor, unde socote că giudecă strîmb boerii.

Şi-n toate dimeneţil⟨e⟩ ave obicei de chema boerii di le da cafe; şi nu numai celor cu boerii mari, ce şi la o

---

1 Aceştiia C/ boiarii C/ dintîi]în domniia dintîi C,D// 1-4 *lipseşte* Însă nu... la musaipi. C,M,P//5 Şi]Deci M,P/ aşezindu-să B,C/ boiarii B/ lăsat-au domnul B,E,G,V, lăsat-au Costantin-vodă C,D/ *lipseşte* domnul B,C/ vistieriia B,C// 6 chivernisala B, C/ boiarilor B]lor M,P//7 ei]ïei B,C/ cum or şti]precum vor şti B,D,E,G,V, precum vor şti ïei C/ nevoile]rînduialele B,E,G, rînduialele C,V/ obiceaiul B,C/ *după* véchiu *ad.* al pămîntului C/ vechiul obiceiu M,P/ cum au fost mai întîiu]precum au fost mai de demult B,V, precum au fost întîiu D, precum au fost obiceaiul mai de demult C, cum au fost mai de demult E,G, *lipseşte* M,P// 6-7 *lipseşte* să chivernisască... ţărîi, după M, să... ţărîi P// 8 cum]precum E,G/ nu cum era]iar nu ca P/ *lipseşte* nu cum M/ era]iar ca M/ Grigorii C// 8-10 să chiverniască numai unul, doi, un moldovan şi un grec. Dar numai n-au ţinut mult. B,E,G, să chivernisască numai unul sau doi. Dar numai n-au ţinut mult C, *lipseşte* M,P// 8-12 *lipseşte* nu cum era la... Grigorie-vodă. V// 10 pre cît]precum D//11-12 *lipsesc* B,C,E,G// 12 voevoda M// 13 *lipseşte* Atuncea M,P/ La banii stiagului, la domniia noă M,P// 13-17 Atuncîa la banii stiagului, la domniia noao, au scos hîrtii, iar pre urmă au scos civerturi V// 13-14 *lipseşte* găsind... Grigorie-vodă M,P// 13-17 la banii stiagului au scos hîrtii fără de năpăşti. Iar pre urmă au scos civerturi B,C,E,G// 14-16 au scos boerii hîrtii frunte, de mijloc, coada de un galbîn M,P//15-16 ug⟨hi⟩$^{1-3}$]galbéni, galbîn D//16 fără de D/Iar după aceasta şi ciferturile M,P// 18 *lipseşte* Iar M,P/ oarecum D// 18-20 La divan să pricepe oarecum mai mult decît Grigorii voevoda şi undi socotiia că giudecă boiarii strîmbu, le sta împotrivă M,P/ Iar ⟨Iară C⟩ la divanuri giudeca foarte bine şi drept şi cunoştea pre⟨pré C⟩ boiarii ⟨boiarii C⟩ carii vrea să umble cu făţăriie ⟨făţărie C⟩, să facă strîmbătăţi, şi nu le întra în voïe B,C,E,G,V// 21 În toati M,P/ *lipseşte* de M, P// 21-22 *lipsesc* B,C,E,G,V// 22 di le da]şi-i cinstiia cu M,P/ şi nu numai boiarilor celor cu boerii mari D, şi nu numai boiarilor celor mari, ce M,P//

sam⟨ă⟩ di boeri mazil⟨i⟩. Cari au fost boeri mari îi chema di le da cafe, li arăta politic⟨ă⟩ di cinste mari.

Dară aşe, în scurtă vremi, piste 2, 3 luni, şi născu zavistiia şi lăcomiia, după cum îi obiceiul lumii aceştie. Că din boerii noştri, din moldoveni, începus⟨ă⟩ unii a să lipi cu-nbunături pintre greci, a arăta drumuri şi căli di răutăţ, cu ce ar lua bani mai mulţi din ţară. Şi stricar⟨ă⟩ legătura şi blăstămul ce făcus⟨ă⟩ Gligori-vodă mil⟨ă⟩ boerilor, di da disetină din dzeci stupi un leu, iar acmu
f. 427v făcur⟨ă⟩ di de⟨de⟩r⟨ă⟩ ţărăneşti, de dzeci / stupi 22 pot⟨ronici⟩ şi civerturi pi ţară totu odată. Iar di to⟨a⟩mnă au scos văcărit şi vădrăritu totuodată, şi di iarnă civertur⟨i⟩ şi hîrtii, iar di primăvar⟨ă⟩ pogonăritu şi coniţi, cîti 8 pot⟨ronici⟩ di vită, ca şi văcăritul.

Aceste toate névoi într-un an li-au luat. Şi-ncepu obicei, ca şi la Gligori-vodă, de nu mai întreba pi alţi

---

1-7 *lipseşte* sam⟨ă⟩ di boeri... mai mulţi din ţară. B,C,E,G,V// 1 Carii fusésîe boeri D// 1-2 di mazili. Tuturor le făce mari cinsti. M,P// 3 Dar aşîa D// 3-7 N-au ţinut mult aşa, ci au şi născut zavistiia; şi nu di ⟨din P⟩ greci, ci di ⟨din P⟩ boerii noştri moldovineşti ⟨moldoveni P⟩. Început-au boiarii moldoveni a să înbuna către greci. Arătatu-li-au drumurile şi căile celi di răutăţi, adică în ce chip ar ⟨putea M⟩ lua mai mulţi bani di la săraca ţara M,P// 4 cum iaste obiceiul D// 7-8 Au strîcat legătura M,P/ *lipseşte şi* blăstămul D// 7-14 Iară ⟨Iar C⟩ atuncea nu să ştiie din cîe ⟨cé C⟩ pricină şi dintru a cui îndemnare au stricat obiceaiul şi legătura ce făcusă Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă de da boîarii ⟨boiarii C⟩ şi mănăstirili ⟨mănăstirile C⟩ de ⟨din C⟩ zéce stupi un leu. Iar întru acel an dintîi ⟨*lipseşte* dintîi E,G⟩ al mării-sali lui ⟨a domniii lui C,E,G, al domniii mării-sali lui V⟩ Costantin-vodă au dat desétina ⟨*lipseşte* desétina B,E,G⟩ ţărănéşte ⟨ţărăniască C⟩. Şi s-au tîmplat de s-au făcut şi stupii răi întru acel ⟨*lipseşte* acel E,G⟩ an. Şi pentru aceasta s-au mîhnit inimile boîarilor despre măriia-sa ⟨despre domniie E,G, *lipseşte* C⟩. Şi de iarnă au fost civerturi şi hîrtii, iară de primăvară au fost pogonărit şi cuniţe. ⟨*lipseşte* Şi de iarnă... şi cuniţe C *şi înlocuit cu :* Şi în toate dimineţile avea obiceai de chiema boerii cei mari de le da cafe; şi nu numai celor cu boerii mari, ce şi la o samă de boîari mazili, carii fusésîe cu boerii mari, încă le da cafe, le arăta politică de cinste mare. Dar aşa, în scurtă vréme, piste doao, trii luni, şi născu zavistiia şi lăcomiia, după cumu-i obiceaiul lumii aceştiia. Că din boîarii noştri, din moldovéni, începură unii a arăta drumuri şi căi cu cé ari luoa bani mai mulţi din ţară. Şi stricară legătura şi blăstămul ce făcusă Grigorie-vodă milă boerilor şi mănăstirilor, de da desétină de zéce stupi un leu, precum s-au scris mai sus. Iar atuncea îi făcură de dederă desétina ţărănéşte, de zéce stupi doaozăci şi doi de potronici. Şi au scos şi civerturi pe ţară *şi hîrtii* ⟨*marginal*⟩ totodată. Iar de toamnă au scos văcărit şi vădrărit tot odată şi de iarnă au scos civerturi şi hîrtii, iar de primăvară au scos pogonărit şi cuniţă, cîte opt potronici de vită, ca şi văcăritul⟩ B,C,E,G,V//8-9 Grigorii voevoda, adică mila boerilor, că legasă să dei desătină M,P//9-12 iar ei au scos ⟨pus P⟩ iarăş îndoit, adică ţărăneşti. Scos-au civerturi pre ţară. Scos-au vădrărit şi văcărit M,P// 10 de potronici D//12 şi²] iară M,P// 13 *lipseşte* şi ¹⁻² M,P/ *lipseşte* iar M,P/ *după* primăvară *ad.* au scos D/ cuniţă D// 15-3 *lipsesc* B,E,G,V// 15 Acéste nevoi toate într-un an au fost. Şi începu C/ Şi toati acesti M,P/ *lipseşte* névoi M,P/ Făcut-au obiceiu M,P// 16 obiceai C/ Grigorii C/ voevoda M/ pe C//

boeri di țar⟨ă⟩; numai c-un moldovan și cu grecii să s⟨ă⟩ sfătue, anumi To⟨a⟩dir Pălade vel-vist⟨ernic⟩, di făce cum îi era voĭa.

Și s-învrăjbiră și domnii foarte tari, fiind veri primari. Că umbla Costa⟨n⟩tin-vodă să sco⟨a⟩t⟨ă⟩ pi Gligori-vodă din domniĭe, din Țara Românească, să margă iar Costantin-vodă în locul lui Gligoriĭe-vodă în Țara Românească, și aice în Moldova să pui pe vără-suu, Mihălachi postelnicul domnu în locul lui.

Iar Grigoriĭe-vodă, simțind faptile lui Costantin-vodă ce umbla, siliĭa să sco⟨a⟩tă pi Costantin-vodă și s⟨ă⟩ pui pi Mihai-vodă domnu în locul lui Costantin-vodă. Că Mihai-vodă, dup⟨ă⟩ ce i s-au plinit un an, l-au scos din surguniĭe. Șide în Țarigrad la cas⟨a⟩ lui. Numai el nu s⟨ă⟩ pre trăge în Moldova, vădzînd că s⟨ă⟩ sfădesc domnii amîndoi, socotind ca doară a apuca domniĭa în Țara Românească.

---

1 boĭari de țară C/ ci numai cu un moldovan, adică cu Toader Păladii ⟨Baladii M⟩ și cu grecii să sfătuĭa M,P/ să sfătuĭa D// 1-3 ce numai cu grecii să sfătuĭa și făcea cum îi era voĭa C// 2 *lipsește* vel-vist⟨ernic⟩ M,P// 4 *ante* Și: 4 C, 5 D, 11 M/ să C/ tare C// 4-5 S-au învrăjbit doi veri primari, adică Costantin voevoda, domnul Moldovii, cu Grigori voevoda, domnul muntenescu. Costantin voevoda umbla să M,P// 4-9 Iară mai pre urmă să învrăjbiră domnii foarte tare și umbla Costantin-vodă să fiie iarăș domnu în Țara Munteniască ⟨în Țara Munteniască domnu V⟩ B,E,G,V// 5 Costantin C/ scoată pe Grigorie-vodă C// 6 voevoda M/ din Țara Munteniască]Țării Muntenești M,P// 6-9 și să margă iarăș el domnu muntenescu; iar în locul său în Moldova să pui domnu pre vărul său Mihălachi postelnicul M,P// 7 Grigorie C/ Țara Munteniască C/ aicea C// 8 pue C/ văru-său C/ Mih⟨a⟩lachi C / Mihălachi Rusăt postelnicul cel mare D// 10 *repetă* Iar Grigorii-vodă D/ Grigorii C/ Grigorii voevoda au simțit M,P/ fapteli C// 10-11 lui Costantin voevoda că vra să-l scoată din domniĭa Țării Muntenești. M,P// 10-17 Iară Grigorii-vodă simțind sta ca să nu-l poată scoate. Și să agiunsésie cu o samă de boĭari din Moldova, ca să fugă în Țara Munteniască. Iară Costantin-vodă, oblicind aceasta, au lăsat toate lucrurile pre voĭa boĭarilor să facă cum or vrea ĭei și-i lăsa și la giudecăți de judeca precum socotiĭa ĭei; după voĭa lor îi lăsa, ca să nu fugă la Grigorii-vodă în Țara Munteniască, pînă au apucat de ș-au tocmit trebile, de au luat iarăș domniĭa Țării Muntenești. Iar nevoi au fost can multe, pentru că gîndul mării-sale ⟨gîndul lui Costantin-vodă E,G⟩ era ca să margă în Țara Munteniască ⟨pentru că socotiĭa ca să margă măriĭa-sa iară în Țara Munteniască V⟩. Acestu domnu Costantin-vodă era om bun ⟨și E,G⟩ blînd. Mésele mării-sali cinstite ⟨lui era cinstite E,G, mării-sali era cinstite V⟩. Cazne, bătăi réle, morți groznicĭe ⟨*lipsește* groznicĭe V⟩ la oameni nu s-au făcut în zilele mării-sali ⟨zilele lui E,G⟩. Mult îi era dragă învățătura și respundențiie din toate țările streine poftiia să aibă. Pre silitor ⟨era V⟩ spre vești, ca să știie ce să face printr-alte țări. Și pre boĭari foarte îi cinstiia, iar ciocoiii n-au avut treceré în zileli mării-sali ⟨lui E,G⟩ B,E,G,V// 11 scoată C/ 11-12 pre[1-2] C/ să puie C// 11-17 *lipsește* și s⟨ă⟩ pui pi Mihai... în Țara Românească M,P//12 *după* vodă[1] *ad.* în Moldova C/ lui Costantin-vodă în Moldova D// 13 după. C/ i s-au]s-au C// 14 surgunie C / Și șidea C/ Și șidea la casa lui în Țarigrad D/ casa C// 15 să C / trăgea C/ văzind C/ să sfădescu C// 16 doar C/ ari apuca C,D// 17 Țara Munteniască C,D//

Vai de aceste 2 ţărî creştine, cu aceşti domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbilé celi ticăite a loru! Păladi To⟨a⟩diru vel-vist⟨ernic⟩, fiind nepot lui Mihai-vodă şi cu atîte rudi, îi părîia bine di aceste vorbi că sînt între domni şi mai mult îndemna la jacuri şi la vrăjbi.

Făcîndu-s⟨ă⟩ prietin domnului, şi nicunoscîndu-l, f. 428 domnul gîndie că-i iaste prietin. / Dar elu altele socote în inima lui, ca doar s-ar spargi ţara şi să audă la Po⟨a⟩rtă, să-ş de domnul în cap, să vii Mihai-vodă domnu, fiindu-i unchiu. Şi era cu doă feţi, arătîndu-s⟨ă⟩ cătră boeri că-s vinovaţ grecii.

Greci⟨i⟩, păcum s-au scris că era mulţi, ĭei toati boeriilé şi pîrcălăbiĭele şi vămăşiilé celi di pi margini, cu agonisit⟨ă⟩, tot ei le cuprinsăs⟨ă⟩ de li-au luat, iar boerii di ţar⟨ă⟩ nu pute încăpe la nimică. Şi toţ ave lefi mari di la visterii, şi vo dzeci ţiitori măritati a tătîni-său, bărbaţii lor tot cu lefe şi cu boerii era; aşijdere un frate a lui, anumi Iancul beizade, cu mari cheltuial⟨ă⟩, că ave cîte 10, 15 lei liafă pe dzî, făr-alteli. Şi maştehă-sa iarăş cu mari cheltuială, că ave gre cas⟨ă⟩, cu multe roabi, di li îmbrăca şi li mărita, tot cu cheltuiala ţărîi, şi osăbit şi l⟨e⟩afă pe dzii 15 lei.

1-2 Ah, creştine, vai şi amar di acesti doă ţări; că domnii cei streini cîtă mulţimi de bani ĭau dintr-insile şi dau pentru vrăjbile celi ticăiti a ⟨ale P⟩ lor M,P// 1 *lipseşte* C// 1-11 *lipsesc* C// 1-22 *lipsesc* B,E,G,V// 2 *lipseşte* amar di D/ 3-11 *lipseşte* Păladi... că-s vinovaţ grecii. D//3 Toader Paladii M,P/ *lipseşte* fiind M,P/ nepotul M/ voevoda M// 4 *lipseşte* şi cu atîte rudi M,P//4-10 îi păre foarti bini că s-au învrăjbit domnii şi îndemna pre Costantin voevoda la jacuri şi la vrăjbi, cu acest scopos ca doară s-ar ⟨s-a P⟩ spargi ţara, să să audă la Poartă ⟨ca M⟩ să maziliască pre Costandin voevoda şi să pui domnu pre unchiu-său ⟨pre P⟩ Mihaiu voevoda M,P// 10-11 Toader Paladii era cu doao feţi: cătră boerii moldoveni zice că sînt vinovaţi grecii, iar cătră greci zice că sînt vinovaţi boĭarii moldoveni M,P// 12-16 Greci încă adusésîe mulţi acest domnu. Că toate boeriile şi pîrcălăbiile şi vămăşiile céle di pe margine, cu agonisită, tot ĭei le cuprinsésîe, iar boĭarii cei de ţară nu putea încăpea la nemică. Şi toţi avea léfe din visteriĭa domniască C// 12-14 Grecii era orînduiţi mai la toati boĭariile, pîrcălăbiile, şi la vămile de pre la margini; ei le cumpărasă, ei lua viniturile, iar M,P//15 boiarii cei de ţară D/ Toţi grecii cîţi vinisă cu dînsul ave M,P/ *după* toţi *ad.* grecii D// 16 vistieriĭa domniască D//16-17 *lipseşte* şi vo dzeci... aşijdere M,P// 16-22 *lipseşte* şi vo dzeci... pe dzii 15 lei. C// 17 aşijderea avea Costantin-vodă şi un frate D// 17-19 Era un frati a lui Costandin voevoda, anumi Iancul beizădĭa. Şi aceluĭa, diosăbit de altile îi da în fiişticari zi cîti cinsprăzăci lei lĭafă M,P// 18 *ad. marginal* că avea D//19 *lipseşte* 10 D/ pe zi liafă D/ fără de alteli D, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Şi M,P// 19-22 Maştihă-sa, iarăş cîti 15 lei îi da pre toată zioa M,P// 20 *repetă* cu mari A/ *după* casă *ad.* că mai avea Costantin-vodă şi alt frate mai mic, anumé Alexandru beizadea şi o sor⟨ă⟩ domniţă şi maştihă-sa avea multe roabe D// 21-22 *autograf Neculce* şi osăbit... 15 lei A//

Şi tîmplîndu-s⟨ă⟩ de era vrajbă între leş⟨i⟩ cu moscalii, vine mulţi turci la Hotin şi la domn şi tuturor lé da daruri cît nu li s⟨ă⟩ căde, ori cu triabă, ori făr⟨ă⟩ triabă.

Măcar că şi Grigoriie-vodă da la turci mult şi făcus⟨ă⟩ obiceiu mult, nu ca alţi domni, ĭel da mai înainte, iar acesta da îndoit di cum da Gligorieĭe-vodă; cari Dumnedzău ştii ce di greu era pi ţară, tot ca să-l laude turcii la Poartă, că-i bunu, ca s-apuci iarăşi domniia la munteni.

Mai dinainte vremi, alţi domni, cînd viniia un agă pre mari, di-i da un povodnic şi o pungă bani, mult doă; iar la ceĭalanţi mai di gios le da cîte un postav, şi unora şi cîti un aclaz, şi altora cîte o sut⟨ă⟩ lei, cîte o sut⟨ă⟩ cincidzăci. Iar mulţi bani da numai cari vinea cu triabă la dînsul, iar care trecĭa, nu le da nimic. Şi boerii moldoveni totdiauna mergi la Portă, di jăluĭa nevoile şi lua sama capichihăilor, şi nu s⟨ă⟩ făce nici a patra parte cheltuial⟨ă⟩ cît să face acmu. /

f. 428v Agiuns-au osindă pe biata Moldovă, că tot le dzîce că nu s⟨ă⟩ mai satur⟨ă⟩ di domni, iar acmu, de cînd au stătut domni străini, le agiunge, de nu li vine şi altu

---

1-21 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 *ante* Şi: 7 D, 20 M/ *lipseşte* Şi tîmplîndu-să de M,P/ între leşi vrajbă cu D/ *repetă* vine mulţi A// 1-2 Între leşi şi între moscali era vrajbă şi pentru aceĭa adesa viniia ⟨vine adesă P⟩ turci di la Ţarigrad şi trece pren Iaşi la Hotin. Deci şi acelora le da Costandin voevoda multi daruri şi bani mulţi. M,P// 2 *repetă* turci D/ domn]Costantin-vodă D// 3-4 *lipseşte* cît nu li s⟨ă⟩ căde... făr⟨ă⟩ triabă M,P// 3 cu triabă de viniia, ori fără de triabă D// 5-9 Făce şi Grigori voevoda multă cheltuială ⟨multe cheltuieli P⟩ ţării. Însă Costandin voevoda da îndoit; făce mai mult decît Grigori voevoda. Şi aceste le făce ca să-l laudi turcii la Poartă şi iarăş să apuci domniia Ţării Munteneşti. Deci din pricina a multor cheltuieli numai însuşi Dumnezău ştiie cît greu era ⟨era greu P⟩ pre ţară M,P// 6 mult]de da mult D// 7 acesta]Costantin-vodă D// 8 tot]tot pentru D//9 că-i]că iaste D/ la munteni]Ţării Munteneşti D// 10 *ante* Mai: 8 D, 22 M / înnainte M,P / *lipseşte* vremi M,P / la alţi M,P/ *după* viniia *ad.* în Iaşi M,P// 11 îi da domniia un cal şi o pungă M,P/ de bani D/ mult doă]mult cînd îi da doao pungi de bani D// 12 la ceĭalanţi]celor M,P/ le da]unora le da D, *lipseşte* M,P// 13 atlaz D/ şi]iar M,P/ cîti 100 lei, sau M,P/ o sută de lei şi altora cîte o sută şi cinzăci D// 14-15 Iar celor ci viniia cu mari trebuinţă la domn le da şi mai mulţi bani; iar turcilor celora ce trece, nimică nu le da M,P// 14 cari]căruia D// 15-18 Boĭarii moldoveni adesa merge la Poartă şi să jăluĭa pentru birul ţării. Boĭarii Moldovii lua sama capichehaelilor şi atunce nici a patra paarte ⟨nici o parte P⟩ nu să făce atîta cheltuială, după cum s-au făcut în domniia acestui domnu M,P// 17 *autograf Neculce* parte A/ *ad. marginal* parte de D// 19-1 Adivărat că au agiuns osînda pre ticăloasa ţară, Moldova; că întîiu nu să mai sătura de domni, iar de cînd au stătut domni streini, greci, esti îndestulată de domni, di n-a vini asupra ei şi alti amaruri ⟨mai M⟩ cumplite M,P// 19 *ante* Agiunsau: 9 D// 21 nu le va vini şi alt D//

amaru şi mai cumplitu. Numai cum a hi mila lui Dumnedzău, la atîta au rămas, iar alt⟨ă⟩ putinţia nu mai ïaste; că boerii la Portă nu vor să margă, că nu-i las⟨ă⟩ domnii.

Capichihăile fiind greci, cît dzîcu c-au cheltuit, atîta le dau, şi n-ari gură ciniva să li dzîcă ceva sau să li ia sama, ce dzîcu că suti di pungi şi mii au cheltuit.

Turcii ce vinu, tot belacos⟨ă⟩, ciasornici di aur, fuzîi, cai cu şeli, cu rafturi, suti de lei, mii de ug⟨hi⟩ le dau. 1.700—800 de pungi de bani să eu din ţar-acmu, iar mai înainte la domnii trecuţi, mai multu di 400—500 pungi nu s⟨ă⟩ lua. Şi astfel di ţar-ïera, întemeïată, nu ca acmu.

Oh, oh, oh! vai, vai, vai di ţar⟨ă⟩! Ce vremi cumplite au agiunsu şi la ce cumpănă au căzdut! Doar Dumnedzău di a face mil⟨ă⟩, precum au făcut cu i⟨zra⟩ilit⟨e⟩nii, co Moisei proroc, di-au dispicat Mare Roşiie, aşe să fac⟨ă⟩ şi cu tini, săracă ţară, la ce obiceiuri ai agiunsu, ca s⟨ă⟩ scapi dintr-aceste obiceiuri spurcati!

Domnul încă, după ce s-au cruntat într-acesti lucruri cari s-au pomenitu mai sus, şi uşilé ş-au încuet, şi hire di divanurilé ş-au schimbat într-alt fel.

Iară la al doile şi al triile an a domnii⟨i⟩ lui Costantinvodă scote cîte 2 văcărituri pe tot anul şi hîrtii şi şvertur⟨i⟩ mulţime. Numai disetina pi boeri iarăşi au lăsat-o mai pi

---

1-20 *lipsesc* C// 1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 *lipseşte* Numai M,P// 2 putinţîa]nădejdi M,P/ *lipseşte* mai M,P// 3 că domnii nu lasă pre boeri să mïargă la Poartă M,P/ *autograf Neculce* că nu-i las⟨ă⟩ domnii A// 4—5 Capichihăile, cît zicu că au cheltuit, fiind greci, atîta le dau domnii D/ Capichihaïalile iarăş sînt greci şi cît zic că au cheltuit, atîta le şi dau; nici nu poati ⟨nime nu pot P⟩ să le zică M,P// 5 *lipseşte* sau să li ïa sama M,P// 6 şi ei zic că au cheltuit suti şi mii pungi bani M,P/ de pungi de bani D/ au]că au D// 7 Turcilor ce vin în Eşi le dau belicoasă cu flori de fir M// 8 ug⟨hi⟩]galbéni D,M,P/ *lipseşte* le dau M,P// 9 Din toată ţara strîngu 1.700 sau 1.800 pungi de bani, iar mai înainte M,P/ de bani să lua atuncea din ţară, iar D// 10-11 de patru sute de pungi, cinci sute de pungi, mai mult nu s⟨ă⟩ lua D/ altfel D// 10-11 de 400—500 pungi bani nu să lua din ţară pre tot anul. Şi domniïa bini şi alt feliu de ţară întemeïată era pre atunce, nu ca acmu. M,P// 11 nu ca]numai D// 12 Oh, vai şi amar de ţară, la ce vremi D/ Oh, vai de ţară. Ce feliu de vremi cumplită M,P// 13 ce]această M/ au căzdut] să află M,P/ Numai Dumnezău să ⟨să-şi P⟩ facă milă M,P// 15 co Moisei proroc]prin proorocul Moisi M,P/ dispicat]înpărţit D/ *lipseşte* di au dispicat Mare Roşiie M,P// 16 *după* ţară *ad.* a Moldovii D/ *lipseşte* la ce obiceiuri ai agiunsu M,P// 17 spurcati]réle D// 18 Domnul]Costantin-vodă D// 18-19 Costantin voevoda după ce s-au încruntat întru acesti obiceiuri ⟨spurcati ci s-au zis mai sus M⟩ ş-au închis şi uşa, fire şi M,P/ *după ce au început cu acéste obiceaiuri ce s-au scris mai sus şi uşile ş-au* încuiat D// 21 *ante* Iară: 6 C/ *lipseşte* Iară M,P/ şi al]şi la al M/doilea an şi la al C/ *lipseşte* a domnii⟨i⟩ lui Costantin-vodă C// 22 scos-au pe tot anul cîte doao văcărituri, pe tot anul, şi hîrtii şi civeturi multe C/ au scos D/ pe an D/ *lipseşte* şi[1] M, şi[1-2] P// 23 mulţime]multe D// 23-1 Numai desétina pre boïari şi pre mănăstiri au lăsat-o mai pre urmă să fie de zéce C/ Costantin voevoda mai pre urmă au lăsat pre boïari să dei desătina din zăci M,P//

urmă să hiie din dzeci un leu, precum era și la Gligoriiie-vodă.

Așijdere au făcut testament mănăstirilor, preuților di
f. 429 țară și mazililor, di li-au rădicat/dajdea, să nu de nimică
5 dăjdi.

Ș-au început ⟨a⟩ arăta și dragoste și milă cătră mazili ș-a li rădica cîte cevaș din văcăritu, temîndu-s⟨ă⟩ ca să nu fugă în Țara Munteniască, la Gligorii-vodă. Că Gligorii-vodă tot triimite la boïari și la mazili, di-i chema să
10 vii în Țara Munteniască, ca s⟨ă⟩ de pricini că s⟨ă⟩ spargi țara, ca s⟨ă⟩ mazîliască pe Costantin⟨-vodă⟩. Oblicind Constantin-vodă aceste lucruri au început a slăbi pe mazili din dări, și boeri⟨i⟩ a-i ținea mai biné, pentru ca s⟨ă⟩ nu fugă, iar pi țară ce pute, tot lua. Și triimite la Po⟨a⟩rtă
15 mulțime di bani, di da musaipilor împărătești. Și s-au agiuns Costantin-vodă cu toate căpiteniilé turci de pe Dunări, di au pîrît pe Grigoriiie-vodă la Po⟨a⟩rtă.

Și atunce fiind un viziriu nou, anumé Smail-pașea,

1—2 *lipsesc* B,E,G,V// 1 să fie iarăși de zéce D/ precum era]după cum au fost M,P/ era]fusésie C, au fost D// 3 *ante* Așijderea: 10 D, 32 M/ Așijderea C/ și preoților C/ preuților și diaconilor M,P/ *lipsește* di țară C// 3-4 Așijderea au făcut testament boïarilor mazili și mănăstirilor și preoților de țară de li-au rădicat dajde ⟨dăjdile E,G,V⟩ B,E,G,V// 4 *lipsește* di li-au rădicat dajdea M,P/ nemică B,C/ nimică dăjdi]dajdi niciodată M,P// 6 *ante* Și au: 7 C, 11 D, 33 M/ Și au B/ a arăta B,C/ *lipsește* și[1] B,C,D,E,G,V//7 și le rădica B,E,G,V, și a le rădica C// 8–14 Grigori voevoda din Țara Munteniască tot triimete la boïari și la mazili și-i chema în Țara Munteniască, ca să dei pricină că să spargi țara și să mazîliască pe Costantin voïevoda. Costandin voevoda au sîmțit de aceste lucruri, au început a-și mai slăbi pre mazili din dări și pre boïari a-i ține mai bini. Au început a le arăta dragoste și milă și a le rădica și din văcărit cîti orișce, iar din țară cît pute M,P// 7 ceva C]ceva și din E,G/ văcărit B/ temîndu-s⟨ă⟩]sccotind B,E,G,V/ temîndu-s⟨ă⟩ ca]fiindu-i grije și socotind C// 8 *ad. marginal* Țara B/ Grigorii[1-2] C, V, Grigorie[1] B,E,G,/ Că]Iar B,E,G,V// 9 trimitea B,C/ *după* boïari *ad.* în Moldova B,E,G,V/ *lipsește* și la mazili B,E,G,V/ de-i chiema B,C/ să viie C,*lipsește* B,E,G,V// 10 să dea pricină B,C/ să sparge țara și fuge B,E,G,V/ să sparge Țara Moldovii C//11 să maziliască pre Costantin-vodă din Moldova ⟨*lipsește* din Moldova C⟩ B,C,D,E,G, V// 12 Iar Costantin-vodă oblicind acéste C,D// 11-15 Iară Costantin-vodă, oblicind de acéste lucruri au lăsat ⟨pre boïari B,V⟩ în voïa lor. La toate ⟨și la toate E,G⟩ să făcea a nu-i videa ⟨pre boïari E,G⟩ ca să nu fiie vreo pricină să fugă în Țara Munteniască. Și s-au agiunsu B,E,G,V//12 pre C//13 din]de C,D/ și pie boïari C,D/ bine C/ *lipsește* pentru D// 14 nu să fugă în Țara Munteniască C/ pi]din C,D/ putea C/ luoa C/ trimitea C/ Poartă C//15 mulțimé C/ de[1-2] C/ înpărătești C//16 agiunsu C/ Costandin voevoda s-au agiunsu ⟨să agiunsăsă P⟩ M,P/ capetile B,C,E,G,V/ turci] turcești M,P// 17 pre Dunărea, de B,C/pe]preste M,P/ *după* pîrît *ad.* aciia M,P/ pre C/ Grigorie C/ Poartă B,C, *lipsește* E/ *după* Poartă *ad.* pentru cîșle ⟨cășile E, cășile lor G⟩ adecă odăile lor ⟨*lipsește* adecă E, adecă odăile lor G⟩ ce le strica Grigorii-vodă di pe hotarul Țării Muntenești B, *marginal* D,E,G,V// 18 atuncea B,C/ fiindu C/ vezir B, vizir C,/ pre anumé B,E,V, *lipsește* M,P/ Ismail B,C,D,E,G,V/ pașia C//

neavîndu treciri la Po⟨a⟩rtă, au isprăvit cei dinluntru iarăș domniia lui Costantin-vodă, să margă în Țara Munteniască, c-au dat 1.400 pungi. Iar pi Grigorie-vodă n-au putut să-l maziliască, ce l-au mutat iarăși în Moldova. Și pîn-a s⟨ă⟩ așădza domnii în scauni, s-au schimbat și acela vizir, ș-au căzdut altul, sălihtariul, vizir.

Deci, dup⟨ă⟩ ce s-au așădzat în scauni, au și-nceputu a s⟨ă⟩ sfădi și a s⟨ă⟩ pîrî la Po⟨a⟩rtă unul pe altul, în vedială.

Că Costantin-vodă, cum i-au vi⟨n⟩it veste să margă dom⟨n⟩ la munten⟨i⟩, cum au și păzit de ș-au făcut mărturie de la un cadeu de Hotin, ce s⟨ă⟩ tîmplas-atunce la Eș⟨i⟩, și de la boerii caimacani, cum că li-au fostu bun și n-au luat nemicu de la țară. Iar Gligori-vodă, viindu pe drum înco⟨a⟩ce, cum au înțeles de acel lucru, cum a

---

1 și neavînd B,C,E,G,V/ neavîndu]cari nu ave M,P/ treceré la Poartă ⟨și la înpărăție C⟩ au isprăvit musaipii cei înpărățești dinlăuntru B,C,E,G,V/ Poartă]înpăratul M,P/ *după* isprăvit *ad.* musaipii D// 1-3 deci cei dinlăuntru au isprăvit domniia Țării Muntenești iarăși lui Costandin voevoda. Dat-au atunce Costandin voevoda 1.400 pungi bani acelor turci ci i-au isprăvit M,P// 2 *după* margă *ad.* să fiie domnu B,D,E,G,V, domnu C// 3 că au dat Costantin-vodă multe pungi de bani C, *lipsește* B,E,G,V/ 1500 de pungi de bani D/ pe Grigorie-vodă C// 3-5 Iară Grigorie-vodă au vinit cu domniia iarăș în Moldova. Și pînă a se așeza domnii în scaune B,V//3-6 Iară Grigorii-vodă au vinit din Țara Munteniască cu a doa domniie iarăș în Moldova. Și pînă a să așeza domnii în scaone s-au schimbat și acel vezir Izmail-pașe și au pus înpărăția vezir pre silihtariul E,G/ Pre Grigori voevoda l-au mutat iarăș în Moldova. Însă pînă ⟨ce P⟩ s-au așăzat în scaun domniia ⟨în scaunul domnii P⟩ s-au schimbat viziriul și au pus veziriu pre silihtariul M,P// 4 iarăși cu domniia în Moldova C,D// 5 pînă a se ⟨să C⟩ așeza B,C/ scaune B, scaone C// 6 acel B/ *după* vezir[1] *ad.* Ismail-pașia și au pus vezir pe silihtariul B/ și au pus înpărăția vizir pre altul ⟨pre alt viziriu D⟩ pre silihtariul C,D// 7 Decii așezindu-să domnii pre la scaoneli lor B,E,G,V, Decii, după ce s-au așezat domnii în scaune C/ Decii domnii D/ început B,C// 8 să[1-2] B,C// 7-r. 3 din p. urm. *lipsesc* M,P// Poartă B,C/ pre C/ *lipsește* și a s⟨ă⟩pîrî... pe altul G/ *lipsește* unul pe altul B,E,V//10-4 *autograf Neculce* Că Costantin vodă... strîca atunce A// 10 vinit vêste B,C// 10-14 să margă să fiie domnu în țara Munteniască ⟨la munteni D⟩, cum au și trimis la Hotin de au adus un cadiu la Iași și ș-au făcut mărturiie de la boîarii caimacami și de la alți boîari cum că ⟨precum că D, precum Costantin-vodă E,G⟩ au fost bun țării și n-au luat nemică mai mult decît au fost obiceaiul și birul țării. Și făcînd mărturiie de la boîari au pus de o au citit înnainte cadiului. Și văzind cadiul mărturiia boîarilor, au făcut și el mărturiie lui Costantin-vodă, precum au mărturisit boîarii înnainte lui pentru Costantin-vodă, precum ⟨mai sus E,G⟩ s-au scris B,D,E,G,V//11 domnu C/ la munten⟨i⟩] în Țara Munteniască C// 12 cadiu C/ să întîmplase C/ atuncea C//13 Iași C/ boiarii C/ caimacami C/ fost C//14 de la țară nemică mai mult decît iaste obiceaiul C/ Iară B/ Brigorii B,C/ viind B,C// 15 încoaci C, *lipsește* B,V/ înțăles C/ au și răpezit C// 15-1 cum au înțăles de acel lucru s-au mîniiat și au scris cu mare scîrbă și urgiie la ⟨boiarii E,G⟩ caimacami și li-au poroncit să strîngă pe cîți boîari ⟨pre boiari pre cîți D⟩ or ⟨vor E,G⟩ găsi în Iași și să margă la cadiu și să întoarcă vorba într-alt chip, să pîrască pre Costantin-vodă și să-l grăiască de rău. Că de nu vor

răpedzit cu scîrbă la caimacani. Şi caimacanii vădzîndu aşe îndat-au răpedzit ţară la Hotin, la Tighine, la Baba la sarascherul, de-u pîrît tare pe Costantin-vodă, că i-au pustiit şi c-au jecuit, şi nemică nu i-au putut strîca atunce. Cari mai pi urmă, vremi viitoarîe, s-or scrii la rîndul său.

f. 429v Iar capigi-başe, cari vinis⟨ă⟩/întîi să schimbe domnii, n-au apucat să margă la Po⟨a⟩rtă, ce au vinit alt capigi-başe di la viziriul cel nou, di l-au pus în heră şi i-au luat darurile ce-i dides⟨ă⟩ domnii, şi au adus altă înnoire domnilor. Şi au luat şi acesta alti poclo⟨a⟩ni.

Era bogati conaci şi-nvăluituri în biata ţară. Şi mutîn-

---

face aşia şi ar umbla amintirea şi nu l-or pîrî, cu capeteli or da samă ⟨Că de nu vor face aşia, cu capetele vor da samă G⟩. Decii să mira ⟨miera E,G⟩ şi boïari caimacami şi alţi boïari ce or face. Că grăise întîi de bine pe Costantin-vodă ⟨de bine pre Costantin-vodă întîi, pre Costantin-vodă D⟩ cătră cadiu şi apoi să-l grăiască de rău şi să-l pîrască, socotiîa cu cîe obraz ⟨în ce chip şi cu cîe obraz V⟩? Şi sta tare zapcii pentru acest lucru, Panaioti-aga şi Stavro cliucériul şi zicea boïarilor că carele din boïari n-ari ⟨nu va E⟩ mérge să pîrască pre Costantin-vodă la turcu, la cadiu, l-or ⟨îl vor D,E⟩ pune în fiiare ⟨hieră D,E,G⟩ şi l-or ⟨şi-l vor D,E⟩ trimite înnainte lui Grigorii-vodă. Decii boïarii caicamcami au strînsu şi pre alţi boïari şi pre mulţi din cîei proşti şi au mărsu şi de nevoîe la cadiul, de au pîrît pre Costantin-vodă şi multe au grăit, carele nu li s-au căzut. Iar cadiul au priceput că-l pîrăscu pre pizmă pre Costantin-vodă, socotind că va fi cu învăţătura lui Grigorii-vodă, şi nemică în samă nu li-au ţinut, nici au isprăvit nemică ⟨şi nemică n-au isprăvit, nici li-au ţinut în samă cadiul nemică E,G⟩. Iară mai pre urmă sosind şi capegi-başia, schimni-aga, au mărsu boïarii caicamami şi cu alţi boïari înpreună şi la schimni-aga, de au jeluit pre Costantin-vodă. Şi iară în samă nemică ⟨nemică în samă D⟩ nu li-au ţinut. Aşijderea vinit-au poroncă de la Grigorii-vodă la ⟨boiarii E,G⟩ caimacami de au trimis ţară la Hotin cu Costantin Silion ⟨au trimis ca 250 oameni ţară la Hotin cu Silion V, ⟨*lipseşte* cu Costantin Silion G⟩ medelnicériul de au făcut jalobă asupra lui Costantin-vodă şi iarăş nemică n-au isprăvit. Aşijderea au pîrît şi la Tighinea, la Bendir ⟨*lipseşte* la Bendir E,G,V⟩ şi la Baba la sarascheriul, că li-au pustiit Costantin-vodă ţara ⟨cu grecii lui E,G⟩ şi i-au jecuit, şi iarăşi nu li-au ţinut în samă nemică ⟨*lipseşte* Aşijderea au pîrît... în samă nemică D⟩ B,D,E,G,V// 1 văzind aşa, îndată C// 2 şi la Tighinea şi la C/sarascheriul C//3 de au C/ pre C/că li-au pustiit ţara şi i-au jecuit 6-11 *lipsesc* D// 4-10 *lipseşte* nemică nu i-au putut... domnilor. Şi M,P// 4 nimică C/ strica nemică atuncea C// 4-5 Care să va scrie la rîndul său C, *lipseşte* B,E,G,V// 6 Iară capegi-başia careli vinisă B/ *ante* Iară: 8 C, 11 E,G, 13 V/ başia C/ careli C,E,G,V/ *după* domnii *ad.* după cîe au purces din Iaşi B,E,G,V// 7 Poartă B,C/ ce]şi B,G,V/ ce au vinit]şi E/ capegi-başia B,C// 8 de B,C/ veziriul cel nou şi tîlnindu-să pe drum cu celalalt capegi-başia, ce purcesésîe de la Iaşi, carele vinisă mai înnainte de dînsul, l-au pus în fiară ⟨hieră E,G, hiară V⟩ B,E,G,V/ şi au pus în fiară pre celalalt capegi-başia ce vinis⟨ă⟩ la domni şi i-au luat C// 9 darurili C/ ce-i]cîe-i B/ didésîe B,C/ înnoiré B,C//10 *după* acela *ad.* capegi-başia B,E,G,V/ alte pocloane B,C, alte pocloane şi daruri de la domni E// 11 Şi era bogate conace şi multe învăluituri C/ Şi era destule conace şi învălueturi în bietili ţări B,E,G,V//11-1 mutîndu-să domnii B, mutîndu-să domnii din scaune C,E/ să să întimpine B,C,E,V//

du-s⟨ă⟩ domnii, n-au vrut să s⟨ă⟩ tîmpiné ca întîi, ce au păzit și au trecut Grigoriiie-vodă pi Siret și Costantin-vodă pe Bîrlad.

Într-acești 2 ani pol ce au fost la Costantin-vodă, bișuguri n-au fost nici în pîne, nici în stupi, nici vîndzaré în nimic. Și mo⟨a⟩rte în vite încă era, di mure vitelé; și văcăritu pe vitele mo⟨a⟩rte lua. Numai la mazilia lui viilé au rodit bini.

Acest domnu Costantin-vodă era un om pre mic de stat, și făptură pro⟨a⟩st⟨ă⟩, și căutătura încrucișetă, și vorba lui înnecată. Dar la hirie era nalt, cu mî⟨n⟩drie vre să s-arete, dar iera și omilenic.

Cazné, bătăi réle la o⟨a⟩mini nu făce, nici la singe nu iera lacom, și răbdător. Mult îi era dragă învățătura, corăspundeții din toate țările striine să aibă, pre silitor spre vești, ca s⟨ă⟩ știi ce s⟨ă⟩ faci pintr-alte țări, ca s⟨ă⟩ dobîndiască numi lăudat la Po⟨a⟩rtă.

1—17 *lipsesc* D// 1-3 Mutîndu-să domnii ⟨domnie P⟩ dintru acesti doî țări și purcegînd n-au vrut ⟨ca P⟩ să să întîlniască ca întîi, ci Grigori voevoda au grăbit de au vinit pre Siret, iar Costandin voevoda s-au dus pre ⟨la M⟩ Bîrlad M,P/ ce au păzit Grigorii-vodă de au trecut pe Siret în sus la scaon ⟨scaonul domnescu E⟩ în ⟨la E,G,V⟩ și Costantin-vodă pre Bîrlad în gios au trecut ⟨au trecut pre Bîrlad în gios E⟩ în Țara Munteniască. Și mergînd în Țara Munteniască n-au mărsu ⟨îndată B⟩ la București, ce au așteptat pre capegi-bașia pe drum la ⟨*loc gol*⟩, pentru că vinisă numai un capegi-bașia la amîndoi domnii, precum s-au scris mai sus ⟨mai sus s-au scris E,G⟩. Iară capegi-bașia, după ce au așezat pe Grigorii-vodă în *scaon* ⟨*scaonul domnescu* E,G⟩ la Iași, au purces de au mărsu la Costantin-vodă în Țara Munteniască și l-au dus de l-au așezat la ⟨în E,G⟩ scaonul său în București. Și au domnit Costantin-vodă, în domniia dintîi în Moldova, doi ani și șase luni. B,E,G,V// 2 și²]de C/ Grigorie C/ pe Sirêtiu în sus C / pre Bîrlad în gios C//4-17 *lipsesc* B,E,G,V// 4 Și întru acești doi ani și șase luni a domniii lui Costantin-vodă C// 4—6 Costandin voevoda ani doi și luni șasa au fost domnu ⟨au domnit P⟩ în Moldova. Bișuguri în pîni sau în stupi n-au fost în Moldova; vînzări n-au fost întru nimică M,P// 5 bișug C/ pîne C/ vînzare C// 6 nemică C/ moarte C/ de C/ muriia vitele C// 6—8 Vitile au murit de boală. Plătiia oaminii văcăritul și pre vitile moarti. Însă înnainte mazilii⟨i⟩ lui M,P// 7 văcărit C/ moarte luoa C// 8 viile C/ bine C]foarti bini M,P// 9 *ante* Acest: 9 C, 39 M/ *lipsește* Acest domnu M,P/ pre mic]micu C// 10 *lipsește* și M,P/ *lipsește* și făptură pro⟨a⟩st⟨ă⟩ C/ *lipsește* și²·³ M,P/ căutătura încrucișată C]căuta încrucișe M,P// 11 vorba lui era M,P/ *lipsește* Dar M,P/ hiré C/ înnalt C/ cu mî⟨n⟩drie]cu măriré C, mîndru M,P/ vrea să să arate C, *lipsește* M,P// 12 dar]însă M,P/ umilelnic C]milostiv M,P// 13 Cazne C]Munci M,P/ oamenii cei vinovați C/ sînge C// 13—16 Munci, bătăi, nu făce. De vărsare sîngelui să feriia. Era și răbdătoriu. Iar învățătura îi era foarti dragă. Poftiia să aibă răspundențiie din toati țările streine; pre silitoriu la vești noî, dorind să știi M,P// 14 era C/ lacom]grabnic a vărsa C/ răbdătoriu C/ curespundenții C// 15 țările streine poftiia să aibă, prea silitoriu era spre C// 16 să știe C/ să face C/ să¹⁻² C// 17 ca să aibă numi bun la Poartă M,P/ nume C/ Poartă C//

Minciunilé îi era pre drag a li asculta; numai nu era pre grabnic a faci rău. Giuruĭa pre mult unora şi altora, dar la mai mulţi nu da dintr-aceli giuruinţă. Era om di-l întorce şi alţii. /

f. 430 5 Aşe socotesc, acest domnu di n-ar hi avutu aciast⟨ă⟩ cas⟨ă⟩ gre a tătîni-său, cu mulţimé de mîncăi, şi s⟨ă⟩ nu-i hi fost gîndul cu pizmă să sco⟨a⟩tă pi văru-său pe Grigoriiĭe-vodă din Ţara Munteniască, n-ar hi fost atîta jac în ţară; că pe mănăstiri şi pre popi îi ertas⟨ă⟩ de 10 dajde, şi s-ar hi pomenit numilé lui în numelé domnilor celor buni şi aleş. Numai zavistiĭa lăcomiii, pentru ca să margă iar în Ţara Munteniască, fiind ace ţară mai bogată, şi să-ş izbîndiasc⟨ă⟩ inimii asupra văru-său, lui Grigoriiĭe-vodă; şi mult îndemnîndu-l şi maştihă-sa, 15 do⟨a⟩mna tătîni-său, şi musaipii lui fiind mulţi, că nu s⟨ă⟩ pot chevernis⟨i⟩ într-aciastă ţară a Moldovii, fiind slabă, ce sta di dzi, de no⟨a⟩pte asupra lui numai să margă în Ţara Munteniască. Şi aşe au rămas cu nemulţămiri dinspre Ţara Moldovii.

20 Ce mai pre urmă mergîndu, precum va hi şi aceştii ţărî, viind la vîrsta bătrînéţilor, vremea viitoare va arăta. Că mai mulţi domni din buni să fac răi, iar din răi să s⟨ă⟩ facă buni, puţini să află.

Să lg⟨să⟩m di acmu pre Costantin-vodă şi s⟨ă⟩ scriem 25 di celi străine ce s-au făcut în 2 ani pol în dzîlilé lui.

După ce au murit craiul Avgust, stătut-au leşii vo giumătate an la sfa⟨t⟩, pi cini ar socoti să pui crai. Deci

---

1-27 *lipsesc* D// 1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 Minciunile C/ prea C/ le C//1-2 *lipseşte* Minciunilé îi era... a faci rău. M,P//2 prea[2] C//2-3 Făgăduĭa la mulţi, dar rar da cîti ceva. Era un om de-l pute întoarci M,P// 3 dintru acéli C/ de-l întorcea C// 5 *lipseşte* Aşe socotesc C,M,P/ Acest domnu Costantin-vodă, de n-ar hi avut casă grea C// 6-7 Iară casa ce hre a tătîni-său îl nevoĭa ca să asupriască ţara cu multi feliuri de dăjdi şi biruri. M,P// 6 tătîne-său C/ să nu-i hie C// 6-27 *lipseşte* şi s⟨ă⟩ nu-i hi fost... ar socoti să pui crai. Deci M,P//7 ca să scoată pre văru-su, pre Grigorii C// 8 hi]fi C/aţîta jac]atîte nevoi C// 9 pre[1], pe[2] C/ popi]preoţi C/ ertasă C//10 hi]fi C/numele[1], numeli[2] C//11 aleşi C/ Numai pentru zavistiĭa lăcomiii ca să margă C// 12 acea C//13 izbîndiască C//14 Grigorie C//14-15 maştehă-sa, doamna tătîne-său, a lui Nicolae-vodă C// 16 nu să putea chivernisi întru C// 17 mai slabă, ce sta cu toţii de sta asupra lui Costantin-vodă, de zi de noapté,numai C//18 aşa C/ nemulţămiré C//19 despre Ţara Moldovii la o samă C//20-21 mergînd domnu acolo,în Ţara Munteniască,precum au mai fost,să va scriie la rînd.Că C//22 iar din cei răi să să facă C//24-25 ⟨Cele G⟩ ce s-au lucrat printr-alte ţări streine în dzilele ⟨măriisale B,V⟩ lui Costantin-vodă B,E,G,V,Să scriem acum din céle streine ce s-au lucrat în doi ani şi şase luni,în zilele domniii lui Costantin-vodă Mavrocordat C//26 Dupre B,E/ *ante* După: 12 B,E,G, 11 C, 14 V/leşii B,C/vro B, vreo C// 27 de an C,E,G,V/ sfat B,C/pre cine B,C/să puie C]să aliagă să puie B,E,G,V/craiu B,C/Decii B,C//

unii alege dintre dînşii, din cinci domni să pui crai pe unul;
f. 430v iar alţii dzîce să aducă pi/Lişinschii de la franţoj, să-l pui crai, că iaste socru craiului franţujesc şi li giuruieşti mulţimé de bani domnilor şi mulţime di léfi slujitorilor de cîţva ani trecut, carili să chiam⟨ă⟩ zasluga.

Socote că li-a fi de folos c-a da o⟨a⟩ste agiutor Franţozul, di or sta înpotriva moscalilor ş-a Neamţului, cînd or vrîa să li strîce volniciîa; ş-or ave agiutor şi pe Turcu, că Turcul ïaste la o legătuiă cu Franţozul. Iar di or puni dintre dînşii, n-oru ave agiutor di la nimi, şi i-or strîca moscalii şi nemţii, cînd n-or gîndi iei, şi li-or strica volniciîa.

Şi la acest sfat, să pui crai pe Lişinschii, era îndemnător Iosif voevoda Chiovschii, fiind văr primare cu craiul Stănislav Lişinschii, şi cu tot niamul lui, Potoceştii.

Iar altă sam⟨ă⟩ de domni léşeşti să agiunses⟨ă⟩ cu moscalii şi cu némţii şi trăge să pui pe Frederic, ficiorul craiului Avgust. Şi dzîce că dintre dînşii nu-i bini, că⟨-s⟩ săraci, şi d-or vre să s⟨ă⟩ sco⟨a⟩li asupra lor cinéva, n-a ave ciné li agiuta. Pe Lişinschii iar nu-i biné să-l pui, că Franţozul ïaste diparte, şi Moscalul şi N⟨i⟩amţul nu

---

1-21 *lipsesc* D,M,P//1 alegea B,C/ puïe C/ să puïe pe unul craiu B,E,G,V/ craiu C/ pre C// 2 iară B/ zicea B,C/ pre Stanislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ franţozi B,C// 3 să-l puïe craiu, dzicînd ⟨zicînd C⟩ că iaste B,C,E,G,V/ franţozescu B,C/ le giuruïaşte B, le giuruiaşte C// 4 *după* domnilor *ad.* léşeşti B,V, leşeşti C,E,G/ mulţimé[2]C/ de léfe B,C// 5 cîţiva B,C/ trecuţi B,C/ care B,C,E,G,V/ să chiamă léşeşte B,C,E,G,V// 6 Socotiîa că le va fi B,C,E,G, Şi socotiîa că le va fi V/ că le va da B,C,E,G,V/ *lipseşte* o⟨a⟩ste C,E,G,V/ agiutoriu C// 7 de or B,C, de vor E,G/ înprotiva B,C/ Niamnuţui A/ şi a nemţilor B,C,E,G,V/ cîndu vor vrea E,G// 8 vrea B,C/ le strice B,C/ şi or avea B,C, şi vor avea E,G/ agiutoriu B,C/ pre B,C// 9 Iară B/ de or pune B, de vor puné C,E,G/ *după* pune *ad.* craiu V// 10 nu vor avea B,C,E,G,V/ agiutoriu B,C/ de B,C/ nimé B,C/ şi-i vor strica B,C,E,G,V// 11 n-or]nu vor B,C,E,G,V/ le vor strica B,C,E,G,V/ şi volniciîa B,E,G,V// 13 Şi]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 13 B,E,G, 12 C, 15 V/ *lipseşte* la V/ puïe craiu pre B,C/ Stanislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ îndemnătoriu B,C// 14 Iozef B,V] Iosef Potoţchii, staroste Haleţchii C,E,G/ Stanislav Lişcinschii B,C,E,G// 15 *după* lui *ad.* cu V// 16 *ante* Iară: 13 C, 16 V/ samă B,C/ leşeşti B,C/ agiunsésïe C, ajunsésïe B//17 nemţii B,C/trăge]siliîa B,C,E,G,V/ puïe B/puïe craiu pre Frideric C, pue pre Frederic craiu/pre Frideric B/pre ficiorul C,E//18 dzicea B, zicea C/nu-i bine să fiie ⟨fie C⟩ craiu,că sînt B,C,E,G,V// 19 de or vrea B,C,D,V, de vor vrea G/ să scoale B,C/ cineva B,C//20 nu va avea cine le agiuta.Şi pre Stanislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ bine B,C/ puïe C, puïe craiu B,E,G// 21 departe C/ Moscul B,C,E,G,V/Niamţul B,C//

priimești, fiind prietin Turcului, și or vini oști moschicești și franțujești ș-or faci mari rău tare țării.

Deci stîndu așe mult la sfat, era și solul nemțesc și
f. 431 solul moschicesc / acolo la Varșavă, ⟨și era⟩ strînsă mult⟨ă⟩
o⟨a⟩ste leșască.

Iară voevoda Iosif Chiovschii și cu niamul Potoceștii au scris pi taină la craiul franțujesc și la Lișinschii ș-au adus pi Lișinschii făr⟨ă⟩ vestie în tîrgu în Varșav⟨ă⟩. Și numai într-o dzi nu l-au arătat, iar a doa dzi au și ieșit în vidial⟨ă⟩, și au și-nceput a striga Potoceștii și a i să închina lui și a dzîce „crai nou, crai nou, crai nou, vivat!", și atunce cu toții în grabă a s-închina ș-a-l primi de crai.

Iar solul moschicesc au eșit din Varșav⟨ă⟩ ș-au purces asupra Litvii ș-au răpedzit la o⟨a⟩ste moschiciască, că sta gata în Smolianța. Și-ndat-au și trecut o⟨a⟩ste, di-au întrat în Litva, iar domnii și boerii din Litva au și-nceput

---

1–16 *lipsesc* D,M,P/ 1 priiméște B,C/fiind Lișcinschii ⟨Leșcinschii C⟩ priiatin B,C,E,G,V/ or vini]fiind C//2 franțozești B,C,E,G,V/și or face mare stricăciuné ⟨stricăciune C⟩ țării B,C,E,G,V/ *după* țării *ad*.... Așijderea și craiul prusăscu a Brandeburgului ⟨*lipsește* a Brandeburgului C⟩ ajungea ⟨agiunsésie E,G⟩ la léși și giuruia multe milicane de bani domnilor léșești ⟨leșești C⟩ și slujitorilor leafe, ce să zice zasluga. Și le adeveriia că să va face catolic, numai să-l priimască să le fiie craiu și țara lui cia prusască ⟨cea prusacă C⟩ a Brandeburgului să o facă să fiie tot una cu Țara Leșască. Iar ⟨Iară C⟩ léșii nicidecum n-au priimit socotind că să va face o monarhiie pre mare crăia leșască cu acéste dcao țări: cu Țara Leșască și Țara Prusască a Brandeburgului ⟨leșască, cu această țară ⟨prusască V⟩ a Brandeburgului C,V⟩. Și făcîndu-să monarhiia ⟨mare E,G⟩ stăpîniré mare, va face craiul ce-i va fi voia și le va strica volniciia B,C,E,G,V// 3 *ante* Decii:16 C, 15 E,G,19 V/ stînd B,C/ așia B, așa C/ mult așia E//3-4 era și solul moschicescu și ⟨era și V⟩ solul nemțăscu la Varșava B,E,G, era acolo la Varșava și solul moschicescu și solul nemțăscu, de sta de priviia ce vor face léșii C// 4 și era și oaste leșască multă strînsă acolo la Varșava B,C,E,G,V// 6 Iară Iusef Potoțchii, voevoda Chiovschii, ⟨și G⟩ cu ⟨tot G⟩ niamul său C,E,G/ Iosef voevoda Chiovschii B,V/ niamul său ⟨cu V⟩ B,V// 7 pre B,C/ franțozescu B,C,E/ la Stanislav Lișcinschii și l-au dus B,E,G,V, la Stanislav Lișcinschii de au venit și l-au adus C// 8 pe B, pre C/ Lișcinschii B,C/ fără de véste în cetate în Varșava la scaonul ⟨scaunul C⟩ crăescu B,C,V/ pre Lișcinschii la Varșava, la scaonul crăescu E,G//9 iară B/ eșit B,C//10 vedială B,C//10-12 început Potoceștii a striga și a i să închina lui Lișcinschii și a dzice: „crai nou, crai nou, crai nou" și au început a slobizi pușcile céle mari și a striga: „vivat, vivat, vivat" și a dzice în trîmbițe ⟨*lipsește* și a dzice în trîmbițe V⟩. Și cu toții au început a i să închina lui Lișcinschii ⟨*lipsește* lui Lișcinschii V⟩ în grabă și a-l priimi craiu pre Stanislav ⟨Lișchinschii V⟩ B,E,G,V, început Potoceștii a striga: „crai nou, crai nou, crai nou" și au început a zice în trîmbițe și a slobozi și pușcile céle mari și a striga: „vivat, vivat, vivat" și cu toții au început a i să închina în grabă și a-l priimi craiu C// 13 *ante* Iară: 16 B,E,G, 17 C, 20 V/ moschicescu B,C/ au și eșit B,C,E,G,V/ Varșava B,C/ și au purces B,C, și au și purces E// 14 și au și răpezit B,C,V]și au și triimis în grabă E,G// 15 *după* sta *ad.* oaste B, oastea C,E,G,V/ Smolenșca B,C,E,G,V/ îndată B,C/ oaste B,C/ de au B,C// 16 boiarii B, boiarii C/ din]de B,C,E,V/ *lipsește* din Litva G/ început B,C//

a fugi din Varşav⟨ă⟩ ş-a alerga la o⟨a⟩ste moschiciască ş-a ţinea moscalii împotriva lui Lişinţschii.

Iară domnii şi boerii din Ţara Léşască, vădzînd că s⟨ă⟩ disparte di dînşii, s-au şi făcut în trii părţi: unii alérga la moscali, iar alţii s-au dat în gios, în pre⟨a⟩jma Hotinului, nădejduind c-or vini turci să lé agiute, iar o sam⟨ă⟩ fără domni şi cu craiul Lişinschii s-au dus di-au întrat în cetate Danţca, cu o samă de domni leşeşti, aşteptînd să li vii o⟨a⟩ste franţujască într-agiutori.

Dar moscalii au împlut Ţara Leşasc⟨ă⟩: unii au întrat di la Smolianţca, unii di la Chiov, unii di la Riga, alţii cu
f. 431^{v} vas⟨ă⟩ di la Mare Balticu⟨m⟩, / şi s-au dus la Danţca, şi s-au tîlnit la Danţca cu cîteva mii de franţoz⟨i⟩, şi i-au bătut pe franţoz⟨i⟩. Apoi au mersu dzeci mii di moscali la Danţca şi, apropiindu-s⟨ă⟩ di cetate la po⟨a⟩rt⟨ă⟩, au şi aprinsu din cetati un lagum, ş-au perit mai toţ acei moscali.

Iar di pe aceïa, vădzînd moscalii tabăra lor, s-au şi gătat cu temei o⟨a⟩ste întemietă 40.000 ş-au mers întinsu la Gdanţca. Ş-au început a bate cetate cu cambarali ş-au fărmat pre rău cetate. Iar cei din cetati s-au spărietu, socotindu că n-or putea să ţii cetate. Ci-au căutat numai a

---

1-22 *lipsesc* D,M,P// 1 a eşi şi a fugi C/ Varşava C/ şi a B,C/ oaste B, oastea C// 2 şi a B,C/ cu moscalii împrotiva craiului Lişcinschii B,C,E,G,V// 3 *ante* Iară: 17 B,E,G, 18 C, 21 V/ boiarii B, boiarii C/ din] de B,C,E,G,V/ Leşască B,C/ văzind B,C// 4 să despart B,C/de dînşii boiarii ⟨boiarii C⟩de Litva B,C,E,G,V/ că unii alerga B,C,E,G,V// 5 *lipseşte* în gios B,E,G,V// 6 nedejduind B,C/ că le vor vini turci întru agiutoriu B,C,E,G,V// 6-7 iară o samă de domni B,C,E,V, iar o samă de domni leşeşti şi craiul G// 7 Lişcinschii B,E,G,V, Stanislav Lişcinschii C/ de au B,C// 8 cetaté C, cetate în Gdanţsca G,V/ Gdanţsca B,C,E/ *lipseşte* cu o samă de domni leşeşti B,C,E,G,V// 9 le vie într-agiutoriu oaste de la franţozi B,C,E,G,V// 10 Dar]*Iară* B,C,E,G,V/*ante* Iară: 17 B,E, 19 C, 22 V/ umplut B, C,E,V/ Leşască B,C/ *după* întrat *ad.* în Ţara Leşască B,E,G//10-12 unii de la Smolenţsca au întrat în Ţara Leşască, iar alţii de la Chiov, iar unii de la Riga au întrat în Litva, iară alţii cu vase de pre Mare Balticum C//11 de$^{1-3}$ B/ Smolenţsca B,E,G,V/ unii^{1}]iar alţii B,E,G,V/ unii^{2}]iară unii B,E,G,V/de la cetate Riga E/ *după* Riga *ad.* au întrat în Litva B,E,G,V/alţii]iară alţii B,E,G,V// 12vaşă B/ de B/ Balticum B,E/ *lipseşte* şi^{1} C/ *după* şi^{2} *ad.* mergînd la Gdanţsca B,C,E,G,V//13 *lipseşte* la Danţca B,C,E,G,V/ franţoji A// 13-14 i-au bătut moscalii pre rău pre franţozi B,C,E,G,V//14 mărsu B,C//14-15 zéce B,C//15 de$^{1-2}$ B,C/ la Gdanţsca B,C,E,V, la cetate la Gdanţsca G/ apropiindu-să B,C/ poartă B,C// 16 cetaté B,C/ au şi slobozit aprins un lagum din cetate G/ şi au B,C/ toţi B,C//17 acïei B,C//18 *ante* Iară: 18 B,G/ 20 C, 23 V/ după acéia B,C,E,G,V/ văzind B,C/ tabara A/ din tabăra lor cea mare C,G, din obuzul lor cel mare V//19 gătit B,C,E,G,V/ oaste B,C/patruzăci de mii B,C/ şi au mărsu B,C//20 Gdanţsca B,C,E,G,V/ Şi au B,C/ cetatea B/ combarali B,C,E,V/ şi au B,C//21 cetatea pre rău B,C,E,G,V/ cïei C/ cetaté B,C/ spăriïat B, spăriiat C,E//22 socotind B, şi socotind C,V/ nu vor B,C,E,V/ ţie E, ţiie B,C,V/ cetatea B,C/ Ci-au]Ce li-au B,E,G/ Numai ce li-au C,V//

faci ponturi di paci şi a s-închina şi cu multu dar pentru oştile moschiceşti ce peris⟨ă⟩.

Şi domnii leşeşti cari ĭera în cetate încă să n-aibă nici o nevoi dispre moscali, să margă şi să închiné craiului Frederic. Şi cu această tocmală au şi deschis porţilé, s-au intrat moscalii în cetate.

Iară craiul Lişinstii, mai înainte, cînd să bäte, di era încungiurat⟨ă⟩ Gdanţca di moscalii, au făcut meşterşug c-un păscar. C-au mers acel păscar cu peşte la acela ghinărar cari ĭera mai mari pe oştilé moschicéşti, ş-au făcut ocaz di la ghinărariul Lis, cari era mai mare pe o⟨a⟩ste moschicească ca s⟨ă⟩ poată umbla cu 2 o⟨a⟩meni pe mari, să prind⟨ă⟩ peşte, ca s-aduc⟨ă⟩ totdauna peşte ghinărariului
f. 432 Lis. Şi credzîndu-l ghenărariul, i-au dat ocaz/ di volnicii a umbla la peşte.

Deci craiul Lecinschii s-au şi îmbrăcat în haine pro⟨a⟩ste, înpreun⟨ă⟩ cu păscariul, ş-au şi purces pi apă să prind⟨ă⟩ peşte, făcîndu-s-a prinde peşte, pîn-au eşit din străjilé moschicéşti. Şi ieşind la margineé, la un satu, au şi nemérit nişte căzaci di donţi umblînd pentru hrană. Iar Lişinschii s-au şi suit pe un cumtor, făcîndu-s⟨ă⟩ bolnav. Ş-audzind căzacii gemînd, nici în cas⟨ă⟩ n-au vrut să între, temîndu-s⟨ă⟩ de boli.

1-23 *lipsesc* D,M,P// 1 face B,C/ de pace să să închine B,C,E,G,V/ multă dare B,C,E,G,V// 2 perise C, perisíe B// 3 Şi]Însă şi B,C, E,G,V/ leşeşti C/carii era B,C/ cetaté B,C/ *lipseşte* încă B,C,E,G,V//4 nevoíe despre B,C/ şi să margă să să închine B,C,E,G,V// 5 Frideric B,C,E,G/ deschis C/au deschis porţile cetăţii şi au întrat E,G/ porţile B,C/ şi au întrat B,C// 6 în cetatea Gdanţsca B,C,E,V, în cetate în Gdaţsca G// 7 *ante* Iară: 19 B,E,G, 21 C, 24 V/ Lişcinschii B,G,V, Stanislav Lişcinschii C,E/ înnainte B,C/ bätea B,C// 7-8 de era cetatea Gdanţsca încungiurată de moscali B,C,E,G,V// 9 cu un păscariu B,C/ Că au mărsu B,C,E,V/ păscariu B,C/ péşte B,C/ la gheneralul Leisu carele ⟨careli C⟩ era B,C,E,G,V// 10 mare B,C/ pre C]preste B,EG,V/ oştili B, oştile C/ moschiceşti B,C//10–11 şi ş-au făcut ocaz acel păscariu de la Leisu gheneralul B,C,E,G,V//11 *lipseşte* cari era... moschicească B,C,E,G,V//12 să B,C/ doi oameni pre mare B,C// 13 prindă péşte B,C/ să aducă B,C/ totdiauna B, totdeauna C/ să prinze peşte, să fie pentru ghenerali G/ péşte gheneralului Leisu B,C,E,V//14 crezindu-l gheneralul B,C,V//14-15 Şi credzîndu-l... la peşte. G/ de volniciíe să umble pre mare să prinză péşte să fiíe ⟨fie C⟩ pentru ghenerali B,C,E,V// 16 *ante* Decii: 20 B,E,G, 22 C, 25 V/ Stanislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ şii A/ îmbrăcat B,C/ proaste B,C//17-19 şi au purces înpreună ⟨dinpreună V⟩ cu păscariul cu o luntre pre apă, făcîndu-să a prinde péşte, pînă ce au eşit din străjile B,C,E,G,V//19 eşind B,C/*după* margine *ad.* la uscat B,C,E,V/ sat B,C// 19-20 iar într-acía ⟨întru acea C⟩ vréme au şi nemerit néşte ⟨nişte C⟩ căzaci şi cu donţi din oastea moschicească B,C,E,G,V//20 hrana B,C//21-23 Iar Lişcinschii au şi întrat într-o casă şi s-au suit pe un cuptoriu şi au început a géme, făcîndu-s⟨ă⟩ că-i bolnav ⟨de friguri C⟩. Iar căzacii auzindu pre Lişcinschii gemînd n-au vrut nici în casă să între temîndu-să de boală B,C,E,G//

Iar Lişinschii au făcut cum au putut ş-au mărsu pîn-în hotarul prusesc. Şi agiungînd în hotarul prusesc, n-au putut să s⟨ă⟩ mai tăinuiasc⟨ă⟩, ce au căutat numai a spuni. Şi oblicind craiul prusesc, l-au şi luat la siné în dragoste, şi de to⟨a⟩te ce-i trebuiía îi da şi ca pi un crai îl ţinea. Numai în pază sta, ca să nu scapi nici într-o parte; căci iaste colégatur Niamţului şi prietin Moscalului. Şi au rămas acolea. Precum va mai fi, vreme va arăta.

Iar moscalii, dup⟨ă⟩ ce au aşădzat Gdanţa, au lăsat o⟨a⟩ste puţină pe marginé, d-or vini ni⟨s⟩cai franţoz⟨i⟩, să s⟨ă⟩ po⟨a⟩tă apăra. Şi ceía o⟨a⟩ste s-au înturnat iarăşi în Ţara Léşască, asupra leşilor. Pe unde găsea obuzur⟨i⟩ léşéşti, să tot bäte şi-i tot biruía pre léşi.

Atunce s-au şi coborît şi craiul Frederic cu o⟨a⟩ste din Sacsoniía, cu saş⟨i⟩ ca la 30.000 oşteni, [de] la Varşav⟨ă⟩. Şi ghinărari anumi era: Lis şi Bero şi Zagraţchii
f. 432v şi Hesenburgu / şi Cotuş Minuh şi Masurlis şi Vejbah.

Aceşte ghinărari era ciniş cu obu⟨zu⟩l său, cîte 15.000—20.000 di moscali la un obuz, osăbit di căzaci şi de donţî şi de saş⟨i⟩.

1–3 *lipseşte* Iar... putut D// 1—20 *lipsesc* M,P//1 *ante* Iară: 21 B,E,G, 23 C, 26 V/ Lişcinschii B,C,E,G/ şi au B,C/ pînă B,C// 2 prusăscu[1-2] B,C/ *după* agiungînd *ad.* acolo C/ n-au mai putut B,G// 3 să B,C/ tăinuiască B,C/ au]i-au B,C,D,E,G,V// 4 a să spune B,C,D,E,G,V/ prusăscu B,C/ sine B,C// 5 *lipseşte* în dragoste B,C,E,G,V/ *toate* B,C/ cíe-i B/ trebuía B,C/ pe B, pre C// 6 *după* ţinea *ad.* în cinste B,C,D,E,G,V/ Numai era în pază B,C,D,E,G,V/ scape B,C// 7 căci ⟨pentru că E,G, pentru căci D⟩ craiul prusăscu iaste ⟨era V⟩ colegator B,C, D,E,G,V/ priiatin B,C// 8 Şi au rămas craiul Lişcinschii acolo la craiul Prusului B,C,D,V, *lipseşte* E,G/ *lipseşte* Precum... va arăta. B,C,D,E,G,V// 9 *ante* Iară: 22 B,E,G, 24 C, 29 D, 27 V/ după cíe au luat Gdanţsca ⟨Gdansca D⟩ B,D, după ce au luat cetatea Gdanţsca C,E,G,V/ ce au luat Gdansca şi o au aşezat D// 10 oaste B,C/ de or B,C, de vor E,G/ franţoji A/ niscai franţozi B,C// 11 să poată B,C/ Şi]Iar B,D,E,G,V/ céía oaste C] céíalaltă caste moschicească B,D,E,G,V/ înturnat]întorsu B,C,D,E,G,V/ iarăş B//12 Leşască B,C/ léşilor B,C/ Pe]Şi pe B,C,D,E,G,V/ undé B,C/ găsiía obuzuri B,C// 13 leşeşti B, léşeşti C/ bätea B,C/ *lipseşte* tot[2] B,E,G/ *după* léşi *ad.* şi-i strica foarte rău B,D,E,G,V//14 *ante* Atuncea: 23 B,E,G,25 C, 30 D, 28 V/ s-au pogorît C/ Frideric C/ oaste B,C//15 SaxonieC//14-16 Atuncea şi craiul Frideric ⟨Avgust Frideric V⟩ s-au coborît ⟨pogorît E,G⟩ din Saxoniía cu oaste ca la triizăci de mii de sasi la Varşav, la scaonul crăii⟨i⟩ léşeşti. Iar pre oaste moschicească capete mai mari era aceşti ghenerali, anumé: Leisu ⟨Leişii D⟩ B,D,E,G,V//15-16 cu oaste săsască ca la triizăci de mii la Varşav, la scaonul crăii⟨i⟩ léşeşti. Iară pre oaste moschicească capete mai mare era aceşti ghenerali: Leisu gheneral C//16 Berro B,C, Beuro G// 17 Hesenburcu C/ *lipseşte* Cotuş V/ Menih B,C,E,G/ *lipseşte* şi Masurlis B,C,D,E,G,V//18 Acéşte B,C, Aceşti E,G/ ghenerali B,C/ cineş B,C/ obuzul B,C/ cîte cu cinsprăzéci mii ⟨şi C⟩, cîte cu doaozăci de mii B,C,D,E,G,V//19 de[1-2] B,C/ *lipseşte* di căzaci şi V/donţi B,C//*20 după* saşi *ad.* ce vinisă cu craiul Frideric de la Saxoniía B,C,D,E,G,V//

Iară léşii, pîn' la o vréme, tot umbla din loc în locu şi nu s-închina moscalilor, nădejduind ca do⟨a⟩ră li-ar vini agiutor di la franţoz⟨i⟩ şi de la turci. Şi pre unii din l⟨e⟩ş⟨i⟩ boţîndu-i moscalii, au trecut şi olatul Hotinului. Iar turcii nu li da agiutor, căci să bătea cu cazilbaşii, or nu s⟨ă⟩ pute încrede în leşi, făr⟨ă⟩ cîtu au triimis puţini spahii şi un soltan la margine, la Hotin, de sta di pază, să nu fac⟨ă⟩ vun meşterşug Hotinului.

Şi aşe au stătut lucrurilé amestecate 2 ani. Şi vădzînd leşii că n-au nici o nedejde ş-agiutor nici di o parte, au începutu a s-închina, pîn' s-au închinat toţ la craiul Frederic, ş-a-l primi crai. Iar pe craiul Lecinscrii, cu tocmal⟨ă⟩ l-au trimis Prusul pe ap⟨ă⟩ la gine⟨re⟩le său, la franţoz⟨i⟩.

Deci şi craiul Frederic i-au priimit cu dragoste şi i-au boerit carî nu era boeriţi. Şi au pus hatman coroni pe Iosif voevoda Chiovschii, carî era timiială zorbalîcului cel mai mari, şi hatman polni pi Braniţchii şi hatman vilchi litovschii pre Ragivir şi hatman polni de Litva pe Vişnoveţchii. Şi au rămas lucru pîn-acmu aşe, pîn'la let 7244⟨= 1736⟩, feurar 1.

Iar moscalii au rămas ca la 30.000, şi saş⟨i⟩ ca la 20.000
f. 433 în Ţara Leşască; iar alţi moscali s-au dus / în gios la Poltava, în prejma Azacului. Că hanul s-au rădicat

---

1-23 *lipsesc* M,P//1 *ante* Iară: 24 B,E,G,27 C, 32 D, 31 V/pînă B,C/vréme B,C/loc B,C//2 să B,C/nedejduind B,C/doar B,C/le-ar B,C//3 agiutoriu B,C/de B,C/ franţoji A/léşi B,C//4 boţîndu-i]gonindu-i B,C,D,E,G,V/ şi]în B,C,E,G,V// 5 agiutoriu B,C/ căci]pentru căci B,C,D,V, pentru că E,G/ ori B,C// 6 nu să putea încréde cu léşii ⟨în leşi E,G⟩ ce numai au triimis ⟨trimis B⟩ B,C,D,E,G,V/ puţinei B,C,E,G, V//7soltan cu tătarî B,E,G, soltan cu puţini tătarî C/ marginé B// de B,C//8 facă léşii B,C,D,E,G,V/ vreun B,C,E,G,V/cetăţii Hotinului B,C,D,E,G,V//9 aşîa B, aşa C/ lucrurile B, lucrurili C/*lipseşte* amestecate B,C,D,E,G,V/doi B,C/văzind B,C// 10 léşii B,C/ ş⟨i⟩]de B,C,D,E,G/agiutoriu B,C/de o parte, nici de la turci, nici de la franţozi, au început B,C,D,E,G,V//11 să B,C/pînă B,C/ toţi B,C/ Frideric B,C// 12 şi l-au priimit să le fiie ⟨fie C⟩ craiu B,C,D,E,G,V//12-13 *autograf Neculce* Iar pe craiul... la franţoz⟨i⟩, *lipseşte*, B,C,D,E,G,V//14 *ante* Decii: 25 B,E,G, 28 C, 33 D, 31V/ *lipseşte* şi[1] B,E,G/Frideric B,C//14-15 au priimit ⟨şi el E⟩ pre boîari cu dragoste, dacă s-au închinat şi i-au boîarit ⟨boerit C⟩ pre carii B,C,D,E,G,V//15-20 Pus-au pre Iozef⟨ Iuzef Potoţchii E,G, Iuzef Potoţchii, ce era starosta Haleţchii C⟩ voevoda Chiovschii ⟨l-au pus C⟩hatman vielchi corunnii *carele era temeiul zorbalii cel ⟨cei E, G⟩ mai mare ⟨ad. marginal* B, *lipseşte* C⟩ şi au pus pre Braniţchii hatman polnii corunnii, iar hatman vielchi Litovschii ⟨corunnii V⟩au pus pre Vişnoveţchii,iar hatman polnii Litovschii au pus pre Ragevil ⟨Radzivil D, Razivil G⟩.Şi aşîa ⟨aşa C⟩ au rămas lucrurile mai în pace. Iară pre craiul Stanislav Lişcinschii cu tocmală l-au trimis ⟨triimis C⟩craiul prusăscu pre apă la ginere-său, craiul franţozescu. B,C,D,E, G,V// 21 moscali C/triizăci de mii de oaste B,C,D,E,G,V/sasi B,C/ca ⟨la C⟩ doaozăci de mii de oaste B,C,D,E,G,V//23-1 hanul să fusésîe ⟨s-au fost E,V⟩rădicat şi au fost purces din Crîm cu toată puterea B,C,D,E,V, hanul din Crîm s-au fost rădicat şi au fost purces cu toată puterea G//

di-au purces cu to⟨a⟩tă putere din Crîmu, să margă pi la cerchej⟨i⟩, să triacă munții asupra cazilbașilor pi la Dervent. Și prindzînd de veste cazilbașii, nu i-au lăsat să triacă, și au zăbăvit toată iarna acolo, pi la chercheji. Și cît au zăbăvitu la cherchez⟨i⟩, au început a face mistecături și tulburări în hăniel⟨e⟩ cel⟨e⟩ de suptu Moscu, ce-s la Căzan și la Hastrahan, a-i pun⟨e⟩ hani și bei și lacumiț⟨i⟩. Și s-au întorsu iarăș înnapoi la Crîm.

Ce și moscalii încă stau mulți, boțiți la marginea lor, în preajma lor. Numai hanul, de to⟨a⟩mnă, cînd au trecutu spre cercheji, au fost can stricat tătarîi niște sati moschicești pi margine trecînd.

Iar moscalii, dup⟨ă⟩ ce au sosit la margi⟨ne⟩ ș-au vădzut ace stricăciuni di tătarî și acele mestecături și tulburări ce au început a face în hăniel⟨e⟩ lor, n-au mai put⟨ut⟩ răbda, ce au lovit și ei vo 20 și mai bini di sati tătărăști, cari trăesc pi di încolo di Azac, și le-au pus tot supt sabiie.

Apoi s-au pornit o sam⟨ă⟩ di moscali cu căzaci să marg-în Crîm. Și pe cîmpii Crîmului i-au apucat o iarnă gre, cu mari vicoli, și li-au perit mulți cai și o⟨a⟩meni. Ce n-au putut să mai margă și s-au întorsu înapoi, la marginea țării lor, pe la Poltava, pi la Harhov, di erniadză pîn-în primăvară. Ce sa va mai alegi di primăvar⟨ă⟩, vremea va arăta.

1-25 *lipsesc* M,P// 1 pre B,C// 2 cercheji B,C/ *repetă* să triacă munții A// 2-3 pre la cetate pre la Dervent B,C,D,E,G,V// 3 prinzind B, prinzindu C/véste B,C//4 pe B, pre C/ cercheji C// 5-8 *autograf Neculce* Și cît... lacumiț⟨i⟩ A// 5 zăbăvit B/cerchezi B/ *lipsește* cît au zăbăvitu la cherchez⟨i⟩C/au și început B,C,D,E,G,V/ mestecături B,C// 6 turburări în oardeli céle ce sînt supt ascultarea Mosculuí, ce sînt la Cazan B,C,D,E,G,V// 7 Astrahan B,C,D,E,G,V/ a le pune B,C,D,E,G,V// 8 *lipsește* și lacumiț⟨i⟩ B,C,E,G,V/ Și apoi s-au întorsu hanul B,C,E,G,V//8-25 *lipsește* Și s-au întorsu... vremea va arăta. D// 9 Iar moscalii B,C,E,G,V/ sta B,C,E,G,V/ *lipsește* boțiți B,C,E,G,V// 9-11 la marginé ⟨marginé C⟩ în prejma tătarălor. Iar hanul cînd au fost trecut toamna spre cercheji B,C,E,G,V//11 nește B,C/sate B,C// 12 pe B,C//13 *ante* Iară: 26 B, 30 C, 27 E,G, 33 V/ după B,C/ marginé B,margine C/și au B,C// 14-16 *autograf Neculce* și acele mestecături... ce au A//14 acîa B, acea C/ stricăciuné B, stricăciune C/ de B,C/acéli amestecături B,C,E,G,V//15 turburări ce au fost început B,C,E,G,V/ a face tătarîi C, tătarîi a face E,G/ hăniile B,C// 16 putut B,C/ eijiei B,V/vreo doaozăci și opt de sate B,C,E,G,V//17carii trăiia pe ⟨pre C⟩ dincolo B,C,E,G,V/ de B,C/Azacu C/ și i-au pus pre toți B,C,E,G,V//19 *ante* Apoi: 27 B, 31 C, 34 V/ samă B,C/ de B,C/ cu]și cu E,G// 20 margă B,C// 21 iarnă foarte grea B,C,E,G,V/ mare vicol B,C,E,G,V/ oameni B//22 Și n-au mai putut B,C,E,G,V/ înnapoi B,C// 23 țării B,C/pre[1-2] B,E,G,pre[1] C, și pre[2] C/Harcov B,C,E,G/de au ernat B,C,E,G,V// 24 pînă B,C// 24-25 *lipsește* Ce se va mai... arăta. B,C,E,G,V//

Cazîlbașii încă într-acesti 2 ani pol a domnii⟨i⟩ lui Costandin-vodă s-au tot bătut cu turcii pre rău. Că în anul 7242⟨=1734⟩, au bătut cazîlbașii pe turci, de n-au
f. 433[v] scăpat unul, că-i boțis⟨ă⟩ la o margine. De o parte / era tîrgul Bagdatul și di altă parte era apa Efratului, de nu pute să fugă turcii nici într-o parte; că-i încungiuras⟨ă⟩ de toate părțili, di n-au scăpat mai nimi.

Atunce au perit și Topal-pașe și cîțva pași, Topal-pașe cari fuses⟨ă⟩ mai înainte vizir și era saraschier pi ace o⟨a⟩ste.

Iară la văletul 7243⟨=1735⟩ rădicat-au turcii mulțimé di o⟨a⟩ste, ca la 200.000—300.000 di o⟨a⟩ste di-au purces iară asupra cazîlbașilor. Și au pus sarascher pe Chipruliu, și cu vo 30 de paș⟨i⟩, cu mulțim⟨e⟩ di tunuri.

Iară cazîlbașii s-au așădzat cu ordiia lor acolo între 2 munți pe un șes. Ș-au făcut 2 meteredzi nu diparte unul de altul, cît să po⟨a⟩t-agiunge cu sinéții. Și-au făcut lagum în meteredzul din frunte, iar în cel dinapoi meteredz n-au făcut lagumuri. Și s-au tocmit o⟨a⟩ste, pedestrimea, în méteredzul cel din frunte cu lagumuri ș-au rînduit o samă di o⟨a⟩ste călărimé sprintină pe de amîndoă părțilé munților, supuș. Iar turcii, cum i-au vădzut pi cazîlbași, s-au slobodzit cu mari năvălire asupra lor.

1—23 *lipsesc* D,M,P// 1 *ante* Cazilbașii: 28 B,E,G, 32 C, 35 V/întru acești B,C/doi ani și șase luni B,C,E,G,V/ domniii B,C/Costantin C//3-5 Și au bătut cazilbașii pre turci, că-i încungiurase la o margine. Și de o parte era tîrgul ⟨tîrgul, cetatea B,E,G⟩ Bagdatul, Vavilonul B,C,E,G,V// 5 de B,C/ Efraftului B, Efrathului C// 6 putea B,C/ încungiurase B,C// 7 *după* părțile *ad.* cazilbașii B/ di n-au scăpat mai nimi]și puțini au scăpat din turci B,C,E,G,V// 8 *ante* Atuncea: 33 C, 36 V/ Atuncîa B/ *lipsește* Atunce au perit și Topal-pașe și cîțva pași G/ Topal Osman-pașa C/ pașîa B/ *lipsește* și cîțva pași, Topal-pașe C// 8-10 și alți pași cîțiva ⟨*lipsește* G⟩. Iar acel Topal-pașîa fusésîe ⟨au fost E⟩ mai înnainte vréme și vezir și atuncîa era sarascheriu pre acîa oaste turcească B,E,G,V// 9 care C/ fusésîe mai înnainte vréme și vizir și atuncea era sarascheriu pre acea oaste turcească C// 11-13 Tot pre acéli vremi rădicatu-s-au turcii cu mulțimé ⟨mulțime C⟩ de oaste, ca la trii sute de mii și au purces B,C,E,G,V// 13 iarăș B,C/cazilbașilor B,C/ sarascheriu B,C/ pre B,C// 14 Chipruliul B, Cupruliolu C, Chiupruliolu E// 13-14 sarascheriu mai mare pre acea oaste pre Chiuprulioglu G/ vro B, vreo C/ triizăci B,C/ pași B,C/ cu²]și cu B,C,E,G,V/ mulțimé de B,C/ *după* tunuri *ad.* pușci mari E// 15 Iar B/ *ante* Iară: 35 C, 38 V/ cazilbașii B,C/ așezat B,C// 15-16 cu ordiia ⟨urdiia E,G⟩ lor pe ⟨pre C⟩ un șes lîngă nește ⟨niște C⟩ munți. Și au făcut doao meterezuri B,C,E,G,V// 16 departe B,C// 17 de]de la B,C,E,G,V/ cît]ce numai cît C/ poată B,C/ ajunge B, a agiungé / sinéțile B, sinéțile C,E,G,V/ Și au B,C// 18 din]cel din B,C,E, G,V/iar în meterezul cel din urmă B,C,E,G,V//19 tocmit]așezat E,G/oastea ⟨oaste B⟩ cazilbașilor B,C,E,G,V//20 meterezul B,C/ și au B,C//21 de oaste B,C/o samă de călărime G/ pre C/amîndoao B,C// 22 părțile B,C/ *lipsește* munților B,E,G/ supuși B,C/ *ante* Iară: 30 B,E,G, 36 C, 39 V/ au văzut C,E,G,V/pre cazilbași B,C// 23 s-au și B,C,E,G,V/mare năvălire B,C//

Dar cazîlbașii s-au făcut a fugi înapoi, de au lăsat meteredzul cel cu lagum, di-au întrat turcii într-însul / f. 434 și ĭei au întrat în meteredzul cel dinapoi.

Și așe, cum au început a s⟨ă⟩ bate, s-au și aprinsu lagumurile ș-au început a arunca pe turci. Și după ce s-au potolit lagumurilé, îndată s-au și slobodzit cazîlbașii în turci a-i omorî pe cari mai scăpas⟨ă⟩ di lagumuri; iar cari plecas⟨ă⟩ fuga din ordiĭe îi prinde cazîlbașii cei supuș de pi supt munți, di-i lua pe toț de grumadz.

Dintr-atîta som⟨ă⟩ di o⟨a⟩ste ce fuses⟨e⟩ di-abè au scăpat 1.000—2.000. Și au perit saracheriul Chipruliul și toț pașii cît au fost într-ace o⟨a⟩ste. Și vo 200 di tunuri au luat.

Cetățilé toate ce li luas⟨ă⟩ turcii în trecuți ani di la cazîlbași acmu li-au luat cazîlbașii toate înapoi. Și acmu îmblă turcii de s⟨ă⟩ ro⟨a⟩g⟨ă⟩ să facă pace, dar încă nu s-au așădzat pîn-acmu. Ce precum va mai lucra vremea, va arăta la rîndul său.

Fost-au dată pi tainä agiutor împărătiasa Mosculuĭ 40.000 moscali cazîlbașilor, cu ghinărariul Lis și cu portul schimbat cazîlbășești. Și turcii nu știĭa nimic di acel agiutor. Și mai mult moscalii spărge temeiul turcilor pe pedestrimé, iar pi călărimea turcilor cazîlbașii îi băte mai rău. Și multu s-au învățat cazilbaș⟨ii⟩ la focu de moscal a da. /

1-24 *lipsesc* D,M,P// 1 Dar]Iar B,C,E,G,V/ cazilbașii B,C/ înnapoi B,C/ de] și B,C,E,G,V// 2 cel din frunte cu lagum B,C,E,V]cel din frunte G/ de au B,C// 3 și ĭei]iar cazilbașii B,C,E,G/ dinnapoi B, dennapoi C// 4 așa B,C/ să B,C// 5 *după* lagumurili ⟨lagumurile C⟩ *ad.* îndată B,C,E,G,V/ și au început B, și au și început C/ pre B,C/ după]dipe A// 6 lagumurili B,C/ cazilbașii B,C// 7 pre B,C/ carii B,C/ scăpase B, scăpasie C/ de B,C/ iar carii C, iară carii B,V// 8 plecasă C, plecasïe B/ urdie E,G/ îi]a-i A/ prindea C/ cazilbașii B,C/ cĭei B/ supuși B,C// 9 di pe B, de pe C/ de-i luoa B,C/ *lipsește* pe toț B,C,E,G,V/ grumazi B,C// 10-11 Și dintr-atîta sămă de oaste ce fusésïe ⟨au fost C,E,G⟩ abiĭa de au scăpat vreo doao, trii ⟨*lipsește* trii G⟩ mii de turci ⟨de oameni V, *lipsește* C⟩ B,C,E,G,V// 11 perit și B,C,E,G,V/ Chipruliul B, Chipruliolu C/ *după* Chiupruliolu *ad.* careli era mai mare pre acea oaste G// 12 toți B,C/ cîți B,C/ într-acĭa B, într-acea C/ oaste B,C/ Și au luat și vreo două sute de tunuri, pușci di céli mari ⟨*lipsește* pușci di céli mari C,V⟩ cazilbașii de la turci B,C,E,G,V// 14 Cetățili B, Cetățile C/ *ante* Cetățile: 31 B,E,G, 37 C, 40 V/ le luasă B,C/ în]mai în C,E,G/ de B,C// 15 cazilbași B,C/ *lipsește* acmu B,C,E,G,V/ cazilbașii B,C/ înapoi] de la turci B,C,E,G,V// 15—16 Și au început lucrurili a umbla să să așéze să facă pace ⟨pacé C⟩ B,C,E,G,V// 16-18 *lipsește* dar încă nu... la rîndul său. B,C,E,G,V// 19-20 Iară pre acéli vremi să voroviia să fie ⟨fiie B⟩ fost dar înpărătiasa Moscului ⟨pre anumé Anna Ioannovna C⟩ patruzăci de mii de moscali într-agiutoriu ⟨întru agiutor C⟩ cazilbașilor B,C,E,G,V// 20-24 *lipsește* cu ghinărariul Lis...de moscal a da. B.C,E,G,V//23-24 *autograf Neculce* Și multu...a da. A//

f. 434v Franțozul, vădzînd că nu priimăsc moscalii pre socru-său Lișinschii crai în Țara Léșască, și cu nemții, ș-au dat co⟨a⟩te cu Turcu să-nciap⟨ă⟩ el gîlciavă la nemți, și Turcul să de agiutor leșilor împotriva moscalilor. Deci au și sculat pe craiul Șpaniii făr⟨ă⟩ veste cu o⟨a⟩ste și s-au coborît în Italiïa di-au luat cîteva cetăț din Anapolé, cari le ține Niamțul.

Dar Franțozul au pornit o⟨a⟩ste asupra Niamțului, ca s⟨ă⟩ margă în Sacsoniïa, și n-au putut mergi, că nu l-au lăsat Neamțul. Și s-au și lovit o sam⟨ă⟩ di o⟨a⟩ste în cîteva rînduri. Și uniori bate Niamțul, și uniori Franțozul; dar tot mai mult bate Niamțul. Numai temeiul oștilor nu s-au lovit niciodată, că nu cuteza nici ceïa parte, nici ceïa.

Iar în anu 7243⟨=1735⟩ au mersu și 30.000 moscali agiutoriu Niamțului, fo⟨a⟩rte o⟨a⟩ste bun⟨ă⟩ aliasă, cu ghinărariul Lis, carïa fuses⟨ă⟩ și la cazîlbaș⟨i⟩. Și iar așe s-au bătut într-acest an cîte o sam⟨ă⟩ di oști. Dar temeiul tot nu s-au bătut, făr⟨ă⟩ cîtu singuri moscalii s-au bătut cu o sam⟨ă⟩ di franțoz⟨i⟩, și i-au bătut pre rău pre franțozi. La cari o⟨a⟩ste, capetilé franțuzești, vădzînd ace/
f. 435 groznică bătai, au scris cărți la craiul franțuzescu să facă paci, să nu s⟨ă⟩ mai bată, că o⟨a⟩ste moschiciască ïaste un nărod pré tari, nu pot nimic să prindă cu dînși la bătai. Di s-or mai bate, po⟨a⟩te să istovasc⟨ă⟩ pe to⟨a⟩tă o⟨a⟩ste frunțuzască.

1-26 *lipsesc* D,M,P// 1 *ante* Franțozul: 32 B,E,G, 41 V/ văzind B,C// 1-3 nu priimăscu moscalii și nemții pre socru-său Lișcinschii să fie ⟨fiïe B⟩ craiu în Țara Leșască, au dat cuvînt cu Turcul să înceapă B,C,E,G,V// 4 dea agiutoriu léșilor B,C/ înprotiva B,C/ *ante* Decii Franțozul: 33 B,E,G, 39 C, 42 V// 5 pre B,C/ Hișpaniii C, Ișpaniii E,G/ fără de véste B,C/ oaste B,C// 6 de au B,C]și au G/cetăți B,C//7 care pînă la acea vréme ⟨vrémïe B⟩ le ținea ⟨stăpîniïa E,G⟩ Niamțul B, C,E,G,V//8 Dar]Iar B,C,E,G,V/ au]au și B,C/ oaste B, oastea C//9 să B,C/ Saxoniïa B,C/*lipsește* mergi B,C,G,V// 10 Niamțul B,C, Niamnul A/ samă de oaste ⟨oasté C⟩ B,C//11 uneori bătea B,C/ și uniori]iar alteori bătea B,C,E,G,V//12 dar tot bătea mai mult B,E/bătea C//13 nu cutedza nici o parte nici alta. B,C,E,G,V//14 *lipsește* Iar în anu 7243 B,C,E,G,V/ *ante* Mers-au: 34 B,E,G,40 C, 43 V//14-20 Mers-au și moscalii triizăci de mii ⟨de oaste C⟩ agiutoriu Niamțului,oaste foarte bună și aliasă cu gheneralul Leisu ⟨Leișii C⟩ și dîndu războiu sînguri moscalii s-au bătut cu o samă de franțozi B,C,E,G,V// 20 franțoji A// 21 care oaste capetile franțozești B,C// 21-22 văzind acel groznic războiu a Moscului ⟨al moscalilor E,G,V⟩, au scris B,E,G,V, văzind acea groznică bataliïe a moscalilor, au scris C// 22 franțozescu B,C// 23 pace B, pacé C/ să B,C/ oastea C, oaste B/*repetă* că oastea moschicească E// 24 pré]foarte V/*după* taré ⟨tare C⟩ *ad.* și la războiu stau ca un zidiu ⟨zid nemișcat C⟩ și B,C,E,G,V//24-25 nu pot cu dînșii să prindă ⟨să prindă cu dînșii C⟩ nemică la războiu. Și de să vor B,C,E,G, nu pot prinde cu dînși la războiu. Și de să vor V//25 poate B,C/ să-i ⟨să o⟩ istovască de tot pre oastea ⟨oaste B⟩ cea franțuzască B,C,E,G,V//

Ce acmu stă papa di Rîm şi cu alte crăii tari ca să-i înpaci pi Niamţu cu Franţozul. Ce precum s-a alége, vremea viitoare va arăta.

Aceste toate s-au făcut în 2 ani pol în dzîlilé lui ostan- din-vodă. Iar la ce s-ar mai alegi înainte s-or scrii la rînd, la domniia lui Gligoriie-vodă.

A DOA DOMNIE A LUI GLIGORII GHICA-VODĂ, VĂLET 7244 ⟨=1735⟩, DEC⟨HEMVRIE⟩15

Şi după ce-au vinit în Eş⟨i⟩ în scaun, să arăta vesel, cătră toţ boerii cu dragoste. Numai i s⟨ă⟩ cunoşte faţa, că-i parie pre rău, şi i-i rușiné, unde l-au scos văru-său din Ţara Munteniască. Ş-au şi-nvăţat de au mersu boe- f. 435v rime toată la gazda capigi-başii cari viinis⟨ă⟩ di-l puses/-în scaun, di-au făcut maré jalobă c-au pustiit ţara Costan- tin-vodă şi cu grecii lui, făcînd multe obiceiuri reli.

Ş-a trie dzi au şi pornit pe capigi-başe în grab', ca

1-6 *lipsesc* M,P// 1-16 *lipsesc* D// 1 *ante* Ce : 35 B,E,G,41 C, 44 V/ Ce după acéia au stătut papa de Rîm B,C,E,G,V/ crăiii B/ tare B,C, *lipseşte* E/ ca să-i înpaci]de i-au înpăcat B,C,E, G,V// 2 pre B,C/ cu]şi cu E,G// 2-3 *lipseşte* Ce precum... va arăta. B,C,E,G,V// 4 *ante* Acéste: 42 C, 45 V/ Acéste toate s-au făcut în doi ani şi şase ⟨şasîe C⟩ luni a domniii ⟨dintîi a E,G⟩ mării-sali ⟨a domniii lui C,E,G⟩ Costantin-vodă Mavrocordat ⟨dintîi B⟩ B,C,E,G,V// 5-6 *lipseşte* Iar la ce... Gligoriie-vodă. B,C,E,G,V// 7 A doa domniie ⟨Domniia a doa E,G⟩ a lui ⟨a mării-sale lui B,V⟩ Grigorie ⟨Grigorii C⟩ Ghica voevoda ⟨Voevod Ghica G⟩ B,C,E,G,V/ vcevoda M// 8 în anul ⟨anul E⟩ 7244 dechemvrie ⟨în C⟩ 15 B,C,E,G,V, *lipseşte* M, P/ *după* 15 *ad.* zile. Cap 96 C, Cap 96 B/ Cap 101 P// 9 În anii 1736, deche⟨m⟩vrie 15 *lipseşte* deche⟨m⟩vri⟨e⟩ 15 P⟩ Grigori voevoda au venit cu al doile domniie în Iaşi. Şi să arăta M,P/ *lipseşte* Şi B, C,E,G,V/ *ante* După ⟨Dupre B,E⟩: 1 B,C,E,G,V/ ce au vinit Grigorie ⟨Grigorii C⟩ -vodă la scaun ⟨scaonul domnescu E,G⟩ în Iaşi, să arăta B,C,E,G,V// 10 toţi boîarii B,C/ cu]şi cu M/ dragoste]mari dragosti cătră toţi M,P/ Însă faţa lui i să cunoştiia M,P/ să cunoaştea B,C//11 pare B,C/ *lipseşte* pre M,P/ şi-i C/ şi-i esti şi cu rușini că l-au scos M,P/ rușine B//11-12 unde ⟨undé C⟩ îl scosésîe Costantin-vodă din domniia Ţării Munteneşti ⟨din domniie din Ţara Munteniască C, din Ţara Munteniască V⟩ B,C,E,G,V// 12 din Ţara Munteniască]din domniia Ţării Munteneşti M,P/ Şi au şi învăţat B,C/ mărsu B,C// 12-15 Grigori voevoda îndată au poroncit boîarilor şi ⟨de P⟩ au mersu la gazda lui capigi-başa cu cari ⟨carile P⟩ vinisă de-l pusă în scaun, să să jălúiască pre Costandin voevoda că au pustiit ţara cu grecii lui M,P//13 toată boerimea B,C,E,G,V/ capegî B,C/ carele ⟨careli C⟩ vinisă de-l aşezase în scaon ⟨în scaonul domnescu E,G, în scaonul domniii în Iaşi C⟩ B,C,E,G,V//14 de au făcut mare jalobă B] şi au jeluit boîarii cu mare jalobă C/ cum că au pustiit B,C,E, G,V/*ad. marginal* Costantin-vodă G// 15 *după* vodă *ad.* Ţara Moldovii V/*lipseşte* şi B,C,E, G,V/ *după* lui *ad.* cu oamenii lui B,C,E,G/ obiceaiuri réle B,C// 16-2 Iară a triia zi au şi purces capegi-başîa în grabă, de au mărsu de au aşezat pre Costantin-vodă în scaonul său în Bucureşti ⟨în Ţara Munteniască C⟩ B,C,E,G,V//

s⟨ă⟩ margă și să pui și pe Costantin-vodă în scaun în București. Că vinis⟨ă⟩ numai un capigi-başe la amîndouă domniilé să li mute și să li aşedză. Și Costantin-vodă aștepta pe capigi-başe pe drum; nu-ntra în București pîn-a nu sosi turcul să-l pui în scaun.

Deci cum au pornitu pi capigi-başe din Ĭaşu, n-au trecut patru, cinci ciasuri, ș-au și închis pe 2 boeri, anumĭa pe Sandul Sturdze vornicul, cari fuses-în domniĭa dintîi pre drag lui Gligoriie-vodă și-l ținus⟨ă⟩ la maré cinste, și pe To⟨a⟩der Păladi visternicul.

Deci visternicului Păladi îi da pricină pentru catastijeli țării și izvo⟨a⟩dilé, că li-au luat toate Costantin-vodă, și n-ave pe ce îi lua sama. Iar vornicului Sturdzii era mai mare și mai gre închisoarea și scîrbă, arătîndu-i vin⟨ă⟩ că i-i rudă și l-au ținut că-i a lui, și l-au îmbogățit în domniĭa dintîi, și l-au cinstit mai mult dicît pe alții, și l-au avut de credință bună.

Iară ĭel, cînd au scris Grigoriiĭe-vodă din Țara Munte-

1-11 *lipsește* s⟨ă⟩... pentru D//16-5 A triia zi au pornit în grabă pre capigi-başa, ca să mĭargă la București să pui în scaun și pre Costandin voevoda, fiindcă la amîndoĭ domniile ⟨amîndoi domnii P⟩numai un capigi-başa vinisă⟨*lipsește* vinisă P⟩. Și Costandin voevoda nu întra⟨în M⟩ București,ce⟨îl M⟩ aștepta M,P//2 vinisă B,C/ capegi-başĭa B,C// 2-3 la amîndoi domnii să-i ducă și să-i aşéze ⟨aşezé B⟩ B,C,E,G//3 *după* aşeze *ad.* ⟨pre C⟩ la scaoneli lor C,E,G//3-5 Iar Costantin-vodă au aşteptat pre capegi-başĭa pe drum la ⟨*loc gol*⟩. Și n-au mărsu ⟨îndată C⟩ în București pînă n-au sosit turcul, capegi-başe ⟨*lipsește* capegi-başe B,V⟩; și, ducîndu-l, l-au aşezat în scaon ⟨în scaonul său B,E,G⟩ în București. B,C,E,G,V//4-5*lipsește* pîn-a nu sosi turcul să-l pui în scaun. M,P// 6-8 3. Iară Grigorii-vodă, după ce⟨cĭe⟩ au purces capegii-başĭa din Iași n-au trecut doao, trii ceasuri și au și închis pre doi boĭari ⟨boiari C⟩, anumé pre B,C,E, G,V// 6-10 Grigori voevoda, după ci au pornit pre capigi-başa, îndată au închis pre vornicul Sturza și pre visternicul Toader Paladii M,P// 8-11 *lipsește* Sturdze vornicul... pricină pentru D//8 Sturdzea B, Sturzea C//8-9 carele⟨careli C⟩ fusésĭe⟨au fost E,G,V⟩ pre drag lui Grigorii-vodă în domniĭa dintîi B,C,E,G,V//9 ținusă B,C/ la] în E/mare B,C//9-10 cinste, fiindu-i și niam și pre alt boĭariu⟨boiariu C⟩, anumé Toader Păladii vistérnicul ⟨ce fusésĭe vistérnic mare la Costantin-vodă C⟩ B,C,E,G,V// 11 Decii vistérnicului⟨vistérnicul B⟩ Păladii B,C//11-r. 9 din p. urm. Sturzii i-au dat această vină, adică că el îi esti rudenii și la domniĭa dintîiu l-au cinstit și l-au și îmbogățit. Iar el cînd i-au scris din Țara Munteniască n-au vrut să fugă în Țara Munteniască și încă nici ⟨și P⟩pre ciĭalanți boĭari nu i-au lăsat să fugă. Că di ar fi fugit la dînsul, apoi nu l-ar fi mazilit di acolo. Iar lui Paladi îi da această vină, adică pentru ce au dat lui Costantin voevoda catastihul și izvoadile visterii⟨i⟩ și nu ari pre ci să ⟨să-i P⟩ ĭa sama. M,P// 12 țărîi B,C/ izvoadele B, izvoadeli C/ căci ⟨pentru că E,G⟩ le luasă toate B, C,D,E,G,V// 13 n-avea B,C/ pi cé C]nicé B/ îi luoa B,C]să-i ei G/ era]îi era B,C,D,E,G,V// 14 grea B,C/ închisoare C/ vină C//15 că îi iaste B,E,V, că-i iaste C,G,/ *după* rudă *ad.* niam D/ că-i]că iaste B,C,E,G,V/ înbogățit B,C//16 decît B,C//17 de bună credință B,C,E,G,V//18 Iar B/ ĭel]el B,E,G,V/ au scris] i-au poroncit B,E,G,V/ Grigorii B,E,G,V/ la dînsul din Țara Munteniască D// 18-1 Iar Grigorii-vodă, cînd au poroncit din Țara Munteniască Sturzii vornicului și altor boiari moldovéni să fugă la dînsul în C//

niască la dînsul şi la alţi boeri moldoveni să fug-în Ţara Munteniască şi i-au poroncit într-atîte rînduri, îel n-au vrut să primască să fug⟨ă⟩, ca alţii, ce încă au stătut el
f. 436 altora pricină să nu fugă. / Că-i dzîce ⟨vornicului⟩ Sturdziia: „Di-ai hi fost îndemnător tu, şi n-ai hi fost pricină să-i poprești, şi aţ hi fugit, eu astădzî n-aş hi fost mazîl din Ţara Munteniască şi aş hi şi acmu în Ţara Munteniască domnu. Şi Costantin-vodă ar hi fost mazîl, dar nu îeu; că-n Moldova era să vii Mihai-vodă".

Deci Sturdze rămăses⟨ă⟩ la mari gro⟨a⟩ză şi greu; s-apropies⟨ă⟩ cumpănă vieţii. Numai s-au tîmplat, nărocul lui, un patriiarhu mazîl di la Ţarigrad, anumi Pais⟨ie⟩, de vinis⟨ă⟩ cu Grigoriiie-vodă aice în Eş⟨i⟩. Ş-au stătut di dzi, di no⟨a⟩pte cu rugăminte, şi cu mari greu, dup⟨ă⟩ ce au trecut o săptămîn⟨ă⟩, l-au ertat.

Socotiţ acmu, fraţilor boeri, hirile domnilor! Să potrivești cu linul mărilor şi cu săninul ceriului. Cînd nu gîndești, să tulbură mărilîe şi ceriul nuoriadză.

Aşe sint şi hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucuriîe, atunce vine la scîrbă. Precum era măcar acest Sturdză, la domniîa dintîi, maré şi taré, ca un leu

---

1-2 *lipseşte* şi la alţi... în Ţara Munteniască D//1 boîari B/ moldovéni B/*după* fugă *ad.* la dînsul B,E,G//2 *după* poroncit *ad.* Sturzii vornicului C/ îel]el B, şi el C,E,G,V//3 priimască B,C/ fugă B,C// ce]şi B,C,E,G,V//3-4 încă el au stătut pricină şi altora să nu fugă B,C,E,G,V//4 Şi-i dzicea Sturzii D//4-5 Şi-i zicea Grigorii⟨Grigorie C⟩-vodă vornicului Sturzii: „De ai hi fost tu îndemnătoriu B,C,E,G,V//5 nu ai hi E,G, n-ai fi C// 6 să-i opreşti şi pe ⟨pre C⟩ alţi boîari ⟨boiari C⟩ şi de aţi hi ⟨fi C⟩ B,C,E,G,V/ astăzi B,C/ hi[1-2]fi C/ mazil B,C//7 în Ţara Munteniască domnu]domnu acolo B, C,E,G,V// 8 ar fi B, C/ mazil B,C//9 îeu]eu B,C,E,G,V/*lipseşte* dar nu îeu D/ că în Moldova B,C]că aici în Moldova E,G/ vie C, viîe B// 10 Decii Sturdzea ⟨Sturzea C⟩ vornicul ⟨vornicul Sturzea D⟩ rămăsésîe la mare groază şi în grea urgiîe ⟨cît C⟩; i să apropiîase ⟨apropiîasîe C⟩ B,C,E,V, Decii Sturzii vornicului îi era viîaţa rămasă la mare groază şi la grea urgiîe; i să apropiiasă G// 10-15 Vornicul Sturza au rămas la mari griji şi la cumpăna vieţii. Norocul lui că s-au întîmplat în Iaşi Paisii, proin patriiarzu ⟨patriiarhul P⟩ al Ţarigradului, cari vinisă cu Grigori voevoda. Şi acela mult s-au rugat lui Grigori voevoda, şi aşa l-au slobozit M,P//11-12 viîeţii B/ Numai nărocirea ⟨norocirea C⟩ lui că să tîmplase ⟨întîmplasă C⟩ atuncea un patriiarh mazil B,C,E, Numai nărocirea lui au fost că să tîmplasă atuncea un patriiarh mazil G/ un]de era un D// 11-13 Numai nărocirea lui că să tîmplasă un patriiarhu mazil de la Ţarigrad atuncea, de venisă cu Grigorii-vodă aicîa în Iaşi V// 12 de B,C/ pre anumé Paisie C, *lipseşte* B,E,G/Paisie D//13 de] carele D/vinise B, vinisă C/ Grigorii B,C,E,G/ aicea B,C/ Iaşi B,C//13-14 Şi au stătut tare acel patriiarh ⟨patriiarhu C⟩ la Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă, cu multă rugăminte, de zi, de noapte, şi cu mare greu B,C,E,G,V/ *după* stătut *ad.* acel patriiarh D//14 *după* rugăminte *ad.* la Grigorie-vodă D/ după B,C//15 săptămînă B,C/ *repetă* l-au G/ *după* ertat *ad.* şi l-au slobozit de la închisoaré C// 16 Socotiţi, fraţilor boiari, acum D// 16-4 *lipsesc* B,C,E, G,V,M,P// 18 să tulbură]atuncea să turbură D// 20 măcar şi acesta D//

asupra tuturor: ce vre ĭel şi ce dzice ĭel, aceĭa făce şi Gligoriiĭe-vodă; iar acmu la cît vinis⟨ă⟩! Care să pomenéşti puterea lui ce ave la domniĭa lui Gligoriiĭe-vodă înnapoi.

Iară cînd au fost a patra dzi, dup⟨ă⟩ ce-au şădzut în scaun, au boerit boerii după obiceai, anumi: pus-au pi Costantin Costachi sin Gavriliţă vel-logofătu, iarăşi cum
f. 436v au fostu logofătu, / pi Iordachi Cantacozino vel-vornic din Ţara de Gios şi pi miné, Ioan Neculce, iarăş vel-vornic di Ţara di Sus, pi Costantin Psăolus hatman, pe Grigoraşco vel-postelnic, grec ţarigrădan, din toţ greci⟨i⟩ acestor 2 domni, el mai bun şi mai înţelept şi cilibii, nămai tot hire de grec. Precum ĭaste hire mai ales de lup decît de dulău, aşe şi el nu ĭaste lup, decît să pricepe mai mult dulău decît de lup. Nămai nu ave pre multă treceri la stăpîn, dup⟨ă⟩ cum îi era slujba bună şi omenie.

Pus-au pe Iordachi Păşcanul Ca⟨n⟩tacozino vel-spătar; pe Gavril Costachi Gavriliţi vel-ban; pe frati-său Toader vel-păharnicu; pre Costachi Razul vel-vist⟨ernic⟩; pri Lupul Gheuca vel-stolnic, prîe Alistarhu vel-comis. Aceşte au fost boĭarii lui Grigoriiĭe-vodă în a doa domniĭe.

Iară după ce s-au aşădzat boeriilé şi s-au mai curăţit de calabalîcuri, au st⟨ă⟩tut di au scos banii stiagului, greĭ

---

2 *după* vinis⟨ă⟩ *ad. marginal* în domniĭa a doa D// 3 domniĭa dintîi a lui D// 4 *lipseşte* înnapoi D// 5 *ante* Iară: 4 B,C,E,G,V, 5 D, 6 M, *lipseşte* P// 5-6 Iară a patra dzi, pre obiceai, au boerit boiarii ⟨boĭarit boĭarii B⟩. Pus-au pre B,C,D,E,G,V// 5-20 Grigoraşco voevoda a patra zi au boerit pre aceştiia: Costandin Negel vel-log⟨o⟩făt, Iordachi Cantacoz⟨ino⟩ Delianul vel-vor⟨ni⟩c, Ioan Neculce vel-vor⟨ni⟩c, Costandin Ipsilant hat⟨man⟩, Grigoraş, grec, vel-post⟨elnic⟩, Iordachi Cantacozino Păşcanul vel-spat⟨ar⟩, Gavril Costachi vel-ban, Toader Costachi vel-pah⟨arnic⟩, Costachi Razul vel-vist⟨iernic⟩, Lupul Ceuca vel-stol⟨ni⟩c, Alistarhu vel-com⟨i⟩s M,P// 7 *lipseşte* sin Gavriliţă B,C,D,E,G,V/ log⟨o⟩făt C/ iarăş logofăt mare B,E, iarăş vel-logofăt D, G,V, *lipseşte* C// 8 pre B,C/ Cantacozino-Delianul B,C,D,E,G,V/ vel-vornic]vornic mare B,E// 9 şi pi miné]pre B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* iarăş B,C,D,E,G,V// 10-11 pre Costantin Ipsilanti, grecul, hatman ⟨vel-hatman G⟩, pre Grigoraşco, grec fiind deniamul lui, vel-postelnic B,C,E,G,V// 11-18 *autograf Neculce* grec ţarigrădan... vel-spătar A// 10 de[1-2] B,C/ Psăolus]Ipsilanti D// 12 celebiu D// 11-16 *lipseşte* din toţ greci⟨i⟩... îi era slujba bună şi omenie B,C,E,G,V// 13 firea ĭaste mai aliasă D// 14 ĭaste]era D/ mai mult firea de dulău D// 15 treceré pre multă D// 16 stăpîn]domnu D/ *lipseşte* bună D// 17 *lipseşte* Pus-au B,C,E,G,V/ 17-18 pre[1-3] B,C/Cantacozino-Păşcanul B,C,D,E,G// 18 Gavriil B/ *lipseşte* Gavriliţi B,C,D,E,G.V/ pre frate-său Toderaşco Costachi B,C,G,V// 19 Toderaşco E/ Toader Costachi D/ vistérnic B,C// 20 pre[1-2] B,C/ Gheuca]Oprişan B,C,D,E/ pre Lupul Gheuca Oprişan vel-stolnic G, *lipseşte* V/ Aristarh B,C,E,G,V// 21 Aceştiia era B,C,E,G,V,M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ în]întru M,P/ în domniĭa a doa B,E,G,V// 22 *ante* Iară: 5 B,C,V, 6 D/ aşezat boeriile B,C// 22-23 *lipseşte* Iară după ce s-au aşădzat... au st⟨ă⟩tut di M,P// 23 *lipseşte* de B,C,E,G,V/ calabalîcurile B,C/ *lipseşte* au st⟨ă⟩tut di B,C,D,E,G,V//

bani pi to⟨a⟩tă ţara. Şi au scos dăjdi pi boeri mazîli, şi pi popi, şi pe mănăstiri, şi au ruptu testamentul ce făcus⟨ă⟩ Costantin-vodă cu blăstăm.

Şi au scos şi cîrcimărit, *cîte cinci léi de cîrşmă* în toată ţara. Şi iară au stricat blăstămul ce ĭera făcutu mai înainte, să nu dea.

Ş-au ales boeri, ş-au pornit pi la ţinuturi cu banii stiagului, din dzi întîi a lui ghenar, cu mare sîrguială şi grabă di bani.

I. 437 Şi bine / n-au trecut ghenar, să istovască zlotaşii banii stiagului, au şi păzît în luna lui fevr⟨u⟩ar di au scos văcărit cîte un leu di cal şi cîte un zlot di vită, iarăşi cu mare grabă.

Atunce să tîmplas⟨ă⟩ Costantin Costachiie Gavriliţi, ce să poriclea Negĭel, că ave un negel în nas din naştire, cari ĭeria logofătu marie şi era cu zlotăriia la Suciavă. Şi mergînd la mănăstiré la Suceviţi, sosind într-o simbătă sara la mănăstirie, în 28 di dzîli a lui feurar, au şădzut cu

---

23-3 Grigori voevoda au scos banii stiagului, foarti cu asuprială şi pre toată ţara. Au rupt testamentul lui Costandin voevoda ce-l făcusă mănăstirilor, mazililor şi preuţilor cu mari legături ⟨şi blăstăm M⟩ să nu dei dajdi niciodată. Pus-au mănăstirile, maziliii, preuţii şi diiaconii la greli dăjdi M,P// 1 pe[1] B, pre C/ toată C//2popi] preoţi D// 1-3 Şi su stricat legătura ce făcusă ⟨ce au fost făcut E,G⟩ Costantin-vodă cu blăstăm ⟨*lipseşte* cu blăstăm V⟩ să nu dea dajde mazilii, ⟨şi C⟩ mănăstirile şi preoţii de ţară B,C,D,G,V// 3 *după* blăstăm *ad.* să nu dea dăjdi D// 4 Scos-au cîrşmărit M,P/ lei B,C/ cîrcimă B,C,E,G/ *după* cîrşmă *ad.* Dar apoi numai într-acel an au luat cîrcimărit V// 5 *lipseşte* în toată ţara V/ *după* ţara *ad.* dar numai într-acel ⟨întru acel C⟩ an au luat cîrcimărit B,C,E,G// 5-6 *lipseşte* Şi iară au striicat... să nu dea. B,C,D,E,G,M,P//7 Şi au C/ boĭari C/ şi au C/ pre C// 7-8 Şi au triimes boĭarii pre la ţinuturi cu banii stiagului şi cu mari sîrguială. M,P// 7-9 *lipseşte* Ş-au ales boeri... şi grabă di bani B,E,G,V// 8 sîrguială C/ *lipseşte* şi grabă di bani M,P// 9 de C// 10-11 *lipseşte* Şi bine n-au trecut ghenar... lui fevr⟨u⟩ar di M,P// 10-12 Şi luund banii stiagului au scos văcărit, cîte un leu de cal şi cîte un zlot de vită B,E,G,V// 11 au şi păzît în]şi în C/ fevruar C/ *lipseşte* di C/ Scos-au şi văcărit M, P// 12 de[1-2] C/ şi iarăş foarti în grabă M,P// 14 *ante* Atuncea: 6 B,C,E,G,V, 7 D, 12 M, *lipseşte* P/ Atuncea să tîmplase C, *lipseşte* M,P/ Costachie C/ Costandin Costachi ⟨Costachi Costachi P⟩ ficior ⟨ficiorul P⟩ lui Gavriliţă, ce-i zice şi Negel M,P/ *lipseşte* Gavriliţă C,D//14-16 Atuncĭa să tîmplasĭe şi Costantin Costachi, ce era logofăt mari de era cu zlotăriia B,E,G,V// 15 ce-l porecliia D]ce-l porecliia de-i zicea C/ că avea C/ naşterea lui C/ din naştire în nas P//16 care era atuncea C/ logofăt mare C/ şi era]au fost orînduit M,P/ *repetă* orînduit P// 17 *lipseşte* la[2] M,P/ Suceviţa B,C/ *lipseşte* sosind într-o M/ sîmbătă C//18 mănăstiré C//17-2 *lipseşte* sosind într-o simbătă... dispré dzuă P// 18-2 sara, fevruar 28, şăzut la masă cu ĭegumenul şi cu alţi mazili. A doao zi diminiaţa s-au sculat M// 17-6 şi sosind sara la mănăstiré, au mîncat bucate cu egumenul şi cu alţi boĭari. Şi diminiaţa, sculîndu-să de noapte să margă la bisérică şi eşind afară, l-au lovit o ameţeală ce să zice damla şi pînă în doao, triiceasuri ⟨numai V⟩ au mai trăit şi au murit B,E,G,V// 18 de zile C/ februar C/ şezut C//

igumănul și cu alți mazîli la mas⟨ă⟩, di-au mîncat bini sara. Iar cînd au fost dispre dzuă, s-au sculat să margă la bisérică duminică diminiața. Și n-au apucat să agiungă în bisérică, și l-au și lovit o ameațală, di-au căzdut gios în mijlocul mănăstirii. Și luîndu-l ficiorii în brat⟨ă⟩, de⟨a⟩be l-au dus pîn' la chiliie, și peste un cias au și murit.

Apoi l-au adus slugilé lui la Ias⟨i⟩, și i-au eșitu vodă înainte și cu toată boerime, și l-au îngropat la Mitropolii, afară, lîngă ușe bisericii, c-așe ș-au poftit iel, să nu-l îngro⟨a⟩pe în biserică.

Și mari cinste i-au făcut la-ngroparé; și mai mulți o⟨a⟩meni strîga „Dumnedzău să-l erte" dicît „să nu-l erte".
f. 437 v Că măcar că era om mînios și zavisnic / asupra unora, după cum îs pizmătari niamul Gavriliță̦știlor, dar ave unili și lucruri bune. Că era om și harnic, nici mitarnic sau lacom, și era și om libovnicu, ospătători.

Dragă-i iera cinstea, și mai alias⟨ă⟩ dicît toate era ce mai bun⟨ă⟩, că s⟨ă⟩ punea tari în prici cu domnii și cu alții pentru țară. Sta di s⟨ă⟩ price, ca s⟨ă⟩ nu o jăcuiască. Pentru aceia nărodul mai mult strîga „Dumnedzău să-l iarte".

---

1 igumenul C/ mazîli]boiari C, mazili boiari D/ masă C/ bini sara]bucate C//2 despre zio C// 3-4 *ad. marginal* duminică diminiața. Și n-au apucat să agiungă la bisérică D, *lipsește* M,P// 4 și l-au lovit o ameațală ce să zicé damla și au căzdut C,D, și îndată l-au lovit o ameațală și n-au apucat să agiungă ⟨să meargă P⟩ la bisărică, ci au căzut M,P// 5-6 luundu-l slugile, ⟨abiia C⟩ l-au dus în ⟨pînă în G⟩ chiliie și pîn-în doao, trii ceașuri au murit C,D// 5-12 L-au luat ficiorii în brațe și l-au dus la chiliie; au mai trecut ⟨au trăit P⟩ un ceas și au murit. Iar slugile lui i-au adus trupul la Eși. Grigori voevoda și cu toți boiarii i-au eșit înnainti și l-au petrecut pînă la Mitropoliie și acolo l-au îngropat, cu mari cinsti, lîngă ușa bisăricii, afară, după cum însuși el s-au poftit. Și tot norodul au strigat: Dumnezău să-l erti M,P// 7 l-au dus B,E,G,V/ slugile lui C, *lipsește* B,E,G,V/ Iași B,C/ i-au ⟨au B,E,G,V⟩ eșit Grigorie-vodă B,C, D,E,G,V// 8 înnainte cu toată boerimea B,E,G,V, înnainte și cu toți boerii C// 8-10 și l-au dus la Mitropoliie și l-au îngropat în țintirimul bisăricii B,E,G, și l-au dus la Mitropolie de ⟨și V⟩ l-au îngropat în țintirimul bisăricii, că așa ⟨au fost dzis și V⟩ au fost lăsat cuvîntu ⟨că așia au poftit el⟩ în viiața lui, să nu-l îngroape în bisérică ⟨ce în țintirimul bisericii V⟩ C,D,V// 11 mare B,C/ făcut domniia B,C/ la îngroparé B,E,G, la îngroparea lui C/ *lipsește* mai C// 11-12 și fiind om, creștin bun, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l iarte". B,E,G, și fiind om bun și puindu-să pentru țară cătră domniie în viiața lui, ca să le fie mai ușor din bir, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l iarte". V// 12 oameni din nărod striga „Dumnezeu să-l iarte" C/ striga din oameni D/ *lipsește* dicît „să nu-l erte" C// 12-21 *lipsește* dicît „să nu-l erte"... să-l iarte". B,E,G,V,M,P//13 măcarî C/ *lipsește* și zavisnic C,D// 13-14 *lipsește* după cum... Gavriliță̦știlor C,D// 14 avea și lucruri bune C// 15 și om harnic C/ nici era C,D// 16 și ospătătoriu C,D// 17 Dragă îi era cinste C/ ale⟨a⟩s⟨ă⟩ decît C//18 ce mai bună era C/ să C/ tare C/ price C// 19 de să priciia C/ să nu o jecuiască C//20 acéia C/ multu striga C/ Dumnezeu C//

Şi noă încă ni s⟨ă⟩ cade, celor ce om citi, di vremi că sta pentru ţară cu bini, să dzîcim „Dumnedzău să-l iarte". Că boeriul cari stă cu biné pentru ţară di s⟨ă⟩puni, macar di-ar vini şi la primejdiia v⟨i⟩eţii, i s⟨ă⟩ cade de la ace ţară şi di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul⟨ă⟩.

Făcutu-i-au şi giupîniasa lui, unde l-au îngropat, mormînt di piatră frumos, ca s⟨ă⟩ rămîe di pomeniri.

Iar în locul lui au pus pe Donici Darie logofătu mare, care fusăs⟨ă⟩ şi mai în trecuţ ani.

Iar cînd au fost în luna lui april, în săptămîna cea mari, în post la Paşti, n-apucas-a istovi nici banii stiagului, nice văcăritul bini, ş-au şi scos şi hîrtii greli, de nu pute o⟨a⟩minii nici la biserică să margă, să-ş cati de sufletu, să s⟨ă⟩ pricistuiască, sau la Paşti să păscuiască, *f.* 438 ce păscuia pin păduri, cu ferăli sălbatici, / ascundzîndu-s⟨ă⟩, săracii, di hîrtii.

Făcut-au tot atunce salohor⟨i⟩ şi cară la Vozîia. Scos-au atunce di-au datu mazîlii şi cai împărăteşti: în doă rînduri 400 cai.

Rînduit-au tot atunce, în luna lui mai, şi o⟨a⟩meni să

1-8 *lipsesc* B,E,G,V,M,P// 1 noao C/ să C/ vom ceti C// 1-2 *lipseşte* di vremi... cu bin-C// 2 zicem C/ Dumnezeu C// 3 boîariul C/ care C, carele D/ bine C/ de să pune, mă carî de ar vini C// 4 vieţii C/ să C/ acea C//5 de C/ pămînténi C/ *lipseşte* mai C/ cinsté C/ di]şi C//6 *lipseşte* dicît de hul⟨ă⟩ C// 7-8 *lipsesc* C,D// 9 Iar]Şi B,E,G,V/ *după* pus *ad.* Grigorie-vodă C,D,E,G/ pre Darie ⟨Dariie B,V⟩ Donici B,C,D,E,G,V/ log⟨o⟩făt B, logofăt C/ Grigori voevoda au pus logofăt mari pre Darii Donici. M, P// 9-10 *autograf Neculce* mare, care fusăs⟨ă⟩ şi mai în trecuţ ani A//10careli mai fusésîe şi mai în trecuţi ani C,D, *lipseşte* B,E,G,V,M,P// 11 *ante* Iară: 7 B,C,E,G,V, 9 D, 14 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* în săptămîna cea mari C// 11-12 april în 16 zile, în postul cel mare, nu apucas⟨ă⟩ D// 11-16 În luna lui april, în săptămîna patimilor, au scos greli hîrtii pre oamini, de nu putiia, ticăloşii moldovéni, nici la biserică să margă ⟨*repetă* să meargă P⟩, să-şi caute de suflet, ci şi Paştile lî-au făcut prin păduri M,P//11-r.6 din p. urm. lui april în 16 zile, în săptămîna cia mare, au scos hîrtii; şi célelalte slujbe nu apucase bine ⟨*lipseşte* bine E,G⟩ a le istovi. Eşit-au atuncea salahori şi cară la Voziia şi ⟨patru sute de V⟩ cai înpărăteşti în doao rînduri, cîte patru sute de cai, de s-au trimis la Poartă, Şi s-au rînduit tot atuncea oameni să taie lemnu ⟨lémne E,G⟩ şi să-l scoată să-l ducă la Cartal, pe Dunărea, să facă pod. Că începusă a umbla moscalii să strice pace cu turcii, precum arată mai înnainte. Şi acéste nevoi toate în cinci luni să grămădise pe ţară. B,E,G,V// 12 în post la Paşti]în postul cel mare C/ nu apucas⟨ă⟩ C// 13 nici C/ bine C/ şi au C/ gréli C//13-17 *lipseşte* de nu pute... săracii, di hîrtii. C// 17 *lipseşte* săracii M,P/ hîrtii]hîrtiieri P// 18 atuncea C/ Triimis-au salahori M, P/ salahori C,D// 19 atuncea C/ de au dat C/ mazilii C/ înpărăteşti C/ doao C// 19-20 Scos-au în doao rînduri pre mazili cai înpărăteşti ;400 cai au dat ⟨la P⟩ săracii mazili M,P//19-20 înpărăteşti: cîte patru sute în doao rînduri D//20 cîte patru sute de cai C// 21 atuncea C/ *lipseşte* şi C/21-1 oameni să taie lemnu şi să-l scoată la Cartal C, oameni să taie şi să scoată lemnu la Cartal D// 21-2 Vinitu-ĭ-au ⟨Venit-au P⟩ poroncă di la Poartă să facă pod preşti Dunăre. Că turcii au început să strîci pace cu moscalii M,P//

mai şi sco⟨a⟩tă lemnu la Cartal pe Dunări, să facă pod. C-au început a umbla să strîci pace moscalii cu turcii. Ce precum s-a alége di acest lucru, s-a scrii înainte, la rîndul său.

Toati aceste nevoi mari într-acesti cinci luni să boţis⟨ă⟩ totodată pi ţar⟨ă⟩.

Şi era pre cu gre⟨u⟩ o⟨a⟩menilor, că de iarnă vitele muris⟨ă⟩, şi de pîne pe multe locuri duce lipsă, că nu rodis⟨ă⟩ de anul trecut. Şi neguţitorii cu datorie, simţindu de nepace, nu da un ban cu datorie nimărui. Şi zlotaşi⟨i⟩ ave dispre domnu mari scîrbă de zapciiliîcu. Ce s⟨ă⟩ mira bieţ⟨ii⟩ o⟨a⟩men⟨i⟩ ce s-or face capetele. Că s⟨ă⟩ fugă n-ave încotro, numai în codrii, de răul zlotaşilor.

Iar piste vară, viind viziriul la Cartal, la Dunări, ieşit-au ialoviţ⟨ă⟩ pi ţar⟨ă⟩, di 2 ug⟨hi⟩, ce ierа în visterii la banii stiagului o ialoviţ⟨ă⟩, şi 2 pile de pîni. Aşijdere şi alte pile, di ug⟨hiu⟩ pilă, ce li-au dus la Hotin. Aşijde⟨rea⟩ şi alt rînd di pili ⟨di⟩ ordzu grelé, cîte 2 pili
f. 438[v] la un ug⟨hiu⟩, / şi cinci civerturi.

---

1 Dunăre C// 2 Că începusă C,D/ *moscalii* să strice pacea cu turcii C//3-4 Precum arată mai înnainte la rîndul său C, Precum să va scrie istoriia la rîndul său D, *lipseşte* M, P// 5 Toate acéste C/ într-aceste C/ boţis⟨ă⟩]grămădisă C,D// 5-6 Toati nevoile aceste să grămădisă diodată, adică în cinci luni, pre săraca ţară M,P// 6 pe ţară totodată C// 7-14 *autograf Neculce* Şi era... răul zlotaşilor. A//7 greu oamenilor B,C/ *lipseşte* că M,P/ viteli B,C//8 murise B, murisă C/ vitile ⟨multe P⟩ le murisă iarna de boală M, P/ *lipseşte* şi M,P/pîine B, pîné C/ pre C/ ducea B,C/ *ad. marginal* ducea lipsă V//9 rodisă B,C/ nu rodis⟨ă⟩ pîinile D/ pîine vara nu rodisă şi era lipsă M,P/ *lipseşte* de B,C,E,G,V/ *lipseşte* de anul trecut M,P/ neguţ⟨i⟩torii B/ *lipseşte* cu datorie B,C,E,G,V/ simţind B,C// 9-10 Neguţitorii au simţit de nepaci şi nu da oamenilor bani în datorii M,P// 10 un]nici un B,C,E,G,V/ nemărui cu datoriîe B,E,G,V/ datoriîe C/ nemărui C//11 zlotaşii avea despre C/ mare C//11-14 Boîarii zlotaşi de la Grigori voevoda ave mari ⟨*repetă* mare P⟩ scîrbă pentru bani; ticăloşii moldoveni fugiîa prin codri de răul ⟨frica P⟩ zlotaşilor M,P, *lipseşte* B,E,G,V// 12 să C/ bieţii oameni C/ ce ş-or faci capetile C, ce-ş vor mai face capeteli D//13 să C/ n-avea încătro C/ nămai A/ numai în codri doar C, numai doar în codri D// 15 *ante* Iară: 8 B,C,E, 9 V, 22 M, *lipseşte* P/ Dunărea C// 15-20 viind veziriul la Dunăre, la Cartal. eşit-au gréle ialoviţe şi chile de pîine ⟨de grîu E, G⟩ şi de orzu, în doao, trii rînduri şi li-au dus la veziriul la Cartal şi la Hotin. Şi au scos şi cinci civerturi întru acel an.B,E,G,V// 15-1 Viziriul au sosit la Cartal presti Dunăre. Scos-au ialoviţe şi chili pre ţară⟨pre ţară chili P⟩, grîu, orzu, şi li-au dus la Hotin. Scos-au şi cinci ciferturi. Toati aceste lî-au dat ţara într-un an. M,P// 16 eşit-au C/ ialoviţe pe ţară de doi C/ ug⟨hi⟩] galbéni C,D/ era C/ vistierie C// 17 ialoviţă C/ doao C//17-18 pile[1-2]chile C,D/ pîine C//18 Aşijderea C/ de C/ ug⟨hiu⟩]galbîn C,D/ pilă]chilă C,D//19 Aşijderea C/ de C/ pili]chile C,D/ de[2] C,D/ *după* gréli *ad.* chile C/ doao C/ pili[2]chile D, chile de orzu C// 20 la un ug⟨hiu⟩]la un galbîn D, de galbîn C//

Aceste toate li-au dat într-acest an a domnii⟨i⟩, mării-sale lui Gligori-vodă.

Să lăsăm acmu aceste ale țării și să începem de altile străine.

Vizirul viindu la Dunări, la Cărtal, ne⟨a⟩vîndu pace cu Moscul, precum s-a scrie înainte la rîndul său, au trimis ban⟨i⟩ lui Gligori-vodă să facă o⟨a⟩ste muldoveni. Și Gligori-vodă au trimis pe sup⟨t⟩ munte, la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem, de-u st⟨r⟩însu de cei o⟨a⟩men⟨i⟩ tineri, cu sineț⟨ă⟩, ca vo ⟨op⟩tu sute, de le da bani și tain, de i-au ținut la Eș⟨i⟩ toată vara.

Gligori-vodă tot nu uita rușine ce i-au făcut văru-său Costantin-vodă, de l-au scos din Țara Munteniască. Ce tot să zavistue amîndoi la Po⟨a⟩rtă de s⟨ă⟩ pîrîe unul pe altul, ca să-ș de peste cap unul altue.

Iară cî⟨n⟩du au fostu mai despre to⟨a⟩mnă, vinie vesștii bun⟨e⟩ lui Gligori-vodă de la vizirul, purtîndu

---

1 Acéste C/ *după* dat *ad.* țara C/ întru C/ an 7244, a domniii lui Grigorii Ghica-vodă D/ domniii C//2 sali C/ Grigorii C// 1-4 *lipsește* Aceste toate... străine B,E,G,V, *lipsește* a domnii⟨i⟩ mării-sale... străine. M,P//3-4 *lipsește* Să lăsăm acmu... străine. C,D, *anulat* A// 5 Iar viziriul C/ viind C/ Dunărea C/ Cartal C// 5-6 *lipsește* ne⟨a⟩vîndu pace... la rîndul său C// 5-7 Iar veziriul, viind la Cartal, triimis-au banii lui Grigorii-vodă să facă oaste ⟨oameni de oaste G⟩ moldovéni B,E,G,V, Viziriul au triimis bani la Grigori voevoda să facă oaste moldovinîască M,P// 5-17 *autograf Neculce* A// 6 mai înnainte D/ trimis-au bani C// 7 Grigorii C/ să facă oameni de oaste D/ oaste moldovéni C//8 Și au trimis Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă B,C,E,G,V/ *lipsește* Grigori-vodă M, P/ pre C/ supt B,C//8-9 la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem]la Soceavă, la Cîmpul Lungu, ⟨și E,G⟩ la Niamțu, la Bălțătești și la Grumăzești ⟨și E,G⟩ la Bacău, la Comănești B,E,G, la Cîmpul Lungu, la Niamțu, la Bacău, la Comănești C,V, la Cîmpul Lungu, la Vicove, la Comănești, la Bălțătești, la Grumăzești D, la Vilcove ⟨Vicové P⟩, la Cîmpul Lungu M,P/ de au strînsu B,C,D,E,G,V// 9-11 și au strînsu 400 oamini tineri cărora le da liafă și tain și i-au ținut M,P// 9 *lipsește* de cei B,C,E,G,V/ oameni B,C// 10 sinéțe B,C/ ca vreo trii, patru ⟨patru, cinci D⟩ sute B,C,D, E,G,V/ bani ⟨*lipsește* bani G⟩, liafă și tain zaharea și cîe ⟨di cé E,G⟩ le trebuîa B,E,G, bani, liafă și tain, zaharea, mîncare ce le trebuîa ⟨di ce le trebuîa mîncaré V⟩ C,V, liafă, bani și tain, bucate ce le trebuîa D//11 de]și B,C,E,G,V/ Iași B,C/ toată B,C// 12 *ante* Grigorii: 8 B,G, 9 C, 12 D, 10 V, 24 M, *lipsește* E,P/ voevoda M/ *lipsește* tot P/*ad. marginal* rușinea D// 12-r. 5 din p. urm. Grigorii-vodă tot nu uita Țara Munteniască și cerca la veziriul ⟨viziriul C⟩ și la Poartă ca să margă iarăș domnu în Țara Munteniască. Și-i vinîa vești bune de la frate-său terdzimanul ⟨terzimanul C⟩ și de la veziriul ⟨viziriul C⟩ că-i va fi pre voie. Și i-au vinit poroncă de la veziriul ⟨*lipsește* că-i va fi... veziriul C⟩ să margă Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă la Cartal, la Dunărea, la veziriul ⟨viziriul C⟩, dzicînd ⟨Grigorie-vodă C⟩ cătră boiari ⟨Grigorii-vodă E,G⟩ că-l chiamă veziriul ⟨viziriul C⟩ la sfat. Dar nedejde avea pin ⟨prin C,E,G⟩ adeverință că de acolo de la Cartal ⟨*lipsește* de la Cartal C,V⟩ va merge domnu în Țara Munteniască. Și s-au gătit îndată cu bucuriie ⟨bucurie C⟩ și au purces de au mărsu la veziriul ⟨viziriul C⟩ B,C,E,V//13 Costandin voevoda, vărul său M,P/ din domniia Țării Muntenești M,P//14-15 *lipsește* de s⟨ă⟩pîrîe... unul altue. M,P// 16-1 Iar lui Grigori voevoda îi viniîa vești buni de la viziriul, prin silința ⟨frățini-său M⟩a terzimanului M,P//

trebil⟨e⟩ frate-său terdzimanul. Şi i-au venit şi poruncă să margă la vizirul la Cartal, arătîndu în vedial⟨ă⟩ că-l cheam⟨ă⟩ la sfat. Deci îndată s-au şi gătit, cu mare pofal⟨ă⟩ şi bucurie, şi au şi purces cu taină, să-l puie domnu în Ţara Munteniască.

f. 439 Iar Costantin-vodă, simţindu de lucrurile lui / Gligori-vodă, au şi răpedzit pe văru-su Mihălachi spătarul la Ţarigrad, la muftiul şi la cîzlar-aga şi la alţii de curte împărătiască, şi ş-au tocmit trebile bine de la împărăţie. Şi au trimis şi alţi boeri la vizirul, cu multe vorbe pro⟨a⟩ste asupra lui Gligori-vodă, la vizirul şi la hanul.

Cîndu au sosit Gligori-vodă la vizirul la Cartal, bucurie s-au schimba⟨t⟩ în voe ră, cu lucruril⟨e⟩ strîcate, şi încă şi în scîrbă mare dispre hanul. Care, cu multă chel- tuial⟨ă⟩ de mari sumi de bani au dat vizirului şi hanului şi abie ş-au aşedzat lucrurile dispre amîndoî părţile, de-u vinit iar înapoi în Eş⟨i⟩, la scaunu-ş. Şi i-au poruncit vizirul să-ş caute Ţara Muldov⟨ii⟩, să o stăpîniască bine, să nu o răs⟨i⟩pască, iar de Ţara Munteniască să-ş aşedze,

---

1-19 *autograf Neculce* A// 1 Lui Grigori voevoda i-au venit poroncă M,P// 2 lipseşte la Cartal M,P//4 şi cu bucuriie P/lipseşte şi[3] D/cu taină de au mărsu să-l puie D/ ca să-l puie M,P//4-5 *ad. ulterior de altă mînă* să-l puie domnu în Ţara Munteniască A//6 Iară B/ simţind B,C/ Au simţit Costandin voevoda, domnul muntenescu au şi ⟨şi au P⟩ răpezit M,P/ lucrurili C// 7 Grigorii B, Grigorie C/ răpedzit]triimis E,G/ pre C/ *lipseşte* văru-său B,C,E,G,V/ spătariul B,C]Rosăt M,P// 8 *lipseşte* şi[1] M/ de]din B,C, E,G,V,M,P/ curtea înpărătiască B,C// 9 şi au tocmit M/ ş-au]s-au A/ tocmit]aşezat E,G/ toate trebile B,C,E,G,V/ *lipseşte* bine B,C,D,E,G,V,M,P/ înpărăţiie B,C// 10-11 Au triimis şi pre alţi boeri la viziriul şi la hanul, cu M,P/ Şi au trimis şi pre alţi boiari la înpărăţiie la veziriul cu pîră asupra lui Grigorii-vodă şi la hanul V// 10 boiari B,C/ veziriul B, viziriul C/ la viziriul şi la hanul şi cu multe D/ multe vorbe pro⟨a⟩ste]pîră B,C,E,G// 11 Grigori B,C/ voevoda M/ *lipseşte* la viziriul B,C,E,G, *lipseşte* la viziriul şi la hanul M,P// 12 Iar cînd B,C,D,E,G,V]Deci cînd M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipseşte* la Cartal M,P// 12-13 la viziriul la Cartal ⟨la Cartal la veziriul B,G,V, *lipseşte* la viziriul E⟩ i s-au schimbat bucuriia în voiie rea, găsindu⟨ găsind C⟩ lucrurile ⟨lucrurili C⟩ schimbate ⟨şi C,V⟩, stricate B,C,E,G,V// 12-14 bucuriia s-au prifăcut în scîrbă, ⟨că M⟩ ş-au găsit toati lucrurile stricati; hanul cu mari scîrbă s-au arătat asupra lui Grigori voevoda. M,P// 14 mare scîrbă V/ despre hanul şi despre veziriul ⟨viziriul C⟩ B,C,E,G,V//15 de]şi E/ mare some B,C,E,V, mare somă G/ veziriului B, viziriului C//14-16 Dat-au Grigori voevoda viziriului şi hanului multime de bani şi cu mari nevoi ş-au aşăzat trebile M, *lipseşte* P//16 abiia B,C]aşia E,G/ lucrurili C/ despre amîndoao BC/ de au B,C//17 iarăş înnapoi la scaonu-şi ⟨scaonul său E,G⟩ în ⟨la V⟩ Iaşi B,C,E,G,V//16-17 *lipseşte* dispre amîndoî... la scaunu-ş M,P//17-18 poroncit veziriul ⟨viziriul C⟩ lui Grigorie-vodă ⟨*lipseşte* vodă V⟩ să-ş B,C, E,G,V/ Moldovii B,C// 17-2 Viziriul au poroncit lui Grigori voevoda să nu mai tragă nădejdi de domniia Ţării Munteneşti, ci să-şi păzască bini ţara sa, Moldova să nu o răsipască. Şi mai mult să nu mai amestici pre Costandin voevoda, că apoi l-a scoati şi din domniia Moldovii şi încă a pătimi şi urgii M,P// 19 răsipască B,C/ să se aşeze ⟨aşéze C⟩ B,C,E,V//

să nu mai înble mestecîndu, c-apoi nici în Moldova n-a hi, și va petrece mare urgie.

Așe sintu prieteșugurile turcilor; cini dă mai mult, acela-i mai prietin și mai bun.

Costantin-vodă, fiindu aice domnu în Moldova și înțelegîndu de Mihai-vodă că i-i giuruită domnie la munten⟨i⟩ de vizirul, au înblat la Mihai-vodă de s-au legat cu prieteșug și ș-au logodit pe o sor-a lui cu un ficior a lui Mihai-vodă, ce era mai mijlociu, anume Ștefan. Iar pe de altă parte au înblat capichihăile lui Costantin-vodă la cîzlar-aga [chihae] și la muftiul. /

f. 439^{v} Și cînd s-au trezit Mihai-vodă, s-au trezit numai cu giuruința, că Costantin-vodă l-au amăgit ș-au luat domniia la munteni, și Gligorii-vodă aice, precum scrii mai sus.

Și iar, dup⟨ă⟩ ce s-au dus la munteni, Costandin-vodă scriia la Mihai-vodă cum că nu-i pricina di smintial⟨ă⟩ dispre dînsul, și-i dispre Gligorii-vodă, și el să țini di ace logodnă cu soru-sa și s⟨ă⟩ gătiadză di nunt⟨ă⟩. Ș-au pornit boeri la Țarigrad să ia pi ficiorul lui Mihai-vodă, pi Ștefăniț⟨ă⟩, și să-l ducă în Țara Munteniască, să de pi sor-sa.

1–11 *autograf Neculce* A// 1 umble mestecînd B,C,E,V/că apoi B,C/n-a fi B, nu va fi C,E//2 și va pitrece mare urgiie C, *lipsește* B,E,G,V//3 Așa sînt prieteșugurili C/ turcilor]tuturor M/ cine dă C, cini le dă M,P// 4 acela-i]acela iaste C/ *lipsește* mai prietin M/ acela esti mai bun pretin P// 3-4 *lipsesc* B,E,G,V/ *ad. ulterior de altă mînă* cinidă... mai bun. A// 5 *ante* Iară Costantin-vodă: 9 B,E,G, 10 C, 11 V, *ante* Costantin-vodă: 14 D/ încă fiind domnu aici B,C,E, G,V//5-21 *lipsesc* M,P//6 înțălegînd B,C/ că i-i]că-i iaste B,C,E,G,V/domniia B,C/munténi B,C// 7 veziriul B, viziriul C/ umblat C/ s-au]au C,V//8 *lipsește* cu C,V/ prietesug A// 7-8 au umblat la Mihai-vodă și au scris de au legat prieteșug și au logodit pre domnița, sor⟨ă⟩ ⟨mării-sali B⟩ lui Costantin-vodă, cu un ficior B,E,G// 8 și au logodit pre domnița, sor⟨ă⟩ lui Costantin-vodă, cu un ficior C,V//9 *lipsește* mai B,C,D, E,G,V/ anumé Ștefăniță ⟨Ștefăniie B⟩ beizadea ⟨beizade B⟩ B,C,E,G, anumé Ștefan beizadea D/ pre B,C//10 umblat B,C/ *lipsește* chihae B,C,D// 12 s-au trezit²] au fost B,C,E,G,V// 13 că]pentru că E/ l-au amăgit Costantin-vodă G/ și au B,C// 14 la munteni]Țării Muntenești B,C,E,G,V/ și Grigorii-vodă au vinit domnu aici ⟨aicea C⟩ în Moldova ⟨cu a doao domniie V⟩, precum mai sus s-au scris B,C,E,G, V, și Grigorii-vodă au luat domniia aici în Moldova, precum mai sus scrie D// 15 Iar ⟨Iară C⟩ Costantin-vodă, dupre ⟨după C⟩ ce au mărsu în Țara Munteniască, scriia B,C,E,G,V// 16 de smintială B,C// 17 despre B,C/ și-i]și iaste B,C,E,G,V/ despre Grigorii B,C/ ține B,C/ să ține el E// 17-18 de acîa logodnă ce au făcut cu ficiorul lui Mihai-vodă ⟨*lipsește* cu ficiorul lui Mihai-vodă E⟩ și să să gătiască de nuntă B,E,G,V, de acea logodnă ce au făcut cu Mihai-vodă, să îa ficiorul lui Mihai-vodă, Ștefăniță beizade pe domnița, sor⟨a⟩ lui Costantin-vodă și ⟨*repetă* și⟩ să să gătiască de nuntă C// 18 Și au B,C//19 *pornit*]*trimis* E,G/ boîarii B/ pre boîari, pre Mih⟨ă⟩lachi spătariu C și pre alții trimițindu-i la Țarigrad să aducă pre ficiorul C/ să îa]să aducă B,E,G,V//19-20 pe$^{1-2}$ B, pre$^{1-2}$ C//20 Ștefănițe beizade B, Ștefăniță beizadea C,D,E,G,V/ *lipsește* și să-l ducă B,C,E,G,V/ să dea pre domnița, pre soru-sa D]să facă nuntă B,C,E,G,V//

Iar Gligorii-vodă, di aice din țară, nu s-au lăsat cu atîta, ci-au tot păzit di-au scris cu taină la Mihai-vodă, di-au stricat cu sora lui Costantin-vodă, ș-au luatu pi o fată a lui Psăolus Costantin hatmanului, frate cu chiurce-başei. Ș-au mai făcut și altă logodnă, cu fata lui Mihai-vodă ce mai mari, s-o de dup⟨ă⟩ ficiorul lui Gligorii-vodă cel mai mari, dup⟨ă⟩ Scarlatu. Și ficiorul lui Grigoriie-vodă [e] era di 15 ani, și fata lui Mihai-vodă di 25 ani. Deci cînd au agiuns boerii munteneşti la Țariigrad pi uliț⟨ă⟩, iar nunta ficiorului Mihai-vodă giuca, [și] au luat pi fata lui Costantin hatmanului. Deci Costandin-vodă au rămas la mari rușini.

Apoi Costantin-vodă nu s-au putut lăsa rușinat și au jăluit la Po⟨a⟩rtă pi Mihai-vodă, și i-au întorsu cheltuiala 80 pungi bani. Și-ncă au îndemnat și pi niște dator-
f. 440 nici / a lui Mihai-vodă di l-au pîrît. Și-ndată au închis pi

1 *ante* Iară: 10 B, E,G, 12 C, 15 D, 13 V, 28 M, *lipsește* P/ Grigorii B,C/ de aici din țară, din Moldova B,D,E,G,V, de aici din Moldova C/ cu]pre E// 1-3 Grigori voevoda, în pizma lui Costandin voevoda, au scris la Mihaiu voevoda di au stricat logodna cu sora lui Costandin voevoda M,P// 2 ce au B,C/ de au B,C/ cu]pe B,V, pre C,E/ *după* vodă *ad.* puind pre dumnealui ⟨puind pre vornicul E⟩ Iordachi Cant⟨a⟩cozino Delianul de au scris⟨în casăli domnești la Frumoasa E⟩ și cu giurămînt denainte patriiarhului Paisie ⟨înnainte patriiarhului Paisie și cu giurămînt E⟩ E, *marginal* C//3 de au B,C//3-4 de au stricat logodna cu domnița, sora mării⟨i⟩-sali, lui Costantin-vodă ⟨sora lui Costantin-vodă D,E,G, sora lui Costantin-vodă Mavrocordat C⟩. Și au făcut tocmală de au luat Ștefăniță beizadea ⟨beizade B,V⟩ ficiorul lui Mihai-vodă ⟨*lipsește* ficiorul... vodă D⟩ pre o fată a lui Costantin hatmanului Ipsilanti. Și au ⟨fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul. Și au D,E,G, fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul, a fratelui Manolachi chiuci-başe înpărătescu. Și au C⟩ B,C, D,E,G,V/ fată a lui Costandin Ipsilas hatmanul. Și au M,P // 5 voevoda M/ cîa mai mare B,C / *lipsește* ce mai mari s-o de M,P//6 după B,C, după Scarlat beizadea G/ ficiorul]un ficior a M,P / Grigorii B,C/ mare B,C / după Scarlat beizadea B,C,D,E,V, *lipsește* G// 6-7 Grigorii voevoda, adică după Scarlat. Scarlat era ⟨de M⟩ 15 ani, iar fata M,P// 7 Grigorii B,C/ era de cinsprăzéci ani B,D, era de vîrstă de cinsprăzéci ani C/ și fata]și domnița B,V, iar domnița, fata C,D,E,G// 8 voevoda M/ di]era de B,C,D,E,G/ doaozăci și cinci de ani B,C,D,E,V/ *lipsește* ani G/ *după* 25 *ad.* Și, precum mai sus s-au scris, au pus Grigorie-vodă pe vornicul Iordachi Cantacozino Delianul de au scris la Mihai-vodă și cu giurămînt înnaintea patriiarhului Paisie G/ Decii B,C/ agiunsesă A, agiunsu B,C/ boiarii B,C// 9-11 la Țarigrad ⟨spătariul Mihălachi și alții C⟩ și mergînd pre uliță la Mihai-vodă, au văzut nunta ⟨lui Ștefăniță beizade C⟩ ficiorului lui Mihai-vodă giucînd și au luat pre fata hatmanului Costantin ⟨grecul C,E,G⟩ Ipsilanti ⟨fratelui chiurci-başia D⟩ precum mau sus s-au scris B,C,D,E,G,V// 8-11 *lipsește* Deci... rușini. M,P// 11 *lipsește* B,C,D,E,G,V// 12 *lipsește* Apoi M,P/ Iară Costantin-vodă nu s-au lăsat cu atîta, ce au jeluit D, Costandin voevoda nu s-au lăsat rușinat, ci au jăluit M,P// 12-14 Iar Costantin-vodă nu s-au lăsat ⟨cu atîta G⟩, ce au jeluit la Poartă pre Mihai-vodă. Și i-au întorsu Mihai-vodă lui Costantin-vodă toată cheltuiala, optzăci de pungi de bani ⟨dînd Manolachi chiurci-başia acești bani C⟩. Și au îndemnat B,C,E,G,V// 13 voevoda M/ cheltuiala nunții M,P// 14 de bani D/ au]au mai M, P/ pre B,C/ néște B// 15 voevoda M/ de B/ de l-au pîrît la Poartă C/ de l-au pîrît la Poartă. Și Poarta au închis pre Mihaiu voevoda M,P/ îndată B,C/ au]l-au B,C,E,G,V/ pi]pre B,C//

Mihai-vodă, di-au rămas și la închiso⟨a⟩ri. Ce s-a mai lucra, vreme viitoare va arăta.

De merat lucru ĭaste di Mihai-vodă, domnu bătrîn, și cu ce minte și hărnicii îl știĭam că ĭera! Și acmu 10 ani, di cînd s-au mazilit, i-au stătut nărocul, săracul, tot înpotrivă, di-au rămas tot amăgit și di o parte și di altă. Iar mai înainte era el putincios să amăgiască pi alții, iar nu alții pi dînsul.

Numai po⟨a⟩te Dumnedzău s-au mîniet di i-au luat darul. Dară Dumnedzău, cum s-a-ndura cu mila sa, va faci.

Dzice H⟨risto⟩s la Ievanghelii că, dacă s-a înpuți sare, bucatile cu ce s-or săra? Trebui să socotim și noi aciasta, că di vremi că cei mari, stăpînii noștri, îmblă amăgindu-s⟨ă⟩ unul pi altul pentru lăcomiĭa și cinstea aceștii lumi și calcă pravililé și legăturilé cu giurămînt celi adivărate, dar noi, cești mici, vădzînd pi cei mai mari, cum li vom ținea, sau cum ne va da Dumnădzău biné sau spori sau bișug? Numai iarăș înainte, cum a fi mila sfinții salé, ni-a-ndrepta.

Să lăsăm di acmu domnie a doa a lui Gligori-vodă și să scriem di celi streine ce s-au făcut în dzîlilé lui. /

f. 440^{v} Pîn' la vălet 7244⟨=1736⟩ mart s-au și pornit moscalii, o sam⟨ă⟩ la Hastrăhan și la Căzan și la alte hănii tăt⟨ă⟩-

---

1-23 *lipsește* di-au rămas... hănii tăt⟨ă⟩- M,P//1 de au B,C/ închisoaré B, închiscare, C//1-2 *lipsește* Ce s-a mai... arăta. C,D//1-20 *lipsește* Ce s-a mai lucra... Gligori-vodă și B,E,G,V//3 ĭaste]era D//3-6 De mirat era de Mihai-vodă cu cé vredniciĭe era. Și atuncea, după ce s-au mazilit de aici, din Moldova, i-au stătut norocul înprotivă *vreo zéce ani ⟨ad. marginal⟩*, de au rămas C//4-5 Și apoi zéce ani, după ce s-au mazilit, i-au stătut D//6 de$^{1-2}$ C/alta C//7 înnainte vrémĭe C/ putincios el C/ pre$^{1-2}$ C//9 poate fi D//9-10 Numai Dumnezeu, cînd să mîniĭe pre om, poate fi să depărtiază cu darul său. Iar apoi, cum să îndură cu mila sa, face. C// 10 Și iarăș Dumnezeu, cum să va îndura, așea va face. D// 11 la Sf⟨î⟩nta Evanghelie C/ s-a]să va C// 12 bucateli C/ s-or]să vor C/ Trebuĭaște C// 13 din C/ vréme C/ *lipsește* că D/ stăpîni ai noștri D/um blă C//14 pre C/ cinste C//15 pravilile C/ legăturile C/ *ad. marginal* cu giurămînt A// 16 céli adevărate C/ văzind C/ pi]pre C// 17 le vom putea să le ținem C/ Dumnezeu C/ bine C// 18 sporiu C/ iarăși C/ *lipsește* înainte C/ cum]precum D/ va fi C// 19 sale C/ne va îndrepta C,D// 20-21 Să scriem di céle streine ce s-au lucrat în dzilele lui ⟨mării-sale lui B,V⟩ Grigorie Ghica voevoda, în domniĭa a doa B,E,G,V, Să scriem ce s-au lucrat printr-alte țări streine în zileli mării-sale Grigorii Ghica voevoda, în domniĭa a doa C, Lăsăm acum istoriĭa lui Grigorii-vodă, să scriem ce s-au lucrat pin țări streine și în pămîntul Moldovii, în dzilele lui Grigorii Ghica-vodă, în domniĭa a doa D// 22 *ante* În: 11 B,E,G, 15 C, 19 D, 16 V/ În anii ⟨anul E⟩ de la facerea ⟨zidirea C⟩ lumii 7244, pornit-au ⟨pornitu-s-au C,E,G⟩ moscalii B,C,E,G, În anul 7244, în luna lui martie, s-au și pornit moscalii D// 22-23 În anii 7244 pornitu-s-au o samă de moscali la Astrahan și la Cazan și asupra altor oarde și hănii, ce sînt V// 23 samă B/ o samă la Cazan și la Astrahan și asupra altor oarde și hănii C,E/ Astrahan B,D/ Cazan B/ la alte]asupra altor oarde și B,G/ *lipsește* tăt⟨ă⟩răști B,C,D,E,G,V//

răşti, ce sîntu supt ascultarea Moscului, înţălegînd di celi fapte ce-au făcut hanul Crîmului, di s⟨ă⟩ burjuluis-asupra Moscului, di i-au bătut şi i-au supus iarăş cum au fost suptu Mosc.

Iar o sam⟨ă⟩ di oaste, moscali, căzaci, calmîş⟨i⟩, s-au pornit cu Les ghen⟨ă⟩rarul asupra Azacului; şi o sam⟨ă⟩ di moscali şi iarăş cu căzaci şi cu zaporogeni, cu Minih ghen⟨ă⟩rar, s-au pornit asupra Crîmului.

Deci cei moscali cari mersesă la Azac au încu⟨n⟩giurat Azacul şi au început a-l bate. Şi căzacii şi calmîşii cari era cu dînşii au început a bate ş-a tot tăe pe nohai⟨i⟩ ce trăesc pe dencolo di Don.

Înţălegînd turcii, au şi pornit pe căpitan-paşe cu cîteva galioané, cu leventîi, ca s-apere Azacul.

Şi apropeindu-s⟨ă⟩ de Azac, au eşit un soltan cu nohai care era pe de ceîa parte di Don. S-au sfătuit sôlta⟨nul⟩ cu căpitan-paşe, de-u eşit levincii afar⟨ă⟩ din galioani pe uscat ş-au purces asupra moscalilor împreună cu soltanul. Şi, dîndu bătai, aşe au bătut moscali⟨i⟩ pe turci

---

1-4 *lipsesc* M,P// 1 sînt B,C/ şi înţălegînd G/ de acéle B,D,G,V, de acéli C,E //2 ce-au făcut]ce făcusă B,C,V, ce au fost început E,G/ *după* Crîmului *ad.* a face E,G/ de s-au ⟨i-au D⟩ burzuluit B,D, de s-au buzurluit C,V, de s-au fost burzuluit G//3 di]şi B,C,E,G,V/ *după* bătut *ad.* pre toţi C/ iarăşi să fiie ⟨fie C⟩ supt ascultarea Moscului B,C,E,G,V, iarăş cum au fost, iarăş supt ascultarea Moscului D// 5 Iară B/ samă B,C/ de B,C/ şi căzaci şi calmîşi B,C,D,E,G,V//6 s-au pornit]au purces B,E,G,V// 5-8 Din poronca înpăratului moschicescu, Lăescu ⟨Lăis P⟩ ghenărariul au purces cu oasti moschicîască la Azac, iar fert-marşal fon Meneh ⟨Miistru P⟩ iarăş, cu altă oasti moschiceascâ, s-au pornit la Crîm M,P// 6 Leisu gheneralul B,E,G,V, Leişin gheneral C, Leisin gheneral D/ şi]iară B,E,G,V//7 samă C/ de B,C/ *lipseşte* iarăş B,E,G,V/ cu căzaci şi cu căzaci zaporojéni B,C,E,G,V//8 Menih gheneral B,C,E,G,V// 9 Decii moscalii carii mersésîe B,C,E,G,V, Decii ceîia moscali cari mersésîe D/ Azacu C/ încungiurat C// 9—10 Au încungiurat moscalii Azacul şi au început M,P//10 Azacul]cetatea Azacul B,E,G,V/ a să bate C,D/ Şi]Iar C,M,P/ carii C/ *lipseşte* cari era cu dînşii M,P// 10—12 Şi au început căzacii şi calmîşii carii mersésîe cu moscalii a bate şi a tăîa pre nohaii carii trăiîa pe dincolo de Don B,E,G,V// 11 *după* dînşii *ad.* cu moscalii D/ şi a tăîa pre nohaii ce trăescu pre dincolo de Don C/ *lipseşte* tot M,P/ *lipseşte* pe M,P// 13 *ante* Iară turcii înţălegînd de aceasta:12 B,E,G,16 C, 19 V/ *ante* Turcii au triimes pre căpitan: 32 M/ *după* pornit *ad.* din Ţarigrad G/ pre B,C/ paşa B, paşia C// 14 galioane B,C/ cu]şi cu B,E,G,V/ leventi B,C,E,G,V/ *lipseşte* ca M,P/ apere]aprinză M// 15 apropiindu-să B,C/ cu C/ eu eşit A/ i-au şi eşit înnainte un soltan D/ nohaii C// 15-17 *lipseşte* Şi apropeindu-s⟨ă⟩... căpitan-paşe M, P// 16 carii era di céîa M,P/ era]trăescu D/ *lipseşte* pe E,G,V/ de² B,C/ Şi s-au sfătuit soltanul B,C,D,E,G,V//17 cu]şi cu E,G/ paşîa B, paşa C/ de au B,C,E/ leventii B,C,E,V, livenţii G/ afară B,C/ galioane B,C/ Leventii au eşit afară din galioane M,P//18 pre B,C/ şi au B,C/ dinpreună B,C,E,G,V//18—19 şi au purces, înpreună cu un soltan şi cu, V/ tatarîi asupra moscalilor. Şi dîndu-şi bătai M,P// 19 Şi dîndu-şi războiu B,C,D,E,G aşîa B,C, *lipseşte* M,P/ bătut]biruit M,P/ moscalii pre BC//

şi pe nohai, cît abe au scăpat puţînei di au fugit în Crîm cu căpitan-paşea.

f. 441 Iar tătarii di peste Don, / cît n-au perit, s-au răsîpit; unii s-au închinat la moscali. Ş-apoi locul cel di ceia parte di peste Don, cît îl ţîne tătarîi, l-au supus peste tot. Ş-apoi Les ghin⟨ă⟩rarul au stătut prenpregiurul Azacului pîn'la iuli.

Şi vădzînd turcii şi tătarîi şi paşa din Azac că nu le mai vini agiutor, au închinat cetate moscalilor, şi moscalii au slobodzît pe turci, di s-au dus la Ţarigrad cu pace.

Iar Les ghin⟨ă⟩rarul moschicesc, dup⟨ă⟩ ce au luat Azacul, au aşădzat o samă de o⟨a⟩ste în Azac, şi în olatul Azacului, pe tătari; şi s-au sculat, împreun⟨ă⟩ cu hanul calmîşăsc, şi s-au dus la Crîm, la cei moscali.

Minih fertu-marşalic şi cu căzaci şi cu donţî s-au sculat de la Poltava şi au purces şi ei asupra Crîmului, iar în luna lui mart. Iar hanul, cu toat⟨ă⟩ tătărîme şi cu turcii ce ĭera în Crîm, li-au ĭeşit în tîmpinaré pre cîmpii Crîmului. Şi aşe da năval-în toate dzîlele moscalîlor.

Iar moscalii tot s-apăra, nici să mera, numai s-apăra den tunuri, pîn' ce au început a s-apropie de poarta Crî-

1 *lipseşte* şi pe nohai B,C,E,G,V,M,P/ cît]fcarti tari, cît M,P/ abiĭa B,C/puţiniei B, puţinei C, puţinei turci levinţi D / de B,C//2 paşa B, paşĭa C/ şi au fugit cu capitan-paşa în Crîm M,P// 3 Iară B/ tătarîi B,C/ de piste B,C, carii era de peste D/ cîţi B,C/ răsipit B,C/ iar unii C, E// 3-4 *lipseşte* Iar tătarii... la moscali. M,P// 4 Şi locul cel din céĭa B,C,E,G/ de² B, C/ piste B,E,V, *lipseşte* C//4-5 Moscalii au luat de la tatari tot locul cît ĭasti de presti ⟨despre P⟩ Don supt a lor stăpînire M,P// 5 ţinea B,C/ l-au supus moscalii peste tot D, l-au supus moscalii tot B,C,G,V, l-au supus moscalii tot de l-au luat E/ Şi apoi B,C, *lipseşte* M,P/ Leisu B,E,V, Leişin C, Leisii D, Lăis M,P// 6 gheneralul B, gheneral C/prin C, pin B/ cetăţii Azacului D/ pînă în luna lui iulie B,C,E,G,V// 7 văzind B,C/ paşĭa de Azacu B,C,E,V// 7—8 Turcii şi tătarii, văzînd că nu le mai vini agiutoriu, au închinat cetate Azacul moscalilor M,P// 8 vine agiutoriu B,C/ cetatea B,C/şi]iar B,C,E,G,V,M,P// 9 slobozit pre B/ slobozit pre toţi turcii din cetatea Azacului C/ de B,C/ pacé C// 10 *ante* Iară: 13 B,E,G, 17 C, 20 V, 37 M/ *lipseşte* Iar M,P/ Leisu B,E,G,V, Leişin C, Leisii D, Lăis M,P/ gheneralul B, gheneralul C/ moschicescu B, C, *lipseşte* M,P/ după B,C//11 cetatea Azacul B,C,D,E,G,V oaste în cetate în Azac D/ în Azac]în cetate M,P//11-12 aşezat o samă de oaste moschicească în cetate ⟨cetaté C⟩ în Azac ⟨Azacu C⟩, iar pre tătarî i-au aşezat în olatul Azacului B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi în olatul Azacului, pe tătari M,P// 12-13 iar el şi cu ceĭalaltă oasti moschicească s-au dus la Crîm la ceĭalaltă oasti moschicească M,P/ *lipseşte* şi s-au sculat... la cei moscali B,C,E,G,V// 13 cei]ceiĭalalţi D// 14-15 Iară Menih feldmarşal s-au sculat de la Poltava cu cîteva mii de moscali şi de căzaci şi de donţi şi au purces B,C,E,G,V// 14-18 Feldmarşal fon Menih cu oaste moschicească au sosit în cîmpii Crîmului, iar tatarîi cu turcii lĭ-au eşit înnainti. Şi în toati zilile da năvală moscalilor M,P// 15 ei] ĭei B,C/ iar]iarăş B,E,G,V, iarăşi C//16 martie C/ *ante* Iară: 14 B,E,G, 19 C,22 V/ toată tătărîmea B,C/ toată[tătă]tătărîmea E/17 era B,C/ *după* eşit *ad.* moscalilor B,C,E,G,V/ întru întîmpinaré B,C,D,E,G,V//18 aşĭa le da năvală tătarii moscalilor în toate zilele B,C,E,G,V// 19 Iară ⟨Iar C⟩ moscalii nici să mira, numai cît ⟨ci tot M,P⟩ să apăra din tunuri ⟨şi din puşcile cele mari G⟩ B,C,E,G,V,M,P/ numai cît D// 20 *după* tunuri *ad.* din puşcile céle mari D/ pînă B,C/ a să apropiĭa B,C/ Crîmului]Orului B,C,E,G,V//

mului. Iar cînd au fost la p⟨o⟩arta Crîmului, aşe li-au dat tătarîi un chiot cu năval⟨ă⟩, cît părea c-or treci peste moscali. Şi-au perit mulţime ⟨de⟩ tătari acolo. /

f. 441[v] Apoi tătarîi, neputînd sprejini, numai li-au căutat a-i lăsa în Or pre moscali. Iar moscalii au început a bate Orul den puşci şi cambarale. Îl îndese 2 dzili iar cînd au fost a trie dzî noapte, tot da năvăli la po⟨a⟩rtă vîrtos, di-au aruncat 180 cambaralé.

Iar o sam⟨ă⟩ dintre dînşii s-au furat noapte ş-au sărit preste şanţu, pre unde nu s⟨ă⟩ păzie tătarîi şi turcii. Şi-n faptul dzuîi aşe i-au lovit moscalii pre den dos şi ceîa pre den faţă, ş-au dobîndit cetate Orul în luna lui ⟨mai⟩. Şi au perit şi atunce mulţimé ⟨de⟩ turci şi tătar⟨i⟩.

Şi dup⟨ă⟩ ce au luat cetate Orul, au întrat înluntru ş-au început a lua tîrguri şi cetăţî, ş-a arde, ş-a prăda. Şi pe urmă, precum s-au scris mai sus, vinit-au şi ghenărarul Les, cu hanul calmîşăsc, în Crîm, de prăda şi arde şi ii.

---

1 Iar cînd au fost]Moscalii au sosit M,P/ poarta B,C/ Crîmului]Orului B,C,E,G,V/ aşîa B,C//1-2 Crîmului, turcii şi tătarîi ⟨turcilor şi tătarîlor P⟩ au făcut mare chiot şi năvală asupra moscalilor, atîta cît să părîia ⟨cît să spăriesă P⟩ M,P//2 *după* tătarîi *ad.* moscalilor B,C,E,G,V/ cu mare năvală B,C,E,G,V/ cît li să părea ⟨tătarîlor B,E,G⟩ B,C,E,G,V/ că or tréce preste B, că vor tréce preste C,E,G//3 Şi auB,C/ mulţimé B/ de tătarî B,C,E,G,V,M,P// 4 sprejeni focul moscalilor, li-au căutat numai B,C,E,G,V/ N-au mai putut tătarîi să sprijiniască pre moscali, ci numai M,P// 5 *lipseşte* pre moscali M,P/ *ante* Iară: 15 B,E,G, 20 C, 23 V, 41 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iar M,P//6 Orul]cetatea Orul C,V/ a bate Orul din tunuri ⟨*repetă* din tunuri E⟩, din puşcile céli mari şi din combarale E,G/ din B,C/ şi din combarali B,M,P, şi din combarele C/ şi din combarele în doao zili. Iar cînd D/ *lipseşte* îl îndese 2 dzile B, C,E,G,V// 6-10 Şi au năvălit moscalii la poartă, iar noapte, a trie zi, au sărit moscalii presti şanţuri M,P// 7 triîa zi noaptea B,C/moscalii tot da vîrtos năvală la poartă B,C,E,G,V/ da năvală moscalii D//8 di-au]şi au B,C,D,E,G,V/ o sută şi optzăci de combarali B,C// 9 Iară o samă din ⟨den C, de V⟩ moscali s-au furat noaptea B,C, E,G,V/ Iară o samă de moscali dintre dînşii D/ şi au B,C// 10 pre unde]dincătro B, C,E,G,V/ să păziia B,C//11 Şi în B,C/ zioîi B,C// 11-12 Şi în faptul zilii ⟨zioai P⟩ au năvălit moscalii şi din faţă şi din dos şi au luat cetate Orul M,P/ aşîa B,C/ moscalii pre tătarî ⟨pre tătarî şi pre turci C, pre turci şi pre tătarî G⟩ pre dincolo şi alţii pre dincoaci şi au dobîndit B,C,E,G,V/ pre din dos pre tătarî şi ceîalalţi moscali pre din faţă D// 12 cetatea B,C/ în luna lui mai în doaozăci şi şase ⟨în şasîe C,D,V⟩ B, C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P// 13 au perit atuncea multă mulţimé de turci şi ⟨de C⟩ tătarî. B,C,V/ şi de tătarî D,E,G/ de tătarî şi de turci M,P// 14 Şi]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 16 B,E,G, 21 C, 24 V/ după B,C/ *după* luat *ad.* moscalii B,C,V/ lăuntru B,C,E,G, V/ moscalii au întrat înlăuntru în Crîm D/ şi au B,C// 14-2 Intrat-au moscalii înnăuntrul cetăţii. Ars-au, tăet-au, robit-au ⟨robit-au, tăet-au P⟩. Mai mult decît *50.000* tatarî au luat moscalii robi. M,P// 15 luoa şi alte tîrguri şi cetăţi şi au început a arde şi a prăda B,C,E,G,V/ Şi pe]Iar pre B,E,G,V, Iar mai pre C// 16 mai sus s-au scris B,C,E,V/ venit-au B/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V/ gheneralul Leisu ⟨Leişin C⟩ şi cu B,C,E,G,V/ Leisii D// 17 calmîşescu B,C/ de prăda şi îai şi ardea B,C,E,V/ în Crîm şi au început şi ei a prăda şi a arde G//

Pe unde găsie robi, pe cei bătrîni îi slobodzie, iar pe cei ⟨tineri⟩ îi făce oşteni. Mai bin⟨e⟩ de 50.000 robi au luat.

Iar hanul tăt⟨ă⟩răsc au fugit cu o sam⟨ă⟩ de tătari, cu cît au putut scăpa, înluntru, diparte, şi n-au vrut să
f. 442 s/-închine. Şi cu cine mai putea, strînge turci şi t⟨ă⟩tari, de tot zahăe cîte o arip⟨ă⟩ moschiciască, de nu s⟨ă⟩ pute lăţî. Apoi au trimis Minih fertu-marşalic o sam⟨ă⟩ de oaste moscali din Crîm la Cunburul.

Iar tătarii den Bugiag, fiind strînşî toţ la Vozîîa, di ceasta parte di Nipru, au ales o sam⟨ă de⟩ mîrzaci şi cu 12.000 de tătari di i-au trecut di ceîa parte de Nipru. Şi i-au învăţat să margă în preajma porţîi Orului, doar ar putea găs⟨i⟩ niscarva zaharà moschiciască, să o strîce, neştiind că vin moscalii la Cîlbur.

Şi purcegînd tătarii pe cînpii Orului, nu departe de Culbur, au văzut coborîndu-s-într-o vîlce vo trii sute căzaci, care merge înainte oştii moschiceşti. Şi neştiind tătarii di cee oaste, s-au şi slobodzît să-i è în unghi, ca nişte ulii, pe acei puţînei căzaci.

---

1 Iar pre undé găsiîa robi îi scotea şi pre cei bătrîni C, Iar pre undé găsiîa robi, pre cei bătrîni B,E,G,V/ Şi pre undé găsiîa D/ sloboziîa B,C/ pre cei tineri B,C,D,E,G,V// 2 făcîa ⟨făcea C⟩ oşténi. Şi mai B,C,E,G, V/ bine B,C/ cinzăci de mii ⟨*lipseşte* de mii V⟩ de robi au scos de la tătarî B,C,E, G,V/ de robi au luat , au scos moscalii de la tătarî D// 3 Iară B/ cel tătărăscu B,C, E,V/ samă B,C/ tătarî B,C//3-4 Hanul tătărăscu cu o samă de tătarî, cu cîţi au putut scăpa, s-au dus înnăuntru. M,P// 4 cît]cîţi B,C,D,E,G,V/ înlăuntru, departe B,C, E,G,V, înlăuntru, în Crîm, departe D/ şi n-au vrut să să închine la moscali B,C,E,G, V, *lipseşte* M,P//5 strîngea B,C/ tătarî B,C// 5-8 Şi acolo au mai strîns tătarî şi turci şi tot zăhăîa pre moscali dispre o aripă a oştii. Feldmarşal fon Menih au trimes din Crim o somă oasti moscali la Cîlbur M,P// 6 de]şi B,C,E,G,V/ zăhăîa B,C/ aripă de oaste moschicească B,C,E,G,V/ nu să putea lăţi B,C, nu să putea moscalii lăţi E,G//7 Apoi]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 22 C, 17 E,G 25 V, *lipseşte* B//7-8 Iară Menih ⟨gheneral C⟩ feldmarşal au trimis ⟨triimis C⟩ o samă de oaste moscali din Crîm la cetate la Cîlbur B,C,E,G,V/ Menih feldmarşal D/ la cetate la Cîlbur D// 9 *lipseşte* Iar M,P/ tătarîi B,C/ din Buciac B,C,E,G, de Bugiac P/ fiind]era M,P/ strînşi toţi pre cîmpii Voziii B,C,E,G,V/ toţi strînşi M,P/ de aceasta B,C,E,G,V// 10 de B,C/ samă de B,C//10-12 Soltanul au ales 12.000 ⟨15.000 M⟩ tătarî şi i-au ⟨au P⟩ trecut presti Nipru să meargă în M,P//11 doaosprăzéce mii de tătarî M,P/ de au trecut B,C,E,V/ céîa B,C//12 porţii B,C//12-13 doar ⟨doară C⟩ ari găsi niscai zaharea ⟨zairea E,G⟩ B,C,E,G,V/ Orului, să găsască zaharà moschicească M,P// 13 să o apuce, să o strice B,C,E,G, să o apuce să o îa V//14 la Cunbrun A]la cetate la Cîlbur D// 15 tătarîi B,C/ pre cîmpii B,C/ nu]şi nu B,C,E,G,V/ de Cîlbur B,C,E,G] de cetate de Cîlbur D// 15-16 Tătarii s-au apropiiat de Cîlbur şi au văzut într-o vîlce 300 căzaci M,P// 16 coborîndu-să B,V/ au văzut tătarîi coborîndu-să întru o vîlce G/ vîlcîa B, vîlcea C/ vreo B,C//17-18 *lipseşte* care merge... di cee oaste M,P// 17 de căzaci carii B,C,D,E,V/ mergea înnaintea B,C//18 *după* tătarîi *ad.* nemică B,C,E,G,V/ cee] céîalaltă B,C,D,E,G,V/ *după* oaste *ad.* moschicească B,C,D,E,G,V/ şi îndată s-au slobozit asupra lor M,P/ slobozit B/ să-i îa B,C,E,G,V/ *lipseşte* ca nişte ulii B,E,G// 18-19 slobozit ca nişte ulii să-i îa în unghi⟨i⟩ pre acîei puţiniei C/ pre acîei puţinei B/ *lipseşte* să-i è... pe acei puţînei căzaci M,P//

Iar căzacii acei au început a s-apăra, pîn' s-au ivit şi moscalii de peste dial, cei mulţî. Şi cum au vădzut pe t⟨ă⟩tari, cum s-au şi slobodzît asupra lor a-i gon⟨i⟩ ş-a-i tăè, pîn' la Culbur, căzacii pe tătarî. Unii da în Nipru,
5 să scapi înot, şi s-înneca; alţii îmbla să între în vas⟨ă⟩,
f. 442v să triac⟨ă⟩ să scapi, şi să înneca, că-i boţîs⟨ă⟩ / căzacii dinapoi şi-i tot tăe pîn' ce au sosît şi ghin⟨ă⟩rarul cu moscalii şi au poroncit să nu-i mai tai.

Şi i-au luat de grumadzî pe toţ cîţ nu peris⟨ă⟩ şi
10 li-au luat şi armili toate şi hainile, di au făcut o movil⟨ă⟩ di armili lor şi li-au dat foc. Iar pre dînşii i-au petrecut pé supt sabii, a doi moscali şi i-au slobodzit să margă în Bugiag, să spui celorlalţi tătar⟨i⟩.

Ca vo 1.000—2.000 i-au lăsat vii; iar ceĭalalţî au perit
15 toţ, cu tăet, cu înnecat. Mai mult de un tătar n-au scăpat de ceĭa ce au dat înnot. Ceĭalalţi toţî s-au înnecat.

Apoi s-au apropiet de Culbur şi au început a arunca

---

1 *lipseşte* Iar M,P/ Iară B,C/ acei căzaci B,C,E,G,V/ *lipseşte* acei M,P/ început B,C/ să B,C/ pînă B,C// 1-2 pînă ce-au venit moscalii cei mulţi. Şi numai cît au văzut M, P// 2 cei mulţi de piste dial B,C,E,G,V/ pre tătarî B,C// 3 cum]îndată M,P/ slobozit B,C/ goni B,C//4 şi a-i tăĭa B,C/ lor, i-au gonit, i-au tăĭat M,P/ *lipseşte* pîn'la Culbur B,C,E,G,V/ la Culbur]la cetaté la Cîlbur D/ Iar tătarîi unii da D// 4-5 Iară ⟨Iar C⟩ tătarîi da unii ⟨unii da C,V⟩ înnot în Nipru să scape şi să înneca, iar alţii umbla B,C,E,G,V/ Şi atîta au boţit moscalii pre tătarî, cît nu să ştiĭa ci vor faci. Ci alţii da în Nipru di să înneca cu cai cu tot, alţii umbla M,P/ vase B,C/ în vasă să scapi şi să înneca M,P//6 triacă B, triacă Niprul C/ *ad. marginal* iar alţii umbla să între în vase, să triacă, să scape şi să înneca şi aceĭa G/ să înneca şi acéĭa ⟨aceĭa C⟩, că-i încungiurase căzacii şi-i tot tăĭa, pînă au sosit B,C,E,G,V/ *după* înneca *ad.* şi aceiĭa D// 6-7 *lipseşte* că-i boţîsi⟨ă⟩... pîn' ce au sosît şi M,P/ gheneralul B,C//8 *după poroncit ad. căzacilor, gheneralul* E,G/ taĭe B,C// 7-10 Ghinărariul au poroncit să nu-i mai tai, ci să-i ĭa robi pre cîţi au mai rămas. Luatu-lĭ-au şi armile şi hainile toate şi au făcut M,P// 9 i-au]eu A/ pre toţi de grumazi pre carii mai scăpase de nu perise ⟨perisă C⟩ B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V//10-11 armele$^{1-2}$ B,C/ hainele B, hainelı C/ di]şi B,C,G,V/ movilă B,C//11 de B,C/ *lipseşte* di armili lor M,P/ Iară B/ dînşii]tătarî B,C,E,G,V, dînşii, pre tătarî D/ pitrecut B,C/ pre B,C//12 sabiile B,C, D,E,G,V,M,P/ şi]şi apoi C//13 Bugiac B,C/ spuĭe B,C/ celorlalţi C/ tâtarî B, tatarî ce au pătit C// 14 Ca ⟨la B⟩ vreo doao mii B,D, Ca la o miĭe, doao de tătarî C, Ca la vreo doao mii de tătarî E,G, Ca doao mii M, P/ i-au]au M,P/ iară B/ ceĭalalţi B, C//15 toţi B,C/ toţi au perit M,P/ *lipseşte* cu tăet, cu înnecat G// 15-16 cu cîţi ⟨cu cei ce E⟩ au tăĭat ⟨tăiat C⟩ şi cu cîţi ⟨cu cei ce E⟩ s-au înnecat. Că dintr-acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tătar n-au scăpat. Iară ⟨Iar C⟩ ceialalţi ⟨ceĭalalţi C⟩ toţi s-au înnecat B,C,E,V/ Că dintru acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tătar n-au scăpat. Iar ceialalţi toţi s-au înnecat G/ *lipseşte* cu tăet, cu înnecat... toţî s-au înnecat M,P// 17 Apoi]Iară G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Apoi : 23 C, 22 D, 18 E, G, 26 V, 46 M, *lipseşte* B,P/ Apropietu-s-au moscalii de M,P/ de Culbur]de cetate de Cîlbur D/ arunca bombe, combarali D// 17-1 Apoi, apropiindu-să moscalii de Cîlbur, au început a bate cetatea din tunuri şi au aruncat bombe. Şi îndată s-au închinat cei din cetate ⟨cetaté C⟩ B,C,E,G,V//

bunbe şi a da din tunuri. Şi îndat⟨ă⟩ s-au închinat. Şi cum s-au închinat turcii, cum au căutat vas⟨ă⟩ şi i-au slobodzît pe toţ cu paci, de au trecut la Vozîe, dzîcînd că „noi cu turcii avem paci, iar cu tătarii avem gîlciav⟨ă⟩. Aşe să spui paşii de Vozîe, să şad-în cetate făr⟨ă⟩ grij⟨ă⟩".

Şi s-au şi apucat di au tocmit Culburul. Şi ave răspundeţii ghen⟨ă⟩rarul din Culbul cu paşe de Vozîe, di trimite unul la altulu daruri./

f. 443 Iară după ce au venit la luna lui avgust, lovit-au o moarte rea pre moscalii din Crîm, de murea cîte 300—400 pre dzi. Şi s⟨ă⟩ bolnăvis⟨ă⟩ pre rău. Unii dzîc să le fiie otrăvit apele, cît n-au putut să ste în Crîm. Şi au lăsat Crîmul, şi au eşit o sam⟨ă⟩ spre Nipru, di s-au pusu pentre Nipru şi-ntre Buh, iar o sam⟨ă⟩ spre Poltava. Şi au ieşit şi cei den Culburu, şi s-au dus şi aceîa la cei de la Buh. Şi stau pîn-acmu la noemvrie tot pé marginea ţării lor: unii pre la Poltava, unii pre la Harhov, unii pre ⟨la⟩ Săci. Iar din Azac n-au ieşit; tot îl ţinu.

Iar turcii s-au spăriîat pre taré. De multă vremi sta hămeiţ; că s⟨ă⟩ teme împărăţiia de zorbà, să nu facă inicerii.

---

1 a da din tunuri]a slobozi tunuri M,P// 2 cum]după ce M,P/ *după* turcii *ad.* cetatea D/ *lipseşte* turcii, cum M,P/ vase B,C//3 slobozit moscalii pre toţi B,C,E,G,V, slobozit moscalii pe toţi pe turci D/ pacé B, pace C/ de au trecut]să mîargă M,P/ Voziia B C//3-4 zicînd moscalii: noi cu voi ⟨cu C,E,G,V⟩ turcii avem pacé ⟨pace C⟩ B,C,E, G,V/ iară B/ zicînd că moscalii cu turcii au paci, iar cu tătarîi au gîlceavă M,P// 4 tătarîi B,C/ gîlceavă B,C//5 Aşia B,C, Şi aşa M,P/ spui]spuneţi B,C,D,E,G,V/ şi paşii M,P/ Voziia B,C/ şadă B, C/ cetaate C/ fără de grije B,C,D,E,G,V,M,P// 6 Şi s-au apucat moscalii B,C,E,G,V/ de au tocmit cetatea Cîlburul B,C,D,V, de au dires cetatea Cîlburul E,G/ avea răspundenţiie B,C//6-8 *lipseşte* Şi s-au şi apucat... daruri. M,P// 7 gheneralul B,C/ Cîlbur B,C/ B,C/ paşîa B,C/ Voziia B,C/ di]şi B,G/ trimitea B/ altul B//7-8 *lipseşte* di trimite... daruri. C//9 *ante* Iară: 19 B,E,G, 24 C, 23 D, 27 V, 47 M *lipseşte* P/ Iară cînd au fost în luna lui august B,C,E,G,V// 9-17 În luna lui august gre moarti au lovit pre moscalii cei din Crîm. Şi mulţi au murit. Şi pentru aceîa au lăsat Crîmul şi unii s-au aşăzat presti Nipru, iar alţii presti Buh, dispre margine ţării lor, iar alţii în Séci şi în Harcov şi în Poltava M,P// 10 din]cei din B,C,E,G,V, cei de era în D/ muriia B, muriia C/ trii, patru sute B,C//11 să bolnăvise B,C// 11-12 Iară ⟨Iar C⟩ unii zicea să le fie ⟨fiie B⟩ otrăvit tătarîi B,C,D,E,V//12 cît] şi B,C,E,G, V/ să mai şadă oaste moschicească în Crîm B,C,E,G,V/ stea moscalii în Crîm D//12-13 Şi lăsînd Crîmul au eşit o samă B,C,E,G,V/ di]şi B,C,E,G,V//13 pusu pentre]aşezat între B,C,D,E,G,V//14 între B,C/ iară B/ samă B,C/ *după* samă *ad.* s-au aşezat C, s-au dus D/ eşit B,C// 15 din Cîlbur B,C/ cei]cîei B/ la ceiîalalţi moscali de la Buh D/ stau]au stătut B,C,E,G,V/ pînă B,C/ *lipseşte* acmu B,C,E,G,V// 16 noemvriie B/ au stătut acolo pînă la luna lui noemvrii D/ pre B,C/ ţării B,C// 17 Harcov B,V/ pre la Siciu B,C,D,E,G,V, pre Siciu E//17-18 *lipseşte* Iar din Azac... tot îl ţinu. P//18 n-au eşit moscalii, ce tot l-au ţinut B,C,E,V, n-au eşit ce l-au tot ţinut D, n-au eşitu moscalii atuncea, ce totu l-au ţinutu G/ *lipseşte* tot îl ţinu M// 19 *ante* Iară: 20 B,E,G, 25 C, 24 D, 28 V, 48 M *lipseşte* P/ să spăriîasîe B, să spăriîase C,D,E,G,V/ taré B,C/ *lipseşte* De B,C,E,G,V/ vréme B,C/ sta]au stătut B,E,G/ hămeiţi C// 19-20 Turcii foarti s-au spăriîat şi să teme împăratul să nu facă enicerii zorbà M,P// 20 că]şi B,C, E,G,V/ să temea B,C/ împărăţiia B,C/ să nu facă iniciarii zorbà B,E,G/ iniciarii C//

Apoi s-au pornit vizirul di-au eşit la Udriiu, şi de acolo au vinit la Dunări, la Cartal, şi au făcut pod preste Dunări. Şi au trecut o samă de o⟨a⟩ste cu inicer-aga şi c-un sarascher / la Tighine, şi o sam⟨ă⟩ la Hotin. Iar vîzîrul au şădzut tot de ceîa parte de Dunări, pîn' la noemvrie, şi umbla să facă pace, agiungînd la Niamţu şi la franţozi.

f. 443v

Şi nu s-au putut aşădza cu Moscul, că cere Dunăre, şi Turcul nu da nici Azacul, şi olatul lui să-l lasă. Şi la noemvrii, vădzînd că nu s⟨ă⟩ pot aşădza de pace, au lungit să ste oştile aşe peste iarnă cu pace pîn' la mai; ori să facă pacîe, ori să s⟨ă⟩ bată. Viziriul ar hi dat poate ce cere moscalii, dar inicerii nu priime să de.

Iar după ce au eşit moscalii den Crîm, triimis-au viziriul di-au schimbat pre hanul, pre Aza Chirie cel bătrîn, şi au pus han pré un ficior a lui Adăle Gherii cel rău. Numai şede în Bugiag, că în Crîmu pîn-acmu nu pute să margă, că să teme de căzaci să nu-i iasă înainte, ce şide în Bugiag.

---

1 veziriul B,C/ de au B,C// 1-3 Veziriul şi cu turcii au vinit la Cartal, presti Dunăre şi au făcut pod şi au trecut o samă ⟨somă M⟩ M,P// 2 Dunărea[1-2]B, Dunăre C/ *lipseşte* la Cartal... preste Dunări B,C,E,G,V//3 oaste B,C/ inicîar B, inicear C//3-4 cu un sarascheriu ⟨paşîa C⟩ şi au mărsu la Tighinea// 4 şi]iară B,C,E,G,V/ *după* samă *ad.* de turci au mărsu B,C,E,G,V/ Iară B/ veziriul B,C//5 şezut B,C]mărsu de au şezut V, rămas M,P/ *lipseşte* tot B,C,E,G,V,M,P/ di céîa B,C/ Dunăre B, Dunărea C/ pînă B,C/ *lipseşte* pîn'la noemvrie M,P/ la luna lui noemvrie D/ noemvriie B// 6 agiungînd la Niamţu şi la Franţuz să-i facă paci de cătră moscali ⟨de cătră moscali paci P⟩ M,P/ franţoji A/ agiungînd Turcul la Niamţu şi la Franţoz B,C,E,G,V// 7 *lipseşte* Şi nu s-au putut aşădza cu Moscul M,P/ *lipseşte* aşădza cu Moscul E/ aşeza B, C/ *lipseşte* cu Moscul B,C,G//7-8 cerea moscalii Dunărea hotar şi turcii nu vrea să dea D// 7-9 că Moscalul ⟨Moscul C,V⟩ cerea la Turcu Dunărea hotar şi Turcul nu vrea să lasă nici cetatea ⟨cetaatea C⟩ Azacul cu olatul lui ⟨îei C⟩. Iar la noemvriie ⟨noembrie C⟩, văzind B,C,E,G,V// 7-12 Moscalii cere Dunăre hotar, iar turcii nu vre să dei nici Azacul. Şi pentru aceîa nu s-au putut faci paci. Au hotărît de îmbe părţile să steî oştile aşa, să nu să bată, pînă la o vremi. Viziriul ar fi dat Moscalului ⟨moscalilor P⟩ hotar ⟨*lipseşte* hotar P⟩ pînă în Dunăre, dar inicerii n-au priimit nicidecum. M,P// 8 şi cu olatul D/ să-l lasă]să-l ţiie moscalii D// 9 văzind turcii D/ să B,C/ aşeza B,C/ pacé C/ au mai lungit vréme C//10 stea B,C/ *lipseşte* aşe B,C,E,G/ piste B,C/ pacé C/ pînă B,C//9-10 au mai lungit să stea oştile cu pacé piste iarnă, pînă la mai; şi apoi ori V//11 ori] şi apoi ori B,C,E,G,V/ pacé B,C/ să B,C/ Şi viziriul D//11-12 Şi veziriul poate ar fi dat Dunărea hotar, precum cerea moscalii, dar inicîarii ⟨inicearii C⟩ nu priimiia să dea B,C,E,G,V// 13 *ante* Iară: 21 B,E,G, 26 C, 25 D, 29 V, 53 M, *lipseşte* P/ ce]cîe B/ din B,C/ trimis-au veziriul B/ *lipseşte* Iar după... triimis-au M,P// 13-14 Viziriul au schimbat pre hanul tătărăscu, anumi Aza Cherii ⟨Ghereiu P⟩ M,P// 14 de au schimbat pre Caza Cheri, hanul cel bătrîn B,C,E,G,V/ pre Caza Cheri D// 15 pre B,C, *repetă* A/ *autograf Neculce* un ficior a lui Adăla Gherii cel rău A/ a lui Medli Gheri ⟨han C⟩ cel rău B,C,E,G,V// 15-17 cel rău. Hanul, de frica căzacilor nu merge în Crîm, ci şide în ⟨la P⟩ Bugeac // 16 *autograf Neculce* şede A, au şezut B,C,E,G,V/ Bugiac B,C / Crîm B,C/ *lipseşte* pîn-acmu B,C,D,E,G,V/ n-au putut B,C,E,G,V// 17 temea B,C/ înnainte B,C, înnainté să-i ţie calea D/ şidea B,C/ *după* Bugiac *ad.* precum s-au scris ⟨dzis D⟩ B,C,D,E,G, precum mai sus s-au scris V//

Şi el pre solul moschicesc l-au slobodzit, di-au mersu cu pace la ţara lui. Viziriul încă au mersu la Baba, să ierne-dză pînă la mai, cum au aşădzat.

f. 444 Nemţii încă au răspunsu turcilor / că, de n-or face pace cu moscalii măcar că ieі au paci, dar agiutori or da moscalilor, dup⟨ă⟩ cum au dat şi moscalii agiutori nemţilor, cînd s-au bătut cu Franţozul. Şi s-au strînsu multă o⟨a⟩ste nemţască peste Oltu, la Dunări, de sta gata.

Niamţul încă s-au împăcat cu Franţozul. Cîteva cetăţî den Anapole au dat şi Niamţul cnezîe Liutarenghiii Franţozului, să şad⟨ă⟩ şi s-o stăpîniască socru-său Lişinschiie. Şi Leşinschii să de pacé crăii⟨i⟩ leşeşti, s-o stăpîniască Frederic cu pace pe crăiia leşască.

Leşii iarăşi au făcut săim la mai, şi aşe au priimit pre Frederic toţi de crai. Şi au şi ieşit toate oştile străine dentr-însa, şi moscalii şi Sasul. Şi au răspunsu că ieі cu Turcul au pace şi n-or strica pacea, că ţara lor iaste aproapi

1 *lipseşte* el D/ solul cel D/ *după* slobozit *ad.* înpărăţiia D//1-3 Iar pre solul cel moschicescu l-au slobodzit ⟨slobozit C⟩ din Ţarigrad de au mărsu ⟨la Ţarigrad G⟩ cu pacé la ţara lui, la Moscu. Iar veziriul au mărsu să ernezé ⟨de au ernat C⟩ la Baba pînă în primăvară la mai B,C,E,G,V/ Viziriul au slobozit pre solul moschicescu şi s-au dus cu paci în ţara sa.Veziriul s-au dus la Baba să erneză pînă la mai, după cum s-au aşezat M,P// 2 *după* lui *ad.* la Moscu D//2-3 au mărsu de au ernat la Baba pînă la luna lui mai, precum au aşădzat D/*lipseşte* cum au aşădzat B,C,E,G,V//4 *ante* Iară: 22 B, E,G, 27C,30 V, 56 M,*lipseşte* D,P/ Iară la acîa vremîe ⟨acea vréme C⟩ aşezindu-să nemţii cu franţozii, făcînd pace ⟨pacé C⟩, au răspunsu Niamţul, Turcului ⟨nemţii, turcilor C,V⟩ că de n-or face pacé B,C,E,G,V/ *lipseşte* încă M,P/ de n-au făcut pace M// 5 moscalie A/ măcarî B/ *după* pace ⟨pacé C⟩ *ad.* cu turcii B,C,E,G,V,M,P, cu dînşii, cu turcii D/ agiutoriu C/dar ⟨apoi şi ei M,P⟩ agiutoriu moscalilor or da ⟨or da agiutoriu moscalilor M,P⟩ B,E,G,M,P//6 după B,C şi moscalii au dat M,P/ agiutoriu B,C//7 cînd s-au bătut]bătîndu-să M,P/ franţozii B,C,D,E,G,V/ Şi s-au strînsu atuncea C]Vinit-au M,P//8 oaste B,C/ *după* nemţască *ad.* atuncea E/ piste B,C/ Olt B,C/ Dunăré B,C/ de]şi M,P/gata acolo B,C, E,G,V//9 Iară Niamţul înpăcîndu-să B,C,E,G,V/cetăţi B,C// 9-16 *lipseşte* Niamţul încă... moscalii şi Sasul. M,P// 10 din Anapolé B,C,E,G,V/ au dat Franţozului D/ *lipseşte* Niamţul D/ Lotaringhiii au dat Franţozului D// 10-13 au dat Niamţul Franţozului ⟨Franţozusului C⟩ şi au dat şi cniaziia Lotaringhiii.Iar Franţozul luund cniaziia Lotaringhiii o au dat socru-său lui ⟨craiului B,E,G,V⟩ Stanislav Lişcinschii, ca să o stăpîniască.Iară Stanislav Lişcinschii să dea pacé crăii⟨i⟩ léşeşti ⟨leşeşti C⟩ să o stăpîniască crăiia leşască craiul Frideric, cu pacé B,C,E,G,V//13 craiul Frideric D// 14 la luna lui mai D// 14-16 Léşii au făcut iarăşi săim la luna lui mai şi aşia ⟨aşa C⟩, făcînd săim, au priimit pre Frideric să le fie ⟨fiie C⟩ craiu.Şi craiul Frideric încă au ⟨i-au C⟩ priimit pre boîari cu dragoste şi pre carii nu era boeriţi ⟨boîarirîţi B⟩ i-au boerit ⟨boîarit B⟩, precum mai sus s-au scris. Şi aşia au eşit toate oştile ⟨oştili B⟩ streine din Ţara Leşască, moscalii şi sasii. B,C,E,G,V//15*lipseşte* de D//16 dentr-însa]din Ţara Leşască D/ răspunsu léşii D// 16-17 *ante* Iară: 23 B,E,G, 30 C, 33 V, 58 M, *lipseşte* D,P/ Iară craiul Frideric, văzind aşa, au zis léşilor la săim pentru oştiré,ca să să rădice asupra turcilor.Şi au răspunsu craiului domnii leşeşti că ei ⟨ieі B⟩cu Turcul ⟨turcii E,G⟩ B,C,E,G,V/ Leşii au răspuns cum că ei au paci cu turcii şi M,P//17 n-or]nu vor B,C/că]pentru că B,C,E,G,V/ pacea, fiind ţara lor aproape M,P/aproapeB,C//.

de turci, și nu pot să s⟨ă⟩ bat⟨ă⟩. Și craiul, vădzînd așia, s-au dus la Sacsonie, avînd trebile lor.

f. 444[v] Iar / hatmanii amîndoi cei mare, și a coronii și a Litfii, s-au tras spre Ocraina cu toate oștile, de stau să ĭernedză. Că au vrut tătarîi să margă să prade Chiovul și, vădzînd că nu pot să răzbiască de moscali, au prădat multe sate leșești den Ocraina.

Apoi căzacii de la Sici iar s-au făcut tîlhăret 1.000—2.000, și iar nu mărgu la Bugiag, ce prad⟨ă⟩ Ocraina leșască pre la Nimirova.

Deci hatmanii leșăști, vădzînd așe, s-au așădzat pre la Nimirova, di-au șădzut cîtva vremi, apoi au lăsat rămentari, și ei s-au dus pre la cas⟨ă⟩le lor.

Iar cazîlbașii, în cestu an, n-au avut bătăi mari cu Turcul, că s⟨ă⟩ rădicas⟨ă⟩ zorbà la căzîlbași, că s⟨ă⟩ rădicas⟨ă⟩ viziriul asupra șahului. Ș-apoi l-au bătut șahul pre viziriul, ș-au perit viziriul.

Turcul umblă să fac⟨ă⟩ pace cu Cazîlbașul și dă mul-
f. 445 țime de bani șahului să facă / pace: cum dă și Mosculuí

---

1 *după* și *ad.* să nu-i prade B,C,E,G,V/ să să bată B,C/Iar craiul Frideric văzind așa B,C,E,G,V/craiul Frideric D//1-2 *lipsește* Și craiul... avînd trebile lor. M,P//2 Saxoniĭa B,C/ lor]lui B,C,D,E,G,V//3 Iară hatmanui lĕșeștii ⟨leșești B⟩ amîndoi cei mari ⟨cei mari amîndoi D,E⟩, hatman vielchi corunnii și hatman vielchi Litovschii ⟨hatman corunnii și hatmanul cel mare de Litva V⟩ B,C,D,E,G,V//3-4 Amîndoi hatmanii și ⟨cu M⟩ toati oștile leșăști s-au tras spre Ocraina M,P//4 s-au dus cu toate ⟨*lipsește* toate G⟩ oștile ⟨oștili B⟩ spre Ucraina, au ernat ⟨acolo B,E,G⟩ B,C,E,G,V/*lipsește* cu toate oștile D/ de au stătut de au ernat acolo D,*lipsește* M,P//5 *lipsește* Că M,P/ au vrut]vrînd B,C,E,G,V/văzind B,C/Tatarîi au vrut să mĭargă să pradi ⟨și M⟩să robască Chievul M,P//6 să răzbiască]războ B,C,E,G,V/ au fost prădat multe sate din Ucraina,leșești ⟨lĕșești C⟩B,C,E,G,V/den]în M,P//8 Apoi]Și B,E,G,V,Așijderea și C/Siciu B,C//8-9 iară să făcusă tîlhărit ⟨multu G⟩ ⟨vreo C⟩ mĭie, doao de căzaci și nu mergea la Bugiac ⟨Bugeac C⟩ să prade, ce prăda Ucraina B,C,E,G,V/tîlhărit vreo mie, doao de oameni și nu mergea la Bugiac să prade, ce prăda Ucraina D/Deci ⟨Doi M⟩ căzacii di la Sici⟨ Săciu P⟩ s-au făcut vro 2000 tîlhari și umbla prădînd Ucraina M,P//10 *lipsește* leșască pre la Nimirova M,P/ Nemirova B,C//11 Decii B,C/leșești ⟨lĕșești C⟩B,C/văzind așa B,C/s-au așezat în Ucraina pre B,C,E,G,V/ Hatmanii leșăști s-au așăzat în Nemirova M,P//12 Nemirova B,C/de au șezut cîtăva vreme ⟨vrémĭe C⟩de au ernat B,C,E,G,V,*lipsește* M,P/apoi] iar după aceĭa M,P/*după* reimentari *ad.*cu oștile B,C,D,E,G,V, cu oștile leșăști M,P// 13 *lipsește* pre E,M,P/casăle B,C//14 *ante* Iară: 24 B,E,G,C32 a, 27 D, 35 V/cazilbașii B,C/întru acel an B,C,D,E,G,V/bătăi]războĭ B,C,E,G,V, bătaĭe D/mare B,C//14-17*lipsesc* M,P//15 cu turcii G,V/să rădicase B,C/cazilbașiB,C//16 *lipsește* că s⟨ă⟩rădicas⟨ă⟩ B,C,E,G,V/veziriul B/ Și apoi B,C//17 pre vezir B,C,E,G,V/și au B,C/veziriul B//18 Turcii încă umbla D,Turcii au umblat M,P/Iară ⟨Iar C⟩ Turcul ⟨turcii E,G⟩umbla pre acĭa ⟨acea C⟩ vrémĭe ⟨vréme C⟩să facă pacé cu cazilbașii B,C,E,G,V/ cazilbașii D/da B,C,D,E,V,da turcii G/mulțimé B,C//18-1 *lipsește* și dă mulțime....și cazîlbașilor. M,P//19 *repetă* de bani A/de bani turcii ⟨*lipsește* turcii G⟩șahului,înpăratului cazilbașilor, ca să facă pacé B,C,E,G,V/cum da B,C,D,V//

și Niamțului, așe giuruești și cazîlbașilor. Numai au răspunsu Cazîlbașul că nu poate să fac⟨ă⟩ pace pîn' nu s-or împăca cu Moscul.

Început-au și viniținii a pomeni de Moriia la turci. Aceste toate s-au făcut într-acest anu, la vălet 7244 ⟨=1736⟩. Iar de acmu, ce s-a mai înnoi la let 7245⟨=1736⟩, de la noemvriie, s-a scrie la rîndul său, înainte.

Iar la velet 7245⟨=1737⟩, Cazîlbașul s-au așădzat cu Turcul. N-au făcut oștire nici Niamțul cu franțozii într-acest an. Iar turcii, de iarnă, s-au dus o samă cu hanul cel nou în Crîm, și din Crîm s-au luat făr⟨ă⟩ veste ș-au lovit despre Harhov, dispre slobodzîe, di-au făcut mare stricăciuni, pîn-a prinde moscalii de veste. Iar
f. 445v dup⟨ă⟩ ce / au prinsu de veste *moscalii*, abe au scăpat cu fuga hanul, di s-au întorsu în Crîm.

Așijderea de la Tighine încă au purces vo 2 soltani și 2 pași cu vo 30.000—40.000 de tătar⟨i⟩ și 30.000 turci, și au purcesu în Țara Căzăciască di-au trecut Niprul pre

---

1 așa B,C/giuruia și cazilbașilor că vor da B,C,E,G,V,giuruia să dea și cazilbașilor D//1-3 Numai cazilbașii au răspunsu turcilor ⟨*lipsește* turcilor D⟩ că *nu pot să facă pacé pînă* nu să vor împăca ⟨întîi D⟩ turcii cu Moscul ⟨moscalii V⟩ B,C,D,E,G,V,Iar cazîlbașii au triimes răspuns viziriului că pînă nu să vor împăca turcii cu moscalii nici cazilbașii nu pot să să înpaci cu turcii M,P//4 *ante* Tot: 25 B,E,G, 33 C 36 V, 63 M, *lipsește* D,P/ Tot pre acîa vremie început-au și veneținanii a pomeni de Morea la turci să li-o dea. B,E,G,V, Tot pre acea vréme început-au și veneținanii a pomeni și a aduce aminte la turci de Moria să li-o dea, că au fost a lor de baștină. C, Vineținii au început a scrii la turci pentru Amoriia M,P// 5 Acéste B/ s-au făcut în anul 7244 B,C,E,G, V/ Toati aceste s-au făcut în anul 1736 M,P/ *lipsește* la vălet D// 6—7 *lipsesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 8 Iar ⟨ Și G, *lipsește* P⟩ în anul 7245 ⟨1740 P⟩ cazilbașii s-au așezat cu turcii B,C,D,E,G,V,P/ În anii 1738 M// 9 franțojii A/ oștiré nici nemții cu franțozii întru acel an B,E,G,V, oștiré întru acel an nici nemții cu franțozii C// 9—15 Și Niamțul cu Franțozul iarăș n-au făcut oștiri ⟨oaste P⟩. Turcii o samă s-au dus ⟨s-au dus o samă P⟩ cu hanul cel nou în Crîm; iar di acolo au lovit dispre Harcov în slobozii. Și pînă a prindi moscalii de vești, mari stricăciuni au făcut. Au oblicit moscalii și îndată s-au pornit asupra turcilor și a tătarîlor și diabiia au scăpat hanul ⟨hatmanul M⟩ cu puțini turci și tatarî. Și ⟨și M⟩ aciia cu fuga au scăpat pînă la Crîm M,P// 10 Iară B/ s-au dus de iarnă B,C,E,G,V// 11 fără de veste B,C,D,E,G,V//12 și au B,C/ despre Harcov, în părțile moschicești, despre sloboziie B,C,E,G,V/ di-au]și au B,C,E,G,V//13 stricăciune B,C/ pînă B,C/ veste B,C/ Iară B//14 după ce C, după cie B/ moscalii de veste B,C,E,G,V/ abiia B,C// 15 *repetă* cu fuga A/ hanul cu fuga B,C,D,E,G,V/ de B,C/ întors *înnapoi* G//16 *ante* Așijderea 34 C, 29 D, 37 V, 68 M/*lipsește* Așijderea M,P/ Tighinea B,C/*lipsește* vo B,C,E,G,V/și cu trii pași B,C,E,G,V//17 cu]și cu E,G,V/ vreo E,G/ cu 40.000 tătarî *lipsește* și E,G,V//17-18 vreo triizăci, patruzăci de mii tătarî și cu triizăci de mii de turci au purces cu toții B,C/au purces cu toții E,G,V/ turci,și trecînd Niprul pre la Perevoloșina au întrat în Țara Căzăcească M,P//18 di-au]și au B,C,E,G,V/ pe B//

la Perevolosina. Şi aşe au dat Dumnedzău de i-au chevernesit de bini, că i-au încungiurat, de n-au scăpat nici un turcu. Cît n-au perit, i-au luat pre toţ de grumadzi.

Şi tătarîi, dup⟨ă⟩ cum li-i obiceiul, de nu stau la războiu, fugînd la Nipru, la trecătoare, fiind ghiaţa slabă, s-au rumtu, şi cîţî nu s-au înnecat, i-au luat căzacii pre toţi de grumadz. Şi au prinsu 2 soltani şi trii paşi şi i-au dus robi la Moscu, vii, nevăt⟨ă⟩maţi.

Aşijderea dup-aceste, în urmă, au fost mersu un soltanu cu o sam⟨ă⟩ de tătarî şi turci. Dacă s-au apropiiat de Nipru ş-au vădzut pe ceîa tătari şi turci ce au păţit, n-au
f. 446 cutedzat să margă, ce s-au întorsu / înnapoi, prădînd pren Ţara Leşască, dzîcînd că-s satele moschiceşti.

Aceste s-au făcut într-această iarnă, let 7245⟨=1737⟩. Aceste bogate nevoi s-au făcut în Moldova, cari cu condeiul mieu nu poci să lungesc: civeturi, hîrtii, văcărit, pili, ialoviţă, greli podvodzi de fîn, de lemnie, fiind oaste turciască pre aice, aşădzat⟨ă⟩ la Cartal, la Dunări, di-au ernat.

---

1 *lipseşte* aşe B,C,E,G,V/Dumnezeu B,C/ chivernisit aşa de bine B,C,E,G,V// 1—3 Şi atîta au chivernisit Dumnezău de bini, că i-au încungiurat moscalii şi mai nici un turcu n-au scăpat. Că cîţi n-au perit i-au luat vii, robi. M,P// 2 încungiurat moscalii şi căzacii B,C,E,G,V/ nici unul din turci V//3 Şi cîţi B,C,D,E,G/ toţi B,C// 4 precum le iaste obiceaiul lor ⟨*lipseşte* lor B,E,V⟩ B,C,E,G,V// 4—5 Iar alţii s-au închinat ⟨înnecat P⟩. Iar mai ales tătarîi s-au înnecat în Nipru, fiind ghîaţa slabă M,P// 5 trecătoaré B,C/ şi fiind B,C,E,G,V//6 rumptu B, rupt C// 6—7 *lipseşte* s-au rumtu... de grumadz M,P/ cîţi B,C//7 grumazi B,C/ au prinsu şi pre acei ⟨acîei B⟩doi soltani şi pre acei ⟨acîei B⟩ trii paşi B,C,E,G,V/ prinsu pre acei doi D//8 la Moscu robi E/ nevătămaţi B,C//7—8 Atunce au prinsu moscalii trii paşi şi doi soltani vii, nevătămaţi, şi i-au dus robi la Moscu ⟨moscali P⟩ M,P// 9 *ante* Aşijderea: 35 C, 30 D, 38 V, 69 M/ după această oaste turcească ce scriie mai sus ⟨ce mai sus s-au scris E,G⟩ au fost B,C,E,G,V/ aceştiia D/ soltan B,C// 9-10 Au mai mersu în urma acestora şi alt soltan cu o samă ⟨somă M⟩ tătarî şi turci. Şi dacă M,P// 10 samă B,C/ şi]şi de D/ turci, să prade în Ţara căzăcească.Iară ⟨Iar C⟩ dacă B,C,E, G,V// 11 şi au B,C]au M,P/ pre ceîalalţi tătarî B,C,D,E,G,V/ ce]cîe B// 11—12 pre cielanţi turci ce au pătimit şi pentru aceîa n-au ⟨mai P⟩ cutezat să⟨mai M⟩ margă înnainti, ci M,P//12 să mai margă B,C,E,G,V, să margă în Ţara Căzăcească D/ pren] pin B,C,satile în M,P//13 că-s]că sînt M,P/sate M,P/zicînd că aceli sate ce le pradă ţei sînt moschiceşti ⟨Şi au ţinut şi tătarîi prieteşugul cu léşii ca şi cînele vinerea C⟩ B,C,D,E,G,V//14 s-au făcut iarna,în anul 7245. Şi atuncea D// 14-16 Acéste ⟨toate C⟩ au fost în anul 7245. Şi era multe ⟨greutăţi V⟩ nevoi ⟨atuncea C⟩ pre acéli vremi şi în ⟨ţară în C⟩ Moldova ⟨multe nevoi C⟩ civerturi B,C,E,G,V/ Întru acest an 1738, mari greutăţi au fost în Moldova: civerturi M,P// 17 pili]chile B,C,D,E,G,V ialoviţe B,C/grele B, gréle C/ *lipseşte* de[1-2]M,P/lemne B, lémne C/oasté C//18 *lipseşte* pre aice B,C,E,G,V/aşezată B,C//17-18 lemne,că oaste turcească au ernat la Cartal, la Dunăre M,P//18 Dunărea B,C//19 *după* ernat *ad.*cît să mira şi domnul ⟨Grigorii-vodă C⟩ şi boiarii ce or⟨vor C⟩ face,să poată plini toate poroncile înpărăteşti B,C,E,G,V//

Iar dac-au trecut iarna, tot într-acesta an, de primăvară, trimis-au leșii omul lor la Po⟨a⟩rtă pentru ace robiie ce au făcut tătarii. Că ĭei știu că au pace cu dînșii, și cîțî robi au ⟨a⟩flat i-au luat pre toți înnapoi.

Trimis-au și turcii un sol de a lor la leși, la craiul Frederic di i-au dat titluș de crăiie și cu daruri, poftindu-l să
f. 446v aibă pace, cum au avut și cu / tată-său, Avgust-crai. Și Frederic au priimit prietășugul. Și s-au întorsu la țara lui.

Triimis-au turcii pre raiz-afende și 2 turci maré și pre Alixandru terdzimanul, fratele lui Grigorie-vodă, și pre solul nemțesc care era sol la Țarigrad, di-au mărsu la Nimirova ca s⟨ă⟩ facă pace.

Triimis-au și moscalii dispre parte lor 3 cneji, anumi Ș⟨e⟩fer, și pe altu, sol nemțescu, care au vinit de la împăratul Niamțului pre la împărătiasa Mosculuĭ, cari s-au strînsu cu toții la Nimirova la S⟨fe⟩ti Petre.

Iar o⟨a⟩ste moschiciască, de primăvar⟨ă⟩, dup⟨ă⟩ ce

---

1 *ante* Iară: 26 B,E,G, 36 C, 31 D, 39 V, 71 M, *lipsește* D,P/ dacă B,C/întru acel an B,C,E,G,V]într-aciasta iarna A/ primovară A/*lipsește* Iar...de primăvară M,P//2 triimis-au C/ lĕșii B,C/Poartă B,C//2–3 pentru acĭa ⟨acea C⟩ robiie ce mai sus s-au scris că ⟨pentru că E,G⟩ au prădat tătarîi în țara lor. B,C,E,G,V//2-4 Leșii au triimes sol la Poartă pentru prada și robiĭa ce au făcut tatarii în Țara Leșască,fiindcă ei să știu că au paci cu turcii și pre cîți robi i-au găsit,pre toți i-au dat leșilor înnapoi M,P//3 tătarii în țara lor D/ Pentru că ⟨Fiindcă G⟩ ĭei au știut că au pacé cu turcii B,C,E,G/dînșii]turcii V//4 cîți B,C/aflat la tătarî pre toți i-au luat înnapoi B,C,E,G,V// 5 *ante* Triimis-au: 37 C, 32 D, 40 V, 72 M/Triimis-au B/a]ai B,C/un sol de ai lor și turcii G/lĕși B,C/Frideric B,C//5-6 Turcii încă au triimes sol la leși, la craiul Fridiric căruĭa i-au dat M,P//6 de B,C/și cu daruri]și i-au triimes și daruri M,P,*lipsește* V// 7 pacé B,C/cum]precum C,D,E,G,după cum M,P/*după* craiu *ad.*și i-au dus și daruri V//8 Și craiul Frideric D/ Iară craiul Frideric au priimit pre soli ⟨solii turcilor C⟩ cu bine și priĭateșugul ⟨prietășugul C⟩ turcilor.Și s-au întorsu solii la țara lor ⟨*lipsește* Și s-au întorsu...lor G⟩ B,C,E,G,V/*lipsește* Și Frederic...s-au întorsu la țara lui M,P/ priimit prietășugul turcilor și darurile.Și s-au întorsu solul turcescu la țara lor D//9 Iară după acĕia triimis-au turcii pre reiz-efendi și cu ⟨alți B,E,G⟩doi turci mari B,C,E,G,V/*după* turci *ad.*atuncea D/și cu doi D,P,cu doi M//10 Alexandru Ghica terzimanul C,E,G/frateli C/Grigorii B/voevoda M//11 nemțăscu B,C/ care] carele B,C, careli C, ci M,P/sol la]în M,P/*după* Țarigrad *ad.*dîndu-i și cĭteva pungi de bani solului ⟨celui nemțăscu E,G⟩ B,C,E,G,V/de au mersu ⟨mărsu C⟩ B,C]ca să mĭargă M,P//12 Nemirova B,C/să le facă pacé turcilor cu moscalii B,C,D,E,G,V//13 Trimis-au B/despre B,C/trii cnĭazi, anumé pre ⟨cnĭazul B,E,G⟩ Șéfer B,C,E,G,V// 14 și pre alt sol C/nemțăscu B,C/ carele B, careli C,D,E,G,V/au vinit]vinisă B,C,E, G,V,M,P/înpăratul C]înpărățiia B,E,G//15Niamțului]nemțăscu M,P/ pe B, *lipsește* M,P/înpărătiasa B,C/înpărătiasa Mosculuĭ ⟨înpăratul mosichicescu M⟩;iunii 29 s-au strînsu cu toții la Nemirova M,P/*după* Mosculuĭ *ad.*și alt sol moschicescu V/carii B,C,carii acéștiia V//16 cu toții B,C, cu toții în Țara Leșască la E,G/Nemirova B,C/ la Svĭatii Petr⟨u⟩ B,C,*lipsește* M,P//17 *ante* Iară: 28 B,E,G, 39 C, 34 D, 42 V, 75 M, *lipsește* P/oaste B,oastea C/primăvară B,C/după ce ⟨cĭe B⟩ B,C//17-1 Oaste moschicească s-au înpărțit în doî părți. M,P//

s-au strînsu di la ĭernatic, s-au împărțit în 2 părți. O parte, cu Les ghenărariul, 40.000 moscali, 60.000 calmîș, 30.000 donțî, 20.000 căzaci de la Harhov, toțî aceșteș, ca la 150.000, s-au dus în Crîm; și n-au mersu pre la Oru, ce au mersu pre aiure, că au găsît un vad cari nu-l știe
f. 447 tătarii să fie mai fost. / Ș-au tot arsu ș-au prădat toat⟨ă⟩ vara Crîmul.

Ș-au triimis și turcii pre căpitan-pașe cu 60.000 o⟨a⟩ste leventț agiutori tătarîlor. Și s-au bătut în vo 2 rînduri tari, cu năvăli multe. Și da duiumuri multe peste moscali, cît îi nădușiia, de rămăses⟨ă⟩ lucrul di să bäte di-a mîn⟨a⟩. Și tot au biruit moscalii, cu multe vărsări de sînge. Și mulțî mîrzaci și șirimi au perit, și au prinsu și vii mulțî. Și hanul încă au perit în războiu. Și au găsît într-un ostrov mulțime de tătari bejenii și pe toți i-au pusu tot supt sabiie.

Iar Minih fertu-marșalic, cu 120.000 moscali pedestrimi și cu 60.000 călărimia și cu 50.000 căzacii horodovii,

---

1 de B,C/ernatec B, ernatic C/înpărțit în doao părți B,C//2 Leisu B,E,G,V,Leisiu C, Leisii D/gheneralul B,C,E,G,V, gheneral C// 2-4 patruzăci de mii de moscali și șeasîezăci ⟨șasezăci C⟩ de mii de calmîși și triizăci de mii de donți și doaozăci de mii de căzaci de la Harcov, toți aceștiia au purces ca la o sută și cinzăei de mii ⟨de oaste D⟩ B,C,D,E,G,V,*lipsește* M,P//4 și s-au dus B,C,E,G,V/ mărsu[1-2] B, C/ pre la cetaté pre la Oru D//5 aiurea C/ *lipsește* ce au mersu pre aiure M,P/că]ci M,P/ au găsit căzacii un vad pre din gios de Oru,care nu-l știia B,C,E,G,V//6 tătarîi B,C/să fiie mai fost B,să fie mai fost vreodată C,*lipsește* M,P/Și au[1-2] B,C//6-7 Și toată vara au arsu și au prădat Crîmul M,P//7 Crîmul toată vara B,C,E,G,V//8 Turcii au triimes pre căpitan-pașa M,P/ Și au B,C/ trimis B/ pașa B,pașîa C//8-9 șeasîezăci de mii de oaste B,C,G, șeasîezăci de mii levinți oaste agiutoriu V//9 *lipsește* oaste M,P/ levinți agiutoriu B,C,E,G/vreo doao B,C/vreo doao, trii D,E,G,V//9-14 În doao rînduri s-au bătut,cu mari năvală asupra moscalilor, atît cît au rămas lucru⟨l⟩ di s-au bătut ⟨și P⟩ di-a mînă.Și cu multă vărsari de sînge i-au biruit moscalii. Perit-au atunce mulți mîrzaci și șărîmi; pre mulți ĭ-au prins și vii. Tot atunce au perit și hanul. M,P//10 foarte tare B,C/ cu mari năvăliri asupra moscalilor B,C,E,G,V/*după* da *ad.*tătarii B,C,E,G,V/peste moscali]asupra moscalilor B,C,E,G, V//11 înnăduşiia B,C,E,G,/ rămăsésie B,C/de să bătîa⟨bătea C⟩ de-a mînă B,C//12 moscalii pre tătarî C//13 mulți șerimi și mîrzaci B,C,E,G,V/ și pre mulți șerimi i-au prinsu⟨și B,C,V⟩ vii B,C,E,G,V/vii pre mulți D// 14 *lipsește* în războiu M,P//14-15 au găsit moscalii într-un ostrov mulțimé de tătarî bejeniți B,C,E,G,V//14-16 Moscalii au găsit într-un ostriv mulțimi de tătarî și pre toți i-au tăiat. M,P//15-16 și i-au pus pre acĭei ⟨acei C⟩ tătarî pre toți supt sabiie,cu copii,cu fimei,cu tot B,C,E,G,V// 17 *ante* Iară: 29 M,E,G, 40 C, 35 D, 43 V, 78 M,*lipsește* P/Iară Menih feldmarșal B,D,E,G,V, Iară gheneralul Menih feldmarșal C/o sută doaozăci de mii de moscali pedestrimé B,C,E,G,V//17-2 Feldmarșal fon *Menih* cu *mulțimi de oasti moschi*cească,di la Perivoloșina au purces ⟨au purces di la Perivoloșina P⟩ pre Nipru în gios. M,P//18 șeasîezăci mii călărimé B,șasezăci de mii de călărime C/cincizăci de mii de căzaci ⟨ce le zicu C⟩horodovii B,C,E,G,V/*după* horodovii *ad.*adecă de pre la cetăți D/și cu triizăci de mii căzaci zaporojéni B,C,D,E,V//18-1 cu cincizăci ⟨de mii⟩ japorojăni și cu trii mii de husari au purces G//

30.000 zaporojeni, cu 10.000 cătani, au purcesu pre Nipru în gios, de la Perivoloşin, pentre Nipru şi pentre Buh.

Şi dup⟨ă⟩ ce au trecut Buhul, au ales 15.000 de o⟨a⟩ste şi cu Lionte ghenărarul, şi l-au triimis înainte spre Vozie.

f. 447v 5 Ş-au / mai trimis şi altă o⟨a⟩ste, c-un ghenăral, 20.000, după Leonte, că, dacă i-ar mai trebui agiutori, să-i agiute.

Iar turcii, înţălegînd că mărgu moscalii spre Vozîe, au triimis şi ei 40.000 turci, tot aleşi, şi 30.000 tatari c-un soltan. Şi cum s-au apropiet Leonte cu cele 15.000 de Vozîe, 10 turcii s-au şi slobodzit asupra lui Leonte cu mari năval⟨ă⟩, pedestri, cît rămăses⟨ă⟩ lucrul să spargă obuzul lui Leonte. Numai au şi sosit şi celi 20.000 o⟨a⟩ste agiutori; şi cum au şi sosit, au şi-nceput a bate rău pre turci, şi i-au gonit, pîn-i-au băgat în cetate.

15 Ş-au început a bate cetate marţî, iulie în 5 dni, ş-a

---

1 cu]şi cu D/şi cu trii mii de cătane B,C,E,V/purces B,C/ pe B//2 Perivoloşina B,C/ pintre[1-2] B,C, *lipseşte* şi pentru Buh M,P/*lipseşte* Buh V//3 Şi dacă au trecutu G/ după ce C, după cie B/Buhul Menih feldmarşal D/cinsprăzéce mii B,C]cîtăva somă B,C/de oşti M,P/oaste moscali B,C,E,G,V//4 *lipseşte* şi B,C,E,G,V/ Leontie gheneralul B,C,D,E,G,V/trimis înnainte B,C/spre ⟨cetatea C,G⟩ Voziia B,C,G/ şi dîndu-o supt ⟨spre P⟩comanda lui Leon ghinărariul i-au ⟨şi l-au P⟩ triimes M,P/ pre]la P//5 Şi au B,C/ Ş-au mai trimis]Iar în urma acelora au triimis M,P/cu alt gheneral D//6 după Leontii gheneralul D//5-6 şi pre alt gheneral cu doaozăci de mii de oaste,ca de i-ar mai trebui gheneralului Leontie oaste ⟨de agiutoriu C⟩ să-i agiute ⟨trebui gheneralului Leontie, să-i dea agiutoriu V⟩B,C,E,G,V/şi pre alt ghinărar cu cîtăva somă de oasti,ca să le fii întru agiutoriu M,P//7 Voziia B, Vozie C/Turcii s-au înştiinţat că mergu moscalii spre Voziia M,P//8 trimis C/ei]iei B,C/patruzăci de mii de turci B,C,V/*lipseşte* tot aleşi M,P/şi un soltan cu triizăci de mii de tătarî B,C,E,G,V/*lipseşte* c-un soltan M,P//9 Leontii gheneralul D/de oaste de Voziia D/Leon ghinărariul s-au apropiiat cu oaste moschicîască de Voziia; turcii pedestri M,P//9-11 s-au apropiiat ⟨apropiiat C⟩ gheneralul Leontiie ⟨Leontie C⟩ de ⟨cetaté de C⟩ Voziia cu céli cinsprăzéci mii de oaste şi fiind în zioa de Svîatii ⟨zioa Sfinţilor apostoli C⟩ Petru ⟨Petru şi Pavel C⟩,făcînd gheneralul masă mare, benchet ⟨benchet, masă mare C, masă mare, benchet, cum să zice la dînşii V⟩, atuncea ⟨*lipseşte* atuncea B⟩turcii fără de véste s-au şi slobozit asupra obuzului moschicescu, pedestrimea cu mare năvălire ⟨năvăliré C⟩,cît rămăsésie lucrul să spargă obuzul gheneralului Leontie ⟨lucrul numai să spargă obuzul moschicescu ce era cu gheneralul Leontie C⟩ B,C,E,G,V//10 asupra lui Leontie]asupra lor M,*lipseşte* P/ Leontii gheneralului D//11 *lipseşte* pedestri M,P/ să]ca să D/lui Leonte] moschicescu M,P//12 Şi numai D/*ante* Iară: 30 B,E,G, 41 C, 44 V, 82 M,*lipseşte* D,P//12-13 Iară întru acîa ⟨acea C⟩ vréme au şi sosit şi celalalt gheneral cu céle doaozăci de mii de oaste agiutoriu ⟨mii de moscali agiutoriu gheneralului Leontie C⟩ B,C,E,G,V// 12-1 Sosit-au şi celalantu ghinărariu cu ceialantă oasti moschicească şi îndată au biruit pre turci şi i-au băgat în cetati. Iulii în 5 zili au început moscalii a bate cetate şi a a-runca bombi M,P//12-13 cum au sosit, cum au⟨şi E,G⟩ început B,C,E,G,V//13 foarte rău B,C,E,G, foarte tare şi rău V//14 pînă B,C,E,V, pînă ce G/ în cetate ⟨cetaté C⟩ în Voziia B,C,E,G,V//15 Şi au început moscalii B,C,E,G/cetatea B,C, cetatea din tunuri E,G, cetatea într-o zi, marţî D/*lipseşte* marţî, iulie în 5 dni B,C,E,G,V/dni]zile D//15-1 şi a arunca bombe C, şi a arunca bombe, combarali B/şi au început a arunca bombe D/ Şi au început moscalii a bate foarte rău pre turci şi a arunca bombe în cetate.V//

⟨a⟩runca bombi. Şi s-au aprinsu giabhanaoa în cetate ş-au aruncat o bucată de zidiu, ş-au perit mulţime de turci. Şi a doa dzi, mercuri, iuli 6 dni, au dobîndit cetate.

Şi au luat pre paşe de Voziia şi pre un beiu de la Bosna robi vii, iar pre alţii i-au pus tot supt sabiie, şi mueri şi copiii, ce au găsît. 40.000 numai turcii, o⟨a⟩ste aliasă⟩, făr⟨ă⟩ mueri, făr⟨ă⟩ copii, au perit toţi, că i-au pus tot supt sabiie. /

f. 448 Numai tătarîi au scăpat, o sam⟨ă⟩, care au fugit, şi i-au gonit căzacii pîn' la Nistru.

Şi într-aciastă o⟨a⟩ste 40.000 au fost mai aleşi 12 bei cu 12 mii de o⟨a⟩ste, o⟨a⟩meni tot aleş, viteji den Bosna. Şi toţi acolo au perit. Ş-au făcut o movil⟨ă⟩ pre mare de trupuri moarte.

Pe urmă au vinit şi Minih fert-marşalih di-au făcut ş-au tocmit Vozie şi Culburul, cu 10 părţî mai bun⟨e⟩ şi mai frumoas⟨ă⟩; şi mai bune de cum au fost întîi, cu feliuri de feliuri de meşterşuguri şi tabii.

---

1 bombe C/s-au]lĭ-au M,P/în]din B,C,E,G,V/*după* cetate *ad.* ce era într-un turnu ⟨baştă tabiie B⟩ lovind dintr-o puşcă mare B,E,G,ce era într-o baştă C, ce era într-o baştă tabiie V/şi au B,C,V,au M,P//2 o]şi o M,P/de zid⟨*lipseşte* de zid C⟩ din zidiul cetăţii ⟨de au stricat V⟩ B,C,E,G,V/şi au perit B,C,E,G,V]perit-au M,P/ mulţimé B,C//3 *lipseşte* Şi M,P/dzi]dza A/*după* zi *ad.* într-u o E,G/ miercuri, iulie în şeasîe ⟨şasîe C⟩ zile au luat moscalii cetatea Voziia B,C,E,G,V/*lipseşte* dni M,P/ iulie în şeasîe zile D/moscalii au dobîndit cetate Voziia M,P//4 şi pre paşia B,C,E,G,V/ Bosna]Boian M/*după* Bosna *ad.*pre aceştiia i-au luat B,C,E,G,V//5 *după* vii *ad.* nevătămaţi D/pre alţi turci i-au pus pre toţi,tot supt sabiie B,C,E,G,V/copii B,C// 5-10 robi vii. 40.000 turci,femei,copii au tăiat moscalii.Tatarîi au scăpat o samă şi au fugit,iar cazacii i-au gonit pînă la Nistru M,P// 6-8 ce-au găsit ⟨în cetaté E,G⟩ pre toţi. Şi au perit atuncea ⟨cînd au luat moscalii cetatea Voziia C⟩ patruzăci de mii de turci ⟨tot C⟩ oaste aliasă, fără ⟨de C,E,G⟩ copii şi fără ⟨de C,E,G⟩ mueri ⟨la cetaté la Voziia B,E,G⟩;că luund moscalii cetatea, i-au pus pre toţi supt sabie ⟨sabiie B⟩, precum mai sus s-au scris.Şi carii nu perisă ⟨perise B⟩ la războiu au perit dacă au luat ⟨moscalii E,G⟩ cetatea.B,C,E,G,V//7 fără de D/ şi fără de copii D//9 Numai]Iară B,C,E,G,V/*ante* Iară: 42 C, 36D, 45 V/samă B,C/carii au apucat de au fugit B,C,E,G,V//10 *lipseşte* căzacii V/pînă B,C//11 Şi întru acéste patruzăci de mii de oaste turcească B,C,E,G/oaste turcească D/Şi întru acéste patruzăci de mii de oaste turcească,ce-au perit la Voziia,au fost oaste mai aliasă V/ Dintru aceli 40.000 oasti au fost M,P/doispreci bei C//12 doaosprăzéce mii B,C/ oaste, oameni B,C/aleşi şi viteji C/şi viteji B,E,G,V/den]de la B,C,D,E,G,V/Bosna] Boian M/*după* Bosna *ad.*Şi numai pre un beiu l-au luoat rob dintru aceştiia. Iar ceilalalţi toţi G//13 Şi mai toţi E/*lipseşte* acolo G/ Şi au B,C/*după* făcut *ad.*moscalii E,G/movilă B,C/pre]foarte B,C,E,G,V,*lipseşte* M,P/moarte]omeneşti B,C,E,G,V// 15 *ante* Iară mai ⟨*lipseşte* mai B,G,V⟩ pre urmă: 31 B,E,G, 43 C, 37 D, 46 V/Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V/*lipseşte* di-au făcut B,C,E,G,V//15-17 După aceste au vinit şi feldmarşal fon Menih ⟨şi M⟩au poroncit de au tocmit cetăţile Voziia şi Colburul,cu cinci părţi mai frumoasă decît întîiu.M,P//16 şi au ⟨şi de au D⟩tocmit ⟨dires E,G⟩ cetatea Voziia B,C,D,E,G,V//16-18 *lipseşte* şi Culburul... de meşterşuguri şi tabii. B,C,E,G,V//17 *lipseşte* şi mai bune D//

Şi au lăsat într-însa 7.000 moscali şi 2.000 căzaci; şi în Culburu iarăş au lăsat ⟨*loc gol*⟩ o⟨a⟩ste. Şi cu ceia oaste s-au tras între Buh şi-ntre Nipru. Şi au şădzut toat⟨ă⟩ vara acolo pîn' la octovriie, aşteptînd să facă solii pace la Nimirova.

Iar solul nemţesc au scris la viziriul că nu poate să facă pace cu Moscul; deci să ştie că şi împăratul Niamţul au stricat pace cu Turcul. /

f. 448^{v} Iar într-această vreme, la Simpetriu, s-au pornit şi nemţii, ginerile împăratului, duca de Liutoranghiia, au purces cu obuzul cel maré, ca la 70.000—80.000 oaste, asupra Bosnii; şi au luat Nişul, şi pren Ţara Arbănaşilor a o strica şi a o bate, şi pre Bosna tij a o bate.

Altu ghenăral, anume Valis, şi cu alţî ghenărari de la Sibii, cu o sam⟨ă⟩ de oaste, au purcesu a bate Vidinul.

Alţii au vinit pren Ţara Unguriasc⟨ă⟩ di s-au coborît în Ţara Munteniască, la Bucureşti, şi pre supt munte, ca vo 6.000—7.000.

---

1 lăsat în cetaté în Voziia 7.000 de moscali D/de căzaci D//1-3 Şi au lăsat şapte mii de moscali şi doao mii de căzaci, ca să fie ⟨fiie B⟩ de paza cetăţii. Aşijderea au lăsat oaste şi la cetate ⟨cetaté⟩ C la Cilbur ⟨di céia parte de Nipru B,E⟩. Iară ⟨Iar C⟩ cu céialaltă ⟨céia C⟩ oaste au purces şi au mărsu de s-au aşezat între Nipru şi între Buh B,C,E,G,V//1-4 Şi au lăsat comendaţi şi oasti într-amîndoă cetăţile pentru ⟨de P⟩ pază, iar el s-au tras cu oaste între Buh şi între Nipru. Şi acolo au şăzut toată vara, pînă M,P//2 iarăş aşia au lăsat oaste D/ Şi] Iar D/ceia]céialaltă D//3 *după* tras *ad.*Menih feldmarşal D/şezut B,C/toată B,C//4 pînă ⟨în toamnă B,E,G⟩ la luna lui noemvrie B,C,E,G,V/20 la luna lui octomvrie D//5 pacé B,C/Nemirova B,C Nimira A// 6 *lipseşte* Iar M,P/ *ante* Iară: 44 C, 47 V, 88 M/solul cel E,G/nemţăscu B,C/veziriul C/la veziriul la Ţarigrad B,E,G//6-7 că dacă nu pot turcii să facă pace cu moscalii M,P//7 pacé B,C/decii B,C] apoi M,P/ştiie B,V/ înpăratul B,C/Niamţul]nemţăscu M,P//8 pacea BC//9 *ante* Iară: 32 B,E,G, 38 D, 48 V, 89 M, *lipseşte* C,P/Iară pre⟨la G⟩ aceia ⟨acéia C⟩ vréme, la luna lui iunie, s-au pornit B,C,E,G,V/la Svîatii Petr⟨u⟩ D//9-15 În 29 iuni ⟨Iunii 29 M⟩ duca ⟨deca P⟩ de Liuturanghiia, ginerile înpăratului nemţăscu, s-au pornit cu oştile nemţăşti asupra Bosnii⟨i⟩. Luat-au Nişul, stricat-au Ţara Arbănaşilor, bătut-au Bosna ⟨Boïana M⟩ început-au a bati şi Vidinul. M,P//10 ginerele înpăratului nemţăscu, duxul de Lotaringhiia B,C,D,E,G,V//11 mare B,C/ca la optzăci de mii de oaste nemţască B,C,E,G,V//12-13 au luat cetatea Nişul şi au întrat pin ⟨şi în⟩ Ţara Arbănaşilor şi au început a o bate şi a o prăda ⟨început a o strica D⟩ şi pre Bosna iarăşi aşa. ⟨a o strica şi a o bate D⟩ B,C,D,E,G,V//14 *ante* Iară alt: 45 C, 39 D, 49 V/Iară alt gheneral, anumé Valis de Sibiiu ⟨de Sibiiu,pre anumé Valis C⟩ B,C,V, Iară alt gheneral anume Valis,de la cetaté de la Sibiiu şi cu alt gheneral şi cu o samă E,G/alt gheneral B,C//15 *lipseşte* de la Sibii B,C,V/şi cu o samă B,C,D,V/ au purces ⟨de au mărsu E,G⟩la cetate ⟨cetaté C⟩ la Vidin şi au început a bate cetatea. B,C,E,G,V, au purces şi au mersu şi au început a bate cetatea Vidinului D// 16 Alţi nemţi M,P,Iar ⟨Iară B,D⟩ alţi ⟨alţii D⟩ nemţi B,C,D,E,G,V/prin B/Unguriască B,C, *lipseşte* D/di]şi B,C,G,V/şi s-au pogorît C,V]şi au eşit M,P//18 ca ⟨la C⟩ vreo cinci, şase ⟨şasie C⟩ mii B,C,E,G,V// 17—18 *lipseşte* la Bucureşti...6.000—7.000 M,P//

Iar Vădaniie, ghenărariul de Braşăv, şi cu alţî 2 ghenărari, cu 5.000 oaste, au eşit peste munte, la Com⟨ă⟩neşti şi la Oituz în Moldova, şi în Cîmpul Lungu nişte căpitani cu vo 700. Şi au şădzut acolo, pre supt margine munţilor, vo 2 luni şi mai bini.

Stricăciuni n-au făcut nimic în ţară. Tot cu bani cumpăra ce li trebuïa. Numai pre turci căuta, şi bucatele unde le găsie le lua cu di-a sîla. Numai vo 2,3 boeri, ce li era cas⟨ă⟩le pe supt munte, aproapi, să închinas⟨ă⟩ la nemţii, / f. 449 anume Ştefăniţă Ruset vornicul şi cu ficiorii lui şi Răducanul stolnicul şi Costandin Balşé medelniceriul şi Ştefan Catargiul sulgeriul. Şi ţărănime ce ïera pe supt munte n-asculta de domniie.

Iar altă boerime şi mazilime s-au strînsu toţi la Eş⟨i⟩ pre lîngă Grigorie-vodă. Şi Grigoriie-vodă deodat-au eşit cu tabăra la Frumoasa; dar apoi pre mult n-au zăbăvit acolo, că s⟨ă⟩ teme să nu-l lovască nemţii, să-l ïa. Şi nu crede nici pre boerii de ţar⟨ă⟩, să nu-i fac⟨ă⟩ vrun vicleşug cu nemţii. Şi s-au mutat la Ţuţora, între Prut şi-ntre Jijiia.

---

1 Iară B,C/Vadanii B,Vadanie C,*lipseşte* V/gheneralul B,C/Braşev B,C/alţi doi ghenerali B,C//1-3 de Braşov, au eşit cu cîtăva oasti în Moldova, la Comăneşti, la Oituz şi în Cîmpul Lungu M,P//2 cinci mii de oaste B,C,D/*ad ulterior* peste A, preste B,C/preste munte, pe Trotuş D//3 la]pre D//2-4 la Comăneşti ⟨la ţinutul Bacăului C⟩pe Trotuş în Moldova şi alţi nemţi au eşit pe ⟨pre C⟩ Oituz şi în Cîmpul Lungu ⟨încă C⟩ au eşit nişte letmani, cu vreo şapte sute de cătane B,C,E,G,V//3 căpitani]letmani D//4 şapte sute de nemţi D/*lipseşte* nişte căpitani cu vo 700 M,P/ şezut B,C/*lipseşte* supt C/pre supt munţi M,P/marginea B,C// 5 vreo doao B,C/*lipseşte* vo M,P/şi mai bine B,C, *lipseşte* M,P//6 Iară stricăciuné B,C,E,G,V, Şi stricăciune D/nu făce,că toati le cumpăra cu bani M,P/nemică B,C// 6-7 *lipseşte* Tot cu bani... trebuïa. B,E,G//7 au cumpărat C,D,V/ ce li-au trebuit C, céle ce li-au trebuit V, *lipseşte* M,P/Însă pre turci îi căuta şi vitile lor le lua cu dî-a sila M,P/îi căuta B,C, E,G,V/bucateli ⟨bucatile C⟩ turceşti B,C,D,E,G,V// 8 undé B,C/găsiïa B,C/ luoa B,C/cu de-a sila ⟨cu sila V⟩ C,V, *lipseşte* B,E,G/ Numai] Şi D/Iară ⟨Iar C⟩din boïarii ⟨boiarii C⟩din Moldova, vreo doi, trii, ce le era casăle ⟨casele B⟩pre B,C,E,G,V// 8-13 Ştefăniţă Rosăt vornicul,cu ficiorul lui, stolnicul Radul Racoviţă, Costandin Balş medelniceriul şi sulgeriul Ştefan Catargiul şi toată ţărănimea de pre supt munţi s-au închinat la acei nemţi şi nu asculta pre domniie M,P//9 *lipseşte* aproapi B,C, E,G,V/închinase B,C/nemţi, anumé B,C//10 Rusăt B,C/vornicul dela Mărgineni, de la Bacău E,G/ Răducanul Racoviţă ⟨Racoviţe C⟩ B,C,D,E,G,V//11 Costantin Balşie medelniciariul ⟨medelnicearíul C⟩ B,C/ Ştefăniţă D//12 sulgiariul B,C/ Şi]Iară B,C,E, G,V/ţărănimea B,C/ era pre B,C/nu asculta B,C//14 Iară B/ boïarimé B, boerimé C/şi mazilimé B,C, *lipseşte* G/*lipseşte* la Eş⟨i⟩ B,C,E,G,V//14-19 Cielanţi boeri şi toţi mazilii au venit⟨toţi M⟩ la Eşi şi era pre lîngă Grigori voevoda. Grigori voevoda dintîi au eşit cu tabăra la Frumoasa. Şi temîndu-să să nu-l ïa nemţii de acolo, că ⟨şi P⟩să teme şi di boïarii ţării să nu-i facă vreun vicleşug, au eşit la Ţiţora, între Prut şi între Jijiia. M,P//15 Şi]Iară B,C,E,G,V/*ante* Iară: 33 B,E,G, 46 C,52V/Grigorie B,Grigorii C/deodată B,C// 16 tabăra] corturili B,C,E,G,V//17 să temea B,C//18 credea B,C/ boïarii B,C/ de]cei de C,D/ ţară B,C/ *după* ţară *ad.* să temea C,D, temîndu-s⟨ă⟩ E/ facă vreun vicléşug B,C//19 *după* Ţuţora *ad.* în braniște C,E,G/ şi între Jijie B,C//

Ş-au şi răpedzit la Hotin de olac, di-au venit 400 de lipcani, cu Sara Mehmet-paşe, şi ⟨au scris⟩ la viziriul di i-au trimis 2 paşi, anumi Mahmut-paşe şi Vasli-paşe, cu vo 600 spahii. Şi au trimis viziriul cîndzăci pungi de bani, ca s⟨ă⟩ mai facă oaste. Şi i-au trimis bani şi de chili, şi de ialoviţă, şi de cară, şi de fîn, şi de ordzu. De cîte
f. 449v beialicuri era la ordie, da bani / turcii lui Grigorie-vodă; şi el mînca banii toţi, şi cei de liafă şi ceialalţi toţi. Şi lua aceste toate, ce scrii mai sus, din ţar⟨ă⟩, de făce trebilie împărăteşti făr⟨ă⟩ bani. Numai atîta cît da moldovenilor: le da carne, pită, ordzu.

Şi dup⟨ă⟩ ce s-au strînsu toată o⟨a⟩ste ce ĭera: lipcani, turci, moldoveni şi alţîi, s-au făcut ca la 6.000 o⟨a⟩ste. Şi au mai eşit frica lui Grigorii-vodă de nemţi. Şi de frica viziriului şi de ruşine s-au întorsu iarăş înapoi la Gălata. Ş-au făcut hendichiu în giuru împregiu⟨ru⟩l taberii ş-au pusu străji buni. Ş-au şădzut toat⟨ă⟩ vara acolo, pîn-în toamnă la Simedriu.

Iar Costantin-vodă, domnul muntenesc, cum au au-

---

1 Şi au B,C/răpedzit]triimis în grabă E,G, trimis V/Grigori voevoda au şi triimes la Hotin M,P/*lipseşte* de olac E,G/de au B,C/patru sute B,C//2 cu]şi cu D/Sară B,C/ paşia B,C/şi au scris B,C,E,G,V/veziriul V/şi la viziriul încă au triimis de i-au triimis doi paşi D/de B,C//3 trimis B]vinit M,P/ doi B,C/ anumé B, anumé pre C/ *lipseşte* anumi Mahmut-paşe şi Vasli-paşe M,P/ *ad. marginal iniţial* Vasiliie A/ paşa[1-2] B,C/ şi pre C/ Vasilie B,C,D,E,G,V//4 vreo B,C, *lipseşte* M,P/şeasie ⟨şase C⟩ sute de spahii B,C/ Viziriul au triimies lui Grigori voevoda 50 pungi bani M,P/ *după* viziriul *ad.* lui Grigorii-vodă D/de pungi D//5 *lipseşte* ca M,P//4-13 Şi au trimis veziriul ⟨viziriul C⟩ şi ⟨*lipseşte* B,V⟩ bani ⟨lui Grigorii-vodă C,E,G⟩ să facă ⟨oameni de C⟩oaste. Şi au făcut Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă cîtăva samă de oaste: moldoveni, turci şi lipcani şi toată boerimea şi mazilimea.Şi s-au făcut de toţi ca la cinci ⟨*lipseşte* cinci C⟩ şaşie mii de oaste. B,C,D,E,V//5-11 Şi i-au mai triimes bani să cumperi chili, ialovită, cară, fîn, orzu. Ci Grigori voevoda mînca banii aciia toţi şi ⟨ce P⟩ toati aceli ⟨aceste P⟩ ci s-au scris mai sus le lua din ţară, fără bani. M,P//7 beilicuri D/ 8 el] Grigorii-vodă D/mînca]lua D//10 fără de bani D//10-12 *lipseşte* Numai atîta ... o⟨a⟩ste ce ĭera M,P// 13 *ad. marginal* şi alţii D/ şi s-au făcut de toţi ca D/ Lipcanii, spahii, moldoveni, presti tot era 6.000 oamini. Şi aşa M,P/de oaste. Şi aşia D// 14-15 *lipseşte* Şi au mai eşit... şi de ruşine B,C,E,G,V//14-18 Şi de la Prut s-au întorsu în dial la Gălata. Şi au făcut şanţu înpregiurul taberii şi au pus străji mări pe ⟨pre C⟩ la Bacău, ⟨şi E,G⟩ pe ⟨pre C⟩ la Roman ⟨şi C,E,G⟩ în toate părţile. Şi au şezut acolo toată vara; şi da bucate de agiunsu tuturor, şi la mazili şi la slujitori ⟨la tătarî V⟩; pîine, carne, orzu de cai, tot de agiunsu ⟨da tuturor, de toate C⟩ B,C,D,E,G,V//14-15 Grigori voevoda, de frica viziriului şi de ruşini, s-au întorsu iarăş M,P// 16 Şi au făcut şanţu, hindichiu, înpregiurul D// 17 Şi toată vara au şăzut acolo, octomvrie⟨e⟩ pînă în 26 zili M,P/ 18 Simedriu]Sviatii Dimitrii D// 19 *ante* Iară: 34 B,E,G, 47 C, 42 D, 53 V, 97 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iar C,M,P/ muntenescu B// 19-2 Costantin voevoda, cum au auzit că au întrat nemţii în Ţara Munteniască, au şi fugit şi s-au dus presti Dunăre M,P//

dzit c-au eșit nemți⟨i⟩ în Țara Munteniască, cum au și fugit peste Dunări. Și boerii și slujitorii muntenești l-au petrecut 2,3 *ciasuri. Și ș-au luat dzua bun⟨ă⟩*, și l-au lăsat toți și s-au întorsu la București.

Ce nu numai boerii, ce și slugi de a lui, ce au fost la
f. 450 tată-său, l-au lăsat toți. / Și nemții, viind la București, au luat pre boeri pre toți și i-au trecut cu cas⟨ă⟩ cu tot în Țara Ungurească; pre unii cu voe, pre unii și can făr⟨ă⟩ voia lor.

Împăratul Turcul, și turcii, dup⟨ă⟩ ce au vădzut aceste, tari s-au spăriet; ce împăratul nu numai de moscali și de nemți, ce și de o⟨a⟩ste lui, să nu fac⟨ă⟩ zorbà asupra lui. Au și păzit di-au schimbat pre viziriul ș-a tăet pre chihaia, dzicînd că s-au agiunsu ĭei cu moscalii di-au dat Vozie.

Dup⟨ă cum⟩ li-i hire de dulău, de le dzîc că-s dulăi, adivărat că-s dulăi. Dacă văd că nu pot isprăvi, ei dau vina capetelor.

---

1 că au B,C/ nemții în Țara Munteniască și au purces să margă la București, măriia-sa au și eșit ⟨iar Costantin-vodă au și eșit C, au și eșit Costantin-vodă E,G⟩ din București, socotind să nu-i facă munténii vreun ⟨vrun B⟩ viclęșug, precum făcusă ⟨au fost făcut C⟩ părintelui mării-sali ⟨lui Nicolai-vodă, părintelui mării-sali, lui Costantin-vodă C, tatălui Costantin-vodă *⟨lipsește* Costantin-vodă G⟩, lui Nicolae-vodă E,G, părintelui mării-sale, lui Nicolae-vodă V⟩. Și s-au dus la Dunăre ⟨Dunărea C⟩ spre oastea ⟨oaste B⟩ turcească. B,C,E,G,V// 2 boĭarii B, boiarii C/ *lipsește* muntenești B,C,E,G,V/ pitrecut doao, trii B,C//2-6 *lipsește* Și boerii și slujitorii... l-au lăsat toți. M,P//3 zioa bună B,C//4 cu toții B,C,E,G,V//*5 boiarii* cei de țară, ce și boerenași și slugi D// 5-6 Și nu numai boĭarii ⟨boiarii cei de țară C⟩ și slujitorii, ce și unii din ⟨boerenașii curții și din C⟩ slugile mării-sali ⟨slugile lui Costantin-vodă *E, slugile* lui G⟩ l-au lăsat precum nu li s-au căzut să lasă pre stăpîn la greu și la nevoie. B, C,E,G,V// 6 *după* toți *ad.* și s-au întorsu la București D/ Și]Iară B,E,G,V, Iar C,D/ *ante* Iară: 35 B,E,G, 54 V, 98 M// 6-9 Pre boerii muntenești i-au prins nemții în București și i-au rădicat cu totul și i-au dus în Țara Ungurĭască, cu voi⟨e⟩ și can fără voi⟨e⟩ M,P// 7 boĭarii B, boĭarii muntenești C/ i-au dus de i-au trecut B,C,E, G,V/ *lipsește* cu cas⟨ă⟩ cu tot B,C,E,G,V//8 voie B,C/ pre^{a}] iar pre B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V/ *lipsește* lor B,E,G,V// 10 Iară împăratul turcescu, văzindu acéste B,E,G, Iară împărățiia Turculuĭ, văzind acéste C,V/ Împăratul turcescu D// 10-13 Împăratul Turculuĭ ⟨turcesc P⟩ și cu turcii ⟨lui M⟩ s-au spăriĭat; și nu numai de nemți și de moscali, ci și de ai săi, temîndu-să să nu facă zorbà. Și îndată au schimbat M,P//*11* tare B,C/ spăriet]îngrijat B,C,E,V/ ce împăratul]temîndu-să C, *lipsește* B,E,G,V// 12 oastea B, oaste C/ *după* lui *ad.* temîndu-se G/ facă B,C/ să nu facă inicĭarii V// *13 lui]împărățiii B,C,E,G,V/ Și au păzit de au B,C,E,G,V/ pe viziriul B/* și au tăĭat ⟨tăiat C⟩ și pre chihaĭaoa ⟨chihaiaoa C⟩ viziriului ⟨viziriului C⟩, dîndu-le pricini ⟨pricină C⟩ și zicînd B,C,E,G,V// 14 că ei M,P/ *lipsește* ĭei M,P/ di-au]și au M,P/ de au dat cetatea Voziĭa B,C,E,G,V// 16-18 După cum ⟨Dupre cum B⟩ le ⟨*lipsește* le E,G⟩ sînt obiceaĭele lor: dacă văd⟨văd C⟩ că nu pot birui, dau vina capetelor, de-i omoară. B,C,E,G,V/ Adivărat că bini le zic dulăi, de vremi că ei dacă văd că nu ⟨*lipsește* nu M⟩ pot amintire isprăvi, apoi dau vina capetilor, și-i tai. M, P// 16-17 *lipsește* de dulău... adivărat că-s dulăi D//

Ş-au pus şi han nou, anumi iar pe Adăle Gheri cel rău, ce fus⟨ă⟩să mai întîi la domnie întîi a lui Gligori-vodă, cîndu s-au făcut zorbà, înţălegînd că acela au perit în Crîm, cari şede la Tighine pîn-acmu; că la Crîm nu poate să margă.

Atunce au triimis împărăţiia di-au luat pre Manolachiie chiurci-başe Psăolu, fratele hatmanului Costandin ce ĭaste aice în Moldova, şi l-au dus la Ţarigrad, la împăr⟨ă⟩ţie, de i-au dat gre muncă păgîn⟨e⟩ască, 5, 6 dzile,
f. 450^{v} pîn-aŭ spus toat⟨ă⟩ avere ce-au avut, / di i-au luat tot ce au avut, ca la 3.000 pungi, cu odoară. Nu numai a lui, ce şi a frăţîni-său, a lui Costantin hat⟨man⟩ şi altor rude a lui, gineri şi alţîi. Ce au găsît, tot au luat. Ş-apoi l-au spîndzurat în mijlocul uliţăi unde să vînd blanile, în

---

1 Şi au B/ *lipseşte* şi B,E,G,V/ *lipseşte* anumi iar B,C,E,G,V/ pre Medli Gheri B, C,E,G,V/ Adli D// 1-3 *autograf Neculce* iar pe... zorbà A// 1-5 Înpăratul turcescu, înţălegînd că au perit hanul în războiu, au pus han pre Adli Gherii cel rău. După aceĭa au triimes de au luat M,P// 2 carele ⟨careli C, ce D⟩ mai fusésîe han în domniia dintîi ⟨întîi D⟩ a lui Grigorii-vodă ⟨Ghica D⟩ B,C,D,E,G,V// 3 cîndu]la careli B,C,E,G,V, de D/ să făcusă zorbaoa asupra lui, precum s-au scris la întîĭa domniie a mării-sali ⟨*lipseşte* mării-sali E,G⟩ lui Grigorie-vodă ⟨Grigorii Ghica voevoda C⟩. B,C,E,G,V//3-5 *lipseşte* înţălegînd că acela... nu poate să margă. B,C,E,G,V/ zorba asupra lui, înţălegînd că pre hanul careli îl pusésîe înpărăţiia au perit în Crîm şi pre hanul Adli Gheri, care l-au pus mai pre urmă, au şezut în Tighinea, la Bender, că la Crîm nu putea să margă D// 6 Atuncea au triimis înpărăţiia ⟨de la Ţarigrad B, E,G⟩ de au luat pre Manolachie B,C,E,G,V// 7 başĭa B, başĭa înpărătescu D/Psiolus C]Ipsilanti B,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ frateli C, pe frateli P,M/ Costantin Grecul E,M,P//8 ĭaste]era D/ *lipseşte* ce ĭaste aice în Moldova M,P// 7-10 Costantin Grecul ⟨Ipsilanti E,G⟩ ce era în Moldova şi luundu-l de la Dunărea de la viziriul de la Cartal ⟨*lipseşte* şi luundu-l... Cartal B⟩ şi ducîndu-l la Ţarigrad la înpărăţiie şi dîndu-i pricină că ĭaste ⟨iaste C⟩ agiunsu cu moscalii ⟨şi el ar fi învăţat pre chihaiaoa veziriului să închine cetatea Voziia la moscali G⟩ i-au dat grea muncă ⟨gréli munci pînă în C⟩ cinci, şase ⟨şasîe B⟩ dzile ⟨zile C⟩ pînă ce au spus ⟨pînă ş-au spus C⟩ toată averea ⟨*ad. marginal* averea B⟩ ce au avut B,C,E,G,V// 8-9 şi aducîndu-l la Ţarigrad i-au dat M,P// 9 5,6 dzile]în cîteva zile M,P// 10-12 pînă ci i-au spus toată avere a lui şi a lui Costandin Ipsilant hatmanul M,P// 10 di]şi C/ di i-au luat tot ce au avut]cîteva pungi de bani B,E,G//11 ce au avut, cîteva pungi de bani, ca la trii mii ⟨de pungi de bani C⟩ şi ⟨alte V⟩ odoară C,V/ trii mii B/ de pungi de bani D/ *lipseşte* B,E,G,/ cu]şi B,E,G/ Şi nu numai D/ Şi nu numai a lui avere ⟨averé C⟩ i-au luat B,C,E,G,V// 12 frăţine-său B,C/ Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti C/ hatmanul B,D,E,V, hatmanului G/ şi a fiiu-său a lui Ianache-aga şi a altor rude B,C,E,G,V/ a lui]a lor B,C,E,G, a lor şi a altora D// 13 *lipseşte* gineri şi alţii B,C,D,E,G,V/ Tot ce au găsit li-au luat B,C,E, G,V// 12-14 şi altor rudenii. 3.000 pungi bani au luat di la dînşii. Şi apoi l-au spînzurat M,P//14 l-au şi omorît, l-au spînzurat B,E,G]l-au şi omorît V/ Şi apoi, mai pre urmă, pre Manolachie chiurci-başe l-au spîndzurat C/ uliţii C/ undé C/ blanele C/ *lipseşte* în tîrgu M,P// 14-1 *lipseşte* în mijlocul uliţăi... în cap B,E,V// 14-2 *lipseşte* în mijlocul uliţăi ... pre chihaĭa. G//

tîrgu. Şi i-au pusu o blan⟨ă⟩ în cap, dîndu-i pricin⟨ă⟩ că el sfătuia pre chihaĭa.

Atunce l-au agiunsu osinda Ţărîi Moldoviii şi Ţărîi Muntenești. Că acest Manolachi să-nvăţas⟨ă⟩ de s⟨ă⟩ făce tot de casăli chihaelilor, de mînca aceste săraci de ţări cum le era voe, cu alţî greci şi alte păşii, de făce schimbări şi adauşaguri cu mulţime de bani. Cum şi mai înainte vremi, cînd s-au făcut zorbà, de s-au schimbat împărăţiĭa la Ibraim-paşe vizirul, căzdut la maré urgii, precum scrii la rîndul său. Atunce au scăpat, şi tot nu s-au lăsat de răutăţi. Dar acmu n-au putut scăpa, dup⟨ă⟩ cum să dzîce, că nu-s în toate dzilele Paştile.

Aşe dzîc că mai mult dispre Costantin-vodă să-i fi fostu pîra, avîndu pizmă pre dînsul. Ş-au scos ferman să omoar⟨e⟩ şi pre gineri-său, Ştefăniţ⟨ă⟩ beizade, f. 451 ficiorul lui Mihai-vodă, / care ţine fata hatmanului Costandin. Numai nărocul lui c-au prinsu de veste, di s-au ascunsu la casăli solilor, multă vremi, pîn' s-au îndreptat.

Răiz-afende, solul turcescu de la Nim⟨i⟩rova, vădzînd aceste lucruri ce s⟨ă⟩ poartă şi moscalii nu priimăsc bani

---

1 *lipseşte* Şi i-au pusu o blan-în cap C,D/ i-au pus şi M,P//2 el au sfătuit D, el ar fi sfătuit M,P// 1-2 dîndu-i şi acĭa ⟨acea C⟩ pricină că el ar fi sfătuit pre chihaĭa ⟨chihaia C⟩ veziriului să închine ⟨ca să dea C⟩ cetatea Voziĭa la moscali ⟨moscalilor C, *lipseşte* să închine... moscali V⟩ B,C,E,G,V/ *după* chihaĭa *ad.* viziriului D// 3 şi a Ţărîi Muntenești D// 3-18 *lipsesc* M,P// 3-12 Atuncea l-au agiunsu osînda ţărilor ⟨a Moldovii şi a Ţărîi Muntenești C⟩ şi a neguţitorilor ce le făcĭa ⟨făcea C⟩ cu faptele şi cu amestecăturile lui la Poartă de făcĭa ⟨făcea C⟩ multe pagube neguţitorilor, luundu-le nego⟨a⟩ţele ⟨negoaţele C⟩ fără de preţu ⟨preţ C⟩, fiind el chiurci-başĭa la împărăţiie ⟨împărătescu C, *lipseşte* V⟩. Şi altor oameni le ⟨*lipseşte* le C,V⟩ făcea alte supărări. Iară şi mai înnainte vréme, cînd s-au fost făcut zorbaoa la Ţarigrad ⟨*lipseşte* la Ţarigrad C,V⟩ de ⟨cînd C⟩ s-au schimbat împărăţiĭa, fiind vezir Hibraim-paşa, căzusă acest ⟨împărăţiĭa, cînd au scos zorbaleli pre soltan Ahmet de la împărăţiie şi au pus pre soltan Mahmut, fiind vizir Ibraim-paşĭa, atuncea era acest C⟩ Manolachi ciurci-başĭa la mare urgiie. Şi atuncea au scăpat. Iar apoi, ⟨*lipseşte* apoi V⟩ mai pre urmă, n-au putut scăpa de urgiie, după cum să zice un cuvînt că nu sînt în toate dzilele ⟨zileli C⟩ Paştile. B,C,E,G,V// 4 Manolachi chiurci-başĭa D// 7 *după* bani *ad.* şi lua negoţul neguţitorilor fără de preţ, fiind chiurci-başĭa împărătescu D// 9 la]cînd era D/ *corectat* vizirul; *şters* chihaiaoa A/ vizir, în zileli lui soltan Ahmet, împăratului turcescu, au căzut D// 10 Şi atuncea D// 12 *după* zice *ad.* un cuvînt D// 13-18 *lipsesc* B,C,E,G,V// 13 *ante* Aşĭa: 45 D// 15 pre ginereli frăţine-său, pre Ştefăniţă beizadea, pre ficiorul D// 16 carele ţinea D//16-17 fata lui Costantin Ipsilanti hatmanului, frateli lui Manolachi chiurci-başĭa. Numai nărocul lui au fost D// 19 Reiz-afendi B/ *ante* Reiz-efendi: 49 C, 46 D, 36 E, G, 57 V, 102 M/ de la] fiind la M,P/ turcesc din Ţara Leşască de la Nemirova G/ Nemirova B,C/ văzind acéste B,C// 19-20 şi văzind că moscalii nu priimescu bani M,P// 20 să purta B,C,D,E,G,V/ moscalii cum nu priimĭa bani ⟨ca C⟩ să facă pacé B,C,D,E,G,V//

să fac⟨ă⟩ pace, ce cer Dunăre cu Crîm cu tot, și nemții Bosna și altă somă de bani, cheltuiala oștii, și robii ce luas⟨ă⟩, au făcut izvod de toate de aceste ce cerea moscalii și nemții.

Și au dat multe daruri solilor nemțești și moschicești și lui Minih fertu-marșalih moschicesc, ca s⟨ă⟩ mai aștepte 30 dzile, să nu porniască oștile, pîn-or trimite la împăratul turcesc să vad⟨ă⟩ ce or priimi. Di-a priimi, bini, iar dé n-a priimi, s-or bate. Tot ca să s⟨ă⟩ mai lungiască, să triacă vara cu amăgele, dup⟨ă⟩ cum ïaste nătura turcilor. Că s⟨ă⟩ spăriesă pre rău.

Ce, dup⟨ă⟩ cumu-i orînduiala aceștii lumi lacomă, au
f. 451[v] întunecat / minte solilor nemțești și moschicești, di-au priimit să aștepte celi 30 dzile, pîn-a vini răspunsu de la Poartă.

Și au și răpedzit raiz-avendé cu acele scrisori la împăratul turcesc pre terdzîmanul, fratele lui Grigorie-vodă, să umble într-aceste 30 dzile de olac, să aduc⟨ă⟩ răspunsul, cum a fi: ia pace, ia nepace.

---

1 cerea de la turci Dunărea hotar B,C,E,V, cerea Dunărea hotar de la turci G/ cerea Dunărea hotar D, cer hotar Dunărea M,P/ nemții cerea B,C,D,E,G,V//2 Bosnă] Boïan M/ altă]o C/ somă mare C/ ce]cîe-i B,V, ce-i C,E,G//2-4 și și alți cheltuïeli oștilor; deci reiz-efendi au făcut izvod de toati ceririle moscalilor și a nemților M,P// 3 luasă turcii cînd să bătusă cu nemții și au făcut izvoade B,C,E,G,V/ de acéste de toate ce B,C,E,G,V// 5 *după* dat *ad.* reiz-efendi E,G/ *după* daruri *ad.* reiz-efendi, solul turcescu C/ solilor moschicești și nemțești C/ și solilor moschicești V// 5-9 Și s-au rugat solilor moschicești și lui feldmarșal fon Meneh să nu porniască oștile pînă în 30 zili, ca să-i vii pre acel izvod răspuns di la împăratul di la Țarigrad să știi ci va priimi: paci, ori ⟨au P⟩ iarăș bătai M,P// 6 Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ moschicescu B,C/ să B,C//7 triizăci de B] patruzăci de C/ de zile D,E/ pînă B,C/ vor triimite C,E// 8 împăratul turcescu B,C/ vadă B,C/ ce or ⟨vor D,E,G⟩ priimi să dea. Și de a ⟨va C,D⟩ priimi să dea așia, ⟨*lipsește* să dea așia D⟩ bine, iar de n-a ⟨nu va C,E⟩ priimi, ⟨*lipsește* va priimi G⟩ s-or ⟨să vor C,E,G⟩ bate. B,C,D,E,G,V// 9 Au ⟨Și au C⟩ făcut acéste lucruri tot ca să ⟨să C,E,G⟩ mai lungească ⟨lungiască C⟩ vrémia ⟨vréme B⟩, să triacă B,C,E,G, V// 9-11 *lipsește* Tot ca să s⟨ă⟩ mai lungiască... pre rău M,P// 10 după B,C/ nătura]obiceaiul B,C,E,G,V, natura, obiceaiul D//11 să spăriiasă B,C//12-15 *lipsesc* M,P// 12 după B,C/ cumu-i] cum iaste D,E,G,V/ rînduiala B,C,E,G,V/ lacome B, C,V// 13 mintea C/ de au B,C// 14 céle ⟨acéle V⟩ triizăci de zile B,D,E,G,V, acéli patruzăci de zile C/ pînă B,C// 16 *lipsește* și[2] B,C,V/ Și au triimis în grabă reiz-efendi E,G/ reiz-afendi B,V, reiz-efendi C,D/ acéli B, C/ *lipsește* la împăratul turcescu B,C,E,G,V// 16-17 Și îndată au și triimes ⟨de olac M⟩ pre tărzimanul, fratile lui Grigori voevoda, cu acéli scrisori la Țarigrad. M,P// 17 pre Alexandru terzimanul B,C,D,V, pre Alexandru Ghica terzimanul E,G/ frateli C/ Grigorii C// 18-19 *lipsește* să umble..., ia nepace M,P// 18 într-acéli triizăci de zile B,D,E,G,V, întru acéli patruzăci de zile la Poartă/ de olac în cai de mezil E, la Țarigrad D, *lipsește* G/ aducă răspunsu B,C,E,G// 19 cum a fi: de a fi pace, de n-a fi B,E,V, cum va fi: de va fi pacé, sau ⟨au⟩ de nu va fi C,G, cum va fi: ori pace să fie, ori nepace D//

Ş-au purces terdzîmanul, ş-au vinit pre la Grigoriie-vodă, frate-său, la Gălata; şi l-au benchetuit 1 dzi cu mari cinste. Şi l-au mai învăţat şi el meşterşuguri di-a lui, ce au mai ştiut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli şi fric⟨ă⟩, c-or lua creştinii ţara; ce nu numai el, ce şi grecii lui, şi n-or ave ce stăpîni şi ce mînca la Ţarigrad.

Şi la 30 dzile s-au întorsu iarăş înapoi la Nemirova, unde era solii, cu răspunsu că nu priime turcii să de nimic, numai să fiie bătaie la anul. Şi aşe solii s-au dus cineş pre la stăpînii lor.

Şi vodă încă au triimis pre aga Enachii Grecul cu 600 slujitori înainte lui reiz-afendi la Movilău, temîndu-s⟨ă⟩ / de căzaci să nu-l lovască, şi l-au petrecut pîn' la Tighinea. f. 452

Iar Vădanii ghen⟨ă⟩rarul, dac-au eşit la Oituz cu oaste, au şi poroncit lui Gligorii-vodă să de paci oaminilor den Sîret încolo de bir şi să-i trimită 150 de pungi de bani, dac⟨ă⟩ i⟨-i⟩ voe să şadă cu paci în Eş⟨i⟩, pîn' la o vreme.

---

1 Şi au[1-2] B,C/ terzimanul de la Nemirova B,C,E,G,V// 1-2 pe ⟨pre C,D⟩ la frate-său Grigorie-vodă ⟨pin Iaşi V⟩ la Gălata B,C,D,E,G,V/ Tărzimanul au venit ⟨pre la Galata M⟩, pre la fratile său Grigori voevoda şi l-au priimit cu mari dragoste şi cinste M,P// 2 şi l-au benchetuit o zi, făcîndu-i masă mare ⟨şi B,E,G⟩ cu mare cinste B,C,D,E,G/ la Gălata; şi i-au făcut masă mare şi l-au benchetuit V//3 *după* cinste ⟨benchetuit V⟩ *ad.* Şi au vorbit ce li-au trebuit şi au purces, decii, de au mărsu terdzimanul de olac la Ţarigrad, la înpărăţiie. B,C,E,G,V// 3-6 *lipsesc* B,C, E,G,V,M,P// 5 ce şi slugili boerenaşii, grecii lui D// 7 întorsu terzimanul D// 7-10 Şi ⟨pînă E,G⟩ la triizăci ⟨patruzăci C⟩ de zile s-au întorsu iarăşi ⟨în Ţara Leşască G⟩ la Nemirova, la soli cu răspunsu şi nemică aşezare ⟨aşezaré C⟩ de pacé n-au adus, fără ⟨de E,G⟩ cît s-au mai îndelungat vrémia ⟨vréme B, *lipseşte* G⟩ să să bată la anul, de vară. Şi aşia ⟨aşa C⟩ solii s-au dus ⟨fieştecareli C⟩ pre la ţările lor B,C,E, G,V/ Şi purcegînd la Ţarigrad, pînă la 30 zili s-au întorsu iarăş în Nemirova. Şi lî-au adus răspunsu solilor cum că înpăratul turcescu nu să priimeşti să dei nimică, ci di primăvară iarăş să fii bătăliie ⟨bătăi P⟩. Şi aşa s-au dus solii din Nemirova la stăpînii lor. M,P// 8 nu priiméşte înpăratul turcescu să dea D// 11 Şi Grigorii-vodă D/ Grigorii voevoda au triimes pre aga Enachi cu 600 M,P/ Ianache grecul Ipsilanti D// 11-12 Şi purcegînd şi reiz-efendi de la Nemirova, triimis-au Grigorie-vodă pre aga Ianache ⟨Ianache-aga C⟩ grecul cu şase ⟨şasie C⟩ sute de slujitori, de i-au eşit înnainte la Movilău, temîndu-să ⟨reiz-efendi C⟩ B,C,E,G,V// 12-13 la Movilău, înnainte lui reiz-efendi, temîndu-să să nu-l lovască cazacii, şi l-au M,P// 13 pitrecut pînă B,C/ la Tighinea, la Bender C// 15 Iară B,C, *lipseşte* M,P/ *ante* Iară: 37 B,E,G, 50 C, 48 D, 59 V, 105 M, *lipseşte* P/ Vadanii gheneralul de Braşev ⟨Braşov B⟩ B,C, D,E,G,V/ Vidin ghinărariul, dacă au eşit cu nemţii la Oituz M,P/ dacă au eşit în Moldova pre Oituz D// 15-16 dacă au eşit cu oaste aici în Moldova, au poroncit B,C, E,G,V// 16 Grigorie B/ paci tuturor oaminilor M,P// 16-17 dea pacé oamenilor de bir din Siretiu ⟨Siret B⟩ încolo, spre munte şi să-i trimită o sută şi cinzăci B,C,E, G,V// 17 *după* încolo *ad.* spre munte D/ Siret încoaci, şi dacă-i esti voïa să şază în Eşi pînă la o vremi cu paci, să-i triimată 150 pungi bani M,P// 18 dacă-i iaste voïa B,E,G, dacă i-i voïa C/ pace B, pacé C/ Iaşi B,C,E,G,V/ pînă B,C/ vréme B, vrémie C//

Deci Gligorii-vodă era la Frumoasa şi n-apucas⟨ă⟩ să strîngă oaste, nici să dusăsă la Prut. Au socotit şi au trimis pe Toderaşco Păladi vel-spăt⟨ar⟩ şi pe Alixandru Sîrbul 3 logofăt cu daruri şi cu cărţî de la dînsul şi de la boeri, scriind ghen⟨ă⟩rarului, lui Vădanii, să-i fii mil⟨ă⟩ de ţară, să n-o strîcé. Şi au mersu la dînsul la Oituz, şi i-au priimit cu dragoste, şi s-au adiv⟨er⟩it cu bini.

Numai, Grigorii-vodă nu s-au încredzut, ce s-au dus la Prut, dup⟨ă⟩ cum s-au scris mai sus, di ş-au strînsu oaste.

Aşijdere nici pe Păladi spătarul nu-l crede, fiind moldovan, să nu-i facă vrun meşterşiug. Şi de ⟨a⟩cee au trimis şi pe Alixandru Sîrbul, fiind di casa lui, ca s⟨ă⟩ nu poată faci vrun meşterşiug asupra lui cu Vădanii ghen⟨ă⟩rarul.

Turcii, pîn-a umbla terdzîmanul la Poartă aceste
f. 452[v] 30 dzile, iar împărăţie au şi pus sarascher / pre Chipruliul şi au şi rădicat oaste den Ţarigrad, ca la 120.000 şi l-au trimis la Bosna asupra nemţilor.

1-4 Decii Grigorii-vodă au triimis pe Toderaşco Păladii vel-spat⟨ar⟩ ⟨spătar C⟩ şi pre Alexandrul ⟨Alexandru Duca C,E,G⟩ Sirbul, tretii-logofăt B,C,E,G,V// 1-7 Grigori voevoda au ales pre Toader Paladii vel-spat⟨ar⟩ şi pre Alexandru Sirbul tretilog⟨ofăt⟩ şi i-au triimes cu daruri la Vidin ghinărariul şi cu scrisoari di la dînsul şi de la boïari, rugîndu-să cu toţii să-i fii milă de ţară. Şi mergînd aceşti doi boeri la Oituz la Vidin ghinărariul, i-au priimit M,P// 2 Şi au D// 4 tretii-logofăt D/ cărţi la gheneralul de la dînsul B,C,E,V//5 boïari B, boiari C/ gheneralului B,C/ *lipseşte* lui D, lui Vădanii B,C,E,G,V/ fiie⟨fie C⟩ milă B,C//6 să nu o strice, fiind ⟨fiindu C⟩ creştin ⟨creştini C⟩ B,C,E,G,V/ Şi au mărsu ⟨*repetă* Şi au mărsu C⟩ boïarii acei ⟨acïei B⟩ trimişi la gheneralul la ⟨dînsul C⟩ pe ⟨pre C⟩ Oituz, şi i-au priimit ⟨gheneralul E,G⟩ cu dragoste pre boïari şi B,C,E,G,V// 7 adeverit B,C] făgăduit M,P/ bine B,C// 8 Numai] Iar B,C,E,G,V/ Grigorie B// 8-13 Grigori voevoda s-au dus la Prut de ş-au strîns oaste. Că nu să încrede nici în Toader Paladii, fiind moldovan, ⟨şi M⟩ pentru aceïa au triimes cu dînsul şi pre Sîrbul log⟨ofătul⟩, fiind om de casa lui M,P// 9 după cum B]precum C,E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,V/ *lipseşte* mai sus G/ de B, C// 11 Aşijderea B,C/ pre C]cu B,E,G/ Păladie ⟨Păladii C⟩ spătariul B,C/ nu-l pre credea C]nu să pre încredea B,E,G,V//12 *lipseşte* să nu-i facă vr-un meşterşiug B,C,E,G,V/ Şi pentru aceïa D]Ce B,C,E,G,V//13pre B,C/ Alexandru Duca, logofătul al triileSirbul B,E,G, Alexandru Duca Sirbul tretii-log⟨o⟩făt C/ fiind om de casa mării-sali, ca să B, fiind ⟨om E⟩ de casa lui Grigorii-vodă C,E// 14 *după* face *ad.* Păladie spătariul B,E, spăt⟨arul⟩ Păladii V/ vreun C/ meşterşug sau vicleşug D/ meşterşug cu gheneralul asupra domniii B,C,E,G, meşterşug asupra domniii cu gheneralul V// 15 *ante* Iară turcii: 38 B,E,G, 52 C, 61 V, *ante* Turcii 49 D, 108 M, *lipseşte* P/ pînă B,C/ au umblat G/ terzimanul B,C/ acéste triizăci ⟨patruzăci C⟩ de zile B,C,E,G,V,// 15-18 Turcii într-aceli 30 zile, pînă a umbla terzimanul la Ţarigrad, au şi pus saraschériu pre Chipruliul şi l-au pornit cu oasti di la Ţarigrad ⟨de la Ţarigrad cu oaste P⟩ la Bosna ⟨Boïan M⟩ asu ra nemţilor. M,P// 16 înpărăţiia B,C/ saraschériu C]vezir B,E/ pe B/ Chiupruliul B, Chipruliolu C, E,G// 17 din B,C/ o sută ⟨şi B⟩ doaozăc i de mii de oaste B,C/ l-au]i-au B,C//17-18 o sută şi doaozăci de mii de oaste şi au purces pe marginea Dunării de au mai strînsu oaste şi i-au trimis la V//

Şi viziriul au triimis pre Meniş-paşea de la Cartal cu 20.000 oaste, şi au purces de la Cartal pre margine Dunării a mai strînge o⟨a⟩stea ce pute. Şi s-au dus la Vidin asupra lui Vales, ghenărariul de Sibii, ce bate Vidinul cetate, ş-au gonit pre nemţi de la Vidin. Că au făcut ungurii viclesug, că s-au închinat 5.000 la turcii. Dar tot nu i-au bătut pre rău, numai cît i-au gonit de la cetate.

Ş-au dat şi lui Costandin-vodă, domnul munteniesc, vo 2,3 paşi cu oaste, di-au gonit pre nemţi din Ţara Munteniască; că era puţinei, numai vo 3,4 mii, în Ţara Munteniască. Ş-au făcut turcii multă răutate şi prad⟨ă⟩ în Ţara Munteniască, c-au luat munţii în cap. Şi pre unde au găsît bejenii, au tot prădat şi au arsu.

Şi au spartu şi Mitropolie de la Tîrgovişte şi au găsît
f. 453 multă averé a boerilor / munteneşti şi au luat-o toată. Ce nu numai într-un rînd au prădat-o, ce în cîteva rînduri au umblat, prădînd şi strîcînd biata ţara.

Costandin-vodă, domnul muntenesc, iarăşi s-au aşădzat în Bucureşti cu vo 2,3 paşi. Şi re prad⟨ă⟩ au făcut turcii şi Bucureştilor. Şi Mitropoliia din Bucureşti au făcut-o mecet, di s⟨ă⟩ închină într-însa paşii. Şi Costandin-vodă

---

1 Iar veziriul ⟨viziriul C⟩ de la Cartal au trimis ⟨triimis C⟩ ⟨şi el E⟩ pe ⟨pre C⟩ Menih ⟨Meniş C⟩-paşa cu doaozăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 1-5 Şi viziriul di la Cartal încă au triimes pre Mimiş ⟨Mimiciu P⟩-paşa cu 20.000 şi s-au dus ⟨*lipseşte* dus P⟩ cu toţi la Vidin şi au biruit pre nemţi şi i-au gonit di la Vidin M,P// 1-2 *lipseşte* cu 20.000 oaste... la Cartal D//2 *lipseşte* de la Cartal B,C,E,G,V/ marginea B//3 a mai strînge]de au mai strînsu B,C,E,G,V/ oastea⟨oaste C⟩ ce au mai putut B,C,E, G,V/ asupra lui Valiisu gheneralului B, E,V,asupra gheneralului Valis C//4 Sibiiu B,C/ ce] carele B,E,G,V, careli C,D/ bătea cetatea Vidinul B,C,D,E,G,V/ şi au B,C//5-6 *lipseşte* Că au făcut... la turcii. B,C,D,E,G,V, *anulat* A//5-7 *lipseşte* Că... cetate M,P//6 bătut] putut bate B,E, G//7 cetaté C//8 Şi au dat turcii B,C,D,E,G,V/ Costantin B/ domnul ⟨domnului E,G⟩ muntenescu B,C,E,G//9 vreo doi, trii B,C/ Viziriul au triimes la Costandin voevoda M,P/ *lipseşte* vo M,P/ doi paşi M,P/ cu oasti turcîască şi au scos pre nemţi M,P/ de au B,C// 10-11 *lipseşte* că era... în Ţara Munteniască M, P// 10 puţiniei B,C/ vreo trii, patru B,C/ *lipseşte* în Ţara Munteniască B, C,E,G,V//11 Şi au B,C/ Iar turcii aciia au făcut M,P/ multe răutăţi B,C,E,G,V, mare răutati M,P/ pradă B,C//12-17 *lipseşte* c-au luat munţii... biata ţara. M, P//12 că au B,C/ undé B, C/ găsit B,C/ arsu] stricat B,C,E,G,V// 14 Mitropoliia B,C/ găsit B,C// 15 avere B/ boîarilor B,C/ şi o au luat toată B,E,G] să şi au luat tot ce au găsit C,V//16 Ce]Şi B, C, E,G,V/ au prădat B,C,E,G,V// 17 stricînd B,C/ ţară C] Ţara Munteniască D// 18 *ante* Iară Costantin: 39 B,E,G, 53 C, 62 V, *ante* Costantin 51 D, 110 M, *lipseşte* P/ voevoda M/ domnul muntenescu B,C, *lipseşte* M,P/ aşezat B,C//19 în]la B,C/ în scaun în Bucureşti şi cu trîi paşi. Turciiră pradă au făcut în Bucureşti M,P/ vreo doi, trii B,C// 19-1 Şi turcii au făcut rea pradă în Bucureşti, şezind paşia în Mitropoliie ⟨Mitropolie C⟩. Iar Costantin-vodă au pus tot boîari ⟨boiari tot E,G⟩ di cîei ⟨de cîei B⟩ B,C,E,G,V// 20 Şi bisărica di la Mitropolii au făcut-o mecet turcescu M,P// 20-1 Şi şidea paşii în Mitropolie şi Costantin-vodă au pus boiari tot D// 21-2 *lipseşte* Şi Costantin-vodă... cei mari, duşi. M,P//

au pus tot boeri de cei de gios, că boerii îs toţ în Ţara Unguriască, cei mari, duşi.

Iar ghenărariul cel mare de la Sibiiu, anume Valis, care mersesă la Vidin, vădzînd că nu poate sta împotriva turcilor, că are o⟨a⟩ste puţin⟨ă⟩, au scrisu la Vădaniie ghenărariul, că ieşis-în Moldova cu oaste, di-au trecut muntele înapoi di-au mersu agiutori la Vidin. Numai ce au rămas vo 500 o⟨a⟩ste nemţi de straj⟨ă⟩ la Com⟨ă⟩neşti, iar ceĭalalţi măcar că s-au dus la Vidin, tot n-au putut isprăvi nimic împotriva turcilor. /

f. 453[V] Deci ghenărarul Valis, vădzînd că au greşit şi s-au împrăştiet o⟨a⟩ste pren Moldova şi pren Ţara Muntene⟨a⟩scă şi n-au putut isprăvi nimic la Vidin să-l ia, ori de ciud⟨ă⟩, ori de ruşine, ori de frica împăratului, au mîncat otrav⟨ă⟩ singuru ş-au murit.

Mai ispi⟨ti⟩tu-s-au turcii şi cu 2 soltani să margă preste munte în Ţara Unguriască. Şi s-au păzit nemţii mai biné, într-alt fel; că, dup⟨ă⟩ ce au întrat în munte, li-au

---

1 de gios de i-au boĭarit, că boĭarii cĭei ⟨cei C⟩ mari era duşi cu toţii în Ţara Unguriască B,C,E,G,V/ îs]era D//2 cei mari duşi în Ţara Unguriască D// 3 gheneralul B,C/ anumé B,C/ Valiisu B, Valeisu V//4 carele B,D,V, careli C,E,G/ mérsése B, mérsésĭe C/ văzind B,C/ înprotiva B,C//3-10 Ghinărariul Valis ⟨Vasîle P⟩, văzînd că are oasti puţină şi nu poati sta înprotiva turcilor au scris la Vidin ghinărar ce eşisă în Moldova, să vii ⟨fie P⟩ cu oasti întru agiutoriu. Şi îndată au lăsat în Moldova, la Comăneşti, numai 500 nemţi, iară el cu toată oaste ceĭalantă s-au dus presti munţi la Vidin; însă tot n-au putut isprăvi asupra turcilor M,P//5 are] avea B,C,D,E,G,V/ oaste puţină B,C/ scris B,C/ Vadanii gheneralul de Braşev B,C,E,G,V//6 că]carele B,C,E,G,V/ eşisă B,C/ de au B,C//7 munteli C/ înnapoi în Ţara Unguriască şi s-au dus agiutoriu B,C,E,G,V// 8 *lipseşte* ce au rămas B/ Numai vreo doao sute de nemţi de straje au rămas la Comăneşti pe Trotuş E/ vreo doăo sute de nemţi B,C,E,V/ *lipseşte* oaste B,C,D,E,G,V/ straje B,C/ Comăneşti B,C, Comăneşti pe Trotuş G// 9 iară ceĭalalţi C/ s-au şi dus G// 10 nemică B,C/ înprotiva B,C// 11 Deci]Iar B,E,G, Iară C,V/ gheneralul B,C/ gheneralul cel mare, Valis, de la Sibiiu E,G/ Valeisu V/ văzind B,C/ şi s-au]de au C,E,G,V, de s-au B// 11-14 Spun pentru acel ghinărar Valis că dacă au văzut că n-au isprăvit nimică asupra turcilor, de frica împăratului nemţăscu M,P// 12 înprăştiiat B,C/ oaste B,C/ pin[1-2] B,C,E,V/ *repetă* pin Moldova C/ Munteniască B,C//13 şi n-au putut]neputînd B,C,E,G,V/ nemică B,C/ la Vidin, la cetaté D/ la cetate la Vidin să o ia, aşĭa să auziia atuncea, că ori de ciudă E,G/ să-l ia ⟨ĭai B⟩, aşĭa să auziia ⟨atuncea B⟩ că, ori de ciudă B,C,V//14 ruşiné C/ înpăratului B,C/au]să fie E,G//15otravă B,C/sîngur de au murit B,C,E,G,V/*lipseşte* singuru M,P// 16 *ante* Mai: 40 B,E,G, 53 D, 65 4, 113 M, *lipseşte* C,P/ ispititu-s-au B,C/ doi soltani cu tătarî B,C,E,G,V// 16-17 să margă prin ⟨din C,V⟩ Ţara Munteniască, preste munte în Ţara Unguriască. Iar nemţii s-au păzit bine B,C,E,G, V// 16-1 Turcii şi cu doi soltani s-au mai ispitit să me⟨a⟩rgă presti munţi asupra nemţilor. Şi după ce-au întrat în munţi, nemţii s-au purtat într-alt chip; că li-au ţinut cale dinainti şi dinapoi. M,P// 18 într-alt félĭu, mai bine D/ *lipseşte* într-alt fel B,C, E,G,V/ după B,C/ *după* munte *ad.* turcii şi cu tătarîi C,E,G,V, turcii şi tătarîi iar nemţii D//

ținut cale și dinainte și dinapoi. Ș-au perit un soltan și cu tătarîi mai toți; numai unul au scăpat, pre cu puțini tătari.

N-apucînd a întra în munte, la Cîmpina, s-au întorsu înapoi prădînd și ardzînd. Ș-au *lovit* pren București, fiind domnul în scaun; ș-au prădat tîrgul tot, cu mănăstiri cu tot, ș-au găsît mulțime de averé. Și domnul n-au putut să isprăvască nimic, să nu-i las⟨ă⟩ să prade. Ce-u găsit a boerilor pribegi și nepribegi și a neguțitori pin hanuri, tot au luat.

Acest războiu au fost mai pre urmă, la let 7246⟨=1737⟩, la noemvrii.

Să lăsăm acmu Țara Munteniască, di om scri-o înainte la rîndul său. /

f.454 Grigoriie-vodă, ședzînd cu tabăra la Gălata și înțălegînd că s-au dus nemții cei mulțî și au rămas numai 500 nemțî la Com⟨ă⟩nești de straj⟨ă⟩, și vădzînd că s⟨ă⟩ gătiadză tătarii și cu turci⟨i⟩ de la ordie viziriului să margă la dînșii, au scris la viziriul să nu margă nici turci, nici tătari, să strîci țara. Puținei, ce au rămas de straj⟨ă⟩, a triimite o⟨a⟩ste lui și i-a goni.

---

1 calea B/ *după* calea *ad.* nemții E,G/ dinnainte B,C/ dinnapoi ⟨dennapoi C⟩ de i-au încungiurat. Și au B,C,E,G,V//2 tătarîi lui B,C,E,G, V/ numai unul]iară ⟨iar C⟩ un soltan B,C,E,G,V, numai un soltan D// 1-8 Și au perit un soltan și ⟨cu P⟩ mulțimi de tătar⟨î⟩. Iar un soltan și cu tatarîi săi nu apucasă să întri în munți, și dacă au auzit ⟨văzut P⟩ ci au pățit ⟨pătimit P⟩ cîialalți tatarî în munți s-au întors și au prădat și au robit ⟨rău M⟩ Țara Munteniască. Prădat-au și Bucureștii, fiind domnul în scaun. Și nimică n-au putut folosi M,P// 2 *lipseşte* pre B,C,E,G,V/ puținei B, puținei C,E,G,V/ tătarî B,C// 4 Neapucînd să între în munte și s-au întorsu de la Cîmpina prădînd B,C,E,G,V/ s-au]și s-au D// 5 arzind B, arzindu C/ Și au B,C/ prin B,C/ *după* București *ad.* și așa să auziia că au făcut multă stricăciune ⟨stricăciuné C⟩ B,C,E,G,V//6 domnul Costantin-vodăD //6-14 *lipseşte* fiind domnul... înainte la rîndul său. B,C,E,G,V//7 Și domnul Costantin-vodă D// 8-14 *lipseşte* să nu-i las⟨ă⟩... înainte la rîndul său. M,P//9 pribegi și a celor nepribégi D// 11 la let]în anul D// 13 Să lăsăm]Lăsînd D/di om]vom D/scrie D// 15 *ante* Iară Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă: 41 B,E,G, 54 C, 66 V, *ante* Grigorie: 54 D, *ante* Viziriul: 114 M, *lipseşte* P/ ședzind la Gălata cu oastea ⟨oaste B⟩ și înțălegînd B,C, E,G,V// 15-20 Viziriul au gătit un soltan cu turci și tătar⟨î⟩ să mîargă la Comănești asupra acelor 500 nemți ci rămăsăsi acolo de strajă. Grigori voevoda au înțăles și au scris la viziriul să nu triimîață nici turci, nici tatar⟨i⟩, ca să nu mai strici țara. M, P// 16 mulți C]mai mulți B,E,G/ *după* mulți *ad.* de pre supt munte în Țara Ungurіască B,E,G, în Țara Unguriască C,V// 16-17 și au rămas numai ca vreo doao sute de nemți de straje ⟨la Comănești pe Trotuș E,G⟩ și văzind B,C,E,G,V//17 să B,C/ să gătescu D//18 să gătesc turcii și cu tătarîi G/ tătarîi B,C/ *lipseşte* cu C/ ordiia B,C/ veziriului B//19 dînșii]nemți B,C,E,G,V/ au scris Grigorii-vodă D/ viziriul B//20 tătarî B,C/ să nu strice ⟨stricie B⟩ B,C,E,G,V/ Că puținiei nemți B,C,D,E,G,V// 20-21 Că pre acei puțini nemți ci au rămas la Comănești a trimeti ⟨a triimeti P⟩ oaste lui și i-a răsipi M,P//20 straje B,C//21 oaste de a ⟨ai E,G⟩ lui B,C,E,G V//

Deci viziriul îndat-i-au şi poprit să nu margă. Că era de la Gălaţi pîn' la Bîrladu tot tătari, cu 2 soltani, di-au şădzut toat⟨ă⟩ vara di-au mîncatu pre beţii oameni, di-au rămas numai cu sufletele. Deci Grigoriie-vodă au ales din o⟨a⟩ste lui ca la 1.500 slujitori turci, lipcani, moldoveni şi 2 stiaguri de căzaci ş-au triimis pre Costandin hatmanul, fratele chiurci-başii, şi pre Toader Pălade spătariul să margă
f. 454v pre la gura / Oituzului şi la Com⟨ă⟩neşti, să astupe poticile şi s⟨ă⟩ strîci pălăncile ce li făcus⟨ă⟩ nemţii.

Şi mărgînd acolo la Com⟨ă⟩nieşti, numai au şi dat peste celi cinsute nemţi ce răm⟨ă⟩sias⟨ă⟩ de straj⟨ă⟩.

De merat lucru ïasté cum au dat Dumnădzău o spaimă nemţilor, cît n-au putut să stea la războiu. Că cum s-au tîmpinat şi au discălecat căzacii di-au slobodzit focul ş-au picat vo 3, 4 nemţi, s-au şi spăriet nemţii ş-au plecat fuga şi n-au apucat să sloboad⟨ă⟩ focul. Ş-au şi-ntrat turcii cu moldovenii într-înşii ş-au prinsu ca vo 30, vii

---

1 Decii B,C,D,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Decii: 55 D, 67 V/ veziriul B/ *lipseşte* îndat⟨ă⟩ C,E/ *lipseşte* şi M,P/ au şi oprit ⟨poprit D⟩ pe turci şi pre tătarî să nu margă B,C, D,E,G,V// 1-2 Că di la Galaţi şi pînă la Bîrlad ⟨Brăila M⟩ era tot M,P// 2 pînă B,C/ Bîrlad B,C/ tătarî B,C/ doi B,C/ de au şezutu ⟨şezut C⟩ B,C// 3 toată B,C/ de au mîncat B,C/ beţii B/ şi toată vara au şăzut de au mîncat di la ticăloşii moldoveni, di rămăsăsă M, P//4 de rămăsésie B,C,E,V, de rămăsés⟨e⟩ oamenii G/ sufletile B,C/ Deci]Iară B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Iară: 42 B,E,G, 55 C, 68 V, 116 M, *lipseşte* D,P/ Grigorie B, Grigorii C//5 oastea B,C/ lui]sa M, *lipseşte* P/ *lipseşte* ca la M, P/ *lipseşte* turci, lipcani, moldoveni şi M,P// 5-8 o miie şi cinci sute de slujitori moldovéni şi doao stiaguri de cazaci cu turci şi cu lipcani şi au trimis ⟨triimis C⟩ cu oastea ⟨oaste B⟩ pre Costantin hatmanu grecul Ipsilanti şi pre Toader Pălădie ⟨Păladii C⟩ spăt⟨ariul⟩ ⟨vel-spatar B,E,G, V⟩ de au mărsu pre Oituz şi la Comăneşti pe Trotuş să astupe B,C,E,G, V// 6 *lipseşte* de M,P/ hatmanul grecul D//7 fratele lui chiurci-başia D,M,P/ *lipseşte* spătariul M,P/ *lipseşte* pre M,P// 8 la Comăneşti pe Trotuş D// 9 strice B,C/ le făcusă B,C// 10 mergînd B,C/ Comăneşti B,C, Comăneşti pe Trotuş E,G/ numai ce B,D,E,G,V//11 preste acïei B,E,G,V/ aceli D/ Şi numai cît au sosit la Comăneşti au şi dat preste aceli ⟨acei M⟩ M,P// 10-11 numai ce li-au şi eşit înnainte acei puţinei nemţi, ca vreo doao sute şi cinzăci de nemţi ce rămăsésie de straje, care mai sus s-au scris C/ doao sute ⟨puţini 200 G⟩ de nemţi ce rămăsésie de straje cari ⟨pentru carii E,G⟩ mai sus s-au scris B,E,G,V/ *lipseşte* ce răm⟨ă⟩sias⟨ă⟩ de straj⟨ă⟩ M,P// 12 Şi de mirat ⟨mierat B⟩ B,C,D,E,G,V/ ïasté]era B,C, D,E,G,V/ Dumnezeu B,C// 12-16 Triimes-au Dumnezău o frică asupra acelor nemţi di n-au putut să stei nimică la războiu. Ci cum au discălecat cazacii ⟨şi P⟩ au dat foc într-înşii, şi numai cît au căzut 5 nemţi, îndată au şi plecat fuga. M,P// 14-15 s-au timpinat ⟨întîmpinat E,G⟩ cu căzacii şi au ⟨au şi C⟩ slobozit focul şi au căzut din oastea ⟨oaste B⟩ nemţască vreo doi, trii nemţi şi s-au şi spăriïat ceïalalţi ⟨iară ceialalţi nemţi s-au şi spăriïat C,V⟩ şi au plecat B,C,E,G,V// 15 picat]pisat A/ au picat, au căzut D// 16 *după* apucat *ad.* nemţii G/ *lipseşte* nemţii E/ *lipseşte* şi n-au apucat să sloboad⟨ă⟩ focul M,P// 17 cu]şi cu D, şi M,P/ prins-au 30 nemţi vii M,P// 16-2 Şi au şi întrat turcii şi cu moldovénii într-înşii cu sabiili goali şi au perit vreo cinci-sprăzéce, vreo şeasîesprăzéci nemţi şi au prinsu şi vii vreo patrusprăzéci nemţi. Şi au perit şi colonelul careli era pre oaste, nemţască mai mare. B, Şi s-au şi slobozit

cu morţii. Ş-au perit şi colonelul cari ĭera pre o⟨a⟩ste nemţiască mai mari.

Şi iarăşi au dat Dumn⟨ă⟩dzău fric⟨ă⟩ moldovenilor şi turcilor, că nu i-au gonit mult, temîndu-s⟨ă⟩ să nu fie o⟨a⟩ste supus⟨ă⟩, să fie vicleşug; că nu ar hi mai scăpat nici unul. Iar nemţii tot gînde că-i gonesc; că cum au agiunsu la pălancă, cum ş-au lăsat puşcile şi caii şi 2 sacaluşi şi 2 căruţă iarbă, ş-au fugit care încotro au putut pren munte, pe gios. Ş-a trie dzi au început a eşi cîte unul; şi vădzînd că nu-s nime, ş-au luat puşcile şi ce au avut ş-au trecut muntele, dincotro vinis⟨ă⟩, înapoi. /

---

turcii şi cu moldovénii de au întrat într-înşii ⟨cu sabiile a-i tăĭa E,G⟩ şi au perit vreo cinspreci ⟨*lipseşte* cinspreci E,G⟩ , şasesprăzéci ⟨nemţi E,G⟩ şi au prinsu şi vii vreo patrusprăzéci nemţi ⟨*lipseşte* nemţi E,G⟩. Şi au perit şi colonelul ⟨Şi au şi plecat fuga nemţii; şi turcii şi moldovénii au început a-i goni şi agiungîndu pre colonel E,G⟩ careli era preste oaste nemţască mai mare. C,E,G/ moldovénii şi au perit vro şeasĭesprăzéce nemţi şi au prinsu şi vro patrusprăzéce. vii. Şi au perit V/ şi au prinsu vreo şeasesprăzéce vii şi au perit vreo patrusprăzéce. Şi au perit şi colonelul care era mai mare pre oastea nemţască D// 1 *lipseşte* cu morţii M,P/ Perit-au M,P/ carile M,P/ carile era mai mare preste nemţi M,P// 2 *după* mare *ad.* şi luundu-i turcii şi moldovénii în goană pre nemţi i-au gonit pînă în satul Comăneşti la apa Trotuşului. Şi trecînd nemţii Trotuşul s-au întorsu de au dat toţi o dată de au slobozit focul C, înpiedecîndu-să calul au căzut gios, şi agiungîndu-l au perit şi colonelul şi i-au gonit pre nemţi pînă în sat în Comăneşti. Iar nemţii după ce au agiunsei în sat au trecut apa Trotuşului în céĭa parte şi întorcîndu-să de au căutat înnapoi au slobozit focul şi iarăş au plecat fuga înnainte. Iar turcii şi moldovénii n-au mai trecut apa Trotuşului să-i mai goniască E,G// 3 iarăş B]aşĭa C,E,G/ Dumnezeu B,C/ frică B,C/ moldovénilor B,C/|3-6 Dat-au Dumnezău frică în turci şi în moldoveni şi n-au gonit mult pre nemţi, temîndu-să să nu fii alţii mai mulţi supuşi; şi pentru aceĭa în grabă s-au întorsu. Iar nemţii M,P// 4 *repetă* şi turcilor C/ că]de C/ gonit mai mult, să mai triacă Trotuşul după dînşii, temîndu-să să nu fie oaste supusă la pălancă, care nu era pre departe de la Trotuş înnainte, ca să nu le facă vreun vicleşug D/ *după* mult *ad.* pre nemţi G/ temîndu-să B/ nu fiie B//5 oaste supusă B/ supusă în céĭa parte de Trotuş, să nu le facă vreun vicleşug E/ să fie]să nu le facă vreun B, să le facă vreun G// 4-6 gonit pre mult ce numai pînă la apa Trotuşului. Iar nemţii după ce au trecut Trotuşul, îndată s-au întorsu şi au slobozit focul. Iar moldovénii şi turcii, temîndu-să să nu fie oaste supusă să facă vreun vicleşug, că n-ar fi mai scăpat, doară, nici unul din nemţi. Iar nemţii D//5-6 n-ar hi fost mai scăpat doară nici unul ⟨nici un niamţu de poveste C⟩ B,C/ că ar de hi fost trecut apa Trotuşului să-i goniască, poate n-ar fi ⟨fost mai E⟩ scăpat nici unul E,G/ n-ar hi fost scăpat doară nici unul V//6 Iar nemţii gîndiia că-i tot ⟨mai E⟩ gonescu B,C,E,G,V, Iar nemţii cei ce scăpasă li părĭia că tot îi gonescu turcii M, P/ că]şi B,C,E,G,M,P//7 cum ş-au]îndată ş-au M, P, au şi G/*lipseşte* şi[2] M,P//7 -8 ş-au lăsat doao puşci mari, sacaluşie ⟨sacaluşe ce avea la palancă C⟩ şi doao căruţe cu prah de puşcă ⟨de sineţ C,V⟩ care era acolo la pălancă E,G⟩ şi caii şi au fugit carii încătro B,C,E,G,V// 8 iarbă]prav de sineţ D, iarbă de puşcă M,P/ şi au fugit pre gios care ⟨carile M⟩ încotro au putut M,P// 9 prin B,C/ pe gios]pedestri G/ Ş-a]Iar M,P/ Şi a triĭa zi au eşit din munte, au început C/ *după* unul *ad.* din munte B,E,G,V,M,P//10 şi văzindB,C, *lipseşte* V/ nu-s]nu-i C,V, nu iaste B,E,G, nu sînt D/ nimé B/ luat nemţii D/ mai avut B,E,G//10–11 şi dacă au văzut că nu-i goneşti nime, ei ş-au luat puşcile şi tot ce au avut şi s-au dus în ţara lor ⟨şi au trecut în ţara lui M⟩ M,P//11 şi au trecut munteli înnapoi în Ţara Unguriască, dincătro vinisă ⟨vinisĭe B⟩ B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* muntele... înapoi M,P//

f. 455 Iar hatmanul cu o⟨a⟩ste, precum mai sus scrii, nici gium⟨ă⟩tate de cias n-au zăbăvit şi s-au şi-ntorsu înnapoi, fiind grec cu pele de ieşpuri la spate. Au fugit toat⟨ă⟩ noapte, făcîndu-i-să dzuă la Bistriţă, negonindu-l nimé, nici vădzînd pre nimé; după cum ïaste vorba, că nu fac toate muştile m⟨i⟩eré. Că, cînd s-au tîlnit cu o⟨a⟩ste nemţasc⟨ă⟩, tremura de fric⟨ă⟩ şi vre să fug⟨ă⟩. Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-l sudui şi-au scos şi sabiele asupra lui, să-l taïe. Şi vădzînd aşea, că fac turcii zorbà asupra lui, s-au slobodzit de fric-asupra nemţilor.

Şi s-au tîmplat ace izbînd⟨ă⟩, dup⟨ă⟩ cum scrii mai sus. Numai tîmplîndu-s⟨ă⟩ Toader Pălade spătariul şi vădzînd zorbaoa turcilor, el mai mult au început a îndemna o⟨a⟩ste.

Şi dup⟨ă⟩ ce au vinit la Eş⟨i⟩ hat⟨manul⟩, i-au scris Grigoriïe-vodă cărţî la viziriul şi l-au triimis cu 10 nemţî vii[i] şi cu 17 capete morţî. Şi cu ace puţin-izbînd⟨ă⟩ ş-au mai tocmit triaba, că era să pitriac⟨ă⟩ şi el de la Poartă, ca frate-său Manolachi chiurce-başïa. /

---

1 *ante* Iară: 43 B,E,G, 56 C,D, 69 V, 119 M, *lipseşte* P/ hatmanul grecul B/ hatmanul Costantin grecul Ipsilanti C,E,G/ cu]şi cu C/ oaste B,C/ s-au scris mai sus C, mai sus s-au scris D,E,G,V/ nici un ceas n-au zăbăvit B,C,E,G,V// 1-4 Costandin hatmanul, grecul, şi cu toată oaste, de frica nemţilor ⟨de frica nemţilor şi cu toată oaste P⟩ şi nime nu-l goniïa, toată noapte⟨a⟩ au fugit. I s-au făcut zio la apa Bistriţii ⟨la Bistriţă P⟩. La vreme de bucati au sosit la Roman ⟨Români M⟩ cu toată oaste la dumnealui Theodor Cantacozino, biv-vel-stolnic. M,P// 2 s-au întorsu B,E,G,V/ înnapoi de la Trotuş C// 3 *lipseşte* fiind grec cu pele de ieşpuri la spate B,C,E,G,V/ Şi au B,C,E,G,V/ toată B,C//4 noaptea C/ şi i s-au făcut zio ⟨zioî C⟩ B,C,E,G,V/ *după* Bistriţă *ad.* la sat la Roznov C, la Roznov D,E,G//5 văzind B,C// 5-6 *lipseşte* după cum... muştile m⟨i⟩eré B,C,E,G,V// 5-14 *lipseşte* nici vădzînd pre nimé... au început a îndemna o⟨a⟩ste M,P// 6 Că]Şi B,E,G,V/ s-au fost tîlnit B,C,E,G,V// 6-7 oaste ⟨cea B⟩ nemţască i-au fost pre frică şi au fost vrînd ⟨vrut G⟩ să fugă B,C,E,G,V//8 văzindu-l B,C,E,G,V/ vrea]va B,C,G/ *lipseşte* au început a-l sudui B,C,E,G,V/ au scos sabiile B,C,E,G,V// 9 Iar ⟨hatmanul B,E,G⟩ dacă au văzut că fac turcii B,C,E,G,V// 10 frică B,C// 11 acea izbîndă B,C/ după cum mai sus scriie ⟨s-au scris C,E,G⟩ B,C,E,G,V//12 Numai]Numai atuncea D, Şi B,C,E,G,V/ tîmplîndu-să atuncea şi Toader Păladie ⟨Păladii C⟩ spat⟨ariul⟩ B,C,E,G,V//13 văzindB,C/ mai mult au îndemnat, au început a îndemna oastea D//14 *după* oaste *ad.* asupra nemţilor de i-au ⟨au C⟩ biruit. B,C,E,G,V// 15 Şi]Iară B,E,G, Iar C,V/ după ce⟨cie B⟩ au vinit hatmanul ⟨grecul E,G⟩ la Iaşi, au scris Grigorii B,C,E,G,V// 15-17 Iar di acolo au vinit la Eşi cu ace izbîndă. Grigori voevoda au scris la veziriul şi l-au triimes pre hatmanul ⟨hatman P⟩ cu zăci nemţi vii şi cu 16 capete ⟨capitani M⟩ M,P// 16 cărţi B,C/ şi l-au triimis ⟨au triimis pre hatmanul C⟩ cu patrusprăzéce ⟨patrusprăzéci C, şeasîesprăzéce D⟩ nemţi vii şi cu şasesprăzéci ⟨patrusprăzéci D, nemţi G⟩ capete morţi ⟨capete a nemţilor care perisă C,V⟩ B,C,D,E,G,V// 17 acîa ⟨acea C⟩ puţină izbîndă B,C/ ş-au mai tocmit ⟨dires E,G⟩ hatmanul ⟨grecul B,E,G⟩ lucrul. B,C,E,G,V/ ş-au]mai că ş-au M//18treaba la Poartă M,P/ triabă]lucrul D/ pitriacă B,C]pătimască M,P/ *lipseşte* de la Poartă M,P//19 ca şi B,C,E,V,M,P/ Manolachiïe ⟨Manolachie C⟩ chiurci-başïa B,C/ *lipseşte* chiurce-başïa M,P//

f. 455v Tot într-acia vreme mers-au Chipruliul întîi la Niș, unde luas⟨ă⟩ nemții, ș-au încungiurat cetate Nișul. Și n-au putut să sprej⟨i⟩niasc⟨ă⟩ nemții și s-au închinat; c-au fost ca la 5.000—6.000 nemți cu un ghenăral. Și pre ghenărari și pre nemți i-au slobodzit cu pace; iar pre raïa au pus-o tot supt sabii. Că s⟨ă⟩ burzuluis⟨ă⟩ toat⟨ă⟩ creștinătate, de țiine cu nemții: sîrbii, arbănașii și alții ce era prenpregiuru.

Purces-au Chipruliul de acolo asupra nemților ce băte Bosna. Deci nemții nu pute lua Bosna, fiind locurile tari și raia⟨o⟩a încă ține tot cu turcii, nu vre să s⟨ă⟩ de nemților. Numai ce au apucat di-au luat vo 2, 3 cetățî în margine Bosnii, și au și sosit Chipriliul cu o⟨a⟩ste lui agiutori bosnenilor. Și s-au lovit în vo 2, 3 rînduri, ș-au tot can zăticnit pre nemți și nu ș-au putut alegé.

Acestea toate s-au făcut la velet 7245⟨=1737⟩. Iar dup-aceia, la văletul 7246⟨=1737⟩, în luna lui octo⟨m⟩vriie, tot într-aciastă toamnă, vădzînd turcii că li-au

---

1 *ante* Tot: 44 B,E,G, 57 C,D, 70 V, 121 M, *lipsește* P/ pre acea vréme B,C,E,G/ Chipruliul ⟨Chiupruliolu C⟩ sarascheriul B,C,V, sarascheriul Chiupruliul D,E,G/ *lipsește* întîi B,C,E,G,V// 1-3 Paşa Chiupriuorul și cu turcii au încungiurat cetate Nișul. Și fiind puțini nemți ⟨într-însa M⟩ i s-au închinat M,P// 2 luasă B,C/ și au B,C/ cetatea B,C// 2-4 Și n-au putut nemții să sprejiniască pre turci și au închinat cetate, că au fost numai cinci, șasîe mii de nemți C// 3 sprejiniască B/ nemții pre turci B, E,G//4 că au fost numai cinci, șasîe mii de nemți B,D,E,V/ că au fost puținei nemți numai ca la G//4 *lipsește* c-au fost ca... un ghenăral. M,P//4-5 gheneral[1-2] B,C,E,G,V/ Și]Iar B,C,E,G,V//5 nemți B,C/ slobozit turcii cu pacé B,C,E,G,V/ Deci Chipruliu ⟨Chiupriuorul M⟩ pre ghinărariul din cetati și pre nemți M,P/iară B//5-6 iar răïaoa toată au pus-o supt sabie M, P/ i-au pus pre toți supt sabiîe B,C,E,G,V// 6-8 *lipsește* Că s⟨ă⟩ burzuluis⟨ă⟩... prenpregiuru. M,P//6 s⟨ă⟩ burzuluisă B, să buzurluisă C/ *lipsește* toat⟨ă⟩ B,C,E,G,V//7 creștinătatea B,C/ ținea B,C/ sîrbii B,C// 8 prinpregiur B,C// 9 *ante* Purces-au: 58 D, 71 V/Și de acolo au purces B,C,E,G,V/ sarascheriul Chipruliolu ⟨Chipruliul D⟩ C,D, Chipruliolu sarascheriul E,G/ ce]carii D/ bătea B,C// 9-15 Paşa Chipruliu ⟨Chiupriuorul M⟩ și cu oaste turcîască s-au dus asupra nemților ci bătîa Bosna ⟨Boïan M⟩ întru agiutoriu bosnenilor ⟨boenenilor M⟩. Și în trii rînduri s-au lovit cu nemții, dar nu ș-au putut alege M,P// 10 Decii B,C/ putea B/ luoa B,C] să ïa V/ locurili B, C// 11 tarile A / raïaoa B, raïaoa C/ ținea B,C/ nu vrea să să închine la nemți B,C,D// 12 *după* apucat *ad.* nemții B,C,D,E,G, V/ de au B,C/ vreo doao, trii cetăți B,C// 13 marginea B,C/ Chipruliul B, sarascheriul Chipruliolu⟨Chipruliul D⟩C,D, Chipruliolu sarascheriul E,G/ oaste B, oastea C// 14 agiutor B, agiutoriu C/bosnénilorB,C/ s-au] i-au E,G/vreo doao trii rînduri B,C/ *după* rînduri *ad.* cu nemții C/și au B,C//15 zeticnit B,C/ alége B,C//16 Acéste B,C/la velet]în anul B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 45 B, E,G, 58 C, 59 D, 72 V// 16-18 *lipsește* Acestea toate... tot într-aciastă toamnă M,P//17 *lipsește* dup-aceia B,C,E,G,V/ la văletul] în anul B,C,D,E,G,V/ octomvrie B//18 într-acîa B, întru acea B,E,G/ văzind B,C// 18-4 Viziriul au văzut că lî-au mersu can ⟨cami M⟩ binișor cu nemții și au socotit să margă ⟨și P⟩ să ïa Voziia di la moscali. ⟨Și M⟩ pentru aceïa au pornit oaste de la Cartal și de la Tighine, că era 5.000 ⟨100.000 P⟩ turci și spahii cu un M,P//

f. 456 mersu ca⟨m⟩ binișor / spre nemții, că nemții nu făcus⟨ă⟩ gătiré prea bună, în grab-au și pornit o⟨a⟩ste de la Cartal și de la Tighinea, cît-era strînsă, ca la 100.000 de iniceri și de spahii, c-un sarascher și cu Medle Gherie, hanul cel nou, cu toat⟨ă⟩ tăt⟨ă⟩rîme de Bugiag, ca la 60.000 și 2 soltani; mai can cu toat⟨ă⟩ puterea turciască ce era la Cartal. Și pré ap⟨ă⟩, de la Țarigrad, vo 20.000 să margă să ia Vozie de la moscali.

Înțălegînd că Mineh fertu-marșalih s-au dipărtat cu oștile moschicești la ernatic, la Perévoloșin, dup⟨ă⟩ ce s-au dus solii de la Nemirova, și ei înțălegînd că-s numai 7.000 moscali și 2.000 căzaci, 9.000 de toat⟨ă⟩ o⟨a⟩ste, au socotit c-or lua-o prea pe lesné; și luînd-o, or treci și or lua și Culburul ș-or treci și-n Crîm asupra celora moscali și or duci și pré hanul cestu nou, pre Medle Ghirie.

Ș-au luat și vo 60, 70 pușci din Tighinea și 400 car⟨ă⟩ moldovenești, di-au dus giabhanaaoa. Și după ce au
f. 456[v] agiunsu acolo, au început a bate cetate. Ș-au bătut-o / 2 săptămîni și n-au putut-o lua. Și aș⟨a⟩ da turcii feliuri de feliur⟨i⟩ de năvăli strașnici asupra cetății, și și mai

---

1 mărșu B,C/ can binișor asupra nemților B,C,E,G,V/ făcusă B,C//2 pre bună B,C] mare G/grabă B,C,E/ oaste B,C//3 și de la Bender de la Tighinea D/ cită B,C/ ca la și s-au ⟨și au E⟩ făcut ca la ⟨*lipsește* ca G⟩ B,C,E,G,V/o sută de mii niceari B,C// 4 cu un sarascheriu B,C/și cu]și pre M,P/Medli Gheri B,C// 5 și cu toată tătărîmea din Bugiac B,C,E,G,V/ ca la șasîezăci de mii de tătari ⟨mii de oasteB, E,G,V⟩B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/și cu doi soltani B,C,D,E,G,V,M,P//6-7 *lipsește* mai can cu... ce era la Cartal.M,P// 6 toată B,C// 7-8 Și au purces și de la Țarigrad pre apă vreo doaozăci de mii de oaste ca să margă să ia ⟨cetatea C,E,G⟩ Voziia de la moscali B,C,E,G,V/ Așîjdire și pe apă di la Țarigrad 20.000 turci. M, P// 8 să ia cetatea Voziia D/ *lipsește* să margă... de la moscali. M,P//9 Înțălegînd turcii C/ Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ depărtat B,C// 9-15 *lipsesc* M,P// 10 ernatec B,C/ Perevoloșina B,C/ după B,C]Iar după D/ce] cie B//11 ei]turcii D, *lipsește* B,C,E,G/ că-s]că sînt B,C,D,E,G,V//12 șapte mii de B,C/ doao mii de⟨moscali de căzaci B⟩ B,C/noao mii B,C/ toată sastea⟨oaste B⟩ B,C,//13 lésne cetatea Voziia D// 13-14 au socotit că vor ⟨or E,V⟩ luoa cetatea Voziia pre pe lésne, fiind oaste puțină în cetate ⟨cetaté C⟩; și decii or ⟨vor E,G⟩ tréce ⟨Niprul în céia parte C,E,G⟩ și vor luoa și cetate Cîlburul ⟨și or luoa-o și Cîlburul B,V, și vor lua și Cîlburul E,G⟩ și or tréce și în Crîm B,C,E,G,V// 14 și cetatea Cîlburul D/ celoralalți B,C,E,G,V// 15 vor E,G/ duce B,C/ pre B,C/ cestu]cel B,C,D,E,G,/ Medli Gheri B,C,D,E,G,V// 16 Și au B,C/ vreo sașîezăci ⟨șasezăci C⟩de pușci mari ⟨mari, tunuri E,G⟩ B,C,E,G,V/patru sute de cară B,C,E,G/Luat-au di la Tighine 70 pușci mari și din Moldova 400 cară M,P// 17 de au B,C, dus]adus G/giabhanaoa C/acolo la Voziia B,C,E,G,V//17-18 Au venit turcii cu tatarii aproapi de Voziia; au bătut-o M,P// 18 cetatea B, C, cetatea Voziia D/ *după* cetatea *ad.* ca să o ia de la moscali C/ Și o au bătut B,C,E,G,V/doao B,C//19 n-au putut să o ia ⟨cetatea C⟩ B,C,E,G,V/ n-au putut lua cetatea Voziia D/ așa B,C// 19-20 féliuri[1-2] B,C/ *lipsește* de[2] E,M/ năvăliri B,C,E,G/ strașnicîe B,C, *lipsește* P/ *repetă* asupra P/ cetății B,C/ Dat-au turcii feliuri de feliuri M,P// 20 și mulți dintr-înșii periia D, ce tot ei periia, mulțimi M,P/ *lipsește* și și mai perea B,C,E,G,V//

perea. Spartu-s-au şi vo 20 de puşci marîe, împlîndu-le mai mult preste măsur⟨ă⟩, ca s-agiungă la cetate, şi iară pre dînşii îi omorea.

Făcut-au un meşterşug, cu nişte săcrii no⟨a⟩pte, ca s⟨ă⟩ să apropii de cetate. Iar moscalii au făcut altu meşterşug, di s-au luminat ca dzua, ş-au îndreptat puşcile de i-au făcut fărîmi.

Făcut-au turcii 2 lagumuri, şi s-au strînsu acolo mulţimé să de năval⟨ă⟩. Iar moscalii li-au găsît undé le puses⟨ă⟩ turcii şi li-au bătut bine dispre dînşii, ca s⟨ă⟩ de înnapoi spré turci. Ş-au făcut şi ei 2 lagumuri, alăturea şi cu gauri, din celi turceşti, la a lor. Şi cînd s-au strînsu mulţime de turci la lagumuri ş-au dat foc, iar lagum⟨u⟩rile au dat înnapoi, şi s-au aprinsu şi celi moschiceşti, cît au perit mulţimé de turci. Şi atunce au eşit şi moscalii cu căzacii afar⟨ă⟩ den cetate ş-au început a tăia şi ei pre cîţi nu îi omorîs⟨ă⟩ lagumul.

Aşijderea sculatu-s-au turcii cu zorbà asupra hanului, dzîcînd că gîlciava dispré dînşii s-au început întîi şi ei dau
f. 457 năval⟨ă⟩ di per, şi tătarîi / nu per, umblă pre de laturi.

1 Şi s-au spart vreo doaozăci B,C,E,G,V/ *după* mari *ad.* turceşti B,C,E,G,V,/ umplîndu-le C, pre care umpleîndu-le D, şi umplîndu-li V]încărcîndu-le B,E,G// 1-2 Înplut-au ⟨turcii M⟩ puşcile celi mari, mai mult presti măsură. Spartu-s-au doîzăci puşci mari şi iară M,P// 2 *după* mult *ad.* decît C/ măsură B,C/ mai mult, puşcile să spărgea şi iarăş pre turcii îi omoriîa V/ să B,C/ iarăşi C,E, iarăş B// 4 *ante* Făcut-au turcii: 46 B,E,G, 59 C, 60 D, 73 V, 126 M, *lipseşte* P/ Turcii au făcut M, P/ nęşte B,C/ săcriîe B, săcrie C/ noaptea C, noapte B/ noaptea, ca să să apropie ⟨apropiîe C⟩ B,C/ noaptea, ca să să apropie noaptea de D/ cu săcriîe , ca să să apropii noapte de cetati M,P// 5 Iară B/ alt B,C// 5-6 Făcut-au şi moscalii alt meşterşug de s-au luminat noapte ca M,P// 6 de B,C / *după* zioa *ad.* cu făclii de vînt C,V, cu făclii B,E,G/ şi au B,C//7 de au făcut fărîme pe ⟨pre C⟩ turcii cîei⟨acei C,V⟩ cu săcriele B,C,E,G,V, de au făcut fărîme săcriele acéli cu turci D/ *după* puşcile *ad.* asupra turcilor M,P// 8 *ante* Făcut-au: 61 D/ *ante* Mai făcut-au: 74 V, 128 N/ doao B, şi doao C/ lagumuri]legume M,P// 9 dea năvală B, C/ au găsit lagumurile ⟨lagumurili C,D,V⟩ B,C,D,E,G,V/ pusésîe B,C// 9-10 Moscalii au găsit aceli liagumi ⟨legume P⟩ a turcilor şi lî-au întorsu cătră turci. M,P// 10 despre B,C,E,G/ să B,C/ dea B/ spre B,C// 11 Şi au B,C/ ei]moscalii C,D,V/ făcut moscalii doao lagumuri din céli turceşti, alăturea şi cu gauri B,E,G/ doao B,C/ Făcut-au şi moscalii doao M,P/ céli B, céle C// 12 la ale lor G/ *lipseşte* Şi cînd M,P/ mulţimea C// 12-13 de turci au dat foc legumurilor, iar legumurile M,P//13-14 la lagumuri au şi dat înnapoi şi s-au aprinsu şi lagumurili céle moschiceşti C,E,G, la lagumuri, atuncea au aprinsu moscalii lagumurili şi au şi dat înnapoiu şi ş-au aprinsu şi lagumurile cele moschiceşti V/ *lipseşte* ş-au dat foc, iar lagum⟨u⟩rile B/ au şi dat B/ şi[1] şi dintr-aceli M,P/ şi lagumurili céli moschiceşti, B/ cît]şi E,G, atîta cît M,P/ mulţime B// 15-16 atuncea B,C,/ Eşit-au atunce moscalii şi căzacii din cetate şi au tăîat mulţime de turci M,P/ cu] şi cu C, şi E/ afară din B,C//16 şi au B,C/ a-i tăîa B,E,G,V/ ei]îei B,C/ pre turci pre cîţi nu-i omorîsă ⟨omorîsîe B⟩ lagumurile B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi ei pre... lagumul M,P/ lagumurile D// 17 *lipseşte* Aşijderea M,P/ Turcii s-au sculat M,P// 18 zicînd B,C/ despre B,E,G/ despre dînşii, despre tătarî C/ dînşii]tătarî D/ei]îei B, V, turcii C// 18-19 că toată gîlceava s-au început de la tătar⟨î⟩ şi tătarîi fug de la năvală, iar turcii pier M,P// 19 năvală B,C/ de pier B,C/ nu pier, ce umblă B,C,E, G,V/ *lipseşte* şi tătarîi... de laturi. M, P//

Deci, au luatu hanul pre tătar⟨i⟩ împreun⟨ă⟩ cu turcii, şi carăle celi moldoveneşti li-au împlut de stuh şi-au început a puné pre moldoveni de împingea carăli; şi turcii cu tătarîi dup⟨ă⟩ dînşii cu puşcilé, ca s-apropie de cetate, să bată cetate. Iar moscalii aşe au începutu a-i împroşca den cetate, şi au eşit şi afar⟨ă⟩, şi aşea au dat o năval⟨ă⟩ turcilor, cît au perit mulţime, şi au luat şi o sam⟨ă⟩ de puşci.

Aşijdere era o zămculiţă de laturi de cetate, şi şidea nişté moscali. Ş-au îngropat şi moscalii un lagum acolo şi s-au făcut a fugi spre cetate. Iar turcii au şi-ntrat într-ace zămculiţă ş-au găsît lagum⟨ul⟩ şi l-au scos.

Moscalii, vădzînd că au găsît turcii lagumul şi l-au scos, au şi îndreptat puşcilé în zămculiţă a bate. Şi au perit şi acolo mulţimé de turci; şi cîţî n-au perit li-au căutat a eşi, că nu pute să şad⟨ă⟩, că-i împroşca den cetate.

Aşij⟨de⟩rea vinit-au turci⟨i⟩ cu vas⟨ă⟩ pré ap⟨ă⟩, şi moscalii încă ave vas⟨ă⟩. Ce nu li-au sporit turcilor nici cu acel fel. Că cum au fost dîndu moscalii din tunuri de

---

1 Decii B,C/ *ante* Decii: 60 C, 75 V/ luat B,C/ tătarî şi împreună B,C,E,G,V// 1-3 Hanul ⟨au luat M⟩ pre tătar⟨î⟩ şi pre turci. Înplut-au de stuf carăle celi moldovineşti. Pus-au pre moldoveni de înpinge carăle M,P// 2 céle B,C/ umplut B,C/ şi au B,C// 3 pune B,C/ moldovéni B/ înpingea carăle B,C/ şi] iar M,P/ cu]şi cu M,P// 4 după B]mergea după C,D/ puşcile B,C/ ca]vrînd M,P/ să B,C/ cetaté C/ ⟨ca D⟩ să bată cetatea B,C,D] să o ia M,P, *lipseşte* V//5 Iară C/ aşia B, aşa C/ început B/ înproşca B,C/ din B,E/ din cetate pre turcii C// 5-7 Început-au moscalii a-i înproşca din puşci şi ⟨ce P⟩ au ieşit şi afară din cetati. Şi atîta năvală au dat cît au perit mulţime de turci şi lî-au luat şi cîtiva puşci M,P// 6 afară. B, afară din cetate C/ aşa B,C/ au] li-au C/ năvală B,C// 7 mulţime de turci B,C,D,E,G,V/ samă B,C/ *după* puşci *ad.* moscali de la turci B,C,E,G,V// 8 *lipseşte* Aşijdere M,P/ *ante* Aşijderea: 47 B,E,G, 61 C, 63 D, 76 V, 134 M, *lipseşte* P/ cetaté C/ De laturi de cetati era o zămculiţă M, P/ *lipseşte* şi şidea nişté moscali M,P// 9 néşte ⟨nişte C⟩ moscali puţinéi B,C,E,G, V/ Şi au B,C/ Şi moscalii ci era acolo au îngropat un liagum M,P/ *lipseşte* şi² C,V/ *lipseşte* şi moscalii B,E,G// 10 spre]presti M/ *după* cetate *ad.* şi au eşit afară din zămculiţă B,C,E,G,V/ *lipseşte* Iar M,P/ întrat B,C/ într-acîa B, întru acea C// 11 şi au găsit lagumul moscalilor şi l-au scos B,C,E,G,V, şi găsind legumul l-au scos M,P// 12 Iar moscalii B,C,E,G,V,M,P/ văzind B,C/ *lipseşte* vădzînd... l-au scos M, P/ găsit B, C/ lagumul lor B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi l-au scos B,C,E,G,V// 13 puşcile B,C/ în]întru ace M,P/ a o bate B,C,E,G,V, *ad. marginal* A, *lipseşte* M,P// 14 mulţi turci B,C,E,G, V/cîţi B,C //14-16 *lipseşte* şi cîţi n-au perit... den cetate M,P// 15 *după* eşi *ad.* din zămculiţă B,C,E,G,V/putea să şadă B,C/ înproşca B, înproşca tare V, înproşca foarte tare C/din B,C//17 Aşijderea B,C, *lipseşte* M,P/*ante* Aşijderea: 48 B,E,G, 64 D, 77 V, 139 M, *lipseşte* C,P/venit- au B/cu cîtiva vasă M,P/vasă pre apă B,C/ap⟨ă⟩]mare M, P//18 *lipseşte* şi M,P/ avea B,C/vase C, vasîe B/ave cîtiva vasă pre apă M,P/Ce turcilor nu li-au sporit nici cu un féliu B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P//19 féliu de meşterşug D/dînd B,C/din tunuri, din puşcile céle mari D/di pe apă ori din B,C//19-3 Început-au moscalii din vasă şi din cetati a slobozi puşci mari în vasăle lor; şi pre cari cum îl nimeriia, îndată să şi afunda, atîta cît n-au rămas nici un vas turcescu. Iar din vasăle moschicești nici măcar unul nu s-au primejduit M,P//

pe ap⟨ă⟩ or den cetate, să şi afunda vas⟨ă⟩le turceşti, de s-înneca, cît n-au rămas nici unul, iar moschicesc nici s-au betejit. /

f. 457v Mai pre urmă iarăş s-au rădicat turcii cu năval-asupra cetăţîi, vădzînd că au eşit o sam⟨ă⟩ de moscali din cetate. Şi s-au şi pornit turcii asupra moscalilor să-i ia în unghi⟨i⟩. Iar moscalii s-au făcut a fugi asupra vasilor şi au lăsat poarta cetăţîi dişchisă. Iar turcii, cum au vădzut po⟨a⟩rta cetăţîi deşchisă, au lăsat pre moscali di-a-i mai goniré ş-au şi-nceput a întra în cetate.

Şi i-au lăsat di-au întrat vo 4.000—5.000 şi au slobodzit porţile cetăţîi di i-au închis. Şi aşe moscalii den cetate, fiind supuş, au şi-nceput a lie da foc şi din frunte şi din coad⟨ă⟩, şi den dos a le da bombi, pîn-i-au potopit pre toţi. Da să de înnapoii, porţile cetăţîi era închis⟨e⟩. Şi cîţi n-au perit, i-au luat pre toţi de grumadzî.

Iar turcii cei ce rămăses-afară, de n-apucas-a întra în cetate, i-au şi aruncatu lagumul. Atunce moscalii cei

---

1 *ad. marginal* ori din cetate D/ cetaté C/ vasele B/ vasele turceşti să afunda de să înneca C// 2 să B/ iar din vasele moschiceşti nici unul nu s-au înnecat ⟨afundat D⟩ B,C,D,E, G,V// 4 *ante* Mai: 65 D, 137 M/ Mai pre urmă s-au sculat turcii cu mare năvală B, C,E,G,V// 4-6 Turcii iarăş au dat mare năvală asupra cetăţii; şi văzînd că au eşit din cetati cîţiva moscali, s-au şi pornit asupra lor să-i ia în unghii ⟨în guri P⟩ M,P// 5 cetăţii B,C/ văzînd B, C/ samă B,C// 6 Şi]Aşia B,E,G,V, Şi aşa C/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V// 7 *lipseşte* Iar M,P/ Moscalii ş-au ⟨au P⟩ lăsat poarta cetăţii dişchisă şi s-au făcut a fugi asupra vasilor lor. M,P/ vasălor B,C// 8 cetăţii B,C/ deşchisă B,C/ *lipseşte* Iar M,P cum]dacă M,P//9 *lipseşte* cetăţii M,P/ poarta cetăţii B,C/ au şi lăsat B,C,E,G,V/ de a⟨a-i C⟩ maiB,C/di a gonire pre moscalii cei dinafară şi au şi început M,P// 10 şi au şi⟨şi au C⟩ alergat la cetate ⟨cetaté C⟩ şi au început a întra pe⟨pre C⟩ poarta cetăţii în cetate B, C,E,G,V// 11 lăsat moscalii D/ patru, cinci mii de turci şi au şi slobozit moscalii D// 11-15 Iar moscalii i-au ⟨au C⟩ lăsat de au întrat în cetate ⟨cetaté C⟩ ca vreo ⟨vro B⟩ cinci, şase ⟨şasîe C⟩ sute şi au şi slobodzit porţile cetăţii de i-au închis pre turci în cetate ⟨în cetate pre turci C,V⟩. Şi aşa, moscalii, fiind supuşi în cetate, au şi început a slobozi focul în turci şi din frunte şi din coadă şi au început ⟨şi au şi început C⟩ a arunca şi bombe ⟨cu bombe C⟩, pînă ⟨pînă ce G⟩ i-au potopit de tot pre turci, pre toţi. Că vrea să dea B,C,E,G,V/ Moscalii cei din cetati au lăsat di au întrat în cetati 5.000 turci şi îndată au închis porţile cetăţii. Moscalii au dat foc turcilor din frunti şi din coadă; iar din dos bonbi. Şi pre toţi cîţi întrasă în cetati i-au potopit M,P// 12 închis pre turci în cetaté D/ den]cei din D// 15-16 *lipseşte* Da să de înnapoii... de grumadzî. M,P// 15 Da] Şi vreaD/ înnapoi şi B,C,D,E,V/ înnapoi să iase pe poartă şi porţile G/ cetăţii B,C/ închisă B]încuiate C// 16 cîţi turci C/ grumazi B,C// 17 *lipseşte* Iar M,P/ *ante* Iar ⟨Iară C⟩: 49 B,E,G, 62 C, 66 D, 79 V, 140 M, *lipseşte* P/ rămăsésîe B,C/ nu apucasă să între B,C,E,G,V// 17-7 Pre turcii cîţi nu apucasă a întra în cetati, au început a-i rădica legumurile, asupra a cărora au năvălit şi moscalii cei ce rămăsăsi afară. Şi pre mulţi turci au omorît. Turcii începusă a să lipi de zidiul cetăţii. Iar moscalii cei de prin vasă i-au înproşcat din puşci şi nu pute turcii să să mistuiască necăiure. Şi au perit turci 40.000 ⟨40.000 turci P⟩ M,P// 18 aruncat B,C/ Atuncea C, Atuncîa B//

di-afar⟨ă⟩, ce s⟨ă⟩ făcus-a fugi spre vas⟨ă⟩, s-au şi-ntorsu înnapoi într-înşii a-i omor⟨î⟩ cîţî scăpas⟨ă⟩ de lagum.

Aşijderea şi moscalîi di pré ap⟨ă⟩ au prins a-i împroşca, cari s-apucas-a s⟨ă⟩ lipi de zidiul cetăţîi, că nu pute să s⟨ă⟩ mistuiasc⟨ă⟩ nici într-o parte. Ş-au început moscalii a-i bate şi di pe ap⟨ă⟩, cît i-au potopit, ca la 30.000—40.000 de turci. /

f. 458 Iar în scurtă vreme au şi sosit veste de la soltanul la sarascheriul, caré soltan era între⟨Nipru şi⟩Buh de straj⟨ă⟩, cum că vin de la Minih agiutori cetăţîi pre mulţi moscali pre ap⟨ă⟩, di s-au făcut spaimă în o⟨a⟩ste turciască. Cîţî răm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ vii, neperiţi, au şi fugit preste noapte ş-au lăsat cetate. 3,4 dzilé di-ar fi mai zăbăvit turcii prîe loc, nici unul nu vrea scăpa. Că au şi dat Dumnădzău un vicol, că, cum era gium⟨ă⟩tate răniţî, aşe dzîc că-ntr-acel cîmpu 4 părţî ar hi perit şi una di-ar fi scăpat, bini.

Fostu-s-au cerşut căzacii să-i las⟨ă⟩ călări, audzind că vin turci⟨i⟩ la Vozie; şi Minih n-au vrut să-i las⟨ă⟩,

---

1 dennafară B,C,V, dinnafară E/ să făcusă B,C/ vase B,C/ întorsu B// 2 într-înşii]în turci B,C,E,G,V/ a-i omorî cîţi mai scăpase B,C,E,V/ *lipseşte* cîţi scăpas⟨ă⟩ de lagum G// 3–4 moscalii cei ⟨cîei B⟩ de pre apă au început a-i înproşca pre turci pre carii apucase ⟨apucasă C,V⟩ de să lipisă ⟨carii să lipise G⟩ B,C,E,G,V/ a-i înproşca pre turci pre carii să apucas⟨ă⟩ D// 4 cetăţii B,C/ că]cît B,C,D,E,G,V/ nu putea B/ să să mistuiască B,C// 5 nici într-un chip, nici întru o parte G/ parté B/ Şi au B,C// 6 *după* apă *ad.* şi di pe ⟨de pre C⟩ uscat B,C,D,E,G, şi di pe uscat pre turci V/ *după* potopit *ad.* de au perit B,C,E,G,V/ *lipseşte* la B,C,E,G,V/triizăci, patruzăci de mii de turci şi mai bine B,C,E,G,V//7 *după* turci *ad.* au perit atuncea la cetatea Voziia D// 8 *ante* Iară: 50 B,E,G, 63 C, 67 D, 80 V, 142 M, *lipseşte* P/ vrémie B, vréme C/ véste B,C// 8-12 Soltanul ce era între Buh de strajă şi au triimes veşti la sarascheriul că vini feldmarşal fon Minih ⟨şi P⟩ cu mulţi moscali pre uscat şi pre apă întru agiutoriu cetăţii. Făcut-au mari spaimă în oaste turcească, cîţi mai rămăsăsi vii ⟨şi M⟩ presti noapti au fugit M,P// 9-11 sarascheriul la Voziia, care ⟨carele E,G⟩ soltanu era de straje între Nipru şi între Buh ⟨la Nipru piste Buh V⟩, cum că vin moscali pre mulţi pre apă de la Menih feldmarşal întru agiutor cetăţii. Şi aşîa s-au făcut B,E,G,V/ sarascher-paşia, ce era la Voziia mai mare pre oaste turcească, caré soltan era de straje între Nipru şi între Buh, cum că vin moscali pre mulţi pre apă de la Menih feldmarşal întru agiutoriu cetăţii şi aşa s-au făcut C// 10 Menih feldmarşal D// 11 oastea C, oaste B/ Şi cîţi G/ Şi cîţi turci rămăsésîe B/ Şi cîţi turci ⟨mai E,V⟩ rămăsésîe vii, de nu perisîe C,E,V//12 şi au şi fugit B,C,D//13 cetatea de a o mai bate B,C,E,G,V/ Iar trii, patru zile B,D,E,G,V, Iar numai vreo trii, patru zile C/ de ar B,C// 13-2 *lipseşte* ş-au lăsat cetate... sau tătar. M,P//14 pre locu ⟨*lipseşte* pre locu B⟩ pre lîngă cetate, toţi ar fi fost perit. Că B,C,E,G,V/ nici unul poate nu ar fi scăpat D/ Că au fost şi dat E,G/ Dumnezeu B, C//15 vicol mare şi cum era turcii răniţi pre giumătate ⟨giumătatîe C⟩, aşa zic ⟨aşîa să vorbiia la acea vréme C, aşîa să auziia V⟩ că într-acel ⟨întru acel C⟩ B,C,E,G,V// 16 trii, patru părţi, ar fi perit şi o parte de ar fi scăpat, bine ar fi fost B,C,E,G,V/ bine ar fi fost D// 17 Cerşutu-s-au căzacii la ⟨Menih E,G⟩ feldmarşal să-i lase pe călărime B,E,G/ Cerşutu-s-au C,V/ lasă C// 18 turcii B,C/ Voziia B,C/ şi n-au vrut feldmarşal să-i lasă, fiind cu oştile la Perevoloşin B,E,G/ şi]iar V/ Menih feldmarşal C,D,V/ lasă C//

fiind la Perévoloșin. Și au greșit că nu i-au lăsat, că nici un turcu n-ar fi scăpat, sau tătar.

Deci acel soltan ce era de straji între Buh, vădzînd că turcii fug de la Vozie, slobodzit-au și el ciamburu pre margine Ocrainii leșești, di-au prădat satele. Țîn și ei prieteșugul ca cînii vinere. Ce s-a mai face cu leșii, vreme viitoari va arăta. /

f. 458v Grigorii-vodă, vădzînd că s-au dus nemții din Moldova, scris-au cu ⟨giu⟩rămînt la boerii cei pribegi și la țar⟨ă⟩, cei haini, să să întoarcă înnapoi la locurile sale, să nu poarte nici o grij⟨ă⟩. Și i-au ertat pre toți, numai să nu mai fug⟨ă⟩ și alții, ca s⟨ă⟩ è bani.

Deci s-au întorsu toți la locurili sale, și nimic nu li-au făcut. Numai pre Costandin Balșe, avînd măraz pre dînsulu, l-au bătut la talpîe, și l-au slobodzit.

Făcut-au și acestu obicei Grigorie-vodă, de s⟨ă⟩ bat⟨ă⟩ boerii cei mari la talpe, turcește.

Și pre Ștefăniță vornicul Ruset, hiind mai bătrîn, l-au făcut surgun o lun⟨ă⟩ la mănăstiri la Dobrovăț

---

1 fiind cu oștile la Perevoloșina C,V//1-2 Iar de i-ar fi lăsat pre căzaci, nici un turcu sau tătar poate n-ar fi scăpat B,C,E,G,V// 3 Decii acel B,C, *lipsește* M,P/ Soltanul M,P/ straje B,C]între]la B,C,E,G,V/văzind B,C]dacă au văzut M,P// 4 fug turcii B,E,G,M,P/ Voziia B,C/ au și slobozit M,P/ *lipsește* el M,P/ ciambur C// 5 marginea B,C/ Ucrainii C,E,G/ de au B,C, și au M,P/ *după* satele *ad.* prin Țara Leșască D, zicînd că acéle sate ce le pradă îei sînt căzăcești V/ Tatarîi țin prieteșugul M,P// 5-6 Că așia țin îei prieteșugul, ca lupul cu oaia și ca cîinele vinere B,V, Că așîa țin îei priîateșugul ca cîinele vinerea C, Că așîa țin tătarîi prieteșugul cu lésii, ca și lupul cu oaîa și ca cîinele vinerea E,G//6 *lipsește* Ce s-a mai face ... va arăta. B,C,E,G,V, M,P// 8 *ante* Grigorii ⟨Grigorie C⟩: 51 B,E, 65 C, 69 D, 82 V, 146 M, *lipsește* P/ voevoda M/ văzind B,C/ din țară, din Moldova G/ *lipsește* vădzînd... Moldova M,P// 9 au scris cărți la M,P/ giurămînt B,C/ boîarii B/ pribégi B//9-10 pribégi, carii ⟨ceV⟩ pribégisă în Țara Unguriască și la țară, ce era haini C,V/ țară B/ cei²] ce era B,E,G// 10-11 la țara ce hainită, în parte nemților, să nu aibă nimi nici o grijă, că pre toți i-au ertat și să-și vii la locurile sale M,P// 10 la locurile sale înnapoi B,C, E,G,V//11 să nu]și să nu B,E,G/ grije B,C/ *după* grijă *ad.* că nu vor avea nici o nevoe G/*lipsește* numai B,C,E,G,V//12 fugă B,C/ *lipsește* și alții... bani B,C,E,G,V// 11-12 *lipsește* numai să nu... è bani. M,P//13 Decii B,C]Și M,P/locurile B,C/ nemică B,C/ *lipsește* și nimic nu li-au făcut. Numai M, P//14 Costantin Balșe ⟨Balșie B⟩ medelnicearîul ⟨medelniciarîul B⟩ B,C,E,G/ măraz]prepus M,P/*lipsește* avînd măraz pre dînsulu B,C,E,G// 14-17 *lipsește* Numai pre Costantin... la talpe, turcește. V// 15 la talpe B,C, la talpi turcește M,P/ și apoi B,E,G/ și apoi, ertîndu-l, l-au slobozit C// 16-17 *lipsesc* B,C,E,G,M,P// 18 Și]Iar B,C,E,G, Numai V, *lipsește* M,P/ Ștefănițe B/Rusăt vornicul B,C,V/ Rusăt vornicul de la Mărginéni, de la Bacău, fiindu E,G/*lipsește* vornicul M,P/ fiind B,C/ *lipsește* hiind mai bătrîn V// 19 l-au făcut surgun la mănăstiré la Dobrovăț o lună de zile și apoi C/ l-au surgunit într-o lună P/ o lună de zile B,D,E,G,V/ mănăstiré B///

ș-apoi l-au adus la Eși și l-au ertat. Și i-au măritat o fat⟨ă⟩ ce ave, cu cheltuiala lui vodă, dup⟨ă⟩ Scarlatachie comisul, ficior Lupului Gavriliți.

Iar pre Răducanul, fiind nepot lui Mihai-vodă și agiunsesă cu cărțî la Grigori-vodă de la nemți, de-i făce știré ce fac nemții și ce-i la sfatul cînd era nemții la casa lui, la Grozești; pentru aceîa mai mult l-au boerit, de l-au făcut păharnic mare. /

f. 459 Pus-au turcii pre ficiorul lui Racoți anumé, ca s⟨ă⟩ fii crai în Țara Unguriască, și i-au făcut coro⟨a⟩nă de aur, cu diiamanduri de mult preț. Și i-au dat și cinci mii punge bani, să-i fiie de cheltuial⟨ă⟩ și să-ș fac⟨ă⟩ o⟨a⟩ste, osăbit de ce i-au rînduit, turci și tătar⟨i⟩.

Și l-au pornitu den Țarigrad, di-au venit la Brăila di s⟨ă⟩ gătiadză și-ș strînge o⟨a⟩ste. Ispi⟨ti⟩tu-ș-au nărocul, cu 2 soltani și cu turci, di-au triimis în Țara Unguriască, ca s⟨ă⟩ triac⟨ă⟩ pre la Cîmpina, pren Țara Rom⟨â⟩-

---

1 și apoi B/ și apoi au trimis de l-au adus V/ Iași B,C/ o fată C, și o fată B,E,G// 2-3 ce avea făcînd pomană ⟨*lipsește* făcînd pomană C⟩ cu cheltuiala domniască ⟨a domniii C⟩ a mării-sali lui ⟨a lui C,E,G⟩ Grigorii ⟨Grigorie B⟩-vodă, dîndu-o după Scarlatachiie comisul ⟨vtori comis C⟩, ficiorul Lupului Costachi vornicul. B,C,E,G// 1-3 *lipsește* Și i-au măritat... ficior Lupului Gavriliți. V,M,P//2 Grigorii-vodă D/ 3 Lupului Costachi vornicul D/ *lipsește* Gavriliți B,C,D,E,G// 4 Iară C, *lipsește* M,P/ Răducanul Racoviță C,D, Radu Racoviță M,P/ *lipsește* fiind M,P/ Mihaiu Racoviță voevoda M,P//4-7 *lipsește* și agiunsesă... mai mult M,P// 5 agiungînd B,C,E,G,V/ cărți B,C/ Grigorii B,C/ *lipsește* de la nemți B, C,E,G,V/ de-i făcîa ⟨făcea C⟩știré B,C// 6 și ce le iaste sfatul lor ⟨*lipsește* lor D V,⟩B,C,D, E,G,V/ casa]casele G//7 *după* Grozești *ad.* pe ⟨pre C⟩ Oituz B,C,E,G, V/ acéîa B,C/ l-au boîarit B,C]l-au cinstit și l-au boerit D/ de]și P, *lipsește* M// 8 l-au făcut vel-paharnic G// *9 ante* Pus-au: 52 B,E,G, 66 C, 70 D, 83 V, 150 M, *lipsește* P/ Racoții B/ *lipsește* ca C/ să fie C, să fiie B// 9-11 Turcii au făcut craiu în Țara Unguriască pre ficiorul lui Racoltu ⟨Racoviță M⟩. Făcutu-i-au ⟨Făcut-au P⟩ și coro⟨a⟩nă scumpă cu diiamanturi M,P// 10 craiu B,C/ *lipsește* de aur D,M,P//11 diiamanturi C/ de mult preț, cu diiamanturi B,E,G/ *lipsește* de mult preț M,P/ prețu C/ Datu-i-au M/ Datu-i-au și 500 pungi P/Și i-au dat și cîteva pungi de bani, o sută și cinzăci ⟨*lipsește* o sută și cinzăci V⟩ să-i fie B,E,G,V// 12 de pungi de bani C,D/ fie C/ cheltuială B,C/ facă oaste B,C// 13 de ce]di cîe B,C/ orînduit C/ *lipsește* osăbit de... turci și tătar⟨i⟩. M,P/ tătarî B,C// 14 Și decii l-au ⟨s-au E,G⟩ pornit B,C,E,G,V/ din B,C/ de au B,C// 14-15 la Brăila și ș-au strînsu oaste și s-au gătit. B,C,E,G,V// 14-17 Datu-i-au turci și tatari ⟨tătarî, turci P⟩ de la Brăila. Luat-au și doi ⟨și de la P⟩ soltani și așa au purces de la Brăila să trîacă prin Țara Munteniască, pre la Cîmpina, și să întri ⟨treacă P⟩ în Țara Unguriască M,P// 15 di s⟨ă⟩ gătiadză]și au început a să găti D/ Ispititu-ș-au nărocul să margă în Țara Unguriască cu doi soltani E,G// 15-17 Ispititu-ș-au nărocul să margă în Țara Unguriască cu doi soltani și cu turci ⟨soltani, cu tătarî și cu turci C⟩ de au triimis în Țara Unguriască ca să dezbată Țara Unguriască de supt înpărăției Niamțului și să fie el craiu în Țara Unguriască. Și au vrut să triacă pre la B,C// 17 prin Țara Munteniască B,C,E,G//

niasc⟨ă⟩. Ce nu i-au slujit nărocul ciastă dat⟨ă⟩, c-au pățît rău, precum scrie mai sus patima lor.

Împăratul nemțesc, înțălegînd de Racoții, au strînsu toate cape⟨te⟩le celi de frunte, boeri ungurești, di i-au dus pre toți la Beci, di-i ține acolo de le dăde toate ce li trebuesc. Ce s-a mai alege, vreme viitoare va arăta.

Deci înțălegînd Poarta turciască di ce s-au lucrat la Vozie, trimis-au di-au luat pre viziriul la Țarigrad, la sfat, nu numai pre viziriul, ce și pi toatele cape⟨te⟩le
f. 459v 10 celi turcești, pre toate unde / era. La ce va arăta, vreme viitoaré va arăta.

Aceste toate s-au făcut într-acești 2 ⟨ani⟩ a domnii lui Grigoriie-vodă, pîn' la vălet 7246⟨=1737⟩ la istovul lui noemvriie.

15 Dup-acestea, așăzîndu-s⟨ă⟩ Grigorie-vodă în scaun în Eși să ĭernedză, dup⟨ă⟩ cum s-au scris mai sus, pus-au în Eș⟨i⟩ și 4 stiaguri de turci și cu 4 de lipcani, stiaguri să ernedză cu dînsul în Eș⟨i⟩, necredzînd pre moldoveni.

---

1 nărocul întru această dată D/ norocul G,P/ *lipsește* ciastă dat⟨ă⟩ B,C,E,G,V/ c-au pățît]că au pitrecut B,C,E,G,V//2 precum mai sus s-au scris B,E,G,V/ precum mai sus s-au scris patima lor ce au pățit C//1-2 *lipsește* ciastă dat⟨ă⟩... patimă lor. M,P// 3 *ante* Înpăratul nemțăscu: 53 B,E,G, 67 C, 71 D, 84 V/ Rocoție A// 3-5 Că au înțeles înpăratul nemțăscu și au strîns pre toți boĭarii ungurești la Beciu și ficiorul lui Racoță ⟨Racoviță M⟩ au pătimit atunce foarte rău ⟨rău foarti P⟩ M,P// 4 capetile B,C/ céli B, céle C/ pre boĭarii B,V, pre boiarii cei mari ungurești E,G, pre domnii și boiarii cei mari ungurești C, boiarii, domnii cei mari ungurești D/ di]și B,C,E,G,V// 5-6 *lipsește* di-i ține... va arăta. M,P //5 la Beciu B, la Viena, la Beciu, la scaonul înpărătescu C/ de-i ținĭa ⟨ținea C⟩ acolo și ⟨de B⟩ le da toate ce le trebuĭa B,C,E,G,V, de i-au ținut acolo și li-au dat de toate ce li-au trebuit cîtăva vréme D// 6 *lipsește* Ce s-a mai alege... va arăta. B,C,D,E,G,V// 7 Iar ⟨Iară C⟩ Poarta turcească înțălegînd B,C,D,E,G,V/ di cĭe B, di cé C/ Poarta turcĭască au auzit de celi ci M,P// 8 Voziĭa B,C/ triimis-au de au B,C/ pe C/ veziriul B/ *lipsește* la sfat B,C,E,G,V// 8-9 și au triimes dĭ-au adus la Țarigrad pre viziriul și pre toati căpiteniile celi turcești pentru sfatul M,P// 9 nu]și nu B,C,D,E,G,V/ pre toate capetile turcești B,C,E,G,V/ céli mari turcești D// 10-11 pre toți de pre undé era D/ *lipsește* pre toate... viitoaré va arăta. B,C,E,G,V,M,P/ *lipsește* La ce... va arăta. D// 12-13 Acéste toate s-au făcut în anul 7245 și în anul 7246 B,C,E, Acestea toate s-au făcut în anul 7246 G,V// 12-14 *lipsesc* M,P// 13 pînă în anul 7246, pînă la sfîrșitul lui noemvrie D/ *lipsește* la istovul lui noemvriie B,C,E,G,V// 15 După D]Iar dupre B, Iară după C,E,G,V/ *ante* Iară: 68 C, 73 D, 86 V, 153 M/ acéste B,C/ așezindu-să B,C/ Grigorii C/ la scaon în Iași B,C,E, în scaon la Iași V, la Iași în scaon G// 15-18 Grigori voevoda s-au așăzat să ernezi în scaun în Iași. Și avînd grijă au pus să ernezi în Eși 4 steaguri turci și 4 stĭaguri lipcani M,P// 16-17 Iași[1-2] B,C,E,G,V/ *lipsește* să ĭernedză B,C,E,G,V/ după cum C]precum B, E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,G,V// 17 patru stiaguri de lipcani și turci să ĭerneze ⟨ĭernéze C⟩ B,C,E,G/ *lipsește* 4 stiaguri de turci și cu V/ 4 stiaguri de lipcani D,V// 18 Iași B,C,E,G,V/ *lipsește* necredzînd pre moldoveni B,C,E,G,V, M,P//

Bogate nĭevoi și rușini făce turcii beților oameni la Eș⟨i⟩ și la țar⟨ă⟩, pre unde merge. Că lua femei și fete maré și copii, cu sîla, de-ș făce rîs. Și la drumuri îș rîde și prăda pre oameni.

Iar în luna lui dechemvrii, bine nu s-au așădzat în Eș⟨i⟩, și au și scos hîrtii, frunte de 3 ug⟨hi⟩, mijlocul de 2 ug⟨hi⟩, coada de 1 ug⟨hiu⟩, și cîrcimărit tij 5 lei, și car⟨ă⟩ pré țar⟨ă⟩, de cără fîn și lemne la o⟨a⟩ste. Și fîn nu găsiia pre aproapi, că-l mîncas⟨ă⟩ de cu var⟨ă⟩, ce lua ordzu a cui găsiia, făr⟨ă⟩ bani.

Și taberi de car⟨ă⟩ duce la Siret, de măcina, că pe
f. 460 aproapi nu era mori. Și lua / boi a cui găsîe, de pe drumuri. Ș-au început și ciuma a s-ațîța în Eș⟨i⟩. Și au ținutu puțin, vo lun⟨ă⟩, acel omoru.

Oh, oh, oh, sărac⟨ă⟩ Țar⟨ă⟩ Moldovă și Țar⟨ă⟩ Munteniască, cum vă pitreciți și vă dizmerdați cu aceste supărări, la aceste vremi cumplite, și făr⟨ă⟩ de mil⟨ă⟩ de stă-

---

1 și făcĭa ⟨făcea C⟩ multe răutăți acĭei ⟨acei C⟩ turci și lipcani bieților ⟨biieților B⟩ oameni carii era lăcuitori în Iași. B,C,E,G,V/ *lipsește* și rușini D// 1-3 Turcii mari nevoi și răutăți ⟨răutăți și nevoi P⟩ făce moldovenilor ⟨în Iași M⟩. Și la țară le lua cu dĭ-a sila fimeile și copiĭ⟨i⟩ și fetile și prin mijlocul drumurilor ⟨drumului P⟩ îșĭ făce ris de dînșii M,P// 3 *lipsește* și copii D// 2-4 *lipsește* și la țar⟨ă⟩... prăda pre oameni. B,C,E,G,V//4 *lipsește* și prăda pre oameni M,P// 5-8 Iară de iarnă, așezindusă Grigorie-vodă în Iași, scos-au hîrtii și cîrciumărit cîte cinci lei de cîrciumă; și au scos ⟨*lipsește* și au scos V⟩ și cară pe țară B,E,G,V, Scos-au atuncea de iarnă hîrtii și cîrcimărit, cîte cinci lei de cîrcimă; și cară au scos pe țară C// 5-12 Grigori voevoda au scos hîrtii mari ⟨și P⟩ frunte 3 ⟨galbeni P⟩, mijlocul 2, coada 1 ⟨galbîn M⟩. Scos-au și cîrșmăritul, cîti 5 lei de cîrșmă; cară, fîn, lemni, orzu, boi, a cui găsiĭa ⟨iua P⟩ și de pe drumuri. Și toati aceste le duce oștilor M,P// 6 ug⟨hi⟩ galbéni D//7 ug⟨hiu⟩]galbîn D/tij]iarăș cîte D/ *după* lei *ad.* de cîrcimă D// 8 de]și E/ lémne B,C/ la oaste în Iași B,C,E,V, la oastea ce era în Iași G/ fîn nu să B,C,E//9 pe aproape B,C/ mîncase oaste de cu vară B,C,E,G,V/ ce]și B,C,E,G,V//10 luoa și B,C,E,G,V/lua fîn și orzu D/ a cui și B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V// 11 tabere B,C/ cară B,C/ ducĭa B, ducea C/ Sirétiu B,C, Siret și la Moldova V// 12 aproape B,C/ nu era mori] nu putea să biruiască morile să macine E,G,V, ce trimitea pe la Sirétiu ⟨și E,G⟩, pe la Moldova de măcina. Și cără fîn de pe la Botășĭani ⟨Botășeani C⟩. Și, fiind iarna mare, le era foarte cu greu cărăușilor, că le căzusă ⟨căzdusă C⟩ boii pe drumuri și luoa boi a cui și găsiĭa și cară. Și era mare supărarea oamenilor, că să închisésĭe drumurile de răul cărăușilor, că le slăbisă și le căzusă boii D// 13 Și au B,C/ a să aținta B,C/ Iași B,C,E,G,V/ ținut B,C/ Începutu-s-au și omor ⟨de⟩ ciumă în Iași M,P// 14 *autograf Neculce* puțin, vo lun⟨ă⟩ A/ *lipsește* puțin B,C,E,G,V,M,P/ vreo lună de zile B,C,E,G,V, o lună M,P/ acel omor B,C]și mulți au murit M,P// 15-17 *lipsesc* B,C,D,E,G,V// 15 *ante* Oh: 157 M, *lipsește* P/ Oh, săracilor țări Moldova și Munteniască M,P// 16 *lipsește* vă pitreciți și M P/ supărări] disfătări M,P//17 *lipsește* la aceste vremi M,P// 17-r. 6 din p. urm. de la stăpînii noștri greci. Adivărat, noi ț-am poftit ⟨și P⟩ ț-am dorit aceasta, de vremi că nu ne mulțămem cu domni păminteni, nu ne place ficiori de boeri păminteni să ne ĭa fetile noastri. Zicem că moldovenii sînt proști, iar grecii cilibii, isteți și bogați. Și iată ⟨că P⟩ acum la ce-am vinit! M,P//

pînii noştri, cari singuri noi ţ-am poftit şi ţ-am aflatu! Nu ne săturam de domni de ţar⟨ă⟩, nici de măritat fetele dup⟨ă⟩ peminteni, ce dzîcem că-s proşti şi săraci. Şi alergaţi la cei străini, greci, de-i apucaţ cari de cari să vă hii gineri, că-s cilibii şi bogaţî, şi le daţi moşii şi-i puneaţ în capul mesîi. Iacă la ce am vinit!

Aceste, adivărat că ni-au făcut cilibii la toate, cu lacrămi pre obraz şi cu suspinuri la Dumnădzău strîgînd. Iar altă puteri, făr-a suspina la Dumn⟨ă⟩dzău, n-au rămas.

Ia priviţ pré ţările megieşilor cum ţin pre cei străini! Le dau di mîncat, iar la sfat sau în capul mesîi nu-i pun, f. 460[v] nici îi amestecă. Şi pentru aceîa trăesc prostimea / lor pîn'acmu necălcat⟨ă⟩. De-ş dau vo fat⟨ă⟩ dup⟨ă⟩ vun străin, pre cu greu; dar moşan nu-i priimăscu, nici la sfat. Şi pita ce o mănîncă, cu vărsari de singé şi cu multă ostinial⟨ă⟩ şi grijă şi slujbe, o mîncă streinii prentr-alte ţări.

De ce s-au mai lucrat peste iarnă, dé acmu de la noemvrii la vălet 7246⟨=1737⟩. Viziriul, cum au sosît la Ţarigrad, l-au şi mazîlit, şi au pus vizir. Şi cum l-au pus vizir, cum au început a rîndui oaste la Hotinu şi la Tighine, şi pre alţîi într-alte părţî, şi a face mare gătire pen ţară. Trecînd la Hotin, şi alţîi în gios de la Tighina şi di la Hotin, maré stric⟨ă⟩ciune şi pozne făce oamenilor pré unde loviîa. Unii trece pre Bîrlad, unii pre Sîretiu. Şi în Eş⟨i⟩ încă au ernatu 3, 4 mii de turci. Şi aceşte încă destule răutăţî făce.

1-16 *lipsesc* D// 1-18 *lipsesc* B,C,E,G,V// 7-9 Că grecii cilibii la atîta nî-au adus, dîam rămas noi moldovenii şi muntenii numai cu lacrămile pi obraz. Iar ei nî-au luat moşiile, iar altora şi tot ce-au avut M,P// 10-18 *lipseşte* Ia priviţ... la vălet 7246 M, P// 17 *ante* Di: 75 D/ Di céle ce s-au lucrat piste iarnă de la noemvrie înnainte în anul D// 18 *ante* Iară veziriul ⟨viziriul C⟩: 54 B,E,G, 69 C, 88 V, 158 M, *lipseşte* P/scsit B,C// 18-19 Înpăratul au mazilit pre viziriul şi au pus ⟨pre P⟩ alt viziriu M,P// 19 l-au]cum l-au B,C,E,G,V/ mazilit B,C/ au pus vezir ⟨vizir C⟩ pre altul B,C,D,E,G,V/ *după* pus[2] *ad.* pre acela B,C,D,E,G// 20 *după* vezir *ad.* pre acela V/ au]au şi B, C,E,G, V// 19-24 Viziriul cel nou au rînduit oşti turceşti la Hotin, la Tighine şi şi printr-alti locuri. În Ţarigrad au făcut mari gătiri şi au şi pornit oştile ⟨oşti P⟩ la Hotin. Alţii viniîa prin ⟨pre P⟩ Bîrlad, alţii pre Siret şi făce mari stricăciuni şi pozni oamînilor. M,P// 20 orîndui C,V/ Hotin C/ la Tighinea B,C, la Bender la Tighinea D// 21 şi pre alţîi într-alte părţi]şi pe într-alte părţi C,V, şi pe într-alte părţi pre undé era cetăţi B,E,G/ şi au început a face B,C,D,E,V/ gătiré B// 22 Trecînd turcii pin ţară la Hotin B,C,E,G,V/ alţii B,C// 23 şi mari stricăciuni D/ *lipseşte* şi pozne G// 23-24 de la Hotin în gios la Tighinea ⟨Bender C⟩ şi făcîa ⟨făcea C⟩ mari stricăciuni camenilor şi pozne pre undé loviîa B,C,E,G,V// 24 Şi unii trecîa ⟨trecea C⟩ B,C,E,G,V/ pe[2] B/ unii[2]]iar alţii B,C,E,G,V/ Sirétiu B,C// 25 Iaşi B,C,E,G,V/ ernat B,C/ vreo trii, patru mii B,C,E,G,V/ aceşte]aceîa B, aceîia C,E,G// 25-26 *lipsesc* M,P// 26 răutăţi B,C/ făcîa B, făcea C//

Şi era o scumpete maré de pîne şi de fînu, cît agiun-
f. 461 ses⟨ă⟩ carul de fîn 4 lei, pre 2 boi. / Şi alte nevoi despré domnu: cară, ialoviţă, chile, văcărit, şi adăoşag peste văcărit cîte un tultu de vită.

Aşijdere şi în Ţara Munteniască, turcii şi tătarîi au ernat, şi multă prad⟨ă⟩ au făcut trecînd pren ţară la Olt, de s⟨ă⟩ băte cu nemţii.

Nemţîi şi moscalii au şădzut în paci pré la ernatic, pre margine ţărîlor lor, făcînd maré gătiré.

Hanul den Bugiac s-au sculat la ghenarie şi s-au dus la Crîm, nefiind moscali în Crîm. Şi de acolo s-au sculat şi au strînsu oaste pre cine au putut, ca la 80.000, amestecaţ tătari şi turci, şi s-au dus în prad⟨ă⟩ la slobodzie, spre Harhov. Şi i-au tîlnit moscalii şi i-au biruit. Şi abe au scăpat hanul cu 4,5 mii de oasté. Şi li-au luatu moscalii
f. 461v toţ robii ce au luat de la dînşii; / că le stătus⟨ă⟩ caii în ciambur, şi i-au tot gonit pîn-în Crîm.

Mihai-vodă era la închisoaré, că-l pîre muntenii să de 7.000 de pungi de bani. Şi au şădzut la închisoari 11 luni,

---

1 scumpéte mare B,C/ pîine B,C/ fîn B,C/ agiunsésïe B,C// 1-3 În pîine era marî scumpeti, dar şi carul de fîn, cel în ⟨de P⟩ doi boi să vinde cîti patru lei, deosăbit ci pătimiía ţara dispre Grigori voevoda, că le lua cară M,P// 2 carul de fîn cu doi boi cîte patru lei B,C,E,G,V/ despré domnu]era multe pe ţară B,C,E,G,V/ despre domnu era D// 3 chile, ialoviţe B,C,E,G/ şi]şi încă şi M,P/ preste B,C//4 un tult B,C] 15 parali M,P// 5-7 *lipseşte* M,P// 5 Aşijderea B,C/ *ante* Aşijderea: 55 B,E,G, 76 D, 89 V/ turci B,C/ tătarî B,C/ au ernat turcii şi tătarîi G// 6 pradă B, C/ pin B,C,E// 7 să bătea B,C// 8 Iară nemţii C/ Iară de iarnă nemţii şi moscalii B,E,G,V/ şezut B, C/ pace B,C/ pré]pe B,C/ *lipseşte* la M,P/ ernatec B,C/ pre²]la M, pînă la P// 9 marginile B,C/ mare B,C// 10 Iar hanul B,C,E,G/ *lipseşte* den Bugiac V/ din B,C/ Bugiacu B/ la]în luna lui B,C,D,E,G,V/ Hanul, în luna lui enuarii ⟨ghenar P⟩ au purces din Bugeac şi au mersu pre la Crîm M,P// 11 la]în D/nefiind]că fiind P/ *lipseşte* nefiind moscali în Crîm B,C,E,G,V// 10-13 Şi acolo au strîns oasti turcească şi tătărască, 80.000, şi s-au dus M,P// 12 pe B,C// 12-13 au putut, cîteva mii de tătarî şi de turci B,C,E,G,V// 13 pradă B,C/ la]spre M, cătră P/ *lipseşte* la slobodzie B, C,E,G,V/ spre] cătră M// 14 *după* Harcov *ad.* în Ţara Căzăcească B,C,E,G,V/ *după* moscalii *ad.* pe drum B,C,E,G,V/ abiía B,C//15 cu vreo patru, cinci mii B,C,E,G,V// 14-17 Întîlnitu-i-au moscalii şi i-au biruit. Luatu-li-au moscalii toţi robii ce ⟨ce-i P⟩ luasă de la dînşii şi di abiía au scăpat hanul numai cu 5.000 oasti. Şi i-au tot gonit pînă la Crîm. M,P// 15-16 *după* oaste *ad.* de au fugit B,C,E,G,V/ Iar moscalii li-au luat toţi robii ce-i luasă tătarîi din Ţara Căzăcească, de la dînşii B,C,E,G,V/ ce au fost luat D//16 stătusă tătarîlor B,C,E,G,V /*după* caii *ad.* tătarîlor D//17 gonit moscalii pe tătarî, pînă B,C,E,G,V// 18 *ante* Mihai: 56 B,E,G, 78 D, 90 V, 163 M/ Mihai-vodă pre acîa vrémïe B,V, Mihai-vodă pre acea vréme C,E,G/ *după* vodă *ad.* la Ţarigrad D/ că-l ⟨că îl C⟩ pîrîía B,C/ munténii B,C] boiarii munteneşti D/ dea B,C// 18—r. 6 din p. urm. Mihaiu voevoda era în Ţarigrad şi au fost la închisoari 11 luni. Iar după ci l-au slobozit ş-au dat fata după Scarlat, ficiorul lui Grigori voevoda. Şi pentru aceasta Grigori voevoda mari bucurii şi vesălii au făcut M,P//19 7.000 de] cîteva B,C,E,G,V/ *după* bani *ad.* o somă mare B,C,E,G,V/ închisoaré B, închisoare C/ unsprăzéce B,C//

și apoi, cădzînd acesta vizir, ce mai sus s-au pomenit, fiindu-i prietin, l-au scos.

Și fiind doamna lui Grigorie-vodă la Țarigrad, cu fiiusău, Scarlat, au făcut nuntă, și au luatu pré fiica lui Mihai-
5 vodă, cari mai sus s-au pomenit că-i log⟨o⟩dită, la ghenarie, la Bobotiaz⟨ă⟩. Iar Grigorie-vodă au făcut ves⟨e⟩lie pentru fiiu-său o săptămîn⟨ă⟩, împreun⟨ă⟩ cu toț boerii.

Aceste toate s-au făcut pîn' la [în] dzi întîi a lui aprilie, de primăvar⟨ă⟩.

10 Iar în 31 de dzilé a lui mai, la 4 ceas⟨uri⟩ de dzi, s-au făcutu un cutremur mare, de au căzdut m⟨ă⟩n⟨ă⟩stire. Golîe și multe cas⟨ă⟩ și mănăstiri în gios, Răchitoasa și
f. 462 altă mănăstiré, la Focșeni. Și s-au cutremuratu / mai bine de 1 lun⟨ă⟩, mai în toate dzileli.

15 Și s-au și început maré ciumă în Eș⟨i⟩, ș-au ținut pîn' despré toamnă omorul, toat⟨ă⟩ vara pîn' la luna lui ⟨dechemvrie⟩.

Iar Grigorie-vodă au eșit afar⟨ă⟩ cu ordie la Socola,

---

1 cădzînd]fiind B,C,E,G/ vezir B/ vizir acesta C/ pomenit]scris B,C,E,G,V//2 *după* priiatin *ad.* lui Mihai-vodă B,D,E,G/ *după* scos *ad.* de la închisoare B,C,D,E,G,V// 3 Iară la acea ⟨acîa B⟩ vréme fiind și doamna B,C,E,G,V/ Grigorii B,C// 4 Scarlat beizadea ⟨beizade B⟩ B,C,D,E,G,V/ luat B,C/ pre o fiică a lui B,E,G,V, pre o fiică a lui Mihai-vodă, pre domnița Nastasiia C// 5 care B,C/ pomenit]scris B,C/ că-i]că au fost B,C,E,G,V/ logodită B,C/ logodită, și în luna lui ghenarie ⟨ghenuarie C⟩ au făcut nunta B,C,E,G,V, logodită, și au făcut nunta la ghenarie, după Bobotiază D//6 *lipsește* la Bobotiaz⟨ă⟩ B,C,E,G,V/ Iară B,C, veselie B,C//7 *după* său *ad. în* Iași B, C,E,G,V/ săptămînă B,C/ *lipsește* împreun⟨ă⟩, B,C,E,G/ toți boïarii B,C// 8—9 *lipsesc* B,E,G,V,M,P//10 *lipsește* în D// Iar cînd au fost în luna lui mai în triizăci și una ⟨*în* 31 C⟩ de zile, *intr-o* ⟨*întru o* C⟩ *miercuri*, la patru ceasuri B,C,E,G,V/ a lui]a lunii lui D// 10-14 În Iași, maiu în 4 zile ⟨dni P⟩, mercuri la 4 ceasuri di zi, fost-au un cutremur foarti strașnic. Căzut-au trula bisăricii di la mănăstire Golîia și în gios multi mănăstiri și casă. Mai mult de ⟨decît P⟩ 30 zili, și în toati zilile, însă mai încet, au ținut acest cutremur. M,P// 11 făcut B,C/ cutremur ⟨foarte C⟩ mare și au ținut mai ca ⟨la C⟩ un cifert de ceas acel cutremur și au căzdut în Iași mănăstirea Golîia B,C,E,G,V// 12 *după* Golîia *ad.* în Iași D/ *lipsește* cas⟨ă⟩ și B,C,E,G,V/ *după* mănăstiri *ad.* au căzut atuncea B,C,E,G,V/ *după* gios *ad.* au căzut D/ jos B//13 alte mănăstiri B,C,D] pre aiure alte mănăstiri E,G/ la Focșani și pre aiurea ⟨aiure B⟩ ⟨*lipsește* și pre aiurea E⟩. Și s-au cutremurat pămîntul în cîteva rînduri și au ținut acel cutremur mai vreo lună de zile, numai s-au cutremurat mai cătinel. B, C,E,G,V/ mai bine de vreo lună de izile, în cîteva rînduri, mai în toate zilele D// 15 mare omor de ciumă D// 15-17 Și s-au început în Iași mare omor de ciumă și au ținut toată vara și toamna, pînă la luna lui ⟨*lipsește* luna lui C⟩ dechemvrie ⟨dechemvriie C⟩ B,C,E,G,V/ Și după aceîa, îndată, s-au ⟨și P⟩ început mari ciumă în Iași ș-au ținut pînă în toamnă și și la anul toată vara M, P// 16 ș-au ținut toată vara omorul, pînă despre toamnă D/ *lipsește* pîn'la luna lui dechemvrie M,P// 18 *ante* Iară: 71 C, 80 D, 92 V, *lipsesc* B,E,G,M,P/ Grigorii B/ au eșit din Iași la Socola B, C,E,G,V// 18-1 Grigori voevoda, de frica ciumii au eșit cu urdiia la Socola, în fundul viii, și acolo au șăzut M,P//

în fundul văii, de au şădzut toată vara. Şi începînd şi în ordie a pica cîte un om de cium⟨ă⟩, s-au mutat la Ţuţora, despre toamnă, ca să s⟨ă⟩ mai răcoriasc⟨ă⟩ de boal⟨ă⟩.

Viziriul s-au rădicat cu 300.000 oaste ş-au purces spré Niş, asupra nemţilor. Şi au făcut oaste în 3 părţî. Unii, cu Racoţi, i-au pornitu pré Dunărea în sus, şi cu tătarî, de au luatu Ţara Oltului şi alte pălănci ce ĭera pré Dunări. Şi siile să triac-în Ţara Unguriască, şi n-au putut să răzbasc⟨ă⟩ de nemţî; şi s-au apucat a bate cetate Ruşava.

Alţîi şide împrotiva taberii cei maré nemţeşti şi au bătut-o toată vara, şi nu pute s-o dobîndiască. Perea turci⟨i⟩ ca frundza, de pica pré Dunări în gios; şi le aduce
f. 462v Dunărea trupurilé pré la Gălaţ⟨i⟩/ şi pré la Smil, şi-i prindea oamenii morţî, de le lua bo⟨a⟩rfili de pre dînşi⟨i⟩. Că fiind Ruşava în ostrov⟨ul⟩ Dunării, da turcii năval⟨ă⟩ taré pré apa Dunării s-o ĭa, şi den cetate pe turcii tot prăvălea, di s-înneca în Dunări. Cîteva mii au peritu, de turci, la această cetate.

---

1 de au şezut acolo toată vara cu corturili ⟨corturile C⟩ cu ordiĭa. Şi au început şi în B,C,E,G,V// 1-2 Apoi începîndu-să omorul şi în urdiĭe, s-au mutat în Ţiţora M,P// 2 ciumă B,C// 2-4 şi decii s-au mutat şi vodă despre toamnă cu urdiĭa la Ţuţora, ca să să mai răcoriască de boală B,C,E,G,V//3-4 *lipseşte* despre toamnă... de boal⟨ă⟩.M, P// 5 *ante* Iară veziriul ⟨Viziriul D⟩: 57 B,E,G, 81 D, 93 V, 165 M, *lipseşte* C,P/ Iară veziriul ⟨viziriul C⟩ s-au rădicat cu mulţimé de oaste ⟨ca V⟩ trii sute de mii şi au B,C,E,G,V/ de oaste D/ spre B// 5-6 Viziriul cu 300.000 oasti au purces asupra nemţilor la Niş M,P// 6 făcut]împărţit M,P/ oastea C/ trii părţi B,C// 6-9 Pre unii i-au pornit cu Racoţii ⟨Şi i-au pornit pre unii cu Racoţi C⟩ pre Dunăre în sus şi cu tătarî de au luat ⟨cu Racoţii în sus pe Dunăre, cu turcii şi cu tătarî de au luoat G⟩ Ţara Munteniască pre dincolo de Olt ce o fusésïe luat nemţii de la turci mai înnainte vreme ⟨vréme C, vrémïe şi o stăpînilĭa V⟩ şi alte pălănci, cetăţui ⟨cetăţi B⟩ ce era pre Dunărea. Şi ⟨să B, E,G⟩ sililĭa să triacă B,C,E,G,V// 6-12 O parti au trimes-o cu Racoţi pre Dunăre în sus şi au luat Ţara Oltului. O parti păziĭa dispre tabăra ce mari, niemţască. Iar viziriul cu toată putere s-au apucat să bată cetate Ruşava. Toată vara au bătut-o şi nu putĭa şi ⟨nu o pute P⟩ să o dobîndiască M, P// 9 să sililĭa D/ răzbască B,C// 10 nemţi B,C/ apucat turcii G/ cetatea C// 11 Iar ⟨Iară C⟩ alţii B,C,D,E,G,V/ şidea B,C/ împrotiva B,C/ ceii mari B,C// 12 au bătut cetatea B,V, au bătut cetatea Ruşava C,D,E,G/ Periĭa turcii, cădea ca frunza D// 12-15 Şi periĭa mulţime ⟨mulţimé C⟩ de turci; pica ca frunza pre Dunărea ⟨Dunăre B⟩, de le ducea Dunărea trupurile ⟨trupurili B⟩ în jos ⟨gios C⟩, pre la Brăila, pre la Gălaţi, pre la Smil şi-i prindea ⟨prinde C⟩ oamenii pre turcii cei morţi B,C,E,G,V// 13 *lipseşte* de pica pré Dunări în gios şi M,P/ Dunăre le aduce M,P// 14 pré[1]] pînă M,P// 14-15 *lipseşte* şi pré la Smil... de pre dînşi⟨i⟩. M,P// 15 de] şi B,C,E,G/ luoa bo⟨a⟩rfeli ⟨hainele C⟩ B,C//16 cetatea Ruşava D,E/ ostrovul B,C,D,E,G,V// 16-19 Şi fiind această cetati în ostrovul Dunării, foarti cu greu lĭ-au fost turcilor şi multi mii au perit. M,P// 16 da]şi dînd B,C,E,G,V//17 tare C, *lipseşte* B,E,G// 17-19 pre apa Dunării, iar nemţii în cetate ⟨cetaté C⟩ ii tot prăvăliĭa de să înneca turcii în Dunăre ⟨Dunărea C⟩. Şi cîteva mii de turci au perit atuncea la cetate la Ruşava B,C,E,G,V// 17-18 pre turci îi tot înproşca din puşci de-i prăvăliĭa de s-au înnecat în Dunăre D//

Iar despré toamnă, vădzînd nemții cei den cetate că agiutori, nemțî nu li mai vini de nicăiuri și bucatilé li s⟨ă⟩ sfîrșăsc, și Dunărea înc⟨ă⟩ scăde, și toată greime turcilor ciartă prenprégiur, s-au închinat cu 1.500 nemți, Atîțe nemțî au fost numai în Rușava.

Și eșind acel ghenăral den cetate, l-au îmbrăcatu viziriul cu căftan și cu mari cinste l-au slobodzit, de s-au dus la tabăra ce mari nemțasc⟨ă⟩, cu dobi și cu surle, de înpreun⟨ă⟩ cu toț oamenii lui, dzîcîndu-i viziriul: „Aferim, slug⟨ă⟩ bun⟨ă⟩ și crédincioas⟨ă⟩! Măcar di s-ar afla om harnic și drept ca tine și la împărăție noastră! Cu puține oasti să stai să te baț̂i cu atîta puteri, atîta vrem⟨e⟩!" Și dup⟨ă⟩ ce au mersu la nemț̂i încă mai mari cinste au dobîndit.

f. 463 Dzîc / unii să hie dat viziriul bani să s-închine și s⟨ă⟩ hie fost cu știrea împăratului nemțesc, și vi⟨zi⟩riul încă să-ș fac-obraz despré împăratul turcescu. Că tabăra ce maré nemțasc⟨ă⟩ șide întré niști bălț̂i la loc tari, iar

---

1 despre B,C/ văzind B,C/ din B,C// 1-5 Ghinărariul din cetati Rușava și cu cielanți nemți, văzind că di atîta vremi să bati ⟨*repetă* să bati P⟩ și di la nemți nici un agiutoriu nu le mai vini, bucatile li să sfîrșiia, apa Dunării încă scăde și esti încungiurat de turci din toati părțile, au închinat cetate turcilor. Și eșind acel ghinărariu cu 1500 nemți, că atîța au și fost, au mersu la viziriul. M,P// 2 agiutoriu lor alți nemți nu le mai vin de nicăiri și bucatile li să sfîrșiia B,C,E,G,V// 3 încă scădea B,C/ greimea B,C// 4 ciartă]sta B,C,D,E,G,V/ prin ⟨pin C⟩ pregiurul cetății B,C/ *lipsește* cu D/ de nemți D// 4-5 au închinat nemții cetate ⟨cetaate B⟩ turcilor, fiind numai o miie și cinci sute de nemți. Atîțea ⟨Atîția C⟩ nemți au fost numai în ⟨cetaté în E,G⟩ Rușava, cînd au închinat ⟨nemții V⟩ cetatea ⟨cetaate B⟩. B,C,E,G,V// 5 în cetaté în Rușava D// 6-10 Și eșind gheneralul din cetate ⟨cetaate B⟩ și mergînd la viziriul ⟨viziriul C⟩, l-au înbrăcat viziriul ⟨viziriul C⟩ pre gheneral cu caftan dzicîndu-i viziriul ⟨zicîndu-i viziriul B⟩: „Ahferim, slugă bună B,C,E,G,V/ S-au bucurat foarti viziriul și l-au înbrăcat pi acel ghinărar cu căftan și i-au zis: „Aferim M,P//10 credincios C]crezută B,E,G,V, credincioasă stăpînului tău M,P/ de B,C// 10-14 Măcar și la înpărățiia noastră di ar fi oamini vrednici și drepți, ca tini, de vremi că tu numai cu puțină oasti întru atîta vremi ai stătut ⟨ai stătut întru atîta vremi P⟩ înprotiva a-i atîte ⟨atîte-i P⟩ puteri mari. Și îndată au poroncit să deie în dobi, în surli și în nagarali. Și așa, cu alaiu, i-au pitrecut pînă în tabăra lor ce mari, nemțască. Și după ci au mersu acel ghinărar la nemți, încă și M, P// 11 *lipsește* și drept V/ înpărățiia B,C// 12 puțină B,C/ oaste B, oasté C// 12-14 să stea să să bată cu atîta puteré, atîta vréme ⟨vrémie C⟩. Și făcîndu-i mare cinste gheneralul, ⟨și dăruindu-i cal cu toate podoabeli V⟩ l-au slobozit dinpreună cu toți oamenii lui, de s-au dus la tabăra cea mare, nemțască, cu alai, cu surle și cu dobe. Iar după ce au mersu gheneralul în oastea cea nemțască, încă mai mare cinste au dobîndit de la nemți B,C, E,G,V// 15-3 *lipsesc* M,P// 15 Iar ⟨Iară C⟩ zicea unii atuncea cum să fie ⟨fiie B⟩ dat viziriul ⟨viziriul C⟩ bani gheneralului ⟨*lipsește* gheneralului C⟩ să să închine ⟨să închine cetatea C,E,G⟩ B,C,E,G,V// 16 să fie ⟨fiie B⟩ fost B,C/ înpăratului B,C/ nemțescu B, nemțăscu C/ viziriul B,C/ încăș C// 17 facă B,C/ despre B,C/ înpăratul B,C/ Ca]Iar B, Iară C, E,G,V/ cea mare B,C// 18 nemțască B,C/ șide]era B,C,E,G,V/ între B,C/ nește B, niște C/ bălți B,C/ tare B,C//

turcii nu cutedza să margă la dînșii, și nemții așijderea nu cutedza. Și așe au ședzut oștilé pîn-în toamnă, făr⟨ă⟩ cîtu cîte o straj⟨ă⟩ de s⟨ă⟩ lovie.

Iar despré toamnă s-au dus viziriul la Țarigrad cu ⟨a⟩ce izbînd⟨ă⟩. Și s-au împrăștiet la ernatic oștile, și cele turcești și cele nemțești. Iar dincoaci, dispré moscali, au rînduitu un sarascheri cu oaste la Tighine, și alt⟨ă⟩ oaste au mersu, de la Hotin și de aiure, ca 80.000 oaste, și cu tătarîi Bugiagului 60.000, de sta pe Nistru d-aștapta pré moscali.

Iar moscalii s-au făcut în 2 părți. O sam⟨ă⟩, cu Les ghenăral, s-au dus în Crîm cu 100.000 oaste și s-au bătut acolo cu hanul Crîmului și cu 60.000 turci, ce ĭera cu căpitan-pașea. Și i-au tot bătutu pré turci și pi tătar⟨i⟩.
f. 463[v] Și au prădat / și au arsu Crîmul vo 4 luni.

Și apoi au eșit den Crîm și au lăsat Crîmul și au vinit la ceasta oaste, la Perivoloșin, unde ĭera Minih fertu-ma⟨r⟩-

---

1 așijderea și nemții nu cuteza să margă la turci G//2 *după* cuteza *ad.* să margă la turc ⟨turci E⟩ B,C,E,V/ așĭa B, așa C/ ședzut oștile B,C/ pînă B,C//2-3 fără numai cît ⟨fără cît numai E⟩ să loviia cîte o straje. B,C,E,G,V// 4 despre B,C/ viziriul B// 4-10 Viziriul și cu toată oaste de toamnă s-au dus în Țara Turcească la ernatic; însă viziriul la Țarigrad. Și mari cinsti au avut de la împăratul pentru izbînda ci au făcut. Viziriul au orînduit despre moscali un sarascher cu 80.000 oăsti turcească și tătărască și sta toată oaste pre Nistru, așteptînd pre moscali M,P//5 acĭa B,V, acea C,E,G/ izbîndă B,C/ înprăștiiat B,C/ oștile la ernatec E/ ernatec B// 6 céle[1] B,C/ céli[2] B,C/ Iară C/ *ante* Iară: 58 E,G, 94 V/ dincoace C/ despre B,C// 7 au rînduit într-acĭa vară ⟨turcii pre E,G⟩ un sarascheriu B,E,G,V, au rînduit înpărățiia Turcului întru acea vară pre un sarascheriu C/ Tighinea B]Bender C/ altă B,C// 8 mărsu B/ și de pre aiure E/ ca la optzăci de mii B,C,E,G,V/ *lipsește* oaste B,C,E,G/ de oaste V// 9 *lipsește* și cu tătarîi Bugiacului 60.000 V/ Bugiacului B,C/ ca la șeasĭazăci de mii ⟨60.000 E,G⟩ de oaste ⟨*lipsește* de oaste E⟩ B,E,G, au mersu ca la triizăci de mii de oaste C/ de aștepta pre B,C//10 *după* moscali *ad.* și era și tătarîi Bugiacului, ca la șeasĭezăci de mii. Și s-au făcut de toată oaste, turci și tătarî, ca la o sută patruzăci de mii V// 11 *ante* Iară: 72 C, 82 D, 95 V, 170 M/ doao părți B,C/ samă B,C]samă de oaste G/ Leisu gheneralul B,E,G,V, Leisin gheneralul C, Leisii gheneralul D// 11-15 Feldmarșal fon Menih, fiind cu oștile în Perevoloșin, au triimes la Crîm pre Leis ghinărariul cu cîtăva somă de oasti moschicească, asupra turcilor și a tatarălor. Hanul era în Crîm cu 60.000 turci și cu mulțimi de tătar⟨i⟩. Dat-au ⟨Datu-ș-au P⟩ războiu în cîtiva rînduri, vetejăști. Moscalii au biruit pre turci și pre tatar⟨i⟩; i-au tăĭat, i-au robit, i-au prădat și în patru luni au arsu Crîmul. M,P// 12 cu 100.000]cîteva mii de B,C,E,G,V// 13 60.000]cîteva mii de B,C,E,G,V/ era B,C// 14 pașĭa B, pașa C/ au tot bătut moscalii B,C,E,G,V/ pre[1-2] B,C// 15 Și au prădat moscalii Crîmul și l-au arsu pre unde ⟨undé C⟩ au agiunsu în vreo doao, trii luni întra-cĭa ⟨întru acea C⟩ vară B,C,E,G,V// 16 din B,C/ au vinit]s-au dus B,C,E,G,V// 16-2 ⟨Și P⟩ după aceĭa s-au întorsu la Perevoloșina, la ceĭalaltă oasti moschicească, la feldmarșal fon Menih. Și acolo au ședzut iulii, pînă în 20 zile. Feldmarșal fon Menih, cu toată oaste moschicească di la Perevoloșina s-au pornit spre Nistru. M,P// 17 ceasta]céĭalaltă B,C,E,G,V/ la aceastalaltă oaste moschicească, la Perevolosin D/ Perevoloșin B, Perevoloșina C/ undé era B,C/ Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V//

şalic. Şi s-au făcut ca la 300.000 oaste. Şi au tot şădzut toată vara şi apoi dé Sfeti Ilii s-au pornitu spré Nistru pre încetu.

Iar tătarîi şi cu o sam⟨ă⟩ de turci călărimé li-au eşit înnainte şi-i tot ceheîa prenprégiur, de le lua oamenii di pre la iarbă; iar să le ste împrotiv⟨ă⟩ nu pute. Să ispite cîteodat⟨ă⟩, şi pica ca perilé turcii şi tătarîi.

Şi aşe s-au apr⟨op⟩iet calé de 4 ceas⟨uri⟩ de Nistru tabăra ce mari, iar frunte oştii, cu 20.000 oaste şi cu o sam⟨ă⟩ de căzaci, au agiunsu la Nistru, la Calanca, den gios de Raşcov, unde ĭera de ceasta parte şi sarascheriul cu toată inecerime.

Şi au început moscalii a-i împroşca den puşci şi den bombe de pisté Nistru, cîtu nu pute turcii să s⟨ă⟩ mistuiasc⟨ă⟩ nicăiuri pré di ceasta parte. Iar peste no⟨a⟩pte li-au şi venit ocaz de la Minih să s-întorc⟨ă⟩ înnapoi.
f. 464 Şi s-au întorsu no⟨a⟩pte la obuzul cel mari, unde / era Minih. Şi au purces iarăş cu toţîi înnapoi la Buh.

Şi murindu-le caii şi boii, ţiindu-i toată vara în her-

---

1 trii sute de mii de B,C,V/ *lipseşte* oaste D/ şezut B,C// 2 apoi s-au pornit pre la ⟨de la V⟩ Svîatii Ilie spre Nistru B,C,E,G,V/ dé]de la D// 4 Iară C/ *lipseşte* şi E/ samă B,C// 4-6 Tătarii şi turcii călărime li-au eşit înnainte şi-i tot zăhăĭa înpregiur ⟨le M⟩ apuca şi oamini cînd eşiĭa la iarbă ⟨oameni cu dînşii la iarbă P⟩ M, P// 5 ceheĭa]zăhăĭa B,C,E,G,V/ prinpregiurul oştii B,C,E,G,V/ luoa B,C/ de B,C//6 iară B, C/ stea înprotivă B,C/ nu putea B,C/ ispitiĭa B,C// 6-7 Iar di şi năvăliĭa cîtiodată ⟨încă P⟩ pica turcii şi tatarii ca şi perile din copaci. M,P// 7 cîteodată B,C/ pica turcii ca perile G/ ca perili B]ca frunza V, mulţimea de C/ turci şi de tătarî C// 8 aşa B,C/ apropiĭat moscalii B,C,E,G,V/ patru ceasuri B,C/ Moscalii s-au apropiĭat ⟨de Nistru P⟩ cali de 4 ceasuri, adică M,P// 9 cea mare B,C/ iară fruntea B,C/ cu]ca B,C, E,G,V/ doaozăci de mii de oaste moscali B,C,E,G,V/ de oaste D//9-10 fruntea oştii moschiceşti au agiuns la Nistru M,P// 10 samă B,C/ Camînca P/ din B,C// 11 undé B,C/ era B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V// 12 *lipseşte* toată G/ inicerimea B,C/ *după* inicerimea *ad.* cu oaste turcească D//11-15 *lipseşte* unde ĭera... pré di ceasta parte. M,P// 13 a-i înproşca pre turci ⟨pre E,G⟩ tare B,C,E,G,V/ din[1-2] B,C// 14 piste B,C/ cît B,C/ putea B,C/ să mistuiască B,C// 15 necăiri B, nicăiri C/ pre B,C/ de B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V/ parte de Nistru ⟨*lipseşte* de Nistru C,V⟩. Şi aşa ⟨aşĭa C⟩ au fost oştile ⟨oştili C⟩ patru zile, marţi, miercuri, joi ⟨gioi şi C⟩ vineri: moscalii di céĭa parte de Nistru şi turcii dincoaci de Nistru ⟨*lipseşte* de Nistru C⟩. Iar apoi vineri noaptea ⟨noapte B⟩ spre sîmbătă li-au şi venit ⟨vinit C⟩ moscalilor ocaz ⟨ocaz, poroncă C⟩ B,C,E,G,V/ *lipseşte* Iar M,P// 16 ocaz moscalilor D/ de la Menih feldmarşal D, de la feldmarşal fon Minih, îndată M,P/ de la Menih feldmarsal, ca să să întoarcă moscalii înnapoi B,C,E,G,V//17 Şi s-au şi întorsu noaptea, vineri spre sîmbătă, la B, E,G, Şi s-au şi întorsu atuncea noaptea la C/ *lipseşte* no⟨a⟩pte V/ mare B,C/ undé B, C/ era şi ⟨fon G⟩ Minih feldmarşal B,E,G,V, era Menih feldmarşal C,D, era şi numitul feldmarşal M,P//18 purces moscalii B,C,E,G,V/ înnapoi cu toţii B,C,E,G,V/ Şi au purces cu toţii la Buh M,P// 19 herbinţială B,C// 19-1 Însă la purcesul lor de la Camînca, murindu-le caii, n-au avut cu ci tragi provăntul, puşcile, glonţurile. M,P//

bintial⟨ă⟩ la Buh, n-avea cu ce tragi privantul, puşcile. Ş-au îngropat acolo în cîmpu 500 de car⟨ă⟩ de glonţuri şi de conbarale osăbit de fănin⟨ă⟩ şi posmagi şi alte bucate ce au lepădat pre cîmpu.

Şi după ce au agiunsu la Buh, au triimis Minih ş-au rădicat şi oaste ce era în Vozie. Şi i-au dat foc ş-au răsîpit-o de tot, şi Culburului tij. Şi au vinit la dînsul, şi s-au dus cu toţii la ernatic la Perivoloşin.

Iar turcii iniceri vre să triacă să agiungă pré moscali; dar nu-i lăsa să triacă Nistrul saraschériul, neavînd ferman, cît începus⟨ă⟩ inecerii cu zorbà, cum li-i obiceiul lor, să omoar⟨e⟩ pe saraschériul.

De merat lucru ïaste acesta, cum aşe lesne să întoarsărînnapoi şi stricar⟨ă⟩ şi Voziïa; şi saraschériul încă nu lăsa să triac⟨ă⟩ inicerii dup⟨ă⟩ dînşii, să-i goniasc⟨ă⟩. Unii dzîc că au dat saraschérul mulţimi de bani lui Minih;
f. 464^{v} iară alţîi dzîc că s-au temut Minih de cium⟨ă⟩, / să nu i s-împle oaste.

---

1 nu avea cu ce ⟨cïe B⟩ trage puşcile céle mari şi proviiantul, zahareaoa ⟨zahareaoa C⟩ B,C,E,G,V/ cu ce trage proviiantul, zahareaoa şi puşcile D//2 Şi au B,C/ cinci sute de cară B,C/ *lipseşte* de$^{1-2}$ M,P/ glonţuri de puşci B,C,E,G,V//3 combarali B,C/ făină B,C/ şi$^{1-2}$]şi de B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi^{1} M,P/ şi de alte M,P// 4 au]li-au B,D, E,G// 5 Menih ⟨Minih B⟩feldmarşal B,C,D,E,G,V/ şi au B,C/ Feldmarşal fon Menih, după ce-au agiuns la Buh au triimes dï-au rădicat M,P// 6 *lipseşte* şi^{1} M,P/ oastea C/ Voziïa C/ Şi au dat foc cetăţii şi o au răsipit B,C,E,G,V/ foc cetăţii D/ *ad. marginal ş-au răsîpit-o de tot* A// 7 Cîlburul B,C,V/ *tij*]iarăşi aşïa ⟨aşa C⟩ l-au răsipit B,C,E,G,V, iarăş aşïa, i-au dat foc şi au răsipit-o D/ de tot, Colburul ⟨Colburului P⟩ iarăş asămine M,P/ *după* vinit *ad.* toată oastea D// 7-8 Şi s-au dus moscalii, şi acei de la Voziïa, şi acei de la Cîlbur la ceïalalţi moscali, la obuzul cel mare şi au purces cu toţii de au mărsu la ernatec ⟨ernatic C⟩ la Perevoloşina B,C,E,G,V/ Şi au vinit toţi la dînsul. Şi rădicîndu-să şi de acolo s-au dus la ernatic la Perivoloşna M,P// 9 Iară B,C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Iară: 59 B,E,G, 73 C, 83 D, 96 V, *ante* Turcii: 179 M, *lipseşte* P/ iniceari B,C/ vrea B,C/pre B,C// 10 *după* trïacă *ad.* Nistrul M,P/ iară saraschériul ⟨iar saraschér-paşa C⟩ nu-i lăsa să triacă Nistrul, neavînd B,C,E,G,V, iar saraschériul nu ï-au lăsat, neavînd M,P// 11-3 *lipseşte* cît începus⟨ă⟩ inecerii... să le de voïe M,P// 11 începusă inicearii B,C/ *după* zorbà *ad.* asupra saraschériului B,C,E,G,V/ cum li-i] precum le iaste B,C,D,E,G,V/ obiceaiul B,C//12 ca să omoară B,C,E,G,V/ pre B,C//13 Şi de mirat B,C,D,E,G,V/ ïaste]era B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* acesta B, E,G,V/ aşïa B,C, *repetă* A/ lésne B,C/ *după* întoarsără *ad.* moscalii B,C,D,E,G,V// 14 stricară B/ *repetă* şi stricară C/ Voziïa şi Cîlburul B,E,G,V// 14-15 nu-i lăsa pre iniceari să triacă după dînşii C// 15 triacă inicearii B/ după B/ dînşii]moscali G/ goniască B,C// 16-17 Unii zicea să fie fost dat saraschérul mulţi bani lui Menih de ş-au întorsu înnapoi; iar alţii zicea B,E,G,V// 16 dzicu C]dzicea D/ saraschériul mulţimé C/ Menih feldmarşal C// 17 alţii C/ dzicu C]dzicea D/ Menih B, Menih feldmarşal C/ ciumă C/ nu s-umple C//17-18 să nu să umplé oaste moschicească, că dincoaci muriïa de ciumă. Iar alţii zicea că sînt faptele Franţozului, fiind un ficior a lui Menih la craiul franţozescu de slujïa. B,E,G,V//

Şi s⟨ă⟩ teme să nu è turcii şi t⟨ăt⟩arîi pré moldoveni în sabie şi-n robiie, că aşe să lăuda turcii. Şi s⟨ă⟩ cere şi la sarascheriul, să le de voie, cum or videa că trec moscalii încoaci Nistrul şi nu-i pot sprézini, să şi sloboadă prad-în ţar⟨ă⟩. Iar pentru Voziia, această pricină dzîce Minih, că un an de cînd au luatu Vozie, şi ciuma dentr-însa n-au mai eşit, cît mai bine de 20.000 oaste s-au potopit într-însa; şi pentru aceia au stricat-o şi au scos oaste dentr-însa. De nu-s niscai fapte a lui Minih, vrem⟨ea⟩ vi-ito⟨a⟩r⟨e⟩ va arăta adevărul.

Împăratul turcesc, înţălegînd de acest lucru, s-au mînietu pré sarascheriul şi l-au făcut surgun. Şi au pus pré altul, anum⟨e⟩ Veli-paşe, vistit, vitiaz bun, ce au arătat mari îndrăzniré la moscalii.

Şi au tăet şi 4 paş⟨i⟩, şi au mazîlit şi pe sultanul, căci

---

1 să temea C/ nu îa C/ Iar unii zicea că-i era grije lui Menih pentru Ţara Moldovii să nu-i îa turcii B,E,G,V/ tătarîi pre moldoveni ⟨moldovéni C⟩ B,C/ *lipseşte* pré moldoveni G// 2 sabiie C, sabii B,E,V/ şi în B,C/ aşa B/ aşia s-au fost lăudînd C/ să cerea B,C/ *lipseşte* şi[3] C// 3 dea B,C/ or]vor B// 3-4 că trec moscalii Nistrul încoaci, în Moldova, şi de nu le vor putea sta împrotivă moscalilor ⟨*lipseşte* moscalilor V⟩ şi nu-i vor putea sprejeni B,E,G,V/ La turci era acest scopos, adică cît ar vide că trec moscalii în ţară şi neputîndu-i sprijini, ei îndată să⟨şi P⟩ sloboadă M,P// 4 *după* Nistrul *ad.* în ceasta parte C/ nu-i pot]de nu-i vor putea C/ sprejeni C/ pradă B,C// 5 ţară B,C/ *după* ţară *ad.* şi robiie C/ zicînd B]au fost dzicînd C,D,E,G,V/ Menih B,C// 6 că]cum că B,E,V/ un an au fost C/ au luatu]au fost luat B,C,E,V, o au fost luat D/ *repetă* de cînd au fost V// 5-8 În Voziia, cînd era moscalii într-însa, au fost mari omor de ciumă. 20.000 moscali spun că au murit în Voziia şi mai mult pentru aceia ar fi răsipit-o M,P// 6 Voziia C]cetaatea Voziia B,D,E,G/ dintr-însă B]din cetate Voziii C/ n-au fost mai eşit B,C,E,G,V// 7 doaozăci de mii de oaste B,C/ de oaste E,G,V/ *după* într-însa *ad.* întru acel an B,E,V, într-un an G/ acéia B,C,/ o au stricat B,E,V// 8-9 *repetă* şi pentru acéia au stricat-o şi au scos oastea dintr-însa D/ 8-10 *lipseşte* şi au scos... va arăta adevărul. M,P//8 oastea C/ dintr-însa B,C//9 De n-au fost cumva niscai D/ De n-au fost cumva niscai fapte cu vicleşug a lui Menih B,E,G,V, De n-au fost niscai fapte a lui Menih cu vicleşug C// 9-10 *lipseşte* vrem⟨e⟩ viito⟨a⟩r⟨e⟩ va arăta adevărul. B,C,E,G,V//11 *ante* Împăratul: 60 B,E,G, 74 C, 84 D, 97 V, 182 M, *lipseşte* P/ turcescu B,C/ *după* lucru *ad.* cum n-au fost vrînd sarascheriul să lasă pre iniceari să goniască pre moscali B,E,G,V//12 mîniiat C] mîniiat foarte rău B,E,G,V// 11-13 Împăratul turcescu, dacă s-au înştiinţat că sarascheriul n-au dat voi turcilor să goniască pre moscali, s-au mîniiat pre sarascheriul şi l-au surgunit. Iar în locul lui au pus sarascheriu pre Veli-paşa M,P//12-13 pre[1-2] B,C/ *după* pus *ad.* sarascheriu C/ altul]alt sarascheriu B,E,G,V/ pre anumé B,C,E,G,V// 13 paşia B, paşa C/ vestit de vitiaz bun B,C,E,G,V/ ce au] că au fost B,V, pentru că au fost E,G//14 mare B,C/ moscali B,C/ *lipseşte* ce au arătat... moscalii. M,P//15 Şi au tăiat împărăţiia atuncea ⟨şi C⟩ patru paşi B, C,E,G/ Împăratul turcescu au tăiat patru paşi M,P/ mazilit B,C/ *lipseşte* şi[3] M,P/ pre soltanul C, soltanul de Bugiac B,E,G/ căci]pentru căci B, C,D, pentru că E,G,M,P//

n-au mersu dup⟨ă⟩ moscali să-i goniasc⟨ă⟩. Că era bucuroș, și totu să temea să nu fac⟨ă⟩ vrun meșterșug, să s-întoarcă. /

f. 465 Tot într-această toamnă, la noemvrii, murit-au ficiorul craiului unguresc, anume Racolci, la Dunări, ce-l puses⟨ă⟩ turcii crai, la Udrii, ca s⟨ă⟩ hie în Țara Unguriasc⟨ă⟩. Și nu i-au slujit norocirea, care mai sus s-au pomenit.

Vinit-au capizilar-chihaĭa de la împărățiie, cu poroncă la Grigoriie-vodă di-au mersu la Nistru să rădice pușcile ce lé îngropas⟨ă⟩ moscalii, să le ĭa să le duc⟨ă⟩ la Tighine. Și s-au dus pîn' la Nistru și au triimis de au încărcatu tot, cu mare fric⟨ă⟩, să nu-l lovasc⟨ă⟩ căzacii; dar n-au avut nici o ostinială. Și au încărcatu 500 de car⟨ă⟩ de glonțuri, cum mai sus s-au pomenitu.

Și au îmblat Grigorie-vodă pre la Soroca, pré la Raș-

---

1 mărsu B,C/ n-au mărsu să goniască pre moscali C/ după B/ *după* goniască *ad.* piste Nistru B,E,G,V/ *după* bucuroși *ad.* că s-au dus D//1-2 Că ĭei ⟨Pentru că ei E, G⟩ au fost bucuroși că s-au dus moscalii și s-au fost temînd să nu facă vrun B,E, G,V, Că soltanul și sarascheriul, ĭei au fost bucuroși că s-au dus moscalii și să temea să nu facă vreun C/ *lipsește* Că era bucuroș... să s-întoarcă. M,P//2 meșterșug]vicléșug V//3 *după* întoarcă *ad.* înnapoi B,E,G,V//4 *ante* Tot: 75C, 85 D, 184 M/ întru C/ întru acest an, toamna D// 4-6 În luna lui noe⟨m⟩vri au murit la Dunăre Racoțî ⟨Racoviță M⟩, ficiorul craiului, pre cari îl făcusă împăratul turcescu craiu Țării Ungurești. M,P// 4-7 Iar tot întru acelaș an 7246, la noemvrie, murit-au și Racoții, ficiorul craiului unguresc, de care s-au pomenit mai sus ⟨de care mai sus s-au scris E,G,V⟩, pre carele îl pusésie turcii să fiie craiu în Țara Unguriască. Dar ⟨*lipsește* Dar V⟩ numai nu i-au slujit nărocirea ⟨nărocul E,G⟩B,E,G,V//5 ungurescu anumé Racoții C/ Dunărea C/ pusésie turcii la Odriiu anumé să fie craiu în Țara Unguriască C// 7 Și]Numai C/ nărocirea C/ *lipsește* Și nu i-au... pomenit. M,P/ care mai sus s-au pomenit]precum mai sus s-au scris C, *lipsește* B,E,G,V// 8 *ante* Vinit-au: 86 D, 61 E,G, 99 V, 185 M/ capegilar-chihaes D/ Tot întru acelaș an 7246, de toamnă, venit-au capegilar-chihaes B, E,G,V/ Vinit-au la acea vréme și capegilar-chihaes înpărătescu cu poronca împărățiii C/ împărățiie B// 8-9 Poarta au triimes la Grigori voevoda un capigilar-chihaĭa cu poroncă să mĭargă Grigori voevoda presti Nistru M,P// 9 Grigori-vodă B,C/ de au mărsu Grigorii-vodă de au rădicat C/ di-au mersu]ca să margă B,E,G,V// 10 le B,C/ îngropase B/ *după* moscalii *ad.* și glonțurile B,E,G,V/ să le ĭa]și M,P/ ducă B/ Tighinea B//11 *după* dus *ad.* Grigorii-vodă B,E,G,V/ pînă B// 10-12 moscalii de li-au dus la Tighinea. Au trimis de la Nistru de au încărcat tot, cu mare frică C// 11-14 Grigori voevoda cu mari frică au mersu pînă la Nistru, temîndu-să de căzaci, și au încărcat tot, 500 cară glonțuri, și altile. M,P// 11 trimis B, trimis Grigori-vodă D/ încărcat B// 12 frică B/ nu-i lovască B,E,G,V/ lovască C// 13 ostenială C]primejdie B,E,G,V, smintială D/ încărcat B,C/ cinci sute B,C/ cară B,C// 14 *după* glonțuri *ad.* și de combarali B,E,G,V, *ad.* de pușci și li-au dus la Tighinea C/ cum]precum B,C,D,E,G,V/ pomenitu]scris B,C,D,E,G,V/ *după* scris *ad.* și li-au dus la Tighinea B,E,G,V/ *lipsește* cum... pomenitu. M,P//15 Și]Iar B,E, G,V, *lipsește* M,P/ *ante* Și: 61 B, 76 C, 87 D, 100 V, 187 M/ Iar Grigorii-vodă au umblat B,E,G,V/ umblat C/ Grigorii C//15-1 pre$^{2-3}$ B,C/ *după* Rașcov *ad.* pre de aceasta parte de Nistru și B,C,E,G,V// 15-4 Grigori voevoda s-au primblat la Rașcov, la Soroca și la Orheiu. La Iași era mari omor de ciumă. Și pentru aceĭa Grigori voevoda de la Orheiu au venit drept în sat în Deleni, la dumn⟨e⟩alui vornicul M,P//

cov, pré la Orhei, di s-au primblat să vadză locurile ţării. Şi pi urmă, de la Orhei n-au vinit în Eş⟨i⟩, că murea tari de cium⟨ă⟩, ce au trecutu la sat la Deleni, în ţinutul Hîrlăului, la vornicul Iordachie Cantacozino Delianul, de au şădzut pîn-în dzi întîi a lui dechemvrie. Şi apoi, înţelegînd că au mai rădicat / Dumnedzău focul, s-au dus în Eş⟨i⟩.

f. 465v

Iar nevoili în ţar⟨ă⟩ prea multe, di chili, de ialoviţ⟨e⟩, de car⟨ă⟩ şi de alte nevoi nespus⟨ă⟩, tot eşite pe catastifile banilor hîrtiilor ce fuses⟨ă⟩ de primăvară. Ca şi la Duca-vodă cel Bătrîn, ce ieşè pré banii hîrtiilor, aşe şi acmu au fost.

Oamenii, de var⟨ă⟩, să bejenis⟨ă⟩ la munţi, la păduri, de fric⟨ă⟩ să nu prade păgînii ţara.

Leşii au avut paci, făr⟨ă⟩ cît în Ocraina, pré unde au fost şliavul moscalilor, au avut oarece stric⟨ă⟩ciune de tătari.

Franţozul⟨ui⟩ i-au tot îmblat oamenii lui să facă paci turcilor dispré moscali şi dispré nemţî.

Cazîlbaşul încă au avut paci în cest an cu turcii.

Aceste toate s-au lucrat într-acest an, de la noemvrii, la văleat 7246 ⟨= 1737⟩, pîn-iarna la istovul lui noemvrii,

---

1 Orheiu B,C/ de B,C/ să vadză]şi au văzut B,C,E,G,V/ locurili B/ ţării]Ţării Moldovii B,C,D,E,G,V// 2 pi]preB,C/ de la Orheiu au purces şi viind n-au mărsu în Iaşi, pentru că muriia pre rău de ciumă B,C,E,G,V/ *ad. marginal* pentrucă muriia prea rău de ciumă G// 3 ce]şi E/ trecut B,C/ Deléni B,C// 4 Iordachi B,C/ *lipseşte* Delianul M,P// 5 de] şi B,C,E,G,V,P/ au şezut acolo B,C,E,G,V, acolo au şezut M,P/ pînă B, C/ in]la D// 6 înţălegînd B,C/ rădicat]potolit B,C,E,G,V/ Dumnezeu B,C/ focul ciumii B,C,D,E,G,V/ Apoi înştiinţîndu-să că ş-au întorsu Dumnezău mînііа sa, s-au dus la Iaşi M,P// 7 în Eş⟨i⟩] la Iaşi la scaon B,C,G,V//8 *ante* Iar: 77 C, 88 D, 101 V, 189 M/ nevoi B,C,E,G,V/ ţară B,C/ prea]ïera B, era C,D,G,V/ de chile, de ialoviţe B,C// 8-11 Mari greutăţi au scos pre ţară: chili, ialoviţă, cară, şi şi alti multi nevoi, întocma ca la Duca voevoda cel Bătrîn M,P// 9 *lipseşte* de car⟨ă⟩ D/ *după* cară *ad.* pentru cheltuiala oştilor ce era pre acéli vremi B,C,E,G,V/ catastizile A// 9-12 *lipseşte* şi de alte nevoi... acmu au fost. B,C,E,G,V// 10-12 *lipseşte* Ca şi la Duca-vodă... au fost. D//11-12 *lipseşte* ce ieşè... au fost. M,P//13 Şi oamenii V/ vară B, C/ *repetă* de var⟨ă⟩A/ bejenisïe B, bezenis⟨ă⟩ A/ şi pe la păduri E/ Oamenii, de frica păgînilor, s-au bejănit la munţi şi la păduri M,P// 14 de frică, că să temea că or prăda tătarii ţara B,C,E,G,V/ *lipseşte* să nu prade păgînii ţara M,P/ păgînii]turcii şi tătarîi D// 15 Léşii B,C/ *ante* Léşii: 78 C, 89 D, 102 V/ pacé pre acéli vremi B,C,E, G,V/ fără de cît D] numai B,C,E,G,V/ Ucraina C/ pre undé B,C// 15-16 *lipsesc* M,P// 16 şleavul B,C/ moscalilor] tătarîlor B,C,E,G,V/ oarecîe B/ stricăciuné B,C/ tătarî B,C// 17 Franţozului D]Iar Franţozului B,C,E,G,V/ umblat B,C/ *ad. marginal* lui A/ turcilor pace ⟨pacé B⟩ B,C,V/ Solii Franţuzului adesa au umblat să facă M,P// 18 despre $^{1-2}$ B,C/ dispré^{1}]de cătră E/ şi dispre turci cătră nemţi M,P/ nemţi B,C// 19 Cazilbaşii B,C,D/ pace B,C/ în]întru B,C,D,E,G,V/ acest D]acel B,C,E,G,V// 19-5 *lipsesc* M,P// 20 Acestea B, Acéste C// 20-21 s-au lucrat în anul 7246, de primăvară pînă în toamnă la noemvrie B,C,E,G,V// 21-1 la vălet^{1-2}]în anul D/ *lipseşte* iarna D/ istovul]sfîrşitul D//

la velet 7247 ⟨= 1738⟩. Şi ce s-a mai lucra s-a scrii la rîndul lui. /

f. 466 Iar am început a scriie acestu an. Iată, după ce au mersu Gligorie-vodă în Eş⟨i⟩, ciuma s-au potolit. Nevoi totuna au ţinut în ţară, précum scriie mai sus.

Pré viziriul şi pe hanul i-au chematu la sfat la Ţarigrad. Ce pré viziriul l-au schimbat şi au pus vizir, iar pre hanul l-au triimis de au şădzut toat⟨ă⟩ iarna în Bugiag pîn-în primăvar⟨ă⟩, iar prim⟨ă⟩var⟨a⟩ s-au dus în Crîm. Şi au mersu ş-un poghiaz tătărăsc la moscali, dar puţin⟨ă⟩ pagub⟨ă⟩ au făcut, iar mai mulţî au perit ĭei.

Iar de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩ s-au sculatu viziriul cu toată puterea cît au avut şi s-au dus asupra nemţilor la Beligrad. Şi nemţii încă au strînsu tabara lor acolo, 90.000—100.000 oaste nemţî, mai departe de Beligrad. Şi au făcut şanţu şi sta acolo de aştepta pé turci calé de 7, 8 ceas⟨uri⟩. Şi dup⟨ă⟩ ce s-au apropietu turcii de tabăra nemţasc⟨ă⟩, iar nemţii au ales 18.000 de oasté den tabăra lor şi au triimis să lovasc⟨ă⟩, pe turci no⟨a⟩pte făr⟨ă⟩ de veste, să-i

---

1-2 *lipseşte* la velet 7247... la rîndul lui. B,C,E,G,V/ *lipseşte* Şi ce... rîndul lui. D// 3 *ante* Iară: 62 B,E,G,¶ 79 C, 90 D, 103 V/ a scrie întru acest an 7247 D/ *lipseşte* Iată D// 3-4 Grigorii-vodă, după ce au mărsu la Iaşi, la dechemvrii în zi întîi, ciuma încă D// 3-6 Iară acum am început a scriie că în anul 7247 pre hanul şi pre viziriul ⟨viziriul C⟩ i-au chiemat împărăţiia la sfat la Ţarigrad B,C,E,G,V// 4 *ad. marginal* în Eş⟨i⟩ A/ Nevoi în ţară tot una au ţinut D// 6 chiemat împărăţiia D// 7 pre B,C/ *după* viziriul *ad.* după ce au mărsu la Ţarigrad B,E,G/ *lipseşte* pus D/ *după* vezir *ad.* pre altul B,C,D,E,G,V/ Pre viziriul l-au mazilit împăratul şi au pus viziriu pre altul, iar M,P// 8 trimis B/ şezut B,C/ toată B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ *după* Bugeacu *ad.* de au ernat E// 9 pînă B,C/ primăvara B,C, primovar⟨ă⟩ A// 8-9 triimes la Bugeac la iarnatic, iar de primăvară M, pus la Bugeac, triimeţîndu-l la ernatic, iar de cu primăvară P/ iar de primăvar⟨ă⟩ B,E,G,V, iar în primăvară C,D/ *după* dus *ad.* hanul E,G/ în]la M,P// 10 mărsu B,C/ şi un B,C/ podghiaz C// 10-11 Hanul tătărăscu au triimes un poghiaz tătărăscu asupra moscalilor, însă puţină stricăciuni lĭ-au făcut, ci mai mult s-au stricat pre sini, că au perit mulţimi de tătar⟨i⟩. M,P// 10 tătărăscu B,C/ puţină pagubă B,C// 11 *lipseşte* iar B,C,E,G,V/ mulţi B,C/ *după* ĭei *ad.* tătarîi B,C,D,E,G,V// 12 *ante* Iară: 63 B,E,G, 80 C, 104 V, 194 M/ primăvară B,C/ s-au sculatu]au purces B,C,E,G,V/ viziriul B,C/ toată]cîtă B,C,E,G,V// 12-13 Viziriul şi cu toată putere s-au dus asupra nemţilor la Belgrad. Şi au biruit turcii pre nemţi şi au triimes soli să facă paci. M,P// 13 *lipseşte* cît B,C,E,G,V/ *după* avut *ad.* împărăţiia Turcului, ca la triisute de mii de oaste şi mai bine B,C,E,G,V/ Bilgrad B//14-19 *lipseşte* Şi nemţii... de veste, să-i M,P// 14 nemţii B,C/ au strînsu oaste ce au avut, ca la o sută de mii de ⟨oaste V⟩ nemţi B,C,E,G,V/ ca la noaozăci de mii, ca la o sută de mii de oaste D// 15 Bilgrad B// 16 pre B,C/ cale B,C/ şapte, opt B,C/ ceasuri de la cetatea ⟨cetatea C⟩ Biligradului, mai încolo. Şi după B, C,E,G,V// 17 apropiiat B,C/ tabăra]oaste C, oastea cea B,E,G,V/ nemţască C// 18 nemţii B,C/ aleş A/optsprăzéci ⟨optsprăzéce C⟩ mii de nemţi oaste din B,C,E,G,V/ au]i-au B,V// 19 trimis B/ lovască B,C/ pre B,C/ noaptea fără de véste B,C//

spargă, înțelegînd că nu-s turci mulț. Și turcii au fostu prinsu limbă că vin nemții și au fostu stînd gata. Și cum au sosit nemții, cum i-au și împresurat turcii, fiind mulți.

Deci nemții, vădzînd așea, au mai ales 12.000 și au triimis dup⟨ă⟩ dînșii, ca s⟨ă⟩ le dea agiutor. Dară nu li-au
f. 466v fost nice / de un agiutor, că, cînd sos⟨î⟩, au început a-i sparge. Și așea au purces turcii asupra taberii cei maré nemțești, bătîndu-i pîn'cé i-au băgat în tabăr⟨ă⟩. Dar prea puțini au scăpat.

Și așe, dînd năval⟨ă⟩ și taberii cei maré, n-au putut să stea împotriva turcilor. Numai ce li-au căutat dé au lăsat șanțul și s-au supus supt cetate Beligradului, de s-apăra de turci; că-i încungiuras⟨ă⟩ turci⟨i⟩ pre nemții den toaté părțilé, de nu le vine nice oasté de nicăiri nemților. Li-au fost viind agiutor 50—60.000 de oasté de la colegaturi, numai, fiind cium⟨ă⟩, nu cutedza, cu oastea ce pro⟨a⟩spătă, să între în ceïa oaste, ce sta mai departe, calé de 5, 6 dzile.

Și așe cîteva dzîle apărîndu-s⟨ă⟩ de supt cetaté, au

1— 19 *lipsesc* M,P// 1 înțălegînd nemții B,C,E,G,V/ nu-s]nu sînt B,C,E/G,V/ mulți C/ Și]Iar B,C,G,V/ fost B,C// 2 limbă]de véste limbă D,G, *după* nemții *ad.* asupra lor B,C,D,E,G,V/ *repetă* și B/ fost B,C/ *după* gata *ad.* de războiu V// 3 nemții B,C/ împresurat B,C/ turcii, fiind turcii mulți D/ mulți B,C// 4 Decii nemții văzind așa B,C/ doaosprăzéci ⟨doaosprăzăci B⟩ mii de de oaste B,C,E,G/ au trimis B,C, i-au triimis E// 5 au mai trimis încă doaosprăzéce mii de oaste aliasă din tabără după céle optsprăzéce mii, ca să le fie agiutoriu V/ după B,C/ dînșii] céli optsprăzéci mii B,C,E,G/ să B,C/ ajutoriu B/ Dar B,C// 6 nici B,C/ agiutoriu B, agiutoriu C/ sos⟨î⟩]au sosit D, au sosit ïei B,C,E,G,V/ au și început turcii a-i sparge pre céle ⟨céli B⟩ optsprăzéci ⟨optsprăzéci C⟩ mii de nemți B,C,E,G,V// 7 așa B/ Și au purces turcii așa asupra C/ turcii și E,D/ ceii mari B,C// 8 *după* bătîndu-i *ad.* pre nemți B,C,E,G,V/ pînă B,C/ ce B,C/ tabăra cea mare ⟨nemțască C⟩ B,C,E,G,V// 9 pre puțini nemți B,C, E,G,V// 10 așa B,C/ *după* năvală *ad.* turcii B,C,D,E,G,V/ și asupra taberii cei mari C/ taberii ceii mari nemțești B,E,G/ *după* putut *ad.* nemții B, C,D,E,G,V// 11 înprotiva B,C/ Și numai B,C,E,G,V/ *după* căutat *ad.* nemților C/ de B,C// 12 cetatea Bilgradului ⟨Bălgradului C⟩ B,C// 13 să B,C/ că-i] că s⟨ă⟩ A/ încungiurase B, încungiurasïe C/ turcii pre nemți B,C// 14 den]de B,C,E,G,V/ toate părțile B,C/ de] și B,C,E,G,V/ nu le viniïa ⟨nemților E,B⟩ ajutoriu ⟨agiutor nemților C⟩ de necăiri B,C,E,V, nu le viniïa nemților agiutor nici de o parte de nicăiri G// 15 Li-au vinit D// 15-18 Iar ⟨Iară C⟩ mai pre urmă li-au fost vinit ⟨viind E,G⟩ nemților agiutor ⟨ajutoriu B⟩ de la colegatori șasïezăci ⟨șasezăci C⟩ de mii de oaste; numai murind de ciumă în oastea ⟨oaste B⟩ nemțască, nu cuteza céïalaltă oaste ⟨*lipsește* oaste B⟩ de la colegatori să margă la oastea cea nemțască, ce sta mai departe, cale ⟨ca E,G⟩ de doao, trii zile B,C,E,G,V// 16 *după* ciumă *ad.* în oastea cea mare nemțască D// 17 pro⟨a⟩spătă]de la colegatori D/*după* oaste *ad.* nemțască D// 19 așa B,C/zile B,C/apărîndu-să nemții de supt cetatea Biligradului B,C,E,G,V//

stătut solii la pace. Că nu știia nemții că au luatu moscalii Hotinul și ce să lucriadz-în ceste părți, fiind înciungiurat de turci. Și s⟨ă⟩ temea nemții să nu margă turcii în Țara Unguriasc⟨ă⟩, să nu s⟨ă⟩ tulburé și ungurii.

Așijderea și viziriul, viindu-i veste dencoacé despré moscali că au luatu Hotinul, au tăinuit și au făcut veselie marîe, cum că au bătut turcii pre moscali la Hotin. Și audzind nemții, au făcut pacé. Precum s-au făcut pace, s-a scrii la rîndul său.

Moscalii, de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩, cu Les ghenăral, cu 80.000 oaste, cu calmîș și cu căzaci și cu moscali, s-au dus asupra Crîmului. Și au avut acolo în Crîm în 2, 3 rînduri bătai cu turcii și cu tătarîi. Și s-au rănit și hanul ș-au murit/
f. 467 acolo în Crîm. Și turcii, acmu de iarnă, după ce au făcutu pace, au pus han pe ⟨ *loc gol*⟩. Și moscalii s-au întorsu înnapoi, neluînd nice o cetaté, făr⟨ă⟩ cîtu au strîcat Crîmul prea rău într-acești patru ani.

Meneh felt-ma⟨r⟩șalîc, de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩, au purcesu

1-9 *lipsesc* M,P// 1 pacé B,C/ nemții B,C//2 cetatea Hotinul D//1-3 că au fost luat moscalii la acîa ⟨acea C⟩ vrémie cetatea ⟨cetatea B⟩ Hotinului de la turci, nici altele ⟨alteli C⟩ nu știia ce să lucrasă ⟨lucrase C⟩ în ceste ⟨céste C⟩ părți de loc, fiind încungiurați de turci B,C,E,G//1-4 că au fost luat moscalii la acea vréme cetatea Hotinului de la turci. Și să temea nemții să nu margă turcii și în Țara Unguriască, să nu să turbure și ungurii asupra lor. Nici alteli nu știia ce să lucrasă în céste părți de loc, fiind încungiurați de turci. V//3 să B,C/nemții B,C/în]și în B,C//4 Unguriască B,C/ să turbure B C/*după* ungurii *ad.*asupra lor B,C,D,E,G//5 *ante* Așijderea: 81 C, 105 V/veziriul B/véste B,C/dincoaci B, dincoaci C/despre B,C//6 au luat cetatea Hotinului B, au luat cetate Hotinul C,D,E,G,V// 6-7 au făcut mare veseliie,zicînd că au bătut B,C,E,G,V//7 cum]dzicînd cum D/nemții B,C//8 Iar precum B,C,D,E,G,V/pacea²B,C,V//9 s-a scrie C, s-a scriie B,V, să va scrie E,G// 10 *ante* Iară: 82 C, 106 V, *ante* Moscalii 91 D, 195 M/Iar moscalii,tot întru acelaș ⟨acela C⟩ an 7247,de primăvară,Leisu gheneralul ⟨Leisin gheneral C⟩ cu optzăci de mii de oaste ⟨moscali C,V⟩ B,C,E,G/Leisii gheneralul D//10-14 Feldmarșal fon Minih ⟨*lipsește* Minih P⟩ au triimis pre Leis ghinărariul cu oasti moschicească la Crîm. Trii războai au avut moscalii cu turcii și cu tătarîi,și tot moscalii i-au ⟨au P⟩ biruit. Rănit-au și pre hanul și au murit acolo în Crîm. M,P//11 și cu calmîși B,C,E,G,V/*lipsește* și cu moscali C,V//12 în ⟨vro V⟩ doao, trii rînduri B,C// 13 bătai]război B,C,E,G,V/ și au murit B,C//14-15 *lipsește* Și turcii... au pus han pe M,P//14*lipsește* acmu B,C,D,E,G,V/după cé B/făcut pacé B,C//15 au pus pre⟨*lipsește* pre C,V⟩ alt han B,C,E,G,V, au pus han pre altul D/ Și] Iar B,C,E,G,V/ *după* întorsu *ad.* din Crîm C,E,G,V//16 neluînd] nestăpînind B,C,E,G,V/ nici B,C/ *după* cetaté ⟨cetaateB⟩*ad.* din Crîm B,C,E,G,V, *ad.* supt stăpînirea lor D/făr⟨ă⟩cîtu]ce numai B,C, E,G,V stricat B,C//15-17 Moscalii n-au luat nici o cetati în Crîm, ci după ce-au făcut biruință s-au întorsu iarăș înnapoi. În patru ani au stricat moscalii Crîmul. M,P//17 pre B,C/*după* ani *ad.* ce mai sus s-au scris ⟨scriie B⟩. A doa venire ⟨viniré C⟩ a moscalilor în Moldova. B,C,E,G,V,A doa vinire a moscalilor în Moldova D//18 *ante* Iară: 64 B, E,G, 83 C, 92 D, 107 V, 197 M, *lipsește* P/ Iară tot întru acestaș ⟨acelaș C⟩an, 7247 ⟨fon E,G⟩Menih feldmarșal B,C,E,G, Iară în anul 7247 Menih feldmarșal D,V/ au purces B,C, au purces din Țara Căzăcească D// 18-1 Feldmarșal fon Menih și cu oaste moschicească, de cu primăvară,au purces din Chiev drept la Hotin M,P//

de la Chiov pen Ţara Leşască dreptu asupra Hotinului pré la Nejboj şi pré la Cameniţ⟨ă⟩, cu 120.000 oasté moschiciască, cu donţî, cu calmîş⟨i⟩, cu cătane. Şi au vinit pre-ncetu toat⟨ă⟩ vara pîn'la Hotin, den Ţara Căzăciasc⟨ă⟩ pen Ţara Leşască; şi numai la Nistru au zăbăvitu mai bine de 2 săptămîni. Şi au trecut Nistru pe den sus de Hotin, pren ţinutul Cernăuţului, pe la un satu ce s⟨ă⟩ chiam⟨ă⟩ Gincăul, pré la Vasăleu.

Purces-au şi pe dencoacé Veli-paşe sarascheriul şi cu 2, 3 paşi, cu 20.000 de oasté turci, şi soltanul cu 30.000 oaste tătari. Şi era şi la Hotin vo 7.000—8.000 de lipcani, şi era şi cîtéva mii de spafii, şi capezilar-chihai împărătesc cu bostangii, şi Colciag-paşa, cu iniciarii cetăţii.

Şi pîn-a treci moscalii Nistrul, li-au eşit şi tătarîi cu turci⟨i⟩ înnainte pesté Nistru asupra Cameniţăi, dar n-au isprăvit nimic, că i-au bătutu moscalii pre rău.

f. 467v Şi dup⟨ă⟩ ce s-au pornitu moscalii / de la Nistru asupra Prutului pe la Jestavna, pré la Sobraneţ, şi li-au

---

1 Chiev B/ pin B,C/ drept B,C/ asupra cetăţii Hotinului D// 2 pre[1-2] B,C/Nejiboje B,V, Mejiboje C,D,E,G/ Cameniţă C, Cameniţe B/ o sută şi doaozăci de mii de oaste B,C,G,V// 3 donţi B,C/ cu donţi, cu căzaci D/ şi cu calmîşi şi cu cătane B,C,E,V, şi cu calmîşi şi cu husari G// 2-5 *lipseşte* cu 120.000 oasté... şi numai M,P// 4 încet B,C/ toată B,C/ pînă B,C/ din B,C// 5 Căzăciască B,C/ pen]prin B,C,E// 6 zăbăvit B,C/ *lipseşte* mai bine de G,M,P/ doao B,C/ pre C,E/ *lipseşte* Şi M,P/ 6-8 Nistrul l-au trecut mai pre din sus de Hotin, pre ⟨la M⟩ Vasileu M,P// 7 din B,C,E prin B,E, prin C,V/ Cernăuţilor B,C, E,G,V// 7-8 pre la un sat ce să chiamă Vasileul şi pre la alt sat mai pre din gios ce să chiamă Mitcăul. ⟨alt sat ce să chiiamă Mitcăul, mai pre din gios de Vasileu G⟩ B,C,E,G,V//8 Cincăul D// 9 *ante* Purces-au: 65 B,E,G, 84 C, 93 D, 108 V, 198 M, *lipseşte* P/ pre B,C/ dincoaci B,C/ paşa B,C/ cu ⟨vreo D⟩ doi, trii B,C,D// 9-16 Veli-paşa sarascheriul cu 4 paşi şi cu mulţime turci, soltanul cu mulţimi ⟨multă M⟩ de tatar ⟨i⟩ au purces pre di ceasta parti asupra moscalilor. Eşit-au şi Colceac-paşa cu enicerii cetăţii şi cu lipcanii. Turcii şi tatarii au trecut Nistrul asupra moscalilor. Şi întîlnindu-să asupra Cameniţii s-au lovit şi au biruit moscalii pre turci. ⟨*lipseşte* Eşit-au şi Colceac... asupra moscalilor P⟩ M,P//10 cu[1]şi cu vreo B,C/ doaozăci de mii B,C/ oaste B,C/ *după* soltanul *ad.* de Bugeacu E,G,V/ cu[2]cu vreo B,C,E,G,V/ triizăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 11 tătarî B,C/ Şi era la Hotin şi vro C/ vro şapte, opt mii B,C// 12 cîteva B,C/ spahii B,C, E,G,V/ şi era şi capegilar-chihaes înpărătescu B,C,E,G,V// 13 bostangiii B,C/ paşa B,C]pace A/ *după* cetăţii *ad.* Hotinului B,C,E,G,V, *ad.* Hotinului. De toată oaste turcească era ca la o sută de mii C//14 pînă B,C/tréce B,C/li-au şi eşit şi G/cu] şi cu G//15 turcii C/preste B,C/asupra Cameniţii C,asupra cetăţii Cameniţii B,E,G, V//16 nemică B,C/bătut B,C/*după* moscalii *ad.*pre turci şi pre tătarî V//17 Şi]Iară B,C, E,G,V/*ante* Iară: 66 B,E,G,85 C, 109 V, 201 M//17-1 Iară după ce au trecut moscalii Nistrul şi s-au pornit de la Nistru asupra Prutului pre la un sat ⟨anumé E,G⟩ ce să chiamă Zestavna şi pre la alt sat ce să chiamă Sobraneţ,iar turcii şi cu lipcanii li-au tot dat năvală moscalilor, dar B,C,E,G,V// 17-18 Moscali de la Nistru s-au pornit la Prut, la Zăstavna, la Sobraneţ M,P//18 Zestavna D//

tot datu năval⟨ă⟩ turcii şi cu lipscanii, dar au perit lipcanii mai toţ, şi turcii, cît s-au zăbăvit pe acolo.

Şi au prădat margine Ţărîi Leşeşti, căzacii şi cu calmîşii şi cu catanilé: Horodinca, Snetinul, Cuturilé, Tesmeniţa; pîn'la Stanislav au agiunsu de au prădat. Şi du⟨ă⟩ ce au agiunsu la Juşca, au luat în gioş de au trecut codrul pe la Stanihorci, pre den sus de un satu ce s⟨ă⟩ chiam⟨ă⟩ Boianul, şi s-au întorsu pe supt poalelé codrului, pré la Rerence. Şi acolo iarăş au avut războiu, şi iarăşi au bătut pe turcii, moscalii.

Şi de la Rărence au purces pe suptu poalelé codrului pre la Grozniţi, şi de la Grozniţi tot în gios pe sup⟨t⟩ codru pe la ⟨ *loc gol*⟩. Şi acolo era pedestrime turciasc⟨ă⟩, cu toat⟨ă⟩ putere. Şi agiungînd moscalii acolo într-o vineri, în 17 dzilé a lui avgustu, la velet 7247 ⟨= 1739⟩, cum s-au tîmpinatu moscalii cu turcii şi au începutu a s⟨ă⟩ bate, n-au putut spréjini turcii focul moscalilor, şi s-au şi spărietu. Ş-au fugit turcii caré încotro au putut:

---

1 dar]şi M,P// 2 mulţi turci şi lipcani ⟨şi moscali P⟩ au perit M,P/ toţi B,C/*lipseşte* turcii B,C,D,E,G,V/*lipseşte* cît s-au zăbăvit pe acolo M,P//2-5 cît s-au zăbăvit turcii ⟨zăbăvit moscalii D,E⟩ pe acolo.Iar căzacii şi cu calmîşii şi cu cătanele au prădat marginea Ţărîi Leşeşti şi acéste tîrguri anumé: Horodenca,Sneatinul, Cuturili, Tesmeniţa;şi pînă B,C,D,E,G,V//3 *lipseşte* Şi au prădat...Leşeşti M,P// 3-5 Iar cazacii,calmîşii şi cu catanile au agiuns pînă la Stanislav.M,P//5 ajunsu B/ *lipseşte* au agiunsu de au prădat M,P// 5-6 Şi dup⟨ă⟩ ce]Moscalii M,P, Iar moscalii, pedestrimea,după ce D/la]la sat la D/ Şi purcegînd moscalii de la Sobraneţ au luat în gios pe ⟨pre C⟩ Prut şi agiungînd la un sat ce să chiamă Juşca,au trecut codrul pre la Stanihorci B,C,E,G,V//6 au²]şi au M,P/*lipseşte* de M,P//7 *lipseşte* pe la Stanihorci, pre M,P/ din B,C/sat B,C/de satul Boianul M,P/să chiamă B,C//8 pre B,C/ supt codru pre la Rărénc'a B,C,D,E,V,supt codru,asupra Hotinului, pre la un sat ce să chiamă Rărencea G// 9 Rerence]Ropce M,P/iarăşi B,C/ *după* războiu *ad.* moscalii cu turcii B,C,E,G,V//10 au bătut ⟨biruit M,P⟩moscalii pre turci B,C,E,G,V, M,P//11 *lipseşte* Şi M,P/Rărence]Ropce M,P/*după* purces *ad.* moscalii M,P/pre supt codru D//11-12 Şi de acolo de la Rărénc'a ⟨Rărencía C⟩ au purces moscalii tot pre supt codru pre la un sat ce să chiamă Grozniţii B,C,E,G,V//12-13 *ad. marginal* şi de la Grozniţi...pe la A,*lipseşte* M,P//12-14 tot în jos supt codru ⟨tot pre supt codru în gios C,tot pre supt codru E,G,V⟩pînă la ordiia turcească,undé era sarascheriul Veli-paşa cu pedestrimea şi ⟨*lipseşte* şi V⟩cu călărimea, cu cîtă puteré avea.Şi agiungînd ⟨ajungînd B⟩B,C,E,G,V//12-13pre supt codru,pînă undé era pedestrimea D//14 *lipseşte* într-o M,P//15 la velet]în anul D,în anii M,P// 14-16 acolo în şaptesprăzăci ⟨şaptesprăzéci C⟩ zile a lui ⟨a lunii lui C⟩ avgust,în anul 7247 într-o ⟨zi E,G⟩ vineri şi cum s-au timpinat ⟨întîmpinat E,G⟩ B,C,E,G,V/ 7247] 1739 M,P//16 *lipseşte* cum s-au tîmpinatu moscalii M,P/îndată au început a să bati cu turcii M,P/început B,C//17 a s⟨ă⟩ bate]a să hărăţi şi a să lovi oştile ⟨dîndu-şi războiu G⟩ B,C,E,G,V/Turcii n-au putut suferi focul M,P/turcii a sprejeni B,E,G, turcii să sprejiniască C,V//18 *lipseşte* şi²M,P/ spăriîat B/*după* spăriiat *ad.*turcii C/ Şi au ⟨şi C⟩ început ⟨turcii V⟩ a fugi turcii B,C,E,G,V/carii încătro B,C/*după* putut *ad.* Iar tătarîi atuncea, văzind că biruescu moscalii pre turci,au alergat la corturili turcilor,la ordiie,de au jecuit îei mai înnainte de moscali şi apoi au înpunsu fuga cu toţii. C//

Veli-paşe saraschériul şi cu o sam⟨ă⟩ de turci şi cu soltanul, cu tătarîi, în gios pré Prutu, iar Colceag-paşe au întrat cu o sam⟨ă⟩ de turci în cetate.

Iar feltu-ma⟨r⟩şalîc n-au vrutu să las⟨ă⟩ pre moscali să goniasc⟨ă⟩ pe turci, temîndu-s⟨ă⟩ să nu fac⟨ă⟩ vrun meşterşug; şi au şădzut toată dzua într-acel loc, la ⟨*loc gol*⟩, unde-i bătus⟨ă⟩. Iar turcii den Hotin, dac-au vădzut că i-au bătut, ş-au tot scos muerilé, care cum au putut, într-ace dzi şi s-au dus în gios asupra Tighinii.

Deci a trie dzî, apropiindu-s⟨ă⟩ Meneh feltu-ma⟨r⟩şalîc într-o duminică de Hotin, în 19 dzile a lui avgust,
f. 468 şi i-au eşit / Colceag înnainte şi i-au închinat cetate Hotinului. Şi au purcesu cu Meneh şi cu Colceag împreun⟨ă⟩ ş-au întrat în cetate Hotinul. Şi au luatu pre toţ turcii robi, iar pre păşoai⟨a⟩ lui Colciagu au slobodzit-o, şi au mersu în gios. Iar pre Colciag şi pré alţî turci i-au pornitu la Moscu robi.

---

1 paşa B/ *ante* Veli-paşa: 86 C, 94 D, 110 V, 204 M/ *lipseşte* şi[1] M,P/samă B,C/*lipseşte* de P/*lipseşte* cu[2] M,P// 2 *după* tătarîi *ad.* au fugit B,E,G,V/jos B/ pre B,C/Prut C/paşa B// 3 samă B,C/paşa cu o samă⟨somă M⟩ turci au întrat în cetate M,P/*după* cetaté ⟨cetate C⟩ *ad.* în Hotin B,C,D,E,G// 4 *ante* Iară: 87 C, 111 V, 205 M/Iar ⟨Iară C⟩ Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V,Feldmarşal fon Menih M,P/vrut B,C/lasă B,C//5 goniască B,C/ pre turci deaca i-au bătut ⟨într-acîa zi B,E,G⟩ socotind să nu facă turcii vreun ⟨vrun B⟩ B,C,E,G,V/nu facă turcii D,M,P//6 şezut C, şezut moscalii B,E,G/ zioa întru acel locu unde ⟨undé B⟩ bătusă pre turci. B,C,D,E,G,V,M,P//7 *după* bătus⟨ă⟩ *anulat* Ce turcii cei din şanţu A/*lipseşte* Iar M,P/din B,C/din cetate din Hotin D,E,G/ dacă B,C/*lipseşte* dac-au vădzut că i-au bătut M,P//8 *lipseşte* tot M,P/muerili şi ⟨cu V⟩ copiii B,C,E,G,V,M,P/ carii B,C/*lipseşte* care cum au putut M,P//9 într-acîa B, întru acea C/în jos B, *lipseşte* G/şi i-au pornit la Tighine M,P//10 Decii B,C,*lipseşte* M,P/*ante* Decii: 67 B,E,G, 88 C, 113 V, 206 M/*lipseşte* dzî G/Menih feldmarşal D//10-12 Decii a triia zi, Menih feldmarşal apropiindu-să de cetatea ⟨cetate C⟩ Hotinului,în noaosprăzéci zile a lui ⟨a lunii lui C⟩ avgust, într-o duminică, i-au şi eşit Colceag-paşa B,C,E,G/A trie zi duminică, feldmarşal fon Menih s-au apropiiat de Hotin, iar Colceag-paşa i-au eşit înnainti M,P//11 de cetate de Hotin D//12 i-au şi eşit Colceag-paşîa M,P//10-16 Deci a triia zi Menih feldmarşal, apropiindu-să de cetatea Hotinului în noaosprăzéci zile a lui avgust, într-o duminică, au trimis sol la Colceag-paşîa ca să închine cetatea,că neînchinînd cetatea, dacă o vor luoa, vor pune pre toţi supt sabie. Decii Colceag-paşîa, socotind că nu le va putea sta înprotivă moscalilor să apere cetatea să nu o ia, numai ce au purces înnainte lui feldmarşal cu toţii agii⟨i⟩ turcii cei mari şi cu inicîar-aga şi au închinat cheile porţilor cetăţii Hotinului. Şi purcegînd Menih feldmarşal dinpreună cu Colceag-paşîa şi cu toţi ofiţiarii moscali şi cu toţi agii⟨i⟩ turceşti, ş-au întrat în cetate în Hotin. Şi întrînd moscalii în cetate au luat pre toţi turcii robi cu fimei, cu copii cu tot, pre cîţi i-au aflat în cetaté. Iar pre păşoaîa lui Colceag-paşîa au slobozit-o şi pre un ficior a lui Colceag, anumé Mehmet, cari era de vîrstă de unsprăzéce ani şi au purces de s-au dus în gios pre părţile turceşti. Iară pre Colceag-paşîa şi pre alţi turci, pre toţi i-au pornit V// 12 cetatea B,C// 13 Şi au purces feldmarşal Menih ⟨Menih feldmarşal C,E,G⟩ şi cu Colceag-paşa B,C,E,G/ şi Colceag paşea D/cu Meneh şi cu Colceag]amîndoi M,P/ înpreună B,C, *corectat* înainte A, *lipseşte* E/şi au B,C//14 în cetate în Hotin B,C,D,E,G/luat B,C]luat moscalii E//14-16 pre toţi turcii robi pre cîţi i-au aflat în cetaté ⟨cetate B⟩ şi i-au pornit de i-au dus la

Şi au zăbăvit ⟨*loc gol*⟩ dzilé la Hotin şi au întorsu şi cîteva mii de oaste înnapoi, înţălegînd că s⟨ă⟩ tulbur⟨ă⟩ şvédzii şi leşii asupra lor, Şi dup-aceĭa au purcesu în gios pre Prut.

Iar Grigorie-vodă încă era rînduitu de la Po⟨a⟩rtă cu Sar⟨ă⟩ Mahmetu-paşea să margă la Ceţnăuţ⟨i⟩, să ţii calea moscalilor la Nistru, să nu-i las⟨ă⟩ să triac⟨ă⟩ despré ace parte. Şi au făcutu ca patru, cinci mii de oasté, turci, moldoveni, şi s-au dus în sus pîn'la Livărda.

Apoi înţălegînd că nu-i putinţă a-i sprejéni, au mersu spré Prutu la Bogdăneşti şi, apropiindu-s⟨ă⟩ moscalii de Hotin, s-au întorsu la Drăgşan⟨i⟩, de au şădzutu acolo pîn-au luatu Hotinul, şi au trécut şi sarascheriul în gios.

Atunce au vinit şi Gligoriĭe-vodă la Eş⟨i⟩, la Gălata, cu ordiĭa, puind străj⟨i⟩ bune. Apoi, prindzînd limbă den

---

Moscu E, ⟨în cetaté, doao mii şi o sută doaozăci şi unul D⟩ iar pre păşoaĭa lui Colceag-paşa au slobozit-o şi au mersu în gios. ⟨paşa şi pre un copil a lui anumé Mehmet, care era de vîrstă de unsprăzéci ani şi cu doaozăci de oameni slujitori a curţii lui i-au slobozit şi au purces de s-au dus spre părţile turceşti C, paşĭa au slobozit-o şi cu un ficior a lui Colceag, careli era de vîrstă de unsprăzéce ani, anumé Mehmet, şi cu doaozăci de oameni slujitori curţii lui D, paşĭa şi cu ⟨pre G⟩ un copil ⟨a lui Colceag, careli era E⟩ de vîrstă de unsprăzéci ani, anume Mehmet ⟨*ad. marginal* pre anumé Mehmet E⟩ şi pre ⟨cu G⟩ doaozăci de oameni a curţii lui Colceag-paşĭa ⟨pre aceştiĭa E⟩ i-au slobozit E,G⟩şi au purces de s-au dus în gios,spre părţile turceşti B,C,D,E,G// 15 *lipseşte* şi au mersu în gios M,P//16 Colceag-paşa B,C,D,E,G, M,P/ pre alţi turci, pre toţi B,C,D,E,G/turci robi M,P/pornit B,C/ *lipseşte* robi M,P// 1 zăbăvit moscalii cîteva zile B,C,D,E,G,V//1-3 Feldmarşal au zăbăvit cîtiva zile la Hotin şi înţelegînd că să turbură leşii, şvezii,au întorsu cîtiva mii ⟨de M⟩ oaste înapoi M,P// 2 *după* oaste *ad.* de la Hotin B,C,D,E,G,V/ să tulbură şvezii şi léşii B,C,V//3 civedzii A/ dupre acéĭa B,C/purces moscalii B,C,D,E,G,V/jos B/Feldmarşal fon Menih cu ceĭalantă oasti au purces pre Prut în gios M,P//5 Iară B,C, *lipseşte* M,P/*ante* Iară: 68 B,E,G, 89 C, 95 D, 115 V, 208 M, *lipseşte* P/Grigorii B/ rînduit B,C/Sară Mehmet-paşa B,C,E,G,V//5-6 Grigori voevoda şi cu Sara Ahmet-paşa au fost rînduiţi de la Poartă să margă cu oaste la Cernăuţi M,P//6 Cernăuţi B, C/ţie C, ţiĭe V//7 cale B/ lasă B,C/triacă despre B,C//8 acĭa B, acea C/*după* parte *ad.* de loc încoace B,E,G,încoace D,V, încoace,în Moldova C/ca patru]şi B,C,E,G/ca cinci, şeasîe mii V /oaste B,C// 8-9 *lipseşte* despré ace parte... moldoveni M,P// 9 turci şi moldoveni B,C,D,V/*lipseşte* turci G/pînă la un sat ce să chiamă Levărda, din sus de Botăşeani B,C,D,E,G,V//8-10 Şi mergînd pînă la Livarda au înţăles cum că nu-i cu putinţă a-i sprijini şi au mersu M,P//10 Iară apoi C/sprejeni pre moscali B,D,E,G,V/mărsu B,C//11 spré]la B,C,D,E,G,V/ Prut B/la un sat ce să chiamă Bogdăneştii B,C,D,E,G,V//apropiindu-să B//12 *după* Hotin *ad.* precum⟨mai sus C,D, G⟩ s-au scris B,C,D,E,G,V//12-13 şi di acolo s-au întorsu la Drăguşani şi acolo au şăzut pîră au luat moscalii Hotinul M,P//12 *după* întorsu *ad.* Grigorie ⟨Grigorii C⟩ vodă B,C,D,E,G,V/şezut B,C//13 pînă ce ⟨*lipseşte* ce C,D⟩au luat moscalii cetatea ⟨cetaate B⟩ Hotinul B,C,D,E,G,V/ au trecut B,C]s-au întorsu M,P/*lipseşte* şi² M,P/ jos B//14 Atuncea B,C/Grigorii B,C/*lipseşte* Atunce au vinit şi M,P/voevoda M/Iaşi B,C/*lipseşte* la Eş⟨i⟩ M,P//15-1 străjĭ¹⁻² B,C/prinzind B]luund C/limbă]véste B,C/ prinzind de veste, limbă D/din B,C/pornit B,C/S-au înştiinţat Grigori voevoda că s-au pornit M,P//

străj⟨i⟩ că s-au pornitu moscalii în gios pre Prut, au pus caimacami pe Sandul Sturdzea vel-log⟨o⟩făt și pe Iordachiie Cantacozino Delianul vel-vornicu de Țara de Gios, și el au purces în gios cu cîț boeri s-au tîmplat cu dînsul.

Iar Meneh, dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la Isnovăț, au pornitu oastea ce ușoară, donții, calmîș⟨i⟩, cătané, și cu o sam⟨ă⟩ de draguni, 2, 3 polcuri, înnainte, cu Costantin Cantimir și cu Dumitrașco Cantimir, ficiorii lui Antiohvodă, fiind acolo la moscali înstreinat./

f. 468^{v} Deci au și purcesu pen țară, strîngînd privantu și bucate turcești, unde găse. Și cai de ⟨a⟩ cui găse, și turcești și boerești, îi lua, că lé slăbis⟨ă⟩ caii. Deci Dumitrașco beizadea, maior, au luat pe suptu munte, pré la Suceav⟨ă⟩, și-n gios muntelé a prăda pîn' la Bacău; și s-au întorsu la Eșu cu duium. Iar frate-său Costantin Cantimir, ce era bregadiri, au luatu de la Isnovăț Jijie în gios și pe la Botășeni și au răpedzit ca doă mii oaste să prind⟨ă⟩ pe Gligoriie-vodă.

---

1 jos B// 2 caimacami pre B,C/ pre Iordachie B, pre Iordachi C// 3 *lipsește* Delianul B,M,P// 3-4 jos[1-2] B/ *lipsește* de Țara de Gios M,P// 4 și]iar M,P/ *lipsește* el B,C,D,E,G,V/ și au purces în gios ⟨jos B⟩ Grigorie ⟨Grigorii C⟩ -vodă cu ⟨cîțiva E⟩ boïari ⟨boiari C⟩ B,C,E/ și au purces Grigorii-vodă D/ cîț]cîțiva M,P/ carii s-au tîmplat pre lîngă dînsul E, *lipsește* M,P/ cu dînsul] pre lîngă dînsul D,G, pre lîngă măriia-sa B,C,V// 5 *ante* Iară: 69 B,E,G, 90 C, 96 D, 117V, 210 M, *lipsește* P/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ Feldmarșal fon Menih, după ce-au trecut la Vișnovăț M,P/ după ce C, după cîe B/ ajunsu B/ Isnovățu B, Isnovăț C/ pornit B,C// 6 cea ușoară, călărimea, donți ⟨și C,V⟩ calmîși ⟨și C,V⟩ cătane ⟨catane C⟩B,C,D,E,G,V//6-7 *lipsește* donți, calmîș⟨i⟩... polcuri M, P//7 samă B,C/doao, trii B,C// 8 *după* Cantemir[1-2] *ad.* beizadea B,C,D,E,G,V/Costandin beizade Cantimir și cu Dimitrașco fratile său M,P/ *lipsește* și cu Dumitrașco Cantimir V// 9 Antiohii B, Antiohie C/ fiind și îei acolo B,C,D,E,G,V/ înstreinați B,C// 8-11 lui Antiohii voevoda de au gătit înnainte provïant, furaj ⟨fărate M⟩ și cai M,P// 10 Decii B,C/ *ante* Decii: 91 B, 118 V/purces B,C/ pin B, prin C/ stringînd C/ proviiant, zaharea ⟨zahirea C⟩ B,C,D,E,V/ strîngînd înnainte proviiant, zairea și bucate G// 11 undé găsiïa luoa B,C,D,E,G,V/ de a cui și găsiïa B,C,E,G,V/ *lipsește* și C,E,G,V// 12 boïarești B/ boerești, pre toți îi luoa B,C,D,E,G,V// 11-12 *lipsește* de ⟨a⟩ cui... lé slăbis⟨ă⟩ caii. M,P// 12 *ad. marginal* îi lua A/ le slăbisîe ⟨slăbisă C⟩ caii ⟨foarte rău B,D,E,G,V⟩ viind de departe B,C,D,E,G,V/ Deci]Iar B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ *ante* Iar: 92 C, 97 D, 119 V, 211 M/ Dimitrașco Cantimir maiorul M,P// 13 pre[1-2] B,C, *lipsește* pré[2] M,P/ supt B,C/ Suceavă B,C//14 și în B/ și în gios, pre supt munte E,G/ muntele B,C/ *lipsește* muntelé a prăda M,P/ pînă B,C//15 Iași cu mult duium B,C,D,E,V, Iași, cu mult plian G/ *ante* Iară: 93 C, 98 D, 120 V/*lipsește* și s-au întorsu... Iar frate-său M/ *lipsește* cu duium. Iar P/ Cantimir beizadea ⟨beizade B⟩ B,C,D,E,G// 16 bregadir B,C/Costandin Cantimir bregadiriul M,P/luat B,C/di la Vișnovăț au purces pri Jijiïa M,P/ Isnovățu B,C/ Jijiïa B/ jos B/ pre B,C/ Botășïani B, Botășeani C// 17 răpedzit]triimis E,G/ca]podghiaz B,C,D,E,G,V/doao B,C, doao, trii V/și îndată au triimes 2.000 oșteni M,P/de oaste B,C/prindă B,C//18 pre Grigorii B,C/ voevoda M//

Şi au mersu poghiazul pe Bahlui în gios, pe la un satu ce s⟨ă⟩ chiamă Căcărădzenii, au trecut Bah⟨lu⟩iul ş-au luatu pré la Şanta de au trecut codrul la Vaslui. Şi dé acolo s-au întorsu înnapoi, că s⟨ă⟩ teme de tătar⟨i⟩.

Şi Grigoriie-vodă au prinsu veste den Roşieci şi au fugitu în gios spré Gălaţ⟨i⟩.

Deci Costantin beizadea au vinitu tot jăcuind pîn-în Eş⟨i⟩ şi au întrat în Eş⟨i⟩ săptemvriie în 2 dzilé, la velet 7248 ⟨= 1739⟩. Şi i-au eşit înainte mitropolitul şi cu caimacanii şi cu alţî boeri caré să mai tîmplas⟨ă⟩, şi călugări, şi neguţitori de laturea tîrgului, despré muntenimé, şi i-au închinat cheilé ţărîi şi stiagurilé slujitorilor. Şi s-au împréunat cu maré bucurie ş-au purces pen Iaşu. Pîn'la Frumoasa l-au petrécutu boerii. Şi s-au aşădzat acolo cu oastea.

Iar Meneh feltu-marşalîc au trecut Prutul dé ⟨la⟩ Işnovăţ în ciasta parte şi au tot vinit pré Prut în gios, făcînd *ocopuri calé cîte de cinci, 6 ceas⟨uri⟩unul* de altul.

---

1 mărsu B,C/Mers-au acel poghĭaz M,P//1-3 podghiazul pre Bahluiu în gios ⟨jos B⟩ şi au trecut Bahluiul pre la un sat ce să chiamă Căcărădzénii şi au luat pre B,C,D,E, G/1-2 *lipseşte* pe la un satu...Căcărădzenii V/*lipseşte* un satu ce s⟨ă⟩ chiamă M,P//2 şi au trecut V/ş-au luatu]au mersu M,P//3 de[1]]şi B,C,D,E,G,V,şi de acolo M,P/la] pînă la M,P/codrul Iaşilor şi au eşit în ţinutul Vasluiului.Şi V/Vasluiu C/de[2] B,C/ dé acolo]iarăş M,P//4 *lipseşte* că s⟨ă⟩ teme de tătar⟨i⟩ M,P/să temea B,C/ tătarî B,C/ *după* tătari *ad.* să nu-i lovască G//5 Şi]Iar B,E,G,Iară C,V,*lipseşte* M,P/Grigorii B, Grigorie C/au prinsu]luund B,C,E,G/véste din Roşiiaci B,C,E,G/de véste D/den]de la M,P/şi au fugitu]s-au dus B,C,E,G//5-6 Iară Grigorie-vodă prinzind véste s-au dus în gios spre Gălaţi V//6 jos B/spre Gălaţi B,C// 7 Deci]Iar B, Iară C, E,G,V/*ante* Iară: 94C, 121V, 214 M/Costantin beizadea ⟨ce era D⟩ bregadir B,C,D,E, G,V/vinit B,C/ zăcuind A/ jecuind pînă în Iaşi B,C,D,E,G,V// 7-9 În anii 1739 săpte⟨m⟩vri⟨e⟩ în 2 zile ⟨*lipseşte* zile P⟩ Costandin Cantimir bregadiriul au venit în Iaşi. Eşitu-i-au înnainte Antonii mitropolitul M,P/ pînă în Iaşi în anul 7248. Şi au întrat în Iaşi întru o duminică, septemvrii în doao zile. Şi E/ în Iaşi în anul 7248, septemvrie în doao zile într-o ⟨întru o C⟩duminică.Şi B,C,D,E,G,V//9 eşit înnainte B/eşit înnainte mitropolitul chir Antonie şi cu boiarii caimacami C/boĭarii caimacami B,E,G//10 alţi B,C/boĭari B, boiari C/ carii B,C,E,G/tîmplaşie B,C/şi cu călugări, egumeni ⟨igumeni B⟩ şi cu neguţitori ⟨şi cu orăşéni de cinste E,G⟩cu toţii i-au ⟨au C⟩ eşit înnainte de laturea B,C,D,E,G,V/*lipseşte* caré să mai tîmplas⟨ă⟩, şi M,P//11 despre muntenimé spre ⟨despre B,E,G⟩ Copou B,C,D,E,G]despre Copou V//12 cheile B,C,*ad. marginal* M/ ţării]curţii domneşti B,C,D,E,G, porţii curţilor domneşti V/stiagurile B,stiagurili C// 13 *lipseşte* ş-au purces pen Iaşu M,P// 13-14 înpreonat cu mare bucurie ⟨bucuriie C⟩,mergînd pin ⟨prin C⟩Iaşi, pitrecîndu-l boĭarii ⟨boiarii C⟩ ⟨pe beizade V⟩ pînă la Frumoasa.Şi s-au aşezat B,C,D,E,G,V// 14-15 Şi l-au pitrecut cu mari bucuriie ⟨cinste P⟩ pînă la Frumoasa.Şi acolo s-au aşăzat cu oaste. M,P//16 *lipseşte*. Iar M,P/*ante* Iară: 70 B,E,G, 95 C, 99 D, 122V, 215 M,*lipseşte* P/Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V,Feldmarşal fon Menih M,P/de]pre la B,C,E,G,V, la M,P//17Işnovăţu B, Vişnovăţ P/ *lipseşte* în ciasta parte M,P/*lipseşte* tot M,P/ pre B,C, pe E,G/ jos B//18 *după* ocopuri *ad.* zămci de pămînt C/cale B/ *lipseşte* cîte M,P/ şasîe B,C, *lipseşte* M,P/ ceasuri B,C//

Şi de la Podul lui Gherman au lăsat obuzul cel maré să triac⟨ă⟩ Prutul iar în ceĭa parte, şi el, cu vo 10.000 de oaste, au venit drept la Eşu. A doa dzi, luni, sept⟨emvrie⟩
f. 469 în 3, / au întrat în Eş⟨i⟩ şi i-au eşit şi lui înainte mitropolitul şi cu caimacanii şi cu alţî boeri caré să tîmplas⟨ă⟩, făcîndu-i maré cinsté, pîn' l-au adus în curţile [în] domneşti. Şi au şădzut în Eş⟨i⟩ o săptămînă. Şi cît au şădzutu în Eş⟨i⟩, în toate dzîlé⟨le⟩ chema pe mitropolitul şi pe caimacani şi pe alţ boeri, de-i pune la mas⟨ă⟩ de-i cinstea. Şi au îmblat în giuru împrégiurul tîrgului de au ales loc dé cetate. Şi au pus semné şi au pus săldaţi şi salahori, de au început a săpa d-au făcut şanţu şi tabiĭe. Şi au lăsat 4.000—5.000 oasté, c-un ghenăral maiur, anumi Petrea Şipon, şi cu un polcovnic, ca s⟨ă⟩ fiĭe dé paza tîrgului. Şi au rînduitu şi pé un ghenăral, anumĭe Levendal, să margă la gura Jijii⟨i⟩, să fac⟨ă⟩ şi acolo ocop. Şi

---

1 mare B,C//2 triacă B,C/ iarăş M,P/céĭa B,C/în ceĭa parte iară G/şi]iară D,M,P/ el]feldmarşal B,E,G,V, Menih feldmarşal D, gheneralul Menih feldmarşal C/vreo zéce mii B,C/*lipseşte* vo M,P/*lipseşte* de M,P//3 vinit B,C/*lipseşte* drept M,P/la]în B,D,E,G,V/Iaşi B,C/zi B,C, dza A/*lipseşte* A doa dzi M,P/septemvrie M,P//4 *lipseşte* în M,P/trii zile B,C/întrat]venit M,P/ în]la G,M,P/Iaşi B,C/Eşitu-i-au M,P/ înnainte şi lui feldmarşal mitropolitul Antonii şi cu boĭarii caimacami B,E,G/lui Menih feldmarşal C/mitropolitul Antonii C,D, mitropolitul Antonii şi cu boĭarii caimacami V, Antonii mitropolitul M,P//5 *lipseşte* şi cu M,P/caimacamii C/ alţi boĭari ⟨boiari C⟩ carii să întîmplasĭe ⟨tîmplasie B⟩ B,C/carii să mai întîmplasă şi cu călugări egumeni şi cu neguţitori şi cu orăşéni de cinste, făcîndu-i E/*lipseşte* caré să tîmplasă M,P/să mai tîmplasă D// 6 mare cinste pînă B, mare cinste, petrecîndu-l pînă C//5-6 carii să mai tîmplase şi cu neguţitori şi cu orăşéni de cinste. Şi i-au închinat şi lui cheile curţii domneşti şi stiagurile slujitorilor, făcîndu-i mare cinste, făcînd mitropolitul oraţie în limba rusască şi rugîndu-să să fie priimiţi cei mai mici supt ascultarea înpărăţiei Rosiei, petrecîndu-l cu toţii pînă l-au dus în curţile domneşti G,carii să mai tîmplasă şi cu călugări egumeni şi cu neguţitori, cu toţii i-au eşit înnainté, făcîndu-i mare cinste şi petrecîndu-l cu toţii pînă la curţile domneşti V/mare cinsti şi l-au pitrecut pînă în curţile domneşti M,P//7 şezut în Iaşi B,C/*lipseşte* cît au şădzutu în Eş⟨i⟩ M,P/şezut în Iaşi B,C//8 zilele B, zileli C/chiema B,C/pe mitropolitul Antoniĭe M,P/ *lipseşte* şi M,P/pre boiarii ⟨boĭarii B⟩caimacami B,C,D,E,G,V//9 pre alţi boĭari ⟨boiari C⟩ B,C/şi-i punea la masă de-i cinstiĭa B,C,D,E,G,V]şi-i ⟨de-i P⟩ ospăta şi-i cinste M,P//10 au umblat ⟨feldmarşal B,E,G⟩ înpregiurul tîrgului B,C,D,E,G,V/Feldmarşal fon Menih au umblat înpregiurul M,P/ de]şi P, *lipseşte* M//11 locu B,C/ de B,C/ cetaté C/semne B,C/pus²]rînduit B,C,D,E,G,V/saldaţi B,C//11-12 Au pus semne, săldaţi, salahori şi au făcut şanţu şi tabii M,P//12 de au B,C/şi tabii, băşti de pămînt, numai n-au apucat a le găti B,C,D,E,G,V//12-14 Lăsat-au în Iaşi pre Petru Şipov, ghenărariul maior, cu 5,000 oşteni şi cu un polcovnic M,P/ Şi au lăsat pre un gheneral maior ⟨*lipseşte* maior C⟩ pre ⟨*lipseşte* pre C,D⟩ anumé Petr⟨u⟩ Şipon cu vreo doao, trii mii de oaste ⟨Şipon şi cu un polcovnic cu vreo patru, cinci mii de oaste D⟩, ca să fie de paza tîrgului. B,C,D,E,G,V//14 *lipseşte* ca M,P//15 Şi au rînduit pre alt gheneral ⟨pre E,G⟩anumé B,C,D,E, G,V/Orînduit-au pre ghinărariul Levandov M,P//16 Jijiii B,C/faca B,C/ *după* ocop *ad.* zamcă C// 16-1 Şi n-au apucat a-l face B,C, *lipseşte* M,P//

n-au apucatu a-l facé. Şi în Tîrgul Frumos şi în Roman iarăş au lăsat oaste şi au făcut ocopuri.

Şi au datu şi acesté ponturi moscalii ţărîi şi au pus pe caimacani, pe Sandul Sturdza vel-log⟨o⟩făt şi pe Iordachie Cantacozino vel-vor⟨nic⟩, ce-l dzîce Delianul, iar. Şi ei să hiie mai maré căimăcani, sănaturi, pîn' s-a mai alegé cum a mai fi.

Ponturile ce-u dat ţeri⟨i⟩:

1. Să fiie moldovenii crédencioşi cu toat⟨ă⟩ inima împărăţii Rusii.

2. Să n-aibă răspundeţie cu neprieti⟨nii⟩ împărăţiii Rusiii.

3. Boerii pribegi cu Gligorie-vodă să s-întoarcă toţ pîn-într-un an; iar caré nu s-ar întcarce pîn'la anul să n-aibă ertare şi moşiilé să lé hie perdute. /

f. 469[v] 4. Doaădzăci de mii de oasté să ernez⟨ă⟩ ţara şi s-o hrăniasc⟨ă⟩, şi să şad⟨ă⟩ pen tîrguri, unde s-a socoti.

5. 3.000 dé sălahori să nu lipsască pesté toţ anii, să lucrez⟨e⟩ la cetăţ, la ce ar trébui.

---

1 Şi]Aşijderea şi B,C,D,E,G,V/ Lăsat-au şi în tîrgul Romanului şi în Tîrgul Frumos oaste M,P// 2 iarăşi au lăsat caste şi au rînduit salahori de au făcut ocopuri şi n-au apucat a le face nici acéle să le gătiască ⟨*lipseşte* să le gătiască C,D,V⟩ B,C,D,E,G,V// 3-7 Şi au dat acéste poncturi feldmarşal ⟨gheneralul Menih feldmarşal C, fon Menih feldmarşal D⟩boiarilor ⟨boiarilor C⟩ caimacami şi tuturor lăcuitorilor din Moldova şi au pus pre Sandul Sturzea logofătul şi pre Iordachii Cantacozino ⟨Cantacozeno B⟩ Delianul vornicul, iarăşi îei să fie caimacami mai mari, senatori, pînă să va alége cum va ⟨a C⟩ mai fi. B,C,D,E,G,V/Feldmarşal fon Menih au ⟨i-au P⟩ pus caimacami iarăş pre Sandul Sturza vel-logofăt şi pre Iordachi Cantacozino ⟨vel-M⟩vornic şi au dat ţării acesti ponturi. M,P//6 *repetă* mai A//8 *autograf Neculce* A/Ponturile ce au dat ⟨gheneralul C, fon D⟩ Menih feldmarşal boiarilor ⟨boiarilor C⟩ senatori şi altor boiari ⟨boiari C⟩ şi tuturor lăcuitorilor din Moldova B,C,D,E,G,V, Ponturile ce-au dat ţării M,P//9 Întîiul ponct. Să fie moldovéni credincioşi B,C,D, E,G,V, *Moldovenii să fie credincioşi* M,P/cu]din M,P/toată B,C//10 înpărăţiii Rosiii B,C,D,E,G,V// 11 Al doilea ⟨doile B⟩ ponctu ⟨pont D,E,G⟩B,C,D,E,G,V/ Să nu aibă ⟨moldovénii B,D,E,G⟩ respundeţiie ⟨moldovénii C⟩ B,C,D,E,G/nepriiatinii ⟨nepriiatinii C⟩ B,C/înpărăţiii Rosiii B,C//13 Al triile ponct ⟨pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/Boiarii ⟨Boiarii C⟩ pribégi ⟨*lipseşte* pribégi E⟩ carii vor fi cu ⟨ar fi cu B, ar fi pribégitu cu V⟩ Grigorie ⟨Grigorii C⟩ B,C,D,E,G,V/ voevoda M/ să B,C/ toţi B,C// 14 pînă[1-2] B,C, *ad. marginal*[1] G/ *după* an *ad.* la locurile sale C/ carele B,C/ careli nu să va întoarce C,E,G,M,P/*lipseşte* pîn'la anul M,P//15 nu aibă B,C/ ertaré B/ şi moşiile ⟨lor B,E,G⟩ să le fie ⟨fiie B⟩ pierdute şi prăpădite B,C,D,E,G,V, şi de moşii să fii lipsit⟨lipsiţi P⟩ M,P// 16 Al patrulea ⟨patrule B⟩ ponct ⟨pont D⟩ B,C,D,E,G,V/ Doaozăci B,C/ oaste B,C/ oasti moschicească M,P/şi s-o]să-i M,să o P//16-17 să ernezé în ţară şi să le dea ⟨lăcuitorii Moldovii D⟩ proviiant, adecă zaharea ⟨zahirea C⟩ şi să şadă prin tîrguri, pre unde s-ari socoti să fie pentru apăraré B,C,D,E,G,V//*18* Al cincilea ponctu ⟨ponct C, pont D⟩ B,C,D,E,G,V/Trii mii de salahori B,C/pre tot anul M,P, în toţi anii B,C,D, E,G,V//19 lucreze ⟨pre B,E,G/ la cetăţi şi la altele la ce ar⟨ari C⟩ trebui B,C,E,G,V//

6. Oamenii bolnavi de oaste, să cheltuiască cu dînșii și aptică, să lé dea oțăt și usturoi.

7. Oficerilor ce-s [era] cu aceste 20.000 oaste iar să lé dea ce li-ar trebui.

8. Moscal, grec sau alți oameni străini să nu încap⟨ă⟩ nice la o dregătorie în țară, numai cu neg⟨u⟩țătorii.

9. Cît slujitori sau boeri, ce n-or hi la vo dreg⟨ă⟩torii să încaleci toț să margă la oasté. Și liaf⟨ă⟩ să le de împărăție, iar la nevoia țării, ce li-ar fi parte, să-ș dea.

10. 90 pungi bani să-i dea poclonul lui acmu.

11. 100 pungi masa lui în toț ani⟨i⟩, 12 mii galbini de aur. Galbănul îmbla 4 lei pré acestea vremi.

12. Nimé să nu tăgăduiască bucate sau hainé sau bani turcești și grecești, că cu capul a da samă.

---

1 Al șaselea ⟨șasele B⟩ ponctu C, ⟨pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ Pentru oamenii de oaste ce vor fi bolnavi B,C,D,E,G,V/ Cu oamenii oșteni bolnavi să cheltuiască țara cu dînșii M,P// 2 *lipsește* și aptică M,P/ la aptică, adecă la spițărie ⟨spițăriie B⟩ să le dea doftorii ⟨și bucate B,E⟩ și de altele ce li-ar trebui la boală ⟨bucate C,D⟩ și să-i grijască. ⟨doftorii, leacuri și de altele, bucate, ce li-ar trebui și să-i grijască V⟩ B,C,D,E,G,V/ *lipsește* și[2] P// 3 Al șapteli ⟨șaptele B⟩ ponct ⟨ponctu B, pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ Ofițiilarilor ce vor fi cu acéli doaozéci ⟨doaozăci C⟩ de mii de oaste, iarăși să le dea ce li-ar trebui pentru contentovaniia lor, adecă pentru cheltuiala lor B.C,D,E,G,V/ Ofițărilor ci vor fi cu aceli 20.000 oasti, să le de celi ci ⟨le P⟩ vor trebui. M,P// 5 Al optulea ⟨optule C⟩ ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩. Moscali sau greci B,C,D,E,G,V/ Moscal sau grec sau dintr-alți M,P/ streini B,C/ încapă B,C// 6 nici B,C/ nici la o boerie nici la o diregătorie V/ diregătoriie B/ în țară]a țării, ci M,P/ ce numai cu neguțtoriia și cu altă cu ce ⟨cîe B⟩ ar ⟨ari C⟩ putea să să hrăniască. B,C,D,E,G,V// 7 Al noaolea ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V// 7—9 Carii boiari ⟨boiari B⟩ nu vor avea diregătorie ⟨diregătoriie B⟩ și cîți slujitori vor ⟨or B⟩ fi, să margă cu toții la oaste. Și liafă să le dea înpărățiia din vistieriia înpărătiască, iar ⟨la D⟩ birul și nevoia țării ce li-a ⟨li-ar C⟩ fi partea, să-ș dea B,C,D,E,G,V/ Boerii sau slujitorii cari nu vor fi ⟨n-or fi P⟩ nici la o diregătoriie toți să încalici și să mîargă la oaste... ci-i va agiungi parte să dei ⟨de P⟩ și ei. M,P// 10 Al zécelea ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ B,C,D,E, G,V/ Noaozéci ⟨Noaizăci C⟩ de pungi de bani să dea poclonul lui Menih, gheneralului Menih C, lui fon Menih D⟩ feldmarșal. B,C,D,E,G,V/ 90]10 M, zăci P/ poclon acum M,P/ *lipsește* acum B,C,D,E,G,V// 11 Al unsprăzécilea ⟨unsprăzecelea C⟩ ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ pungi bani, masa lui, pre tot anul, adică M,P/ *lipsește* de aur M,P// 11—12 O sută de pungi de bani să dea ⟨*lipsește* să dea C⟩ pentru masa lui ⟨gheneralului C, lui fon D⟩ Menih ⟨*lipsește* Menih V⟩ feldmarșal ⟨în toți anii C,D,V⟩, carii bani făcîa ⟨făcea C⟩ doaosprăzéce mii de galbeni ⟨galbîeni B⟩ de aur ⟨de aur, ungurești B, de aur olandezi E,G⟩. Și galbănul umbla cîte patru lei pre acéli vremi. B,C,D,E,G,V// 12 umbla atunce 4 lei M, umbla cîte 4 lei atunce P/ *lipsește* pré acestea vremi M,P// 13 Al doisprăzécelea ⟨doisprăzéceli C⟩ ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ era B,C,D,E,G,V/ bucate]vite M,P/ *lipsește* sau[1] M,P/ haine B,C// 14 și]sau B,D,E,G,V,M,P/ că cu capetile ⟨capetili C⟩ vor da samă B,C,D,E,G,V, că apoi cu cap⟨ul⟩ îș va da samă M,P//

Acestea ponturi au dat Meneh boerilor; și au dzis că, de n-or priimi, a da foc tîrgului. Și i-au făcut cu di-a sîla di-au iscălit, că s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ și boeri⟨i⟩ de nu s-învoe. Și au iscălitu toț./

f. 470 Caré mai pe urmă viț videa la ce au vinit cinstea lui Meneh pe boeri. Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și rîsul, plînsu, și voĭa cea bun⟨ă⟩, gro⟨a⟩z⟨ă⟩ și frică, și oh, oh, oh!, și bogăție, sărăcie și lipsă și blăstăm și osindă vecinică, neuitat⟨ă⟩ și neînchegat⟨ă⟩.

Apoi, făcînd acĭaste, Mineh au poftit pe boeri și pe mitropolitul de l-au petrécut pîn'pesté Prutu la Zagarance. Și acolo au tocmit oastea șiraguri, de au vădzut-o boerii. Și au făcut osfeșteniĭe mitropolitul, și au blagoslovitu oaste și au stropit-o cu aghiazmă. Și apoi au datu den tunuri, și s-au dus la cortu și i-au cinstit toat⟨ă⟩ dzua, dînd den tunuri.

---

1 *ante* Acéste: 72 B,G, 96 C, 100 D, 124 V/ poncturi B,C/ *lipsește* au dat M/ Menih feldmarșal B,C,D,E,V, feldmarșal fon Menih M,P/ boĭarilor B, boiarilor senatori C, boiarilor senatori și altor boiari E, boiarilor caimacami și altor boiari G/au]li-au B,C,E,G// 1—3 boĭarilor senatori și altor boĭari carii să mai tîmplasă și tuturor lăcuitorilor din Moldova și li-au dzis că de nu vor priimi acéste poncturi așĭa, a poronci de or jecui tîrgul Iașii și-i vor da foc. Și i-au făcut pre boĭari și fără de voĭa lor de au iscălit la acéste poncturi V// 1—3 *lipsește* și au dzis... de nu s-învoe M,P// 2-3 de nu vor priimi ⟨așa B,E,G⟩ a poronci de or ⟨vor D,E,G⟩ jecui tîrgul și-i vor da foc. Și i-au făcut pre boĭari ⟨boiari C⟩ și fără de voĭa lor de au iscălit la acéste poncturi B,C,D,E,G// 3-4 să tîmplase C, să tîmplasĭe C/ boĭarii ⟨boiarii C⟩ nu să învoiĭa pre bine. Că cela de cela să siliĭa cu înbunături cătră moscali, ca să încapă la cinste mai mare. Și așa au ⟨s-au G⟩ iscălit. B,C,D,E,G,V//4 Și li-au iscălit toți M,P/ *lipsește* toț B,C,D,E,G,V// 5—9 *lipsesc* B,C,D,E,G, V,M,P// 6 *ad. marginal de Neculce* pe boeri A//10 Apoi] Iară C,D,V,M/ *ante* Iară: 97 C, 101 D, 125 V, 219 M// 10—11 Feldmarșal fon Minih au poftit ⟨pornit M⟩ pre Antoniĭe mitropolitul și pre boeri de l-au pitrecut pînă M,P// 10—16 Iar Menih feldmarșal ⟨Iară fon Menih feldmarșal C⟩ purcegînd din Iași luni, septemvrie în zéce zile, au poftit pre boĭari ⟨boiari C⟩ și pe mitropolitul de l-au pitrecut pînă piste Prut, trecînd Prutul pre la Zagarancĭa. Și ajungînd ⟨agiungînd C⟩ la obuzul cel mare au tocmit oastea ⟨oaste B⟩ șiraguri de o au văzut boĭarii ⟨boiarii C⟩. Și au slujit mitropolitul ⟨chir Antonie C⟩ liturghie în bisérică de cort și eșind din bisérică mitropolitul ⟨*lipsește* mitropolitul C,V⟩ au făcut osvĭeștenie și au blagoslovit oastea ⟨oaste B⟩ și au stropit cu aghiazmă oastea ⟨oaste B⟩ și steagurile ⟨stiagurile C⟩. Și au dat și din tunuri din harmate ⟨*lipsește* din harmate E,G⟩, din pușcile céle mari ⟨și din céle mici. V⟩ Și ⟨decii V⟩ s-au ⟨i-au E⟩ dus decii ⟨*lipsește* V⟩ la corturi și i-au cinstit pre boĭari feldmarșal toată zioa ⟨pre boiari fon Menih feldmarșal toată zioa C, pre boiari toată zioa feldmarșal D⟩,făcîndu-le masă mare, benchet ⟨benchet, masă mare C,*lipsește* benchet D⟩. Și iarăși au dat din pușcile ⟨au slobozit pușcile C⟩ céle mari. B,C,D,E,G,V//13 Antoniĭe mitropolitul au făcut osveșteniĭe M,P/ *lipsește* Și[1] M,P//14-16 Feldmarșal au poroncit di au dat din tunuri ⟨și M⟩ s-au dus supt cort. Cinstitu-i-au toată zîoa dîndu din tunuri M,P//

Şi li-au dăruitu caimacanilor cîte 200 ug⟨hi⟩ de aur, şi mitropolitului 300 ughi. Şi apoi s-au întorsu boerii la Eş⟨i⟩.

Iar Meneh au rînduitu al doelea rîndu pe Dumitraşco beizadea, cu căzaci şi cu catani şi cu moscali, să margă să prindz⟨ă⟩ pré Gligorie-vodă dé la Şărbăneştii cei de pe Sîret, înţălegînd că-i acolo. Şi au purcesu şi s-au dus tot pe Sîretiu în gios, pîn-aproapé de Şărbăneşti.

Iar Gligorie-vodă, prindzînd vestea, au trécut Siretiul cu maré spaimă noapte pré o ploaie şi au fugit spre Brăila. Iar Dumitraşco beizade n-au cutedzat să-l goniască, ce s-au întorsu înnapoi şi au lovitu Focşenii, şi cei de iasta parte şi cei de ceía parte, de i-au prădat, de au rămas o⟨a⟩menii cu peili go⟨a⟩lé, numai cu sufletelé.

Şi au lovitu şi pe la Mera de au luat pe Lupul-aga şi pe socru-său, mitropolitul Sidis. Şi i-au dus la Meneh, avînd el răspundeţie mai denainte cu Menîah, de cînd era

---

1 dăruit boîarilor ⟨boiarilor C⟩ caimacami cîte doao sute de galbîeni ⟨galbéni C⟩ de aur ungureşti ⟨galbéni olandezi E,G⟩ B,C,E,G,V/ ug⟨hi⟩]galbéni *D*//1—2 Dăruit-au lui Antonii mitropolitul 300 galbini şi amîndurora caimacamilor cîti 200 galbini. Şi după aceía s-au întorsu M,P//2 mitropolitului i-au dăruit trii sute de galbîeni ⟨galbéni C⟩ B,C,D,E,G,V/ boîarii ⟨boiarii C⟩ şi mitropolitul la Iaşi B, C,D,E,G,V//3 *ante* Iară: 73 B,E,G, 98 C, 102 D, 126 V, 222 M, *lipseşte* P/Menih feldmarşal B,D,E,G,V, fon Menih feldmarşal C/rînduit B,C/doilea rînd B,C/pre B,C// 3-4 rînduit pre Dumitraşco Cantemir beizadea maior, al doilea rînd, cu catani şi cu cazaci şi moscali G//3 Dumitraşco ⟨Cantemir E⟩beizadea ⟨beizade B⟩, maior ⟨ce era maior V⟩ cu cătane şi cu căzaci şi cu moscali B,C,D,E,V//3-6 Feldmarşal fon Minih s-au înştiinţat că Grigorii voevoda să află la Şărbăneştii cei di pre Siret. Şi au triimes al doilea rînd pre Dumitraşco Cantemir maiorul şi cu oasti să-l prinză M,P// 5 prindă pre Grigorii B,C/ de B,C/Şerbăneştii B,C/ di pe Sîret B, di pre Sirétiu C// 6 că-i]că iaste B,C,E,G,V/ purces Dumitraşco beizadea ⟨beizade B⟩ maior B,C,D,E,V/ Şi au ⟨purces⟩ Dumitraşco Cantimir maior G//7 pre B,C/Sirétiu B,C/ pînă aproape B,C/ Şerbăneşti B,C// 6–7 *lipseşte* Şi au purcesu... de Şărbăneşti. M,P//8 *ante* Iară: 74 B,E,G, 99 C, 103 D, 127 V/Grigorie B, Grigorii C/prinzind de véste B,C,E,G,V]luund véste C/trecut Sirétiul B,C//8-15 Au simţit Grigorii voevoda şi au trecut noapte Siretiul, cu mari spaimă, fiind şi mari ploi şi s-au dus spre Brăila ⟨Bîrladu P⟩. Mers-au Dumitraşco Cantimir pînă aproapi de Şărbăneşti şi di acolo ⟨s-au dus P⟩ la Focşani, apoi la Mira. Şi de acolo luînd pre Nichifor mitropolitul Sidis şi pre ginerile lui Lupul-aga i-au dus ⟨adus P⟩ la numitul feldmarşal M,P// 9 mare B,C/noaptea B,C/pre B,C/*ad.marginal* spre A//10Iară C/ beizadea ⟨beizade C⟩ maior B,C,D,E,V//11 au lovit tîrgul Focşanii B,C,D,E,G,V/cei]cîei B/iasta]aceasta B,C,D,E,G,V//12 cei]cîei C/de[1]di B, din C/ céia B,C//13 oamenii B,C/ pieile B,C/ *lipseşte* cu peili go⟨a⟩lé E,G/*lipseşte* go⟨a⟩lé B,C,D,V/ sufletile B,C// 14 Şi au lovit şi pre la mănăstirea Mira ⟨pre Milcov E,G⟩ şi au luat pre B,C,D,E,G,V/ *după* aga *ad.* fiindu acolo E,G//15 pre B,C/Nichifor Sidis B,C,D,E,G,V/Şi au dus pre Lupul-aga la Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V//16-1 *lipseşte* avînd el...lui Gligorie-vodă. M,P/ respundenţiîe B,C/ mai înnainte vréme B,C,D,E, şi mai înnainte vrémîe V/*ad. marginal* avînd ei respundenţie de mai înnainte vréme cu Menih feldmarşal G/ cu Menih ⟨Menih feldmarşal V⟩pre C⟩ cînd au fost el sărdar la Orheiu, în zilele lui ⟨mării-sali lui V⟩ Grigorii-vodă B,C,D,E,G,V//

f. 470^{v} sărdar la Orhei, cu poronca lui Gligorie-vodă. / Iar pe Costantin beizadea l-au rînduit cu oastea catané asupra Huşilor, ca s⟨ă⟩ stea în prejma tătarîlor.

Iar Meneh s-au pornitu asupra Tighinii de la Prutu, şi au trecutu codrul în fundul Bîcului şi au luatu în gios pîn' lîngă Bîrîiac. Şi acolo l-au agiunsu cărţî dé la solii franţujeşti, că au făcutu pacé, să s-întoarcă înnapoi.

Déci s-au şi întorsu înnapoi; iar în Tighinea den turci mai nimé nu rămăses⟨ă⟩ şi s⟨ă⟩ totu fugiïa. Şi tătarîi era morţî, sta înfipţi şi începus-a agiunge să s-închiné. Şi Meneh s-au întorsu înnapoi. Şi scrie Meneh la caimacani că s-au întorsu înnapoi, că s-apropie iarna, iar pacé nu-i, să poarte grij⟨ă⟩ la oastea ce ïaste în Eş⟨i⟩ şi la Roman şi în Tîrgul Frumos, că el mérge la Hotin şi pré marginea Ţărîi Leşeşti, dé a erna. Şi au şi întorsu pe atamanul înnapoi, şi cu Capisna cu donţii, şi au luatu şi dé la Roman şi dé Stoian, caré s-au făcut 8.000 dé oasté, şi au purces în gios pré la Focşeni. Ş-au întrat în Ţara Munteniasc⟨ă⟩ în sus, prădînd pîn'la Cîmpina. Şi di-acolo n-au cutedzatu să vii înnapoi, să nu

---

1 *ante* Iară: 75 B,E,G, 100 C, 104 D, 128 V, 223 M,*lipseşte* P//1-2 Iară pre Costantin Cantemir beizadea ⟨beizade B⟩, ce era bregadir B,C,D,E,G,V/Pre Costantin Cantimir bregadiriul M,P//2 rînduit ⟨Menih C,D,V⟩ feldmarşal de au mărsu cu oaste cătane B,C,D,E,G,V/*lipseşte* catané M,P/asupra Huşilor]spre Huşi M,P//3 *lipseşte* ca M,P/să B,C/în prejma]înpotriva M,P/ *după* tătarîlor *ad.* de straje B,C,D,E,G,V// 4 Numitul feldmarşal di la Prut s-au pornit asupra Tighinii M,P//5 *lipseşte* şi[1] M,P// 4-6 Iar Menih feldmarşal de la Prut ⟨cu obuzul cel mare C⟩ au purces ⟨drept C⟩ asupra Tighinii şi au trecut codrul şi au eşit în fundul Bîcului în ţinutul Orheiului, la un sat ce să chiamă Bîrîiacul, ce şed călăraşi întru acel sat. Şi acolo B,C,D,E,G,V// 6 cărţi B,C]scrisori M,P/ de B,C//7 franţojeşti B,franţozeşti C/*după* franţojeşti *ad.* pre *feldmarşal* B/ că au]*cum* că s-au M,P/făcut B,C/să B,C/ şi să să M,P// 8 Şi îndată s-au întorsu înnapoi M,P,*lipseşte* B,C,D,E,G,V/în cetaté în Tighinea D/din B,C//8-19 *lipseşte* iar în Tighinea...înnapoi, să nu M,P//9-10 mai nu mai rămăsésïe nimé şi cîţi mai rămăsésïe. Şi tătarîi încă era morţi de frică şi începusă a agiungé ⟨agiunge C⟩ la Moscali să să închine B,C,D,E,G,V//10 Şi]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 76 B,E,G, 101C, 105 D, 129 V//10-11 Menih feldmarşal, întorcîndu-să cu obuzul ⟨obuzul lui C,obuzul cel mare D⟩ înnapoi scriïa la boïarii ⟨boiarii C⟩caimacami la Iaşi B,C,D,E,G,V//12 că]pentru că B,C,D,E,G,B/să apropiïe B,C//12-13 pacé nu s-au făcut, ce să caute ⟨*lipseşte* să caute V,D⟩ să poarte de grije pentru oastea ce ïaste în Iaşi şi la Roman şi în Tîrgul Frumos pentru proviiant,adecă pentru ⟨*lipseşte* adecă pentru C,E⟩zaharea ⟨zahirea C⟩, ce li-ar trebui B,C,D,E,G,V// 14 mérge ⟨merge C⟩ pre marginea Ţărîi Leşeşti să ernezé B,C,D,E,G,V//15-18 întorsu înnapoi ⟨*lipseşte* înnapoi E⟩ pre atamanul donţilor şi cu Vahmistru ⟨Capmistru V⟩ şi mergînd prin ⟨pin C,E⟩ Roman au luat şi pre céïalaltă oaste ce era la Roman ⟨*lipseşte* la Roman D⟩ cu polcovnicul Stoian ⟨*lipseşte* cu polcovnicul Stoian B,C⟩ şi ⟨carii D⟩ s-au făcut ca vreo ⟨vro B⟩ opt mii de oaste şi au purces în gios ⟨jos B⟩ spre Focşani. Şi au trecut B,C,D,E,G,V//18 Munteniască B,C/*lipseşte* în sus B,C,D,E, G,V/ ⟨tot C⟩ prădînd şi jecuind B,C,D,E,G,V/pînă B,C//19 de acolo B,C/ n-au cutezat B,C/ să vii]să să întoarcă B,C,D,E,G,V//

lé ias⟨ă⟩ turci⟨i⟩ înainte de la Brăila, ce au trécut în Țara Unguriască.

Iar Meneh au tot mărsu în sus pîn'la Hotin și au ședzut cîteva dzilé la Hotin. Și tot scrie cărțî cu scîrbé la boeri⟨i⟩ caimacani să poarte dé grij⟨ă⟩ de privantu, să nu s⟨ă⟩ mai protivască lui Gligorie-vodă, că nu-i pacé. Și scrie și la Petre Șipon ghenărariul să zapciiasc⟨ă⟩ pe boeri de bani.

Triimis-au Gligoriie-vodă pé un postelnic cu carte la cai-
f. 471 macani de li-au făcut știré / că s-au făcut pacé. Iar ghenărariul au triimis pe acel postelnic cu carte la Mineh. Meneh l-au pus la calaur și s-au mîniet și au trimis dé au strîcat cas⟨ă⟩le dé ⟨la⟩ Frumoasa. Și au căzdut și caimacanii în mari prepus despré Minih. Mai taré prépus era pé vornicul Iordachii Delianul Ca⟨n⟩tacozino, făcîndu-l șalviri cu 2 fețe.

Deci și caimacanii să spăries⟨ă⟩ și s⟨ă⟩ mera ce or

1-3 *lipsesc* lé ias⟨ă⟩.. Iar Meneh, M,P// 1 le iasă turcii înnainte B,C/ trecut B,C/*după* Unguriască *ad.* la Brașev G// 3 *ante* Iară: 77 B,E,G, 102 C, 106 D, 130 V/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ mersu C/pînă B,C/ șezut B, șezut acolo C// 3-4 Și s-au dus la Hotin și au ședzut cîtiva zili acolo la Hotin M,P// 4 zile B,C/scriia cărți B,C/scîrbă B,C// 4-7 *lipsește* Și tot scrie... pe boeri de bani. M,P//4-5 boïarii ⟨boiarii C⟩caimacami B,C/de ⟨*lipsește* de G⟩ grije pentru proviiant, pentru zaharea de oaste ⟨proviiant pentru oaste C,D⟩ proviiant, zairea de oaste E,G, proviiant, adecă pentru zaharia, să fie pentru oaste V⟩ B,C,D,E,G,V/să B,C//6 Grigorii B, Grigorie C/nu-i]nu ïaste ⟨iaste C⟩B,C,E,G,V// 6-7 Și scriia feldmarșal ⟨Menih feldmarșal V⟩ și la Petre Șipon gheneralul ⟨generalul Petru Șipon C⟩ce era în Iași cu oastea ⟨oaste C⟩ moschicească ⟨cu oastea moschicească în Iași D⟩ să zapciiască ⟨tare V⟩ pre boïarii ⟨boiarii C⟩caimacami taré pentru banii poclonului lui. B,C,D,E,G,V//8 *ante* Triimis-au: 78 B,E,G, 103 C, 107 D, 131 V, 225 M, *lipsește* P/Grigorii-vodă atuncea pre B,C,D,E,G,V/postélnic C]boïarenaș postelnic V//8-9 Grigori voevoda au triimis pre un postelnic al său cu carte la boïarii caimacami ⟨la boierii căimăcami cu carte P⟩,dîndu-le știri că s-au făcut paci;dară n-au putut agiungi să margă scrisorile în mîinile boerilor M,P//9 caimacami B,C]boiarii caimacami E,V/*lipsește* de li-au...făcut pacé B,E,G/că]precum că C/ gheneralul din Iași B,C,D,E,G,V//9-11 *lipsește* Iar ghenărariul... pus la calaur și M,P//10 pre B,C/postélnic B//10-12 cu carte ⟨lui Grigorii-vodă D,E,G⟩ la ⟨Menih V⟩feldmarșal la Hotin. Iar ⟨Menih V⟩feldmarșal au pus pre acel postélnic la calaur,adecă ⟨*lipsește* adecă E,G⟩ la pază și s-au mîniïat ⟨mîniiat C⟩ foarte rău Menih ⟨fon Menih C, *lipsește* E⟩feldmarșal și au triimis ⟨trimis B⟩ de au stricat casăle domnești de la Frumoasa B,C,D,E,G,V//11-12 Nu să știie din ce pricină s-au mîniïat feldmarșal și au triimes poroncă de la Hotin di au stricat curțile celi domnești de la Frumoasa M,P//12 și boiarii ⟨boïarii B⟩caimacami B,C,D,E,G,V/mare B,C/mare grijă și prepus P//13 despre Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V,*lipsește* M,P/ Iar ⟨Iară C⟩ mai mare prepus era pre Iordachi Cantacozino Delianul B,C,D,E,G,V, Iar prepusul cel mai mari era pre Iordachi Cantacozino M,P//14 făcîndu-l șalviri cu 2 fețe]fiind și el atuncea caimacam B,E,G,*lipsește* C,D,V,M,P//15 *ante* Decii 108 D, 79 G,132 V/Decii și boiarii ⟨boïarii B⟩ caimacami B,C,D,E,G,V/spăriïase B, spăriiasă C/să mira B,C/vor C// 15-5 Țara era bejănită; tîlhari mulțimi. Caimacamii nu pute scoati poclonul lui feldmarșal de la negutitori și de la țară. Iar în ținuturile din ⟨de P⟩gios, de frica lui Grigori voevoda, nu era cu putință să triimată la oameni să-i zapciiască de bani și să mera și caimacamii ci vor faci M,P//

facé, că au pus bani pe neguțitori și pe alte breslé și nu pute scoati. Și pe țară nu pute îmbla să strîngă banii, că țara era bej⟨ă⟩nă și plin⟨ă⟩ de tîlhar⟨i⟩ dé oaste. Încotro merge, vine tot dizbrăcați, și unii tăeți. În ținu-
5 turilé celé de gios nu pute, de Gligoriie-vodă, să è bani.

Vinit-au și Costantin beizadea dé la Huș în Eș⟨i⟩, să hiie cu boerii sinat. Și au lăsatu acolo o sam⟨ă⟩ de cătane dé straj⟨ă⟩. Și i-au lovit tătarîi, și au perit vo 300 cătane.

Apoi mai pe urmă au pus și zacuții la caimacani,
10 vădzînd că nu pot plini banii poclonului ș-a mesăi lui Meneh, cari mai sus s-au scris.

Iar mai pe urmă vinit-au poroncă de la Meneh la ghenărariul Petre Șipon să s⟨ă⟩ rădice den Iaș⟨i⟩ și de

---

1 face B,C/ au pus]pusésie B,C,D,E,G,V/ pre[1-2] B,C/*după* bresle *ad.* și pe țară B,C,D,E,G,V/ nu putea scoate B,C//2 pe]pin B,C,D,E,V/ nu putea umbla B,C//3 bejenită B,C,D,E,G, V/ plină de tîlhari B,C/de B,C//4 Și carii încătro vrea merge ⟨încătro mergea D⟩ triimiși de ⟨boiarii C,V⟩ caimacami, viniia dezbrăcați și jecuiți de oșténi și unii și tăiați ⟨tăiați B⟩ B,C,D,E,G,V//4-5 Iar ⟨Iară C⟩din ținuturile din Gios ⟨jos B⟩nu putea să ia bani de Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă B,C,D,E,G, V/*autograf Neculce* să è bani A//6 *ante* Venit-au atuncea: 79 B,E,G, 104 C,109 D, 133 V, 228 M, *lipsește* P/ Costantin Cantemir beizade ⟨Costantin beizadea Cantemir C⟩ ce era bregadir ⟨*lipsește* ce era D⟩ C,D,V/beizade B/de la Huși la ⟨în D⟩ Iași, ca să fie ⟨fiie B⟩ și le înpreună ⟨dinpreună V⟩cu boîarii ⟨cu boiarii C,*lipsește* G⟩senator B,C,E,G,V/ Costandin Cantimir bregadiriul de la Huși au venit la Eși să fie senatoriu cu boerii M,P//7 lăsat acolo la Huși ⟨Hotin D⟩ o samă ⟨pre un căpitan cu o samă V⟩ de cătane ⟨catane C⟩ să fie ⟨fiie B⟩ de straje ⟨strajie B⟩ B,C,D,E,G,V//7-9 Lăsat-au acolo la Huși ⟨Hotin M⟩300 șoteni de straji, pre cari i-au lovit tatarîi, și au perti M,P//8 Iar tătarîi i-au ⟨au E⟩ lovit pre acéli cătane și au perit vreo trii ⟨patru C,D,V⟩ sute de cătane și mai bine. Și scăpînd căpitanul, care era mai mare pre acéli cătane ⟨*lipsește* care era... cătane G⟩cu puțineĭ oameni, au vinit la Iași la céialaltă caste moschicească B,C,D,E,G,V//9 Apoi Iară B,C,D,E,G,V/*ante* Apoi:80 B,E,G, 105 C,110 D,134 V,229 M,*lipsește* P//9-11 Pus-au eczăcuți la caimacami să înpliniască banii poclonului și a mesii lui feldmarșal M,P/*lipsește* cari mai sus s-au scris M,P//9-11 Iară mai pre urmă,văzind gheneralul ce era în Iași pre anumé ⟨*lipsește* pre anumé V⟩Petr⟨u⟩ Șipon ⟨văzind Petr⟨u⟩ Șipon gheneralul, ce era în Iași C⟩ că nu pot boîarii ⟨boiarii C⟩ caimacami plini ⟨să pliniască V⟩ banii poclonului și a mésii lui Menih feldmarșal, de care mai sus s-au scris, au pus cîte patruzăci de saldați pre la gazdele caimacamilor ⟨boiarilor caimacami C,E,V⟩de-i străjuïa;și cînd vrea merge boîarii ⟨boiarii C⟩ caimacami la gheneral ⟨gheneralul Petr⟨u⟩ Șipon C⟩, sau aiure, tot cu saldați ⟨moscali D⟩de calaur,adecă de pază, ⟨caraul, de pază E adecă cu slujitori de pază V⟩mergea cu dînșii, fiind în pază ⟨calaur mergea, adecă cu saldați de pază merge cu dînșii,fiind în mare pază boiarii C⟩. Care mai pre urmă s-au văzut acîe ⟨Care atuncea s-au văzut, mai pre urmă, la cé C⟩au vinit cinstea lui Menih feldmarșal ⟨*lipsește* feldmarșal C⟩. Că vinul cel unguresc, dulce, s-au făcut venin amar, și rîsul, plînsu și voïa cea bună, groază și frică. B,C,D,E,G,V//12 *ante* Iar ⟨Iară C⟩:81 B,E,G, 106 C,135 V,230 M/*lipsește* Iar mai pe urmă M,P/pre B,C/ venit-au B/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/gheneralul B,C//12-13 Vinit-au poroncă de la numitul feldmarșal la ghinărariul ⟨*lipsește* la ghinărariul P⟩Petru Șipov M,P// 13 Petr⟨u⟩ B,C/ca să să rădice B,C,E,V/rădici toți M,P/din Iași cu oastea ⟨oaste B⟩ B,C,D,E,G,V//

pen alte tîrguri, să vii la Hotin toţ şi s⟨ă⟩ îa şi pe boerii caimacani cu calaur, dé n-or hi plinit banii.

Şi s-au gătit şi au purces den Eş⟨i⟩ sîmbătă, în dzi ⟨*loc gol*⟩ a lui ⟨*loc gol*⟩. Şi au purces a căuta în toate m⟨ă⟩năstirili bani sau odoară, şi n-au găsît, iar haine n-au luatu în Eş⟨i⟩. Iar grecești, turcești au luatu tot ce
f. 471v au găsîtu, şi a unora / ce ĭera sluge lui Gligorie-vodă. Mai multu Costantin beizadea le lua el. Iar la ţar⟨ă⟩ tot au zăcuitu, şi bucate, şi bo⟨a⟩rfé.

Şi s-au pornitu moscalii den Ĭaşi⟨i⟩, iar o samă dé cătane şi cu cîţva moscali rămăsesă în tîrgu de jăcuĭa. Iar bieţii oameni, pen mănăstiri închiş, săracii, cu atîta groază.

Numai Dumn⟨ă⟩dzău tot nu s-au îndurat de istov, c-au şi sosît Sara Mahmet-paşe cu lipcani şi cu o sam⟨ă⟩ de tătari şi cu Toader Păl⟨ă⟩di vel-vis⟨ternic⟩ de la Gligori-vodă, triimiş înnainte de la Branişti. Şi cum au

---

1 printr-alte C,D, printr-alte B/*lipseşte* alte V/ să vii]să purceadă să margă B,C,D,E,G,să margă V/toţi B,C/să B,C/pre boĭarii ⟨boĭarii C,*lipseşte* E⟩caimacami B,C// 2 *după* calaur *ad.* adecă cu pază B,D, cu pază E,G, V//1-2 şi să mĭargă la *Hotin.* Şi di nu vor fi înplinit boerii caimacami banii poclonului şi a mesii,să-i îa şi pre dînşii supt pază şi să-i aducă ⟨ducă M⟩la Hotin. M,P// 2 de nu vor fi plinit banii poclonului şi a mésii lui Menih ⟨*lipseşte* Menih D⟩ feldmarşal B,C,D,E,G,V//*3-9 lipsesc* M,P//3—7 au purces din Iaşi cu toţii.Şi au început moscalii la purces a căuta în ⟨prin C⟩ toate mănăstirile bani şi odoară şi n-au pre găsit, iar haine ⟨moldovenești D⟩ de prin mănăstiri ⟨moldovenești V⟩ n-au luat moldovenești.Iar grecești au luat de pre undé ⟨unde C⟩ au găsit şi turcești tot au luat ⟨ce au găsit D⟩ şi unora ce era slugi lui Grigorii-vodă ⟨şi turcești undé au găsit au luat tot şi unora ce era slugi lui Grigorie-vodă V⟩ B,C,D,E,G,V//8 mult B,C/ beizade Cantemir, ce era bregadir, el le luoa V/ beizade B/luoa B,C//8—9 Iar pre la ţară au prădat tot şi au jecuit tot ⟨*lipseşte* tot C,V⟩ şi bucate şi bo⟨a⟩rfe B,C,D,E,G,V//10 pornit moscalii o samă din Iaşi, octomvrie în triisprăzéce zile. Şi au luat şi pre boĭarii ⟨boĭarii C⟩ caimacami ⟨cu dînşii B⟩ pre ⟨şi pre acești boiari anumé pre D⟩ Sandul Sturzea logofătul şi pre Iordachi Cantacozino Delianul vornicul ⟨vornicul Delianul C⟩ şi pre Costantin Rusăt vornicul. Iar ⟨Iară C⟩ o samă de cătane B,C,D,E,G// 10—11 moscalii o samă din Iaşi, iară o samă de cătane şi cu moscali cîţiva rămăsésie V// 10—13 Petru Şipov ghinărar maior şi cu oastĭa au purces din Iaşi, iar o somă ⟨samă P⟩ de moscali şi catane au mai rămas în Eşi la jacuri şi pre la crîşme ⟨cîrcimi M⟩. Şi multe asupreli fâce caminilor. M,P//11 moscali cîţiva B,C,D,E,G/rămăsésie B,C/ jecuĭa B,C//*12 ante* Iară: *97* C, *111* D,*136* V, *ad. marginal* Iar A// 12—13 Iară bieţii oameni, săracii, era închişi prin mănăstiri şi cu atîta groază. B,C,D,E,G,V// 14 *lipseşte* Numai... de istov, c-au şi M,P/ Dumnezeu B,C// 15 Sosit-au în Iaşi Sara Ahmet-paşa M,P/ *lipseşte* o sam⟨ă⟩ M,P// 15—17 că au şi sosit oaste de la Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă cu Toader Păladii vel-vist⟨iernic⟩ şi ⟨cu B,V⟩ Sară Mehmet-paşa cu lipcanii ⟨şi cu o samă de tătarî C,D,V⟩ fiind ⟨ĭei B,E,G⟩ trimişi ⟨ĭei D⟩ înnainte de Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă din Braniște ⟨*lipseşte* din Braniște C,D,E,G,V⟩. B,C,D,E,G,V//17 triimeşi înnainte de la Grigori voevoda M, P/*lipseşte* de la Branişti M,P//

sosit, cum au început a năvăli la obuzul moschicesc, ș-au întrat în tîrgu, ș-a prinde pe cătané, ș-a-i lua cu caiușuri de grumaz pe lîngă cai, ș-a-i faci să plătiască ce-au băutu. Și oca cîa de vin s-au întorsu în sînge și în bătaie. Și au sărit și oamenii de pen mănăst⟨i⟩ri de agiuta lipcanilor a-i prinde, și tătarîlor.

Apoi ghenărariul, vădzînd că i-au prinsu mulți moscali tătarîi, și pe un porocinic, au scris la pașea și la Păl⟨a⟩de să-i sloboad⟨ă⟩ oamenii, că, neslobodzîndu-i, s-a ⟨în⟩toarce cu tot obuzul înnapoi ș-apoi a da foc tîrgului, și a sparge și mănăstirilé, ș-a pune tot suptu sabiie, că acmu ïaste pace.

Deci au stătut pașe și au strînsu pe toț, catani, mo⟨s⟩cali, și i-au triimis la ghen⟨ă⟩rariu, pe cîț au găsît prinși. Și ïei încă s-au rădicatu de pe Căcaina și s-au dus în sus.

---

1 cum]îndată M,P/au și început a năvăli C]au năvălit M,P/ *lipsește* la obuzul moschicesc B,C,D,E,G,V// 1-2 moschicescu; după aceïa au întrat în Iași și au început a prindi catanile ci rămăsăsi și a-i prinde cu caiușurile M,P/ș-a întra B, și a întra C, și au început a întra D/ și au început a-i ⟨a C⟩ prinde pe ⟨pre C⟩ cătane și a-i luoa B,C,D,E,G,V/ caișirile B,C,D,E,G,V//3 grumazi B,C/ pre C/ *lipsește* pe lîngă cai M,P/și-i făcea B,C,D,E,G,V/și au plătit îndoit ci au băut M,P/ce au băut B,C//4 *ad.marginal* Și oca... în bătaie A/ ocaoa B,V/cea B,C/ să întorsésïe B,C,E,G,V//4—6 *lipsește* Și oca... și tătarîlor M,P//5 de pin mănăstiri C,E, *lipsește* B,V/ ajuta B// 5—6 lipcanilor și tătarîlor a-i prinde pre cătane și pre moscali C, lipcanilor, tătarîlor a-i prinde D, lipcanilor și tătarîlor a-i prinde V// 6 *lipsește* și tătarîlor B,E,G// 7 Apoi]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 82 B,E,G, 108 C, 112 D, 137 V, 233 M, *lipsește* P//7-8 Iară gheneralul Petr⟨u⟩ Șipon, văzind că i-au prinsu mulți ⟨cîțiva B,E,G⟩ moscali și cătane de ai lor, tătarîi, încă și pre un porucinic, au poroncit boïarilor ⟨boiarilor C⟩ caimacami ⟨Iară gheneralul Petr⟨u⟩ Șipon au poroncit boiarilor caimacami ce-i luas⟨ă⟩,văzind că i-au prinsu mulți moscali și cătane de a-i lor, tătarîi, încă și pre un porucinic, au poroncit boiarilor caimacami D⟩ ce-i ⟨pre cari-i D⟩ luasă, de au scris la Sară Mehmet-pașa și la Toader Păladii vist⟨iernicul⟩ B,C,D,E,G,V/Petru Șipov ghenărariul maiur s-au înștiințat c-au prins tătarîi atîța moscali și pre un porucinic M/*lipsește* s-au înștiințat c-au prins tătarîi atîța moscali și pre un P//9 sloboadă B,C/*lipsește* oamenii M,P/neslobozindu-i B, C/s-a⟨să va G⟩întoarce B,C,G//9-10 s-a întoarce cu tot obuzul în Iași și atunce a da foc tîrgului M,P//10 și apoi B,C//11 sparge mănăstirile de li-a jecui, și a B,C,D,E,G,V/ *lipsește* și a sparge și mănăstirilé M,P/ supt B,C/ sabie C/ *ad. marginal* că acum ïaste pacé D]fiindcă s-au făcut pace M,P, *lipsește* B,C,E,G,V//13-15 Pașa au strîns toți moscalii și i-au triimes la numitul ghinărariu. Atunce și moscalii s-au rădicat de pre Cacaina și au purces în sus M,P/ și moscali, pe toți cîți au găsit, dinpreună cu acel porucinic și i-au trimis pre toți la gheneralul. Apoi și moscalii s-au ridicat cu tot obuzul,cu toții, de pre lîngă Iași și au purces de s-au dus spre țara lor V//13-15 Și au ⟨scris boiarii și au E⟩ trimis pe Ioniță Sturzea, ficior Sturzii log⟨o⟩fătului și pe Ion Bănariul căpitanul cu acéli cărți. Decii au stătut pașa și au strînsu pre toți, catane, moscali, pre toți cîți au găsit,dinpreună cu acel porucinic și i-au trimis pre toți la gheneralul cu jicnicériul Vasili Buzilă.Și ducîndu-l ⟨au adus D⟩ pe acel porucinic și cu unsprezéce saldați,au mărsu și un stiag de lipcani cu dînșii pentru paza lor ⟨*lipsește* au mărsu... paza lor D⟩Apoi și moscalii s-au rădicat cu tot obuzul de pre lîngă Iași, di pe vale Căcainii ⟨*lipsește* di pe vale Căcainii E⟩,de unde

Iar tătarîi încă în sus dup⟨ă⟩ dînşii s-au dus. Şi au scos *multi bucati ce luas⟨ă⟩ den ţar⟨ă⟩*. Şi au vinitu
f. 472 o⟨a⟩menii şi au datu / cîte un leu de vit⟨ă⟩ şi ş-au scos bucatele. Şi de ar hi lăsat paşe să margă tătarîi dup⟨ă⟩ dînşii pîn⟨ă⟩ lîngă Hotin, puţini ar hi mersu cu dobîndă, mai şi făr⟨ă⟩ dobîndă, că-i lovisîe o ninsoari cu vicol, de-şi sta cu capetili lor.

Apoi şi Gligorie-vodă au scris cărţî la Meneh să sloboadă pre mitropolitul şi pe boerii caimacani de la Hotin. Sosind în scaun în Eş⟨i⟩, luni în ⟨ *loc gol*⟩, dzilé, a trie dzé dup⟨ă⟩ ce s-au *pornit moscalii den* Iaş⟨i⟩, şi au arătat milă de ĭertăciuni, ciné era greşit.

Deci Meneh i-au cinstit pe boeri la mas⟨ă⟩ vo 2 dzilé şi nu *li*-au mai cerşut bani⟨i⟩ ce rămăses⟨ă⟩ răm⟨ă⟩şiţă den poclon, şi i-au slobodzîtu. Şi au vinit la Eş⟨i⟩.

---

poposisîe,că au şezut şi a doa zi, pînă i-au ⟨au D⟩ adus pre acel porucinic şi cu acei unsprăzéce saldaţi.Şi decii au purces de s-au dus spre ţara lor ⟨porucinic şi au vinit şi un stiag de lipcani de paza lor.Şi decii au purces... D⟩ B,D,E,G,V/ Şi, scriind boiarii,au trîimis pe Ioniţe Sturzea, ficior Sandului Sturzii log⟨o⟩fătul şi pre Ion Bănar căpitan cu acéli cărţi la Sară Mehmet-paşa şi la Toader Păladi vist⟨iernic⟩. Decii au stătut paşa şi cu Toader Păladi vist⟨iernic⟩ de au strînsu pre toţi... *ca* B *pînă la* Vasili Buzilă.Şi au adus pre acel porucinic cu unsprăzéci soldaţi. Apoi şi moscalii încă s-au rădicat cu tot obuzul de pre lîngă Iaşi şi au purces de s-au dus spre ţara lor C//1 încă s-au dus după moscali ⟨după dînşii C⟩ B,C,D,E,G,V//1-6 *lipseşte* Iar tătarii... făr⟨ă⟩ dobîndă M,P//2-4 multe vite,duium,ce le luasă ⟨moscali C,E,V⟩ din ţară şi li-au adus la Iaşi.Iar oamenii,viind pre urmă,carii îş cunoştea vitele, da tătarîlor cîte un leu de vită şi îş scotea vitele ⟨bucatele V, viteli de la tătarî C⟩ B,C,D,E,G,V//4-7 Şi de ar hi lăsat paşa ⟨fi lăsat Sară Mehmet-paşa C⟩ pre tătarî să margă după moscali pînă la Hotin,puţini ar fi mărsu din moscali cu dobîndă;mai mulţi ar fi mărsu fără de dobîndă,că-i lovisîe ⟨că îi lovisă C⟩ un vicol mare,cu ninsoare şi îşi sta ⟨şi-ş sta C⟩ moscalii de capetile sale. B,C,D,E,G,V//6-7 Dat-au Dumnezău atunce ⟨o P⟩ ninsoari,vicol şi ger foarti mari şi cu mari nevoi au mers moscalii iarăş la Hotin M,P/*ad.ulterior* că-i lovisîe...capetili lor A//8 Apoi] Iară B,C,D,E,G,V/*ante* Iară: 84 B,E,G, 110 C, 114 D, 140 V, 1 M,P//8-12 Iară Grigorii-vodă,sosind la scaon în Iaşi,a triîa zi după ce s-au pornit moscalii,au scris cărţi la Menih feldmarşal să sloboadă pre boîarii ⟨boiarii C⟩ caimacami şi pre mitropolitul Antonii de la Hotin şi au arătat milă de au ertat pre toţi,cine era greşiţi. B,C,D,E,G,V/Iarăş domniîa lui Grigori voevoda.A trie zi, după ci s-au dus moscalii din Iaşi au venit şi Grigori voevoda în Iaşi. Şi au scris la Hotin la feldmarşal ⟨fon Minih⟩ să sloboadă pre mitropolitul Antoniîe şi pre boîarii caimacami. Grigori voevoda au arătat milă şi ertăciuni către toţi cei ci au greşit M,P//13 Decii Menih feldmarşal B,C,D,V,Decii feldmarşal Menih E,G/pre boiari ⟨boîarii caimacami B,E,G,V⟩ făcîndu-le masă în ⟨*lipseşte* în C⟩ vreo doao, trii ⟨*lipseşte* trii C⟩ zile B,C,D,E,G,V//13-14 Numitul feldmarşal doao zili au cinstit pre boîarii caimacami şi nu M,P//14 cerut B,C,D,E,G,V/rămăsésie rămăşiţă din poclonul lui B,C,E,G,V// 14-15 bani, rămăşiţa poclonului,ci i-au slobozit şi s-au întorsu la Iaşi cu paci M,P// 15 slobozit pre boiarii ⟨boîarii B⟩ caimacami B,C,D,E,G,V/ Iaşi B,C//

Iar Antoniíe mitropolitul n-au vrut să s-întoarc⟨ă⟩. S-au temut di Grigorie-vodă, să nu obliciască că au fost agiunsu mai dénainte cu moscalii; și s-au dus și el la Moscu.

Și atunce și Meneh au trecut Nistrul în ceía parte cu oaste toată. Numai ce au lăsatu un ghenăral în Hotin, anumi Levendalu, cu 3.000 de oasté.

Și puses⟨ă⟩ Minih de făcus⟨ă⟩ tot gauri pe supt cetate Hotinul, apoi lagumuri să-l spargă; dar apoi nu l-au spartu. Și atunce, la purcesul lui Mineh, triimis-au de au robitu toț oamenii den țínutul Hotinului și di pe marginea Cernăuțului. Și i-au trecutu cu copiii, cu femeíei, la Mosc. Și împărțea pré oameni ca pré dobitoaci: unii le lua copii, alții bărbații, alții muerilé. Și-i vinde unii
f. 472[v] la / alțîi, făr⟨ă⟩ liac de milă, mai rău decît tătarîi. Și era vremea de iarnă. Bogaté lacrămi era, cît s-audzea glasul la cer.

---

1 Iar mitropolitul Antonii B,C,D,E,G,V/ să să întoarcă la Iași B,C,D,E,G,V//1-4 Antonii mitropolitul s-au temut de Grigori voevoda să nu-l obliciiască,fiindcă să agiunsăsi încă mai întîiu ⟨mai dinnainti P⟩ cu moscalii. Și pentru aceía n-au vrut să să întoarcă de la Hotin,ce s-au dus la Chiev cu moscalii M,P//2 de B,C// 3 agiunsu și el mai înnainte vréme B,C,D,E,G//2-4 nu oblicească că au fost scris la moscali,ca să viie la Iași. Și temîndu-să,s-au dus și el în părțile rusăști, supt ascultarea Moscului V/ și s-au dus și el în părțile rusăști supt ascultarea Moscului D]au fost scris, cînd au fost luat moscalii Hotinul,ca să vie la Iași.Și temîndu-să de Grigorii-vodă, s-au dus și el în părțile rusăști,supt ascultarea Moscului B,E,G,pe cînd au fost moscalii la Hotin,au fost scris la moscali ca s⟨ă⟩ viie moscalii la Iași. Și s-au dus și el în părțile rusăști,supt ascultarea Moscului C//5-7 Atuncea și ⟨fon C⟩ Menih feldmarșal cu obuzul lui ⟨cel mare D⟩ cu toată oaste au trecut Nistrul în cćía parte.Numai ce au lăsat ⟨în cetate în Hotin E⟩ pre un gheneral anumé Levendal, în cetate în Hotin ⟨*lipsește* în Hotin G⟩ cu trii mii de oaste. B,C,D,E,G,V//5-10 Numitul feldmarșal au poroncit dî-au săpat gauri pre supt cetate Hotinului,vrînd să-i pui lîagumuri ⟨ca P⟩ să o spargă, dar n-au spart-o.Lăsat-au în cetate Hotinului pre Levandel ghinărariul cu 3.000 oasti,iar el,cu ceîalantă oasti, au trecut Nistrul în ceía parti M,P//8 pusésíe Menih B,C/Menih feldmarșal G,V/făcusă B,C/*după* gauri *ad.* săpasíe B, săpasă C,E,G,V/cetatea B,C//9 Hotinului D/ apoi[1]]să puíe B,C,D,E,G, V/ să-l spargă]să-l răsipască B,D,E,G,V,să răsipască cetatea C/dar apoi nu l-au spartu]dar apoi ⟨dar să pue G⟩ n-au aprinsu legumurile să-l răsipască ⟨lagumurili și au rămas cetatea,n-au răsipit-o C⟩ B,C,D,E,G,V//10 *ante* Și: 112 C, 86 E, 144 V/ atuncea B,C//10-17 *lipsește* Și atunce...glasul la cer. M,P//10 Menih B,C,D,E,G, Menih feldmarșal G,V//11 robit B,C/ tot]mulți B,C,D,E,G,V/ oameni B,C/ din B,C// 12 marginea țínutului Cernăuților B,C,D,E,G,V/trecut B,C/ cu fimei, cu copii ⟨cu tot C,V⟩ la Moscu robi B,C,D,E,G,V//13 Și-i înpărțíia B,C/pre[1-2] B,C/ *după* dobitoaci *ad.* unii de la alții B,C,D,E,G,V// 14 unii ⟨alții D⟩ luoa bărbații,alții luoa fimeile, alții luoa copiii B,D,E,G, unii luoa copiii,alții luoa bărbații,alții luoa fimeile C/ vindea B//15 alții fără de liac de milă, ca tătarîi încă și mai rău B,C,D,E,G,V//16 vréme B,C/ Bogate și multe ⟨*lipsește* și multe D⟩, lacrămi era de la bieții oameni B,C,D,E,G,V/să auziía glasurile la ceriu B,C,D,E,G,V//

Deci Grigorie-vodă, dac-au sosit în Eș⟨i⟩, a patra dza i-au și venit veste că Capimistru și cu atamanul donților ies pe Oituz den Țara Unguriască, că nemții nu i-au lăsat să margă pin Țara Unguriască. Și eșind pe Oituz, au luatu în sus pe supt munți, pré Bistrițʼ⟨ă⟩, pré la Roznov, pe la Niamțu, pe la Suceav⟨ă⟩, pré la Cernăuț⟨i⟩, pîn-au trecutu Nistrul, tot prădînd ce li-au fost în calea lor. Aceșteau prădat mai rău; că ce mai scăpas⟨e⟩ dentîi au luatu aceștea tot.

Triimis-au și Gligoriie-vodă pré alai-bei, de au mărsu cu lipcani, tot în prejma lor, pîn-au trecut Nistrul.

Deci în scurtă vremé au triimis Gligorie⟨-vodă⟩ pe Sara Mahmet-pașe cu lipcanii, cu poronca Porții. Și șidea pașea afară, și Levendal ghenărariul în cetate la Hotin. Și au șădzut o lun⟨ă⟩ și mai biné așea, ca lupul cu oaĭa, la un loc, de-ș căuta într-ochi.

Oamenii de la Moscu ș-a franțojilor tot umbla la

1-11 *lipsesc* M,P// 1 Decii B]Iară C/ *ante* Decii: 86 B, G,113 C, 116 D, 87 E, 145 V/ Grigorii B,C/ dac⟨ă⟩]după ce B,C,D,E,G,V/ la Iași B,C/ patra]triia B,C,D,E,G,V/ zi B//2-3 véste de la cămărașii de ocnă că Vahmistru ⟨Capmistin V⟩ și cu ⟨*lipsește* cu C⟩ atamanul donților cu opt mii de oaste ⟨oameni C⟩ es pe Oituz din B,C,D,G,V, véste de la cămărașii de ocnă că polcovnicul Stoian și cu atamanul donților și cu Vahmistru, cu opt mii de oaste es pe Oituz E//3 *după* Unguriască *ad.* în Moldova B,D,E, G,V// 4-9 Unguriască, să triacă în Țara Leșască, să margă la țara lor la Moscu. Ce li-au căutat numai ⟨*lipsește* numai E⟩ de au eșit pe Oituz în Moldova ⟨eșit în Moldova să margă la țara lor. Și eșind pe Oituz ⟩ au luat în sus pre supt munte unii pe ⟨pre C⟩ Tazlău, alții pe Trotuș și au eșit pe Bistriță și au luat în sus pre la Roznov, pre la Niamțu și pre la Suceavă, pre la Cernăuți ⟨și pin ținutul Sucevii și pin ținutul Cernăuților C⟩ pînă au trecut Nistrul în céĭa parte, tot prădînd și jecuind ce li-au fost în calea lor. Și aceștiia mai rău au prădat și au jecuit decît cĭei dintîi ⟨*lipsește* decît cĭei dintîi C⟩; că ce ⟨cĭe B⟩ mai scăpase ⟨scăpasĭe B⟩ de la ceĭalalți ce prădase întîi ⟨pe oameni E⟩, aceștiia au prădat și au jecuit tot B,C,D,E,G,V// 10 *ante* Triimis-au: 87 B,G, 114 C, 117 D, 146 M// 10-11 Triimis-au și Grigorii-vodă de la Iași ⟨pre C⟩ pe alai-bei cu turci și cu lipcani de au mărsu tot în prejma căzacilor și a donților, pînă ce ⟨cĭe B⟩ au trecut Nistrul ⟨în céĭa parte E⟩. Că s-ar fi ispitit Grigorii-vodă să nu-i lasă așĭa ⟨în pace C,V⟩ să triacă pin ⟨din C⟩ țară. Numai avea grije ⟨grijĭe B⟩ despre Poartă să nu-i vie ⟨viĭe B⟩ vreun bănat, pentru că apucasă de să legasă să fie pacé ⟨apucasă de să făcusă pacé C,V⟩ B,C,D,E,G,V// 12 Deci]Iar B, Iară C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 118 D, 147 V/ vréme B,C/ trimis B/ Grigorii C, Grigorii-vodă B,E,G,V/ *după* Grigorii-vodă *repetă* au triimis D/ pre B,C/ Sară Mehmet-pașa ⟨pașia C⟩ la Hotin B,C,D,E,G,V// 12-16 Grigorii voevoda cu poronca Forții au triimes pre Sara Ahmet-pașa cu lipcanii la Hotin. Pașa șide afară, și Livandal ghinărariul în cetăți. Mai mult de o lună au șezut așa de bini, ca lupul cu oaĭa la un loc, di-ș căuta în ochi M,P// 13-15 Și ședea ⟨șidea C⟩ gheneralul Levendal în cetate în Hotin și Sară Mehmet-pașa șidea afară de cetate ⟨cetaate B⟩. Și au șezut așa vreo lună de zile și mai bine la un locu ⟨*lipsește* la un locu C⟩, ca lupul cu caĭa B,C,D,E, G,V//14 *ad. marginal* la Hotin A//16 *lipsește* de-ș căuta într-ochi B,C,D,E,G,V//17 Iar oamenii B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/*ante* Iară: 119 D, 148 V/și a Franțozului C,V]și a craiului franțozăscu B,E,G/Triimeșii de la Moscu și de la franțujii umbla adesa la Poartă M,P//

Poartă și di la Poartă la Moscu, pîn' la o vremi, au vinit poroncă, și au eșitu și s-au dus den Hotin și au datu cetate pré mîna pașii. Iar dup-aceĭa, în 3 săptămîni, au vinit poroncă la Grigoriĭe-vodă cum că au dat Hotinul în sama lui. Și în cetate șide⟨a⟩ pașea, iar den afară n-avea triab⟨ă⟩ măcar o palmă. Și au triimis pré Lupul sărdariul pîrcălab la Hotin. /

f. 473 Și la dzi întîi a lui dechemvrie au scos hîrtii, și la fevr⟨u⟩ar au scos văcăritu, tot una dup-alta. Și s-au tîmplat de-au căzutu și iarnă maré, pîn' la brîu. Și au căzutu de la vinere maré și au ținut pîn' la Sfeti Gheorghie.

Și perea vitele oamenilor, cîte mai scăpasă de oaste, și întras⟨ă⟩ și boal⟨ă⟩ în vite și în oi, vărsatu, de s⟨ă⟩

---

1 de B,C/ pînă de la o vréme B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ și²]de B,C,D,E,G,V// 1-2 Au venit poroncă lui Levandal ghenărariul și au eșit cu ⟨și cu P⟩ moscalii din cetate Hotinului și s-au dus. Și au întrat pașa și cu turcii în Hotin. M,P//2-3 au eșit moscalii ⟨*repetă* și eșit moscalii C⟩ din cetate ⟨cetaate B⟩ din Hotin ⟨și s-au dus B,E,G⟩ și au dat cetatea ⟨cetaate B⟩ pre mîna pașii ⟨pre mîna pașii, lui Sară Mehmet-pașia D, pre mîna lui Sară Mehmet-pașa B,E,G⟩ B,C,D,E,G,V// 3 *ante* Iară: 88 B,E,G, 115 C, 120 D, 149 V/ *lipsește* Iar dup-aceĭa, în 3 săptămîni M,P/ după acéia B,C/ trii B,C// 4 vinit poroncă de la Poartă B,D,E,G,V, vinit de la Poartă poroncă C/ Grigorie B, Grigorii C// 4-7 lui Grigori voevoda i-au venit poroncă de la Poartă, numai chĭar cetate Hotinului să fii în sama pașii. Iar tîrgul Hotinului și tot ținutul să fii supt stăpînire lui Grigori voevoda. Deci Grigori voevoda au triimes pîrcălab Hotinului ⟨triimis poroncă la Hotin P⟩ pre Lupul aga. Și el șide în tîrgu, iar pașa în cetati; și nu să amesteca pașa afară măcar c-o palmă de loc. M,P// 4 i-au dat ținutul Hotinului B,C,D,E,G,V//5 Și în cetaté ⟨cetaate B⟩ în Hotin șidea Sară Mehmet-pașa, iară B,C, D,E,G,V// 6 triabă B,C/ măcar loc de o milă. Și au triimis Grigorii-vodă pre C,V, nici măcarî de o milă locu. Și au trimis Grigorie-vodă pe B,D,E,G//6-7 sărdariul, de au fost pîrcălab ⟨ispravnic V⟩ în ținutul Hotinului de ⟨i-au stăpînit C⟩. Și au ținut ⟨stăpînit V⟩ Grigorie-vodă vreun an ținutul Hotinului de l-au stăpînit ⟨*lipsește* Și au ținut... de l-au stăpînit C, *lipsește* de l-au stăpînit V⟩. Iar apoi, schimbîndu-să veziriul ⟨viziriul C⟩ au găsit vréme lipcanii și au grăit la Poartă și au luat iarăși ⟨*lipsește* iarăși C⟩ ținutul Hotinului ⟨iarăș C⟩ în sama lor, să fie supt ascultarea lor, să fiie iarăși raĭa ⟨turcească V⟩, precum ⟨mai E⟩ fusésie și mai înnainte vréme ⟨vrémie B⟩, pînă a *nu vini moscalii*, raĭa turcească ⟨*lipsește* raĭa turcească V⟩B,C,D,E, G,V// 8-9 Grigori voevoda ⟨iarăș M⟩ au scos hîrtii și văcărit ⟨și M⟩ tot una după alta M,P, *lipsește* B,C,D,E,G,V// 9-11 *ante* Iară: 89 B,E,G, 116 C, 121 D, 151 V, 12 M, *lipsește* P/ Iară la acea vréme ⟨vrémie B⟩, cînd s-au dus moscalii, tîmplatu-s-au de au căzut o iarnă pre mare și grea ⟨*lipsește* și grea C,D,V⟩; de la octomvrie din patrusprăzéce zile și au ținut ⟨*lipsește* și au ținut C⟩ pînă la april; iară ⟨iar C⟩ și pînă la Svĭatii Gheorghii au fost frig ⟨tot frig au fost C,V⟩ și au ninsu ⟨*lipsește* și au ninsu C,D⟩ B,C,D,E,G,V/ Dat-au Dumnezău o iarnă gre. S-au început de la octo⟨m⟩vri ⟨în P⟩ 14 și au ținut april pînă în 23 zili ⟨ținut pîră la april în 23 zile P⟩. Era omătul pînă în brîu. M,P// 11 *autograf Neculce:* Sfeti Gheorghie A// 12 periĭa B,C]muriĭa, *ad. marginal* periĭa D/ viteli B,C/ *după* oamenilor *ad.* de iarnă V// 12-13 scăpasie de moscali și muriĭa viteli și de boală și oile muriĭa de vărsat de să potopiĭa B,C,D,E,G, V/ Perit-au vitile oaminilor, cîti mai scăpasă de oaste. Murit-au vitile de boală și oile de vărsat M,P// 13-1 *lipsește* de să potope cu t⟨o⟩tul M,P//

potope cu t⟨o⟩tul. Că fîn nu putus⟨ă⟩ facé oamenii, dé oaste şi dé ploai mult⟨ă⟩ ce ĭera. Şi cît şi făcus⟨ă⟩, încă îl mîncas⟨ă⟩ moscalii pîn-a s⟨ă⟩ întoarce înnapoi. Şi agiunsesă stogul de fîn 15 lei, şi nu s⟨ă⟩ putea găs⟨î⟩ nicăiuri; şi vadra de vin un leu.

Socotiţ, fraţilor cititori, cum ĭasté os⟨î⟩ndă şi mîniia lui Dumnădzău pré ţara aciasta! Că şi Grigorie-vodă, de cum era, i s⟨ă⟩ schimbas⟨ă⟩ firea îndoitu. Că boerii era toţ în prépus şi n-ave nici o credinţă. Orbitu în lăcomie, giudecăţi era multe de jacuri ce făcusă. Şi era giudecăţîlé cu făţării, că cei drepţî era în urgiíe, şi mulţi din cei vinovaţ era în cinsté.

Triimis-au de ş-au adus şi doamna şi beizadelilé dé la Ţarigrad, cu mulţimé de greci. Şi grecii dobîndis⟨ă⟩ mîndrie şi obraz, cu clevité şi făr⟨ă⟩ ruşine asupra bieţilor boeri şi cu nebăgaré în sam⟨ă⟩ într-o nimică pré moldoveni.

---

1 totul B,C/ Că]Şi G/ nu putusă oamenii face la cîmpu B, n-au putut face oamenii la cîmpu C, nu putusă să facă oamenii de oaste la cîmpu D, n-au fost putut oamenii să facă la cîmpu E, nu apucase oamenii a face la cîmpu G, nu putusă oamenii să facă la cîmpu V/ n-au putut M,P// 1-2 de[1-2] B,C/ dé[1]] pentru M,P/ ploi multe ce era pre acéli vremi B,C,D,E,G,V, ploi multe ce au fost vara M,P/ cît fîn D/ făcusă oamenii fîn B,V/ făcusă oamenii fîn atuncea la cîmpu l-au mîncat C/ *lipseşte* încă B,C,D,G,V// 2-3 cît au fost şi făcut oamenii fîn încă îl mîncase la cîmpu G/ pînă B,C/ Şi cît fîn au fost făcut oamenii, îl mîncasă la cîmpu moscalii pînă s-au întorsu înnapoi E, *lipseşte* M,P/ să B,C// 4 agiunsésîe B,C/ 15 lei]zéce lei şi ⟨cîte C⟩ cinsprăzéce lei B,C,E,G,V/ 15 lei era stogul de fîn şi încă nu M,P/ şi încă nu C/ să B,C/ găsi B,C, nici găsi D,E,G,V// 5 nicăiri B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* şi M,P/ era un leu B,C,D,E,G,V// 6 cum ĭasté] ci M,P// 6-7 osîndă mari şi urgiía lui Dumnezău esti pre ţara aceasta M,P// 6-12 *lipsesc* B,C, D,E,G,V// 8 îndoit decît întîiu M,P/ *lipseşte* Că M,P// 9 credinţă] treciri la dînsul M,P/ în[2]] era de M,P// 10 jacurile M,P/ ci să făcusă. Şi toati le făce cu făţăriíe M,P//11 *lipseşte* mulţi din M,P//12 *lipseşte* era M,P//13 dé la] din M,P/ *ante* Triimis-au: 90 B,C,E,G, 117 C, 122 D, 152 V, 14 M, *lipseşte* 4// 13-17 Triimis-au Grigorii-vodă atuncea la Ţarigrad de ş-au adus doamna şi beizadelile şi pre norusa ⟨pre V⟩ fata lui Mihai-vodă. Iară ⟨Iar C⟩ doamna avea mai bună ⟨cinsté şi V⟩ treceré decît în domniía dintîi. Că ⟨Cît V⟩ pe toate rudele cîte li-au avut i-au miluit ⟨i-au căutat B⟩, i-au cinstit şi i-au boerit ⟨boĭarit B⟩ şi i-au înbogăţit, carii au rămas de or ⟨vor C⟩ fi unii buni, pînă ce or ⟨vor C⟩ fi ⟨au rămas ⟨buni G⟩ de au fost ⟨buni E⟩ pînă ce au fost ⟨pînă cît au trăit G⟩ în toată viiaţa lor E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ *după* ce vor fi *ad.* Şi vinis⟨ă⟩ mulţimé de greci de la Ţarigrad şi grecii dobîndis⟨ă⟩ mîndriíe şi obraz cu clevete asupra boerilor şi cu nebăgaré de samă, într-o nemică pre moldovéni. Că şi lui Grigorii Ghica i să schimbasă firea îndoit. Că boerii erau toţi în prepus şi n-avea nici o credinţă. Giudecăţi erau multe de jacuri ce făcusă. Şi mulţi din cei drepţi era în urgiíe şi din cei vinovaţi era în cinste V// 14 *lipseşte* Şi M,P// 14-15 Grecii era foarti mîndri şi obraznici M,P// 16-17 boeri; întru nimică nu băga în samă pre moldoveni M,P//

Că pé vornicul Iordachiie Cantacoz⟨ino⟩, ce-i dzîce Delianul, dacă au vinit de la Hotin, nici l-au priimitu vodă să s-împreuni cu dînsul; și au pus pré baș-cihodar,
f. 473^{v} cu 50 oameni, / de l-au străjuitu la gazda lui cîteva dzîlé, apoi l-au pornitu la ţar⟨ă⟩, la Deleni, la casa lui, nicé să-l vad⟨ă⟩ în ochi. Și era să-l călugăriască. Numai nărocul lui au fostu că era cumnatu cu Mihai-vodă, și Gligorie-vodă era cuscru cu Mihai-vodă. Și pentru voîa lui Mihai-vodă l-au lăsat acas⟨ă⟩.

Că au fost înţăles Gligoriie-vodă că scrises⟨e⟩ la moscali și pecetluîa cu ciar⟨ă⟩ roșiie, cînd era ĭel căimacan în Eș⟨i⟩, și vodă era fugitu în gios la Gălaţ⟨i⟩. Și alté multe ca acestea îl pîrîs⟨ă⟩ ciocoii. Ce la cît va vini pe urmă acest boeri, vreme va arăta.

---

1 *lipseşte* Că M,P/ *ante* Tîmplatu-s-au: 91 B,E,G, 118 C, 123 D, 153 V, *ante* Pre: 15 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* ce-i dzîce Delianul M,P// 1-3 Tîmplatu-s-au atuncea vornicului Iordachi Cantacozino Delianul de au căzut în grea urgiie ⟨și scîrbă E⟩ și despre Dumnezeu și despre oameni. Că i-au vinit véste pentru ficiorul lui cel mai mare ⟨*ad. marginal:* anumé Costantin C⟩ carele fusésie ⟨au fost C,E⟩ la acîa ⟨acea C⟩ vréme cu Grigorie-vodă ⟨*ad. marginal:* fiind vtori-postelnic C⟩ cum că au murit la Gălaţi ⟨de ciumă E⟩. Așijderea și Grigorii-vodă, după ce ⟨cîe B⟩ au vinit la Iași nu l-au priimit să să înpreune cu dînsul B,C,D,E,G,V// 2 dacă] încă după ce M,P// 3 vodă]măcar M,P/ și]ci M,P/ pre B,C/ ciohodar B,C// 4 cinzăci de oameni siimeni ⟨*lipseşte* oameni G, *lipseşte* siimeni C⟩ B,C,D,E,G,V/ oameni]slujitori M,P/ străjuit B,C/ cîtiva zile la gazda lui M,P/ zile B,C// 5 și apoi B,C,D,E,G,V/ pornit B,C]triimes M,P/ ţară B,C/ Deléni B,C/ *după* lui *ad.* cu mare scîrbă B,D,G,V, *ad.* cu mare scîrbă, de s-au dus acasă la Deléni C// 6 vadă B, vază E/ Și era să-l și călugăriască ⟨pre vornic P⟩ M,P, *lipseşte* D// 6-9 Și au fost poroncit să-i răsipască și casăli ⟨céle V⟩ din Iași, numai spătariul Aristarhu ⟨Aristarhu spătariul V⟩, fiindu-i gineré, s-au rugat lui Grigorii-vodă să nu-i răsipască casăle, zicînd că i li-au dat lui ⟨Delianul V⟩ aceli casîe de dzéstre ⟨Și așîa au poroncit să nu li răsipască, fiind a lui Aristarh V⟩. Și ar hi fost pățit și mai rău ⟨mai grea urgiie E⟩, numai nărocirea lui au fost Mihai-vodă, fiindu-i cumnat ⟨Delianului V⟩. Și Grigorii-vodă fiind cuscru cu Mihai-vodă, l-au lăsat pentru voîa lui Mihai-vodă, de s-au dus acasă la Deleni și n-au mai pățit altă urgiie B,E,G,V// 6-9 *lipseşte* nicé să-l vad⟨ă⟩... l-au lăsat acas⟨ă⟩. C//6-7 Numai nărocirea lui D, *lipseşte* M,P// 6-9 Ci fiind cumnat cu Mihaiu voevoda Racoviţă, și el cuscru lui Mihaiu voevoda, l-au lăsat acasă M,P// 9 l-au lăsat de s-au dus acasă la Deléni D// 10-13 Că au fost înţăles Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă că au fost scris la moscali cînd au fost ⟨moscalii C,E,V⟩ la Hotin ⟨ca V⟩ să viie ⟨moscalii V⟩ la Iași ⟨*lipseşte* să viie la Iași D⟩ și au fost pecetluind cu ceară roșiie cînd au fost caimacam la Iași ⟨pe vrémîa moscalilor C,D,V⟩ și ⟨Grigorii D,E⟩-vodă era fugit la Gălaţi. Și alte multe pricini ca acéste aflînd vremîe ⟨vréme C⟩ și alţii ⟨carii era nepriiatini C⟩ de-l pîriîa, tîmplîndu-să la acea vréme ⟨vrémîe B⟩ de era el ⟨era caimacam la Iași⟩, zapciu și poroncitoriu pe trebile moscalilor B,C,D,E,G,V/ Îi da vina cum că au pecetluit cu ceară roșii, fiindu caimacam, pre cînd au fost moscalii în ţară. Și și alti pricini, după pira ciocoilor. M,P// 13-14 *lipseşte* Ce la cît... va arăta. B,C,D,E,G,V,M,P//

Aşijderea şi pré mine, Ioan Neculce vor⟨nicul⟩, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eş⟨i⟩, m-au amestecat ciocoii şi cu alţi neprietini la Gligori-vodă, şi m-au închis la başbulucbaş cîtiva dzîle. Şi copiii miei s-ascunsésă în laturi, şi au triimis un post⟨elnic⟩ dé i-au căutat în toată ţara, dîndu-mi şi mii pricin⟨ă⟩ că am bătut un ciocoi la vréme moscalilor, socotind că am fost şi eu amestecatu la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost, şi m-au slobodzit şi pré mini la ţară.

Şi atunce, la ace primejdiie, am cheltuit mulţî bani, caré de samă la Dumn⟨ă⟩dzău cini m-au amestecat. Ce la ce di pré urmă şi pentru miné şi pentru alţii, vréme viitoré va arăta. /

f. 474 Iară Gligori-vodă trimis-au la Ţarigradu de-u făcut

1-13 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 *ante* Aşijderea: 124 D, *ante* Pre: 16 M/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ *lipseşte* mine D// 1-5 Pre Ioan Neculce vornicul ⟨hatmanul P⟩ l-au închis la başbulubaş în cîtiva zile. Copiii îi fugisă şi au triimes M,P// 2 au fost D/ l-au D// 3 ciocoii]unii D/ *lipseşte* cu D// 4 l-au D/ mieiJlui D// 5 *după* trimis *ad.* Grigorii-vodă D// 5-8 un postelnic cu patru copii din cas⟨ă⟩ de i-au căutat la ţinutul Niamţului şi la Cernăuţi, dînd pricină vornicului Ion că au bătut un copil din casă la vréme moscalilor, socotind că doar au amestecat la niscai fapte D// 6-7 dîndu-le pricină cum că ar fi bătut M,P// 7-9 socotind că şi el ar fi amestecat întru niscaiva fapte. Mai pe urmă s-au aflat nevinovat şi l-au slobozit şi pre dînsul la ţară M,P// 9 l-au D/ şi pre dînsul de s-au ⟨dus⟩ acas⟨ă⟩ la ţară D// 10 am]au D// 10-13 *lipsesc* M,P// 11-13 *lipseşte* caré de samă... va arăta. D// 14-5 *autograf Neculce* Iară Gligori-vodă... pînă acmu // 14 *ante* Iară: 92 B,E,G, 119 C, 125 D, 154 V, *ante* Triimis-au: 17 M, *lipseşte* P/ Triimis-au Grigori voevoda la patriiarhul la Ţarigrad M,P// 14-6 Iară mitropolitul Antonie după ce ⟨cîe B⟩ au mărsu ⟨s-au dus V⟩ la Chiov, i-au dat moscalii o eparhie în Ţara Căzăcească, piste Nipru ⟨*lipseşte* piste Nipru E⟩, oraşul anumé Cernigov, fiind mai înnainte vréme ⟨*lipseşte* mai înnainte vréme V⟩ episcopie la acel oraş ce mai sus s-au scris ⟨*lipseşte* ce mai sus s-au scris C,V⟩ ⟨la C⟩ Cernigov ⟨*lipseşte* la Cernigov V⟩. Şi s-au dus mitropolitul Antonii ⟨acolo C⟩ de au trăit ⟨acolo B⟩ doi ani ⟨au trăit multă vréme, vreo doi ani C, au trăit multă vrémie acolo V⟩. Iar de acolo ⟨Iar după acéia C⟩ tîmplîndu-să de s-au schimbat înpărăţiia, i-au dat înpărătiasa ⟨Elisavet Petrovna E⟩ altă eparhie ⟨dat altă eparhiie C⟩, o mitropolie anume cetatea ⟨cetaate B, *lipseşte* V⟩ Bilagorod, în Ţara Moschicească, de au mai trăit céîalaltă vréme a vieţii lui, încă cinci ani ⟨a vieţii lui, cinci ani, şi acolo, la scaonul aceii mitropolii, s-au săvîrşit C, a vieţii lui, pînă la moartea lui V⟩. Iar aicea la noi ⟨Iară la noi aicea V⟩ în Moldova, în locul mitropolitului Antonie au pus măriia-sa Grigorie-vodă ⟨în Moldova au pus Grigorii-vodă mitropolit C,E⟩ pre părintele chir Nichifor ⟨pre Nechifor Sidis în locul mitropolitului Antonii E⟩ grec fiind de niamul lui de la Peliponis, adecă de la Morea ⟨Moriia C⟩ B,C,E,G,V/ Iară Grigorii-vodă au triimis la Ţarigrad de au făcut carte de afurisenie de la patriarhul lui Antonie mitropolitul pentru căci ş-au lăsat eparhie şi s-au dus cu moscalii şi n-au vrut să să mai întoarcă înnapoi în ţară la scaunu-şi. Iar mitropolitul Antonii, după ce s-au dus la înpărătiasa la Moscu, i-au făcut mare cinste şi l-au dăruit şi l-au pus mitropolit la Cernigov, în Ţara Căzăceasc̆ă, piste Nipru, fiind mai înnainte vréme episcopie la acel oraş. Şi au trăit acolo cîtăva vréme, vreo doi ani. Iar apoi, de acolo, tîmplîndu-s⟨ă⟩ de s-au schimbat înpărăţiia, i-au dat înpărătiasa Elisavet Petrovna

afurisăne lui Anton mitropolitul, căci s-au dus cu moscal⟨ii⟩ și n-au vrut să vie în țară înapoi. Ce Anton s-au dus la împărătias⟨a⟩, și i-au făcut cinste și l-au dăruit și l-au pus mitropolitu la Cernihoi în Țara Căzăcească pînă acmu. Iar în locul lui Anton au pus mitropolit pe Nichifor, grec fiind.

Iară de vară, la văletul 7248⟨=1740⟩, mărs-au sol moscal și turcii de-u hotărît din Iuhurluc dreptu la Buh, în gios turcescu, în sus moschicescu, pîn-în fundul Ehorlucului, și din fundul Iuhurlucului dreptu în Buh, și din Buh în gios, apa Buhului hotar pîn⟨ă în⟩ Nipru, și din Nipru în gios, apa Niprului pîn' lîngă Vozie, cale de 4 ceasuri din Vozie în sus.

Și au tăet dreptu la Don, tot din mare, cale de 4 ceasuri în sus, ș-au pus semne; iar din Don în cee parte au lăsat tot moscaliilor hotar să fie cu Azac cu Tuman cu tot. Numai din Or 4 ceasuri cale, pîn-în Vozie, au lăsat cale crîmenilor.

Și au trecut și sol mare moschicescu anume cne⟨a⟩dzul

---

altă eparhie, o mitropolie... *ca* B... au pus Grigorii-vodă mitropolit pre părintele chir Nichifor Sirdis, grec fiind de niamul lui, de la Peliponis, adecă ostrovul ce s⟨ă⟩ chiamă Moriia D// 1 căci că M// 2-6 Antonie mitropolitul în anii 1740 au şăzut în Chiev noao luni. După aceĭa măriia-sa împeratrița ⟨înpărătița P⟩ Anna Ioanovna l-au făcut mitropolit în Cirnigov, ci esti în Mallo Rosiĭa și era ⟨la P⟩ mari cinste. Grigori voevoda în locul lui Antoniie mitropolitul au pus mitropolit Moldovii pre Nechifor grec, Sidis. M,P// 7-18 *autograf Neculce*// 7 *ante* Iară: 93 B, E,G, 120 C, 126 D, 156 V, 20 M, *lipsește* P/ la văletul]tot întru acestu an D// 8 moscal]moschicescu D// 7-8 Întru acestaș an 1740, mers-au sol moschicescu și turcescu M,P// 7-9 Iară tot întru acestaș ⟨acelaș C,V⟩ an 7248, de vară, mers-au moscali și turci de au hotărît despre partea ⟨parte B⟩ Voziii și a Crîmului, despre hotarul moschicescu, din Iuhurluc drept la Buh, în gios ⟨să fiie V⟩ turcescu, iar în sus moschicescu, pînă în fundul Iuhurlucului B,C,E,V/ Iară tot întru acestaș an de vară, 7248, mărs-au moscalii și turcii de au hotărît despre Voziia și despre Crîm, despre hotarul moschicesc, pînă în fundul Iuhurlucului G//9 Iuhurlucului D,V//10 drept B// 11 în gios să fie turcescu, iar în sus să fiie moschicescu, și apa Buhului hotar V/ pînă în B,C,D// 12 jos B/ *după* Niprului *ad.* hotar B,E,G,V/ pînă B,C//12-13 Voziia[1-2] B, Voziia[1] C/ patru B,C/ din]de la B,E,G,V/ din cetatea Voziii C// 14 Și apoi drept la Don, cali ca 4 ceasuri M,P/ tăĭat ⟨tăiat C⟩ B,C/ drept B,C/ *lipsește* tot B,C,D,E,G,V/ patru C// 14-15 cale de patru ceasuri din mare și au pus și sémne B,E,G,V// 15 și au C/ sémne C/ iară B/ céĭa B, C/ au]l-au M,P/ *lipsește* tot M,P// 15-17 au lăsat ⟨tot C⟩ să fie ⟨*lipsește* să fie C⟩ a moscalilor hotar, cu ⟨cetatea C⟩ Azacu și cu tot olatul cetății Azacului să fie moschicescu. Numai din Oru ⟨în sus, E,G⟩ cale de patru ceasuri pînă la Voziia, au lăsat să fiie locu ⟨loc să fie C⟩ a crîménilor. B,C,E,G,V// 16 Azacul M,P/ *lipsește* cu Tuman cu tot M,P/ Și numai din Or, cale de 4 ceasuri M,P/ Nămai A// 18 *lipsește* B,C, E,G,V/ *ante* Și: 129 D, 21 M/ *ad. marginal* anume cne⟨a⟩dzul Romîanțev A// 18-5 Trecut-au la Țarigrad sol mari moschicescu, anume Alexandru Rumențov ⟨Romanțov P⟩; și iarăș sol mari turcescu la moscali, cu așăzămînturile păcii. Solul moschicescu n-au apucat să agiungă la Poartă, nici cel turcescu la Sanctpetriburgu și au murit înpărătĭasa Anna, în anii 1741, octo⟨m⟩vri⟨e⟩ 26 ⟨zile P⟩ M,P//

Romînanțev, la Po⟨a⟩rta și sol mare turcescu la moscalii cu aședzimîntul păcii. Și n-au apucat⟨a⟩giunge la Po⟨a⟩rtă, solul, nici cel moschicescu, nici cel turcescu la Petreburcu, și i-au agiunsu veste pe drumuri c-au murit împărăt⟨e⟩asa Anna, ce moschicească, la văletul 7249⟨=1740⟩, oc⟨tomvrie⟩ 26.

Și au stătut pe drum aciie doi sol⟨i⟩, cari unde i-au
f. 474[v] agiunsu veste⟨a⟩, cîteva dzil⟨e⟩, de-u așteptat / răspunsu. Și pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus și cela la Țarigradu și celalaltu la Petreburcu. Precum or aședza, vreme va ⟨a⟩răta.

Într-acestu an murit-au și Carul, înpăratul nemțescu. Și s⟨ă⟩ strîngu crai⟨i⟩ și alectorii la tîrgul Amburhu, la alecțiie. Cela ce s-a alege, vreme va ⟨a⟩răta.

Într-acestu an let 7248⟨=1740⟩ rădicatu-s-au persi⟨i⟩ cu to⟨a⟩t⟨ă⟩ putere lor și au mărsu asupra unui înpărat a Indii, anume Gonor. Și dîndu războiu tari, au biruit persii și au prinsu și pe împăratul Indii⟨i⟩ la mîn⟨ă⟩, viu. Și i-au luat to⟨a⟩te țările și apoi l-au lăsat să-i hie birnic. Și s-au înplut persii de multă averi.

Tot într-această vară, let 7248⟨=1740⟩, la avgust,

1-20 *autograf Neculce*// 1-10 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 mare turcescu au purces să margă la Petrburcu, la moscali cu D//2-3 Și mergînd solii pe drum, n-au apucat a agiunge solul moschicescu la Țarigrad, nici solul cel turcescu la Petrburcu D// 3 și i-au și D// 5 la văletul]în anul D/ în 26 de zile D// 6-10 *lipsesc* M,P// 6 pe drumuri amîndoi solii, careli pre undé D// 9 și cela]solul cel moschicescu D/ și celalaltu]și solul cel turcescu D/ la Petrburcu de au așezat pacea D//10 *lipsește* Precum... va ⟨a⟩răta. D//11 *ante* Iară: 121 C, 157 V, *ante* Întru: 127 D, *ante* Tot: 23 M/ Iar ⟨Iară C⟩ întru acest ⟨acel V⟩ an 7248 B,C,D,E,G,V/ Tot întru acest an au murit și M,P/ Carol B,C/ nemțăscu B,C// 12 s-au strînsu craii B,C,D,E,G,V/ la tîrgu în cetate ⟨cetaate B⟩ în Hamburgu ⟨Hamburcu C⟩ B, C,E,G,V, la oraș în cetaté în Hamburcu D/ *după* alecțiie *ad.* ca să aliagă țésar, înpărat ⟨nemțăscu C⟩ B,C,E,G,V, ca să aliagă chesar, să fie înpărat D// 12-19 *lipsește* Și s⟨ă⟩ strîngu... de multă averi. M,P//13 *lipsește* Cela ce s-a... ⟨a⟩răta. B,C,D,E,G,V//14 Iar tot ⟨*lipsește* tot G⟩ întru acestaș an ⟨acel an V *lipsește* an E,⟩ 7248 B,C,D,E,G,V/ persii B,C// 15 toată puterea B,C/ *lipsește* lor D/ asupra înpăratului Indiii B,C,D,E,G,V// 16 *lipsește* anume Gonor B,C,D,E,G,V/ dîndu-și B,C,D,E,G,V/ războiu tare B,C// 17 *lipsește* și[2] B,C,D,E,G,V/ pre B,C/ înpăratul Indiii, anumé Gonor, viu, nevătămat B,C,D,E,G,V// 18 toate B,C/ țările C/ și apoi, pre urmă B,C,D,E,G,V/ lăsat]slobozit B,C,D,E,G,V/ să fie B,C// 19 umplut B, C/ *lipsește* persii C/ averé B,C// 20 *ante* Iară: 94 B, E,G, 128 D, 24 M// 20-3 Tot întru acest an au dat Dumnezău o brumă mari în luna lui avgust și au stricat toati pîinile și s-au făcut foamite mari M,P// 20-9 Iară ⟨Iar C⟩ tot întru acestaș an 7248, în luna lui avgust, în doaozăci și noao de zile, în zioa de Tăiarea cinstitului cap ⟨capului D⟩ a Sfîntului Ioan Botezătoriul, căzut-au o brumă mare de au stricat pîinile ⟨pîinili C⟩ céle ⟨céli C⟩ mici ⟨păpușoii, mălaiul V, mălaele și păpușoii D⟩. Și stricase și pîlnile céle ⟨céli C⟩ mari, carele ⟨careli C⟩ era mai tîrziie. Că nu putusă ⟨n-au putut C, n-au fost putut E⟩ oamenii ara de toamnă fiind vréme oștirii și de primăvară iarăși ⟨iarăș B⟩ nu putusă ⟨n-au fost putut E⟩ ⟨oamenii D⟩ să are ⟨ara E⟩ de vrémîe, fiind boii slabi de iarnă. Și să scumpisă pîine foarte în țară

dat-au o brumă mare, de-u strîcat pînele, mălaile, păpușoi. Și pîn⟨ă în⟩ mart⟨ie⟩ nu putus⟨ă⟩ ara o⟨a⟩men⟨ii⟩. Și s-au făcut fo⟨a⟩mete m⟨are⟩ în țară. Și de pîn⟨e⟩, și de vin, și de vite, scumpete mare; că le cumpăra și de la Crîm; și vite și pîne, și de la Țarigrad și de⟨n⟩ to⟨a⟩te părțile; de să scumpisă to⟨a⟩te *lucruril⟨e⟩*: 80 lei, 100 lei păreche boi; vaca 15, 20 lei. Că și la Țarigrad și la unguri și în Crîm, și mai cu prețu decît aice era bucatele. To⟨a⟩te aceste s-au făcut într-acestu an let 7248⟨=1740⟩./

f. 475 Și împărătiasa Anna, la moarte ĭei, au lăsat pe un copil mic de 2,3 luni să hiie împărat, cînd a vini la vîrstă, iar pînă atuncîa să fiie pitrop Biron Xenje de Cruliandie,

---

și vinul, că rămăsésie viile de cu toamnă neîngropate, neputînd oamenii să le lucreze ⟨neputînd să le lucreze oamenii V⟩ de oaste și de ⟨și pentru E⟩ iarnă, că căzusă ⟨au căzut E,V⟩ ⟨iarna V⟩ de vréme ⟨de la octomvrie în patrusprăzéce zile, precum mai sus s-au scris V⟩ și fiind iarna mare să uscasă vița de li-au tăĭat ⟨oamenii E⟩ viile primăvara din pămînt și pentru acéĭa era vinul scumpu. Așijderea ⟨și E⟩ vitele ⟨viteli C⟩ încă să scumpisă, că murisă de iarna cea mare multe vite. Și viniîa neguțitori de toate părțile de le cumpăra din Crîm ⟨din Crîm, din Bugeac D, din Crîm și din toate părțile V⟩ din Țara Leșască și din Țara Unguriască. Și agiunsésie și pînă la *optzăci* de lei *și pînă la o sută* de lei *păréche de boi buni ⟨lipsește* păréche de boi buni V, *lipsește* buni D⟩; și vaca cîte cinsprăzéci lei și cîte optsprăzéci lei și cîte doaozăci de lei. Iar printr-alte părți de locu ⟨loc C⟩ și mai cu prețu ⟨preț C⟩ s-au fost vînzind bucatele ⟨viteli C⟩. Toate acéste s-au făcut în anul 7248. B,C,D,E,G,V// 1-9 *autograf Neculce* //1 datat-au A//3 *lipsește* Și² M,P//4-7 mari scumpeti. Pîini și vitile le cumpăra oaminii de la Crîm și dintr-alti țări. Păreche de boi 80 și 100 lei; vaca 15⟨și M⟩ 20 lei și toati scumpi. M,P// 7-3 *lipsește* Că și la Țarigrad... surgun M,P// *după rîndul 9, urmează textul de la p. 842, rîndul 18 și de la p. 843, rîndurile 1-10/ ante* Iară 95 B,E,G, 122 C, 158 V/ Iară în anul 7249 mers-au ⟨purces-au de au mărsu E⟩ un sol mare moschicescu la Țarigrad pre anumé ⟨*lipsește* la Țarigrad pre C⟩ cnĭazul Rumiantov, cu mare gloată de oameni ⟨*lipsește* de oameni C/ pre anumé graf Alexander Rumiantov, care era la moscali cu cinstea al doilea după feldmarșal, anșiftu gheneral, cu mare gloată de oameni E, anume graf Alexander Rumiantov, carele era la moscali anșif gheneral, al doilea după feldmarșal. Acesta au mărsu cu mare gloată de oameni G⟩, ca la o mĭie ⟨mie C⟩ și cinci sute de oameni și mai bine și cu cu mare simetiie. Așijderea și un sol mare turcescu ⟨reiz-efendi E⟩ au mers la Petrburgu ⟨Petrburcu C⟩ la moscali, cu așăzămîntul păcii. Și mergînd solii pre drum, neapucînd a agiunge ⟨agiungé C⟩ solul ⟨cel E⟩ moschicescu la Țarigrad, nici solul cel turcescu ⟨de la Țarigrad C⟩ la Petrburgu ⟨Petrburcu C⟩ i-au și agiunsu véste pe drumuri că înpărătiasa Anna cĭa moschicească au murit ⟨că au murit înpărătiasa Anna cea moschicească C⟩, în anul 7249, octomvrii ⟨octomvriie C⟩ în 26 de zile. Și au stătut pe drum amîndoi solii, undé i-au ajunsu véste, de au așteptat răspunsu. Și pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus , solul ⟨cel E⟩ moschicescu la Țarigrad și solul ⟨cel E⟩ turcescu la Petrburgu ⟨Petrburcu C⟩ de au așezat pacea. B,C,E,G,V// 10 Și]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 96 B,E,G, 123 C, 130 D, 159 V// 10-12 Iară înpărătiasa Anna cea moschicească, la moartea ĭei au lăsat cuvînt pentru un copil mic, de vreo doao, trii luni ⟨anumé Ioan E,G⟩, cînd va vini la vîrstă ⟨cînd va fi de vîrstă C,G, cînd va vini să fie de la vîrstă D, cînd va vini să fie E⟩ de optsprăzéci ani, atuncea să-l coroniască să fiie înpărat ⟨ani, să fie înpărat C, să-l coroniască să fie înpărat D⟩, iar pînă atuncea să fie epitrop ⟨epitropi C⟩ înpărătiii Biron Xenje B,C,D,E,G,V//

înpreun⟨ă⟩ cu alții. Și după aceîa n-au trecut 2,3 luni, și după ce s-au strînsu cnedzii toți, n-au suferit să fie el cap înpărățiii și l-au și făcut surgun, dînd pricin⟨ă⟩ că iaste liuter.

Iară la vlet 7249⟨=1741⟩ au rămas pitropi înpărățiii Mosculuĭ îma copilului, anumé Anna, nepoată de sor-înpărătesii ceii bătrîne, și cu bărbatu-său, Antonie Xenje de Lunimburcu, și cu un niamțu, anume Isterhaz, și cu vro 2, 3 cniadzi moscali. Și pe Menih l-au mazilit, să nu mai fiie fert-marșalic, iar pe alți liuteri ce au fost ofițéri i-au gonit pe toți. Și li-au luat moșiile ce le didesîe, ș-au rămas să fie iarăși înpărătești.

Iară tot întru acestaș an vleat 7249⟨=1741⟩ au început a face gîlceavă craiul șvedzilor, ginerele lui Petrî înpărat, dzicînd că nu i să cade înpărățiia acelui copil, ce să
f. 475v cade să fie înpărăție ficiorului / lui, că iaste făcut din fata lui Petrî, sau Elisaftii, fétii lui Petrî, care era fată mare la Moscu. Și au început a scoate oaste șfedzască, fiind îndemnat de Franțoz, adeverind că li-a da agiutor și bani, cu îndemnătura Turculuĭ. Ce și moscalii, după ce au simțit, au trimis oaste împotriva oștii șvedzești și i-au bătut pre rău pe șvedzi.

---

1 dinpreună cu alți cniazi ⟨și B,C,D⟩ senatori ⟨moscali E,G⟩ B,C,D,E,G/ Și]Iar B,C,D,E,G/ acéîa B,C/ *doao, trii* B, *două, trii* C// 2 cniazii ⟨*și senatorii* C⟩ toți la sfat B,C,E, toți cniazii la sfat D, *toți cnezii moscali la sfat* G//3 el cap]Biron epitrop B,C,D,E,G/ făcut surgun la Sibir ⟨pe Biron E,G⟩ B,C,D,E,G/ dîndu-i pricină B,C,D,E,G// 5-9 să fie epitropi înpărățiii Mosculuĭ îma acelui copil, care o chiema pre anumé iarăși Anna, nepoată de sor înpărătésii Annéi ceii bătrîne ce murisă și dinpreună cu bărbatul său, anumé Antonie Xenje de Luțimburcu și un niamțu, anumé Isterhaz, și cu vreo doi, trii cniazi moscali. V//5-22 *lipsesc* Iară la vlet... rău pe șvedzi. M,P// 5 Iară tot întru acestaș an 7249 D, *lipsește* B,C,E,G/ epitropi D/ Și au B,C,E,G// 6 muma acelui copil ⟨micu E,G, copil ce-l chema Ioan D⟩ pre anumé ⟨anume C⟩ iarăși Ana ⟨Anna C⟩ B,C,D,E,G/ înpărătésii Annei B,C,D,E,G// 7 *după* bătrîne *ad.* ce murisă B,C,D,E,G/ cu]dinpreună cu B,C,E,G/ bărbatul ĭei ⟨său C⟩ anumé B,C,D,E,G// 8 Luțimburcu cu B,C,D,E,G/ *lipsește* cu[2] B/ un cniaz niamțu D/ pre anumé B,E, anumé C / Isterhaz B,C// 9 vreo doi, trii B,C/ Iar pre Menih B,E,G, Iar pre fon Menih C,D, Iară pre Menih ce era feldmarșal V// 10 nu mai fie ei feldmarșal B,C,D, E,G,V/ pre B,C/ liuterani E, liuteri și calvini C/ ce]cîți B,C,D,E,G,V/ ofițiiari B,C, ofițiiari cu boĭarii V// 11 pre B,C/ *după* toți *ad.* pre la țările lor D/ le didésîe ⟨li-au fost dat E,G,V⟩înpărățiia și au rămas moșiile să fie ⟨fiie B⟩ iarăși înpărătești, pre sama înpărățiii B,C,D,E,G,V/ *ad. ulterior* ș-au rămas A//13 *ante* Iară: 97 B,E, G, 124 C, 161 V/ acest ⟨acel V⟩ an 7249 B,C,D,E,G,V// 14 Șvedului B,E,G/ ginereli B,C// 15 înpărățiia Mosculuĭ E,G/ copil mic ⟨micu C⟩ B,C,D,E,G,V// 16 *lipsește* să fie B,C,E,G,V/ înpărățiia B,C// 17 Petr⟨u⟩C, Petr⟨u⟩ înpărat[1] B,E,G/ Elisavetii B,C,D,E,G,V/ G,V/ Petr⟨u⟩ înpărat[2] B,C,D,G,V// 18 *după* mare *ad.* atuncea B,E/ au]au și B,C,D,E,G,V/ șvezască C// 19 agiutoriu șfezilor ⟨șvezilor C,D⟩ B,C,D,E,G,V// 20 ce]cîe B//21 triimis C/înprotiva B,C//22 i-au]au C/ *lipsește* și i-au... șvedzi. B,E,G//

Tot întru acest an vleat 7249⟨=1741⟩ după ce au agiunsu solul moschicesc la Poartă, pentru oarecare pricini neputîndu-să aşedza, au pus împărăţiia şi au tăiat capul lui Alexandru terdzimanului, fratelui lui Gligori-vodă. Şi pe alţi turci, carii fusése la aşedzămîntul păcii înpreun⟨ă⟩ cu terdzimanul, i-au făcut surguni, dzicînd cum că au făcut vicleşug, de au viclenit înpărăţiia şi au învoit creştinilor.

Iară piste 6 luni, la vleat 7250 ⟨=1741⟩, septemvrii 13 dzili, au vinit şi lui Gligori-vodă mazilie, şi l-au dus la Poartă cu cinste. Şi în locul lui au vinit Costantin-vodă, f. 476 ficiorul lui Neculai-vodă Mavrocordatu, / din Ţara Munteniască, careli au mai fost aice domn; iară în locul lui Costantin-vodă au mărsu Mihai-vodă Racoviţă cel bătrîn.

Atuncia au trimis turcii în Ţara Muntîeniască de au tăiat capul unui doftor, anume Testabudza, care acel Testabudza au fost credincios la Poartă. Şi cădzind în

---

1 *lipseşte* Tot întru acest an vleat 7249 M/ *ante* Tot: 98 B,E,G, 125 C, 162 V, *ante* După: 25 M/ întru acest ⟨acestaş D⟩ an 7249 B,C,D,E,G, în anul 7249 V// 2 agiunsu]mersu M,P/ moschicescu la Poartă la Ţarigrad B,D,E,M,P, la Ţarigrad G, la Ţarigrad la Poartă C,V// 3 neputîndu-să]nu s-au putut M,P/ au pus înpărăţiia B]au poroncit înpărăţiia D,E, atunce au poroncit înpăratul M,P/ şi]de D,M,P// 4 Alexandru Ghica terzimanul E,G/ Alexandru Ghica M,P/ *lipseşte* lui Alexandru V/ terzimanul B,C, *lipseşte* M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 5 Şi]Iar B,C,D,E,G,V,M,P/ pre B/ alţi]cielanţi M,P/ carii mai fusésîe B,C,D,G,V, carii au mai fost E, carii au fost M,P aşăzămînturile M,P/ *după* păcii *ad.* la Nemirova B,C,E,V, *ad.* în Ţara Leşască, la Nemirova G/ păcii şi ⟨şi M⟩ pre tărzimanul i-au surgunit M,P/ dinpreună B,C, E,G,V// 6 *după* terzimanul *ad.* pre unii i-au făcut surguni, iar pre alţii i-au şi omorît B,C,D,E,G,V// 7 vicléşug VB/ viclénit B,C// 6-8 zicînd că au părtinit creştinilor M,P// 9 *ante* Iară: 99 B,E,G, 126 C, 163 V/ *lipseşte* Iară piste 6 luni M,P/ şasîe luni după acéîa, în anul B,C,D,E,G,V/ septemvrie în triîsprăzéce zile B,C,E,G/ În anii 1742⟨1740 P⟩ septevri⟨în P⟩ 13 zili M,P// 10 au venit maziliîa lui Grigori voevoda M,P/ Grigorie B, Grigorii C/ maziliîa B,C/ la Poartă la Ţarigrad B,C,D,E,V// 11 Şi]Iar B,C,E,G,V,M,P/ lui]lui Grigorii-vodă C,D,E,G, mării-sali lui Grigorii-vodă B,V/ au vinit]au pus domnu Moldovii pre M,P/ au vinit domnu Costantin-vodă ⟨Mavrocordat E,G⟩ domnul muntenescu, ficior lui ⟨fiiul lui E,G⟩ D,E,G// 11-12 au vinit domnu măriia-sa Costandin-vodă domnul muntenescu, fiiul mării-sali lui Nicolae-vodă din Ţara B,V, au vinit Costantin-vodă Mavrocordat, domnul muntenescu, fiiul lui Nicolai-vodă din Ţara C//12 Necolaiu Mavrocordat voevoda M, Necolaiu-vodă Mavrocordat P/ *lipseşte* Mavrocordat E,G// 12-13 *lipseşte* din Ţara... aice domn M,P// 13 careli mai fusésîe D,E,G,V//aici în Moldova domnu⟨domnu aicea în Moldova C,G, domnu în Moldova mai înnainte vréme E⟩ iar în Ţara Munteniască au mărsu ⟨domnu C,E,G⟩ Mihai B,C,D,E,G,V// 13-15 locul lui Costandin-vodă în Ţara Munteneascu au pus domn pre bătrînul Mihaiu Racoviţă voevoda M,P// 16 Atuncea B,C/ *ante* Atuncea 127 C, 164 V/ triimis B,C/ turcii] înpărăţiia G/ Munteniască B,C// 16-18 *lipsesc* M,P// 17 dohtor C/ anumé B,C//17–18 Testabuzea[1-2] B,C/ care acel doftor E,G,V// 18 au fost mai înnainte vréme B,C,D,E,G,V/ cădzind]fiind C, D//

prepus cum că să agiunge cu creștinii, au fugit 2, 3 ani. Și amăgindu-l turcii cu ferman de ertaré, așea l-au prinsu și i-au tăĭat capul.

Acest domnu Grigorie-vodă era foarte grabnicu și năselnic. Și în dzilele lui să înbogățisĭe ciocoii, că lua slujbele cu dări și cu mite de la greci. Iară boĭarii mazili n-avea căutaré și rămăsésĭe la sărăciie. Și începusă a-i și boĭari pe ciocoi, că să mîndrisĭe; socotie că n-a mai avea sfîrșit. Iar Dumnădzău ĭaste tuturor giudecător drept.

A DOA DOMNIE A LUI COSTANTIN-VODĂ NECULAI, LA VLEAT 7250 ⟨=1741⟩, OCTOMVRII 1

f. 476^{v} După cĭe au vinit aici Costantin-vodă, eșitu-i-au / toată boĭarimĭa înnainte cu multă bucuriie, știindu-l din domniĭa dintîi că ĭaste om blînd și bun. Și piste 3, 4 dzili au boerit boĭarii după obicéi.

1-3 *lipsesc* M,P//1 agiungea B,E/ au fost fugit la Veneția și au ședzut vreo doi. Și acolo zăbăvind, iar mai pe urmă amăgindu-l turcii D/au fugit vreo doi, trii ani la Veneția B,C,D,E,V// 2 așa B, și așa C// 4 *lipsește* Acest domnu M,P/ *ante* Acest : 100 B,E,G, 128 C, 165 V/ voevoda M/ era]au fost M,P// 4-9 Acest domnu Grigorie-vodă multă oștenială și supăraré au avut la vremile iuți și cumplite, de multe oști ce era înpresurată țara de toate părțile. Dar Dumnezeu i-au ajutat și l-au ferit de nu s-au primejduit și au chivernisit și au apărat țara ⟨Țara Moldovii V⟩ de robiie. Că n-au fost oaste numai de un félĭu de limbă, sau numai de o parte, ce de multe limbi și de multe părți. Și încătro ar fi gîndit omul să fugă, tot piste oști da. Ce de toate de acéste oști, ce mai sus s-au scris ⟨*lipsește* ce mai sus s-au scris G⟩, l-au păzit Dumnezeu cu darul sfinții-sale ⟨cu darul său G⟩. Și au domnit mării-sa ⟨*lipsește* mării-sa E,G⟩ Grigorii-vodă în a doa domniie ⟨a mării-sali V⟩ șasie ⟨șase C⟩ ani fără de trii luni. B, C,E,G,V// 5 *lipsește* Și M,P/ că lua]luînd M,P//6 *repetă* boerii P// 7 nu pre avea D/ *lipsește* și^{2} M,P/ începusă Grigorii-vodă și a-i boeri D// 8 *lipsește* și M,P/ că să înnălțas⟨ă⟩ și să mîndris⟨ă⟩ D/ *lipsește* că să *mîndrisiie* M,P/ *socotind* că *domniia lui nu* ⟨va M⟩ avea sfîrșit M,P// 9 Iar]Ci M,P/ drept giudecătoriu tuturor M,P/ *după* drept *ad. textul rîndurilor* 4—9 *din ms. B*: Acest domnu Grigorie-vodă... D// 10-11 Domniia lui Constantin-vodă ⟨Mavrocordat V⟩, fiiul mării-sale lui Nicloae-vodă ⟨*după* vodă *ad. ulterior* Mavrocordat B⟩ în anii 7250, octomvrie 1. Cap 97 ⟨*lipsește* Cap 97 V⟩, B,V, Domniia lui Costantin-vodă,fiiul lui Nicolai-vodă Mavrocordat,a doa,în anii 7250 octomvrie 1.Cap 97 C,A doa domnie a lui Costantin-vodă Mavrocordat,fiiul lui Nicolae-vodă, în anii 7250,octomvrie în 1 Cap. 100 D,Domniia a doa, a lui Costantin-vodă ⟨voevod G⟩ Mavrocordat ⟨Mavrocordato G⟩,în anii 7250,octomvrie ⟨în G⟩ 1 E,G,A doa domnie a lui Costandin Mavrocordat voevoda ⟨Costandin-vodă Mavrocordat P⟩ Cap 102 ⟨*lipsește* M⟩ M,P//12 *ante* Dupre ⟨După C⟩ ce: 1 B,C,D,E,G,V,M,P/aici] aproapi de Iași M,P,*lipsește* B,D,E,G,V/vodă Mavrocordat la scaon în Iași,eșitu-i-au C, măriia-sa Costantin-vodă la scaon în Iași,eșitu-i-au B,V, vodă,apropiindu-s⟨ă⟩ de scaon de Iași, eșitu-i-au D,vodă de scaonul domnesc în Iași,eșitu-i-au E,voevod la scaonul domniei în Iași,eșitu-i-au G/voevoda M/eșitu-i-au înnainte boerimea ⟨boerii P⟩ M,P//13 boĭarimea B, boerimea C/innainté C//14 bun și blînd B,E,G/om bun și blînd și bun D/preste trii,patru,zile B,C// 15 boĭarit B/boerii C/după] pre B,C,E,G,V/obiceai B,C//14-15 Iar a patra zi au boerit după obiceiu M,P//

Pus-au pe Sandul Sturdzea iarăși vel-logofăt; pe Costachi Razul, ce era hatman, vel-vornic de Țara de Gios; pe Iordachi Roset Cilbiul vel-vornic de Țara de Sus; pe Ianache, ce-au fost spătar mare în Țara Românească, frate doamnei lui Neculai-vodă, l-au pus hatman; pe ficiorul lui, Adămițe, ce era cumnat lui Costantin-vodă, l-au pus vel-postelnic; pe Andriiaș Roset vel-ban; pe Manolachi Costachi vel-spătar; pe Ștefan Ruset vel-păharnic; pe Toader Păladi vel-visternic; pe Ion Bogdan vel-stolnic; pe Chirițe Dracul vel-comis; pe Iordache Roset, ficior lui Ștefănițe Ruset vornicul, vel-medelnicĭar; pe Dumitrașco Păladi vel-cliucer.

Și după cíe au boĭarit pe acești boĭari, făcut-au și altă socotial⟨ă⟩; că au pus, din boĭarii mazili, pe Ion Neculce

---

1 *ante* Pus-au: 2 D,E,G/*lipsește* Pus-au pe M,P/ pre[1-2] B/ iarăș B, *lipsește* C,G/ biv-vel G/log⟨o⟩făt B/pre[2] C/*lipsește* M,P//2 *lipsește* ce era hatman B,C,D,E,G,V, M,P/*lipsește* de Țara de Gios M,P// 3 pre B,C *lipsește* M,P/ Rusăt B,C/Celibiul C/ Roset Cilibiul]Razul M, Canta P/*lipsește* de Țara de Sus M,P// 4 pre B,C/ce au fost B,C]ce fusésie D//4-5 pre Ianachi Grecul hatman M.P/ Țara Munteniască B,C,D, E,G,V// 5 fratele ⟨frateli C⟩doamnii B,C,D,E,G,V/Nicolae B,Nicolai C/ pre B,C//6 pre Dimitrițe Muruz ⟨Moruz G⟩ficior lui Adămiță Muruz,ce era E,G//7 postelnicu B/pre B,C,*lipsește* M,P/Rusăt B,C//8-9*lipsește* pe[1-2] M,P/pre Ștefăniță Rusăt B,C,D, E,G,V/Ștefăniță Rosăt Pribăscul ⟨Pribagu P⟩ M,P//9 pre[2] B,C,E,V, *lipsește* M,P/ Păladii B,C/vist⟨iernic⟩ B,C//10 Dracul]Draconte B,D,V/*lipsește* pe[1-2] M,P/pre Iordachi Rusăt B,C,E/Iordachi Rusăt Bostan ⟨Baston M⟩ M,P//11 ficiorul C,D/ Ștefăniță B,C//11-12 *lipsește* ficior lui...vel-medelnicĭar M,P//11 Rusăt C,*lipsește* B, D,E,G,V/vornicul de la Mărginénii de la Bacău vel-medelnicear E,G//12 pre B,C, *lipsește* M,P/Păladii vel-cliucear B,C//13 pe acești veliți boeri M,P/au făcut P, *repetă* M// 14 *lipsește* că M,P/ au pus trii boeri giudecători în Eși, pre Ion Neculce M,P//

Începînd cu pagina 848, rîndul 13 și pînă la pagina 853 rîndul 9, textul manuscriselor B,C,D,E,G și V se succede astfel: pagina 851, r. 10—17 pagina 852, pagina 853 r. 1—9 pagina 848 r. 13—14, pagina 849, pagina 850, pagina 851 r. 1—9, după cum urmează: *Și după ce au boĭarit ⟨boerit C⟩ pre acești boĭari au scos banii stiagului, pe țară, de tot omul cîte o sută și cinci parale. Iară acelie cinci parali era a boĭarilor ⟨zlotași E⟩ ce ⟨carii V⟩ strîmgea banii, iară o sută de parali* ⟨lipsește *de parali* V⟩ *mergea ⟨să lua D⟩ la vistieriie ⟨vistierie C⟩.Și au așezat să fiie patru civerturi într-un an; să dea de tot omul căsariu cîte o sută și cinci parali la civert ⟨într-un an cîte o sută ⟨și D,V⟩ cinci parali ⟨să dea C⟩ de tot omul căsariu C,D,V⟩, iar holteilor celor cu părinți li-au dat peceți cîte de cincizăci și cinci de parale* ⟨repetă *și li-au dat...de parale V*⟩: *doaozăci de parali da tot holteiul cu părinți, iară trizăci și cinci de parali* ⟨lipsește *de parali D,E*⟩ *le cisluța în sat. Iară carii holtei era de capetile lor,cu casă, da ca și cĭei ⟨cei C⟩ căsari,peceți cîte de o sută și cinci parale.Și li-au dat piceți tuturor tipărite, anume fețele ⟨feței C⟩ lor numele ⟨numeli C,* lipsește *E⟩ și poreclele lor. Și după ce s-au cisluit li-au dat zlotași ⟨și E⟩ izvoade și la vistieriie ⟨vistierie C⟩ li-au scris la condică.Și au făcut obiceai zlotașii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintru aceli cinci parali să-ș cumpere bucate. Și alte obiceaie multe ce era mai înnainte vreme, să lipsască, să nu fiie nici uneli de acele.*

biv-vel-vornic şi pe Iordache Dulgheriul biv-vel postelnic
f. 477 şi pe Aristarh biv-vel-ban să *fie* giudecători / aici în Iaş⟨i⟩, dinpreună cu boïarii cei mari, la toate trebile şi giudecăţili şi sfaturili să fiie nelipsiţi. Şi li-au făcut şi nafacă cîte 50 de lei de boïar pe lună.

Aşijderea au mai ales cîte un boïar din boïarii mazili şi au pus la toate ţinuturili ispravnici, şi li-au dat ţinuturili cu slujbe în mînule lor, şi li-au ales răsura să ïa giumătate mai mult decît soţiile lor.

Aşijderea au ales pe alţi boïari mazili, carii n-au încăput la boïarii şi la isprăvnicii ş-au fost cu boerii-vel sau ficiori de boiari-vel; pe aceïa i-au rînduit să-i puïe pe rînd pe toţi la slujbe. Şi li-au rădicat dăjdile, să nu dea nemică, nici ïei, nici ficiorii lor. Iară pe alţi mazili, carii au fost mai de gios, i-au pus dăjdi uşoare, să dea cineş după putinţa sa, puţin.

---

1 *lipseşte* şi M/*după* Dulgheriul *ad.*grec M//2 *lipseşte* şi P/Aristarh Hrisoscoleu ⟨Hrisoscul P⟩ M,P//2—3 să fii înpreună cu veliţii boeri,la toate trebile M,P//3 *lipseşte* şi M,P//4 *lipseşte* să fiie M,P/ făcut]orînduit M,P// 5 nafacà]liafă M,P/lei pre lună fiişticărüa boïar M,P//6 *ante* Aşijdere: 3 M/aleşi M,P/boïar mazil M,P/*lipseşte* din boïarii mazili M,P//7—8 şi i-au făcut ispravnici pre la toati ţinuturile şi lï-au dat ţinuturile cu slujbile în mïinile lor M,P//8 să ïa răsura M,P//10 *lipseşte* Aşijderea M,P/Au mai ales şi M,P//11 şi au fost în rîndul veliţilor boïari M,P/*lipseşte* sau ficiori de boïari-vel M,P//13 pre toţi aceştiïa au poroncit să-i pui la slujbi M,P//14 *lipseşte* nici ïei M,P/nici]şi nici M,P/Pre mazili din rîndul de gios M,P//15 *ad. marginal* uşoare A/*lipseşte* să dea cineş... puţin. M,P// 16 *ad.marginal* puţin A//

Şi n-au fost nici văcărit,nici pogonărit ⟨mai înnainte vreme nici uneli de acele să nu fie ⟨n-au fost V⟩,nici văcărit,nici pogonărit D,V⟩ nici cuniţe, nici adăoşaguri, nici jacuri de ciocoi ⟨slugi boereşti V⟩ nu umbla prin oameni mîncîndu-i.⟨mai înnainte vréme nici unele de acéle n-au fost în domniïa lui Costantin-vodă Mavrocordat a doao,nici văcărit,nici pogonărit, nici cuniţe pe vite,nici adăoşaguri, nici jacuri nu umbla prin oameni slugile boereşti,mîncîndu-i C⟩. Şi Ţărîi de Jos ⟨Gios C⟩ le mergea pre bine ⟨mai bine C⟩, iar Ţărîi de Sus, fiind ⟨oamenii C⟩ prădaţi de moscali şi fiind lipsiţi de pîine,le mergea mai greu can fugïia din cei ⟨cïei C⟩ săraci; iar cei mai cu putinţă era mulţămiţi.Dat-au şi strînsoaré mare de cerca pre oameni de peceţi şi pre undé îi afla fără de peceţi îi trimitea la Iaşi; şi ⟨lipseşte şi C⟩ pe vornicïei ⟨vornicei C⟩ şi pre vătămani şi avea certaré.Şi oamenii văzind aşa ⟨aşïa, ieşïa C⟩, eşiïa ⟨vătămani îi pedepsiïa şi avea certaré,îi trimitea la ocnă. Şi aşïa văzind oamenii eşiïa D⟩ de bunăvoia lor ⟨lipseşte lor V⟩ la zlotaşi de luoa ⟨lua D⟩ peceţi. Mai adeverit-au că de va eşi somă bună să poată rădica poroncile înpăraţeşti,va rădica boïarilor mazili şi mănăstirilor desetina şi vădrăritul. Şi aşa ⟨aşïa C⟩ toţi au priimit şi s-au bucurat. Numai unii de boïari can sta înpedecaré ca să strice domnul ⟨strice Costantin-vodă C,D⟩ acïa ⟨acea C⟩ socotială,dar n-au putut. Dat-au şi boïarilor celor mari cîte cincizăci şi cîte şasezăci ⟨şasïezăci C, cîte şeasezăci,cîte cincizăci E⟩ de oameni de scutială; altora boïari mazili cîte doaozăci,cîte cinsprăzéce, cîte patru,cîte cinci. ⟨altora din boïarii cei mari,carii era mazili,cîte doaozăci,cîte cinsprăzeci,altora din boïarii mazili cîte patru,cîte cinci C⟩ ⟨cîte doaozăci de oameni,cîte cinsprézéci, cîte zéce,

Aşijderea au rădicat şi dajde tuturor mănăstirilor şi dajde tuturor preoţilor, să nu dea nemică.

Şi cîte giudecăţi să făcîa toate le scriîa la condicîe şi giudecătorii din Iaşi şi ispravnicii de la ţară. Şi cînd făcîa Costantin-vodă divanuri, toate giudecăţili le rînduîa la
f. 477^{v} boîari ori la ispravnici la ţară, de li făcîa. / Şi dacă nu plăcîa oamenilor giudecata boîarilor, viniîa la divan, cu mărturiîa de la boîari, şi videa domnul mărturiîa şi, pe cum îi părea, le curma giudecata.

Aşijderea alésesîe vro 5, 6 logofeţi de taină, de sta de cetiîa răvaşeli şi le făcîa răspunsuri şi pune logofătul al triile picéte domniască în răvaşe şi scriîa toate răvaşeli la condică. Şi era şi un izbaşîa, om de curte lui vodă, de strînge toate răvaşeli de pe la oameni şi le scote răspunsu, fără de nici o cheltuială. Numai cît da diecilor oamenii cîte 2, 3 parali de scris răvaşeli.

Ispisoacéle de moşiîe, cîte mérge la divan, toate le scrie la condică.

---

1 *lipseşte* Aşijderea M,P/Rădicat-au dajde M,P//2 *lipseşte* dajde M,P/a preuţilor ⟨şi M⟩ a diiaconilor M,P//3 *lipseşte* Şi M,P/*ante* Cîte: 7 M/condică giudecătorii M,P// 4 ţară]ţînuturi M,P/*lipseşte* Şi M,P//5 *lipseşte* Costantin-vodă M,P//5-6 le orînduîa la boîarii din Iaşi sau ⟨la M⟩ispravnicii ţinuturilor. Iar dacă nu le plăce M,P// 7 *ad. marginal* oamenilor A//8 *lipseşte* de la M,P/boîarilor M,P//8-9 mărturiîa boîarilor şi însuş el cerceta mărturiîa şi după cum socotiîa, aşa şi hotăriîa M,P//10 *lipseşte* Aşijderea M,P/*ante* Ales-au şasă: 9 M/de sta înnainte lui M,P/*lipseşte* de^{2} M,P// 11-13 răspunsuri, iar tretii-logofăt puniîa pecete ce domniască şi toati răvaşile le scriîa la condică M,P//13 *lipseşte* Şi M,P/ *ante* Era: 10 M/*lipseşte* şi un P/*lipseşte* om P/de]din M,P/*lipseşte* vodă M,P/de^{2}]acela M,P//14 *lipseşte* pe M,P//15 Ci numai ci da M,P/*lipseşte* oamenii P//16 cîte 2 parali M,P/răvaşul M//17 *ante* Ispisoaciie: 11 M/divan]dînsul M,P//

---

cîte cinci, cîte patru E⟩. Aşijderea au dat oameni de scutială şi la jupînésîe sărace ⟨ad. marginal *şi giupînéselor sărace C⟩, cîte zéce, cîte cinsprăzéce, careş dupre boeriîa* ⟨*cîte cinsprăzéce, cîte patru, cîte cinci, fieştecărora după bo⟨e⟩riile lor C, cîte cinsprăzéce,cîte zéce,cîte cinci,cîte patru,fieştecăriîa după boeriîa sa E, cîte cinsprăzéce, cîte patru,cîte cinci,cariiaş după boîariîa V⟩. Şi mergînd unii din boîarii cei mari cu zlotăriîa* ⟨*cei mari pre la ţinuturi cu zlotăriîa C,D,V⟩,cu banii steagului, socotit-au domnul* ⟨*socotit-au Costantin-vodă C,D⟩ şi au făcut şi altă orînduială. Că au pus din boîarii mazili pre Ion Neculcé biv-vel-vornic şi pre Iordachi Dulghériul biv-vel-postelnic şi pre Aristarh biv-vel-ban să fiie* ⟨*fie C⟩ judecători în Iaşi,la toate trebile şi judecăţile* ⟨*judecăţile şi sfaturile C,D,V⟩ să fiie* ⟨*fie C⟩*^{5}*nelipsiţi. Şi li-au făcut şi nafacà* ⟨lipseşte *nafacà C,E,G⟩,liafă* lipseşte *liafă D,V cîte cincizăci de lei de boiariu* ⟨lipseşte *de boiariu D⟩ pre lună.*

Şi au fost aşa vreo doao,trii luni, pînă au vinit boîarii cei mari de pre la ţinuturi ⟨*boîarii cei mari cu boerii de pre la ţinuturi E,G⟩, Iar dacă au vinit* ⟨*boîarii cei mari şi cu boerii de pre la ţinuturi E,G⟩ au lăsat domnul judecăţile* ⟨*au lăsat Costantin-vodă giudecăţile C,D⟩ să fiie iarăş în sama boîarilor celor mari* ⟨lipseşte *mari E⟩ cu boîariia* ⟨*boeriia C⟩, precum fusésîe şi mai înnainte vrémîe.Numai boîarii cîei* ⟨*cei C⟩ mari,judecăţile carele le judeca îei la Iaşi nu punea picéte domniască în cărţile*

Mănăstirilor li-au făcut obiciai, vecini⟨i⟩ lor să lucrédze cum au lucrat şi mai înnainte, cît vor. Iar alţi oameni, streini, carii vor şide pe moşiile lor, să le lucrédze cîte doăsprădzéce dzile şi să le şi de a dzécia.

Iară boiarilor şi mazililor li-au făcut obicéiu să lucrédze cu oamenii lor, carii or şide pe moşiile lor, cît li-a fi voia şi cît or pute. Însă numai acei oameni ce vor şidea pe
f. 478 moşiile lor să / lucredzé, iar pe alte moşii a altor oameni să nu să întindă a stăpîni.

Şi pe ţară au scos întîi banii stiagului, cîte 105 parali de om, céle 5 parali să fiie a boiarilor ce or strînge banii, iar 100 parali să margă la visteriie. Şi au aşedzat să fiie patru civerturi într-un an; cîte 105 parali să dea tot omul căsar, iar holteii cei cu părinţi să dea cîte cindzăci şi cinci de parali. Şi li-au dat peceţi tuturor, tipărite anumé, féţele lor, numele şi poreclele. Şi după ce s-au cisluit, li-au dat zlotaşii izvoade, şi la visteriie li-au scris la condică.

---

1 *ante* Mănăstirilor: 12 M/lucre M//2 cum]după cum M,P/ *lipseşte* cît vor M,P//3 cite]numai cîte M,P//4 să le ia di a zăce din toati M,P//5 *lipseşte* Iară M,P/*ante* Boiarilor: 13 M//6 *lipseşte* carii or şide pe moşiile lor P//7 aceia M,P/*lipseşte* oameni M,P//10 *lipseşte* Şi M,P/*ante* Pre: 14 M/parali noi M,P//11 *lipseşte* de om M,P/ céle]aceli M,P//12 *ante* Aşăzat-au: 15 M//13 să dei fiişticari ⟨om M⟩ căsariu M,P/ *ad.ulterior* căsar A//14 *lipseşte* iar M,P/holteiul cel M/ *lipseşte* să dea M,P/*lipseşte* de M,P//15 pre feţile M,P// 16 porecla M,P//

---

céle de judecăţi ⟨giudecăţi C⟩, ce numai ce iscăliia boiarii ⟨cei mari D⟩ cu iscăliturile lor. Numai cînd vrea ⟨vre C⟩ judeca ⟨giudeca C⟩ domnul ⟨giudeca Costantin-vodă D⟩ singur şi alegea judecata ⟨giudecata C⟩, atunea punea picéte domniască şi iscăliia şi boiarii ⟨cei mari D⟩ cu iscăliturile lor, ca să să cunoască judecăţile ⟨giudecăţile C⟩ de cine sînt făcute ⟨de domnu,au de boiari V⟩ de or fi ⟨ori de or fi D⟩ bune, de or ⟨ori de or D⟩ fi réle. Nu ⟨Dar nu D⟩ precum era mai înnainte vréme ⟨vrémie C⟩, că de să tîmpla niscai ⟨niscai C⟩ judecăţi proaste să pomeniia numele ⟨numeli C⟩ domnului că au judecat ⟨giudecat C⟩, fiind în cărţi picéte domniască; şi domnii de une judecăţi poate nu ştiia nemică. Şi mulţi să jeluia din vremile trecute că ar fi avut strîmbătate. Decii măriia-sa ⟨lipseşte *măriia-sa C,D,E⟩ Costantin-vodă, văzind cărţi domneşti nu vrea să le strice, ce rînduia la mitropolitul şi la boiarii cei mari şi la egumeni să aliagă acéli judecăţi ce să jeluia oamenii că au avut strîmbătate. Şi aşa,înpreună cu toţii ⟨aşia, cu toţii dinpreună C, aşea, cu toţii înpreună D,V⟩ alegea judecăţile ⟨acéli judecăţi C⟩. Numai tot să temea a le alége ⟨alege C⟩ de domnii cei ce era la Ţarigrad mazili,carii făcusă acéli judecăţi* ⟨adaos ulterior *boiarii cei mari şi la egumeni să aliagă... acéli judecăţi,* iar textul de la *Aşijderea au mai ales cîte un boiariu, din boiarii mazili* şi pînă la *Costantin-vodă şi boiarii, şi* de la pagina 854, rîndul 15, lipseşte *E⟩. Aşijderea au mai ales cîte un boiariu, din boiarii mazili şi au pus la toate ţinuturile ispravnici şi li-au dat ţinuturili cu slujbe în sama lor şi li-au ales răsura să ia ⟨ales să ia răsură C⟩ mai mult decît soţiile lor. Aşijderea au ⟨mai C⟩ ales pre alţi boiari mazili, carii nu încăpusă la boiariie ⟨boeriie C⟩ şi la isprăvnicii şi jusésie cu boerie vel, sau ficiori de boiari vel şi pre aceia i-au rînduit să-i puie pre rînd pre toţi la slujbe. Şi li-au rădicat dăjdile să nu dea ⟨de B⟩ nemică, nici ei, nici ficiorii lor//*

Și au făcut obicei zlotașii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintr-acéle cinci parali să-ș cumpere bucati, fîn, ce li-ar trebui. Și alte obicéíe réle, ce ĭera mai înnainte, nici unele să nu fiíe, nici văcărit, nici pogonărit, nici cunițe, nici adăoșaguri, nici jacuri de ciocoi, să îmble pin oameni mîncîndu-i.

Și Țărîi de Gios le mérgéa pre bine, iar Țărîi de Sus, fiind prădați de moscali și fiind lipsiți de pîne, le mérge mai greu; can fugiía din cei săraci, iar cei mai cu putință era mulțămiți. /

f. 478^{v} Dat-au și strînsoaré maré de cerca pe oameni, și pe undíe îi afla îi bătĭa. Și pe vornicei⟨i⟩ cari-i tăgăduĭa pe oameni de nu vrea să-i spuíe, îi da pe ulițe și-i trimite la ocnă.

Mai adeverit-au că, de i-a eși somă bună, să poată rădica poroncile împărătești, a rădica boierilor mazili și mănăstirilor desetina și vădrăritul. Și așea toți au priimit și s-au bucurat.

---

1 *ante* Făcut-au: 16 M/zlotașii să nu superi cu nimică pre oameni ⟨pe oameni cu nimică P⟩ M,P/*lipsește* pe țărani M,P//3 bucati]mîncari M,de mîncare P/*după* fîn *ad* și grăunță M,P/și ⟨toati P⟩ci lĭ-ar trebui ⟨toate M⟩,cu bani să-și cumperi M,P/*lipsește* Și M,P/*ante* Alti: 17 M//3-4 mai înnainti să nu fiíe, nici spurcatul și stingire norodului, acel cu numi urît tuturor,văcărit,numai grecilor drag ⟨drag grecilor P⟩ foarti,să nu fiíe,nici pogonăritul M,P//5 adăoșagul M,adăoșag P/să nu umble M,P//6 mîncîndu-i]asuprindu-i M,P//7 *lipsește* Și M,P/*ante* Țării: 18 M//8 moscali]oșteni M,P/*lipsește* fiind^{2} M,P//11 *ante* Dat-au: 19 M/*lipsește* și P/mari strînsoari M,P//12 Și]Iar M,P//13 *lipsește* de nu vrea să-i spuíe M,P//15 *ante* Mai: 20 M//15-18 de-i va eși somă bună de bani a rădica desătina și vădrăritul boĭarilor mazili și mănăstirilor. Și toți s-au bucurat M,P//

Iară ⟨Iar C⟩ pre alții mazili carii au fost mai de jos ⟨Iar pre alții mai de gios D, gios C⟩ i-au pus dăjdi ușoare,de da cineș pre putința sa.Așijderea au rădicat dajde tuturor mănăstirilor și tuturor preoților și li-au făcut și testament să nu dea nemică. Și cîte judecăți să făcĭa,toate le scriía la condicíe, și boĭarii cĭei ⟨cei C⟩mari din Iași și ispravnicii de pre la ținuturi. Și cînd făcea Costantin-vodă divanuri,multe judecăți le rînduĭa la boĭarii cĭei mari și la ispravnicii de pre ⟨cei mari și pre la ispravnici de pre C⟩ la ținuturi de le făcea. Iar dacă nu plăcea oamenilor judecata boĭarilor, viniía la divan cu mărturíe de la boĭari și videa domnul ⟨videa Costantin-vodă C,D⟩ mărturiía boĭarilor și, precum îi părea, așa le alegea și le curma judecata ⟨giudecata C⟩. Așijderea alesésíe vreo cinci, șaśe logofeți de taină de sta de ⟨le B⟩ făcea oamenilor răspunsuri de jalbe ce avea. Și era rînduit logofătul al triilea ⟨triile B⟩ de punea picéte domniască în răvașíe și le scriía toate răvașele ⟨răvașeli⟩ C la condică, precum să alegea și să curma judecata. Și era și un iuzbașĭa,om de curte lui ⟨Costantin C, D⟩ vodă, rînduit de luoa ⟨și era rînduit de lua D⟩ toate răvașele ⟨răvașeli C⟩ de pre la oameni și le scotea răspunsu fără de nici o cheltuială.Ispisoacele ⟨de moșii C,D,V⟩

Numai vro doi, trii boĭari nu le plăcĭa, şi ciocoilor carii jecuĭa ţara. Că la acei boĭari să strînsésĭe mulţi oameni pin satele ⟨lor⟩; şi alţii nu mai rămăsésĭe mai cu nimé, şi can sta împedecaré acești boĭari, ca să stricĭe această socotial⟨ă⟩, dar nu pot isprăvi nemică.

Dat-au şi boĭarilor celor mari cîte 50, 60 de oameni de scutială; altora, boĭari mazili, cîte 20, cîte 15, cîte 5. Aşijderea au dat şi la giupînésĭe săracĭe, ca de scutial⟨ă⟩, cîte 10, cîte 15, careş după boĭarĭe.

Tîmplatu-s-au de au vinit un turcu de la Poartă cu *ferman*, să ĭa pe Lupul sărdariul, *ficiorul lui* Năstasii vornicul de lemne, pîrîndu-l turcii şi lipcanii de la Hotin că la
ms. 53, f. 424 vrémĭa lui Gligori-vodă, cînd au vinit moscalii// în ţară, în Moldova, acel Lupul sărdariul să fiĭe fost umblat ajungîndu-să cu moscalii.

Şi după ce s-au dus moscalii, l-au pus măriĭa-sa Grigorii-vodă ispravnic pe ţinutul Hotinului, şi i-ar fi jecuit pe turci şi pre lipcani, fiind vréme turburată, şi iaste hain şi iaste bogat, de are mulţimé de bani. Şi fermanul scriĭa la măriĭa-sa Costantin-vodă să caute să-l trimită pre
f. 421v Lupul sărdariul şi să-i scriie / tot ce va avea.

1-5 *lipsesc* M,P//6 *ante* Boĭarilor: 21 M/Boĭarilor celor mari au dat cîti 56 oamini scutelnici M,P//7 *după* 5 *ad.*şi cîti 4 oamini scutelnici M,P//8 *lipseşte* Aşijderea M,P/ Dat-au M,P/*lipseşte* ca de scutial⟨ă⟩ M.P// 9 cîti 15 ⟨12 P⟩ cîti zăci oamini scutelnici,socotind-o pă boerie bărbaţilor lor M,P//10 *ante* Tîmplatu-s-au atuncea: 8 B, 11 C, 12 D,V, 13 G, 22 M/*lipseşte* Tîmplatu-s-au M,P/ Au venit de la Poartă un turcu cu ferman M,P/*ad.marginal* de au vinit A//11 sărdariul]aga M,P/*lipseşte* ficiorul...de lemne B,C,D,G,V//11-18 lui Anastasii vornicului de lemne.Fermanul scriĭa ⟨Scriĭa fermanul P⟩ la Costandin voevoda să cauti să-l triimată la Ţarigrad şi să-i scriie toată avere,după pîra turcilor şi a lipcanilor din Hotin,zicînd că i-ar fi jăcuit Lupul-aga,fiind pîrcălab la ţinutul Hotinului şi cum că au fost agiuns cu moscalii.Şi esti bogat foarti.M,P//12 că la vrémĭa lui]cum că în zilele lui B,C,D,G,V// 13 Grigorii B,C//14 *lipseşte* în Moldova C,D,V/fie C//16 *lipseşte* măriĭa-sa C,D,G/Grigorie C//17 pe[1]la D,G//18 pre[1] C//19 *ante* Şi: 12C, 14 G, 13 V//20 *lipseşte* măriĭa-sa C,D,G/ trimată C, trimiţe la Poartă G//21 scrie C/*după* avea *ad.*pînă la un cap de ată G//

---

cîte mergea la divan,toate le scriĭa la condică.Boĭarilor şi mazililor li-au făcut obiceai să lucreze cu oamenii carii vor şidea pre moşiile lor ⟨boereşti C⟩,pre obiceai, precum li-au şi mai lucrat ⟨obiceai,cum au şi mai lucrat C,V⟩.Iar carii oameni vor şidea pre moşiile lor, sau pre moşii răzăşeşti ⟨şidea pre moşii răzăşeşti, sau vor fi răzeşi de vor, şidea pre moşiile sale C, şidea pre moşii răzăşeşti,sau pre a lor moşii D⟩, pre aceĭa să nu să întindă boĭarii ⟨lipseşte boĭarii C,D,V⟩ a-i stăpîni. Mănăstirilor li-au făcut obiceai, vecinii lor să le lucreze,precum li-au lucrat şi mai înnainte vrémĭe ⟨vréme C⟩. Iar alţi oameni streini,carii vor şidea pre moşiile mănăstireşti să lucréze ⟨lucréze C⟩ cîte doaosprăzéce zile într-un an şi să dea şi de a zéce B,C,D,E,G,V//

Iară măriia-sa Costantin-vodă nu s-au îndurat, nici s-au grăbit să-l trimită, ce au chiemat pre boiarii cîe mari și pre alți boiari mazili și pre călugări, pre egumeni și pre negutitori și pre turcii balgii și i-au întrebat pre toți pentru Lupul sărdariul cum știu: „Fost-au hain?" Deci boiarii și călugării, egumîeni⟨i⟩ și negutitorii și turcii balgii au mărturisit cu toții cum nu-l știu pre Lupul sărdariul să fiie fost hain.

Și așa făcînd mărturiie de la toți, măriia-sa Costandin-vodă au trimis la Poartă, scriind la priiatinii mării-sale cum că-i iaste năpaste Lupului sărdariului. Și așa au isprăvit de i-au dat pacé. Numai au cheltuit o sută de pungi de bani; șaptezăci pungi au dat Lupul sărdariul, iar doaozăci și cinci de pungi au dat măriia-sa Costantin-vodă și boiarii, și l-au scos. Iar mai pre urmă au dat Lupul sărdariul și acéli doaozăci și cinci ⟨de pungi⟩ de bani și au plinit o sută de pungi de bani de au dat și au hălăduit.

9. Tot întru acestaș an 7250⟨=1742⟩, de primăvară, venit-au cîteva havalele asupra țării de la Poartă: să facă opt sute de salahori și o sută și cinzăci de cară la cetaate la Voziia, să o zidiască de nou, să o facă; așijderea și cîteva mii de chile să li cumpere și să le trimită la Țarigrad; așijderea și cîteva pungi de bani să dea la omul lui casap-bașia să cumpere ⟨oi⟩ pentru sulgerie înpărătiască.

---

1 Iar C/*lipsește* măriia-sa C,D,G//1-11 Deci mărie-sa au cercetat și dovidindu-să că Lupul-aga ⟨că M⟩ nu esti vinovat,pre mărturiia din Moldova și priiatinii săi ⟨di la Țarigrad M⟩au scos pre Lupul dintru ⟨de la P⟩ această primejdiie M,P//2 trimată C,D,V/cei mari C//4-5 pre turcii balgii din Iași.Și chiemîndu-i pre toți la curte domniască i-au întrebat înnaintea acelui turcu ce venisă cu ferman pentru Lupul serdariul V//5 *după* hain *ad.* la vrémia moscalilor C/Decii C//6 *lipsește* egumîeni⟨i⟩C,D// 7 cum]precum G//9 așia C/*lipsește* măriia-sa D,G//10 triimis C/ *lipsește* la priiatinii mării-sale G/sali C// 11-15 *lipsește* iaste năpaste... și boiarii, și E// 11 așia C// 13 șaptezăci și cinci de pungi de bani C,D, șaptezăci de pungi de bani G, șaptezăci pungi de bani și cinci V// 12-15 Cheltuit-au atunce Lupul-aga 75 pungi bani. Iar măriia-sa și cu boerii 25 pungi bani; așa esti năpasta turcească. M,P//14 de pungi de bani C,D,E,G,V/ *lipsește* măriia-sa DG// 15 și[1]]și, cu G/*după* scos *ad.* pre Lupul sărdariul C,V//15-17 *lipsește* Iar mai pre urmă... au hălăduit. M,P//15 au dat și acéle doaozăci și cinci de pungi de bani Lupul sărdariul V//16 de pungi C,D,E,G//16-17 *lipsește* de bani și au plinit... au dat C//17 *după* plinit *ad.* Lupul sărdariul D/*lipsește* de au dat D,V/ *după* hălăduit *ad.* la acîa vrémie V// 18 9]13 C,D, 15 G, 14 V, 23 M, *lipsește* E,P/ *lipsește* Tot M,P/acelaș C, acelV// 19 vinit-au C//18-24 Întru acest 1742au venit de la Poartă multe havaleli ⟨asupra M⟩ țării: la Voziia au triimes 800 salahori; 150 cară cu citiva mii ⟨de M⟩ chile grîu lî-au triimes la Poartă. Lui casap-bașa ⟨pașa M⟩ i s-au dat citiva pungi de bani de au cumpărat oaminii lui oi înpărătești. M,P// 19 țării] Țării Moldovii C// 20 cară să margă la cetaté C//21 *lipsește* să o facă D//22 chile de pîine D, chile de pîine de grîu să le cumpere E,G/ le cumpere C/ să li C// 24 să cumpere oi C,D,E,G,V/ sulgeriia C//

10. Aşijderea şi solul moschicescu s-au pornit de la Ţarigrad să margă la Petrburgu, la Moscu, şi ajungînd la Tighinea, din oarecare pricini au şezut vreo trii luni de zile de au ernat pînă în primăvară.

Şi au rînduit măriia-sa Costantin-vodă pre dumnialui Costachi Razul vel-vornic de Ţara de Jos de au purtat de grije pentru tot conacul de bucate ce au trebuit, că aşa era poronca de la Poartă. Şi făcusă ţinutul Orheiului şi ţinutul Lăpuşnii ca vreo trii sute de cară, de sta pentru
l. 425 triaba / solului; că era ca la o miie şi cinci sute de oameni şi mai bine cu solul.

Şi purcegînd de primăvară din Tighinea, l-au dus pînă în hotarul leşescu. Şi tîlnind pre solul cel turcescu, l-au adus şi pre acela tot cu cheltuiala ţării, pînă l-au trecut Dunărea la Gălaţi. Care au cuprinsu aceste havalele cîteva sute de pungi de bani. Şi nemică beilicuri în ţară nu s-au făcut, ce tot cu bani au plătit măriia-sa Costandin-vodă din soma civerturilor. Numai, înglotindu-să cheltuiala, n-au fost numai patru civerturi în anul dintîi, ce au fost şasie civerturi.

Lăsînd ale pămîntului Moldovii, acum am scris ale streinilor ce s-au lucrat în anul 7250⟨=1742⟩.

11. Zăbava solului moschicescu ce au zăbăvit la Tighi-

---

1 10]16 G, 24 M, *lipseşte* C,D,,E,V,P/ să pornisă E,G// 1-11 Cnĭazul Rumenţev, solul cel mari moschicescu s-au întorsu de la Ţarigrad. Şi viind iarna la Tighine cu 3000 oamini au zăbăvit 2 luni şi după poronca Porţii de toati ce lĭ-au trebuit, ţara lĭ-au purtat de grijă pînă la purcesul lcr. M, P// 2 Petrburcu C/ *lipseşte* la Moscu C,D,V/ agiungînd C// 3 pricină C// 5 *lipseşte* măriia-sa C,D,E,G/ pe C/ dumnealui C, *lipseşte* E//5-6 Costantin v⟨oe⟩vod pre vornicul Costachi Razul de au purtat G// 6 *repetă* de Ţara V/ Gios C// 7 conacul ce au trebuit, bucate, că aşĭa V// 8 poronca V/ au făcut C,E// 9 *lipseşte* ca G/ vreo trii, patru sute C,D,V/ sta]era V//10 *după* solului *ad.* de-i ducea céli ce-i trebuĭa: chile de făină de grîu, fîn, orzu, lémne C, de grijiia ce ⟨cele ce G⟩ trebuĭa E,G// 12 *după* purcegînd *ad.* solul C,V/ *după* dus *ad.* de l-au pitrecut pînă C// 12-13 *lipseşte* Şi purcegînd... hotarul leşescu. M,P//13-20 Venit-au de la Sanctpeterburhu şi solul cel mari turcescu şi iarăşi ţara lĭ-au purtat de grijă de toati ci lĭ-au trebuit, pînă l-au trecut Dunăre la Galaţi. Şi acesti havaĭele au cuprins mari somă de bani. Şi pentru aceĭa şi Costandin voevoda au mai adaos cîti 2 ciferturi pre an, adică cîti 6 ciferturi pre an. M,P//15 acéste C/ havaléle C//16 *lipseşte* sute de C,D,V// 17 *lipseşte* măriia-sa C,D,E,G/ Costantin C// 18 înglotindu-s⟨ă⟩ C]înmulţindu-să V//19 civerturi într-un an, în anul G/ în anul dintîi]într-acel an V//21 *lipseşte* Moldovii C/ *lipseşte* acum C,E,G,V/ am scris]vom scrie ⟨scriie C⟩ C,E,G// 21-22 *lipsesc* D, M,P// 23 11]14 C, D, 12 E, 17 G, 15 V, 26 M, 2 P/ la Bender, la Tighinea C// *de la rîndul* 23 *şi pînă la sfîrşitul cronicii, textul manuscriselor M şi P continuă astfel:* Tot întru acest anu 1742 măriia-sa Elisavet Petrovna, fata marilui Petru imperator a toată Rosiia ⟨marelui înpărat a toată Rosiia Petru, înpăraţiţă a toată Rusiia P⟩ s-au coronit. Coronaţiia ei au fost întru acelaş ⟨acestaş P⟩ an 1742, ⟨*lipseşte* 1742 P⟩ april 25 ⟨26 P⟩ zile. Mai sus pomenitul Antoniie mitropolitul Cernigovului,

nea n-au fost altă pricină fără de cît la Petrburgu, tîmplîndu-să de scotea epitropii împărăţiii oastea cea mare, polcurile céle împărăteşti carele să chiamă Preobrajenschii polcu şi Simionetchii polcu, ca să margă asupra şvezilor, era foarte cu supărare mare oştenilor, fiind vréme de iarnă. Şi eşind toată oaste din Petrburgu afară şi aşezindu-să cu obuzul, au triimis pre taină la Elisavet, fata lui Petr⟨u⟩ împărat, care era fată mare, ca să margă la oaste, să o rădice să le fie împărătiasă.

Deci şi ia fiind supărată de epitropi şi văzind că umblă lucrurile prost şi împrotivă, s-au sculat de la casa iei pre taină într-o noapte şi s-au dus de au întrat în oştile împărăteşti. Iar oştile împărăteşti, văzind-o, foarte s-au bucurat şi îndată i s-au închinat şi au priimitu-o cu mare bucuriie, rădicînd-o să le fie împărătească.

12. Iară împărătiasa Elisavet au poroncit de au schimf. 425v bat toate vărţile pre la toate porţile şi au şi / triimis cîte doao, trii sute de slujitori şi cîte cu un ofiţiar cap. Şi

---

carile ⟨care P⟩ întîiu au fost mitropolit Moldovii, s-au învrednicit a fi şi a sluji sfînta leturghii înpreună cu alţi 6 arhierii sinodalnici în zioa corunaţii mării-sale, în preslăvita împărătîască cetate ⟨cetate împărătiască P⟩ Moscul, în sobornaîa bisărică a Adormirii Maicii Preacurate. Pre numitul Antonii mitropolit, mărire-sa imperatriţa ⟨măriîa-sa, împărăţiţa P⟩ Elisavet Petrovna din Cernigov l-au mutat la altă eparhiie mai mari, ci să chiiamă Belgradul şi Oboîan. 6 ani au fost mitropolit acolo; şi s-au pristăvit acolo în ani ⟨la let P⟩ 1748 ianuarii ⟨în M⟩ 2 zile. Acest domnu cu domniîa întîiu au urmat obiceaiurilor altor domni, domnind mai înnainti. Iar într-această al doile domniie multă supărari s-au ⟨au P⟩ făcut ţării cu obiceiuri noao. Şi măcar că în doi ani ci au domnit văcărit n-au scos, dar au scos hîrtii pre toată luna: şi sărac şi bogat şi tînăr şi bătrîn, tot omul să aibă peceti în sîn. Şi pre toată luna cere capuri. Şi mulţi oamini de frică şi de sărăciie fuge prin munţi şi prin codri; şi mulţi pere de frig şi de foame. Şi mulţi din fruntaşii satelor s-au priimejduit cu viiaţa şi lî-au ras barbile şi cîte 20 ciferturi lua pre an. Cu pizma ce pusăsi cu alţi domni au adaos mucarelurile visterii⟨i⟩ împărăteşti şi pocloanile la toati părţile. Cari toati acele au rămas greutati ţărilor. Şi tot norodul îl blăstăma. Dar acest păcat poati l-a fi răsplătit cu silinţa ci au făcut de au isprăvit de la împărăţiie şi cu multă cheltuială şi au scos turcii din ţară, carile ⟨care P⟩ să lungisă ⟨lăţisă P⟩ prin toată ţara. Şi nu era mult, de răul lajilor să să prăpădiască şi lege cu totul. Împăratul turcescu l-au mazilit din domniie; l-au dus la Ţarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pre fratile său, Ioan Mavrocordat voevoda// 1 fără cît D]numai V/ Petrburcu C. Petr V/ tîmplîndu-s⟨ă⟩ C// 2 împărăţiii C// 3 polcurili céli împărăteşti C/ *după* împărăteşti *ad.* doaosprăzéce mii E, 12.000 de oaste G/ careli C//4 şfezilor C//5 şi era C,E,G,V/ *lipseşte* mare G/ oştenilor C/ vrémie de iarnă, în postul Crăciunului V//6-18 *lipseşte* Şi eşind... un ofiţiar cap. Şi E//6 Petrburcu C//7 trimis C//8 împărat C/ *după* mare *ad.* la Moscu C,V// 9 împărătiasă C// 10 Decii C/ epitropii împărăţiei G// 11 lucrurili C/ înprotivă C/ casele ei G// 12 *lipseşte* într-o noapte C,D,G/ împărăteşti C// 13 împărăteşti C/ văzindu-o C// 15 rădicîndu-o ca să le fie împărătiasă C,D,V// 16 12]15 C,D, 18 G, 16 V/ împărătiasa C/ Şi au poroncit împărătiasa Elisavet de V/ Elisavet Petrovna G// 17 porţile cetăţii C/ *lipseşte* şi² G// 18 *lipseşte* cap C,D//

sosind la porțile cetății, li-au și deschis îndată cîei dinlăuntru. Și așa au mărsu pre la toți epitropii și i-au prinsu pre la gazdele lor.

Iar mergînd și la Menih și vrînd să-l prinză, au început a să pune împrotivă; și pînă a-l prinde, au perit vreo cinci, șasie moscali. Și au perit și din oamenii lui Menih vreo cinci, șasie.

Și așa, prinzîndu-i pre toți epitropii, i-au închis într-un turnu de piatră.

Și sculîndu-să și împărătiasa Elisavet tot întru acéiaș noapté cu toată oaste, au purces și au mărsu la curțile împărătești și au cuprinsu curțile de toate părțile și au prinsu cu taină vărțile, de n-au știut nimé nemică pînă ce au sosit la ușile curților împărătești. Decii nu s-au putut apuca de nemică.

Și întrînd în curțile împărătești, împărătiasa Elisavet a doa zi au și trimis surguni pre împărătiasa Anna și pre bărbatul său Antonie Xsenje de Luțimburcu și pre copilul lor Ioan Antonieviciu la țara lor la Luțimburgu. Și așa pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobozi pușcile céli mari și au început a zice în trîmbițe și a striga: „Vivat, vivat, vivat!“ și a zice: „Întru mulți ani să trăiască împărătiasa Elisavet“.

1-23 *lipsesc* E// 1 porți G/ *lipsește* cetății G/ li-au deschis V/ cei C,D,V// 2 prins de pre la G,V// 4 Iar mergînd să prinză și Menih au început D/ *după* Menih *ad.* ce fusésîe feldmarșal V// 5 împrotivă C// 8 prinzînd pre toți C,V// 9 *lipsește* de piatră G// 10 *împărătiasa* C/ *Elisavet Petrovna G, lipsește* V// 11 noapte C,D/ mărs pînă G// 12 împărătești C/ și iarăș li-au deschis porțile cei dinlăuntru și au cuprins G/ *după* părțile *ad.* deschizînd cei dinlăuntru C// 13 *după* taină *ad* toate C,D,G,V// 14 curților]casălor D,V/ împărătești C//15 de nemică cei dinlăuntru C,G// 16 împărătești C/ împărătiasa C/ Elisavet Petrovna G/ *după* Elisavet *ad. marginal* și luund scaonul împărății D// 17 *lipsește* a doa zi V/ au și trimis pre céialaltă numită împărătiasă Anna și pre bărbatul ței Antonie Xenje C/ *lipsește* surguni D,V/ împărătiasa]țesarevna G/ pre bărbatul ei, pre Antonie G// 18 său]ței D/ *lipsește* Xsenje de Luțimburcu V/ *după* Ioan *ad.* surguni D// 18-19 pre copilul lor Ioan, care ⟨carele V⟩ era numit ⟨să fie împărat V⟩ cînd va fi la vîrstă de optsprăzéci ani să-l coroniască să fie împărat Mosculuí ⟨*lipsește* să-l coroniască să fie împărat Mosculuí V⟩ pre acéște i-au trimis surguni ⟨*lipsește* surguni V⟩ la țara lor la Luțimburgu C,V// 19 *lipsește* Antonieviciu D/ la țara lor la Luțimburgu]la Sibir G, *lipsește* D// 19-23 Și așia pornindu-i au început a slobozi pușcile céle mari și a striga întru mulți ani să trăiască împărătiasa Elisavet Petrovna G, Și așia pornindu-i au început a slobozi pușcile céle mari și a trage clopotele, rădicînd pre împărătiasa Elisavet ca să fiie împărătiasă Mosculuí. V// 20-23 pușcile céle mari și a striga: „Întru mulți ani să trăiască împărătiasa Elisavet Petrovna“ C//21-23 *lipsește* și au început a zice ... împărătiasa Elisavet“. D//

Deci împărătiasa Elisavet mergînd la bisérică şi coronindu-o să fiie împărătiasă Mosculuı, dupre ce au luat samoderjaviïa, adecă stăpînirea împărăţiii, au cinstit pre toţi ofiţiiarii şi pre toţi slujitorii.

Lăsîndu acum céle streine, vom scriïe iarăş a pămîntului Moldovii.

13. Aşijderea măriïa-sa Costantin-vodă au mai socotit pre ünii din ficiorii de boïari carii nu putea să încapă la
1. 426 boïariïe şi era / ficiori de boïari mari şi de niamuri, şi începusă acum unii şi a îmbătrîni şi nu mai încăpea la boïariïe, că de la o vréme încoace era tot unii, iar măriïasa Costandin-vodă au socotit de au făcut dreptate şi au început a-i boïari şi pre aceïa ce era căzuţi din cinste.

14. Mai socotit-au măriïa-sa Costantin-vodă pentru şcoali de învăţătură, de li-au mai întărit şcoalele céle elineşti şi céle sloveneşti. Aşijderea au mai făcut şcoali de învăţătură şi lătineşti şi arăpeşti, şi au dat ştiré tuturor mazililor în toată ţara ca să-ş aducă copiii la învăţătură la şcoală, ca să înveţe orice limbă li-ar fi voïa, pentru ca să să afle oameni învăţaţi şi în pămîntul nostru al Moldovii, precum sînt şi printr-alte ţări şi părţi de loc. Iar dascălilor li să da plata din visteriïa domn⟨i⟩ască.

Aşijderea au dat poroncă la toată boïarimea să-ş aducă scrisori ce or avea pe moşiile lor, să le scriïe la condică, ca să să mai curme gîlcevile.

15. Socotit-au măriïa-sa Costandin-vodă şi pentru pîrcălăbiile de pre la tîrguri, avînd obicei pîrcălabii de

---

1-28 *lipsesc* E// 1 Deci]Iară C/ *ante* Iară 15 C/ Elisavet Petrovna G// 1-3 Iară împărătiasa Elisavet Petrovna luound samoderjaviïa V/ *lipseşte* mergînd la bisérica... Mosculuı D,G// 1-5 Iară împărătiasa Elisavet Petrovna luund scaonul împărăţii⟨i⟩, samoderjaviïa, adecă sîngură stăpînirea împărăţiii, au cinstit pre toţi ofiţiiarii şi pre toţi slujitorii C// 2 după ce D// 3 adecă sîngura stăpînitoaré fiind împărăţiii D, adecă sîngură stăpînire împărăţiei Mosculuı G// 4 şi slujitorii împărăţiei G// 5 *ante* Lăsînd: 16 D/ *lipseşte* acum G/ scrie C/ iarăşi C/a]ale C// 7 13]17 C, 19 E,G, *lipseşte* D/ *lipseşte* măriïa-sa C,D,G,//8 carii n-au fost putut G//9 boerie C//10 *după* unii *ad.* dintre dînşii G/ îmbătrîni C/ şi la boïarii nu mai încăpea V, *lipseşte* C,D/ nu mai putea să încapă G// 11 *lipseşte* măriïa-sa D,G// 13 boeri C// 14 14]18 C, 17 D, 20 G, V/ *lipseşte* măriïa-sa G// 15 şcoale C/ şcoaleli C// 16 elineşti şi şcoalele V/ şcoale C// 17 *lipseşte* şi[1] C/ arăpeşti]turceşti V, arăpeşti, turceşti C// 19 şcoale C// 20 *lipseşte* învăţaţi C// 21 printr-alte C// 22 locu C/ Iară D/ domniască C// 24 *ante* Aşijderea: 19 C, 18 D, 21 V/ boerimea C// 25 vor avea C,D/ scrie C// 27 15]20 C, 19 D, 21 G, 22 V/ mărie-sa V, *lipseşte* C,D,G//

luoa osăbit di cei doaozăci de bani, mai luoa și cîte doao ocă de vin de bute de vin sau horilcă, orice féliu de băutură ar fi fost.

Și pîrcălabii nu luoa numai acéli doao ocă, precum era obiceaiul, ce luoa néște tidve mari cîte de patru, cinci ocă, de jecuĭa oamenii și neguțitorii, spărgîndu-le buțile. Iar mărĭa-sa Costandin-vodă au stricat acel obiceai rău, să nu mai fiie, să nu mai ĭa pîrcălabii tidve și oce de vin și de horilcă, ce numai să ĭa pîrcălăbiile drept pre obiceai cîte doi potronici de car, iar mai mult să nu supere oamenii și neguțitorii.

16. Așijderea toate mănăstirile li-au dat să fiie în
f. 426[v] sama mitropolitului și a episcopilor / pre la eparhiile lor, ca să le ĭa sama egumenilor și călugărilor, să nu le prăpădiască viniturile moșiilor și a bucatelor ce or avea fără de ispravă, precum făcea mai înainte vrémie.

17. Făcut-au milă și întăritură la Patriiarhiĭa Alexandriiei, de au închinat mănăstirea Hangul, ca să-i fiie cîte di ceva agiutoriu, pentru că această mănăstiré o au fost închinat mai înainte vrémie răposatul părintele mării-sale, Nicolae-vodă. Și avînd patriiarhiĭa și hrisov, au socotit și mărĭa-sa Costantin-vodă de o au închinat iarăș la patriarhiĭa ce mai sus s-au zis, la Alexandriĭa.

1-23 *lipsesc* E// 1 lua C/ *lipsește* osăbit ... luoa și D,V// 1 *după* bani *ad.* de car cu bute de vin, sau de horelcă, orice băutură ar fi fost. G//2 de bute de vin]din butea cu vinul V, *lipsește* D// 1-5 de bani de carul încărcat mai lua încă cîte doao ocă ori ce ce-ar fi fost. Decii luoa și mai mult. Că din buțile cu vinul lua néște tidve mari, cîte de patru C//2-3 *lipsește* de vin... ar fi fost. G/ orice]ce D, sau ce V/ de băutură vrea fi, de bute cîte doao ocă D// 4 lua D/ *ad. marginal* numai G/ *lipsește* precum era obiceaiul D// 5 lua niște D// 6 *după* buțile *ad.* cu ce era, cu vin sau cu horilcă C// 7 *lipsește* mărĭa-sa C,D,G/ 8 *lipsește* să nu mai fiie C/ *lipsește* pîrcălabii C,D,V// 9 *lipsește* pre obiceai G//10 doi potronici]doaozăci de bani C,G,V//12 16]21 C, 20 D, 22 G, 23 V// 12-14 toate mănăstirili au poroncit mitropolitului ca să le ĭa sama tuturor egumenilor V// 12-16 pentru toati mănăstirili au dat poroncă mitropolitului și episcopilor pre la eparhiile lor ca să le ĭa sama egumenilor și călugărilor pentru viniturili mănăstirilor să nu le prăpădiască, ce să li să ĭa sama să să știie și viniturile ce sînt pre la mănăstiri și cheltuiala ce să va face pre la mănăstiri, puind și vechil pre dumnealui Aristarh vel-ban, ca să fie dinpreună cu mitropolitul și cu episcopii, să le ĭa sama C// 13 *după* lor *ad.* puind epitropi și pre unii din boiari D, și au pus și cîte un boiariu epitrop G// 14 să²]ca să V/ *lipsește* le D// 15 viniturile mănăstirilor ce vor avea D, viniturile ce or avea V// 17 17]22 C, 21 D, 23 G, 24 V// 18 de au închinat la Patriiarhiĭa Alexandriiei mănăstirea V/ Alexandrii C/ să-i fie C, să fiie V/ mănăstire C// 20 înnainte vréme răpousatul Nicolae-vodă, părinteli mării⟨i⟩-sali lui Costantin-vodă C/vréme Nicolae voevod, tatăl lui Constantin voevod G/ vréme răposatul D// 21 hrisov de la Nicolae voevod G// 22 *lipsește* mărĭa-sa G/vodă de o au dat iarăș pre sama patriiarhiii ce mai sus s-au scris, a Alexandriii D// 23 zis]scris C,G,V/ a Alexandriii C, a Alexandriiei V//

18. Iară în zilele mării⟨i⟩-sali, lui Costantin-vodă, vinit-au și prefericitul părinte chirio-chir Parthenie, patriiarhul al Sfintei Cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina. Și priimindu-l măriia-sa Costantin-vodă cu bine, și osăbit de milă ce au făcut măriia-sa de au dat și au întărit Sfîntul Mormînt a Domnului nostru Iisus Hristos, au închinat și acéste patru mănăstiri, anumé Tazlăul, Cașenul și Soveje și Pobrata. Care dentru acéste mănăstiri, Tazlăul, Cașenul și Pobrata mai fusésîe închinate și mai înnainte vrémîe la Sfîntul Mormînt; și la vréme de nepacé li-au fost dat de bunăvoîe patriiarhul de Ierusalim iarăș pre sama călugărilor moldovéni.

Iar așezîndu-să pacea și fiind mănăstirili cîte cu ceva vinit, au socotit măriia-sa că ïaste lucru cu cale să fie închinate mănăstirile iarăș la Sfîntul Mormînt a Domnului nostru Iisus Hristos, să să ajutoréze și să să întăriască Sfîntul Mormînt, carele iaste de folosul mîntuirii a toată
ms. 254, creștinătatea. //
f. 413^{v} 24. Iară în anul 7251 ⟨= 1743⟩, în luna lui iulie în șase zile, vinit-au și lui Costantin-vodă véste de mazilie.

1-20 *lipsesc* E// 1 18]23 C, 22 D, 24 G, 25 V/ zileli C/ *lipsește* mării⟨i⟩-sali G/ *lipsește* lui V// 2 venit-au C// 2-3 preosfințitul patriiarh chirio, chir Parthenie a Sfintei Cetăți G/ chiriu C// 3 Sf⟨i⟩ntei C/a]al C// 4 *lipsește* măriia-sa G// 5 *lipsește* măriia-sa G// 6 Sf⟨î⟩ntul C// 7 *lipsește* acéste C,D/ patru]sfinte G// 8 *lipsește* și[1] G,V/ *după* Pobrata *ad.* Așijderea și Bistrița tot Costantin voevod o au închinat în domniia dintîi G/ dintru C, *lipsește* V// 9 *lipsește* Tazlăul, Cașenul și Pobrata V/ Bistrița, Tazlăul și Pobrata au fost mai închinate și mai înnainte vréme de mitropolitul chirio, chir Dosiftei a Moldoviei la Sfîntul Mormînt G// 10 vréme[1] C/ Sf⟨i⟩ntul C/ vrémîe[2] C/ nepace C// 11 dat]lăsat D// 11-12 li-au fost lăsat și li-au dat de bunăvoîe patriiarhul de Ierusalim pre sama mitropolitului Moldaviei și a călugărilor moldovéni G/ de nepacé au fost rămas iară pre sama călugărilor moldovéni V// 11 *lipsește* patriiarhul de Ierusalim iarăș C/ *lipsește* iarăș D// 13 mănăstirile C// 13-14 *lipsește* și fiind mănăstirili cîte cu ceva vinit V// 14 măriia-sa Costantin-vodă C, D,V]Costantin voevod G/ *lipsește* lucru V// 15 mănăstirile]acéste mănăstiri C, *lipsește* V/ Sf⟨i⟩ntul C// 16 *lipsește* nostru G/ *după* Hristos *ad.* careli iaste de folosul mîntuirii a toată creștinătatea, ca C/ să să agiutorezé C// 16-17 *lipsește* să să ajutoréze... Sfîntul Mormînt V/ Sf⟨î⟩ntul C// 17-18 *lipsește* carele iaste... creștinătatea. C/ *ad. marginal* mîntuirii G// 18 *după* creștinătatea *ad.* Sînt și alte multe bunătăți ale mării-sale, cu carele au înfrumusețat patriia, pămîntul Moldovii D, *ad.* Sînt și alte multe bunătăți ale lui Costantin voevod, cu carele au înfrumusețat patriia, pămîntul Moldaviei, cu giudecăți drépte și cu obiceaiuri bune, creștinești. Și fiestecăruia îi era cu bună dreptate, după cinste și după vredniciia sa G/ *ad.* Și cu alte multe bunătăți au înfrum⟨u⟩sățat măriia-sa Costandin-vodă patriia, pămîntul Moldovii, cu obiceaiuri bune, de care vom dzice. Că judecățile mării-sali era acélia și fiestecăruia era cu bună dreptate, după cinstea și după vredniciia sa V// 19-20 *lipsesc* D// 19 24]26 G, 27 V/ Iară cînd au fost în anul G, V// 20 venit-au véste și lui Costantin voevod de mazilie G/ venit-au și mării-sali V/ *lipsește* lui Costantin-vodă V//

Că tîmplîndu-s⟨ă⟩ la Ţarigrad de au luat domniĭa Ion-vodă Mavrocordat, frate lui Costantin Mavrocordat, triimis-au omul mării-sali aici la Iași, la boiari, cu cărți, puindu caimacami pre dumnealui Sandul Sturzea vel-logofăt și pre dumnealui Costache Razul vel-vornic. Iar prest⟨e⟩ doao săptămîni sosit-au și turcul capegi-başĭa, și cetind fermanul iulie în doaozăci de zile și odihnindus-⟨ă⟩ măriĭa-sa Costantin-vodă încă zéce zile, și grijindu-l bine cu de toate céle ce i-au trebuit la purces, și pre la toate
f. 414 10 conacele, purces-au în zi întîi / a lui avgust. Și au mărsu la Poartă, la Ţarigrad, cu cinste și, neplinind anul mazil, au luat iarăși domniĭa Ţării Munteneşti. Iar aici, la noi, în Moldova, au vinit domnu măriĭa-sa Ion-vodă Mavrocordat. //

1-14 *lipsesc* D,E// 1 *după* domniĭa *ad.* măriĭa-sa V// 2 *lipseşte* Mavrocordat V/ *lipseşte* frate lui Costantin Mavrocordat V/ Mavrocordat]voevod G//3 mării-salijsău G//3 la[1]] în G// 4 *lipseşte* dumnealui G/ *lipseşte* vel G// 5 şi pre vornicul Costachi Razul G//6 Iară preste cinsprăzéce zile V/ capegi-başe turcul G/ *lipseşte* capegi-başĭa V//7 *după* fermanul *ad.* cel de mazilie G// 8 *lipseşte* măriĭa-sa G/ *lipseşte* Costantin-vodă V/ *după* bine *ad.* ca pre un domn G// 9 *lipseşte* la purces şi G,V// 11 *lipseşte* la Poartă G/ *lipseşte* cu cinste V// 13-14 au vinit frateli mării⟨i⟩-sale lui Costantin-vodă domn, măriĭa-sa Ion-vodă. V// 13 *lipseşte* măriĭa-sa G/ *după* Mavrocordat *ad.* fratele lui Costantin voevoda Mavrocordat G//

GLOSAR

A

acătare — oarecare, deosebit, cît de cît.
aclaz vezi *atlaz*.
acmu — acum.
acolisi (a) — a urmări pe cineva, a se lega de cineva.
adăoşag = *adaos* — dare în plus, impozit suplimentar.
adeveri (a) — a făgădui, a promite, a se încredința.
afendi vezi *efendi*.
agă — ofițer superior în armata turcească; rang boieresc în Țările Române.
agiunge (a se) — a se înțelege cu cineva, a cădea la învoială.
agîrlîc — bagaj.
agonisită — avere, cîștig, folos.
ai — ani.
alai-bei — ofițer turc, comandant de regiment sau escadron.
alector, elector — unul din cei șapte principi care alegeau pe împăratul german.
alege (a) — a hotărî.
aman — îndurare, iertare.
amesteca (a) — a vorbi de rău, a unelti, a implica pe cineva într-o situație.
amestecat — încurcat, nelămurit.
aprinde; a-și ~ rogojini în cap — manieră de a atrage atenția sultanilor, la trecerea lor prin Constantinopol, asupra unei nemulțumiri sau nedreptăți; *a-și ~ poalele* — a fi cuprins de mari turburări sau griji.
aprod — slujbaș mărunt de curte, însărcinat cu transmiterea unor porunci sau cu executarea unor pedepse.
aptică — farmacie.
apuca (a se) — a promite solemn, a se angaja sub jurămînt.
arbănaș — albanez.
aret — pază, apărare.
armaș — dregător însărcinat cu aplicarea pedepselor, inclusiv a celor capitale.
arz, arzaun — memoriu adresat Porții Otomane de către domn sau boieri.
așăza, așeza (a se) — a se învoi, a se înțelege asupra unei chestiuni, a se împăca.
așeș — întocmai, chiar așa.
așezămînt — învoială, înțelegere, acord.
așezătoriu — om cu locuință stabilă, statornic.
ataman — căpitan de cazaci, comandant de detașament la cazaci.
atlaz — țesătură de mătase.
au — sau.

B

bairam, baraiam — sărbătoare mahomedană ce încheie postul mare al ramadanului.

balgi-başa — însărcinatul Porţii Otomane cu strîngerea mierii şi a cerii necesare palatului împărătesc.

balemez, balimez — tun de mari proporţii, de mare calibru.

baljiu — negustor turc de miere şi ceară.

ban — rang mare boieresc. În Moldova, introdus în nomenclatura rangurilor abia în 1705, n-a avut o funcţie precisă. Locul său era între spătar şi paharnic.

banii steagului — impozit perceput pentru acoperirea cheltuielilor de instalare în scaun a unui domn.

baraiamlîc, bariiamlîc — dar făcut de domnii Ţărilor Române sultanilor şi înalţilor dregători turci cu prilejul bairamului.

basnă — poveste, născocire, scornitură.

băcălie — produse alimentare şi fructe din ţările calde.

bănat — regret, părere de rău, necaz.

becisniceşte — încet, ca un om neputincios.

bei — prinţ, guvernator de provincie sau insulă la turci; titlu dat de turci domnilor Ţărilor Române.

beilic — muncă gratuită pentru stăpînire, nevoie, trebuinţă.

beizadea — fecior de domn.

bejeni (a se) — a se refugia, a părăsi locul de baştină din faţa invaziilor duşmane.

belacoasă — ţesătură scumpă de mătase.

beteji (a se) — a se lovi, a se deteriora.

bezaconic — nelegiuit, spurcat.

bişug — belşug.

biv — fost.

blem — haidem!, să mergem!, să umblăm!

bold — lemn ascuţit care indica vîrful unui cort.

bosnean — bosniac, locuitor din Bosnia.

bostangiu — infanterist din garda sultanului.

botcă — trăsură mică, închisă.

bragadir, bregadir = brigadir — general cu o stea, comandant al unei brigăzi.

breslaş — membru al unei asociaţii de lucrători sau de negustori.

bucate — grîne, alimente, provizii.

budă — dugheană, prăvălioară.

bugigean — tătar din Bugeac.

bulucbaş — comandantul unui grup de o sută de soldaţi, de obicei din garda domnească; *başbulucbaşul* era şeful comandanţilor de bulucuri, de sutaşi.

burzului (a se) — a se agita, a se răscula, a se întărîta.

busurman — musulman.

butuc — instrument de tortură din lemn, prevăzut cu găuri în care se băgau mîinile, picioarele şi gîtul celui arestat.

C

cabaniţă — mantie de ceremonie a domnilor români îmblănită cu samur şi cusută cu fireturi.

cadeu = cadiu — judecător turc.

cadie — judecătorie (instituţia ca atare).

caftan — haină de culoare albă, cusută cu fir de aur cu care erau îmbrăcați domnii la numirea în scaun și marii boieri la numirea în dregătorii.
cahpol — pușlama, secătură.
caimacam — locțiitor de domn, numit de turci sau lăsat de voievod în absența sa.
caiuș — laț, arcan.
calabalîc — zarvă, tulburare, forfotă.
calaor = *calaur* — pază, patrulă, gardă, strajă.
cale (pe, cu) — cum se cuvine, pe drept.
calga — moștenitorul tronului la tătarii din Crimeea.
calmîș = *calmuc* — trib asiatic așezat în jurul Mării Caspice.
calo — călău.
cambarà vezi *combarà*.
canavață — țesătură rară, adesea de mătase.
cap — conducător.
capegi-baș — mai-marele capegiilor, utilizat adesea de Poarta Otomană la instalarea sau demiterea domnilor Țărilor Române.
capegilar-chihae — mai-marele peste porțile seraiului.
capegiu — portar al seraiului, adesea cu atribuții de curier special.
capichehaie — trimisul domnilor români la Constantinopol, care le reprezenta interesele și-i informa asupra trecerii pe care aceștia o aveau (sau n-o mai aveau) la Poartă.
caplan-pașa — comandant al caplanilor, oaste de infanterie turcă ce purta turbane din piele de tigru.
carîtă — trăsură mare, închisă, folosită de domni sau marii boieri.
casap-bașa — șeful aprovizionării armatei turcești cu carne.
caturgă — galeră, corabie mare.
cataroi — dambla, apoplexie.
catastih — condică de socoteli, act.
cavalerie — decorație, ordin.
cazascher — funcție judecătorească înaltă la turci.
cazîlbaș — persan.
caznă — tortură.
călca (a) — a ataca, a nimici.
cămară — trăsură închisă de dimensiuni mici pentru transportul banilor sau al mărfurilor grele.
cămăraș de ocnă — boiernaș însărcinat cu administrarea ocnelor de sare. Funcția era retribuită.
căminar — boiernaș însărcinat cu strîngerea impozitului pe băuturi.
căpitan-pașa — amiral, comandant de flotă în armata turcă.
căsar — om gospodar, bărbat însurat.
căuta (a-i) — a încerca, a se apuca de, a se impune atenției cuiva.
cealmà — turban.
ceambur, ceambul — detașament de pradă, mai ales tătăresc, trimis în Țările Române.
ceauș — curier turc, paznic.
cehăi, cehei (a) — a necăji, a sîcîi.
ceir — imaș pentru cai, loc neîngrădit, cu iarbă, unde se creșteau caii.
celednic — argat, slugă, servitor.
ceteală — învățătură de carte, erudiție.
cetlui (a) — a prinde capul osînditului într-un instrument de tortură, ceatlăul.
chervăsărie — vamă turcească în Țările Române.
chesăgiu — pungaș, hoț de buzunare.
chihaia — administrator, intendent, la turci, pe lîngă marii demnitari.

chilă — măsură pentru cereale; o chilă varia între 430 și 679 litri.
chindie — partea zilei înainte de apusul soarelui.
chir — domnul. Titlu atribuit de obicei mitropoliților și episcopilor Țărilor Române.
chirigiu — căruțaș plătit, care transporta mărfuri sau oameni.
chirio-chir — domnul-domn.
chitai — chinez.
chiurci-başa — mai marele blănarilor la Constantinopol.
chizăș — chezaș, om care răspunde bănește sau moralmente pentru altul.
cifed vezi *șved*.
cifert vezi *șfert*.
cilibiu — rafinat, distins, nobil.
cineș — fiecare, fiecine.
cinie — porțelan, faianță.
cinsteș — falnic, impunător, arătos.
ciohodar — slujbaș mărunt la curtea domnească (valet), ce avea grijă de încălțămintea domnului. Șeful acestora, baș ciohodarul, executa și poruncile domnului privind arestarea și încarcerarea boierilor.
ciorti (a se) — a se certa, a se sfădi.
cislui (a) — a stabili impozite pe categorii sociale, sau pe indivizi.
ciudi (a se) — a-i fi ciudă cuiva, a fi contrariat, a fi nemulțumit.
civert vezi *șfert*.
cîrcimărit — impozit pe cîrciumi.
cîșlă — așezare tătărească, sat tătăresc.
cîzlar-aga — mai marele eunucilor.
clăti (a se) — a se mișca, a se urni, a se ridica.
clevete, clevetiri — bîrfiri, ponegriri.
cliros — cler, tagma bisericească.
clucer — mare boier, care avea în grijă aprovizionarea curților domnești.
cochii-vechi — mezat, licitație.
cocon — fecior.
colac — gratificare, laudă.
colegat, colegatur — aliat.
combară, cumbară — obuz, bombă.
comis — mare boier, care avea în grijă grajdurile domnești.
comisar — trimis, împuternicit. La ruși, în armata lui Petru cel Mare, în înțeles de contabil.
conac — loc de popas, găzduire.
contăș — haină lungă, îmblănită, îmbrăcată la ceremonii de domni și boieri.
cornărit — impozit pe vitele mari.
coroni (a) — a încorona.
coș — tabără.
crăie — regat.
croșnă — povară purtată cu spatele.
crunta (a se) — a se păta, a se murdări.
cuhnie — căruță, trăsură închisă.
culuc — garnizoană, gardă, pază.
cumuci — locuitori de limbă turcă din Caucaz.
cuniță — impozit pe vitele destinate exportului, sau aduse la pășunat în Moldova.
cupar — boier de rang inferior, însărcinat să toarne vin la masa domnească.
curătură — teren defrișat în vederea cultivării cu grîu sau porumb.

curăți (a se) — a scăpa de cineva.
curuț — ostaș din armata lui Francisc Rákóczi al II-lea (1703—1711), ridicată împotriva habsburgilor pentru eliberarea Ungariei de sub austrieci.

D

dajde — dare, impozit, bir.
dărăban — ostaș pedestru, plătit.
dăscălie — știință de carte.
dedinsu (cu) — mai ales.
deli — nebun.
deodată — deocamdată.
desetină — zeciuială, impozit în natură plătit mai ales pentru stupi și porci, dîndu-se a zecea parte din producție.
despre — din partea.
dezbate (a) — a lua înapoi o suprafață de pămînt, după o prealabilă cercetare.
diată — testament.
diregătorie — slujbă, funcție oficială.
divan — sfatul marilor boieri, judecată, discuție.
dîrvală — muncă brută.
dni — zile.
domnișor — pretendent la tron.
donț — locuitor din regiunea Donului, cazac de la apa Donului.
dova — slujbă religioasă la mohamedani.
dragun, drăgan = dragon — ostaș cavalerist.
dropică — hidropizie, acumulare de lichid în cavitatea abdominală.
dub frențit — sifilis (?)
duium — pradă, robi.
dvor — gospodăria unui iobag rus, inclusiv membrii familiei.
dvoreală — administrare, gospodărirea țării.

E

efendi — formulă de politețe ce întovărășește un nume propriu; om învățat.
eiți — cazaci de pe rîul Iaic din Ural.
el-aga — dregător tătar din Bugeac, însărcinat cu strîngerea birului de la locuitorii litoralului; agaua țărmurilor, a litoralului.
eparhie — teritoriul administrativ-bisericesc al unei episcopii.
epaș — hoț de cai.
epitrop — tutore, mandatar.
erbărie — depozit de praf de pușcă.
ezi (a) — a curăți, a extinde iazuri.

F

farfurie — porțelan, faianță.
farmutale — discuții.
față — persoană.

fănină — făină.
fățărie — fățărnicie, ipocrizie.
fedeleș — butoiaș.
felegean — ceașcă turcească de cafea, fără toartă.
felt, fert mareșalîc — feldmareșal, cel mai înalt grad militar.
ferecat — îmbrăcat, împodobit cu aur sau argint.
feredeu — baie.
ferman vezi *firman*.
fier — lanț *(a pune în fieră* = a pune în lanțuri*)*.
fin — locuitor de la Golful Finic.
fire (de) — mîndru.
firman — act de numire sau mazilire dat de sultani domnilor Țărilor Române.
frînc — locuitor din țările romanice (Italia, Franța, Spania).
fum — casă, familie, gospodărie.
fumărit — impozit pe locuințe, pe case.
fur — tîlhar.
fura (a se) — a se strecura, a se furișa.
fuzie — armă cu patul de lemn și țeava lungă.

G

galben — monedă veche de aur care a circulat și în Țările Române.
galion — vas de război.
găta (a se) — a se pregăti; a se găti.
geabhană — muniții, proiectile.
geambaș — negustător de cai, om necinstit.
geamie — moschee, casă de rugăciune la musulmani.
ghiaur — nume dat de turci creștinilor; necredincios, trădător față de Poartă.
giupînească vezi *jupînească*.
giurătoriu vezi *jurător*.
giurui (a) vezi *a jurui*.
gîlcevi (a) — a murmura, a vocifera, a se opune.
gligan — mistreț; om masiv, prost și leneș.
gloată — mulțime, pedestrime.
gonaș — călăreț ușor care urmărea și hărțuia dușmanul în retragere.
gospod — domnesc, care aparține statului.
goștină — impozit pe oi și pe porci.
gramatic — copist, diac de cancelarie, secretar.
grănitar — grenadir, aruncător de grenade.
greime — grosul armatei.
greu — necaz, povară.
griji (a) — a întări în vederea apărării, a înmormînta respectînd toate obiceiurile, a construi.
grijit — îngrijorat.
gropniță — cavou, criptă.
gros — închisoare pentru poporul de rînd.
gubernat — guvernator.

H

hagimesc — oriental, persan.
haini (a se) — a trăda, a se răzvrăti.
hainîc — hainire, trădare.
hamger — pumnal mare, încovoiat, purtat la brîu.
han — capul statului tătăresc din Crimeea.
hareriu — pînză groasă din care se făceau sacii, sau coviltirele pentru căruțe.
harmată — armament.
hatman — șef militar, boier mare, comandantul armatei.
hatman coronie (la polonezi) — hatman al coroanei, unul din cei doi mari comandanți militari.
hatman polnie (la polonezi) — hatman de cîmp, feldmareșal.
hatman vilchi litovschi (la polonezi) — marele hatman al Lituaniei.
havale — contribuții în natură date Porții de Țările Române.
haznă — tezaurul statului, sumă importantă de bani transportată în lăzi.
haznătar — vistiernic.
hălădui (a) — a scăpa, a trăi în voie.
hămei (a) — a deruta, a buimăci, a năuci.
hămnisit — flămînzit, lihnit.
hănie — domnie (la tătari).
hărăț — soldat de luptă individuală, sau în mici grupări, folosiți pentru hărțuirea inamicului.
hătmănie — rangul de hatman.
hendichiu — șanț de apărare, tranșee, întăritură.
hiastru — fiu vitreg.
hiclean — viclean, trădător.
hier vezi *fier*.
hirotonisi (a) — a rîndui preot, episcop sau alt grad bisericesc.
hitcăi (a) — a hăitui, a fugări.
hînsar — soldat de unitate auxiliară.
hîrtie — foaie de impunere personală (impunere fiscală).
hoge — preot musulman.
holercă vezi *horilcă*.
hora — absida unei biserici; naosul; aici cu înțeles de catapeteasmă.
horilcă — rachiu din fructe.
horodovii (cazaci) — ostași bine organizați, în regimente de oaste statornică, cu comandant propriu.
hotărî (a) — a hotărnici, a stabili hotarul.
hotnog — ofițer ce avea comanda unui grup de o sută de soldați.
hnut — cnut, bici.
husar — călăraș.

I

ialoviță — vacă grasă; impozit plătit Porții în vaci grase.
iaspis — piatră semiprețioasă, de diverse culori.
ienicer — soldat de infanterie din garda sultanului.
ienicercă — pușcă de ienicer.
iepaș vezi *epaș*.
ierbărie vezi *erbărie*.

igumen, egumen — superiorul unei mănăstiri.
imbrohor — demnitar la curtea sultanilor, intendent al grajdurilor împărăteşti.
iordan — slujba de la Bobotează.
iscoadă — soldat de recunoaştere, spion.
Ispas — sărbătoarea înălţării la cer, la 40 de zile după Paşti.
ispisoc — document emis de cancelaria domnească prin care se dădeau sau se confirmau anumite proprietăţi.
ispravnic — slujbaş domnesc la ţinuturi, avînd funcţii administrative.
istov — sfîrşit, termenul unei dări; *de istov* — cu totul.
istovi (a) — a termina.
izbaşe — secretar domnesc, care rezolva corespondenţa oficială de mai mică importanţă.
izgon — unitate militară redusă numericeşte, folosită la manevre de hărţuială.
iznoavă (de) — din nou.
izvod — listă, condică de socoteli.
izvodi (a) — a copia, a traduce.

Î

îmă — mamă.
îmbe — amîndouă.
îmbunături — făgăduieli, linguşiri.
împărăche (a se) — a se dezbina, a se învrăjbi, a se duşmăni.
împreona (a se) — a se întîlni.
închina (a) — a dărui ceva, cuiva, cu smerenie.
încrop vezi *uncrop*.
îndărăpta (a) — a se retrage.
îndrepta (a se) — a se dezvinovăţi, a se justifica.
îndura (a se) — a se face aspru, a nu cunoaşte mila.
îngloti (a se) — a se aduna, a se strînge, a creşte.
înspăimat — înspăimîntat.
întemeia (a se) — a se întări, a se consolida.
întuneric — milion.
înţepa (a) — a trage în ţeapă.
învăluitură — neajuns, supărare.
învoi (a se) — a se înţelege, a fi solidar.

J

jac — jaf.
jalobă — jalbă, necaz, suferinţă.
jalovanie — leafă.
jăcui (a) — a jefui.
jărişte, jarişte — vatră arsă de jar, loc pustiit de foc.
jelui (a) — a reclama, a învinui.
jicnicer, jitnicer — boiernaş, supraveghetorul magaziilor cu grîne aparţinînd domnului.
joimir — soldat lefegiu a polonezi, mercenar.
judeţ — judecată, proces.

jupîneasă — soție de boier, boieroaică.
jurător — martor într-un proces, supus jurămîntului.
jurui (a) — a promite, a făgădui în mod solemn.

L

lacumit — guvernator (la tătari).
ladan — un fel de stofă.
lagum — mină; instalația subterană pentru montarea minei.
lascav — blînd, prietenos, glumeț.
laz — negustor din Trapezunt (Asia Mică), ce făcea comerț în Țările Române.
lăduncă — bidon lat.
leah, leav — polonez.
lefeciu, lefegiu — soldat cu plată, mercenar.
left — medalion, pandantiv.
legat — fermecat, vrăjit.
leșesc — polonez.
levent — locuitor al Levantului, marinar turc originar din Orientul Apropiat sau Grecia.
libovnic — prietenos, iubitor.
limbă — spion, informator; *a lua ~*, a lua prizonier pentru a obține informații despre mișcarea trupelor adverse.
lin — liniște, calm.
lipcan — tătar din regiunea Hotinului.
liuter — luteran.
logofăt — mare boier, locțiitorul domnului la conducerea Divanului; redacta actele oficiale ale cancelariei domnești, pe care le contrasemna.
loitră — scară.
lovi (a) — a ataca.
lua (de grumazi) — a face prizonier.

M

madem — mină de aur, sursă de îmbogățire.
mainte — mai înainte.
maja — căruță de transportat pește
mansip — dregătorie, slujbă.
margine — graniță, frontieră.
mascur — porc.
maștihă — mamă vitregă.
mazil — domn scos din domnie, boier fără funcție administrativă.
măcat — cuvertură subțire, pled.
măraz, — necaz, supărare.
mecet — geamie de mici dimensiuni, capelă turcească.
med, mied — băutură făcută din miere fermentată.
medelnicer — boiernaș însărcinat să toarne apă domnului pe mîini cînd se așeza la masă.
mediaturi — mediatori, mijlocitori.
megieș — vecin.

mereu; pod ~ — pod stătător.
mestei — ciorapi orientali de piele fină peste care se încălțau papucii.
meterez — întăritură militară făcută dintr-un șanț și un val de pământ.
mezil — poștă cu cai ce servea la transportarea curierilor și a demnitarilor cu însărcinări speciale.
mierță — măsură de capacitate pentru cereale, având în jur de 50 kg.
mistui (a) — a ascunde.
mitarnic — luător de mită, coruptibil, venal.
mîneca (a se) — a se scula devreme.
mîntui (a se) — a se descotorosi, a scăpa de cineva.
mîrzac — căpetenie tătărească.
molitvă — rugăciune sau slujbă făcută de preot la diferite împrejurări.
mortasipie — venit domnesc realizat de la negustori pe vînzarea mărfurilor.
moschicesc — rusesc.
moșan — localnic, părtaș la moșie.
mucarè — bir plătit Porții la confirmarea domnilor în scaun; Neculce atribuie însă această denumire unui bir impus de Grigore Ghica preoților.
muftiu — superiorul religiei mahomedane la turci.
mulà — preot mahomedan.
muncă — tortură, caznă.
munci (a) — a tortura, a cazni.
musaip — sfetnic intim al unui domn, al sultanului.

N

nafacà — leafă, cheltuială de întreținere.
năpaste — învinuire fără temei, dare (bir) excepțională și apăsătoare la care erau impuse păturile de jos.
năselnic — brutal, crud.
negrijit — nepregătit.
neguți (a) — a negustori, a face comerț.
nemesnic — locțiitor.
nemiș — boier fără funcție administrativă.
nepărăsit — neîncetat.
nepriceștuit — neîmpărătășit, necuminecat.
nescai, nescariva — oarecare, niscaiva.
nestătător — nestatornic.
netocma — necum, cu atît mai puțin, cu toate că.
nevoitor — care își dă silința.
ni ... ni — cînd ... cînd.
noajă — haită.
nohai — trib de tătari nomazi din nordul Mării Negre.

O

oarece — puțin, întrucîtva, într-o măsură oarecare.
obadă — cătușă confecționată din două bucăți de lemn alăturate, prevăzute cu găuri în care se băgau mîinile sau picioarele celor arestați.
oblici (a) — a simți, a bănui, a descoperi.
oborî (a) — a doborî.

oboroc — rație de alimente dată cuiva, tain.
obuz — tabără militară, lagăr, coloană militară în mișcare.
ocà — unitate de măsură a greutăților, variind în jurul a 1250 gr.
ocaz vezi *ucaz*.
ocină — pămînt moștenit și stăpînit din moși-strămoși.
ocop — șanț de apărare în timpul luptelor.
odor — bijuterie.
olac — curier; *cai de* ~ — cai de poștă; *de* ~ — repede.
olat — ținutul din jurul unui oraș sau cetate.
olecăi (a se) — a se văicări, a se văita, a se plînge.
omenești — care aparțin oamenilor de rînd.
omilenic — omenos, binevoitor.
omor — epidemie.
ordă, ordie — oaste turcească sau tătărească.
orîndui (a) — a trimite, a organiza.
orînduială — dare, impozit, ordine de luptă.
ort — monedă divizionară valorînd o pătrime dintr-un leu.
osebi — aparte, afară de, pe lîngă.
osîndă - blestem.
ostrov — insulă.
oști (a) — a se lupta.
otac — lagăr, tabără.
oturac — popas mai lung în timpul unui marș.

P

paharnic — mare boier, avea în sarcină umplerea paharului domnesc și gustarea conținutului.
palancă — întăritură militară făcută din trunchiuri de copaci sau din pari înfipți în pămînt.
paraclis — imn, suită de cîntări către Maica Domnului. Capelă.
pas (să ți-o plătească) — du-te să ți-o plătească.
pașalîc — provincie turcească întinsă, administrată de un pașă.
pașă — rang militar și administrativ la turci, egal generalului.
paște (în expresia *a paște prilejul*) — a aștepta, a pîndi (prilejul).
părcan — întăritură militară făcută din bîrne și scînduri.
părinc — mei.
păscui (a) — a sărbători Paștele.
pătașcă — targă.
pecete — hîrtie ștampilată, cu suma impozabilă a fiecărui țăran.
pelivan — măscărici, saltimbanc.
perifan — vestit, cunoscut.
pilă vezi *chilă*.
pisar coronie — secretar al regelui Poloniei.
pistreală — distanță cît aruncătura unei săgeți.
pitrop vezi *epitrop*.
pizmătar — invidios, pizmaș.
pîine, pîne — grîne, cereale.
pîrcălab — dregător ales din mica boierime sau din mazili, avînd în grija sa administrarea financiară, judecătorească și militară a unei cetăți și a regiunii înconjurătoare.
plahie, plavie — bucăți de țărm, cu lemne și crengi, purtate de apele curgătoare.

plean — pradă de război.
pobedi (a) — a birui, a învinge.
podan — supus, vasal.
podghiaz, poghiaz — incursiune de pradă.
podvoadă — transport gratuit cu căruța făcut de țărani în folosul domnilor sau al turcilor.
pofală, pohvală — fast, pompă.
pogonărit — impozit pe vița de vie.
pohod — marș.
poiedea — grosul unei armate.
pol — jumătate.
polc — unitate militară, regiment.
polcovnic — colonel.
polimari — cerdac.
politici (a) — a aranja lucrurile.
politie — manifestare cuviincioasă.
pomăzanic — reprezentant; învestit, uns.
pont — articol, punct.
popreală — opreală, detențiune.
porucinic — ofițer de grad inferior în armata rusă; locotenent.
postelnic — mare boier, răspunzător de ceremonialul curții domnești.
postrig — origine, poziție socială.
potronic — monedă divizionară de origine poloneză, cu valoare variabilă.
povodnic — cal de paradă.
pozvol — dezlegare, permisiune, voie.
prag — cascadă, cataractă.
pravilă — lege, dispoziție.
prepeleac — stîlp înfipt în pămînt în care se băteau cuie groase de lemn și care slujea, după caz, la escaladări de ziduri sau ca spînzurătoare.
prepus — bănuială, suspiciune.
prici (a se) — a se certa, a discuta în contradictoriu.
pricistui (a se) — a se cumineca.
prisăcărit — impozit pe stupi.
prisne — curat, neamestecat.
privant — proviant, provizii pentru soldați.
probozi (a) — a certa, a ocărî.
proci (i ~) — și așa mai departe, și altele.
prost — simplu.
protivi (a se) — a se lua după cineva, a se lăsa influențat.
puhă — vînă de bou.
puiurdi (a) — a buiurdi, a da ordin, a dispune.
pușcă — tun.
pustiu — iubit.
putincios — în stare, capabil.

R

rachieriță — circiumăreasă, vînzătoare de rachiu.
raft — harnașament de paradă pentru cai.
raia — ținut cu populație creștină stăpînit de turci.
rădica (a) — a ușura, a desființa.
rădvan — trăsură mare, închisă.

rămas — vinovat, condamnat.
răntuna (a se) — a se rostogoli, a se prelinge.
răsări (a se) — a se rătăci, a se pierde.
răsură — venit, plata slujbaşilor.
rătui (a) — a scăpa, a degaja, a susţine la război.
războli (a se) — a se îmbolnăvi.
răzbun — bună pace, linişte.
răzident, rezident — reprezentant.
reciposplita — suită, curte, parlament (la polonezi).
reimentar — comandant de regiment.
reiz-efendi — ministrul afacerilor străine la turci.
rohmistru — ofiţer de cavalerie la polonezi; căpitan.
rugă — loc de închinăciune, mănăstire.
rumtă, ruptă — impozit personal, stabilit de vistieria ţării.
rusfeturi, rufeturi — corporaţii, bresle.

S

sacà — butoi aşezat pe o căruţă, de obicei cu două roţi, cu care se căra apă.
sacaluş — tun de dimensiuni mici.
saivan — cort deschis, adăpost.
salt — singur, fără însoţitori.
samiş — care ţine seama, socoteala; atent.
samoderjavia — puterea, conducerea.
sarage — soldat de strînsură, călare.
sarai — palat.
saraschер — comandant de armată la turci.
satarale — impozit excepţional, perceput abuziv.
săcriu — ladă.
săim vezi *seim.*
sălihtar vezi *silehtar.*
săliște — vatra satului; locul unui sat părăsit.
sărdar vezi *serdar.*
scădere — pierdere.
scăpat — scăpătat, sărăcit.
schimi-aga — demnitar turc însărcinat cu instalarea domnilor.
sconcenie — sfîrşit, soroc, moarte.
scopos — scop, intenţie, tratament.
scutelnic — om scutit de impozite către domnie, în folosul unui boier sau mănăstire.
seim — dietă, parlament (la polonezi).
seimeni, siimeni — mercenari, ce formau garda domnului.
serdar — boier de rang mijlociu avînd atribuţii administrative şi militare la graniţă.
sfed vezi *şved.*
sfeti, sveti — sfîntul.
silehtar — demnitar turc însărcinat cu protocolul curţii sultanului; mareşalul palatului.
simcelat — ascuţit.
sin, sîn — fiu.
sindighistru — soldat turc.

sineață — pușcă cu cremene.
sineț vezi *sineață*.
singeac = *sangeac* — steag, însemn dat domnilor Țărilor Române, egali demnitarilor turci ce guvernau provincii.
sîrgui (a) vezi *a sîrgui*.
sirmă, — fîret, broderie cusută cu fir.
sirmeaoa — averea.
sîială — sfială.
sîrg (de) — repede, îndată.
sîrgui (a) — a sili.
sleit — topit.
slim — judecată (la tătari), dezbatere, discuție.
sliz — un fel de izmene.
slobozie — sat liber de dări, format din oameni aduși din alte părți și scutiți, pentru o vreme, de impozite.
smad — negricios, palid.
sminteală — tulburare, stingherealâ, îndoială.
sminti (a) — a mișca, a deranja, a dăuna.
sobol — samur (blană de samur).
socoti (a) — a lua în considerare.
soltar — valtrap.
sorbitor — însetat.
sotnic — comandant la cazaci peste o sută de oameni.
soție — tovarăș
spahiu — soldat călăreț la turci.
sparge (a) — a împrăștia, a risipi.
spătar — mare boier, însărcinat să poarte sabia domnului la ceremonii.
spătărie — sala tronului din palatul domnesc.
spijă — fontă, tuci.
spîrcui (a) — a împrăștia, a risipi.
spogîrniceală — cataramă.
sprejini, sprijini (a) — a susține, a rezista.
sta (a) — a stărui.
staroste — conducător, guvernator.
stătut — foarte obosit.
steag — unitate militară cu un efectiv de aproximativ 200 de oameni; vezi și *banii steagului*.
stolit — așezat în ordine de bătaie.
stoliță — capitală (la ruși).
stolnic — mare boier, însărcinat cu supravegherea mesei domnești.
strajnic corunnii — administatorul domeniilor coroanei (la polonezi).
strămurare — băț ascuțit la un capăt, cu care se împungeau vitele la jug, ca să meargă mai repede.
streleți — mercenari, vînători, militari înarmați cu puști.
strînsoare — apăsare, supărare, constrîngere.
subaș — mic funcționar turc cu atribuții administrative.
sulger — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aprovizionarea cu carne a curții domnești și a armatei.
suliman — pomadă pentru obraz.
supăr — supărare.
supus — ascuns.
surghiuni (a) — a exila.

surguci — mănunchi de pene rare, bătut în pietre scumpe, ce împodobea căciula domnească.
surlă — instrument de suflat de forma unui clarinet, dar numai cu găuri, fără clape.
sveti vezi *sfeti*.

Ş

şah — împărat (la perşi).
şahmarand — brocart.
şalvir — talger, blid.
şarvanale — haine de paradă purtate de slujitorii domneşti.
şeică — luntre.
şenlic — manifestaţie.
şerim — dregător tătăresc.
şetrar — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aranjarea corturilor domneşti şi ale armatei în timpul deplasărilor.
şfed vezi *şved*.
şfert = *sferi* — a patra parte din impozit.
şigaci — şăgalnic, glumeţ.
şipuri (a se) — a se furişa.
şleahtă — mica nobilime poloneză.
şleav — drum de ţară, drum folosit de armate.
şlic — căciulă înaltă din blană sau postav, purtată de domni şi de boieri.
şoltuz — administrator, împreună cu pîrgarii, al unui tîrg moldovenesc; reprezenta oraşul în raporturile cu domnul şi dregătorii.
şpagă — spadă, sabie.
şved — suedez.

T

tabie — întăritură militară, redută.
tablă — registru, condică de vistierie.
tain — raţie de hrană.
taină — tainiţă, loc ascuns unde se puneau averile.
talhîş — hotărîre, încuviinţare de domnie.
tambură — instrument muzical oriental cu corzi.
tălpiz — intrigant, şmecher, viclean, şiret.
tărziman vezi *terziman*.
tefericie — petrecere, banchet.
temeială — cauză, origine, temei.
temeiul oştii — grosul armatei.
teptil — tiptil, discret, încet, travestit.
terziman — interpret (la Poarta Otomană), traducător.
testament — document de iertarea dărilor.
ticăit — mizerabil, condamnabil.
tij — de asemenea, întocmai, la fel.
treti — al treilea.
trezvi (a se) — a se trezi.

tui — steag turcesc făcut din cozi de cal. Numărul tuiurilor desemna poziția socială a celui care le primea. Domnii Țărilor Române aveau două tuiuri.
tult — monedă divizionară de valoare variabilă între 10 și 20 parale.
tvorebnic — curtean, nobil.

Ț

țară — poporul de jos, țăranii.
țărmuros — cu maluri înalte și abrupte.
țigănărit — impozit pe țiganii robi ai boierilor și mănăstirilor.
țiitoare — concubină, ibovnică.

U

ucaz — poruncă, decret, ordin.
ughi — monedă de aur ungurească.
uliță; a da pe ~ — a purta pe uliță pe cei pedepsiți.
umblătoare — closet, latrină.
uncrop — apă fierbinte.
urdie vezi *ordă*.
urșinic — țesătură scumpă, catifea.
ușer — boier de curte care însoțea solii streini și servea și ca tîlmaci; îndeplinea și funcția de crainic al poruncilor domnești.

V

val; era prea în ~ — era prea frămîntat.
vartă — escortă, pază.
varvar — rău, brutal.
văcărit — dare pe vite. Era unul din cele mai urgisite impozite.
vădrărit — impozit pe vinul vîndut în țară sau exportat.
vătaf — slujbaș domnesc ce răspundea de aprozi sau de copiii din casă.
vătăman — slujbaș local folosit la încasarea dărilor; ajutor de vornic.
vecin — iobag.
vedeală; în ~ — la vedere, pe față.
vedi (a se) — a se da pe față.
veghea; a ~ voia cuiva — a proteja, a favoriza, a ține parte cuiva.
vel — mare.
venitic — venețian.
viclean — trădător, conspirator, fals.
vicol — viscol.
vistiernic — mare boier, administrator al veniturilor țării.
vizir — demnitar turc, cu atribuții de prim-ministru.
vîrtej — scripete.
vîznosi (a se) — a se grozăvi, a se fuduli.
voevoda — guvernator administrativ și militar de provincie la polonezi.
volnic — liber.

vornic — mare boier, locțiitor al domnului în probleme judecătorești. În Moldova erau doi vornici mari: unul pentru Țara de Sus, altul pentru Țara de Jos.
vrajbă — ceartă, dușmănie.
vrăjmaș — cumplit, strașnic.

Z

zacingui (a) — a aduna, a angaja oaste de mercenari.
zacuții — executori ai unor obligații.
zaharà — provizii pentru armată în vreme de război.
zaman — ocazie, prilej, moment oportun.
zamcă — fortăreață.
zapciu — executorul unei dispoziții financiare.
zapis — tranzacție, act de învoială, contract.
zaporojan — cazac de la cataractele Niprului.
zapt — neajuns, atingere de proprietate,
zasluga — răsplată bănească pentru servicii.
zavistnic — invidios.
zăhăi (a) — a necăji.
zălog — amanet.
zălud — smintit, nebun.
zămculiță — întăritură mică.
zăticni (a) — a deranja, a stingheri.
zeefet — manifestație, chef.
zlobiv — neastîmpărat, zurbagiu, mînios.
zlot — monedă poloneză sau tătărească de argint ce a circulat în Țările Române.
zlotaș — slujbaș care lua în arendă încasarea dărilor.
zorbà — răscoală, răzmeriță, revoltă.
zvoncic — răscoală, răzmeriță, zurbà.

INDICI

NUME DE PERSOANE [1]

A

Aadil Ghirai, moștenitorul tronului din Bugeac: 698, 699, 707, 771.
Abaza Ilie, vornic: 86, 500, 602.
Abdi-pașa, serascher de Tighina și de Hotin: 440, 638, 640—642.
Adamescu Gheorghe: 110.
Adăle Gherii vezi *Mengli Ghirai*.
Adămițe, vel-postelnic, vezi *Muruz Adămiță*.
Adli Gherii vezi *Aadil Ghirai*.
Afenduli, mare șetrar: 690.
Ahmed al II-lea, sultan (1691—1695): 362, 392, 393, 396, 441, 442.
Ahmed al III-lea, sultan (1703—1730): 77, 81, 83, 683, 707, 785.
Albert, regele Poloniei: 109.
Alexandru cel Bun (1400—1432): 162, 312.
Alexandru Coconul, feciorul lui Radu Mihnea, a domnit în Țara Românească între anii 1623—1627 și în Moldova între anii 1629—1630: 176.
Alexandru Sîrbul, treti-logofăt vezi *Duca Alexandru*.
Alexandru-vodă vezi *Iliaș Alexandru*.
Alexandru-vodă, domnul muntenesc, vezi *Alexandru Coconul*.
Alexei Mihailovici, țar (1645—1676): 190, 191.
Alexei Petrovici, fiul lui Petru I (1690—1718): 94, 674, 675, 676.
Alistarhu, vel-comis, vezi *Aristarh Iordache*
Amiras Alexandru: 10, 48, 49, 67, 74, 93, 140, 145.
Anastasie, vornicul de lemne: 853.
Andreescu Constantin: 14.
Andrieșoaia vezi *Ianovici Safta*.
Anița, fata Arhipoaiei: 291.
Anna, nepoata de soră a împărătesei celei bătrîne, vezi *Elisabeta-Ecaterina-Cristina*, principesă de Mecklenburg.
Anna, soția lui Csenje Antonie de Luninburc, vezi *Elisabeta-Ecaterina-Cristina*, principesă de Mecklenburg.
Anna Ioanovna, împărătească (1730—1740), nepoată de frate a lui Petru I: 102, 134, 683, 718, 750, 842—844.
Antiohie, cămăraș 602.
Anton-vodă vezi *Ruset Antonie-vodă*.
Anton Ulrich, duce de Braunschweig (1714—1776): 845, 857.
Antonie, mitropolitul Moldovei (1730—1739): 42, 102, 135, 730, 824, 825, 828, 829, 835, 836, 841, 842, 855, 856.
Antonie Csenje de Luțimburc vezi *Anton Ulrich, duce de Braunschweig*.

[1] Pentru identificarea unor nume și locuri ne-am folosit de *Indicii* ediției a doua din Ion Neculce, *O samă de cuvinte și Letopisețul Țării Moldovei*, apărută la Chișinău în anul 1974.

Antonie-vodă din Popești, domn al Țării Românești (1669—1672): 51, 202, 203.
Appafi Mihai, principe al Transilvaniei (1661—1690): 68, 273.
Apostol, căpitan: 602.
Apostol Daniil Pavlovici, polcovnic de Mirgorod (1654—1734): 552, 553, 585, 600, 606.
Apracsin Feodor Matveevici, guvernatorul Azovului (1661—1728): 550, 551, 603, 613, 615.
Arhipoaia, rachierița din Iași: 60, 291.
Arhonda Mironeasa: 11.
Aristarh, biv-vel-ban, vezi *Aristarh Iordache.*
Aristarh, vel-comis, vezi *Aristarh Iordache.*
Aristarh, vel-uşer, vezi *Aristarh Iordache.*
Aristarh Iordache, mare uşer, mare comis și mare ban: 602, 755, 840, 849, 850, 859.
Aron Tiranul, domn al Moldovei (1591—1595): 105, 112, 127, 131, 141, 144, 157, 173—175, 472.
Aron-vodă vezi *Aron Tiranul.*
Aslan, cămăraș de ocnă: 283.
Atanasie, episcop de Roman: 104.
Athanasie de la Soroca vezi *Tănase*, pîrcălab de Soroca.
August al II-lea Friedrich cel Puternic, duce de Saxonia și rege al Poloniei între anii 1697—1704, 1709—1733: 79, 93, 98, 390—392, 400, 401, 424—428, 481, 482, 502—504, 552, 604, 605, 637—639, 641, 645, 646, 650, 651, 666, 668, 669, 682, 718—719, 741, 742, 776.
August al III-lea Friedrich, duce de Saxonia și rege al Poloniei între anii 1733—1763: 742, 745—747, 772, 776.
Avrinte, vlădica de Roman, vezi *Lavrentie.*
Axinte Uricariul: 10, 48, 90, 104, 147.
Aza Chirie vezi *Caplan Ghirai.*

B

Bahti Ghirai, pretendent la hanatul Crimeii: 698.
Bainschi, serdar, vezi *Volcinschi Vasile.*
Balaban Alexandru: 12, 283.
Balica Isac, hatman și portar al Sucevei (1579—1585), ctitorul mănăstirii Frumoasa: 534, 705.
Balș Constantin, mare medelnicer: 781, 801.
Balș Ion, mare vornic: 24, 296, 297, 421, 467, 475, 497.
Balș Teodor: 142, 144.
Baltagiul, vizirul, vezi *Teberdar Mehmed-pașa.*
Barnovschi Miron-vodă, domn al Moldovei (1626—1629 și 1633): 113, 139, 143, 177, 205.
Basarab Constantin-vodă vezi *Constantin Șerban.*
Basarab Matei, domn al Țării Românești (1632—1654): 184.
Başotă Zosin, hatman: 60, 150, 290, 416.
Batişte Veveli, grec din Creta, sfetnic al lui Alexandru Iliaș, omorît în răscoala din 1633: 210, 300, 301.
Bălan Teodor: 8.
Bălăban, negustor din Polonia, vezi *Balaban Alexandru.*
Bălăceanu Badea Conteș: 116, 184, 185.
Bălăceanu Constantin, agă, mort în lupta din 1690 cu Constantin Brîncoveanu: 73, 320, 322, 323, 326, 327.

Bălșăștii, familie de boieri: 173.
Bănariul Ion, vel-căpitan: 602, 834, 835.
Beldiman Alexandru: 64, 65.
Bercin Nicolae, general în armata la Francisc Rákóczi II: 670.
Berindei I.: 144.
Bero, general, vezi *Biron, Karl von* ~
Beșleaga, căpitan de lefegii în Țara Românească: 323.
Bianu Ioan: 122, 126, 128—130, 132, 140, 141, 145.
Biedrzyski Emil: 108.
Biron Ernst Johann, duce de Curlanda (1690—1772), favorit al împărătesei Anna: 844, 845.
Biron Karl von ~, general în armata rusă (1684—1746): 746.
Boescu Safta: 182, 185.
Boeștii, familie de boieri: 115, 182.
Bogaci G.: 140.
Bogdan Gheorghe, mare jicnicer: 66, 260, 261.
Bogdan Ioan, istoricul: 122.
Bogdan Ion, mare stolnic, feciorul lui Lupu Bogdan: 730, 848.
Bogdan Lupul, hatman și cumnat Cantemireștilor: 21, 23, 73, 74, 318, 326, 327, 334, 338, 344—346, 349, 350, 352, 353, 360, 366—368, 373, 377, 379, 381, 383, 384, 386, 388, 403, 404, 412—416, 418—422, 430, 432, 441, 443, 447, 452—455, 457—460.
Bogdan Ruxandra (sau *Lupa*), soția hatmanului Lupu Bogdan și soră Cantemireștilor: 22, 458.
Bogdan-vodă (Bogdan al III-lea cel Orb), domn al Moldovei (1504—1517): 109, 110, 131, 158, 168.
Bogoș, zapciu: 464.
Bogzan Costache, vătaf: 142.
Bont gheneral, vezi *De la Bon, Jean-Baptiste.*
Boroianu C.: 5, 105, 109, 113, 119.
Bosie, boier din ținutul Orheiului: 210.
Botez, căpitan moldovean, mercenar în armata polonă: 328.
Botez Solomon: 717.
Brahă, căpitan de dărăbani: 267, 583, 602.
Branil, porucinic, vezi *Braniţchi Jan Clemens.*
Braniţchi Jan Clemens, hatman al Poloniei (1689—1771): 667, 668, 747.
Brașoveanu Constantin: 103.
Brăescu Gavril, mare jicnicer: 60.
Brăneștii, boieri moldoveni, ofițeri mercenari în armata polonă: 328.
Brîncoveanu Constantin, domn al Țării Românești (1688—1714): 6, 14, 17—19, 21, 24, 25, 27—29, 31, 36, 38, 56, 57, 65, 69, 72, 73, 75—83, 85, 87, 88, 91, 135, 252—254, 322—327, 330, 333, 335, 337, 338, 341—343, 346—349, 354, 356, 360, 362—365, 375, 381, 382, 385, 392, 399, 408—410, 415, 420—422, 430—436, 438, 440, 441, 443, 446, 448, 454—456, 466—469, 476—478, 483, 487, 491, 510, 511, 519, 520, 522, 525, 529, 538, 557—562, 567, 592, 646—648, 652, 655, 657.
Brîncoveanu Dinu, feciorul mai mare al lui Constantin Brîncoveanu: 24, 467.
Brîncoveanu Maria, fiica lui Constantin Brîncoveanu, soția lui Constantin Duca: 20, 76, 349, 354.
Brîncoveanu Stanca, doamna: 14, 354.
Brîncoveanu Ștefan, al doilea fiu al lui Constantin Brîncoveanu: 477.
Bucioc Catinca: 14.

Bucioc Tudosca vezi *Lupu Tudosca.*
Bucșanu-Merișanu Staico, mare paharnic în Țara Românească: 254, 341, 342, 346.
Buhăescu Vasile, cămăraș: 10, 48.
Buhuș, familie de boieri: 26.
Buhuș Alexandru, hatman: 59, 65, 66, 68, 212, 233, 235, 236, 241, 242, 245, 248, 249, 253, 257, 260, 273, 276, 278—281, 288, 290, 293, 294.
Buhuș Dumitru, vistiernic și mare spătar, soțul Dafinei Furtună, măritată mai tîrziu după Eustratie Dabija: 15, 50, 197, 205, 422.
Buhuș Ion, cămăraș de ocnă, apoi hatman și mare logofăt: 358, 361, 379, 416, 439, 460, 489, 496, 626.
Buhuș Lupașco, feciorul lui Dimitrie Buhuș și al Dafinei Furtună, adoptat de Dabija-vodă: 15, 16, 50, 197, 251.
Buhuș Nastasia vezi *Duca Nastasia.*
Buhuș Safta: 16.
Buiuc, imbrihorul: 646.
Bujorăneștii, familie de boieri: 335, 337.
Bujucachi-vodă, pretendent: 96, 707, 708, 723.
Buzagiul, grec, mare postelnic în Moldova în anul 1711: 621.
Buzilă Vasile, jicnicer: 834, 835.

C

Cahriman-pașa vezi *Caraman-pașa.*
Calga, sultan din Bugeac: 508, 520, 521, 698, 699.
Callimachi Ioan Teodor, domn al Moldovei (1758—1761): 137, 450.
Camariano Nestor: 48.
Camariano-Cioran Ariadna: 48.
Canta: 848.
Canta Ioan: 137, 139, 140, 141, 143—145.
Cantacuzinii, mare familie boierească cu ramificații în amîndouă Țările Române: 11, 14, 17—19, 26, 51, 55—57, 65, 70, 72, 115, 117, 184, 185, 189, 230, 231, 235, 251, 290, 293, 302, 434, 448.
Cantacuzino Alexandra (Iordăchioaia): 11, 15—20, 64.
Cantacuzino Anastasia, spătăreasă: 130.
Cantacuzino Andronic: 14.
Cantacuzino Bălașa, fiica lui Ilie vistiernicul, căsătorită cu Ștefan Brîncoveanu: 477.
Cantacuzino Casandra, fiica lui Șerban Cantacuzino și soția lui Dimitrie Cantemir: 21, 30, 80, 81, 398, 616.
Cantacuzino Constantin, postelnic, fiul vistiernicului Andronic Cantacuzino, boier inițial în Moldova, s-a stabilit mai apoi în Țara Românească unde a fost omorît în anul 1663: 14, 51, 55, 184, 201, 202.
Cantacuzino Constantin, stolnic și cronicar (1650—1716): 14, 18, 20, 50, 55, 72, 185, 201, 204, 252, 320—322, 324, 354, 409, 410, 434—436, 440, 441, 456, 469, 560, 647, 652, 657.
Cantacuzino Drăghici, mare spătar, fratele stolnicului și al lui Șerban Cantacuzino: 14, 51, 52, 203, 204.
Cantacuzino Dumitrașcu, domn al Moldovei (1674—1675, 1684—1685): 9, 14, 52, 56—62, 64, 65, 69, 70, 72, 73, 78, 101, 145, 234, 235, 237—239, 241, 242, 244—247, 251, 259, 260, 287—294, 296—299, 302—304.

Cantacuzino Ecaterina (*Catrina*, fiica lui Iordache) vezi *Neculce Ecaterina*.
Cantacuzino Enache: 14.
Cantacuzino Gheorghe, feciorul lui Șerban Cantacuzino, a trăit în exil în Transilvania. În timpul ocupației austriece asupra Olteniei a fost ban al Craiovei: 94, 323, 677.
Cantacuzino Gheorghe Matei: 129.
Cantacuzino Ilie, mare vistiernic în Moldova: 23, 24, 80, 82, 84, 342, 376, 413, 414, 421, 455, 457, 459—464, 468—470, 473, 477, 478, 483, 487, 489, 493, 496, 498.
Cantacuzino Ioniță, spătar: 130, 137, 138.
Cantacuzino Iordache cel bătrîn, fiul vistiernicului Andronic Cantacuzino și bunicul lui Neculce, fost mare vistiernic în Moldova: 12—15, 49, 50, 61, 116, 141, 182, 183, 184, 186, 189, 195, 197, 198, 261, 298.
Cantacuzino Iordache (Iordăcuț), feciorul lui Toderașcu Cantacuzino, mare stolnic sub Constantin Duca: 16, 135, 204, 376.
Cantacuzino Maria (fiica lui Iordache), vezi *Ursache Maria*.
Cantacuzino Matei, feciorul postelnicului Constantin Cantacuzino, fost mare agă în Țara Românească: 204.
Cantacuzino Mihai, frate cu Matei și cu stolnicul, mare spătar: 14, 18, 72, 204, 321, 322, 349, 409, 410, 561, 647, 656, 657.
Cantacuzino Mihai (Șeitanoglu): 14.
Cantacuzino Nastasia: 14.
Cantacuzino Safta fiica lui Iordache, vezi *Buhuș Safta*.
Cantacuzino Șerban, domn al Țării Românești (1678—1688): 14, 18, 21, 27, 51, 56, 59, 61, 65, 66, 68—73, 80, 94, 135, 201, 203, 204, 230—232, 251, 252, 254, 258, 268, 271—273, 284, 289, 293—295, 297, 302—304, 309, 310, 314, 316—318, 320—325, 341, 386, 398, 399, 409, 448, 558, 616, 647, 677.
Cantacuzino Ștefan, fiul stolnicului, domn al Țării Românești (1714—1716): 55, 456, 647, 652, 657.
Cantacuzino Toderașcu, feciorul lui Iordache cel bătrîn, mare vistiernic în Moldova: 15, 61, 261, 268, 272, 298, 302, 304, 794.
Cantacuzino Toma, feciorul agăi Matei Cantacuzino, mare spătar al lui vodă Brîncoveanu: 88, 454, 457, 554, 559—562, 565—567, 572, 595, 603, 609.
Cantacuzino Toma, feciorul lui Andronic Cantacuzino, mare vornic: 14, 31, 116, 183, 184, 186, 189, 195, 206.
Cantacuzino Vasilașco, mare spătar și mare vornic: 342, 371, 376, 413.
Cantacuzino-Deleanul Constantin, feciorul lui Iordache: 840.
Cantacuzino-Deleanul Iordache, mare vornic: 654, 696, 730, 755, 763, 815, 823, 826, 831, 833, 840.
Cantacuzino-Pașcanul Iordache, mare spătar: 18, 19, 128, 129, 710, 730, 755.
Cantacuzino-Pașcanul Șerban, mare stolnic: 717.
Cantemir Antioh, domn al Moldovei (1695—1700, 1705—1707): 20—24, 27, 38, 44, 48, 78, 80—86, 101, 102, 145, 300, 304, 314, 340, 348, 361, 371, 372, 377—392, 395, 398—400, 402—415, 417—419, 422, 427, 431, 432, 441—445, 447—449, 451—455, 456—474, 476—478, 489—494, 510, 516, 542, 543, 610, 651, 655, 823.
Cantemir Antioh, feciorul lui Dimitrie, poet și diplomat (1708—1744): 625, 682.
Cantemir Casandra vezi *Cantacuzino Casandra*.

Cantemir Catrina, doamna lui Antioh-vodă: 382.
Cantemir Constantin, domn al Moldovei (1685—1693): 19, 20, 22, 53, 59, 66, 69—77, 80, 96, 107, 164, 235, 236, 257, 288, 294—298, 300, 302—305, 308—311, 314—321, 330—348, 350—355, 359, 365, 368, 371, 377, 378, 381, 385, 399, 413, 458, 509, 510, 665, 729.
Cantemir Constantin, feciorul lui Antioh-vodă (?—1776): 45, 101, 471, 823, 824, 830, 832, 833.
Cantemir Constantin, feciorul lui Dimitrie-vodă, ofiţer în armata rusă (1705—1747): 625, 682.
Cantemir Dimitrie (sau *Dumitraşcu*), domn al Moldovei (1693, 1710—1711): 8, 10, 18, 21, 22, 25—36, 39, 40, 43, 44, 52, 53, 66, 71, 76, 80, 81, 83, 87—90, 94, 99, 100, 108—110, 117, 119, 120, 134, 145, 146, 148, 304, 343—348, 379, 382, 384—386, 392, 393, 395, 398, 399, 409, 410, 417, 456, 476, 484, 509—526, 528—548, 553—559, 561—565, 568, 572, 574, 581—583, 585, 591, 593, 595, 596, 598—603, 606—608, 610—613, 615—619, 622, 625, 642, 666, 680—681.
Cantemir Dimitrie, feciorul lui Antioh-vodă, ofiţer în armata rusă (?—1758): 45, 101, 471, 823, 829.
Cantemir Ion, feciorul lui Antioh-vodă: 471, 472.
Cantemir Matei, feciorul lui Dimitrie-vodă, ofiţer în armata rusă (1703—1771): 625, 682.
Cantemir Ruxandra, fiica lui Constantin Cantemir, vezi *Bogdan Ruxandra*.
Cantemir Safta, fiica lui Constantin Cantemir, măritată după Mihail Racoviţă: 305, 340, 380.
Cantemir Şerban, feciorul lui Dimitrie-vodă, ofiţer în armata rusă (1706—1780): 625, 682.
Cantemireştii, familie modestă de boieri moldoveni din care a ieşit cea mai strălucită minte a veacului XVIII, Dimitrie Cantemir: 10, 22, 26, 28, 36, 45, 80, 88, 365, 417—418, 430—432, 558.
Capimistru vezi *Capnist Vasile Petrovici*.
Capisna vezi *Capnist Vasile Petrovici*.
Caplan Ghirai, han al Crimeii (cu întreruperi, între anii 1707—1736): 699, 707, 709, 771.
Capnist Vasile Petrovici, general-maior rus, participant la campania din 1739: 830, 837.
Caraman-paşa, comandantul cetăţii Cameniţa: 353, 360, 362, 364, 366, 386, 389, 401.
Carol al V-lea (Quintul), împărat german şi rege al Spaniei (1500—1558): 112, 172, 173.
Carol al VI-lea, împărat german (1711—1740): 843.
Carol al XII-lea, regele Suediei (1682—1718): 32, 79, 87, 90, 91, 93, 134, 405, 427, 428, 478, 482, 502, 506, 507, 580, 592, 593, 628—632, 634, 637—639, 642, 646, 647, 649, 650, 651, 665, 682, 683.
Carol, craiul Şvedului, vezi *Carol al XII-lea*.
Carol Friedrich, duce de Holstein, căsătorit cu Ana, fiica lui Petru I (1700—1739): 682.
Carp Ilie, sulger: 138, 145.
Cartojan Laetiţia: 108.
Cartojan Nicolae: 5, 108, 109, 118.

Casandra, doamna lui Dimitrie Cantemir, vezi *Cantacuzino Casandra.*
Catargiul Apostol, mare comis: 271, 287.
Catargiul Ilie, logofăt și mare vistiernic: 36, 470, 478, 487, 489, 493, 496, 497, 499, 515, 517, 525, 540, 626, 654.
Catargiul Ștefan, sulger: 781.
Caterina, fiica lui Constantin Ruset, vezi *Ruset Caterina.*
Catrina, fiica Ducăi-vodă, vezi *Duca Ecaterina.*
Catrina, fiica logofătului Dumitrașco Ceaurul, vezi: *Cantemir Catrina.*
Caza Cheri vezi *Caplan Ghirai.*
Călinescu George : 6.
Ceaureștii, familie de boieri: 186.
Ceaurul Dumitrașco, mare logofăt: 356, 376, 382.
Ceaurul Vasile : 684.
Cehăneștii, familie de boieri: 173.
Celac T. : 149.
Cerchez, bulucbașă în Moldova: 278.
Cerchez Mehmet-pașa, imbrihor: 346, 347, 385, 409, 590.
Cerchez Ștefan, mare comis: 235, 346, 379.
Cernat, căpitan de oaste în Moldova: 384, 385.
Chigheciu Apostol, polcovnic, moldovean de origine, ofițer în armata rusă: 481, 537, 548, 609.
Chiparissa Nicolae : 10, 48, 93.
Chipriuliu, serascher, vezi: *Niuman-pașa Küprülüzade.*
Chiri Doglet, han: 36.
Chirică, ispravnic: 464.
Chiriță Drace vezi: *Ruset Antonie-vodă.*
Chiriță Dracul (sau Draconte), mare comis: 848.
Chisăliță Misail, egumen de Putna: 107, 164.
Chițimia Ion C.: 62.
Chiupruliolu, marele vizir, vezi *Küprülü Fazil Ahmed-pașa.*
Chiupurliul, pașa de Bosna, vezi *Niuman-pașa Küprülüzade.*
Ciobanu Ștefan : 28, 35.
Ciobanul Constantin, mare postelnic: 264, 273, 278, 364.
Ciocîrlan Pavel, mare vornic: 416.
Cioculescu Șerban: 6, 7, 19, 63, 64.
Ciohoranu Tudosie, căpitan: 598.
Ciorlu Ali-pașa, silihtar și mare vizir (1706—1710): 466.
Ciorlu-pașa, silehtarul, vezi *Ciorlu Ali-pașa.*
Ciudin Gheorghiță, serdar: 62, 261, 298.
Ciute, căpitan, însoțitor al lui Dimitrie Cantemir în Rusia: 602.
Cîrje, moldovean folosit de mareșalul Șeremetiev drept curier: 643.
Cîrnul Nicolae vezi *Milescu Nicolae.*
Cîrstea, vameșul: 118.
Cîrstea Hurmuzache, pitar: 127.
Climescu, prof.: 138.
Codrescu Teodor : 103—105.
Colceag-bei vezi *Iliaș Colceag-pașa.*
Colceag bulucbașă vezi *Iliaș Colceag-pașa.*

Colivarul Lupu, mare vistiernic: 459, 460.

Conețchi, comandantul unui detașament polonez: 275, 276, 286.

Constantin, postelnicul, vezi *Ipsilanti Constantin*.

Constantin, vistiernicul, vezi *Costache Constantin*.

Constantin Șerban, domn al Țării Românești (1654—1658) și al Moldovei (1659, 1661): 116, 184, 185, 190.

Corfus Ilie: 109.

Cornescul Grigore, boier din ținutul Hotin: 213.

Costache Constantin (Negel), feciorul lui Gavriliță, mare logofăt: 40, 99, 305, 335, 337, 370, 419, 475, 477, 499, 515, 626, 643, 654, 659, 660, 661, 673, 685, 686, 693, 696, 702, 710, 723, 730, 755, 756.

Costache Gavril (Gavriliță cel bătrîn), mare vornic, mare hatman: 59, 62, 70, 71, 73, 233, 248, 274, 294, 296, 297, 299, 304, 305, 310, 317, 318, 333, 335, 337, 338, 349, 404, 413, 419, 447, 466, 474, 477, 498, 499, 547, 620, 755.

Costache Gavril, mare paharnic și mare ban: 498, 696, 710—712, 755.

Costache Iordache, feciorul lui Lupul Costache, mare stolnic: 42, 135, 696, 698, 700, 704, 709—711.

Costache Lupul, feciorul lui Gavriliță, mare vornic: 35—40, 42, 70, 76, 90, 135, 305, 335, 337, 338, 348—351, 355, 376, 404, 413, 414, 419, 447, 458, 466, 474, 499, 515, 547, 548, 566, 620—625, 635, 636, 653, 654, 656, 657, 679, 696, 698, 709—711, 802.

Costache Manolache, mare spătar: 317, 848.

Costache Mărica, soția stolnicului Iordache Costache: 701.

Costache Scarlatache, feciorul lui Lupul Costache, mare comis: 802.

Costache Solomon, feciorul lui Gavriliță, mare vornic: 305, 335, 337, 419.

Costache Toader, feciorul lui Gavriliță, mare stolnic și mare paharnic: 710, 755.

Costache Vasile, feciorul lui Gavriliță, mare vornic: 318, 335, 337, 354, 376, 379, 419—421, 433, 475, 477, 498.

Costandache, mare stolnic: 654.

Costăchescu Mihai: 7, 8, 12, 17, 46, 47, 143.

Costăcheștii vezi și *Gavriliteștii*.

Costăcheștii: 26, 70, 74.

Costin Alexandru, postelnic: 113, 195.

Costin Ioniță, serdar: 305, 371, 413, 420.

Costin Miron, mare logofăt, cronicar (1633—1691): 5, 8, 9, 15, 20, 48, 53, 54, 56, 57, 66, 68, 71—76, 89, 104, 105, 109, 113, 116, 117, 122—124, 126—130, 137—141, 143—146, 157, 158, 168, 221—223, 238, 257, 273, 277, 278, 287, 305, 315, 316, 319, 335—337, 339, 340, 342, 351, 353, 413, 420, 584.

Costin Nicolae, mare logofăt, cronicar (1660—1712): 8, 10, 12, 27, 29, 31, 47—50, 54, 58—60, 62, 73, 75, 76, 106, 124, 127, 129, 130, 137, 139—145, 147, 150, 157, 158, 305, 336, 337, 351, 365, 367, 371, 376, 408, 416, 455, 458, 496, 515, 540, 625.

Costin Pătrașco, al treilea logofăt: 305, 336, 340, 371.

Costin Velicico, mare hatman: 20, 22, 71, 74, 75, 305, 306, 307, 309, 310, 318, 319, 333—336, 353.

Costin, feciorul Nenului, căpitan de Focșani: 326.

Costineștii, neamurile lui Miron Costin: 20, 22, 26, 73—75, 106, 123.

Costineștii vezi și *Mironeștii.*
Cotuș Minuh vezi *Münnich Burchardt Cristoph.*
Craiul Șfedului vezi *Carol al XII-lea.*
Cras ghenărarul vezi *Krassau Ernst.*
Crăciun Ioachim : 93, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 137, 140, 141, 143—146.
Creangă Ion : 24.
Cristea Valeriu : 7, 64.
Cropot bragadir vezi *Kropotov Gavriil Ivanovici.*
Crupenschi Alexandru, mare jicnicer: 309.
Csenje vezi *Biron, duce de Curlanda.*
Csenji, han Holștinschi, vezi *Carol Friedrich, duce de Holstein.*
Cupărești, denumire dată Ruseteștilor, după Constantin Ruset cuparul: 70, 71, 205, 206, 211, 251, 254, 317, 318, 320, 322, 335, 338, 341, 353, 382, 384, 385, 446, 448, 451, 452, 457, 469.
Cupărești vezi și *Ruseteștii.*
Curt Mehmet-pașa, trimisul porții în Moldova, după plecarea lui Dimitrie Cantemir: 89, 90, 620—623.
Cuzea Dumitrașcu, mare spătar: 135, 416, 497, 664.

D

Dabija, clucer și mare ban, vezi *Țifescul Ilie.*
Dabija Dafina, doamna lui Eustratie Dabija: 15, 50, 197, 205.
Dabija Eustratie, domn al Moldovei (1661—1665): 15, 48—50, 52, 103, 104, 125, 128, 131, 141, 145, 155, 157, 158, 161, 195—201, 204, 205, 206.
Dabijoaia vezi *Dabija Dafina.*
Dafina, doamna, vezi *Dabija Dafina.*
Daltaban-pașa, serascher al cetăților de la Dunărea de Jos: 332, 333, 353, 359, 360, 362, 364, 366.
Damad Ali-pașa, mare vizir (1713—1716): 635, 647, 656, 657.
Damad Ibrahim-pașa, mare vizir (1718—1730): 38, 91, 785.
Dan Dimitrie : 16, 136.
Dan Ianache, jicnicer: 142.
Daniil Sihastrul : 106, 108, 165.
Danovici Pătrașco : 64.
Darie Costin, mare pitar: 43.
Darie Ileana, fiica lui Neculce: 43, 44.
Daul Ismail-aga : 27, 509, 630, 631, 634.
David, împăratul și pslamistul: 540.
Davidel, pretendent la tronul Moldovei: 392, 393.
Decont vezi *Ioan al II-lea Cazimir.*
Decusară, căpitan: 242, 260.

Dediul, bulucbaș: 281.
Dediul, mare spătar: 68, 75, 278, 280, 335, 337, 339, 340, 380, 475, 486, 488, 500, 514, 556.
Dediulescu Ion, clucer, 690.
De la Bon, Jean-Baptiste, general rus de origine franceză: 482, 552.
Deli soltan vezi *Bahti Ghirai*.
Demian Vasile: 48, 57.
Demidețchi, comandant de mercenari în Polonia: 275, 276.
Densusianu Ovid: 138.
Deport Neculai, sfetnic al lui Constantin Duca-vodă: 360, 361.
Despot, craiul sîrbesc: 170, 175.
Despot cel Mare: 172, 173.
Despot-vodă: 112, 131, 141, 143, 172, 173.
Despoții, familie princiară sîrbă: 111.
Devlet Ghirai, hanul Crimeii: 27.
Diamandi, sulger: 38, 39.
Diculescu Ioan: 144.
Dima, başbulucbaș: 602.
Dima Iuruc: 307, 308.
Dimitrie, agă, vezi *Dumitru*, agă.
Dimitriev Paul: 149.
Dobravschie, ofițer polonez participant la campania lui Ioan Sobieski în Moldova din anul 1686: 328.
Dolgoruki Grigorii Feodorovici (1656—1723), diplomat rus: 93, 554, 574, 668—670.
Dolgoruki Vasilii Vladimirovici (1667—1746), feldmareșal rus: 549.
Dolhoruc, cneazul, vezi *Dolgoruki Vasilii Vladimirovici*.
Dolhoruchi, cel mijlociu, vezi *Dolgoruki Grigorii Feodorovici*.
Done Alexandra, sora lui I. Neculce: 16, 18, 22, 23.
Donici Darie, mare logofăt: 464, 621, 656, 696, 704, 758.
Donici Nicolae, mare vornic: 376, 379.
Dosithei, patriarhul Ierusalimului (1669—1707): 430.
Dosoftei, mitropolitul (1671—1686): 71, 146, 312—314, 860.
Dracul Chiriță vezi *Chirițe Dracul*.
Dracumana Spraioti, mare postelnic: 515.
Dragoș-vodă: 106, 140, 157, 161, 162.
Drăguțescul Ilie, serdar: 72, 287, 320, 321.
Dubău Teodosie, logofăt și cărturar: 48, 57, 68, 266, 364, 371, 372, 376, 377.
Duca Alexandru, treti-logofăt: 788
Duca Cîrstea, vameș: 192, 193.
Duca Constantin (Duculeț), domn al Moldovei (1693—1695, 1700—1703): 20—23, 67, 76—80, 83, 84, 127, 300, 308, 325, 343, 346—351, 353—357, 359—362, 364—377, 381—384, 387, 398, 408, 410—412, 415—424, 430, 432, 433, 435—440, 443, 445—448, 450, 453, 454, 476, 479, 655.

Duca Ecaterina, domniță, fiica lui Gheorghe Duca și al Anastasiei doamna: 67, 262.
Duca Gheorghe, domn al Moldovei (1665—1666, 1668—1672, 1678—1683) și al Țării Românești (1673—1678): 118, 145, 158, 192, 193, 205—218, 230—232, 248, 249, 251—254, 258, 260—268, 271—279, 281—287, 293, 295, 302, 304, 307, 336, 337, 343, 346, 348—351, 375, 446, 815.
Duca Ileana, domniță, fiica lui Gheorghe Duca și soție a lui Nicolae Costin: 76, 351.
Duca Maria, doamna lui Constantin Duca, vezi *Brîncoveanu Maria*.
Duca Maria, domniță, fiica lui Gheorghe Duca și logodnică a lui Antioh Cantemir: 381.
Duca Nastasia, doamna lui Gheorghe Duca: 60, 69, 205, 261, 284, 350, 351, 375.
Dulgheriu Iordache, mare postelnic: 849, 850.
Dumitrașco, hatmanul, vezi *Racoviță Dumitrașco*.
Dumitru, agă de dărăbani: 537, 602.
Dumitru Galenici vezi *Galicin Dimitrie Mihailovici*.
Durac Apostol, medelnicer: 53, 211.

E

Eberstaedt Johann von ~, general rus de origine germană: 481, 521, 568—571
Ecaterina, soția țarului Petru I: 550, 604, 675, 682.
Elaga (Elagasi), căpetenie tătărască din Bugeac: 387.
Elisabeta-Ecaterina-Cristina, principesă de Mecklenburg, mama țarului Ioan al VI-lea: 845, 857.
Elisabeta Petrovna, împărăteasa Rusiei (1741—1761): 841, 845, 855—858.
Elisafta, fiica lui Petru I, vezi *Elisabeta Petrovna*.
Elisavet, fiica lui Petru I, vezi *Elisabeta Petrovna*.
Elisavet, împărăteasa, vezi *Elisabeta Petrovna*.
Enache, aga, vezi *Ipsilanti Enache*.
Enache, grămăticul: 12, 17—19, 22, 49, 311.
Enache, grecul, vezi *Ipsilanti Enache*.
Enache Maria vezi *Luca Maria*.
Enache Sanda, vezi *Done Alexandra*.
Eni, pîrcălabul: 390.
Eni Sară: 62, 299.
Ernö Francisc, ofițer austriac de origine franceză, care a încercat arestarea lui Mihail Racoviță în 1717: 659—663.
Eugeniu de Savoia, celebru generalissim austriac de origine franceză (1663—1736): 78, 393, 656, 657.
Eustratie Logofătul: 105, 157, 158.
Evghenie prințipul vezi *Eugeniu de Savoia*.

F

Feciorul lui Racoți vezi *Rákóczi Iosif*.
Filitti I.C.: 12, 15.
Flondor Toader, mare armaș: 62, 63, 67, 70, 261, 297—300, 627.

Fluc, general: 482.
Franțozul vezi *Ludovic al XV-lea*, regele Franței.
Frederic, craiul, vezi *August al III-lea Friedrich*.
Frederic, feciorul craiului August, vezi *August al III-lea Friedrich*.
Frențe, căpitan, vezi *Ernö Francisc*.
Frige-Vacă vezi *Țifescul Ilie*.

G

Galicin Dimitrie Mihailovici, diplomat rus (1665—1737): 433.
Galicin Mihail Mihailovici, feldmareșal rus (1675—1730): 551, 554, 609.
Gașpar Grațiani, domn al Moldovei (1619—1620): 175.
Gavriil, mitropolit (1760—1786): 137.
Gavriliță vezi *Costache Gavril*.
Gavrilițeștii, neamurile lui Gavriliță Costache: 35, 70, 72, 99, 233, 351, 653, 757.
Gavrilițeștii vezi și *Costăcheștii*.
Georgescu Valentin: 13.
Ghedeon, mitropolit (1708—1723): 28, 30, 36, 37, 39, 524, 550, 563, 565, 636.
Gheorghe, mitropolit (1723—1730): 695, 696.
Gheorghe Ștefan, domn al Moldovei (1653—1658): 15, 106, 114—116, 139, 143, 181—188.
Gheorghiță, mare paharnic, vezi *Mitre Gheorghiță*.
Gheorghiță, serdar și mare comis, vezi *Mitre Gheorghiță*.
Gheorghiță, treti-logofăt: 274.
Gherghel Gavril, căpitan: 124.
Gheuca Lupul, stolnic: 755.
Gheuca Simina, vistierniceasa, soția lui Vasile Gheuca: 399.
Gheuca Vasile, mare vistiernic: 66, 260, 261.
Gheuculeasa, vistierniceasa, vezi *Gheuca Simina*.
Ghica Alexandru, terzimanul, frate cu Grigore al II-lea Ghica: 693, 721, 776, 786, 846.
Ghica Gheorghe, domn al Moldovei (1658—1659) și al Țării Românești (1659—1660): 116, 139, 143, 186—188, 198, 290, 293, 695, 696.
Ghica Grigore, domn al Țării Românești (1660—1664, 1672—1673): 50—51, 54—56, 198—204, 214, 223—232, 234, 303, 616, 695, 696, 725, 729.
Ghica Grigore al II-lea, domn al Moldovei (1726—1733, 1735—1741, 1747—1748) și al Țării Românești (1733—1735, 1748—1752): 10, 35, 41—45, 64, 65, 95—102, 120, 127, 128, 135, 140, 146, 693—698, 700—706, 708—713, 715—727, 729, 731—733, 735, 737—741, 752—758, 760—764, 775, 776, 781, 782, 784, 786—788, 791, 792, 794, 801—804, 806, 807, 814, 815, 822—824, 826, 829—833, 835—842, 846, 847, 853.
Ghica Grigore, terzimanul, vezi *Ghica Grigore al II-lea*.
Ghica Ion: 24.
Ghica Leopold, feciorul domnului Țării Românești, Grigore Ghica cel bătrîn: 51, 201, 202.
Ghica Matei: 696.
Ghica Ruxandra, soția lui Matei Ghica și mama lui Grigore al II-lea Ghica: 724, 725.
Ghica Scarlat, feciorul lui Grigore al II-lea Ghica: 763, 806, 807.
Ghiculeștii, familie care a dat mai mulți domni Țărilor Române: 10, 48.
Ghindă Ștefan: 11.

Ghiurju Ismail-paşa, mare vizir (1735—1736): 737, 738.
Gin Ali-paşa vezi *Damad Ali-paşa*.
Giurescu C.: 48—50, 54, 57, 68, 119.
Giurescu C. C.: 14, 73, 105, 106, 108, 109, 111, 112, 114—116, 138.
Goloftin vezi *Golovkin*.
Golovkin Gavril Ivanovici, ministru de externe al Rusiei în vremea lui Petru I (1718—1734): 29, 35, 554, 556, 557.
Gonor, împăratul Indiei, vezi *Muhamed şah*.
Górka O.: 108.
Greceanu Constantin, spătar: 137, 138.
Greceanu Radu, cronicar: 16, 17, 33, 73.
Greceanu Şerban, ginerele lui Constantin Brîncoveanu: 466.
Grecescu Constantin: 50, 51, 116.
Gredinevici Ene, locţiitorul lui Duca-vodă la hătmănia Ucrainei: 263.
Grigoraş sin Vasile Uricariul: 140.
Grigoraşco, mare postelnic: 755.
Grigore-vodă vezi *Ghica Grigore*, domnul Ţării Româneşti.
Guevara Antonio de ~: 144.

H

Habdi-paşa vezi *Abdi-paşa*.
Hajdeu Alexandru: 129.
Halil-paşa, comandant militar turc la 1676: 248, 249.
Haneş P. V.: 6.
Hăbăşescu, armaşul cel mare, vezi *Hăbăşescu Grigore*.
Hăbăşescu Grigore, mare armaş, hatman, mare vornic: 56, 184, 233, 236.
Hăbăşescu Vasile, mare armaş: 276.
Heissler Donat, general austriac, comandant militar în Transilvania: 73, 323, 324, 326.
Heizăr gheneral vezi *Heissler Donat*.
Herescu Dosoftei, episcop de Rădăuţi (1750—1781): 137.
Hessen-Homburg, Ludovic Wilhelm, general rus de origine germană: 746.
Hesenburg, general, vezi *Hessen-Homburg*.
Hînceştii, familie boierească: 211—213.
Hîncu Mihalcea, armaş: 53, 211.
Hmelniţki Ruxanda: 310.
Hmelniţki Timuş, feciorul lui Bogdan Hmelniţki, hatmanul cazacilor şi ginerele lui Vasile Lupu (1632—1653): 114, 181.
Hrisantos vezi *Notara Hrisant*.
Hrisoscoleu Aristarh, mare ban, vezi *Aristarh Iordache*.
Hrisoverghi Manolache-Hurmuzache, mare comis: 12, 416, 496, 497, 626.
Hrizea, boier muntean, vezi *Popescu Hrizea*.
Hroiot, pretendent la tronul lui Ştefan cel Mare: 108, 166.
Hurmuzache Alexandru, postelnic: 127.
Hurmuzache Eudoxiu: 13, 28.
Hurmuzache Manolache, mare comis, vezi *Hrisoverghi Manolache-Hurmuzache*.
Hurmuzache Matei, paharnic: 130, 144.
Hurmuzăcheştii, familie de boieri: 127, 130.
Husein, bei de Vozia (Oceakov): 296—299.
Husein, paşa de Silistra: 54, 55, 62, 70, 223, 224, 226, 229, 230.

Iablanovschie vezi *Iablonovski Stanislav Jan.*
Iablonovski Stanislav Jan, hatman al coroanei poloneze (1634—1702): 368, 369, 380, 405, 425.
Iacov, patriarh de Țarigrad: 345, 355.
Iacov Vasile vezi *Depot-vodă.*
Ianache, hatman: 848.
Ianăș ghenărar vezi *Eberstaedt Johann von ~.*
Iani pîrcălabul, vezi *Eni*, pîrcălabul.
Iano, capichihaia lui Dimitrie Cantemir la Poartă: 523, 542, 622.
Ianovici Safta, soția lui Andrieș Ianovici (Andrieșoaia): 310.
Iavorski Ștefan, mitropolitul de Riazan și locțiitor al patriarhului de Moscova între 1700—1718: 675, 676.
Ibrahim-pașa vezi *Damad Ibrahim-pașa.*
Ieremie-vodă vezi *Movilă Ieremia.*
Ilasi Alexandru, căpitan: 287.
Ileana, sora lui Constantin Duca, vezi *Duca Ileana.*
Iliagasi vezi *Elaga.*
Ilie chesăgiul, mercenar sîrb: 307.
Iliaș Alexandru, domn al Moldovei (1620—1621, 1631—1633) și al Țării Românești (1616—1618, 1627—1629): 54, 207, 208, 210, 300, 301.
Iliaș Alexandru, domn al Moldovei (1666—1668): 52, 54, 190, 207, 208—210.
Iliaș Colceag-pașa, serascher de Hotin: 101, 571, 671, 672, 701, 819, 821, 822.
Ilieș, feciorul lui Alexandru-vodă, vezi *Iliaș Alexandru.*
Ilieș, feciorul lui Petru Rareș, vezi *Rareș Ilieș.*
Ilieș Aurora: 16, 17, 33, 93, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 137, 140, 141, 143—146.
Ilinca, hătmăneasa, vezi *Racoviță Ilinca.*
Împăratul Moscului vezi *Petru I.*
Ioan al II-lea Cazimir, rege al Poloniei (1649—1668): 390, 425.
Ioan al VI-lea Antonivici, fiul Anei, principesă de Mecklemburg și al lui Anton, duce de Braunschweig, împărat al Rusiei în 1740, timp de două luni: 844, 845, 857.
Ioan Alexievici, frate cu Petru I: 683, 718.
Ioan cel Nou, sfîntul: 312, 404.
Ioasaf, monahul: 103.
Ion, logofătul: 142.
Ionașco Cap-de-ghindă: 51, 63, 201, 202.
Iordache, stolnicul, vezi *Costache Iordache.*
Iordache, vistiernicul, vezi *Cantacuzino Iordache*, vistiernic.
Iordan Iorgu: 6, 7, 12, 123, 125, 147, 149, 150.
Iordăchioaia vezi *Cantacuzino Alexandra.*
Iordăchioaia vezi și *Ruset Zamfira.*
Iorga Nicolae: 5, 8, 11, 15, 23, 41, 46, 103—105, 107, 115, 118, 122, 128.
Iosif voevoda Chiovschi vezi *Potoțki Iosif.*
Ipsilanti Constantin (Psălu), postelnic și hatman: 10, 57, 95, 97, 101, 140, 146, 654, 688, 693, 694, 696, 697, 704, 705, 720, 725—728, 755, 763, 784, 785, 792, 794.
Ipsilanti Enache, aga: 97, 688, 693, 694, 720, 722, 723, 725—728, 784, 787.
Ipsilanti Manolache, chiurci-bașe: 654, 688, 693, 696, 763, 784, 785, 794.
Ismail-efendi, sfetnic al sultanului Ahmed al III-lea, vezi *Daul Ismail-aga.*

Isus Sirah: 357.
Işterhaz vezi *Ostermann Heinrich Johann.*
Iştoc, cămăraş: 200, 201.
Iusuf mîrza, căpetenie a mîrzacilor din Bugeac: 702, 709.
Iusuf-paşa, serascher: 387, 389, 420, 423, 424, 437—440, 457, 458, 464, 470, 488.
Iusufache-aga: 689.
Ivanenco Grigore Ivanovici, polcovnic moldovean în armata rusă: 601, 637.
Ivaneţchii, polcovnicul, vezi *Ivanenco Grigore Ivanovici.*
Ivaşco, cumnat lui Lupu Costache: 335, 337.
Ivaşcu George: 7.

J

Jolcovski Stanislav, hatman al coroanei poloneze (1547—1620): 141, 175, 176.
Jora, vornicul de Botoşani, vezi *Jora Toader.*
Jora Antohie, mare logofăt: 28, 36, 39, 90, 335, 337, 367—372, 376, 413, 447, 458, 460, 474, 496, 515, 524, 525, 623, 624, 635.
Jora Grigoraş, mare vistiernic: 626.
Jora Irimeica: 358, 361.
Jora Toader, vornic de Botoşani: 200, 201.

K

Kara Mustafa-paşa: 68, 268.
Karadja Constantin: 16.
Karadja Marcela: 16.
Kirileanu G. T.: 138.
Kogălniceanu Mihail: 7, 22, 27, 29, 31, 48, 50, 58, 64, 75, 121—123, 125, 126, 128, 129, 140, 143—145, 147, 148, 150, 688.
Krassau Ernst, general suedez, participant la războaiele cu ruşii (1660—1714): 428, 481.
Kropotov Gavriil Ivanovici, ofiţer rus participant la campania din 1711: 30, 145, 481, 484, 485, 537, 538, 541, 543, 562.
Küprülü Fazil Ahmed-paşa, mare vizir (1656—1661): 53, 116, 139, 143, 187,188 213.

L

Lambrino Constantin, paharnic: 335, 337.
Lambrino Manolache, mare clucer: 690.
Lascarachi, spătarul, vezi *Ruset Lascarache.*
Lassi Piotr Petrovici, general rus de origine irlandeză (1678—1751): 745, 746, 750, 751, 765—767, 777, 810, 818.
Laţcarachi, capichihae, vezi *Ruset Lascarache.*
Lavrentie, episcop de Roman: 418.
Lăpuşneanu Alexandru, domn al Moldovei (1552—1561, 1564—1568): 104, 131, 141, 171—173.

Lebomirțchie vezi *Liubomirski Stanislav.*
Lecinschie vezi *Leszczynski Stanislav.*
Ledohovski Stanislav, voievod de Volhinia: 93, 667.
Leis gheneralul vezi *Lassi Piotr Petrovici.*
Leonte gheneralul vezi *Leontev Mihail Ivanovici.*
Leontev Mihail Ivanovici, general rus: 778.
Leopold I, împăratul german (1658—1705): 81, 397, 399.
Les gheneralul vezi *Lassi Piotr Petrovici.*
Leszczynski Rafael: 21, 81, 405, 409.
Leszczynski Stanislav, rege al Poloniei (1704—1711, 1733—1734): 79, 91, 98, 134, 404, 427, 428, 479—481, 634, 637, 638, 641, 645, 683, 742—747, 751, 772.
Leșinschie, voevoda Poznavschi, vezi *Leszczynski Stanislav.*
Levendal gheneral vezi *Loewendahl Ulrich Friedrich Waldemar.*
Lichinie vezi *Liciniu din Monembasia.*
Liciniu din Monembasia, medicul lui Dimitrie Cantemir, originar din orașul Monembasia din Peloponez: 651.
Lidihovschi vezi *Ledohovski Stanislav.*
Lionte gheneral, vezi *Leontev Mihail Ivanovici.*
Lis gheneral vezi *Lassi Piotr Petrovici.*
Liubomirski Stanislav, mareșal și literat polonez (1642—1702): 424—426.
Loewendahl Ulrich Friedrich Waldemar, general rus de origine germană (1700—1755): 825, 836—838.
Luca Ilinca: 127.
Luca Ioasaf: 94, 106, 118, 126—136, 138, 147.
Luca Maria, sora lui Neculce: 18, 41, 126.
Luca Ștefan, vistiernic: 16, 18, 22, 23, 28, 29, 32, 35—37, 39, 41, 86, 126, 129, 500, 525, 526, 529, 530, 565, 608, 609, 636, 673.
Ludovic al XIV-lea, regele Franței (1643—1715): 650, 673.
Ludovic al XV-lea, regele Franței (1715—1774): 742, 751, 812.
Lupa, hătmăneasa, vezi *Bogdan Ruxandra* (sau *Lupa).*
Lupașco, spătarul, vezi *Buhuș Lupașco.*
Lupu Ștefăniță, domn al Moldovei (1659—1661): 49, 103, 104, 106, 117, 131, 161 183, 188—190, 193, 195.
Lupu Tudosca, doamna lui Vasile-vodă: 14.
Lupu Vasile, domn al Moldovei (1634—1653): 11, 13, 14, 16, 49, 106, 113—117 131, 141, 177—184, 187—189, 195, 205, 282, 302, 304, 310.
Lupul, aga, vezi *Lupul,* sărdarul, pîrcălab de Hotin.
Lupul, sărdarul, pîrcălab de Hotin: 829, 838, 853, 854.
Lupul, sulgerul: 66, 260, 261.
Lupul, vornicul, vezi *Costache Lupul.*
Lupul Colivarul vezi *Colivarul Lupu.*
Lupul Gavriliță vezi *Costache Lupul.*

M

Machidon, comisul: 559, 592.
Macrei, vătaful de păhărnicei, vezi *Macrei Dimitrie.*
Macrei Dimitrie, vătaf de păhărnicei, apoi vel-ban: 75, 336, 421, 654, 659.
Macsut, mare postelnic: 35, 90, 420, 421, 459, 622, 623, 625, 635.

Mahmud I, sultan (1730—1754): 707, 785.
Mahmut-paşa: 782.
Manoil vezi *Mănăilă.*
Manolachi, chiurci-başa, vezi *Ipsilanti Manolache*, chiurci-başa.
Manolachi, sulgeriul: 279.
Manolie: 627.
Maria, fiica lui Constantin Brîncoveanu, vezi *Brîncoveanu Maria.*
Maria, fiica lui Iordache Cantacuzino, vezi *Ursache Maria.*
Maria, sora lui Constantin Duca, vezi *Duca Maria.*
Marinescu Iulian: 7, 8, 13, 15—17, 21, 22, 36—39, 41—44, 46, 122, 147.
Masurlis, general rus: 746.
Matei, beizade, vezi *Ghica Matei.*
Mateiaş, familie de boieri: 26.
Mateiaş Alexandra vezi *Cantacuzino Alexandra.*
Mateiaş Gavrilaş, mare logofăt: 16, 49, 64.
Mateiaş Ileana: 16.
Mateiaş Sîrbca: 16.
Mavrocordat, gramaticul, vezi *Mavrocordat Nicolae*, tatăl Exaporitului.
Mavrocordat Alexandru, Exaporitul, mare dragoman al Porţii (1641—1709): 25, 85, 176, 395, 492, 494, 625.
Mavrocordat Alexandru, fiul lui Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei şi al Ţării Româneşti: 137, 176.
Mavrocordat Alexandru, fiul lui Nicolae Mavrocordat: 706.
Mavrocordat Alexandru, fratele domnului Constantin Mavrocordat: 734.
Mavrocordat Caterina vezi *Ruset Caterina.*
Mavrocordat Constantin, de patru ori domn al Moldovei şi de cinci ori domn al Ţării Româneşti,: 10, 43, 45, 46, 48, 62, 63, 95, 97—100, 102, 103, 112, 120, 145, 155, 176, 195, 706, 707, 714—716, 722—724, 729, 731—741, 749, 752—754, 756, 761—763, 782, 783, 785, 789, 791, 846—855, 858—861.
Mavrocordat Ioan, fiul lui Nicolae Mavrocordat, domn al Moldovei (1743—1747): 158, 706, 734, 856, 861.
Mavrocordat Ioan, frate cu Nicolae Mavrocordat, domn al Ţării Româneşti (1716—1719): 46, 90, 493, 623—625, 658, 676—678.
Mavrocordat Nicolae, inaugurează domniile fanariote, domnind în Moldova (1709—1710, 1711—1715) şi în Ţara Românească (1715—1716, 1719—1730): 10, 25, 27, 28, 36—38, 40, 48, 83, 85—87, 89—91, 94, 113, 120, 132, 134, 147, 148, 150, 176, 492—501, 504, 506, 510, 512—519, 556, 558, 622—628, 632—638, 642—646, 652, 653, 655—658, 677, 678, 689, 693, 701, 706, 707, 714, 715, 724, 729, 741, 783, 846—848, 859.
Mavrocordat Nicolae, tatăl lui Alexandru Mavrocordat Exaporitul: 176.
Mavrocordaţii, familie fanariotă care a dat mai mulţi domni Ţărilor Române: 85, 112.
Mavrodin, paharnic: 62, 63, 300, 372, 408, 447.
Mazepa Ivan Stepanovici, hatman al Ucrainei (1644—1709): 479, 480.
Mazoveţski voevoda: 645.
Mălinescu I., ban: 128, 138, 145.
Mănăilă, căpitanul de Focşani: 316.
Mărica, stolniceasa, vezi *Costache Mărica.*
Măzăreanu Vartolomeu: 136—140, 145, 146.
Mechichi, stolnicul: 602.

Medhoroschii, polcovnicul, vezi *Apostol Daniil Pavlovici*, polcovnic de Mirgorod.
Mehmed al IV-lea, sultan (1648—1687): 295.
Mehmet, feciorul lui Colceag-paşa: 821, 822.
Mehmet-paşa Baltagiul vezi *Teberdar Mehmed-paşa*.
Mehmet soltan, vezi *Ahmed al II-lea*.
Mehmet soltan, vezi *Ahmed al III-lea*.
Mehmet soltan, vezi *Mehmed al IV-lea*.
Mehmet soltan vezi *Mohamed al II-lea Cuceritorul*.
Melente, stegarul: 369.
Mengli Ghirai, hanul: 698, 699, 707, 771, 784, 796.
Menih, feldmareşal, vezi *Münnich Burchardt Cristoph*.
Meniş-paşa: 789.
Menjic, feldmareşal, vezi *Menşicov Alexandru Danilovici*.
Menşicov Alexandru Danilovici, mareşal şi om politic rus (1673—1729): 482, 552, 605, 615.
Merifeiz-bei: 679, 681, 683, 720.
Miclescu Gavril, mare logofăt: 416, 496, 626, 696.
Mihail Paul: 133.
Mihail Zamfira: 133.
Mihailova Ştefania: 115.
Mihalache, postelnicul, vezi *Ruset Mihalache*.
Mihalache, spătarul, vezi *Racoviţă Mihai*.
Mihăilă Gheorghe: 140.
Mihnea Radu, feciorul lui Mihnea Turcitul, domn al Ţării Româneşti (1601—1602, 1611—1616, 1620—1623) şi al Moldovei (1616—1619, 1623—1626): 14, 143, 171, 176, 179, 180.
Mihuleţ: 390.
Milescu Nicolae, spătarul (1636—1708): 106, 117, 131, 189—192, 299.
Mileştii, familie de boieri: 62, 298.
Minea Ilie: 28.
Minih ghenărar vezi *Münnich Burchardt Cristoph*.
Mirescul Ioan, polcovnic: 602.
Mirescul Pavel, căpitan: 602.
Mirescul Toader, căpitan: 602.
Mireştii, familie de boieri: 86, 500.
Mirgorodschi vezi *Aposiol Daniil Pavlovici*, polcovnic de Mirgorod.
Miron, pîrcălab de Hotin: 13.
Miron, vameşul: 11.
Mironeştii, neamurile lui Miron Costin: 351, 384.
Mironeştii vezi şi *Costineştii*.
Misail Călugărul, copist şi interpolator la cronica lui Grigore Ureche: 105, 157, 158.
Misail Chisăliţă vezi *Chisăliţă Misail*.
Misail, mitropolit al Moldovei (1702—1708): 420.
Mitre, căpitanul, vezi *Mitre Dumitraşco*.
Mitre Dumitraşco, mare vornic: 62, 235, 298, 379, 416.
Mitre Gheorghiţă, mare paharnic, mare ban: 233—235, 335, 337, 416, 421, 459, 496, 497, 501, 515, 601, 626.
Moghilă: 108.
Mogîlde. serdarul: 531, 602, 609.
Mohamed al II-lea Cuceritorul: 108, 165.

Moisăiu, serdarul: 365, 367, 373, 374, 387.
Morona Panaite, mare polstelnic: 23, 24, 80, 82, 85, 244, 245, 364, 416, 443, 452, 455, 457, 461—463, 473, 474.
Moruzi Alexandru, de mai multe ori domn al Țării Românești și al Moldovei: 142.
Moruzi Constantin, domn al Moldovei (1777—1782): 313.
Moțoc Ilie, mare jicnicer: 266, 602.
Movilă Ieremia, domn al Moldovei (1595—1600, 1600—1606): 131, 141, 175.
Movilești, familie de boieri: 108, 158, 167.
Muhamed șah, șah al Indiei (1719—1748): 843 .
Muharecico, căpitan de lipcani: 277.
Münnich Burchardt Cristoph, mareșal rus de origine germană: 44, 101, 102, 746, 765, 766, 768, 777—780, 786—796, 800, 810—813, 818, 821—833, 835, 836, 845, 857.
Muruz Adămiță, postelnic mare: 848.
Mustafa al II-lea, sultan (1695—1703): 78, 81, 83, 442.
Muste Nicolae, grămătic și cronicar: 48.
Mutenco, Mutu, poreclă atribuită familiei lui Ion Neculce: 16.

N

Nacu Toader: 60.
Nastasia, doamna, vezi *Duca Nastasia*.
Năstase, vornicul de lemne, vezi *Anastasie*, vornicul de lemne.
Neculce Alexandru: 16, 47.
Neculce Constantin: 47.
Neculce Ecaterina (Catrina), mama cronicarului: 12—14, 16, 17, 21, 22.
Neculce Gavril: 47.
Neculce Iancu: 47.
Neculce Ileana vezi *Darie Ileana*.
Neculce Ilie: 47.
Neculce Ion, hatman și cronicar: 5—114, 116—119, 121—141, 143—150, 158, 244, 348, 355, 400, 406, 446, 457, 460, 467, 470, 474, 515, 525, 538, 539, 541, 561, 574, 575, 582, 593, 596, 601, 607, 617—619, 625, 636, 652, 679, 706, 711, 716, 730, 734—736, 738, 747, 748, 750, 755, 758—762, 771, 784, 804, 826, 828, 832, 838, 841—844, 848, 850.
Neculce Maria, soția cronicarului: 21, 22, 44.
Neculce Vasile (zis *Mutu*): 16, 47.
Neculce vistierul, tatăl cronicarului: 11—13, 16, 17.
Nedioglu Gheorghe: 6.
Negel vezi *Costache Constantin*.
Nenul Ioniță (zis *Rață*), postelnic: 498.
Neopolt, împăratul, vezi *Leopold I*, împăratul (german).
Nicanor, mitropolitul (1592—1594): 122, 144, 173—175.
Nichifor, mitropolit al Moldovei, fost mitropolit de Sidis, în Peloponez (1739—1750): 829, 841, 842.
Nicolăiasa Gheorghe: 145.
Nil, monahul, vezi *Nicanor*, mitropolitul.
Niuman-pașa Küprülüzade, sarascher al armatei turcești, comandant al trupelor din Bosnia în campania din 1716—1718: 505, 672, 749, 750, 788, 795.

Notara Hrisant, patriarh al Ierusalimului (1707—1731): 430, 559.
Novac: 75.
Nuor Zărul vezi *Zărul Nuor*.

O

Oghinski Grigore Anton, hatman polonez: 428, 479, 480.
Oltea, doamna, mama lui Ștefan cel Mare: 107.
Omar Goel, căpetenie la tătarii din Crimeia: 508.
Onu Liviu: 104, 118, 119, 123—125, 137—139, 143, 145, 150.
Osman-aga, chihaiaoa vizirului Mehmet-pașa Baltagiul: 465, 628.
Ostermann Heinrich Johann, om de stat rus (1686—1747): 845.

P

Paisie, patriarh al Constantinopolului (cu intermitențe 1726—1752) 754, 763.
Palade Dumitrașco, mare clucer: 848.
Palade Ion, mare vistiernic: 135, 333, 447, 467, 468, 475, 626, 654, 685, 686, 710.
Palade Toader, mare spătar, mare vistiernic: 268, 696, 710, 730, 733, 734, 753, 788, 792, 794, 833—835, 848.
Palaloga, grec de la curtea lui Antonie-vodă Ruset: 300.
Panaitescu P. P.: 15, 21, 28—30, 32, 107, 113.
Panaiot, mare armaș în vremea domniei a treia a lui Mihai Racoviță: 688.
Panaioti-aga: 739.
Parthenie, patriarh al Ierusalimului (1737—1766): 860.
Pătrașco Zosin vezi *Bașotă Zosin*.
Pătru-vodă vezi *Petriceicu Ștefan*.
Pepec bulucbaș: 360.
Petriceicu Ștefan, domn al Moldovei (1672—1673, 1683—1684): 52—57, 68, 145, 218, 220, 221, 223—228, 232—238, 275, 276, 286, 287, 311, 610, 611, 615.
Petru Alexievici vezi *Petru I*.
Petru Alexievici cel tînăr: 683.
Petru Petrovici, fiul lui Petru I: 675, 676, 682.
Petru Șipon, general, vezi *Șipov Piotr Mihailovici*.
Petru-vodă vezi *Rareș Petru*.
Petru I, țarul Rusiei (1682—1725): 27—32, 34, 78, 81, 88, 94, 117, 190, 191, 397, 398, 426, 479, 481, 482, 502, 523, 524, 526, 530, 549, 550, 562, 563, 568, 590, 593, 601, 604, 611, 614, 639, 645, 648, 666, 673—675, 680, 682, 683, 718, 845, 855, 856.
Pilat șetrarul: 421.
Piru Al.: 7, 113.
Pîrcălabul Constantin, medelnicer: 602.
Pîrvu, vătaf: 344.
Poniatovschi rementariu vezi *Poniatovski Stanislav*.
Poniatovski Stanislav, om de stat polonez (1676—1762): 719.
Popescu Hrizea, tatăl cronicarului Radu Popescu: 254.
Popescu Radu, cronicar: 10, 50—54, 116, 117.
Postelnicești, urmașii postelnicului Constantin Cantacuzino: 55, 230, 231.

Potocești, familie nobilă poloneză: 391, 742, 743.
Potoțki Iosif, voievod de Kiev (1680—1751): 427, 503, 742, 743, 747.
Potoțki Ștefan, hatman polonez: 400, 645.
Preda, stolnicul: 467, 475.
Pricopie, căpitan: 29, 537.
Procopovici Alexandru: 147.
Prusul vezi *Prusia*.
Psăolus Ipsilanti Constantin vezi *Ipsilanti Constantin*.
Psăolus Ipsilanti Manolachi, chiurci—başa, vezi: *Ipsilanti Manolache*, chiurci-başa.
Purcel: 109, 168.
Purece Vasile, vornicul despre doamna: 398.
Purice, aprodul: 108, 109, 167.
Puşcariu Sextil: 5, 118.

R

Raavschi vezi *Rjevuski Stanislav*.
Racoți, craiul unguresc, vezi *Rákóczi Francisc al II-lea*.
Racoți, craiul unguresc, vezi *Rákóczi Gheorghe al II-lea*.
Racoți, crai, vezi și *Rákóczi Iosif*.
Racoviță Constantin, de mai multe ori domn al Țării Românești și al Moldovei: 356, 714.
Racoviță Dumitrașco, hatman: 140, 146, 447, 452, 467, 475, 499, 555, 654, 698, 700, 704.
Racoviță Ilinca, soția hatmanului Dumitrașco Racoviță: 701.
Racoviță Ion, mare vornic : 274, 298, 340, 431, 450.
Racoviță Mihail, domn al Moldovei (1703—1705, 1707—1709, 1715—1726) și al Țării Românești (1730—1731, 1741—1744): 10, 14, 17, 22—24, 37, 38, 40, 41, 63, 72, 79, 80, 82—85, 91—95, 100, 107, 117, 127, 132, 134, 135, 164, 192, 300, 340, 379, 380, 403, 419—421, 431, 432, 436, 443—454, 456, 457, 463—470, 472—478, 483—491, 494, 495, 505, 516, 558, 622, 636, 644, 646, 647, 652—656, 658—665, 670—673, 678, 679, 684—694, 696—698, 703, 704, 707, 714—716, 734, 762—764, 785, 802, 806, 807, 839, 840, 846.
Racoviță Nastasia, domniță, fiica lui Mihail Racoviță: 807.
Racoviță Nicolae, mare logofăt: 268, 272, 298.
Racoviță Răducanu, mare stolnic: 781, 802.
Racoviță Ștefan, fiul lui Mihai Racoviță: 762, 785.
Racovițeștii, familie de boieri: 135, 173, 186.
Radu Leon, domn al Țării Românești (1664—1669): 67, 261, 262.
Radu Ștefan, feciorul lui Radu Leon, ginerele lui Gheorghe Duca: 67, 261, 262, 279.
Radul-vodă vezi *Mihnea Radu*.
Radul-vodă vezi *Radu Leon*.
Radul-vodă cel Mare vezi *Mihnea Radu*.
Radziwill Mihail, hatman polonez (1702—1762): 747.
Ragivir, hatman, vezi *Radziwill Mihail*.
Raguzinski-Vladislavici Sava Luchici, om de stat rus, originar din Raguza (1670—1738): 545, 554, 556, 565, 591, 606, 614.

Rákóczi Francisc al II-lea, principe al Transilvaniei (1704—1711): 428, 429, 670.
Rákóczi Gheorghe al II-lea, principe al Transilvaniei (1648—1660, cu întreruperi): 181.
Rákóczi Iosif, feciorul lui Francisc Rákóczi al II-lea: 802, 803, 808, 814.
Ralet Grigore: 130.
Ramadan, mare postelnic: 496, 497, 499, 626.
Ramadan cniazul, vezi *Romodanovski Grigore Grigorievici*.
Ramandei Alexandru, mare postelnic: 66, 255.
Rami Mehmed-paşa, ministru de externe turc (1694—1697) şi mare vizir (1703): 79, 84, 395, 433, 442.
Ramie reiz-afende vezi *Rami Mehmed-paşa*.
Rareş Elena, doamna: 174, 175.
Rareş Iliaş, domn al Moldovei (1546—1551): 131, 141, 171, 176.
Rareş Petru, domn al Moldovei (1527—1538, 1541—1546): 104, 110—112, 131, 141, 143, 169—171, 174—175.
Rascarachi, cuparul, vezi *Ruset Lascarache*.
Raţă Ioniţă Nenul vezi *Nenul Ioniţă* (zis *Raţă*), postelnic.
Razul Costache, mare vornic: 46, 711, 755, 848, 855, 861.
Răducanu, stolnicul, vezi *Racoviţă Răducanu*.
Rămiz-afende vezi *Rami Mehmed-paşa*.
Răpin ghenerar vezi *Repnin Anichita Ivanovici*.
Răuţchie, hatman, vezi *Rjevuski Stanislav*.
Răzanschii, patriarhul Moscului, vezi: *Iavorski Ştefan*.
Rent ghineral vezi *Rönne Karl Evald*.
Repnin Anichita Ivanovici, general rus: 568, 575.
Rjevuski Stanislav, hatman al coroanei poloneze: 375, 398, 400, 401, 405, 641, 645, 719.
Rogojenschi vezi *Raguzinski Vladislavici Sava Luchici*.
Romodanovschi Grigore Grigorievici, general rus: 248, 250, 251.
Rönne Karl Evald, general german în slujba Rusiei: 31, 554, 562, 567, 568, 595, 603, 604.
Rosetti Radu: 133.
Rugină Pavel, mare comis: 86, 500, 602.
Rumianţev, general rus: 140.
Rumianţev Alexandru Ivanovici, cneaz: 842, 843, 844, 855.
Ruset Andreeş, mare spătar: 711, 730, 848.
Ruset Antonie-vodă, domn al Moldovei (1675—1678): 49, 50, 53, 65, 66, 96, 195, 216, 247—249, 251—257, 259, 300, 345.
Ruset Caterina, fiica vornicului Constantin Ruset, măritată după Constantin Mavrocordat: 715.
Ruset Constantin (cupariul cel bătrîn): 195, 196, 295, 318, 341, 378.
Ruset Constantin, mare vornic, feciorul lui Iordache Ruset: 42, 558, 626, 654, 692, 696, 711, 715, 723, 730, 833.
Ruset Ioniţă, mare clucer: 690.
Ruset Iordache, feciorul cuparului, mare vistiernic: 22, 28, 30, 72, 74, 82, 83, 134, 295, 309, 316, 318, 319, 334, 335, 338, 342, 344—346, 349, 350, 352, 353, 360, 366—368, 373, 377, 379—386, 399, 412—416, 418—422, 430—432, 438, 439, 444, 446—449, 451, 456, 468—470, 472, 475, 477, 490, 494, 497, 500, 513, 514, 532, 533, 535, 540, 555—558.
Ruset Iordache, feciorul vornicului Ştefan Ruset: 848.
Ruset Iordache (Cilibiul), feciorul lui Lascarache, mare vornic: 730, 848.

Ruset Lascarache, feciorul cuparului, mare spătar: 80, 295, 318, 319, 341, 342, 346, 378, 379.
Ruset Manolache, feciorul cuparului, mare postelnic: 295, 344, 372, 379, 447, 475, 494, 499.
Ruset Mihalache, feciorul cuparului, capichihaia: 295, 379, 446.
Ruset Mihalache, feciorul lui Iordache, mare postelnic: 318, 730, 733, 761, 763.
Ruset Nicolae, mare postelnic: 430, 475, 690.
Ruset Scarlatache, feciorul cuparului, capichihaia: 295, 318, 446, 452.
Ruset Ștefan, feciorul lui Iordache Ruset, mare paharnic: 848.
Ruset Ștefan, feciorul lui Manolache Ruset, mare vornic: 134, 344, 634, 781, 801, 848.
Ruset Zamfira, a doua soție a lui Iordache Ruset *(Iordăchioaia)*: 316.
Ruseteștii, familie boierească: 20, 26, 70, 72, 74, 80, 135, 295, 446, 448, 451, 457.
Ruseteștii, vezi și *Cupăreștii*.
Russev E.: 149.
Russo Demostene: 10, 14, 92.
Ruxanda, domnița, fiica lui Vasile Lupu, vezi *Hmelnițki Ruxanda*.

S

Safta, doamna lui Gheorghe Ștefan, vezi *Ștefan Safta*.
Safta, fiica lui Constantin Cantemir, vezi *Cantemir Safta*.
Saint-Simon: 7.
Sandul, căpitan sub Constantin Cantemir: 315.
Sapieha Jan Friedrich, cancelar de Lituania și hatman polonez (1680—1751): 428, 479, 480.
Sara Mehmet-pașa, pașă de Hotin: 782, 822, 833—835, 837, 838.
Saraciul Dumitru, slujitor al lui Dimitrie Cantemir: 512, 513.
Sară Eni, grecul, vezi: *Eni Sară*.
Sava, ieromonah: 104.
Sâvă, mitropolit: 41.
Scarlat, fiul lui Grigore-vodă, vezi *Ghica Scarlat*.
Scarlat, sulger împărătesc: 171, 176.
Scarlatache, capichihaia, vezi *Ruset Scarlatache*.
Scarlatache, comisul, fecior Lupului, vezi *Costache Scarlatache*.
Scarlatache vezi *Ruset Scarlatache*.
Scoropadschi Ioan, hatman cazăcesc: 551, 553.
Scorpan Grigore: 7, 69.
Sculie, cămăraș: 499.
Sidis, mitropolitul, vezi *Nichifor*, mitropolitul.
Sidlovski, general rus: 610, 616.
Silion, medelnicer: 383, 384, 739.
Simion Dascălul, cronicar: 105, 157, 158.
Simonescu Dan: 48, 51, 74, 93, 121.
Sinavschi Adam, hatman polonez (1666—1726): 224, 236, 400, 426, 428, 479, 480, 484, 521, 605, 609, 668, 719.
Sion Antohi: 63, 141, 142.
Sion G. 104.
Sion Ioniță: 142.
Sion Teodor: 63.
Sioneștii, familie de boiernași: 63, 141.

Smail-efendi vezi *Ismail-efendi.*
Smail-paşa, vizir, vezi *Ghiurju Ismail-paşa.*
Sminghilski, reimentar: 503.
Sobeţchi, crai, vezi *Sobieski Jan.*
Sobieski Jan, rege al Poloniei (1674—1696): 18, 20, 54, 58, 71, 219, 224, 244, 254, 270, 271, 274, 310, 311, 313, 314, 316, 320, 329—332, 380, 389, 390, 404, 426, 611.
Solomon, feciorul lui Gavriliţă, vezi *Costache Solomon.*
Spandonachi, căminar: 499.
Spraioti Dracumana vezi *Dracumana Spraioti.*
Stahremberg Ernest, general austriac, apărătorul Vienei în 1683: 269.
Staico, păharnicul, vezi *Bucşanu-Merişanu Staico.*
Stamate, mare postelnic sub Dabija-vodă: 11, 12, 13, 49, 199.
Stanca, doamna lui Constantin Brîncoveanu, vezi *Brîncoveanu Stanca.*
Stanciu, chesăgiu, mercenar sîrb: 307.
Stanislav, voevoda Chiovschi: 400.
Stavro, clucerul: 739.
Sterimberg, general, vezi *Stahremberg Ernest.*
Steţu, hatmanul Ucrainei: 332, 333.
Stoian, polcovnic rus: 830, 837.
Stoica, păharnicul, vezi *Bucşanu-Merişanu Staico.*
Stoide C. A.: 12, 14, 38, 48, 122, 149.
Sturdza C. D.: 131.
Sturdza D. A.: 29, 128, 131.
Sturdza-Micläuşanul Al.: 128—131.
Sturdza Mihail, domn al Moldovei (1834—1849): 144.
Sturdza-Scheianu D.: 142.
Sturza Chiriac, vornic: 60, 292, 293.
Sturza Ion, mare vornic: 292, 421, 459, 496, 497, 515, 517, 518, 540, 654.
Sturza Ioniţă, feciorul Sturzii logofătului: 834, 835.
Sturza Matei: 609.
Sturza Sandul, hatman şi mare logofăt: 97, 99, 292, 515, 608, 609, 693, 696, 697, 704, 711, 716, 719, 720, 725—728, 730, 731, 753, 754, 823, 826, 833, 834, 835, 848, 861.
Sturzeştii, familie de boieri: 173.
Suleiman-paşa, sarascher: 70, 294, 296, 297, 308, 310.

Ş

Şafirov Piotr Pavlovici, diplomat al lui Petru I (1669—1739): 554, 591, 594, 595.
Şaitaniceştii, urmaşii neguţătorului Mihail Cantacuzino, poreclit de turci Şeitan-oglu, adică Fiul diavolului: 55, 56, 231.
Şaraga, anticari: 132, 145.
Şefer-bei, căpetenie a şerimilor din Crimeea, vezi *Şerim-bei.*
Şefer, ministru, vezi *Şafirov Piotr Pavlovici.*
Şefer vezi *Şafirov Piotr Pavlovici.*
Şerban, logofătul, vezi *Greceanu Şerban.*
Şerban Constantin: 15, 30, 31.
Şeremet, feldmareşal, vezi *Şeremetev Boris Petrovici.*

Șeremetev Boris Petrovici, mareșal rus (1652—1719): 30, 34, 90, 482, 530, 531, 536, 537, 542—548, 550, 552—554, 566, 574, 580, 585, 590—592, 595, 597, 598, 604, 606, 608, 610—615, 617, 619, 629, 630, 636—642, 649.
Șerim-bei : 645.
Șfedul vezi *Carol al XII-lea*, regele Suediei.
Șiadbei I. : 105.
Șipon Petre, general, vezi *Șipov Piotr Mihailovici.*
Șipov Piotr Mihailovici, general rus (1686—1755): 825, 831—834.
Ștefan cel Mare : 61, 104, 106—112, 131, 143, 158, 161—168.
Ștefan-vodă, fecior Radului-vodă și ginere Ducăi-vodă, vezi *Radu Ștefan.*
Ștefan Gheorghe vezi: *Gheorghe Ștefan*, voevod:
Ștefan Safta, fiica lui Toader Boul și doamna lui Gheorghe Ștefan: 115.
Ștefănescu Ștefan : 133.
Ștefăniță, beizadea, vezi *Racoviță Ștefan.*
Ștefăniță-vodă Lupu' vezi *Lupu Ștefăniță.*
Ștrempel Gabriel : 66, 120, 126, 136, 140, 141.
Șvedul vezi *Carol al XII-lea*, regele Suediei.

T

Taltaban-pașa vezi *Daltaban-pașa.*
Tanoviceanu I. : 7, 8, 12, 16, 17, 47.
Tanțschi Ion, polcovnic: 482, 600, 601, 637.
Tanțschi Vasile, polcovnic: 481.
Tatul, căpitan de lefegii: 323, 370.
Tănase, pîrcălab de Soroca: 271, 272.
Tăutu Vasile : 142.
Tăutul Ion, logofăt al Moldovei între anii 1475—1510: 110, 141, 167, 168.
Teberdar Mehmed-pașa, mare vizir (1704—1706, 1710—1711): 32, 35, 36, 465, 466, 505.
Testabuza, medic: 846.
Timotei, căpitan: 532.
Timuș, ginerele lui Vasile Lupu, vezi *Hmelnițki Timuș.*
Tiuchil-grof vezi *Tököli Emeric*
Tiuchiun-grof vezi *Tököli Emeric.*
Toader, armașul, vezi *Flondor Toader.*
Toderașco de la Galați : 410.
Toderașco, vel-vistiernic, vezi *Cantacuzino Toderașco.*
Toderașco, vel-spătar, vezi *Palade Toader.*
Tolbețschi, cneazul, vezi *Trubețkoi Ivan Iurevici.*
Tolstoi Petru : 28.
Tomșa Ștefan, domn al Moldovei (1563—1564): 449.
Topal Osman-pașa, mare vizir (1731—1732): 714, 749.
Totoescu, mare căpitan: 308.
Tököli Emeric, principe al Transilvaniei (1690—1691): 73, 77, 269, 326, 327, 358, 361, 362, 364, 373, 374.
Trubețkoi Ivan Iurevici, mareșal și nobil rus: 666.
Tudurachi, capichihaia: 689.
Turcu Constantin : 108.
Turcul (împăratul turcesc), vezi *Mehmed al IV-lea.*

Turculeț cel mic, comandant de detașament moldovean în armata poloneză: 328.
Turculeț Constantin, colonel moldovean în armata poloneză: 276, 328—332, 369, 370, 372, 373, 383, 384, 407, 485.

Ț

Țăruș Ion: 17.
Țicău Ștefan: 137, 138, 140, 145.
Țifescul Ilie, Frige-vacă, mare spătar: 75, 334, 379, 383, 384, 419—421, 447, 459, 515.

U

Ughinschie, hatmanul, vezi *Oghinski Grigore Anton*, hatman.
Uman-pașa Chiupriul, vezi *Niuman-pașa Küprülüzade*.
Ureche Grigore, vornic și cronicar (1590—1647): 8, 9, 13, 104—107, 109—111, 123, 157.
Ureche Nestor, vornic 137.
Urechiă V. A.: 122, 126, 128, 129, 136—138, 140.
Ursache cel bătrîn vezi *Ursache Gheorghe*.
Ursache Gheorghe, mare vistier: 12, 13, 15, 16, 53, 216, 217, 282, 283, 421.
Ursache Dumitrașco, mare stolnic: 342, 447.
Ursache Maria: 12, 15, 16.
Ușurelul, căpitan, vezi *Bălăceanu Badea Conteș*.

V

Valis, general austriac: 780, 789, 790.
Vargalovici: 390.
Vasile, vornicul, vezi *Costache Vasile*.
Vasli-pașa: 782.
Văcărescu Ienăchiță: 8, 22, 23.
Vădanii, general austriac: 781, 787, 788, 790.
Veisi Petrache: 130.
Veisman vezi *Vidman Ivan*.
Vejbah, general, vezi *Weissbach Johann*.
Velciu D.: 5, 11—14, 16, 17, 19, 23, 41, 43—48, 119, 123, 125, 127.
Veli-pașa, serascher: 813, 819, 821.
Velicico, sulgeriul: 660, 661, 684.
Venitura vezi *Ventura*.
Ventura, dragoman al flotei turcești: 714.
Vesubadțki, general rus: 481.
Vicol, căpitan de lefegii: 323, 370.
Vidin gheneralul vezi *Vădanii*, general austriac.
Vidman Ivan, general rus: 587—589.
Vișnoveschie Mihai, vezi *Wisznovieţchi Mihai*.
Vișnovețschii Șenze Ianoș vezi *Wisznovieţchi Jan*.
Vitman vezi *Vidman Ivan*.
Vlasto, mare postelnic: 376.

Vlasio Andronache, mare comis: 696.
Voinescu Iorgu: 47.
Volcinschi Vasile, mare serdar: 276.
Volconski Grigore Semionovici, general rus: 481, 521, 589.
Volodievski Mihail, staroste de Cameniţa: 220.
Volodiovschie vezi *Volodievski Mihail*.

W

Weissbach Johann, general rus de origine germană: 521, 554, 746.
Wisznowieţki Jan, hatman polonez (1678—1741): 645.
Wisznowieţki Mihai, rege al Poloniei (1669—1673): 58, 219, 224, 242, 243.

Z

Zagraţchi vezi *Zagriajski Artenie*, general rus:
Zagriajski Artenie, general rus: 746.
Zaharia, comandant de lefegii sub Constantin Cantemir: 315.
Zaharoţchie vezi *Zaharovski*.
Zaharovski, ofiţer polonez din armata lui Sobieski: 328.
Zapiva, hatmanul, vezi *Sapieha Jan Friedrich*.
Zărul Constantin, medelnicer: 602.
Zărul Ioan, vătaf de copii: 602.
Zărul Nuor, postelnic: 602.
Zărul Vasile, medelnicer: 602.
Zmucilă, banul, vezi: *Zmucilă Savin*.
Zmucilă Gheorghiţă, postelnic: 68, 266, 287.
Zmucilă Savin, mare ban: 39, 68, 86, 266, 275, 287, 416, 459, 497, 500, 514, 555, 557, 601, 610, 615.
Zosen Başotă vezi *Başotă Zosin*.
Zosin Pătraşco, mare stolnic, vezi *Başotă Zosin*.
Zotta Sever: 7, 12, 23, 127.

NUME DE LOCURI

A

Abov, cetate la Marea Baltică, în sud-estul Finlandei: 614.
Adrianopol: 61, 65, 83, 90, 252, 253, 302, 304, 335, 338, 367, 392, 434, 436, 438—442, 445, 630, 632, 634, 638, 642, 651, 670, 771, 814.
Agapia, mănăstire în ținutul Neamț: 112, 173—175, 330, 368.
Alba-Iulia: 273.
Albania: 780.
Albești, sat în apropiere de Tîrgul Frumos: 312.
Alexandria, oraș în delta Nilului, sediul unei patriarhii ortodoxe. 345, 859.
Amburhu vezi *Hamburg*.
Anapole vezi *Neapole*.
Anglia: 395, 401, 429, 644, 645, 649.
Antiohia, capitala Siriei elenistice, sediul unei patriarhii ortodoxe: 345.
Antohia, vezi *Antiohia*.
Ardeal: 73, 95, 111, 114, 115, 436.
Argeș, rîul: 320.
Aron-vodă (Aroneanu), mănăstire în apropiere de Iași: 310, 532, 533, 661, 662.
Astrahan, oraș pe cursul inferior al Volgăi: 680, 748, 764.
Austria: 98.
Avrămeni, moșie în ținutul Cîrligăturii: 7.
Azac vezi *Azov*.
Azov, cetate aproape de vărsarea Donului în Marea de Azov: 295, 411, 550, 593—595, 602, 603, 613, 615, 629, 747, 748, 765, 766, 770, 771, 842.

B

Baba vezi *Babadag*.
Babadag, cetate turcească din nordul Dobrogei: 420, 423, 424, 437, 457, 458, 739, 772.
Babagefer, închisoare în Constantinopol: 83, 466.
Babilon: 749.
Bacău: 283, 493, 494, 634, 659, 665, 713, 760, 781, 782, 801, 823, 848.
Bagdad, oraș pe fluviul Tigru, capitala de azi a Irakului: 749.
Bahlui, pîrîu ce trece prin Iași și se varsă în Prut: 406, 453, 541, 660, 665, 824.
Baia, vechi tîrg moldovenesc, la sud de Suceava: 305, 307, 717.
Balcani: 100.
Balica, mănăstirea, vezi *Frumoasa*, mănăstirea.
Barnovschi, mănăstire în Iași: 15, 198.
Baturna, oraș în Ucraina: 481.
Băcani, sat la nord de Bîrlad: 333.
Bălțătești, sat în ținutul Neamț: 760.
Bălțile Căinariului vezi *Căinar*.

Bănceşti, sat în ţinutul Sucevii: 281.
Bănila, sat în ţinutul Cernăuţilor: 328, 330.
Bărboiul, mănăstire în Iaşi: 96, 706.
Bărboşi, sat în ţinutul Neamţ: 36, 75, 336.
Beciu vezi *Viena*.
Belaia Ţerkov, oraş la sud de Kiev: 606, 607.
Belgrad, cetatea, actuala capitală a Iugoslaviei: 100, 102, 270, 320, 325, 394, 670—672, 676, 816, 817.
Belgrad, eparhie în Rusia: 856.
Beligrad vezi *Belgrad*.
Belschii, partea nord-estică a vechii Polonii: 400.
Bender vezi *Tighina*.
Berehoieşti, sat în ţinutul Botoşani: 207.
Berghem vezi: *Berhomet*.
Berhomet, sat în ţinutul Suceava: 760.
Bezengheşti, sat, vezi *Bizigheşti*.
Bilagorod, oraş în Rusia: 841.
Bila Ţărcvi vezi *Belaia Ţerkov*.
Biliigrad vezi *Alba-Iulia*.
Binder vezi *Tighina*.
Bisericani, mănăstire în ţinutul Neamţ: 61, 302, 304.
Bistriţa, mănăstire în ţinutul Neamţ: 101, 111, 860.
Bistriţa, oraş în Transilvania: 671.
Bistriţa, rîu în Moldova: 15, 183, 184, 671, 794, 837.
Bizigheşti, sat în ţinutul Putna: 37.
Bîc, afluent al Nistrului; codru, imens altădată, în Basarabia: 830.
Bîrliac, sat în ţinutul Orheiului: 830.
Bîrlad, rîul: 110, 169, 310, 333, 337, 407, 643, 702, 724, 740, 805, 829.
Bîrlad, tîrgul: 75, 179, 439, 495, 526, 547, 659, 792.
Bîrnova, mănăstire lîngă Iaşi: 96, 205, 424, 706.
Bîrnoviţa, sat în ţinutul Hotin: 217, 400.
Blăgeşti, sat în apropiere de Paşcani: 17, 19.
Bogdăneşti, sat în ţinutul Dorohoi: 200, 201, 822.
Boian, sat în ţinutul Cernăuţilor: 7, 23, 36—41, 101, 308, 310, 665, 820.
Bosna vezi *Bosnia*.
Bosnia, provincie în Iugoslavia: 567, 571, 643, 672, 779, 780, 786, 788, 795.
Botoşani: 109, 110, 168, 200, 330, 486, 643, 671, 701, 702, 713, 804, 822, 823.
Brad, mănăstire în ţinutul Buzău: 325.
Brandenburg: 743.
Branişte, cîmp între Prut şi Jijia, la sud de Iaşi: 833.
Braşov: 149, 273, 274, 325, 341, 398, 468, 781, 787, 790, 831.
Brăieşti, sat la sud de Tîrgul Frumos: 312.
Brăila: 31, 96, 271, 272, 275, 277, 517, 561, 565—567, 572, 594, 595, 603, 604, 695, 792, 802, 808, 829, 831.
Brăneşti, sat lîngă Cernăuţi: 275.
Buceci, vezi *Buciaci*.
Buciaci, sat în Podolia: 243, 259, 521.
Buciuleşti, sat în ţinutul Neamţ: 15, 182—184.
Bucovina: 16, 19, 25.
Bucureşti: 73, 78, 92, 94, 104, 105, 107, 110, 113, 116, 122, 123, 126, 128, 133, 140, 144, 147, 148, 185, 204, 251, 253, 272, 321—325, 327, 342, 364, 375,

422, 440, 441, 467, 646, 658, 677, 701, 715, 720, 721, 724, 740, 752, 780, 783, 789, 791.
Buda, capitala Ungariei: 268, 270, 271.
Bugeac, cîmpie în sudul Basarabiei: 59, 70, 96, 106, 162, 275, 276, 286, 288, 293, 305, 311, 320, 327—329, 332, 368, 387, 390, 391, 396, 407, 423, 508, 520, 521, 524, 526, 530, 535, 538, 544, 579, 589, 637, 659, 665, 671—673, 678, 698—703, 708, 711, 768, 769, 771, 773, 806, 810, 813, 816, 819, 844.
Bug, rîul: 263, 480, 770, 778, 780, 796, 800, 801, 811, 812, 842.
Buh vezi *Bug*.
Bujoreni, sat în ținutul Tutova: 310.
Bursuci, mănăstire în ținutul Covurlui: 90, 547, 620.
Buzău: 325.

C

Calanca, sat pe malul stîng al Nistrului: 811.
Camen Zaton, cetate pe malul stîng al Niprului: 594.
Cameniţa, cetate în Podolia, la nord de Hotin: 13, 20, 35, 53, 59, 70, 77, 81, 152, 184, 213, 218—225, 227, 243, 244, 246, 248, 249, 258, 259, 274, 288, 289, 328, 329, 353, 359, 360, 362, 364, 366, 370, 383, 386—389, 393, 396, 399—405, 582, 604, 609, 637, 638, 641, 819.
Carapciul, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Carloviț, orășel pe Dunăre, între Beograd și Novi-Sad: 79, 81, 110, 395, 433, 677.
Carpaţi: 92.
Cartal, cetate turcească în apropiere de lacul Cahul: 517, 758—761, 771, 775, 784, 789, 795, 796.
Casele Banului, sat în ținutul Fălciu: 570, 571, 575.
Caşen vezi *Caşin*.
Caşin, mănăstire în ținutul Bacău: 92, 115, 166, 185, 658, 665, 670, 678, 860.
Caucaz: 94.
Cavala, port la Marea Egee: 79, 440.
Cazan, oraș pe cursul mijlociu al Volgăi: 748, 764.
Cazîlbaşul vezi *Persia*.
Căcaina, pîrîu în Iași: 215, 834.
Căcăceni, sat în ținutul Botoșani: 233.
Căcărăzeni, sat în ținutul Iași: 312, 453, 824.
Căinar, rîu în ținutul Soroca: 552.
Cărtal vezi *Cartal*.
Căzan vezi *Cazan*.
Ceahlău muntele: 665.
Ceahrin vezi: *Cighirin*.
Ceremuş, rîul: 167, 328, 369, 482, 485, 488, 504.
Ceric vezi *Ciric*.
Cernăuţi: 16, 17, 25, 36, 45, 91, 147, 166, 233, 235, 260, 275, 308, 311, 328, 405, 484, 485, 486, 490, 604, 633, 642, 659, 678, 819, 822, 836, 837, 841.
Cerneliţa, sat în Podolia, aproape de hotarele Moldovei: 391.
Cernigov, oraș la nord de Kiev: 102, 841, 842, 855, 856.
Cernihoi vezi *Cernigov*.
Cetatea Albă: 106, 162, 312, 464, 524.

Cetatea Neamțului : 20, 92, 106, 108, 165, 166, 236, 240, 241, 245, 310, 330, 343, 352, 365—367, 369, 370, 372—374, 383, 404, 490, 658—660, 665, 678, 717.
Cetățuia, mănăstire în apropiere de Iași: 30, 92, 145, 211, 216, 309, 533—536, 541, 543, 659—664.
Chilia : 106, 162, 376, 423.
China : 111, 190.
Chiov, vezi *Kiev*.
Chipereşti, sat în ținutul Iași: 359.
Chipru vezi *Cipru*.
Chișinău : 42, 129, 140, 149, 713.
Chitai vezi *China*.
Chiu vezi *Kiev*.
Ciceiul, cetatea: 111, 170.
Cifed, vezi *Suedia*.
Cighirin, oraș în Ucraina de vest: 65, 248—253, 259, 551, 553, 700.
Cipru : 116, 186.
Ciric, deal lîngă Iași: 662.
Cirimuș vezi *Ceremuș*, riul.
Cived vezi *Suedia*.
Cîmpina : 73, 326, 791, 802, 830.
Cîmpu Lung : 330, 332, 485, 486, 658, 665, 671, 672, 692, 760, 781.
Cîmpu Lung, sat la nord de Cernăuți: 167.
Cîndești, sat în ținutul Suceava: 486.
Cîrligătura, ținut în nordul Moldovei, între Siret și Prut, avînd Tîrgul Frumos ca oraș de reședință: 17, 46, 543, 632, 633.
Codlea, sat în Țara Bîrsei: 273.
Codrul Chigheciului, pădure vestită pe podișul dintre Prut și Ialpug: 702, 703.
Codrul Herții, pădure din nordul Moldovei, în apropiere de Herța: 266.
Colomeea, oraș în Polonia, la nord de Cernăuți: 504.
Comănești, sat în ținutul Bacău: 634, 760, 781, 790—793.
Constantinopol : 9, 14, 21, 23—28, 33—35, 51—53, 55, 60, 61, 63, 65—67, 69, 70, 72, 74—85, 92—98, 100, 108, 111—114, 116, 134, 135, 146, 170, 171, 173—181, 186, 187, 189, 195, 196, 198, 202, 203, 205—212, 218, 228—231, 242, 244, 246—248, 251—257, 259, 261, 262, 264, 282, 284, 288, 290, 291, 293—296, 298, 301—304, 309, 314, 317—323, 333, 335—338, 341—343, 345—350, 353, 355, 357, 359—361, 366, 367, 369, 370, 372, 374, 375, 377—379, 381—383, 385—387, 389, 398—402, 404, 406, 407, 409—412, 414, 415, 417, 419—423, 427, 430, 433, 434, 437, 438, 440—443, 445, 446, 448, 449, 451, 452, 455—457, 462—464, 466, 469—472, 475, 476, 478, 483, 486, 487, 489—494, 499, 500, 504—512, 514—523, 526, 534, 536, 542, 557, 558, 568, 592, 605, 617, 620—622, 625, 627—629, 633—636, 638, 641—643, 645—647, 649, 652, 654—657, 664, 665, 673, 677—680, 683, 685, 688—695, 698—704, 707—710, 714—716, 719, 720, 722, 723, 726—729, 733—740, 754, 758, 760—763, 765, 766, 772, 776, 780, 784—788, 794, 796, 802, 803, 805—807, 810, 816, 822, 838, 839, 841—844, 846, 851, 853—856, 861.
Copăcești, sat în ținutul Putna: 277.
Copou, sat lîngă Iași: 62, 300, 306, 309, 824.
Cornul Dumbrăvii, pădure în ținutul Putna: 279.
Coșula, mănăstire în ținutul Botoșani: 143.
Cotele vezi *Codlea*.
Cotnari : 59, 109, 110, 168, 288, 330, 554, 660, 702.
Cotmani, sat în ținutul Cernăuților: 328.
Covurlui, ținutul: 658.

Cozmești, sat în ținutul Roman: 312, 315.
Cracovia: 719.
Craiova: 145, 148, 677.
Crăia Finilor vezi *Finlanda*.
Creta, insula: 56, 172, 231, 232.
Crimeea: 27, 96, 98, 100, 106, 162, 250, 295, 314, 320, 508, 520, 524, 550, 551, 579, 595, 608, 613, 616, 645, 698, 702, 704, 709, 747, 748, 765—768, 770, 771, 774, 777, 784, 786, 796, 806, 810, 816, 818, 842, 844.
Crit vezi *Creta*.
Criulandie vezi *Curlanda*.
Crivești, sat în ținutul Roman: 312, 331.
Crîm vezi *Crimeea*.
Crîșma Stani sau ~*Stati*, loc lîngă Iași: 660.
Csacsonia vezi *Saxonia*
Cuciur, sat în ținutul Cernăuților: 328.
Culbur vezi *Kinburn*.
Cunbur vezi *Kinburn*.
Cupca, sat în ținutul Suceava: 485.
Curlanda, ducat pe teritoriul actual al Letoniei: 844.
Cuturile, sat în Ucraina de sud-vest, lîngă Vijnița: 820.

D

Danemarca: 429, 650, 651, 665.
Dania vezi *Danemarca*.
Danțca vezi *Gdansk*.
Deleni, sat în ținutul Hîrlău: 814, 815, 840.
Demirdaș, orășel în apropiere de Adrianopol: 634.
Dervent, cetate în vestul Mării Caspice: 748.
Dobrogea: 70, 140, 146, 455, 704.
Dobrovăț, mănăstire în ținutul Vaslui: 801.
Docolina, sat și pîriu al Bîrladului: 110, 169.
Domnești, sat în ținutul Putna: 68, 271, 272, 274, 276, 277, 279.
Don, rîul: 396, 407, 508, 520, 550, 551, 612, 765, 766, 842.
Dorohoi, ținutul: 13, 17.
Doroșcani, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Dragomirna, mănăstire în ținutul Suceava: 717.
Drăcșani, sat în ținutul Hîrlău: 317.
Drăgănești, sat în județul Vlașca: 73, 323, 324.
Drăgășani, vezi *Drăgușani*.
Drăgșani vezi *Drăcșani*.
Drăgușani, sat în ținutul Dorohoi: 13, 822.
Dumbrava Roșie, codri în nordul Moldovei, purtînd mai mulți această denumire: 109, 110, 158, 168.
Dunărea: 12, 14, 31, 40, 54, 70, 78, 79, 166, 198, 199, 210, 212, 214, 215, 220, 227, 229, 268, 269, 273, 307, 320, 364, 390, 396, 423, 439, 440, 517, 524, 536, 542, 548, 559, 566, 590, 592, 613, 621, 625, 643, 656, 671, 672, 699, 704, 737, 758—760, 771, 772, 775, 782—784, 786, 788, 789, 808, 809, 814, 855.

E

Edicula vezi *Edicule*.
Edicule, închisoare în Constantinopol: 85, 87, 114, 181, 182, 489, 505, 523, 543, 635, 647.
Efrat vezi *Eufrat*.
Egorlîc, afluent al Nistrului: 482, 504, 842.
Ehorluc vezi *Egorlîc*.
Englezul vezi *Anglia*.
Enîc vezi *Osijeg*.
Erevan: 683.
Esztergom, oraș pe Dunăre, la nord de Budapesta: 270.
Eși vezi *Iași*.
Eufrat, fluviu în Asia: 749.
Europa: 30, 79, 81, 92, 115, 148, 243, 395, 429, 559, 641, 650.

F

Fanar, cartierul grecesc al Constantinopolului: 60, 290.
Fastov, oraș la sud-vest de Kiev: 520.
Fastuv vezi *Fastov*.
Fălciu, ținutul: 17, 32, 36, 40, 42, 71, 191, 267, 303, 314, 407, 526, 548, 560, 561, 566, 567, 635, 658, 659, 679, 702, 713.
Fener vezi *Fanar*.
Fereşti, sat în ținutul Vaslui: 705.
Filibe vezi *Plovdiv*.
Finia vezi *Finlanda*.
Finlanda: 614, 666.
Fîntîna Bordii: 62, 300.
Fîntîna Cerbului, loc în ținutul Hîrlăului: 176.
Fîntînelele, sat în ținutul Bacău: 283.
Flandra: 649.
Flemengul vezi *Flandra*.
Focșani: 59, 68, 267, 271, 273, 276, 277, 279, 294, 305, 315, 316, 318, 326, 352, 354, 373, 420, 421, 487, 489, 526, 566, 643, 722, 724, 729, 807, 829, 830.
Forăşti, sat în ținutul Neamț: 717.
Franța: 82, 91, 94, 139, 360, 397, 429, 565, 644, 645, 646, 649, 650, 672, 673, 677, 683, 752, 771, 772, 774, 815, 837, 845.
Franțozul vezi *Franța*.
Frumoasa, mănăstire lîngă Iași: 96, 530, 534, 623, 661, 662, 702, 763, 781, 788, 824, 831.

G

Galata, mănăstire lîngă Iași: 96, 100, 246, 315, 372, 373, 706, 782, 787, 791, 822.
Galați: 86, 96, 101, 114, 162, 169, 179, 229, 234, 235, 237, 287, 307, 340, 345, 346, 350, 380, 410, 439, 458, 487, 489, 493—495, 514, 518, 695, 701, 792, 808, 824, 840, 855.

Gănești, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Gdansk: 98, 744—746.
Gîncău, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Giurgev vezi *Gurghiu*.
Golia, mănăstire în Iași: 312, 355, 464, 553, 807.
Grecești, sat pe Prut: 635, 679.
Grecia: 192, 205.
Grozești, sat în ținutul Bacău: 316, 802.
Grozniți, sat în ținutul Hotin: 820.
Grumăzești, sat în ținutul Neamț: 760.
Gurghiu, cetate în estul Transilvaniei: 272.

H

Hadîmbul, sat în ținutul Bacău: 440.
Halețchii vezi *Halici*.
Halici, ducat în nordul Bucovinii: 427, 503, 645, 742, 747.
Hamburg: 843.
Hangu, mănăstire în ținutul Neamț: 272, 330, 332, 352, 368, 373, 414, 454, 455, 457, 665, 691, 859.
Harcov: 32—34, 520, 550, 602, 603, 608, 610, 615—618, 748, 770, 774, 777, 806.
Hastrahan vezi *Astrahan*.
Hăbășești, sat în ținutul Roman: 312.
Hălăucești, sat în ținutul Roman: 312.
Hărmănești, sat în ținutul Suceava: 311.
Heleșteeni, sat în ținutul Roman: 312.
Herța vezi *Codrul Herții*.
Hilioara, schit în apropiere de mănăstirea Agapia: 112, 174, 175.
Hîrlău, tîrg la nord-vest de Iași: 176, 315, 815.
Hîrșova, localitate în Dobrogea: 198.
Hlincea, mănăstire în apropiere de Iași: 10, 92, 662, 663.
Hlinița, sat în ținutul Cernăuților: 328.
Horodinca, tîrg în Podolia, la nord de Sniatin: 391, 437, 820.
Horodniceni, sat în ținutul Neamț: 717.
Hostrohon vezi Esztergom.
Hotin: 13, 37, 45, 54, 91, 101, 102, 106, 162, 166, 213, 214, 217, 220, 221, 223—229, 234, 237, 239, 245, 259, 260, 270, 274, 397, 405, 571, 582, 604, 608, 633, 638, 640—643, 677, 678, 699, 701, 702, 719, 735, 738, 739, 744, 747, 759, 771, 782, 805, 810, 818—822, 830, 831, 833, 835—838, 840, 853.
Huși: 191, 535, 538, 573, 575, 830, 832.

I

Ianîc vezi *Osijeg*.
Iaroslav, oraș în Polonia de sud-est: 526, 549.
Iaslovăț, sat în sudul Podoliei: 520.
Iași: 10, 12, 17, 21, 23, 24, 28, 30, 32, 37, 39, 41, 45, 46, 53, 57, 59, 61, 62, 67, 70, 71, 76, 77, 85—90, 92, 99—102, 104, 105, 110, 114—116, 132, 133, 136—

138, 143—145, 147, 149, 161, 169, 173, 179, 182, 185, 196, 197, 198, 206, 211, 215, 216, 218, 223, 235, 236—239, 245—248, 253, 254, 258—260, 262—264, 266—268, 271, 273—276, 286—289, 291, 296—300, 302, 304, 306, 308—312, 315, 317, 332—334, 336—338, 343—346, 351, 352, 354, 359, 361, 362, 364, 367, 368, 372—375, 377, 381, 382, 391, 392, 398, 399, 405, 407—409, 411—413, 415, 416, 421, 424, 433, 437—440, 447, 449—455, 457, 458, 468, 470—473, 483, 484, 486—491, 496, 504, 511—515, 519, 530, 532—535, 537, 541—543, 549—553, 555, 559, 560, 562, 563, 565, 566, 568, 582, 583, 598—600, 620—625, 633—634, 642, 643, 645, 652, 653, 656, 658—661, 663—665, 671, 678, 685, 690—696, 700—706, 708, 709, 711, 712, 716—721, 723, 724, 729, 730, 735, 736, 738—740, 752—754, 757, 760, 761, 781, 787, 794, 802—805, 807, 814—816, 822, 823, 825, 828—837, 840, 841, 847, 849, 850, 852, 854, 861.

Iepureni, sat în ținutul Fălciu: 212.

Ierusalim: 103, 345, 347, 430, 559, 860.

Ihorluc vezi *Egorlîc*.

Imperiul Habsburgic: 91, 117, 190, 198, 199, 269, 270, 295, 307, 314, 332, 392, 428, 429, 587, 639, 644, 645, 649, 652, 655, 672, 674—677, 742, 746, 751, 752, 771, 772, 774, 776, 780, 802.

India: 679, 683, 843.

Indrii vezi *Adrianopol*.

Inglezul vezi *Anglia*.

Inglitera vezi *Anglia*.

Isficanul vezi *Ispahanul*.

Ismail: 376, 424, 701, 702, 808.

Ispahanul: 683.

Ispasul, sat în ținutul Cernăuților: 167.

Iștovăț, sat în ținutul Dorohoi: 823, 834.

Ișpania vezi *Spania*.

Italia: 751.

Iubănești, sat în ținutul Dorohoi: 228, 232, 233.

Iuhurluc vezi *Egorlîc*.

Iveşti, sat în ținutul Tecuci: 419, 458.

Î

Împărăția Moscului vezi *Rusia*.

Împărăția Turcului vezi *Turcia*.

J

Jaravna vezi *Juravno*.

Jestavna vezi *Zastavna*.

Jijia, rîul, : 239, 541, 566, 569, 598, 600, 781, 823, 825.

Jolcva vezi Jolkiev.

Jolkiev, oraș la nord de Lvov: 313, 404, 670.

Juravno, orășel în Podolia, la sud-est de Lvov: 58, 241, 243, 254.

Jușca, sat în ținutul Cernăuților: 820.

Juvaneț, sat polonez la nord de Hotin: 328.

K

Kiev : 30, 32—35, 37, 134, 400, 427, 481—483, 503—506, 508, 509, 517, 520, 521, 524, 551, 557, 558, 563, 578, 579, 606—609, 614, 617, 618, 633, 636—640, 642, 643, 645, 666, 669, 742—744, 747, 773, 818, 819, 836, 841, 842.
Kinburn, cetate în Crimeea: 768—770, 779, 780, 796, 812.

L

Lăpușna, ținut între Prut și Nistru: 464, 658, 855.
Lăticiova vezi *Leticev*.
Leavul vezi *Polonia*.
Leca, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Leorda, sat în ținutul Hîrlău, la nord-vest de Botoșani: 822.
Leov vezi *Lvov*.
Leticev, orășel în Podolia, la vest de Vinița: 243.
Letva vezi *Lituania*.
Litfa vezi *Lituania*.
Litva vezi *Lituania*.
Lituania : 391, 400, 428, 480, 667, 743, 744, 747, 773.
Liublin, oraș la sud-est de Varșovia: 93, 669, 670.
Liubliun, vezi *Liublin*.
Liutarenghia vezi *Lorena*.
Liva : 198, 199.
Livărda vezi *Leorda*.
Livonia : 425, 427, 482, 666.
Logoj vezi *Lugoj*.
Lorena : 772, 780.
Lugoj : 268.
Lunca Mîndrișcăi, sat în ținutul Putnei: 316.
Lungani, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Luninburc vezi *Luxemburg*.
Lufimburg vezi *Luxemburg*.
Luțk : 29.
Luxemburg : 845, 857.
Lvov : 12, 224, 284, 392.

M

Malo Rosia : 602, 842.
Mana vezi *Manisa*.
Manisa, orășel pe coasta de vest a Asiei Mici: 285.
Marea Albă vezi *Marea Marmara*.
Marea Baltică : 425, 481, 482, 552, 744.
Marea Marmara : 646.
Marea Roșie : 736.
Mare Balticum vezi *Marea Baltică*.
Mavramur vezi *Mavromol*.

Mavromol, mănăstire în Constantinopol: 657.
Mărgineni, sat în ținutul Bacău: 134, 634, 781, 801, 848.
Medjiboj, oraș în Podolia, la vest de Vinița: 35, 243, 606, 819.
Mera, mănăstire în ținutul Putna: 471, 670, 678, 829.
Mihalci, sat în ținutul Cernăuților: 485.
Mitidili vezi *Mitilena*.
Milcov, rîul 126, 471, 670, 678, 720, 829.
Milia, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Mira vezi *Mera*.
Mitcău, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Mitilena, oraș în insula Lesbos: 716.
Mitropolia Moldovei: 312, 313, 450, 757.
Mitropolia Țării Românești: 789.
Moldova: 6—10, 14—15, 17, 18, 20, 24—27, 29—35, 38, 42—49, 54, 57—59, 61, 63—65, 67—74, 76, 77, 79, 81, 83, 85, 87—96, 98—104, 106—112, 114, 116, 118, 123, 124, 127—130, 137, 139, 141—144, 147—149, 157, 161, 162, 168, 171—179, 182, 200, 204—207, 209, 211, 214, 215, 222, 224, 225, 230, 232, 235, 237, 241, 244, 245, 247, 251—254, 258, 259, 263, 271—275, 282, 287, 288, 290—296, 298—304, 306—312, 314, 316—318, 320, 321, 325—328, 330, 332, 341, 343, 346, 348, 355, 356, 377, 380, 383, 390—393, 396, 397, 404, 405, 408, 410—412, 418, 420, 421, 423, 424, 428, 430, 433, 435—438, 440—443, 445, 446, 451, 457, 459, 460, 466—468, 470, 471, 474, 476—478, 483, 487, 489—494, 499, 504, 506, 509—511, 514, 515, 517, 518, 522, 525—529, 549, 551, 554, 556—558, 562, 568, 584, 600, 607, 609—611, 616, 617, 619—623, 626, 634, 636, 638, 643, 647, 651—654, 656—658, 668, 672, 677—679, 684, 688—691, 695, 696, 699—701, 703, 704, 708, 710, 712, 714—716, 720, 722—725, 729, 730, 733, 735—738, 740, 741, 752, 754, 761—764, 775, 781, 784, 785, 787, 790, 796, 801, 804, 813, 815, 818, 822, 826, 828, 837, 841, 842, 846, 847, 853—856, 858, 860, 861.
Moldova, rîul: 165.
Moreea, peninsula: 651, 652, 677, 774, 841, 842.
Moriia vezi *Moreea*.
Mosc vezi *Moscova*.
Mosc vezi și *Rusia*.
Moscalul vezi *Rusia*.
Moscova: 33, 35, 53, 117, 185, 190, 320, 433, 643, 675, 676, 841, 845, 856.
Movila lui Constantin-vodă, loc lîngă Iași: 659, 660.
Movila lui Purcel, loc în ținutul Vaslui: 167.
Movila Răbîei, loc în ținutul Fălciu: 235, 236, 570, 593.
Movilău, oraș pe malul stîng al Nistrului: 175, 200, 201, 537, 600, 604, 606, 608, 787.
Movileni, sat în ținutul Tecuci: 276.
München: 108.

N

Narva, oraș la Marea Baltică: 79, 427, 502.
Neamț vezi și *Cetatea Neamțului*.
Neamț, mănăstirea: 716.
Neamț, ținutul: 17, 183, 264, 304, 336, 665, 713, 760, 837, 841.

Neamțul vezi *Imperiul Habsburgic.*
Neapole : 751, 772.
Nebuisăi, turnul (în Cetatea Sucevii): 284.
Nejiboje vezi *Medjiboj.*
Nemirova vezi *Nemirov.*
Nemirov, oraș în Podolia: 263, 520, 606, 649, 773, 776, 780, 785, 787, 796, 846.
Nicorița, uliță în Iași: 152, 215.
Nimirova vezi *Nemirov.*
Nipru, fluviul: 207, 262, 428, 478, 480, 524, 551, 553, 594, 595, 602, 606, 607, 768—770, 774, 775, 777, 778, 780, 796, 800, 841, 842.
Nistru, rîul: 10, 32, 40, 44, 81, 200, 201, 216, 217, 219, 221, 227, 229, 239, 241, 243, 244, 248, 249, 259, 262, 263, 287, 328, 359, 388, 389, 391, 400—404, 408, 428, 482, 484, 520, 524, 526, 529—531, 536, 537, 543, 549, 600, 601, 604, 606, 608, 628, 666, 779, 810—814, 819, 822, 836, 837.
Niș, cetate și oraș în Serbia: 780, 795, 808.
Nove Zamsky, oraș în Slovacia: 198.

O

Oblucița, cetate turcească în nordul Dobrogei: 70, 77, 152, 214, 220, 223, 229, 234, 257, 294, 296, 332, 333, 353, 359, 362, 364, 366, 387, 458.
Obluștță vezi *Oblucița.*
Oboian, eparhie în Rusia: 856.
Obrejeni, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Oceakov, cetate la limanul Nistrului: 52, 206—208, 259, 296, 297, 464, 480, 524, 551, 758, 768, 770, 778, 779, 783, 795, 796, 800, 801, 803, 812, 813, 842, 854.
Ocnă, vezi *Tîrgul Ocnei.*
Ocraina vezi *Ucraina.*
Odriiu vezi *Adrianopol.*
Oituz, pasul: 68, 73, 273, 316, 327, 376, 526, 535, 781, 787, 788, 792, 802, 837.
Olanda : 395, 644, 645.
Olt, rîul: 92, 658, 677, 772, 806, 808.
Oltenia : 92, 94, 100, 808.
Or vezi *Perecop.*
Orășeni, sat în ținutul Cernăuților: 328, 490.
Orhei, ținutul: 92, 405, 464, 543, 658, 814, 815, 829, 830, 855.
Orșova, cetatea: 198, 808, 809.
Osijeg, oraș pe rîul Drava: 269, 270.
Ostrița, siliște: 41.

P

Pagul (Paicul?), sat la nord de Cahul: 311.
Palestina : 860.
Parasca, loc în apropiere de Iași: 663, 664.
Paris : 77, 138.
Paros, insula: 112.
Passarovitz, pacea de la ~: 92, 94.

Paşcani, oraşul: 17.
Patriarhia Alexandriei: 859.
Păşcani, sat în ţinutul Suceava: 312, 660, 717.
Pecersca, mănăstire în Kiev: 607, 640.
Peloponez, peninsula: 841, 842.
Perecop, istm ce leagă Crimeea de continent, prevăzut şi cu bastioane de apărare: 766—768, 777, 842.
Pererita, sat în ţinutul Hotin: 259.
Perevolocina, cetate pe malul stîng al Niprului: 774, 775, 777, 778, 796, 800, 801, 810
Perevoloşin vezi *Perevolocina*.
Periaslov, oraş în Ucraina: 603.
Persia: 94, 679, 681, 683, 720, 773, 774, 815.
Persul vezi *Persia*.
Petersburg: 34, 521, 567, 603, 605, 611, 614, 617, 645, 842—844, 855, 856.
Petreburc vezi *Petersburg*.
Petrişu, sat în ţinutul Roman: 312.
Petrovaradin, cetate în Iugoslavia în apropiere de Novi Sad: 78, 81, 91, 92, 392, 393, 585, 655, 656.
Piatra lui Aron-vodă, loc în apropiere de mănăstirea Agapia: 112, 175.
Piatra (~ *Neamţ*): 111, 170, 315, 408.
Piscu, sat în ţinutul Tecuci: 440, 441.
Plovdiv: 672.
Poartă vezi *Constantinopol*.
Pobrata, mănăstire în ţinutul Suceava: 107, 717, 860.
Podişoari, loc în apropiere de cetatea Suceava: 241.
Podobiţi, sat în ţinutul Cîrligătura: 312.
Podoleni, sat în ţinutul Neamţ: 130.
Podolia, parte din Ucraina, vecină cu nordul Moldovei: 241, 243, 259, 274, 520, 640, 678.
Podraga, vale în ţinutul Dorohoi: 13.
Podul Iloaei, sat la vest de Iaşi: 182, 315, 372, 660.
Podul Leloaie vezi *Podul Iloaei*.
Podul lui Bîtcă, loc pe Bahlui, la est de Iaşi: 541.
Podul lui Gherman, vad pe rîul Prut, mai jos de vărsarea Jijiei: 825.
Podul Vechi, uliţă în Iaşi: 60, 291.
Polonia: 12, 15, 18, 24, 35, 50, 55, 58, 64, 68, 74, 79, 86, 91—93, 98, 109, 135, 142, 168, 175, 178, 179, 184, 190, 199, 201, 213, 214, 219, 220, 238, 239, 241, 243, 254, 255, 259, 262, 266, 274, 275, 281—283, 286—288, 303, 304, 305, 307, 310, 312, 314, 329, 331, 346, 353, 359, 365, 369, 375, 380, 383, 392, 393, 404, 405, 409, 414, 418, 421, 423, 424, 425, 426—429, 452, 455, 457, 474, 478, 479, 481, 482, 484—486, 488, 494, 500, 502—504, 514, 517, 520, 521, 526, 574, 592, 595, 604, 606, 608, 611, 614, 617, 626, 628, 630, 633, 637—639, 641, 645, 649, 666, 668—670, 674, 677—679, 682, 699, 702, 743, 744, 746, 747, 751, 772, 775, 776, 785, 787, 801, 819, 820, 830, 837, 844, 846.
Polono vezi *Polonnoe*.
Polonnoe, oraş în Ucraina, la vest de Jitomir: 604, 606, 608.
Poltava: 79, 85, 479, 502, 563, 666, 747, 748, 766, 770.
Pomerania: 90, 91, 115, 634, 645, 649—651.
Pomorania vezi *Pomerania*.

Popi, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Popricani, sat în ținutul Iași: 600.
Poznan, oraș în Polonia: 405, 409, 427.
Poznavschii vezi *Poznan*.
Prăjăști, sat în ținutul Neamț, la nord de Bacău: 264.
Precista, mănăstire lîngă Focșani: 724.
Prelumpca vezi *Priluki*.
Prigoreni, sat în ținutul Cîrligătura: 7, 8, 17, 18, 20, 23, 36, 42, 44, 47, 134, 150, 311, 312, 632, 716.
Priluki, oraș la est de Kiev: 606.
Priporeni, moșie în ținutul Dorohoi: 46.
Prusia: 639, 650, 651, 743, 746, 747.
Prusul vezi *Prusia*.
Prut, rîul: 30—32, 40, 102, 191, 200, 201, 207, 215, 216, 226—228, 236, 239, 286, 308, 311, 329, 365, 390, 391, 408, 485, 490, 504, 531, 532, 538, 540, 541, 543, 544, 547, 549, 550, 562, 565—567, 569—571, 578, 579, 595, 597—599, 600, 621, 635, 642, 643, 659, 665, 671, 701, 702, 710, 719, 720, 781, 788, 819—825, 828, 830.
Pruțeț, afluent al Prutului: 570—574.
Purcelești, sat în ținutul Roman: 312.
Putila, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Putna, mănăstirea: 41, 106, 107, 114, 162—164, 180, 181, 485, 486.
Putna, ținutul: 52, 72, 197, 271, 305, 315, 318, 471, 643.

R

Racova, afluent al Bîrladului: 440.
Ragughia vezi *Raguza*.
Raguza, cetate pe malul iugoslav al Adriaticii (Dubrovnic): 545, 591.
Rașcov, localitate în apropiere de Soroca: 811, 814.
Răbîia vezi *Movila Răbîei*.
Răcăciuni, sat în ținutul Putna: 277.
Răchitoasa, mănăstire în ținutul Tecuci: 807.
Rădăuți: 137, 162, 485.
Rărencea, sat în ținutul Cernăuților: 820.
Răstoacele, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Războieni, sat la nord-vest de Roman: 107, 108, 162, 165.
Reni, oraș în sudul Basarabiei: 376, 423, 424.
Rerence vezi *Rărencea*.
Riazan, oraș în Rusia: 675, 676.
Riga: 79, 425, 427, 502, 525, 549, 605, 615, 744.
Rizan vezi *Riazan*.
Rivan vezi *Erevan*.
Rîm vezi *Roma*.
Rîșca, mănăstire în ținutul Suceava: 60, 292, 717.
Rîtul, moșie în ținutul Cîrligăturii: 7.
Rodos: 80, 342, 346, 378.
Rogojia vezi *Raguza*.
Roma: 172, 173, 243, 332, 639, 752.

Roman : 17, 75, 109, 115, 168, 183, 257, 312, 315, 336, 408, 418, 627, 659, 713, 716, 782, 794, 826, 830.
Români, sat în ținutul Neamț: 264.
România: 122.
Ropcea, sat în ținutul Suceava: 330, 331, 820.
Rosia vezi *Rusia*.
Rostov, oraș pe Don: 675, 676.
Roșieci, sat în ținutul Fălciu: 702, 824.
Roznov, sat în ținutul Neamț: 186, 794, 837.
Ruginoasa, sat în ținutul Roman: 312, 716, 717.
Rumelia, regiune în estul Peninsulei Balcanice: 192, 205.
Rusalim vezi *Ierusalim*.
Rusia : 27, 29, 30, 32—36, 39, 40, 45, 53, 69, 79, 82, 87, 89, 94, 102, 103, 119, 134, 137, 206, 243, 295, 395, 397, 426, 427, 437, 471, 478, 480, 483—485, 505—508, 510, 520, 522, 525, 528, 529, 545, 559, 563, 567, 592, 598, 599, 602—604, 607, 616, 619, 625, 626, 629, 635, 636, 638, 642, 649—652, 666, 668, 670, 675, 679—681, 684, 718, 742, 746, 748, 750, 751, 760, 765, 771—776, 780, 821, 822, 825, 826, 836—838, 841, 845, 855, 857, 858.
Rusova vezi *Orșova*.
Rușava vezi *Orșova*.
Ruși, sat în județul Vlașca: 59, 290, 323, 324.

S

Samos, insulă: 112, 172.
Sanctpetriburg vezi *Petersburg*.
Sanctpierburg vezi *Petersburg*.
Sarvaș, oraș în Ungaria, pe rîul Criș: 268.
Sasul vezi *Saxonia*.
Satanov, oraș în Podolia: 243.
Saxonia : 390, 425, 427, 480, 481, 503, 641, 666, 668, 669, 746, 751, 772, 773.
Săborna, biserică în Moscova: 674, 676, 856.
Săci vezi *Seci*.
Săcul vezi *Secul*.
Sărata, afluent pe malul sting al Prutului: 569, 570.
Scheia vezi *Șcheia*.
Schit vezi *Hangu*.
Scînteia, sat în ținutul Vaslui: 179, 495, 702.
Seci, cetate pe Nipru: 770, 773.
Secul, mănăstire în ținutul Neamț: 330, 368, 717.
Sfîntul Ilie, mănăstire lîngă Suceava: 717.
Sfîntul Ioan, mănăstire lîngă Focșani: 724.
Sfîntul Mormînt vezi *Ierusalim*.
Sfîntul Nicolae, biserică în Iași: 216, 247, 258, 345, 695, 730.
Sfîntul Sava, mănăstire în Iași: 248.
Sfîntul Ștefan, biserică în Viena: 270.
Siberia: 117, 191, 683, 845, 857.
Sibir vezi *Siberia*.
Sibiu: 268, 322, 658, 671, 780, 789, 790.
Sici vezi *Seci*.
Sileșie vezi *Silișie*.

Siliște, sat în ținutul Neamț: 264.
Sion, deal lîngă mănăstirea Putna: 163.
Siret, rîul: 92, 108, 166, 276, 311, 330, 486, 487, 504, 566, 604, 658, 664, 665, 724, 740, 787, 804, 805, 829.
Siret, tîrgul: 161.
Slatina, mănăstire în ținutul Suceava: 171, 172, 717.
Sletin vezi *Sniatin*.
Slobodschie polchi, vezi *Slobozîia*.
Slobozîia, regiune între Nipru și Don: 602.
Smil vezi *Ismail*.
Smolensc, oraș pe cursul superior al Niprului: 630, 636, 743, 744.
Smolenţca vezi *Smolensc*.
Smotriciu, afluent pe stînga Nistrului: 400.
Snagov, mănăstire în județul Ilfov: 50, 51, 201.
Sniatin, oraș în Podolia, la granița cu Moldova: 228, 311, 331, 549, 820.
Sobranț, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Socola, sat lîngă Iași: 807.
Solca, mănăstire în ținutul Suceava: 137, 140.
Sonnoc vezi *Szolnok*.
Soroca, cetatea și ținutul: 17, 252, 263, 271, 328, 332, 333, 531, 536, 549, 551, 557, 658, 814.
Soveja, mănăstire în ținutul Putna: 860.
Spania: 91, 395, 644, 645, 672, 751.
Stanikorci, sat în Podolia: 820.
Stanislav, oraș în Podolia (azi *Ivano-Frankovsk*): 12, 820.
Stari Dub, oraș la sud-vest de Briansk: 428, 479.
Stănilești, sat în ținutul Fălciu, pe Prut, la sud-est de Huși: 30, 32, 35, 68, 88, 90, 191, 567, 574, 575, 578, 600, 612, 620, 621, 629.
Stettin, capitala Pomeraniei: 115, 650.
Stockholm: 650, 651.
Stolniceni, sat în ținutul Roman: 312.
Stonbeligrad vezi *Székesfehérvár*.
Suceava: 68, 110, 114, 115, 152, 166, 169, 181, 183, 200, 236, 240—242, 244, 245, 275, 281, 284, 286, 287, 305, 312, 330, 404, 405, 485, 665, 713, 717, 756, 760, 823, 837.
Sucevița, mănăstire în ținutul Suceava: 99, 175, 756.
Suedia: 32, 79, 85, 90, 91, 405, 425—429, 479—484, 486, 502, 505, 506, 552, 601, 605, 614, 666, 673, 674, 845.
Székesfehérvár, oraș în Ungaria, la sud-vest de Budapesta, fostă capitală a țării: 268.
Szolnok, oraș în Ungaria: 268.

Ș

Șanta, sat în ținutul Iași: 824.
Șarhorod, oraș în Podolia, aproape de granița Moldovei: 606.
Șcheia, sat în ținutul Suceava: 108, 166, 317.
Șerbănești, sat în ținutul Tecuci: 829.
Șfedul vezi *Suedia*.
Șoldești, sat în ținutul Putna: 279.

Ştefăneşti, sat în ţinutul Dorohoi: 259, 329, 600.
Şteten vezi *Stettin*.
Ştocul vezi *Stockholm*.

T

Tabăra, sat în ţinutul Iaşi: 259.
Taman, peninsulă în Marea de Azov: 842.
Tarnogorod: 93.
Tazlău, mănăstire în ţinutul Neamţ: 860.
Tătărăşeni, sat în ţinutul Dorohoi: 228, 232.
Tbilisi, capitala Gruziei: 683.
Tecuci: 276, 495.
Temvriz, vezi *Tbilisi*.
Tesalia: 61.
Tesmeniţa, sat în Podolia, la est de oraşul Stanislav: 820.
Tesmenul vezi *Tiasmin*.
Tiasmin, afluent al Niprului: 248.
Tighina: 24, 32, 37, 70, 83, 85, 102, 192, 193, 244, 297, 389, 403—405, 424, 458, 464, 470, 472, 482—484, 488, 489, 502, 504—506, 517, 520—522, 524, 525, 531—534, 593, 601, 605, 629, 630, 634, 635, 642, 646, 649, 665, 699, 709, 712, 771, 774, 784, 787, 795, 796, 805, 821, 830, 855.
Tighine vezi *Tighina*.
Timişoara: 268, 657, 676.
Timişvar vezi *Timişoara*.
Tisa, rîul: 268, 393—395.
Tîrgovişte: 646, 789.
Tîrgul de afară, cartier în Bucureştii vechi: 342.
Tîrgul Ocnei: 18, 310.
Tîrgul Frumos: 311, 312, 315, 330, 660, 665, 717, 724, 826, 830.
Tîrguşor, loc lîngă Iaşi: 664.
Tohani: 73.
Toporăuţi, sat în ţinutul Cernăuţilor: 228.
Transilvania vezi *Ardeal*.
Trei Ierarhi, mănăstire în Iaşi: 339, 555.
Trei Sfetiteli vezi *Trei Ierarhi*.
Troiţa vezi *Troiţkoe*
Troiţkoe, cetate în Ucraina, la nord de Taganrog: 593—595.
Trotuş, rîul: 273, 277, 790—794, 837.
Trotuş, tîrgul: 358, 361.
Tuman vezi *Taman*
Turcia: 39, 40, 58, 61, 70, 74, 82, 86, 87, 95, 198, 206, 213, 218, 227, 295, 301, 312, 327, 397, 406, 502, 528, 559, 585, 611, 614, 615, 645, 646, 652, 671—674, 678, 680, 742, 743, 751, 771—774, 780, 783, 803, 810, 814, 816, 837, 845.
Turcul vezi *Turcia*.

Ţ

Ţara Arbănaşilor vezi *Albania.*
Ţara Bîrsei : 73.
Ţara Căzăcească : 248, 262, 428, 478, 479, 480, 602, 603, 606, 608, 619, 629, 630, 774, 775, 806, 818, 819, 841, 842.
Ţara Frîncească vezi *Franţa.*
Ţara Grecească vezi *Grecia.*
Ţara Harcovului vezi *Harcov.*
Ţara Leşească vezi *Polonia.*
Ţara Moldovei vezi *Moldova.*
Ţara Morii vezi *Moreea.*
Ţara Moschicească vezi *Rusia.*
Ţara Moscului vezi *Rusia.*
Ţara Muntenească vezi *Ţara Românească.*
Ţara Nemţească vezi *Imperiul Habsburgic.*
Ţara Oltului vezi *Oltenia.*
Ţara Persului vezi Persia.
Ţara Pomoraniei vezi *Pomerania.*
Ţara Românească : 10, 13, 15, 17—19, 22, 27, 28, 31, 36—38, 43, 48, 50, 51, 55, 59, 61, 63—65, 67, 71—75, 78, 85, 88, 91, 94, 95, 97—100, 103, 114, 116, 119, 184, 198—202, 204, 212, 229—232, 234, 251, 252, 254, 258, 262, 267, 268, 271—274, 282, 284, 288, 290, 293—295, 301—304, 310, 311, 317, 318, 320, 321, 323—327, 333—335, 337, 338, 341, 343, 349, 354, 356, 362, 371, 372, 381, 385, 397, 408, 419—421, 423, 424, 430, 432, 433, 436, 438, 440, 441, 443, 448, 451, 452, 454, 455, 457, 460, 467—469, 477, 478, 486, 489, 493, 494, 497, 511, 514, 554, 560—562, 603, 635, 646, 652, 653, 655—658, 676—678, 684, 689—692, 699, 707, 714, 716, 720—723, 729, 733, 735, 737, 738, 740, 741, 751—754, 760—762, 780, 782, 783, 785, 789—791, 802, 804, 806, 808, 830, 846, 848, 861.
Ţara Spaniei vezi *Spania.*
Ţara Turcească vezi *Turcia.*
Ţara Ungurească vezi *Ungaria.*
Ţarigrad vezi *Constantinopol.*
Ţiganovca, sat pe malul stîng al Nistrului, în faţa Sorocii: 263.
Ţoţora vezi *Ţutora.*
Ţurcani, sat în ţinutul Suceava: 485.
Ţutora, sat pe malul Prutului, la sud de Iaşi: 100, 175, 215, 216, 223, 226, 246, 247, 359, 542, 543, 546, 549, 553, 643, 719, 781, 808.

U

Ucraina : 27, 32, 58, 67, 81, 87, 90, 243, 259, 262—264, 266, 282, 332, 333, 396, 405, 508, 520, 594, 595, 606, 773, 801, 815.
Udriu vezi *Adrianopol.*
Uivar vezi *Nove Zamski.*
Ungaria : 67, 73, 77, 134, 170, 174, 175, 185, 200, 201, 262, 268, 272, 273, 282, 284, 288, 310, 314, 316, 322, 325—327, 335, 341, 362, 363, 376, 386, 398, 409, 414, 419, 421, 423, 428, 429, 467—469, 494, 500, 504, 558, 574, 603, 626, 634, 645, 649, 657, 658, 671, 678, 684, 692, 699, 708, 716, 723, 780, 783, 790, 791, 793, 801, 802, 808, 814, 831, 837, 844.

V

Valea Adîncă, sat la sud-vest de Iași: 297, 355, 723, 730.
Valea Lețcanilor, sat la vest de Iași: 343, 365.
Valea lui Avon-vodă, loc lîngă mănăstirea respectivă de lîngă Iași: 659, 660.
Varadin vezi *Petrovaradin*.
Varna: 36, 40, 90, 625, 635.
Varneță vezi *Varnița*.
Varnița, sat la nord de Tighina: 90, 631.
Varșavă vezi *Varșovia*.
Varșovia: 604, 605, 719, 743, 744, 746.
Vascăuți vezi *Văscăuți*.
Vasileu, sat în ținutul Cernăuților: 328, 819.
Vaslui, riul 109.
Vaslui, tîrgul și ținutul: 167, 169, 179, 189, 495, 705, 824.
Vavilon vezi *Babilon*.
Văcărești, mănăstirea: 706.
Văscăuți, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Veneția: 172, 202, 395, 639, 649, 847.
Venețianul vezi *Veneția*.
Venitic vezi *Veneția*.
Vicov, sat în ținutul Suceava: 760.
Vidin: 780, 789, 790.
Viena: 50, 66, 68, 201, 202, 204, 269, 270, 274, 275, 284, 286, 306, 396, 651, 803.
Vijnița, sat în ținutul Cernăuților: 167, 504.
Vilaucea, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Vilavce vezi *Vilaucea*.
Vineția vezi *Veneția*.
Vîrnovița vezi *Bîrnovița*.
Volhinia: 29.
Voloca, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Volovăț, sat în ținutul Suceava: 162.
Voroneț, oraș pe malul stîng al Dunării: 508, 520.
Voroneț, mănăstire în ținutul Suceava: 106, 165, 166.
Voroniș vezi *Voroneț*.
Vozia vezi *Oceakov*.

Z

Zagarancea, sat în ținutul Iași, pe Prut: 102, 538, 540, 549, 600, 638, 671, 828.
Zalucia, sat în ținutul Hotin: 228.
Zamostia, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Zastavna, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Zăbrăuți, munții: 279.
Zăravna vezi *Juravno*.
Zărnești, sat în Țara Bîrsei: 73.
Zenta: 78, 81, 83.
Zvancea vezi *Juvanet*.

CUPRINS

Introducere 5
Notă asupra ediției 121

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA
DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT
și
O SAMĂ DE CUVINTE

⟨*Predoslovie*⟩ 157

⟨O SAMĂ DE CUVINTE⟩ 161

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

Domniïa Dabijii-vodă. Cap 78 195
Domniïa Ducăi-vodă celui bătrîn. Cap 76. L⟨ea⟩t 7174 ⟨= 1666⟩ 205
Domniïa lui Iliïaș-vodă, ficiorul lui Alexandru-vodă. Cap 77 208
Domniïa a doua a Ducăi celui bătrînu. Cap 78 211
Domniïa lui Ștefan Petriceico-vodă. Cap 78 ⟨sic⟩ 223
Domniïa lui Dumitrașco-vodă Cantacozino, l⟨ea⟩t 7182 ⟨= 1674⟩. Cap 79 234
Domniïa lui Antonie-vodă Rusăt, vl⟨ea⟩to 7184 ⟨= 1676⟩. Cap 80 247
Domniïa Ducăi-vodă celui bătrîn a trie în Țara Moldovei 258

Domniia a doa a lui Petriceico-vodă de la Ieșii. Cap 81 286
Domniia a doa a lui Dumitrașco-vodă Ca⟨n⟩tacozino, la velet 7192 ⟨= 1684⟩. Cap 82 287
Domniia lui Costantin Cantemir voevoda, în anul 7193 ⟨= 1685⟩, iunie 10. Cap 83 303
Domniia lui Costantin sîn Ducăi-vodă celui bătrîn, l⟨ea⟩t 7199 ⟨= 1691⟩, mart 17. Cap 84..... 348
Domniia lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, sîn Cantimir-vodă, leat 7204 ⟨= 1696⟩. Cap 85 377
Domniia a doo a lui Costantin Duca-vodă, leat 7209 ⟨= 1700⟩, săp⟨temvrie⟩ 14. Cap 86 415
Domniia întîiu a lui Mihai Răcoviță-vodă, leat 7211 ⟨= 1703⟩. Cap 87..... 447
Domniia a doa a lui Antiohi-vodă, sîn Cantemir, leat 7213 ⟨= 1705⟩. Cap 88 458
Domniia a doa a lui Mihai-vodă, la velet 7215 ⟨= 1707⟩. Cap 89 472
Domniia întîiu a lui Neculaiu-vodă Mavrocordat, ficiorul lui Alecsandru Exapărît, vl⟨ea⟩to 7218 ⟨= 1710⟩. Cap 90 494
Domniia lui Dumitrașco Cantemir voevoda, în anul 7219 ⟨= 1711⟩. Cap 91 515
A doa domnie a lui Neculai voevoda Mavrocordatu, fecior ⟨lui⟩ Alexandru-vodă Icsaporito. Cap 92. Vleat 7220 ⟨= 1712⟩..... 625
A treia domnie a lui Mihai Racoviță voevoda, vleat 7224 ⟨= 1716⟩. Cap 93..... 653
Domniia lui Grigorie-vodă, nepot de fiiu lui Grigorașco-vodă, domnul muntenesc, strănepot Ghicăi-vodă ce-au fost la noi. Cap 94. Văleat 7234 ⟨= 1726⟩.. 696
Domniia lui Costantin-vodă, fiiul lui Neculai-vodă Mavrocordat, vl⟨ea⟩to 7241 ⟨= 1733⟩, mai 7 .. 729
A doa domnie a lui Gligorii Ghica-vodă, văleț 7244 ⟨= 1735⟩, dec⟨hemvrie⟩ 15 752
A doa domnie a lui Costantin-vodă Neculai, la vleat 7250 ⟨= 1741⟩, octomvrii 1..... 847

Glosar 863
Indici 883

Lector ELISABETA BRÎNCUȘ

Tehnoredactor POMPILIU STATNAT

Bun de tipar: 24. 09. 82. Coli ed. 76,54. Coli tipar: 38,3.

Tiparul executat sub comanda
nr. 659 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București,
Republica Socialistă România